

Adams
160-4

ADAMS 60.4

French

in book 111

Richard Atkyns Back

2000

Handwritten text, possibly a name or title, mostly illegible due to fading.

Handwritten text, possibly a name or title, mostly illegible due to fading.

Small handwritten text or mark.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

Handwritten text, possibly a name or title.

A. 26. 5.

MARTINI

ANTONII DELRII

EX SOCIETATE IESV

SYNTAGMA

TRAGOEDIÆ LATINÆ

In tres partes distinctum.

QVID IN HISDEM CONTINEATUR,
SEQUENS PAGINA INDICABIT.

LVTETIÆ PARISIORVM, 2247

Sumptibus PETRI BILLAINE, viâ Iacobæâ sub signo
Bonæ Fidei, & in Palatio iuxta D. Michaëlis Sacellum.

M. DCXX.

PARTE PRIMA CONTINENTVR

ΠΡΟΛΕΓΜΕΝΩΝ. LIBRI III.

scilicet:

De Tragœdia Lib. I.

De L. Annæi Senecæ vitâ & scriptis Lib. I.

De Versibus tragicis, maxime Senecæ, Lib. I.

FRAGMENTA VETERVM TRAGICORVM.

OPINATIONES IN EADEM.

PARTE SECVNDÆ.

L. ANNÆI SENECE TRAGOEDIÆ NOVE.

INCERTI AVCTORIS, OCTAVIA.

ADVERSARIA IN HAS TRAGOEDIAS, *olim excusa,*
sed nunc emendata.

PARTI TERTIÆ.

COMMENTARIVS NOVVS IN EASDEM, &

INDICES TOTIVS SYNTAGMATIS.

ADAMS/66.4

AD ILLVSTREM

LÆVINVM TORRENTIVM,

ANTVERPIÆ EPISCOPVM,

MARTINI ANT. DELRII

P. RÆFATIO.

VI sit, PRÆSTANTISSIME TORRENTI, vt, cùm mortales ferè cuncti scire & sapere desiderent, interno quodam & æterno doctore mentibus illud vetus occinente;

Οὐκ ἐστὶ σοφίας κτήμα πρῶτον; &

Αναφαίρετον κτήμ' ἐστὶ παιδεία βελτίσ:

Non est sapientia possessio pretiosior.

Qua auferris nequit possessio est doctrina mortalibus.

vel nullos tamen, vel vnum de mille, scientiæ & sapientiæ possessiunculam aliquam tenere videamus? An, quia finem in discendo nullum certum & indubitatum sibi præfigunt, & si quem, non rectum, sin etiam rectum, non eâ, quæ ad illum fert, viâ gradiuntur? Vt enim nihil prodest cuiquam diligens conatus aliquò perueniendi, nisi simul tenuerit, quod eò perducit, quò cogitat: ita cùm eò venerit, si nō antè ratum aliquem σκοπὸν sibi præstituerit, in quem actiones & meditationes suas collimet vniuersas; euenit necessariò, vt nullum ad exitum curæ, vigiliæ, cogitationésque perueniant: veluti nauæ, quibus nullus portus propositus fuit, in vasto mari, incerto cursu, certo ferè discrimine, dubij ac vagi fluctuant, & tandem in minùs commodum portum feruntur, vel naufragi in litus eiiciuntur. Qui verò non rectum finem eligunt, iis similes, qui sponte in Syrtes, aut præruptos scopulos nauigium adigunt; quos Æolo & Neptuno ludibrium, amicis mœrorem, gaudium hostibus, exitium sibi debere, nemo sanus vnquam dubitauit. Syrtes & scopuli in scientiæ Oceano tres, portus tuti duo. Hos nullæ Rhetorum scholæ, nullæ Philosophorum academiæ, sed nauarchi Ecclesiæ, osten-

dunt. In his D. Bernardus, qui Symplegades istas, non Dodo-
neâ columbâ, sed S A N C T O S P I R I T V duce, superauit, cu-
ius grauissimis & disertissimis verbis nihil certius, verius,
Serm. 36. in
Cantic. salutarius. Quo (ait) sine? [l. studendum] Vt non ad inanem glo-
riam, aut curiositatem, aut aliquid simile; sed tantùm ad adifica-
tionem tuam, vel proximi. Sunt namque, qui scire tantùm volunt, ut
sciant, & turpis curiositas est: & sunt qui scire volunt, ut sciantur
ipsi, & turpis vanitas est; qui profecto non euadent subsannantem
Satyricum, & ei, qui huiusmodi est, decantantem,

Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter:

& sunt item qui scire volunt, ut scientiam suam vendant, verbi
causâ pro pecuniâ, pro honoribus, & turpis quæstus est. sed sunt
quoque qui scire volunt, ut edificent, & caritas est: & item qui sci-
re volunt ut edificentur, & prudentia est: Horum omnium soli ul-
timis duo, non inueniuntur in abusione scientiæ: quippe, qui ad hoc
Rsal. 110. volunt intelligere, ut benefaciât. Denique intellectus bonus omnibus
facientibus eum. reliqui omnes audiam. Scienti bonum, & non fa-
cienti, peccatum est ei. Infames ergo naufragiis scopuli. Blanda
pericla maris, terror quoque gratus in undis, & in quibus dele-
tat naufragiû, Nec dolor ullus erat, mortem dabat ipsa voluptas;
Vana gloria, curiositas, & cupiditas, quâ diuitiarum, quâ ho-
norum. Quot verò, qui hoc mundi senio; cui litterarum cura
maxima, virtutum minima; ad hoc enituntur, ut tam aliis,
quàm sibi profint? prætexût omnes malo panno purpureum
clauum, bonum reipub.; sed iisdem vanitate diffuentes, ina-
nem & falsam famæ immortalitatem dictis, factis, scriptis
aucupantur; & misera gloriæ animantia, vilia mancipia am-
bitionis, per mentis elationem, nescio quem doctrinæ prin-
cipatû mutuò deferunt, & leuem atque futilem prorsus glo-
riolæ γαλατισμόν mutuis laudibus excitant: hinc illi vanæ
adulationis tituli, maximi, termaximi, diuini, quos qui le-
geant, vel rident, vel miserantur. quorum, quia seipsos glori-
ficant, gloria nihil est, & nouissima plena pudoris & confu-
sionis. Mentis homines vanæ, vel nullius. si qua foret, vel re-
cta foret; frenaret illa tam insolentes animos.

P R Æ F A T I O.

ψυχῆς μεγάλης χαλιῶν ἀνδρόποδος ὁ νοεῖς

nunc digni audire;

ὡς ἔδδεν ἢ μάθῃσις ὡ μὴ νοεῖς πρῆν

verè nihil, nisi flabellum insolentiæ, & tympanites lethalis eius quæ inflat scientiæ, quam qui apponit, apponit ad dolorem. Tales, quia existimant se scire aliquid, nondum cognoscere, quemadmodum oporteat eos scire. proinde nil mirum si operam & oleum perdunt, si ad cæca hæc & brevia naufragium faciunt. Ex illis ipsis, qui prudentiæ & charitatis portus sibi proponunt, plerique, quod optant, nunquã consequuntur; quia rectum navigationis cursum non tenent, interdum etiam ad Syrenum scopulos adhærescunt, aut falsa pro veris, casta pro solidis amplectuntur. Quibus accidit, quod imperitis vindemiatoribus, qui sufficere credunt, vineti emtionem, & stercorationem, & pastinationem: sed iugationis & palmatum deinde curam abiiciunt. Lubenter hac vtor comparatione, quia PATRIS æterni æternam SAPIENTIAM vitibus persimilè esse sacræ litteræ testantur, & ab illâ SAPIENTIA cuncta mortalium sapientia profluxit, vt appareat hanc illi multis in rebus non dissimilè. Sapientiæ igitur studium tale in eius amatoribus sit oportet, quale in vitiû culturâ prudentes vindemiatores adhibent. Si viti, siue iugatam, siue pedatam, siue compluuiatam, siue arboream malis, defuerint adminicula, quæ clauiculis tanquam manibus apprehendat; flexuoso & multiplici lapsu per terram repens, domini spem, putrescentibus racemis, plerunque frustrabitur. Sapientia, nisi Dei timor adminiculetur, nisi pietas doctrinam erigat, nisi scientiam caritas sufflaminet, non inutilis tantum & infructuosa ceteris, sed noxia quoque, & pernicioosa cultoribus, & possessoribus suis existit, quos verticosus tandem typhôn, vel ecnephias dementatos, in miseriarum barathrum præcipitat, hereses dico vel quam aliam impietatem. Illis ergo vitis adminiculis fulcienda. cum fulcieris, & capita iugaueris; proximus labor, frondibus & ramusculis impendendus. præstantior illis racemus, sed ipsa quoque folia necessaria. nulli

Animi signum fientis est hominibus, mens. Quam nil est eruditio, nisi mens adest.

x. Cor. 2.

P R Æ F A T I O.

rei pampini sine gemmis, quæ succum lætificum promittant: aspectu pulchri, sed sine fructu parum vtilis. imò inutiles, si luxuriari sinas, & ὑλομυσι vastent vineam & defrugent. ideo sæpe putatione, sæpe pampinatione nimia hubertas farmentorū & foliorum compescenda, multæ quotidie frondariæ fiscinæ implendæ. Verumtamen si teneriusculis adhuc acinis, intempestiuè nimis largâ manu palmites defringas, aut ferro putes, aut frondes auellas; contra æstum, & algum, & aliam cæli intemperiem, indefensi & inuestes botri, hinc humore ruptis folliculis defluent, illinc retorridi solibus exarescent. Vestes enim & integumenta racemorum, pampini, dant gemmis, vt moderato igne & aquâ decoctæ queant mitescere, & maturatę dulcescere. Non aliter sapientię, quidam racemi, quidam pampini. grauiorē disciplinę, philosophicę, medicę, ciuiles, theologicę; quæ corporeæ sanitatis, vel pacis publicę, vel animarum æternæ beatitudinis, & D E I O P T. M A X gloriæ satagunt; illæ solidum fructum, dulces uas, ferunt: quæ tamen nunquam satis mites, aut suaues, sed acerbiusculæ futuræ; nisi, interea dum crescunt, pampinis humiliorum & humaniorum litterarum contacti obumbrantur. Si non viriditate suâ vinerum oculos spectantium alliciat, manusque ipsas amœno risu quasi irriter, si nuditate suâ vilescat, & horrore quodam deformis & inhonori farmenti, desiderium tollat, & carpenti sitim penitus extinguat; quomodo, aut quando,

Distendet vacuâ pinguis vindemia cellas?

Arcet plerôsque & repellit, cum ætatis, tum animorum nimis delicata teneritudo, à reconditis & arcanis sapientiæ voluminibus: impares illi ferendis, qui subeundi, laboribus: restat in poëtarum, historicorum, & oratorum viridaria inuitentur, quorum nec aditus difficiles, & non laboriosa perambulatio. capiantur primò amœnitate culmi virentis, mittent postea falcem in messem maturam: inuitentur à pampino, manum ad uas porrigent. inserendi animulis puerulorum surculi, quorū illi tunc odore & aspectu, postea liquore

P R Æ F A T I O.

& fructu nutriantur. Φυτεύσω (inquirebat prudens agricola) τῆς μὲν ἐν ἡλικίᾳ παιδικῇ ψυχῆς μοχλεύματα ὧν ὁ καρπὸς αὐτὸς πησύνεται. quales verò hi, mi Philo, furculi? cùm alij, tum præcipuè ἢ τῶν τῶν σφοῖς ποιητῶν ἀκροῦς ἐρθυνα. Equidem hanc non vereor futuris etiam Theologis cõmendare: minùs metuo, ne qui, quòd aliter sentiunt, succēseant. illis; si nares contrahant, aut frontem caperent seueritudine; me quidem eripiam; sed ipsorum ex castris alios multarũ palmarum athletas, triumphis actis nobiles imperatores opponam. non quia rationes desint, sed quòd istorũ apud illos meritò auctoritas maxima. Quid illi magno Basilio, eloquentiâ, doctrinâ, sapientiâ, sanctitate illustrissimo, respondeant, qui Poëtarum, & Grammaticorum, & Rhetorum, & omnium omnino hominum libris nos vti iubet, vnde aliquid emolumenti ad animæ incolumitatem sit accessurum? sic enim, ἐπὶ τοῦτου τῶν σκευῶν, καὶ ποιητῶν, καὶ λογοποιῶν, καὶ ῥητορῶν, καὶ πάντων ἀμειψέτοις ὁμιλητέον, ὅθεν αὖ μέλλη πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιμέλειαν ὠφέλιμα τίς ἐσεσθαι. Quid Synæσιο dicent, quid D. Nazianzeno, quid D. Cypriano, D. Hilario, Damaso, Paullino, Prudentio, Damasceno; qui cuncti, non modò poësis lectores, sed egregiorum poëmatũ ipsi auctores? Quid Iustino Martyri, Clementi Alex. duobus Cyrillis, Theodoreto, Chrysofostomo, Hieronymo, quibus nulla profanæ litteraturæ portio incognita; & fuere, qui Poëtarũ libellis noctu, pro puluinis, vsi? Diem dicant Mosi, Danieli, & D. Paulo. nam primus sapientiæ nomen adeptus apud omnes maximum prius Ægyptiorum disciplinis mentem excoluit, quàm ad eius, Q V I E S T, contemplationem procederet. Daniel postquam Babylone Chaldæorum sapientiam didicit, tunc demum diuinas attigit doctrinas, vt scribit D. Basilius; & D. Hieronymus prius illi datam testatur scientiam omnium sæcularium litterarum; Symmachus, nominatim artis Grammaticæ peritiam. Demum S. Paullus, vas electionis, (quod à Clemente Alexand. fuit obseruatum) non erubuit Poëtarum carmina euoluere, & ad aliorum medicinam, Arati, Menandri, & Epimenidis

Philo. Hebr. lib. de Agricultura.

Exacta eorũ qua sapienter à Poëtis dicta inuestigatio.

In Orat. quemodo ex Gentil. lib. profic.

ἡμεῖς
ἡμεῖς

In 1. c. Daniel.

Ahor. 17. 1. Cor. 15. ad 11. 1.

P R Æ F A T I O .

testimonia laudare. Etenim quemadmodum infectores purpurarij priùs lanam medicamentis sufficiunt, quàm conchylio tingant: fabri ferrum inauraturi, priùs cæruleo imbuunt, quàm auri bracteolas inducant: in Olympiis depugnaturi, domesticis antè sciamachiis exercétur, & futurę pugnæ præludunt: qui solis iubar volunt irretortis oculis intueri, infirmam priùs aciem in aquam vel vitrum intendunt, vt vel sic radiato lumini assuescant: ita quibus est animus imbuere se penitus germanâ sapientiâ, qui meliorem sui partem induere, & vndique armare diuinæ doctrinæ sacris disciplinis meditantur, qui cum malis moribus, vitiis, erroribus, passionibus, omnium certaminum difficillimum obire gestiunt; qui, vt veri haliæthi, terrenæ prudentiæ nubila visu transmittere, & ad cælestium cognitionem lumine intelligentiæ transuolare desiderant, oportet antea huic æquori, huic crystallo assuefaciant oculos; in huius stadij vmbatili pugnâ vires comparent; his se priùs pigmentis colorent, his se quasi pumicibus, vulfellis, strigileculis pumicent, læuigent, expoliât. Sed nonnulla in talibus libris non innocua fateor. plura tamen, vel totidem, pellendis animi morbis, efformandis moribus apta & accommodata. Quid rosâ pulcrius? quid odoratius, quid cerebro conducibilius? an desunt illi spinæ quæ lacerent, & qui pungant sentes aculeati? an ex rosariis venena minùs phalangij, quàm mella sugunt apiculæ? doceantur pueri spinas & hamulos vncinatos cauere, rosas legere: nectar Hyblæum fugere, non tetrum virus præceptorum ista officij, docentium hoc munus: quid arripiendum, quid abiiciendum, quid laude, quid vituperatione dignum, ostendere? Familiam inter poëtas consensu omnium ducunt, & utilitatis huius plurimum adferunt tragici. Sapiens Epicætetus, apud Arrianum tragœdiam definit, speculum eorum, qui à fortunâ pendent. cuiusmodi cuncti, per paucis exceptis, qui fortuita euenta præuidere, & secum antè solent peragere, seque ita præmunire, vt præuisi casus fortuiti leuiùs feriant, & fortius ipsi excipiant inuadentes. plurimum huic rei contulerint

rint exempla Regum & Heroum, quæ præponit & exponit orchestra. plurimum iuuerint breues, sed animosæ, & succi plenæ sententiæ, interlocutorum, & chori ex mediis plerumque Philosophorum Lycæis desumpti. In hos hortulos pueri deducendi, ex iisdem adolescentes educendi. nam qui in illis consenscat, causam non dico, quin censores illi, quam velint, notam inurant. cui vinitor videatur probus, qui pampinis contentus, racemos negligat? qui maturis vuis, vieta, & eaduca folia legat? ad botros tum potius manus extendendæ; non oculi pascendi tantum, sed vix sanguine & viribus, viresiuentæ roborandæ, adolescentiæ sanguis fouendus, vt vegetam & viridem senectam pariat. Tenello lacte nutriti, solidiore mox cibo confirmandi. Equidem hoc mihi in *Syntaxmate* isto propositum; quo quantum in me fuit, reliquias *Romanæ tragædiæ* collegi, castigavi, illustravi. Collegi, ex ruderibus præscorum Grammaticorum, & digessi in ordinem aptiorem, emendavi, collatione exemplarium, iudicio, coniectura illustravi, libellis additis, opinationibus, commentario. isthæc recens. nam quæ olim penè puero exciderant *Aduersaria*, recognoui tantum, & quas illis iudicij, ingenij, & doctrinæ infirmitas, vel feruor ætatis lubricæ maculas asperferat, seuerâ spongiâ & retractatione, sustuli, deleui; Fabij consilio, D. Augustini exemplo. In fragmenta quidem illa cõthurni Latialis, parcior; quia minùs vtiliter quis apud illa desideat. genus scribendi totum, vt Apollodorus aiebat, ἀπορον καὶ ἀεθλητικόν. iecirco nuncupavi *Opinationes*. Fusior & liberalior in fabulas integras *Commentarius*. Hic enim, quia quod non rectè legitur, nõ rectè intelligitur; & quod perperam intellectum est, perperam explicatur, dedi operam; vt emendata lectio enarrationem præcederet; illã verò sequeretur explicatio non merè Grammatica (quamquam huius habita strictim ratio, quæ debita) sed philosophica potius, quæ non loquendi modò, sed viuendi quoque normam tradat; non linguam inani dumtaxat verborum strepitu instruat, sed affectiones etiam corrigat, & homines ad meliora

Quintilius.
lib. 3. c. 6.
D. Aug. lib.
Retrahit.

Ambiguum
& præsum-
tum.

impellat. Non audio Criticos ; qui à solis litteratoribus , aut antiquariis ista petenda , qui solis eorum testimoniis vtendum iudicant. audio potius , quem vtinam & ipsi , diuum Bernardum ; qui clamat tali ordine discendum ; vt hoc prius , quod maturius ad salutem : tali studio , vt hoc ardenti us , quod vehementius ad Dei amorem. Vereor ne palliati nolint audire virum pari sapientiâ & sanctitate , quia cucullatus. Audiant ergo palliatum , Sex. Chæroneum ille negat Poëtas à Grammaticis explicari posse , contendit à solis sapientiæ studiosis. Dicite mihi comtuli , venusti , faceti , urbani Critici , talésne Sextus postulat ; qui de ritibus , formulis , voculis , syllabis , litteris , perpetuùm altercantur ? non opinor , diceris. initia hæc diceris , & quæ ad rerum cognitionem , ad vitæ integritatem , ad iugem beatitatem viam debent sternere. Propterea capere me , non retinere par fuit cancellos Logodædaliæ vestræ ; illos egressum fortè seriùs quam decebat , egressum tamen , inuitare lectores æquum fuit à mulctris ad mensas & dapes salubriores , sæculi Philosophorum , Academicorum , Peripateticorum , Pythagoricorum , & Stoicorum : ita tamen inuitare , vt tempestiuè ad colles illos apricos clarissimis diuinæ lampadis radiis perducerem. nam aliæ mensæ non vsquequaque salutares , nec illi satis idonei magistri , quibuscum exigatur æuum. Verbis enim audaces & strenui fuere , vitâ ignaui & timidi : quicquid animo laudatæ formæ imprimebant , moribus id factisque rursus inducebant. de Stoicis , nõne queritur hoc Epictetus ? queritur Seneca ? quos Sextus scribit Laconum fuisse maximè dissimiles ; qui manu non calamo fortes , virtute constantes non linguâ. Stoicis (de quibus loquor , quia volunt ceteris meliores) simulata frugalitas , quæstus huberrimus : pia verba , mens impia. animam illi humanam cum belluarum cadaueribus eodem sarcophago includebant ; verbis autem supra ceteros in maius efferebant. Maiestatem Dei laudare & ornare videbantur : verè tamen diuinitatem vilissimis animalculis largiebantur : Deum ipsum corporeum , & igne periturum , nunc extra mundum

d. serm. 36.

Cõtra Ma-
themati. fol.

52.

P R Æ F A T I O .

positum figuli modo hanc molem contorquere, & per materiam sic decurrere, quomodo mel per fauos; vnum Deum alio meliorem, & huic materiam æqualem, sapientem verò præstantiorem, nugabantur. Accedit, quòd vt dogmata, sic ipsorum ratio quoque loquendi scribendique, prætextu & colore quodam masculo libertatis humanæ, plurima & admodum gratia vitia parit atque nutrit. Nam si quis superbus & sibi fidens, si quis gloriæ cupiditate tenetur; huic indet Stoa maiorem ambitionis sitim, illum verò assuefaciet omnem in seipso fiduciam ponere, diuinam gratiam non expectere, superiorem potestatem contemnere, ludere petulanter in magistratus populos, reges. est aliquis indole ferox, trux, sæuus? acuent huius Chrysippæi crudelitatem; & quicquid humanitas indidit miserationis, radicitus exstirpabunt. alius mordax, dicax, impudens? trahent statim in detractionem, & maledicentiam, in affectatam scurrilitatem, & in verbis parum modestis ac pudicis vilem pudorem. capiunt interea & decipiunt ornatis & compositis dictis, & auro venena propinant. serpsit hoc malum & proserpsit,

— dedit hanc contagio labem,

Et dabit in plures. sicut grex totus in agris

Vnius scabie cadit & porrigine porci,

Vnâque conspectâ liuorem ducit ab vnâ.

Quare conatus sum poculis illorum, succum panacæ infundere & immiscere, mortifera indicare gramina, & sub frondibus nepam latentem digito commonstrare: insuper ostendi duces itineris securiores, quibus veræ fidei, veræ lucis lumen illuxit: quorum pectus inhabitante S A N C T O S P I R I T U plenum, solidam spirat sapientiam, puram putam spirat virtutem, auram spirat penitus salutarem: sententias istorum sparsi Gentilium dictis, verba verbis, sacra non sacris, vt recentes hoc imbuantur odore testæ: veteres verò paullatim perfusæ, veteris sensim fermenti acorem depouant. Tertius iam annus effluxit, cum apud Bituriges Vibiscos æger, etsi verè dictum sit *ἀδερῆς ὄρε δ' ἄρε*, quæ siui tamich

*Hac Tertul.
contra Her-
mogenem,
aduersus
Marcion. &
in Apologes.*

*Ægri non
otiosi.*

aliud in otio negotium : & quia me Theologi non satis firmum reijciebant, ad quorum castra à subfelliis Iurifconsultorum transfugeram, non ad litigiosos illos, sed ad comes & faciles Aonides me recepi, in quorum contubernio manerem, donec per quartanæ perqueram tyrannidem, ad proprium munus, & seueriores doctores redire liceret. Non licuit ante decursum à sole Zodiaci circulum. interea dum per sua vestigia annus in se labitur, acerbo sanè pressus morbo peplum istud pertexui, vellem non morbosum, feбри iactatus ista qualiacumque, concinnaui, optarim non febriculosa: laudem illa non sperant, sed veniam; applaudi sibi non postulant, explodi deprecantur. nihil hîc Phydicum, aut quod in Palladis arce; sed quod in diuinæ gloriæ, & caritatis proximatorum (quibus SOCIETAS IESV sua deuouit omnia) gazophylacium cum pauperulæ viduæ denariolo reponatur: Et visum maioribus meis, aliis etiam doctis hominibus, nonnullam vtilitatem iuuentuti, nonnullâ cum voluptate allaturum, si lucem aspiceret hoc egri somnium: verùm ex morbo pallidum, pavidum, palpitans non audebat sine duce, sine patrono. nec immeritò. verebatur, ne confestim in petulantiam sciolorum, in Criticorum temeritatem, in zoilorum incurreret inuidiâ. Occurrit in præmolestiâ commodum tui memoria; qui fidus amicus, fortis patronus, sponsor locuples: cui grata, iusta, facilis defensio. grata, quia clientis, &, quæ tua humanitas, olim amicitia & similium studiorum vinculis colligati. iusta, quoniam contra laceßentes eum, qui nullâ prouocauit iniuriâ; qui bene mereri conatus facilis, siue te, siue rei naturam intueor. Quid enim carpent? deesse flores eloquentiæ, & cinnos orationis? non diffiteor. neque iurisprudencia, neque theologia hoc profiteretur, & ego fui semper studiosior rerum, quàm vocularum. Prolixum dicent in comparatione Græcorum cum Latinis, priscoreum cum recentioribus, ethnicorum cum Christianis, similium cum similibus? sed nihil in hoc genere dulcius, nihil fructuosius. Longiorem in fabularum mysteriis cruendis?

credidi oportere: cùm tota poësis tecta quædam & laruata sapientiæ doctrina sit. Nimis cumulatam in verbis auctorum, quos produxi, adscribendis; consulere volui pauperiorum egestati, quibus angusta res libraria; & occupatorum districtioni, quibus non vacat fontes ipsos adire. Multum in tradendis morû præceptis, in gentilium deliriis refellendis, in Catholicâ veritate confirmanda; hoc malo, quam λεπτολογεῖν agnosco. postulabat religiosæ vitæ institutum; postulabat militia, cui nomen dedi; postulabat hoc æuum, quo incesta pro castis placent, falsa sanis præferuntur, & bene loquendi multa, bene agendi ferè nulla monita Criticorum scriptis proponuntur. At acerbiùs aliquando & seueriùs locutus. non nego, fuere pseudo sapientium fraudes detegendæ, ne falsâ quadam bonitatis & fortitudinis specie iuuenibus surreperèt, & quas iam persentiscimus strages impietatis prophani scriptores porrò dare pergerèt. Nam (mutuabor à doctissimo Tertulliano) sæcularis scientia temeraria interpret est diuinæ sapientiæ. hereses à philosophia subornantur; & de Philosophorum gentilium ingeniis omnis heresis ordinatur. hæreticorum patriarchæ Philosophi. mimicè Philosophi affectât veritatem, & affectando corrumpunt, ut qui gloriam captant: Christiani eam necessariò appetunt, & integrè præstant, ut qui salutem suam curant. Philosophia D. quoque Paullo, concussio veritatis visa. Athenis enim (ait idem Tertull.) expertus linguatam ciuitatem, cùm omnes illic sapientiæ atque facundiæ caupones degustasset, inde præcepit præmonitorium illud edictum; quod ad Colossenses misit: βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσαι ὁ συλαγωγῶν ἢ ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, καὶ τῶν ἀδύνατον ἢ ἀύθετόν, καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ ἢ καὶ Χριστὸν. Numquid ergo lentiùs agendum, videnti Philosophorum omnium fallacissimam porticum tam effusè passim laudari, & placere nonnullis gloriæ & eloquentiæ folius libidinosi, eosque trahere post se complures, & non florere hortulos illorum bono odore, sine mali afflatu? nōne asperiùs aliquando ducendus calamus, & duriùs hæc licentia retundenda, & malus nodus impietatis forti veritatis cuneo perfringendus?

De frivolis
nuzii subti-
liter differe-
re.

Lib. de resis
mort.
Lib. 1. aduvs
Marcion.
Lib. contra
Hermog.
In Apologes.

Lib. de ani-
ma.

Coloss. 2.
Videte ne
quis vos de-
cipiat per
philosophiã
& inanem
fallaciã, se-
cundum tra-
ditionem ho-
minum, se-
cundum ele-
menta mun-
di, & non se-
cundum
Christum.

viderint? si Stoicos, orthodoxis patribus; si gentiles historicos, Ecclesiasticis scriptoribus prætulere; si sapientiam humanam adfectatricem & interpolatricem veritatis, tam exquisitis, & toties iteratis præconiis ad importandam curiositatem inculcarunt. An quod illis seminare mali seminij licuit, nobis herbescens euellere non licebit? an non, quæ hunc in modum de nidoribus philosophiæ, candidum & purum aërem veritatis infuscant, ea fuere Christianorū enubilanda? An non interdum manus cum iis conferendæ, *aduersus quos* (ait D. Ireneus) *victoria est, sententiæ illorum manifestatio?* Si ergo, vt idem scribit, conatus sum *uniuersum malè compositū vulpeculæ corpusculum in medium producere, & apertum facere manifestum,* huic labori non reprehensio aut odium, sed venia, & amor nonnullus debetur. Quemadmodum enim si ex denso nemore lupus insidiator in greges transeuntes impetum faciat, multasque conuulneret, & abripiat: qui filuam frondibus & arbutis nudant, & latebras omnes detegunt, bene de pastoribus ouium meriti censentur, quibus belluam effugere aut telis inuadere & confodere, vt esset non difficile, effecerunt. sic cum in conspectum omnium (nullo scriptorum, sed sententiarum odio) abstrusa illa & mentis penetralibus inclusa Stoæ mysteria produxerim; facilè quiuis poterit pedicas vitare, & Circeum poculum non delibare, vel in solum effundere. Aduersus huiusmodi obstrepitacula; an non facilis tibi defensio? fauet veritas. Nec minùs expedita, tali patrono; qui vult, qui potest. Facultas ab eruditione, eloquentiâ, dignitate. Dignitas summa quidem, sed quam virtute exornas, & cui non minorem, quàm illa tibi, concilias dignitatem: & id Antuerpiæ, quæ me nascentem excepit gremio, & natum suis aluit vberibus. Eloquentia fluens à natura, aucta studio & vsu legationum grauissimarum, abundans verbis, copiosa sententiis. Eruditio, complectens vno fasce, quæ vix alii singillatim; historiæ, philosophiæ, iuris, rerum diuinarum humanarumque cognitio. Nam de poësi quid dicam? carmen *μεμουσικῶνον*, splendidum, luculentum, plenū luminibus imi-

*Verba sunt
eiusdem Ter-
tulliani.*

*Lib. 1. con-
tra hares. in
sua.*

*Docent com-
mentarij,
in Suetoniū,
& sacrapoe-
mata*

*Amusis con-
innatum.*

P R Æ F A T I O.

tationis & ingenij, sonorum, grande purum pressum, prudens: Horatiano simillimum, nisi quòd Christianum, & tu Catholicæ fidicen & princeps lyræ, tanto plerisque nostri sæculi Poëtis excellentior, quanto diuina humanis, sacra prophanis, tanto cultior & dulcior, quanto felix Augusti imperium nitidius & mellitius rudi & horrido Ennij & Lucilij sæculo, tanto melior & sanctior, quanto largior in Dei & calitum laudes, in quas illi parci, vel (nefas!) blasphemi. Adiungit se ad huiusmodi facultatem, quæ à virtute, voluntas, benefica & constans. ego defensionis indigens: tu iuuandi & innocentes tuendi cupidus. tu, quos amore tuo dignos semel iudicasti, nunquam deseris. Tueberis ergo (PRÆSVL AMPLISSIME) Syntagma Romanæ Orchestræ, à Caniculâ malcuolentiæ, sub tutelæ & præsidij tui sypariis, vt,

————— *sicut Parnassia laurus*

Parua sub ingenti matris se subijcit umbra;

ita nunc lucem aspiciens tenellus pullus, sub vmbellâ nominis tui delitescens, adolescat, & ætatem ferat. VIVE, VALE,
LOVANIÏ, A. D. IX. KAL. IVN. CIÖ. IO. XXXCIX.

I. LIPSI CARMEN,

Ad ipsum Mart. Antonium Delrium.

SI quemquam è veteri nouaque classe
 Scriptorum colo diligoque, tota
 Mente & pectore; is est uterque scriptor,
 Cui nomen SENIVM dedit seni expers.
 Namque alter superat Thalem vel ipsum,
 Qui scriptis sapientibus reclusit
 Quidquid in Sophia sinu latebat.
 Alter, carmine se probat disertus,
 Et pleno gravitatis & sonoris,
 Quod suum quoque Pallas ipsa dici
 Vellet. Hunc tenebra, sed occupant,
 Anne aui vitio? anne quod rotunde
 Dicta pleraque erant, satisque acute?
 Hoc tu DELRIE, corculum Minerue,
 Sermones utriusque docte lingua,
 Vidisti: & faculam statim ecce tollens,
 Hanc presers adeo apte & erudite,
 Ut quem raro aliquis vir ante legit,
 Nunc legant capiantque vel puelli.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ LIBER PRIMVS.

DE TRAGŌDIA.

Quid sit tragœdia, & vnde dicta.

CAPVT I.

ETSI varia pœtices genera, summa tamen tria Platoni lib. 3. de Repub. & Diomedis lib. 3. ut omnia pœmata sint vel δραματικὰ, vel ἔπηματικὰ, vel μίχτα; que nonnulli κοινὰ, ut & illa priora μιμητικὰ nuncupant. Mixtum, partim ab auctoris, partim ab aliarum in eo commemoratarum personis dependet, ut Epica pleraque, Æneis, Pharsalia, Ilius: in exegeticis sola auctoris persona attenditur; ut in Lycophronis Cassandra, & multis Horatii Odis: dramatica, personarum, rerum, collocutionum viuâ expressione variantur; & in iis, quid à quoque dictum, gestum, cogitatumque sit, preponitur. huius generis sunt comœdia & tragœdia. Hæc prius τραγωδία appellata, vel quod in Atticâ vindemialibus inuenta sit χ τὸν τῆς τραγῳδίας κελῶν, inquit Athenæus lib. 2. olim namque τραῦζ, vinum recens dicebatur, & vindemia τραγυτῆς; & apud Atticos Liberi patris cantoribus, Liberalibus, pro corollario vinum dabatur, cuius rei Diomedes lib. 3. Lucilium laudat auctorem. primi verò illi tragici, nihil præter Dithyrambos canebant. Vnde mihi * videtur Aristophanes, in Acharnens., falsè Euripidis tragœdiam, τραγωδία nominasse, quasi parum sobrii auctoris fabulam. Tragœdiam tamen alij * dici malunt, quasi τραχῆσαι ὠδῶν ab aspero & graui sono, qualis est elephantorum barritus; qui non sonant λεπτῶν, sed (ut Plutarchus in Tyrrho) φεβερῶν ἢ τραχῆσαι vocem edunt, ut * suspicer apud Lucianum in Zeuxide mendosè illis stridorem tribui, & pro τετραπταῖς, dicendum; τραχῆπταῖς. Non disunt qui ab hircu nomen ducunt, qui τραγῶς, Grecis: vel quod ille Bacchi hostia Virgilio, Ouidio, ceteris, & tragœdia initio solas Bacchi laudes continebat: vel potius à premio tragædorum, quod hircum fuisse, censent Seruius in Eclog. & Donatus in Terent. & Horatius ad Pisones;

Carmine qui tragico vilem cecidit ob hircum.

ant sanè vter musto plenus, si Diomedis & Thæmæ Mag. credimus; qui prisca vocis τραγωδίας analogiam reddunt. Significat etiam τραῦζ vini fœcem; & quia olim peruncti fœcibus ora tragœdi recitabant, putant nonnulli nominis causam inde profluxisse. propterea Aristophanes in Nubibus, hosce actores τραγωδαίμους vocat, quia (inquit Scholiastes) τὴν τραγὰ χεῖμενοι ἴνα μὴ γινέμεται γέρας τῶν αἰσῶν τῶν αἰσῶν ἵδεν πινύματα χ τὰς ὀδοὺς, ἀμολῆσαι ἐπιχαιόμενοι: quod expressit Horatius;

τῆς μου-
stum, He-
sychio &
Athenæo
lib. 15.

* Dissentit
Scholia-
stes, imme-
ritò.

* Izacius,
& Phauri-
nus.

Non exilè,
sed terribi-
lè, & atro-
cem.

* Suspicio,
nō cenfeo.
Pro elephā-
toiū stridore audi-
to, legi de-
bere; horri-
do sono e-
lephantor-
um.

Feculētos
damones,
qua se fe-
cibus obli-
nunt, ut nō
dignoscā-
tur, cūm
pœmata
sua in viis
recitant
plaustris
suscitant;
τῶν.

Ignotum tragicæ genus inuenisse camœnæ
Dicitur, & plaustris vexisse poemata Theſpis;
Quæ canerent, ageréntque peruncti fecibus ora.

Addit & alius nominis notiones Etymologiſtes, que minùs placent; dictare, quod chori tragici tetragoni formam obtinerent: quod choris ad voluptatem ſpectantium, Satyri adhibebantur, qui legi dicti, vel illudendi & conſiderandi cauſâ, vel propter hirsutum & ſetofum corpus, vel hircinum in morem ad res Venereas propenſionem; quod denique perſonarum, que chorum agebant, capilli caprorum inſtar erigerentur. Addit idem tragœdia nomen, antiquitus comedie commune fuiſſe, quod ipſum ex Ariſtophanis Scholiaſte, & emendatis Suidæ codicibus colligitur. Non minùs dubium, quomodo definienda tragœdia. Theophràſtus definit, ἡρωικὸς τῶν θεῶν, ſed non

Lib. 1. art.

Poët. c. 6.

Lib. 3. de

Poët. f. 184.

omnis Heroice fortunæ narratio tragœdia eſt. Rectiùs Scaliger; Et imitatio illuſtris fortunæ exitu infelici, oratione graui, metrica. ſed mihi, ſi Thyeſtem Senecæ quis proſâ oratione reddat, tragœlium dare cenſebitur. Fuſtor Myrturus, ſcribit, imitationem eſſe inſignem, ſeriamq̃, aliquam, & abſolutam, & magnitudine quadam comprehenſam a. tionem oratione ſuauis exprimentem: ita ut eius partes ſuo ſingule quidem loco, atque ſeorſim adhibeantur; nec ſimplici narratione, ſed inductione illorum, qui ita agant ac dicant, ut miſerationem terroremq̃, concitent, ad id genus morborum expiationem. & quaſi concisè nimis hæc tradita, pergit illa poſtmodum prolixius explicare. que eadem rectiùs Ariſtoteles, cui eſt in poëticiſ: Μίμνηſις τῶν ἄλλων ἀποδείξις ἢ τελείας μέγεθος ἐχούſις, ἡδυπαδῶν λόγῳ, χωρὶς ἐκείνου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μοῦſις δρώντων, ἢ δι' ἐπιτηδεύſιας, ἀλλὰ δι' ἐλέγῳ, ἢ φόβῳ τῶν θεῶν τῶν ποδῶν παρρημῶν κῆδῶν. Imitatio actionum ſeriarum & grauium, carumq̃, exitum, ac finem ſuauis oratione complectens, cuius ſingule quidem partes ſeorſim aptè exprimentur, omnes tamen eò ſimul tendant, ut metus & commiſeratio in animis ingenerentur, ad huiuſmodi morborum expiationem.

Quomodo diſtinguatur à comœdia & dithyrambo. CAP. II.

Vide Plut. lib. de gloria Athen. Theonè & Aphron. in Progy. mn.

AVDAT Plutarchus lib. de Athenienſ. gloria, & lib. de poët. audien. Simulidem, qui poëſim dixit eſſe picturam loquentem, & picturam eſſe tacentem poëſim. nam utraque in rerum & nature vera imitatione poſita eſt; pictura quidem vultum & res ipſas; poëſis, mores etiam, voces, actionis, & euenta ante oculos ponit. Zenoni poëſis vniuerſa diuinariarum humanarumq̃ rerum representationem complectitur, teſte Laërtio lib. 7. Verùm cum tanta ſit actionum, morumq̃, hum. inorum diuerſitas, tam frequens rerum omnium commutatio, fortunæq̃, viciffitudo: necesse fuit diuerſa poematum genera excogitare ad hanc diuerſitatem idoneè explicandam: que quidem omnia verum imitari conantur, ſed ſuo queque modo. aliter enim Tragœdia, aliter Epopeia, aliter Comœdia, aliter Dithyrambica, aliter Auletica, aliter Cithariſtica eorum more fungitur. hæc enim

species Aristoteles tradit: sed Cicero, quod due & ultime orationis expertes sunt, carum loco, in lib. de Opt. genere Orator. Melicam, seu Lyricam, substituit. Eorum omnis imitatio (in hoc enim consentiunt) sit numero, sermone, aut harmonia, usque vel singulis, vel coniunctis. Numerus in temporis mensuratione & dimensione positus est, quam pedum observationem dicunt: Harmonia, in concentu tam vocum, quam instrumentorum, ut cithara, unde Citharistica; vel tibia, unde Aulica: Sermo in oratione consistit. Melici sermonem harmonic & numero solent coniungere: ceteri Poete, harmoniam negligunt, numeros retinent, & sermoni vacant; aliquando quidem carminum legi orationem astringentes, nonnunquam tamen, prosa oratione narrationem contexentes, & Dialogos, vel Historiam confingentes. Meliorum namque iudicium secutus, contra vulgi sententiam, arbitror poeticos vim, & (ut vocant) essentiam, non in metro, sed in imitatione ponendam, & illum abunde Poete nomen mereri, quicumque aliquid descriptione representat, vel fingit, licet soluta oratione, ut Lucianus, Heliodorus, Achilles Staius, Martianus Capella, & in Eutopia Tho. Morus. nec aliter reor sensisse Aristotelem; qui Poet. c. 7. poetam ab Historico, non carmine vel prosa oratione, sed veritate aut falsitate discerni fatetur; nec priscos legistatores Solonem & alios, qui iura publica carmine sunt complexi; nec etiam Romanos, qui xij. tabularum & alias leges, ut ex Cicrone lib. de Legib. & Liniolib. i. apparet, carmina nominabant; nec Iurisperitos, qui librorum suorum, quas lineas dicimus, versus appellabant. Ut enim hæc à vertendo versus, & ille à canendo carmina; ita etiam historia quavis ad libitum conficta, quovis illa modo conscripta sit, à fingendo vel faciendo poema potest appellari. Sed ad rem. Tragedia harmoniam, numerum & orationem cum Epopeia, Comædia, Dithyrambica, Melica, & (si vis) Mimiambica communem habet: sed à reliquis (præter comædiam) differt, quod reliquæ simul iis & eodem ubique ferme modo utuntur; tragedia vero separatim in diuersis partibus. nam extra choros, numeros & orationem tantum retinet, in choris harmoniam adiungit. In comædiâ idem principio obtinuit, postea sublato chori, & in eorum locum sola harmonia recepta: ita ut post singulos actus tibiis paribus vel imparibus concineretur. Altera differentia; quod prologos comædia nunquam omittit; tragedia, nunquam admittit, sed eorum loco quasdam quandoque ~~reponit~~ reponit. Causam produnt, quia Regum calamitates, regnorum eversio-

Natalis l. 1.
Mytholog.
cap. 4.

nes, similesque clades preponit tragedia, quas nemo creditur ignorare: ideo prologis non indiget. Comædia vero priuatorum hominum mores & casus describit, quos vix ullus, nisi doctus, scire solet. Causa ergo desumpta à præcipua tragediæ notâ & proprietate; quam sic proponit Dionædes lib. 3. In tragediâ introducuntur Heroës, duces, reges; in comædiâ, humiles atque priuæ persone. in illâ luctus, exilia, cades; in hac amores, & virginum raptus. denique in illâ (sic lego) frequenter, & penè semper letis rebus exitus tristes, & liberorum fortunarumque priorum in penis agnitio. Differunt ergo euentis & exitu, personarum quoque, negotiorum, & fortunarum qualitate, denique actione, stilo, & exhibendi modo, de quibus postea.

Sed & origine. nam comœdia à Phallicis, tragœdia à Dithyrambicus fluxit, si Aristotelem audimus: significauit & cetera non obscure suâ definitione idem Aristoteles: qui cum grauium & illustrium rerum imitationem esse dixit, inuit materiam eius esse Regum, Heroumque facta & res, non priuatorum mores ac vitam: cum desinere illam scribit in misericordie aut terroris commotionem; hoc ait, exitus eius timore & mœore plenos esse debere: cum postulat conuenientem rebus actionem; qualia verba, qui gestus esse debeant, significat. nempe debere non motus & corporis habitum modo graues, & maiestatem quandam præ se ferentes esse, sed verba quoque & dictionem materie respondere, grandem, sublimem, à vulgi consuetudine remotam: cum è contra comœdiæ sermo humi repat, nec è plebeia fece emergat. hecristus & leniores affectus concitat; molestiores illa & robustiores animi affectiones excitare conatur. permittit tamen Horatius contentionis huius aliquam remissionem:

Versibus ornari tragicis res comica non vult.

Indignatur item priuatis, ac propè focco

Dignis carminibus narrari cæna Thyestæ,

Singula quæque locum teneant sortita decenter.

Interdum tamen & vocem comœdia tollit,

Iratúsque Chremes tumido delitigat ore:

Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri.

nimirum, quia, ut subiungit, — Tristia maistum

Vultum verba decent, iratum plena minarum,

Ludentem lasciuia, feuerum seria dicta.

& olim in tragœdiâ Satyris lasciuia verba tribuebantur, ut idem indicat eadem in Arte poëtica, & patet ex Cyclope Euripidis, ubi, Satyrici dramatis exemplum, Sales à Sileno & liberis eius admiscuntur. Sed postquam ratio & eruditior norma, Satyris omnino remotis, obtinuit; tam Grecis quàm Latinis Demetrii Phaler. ei præceptum placuit; qui lasciuia & salacia omnia, ridicula, & iocosa, ab Orchestrà repellit. Nihil ergo nisi serium in tragœdiam introducendum; lenioribus tamen verbis utetur, & ad comicam moderationem se paululum deflectet, vocemque demittet, quando minarum expers, sine iracundiâ, sortem suam deplorabit. cauendum interea ne quid de ornatu & orationis magnificentia decedat. omnino namque ornata, & condita suauis grauitate debet esse tragiçi oratio. id consequetur, si pedum apta collocatione, & numerorum varietate, & iucundo chororum cantu demulcens aures, simul etiam verborum figuris, pondere sententiarum, dictis scueris, rebusque illustrioribus, auctoritatem sibi comparare, & spectatoribus admirationem incutere conetur. planè scueram esse debere tragœdiam, violentam, animosam, & quæ grauitate genus omne scripti vincat, Horatius & Ouid. docuerunt. Illius illud laudari;

Effutire leues indigna tragœdia versus;

Vt festis matrona moueri iussa diebus

Intererit Satyris pæullum pudibunda proteruis:

Ad hæc mirum, quàm oportuna sint, & quantum attentioni parandæ præstent, crebra diuerbia, frequentes & incitata collocationes, quæ vel singulis

Aristot. in
Poët. cap.
1.

Horat. lib.
4. Odar.
Ouid lib.
3. E'eg. &
li. 2. Trist.

oxyfibus, vel dimidiatis consent. excellunt autem illa diuerbia, quae sententias continent acutus & erectus, maximè si repugnantibus esse videantur: quibus noster utitur, in Hercule Furiente, ubi Lycus & Megara; in Oedipo, ubi Oedipodes & Creon; in Tyeste, ubi Atreus & seruus; in Octauia, ubi Nero & Seneca sic altercantur. utuntur his Graeci in suis fabulis; sed fortassis frequentius noster, accuratius etiam & ornatius. Illud denique discrimen occurrit, comœdiam liberè singi à quoque posse: tragœdiam res non fingere, nec fabulas receptis commutare, sed ut semel recepta fuerint (quod Aristoteles praecipit) retinere: suadè in his quae ad primariam pertinent actionem: in ceteris verò, quae quasi ornamenta & adiectiua & ad orononiam tantum fabulae pertinent, ut Sophoclem & Euripidem sepe à se mutuo, & ab utroque Senecam videmus dissentire; liberum quoque aliis; quae instituto suo aptiora amplecti. Veteres tamen contra veritatem sinxisse fabulam constat. nam Medea liberos non occidit; sed id ab Euripide confictum, ut indicat Aristoteles, 2. Rhetor. & de Poët. & Aelianus restatur lib. 5. var. histor. Verum quia iam recepta haec fictio, nobis illam mutare non liceret. Quod diximus in tragœdiâ, initia sedatiora, exitus funestos & horribiles; contra in comœdiâ, principia perturbatiora, exitus letos & pacatos esse debere; id & verum est, & Aristoteli d. operis c. 11. consentaneum, cum ait ex felicitate in miseriam fieri debere commutationem; & à secundâ fortunâ in aduersam; à letâ & moderatâ, in infelicem & atrocem: non tamen diffusetur ipse cap. 5. tragicam actionem ex atroci calamitate in inopinatum gaudium erumpere posse, ut in Euripideis, Oreste, Alcestâ, Andromachâ, Hippolyto, Iphigeniâ posteriore, Ione, & aliqua ex parte Oetao Senecæ videmus. sed haec à tragœdia naturâ non parum degenerant. Scitum enim quod Euripides Archelao petenti ut de illo tragœdiam componeret, respondit auersatus; Ne (inquit) tantum mali permittat Iuppiter, ut quid tibi tragœdia dignum accidat. significans eam non esse nisi euentuum infelicium poema. Vnde fit, ut in tragœdiâ potissimum vita morèque fugiendi, in comœdiâ ut plurimum vitæ genus, quod capessere oportet, proponatur. haec etiam fingit res quas exhibet; illa rerum gestarum veris utitur argumentis. Hinc tanto humane vitæ utilior ista, quanto vera fictis praestant. Fatetur hoc Timocles Comicus luculentis versibus;

Narrat Dio medes 13.

Citant Arsenius in Euripidem, Athenæus li. 6. c. 1. Stobæus serm. 134.

Ὀππὸν, ἀκούει ἢ πὸ σοὶ δοκῶ λέγειν,
 ἄνθρωπῶς ἐπὶ ζῶον ἐπιπνοὶ εὐσεί,
 καὶ πολλὰ λυτὸν ὁ βίος ἐπὶ ἐκὼν φέρει.
 ἄρα μὲν οὐκ ἀφροδίσαν ἀδύρατον
 τῶνται, ὁ γὰρ τοῖς ἴδιαις κίβηται καὶ οὐκ,
 ὡς ἀλλοτρίῳ περὶ παραγωγῆς πάθῃ,
 μετ' ἡδονῆς ἀπλήθε, παρθεύης θ' αἶμα.
 πρὶ γὰρ παραδοῖς σπῶτον, οἱ βούλη, σκόπει,
 ὡς ἀφελοῦσι πάντας. ὁ μὲν γὰρ ὦν πένης,
 Πτωχόπρον αὐτῷ καὶ ἀματῶν πρὶ Τηλεφον
 θυμῶν, ἢ δὴ τίω πεινῶν ῥᾶεν φέρει.
 ὁ τοσῶν θ' ἡμαίως, Ἀλκμαῶν ἐσκέβ-
 ληται.

Aduerte, quæso, num quod ex vsu est loquar.
 Est calamitosum animal suâ naturâ homo,
 Multasque secum vitæ fert molestias:
 Mali leuamen repperit sed hoc sui,
 Ut calamitatis immemor iam niens suæ,
 Habensque ab alieno malo solatia,
 Documenta capiat recreata paullulum,
 Primum tragœdi quanta commoda adferant,
 Perpende sodes. si quis est pauperculus,
 Maiore pressum si videbit Telephum
 Mendicitate, lenius suam feret
 Mendicitatem. infanus est ne quispiam;
 Furiosum is Alcmaæona proponit sibi.

ἰφθαλμοῦ περὶ Οἰδίπῳ ἐν ἰδέ το βλοῦν.
 πῆθκεῖτο περὶ; ἢ Νιδῶν κκούφιμε.
 χολίς πρὸς ὄντι πῆν Φιλοκλήτω ὄρῳ.
 γέρον πρὸς ἀπυλῆ; κατέμαθε τῶν Οἰνεία.
 ὄπῳτα δὲ τὰ μείζον ἢ πῆπυθῆ περὶ
 ἀπυλῆματ' ἄλλοις γεροῖσ' ἀνὴ μῦθοις;
 ταὶ αὐτὸς αὐτῶ συμφορῆς ῥῶσιν φέρεται.

Captus quis oculis? aspicit cæcum Oedipum.
 Gnatus obiit? Niobe dabit solatium.
 Claudus aliquisne est? is Philoetrem aspicit.
 Miser aliquis senex? tuetur Oeneum,
 Alterius etenim quisquis ærumnas viri
 Esse grauiore viderit, quàm sint suæ;
 Animo æquiore miseras feret suas.

qua parte Epicis præstant. nam hi simplici narratione per aures irrepunt: Tragicis per oculos etiam, quasi vi, in animos spectantium viam aperiunt. minimum mouere solent, quæ per aures tantum intrant; plurimum quæ sunt oculis subiecta fidelibus. Illud quoque notandum, initio Romæ fabulas omnes Grecanicas fuisse, hoc est à Grecis desumptas, ut sunt Plauti, Terentij, Attij, Ennij, Pacunij pleræque, & hæc Senecæ philosophi. Quæ conuersa è Grecis, vel Grecorum gesta continent, etiam si non versa ex Græco, Palliatæ dicebantur: sed posteaquam,

Horat. in Epist.

— Vestigia Græca.

Ausi deserere, & celebrare domestica facta,
 Vel qui Prætextas, vel qui docuere Togatas;

Fabule Romane non iam Palliatæ, sed vel Prætextatæ seu Prætextæ, vel Togatæ, vel Tabernariæ appellari cæperunt. Comædiæ quidem, Togatæ dictæ, quia toga viliorum, & comici popularibus argumentis ludabant: Tragediæ, Prætextatæ, quia Prætexta magistratum, quorum casus cothurno quinæ socco aptiores. Tabernariarum mixtum fuit argumentum, & in ijs personæ togatæ simul cum prætextatis introducebantur, ut ex Sex. Pompeio docti homines obseruarunt. Quod mixtum mediumq; poematis genus, valde suspicor Hilarotragediam, vel (ut Plautus) Tragicocomædiam dictum; quod nec ad Tragediæ dignitatem assurgebat, nec ad Comædiæ humilitatem deprimebatur: huiusmodi est Amphitruo Plauti, & Grecorum Hercules Licymnius. Dithyrambica poemata tragicis breuiora sunt, & turgida potius sunt, quàm graua aut seuera, utpote quæ Bacchantium vesaniam, non Heroum aut Regum maiestatem representant; nec etiam in actus distribuuntur, nec interloquentium personarum varietate exornantur. Satyrica initio fuere partes tragediæ, & comædiæ. Quod ut intelligatur, paucis capite ex obseruatis à Fr. Robertsone lib. de Satyra, & in poet. Aristot. Fluxisse non à comædiæ Satyræ, ut censuit Fran. Floridus, sed à Satyra comædiæ ortam additis multis personis, & aucta mole operis scenarum & actuum diuersitate. Satyricæ enim personæ una tantum initio Satyrus quissiam Sycinnida saltans (de qua consulendus Athenæus): postmodum quinque, Satyrus canescens, Satyrus pubescens, Satyrus impubis, Silenus, & Papposilenus, de quibus Pollux lib. 4. & Dionys. Halycarnaß. lib. 7. habitum nobis eorum describens; eorum oratio in pernellendis & carpendis hominum vitiis tota versabatur, & huiusmodi scemmatismis risum ciebat. Abijt in desuetudinem postea: nam delatioris hominum aures continuam consiciendi licentiam non ferebant. sed sic abijt, ut ad tragediam se adiungeret. cum enim hæc, atrocitate & scueritate rerum, quas exhibebat, animos spectatorum grauarct atque defatigaret: tragici, ne paullatim

Vide Commentar in Festum.

exploderentur, iocos Satyricos intermiscere optimum duxerunt, quibus spectatores aliquantulum exhilararent. quare (ut ait Horatius) agrestes Satyros imitarunt, & incolumi gravitate iocum tentarunt, ut illecebris & gratia novitate spectatores morarentur. Placuit hoc diu Grecis, Aeschylō, Euripidi, Sophocli, Acheo, ceteris. Euripidis Cyclops existat Satyricum drama quod luctuosum, à Tragicā personā, quae ingentem calamitatem patitur, & à quā inscriptio: ridiculum & salsum, à Satyrorum lusibus immixtis. ideo inscriptionem geminam dabant. talis enim Aethydamantis Hercules Satyricus; Achei Alcmæon Satyricus, & Vulcanus Satyricus. Admischebant etiam ceteris tragædiis huiusmodi ludicra, ut autarium quoddam aduentitium; non ut necessariam operis partem indeq; factum, ut, cum ipsis scriptis tragicis non edita in lucem, postmodum interiori sit. Senerior deinde Criticorum trutina, has Satyricas insertiones improbauit, licet serò; fortassis paullo ante Aristotelis æuam; qui hoc indicat, ἐπι δὲ τὸ μέγιστος ἐκ μακροῦ μῦθου καὶ λέξεως γελίας, Ἄγ. τὸ ἔν. Ἐν Σατυρικῷ μεταβαλεῖν ὅψι ἀπαιτημένῳ. Ad hæc ad magnitudinem ab exiguis fabulis, & à ridiculā dictione Satyris exclusis ad grauem habitum prouecta, serò tandem quieuit. Latinis postea placuit genus illud Græca Satyrotragædiæ: nam fragmenta quedam ex Danaë, Proteusilaō, Laodamiā, Centauris, Atalantā, & aliis, huiusmodi quid subindicant. Antamen Latini Satyras puris tragædiis ut ἀποπροδόνουσα quedam immiscuerint & interiecerint, mihi nondum liquet. Nec arbitror Menippeas huc reducendas. hæc namque non Satyrotragica dramata, sed pure putæ Satyræ; nisi sē que euentu tragica, ut nonnullæ Varronianæ. Nostris temporibus, inter Histriones & Scenicos Italos, viget hoc genus Satyrotragædiæ; non quidem purum putum illud vetus, sed quod lenitum Bucolica suauitate. Pastoritias, appellant tragædiæ singulis actibus unum Bucolicum drama interserunt, quod aliqua ex parte cum tragædiæ illius sensu cohereat. Vulgo præterea, qui Latinas fabulas exhibent; ridicula & iocosa multa, grauib; actionibus immiscēt, ut spectantium animi relaxentur. vix enim patiatur hæc ætas solidam tragædiam: fucari illum manult inani quadam petulcāq; iocositate. Quod, quia pernicere mores, & præscriptum quodammodo; ut planè probare non possum, ita nec improbare penitus ausim. Duo dumtaxat monendi videntur Hilarotragædi nostri; ne vernacula & barbara commisceant; & ne nimis ridiculis, vel lasciuia fractis abutantur, memores huius Horatiani;

Verùm ita riores, ita commendare procaces

Conueniet Satyros, ita vertere seria ludo,

Ne quicumque Deus, &c.

Summa. iudicium his in rebus, regulam ac normam esse. Sed an vlla tragædia, soluta oratione scribi queat? censeo non temere id admittendum: est Cratetem Thebanum Tragicum memorent id factitasse: & sanè propterea tragædia esse non desinat. Rectius nostri, Tres Grecos superstites, & Scenecam imitabuntur.

Athenæus
lib. 10. c. 1.
lib. 4. c. 23.
& lib. 14. c.

17.

Li. de Poët.

Robortellus
in Arist.
poët. ex Siu
da & Laër-
tio.

Quotuplex sit tragœdia.

CAP. III.

De his co-
piosè Myn-
turnus li. 3.

Statat species, tragœdia alia verus est, partim Dithyrambica (nam ex Dithyrambis fluxit tragœdia, teste Aristotele) partim Satyrica; quæ nihil aliud fuit, quam chori continuum carmen, admirandum aliquem euentum continens; accessit postea altera persona, quæ alternis responderet; mox tertia; denique sic actio excreuit, ut quinque actus expleret: alia recentior est, quæ sales cum satyris reiecit, Dithyrambum verò, ut partem dumtaxat operis, idque rarò admisit. Iocosum etiam fuit illud in quo pluraque quibusdam veris assumptis fingebantur, ut Agathonis ἄγθων; de qua Aristoteles de Pœt. Actianus var. histor. lib. 14. Athenæus, Lucianus, & alij. Si loci ratione malis diuidere; alia erit Latina, quæ & Prætextata, ut Octavia, & veterum Brutus, Decius, Paulus, Scipio: alia Græca, quales Senecæ novem. A genere arguenti, duplex quoque tragœdia: quedam pura, quæ sola nomen meretur: alia mixta, quæ salibus respersa, vel prospero exitu clausa, in quo genere Acheus excelluit. Aristoteles quatuor species prodidit, περιπέτυχον, implicatam euentibus, & peripœtius, qualis est Oedipus; παθητικὴν, affectuosam, qualis Hippolytus; ἠθικὴν, moribus formandis institutam, ut Sophoclis Philoctetes; denique θεολογικὴν, in qua ab humanis rebus aliena spectantur, & Deorum colloquia inferuntur, ut Prometheus vindictus Aeschyli. priora duo genera maximè tragica sunt, in quibus hæc decem Latine versantur. Scaliger lib. 1. cap. 8. etiam Grammaticæ cuiusdam meminit; quæ inutilis est, & ad impuras pertinet.

De partibus tragœdiæ, quas vocant

ἡ τὸ πᾶν. CAP. IIII.

ARTEs tragœdiæ, iuxta Aristotelem, considerantur, vel penes molem seu quantitatem, vel penes naturam & qualitatem; ἡ τὸ πᾶν, ἡ τὸ μέρος. Molis partes diuidimus in actionem scenicam & choricam. Scenicam histriones peragunt, & argumentum propositum exhibent, & constat actibus tantùm quinque, ex Horatij precepto; Neve minor, neu sit quinto productior actu. Actus Latini, ἀγχιματὰ Greci, ab agentium imitatione. ἐν ἀγχιματῶν ἀγχιματῶν, quod agentium & negociantium mores imitentur. Sunt autem quasi singula tragœdiæ membra, quibus singulatim partes illius exhibentur. Hinc patet vnumquemque actum partem aliquam fabule absoluerè debere; ita tamen, ut à precedenti subsequens quodammodo trahatur, utq; res non dissipata, sed aptè distributa videatur. scio, quid alij de actuum modo: sed ego nullos ultra septimam scenam productos apud veteres inuenio; & quis hodie spectatorum ferat, si ad decimam usque singuli extendantur? Omnino namque curandum, ut totius tragœdiæ, intra vnus potissimum solis vel paullo plus ministræ, periodum actus sit; hoc est,

Aristor.
Pœt. c. 1.

uno ferme die *absoluatur*. Nam & Aristoteles hoc disertè præcipit, & veteres omnes factitarunt: & Aeschylus reprehensus, quod Nioben triduo exhibuisset, ut colligitur ex Suida & Aristotele. Rursus hanc actionem Scenicam accuratius diuidere possumus dupliciter. primò in *ἄλλοι, ἑξ ἑδδ, & ἡροει*: Deinde in *Protasim, Epitalim, & Catastrophen*. Prologi nomen latè sumimus, ut commune tragædiæ & comædiæ; nam præsius, *προφασίς* in tragædia; quod prologus in comædia, *exordium* in oratione, *proæmium* in cæteris; pars scilicet, quæ primum chorum antecit, & qua patet aditus ad fabulam. ea ut plurimum extra fabulam est, licet non semper, ut in *Hercule Furente* apparet; ubi *Iunonis actio* nec omnino in fabula, nec prorsus extra fabulam. *Episodium*, secunda pars tragædiæ, completitur id omne, quod intra choros est, ut sunt plerumque secundus, tertius, & quartus actus: atque ita plerumque tria in unaquaque tragædia sunt *Episodia*. Nam cum principio tragædiæ tantum simplici chorico (hoc est *Dithyrambis*) carmine constaret, ad augendum pœma, tollendumque fastidium, excogitata, quæ choris interuicerentur, *Episodia*, quasi *introductiones* ad ipsa cantica: ea sunt vel extrinsecus accersita, ut in *Hercule Furente*, quæcunque ad *Creontis mortem*, *Lyci tyrannidem*, *Megære & filiorum & soceri à Lyco pericula* pertinent; vel in ipsa fabula nata, ut omnia quæ *Herculis ab inferis reditum* consequuntur, usque ad *Exodum*. In *Hippolyto* *Episodia* sunt, colloquia *nutricis & Phædræ*, & utriusque cum *Hippolyto & Theseo*. In *Thyeste*, *Atrei & serui*, &c.; denique quidquid in tragædiis præter rem, cum re tamen coniunctum, ad amplificandam ornandumq; pœma apponitur. At *Exodus* dicitur, reliquum scenice actionis, quod euentum & exitum fabule continet, quo peracto, spectatores dimittuntur; nempe quicquid ultimum chorum subsequitur: qualis est ferè semper *quinctus actus*. quia rarerè *quinctum actum* chorus sequitur, nec nisi ut pars & interlocutoris personam gerens; ut ex *Hercule Oeïæo*, *Oedipo*, & *Octauia* colligitur. *Protales* prologi vice est, seu loco *prophascos*; in qua sæpè vnus, sæpè *Sophoclis & Aeschyli* more duo colloquendo fabulam inchoant; & magnam argumenti partem, non omnem tamen declarant, ut in *Thebaid*, *Thyeste*, *Oedipo*, *Agamemn.* huc spectat præceptum illud *Mynturni lib. 3.* ut neque ab ultimis, neque à nimis remotis incipiat. exemplo sit *Sophocles* in *Lorario*, qui non ab armorum iudicio, quæ causa *Atacis insanie*, sed ab ipsa orditur *insania*; idem in *Oedipo tyranno*, non à *Laij cæde*, sed ab oraculo illum expiari iubente; & *Euripid.* in *Phœniiss.* qui non à bello *Thebanis* illato, sed à pace per *Iocastam* frustra tentata; & in *Alcestide*, non ab oraculo *Admeti*, sed ab illa moritura; & noster in *Medeâ*, non ut *Ennius & Euripides* ab *Argus* edificatione, sed à *Iasonis* uirginitate cum *Creusa*; aliàs etiam semper vel ab ipsa re, vel à non remotis orditur. *Protales* ergo fabule priorem partem exponit, & periculum intonat, partem tamen potissimam resicet, ut ipsa suspensione & ignorantia spectatoribus auiditatem exitus cognoscendi ingerat, & rerum maximarum expectatione ad *catastrophem* usque lætet. Quod ipsum in *Epitali* studiosius adhuc curandum. nihil enim aliud est *Epitalis*, quam ipsa *inuolutio & perturbatio rerum om-*

nium, in qua pericula, & ira, & minæ crescant, & malorum preparatio contineatur, mutatioq; rerum, dubiâ quasi luce, incipiat se prodere. Magnâ hic curâ & acri iudicio opus est, ut tota series dramatum, quasi cathenæ anelli, cohereat: posteriora ut mediis, media prioribus respondeant, semperq; unum ex alio quasi nascatur: ut nihil adducatur, quod non aut necessario, aut valde probabiliter consequi videatur. Epitasis ergo totum id continet, quod inter propositionem & conclusionem fabulæ, hoc est inter protasim & catastrophem, intercedit. Catastrophe enim est, quæ exitum argumenti & conuersionem fortune in melius, vel in deterius exponit, integra demonstratio & absolutio fabulæ. In qua præceptum Horatij observandum;

Ne prænfa Lamix viuum puerum extrahat alio:

Ne pueros coram populo Medea trucidet:

ut supra, cedes, parricidia, cetera nimis atrocia, fæda, aut incredibilia, ab oculis remoueantur, & quasi intus gesta, à personis idoneis, quibus maximè compertæ sint; quæq; misericordiam, terrorem, indignationem mouere queant auditoribus, narrentur. fit tamen aliquando, ut tam atrox sit preparatio in Epitasi posita, ut neque satis assurgere catastrophe, nisi crudelia facinora in ipsâ scenâ peragantur; quod in Senecæ Medeâ contigit. Scio quartam partem à nonnullis adijci Prologum; sed eius loco tragicis, ut dixi, protasis est, vel prophasis: catastrophi etiam, quam addunt alij, aptius ad epitasi reducitur. Igitur tres tantum partes tragædiæ, & prologus cum prophasi, episodium cum epitasi, exodus cum catastrophâ conuenit. Hæ porro partes, cunctæ Scenicæ sunt. nam choricum non habet partes, nisi singulos choros, de quibus suo loco.*

Mynturn.
lib. 3.
Scalig. lib.
1. c. 9.

De exodio
nihil addo,
quia verè nō
fuit pars tra-
gædiæ. vide
comm. anti-
quum in lu-
uen. Sat. 3.

De partibus Tragædiæ.

τὸ πρῶτον. CAP. V.

As Aristoteles Poët. cap. 5. quinque commemorat. μῦθος, ἠθῆς, δῶναι, λέξις, ὄψιν, μελοποιία, fabulam, mores, sententiam, elocutionem, actionem, modulationem; siue, ut vertit Mynturnus, fabulam, mores, verba, sententias, speculationem, cantica: siue, ut Scaliger cap. 10. lib. 1. fabulam, mores, sententiam, dictionem, apparatus, melodiam. Fabulæ Philosophus seriem seu tractationem τὴν σίτησιν attribuit: tractationi verò subiicit ἀετιπεία, ἀναγνώσειον, παθόν; quas singulas deinde explicat; ut ἀετιπεία significet euentum vel exitum rei memorabilis, incredibilis, inexpectate, quando actio in contrarium, quam putabatur, euentum exit: ut cum Corinthius senex lata cupiens Oedipo nunciare, in magnas illum conijcit molestias, in Senecæ Oedipo: ἀναγνώσιμος seu agnitio, quando ex ignotis noti, ut Orestes & Iphigenia, in Iphigen. Aulidensi; ex hostibus amici, ut Atreus & Thyestes, in Thyeste; ex amicis inimici sunt, ut Phædra & Hippolytus, in Hippolyto. παθόν verò, inquit, est ἀσέβης θάσση πρὸ ἢ ὄδυνος, actio calamitosa & molestia plena, ut exhibitio vulnerum, cædium, cruciatuum, sicut Medæ parricidium, Hippolyti distractio, Astyanactis precipitatio, & similia. Fabulæ ergo omnes vel sunt simplices, vel con-

Mynturno.
lib. 3. de
Poët.

nexæ, vel patheticæ. Simpliciter vocantur quæ unam actionem complerunt, sine ullâ agnitione, sine ullâ rerum quæ aguntur mutatione inexpectata, ut Eurip. Medea, Antigona, Hecuba, & Aeschylî ferè omnes, & Senecæ Medea, & Octavia. Connexæ sunt, quæ vel agnitionem, vel inopinatam mutationem referunt, vel rem utramque ex ipsorum contextu ita nexam, ut ex his quæ euenerunt aut sit necesse, aut sit verisimile sic euenisse; ut apud Eurip. in Iphig. Taurica, & in Ione, apud Senecam in Oedipo, & in utroque Hercule. Patheticas nominant, quæ per cædes, per vulneca, per supplicia, & huiusmodi, tristes exitus habent, ut Medea, Hippolytus, Thyestes, & ferè omnes Senecæ; cuius pleraque fabulæ mixtæ sunt ex connexis & patheticis. hæc de fabula.

Mores & personas rectè Tragicus exprimet, si cuiusque indolem, ingenium, institutum, affectiones, consuetudinem, quâ verbis, quâ actione declarabit, iuxta Ciceronis 3. de Orat. & Horatij in Arte ad Pisones normam. Moribus connexæ sunt perturbationes; quibus ita se affectos, qui agunt, demonstrant, ut miserationem, terrorem, iram in auditorum animis accendant. Ad mores pertinet, mites, asperos, liberales, auaros, intemperantes, modestos, probos ac improbos proponere; ad perturbationes verò, infelices, miseros, calamitosos. In Hippolyto vides expressum pudici, rigidi, seueri adolescentis ingenium; in Phædrâ, improbæ amanti, nimium se demittentis effigiem; in Theseo, principem trucem, ire impotentem, precipitem, in quo tamen paterni amoris igniculi nondum penitus extincti: in Atreo, tyrannus vindictæ cupidus, immanis, crudelis, perfidus, & quales hodie (proh dolor) nonnulli, exprimitur; in eo cum quo tyrannus consilia communicat, fidi & probi serui indolem cernimus; in nutrice Phædræ, fidam alumnae, vel ultra aras, at impudentem & sceleratam animum: atque ita deinceps de ceteris personis earumque moribus, deque perturbationum exemplis, fusissimè Mynturnus d. lib. 3. à pag. 192. & postea de mouendis affectibus, locisq; ad id idoneis, à pag. 241.

Elocutio, siue dictio perspicua sit oportet, non humilis tamen, nec abiecta. Perspicua erit, si propria, & penè cum rebus ipsis nata. Lecta verba & illustria conscribenda, quæ plenum quiddam & sonans auribus ingerant; obsoleta & abiecta abijcienda, quanquam interdum prisca quædam, & quæ nunc in honore non sunt, augere videntur orationis dignitatem; ut apud Senecam, clepere, cludere, anquirere, obducere, sublimus; apud Virgiliũ, mî, olli, aetutum. Perspicuam præterea reddes orationem, si nihil desiciat, nihil redundet, nec nimis longo ambitu conclusio circumferatur; ambiguitas, obscuritas, loquacitas, vani & vacui verborum ductus fugiantur. at inusitata, peregrina, nouata, translata, si modicè adhibeas, dici nequit quantum ornatus addant, quantumque dignitatis adijciant: splendent enim & relucent ut sereno celo stellæ nocturnæ, vident ut verni viridanti in prato flores. Inusitata quidem velim intelligi, non quæ nostrâ temeritate confinguntur, sed quæ auræ illâ Augusti ætate, & paulo post ad Traiani usque, cuiusmodi ducebantur, & à bonis scriptoribus postmodum recepta fuerunt, quamuis nunc plerisque incognita, obsoleta videantur. Peregrina voco, quæ classici scriptores, vel ex Græcâ, vel ex aliâ

lingua sunt mutuati; non que hodie Galli, Hispani, Germani, Itali, patrio in solo nata, Latij iure donare conantur: nouata, que veteres aut deriuatione, aut littere, syllabeve additione, vel detractiōe, aut alia ratione (de quo Mynturnus consulendus à pag. 449.) nouarunt: tralata que dicantur notum est; quorum species ab eodem Mynturno quiuus potest petere, ut & numeri, & structura, quomodo sit interpungenda oratio, rationem. Accedet denique noua lux elocutioni, si verborum & sententiarum figuris comatur & varietur oratio: nam ista quasi color & habitus sunt orationis. sed ea tractatio communis est pœsè vniuersæ. & ad Rhetores pertinet. Pete, si lubet, à Mynturno lib. 6. à pag. 509. de exornationum verò locis à p. 538. de variis etiam dicendi generibus à p. 548.

à pag. 454.
& à p. 464.

Sententiam ex Aristotele idem d. lib. 6. describit, qua vir gravis, earumq; rerum de quibus agit peritus, non quod lubeat, sed quod sequendum sit, ut prestantius, & quod ut deterius fugiendum, vniuersè non singulatim pronunciat. hæc vel rationi subiunguntur, vel subiunctam habent rationem; vel sola sine vlla ratione sumuntur, quia simplices sunt, & cuius credibiles. Robur accipiunt si à senibus & grauib; viris dicantur; vim amittunt, quando ab adolescentulis vel mulierculis pronunciantur. cauendum ne palàm false, ne ineptæ, ne perplexæ, ne obscure sint, ne sepius & passim, sed suis tant in locis collocentur. Nec vulgares & concisæ omnino improbandæ. aptissimæ namque sunt diuerbiis (sine quibus friget tragœdia & hebetatur) quòd aduersus eas facile sit cuique, prout institutus affectusque est, disserere. Aenigmatica quandoque, sed rarissimè admittuntur.

Immeritò
id Senecæ
tragœdiis
quidam re-
prehendit.

Spectatio, siue apparatus, κοινὸς ὄψας, potius alterius artificis videtur, quàm pœtæ. Spectat enim ad Choragum, propter machinationum & instrumentorum, rei ob oculos exhibendæ necessariorum, constructionem. Debet tamen hic artifex à tragœdo instrui & doceri, ut apta sint illa & accommodata actioni, utputa quando Medea in aërem à duobus draconibus sublata rapitur; quando Iuno ex theologio loquens inducitur; quando Myrrha in arborem mutatur. Decorum etiam in personarum habitu seruandum, ne miser piētis, felix pullis, senex iuuenilibus, plebeius purpuratis vestibus induatur, sed pro sua singuli conditione exornentur. qui locus elegans est, & à Mynturno ita copiose tractatus lib. 3. de pœta pag. 242. ut ineptus sim, si brassicam hanc recetam vobis apponam.

Restat Melopia, que, ut aduertit Iulius d. c. 11., prorsus aliena est ab ipso pœta. nam quoad sonum, ad modulatore[m]; quoad gestulationem, que interdum cantui aducitur, ad saltatorem; quoad actionem, ad histrionem pertinet.

De personis tragicis. CAP. VI.

PERSONÆ tragice primarum, secundarum, vel tertiarum partium sunt τραγικαὶ, δευτεργωνικαὶ (quos Aeschylus) & τριταγωνικαὶ (quos Sophocles addidit). Primis præcipuum tragœdiæ pondus incumbat, & his etiam cedebant voce reliqui, etiam si plus poterant, ut Cicero docet, & Plantus; & ex iis, alijsq; præterea Budæus in Comment. ling. Græc.

& Cælius lib. 5. antiq. lection. Personæ verò omnes vel sunt actuum, vel chororum. Actuum personæ, scenicæ; chororum, choricæ vocantur. Scenicæ introducuntur, quibuscunque miserabile, horrendum, vel admiratione dignum quid eucenerit, boni, improbi, hostes, amici, affines, alieni, ciues, peregrini. In quibus id obseruandum moment, ne ultra quam quinquies eadem persona egrediat, ut Donatus iubet. Darius tamen in Andriâ sepius exit. Quamuis tamen in scenam plures simul personæ prodeant aliquando, tres tamen loqui tantum par est, Horatio Censore; ---- nec quarta loqui persona laboret. credo, ne loquentium multitudo confusionem pariat, & mentem auditorum in diuersa distrahat. Diomedes tamen lib. 3. admittit quattuor interlocutores, sed addit non frequenter faciendum: Plautus hac in re, ut in aliis plerisque, exlex est. Tutius reor, si quartam non admittamus, nisi minimum quid vel secum, vel cum alia persona obiter loquentem, quod apud Terentium obseruauimus in Andr. act. 3. & 4. & Senecam in Troade & Agamemn. Expediet etiam eandem aliquando personam aliquot actibus in scena relinquere, dummodo taceat. sic Senecæ Medea videtur per actus aliquot à scena non abiuisse, & Hecuba Euripidis non paucioribus ante fores humi iacuisse. Vitiosum enim foret, si vel minimo momento scena nuda remaneret. quare prospiciendum, sub actibus singulis, ne, donec absoluantur, personæ omnes ita discedant, ut nulla in theatro reliqua maneat; sed semper aliqua relinquenda ad actionem continuandam, & prudenter aliæ sufficiens, quæ cum remanentibus colloquantur. Vnoquoque autem actu finito, tunc omnibus personis scenicis discedentibus, rectè theatrum nudatur, ut chorus vices suas obeat; non rarò tamen si res postulat, personarum aliqua, cum choricis locutura, non tamen cantatura, nisi forè ut præfica, remanet. Porò hic se commodum offert illa dubitatio, an celites in scenam inducendi? ait Plato, negat Aristoteles. placent qui sententiam diuidunt, ut Comicis id nullo modo liceat, quod Plautus ipse in Prologo Amphitryonis non dissimulauit: tragicis tum demum concedatur, cum, ut ait ille, — dignus vindice nodus incidere. ---- veluti quando enarranda, quæ homini fas non est scire, ut sunt futura, & præterita prorsus obliuione sepulta. quod in protasi quidem continget, quando postea nunquam, vel non ita commode fundamentum totius actionis iaceretur; ut apud Eurip. in Alcesti, Troad. & Hippolyto coronato, Sophoclem in Aiace Lorario, nostrum in Hercule Fur. in Epitafi sit eisdem de causis, si se potius illic offert opportunitas: in catastropha quoque; cum se aliter fabulæ exitus explicare nequit, ut in Euripidis Hippoly. & Ione, in Senecæ Oetæo. hoc enim Plato in Cratylo, & Cicero lib. 1. de nat. Deor. permiserunt. Rarius est, nec imitandum, quod aliquando maior totius actionis pars Deo tribuitur, ut apud Aeschylum in Prometheus victo, & Euripid. in Bacchis. Ex hac consuetudine natum pro- uerb. Grecorum, Deum ex machina loqui. Quod de celitibus introducendis dixi, idem de inferis accipiendum, ut in quauis actionis parte, si res poscat, euocentur; non ex machina, sed ex loco unde ceteræ personæ, vel potius hiante & deducto tabulato, quasi ex terræ visceribus prodeuntes: sicut apud Eurip. prodit umbra Polydori in Protasi, apud Senecam in eadem Megara & Thyestes:

In Hecuba,

Vide Adagia, & Cæ- lum lib. 8. antiq. lect. cap. 8.

at in Octaviâ, prodit Agrippina in Epitafi. Cetera persona tragœdiarum (ut dixi) illustres & graues esse debent, ut Reges, Principes, Duces, Vates, Sacerdotes, &c. præcipue quidem, quibus fabula pars potissima quasi fundamentis incumbit: nam & alia minùs illustres persona, ut serui, nuncij, pastores, nutrices, rerum gestarum ordine exigente, solent interferi. Quòd si his vilioribus personis præcipue partes attribuerentur, ex Palliatis vel Prætextis, in Tabernarias fabule degenerarent.

De Choris. CAP. VII.

HORVM definiunt partem tragœdiæ inter actum & actum, non satis aptè. quid enim si post vltimum actum ponatur? placet ergo, quod Scaligerolib. 1. cap. 9. ut chorus sit pars fabule post actum introducta cum concentu. Est velut altera fabule pars, constans præter histriones certo personarum numero ex viris aut feminis, urbanis vel rusticis, pro argumenti varietate. interponendi chori causa, vel festiuitas, vel ornatus & pompa, vel ipsa necessitas: ut cum scenicis sermonem conferret, vel alia aliqua, quæ muneris eius crant, exsequeretur. quando in ipsa actione chorus interuenit, loquitur, in ipsâ statim parodo. nam quod in Oedipode Tyranno Sophoclis in primâ parado chorus non loquitur: id fit quia proprius chorus non est, sed puerorum qui vnâ cum sacerdote ab aris recedunt, ut notauit Robortellus.) aliàs, iutee actum & actum canit, aliquando bonis fauens, ut Eurip. Iphig. Aulidensi, & Senecæ Hippol. vel amicis consulens, apud Senecam Octaviâ & Eurip. Oreste.; vel iratorum impetum refrenans, ut Sophocl. Aiace, Euripid. Electrâ & Heraclid. Senecæ Hippoly. vel secreta tegens, Euripid. Hippoly. vel Deos laudans, ut Oedipo & Agameinn. vel deniq; pro miseris preces fundens, aut superbis diras imprecans. quæ breuiter Horat.

Actoris partes chorus, officiûmque vile
 Defendat: neu quid medios intercinat actus,
 Quod non proposito conducat & hæreat aptè.
 Ille bonis fauêatque, & concilietur amicis,
 Et regat iratos, & amet peccare timentes:
 Ille dapes laudet mensæ breuis, ille salubrem
 Iustitiam, legesque & apertis otia portis:
 Ille tegat commissa; Deosque precetur & oret,
 Ut redeat miseris, abeat fortuna superbis.

sed & quando calamitas tanta, ut consolationem respuat; tunc eâ omisâ luget cum lugente, ut in Oedipode tyranno Sophoclis, & in Hercule Oct.æ Senecæ, & in Troadibus, & Octaviâ. Chorus dictum est, principio tragœdiæ & comœdiæ communes fuisse; à comicis relictos, tragicis proprios factos. antiquissimi Satyris constabant, personis hirsutis, nudis, & hircino more comans struentibus, ut auctor est Etymologistes, & Horatius;

Mox etiam agrestes satyros nudauit, & asper
 Incolumi grauitate iocum tentauit, eo quod

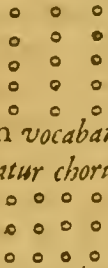
Illecebris erat, & gratâ nouitate morandus

Spectator. — non diu hæc obscuritas vixit. repudiati Satyri, & aliæ, pro ratione fabulæ quæ agebatur, cuiusuis ætatis sexus, conditionis personæ receptæ: quarum numerum scribit Diomedes lib. 3. definitum non esse. Aeschylî tempore quinquaginta personas recepit; ut asserunt Victor lib. de Comædia, & Pollux lib. 4.; sed cum ille tot Eumenidibus introductis Atheniensium coronam consternasset, lege latâ sancitum, ut pauciores adhiberentur. Non ergo sponte minuit Aeschylus chorum; sed causâ fuit, cur Atheniensium lege minueretur. Sic enim illud Aristotelis, ἡ τὰ τοῦ χοροῦ ἡδάρτισι, & quæ circa chorum sunt imminuit, ad quod nihil vir doctissimus in commentar. putarim accipiendum. ita aliquamdiu chorus duodecim personis consistit: deinde Sophocles tres addidit, unde cæpit quindecim habere. has in duos ordines diuidi solitas aiunt. nam Cyclicus ille chorus apud Xenophontem in Oeconom. ad tragicum non spectat, sed ad dithyrambicum pœma; eius hæc forma:

Vide Pollucem d. l. 4. c. 15.

In tragædiis chori ingrediebantur vel hoc modo;

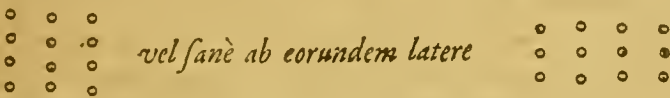

& hoc $\chi\omicron\rho\omicron\nu$ seu iugum vocabant, retento prisco nomine: quia prius in duas tantum partes diuidebatur chorus. vel ingrediebantur quini tribus ordinibus;

Scalig. lib. 1. poët. c. 9.

quod $\tau\omicron\chi\omicron\nu$ sine versum nominabant. priore modo $\chi\omicron$ $\chi\omicron\rho\alpha$ per iuga ingredi, posteriore $\chi\omicron$ $\tau\omicron\chi\omicron\nu$ per versus dicebantur. Hos ego ordines unâ cum quindecim personarum numero introductos puto. nam quando incerta & nimia illa Aeschylî multitudo vixebat, arbitror singulos, vel sanè binos Orchestrâ ingredi solitos; quando duodecim tantum, ut ab Aeschylî obitu, usque ad Sophoclem obtinuit, arbitror ter nos ingressos. atque ita intelligo quod Etymologistes scribit, chori formam tetragonam fuisse, scilicet vel à fronte ingredientium.

vel sanè ab eorundem latere

non enim video quomodo aliter ab errore scriptor ille vindicetur. Singulos sine striatim credo quouis tempore ingredi potuisse: rarò tamen id factitatum, nec, nisi vestium dissimilitudo, vel qua alia causa hortaretur. Semper etiam licuit chorum in duas partes diuidere, idq; $\delta\iota\chi\omicron\epsilon\iota\alpha$ dicebatur; ipse verò partes seu Cantica, quæ tum alternatim proferebantur, ἡ $\mu\upsilon\chi\epsilon\iota\alpha$, & ἡ $\alpha\pi\chi\omicron\epsilon\iota\alpha$, teste Polluce. Sic ergo distributi, peractâ protasi (nam insolens est fabulæ initium à choro duci, ut apud Aeschylum in Persis, & Eurip. in Rheso) solo * chorago præcedente, chorici subsequebantur, à sinistra quidem theatri parte egredien-

* Choragus erat dux chori, eiq; curæ chori ducendi & reducendi, & ornamento-rum assertuatio suppetatibque.

tes, si urbana multitudine constabant; à dextra verò, si rusticana & peregrina, & ad choragi normam, mouebantur, consistebant, lugebant. Mouebantur in ingressu & aditu: consistebant calamitatem canere incipientes: lugebant & miserabantur, quando suam vel communem miseriam deplorabant: suam, in Troadib. & Herc. Oetæo; communem, in Oedip. chori prima persona, coryphæus; secunda, ἡχοῦχος, tertia, ἀρχοῦχος vocatur, ut docent Dydimus in Pindarum, & Faustus Victor. lib. de comæd. Coryphæo itaque inchoante, chorus in hanc atque illam partem mouebatur, primum quidem à dextra in leuam, imitatione primi caelestis orbis, qui ab Oriente in Occidentem voluitur, quem motum ἀποφύω vocant: deinde à leua in dextram, ad similitudinem stellarum errantium, quæ contrario motu ab occasu in ortum nituntur, qui reditus ἀντιποφύω nuncupatur: postremò cum ita vestigia sua relegissent, in medio, & quasi in conspectu Deorum consistebant, terra situm in tanta calorum rotatione immobilem significantes. semper autem ita se mouentes, & quasi saltantes, simul concinebant. canticum autem quod durante ἀποφύω canebatur, ὠδὴν vocabant; quod dum ἀντιποφύω concinebant, ἀντιῶδον; quod stantes concinebant, ἐπαῖδον, ἢ τὴν ἐπαῖδον, quia prioribus accineretur. Hunc morem à Theseo ex Creta redeunte in memoriam intorti & flexuosi labyrinthi institutum vult Victorinus. Chorum ad tibiam olim canere consueuisse, ex Horatio constat, & aptum fuisse concertum, si cum præeunte magistro conueniret, numeris & modis eius respondens, docet ex Xenophontis Occorom. Columella; item si luctuosum harmoniæ genus, mæstum, flebile, summissum, pacatum, minimè incitatum, ipso sono calamitatem præ se ferret. Omisso quoque cantu, chorus interdum loquebatur, idq; vel loquente vno pro omnibus, vel pluribus simul, vel etiam cunctis, ut Diomedes notauit lib. 3. addens tunc omnes loqui debere, quasi vna voce confusa, & concertum (sic repono) in vnâ personam reformantes: & hoc voluit Aristot. dum asserit chorum tanquam vnum actorem estimari debere. Ut plurimum tamen vnum loqui expediet, idq; in fine vel initio actus, si id fiat ad actuum connexionem, & alio id genere versuum, quam quo canentes fuerant vsi, ut videre est apud Sen. in Her. Fur. act. 1.

Sed mæsta venit, &c. & in Oedip. act. 1. & in Agamemn. & alibi: vel, si necesse sit, in mediis actibus, ut in Thyeste. tunc tamen summo opere cauebit, ne intempestiuè intercinat,

Quod non proposito conducatur & hæreat aptè.

Ex quibus chori officii quattuor ille partes natæ, quas quidam choro tribuunt, πᾶσι ποδός, primus in theatrum ingressus; ἑπιπᾶσι ποδός, iteratus ingressus; ἀποδοός, finalis egressus; & μετᾶσι ποδός, medius digressus, quando scilicet in medio fabule utramque in partem chorus digrediebatur. sed Aristotelem sequor, qui concisus, & agnoscit tantum πᾶσι ποδόν, εἰσιμιον, κίμμιον: ut πᾶσι ποδός sit, prima chori locatio sine expositio; εἰσιμιον seu staterion, ipsum chori canticum; κίμμιον, communis chori & scenicorum, qui in theatro remanserunt, lamentatio. Postremò his peractis, chorus eodem quo ingressus fuerat ordine, egrediebatur, non tamen semper totus; sed ut plurimum chori pars dimidia in scena permanebat: tum ut vel inter se, vel cum spectatoribus colloquerentur, & fu-

videtur Labinus in Horat. putare perpetuò vnum dumtaxat loqui debere: sed fallitur, nec voluit id Aristoteles.

turis viam aperiret, tum ne unquam scena vacaret. Interdum totam fabulam claudibat; quod quando faciebat, graues quasdam & splendidas, sed per breues sententias pronuntiare consueuerat, ut sit in Euripid. Hecuba, & Iphigen. Nonnunquam à choro intus aliquid gerbatur, quod in theatro exaudiretur, quod $\pi\alpha\rho\sigma\theta\epsilon\tau\iota\alpha$ vocabant, ut facit ranarum chorus apud Aristophanem: sed existimo hoc à tragædiis alienum. Quod si quæ poëta loqui astantibus instituit, ea transiens chorus enarret: transiitionem nuncupabant: sed ea tragicis minùs frequens est. Vt Sophocles in Hippone, & Euripides in Danaë, ut ille Polluce lib. 4. cap. 16. Chori mulierum vel virorum fuere; quia pueri minùs idonei, propter aetatem & rationis infirmitatem in rebus agendis & cognoscendis: quare munia chori nequibant exsequi. Apud Sophoclem in Oedipode tyranno, pueri illi cum sacerdote hymnum concinunt ut Deum placent, chori verò vicem non ipsi, sed senes Thebani funguntur.

De apparatus tragico. CAP. VIII.

PPARATUS iste, vel personarum est, vel loci: personæ scenicæ, vel choricæ sunt: utraque, pro saltationis & actionis diuersitate, variis modis exornandæ. Scribunt Phrygiam Dithyrambis, Lydiam

Natalis l. 1.
Mytholog.

Musicam comædiæ, Doricam tragædiæ propriam fuisse, & auctore

c. 4.
Plutarchus
lib. de Mu-
sica. Robor-
tell. in poët.
Arist. p. 15.

Plutarcho utramque suum peculiare saltationis genus habuisse. Vnde non rarò legimus Nioben & Capaneæ saltatos. quare coniiicio, paratus reuocare si quis aliter me doceat, tragædias solitas saltari, non à planipedibus, qui nudis pedibus vel in tenui socco extra orchestram agebant; sed in orchestrâ à mimis $\epsilon\rho\chi\tau\iota\delta\iota\delta\alpha\sigma\kappa\alpha\lambda\omicron\iota\varsigma$; qui planipedibus paulo digniores. Exhibendæ tragædiæ duo fuere modi, saltatorius, & ut ita vocem, gradarius: hoc, utcebantur quando personæ suas partes vniâ voce agebant; illo, quando histrio seu tragædus res gestas solo corporis motu exprimebat, quo pacto Nero Herculem Furentem egit. Saltatio tragica $\epsilon\mu\mu\epsilon\lambda\epsilon\iota\alpha$; huius saltationis species multas inuenere Aeschylus & Telestes; qui hac in re excelluit, ut & Bathyllus, & Pylades (de quibus videndi Pollux lib. 4. Athenæus lib. 1. & Plutarch. lib. 6. Sympos. c. 8.).

Sueton. in
Neron.

& ille incertus tempore Neronis (fortè, Latinus) de quo & Demetrio mira Lucianus in lib. $\epsilon\iota\delta\epsilon\sigma\tau\epsilon\alpha\upsilon$. hic mos, altero retento, paulatim abiit in desuetudinem. De gradario itaque seu ambulatorio & vocali dicendum, non de muto illo & saltatorio. Personati agebant, hoc est, personis tecti, ut ex Aristotele & Demosthene probè Lambinus; sed hoc ultimò. nam primò minio facti, postea cerusâ faciem obliti egerunt, ut Suidas de Thespide scribit, & adit postmodum illum portulacâ faciem obtexisse, denique personæ ex solo lincto confectæ usum inuenisse, quod & Dicmedi videtur lib. 3. certius tamen personarum inuentum Aeschylo deberi. quamuis enim nonnulli personarum & scenæ ornatui initium dedisse Cherilum circa Olympiadem LXIV autumant; iidem tamen non adimunt inuentionis laudem Aeschylo; cui præter Syrma, & personam, cothurnum quoque Porphyrion in Horat. asserit, & plura præterea Philostratus in vitâ Apollonij, quæ suis locis referentur. Vt ut est, sche-

Persona est
vultus fi-
ctus seu lar-
ua.

ma, & vestis habitus ornatúsque, pro qualitate fortunæ, vel personæ agentis, ætate, moribúsque varius erat. Communia tragicis omnibus; sýrma seu ciclas oblonga & humum verrens; item cothurnus, seu, ut Thomas Magister, Pollux & Ammonius vocant, ἐμβάτα vel ἐμβάλα, calceamenti altioris generis, quod (ut loquitur Tertull. lib. de spectaculis) tragædos extollebat: crediderim simile illi, quo Hispanicenses femine utuntur, vulgo chapines dicunt. Suadet hoc Iuuenalis illud: — Breuiorque videtur

Virgine Pygmæâ nullis adiuta cothurnis.

Scalig. li. 1. Personæ cuique proprias vestes enumerant Scalig. lib. 1. poët. & Mynturn. mutati à Polluce lib. 18. Onomast. cap. 19. quibus hoc tantum addiderim, notatum Lilio, Vlysses semper solitum induci palliatum, ob singularem forte sapientiam & astutiam; Achillem & Neoptolemum, quod nunquam se Agamemnoni subiecerint, neque eius bello Troiano imperium agnouerint, diademata, sed sine sceptro, gerentes.

Reliquum ut de theatri structurâ & ornamentis nonnulla, de quo fusiſſimè egisse video Pollucem lib. 4. cap. 19. Vitruuium lib. 5. de architect. à cap. 5. usque ad 9. D. Isidorum lib. 18. Orig. cap. 39. cum tribus seqq. Cassiodorum lib. 4. Variar. epist. ult. & recentiores Budæum Annotat. priorib. in Π. Politianum in Miscellan., Rhodiginum in Antiqu. lib. 5. cap. 8. Scalig. d. lib. 1. cap. 21. & Lilius d. dial. 6. à pag. 708. quare nonnulla tantum mihi delibanda. Primò theatrum ex nudo cespite erigebatur: de quo Cassiodorus ita scribit,

» Theatri frons scena dicitur, ab umbrâ luci densissimâ, ubi à pastoribus in-

» choante verno tempore diuersis sonis carmina canebantur. ibi actus musicus &

» prudentissimi seculi dicta floruerunt. Deinde artificiosum theatrum, & sumtuosum fieri cepit, cuius partes præcipue, scena, scala cum ordinibus sedilium. de caueâ & scalis nihil hoc tempore dicendum. Scena triplex fuit, tragica, columnis, gæstigiis, signis, reliquisque notis palatinis magnificè apparatus; comica, ædificiorum privatorum specie, ianuis, fenestris, menianis aptè instructa; & satyrica, arboribus, speluncis, montibus, & cetero decore agrorum, topiario opere deformatis. Propriè loquendo scena vocatur interior tabulati pars, in qua latebant actores, prius quidem auleis tecti, posterius supparis (ut in

Vide Amphitheatra Iulii Lipsij.

Donati locus.

Donati codicib. legitur) vel potius sypariis, que Festo veli mimici genus: hec scena fuit aliquando aurea, ut Petreij; vel argentea, ut Antony & Murenæ aliquando marmorea, ut Scauri; aliquando lignea; eaq. vel versatilis, ut Curionis, * vel ductilis, vel stabilis. Aliquando verò sumitur scena, pro qua-

* Vide Plin. l. 36. Valer. Max. lib. 2. cap. 1.

dam tabulati parte que nonnunquam in proscenio excitabatur. Proscenium dicitur locus ante scenam porrectus, in quem scenici acturi prodibant. supra scenam episcenium erigebatur, seu podium. Ante proscenium paullo demissior erat orchestra: in qua ut plurimum thymele, siue pulpitum id esset; siue aras

Huc quidam lib. ver. Albertus Erb. & alij eius sæculi semper vocant Victurinū.

& ut in scenâ histrionum, sic in orchestra chori partes peragebantur, auctore Polluce. quam orchestre & scenæ distinctionem potissimum Grecis in vsu fuisse docet Vitruuius, his verbis: Ampliorem habent orchestram Greci, & scenam recessiorem, minoræque latitudine pulpitum, quod δὲ γὰρ appellant. ideoq. apud eos tragici & comici actores in scena peragunt; reliqui autem ar-

tifices, nempe chorici & thymelici, suas per orchestram præstant actiones. Ita ut scena altior esset profcenio eiusque pulpito, & isto humilior orchestra. Quibusdam fabulis in orchestra latere chemicyclum exstruebant, ad quem locum naufragi agebantur, vel in eo saltem vrbes longinque effungebantur. Dextrâ scenæ parte peregrini & hospites egrediebantur; in sinistra, carcer erat; medium locum Regia obtinebat. Mediæ parti duæ præterea portæ adiunctæ erant, quarum postibus, ornatus gratiâ, duæ machinæ affigebantur, ab usu ἀετῶν dictæ, nos versiles vel circumductiles appellamus; quibus repente inexpectati nunciij, peregrini, exules, aut ciues postliminio redeuntes exhibebantur. ad leuam narrabantur, quæ in vrbe dicta factæ uel fuissent, aut futura viderentur; ad dextram, quæ foris. Leua etiam portæ Deos aquaticos emittebat. Eumenides & ceteri Dij inferi imis gradibus (ἀραβὰς) uocant) exsiliabant; umbre & simulachra, ut Agrippina & Thyestes Senecæ, scalis Charoniis, quæ non erant machinæ, sed machinis similes. Vnde necesse fuit, in Thyeste, utrumque simul adhiberi, ut Tantalus ex scalis Charoniis eodem tempore, quo Megera ex imis gradibus, prodiret. Dij superi ex improviso machinâ quadam ex loco editiore, ut opinor, supra episcenium, demittebantur: Θεολογίων nominabant; non quidem ut planè in episcenio consisterent, sed quasi in aëre penderent: quæ machinæ in comædiis κρᾶδῆν iuxta quosdam, in tragædia absolutè μηχανὴν dicebatur. hæc Iuno in Hercule Fur. & Hercules ipse in Oetæo inducuntur. Aliud instrumentum γαργύς, quo in aërem personæ rapiebantur, ut à Boreâ Orithyia, ab Aurorâ Memnon, ab anguibus Medea. quamquam hæc una cum curru alio illo machinæ genere potuerit in sublimē ferri, quod rectius (meo iudicio) alij non tantum in comædiis, sed & in tragædiis usurpatum censent; quod à ficius similitudine Pollux κρᾶδῆν uocatum scripsit, & uncus erat ferreus cum uinculis annexis attractum retinentibus, quibus potuere personæ eluari, & semel in altum adductæ, eoris postea per aërem ferri & sustineri. dicuntur enim ἑῶρα restes seu funes uehementius intenzi, quibus per aëra Heroes Diique agebantur. His non dissimilis machinæ uersatilis ἐρῶν, quâ Heroes in Deos transferebantur, ut Alcides in Oetæo. Aliud pegmatis genus fuit ἑῶρα siue ἐρῶν; sedes quedam sub publicis clata, strata longuriis, deputata ut circumuoluta ostentaret ea quæ secreto in adibus patrata fuissent; ut in Thyeste Atrei patricidium, in Oedipo eius execratio. Acrobatica erat machinæ scansoria: κερκυροσκοπεῖον erat alia circumductilis, quæ fulmina excelso post scenam loco inculabatur; alia sub scena tonitru effungebat quæ βρονταῖον nominabatur; cuiusmodi apud Festum Claudia-na tonitrua. Fuere & alia ἰστέματα, quæ sponte ac minimo impulsu agebantur; fuere & νεροπασίνα, quæ unius nerui uel sili conuersione uarios motus & usus præbebant; de quibus Aristot. in lib. de Mundo, Apuleius lib. de mundo, & Gellius lib. 14. cap. 1. Hæc inter secretiora; publica uero & externa ornamenta scenæ fuerunt uela, parapetasmata & aulea, siue carbasina, siue byssina, siue stellata; abaci, picturæ, tabule, signa, fontes per sedilia ducti, ebur, argentum, aurum, sumtuosæ sparsiones, ut florum, crocæ aquæ, croci triti, scobis aureæ, & similia luxus immodici. Nobis ille apparatus amplectendus, qui quandam admiratio-

rem terrori & mestitia mixtam mentibus inserat, nihil tamen monstrificum vel portentosum contineat. Monstra enim quamuis terribilia sint, nature tamen repugnant: tragœdia verò naturales & humanas actiones imitatur. quare monstra sunt remouenda, & qualis in ipso pœmate terror animis ingeneratur, ad talem conseruandum retinendumq; idoneus apparatus comparandus; vt actioni ipsi quàm fieri poterit maxime sit accommodatus.

A quo inuenta & exculta sit tragœdia.

CAP. vltimum.

Scriptores præcipui, vnde Tragici inferiùs laudati, excerpti à nobis (ne sæpius nominare cogamur) hîc bona fide nominati.

Greci.

Athenæus, Aristoteles, Clemens Alexandrinus, Iustinus Martyr, Plutarchus, Sextus Empyricus, Secundus Philosophus, Maximus Tyrius, Eusebius, Laërtius, Galenus, Demetrius, Phaleræus, Pollux, Philostratus, Hermogenes, Vlpianus Rhetor, Strabo, Pausanias, Stephanus, vterque Tzetzes, Harpocratio, Hephæstion, Hesy chius; Eustathius, & scholiastæ Pindari, Apollonij, Aristophanis, Hesiodi, Arati & Theocriti.

Latini.

Cicero, Plinius, & ceteri quorum fit mentio in fragmentis antiquorum tragicorum.

IN vltimum locum hæc distuli, quoniam de illis ante multos annos in aduersariis non indiligenter egeram; sed nunc multis additis, accuratius tractanda. Plato in Minoë tragœdiam antiquissimam fuisse docet, Aristoteles in Poët. in Peloponneso à Doriensibus inuentam, & à Dithyrambis fluxisse, quibus initio solis constabat, vt antè docuimus. Verumtamen quis tragœdiæ primus auctor fuerit, non satis constat. Natalis in Mytholog. nescio quem Glaucum nobis obtrudit; plerique cum Horatio, & Donato in Terentium, Thespim Atheniensem, qui fecibus ora inungebat, veltiam minio, & in plaustris actitabat: minij meminit Tibull. lib. 2. eleg. 2.

Agricola, & minio suffusus Bacche rubenti,
Primus inexpertâ duxit ab vrbe choros.

fecium ceteri; Horatius:

Ignotum tragicæ genus inuenisse Camœnæ
Dicitur, & plaustris vexisse pœmata Thespim
Quæ canerent, agerentque peruncti fecibus ora.

Sidonius; Pictum fecibus Æschylum secutus.

Thespim,

cùm ita è plaustris edicularum in morem contectis, quorum etiam apud Sidonium mentio est, fabulas recitantem Solon audisset, inhibuit, ne amplius tragœdiam exhiberet, quod mendacium inutile existimaret, auctoris Aristotele, Plutarcho & Laertio. Suidas tamen docet ab aliis Epigeni Sicyonio hanc inuentæ tragœdiæ laudem tribui; à quo Thespim secundum, vcl etiam sextum-

decimum statuunt nonnulli, referente Mynturno lib. 3. Theſpis ſucceſſores fue-
 re Phrynicius & Aechylus: ille mulieres in ſcenam introduxit; hic perſona-
 rum uſum & pleraque ſcena instrumenta excogitauit, ideo perſona, & palla
 honeſta repertor ab Horatio uocatur. ſed ab iis incultè tradita, tandem Sopho-
 cles & Euripides, expolita & illuſtrata perfecerunt; de quibus, non tam quid
 ego (cui Sophocles excellit) quàm quid Fabius iudicarit, aſcribam; Traga-
 diis (inquit lib. 10. Orat. inſtit. c. 1.) primùm in lucem Aechylus protulit, ſu-
 blimis & grauis & grandiloquus, ſepe uſque ad uitium, ſed rudis in plerif-
 que & incompoſitus, propter quòd correctas eius fabulas in certamen deferre
 poſterioribus poëtis Athenienſes permiferunt: ſuntq; eo modo multi coronati.
 Sed longè clariùs illuſtrauerunt hoc opus Sophocles atque Euripides; quorum
 in diſpari dicendi uia uter ſit melior poëta, inter plurimos queritur. Idque
 ego ſanè, quoniam in preſentem materiam nihil pèrtinet, iniudicatum relin-
 quo. Illud quidem nemo non fateatur neceſſe eſt, iis qui ſe ad agendum com-
 parant, utiliorem longè Euripidem fore. Nam is ſermone; quo ipſum repre-
 hendunt, quibus grauitas & cothurnus & ſonus Sophoclis uidetur eſſe ſubli-
 mior; magis accedit oratorio generi, & ſententiis denſus; & in iis que à ſa-
 pientibus tradita ſunt penè ipſis par; & in dicendo atque reſpondendo cuiuſlibet
 eorum, qui fuerunt in foro diſerti, comparandus; in affectibus uerò cùm om-
 nibus mirus, tum in iis qui miſeratione conſtant facile præcipuus & admi-
 randus maximè eſt, ut ſæpe teſtatur, & cum ſecutus, quamquam in opere di-
 uerſo, Menander. hæc Fabius. Ariſtoteles c. 11. poët. cenſet Euripidem, tam-
 eſi aliqua parum rectè diſpenſet, omnium poëtarum maximè tragicum uide-
 ri poſſe. De utroque Sophocle & Euripide tradit Origenes contra Celſum, ab
 Apollinis oraculo ſapientes uocatos. De Aechylo Philoſtratus, in Apollonij
 Tyanei uita, cùm artem tragicam confuſam nimis, & crudelem inuicemque
 uideret, eam aliquantum moderatum. nam in unum (ſic enim Lilius Latinè
 reddidit) choros contraxit, qui antea diſiuncti fuerant: abſtulit & frequentes
 crebraſq; hiſtrionum reſponſiones: neces inſuper in ſcena fieri uetuit, ne ſcilicet
 præſente populo homines trucidarentur: addidit præterea habitus heroicos, &
 ornatiores apparatus, item pulpita, quo è ſublimi recitantes facilius & uide-
 rentur, & audirentur: quare Aechylum Athenienſes tragædiæ parentem ap-
 pellauere, mortuumq; etiamnum in Dionyſiis uocabant. hæctenus Philoſtratus.
 Eum Scholiaſtes ſeptuaginta fabulas edidiſſe ſcribit, alij nonaginta uolunt;
 ſeptem ſuperſunt; à Sophocle iuuenè uictum Plutarchus memorat. Sophoclis,
 Sophili Colonei filij, tragædiæ centum & uiginti fuiſſe traduntur; quarum to-
 tidem (niſi fallor) quot Aechyli, habemus. Hoc paullo iunior, etiamſi prior, mor-
 tem obiit Euripides, incertum quibus parentibus natus; in Ethicis Socratis, in
 Phyſicis Anaxagore, (quem ſcenicum Philoſophum uocant Vitruuius & Athe-
 neus) in rhetoricis Prodicij auditor; Varrone auctore, tragædias ſcripſit, quin-
 que & ſeptuaginta; ut Lilius, duas & nonaginta; ego præter decem & octo,
 quot omnino exſtant, (nam Rheſus Euripidis non eſt) poſſem non magno la-
 bore ex probatis ſcriptoribus Grecis & Latinis, quinquaginta & quinque no-
 minare; que ſi illis octodecim addantur, duabus exceptis, Varronis numerum

aquabunt. Ita ex innumera Græcarum tragœdiarum multitudine hodie tringentatres supersunt, cum dumtaxat Aeschyli, Sophoclis, & Euripidis vel plusquam trecentæ, vel saltem plusquam ducentæ & sexaginta fuerint. Reliquorum tragicorum, ut numerus magnus, ita fabulæ propè infinite, ingeram doloris causam, & quorum mentionem reperi nomina vobis adducam.

Veteris tragœdiæ Græcæ scriptores, ad Aeschylum usque fuerunt: quos quidem ab aliis sparsim nominatos inuenire potui; primo loco Epigenes Sicyonius, cuius Bacchas citat Athenæus; quæ fabula, si quibusdam credimus, adagioni ἑδὴ τοῦ Διὸς δὲ τὸν Διόνυσον dedit originem; quod tamen Theætetus & Chamaeleon improbarunt.

Thespis Atheniensis, cuius fabulæ (cum fabulas nomino, hoc quidem libro tragœdias intellige) Phorbas, Pentheus, & aliæ. Polyphradmon Thespidis F. Polyphradmonis F. Phrynichus Thespidis discipulus, propter unam, ex nouem fabulis, quas docuit, nimis luctuosam, mille drachmis mulctatus, Strabone, & Herodoto, & Plutarcho auctoribus.

Phrynichus Melantha F. cuius fuere Andromeda & Erigone.

Alcæus, cuius meminit & Macrobius & Pollux.

Phormus seu Phormys Siculus, mihi etiam tragœdias scripsisse videtur; nam Cepheus, Alcyones, Ilij depopulatio, non apparent Comædiarum nomina.

Chærilus, seu, ut alij, Cherillus, non Iassæus, sed Atheniensis, alius ab illo inepto, cxx. tragœdiarum auctor.

Cephisodorus Atheniensis, quem Tragicum censent; sed fabulæ quas referunt, Antilais, Trophonius Deus, & Sus; mihi omnes comæd. redolent; Amazones, fortè tragœdia.

Apollophanes Atheniensis, cuius, Daulis, tragœdia videtur, nimirum Terei & Procnes & Philomele atrocia facta comprehendens: etsi Suidas contra sentiat. de Dauli, Pausan. in Phocæic.

NOVÆ TRAGOEDIÆ AVCTORES.

Aeschylus, Sophocles & Euripides de quibus dictum est: hi suo exemplo, & posteros tragœdiæ successores habuerunt.

In primis Aeschyli duo filij Euphorion & Bion, tragici fuere.

Iophon, Sophoclis F. ex Nicostrata, Valerio Max. cognitus, fecit Ilium, Achillem, Telephum & Actæonem.

Philocles Polypithis, Aeschyli vel fratris vel sororij F. adèo asper ut χελδ vocaretur, centum fabulas composuit, & in his Oedipum, Erigonem, Nauplium, Oeneum, Priamum, Penelopen, Philoctetem: è quibus (ni fallor) hæ duæ postremæ ex carum genere sunt, quæ truccem & mestum exitum non habent.

Morsimus Philoclis F. Polypithis (ut puto) N. ab Aristophane vexatus.

Astydamas Morsimi F. Philoclis N. Isocratis auditor, tam sui laudator, ut Proverbio causam præbuerit, cc. & xl. docuit.

Astydamas Astydantis F. Morsimi N. cuius octo fabulæ.

Euripides, vel Iunior eius quem habemus nepos, vel secundum alios senior eiusdem auns: huic tribuuntur Medea, Crestes, Polyxena; ego & Rhesum illi tribuerim.

Ex Sophoclis genere etiam alij duo Sophocles fuere. vnus Aristonis F. Sophoclis nostri N. auctor XL, fabularum: alter hoc posterior, vnus eorum quos, Pleiada Tragicam, nominarunt, qui quindecim tragœdias composuit.

Tragicorum autem Pleias circa Ptolemei Philadelphii tempora hæc erat, teste Isacio & Hephæstione.	}	Alexander Aetolus seu Pleuronius.
		Philiscus Corcyreus, cuius produntur fabule XLII. quem agnoscit etiam Theocriti Scholiastes. Existimo Themistoclem fabulam, quæ Philisco Comico tribuitur, tragœdiam de Themistoclis obitu, & quidem huius tragici fuisse.
		Solitheus, quem alij Atheniensem, alij Alexandrinum ex Troade, alij Syracusum asserunt.
		Homerus Iunior Myrûs pœtriæ F.
		Anantiades, sic enim vocat Hephæst. at Schol. Theocriti, Aeantidem.
		Soliphanes, quem ab aliis Soficlem vocari reor.

Lycophon, cuius tragœdias nominat Suidas.

Alcestis, qui cum iactitaret se centum triduo versus composuisse, quo vix ternos Euripides extuderat; meritò ab Euripide illud audiuit, Alcestidis carmina vix triduum victura, sua in omne æuum duratura.

Philocles alius, $\varpi\epsilon\gamma\acute{\iota}\nu\epsilon\tau\alpha\delta\omicron\varsigma$ vocatus.

Pratinas Phliasius, cum Aeschylò & Cherilo certasse, & innumerabiles penè scripsisse traditur.

Ion Chion, cuius Isocrates, Strabo, & alij meminere, ab Aristophane vellicatus, tanti à Platone estimatus, vt eius nomine dialogam de pœtica inscripserit; ad quadraginta fabulas docuit.

Crates Thebanus Cynicus, de quo Demetr. Phalereus in Rhetor. & alij.

Anaxandrides Colophonius vel Camyreus, fabulas LXV. scripsit (forte & aliquas comœdias, vt indicat Gerontomania ab Aristot. citata. hic (vt canit Ouidius in Ibin) cum parum stabili carmine lesisset Athenas, inuisus, deficiente cibo, perit.

Aristarchus Tegeates, ex fabulis LXX. duabus tantum victor: huius, Achillis, in Plauti Pœnulo prologus meminit; quem ex eo conuersum ab Annio, mihi quoque Festus Pompeius persuasit.

Achæum Eretriensem quidam XLIV., pauciores alij, tragœdias scripsisse tradunt.

Achæus autem Syracusanus decem tantum composuit.

Hippias Eleensis, de quo Plato in Hippia:

Cærephon Socratis amicus, quem propter lucubrations, noctuam; propter contractum studiorum assiduitate pallorem, buxeum vocarunt, teste Laërtio, & Philostrato.

Plato Philosophus, eodem Laërtio testante.

Carcinus Agrigentinus, etsi illum quidam Comicum facere videantur.

Carcinus Atheniensis, de quo apud Harpocracionem Lysias, centum sexaginta scripsit, vicit vnâ.

Callimachus, cuius inter libellos octoginta, aliquot tragædiæ; meminit Apollonij Scholiastes.

Gorgias, quem in Sympofiac. Plutarchus reprehendit.

Sannion, tragicos choros docuit, ut testantur Vlpianus Rhetor & Hermog.

Nicomachus Atheniensis, qui aliquando Euripidem vicit: huius sola fabula, Oedipus, laudatur; ceteræ ignobiles fuere.

Nicomachus Alexandrinus, qui præter comædias, etiam tragicas fabulas docuit, cuiusmodi puto fuisse eius Eriphylum, Neoptolemum, Oedipum, Persas, Polyxenam, Teucrum, Alcmæonem, & Tyndarum.

Theognis, quem à pœmatum frigiditate ἄγρια dixerunt.

Morychus, ille ganeo apud Aristophanem.

Stheneli, Lyfias in oratione pro Diogene, & Aristoteles, meminerunt.

Acatius Argiuus ἰλιόπεσον scripsit tragædiam, teste Athenæo.

Polyides Sophista, cuius Iphigeniam citat Aristoteles, de Pœticâ.

Dionysius Iunior, teste Plinio, item Luciano.

Dion cuius affinis & hostis.

Agathon, apud Aristophanem, & Aristotelem.

Antiphon Rhamnufius, socius in tragicis Dionysio tyran. apud Philof.

Melitus impius Socratis accusator.

Strattis Atheniensis, Medeam, Phœniffas, & alias xij. fabulas composuit.

Timætheus, cuius fuerunt undecim tragædiæ.

Diogenes Oenomaus, cuius citantur, Hercules, Helena, Thyestes, Medea, Achilles, Oedipus, & Semele.

Diogenes Alexandrinus ex Troade, obsoletorum verborum aucupator.

Melanthius, de quo Hesiodi scholiast. Athenæus & alij.

Aristodemus Atheniensis, quem ex Cicerone D. Aug. lib. 2. de Ciuitate Dei tragicum auctorem vocat; nisi cum Lilio malis legere. auctorem: quod satis verisimile videtur. nam in Claudiano quoque id mendum irrepserat lib. in Entrop. — damnòque nefandum Acturus pretium — ut nos in notis ex fide n. l. reposuimus.

Spintharus Heracleotes, qui Semelen Fulminatam & Herc. Ardentem edidit.

Dicaogenes apud Valer. Harpocratonem.

Theodectes Phaselites, auctores Stephano, l. scripsit, ex quibus Mausolanus citat Higynus; qua tragædia (de hac enim id accipio) Greci schol. referunt ab eo victos, Isocratem Iuniozem, Naucratem, & alios: eiusdem Philoctetem laudat Aristoteles: videtur & sacra quedam composuisse, qua de re postea.

Theopompus Chius.

Naucratis Erythraeus.

} victi à Theodecte.

Theodotus, qui cum Mnesarchum tyrann. quadam fabulâ perstrinxisset; ab eo in Apollinis templo, quò confugerat, occidi iussus est: quam rem Ouidius in Ibin significat. hunc aliquoties in Preparat. Euangel. citat Eusebius.

Isocrates Orator. xxxvii. tragædiarum auctor dicitur: huius vitam Plutarchus & Philostratus ediderunt.

Isocrates Oratoris discipulus, vel Apolloniates, vel Heracleotes, & ipse à Theodecte superatus.

Afclepiades huius iunioris Isocratis condiscipulus.

Ebulides Milesius, Megaricus Philosophus, multas docuit.

Cantatus Comicus, videtur etiam tragœdias fecisse; hanc mihi eius, Medea, suspicionem inicit. Idem suspicor de Charemonem Comico. nam, Pentheus, fabula quæ illi tribuitur, tragœdia videtur fuisse; & scripsisse dramata tragica subindicat Aristoteles.

Neophron seu Neophon Sicyonius, cui c. & xx. tragœdiæ ascribuntur; & Medeam Euripidis, illi plerique tribuunt.

Nearchus, qui cum Callisthene in Alexandrum traditur conspirasse.

Neanthes, nonnullas tragœdias Empedocli traditur dedicasse.

Empedocles ipse, si Neanthis vera est opinio. nam Heraclides Serapionis F. tragœdiis quæ Empedocli tribuuntur, alterius fuisse censuit.

Carcinus, cuius Medeam refert Aristoteles in Poëtica: hinc Medeam introduxit, fugâ liberis suis consulentem: puto Atheniensem illum, de quo prius Theophilus, apud Athenæum, lib. 13.

Cleophon Atheniensis. cuius Thyest. & alias decem citat Suidas; reprehenditur ab Aristotele non semel.

Alcimenes Megarensis, aliis dicitur Alcimedes.

Æschines antequam se reipub. addiceret, tragœdiis actitandis & componendis vacavit, ut ex Demosthene & Cicerone didici.

Euphantus Olynthius, Ebulidis discipulus, Antigoni præceptor, cui lib. de regno inscripsit.

Rhinton Tarentinus, Tragicomædiarum vel Hilarotragædiarum inuentor; eius generis xxxiix. docuit, Varroni, Columelle & aliis non incognitus.

Apollodori Tarsensis sex fabulas inuenio, & inter eas, Thyestem.

Heraclidem Pontium scribit Aristoxenus in music. suas tragœdias sub Thepidis nomine publicasse.

Aristophon, cuius Philoctenten refert Plutarchus.

Lysippus, Athenæo & Suide.

Callias Atheniensis, aliorum iudicio, tragicus fuit, nam eius Grammatica tragœdia, ex qua quedam Athenæus adducit, item Atalanta, Cyclopes, &c. laudantur.

Theodorum quendam, quem credo xx. loco ponit Lærtius, multas tragœdias docuisse ferunt.

Ariston Chius, quem propter maledicentiam in exsilium pulsum scribit Plutarchus: alius ab Aristone Chio Philosopho, de quo Cicero; & ab Aristone Syracusano tragædo, de quo Liuius.

Heliodorus apud Galen. lib. 2. de antidotis.

Cyliscus, nisi nomen apud Plinium lib. 35. corruptum; quem Protogenes meditantem depinxit. suspicor esse, Phyliscum.

Nothippus; apud Athenæum, ab edacitate Opsophagus dictus.

Pythangelus, homo flagitiis, quàm fabulis nobilior.

Parthenij *Herculem & Iphicium*, quas citat Steph., *tragœdias* puto.
 Leonteus *Argivus*, quem *Amaranthus* in lib. *Et* *ouliōis* testatur *Iuba*
regi familiarem fuisse.

Diodorus Alexandrinus ex *Troade*, *Augusti* tempore, apud *Strabon.*

Nicolaus Damascenus Peripateticus, *Augusto*, ut referunt *Athenæus &*
Plutarch.; & *Herodi regi*, ut docent *Ioseph. & Hegesipp. gratissimus.*

Sacas, quem fortè *Pausan. & Plutarch.* *Sacadan* vocant.

Simonides Leoprepis F., cuius inter cetera opera etiam *tragœd. feruntur.*

Pindarus non Scopelini, sed iuxta veraciores *Daiphanti*, vel *Pagonide F.*

Philostratus Lemnius, à quo plus minus *xxxiii.* sunt scripte.

Artabazes Armenie rex, testibus *Appiano in Parth. Plutarcho & aliis.*

Isagoras M. Antonini tempore, apud *Philostratum in Sophist. & (ut si-*
nam) *Timones duo*, *Herillus*, *Hipparchia Metroclis soror*, *Lucianus*
Pasiphontes, *Arion*, *Autocrates*, *Aristonymus*, *Anaximander*, *Xeno-*
cles Atheniens. *Dionysides Mallotes*, *Dionysides Alexandrinus*, *Epichar-*
mus, *Ephippus*, *Philoxenus*, *Demologus*, *Dorillus*, de quibus *Hephe-*
stion, *Harpocraton*, *Athenæus*, *Plutarch.*, *Laërtius & Suidas.* *Imperatorem*
denique Titum Vespasiani filium *Græcè tragœdias composuisse*, *Suctonius*, *Eu-*
tropius & D. Isidorus prodiderunt. *Sacras veteris vel novi Testamenti histo-*
rias tragœdiis Græcis profecuti sunt non pauci: ego sequentium dumtaxat me-
moriam habeo. *Theodectes Phaselites*, iam nominatus, cum in quadam *tra-*
gœdiâ quædam fidei vere mysteria vulgasset, oculorum cecitate fuit multatus,
nec nisi multorum dierum supplicationibus visum recuperavit. auctores sunt Io-
seph. lib. 12. antiquit. & Aristæas Ptolemæi regis Hyperaspistes in lib. de septua-
ginta duobus veteris Testamenti interpretibus.

Ezechielus quidam, quem *Clemens Alexandrin. in Stromat.* *Judaica Græ-*
cis tragœdiis complexum fuisse refert.

Sozomenus in eccles. histor. scribit Apollinarem Syrum res sacras tragœ-
diis inclusisse, atque *Euripidem* iis imitatum fuisse.

D. Gregorij Nazianzeni Christus *tragœdia* exstat etiam nunc.

Stephanus Monachus Christianus, ex *D. Sabbæ* sectatoribus, cuius *Græ-*
ci festum celebrant v. Kal. Nouemb. cuiusdam tragœdiæ de Christi nece au-
ctor creditur.

Timotheus tempore *Anastasi Imp. Demosum Christianam* *tragœd. compo-*
posuit. Denique omitto *Homerum* (quem *Tragicis* *Plato* annumerat, in *The-*
teto) ne *Epicos* cum nostris confundam.

Ita Græcorum tragicorum plus minus centum & duodeviginti nomina su-
persunt, quorum plus bis mille *tragœdias fuisse suspicor: exstant vix triginta,*
Pauciores fuere Latini tragicis; sed pro numero tragœdiarum reliquarum, haud
scio an par calamitas Latij. Id ut appareat, quam Græcis, eandem Romanis
tragicis, ex Grammaticorum libris eruendis operam impendamus.

Igitur ab excessu Sophoclis, annis plus minus c. & xxx. Romæ ab v. C.
anno penè D^{mo} Cethego & Tuditano *coff. tragœdia* capit; quam primus docuit
L. Liuius Andronicus. hunc subsecuti sunt.

Q. Ennius Rudius, cuius ex Telepho, Alcmeone, Andromachâ, Thyeste, Medea (quam ex Euripidis transtulit) Hecuba, Achille & aliis supersunt multa fragmenta.

Cn. Nauius, quæ præter comœdias etiam tragœdias scripsisse videtur, eius enim citantur, Alceſtis, Lycurgus, Aegisthus, Terens; quæ sunt indubitata dramata tragica.

M. Pacuvius Brundisius, Ennij, iuxta Plinium, ex sorore; iuxta Eusebium, ex filiâ nepos.

L. Attius, seu Aëtius, seu Accius, (his enim tribus modis scriptum inuenias; mihi prima scriptura placet, marmorum, numismatum, Dionis, & Victorini auctoritate confirmata) quinquaginta annis iunior, cum Pacuio tamen iisdem Aedilibus fabulam docuit.

L. Afranius Comicus, tragœdias etiam, sed minùs tragicè, auctore Cicerone composuit.

M. Atilius, Cicconi tribus in locis, durissimus & planè ferreus scriptor.

Sulpitius trib. pl. (ut Asconius testatur) non orator modo insignis, sed & tragicus bonus fuit, & tragœdias suas Iulij nomine inscripsit.

Puppius Lilius lib. 8. tragicum facit. sanè Horatius eius poëmata lacrymosa vocauit.

Rutilij Gemini, Astyanax à Placiade citatur.

M. Terentius Varro, Romanorum doctissimus; de quo tamen non est omnino certum, tragœdiâsne quoque docuerit, an verò è Satyris aliquas tragœdiarum dumtaxat nominibus inscripserit.

Q. Catulus, dubium est an tragœdiam dederit.

C. Iulius L. F. Q. Catuli frater vterinus, cuius lenitatem tragœdiarum Cicero in Bruto predicauit; Festus eius Adrastum citat: Victorinus, Tecmessam, (id est Tecmessam) cumq; docet etiam Strabonem, Sesquiculum, & Vopiscum dictum, nisi nos codices fallunt.

C. Iulij Cæsaris Dictatorem laudat Sueton. timco ibi aliquod vulnus subess

Q. Cicero, Marco Cicerone teste, tragœdiam scripsit.

P. Virgilius Maro, secundum nonnullos, in hunc numerum referendus est, quos Donatus & Seruius referunt; à quibus traditur Virgilius, Thyestem tragœdiam composuisse, & Varij uxori (cui nimis familiaris erat) dedisse, quam Varius postea pro suâ recitavit: atque hoc occultè ab ipso Virgilio in Bucolicis illo versu significari,

Quem mea carminibus meruisset fistula caprum.

sed, siue tragœdiam Maro composuit, siue non: alienam hanc à Virgilij castissimis moribus narrationem puto; & Varium potuisse suo Marte fabulam componere, Horatij & Ouidij testimonio patet.

C. Octavius Augustus, Achillem teste Suida; & Aiacem imperfectum, teste Suctonio.

Calsij Seueri Parmensis Thyestem, Porphyrius citat: eius opuscula Horatius laudat. Fuit & eodem tempore alius Calsius Seuerus; quem Ouidius in lib. de Ponto scribit Regale carmen Latio dedisse: quo tempore Parmensis

ille, iam Augusti iussu, à Vario fuerat interfectus.

L. Varius à Tacito, Fabio, & Horatio laudatus. caue hunc cum Quinctilio Varo confundas.

Turanius, de quo Ouid. 4. de Ponto;

Musaque Turani tragicis innixa cothurnis.

Iunius Gracchus; qui, auctore Terentiano, Thyestem, docuit: Vnde Ovidius; Cùm Varius Gracchusque darent præcepta tyranno.

C. Cilnius Mæcenas, citante Seneca composuit Prometheum, & citante Prisciano Octavianam. Sed profectò vel mendosus est Priscianus; vel Octavia cuiuspiam recentioris est Mæcenatis. Si Melisi Mæcenatis coratendas; de quo Grammatico Suetonius, & quem Plinius Octavianæ bibliotheca ab ipso Augusto præpositum, & sexagesimo ætatis anno Iocorum libros composuisse scribit; vicissim hanc Octavianam non tragædiam, sed comædiam fuisse contendam. hic enim Mæcenas Melissus togatarum, quas trachatas vocabant, primus auctor fuit, & ab Ouidio & Acrone in album Comicozum refertur; ut & alij obseruarunt. Verùm putarim potius Cilnij Mæcenatis Octaviâ, infelix Marci Antonij & Octaviæ matrimonium descriptum. vel non fabulam, sed quid aliud; nam constanter m. s. Prisciani lib. 10. habent, Mæcenas in Octavianam.

Afinius Pollio, de cuius tragædiis, præter Seruium, etiam Horat. in Od.

Aristius Fuscus, tragicus, teste Acrone. nam Porphyr. Comicum facit.

P. Ouidij Nasonis Medea celebratur, à Fabio, Tertulliano, & aliis.

M. Aimilius Scaurus (alij Mamercum faciunt) à Tiberio occidi iussus, Atreum fabulam composuit, testibus Tacito & Dione.

Inl. Maternus, cuius Medeam, Thyestem, Catonem, Tacitus memorat.

P. vel Q. Pomponius Secundus (alius à L. Pomponio Attellanarum scriptore, quem Seneca & Cicero laudant, & cuius Grammatici plus minus xxx. comædias referunt) Germanico, Caligule, & Claudio carissimus, consulatu, & triumphalibus ornamentis; sed Pœmatibus, maxime tragædiis, nobilior; valde à Quinctiliano commendatur; & Plinius Secundus duos de vita eius libros conscripsit.

Trabeas, non ille senior Cecilius Trabeas Comicus, sed alius recentior, apud Tacitum.

Cornutus Stoicus, teste Lilio dialog. 4.

L. Annæus Seneca, cui nouem has tribuerim.

M. Annæi Lucani Medeam, Statius & Fabius laudant.

Neronis Imp. tragædiarum, Philostratus & Tacitus mentionem fecerunt.

P. Statius Papinius, ex Iuuenale Sat. vii. videtur composuisse fabulam Agauen, & egestate pressus illam Paridi histrioni vendidisse.

Codrus quidam, (incertum an Cordus) de quo ita Commentarius antiquus in Iuuenalem, ad illud; Rauci Theseide Cordi. Cordus hic

Pœta fuit vitiosus, qui tragædiam Thesei scripsit; de quo Virgilius dixit,

— Sedet æternumque sedebit infelix Theseus. ex quibus verbis duo colligo, primum novam versiculi Virgiliani explicationem in Aeneid. vi. Alterum tragædiam fuisse inscriptam, Theseus; vel potius legendum, The-

scid. pro Theseidem. nam inscriptionem, Theseis; Satyricus ridet. Hunc tamen Seruius in I. Aeneid. Codrum vocat.

Ex Iuuenali quoque colliguntur & alij quidam tragici, sed mali & inepti. nam Sat. 7. Alcithoën Pacci, Thebas & Terea Fausti. ubi notat Comment. hec nomina & fabulas esse malorum Poëtarum. Mox.

Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno

Cuius & alueolos & lænam pignorat Atreus.

Tragicum Poët. in dicit idem Comment. & supellectilem fœnori opposuisse ut Atreum componeret. Pelopeam quoque & Philomelam in eadem Satyrâ existimo nomina tragædiarum.

Alius quidam Varro, quidam etiam Bassus tragici à Martiale nominantur, quorum vnum laudat, alterum vituperat.

Scæua Memor Auruncus, frater Turni nobilis Satyrici, tempore Domitiani Imp. tragædias docuit: horum fratrum bis Martialis, semel Probus in Iuuenalem, & semel Sidonius meminere: eius tragæd. Herculem, citat Placiades, meminit etiam Comment. Iuuenalis. Idem Placiades citat quendam Crispinum in Heraclea, seu ut v. l. Crispilium, sed puto comædiam vel hist.

L. Verum L. F. Antoninum Imp. suspicor etiam Tragædius factitasse ex iis, que de illo refert Sex. Aurelius.

Denique cuiusdam Lampridij tragici mentio exstat apud Sidonium Apollinarem lib. 8. Epist. II.

Atque hic ultimus est veterum Latine tragædiæ scriptorum, de quo aliquid compererim: ex horum plus quàm triginta Poëtarum fabulis, decem integras habemus; quas quidam spernunt, alij admirari solent: his ut gratum faceremus, non exiguo labore, satis prolixis commentariis, ad vnam omnes vel ornauius, vel onerauius. Tribui solent L. Annæo Senecæ, cuius vitam Xicho Polentinus (ridiculi sunt, qui illum D. Augustino ascribunt) Rod. Agricola, Pet. Crinitus, Lilius Gregorius, & Ambrosius Morus Cordubensis ita descripserunt, ut coniecturâ tantum viti, & solo ferè Cornelio Tacito auctore vsq; videantur; meque excitarint magis, quàm deterruerint ad serid Senecarum vitam, ex ipsorummet libris, ex Tacito etiam, Dione, Suetonio, ceteris contexendam: nam aliorum, qui potuissent elegantius, nihil præter nudas pollicitationes mihi contigit videre. hec illis si probabuntur, bene est: sin minùs, sua promant. gaudebo, & melioribus plaudam, recipub. verò litterarie gratulabor. Interea boni lectores, meo, qualis qualis est, labore nonnihil iuuabuntur.

Π Ρ Ο Λ Ε Γ Ο Μ Ε Ν Ω Ν LIBER SECVNDVS.

DE L. ANNÆI SENECAE
VITA ET SCRIPTIS.

De nomine Senecæ. CAP. I.

VCIOS vel à Lucumonibus Hetruscis, vel quòd initio lucis natū erant, appellatos, Valerius Maximus lib. x. & Sex. Pompeius scribunt. Annæam familiam Hispaniensem fuisse, Cordubensem videlicet, & equestrem, constat: de orthographia non liquet. Pintianus vir impensè doctus, Annæus cum diphthongo vult scribi, ex Terentiani sententia, hoc versu;

Annæus Seneca & Pomponius ante Secundus.

id Martialis confirmat;

Annæi faceret manus Sereni.

& non semel antiquæ VRBIS epigrammata à Iacobo Mazochio vulgata. Antiqua tamen utriusque Senecæ, L. Flori Lucani, Cornuti exemplaria (in inscriptione librorum) Symmachi P. V. lib. 2. epist. 283. & Π. Florentinae l. 1. ad S. C. Trebell. Annæus continent, ut & Latinus codex D. Hieronymi, Ecclesiasticorum scriptorum, & Lactantij non semel; Sophronij quoque Græca D. Hieronymi interpretatio, Ἀννέως; Xiphilini liber in octavi forma excusus perperam, ἄννιος, pro ἄννιός. mihi placet, Ἀννέως. Annij Romani, Annæi Bæthici, ut & Mela Pomponius, ex aliâ opinor familiâ, etsi Lilius dissentit; certè non Cordubensis. SENECAM Casiodorus inde dici putat, quòd, cui primùm hoc cognomen impositum, canus sit natus, ut de Numa Pompilio traditur; & de Ergino Argonautâ, à Pindari scholiaste; & de Tarcone & Cycno ab Eustathio. Frequentius sanè;

Φύονται δὲ καὶ νέους ἐν ἀνδράσι πολλοὶ

Θαυμῶ, καὶ τὸ ἐν τῷ ἀλικίᾳ ἰσχυρῶτα γέροντος

Nasci (inquit Pindarus Olymp. 4.) frequenter iuuenibus canos, & præter tempus congruum ætatis. Tyrrhenum ab incunite pueritiâ incanuisse, Strabo, Xiphilinus in Galbâ, id puero cuidam sacrificanti accidisse; Gellius in Albaniâ cuidam genti peculiare, docet. Et scio Patri quondam meo, bono & laudato viro, cuius noctis peruigilio & mortis metu, quoniam medicos conclamantes audierat, vix tertio ætatis lustro, planè capillos omnes canuisse. Fieri potuit ut qui in Annæâ gente primus Seneca dictus est, hoc habitu corporis natus sit, & ita posteris cognomen cesserit, ut de Ciceronibus, Cesaribus, Scipionibus, Priscianus lib. 2. prodidit. An Senecæ genilis fuerit Seneca ille XII. Hierosolymorum Episcopus, apud Eusebium lib. 4. Eccles. hist. & Nicephor. lib. 3. an verò nomen mendosum sit; an præter Ἀννέως, aliis hoc nomen receptum; mihi, nil quòd statuum, certi est.

In Casti-
gat. Senecæ
& in anno-
tat. Plinia-
nis.

De Maioribus Senecæ. CAP. II.

SENECAM Cordubensem (notissima Bethicæ ciuitas Corduba, que in nummis Tiberij vocatur PATRICIA COL.) Annæâ, cquestri familiâ, ortum nemo ignorat. Patrem habuit L. Annæum Senecam, matrem Elbiam, ut ex inscriptione Controuers. & Suetonior. & lib. de Consolatione ad Elbiam * colligitur. Nec est, quod quis vulgatum errorem sequi pergat, & Declamationes Controuersiasq. Philosopho tribuat, quæ res multos * in errorem induxit: id enim fieri non posse, fuit ab aliis accuratè demonstratum *. Senior itaque Seneca (sic patrem deinceps vocabimur) fuit priscis moribus, litteris mediocriter imbutus, philosophiæ, quam odebat, causâ, Philosopho Senecæ minùs quàm fratribus æquus, memoria singulari & propè stupendâ: quæ quidem omnia ipsorummet testimonio comprobantur. Initio Declamationum * se iam senem illis conscripsisse testatur, quo tempore filij ad honores se accingebant: mortuus fuit ante Philosophi exilium, ut postea conuincam: se condiscipulum Portij Latronis, Marulli Rhetoris discipulum facit, * quo loco de memoriæ suæ vi in hunc modum gloriatur; Hanc aliquando in me floruisse, ut non tantum ad usum sufficeret, sed in miraculum usque procederet, non nego. Nam & duo * millia nomina recitata, quo ordine erant dicta, reddebam: & ab his, qui ad audiendum præceptorem meum conuenerant, singulos versus à singulis datos, cum plures quàm ducenti efficerentur, ab ultimo * incipiens usque ad primum recitabam. Nec ad complectenda tantum quæ vellem velox erat mihi memoria; sed etiam, ad continentium, quæ acceperat, * fida. Nunc * autem & ætate quassata, & longâ desidiâ, quæ iuuenilem quoque animum dissoluit, eò perducta est, ut etiam si possit aliquid præstare *, tamen promittere non possit. Et diu ab illâ nihil repetiri. solebat bonæ fidei esse. nunc, quia iubetis, experiar quid possit, & illam omnium curâ scrutabor *. ex parte enim spero bene. Nam quæcumque apud illam aut puer, aut iuuenis deposui, quasi recentia & modo audita, sine cunctatione, profert. At * si qua illi intra proximos annos commisi, sic perdidit & amisit, ut etiam si sæpius ingerantur, totiens tamen tamquam noua audiam. Itaque ex memoriâ meâ, quantum vobis satis est, superest. Martiali doctus dicitur, Volaterrano eruditissimus. Inter Elbiæ laudes singulares, rara in aduersis equitatis animi, magna felicitas fuit ingenij. sic enim Philosophus; Nullam tibi (inquit) fortuna vacationem dedit à grauissimis luctibus. amisisti matrem statim nata, imò dum nascereris, & ad vitam quodammodo exposita, creuisti sub nouerca; quam tu quidem omni obsequio & pietate, quanta vel in filia conspici potest, matrem fieri coëgisisti. Nulli tam magno constitit & bona nouerca. Auunculum indulgentissimum, optimum ac fortissimum virum, cum aduentum eius expectares, amisisti. Et, ne scuitiam suam fortuna leuiorem ducendo faceret, carissimum virum tuum, ex quo mater trium liberorum eras, extulisti. Lugenti tibi luctus nunciatus est, omnibus quidem absentibus liberis: quasi de industriâ in id tempus coniectis malis tuis, ut nihileffet, ubi se dolor tuus reclinarct. Transseo tot pericula, tot metus. quos sine interuallo vite in-

* Sic m. l. Hispanici- & Burdegalens. vulgo, Albinam, ex stat. Elbiâ legit etiam auctor Sophilogij. * Agricola. Xichonem & alios.

* Lips. in E. lect. & meminuit Volaterran l. 19. * Initio l. 2. * In præfat. declamation.

* Sic m. l. Burd. V. l. suscipiens. * fida, deest v. l. ut & aliter.

I dem m. l. Burd. præstare, non possit promittere. sine, tamen. * Idem lib. De p. e. bene spero.

* Sic ex mēbris lego.

Lib. ad Helbiam cap. 2.

„ *curfantes pertulifti. Modo in eundem finem, ex quo tres nepotes emiferas, of-*
 „ *fa trium nepotum recepifti. Intra vicesimum diem, quàm filium meum in ma-*
 „ *nibus & in oculis meis mortuum fueraueras, raptum me audifti. Hoc adhuc*
 „ *defuerat tibi, lugere viuos. Obiit ergo materna Senecæ auia partu; auus aliam*
 „ *uxorem duxit. Pater Declamator, ante Philofophi exfilium, relictis tribus*
 „ *dumtaxat liberis, decessit: ipfa Elbia, quando obierit, non magis fcitur, quàm*
 „ *quis ille auunculus eius fuerit: ad exfilium vsque filij vixiffe, tribus nepoti-*
 „ *bus, in his vno Senecæ filio, fuperslitem, apparet. De patre fic alibi fcribit; Pa-*
 „ *tre meo rogante, qui non calumniam timebat, fed philofophiam oderat. Mal-*
 „ *bat nimirum filios ad rempub. accedere, quàm in studiis ociofis (vt horrida in-*
 „ *dicabat antiquitas) tanquam ad faxum adhærefcere. Sanè nec uxori Elbiæ per-*
 „ *miſit auidum litterarum animum exſaturare. Hoc vtrique parenti filius testi-*
 „ *monium perhibet, in matris laudes liberalior. Noui (matrem affatur) animum*
 „ *tuum nihil in ſuis præter ipſos amantem. viderint ille matres, quæ potentiam*
 „ *liberorum muliebri impotentiâ exercent; quæ, quia feminis honores non licet*
 „ *gerere, per illos ambitioſe ſunt; quæ patrimonia filiorum & exhauriunt &*
 „ *captant; quæ eloquentiam commodando aliis fatigant. Tu filiorum tuorum bo-*
 „ *nis plurimum gaudiſa es, minimum uſa. Tu liberalitati noſtræ ſemper impo-*
 „ *ſuiſti modum, cùm tuæ non imponeres. Tu filiaſfamilias locupletibus filiis vl-*
 „ *tro contuliſti. Tu patrimonia noſtra ſic adminiſtraſti; vt tanquam de tuis la-*
 „ *borares, tanquam alienis abſtineres. Tu gratiæ noſtræ, tanquam alienis rebus*
 „ *utereris, peperciſti: & ex honoribus noſtris ad te nihil, niſi voluptas, & im-*
 „ *penſa pertinuit. Nunquam indulgentia ad voluptatem reſpexit. Non potes ita-*
 „ *que, erepto filio, deſiderare, quæ incolumi nunquam ad te pertinere duxiſti.*
 „ *Et poſtea; A te plus exigit vita ab initio fortior, non poteſt muliebris excuſatio*
 „ *contingere ei, à qua omnia vitia muliebria abſuerunt. Non te maximum ſe-*
 „ *culi malum impudicitia in numerum plurimum adduxit: non gemmæ te, non*
 „ ** margaritæ flexerunt. non tibi diuitiæ, velut maximum generis humani bo-*
 „ *num, refulſerunt. non te, bene in antiquâ & ſeuera inſtitutam domo, pericu-*
 „ *loſa etiam probis, detorſit peiorum imitatio. non te fecunditatis tuæ, quaſi ex-*
 „ *probraret atatem, puduit. nunquam, more aliarum; quibus omnis commenda-*
 „ *tio ex forma petitur; tumefcentem vterum abſcondiſti, quaſi indecens onus,*
 „ *nec intra viſcera tua conceptis ſpes liberorum eliſiſti. non faciem coloribus, ac*
 „ *lenociniis polluiſti. numquam tibi placuit veſtis, quæ amplius nudaret, quàm*
 „ *componeret. vnicum tibi ornamentum pulcherrima, & nulli obnoxia etati*
 „ *forma, maximum decus, viſa eſt pudicitia. Non potes itaque ad obtinendum*
 „ *dolorem muliebri nomen prætere, ex quo te virtutes tuæ ſeduxerunt: tan-*
 „ *tum debes à feminarum lachrymis abeſſe, quantum à vitiis. Mox etiam ita*
 „ *ſcribit; Itaque illo te ducos; quò omnibus, qui fortunam fugiunt, confugiendum*
 „ *eſt; ad liberalia ſtudia: illa ſanabunt vulnus tuum, illa omnem triſtitiã tibi*
 „ *cuellent. His eſi nunquam aſſueſſes*, nunc vtendum erat; ſed, quantum tibi*
 „ *patris mei antiquus rigor permiſit; omnes bonas artes, non quidem compre-*
 „ *hendiſti, attigiſti tamen. Vtinam quidem virorum optimus pater meus, minùs*
 „ *maiorum conſuetudini deditus, voluiſſet te ſapientum præceptis erudiri potiùs,*
 „ *quam*

Epist. 109.

De conſo-
lat. c. 14.* Sic o. l.
quos vidi.* Malè vul-
goſaſueſces

quàm imbrui. Non parandum tibi nunc contra fortunam esset auxilium, sed
 profcrendum. propter istas, quæ luctris non ad sapientiam viuunt, sed ad luxu-
 riam instruuntur; minus est indulgere studiis passus: beneficio tamen rapacis in-
 genij, plus quàm pro tempore hausisti. iacta sunt disciplinarum omnium funda-
 menta. Nunc ad illas reuertere, intam te præstabant ille, consolabuntur ille. &c.
 Existimo Elbiam Cordubi, vel nescio alicunde, Romam venisse, filiorum vi-
 dendorum causâ; mox reditum in patriam cogitasse, iisq; ualedixisse: tertio post,
 à discessu illius die, pulsus Senecam in exsilium. Quod quidem mihi sequen-
 tia persuadent: Nam hoc quoque aduersus te crudeliter fortuna molita est, quòd
 te ante tertium demum diem quo percussus sum, securam, nec quicquam tale
 metuentem,* aggredi uoluit. bene nos locorum longinquitas diuiserat. bene ali-
 quot annorum absentia huic te malo præparauerat. redisti: non, ut voluptatem
 ex filio perciperes; sed ne consuetudinem desiderij perderes. Si multo antea fu-
 gisses; fortius tulisses, ipso interuallo desiderium mollicente. Si non recessisses;
 ultimum certè fructum, biduo diutius uidentis filium, tulisses. Nunc crudele
 fatum ita composuit; ut nec fortunæ meæ interesses, nec absentia assuesceres:
 sed quanto ista duriora sunt, tanto maior tibi uirtus aduocanda est. &c. Vi-
 uebat hoc tempore Seneca auus, Elbia pater; uuebat & Seneca * matertera.
 Vtriusq; memoriam ille obliuionis tenebris eripuit. de auo; Numerarem (in-
 quit) inter magna solatia, patrem quoque tuum, nisi abesset: nunc tamen, ex
 affectu tuo, quid illius intersit cogita. intelliges quàmto iustius sit, te illi serua-
 ri, quàm mihi impendi. quotiens te immodica uis doloris inuasert & te sequi
 inebit; patrem cogita. cui, tu quidem tot nepotes, pronopotésque dando effeci-
 stis, ne unica esses: consummatio tamen ætatis actè feliciter, in te uertitur. illo
 uino, nefas est te, quòd uixeris, queri. Matertere laudatissime femine, fusiùs
 meminit, dignæ matronæ, cuius nemo laudes conticescat. Maximum (ait) ad-
 huc solatium tuum tacueram, sororem tuam, illud fidelissimum pectus tibi, in
 quod * omnes cura tue pro inuuiso transferuntur, illum animum omnibus no-
 bis maternum. Cùm hac tu lachrymas tuas miscuisti. in hac tu primum respira-
 sti. Illa quidem affectus tuos semper sequitur: in meâ tamen persona, non pro
 te dolet. illius manibus in urbem perlatus sum. illius pio, maternoque nutritio,
 per longum tempus eger, conualui. Illa pro Quæstura meâ gratiam suam ex-
 tendit: & quæ ne sermonis quidem, aut clare salutationis sustinuit audaciam,
 pro me uicit indulgentiâ uerecundiam. Nihil illi seductum uite genus, nihil
 modestia* { & } in tantâ feminarum petulantia rustica, nihil quies, nihil se-
 creti, & ad ocium compositi mores obstiterunt: quo minus pro me etiam ambi-
 tiosa fieret. Hæc est, mater Karissima, solatium, quo reficiaris, Illi, quantum
 potes, te iunge, illius artissimis amplexibus alliga. Solent parentes ea quæ ma-
 ximè diligunt fugere, & libertatem dolori suo querere. tu ad illam te, & quic-
 quid cogitaueris, confer: siue seruare istum habitum uoles, siue deponere; apud
 illam inuenies uel finem dolori tuo, uel comitem. Sed, si prudentiam perfectis-
 simæ femine noui, non patietur te nihil profuturo maiore consumi. & exem-
 plum tibi sum, cuius ego etiam spectator fui, narrabit. Karissimum uirum
 amiserat, auunculum nostrum, cui uirgo nupserat, in ipsa nauigatione tulit ta-

Ad Elbiam
cap. 16.* Posset etiã
legi, digna
di.

d lib c. 15.

* Nèpe u-
xor auu-
li, Elbiæ
fratria.

d. cap. 16.

* Ita conie-
ci legendū.* Mallem
{ & } de ferri.

„men, eodem tempore, & luctum & metum, euectisq; tempestatibus corpus eius
 „ naufraga euexit. O quam multarum egregia opera in obscuro iaceat! Si huic illa
 „ simplex ad memorandas virtutes contigisset antiquitas; quanto ingeniorum
 „ certamine celebraretur uxor, que oblita tempestatibus, oblita metuendi etiam fir-
 „ missimis maris, caput suam periculis pro sepulturâ obiecit, & dum cogitat de
 „ viri funere, nihil de suo timuit! Nobilitatur carminibus omnium, que se pro
 „ coniuge vicariam dedit: hoc amplius est, discrimine vite sepulchrum viro que-
 „ rere. maior est amor, qui pari periculo minus redimit. Post hoc nemo miratur,
 „ quod per sedecim annos, quibus * maritus eius Aegyptum obtinuit, nunquam
 „ in publico conspecta est, neminem prouincialem in domum suam admisit, nihil
 „ à viro petiit, nihil à se peti passa est. Itaque loquax & ingeniosa in contumelias
 „ præfectorum Prouincia; in qua etiam qui vitauerunt culpam, non effugerunt
 „ infamiam; velut unicum sanctitatis exemplum suspexit: & , quod illi difficil-
 „ limum est, cui etiam periculosi sales placent, omniem verborum licentiam conti-
 „ nuit, & hoc die illi similem, quamuis nunquam speret, semper optet. Multum
 „ erat, si per sedecim annos illam Prouincia probasset: plus est, quod ignorauit.
 „ Hoc non ideo refero, ut laudes eius exsequar, quas circumscribere potius est,
 „ tam parcè discurrere: sed ut intelligas, magni animi esse feminam; quam non
 „ ambitio, non auaritia, comites omnis potentie & pestes, vicerunt; non metus
 „ mortis eam, exarmatâ nauis naufragium suum spectantem, deterruit; quo mi-
 „ nus exanimi viro herens quereretur, non quemadmodum exiret, sed quemad-
 „ modum efferret. De Senecæ maioribus plura non habeo.

* Ut puto
 Polterior.
 fortassis
 Gallio Se-
 nior.

d Confolat.
 ad Elb. c. 17

De Senecæ fratribus. CAP. III.

D V O s tantum, ex Elbiâ, fratres habuit; quorum vnus Gallio ho-
 „ nore gessit; alter, equestri ordine contentus, à magistratu se absti-
 „ nuit, Mella. Sororis nulla mentio, nec aliorum fratrum: neque El-
 „ biam biuiram fuisse, nec Declamatorem Senecam, præter Elbiam,
 „ aliam uxorem habuisse, quisquam (quod sciam) prodidit. Duo ergo dumtaxat
 „ eius fratres fuere; de quibus ita scribit: Respice fratres meos, quibus saluis fas
 „ tibi non est accusare fortunam. In utroque habes, quod te diuersâ virtute dele-
 „ tet. alter honores industriâ consecutus est, alter sapienter contempsit. Acquiesce
 „ alterius filij dignitate, alterius quiete, vtriusque pietate. Noui fratrum meo-
 „ rum intimos affectus. alter in hoc dignitatem excolit, ut tibi ornamento sit: al-
 „ ter in hoc se ad tranquillam quietamque vitam recepit; ut tibi vacet. Bene li-
 „ beros tuos & in auxilium, & in oblectamentum fortuna disposuit. poteris al-
 „ terius dignitate defendi, alterius otio frui. Certabunt in te officiis, & vnus
 „ desiderium duorum pietate supplebitur. Audacter tibi possum promittere, ni-
 „ hil tibi deerit præter numerum. Idem prius scripserat; Karissimum virum
 „ tuum, ex quo mihi triumphum liberorum eras, extulisti. Ipse Seneca pater hos
 „ suorum filiorum mores descripsit, comendans Melle ingenium, qui mihi
 „ natus minimus fuisse videtur. Hec eo lubentius (inquit) ô Mella fili Karissime
 „ refero, quia video animum tuum à ciuilibus officiis abhorrentem, & ab

Cōfolat. ad
 Elb. c. 16.
 d. oper. c. 1.

omni * ambitu auersum, hoc unum concupiscentem, nihil concupiscere, ut clo-
 quentiae tantum studeas. Facilis ab hac in omnes artes decursus est. instruit
 etiam, quos non sibi exercet. Nec est, quod insidias putes tibi fieri, quasi id
 agam, ut te bene crediti studij labor teneat. Ego vero non sum bona mentis im-
 pedimentum. Perge, quò inclinat animus, & paterno contentus ordine, sub-
 duc fortunæ magnam tui partem. Erat quidem tibi maius ingenium, quàm fra-
 tribus tuis, omnium bonarum artium capacissimum: est & hoc ipsum melioris
 ingenij pignus, non corrumpi bonitate eius, ut eo * malè utaris. Sed quoniam
 fratribus tuis ambitiose curæ sunt, forog. se & honoribus parant, in quibus ipsa
 quæ sperantur timenda sunt: ego quoque aliquando eius processus auidus, &
 hortator, laudatorq. vel periculose, dum honeste modò, industrie duobus filiis
 nauigantibus, te in portu retineo. Sed proderit tibi, quam tota mente agitas,
 declamandi exercitatio, &c. Mellam hunc consentiunt omnes Lucani poete
 patrem fuisse ex Acilia; de quo Lucano adhuc puero accipio illa Senecæ matrem
 suam alloquentis; Ab his ad nepotes quoque respice, Marcum blandissimum
 puerum, ad cuius conspectum nulla potest durare tristitia. nihil tam magnum,
 nihil tam recens in cuiusquam pectore fuerit; quod non circumfusus ille per-
 mulceat. cuius non lachrymas illius hilaritas supprimat? cuius non contractum
 sollicitudine animum illius argutia soluant? quem non in iocos vocabit illa la-
 sciua? quem non in se conuertet, & abducet infixum cogitationibus, illa nem-
 nem satiasuris garrulitas? Dees oro contingat hunc habere nobis superstitem.
 In me omnis fatorum crudelitas lassata consistat. Quidquid * matri dolendum
 fuerit, in me transferit; quidquid auia, in me. Floreat reliqua in suo statu tur-
 ba: nihil de orbitate, nihil de conditione meâ querar. Fuerim tantum nihil
 amplius dolitura domus piamentum. Superuixisse Lucano Senecam, constat
 ex Eusebio, qui tradit Senecam interentum anno Domini LXXVII. Lucanum
 verò, anno LXVI. postea anno LXX. Mellam filij bona impetrasse; quæ illi fue-
 re exitio. Audite Tacitum; Mella (inquit) quibus Gallio & Seneca parentibus
 natus, petitione honorum abstinerat, per ambitionem * praposteram, ut eques
 Romanus Consularibus potentia æquaretur. simul acquirendæ pecuniæ breuius
 iter credebat, per procuraciones administrandis Principis negotiis. Idem An-
 neum Lucanum genuerat, grande adiumentum claritudinis: quo interfecto,
 dum rem familiarem eius acriter requirit, accusatorem conciuit Fabium Ro-
 manum, ex intimis Lucani amicis. Mixta inter Patrem filiumque coniar-
 rationis scientia fingitur, a simulatis Lucani litteris. quas inspectas Nero ferri
 ad eum iussit, opibus eius inhians. At Mella; quæ tum promptissima mortis
 via; exsoluit venas, scriptis codicillis; quibus grandem pecuniam in Tigelli-
 um, generumque eius Cossutianum Capitonem erogabat, quo cetera manerent.
 additum codicillis tanquam de iniquitate exitij, * querens ita scripisset: se qui-
 dem mori nullis supplicij causis, Rufum autem Crispinum & Anicium Cerial-
 lem vitâ frui, infensos Principi. Duo ergo duntaxat Senecæ fratres, ambo
 Germani; quorum vnus honores contempsit Mella, alter honoribus defunctus,
 L. Iunius Gallio, ut Euseb. Tacitusque vocant. Quid igitur sibi vult inscriptio
 illa non vno loco Declamationum repetita? AD NOVATVM, SENECA M exsily.

* Repugnat
 Tacit. An
 nal. xvi.

* Tacitè
 Philoso-
 phiæ stu-
 diù in aliis
 filiis repre-
 hendit.

In Præfat.
 lib. 2. Decla-
 mat.
 Lib de con-
 solat. ad ma-
 trem ca. 16.

* Viuebat
 ergo M.
 istius mater
 vnde patet
 non agere
 Senecam de
 fillo suo, cū
 & ipse hoc
 tempore or-
 bus fuerit.
 In chronics
 Annal. xvi.
 * Nescio Ta-
 cito, an pa-
 reri crede-
 re debeat.

* Sic habe-
 tur in anti-
 quo ante
 Be. oaldi
 tempora ex
 caso. malè
 Lugdunen.
 anni LXXVII

Malè lib. 5.
Contr. in-
scribitur.

SENECA
NOVATO &
MELAM PR
I.I.I.S; pro
seneca, No-
uato, &c.

* Patet ex
Præfat. li 2.
Declamat.
* Confolat.
ad Elb. c. 16.

SENECA FILIOS. Rodolfus Agricola censet hos tres Seneca Philo-
phi filios fuisse. Sed falsus fallit. primo quia hic Mella, Tacito & Eusebio te-
stibus, Seneca Philosophi, non filius, sed frater fuit. tum quia ipse Philoso-
phus paullo ante, ad matrem scribens, se filiis orbem fuisse docet, exsiliij tempo-
re: at hoc opus ante exsilium conscriptum fuit, nondum gestis * à Philosopho aut
Gallione honoribus. cum tamen Seneca exsulabat, iam fuerat Quæsturam fun-
ctus, iam Gallio in repub. * florebat, iam erat honores industriâ consecutus. Et
sanè hodie nefus est doctis, opus illud Declamationum senioris Senecæ negare.

Ipse Seneca lib. III. Nat. quæstion. in prin. Gallionem vocat fratrem suum, ut
& Tacitus anal. XV. Quis ergo Nouatus ille Senecæ frater? opinor & ego
Annæum Nouatum adoptione in aliam gentem transiisse, & mutato nomi-
ne, Iunium Gallionem vocatum; & suspicor apud Quinctiliam. lib. 9. c. 2. pro
P. Nouanium Gallio, legendum Iunius Nouatus Gallio. sed suspicor tan-
tùm. Neminem fallat, quod me aliquamdiu torset, Iunij Gallionis frequens
mentio in illo Declamatoris Senecæ libello. Duo fieri Galliones. Senior al-
ter, qui se iisdem studiis dedit, quibus Seneca senior, clarus orator, quem Sen-
ca pater nostrum vocat (fortè affinitatis causa, quòd sororem eius Elbiam du-
xerat; vel quòd frater Declamatoris erat). Hoc, inquit, nemo præstitit unquam

* Dubia est
vtraque cõ-
iectura; nec
liquet mihi
vtra verior.

Gallione nostro decentius. Iam adolescens, dum declamaret, aptè & conuenien-
ter, &c. Præfat. lib. 7. Declamat. Item; Monstrabo vobis libellum, quem à Gal-
lione nostro petatis. Præfat. lib. 10. Verum est, quod de illo dicit Gallio noster,
Cum diceret, rerum potiebatur. Præfat. lib. 3. Primum Tetradeum quorum fa-
ciam queritis? Latronis, Fuscii, Albutij, Gallionis. Hi quotiens conflixissent;
penes Latronem gloria fuisset, penes Gallionem palma: reliquos, ut vobis vider-
tur, componite. Præfat. lib. 10. Declamat. & lib. 6. Controuers. Gallio noster
putat. Controu. 14. Hoc nemo præstitit unquam Gallione nostro decentius. Lib. 4.
Controuers. De eodem illa accipio lib. 1. Suasor. in fine Suasor. 3. Solet autem
Gallio noster hæc aptissime ponere. Memini vna nos ab auditione Nicetis ad
Messallam venisse. Nicetes suo impetu valde Grecis placuit. Querebat à Gal-
lione Messalla, quid illi visus Nicetes esset? Gallio ait, PLENA DEO.

* Mædofus
locus.

Quotiens audisset aliquem ex his Declamatoribus, quos Scholastici caldos vo-
cant, statim dicebat, PLENA DEO. ipse Messalla * nunquam aliter eum
agnouit ab hominis auditione venientem interrogat nihil aliud, quàm ut di-
ceret, Numquid PLENA DEO? Denique hoc ipsi iam tam familiare erat, ut
inuicem excideret. Apud Cæsarem, cum mentio esset de ingenio Haterij, con-
suetudine prolapsus dixit, & ille erat PLENA DEO. Querenti deinde,
quid hoc esse vellet, versum Virgilij retulit, & quomodo hoc semel sibi apud
Messallam excidisset, & nunquam postea potuisset excidere. Tiberius ipse Theo-
doreus offendebatur Nicetis ingenio, atque delectatus est fabulâ Gallionis.
Hoc autem dicebat Gallio Nasoni suo valde placuisse. Itaque fecisse, quod in
aliis multis versibus Vergilius fecerat, non surripiendi causâ, sed palam imi-
tandi; hoc animo ut vellet agnosci. Esse autem in tragœdia eius; Ferot huc
illuc, ut plena Deo, &c. Vnde etiam intelligimus hunc Gallionem Tiberij fa-
miliarem, Ouidij verò amicum fuisse. Illis verò libris cum exercitationes eorum

oratorum referantur, qui iuvene adhuc senecâ florebant, quorum nonnulli Ciceronem viderant; stolidus sit qui de Philosophi fratre illa accipiat; qui quo tempore ei hæc à patre suo narrabantur, iuventutem nondum excefferat, nec sanè à patre in os laudatus fuisset; nec Ouidio familiaris esse potuit, eo tempore relegato, quo fortassis nondum natus erat iunior Gallio. Duo ergo Galliones, ut & duo Senecæ, oscitanter pro vno accepti, has tenebras offuderunt. Senioris huius Gallionis fragmenta sunt, quæ nobis Seneca senior ab interitu eripuit lib. II. Controv. I. II. V. VI. VII. XI. XII. XIV. XV. XVII. XXII. & deinceps usque ad XXXIV. De eodem ait Seneca Philosophus; Illud mihi in ore erat Domini mei Gallionis; qui cum in Achaiâ febrim habere cœpisset, protinus navim ascendit, clamitans, Non corporis esse, sed loci morbum. Epist. 105. Huius titulus unâ cum Mæcenatis calamistris reprehendit auctor libri de Claris Oratoribus. hunc disertissimum oratorem vocat Eusebius, & anno LXVI. quo Lucanus obiit, scribit sibi necem consciuisse. De eodem loqui arbitror D. Hieronymum in Prefat. lib. 8. in Esaiam, & sacras litteras in Act. Apostolorum c. 18. Alter fuit Anneus Novatus seu Iunius Gallio, Senecæ Declamatoris F. Philosophi frater, quem laudat Papinius, in Genethl. Lucani, lib. II. Silvar.

Lucanum potes imputare terris.

Hoc plus, quàm Senecam dedisse mundo,

Aut dulcem generasse Gallionem.

Fuit enim factus ac comis, suavisimisque moribus, nec remisso aut fracto, sed forti magnoque animo. Huic lib. de vita beata dedicatur. Huius meminit Philosophus, verbis his; quæ ex m. s. & coniectura, sicuti puto castiganda, apponam: Solebam tibi dicere Gallionem, fratrem meum, quem modo parum amat, qui amare plus non potest, alia vitia non nosse; hoc [s. adulationis] eum odisse. ab omni illum parte tentasti. Ingenium suspicere cœpisti omnium maximum, & dignissimum, quod consecrari malles, quàm conteri: pedes abstulit. frugalitatem laudare cœpisti*; quæ sic opibus usa sit, ut illas nec appetere, nec damnare videatur: prima statim verba præscidit. cœpisti mirari comitatem & incompositam suavitatem; quæ illos quoque quos transit abducit, gratuitum etiam in obuios meritum: nemo enim mortalium ulli tam dulcis est. quàm hic omnibus: Cùm interim tanta naturalis boni vis est, ubi artem simulationemque non recodeat; nemo non imputari sibi bonitatem publicam patitur: hoc quoque loco blanditiis tuis restitit. ut exclamares, inuenisse te inexpugnabilem virum adversus insidias, quas nemo non in sinum recipit. Eo quidem magis hanc eius prudentiam, & in evitando inevitabili malo pertinaciam te suspicere confessus es. quia speraveras, posse apertis auribus recipi, quamvis blanda dicerentur, quia vera dicebas. Sed eo magis intellexit obstandum. semper enim falsis à vero petitur veritas. Nolo tamen tibi displiceas, quasi male egeris mimum*, aut quasi ille aliquid iocorum aut doli suspicatus sit. non deprehendit te, sed reputat. Initio lib. 4. natural. question. Et de Etetis, lib. 5. natural. question. cap. XI. Propterea quòd (ut ait Gallio) manè nesciunt surgere. De hoc Gallione scribit ex Dione Xiphilinus, in Claudio; cùm esset consuetudo necatos à carnificibus in forum magnis quibusdam uncis trahi, deinde in flumen abiici, L.

* Vulgati libri; quæ sic à nobis restituit ut illos nec habere n. d. v.

Membranz Burdegal. cœpit. quare sic à nobis restituit, ut inos nec l. n. d. v. cœ

* Sic membranz.

*Malè vul-
go; Iulid,
pro Iulid.

* Iunium Gallionem Seneca fratrem facetè & urbanè dixisse, Claudium vno
in calum attractum. Cornelius Tacitus narrata Seneca & quorundam aliorum
nece, subiungit; at in Senatu, ut cuique plurimum mæroxis, in adulatio-
nem demissis, Iunium Gallionem, Seneca fratris morte pauidum, & pro sua
incolumitate supplicem, increpuit Salienus Clemens, hostem & parricidam vo-
cans; donec consensu Patrum deterritus est, ne publicis malis abuti ad occasio-
nem privati odij videretur; neu compositam, & oblitteratam mansuetudinem
Principis, nouam ad seuitiam retraheret. lib. xv. Annal. Non diu tamen Gal-
lio supervixit. occisum enim post fratrem Dion tradidit. Nihil ad Annæam
Gentem pertinet. alius quidam Iunius Galenus Gallio, apud Dionem lib. 58.
cuius obitum apertius narrat Tacitus, his verbis: At Iunium Gallionem, qui
censuerat, ut Prætoriani actis stipendiis ius adipiscerentur in quattuordecim
ordinibus sedendi, violenter increpuit, velut coram rogans, quid illi cum
militibus; quos neque dicta, neque premia nisi ab Imp. accipere par esset. re-
perisse prorsus, quod D. Augustus non prouiderit. an potius discordiam & sedi-
tionem à satellite Sciani quesitam? qua rudes animos nomine honoris ad cor-
rumpendum militiæ morem propelleret. Hoc pretium Gallio meaitate adulatio-
nis tulit, statim curiâ, deinde Italiâ exactus: & quia incusabatur facile to-
leraturus exsilium, dilectâ Lesbo insulâ nobili & amænâ, retrahitur in vr-
bem, custoditurq; domibus Magistratum. Anal. v. At illo tempore Gallio Se-
neca frater vix adoleuerat. Plinius lib. xx. natural. histor. quadam à Gallione,
nescio quo, mutuatus fuit, ut ipse lib. i. testatur. Non desuere, qui libros Rhe-
toricorum ad Herenn. cuidam Gallioni adscriberent.

De vxoribus & liberis Senecæ. CAP. IIII.

QUONIAM habeo duas Senecam vxores duxisse. prioris no-
men ignoro, que ante exsilium mariti deceffit. posteriorem Pom-
peiam Paullinam, iam grandis natu duxit, vel Suctonij Paulli-
ni viri Prætorij; & rebus gestis clarè, de quo multa Plinius, Tacit-
us, & Dion; vel potius Paullini Pompeij, cuius etiam Tacitus meminit. fi-
liam, ad quem suspicor scriptum lib. de breuitate vite; è quo libro patet Princi-
pis negotia per procuraciones administrasse, & publicæ annonæ curam gessisse.
Tu quidem (inquit) orbis terrarum rationes administras, tam abstinentes quam
alienas, tam diligenter quam tuas, tam religiosè quam publicas. in officio amo-
rem consequeris, in quo odium vitare difficile est. sed tamen, mihi crede, satius
est vitæ suæ, quam publici frumenti rationem nosse. Istum animi vigorem, re-
rum maximarum capacissimum, à ministerio honorifico quidem, sed parum
ad beatam vitam apto, ad te reuoca, & cogita non id egisse te ab ætate primâ
omni cultu studiorum liberalium, ut tibi multa millia frumenti committeren-
tur. magis quiddam & altius de te promiseras. Et paulo anti; Excerpe itaq;
te vulgò, Paulline Karissime, & in tranquilliozem portum non pro ætatis spa-
cio iactatus, tandem recede. Cogita quot fluctus subieris, quot tempestates par-
tim priuatas, partim publicas in te conuerteris. Satis iam per laboriosa & in-

quieta documenta exhibita virtus est. experire quid in ocio faciat. Maior pars
 atatis, certè melior, reip. data sit, aliquid temporis tui sume etiam tibi. Cap.
 xviii. Prioris sue uxoris me commonuit, quando de filiolo ex ea suscepto agit,
 qui immaturâ morte sublatu fuit: Intra vicesimum diem, quàm filium meum
 in manibus & in oculis tuis mortuum funeraveras, &c Lib. ad Elbiam cap. 2.
 at eo tempore nondum Paulinam duxerat, & suspicor nullam tunc uxorem ha-
 buisse, quòd eo libro nullam uxoris mentionem faciat. Præterea in orbitatis
 sue solatium, (quam eodem opere queritur) unius ex fratribus (opinor Gallio-
 nis) filiolam videtur adoptasse, Nouatillam. sic enim scribit; Tene in gremio
 tuo, citò daturam tibi Pronepotes Nonatillam; quam sic in me transfuleram,
 sic mihi adscriperam, ut possit videri, quòd me amisit, quamvis saluo patre,
 pupilla. hanc & pro me dilige. abstulit illi nuper fortuna matrem; tua potest
 efficere pietas, ut perdidisse se matrem doleat tantum, non & sentiat. nunc mo-
 res eius compone, &c. d. lib. cap. 16. Magnâ concordia, & clarissimis mutui
 amoris notis cum Paullinâ vixit, donec iussu Neronis interfecto, Paullina
 commori capit, ut postea ex Tacito proferemus. Ipse sic ad Lucillum scribit; In
 Nomentanum meum fugi, quid putas? Urbem? imò febrem, & quidem sur-
 reptem: iam manum mihi iniecerat. protinus itaque parari mihi vehiculum
 inssi, Paullinâ meâ retinente. & paulo post. Hoc ego Paullinæ meæ dixi; qua
 mihi valetudinem meam commendat. Nam cum. * sciam spiritum illius in meo * Sic lega.
 verti; incipio, ut illi consulam, mihi consulere: & cum me fortiorem senectus
 ad multa redâiderit, hoc beneficium atatis amitto. Vexit mihi in mentem, in
 hoc senes & adolescentem esse cui parçitur. Itaque quoniam ego ab illâ non impe-
 tro, ut se fortius amet; impetrat illa, ut me diligentius amem. Et post pauca;
 Quid enim iucundius, quàm uxori tam carum esse, ut propter hoc tibi carior
 fias? Potest itaque Paullina mea, non tantum suam mihi timorem imputare:
 sed etiam meum. Epist. cv. Hæc illa est nobilissima illustriſſimaq; femina cum
 qua Dion Senecam nuptias fecisse scribit. nullos ex ea, quod quidem legerim, li-
 beros suscepit; nec illi ulli liberi superuixerunt.

De iuuentute Senecæ & vita sub Tiberio Imp.

CAPVT V.

S V B Octauio natum arbitror Cordubæ priusquam parens cum El-
 bia uxore, sub Augusto, Romam venit. initio lib. i. Natural. quest.
 scribit; Vidimus circa Diui Augusti excessum, simile prodigium.
 Et lib. 7. cap. 17. Nec est quod putemus eundem usum esse sub
 Claudio, quem sub Augusto vidimus. Nec asserere, nec refellere, quod
 quidam adtulerunt, audeo; à Cn. Domitio Ahenobarbo, qui Cordubensium
 rebellionem pacauit, captum cum duobus fratribus Senecam, Romam per-
 ductum, & libertate donatum. nam qui tradunt, * auctoritate carent, & re-
 merè Senecam statu motum, libertinum faciunt. Mihi propius videtur vero,
 Senecam, ut ipse testatur, matertere manibus, an inter obsides vel cum paren-
 tibus? in urbem perlatum, quod ex iis, quæ suprâ retulimus cap. ii. non ineptè
 * Xicho Po-
 lentinus.
 Vide cap. 17
 cōsolat. ad
 Elbiam.

* Mendosè
apud B. Hie
ronym. nũ in
Catalogo
Ecclesiast.
scriptorum
legitur, So-
tionu.

colligitur. Mox, ut se studiis philosophiæ dare cœpit, diligenter initio Pythagoreos audiuit, postmodum tamen virilem illam & rigidam Stoicorum disciplinam prætulit, usus Socione* & Attalo præceptoribus: quorum operâ non solum doctrinâ laudem, sed frugalitatis etiam ac abstinentiæ fuit adeptus, inuentutemque transegit, non luxuriosam, sed inprimis sobriam. Ego (inquit epist. CIX.) cum Attalum audirem in vitia, in errores, in mala vitæ perorantem; sepe misertus sum generis humani, & illum sublimiorem altiorémque humano fastigio credidi. Ipse regem se esse dicebat, sed plusquam regnare mihi videbatur, cui liceret censuras agerere regnantium. Cum verò laudare paupertatem cœperat, & ostendere, quod quicquid usum excederet, pondus esset supervacuum & graue ferenti: sape exire è schola pauperi libuit. Cum cœperat voluptates nostras traducere, laudare castum corpus, sobriam mensam, puram mentem; non tantum ab illicitis voluptatibus, sed etiam supervacuis, lubebat circumscribere galam & ventrem. Inde mihi quedam permansere, Lucilli.

* Quæ tamẽ
Pluris Ro-
mæ quàm
aurum.
Vnde intel-
ligitur io-
cus Martia-
lis lib. XIII
Argentũ at-
que aurum
facile est to-
gã quæ lenãg.
mittere; bo-
zetos mittere
difficile est.
* Nõ lotio-
nẽ frigidã,
sed ther-
mas. vide
inf. c. 9.

* Sic lego,
pro modo.
* Hæc de
Christianis
sunt intelli-
genda; licet
eos cum lu-
dæis cõfun-
dat: quæ e-
rat illorum
opinio, vt
ex Tacito
liquet.

ex benè cœptis pauca seruavi. Inde ostreis, boletisq;*, in omnem vitam renunciatum est. hæc enim non cibi, sed oblectamenta sunt ad edendum saturos cogentia, quod gratissimum est edacibus, & se ultra quàm capiunt farcientibus, facile descensura, facile reditura. Inde in omnem vitam unguento abstinentius: quem obtinemus, odor in corpore est. Nullo inde vino calet stomachus. Inde in omnem vitam balneum* fugimus. Decoquere corpus, atque exinanire sudoribus, inutile simul delicaturnq; credimus. Cetera proiecta redierunt: ita tamen, ut quorum abstinentiam interrupi, * modum seruem, & quidem abstinentiæ proximiorẽ, nescio an difficiliorem: quoniam quedam absconduntur facilius animo, quàm temperantur. Quoniam cœpi tibi exponere, quantum maiore impetu ad philosophiam iuuenis accesserim, quàm senex pergam, non pudebit fateri, quem mihi amorem Pythagora iniecerit Socion. Disserebat quare ille animalibus abstinaisset, quam postea Sextius, &c. His instinctus abstinere animalibus cœpi: & , anno peracto, non tantum facilis erat mihi consuetudo, sed dulcis. Agitatiorem mihi animum esse credebam; nec affirmauerim, an fuserit. Queris, quomodo desierim! In Tiberij Cæsaris Principatum iuuentia tempus inciderrat*, alienigenarum sacra mouebantur. Sed inter argumenta superstitionis ponebatur, quorundam animalium abstinentia. Patre itaque meo rogante; qui non calumniâ timebat, sed philosophiam oderat; ad pristinam consuetudinem redij: nec difficulter mihi, vt inciperem melius cenare, persuasit. Laudare solebat Attalus culcitram, quæ resisteret corpori: tali vtor etiam senex, in qua vestigium apparere non solet. Hæc retuli, vt probarem tibi, quàm vehementes haberent tyrunculi impetus primos ad optima queque, si quis exhortaretur illos, se quis impelleret.

De vita sub Caio Caligula. CAP. VI.

VT ad virilem aetatem peruenit, causas egit, & magis fieri cepit eius eloquentia (teste Suetonio); & parum absuit, quin illi exitum ea gloria adferret. Nam (ita scribit Dion lib. LIX. & ex eo Xiphilinus in Caio) L. Annæus Seneca omnes sui temporis Romanos, multosque alios sapientia superans, nullo suo peccato, ac ne suspitione quidem peccati, penè neci datus fuit: sed quia causam quandam præserte Caio in Senatu egregiè egisset. Iam tamen damnatum Carus dimisit, fidem scorto cuidam, quo utebatur, adhibens, Senecam tabe laborare, nec diu superuicturum affirmanti. Quod & verum erat, ut patet ex epist. ad Lucill. LXXIX. & ego eo facilius creditum existimo, quod frugalitate & studiorum assiduitate macilento & extenuato corporis habitu foret. Iuuenis volumen edidit, de Motu terrarum, cuius meminit lib. VI. Natural. question. cap. 4. Scripsit & imperante Caio Consolationem ad Marciam, si modo Senecæ illa, ut puto. Sera sanè consolatio sit, si in posteriora tempora referas.

Apud Dionem & Xiphilinum corruptè legitur aetas.

* Ipse scilicet Caio.

De vita sub Claudio Imp. CAP. VII.

QUO tempore ad rempubl. accesserit, nondum inuestigando potius eruere: putarim Caio imperante honores ambire cepisse. Postea quidem in Corsicam, primo Claudij imperij anno, functus iam Questura, pulsus fuit. exsiliij causam Dion tradit hanc, lib. LX. & ex eo Xiphilin. in Claudio. cum Messalina, famosissimum illud Iuuenalis carminibus prostibulum, Iulie Germanici F. grauius succenseret, quod formæ suæ emulam ferre nequiret, neque debitum sibi honorem exhiberi ab ea crederet, nescio quid etiam verita, quod cum Claudio solam solere vidisset, illam extorem egit, fictis cum aliis, tum adulterij criminibus: ea procella Senecam inuoluit, conscium, ut prætexebant, Iulie adulteriorum. Exsiliij casum fortissimè per tulit; si credimus ipsi, & auctori, Octauia; vsus Philosophiæ consolatione.

Octa. Act. 2

Quid me potens Fortuna, fallaci mihi
Blandita vultu, sorte contentum mea,
Alitè extulisti; grauius ut ruerem edita
Receptus arce, totque prospicerem metus?
Melius latebam procul ab inuidiæ malis
Remotus, inter Corsici rupes maris:
Vbi liber animus, & sui iuris mihi
Semper vacabat studia recolenti mea,
O quàm iuuabat, &c.

Suis ipse verbis cap. 4. ad Elbiam; Si ostendero, nihil me pati, propter quod possim dici miser----- Ego mihi ipse satis placebo, quod inter casus beatus ero, que solent miseros facere.----- Ipse tibi indico, me non esse miserum: adiiciam, quo securior sis, nec fieri posse miserum. Et ne iactare se gloriarique falsò putetur, plurimis validissimisq; id argumentis totis oculo sequentibus capitibus con-

firmat. Tandem narrat, quid in Corsica egerit, quomodo se in rupibus illis gesserit; Qualem me cogites accipe, letum & alacrem, velut optimis rebus. Sunt autem optime, cum animus omnis cogitationis expers, operibus suis vacat, & modo se leuioribus studiis oblectat, modo ad considerandam sui vniuersique naturam veri avidus insurgit. Terras primum situmque earum querit. Deinde conditionem circumfusi maris, cursusque eius alternos, & recursus. tunc quicquid inter caelos terrasque plenum formidinis interiacet, perspicit, & hoc tonitribus, fulminibus, ventorum flatibus, ac nimborum, niuisque & grandinis iactu tumultuosum spacium. Tunc peragratis humilioribus ad summa prorumpit, & pulcherrimo diuinorum spectaculo fruitur, sterneritatisque suae * memor, in omne quod fuit, futurumque est omnibus seculis vadit. Cap. ult. lib. ad matrem. O felicem exsulem! ô rupicem fortunatum! Scripsit tum, initio Britannicæ expeditionis, etiam consolationem ad Polybium libertum Claudij Imp. vnum ex Messalinæ mæchis, & ab eadem postea interfici iussum, si Zonaras non fallit lib. 2. Annal. in Claudio, cuius & opes & petulantiam Dion perstringit lib. LX. ut & Suctonius in Claudio cap. XXVIII. huic Seneca, suis opinor id tribuens, quibus impurus iste tum obesse, vel prodesse poterat plurimum, satis demisse blanditur, Consolat. ad Polybium cap. XXI. & XXX. ipsi Claudio Imp. tam aperte adulatur, suasque lacrymas, & fractum aduersâ fortunâ animum ita profitetur, ut me pudeat nostri. Nihil enim vel Naso, vel Cicero dixere muliebrius. Non recuso (ait) quicquid lachrymarum fortunæ meæ superfuit, tuæ affundere. Inueniam etiam nunc per hos exhaustos fletibus domesticis oculos, quod effluat; si modo tibi futurum bono est. Cap. XXI. Cogita, quàm non possit is alienæ vacare consolationi, quem sua mala occupatum tenent: & quàm non facillè Latina ei verba homini succurrant; quem Barbarorum inconditus grauisque fremitus circumsonat. Cap. ult. De Claudio Imp. loquens, ostendit se spem reditus nunquam abicisse. sic enim scribit; Hic [Claudius] Germaniam pacet, Britanniam operiat, & patris triumphos ducat, & nonos: quorum me quoque spectatorem futurum, quæ ex virtutibus eius primum obtinet locum, promittit clementia. Nec enim sic me deiecit, ut nollet erigere: imò ne deiecit quidem, sed impulsus à fortuna, & cadentem sustinuit, & in preceps euntem leniter diuinæ manus usus moderatione deposuit. Deprecatus est pro me Senatum, & vitam mihi non tantum dedit, sed etiam petiit. Viderit, qualem volet esse; æstimet causam meam: vel inistitia eius bonam perspiciet, vel clementia faciet bonam. utrumque in equo mihi eius beneficium erit, siue innocentem me scierit esse, siue voluerit. Interim magnum miseriarum mearum solatium est, videre misericordiam eius totum orbem peragrantem; quæ cum ex ipso angulo, in quo ego defossus sum, complures iam multorum annorum ruinâ obrutos effoderit, & in lucem reduxerit, non vereor ne me vnum transeat. Ipse autem optimè nouit tempus, quo cuique debeat succurrere. ego operam dabo, ne peruenire ad me erubescat. d. Consolat. ad Polyb. cap. XXXII. Ita accidit. nam post aliquod tempus Agrippina, cum Claudio nupsisset; ne malis tantum (inquit Tacitus Annal. XII.) facinoribus notesceret, vendam exsiliij pro Annæo Seneca, simul Præturam impetrat; letum in publicum rata,

* Videtur agnoscere animæ immortalitatem.

est claritudinem studiorum eius utque Domitij pueritia tali magistro adolesce-
ret, & consiliis eiusdem ad spem dominationis uteretur. quia Seneca fidus in
Agrippinam memoriâ beneficij, & infensus Claudio dolore iniuriæ credebatur.
Itaque reversus nono Claudij anno, octavo verò exsiliij sui, etsi magno diside-
rio Athenas tenderet (ait Schol. Iuuenalis) in palatium adductus, Neronis
adolescencie regende, docendæque curam suscepit. qua de re Suetonius; Vnde-
cimo etatis anno à Claudio adoptatus est, Annæque Senecæ iam tum Senatori
in disciplinam traditus. Ferunt Senecam proximâ nocte visum sibi per quie-
tem C. Cæsari precipere, & fidem somnio Nero breui fecit; prodita immani-
tate nature; quibus primùm potuit experimentis &c. in Nerone cap. VII. idem
Dion & Zonaras confirmant. Odium Claudij prudenti calliditate dissimula-
tum dum viveret, in mortuum Seneca impotenter effudit, edito libello, quem
vulgò Ludum in mortem Cæsaris Claudij inscribunt; Dion verum titulum
prodidit Σπυροδοκῶντων, qui isti dicis de immortalitate fungo parta, Dion lib.
LX. & Xiphilin. in Nerone. Ea verò Menippeæ Satyra est, & frustra vir do-
ctus ambigit, num Senecæ Philosophi sit. Porrò in Corsica scripsit, quæ exstant * Lilius;
Epigrammata; & fortassis librum, de tranquillitate animi. lib. Cùm mu-
ndus providentiâ regatur, quare multa mala bonis viris accidant. lib.
de ira. lib. in sapientem non cadere iniuriam: ex quibus dolori suo medici-
nam faciebat.

De honoribus Senecæ. CAP. VIII.

ONORES maximos gessit. Senatoriâ ante exsilium dignitate,
Quæsturam functus fuit: Post exsilium Præturam adiecit, &
Consulatum. Senatoriæ dignitatis auctores sunt Sueton. d. cap. VII.
& Xiphilin. in Caligula, & Tacitus, qui equestri ordine emeruisse
docet unâ cum fratre Gallione, ut superius. Quæsture ipsemct meminit, Illa
pro Quæstura mea gratiam suam extendit; consolat. ad Eib. cap. 16. neque
Præturam aliter gesturus fuit; cuius ab Agrippina impetratæ, modo testem
produxit Cornelium Tacitum. Consul. extra ordinem creatus, unâ cum Tre-
bellio Maximo, suffectus in locum P. Marij Celsi & L. Asinij Galli anno
V. C. DCCCXIV. ut Vlpianus docet, & Iustinianus Imp. confirmat, ille l. 1. D.
ad Trebellian. hic. §. restituta. institut. de fideicom. hereditat. Nec audiendi,
qui negant. Nam quod Ausonius in gratiarum actione ad Gratianum Imper.
scripsit; Diues Seneca, nec tamen Consul: rectè Vinetus de ordinario
consulatu interpretatur. Non ergo Ausonius erravit: nec Vlpianus falsi reus a-
gendus. Zonare, ignorantie crasse, dicem potius dixerim; qui lib. 2. Annal. in
Nerone Senecam facit militum Prætoriarorum præfectum: quod perspicuè fab-
sum est. nam Nerone regnante hoc munus penes Burrum, Feniûmque, postea
penes Tigellinum fuit: nec unquam militaribus negotiis se roster immiscuit,
ut ex Tacito mox liquebit. Zonaram an decepit Dion, de Seneca & Burro
perplexè loquens, & ambiguè inquiens alterum militiæ præfectum, alterum
pueritiæ moderatorem fuisse, ut etiam nunc ex Xiphilini Nerone apparet?

An potius librarij Græci Senecæ & Burri nomina transposuerunt, & interpretem virum doctum deceperunt? hoc opinor, & Zonare contextum ita corrigendum. Tergeminis ergo honoribus clarus Seneca: nec felicitior unquam Romana respub. neclatius imperium fuit, quàm primis illis Neroniani regni annis, quibus Senecæ consilia imperatoris in animo hærebant.

De gestis Senecæ, Nerone imperante. CAP. IX.

De Seneca
& Burro,
περὶ τῆς ἐπι-
τομῆς τῆς
ἱστορίας τῆς
ἐπιτομῆς τῆς
ἱστορίας.

X Dione Xiphilinus prodidit Senecam sapientissimum virum, & maxima apud Neronem auctoritatis fuisse; eique composuisse, quæ initio imperij tam in Senatu, quàm apud exercitum diceret; illaque tanti fecisse Senatum, ut columnæ argentæ inscribi iussit, ut ea quotannis in creatione novorum Coss. legerentur, eâ gratiâ; ut velut ad amussim, iuxta ea præcepta rempub. quamoptimè regerent. Nero tum ætatis XIX. agebat annum, cum imperij habenas suscepit; eodem ad illum Seneca lib. de Clementia scripsit, ut ex lib. I. cap. 9. colligitur. Constat Agrippinam principio omnia quæ ad Imperium spectabant administrasse, sed consilio Senecæ & Burri muliebrem potentiam infractam, ipsos autem omnem recip. curam in se derivasse; quam quo ad usque obrinuerunt, cuncta optimè & iustissimè administrata. Postmodum Nero, & voluptatibus, quibus se penitus immererat, & assentatorum blandimentis corruptus, paulatim illorum monitiones negligere cepit, & ad C. Caligule mores vitam suam instituere. Hæc Xiphilinus. Eadem Tacitus, cui plus tribuo; Ibaturo (inquit) in cedes, nisi Afranius Burrus, & Anneus Seneca obviam issent. Hi rectores imperatoris iuventæ, & pari in societate potentiæ concordēs diuersâ arte ex æquo pollebant; Burrus militaribus curis, & severitate morum; Seneca præceptis eloquentiæ, & comitate honestâ; iuvantes inuicem, quo facilius lubricam Principis ætatem, si virtutem aspernaretur, voluptatibus concessis revinerent. Certamen utriusque unum erat, contra ferociam Agrippinæ; quæ cunctis male dominationis cupidinibus flagrans, &c. & mox subdit, monitu Senecæ, specie pietatis obviam itum summo dedecori, ne Agrippina suggestum Imperatoris ascenderet, & unâ simul præsideret. Vocat etiam Burrum & Senecam, multarum rerum experientiâ cognitos: & cum Nero Burrum præfecturâ amovere destinasset, ope Senecæ dignitatem Burro retentam. Idem à Paride Agrippinâ accusatâ, missos ad eam Burrum & Senecam, ut de criminatione cognoscerent: in Suillij quoque damnatione Senecæ meminit. hæc Tacitus Annal. XIII. Cluvius & Fabius Rusticus Neronis cum matre incestum, tantum non patratum, Senecæ astu deiectum tradiderunt. Senecam necis Agrippinæ non ignarum fuisse, satis ex Tacito & Xiphilino apparet. Sed Romanus innuit parricidium Senecæ displicuisse; Igitur (inquit) longum * utriusque silentium, ne irriti dissuaderent: & eo descensum credebant, ut nisi præveniretur Agrippina, percundum Neroni esset. Post Senecæ, hæctenus promtior, respicere Burrum, ac si scitaretur, an militi imperanda cedes esset. Ille Prætorianos, &c. Lib. XIV. Annal, Græculus aperte Senecæ ubicunque potest detrahens, ait à permultis fide dignis homi-

* Senecæ &
Burri.

nibus proditum, Senecam etiam incitasse Neronem ad parricidium; siue crimen a se deriuare cuperet, siue Neronem ad nefariam eadem perducere, ut eum quam celerrime Dij hominesque pessumdarent. ita Xiphilin. in Nerone. Idem inter rebellionis Britannicæ causas numerat; quod cum Seneca illis ad cccc. aureorum millia, sub magnis usuris credidisset, eam summam solidam magnâ vi atque violentiâ exegerit. Verum neque Sueton. de hac defectione agens, in Nerone cap. 39. neque Tacitus, in Agricole vitâ, aut Annual. xiv. huius auaritiæ Senecam accusant. Cornelius quidem lib. xiv. ait auaritiâ Britannos in bellum egisse; sed in vitâ Agricole eam auaritiâ Procuratorum Britannicæ fuisse docet, quo munere Seneca functus non legitur, nec assiduus Neroni fungi potuit. Suspicio Dionis commentum; etiam aliâ falsâ. ut càm scribit Senecam unâ cum Burro Neroni histrioniam facienti, ut magistrum astitisse, & dicenda suggestisse, cùmque dixisset, manibus & vestimentis applausisse, ut reliquos ad idem faciendum inuitaret: quod Tacitus expressè soli Burro tribuit, Postremò ipse * scenam inscendit, multa cura tentans citharam & premeditans, assistentibus familiaribus. accesserat cohors militum, centuriones, tribunusque, & marens Burrus, ac laudans. Tuneque primùm conscripti sunt equites Romani, cognomento Augustianorum, etate ac robore conspicui & pari ingenio procaces, alij in spe potentia. Hi dies ac noctes plausibus personare, &c. Lib. xiv. Annual. Si inter familiares Seneca adfuisse; non minus illum, quam inter milites Burrum nominasset. Sed quis hîc locus Senecæ? credo qui ceteros ludos aspernabatur; auide alumni sui tantum dedecus aspexisset. potius obuiam iuisse Neroni, quantum potuit dehortatum, opiner. Si Neronis flagitiis assentari voluisset: non illi tyrannus mortis necessitatem imperasset. Quid? quod ipse Dio scribit, cùm haruspices Neroni respondissent interitum prodigia portendere, & suassent in aliorum capita periculum auertere; & Nero statuisset multos interimere, prohibitum à Seneca, verè & prudenter suggerente; quamuis cadibus orbem exhauriret, successorem tamen eius interficere non posse. ita Xiphilin. in Nerone. Et iam multum de illius potentia decesserat. Mors enim Burri (inquit Tacitus) infregit Senecæ potentiam: quia nec bonis artibus idem virium erat, altero velut duce amoto; & Nero ad deteriores inclinabat. Hi variis criminationibus Senecam adoriuntur, tanquam ingentes*, & priuatum supra modum euectas opes adhuc aueret, quodque studia ciuium in se verteret; hortorum quoque amœnitate & villarum magnificentiâ quasi Principem supergredetur. Obiiciebant etiam eloquentiæ laudem vni sibi adsciscere, & carmina crebrius factitare postquam Neroni amor eorum venisset. Nam oblectamenti Principis palàm iniquum, detractare vim eius equo regentis; illudere voces, quotiens caneret. Quem ad finem? Nihil in repub. clarum fore, quod non ab illo reperiri credatur. Certè finitam Neronis pueritiâ, & robur iuuentæ adesse. exueret magistrum, satis amplis doctoribus instructus, maioribus suis. At Seneca, criminantium non ignarus, prodentibus iis quibus aliqua honesti cura, & familiaritatem eius magis aspernante Cesare, tempus sermone orat, & accepto, ita incipit: Quartus decimus annus est, Cesar, ex quo spei tuæ admotus sum, octauus, ut imperium obtines. Medio

* Nero.

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

* Hæc gesta post quartuor primos imperij Neroniani annos.

„ temporis tantum honorum atque opum in me cumulasti, ut nihil felicitati
 „ mee desit, nisi moderatio eius. Vt ar magnis exemplis, nec mea fortuna, sed
 „ tua. Ataus tuus Augustus M. Agrippæ Mytilenense secretum, C. Mæcenati
 „ Vrbe in ipsa velut peregrinum ocium permisit; quorum alter bellorum socius,
 „ alter Romæ pluribus laboribus iactatus, ampla quidem, sed pro ingentibus me-
 „ ritis, præmia acceperant. Ego quid aliud munificentie adhibere potuit, quam
 „ studia (ut sic dixerim) in umbra educata? è quibus claritudo venit, quod in-
 „ uentæ tuæ rudimentis adfuisse videor; grande huius rei pretium. at tu gratiam
 „ immensam, innumeram pecuniam dedisti; adeo ut plerumque intra me ipse
 „ voluam. Ego ne equestri & prouinciali loco ortus proceribus ciuitatis annume-
 „ ror? Inter nobiles, & longa decora præferentes nouitas mea enituit? Vbi est
 „ animus ille modicis contentus? Tales hortos instruit, & per hæc suburbana in-
 „ cedit, & tantis agrorum spaciis, tam lato sænore exuberat. Vna defensio occur-
 „ rit, quod muneribus tuis obniti non debui. Sed uterque mensuram impleuimus:
 „ & tu, quantum Princeps tribuere amico posset; & ego, quantum amicus à
 „ Principe accipere. Cetera inuidiam augent, quæ quidem, ut omnia mortalia,
 „ infra tuam magnitudinem iacet, sed mihi incumbit. mihi subueniendum est.
 „ Quomodo in militia, aut via fessus, adminiculum orarem: ita in hoc itinere
 „ vitæ senex, & leuissimis quoque curis impar, cum opes meas ultra sustinere
 „ non possim, præsidium peto. Iube illas per procuratores tuos administrari, in
 „ tuam fortunam recipi. Nec me in paupertatem ipse detrudam: sed traditis,
 „ quorum fulgore præstringor, quod temporis hortorum aut villarum curæ sepo-
 „ nitur, in animum reuocabo. Superest tibi robur, & tot per annos nixum fasti-
 „ gij regimen. possumus seniores amici quietè respondere. Hoc quoque in tuam
 „ gloriam cedit: eos ad summa uexisse, qui & modica tolerarent. Ad quæ Nero,
 „ sic fermè respondit: Quod meditate orationi tuæ statim occurram, id primùm
 „ tui muneris habeo; qui me non tantum præuisa, sed subita expedire docuisti.
 „ Ataus meus Augustus Agrippæ & Mæcenati usurpare otium post labores
 „ concessit: sed in ea ipsa ætate, cuius auctoritas tueretur, quidquid illud & qua-
 „ lectuæque tribuisset. attamen necurum datis à se præmiis exiit. bello & pericu-
 „ lis meruerant. in his enim iuuenta Augusti uersata est. Nec mihi tela & ma-
 „ nus tuæ defuissent in armis agentii. Sed, quod præsens conditio postcebat, ratio-
 „ ne, consilio, præceptis pueritiam, dein iuuentam meam fouisti. Et tua quidem
 „ erga me munera, dum vita suppetet, æterna erunt. Quæ à me habes, & sæ-
 „ nus, & horti, & uille, casibus obnoxia sunt: ac licet multa videantur, pleri-
 „ que haud quaquam artibus tuis pares plura tenuerunt. Pudet referre libertinos,
 „ qui ditiores spectantur. Vnde etiam rubori mihi est, quod præcipuus caritate
 „ nondum omnes fortunâ antecellis. Verùm & tibi valida ætas, rebusque & fru-
 „ etui rerum sufficiens, & nos prima imperij spacia ingredimur: * nisi fortè aut
 „ te Vitellio ter consuli, aut me Claudio præponis. Sed quantum Volusio longa
 „ parcimonia quesuit; tantum in te mea liberalitas explere non potest. Quin,
 „ si qua in parte lubricum nostre adolescentiæ declinat, reuocas; inornatumque
 „ robur subsidio impensus regis? Non tua moderatio, si reddideris pecuniam;
 „ nec quies, si reliqueris Principem: sed mea auaritia, mea crudelitas metus in

* Assentior
 amico &
 hoc loco
 quadam de
 esse, & post-
 ponis, non,
 præponis, le-
 gendum.

re omnium versabitur. Quod si maximè continentia tua laudetur: non ta-
 men sapienti viro decorum fucrit, unde amico infamiam parat, inde gloriam
 sibi recipere. His adiicit complexum & oscula, factus natura & consuetudine
 exercitus velare odium fallacibus blanditiis. Seneca; qui finis omnium cum do-
 minantes grates agit, sed instituta prioris potentie commutat: prohibet cætus
 salutantium, vitam comitantes, rarus per urbem: quasi valetudine infensa aut
 sapientie studiis domi attineretur. Hactenus Tacit. lib. XIV. Annal. Hac ego
 tempestate iacturum scripsisse puto lib. de beata vita, cuius cap. 17. & decem
 sequentib; inimicorum calumnias diluit. Veruntamen ne sic quidem delato-
 rum insidiis se potuit eripere. Nam Romanus (auctore Tacito) secretis crimi-
 nationibus incusavit Senecam, ut C. Pisonis socium: sed validius à Seneca eod-
 dem crimine percussus est. Unde Pisoni timor, & orta in Neronem insidiarum
 magna moles, sed improspèra*. Sub idem tempus cum iussu Neronis in Asia
 & Achaia nullo sacrilegij & rapinae genere abstinere, Seneca (ut fertur)
 quo inuidiam criminum à se auerteret, longinqui raris secessum orauit; & post-
 quam non concedebatur, ficta valetudine quasi eger neruis, cubiculum non
 egrediebatur. Tradidère quidam venenum illi per libertum eius cui nomen
 Cleonicus, paratum, iussu Neronis: vitatumque à Seneca, prodicione liberti, seu
 propria formidine; dum simplici victu, & agrèstibus pomis, ac, si sitis admo-
 neret, profluente aqua, vitam tolerat*. Campana deinde peregrinatione, Par-
 thenopes amœna litora inuisit, ut narrat Lucillio, his verbis; * Nos utrumque
 possumus. contenti sumus Baiis, quas postero die, quàm attigeram, reliqui, &c.
 Item; * Solui mari languido. erat sine dubio celum graue sordidis nubibus; que
 fere aut in aquam, aut in ventum resoluuntur: sed putauit tam pauca milia à
 Parthenope tua* vsque Putolos surripi posse, quamuis dubio impendente celo.
 Itaque quo celerius euaderem, protinus per alium ad Nesida direxi. Cùm iam
 eo processissem, ut mea nihil interesset, utrum irem an redirem: primò equali-
 tas illa, que me corruerat, perii. Nondum erat tempestas, sed iam inclinatio
 maris, ac subinde crebrior fluctus. Cæpi gubernatorem rogare, ut me in ali-
 quo litore exponeret. Aiebat ille aspera esse & importuosa, nec quicquam equè se
 in tempestate timere, quàm terram. Potius autem vexabar, quàm ut periculum
 mihi succurreret. Nausea enim me segnis hæc & sine exitu torquebat, que bi-
 lem mouet, nec effundit. Institi itaque gubernatori, & illum, vellet, nollet,
 cœgi, ut peteret litus. Cuius ut viciniam attigimus, non expecto, ut quid-
 quam ex præceptis Virgilij fiat, Obuertant pelago proras, aut anchora
 de proxa iaciatur: sed memor artificij mei veteris, frigida cultor mitto me in ma-
 re; quomodo psychrolutum decet gausapatus. Quæ putas me passum dum per
 asperæ erepo. (sic lego) dum viam quero, dum facio? * Intellexi non inmeri-
 to à nautis terram timeri. Incredibilia sunt quæ tulerim, cùm me ferre non pos-
 sem. Illud scito Vlysem non fuisse tam irato mari natum, ut ubique naufragia
 faceret: nauicator erat. Et ego quocunque nauigare debuero, vicissim anno
 perueniam, ut primùm stomachum, quem scis non cum maris nausea effugere,
 collegi; ut corpus vinctione* recreauit; occepi mecum cogitare, quanta nos vitio-
 rum nostrorum sequeretur oblitio, &c. Ibi prope Cumas Seruiliij Vacie villam

In fine d.
lib. xiv.

* Tacitus
lib. xv.

* Epist. lix.

* Epist. liii.

* An Lucius hic Parthenopæus fuit; an verò legendum, à Parthenope aduque; an integra linquenda lectio, & Lucilius Parthenopem versu celebravit; hoc vltimū perplacet.

* Perperam vulgò; intellexit.

* Olci, non vnguento - rû, his enim tota vita abstinuit.

vidit: Linterni in Scipionis villa restitit; utramque nobis descripsit, ex utraque, vitæ utiles meditationes, elicit, epist. LVI. & epist. LXXXVII. In hoc ocio natus illi lib. de breuitate vitæ ad Paulinum. Habitauit aliquamdiu Baiis supra ipsum balneum, ubi innumera vocum genera, quæ auribus molestiam queunt adferre; sed animi quietem turbare, vel mentem philosophiæ intentam, distrahere nequiverunt, ut ipse elegantissimis verbis epist. LVII. narravit. Nihil toto itinere vel audiuit, vel vidit, vel perpeffus fuit, quo non melior ipse fieri, & alios reddere conaretur. fauces illa tenebrosa, quibus etiam nunc Neapolim peruenitur, timoris, horroris, mortis contemplationem præstiterunt. Sic enim scribit; Cum Baiis deberem Neapolim repetere, facile credidi esse

tempestatem, ne iterum nauim experirer: sed tantum tota viâ luti fuit, ut possim videri nihilominus nauigasse. Totum* atque letarum fatum toto illo die mihi perpetiendum fuit. A ceromate nos aphe excepit in crypta Neapolitana. Nihil illo carcere longius, nihil illis faucibus obscurius; quæ nobis præstant, non ut per tenebras videamus, sed ut ipsas. Ceterum etiam si locus haberet lucem, puluis auferret, in aperto quoque res grauis & molesta. quid illic ubi in se volutatur, & cum sine villo spiramento sit inclusus; in ipsos, à quibus excitatus est, recidit. Duo incommoda inter se contraria simul pertulimus, quæ eadem viâ, eodem die, & luto, & pulvere laborauimus. Aliquid tamen illa obscuritas, quod cogitarem, dedit, &c. Epist. LVIII. Hoc eodem anno epistolas ad Lucillum ferme omnes, & lib. naturalium questionum composuit, Lecanio & Licinio Coss. quo Lugdun. Colonia incendio absumpta, ut patet ex epist. 91.

* Toto die labor, sudor, puluis, defatigatio perferenda Facetè autè sudorem luto mixtum ceroma Latine vocat, Græci uero de aphe falluntur lexicographi qui cū pul-

ueris sparsione confundunt, quæ ab aduersariis fit. Aphe enim (ἀπη) Latio donatum, significat illum dumtaxat puluerem, quo palæstritæ initio pugnæ inspergebantur vel à seipsis, vel à palæstræ præfecto, ut ceromate lubrici prehendi ab inuicem possint: de quo dumtaxat hic Seneca loquitur, facetè admodum aphe vocans puluerem illius viæ, qui luto & sudore madidum conspersit. De pulueris alia consperione, Acheloum apud Ouid. lib. 9. Metamorph. non de aphe, accipio; Illo cauis hausto sparsit me puluere palmis;

Inque vicem fulus tactu flauescit arena Id Græci uero dicunt Plinius lib. 3. c. 11 Dioxyppum, qui Pansratio Olympia circa pulueris iactum (quod vocant αρονισί) uicit: coniii, Nemeæ Male vulgò Græca enim Græcè scribenda, αρονισί & αρονισί. Latini sine puluere, & cum puluere vincere, inquit: ab hoc posteriore, non verò à priore consperionis genere.

De morte Senecæ. CAP. X.

B hat peregrinatione reuersus, cum ad urbem substitisset, Nero, delectâ Pisonianâ coniuratione, in senem insontem seuit. Senecam (inquit Tranquillus) præceptorem ad necem compulsi, quænuis saepe commeatum petenti, bonis que cedenti persanctè iurasset, suspectum se frustra, periturumque, potius quam nociturum se ei Tacitus secundum hoc Neronis parricidium disertissime describit hunc in modum: Prior tamen Natalis totius coniurationis magis gnarus, simul arguendi peritior, de Pisonem primùm fatetur. Deinde adiicit Anneum Senecam, siue internuncius inter cum Pisonemque, fuit, siue ut Neronis gratiam pararet; qui insensus Senecæ omnes ad eum opprimendum artes conquirebat. Item: Sequitur cedes Annei Senecæ, letissima Principi; non quia coniurationis manifestum compererat: sed ut ferro grassaretur, quando venenum non processerat. Solus quippe Natalis, & hætenus promissit: missum se ad egrotum Senecam, ut uideret, conquerereturque, cur Pisonem aditu arceret,

arceret, melius fore si amicitiam familiari congressu exercuissent. Et respondi-
 se Senecam, sermonis mutuos & crebra colloquia neutri conducere: ceterum sa-
 lutem suam incelumitate Pisonis inniti. Hæc ferre Granius Siluanus Tribunus
 Prætorie cohortis, & an dicta Natalis, suaq; responsa nosceret, percutari Se-
 necam iubetur. Is fortè an prudens, ad eum diu ex Campania remeauerat,
 quæ utrumq; apud lapidem in suburbano rure subsisterat. Illo propinquâ vesperâ
 tribunus venit, & villam globus militum sepsit. Tum ipsi, cum Pompeia Paul-
 lina uxore, & amicis duobus epulanti, mandata Imperatoris edidit. Seneca mis-
 sum ad se Natalem, conquestumq; nomine Pisonis, quod visendo eo prohibere-
 tur; se ratione valetudinis; & amore quietis excusauisse, respondit. Cur salutem
 priuati hominis incolumitati suæ anteferet, causam non habuisse. nec sibi prom-
 tum in adulationes ingenium. idq; nulli magis gnarum, quam Neroni; qui sæ-
 pius libertatem Seneca, quam seruitium expertus esset. Vbi hæc à tribuno relata
 sunt Poppeiæ & Tigellino coram; quoderat scienti Principi intimum consilio-
 rum; interrogat, an Seneca voluntariam mortem pararet. Tum tribunus nulla
 pauoris signa, nihil triste in verbis eius aut vultu deprehensum confirmauit.
 Ergo regredi, & indicere mortem iubetur. Tradit Fabius rusticus non eo, quo
 venerat, itinere reditum, sed flexisse ad Fenium præfectum, & expositis Cæ-
 saris iussis; An obtemperaret, interrogauisse; monitumq; ab eo, ut exsequere-
 tur, fatali omnium ignauia. Nam & Siluanus inter coniuratos erat, augebatq;
 scelera in quorum ultionem consenserat. Voci tamen & aspectui pepercit. Intro-
 misitq; ad Senecam vnum ex Centurionibus, qui necessitatem ultimam denun-
 ciaret. Ille interritus, poscit testamenti tabulas; ac denegante Centurione, con-
 uersus ad amicos; quando meritis eorum referre gratiam prohiberetur, quod
 vnum iam tamen & pulcherrimum habebat, imaginem vitæ suæ, relinquere te-
 statur: cuius, si memores essent bonarum artium, famam tam constantis ami-
 citiæ laturus. Simul lachrymas eorum, modo sermone, modo interior in modum
 coercentis ad firmitudinem reuocat, rogitans; Vbi præcepta sapientiæ? ubi tot
 per annos meditata ratio aduersum imminentiam? cui enim ignaram fuisse serui-
 tiam Neronis? Neque aliud superesse, post matrem, fratremq; interfectos, quam
 ut educatoris præceptorisq; necem adiiceret. Vbi hæc atque talia, velut in com-
 mune, disseruit, complectitur uxorem, & paullulum aduersus presentem for-
 midinem mollitus rogat, oratq; temperaret dolori, ne æternum susciperet: sed in
 contemplatione vitæ per virtutem actæ, desiderium mariti solatiis honestis to-
 leraret. Illa contrâ, sibi quoque destinatam mortem assueuerat, manumq; percus-
 soris exposcit. Tum Seneca gloriæ eius non aduersus, simul * amore, ne sibi vni-
 cè dilectam ad iniurias relinqueret; Vitæ (inquit) delinimenta monstraueram
 tibi, tu mortis decus manuis. Non invidibo exemplo, Sit huius tam fortis exitus
 constantia penes utrosque par: claritudinis plus in tuo fine. Post quæ, eodem ictu
 ferro brachia exsoluunt. Seneca, quoniam senile corpus & paruo victu tenua-
 tum lenta effugia sanguini præbebat, crurum quoque & poplitum venas abrum-
 pit: seuisq; cruciatibus defessus, ne dolore suo animum uxoris infringeret, atq;
 ipse visendo eius tormenta ad impatientiam delaberetur, suadet in aliud cubicu-
 lum abscederet. Et nouissimo quoque momento suppeditante eloquentia, aduoca-

* fortè ni-
more.

„tis scriptoribus pleraque tradidit, quæ, in vulgus edita eius verbis, inuertere su-
 „perfedeo: At Nero, nullo in Paullinam proprio odio, ac ne glisceret inuidia cru-
 „delitatis, inhiberi mortem imperat. Hortantibus militibus serui libertiq; obli-
 „gant brachia, premunt sanguinem incertum an ignare. Nam, ut est vulgus ad
 „deteriora promptum, non desuere qui crederent, donec implacabilem Neronem
 „timuerit, famam societate cum marito mortis petiuisse; deinde oblata mitiore
 „spe, blandimentis vite euictam: cui addidit paucos postea annos, laudabili in
 „maritum memoria, & ore ac membris in eum pallorem albensibus, ut ostentui
 „esset multum vitalis spiritus egestum. Seneca interim durante tractu & lentitu-
 „dine mortis, Statium Anneum diu sibi amicitie fide, & arte medicine probatum,
 „orat prouisum pridem venenum, quo damnati publico Atheniensium iudicio
 „extinguerentur, promeret: allatumq; hausit frustra, frigidis iam artibus, &
 „clauso corpore aduersus vim veneni; postremo stagnum calide aque introit, re-
 „spersgens proximos seruorum addita voce, LIBARE SE LIQVOREM
 „ILLVM IOVI LIBERATORI. Exin balneo illatus, & vapore eius
 „exanimatus, sine ullo funeris solempni crematur. In codicillis præscripserat, cum
 „etiam tum prædiuus & præpotens supremis suis consuleret. Fama fuit Subrium
 „Flauium cum Centurionibus occulto consilio, neque tamen ignorante Senecâ,
 „destinasse, ut post occisum ope Pisonis Neronem, Piso quoque interficeretur,
 „tradereturq; imperium Senecæ, quasi insoniti claritudine virtutum ad summum
 „fastigium dilecto. Quin & verba Flavij vulgabantur; Non differre dedecori,
 „si citharædus dimoueretur; & tragædus succederet. quia ut Nero cithara, ita
 „Piso Tragico ornatus canebat. hec Tacitus Annal. xv. Dion non immemor liuo-
 „ris sui in bonos, hanc tam illustrem mortem, quibus potest calumniis denigra-
 „re conatur. Certo Senecam in Neronis necem coniuirasse affirmat; quod Taci-
 „tus incerte fame adscribit. Addit Greculus Paulline necem inferre voluisse Se-
 „necam; & ut hominem imbecillo animo Neroni consuetudinem pristinam ex-
 „probrasse: nec prius sibi mortem intulisse, quam libellum, quem inchoarat, cete-
 „ræque scripta sua ipsemet emendasset. Attende, quid possit malevolentia: non
 „videt homo lenis se disparata dicere. si imbecillo animo necem tulit; qui fieri
 „potest, ut tam ociosè id temporis scripta sua, non quedam, sed omnia recenscat;
 „quedam inchoata perficiat? Si Neroni consuetudinem exprobrauit, eiq; insulta-
 „uit; cur illi omnes opes ad ædificiorum ceptorum structuram reliquit? quod eo-
 „dem loco huic Greculo excidit. Vide Xiphilin. in Dione. Obiit Seneca (ut dixi)
 „vno post Lucanum anno, duobus ante D. D. Petri & Pauli martyrium, iuxta
 „D. Hieronymum. Vixit haut dubiè plus annis sexaginta, cum iuuenta eius
 „tempus in Tiberij principatum inciderit.

De habitu corporis & morbis eius. CAP. XI.

H VIT illi (ut ait Tacitus lib. xv.) paruo victu tenuatum corpus, & ut ex ipsius epistolis didici, per varia morborum genera valetudine afflicta. Longum mihi * comitatum) inquit (epist. lv.) dederat mala valetudo, repente me inuasit. Quo genere, inquis? prorsus merito interrogas, ad id nullum mihi ignotum est. Vni tamen morbo quasi assignatus sum; quem quare * Greco nomine appellem nescio. Satis enim aptè dici * S V- SPIRIVM potest. Brevis autem valde, & procelle similis impetus est: intra hōram ferè desinit. quis enim diu expirat? Omnia corporis aut incommoda, aut pericula per me transferunt: nullum mihi videtur molestius. Quid ni? aliud enim quidquid est, agrotare est: hoc est animam agere. Itaque medici hanc meditationem mortis vocant. Facit aliquando spiritus * ille quod sepe conatus est. Hilarem me putas hęc tibi scribere, quia effugi. Si hoc sine, quasi bona valetudine delector; tam ridiculè facio, quam ille quisquis se vicisse putat cum vadimonium distulit. Ego verò & in ipsa suffocatione, non desij cogitationibus latis ac fortibus acquiescere. Item epist. lxxix. Vexari te distillationibus cerebri ac febricitatis; quę longas distillationes & in consuetudinem adductas sequuntur; eo molestius mihi est, quia expertus sum hoc genus valetudinis, quod inter initia contemsi. Poterat adhuc adolescentia iniurias ferre, & se aduersus morbos contumaciter gerere: deinde succubui, & cō perductus sum, ut ipse distillarem. ad summam maciem deductus, sepe impetum capri abrupte vite: patris mei indulgentissimi senectus retinuit. Cogitavi enim, non quān fortiter ego mori possem, sed quān ille fortiter desiderare non posset. Itaque imperavi mihi ut viuerem. aliquando enim & viuere, fortiter facere est. Quę mihi tunc fuerint solatio dicam, si prius hoc dixerim, hęc ipsa quibus acquiescebam: medicine vim habuisse. In remedium cedunt honesta solitudo, & quicquid animum erexit, etiam corpori prodest. Studia mihi nostra saluti fuerunt. philosophię acceptum fero, quod surrexi, quod conualui. illi vitam debeo, & nihil illi minus debeo. Multum mihi ad bonam valetudinem contulerunt amici, quorum adhortationibus, * vigiliis, sermonibus allenuabar. Hęc Serecæ tabes, quam quisquis illa fuit mulier Caio Caligule narrauit, & ea loquacitate Senecam ex imminente nece eripuit, apud Dionem lib. lxx. & Xiphilin. in Caligula. Epist. cv. ita scribit; In Nomentanum meum fugi. quid putas? Urbem? imò febrem, & quidem subrepentem. Iam manum mihi iniecerat. protinus itaque parari mihi vehiculum iussi, Paullinā meā retinente. Medicus initia esse dicebat motis venis, sed incertis & naturalem turbantibus modum. Exire perseveraui. — Quęris ergo, quomodo mihi consilium profectionis cesserit? ut primū gravitatem Urbis excessi, & illum nidorem culinarum fumigantium; * quę motę, quidquid pestiferi vaporis obruerant, cum puluere effundunt; protinus mutatam valetudinem sensi. Quantum deinde adiectum putas viribus, postquam vineas attigi? in pascuum emissis, cibum meum inuasit. Repetiui ergo iam me. non permansit, marcor ille corporis

* Egri molliarū se-
riem pro co-
mitatu ha-
bent, tulpi-
cor tamē vi-
tiolam esse
hanc vocē
hoc loco
cur en in
subdit, repē-
tē me, &c.
* aduā.
* Sic Plinius
vocat.
* Fortē, i-
lud, vel po-
tius delē-
dum, ille.

* Mallem
offens.

* Fortē; qua
quicquiduo-
dit.

„ *dubij & malè cogitantis. Incipio toto animo studere. Contra hanc corporis im-*
 „ *becillis molestiam gestatione se vti alio loco tradidit, his verbis; A gestatione*
 „ *cùm maxime venio, non minùs fatigatus, quàm si tantum ambulassem, quan-*
 „ *tum sedi. labor est enim diu ferri, ac nescio an eo maior, quia contra naturam*
 „ *est: quæ pedes dedit, ut per nos ambularemus; oculos, ut per nos videremus.*
 „ *Debilitatem nobis induxere delitiæ, & quod diu noluimus, posse desuimus.*
 „ *Mihi tamen necessarium erat concutere corpus; ut, siue bilis infederat fauci-*
 „ *bus, discuteretur: siue ipse ex aliqua causa spiritus densior erat, extenuaret il-*
 „ *lum iactatio, quam profuisse mihi sensi. Epist. LVI.*

De religione & moribus Senecæ.

CAP. XII.

NONNULLI Senecam Christianum faciunt: sed mihi id non per-
 suadent. imprimis, quia leuissimis coniecturis nituntur. nam quod
 D. Paulli amicitia sit usus; parum ad hoc probandum facit. Genti-
 lium namque amicitiam Apostolus non auersabatur, sed ut omnes lucrifaceret,
 omnia fiebat omnibus. Quod verò ad Epistolas illorum mutuas attinet, de iis
 postea videro. Præterea quamuis multe sententiæ in libris eius occurrant, à Chri-
 stiana lege non alienæ; commune hoc illi cum Platone, Hermete, & aliis Pa-
 ganis; & haut pauciores fortassis, plurimæ certè, possim numerare fidei nostræ
 prorsus repugnantes. Animam (quod & Tertullianus vidit) humanam interire
 censuit non semel; & sicubi contrarium innuit, certè constat dubitasse ea de re
 quæ nisi certa sit & indubitata, fidei Catholicæ nil loci relinquatur. Ridet ubi-
 que supplicia improborum post mortem. Sapienti nihil Diis opus affirmat, & sa-
 pientem Deo multis in rebus anteposit. Deo minimarum rerum providentiam
 adimit, & multa prorsus negligere contendit. Vnus an plures Dii sint, ut rem
 ambiguam, sub iudice relinquit. Deum mundi animam, ipsum mundum dei-
 num perfectissimumque animal perhibet. Paucis ante obitum diebus de Chri-
 stiana religione agens, superstitionem alienigenarum appellat, epist. CIV. Mo-
 riens, ritu gentilium IOVI LIBERATORI LIBAT. hunc; qui mori
 certus, Christum profiteri vel non audeat, vel non vult; i soles, Christianum
 nuncupa. Sed (ait vir doctus) Tertullianus occultè nostrum vocat. Memoria li-
 beris homo in Tertulliani lectione diligens. Ille non, occultè nostrum, sed
 sæpe nostrum vocat, lib. de anima. propter eam, quam dixi, causam, quia
 multa religioni nostræ congrua sæpe scribit. Si Christianum putasset Tertullianus;
 liberum illud & intrepidum, celandiq; nescium pectus; ἀπὸ δὲ sanè nostrum, non
 sæpe dumtaxat, dixisset. D. autem Hieronymus illum Ecclesiasticis scriptoribus
 annumerat, ut ipsemet significat; quia D. Paulli ad eum epistolæ circumfereban-
 tur, quibus Ecclesiastica historia lucis aliquid accipere videbatur. Et, si quia in
 Catalogo Ecclesiasticorum scriptorum à D. Hieronymo Seneca ponitur, Seneca
 Christianus est Hieronymo; profectò necesse sit, idem de Philone & Iosepho di-
 cere quod quis ferat; si sanctus Seneca, eam ob causam; iam nihil causæ est, cur nõ

Lib. de ani-
ma;

Laurent. la
Barre in
scholiis ad
D. Uni lib.
de passione
D. Paulli.

& Origenes, & Tertullianus, & Novatus hereticus, sancti: quod impium sit dicere. hos tamen omnes eo in libro recenset Hieronymus. Denique D. Augustinus aperte lib. 6. de Civitate Dei cap. 10. & II. nos docet. non auctorem quidem Senecam, nec hostili erga Christianos animo præditum, ethnicum tamen fuisse. quod verissimum puto. Nunc de moribus eius videamus; quos cum perpendo, rectè Lucretium cecinisse intelligo; lib. v. de rerum natura;

— invidia vt fulmine summa vaporant.

non desunt enim, qui Aristidem, Miltiadem, Catonem, Socratem, Platonem fugillent. Nec desuit qui Senecam bipedum nequissimum fuisse, & mortaliū sceleratissimum, persuadere conetur. Is Dion est: cetera diligens historicus; Cassio, Bruto, Ciceroni, Senecæ, bonis omnibus, animi vitio palam iniquus. ex eo, hæc Xiphilinus, ἐπελάθη δὲ καὶ ὁ Σενέκας ἀλλ' ὠτὰ καὶ ὅτι τῆς Ἀρετῆς οὐ συνείητο. οὐ λόγον δὲ καὶ εἰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ εἰ ἄλλοις πάντα τὰ ἐναντιώτατα οἷς: ἐφίλοσόφει ποιδὺν ἠλέγθη, & quæ sequuntur. pudet enim pigetque tante impudentiæ. ait cum aliis Senecam reum multorum criminum factum, potissimum quod cum Agrippina id quod mæchi solent. Velle alia illa crimina expressisset; quorum ne minimam quidem suspicionem apud ceteros scriptores deprehendas. illam sanè cum Agrippina consuetudinem solus Dion somniavit, quæ non facit ad mores Senecæ. si unum quempiam Greculum dixisset sufficiat, ad hominis grauisimi & continentissimi damnationem, quæ sedes innocentie secura relinquetur? Sed ne confinxisse putes, subiungit, in aliis etiam plerisque non hac tantum in re, mores à doctrina, vitam eius à philosophiæ præceptis discrepasse. Audite ergo quibus in rebus Seneca sapientiæ fucum fecerit. Qui tyrannidem (inquit) improbabat, Tyranni præceptor erat. Quasi, cum curam Neronis suscepit, Nero tyrannidem exercuerit: aut accepto à Nerone imperio, liberum vel honestum Senecæ fuerit, aliquam spe melioris frugis reliquam, iuventutem Principis destituere, vt medio mari naus ventis ac procellis agitantibus à gubernatore deseritur. Statim vt Nerone erudiendo in palatium adductus (vtoꝝ verbis docti & antiqui comm. in Iuuenalem) sæuū immanemque & sensit citò & mitigauit: inter familiares solitus dicere, non fore sæuo illi leoni, quin gustato semel hominis cruore, ingenita redeat sæuitia. prudentis & prouidi fuit præuidere; sapientis malum differre quamdiu potuit consilij viribus. Sed amissa spe omni, Nerone in nullum non vitium ruente, relinquere tyrannum debuit. quid, quæso, sibi ad summam diligentiam reliqui fecit, vt ociosum secessum impetraret? quem non lapidem mouit, vt se curis palatinis eriperet? Aulicos reprehēdebat. meritò, ipse à palatio non recedebat. inuitus retinebatur. Reginas colebat & libertos, aliquorum etiam laudationes scribebat. Immane facinus, eos qui in Principis aulâ gratiâ & potentiâ excellunt, bonis artibus colere, deque illis, absque dedecore, quam optimè mereri. Scire debuit Dion, inter adulatorem, & officiosum hominem multum interesse: aut si non ignorauit, oportuit ostendere Senecam vitiositate illorum non offensum; quidquid agerent approbasse, peccata laudasse, ad virtutem illos non estimulasse. Si sapientes à Principum familiaritate remoueas, si probos & insontes

ab aula inbeas exulare; virtutes unà, artesque bonas omnes è palatio expelles. Mox vitia & pessima queque morum inuadent regiam, inde in vniuersam rempub. diffundentur. Diuitias immensas sibi, diuitiarum contemptor, parauit, censum septuagies quinquies centenùm millium aureorum: acerbus accusator luxus, quingentos lectulos cedrinos, pares ac planè similes pedibus fultos eburneis, possidebat; tot lectulis comestabatur. Non negauerim, que de diuitiis Seneca, & Dion, & Iuuenalis, & reliqui; acque supellectilis varietate, de domesticis ornamentis, de hortis, de vilis, de fienore. Miror potiùs exactum Dionis calculum. dicas illum à rationibus Seneca fuisse: lectulorum numerum, modùmque digitis mensum; pecuniarum summam ita subduxisse, ne vnus quidem vt illum teruncius fugerit. Et quis illi non credat? Sed ipse Seneca respondeat, suam per se causam nunc agat. egit enim disertissimè olim, lib. de vita beata cap. xv. i. his verbis; Si quis itaque ex istis, qui philosophiam conlatrant, quod solent, dixerit, Quare ergo tu fortius loqueris, quam viuis? Quare superiori verba summittis, & pecuniam necessariam tibi instrumentum existimas, & damno moueris, & lachrymas audita coniugis aut amici morte demittis, & respicis famam, & malignis sermonibus tangeris? Quare cultius rus tibi est, quam naturalis vsus desiderat? Cur non ad prescriptum tuum cenas? Cur tibi nitidior supellex est? &c. multis tandem enumeratis, qualia Dion obiicit. Adiuuabo postmodum conuitiis (inquit) & plura mihi quam patas obiiciam. Nunc hoc respondeo tibi. Non tanquam sapiens, sed solum vt malevolentiam tuam pascam. Nec erro. Exigo itaque à me, non vt optimis par sim, sed vt malis melior. Hoc mihi satis est, quotidie aliquid ex vitiis meis demere, & errores meos obiurgare. Non perueni ad sanitatem, ne perueniam quidem. Delinimenta magis quam remedia podagre mee compono: contentus, si rariùs accedit, & si minus fera minatur. Vestris quidem pedibus comparatus debilis, cursor sum. Cap. xviii. Hæc pro me non loquor. Ego enim in alto vitiorum omnium sum, sed pro illo cui aliquid actum est. Aliter, inquit, loqueris, aliter viuis. Hoc per malignissima capita, & optimo cuique inimicissima Platoni obiectum est, obiectum Epicuro, obiectum Zenoni. Omnes enim isti dicebant, non quemadmodum ipsi vixerunt, sed quemadmodum ipsis viuendum esset. De virtute, non de me loquor: & cum vitiis conuicium facio, imprimis meis facio. cum potuero, viuam quomodo oportet.----Expectabo scilicet, vt quicquam malevolentie inuiolatum sit, cui facer nec Rutilius fuit, nec Cato. Cur & aliquis non istis nimis diues videatur, quibus Demetrius Cynicus parum pauper est?----Cap. xix. ad nomen magnorum ob aliquam eximiam laudem virorum, sicut ad occursum ignotorum hominum minuti canes, latratis——Cap. xxi. Vos quidem qui virtutem, cultoremq; eius odistis, nihil noui facitis. Nam & solem lumina ægra formidant, & auersantur diem splendidum nocturna animalia, que ad primum eius ortum stupent, & latibula, &c.——Nec enim se sapiens indignum ullis muneribus fortuitis putat. Non amat diuitias, sed mauult. Non in animum illas, sed in domum recipit: nec respuit possessas, sed continet, & maiorem virtuti sue materiam se ministrari vult. Cap. xxii. Quid autem dubij est, quin maior ma-

teria sapienti viro sit animum explicandi suum in diuitiis, quàm in pauper-
 tate? &c. — Mibi diuitie si effluerint, nihil auferent, nisi semetipsis: tu
 stupebis, & videberis tibi sine te relictus, si illa à te recesserint. Apud me di-
 uitie aliquem locum habebunt: apud te summum. Ad postremum diuitie meae
 sunt: tu diuitiarum es. Cap. XXIII. Desine ergo Philosophis pecuniam inter-
 dicere. Nemo sapientem paupertate diuinavit. Habebit Philosophus amplas
 opes, sed nulli detractas, nec alieno sanguine cruentas, & alia multa quæ
 addit huiusmodi, dignissima quæ & litteris scribantur aureis, & in
 cedro asseruentur. Vno etiam verbo apud Tacitum respondet, non licuisse
 sibi liberalitati Principis resistere. Laudabat ille ex animo aceruos & viles le-
 ctulos Tuberonis epist. xcvi & cx. & cxx. cenabat cedrinis, tribuens id con-
 suetudini, tribuens reipub. tribuens Imperatori, tribuens summis quos gere-
 bat honoribus. Mibi profecto, cum in tantis opibus, tam parum illis irretitum
 animum, tam parcum victum considero, vehementer ille laudem Seneca. iuge-
 re videntur. O magnum virum, qui tales diuitias non magni fecit! iniurius
 illi sum. contempsit, atque, quantum potuit, abiicit. plus est diuitias possessas al-
 teri concedere, quàm illas initio datas repudiare. plures inuenias, qui facile di-
 uitias careant, quàm qui adeptas, & in tuto collocatas, amittere atque abiice-
 re valeant. Attamen ex his ait Dio omnia quæ his consentanea sint,
 quæque Seneca libidinosè egerit, posse deprehendi. Virus hominis.
 diuites ergo cuncti libidinosi, & opes haberi sine nequitia, sine libidine ne-
 queunt. Quislem ego te, Dion, putem, qui locupletem te alibi fateris, & hoc
 loco diuitias vitiorum necessitatem indicere contendis? Addit feminam illu-
 strissimam sibi matrimonio copulasse. fatemur. consularem hoc virum, Im-
 peratoris preceptorem, sapientiâ, dignitate, opibus præstantem decebat. Liber-
 tinam credo Dion aliquam, vel de tunicato popello ducere maluisset. En quò præ-
 cipitem egerit impotens maledicentia. Et huic soli credam nugatori, tam nefar-
 rium fuisse Senecam, ut eocrimine delectaretur, atque in id Neronem induceret,
 quod grauissimè epist. xcvi. detestatur? Vnde tanta tam subito morum in-
 deterius commutatio? hoc illum facere; qui neque osculi, neque unâ accumben-
 di-potestatem Neroni facere sit solitus? Sed ego ridiculus, qui his refellendis
 insistam. Dixisse sufficeret: Improbum Senecam Dio affirmat; negant ceteri;
 quibus credendum? Suetonius sæpe à Nerone commatum orasse, sæpe illi facultatibus
 cessisse affirmat. idem Tacitus testatur. en avaritiam & cupiditatem.
 Addit Cornelius, bonas artes; Neronis autem aurigationes, & histrioniam
 ceteraque inquinamenta palam improbasse; multos libertinos eo tum ditiores
 fuisse; quam primum potuit, instituta prioris potentie commutasse; comitan-
 tes vitasse; saluatorum catus prohibuisse; simplici victu, agrestibus pomis &
 profluente aqua vitam tolerasse; illum tot lectulorum dominum, tam prodigum
 comessatorem, cum uxore & duobus dumtaxat amicis copulatum; non fuisse illi
 promptum in adulationes ingenium; sapius Neronem libertatem eius, quàm ser-
 uitiium expertum; morte nunciata, nihil à tribuno in verbis eius, aut vultu
 terroris, nulla pauoris signa deprehensa; necessitatem ultimam interritum ex-
 cepisse; imaginem vite sue, ut quid pulcherrimum & singulare, amicis suis

reliquisse; eorum lacrymas modo sermone, modo increpatione repressisse; nouissimo quoque momento aduocatis scriptoribus multa dictasse, quæ diu postea in ore & manibus omnium versata fuerint; paruo victu tenuatum illi corpus fuisse; scilicet idoneum (si voluisset) sceleribus, quæ mendax Græculus affingit: In codicillis adhuc præpotentem & prædiuitem, ne vlllo funeris sollempni efferretur perscripsisse. d. lib. xiv. & xv. *Annal.* An non hæc animum omnis superbiæ, ambitionis; cupiditatis, adulationis & luxuriæ expertem testantur? an non hominem paucis contentum., frugalem, sobrium, fortem, &, vno dicam verbo, verè sapientem conuincunt? quid? quòd erupit inuito Dioni veritas, cum $\Theta\rho\nu\nu\mu\omega\tau\acute{\iota}\varsigma\tau\omicron\nu$ (ut diximus) appellauit? D. Hieronymus lib. de viris illustribus, continentissimæ vitæ, vocat. Plinius lib. 14. *Nat. hist.* c. 4. magno quidem pretio Palemonis cuiusdam vineam emisse tradidit, omni tamen conuitio abstinet. Delectabatur vineis Seneca, abstemius tamen penè, tam exiguo utebatur. co-pertinet illud epist. lv. Multum virium sibi accessisse postquam vineas attigit; & lib. 3. *nat. quæst.* cap. 7. Ego tibi vinearum diligens fossor affirmo. Virtutum indicia & notæ passim in scriptis occurrunt. Humilitatis, cum scribit; Non de me nunc tecum loquor; qui multum ab homine tolerabili, nedum perfectò, absun: sed de illo in quem fortuna ius perdidit. epist. lviii. Non perueni ad sanitatem, ne perueniam quidem. de beata vita cap. xvii. cum vitiis conuicium facio, imprimis meis facio. cap. xviii. & ibidem, Ego enim in alto vitiorum omnium sum. fortitudinis & constantiæ, epist. lv. ego verò & in ipsa suffocatione, non desij cogitationibus letis ac fortibus acquiescere. Attentæ & quæ distrahi non poterat contemplationis, qualem in paucis deprehendas Therapeutis, epist. lvii. quam cum lego, me meæ pudet diuagationis. Vitatæ superfluæ curiositatis; quæ sanè nos animi facultates, errandum pecus, cogere non sinit; epist. lxxviii. Subitò nobis (inquit) hodie Alexandrinæ naues apparuerunt, quæ præmitti solent, & nunciare secururæ classis aduentum, tabellarias vocant. Gratus illarum Campaniæ aspectus est. Omnis in pylis Puteolorum turba consistit. In hoc omnium discursu properantium ad litus, magnam ex pigritiâ meâ sensi voluptatem, quòd epistolæ meorum accepturus, non properaui scire, quis illic esset rerum mearum status, quid adferrent. Ad-dit, vnde colligas, etiam à senili ætate abfuisse proprium senectutis vitium, avaritiam; Olim iam mihi nec perit quicquam, nec acquiritur. Hoc, etiam si senex non essem, fuerat sentiendum. Nunc verò multo magis, quia quantulumcunque haberem, tamen plus iam mihi superesset viatici, quàm vitæ. d. epist. lxxviii. Auiditatem discendi, & aliquem semper in virtute ac doctrina progressum faciendi, testatur illa ad Lucilliam epist. qua; Inimicitias (inquit) mihi denuncias, si quicquam ex his, quæ quotidie facio, ignoraueris. Vide quàm simpliciter tecum viuam, hoc quoque tibi committam. Philosophum audio, & quidem quintus iam dies abiit, ex quo in scholam eo, & ab octauâ disputantem audio. Bona, inquis, ætate. Quid ni bona? Quid autem stultius est, quàm quia diu non didiceris non discere? quid ergo? idem faciam, quod trossuli, & iuuenes? Bene mecum agitur, si hoc vnum senectutem meam dedecet. Omnis ætatis homines hæc schola admittit: in hac senescamus, ut iuuenes

ne nes sequamur. In theatrum senex abo, & in circum deferat, & nullum par
 sine me depugnabit; ad Philosophum ire erul escam? Tãdiu discendum est, quam-
 diu nescias, & si proverbio credimus, quamdiu viues. Nec vlli rei hoc magis
 conuenit, quàm huic tam diu discendum est quemadmodum viuas, quàm diu
 viuis. Ego tamen hîc & aliquid doceo. queris, qui d doceat? etiam seni esse discen-
 dum. epist. LXXVII. Frugalitas & abstinentia iuuenilis ætatis superius
 narrata nobis fuit: idem senex factitauit; si non omni, magna ex parte, Ther-
 mis calidioribus semper abstinuit: iuuenis planè frigida, senex tepida ablu-
 batur. In omnem (inquit) vitam* balneum fugimus. decoquere corpus atque
 exinanire sudoribus, inutile simul delicatumq; credimus. epist. 109. Memor ar-
 tificij mei veteris, frigide cultor mitto me in mare, quomodo psychrolutã decet
 gausapatus. epist. LIV. Singulos dies tibi meos, & quidem totos indicari iubes.
 Bene de me iudicas, si nihil esse in illis putas, quod abscondam — Hodier-
 nus dies solidus est, nemo ex illo quicquã mihi eripuit, totus inter stratũ lectio-
 nemq; diuisus est. Minimũ exercitationi corporis datã. Et hoc nomine ago gra-
 tias senectuti, non magno mihi constat: cum me moui, lassus sum. hic autem est
 exercitationis, etiam fortissimis, finis.* Progyrnasios meos queris? Vnus mihi
 sufficit Earinus, puer. vt scis, amabilis; sed mutabitur, aliquem tam teneriorem
 quero. Hic quidem ait nos eandem Crisin habere, quia utrique dentes cadunt.
 Sed iam vix illum assequor currentem, & intra paucissimos dies non potero.
 Vide quid exercitatio quotidiana proficiat. Cuiò magnum interuallum fit inter
 duos diuersa itinere cuntes. eodem tempore ille ascendit, ego descendo: nec igno-
 ras quanto ex his velocius alterum fiat. Mentitus sum. iam enim atas nostra
 non descendit, sed eadit. Quomodo tamen hodiernum certamen nobis cesserit,
 queris? quòdrarò cursoribus euenit Hieram fecimus. Ab hac fatigatione ma-
 gis, quàm exercitatione, in frigidam descendi: hoc apud me vocatur parum
 calda. Ille tantus psychrolutes, qui Kal. Ianuar. in Euripum saltabam: qui an-
 no nouo, quemadmodum legere, scribere, dicere aliquid, sic auspicabar in Virgi-
 nem desilire: primùm ad Tiberim transtuli castra, deinde ad hoc solium, quod,
 cum fortissimus sum, & omnia bona fide fiunt, sol temperat. non multum mihi
 ad balneam superest. Panis deinde siccus, & sine mensa prandium, post quod
 non sunt lauande manus. Breuissimo somno utor, & quasi interiungo. Satis
 est mihi vigilare desisse. aliquando dormisse nescio, aliquando suspicor. Ecce
 Circensium obstrepit clamor. subitã aliquã & immensã voce feriuntur aures
 mea: nec cogitationem meam excutiunt, nec interrumpunt quidem fremitum
 patientissimè fero. multæ voces & in vnum confusa, pro fluctu mihi sunt, aut
 vento siluam verberante, & ceteris sine intellectu sonantibus. Quid ergo est?
 nunc cui animum adiecerim, dicam. superest ex hesternò mihi cogitatio. epist.
 LXXXIII. Item, Malè mihi esse malo, quàm molliter. — Vtraque res de-
 testabilis est, & contractio & torpor. Puto aquè, in odoribus qui iacet, mor-
 quibat, hoc queritur. Quod de Hiera addit, scio quid de sacro seu laborioso cursu viri docti, sed (nisi fallor)
 extra propositũ; Coniicio, Hiram fecimus, hoc est, quicquid ciborũ in corpore erat concoximus, optimum
 condimentũ fœmem parauimus, nam hira ieiunum intestinum Festo. Euripi, domestici sunt aquæ ductus,
 de quibus Ciceror, de legibus, Plinius, Vitruuius, & alij Virginè accipio non publicã aquã, de qua Martialis
 lib 7. epigr. ad Atticum, & Frontinus lib 1. de aquæduct. sed quinariam a iquam foru Senecæ (quales
 concedi Principis beneficiis consueuissent idem Frontinus lib. 2.) ex Virgine aqua deriuatam.

* Callidum
 intellige.

* Hinc col-
 ligo Roma-
 nis in vsu
 fuisse: ser-
 uulos, quos
 se præexer-
 centes do-
 mini imita-
 bantur, &
 quasi subse-
 quebantur,
 & hos pro-
 gyrnasios
 dictos,
 ignotũ le-
 xicogra-
 phis & Ca-
 lepinis no-
 men: quod
 nolim cum
 Gymnasta
 vel Gym-
 nastiarcho
 confundi.
 Earinũ er-
 go Seneca
 iam adole-
 scẽtem ni-
 mis veloci-
 ter & iobu-
 titè se gerẽ-
 tẽ, sublequi
 tenex ne-

, tuus est, quàm qui rapitur unco. Otium sine litteris, mors est, & viui hominis sepultura. Epist. LXXXIII. Solebat lectionem stilo, stilum lectione interrumpere, ut ex quadam epistola didici, ubi scribit; Itinera ista, quæ segnitiam mihi excutiunt, & valetudini prodesse iudico, & studiis. Quare valetudinem adiuent, vides. cum pigrum me, & negligentem corporis litterarum amor faciat, aliena opera exerceor. studio quare profint, indicabo. à lectione non recessi. sunt autem (ut existimo) necessariæ. primum ne sim me vno contentus. deinde ut, cum ab aliis quæ sita cognouero, tum & de inuentis iudicem, & cogitem de inueniendis. Alit lectio ingenium, & studio defatigatum, non sine studio tamen, reficit. Nec scribere tantum, nec tantum legere debemus. Altera res contristabit & vires exhauriet, de stilo dico; altera soluet, ac diluet. Inuicem hoc illo commutandum est, & alterum altero temperandum; ut quicquid lectione collectum est, stilus redigat in corpus. Apes, ut aiunt, debemus imitari, &c. Epist. LXXXV.

Quomodo sit iter facere solitus, quot impedimentis, quo comitatu, videte; Hoc me (inquit) iter docuit, quàm multa habere superuacua, & quàm cum facili iudicio possemus deponere; quæ, si quando necessitas abstulit, non sentimus ablata. Cum paucissimis seruis, quos vnum vehiculum capere potuit; cum paucissimis rebus, nisi quæ corpore nostro continebantur, ego & Maximus meus biduum iam beatissimum agimus. Culcita in terra iacet, ego in culcita. ex duabus penulis, altera stragulum, altera opertorium facta est. De prandio nihil detrabi potuit: paratum fuit non magis horâ, nusquam sine caricis, nusquam sine pugillaribus. Ille, si panem habeo, pro pulmentario sunt; si non, pro pane: quotidie mihi* annum novum faciunt; quem ego faustum & felicem reddo bonis

* Aliud ad
morem cal.
Ian. Carica
sibi nutuo
mittendi, de
quo Quinti
i. Falto.

cogitationibus, & animi magnitudine, qui nunquam maior est, quàm ubi alicui sepouit, & fecit sibi pacem, nihil timendo; fecit sibi diuitias, nihil concupiscendo. Vehiculum, in quod impositus sum, rusticum est. Mule viuere se ambulando testantur: mulio excalceatus, non propter ætatem. vix à me obtinco, ut hoc vehiculum velim videri meum. Durat adhuc peruersa recti verecundiæ: quotiens in aliquem comitatum lautiozem incidimus, inuitus erubescō. quod argumentum est, ista quæ probo, quæ laudo, nondum habere certam fidem & immobilem. Qui sordido vehiculo erubescit, pretioso gloriabitur. Parum adhuc profeci. nondum audeo frugalitatem palàm ferre: etiã nunc curo opiniones viatorum. Epist. LXXXVIII. Parentes omni obsequio coluit, uxorem tenere amauit, nam patris causâ vitam se produxisse, uxoris gratiâ valetudinis magnam habuisse rationem, testatur Epist. LXXIX. & cv. Erga amicos tanta beneuolentia, ut mortes eorum nimis molliter ferre videtur, & inter eorum exempla esset, quos mæror superauit. Hæc (inquit) tibi scribo, is qui Ann. cum Serennum. carissimum mihi, tam immodicè fleui; ut; quod minimè velim, inter exempla sim eorum, quos dolor vicit. hodie tamen factum meum damno, & intelligo, maximam mihi causam sic lugendi fuisse, quòd nunquam cogitaueram mori eum ante me posse, &c. Epist. LXIV. Veterum scriptorum non satis æquum estimatorum fuisse, Suetonius significat, in Nerone cap. 52. & aperte scribit Quintilianus.

De Scriptis Senecæ. CAP. vltimum.

LACTANTIUS Senecam Stoicorum acutissimum vocat, lib. 2. Inst. cap. 9. Quinctiliani censura accuratior, nescio an verior; Ex industria (inquit) Senecam in omni genere eloquentiæ versatum distuli, propter vulgatam falsò de me opinionem, qua damnare eum, & inuisum quoque habere sum creditus. Quod accidit mihi, dum corruptum, & omnibus vitis fractum dicendi genus, reuocare ad seueriora iudicia contendo. Tum autem solus hic in manibus adolescentium fuit. quem non equidem omnino conabar excutere, sed potioribus præferri non sinebam; quos ille non destiterat incessere, cum diversi conscius generis, placere se in dicendo posse, in quibus illi placerent, diffideret. Amabant autem eum magis, quàm imitabantur: tantùmque ab eo defluebant, quantum ille ab antiquis descendebat. Foret enim optandum, pares, aut saltem proximos illi viro fieri. Sed placebat propter sola vitia, & ad ea se quisque dirigebat effringenda, quæ poterat: deinde eum se iactaret eodem modo dicere, Senecam infamabat. Cuius & multæ alioquin & magnæ virtutes fuerunt, ingenium facile & copiosum, plurimum studij, & multarum rerum cognitio: in qua tamen aliquando ab iis, quibus inquirenda quedam mandabat, deceptus est. Tractauit etiam omnem ferè studiorum materiam. Nam & orationes eius, & poemata, & epistolæ, & dialogi feruntur. In philosophia parum diligens, egregius tamen vitiorum inspector fuit. multa in eo, claræq; sententiæ, multa etiam morum gratia legenda: sed in eloquendo corrupta pleraque, atque eo perniciosissima, quòd abundant dulcibus vitiis. velles eum suo ingenio dixisse, alieno iudicio. Nam si aliqua contempsisset, si parum concupisset, si non omnia sua amasset, si rerum pondera minutissimis sententiis non fregisset; consensu potiùs eruditorum, quàm puerorum amore comprobaretur. Verùm sic quoque, iam robustis, & seueriore genere satis firmatis legendus vel ideo, quòd exercere potest vtrumque iudicium. Multa enim (vt dixi) probando in eo, multa etiam admiranda sunt: eligere modo curæ sit, quod vtinam ipse fecisset. Digna enim fuit illa natura, quæ meliora vellet; quæ, quod voluit, effecit. Hæc Fabius lib. 10. Inst. orat. cap. 1. in fine. Idem in his quos vidit Oratoribus copiam Senecæ, vires Africani, maturitatem Afri, iucunditatem Crispi, sonum Trachali, elegantiam Secundi commendat lib. 12. cap. 10. Plinius Secundus lib. XIV. cap. 4. Principem eruditionis vocat. Tacitus eius verba si mutaret, peruertere se affirmat, lib. XV. Annal. Suetonius, in Caligula, lenæ & comptum eloquendi genus illi tribuit, his verbis Lenius comitiùsq; scribendi genus ad eò contemnens, vt Senecam tum maximè placentem, commissiones meras componere, & harenam sine calce esse diceret. Martialis lib. 7. facundum vocat;

Facundi Senecæ potens amicus

Caro proximus, aut prior Sereno.

idem Sidonij iudicium: idem grauissimi, & qui Grammaticorum subsellia superarit cuiusque. Nam subsellij imi quidam, cuius nomen incertum est, Noctium Atticarum scriptor (quem Baptista pius, Aleander, Maserius,

Agellium
vocandum
prim^o quod
sciam Stoa
contendit,
in fine
epog. & sic
legitur in
Salisbe-
riensis Po-
licratico.
* Editio ve-
rus, & Asu-
lana: aut ut
inepto ina-
niquè i. s.
aut ut l. &
quasi.

Lambinus, & plerique A. Gellium, quo modo etiam à Iacobo Magno citatur; alij verò, ut Salisberiensis lib. 7. Quintilianus Stoa, Verranius, Lipsius, Gifantus, Agellium vocant; lib. XII. cap. II. ita scribit; De Annao Seneca partim existimant, ut de scriptore minimè utili, cuius libros attingere, nullum pretium opera sit: quòd oratio eius vulgaris videatur, & protrita: res atque sententia, aut inepta, inaniq; impetu sint, aut leui quadam & quasi dicaci argutia: eruditio autem vernacula & plebeia, nihilq; ex veterum scriptis habens, neque gratia, neque dignitati. Alij vero elegantia quidem in verbis parum esse, non inficias eunt, sed & rerum, quas dicat, scientiam doctrinamque ei non deesse dicunt; & in vitis morum obiurgandis, severitatem, gravitatemq; non inuenustam. Mihi de omni eius ingenio, deque omni scripto iudicium censuramque facere, non necessum est. Paulo pò st deinde conuiciis Momar iste Senecam obruit, quæ adscribam. Postea (inquit) hoc etiam addit insulsi-
 „ mè — atque ibi nugator homo Ciceronis errores deprecatur. — sed iam ver-
 „ borum Seneca piget. Hæc tamen inepti & insipidi & insulsi hominis ioca non
 „ præteribo. — Dignus sanè Seneca videatur studio & lectione adolescentum
 „ — Audias tamen commemorari ac referri, pauca quedam, quæ ipse Seneca be-
 „ ne dixerit — Bene hoc sanè, bene, sed adolescentium indolem non tam iuuant,
 „ quæ bene dicta sunt; quàm inficiunt, quæ pessimè, multoque magis, si & plura
 „ sunt, quæ deteriora sunt. Hæc ille, cuius ego iudicium hac in re non empstem
 titiullitio, homini tam inori inauritum me præbeo. Numerus & nomina li-
 brorum, quos Seneca composuit, iniri vel sciri nequeunt: nam pauca ad manus
 nostras peruenierunt, & suorum scriptorum raram mentionem facit. Quæ non
 interierunt, hæc sunt.

1. Ad Ebutium Liberalem, de beneficiis lib. VII. hunc Ebutium sunt qui Lugdunensem putent.

2. Ad Lucilium Iuniorum Sicilia Præsidem, epistolarum libri XXII. episto-
 la CXXIV. fuisse à Seneca in libros tributas docet Gellius d. c. 2. ex quo etiam
 apparet lib. XXII. aliquid deesse. nam fragmentum illud quod Gellius adducit
 in lib. XXII. non inuenio. addendum itaque. Scio hunc Lucilium à multis Bal-
 bum vocari; ego tamen malui, Iuniorum nuncupare, ut passim Seneca compel-
 lat. Alius fuit Lucilius Balbus Stoicæ quoque disciplina addictus, apud Cice-
 ronem lib. de Natura Deor. Iuniorum hunc passim Seneca predicat, maxime
 lib. 4. question. natural. pœta fuit non contemnendus; & heret anima non-
 nulla suspicio, quedam istius vulgò Lucilio Satyrico tribui.

3. De DIVINA providentia ad eundem lib. I.

4. Naturalium questionum ad eundem lib. VI.

5. De paupertate liber I. quem, vix est, ut Seneca credam.

6. De remediis fortuitorum ad Gallionem lib. I. quem critici Seneca au-
 ferunt: membrana Burdegal. tribuunt, sed inscribunt ad Callionem Pœ-
 tam. inuenitur in iis id, quod ex Seneca in Fortuitis, adducit Tertullianus,
 in Apologetico. & lib. de anima, & lib. de resurrectione carnis.

7. De Ira ad Nouatum lib. 3. de hoc Nouato quesitum à nobis supra c. 2.
 & credo hos libros, ante quàm se in ad optionem daret, ei inscriptos.

8. De clementia, ad Neronem lib. 2. videntur initio imperij eius, quod senectutem nature Neronis perspectam haberet, conscripti.

9. De vita beata, ad Gallionem fratrem lib. 1.

10. De tranquillitate vite, ad Serenum lib. 2. in vulgatis codicibus. sed in schedis Burdegalensibus lib. unicus est, qui vulgò primus; secundus autem sine inscriptione separatim scriptus est, & subiungitur lib. de providentia, errore fortassis librariorum. Hic opinor ille Serenus est, de quo egit epist. LXIV. & Martialis lib. 7. epigram. ad Ovidium.

11. De breuitate vite ad Pompeium Paullinum lib. 1. videtur hic Paullinus focer eius fuisse, cum Pisone & Gemino vectigalibus publicis praefectus; ut deprehendunt Critici ex cap. 18. eius libelli. vide sup. cap. 3.

12. De consolatione ad Polybium lib. 1. ἀρεπιδας, de quo Polybio Suetonius, Dio, & Zonaras in Claudio. vide supra cap. 6.

13. De consolatione ad Marciam lib. 1. quem membranae ut & vulgati libri Senecae ascribunt, & elegantissimus est, paullo tamen diffusiori & minùs contracto stilo, quàm reliqua Senecae. Haec Marcia fuit Cremutij Cordi F. quem malè Xiphilin. κρημόβλιον vocat. eius mortem & gnae pietatem celebrat Tacitus in Annal. IV.

14. Ad Elbiam matrem de consolatione lib. 1. Sic in membranis, non, Αλβια, ut vulgò: & sic semper vocavi. existimo tamen potiùs dictam, Heluiam. Heluij noti sunt, ut Heluius Pertinax apud Lampridium in Caracal. & Getta; Item, Colonia Heluia Ricina in vet. inscript. * Sic ille apud Tacitum vocatur Heluidius Priscus, non Elbidius. Confirmat coniecturam meam mendosissimus locus, in Sophologio Iacobi Magni, scriptoris docti, & digni qui seculo minùs barbaro nasceretur, qui lib. 8. cap. 9. sic editus exstat; Seneca Comestatoribus ad Elinam sic loquitur. Sed scripserat ille; Seneca ad Eluiam comestatoribus sic loquitur. Vnde saltem apparet per v. non per b. scribendum nomen. deprauatio orta inde, quod Hispani, ut & Vascones ab eis oriundi, has litteras iam olim confundunt. Existimo praeterea Senecam hunc & duos praecedentes libros inscripsisse. De consolatione, exemplo Ciceronis (cuius fragmenta lib. de consolatione ex Plinio in praefatione, & Laetant. lib. 2. & 3. Instit. & lib. de ira, Andreas Patricius & Car. Sigonius collegerunt. qui verò editus est, mihi quidem vòndum persuasum est Ciceronis esse) non verò Consolationem, vel Consolatorium, ut Plutarchus ad uxorem & ad Apollonium.

15. Ἀποκαλωπίσις, seu Ludus de morte Claudij. imitatus est eo libro Satyras Menippeas M. Terentij Varronis. Vide quae dicta sunt cap. 7.

16. Epistolas scripsisse D. Paulum Apostolum Senecae, & Senecam D. Paullo meà sententià peruincit idoneis testibus Xistus Senensis lib. 2. Biblioth. sanctae; in primis D. Lino suffragante secundo post D. Petrum P. M. in cuius libro de Passione D. Pauli, de amicitia Apostoli & Philosophi nostri, ita scribitur; Concursum de domo Caesaris fiebant ad eum [Paulum nempe] sed & institutor Imperatoris [i. Seneca] ad eum fuit ei amicitia copulatus, videns in eo diuinam scientiam, ut se à colloquio eius temperare vix posset: quo minùs st

* In The-
sauro Hub.
Goltzj.

Hic liber
priinum Ve-
netiis, nunc
iterum Pa-
risiis in vo-
lumine Hi-
storiae sacrae
à Mich. Sò-
nio excusus
est: sed au-
toritatis
dubiæ.

„ ore ad os illum alloqui non valeret, frequentibus datis & acceptis epistolis,
 „ ipsius dulcedine & amicabili colloquio atque consilio fruere. De Seneca Sa-
 „ lsburiensis lib. 8. c. 13. Desipere videntur, qui quemcunque secuti non
 „ venerantur eum, quem Apostolicam familiaritatem meruisse constat.
 „ Deinde D. Hieronymus in Catalogo scriptorum Ecclesiasticorum, ait;
 „ Senecam non ponerem in Catalogo Sanctorum, nisi me ille epistole prouoca-
 „ rent, que leguntur à pluribus Paulli ad Senecam, & Senecæ ad Paullum: in
 „ quibus, cum esset Neronis præceptor, & illius temporis potentissimus, optare

Propterea quidã bonis humoris Hieronymum, Augustinum non satis circumspicuum & prudentem scribentem, quasi veid viri illi prudentissimi, doctissimi, sanctissimi, has ipsas quæ nunc circumferuntur Paulli & Senecæ esse affirmant: vel Critici, rationibus evincant nullam omnino litterarum vicissitudinẽ inter Apostolum & Senecam. Quin potius Hieronymus satis indicat suspectas illas sibi, quæ tunc legentur.

se dicit eius loci esse apud suos, cuius sit Paullus apud Christianos. Demum D. Augustinus in epist. 53 ad Macedonium; Merito ait Seneca (qui temporibus Apostolorum fuit, cuius etiam quedam ad Paullum Apostolum leguntur epistole) omnes odit, qui malos odit. Vnde ego quidem planè existimo verè aliquod litterarum commercium Senecæ cum D. Paulo fuisse. An tamen hæc sint illæ, quæ vulgò circumferuntur, litteræ, proorsus ambigo, & potius contendendo has non esse. Nam nec D. Lini, nec D. Augustini hoc auctoritate probatur: & D. Hieronymus, non tam ex sua, quàm plurium sententia loqui videtur. Sanè quod ait illis epistolis à Seneca dictum, hodie in quibusdam codicibus ita habetur: nam qui meus, tuus apud te locus; qui tuus, velim vt meus. enigmaticè. in aliis apertius; Nam qui tuus est apud tuos locus, velim vt apud meos sit meus. Præterea Sophologij lib. 6. cap. 6. & lib. 7. c. 9. hæc inuenio. Seneca epist. 6. ad Paullum. Feramus æquo animo, vt vtamur foro quod fors concessit, donec felicitas finem malis imponat. Quæ verba in his quæ exstant Senecæ ad Paullum epistolis non inuenio. videndũ an Sophologij scriptor alias nactus sit; an verò quod alicubi ad Luciliũ scriptum fuerit, ad Paullum scriptum dixerit; nam nec Lucilianas epistolas omnes habemus.

LIBRI QVI INTERCIDERUNT.

1. In epistolis illis mentio sit libri Senecæ de copia verborum. huius fides à fide epistolarum pendet.
2. Libri de superstitione, ex quibus nonnulla adducit D. Augustinus lib. 6. de Civitate Dei cap. 10 & 11. de quibus intelligendus Florens Tertullianus, in Apologet. quando scribit gentilium superstitionem à Seneca seuerissimè reprehensam. Citatur hic liber à Diomede.
3. Liber de terræ motu, quem se iuvenem scripsisse testatur lib. 6. Natural. questionum cap. 4.
4. Liber de matrimonio, quẽ laudat D. Hieronymus contra Iovinian. lib. 1.
5. Orationes
6. Poëmata. } quorum meminit Fabius lib. 10. cap. 1.
7. Dialogi. }
8. Laudationes Augustarum & Libertorum, quarum mentio apud Xiphilinum in Claudio.
9. Historia, fortassis vt innuit Lactantius lib. 7. diuinar Institut. cap. 15. & si quæ illic refert, hodie in Annæi Flori libris leguntur.
10. Nouissima verba morientis, quæ vulgata fuisse Tacitus scribit lib. 15 Annalium.

11. Pars quaedam libri XXII. epistolarum Moralium, ut patet ex A. Gellio lib. 12. Noct. Attic. cap. 2. Multa quidem in iis epistolis, quae exstant, Ciceronis & Virgilij mentio, ut epist. XXI. LIX. LX. LXVII. C. & CVIII. sed iis nihil huiusmodi, quale narrat Gellius, continetur.

12. In Sophologio citantur lib. 3. cap. 1. & lib. 7. cap. 7. Senecae liber de maturatione morte, quem suspicor esse quandam ad Lucilium epistolam: hunc Lactantius lib. 1. c. 4. fortè vocat, de immatura morte. & liber de natura rerum, qui quis sit nescio, nisi si naturalium questionum. Mendosè apud eundem Iacobum Magnum laudatur Seneca lib. 4. de Tragœd. pro quarta Tragœdia. in m. f. enim plerisque hæc tragœdiæ vocantur, prima, secunda, &c.

13. Moralia citat Lactantius lib. 2. cap. 2. & ipse se docet de tota morali Philosophia scripsisse epist. 108.

14. Liber de fortuitis citatur à Tertulliano.

15. Liber de officiis citatur à Diomedo.

16. Exhortationes citantur à Lactantio lib. 1. & lib. 3. & lib. 6.

17. Lib. de providentia, ut colligitur ex eo quem habemus.

18. De forma mundi, citante Boëtio lib. de Geometria, & Casiodoro in Compend. Astronomiæ.

19. De situ Indiæ, teste Scruio in 9. Aeneid. & Plinio lib. 9. Hist.

20. Declamationes & præfationes apud Fabium lib. 9. c. II. & lib. 8. c. 3. & fortè quaedam præcepta de arte discendi; ut significatur d. cap. II.

21. De sacris & situ Aegypti, apud Scru. in lib. 6. Aeneid.

22. Epistolas Neronis nomine, teste Dione & Fabio lib. 8. c. 5.

23. Epistolas ad Cæsonium Maximum (vide Martialem lib. 7. epigr. 43. & 44. & Senecam epist. 87.

24. Notarum libros teste D. Isidoro lib. 1. Origin. qui m. f. in Francia inveniuntur.

LIERI DE QVIBVS DVBITATVR AN SINT SENECAE.

1. Epistole ille ad D. Paullum, quae exstant.

6. De consolatione ad Marciam. Ego tamen eius puto.

3. Lib. de quatuor virtutibus, quem plerique prorsus indignum Seneca indicant, & sunt qui putent esse Martini Dumienensis siue Episcopi siue Abbatis (utrumque enim traditur) qui vixit circa annum Domini. DXL. & eum libellum & alia quaedam Mironi, Sueuorum, qui Galliciam Hispaniæ occuparant, dedicavit, & cuius lib. de Christiani Principis institutione, & alius lib. Epistolarum moralium, alicubi reperiuntur manuscripti, nondum (quod sciam) editi.

4. Librum de moribus, iidem illi Seneca auferunt, ut puto prorsus merito: hunc tamen & superiorem membranæ & Sophologij auctor Senecæ ascribunt. Lactantius lib. 2. Instit. cap. 2. Moralia Senecæ citat, quod non opinor de hoc libello accipiendum; sed potius de aliquo alio libro.

5. Mimi, seu (ut habent membr. Burdgal. & ut citantur in Sopholog.) pro-
uerb. P. Syri sunt, mixtis nonnullis Laberianis; ut alij iam pridem monuerunt.

6. Declamationum lib. x. Suasoriarum & Controuersiarum lib. 6. à L. Ann. eo Seneca Philosophi nostri patre sunt compositi. vide sup. cap. 6.

Hos Salif-
berensis li.
8. tribuit
Philosopho
malè.

7. L. *Annæi Flori historia*. lib. IIII. quidam membranacei codices L. *Annæo Senecæ* ascribunt, ut testatur amicus, homo cognitæ doctrinæ, *Aelias Vinetus* in *comment. in Florum*, sed, ut idem rectè censet, nostri *Senecæ* esse nequeunt, cum scriptor ille *Traiani Imp.* etate vixerit. Quid ergo sibi *Lactantius* vult, cum lib. 7. *divin. instit.* cap. 15. scribit; Non inscitè *Seneca Romana* urbis tempora distribuit in etates? Primam enim dixit infantiam sub Rege *Romulo* fuisse. equidem alterutrum censeo, vel cum *Lactantius* scripsisset *Annæus Florus*, librarios mox hoc depravasse in *Annæus Seneca*; posteriores deinde, omisso *Ann.* solum cognomen retinuisse, quod ita citari à *Firmiano* solere animadverterent. Vel, quod amplius placet, idem quod prius *Seneca* de iuventute populi *Romani* dixerat, postea illi *Floro* placuisse, & alieno dicto suam *Historiam* ornasse: cui par pari (quod aiunt) sed cum favore, tandem *Iornandes* rettulit.

8. Restat difficilis questio, de *Tragædiis* decem que exstant; hoc difficilior, quòd & ea que quondam ante XIV. annos, in *Aduersariorum* præludiis, tradidi, nunc retractanda; & que ab amicis dicta sunt, refellenda; & contra quàm plurique iudicant discernendum sit. sed tanti veritas est.

Imprimis has decem *Tragædias* unius auctoris esse, quod olim dixi, non rectè dixi. melius *Erasmus* & *Gellius Marmita*, diuersorum esse censuerunt: ut patet ex stili tunc temporis à me nondum deprehensa diuersitate: tum quia in membranæ etiam emendationibus vers. 227. & vers. 386. in secunda sede trimetri iambici spondeus collocatur, contra morem reliquarum nouem fabularum. Non solet etiam in aliis nouem, personis extra chorum loquentibus ita frequens anapestus in ore esse. Nec quemquam paullo antiquiorem scriptorem inuenias, qui, *Octauiam*, *Senecæ* ascribat. Denique cum vix, ac ne vix quidem, *Philosopho Senecæ* tribui queat; si cetera *Philosophi* sunt; non unius auctoris esse, necesse est. Cuius tamen illa sit, mihi non liquet num *Annæi Statij*, qui *Senecæ* morienti adfuit, & cuius cognomen, in *Senecæ*, facile potuit mutari; num verò *Annæi Flori*, qui *Hadriano* imperante vixit; postea videro. Nunc de reliquis nouem. Non esse illas *Philosophi*, voluere *Bocacius* & *Colluccius*, citati à *Xichone*, *Rudolphus Agricola* in lib. 1. *Declamat.* *Crinitus* lib. 3. de pœt. *Latin.* *Lilius Girald.* *Dialog. de pœt.* 8. *Vinetus* d. *commentar.* statim initio, & *Lipsius* in *Annal.* XIIV. *Taciti*. Sed hi mirè inter se dissentiant. Nam unus quidem apertè opinatur esse cuiusdam *Senecæ*, qui *Traiano Imp.* vixerit: hoc vno fretus, quod ex *Lactantio* paullo antè retulimus; quòd cum in illo libello *Historiar.* contineatur, cuius auctorem *Traiani* tempora vidisse constat; verisimile sit, hunc, qui *Traiani* tempore vixit, *Tragædias* has conscripsisse. Verùm, hoc est dubia, magis incertis rationum mementis, astruere. Ut enim hoc *Senecæ*, quod in *Historia* illa exstat, scripsit; quid impedit quin à duobus idem diuersis temporibus scribi potuerit? Nec propterea quòd ille scriptor *historiæ*, qui, quod *Senecæ* tribuit *Lactantius*, scripsit, *Traiani* imperium cognouit, etiam *Tragædias*, de quibus agimus, illius esse oportet. Vitiosè colligit; qui non videt id quod colligit, non necessariò consequi. *Prudentius Lipsius*, qui has *Tragædias*, que *Senecæ* nomine feruntur, eius dumtaxat se non opinari

opinari tradit; cuius tamen sint, non addidit, sed in aliud tempus rem distulit: postmodum tamen unam Medeam Philosopho, duobus aliis septem reliquis addidit. Ceteri, dum certo auctori asserere conantur, nugas agunt; praesertim cum Octaviam eidem cui ceteras tribuunt; Rudolphus, filio Philosophi; & non coniecturis tantum, ut falso Crinitus obiicit, sed in inscriptione Declamationum & Suasoriarum nititur: Colluccius ascribit fratri Senecae, nullo prorsus argumento: alij nepoti ex fratre, quod ego quoque putavi aliquando, eo quod fratres Senecae, non diu post eius obitum, vivo adhuc Nerone perierunt. Sed hoc, ut ad Colluccij sententiam refellendam, qui etiam Octaviam fratri Senecae tribuit, multum valet; ita ad nepoti astruendas tragœdias prorsus infirmum est. Hos omnes, ut novem tragœdias adimant Philosopho, haec potissimum inducunt: Non videri gravitati & severitati Senecae consentaneam tragœdiarum compositionem. Nullibi eum tragœdia à se composita meminisse. In Octavia ipsa summet loquentem introduci: Octaviae tamen eundem, qui ceterarum, scriptorem videri. In Suasoriarum inscriptione Senecae filij mentionem occurrere: Suasorias autem Philosophi esse? Denique quia Martialis & Sidonius clarissimè duos Senecae nobis proponunt; Terentianus autem Senecam Tragicum Pomponio Secundo multo Iuniorum facit. Eutropius denique, & Diaconus lib. 8. historiar. Senecam Tragicum appellant, ut à Philosopho distinguant. Martialis (quem qua de causa auctor Sophologij plusquam xxv. locis citans perpetuè vocat Martialem Cocum; ut & lib. 7. Policrat. Salisberiensis, an pro lubito, an ad membranarum fidem, nescio.)

Duosq; Senecas, unicumq; Lucanum
Facunda loquitur Corduba.

Item;

Et docti Senecae ter numeranda domus.

Sidonius Apollinaris;

Non quod Corduba praepotens alumnis
Facundum ciet, hic putes legendum;
Quorum vnus colit hispidum Platonem,
Incaustumq; suum monet Neronem:
Orchestra quatit alter Euripidis
Pictum facibus Aeschylum secutus,
Aut plaustris solitum forare Thespiaz;
Qui, post pulpita trita sub cothurno,
Ducebat olidae marem capellae.
Pugnam tertius ille Gallicanam
Dixit Caesaris, ut gener socerq;, &c.
Terentianus Maurus.

Annaeus Seneca & Pomponius ante Secundus.

Multi nihilominus putant Philosophum harum tragœdiarum fuisse auctorem: Vincentius Lirinensis lib. 9. Speculi histor. cap. 102. Fran. Petrarcha lib. 5. epist. familiar. epist. 10. Item epist. ad Senecam, & lib. 3. rerum memorandar. cap. 3. & lib. 2. de vita solitaria scet. 8. cap. 2. Iacobus Magnus Sopholog. lib. 8.

cap. 7. *Albertus Eybius, Pij II. Cubicularius, in Margar. poëtica, Ambrosius Morus tomo I. Histor. Hispan. Erasmus, in Ciceroniano, Daniel Caietan. & Bernardin. Gellius, in Senecam, quorum aliqui omnes decem Senecæ tribuant, alij Octauiam excipiunt, quibus, etsi coniecturis nitantur, quia tamen minus incerti quàm ceteri, subscribo. Primò, quia Octauia (ut dixi) Senecæ Philosophi nequit esse. Deinde quia duos adhuc tantùm L. Anneos Senecas repperi, patrem Declamatorem, & Philosophum filium: duos quoque duntaxat fratres Seneca habuit, Gallionem & Mellam, * ut non potuerit hic poëta esse frater Philosophi, alioqui etiam eodem & prenomine & cognomine non futurus. Sed nec filius Philosophi fuit, nec nepos ex filio, quoniam iam ante exsilium orbis erat Seneca, mortuo unico filio puerulo; * nec, si tam nobili ingenio filium habuisset, tam profundo & perpetuo silentio illam inuoluisset: ex Paullina quoque nullos liberos suscepisse patet. At nepos ex fratre fuit. Quæro ex quo? Gallionem namque ullos habuisse liberos nullibi legi, de sola Nonatilla id suspicari possumus*, probare non possumus. Nam quod Catanæus, in epist. Plinij Lucanæ facit Gallionis F. crassus est error, nec refutatione dignus. Melle, præter unum Lucanum, alium filium non inuenio. Lucani verò tragædius esse, nemo affirmavit; nec crediderim, si quis asseueret. Si ergo nec frater, nec filius, nec ex filio vel fratre nepos; exspecto me doceant, quis iste Tragicus Seneca, si non idem Philosophus? Nam cognitum illum Quintiliano mox docebo; quare non est credibile Hadriano imperante vixisse, vaticinantur, qui hoc tradunt. De inscriptionis veritate nondum vidi qui dubitet; in summo scriptorum & impressorum codicum consensu, quorum nullus est, qui non L. Anneo Senecæ astruat. Tertius Seneca, præter Declamatorem & Philosophum non reperitur: (nam quod Lactantius scribit, de Philosopho ostendi intelligendum) & filij testimonio Declamatorem constat litteris tinctum potius, quàm penitus imbutum fuisse, ut illi ascribende non sint: restat ut Philosophus interdicto, uti possidetis, obtineat. Præterea verisimile non est, Statium Papinium, Annæe familie viros doctos recensentem, hunc tertium Poëtam Senecam fuisse omisurum; eog, ipso, quòd unicum Senecam nominat, satis indicat, non alium fuisse poëtam à Philosopho. Martialis quoque duos tantùm Senecas recenset, quos diximus, Declamatorem & Philosophum. nam quòd idem Senecæ domum ter numerandam dicit, meo iudicio ad ternionem illum lectissimorum fratrum, Gallionis, Senecæ, & Melle Declamatoris filiorum, est referendum. Cornelius Tacitus, Annal. xiv. scribit Philosophum sepius carmina factitasse, postquam Neroni eorum amor venisset: quare putandum, tum animi causa, tum ut Neroni placeret, tum ut eius quoque studij laudem sibi compararet, tragædius composuisse. Quintilianus lib. 10. cap. 1. poëmata à Philosopho composita testatur, quòd Plinius Cæcilius lib. 5. epist. 3. confirmat. Alia, inquires; non tragædias. Imò & tragædias, & has ipsas. Nam quem semiuersum Fabius ex Medcâ Senecæ adducit lib. 9. Instit. cap. 2. Quas peti terras iubes? in hac ipsa Medcâ, quam nos Senecæ tribuimus, exstat hodie num. 453. & quos ex Seneca Terentianus adducit in Hercule Fur. etiam nunc leguntur; & que Priscianus, in Hippolyt. & Agamemn. & que Probus, in Troadibus;*

* Vide supra cap. 3.

* Vide supra cap. 4.

* Vide d. c. 4.

& omnes hi equè ac Fabius à πῶδς Senecam nominant: nec plures vno videntur pœtas cognouisse, ut nec Lucretius, qui omnibus tragædiis Periochas adiunxit, scriptor antiquus, cuius in Thebaidem Papinij Commentarius, & in Metamorphosin Ouidij existant nonnulla. Quod verò homines eruditi censent hos versus, Duc me pater, summi que dominator poli, &c. qui sequuntur epist. CVIII. ex prima tragædia (sic vocant Hec. Fur.) desumpta, verè nihil est: cum hodie in his decem fabulis non inueniantur: & ut suo loco, ad has tragædias non pertinent. propterea hoc argumento non utor. Prædicta satis eueniunt, hanc nostram sententiam, minùs quidem dubiam, & verisimiliorem esse, quàm cetera. Etenim cum omnes codices membranci, chartacei, typis excusi, calamo scripti, veteres, noui, in nomine & inscriptione consentiant; nec ullus L. Annæus Seneca, Philosophi frater, nepos, filius ostendatur; nec patri Declamatori conueniant; & pœmata scripissè Philosophum manifestum sit; hodie etiam vnicum quidem hermystichium, sed eodem, quo citatur à Quintiliano, existet loco; denique ex epist. illa ad Lucill. & Satyra Menippæa, eluceat, propitiis Apolline & Musis Philosophum in pœsi versatum: quid est cur has fabulas illi non addicamus? an quæ paullo prius retulimus? at propter illa nec manum verterim. Quod de grauitate Senecæ dicitur, Plinius, Fabius, Tacitus refellunt. Nescire videntur, qui huc confugiunt, tragædiæ dignitatem, & ut ille cecinit, Omne genus scripti grauitate tragædiam vincere. Nec M. Varronem, nec duos Iulios Casares, nec Aug. Octauum, nec Scaurum, nec Thraseam, quibus nihil grauius vidit orbis Romanus, huic scriptioni subsœuias horas impendere puduit. Non meminist suarum tragædiarum Seneca. Necesse non fuit. Nec orationum, nec dialogorum, nec pœmatum. falsusne ergo Fabius, qui ea refert; an hoc argumentum nulli rei? sic opinor. Suasoria & Declamationes non Philosophi, sed patris eius sunt. id si sagax nasus Rudolphi subolfecisset, non ille pœtam à Philosopho discreuisset: nec latiore negligentia Lucanum Philosophi ex silio Mella Nepotem autumasset. Octauam iam remouimus, in qua Philosophus introducit. Martialis testimonia si rectè accipias, nihil officient; si sequiùs, aut supiniùs, in errorem impellent. Impalère Sidonium; qui apertè tragædias Philosopho ademit, eo quòd Declamatorem Philosophi patrem ignorabat. Agricola, Crinitus, & Lilius, videntur in idem saxum impigisse. Perpende hos ipsos Sidonij versiculos, sapicule illum falli animaduertes. Quis vnquam à Lucano somnauit * Gallicanam Casaris pugnam describi? Quis Platonis, quàm Zenonis Senecam fecit sectatorem? quis hispidum Platonem, præter vnum Sidonium, nancupauit; cuius ex labiis dulcè verborum nectar, & Musarum mel stillare credunt, quotquot Platonem nouerunt? Eius, qui hec tria tam paucis versibus effudit, iudicium, si tot rationum momentis, & Fabij, Taciti, Plinij auctoritati non præfero, nec temerarius, nec in antiquitatem inturius mihi videor. Porro quòd Terentianus, emuncta naris Grammaticus, Seneca Pomponium secundum proposuit, parum me mouet: cum potuerit Maurus in eodem cum Sidonio errore fuisse, nullas à Philosopho tragædias scriptas; alioquin etiam sciam Philosophum & secundum eadem propè ætate floruisse (nam vtrumque Quintilian. vidit)

* Fortè tamè Gallicanam posuit pro temeraria; sicuti Propertius Gallicū militem aut Gallicanū legendum, ut, Casaris agnomen sit, sicut Africanus Scipionis.

* Re& Cri
nit. hoc ob-
feruau. tlib.
3. de poet.
cap. 53.

Desipiunt
typographi
Basileens.
qui in Festi
editione Pö-
tificem suis-
se confin-
gunt.

prius tamen à Pomponio, quàm Senecâ (qui, quantum Tacitus mihi signifi-
cat, multas senex composuit) tragœdias conscriptas, & Pomponij quidem eo
uiuente, Seneca verò post obitum eius vulgatas fuisse. Iam enim magnum
Pomponij nomen erat, quando Portius Latro, Domitius Afer, Albutius Sylo
in pretio* habebantur. Pomponij, exceptis pauculis fragmentis, omnes fabule
iam pridem interciderunt. Sola coniecturæ sidus, ex his nouem aliquas Pom-
ponio addicere, rectè sentiunt; mentis pruritus est. manum tollant. Postremò
quod ad Eutropium, sequor censuram Schoonhouij, Pitthoei, Vineti; Basileen-
sem illam editionem fuisse Pseudo-Eutropij colluuiem quandam spurcissimam
narrationum ex Diacono & huius farinæ aliis; quorum nihil in vero Breuiario
Eutropij, non semel iam excusò, reperitur. Paullus quidem ipse homo Lan-
gobardus non est testis asidius. fuit antiquitatis omnis non apprimè peritus,
immani audaciâ; qua Festum Pompeium crudelissimè lancinauit. Eodem illa
Historiarum loco; qui Eutropio fuit, ut allium croco, commistus; Plutarchum
Neronis imperio ascribit, ut & lib. 7. Histor. Terentium Augusti. Ne tamen
semper errasse credamus, malim dicere, Diaconum pro certo habuisse vnum esse
Tragicum cum Philosopho. nam Philosophi Senecæ ne eo quidem loco meminit,
quo de Philosophis agit, qui Neronis ætate vixerunt: quem tamen vix est ut
ignorarit, vel præterierit. Modica igitur castigatione locus ille Paulli sic recen-
setur; Huius temporibus poetæ florebant Romæ, Lucanus, Iuue-
nalis, & Persius; Seneca, Trabeas, Musonius atque Plutarchus Phi-
losophi. Trabeam Diacono Tacitus potuit suggerere. Vulgata lectio illos re-
fellit, qui Tragicum Senecam in Hadriani Imp. reiciunt, ob styli diuersitatem.
quam si ad solam Oetauiam referrent, assentirent: quia ulterius tendunt, sub-
sisto; non sequor. gnarus frequenter scriptoribus contingere, ut cum ætate sty-
lum mutant, ut etiam ille animi affectiones quodammodo imitetur. deiecto es
animo? iacet & repit: erigeris? assurgit ille & attollitur: Letaris? luxuriat ef-
floreſcens: mæres? contrahitur, & quasi exarescit. quantum, queso, discrimen
inter Ouidij Epistolas, & libros Tristium? Lucani Pharsaliam, & carmen ad
Pisonem? quàm sibi dissimilis noster in Consolatione ad Marciam, & alteri
ad matrem? Vestra (Critici) si quis conferat, quæ quondam, & quæ nunc con-
scribitis, vnius esse scriptoris vix credat. Quid, quod nec ipsi idem sentitis? est
qui Thebaidem, est qui Medeam ceteris priorem contendat. vni Oetæus, alteri
aliæ magis scholam sapiunt. quem sequar? continua serie scripta Thebais, sed
imperfecta, cui desunt chori. an tu tragœdiam vllam sine choris scriptam illi
putes ætate? Latinior & melior, quàm ceteræ. fateor. sed cur non potuerit tam
purè noster? Ignoscite ergo, ex his nouem, nullam nostro adimendam (nisi fortè
Oethæum) cenſeo: & à Seneca in adolescentia scriptus Oethæum & Aga-
memnonem, quæ modice bonitatis: postea Oedipum, Hippol. Hercul.
Fur. & Troad. quæ paulo meliores, sed adhuc scholam sapiunt. Maturiores &
senæ dignæ reliquæ, Thyestes, Medea, & Thebais. quæ tres ita meo animo
arident, ut quam malim, non facile dixerim. Quod addamus de Seneca, reli-
quum est nihil, nisi de ordine harum tragœdiarum; qui vulgò huiusmodi est;

1. Hercules Furens. 2. Thyestes. 3. Thebais. 4. Hippolytus.

5. Oedipus. 6. Troas. 7. Medea. 8. Agamemnon. 9. Oſtauia.
 10. Hercules Oethæus. *In re proſus incerta temporis rationem haberi diſcu-
 perem. futurum id memoriæ legentium. qua in re iuuit me Guillh. Canteri
 induſtria, lib. 5. Nouar. lect. cap. 4., vti facilius eum ordinem deprehende-
 rem. Medea ab Iafone repudiata, pellicem flammis vltā, propriis filiis neca-
 tis, Aegeo Athenarum regi nupſit. huic ex Acthra filius erat Theſeus; cui nu-
 pta Phædra, priuignam ſuam Hippolytum de ſupro compellauit, & reiecta,
 crimen in inſontis caput retorſit. ille patriam fugiens paternis diſis deuotus,
 curru decidens, ab equis diſtractus moritur; Phædra facti pœnitentiâ, ſeip-
 ſam gladio confodit. Theſeo intima cum Hercule familiaritas intercedebat;
 quem, cum liberos & uxorem furore correptus occidiſſet, Athenas ductum ex-
 piauit. Mox poſt aliquot annos Hercules acceptâ ab altera uxore Deianira, tu-
 nicâ Neſſe & Hydræ ſanguine imbutâ, doloris acerbitate victus, viuum ſe in
 Oetha comburi iuſſit. Paulo tamen antè Oedipus Thebis Bœotia imperarat,
 qui patre necato, matre verò inceſtis nuptiis ſibi copulatâ, ſeipſum excaecauit,
 Iocasta ſeipſam interfecit. Tam funeſtarum nuptiarum liberi, furentes impe-
 randi libidine, mutuis vulneribus commortui ſunt, Etheocles videlicet & Po-
 lynices. Non minora poſtmodum Mycens & Argis ſcelera patrantur à gente Pe-
 lopidarum. Thyeſtes Atrei uxorem adulterio corrumpit: hic illi filios ſuos epu-
 landos proponit. ſit viuum filiorum trium ſepulchrum ignarus & infelix pa-
 uens. Menelaus Atrei F. Helenam uxorem à Paride raptam, cum fratre Aga-
 memnone repetit. Græcia Barbariæ lento bello colliditur: & poſt decennium
 Troiâ dirutâ, Calchantis inſſu, Hæctoris F. Aſtynax de Scæe portæ ſaſtigio
 deiicitur; Polyxena Priami nata, Achilli in inferias mactatur. Ipſe rex regum,
 dux ducum Agamemnon, victor domum rediens, in conuiuio furiali veſte ir-
 reſitus, vnâ cum Caſſandra, ab uxore ingulatur. Oreſtes paruulus vindex futu-
 rus paternæ cadis, vix ſororis ope maternas manus effugit. Hac ergo ſerie hæ
 fabule legende;* 1. Medea. 2. Oedipus. 3. Thebaias. 4. Her-
 cules Furens. 5. Hippolytus. 6. Hercules Oethæus. 7. Thyeſtes.
 8. Troades. 9. Agamemnon.

*Quas qui contemnunt, id faciunt, vel quia non ſatis eas intelligunt; vel quia
 non legerunt, quem lectione indignum iudicant. iis qui non intelligunt, com-
 mentarij noſtri ſatisfacere poterunt; qui verò, quem non legerunt, deſpiciunt,
 vel doctiſſimorum virorum cenſuris fidem ſunt opinor adhibaturi; vel ſi ne id
 quidem, eos non moror. Omiſſis ergo Sidonij & aliorum citatis testimoniis; pri-
 mo loco occurrit vir grauis, & pro illo ſeculo eruditus, Fran. Petrarca, qui
 lib. 5. epiſt. de reb. familiarib. epiſt. 5. ita ſcribit; Varro Satyrarum libros edi-
 dit, & Seneca Tragædias, quæ apud Latinos profectò vel primum, vel primo
 proximum locum tenent.*

ANGELVS Politianus, in Nutricia.

— ſuum iactet mihi Corduba vatem,
 Cuius ad Herculeum tremefacta Orcheſtra furorem eſt.

DES. Erasmus, in Ciceroniano;

Age num tibi Seneca videtur Ciceronianus? Nihil mirans. præſertim in ora-

„ tione soluta. nam tragœdiæ, quæ probantur à doctis, vix videntur à Seneca scri-
 „ bi potuisse.

P E T. Crinitus. lib. 3. de poët. Latin. cap. 53.

„ Scripsit [Seneca] tragœdias decem, in quibus propter sublimitatem carmi-
 „ num; gravitatẽque sententiarum, non vulgarem laudem consecutus est: et si
 „ tempora illa, in quæ incidit, magna ex parte exstiterunt melioribus disciplinis
 „ inimica. In suis fabulis Euripidem atque Aeschylum traditur imitatus; quæ
 „ res facillè intelligitur ab iis, qui paullo diligentius eas observabunt, &c.

I V L. Scaliger Poët. lib. 6. cap. 6.

„ Seneca scorsim suas tuetur partes, quem nullo Græcorum maiestate inferiorem
 „ existimo; cultu verò ac nitore etiam Euripide maiorem. Inventiones sanè illo-
 „ rum sunt: at maiestas carminis, species, sonus ipsius. In quibus Sophoclis esse
 „ se voluit similiorem, frustra fuit.

M A R. Antonius Muretus lib. 2. var. lect. cap. 4.

„ Et est profectò [Seneca] poëta ille præclarior, & vetusti sermonis diligentior,
 „ quàm quidam inæptè fastidiosi suspicantur.

B A R T H O L O M Æ V S Riccius lib. 1. de imitatione.

„ Comœdiam subsequitur tragœdia, etsi scio alio ordine hanc natam esse. In
 „ hac autem si meum iudicium liberè proferam, vereor magnopere ne contra
 „ multorum sententiam satis id possim sustinere. nam secus quàm ego sentio
 „ multis iam pridem persuasum esse intelligo. Sed ne ab hoc quoque deterrear,
 „ Nauagerius efficit, qui Terentio hoc modo post multa sæcula aduersus multo-
 „ rum sententiam in comicis locum suum præclare restituit. Secum igitur in
 „ hoc genere fabule plerique pessimè actum esse graviter queruntur, neque id
 „ tantum tragicorum paucitate, qui ad unum ex frequenti numero sunt redacti
 „ (id enim incommodi cum aliis multis artibus illi commune accidisse aliquam
 „ consolationem habere possent) sed quia, qui reliquus est, ita eius scripta impro-
 „ bantur, ut ne digna quidem sint, quæ perlegantur, ne dum in vllum eum tra-
 „ gicorum numerum perduxerint. Vtrum autem id ita sit, iam videamus. Tria
 „ sunt, quæ tragœdiæ maximè conveniunt, expectatio, gestio, exitus: horum ni-
 „ hil in tot eius tragœdiis desiderari videtur. summam enim hic auditori, cum
 „ magnarum rerum excitat admirationem, tum illum usque eò suspensum susti-
 „ net, ut quorsum tantus apparatus prius, quàm ad rem ipsam sit perucutum, mi-
 „ nimè sentiatur. Quod autem ad rei gestionem, aut ea verbis tantum explica-
 „ tur, aut etiam re ipsa ostenditur, & ut vera ante oculos geritur. dictionis qui-
 „ dem id genus est, quod satis tolerabile videatur: certè quicquid habet minus
 „ purgatae locutionis, & illi atati, & eius fortassis nationi potuit condonari, aut
 „ tanti omnino esse non debuit, ut quæ eius cetera multa sunt optima, tam iniquè
 „ ex hominum lectione quasi delerentur, præsertim cum locutionis rationem pe-
 „ nè totam aliunde petendam esse præcipiamus. Alteram erat, cum res ante ocu-
 „ los, ut est prius verè gesta, iterum quasi verè geritur: in quo neque hic exlex
 „ aut temerarius est actor. nam etsi Medeam coram populo filios necantem indu-
 „ cit, ut item Herculis à patre furentis sagittis confosus, luere hoc quoque per
 „ fabule legem, sunt qui gravissimè resententur auctores. & qui Græcam scripsere

fabulam, hoc suo arbitratu factitasse constat. At Horatius in Latinis aliter sensit. at etiam rectius senserit, & naturam suam & fortasse etiam sua tempora secutus, ab horum spectaculorum immanitate abhorruerit: subsecuta est alia etas, & alius scriptoribus animus est datus. certè neque Horatio iniuriam, neque mihi nouam legem facio, si ad duarum legum alteram subscriptionem meam accommodo, eius non sequor. Quasi verò & Terentius à comicorum lege non interdum recedat, & non in fabulam bonam meretricem, socrum nurus cupidam, ac prorsus alienas personas ad quoddam certum tempus minimè ineptè introducat. Exitus autem is est, qui maximè tragædiæ conuenit, luctuosus: quin etiam si paullo letior adhibeatur, non is tamen est quo minus fabula probari possit. Tragædiæ una grauitas maximè propria est: hæc aut personis, aut re, aut verbis ipsis contineri atque præstari solet. Quod autem ad personam, eæ quidem in hanc sunt inductæ, quæ tragædiis conueniunt, regia, magnæ. Res autem, nisi ea quoque, quæ tragædiis excitet. Postremò verò sic grauitè agit, ut neque rei verba, neque verbis res per ampla deesse videatur. in re enim horribili, ubi eius oratio non grauis? ubi non tristis? ubi non atrox? ubi autem remissa? ubi leta? ubi placida? ubi denique cum re tota non consentit atque conuenit optimè? Tragædiæ verò grauitatem, de qua nunc agitur, adiunari imprimis grauitate sententiarum, nemo non intelligit. Quis autem vnico Seneca in sententiis est crebrior? quis etiam grauior? cum in eo quot versus, tot penè grauissimæ sententiæ numerentur, eaq; omnes & suo loco, & cum dignitate positæ atque dictæ sint? Quanto tragædiæ scriptor magis misericordiam auditori commouebit, quanto rem crudeliorem ac magis atrocem faciet; tanto ab hoc maiorem sibi plausum concitabit, tanto eius gratiam inibit æquiorè. ac Seneca, cum id exsequitur, usque eò partem illam integerrimè præstat, ut miras inter questus auditori suo acclamationes commoueat. Chori in tragædia nisi cum re ipsa consentiant, nisi pleni sint sententiis, nisi æquè scelus atque dignum est lamententur, aut contrà virtutem laudibus efferant paribus, ij vitio aliqua carere non possunt: ubi autem hic noster legem eam non diligenter custodiuerit, ac religiosè conseruarit, ubi non ea omnia cumulatè præstiterit, ubi aliquid admisit, expecto qui me doceant: quod tantum abest, ut facillè possint, ut (sic cum hoc aliquando æquiorè agant animo) in iis ipsis choris scribendis, Græcos omnes, qui exstant, superasse fateantur necesse sit. Id verò mihi in hoc viro permirum videtur, quod cum tot fabulas cæsq; tam copiosè omnes perscripserit, nouus tamen semper appareat, nunquam sui similis, neque qui, quod à se antea dictum sit, aliàs in alium item mutuetur locum: ut quasi amnem imitetur, cuius idem perpetuò sit cursus, quæ tamen aqua semel præterlapsa est, nunquam relabatur: ut iniquè, atque haut scio an impiè ficere videantur, qui tam ob paruam causam vnicum poetam, ne legendum quidem esse contendant. Siquidem totum hominem leuissima de causa prorsus tollere, belluarum magis quàm hominum est omnino. Equidem cum in hoc genere plures scripserint, ceterique omnes prorsus interierint, resque Tragica ad vnum hunc redacta sit; hæc, cui melior fortuna pepercerit, ab hominibus quoque parcendam; atque in quam eam locum

» ea ipsa posuerit fortuna, ab iis quoque retinendum esse facile censeo.

• IUSTVS Lipsius in Animaduersionibus.

» De Thebaide : Scriptio (inquit) ita me Deus amet, alta, docta, grandis : &
 » quæ suo iure ambulet in cothurnis. Nihil usquam iuvenile, arcesitum, fucatum.
 » phrasis & verba lecta : sententiarum mira & inopinata acumina. & acumina vi-
 » rilia & fortia : quæ me quidem ita feriunt, ut non exciter solum ad ea, sed
 » subsultem. Quid tale in aliis ? audebo rem dicere. Scripti gemmula hæc est, &
 » quàm lubens retulerim vel ad Augusti auum. Per bellum quidem civile eam
 » scriptam, & ex argumenti electione suspicor, & ex versibus qui quasi datâ ope-
 » rà huic rei inserti. Quidquid huius est, tollenda sanè ea, nec ultra calcanda
 » pedibus ignari vulgi. Vos, Critici, ponite, & habete audacter inter prima Ro-
 » mana scripta.

• IDEM postea, de omnibus decem tragædiis;

» Duas duorum eximias censeo : quibus laudator ego, non censor. In aliis vir-
 » tutes video, sed non sine mixturâ vitiorum. Magnus Scaliger quòd tam lau-
 » datum de his testimonium tulerit, ut etiam Græcis anteposuerit, an ex verò?
 » non dixeris, nisi ad primas illas adspectu. Nam ceteræ profectò non ascendunt
 » culmen istud laudis. Sonus in iis & granditas quedam tragica, fateor : sed
 » nonne adfectatio sæpe & tumor? Verba & dictio, an usquequaque electa? Iam
 » sententiæ probe, acutæ interdum ad miraculum : sed nonne sæpe & sententio-
 » læ? id est fracta, minuta quedam dicta, obscura aut vana : quæ aspectu blan-
 » diantur, excussa moueant risum. Nec enim lumina, sed scintille sunt : nec ve-
 » ri fortisque ictus, sed ut in somnio parui & vani conatus. Quas tamen ipsas
 » crebrò nimis & ad fastidium inculcat, nec inuenit, sed arripit : non tam suâ for-
 » tassis quàm cui culpâ, cui Scholasticum & Declamatorium hoc genus ita placuit,
 » ut operum omnium (Fabij verba sunt) solam virtutem sententias pu-
 » tarent.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ
LIBER TERTIVS.
DE VERSIBVS TRAGICIS,
MAXIME SENECAE.

De modis tragicorum versuum CAPVT. I.

OMNIA poëmata esse systematica, stichica, mixta, vel communia, scribit Hephæstion. Tragica, si diligenter attendas, mixta, partim χ $\epsilon\iota\chi\omicron\nu$, partim χ $\omicron\tau\eta\mu\alpha$, deprehendes. non sunt omnino χ $\epsilon\iota\chi\omicron\nu$ (sicuti Virgilij Aeneis) quia non vno carminis genere constant: nec sunt prorsus χ $\omicron\tau\eta\mu\alpha$, cum multa in iis stichica inueniantur, ut ferè omnes scene, & integri saepe chori: nec denique sunt verè communia, quòd vix in illis, nisi initio fortè chori vel scenæ alicuius, simul τὸ $\epsilon\iota\chi\omicron\nu\delta\omicron\nu$ χ $\omicron\tau\eta\mu\alpha\tau\iota\delta\omicron\nu$ reperias.

Systematum tragicorum tria sunt genera, vel enim sunt carmina similiter dissimilia (quæ diuiduntur in pericommata, quæ post pericopam, siue variorum systematum congeriem, aliam planè similem subiungunt, ita ut licet in utraque congerie sint systemata sibi dissimilia, ipse tamen pericope similes partes habeant; & in epodica, quæ similibus systematibus dissimile adiunctum habent; & in antistrophica, quorum strophæ strophis respondent): vel sunt omnino dissimilia, quæ partiri solemus, in monostrophica, quæ unicam stropham habent; & anamiostrapha, quæ nonnullis strophis interiectis interrumpuntur: vel denique systematum carmina sunt similia, ut saepe Senecæ iambica, anapestica, trochaica, &c. (Horum modorum exempla commodiùs à Sophocle, Euripide, & Aeschilo petuntur, quàm à Seneca; qui similiter dissimilium minimam rationem habuit, dissimilibus verò, prorsus pro arbitrio, in choris vititur). Dissimilia etiam quaedam sunt distropha, quando post duos versus ad primum reditur; quaedam tristropha, quando post tres; quando post quatuor, tetrastropha, atque ita deinceps.

Senecæ versus, aut sunt monocoli, quando vno tantùm carminis genere scena vel chorus constat; aut dicoli, quando duobus; aut tricoli, quando tribus, &c. Rursus sunt vel monometri, qui duobus pedibus gradiuntur, ut,

Falsùmque decus;

vel dimetri, qui quaternis, ut,

Lugeat æther, magnúsque parens;

vel trimetri, qui senis, ut,

Soror Tonantis. hoc enim solum mihi;

vel tetrametri, qui pauci in Senecæ libris, & imperfecti, ut,

Palladi fauces Auerni, vósque ferales specus,

Vide Guilhelm. Canter. $\epsilon\pi\omicron\delta\iota\chi\omicron\mu\alpha$ $\epsilon\pi\iota$ in Euli,

apud veteres plures & meliores, qualis ille;

Pelle tonsis terga ponti, vela tende. iam pergamus.

Vide Victorin. lib. 1. Grammat.

vera hæc, quando dipodiâ scandimus; quod in iambicis, trochaicis, & anapestis solum concedit Servius; aliàs vetat. Quare si utamur monopodiâ, quæ non sumit duos simul pedes, sed carpit singulos, dimeter vocabitur qui duos habet pedes, ut Adonius; trimeter qui tres, ut Glyconius; tetrameter, ut dactylicus, qui quattuor; pentameter, qui, ut Phaleucius & Sapphicus, quinque; senarius, qui sex, quales iambici comici; octonarius qui octo, ut tetrametri, quos diximus. atque ita pro scansionis seu percussione varietate modus carminis, seu potius modi nomen mutatur. Apud antiquos tragicos aliquando septenarij occurrunt.

De carminum Tragicorum dispositionibus.

CAPUT II.

ΠΟΘΕΣΕΙΣ versuum, cum Attilio Donatiano, dispositiones seu affectiones voco. eæ sunt quattuor. Nam carmina vel sunt acatalectica, vel catalectica, vel hypercatalectica, vel brachycatalectica. Acatalectica, dicuntur perfecta, quæ legitimo fine clauduntur, quibus nihil deest, neque superest. catalecticis, una deest syllaba: hypercatalectici, seu hypermetri, unâ exhuberant. brachycatalecticos gemina syllaba, seu pes integer deficit. auctores Diomedes, Servius, & qui fusiùs Hephæstion. singulorum exempla postea dabo ex Senecâ.

De Dithyrambico versu. CAP. III.

HÆC in genere: de singulis nunc formis versuum. primò se ut audacior, dithyrambus ingerit. de illo igitur primo loco nonnulla: tum quòd rarus, & in Latine Orchestræ sinibus, uno tantum loco apud nostrum: tum quòd ex variis potius generibus versuum cinni in morem concinnatus, quàm ad certam carminis speciem referendus. Non enim aliud est, quàm Liberi encomium, constans vario carminis genere, verbis novatis & magnificè ornata dictione, crebre in eo metaphore, crebre verborum geminationes (teste Demetrio Phalereo) nullâ numerorum, nullâ carminum recurrentium certa lex (ut docent Horat. in Odis, & Aristot. in Problem. & lib. 3. Rhet.) nullæ strophe vel antistrophe, sed unâ velut comprehensione, textura continua. Et quia Bacchus argumentum erat, veteres glossule Dionysiaca, exponunt διθυραμβικὰ δῶματα. nam Hymnus, Stesichori Himeræi inuentum, Diis omnibus convenit: Dithyrambus, Liberi peculiaris est, ut Pæan & Philelias Apollinis, Lithyrsis Rheæ, Iulus seu Vlus Cereris, Vpingus Dianæ apud Trezenios, apud reliquos Mineræ, Hypæpus etiam Dianæ, ut docent Scholiast. Apollonij in lib. 1. vers. 972. Athenæus lib. 14. conuiu. cap. 6. & Theodoret. lib. 4. curat. Grecan. affect. Unde verò Dithyrambus dictus, non ausim affirmare, eo quòd nec veteres, Diomedes, Phavorinus, Phornutus, Suidas, Izacius, & Thomas Magister; nec recentiores,

Caelius Rhodigin Lilius, Rapicius, Mynturnus, & Scaliger, conueniant, & omnes illorum Etymologie satis verosimiles videantur.

Primum auctorem dithyrambi, sunt qui Corinthium putant, ut indicat Pindarus Olymp. 13. alij Arionem Metymneum, ut Herodot. lib. 1. alij Lassum Hermioncum, ut Clemens Alex. lib. 1. Stromat. alij denique Pericleum Lesbium, ut Isaaci. ut ut. est, hoc carmen vsos inuenio. prater iam nominatos, Arionem, Lassum, Pericleum; apud Horatium, Pindarum; apud Xenophontem, Melanippidem; apud Clementem, Thespin; apud Aristophanem, Cecidem; apud Plutarchum & Isaacium, Philoxanum cum Telesia: apud Athenaeum occurrit Pratinas Phliasius, & Cleomenes Rheginus: denique Sex. Empyricus nominat, Polydum & Diagor. in Melium. nec plures reperiri: nisi si annumeras Tragicos omnes, qui Aeschylum praecesserunt: cum ad Aeschyli usque tempora, tragœdia, nudus quidam Dithyrambus variarum rerum narrationibus productus & extensus fuerit. eò tamen differebant, quòd Tragicorum chori quadrati. Dithyrambicorum cyclici erant. Solius hodie (quod meminimus) Pratinæ exstat non totus apud Athenaeum, relictus à Scaligero lib. 1. poet. cap. 47. quem quicumque legerit, statim intelliget non esse nudum hyporchema (quod nollem homini sagaci excidisse) sed dithyrambum saltationi aptatum. est enim illi & metrorum desultoria varietas, & verborum compositio ampullosa, & Baccho dicitur. Aegesandri verò exastichon, quod idem Athenaeus refert lib. 4. cap. 9. hoc in album referri non debet, etsi verbis audacter nominatis constet. nam nec in Bacchum est, nec numeri satis varij, & leniter nimis fluit. Crediderim magis initium seu particulam aliam esse dithyrambi, fragmentum illud Thespidis, quod Clemens Alexandr. lib. 1. Strom. adducit: quod, Graeci codicis defectu, non exhibeo.

Pindarus Dithyrambum Εὐδάμην vocat, quoniam antiquitus victori bus premium; vel potius, à clamore & boatu recitantium. nam vox carmini aptabatur, quod tumidum erat, & Bacchantium furorcm exprimens, repentinâ quidam mentis alienatione fundi, non studio aut curâ ullâ recitari videbatur: quare lymphaticorum & thyadum personis aptissimum censebant: idque propter verba insolentiùs composita (unde Eustathius temeritatem, Demetrius licentiam Dithyrambicis tribuit), & versuum connexiones multiples seu πολυπλοκὰς, quare temerarium, turgens, & sesquipedalibus verbis productum orationis genus διθυραμβώδην neminant, & qui talem pra se fert audaciam, dicitur διθυραμβώδης. sic Platoni in Cratylo διθυραμβώδες ὄνομα, verbi gratiâ (Eustathij exemplum est) ut si quis lapides, ossa telluris nuncuparet. Idem Plato, quæ in Phædro sublimiùs disserit, à dithyrambis, ait, haud procul abesse: & Suidas scribit, ab hac vesaniâ natum adagionem, διθυραμβώδης ἐπέης ἐλάττωσι, minus mentis habere dithyrambographis. Metri genus (ut dixi) liberum planè. non tantum enim ab uno modularum genere ad aliud pro libito desilire licuit; sed eorum quoque, quibus utebantur, carminum leges transilire. ita Horatianum illud accipio, inuitis multis;

Seu per audaces noua dithyrambos

Verba deuoluit, numerisque fertur

Lege solutis.

Vide Cicero. 3. de Orat. & Athenaeum, qui multa lib. 14 Robortell. in lib. Aristot. de Poëtica. pag. 6.

Quod claro Senecæ exemplo conuincitur: qui in illo suo dithyrambo versuum numeros & legem passim abuitur, & impuros puris mirè permiscet. Nam Ionitæ Rapicio assentior; qui lib. 3. de numero oratorio, chorum secundum Oedipi, dithyrambum esse contendit. est ille in Bacchi laudem, turget verbis tralatis, vario metri genere contextitur, nullum stropharum vel antistropharum certum recursum, nullum stabilem epodon morem retinet; sed euantis more huc illuc rapitur, & maris instar concitati æstuat. Vnde fit, ut vix certa versuum scansio queat adhiberi. conabor tamen, in studiose iuuentutis gratiam, eumq; hoc capite laborem exanclabo.

Primi duo versus Hexametri sunt; Tertius trochaicus senarius; Quartus (ut vulgò legitur) nec trochaicus, nam terminatur iambo; nec iambus, quia trocheos habet; nec alius generis vulgati. ideo mihi non potest non esse suspectus de mendo. sic enim exstat;

*Quæ tibi nobiles Thebæ, Bacche, tuæ.
credidi aliquando exiguâ transpositione, Asclepiadeum faciendum, & cum sequentibus Glyconiis sic miscendum;*

Thebæ, Bacche, tuæ; quæ tibi nobiles
Palmis supplicibus ferunt,
Huc aduerte fauens virgineum caput.
Vultu sidereo discute nubila,
Et trikes Erebi minas.

vel, retentâ lectiōne vulgatâ, sic mixtis & diuisis versibus:

Quæ tibi nobiles
Thebæ, Bacche, tuæ
Palmis supp. ferunt, &c.

Sequitur iambicus trimeter, & post monometer dactylicus

Cingi floribus:

mox sapphicus impurus;

Te caput Tyriâ cohibere mitrâ.

qui sequitur anapesticus; cui proximus, initium est iambici. sequuntur inde duodecim sapphici: tum tres hexametri: mox duodecim anapestici dimetri, vno monometro terminati. Rursus quattuor hexametri, & hos inter & sex alios interiecti septemdecim dactylici dimetri. Subsequitur ille, qui mihi magna crux;

Sensere terræ Zedacum feroces:

de cuius scansione, donec certa lectiō stabiliatur, non liquebit. huic proximus dactylicus trimeter. at subsequentes, meo iudicio, sic diuidendi;

Arua mutantés:
Quasque Mæotis
Gentes alluit
Frigida fluctu,
Quas despectat
Vertice summo.

*Monometri enim trochaici dactylicis mixti, imperfecti perfectis. Qui succedit,
Sidus Arcadium, geminúmque plaustrum;*

impuri sapphici speciem præfert: cùm in secundâ sede dactylum habeat. tres sequentes metri sapphici; quos subsequitur vnus Phaleucius; & deinde iterum sapphicus: cui qui subnectitur,

Mites factæ. sacer & Cythæron

Sanguine inundat,

Ophioniâque cæde.

sic ab N. fuit commutatus: cùm in alijs codicibus legeretur;

Mites sunt factæ.

Sacer Cythæron sanguine inundauit

Ophioniâque cæde.

Ego putarim scribendum,

Mites factæ. nam (sunt) meo iudicio melius in q. v. l. abest.

Sacer Cythæron,

Sanguine inundauit

Ophioniâque cæde.

ut sent monometri tres; vnus perfectus, redundantes duo; quartus verò dimeter iambicus catalecticus. his adiunguntur tres sapphici. paullo post iterum subiungerem, & ex vno impuro trimetro geminâ syllabâ mutilo, statuerem duos monometros; Meliore pensans

Damna marito

Subditur adonius, & glyconius, & sapphici duo, mox singuli anapestici, dactylitici, & sapphici: mox iambicus dimeter catalecticus;

Sollemne Phœbus carmen.

excipit sapphicus,

Edit, infusis humero capillis. proximus sapphicus; huic, asclepiadeus cum alio sapphico. Claudunt chorum sex hexametri, sed Bucolici iuxta nonnullos: non tamen penitus ad leges Bucolicorum: de qua re deinceps.

De Hexametro. CAP. IIII.

HERENTIANVS & Diomedes tradunt, tam iambicam, quam hexametrum vocari carmen Heroicum. quare cùm Heroum fortuna tragædijs narretur, placuit quibusdam equaliter huic fabule vtrumque carmen conuenire. Sed mihi vitiosè id colligere videntur. eadem namque ratione Epicis iambum tribuerim: quod non permittunt. Fatcor hexametrum posse quidem, sed illud ipsum * Bucolicum, & rarum inferi, potissimum si oraculi verba referantur, ut apud Senecam Oedip. Act. 2.

Mitia Cadmeis remeabuſt sidera Thebis, &c.

vel in choris, aut dithyrambis, ut Oedip. chor. 2.

Mollia Nilæis armati brachia thyrſis, &c.

aut Epithalamiis seu Fescenninis, ut Medea act. 1.

Candida thyrſigeri proles generosa Lyaci.

his enim tribus dumtaxat locis eos Seneca inseruit (eosq; ipsos ferme Bucolicos, non planè) adeò parcè, ut totis nouem tragædijs oraculo sextantum, Fescenninis totidem, dithyrambo non continuos, sed hîc illic dispersos, vnum

Bucolicus versus, teste Seruio, est hexameter, cuius quartus pes orationem terminat: (alij plura requirunt) exemplum. Rustica siluestri resonat bene fistula Musæ. In Latinis hanc legè vix seruari video: accuratè Theocritus inter Græcos, ut me Lips. monuit.

supra viginti concesserit; nusquam verò personis loquentibus. In solo Euripide, cum admiratione, perpaucos Elegiacos extra chorum ab Andremachâ prolatos, inueni. Carent ergo exemplo, qui tam multos hexametros inserunt. nec placet ratio, id fieri, quod iambici minus ab auditoribus percipiuntur, & nimis similes sint prosæ, nec facillè discernantur. id enim ipsorum fortè culpâ fit qui ad comædiæ numeros deflexerunt, nec seueram Seneca in iambis & spondeis permiscendis rationem ac normam satis accuratè tenuerunt. fit & pronunciantium aëtorum vitio, qui tonum, ac percussionem vocis non satis idoneam adhibent. Nec verò tantum imperitis auditoribus tribuendum; ut, dum ipsis placere nitimur, leges omnes tragædiæ transiliamus, & exemplum antiquorum atque auctoritatem planè contemnamus. Noster hexametri legem exactè seruat: nisi quod ad Bucolici carminis conditionem, frequentior est in dactylis conquirendis, cesuris verò vitandis, & ut in ultimâ sede dissyllabum vocabulum sit, studiose dat operam: saltationis credo choricæ causâ, & ad bacchantium lymphationem aptius exprimendam. Vnicus est apud eum spondaicus;

Festa dicax fundat conuicia Fescenninus.

De hexametro fustissimè Lilius hist. poet. Dialog. 1. Erythraeus in Indice Virgiliano, Gifanius in Collectaneis Lucretian.

De Iambico carmine. CAP. V.

COMMODATISSIMVS tragædiæ iambus, cunctorum rectè sentientium iudicio, nec magis extra chorum, quàm hexameter epicis deferendus. eum versum antiquissimum facit Aristoteles, & ἰαμβικὸν ἔργον τιτὸν vocat, sermonibus & rebus agendis aptum. Vnde d. Etus, varia Nicandri & Lindari Scholiast. Suidas, Hephestion & Hesychius, neque id mihi nunc magnopere cura: cui sufficit Aristotelis auctoritas, à conuiciando nominatum, quòd eo primùm conuiciari sint soliti ὅτι ἐπὶ τῷ πρώτῳ πύτῳ ἰαμβικὸν ζῆλον ἀδύλοισι. ut nec illud, quis eo primus fuerit vsus; siue Ananias, siue Arrius siue Simonides, siue Simmias, siue, quæ communis sententia, Archilocus: hanc tenet Horatius, vehementer astruens opinionem meam:

Archilocum prior abies armauit iambo,
Hunc focci cepere pedem, grandæsq; cothurni
Alternis aptum sermonibus, & populares
Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.

Sunt qui putant Horatium primum Latio iampos dedisse: sed falluntur. dedit Horatius, non iampos simpliciter (diu enim ante illum iambicis vsa vetus comædiæ & tragædiæ) sed iampos puros Archilochios. testis ipsemet;

—— Parios ego primus iampos

Ostendi Latio, numeros animosque secutus

Archilochi. ——— De iambo idem ad Pisones;

Syllaba longa breui subiecta vocatur iambus,
Pes citus: vnde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen iambæis, cum fenos redderet ietus

Primus ad extremum similis sibi : non ita pridem,
Tardior vt paullo grauior que veniret ad aures,
Spondeos stabiles in iura paterna recepit
Commodus & patiens. non vt de sede secundâ
Cederet; aut quartâ socialiter. hic & in AttI
Nobilibus trimetris apparet rarus, & EnnI.

pedis istius vim eleganter ad Paullinum expressit Ausonius;

Iambe Parthis, & Cidonum spiculis,
Iambe pennis alitum velocior,
Padi ruentis impetu torrentior,
Magni sonorâ grandinis vi densior,
Flammis corusci fulminis vibrator.

*Vt minùs tamen humilem pedem, Aristoteles & Demetrius oratori fugien-
dum monent. frustra. Vix enim effugiunt Oratores vel inuitti, quin in senarios
& Hipponacteos sepe incidant, vt Cicero & Theon in Progym. fatentur.*

*Iambici duo sunt genera, alterum perfectum, cuius penultima brevis; alte-
ram claudum & imperfectum, cuius ultimam sedem spondeus inuasit, Scazon-
ta seu ῥωλιαζμβον nominant. vtrumque breuiter significauit Ouidius:*

Liber in aduersos hostes stringatur iambus,
Seu celer, extremum seu trahit ille pedem.

*celer enim τειλιος, pedem trahit extremum claudicans. Leges eius satis notæ.
Diomedes in sinistris (hoc est paribus) semper iambum aut tribrachim, aut
pyrrhichium; in dextris (hoc est imparibus) præter hos, etiam spondeum, da-
ctylum, anapestum, & proceleusmaticum tradit recipere. addit, si huic metro
trinario quartam dipodiam adiunxeris, fieri versum quadratum seu octona-
rium, cuius eadem que trimetri leges sint: in se autem catalectum habere. Octo-
nariis quidem præscos tragicos vsos, & interdum, sed rariùs, septenariis, ex
fragmentis eorum patebit, idq; de Grecis Aristoteles testatur. Pyrrhichium in
locis paribus non admittit Seruius, & à comicis, ibidem anapestum locari tra-
dit. Ex Diomede apparet omnibus locis, præterquam sexto, tribrachum posse
statui, quod Mallius Theodorus confirmat à Bedâ citatus, item Seruius. De da-
ctylo locis imparibus, quòd pes ille trocheo similior, dissentit Scalig. lib. 2.
cap. 34. verùm Diomedis, Seruij, Mallij, ceterorum potior auctoritas. à quibus
stat clarus satis, cetera inuolutus & obscurus Censorinus, his verbis; Trime-
tros tragicus recipit in prima parte scansionis spondeum, & alio loco
dactylum & anapestum, & pro iambo chorium & tribrachym. &
Terentianus:*

Culpatur autem versus in tragædiis,
Et rarus intrat ex iambis omnibus;
Vt ille contrâ, qui secundo & talibus (hoc est paribus)
Spondeon, aut quem comparem receperit.

*si culpatur qui in paribus spondeum aut compares recipit; inculpatus, qui in
imparibus illos locat. Priscianus lib. 6. de metris comicis sic scribit, ex Iubâ
Grammatico, non Rege illo doctissimo; Erit probabilis iambicus versus, &*

tragœdiis aptus, si secundum & quartum pedem nō alios feceris quàm iambos, aut eum qui appellatur tribrachus, aut anapæstus: quoniam sunt pares: cacometros autem, si aliter. *Deinde reddit rationem. mihi Prisciani locus corruptus videtur. nam anapæstus non est compar iambi: & ceteri omnes anapæstum ab illâ sede arcent: idg̃, præter iam citatos, etiam Rufinus ex Basso, in lib. de metris comicis docet. Censorini verò locus non rectè habet. nam si chorium pro trocheo posuit, falsum dicitur: si pro tribrachio (quem sic appellat Diomed. lib. 3.) altera vox superflua libens rescripserim; corium, sine aspirationis notâ: quoniam ita vocari pyrrhichium docet Diomed. ut videatur mihi choræus, idem cum trocheo; corius idem cum pyrrhichio, quamuis ea vulgus confundat. & in ultima sede pyrrhichius vim obtinet iambi; in aliis sedibus non aequè, Optimum esse constat in quo soli suis locis iambi & spondei, ut ille Gracchi:*

Mersit sequentis humidam plantis humum.

quemg̃, Servius Archilochium vocat;

Matrem fatigat prodigus vitæ furor.

Exactè quomodo utatur Seneca, docuit olim Hieron. Auantius. eius ergo, non meis verbis, accipite. Versus senarij vel trimetri sunt iambici Archilochij omnes, & acatalectici apud Annæum Senecam tragicum, & hanc solidam legem seruant: ut quamuis sedes secunda, quarta, & nouissima seruiant vni iambo; secunda tamen & quarta non repellant tribrachum iambo comparem. Primus autem pes, vltra iambum, recipit spódeum, & spondei dissolutiones id est dactylum, anapæstum, & aliquãdo proceleusmaticum: tribrachum verò, qui par est iambo, in hac primâ sede admittunt versus vnus supra viginti. tertia sedes admittit iambum, spondeum, dactylum, tribrachum; nunquam in hoc tertio loco inuenies anapæstum, præter hunc versum;

Inter senem iuuenemg̃, sed propior seni;

nisi dictio insit quattuor syllabarum, quod accidit versibus viginti. quintus locus ut sæpissime imò semper, habet aut spondeum aut anapæstum, ita nunquam vitur tribrachio; iambum verò & dactylum non assumit, nisi in nouem versibus, quorū vltimæ dictiones sunt quattuor syllabarum, scilicet; *nepotibus, cacumine, Prometheus, Capharides, Polyxena, & ter, memoria.* Senecæ igitur trimetri, non cacometri, sed omnes probabiles appellantur à Victorino & Terentiano, præsertim cum in nullâ sede inueniatur trochæus, aut pyrrhichius, & cum vbique deuitet scazonta, cumque nullus versus constet ex iambis omnibus, ut tragicorum lex præscribit. *Hæc Auantius: secundum quæ schema trimetrorum Senecæ hoc fuerit;*

Quæ

--	U-	--	U-	--	U-
U-	UUU	U-	UUU	U-	
UU-		UUU		UU-	
UUU		UU-		UU-	
UUU		UU-			
UUUU					

Quæ extra choros vera sunt. nisi quis membranas sequatur, in quibus aliquando in secundâ sede ponitur spondeus, sæpe in Octauia, & in Herc. Oetæo ter. vers. 750. & vers. 779. in m. s. libris; versu verò 1308. in excusis. In choris hoc ingum Seneca excusit. nam & scazontes usurpauit, & impuros, & mutilos, & redundantes. Tetrametri, quibus vno loco vititur, legem seruant trimetrorum, nisi quòd octaua sedes in sextæ legem succedit, & eius conditionem subit. idem de dimetris iudicium. sed hi sæpius apud nostrum exleges. Acatalecticus est iste;

Procella fortunæ mouet. *Agam. chor. 3.*

Hypercatalectici;

Pax alta nullos ciuium cœtus. *Ibid.*

Monitûque Phœbi iussus erranti. *Oedip. chor. 3.*

Quidam sunt quos ad trimetros catalecticos queas reducere, quibus una deest syllaba, & ut plurimum impuri sunt:

Tuus ille bisseño meruit labore. *Agam. chor. 4.*

Non vrbe cum tota populos cadentes. *Oedip. chor. 1.*

duos etiam inuenias dicto choro 4. Agam. vel ad brachycatalecticos;

Quæ stella mutat, sèque mirata est. *Agam. act. 4.*
sic enim restituo. & illi;

Sonuit reflexo classicum cornu. *Oedip. chor. 3.*

Aut fœta tellus impio partu.

Latrauit ore lucis ignotæ. *Agam. chor. 4.*

Si quis tamen eos, quia spondeo terminantur, scazontes brachycatalectos, seu quinarios, malit vocare, cum eo non velit abor. hoc obseruari malim, sæpe in his catalecticis & brachycatalect. in quarta sede anapestum à Seneca statui credo quia tunc illa sedes penultima: ut in his;

Carûsque Pelidæ nimium feroci.
Aut cùm ipse Pelides animos atroces.

Dimetri igitur catalectici hanc legem retinent apud nostrum : raro in primâ iambum, sæpius ponit anapestum ; in secundâ nunquam, quod meminerim,

U -	U -	U -	U
- -		- -	-
UU -		UUU	
UUU			

tribrachum ; in tertiâ, semel spondeum ; Sollemne Phœbus carmen. Oedip. chor. 2. Dictum, in his dimetris acatalecticis quartum pedem in sextum succedere : tertio loco aliquando Seneca anapestum collocat, ut,

Qui virus Herculeum bibit ;

nunquam dactylum, quod recorder : primo quoque loco, vix dactylum vel anapestum recipit : rarus etiam in his illi tribrachus, etsi Grammatici in omnem sedem aditum patefaciant, ut in illo veteris pœtæ ;

Agite, fugite, quatite, Satyri.

Quedam de iambicis Scalig. lib. 2. pœt. cap. 9.

De Scazonte seu Choliambo. CAP. VI.

Vide Scalig. lib. 2. ca. 34.

SCAZON iuxta Suidam Hippys Rhegini inuentum ; iuxta alios Azonie, secundum plerosque Hipponactis, unde & Hipponacticum vocari scribit Diomedes ; addens à trimetro tantum differre, quòd ultimam sedem spondeo vel choro largiatur. idem Sernius, & Censorinus. Terentianus Maurus etiam præcipit ne quinto loco præter iambum pes ullus ponatur. nam si spondeum loces, moroso tractu versus languescet ; si dactylum, nimis propè ad heroicum versum accedes ; si quem alium pedem, minùs volubile & incitatum carmen est futurum. sed iugo se huic subdere noluere ex Grecis Theocritus, ex Latinis Boëtius, & noster, cuius Scazontes sæpe cacometri ;

Vidimus simulata dona molis immensæ. Agamem. act. 3. & 4.

Fatale munus Danaum traximus nostrâ.

Vidimus patriam ruentem nocte funestâ.

Cùm Dardana tecta Dorici raparent ignes.

hos non est quòd quis imitetur : longè meliores Catulli & Martialis ; qui legem seruant.

De Trochaicis. CAP. VII.

IN locis paribus spondeum, trocheum, anapestum, dactylum, tribrachum admittunt, iuxta Sernium & Diomedem ; in imparibus tantum trocheum & eius dissolutiones, secundum plerosque ; & secundum Sernium, aliquando dactylum. nunc quidam recentiores intacta imparia loca trocheo seruari volunt, & ne tribrachum quidem recipiunt, inter quos Scaliger cap. 35. Quod ad spondeum, viro cuidam docto

non nisi in colo recipiendus videtur. Diomedes & Censorinus hos versus ultra septem & semipedem negant producendos, ut in illo;

Tela famuli, tela properè *, sequitur me Thoas.

Ponit enim hoc exemplum Censorinus, si modò illius illa demetris, quod non facile crediderim: tamen ille versus vel sex tantùm & semipedè graditur, vel claudicat, vel non aptum exemplum. ut ut est, illa traditio soli Archilochio propria. nam Hipponactius tetrameter acatalecticus ad octo peruenit, & octonarius vocatur; Anacreonticus, ad octo & semipedem; Callimachus etiam hypercatalectico tetrametro utebatur. Exempla Hipponactij & Anacreontici apud Seruium;

* Fulcit
versum Li-
pius, &
corrigit
properè tela,
sequitur me
Thoas.

Pelle tonsis terga ponti, vela tende, iam pergamus.

Parce iam camœna vati, parce iam meæ vesania.

idem undecim trochaicorum genera ponit. apud Senecam inuenias tetrametros catalecticos, trimetros & dimetros, puros, impuros, mutilos, integros. Catalectici sunt tetrametri Med. act. 4. & Hippol. act. 5. ubi locis imparibus præter trochaicum alij quoque pedes; in primâ sede ter daetylum, semel tribrachum; in tertiâ ter tribrachum, semel anapestum; in quintâ bis anapestum, semel daetylum, sæpius tribrachum: in locis verò paribus daetylum, anapestum, spondeum, chorsum inuenias. Schema huiusmodi;

-U	--	-U	--	-U	--	-U	-
-UU	-UU	UU-	UU-	-UU	-UU		U
UUU	UU-	UUU	-UU	UUU			
	-U		-U	UU-	-U		

valde impuri hi;

Suppliciis animæ remissis currite ad thalamos meos. Med.

Ultimo quodcumque iroteus æquoris abscondit sinu. Hip.

in quo qui pro abscondit legunt condit, ne sic quidem sanant.

Trimeter purus;

Pectore è medio rapì spoliū & sagittas. Agam. act. 4.

impuri partim, mutili partim;

Argos iratæ carum nouercæ.

Allegi cælo magnus Alcides.

Sensit ortus, sensit occasus.

Agam. act. 3.

Nullus hunc terror, nec impotens.

Deseruit fugas noménque genti.

Oedip. chor. 3.

Si qua feruenti subiecta cancro est

Hipp. cor. 1.

Protulit tellus, aut anguis imis.

Oedip. chor. 3.

Vicit acceptis cum fulsit armis.

Agam. chor. 3.

Conditos reges bellumque gestans.

Nube percussâ Stympthalis alto.

chor. 4.

Hesperum dici, auroa mouit.

ubi & hiatus.

De monometris seu inchoatis trochaicis, suo loco. Porro quoad catalecticos tetrametros attinet, notandum, posse, si Bedæ assentiamur, singulos in duos trochaicos distribui, ut scandendo prior sic dimeter acatalectus, posterior dimeter catalectus. verbi gratia;

Vos precor vulgus silentum
Vosque ferales Deos,
Et chaos cæcum, atque opacam
Ditis vmbrosi domum.

Sed quia hic versus verè ex duobus colis conflandus videtur, & in omnibus exemplaribus sic scribitur, religio fuit quicquam mutare. idem in Prudentio Aldus & Nebriffensis obseruarunt, Siccardus Bedæ sententiam amplecti maluit.

De Anapæsticis. CAP. VIII.

 NAPÆSTICVM à dominante pede nomen sortitum. Spondeum quidem & alios pedes recipit, & nullo inserto anapesto nomen retinet; sed frequentior ille, aptior, & gratior hospes. Varias species refert Iul. Scaligeræ decus familie lib. 2. cap. 12. ut pateat dormitasse Censorinum, quando Aristolochium, atque adeò omne anapesticum, Aristophanium appellauit; nec verius est, quod addit, quamuis sedem quibuslibet quaternorum temporum pedibus calcari posse. Diomedes rectius vel solis anapestis permittit; vel in dextris, etiam spondeo, dactylo, tribracho; in sinistris spondeo & tribracho, & omnibus quaternorum temporum, excepto dactylo (quod noster Eman. Aluaresius secutus); in ultimâ tamen, trisyllabo non nisi quando in penultimâ fuit spondeus. Recipit ergo & proceleusmaticum, ut Scalig. obseruauit lib. 2. cap. 36., & in sinistris fortassis quoque dactylum reclamante licet Diomede. Scaliger credit contra legem dactylum vllâ in sede receptum: debuisse enim omnino ab anapestico excludi, quasi tu contrarius: sicut à dactylico, poetico interdicto, exsulat anapestus, à trochaico iambus, ab iambico trocheus. Veruntamen obtinuit, ut quouis loco, præter ultimum, recipiatur. In secundo, non rarenter inuenias, & sunt qui tuentur; nonnulli & ultimo, ut Belga Despauterius. Non accedo suffragator. nam Diomedes aperte interdicat: neque, se id facias, dactylicum ab anapestico queas discernere: nec auctoritas veterum persuadet. Seneca videtur vno loco Med. vers. 311.

Non erat vsus nondum Pleiadas.

sed cur non hunc dactylicum credamus? nam vers. 295. Octau. mendosè excusis.

Sunt bene manes, virgo dexterâ,

pro, dextrâ. unico loco fauet Boëtius libr. 1. de consolat. etiam in membran. Siluæ maioris Aquitanici D. Benedicti monasterij;

Homines quatimur fortunæ salo.

In primâ & terciâ sede tribrachum stabilire nititur Diomedes: merito ceteri repudiant. nec videtur admittendus trocheus. nam illud Seuerini Boëtij, quod adducitur; Totis fratris obuia flammis. iudicio criticorum coniunctione additâ;

Totis, fratris & obuia flammis;

& fortè potiùs dactylicus censendus.

Sequentia certiora. lectissimus, qui casuris caret, cuius singula verba monopediam constituent: durissimus, si omnes pedes spondei: mitior, quando spondeum dactylus precedit: nam si subsequatur, resilit quodammodo & alliditur. anapestus contra, suaviùs subsequitur spondeum, vt illo liquidissimo;

Pigram referens hiemem gelidus.

cauendum ne multi, continui maximè, careant anapestis. Seruius permittit hoc carmen metiri dipodiâ, dactylicum non permittit. rectiùs: alij, nec anapesticum: ideo tetrametros vocabo, quos Seruius dimetros ratione dipodie. Scenseat his versibus hæ nouem Senecæ, & decima illa Octauia. sic vtuntur.;

--	UU-	-UU	--
-UU	--	UU-	UU-
UU-	UUU	--	-UU
	-UU		

Diligenter notandum primâ in sede nunquam tribrachum posuisse: dactylum in secundâ semel in Agamemn. & semel in Octau.

Qui vultus Acherontis atri.

Aut quid pectore portat anhelo.

Quarto loco semel dactylum, vt dixi; sed suspicor pro Pleiadas scribendum pluuias: non tamen affirmo. Iambum non puto in hoc carmen recepisse, & sicuti occurrit, mendosum. nam illa

Hederâve mollem Bacchiferâ.

Oedip. chor. 2.

beneficio casuræ defenduntur. mendosus autem & fortè spurius iste;

Spernit superbos humilisque simul.

Octau. act. 1.

vt & Auderque vitæ ponere finem.

Agam. chor. 3.

castigandum; Vitæque audet ponere finem. paullo post qua vulgò sic edita;

Tacitumque murmur percussit aures

Et fremuit malè subdolo.

ego lubens sic diuiderem;

Tacitumque murmur

Percussit aures,

Et fremuit malè subdolo:

omnino enim chorus ille ex monometris passim in impuros versus malè coaluit. Cacophonos monosyllaborum & vocalis iterata concursu;

Sed quicquid est, vtinam nox sit.

Thy. act. 4.

duriusculus vnus ex solis spondeis,

Nudet filias. nunc arbustis.

Hippol. chor. 3.

illi ex meris anapestis exquisiti,

Phaetræque leues date sœua fero.

Here. Fur.

Dolor an metus est, an habet lacrymas.

elegantissimus casura defectu, & quia habet anadiplosin;

Trepidant, trepidant pectora magno. *Thyest.*
frequens apud Senecam in his hiatus, sed in colo:

Linea piscem. hæc innocuæ. *Herc. Fur. chor. 1.*

Phaëthonte tuli. habeo mediæ *Med. act. 3.*

Dona Chimeræ. habeo flammæ.

Murmure sæuo. amat insani. *Hipp. chor. 1.*

Noctæ silenti Amphionios. *Oedip. chor. 1.*

Canuit Ide, Ide nostris. *Troad. chor. 1.*

Contenta sono. Hæc tora stemus.

Vicina polo. vbi cæruleis. *Agam. chor. 1.*

Reddit clarum eia age tantis. *Octau. act. 1.*

Mistam gemitu animam tandem.

Oedip. chor. 1. cum in omnibus libris legatur;

Non suâ filua decorata comâ,
numeris postulantiibus reposu;

Non filuâ suâ decorata comâ.

*Vitiosus ille; Troad. act. 1. Bis pulsata Dardana Graio,
 nam quod in aliis, pulsari, sententia respuit.
 ego legerim;*

Dardana Graio bis pulsata.

*Catalecticis, qui suauissimi in hoc genere, non usus noster.
 tales; Vndæ vndecolonus Eoæ*

A flumine venit Oronti.

*Fusor fui de hoc carmine. quia tragædiis aptissimum, & ferme neglectum
 reuocari in usum velim.*

De Dactylico carmine. CAP. IX.

DACTYLICVM ubique spondeo patet interdum ultimo loco,
 etiam trocheo, ut vult Seruius: qui negat dipodia metiendum &
 genera recenset vndeuginti: id quo noster gaudet, Alcmanium
 tetrametrum acatalecticum vocat; alij Archilochium nominant.

*falluntur quidam recentiores dum tradunt in tertiâ sede perpetuò dactylum po-
 nendum: de quartâ enim id alij veriùs. Seneca in primâ trocheum non fugit;*

Aut iniqui flamma tonantis. *Agam. chor. 3.*

*vbi etiam spondeus in quartâ statione, nisi anapesticum impurum conten-
 das. In tertiâ sepiùs spondeum quàm dactylum inuenio, in illo Agamem-
 chor. 3 vel dicendum ultimam re malis productam, vel duos dimetros pre
 vno tetrametro acceptos;*

Perdidit in malis extremum decus,

pro; Perdedit in malis

Extremum decus.

Eiusdem chori versus primus;

Heu quàm dule malum mortalibus additum;

ultimo vocabulo addito, mihi non adiutus, sed perditus videtur. quo sublato, purus erit dactylicus;

[Heu quàm dulce malum mortalibus,
Vitæ dirus amor.]

retento, redundat versus, & futurus ventricosus seu *αεγρεος*, contra Senecæ morem, choriambicus. Trimeterum unum inuenio; Oedip. chor. 3.

Cæruleum erexit caput.

Agamem. chor. 4. vitiosè dimeter cum iambico monometro hypercatalecto co-
aluit; Extimuit manus insueta carpi.

pro; Extimuit manus

Insueta carpi.

nisi malis elisâ caninâ litterâ efficere anapesticum;

Extimuit manus insueta capi.

Paullo antè, ubi hæctenus scriptum,

Fregit insultans, duxit ad ortus

Hesperium pecus:

malem priorem fieri trochaicum inchoatum, posteriorem verò dactylicum tetra-
metrum; Fregit insultans.

Duxit ad ortus Hesperium pecus.

Ceterum dimeter acatalecticis est. 3. chor. Agamemn.

Non acies feras. & Hippol. chor. 4.

Imbriferumque corum.

nam ultimam syllabam prima sequentis versus absorbet. Ter Senecæ ultimo tan-
tùm loco dactylum collocat. Herc. Oct. act. 5.

Agnosco, agnosco victum est chaos.

Vicisti rursus mortis loca.

Artisti certè verum vltima.

aliquando solo dactylo rapitur;

Vnde meas inhibet lacrymas fragor?

Schema Dactylicorum Senecæ.

-uu	-uu	-uu	-uu
--	--	--	--
u-		uuuu	

De Asclepiadeis & Choriambicis.

CAPVT X.

SCIO inter hæc discrimen traditum à Seruio & Diomede; sed quia Senecæ omnes choriambici Asclepiadei sunt, vel Glyconij, pro iisdem nunc accipio. Cum Diomede plerique volunt Asclepiadeos ab auctore dictos: sed Attilius prodidit ante Asclepiadem hoc versu Sappho quinque libros, multa quoque Alceum composuisse. potius nomen

inditum, quòd eo genere ceteris antistans Asclepiades. constat spondeo, duobus choriambis & pyrrhichio, vel, ut alij metiuntur, spondeo, daetylo & syllabâ longâ, & duobus tandem daetylis. in eo, ut in Glyconio, multum sibi Seneca permisit, nec imitandus. interdum enim loco primi choriambi, molossus tempore aequalem ponit;

Vt primùm magni natus Agenoris Oedip. act. 3.
Sub nostræ ramis constitit arboris.

in prima sede daetylum non effugit;

Effugium, & miserò libera mors vocet. Agam. chor. 4.
sicut Martianus Capella lib. 2.

Atque reum rabido findere pectore.

Syn.eresi utitur Thyest. chor. 1.

Instat deinde sitis non leuior fame.

Hypergaster est Agamemn. chor. 3. ut diximus, nisi castigetur,
Heu quàm dulce malum mortalibus additum.

Schematisimus iste;

--	-UU-	-UU-	UU
-UU	---		

De Glyconio. CAP. XI.

B auctore Glycone sic vocatum tradit Hephæstion: solet etiam choriambicum trimetrum dici. constat spondeo & duobus daetylis, vel spondeo, choriambo, & pyrrhichio. Horatius initio choræum posuit Ignis Iliacas domos, ut & Boët. lib. 4. de consolat. Phil. metro tertio; idem non semel iambum secutus illud Catulli;

Puellæ & pueri integri. Sed nimis hoc in versu liber Anicius; nam & brevis apud illum huius carminis antepenultima;

Flere dum parat, vlulat.

quod imitari non audeam. equalis, fateor, daetylo anapestus, sed situ contrarius; &, nisi privilegio ultimi loci, tribrachis fuerit. Seneca deditâ operâ choro Oedip. 4. bene tricies primâ sede choræum statuit, & ibidem sæpissime molossus pro choriambo. ille versus;

Vita decurrente via; sanandus, hoc modo

Vita decurrens viâ.

Herc. Oet. chor. 3. catalecticus unus;

Tunc oblita veneni.

nisi malis trimetrum daetylicum.

Schema Glyconiorum Senecæ.

--	-UU-	UU	
U-	---		

De Phaleucio seu Hendecasyllabo.

CAP. XII.

LEGITIMUM, quod spondeo, dactylo, tribus trocheis constat: princeps tamen Catullus pedes abutitur. nam primâ in sede etiam dactylum, iambium, trocheum; & secundâ, spondeum inueni; alij addunt etiam tribrachum & trocheum. Senecel, quantum commemi-

ni, Seneca anapestum admisit;

Tradit thalamis virginem relictam. Oedip. chor. 2.

at ille, Thermodoontiacæ graues cateruæ, vna vocali minuendus,

ut sit Thermodontiacæ.

Schema Senecæ.

- -	uu-	- u	- u	- u
	uu-			

De Sapphico. CAP. XIII.

TITILIVS, Diomedes, Terentianus, Hephæstion, ceteri, auctorem laudant Sappho: terminatur: trocheo, spondeo, dactylo, duobus trocheis. Sed Seneca in primam regionem recepit etiam spondeum, dactylum & anapestum; in secundâ etiam dactylum.

Agam. chor. 3. Solus contemptor leuium Deorum.

Hippol. chor. 1. in membranis;

Quæque ad Hesperias iacet ora metas.

Si qua Parrhasiæ glacialis vrsæ.

Agamemn. chor. 3.

Motam barbaricis equitum cateruis.

Vt quondam Herculeâ cecidit pharêtrâ.

Porrò eodem choro ille;

Non vrbe cum totâ populos cadentes.

Facile sic restituatur;

Vrbe non tota populos cadentes.

Agamemn. chor. 4.

Audiuit sonitum crepitante lamnâ.

Fraude sua capti caderent Pelasgi.

chor. 3.

Ad solitas vices caput, & relabens.

chor. 4.

Synarcisis, vel etiam dactylus;

Et licuit versare dolos vt ipsi.

Agam. chor. 3.

Tardiùs celeres agitare currus.

Oedip. chor. 3.

Anapestus in his;

Habeat, nec vlla dominetur aulla. Octao chor. 4.

Triplici catenâ tacuit nec vllò

Agam. act. 4.

Oedip. chor. 3. Lauitque Dirce Tyrios colonos,
& Agamem. act. 4.

Veruitque collo pereunte nasci.

Tecaput Tyriâ cohibere mitrâ.

Oedip. chor. 2.

Sidus Arcadium geminumque plaustrum

Cuncta diuitias metuítque casus

Thyest. chor. 3.

An ferax varij lapidis Caristos.

Troad. chor. 3.

rariùs trocheo seruit, scilicet in citatis nonnullis; apud Catullum ter, sepius apud Sappho.

Schema igitur;

-U	- -	-UU	-U	-U
- -	U-			
-UU	-UU			
UU-	-U			
U-				

De Alcaico dactylo. CAP. XIII.

REQVENTISSIMVS Horatio, constat spondeo (interdum trocheo) iambo & syllaba, quam duo dactyli sequuntur. tales.

Pressus lacertis Herculeus leo.

Agam. chor. 4.

Fellus per orbem furta sequi Iouis.

Oedip. chor. 3.

Ira sequuntur Castalium nemus.

- -	U-	-	-UU	-UU
-----	----	---	-----	-----

De Adoniis, & ceteris monometris.

CAP. vltimum.

ONIO sapphicos & anapesticos claudere, quandoque verò illis inserere, consuevit pro lubito, quàm certâ stropharum ratione, ut in aduersar. monui. Graecorum etiam imitatione, in Agamem. potissimum & Oedipo, monometros versus dactylicos, anapesticos, iambo & trochaicos, mutilos saepe & inchoatos, vel syllaba redundantes, adhibuit, cuius rei clara vestigia in manu sc. libris exstant plurima, in quibus saepe monometri huiusmodi, sed non iisdem locis in omnibus, occurrunt: quod non animaduersum carcinomatibus quosdam choros deformauit, unum in carmen duobus mutilis coeuntibus, ita tamen ut nullam versus legem, vel numeros ratos exhibeant, quae mihi videor coniectando deprehendisse, hic representabo, ut alij diligentius & feliciter inuestigent.

Troad. Non illa bello
 Victa, nec armis. *sic diuiserim. Oedip. cho. 3. manusc. libri sic*
habent; Monitúque Phœbi
 Iussus erranti comes ire vacca
 Quam non flexerat
 Vomer, aut tardi iuga curua plaustris, &c.

& paulo post;
 Tempore ex illo noua monstra semper
 Protulit tellus
 Aut anguis imis &c. *deinde;*
 Annosa super robora sibilat,
 Supràque pinus
 Supra Chaonias, &c.

Medea chor. act. 2. habent;
 Peruius orbis
 Indus gelidum
 Potat Araxim,
 Alkim Persæ.

In agam. chor. 3. hæc aduertenda;
 Fortiter vinci. restitit annis;
melius enim;

Fortiter vinci.
 Restitit annis
 Troia bis quinis.

dactylicus enim monometer, inter duos trochaicos mutilos.

Item diuide hos;

Non maria asperis
 Infana Coris.

dactylicus cum iambico.

& pro illo;

Gemuitque taurus Diæta linquens, *rescribo;*
 Gemuitque taurus
 Diæta linquens.

ut sint duo iambici inchoati.

Item; & illa resoluo;

Fregit insultans
 Duxitque ad ortus
 Fuditque Troas
 Falsus Achilles.

Item;

In Eguiano & Moguntino m. s. ex uno paulo post, facti duo versus;

Pectore è medio rapi
 Spolium & sagittas.

cum vulgò unus sit.

Item vulgò;

Frigidus custos, nescius somni.

conijcio; Frigidus custos

Nescius somni.

Et in eodem choro subtimidè ista;

Cui, lege mundi
Iuppiter ruptâ,
Roscidè noctis geminauit horas;
Iussitque Phœbum
Tardius celeres agitare currus
Et tuas lentè remeate bigas
Candida Phœbe.
Retulitque pedem
Alternis nomen
Stella quæ mutat,
Séque mirata est
Hesperum dici, &c. *Item.*
Meruens colorem.
Te duce succidit
Mendax Dardaniæ domus.
Et sensit arcus iterum timendos.
Te duce concidit
Totidem diebus
Troia, quot annis.

Victorinus de monometris agens; Memento (ait) metra huiusmodi variè in fine concludi, sicut & cetera. nam aut acatalecta, aut catalectica, aut brachycatalecta, aut hypercatalecta, ab auctoribus promuntur.

HÆC habui de Seneca modulis, rata futura, donec vel ego vel alij meliora, certioræve. Utinam videre licuisset diu quesitum N. libellum de his versibus, visum olim ante annos quatuordecim; quem nunc nec in Franciâ, nec in Germaniâ, nec in Belgio reperire potui, sedulo per varios typographos, etiam in Francofurtiensibus nundinis, quesitum. Nunc in tam densis tenebris, intricatisq; laqueis, non quæ volui, sed quæ potui. Nec alioquin sum tam sagaci corde, atque ingenio vnico; neque in tam diuturno à Grammaticis istis spinetis diuortio tam rerum huiusmodi presenti memoriâ, ut non verendum sit, ne non multa festinanti, & quasi furtim grauioribus Theologiæ studiis aliquid subducenti, exciderint, quæ à superciliosis Palæmonibus in reprehensionem trahantur.

FRAGMENTA
VETERVM TRAGICORVM
LIVII ANDRONICI, ENNII, PACVII,
ACCII, ET ALIORVM,

Desumpta ex

APVLEIO, Auc̄t. libb. ad Henn. D. Augustino, Ca-
pro, Carisio, Cenforino, Cicerone, Diomede, Do-
nato, Fabio Quinct. Festo, Fulgentio, Gellio, D. Isidoro;
Macrobio, Nonio, Prisciano, Probo, Ruffino, Seneca,
Seruio, Terentiano, Tertulliano, Varrone, Victorino,
Veteri Commentatore Persij & Iuuenalis.

Ad castigationem auxilio fuere.

FRAGMENTA quæ N. N. P. & F. ediderunt.
Docti viri N. in Varronem Notæ, & in Festum Commentar.
Ant. Augustini Archiepiscopi in Varronem & Festum Notæ.
Fulnij Ursini in Festum castigationes, & Had. Turneb. in Varronem.
Notæ Anonymi in Nonium Parisiis editæ.
Veteres impressiones, Vatronis, Nonij, Festi, Prisciani, Dionedis,
Gellij, Macrobij ex Bibliotheca Societatis Collegij Moguntini.
Prisciano cum quatuor m. s. collato operâ D. Læu. Torrentij.
Fulgencio Placiade collato cum tribus m. s. operâ Caroli Langij.

L. LIVII. ANDRONICI.
ACHILLES.

*
— *si malos*
Imitabo, tum tu pretium pro noxâ dabis.
ADONIS.

Non in,
imitat.

*
Humum humidum pedibus fodit.
ÆGISTHVS.

Prisc. lib. 6

*
Iámne oculos specie letauisti optabili.

Non. in, La
tere. & in,
Species.

*
Nemo hac voster ruminabitur mulieri.

NB. ruminat

*
Tum autem lascium Nerei semum pecis.

NB. pecus

solem- Solennitus à declitali laudet lubens.

Non
nitus.

Nam ut Pergama accensa, & prada per participes

Non. *Æqui* Aequiter partita est.

ter.

— in sedes collocat se regias,

Non. *iux-* Clytemnestra iuxtim, terrias natæ occupant.

sim.

Non. *fligit.* Ipse se in terram saucius fligit cadens.

Non. *proca-* Quin, quod parère vos maicstas mea procat,
citas. Toleratis? extemploq, illam deducitis?

A I A X.

Non. *iam-* Mirum videtur quod sit factum iamdiu.
ditu.

A N D R O M E D A.

Non. *con-* Confluges ubi conuentu campum totum inhumigant.
fluges.

A N T I O P A.

Non. *se-* Ita septuosè dictio abs te datur
piuosè. Quod consecutam sapiens egre contulit.

C E N T A V R I.

Festus. *ubi* Vbi ego saepe petris.

de duobus pe-
trarum ge-
neribus.

E Q V V S T R O I A N V S.

Non. *opitu-* Da mihi hasce opes quas peto, quas precor, porrige, opitula-
la.

Cicero l. 7. Serò sapiunt.

ad Famil.
epist. 16.

H E L E N A.

Macrobi. l. 6 Tu qui permensus ponti maria alta veliuola.
c. 5. Satur.

H E R M I O N A.

Non. *suam.* Obsecro te, Anticle, matri ne quid tue aduersus suas.

I N O.

Priscianus *Seq.* in alta maria precipem;

lib. 6. Inops, agra sanitatis Herois

Terentia- *Et iam purpureo suras include cothurno.*
qus.

*Balsheus & renocet volucres in pectore sinus:
Pressaq; iam gravidâ crepitent tibi terga phœretra:
Dirige odori sequos ad certa cubilia canes.*

LAODAMIA.

*
*Aut nunc alia te quæpiam
Asiatico ornatu affluens,
Aut Sardonio, aut Ludio
Fulgens decore, & gloriâ
Pellicuit.*

Priscianus
lib. 10.

PROTESILAVS.

*
Capidius in scrulo obito.

Prisc. lib. 9.

TEREYS.

*
Rarenter venio.

Non. rarenter.

*
Nimis pol imprudenter suis præstolaras.

Non. præstolo.

*
*Ego puerum interea ancille subdam lætantem mee.
Ne fame perbitet.*

Non. perbitere.

*
Credito cum illos soli mea voluntate nunquam limaui caput.

Non. limaui.

EX LIVII INCERTIS
vt puto Tragœdiis.

*
Matrem proci tum plurimi venerunt.

Fest. proci tum

*
Vecorde & maleficâ vecordiâ.

Fest. vecorde.
va.

*
Partim errant, nequinunt Græciam redire.

Fest. in,
ocris.

*
Haud vt quem Chiron in Pelio docuit ocri.

*
Florem ancilabant Liberi ex carthesis.

Fest. in, an-
clare.

*
Namq; Tanari celsos ocri.

Fest. ocri.

*
*Celsosq; ocri, aruaq; patria
Et mare magnum.*

*
Sed qui sunt hi qui ascendunt altum ocri.

• Cetera ex Odyssæa, vel Comœdiis arbitror.

Q. ENNII.

ACHILLES.

Non in, de- *Serua ciues; defende hostes, cum potes defendere.*
fendere.

Non. regre- *Quò nunc incert. à re, atque ignoratà gradum regredere conare?*
dere.

Non obna- *----- consiliis oburant, quibus tamen*
rare. *Concedit hic ordo-----*

Fest. & *Per ego Deùm sublimes subices: humidus*
Non. in, su- *Vnde oritur imber, sonitu suo & spiritu.*
bijces & Gel.
lib. 4. c. 17. **A I A X.**

Fest. in sul- *Sanguine emisso tepido tulij efflantes volant*
lij.

Varro de *Lumen iubarve in celo cerno?*
lin Lat. c. 5.

Non. sta- *Quis est cum Achivis gesserunt statim.*
sim.

A L C E S T I S.

Fulgent. *Hec anus admodum friggittit, nimirum se faucianit flore Liberij,*
friggittive.

A L C M Æ O N.

Non. iam- *Factum est iamdiu.*
diu.

Cicero lib. *Circumventus morbo, exsilio, atque inopiã.*
4. de finibus

Varro lib. 6 *Intendit crinitus Apollo*
Arcum auratum lunã innixus.

A L E X A N D E R.

Gellius l 6 *Purum putum.*
c. 5. no. 2.

I est. in, sto- *Quid lascivis stolidè.*
lidus.

Fest. tenis *Volans de celo cum corona & tenis.*

Varro lib. 5 *Iam dudum ab Iudeis animus atque aures auent*
Auidè expectantes nuntium.

Macrobi. *Multi alij aduentant paupertas quorum obscurat nomina.*
lib. 6. c. 1.

Macrobi. l. *Nam maximo saltu superavit*
6. c. 2. *Grauidus armatis equis;*

Qui suo partu ardua perdat

Pergama —

*

O lux Troie, Germane Hector

Quid ita cum tuo lacerato corpore miser?

Aut qui te sic respectantibus tractauere nobis?

Macrob. l. 6
cap. 2.

ANDROMACHA.

*

Nam ubi introducta est, puerumq̄, ut lauerent, locant in clupei.

Non. in, la-
uere.

*

Acherusia templa alta Orci, pallida,

Lethi obnubila, obsita tenebris loca.

Cicer. 1. Tu-
scul. & Var-
ro lib. 6.

*

Hec omnia vidi inflammari:

Priamo vi vitam euitari:

Iouis aram sanguine turpari:

Hectorem curru quadriungo raptarier:

Hectoris natum de mæro iactarier.

Varro lib. 6
& Cicero.

*

Dic iam, mater non est, summuffare sine.

*

Malo torquetis cum erumnis illum exanclari diæ.

Festus in,
summuffo.
Non. exan-
clari.

*

Annos malos multosq̄, longinquè ab domo

Bellum gerentes summum, summâ industriâ.

Non. in,
summum.

*

Corpus contemplatur, unde corporaret vulnere.

Non. corpo-
rare.

*

Rapit ex alto naues veliuolas.

*

Sed quasi ferrum aut lapis durat;

Rarenter gemitum conat intrahens.

Macrob. 1.
6. c. 5.

Non. raren-
ser.

*

Quid fit? seditio tabetne, an numeros augificat suos?

*

Nam neque irati, neque blandi quicquam sincerè sonunt.

Non. augi-
ficat.

Non. sonit.

ANDROMEDA.

*

Quæ caua cali signitinentibus.

Confici bigis.

Varro lib. 4

*

Ad nationem cali ingentes fornices.

Ibid:

*

in terram cadentis, cubiteis pinsebant humum.

- Festus in, *liberum quæsendum causa familie matrem tue.*
 quæso. *
- Fest in, ur- *Circum sese ornat ad pedes, terrâ occultat caput.*
 nat. *
- Non. visce- *— alia fluctus differt, dissipat*
 ratim. *Visceratim membra, maria salsa spumant sanguine.*
 *
- Non. in, *Scrupeo inuestita saxo, atque ostreis, quam excaperent.*
 scapres. *
- Prisc. lib.7. *Filiis propter te obiecta sum innocens Nerci.*
 *
- Non. rursus *Rursus prorsus reciprocatur fluctus feram.*

ATHAMAS.

- Carisus in, *Iis erat in ore Bromius, his Bacchus pater,*
 Eubœ. lib.2. *Illis Lyæus vitis inuentor sacræ.*
Tum, pariter, Euan, eubœ, eubœ, Euius,
Ignotus iuuenum cætus, alternâ vice,
Inibat alacris, Bacchico insultans modo.
 *
- Varro lib.4 *O terra tritavi, in cuius mæro Liberi*
Fanum locavi.

CRESPHONTES.

- Fest. in, red- *Audis atque auditis hostimentum adiungito.*
 hostire. *
- Fest. quæsi- *Ducit me uxorem liberum sibi quæsendum gratia.*
 re. *
- Non. sortio. *An inter se sortiunt urbem atque agros.*
 *
- Non. nisi- *O pie secum aduocant, cum ad fontem, nitidant corpi*
 dant. *
- Cell lib 6 *Ego cum mea vite parcam; lethum inimico deprecor.*
 c. vlt. *
- Macrob. li. *Neque terram iniicere, neque cruenta*
 6 Sat c.2. *Conuestire mihi corpora licuit,*
Neque misere laudare lachrymæ salsum sanguinem
 *
- Auct. Rhet. *Iniuriâ abs te afficior indignâ pater.*
 ad He. en *Nam si improbum Cresphontem existimaueras,*
 lib. 1. *Cur me huic locabas nuptiis? sin est probus,*
Cur talem inuitam inuitum cogis linquere?
Nullâ te indignâ ô nata afficio iniuriâ.

*Si probus est, bene locui: sin est improbus,
 Diuortio te liberabo incommotis.
 Cur me huic locabas nuptiis? duxi probum.
 Erravi. post cognoui, & fugio cognitum.*

*Eho tu, dii, quibus est potestas. motus superum atq; inferum,
 Pacem inter sese conciliant, conferunt concordiam.*

Ibidem, &
 Cic. lib. 1.
 de inuent.

D V L O R E S T E S.

Exemplo Aegisthi, fidem nuncupantes conciebant populum.

Nō. cōciere.

E R E C T H E V S.

*Quibus nunc, arumnā meā, libertatem paro:
 Quibus seruitutem meā miserā deprecor.*

Gell lib. 6.
 c. ult. men-
 dosè:
 Non. eadē.
 Macrob. li.
 6. c. 4.

Arma arrigunt, horrescunt tela.

E V M E N I D E S.

Areopagiticam ea de re vocant petram.

Varro. lib. 6

*— tacere opino esse optimum,
 ut pro viribus sapere atq; fabulari tuto nouerint.*

Non. opino.

Id ego equum aptius fecisse me expedibo atque eloquar.

Non. expo-
 dibo.

Nisi patrem materno sanguine exanclando ulciscerem.

Idē exāclo.

Dico vicisse Orestem vos ab hoc facecite.

Non. facef-
 sere.

I L I O N A.

Nepos quas arumnas tetulisti?

Nō. Nepos.
 Donatus in:
 Terēt. Cic.
 in Lucullo.

Mater te appello.

Age adsta, mane, audi, itera dum eadem & ista mihi.

I P H I G E N I A.

*Quid nocti videtur? in alti sono
 Celi clupeco temo superat
 Stellae, cogens sublime etiam
 Atque etiam noctis iter.*

Varro lib. 6

*Procede gradum, proferre pedem
 Nitere, cessas? —*

Fest. in,
 pedem.

Fest. in, Ob? *Acherontem obibo, ubi mortis thesauri obiacent.*

Gellius lib.
19. c. 10. *Otio qui nescit uti, plus negotij habet;
Quàm cum est negotium in negotio.
Nam cui quod agat institutum est; nullo negotio
Id agit. stude: ibi. mentem atque animum delectat suum.
Otioso in otio animus nescit quid velit.
Hoc idem est: neque domi nunc nos, nec militia sumus.
Imus huc, hinc illuc: cum illuc ventum est, ire illinc lubet.
Incertè errat animus. præter propter vitam viuitur.*

HECTORIS LYTRA.

Nō. spernere *Melius est virtute ius. nam sæpe virtutem mali
Nanciscuntur: ius atq; equum se à malis spernit precul.*

Nō. suam. *At ego omnipotens te exposco, ut hoc consilium
Achiuis auxiliij suat.*

Nō. sonere. *Sonit, franguntur haste, terra sudat sanguine.*

Non. tu-
multi. *Quid hoc hinc clamoris? quid tumulti est? nomen qui usurpat meum?*

Non. occupo *Hector re summâ armato educit foras,
Castrisq; castra ultro iam ferè occupat.*

Non. cun-
cti. *Quicupiant dare arma Achilli, ut ipsi cunctent.*

Non. deve-
pente. *Ecce autem caligo oborta est, omnem prospectum abstulit.
Derepentè contrulit sese in pedes.*

Non. com-
miserescim? *Pervos, & vestrum imperium, & fidem, Myrmidonum vigiles comiserescite.*

Non. specus *Inferum vastos specus.*

Non. vagas *Constitit, credo, Scamander, arbores vento vagant.*

Non. strepiti. *Quid in castris strepiti est?*

Non. in,
uenter. *Seneriter fortuna ferri cernunt de victoriâ.*

Fest. Red-
hostire. *Quæ mea cominus machæra atque hasta hostiris manu.*

Non. tena-
cia. *Duce quadrupedem, iuga inuitum, doma infrenum, & iunge validè equorum
tenacia infrenari minis nequit.*

*
Hector quidem haut cessat obsidionem obducere.

Non. obs.
dio.

*
Nos quiescere equum est. nouimus ambo Vlixem

Diomed.
cap. 1.

*
Sublime iter quadrupedantes
Flammam tralitantes.

Varro lib. 6
est sine au-
toris no-
mine.

HECVBA.

*
O magna templa celitum
Commista stellis splendidis.

*
Nunquam scripsistis, qui parentem aut hospitem
Necasset; quo quis cruciatu perbiteret.

Non. perbi.
vere.

*
— quid petam

Presidij? quid exsequar? quo nunc aut auxilio, aut fugâ
Freta sim? arce & vrbe sum orba. quò accedam? quò applicem?
Cui nec patriæ arce domi stant, fractæ & disiectæ iacent.
Fana flammâ deflagrata, tostis alti stant parietes,
Deformati, atque abiecte crispa.

Cic. 3. Tusc.
& esse ex
hac Ennij
doctrinâ aliis

*
Heu me miseram, interij, pergunt lauere sanguen sanguine.

Non. lauero

*
Iuppiter tibi summe, tandem; malè re gestâ, gratulor.

Non. gratu-
lari.

*
Vide hanc, mea in quam lacrumæ guttatim cadunt.

Non. gutta-
tim.

*
Miserete annis, date ferrum, qui
Me animâ priuem.

Non. Mife-
rete.

Gell. lib. 11.
c. 4.

*
Hæc tu etsi peruorsè dices, facilè Achiuos flexeris:
Namque opulenti cum loquuntur pariter atque ignobiles;
Eadem dicta, eademq; oratio æquæ non æquè valet.

Non. modi-
cum.

Non. saluū.

Non. in,
Euenat, ma-
lè cit. idē in

pauperias.

Varro lib. 6

Cic. lib. 1. de
inuent. & l.

3. de nat. de-
or. & lib de
fato, lib. 1.

Tusc.

Auct. ad
Her. Prisc.

lib. de ver-
sib Comic
& lib. 7.

*
Quæ tibi in concubio verecundè & modicè morem gerit.

*
Vndantem salum.

*
Senex sum, utinam mortem oppetam,
Priusquam euenat, quod in pauperie mea
Senex grauiter gemam.

MEDEA.

*
Utinam ne in nemore Pelio securibus

*Casa adcidisset abiogna ad terram trabes.
Néve inde nauis inchoanda exordium
Cepisset, que num nominatur nomine
Argo; qua uecti Argini delecti viri
Petebant illam pellem inauratam arietis
Colchis, imperio Regis Pelie, per dolum.
Nam nunquam hera errans mea, domo efferret pedem
Medea, animo agra, amore sauo saucia.*

Varro lib 5.
& Diomed. *Quis tu es mulier, qui me insueto nuncupasti nomine?*

lib 2.

Ibid.
& Non. in,
cernere. *Nam ter mallem sub armis vitam cernere, quàm semel modo
Parere —*

Probus. *Iuppiter, tuque adeò summe Sol,
Qui res omnes inspicis,
Quisq; tuo lumine
Mare, terram, ac celum
Contueris: hoc facinus d'ypice
Prinsquam fit. prohibe scelus.*

Cicero pro
Rabirio. *Si te secundo lumine híc offendero, Moriêre.*

Tusc. 3. *Cupido cœpit miseram nunc me proloqui
Celo atque terræ Medæe miserias.*

Animum aduerte, & dicto pare —

Præter rogatum ne querare —

Varro lib 6
& Non. in,
contempla. *Asta, atque Athenas antiquum opulentum oppidum
Contempla, & templum Cereris ad Lenam adspice.*

Fest. cœsupta
Non. uenor. *Teneor consupta, undique venor.*

Varro lib. 6
et si sine au-
toris no-
mine. *Ad Helleponti claustra.*

Non. elimi-
nare. *Antiqua herilis fida custos corporis,
Quid sic te extra ades exanimata climinas?*

Cic. lib. 7.
ad famil. *Multi suam rem bene gessere & publicam
Patriâ procul: multi, qui domi etatem agerent,
Propterea sunt improbati.*

Non. ceste. *Saluete optima corpora,
Cette manus uestras, me asq; accipite.*

*
*Quò nunc me vertam ? quod iter incipiam ingredi ?
 Domum paternamne an ad Pelic filias ?*

Cic. lib. 3.
 de Orat.

*
Qui ipse sibi sapiens prodesse nequit, nequicquam sapit.

Cic. ibid. &
 3. de offic.

*
Sol qui candentem in caelo sublimat facem.

Non subli-
 mare.

*
Fructus verborum auris aucupavit.

Non aucu-
 pavit.

*
Tu me amoris magis, quàm honoris seruauisti gratiã.

Cic. lib. 4.
 tulcul.

*
*Vtinam ne unquam Medea Cholchis cupido corde pedem
 Extulisses —*

Non offerre

*
Pecudi dare viam una marito.

Prisc. malè
 ex Nemea.
 lib 5.

MENALIPPA al. MENALIPPO.

*
Regnum nostrum vt sospitent, superstitentq̃.

Non in, sos-
 pito & alibi.

*
Mibi susculpta, nate, pueros cremari iube.

Non. aus-
 culto.

*
*Certò hic est nulla, quin monstrum fiet,
 Hoc ego tibi dico, & coniecturã auguro.*

Priscian. de
 scindo. li. 10.

*
Quum saxum scisciderit.

Macrobi. 1.
 6. c. 4.

*
Lumine sic tremulo terra & caua cerula cadent.

*
Statã formã.

Gellius lib.
 5. cap. 11.

PHOENIX.

*
*Sed virum verã virtute viuere animatum addecer,
 Fortiterq̃ innoxium vacare aduersus aduersarios.
 Ea libertas est, qui pectus purum & firmum gestitat:
 Aliæ res obnoxie, nocte in obscurã latent.*

Gellius lib.
 7. cap. 17.

*
Quam tibi ex ore orationem duriter dictis dedit.

Non. in,
 driter, &
 sospiter.

*
Ibi tum derepentè ex alto in altum despexit mare.

Non; dere-
 pentè.

*
Sæuùm suspicionem ferre falsam, futilium est.

Non seuũ

*
Vt quod factum est futilè, nos amici feramus fortiter.

Non. futilè.

*
Stultus est, qui cupida cupiens cupienter cupit.

Non. cu-
 pienter.

*

Nō. *faxim.* Plus miser sum, si scelestum faxim quod dicam fore.

S C I P I O.

*

Gell. lib. 4. *Qui propter Hannibalis copias considerant.*
c. 7.

*

Macrob. li. *Sparsis hastis longis campus splendet & horret.*
6. c. 4.

*

Macrob. *Mundus celi vastus constitit silentio,*
lib. 6. c. 2. *Et Neptunus saevis undis asperis pausam dedit:*
Sol equis iter repressit unguis volantibus:
Constitere amnes perennes, arbores vento vacant.

T E L A M O N.

*

Fest. *obsi-* *Scibas natum ingenuum Aiacem, cui tu obsidionem paras.*
dis.

*

Nō. *in cla-* *Nam ita mihi Telamonis patris*
ret. *Atque facies proavi Iouis gratia ea est,*
Atque hoc lumen candidum claret mihi.

*

Non. *au-* *Audibo, atque aures tibi contra utendas dabo.*
dibo.

*

Non. *squa-* *Strata terra, laucere lachrymis vestem squalam & sordidam*
lam.

*

Nō. *porces-* *Deum me incendit facere pietas, civium porces pudor.*

*

Non. *parti-* *Eandem in me suspicionem sceleris partinit pater.*
uit.

*

Diomed. *in,* *Ex eo futurum abneant.*
abnuars.

T E L E P H U S.

*

Nō. *enodari.* *Verum quorum liberi letho dati*
Sunt in bello, non lubenter hac enodari audiunt.

*

Nō. *civitas.* *Et civitatem video Argium incendier.*

*

Non *itiner.* *Deumq; de consilio hoc itiner credo conatum modo.*

*

Fest. *mutire.* *Palam mutire plebeiopiaculam est.*

*

Non. *ad-* *Te ipsum hoc oportet profiteri & proloqui*
vorsum. *Advorsum illam mihi.*

*

Non. *ma-* *Qui illum Deij Deaq; magno mactassint malis*
it. re

*
Cedo, & caueo vestitus, squalida septus stolâ

Non. sola,

*
Regnum reliqui septus mendici stolâ.

THYESTES.

*
Aspice hoc sublimen candens, quem inuocant omnes Iouem

Apul. & Fest
in, sublime.
Cic. de nat.
deor. lib. 2.
Non. dele-
gat.

*
Et me Apollo ipse delectat, ductat Delphicus.

Non. contin-
gere.
Non. con-
glomerare.
Non. in,
cernere.

*
Quam mihi maximè hic hodie contigerit malum.

*
Hec mea fortuna, ut omnia in me conglomeras mala!

*
Impetrem facilè ab animo ut cernat vitalem Bæbium.

*
Inflacebunt conditiones, repudiato, & reddito.

Non flacer.

*
Sed sonitus aures meas pedum pulsu increpat.

Non. in,
strepere.

*
Ibi quid agat, secum cogitat, parat, putat.

Non. in,
putare.

EX INCERTIS ENNII TRAGOED.

*
Atque prius pariet locusta lucam bouem.

Varro, li. 6.

*
Exemplo acceptum me necato & filium.

*
Ut tibi Titanis Trivia dederit stirpem liberum.

Non. fretum.

*
Crassa puluis oritur, omnem persolgat cali fretum.

Varro, li. 6.

*
Vindictam victis sumserunt perduellibus.

Varro, li. 4.

*
Dictator ubi currum insidit, peruehitur usque ad oppidum.

Varro, li. 6.

*
Ea Thelis illi mater.

*
Si voles aduertere animum comiter, monstrabitur.

*
He he, ipse clupeus cecidit.

Cic. l. 2. de
finib.

*
Nimium boni est, cui nihil est mali.

*
Salmacida spolia sine sudore & sanguine.

Cic. l. 1. de
offic. & Fest

*
Tum pauor mihi sapientiam omnem ex animo expecterat.

Cic. 4. Tu'

*
Flagitij principium est nudare inter ciues corpora.
 *

Cic. 1. de offic. *Homo qui erranti comiter monstrat viam,
 Quasi de suo lumine lumen accendat, facit;
 Nihilominus ipsi lucet, cum illi accenderit.*
 *

*
Nulla sancta societas, nec fides regni est.
 *

Lib. 2. offic. *Quem metuunt, oderunt: quem quisque odit, perisse expetit.*
 *

*
Benefacta male locata malefacta arbitror.
 *

*
O fides alma, apta pennis; & iusurandum Iouis.
 *

Lib. de Amicitia. *Amicus certus in re incertâ cernitur.*
 *

Lib. 1. de Orat. *Suarum rerum incerti; quos ego mea ope ex
 Incertis certos, compotesq; consilii
 Dimitto, ut ne res temere tractent turbidas.*
 *

Cic. lib. 4. de finibus. *Non refugiat timido sanguen, atque exalbescat metu.*
 *

Prisc. lib. 6. Lib. 1. de diuin. *Non habeo denique nauci Marsum augurem,
 Non vicanos aruspices, non de circo astrologos,
 Non Istacos coniectores, non interpretes somnium.
 Non enim sunt ij aut arte diuini, aut scientia.
 Sed superstitiosi vates, impudentesq; arioli,
 Aut inertes, aut insani, aut quibus egestas imperat:
 Qui sui questus causâ fictas suscitant sententias.
 Qui sibi semitam non sapiunt, alteri monstrant viam.
 Quibus diuitias pollicentur, ab his drachmam petunt.
 De his diuitis sibi deducant drachmam, reddant cetera.*
 *

*
*Ego Deum genus esse semper dixi & dicam calitum;
 Sed eos non curare opinor, quid agat humanum genus.*
 *

Cic. in Lucullo. *O pietas animi.*
 *

Scru. in 1. Aeneid. *Induta fuit senu stola.*
 *

Scru. in 6. Aeneid. *Imprimiq; genæ genam.*
 *

Cic. in Ora. *Vi patefecerunt Fruges*
 *

*
Idem campus habet.

In templis isdem.

Cui, quod in me est, execrabor hoc quod lucet, quicquid est.

Celi palatium.

Ego eo ingenio natus sum, amicitiam

Atque inimicitiam in frontem promptam gero.

Andromache nomen qui indidit, rectè indidit

Quapropter Parim pastores nunc Alexandrum vocant.

Queque ceruleo freto orta, nare cæpta.

Habet is coronam vitulans victoriâ.

Apud emporium in campo hostium per mæna.

Topper quàm nemo meliùs scit.

Vinam, an moriar, nulla in me est metus.

Et quis illæc est, que lugubri succincta est stola.

Nec retrahi potestur imperiis.

Affectari se omnes cupiunt.

Labat, libuntur saxa, cemente cadunt.

Effundit irarum quadrigas.

Eos deduci quã relinqui, euehi quàm deserui malo.

An aliquid quod dono illi morares: sed accipite.

Tibi vita seu mors in mundo est.

Omnes mortales sese laudari exoptant.

In lustris nos quiescere æquum est, nonimus

Ambo Vlyxem

Philosophandum est paucis. nam omnino hand placet.

Atque genua comprimis artâ genâ.

Cic. denat.
deor. lib. 2.
Gell. l. 19, c.
8. & Non.

Varro lib. 6

Fest. vitulâs

Fest. mæna.

Fest. Topper.

Fest. metus.

Non. quis-
quis.

Diom. li. 1.

Priscian.
affectari. l. 8.
Non. ceme-
ta.

Seru. in 12.
Æacid.
Diom. lib. 2

Diom. l. 1.

Charisius
de, in mun-
do, lib. 2. ¶
D. Aug. lib.
13. de Tri-
nit. c. 3
Diom. l. 1.

Gell. lib. 5.
c. 15 & 16.
Isidor. l. 11.
Orig. c. 1.

FRAGMENTA
CN. NÆVII.
ÆGISTHVS.

*

Non. *lustra.* Tum autem lasciuum Nerei simum pecus,
re. Ludens ad cantum clausum lustratur.

ALCESTIS.

*

Non. *obesus* Corpore pectoréque undique obeso
Gell. lib. 19. *Mente excensa, tardigenulo*
Senio oppressum.

*

Varro li. 6. *Velata frondentis comas.*

*

Manciolis tene illum.

*

Hoc fieri impendio fit.

DANAÆ.

*

Non. *cōpos.* Eam nunc esse inuentam opprobriis compotem scis.

*

Non. *confi-* Excidit orationis omnis confidentia.
dentia.

*

Non. *fama* Desubito famam tollunt, si quam solam videre in via.
& *desubito.*

*

Non. *exigor* Indignè exigor patriâ innocens.

*

Non. *icit.* Quam quondam fulmine icit Iuppiter.

*

Non. *lauere* Animi iubeo fonte lauere nemini manum.

*

Non. *mini-* Etiam minitas? mitte que tua sunt magis, quàm mea.
tas.

*

Non. *manu* Manubias suppetat pro me.
bias.

*

Non. *pretiū.* Quia ut quisque est meritis, presens pretium pro factis ferat

*

Non. *contē-* Contemplo placidè formam & faciem virginis.
plo.

*

Non. *valen-* Omnes formidant hominis eius valentiam.
tia.

DVLORTESTES.

*

Caperata fronte.

HESIONA.

*

Gell. 1. 10.
c. 25.

Sine mihi gerere morem videar haud linguâ, verâ linguâ.

IPHIGENIA.

*

Passo vel hoc vicinum aquilone hortum fer foras.

Non. in,
passum.

LYCURGVS.

*

—*rifi egomet casabundum ire ebrium
Diabathra in pedibus habebat, atque amictus erat epicroco.*

Varro li. 6.
sine auct.

*

*Vos qui regalis corporis custodias
Agitis, ite actutum in frondiferos lucos; ubi
Ingenio arbuscula innata sunt, non obsita.
Ducite eò argutis linguis mutas quadrupedes:
Ut in venatu vitulantes ex auis
Locis, nos mittant Pænis, decoratos feris.
Alij sublimè alios saltus illicitè, ubi
Bipedes volucres lino linquant lumina.*

Vide Non.
ingenio, &
mutus, &
illicere, &
vitulantes.

*

Longè latèque trans nostros féruere.

Non. féruere.

*

Tuos qui celsos terminos tutant.

Non. tutant.

*

Ignoti iteris sumus, tute scis.

Non. iteris
& ignoti.
Prisc. lib. 6.

*

—*oderunt Dÿ homines.*

Iniuriôsè. egône an ille iniuriam facimus.

Non. iniu-
riè.

*

Sed quasi amnis cis rapit, sed tamen inflexa flectitur.

Non. amnis

*

Iam Solis aestu candor cum liquefceret.

Non. liqui-
dum.

*

Pallis, patagiis, crocotis, malacis, mortalibus.

Non. croco-
tula.

*

Quèq; incedunt omnes aruas obterunt.

Non. arua.

*

*Pergite thyrsifera Bacche modo,
Bacchico cum schemate.*

Non. sche-
ma.

*

*Proin Dryante rege prognatum patre
Lycurgum cete.*

Non. cete.

Sine ferro, pecuda manibus ut ad mortem meant.

Non. pecua.

*

Aliè iugatos angues in se gerunt.

Non. an-
guis.

*

Suaue summum melos

Non. Melos

Non, acrimonia. *Ne ille mei feri ingenij atque animi acrem acrimoniam.*

Non, vapos. *Iam ubi nos duplicant aduenientis timos, vaposq̄.*

Non, obstinatus. *Vos qui astatis obstinati.*

Non, sumbraria. *Vt videam Volcani operâ, hæc flammis fieri flora.*

Non, potior. *Dic quo pacto cum potiti, pugna an dolis?*

PHOENISSÆ.

Non. *Summe arma. iam te occidam clauâ scirpeâ.*

PROTESILAVS.

Non, gracilens. *Demia gracilentis colorem, dum ex hoc gracilens fit.*

Non, icca. *Clam ineunt, irruunt, cachinnos, ioca, dicta risitant.*

Prisc. quie. lib. 6. *Laodamia complexa somno corpora operiuntur ac suavi quie dicantur.*

TELEPHVS.

Non, iteris. *Studiumq̄ iteris reprime.*

EX INCERTA.

Non, metus. *Magni metus tumultus pectora possidet.*

Eccum venire video ferme iniuriis

Varro, lib. 6 *Strionum hic moderator rusticus.*

Hoc ubi æthra cerulâ septum stat hemispherium.

Fest. in, numero. *Neminem vidi qui numero sciret, quique scit ut est opus.*

Fest. in, parsa. *Malè parta, malè dilabuntur.*

Fest. in, ruminant. *Simul alius aliunde ruminant inter se.*

Fest. toppe. *Capesset flammam Volcani toppe.*

Fest. sagmina. *Ius sacratum Iouis iurandum sagmine.*

Scapos atque verbenas sagmina sumpserunt.

Mare interlibere.

*
— *letus sum*

Laudari me pater abs te laudato viro.

Isidor.
Etyrn. vel
Orig. Cice-
ro Tusc.
Non. pro-
micare.

*
Siquidem loqui vis, non perdocere, multa longè promicanda oratio est.

EX M. PACVIVIO.

ANCHISES.

*
Id promontorium, cuius lingua in altum projicit.

ANTIOPÆ.

Gell. lib 4.
c. 17.

*
— *perdita in lunie atque insomniâ
Frendere noctes misera; quas perpeffa sum.*

Non. in,
frendere. &
Charif. lib. 1.

*
fruges frendeo solas ac sicco robore.

*
Non vos hinc properè stabulis amolimini.

Non. amo-
lior.

*
Salvete gemini mea propages sanguinis.

Non. pro-
pages.

*
Sed cum animum attendo ad querendum quid fiet.

Nō. attendo.

*
flammeo vapore torrens terre fœtum exusserit.

Nō. torrens.
& Isidor.

*
Loca arida ininitis.

Diom. 1. 1.

*
Minitabiliterq; increpare dictis sevis incipit.

Non. mini-
tabiliter.

*
Cernicum flores dispergite crines.

Ex emendatæ
Cal. in Apul.

ARMORVM IVDICIO.

*
*Qui sese ad finem esse ad causandum volunt
De virtute; his ego cernundi do potestatem omnibus.*

Non. in;
causari, &
in, cernere.

*
Seq; ad ludos iam inde abhinc exerceanr.

Charif. in,
abhinc. lib. 2

*
Pro imperio agendum, quis vetat, quisve attollat.

Nō. attolle-
rs.

*
Quod ego in aulivi, accipite; & quod æquum est, decernite.

Non. in au-
dire.

*
— & æquum est & rectum quod postulas.

Iurati cernant

Nō. cernere.

*
Dic quid faciam? quod me moneri effectum dabo.

Nō. moneri

Non. pœnitebant.

— prologo
Nunc pœnitebant, libant liberi grato ex loco.

Non. certetur.

An quis est qui te esse dignum, quæ cum certetur putes.

Fest. reapse.

Si non est ingratum reapse quod feci.

Non. vesci.

Qui viget vescatur armis, ut percipiat premium.

Fest. toruus.

Feroci ingenio tortuus, pragranti gradu.

Quum recordor eius ferocem & toruam confidentiam.

— nam canis

Nō. in. icit.

Quando est percussa lapide, non tam illum appetit
Qui se icit; quàm illum ipsum lapidem, à quo icta est petis.

Cic. in Ora.

Nihilne ad te de iudicio armorum accidit?

ATALANTA.

Non. in. libertatem.

Regi ut memorabis nunc regnam potitur transmissu patris.

Non. stirps.

Dubito quam insistam viam, aut quod primordium
Capissam ad stirpem exquirendum.

Non. confidentia.

Grandem atque atrocem coërce confidentiam.

Non. expedito.

Nam quod conabar, quum interuentum est, dicere
Nunc expedito.

Fest. sexus.

Triplicem virili sexu partum procreat.

Fest. unguis.

Suspensum in leuo brachio ostendo unguis.

Non. geminitudo.

Habeo ego istam quæ distinguam inter vos geminis iudinem.

Non famulitas.

Quæ famulitas.

Non. in. abdicare.

Mortem ostentant, regno expellunt, consanguineam esse abdicant.

Non de casibus.

Parentum incertum inuestigandum gratiâ.

Non callere

Omnes, qui, tanquam nos, sub regno seruiunt,
Callent domi cum imperio mctuere.

<i>Sollicita studio, obstupida, suspensio animo, ciuitas.</i>	Non. <i>ciuitas</i>
<i>Vbi ego me grauidam sentio aggrauescere Propinquitate parti.</i>	Non. <i>parti.</i>
<i>Dolet pigetq̄, magis magisq̄ me conatum hoc nequicquam itiner.</i>	Non. <i>itiner.</i>
<i>Que egritudo insolens mentem attentat tuam?</i>	Non. <i>insolens</i>
<i>Super satis agere, ut ne in mare animum occupes,</i>	Non. <i>occupare.</i>
<i>Magnatè, ut vcrear loqui, porcet pudor.</i>	Non. <i>porcet.</i>
<i>Quid isthuc est vultum alligat que tristitias?</i>	Non. <i>tristitias.</i>
<i>Quum in cultos peruestigans inrimarer sinus.</i>	Non. <i>rimari.</i>
<i>Consentire ac dissentire partem da cursu equiter.</i>	Non. <i>equiter.</i>
<i>— is vestrorum vter sit cui signum data est.</i>	Non. <i>cette.</i>
<i>Cette.</i>	
<i>Et si metuo pietate plaga palam.</i>	Non. <i>plaga.</i>
<i>Calvdonia altrix terra exuberantium virum.</i>	
<i>Extremum intra campterem ipsum pregradat.</i>	Varro lib. 1. Non. <i>pregradat.</i>
<i>Parthenopæum—</i>	

CHRYSSES.

<i>Dij monerint meliora atque amentiam auerruncassint.</i>	Partim ex Varr. lib. 6. & Festo, partim Nō. Coniunxit ex variis Ci ceronis & Varr. locis vir doctus.
<i>Hoc vide circum circaq̄, quod complexu continet Terram; quod nostri celum memorant, Graij perhibent aethera. Quicquid est hoc: omnia is animat, format, auget, alit, serat, Sepelit, recipitq̄ in sese omnia, omniumq̄ idem est pater: Indidemq̄ eadem que oriuntur, de integro, æquè eodem occidunt.</i>	
<i>Nam istis qui linguam auium intelligunt; Plusq̄ ex alieno iecore sapiunt, quam ex suo: Magis audiendum, quam auscultandum censeo.</i>	Cic. lib. 1. de diuina & Non.
<i>Ciues antiqui, amici maiorum melim, Consiliūm socij, auguriūm atque extūm interpretes.</i>	Cic. in Ora,
<i>Postquam prodigiūm horriferaū, portentūm pauor.</i>	

Non. aucu- *Incipio saxum tentans scandere verticem*
 P^o. *In summum, dein omnes in partes prospectum aucupo.*

Fest. *specus. Est ibi, sub eo saxo, penitus strata arenâ ingens specus.*

Prisc. lib. 6. *Ossum inhumatum, æstuosam auram.*

Non. vesi- *Fuginus, qui arce hac vescimur.*
 mur.

Non. Aiu- *Aiutamini & defendite.*
 ramini.

Non. augu- *Propemodum animus coniecturâ de errore eius augurat.*
 rat.

Non. inte- *Sed cesso inimicitiam integrare.*
 grare.

Non. popu- *Atque ut promeruit pater, mihi, patriam populavit meam.*
 lare.

Non. fluci. *Interea loca flucti flaccescunt, silescunt venti, mollitur mare.*

Non. Adiu- *Mater est terra, animam æther adiugat.*
 gare.

Varr. lib. 4. *Aesti fortè ex arido.*
 Non. æsti.

Non. opino. *Inueni opino esse optimum, Orestes ut heres sict.*

Non. Ni- *Solisq; exortu capebit candorem, occasu nigret.*
 gret.

Fest. redan- *— promerendæ gratiæ;*
 truare. *Simul cum videam Gratos nil mediocriter*
Redantruare, opibusq; summis persequi.

Non. deiu- *— perq; nostram egregiam*
 gare; & me- *Vnanimitatem, quam memoria deiugat.*
 moria.

Non. pote- *Si qua potestur inuestigari via.*
 stur.

Non. certis- *Atque eccos unde certissent.*
 sent.

DVLORESTES.

Vatro. lib. 6 *Allieni in Aegæo freto.*

Prisc. de ple- *— pater*
 ros. lib. y. *In Caphareis saxis pleros Acheos perdidit.*

Non. incer- *Sed incertat me dictio, quin rem expedi.*
 tæ.

— Hymen.eum fremunt

Nō. resonit.

Aequales : aula resonit crepitu musico.

— Aeges

Ferme aderant equore in alto ratibus repentibus.

Varro. li. 6.

Si Priamus adesset, & ipse eius commiseresceret.

Seru. Aen.
II.

Hicne hic est, quem formæ gratia ante omnes nobilitat viros
Amplius, rubicundo colore, spectu proterno, ferox
Caperata fronte?

Fest. spectu.
Non. notifi-
liare.

Nam te in tenebris sepe lacerabo fame
Clausum, & fatigans artus torto distraham.

Non. torto.

Macte esto virtute operaque, omengq; approbo.

Non. Macte.

Gnatam despondit, nuptiis hanc dat diem.

Non. dice.

— quid? quondam & mihi

Non. puditi

Piget paternum nomen, maternum pudet
Profari —

Non. vani-
tudo.

Primum hoc abs te oro, ne mi inexorabilem
Faxis, ne turpassis vanitudine etatem tuam.

Vbi illic est me miseram quam clamor eliminat.

Non. elimi-
nare.

Nil coniectura quivui interpretariet
Quorsum flexiuvicè contenderet.

Non. con-
tendere.

Nōne officium fungar vulgi, atq; egre madefactū feram.

Nō de Ac-
culatiuo.

Responsa explanat. mandat ne mater fuat
Cognoscendi vtrquam aut contuendi copia.

Non. fuat.

Non vetet animum egritudine in re creperâ confici.

Non. crepe-
ra.

Vel cum illum videas sollicitum orbitudine.

Non Or-
bitud.

Delphos venum pecus secunde abstabula ac itinere contuli.

Non itinere

— is quis est?

Nō. occupo

Qui te, ni tu illum occupas, letho dabit.

Non. in,
mitti; cor-
ruptè autè,
grandiri.

Nec grandiri frugum fatum posse, nec mitescere.

Non proli- Ori mi, ne flectas fandi mi prolixitudinem.
xuitudo.

Non-con. Vnde exoritur? quo presidio fretus? auxiliis quibus?
sternari. Quo consilio consternatur? qua vi? cuius copis?

Cic. l. 3. de Interea propè iam occidente Sole inhorrescit mare,
Orat & lib. Tenebre conduplicantur, noctisq; & nimbùm occecat nigror.
l. de Diu. Flammâ inter nubes coruscat, celum tonitru contremit.
Grandò mista imbri largisq; subitâ turbine precipitans cadit.
Vndique omnes venti erumpunt, seu existunt turbines,
Feruet estu pelagus.

Non.munes Animum, quæ tum largitio multis ignota erat.
Munificus nemo putabatur, nisi pariter volens.

Non. soniti. Quidnam autem hoc soniti est, quòd stridunt fores?

Non. inci- Si quis hac me oratione incilet, quid respondeam?
lare.

Non. ma- Vtinam nunc matrescam ingenio, ut meum patrem
trescam. Vlscisci queam.

Non. teme- Egone? tyranni noui temeritudinem.
ritudo.

Non. calui- Me caluitur suspicio: hoc esse illud, fore
tur. Quod occultè Ajax prædixit.

Non. autu- Aut hic est, aut hic adfore actutum autumo.
mo.

Non. adiu- Illum quero qui adiutatur.
tatur.

Non. in, Vt si ita sunt promerita vestra æquiparare ut queam;
fatiscere. & Vereor si unquam fatiscar facere quod quibo boni.
in. fatiscun-
tur.

Non. ami- Nunc ne illum expectes, quando amico amicitè
citer. Fecisti.

HERMIONA.

Vatro. li. 5. Regni alieni cupiditas pellexit.

Auct. ad Fortunam insanam esse, & cecam, & brutam perhibent Philosophi,
Her lib. 2. Saxoq; instare eam globofo prædicant volubilem.
Ideo quò saxum fors impulerit, cadere fortunam autumant.
Cecam ob eam rem esse memorant; quia nihil cernat, quò sese applicet.

*Insanam autem illam aiunt, quia atrox, incerta instabilisq. sit.
 Brutam autem, quia dignum atque indignum nequeat internoscere.
 Sunt autem & alij Philosophi qui contra fortunam negent
 Esse ullam, sed temeritate omnia autument regi. id magis
 Verisimile aiunt: quod usus reapse experiundo edocet.
 Velut hic Orestes modo fuit Rex, modo mendicus factus est:
 Naufragio res haec contigit. nempe ergo haud fortuna obtigit.*

In turbâ Orestis cognitâ, agnata est soror.

Prisc. l. 10.

Quantumq. ex discorditate cladem importem familie.

Non. disc.
corditas.

Non tute hinc à conspectu amolire?

Non. amo-
liri.

Tyndareo fieri contumeliam, cuius à te veretur maximè.

Non. in, ge-
nitius pro
accusat.
Non. aprus.

Quod ego in acie celebros obiectans vitam, bellando aptus sum.

Non. la-
mentas.

Lamentas fletus facere compendi licet.

Non. brutû

Et obnoxium esse, aut brutum, aut elinguem putes.

Non. dicere

Prius data est, quam tibi dari dicta, aut quam reditum est Pergamo.

Non. con-
corditas.

*Concorditatem hospitio adiunctam perpetem
 Probitate conseruetis.*

Non. digna
rent & Dio-
med. lib. I.

Quum neque me aspicere aequales dignarent meae.

Non. auxi-
zudo.

Tristitiâ atque animi intolerandâ anxitudine.

Fest. sagis.

Aut non cernam nisi tagam.

Nō. spissum.

*Habet hoc senectus in se, cum pigra est ipsa; ut spissa omnia
 Videantur confieri.*

Currum liquit, chlamyde contortâ aslu clupeat brachium.

Varro lib. 4.
& Non. in,
clypeas.

O flexanima atque omnium regina rerum oratio.

Non. in,
verbo, Fle-
xanima.

*Quod tamen ipsa orbitas grandeuitasq. Pelei per penuriam
 stirpis subaxet.*

Non. gran-
danitas.

Sab iudicio quoque omnes gradus tetinerim.

Non. teti-
neris.

Non *meta-*
ret. *Paucis absolvit, ne memoret diutius.*
Diomed.
lib. 1.
Non. *clepo.* *Sermonem hinc nostrum ex occulto clepit, quantum intelligit.*

Non. *domu-*
sio. *Nam solis Danais hinc domitionem dedis.*

Non. *gemi-*
ni. *Par fertitudo, gemina confidentia*

I L I O N A.

Non. *alter-*
cata. *Cur illa hinc mecum altercata est.*

Fest. *repotia* *Ab ea depulsum mammam, pedagogandum accipis*
Appotulus liber.

Nō. *adiugo.* *Blandam hortatricem adiugat voluntatem.*

Nō. *cluentur.* *Sed hac cluentur hospitum infidelissimi.*

—quis Deos

Non. *dignet* *Infernos, quibus caelestes, dignet decorare hostiis.*

Nō. *expetūt.* *Dij me etsperdunt, tamen esse adiutam expetunt:*
Quod, priusquam intereo, spacium vlciscendi danunt.

Nō. *lactare.* *Ne porrò te error, qui nunc lactat, maceret.*

Non. *poti.* *Vt si onere credo adhuc sceptrum patienter poti.*

Non. *inibi.* *Profectò aut inibi est, aut iam potiuntur fugum-*

Nō. *offendo.* *Quos ego ita ut volui offendo incolumes.*

Non. *unosè* *Occidisti, ut multa paucis verba unosè obnuntiem.*

Non. *ungu-*
lus. *Repugnanti ego porrò hunc vi detraxi ungu-
lum.*

Fest. *perpetè* *Fac ut cœpisti, hanc operam mihi des perpetem*
Oculis traxerim.

M E D E A.

Non. *boiunt* *Clamore & sonitu colles resonantes boiunt.*

Non. *vagat* *Quid tandem, ubi ea est? quòd recepta exsul incertavagat.*

Prisc. *egre-*
gius lib. 3. *Mulier egregiissimam formam.*

Possum ego istam capite cladem auerruncassere?

Non. *auerruncassere.*

Diuersi circumspicimus, horror percipit.

Macrob. li. 6. c. 1.

Illum amor quem dederat, qui plus pollet, potiôrque est patre.

Cic. 4. Tul.

M E D V S.

M E D E A: — *Atque eccum ipsum in tempore*

Ostentum senem. tu corne te senex? proh Iupiter!

Varro.
Festus.
Nonius,
Macrob.

S E N. *Quis tu es mulier que me insucto nuncupasti nomine?*

M E D V S. *Sentio pater te vocis calui similitudine.*

Sed quid conspicio? num me lætens caluitur auitas?

Calitum Camilla expectata aduenis. Salue hospita.

Populo qui faustum sempiternè sospitent.

Non. in, *sospitare.*

Credo quorsum itiner tetinisse aiunt.

Non. *tetinisse.*

Lingua bisulcis actu crispo fulgere.

Non. *fulgere.*

Que res te ab stabulis abiugat, certum est loqui.

Non. *abiugat.*

Repudio auspicium. regrediendum est illico.

Non. *illico.*

Tonsilla pegi leuo in litore.

Prisc. *pango.*

Te Sol inuoco ut mihi potestatem diuis

Charif. li. 1.

Inquirendi mei parentis.

Quæ sunt isti? ignoti, nescio quæ, ignobiles.

Charif. li. 1.
& Prisc. l. 13

Custodite istum vos, ne eum quis attollat, nève attigat.

Non. in, *attollere.* &
Diomed.
Non. in, *betere.*

Ire si recto, pergit iter: iam si ire conor, prohibet betere.

N I P T R A.

Barbari eam pestem nauibus nostris obtulit

Nona figura factam, commissam infabre.

Non. *infabre.* & *committere.*

Actate integrâ, feroci ingenio, facie procerâ virum.

Non. *facies.*
& Gellius l. 13 c. 28.

Aduenio in scrupulosam specum.

Prisc. de, *specus.* lib. 6.

Spartam repedare instat, id si perpetrat.

Fest. *perpet.*

Cic. 2. lib.
Tufcul.

*Tu quoque Vlyxes, quamquam graviter cernimus ictum, nimis
Es animo molli; qui consuetus in armis animum agere.*

— retinete, tenete, opprimite,
*Vlcus nudate. heu miserum me, excrucior.
Operite, abscedite, iam iam dimittite.
Nam attrectatu & quassu sanuum amplificatis dolorem.
Pede tentim ite, & sedato nisu, ne successu arripiat maior dolor.*

Festus in,
serilla, & in
subscudes.

*Nec vlla subscus cohibet compagem alvei,
Sed suta lino & sparteis serilibus.*

Non pariter *Pariter te esse erga illum video, ut illum te erga scio.*

Gell. l. 2. c.
26.

*Cedo tamen pedem, lymphis flavis; flavum ut pulverem
Manibus iisdem, quibus Vlyxi saepe permulsi abluam;
Lasitudinemq; minuum manuum mollitudine.*

Cic. 2. Tuf.

*Conqueri fortunam adversam, non lamentari decet:
Id viri est officium, fletus muliebri ingenio additus.*

Non. hinc. *Vos betite in pugnam defensum patriam.*

PAVLLVS.

Non prog-
nij & celerè.

Gell. lib. 9.

c. 14. & Cō-

iect in Var-

ron. lib. 6.

Macrob. l. 6

Sat. c. 5 Prif.

lib. 6.

Non. niuis.

Pater supreme nostra progenij patris,

Nunc te obtestor celerè sancto subueni

Censori.

Quamuis caprigeno pecori grandior gressio sit

Sagittis, plumbo, & saxis grandinat, niuis.

PERIBOEA.

Non. niti.

alia duo cō-

cinnauit Cō-

icc. in Varr.

auct. lib. 6.

Ardua per loca agresti

Nititur, ac trepidante gradu,

Saxaque scrupae Bacchi

Altiæque templa propè aggreditur.

Non. mode-

rat, & leua-

re,

Non. atas

mala.

Neque tuum te ingenium moderat, neque fraterna ira exilium leuat;

*Parum est, quod te atas malè habet, ni etiam hinc ad malam
atatem adiungas cruciatum reticentia?*

Non. gliscit. *Sed nescio quidnam est, animi horrescit & gliscit gaudium.*

*Nam me perbitere, illis opitularier,
Quouis exitio cupio, dum prosum modò.*

Non. perbi-
tere.

Theſiantem fremitus concidi melum.

Non. melus.

*Conſternata anima, ex peſtore hac & volvere
Conſilium, ſubit omnes quod de nata eſt modò
Quo pacto inimicis mortem & huic vitam efferas.*

Non. con-
ſternari.

Belluarum ac ferarum aduentus ne tetret loca.

Non. tetret.

Aut qua egi, ago vel axim auerruncem.

Non. auer-
runcem.

In triplici pertimefactus marore animi, incertè errans vagat.

Non. vagas

Postquam eſt oneratus frugum & floris Liberi.

Non. de Ge-
nitio.

Tamen obſirmato animo mitescit metus.

Non. tamè.

Patior facilè iniuriam, ſi eſt vacua à contumeliâ.

Nō. iniuria.

Regnum potior, coniugem maſto inferis.

Non. de No-
minatuo.

Flexa, non falſa autumare dictio Delphis ſoles.

Non. autu-
mare.

Tu mulier tege & tuta templa Liberi.

Non. suta.

Non poteſt Menalippe hîc ſine tuo opera exanclari clauos.

Non. exan-
clari.

Lapit cor cura, arumna corpus conficit.

Non. lapit.

Corpusq; meum tabe, merore, errore, macore ſenet.

Non. macor.

Metus, egeſtas, maror, ſenium, exſilium, & ſeneſtus.

Non. ſeniū.

Ecfare que cor tuum timiditas teritat.

Non. timor.

Nam ſi te tegeret pudor, ſiue adeò cor ſapientiâ imbutum foret.

Nō. imbue-
re.

Mane mane expedibo factum, mihi, quòd contra rogo, respondeas.

Non. expe-
diso.

Regnum Imperator, aternum morum ſator.

Non. de ac-
cuſatiuoſing.

Gnato ordinem omnem vt dederit, enodat patri.

Non. enodo.

O multimodis variè dubium, & proſperum copem diem.

Nō. copem.

Prisc. de se- *Quamquam atas senet, satis habeo tamen virium ut te arā arceam.*
net. lib. 10.

TANTALVS.

Non. pra- *Extremum intra camperem, ipsum*
greditur. *Iam prægreditur Parthenopæum.*

TEVCER.

Varr. lib. 6. *Flexanima tanquam lymphata & bacchi sacris*
de ling. Lat *Commota, in tumultis Teucrum commemorans meum,*
Alcyonis ritu litus peruolgans feror.

Carif. lib. 1. *Qui stirpem occidit meum.*
& Nō. stirps.

Cic. li. 1. de *Segregare abs te ausus, aut sine illo Salamina ingredi?*
Orat. *Neque paternam aspectum es veritus? cum me atate exactā*
Indignum liberūm lacerasti, orbasti, exstincti: neq; fratris necis;
Neque gnati eius parui; qui tibi in tutelam est traditus.

Non. in, *Quæ desiderio alumnūm, pœnitudine,*
aiumus, & *Squale, scapreg; incultā vastitudine.*
in, pœnitudo, & vasti-
iudo. f.

Non. facul. *Nos illum interea perficiendo propitiaturos facul remus.*

Fest. reci- *Rapido, reciproco, percito, angusto, citare, rectem, reciprocare unde, eque*
procare. *gremiis subiectare, adfigere.*

Cic. 3. dena. *Nam sicurent; bene bonis sit, male malis, quod nunc abest.*
Deor.

Non. putres. *Quamquam annisq; & atate hoc corpus putret.*

Fest. sagit. *Vt ego, si quisquam me tagit, & tagam.*

Prisc. lib. 4. *Postquam defessus perrogitando aduenas*
De natis, neque quemquam inuenit scium.

Ex Festo. in *Nisi coërceo proteruitatem, atque hostio ferociam.*
redhostre, &

Non. in. ho-
stire.

Fest. in. Sas. *Nam Teucrum regi sapsa res stetibilct.*

Nō. proquideo *Aut me occide, illa hinc sine vsquam prouideam gradum.*

Nō. faceffere *Te repudio, nec recipio naturam dico faceffi.*

Non. ibi. & *Faceffite hinc omnes, parumper tu mane.*
Fest.

Quam te post multis tuor tempestatibus

Noa. tueri.
& tempestas.

Tibi poëta pro sua parte falsa confictaque canant, qui causam humilem dictis ampliant.

Non amplans.

Profusus gemitu, marmuro.

Fest. profusus.

Necque perpetrare precibus, nec precio quit.

Fest. perpetrare.

Patria est, ubicumque est bene.

Cicero 5. Tuscul.

Periere Dansi, plera pars pessundata est.

Prisc. lib. 5. & Fest. in, plera.

Nisi insititiâ, ferocitate, atque ferociâ.

Non ferocia

Haud sinam quicquam profari, priusquam accepso quod peto.

Non. accepso.

Mihi classem impetrat Thessalam, nostramque in altum ut properiter deducerem.

Non. properiter.

THYESTE.

Non illic luteis aurora bigis.

Fulgent. in, luteism.

EX INCERT. PACVII TRAGŒDIIS.

*Sanguine cassa, domiporta, terrigenia graditur,
Quadrupes tardigrada, agrestis. humilis, aspera,
Capite breui, ceruice anguinâ, aspectu truci,
Euiscerata, inanima, cum animali sona.*

Cic. lib. 2. de diuinat. Terull. de pall. Crinitus li. II. c. 7.

Graingena de isto aperii ipsa oratio.

*— quinctiam fera
Quibus abest ad precauendum intelligendi astutia.*

Cic. lib. 5. de fin.

Ego odi homines ignauâ operâ, & philosophâ sententiâ

Gell. l. 13. cap. 8.

Nam si qui, que euentura sunt, provideant, aquirerent Ioui.

Gell. lib. 14. cap. 1.

Filias tibi procreasse candem per Calypsonem autumant.

Carif. lib. 1. Prisc. lib. 6.

Hic tibi strepitus, fremitus, clamor, tonitru, rudentisibilus.

Varro lib. 4. & epist. Cælij. Fest. l. 1. c. 6.

*— Nerci
Repandirostrum, incurui ceruicum pecus.*

Tu luruifrontes pascere armentas soles.

Non. armentas.

Varro. lib. 4. *Exhalat auram terra atque auroram humidam.*

Varro lib 5. *Pastor exorto iubare, noctis decurso itinere*

Varro lib. 1. *Sol si perpetuò sit aut nox flammeo vapore, aut frigore,*
de re rust. *Fructus omnes interire.*

Varro lib. 6
de L. L. *— nulla res neque*
Cicurare, neque medericer potis est, neque
Reficere.

Fest. gena. *Nunc primum opacat flore lanugo genas.*

Fest. incico-
rem. *Reprime incicorem iracundiam.*

Fest manti-
c. Iurum. *Consilium cicur.*
Ad manticulandum astu aggreditor. scite, quid pro me, erue.

Educ, i, manticator. ita me facti oppressit ingo.

Aggreditur astu regem. manticulandum est hic mihi.

— machinam ordiris nouam
Manticulatam astu, sanctiora adicis

Iurairanda —
— quibus quotidie
Parue nox.e extergeantur.

Fest. mulce-
re. *Quid me obtutu terres, mulces laudibus?*

Fest. nequi-
tum. *Sed cum contendì nequitum vi, clam tendenda est plaga.*

Fest. obsti-
nati. *Obstinati exorsus.*

Fest. prolo-
gium. *Quid est? nam me exanimasti prologio tuo.*

Fest. repeda. *Paulum repeda gnate à vestibulo gradum.*

Fest. salacia *Hinc sentitiam salacie fugimus.*

Fest. solari. *Solatur, auxiliatur, hortaturq; me.*

Fest. spira. *Quid cessatis socij eiicere spiras sparticas.*

Fest. Topper. *Topper tecum sit potestus, faxit si mecum velit.*

<i>Labitur trabica in alucos.</i>	Fest. <i>trabica</i> .
<i>Nec satis resarrire.</i>	Varro lib. 6.
<i>At accepisti me isto cum verbo, miseretur tui.</i>	Non. <i>miseretur</i> .
<i>Postquam calunitas plures annos aruas caluitur.</i>	Non. <i>aruas</i> .
<i>Miseret me, lacrymis lingua debiliter stupet.</i>	Non. <i>debiliter</i> .
<i>Voce suppressâ, innatâ fronte, vultu turbido.</i>	Non. <i>frons</i> .
<i>Improbis, confidens, nequam malus videatur</i>	Non. <i>confidens</i> .
<i>Quæ te applicauisti tamen crummis obruta</i>	Prisc. lib. 9.
<i>Calchan.</i>	
<i>Iteris.</i>	Charif. lib 1

L. ACCII, vel ACTII, vel ATTII.

ÆNEADÆ seu DECIYS.

<i>Patrio exemplo me dicabo. animã deuorabo hostib.</i>	Non. <i>deuorabo</i> .
<i>Te sancte, venerans precibus, inuicte, inuoco, Portenta vt populo, patrio verruncent bene.</i>	Non. <i>verruncent</i> .
<i>Vim Gallicam obduc contra in acie exercitũve Patrum hostili fufum sanguen sanguine.</i>	Non. <i>sanguen</i> .
<i>Clamore & gemitu templum resonit calitum.</i>	Non. <i>sonit</i> .
<i>Eo nunc quòd eorum segnit.ate ardet focus.</i>	Non. <i>segnitas</i> .
<i>Fateor; sed sepè ignauit fortem in spe expectatio.</i>	Non. <i>ignauit</i> .
<i>Callecti voce canora fremitu peragrant minitabiliter</i>	Non. <i>minitabiliter</i> .
<i>Castra hæc vestra est, optimè esis meritis à nobis.</i>	Non. <i>castra</i> .
<i>Dy summa tibi perduellãm est, quorum aut quibus se à partibus gliscunt.</i>	Non. <i>gliscit</i> .
<i>Nihil neque periculi, neque tumulti est quod sciam.</i>	Non. <i>tumulti</i> .

Non. *callet.* Quod periti sumus in vita atque usu callemus magis.

Non. *adau-*
eravit. Quibus rem summam & patriam nostram quondam adauertavit pater.

A CHILLES.

Non. *delica.* Quâ re aliâ ex crimine inimicorum effugere possis, delica.

Non. *feruat.* Ne tum cum feruat pectus iracundiâ.

Non. *flac-*
gens. An scepra iam flaccet, ferat.

ÆGISTHVS.

Non. *callet.* Melius quam viri callent mulieres.

Non. *celebri.* Celebris gradu gressum accelebrasse decet.

Non. *fligi.* Heu cuiatis stirpem penitus fligi studet.

Non. *fra-*
gescens. Neque fera hominum pectora fragescunt, donec
vim persenserint imperij.

Non. *sordet.* Cum manus materno sordet sparsa sanguine.

AGAMEMNONIDES.

Non. *oblite-*
rare. Inimicitias Pelopidarum exstincta iam oblitteratas memoriâ renouare.

Non. *compo-*
nere. Sic multi, animus quorum atroci iunctas malitia est,
Composita dicta ex pectore euoluunt suo,
Quæ, cum componas dicta factis, discrepant.

ALCESTIS.

Prisc. *El. 9.* Cum strideret retracta rursus inferis.

ALCMÆON.

Non. *us-*
nans, & la-
bare. Tanta ut frustrando lactans, vanans protrahit

Non. *specis.* Quod dij interdum inferam penitus depressum altis clausere specis.

Non. *Grav-*
itas. Quia nec vos nec ille impunè irrideret meam
Gravemnitatem.

Non. *super-*
stites. Suos deseruit liberos, superstites sunt.

Non. *tardi-*
udine. Atque eccos segnes somno & tarditudine.

Postremo amplexa, fructum quem D^{ij} dant, cape.

Non. amplexa.

Quid ducat, cum te viderit socerum, generibus tantam esse impietatem.

Non. generibus.

Ut me repositum immerentem repentina nuntio alacrem
Reddidisti, ac me excitasti ex luctu in letitudinem.

Non. letitudinem.

A L P H E S I B O E A.

Quid tam obscuri dicunt? estne tam inenodabile?

Non. enodas

Aduercor, cum te esse Alcmaeonis fratrem factis dedicat

Nō. Adicat.

Sed angustitatem inclusam saxi squalidam.

Non. angustitatem.

—etsi est in malis

Deposuitus animus meus, quae scribi exinde audiet.

Non. deponere.

Ita territa membra animo egroto cunctant sufferre laborem.

Non. cūcto.

Tum ipsa sim & si misericordia eorum illa est liberum.

Non. misericordia.

Si tui veretur te progenitoris, cedo.

Non. de Genesio.

Odiorum hostificumq; diem obuuium turbam aspecti atq; horribilem.

Non. aspecti

Sed tibi cautim est adendum ad virum.

Nō. cautim

Non. augurent.

A M P H I T R Y O.

Si satis recte aut verâ ratione augurent.

Non. temeriter.

Hoc in re est, quod tu tam temeriter meam benevolentiam
Interiisse es ratus.

Fest. redhostire, & Non. redhostis
Fest. obstinatus.

Cedo ecquid te redhosti tum cum me affem obiectet facilius.

Aut tam obstinato animo confisus tuo.

Non. mala atas.

An mala etate vis multari exemplis omnibus?

Non. commutare.

Qui meum senium cum dolore tuo coniungam & cōparem?

Miseret lacrymarum, luctuum, orbitudinis.

Non. orbitudo.

Sed quanam haec est mulier, funesta veste, tonsu lugubri?

Non. tonsu.

Non. graci- Tamen, ista tua gracilitudo, & lucus facit
litudo. Propemodum ne dubitem.

Non. san- Cum patre paruos patrum hostificè sanguine sanguem
guem. viscere suo.

Non. ordiri. Non paruum rem ordibor. ne retice obsecro.

ANDROMACHA.

Non. lon- Annos malos, multosq; longinquè à domo
ginquè. Bellum gerentes summum summâ industriâ.

ANDROMEDA.

Non. vapos. Qui neq; terræ est datus nec cineris causa unquam euasit vapos.

Non. prolis- Mulicbre ingenium, proluuium, occasio.
uium.

Non. alere. Alui, educaui, id facite gratum ut sit seni.

Non. Fors. Multi iniquo mulier animo sibi mala aufere in malis,
Quibus natura praua magis, quàm fors aut fortuna obfuit.

Prilc. ningo Quum ninxerit celestium molem mihi.
lib 10.

Non. immâ Immane te habeat templum obuallatum osibus.

Non. tetuli- Donec tu auxilium Perseu tetulisti mihi.
sti.

Non. segni- Namque ut dicam te mctuanti segnitare addubitare haut meum st.
tate.

Non. algo. Misera obuallata saxo, senio, pedore, alguq; & fame.

Non. diui- Nosq; ut scorsum diuidos letho offeres.
dos.

Non famu- Nam postquam paruos vos oppressit famulitas.
litas. Vis atque egestas, fama, formido, pudor.

Non. Quot luna circulos annuos institit.

Non. seges. Quod beneficium haud sterili in segete rex te obesse intelligis.

Non. piget. Nec quæ te adiutem inuenio, hortari piget, non prodesse id pudet.

ANTENORIDAE.

Non. integr. Namque uenio huic ut mea ope opes Troia integrem.

Fortasse an sit quod hic non meret metus.

Nō. meret

Ad popolum intelligo referendum quoniam equiter
Sententiæ fuerit.

Nō. equite.

Quæ aut illorum copias fundam in campo, aut naues
vram, aut castra mactabo in mare.

Non. ma-
ctabo.

Sed quis hic est, qui matutinum cursum huc celeranter rapit?

Non. celeranter.

ANTIGONA.

Ne istum numerum amittas subitum oblatum.

Non. nu-
merum.

At at, nisi me fallit in obitum sonitus.

Non. obitū

Hec vigiles properate, expergite,
Pectora tarda sopere, exsurgite.

Non. exper-
gite.

Quid agis? pertubas rem omnem ac resupinas soror.

Non. resu-
pinas.

— iam iam neque Dii regunt,
Neque profecto Deum summus rex omnibus
Curat—

macrob. l. 6
Sat. c. 1.

Quanto magis te istiusmodi esse intelligo;
Tanto, Antigona, magis me par est tibi
Consulere & parcere.

Idem. c. 2.

ARGONAVTAE.

— tanta moles labitur
Fremebunda ex alto, ingenti sonitu & spiritu
Præ se undas voluit, vortices vi suscitavit,
Ruit prolapsa, pelagus respergit, reflavit.
Ita dum interruptum credas nimbium voluier,
Dum quod sublimè ventis expulsum rapi,
Saxum aut procellis, vel globosos turbines
Existere ictos, undis concursantibus.
Nisi quas terrestres pontus strages conciet.
Aut fortè Triton fuscina evertens specus,
Subter radices penitus undanti in frito
Molem ex profundo saxeam ac calum vomit.

Cic. de nat.
Deor. l. 2.
& Plisc. lib.
de vers. Co-
micis, sed
alio ordine

Sicut citi atque alacres rostris percussunt
Delphini.

Cicero d.
loco.

— Syluani melo

Consimilem ad aures cantum & auditum refert.

ARMORVM IVDICIVM.

- Non. hiscere *Hem vereor, plus, quàm fas est captiuum, hiscere,*
- Non. vesci. *Cedit, Achilli in clytis armis vesci studet,
Vt ea cuncta optimè is leuia præ illis putet.*
- Non. subiti. *Bene facis. sed nunc quid subiti mihi febris * astuat mali?*
* Colu. acci-
nit. *Quid est cur componere ausis mihi te, aut me tibi?*
Non. cõpon.
- Non. noxi- *Ocule noxitude obliteretur Pelopidarum, ac per nos sanctescat genus.*
tudo.
- Macrob. l. *— nam trophæum ferre me à forti pulcrum est viro:
6. c. 1. Si autem & vincar; vinci à tali, nullum est probrum.*
- Non. im- *Inter quos sæpe sanguine imbutos.*
butos.
- Nõ. peruico. *Sed peruico Ajax animo atque morabilioni.*
- Non. propria *Nam non facile, sine Deum operâ, propria humana sunt bona.*
- Non. auxi- *Vbi cura est, ibi anxietudo, acerba ibi cuncta consiliorum ratio, & fortuna.*
tudo.
- Nõ. exerciti. *In quo salutis, spes summas sibi habet exerciti.*
- Macrob. li *Virtutis sis par, dispar fortunis patris.*
6. c. 1.
- Ad Heren. *Apertè fatur dictio, si intelligas,
lib. 2. Tali dari arma, qualis qui gessit fuit
Iubet, potiri sistudeamus Pergamo.
Quæ ego profiteor esse mea: nam me æquum est frui
Fraternis armis; mihiq; adiudicariet,
Vel quod propinquus, vel quod virtute æmulus.*

ASTYANAX.

- Non. fors. *Itera in quibus partibus (namque audire volo)
Si est quem exopto, & quo captus modo
Fortunane, an fortè reperitur?*
- Non. mis- *Troia est testis, quere ex aliis qui illius miseritudinem;
itudo. Nomen clarum in humili saxo multis memorant vocibus.*
- Non. aucu- *Nunc in concilio id Reges Argiuum aucupant,
pant. Id querunt.*

Propter te tot tantisque habemus vastitates funerum.

Non. vasti-
tates.

In celsis montibus pecua, atque inter colles pascunt Danaï in Phrygiæ terminis.

Non. pecua.

Qui nostra per vim patria populauit bona

Non. popul.

Quorum crudelitatem nulla vnquam explet satias sanguinis.

Non. satias.

*Nihil credo auguribus, qui aures verbis diuitant
Alienas; suas ut auro locupletent domos.*

Gell lib. 14.
c. 1. Non. in
diuis.

*Hic per matutinum lumen tardo properantem gradis
Derepentè aspiciò ex nemore pauidum & properantem egredi.*

Non. dere-
pentiè.

—— abducite intrò. nam mihi
Miseritudine commouit animum excelsa aspecti dignitas.

Nò aspecti.

*Vtinam unicam mihi antistitam arcitenens suam
Tutetur.*

Non. antist,

Ferum feroci contundendum sauiiter.

Non. saui-
ter.

—— hunc altispicem
*Regionum fac. desistat exercitum
Morari, nec me ab domuitione arceat
Obscæno nomine. ——*

Nò. obscæni

ATHAMAS.

Atque ita de illis merui, ut iure hæc nunquam miserarent mala.

Non. misere-
rarent.

Cuius sit vita indecoris, mortem fugere turpem haud conuenit.

Non. inde-
coris.

Et profugiens hostem, inimici inuadam in manus.

Nò. inuad.

An dubito? Vah, quid agis? caue ne in turbam te implices.

Non. turbam.

Beneficium graue in hostium peperisti gratiam.

Non. graue.

Prius, quàm infans esses, facinus oculi vescuuntur tui.

Non. vescuunt
& infans.

ATREVS.

Epularum fictor, scelerum fratris delitor.

Prisc. delir.
lib. 9.

Concequit partem vapore, flammam tribuit verubus lacerta in focos.

Non. lacerti

Proinde ita parent se in vita, ut vinci nesciant.

Cic. Tusc. 5.

Non. *vesci.* Ne cum tyrannos quisquam epulandi gratiâ
Accumbat mensam, aut eandem vescatur dapem.

Piisc. lib. 6. Simul & Pisea premia arrepta à socru possedit suo.

Non. *sonere.* Sed quid tonitru turbida toruo
Concussa repente æquora celi
Sensimû sonere?

Nô. *digner.* Egône Argiuum imperium attingam, aut Pelopiâ digner domo?
Quoi me ostendam? quod templum adeam? quo more funesto colloquar?

Cic. 3. offic. Fregistîne fidem? Neque dedi neque de infideli cuiquam.
& lib. 1. &
pro Sextio. Oderint dum metuant.

Natis sepulchrum ipse est parens.

BACCHÆ.

Non. *fulge.* Letum in Parnasso inter pinos tripudiantem, in circulis
ra. Ludere, atque tedis fulgere.

Non. *ma-* Quod neque sat fingi, neque satis dici potest
gnitas. Pro magnitate.

Non. *modi-* Agite modico gradu, nifus iacite leues.
co.

Non. *accom-* Tum syluestres exuuias leuo pictas lateri accommodant.
mod.

Non. *in,* Syluicole inuisentes loca
færis. Vbi sanctus Cytheron frondet viridantibus factis.

Non. *gran-* Que neque vetustas, neque mors, neque grandæuitas.
dæuitas.

Non. *niii-* Formæ figura, nitiditate, hospes regius.
dias.

Fest. *osten-* ————— Pentheus
tum. Præsto cerritus nobis se stupens ultro ostentum obtulit.

Non. *nigret* Splendet sepe, ast idem nimbis interdum nigret.

Varr lib. 5. C H O. Quis me iubilat?
de Lingua B A C H. Vicinus tuus antiquus
Latina.

Macrob. l. 6 C H O. O Dionyse pater

Sa. urn. c. 5.

Optime vitifator,
O Semclâ genitus Enie.
Alonag, curru noctiuago Phæbe.

Deinde omnes, stirpe cum inclyta Cadmi, deuagant
matrone percite tumultu.

Non. v. 190.

Indecorabiliter alienos alunt.

Charif. li. 2.

Nam Floti crines video, vt propexi iacent.

Ex emēdat.
Schol. in A-
pul.

BRVTVS.

Nocte intempestā nostram deuenit domum.

Varro. lib. 5
de L. L.

Cum iam quieti corpus nocturno impetu
Dedi, sopore placans artus languidos;
Visum est in somnis pastorem ad me adpellere,
Pecus lanigeram eximia pulchritudine.
Duos consanguineos arietes inde eligi,
Præclariorēq; alterum inuolare me:
Deinde eius germanum cornibus connitier
In me arietare, coq; ictu me ad casum dari.
Exin prostratum terrā, grauitè sancium,
Resupinum, in celo contueri maximum
Ac mirificum ficinus; dextrorsum orbem flammæum,
Radiatum Solis, liquier cursu nouo.

Cicer. lib. 1.
de diuinat.

Rex que in vita vsurpant homines, cogitant, curant, vident,
Quæq; agunt vigilantes, agitantq; ea si cui in somno accidunt,
Minus mirum est. sed in re tantā haud temere visa offerunt.
Proinde vide ne, quem tu esse hebetem deputes equè ac pecus,
Is sapentiā munitum pectus egregium gerat,
Teq; regno expellat. nam id, quod de sole ostentum est tibi,
Popolo commutationem rerum portendit fore
Per-propinquam. hæc bene verruntur populo. nam quod ad dexteram
Capit cursum ableuā, signum præpotens, pulcherrimè
Auguratum est, rem Romanam publicam summam fore.

— qui rectè consulat, consul suat.

Varro de
L. L. lib. 4.

Tullius, qui libertatem ciuibus stabilierat.

Cic. pro
Sextio.

CHRYSIPPVS.

Aeternabilem diuitiam partitiessent.

Non. parti-
rent.

Quid agam? vox illius est. cerè omnes idem cernimus.

Non. cerne-
re.

Melius pigrasse, quàm properasse est nefas.

Fest. pigrass.

Fest. superes. *Quin hinc superescit, Spariam atque Amyclas trado.*
 cis.

Fest. rodus. *Nēque quisquam à telis vacuus, sed uti cuique obuiam fuerat ferrum, alius saxum, rodum.*

CLYTÆMNESTRA.

Pisc. reso- *Sed valua resonunt regiæ.*
 nunt. lib 9.

Non. incilas *Mater mea, iure factum incilus, genitorem iniustum approbas.*

Non. reti. *Vt quæ tum absentem rebus dubiis coniugem tetinerit,*
 nerit. *Nunc prodat ultorem.*

Non. pigre. *Omnes gaudent facere rectè, mali pigrent.*

Non. *Scibam hanc mihi supremam lucem & seruitutis fidem dari.*

Non. cōpos. *Cur me miseram irridet magnis compotem & multis malis?*

Non. flucti. *Flucti immisericordes iacere, & atra ad saxa allidere.*

Nō. sufferā. *Aut ego illum eripiam, aut illi pœnam sufferam.*

DEIPHOBVS.

Pisc. nexi. *Nos continuo ferrum eripimus, omnibus manicas neximus.*
 lib. 9.

Non. lēbus. *Eo autem nocte extremā, retia ut prouherem & statuerem:*
Fortè aliquanto plus quàm solitus lembo sum progressus longiùs.

Non. grauis *At infando homini gnatula erat, aut arena se exsule,*
Qui neque amico amicus unquam grauis, neque hostis hosti fuit.

DIOMEDES.

Non. exan- *Ferè exanclauimus tyranni seuum ingenium atque execrabile.*
 clare.

Non. attēdo *Simul aurem attendo, ut quirem exaudire amplius.*

Non. apud. *Adsum apud te genitor.*

Non. pecua. *Pasim, quæ præda, pecua balabant agris.*

Fest. gnobilis *Me Argos referam (nam hic suam nobilis)*

Non. nobilis *Ne cui cognoscar noto.*

Non. largi. *Benignè & pro beneficio largi atque ampliter.*

*Si unquam perpedi argnato, puer ne attenderis
Petere à me, id, quod nefas sit, concedi tibi.*

Non. atten-
der.

Et qualis fuerit fama celebrescat tua.

Nō. celebres

Multa amittuntur tarditie & secordiâ.

Non. tardi-
ties.

Ogygia mænia.

Fest Ogygia

*Ita è fletu & tenebris obstinatiùs
Speciem amissi luminis conspiciunt insolentiam.*

Non. insol-
entiam.

Non genus virum ornat, generi vir fortis loco.

Non.

EPIGONIS.

Qui nisi genitores ulto, nullum meis dat finem miseris.

Non. ulto.

Sapimus animo, fruimur animâ, sine animo anima est debilis.

Nō. animas

*Sed iam Antylochum huc vadere cerno, & nobis datur
bona pausa loquendi.*

Non pausa.

Apud abundantem antiquam amnem, et rapidas undas Inachi.

Non. amnis.

Et nōne Argiuos fremere bellum & velle vi vulgum videt?

Non. vulgum

Ita imperitus stupiditate erumpit se, impos consily.

Non. stupor.

Viden' ut te impietas stimulat, nec moderat metus?

Non. mode-
rat.

Nunc pergamus, supplicis placans celitum aras expleam.

Non. suppli-
cis.

Quid cesso ire ad eam? hem præsto est, camo collum granero.

Non. collum

Eloquere properè ac pauorem hunc meum expectora.

Non. expe-
ctorat.

Eaq; hoc causa, ut ne quis nostra auribus verba cleperet.

Nō. clepere.

ΕΠΙΝΑΥΣΙΜΑΧΗ.

Martes armis duo congressos crederes.

Charif. li. 1.

*Contrà quantum obfueris, si victus sies,
Considera, & quo reuoces summam exerciti.*

Nō. exerciti.

Vt nunc cum animatus iero, satis armatus sum.

Non. anima

- Non. multos. *Probis probatum potius, quam multis fere.*
- Charisius lib. I. *Incurso ita erat acris.*
- Non. pœniturum. *Quod si preedit, neque te, neque quemquam tue Arbitror pœniturum laudis, quam ut serues vide.*
- Non. terricula. *Vbi non terricula cita sunt.*
- Prisc. lib. 6. *Luciferâ lampade exurat Iouis arictem.*
- Non. amnis *Scamandriam undam falso sanctâ obtexi sanguine, Atque aceruos alta in amni corpore expleui bestico.*
- Non. de casibus. *Ab classe ad urbem tendunt, neque quisquam potest Fulgentium armam armatus ardorem obtui.*
- Non. fligi. *Nec perdolescit fligi socios morte, campos contegi.*
- Nō. fatisci & fatiscere. *Tamen haud fatiscam, quin tuam implorem fidem.*
- Non cōpara *Proin tu id cui fiat, non qui facias compara.*
- Nō. cernere *Primores proccrum reuocarent nomina, nisi esset quis qui armis secum velles cernere.*
- Non. in exemp. accusatiui pro genitiuo. *Eos mortalis scēnis—*
- Nō. mutus. *Item ad mæstitiam mutam infantium quadrupedum.*
- Non. seniū. *Mors amici subigit, quod mihi seniam est multo acerrimum.*

ERIGONA.

- Tess. porcent *Quibus oculis quisque nostrum poterit illorum obtui voltus, quos iam ab armis anni, porcent.*
- Non. comitasset. *Tu autem Acgisthus sine eodem lecto comitasset patri.*
- Non. pigrē *Fateor. sed cur propter te pigrem hæc, aut huius dubitem parcere capiti.*
- Nō. putret. *Quauquam ex sanguine hoc corpus mihi annis putret.*
- Nō. de Genitio. *Locorum latè viridia & frugum vbera.*
- Nō. assentio *Assentio. age nunc tu tuam progeniem, & ordine.*

Age, aze, amolire, amitte, caue vestem attigas.

Non. attig.

*Sed ubi ad finem ventum est, in quo illum fors expectabat loco,
Ad quem Orestes grauis sacerdos ferro prompto assistit.*

Non. grauis

Quod utinam me suis arcitenens telis maectasset Dea.

Non. ma-
ctare.

ERIPHILA.

Pallas bicorpor anguinum spiras trahit.

Prisc. lib. 6.

EVRYSA CES.

*Nunc per terras vagus, extorris,
Exturbatus regno, atque mari,
Super Oceani stagna alta patris,
Terrarum amfracta reuisam.*

Ex Nonio
& Varrone
sic iunxere
quidam.

Tu autem quod quero enoda, & qui sis explica.

Non. enoda;

*Nam ea oblectat spes exummosum hospitem,
Dum id quod miser est, clam esse censet alteros.*

Non.

*Iam potero incipiam, & sine quid vi contendam ut hinc
comportet texum Salaminem habeam.*

Non. conid-
dam.

Sed ut ratusta, & raueste, & vastitudine tarde forma tuis.

Non. vastit;

Numquam erit tam immanis, cum mea opera extinctum, sciet, qui fragescat.

Non. fra-
gescat.

Apud ipsum addiscas.

Non. apud.

Diffidam amantem cidere turbet vulgum ambigua

Non. vul-
gus.

Persuasit mæror, anxitudo, error, dolor.

Non. anxi-
tudo.

Hen me miserum, cum hæc recordor, cum illos reminiscor dies.

Non. de Ac-
cusatio.

*Opinione factum est, quanto minus stirpem educabant, tanto vereremur magis
cos esse.*

Non. opi-
nionem.

*Tot tropæa transfles, summam gloriam euorti sines
Tam desubito.*

Non. desu-
bito.

Tuam solitatem memoras, formidas tibi.

Non. solitas
Non. de Ac-
cusat. pro
Genitiuo.

Reprime parumper citatum quadrupedem.

Non. diser-
tim.

Disertim id vnum incommodum desit meis.

Non. squa- *Prò Dij immortal. es speciem humanam, inusitatam, egregiam,*
lor. *Indignam clade & squalitudine.*

Non. calu. *Sed memet caluor. vos istum, ut iussi, ocius abstrahite.*

Non. occu- *Quemadmodum impetum occupemus facere ultro in regem.*
patas.

Non. com- *Nihil est, si autem ad te retardat socium, in portu est*
parare. *copiâque subsistat modo tute ipse efforma & compara.*

Non. mise- *Hec mihi, ut etiam hec erumna mihi luctum addit luctibus. alia persona.*
rari. *Quid miserari id me Eurysacem tuam sodalitatem memoras? formidas tibi?*
te commiserabar magis, quam miserabar mei, multis mei & aliquando vexata
generibus.

Non. expers *Ille orbus, expers liberum.*

Non. ilico. *Ilico inquam habitat ovis quam propitius.*

HECVBA.

Prisc. lib. 6. *Veter fatorum terminus sic iusserat.*

HELENI.

Fest. probri. *Qui, nisi probrum, omnia alia indelicta estimant.*

Fest. mania. *Signo extemplo canere, ac tela ob meria offerre imperat.*

ILIONA.

Non. sanct. *Ibo ad eam, ut sciscam quid velint. value sonunt.*

Non. rimari *Aut stagnorum humorem rimarentur loca*

Non. mis- *Attrice vrsu se memordisse autumat.*
mordisse.

ION.

Prisc. aibae. *Quibusnam te aibant ortum locis.*
lib 10.

Prisc. lib. 6. *Ex taurigeno semine ortam fuisse, an humano eam.*

Charif. lib. 1 *Custodem assiduum Ioni apposuit virgini.*

MEDEA.

Non. aucu- *Ego me extollo in abietem, alie ex tuto prospectans aucupo.*
pau.

Non. immas- *Primo ex immi victum ad mansuctum applicans.*
ne.

*
Fors dominatur , neque ulli vita propria in vita est.

Non *propria*

*
Principio extispicum ex prodigiis , congruens ars te arguit.

Non. *extispicum.*

*
Nisi ut astu ingenium , lingua laudem , dictis lactem lenibus.

Non. *lactem*

*
Tunc dia Medea es , cuius aditum expectans peruixi usq; adhuc.

Non. *aditum.*

*
Apuđ vetustam turrem.

Prisc. lib 7

*
Vagant , pauore pecuda in tumulis deserunt ,

Non. *pecuda*

*
Quis nos pascet postea ?

*
Qui potis est repelli quisquam , ubi nullus est causandi locus ?

Non. *causandi.*

*
Par neci orbificor liberorum leto & tabificabili.

Non. *tabificabile.*

*
Perire in stabulis frenos immittens feris.

Non. *feris.*

*
Ut tristes turbinum toleraret hyemes , mare cum horret fluctibus.

Non. *horrendum.*

*
Lauere falsis vultum lacrymis.

Non. *lauis.*

*
Exsul inter hostes , expes , expers , desertus , vagus.

Non. *expes.*

M E L E A G E R.

*
Vagent ruspantes silvas sextam resseras.

Non. *ruspantes.*

*
Que vastitudo hac , aut unde inuasit mihi ?

Non. *vastitudo.*

*
Gaudent , currunt , celebrant , herbam conferunt , dona tenent
Pro se quisque , cum coronam clarum connectit caput.

Non. *herbam*

*
Cuius exuias & coronam huic numeravit virgini.

Non. *de Datio.*

*
Erat virile istuc ferre aduersam fortunam facul.

Non. *facul.*

— frigit

*
Fricantem corpus aerium occulte abstruso in flumine

Non. *frigit.*

*
Frigit aestas rubore ex oculis fulgens flammeo.

*
Em som vite finem ac fati interuencionem fore.

Non. *torris*

Meleagro torris cum esset interfectus flammeus.

Nō dignare. Remanet gloria apud me : exuias dignauī Atalanta dare.

Non. inci- Quis non me spernens , incilians probris ,
lans. Sermone indecorans , turpi famā differet.

Non. ancil- Quam inuita ancillans , dicto obediens viri.

Non elimi- Tum ut eliminor clamore , simul ac nota vox ad aures accidit.

Non. gran- Fruges perhibet grandescere.

Non. itiner. Labore aut minuat itiner ingressum via.

Non. leuare Caue lassitudo poplitum cursum leuet.

Nō. māsus. Nunc si me matrem mansues misericordia capsit.

Non. feruit. Hec cor irā feruit cæcum , amentia raptor , feror.

MELANIPPVS , seu MENALIPPVS.

Fest. obno- Te , te esse huic noxæ obnoxium.

Non. im- Credite me amici morte imbuturum manus.

Non. torris. Regina erit tempus cum hic torris quem amburi vides.

Varr. lib. 6. Reijcias abs te religionem , scrupæ imponas.

Fest. rodus. Constituit , cognouit , sensim conlocat sese in celsum locum ,
Hinc manibus rapere rodus saxæum grande & graue.

Fest. ratus. Neque ratum est quod dicas , neque que agitas discendi est locus.

Non. aptus. Obuiat amens , id est aduersum aptus , alter in promptu occupat.

Non. ce. se. En eum aliquis certe in conspectum , aut nos , ubi est , ducite ad cum.

Nō. presente Est res aliqua , que presente his prius mature institit.

Non. inui- Unde , aut qui mortalis florem liberum inuidit meum ?

Non. anima Egone auxilio motus , temere ut hosti me animato offeram ?

Non. salti. Hi Melanippum interea traiectus nemorum in salti faucibus.

MINOTAVRVS.

*

Taurigeno semine ortum fuisse an humano.

Macrob l. 6
Saturn. c. 5.

MYRMIDONES.

*

Tu pertinaciam esse Antiloche hanc predicas :

*Ego peruicaciam aio. & * hac me uti volo.*

Nam peruicacem dici me esse, & vincere,

Perfacile patior. pertinacem, nihil moror.

Hæc fortes sequitur: illarum indocti possident.

Tu addis quod vitio est, demis quod probro datur.

Non. perti-
nac. * vel. ed.

*

Termen.

Varro l. 4.

Mea fata in acie obliti.

Non. de Ac-
cusatio.

*

Nolo equidem. sed tu huic, quem scis quali in te fiet

Fidelitate, ob fidam naturam viri ignosce.

Nō. fidelitas

*

Quod sicut decuit ista res mecum, aut meus mertaret dolor;

Iam diu inflammarari & ardere naues vidissent suas.

Nō. mertar.

*

Lassis trahere in salū, & vela ventorum anima immittere.

Non. anima!

*

Regnum tibi permitti malunt. cernam, tradam exercitum.

Nō. cernere.

*

Iram infrenes, obstes animis, reprimas confidentiam.

Non. con-
fidentia.

*

Tua honestitudo Danaos decepit diu.

Non. hone-
stitudo.

NEOPTOLEMVS.

*

Vbi nihil contra rationem, & quam habuit assensit silens.

Non. assen-
tio.

*

Haud quisquam potis est tolerare acritudinem.

Fest. tolera-
re.

*

Vim, ferociam, animum, atrocitatem, iram, acrimoniam.

Non. pudet.

*

Do & pudet que grauium me, & verò piget.

Non. piget.

*

An pro me dane quiete adiutem inuenio hortari piget,

Non prodesse id putet.

Fest. senia

*

Decorare est satius quàm urbem tenuis.

Non. digna-
re.

*

Sed quem mihi iungent, cuiq; tu illo fuerint dignabor dari.

Non. *sonare.* Atque aded valuas sonere sensi regis.

Non. de Ge-
nitio. Quid si ex Gracia, omne nomen Ilium par nemo reperiri potest.

Non. *acritas.* Vis veritatis atque acritas.

Pillc. lib. 13. Sed quaedam.

N I P T R A E.

Non. *specus.* Inde aduenio in montem Oetam, scrupulosam in specum.

N Y C T E G R E S I A.

Non. *ruspar.* Iube nunc attentare, iube nunc animo ruspari Phrygas?

Non. *feruit.* Classis adit, clauditur, feruit.

Non. *expedi-
dibo.* Cuncta expedibo, id modo iusiurandum date.

Non. *leuare.* Illos suapte induxit virtus, tu laudem illorum leuas?

Nō. *tumulti.* Cuius vos tumulti causa accierim, & quid parem animum aduortite.

Non. *textus.* Scandit ora laterum texta Volcani vorax.

Non. *lucti.* Tunc quod superest socium mittis letho, an lucti pœnitet.

Non. de Ac-
susat. An ego Vlysses obliuiscar unquam, aut quemquam praeponi vclim?

Non. Annos malos multosq; longinquè à domo
Bellum gerentes summum summâ industriâ.

OE N O M A V S.

Non. in, se-
getem, & in
fauentiam &
in, obscaenâ.
Ferte ante Auroram radiorum ardentem indicem,

Cum somno in segetem agrestes cornutos cicut.

Ut vorulenta terras ferro, rosidas

Proscindant glebas, aruog; ex molli excitent.

Vos ite actutum, atque opere magno edicite.

Per urbem; ut omnes qui arcem astug; accolunt

Ciues, ominibus faustis augustam adhibeant

Fauentiam. ore obscaena dicta segregent.

Citantur. in Nam silamentis allenaretur dolor,

Non. ad Var- Longoq; fletu minueretur miseria;

ron. de re. Tam turpe lacrymis indulgere non foret,

rust.

Fractūq; voce Diuum obtestari fidem,
 Tabifica donec pectore excesset lues.
 Nunc hæc neque hilum de dolore detrahunt,
 Potiusq; cumulum miseriis adiciunt mali,
 Et indecoram mentis mollitiam arguunt.

Ego ut essem adfinis tibi, non ut te exstinguerem,
 Tuam peti gnatum. numero te expurgat timor.

Quemcunque insisteram grumum, aut præcisum iugum.

Saxum id facit angustitatem & sub co saxo exuberans
 Scatebra flumina eradit rupem.

Præsto etiam adsum. expromæ, quid fers? nam te longo itere
 cerno vadere.

Coniugium Tifis patereat te itiner tendere.

Atque hanc postremo Solis usuram cape.

Horrida honestudo Europa principium primum ex loco.

Atque ea coniectura auguro.

PELOPIDÆ.

Nam me heredem ex tuo esse conceptum satū
 Ut argumenta redigunt animum & commouent.

Et te ut triplici letarem bono.

Cesso hinc ire & rapere lucti vestem in lecto coniugis?

Eius serpentis squame squallido auro & purpurâ
 Prætextæ.

PERSIDÆ.

Satis ut quem cuique tribuit fortuna ordinem,
 Nunquam ulla humilitas ingenium infirmit bonum.

PHILOCTETES.

Contrà est eundem cautim & captandum mihi.

Quis tu es mortalis, qui in deserta Lemnia
 Et tesca te apportas loca?

Fest & Non
 numero.

Non. grum-
 mum.

Non. angu-
 stitatem.

Non itere?

Non. itinera

Non. usura.

Non. honestudo.

Non. auguro.

Non. satū.

Non. letare.

Non. lucti.

Gell. lib. 2.
 c. 6. & Non:

Prisc. lib. de
 metris co-
 mic.

Non. cau-
 tim.

Varro lib. 6
 de L. L.

Non. tetrifudo. *Quod teâ obsecro ne isthac aspernabilem
Tetritudo mea me inculta faxit.*

Non. contēpla, & molitur. & Cicero 2. Tusc. *Contempla hanc sedem, in qua ego nouem hiemes saxo stratus pertulâ?
Vbi horrifera Aquilonis stridor gelidas molitur niues.*

Non. habet. *Vbi habet vrbe, agrone.*

Cicero Tusc. lib. 2. *Heu quis falsis fluctibus mandet
Me ex sublimi vertice saxi?
Iam iam absumor. conficit animam
Vis vulneris, vlcera astus.*

Cic. Tusc. 2. *— Qui iacet in lectulo humido,
Quid eiulatu, questu, gemitu, fremitibus,
Resonando mutum flebiles voces refert.*

Cicer. epist. ad Volumn. turbato or. *— ingemiscimus
Quod heu pennigero, non armigero corpore,
Exerceantur tela, abiectâ gloria.*

Primum 5. de fin. Cicero; alium Censorin. *Configo tardus celeres stans volatiles,
Pro veste pennis membra textis contegens.*

Varro lib. 5. de ling. Lat. & Cicero 2. Tuscul. *— qui Lemni aspera
Tescâ tuere & celsa Cabyrum
Delubra tenes, mysteriâque
Pristina castis concepta sacris.*

*Et Volcania templa sub ipsis
Collibus, in quos delatâ locos
Dicitur alto ablimine celi,
Aetnâ vi spirante, vapor
Feruidus, vnde ignis mortalibus
Diuisse cluet doctâ Prometheus
Clepsisse dolo, panasq. Ioui
Fato expendisse superno.*

*Tendens neruo tela reciproca
Concita equino.*

Loca aspera, saxa tescâ tuor

Macrobius 1. 6
Satur. c. 5.

*— Heu Mul iber
Arma ignano inuictâ es fabricatus manu.*

Quem

Quem neque tueri contra, nec affari queas.

Mem lib. 6.
c. 1.

*Inclute paruâ pœdite patriâ,
Nomine celebri, claroque potens
Pectore, Achinûs clâssibû ductor,
Grau' Dardaniis gentibus ultor,
Lærtiade ——— **
Cui potestas detur, tua cupienter malis membra discerpat suis.

Victorin. de
orthogr &
Salisberie-
fis.
Polyc. li. 6.

Non. cupi-
er.

Agite, ac vulnus ne succisset gressus, cautè ingredimini.

Non. suc-
cussare.

Vt dixi his armis, mactè, mactè virtute patris.

Non. mactè.

Phrygiâ minorem esse immanem Græciam.

Non. imma-
nis.

Caprigenum trita vngulis.

Macro. d.
l. 6. c. 5.

Dracontem.

*Cùm ex viperinò morsu vene viscerum:
Veneno imbutæ tetros cruciatus cient*

Charif. h. r.
Cicer. lib. 2.
Tufcul.
Non imbuo

Si imperasset tibi, ego nunc non essem miser.

Fab. lib. 5 c:
10.

PHINIDÆ.

*Ac ubi curuo litore latrans
Vnda sub vndis labunda sonit,
Simul & circum magnisonantibus
Excita saxis seuâ sonando
Crepitu clangente cachinnat.*

Non. sonit.
& cachinn.

Aut sepe ex humili sede sublimæ aduolant.

Non. subli-
mæ.

Nec vlla curas finis interea datur.

Fest. finis.

Tacete, & tonsillas litore in leuo edite,

Fest. tonsil-
lam.

PHOENISSÆ.

*Vicissitatemq; imperitandi tradidit:
Ne eorum diuidiæ discordes dissipent,
Disturbent tantas, & tam opimas ciuium
Diuittas.*

Non. diui-
diæ, & vicif-
sitas.

*Insisit proficisci exilium, quónis gentium:
Ne scelere tuo Thebani vastescant agri.
Egredere, exi, effere te ex urbe, elimina.*

Non. vastes-
& elimino.

- Non. *saucij.* *Vbi nunc vostra mœnia, & omnis saucios
Conuifit, ut curentur diligentius.*
- Non. *san-
ctitud.* *Delubra celitum, mari sanctitudines.*
- Non. *expe-
ctorant.* *Incusant vltro à fortunâ opibusq; omnibus
Desertum, abiectum, afflictum ex animo expectorant.*
- Prisc. lib. de
verf. Comi-
cis. *Sol qui micantem candido curru atque equis
Flammam citatis feruido ardore explicas;
Quàm natum aduerso augurio & inimico omine
Thebis radiatum lumen ostendis tuum!*
- Non. *medi-
cina.* *Venenis sterilem esse illius operâ medicinam autumas.*
- Non. *liber-
tatem.* *Natus virtute sceptrum potiretur patris.*
- Non. *casti-
tudo.* *Ibi fas, ibi cunctam antiquam castitudinem.*
- Non. *anti-
quior.* *Abdracontis surpe amata exoratus genere antiquior.*
- Non. *crepe-
ra.* *Quæ ego cuncta esse fluxa, in meâ re creperâ comperi,*
- Non. *Salsis cruorem guttis lacrymarum laui.*
- Non. *vesci.* *Num pariter videor patris vesci præmiis?*

PROMETHEVS.

- Non. in ge-
lu, & Prisc.
lib. 4.
Cic. 2. Tusc. *Tum flamine profusus hyberno gelus.*
- Titanum soboles, socia nostri sanguinis,
Generata celo, aspiciate religatum asperis
Vinctumq; saxis; nauem vt horrisono freto
Noctem pauentes timidi adnectunt nauita:
Saturnius me sic infixit Iuppiter,
Iouisq; numen Mulcibri adsciuit manus.
Hos ille cuneos fabricâ crudeli inserens.
Perrupit artus: quâ miser sollertiâ
Transuerberatus, castrum hoc furiarum incolo.
Iam tertio me quoque funesto die,
Tristi aduolatu aduncis lacerans unguibus
Iouis satelles passu dilaniat fero.
Tum iecore opimo farta & satiata affatior*

Clangorem fundit vastum, & sublime auolans
 Pinnatâ caudâ nostrum adulat sanguinem.
 Quum verò adestum inflatu renouatum est iecur,
 Tum rursus tetros auida se ad passus refert.
 Sic hunc custodem mæsti cruciatus alo,
 Qui me perenni viuum fœdat miserâ.
 Namque, ut videtis, vinculis constrictus Iouis,
 Arcere nequeo diram volucrem à pectore.
 Sic me ipse viduus pestes excipio anxias,
 Amore mortis terminum inquirens mali:
 Sed longè à letho numine aspellor Iouis.
 Atque hæc vetusta, sæclis glomerata horridis,
 Luctifica clades nostro infixâ est corpori;
 Ex quo liquatæ Solis ardore excidunt
 Gutte, quæ saxa assiduè instillant Caucaasi.

T E L E P H Y S.

- *
 Iam stupido Thessala somno
 Pectora languentque, senentq̃.
 * Prisc. lib. 10
- Nam si à me regnum fortuna atque opes
 Eripere quiuisset, at virtutem non quisset.
 * Non. & Macrobr. li. 6. c. 1.
- *
 Quem ubi ego aspexi virum memorabilem intui viderer,
 ni vestitus teter, mæstitudo, vastitudo predicarent hominem esse.
 * Non. mæstitudo.
- *
 Remisq̃ nixi properiter nauem, in fugam
 Tradunt, subter saxa ad leuam, quam mons molliabat mare.
 * Non molle.
- *
 Nunc tu in re creperâ tuâ, quid capias consilij vide.
 * Non. crepere
- *
 Proinde ista hæc tua aufer terricula, atque animum iratum comprime.
 * Non. terricula.
- *
 Pro certo arbitrabor sortis oracula, adytus augura.
 * Non. augura.
- *
 Profectò quamquam est ortus meliori saturo.
 * Non. saturo.
- *
 Qui neque cuiatis esset vnquam potuimus multi rogitantes scire.
 * Non. cuiatis
- *
 Nam cisioperta squalitate est luctuq̃ horrificali.
 * Non. squalor.
- *
 Acere atque ferro seruere igni, insignibus florere.
 * Non. seruere.
- *
 Nam is demum miser est, cuius nobilitat miserias nobilitas,
 * Non. nobilitas.

Prisc. lib. de
vers. Com-
cis. *Quantam Tyndareo grata, & Menelai domus
Molem excitarit belli, pastorq; illius.*

Non. suæti. *Flucti cruoris voluerent mihi.*

T E R E V S.

Nō. dulcitas. *O suauem lingue sonitum, o suauitas conspiritum
Anime.*

Non. contē-
das. *Videō ego te mulier more multarum utier,
Ut vim contendas tuam ad maiestatem viri.*

Nō. depōsi-
tus. *Tereus indomito more atque animo barbaro
Conspexit in eam amore vecors, flammens,
Depositus, facinus pessimum ex dementiâ
Conspicit.*

Non. famu-
lanter. *Deum Cadmo generatum, semel affare & famulante pete.*

Non. cōpar. *Atque id ego semper mecum sic agito & comparo, Quo pacto
magnam molens minuam.*

Non. sancti-
tudo. *Alia hinc sanctitudo est, aliud & nomen & numen Iouis.*

Nō. uagat. *Fama nam nobilitas lata ex stirpe præclare viget, vagat.*

Non. feror. *Nouus nouo dabunt, aduena animo audaci in medium proripit sese feror.*

Non. occu-
patus. *Sed ubi clamor is regem auferre ab reginâ occupo puerum.*

T R A C H I N I A E.

Cic. 2. Tusc. *O multa dictu graua, perpeſſu aspera,
Que corpore exanclani atque animo pertuli.
Nec mihi Iunonis terror implacabilis,
Nec tantum inuexit tristis Eurystheus mali,
Quantum vna vecors Oenei partu edita.
Hec me irretiuuit veste furiâ inſcium,
Qua lateri inhaerens morſu lacerat viscera,
Vrgensq; grauiter pulmonum haurit ſpiritus.
Iam decolorem ſanguinem omnem exſorbuit.
Sic corpus clade horribili abſumptum extabuit.
Ipſe alligatus peſte interimor textili.
Hos non hoſtilis dextra, non terrâ edita
Moles Gigantum, non biſormato impetu
Centaurus iccus corpori inſiſſit meo,
Non Graia vis, non barbara vlla immanitas,*

Non saua terris gens relegata ultimis ?
 Quas peragrans undique omnem hinc feritatem expuli :
 Sed femineâ vir , femineâ iuterimor manu .
 O nate , verè hoc nomen vsurpa patri :
 Ne me occidentem matris superet caritas .
 Huc arripe ad me manibus abstractam piis .
 Iam cernam , mène an illam potiore putes .
 Perge , aude nate , illacryma patris pestibus .
 Miserere . gentes nostras flebunt miserias .
 Heu , virginalem me ore ploratum edere ;
 Quem vidit nemo vlli ingemiscens malo !
 Sic feminata virtus afflictâ occidit ?
 Accede nate , assiste , miserandum aspice
 Emisceratum corpus lacerati patris .
 Videte cuncti . tuig. celestûm sator
 Iace , obsecro , in me vim coruscam fulminis .
 Nunc , nunc dolorum anxiferi torquent vortices .
 Nunc serpit ardor . ô ante victrices manus !
 O pectora : ô terga ! ô lacertorum tori !
 Vestronè pressu quondam Nemeus leo
 Frendens efflauit grauiter extremum halitum ?
 Hac dextra Lernam tetrâ maculatâ excetra
 Placauit ? hac bicorpoream afflixit manum ?
 Erymanthiam hac vastificam abiecit beluam ?
 Hac , è Tartareâ tenebricâ abstractum plagâ ,
 Tricipitem eduxit hydrâ generatum canem ?
 Hac interemit tortu multiplicabili
 Draconem , auriferam abritu asseruantem arborem ?
 Multa alia victrix nostra lustrauit manus .
 Nec quisquam è nostris spolia cepit laudibus .
 *

Rectè perfectis sacris volt accipi.

THEBAIS.

*

Cùm id Circeo fonte aduenient mundule , nitidantur
 vulgò pripendantur soni.

TROADES.

*

Saxo fruges frendam.

*

— nam neque

Precio , neque amicitia , neque vi impelli , neque prece quita sum.

*

Sed utrùm terramotus , sonitusve inferûm

Peruasit auris inter tonitru & turbines ?

Varo lib. 6

Non. nisi
 dare.

Non. fren-
 dere.

Moned. l.
 1. de quibus

Priesc. lib 6.

EX INCERTIS ATTII FABVLIS.

- Non. ferox, — neque vi tantâ quisquam est, neque tam ferox
& labascia- Abundans fortunis, neque ullum est ingenium tantum, neque
tur. & frages- Cor tam ferum, quod non labatur lingua, mitescat malo.
sunt. Neque fera hominum pectora fragescunt, donec vim persenserint
imperij. — *
- Varro lib. 6 — peruade polum
de L.L. Splendida mundi sidera bigis
Continuis sex apti signis. *
- Non. frena. Imparia frena tensorsarj equorum accommodant. *
- Varro lib. 5. Obuiolauit. *
- Varro lib. 6 Mystica ad dextram per vada vecti. *
- Fest. in, Cum virginali mundo clam patre.
mundus. *
- Fest. repu- Repudio eiecta ab Argis iam dudum exsul.
dium. *
- Fest. in, Odi res duos, somno deditos atque inertes.
ses. *
- Fest. sespes. Si vite ad patriam saluus & sespes peruenisset. *
- Fest. vastü. Iam hanc urbem ferro vastam facies Peleus. *
- Var. vbi sup Iamq; Auroram rutilare procul cerno. *
- Prisc. 10, 10- Custodem assiduum Ioni apposuit virgini.
nis. *
- Diom. li. 1 Vnde omnia disci ac percipi queuntur. *
- Fab l. 8, c. 3. Gradus eliminat. *
- Cicero 3. Scindens dolore identidem intonsam comam.
Tusc. *
- Prisc. exper- Multa inuenta expertaq; ex hoc sunt bona.
ta. lib. 8.
- Non, melos. Vacci, acri, crepitantes melos. *
- Cic. 2. ad Immune est facinus, verum in etate utile.
Herenn. *
- Charif. li. 1. Quinam Tantalidarum interuicini sibi modus? *
- Caper; &
Prisc. lib. 7. Quorum genitor fertur esse ops gentibus.

*
Multi iniqui atque infideles regno, pauci boni sunt.

Cic. lib. 3.
 de offic.

*
Video sepulchra duo duorum corporum.

Cic. in orat.

*
Mulier vna duum virum.

Prisc. lib. 5

*
Non calida latice lautus.

*
An hæc iam obliti sunt Phryges?

Rufin. li. de
 met comic.

*
Ecquis hoc animadvertit? vincite.

Cic. Tusc. 4

I L I I.

T H E V T R A S.

*
Flammeam per æthram altè feruidam ferri facem.

Macrobl.
 6. c. 4.

C. G R A N I I.

P E L I A D E S.

*
Sonat impulsu regia cardo.

Non. cardo.

M E M O R I S.

H E R C V L E S.

*
Ferte suppetias optimi comites.

Fulgen. in,
 suppetias.

I V L I I C Æ S A R I S.

A D R A S T V S.

*Cùm capita viridi lauro velare imperant
 Profete, sancta castè qui purant loca.*

Festus.

G R A C C H I.

T H Y E S T E S.

*
Mersit sequentis humidam plantis humum

Censorin.

A T A L A N T A.

*
O grata cardo regium egressum indicans.

Prisc. lib. 6.

Q. L V T A T I I C A T V L I.

A L C M Æ O N.

*
*Intendit crinitus Apollo
 Arcum auratum genu innixus:
 Diana facem iacit à leua.*

Cic. in Lu-
 cullo.

*
Vnde hæc flamma oritur?

Ibidem.

*

*Incende, incende. adsunt, adsunt: me, me expetunt.
 Fer mihi auxilium pestem abige à me,
 Flammiferam hanc vim, quæ me excruciat.
 Carulex incinet. e igni incendunt,
 Circumstant cum ardentibus tedis.*

*

Sed mihi neutiquam cor consentit cum oculorum aspectu.

V A R I I.
 T H Y E S T E S.

*

Fab. lib. 3. *Iam ferre infandissima, iam facere cogor.*
 cap. 8.

M Æ C E N A T I S.
 O C T A V I A.

*

Prisc. li. 10. *Pexisti capillum naturæ muneribus gratum.*

O V I D I I N A S O N I S, v e l O S S I D I I G E T Æ.
 M E D E A.

*

Fab. lib. 3. *Servare potui. perdere an possim rogas?*
 cap. 5.

P. P O M P O N I I S E C V N D I.

*

Terentian. *Pendeat ex humeris dulcis chelys,*
 & D Augu- *Et numeros edat varios, quibus*
 stin. lib. 4. *Affonnet omne virens latè nemus,*
 de Musica. *Et tortis errans qui flexibus*
Vdis ———

R V T I L I I G E M I N I.
 A S T Y A N A X.

*

Fulg Pla- *Meliùs suggrundarium quærceres, quàm sepulchrum.*
 ciades.

E X I N C E R T I S I N C E R T O R V M.
 T R A G O E D I I S.

*

Cic. lib. 3. *Cuius ipse Princeps iuristurandi fuit,*
 offic. *Quod omnes scitis, solus neglexit fidem.*
Furere assimilavit; ne coiret institit.
Quòd, ni Palamedis perspicax prudentia
Istin' percepset malitiosam audaciam,
Fides sacratæ ius perpetuum falleret.

*

Quâ causâ accussem hunc, nequeo exputando evolvere.
Nam si veretur: quid enim accussem, qui est probus?

*Sin inuerecundum animi ingenium possidet :
Quid eum accusem , qui id parui auditu existimet ?*

Nunc ego te ab summo iam detexam exordio.

*Vidi te Ulysses saxo sternentem Heetora ,
Vidi regentem clypeo classem Doricam .
Ego tunc pudendam trepidus hortabar fugam .*

Charif. l.

*Quia mater grauida parere se ardentem facem
Visa est in somnis Hecuba : quo facto pater ,
Rex ipse Priamus , somnio mentis metu
Percussus , curis sumptis suspirantibus ,
Exsacrificabat hostiis balantibus .*

Cic. lib. i.
de diuinat.

*Tum coricetorem postulat pacem petens ,
Ut se edoceret obsecrans Apollinem ,*

Quò sese uortant tantæ sortes somnium .

*Ibi ex oraculo uoce diuinâ edidit
Apollo ; puerum , primus qui Priamo foret
Post illa natus tempora , hunc si tolleret ,
Eum esse exitium Troie , pestem Vergando .*

Præfagibat animus frustra me ire , cum exhibam domo .

Idem lib. i.
de diuin.

*Sed quid oculis visa es derepentè ardentibus ?
Vbi paullo antè sapiens illa & uirginal' modestia ?
O Mater optuma , tum multo mulier melior ,
Missa sum superstitiosis ariolationibus .
Neque me Apollo fatisfandis dementem inuitam ciet .
Virgines uerò æquales , patris mei , melim factum pudet .
Optimi uiri mea mater , tui me miseret , mei piget .
Optumam progeniem Priamo peperisti extra me : hoc dolet ,
Me obesse , illos prodesse : me obstare , illos obsequi .*

Ibid. & in
Oratore ,

*Adest , adest fax obuoluta sanguine atque incendio :
Multos annos latuit : vos ciues ferte opem , & restinguite .
Iamq; mari magno classis cita
Texitur , exitium examen rapit ,
Aduenit , & fera ucliuolantibus
Nauibu' compleuit manus litora .*

*— cheu uidere indicauit inclutum —
Iudicium inter Deas tres aliquis , quo iudicio
Lacedæmonia mulier Furiarum una adueniet .*

Idem de
diuin.

Cicero 1. *Adsum atque aduenio Acheronte vix , viâ altâ atque arduâ ,*
 Tusc. *Per speluncas saxis struâtas asperis , pendentibus*
Maximis ; ubi rigida constat crassa caligo inferûm.
Vnde animæ excitantur obscurâ umbrâ , aperto ostio.
Alti Acherontis , falso sanguine imagines.
Mortuorum.

Ibidem. & *O pater ! ô patria ! ô Priami domus ,*
 3. de orat. & *Septum altifono cardine templum !*
 pro Sextio. *Vidi ego te adstante ope barbaricâ*
Tectis celatis , laqueatis ;
Auro , ebore instructam regificè.
Hæc omnia vidi inflammari ,
Priamo vi vitam euitari ,
Iouis aram sanguine turpari.
Vidi , videreq; me passa sum egerrimè
Curru Hectorem quadriungo raptarier.

Tusc 1. & in *Mater te appello , quæ curam somno suspensam leuas ,*
 Lucullo. *Neque te mei miseret. surge & sepeli natum , priusquam fera*
Volucrèsque

De finib. *Nemo pius est , qui pietatem cauet.*
 lib. 2.

Tusc 2. *Heu reliquias semiaßi regis denudatis osibus ,*
Per terram sanie delibutam fæde diuexarier.

Cic. 2. Tusc *Etsi in segetem sunt deteriores date*
Fruget , tamen ipsæ suapte natura eritent.

Ibid. & in. *O Patrocle , ad vos adueniens auxilium & vestras manus peto ,*
 orat. *Priusquam oppeto malam pestem , mandatam hostili manu.*
Neque sanguis ullo potis est pacto profluens consistere.
Si quâ sapientiâ magis vestrâ deuitari mors potest.
Namque Aesculapij liberorum saucij opplent porticus.
Non potest accedi.

Cic. Tusc. 4 *qui alteri exitium parat*
Eum scire oportet , sibi paratam pestem ut participet parem.

Eloquere res Argiuûm pralio ut se sustinet ?

— ubi fortunâ Hectoris
 Nostram aciem aciem inclinatam —

Cic. 3. de *Impius hortatur me frater , ut meos malis miser.*
 orat. & 4.

*
Mandem natos, eorum adponit viscera.

*
Ob scelera, animiq; impotentiam, & superbiloquentiam.

*
Iterum Thyestes Atreum attractum aduenit.
Iterum iam aggreditur me, & quietum exsuscitat.
Maior mihi moles, maius miscendum est malum,
Qui illius acerbum cor contumeliam & comprimam.

Cic 3 de
orat.

*
Quis homo te exsuperavit unquam gentium impudentiâ?
Quis autem malitiâ te?

Cic. Tusc 4

*
Proinde ita parent se, in vitâ ut vinci nesciant.

Tuscul. 5.

*
Nequaquam istæ istæ ibit, magna inest certatio.
Nam ut illis supplicarem tantâ blandiloquentia.

De nat.
deor. lib. 3

*
Qui volt quod volt, ita dat se res, ut operam dabit.

*
Neque tuum unquam in gremium extollas liberorum ex te genus.

Sicc. orat.

*
Ille transversâ mente mihi hodie tradidit repagula,
Quibus ego iram omnem recludam, atque illi perniciem dabo:
Mibi mærores, illi luctum: exitium illi, exilium mihi.

*
Postquam pater appropinquat, iamq; penè ut comprehendatur parat,
Puerum interea obruncat, membraq; articulatim diuidit,
Perq; agros passim dispergit corpus. id eâ gratiâ,
Ut dum nati dissipatos artus captaret parens;
Ipsa interea effugeret illum ut mæror tardaret sequi,
Sibi salutem ut familiari pareret parricidio.

*
Quod in re summâ summum esse arbitror
Periculum, matres coinquinari, regiam
Contaminari stirpem, admisceri genus.
Addo huc quod mihi portento caelestum pater
Prodigium misit, regni stabilimen meî;
Agnum inter pecudes aureâ clarum eomâ;
Quondam Thyeste clepere ausum esse è regiâ:
Quâ in re adintricem coniugem capit sibi.

Lib. 3. de
nat. deor.

*
Ipse summis saxis fixus asperis,
Euisceratus, latere pendens, saxa spargens tabo,
Sanie & sanguine atro.

Lib 3. de]
orab.

*

*Neque sepulchrum quò accipiat, habeat portum corporis
Vbi remissa humanà vità corpus requiescat à malis.*

*

Cic. in orat. *Quémnam te esse dicam, qui tardà in senectute.*

*

Tusc. 3. *Nolite hospites adire ad me ilico isthic, Ne contagio mea bonis, tembrave obstit.
Tanta vis sceleris in corpore heret.*

*

*Refugère oculi, corpus macie extabuit,
Lacrymæ percedère humore exsanguis genas,
Situ nidoris, barba pedore horrida
Atque intonsa infuscat pectus inluvie scabrum.*

*

De orat. 1. 3. *Quídnam est obsecro, quid te adiri abnutas?*

*

Tusc. lib. 3. *Pol mihi fortuna magis nunc desit, quàm genus.
Namq; regnum suppetebat mihi. ut scias quanto è loco,
Quantis opibus, quibus de rebus lapsa fortuna occidat.*

*

*Ego cum genui, tum moriturum sciisi, & ei rei sustuli.
Præterea ad Troiam cum misi ad defendendam Græciam,
Scibam me in mortiferum bellum, non in epulas mittere.*

*

*Hiccinè est Telamon ille, modo quem gloria ad celum extulit?
Quem aspectabant? cuius ob os Græy ora ebuertebant sua?*

*

Tusc. 1. *Celum nitescere, arbores frondescere,
Vites latifica pampinis pubescere,
Rami baccarum ubertate incuruiscere,
Segetes largiri fruges, florere omnia,
Fontes scatere, herbis prata conuestirier.*

*

Immò enimvero corpus Priamo reddidi, Hectorem abstuli.

*

Tusc. 2. *Audisne hæc Amphiaræ sub terram abdiisse?*

*

*Inter se strepere, apertèq; artem obterere extispicum,
Soluere imperat secundo rumore, aduersaq; aui.*

*

Cic. in Lucullo. *Video, video, te viuum, Vlyxes duplicet.*

*

De diuin. lib. 2. *—quo genere nil est arrogantius:*

Quod est ante pedes, nemo spectat: celi scrutantur plagas.

Aenea quis est, qui meum nomen nuncupat?

Varro l. 5.
de L. L.

*Quis meum nominans nomen exciet,
Quamuis tumultu inuocans incolarum fidem?*

Censorin.

In altifono cali clypeo.

Varr. lib. 4.
de L. L.

*Cornuat aurum,
Umbram iacit, icere paret.*

Varro. li. 6.

*Nihil horum simile apud Lacenas virgines;
Quis magi palestra, Eurota, Sol. poluis, labos,
Miltia in studio est, quam fertilitas barbara.*

Cic. 2. Tusc.

*O Apollo, qui umbilicum certum terrarum obsides,
Vnde superstitiosa primum sena euasit vox fera.*

Cic. 2. de
diuina.

Angues ingentes alites, iuncti iugo.

Idem l. de
iuuent.

*Cum te expetebant omnes, florentissimo
Regno reliqui: nunc desertum ab omnibus,
Summo periclo, sola ut restitnam paro.*

Ibid. & 2.
ad Herenn.

Ego sum Orestes.

Cic. lib.
de Finib.

Immo enim uero ego sum, inquam, Orestes.

Vbi inicianur gentes orarum ultima.

Cic. li. I. de
nat. Deor.

*Qua tempestate parens Helenam in nuptiis sibi iunxit nuptiis,
Ego tum grauida fui expletis iam ferè ad pariendum mensibus,
Per idem propè tempus Polydorum Hecuba partu postremo parit.*

Lib. 3. de
Orat.

Si quidem sit quisquam Deus, cui ego sum curae.

Tuscul. 4.

Heu me infelicem.

Sanusne es, qui temere lamentare?

*Te, Apollo sancte, fer opem, teq; omnipotens Neptune inuoco;
Vosq; adeo venite.*

Nam quid ego te appellem Venus?

Sed mihi cum tetulit coronam ob collocandas nuptias,

Lib. 3. de
Orat.

*Tibi ferebat. cum simulabat sese eam alteri dare,
Tum ad te ludibund' doctè & delicatè detulit.*

In oratore *Num non vis huius me versutiloquas malitias.*

Lib. 3. de
orat.

*neque me patior
Iterum ad unum scopulum & telum, classem Achivum offendere.*

*Erras, erras. nam exsultantem te, & praesidentem tibi
Reprimunt valide legum habena, atque imperij insistent ingo.*

Fab. l. 9. c. 3. *Ioue propagatus est (ut perhibent) Tantalus,*
Dion. l. 2. *Ex Tantalo Pelops, ex Pelope autem satus
Atreus; qui nostrum porro propagat genus.*

Seneca l. 11
epist. 81 *En impero Argis, regna mihi liquit Pelops,*
Fab. lib. 9. *Quà ponto ab Helles, atque ab Ionio mari*
c. ultimo. *Urgetur Isthmos.*

Quod nisi quicris Menelae, hac dextra occides.

Charif. l. 4. *Thesprote, se quis sanguine exortam tuo
Prolem inter aras sacras sacram immolet:
Quid meritis hic sit, dubium an cuiquam fiat?*

Fab. l. 1. c. 3 *Mehe*

Charif. l. 4. *Ritè Thesprotum pudeat rei, quòd ipse à Tantalò ducat genus.*

Fest. Erebù. *Erebo creata fuscis crimibus
Nox, te inuoco.*

Idem, de *Persuasit animo vinum, Deus qui multo est maximus.*

Metony-

mia.

Fest. obli-

nes.

Idem, vbi

de Zeuxide

Sed iam se caelo candens aurora obstrictum suum patrem.

Nam quid modi facturus visu denique?

Nisi pictor fieri vult, qui visu mortuus est.

Cicer. 4 *Neque tam terribilis vlla fando ratio est,*
Tuscul. *Nec fors, nec irâ cœlitum, inuictum malum:
Quod non natura humana patiendò ferat.*

Censor in

Tela, famuli, tela properè sequitur me Thoas.

Axena Ponti per freta Colchos denique delatus adhes.

Ibant mala cluere venena corona.

*
Non memoro quòd Draconis seui sopiui impetum,
Non quòd viros dom. uui & segetis armate manus.

Charis. li. 4

*
Ore beato lumine volitans, qui per celum candidus equitas.

Censorin.

*
Quedam terribilis tua pectora turbat, terrifico sonitu intulit.
Proinde & abs te reginen Argos dum est potestas consulendi.

*
Qui repens semipulsus onere grauisores strepitu terrent.

*
Hac bellicosus cui mater patèrue Minerva.

*
Nam nos decebat cætu celebranteis dorsum,
Lugere ubi esset aliquis in lucem editus,
Humane vite varia reputanteis mala:
At qui labores morte finisset grauis,
Omnes amicos laude & letitiâ exsequi.

Lib. 1. Tusc

*
Nec verò tantâ præditus sapientiâ
Quisquam est, qui aliorum ærumnam dictis alleuans,
Non idem, cum fortuna mutata impetum
Conuertat, clade subitâ frangatur suâ:
Vt illa ad alios dicta & præcepta excidant.

3. Tuscul.

*
Atqui Prometheu te hoc tenere existimo,
Orationem mederi iracundie. PRO. Siquidem
Qui tempestiuam medicinam admouens,
Non ad grauescens vulnus, illidat manus.

*
Nam facinus fecit maximum, cum, Danais inclinantibus,
Summam rem erexit, prælium cum restituit insaniens.

4. Tuscul.

*
Quinam Tantalidarum interneçioni modus
Paretur? aut quenam vnquam, ob morem Myrtili,
Pænis luendis dabitur satias supplici?

3. de nat.
Dcor.

*
—— unde sibi —— consiliu[m] expetunt
Suarum rerum incerti; quos ego, mea ope, ex
Incertis certos compotesq[ue], consilii
Dimitto, ut ne res temere tractent turbidas.

Cic. 1. de
orat.

*
Quandoquidem iste circumuestit, dictis sepiet sedulo.

De orat. 3.

*
*Multimodis sum circumuentus ; morbo , exsulio atque inopia :
 Tum pauor sapientiam mihi omnem ex animo expectorat ,
 Alter terribilem minitatur vite cruciatum & nocem :
 Que nemo est tam firmo ingenio , aut tantâ confidentiâ ,
 Quin refugiat timido sanguen atque exalbescat metu.*

Item pro
 Sextio.

*
*Labor , pericula magna , multe insidiæ sunt bonis.
 Sed te id quod multi inuideant , multiq; expetant ,
 Inscitia sit postulare , si tu laborem summâ cum curâ efferas
 Nullum.
 Huic vite tue.*

*
 ——— principia atque exitus
Vitiosæ vite ———

*
*Summum amicum , summo in bello , summo ingenio praditum ,
 O ingratici Argiui , inanes Graij , immemores benefici ,
 Exsulare finitis , sistis pelli , pulsum patimini.*

Cic. pro Ra-
 birio.

*
Animaduerte , & dicto pare

Victorinus. Præter rogatum , si querare.

*
Struunt sorores Atticæ dirum nefas.

Seruius in
 cœtimetro.

*
Matrem fatigat prodigus vite furor.

D. Aug. li. 3.
 de Muica.

*
*Cunçte igitur Camæne
 Fonticole puelle ;
 Que canitis sub antris
 Mellifluos sonores ;
 Que lauitis capillum
 Purpureum Hippocrene
 Fonte : vbi fusus olim
 Spumca lauit almus
 Ora iubis aquosis
 Pegasus , in nitentem
 Peruolaturus æthram.*

Apal. 4.
 Flor.

*
Liber qui angustâ hæc loca Cytheronis colis.

OPINATIONES

I N

TRAGICORVM FRAGMENTA.

LECTORI S.

N I HIL hoc scribendi genere incertius. plerumque coniectores etiam acutissimi, araneas imitantur, & ex se telas texentes; quas facili negotio vesperæ crabronésque perfringant, operas, olei & operæ non exiguâ iacturâ, laboriosè conferunt. hæc nouæ inscriptionis causa: ne te ex Tripode quidquam hîc inuenturum putes. verisimilia dumtaxat, & utinam non prorsus improbabilia, offerimus. Vale.

I N L I L I V M A N D R O N I C V M .

P R I M V S *Liuius pœsim bellicosam in Romuli gentem intulit, Cicerone & Fabio testibus. solebat pueris Romæ prælegi, ut nunc Virgilius, & maximo erat in pretio. Horat. lib. 2. epist. — emendata videri Pulchrâque & exactis minimum distantia, miror.*

A C H I L L E S .

Mortem Achillis opinor narrabat, de qua Q. Smyrnæus lib. 3. Ωχιλλης. Homeri. Achillem Carcynti, citant Græci.

A D O N I S .

Formosi istius obitum deplorant elegantissimè eidylliographi pœtæ.

Æ G I S T H V S .

Lætauisti] malè vulgò apud Non. in species, legitur; læta viri. fortassis hæc Clytemnestra dicit adultero, vel Aegisthus adulteræ, occiso maiore Atrida.

Nemo hæc] lego; nemo hæc nostræ. Nullus (inquit Agamemno Cassandrae) uxori meæ adulteria nostra narrabit. vet. edit. noster. Lascium Nerei pectus] Delphines. de naufragio Græcanicæ classis agit. Tyrrenorum piscium lasciuos lusus, eleganter describit Seneca Agamemn. à vers. 426.

Solennitus, &c.] monstra verborum. quidam; Solemnitasque adèd ditem. non melius. placuit mihi aliquando; Solennitúsque à tali lauder libens. vel sanè; S. à labe tali declinet iubent. vel ut in Comm. in Agam. ver. 294.

Solennitus à Deo tali laud. lib.

Ipse se] Agamemno.

Quin quòd] verba Clytemnestræ ad famulos de Cassandra vel Electra ab aris abstrahenda. Seneca extremo Agamemn.

Arripite famuli monstrum, & auctam procul, &c.

A I A X.

Ex Sophoclis Iorario. Quod sit factum] Castigo; quod fit? Factum.

A N T I O P E.

Antiopam Euripidis memorat Stobaeus. Abs te.] reponunt; à Deo. sed quod si Deum oraculi datorem, vel Pythiam Sacerdotem alloquatur? Melius Lipsius; abs te te datur.

A N D R O M E D A.

Ex Sophoclis Andromeda.

C E N T A V R I.

Centauros, fabulam dedere, Theodoridas & Pindarus apud Athenaeum: Centaurum, Cheraemon illis, Centaurorum infelix cum Hercule pugna; hoc Chironis infortunium continebatur.

E Q V V S T R O I A N V S.

Videtur imitatus Phrygas Aeschylis, de quibus Stobaeus. Vide Triphiodorum, & Smyrneum. Sed sapiunt] addunt alij Phryges. de suo. nam Cicero, non habet. Primus Erasmus glossema hoc Ciceroni adfinxit; tanquam non satis adagio Sexti Pompeij auctoritate fulciretur. Manutius, an Nauianum sit, ambigit. non arbitror.

H E L E N A.

Ex Euripide transtulit. Maria veliuola,] mare veliuolum Attius quoque; naues veliuolas, Ennius, bis opinor. Helene raptum ornatè Coluthus Thebeus.

I N O.

Non dubito quin perperam alibi; Ion. Euripidis Ion exstat: Ino, citatur à Grecis. in Prisciani membranis; Liuius in Ioë, vno etiam cod. Leuius. Séque in alta.] hic Prisciani locus damnat collectorem appendicis Virgilianae, qui, in Cirim, reponit, præcipitem, pro, præcipem. Vult idem hoc fragmentum esse Lelij antiquissimi scriptoris, cuius Apuleius meminit. Sequor ego Prisciani codices. Inops.] censeo repon. Ino. nota historia, vide. Nonnum Dionys. 7. & 1. Pausan. in Bæot. Ouidium 4. Metamorph. In fine pro, Herois; quidam, deruit. Cetta cubilia] si certa, cur dirigantur? malins; cæca. sunt ex choro quopiam.

L A O D A M I A.

Multe fuere Laodamiae: vna Protefilai vxor, notæ pudicitie & fidei coniugalis, quam celebrat Catull. carmine ad Manlium; alia Homero mater Sarpeæonis, alia Triphiodoro, alius alie. Hic de illa prima agebatur, que visa mariti umbra, ruens in amplexus expirauit, auctore Volaterr. An hæc fabula eadem cum Protefilao, qui sequitur? dubito. Ornatu affluens] pleraque membranae, fluens; melius.

T E R E V S.

Tereum scripsere Greci, Sophocles, Euripides, Anaxandrides & Philetærus; Latini, noster, Aëtius, & alij. Lactantem] non malè Bongars. lactantem: sed melius, si; lactantem. lactans mater, lactens fatus: etsi aliquando confundantur. mendosi saepe libri. Credito] Facile apparet verba seroris

esse, se sorori, Terei uxori, purgantis, nec unquam vel osculum sponte Tyranno tetulisse affirmantis. quare suspicor. rescribend. Credito cum illo, soror, meâ volunt. n. limauit. c. hec verba: numeros meditetur alius. vet. editio anni 1498. habet; Neui. in Tereo: credito cum illos Sol in ea volunt. n. limauit caput. His adiungi possent alia fragmenta Liiij, quæ opinor ex Comædiis vel Odyssæi. de vno tantum monebo. apud Priscian. lib. 7. vulgò legitur; Liius in Sereno, Cura nunc Laërtie velle para Ithacam. sed in optimis membranis; Leuius in Sirene, Circa nunc Lertie, &c. placet in scriptio. nam præcesser. ut continuò locus Liiij Andronici, ut videatur repetitione nominis superfedendum; & verba sunt, Sirenis Vlyxem adloquentis. Quæ etiam lib. 10. adfert Priscian, impressus ex Erotopægn. Liiij, membranæ Leuius, ni fallor rectius, adscribunt.

IN Q. ENNIVM.

ACHILLES.

PER ego] Festus sic citat; Nubes per ego Deum subices humidas, unde oritur imber sonitus ærio spiritu. Nonius verò; Per ergo Deum sublimes s. h. &c. uterque ex Gellio castigandus, ut representavi. nisi quod non displicet; sublimes subicis; ut legitur in veteri Veneto Nonij. Quattuor ista fragmenta absolute citantur ex Ennij Achille. duo alia, ex Achille Aristarchi, cum addito. Vnum apud Non. in, præliant, scilicet; Ita mortales, inter se pugnant, præliant: alterum; Prolato ære, apud Festum, quæ dubio procul Comica sunt.

AIAK.

Conuertit ex Sophocle, sicut Liius. idem narrat Q. Smyrnæus lib. 5. Volant. quidam; euolant. sed tunc foret leg. essant, euolant. utrumque salientibus conuenit. idem, pro, sanguine emisso; malunt, misso sanguine.

Quis est] Sic omnia Nonij, quæ vidi exemplaria, ineptè. quid si? Phryges tum Achius cesserunt st.

ALCESTIS.

Alcestim Antiphanis citat Athenæus. puto, hanc fuisse comædiam. nam in membranis Fulgentij habetur. Enn. Telespide comædia. quid si pro, nimirum, corrigas? nimium.

ALCMÆON.

Nota historia, ex Statio in Thebaid. Athenæo lib. 6. Aristotele 3. Eth. Virgilio in 6. Aeneid. & aliis. Intendit] Si hæc Ennij, ut puto; profectò & alia quæ inf. Q. Catulo adscribemus. ibidem enim omnia ex Cicrone. Non ausi tamen fuimus, Catulo adimere, eo quòd Cicero Alcmæonem Catuli vocet. Sed hoc intelligi potest dictum, quia Catulus Alcmæonis testimonium produxerat. liberum ergo cuius iudicium relinquo.

ALEXANDER.

Alexander seu Paris, Philoëteta vulnere, Oenones contemptu, perit; ipsaque Oenone se in rogam eius præcipitem dedit; Q. Smyrnæus lib. 10. an hoc igitur fabule argumentum? sanè, si vera inscriptio. Sed nutat animus potius, Alexandræ, hoc est Cassandræ nomen reponendum, in omnibus his Grammatico-

rum locis quod in multis codicibus, quibusdam locis, reperitur. scripsit Alexandram Euripides, scripsit & Sophocles, & sic supplenda Stephani lacuna in voce Ἐφεσος. Multi alij.] Idem Ennius Annal. x i.

Multi præterea quos fama obscura recondit.

Nam maximo] *diuidendus mihi fuit tertius versus.*

ANDROMACHE.

Translata ex Euripide. Primum verò fragmentum de cadauere Astyanactis esse liquet. quare mendosè nunc in Nonio legas; Andromeda. Acherusia.] secutus sum Ciceronem, etsi nonnulli eius lib. Acheruntia. Varro, sic; Acherusia templa alta Orci saluete infera Leti obn. &c. Hæc omnia] alienâ hæc fide coniunxi. Summussare] sic reposui ex mente Festi. Vulgò legitur; nam mussare. Quid fit] Lubens reposui hanc Iusti Lipsij, quam approbo, castigationem; ut & in precedenti fragmento, quod felicissimè castigauit. Nonnulli legunt in illo, conatur grauem, non placet. Nam neque] citat Non. ex Andromachâ & Hermaphrodito; quod posterius aliquod latens vitium subindicat.

ANDROMEDA.

Vertit ex Euripide. Ad nationem cæli] quidam lib. cauationem cæli melius. Scrupeo inuestita saxo.] non videtur mihi saxus hic versus, quid enim attinet ad, scapres. Non inuitus illum cum sequenti, nonnullis mutatis, conglutinarim, hoc pacto;

Filiis propter te obiecta sum innocens Nerei,

Scapreo inuestita saxo, atque ostreis, quam excalperent.

Scapreo, inquam ad sensum Nonij; excalperent Nerei filij monstra marina, cete grandia.

ATHAMAS.

Hoc nomine dramata dedere Aeschylus & Amphip; sed huius fortè Comædia. Secundum fragm. Varro ex incertâ Ennij citat: arbitror me non immeritò in hunc sedem recepisse.

CRESPHONTES.

Sumpta ab Euripide; meminit Stobæus, de quodam Cresphonte vide Pausan. in Messeniæ. & Polyenum lib. i. Sed res tota melius colligitur ex Plutarcho lib. 2. Ἐὶ σαρπηδωνίας & Arist. in lib. de poet. unde apparet. Meropen Polyphi uxorem, quæ Cresphontem existimabat filium suum fuisse necatum ab ipso met Cresphonte; dum eum ut hostem necare parat, agnouisse hunc illum esse filium, quem ulcisci conabatur. O Pie secum] fortassis scrib. Propere secum aduocant, eunt ad, &c. Iniuria abs te] adscripsi ex auctore ad Heren. sed duos vltimos versus puto non Ennij, sed ipsius auctoris ad Hercn. videntis artem conuertendi argumenta ostendere.

ERECTHEVS.

Euripidis Erectheum citat Stephanus. Quibus nunc.] Muretus emendauit olim; Quibu' nunc.

EVMENIDES.

Conuersa ex Aeschilo. continetur iudicium, & accusatio, liberatioque Orestis. accusatum vult Simonides ab Aegisthi filiabus; Nymphodorus, ab Erynnibus; ab auo Tindaro, plerique.

HECVBA.

Nunquam scripsistis] *Lisus coniciebat;*
Sed numquid scripsisti; qui parentem aut hospitem
Necassit, quò is cruciatu perbiteret?

ILIONE.

Quam Virgil. 1. Aeneid. Ilionam, Homer. Iliad. ζ'. Laodicem nominat. ca-
natarum Priami maxima, captà Troià impetrauit à Diis, ut, ne in Grecorum
potestatem veniret, terra sibi dehisceret. auctor Q. Smyrn. Ω. 13.

IPHIGENIA.

Vertit ex Euripide, quamuis & Sophocles ediderat. Quid nocti] *semel mo-
nuerim quæ ex Varrone, præclare emendata, accepi, ea me doctissimis in eum
Coniectaneis debere, ut & conglutinationes quasdam lacerarum partium.*
Procede.] *exhibui emendationem alterius. mihi Festus videtur scripsisse;*
procede. gradum proferre pedum cessas? nitere. imperat, increpat, hor-
tatur saltem conari. Mortis thesauri] *sic Navius, Orcium thesaurum,
& Tertull. thesaurum incendiiorum.*

HECTORIS LYTRA.

Alij Lytra, alij lustra, eodem sensu. nam & lustra à luendo. Varroni. redime-
batur à mæsto patre Hectoreum cadaver. vide Iliad. 22. & 24. Scripsit etiam
Aeschylus Hectoris lytra, à quo noster. Sciendum porrò hanc inscriptionem
(Hectoris lytra) inde natam, quòd veteres longè aliter citabant Homeri scri-
pta. nos Iliad. α'. β'. &c. Illi à rei narrate materià seu historià denominabãt.
sic Athenæus laudat εὐ τῷ ἑπιταφίῳ, quod erat ex Iliad. ψ'. Strabo, τὰς
Λίτραις, quod Iliad. ι. εὐ τῇ προσβείῃ, quod Iliad. γ'. atque alia huiusmodi;
& omnium sepissimè Aelianus, ex Iliad. Δολῶνια, Πατρώκλεια, ἑπι ναυοῖ
μαχα, Ἄντρα. simpliciter sine addito: Ex Odyss. verò, τὴν εὐ Πύλω, καλυψοῖς
ἀντρῶν; κυλωπία, Νεχύια, Νιτρεα μνηστῆρων φόνοι, &c. Melius] *Vide Notas
in lib. 2. Varron. de re rust. Hæctor te summâ] excusorum meliorum lectio-
nem exhibui: veteres habent; Hæctorei summa armatos educit vi foras,
castrisque castra vltro iam ferre occupat. quid si rescribatur; Hæctor vi
f. a. e. f. Castrisque c. v. confere oc. nota vis verbi, occupo. de quo nonnul-
la in Senecam. Caligo oborta est, omnem] concinnius; caligo oborta, vt
o. Per vos & vestrum imperium] quidam cod. nostrum. Verùm intempesti-
uè Priamus sui faceret imperij mentionem. Quæ mea cominus.] non infe-
liciter Critici; Quem mea c. m. a. h. hostiuit manu. Duce quadrupe-
dem.] paucissimis mutatis in Lipsij castigationem concessi. dissentiunt enim
summi Critici. confutata prorsus omnium exemplarium lectio. cur ergo id &
amicitiæ & veritati non tribuerem? nec tamen etiam nunc personatum locum
Nonij affirmem. sanior certè, quàm hoc pacto; Ducet quadrupedum iu-
go inuita, indoma, infranis, & iugo valida quorum tenacia infranari
ininis nequit. No. quiescere] Hoc & sequens fragm. adducit Diomedes
ex Ennij Lustris. sed opinor intelligi de Hectoris lustris, non, etiam alia lu-
stra Ennius; hæc fortè simpliciter, Lytra, vel lustra inscripserat, vt & Hom.*

Accepta ab Euripide. Quid petam] sic emendant Critici. apud Ciceronem tamen legitur; Quid petā præsidiij, aut exsequar? quōve nunc auxilio, &c. Vltimum etiam Hemistychium additum ex Cicerone. Meæ inquam] malle[m] dispescere; meæ inquam; scilicet Polyxenam. verba Helene natam retinentis. Miserete anuis] vulgò, manus. vox nauci. Critici; mei anus. ego; anuis. ex Non. in, anuis. Varro, Cato. Anuis enim vt sanguis deterior.

M E D E A.

Quidam duas ab Ennio scriptas volunt: unam ἀπλώς, Medeam; alteram, Medeam exulem: ambas ex Euripide. aliis vnica videtur, vt his, ita illis nonnulla suffragantur. mihi tutius visum, vtriusque reliquias in vnum cogere. In secundo carmine Prisciani scripturam reieci, quòd putem ex Tullio castigandum. Argo qua.] apud Ciceronem i. Tuscul. Argo, quia Argiui in ea delecti viri. minus rectè quàm apud Priscian. Petebant illam] Ranconetus & Lambin. petebant villo. Nam ter] non eodem planè modo Non. & alij citant; putem ubique leg. Nam ter sub armis malle[m] vitam cernere. hoc est dimicare, vt rectè contra Non. Muretus.

Alta atque] Sunt Critici, qui Asty. Sed quid opus? Teneor consipta] Festus docet ex Medea esse. Non. Nemeam citat. mendosus. potuit tamen Ennius Nemeam quoque scripsisse imitatione Theopompi Comici, cuius Nemeam citat Athenæus. sanè Priscian. lib. 5. ex Nemea Ennij quiddam profert; quod nos tamen in Medeam (etsi timide) transcripsimus. Fructus] aliàs legitur; f. v. aures aucupant. Medea Colchis] assensus sum Lipsio. prius legebatur; Medea cordis. Vna marito] In vet. impress. non exstat τὸ, vna credo rectè. & pro, marito, fors an? Marito, vt loquatur de Colchico Dracone. quidam; arietino.

P H O E N I X.

Sic inscripsit tragædiam, teste Stobæo, Eripides; teste Athenæo, Sophocles & Eubulus. exsiliij sui causam narrat Phœnix Iliad. i. Stultus est] scrib. stultu' st, qui. Plus miser sum] repono ——— plus miser Sim, si scelestum faxim, quod dicam fore. inferior sim (ait) si id faxim, de quo quale sit facinus si interroget, scelestum id esse pronunticem.

S C I P I O.

Gellius lib. indiget at: ego prætèxatam puto. Qui] notat Gell. Hannibâlis, productâ perult. Consultere] Lips. constitère. quod fui amplexus.

T E L A M O N.

Ipse & Pelæus propter fratris Phoci necem exsularunt: meminit Apollonius & Scholiast. lib. i. Argonaut. Gratia ea est] venustius forei & Gratiis acceptius, si scriberetur; grata est; vt quidam. Acacum auum omittit, quoa eius aspectus tetricus & minimè iucundus, vt iudicem decet tetre oræ.

Atque aures] vulgò; neque. nequiu[m] committere quin vñulam Nic. Fabri correctionem amplecterer. Deum me sentit] Lipsius; Deum me incendit. quod perplacet.

THELEPHVS.

Scripsere *Ἐλεφών*, Archilochus & Agathon, citantur Stobæo & Athenæo: sed Ennius Euripidem expressit. de Telephi miseria etiam Horat. ad Pisōn. & de eius vulnere idem in Epodis: de mendicitate, Suidas.

THYESTES.

Scripsere Euripides, Agathon, Chæmon, alij. idem porro, Thyestis, Atrei, Pelopidarum, argumentum fuisse opinor. Sublimen] sic Agennensis Aristarchus ex Apuleio. Impetrem.] quidam cod. Impetrent facile ab animo vt c. v. halitum. hinc mihi suspicio (quia vox illa, Bæbium, futilis omnino) hæc dici Thyestæ filii, vt patri persuadeant sustineat redire in patriam, & fratrem contueri; & scriptum fuisse ab Ennio; Impetret facite ab animo, vt cernat vitalem Atreum. Sed sonitus] de, crepo, agitur, non, increpo. quare repon. — Sed sonitus aures in meas
Pedum pulsu crepat. —

INCERTÆ TRAGOEDIÆ.

Atque prius] o l. quos vidi, tribuunt Ennio: Turnebus tamèn scribit manusc. cod. dare Nauio. Peruolgat.] sic Critici, pro, peruolat. Sed quid sibi vult, quod in aliis codicibus habetur; Ennius, Cressis: Poluis oritur, &c. & hereo. nam Cressas Ennium scripsisse scio. sed & femin. genere poluis solitum vi. scio. Annal. 8.

Iamque ferè poluis ad cælum vasta videtur.

Item; Iamque ferè poluis fulua volat:

Thelis.] hoc est Thetis, auctore Varrone de re rust. Salmacida] à Salmacis nota libidine, & fontis obscenitate solent deducere. sed veteres illi magistri Latino Græci in Glossar. Salmacia *Ἀμφισήνη*. Salmacia aqua *ἀλμυρὸν ὕδωρ*. Salmacidus *ἀλμυρός*. Salmacidum *ἀλμυρόν*. Non habeo denique nauici] Addubito an totum hoc fragmen ex Satyris; an primus Ennij versus, an verba Tullij; an septimus aptè à me insertus ex alio eiusdem lib. 1. de Diuinat. loco. Ego Deum] sapiunt ista Euhemerum.

Ego eo ingenio] Achilles vel Neoptolemus .apud Gellium mendosè; fronte. Philosophandum] frustra de huius carminis emendatione exsultat Turneb. lib. 2. aduers. c. 8. oleum non perdidisset, si Gellium consulisset; à quo Neoptolemo datur, sed ex qua Tragœdia non additur. Fragmenta ex Ennij Ambraciâ omisi, quod Comœdiam putem. qui requiret, Nonius suggerit, in cluet, in veget, in cunctant, in populat. Moraes] puto scribendum; muneret.

IN CN. NÆVIVM.

Melior Comicus, quàm Tragicus. quod ad Ægisthum attinet; scio Nauij Ægisthum citari à Nonio in, iustrare, & fragmen hic exhibui. Credo tamen esse Liuij, quoniam ipse Non. in pecus, priorem versum assignat Liuius: & in iustrare, m. s. pro Næuio, Liuium agnoscunt. quod probè probum.

ALCESTIS.

Corpore] non patior hoc Neuiio detrabi, & Leuiio cuidam adiudicari à Criticis. constanter enim Nonius in o. l. tribuit. Neuiio : & Neuij Alcestis etiam Varroni cognita. Quod verò Leuij mentio apud Gellium lib. 19. c. 7. & 9. agnosco recens nomen à Criticis insertum, nescio an ex m. scriptis, an ex huius seculi audaciâ. nam vet. impres. vnus Venetus anni 1472. alter Argentinens. 1517. continent utrobique Næuius. item, tardigremulo; non, tardigenulo, ut ut est, Alcestim scripsit Eurip. ab eo mutuatus Neuius. De Leuij Protefilaodamia mox. Leuij nomen pro Liuij, non pro Næuij. passim membr. Prisc.

D A N A E.

Quomodo pater ut gravidam comperit, vltus sit, dictum à me in Aduersariis. tragædiam fuisse ut non dubitem facit Ouid. 2. Trist. Animi iubeo] mendosum suspicor. quid si; Aurij iubeo l. homini m. ut sit consilium lenonium.

I P H I G E N I A.

Passo vel hoc] implicata, falsa lectio. an non magis arridet hæc ingeniosi Bataui; Passo velo, vicinam Aquilone horiam fer foras. ego nec probo, nec improbo. Lipsius malebat, Aquilone orto. nondum liquet.

L Y C V R G V S.

Accepit ab Aeschylō vel Anaxandride. Thracis exitium Lycurgi, Ouidius in Metam. Nonnus Dionys. ἡγήτορος. Epicroco] gloss. Epicrocum πλωγῆς. & paullo antè; ἐκ τῆς εἰδος, ἢ χοίριον ἀριστερὸν κατώτερον. Vos qui Regalis] coniuncta & emendata, que apud Non. quattuor dispersa locis, à Iulij F. felicissimè, exhibui. varo sit ingenio oportet, qui factum velit improbare. Pœnæ feræ, leones, lynces, tigres; non quòd in Africa ista venatio; sed propter Punicarum ferarum feritatem, magnitudinem, multitudinem. Oderunt Dij homines.] sunt qui Ennij velint, ego, cuiuscuius sit, ad Nonij mentem corripo; —oderunt Dij homines iniurios.

Egône, an ille iniuriè facimus ?

Proin Dryante] hæc aurea boni Critici : vulgata, pro industria ne te regem, plumbca vel arca. Glancus sit qui volet, ego Diomedes dici malui. Suaue summum] corrigunt; suauissimam. Iam vbi nos] emendant; Iam ibi nos duplicat aduenientis timos Panos. ut non sit exemplum de, vapos, sed, timos. Ut videam] alij, flaminis, alij, flammis; alij, fimbriis. quidam etiam, fimbriis fieri florida. tu indica. mihi placet, flammis f. flora.

P H E N I S S Æ.

Hoc nomine, tragædias scripserunt, Phrynichus, Strattis, Euripides; comædiam, Aristophanes. quod adferimus ex Nonio, comædiam redolet.

P R O T E S I L A V S.

Protesilaus Euripidis & Anaxandride memoratur à Græcis. Nos tria fragmenta exhibemus, que Sphyngea enigmata dici queant. Inprimis sedet animo illa non ex Protefilao tragædia. si quam talem dedit Neuius, & Priscianus mendosus non est lib. 6. sed vel ex Linij, vel Leuij, Protefilaodamiâ, accepta. Mouent me vestigia scripture. Mouet, quòd apud Gellium lib. 10. c. 12. legerim Protefilaodamiam fabulam; ut habet Venetus ille, Leuij; ut Argenti-

*Argentinenſis, Liuij; et recentiff. Pariſienſis, Leuij. Conſtat ergo de fabu-
le nomine, de auctore non æquè: ego Liuium Andronicum puto, vel Næ-
nium, et omnes Nonij & Prifciani codices, quos vidi. His ergo tribus frag-
mentis & Nonio Prifcianoq; hanc facio, miſiſis aliorum coniecturis, medicinam.
Primum, Nonio in Gracilens: Næuius Proteſilaodamiâ: Gracilentis
colorem. Idem: Orco gracilens exiit. Secundo eidem in Ioca, hoc modo;
Næuius, Proteſilaodamiâ; eunt, irruunt, ioca, dicta, riſitant, vel, io-
ca, dicteria ititant. Denique; Prifciano lib. 6. reponens; Næuius, Prote-
ſilaodamiâ; Complexa ſomno corpora, &c. hæc arbitror veriſ proxima.
Quam ego fabulam puto fuiſſe de iteratis poſt obitum Laodamiæ & Proteſilii
nuptiis.*

IN INCERTÆ TRAGŒD.

Vt eſt opus.] *ſic ego; alij, id eſt opus.*

IN M. PACVVIVM.

*Quintilianus lib. 10. Tragœdiæ ſcriptores Attius atque Pacuius cla-
riſſimi, grauitate ſententiarum, verborum pondere, & auctoritate per-
ſonarum: ceterum ſumma in excolendis operibus manus, magis videri
poſteſt temporibus, quàm iſſis deſuiſſe. Virium tamen Attio plus tri-
buitur. Pacuium videri doctiorem, qui eſſe docti affectant, volunt.*

Horatius idem ex Criticorum ſui temporis iudicio:

Ambigitur quoties vter vtro ſit prior: aufert
Pacuius docti famam ſenis, Accius alti.

ANCHISES.

*Laudat Euripidis Anchifen, Stobæus; Anaxandridis, Athenæus. materia, ful-
minatio Anchife, de qua Virgil. Aeneid. 2. Lingua] ſic vert. Venet. & Ar-
gentinenſ.*

ANTIÖPE.

Fruges frendeo] *explicat Lucret. — Fruges quoque ſæpe minaces
Robore cum ſaxi franguntur.*

Saluete] *agnofcit Antiöpe Zethum & Amphionem filios. Flammeo va-
pore] an potiùs leg. Torrens vapore flammeo Terræ fœtum exuſſerit.*

ARMORVM IVDICIVM.

*Vertit ex Aefchylo, vide Q. Smyrn. lib. 5. & Ouid. Metamorph. Effectum
dabo] ſic repono; pro, da. Nunc Pœnitebant] apud Non. legitur; Pacuu.
arm. iudic. prologo. Nunc, &c. latet aliquid vitij. In antiq. Venet. prolo-
go nunc pœnitebunt. libunt liberi g. e. l. fortè; prælio, &c.*

ATALANTA.

*Atalantas comœdias ſcripſere Epicharmus & Phormus, teſte Athenæo; & mul-
ta hic Comica lætitie. potuit tamen eſſe tragœdia de certamine procorum cum
vingine Schœneide, eiusq; infelici morte: idq; confirmat Ouid. eleg. 1. lib. 2.
Triſt. quem conſule 10. Met. & Muſæum de Hero & Leandro. & Apollonij Scho-
liaſ. in lib. 1. 769. verſ. Vbi ego me] facilè hoc cum ſequentibus coaleſceret.
Magnate vt verear] lego; Megnate vt verear.*

Cùm incultos] *malim, in rimaret; vel, quia, pro, cùm. Et si metuo] alibi etiam legitur, pictâ de plagâ pallam. Calydonia] ex coniecturâ non incommode hoc loco sic legetur. sin; cedo commodiorem.*

C H R Y S E S.

De repulsa Smynthæi Sacerdotis & peste subsequuta ex prima Iliade.

Quicquid est hoc] *Scio aliter legi in Lambiniana editione, sed minùs felix corrector Lambinus, quàm Varronianus coniector; quem sequor.*

Adiutamini] *corrigendus ex Nonio Donatus in Adelph. ubi legitur; Adiuta mihi. Animam æther adiugat] sic quidam; alij, animam æther adiungat, contr. Nonij sententiam. priùs mendosius; anima mater,*

Orestes vt heres fiet] *Spero hanc coniecturam nostram non prorsus displicituram naris emunctæ Criticis. Nonium certè mendosum esse claret. ego sic emendo; Orestes vt heres fiet. Varro in Eumenid. &c. pro, quod nunc exstat; Orestes vt heres sit, sed tamen Enn. Eumenid. Redantruare] certant Grammatici, & lis adhuc sub iudice, sic scribendum, an redandruare, an redamptruare. Vide Castigationes in Sex. Pompejum.*

Certissent.] *Non. corrumpunt, qui, certiscant, obtrudunt.*

D V L O R E S T E S.

Ex Euripidis Oreste, Aeschylæ Agamemnone, & Cræphoris, concinnata.

Incapthareis] *Secutus sum pleros codices quidam in (Caphetei taxis pleros didit. Aul.] adiecta vox à Criticis, versus Jul. in d. ania. Formæ gratia] vulgò Non. famæ gratia. Nam te in tenebris] sic Nonij etiam emendatis. codd. Antwerp. & Paris. anni 1583. ego ex coniectura. Nam te in tenebris leua lacerabo fame Clausum, &c. minatur malam mansionem tenebricosam, famem, eculeum. Maeste esto] nonne venisti legeris; Maeste esto virtute, operaque Omen approba. Quid quondam] versus aptè ordinavi. quondam, retinui, pro, iam pridem: superflua enim diligentia, quoniam. substituere. Flexiuice] aliàs; Flexa ceruice tum tenderet.*

Atque ægre madefactum feram] *quib. lib. deest vox secunda, aliis & tertia.*

Delphos venum pecus] *valde deprauatus locus: nec aliquid inuuant tot in Marcellum Critici, vnum præter; qui monet etiam legi in libris, Delph. v. p. egi vnde ad stabula ac i. c. melius paullo; sed nec prorsus sincerè.*

Is quis est? Qui te in] *fortassis; Ægisthus est, Qui, c. Oro] curbis, mi? quale illud, flecti prolixitudine fandi? andacter lego; Oro ne me afflites fandi prolixitudine. Animum. Quæ tum largitio] sic ista in Nonio habentur: sic à Collectore fragmentor. poeticonum exhibentur. nec ausus fui reycere, veritus inuidiam. omnino tamen credo non esse Pacuuij: nisi Sallustius ad verbum illa à Tragico sumsit. scio vt verba antiqui Catonis multum furatum malè audiuissè Crispum, vt furcm tamen cothurnatorum, non memini. sanè in Iugurthina historia hæc hodie ad verbum. Quare censeo apud Non. reponi debere potius: Apud Sallustium in Iugurthina: Nam quæ tum, & cet. nec difficile degeneratio istorum verborum in ista mendosa editio.*

Pacuu Duloreste : animum quæ tum. Scio quid alij Critici, sed eosdem fellit memoria. Fortassis etiam initio apud Non. pro, munes, legendum munifici. hoc enim exempla producta, non illud preferunt. Me caluitur] restitui numeris verba. Vereor si vnquam] hic versus secundus, in fatiscuntur, tribuitur Attio, perperam; vel in fatiscere, mendosè Pacuuio: nisi uterque eundem, et nonnunquam Virgilius Enniûsque, Ouidius & Tibullus, item alij.

HERMIONE.

In Daloreste, matrem, Orestes; hic, Pyrrhum necat, & cum uxore fratris filia vix effugit meritum supplicium. Tragædiam fuisse patet ex Ouid. 2. Trist.

Sunt autem & alij Philof.] hunc versum mendosum arbitror, non quin de mente constet, sed quia varia lectio. nam cod. quid. Qui contrâ fortunam negent miseriam esse vllani. Num legendum; Sunt autem alij qui contrâ à fortuna miseriam negent Esse vllam, &c. Vult à quibusdam fortunam coli ut Deam, quæ prospera & calamitosa cæco quodam impetu largiatur modo his, modo ab aliis negari vllam talem esse Deam, cui effectus hi ut cause efficiendi tribuendi; sed temere ista cûnire, puta incendio, ruina, naufragio &c. hanc ergo temeritatem volunt esse ipsam fortunam, non Deam aliquam, quæ sententia ex vtraque lectione colligitur.

Veretur maximè] addunt vulgati, a cta gratulatione; sed id Critici merito sustulère, Quod ego in acie celebros] vel dele, celebros, quod vet. impref. Aldi non habet. vel lege ex coniectura:

Quod ego in acie obiectans vitam crebrò

Bellando aptus sum.

Probitate conseruetis] sic reposui legebatur. probitatem.

Quum neque me] sic Nonius. at Diomedes, Cum neque aspicere æquales dignarent eius.

ILIONA.

Ab ea depulsum mamma] egregiè quidam; — ab eo

Depulsum mamma pædagogandum accipit

Repotialis liber. — alij; ab hoc.

Vt si onere] quid. l. vsi, &, patientur. Valde suspicor, cum in membranis Nonij per errorem bis scriptum esset, Iliona; ex posteriore natum, vsi onere. Credo restituend. Pacuu. in Iliona: Sin verò me adhuc sc. patientur poti. An de illo suo sceptro loquitur Iliona, de quo Maro lib. 1. Vno se obnuntiem] hoc malo, quam, obnuntient. Des perpetem] Des, deest al. lib.

MEDEA.

Mulier] Secutus sum excusos libros Prisciani; nam in 4. manuscr. codicibus hoc fragmentum tribuitur Pacuuji Medo. Illum amor] satis indicat Cicero Medæe verba esse; sed non ex Ennii Medæa. suspicor, potiùs Attij vel Pacuuji, iccirco, quia Cicero quod huic pr. exposuit pœtæ fragmentum alterius esse ait; at illud Nonius Ennii esse me docuit. non ergo istud Ennii.

MEDVS.

Comædia fuit hoc nomine Theopompi, de leta Medea matris & Medi agnitione: de Medo, consule Pausan. in Corinth. Strabonem, alios. mihi hæc Pacuuij ad Soccum pertinere videtur, non cothurnum. Atque ecum ipsum, &c.] cui non placebit hæc conglutinatio docti Coniectoris in Varron.; dissoluat compagem; sua Varroni, sua Festo, sua Nonio, sua Macrobio reddat. Festus habet, in ipso tempore. Perperam Ennio tribuuntur, tertius à Diomede lib. 1. à Varrone & Macrob. lib. 3. c. 8. ultimus. vide Non. in caluitur, & in Quis.

Credo quorsum] fortassis, Cedo. Linguae bisulcis actu] pulchre Critici; linguae bisulcæ iactu. Ques sunt isti] aliàs, Ques sunt ij. Ne quis attollat] apud Diomed. Etc. e. v. n. q. eum abstulat. nec ipsum, attollat, Nonij planè placet. Videntur veteres etiam, abstulo, vsi. Ire si resto] hanc emendationem partim à me, partim ab aliis. vulgò; bibite si resto pergite iter, nam si ire conor prohibet betere.

NIPTRA.

Niptram Gellius, alij Niptras vocant. Agi de pugna ad naues primum frag. subindicat. inscriptionis causa, ex antepenultimo clara & ex Homero, cuius ea pars Odysseæ, ubi Vlysem, pedes abluens, nutrix agnoscit, etiam ab Aeliano vocatur, Niptra. Sed dubitare me facit, quòd pleraque fragmenta ad Ἐπὶ τῶν ποταμῶν μᾶλλον pertinere videntur; & quòd (cùm Vlysem diu post Telegonus occiderit, de quo Charemon apud Athenæum lib. 13. & Astydamas apud Aristotelem) in Niptris morientem induci Vlysem docet Cicero 2. Tuscul. dissentit ergo ab Homero & reliquis Pacuuius; nisi Cicero memorie lapsu addiderit, idque moriens, vel id aliunde irrepserit. Scrupulosam.] sic Priscianus, apud quem mendosè recentiores; In Nuptiis apud Non. in Ipecus legitur; scrupulosam. in m. f. Prisciani; scrupolam puto diuersa esse; unum Actij, alterum Pacuuij. Spartam] debetur hæc emendatio Fulvio Ursino, viro erudito, & quod hæc ætate rarum, bono. Tu quoque Vlyxes] disposui, ut visum, è secundo; penè, sustuli. Retinere] tres hæcæ reliquias commodiùs ita collimari posse iudicavi, eodem Cicer. lib. tribus locis sparsas.

PAVLLVS.

Pretextata est, à Nonio vno loco Ennio tributa, non rectè. Quamuis caprigeno.] sequor Macrobij fidem. apud Priscian. vet. impress. gradibus gressio est. recentiores; Quæ via cap. g. gradibilis g. est. manuscr. verò quatuor; Quia via.

PERIBOE A.

De Peribœa, uxore Lelantis, Aura matre, multa tragica Nonn. Dionys. præ. an hoc argumentum; an idem quod Ferrhæbis Aeschylj, cuius meminit non semel Athenæus; an de Eurymedontis Gigantis filia, de qua Homer. 7. Odysf.; agatur, planè ignoro. Parum est, quod te] Venit in mentem multa posse in vnum cogi paruo negotio quæ ex hac fabulâ citat Non. in senium, lapit, macor, aras mala, timor, & expedibo; quæ ad rem, cui lubebit, utetur operâ Iani Guilhelmij lib. 1. verisimilium; addat etiam ex aliis vocibus quas

ego addidi. Thesiantem] Reponunt, thyasiantem. rectè. Thyasus Baccharum canticum. Consternatæ animæ] Lips. lib. 3. ep. 22. priori versu; expectorata & voluere; secundo; subiit omnes quod natum est modo. ingeniosè. In ultimo ego muginor, ar; offeras. Exanclari clauos] quid clauum texitis Critici, & laborem fugitis? omnino retineo; labos.

Factum mihi] legendum; fac tu mihi, quod contra rogo, respondeas. Multimodis] sic ego, pro; multis modis. Quanquam ætas senet satis, habeam rem vitium; vt te ab ara arceam] sic vulgò nunc: olim impress. te arca arceam. num, arce arceam? mihi etiam, τὸ, rem, & τὸ, ab, reijcienda, vt; exhibui srib. videtur.

TANTALVS.

Quod suprâ retulit in Atalanta, secutus Nonium: hîc rursus posui deferens doctissimorum hominum sententiæ, & emendationi.

TEUCER.

Ex Teucro Sophoclis, quem citat Stephanus. Segregare] duo conglutinaui fragmenta. Quæ desiderio] Lud. Carrio I. C. lib. I. antiquar. lect. constanter vult reponi, Iqualles, scaprésque. Rapido reciproco] Sic impress. Venet. Aldini, Paris. & Romani: in aliis est; rapito, reciproca, patcito, augeto, citare, nectere, reciprocare, nudique gremiis subuectare. æquè scibre & rediniosè; velim vt quis affabre expolita præstet. nunc ex Criticis vnus de mendo monet: alter sic corrigit; rapio, reciproco. pedem cito, vt vltro citro restem. reliqua putat Festi verba. ceteris altum silentium. quos imitari decretum mihi, nec verbum addo. Nam si] verba Telamonis, negantis res humanas Diis curæ; quæ ex coniecturâ hîc inserui. Illa hinc sine vsquam provideam] quid. prouegeam. & in initio apud Non. prouegere. in reliquis an corrigendum; illâ hinc sine si vsquam: vel; si sine vsquam?

Naturam dico faceffi] rectè alij cod. faceffe. sunt qui corrigant; matura, dictum, faceffe. propius erit à recepta lectione; matura dico, faceffe. pellit Telamon Teucrum Salaminâ, nec moram vllam fert, nec Tecmessam vnâ patitur abire; quod precedenti fragmento postulatum. Hinc omnes.] Festus; omnes hinc. Vbi poëtæ] pace Nonij, non puto hoc ex tragædiâ.

Murmuro] al. murmure. Neque Perpetrare] vulgò malè. recta tamen lectio in margine, vt Vrsinus monet. quidam repon. imperio, quiti.

Patria] visum conuenire Teucro. quare hîc posui. Mihi classem imperat] legendum — mihi classem imperat vt Thessalam,

Nostramque in altum properiter deducerem.

IN EX INCERTIS:

Quadrupes] Amphionis esse verba docet Cicero, suspicor, in Antiopâ.

Ego odi] Hunc versum Macedo Philosophus pro foribus templorum omnium scribi debere censebat: ego in animis & cordibus totius iuuentutis malim. ne illos imitetur, qui cum leuissimi & vanitate toti diffuant, præcepta tamen sapientiæ & grauitatis, & meram virtutem calamo crepant. quàm verè Fabius; Tum dignum operæpretium venit, cum inter se congruunt præ-

cepta & experimenta. Filias tibi] *pato ex Nytris*. Hic tibi strepitus] *hoc & sequens in Dulorestem transcribo*. Curuifrontes] *non malè m. s. cornifrontes*. Sol si perpetuo] *hæc sic à Varrone referuntur, vt Pacuuij verba pateat mutata. fortè respexit Varro ad illud ex Antiopa; flammeo vapore, &c. vt animaduertit Pet. Victorius*. Ad manticulandum] *hoc fragm. cum seqq. quattuor, ex orco, vt Euridyicen Orpheus, Criticorum optimus rediit. Vide Castigat. in Festum fol. 8; . vulgata lectio talis, vt nec describendam putarim*. Spiras] *sparteas*] *rudentes anchorarios*. Nec satis refarrire] *citat Varro, eo tamen modo, vt non videatur Pacuuij*. Turbido.] *al. turpido. sed que illa frons innata? non capio. an, inarata? hoc est rugosa*. Improbus, confidens] *apud Nonium, sic; Idem lib. 10. Improbus confidens, nequam malus habeatur. quid. cod. æquum malus. Num ergo castigandus Tiberius; Ennius lib. 10.* Improbu', confidens, æquè ac malus vt videatur. *vel: æquum malus vt vid. sed non assencero. opinationes scribo.*

I N L. A C T I V M.

Hunc alij Attium, alij Aetium, alij Accium. quoniam vtere. Animosi oris vocat Ouid. altum Horatius, disertissimum Cicero: Moderat. Columella in Prefat. Virgilio, vt alterum poetarum Principem coniungit. Velleius Paternulus extremo lib. 1. tragædia Principatum adiudicauit his verbis; Nisi aspera & rudia repetas (*Linium & Ennium perstringit*) & inuenti laudanda nomine, in Attio, circaque eum Romana tragædia est. *Sequente deinde lib. clara etiam per idem æui spacium fuere ingenia, in togatis Afranij, in tragædiis Pacuuij atque Attij, vsque in Græcorum ingeniorum comparationem euecti; magnúmque; (sic lego) inter hos ipsos facientis operi suo locum adedè quidem, vt in illis hinc, in hoc (Attio) pene plus videatur fuisse sanguinis. Salue igitur Romane tragædia Princeps Atti. tuæ has ego inferias in emoriæ. Imitabor Theæsum,*

Disiecta dolens membra laceri corporis

In ordinem disponam, & errantes loco partes restituere conabor, si non suo, ac vacuo loco: sed quàm magna lachrymis pars adhuc nostris abest! anquirent alij felicius fortassis, & per scriptorum agros corporis partes reliquas inuenient. Ne tum] Fruternius reponit; Ne dum cum feruat victus irac. quod non placet.

Æ G I S T V S.

Cum manus] *sunt qui; Quoi manus.*

Æ N E A D Æ.

Prætextata est. nam Diomed. hoc inter Tragædias & Prætextatas interesse docet; quod in illis Heroës; in his Romani proceres. vide Diomed. lib. 3.

Deuorabo] *quid deuorabo. non muto. similis varietas in Bibliis; Deuorare sanctos, vel, deuorare. & apud Apuleium lib. 9. de Asino. manuscr. de ierando deuorasti: impressi, deuorasti, vt aliis testatum. Eo nunc, quæ] huic versui bonorum scriptorum Aesculapius, moxter Lipsius; Et nunc, quæ eorum legnitas, ardet locus. nam focum ardere quæ sequitur?*

Vim Gallicam] *intelligis, qui legis? non ego. Arbitraret; Vim Gallicam*

obduc contra in aciem exercitum. *Secundo qui medear, non habeo.*

Calcei voce] *an hic de Gallicis mentio? nuge. non illi Galli, de quibus agitur. videndum an scripserit; Gallici voce can. vel; Calles hi deuos canoro fremitu, &c. vel sanè; Cales hi, &c. de vrbe, Cales, Linius lib. 8. & Ptolomæo, καλῆς dicitur; Stephano, καλῆσια. Fruterius in verisimil. emendat.*
 Gallanti voce, canoro fremitu peragrant minit. *vel etiam; Galle tibi voce canora fremitu peragunt minit. sed nec prior coniectura satis dextera, & magis lena posterior.* Dij summa tibi] *mera vulnura. laudo manum Ios. Mercuri, qui; De summa tibi rerum duellum est, quod ab iis se partibus*

Gliscit: quibus rem summam & patriam quondam adauctauit pater.

ALCESTIS.

Ad imitationem Euripidis. Cùm strideret] sunt vel. lib. in quibus, strident. in aliis, striderat. malo, strideret. proprium id Vmbri ac Manibus. Lucanus lib. 6. Auribus incertum feralis strideat Umbra. Statius Papin. 4. Thebaid.

Huius inaspecta luco stridere sagitta.

& 9. Thebaid. Stridebit vestros Tydeus inhumatus ad ignes.

ALCMAEON.

Ex Alcmæone Euripidis, vel Astydantis, citante Aristotele; de Alcmæone consulendus etiam Thucyd. lib. 2. Fortassis etiam, que infra Catulo tribuimus, Attiana sunt. Quod Dij] monent in quib. lib. legi, interpressum, pro, depresso; & restituumt, interdium inferum, & anapesticos censent.
 Suos deseruit] *Quidam, Duos deseruit, & delet τὸ sunt. placet deleri: alterum illud malle non mutari. Repositum immerentem] certa lectio, depositum & merentem.*

ALPHESSIBOEA.

Cheremoni puto scriptam Alphessiboeam, sed in Athenæo lib. 13. corruptè haberi Αλευσιβόια, facili lapsu. hec Alcmæonis uxor, infaustum illud Eriphiles monile naeta, sortem quoque. Propert. lib. 1. Eleg. 14. Etsi est] emendat Lipsius: Etsi est in malis depositus animus meus; quæ sciunt exinde audiet.

Ita territa] *haut facile persuadear integrum esse locum] Nonij. deesse puto totum Accij testimonium, præterea nomen auctoris, eius qui sequitur versus Heroici, Membra animo, &c. ut planè existimem sic Nonium castigandum. Accius Alphessiboea: Ita territa*

— Membra animo ægroto cunctant sufferre laborem.

Odiorum] *facio medicinam; Odiosum host. d. obuiam r. &c. sunt qui, ô dirum.*

AMPHITRYO.

Puto tragædiam, idque & fragmenta indicant, & Athenæus, qui Amphitryonem citat, non Archippi modo, sed & Aeschylis: diuersum ergo à Plautino argumentum. Hoc in re est] fortassis, hoccine est. Cedo ecquid te] mira lectionis varietas. hec una apud Festum: alia, redhostitum cùm eassem obiectet: tertia, redhostitum cùm ea se oblectet. Nonius sic: quid

hic redhostit viam, cometet obtet faciliùs. *Est qui non malè corrigat: Cedo ecquid hic redhostit, cùm mi assem obhiet faciliùs. sed melius alter: — cedo ecquid te redhostit, cùm ea seni*

Obiectet faciliùs?

Tamen ista tua] *transpositione exigua versum concinnaui. Cum patre paruos] subuenite diligentius Critici: parum hactenus opis tulistis. nondum sententia constat, licet moncatis in quib. lib. legi, hiscere, pro, viscere; licet reponatis, miscere. Non paruam] vel post, ordibor; alia persona inferenda, vel, retine; pro, retice, legendum.*

ANDROMACHE.

Hæc Malos annos] *numeris consules, si rescribas: malos hæc: sententia quoque, si, malos hoc.*

ANDROMEDA.

Multi iniquo mulier animo] *secutus sum in priore versu Criticorum sententiam; in posteriore nihil mutandum duxi. Misera obuallata] addidi syllabam voci, obualla. Obesse intelligis.] probum illud Fruterij lib. 2. Verisimil. obesse, pro, obseuisse.*

ANTENORIDÆ.

Ex Antenoridis Sophoclis citat Athenæus. Namque venio huic] *vulgò male - namque huic inuenio, vt mea ope opes togæ integrent. Inde ego, Namque haud inuenio vt mea ope opes Troiæ integrem. Eruditi tamen Critici censuram mea prætulit, cuiusq; lectionem excudi volui. facile illi, & cuius alteri, laudem artis & industriæ huius concessero.*

Qui aut illorum] *reduc ad sesquiuersum.*

ANTIGONA.

Hanc etiam à Sophocle mutuatus. Heu vigiles] *ita me non malè concinasse arbitror.*

ARGONAUTÆ.

Talis fuit, & tam infelix Argonautarum exitus, vt Tragicum pœma dici debeat. Vide Apollon. Argonaut. & Medæam Senecæ chor. 2. primum ego fragmentum non satis sanum, sed versuum praua transpositione ægrum arbitror.

Vomit] *quidam, eruit. Turnebus lib. 26. Aduers. c. 33. cernit, contra carminis legem. valde mihi placet, eruit, quod est in Prisciani m. s.*

ARMORVM IVDICIVM.

Cedit Achilli] *ita nonnulli cod. vulgò habetur; Cedit Achilli indutis armis, vesci studet, vt ea cuncta optimè Achilli induto, leuia præ illis putet. Sed cui malo, si meam adiecero coniecturam;*

Sed ita Achillis incluti armis vesci studet,

Vt etiam cuncta optima is leuia præ illis putet.

meliora hæc certè. Æstuat] quidam, acciuit, corrigunt. quid si legas:

—bene facis.

Sed nunc quid subiti mihi febris mali æstuat?

Nam trophæum] *debetur castigatio huius loci Fruterio.*

Morabilioni.] *mirabilis morio, qui hoc sanum putet. Lipsius legit; inorabili. praeclare. vide not. varior. in Non. Spes summas] alij, spes supremas. nonne rectius; In quo salutis spes summas sitas habet exerciti? Dicitio.] Lambin. legit; Pithius: sed corrumpit. Vide Turneb. lib. 30. aduers. c. 1.*

Virtuti sis] *recte alij sis, pro, is; nam puto verba esse Aiacis, Eurysatem alloquentis: quae fortè expressit noster cum Aeneas iubet Ascanium virtutem ex se, ex aliis fortunam discere.*

ASTYANAX.

Primum fragm. continet *Andromachæ verba. Nunc in] fortassis additium ex gloss. id quærent. Propter te] Helenæ id obicit Andromachæ apud Senec. in Troad. ut & illud de Græcis, quod sequitur, Quorum crudelitatem. Properantem egredi] hoc reposui pro, aggredi. ultimum properantem, scilicet præ metu, sed primum vitiosum. quid si scrib. Hic per matutinum lumen dum vado trepidanti gradu, &c. Abducite.] est de Astyanacte, idem enim Seneca. Utinam] Hecubæ votum de Cassandra.*

Hunc Altispicem] *vulgata lectione nil pote monstrificabilis, quis enim malum hæc intelligat? hunc altispicem regionum fac, ac desistet exercitum morari, nec me ab domuitione marceretur obscæno homine. Nunc verò, ut exhibui, legentibus peruisa & expedita cuncta. Vltimum versus ego, ceteros Ios. Mercerus recensuit. cur in ultimo dissentiam hæc est causa. illerponit; N. ò obscænum hominem; ut sint alterius personæ verba. Ego, obscæno nomine, ut coherent superioribus, nihil adjicio, demo nihil, solum h, in, n, muto. obscænum pro vitabili & malè auspicato sumi sciunt, qui Non. legere & Seruium: inde aues obscæne Ouidio, fames Maroni, & Accio, obscæna dicta. obscænum ergo nomen Astyanactis, ait Græcorum aliquis, & malè ominatum, morari classim: primò quia Astyanax regnatorem urbium significat; eoque magis si ad Alty Atticum respexerit. Sic omen ex nominis etymologiâ quidam, cum Verres in prouinciâ Siciliam missus, acceperunt, eum prouinciâ eucriturum, teste Cicerone (et si obscurius) in 4. Verrin. Deinde quia eæ litteræ nomen eius consciunt, quæ & vocalium multiplicatione, & numeris per eas significatis (Græcis enim litteræ, ut & Arabibus & Hebræis, numeri audi rationem obtinent) futurum in bello, & imperio victorem superstitèq; superstitioso hominum ridiculorum errore, portendebant, cuius opinionis stultæ pulcrum vestigium reperias apud Terentianum Maurum, hanc causam reddentem, cur Hector Patroclum, Hectorum Achilles superarit:*

Et nomina tradunt ira litteris facta;

Hæc ut numeris pluribus, illa sint minutis:

Quandòque subibunt dubiæ pericla pugnæ,

Maïor numerus quâ steterit, fauere palmam:

Præfagia lethi, minimâ parte summa.

Sic & Patroclum Hectoreâ manu perisse,

Sic Hectora tradunt cecidisse mox Achilles.

Ex sententiâ Pythagoræorum, quorum fors his numeris litterariis vanissimè nitebatur, cuius meminit Plinius lib. 28. Nat. hist. c. 4. Cic. 1. de Divinat.

Neque solùm Deorum voces Pythagoræi obseruauerunt, sed etiã hominum quæ vocant omnia, quæ maiores nostri, quia valere censebant, idcirco omnibus rebus agendis, *Quod bonum, faustum, felix fortunatumq; esset*, præfabantur. *Eo loco non ineptè, nomina, reponeretur: illa namque Pythagoræorum opinio, non ex quibusuis vocabulis, sed ex nominibus maximè, & primis dictionibus. Nominum quoque ratio in victimarum ductoribus, & in templorum dedicatoribus, & in locorum emptionibus sollempnis Romanis, idem Cicero, & Plinius lib. 28. c. 11. & Tacitus lib. 20. & Festus, non vno loco, docent. Vide Briffon. lib. 1. de form. fol. 102. Possèt etiam legi eãdem sententiã obscæuo nomine, ex Nonio, in obscæuo. Subtiliora hæc fateor, germanè tamen germana ad Attij mentem.*

A T H A M A S.

Argumentum Athamante & insaniæ prosequitur Nonnus Panopolita Διοκουακ. lib. 9. & i.

A T R E V S.

Hanc senior Pacusius sonoram & grandem, sed durio rem paullo & acerbio rem iudicauit Vide Gellium lib. 13. Noct. Attic. c. 2. Concoquit partem] commodiùs profecto, si;

— concoquit partem vapore flammeo,

Tribuit veribus lacerta in focos. — *vel; in focum. Quo more funesto colloquar] malle;* Quoi ore funesto loquar. *Meliùs Douza iunior; — aut Pelopiã digner domo?*

Quoi me ostendam? q. t. a? quem c. f. alloquar?

Infideli cuiquam] *malle;* quoipiam.

B A C C H Æ.

Ex Euripide acceptam ipsa collatio docet. scripsere præter Eurip. Bacchas, Antiphancs, Epicharmus, Epigenes, Lysippus, & Sopater. Siluicolæ] coniunxi duo fragmenta. Formæ figura] ampliùs arrideret; formã, figurã.

Euiè] *ali;* Euthya. *in Macrobio etiam sequens carmen;*

Almãq. curru noctiuago Phœbe; *ita adducitur, vt non videatur huic fragmento coniungendum; sed alteri alicui. quia subditur Egnatij exemplum;*

Roscida. noctiuagis astris labentibu' Phœbe:
cùm tamen Attij verba componantur cum illis;

Vitifator curuam feruans sub imagine falcem.

Stirpe cum inclyta] *Vide an non probum mage;* Deinde o. st. c. i. Cadmi vagant Matronæ p. t.

B R V T V S.

Noctè] *verba Lucretiæ de Sex. Tarquinio. Cùm iam] somnium Regis Tarquin I, cui meã ope versuum ordo, sententiã exigente, quarti & quinti transpositione, redditus. Rex quæ] interpretatio coniectorum. Haud temere visa] ali;* tenere improuiso. Egregium] *fortassis; egregiã.*

C H R Y S I P P V S.

Edidit & Strattis, sed ex Euripide ista.

CLYTÆMNESTRA.

Valua resonunt] *sunt, qui, valde; minùs bene. In vet. imp. ad datur vox una, sed valde r. r. domus. Mali pigrent] est in multis lib. pigne. vox nihili.*

Scibam hanc mihi] *verba Cassandre, ut & apud Senecam Agamemni.*

Aut ego] *ait Electra clepens Orestem.*

DEIPHOBVS.

An hoc drama de morte Deiphobi, quam Virg. in 6. Æneid; an aliquid Comici focci continet, ut nostri, Demetrius: quem planè comædiam puto fuisse.

At infando] *sic quid. alij verò; Aut infando homine gnatula erat, aut arena si ex sole, Qui neque, &c. Denique nonnulli; Aut infando homine gnatula ait à cœna se exule, Quinque annos, neque amicus vnquã grauis, neque hostis fuit. Equè omnes descobinatè. mihi medicamentum, quod dem, non suppetit. Vercor, ne duo Attij & Attæ testimonia coaluerint, aliquã parte intercepta. nam illa, at gnatula ait à cœna; non difficulter ex istis, Attain Gratulatione, demigrarint, sed hariolor.*

DIOMEDES.

Passim quæ præda] *sunt qui, quia præcia à præciendo, iccirco corrigunt; Passimque præcia. nullem; passimque præda. Me Argos] sic Non. in Festi libb. incongrans lectio, in quibusdam; Ergo Argos referam; nam hîc sum gnobilis. in aliis; Ego me Argos referam (nam hîc suam gnobilis) &c. quam puto rectiorem. Insolentiam] scribe, insolentiâ] Latino casu.*

EPICONI.

Ex Æschylo. vide Papinium in Thebaid. Sed iam] *ad senarios hi reuocandi. Nunc pergamus] Lipsius; nunc pergam vt.*

ΕΠΙΝΑΥΣΙΜΑΧΗ.

Ego vellem ubique Latinis verbis scribi Epinauimache. coaluit enim ex Grecis tribus, ἐπιναυοὶ μάχη, de industria. vide Iliad. 15. Martes] *Hectorem & Aiaceem Scamandriam] vulgò, Vmandriam. hinc Aldus; Cùm Andriam. Ego; Scamandriam. loquitur de victoriâ Achillis ad Simoentem, cùm eius cursum rapidum, cadaverum stitit multitudine. nota res ex Homero, Catullo, ceteris. Haud fatiscam] nonnulli lib. antefatiscar.*

Primores] *quid. lib. Ni, pro nisi. hinc recenset;*

— primores procerum reuocarent nomina

Ni esset quis, qui armis, &c.

Eos mortalis fœnis] *corruptiss. locus. Aristarchi legunt, Mortalcis felicitis misereri saepe studio nolo. ignoscant, nec hoc placet.*

ERIGONE.

Erigona Icarj filia, patris desiderium non ferens, suspendium elegit. vide præter ceteros Nonn. Dionys. μζ. Tum autem Aeg.] *sic vulgò, quam lectionem ego non comitassim assensu meo; minùs etiam illos, qui sufficiunt, cobitasset. Egregia Palmerij coniectatio, nisi se paullo audacior, Accius Antigona;*

Tum autem Ægisthus si med eodem letho comitasset patri.

In primis assenior non esse ex Erigona, sed mendosè citasse Nonium; sed putem ad Epigonos potius pertinere, quàm Antigona; vel sanè ad Ægisthum.

Sed vbi ad finem] *Et hic duplex Nonij mendum: unum quod ex Erigone adducatur, cum pertineat ad Ægist. alterum, quod male, assistit, pro, altitit. Lipsius totum sic recensebat; Sed vbi ad fanum v. c. v. i. f. e. l. Atq; Orestem g. f, f, p. adstitit de arà Taurià.*

ERIPHILE.

Amphyarai vxor à filio necata, de qua Propert, lib 2.

EURYSACES.

Aiacis & Tecmessa filius Eurysaces à Sophocle nominatur. an de hoc; hic Teucrum moriuo patre Salaminem redeuntem accessu prohibuit, teste Iustino lib. ult. Iam potero] peti Eurysaces liceat sibi Salaminem incolere. quare scribendum, vt volunt Critici, Iam pater. & Salaminem. addo, tecum. pro texum. nondum tamen planè sana verba. Lipsius castigat: Iam petere incipiam, etsi nequit id, cõtendam quasi ex composito tecum Salaminem abeam. Sed vtratuista & raueste] nolo, dum conor fieri Oedipus, Dauus esse. & magis turbare omnia. proponam emendationes aliorum; Quidam, atrà veste & vastitudine tetrà formatus. alij; sed vt ere tu istà veste & vastitudine. trade formam tuis. Diffidam] mira mera: mihi crede, & curationem hominis eruditi vt ere; Diffidam autem, & de te turbat vulgum ambigüa, acius vitat, mæros dislicit. Heu me] Quid si huic annectas quod sequitur; Hei mihi, &c. Magis eos esse] quid si; magis crescere?

Tor Tropæ] abene sit scriptori, qui sua castigatione densissimas nubes discussit errorum. cuius operã, clara nunc quæ prius erant prorsus nebula.

Nihil est. si autem ad te] adiuuant castigantes; ad te ire tardat socium. nec amplius. ego sic totum locum restituo; Nihil est. si autem ad te ire tardat, socium in portu copix subsistent. modo tute ipse effert arma (vel effirma) & compara. Heu, mihi] Augia cerno stabulum, conabor roæ egerere, Inprimis post Accij verba duplex vocabulum (alia persona) inseritur, perperam. id per N. litteram noto. tum amplector, quod in aliis libris est; solitatem. tertio ex eo quod iidem continent, multis talia; elicio, multi mali. denique sic recenseo: Hei mi, vt etiam hæc ærumna luctû addit luctibus:

N. Quid miseraris, Eurysace, solitatem memorans tuam?

Quid formidas; te commiserabar magis, quàm miserabar mei,

Tam multis mali aliquando vexata generibus?

Ilico inquam] vet impressi; i. i. habitato vis quam propius. quid si, habitat istam] ropius; vel. nobis quam propitius.

ILIONA.

Rimarentur loca.] alij; rimarem loca. quid si, humore, pro humorem? humoris enim indiciis aquilegi vtuntur. Attrixæ vrsum.] quidam lib.

Atrise. fortè Atrum se vrsum; vel, Atticum vrsum; multi enim in Parnetho monte.

IÖN, seu IÖ.

Ionem scripsit Eubulus, & Euripides etiam, vnde noster Apposuit] citatur hoc fragm. eadem à Prisciano pag. bis vno loco habetur, instituit; altero,

apposuit. Ex Taurino.] *citat Priscian. lib. 6. ubi manusc. quatuor in Ioë, ut & vulgati. Sequenti verò fragmento excusi, Ione; manuscripti Ioë, ut etiam constanter lib. 10.*

M E D E A.

Non tota, magna tamen parte ex Euripide. Nisi ut astu] sunt qui legant; Nisi ut astu ingenium fingam, laudem d. l. l. Tun' Dia Medea es] bellissima hæc Passeratij castigatio, digna vase, quam in contextum reciperem. quid enim loci hic nondum fortassis nato Diomedis? Par neci] sequor; pernici.

M E L E A G E R.

Ex Euripide. laudatur etiam Athenæo Meleager Scire Comici. historiam pete ex 8. Metamorph. Sextam Tesseris] feliciter iam pridem alij; lectantes feras. Gaudent] alij lib. dona tenent. item, constat caput. Lipsius currum celebrant, pro, currunt celebrant. & statim, Muneravit, pro, numeravit. Abstruso] v. l. obstruso, ut & m. s. Claudiani, Prudentij, & Senecæ non uno loco. Tum ut] alij libri; Timidè ut e. c. f. agnita. v. a. a. accinit.

M E L A N I P P V S.

Scriptit Ennius Menalippam; Euripides Melanippum: nisi fallunt codices. & sic Critici Actian: in hanc indigetant, que vulgò Menalippus dicitur. Menalippæ,) si sic dicenda) argumentum Amazon à Theseo capta, qua de re Pausan. in Atticis, & Plutar. in Theseo: Melanippi verò ambiguum, an Tidei fratricidium; an crudelis laniatio Melanippi Thebani, de quibus Statius lib. 1. & 8. Thebaid. & Pausan. in Bœotic. Quid etiam si infelices amores Melanippi & Comethus, de quibus Pausan. in Achaic? Sed omnino puto Attium & Ennium vocasse Melanippam. sic enim Euripides vocat apud Athenæum lib. 12. & 14. &, qui de eâ fusius egit, Dionysium Halicarnass. in Rhetoric. non semel, qui sic vocant. Aristoteles tamen vocat, Μεγαλήτιον, in Poët. Notandum verò Euripidem duas scripsisse Melanippas, unam Sapientem (Dionysio σοφὴ dicitur) de qua loquitur Aristoteles; aliam ligatam δευκώτι nomisat utraque loco Athenæus: Sapientis argumentum ex Dionysio petendum. Ligatæ, quod fuerit nescio, si non idem, quod Sapientis; & differentia in eo quòd Ligata non philosophetur: vel ligatâ fortè captivam Amazona exhibebat. Vtram verterit Attius, non liquet.

Rodus saxeum] secutus sum castigationem Criticorum, ut & in precedenti.

Discendi] alias; dicendi. En eum] secutus sum vet. scripturam, non, æneum, recentiore. in extremum etiam locum, putem, ad eum, alicundè adrepisse. Vnde, aut quis] sic Non. Cicero verò 2. Tusculan.

Florem quí snam liberum invidit meum.

M I N O T A V R V S.

Qui sit quòd à Prisciano lib. 6. fragm. hoc singulare ex Ione adfertur, sed paullo aliter? Ex taurigeno femine ortam fuisse, an humano eam? duobusne in locis Attius eundem versum? an quia Macrobius, vel Priscianus errarunt citando? in recentioribus Macrobij, fuisse, deest.

M Y R M I D O N E S.

Ex Æschylo vel Sophocle. Tu pertinaciam] sic emendant Critici; mihi

nec vulgata lectio videtur rejicienda prorsus; Tu pertinaciam e. A. h. p. Ego peruicaciam aio, & à me vti volo. Nam p. dicis me e. & v. Perf. p. p. nil moror. H. f. l. i. i. p. T. a. q. v. e. d. q. laudi datur. Lassus trahere] tēto; classis. Infrenes] litterule immutatione curata omnia prius; infrenis.

Quòd si ista] succensentis raptâ Briseide Achillis verba sunt: ideo mihi illud bonæ frugis perplacet; è lib. 2. Verisimil. Quòd si vt decuit ista mœchum, aut me eius mœraret dolor, Iamdiu inflammari, ardere naues vidisset suas.

N E O P T O L E M V S .

Cuiusdam Theophidi Neoptolemum adducit Athenæus. Vbi nihil cōtra rationem & quam habuit] interpolandum iudico; v. n. c. orationem æquum h. Fruterius, Vbi nihil contra rationem æquum habuit, assensit libens. Lipsius autem; contra orationē eam quam habui, assensit silens,

Do & pudet] caput aliud, ego persanabo, rescribens; Dolet pudetque, Graium me & v. p. An pro me Daue] bellissimè Cuiacius olim, Idem Andromeda; Nec qui te adiutem. secutus id ego, suo loco reposui.

Decorare] Fruterius recenset; Deos ornare est fatius, quàm urbē tæniis.

Sed quem mihi] quidam lib. sed cūm, non iuuant antiquarij, nec lectio- num varietas ad manum, quam ruspemur. tacitus laudari eum qui ad amufsim ista dedolabit. Acritas] de hoc loquitur Gellius lib. 13. c. 3.

N Y C T E G R E S I A

Sunt qui distinguant à Nyctegeriâ, sunt qui vnā velint, & hoc vltimum mendosum. vidi qui Nyctegrāciam inscriberet. mihi non liquet, vna an due, variant enim Grammatici Nonij codices. quare tutiss. visum vnum in locum omnia cogere. de argumento constat, nocturnam esse consultationē Agamemnonis & primorum Græciæ. Vide Homer. Iliad. 2. quæ pars opinor illo tempore Attij prisco more, de quo supra, laudabatur.

O E N O M A V S .

Arcem astūque] sic cum Mureto legerim. nam vulgata lectio arcana asteūmque, prorsus blitea; quorundam emendatio, Arpinam Asamque, aliena, longè petita, præter mentem & rem. Coniugium Tisis patereat te itiner tendere] in aliis lib. coniugē cisis patere, ad te itiner tendere. me neutrum satullat; nec magis fortassis alios mea coniectura, quam tamen adscribo; Coniugium Pisis petere, eò te itiner tendere. Pisis enim hæc gesta, eò proci Hippodamiæ gratiā contendebant. Vide Comment. in Troad. vers. 848. Horrida] legitur hoc fragm. ab omnibus, affirmat tamen assero non intelligi à quoquam. ita conspurcatum est maculis: quas nunc nequeo eluere.

P E L O P I D Æ .

Et commouent] tolerabile. sed numquid melius? commonent.

Cesso hinc ire] nisi hæc Atreus insit de adulterio uxoris cum Thyeste; præstaret, reponere, letho, pro lecto: qui mihi quidem isthic non commodè stratus. Prætextæ.] sic Gellius, quem consule, si vacat, de voc. squallidus. in Nonio legitur; textæ.

PERSIDÆ.

An idem argumentum cum Persis Aeschyli & aliorum? ut & hic, Persæ, legendum? Scio; Persas fuisse comædiæ nomen apud Græcos, ex Athenæo; ubi luxus Persarum carpebatur; qua de re fuscè Robortellus in Poëticam Aristotelis pag. 19. & 20. sed Attij hanc tragediam ex Aeschylō fuisse reor. in manuscr. Prisciani continetur. Satinus ut quemcunque.

PHILOCTETES.

Scriptore Aeschylus, Sophocles, Euripides, Antiphanes, Euphorion, Strattis; ex tribus primis multa noster. Vide Coniectan. in 6. Varron. de ling. Lat. que me multum iuuerunt. Contempla] Duo fragm. consarcinaui.

Niues] hunc versum etiam Censorin. refert, sed nec integrum, nec laudato auctore; quemadmodū nec Cicero Tuscul. 1. Qui iacet in lectulo humido] hæc quinque verba; sunt qui Attij, sunt qui Ciceronis esse contendunt. utrisque satisfeci. illis, quibus assentior, ea in contextum referendo; his sententiam ipsorum non pratermittendo. Contegens] vulgò apud Censorin. legitur; contegit. nec dicit cuius Poët. est; sed sententia monet hæc pertinere, & Cicero qui de Philoctete, ad hunc locum respiciens, scribit; pennarumque contextu corpori integumenta faciebat. Fato] Doctiores nunc omnes arbitror præ hac alterius Critici castigatione, aliam Turneb. lib. 2. aduers. c. 8. fastidire. Phrygiam Minorem] sic recensui, pro, Phrygiâ.

Caprigenum trita vngulis] hæc verba sodes commisce cum superiori frustrulo, hoc pacto; Loca aspera, saxea tesca tuor, Caprigenum trita vngulis.

Cum ex viperino] hæc ego illis annecterem, quæ paulò antè posui; — qui iacet in lectulo humido, &c. in fine fateor, cient, legendum; licet Cicero, cicerent, contineat. non tamen Ciceronis contextus emendandus ex Attij loco. data namque Tullius opera ita scripsit, ut illi quod præcesserat (nempe, tum consolabantur, cum, &c.) responderet. Classibus auctor, Grauis Dardaniis] emendavi numeros, Classibu' ductor, Graui Dardaniis, & cet. Si imperasses] quidam lib. Si par tibi esses, non ego nunc e. m.

PHINIDÆ.

Fortassis sumta fabula ex Phineo Sophoclis, quem Stephanus citat; vel Aeschyli, quem Athenæus, à quo citatur etiam Phineus Theopompi Comici. Putem narratum, quo pacto Phineus Cambrin & Parthenium filios suos excacavit, & ipsi postea ab Harpyiis fuerit infestatus; & ab Hercule interemptus, qua de re Apoll. n. lib. 2. eiusque Scholiastes non pauca. Phinidas cuiusdam citat Aristoteles in Poët. ubi rectè m. s. ἐν τοῖς Φινιδῶν. nec viro docto de hac lectione fuit dubitandum, & apud Suidam mallem Φειδῶν. de Phinidis enim Theolectæ drama; Crepitu] alij malunt; cum crepitu.

PHOENISSÆ.

Ex Euripidis Phœnissis, ut fragmentorum collatione plures iam docuerunt.

Quam natum] in impress. Prisciani libris; quique natum. sed sic quædam membrana; alie; quia natum. & mox, ostentum, pro, ostendis.

Ab draconis surpe amata exoratus genere antiquior] portenta. sic ex, iam lib. i. pices;

— ab draconis es

Stirpe armatâ exaratus, genere antiquior.

De Sparticis istis, egi in Senecæ Med. Fortè melius reponas; ab draconis is Stirpe. frequens in libris omitti syllabam sequentem, si similis precedenti proxime. exempla passim, maximè Π' Florentinis. & amplector Lipsij coniecturam; exortus, pro, exoratus,

P R O M E T H E U S.

Conuersa ex Aeschylō, teste Cicerone 2. Tuscul. Attij esse, Nonius, in adulo, & Priscian. conuincunt: Profusus flamine] Lipsius; flamine profusus. & recepi in contextū; & vidi aliis quoque placere postea. Iouis satelles] de quo idem Attius lib. 1. Sotadicor.; Non ergo aquila, ita vt hi prædicant, Seciderat pectus. —

has pœnas supremo fato Prometheus pendisse, in Philoetere. Attius etiam narravit, verbis quidem à Cicerone relatis 2. Tuscul. sed suo more detortis poetæ versibus. Turnebo non assentior, qui 2. Aduersar. c. 9. hæc Ciceronis esse vult, refellunt Prisc. & Nonius. Auolans] sic Turnebus & Lambinus, cum prius legeretur, aduolans; vitiosè.

T E L E P H U S.

De hoc Horat. ad Pisones; Telephe vel Peleu malè si mandata loqueris, & cct, Pectora] vet. imp. pecora. non probo. Quem ego vbi] Aesculapium accersere, qui sanet depositum, ego quid appucem impr. sentiarum, non habeo, præter suspicionem, legendum.

*Quem vbi ego adspexi, Diuorum aliquem intus
Viderer; nî vestitus teter, mæstudo, vastitas
Deprædicarent hominem esse.*

Mollibat] tranquillabat, pacabat. Profectò] sic ego litterulâ mutatâ. nam qui reponunt, nequaquam est ortus mediocri fatu, nimis quàm à libris abeunt. Hortificali] fortassis; horrificabili. Pastorque illius] deme vnum l. & lege; Ilius scilicet Paris.

T E R E U S.

Tragœdiam fuisse docet Ouid. 2. Tristium eleg. 1. scripsere Græcè: testibus Suidâ, Aristotele, & Athenæo, Sophocles, Cantarus, Anaxandrides (quorum duorum, Terei comædiæ fuere) Astydamas & Carcinus. Vidi aliquando incerti auctoris Procnen ab Academia Venetâ excusam. Suauitas conspinitum] Sic Aristarchus Gallicus, & explicat σπυριταν. vulgò; conspinitantis animæ. & erit fortè qui id tueatur, me tamen non subscribente.

Tereus indomito more] lubentius ego; indomito corde. etsi illud etiam defendi queat, sicuti apud Virgil. in Ciri; meritorum more.

Deum Cadmo] sic nonnulli. alij; Deum Cadmo generatum semel affare & famulanter pete. Nonius in famulâter, sic; Deuincat, mone ratum, Semelâ assure, & famulanter pete. in, affari autem hoc modo; Deura Cadmo generatū semel affare, & famularent perpetuere. Ego aliquando scribebā; Deum Cadmigenam, natū Semelâ, affare, & famulanter pete.

Fama] quid lib. flamma. quid. etiam omittunt verbum; viget.

Nouus nouo] verba videntur Tereï volentis monita Philomene aqua
in aures admittere; ut & illa paulo prius posita.

Alia hic sanctitudo, aliud & nomen & numen Iouis. sed non
occurrit quo pacto castigem prima verba. Exanclau] ex anclo an ex antlo
scribendum, certant Grammatici. de hoc loco vide Turneb. lib. 2. Aduers. c. 8.

Virginalem me ore] sic plerique. Lambinus autem; more.

Lacertorum toros] vulgò lacertos esse volunt eam partem, que à cubito ad
carpum; nec desunt testimonia; hic videtur subijcere proximè humeris, ut &
Ouid. in Metam. ——— laudat digitosque manusque,

Brachiaque & nudos media plus parte lacertos.

Idem:

——— redeunt humeri & subiecta lacertis

Brachia ——— scio tamen nec ipsum perpetuo exactè hoc discrimen
obseruasse. Hæc è Tartarea] quid à, pro è, & paullo post, obseruantem;
non, asseruantem.

THEBAS.

Scripsere Antiphanes & alij, de quibus eg i olim in Aduersar. Septem ad
Thebas, præter Æschylum dedit Amphib. Comicus. Cum id Circæo] sic
Non. in: nitidare; quidam cod. alij; quin id circo fonte adueniunt mun-
dulæ, nitidantur vulgò quæ præpediuntur vi sonipedum. paullo minus
prodigiosè. censebam capiti sic mederi posse; Cum è Diræo fonte. nequeo ce-
teris membris.

TROADES.

Liberius hanc ex Euripide vertit, potuit etiam nonnulla ex Æschili Phrygi-
bus. quatuor manusf. Prisciiani vocant. Troiades.

IN EX INCERTIS ATTII.

Obuiolauit] ita Turneb. & explicat, vitium obtulit. at rectius alij monent
eo loco nihil Actianum contineri. Sumno] hoc est somno. secutus sum Fuluij
& aliorum castigationem. Custodem assiduum Ioni] hunc eundem ver-
sum adducit Caris, sed scribit; Inoni. nos et si sup. in. Inone; dedimus; hic
rursus, quod nesciamus an bis aliter ac aliter ab Attio positus. Scindens do-
lore.] Agamemnon Attianus, teste Cicerone. Vacci acris] alij lib. Vacci
acris crepitanteis melos. fortè an; Bacchæ acris crep. melos?

Immune] explicat Turneb. lib. 15. c. II. Quorum genitor] Hercules.

IN ILIUM.

Quis iste Ilius; nusquam alibi eius nomen reperio. an forte reponendum apud
Macrob. Lælij nomen, cuius meminit Appuleius; an Rutilij, cuius Placiades,
& prima littere euauerunt; an Liuij; an Iulij; vide que de Sulpitio retuli
lib. de Tragæd. cap. ult. nam vltima hæc coniectura potior nihil desinio.

Flammeam per æthram] ad Etymologiam Olympi alludit, de qua nos alibi.

IN MEMOREM.

De hoc diximus in lib. de Tragæd. Membrane quadam Fulgentij eo loco con-
tinent; non. Memor sed Mummius in Herculis tragædiâ.

IN GRANIVM.

Corruptum huius vatis nomen, apud Fabium lib. 2. ab ijs qui Caninium (ut Valla) vel Gabinium reposuerunt; apud Nonium quoque & Censorinum. pro, impulsa; mallem, impulsu.

IN GRACCHVM.

Humidam] sic Censorin. sed ex Prisciano lib. 6. rescribe, humidum; sic etiam Livius in Adon. humum humidum pedibus fodit.

IN Q. CATVLVM.

Vnde hæc] Catulo tribui, quia Cicero Catulum alloquens; Quid ipse (inquit) Alcmao tuus, qui negat, &c. & ista adducit. vide quæ sup. ad Attij Alcmaonem diximus.

IN VARIVM, OVIDIVM, POMPONIVM,

ET RVTLIVM.

Hæc Varij, sunt Atræi loquentis verba. apud Fabium correctum à Gallandio habetur, iam fero; cum in ceteris, iam ferre. Idem Fab. lib. 10. Varij Thyestes cuilibet Græcorum cõparari potest. Ovidij medea videtur mihi ostendere, quantum vir ille præstare potuerit, si ingenio suo temperare, quàm indulgère maluisset. Eorum quos viderim, longè Princeps Pomponius Secundus; quem senes parum Tragicum putabant, eruditione ac nitore præstare fatebantur. Idem lib. 11. Seneca copiam tribuit, Pomponio autem elegantiam. Ego miror cur Critici nostri Thebaidem Seneca ademptam Pomponio non ascripserint. ego me id suspicatum aliquando non diffiteor: nec dubitauerim equè illum ornata dare potuisse. sed de hoc suo loco. De Rutilio nihil equidem alibi legi. in manu sc. etiam vno Lutacij, seu Fulgencij Placiadis, legitur; quæseris miserè, quam sep. in alio; quæreris m. q. s. De Macenatis Octavia egi, quando de ipsis Tragicis.

IN FRAGMENTA INCERTORVM

TRAGICORVM.

Quattuor priora videntur verba Atæis, in Armorum iudicio.

Falleret] subiungit Cicero; Illi verò non modò cum hostibus, verò etiam cum fratribus (id quòd fecit) dimicare melius fuit, quàm deserere cõsentientem Græciam ad bellum Barbaris inferendum. In quibus verbis pellucent mihi quædam ipsius poète, quæ suis Cicero intexuit.

Accusem] sic lib. 3. ad Herenn. sed primò de Inuent. accuses.

Vidi te Vlysses] Sarcasmus Atæis] Quia Mater] multa sequentia fragmenta videntur ad Attij Troades referenda quæ vnum in fasciculum colligauit. Disceptantibus autem Criticis, cuiam, Attio, an Pacuio reddenda, Attio crediderim, facit stylus, huic similior. facit Ciceronis consuetudo, qui Attiana sine auctoris nomine, Pacuiana nominatim solet laudare.

Eheu iudicauit] ut qui sepe scopum petunt, aberrant sepe: ita Criticis accidit in conijciendo. exemplum præbet Turnebus, lib. 15. Aduersar. cap. 23. de hoc loco differens. Adueniet] hæc & præcedentia omnia ad vaticinium Alexandræ in Troadibus Attij, quæ sequuntur, ad Hecubam eiusdem retulerim. nonnulla namque respondent Euripid. Hecubæ.

Mortuorum] *ut hoc ab adtextu. sunt autem verba Polydori. O pater, ô patria] horum conferruminationem ut probem, inducor quòd oratio pro Sextio indicet omnia ex eadem fabula esse. Mater te appello] qui Cicero- nis Lucillum & Horatij lib. 2. Sat. 3. & Cicero. pro Sextio legerit attentè, faciliè deprehendet ad Ithonim referenda. O Patrocle] hoc cum tribus se- quentibus perspicuè ad eam fabulam referendum; quà Græcorum. aduersa ad naues pugna describebatur. sunt enim, Cicero teste, Eurypili & Patrocli verba. vide Turneb. lib. 4. Aduers. Æsculapij] in orat. legitur, Æsculapij. Impius.] sequentia, usque, nequaquam; partim Atrei, partim Thyestæ ver- ba sunt, ex Attij Atreo; vel Pelopidis. posui ex castigatione Andr. Turnebi lib. 7. cap. 18. Vnquam] concinnius legas; vsquam. Proinde] prius hoc ex coniecturâ posui, in Atreo. Nequaquam] hunc versum, & proximum illum, Qui volt, loquitur Niobe, in Athamante vel Bacchis. Qui volt] hunc Cicero asserit esse omnium malorum seminatore. Neque tuum] Cicero significat eiusdem esse, cuius ille, Namque Æsculapij, &c. qui Attij est. Attij ergo & iste. Ille transuersa.] hoc fragm. & sequens, ex Medea sunt. Quod in re.] ista & seqq. aliqua poterant reponi in Attij Atreo.*

Ipsè summis, Item, Neque sepul.] Thyestæus hæc preces continent; Turnebus commutat, sed non in melius. Quemnam] ex Thyestæ, nescio cuius citat Cicero. Nolite] Thyestæ verba, dubio procul; sed innumera, na- meris conentur alij reddere. Refugere] Æthæ. querela; nisi si apud Ci- ceronem Thyestis nomen deprauatum; quod non omnino à vero alienum.

Pol mihi] In Medæe verba? similia etenim apud Senecam loquitur. Ego cum] verba Telamonis de Aiace. Hiccine est] ex Attij Telamone. Imò] Achillis apud eundem verba. Audisne] Cicero ait ex Epigonis esse.

Summam] vide Turneb. lib. 7. Aduers. c. 18. Quo genere] cur hoc he- mistichium pœtæ esse nequit? at vulgus tribuit Cicero; non pœtæ. non pu- gnabo, tribue & tu, se libet. Ænea] hoc ego fateor ex Nyctegresia vi- deri; sequens, ego non arbitror. Nihil horum] Andromacham contem- nentis Hermionæ verba, ni fallor, apud Pacuuium. Fertilitatem barbaram ad luxum & mundi muliebris ornatum refert Turneb. lib. 4. c. 18. non placet. quin potius fertilitatem sterilitati suæ (quòd liberos ipsa nullos pareret) opponit. cui rei uxoriæ, & agri nomen, metaphoricè accommodari, quis nescit?

O Apollo.] Priorem versum Varro lib. 6. videtur Manlio tribuere: sed malo plus solucere, quàm partem detrabere. Sequentia duo fra- gmenta ad Medeam pertinent. Ioue] Ex Eurip. Oreste. Diomedes paullo aliter; Ioue prognatus est v. p. T. Ex T. ortus Pelops. ex Pelope factus, & cetera. Impero Argis.] Primus hic versus in o. l. quos vidi

Quinctiliani, etiam Aldinis lib. 9. cap. ult. mendosè legitur. Hypero- Argus sceptrâ mihi liquit P. mendum vidit Gallandius, & Græcatur- riens reponit ὑπερὸς Argos sceptrâ, & cetera. sed hoc credant pueri, & qui non- dum ere lauantur, Tragicam Latinum Græca suis miscuisse. Ex Seneca lib. 10. epist. 81. ad Lucill. corrigendus Fabius. licet & ipse Seneca in vet. impress. ante annum nullissimum quingentesimum decimum sextum sic;

Impero agris, in excusis verò anno 1521. Impero Argis. sed deerat adhuc
versui syllaba, quam se Muretus ex Siculo cod primùm scribit reddidisse: En
Impero Arg. in contextu tamen ab eodem castigato legitur mendosè; Exim-
pero ex vestigiis opinor scribendum; tam apud Fabium quàm Senecam; Rex
impero Argis regna (l. scepra) m. l. P &c. nec indecora repetitio ad exag-
gerationem. Rex impero, regna.

Quod nisi] verba Tencri in Aiace,
ex Sophocle. Sacras [sacram] legabatur; Sacrare sacram. reposui; sacras
sacram. ludit in contraria vocis sacer significatione. videntur verba Cly-
temnestre excusantis se quòd maritum necarit. Mehe] pro me, frequens
Tragicis, notat Fabius lib. 1. c. 5.

Rita] non intelligo. fortassis; Ni te
Thesprotum pudeat Regis, quod, &c. Sed iam] malè sana verba;
summus Criticus, de cælo, non, se cælo. sed quis ille pater Auroræ; an Sol?

Nam quid] Dignum quod adscribatur, non tamen ex tragædiâ.

Ore beato] quid sit; Phœbe; Hæc verò Censorini plera mendosa, & fortassis
exempli tantum gratiâ conficta; quapropter multa eiusmodi omisi, tum à Cen-
sorino, tum à Servio in Centimetro relata.

Nam nos] Ex Euripidis
Cresphonte monet Cicero: videntur tamen, ut & sequentium major pars, ab
ipso Cicerone, non ab aliis, conuersa. sed malo prodigalitatibus, quàm parcimo-
niæ reus, vestro cum bono, fieri. Vnde sibi] Cicero; idem quod apud En-
nium dicat Pythius ille a pollo se esse eum, vnde sibi, si non populi &

reges, at omnes sui ciues consilium expectant, &c. Ex his ego verbis ex-
putando colligo primi versus medicinam; Vnde sibi populi atq. reges con-
silium expetunt.

Multi modis] Dion. Lambinus hæc edi curauit, ut
quinque versus continuos. id si verum est, quòd mihi non liquet, omnes Enniani
sunt; cui quinctum ego iam ex Grammaticis veteribus tribui.

Labor, pericula] ut potui hæc ex orat. pro Sextio exsculpsi. Attio adiudicari;
nec prorsus à mendis libera præstuerim.

Sumnum amicum] apud
Ciceron. pro Sextio tribus dissecta locis conglutinaui, ut puto, non infeliciter, cer-
tum mihi sic Attium edidisse. Attij quidem; quem discretiss. poetam nuncupat,
ipsemet paulo post docet.

Animaduerte] Regum hæc esse imperia Cicero ait.
Struunt] Procne & Philomela.

Cunæ] Mille[m] cultæ puto esse Pom-
ponij Secundi. vide Comment. in Oedip.

Hæc habui in Fragmenta. fruere (lector) & momento quot à nobis verba
Tragicorum correctæ. totidem scriptorum, qui adducunt, vulnera sanata. Ne erres,
& inutilem hanc operam putes.

MARTINI
ANTONII DELRII
EX SOCIETATE IESV
SYNTAGMATIS
TRAGOEDIÆ LATINÆ
Pars secunda.

*In qua L. ANNEI SENECE TRAGOEDIÆ
cum Aduersariis recognitis, &c. uti sequens
pagina indicabit.*

LVTETIÆ PARISIORVM,
Sumptibus PETRI BILLAINE, iuxta D. Michaëlis
Sacellum in Palatio.

M. D C X I X.

In hac secunda Syntagmatis parte continentur.

L. ANNÆI SENECE TRAGOEDIÆ

I. <i>Medea</i>	VI. <i>Hercules Oetæus.</i>
II. <i>Oedipus.</i>	VII. <i>Thyestes.</i>
III. <i>Thebais.</i>	VIII. <i>Trois seu Hecuba, seu Troades.</i>
IIII. <i>Hippolytus, seu Phædra.</i>	IX. <i>Agamemnon.</i>
V. <i>Hercules Furens.</i>	<i>Incerti poëta, Octavia.</i>

Nunc primùm à Mart. Ant. Delrio castigatæ,
& in eas

ADVERSARIA OLIM EDITA, ET FELIC.
MEMOR. V. CL. LVDOV. DELRIO
dicata; nunc recognita, & in melius
mutata, auctaque.

3

AVXILIARIA CASTIGATIONI CONTEXTVS.

- 1 ANVSCRIPTVS codex meus, omnium quibus vsus, optimus, cui pauca initio, & sine foliola deerant.
- 2 Alius Winkeliani collegij Louanij, x. trag. continens.
- 3 Burdegalensis tertius, quem ab *Eliâ Vineto* mihi concessit vtendum *Martialis Campanus* Medicus : sed iste non tam tragœdias, quàm scedia præstitit.
- 4 Quartus omnium tragœdiarū integer ; quem mihi *Simon Milangius* Typographus commodauit, acceptum à Cl. V. *Ioanne Chaurinio* Præside Eguiano.
- 5 Quintus m. s. etiam integer collegij Societatis I E S V Moguntiaci; sed profusus recens.
- 6 Exemplar Lugdunense excusum à Gryphio anno 1536. quod *Ludovicus Carrio* I. C. cuni tribus m. s. contulerat,
- 7 Exemplar Complutense excusum, propria *Gundisalui Suarij Oblance* manu nonnullis locis castigatum, & notis breuibus hîc illic illustratum; accepti à *Societatis I E S V* collegio Legionensi.
- 8 Editio vetus Heripolensis, earum quas vidi optima & arbitror, emendatissima, tertia & prima, cui non additur annus impressio- nis, sed in calce hoc epigramma ;
*Claudatur iste liber Senecæ, repetendus in omne
 Æuum, hunc ardenti pectore, Lector, ama,
 Prefferat Heripolis Martinus in vrbe decenter
 Lipzæ. hoc munus, candide Lector, ama.*
- 9 Editio Veneta prima, castigata & commentar. ornata à *Bernardino Gellio Marmita*, Anni 1492. apud *Lasarum Isoardam*. hæc in paucis dissentit à m. s. meis, & ab Heripolensi.
- 10 Secunda Veneta, anni 1493. apud *Matthæum Capcasam* Parmensem emendata & illustrata commentar. *Danielis Caic- tani Cremonensis* : hæc incepit in nouationum nonnullarum sementem iacere.
- 11 Tertia Veneta, anni 1510. apud *Philipp. Pincium*: hæc admodum vitiosa, suis erroribus ansam præbuit sequentibus multa com- mutandi, sed in deterius.
- 12 Editio Parisiensis, *Iudoci Badij Ascensij*, cum eiusdem com- mentar. anni 1515. videtur expressa ex Pinciana, sed præstat, & præfert emendationem *Maserij* & aliorum duorum.
- 13 Basileensis *Henrico Petriana*. anni 1529. in cuius margine quæ- dam lectiones variæ: hæc prima longissimè à veterib. libb. cœ- pit recedere, suspicor ex coniecturâ: & hanc secutus in pleris- que N. in suis castigationibus.
- 14 Lipsica seu Lipsiensis *Ernesti Vœgelini*, ex emendatione N. viri

aliàs eruditi, sed cuius in hunc auctorem opera parum laudabilis hanc ad litteram expressit Christoph. Plantinus Antuerpiæ Anno CIO. IO. LXXVI. cum meis Aduersariis. nec est quod quis mihi quidquam illius tribuat. nam quæ in Aduersariis monueram, non sunt in contextum relata: & contextus ille purus putus Saxonicus est.

15. Excerpta ex his decem tragœdiis, collecta ab *Alberto Eib* in *Margarita pœtica*; qui *Pij Secundi* cubicularius fuit; & videtur m. s. tantum libris vsus. nonnullis etiam, qui nobis perierunt.
16. Denique CL. V. I. *Lipsij Animaduersiones* in has tragœdias: (qui vno ex m. s. sane præclaro, plura restituit, & felicius, quàm ceteri omnes; & mihi plus adiumenti attulit, cunctis iis quos recensui) editæ Lugduni Batauorum Anno. CIO. IO. LXXXVIII.
17. Vsus sum & Fr. Râphelengij Iunioris Castigationibus.
18. *Thebais*, edita Parisiis, à Frid. Morellio, cum scholiis *Q. Florentis Septimij Christiani*.

MODVS in castigatione adhibitus, vt nullam coniecturam meam in contextum retulerim, contentus in Aduersar. vel Commentaria monuisse: quidquid mutatum Lector deprehendet; factum id m. s. vel impressorum codicum auctoritate sciat.

Plurima quoque, quâ ab interpunctis, quâ ab orthographia, quâ ab ordine, & personis interloquentibus sublata vitia, quorum quòd indubitata videbantur, nulla in commentariis, tædij vitandi causa, mentio facta.

Planè in corrigendo cautus & subtimidus, quàm more multorum præceps & temerarius, esse malui.

*Vale, quisquis hac legis, & Deum pro me
deprecare.*

Medea.

IN MEDEAM.

TRAGŌEDIA I.

PERSONÆ.

Medea. Creon. Chorus.
Iason. Nutrix. Nūcius.

ACTVS PRIMVS.

MEDEA.

*Di coniugales, tuq; genialis tori
Lucina custos; queq; domito-
reza freti,
Tiphyn nouam frenare do-
cuiſti ratem;*

*Et tu profundi ſeue dominator maris;
Clarumq; Titan diuidens orbi dicm;
Tacitiſq; prebens conſcium ſacris iubar
Hecate triſormis; quōſq; iurauit mihi
Des Iason, quāſq; Medea magis
Fas eſt precari; noctis æternæ chaos,
Aduerſa ſuperis regna, maneq; impioſ,
Dominumq; regni triſtiſ, & dominam fide
Meliore raptam; voce non fauſta precor:
Adeſte, adeſte ſceleriſ ultriciſ deæ,
Crinem ſolutiſ ſquallide ſerpentibuſ,
Atram cruentiſ manibuſ amplexæ facem:
Adeſte, thalamiſ horridæ quondam meiſ
Qualeſ ſteſiſtiſ: coniugi lethum noue,
Lethumq; ſocero & regi eſtirpi date.
Mibi peiuſ aliquod precor ſpoſo malum
Viuat: per vrbeſ erret ignotaſ egeſ,
Exul, paueniſ, iniuſiſ, incerti lariſ:
Me coniugem optet, limen alienum expetat.
Iam notuſ hoſpeſ: quoq; non aliud queam*

Medea. Medeaſ multi ſcripſerunt apud Græcoſ occurrunt Eubuluſ, Stra- tiſ & Cantharuſ, ſed horum Medeaſ comædiæ fuerunt: tragædiæ hoc nomi- ne inuenio compoſuiſſuſ, Græcè quidem Euripidem, (cuiuſ tragædiam noſter imitatur, & quam nonnulli Neophoni, ſeu Neophoni aſcribunt) Hætilum, Diogenem, Philoſcum, & Demologum; Latine verò Ennium, Actium, Pacuiū, Varronem, & Ouidium; cuiuſ Medeam Tertullianuſ ſcribit ex Virgilianiſ ver- ſibuſ ceutoniſ inſtar conſutam fuiſſe: quod verum ſit necne, alij cogient. equidem ex ea verſuſ iſte citatur:

Seruare potui, perdere an poſſim rogas? qui non eſt ex Virgilio, niſi ſottaliſ ex illo; in Ciri:

Vt me ſi ſeruare poteſ, ne perdere malis: Lucanuſ quoque fertur Medeam in- choaſſe.

1 *Dij coniugaleſ,* quos noſter inſtrà eò- dem actu, & Plutarchuſ in *ἀποιſ*, & Alexand. Sardiuſ lib. 1. de morib. gent. c. 7. recenſent; nempe Iuppiter *τῆνοſ*, nuptialiſ ſeu patrator; Iuno *τῆρα*, Ve- nuſ, Diana, Hymenæuſ, *Πεβὰ*; quæ Enniiſ Suadam, Cicero Leporem, Ho- ratiuſ Suadelam vocauit.

2 *Lucina.* Iuno, Diana; de qua Catulluſ in ſæculari carmine:

Tu Lucina dclentiſ

Iuno dicta puerperiſ.

Terent. in Andria:

Iuno Lucina ſer opem, ſerua me obſecro.

Lucina Græciſ *ἐπιβουα*. Virg. in Ciri.

Per te & ſacra precor, per ſumma Iliſtya alij *ἑλῖνα* teſte Pauſaniæ appellanti. Atheniſ inter deaſ *ἑπιβουα* colebatur.

Tiphyn nouam frenare docuiſti ratem.

tam audaci tralatione uſi ſunt Catulluſ, qui curruſ pro nau; & Horatiuſ, qui Eurum per Siculaſ vndaſ equitare dixit. tale illud ex veteri poëta apud Ca- riſum, libro 4.

Tiphyn aurigam celeriſ fecere carina.

quod, ſi vera reſert Iul. Polluſ, è Græcâ tragædiâ fuit expreſſum. *Docuiſti.* Mi- nerciam alloquitur.

11 *Dominam.* Proſerpinam. Virgiliuſ

6. *Æneid.*

Hi domina Ditiſ thalamo deducere adorti.

12 *Melioræ raptam* Pluto vxorem duxit, ductam non repudiauit vnquam, vt Iason Medeam.

13 *Ultriciſ deæ.* Eumenideſ Athenienſibuſ dictæ *εὐμενῶν θεῶν*, auctoribuſ Sophocle, Ariſtophane, Piutarcho, ceteriſ. Inde factum vt Pœnæ dicantur à Virgilio, in Ciri:

Ergo iam cauſam mortuſ me dicere iuncta.

Verberibuſ ſano cogunt ſub iudice Pœna. *20.* *Ignotaſ* non ſimpliciter accipiendum, ſed pro inimiciſ. nam quemadmodum notuſ amicum ſignificat, apud Virgiliuſ; *Nec mihi notorum deſle- bant lumina vultuſ*, ſic hoc loco *ignotaſ* pro hoſte ſumitur.

28 *Spectat hoc nostri sator Sol generis.*
Ennius, in *Medea*, eam sic loquentem
introducitur:

*Iuppiter, tuque aded Sol, qui res omnes
inspicis,*

*Quique tuolumine mare, terram ac ca-
lum contines,*

*Inspice hoc facinus priusquam fiat, pro-
hibe scelus.*

37 *Pronubam thalamo feram, & ipsa pi-
num.* Catullus: — *mann*

Pineam quate cadam.

quo loco *Palladius Fuscus*, *Anton. Par-
thenius*, *Mar. Anton. Muretus*, & *Philip-
pus Beroaldus* in lib. 4. & in lib. 10. *Apu-
leij* de asino auto, ex *Festo* & *Plinio*
reponunt *Spineam*. alius in *Coniectaneis*
in *Varronis* libros de ling. Latina, unum
Varronis & alterum *Ouidij* locum eod-
em pacto emendavit. eiusdem opinio-
nis est *Alexander Sardius* libro 1. de
morbis & ritibus gentium cap. 7. *Me*
autem valde mouent omnia *Seneca* ex-
emplaria, quae & hic & paulo inferius
semper *pinum* continent. *Virgilius*
etiam, in *Ciri* scripsit;

Pronuba nec castos incendet pinus odores.
nec est qui eò loci aliter legerit. quid-
quod in *Nonio*, ubi *Varronis* hac de re
verba ponuntur, quas vidi membranae.
omnes vulgatis libris consentiunt. Et ve-
rò ex diuersis arborum generibus hæ
fices confici poterunt. *Plinius* sanè
suis temporibus ex *corylo* confici con-
sueuisse scribit. *Quamobrem*, viro op-
timo & doctissimo, *Barnabæ Brissonio*,
in lib. singular. de ritu nuptiarum, assen-
tior, existimanti tam *pinum*, quam *spi-
nam albam* huic vsui solitam accom-
modari. Vt ea summorum virorum
emendatione scriptoribus illis opus
non sit.

49 *Hac virgo feci.* cum *Absyrtam* fra-
trem meum discerpsi; qua de re lubet
ascribere antiqui poetæ versus; à *Cice-
rone* relatos libro 3. de natura Deo-
rum c.

*Postquam pater appropinquat, iamque
penè ut comprehendatur parat;*

*Puerum interea obruncat, membrâque
articulatum diuidit,*

*Perque agros passim dispergit corpus: id-
que ea gratia;*

*Vt dum nati dissipatos artus captaret pa-
rens,*

*Ipsa interim effugeret: illum ut maror
sardaret sequi,*

*Sibi salutem vsu familiari pareret parri-
cidio.*

58 *Assint.* hoc ait, quia tunc teste *Catull.*

— *Præsentes domos inuisere castas*

Sæpius & sese mortali ostendere cœtu

*Peius precari, liberos similes patri,
Similesq; matri. parta iam, parta ultio est.*

Peperi querelas, verbaq; incassum sero.

Non ibo in hostes? manibus excutiam faces,

Cælog; lucem? spectat hoc nostri sator

Sol generis, & spectatur, & curru insidens

Per solita puri spacia decurris poli?

Non redit in ortus, & remetitur diem?

Da, dà per auras curritus patriis vehi,

Committe habenas genitor, & flagrantibus

Ignifera lauris tribue moderari iuga.

Gemino Corinthus litori opponens moras,

Cremata flammis maria committat diso.

Hoc restat unum, pronubam thalamo feram

Vt ipsa pinum: postq; sacrificas preces,

Cadam dicatis victimas altaribus.

Per viscera ipsa quere supplicio viam,

Si viuus anime; si quid antiqui tibi

Remanet vigoris: pelle femineos metus,

Et inhospitalem Caucasum mente indue.

Quodcunque vidit Phasis aut Pontus nefas,

Videbit Isthmos. effera, ignota, horrida,

Tremenda cælo pariter, ac terris mala.

Mens intus agit at; vulnera, & cadem, & vagum

Fumus per arius: leuia memoravi nimis.

Hac virgo feci: grauior exsurgat dolor.

Maiora iam me scelera post partus decens.

Accingere ira, teque in exitium para

Furore toto: paria narrentur tua

Repudia thalamis. quo virum linques medos

Hoc quo secuta es. rumpe iam segnes moras.

Que scelere parta est. scelere linquatur domus. ce

CHORVS.

Aclepiadei, Glyconici, & Hexametri.

Ad regum thalamos numine prospero,

Qui cælum superi, quiq; regunt fretum.

Assint, cum populis rite fauentibus.

Primus sceptriferis colla tonantibus

Taurus celsa ferat tergore candido.

Lucinam niuei femina corporis

Intentata iugo placet: & asperi

Martis sanguineas que cohibet manus.

Que dat belligeris fœdera gentibus,

65 Et cornu retinet diuite copiam ;
 Donetur tenera mitior hostia.
 Et tu, qui facibus legitimis ades,
 Noctem discutiens auspice dextera,
 Huc incede gradu marcidus ebrio,
 Præcingens roseo tempora vinculo.
 Et tu, quæ gemini præmia temporis
 Tarde stella redis semper amantibus,
 Te matres avidæ, te cupiunt nurus,
 Quamprimùm radios spargere lucidos.
 75 Vincit virgineus decor
 Longè Cecropias nurus ;
 Et quas Taygeti iugis
 Exercet iuvenum modo,

Calicula, nondum sprete pietate solebant.
 quo tempore Pelci & Thetidis nuptias Dij
 præsentia sua honorarunt.
 Rite fauentibus. rite fauebant, qui bona
 verba loquebantur, & malis verbis se ab-
 stinebant, tale est illud Ouidij ;
 Et bene te, bene me, patria pater optime,
 dixi,
 63 Martis sanguineas quæ cohibet manus.
 vel de Venere intelligas, de qua sunt illa
 Petri Bargaï:
 Sancta Venus procul hinc, diros procul esse
 furores
 Ipsa iube ; in sauos rejice bella Getas,
 Ac iam supplicibus Tusciis da dina perenni
 Pace frui. Martem cogere sola potes.
 Namq; ille æterno deuitus vulnere amoris
 Reiciit in molles se tibi sape sinus,
 Excipit & recubant suaves ex ore loquelas
 Inter lætantes nuda puella viros : †

Muris

hoc intellige quasi Spartæ turpe nõ fuerit. mos
 enim & cõsuetudo nuptitudinem excusat. Ovi-
 dius in epist. Paridis :

Mors tua gentis nitida dum nuda palestra
 Ludis, & es nudis femina mista viris.

Lycurgi hoc institutum fuit, quod cum in Ly-
 curgi vita Plutarchus conatur excusare, egregie
 operâ ludit, & tandem vi veritatis compulsus,
 inquit, λέγω δὲ τοῖς πατρῷσι τῶν παρθένων, ἢ τῶν ἄν-
 δρώτων, ἢ τῶν ἀγρίων ἐν ὄψῃ τῶν τῶν ἀγρίων, ἢ
 ἡρωικῶν ἀλλ' ἰσολεγειῶν, ὡς φησὶ Πλάτων, αὐ-
 τῆρας. prudenter Euripides, in Androm.

ὅτι δὲ ἐν τῇ ἑσπέρῳ ἔστι,
 σὶ ἴσθῳ ἡρώων Σπαρτιάδων κίρη,
 αὐτῆς δὲ τῶν ἐξ ἡρώων δούρας,
 ἡρωικῶν κίρηων καὶ πῆλοισι ἀειψήτοις,
 εὐχόμενοι, παλαιῶν τ' ἢ ἀνασῆκτος ἑμῶν,
 κείνας ἐχέουσι

numquam sanè legem illam Platonis lib. 5. de
 republ. probare potui, qua feminas nudare
 corpora præcepit. quamobrem non immeritò
 grauitè reprehensus fuit à Cyrenensì Theo-
 doreto, in eo opere cui titulum fecit *ἡσεία πω-
 νηὶ καὶ ἡσὶ Ἐλλευκῶν παρθένων*. quid enim si non
 hæc impudètia est? an quidquam tam ptonum
 ad libidines, quàm operta membrorum nuditæ?
 D. Ambros. lib. 3. de virginibus. an nõ mulier vna
 cum tunica pudorem pudicitiamque exiit? He-
 rodotus lib. 1. Clemens Alexandrin. in Pedagogò.
 D. Cyprianus, de habitu virginum. an non nudi-
 tas illa regum Prophetam, virum sanctissi-
 mum, in scelus grauissimum impulit? nõnne
 Caracallam nefariis nuptiis se commaculare
 coegit? nõnne nuda Aristoclea visa mox ama-
 torum manibus discerpta interiit, ac pro-
 pterea Strato se ipsum interemit? Plutarchus,
 in narrationibus amatoris. Prudenter itaque
 Ennius: Flagitij principium est, nudare inter ci-
 ues corpora.

† Quis iras nimium mitigat ille truces.
 Hunc usi igitur placidam nobis dea candida pacem,
 Otiâq; amoto dulcibus posce metu.
 Otia nam, pacemq; simul, modo faueris, ipse,
 Dum renouant reges impia bella, dabit.

67 Qui facibus legitimis ades. Hymenææ. de quo
 Claudianus:
 Hunc Musa genitum legit Cytheræa, ducemq;
 Præfecit Thalamos: nullum vinxisse cubile
 Hoc sine, nec primas fas est attollere radas

71 Quæ. Hespere, qui diem noctemque annun-
 cias.

72 Tarde stella redis semper amantibus. optant
 enim amantes tuum aduentum noctis nunciam.
 Unde Catulliani iuuenes:

Hespere qui calo lucet incundior ignis?
 Qui desponsa tua firmes connubiis flamma.
 Quod pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
 Nec iunxere prius quam se tuus extulit ardor.
 Quid detur à Diuis felici optatus hora?

at Vigilantiæ virgines inter spem & metum flu-
 tuant, eandemque stellâ amant & oderunt, in Ciri:
 Pæstera lux ubi lata diem mortalibus alnum,
 Egelido veniens mani quatibat ab O Eta ;
 Quem pauidæ alternis fugitant optantq; puella,
 Hesperium vitant, optant ardescere solem.
 quæ eadem apud Catullum ;

Hespere qui calo fertur crudelior ignis?
 77 Taygeti iugis. de Spartanis virginibus loqui-
 tur, de quibus sunt illa antiqua,
 Nihil horum simile apud Læcanas virgines,
 Quæ magi palestra Eurota, sol, poliûs, labos,
 Militia in studio est, quàm fertilitas barbara.

de his etiam integra exstat Propertij eleg. lib. 3. vbi
 inter cetera legitur:
 Et modo Taygeti, crines aspersa pruinis,
 Hortatur patrios per iuga longa canes.
 qui poëta quod ait paulo antè
 Quid non infames exercet corpore ludos,

Rara est in dominos iusta licentia.

- 110 Candida thyrsigeri proles generosa Lyai,
 Multisidam iam tempus erat succendere pinum:
 Excute solemnem digitis marcentibus ignem.
 Festa dicax fundat conuicia Fescenninus.
 Soluat turba iocos: tacitis eat illa tenebris,
 115 Siqua peregrino nubit fugitiua marito.

ACTVS SECVNDVS.

M E D E A. N V T R I X.

- ME. Occidimus, aures pepulit Hymeneus meas.
 Vix ipsa tantum, vix adhuc, credo malum.
 Hæc facere Iason potuit? crepto patre,
 Patriâ, atque regno, sedibus solam exteris
 120 Deserere? diuus merita contempsit mea,
 Qui scelere flammâs viderat vinci, & mare?
 Adeone credit omne consumptum nefas?
 Incerta, vecors, mente non sanâ feror
 Partes in omnes vade me ulcisci quæ?
 25 Vtinam esset illi frater. est coniux: in hanc
 Ferrum exigatur: hæc meis satis est malis.
 Si quod Pelasge, si quod vrbes barbare
 Nouere facinus, quod tunc ignorant manus,
 Nunc est parandum: scelera te hortentur tua,
 30 Et cuncta redeant: indytum regni decus
 Raptum, & nefandæ virginis paruus comes
 Diuisus ense, funus incertum patri,
 Sparsumq; ponto corpus, & Pelie senis
 Decocta abeno membra funestum impie
 35 Quam saepe fudi sanguinem? at nullum scelus
 Irata feci, seuit infelix amor.
 Quid tamen Iason potuit alieni arbitrij
 Iurisq; factus? debuit ferro obuium
 Offerre pectus. melius, ac melius dolor
 40 Furiose loquere: si potest, viuat meus,
 Vt fuit, Iason: sin minus, viuat tamen,
 Memorq; nostri, muneri parcat meo.
 Culpa est Creontis tota; qui sceptro impotens
 Coniugia soluit, quig; genitricem abstrahit
 45 Natis, & arcto pigrore astrictam fidem
 Dirimit: petatur solus hic: pœnas luat,
 Quas debet, alto cinere cumulabo domum.
 Videbit atrum verticem flammis agi,
 Malea longas nauibus flectens moras.

recipi potest. nam Phœnicus coler,
 puniceus est, vt docent Anton. Thyle-
 sius lib. de colorib. cap. 10. Cæsar Scali-
 ger, de subtilitate ad Cardanum, exer-
 citat. 325. num. 13. Claudianus: *Album
 puniceo pectus discriminat ostro.* de ostro
 Vitruuius lib. 7. Architect. c. 13. 109.
 Rara est in dominos iusta licentia. rarè
 iure ac legibus permittitur dominis
 conuiciari. ad hunc locum attendit
 Claudianus ita canens:

*Permissisq; iocis, turba licentior,
 Exsultet tetricis libera legibus.*

quamquã Claudius de militibus agat.
 Spargi autem in sponsum & sponfam
 quædam conuicia consueuissè, infra
 docet, aiens:

Festa dicax fundat conuicia Fescenninus.
 (quo loco conuicium in bonam partè
 sumitur) Fescennina carmina sunt illa
 Catulliana:

*Ducis male te à suis
 Vnguentate glabris marite*

Abstinerè: sed abstinere, &c. nec aliud il-
 lustrius inuenire potui exemplū huius-
 modi conuiciorum; idq; addi potest il-
 li Senecæ exëplo, quod refert Brisson.
 de ritu nuptiar. pag. 52.
 110 Thyrsigeri. Palladius Rutilius, de
 insitionibus lib. 12.

*Robora thyrsigero platani concordia
 Proles. Hymenæe.* (Baccho.

Fescenninus. bene Brissonius d. libro
 pag. 53. cõiecit ad Fescenninus specta-
 re locum hunc Varronis, in Agathone: „
 Pueri obscænis verbis noue nupte au-
 res returant. Hoc malo, quàm, restau-
 rant, vel, riturans.

121 *Qui scelere flammâs viderat vinci
 & mare.* flãmam tauorum sacris ma-
 gicis, mare lacerato fratre. hæc autem
 duo nominat, quia ex tibus quæ Græ-
 ci mala existimant, duo sunt, mare &
 ignis, tertium est mulier.

132 *Intestum.* optimè, meo iudicio, in
 quibusdam mēbranis legitur *incertum.*

149 *Malea longas nauibus flectens moras.*
 Malea promontoriū per quinque mil-
 lia passuum in mare protenditur: vbi
 quia, propter continuas vētorū pro-
 cellas, periculi plena est nauigatio, na-
 tum est prouerbiū, *καλιαὸν κελύφας*
ἰμᾶδον ἢ *ἀξῆς* in cuius explicatio-
 ne multa à collectore adducuntur. iis
 addo (uidij carmen, è libro 2. Amo-
 rum eleg. 16.

Nec timeam vestros curua Malea sinus.
 adde & ea quæ Plutarchus, in vita Ara-
 ti, scripsit. Facit itaque morā nauibus
 Malea, dum præterequentes tempesta-
 tibus & inquiete fluctuum, ac sinuosis
 longissimisque excurrentium & rece-
 dentium litorum spacijs detinet atq;

moratur. Simile illud Lucani l. 6. *Et
vratibus longa flexum donare Nalca,*
154 *Perdunt odia. in o. v l. contine-*
tur prodit. nec arbitror aliter à poë-
ta nostro scriptum fuisse. Sententia
scita & perspicua est.

159 *Fortuna fortes metuit, ignavos pre-*
mit. frequens sententia, quam pri-
mus vsurpasse fertur Philetas Cous.
Ennius annal. lib. 7.

Fortibus est fortuna viris data.

Terentius;

Fortes fortuna adiuuat.

» Sallustius: *Fortuna meliores sequi-*
» *tur. Cicero 2. Tuscul. Fortes enim*
» *non modò fortuna adiuuat, vt est in*
» *veteri proverbio. Virgilius:*

Audentes fortuna inuat, timidòsque
repellit. Ouid. 10. Metamorph.

Audentes Deus ipse inuat.

& Faكتورum 2.

— *audentes forsque, Deusque inuat.*

» T. Livius, lib. 8. *Sed euentus docuit*
» *fortes fortunam inuare. Cl. Claudia-*
» *nus:*

Fors inuat audètes, Cois sentètia vallis.
Viden' vt hæc quasi de manu in ma-
num tradita sint?

160 *Tunc est. tunc, inquit, conue-*
nit vti virtute; vbi non desperes te
aliquid ea consecuturum. alioquin
non fortitudo, hoc est virtus; sed
desperatio dicenda est. conueniunt
hæc Ethicis præceptis.

161 *Nunquam, &c. Verum hoc est*
in se: sed falsum, si referas ad id ad
quod à Medea profertur.

169 *Sint licet terrâ edita. negat se cu-*
iusquam arma timere, ne Gigantum
quidem, aut aliorum monstrorum
terrâ editorum. terræ enim filij sem-
per monstrosi finguntur. Respicit ad
terrigenas à Iafone ope sua debel-
latos.

176 *Fortuna opes auferre, non animû*
potest. non est dubium quin hoc ex
Attij Telepho sumferit, in quo Te-
lephus inquit;

Nam si a me regnû fortuna atque opes
Exipere quit, at virtutem nequiuit.

NV. *Sile obsecro, quectusq; secretò abditos*
Manda dolori. grauiâ quisquis vulnèra
Patientè, & equo motus animo pertulit;
Referre potuit. ira, quæ tegitur, nocet.

Professa produnt odia vindictæ locum.

ME. *Leuis est dolor, qui capere consilium potest,*
Et clepere sese: magna non latitant mala.

Libet ire contrâ. NV. siste furialem impetum
Alumna, vix te tacita defendit quies.

ME. *Fortuna fortes metuit, ignavos premit.*

NV. *Tunc est probanda, si locum virtus habet.*

ME. *Nunquam potest non esse virtuti locus.*

NV. *Spes nulla monstrat rebus afflictis viam.*

ME. *Qui nil potest sperare, desperet nihil.*

NV. *Abiere Colchi, coniugis nulla est fides,*
Nihilq; superest opibus è tantis tibi.

ME. *Medea superest. hic mare & terras vides,*
Ferramque, & ignes, & deos, & fulmina.

NV. *Rex est timendus. ME. rex meus fuerat pater.*

NV. *Non metuis arma? ME. sint licet terrâ edita.*

NV. *Morière. ME. cupio. NV. profuge. ME. pœni-*
tuit fuge.

Medea fugiam; NV. mater es. ME. cui sim, vides.

NV. *Profugere dubitas? M. fugiã: at ulciscar prius.*

NV. *Vindex sequetur. ME. forsan inueniã moras.*

NV. *Compesce verba, parce iam demens minis,*
Animosq; minue. tempori aptari decet.

ME. *Fortuna opes auferre, non animum potest.*

Sed cuius ic̄tu regius cardo strepit;

Ipse est Pelasgo tumidus imperio Creo,

CREO. MEDEA.

CR. *Medea, Colchi noxium Æète genus,*

Nondum meis exportat è regnis pedem;

Molitur aliquid, nota fraus, nota est manus.

Cui parceret illa? quemve securum sinet?

Abolere properè pessimam fero lucem

Equidem par ab. am. precibus cuitcit gener.

Concessa vita est. libret fines metu,

Abc. atque tuta. feri gradum contrâ ferox,

Minaxque nostros propius affatus petit.

Arcte famuli tactu & accessu procul.

Inbete sileat, regium imperium pati

Aliquando discat. vade veloci via,

150

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

Monstrumq; seuum, horribile iam dudum aucte.

ME. Quod crimen, aut que culpa multatur fugas?

CR. Quæ causa pellat, innocens mulier rogat?

ME. Si iudicas, cognosce: si regnas, iube.

195 CR. & quum atq; iniqui regis imperiū feras.

ME. Iniqua nunquam regna perpetuò manent.

CR. I, querere Colchis. ME. redco: qui auxit, ferat.

CR. Vox constituto sera decreto venit.

ME. Qui statuit aliquid parte inaudita altera,

100 Equum licet statuerit, haud equus fuit.

CR. Auditus à te Pelia supplicium tulit,

Sed fare, cause detur egregie locus.

ME. Difficile quàm sit animum ab irâ flectere

Iam concitatum, quàmq; regale hoc putet,

105 Sceptris superbas quisquis admonuit manus,

Quâ cepit ire: regiâ didici meâ.

Quamuis enim sim clade miserandâ obruta,

Expulsa, supplex, sola, deserta, undique

Afflicta; quondam nobili fulsi patrè,

110 Auq; clarum Sole deduxi genus.

Quodcunque placidis flexibus Phasis rigat,

Pontusq; quicquid Scythicus à tergo videt,

Palustribus quâ maria dulcescunt aquis;

191 *Monstrumq; seuum*, in solo codice Lipsiano habetur, *Monstrum superbum*.

194 *Si iudicas, cognosce; si regnas, iube*. Si tyrannus es, inaudita causâ me eice: si rex iustus es, de causâ mea cognosce. apertissimè autem paulo post respondet Creò:

Vox constituto sera decreto venit. indicans se plenè cognouisse. nam decretum, vt docet Brisson. de ver. signif. col. 167. nihil est aliud, quàm quod causâ cogitata pronunciat.

199 *Qui statuit aliquid*, &c. tyrannicum est, vnâ tantum parte audita iudicare. hoc enim pacto defensio, quæ iuris naturalis est, & nemini debet adimi, *Sebastian. Varius de nullitate sententiarum, cap. de nullitat. ex defectu citationis* tollitur. ideo inauditi damnari non possunt. Apuleius lib. 10. de asino: Nec ad instar barbaricæ feritatis, vel tyrannicæ impotentis, damnaretur aliquis inauditus, & in pace placida tam dirum sæculo prodertur exemplum. Tertull. in Apologetico: Respondendi altercandique potestas patet, quando nec liceat inauditos & indefensos omnino damnari. huc spectat l. 1. C. de eodemnan. reis. & quæ Lactan. lib. 5. cap. 1 & Lucianus in Hermotymo. Olim si inauditi condemnati fuerant, necari non poterant: quoniam inauditi pro indemnatis habebantur, & indemnatos leges decemurales interficere prohibebant,

Ar- teste Saluiano Episcopo, de iudicio & prouidètia Dei lib. 8. Lycurgi legum imitatione, quibus idem cautum fuit, teste Valerio Maximo libro septimo, cap. Sapienter dicta, vel facta. Illud omnino constat, nisi audiantur partes, & causæ agitentur, neminem iustè iudicare posse: sed tamen iudicem rectè facturum si inanes quasdam disputationes proficiunt, amputauerit. qua de re eleganter & copiosè diuus Bernardus lib. 1. de Consideratione ad Eugenium. vbi nonnulla habes ad officium aduocatorum spectantia, quemadmodum apud D. Augustinum epist. 50. Quintilianum lib. 12. instit. orat. cap. 7. & Patricium lib. 3. de instit. reipub.

202 *Causa*, &c. in Attij Medea quoque Creò rogabatur causam audire, si quidem huc pertinent illa adducta à Grammaticis: *Qui potis est repelli quisquam, vbi nullus est causandus locus?* est enim causari, se defendere, & aliquid causæ prætexere. vt in illo; *Causando nostros in longum ducis amores*.

203 *Difficile quàm sit*, &c. mirè artificiosa oratio, vt & aliæ pleræque istius operis. mea sententia nosse Seneca hac in parte Græcos tragœdiographos, qui quidem exstant, longè superauit. & sanè videntur Hispani illius temporis declamandi præcepta egregiè calluisse. testis noster poëta & Lucanus, quorum in scriptis artis illius plurima vestigia deprehendas. testis Seneca senior, cuius Contrauerfæ & Declamationes omnium manibus teruntur. testis Fabius Quintilianus, cuius non tantum Institutiones oratoriæ, sed & Declamationes (de illis loquor quas P. Aerodius I. C. recensuit, aliæ enim supposititiæ sunt, fortassis senioris Quintilianii) apud eruditos in pretio habentur. testis Gallo, testis Læro. 208 *Deserta*. Attius, Medea; *Exsul inter hostes, exspes, expertus, desertus, uas, uis*. quæ ego verba diras fuisse suspicor quas Medea Iasoni imprecabatur. Vnde suprâ dixit:

Mibi peius aliquod quod precer sponso malum,

Exsul, pauens, iniuius, incerti laris,

209 *Nobili fuisi patrè*. Ætæa. matrè habuit Medea Idyiam. Cicero lib. 3. de natura Deorum: *Quid Medea respondetibus? quæ duobus auis Sole & Oceano, Ætæa patrè, matrè Idyia procreata est.* Idem scribit Hesiodus in Theogonia. Ergo apud Ouid. in epist. Heroid. legi debet:

Non eras Ætæis, ad quem despecta venires,

Non Idyia patrèns, Chalciopeq; socer.

210 *Auq;* apud Euripidem ait Medea: *πατὴρ δ' ἕλιος πατὴρ τῆμῶν.*

213 *Palustribus qua maria dulcescunt aquis*. cur mare Ponticum, vt ait Sallustius in lib. historiar. dulcius sit quàm cetera, hanc ipsam rationem præstantes Geographi reddiderunt; quia Mæotici cõmissetur, & irruentium fluentorum multitudine temperatur. Vide Ammianum Marcellin. lib. 22.

215 Vidua. quæcumque mulieres nuptiis abstinēt, viduæ dici possunt. noster alibi, *An te morantur virgines viduus domi.* Iabolenus (quem Plinius lib. 6. epistolar. vt dubiæ mentis notat, qua de re nonnulla Fræciscus Sarmientus Episc. & magni nominis I. C. lib. 2. selection. cap. 1. nu. 4.) lib. 2. ex posterioribus Labeonis, Viduam, inquit, non solùm eam quæ aliquando nupta fuisset; sed eam quoque mulierem quæ virum non habuisset, appellari ait Labeo. quia vidua sic dicta est quasi vecors, vesanus, qui sine corde aut sanitate esset, similiter viduâ dictam esse sine duitate. l. 242. §. 3. D. de verb. significat. Ceterùm hic ille est Labeo quæ Horatius lib. 1. infanum appellat. vulgò ratiõnem reddunt singularem contumaciam Labeonis erga Augustum. aliam etiã refert Antonius Quæstada I. C. Hispanus, mihi amicissimus, & cuius nobilitatem eruditio & virtus nobilitant, lib. 1. diuersar. quæstion. iuris, cap. 17. nu. 17. Ego & aliam causam subesse existimo. Pomponius enim noster l. 2. circa fin. D. de orig. iuris &c. ita scribit Atteius Capito in ius quæ ei tradita fuerant perseuerabat, Labeo ingenij qualitate & fiducia doctrinæ, quia & ceteris operis sapientia operâ dederat, plurima innouare instituit. Hæc Pomponius in Enchiridio. Videmus autem vulgò eos, qui à præceptorum traditionibus recedunt, qui illorum traditionibus conuellunt, nouas ipsi comminiscuntur, quantumvis iure id faciant, à plerisque contemni, rideri, temerarios demum, impudentes ac stultos nuncupari: quod Labeoni verisimile est contigisse. vt scilicet à vulgò despiceretur & infanus vocaretur, quod primus maiorum sententias negligeret, plurimâque innouaret. cum vulgò igitur Horatius locutus est. Et vt ita senserit; quis poëtam de viro grauissimo, de I. C. principe tam temere iudicantem ferat? cur ego Horatio, quâ A. Gellio, qui lib. 13. de eo præclarè sentit; quàm Octauio Augusto, qui si non sapientem iudicasset, ei consulatum non detulisset, auctore Pomponio in d. l. 2. quàm Suetonio, qui lib. 2. quiddam hominis constantissimi de illo refert; quàm plerisque, sententiis illius summa cum voluptate & admiratione frequenter percurrentibus, fidem adhibeam? Non miror poëtam Lyricum tam contemptim de iustitiæ sacerdote locutum: at hominis eruditi in iure idem assenserit contumaciam quis queat pati? an quia Flaccus Labeonem infanum vocat, omnia Labeonis, quæ in iuris libris occurrunt, scripta reiiciemus? cohibere me non potui quin hæc dicerem. Legi namque non ita pridem P. Velle I. Gueuaræ librum, non malum, de doli mali definitione; quò Vlpiani & Labeonis sententiam subuertere conatur, argumentis parum validis: atque inter cetera illud agrè ferre se proficitur, Labeonem infanum, Vlpianum autem Christianæ religionis hostem de virtutibus aut vitiis differere. potuit vna eademque operâ Platonis, Ciceronis, Aristotelis, omnium denique ethnicorum morales disputationes reiicere. nã de isthac mehercle argumentatione idem dici posset quod idem Velleius de Labeonis argumento prodidit, initio pag. 91 ieiunam esse & frigidam calumniam, sanctissimæ ciuili sapientiæ sacerdote indignam.

226 *Gracia florem* Theophrastus, in Hyla, ait cum Iasone Heroum florem nauigasse.

Æschylus, in Persis: ὁ Περσῶν ἢ ἄγασ. & in Agamemn. ἄγας Ἀργίων. sic Liuius lib. 8. prima frõs in acie florem iuuenû pubescentium ad militiã habebat. Lucanus: *Tunc flos Hesperie Latij tunc sola iuuentus.* Ausonius, in Centone nuptiali: *Flos veterum virisq; virum.* Fabius Declamat. 276. qua florem ætatis amittit. Deterior mihi videtur quorundam lib. scrip. lectio; *gloria florem.*

227 *Præsidia Achinæ gentis.* Ennius, *Argo qua uelut Argium delecti viri.* Carullus: *Cum læsti iuuenes Arginæ robora pubis.* Prolem Deum. Carullus: *Heroes saluete, Deum genus.* Manilius lib. 1. Argonautas deos appellauit, de Argo sic scribens: *Seruando dea facta deos.* non igitur tam ridicula est, quàm uoluerit Maserius & alij, eorum sententia, qui apud Valerium Flaccû initio lib. 1. legunt; *Prima deum magnis canimus fœta per uia aantis.*

229 *Qui saxa cantu mulcet, &c.* Apollon. Argonaut. ἄντ' ἄρ' ὅτ' εἰσπορευὼν ἀποφῶς ἔπιπτε γὰς δὴ δ' ἄρ' ἀγριάδης κείνης ἐκ ὀμίσεω μολπῆς ἔχ' ἔμπεδον ἔπιτελευσι.

*Armata peltis quicquid exteret cohors
Inclusa ripis vidua Thermodontiis:
Hoc omne noster genitor imperio regit.
Generosa, felix, decore regali potens
Fulsi. petebant tunc meos thalamos viri,
Qui nunc petuntur. rapida fortuna ac leuis,
Præcepit, regno eripuit, exilio dedit.
Confide regnis: cum leuis magnas opes
Huc ferat, & illuc, casus. hoc reges habent
Magnificum & ingens, nulla quod rapiat dies;
Prodesse miseris, supplices fido lare
Protegere. solum hoc Colchico regno extuli:
Decus illud ingens, Græciæ florem inclytum,
Præsidia Achinæ gentis, & prolem deum
Seruasse memet. munus est Orpheus mecum;
Qui saxa cantu mulcet, & siluas trahit.
Geminumq; munus Castor & Pollux, meum est.*

Satisq;

215.

220

225

230

Mulcet. Virgilius. Mulcentem tigris & agentem carymine quereus.

- Satiq; Borea; quiq; trans Pontum quoque
Summota Lynceus lumine immisso videt;
Omnésq; Miny.e. nam ducum taceo ducem,
Pro quo nihil debetur, hunc nulli imputo:
235 Vobis reuexi ceteros, unum mihi.
Incesse nunc, & cuncta flagitiaingere.
Fatebor; obijci crimen hoc solum potest,
Argo reuersa. virgini placeat pudor,
Patérq; placeat: tota cum ducibus ruet
240 Pelasga tellus: hic tuus primus gener
Tauri ferocis ore flagranti occidet.
Fortuna causam, quâ volet, nostram premat:
Non pœnitet seruasse tot regum decus.
Quodcunque culpâ premium ex omni tulis;
245 Hoc est penes te. si placet; damna ream:
Sed redde crimen. sum nocens, fateor, Creo:
Talem sciebas esse, cum genua attigi,
Fidémq; supplex præsidiis dextre peti:
Terrâ hac miseris angulum & sedem rogo,
250 Latebrásq; viles. vrbe si pelli placet,
Detur remotus aliquis in regnis locus.
CR. Non esse me, qui sceptrâ violenter geram,
Nec qui superbo miseros calcem pede;
Testatus equidem videor haud clarè parum,
255 Generum exulem legendo, & afflictû, & graui
Terrorè pauidum: quippe te pœnæ expetit
Lethóq; Acastus, regna Thessalica obtinens;
Senio trementem debili, atque auro grauem,
Patrem peremptum queritur, & cæsi senis
260 Discissa membra: cum, dolo captæ tuo,
Ple. sorores impium auderent nefas.
Potest Iason, si tuam causam amones,
Suam tueri: nullus innocuum cruor
Contaminauit, absuit ferro manus,
265 Procúlq; vestro purus à cœtu stetit.
Sed tu malorum machinatrix facinorum;
Cui feminea nequitia, ad audendum omnia,
Virile robur, nulla famæ memoria est;
Egredere, puxga regna, lethales simul
270 Tecum iufer herbas, libera ciues metu.
Aliâ sedens tellure sollicita deos.
ME. Profugere cogis, redde fugienti ratem,
Vel redde comitem, fugere cur solam iubes?
Non sola veni: bella si metuis pati,

231 Satiq; Borea. Zetes & Calais. Apol-
lon. Argonaut. 4.
Ζήτης αὐτὸ Κάλαι τε Βορρίοι ἢ ἰστίαι
ὄς ποτ' Ἐριχθίδος Βορρή τέλει Ὀρέϊδῃ
ἐχαπὴ Θρήνης Δυχιδάμου —
232 Lynceus. fuit hic visus acutissimi.
Horatius:

Non possis oculis quantum contendere
Lynceus.

Tzetzes Chiliad 2. histor. 48.

Λυσκὺς δ' ὄξυπέτατος πάντων πλεῖν ἀν-
θρώπων.

Subiungit deinde antiqui cuiusdam poetæ
versus: qui poeta licet vulgò scribatur
σαπῆος, quia tamen Nicolaus Gerbe-
lius testatur in quibusdam exemplaribus
haberi σαπίδης mea sententia σαπίδος
est; cuius apud Clementem Alexandrum,
alióque scriptores frequens mentio fit.
Sed quisquis ille fuit, de Lynceo agit. ver-
ba Tzetze sunt:

καὶ γὰρ Σαπίδης σὺν αὐτοῖς ἔτι τὰ ἔπι γῆ-
ραι

ἠρωτιῶς ἐπὶ λέγον Αἴψα ἢ Λυσκὺς
Τήν τε προσέειπε, ποτὶ πάλαι πεπιδόε·
ἀνθρώπων δὲ ἀνάβης, διδέρκω ἴσθην ἔ-
πει

παντάλλου Πίλοπος. τάχα δὲ ἴσθην ὄξυπέτατος
ἦεν

διδοῖς ὄξυπέτατον ἔθ' ἰσοῦς ἄμφω κατὰ
λῆς

Κάσσοξ δ' ἰσπίδαμην, καὶ ἀιδιλοφῶρον
Πολυδύκεια.

247 Cum genua attigi. Medea, apud Eu-
ripidem:

ὄψ' ἀνθρώπων σε πῖπιδι πρὸς ἡμῶν ἄδεις,
γυῖάτων τε ἦν σῶν

olim, Plinio teste, lib. 11. cap. 45. suppli-
ces genua attingebant, quia illis vitalitas
inest.

248 Præsidiis dextera fidem. meritò ait præ-
sidis: quia, ut alibi docui, dextera fidei pi-
gnus sunt. Cicero, in Philippicis: Dextera, «
quæ fidei testes esse solebant. Plinius, ubi «
suprà: Dextera osculis auersa appetitur, in fi- «
de porrigitur. eius rei ratio fortassis fuit, «
quòd omnis veterum auctoritas dextre
manus virtute constaret. videor enim mi-
hi hoc nescio vbinam legisse.

259 Patrem. Peliam. Ouidius, in Meta-
morph. latissimè historiam illam ex Poly-
cratis Samij traditione profequitur.

265 Proculq; vestro. In o. v. l. habetur
procúlque.

Non que sequitur, flectitq; senex
 315 *Arctica tardus plaustra Bootes.*
 Nondum Boreas, nondum Zephyrus
 Nomen habebant.

Ausus Tiphys pandere vasto
 Carbasia ponto, legesq; nouas
 320 Scribere ventis: nunc lina sinis
 Tendere toto: nunc prolato
 Pede transfuersos captare notos:
 Nunc antennas medio tutas
 Ponere malo: nunc in summo

325 Religare loco, cum iam totos
 Auidus nimium nauita flatus
 Optat, & alto rubicunda tremunt
 Suppara velo.

Candidi nostri secula patres
 330 Videre procul fraude remotâ,
 Sua quisque piger litora tangens,
 Patrioq; senex factus in aruo,
 Paruo diues, nisi quis tulerat
 Natale solum, non norat opes.

335 Bene dissepti fœdera mundi
 Traxit in unum Thessala pinus,
 Iussitq; pati verbera pontum,
 Partemq; metus fieri nostri
 Mare sepositum. dedit illi graues

340 Improbâ pœnas, per tam longos
 Ductâ timores: cum duo montes,
 Clausura profundi, hinc atque illinc
 Subito impulsu, velut ætherio
 Gement sonitu; spargeret astra

345 Nubesq; ipsas mare deprensam.
 Palluit audax Tiphys, & omnes
 Labente manu misit habenas:
 Orpheus tacuit torpente lyrà,
 Ipsaq; vocem perdidit Argo.

350 Quid? cum Siculi virgo Pelori

314 Flectitq; senex *Arctica tardus plau-*
stra Bootes. Germanicus:
 Inde Helicon siquitur senior, baculôque
 minatus
 Se velle *Arctophylax brachiorum mi-*
nera, cæcus
 Icarus ereptam pensauit munere na-
 tam.

hic fortè legendum. Satis autem appa-
 ret, Senecam eorum opinionem sequi,
 qui putat Bootem, esse Icarium Erigo-
 nes patrem. Germanici interpres, Boo-
 tes, inquit, qui & Arcturus, fertur esse
 custos plaustrum, eo quod sequitur plau-
 strum, hoc est Septentriones. Cicero:

Arctophylax, visq; qui dicitur esse
Bootes,

Quidâ quasi temone adiunctam præ se
 quatit Arcton. Aratus Solensis:

Ἐξέπδεν ἂ Ἐλίους φέρειν ἰλάσων ἰοικῶς
 Ἀρκτοφύλαξ, τὸ ῥ' αἰσθρῆ; ἰπικλάσει Βο-
 ῶτιν,

ἢ, ἰχ' ἀμαξῶν; ἢ πεφοδῶν; ἢ ἴστυ Ἀρκτυ.

322 Pede. parte veli infima, quæ ad
 nauis latus religatur, (Baysius de re na-
 uali, mihi pag. 129. cū scq.) quam nauis,
 prout tempestas poscit, aut contrahit
 aut laxant. Catull.

— sine utrumque Iuppiter

Simul secundus incedisset in pedem.

quo ex loco duos hos esse nauticos pe-
 des colligit Turnebus, & Pimpuntius
 multa ad illud Virgil. lib. 5. *Æneid.*

Vna omnes fecere pedibus.

vbi Seruius, Podiâ (lego pedem, vel po-
 deon) hoc est, funem quo tenditur velû,
 quod Græci πῶδα vocant, vt est apud
 Pindarum & Aristophanem. Hæc Ser-
 uius. Ego verò etiam apud Homerum
 Odyss. 6. & Euripidè, in Taurica Iphi-
 genia, idem inuenio. Plinius quoque
 scripsit: lisdem ventis in contrarium
 nauigatur, simul prolatis pedibus. Non-
 ius Marcellus explicans hoc verbum,
 Reuocare pedem, ait; Plautus remos nau-
 uium, pedes dixit. & in verbo Remi ait;
 Remi sunt nauales pedes. Sed Nonius
 hæc scribens planè aliud agebat. nam
 Plautus de his pedibus de quibus hîc
 agitur, quos Græci etiam πῶδα vo-
 cabant, sensit.

328 Suppara. Hadrian. Turnebus lib.
 21. Aduersar. cap. 4. quid sint suppara
 docet.

332 Patrioq; senex factus in aruo. huc

perinet Horatij Epod. ode 2. & Claudiani epigramma de sene Veronensi,
 Felix qui patris animum transegit in aruis, Ipsa domus puerum quem videt, ipsa senem.

333 Paruo diues. secundum Philosophos loquitur. Turpilium, in Lindia.

Profectò ut quisque minime contentus fuit, Ita fortunatam vitam duxit maximè;

Vi Philoſophi aiunt isti, quiduis sat est 336 Thessala pinus. Sic Horatius; Põtica pinus. hoc est,
 nauis ex pinu Ponticâ. 337 Verbera. remorum. Vel fortè ad amentiam Xerxis respicit, qui Helle
 sponto trecenta verbera infligi, & colaphos ineuti iussit. vide Herodotum in Polymnia.

346 Palluit audax Tiphys. expressit illa Horatij; — & scærentem Bellis pontum, me liâsq; fraudes

Palluit audax. 349 Ipsaq; vocem perdidit Argo. cuius catina vocalis erat, testibus Apollonio,

Valerio, Claudiano, Lycophrone in Cassandra, & ibi Izacio.

Rabi-

perinet Horatij Epod. ode 2. & Claudiani epigramma de sene Veronensi,
 Felix qui patris animum transegit in aruis,
 333 Paruo diues. secundum Philosophos loquitur. Turpilium, in Lindia.
 Profectò ut quisque minime contentus fuit, Ita fortunatam vitam duxit maximè;
 Vi Philoſophi aiunt isti, quiduis sat est 336 Thessala pinus. Sic Horatius; Põtica pinus. hoc est,
 nauis ex pinu Ponticâ. 337 Verbera. remorum. Vel fortè ad amentiam Xerxis respicit, qui Helle
 sponto trecenta verbera infligi, & colaphos ineuti iussit. vide Herodotum in Polymnia.
 346 Palluit audax Tiphys. expressit illa Horatij; — & scærentem Bellis pontum, me liâsq; fraudes
 Palluit audax. 349 Ipsaq; vocem perdidit Argo. cuius catina vocalis erat, testibus Apollonio,
 Valerio, Claudiano, Lycophrone in Cassandra, & ibi Izacio.

351 *Succincta canens.* Lucretius:
*Aur rapidis canibus succinctas semina-
 vinis*
Corporibus Scyllas. Tibullus:
*Scyllaq; virginiam canibus succincta fu-
 guram.* Virgil in Ciri:
*Quid loquar aut Scyllam Nisi, aut quam
 fama secuta est*
*Candida succinctam latrantibus inguina
 monstris*
Dulichias vexasse rates.

quibus verbis Virgil. poetico more duarum Scyllarum fabulam confudit.

355 *Dira pestes.* Sirenes, siue Acheloi & Terpsichores, secundum Nonnum & Izacium; siue Acheloi & Steropes, iuxta Homeri scholiastę; siue Acheloi & Melpomenes, ex Nicandri; mutatorum sententia; siue Acheloi & Calliopes, vt Seruius s. Aeneid. voluit. Quę nomina habuerint, non satis constat. Sunt qui vocirent Aglaopen, Thelxiopeian, Pifinoen: Apolloniaj verò scholiastes, Thelxinoen, Molpen, Aglaophonem; Chærylum, Thelxiopen, Molpen, Aglaophonem; Dionysius Halicarnassens, Solinus, & alij plerique, Parthenopen, Ligiam, Leucosiam. quorum vltimorum nominum etymon earum officia exprimit: vnde Alciatus emblema 115.

*Aspectu, verbis, animi candore trahuntur
 Parthenope, Ligia, Leucosiãq; viri.*

Hę Iunonis instinctu Mulas cantu prouocauerunt, à quibus victæ, implumes abierunt; earumque plumas Musæ capitibus suis imposuerunt, teste Crobylo lib. 1. ideo indignatę Sirenes, cantus suos in perniciem hominum conuerterunt: aliam tamen causam reddit Claudianus lib. 3. de raptu Proserp.

*Discedunt alia rapidis Acheloides alis
 Sublata, Siculi latus obsedere Peloris,
 Accensaq; malo, iam non impune canoras
 In pestem vertere lyras. Vox blanda carinus
 Alligat; audito frenatur carmine remi.*

eiusdem exstat hoc de Sitenibus epigramma:
*Dulce malum pelago Siren, volucresq; iuella,
 Scyllaos inter fremitus, auidamq; Charybdim,
 Musica saxa fretis habitabant dulcia monstra,
 Blanda pericla maris terror quoq; gratas in vndis.*

*Delatis licet huc incumberet aura carinis,
 Implessentq; sinus venti de puppe ferentes:
 Figebat vox una rates; nec tendere certum
 Delectabat iter, reditus odiumq; inuabat,
 Nec dolor ullus erat. morsē dabat ipsa voluptas.*

Hi versus difficiles sunt, & aliter vulgo dispunguntur: eo, vt videtur, adscripti: nunc explicabo. Cur vocet dulce malum, ex postremo versu apparet. Volueres dicit, quia, Theopropo, Suida, & Izacio auctoribus, præter faciem cetera corporis, auim habebant. Ou d. s. Metam.

vobis Acheloides vnæ

*Pluma pedesq; auium cum virginis ora geratis?
 An quia cum legeret flores Proserpina viuos,*

*Rabidos vterò succincta canes,
 Omnes pariter soluit hiatus?
 Quis non totos horruit artus,
 Toties vno latrante malo?
 Quid? cum Ausonium dira pestes
 Voce canora mare mulcerent?
 Cum Pieria resonans citharâ*

Thra-

*In comitum numero mista Sirenes eratis?
 Quam postquam toto frustra quaesistis in orbe,
 Protinus, vt vestram sentirent aquora curam,
 Posse super fluitus alarum insistere remis
 Optastis, sacrisq; deos habuistis, & artus
 Vidistis vestros subitis flauescere pennis.*

Musica saxa, cum ait, ad earum metamorphosim respicit, quam Orpheus, si modò ipse est Argonauticorum auctor, describit de scopulis istis Virg. lib. 5. Aeneid. ait:

scopulos Sirenum aduelta subibat.

Mirum illud quod ex Archippo, lib. 5. de piscibus, Natalis lib. 7. Mythol. cap. 13. refert, Sirenes has non virgines, sed loca marina in angustias quoddam præruptis montibus contracta fuisse, in quas iliis fluctus sonum cum suauitate & harmonia emittentes, nauigantes illicerent ad videndum: quò cum appulissent, vndarum impetu delati; cęcis vorticibus hauriebantur. inde natam fabulam. Sed Plurarchus Junior, Dorion, & Seruius meretrices fuisse scribunt; quę nauigantes tamdiu retinebant blanditiis suis, donec ad summam ægestatem reducerentur; ideòque dictę sint illis naufragium inferre. Horatius lib. 2. sermonũ Sirenes desidiam interpretatur. nam hæc, quia negiectum rei familiaris gignit, inopiam patit. Izacius, *ἄνθρωποι ἔσσι*, inquit, *ἢ θηρία οὐκ αἰδοῦνται*. hæc mythologiã, suppresso Izacii nomine, Natalis quæ elegantissimè dicto loco persequitur. 317 *Dum Pieria, &c.* hæc explicabunt hi versus Apolloni de lib. 4. Argonaut. — *αἶψα ἢ ἴσται*

καλῶ ἀδελφῶν ἰσθρακῶν, ἴδω λήθαι
Σύρωσι εἰσὶν Ἀρχαῖαι ἡδύαι
διχοῦσαι κελτῆρι ἔλ. ἔσσι πικρὰ βάλαντ.
πᾶς μὲρ ἄφ' ἑσθῆς Ἀρχαῖαι ἀνδρῶν
γαῖαν Τερψιχῆρ ἠούσων μᾶ ἠὲ ποτὲ Λυδῶν
δοξατέρ' ἰσθμῶν ἀδύων ἔπ' ἠερύων ἔσαν
ἀμμοῖα μακροῦρα. πῆρ' αἰ' ἄθω μὲρ αἰωτοῖσι
διῶ ἢ παρθενοῦς θαλάσσης ἔσαν ἰδύων.
αἶψ' αἰ' ἄδουσι ἀνδραγαθῶν αἰ σφαιροῖσι,
ἴδωμαι δι πολῶν μελῶν ἡδύων ἔσαν
πικρῶν. ἐσθῆσι σῶν. ἀππὶ γῆρας αἰ' ἄρα καὶ πᾶς
ἴσται αἰ σωματοῖσι ὁ παλιῶν αἰ αἰ δὲ πᾶσι
ἴσται πῆρματ' ἴμαλλοι ἔσ' ἡβῶσι βαλῆσται,
εἰ μὲρ ἄφ' Οὐάστου πᾶσι θρησκευτῶν Ορφέως
Βισπῶν αἰ χροῖσι ἔσσι φόρμιθα ται βῶσας
καρπῶσι εὔτροχαλοῖσι μῆλις κατὰ γῆρας αἰδύων,
ἔσσι ἀμμοῖα κλοῖσῶσι δὲ πᾶσι ἀνῶσι ἀνῶσι
κροῖσῶσι. παρθενοῦς αἰ' ἄρα σφῶν εἰσθῆσι φόρμιθα.
 idem tradidit Orpheus, in Argonauticis.

- Thyrcius Orpheus, solitam cantu
Retinere rates, pœnè cœgit*
 360 *Sirena sequi; quod fuit huius
Precium cursus; aurea pellis,
Maiusq; mari Medea malum,
Merces primâ digna carinâ.
Nunciam cœsit Pontus, & omnes,*
 365 *Patitur leges: non Palladia
Compacta manu regum referens
Inclita remos queritur Argo.
Quilibet altum cymba pererrat,
Terminus omnis motus, & vrbes*
 370 *Muros terrâ posuere novos:
Nil, quâ fuerat sede, reliquit
Peruius orbis. Indus gelidum
Potat Araxem: Albi Persæ,
Rhenumq; bibunt, venient annis*
 375 *Sæcula seris; quibus Oceanus
Vincula rerum laxet, & ingens
Pateat tellus, Tiphysq; novos
Detegat orbis, nec sit terris
Vltima Thule.*

ACTVS TERTIVS.

NVTRIX MEDEA.

- 380 *Alumina celerem quò raptis tectis pedem;
Resiste, & iram comprime, ac retine impetum,
Incerta, qualis entheos cursus tulit,
Cum iam recepto Menas insanit deo,
Pindi nivalis vertice, aut Nyse iugis:*
 385 *Talis recurvat huc & huc motu effero,
Furoris ore signa lymphati gerens.
Flammata facies spiritum ex alto citat,
Proclamat, ð superi! oculos fletu rigat,
Renidet, omnis specimen affectus capit,*
 390 *Hæret, minatur, æstuat, queritur, genit.
Quò pondus istud verget; ubi ponet minas?
Vbi se iste fluctus franget; exundat furor.
Non facile secum versat, aut medium scelus
Se vincet, iræ nouimus veteres notas.*
 395 *Magnū aliquid instat, efferū, immane, impium.
Vultum furoris cerno: dÿ fallant metum.
ME. Si queris odio misera quẽ statuas modū,
Imitare amorem: regias egon̄ vt fuces*

382 *Maik; q; mari Medea malum, mare
malum est in Græco trimetro:*

*πῆρ καὶ δαλαρὰ καὶ γὰρ καὶ ἄρῖα.
verit̄m peior mari Medea. ergo maius
malum. Vnde Simocatus, in epistolis;
ἔν καὶ Μαιδῶ καὶ Φαιδῶ καὶ φοβερῶτα.
ideo cūm maximè crudelem, immanem,
impiam feminam innuere quis volet, Me-
deam vocet licebit. Ouidius sanè, in
epist. Hypsip.*

*Pellis ipsa meos implestem sanguine vul-
tus*

*Quòsq; veneficiis abstulit illa mihi;
Medeæ Medea forem. &c.*

365 *Palladia. Argo Mineruæ operâ con-
fectam fuisse primus Simonides scripsit.
idem postea Seneca, Claudianus, alique
permulti tradiderunt.*

372 *Indisq; simili argumento Virgil.
vritur.*

*Aut Araxim Parthus bibet, aut Germa-
nia Tigrim.*

*Gelidum potat Araxem. Lucanus;
Non tibi cūm primum gelidum transibis
Araxim.*

381 *Iras. o. v. l. iram.*

382 *Qualis. Vltatissima pœtarum com-
paratio. possem enim nullo negotio
ostendere hac vsos non Aeschylum mo-
dò, Nicandrum, Pacuuium, Virgilium ac
Propertium; sed etiam Ouid. lib. 9. Me-
tamorph. in epist. Laodamiae, Silium lib.
4. nostrum actu 2. Herc. OEtæi, Lucan.
lib. 1. Statium lib. 5. Theb. Corn. Tacitum
lib. 11. audacior Valerius Flaccus (quem
Lud. Carrio meus dextrè, vt est felix in
restituendo, recensuit) Medeam ipsi Bac-
cho comparare non dubitauit.*

393 *Non facile secum versat in quibus-
dam m. f. legitur; Non facile serum ver-
sat: quorum verborum sententia mihi
non placet.*

398 *Imitare amorem, hoc est, odio mo-
dum nullum statue. quia amor nullum
modum habet. Terent. Eunuchi actu 1.
sec. 1. de amore:*

*— quæ res in se neq; consiliū neq; modum
Haber ullū eam consilio regere non potes.*

*In amore hæc omnia insunt vitia iniuria,
Suspensiones, inimicitia, inaudacia,
Bellum, pax rursus. incerta hæc si tu po-
stules*

*Ratione certa facere, nihil plus agas
Quàm si des operam utcum ratione insa-
nias.*

Et, qui (quod à Mureto prius fuit ani-
maduersum) hos versus eleganter expres-
sit, Horatius: ————— quæ res

*Nec modum habet neque consiliū, ratio
ne modòq;*

*Tractari non vult. In amore hæc sunt ma-
la, bellum,*

Pax rursus: hæc si quis, tēpestatis prope ritus

*Mobilia & caca fluitantia sorte, labore
Reddere certa; sibi nihilo plus explicet,
ac si
Insanire pareat certa ratione modogi.*

Propertius quoque:

*Errat vesani finem qui quarit amoris.
Verus amor nullum nouit habere modū.*

405 *Flumina in pontum cadent. Sic Vir-
gilius 1. Aeneid.*

In freta dum fluij current ———

408 *Qua Scylla, qua Charybdis. Sic Ca-
tullus: Qua Syrtis, qua Scylla vorax, qua
vasta Charybdis.*

de Sicula Charybdi. Est & alia veteribus
incognita in Serickhinnia, inter Sauentini-
nos promontorium & Caiensca Semla.
Vide Abrahamum Ortelium, in descri-
ptione gentium Septentrionalium, &
Scalig. contra Cardanum.

410 *Titana. Typhocum, iuxta Pinda-
rum, Hesiodum, Euphionem, & qui
eum diligentis. imitatur, Ouidium, &
Valerium Flaccum: vel potius Encela-
dum, ex sententia Callimachi, Orphei,
Smyrnaei, Oppiani, Virgilij, Seueri, Luca-
ni, Claudiani ac Sidonij: dixi potius, quia
hanc opinionem sequitur Seneca Hercu-
le OETRO actu 4. his versibus:*

*Vincet scopulos inde Typhoeus
Et Tyrrhenam feret Inarimen.*

*Feret Aethnos inde caminos,
Scinditq; latus montis aperti,
Nondum Enceladus fulmine victus.*

411 *Rapidus amnis. Lucretius:
Et rapidos tranant amnes.*

415 *Thessalici ducis. Acasti. Suprà habui-
mus; ——— quippe te pœna experit.*

Lethog; Acastus ———

416 *Amor timere neminem verus potest.
audacia amantium pleni sunt poetarum
libri. Sidonius: Amor timere nescit.*

Propertius:

*Solus amans nouit quando periturus, &
à qua*

*Morte, neque hic Borea stabra nec arma
timet. Tibullus*

*Nec docet hoc omnes, sed quos nec inertia
tardat,*

Nec vetat obscura surgere nocte timor.

*En ego cum tenebris tota vagor anxius urbe,
Securum in tenebris me facit esse Verus.*

*Nec sinit occurrat quisquam qui corpora ferro
Vulneret, aut raptà prœmia veste petat.*

*Quisquis amore tenetur, eat tutusq; Sacerque,
Qualibet insidias non timuisse docet.*

his continet Propertius lib. 3. eleg. 15.

*Nec tamen est quisquam sacros qui ladat aman-
tes,*

Scironis in rida sic licet ire via.

*Quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet
oris,*

Nemo adeò, ut noceat, barbarus esse velis

Inulta patiar? segnishic ibit dies?

Tanto petitus ambitu, tanto datus?

Dum terra calum media libratum feret,

Nitidusq; certas mundus euoluet vices,

Numerusq; arenis deerit, & solem dies,

Noctem sequentur astra, dum siccus polus

Versabit arctos flumina in pontum cadent,

Nunquam meus cessabit in pœnas furor,

Crescetq; semper: que ferarum immanitas,

Que Scylla, que Charybdis, Ionium mare

Siculumq; sorbens, quaq; anhelantem premens

Titana, tantis Aetna feruebit minis?

Non rapidus amnis, non procellosum mare,

Pontusq; coro seuus, aut vis ignium

Adiuta flatu possit inhibere impetum,

Irasq; nostras: sternam & euertam omnia.

Timuit Creontem, ac bella Thessalici ducis:

Amor timere neminem verus potest.

Sed cesserit conuictus, & dederit manus,

Adire cerè, & coniugem extremo alloqui

Sermone potuit: hoc quoque extimuit ferox.

Laxare cerè tempus inmitis fugæ

Genero licebat: liberis vnus dies

Datus duobus. non queror tempus breue:

Mulum patebit. faciet, hic faciet dies,

Quod nullus vnquam taceat. inuadam deos,

Et cuncta quatiam. NV. recipe turbatum malis

Herapeclus, animū mitiga. ME. sola est quies,

Mecum ruinā cuncta si video obruta.

Mecum omnia abeant: trahere, cum pereas, licet.

NV. Quam multa sint timenda, si perstas, vide.

Nemo potentes aggredi tu: us potest.

I A-

Luna ministrat iter, demonstrant astra salebras,

Ipse amor accensas percudit ante faces.

Scena canum rabies morsus auertit hiantes.

Huic generi quouis tempore tuta via est.

Diuino hæc amori accommoda, nihil verius.

428 *Mecum omnia abeant. potuit vetus illud
dictum imitari, quod ex Dionis lib. 58. Xiphili-
nus retulit:*

ἰμὸ δαρίτοι γαῖα μὲν ἴτω πύρι.

*Libet. membranæ, licet. idque, quoad sententiã,
deterius non est.*

430. *Nemo potentes aggredi tutus potest. nam po-
tētorum ira grauis est semper, regum præcipue.*

Homerus Iliad. 6.

ἡρότων δὲ βασιλεὺς ὅτε χόσπεται ἀρ' ἀπὸ χίρῆ,

I A S O N. M E D E A.

I A. *O dura fata semper, & sortem asperam.*
Cum seuit, & cum parcit, ex equo malam.
Remedia toties inuenit nobis Deus
Periculis peiora, si vellem fidem
 435 *Prestare meritis coniugis; letho fuit*
Caput offerendum: si mori nolim; fide
Misero carendum est. non timor vincit virum;
Sed trepida pietas: quippe sequeretur necem
Proles parentum. ô sancta, si caelum incolis,
 440 *Iusticia, iumen inuoco ac testor iuum;*
Nati patrem vicere. quin ipsam quoque;
Et si ferox est corde, nec patiens iugis
Consulere natis malle, quam thalamis, reor.
Constituit animus precibus iratam aggredi.
 445 *Atque ecce, viso memet, exsiluit, furit,*
Fert odia pre se, totus in vultu est dolor.
 M E. *Fugimus Iason, fugimus. hoc non est nouum*
Mutare sedes: causa fugiendi, noua est.
Pro te solebam fugere: discedo, exeo,
Penatibus profugere quam cogis tuis.
 450 *Ad quos remittis? Phasim & Colchos petam,*
Patriumq; regnum queq; fraternus cruor
Perfudit arua; quas peti terras iubes?
Quæ maria monstras; Pontici fauces fretis;
 455 *Per quas reuexi nobiles regum manus,*
Adulterum secuta per Symplegadas?
Paruamne Iolchon, Thessala an Tenpe petam?
Quascunque aperui tibi vias, clusi mihi.
Quò me remittis? exsuli exsilium imperas,
 460 *Nec das. eatur, regius iussit gener.*
Nihil recuso: dira suppliciaingere.
Merui. cruentis pellicem pœnis premat
Regalis ira; vinculis oneret manus,
Clusamq; saxo noctis æternæ obruat.
 465 *Minora meritis patiar. ingratum caput!*
Reuoluat animus igneos tauri halitus,
Interq; sauos gentis indomite metus,
Armifero in aruo flammæum & etæpecus,
Hostisq; subiti tela: cum iussu meo
 470 *Terrigena miles mutua cede occidit.*
Adice expetita spolia Phryxæi arietis,
Somnoq; iussum lumina ignoto dare
Insomne monstrum; traditum fratrem necis;

vel quia, vt subiungit Homerus, iræ non facillè obliuiscuntur: vel quia, vt poëta indignus qui cum Charlylo cõparetur, dixit, regibus longæ sunt manus.

437 *Vincit virum.* quidam libri scripti, *vicit virum.*

442 *Ferox.* ait Horatius, in epist ad Pifones, de arte poëtica:

Su Medea ferox ———

446 *Totus in vultu est dolor.* Agmemn. actû 2.

Licet ipsa fileas, totus in vultu est dolor. Hercule OEtæo, actû 2.

————— *in vultu dolor*

Processit omnis ———

452 *Patriumq; regnum;* apud Euripidem *Medea:*

τὸ πῶς τράπωμαι; τί τερα πρὸς πατρὸς δόρυ,
ἢ πρὸς Πηλεΐδα, καὶ Πάτραν, ἀφικέμεν.
ἢ πρὸς Πυρρίαν, Πυλῖάδαι; καὶ Λαῖον, ἢ Ἰφίαν;
ἢ πρὸς Πυρρίαν, ἢ Πυρρίαν, ἢ Πυρρίαν;

Ennius, in *Medea:*

Quò nunc me vocatam? quod iter incipiam ingredi?

Domum paternamne, an ad Pelia filias?

Solent poëtæ miseros sic facere rationcinantes, vt ostendant nullo loco posse se tutò consistere. exempla sunt illustria in Oratione Græchi lib. 3. de Orat. in Hercule furente Euripidis, Aiace καὶ γοῶδῃ Sophoclis, Ariadna Catuli, Didone Virgilij, Alcmena Senecæ in Herc. OEtæo, aliisque multis.

464 *Saxo noctis æternæ.* hoc est, specu tenebroso,

466 *Igneos tauri halitus.* ex Euripide, apud quem *Medea:*

ἔσπευτε, ὡς ἴδον Ἐκλυῶν ὄρεϊ
ταῦτον σωσθέντων Ἀργῶν σκῆψος,
πυρρῆν τε τῶν περὶ Πυρρίαν ὄρεϊ,
ζεφύρη, καὶ πρὸς Πηλεΐαν ὄρεϊ,
ὄρεϊ Πηλεΐδῃ, ὡς πάλαι σὸν ἀμφοτέρω δ' ἔχει
σῆψος ἰσθμῶν καὶ γῆρας, αὐπτιος ἄν,
κτιθῆσθαι, αἰετῶν οὐ φάος σπῆλαι,

470 *Terrigena miles.* Cuidius 7. *Metamorph.*

Terrigena percunt per mutua vulnera fratres.

& Claudianus sic eisdem vocauit, de bello Geticò:

An ego terrigenas potius mirabor in ipsis

Procutuisse satis; vita quibus attulit idem

Principium finemq; dies ———

471 *Expetita, optata.* Catullus: *Auratum optantes Colibus auertere pellem.*

472 *Somnoq; iussum lumina ignoto dare* in *Insomni monstrum.* Libanius Sophista

Et,

καὶ ἐὺδωρ ὠφειλὴν δρᾶκων ὄντας πρὸς τὸν πῦρ
 παδὼν Claudianus:

— insopitūsq; refusum
 Tractibus aurati custodem velleris an-
 guem.

476 Senis. Pelia. nota res ex Polycetatis
 Samij, & Ouidij traditione.

Et, scelere in vno, non semel factum scelus;

Iussasq; natas, fraude deceptas mea,

Secare membra non reuicturi senis:

[*Alienaq; sequens regna, deserui mea.*]

Per spes tuorum liberum, & certum larem, *

Per victa monstra, per manus; pro te, quibus

Nunquam peperi; perq; prateritos metus,

Per celum, & vndas, coniugii testes mei,

Miserere. redde supplici felix vicem.

Ex opibus illis quas procul raptas Scythæ

Vsque à perustis Indiæ populis petunt,

Referta quasq; vix domus gazas capit,

(*Ornatus auro nemora*) *nil exultuli*

Nisi fratris artus, hos quoque impendi tibi.

Tibi patria cecidit, tibi pater, frater, pudor:

Hac dote nupsi, redde fugienti sua.

IA. *Perimere cum te vellet infectus Creo,*

Lachrymis meis euctus, exilium dedit.

ME. *Pœnam putabam: munus, ut video, est fuga.*

IA. *Dum licet abire, profuge, teq; hinc eripe.*

Grauis ira regum est semper. ME. hoc suades mihi,

Præstas Creusa, pellicem inuisam amoues.

IA. *Medea amores obiicit; ME. & cedē, & dolos.*

IA. *Obiicere crimen quod potes tandem mihi?*

ME. *Quodcumq; feci. IA. restat hoc vñ in super,*

Tuis ut etiam sceleribus fiam nocens.

ME. *Tua illa, tua sunt illa. cui prodest scelus,*

Is fecit. omnes coniugem infamem arguant; “ 500

Solus tuere, solus insontem voca.

Tibi innocens sit, quisquis est pro te nocens.

IA. *Ingrata vita est, cuius acceptæ pudet.*

ME. *Retinenda non est, cuius acceptæ pudet.*

IA. *Quin potius irâ concitum pectus doma:*

Placare natis. ME. ab dico, abiuro, abnuo.

Meis Creusa liberis fratres dabit?

IA. *Regina gnatis exsulum afflictis potens?*

ME. *Non veniat unquam tam malus miseris dies;* 510

Qui prole fœdâ misceat prolem inelytam,

Phœbi nepotes Sisyphi nepotibus,

IA. *Quid misera meq; teq; in exitium trahis?*

Abcede, queso. ME. supplicem audiuit Creo.

IA. *Quid facere possim, eloquere. ME. pro me;* 515

vel scelus.

IA. *Hinc rex, & illinc. ME. est & his maior metus*

Medea

494 *Grauis ira regum est semper.* Suprà nu.

430. vbi vide quæ scripsimus, dixit:

Nemo potentes aggredi tutus potest.

& suprà actu 2.

Nec me fugit quam durus & verè inso-

lens

Ad recta stecti regis nolit tumor.

Pindarus:

— Χόλος

δ' ἔκ ἀλίπτος

γίνεται παίδων Διός.

515 *Loquere. antiquis. libri eloquere.*

516 *Est & his maior metus.* in o. v. l. continetur: *est & hinc maior metus Medea.* dixerat Iason ab vna parte duos reges esse Acastum & Creontem; quorum metu Medeam non ausit retinere: respondet illa, sint illinc Acastus & Creo, hinc ego; plus sola quam vterque potero.

Medea nos configere, certemus, sine:

Sit precium Iason. IA. cedo defessus malis:

Et ipsa casus sepe iam expertos time.

320 ME. Fortuna semper omnis intra me stetit.

IA. Acastus instat, propior est hostis Creo.

ME. Vtrunq; profuge. nolo ut in socerum manus

Armes: nec ut te cede cognata inquinaes,

Medea cogit. innocens tecum fuge.

325 IA. Et quis resistet, gemina si bella ingruant?

Creo atque Acastus arma si iurgant sua?

ME. His adice Colchos, adice Æetem ducem;

Scythias Pelasgis iunge; demersos dabo.

IA. Alta extimesco sceptras. ME. ne cupias, vide.

330 IA. Suspecta ne sint, longa colloquia amputa.

ME. Nunc summe toto Iuppiter celo tonas,

Intende dextram, vindices flammis para,

Omnemq; ruptis nubibus mundum quate:

Nec diligenti tela librentur manus;

335 In me, vel istum, quisquis è nobis cadet,

Nocens peribit: non potest in nos tuum

Errare fulmen. IA. sana meditari incipe,

Et placida fare: si quid ex soceri domo

Potest fugam leuare, solamen pete.

340 ME. Contemnere animus regias, ut scis, opes

Potest, soletq; liberos tantum fugae

Habere comites liceat; in quorum sinu

Lachrymas profundam te noui gnati manent.

IA. Parere precibus cupere me fateor tuis,

345 Pietas vetat, namq; istud haud possum pati:

Non si ipse memet cogat & rex, & socer.

Hac causa vite est: hoc perussi pectoris

Curis leuamen: spiritus citius queam

Carere, membris, luce. ME. Sic gnatos amat;

350 Bene est, tenetur, vulnere patuit locus.

Suprema certe liceat abeuntem loqui

Mandata, liceat ultimum amplexum dare.

IA. Gratium est. ME. & illud, voce iam extremâ, peto:

Ne, si qua noster dubius effudit dolor:

355 Maneant in animo verba: sed melior tibi

Memoria nostri subeat: hac ira data

Obliterentur. IA. omnia ex animo expulsi,

Preccorq; & ipsa feruidam ut mentem regas,

Placideq; tractes: miseras lenit quies.

360 ME. Discessit, itân est? vadis oblitus mei,

517 *Hic adicee.* Sic apud Valerium Flaccum ultimo libro inchoati operis inquit Medea:

“ An fratris te bella mei, patriaq; trirames

Terrificant, magnoque impar urgeris ab hoste?

Finge rates alias, & adhuc maioras coire

Agmina. & quæ sequuntur.

538 *Si quid ex soceri domo.* Euripides:

ἢ μὲν εἴ τι βέλτε πατρὶς ἢ ποσσὴν πυρρῆ

περὶ σπονδῶν μαχόμεσσι ἐμῶν λαβῆν,

λίγ' ὡς ἔστιν ἀποδόντων δυνάμει χρεῖ &c.

550 *Vulnere patuit locus.* à gladiatoribus ducta figura. nam ut hi aliquod membrum detegunt, locum vulnere infligendo præbent, & tum vulnere locus patet.

554 *Ne si qua noster, &c.* Medea apud Euripidem:

αἰτῶμαι γὰρ τῶν ἐργαζομένων

συγγράμματα

Porro quemadmodum Medea, ut possit liberos necare, se ad meliorem mentem rediisse simulat: sic planè Sophocleus Ajax à priore sententia recessisse se fingit, Tecmessa remouendæ causæ, ne se interficere volenti impedimento foret. illaq; Sophoclis fictio sic Virgilio placuit, ut in diuinum opus lib. 4. eam transtulerit. ibi namque Dido certa iam mori, & deliberata morte fortior, consilium vultu tegit, & spem fronte serena.

564 *Vix fraudi est locus: Timemur.* difficile est eum fallere, qui falli timet: è contrà, facile est illum circumuenire, qui se decipi non posse confidit. plane confidèria infidiis exposita est: mententè non nisi aperto Marte opprimere queas. ideo in Thyeste dictum:

sed quibus captus dolis
 Nostros dabit perductus in laqueos pedè?
 Inimica credit cuncta.

567 *Quicquid potes Medea, quicquid non potes.* Græca phrasis. Sic etiam Catullus:

Hoc facies sue hoc non pote, sue pote.
 572 *A sole.* de ornati isto ait Euripid.
 ὄν ποδὶ ἄλιος

πατὴρ πατρὸς ὄδωσιν ἀργόισιν οἷς.
 581 *Quanta cum coniux viduata redis.* adulterium vitorum mulieres maxime exasperat. Euripides, Medea:

γυνὴ γδ πάλαι ἐφ' ὀβύε πάλια,
 κακὴ δ' ἐς ἀλλελῶ, καὶ οἰδύροισι ἰπταί.
 ὄταν δ' ἐς ἄλυον ἠδύκωφον κωφῆ,
 καὶ ἔπει ἄλλυ φ: ἠὲ μαιφισωρεῶεα.

ideo noster Hercule OETæo:
 O quàm cruentus feminas stimulat dolor,

Cum patuit una pellici & nupta domus!

Scylla & Charybdis Sicula torquens freta

Minus est timenda. nulla non melior fera est. Ouidius 2. de arte:

Sed neque fuluus aper media tam sauis in ira est,

Fulmineo rapidos dum rotat ore canes:
 Nec lea cum catulis lactantibus ubera prabet,

Nec breuis ignaro visera lasa pede:
 Femina quàm socij deprensa pellice lecti
 Ardet, & in vultu pignora metis habet.

In ferru flammâsq; ruit, postiq; de ore
 Fertur ut Aoni coraibus ista Dei.

Aurei. Prudentius:
 — odit uxor pellicem. Seneca epist. 96.

Sciet in uxore grauissimū esse iniuria genus pellicem. Meritò: si credimus Menelao Euripidis, in Andromacha. Pindarus h. c. 12. Pyth. dubitat an Clytæmnestram ad occidendum maritum dol. r filia necatæ, an ira inducæ pellicis excitarit. Subiungit tandem nuptæ odiosis. esse. Si vit in mala, vt ait ille, sic dedit adultera. Sanè eam. ob rem multæ maritos suos occiderunt, vt ex Cicerone 2. offic. Capitolino, Apollonio, Palæphato, Eusebio, Appiano, Iustino patet; Thebe Alexandrū Pheræum, Lucilla Antonium Verum, Lemniæ viros omnes vna excepta vniuersæ; hæc causâ fuit cur Sphinx Cadmo marito bellum mouerit; cur Demetrius Antigoni filius, & Demetrius Nicanor, ab vxoribus fuerint interempti. assentior enim Scaligero lib. 3. artis poet. & Steph. Forcatulo in Cupidine iurisperito cap. 6. in teminis esse extremum summūq; affectum zelotypiam scribenti-

Et tot meorum facinorum: excidimus tibi; Nunquam excidimus, hoc age, omnes, aduoca Vires & artes, fructus est scelerum tibi, Nullum scelus putare. vix fraudi est locus:

Timemur, hac aggredere, quâ nemo potest Quicquam timere. perge, nunc ande, incipe, Quicquid potes Medea, quicquid non potes. Tufida nutrix, socia mæroris mei, Variūq; casus, misera concilia adiua.

Est palla nobis, manus ætheriæ domus, Decusq; regni, pignus Ætæe datum A Sole: gemmis est & auro textili Monile fulgens; quodq; gemmarum nitor Distinguit aurum quo solent cingi comæ:

Hæc nostra nati dona nubenti ferant; Sed antè diris illita ac tincta artibus. Vocetur Hecate: sacra luctifica apparatus; Struuntur aræ: flamma iam tectis sonet.

CHORVS.

Sapphici.

Nulla vis flammæ, tumidiq; venti Tanta, nec teli metuenda torti; Quanta, cum coniux viduata tedis Ardet & odit.

Non tibi hibernos nebulosus imbres Auster aduexit, properatq; torrens. Ister, & iunctos vetat esse pontes, Ac vagus errat.

565

570

575

cc

cc

cc 80

cc

585

Non

bus. Huc spectant illa Matthæi Mariæ Boiardi:
 L'animal che più crudo, è spaventevole,
 Et più ardente, che fuoco che sia,
 La moglie che fu un tempo amorevole,
 Che disprezzata cadde in gelosia,
 Non è leon ferito più spiagevole,
 Ne la serpe calenta è tanto ria;
 Quanto la moglie era quella fiata;
 Che per altrui se veda abbandonata.

582 *Ardet. amat.* Virgilius.
 Formosum pastor Corydon ardebat Alexim.
 Horat. Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
 Anacreonta Teium.

Seneca; *Arfit obscuro dea clara mundi.*
 583 *Nebulosus imbres Hauster aduexit.* Phavorinus apud Gelliu lib. 2. cap. 22. Hauster, inquit, Græcè ὄροτος nominatur: quia est nebulosus atq; humeus. Horat. *Albus vt obscuro deterget nebula calo*
 Sepe Notus, neque parturit imbres
 Perspicuos: sicut; &c.

584 *Torrens Ister.* sic Virgilius;
 — torrentia flumina —

Non ubi impellit Rhodanus profundum;
Aut ubi, in riuos niuibus solutis,
Sole iam forti, mediogq; vere,

Tabuñt Hæmus.

590 Cæcus est ignis stimulatùs irâ,
Nec regi curat, patiturve frenos,
Haud timct mortem, cupit ire in ipsos
Obuius casus.

595 Parcite ô diui, veniam precamur,
Vinat ut tutus mare qui subegit:
Sed furit vinci dominus profundi
Regna secunda.

Ausus æternos agitare currus,

600 Immemor metæ iuuenis paternæ;
Quos polo sparsit, furiosus ignes
Ipse recepit.

Constitit nulli via nota magno.

Vade, quâ tutum populo priori:

605 Rumpe nec sancti violente mundi
Fœdera sacra.

Quisquis audacis tenuit carinæ

Nobiles remos; nemoris sacra

Pelion densâ spoliavit umbrâ:

610 Quisquis intrauit scopulos vagantes;

Et, tot emensus pelagi labores,

Barbarâ funem religauit orâ,

Raptor externi rediturus auri;

Exitu diuo temerata ponti

615 Iura pianit.

Exigit pœnas mare prouocatum.

Tiphys in primis domitor profundi,

Liquit indocto regimen magistro

Litore externo, procul à paternis

620 Occidens regni; tumuloq; vili

Tectus, ignotas iacet inter umbras.

Aulis amissi memor inde regis

Portubus lentis retinet carinas

Stare querentes.

596 Qui subegit. Iasonem intelligit, quemadmodum infra, cum ait; *Parcite iusto.*

598 Regna secunda. maria dicit regna secunda, quia secunda forte Neptuno obtigerunt. quemadmodum inferi Plutoni tertia forte. Vnde Claudianus lib. 1. de raptu, Plutonem sic loquentem inducit;

— grati quòd luminis experts

Tertia suprema patior dispendia fortis?

600 Iuuenis. Phaëthō. Apollinis & Clymenes, ut volunt Ouidius & Lucianus; vel Apollinis & Protes. ut Tzetzes; vel Cephali & Auroræ. ut Hesiodus & Pausanias, filius; cuius mox Apollonij. 4. Argonaut. Tzetze Chiliad. 4. histor. 137. & Ouidij 2. Metam. notior est, quàm ut debeat inculcari. ea docet adolefcentes quomodo tempus capessere debeant, qui enim sola nobilitate fierus, animi bonis virtutibus scilicet necessariis destitutus, ad regimen ciuitatis accedat, & temere habenas reipub. moderari præsumat, fieri non potest quin statim eius conueniat, concussam labefactet, labefactatam penitus diruat atque subuertat: quare regi suo & domino superiori inconsultæ audaciæ grauissimas tandem pœnas det. hoc Phaëthon, qui lucentē significat, Clymenes, (id est, gloriæ cumulata, ἰσὸς τῆ κλύα) seu Protes (hoc est, primariæ femina, ἀπὸ δ' προτῆ) & Solis filius, paternos ausus agitare currus, & postremo vindice Iouis fulmine ambulans, videtur inuere.

603 Constitit nulli via nota magno. ait: via nulli nota ante Argoam nauigationē magno constitit omnibus Argonautis. vel sanè, Nulli vnquam damno fuit, viâ communi & regiâ incesse.

606 Fœdera. suprâ hac tragœdia:

Bene dissepsi fœdera mundi

Traxis in unum Thesala pinus.

de his fœderibus est illud Horatij;

Ne quicquam deus absceidit

Prudens Oceano dissociabilis

Terras, si tamen impiè

Non tangenda rates transiliant vada.

607 Audaci. Argus temerariæ. Claudianus, de bello Getico;

Inacti cum claustra freti, cœuntibus æquor

Armatum scopulis audax irrumperet Arg.

Ille, 608 Sacra. Ioui Dodonæo.

612 Religauit ora. benè & propriè. Catullus; *Perfidus in Cretam religasset nauita funem.* & Horat. *Siue iactatam religarat vno Litore nauim.*

614 Exitu diuo. Iason sanè; de quo hic nou tradit, quòd eo viuo hæc agi fingantur; mala morte perit: animi scilicet dolore, iuxta Diodorum Siciliensē, quia cūcti eum, ob ingrati tudinem in Medeam, calamitatibus quibus premebatur dignum iudicabant, necem sibi ipsi consciiuit. Euripides tamen, in fine Medæ, innuit illum ruina Argus, sub qua dormiebat, vetustate collabentis oppressum. idque eo loco Scholiastes probat.

618 Indocto. Ergyno. Apollon. & Valer. Flacc. 622 Aulis. Aulis portus Euboicus, memor regē suum:

Tiphyn cum Argonautis naui vectum
 abiisse, neque vnquam repedasse, naues
 omnes moratur & detinet, vel odio
 primæ naui, vel vt de rege suo certior
 fiat. alludit autem ad moram quam
 Græci in Aulide traxerunt. Nolo alio-
 rum interpretationes adscribere, quia
 non placent: nec Codri quidem, qui
 ferm. i. de Cantho Eubœæ rege hæc
 accipit: nec eius qui (in Propertium)
 hunc cum Propertiano Argynno con-
 fudit.

625 Illo, vocali genitus Camœna. Or-
 pheus Calliopes & OEagri vel Apollin-
 nis filius prioris sententiæ auctores
 Apollonius, & Propertius lib. 2. eleg.
 3. alterius Chæris, his versibus;

Πῆρις αἰνοπαθεῖς συγνώμῃ δὲ πῶτε γέλασεν
 Ὀρφεὺς ἀπὸ τῆς ἀντιθέσεως Ἀπολλωνίου φίλου
 υἱοῦ.

632 Notam. prius enim illam viderat.
 634 Aquilone natos. Zethē & Calaim.
 Propertius lib. i. eleg. 20.

Hunc duo sectati fratres Aquilonia pro-
 les,

Hunc super ἐσθλὸν Ζεθες, hunc super ἐσθλὸν
 Καλαίς.

635 Patre Neptuno genitum, &c. rectè
 Codrus fermonei. & lib. 15. fabularum
 interpretatur, Periclymenum, de quo Nonus Dionysi-
 ac. 47. & Ouidius Metamorph. 12. qui ait à Neptuno il-
 lum dono accepisse, vt in varias figuras mutaretur; &
 cum in aquila formam versus esset, ab Hercule occi-
 sum: quod Nonnus in apis formam verso Periclyme-
 no, Tzetzes Chil. 2. hist. 45. in muscam conuerso con-
 tignisse scribit.

Hesiodus (vt quidam volunt) formas, in quas se vertebat, enumerat his versibus, (quos Valent. Rotmarus in: Apollon. cap. 7. decur. 7. Euphorioni tribuit.)

Περικλυμένον τ' ἀνίστασθαι
 ἔλεον, ὃ πῶς δῶρα Ποσειδάων ἐπέχουσι
 πάντες, ὅμοτε μὲν δὲ ἐδρῆσαι φαίνονται
 αἰετός, ὅμοτε δ' αὖτε πτεροῦτο, θαύμα δ' εἶδεναι,
 μῦρμος, ὅμοτε δ' αὖτε μύλασιν ἐγχεῖτο φύλλα,
 ὅμοτε δ' εἰδὸς ὄφιοσ καὶ ἀμείλιχος. ἢ καὶ δ' ὄρεα
 πάντων κ' ὄνομασά, τὰ μὲν καὶ ἐπέλα δόλοισι
 Βυλῆ Αἰθιόαιος

quæ omnia crediderim à morali consideratione, non
 aliena. certè si nomen Periclymenis pendentes
 etymon inuestigemus, ἀσπὶ καὶ κλέω fortinati inueni-
 mus: quod hominem procliuem ad laudandum, & cele-
 bratione gloriosa illustrandum significat. itaque in Pe-
 riclymene veram parasiti & assentatoris effigie intue-
 mur. Parasiti enim hominum illi generi qui se primos
 rerum omnium volunt, nec sunt tamen, vltro semper
 ardent, atque corū ingenia, dicta factaq; admirantur;
 quidquid dicant laudant, id rursus si negant, laudat
 id quoque; negat quis, negant; ait quis, aiunt & illi;
 postremò imperarunt ipsimet sibi, vt omnia assentari
 queant, omnes formas induere, & tarandi more, ad
 quam se rem applicuerint, illius colorem assumete. Fa-
 ciunt hoc impudè donec ad summum impudentiæ gra-
 dum venerint: tunc intolerab. les facti, ab iis ipsis qui

Ille, vocali genitus Camœna;
 Cuius ad chordas modulante pleetro
 Restitit torrens, siluere venti;
 Cui suo cantu volucris relicto,
 Adfuit totâ comitante siluâ;
 Thracios passus iacuit per agros;
 Ad caput tractus flumialis Hebri,
 Contigit notam Styga, Tartarumq;
 Non rediturus.

625
630
635

Strauit Alcides Aquilone natos,
 Patre Neptuno genitum, nec auit,
 Sumere innumeras solitum figuras;
 Ipse tost terre pelagiq; pacem,
 Post feri Ditis patefacta regna,
 Viuus ardenti recubans in OEtâ,
 Prebuit seuis sua membra flammis,
 Tabe consumptus gemini cruoris,
 Munere nupte.
 Strauit Ancaem violentus iclu

630
635
640

Seti-

illos promouerunt, de omni dignitatis gra-
 du deiciuntur. ideo Periclymenem ab Her-
 cule sub muscæ (quod animal impudentis.
 est) forma occisum fabulantur. Sic ego hanc
 fabulam interpretor. aliter Tzetza.
 Ceterum ridiculus est omnium hoc loco
 scribentium error, qui hæc Senecæ verba de
 Acheloo acceperunt. cum is nec ab Hercu-
 le occisus, nec Argonautarum vnus, nec Ne-
 ptuni filius fuerit: nisi Neptunū cum Ocea-
 no confundas. Plutarchus enim in libello
 περὶ τῆς πελοποννησίου, Acheloum tradit Oceani &
 Naidis nymphæ filium fuisse; Achæus, Ocea-
 ni & Terræ; alij aliorum. At, inquit, ne
 Periclymenus quidem Neptuni filius fuit,
 sed nelei, teste Apollonio lib. 1. fateor. nec
 verò hoc Seneca asserit, sed tantum Neptu-
 no genitum fuisse. quod quinetiam nepoti
 queat accomodari, quis non videt? Porro
 illud, Patre Neptuno, pro epitheto positum
 est quemadmodum apud Lucillum;
 Vt nemo sit nostrū, quin pater optimi Diuum,
 Vt Neptunus pater, Liber, Saturnus pater, Mars,
 Ianus, Quirinus pater, nomen dicatur ad vnū.
 nam Dij omnes patres, Deæ matres voca-
 bantur. vide Brisson. in Formulis pag. 48.
 41. Gemini cruoris. Hydræ & Nesti.
 643 Antam. lege cum vet. lib. Ancaem.
 tum quia Ancaem inter Argonautas nume-
 ratum non tantum à Valerio & Apollonio,
 sed & Orpheo, non quidem antiquo illo (cu-
 ius opera Onomacrito Timochi Syracusio,
 Pergyni Milesio, Zopyro Heracleote, Bron-
 tino, Herodico Perinthio & Nicia Eleati
 attribuantur

Setiger: fratres, Meleagre, matris

645 *Impius mactas, morerisq; dextra*

Matris irate. meruere cuncti,

Raptus at tutas puer inter undas

Morte quod crimen tener expiauit;

Herculi magno puer irrepertus?

650 *Ite nunc fortes, perarate pontum*

Sorte timenda.

Idmonem, quamuis bene fata nosset,

Condidit. serpens Libycis arenis,

Omnibus verax, sibi falsus vni,

655 *Concidit Mopsus, caruitq; Thebis,*

Ille qui verè cecinit futura.

Exsul errauit Thetidis maritus.

Ignè fallaci nociturus Argis

† *Herculi magno puer irrepertus?*

Ite nunc fortes, perarate pontum

Sorte timenda;

Idmonem, quamuis bene fata nosset,

Condidit. Serpens Libycis arenis

Omnibus verax, sibi falsus vni,

Concidit Mopsus, caruitq; Thebis

Ille qui verè cecinit futura.

Exsul errauit Thetidis maritus.

Ignè fallaci nociturus Argis

Nauplius, pater capis in profundum.

Crimini poenae patrio pependit,

Fulmine ex ponto moriens Oilus.

Valde corrupta habebantur hæc carmina in excusis omnibus. hæc est sententia: Tiphys, Orpheus, Zethes, Calais, Periclymenus, Hercules, Ancaeus, Plexippus, Toxens & Meleager male mortui sunt. quod quia dici posset ob alia crimina quam maris violationem illis contigisse: subiungit de Hyla, de quo id suspicari non liceat. apparet enim illum propter nullum aliud crimen interentum, quam quia cum Argonautis vnà nauigarat. cum igitur Hylas, in cuius ætatem nullum scelus morte dignum cædebat, in tutis undis Bythinij fontis sit interentus; ite vos, qui fortes haberi vultis, & nauigate contemta periculosa ac dubia nauigantium sorte; que Idmonem vatem concidit, h. in causa fuit, vt mortuus eonderetur. iccideo etiam Mopsus, dum longiorem vitam sibi spondens in vastis Libyæ arenis serpir, hoc est, gradum fallentibus repit quodammodo, mortuus est, ac Thebis patria sua caruit. Peleus etiã exsulauit. Nauplius verò præceps in mare cecidit. Reliqua suo loco exponitur.

648 *Puer. Hylas: cuius raptum post Theocrit. ἐδολ.*

13. & Propertium lib. 1. eleg. 20. sic descripsit Flaminium, vt dici elegantius nihil queat. *Irrepertus. vidi vnum cod. perantiquum in quo habebatur, insereamus. vt scilicet Herculi interentus fuerit, quãuis illo Nymphæ porirentur.*

651 *Sorte timenda Idmonem. ante hanc vocem vl-*

tribuuntur) sed iunior Crotoniata; quam familiarem fuisse Pisistrato refert Æsclepiades, cui Suda lexicon Argonautica, quæ habemus, ascribit, qui que sibi antiqui illius Orphei nomē assumit. tum etiam quia Ancaus iste ab ap̄ro Calydonio fuit interentus, teste Ouidio lib. 8. Metā. vnde Gracius in lib. de venatione:

— *ceciditq; suis Ancaus in aruis.*

multa in hanc rem tradidit Codrus Vreus in libro de fabulis, & serm. 1.

644 *Fratres. Plexippus & Toxæa, iuxta Ouidium.*

645 *Morerisq; dextra, &c. qui sequitur locus difficillimus est, nec eum intellexere interpretes, nec Iacobus à Cruce, nec Codrus Vreus. ego, re diligenter examinata, tandem ex vestigijs veterum librorum deprehendi totum locum, sic legi & distingui debere:*

Matris irata. meruere cuncti.

Raptus at tutas puer inter undas,

Morte quod crimen tener expiauit,

Nat̄-

timam subaudienda est vocula, hæc, vel, quæ.

652 *Quamuis bene fata nosset. ex Apollonio 2. Argonaut. vbi Idmon ait;*

αὐτὰρ ἐμὶ δαΐει σύναρξ̄ δὴ δαΐυτος ἀγὼ
πλόδιον πέρατον ἐπ' Ἀείδεις ἠπίεσσιν.

Pindari scholiastes scribit tres vates Argonautas fuisse, Idmonem filium Abantis, Mopsus Ampyci, & Amphiarum Oiclis. Auson.

Idmona quod vatem, medicū quod Iapyga dicit.

Pherecydes & Higynus Idmonem Apollinis & Cyrenes vel Asteris filium, non Abantis fuisse scribūt: quod sequitur Politianus, in Nutricia: — *plenūmq; parente*

Idmona fulminet prostratum dentibus apri,

Ampycidēmq; pium, Libycū quem sudit arenis

Vipera fatifero faucēs accensa veneno.

quo loco quædam hæc pertinentia refert post Brasticauum Fr. Sanctius Brocensis.

953 *Serpens. Bene Cælius lib. 29. antiq. c. 15. aduertit participium esse: quod nobis loci huius intelligentiam aperuit.*

654 *Omnibus verax. non loquitur de Mopso Apollinis & Mantus filio, qui Calchantem superauit: sed de Mopso, quem Apollonij interpretes & Izacius Ampyci & Chloridis filium fuisse tradunt, qui vates fuit & Argonautarum vnus. Apollon. 4. Argonaut.*

Ἴδα καὶ Ἀπολλιδίου ἀπὸ τοῦ Ἰζακίου Μόδοι
πλερεῖ ἐπιπτεῖς, ἀδωκία δ' ἔσθ' ἄνδ' ἄνδ'
μαρτυρίας, ἔσθ' πρὸς ἐπιπτεῖς δαΐατος.

Ouid. Metamorph. 12.

Nec tu credideris tantum cecinisse futura

Ampycidē m Mopsus.

657 *Thetidis maritus. Peleus falsò ab Hippodamia accusatus, exsulauit. Pindar. in Nemeis, Horat. in od. & in epist. ad Pison. aliàs etiam ob necem fratris.*

658 *Ignè fallaci, &c. Palamedis pater Nauplius à Capharæis saxis, in quæ Græcos fraude sua traxerat, in mare cecidit, & fuit submersus.*

659 *Nauplius*, &c. vult hoc choro pœta ostendere nemini Argonautarum temeritatem suam impunè cessisse: sed maris ius violatum deos acriter vindicasse. dixerat:

*Quisquis intravit scopulos vagantes,
Et, tot emensus pelagi labores,
Barbara funem religauit era,
Raptor externi rediturus auri,
Exitu divo temerata ponti
Iura piavit.*

cuius rei confirmandæ causa varios Argonautarum interitus memorauit. subiungit deinde de Olleo; qui, quoniam cum ceteris Arginis delectis viris auratam pellem Colchis auerterat, neque vllò tamen læsus infortunio videbatur: iccirco ingeniosissimè cõminiscitur deos non quidem ab ipso temeratorum fœderum (de quibus sup. num. 606.) pœnas exegisse; sed ab ipsius filio Aiace Oilleo: immisso scilicet huic furioso amore *Cassandra* (Maro furias Aiaceis Oillei vocat) Priami filia: quam cum in Palladis æde stuprasset, ab hac fulmine tractus, & à Neptuno ictus saxo, in mari submersus interiit, atque hoc modo patris sui crimen quasi expiauit. Hęc cum ita sint, satis iam hunc Senecæ locum intelligimus, & vulgatum, quam representauit, lectionem, sinceram esse cognoscimus. apparet & illud, iustis, nos queri posse de N. qui hoc loco pœtam nostrũ multis vocibus sublatis penè confecit. nimis enim temerario castigationis genere, contra o. v. l. qui vulgatis cõsentiunt, fidem; reposuit;

Ignè fallaci nociturus Argis,

Nauplius præceps cadit, atq; pendit

Crimine pœnas.

Fulmine & ponto moriens Oilleo &c.

Hęc alijs risum, mihi (qui huic pœtæ bene volo) bilem mouent. etenim si hoc exemplo in bonos scriptores grassari liceat, quid non inutilium, quid non ad alterinum breui sumus habituri? minus incommodi maiorum nostrorum simplex ignoratio peperit, quam nostra temeraria scientia, & insatiabile emendandi cacõthes, breui, ni Deus talem pestem auerterat, videtur paritura. Inuasit ille doctissimos quosque viros morbus, vt malint cum acumine suo ingeniosè delirare, quam cum recepta lectione & sententia verè sentire. Ego quoque, qui olim in *Notis ad Claudianum* pag. 39. mendosissimum quemdam locum è Fabij declamat. 270. recensui, inde intelligo me temere *confuderat* pro *confundebat*, quod in P. Aerodij editione legitur, reposuisse. cetera quæ recensui, ne nunc quidem displicent. Quod ad istam temeritatem deprauationem attinet, sensum illa ineptissimum, imò planè nullum efficit. & quod ille credit post octauum quemque Sapphicum, vnum Adonium sequi debere, illud verò nihil est omnino. quis ignorat Senecam illud vbique, nullo certo ordine, pro arbitrio factitasse? an non in chor. 2. act. Hippol. semel post Sapphicos quattuor, semel post vndecim Adonium vnum posuit? an non ab eodem OEdipi act. 1. primum post tredecim, mox post vndecim, rursus postremò post tredecim Sapphicos Adonium vnus collocatur? certè in Troade actu 3. primò post Sapphicos vndecim, secundò post nouem, terriò post quattuordecim, inuenies singulos Adonios. quid mirum si idem versus in hoc choro septies post tres, post octo quinquies, denique post septemdecim Sapphicos semel statuatur?

663 *Vxor*. Alcestis marito propria morte vitam seruauit: Eurip. in *Alcest.* & Plato 1. *Sympos.* Apollodor. lib. 1. & Claudian. de laudib. *Serena*. Hinc patet maiorem esse amorem coniugis erga coniugem, quam parentis erga liberos. Alcestis Pelie filia sola voluit pro viro suo Admeto, Thesaliæ regis, qui Pheris agebat, mori; cum tamen ille & patrem & matrem haberet, quos illa caritate sic superauit, vt illos non in nomine dumtaxat filio coniunctos esse ostenderit. Quod quidem sic hominibus, diisq; placuit, vt, cù paucis admodũ — quos æquus amavit Iuppiter, aut ardens euexit ad aethera virtus dij reuiuiscendi munus concessissent; hanc ab infetis continuo, propter tam bonum facinus, Herculis operã susceperint; ostendentes quantum esse debeat coniugalis amor, immortalis que proposita illis præmia, qui eum, vt par est, coluerint. Horum pleraque Platonica sunt.

669 *Parcite iusso*. Iasoni; qui mandato Pelie nauigationem suscepit: ipsum enim, qui iussit, satis castigastis.

671 *Immense quantum*. Hellenismus.

Horatius ode 27. lib. 1.

Immense quantum discebat.

672 *Integræ*. antiquæ tragædiæ verbum. Attius, Antenoris:

*Namq; venio huc ut nea ope opes Troia
integrem.*

Pacuius, Chyrid:

Subcesso iam: citi & integræ.

Nauplius præceps cadit, in profundum.

Crimini, pœnas patrio pendit

Fulmine & ponto moriens, Oilleo,

Coniugis fatum redimens Pheræi

Vxor impendit animam marito.

Ipse qui prædam spoliũq; iussit

Aureum primã reuehi carinã;

Vstus accenso Pelias abeno,

Arsit angustas vagus inter undas.

Iam satis diui mare vindicastis,

Parcite iusso.

660

665

ACTVS QVARTVS.

N V T R I X.

Pauca animus, horret, magna pernicies adest. 670

Immense quantum augefecit, & semet dolor

Accendit ipse, vinctus, prærit: t. m. integræ.

Vidi furentem saepe, & aggressorẽ deos

Celum trahentem: maius his, maius parat

Medea

675 Medea monstrum. namque ut attonito gradu
 Eussit, & penetrare funestum attingit,
 Totas opes effudit. & quicquid diu
 Eiuam ipsa timuit, promit, atq; omnem explicat
 Turbam malorum: arcana, secreta, abdita,
 680 Et, triste leuâ complicans sacrum manus;
 Pestes vocat, quas cumque feruentis creat
 Arena Libyæ: quasq; perpetuâ niue
 Taurus coërcet frigore Arctoo rigens,
 Et omne monstrum. tracta magicis cantibus
 685 Squamea latebris turba desertis adest.
 Hic sera serpens corpus immensum trahit,
 Trifidamq; linguam exfertat, & querens quibus
 Mortifera veniat, carmine audito stupet,
 Tumidumq; nobis corpus aggestis plicat,
 690 Cogitq; in orbem, parua sunt, inquit, mala,
 Et vile telum est, ima quod tellus creat:
 Celo petam venena, iam nunc tempus est
 Aliud mouere fraude vulgari altius.
 Huc ille, vasti more torrentis iaccens,
 Descendat anguis, cuius immensos duæ
 695 Maior minorq; sentiunt nodos ferens;
 Maior Pelasgis, apta Sidoniis minor;
 Tressasq; tandem soluat Ophiuchus manus,

Virusq;

* Squammosos laide torquebat motibus orbem.

Idem:

Flexibus euerfis torquebatur corporis orbis.

Ovidius:

Ille volubilibus squammosos nexibus orbem

Torquebat Idem;

Ipse modò immensum spiris facientibus orbem

Cingitur

694 Huc ille. totus iste locus pertinet ad versum

Arati, initio operis:

πῶς ὃ δὲ ἀμφότεραι, οἷν πᾶσι τοῖς ἀπὸ τῆς
 ἡλίου, μίαν θαλάσσαν, δρᾶκον δὲ τὴν ἀμφὶ τὴν γῆν
 μέγιστον· αἱ τὴν ἄρα οἱ ἀπὸ τῆς ἐκείνης φύσεως
 ἔσονται

quo loco theod. ista sic explicat; παρὰ βάλαντι τὸ πορυ-
 κημῶδες τῶν πᾶσι τοῖς ὄρεσιν περὶ τὴν δρᾶκοντος μέ-
 γιστος, καὶ ἐν τῷ τῷ Ἡσιόδου ζῴωντος φασίν. ὁμοίως
 τῷ τῷ πᾶσι τοῖς ὄρεσιν δρᾶκοντος, ἡπὸ τῆς
 κατὰ διηγήσεως ἐπιζῶντος δὲ δρᾶκοντος ὡς,
 ὅτι ὃ πᾶσι τοῖς ὄρεσιν πᾶσι τοῖς ὄρεσιν, μάλλον ὃ
 ἀπὸ τῆς δρᾶκοντος ὅτι ἐστὶν, ἐν αὐτῇ Κῆρμος καὶ ἐπὶ τῆς
 ὃ τὰ μᾶλλον φυλάσσει ἢ ἑαυτοῦ ὡς ὃ ὁ πᾶσι τοῖς ὄ-
 ρεσιν, ὁ πᾶσι τοῖς ὄρεσιν αἰμοειδὲς ἰσθμῶν.

697 Maior Pelasgis aptior. Aratus:

οἱ πᾶσι τοῖς Κνωσίουθεν ἐπιλήσσει καλίστου
 πᾶσι τῷ ἰσθμῶν, ἡλίκω. ἡλίκω γὰρ μὲν αἱ δρᾶκοντος Ἀρχαίοι

Sic Paulus lib. 2. sentent. cap. 15. Mon-
 datur iudicio precij summam potenter in-
 tegrare. Papinianus l. quamuis. D. de
 iur. & rat. distrah. tutelam pristinam
 integrare. Idem alibi, integrato iure
 debiti, dixit. Cōrarium est de integro,
 quo vltus fuit Cæcilius ceticus;

Nomen virginis, nisi mitum est, dointe-
gruit.

680 Complicans. de licio loquitur,
quod huic rei sagæ adhibebant, vt apud
Theocritum & Virgilium, in Pharma-
ccut.

686 Sera serpens. serd propter immen-
sam suam molem adueniens. Varius,
apud Macrob. 6. Saturnal.

sera meminit decedere nocti.

Virgil. — nocte natat serus freta —

Horatius:

Serus enim Græcis admouit acumina.
chartis. Tibullus:

Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.

Seneca Agamemni. actu 1.

Sed sera tandem respicit fissos malis

Post fata demum sortis inuestita fides.

687 Trifidamq; Ouid. Metamorph. 3.

Martius anguis erat crispis pressignis &
auro,

Ignem micant oculi, corpus tumet omne
veneno,

Tressq; micant lingua.

689 Tumidamq; veneno. Ouidius:

corpus tumet omne veneno.

690 Cogitq; in orbem. Virgilius, in Cu-
lice, de serpente agens hoc aliter ex-
pressit;

εἰν ἀλλὶ τεκμαίρομαι ἴνα χερσὶν ἀγίῳν.
 τῇ δὲ ἄρα Φοίνικι πῶσι πρὸς δάλασσαν.

Manilius l. ἀστέρων μὲν:

Minoremq; Helice maior decircant Arcton;

Septem illam stella certans lumine cingunt;

Qua dute per altum Græcia dant vela carinae.

Angusto Cynosura breuis torquebatur in orbe,

Tam spacio quam luce minor: sed iudice
vincit

Maiorem Tyrio. Parnis hac certior auctor

Non apparentem pelago quaerentibus orbem.

Sic legendi sunt hi versus. Festus Auienus
autem;

Namq; Helice Græcia, Tyrios Cynosura per
altum. Regis —

Apta Sidoniis minor. Aratus:

μειντέρα δὲ πᾶσι τοῖς ἀστέρων ἡσθέρων,

τῇ δὲ Σιδόνιου ἰθὺς πᾶσι ταυτίλλοισι.

698 Pressisq; tandem. locum istum hæc Ara-
ti interpretantur;

σύνεστιν παρὰ κεφαλῇ ὀπίσθην ὅτι αἱ ἀρὸ ἐκείνης
αὐτῶν ἐπιφύσσουσι καθ' ἑαυτὸν ὀπίσθην.

Ἔτσι οἱ κατατῆσθαι ἑαυτοῦ αἰμοῦ
ἔσθην. κερταί γὰρ αἱ ἀπὸ διχόμου σελήνης

ἴσσησι τελέθεισι ἀπὸ χέρσιν ἢ μάλα ἴσση
λετῆ δὲ τῇ δὲ τῇ ἑστῆσθαι ὀπίσθην ἀγλῶν.

διὰ ἐπιπέδου ἔχεται ἐπιψαύει δὲ ἰλαραταί.
 ἀμφοτέρω δ' ὄριος πεπληνῆται, δὲ γάρ τε
 μέγαν
 διὐδὲ ὄριον ἔχει· ἵσ' ἐμυρῆς εὐ ἐπαρῆτος
 παρ. 1. ὅτι δὲ ἴσ' ἡ μάλα διέσει, ἀμφοτέρωσι
 σκαρπῶν ὄρθαλαμῶ τε καὶ ἑὶ τῶν κη βι-
 βικῶς
 ὄρθῶς. ἀπ' οἱ ὄρις γὰρ δὲ σφίρειται κ' ἵ-
 ἡρῶν,
 διέπερ' ὄλιγος, σφῆν γὰρ μῶν ἰψὸν πλ-
 ῶς.

Orbichinus, dictus, teste Proclo, quasi
 οὐρίσχος, quod serpentem teneat. Græcā
 vocem Seneca post Germanicum Cæsā-
 rem retinuit. Cicero Latinam finxit;
 ——— anguinentis

*Quem claro perhibent ὄφειχοι nomine
 Graij.*

quis anguinentis iste sit, variè traditur.
 Bassus & Auienus dicunt esse Aescula-
 pium; Hegefanax Carnabontem, Ge-
 tarum regē; Polyzelus, Rhodius, Phor-
 bantem Triopæ & Hiscūles filium; alij,
 Herculem; nonnulli, Triopam The-
 salum; quidam Promethea; ceteri vel
 Tantalum, vel Thybrin, vel Thefa, vel
 Izionem. hæc Theon, & Higynus libro
 2. qui multa.

700 *Numina.* Apollinem & Dianam
 recens à Latona editos. de Pythone
 multa Nicander & Scholiastes eius in
 Theriacis, & Ouid. Metamorph. 1.

709 *Caucasus Promethei.* Propert. eleg.
 12. lib. 1. ——— an qua

Leita Prometheis diuidis herba iugis.
 in qua elegia Propertij, vbi legitur in o.
 l. nullo discrepante;

*Quid mihi desilia non cessas fingere cri-
 men,*

Quod faciat nobis conscia Roma moram :
 Carrio meus ex coniectura reponit;

Quod faciat nobis Roma in amore moram.
 iccirco, credo, quòd in seq. eleg. legatur:

Certus & in nullo quavis amore moram.

Verùm nolim ego quicquam mutari; neque enim
 valde vrget hæc ratio. Consciam Romam dicit fi-
 guratè, quasi Roma sciret causas tam diuturnæ mo-
 ræ. quæ sententia mihi satis arridet. Sed ad rem. de
 herba Promethea Valerius Flaccus lib. 7. ait.

— *Prometheæ florem de sanguine fibra*

Caucasum, toxitru nutritaq; gramina promit;

Quæ facer illz mines inter tristèsq; pruinas

Durat, editq; cruor; eum viscere vultur adefo

Tollitur è sepulis, rostròq; irrorat aperto.

idem tradit Apollon. lib. 3. vbi vide Scholiast. &
 Plutarchum in lib. de fluminib. & Turacum lib. 2.
 adu. c. 9. & lib. 18. c. 1. & Celiū Rhodigin. lib. 7.
 antiq. lectio. cap. 21. & Ioan. Hartunguin Deca-
 tia secunda.

711 *Diuites Arabes,* qui Arabiam felicem incolunt.
 de quibus Venantius Fortunatianus, in Phœnicie
 cecinit;

Quos legit Assyriis, quos opulentus Arabs.

Virusq; fundat: adsit ad cantus meos

Lacessere ausus gemina Pythonumina:

Et Hydra, & omnis redeat Herculeâ manu

Succisa serpens, cede se reparans suâ.

Tu quoque relictis peruigil Colchis ades,

Sopite primum cantibus serpens meis.

Postquam euocauit omne serpentum genus:

Congerit in unum frugis infausæ mila;

Quæcunque generat inuius saxis Eryx;

Quæ fert opertis hieme perpetuâ iugis

Sparsus cruore Caucasus Promethei,

Pharetrâq; pugnax Medus, aut Parthus leuis;

Et quis sagittis diuites Arabes linunt;

Aut quos, sub axe frigido, sucos legunt

Lucis Sueni nobiles Hercyniis.

Quodcunque tellus vere nidifico creat,

Aut rigida cum iam bruma discussit decus

Nemorum, & niuali cuncta constrinxit gelu;

Quodcunque gramen flore mortifero viuet,

Dirisue tortis sucus in radicibus

Causis nocendi gignit; attrahat manu.

Æmonius illas contulit pestes Athos,

Has Pindus ingens, illa Pangæi iugis

Teneram cruentâ falce deposuit comam:

Has aluit altum gurgitem Tigris premens.

Danubius illas: has per arentes plagas

Tepidis

Tibullus:

Quos tener è terra diuite mittit Arabs.

Sagittas venenis linebant non Arabes modò,
 sed & Græci, teste Homero Odysf. à Itali, te-
 ste Virgilio lib. 9. & 10. Parthi, teste Virgil.
 lib. 12. & Ouid. de tristibus, Daci; Dalmate,
 teste Paulo Ægineta lib. 6. cap. 88. Gyrrhæi,
 auctore Theophrasto lib. 9. plan. hist. Æthio-
 pes, auctore Nicandro in Alexipharm. Scythæ
 teste Ouid. de Ponto, & Plinio lib. 12. Galli,
 teste Aristotele lib. de admir. audition. num.
 84. denique & omnes Barbari, si credimus
 Dioscotidi lib. 6.

713 *Sueni,* vel hinc patet Sueuorum fines olim
 quàm hodie latiores fuisse. siquidè teste Stra-
 bone libro 7. (de quo me frater meus Hiero-
 nymus admonuit) intra & extra Hercyniam
 habitabant.

Hercyniis. Græci hanc siluam Orcyniam ap-
 pellarunt, auctore Cæsare lib. 6. de bello Gallico.
 optimè descripsit Irenicus lib. 7. Exeget. c. 16.

714 *Vere nidifico.* vere enim aues nidificant.

722 *Cruentâ falce.* Ouidius:

Dirâq; cantata patula falce micit.

700

705

710

715

720

725 *Tepidis Hydaspes gemmifer currens aquis,*
Nomenq; terris qui dedit Bætis suis,
Hesperia pulsans maria languenti vado.
Hæc passa ferrum est, dum parat Phæbus diem,
Illius aliâ nocte succisus frutex,

730 *At huius vogue secta cantato seges.*
Mortifera carpit gramina, ac serpentium
Saniem exprimit, miscetq; & obscenas aues.
Mæstiq; cor bubonis, & ranæ strigis
Exsecta viue viscera, hæc scelerum artifex

735 *Discretâ ponit: his rapax vis ignium,*
His gelida pigri frigoris glacies inest.
Addit venenis verba, non istis minus
Metuenda: sonuit ecce vesano gradu,
Cantiq; mundus vocibus primis tremuit.

M E D E A.

Tetrametri, trochaici in initio, mox iam-
 bici varij & anapæstici.

740 *Vos precor vulgus silentum, vosq; ferales deos;*
Et chaos cæcum, atq; opacâ Ditis umbrosi domû,
Tartari ripis ligatos squallide mortis spec^o, (us.
Supplicis animæ remissis currite ad thalamos no-
Rot. resistat mēbra torquens, tægat Ixion humû.

745 *Tantalus securus vndas hauriat Pirenidas.*
Longè grauior pœna cedat coniugis socero mei,
Lubricus per saxa retro Sisyphum voluat lapis.
Vos quoq; vrbis quas forabis irritus ludit labor,
Danaïdes, coite, vestras hic dies querit manus.

750 *Nunc meis vocata sacris noctium sidus veni,*
Pesimos induta vultus: fronte non vnâ minax.
Tibi morę gentis vinculo soluens comam,
Secreta nudo nemora lustravi pede,
Et euocavi nubibus siccis aquas,

755 *Egig; ad ima maria, & Oceanus graues*
Interiùs vndas æstibus victis dedit:

Pari-

* dantur.

745 *Sedeat. Creontem maneat pœna longè*
grauior Tantali supplicio.

752 *Tibi more gentis vinculo soluens comam,*
Secreta nudo nemora lustravi pede. Solebant
magæ nudis pedibus & passo capillo sacra sua
peragere. apud Virg. Aeneid. 4. magicis sacris
operatura vnum exuta pedem inducitur. apud
Valgr. Flacc. vates idem facturis.

Valerius:

— *cunctaq; tremunt sub falce catena.*
 fuisse has æneas Macrobius 5. Saturn.
 c. 19. docet, adducto Sophoclis frag-
 mento è tragœdia, quæ *πρωτόμυ* inscri-
 bitur, cuius imitatione ait Virgilius
 scripsisse;

Falcibus & mæssa ad lunam quaruntur
ahenis

Pubentes herba, nigri cum lacte veneni.
 Ovidius Metamorph. 7.

— *plantas partim radice reuellit,*
Partim succidit curuamine falcis ahena.
 ad rem enim diuinam procurandâ ple-
 raq; ænea adhibebantur, teste, præter
 alios, Catullino lib. de Italia secundo
 his verbis: Prius itaque & Thuseos æ-
 neo vomere vti, cum conderent vr-
 bes, solitos, in traiectionis eorum sacris
 inuenio: & in Sabinis ex ære culttos,
 quibus sacerdotes tonderentur.

725 *Gemmifer. in cuius aluô magna*
gemmarum copia reperitur, veluti ly-
chnis, adamas, beryllus, achates, & alij
innumerabiles.

727 *Hesperia pulsans maria. mutuatus*
 hoc est à Lucano lib. 2.

Occasus mea iura timet, Tethyrq; fu-
gacem,

Qui ferit Hesperius post omnia flumina
Bæbis.

Languenti vado. nã dimissus ex Tar-
raconensi prouinciâ diuisiuaque Hispa-
nia, priusquam in mare labatur, efficit
magnû lacum, vnde fit vt minore im-
petu in Oceanum incidat.

736 *Pigri frigoris. ab effectu frequen-*
ter epitheta ducuntur. Ovidius:

Tristi & ignaui plenissima frigoris
 Idem:

Frigus iners illic habitant, pallorq; tre-
morq;.

Moderatus Columella lib. 10.

Post ubi Riphææ torpētia frigora bruma.
 Martialis:

Concretasq; pigro frigore rides aquas.
 frigore enim pigri, inertes, ignaui, &
 quodâmodo torpentes efficitur. quia
 frigus vehemens ἀπυλαύτη καὶ ἀπυλὸν τὸ
 ἕρπονι περιούσιον τὸ βᾶδον τὸ σάματος, in-
 quit Xenophō ἀβύσσος. itaque interiùs
 in penitissimis corporis partibus inclu-
 socalore, fit vt extremitates veluti ma-
 nus ac pedes, pigra & languida red-
 *

— *Vincula soluere monstrat*

Prima pedum.

Horatius scribit se vidisse

Candidam pedibus nudis, passorq; capillo.

Ovid. lib. 7. Metamorph.

Egreditur tectis vestes induta recinctas,

Nuda pedem, nudos humeris infusa capillos.

754 *Euocavi nubibus siccis aquas. de magiæ vi*
 apud Laërtium lib. 8. Empedocles ait:

παύσις ἢ ἀχαιμῆται ἀΐμων μένος, οἷ τ' ὄντ
 γαίαν
 ἔργυδροιο πτοισίσι καὶ φθινύθουσι ἀρρυσεν.
 καὶ πάλιν ἡ' ἢ ἰδάλωδα παλιπτα πτω-
 ματ' ἐπέξτε.
 θύσις ἢ ἔξ ὑμῶρεσι καλαῦ καίετοι αἰχ-
 ρὸν
 ἀΐθροπις θύσις ἢ καὶ ἔξ αἰχμῶτο θέρου
 πῶματ' ἀΐθροπις, τὰ ἢ ἐν θέρῃ ἀ-
 σαίω.
 ἀΐθτε ἢ ἔξ ἀΐθρα χαλαρῶμῶτε μένος ἀ-
 θροῖς.

758 *Et solem & astra vidit.* simul nempe uno eodemque tempore. cum alioqui lucente sole astra non appareant.

763 *In tot ora.* qui plurima, Istro septem ostia assignarunt.

765 *Tumuit.* quanto vehementior, & poetæ congruentior est, nisi fallor, o. v. l. scriptura, *tonuit*! Poëta Medeam cuncta quæ hic iactitat, facere potuisse testantur Apollon. in Argonaut. & Ouid. Metamorph. 14. & in epist. Hypsip. à quibus noster ea sumit.

773 *Discors.* cur hoc dixit, malè explicant interpretes dixit. quia Typhoeus quem admodum ceteri gigantes, superiore parte hominem, inferiore angues referebat, auctor Izacius.

779 *Pia sororis, imitæ matris.* Ouidius 8. Metam. hanc fabulam describens, eleganter ista duo coniunxit:

Incepit esse tamen melior germana parante,

Et consanguineas ut sanguine leniat umbras

Inpietate pia est ———

Facem. apud Homerum Meleager Altheæ imprecationibus confixus moritur. Minyadis & Oëarum auctores, (sive ille Hesiodus, sive Rhianus, sive alius quispiam) ab Apolline in bello contra Curetes, interfectum tradit. eius verò opinionis, quam noster, Ouidius in Metam. & Apollod. lib. 1. & perique tenuerunt, auctor fuit Phrynichus ἐν σοάματι Πρωτῶν, teste Pausania. Quidam stipitem fatalem fuisse aiunt è rogo raptum, cuius interitus fecum Meleagri necem trahebat: a ij fuisse non è rogo raptum stipitem, sed oleastri ramum scribunt: vide Izacium in Lycophronem, & Antonin. Liberalem in Metamorph.

782 *Dum Zetum fugit.* expulsa è Phinci regia, Apollon. & Valerius.

790 *Cùm Thessalius vexata minis.* antiqui credebant lunam cælo carminibus magicis deductæ, Thessalarum potissimum, quarum cantus efficacior putabatur, cuius rei passim apud Plutarch. lib. de defect. orac. & Apollon. lib. 3. Argonaut. & alios testimonia occurrunt, quem errorem egregiè refellit vetus poetæ, quisquis ille est, his versibus:

*Non illam, ut populi credunt, nigrantibus antris
 Detrahit alcinago è specula, nec carmine vitæ*

*Pariterq; mundus, lege confusâ aetheris,
 Et solem & astra vidit; & veritum mare
 Tctigistis Vrsa. temporum flexi vices.*

*Æstiva tellus floruit; cantu meo:
 Messem coacta vidit hibernam Ceres.*

760

*Violenta Phasis vertit in fontem vada,
 Et Ister in tot ora divisus, truces*

*Compressit undas omnibus ripis piger;
 Sonnere fluctus, sonuit in sanum mare*

765

*Tacente vento, nemoris antiqui domus
 Amisit umbram, vocis imperio mee,*

*Die relicto Phæbus in medio stetit,
 Hyadesq; nostris cantibus motæ labant.*

*Adesse sacris tempus est Phæbe tuis.
 Tibi hæc cruenta ferta texuntur manu,*

770

*Novena quæ serpens ligat;
 Tibi hæc Typhoeus, membra qui discors tulit,*

*Qui regna concussit Iouis.
 Væctoris istic perfidi sanguis inest,*

775

*Quem Nessus expirans dedit.
 O Etæus isto cinere defecit rogis,*

*Qui virus Herculeum bibit.
 Pie sororis, impie matris facem,*

780

*Vltricis Altheæ vides.
 Reliquit istas inuio plumas specu*

*Harpyia, dum Zetum fugit.
 His aditice pinnas sauciæ Stymphalidos,*

*Lernæa passæ speculi.
 Sonuistis aræ tripodas agnosco meos,*

785

*Fauente commotos deâ.
 Vidco Triniæ currus agiles;*

*Non quos pleno lucida vultu
 Pernox agitat; sed quos facie*

*Lurida mæstâ, cùm Thessalicis
 Vexata minis, cælum freno*

790

*Propiore legit, sic face tristem;
 Pallida lucem funde per antras,*

*Horrore nouo terre populos,
 Inq; auxilium Dictynna tuum*

795

Pre-

magicis deductæ, Thessalarum potissimum, quarum cantus efficacior putabatur, cuius rei passim apud Plutarch. lib. de defect. orac. & Apollon. lib. 3. Argonaut. & alios testimonia occurrunt, quem errorem egregiè refellit vetus poetæ, quisquis ille est, his versibus:

*Non illam, ut populi credunt, nigrantibus antris
 Detrahit alcinago è specula, nec carmine vitæ
 Infernas vltimas mulier prædira sub umbras
 Vel rore Stygiæ* ———

- Preciosa sonent ara Corinthi.*
Tibi sanguineo cespite sacrum
Solenne damus: tibi de medio
Rapta sepulchro fax nocturnos
 800 *Sustulit ignes: tibi mota caput*
Flexâ voces ceruice dedi:
Tibi funereo de more iacens
Passos vincit vitæ capillos:
Tibi iactatur tristis Stygiâ.
 805 *Ramus ab undâ tibi nudato*
Pectore Menas sacro feriam
Brachia cultro.
Mânet noster sanguis ad aras;
Affuesce manus stringere ferrum
 810 *Carosq; pati posse cruores.*
Sacrum liticem percussa dedi.
Quod si nimium saepe vocari
Quereris, votis ignosce, precor.
Causa vocandi Persei tuos.
 815 *Sæpius arcus, una atque eadem*
Semper, Iason, tu nunc vestes
Tingue Creasæ; quas cum primum
Sumserit, imas vrat repens
Flamma medullas, ignis fuluo
 820 *Chysus in auro latet obscurus;*
Quem mihi, celi qui furta luit
Viscere facto, dedit, & docuit
Condere vires arte, Prometheus.
Dedit ac, tenui sulphure tectos,
 825 *Mulciber ignes: & viuacis*
Fulgura flammæ de cognato
Phaëthonte tuli, habeo mediæ
Dona Chimære, habeo flammæ

V 570

* pulcris, bustis, vel rogis eruta, ad maleficia deligebantur. Horat. epod. ode 17.

Lubet sepulchris caprificus erutas,
 Lubet cupressus funebres.

Lucanus autem hoc ad nauſeam vsque plus 40. versibus persequitur, lib. 6.

806 *Sacro feriam Brachia cultro.* & hoc quoque in magicis sacris fiebat, vide Tibullum lib. 1. eleg. 6.

814 *Persei.* Hecate quam Perſeida vocat Apollon. vbi supra, & Ouid. 7. Metam. quia scilicet, teste Hesiodo, & Diodoro, Perſei filia fuit. Orpheus tamen Tartari & Ceteris filiam putauit; Musæus, Iouis & Asteriæ, sed à Perſeo nutritam; Pherecydes, Aristei, Bacchylides, Noctis.

818 *Serpens Flamma, in o. v. l. inuenio repens.*
Vincibilisq; petit clamorem. quippe per
athram,
Qua ciimus limes disſecit turbida puris,
Inuiolata meat: sed vasto corpore tollus,
Qua medium tenet ima polum, dum lumina
fratris
Detinet umbriferâ metis, tum sidero casto,
Palleſcit teres umbra rota: dum tranſſeat
axem
Aggeret velox tumuli, ſpeculoq; roſanti
Fraternas reparet per calum libera flâmas.

796 *Preciosa sonent ara Corinthi.* Preciosa, quia æri Corinthio nonnihil erat auri admistum. Muretus lib. 3. variar. lect. cap. 5. & prius Leonicus lib. 1. var. histor. c. 58. *Sonent,* ne luna carmen inagium exaudiens cælo detrahatur. vide Cælium lib. 19. cap. 10. *Æra Corinthi.* hoc est, pelues ex hoc ære conſecta. nominat autem hoc æs, vel quia sonus eius acutior, vel quia Corinthi hæc agebantur.

797 *Sanguineo cespite.* egesto viuo cespite ex foucâ cauatâ perfusâ hostiæ sanguine, scilicet agnæ nigræ; & in aræ quadratæ figuram conformato, Apollonius lib. 3. de hoc ritu & sequentibus nonnulla tradidit, his versibus;

ἐν ποτε μίαν τὴν ὑνὴν δὲ μοίρησά φιλᾶ
 ἕας
 ἀγαμέμνονος ῥῆσι λοιπὰ μῆκος ποταμοῖο,
 οἶος ἀεὶ δὴ δῆμιον ἴν' ἀφ' ἑρις κενεῖται
 βόθρον ἐρύσσασθαι περὶ γὰρ τῆς ἐπιδύλιου
 ἀρκυῖος σφάρις καὶ ἀδαίμων ὁμοδότηται
 αὐτῆς πυρκαϊῶν ἐπιθήσας ἐπὶ βόθρῳ.
 κρυπτοφῆν δὲ ἐκείτω Περσῶν δὲ μελίαιστον
 λείψαν σὺ δὲ πῶς σιμβλήνῃ ἔργα μελίαιστον
 ἔνθα δὲ ἐπέτω θανά μνηστῆρος ἰλάσασθαι.
 ἀψὲ καὶ πυρκαϊῆς ἀσπράγξομαι, μὴ δὲ σε δῶπα
 πῆ ποδῶν ὄρωμαι μετὰ σφραγῶν ὅπως,
 ἢς κωνῶν ὑλακῆ. μήπως τὰ ἔχιστα κελόσ
 σαι.

798 *Tibi de medio Rapta sepulchro.* olim * se-
 826 *Cognato Phaëthonte.* nam ille Solis filius, Medea Solis neptis fuit. in vno cod. antiquo legitur *flammato Phaëthonte*, apto epitheto & Lucretiano.

828 *Mediæ Dona Chimære.* hoc est ignem, nam, vt inquit Homerus & Hesiodus.

πρὸς θεὸν ἕλκον, ὅπως δὲ δ' ἀκαίῃ, μίαν δὲ χίμαιραν
 δίδον ἄσπινκῆν πρὸς μέγας

de Chimæra & Bellerophonte variè mythologiæ traduntur, ab Alcynio, Nymphodoro, Agatharchide, Carystio, aliisque. Vide Tzetzem chil. 7. histor. 149. Izacium in Lycophronem, Scholiasten Theogoniæ Hesiodi, Cælii libro 13. antiquarum lectionum cap. 9. Natalé Comitæ lib. 9. mytholog. cap. tertio & quarto.

829 *Tauri*. à Iafone subiugati.

830 *Semina flamma*. Pindarus dixit $\omega\iota\pi\mu\alpha\varsigma$ & Virgil. in 6.

quaritur pars semina flamma.

Vt Tauri gutture raptas;

Quas permixto felle Medusa,

Tacitum iussi seruare malum.

Adde venenis stimulos, Hecate,

Donisq; meis semina flammæ

Condita serua, fallant visus,

Tactusq; ferant, meet in pectus

Venasq; calor, stillent artus,

Ossaq; fument, vincatq; suas,

Flagrante comâ, noua nupta faces.

Vota tenentur. ter latratus

Audax Hecate dedit & sacros

Edidit ignes face luctifera.

Peraçta vis est omnis. huc gnatos voca,

Preciosa per quos dona nubenti feras.

Ite, ite nati, matris infauiste genus,

Placate vobis munere & multâ prece

Dominam & nouercâ: vadite, & celeres domum

Referte gressus, ultimo amplexu vt fruâr.

CHORVS.

Iambici dimetri catalecti.

Quorâam cruenta Menas

Præcepit amore sauo

Rapitur; quod impotenti

Facinus parat furore;

Vultus citatus irâ

Riget, & caput feroci

Quatiens superba motu

Regi minatur ultro.

Quis credat exsulantem;

Flagrant genæ rubentes,

Pallor fugat ruborem.

Nullum vagante formâ

Seruat diu colorem.

Vt tigris orba gnatis.

Cursu furente lustrat

Gangeticum nemus: sic

Hæc fert pedes & illuc.

Frenare nescit iras

Medea, non amores.

Nunc ira, amorq; causam

Iunxere: quid sequetur;

Quando efferec Pelasgis

857 *Flagrant genæ rubentes*. hoc ex Apollonio sumtum Daniel monet.

862 *Tigris*. sic Claudianus;

Ardens Hyrcana quatitur sic matre Nyphates,

Cuius Achemenio regi ludibria natos

Anoxie tremebundus eques; furis illa marito

Mobilior Zephyro, totâmq; virentibus iram

Dispergit maculis, nimiumque haustura profundo

Ore virum, vitrea tardatur imagine forma:

Haud aliter genitrix, &c. —

in quibus versibus illud; totâmq; virentibus iram Dispergit maculis, Iano Parrhasio dictum videtur imitatione istorum Statij;

Qualis ubi audito venantum vulnere tigris

Horrui in maculas —

865 *Frenare non scit*. à N. hoc loco temere intrusum, non scit. nam non tantum impressi libri ferè omnes, sed cuncta etiam manus. exemplaria, quibus vltus sum, continent, *frenare nescit*. & Cicero, in perfecto oratore, sua ætate non scire, barbarum; *nescire*, dulcius videri cœpisse scribit.

830

835

840

845

850

855

860

865

- 370 *Nefanda Colchis aruis
Gressum; metuq; soluet
Regnam, simulq; reges?
Nunc Phæbe mitte currus
Nullo morante loro,*
- 375 *Nox condat alma lucem.
Mergat diem timendum
Dux noctis hesperugo.*

ACTVS QVINTVS.

NVNCIVS. CHORVS. NVTRIX.
MEDEA. IASON.

- NVN. *Periere cuncta, concidit regni status,
Gnata atque genitor cinere permisto iacent.*
- 380 CH. *Qua fraude capti? NV. qua solēt reges capi,
Donis. CHO. in illis esse quis potuit dolus?
NVN. Et ipse miror, vixq; iam facto malo,
Potuisse fieri credo. CHO. quis cladis modus?
NVN. Auidus per omnem regia partem furit,*
- 385 *Vt iussus, ignis. iam domus tota occidit,
Urbi timetur. CHO. vnda flammis opprimat.
NVN. Et hoc in ista clade mirandum accidit:
Alit vnda flammis; quoq; prohibetur magis,
Magis ardet ignis, ipsa presidia occupat.*
- 390 NV. *Effer citatum sede Pelopeiâ gradum,
Medea præceps quaslibet terras pete.
ME. Egon' ut recedam? si profugissem prius,
Ad hoc redirem. nuptias specto novas.
Quid anime cessas? sequere felicem impetum.*
- 395 *Pars ultionis ista, quâ gaudes quota est?
Amas adhuc furiosa? sic satis est tibi
Celebs Iason? quare pœnarum genus
Haud visitatum: iamq; sic temet para:
Fas omne cedat, abeat expulsus pudor,*
- 400 *Vindicta leuis est, quam ferunt parue manus:
Incumbe in iras, teq; languentem excita,
Penitusq; veteres pectore ex imo impetus
Violentius hauri: quicquid admissum est adhuc,
Pietas vocetur. hoc age, & faxo: sciant,*
- 405 *Quam leuia fuerint, quamq; vulgaris notæ,
Que commodauit scelera. praelusit dolor
Per ista nôster. quid manus poterant rudes
Audere magnum? quid puellaris furor?*

377 *Hesperugo.* Lucifer, Eois Phosphorus, Hesperus, Vesperus, Hesperugo, Vesperugo, vna eadēmq; stella est. *Hesperus*, quod Bernardino placuit, versum facit claudicare. Plautus:

*Nec iugula, neque Vesperugo, neque
Virgilia occidunt.*

Terentius Varro lib. 6. de ling. Latina: Vesperugo, stella quæ vesperie oritur; à quo etiam Opilius scribit vesperum. Vitruuius Pollio lib. 9. de Architectura, de hoc astro ita scripsit: Cùm Sol sequitur, post occasum apparēs in celo, clarissimēque lucens; vesperugo vocatur: alijs autem temporibus, eum antecurrens, & oriens ante lucem, lucifer appellatur.

380 *Qua solent reges capi, Donis.* ideo reges *τιροφάγους* vocat Hesiodus, quod olim donorum forent appetentissimi, ad quos sine munere non licuit accedere. facile autem auarus donis, luxuriosus formosâ muliere, gumia & nepos propositis epulis; denique vniuersusque eo quo capitur, in insidias pertrahi potest.

389 *Magis ardet.* constabat hoc pharmacū sulphure & asphalto humectiore: vide Celsium lib. 15. cap. 13. Comitem lib. 6. Mythol. cap. 7.

390 *Effer citatum.* Euripides;
ὦ δίδυμ' ἴπποι ἀγαθίμους ἕλασματι
Μίδεια, φεύγε, φεύγε, μήτε ταύτων
λιπύσ' ἀπλώσω, μήτ' ὄξει πεδοπύσω.

398. *Iamq; sic temet.* plerique v. l. sicq; iam temet para.

406 *Commodauit.* Iasoni, non mihi feci: istud scelus mihi faciendum est.

923 *Liberi quondam mei.* apud quendam Sophistam ait Medea; *ἰατρὸς πατρὸς ὑ-*
πὸ τὸ ξίφος ἴατρο. *Ἐὐτὸ ἰσὺμαρ ἀδελφὸν δὲ*
ἴατρον. quæ declamatio istius Sophistæ
 Latine exstat composita ab Erasmo, qui
 non semel Γρασκῶν, Creontis filia nomine
 proprium, Noctuum reddidit, tam rectè,
 quàm si quis pro Philippo, vel demosthe-
 ne, eorum amatorum, vel populæ robur
 interpretaretur. Cùm propria hominum,
 familiarum, vel locorum nomina quacū-
 que lingua retineri, neque in aliam lin-
 guam per interpretationem transfundi
 debeant, ut post Hermolaum Barbarum
 in castigationibus Plinianis notavit Tac-
 cob. Curtius Burgensis lib. 1. *οἰασθῶν.* cap.
 28. posse tamen ea nomina pro cuiusque
 linguæ more inflecti & terminari, om-
 nes viti docti admittunt: aded vt si ego
 me Delrium dicam, non malè; si Flumi-
 neum, planè ridiculè facturus videat.

933 *Non sunt mei.* idem Sophista; quem
 nos alibi, quosdam secuti, malè Libaniū
 nominauimus: *ἄδελφὸν Μίδεα πατρὸς τοῦ*
Ἰάσονος, ἀδελφὸν ἀδελφῶν, ποιεῖτο πατρός, ξίφος
καὶ ὑ. Ioannes Stobæus *ἐπὶ ἀρχῆς λόγ. κ.*
 fragmentum quoddam Neophronis ad-
 ducit, quo arbitror Medea deliberantis
 num filios occidat, verba contineri; est
 autem hoc:

ἴσθι. ἢ εὐραστὸς θυμὸς; βέλυσται καλῶς,
ποῖν ἢ χαμαρτέιν, ἢ τὰ προσφίσιστα
ἔχθιστα διδοῦναι. ποῖ ποτ' ἐξήξαι πάλα;
καὶ πῶς ἴσθι καὶ ἢ δέος θεοσυγίε.
ἢ πρόσ; ἢ τὰ δὲ δόλομα, ψυχῶν ἰμῶν
ἄεθ' ἴσθι, ἢ παραμυθίῳ
πρός; ἢ ἔχθρῳ ἠκίσα; μαλακίῳ; ἢ δὴ
πῶς περὶ γυμνάσια πάχοι πρὸς κακίε.
οἱ μοι δίδου; πῶς ἴσθι ἄδελφῶν
ἀπέλασθ'. ἢ δὴ ἀδελφῶν ποῖνα μάλα
δίδου λύετα θυμῶν. ὦ χεῖρ, χεῖρ
πρὸς οἶον ἴσθι ἔσπεπυγόμεθα; ἢ
τάλαρα πάλαι, ἢ πάλαι ποτὶ βραχί
ἀφθέρουθ' ἢ ἴσθι ἔρχομαι χεῖρ.

938 *Vt saua.* Sic Ouid. lib. 7. Metam.

— usq; carina
Quam ventus ventiq; rapit contrarius
æstus,
Vim geminam sentis parètque incerta duo-
bis:
Thestias haut aliter dubiis affectibus er-
rat, &c.
 Seneca Agamem. act. 2.
— fluctibus variū agor,
Vt cùm hinc profundum ventus, hinc æstus
rapit,
Incerta dubitat vnda cui cedat malo.
Rapidi. in q. v. l. rabidi, sed non pla-
cet.

948 *Euulsi sinu.* omnes schedæ; *auulsi.*

Medea nunc sum. creuit ingenium malis.
Iuuat, iuuat rapuisse fratrum caput,
Artus iuuat secuisse, & arcano patrem
Spoliasse sacro. iuuat in exitium senis
Armasse natas. quere materiam dolor.
Ad omne facinus non rudem dextram afferes.
Quò te igitur ira mittis? aut que perfido
Intendis hosti tela? nescio quid ferox
Decreuit animus intus, & nondum sibi
Audet fateri. stulta properaui nimis.
Ex pellice utinam liberos hostis meus
Aliquos haberet. quicquid ex illo tuum est,
Creusa peperit. placuit hoc pæne genus,
Meritoq; placuit. vltimum magno scelus
Animo parandum est. liberi quondam mei
Vos, pro paternis sceleribus pænas date.
Cor pepulit horror, membra torpescunt gelu,
Pectusq; tremuit, ira discescit loco,
Materq; tota coniuge expulsâ redit,
Egôn' vt meorum liberum, ac prolis mee
Fundam cruorem? melius ab demens furor.
Incognitum istud facinus, ac dirum nefas
A me quoque absit. quod scelus miseri luent?
Scelus est Iason genitor, & maius scelus
Medea mater occidant: non sunt mei.
Percant: mei sunt. crimine & culpa carent,
Sunt innocentes, fateor: & frater fuit.
Quid anime titubas? ora quid lacrymæ rigant?
Variamq; nunc huc ira, nunc illuc amor
Diducit? anceps æstus incertam rapit.
Vt saua rapidi bella cùm venti gerunt,
Vtrinque fluctus maria discordes agunt,
Dubiumq; pelagus feruet: haud aliter meum
Cor fluctuatur: ira pietatem fugat,
Iramq; pietas: cede pietati dolor.
Huc cara proles, vnicum afflictæ domus
Solamen: huc vos ferte, & infusos mihi
Coniungite artus: habeat incolumcs pater,
Dum & mater habeat. vrget exilium, ac fuga:
Iam iam meo rapiuntur auulsi sinu,
Fleutes, gementes. osculis pereant patris,
Periere matris. rursus increfcit dolor,
Et feruet odium: repetit inuisam manum
Antiqua mentis ira; quâ ducis sequor.

Vtinam

- Vtinam superba turba Tantalidos meo
Exisset utero, bisq; septenos parens
Natos tulissem: sterilis in pænas fui.
955 Fratri, patriq; quod sat est, peperit duos:
Quoniam ista tendit turba furiarum impotens?
Quem querit? aut quò flammicos ietus parat?
Aut cui cruentas agmen infernum faces*
- 960 Intentat: ingens anguis excusso sonat
Tortus flagello. quem trabe infestâ petit
Megera? cuius umbra dispersis venit
Incerta membris? frater est, pænas petit:
Dabimus. sed omnes sigeluminibus faces:*
- 965 Lania, perure. pectus en fœriis patet.
Discedere à me, frater, ultrices deas,
Manesq; ad imos ire securas iube:
Mihime relinque, & utere hac frater manu,
Que strinxit ensem. victimâ manes tuos*
- 970 Placemus istâ. quid repens affert sonus?
Parantur arma, meq; in exitium petunt.
Excelsa nostræ tectâ conscendam domus
Cæde inchoatâ: perge tu mecum comes,
Tuum quoque ipse corpus hinc mecum auche.*
- 975 Nunc hoc age anime. non in occulto tibi est
Perdenda virtus, approba populo manum.
IA. Quicumque regum es cladibus fidus, dolens
Concurre: ut ipsam sceleris auctorem horridi
Capiamus: huc huc fortis armigeri cohors.*
- 980 Conferte tela, vertite ex imo domum.
ME. Iam iam recepi sceptrâ germanum, patrem,
Spoliumq; Colchibî pecudis aurata tenent,
Rediere regna, rapta virginitas redit.
O placida tandem numina! ô festum diem!*
- 985 O nuptialcm! vade. perfectum est scelus,
Vindicta nondum: perage, dum faciunt manus.
Quid nunc moraris anime? quid dubitas? potens
Iam cecidit ira: pænitet, facti pudet.
Quid misera feci? misera pæniteat licet;*
- 990 Feci. voluptas magna me inuisam subit:
Et ecce crescit. deerat hoc unum mihi
Spectator ipse: nil adhuc factum reor.
Quicquid sine isto fecimus sceleris, perit.
IA. En ipsa tecti parte precipiti imminet.*
- 995 Huc rapiat ignes aliquis; ut flammis cadat
Suis perusta. ME. Congere extremum tuis*

Sic Catullus.

*Qui natam possis complexu auellere ma-
tris,*

*Complexu matris retinentem auellere na-
tam.*

955 Natos. quot Medea filios habuerit, ex Parmenisei & aliorum sententiis refert scholiastes Eurip. in Medea. hos omnes, vno Thestalo excepto, à Medeâ necatos feribit Diodorus lib. 4. Sed Aelianus lib. 1. περικλισηρ. cap. vlt. refert eos à Corinthiis interemptos fuisse. addit Pausan. in Corinth. lapidibus obrutos propter allata Creusæ munera.

956 Duos. consentaneum hoc est Euripidis traditioni. Izacius eos Mormorum & Pheretem, Hyginus Macarium & Pheretum appellat; alij aliter.

959 Cruentâ. tales faces inferorum depinguntur. Ouidius 4. Metamorph.

*Nec mora, Tisiphone madefactam sangui-
ne sumis importuna facem.*

Petronius:

*Sanguineam tremula quatiebat lampada
dextra.*

962 Megera. dicta quasi μεγάλη ἴρις: quamuis aliter sentiar Natalis.

970 Placemus. in plerisque v. l. est placemus.

992 Spectator ipse. membranæ habent Spectator iste.

996 Certe re extremam tuis. his repugnant illa Euripidis, in Medea:

ἴα ὦ θεοὶ ἐπιβουλεύετε μοι, καὶ καταύρατε

ἄνθρωπον, ὅστις ἐσθλὰ τῶνδ' ἰσθμῶν ἀπέσταυρε

995 τῶνδ' ἰσθμῶν Ἀχαιοῦ θυῖν.

Natis Iason funus, ac tumulum strue.
 Coniux, socerq; iusta iam functis habent
 A me sepulti: natus hic fatum tulit:
 Hic, te vidente, dabitur exitio pari.

1009

1002 Non vostra. non fides mea erga te
 imminuta has nuptias me, sed libero-
 rum amor facere coëgit: in quibusdam
 autographis legitur, non vestra. quod ine-
 ptum est, & solæcisat. paullo inferius v-
 bi in vulgatis exstat, ut duos perimam ta-
 men; antiq. exemp. continent. ut duos
 perimat tamen.

1008. Si posset. hoc dicit: Si vnus ex-
 ces iram meam exsaturare posset, ali-
 quid pietatis adhuc in animo reliquum
 foret; & si quid in animo pietatis reman-
 sisset, nullum è natis interficere sustinuis-
 sem. nunc quia omnem animo pietatem
 expuli, ne duorum quidem cedes animū
 meum placat. ideo meamet viscera scru-
 tabor ense, ut si qua tui pars corpore meo
 clausa latitet, illam inde extraham.

IA. Per numen omne, perq; communes fugas,
 Torosq; quos non nostra violauit fides;
 Iam parce nato: si quod est crimen, incum est:
 Me dede morti, noxium macula caput.

ME. Hac, quā recusas quā doles ferrū exigam. 1005
 I nunc superbe, virginum thalamos pete,
 Relinque matres. IA. vnus est pœnæ satis.

ME. Si posset vnā cede satiari manus,
 Nullam petisset. ut duos perimam tamen,
 Nimum est dolori numerus angustus meo. 1010
 In matre, si quod pignus etiamnum latet,
 Scrutabor ense viscera, & ferro extraham.

IA. Iam per age ceptū facinus, haud vltra precor.
 Moramq; saltem supplicis dona meis.

ME. Perfruere lento scelere, ne propera dolor. 1015
 Meus dies est: tempore accepto utimur.

IA. Infesta memet perime. ME. misereri iubes.
 Bene est, peractum est, plura non habui dolor
 Quæ tibi litarem. lumina huc tumida alleua
 Ingrate Iason, coniugem agnoscis tuam? 1020

Sic fugere soleo. patuit in celum via:
 Squammosa gemini colla serpentes iugo
 Summissa prebent. recipe iam natos parens.
 Ego inter auras aliti curru vehar.

IA. Per alta vade spacia sublimi atheris:
 Testare nullos esse, quā veheris, deos. 1025

OEdipus.

TRAGŌEDIA II.

INTERLOCVTORES.

OEdipus. Iocasta.
 Chorus. Creon.
 Tiresias. Manto.
 Senex. Phorbas.
 Nuncius.

ACTVS PRIMVS.

OEDIPVS. IOCASTA.

IAM nocte pulsâ dubius effulsit dies,
 Et nube mixtum squallida exoritur
 inbar,
 Lumenq; flammâ triste luctiferâ ge-
 rens,

Prospiciet auidâ peste solatas domos,

5 Stragemq; quam nox fecit, ostendet dies.

Quisquamne regno gaudet? ô fallax bonum,

Quantum malorum fronte quam blanda regis?

Vt alta ventos semper excipiunt iuga;

Rupemq; saxis vasta dirimentem freta,

10 Quamuis quieti, verberant fluctus maris:

Imperia sic excelsa fortune obiacent.

Quam bene parentis sceptrâ Polybi fugeram,

Curis solutus, exsul, intrepidus, vagans!

Celum deosq; testor, in regnum incidi.

15 Infanda timco. ne meâ genitor manu

Perimatur: hoc me Delphicæ laurus monent,

Aliudq; nobis indicant maius scelus.

10C. Est maius aliud patre mactato nefas?

OED. Prò misera pietas! eloqui fatum pudet.

20 Thalamos parentis Phæbus, & diros toros

Gnato minatur, impia incestos face.

Hic me paternis expulit regnis timor.

Non ego penates profugus excessi meos:

Parum ipse fidens mihimet; in tuto tua

25 Natura posui iura: cum magna horreas,

Quæ posse fieri non putes, metuas tamen.

Inuenio OEdipum tragœdiam cõ-
 posuisse apud Græcos Aeschylum,
 Sophoclem, Euripidem, Lycophro-
 nem, Philoclem Atheniensem, Xeno-
 clem (qui ea fabula, teste Aeliano,
 vicit Euripidem) & Diogenem Cyni-
 cum, iuxta Laërtium. nam Satyrus, in
 4. de vitis, illam tragœdiam non à
 Diogene, sed à Philico Aegynensi
 scriptam contendit: Suidas verò il-
 lam Diogeni Oenoinao ascribit, fi-
 enti & Helenam, Herculem, Achil-
 lem, Thyestem, Chrysiptum, Semelē,
 Medeam, de quibus eadem coarcto-
 uersa est. Asconius tradit Iulium Cæ-
 sarem Latinam quandam tragœdiam
 Oedipi nomine inscripsisse. Athenæus
 lib. 6. Eubulum & Oisios citat, quæ
 comœdia fuit. A Nonio Marcello ad-
 ducitur Terentij Varronis testimo-
 nium ex Oedipothyste; quæ comœ-
 dia an tragœdia fuerit, non habeo
 affirmare: nam tragœdiam scio Var-
 ronem composuisse: sed inscriptio
 satyram vel hilaro tragœdiam sapere
 videtur. Porro hac fabula multa no-
 ster ex Sophoclis Oedipo tyranno
 accepit, nonnulla etiam fortassis ex
 Silanionis Iocasta. etenim in ea tra-
 gœdia Iocastæ mors, quemadmodū
 & in hac, repræsentabatur, teste Plu-
 tarcho.

4. *Iam cernet. duo lib. scripti, Perspi-
 ciet. lego Prospiciet.*

“
 “

11. *Parentis. ex opinione, non rei
 veritate loquitur.*

“
 “

36 *Fecimus calum nocens.* sequitur pestis descriptio, quales habentur apud Sophoclem in Oedipo tyranno, Thucydidem lib. 2. Lucretium lib. 6. Virgilium 3. Georg. Manilium lib. 1. Ovidium 7. Metam. Lucanum lib. 6. Silium lib. 14. Capitolinum, in M. Antonino Philosopho, Herodianum lib. 1. Ammian. Marcellinum lib. 19. denique. Homerum Iliad. 4.

7 *Non aura gelido.* Ovidius:
Lethiferis calidi spirarunt aëstibus aëstri.

44 *Obscura calo.* Sophocles:
τάς τε πυρρόθεν Αἰθέρι δός
αἴγλας, ξυδαῖς λυκαῖ ἄστια
στασῶν

49 *Denegat fructum Ceres.* Sophocles:
ἔτε δ
ἔκτορα κλυτὰς χθονίς
αὐξέτω

50 *Creemat.* cur aestio tempore hanc luem viguisse refert: quia, quo sicciior est tempestas, eo pestis est perniciosior. Ammianus, Nimicitatem, inquit, frigoris "aur caloris, vel humoris vel siccitatis "pestilentiam gignere Philosophi & illustres medici tradiderunt. Unde ac- "colentes loca palustria vel humecta, "tusses, iocularis casus & similia perfe- "tunt: contra confines calocibus, tepore "febriliu atescunt. Sed quanto ignis ma- "teries ceteris efficacior, ranto ad peri- "mendum celerior siccitas.

51 *Pars nulla.* in o. v. l. legitur;
Nec vlla pars immunis exitio vacat.

54 *Iuuenesq; senibus.* Lucretius:
Exanimis pueri super exanimata paren-
tium
Corpora nonnunquam posses, retróque vi-
dere
Matribus aut patribus nato super edere
vitam.

56 *Quæstiu carent.* Sophocles:
ἰυλῆα δ̄ ρυθία
ῥῆς π̄ δ̄ θ̄. θ̄αια π̄ φ̄ ῥ̄ ῥ̄.
κίται αὐ θ̄ι κ̄ τ̄ι

57 *Quin ista tanti.* v. l. quin ipsa tanti.
63 *Suaq; circa funus.* cod. W. in xclianus;
Duaq; circa funus.
64 *Flammis corpora alienis.* Thucydides:
ὅτι π̄ αἰ. δ̄ ἀγ̄ι τ̄ι αἰ. φ̄ δ̄ αἰ. τ̄ι π̄ ῥ̄ ῥ̄.
ἔτ̄ι τ̄ι, οἱ ἄρ̄ ὅτι θ̄ι τ̄ι τ̄ι ὅτι ἰαυτ̄ι τ̄ι κ̄ ῥ̄ ῥ̄.
ἔρ̄ κ̄ τ̄ι οἱ δ̄ χ̄ γ̄ ῥ̄ ῥ̄ ῥ̄ ῥ̄, αἰαυτ̄ι ὅτι θ̄ αἰ.
λοῦ τ̄ι, ὅτι φ̄ ῥ̄ ῥ̄, αἰ κ̄ τ̄ι αἰ.

Lucretius:
Multaq; vis subita & paupertas horrida
suasit.
Namq; suos consanguineos aliena rogo-
rum
Insuper exstructa ingenti clamore locabāt,
Subdebantq; faces

Ovidius: ——— & iam reuerentia nulla est, Deq; rogis pugnant, alienisque ignibus ardent.

*Cuncta exparesco, meq; non credo mihi:
Iamiam aliquid in nos fata moliri parant:
Nam quid rear, quòd ista Cadmeæ lues
Infesta genti, strage tam latè edita,
Mihi parcit vni? cui referuamur malo?
Inter ruinas urbis, & semper nouis
Desienda lachrymis funera, ac populi struem?
Incolumis ergo, scilicet Phæbi reus,
Sperare poteris sceleribus tantis dari
Regnum salubre? fecimus calum nocens.
Non aura gelido lenis afflatu fouet
Anhela flammis corda: non Zephyri leues
Spirant, sed ignes auget aëstiferi Canis
Titan Leonis terga Nemeæi premens.
Deseruit animes humor, atque herbas color,
Aretq; Dirce, tenuis Ismenos fluit,
Et tingit inopi nuda vix undâ vada;
Obscura celo labitur Phæbi soror,
Tristisq; mundus nubilo pallet nouo,
Nullum serenis noctibus sidus micat;
Sed granis & ater incubat terris vapor.
Obtextit arces calitum, ac summas domos
Inferna facies. Denegat fructum Ceres
Adulta, & altis flaua cum spicis cremat,
Arente cubmo sterilis emoritur seges.
Pars nulla regni immunis exitio vacat:
Sed omnis ætas pariter, & sexus ruit,
Iuuenesq; senibus iungit, & gnatis patres:
Functa pestis: vna fax thalamos cremat,
Fletuq; acerbo funera, & questu carent.
Quin ista tanti peruicax clades mali
Siccavit oculos: quodq; in extremis solet,
Periere lachrymæ. portat hunc eger parens
Supremum ad ignem, mater hunc amens gerit,
Properatq; ut alium regerat in eundem rogam.
Quin luctu in ipso luctus exoritur nouus;
Suaq; circa funus exsequiæ cadunt.
Tum propria flammis corpora alienis cremant;
Diripitur ignis. nullus est miseris pudor.
Non ossa tumuli sancta discreti tegunt:
Arsisse satis est. pars quora in cineres abit?
Decst terra tumulis: iam rogos siluæ negant;
Non vota, non ars vlla correptos leuant:*

30

35

40

45

50

55

60

65

70 *Cadunt medentes: morbus auxilium trahit.*
Affusus aris supplices tendo manus,
Matura poscens fata: præcurram ut prior
Patriam ruentem: neve post omnes cadam,
Fiamq; regni funus extremum mei.

75 *O seu a nimium numina! ô fatum graue!*
Negatur uni nempe in hoc populo mihi
Mors tam parata? sperne lethali manu
Contacta regna: linque lachrymas, funera,
Tabifica celi vitia; quæ tecum inuehis

80 *Infauftus hospes: profuge iam dudum ocyus,*
Vel ad parentes. IO. quid iuuat coniux mala
Gravare questu: regium hoc ipsum reor,
Aduersa capere: quoq; sit dubius magis
Status, & cadentis imperij moles labat;

85 *Hoc stare certo prestius fortem gradu.*
Haud est virile, terga fortunæ dare.
OED. *Absit pauoris crimen, ac probrum procul,*
Virtusq; nostra nescit ignauos metus.
Si tela contra stricta, si vis horrida

90 *Mauortis in me rueret; aduersus feros*
Audax gigantes obuias ferrem manus.
Nec Sphinga cæcis verba nectentem modis
Fugit: cruentos pestis infandæ tuli
Rictus, & albens ossibus sparsis solum.

95 *Cumq; è supernâ rupe, iam prædæ imminens,*
Aptaret ales verbera, & caudam mouens
Sæui leonis more, conciperet minas:
Carmen poposci, sonuit horrendum, in super
Crepuere mala, saxaq; impatiens more

100 *Reuulsit unguis, viscera expectans mea.*
Nodosa sortis verba, & implexos dolos,
Ac triste carmen alitis solui fere.
IO. *Quid fera mortis vota nunc demès facis?*
Licit perire, laudis hoc precium tibi

105 *Sceptrû, & peremptæ Sphingis hæc merces da-*
OED. *Ille itæ dirus callidi monstri cinis (tur:*
In nos rebbat: ista nunc Thebas lues
Perempta perdit: una iam superest salus;
Si quam salutis Phæbus ostendit viam.

CHO-

70 *Cadunt medentes.* Thucydides: *ἰτροὺς ἀπὲρ ἰτρῶν δὲ ἐπαπειλάς, ἀσπαστὰ ἀμύμον.*
Quidius:
—— inq; ipsos seu a medentes
Erumpt clades, obijuntq; auctoribus ar-

82 *Regium hoc ipsum reor.* in Herc. Furca-
te dixit:
Animo ruinas quod capis magno tuas,
Et regæ coniux digna.
quod verò nunc ait, ad æris non deprimi,
regium esse, non caret ratione inquit enim
Attius, Perfidis:

Nulla umquam humilitas ingenium infr-
mat bonum.
non minùs prudenter, itaque apud eundem
poëtam, quàm fortiter à Telepho misero
& exfule dicitur:
Nam si à me regnum atque opes fortuna
Auferre quibus, at virtutem nequiuist.

91 *Gigantes.* fuerint gigantes necne, dis-
putant Hieronymus Magius in Miscella-
neis, & Ioannes Goropius in Originibus.
ego propter ea, quæ de Pallantis caduere
Martinus Polonus in chronicis, & de mu-
liere quadam Cælius Rhodiginus lib. 2. an-
tiq. lect. cap. 6. & sacræ litteræ de Go-
liath, deque aliis alijs, veluti Pausan. in At-
tic. Solinus cap. 5. Plinius lib. 7. cap. 16. &
20. Herodotus libro 1. Saxo Grammaticus
in præfatione historiarum Danicæ, & He-
ctor Boëthius Scot. hist. lib. 2. prodiderunt,
gigantes fuisse crediderim, quod nec theo-
logi, teste Camerte Minorita commentar.
in Solinum, pag. 37. negant. & verò sacræ
scripturæ conuincunt. Hodie quoque in
America Australi homines monstrôsæ ma-
gnitudinis inueniuntur, quos Patagonas, à
pedum magnitudine, victores Hispani no-
minauerunt. vide Abrahamum Ortelium
Theatri orbis terrar. tab. 2. & Gomara
hist. Indicæ cap. 91. De his atque imma-
nibus ossis in locis quibusdam inuētis ele-
gantissimè Christophorus Stella Caluetus,
homo nobilis & egregiè doctus, mihi que
peramicus scripsit lib. 1. & 2. Peruræ; quos
commentarios iussu Regis nostri breui in
lucem editurus est. Quinetiam, quod vul-
go notissimum est, anno ∞ 10. LXXII.
erat Rothomagi Pedemontanus quidam,
quem ipse vidi, & mecum complures alijs,
nouem pedes altitudine longè excedens.
Falsa sunt igitur quæ Gellius libro 3. cap.
10. ex Varrone, de summo adolescendi hu-
mani corporis modo scripsit.
102 *Triste carmen.* scilicet,

ἔστι δὲ πῶς ἐπὶ γῆς καὶ τίτταρον, ἢ μία φωνή. ἔ
auctor Asclepiades.
Alitis. Sphigis, de qua consule Na-
talem Comitein lib. 9. Mytholog. cap.
18.

* καὶ τρέψω, ἀγέροντες βολῶν μὲν οὐδὲν ἐπὶ γῆς
ἐρητύει καὶ τῶν, ἀπὲρ ἀπὸ τῶν, ἢ καὶ τῶν
ἀπὸ οὐρανόθεν ἐπιβόησον πῶς βλάτῃ,
ἢ δὲ τῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν πῶς καὶ τῶν.

110 *Cadmi generosa proles*. Sophocles:

ὡ τίκα Κἀδμου τῆ παλαιά γιάτρωφά.

117 *Beatas*. de Arabia, quæ & *Saius* dicitur, intellige; quem admodum & illud Horatij:

Icci beatis nunc Arabum gazis.

"Solinus pag. 180. Atabiam Græci & *Saius*.
"na nostri beatam nominaverūt. Felicem vulgus vocat: quem admodum & *Saius* vulgus felicitatem, doctiores beatitudinem reddiderunt.

120 *Non satis septem patuere porta.*

Ovidius:

Neque enim capiebant funera porta.

122 *Funere sumus*. Lucretius:

Idq; vel inprimis cumulabat funere sumus.

Sophocles:

— διῆσι αἰ ἀΐ

ἄδιον περὶ διῆσι

ἄδιον ἐπιπέριον ὄριον

ἄδιον ἀμαρτωλοῦ περὶ

ἄδιον ἀκτῶν, περὶ ἰσθμῶν

διῆσι.

123 *Prima vis tardas*. Homerus, de peste Apollinis ira excitata, Iliad. α.

ἴρνας μὲν πρῶτον ἐπέχετο, ἔν ἡνίας ἀρ-
ροῦε.

Ad quem Homeri locum Ammianus libro

"19. respicit ita scribens: Affirmant etiam
"aliqui terrarum halitu densiore crassarum
"aëra, emittendis corporis spiraminibus
"resistentem necare nonnullos: qua causa
"animalia, præter homines, cetera iugiter
"prona, Homero auctore, & experimentis
"deinceps multis, cum talis incesse-
"bes, antè nouimus interite. hæc ille. qui
"cum scriberet, *animalia præter*, &c. memi-
"nerat Ouid. i. Metamorph. scripsisse:

*Pronaq; cum spectant animalia cætera ter-
ra,*

Os homini sublime dedit, &c.

Idem Ouid. 7. Metamorph.

*Strage canum primò, volucrumq; auiumq;
boumq;*

Inq; feris subiti deprenta potentia morbi.

idem restantur Hæraclides Ponticus, in al-
legoriis Homericis, Philostratus in Heroï-
cis, & Plutarchus in Sympof. l. 4. Symp. 41.
Homeri Scholiastæ d. loco. Claudian. lib. I.
in Rufin.

125 *Colla tacturus*. Virgilius:

*Sæpe in honore deum medio stans hostia ad
aram,*

*Lancea dum niuea circumdatur infula vitæ,
Inter cunctantes cecidit moribunda mini-
stros:*

*Aut, si quam ferro mactauerat antè sacer-
dos;*

*Iode neque impositis ardens altaria fbris,
Nec responsa potest conuictus reddere vates,
Ac v x suppositi tinguntur sanguine cul-
tri,*

CHORVS.

Sapphici, & Anapæstici, & in fine
Iambici.

Occidis Cadmi generosa proles

110

Vrbe cum totâ, viduas colonis

Respicias terras miseranda Thebe.

Carpitur letho tuus ille, Bacche,

Miles, extremos comes vsque ad Indos.

Aufusus Eois equitare campis,

115

Figere & mundo tua signa primo.

Cinnamum silvas Arabum beatas

Vidit, & versas equitis sagittas

Terga fallacis metuenda Parthi.

Litus intrauit pelagi rubentis.

120

Promit hic ortus, aperitq; lucem

Phæbus, & flammâ propiore nudos

Insicit Indos.

Stirpis inuictæ genus interimus:

Labimur seuo rapiente fato:

125

Ducitur semper noua pompa morti:

Longus ad manes properatur ordo.

Agminis mæsti, seriesq; tristis

Heret, & turbæ tumulos petenti

Non satis septem patuere porta:

130

Stat grauis strages, premiturq; iuncto

Funere funus.

Prima vis tardas tetigit bidentes,

Laniger pingues malè carpsit herbas.

135

Colla tacturus steterat sacerdos,

Dum manus certam parat alta vulnus;

Aureo taurus rutilante cornu

Labitur segnis: patuit sub ictu

Ponderis vasti resoluta ceruix:

Nec cruor ferrum maculauit, atrâ

140

Turpis è plagâ sanies profusa est.

Segnior

Summaq; ieiuna sanie infuscatur arena.

Ovidius:

— dum vota sacerdos

Concipit, & fundit purum inter cornua vinum,
Haut exspectato ceciderunt vulnere tauri.

137 *Aureo*. inaurato, ex more sacrificantium. Vir-
gilius:

Et statuat ante aræ aurata fronte iuuenem.

Tibullus:

Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.

*Segnior cursu sonipes in ipso
Concidit gyro, dominumq; propro
Prodidit armo.*

145 *Incubant pratis pecudes relictæ:
Taurus armento pereunte marcet:
Deficit pastor, grege diminuto,
Tabidos inter moriens iuuenços.*

*Non lupos cerui metuunt rapaces:
150 Cessat irati fremitus leonis:
Nulla villosis feritas in urfis.
Perbibit pestem latebrofa serpens,*

*Aret, & sicco moritur veneno.
Non silua suâ decorata comâ,
155 Fundit opacis montibus umbras.
Non rura virent ubere glebe,
Non plena suo vitis laccho
Brachia curuat.*

*Omnia nostrum sensere malum.
160 Rupere Erebi claustra profundi
Turba sororum face tartareâ,
Phlegethonq; suâ motam ripâ
Miscuit undas Styga Sidoniis.
Mors alta auidos oris hiatus*

*165 Pandit, & omnes explicat alas:
Quiq; capaci turbida cymba
Flumina seruat, durus senior.
Nauita Charon, vix assiduo
Brachia conto lassata refert,*

*170 Fessus turbam vectare nouam.
Quam Tenarij vincula ferri
Rupisse canem fama, & nostris
Errasse locis, mugisse solum,
Vaga per lucos simulachra virum*

*175 Maiora viris; bis Cadmeum,
Niue discassâ, tremuisse nemus.
Bis turbatam sanguine Dircen,
Nocte silenti Amphionios
Flulasse canes.*

O dira

* quibus si addideris, *Perdidit pestem latebrofa serpens.*
Omnia sibi inuicem pulcherrimè cohærebunt.
Latebrofa serpens. sic Maro:
*Interit, & curuis frustra defensa latebris
Vipera, & attoniti squamis adstantibus hydri.*
160 *Rupere Erebi.* Virgilius:

Ouid. 11. *Metamorph.*
— *blaudis indusa cornibus aurium*
Conciderant ista nines ceruicis iuuenca.
Iuuenalis:

— *& auratam lunoni cade iuuenecam.*
Tertullianus: *Hunc tibi Iuppiter bouem
cornibus inauratis vouemus esse futurum.*
In Liuij etiam historia lib. ab v. c. 7.
tale quid inuenitur. Plinius lib. 33. *Natural hist. cap. 3.* Deorum honori in sacris
nihil aliud excogitatum est, quàm vt au-
ratis cornibus hostiæ maiores dumtaxat
immolarentur.

142 *Segnior cursu sonipes.* Ouidius:
*Acer equus quondam, magnaq; in pulsi-
re fama
Degenerat.*

144 *Prodidit armo.* vnus cod. ant. *perdidit.*

145 *Incubant pratis.* Virgilius:
*Hinc latis vituli vulgè moriuntur in her-
bis.*

147 *Deficit pastor.* Lucretius:
*Præterea iam pastor & armentarius omnis
Et robustus item curui moderator aratri
Languebant, penitusque easis contrusa ia-
cebant
Corpora, paupertate & morbo dedita
morti.*

149 *Cerui.* Ouidius:
— *meminis nec fidere cursu
Cerua, nec armentis incurrere fortibus
urfi.*

latins hunc locum Virgilius tractauit:
*Non lupus insidias explorat ouiliba cir-
cum,
Nec gregibus nocturnus obambulat, acrior
illum
Cura domat: timidi dama, ceruiq; fugaces
Nunc interq; canes, & circum tæta va-
gantur.*

151 *Nulla villosis feritas in urfis.* Ouid.
Villosa catulos summis de montibus urfa.

152 *Perbibit pestem.* h. serpens imis me-
dullis hausit aëris corrupti contagionem.
meus lib. m. s. optimus & antiquiss. con-
tinet perbidit. vnde quis conijciat legen-
dum perdidit. vt significet serpens sic
morbo confecta esse, vt, cum nemini no-
cere queat, omne suum virus, quod pesti
vocat, amisisse videatur, hoc est (vt ait Se-
neca epist. 42.) cui non desit, sed torpet
venenum: hanc coniecturam astruunt
præcedentia;

*Cessat irati fremitus leonis,
Nulla villosis feritas in urfis.*

— *in lucem Stygiis emissa tenebris. **
*Pallida Tisiphone morbos agitante me-
tumq;*

*Inq; dies auidū surgens caput altius effert.
eo respexit Seneca. Porro, turba rupere, si-
cut, Pars in frustra secant.*

178 *Nocte silenti.* Petronius, in Satyra; que

Ioannis Sambuci & Pythæi labore ante aliquot annos renata est;

Qualis silente nocte remorum sonus

Longè referitur

Scilicet quia nocte cuncta silent, noctique proprium est silentiū. Turpilius, Epiclæto:

Quisò adæpol quo ante lucem te subito rapit,

Here, cum uno puero?

Nequeo esse intus Stephanio.

Quid ita? prae ut solent me somno cura segregant,

Forasq; noctis excitant silentio.

In quibus versibus neque carminis ratio constat, neque personarum loquentium nomina suis locis intericiuntur. denique vocem, *Stephano*, suspicor non heri loquentis esse, sed à poëta ipso insertam, & prioribus tantum litteris *STE.* significatam fuisse.

181 *Piger ignavus.* Lucretius:

Atq; animi prorsum vires totius & omne

Languebat corpus lethi iam limine in ipso.

183 *Rubor in vultu.* Ovidius:

Indicium rubor est & ductus anhelitus igni.

184 *Tum vapor ipsam.* Lucretius:

Principio caput incensum feruore ferebant.

idem ponit Thucydides.

185 *Corporis arcem.* caput, Claudianus de 4. consulat. Honorij A. rationem à Deo immortalis in hominis capite tanquam in arce constitutam esse cecinit, his verbis:

hanc alta capitis fundavit in arce
Mandatricem operum, prospècturamque labori.

186 *Multoq; genas.* Lucretius:

duplices oculos suffusa luce rubentes.

187 *Oculiq; rigent.* Virgilius:

oculos stupor urget inertes.

Sacer ignis. Virgilius:

contactos artus sacer ignis edebat.

Quo loco malè Seruius putavit sacrum ignem esse; quem Græci *ἱεραὶ βόαι* vocant. cum *ἱεράβωαι*; teste Hieronymo Mercuriali in variis lection. nihil sit aliud, quàm epilepsia; ignis verò *sacer* apud Latinos idem sit, quod apud Arabes *formica*, apud Plinium *zoster* & *circinus*, apud Scribonium *zona*; de quo Plato egit 2. de legibus. Græcis *ἱεραὶ* vocatur; cuius quot. sunt genera, ex Gorræo petas. Porro sacri ignis, seu herpetis vim optimè declaravit Lucretius lib. 6.

Exurit sacer ignis & uris corpora serpens

Quamcumque arripuit partem, reptiq; per artus.

188 *Resonant auros.* Lucretius:

Sollicita porro plenaq; sonoribus aures.

189 *Stillatq; niger naris adunca Cruor.*

Virgilius:

— — — it naris ater

Sanguis — — —

191 *Intima creber viscera quassat Gemitus stridens.* ait Virgilius:

O dira noui facies lethi,

Gravior letho! piger ignavus

Alligat artus languor, & egro

Rubor in vultu, maculeq; caput

Sparsere leues: tum vapor ipsam

Corporis arcem flammæus vrit,

Multoq; genas sanguine tingit,

Oculiq; rigent, & sacer ignis

Pascitur artus: resonant aures,

Stillatq; niger naris adunca

Cruor, & venas rumpit hiantes.

Intima creber viscera quassat

Gemitus stridens. iamq; amplexu

Frigida presso saxa fatigant.

Quos liberior domus clato

Custode finit; petitis fontes,

Alitürque sitis latice ingestio.

Prostrata iacet turba per aras,

Oratq; mori. solum hoc faciles

Tribuere dei. delubra petunt,

Haud ut voto namina placent;

Sed iuuat ipsos satiare deos.

Quisnam ille propero regiam gressu petit?

Adestne clarus sanguine ac factis Creco?

An eger animus falsa pro veris videt?

Adest petitus omnibus votis Creco.

ACTVS

Tum verò ardentes oculi, atq; attractus ab alto Spiritus interdam gemitu grauis, imaq; longo ilia singultu tendunt

Creber. quia, teste Hippocrate, *πνεύμα πικρὸν ἐν τῷ ἰδίῳ σπύρῳ ἐντεταμένον, ἡσπείρωσι τὸν πῶτερ τῶν σπύρων χυμῶν:* confirmat hoc Thucydides.

195 *Pettis fontes.* Ovidius:

fontibus & fluuiis puteisque capacibus harent,

Nec suis est exstincta prius, quam vita, bibendo.

idem Thucydides & Procopius lib. 2. de bello Persico.

199 *Delubra petunt.* Sophocles ait infinitos ante aras & delubra se prostrauisse: & Lucretius,

Omnia denique sancta deum delubra repleat Corporibus mors exanimis, onerat aq; passim Ciracta cadaveribus caelestium templa manebant Hospitibus, loca qua complerant aditucentes.

Hos Paullus l. 1. de tutel. & Iustinianus, instit. c. & antiq. inscriptiones, teste Onuphrio lib. 2. reip. Romanæ, ædituos appellant. Vairo aditumos dicere maluit. Festus utriusque ægnoscit.

ACTVS SECVNDVS.

OEDIPVS. CREO.

Trimetri Iambici, & Tetrametri Trochaici, & quidam Heroici Hexametri.

OE D. Horrore quatiior, fata quò vergant timens, Trepidumq; gemino pectus eucntu labat. Vbi leta duris mista in ambiguo iacent, Incertus animus scire cum cupiat, timet,

110 Germane nostrae coniugis, fessis opem Si quam reportas, voce proprocrata edoce.

CR. Responso dubia sorte perplexa latent.

OE D. Dubiam salutem qui dicit afflictis, negat.

CR. Ambage nexa Delphico mos est deo

115 Arcana tegere. OE D. scire, sit dubium licet, Ambigua soli noscere OEdipode datur.

CR. C. eodem expiari regiam exilio deus, Et interemtum Laum vlscisci iubet.

Non ante caelo lucidus curret dies,

220 Hauslusq; tutos etheris puri dabit.

OE D. Ecquis peremitor inelyti regis fuit?

Quem memoret, ede, Phæbus, vt pœnas luat.

CR. Sit precor dixisse tutum : visu & auditu horridum.

Torpor insedit per artus, frigidus sanguis coit,

125 Vt sacrata templa Phæbi supplici intraui pede, Et pius, numen precatus, ritè summissi manus: Gemina Parnassi niualis arx truce[m] sonitu[m] dedit, Imminēs Phæbea laurus tremuit, & mouit domū: At repente sancta fontis lympha Castalij fletit:

230 Incipit Lethea vates spargere horrentes comas, Et pati comota Phæbum: contigit nondum specum; Emicat vasto fragore maior humano sonus.

Mitia Cadmeis remeabunt sidera Thebis, Si profugus Dircē Ismenida liqueris hospes,

235 Regis cede nocēs, Phæbo iā notus & infans. Nec tibi lōga manēt scelerata gaudia cedis: Tecum bella gerēs, gnatis quoq; bella relinques,

Turpis maternos iterum reuolutus in ortus.

OE D. Quod facere monitu calitum iussus p. 110,

240 Functi cineribus regis hoc decuit dari, Ne sancta quisquam sceptrā violaret dolo.

Regi tuenda maxime regum est salus.

214 Ambage nexa. plerique libri antiqui, ambage flexa. quod mea sententia longè melius est. videtur enim sumtum ex illo Pacuuij, in Peribœra:

Flexa non falsa autumare dictio Delphis solet.

Quamobrem, teste Aristophanis scholaste, & Scruio 6. Aeneid. Apollo læxiæ passim nominatur ab Euripide, Aeschylō, Pindaro; addo & D. Hieronymo. licet quidā mythologici alias eius nominis causas comminiscantur, ad quas respexisse poetam non est quod suspicemur. Cleanthes : ἐπιθεῖν καὶ ἑλίξας κινήσαι. λέξαι δὲ εἶσι τὸ αἰπεῖν. Menopides : ὅτι ἀπορωῖ τὸν λέγον ἰσχυροῦς καὶ ἀπλοῦς εἰς ἀπλοῦς κινήσεις. Phornutus & Isacijs ; ἀρχαῖοι λέξαι ἴσχυος καὶ ἀπλοῦς. vel, ἀρχαῖοι λέξαι ἴσχυος καὶ ἀπλοῦς, λέξαι ἴσχυος.

Macrobius, quod transuersos in nos à meridie immitrat radios, cum simus ad ipsum Septentrionales.

217 Sedem expiari Sophocles:

ἀποδοῦναι ἡμᾶς φοῖβοι ἐμπαράς ἀσάξ, μίαιμο χόρας ὡς τετραμύβοι χθονί, &c.

227 Gemina Parnassi niualis arx. duo sunt parnassi vertices: in vno phœbus, in altero Bacchus colitur. Lucā. lib. 4.

— Parnassus gemino petit aethera colle Mons Bromio, Phœboq; sacro: cui numine mixto

Delphica Thebana referunt Trieterica Baccha.

quæ Lucani carmina adiungantur resimonij's Granijs Flacci, Cornelij Labconis, & aliorū apud Macrobiū lib. 1 Saturnal. quo loco probat Bacchum & Apollinem vnum & eundem esse.

Parnassi niualis. proprium huius montis epithetum. Sophocles ἱερὸς ἐξ vocat: & Panyasis,

Παριναῖο, ἱερὸς ἐξ εὐρεῖ δὲ παρὶ πρυάξ,

ἵερο Καθαλίη Αχλαῖδι ἀμυροπυθῆσιν Dionysius Afer ἐν τῇ οἰκίᾳ. ἄλλο.

Παριναῖο ἱερὸς ἐξ ἐν πύξι —

229 At repente. m. s. pro aduersatiua particula cōiunctiuā habet, ac repēte.

232 Maior humano sonus. Virgil. 6. Aeneid. — maiorq; videris,

Nec mortale sonans —

235 Phæbo iam notus & infans. quem Phœbus etiam tunc cum infans esset, Latū interfesturū prescīebat. acceperat enim Laus ab Apolline oraculū:

μη ἀπὲρ τέκνον ἄλλοσθ δῆξωθι: εἰσά, εἰ δὲ τεκνύσθεις παῖδ' ἀποκτείνε' ὄρεσ.

Auctores Lucianus & scholastes Aeschyli.

242 Regi tuenda est. Oedipus Sophocle

rationem reddit:

ὅτις δ' αὖτ' ἄριστος ὁ ἄριστος, πᾶσι αὖ
καὶ αὖ πικρὰ χαλεπὴν δόλον.
καὶ οὐ προσερχῶν αὖτ', ἰσαυθὶ ἀφίκα.

243 Quæritur. duo lib. scripti quarit.
254 Noctiuaga Phæbe. Staius Papi-
nius;

Lumina noctiuaga tollit Pharos amula
lune.

Quiq; vëtorum potens. non AEoluni,
sed Neptunum inuocat.

258 Hunc nou. has diras fusius Sopho-
cles in OEdipo tyrâno persequitur. Si-
miles Persis Cambyfes apud Hëtodo-
tum in Thalia imprecatur; apud Sta-
tium 1. Thebaid. Thebanis OEdipus;
aliis apud Maronem Iuno & Dido, Ac-
neid. 1. & 4. apud Ouid. in Heroid.
epist. Hypsipyle; apud Horatium in
Epod. puer; apud Catullum Ariadne.
exstant etiam diræ Ouidij in Ibin; &
Catonis, non Virgilij, in Arium centu-
rionem; & diræ Leonis ac Alexandri
Imp. apud Constantin. Armenopu-
lum in præfat. περὶ χέρον ἰβου.

266 Pater Neptune. Lucilius:

Vt nemo sit nostrum, quis pater optimus
Diuum,

Vt Neptunus pater, &c.

Pater dicitur Neptunus, quia aquam fa-
gnificat, & ex aqua oriri cuncta qui-
dam Philosophi voluerunt: ideo Ho-
merus,

Ὀκεανὸς δ', ὄμιον ἤϊος πατὴρα τῶ-
ν πάντων.

& Virgilius noster:

Oceanumque patrem rerum.

Sic intellige illa Claudianij, in Panegy-
de Theodosij consulatu:

Hic confidit aquis, hic procreat omnia
flammis,

Idem tradidit Epiphan. lib. 3. cõtra hæ-
retes, quod & Cicero 2. Academic. pro-
didit his verbis; Princeps Thales, v-
nus ex septem, cui sex reliquos con-
sensisse ferunt, ex aqua dixit constare
omnia. Heraclitus omnia ex igne gigni
voluit: Anaximenes & Archelaus om-
nia ex aëre. nulli verò ex Physicis, vs-
que ad Aristotelis tempora, principium
rerum terram dixerunt. Aristot. lib. 1.
ὅτι μὲν πᾶσι οὖσ. post Aristotelem non-
nullos huius sententiæ defensores ex-
stitisse vt putem, facit Lucretius lib. 1.
de rer. natura. his versibus.

— aut humorem quicumq; putarunt

Fingere res ipsum per se, terramve creare
Nisi enim hoc dicamus, aut Aristotelem in citia, aut Lucretium mendaciæ accusemus oportet.

274 Nefastum facinus. sic cod. Lipsiæ impressus. Sed ego cum mendanis & Patiensij exemplari
lego Nefastum facinus. 278 Trigemina. manusc. quoque quatuor vidi, trigemina. atque ita loquuntur Lu-
cretius, Virgilius, Tibullus, Horatius & Seneca Philosophus; quamquã in nonnullis Horatij & Se-
nece scriptis codicibus alterum etiã contineatur quemadmodum in Sex. Rufi, & P. Victoris libris de
regionibus vsq; Romæ, qui in Circi maximi regione portam Trigeminam non Tergeminam sta-

Queritur peremptum nemo, quem incolumem timet, &

CR. Curam perempti maior excusabit timor.

OED. Pium prohibuit vllus officium metus? 245

CR. Prohibent nefandi carminis tristes minæ.

OED. Nunc expietur numinum imperio scelus.

Quisquis deorum regna placatus vides;

Tutu, penes quem iura præcipitis polis

Tuq; ô sereni maximum mundi decus, 250

Bis fena cursu signa qui vario regis,

Qui tarda celeri secula euoluis rotis;

Sororq; fratri semper occurrens tuo,

Noctiuaga Phæbe; quiq; ventorum potens

Æquor per altum cerulos curruis agis; 255

Et qui carentes luce disponis domos;

Adeste. cuius Laus dextra occidit;

Hunc non quicta tecta, non fidi lures,

Non hospitilis exulcm tellus ferat;

Thalamus pudendis doleat, & prole impiâ. 260

Hic & parentem dexterâ perimat suâ,

Faciâtq; (nunquid grauius optari potest?)

Quicquid ego fugi. non erit venia locus:

Per regna iuro, quæq; nunc hospes rego,

Et que reliqui, perq; penetrales deos; 265

Per te, pater Neptune, qui fluctu breui

Vtrimq; nostro geminus alludis solo.

Et ipse nostris vocibus testis veni,

Fatidica vatis ora Cirrheæ mouens.

Ita molle senium ducat, & summum diem

Securus alto degat in folio parens, 270

Solasq; Merope nonerit Polybi faces:

Vt nulla fontem gratia cripiet mihi.

Sed quo nefandum facinus admissum loco est.

Memorato: aperto Marte, an insidiis tacet?

CR. Frondifera sanctæ nemora Castaliæ petens, 275

Calcavit altis obstum dumis iter,

Trigemina quâ se spargit in campos via;

Secat una gratum Phocidos Bæcho solum,

Vnde altus arua deserit caelum petens. 280

Cle-

Omnia, & in rerum naturas vertior omnes.

Clementer actō colle, Parnassus biceps:

At vna bimares Sisyphi terras adit,

Olenia in arua: tertius trames caua

Conualle serpens, tangit errantes aquas,

285 *Gelidumq; dirimit amnis Elei vadum?*

Hic pace fretum, subit a prae donum manus

Aggressa ferro facinus occultum tulit.

In tempore ipso, sorte Phæbei à excitus,

Tiresia tremulo tardus accelerat gradu,

290 *Comesq; Manto luce viduatum trahens.*

OEDIPVS. TIRESIAS.

MANTO.

OED. *Sacræte diuis, proximum Phæbo caput,*

Responsa solue, fare quem pœne petant.

TIR. *Quod tardo fatū, lingua quod quærit moras,*

Haud te quidem magnanime mirari addecer.

295 *Visu carentem magna pars veri latet.*

Sed quò vocat me patria, quò Phæbus, sequar,

Fata eruantur: si foret viridis mihi

Calidusq; sanguis, pectore excuterem deum.

Adpellite aris candidum tergo bouem,

300 *Curuoq; nunquam colla depressum ingo.*

Tu lucis inopem gnata genitorem regens,

Manifesta sacri signa fatidici refer.

MAN. *Opima sanctas victima ante aras stetit.*

TIR. *In vota superos voce solenni voca,*

305 *Arasq; dono thuris Eoi exstruo.*

MAN. *Iam thura sacris celitum ingessi focis.*

TIR. *Quid flammæ largas iamne cōprendit dapes?*

MAN. *Subitò refulsit lumen, & subitò occidit.*

TIR. *Vtrumne clarus ignis, & nitidus stetit,*

310 *Rectusq; purum verticem celo tulit,*

Et summam in auras fusus explicuit cornam?

An latera circa serpit incertus vie,

Et fluctuante turbidus fumo labat?

MAN. *Non vna faciès mobilis flammæ fuit:*

315 *Imbrifera qualis implicat varios sibi*

Iris colores, parte quæ magna poli

Curuata picto nunciat rimbos firm.

Quis desit illi, quisve sit dubites color:

Cerulea fuluis mista oberrauit notis,

320 *Sanguinea rursus, ultimum in tenebras abit.*

Sed ecce pugna ignis in partes duas

Discedit, & se scindit vnus sacri

euunt. Verùm huius decisio quæstionis à logodædalis petenda est. Vt vt est, Laium in truiuo hoc necatum Sophocles etiam testatur.

281 *Parnassus biceps.* Persius initio operis, quod Martialis Marsi Amazoidi prætulit;

Nec in bicipiti somniasse Parnasso.

adde quæ suprâ posui nu. 227.

282 *Bimares.* Corinthum intellige.

Horat. lib. 1. odor.

— *bimariſue Corinthi*

Mancia

Quid. 5. Metamorph.

— *bimari gens orta Corincho.*

idem 4. Fastorum:

Adriacumq; patens latè bimatumq; Corincho.

& in epist. Med. Ephyræ bimarem;

Sic in illo versu, quem Sudæ lexicon sup-

editat:

αἰδ' ἔχε πολλῆσι ἀλιγάριστο Κορινθῶν.

Iulius Pollux Onomast. lib. 9. ἀμειδὰ-

λατος ὄσι: ἡ Κόρινθος. Errauit ergo Dion.

Lambinus, Muretum reprehendens,

quod ἀμειδὰλατος de Corintho dixisset. ea Lambini opinio extat in illis clarorum virorum epistolis, quas à Michaële

Bruto collectas, Lugdunenſes ediderit,

quantum memini lib. 3. epist. 29. Paulii.

Colpen bimarem vocauit.

286 *Prædonum manus.* Sophocles:

ἀντας ἱρασσι σωποχρεῖσ', ἢ μῆ

ῥήμῃ κτανῆσι πῖ, ἀγὰ ξυδὸ πῖδισι χερσῖν.

290 *Luce viduatum.* Tiresiam hæcum

fuisse nemo negat, sed in cæcitatibus causa tradenda dissentiant Callimachus in

hymno in ἑνὴν τῆς Πάλλης, Homeri scholiastes Odysſ. κ'. Nonnus Dionys. 6.

Lucian. in Astrolog. Apollodor. lib. 3.

Bibliot. Ouid. in Metamorph. vide Politianum in Miscell. cap. 29. & Falcken-

burgium in Nonnum.

294 *Haud te quidem.* in membranibus legitur *haut equidem.* quod non placet.

298 *Excuterem.* in o. v. l. *excuperē.* quod non est cur sequamur, respexit enim Seneca ad illa 6. Aeneid.

At Phæbi nondum patiens immanis in

antro

Bacchatur vates, magno si pectore posses

Excussisse Deum

309 *Et nitidus.* duo m. f. cod. & *viridis.*

312 *Circa serpit.* in o. v. l. est *circum serpit.*

321 *In partes duas.* Lucanus lib. 1.

— *Vestali raptus ab ara*

Ignis, & ostendens confectas flamma Latinas

Scinditur in partes, geminoq; cacumine surgis

Thebanos imisata rogos

328 *Quid fari queam?* malè interpp. *fari*, exponunt, loqui. est enim hic *εὐφροσύνη*. Varro lib. 5. de ling. Latina, "ita scriptum; Qui diuina prædiuinãdo solent fari, fatidici dicunt. Ennius;

Atq; *Anchises doctum Veneri quem polcra deorum*

Fari donauit, diuinum & pectus habere.

336 Placidone vultu. magnopere veteres refectre putabant, num hostia popæ reluctantentur. num verò se ferendas quietæ stantes, atque etiam, si dis placet, annuentes, præberent. ex hoc deis gratum sacrificium, ex illo ingratum fore colligebant. Vnde Virgil.

Et ductus cornu stabit sacer bircus ad arã.

Myrtilus lib. 2. Lesbicorũ: *οὐκ ἔστιν ἄλλο δὲ ἄλλο εἶδος οἱ ἰμπεραλῆς εἶς ἔς τὴν ἰσπερῆ, οἱ δὲ ἄλλοι τῆς τελευτῆς.*

341 *Opposito induit. m. f. meus, imposito* Virg. 3. Georg.

Ac vix suppositi tinguntur sanguine cultri.

Sed hæc contraria sunt? nequaquam. Nam à Cleone t. Argonaut. si Natali in Mytholog. credimus, proditum fuit, veteres superis sacrificantes, resupinataram iugulum sursum cõuerisiss; cum inferis faciebant, earumdem collum deorsum terram versus deprimere solitos. quod & Myrtilus vbi supra docet his verbis; *ἰσθλαοῖς δὲ ἰσπερῆ τὰ ἰσθλαοῖς πῶς ἔστιν ἡσθλαοῖς ἐκ τῆς ἰσθλαοῖς τῆς ἀσθλαοῖς ἐπὶ τὸν ἰσθλαοῖς. ἔστι δὲ ἡσθλαοῖς ἐπὶ τὸν ἰσθλαοῖς. ἔστι δὲ ἡσθλαοῖς ἐπὶ τὸν ἰσθλαοῖς.* Redè ergo Virgilius dixit *suppositi*, eum loquatur de inferorum sacrificio, quoculter quodammodo victimæ iugulo supponebatur: quare & lib. 6. Aeneid.

Supponunt aly cultros. —

redè etiam nos ter dixit *imposito*, cum agat de superiorum sacrificio, quo culter hostiæ collo quasi imponebatur. Vnde apparet verissimam esse optum mei cod. scripturam.

347 *Vnius per ipsam.* vide num melius in vno libro scripto habeatur, *huius per ipsam.* fit enim de tauro & iuuenca sermo; atque de altero eorum sequenti carmine dicitur, *huius exiguo.*

355 *Nouisq;* quidam libri antiqui habent *nohisq;*.

360 *En capita paribus.* T. Liuius, Valerius, & Plutarchus affirmant M. Marcello Deorum voluntatem exploranti, eo qui necem præcessit dis, primæ hostiæ necur non apparuisse, secundam iocinoris caput duplex habuisse.

Discors fauilla: genitor horresco intuens.

Libata Bacchi dona permutat cruor,

Ambitq; densus regium fumus caput,

Ipsosq; circa spissior vultus sedet,

Et nube densa sordidam lucem abdedit.

Quid sit, parens effare. TIR. *quid fari queam?*

In ter tumultus mentis attonite vagos,

Quidnam loquar? sunt dira, sed in alto, mala.

Solet ira certis numinum ostendi notis.

Quid istud est, quod esse prolatum volunt,

Iterumq; nolunt, & truces iras tegunt?

Pudet deos, nescio quid. huc properè admoque,

Et sparge salsa colla taurorum molã.

Placidone vultu sacra, & admotas manus.

Patiuntur? MAN. altum taurus attollens caput,

Primos ad ortus positus, expauit diem,

Trepidusq; vultum obliquat, & radios fugit.

TIR. *Vnne terram vulnere afflicti petunt?*

MAN. *Iuuenca ferro semet imposito induit,*

Et vulnere vno cecidit: at taurus duos

Perpessus ictus, huc & huc dubius ruit,

Animamq; fessus vix reluctantem exprimit.

TIR. *Vtrum citatus vulnere angusto micat,*

An lentus altis irrigat plagas cruor?

MAN. *Huius per ipsam, quã patet pectus, viam*

Effusus amnis; huius exiguo grauis

Maculantur ictus imbre; sed versus retro

Per ora multus sanguis atque oculos redit.

TIR. *Infans! magnos sacra terrores cident.*

Sed ede certas viscerum nobis notas.

MAN. *Genitor quid hoc est? nõ leui motu, vt solent,*

Agitata trepidant exta, sed totas manus

Quatiunt, nouisq; profilit ventis cruer.

Eor marcet egrum penitus, ac mersum latet,

Linentq; venæ, magna pars fibris abest,

Et selle nigro tabidum spumat iccur.

Ac semper omen vnico imperio graue,

En capita paribus bina confurgunt toris:

Sed vtrumque cesum tenuis abscondit caput

Membrana, latebram: rebus occulis negans.

Hostile

361 *Abscondit.* existimabant iocinoris caput non apparens graue Imperatori aut Reipub. infortunium portendere. Iul. Obsequens in lib. de prodigijs; & Q. Metello. & T. Didio (*vulgo male habetur*, Tulio Didio) consulibus, apud ædem Apollinis Xyris imolantibus, caput iocinoris non apparuisse. accidit hoc ipsum Postumio, Catoni, Herennio, & Lucilio Lupo, Arrianus lib. 7. histor. Alex. scribit Pythagoram, antequam Alexander obiret, hostiam

- Hostile valido robore insurgit latus,
Septemq; venas tendit; has omnes retro
365 Prohibens reuerti limes obliquus secat.
Mutatus ordo est, sede nil propria iacet,
Sed acta retro cuncta. non anime capax
In parte dextra pulmo sanguineus iacet.
Non leui cordis regio: non molli ambitus*
- 370 *Omenta pingues viscerum obtendunt sinus.
Natura versa est, nulla lex vtero manet.
TIR. Scrutemur unde tantus hic extis rigor?
MAN. Quod hoc nefas? conceptus inuupte bouis,
Nec more solito positus, alieno in loco*
- 375 *Implet parentem, membra cum gemitu mouet,
Tremulo rigore debiles artus micant,
Infecit atris linidus fibras cruor,
Tentantq; turpes mobilem trunci gradum,
Et inane surgit corpus, ac sacros petit*
- 380 *Cornu ministros, viscera effugiunt manu.
Neque ipsa, que te pepulit, armenti grauis
Vox est, nec usquam territi resonant greges.
Immugit aris ignis, & trepidant foci.*
- OED. *Quid ista sacri signa terrifici ferant,
385 Exprobre: voces aure non timida hauriam.
Solent suprema facere securos mala.*
- TIR. *His inuidebis, quibus opem queris, malis.
OED. Memor, quod unum scire celicole volunt,
Contaminarit rege quis caso manus.*
- 390 TIR. *Nec alta celi pinna que leuis secat,
Nec fibra viniis rapti pectoribus potest
Cidre nomen: alia tentanda est via.
Ipse euocandus noctis aeternae plagis
Emissus Erebo; ut cedis auctorum indicet.*
- 395 *Referanda tellus, Ditis implacabile
Numen precandum, populus inferne Stygis
Huc extrahendus. ede, cui mandes sacrum:
Nam te, penes quem summa regnorum est, nefas
Inuisere umbras. OED. Te Creto hic poscit labor,*
- 400 *Ad quem secundum regna respiciunt mea.
TIR. Dū nos profundæ claustra laxamus Stygis:
Populare Bacchi laudibus carmen sonet.*

C H G.

inmolasse. & sine capite iecur inuentum,
idemque illi contigisse pro Ephestione &
Petideica sacrificanti; qui omnes statim
post mortui sunt.

163 *Hostile valiao.* summo artificio poetra totam OEdipi & filiorum historiam prodigiis istis texit. Ait:

*Inuenca ferro semet imposto inuuit
Et vulnere vno cecidit.*

nam Iocasta seipsam vno ictu traiecit, & confestim exspirauit. quate Manto subiungit:

*Huius per ipsam, qua patet pectus, viam
Effusus amnis: huius exiguo graues
Maculantur istus imbre, sed versus retro
Per ora multus sanguis atq; oculos redit.*

quia scilicet OEdipus, ante effossis sibi oculis, non nisi inaximis miseriis perfunctus obiit. Quoniam verò Polynices & Eteocles, vter rex foret pugnantes, mutuis vulneribus ceciderunt, addit:

*En capis paribus bina consurgunt toris
Sed vtrumq; casum tenis abscondit caput*

Membrana

Eteoclem inuabant sui ciues, Polynici cum magnis copiis adfuerunt sex fortissimi duces; quorum nulli, excepto Adrasto, contigit in patriam redire, sed ante Thebas omnes decubuerunt. hoc porrendunt ista;

*Hostile valido robore insurgit latus,
Septemq; venas tendit; has omnes retro
Prohibens reuerti limes obliquus secat.*

Iam per illud:

latebram rebus occultis negans.

indicat parricidium & incæstum OEdipi cunctis nota fore. Reliqua porro significant omnium rerum confusionem & perturbationem Thebis & æotidis, ac potissimum OEdipi regis imminere.

320 *Viscera effugiunt manu* quidam cod. scripti, *manum.*

332 *Fugiunt. o. v. l. resonant.*

385 *Solent suprema facere securos mala.*

suprema dicit grauissima vel vltima, vltimaque potius. huic sententiæ similis est illa superior: *Fortem vicina facit libertas senem.* quo spectat imprimis quod de Solone ac Piliustrato, Castritio & Confidio Sebastianus Corradus obseruauit. in Cōmentariis in Ciceronis Brurum pag. 36. edition. Florentinæ. Porro hic in membranis non *suprema*, sed *extrema* habetur, & infra versu 389. *contaminarit*, pro *contaminarit.*

402 *Populare.* solempne populo nostro è quo Bacchus fuit. popularia enim de toto populo dicitur, non de vico vno vel plura.

rea, vt quidam somniant. sic popularis actio, popularia iudicia, popularia interdista. vnde apud Comicos frequenter populares vocantur ciues. vt apud Terentium Phorm. actu 1. sce. 1.

Amicus summus meus & popularis Geta.

Nam eo loci Dauus inuuit Getam eiusdem

ciuitatis esse cuius ipse sit, hoc est, vt ita dicam, conciuem suum, respiciendo non ad presens tempus, sed ad praeteritum. quamuis enim tunc cum seruebant seruitutem, neuter eorum ciuis erat, ante seruitutem tamen eiusdem ciuitatis ciues esse potuerunt. & hoc quidem plus mihi satisfacit, quam quae alij de populis Getarum & Dacorum, vel de platea vnus incolis seu vicinis cōmunicuntur. Eodem sensu populares dixit Vlpian. in l. 1. § quis, D. de offic. praefecti. vrb. Quis quoque popularium & disciplina spectaculorum ad Praefecti vrbi curam pertinere videtur? Si plura cupis de popularis significatione, vide Furneb. in aduersar. Cataneum in lib. 1. epist. Plinii epist. 2. Beroaldum in lib. 7. Apulei de asino Nannium Miscell. lib. 2. & Oroscium ad d. l. 1. num. 3.

403 *Redimite comam nutante corymbo.*

Dionysius Afer;

*ἄριστα γὰρ πελέθρουσ' ἐστὶν ἰούων ἱερῶν Βάκχῳ
ἐπὶ φάσμασ' κισσοῦ μαλακῆμόλοιο κερμβοῖσι
ἐτύχαι*

404 *Thyrsis. apud Euripidem, in Bacchis, ait Bacchus;*

Θύρσιτε διδοεὶς χάρις ἵσταντο μίλοσ.

408 *Virgineum caput. Ouid. 4. Metam.*

tibi cum sine cornibus adfuit

Virgineum caput est

& alius, nescio quis;

Trahit figuram virginis tener Bacchus.

409 *Vultu sidereo. formosū, quæque in ijs erant speciosi ora, sideribus passum comparantur. Seneca:*

Hæc illa facies igne sidereo micans.

Item:

Qui modò paterni certus imperij comes

Et ceruus heres siderum fulsit modo.

& alibi: — puer

Modo sidus orbis

Virgilius Aeneid. 8.

*Qualis ubi Oceani persusus Lucifer vnâ,
Ec.*

Ouid. 2. Metam. de cadente Phaëtonte;

Fertus, vt interdum de celo stella sereno.

& alibi;

geminum ceu lumina sidus.

Item:

oculq; tui quibus ignea sedunt

Sidera

idem quodam loco Ceycem sidereum vocat, quemadmodum postea Claudianus serena vlnas sidereas appellauit.

414 *Ederave. teste Homero Bacchus edera coronabatur. Demarchus Dionysiacorum 9.*

*Ἐδρᾶν βακχῶν ἰσχυρὰ δὲ πικρῶν
εἰς μέλιος κισσῶν ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν*

Fingitur autem Bacchus coronari, quia vapores è vini potu immoderato nati, capitis dolorem excitant.

421 *Luteam vestem. in membranis cōtinetur:*

Lutea vestem retinente zona,

Inde tam molles Ec.

425 *Veste cum longa regetes leones. non displicet, regetes leones. quod inuenitur in scriptis libris.*

422 *Vnde tam molles placuere cultus. Origenes lib. 3. contra Celsum, tradit Bacchum muliebri habitu amictum esse, vocatque Mænalam.*

429 *Senior turpi sequitur Silenus asello. Ouid. Metamor. 4. — Baccha Satyrq; sequuntur, Quiq; senex ferula titubantes ebrius artus Sustinet, & pando non fortiter haret asello.*

CHORVS.

Versus Hexametri, trochaici, Choriambici, Iambici, Dactylici, Sapphici, Anapaestici, puri & impuri, integri & mutilati, & aliquot syllabis superflui.

Effusam redimite comam nutante corymbo,

Mollia Nisæis armati brachia Thyrsis.

Lucidum celi decus, huc ades votis,

405

Quæ tibi nobiles Thebae Bacche tuæ

Palmis supplicibus ferunt.

Huc aduerte fauens virgineum caput:

Vultu sidereo discute nubila,

Et tristes Erebi minas,

Anidumq; fatum. te decet vernis comam

410

Cingi floribus.

Te caput Tyriæ cohibere mitrâ,

Ederave mollem Bacchiferâ

Religare frontem,

Spargere effusos sine lege crines,

415

Rursus adducto reuocare nodo:

Qualis, iratam metuens nouercam

Cresceras, falsos imitatus artus,

Crine flauenti simulata virgo,

420

Luteam vestem retinente zona:

Vnde tam molles placuere cultus,

Et sinus laxi, fluidumq; syrma?

Vidit aurato residere curru,

Veste cum longa regetes leones,

425

Omnis Eoæ plaga vasta terræ,

Qui bibit Gangem, niueumq; quisquis

Frangit Araxem;

Te senior turpi sequitur Silenus asello,

Turgida pampincis redimitus tempora fertis,

430

Condita lasciuini deducunt orgia mystæ.

Te

- Te Bassaridum comitata cohors :*
Nunc Edoni pede pulsauit
Sola Pangæi ; nunc Threicio
 435 *Vertice Pindi, nunc Cadmeas*
Inter matres impia Manas
Comes Ogygio uenit Iaccho,
Nebride sacrâ præcinctâ latus.
Tibi commotæ pectora matres
 440 *Fudere comam, thyxsumq; leucm*
Vibrante manu, iam post laceros
Pentheos arius Thyades æstro
Membra remissæ, velut ignotum
Videre nefas.
 445 *Ponti regna tenet nitidi matertera Bacchi,*
Nereidumq; choris Cadmeia cingitur Ino.
Ius habet in fluctus magni puer aduena ponti,
Cognatus Bacchi, numen non vile Palæmon.
Te Tyrrhena puer rapuit manus,
 450 *Et tumidum Nereus posuit mare,*
Cærulea cum pratis mutat freta.
Hinc verno Platanus folio virescit,
Et Phæbo laurus carum nemus.
Garrula per ramos auis obstrepit,
 455 *Viuaçes ederas ramus tenet,*
Summa ligat vitis carchesia,
Ideus prorâ fremuit leo,
Tigris puppe sedet Gangetica ;
Tum pirata freto panidus natat,
 460 *Et noua demersos facies habet :*
Brachia prima cadunt prædonibus,
Illisumq; utero pectus coit :
Paruula dependet lateri manus,
Et dorso fluctum curuo subit,
 465 *Lunatâ scindit caudâ mare,*
Et sequitur curuus fugientia carbasia delphin.
Diuite Pactolus uexit te Lydius unda,
Aurea torrenti deducens flumina ripâ.
Laxauit victos arcus, Geticasq; sagittas
 470 *Lactea Massagetes qui pocula sanguine miscet,*
Regna securigeri Bacchum sensere iycurgi.

Sen-

Sileni Mythologiam docet Natalis libro 5. Mytholog. cap. 8. Silenus Nicandri scholiastes in Alexipharm. dici tradit ἀσὸ τῶ σιμαί (1, ὀϊσι τοιδόφῆς, & eisdem appellari satyros : cui repugnat Nonnus, eos distinguens his verbis:

καὶ λασιῶι σατύροι κριταυείδι αἶμα
 ῥυθίλλῃς,
 σιλῆῶι τε φάλαγξ, &c.

432 *Bassaridum.* harum nomina habes apud Nonnum Dionys. 141.

446 *Cadmeia.* Sic Claudianus.

————— *Cadmeia ludis*

Leucothoë ———

De Ino seu Leucothoë multa Pausanias in Atticis, & Natalis libro 9. Mytholog. cap.

4.

454 *Garrula auis.* quidam ait:
Aues canoros garrula fundunt sonos,
Et semper auris cantibus mulcent suis.

455 *Viuaçes.* quæ iuge virentes, ne hieme quidem decus suam amittunt.

456 *Carchesia.* mali partem summâ. Cinnâ, in Smyrna:

Atque anquina regit stabilem firmissima
cursum.

Lucida quâ fulgent summi carchesia mali. sic hæc carmina, apud Grammaticos diuersis locis sparsa, videntur posse conglutinari. Guilhel. Philander in commen. Virruuij lib. 10. Mali, inquit, vt id addam ex Macrobij Saturnal. lib. 5. pars inferior, præna; pars media, trachelon; pars summa carchesion dicitur.

457 *Ideus.* Claudianus:

Verberat Ideos torua cum matre leones.

459 *Dum pirata.* v. l. emendatiùs. *tum pirata.*

461 *Brachia prima.* hoc carminis genere vsus fuit Pomponius Secundus, apud Terentianum his verbis:

Pendeat ex humero dulcis chelys
Et numeros edat varios ; quibus
Affonets omne virens late nemus
Et tortis errans qui flexibus.

463 *Paruula dependet lateri manus.* Ouidius Metamorph. 3. hanc rem fusius expressit, hoc modo:

In spaciùm resillire manus breue vidit, &
illas

Iam non esse manus, iam pinnas posse vocari.

465 *Lunata scindit caudâ mare.* Ouidius, *falcata nouissima caudâ est:*

Qualia diuidia snuatur cornua luna.

Bacchi gesta Natalis lib. 5. Mytholog. cap. 13. morali Philosophiæ non infeliciter accommodauit, naturali, Pierius lib. 17. Hieroglyph.

τὸ δὲ μὴ ἀνταλίωδι, πῆλως κλάδῳτος Ἀράξῃ
 Μασσαγῶνι τὰ βῆσι, δὴ τῶν φυτῶν δὲ τῶν
 αἰσῖσι οἷς μὴ τ' αὐδὲς ἐγὼ, μὴ δ' ὅτις ἰκῶρος

* 470 *Lactea Massagetes qui pocula sanguine miscet* videtur secutus Dionysium Carthaginiensem, qui ἐκ τῆς ἐπιπορῆς. πικρῆς. cecinit:

ἰμπεράτωρ μάλα ἰδρ' τε κροεῖν ὀπίσθεσι ἀ-
 λωι
 ἢ ἰδρ' ὄφιν σίβιο μελίθερος ἐστὶ ἰδωδὶ,
 ἢ ὃ μῦθ' ἢ δ' οἶος μεταδύμους ἄμα ὃ ἴπ-
 πωι
 ἀμικτα μίχορτες λευκὴ γάλα, δαῖτα πύτυ-
 ται.

Rhemnius Fannius:

Post hos Messagera, post flumen Araxis, ad
 οἶοντι

Hospitibus sani cunctis, belloq; feroces,
 Non Bacchi donum, Cereris nec munera po-
 τυπι:

Sed lac commistum potans cum sanguine
 equino.

472 Zedacum. in emendationibus Solini
 cap. 52. nu. 3. monui, hic legendum esse Za-
 eatum. in qua sententia adhuc sum. male in
 4. l. continetur Zedacum.

486 Prætidæ. Præti filia cum se Iunone
 formosiores esse iactarent, numinis ira in
 eum errorem incidit, ut sibi ipsis vacca
 viderentur, & aratra metuentes agricolas fu-
 gerent, ut docent Servius in Virgil. eclog. 6.
 & Lucetius in lib. 3. Thebaid. Papinij. has
 postmodum Melampus purgavit, & purga-
 mina in Clytorium proiecit, ut tradit Ouid.

471. Metamorph. Eudoxus ἐν ἑκτῇ γῆς ὁμο-
 δου apud Stephanum: ἐστὶ κρηὶν τῆς Ἀραρίας,
 ἢ πὸς γαλαχρόεις τῆ ὕδατος ποιεῖ μὴδὲ πῶ ἀσ-
 κίω τῆ οἴου ἀπὸ χροῦ. eis ἡ μίχουσι Μιλάμ-
 ποδα, ὅτε τας Περγιδίας ἀνάσαιρι, ἐμβα-
 λῆν τὰ ὄρη κατὰ μίχου. Scribendum Præ-
 tidæ, non Prætidæ, docet etiam epigramma
 iuxta Clytorium lapidi incisum, quod tale
 fuisse refert M. Pollio;

ῥῶνα δ' ἐμὲ πηλὸν μυστέμπελοι αἶδα Μι-
 λάμποις,

λεσόμενος λύσας Περγιδίας ἀραχίνε.

489 Virginem relictam. Ariadne à Theseo in
 Naxo deserta, ibidem Baccho nupsit: qua in
 re tamen non satis Plutarchus in Theseo &
 Nonnus Dionys. uo. conueniunt. ex ea autē
 fabula vitæ vilia documenta, quâuis à Poë-
 tarum mente præors aliena eliciuntur. Cum
 Ariadnes opera Theseum ex Dædaleo La-
 byrintho ereptum legimus: monemur ini-
 micis nostris non bene velle tantum, sed
 etiam prodesse. quamuis enim illi accepto-
 rum beneficiorum immemores, neque ha-
 beant neque agant gratias, sed oblata occa-
 sione pro beneficio iniuriam referant, pro
 accepta vita mortem inferre conentur: est
 tamen Deus Opt. Max. qui nos ex calami-
 tantibus etipiet, cuius auxilio miseras supe-
 rabimus, à quo iuga manu cum fornore gra-
 tia referetur. Quoniam ille, quæ eius est
 clementia & æquitas, quæcumque in alios
 beneficia conferimus, tanquam in se collata
 forent, accepta habebit, & pro iis veræ bea-
 titudinis mercedem nobis persoluet, ac nos
 florentissima corona munerabitur immo-
 ribus contexta floribus.

Sensere terra Zedacum feroces,

Et quos vicinus Boreas ferit

Arua mutantes; quasq; Maotis

Alluit gentes frigida fluctu;

Quasq; despectat vertice summo

Sidus Arcadium geminumq; planstrum.

Ille dispersos domuit Gelonos,

Arma detrahit trucibus pællis,

Ore deiecto petiere terram.

Thermodontiaca graues cateruæ,

Positis tandem leuibus sagittis,

Mites factæ. sacer & Cytheron

Sanguine inundauit,

Ophioniag; cæde.

Prætidæ siluas petiere, & agros,

Præsidem Bacchum coluit nouerca.

Naxos Ægeæ redimita ponto,

Tradidit thalamis virginem relictam,

Meliore pensans damna marito.

Pumice sicco

Fluxit Nyctileus latex.

Garruli gramen secuere riuu,

Combibit dulces humus alta succos,

Niveiq; lactis candidos fontes

Mislag; odoro Lesbya cum thymo.

Duci-

Quos neque frigidibus boreas, nec Sirius uret
 Æstibus

hoc illud nimirum est, quod Ariadne Baccho, (qui à
 soluendis curis Lyæus, à misericordia Eleleus Græcis
 dicitur) matrimonio iuncta & corona eius in calura
 translata significat.

490 Meliore. sic Ouidius.

illa, nec inuideo fruisur meliore marito.

491 Pumice sicco. Euripides in Bacchis:

ῥύρον δὲ νῆς λαβὸς, ἵπασσι εἰς πέτρας,

ἴδου, ὁρῶνθ' ἐν ὕδατος ἀπὸ πηλῆς ἰοπί.

ἴδου, ὃ γάρθ' εἰς πῆδον κροῖνε γῆς,

καὶ τῆδ' ἐμὸν ἔκαρπ' οἴου δόε

idem testatur Noanus Dionysiac. μί.

492 Nyctileus latex. vinum, quia Bacchus ipse Ny-
 ctileus vocatur. Ouid. Metam. 4.

Bacchumq; vocant, Bromiumq; Lyæumq;

Ignigenamq; satumq; iterum, solumq; bimatrem,

Additur his Nysæusq; indetonsusq; Thyoneus,

Et cum Lenæo genialis consitor uua,

Nyctileusq; Eleleusq; parens, & lacchus & Euan,

Et qua præterea per Græcias plurima gentes

Nemina Liber habes

493 Garruli gramen secuere riuu. ait hoc versu & duo-

475

480

485

490

495

*Ducitur magno nona nupta cælo:
Solemne Phæbus carmen
Edit infusus humero capillis.*

- 300 *Concutit tædas geminus Cupido,
Telum deposuit Iuppiter igneum,
Condidit Baccho veniente fulmen.
Lucida dum current annosi sidera mundi;
Oceanus clausum dum fluctibus ambiet orbem;*
305 *Lunaq; dimissos dum plena recolliget ignes;
Dum matutinos prædicet Lucifer ortus,
Altaq; ceruleam dum Nercæ nesciet arctos;
Candida formosi venerabimur ora Lyæi.*

ACTVS TERTIVS.

OE D I P V S. C R E O.

- OE D. *Esti ipse vultus flebiles præfert notas,*
310 *Exprome cuius capite placemus deos.*
CR. *Fari iubes, tacere quæ suadet metus.*
OE D. *Si te ruentes non satis Thebæ mouent,
At sceptræ moueant lapsa cognatæ domus.*
CR. *Nescisse cupies, nosse quæ nimium expetis.*
315 OE D. *Iners malorum remedium ignorantiæ est.*
Itan' & salutis publicæ indicium obrues?
CR. *Vbi turpis est medicina, sanari piget.*
OE D. *Audita fare, vel malo domitus graui,
Quid arma possint regis irati scies.*
320 CR. *Odere reges dicta, quæ dici iubent.*
OE D. *Mittæris Erebo vile pro cunctis caput,
Arcana sacri voce ni retegis tuâ.*
CR. *Tacere liceat: nulla libertas minor
Arege petitur.* OE D. *Sape vel linguâ, magis*
325 *Regi atque regno muta libertas obest.*
CR. *Vbi non licet tacere, quid cuiquam licet?*
OE D. *Imperia soluit, qui tacet, iussus loqui.*
CR. *Coacta verba placidus accipias precor.*
OE D. *Vll' in pœna vocis expressæ fuit?*
330 CR. *Est procul ab vrbe lucus, ilicibus niger,
Dircea circa vallis irriguæ loca.
Cupressus altis exserens siluis caput
Virente semper alligat trunco nemus:
Curuosq; tendit quercus & putres situ*
335 *Annosa ramos: huius abruptit laus
Edax vetustas: illa iam fessâ cadens
Radice, fulta pendet alicna trabe.*

bus sequentibus Bacchum aquam, mel & lac è terra elicusse. de aqua ex Euripide supra diximus, de melle & lacte idem in Bacchis testatur:

*ἔσται δὲ λευκὸν τῶματι πόδι παρῶν,
ἀρχοῖσι δὲκ πῆλιν δῆμιον χθονί,
γαλακτὸς ἰσμοῦς ἔχει. οὐ δὲ κραιπνὸν
θύρωσι γυνεῖται μέλιτος ἕταρος ὄσαι.*

508 Lyæi. Bacchi. Ennius, in Athamante:

His erat in ore Bromius, his Bacchus pater,

Illis Lyæus vitis inuentor sacra.

Tum pariter Euan, Euius,

Ignotus iuuenum cæctus alterna vice

Inibat alacris Bacchico insultans modo.

520 *Odere reges dicta, quæ dici iubent.* nihil verius. vbiq; enim, & maximè in aulis principum, *Obsequium amicos, veritas odium parit:* & vt ait Satyric. *Accusator erit, qui verum dixerit.* Pl. Vopiscus in Aureliano refert Diocletianum dicere solitum, Imperatorem vera nescire. accidit hoc ipsorum Imperatorum vitio, qui magis impuro illo parasitorum grege, quàm viris bonis & prudentibus delectantur. exempla suppeditant, & de hac re multa Volaterranus Philolog. lib. 28. & Hieron. Cagnolus de vita boni principis nu. 96. cum seq. & Valsquius Menchacensis de succession. creatione, tomo 3. circa finem.

524 *Sape vel lingua.* non assentior reponentibus; *sape quam lingua.* nam legendo *vel*, vt in o. vulgatis legitur, eadem erit sententia quàm ipsi constituunt, & *lingua* auferendi casu sumetur. præterea in v.l. habetur *vili lingua* & *vili* ad *vel* proximè accedit, à *quam* abest longissimè. de mum sic sumitur *vel*, initio Thebaid.

— *vel sic desere infausum patrem.*

& in extremo Oedipo;

— *profuge iamduidum ocyus*

Vel adparentes —

T. Liius lib. 2. ne Romana plebs me-
“ tu perculsa, receptis in vrbe regibus, “
vel cum seruitute pacè acciperet. Non “
dissimulabo in Badiano cod. legi; *Sape*
quam lingua magis: sed ille codex mendis scætet, vt & antiqua Caietani Veneta editio. & imperitij librarij *quam* reposerunt, cum *vel* non intelligerent: aut sanè cum *vili* mendosum viderent, non aliud illis occurrit quod eius loco statuerent.

535 *Abruptit laus.* membrana obrumpit.

538 *Amara baccis laurus*, *Supradis*, testibus Dioscoride, Matthiolo, & Ruellio, desiccant & exsiccant, eoque potius quod sunt amariores. ideo Columella; *Rusáq; Palladia bacca victura saporem.* tunc enim ruta excellit, cum amarissima est. *Tilia leues*, sic Virg. 2. Georg. nec tilia leues.

539 *Paphia myrtus*, à Virgilio dicto loco sumtum epithetum.

541 *Enode*, sic Ovidius;

Enodesq; abies ———

Sic Claudianus;

Et magis enodes properat prosternere cedros.

544 *Diffusa ramis*. Cicero, in trium senatorum qui apud illum de studio disserunt eloquentiae disputationis initio: Nā hæc, inquit, me tua platanus admonuit, quæ non minus ad opacandum hunc locum patulis est diffusa ramis, quam illa, &c.

549 *Præstitit nocte locus*. hoc dicit, quia inferis occidete sole fiebat, ut superis oriente. Callixenus Rhodius: *πῆρ ἰσθμῶ οὐδὲ κρημνῶν, πῆρ τῆ ἡλίου δουρατὶς ἐκαστὸν πῆρ ἢ ἔσθλῆς ἡλίου, καὶ πῶ τῶ τῆ ἡλίου ἀρατελλοῦ ἰσθμῶν.*

55 *Tunc fossa tellus*. de scrobe seu specu loquitur effodi solito. Homer. Odyss. κ'. *ἔδρῳ δ' ὄρυξεν ὄρον τε περὺ βούτων ἰδῶ καὶ ἔδου* Apollonius Argonaut. γ'.

πυλῶν οἱ ἀρ' ἰπίθε πέδῳ ἢ ἔδρῳ ὄρυξεν

ἠήσθ' ἔλκεσ, &c. Harum meminit Lucianus, in Charonte, & Ouid. 7. Metamorph.

551 *Fuusto integit*. inferis sacrificantes nigris vestibus amiciebantur.

556 *Nigro bidentes vellere*. Inferis nigras victimas cædi consueuisse docent præcepta Apollinis apud Eusebium, Euangel. præparat. lib. 4. & Virgilius Aeneid. 6.

557 *Retro trahuntur*. hoc, quemadmodum superiorum pleraque, necnon sequentia ferè omnia, ab Homero Odyss. λ'. mutuatus videtur.

561 *Carmenq; magicum*. Ouid. 7. Metamorph.

Verba simul fundit ———

563 *Irrigat sanguis focos*. vidi qui legeret; sanguinem libat focis. eleganter quidem & admodum accommodatè, sed cõtra. o. v. l. & codicum Parisijs, Venetijs, Lugduni, Compluti, Antuerpiæ, & Basileæ excusorum auctoritatem.

564 *Solidaq; nam in hoc sacrificio hostia integra comburebatur*. Virg. AEncid. 6.

Et solida imponit taurorum viscera flammis.

Multo specum saturat cruore,

Ovidius;

pasulas perfudit sanguine fossas.

Amara baccis laurus, & tilia leues, Et Paphia myrtus, & per immensum mare Motura remos alnus, & Phæbo obuia

540

Enode zephyris pinus opponens latus. Medio stat ingens arbor, atque umbrâ graui Siluas minores urget, & magno ambitu Diffusa ramis vna defendit nemus. Tristis sub illâ, lucis & Phæbi inscius,

545

Resignat humor, frigore æternorigens. Limosa pigrum circuit fontem palus. Huc ut sacerdos intulit senior gradum, Haud est moratus, præstitit noctem locus, Tunc fossa tellus, & super rapti rogis

550

Iaciuntur ignes. ipse funesto integit Vates amictu corpus, & frontem quatit: Lugubris imos palla perfundit pedes: Squallente cultu mæstus ingreditur senex:

555

Mortifera canam taxus astringit comam, Nigro bidentes vellere, atque boues Retro trahuntur, flamma prædatur dapes, Viuumq; trepidat igne ferali pecus.

Vocat inde manes, teq; qui manes regis,

560

Et obsidentem claustra letalis lacus: Carmenq; magicum voluit, & rapido minax Decantat ore, quicquid aut placat leues Aut cogit umbras: irrigat sanguis focos:

Solidaq; pecudes urit, & multo specum Saturat cruore: libat & niueum in super

565

Lactis liquorem, fundit & Bacchum manu.

Leuá,

565 *Libat & niueum in super Lactis liquorem*. Ovidius ait:

Alteraq; inaergens tepidi carchesia lactis.

Euripides, in Oreste:

μελίεσσ' ἀπὸ γάλακτος οἰοποι τ' ἄχνη.

Virgilius AEncid. 3.

Inferimus tepido spumantia cymbis lacte.

Silius:

Fundunt mella super, Bacchiq; & lactis honorem.

566 *Fundit & Bacchum manu.*

Ovidius:

Tum super inuergens liquidi carchesia Bacchi.

Homerus Odyss. λ'.

πρῶτα μελίπρωθ, μεσίστα ὃ ἡδὲ ὄσθ,

τὸ τρίτον ἀθ' ὄσαν ———

igitur etiam aqua inurgebatur cum mulso, vino, & lacte. aliquando etiam victimæ exta oleo perfundebantur.

Virgilius:

Pingue superq; oleum fundens fumantibus extis.

Latit, canitq; rursus, & terram intuens
Grauiore manes voce, & attonita, ciet.

Latrauit Hecates turba, ter valles caue

570 Sonuere maestum, tota succusso solo
Pulsata tellus. audior, vates ait,
Rata verba fudi. rumpitur caecum chaos,
Iterq; populis Ditis ad superos datur.

Subsedat omnis silua, & erexit comam,

575 Duxere rimas robora, & totum nemus
Concusso horror: terra se retro dedit,
Gemitq; penitus: sine tentari abditum
Acheron profundum mente non aqua tulit:
Siue ipsa tellus, ut daret functis viam,

580 Comp. age rupta sonuit: aut ira furens
Triceps catenas Cerberus mouit graues.
Subito dehiscit terra, & immenso sinu
Laxata patuit. ipse pallentes deos

Vidi inter umbras; ipse torpentes lacus,

585 Noctemq; veram: gelidus in venis stetit

H. estq; sanguis: scena profiliuit cohors,

Et stetit in armis omne vipereum genus

Fratrum, cateruae dente Dirco sate,

Auidumq; populi Pests Ogygij malum.

590 Tum torua Erinnyis sonuit, & cecus furor

Horrorg; & vna quicquid aeternae creant

Calantq; tenebrae: Luctus auellens comam,

Aegreg; lapsus sustinens Morbus caput,

Gravis Senectus sibimet, & pendens Metus.

595 Nos liquit animus. ipsa, quae ritus senis.

Artesq; norat, stupuit: intrepidus parens,

Audaxq; damno, conuocat Ditis feri

Exsanguis vulgus, ilico ut nebulaeques

Volitant, & auras libero caelo trahunt.

600 Non tot caducas eduat frondes Eryx,

Nec verè flores Hybla tot medio creat,

Cum examen alio nectitur densum globo:

Fluctusq; non tot frangit Ionium mare,

Nec tanta gelidi Strymonis fugiens minas

605 Permutat hiemes ales, & calum secans,

Teperente Nilo pensat Arctoeas nives:

Quot ille populos vatis eduxit sonus.

Pauide latebras nemoris umbrosi pctunt

Animae trementes. primus emergit solo,

610 Dextra ferocem cornibus taurum premens

569 Latrauit Hecates turba. quando
Hecate malis coacta carminibus ad-
uentabat, latratus & vilulatus canum
exaudiebantur. nofter Thyeste;

Sepe latratu nemus trino remugit.

& Medea;

Ter latratus Hecate dedit ———

Apollonius:

— οὐδ' ἴδμεν ἰσχυράων

εμπεδάλαιε θρυλίσσι καὶ πύρροισι θρά-
κοιτις,

ερά τῆς ἂν ἀπύρροισι δαδῶν οὐλας, ἀμφὶ
ῥ' πῶ γα

ὄξ. ἐπιλάκη χόδοιο κωίης ἐρδῆροῖ.

adde quae dixi in Medea.

Tum valles caua. sic in vno cod. im-
presso habetur; ceteri & lib. scripti ha-
bent, ter valles caua. quae lectio sincera
est. Non obstat quod Ascensius adfert,
inferis non imparem, sed parem nu-
merum sacrum esse. nofter Poëta nam-
que ea in re non valde religiosus fuit,
in Thyeste & Medea, quemadmodum
nec Virgilius Georg. 4.

581 Triceps Cerberus. Hesiodus Cerbe-
ro quinquaginta capita tribuit, Hora-
tius & Izacius centum. Seneca Sopho-
clem, Apollodorum, Ciceroem, Ti-
bullum, & alios sequitur.

593 Lapsus. quidam antiqui libri ha-
bent lassus.

597 Damno. orbitate oculorū. timuif-
set enim & ipse si ea vidisset.

600 Non tot caducas. hanc compara-
tionem multi vsurparunt. Homer.
Iliad. 6'.

ἔσθον ἢ ἢ λιμῶνι παραμυθῶσι ἀδιδουίτε
μυελὸι ὄρατε φύλλα ἢ αἰθρία λιμῶνι ὄρη.
Virgilius Aeneid. 6.

Quam multa in siluis aestumini frigore
primo

Lapsa cadunt folia.

Claudian. lib. 2. de raptu:

Conueniunt animae quantas violentior
auster

Decuit arboribus frondes ———

605 Ales. grus. Virgilius:

— aut ad terram gurgite ab alto
Quam multe glomerantur aues; ubi
frigidus annus.

Trans pontum fugat, & terris immittit
apricis.

Lucanus lib. 5.

Strymona sic gelidum, bruma pellente;
relinquunt.

Potura te Nile grues ———

Claudianus, de bello Gildonico;

Pendula oeu parnis motura bella colo-
nis,

Ingenti clangore grues aestiua relin-
quunt

Thracia, eū tepido permutat Strymona
Nilo.

611 *Zetus*. locus iste confirmat rationem quam adscripsi Thebaid. nu. 20. ex eoque ibi videatur legendum; *Zethi iuuenius*. quod tamen affirmare non audeo.

613 *Interq. natos*. vt Homerus & Propertius, duodecim; vt Euripides, *Lazus Hermioneus*, *Apollodorus*, *Antipater Sidonius*, & noster *Seneca*, quatuordecim; vt *Sappho*, octodecim; vt *Mimnermus*, *Bacchylides*, *Pindarus*, & teste *Apollodoro*, *Hesiodus*, viginti; vt idē *Hesiodus*, sibi contrarius, (nisi si forte illa non sunt *Hesiodi*, vt putat *Aelianus*) nouemdecim; vt *Alcman*, decem; vt alij, teste *Gellio*, tradiderunt, tres; vt apud *Apollodorum*, *Herodotus*, quinque.

614 *Tuto superba*. nequit enim amplius illis orbari.

615 *Peior hac*. vnus m. s. *peior as*.

Zetus: manuq. sustinet leuâ chelym,
 Qui saxa dulci traxit Amphion sono.
 Interq. natos Tantalus tandem suos,
 Tuto superba fert caput fastu graui,
 Et numerat umbras: peior hac genitrix adest
 Furibunda Agave; tota quam sequitur manus
 Partita regem. sequitur & Bacchas, lacer
 Pentheus, tenetq. saeuus etiam nunc minas.
 Tandem vocatus saepe pudibundum extulit
 Caput, atque ab omni desidet turbâ procul,
 Celatq. semet. instat, & Stygias preces
 Geminat sacerdos, donec in apertum efferat
 Vultus opertos Laius: fari horreo,
 Stetit per artus sanguine effuso horridus,
 Pedore faedo squallidam oblectus comam,
 Et ore rabido fatur: ô Cadmi effera,
 Cruore semper leta cognato domus
 Vibrare thyrsos: enthea gnatos manu
 Lacerate potius. maximum Thebis scelus
 Maternus amor est. patria non ira deum,
 Sed scelere raperis. non graui flatu tibi
 Luctificus auster, nec parum pluuio aethere
 Satiata tellus halitu sicco nocet:
 Sed rex cruentus, premia qui saue necis
 Sceptra, & nefandos occupat thalamos patris,
 Inuisa proles: sed tamen peior parens,
 Quam gnatus; utero rursus infausto grauis,
 Egit qui in ortus semet, & matri impios
 Fetus regressit: quiq. (vix mos est feris)
 Fratres sibi ipse genuit, implicitum malum,
 Magisq. monstrum Sphinge perplexum sua.
 Te te, cruentâ sceptra qui dextrâ geris,
 Te pater inultus, vrbe cum totâ, petam,
 Et mecum Erynnes pronubas thalami traham,
 Traham sonantes verbera, incestam domum
 Vertam, & penates impio Marte obteram.
 Proinde pulsum snibus regem ocys
 Agite exulem. quacunq. funesto gradu
 Solum relinquet, vere florifero virens
 Reparabit herbas, spiritus puros dabit,
 Vitalis aura veniet, & siluis decor.
 Lethum, luesq. mors, labor, tabes, dolor,
 Comitatus illo dignus, excedent simul.
 Et ipse rapidis gressibus sedes volet.

613

620

625

630

635

640

645

650

651 *Siluis decor*. folia. Varro *Atacinus*: *Frigidus* & *siluis* aquilo decussit honore.

661 *Toringalis*. sententia est; matrem non duxi, quia *Merope*, (quam matrem suam esse credebat) adhuc matrimonio iuncta est *Polybo* (cum patre suum opinabatur esse) qui quoniam adhuc viuit, patrem non interfeci; ac ne *Laium* quidem, qui diu mortuus fuit, priusquam *Boeotiam* vidi. Mentitur ergo *Tiresias*. at cur mentiat vir fide dignus; quia, inquit, à *Creonte* ad id inductus fuit, vt me regno pulso ipse *Creo* rex fiat.

655 Effugere nostras: sed graues pedibus moras
Addam, & tenebo: reptet incertus via,
Baculo senili triste pre.tentans iter.

Præripite terras: auferam celum pater.

OED. Et ossa & artus gelidus inuasit tremor.

660 Quicquid timebam facere; fecisse arguor.

Tori iugalis abnuuit Merope nefas,

Sociata Polybo. sospes absoluit manus

Polybus meas: vterque defendit parens

Cadem, stuprumq; quis locus culpæ est super?

665 Multo antè Thebæ Laium amissum gemunt.

Bæota gressu quàm meo tetigi loca.

Falsusne senior, an Deus Thebis grauis?

Iam iam tenemus callidi socios doli.

Mentitur ista præferens fraudi deos

670 Vates, tibiq; sceptræ despondet mea.

CR. Egon' vt sororem regiã expelli velim?

Si me fides sacrata cognati laris

Non contineret in meo certum statu:

Tamen ipsa me Fortuna terreret, nimis

675 Sollicita semper. liceat hoc tuto tibi

Exuere pondus, ne recedentem opprimat.

Iam te minore tutior pones loco.

OED. Hortaris etiam, sponte deponam vt mea

Tam grauia regna? CR. suadeam hoc illis ego;

680 In vtrumque quis est liber etiam nunc status:

Tibi iam necesse ferre fortunam tuam.

OED. Certissima est regnare cupienti via, "

Laudare modica, & ocium ac somnum sequi. "

Ab inquieto sepe simulatur quies. "

685 CR. Parùmne me tam longa defendit fides?

OED. Aditum nocendi perfido præstat fides.

CR. Solutus onere regio, regni bonis

Fruor, domusq; ciuium cœtu viget,

Nec vlla vicibus surgit alternis dies;

690 Quã non propinqui munera ad nostros lares

Sceptri redundant; cultus, opulentiæ dapes,

Donata multis gratiã nostrã salus,

Quid tam beatæ deesse fortunæ rear?

OED. Quòd res se cunctæ non habent vquam
modum. "

695 CR. Incognita igitur vt nocens causa cadam?

OED. Num ratio vobis reddita est vitæ meæ?

Num audita causa est vobis Tiresiæ? tamen

687 Solutus, hoc argumentum, quo Creonatur Oedipo fidem facere à regnandi cupiditate alienum esse se, abs Sophocle in Oedipo tyranno translaturum est. quò pertinent hæc Hystiæ apud Herodotum libro quinto: τι εἴ ἀν ἐπιδημιὸς, τίσι μὲν ταύτην περὶ αἰ ἐδίδετο; τὴν πᾶσα μὲν αἰτῶσα ἔσται αὐτῶν, καὶ τῶν ἐπὶ αὐτοῖς αἰσθημάτων ἰσχυρῶς ἀξιώμας;

Sontes videmur: facitis exemplum, sequor.

CR. Quid si innocens sum? OED. dubia pro certis
solent

Timere reges. CR. qui pauet vanos metus, "706

Veros fatetur. CED. quisquis in culpa fuit "

Dimissus, odit omne quod dubium putat. "

CR. Sic odia fiunt. OED. odia qui nimium timet, "

Regnare nescit: regna custodit metus. "

CR. Qui sceptrā duro saeuus imperio regit, 705

Timet timentes, metus in auctorem redit.

OED. Seruate fontem saxeo inclusum specu,

Ipse ad penates regios referam gradum.

CHORVS.

Anapaestici, Choriambici, Sapphici, Tro-
chaici & Iambici inter se mixti
& confusi.

Non tu tantis causa periclis, 710

Non hac Labdacidas premunt

Fata: sed veteres Deum

Ire sequuntur. Castalium nemus.

Vmbra Sidonio praebuit hospiti,

Lauitq; Dirce tyrios colonos:

Vt primum magni natus Agenoris 715

Fessus per orbem furta sequi Iouis,

Sub nostrae ramis constitit arboris,

Pradonem numerans suum,

Monitūq; Phæbi iussus erranti

Comes ire vacca; quam non flexerat 720

Vomer, aut tardi iuga curua plaustris

Deseruit fugas, nomenq; genti

Inauspicata de bove tradidit:

Tempore ex illo noua monstra semper

Protulit tellus: aut angnis imis 725

Vallibus editus, annosa supra

Robora sibilat, supraq; pinus,

Supra Chaonias celsior arbores

Ceruleum erexit caput,

Cum maiore sui parte recamberet. 730

Aut facta tellus, impio partu

Effudit arma.

Sonuit reflexo clasicum cornu,

Litusq; adunco stridulos cantus

Elisit ere, ante non lingua 735

Alias

706 Timet timentes. Laberius;
Necesse est multos timent, quem multi
timent.

715 Natus Agenoris. totus iste chorus
ex Ouidij 3. Metam. comode poterit
explicari.

716 Furta sequi Iouis. Ouidius:
Orbo pererrato (quis enim deprendere
posset

Furta Iouis?) profugus, &c.
718 Pradonem numerans. alij libri co-
uinent, pradonem memorans; alij prado-
nes memorans. quarum lectionum in-
terpretationem pete à Bernardino.
mihi placet prima lectio, & nume-
rans pradonem, interpretor interualla
locorum, & temporis spatia furta Io-
nis sequendo emensa.

719 Monitūq; Phæbi. Ouidius;
Bos tibi, Phæbus ait, solis occurret in
aruis,

Nullum passa iugum, curuiq; immu-
nis aratri:

Hac duce carpe vias, & qua requie-
uerit herba,

Moenia fac cœdas, Batiāq; illa vocato.

Vix bene Castalis Caelinus descende-
rat aratro,

Incusfoditam lentè videt ire iuuen-
cam,

Nullam seruitū iugum ceruicæ eren-
nem.

723 Supra Chaonias. Ouidius:
Ac media plus parte leuis erectus in
auras

Despicit omne netum

*Alia, & arma vocis ignota
Clamore primum hostico experti,
Agmina campos cognata tenent:
Dignaq; tacto semine proles*

740 *Fno. et. utem permensa die,
Post luciferi nata meatus,
Ante Hesperios occidit ortus.
Horret tantis aduena monstris,
Populiq; timci bella recentis,*

745 *Donec cecidit seuu inuentus,
Genitrixq; suo reddi gremio
Modò productos vidit alumnos.
Hac transferit ciuile nefas:
Illa Herculee norint Thebe*

750 *Prælia fratrum.
Quid admei fata nepotis,
Cum viuacis cornua cervi*

747 *Modò productos. Ouidius:*

— exspirat modò quas acciperat auras.
Ista Cadmi fabula egregium vitæ specimen præferte videtur. Agenor Græcis virum strenuum significat. idèoque Cadmum huius filium dicentes, indicantur fortes fortibus creati, nec imbelles columbas ferocem aquilam progenerare, quippe Cadmus à paternis virtutibus nõ degenerauit, sed difficillimū virtutis iter ingressus fuit, vt verā gloriam, quæ summo bono cohæret, assequeretur. hæc illa est Europa, cuius inueniendæ causa pater illum domo ablegauit. foris nimirum peregrinantes, quàm domi sedentes, rerum cognitionem assequimur. Vlysses ille tam sapiens non fuisset, nisi multorum mores hominū nouisset, nisi multas prouincias peragrasset. Summum bonum, quod quærimus, in Dei contemplatione homines sapientissimi posuerunt: ideo Europam Iuppiter fingitur rapuisse. fuit perquam arduum illam inuenire. quod cum Cadmus præuideret, cogitans antequam quid incipiamus, consultò; & cum consuluerimus, maturè factò opus esse; vtrumque præstitit. nam & Apollinem

From-

consultuit; & quæcumque iubebat, fecit diligentissimè. quo docemur omnium virtutum præcepta à diuinis philosophiæ sanctissimæ traditionibus haurire; & quæ nescierimus, ex alijs discere non vereri. nescire enim non est inhonestum, sed nolle discere tam turpe est quàm quod turpissimū. Itaq. Cadmum imitabimur, cui responsum fuit, bonem ducem sequeretur. Quò mehercle more Delphicus Deus, hoc est, ambigè & obscurè, respondit. verùm, quia audere cœpi, ne hoc quidem silètio præteribo. credo dicere voluit, Cadmo in suscepto itinere multos labores exantlandos, multa pericula superanda, multa ferenda, multa facienda, sudandum algendūque, priusquam optatam metam contingeret: eam ob rem animum suum continua exercitatione planè subigeret, donec fortitudinem sibi cõpararet; cuius ope, auxilio facillimum fuit draconem Direes custodem superare, nullòsq; ipsius dentes terræ mandare: hoc est, vt interpretor, fortitudini & iustitiæ temperantiã adiungere; sine quibus illa non modò laudabilis non est, sed vitij etiam ac sceleris naturam induit. Vir fortis debet ante omnia prauas animi cupiditates comprimere; quas draconem interpretor; neque hoc tantùm, sed debet etiam ex iustitiæ præceptis viciniquæ suum tribuere; dentes scilicet draconis ferere, & animalis maximè terrestri portionem non minimam terræ matri ipsius (nam hæc à poetis monstrorum mater fingitur) restituerè, hoc est, fortitudinem tẽperantia & iustitia condire debet hæc illum bonis amabilem, malis inuisum reddent. vnde illorum inuidia nascetur, qui nequeunt alienam virtutem ferre quorum vt insidias effugiat, minas, calumnias, & gladios retundat, vtque ab illis latere te &o discedat, hoc opus, hic labor est. non iustitia, non temperantia, non fortitudo satis illum tueri possint: accedat oportet prudentia; qua duce Cadmus noster hos viperino dente genitos terrigenas sic in semetipfos concitet, vt in suamet viscera feruim conuertant, seculum vt bellum gerant, quæ inuidiæ conditio est. nam, vt ait quidam

Liuor tabificum malis venerum,

Lata his vorat osibus medullas,

Et totum bibit artubus cruorem.

Quod quisque firit, inuidiq; forti

Vt debet, sibi poena semper ipse est.

rostitis cetera. iccirco ex draconis dentibus natos, mutuis mox vulneribus cõcidisse, commentu poetæ fuerunt. propter harum verò virtutum concordiam & consensum, qui in eo erat, Cadmum Harmoniam vxorem duxisse, eãque potitum à Ioue in campos Elysios translatum ferunt: quo nihil aliud indicantur quàm hæc virtutum coniunctione veram beatitudinem, in qua est summum illum Philosophorum bonum, comparari.

751 *Cadmei fata nepotis. Ouid. Metam. 4.*

Primus nepos inter res tot tibi Cadme secundas

Causa fuit luctus, alienaq; cornua fronti

Addita, velsq; canes satiati sanguine herili.

hanc s. bulam aliàs explicui ex Placiadis sententia, quam video prius Palæphati fuisse.

752 *Viuacu cornua cervi. Ouidius:*

Du: sp' ijsò capiti viuacis cornua cervi.

Virgilius:

— — — ramosa Mecon viuacis cornua cervi.

Ausonius, eidyli. 9.

Ter viros deciesq; nouem superexit in annos

Iusta senescitum quos imples vita virorum:

Hos nouis superat viuendo garrula cornix,

Et quater egreditur cornuæ feræ a cervus.

de cetorum ætate vide I linium libro 7. cap.

48. & Solinum cap. 21.

Cervi ceruinorum cornuum similitudine, iuxta Varronem & Seruium, furcæ, quibus rustici casus suas stabiliunt, cerui vocantur. vnde Virgilius ecloga 2.

Aique humiles habitare casus, & figere ceruos.

hos in castrorum quoque munitiõnibus adhiberi solitos patet ex Iulij Cæsaris cõmentar. de bello ciuili & Gallico: eosque nobis pictos proposuit Ioannes Iucundus Veronensis. apud Tibullum verò lib. 4. ad Messallam, horum mētiõnem factam existimo, & legi debere

*Nam tenon alius belli tenet aptius artes,
Quã deceat tutam castris præducere fossam,
Qualiter aduersos hosti defigere ceruos,
Quemve locum aucto melius sit claudere vallo.*

760 In vnda. Ouidius:

Vt verò vultus & cornua vidis in vnda.

763 Nimum saui diua pudoris. quare vt imitem ac crudelem Dianam elegantissimo carmine Fr. Ducatus 1. carminum exagiraui.

772 Phocæ trifidas. istud Oedipi & Iocastæ colloquium magnã ex parte à Sophocle in Oedipo tyranno accepit.

776 Inter iuuenem senemq;. Ouidius Metamorph. 12.

huic atas inter iuuenemq; senemq;.

788 Animam enilem mollis exsoluit sopor, quia, vt ait Sophocles,

ομηκεσ̄ παλαζ̄ σ̄μικατ̄ ἀνάξει ποτ̄ι.

Themistius: *εστ̄αρωσ̄ν̄ ἡδ̄ εἰμῑν̄ ὁ γεροπικ̄ος διατάξ̄ς, ὁ β̄βαῑν̄ ἡ γ̄ρη̄ σαυζ̄γ̄ῑον̄ ἐστ̄ι. ὁ τ̄ῶν̄ ν̄ῑων̄.*

Cato apud Ciceronem, in dialogo de senectute; *Quid est autem tam secundum naturam quam senibus emori: quod idẽ contingit adolescentibus adulescente & repugnante natura. Itaque adolescentes moi mihi videntur; vt, cum aquæ multitudi- ne vis flammæ opprimitur: senes autem; sicut sua sponte, nulla adhibita vi, consumtus ignis extinguitur. Et quasi poma ex arboribus, si cruda sunt, vi auelluntur; si matura & cocta, decidunt: sic vitam adolescentibus vis aufert, senibus maturitas.*

*Frontem ramis texere nouis,
Dominumq; canes egere suum?
Præceps siluas montesq; fugit
Citius Actæon, agiliq; magis
Pede per saltus & saxa vagus
Metuit motas zephyris plumas,
Et que posuit retia vitat:
Donec placidi fontis in vnda
Cornua vidit, vultusq; feros,
Vbi virgineos fouerat artus
Nimum saui diua pudoris.*

755

760

765

770

775

780

790

ACTVS QVARTVS.

OEDIPVS. IOCASTA.

OED. *Curas reuoluit animus, & repetit mentus,*

Obiisse nostro Laium scelere autumant Superi, inferiq;: sed animus contra innocens, Sibiq; melius, quam deis notus, negat.

Redit memoria tenuè per vestigium, Cecidisse nostri stipitis pulsu obuiam, Datumq; Diti, cum prior iuuenem senex

Currus superbus pelleret, Thebis procul; Phocæ trifidas regio quã scindit vias.

Vnultima coniux explica errorem precor. Quæ spacia moriens Laius vitæ tulit, Primone in suo viridis, an fracto occidit?

IO. *Inter iuuenem, senemq;: sed propior seni.*

OED. *Frequens tunc turba regium cinxit latas?*

IO. *Plures scellit error ancipitis viæ, Paucos fidelis curribus iunxit labor.*

OED. *Aliquisne cecidit regio fato comes?*

IO. *Vnum fides virtusq; consortem addidit.*

OED. *Teneo nocentem: conuenit numerus, locus:*

Scd tempus adde. IO. decima iam metitur seges.

SENECX. OEDIPVS.

SE. *Corinthius te populus in regnum vocat Patrium, quietem Polybus æternam obtinet.*

OED. *Vt undique in me saua fortuna irruit. Ediffere agetum, quo cadat fato parens.*

SE. *Animam senilem mollis exsoluit sopor.*

OED. *Genitor sine vllâ cæde defunctus iacet.*

Testor, licet iam tollere ad cælum piẽ

Puras, nec vlla scelera metuentes, manus.

- Sed pars magis metuenda fatorum manet.*
 SE. *Omnem paternâ regna discutient metum.*
 OED. *Repetam paternâ regna, sed matrem horreo.*
- 795 SE. *Metuis parentem, quæ tuum reditum expetēs*
Sollicita pendet? OED. ipsa me pictas fugat.
 SE. *Viduam relinques? OED. tangis en ipsos metus.*
 SE. *Effare, mersus quis premat mentem timor.*
Præstare tacitam regibus solco fidem.
- 800 OED. *Connubia matris Delphico admonitu tremo.*
 SE. *Timere vana desine, & turpes metus*
Depone, Merope vera non fuerat parens.
 OED. *Quod subditui premium gnati petiit?*
 SE. *Regum superbam liberi astringunt fidem.*
- 805 OED. *Secreta thalami, fare, quo excipias modo.*
 SE. *Hæc te parenti paruulum tradunt manus.*
 OED. *Tu me parenti tradis? at quis me tibi?*
 SE. *Pastor nuosq; sub Cithæronis ingo.*
 OED. *In illa temet nemora quis casus tulit?*
- 810 SE. *Illo sequebar monte cornigeros greges.*
 OED. *Nunc adice certas corporis nostri notas.*
 SE. *Forata ferro gesseras vestigia,*
Tumore nactus uomen, ac vitio pedum.
 OED. *Quis fueris ille, qui mecum dono dedit*
- 815 *Corpus, requiro. SE. regios pauit greges,*
Minor sub illo turba pastorum fuit.
 OED. *Eloquere nomen. SE prima læguescit senū* “
Memoria, tongo lassa sublabens fitu. “
 OED. *Potēsne facie noscere ac vultu virum?*
- 820 SE. *Fortasse noscam: saepe iam spacio obrutam*
Leuis exoletam memoriâ renocat nota.
 OED. *Ad sacra & aras omne compulsum pecus*
Duces sequantur: ite properè, accersite
Famuli, penes quos summa consistit gregum.
- 825 SE. *Sine ista ratio, siue fortuna occulit;*
Latère semper patere, quod latuit diu.
Sepe eruentis veritas patuit malo.
 OED. *Malum timeri maius his aliquod potest?*
 SE. *Magnum esse, magnâ mole quod petitur, scias.*
- 830 *Concurrit illinc publica, hinc regis salus,*
Vtrimque patria: contine medias manus.
Vt nil laceffas, ipsa se fata explicant.
Non expedit concutere felicem statum. ”
 OED. *Tuò mouetur, quicquid extremo in loco est.* “
- 835 SE. *Nobilius aliquid genere regali appetis?*

806 *Hæc te parenti. hæc quoque & sequentia pend omnia qui cum Sophocle, in Oed. tyranno, contulerit, non aliunde sumra deprehendet.*

813 *Tumore nactus nomen, ac vitio pedū.*
 Euripides in Phæniis;

Ἰδὼν βυβλόων ἀνδρῶν βρίας,
 στυρῶν εὐδρεῖα κίτρα ὀργαίης εἰ μόνον,
 ἔδωκεν ἔλλασι λούμαζεν Ὀδύπῳ.

fiquidem antea Iocastus vocabatur. sic enim legitur in Suda lexico.

817 *Prima læguescit senum memoria.*
 Aristoteles, in lib. de memoria, senes negat memoriâ valere. à T. Liiuo lib. 5. inducitur Licinius senectutis incommoda recensens his verbis: *Vires corporis affectæ, sensus oculorum* “
atq; auriam hebetes, memoria labat, “
vigor animi obtusus. Sed & Seneca “
pater, à quo fortassis noster hæc de-
sumsit, lib. 1. controuersiarū, ita scrip-
sit: Cū multa iam mihi ex me de-
fiderāda senectus fecerit, oculorum “
aciem retuderit, aurium sensum he-
betauerit, neruorum firmitatem fa-
rigauerit; inter ea quæ retuli, me-
moria est, res ex omnibus partibus “
animi maximè delicata & fragilis, “
in quam senectus primū incurrit. “
 825 *Latère, &c. contra curiositatem*
 “
 locus hic est, qua de re elegans Plutar-
 chi liber existat.

Ne te parentis pigeat inuenti vide.

OED. *Nec pœnitendi sanguinis queram fidem.*

Sed nosse certum est. ecce grandæuus senex,

Arbitria sub quo regij fuerant gregis,

Phorbas. refer sine nomen, aut vultum senis?

849

SE. *Arridet animo forma: nec notus satis,*

Nec rursus iste vultus ignotus mihi.

Regnum obtinente Laio, famulus greges

Agitasti opimos, sub Citheronis plagâ.

PHORBAS. SENEX.

OEDIPVS.

PH. *Latus Citheron pabulo semper nouo,*

845

Æstiuâ nostro præta summittit gregi.

SE. *Nosci sine memet? p. dubitat anceps memoria.*

OED. *Huic aliquis à te traditur quondam puer?*

Effare. dubitas? cur genas mutat color?

Quid verba quaris? veritas odit moras.

850

PH. *Obducta longo temporum tractu mones.*

OED. *Fatere, nec te cogat ad verum dolor.*

PH. *Inutile isti munus infantem dedi.*

Non potuit ille luce, non celo frui.

SE. *Procul sit omen: viuit, & viuat precor.*

855

OED. *Superesse quare traditum infantem negas?*

PH. *Ferrum per ambos tenuè transactum pedes*

Ligabat artus: vulneri innatus tumor,

Puerile fœda corpus crebat lue.

859 *Lues. in o. m. f. legitur, lue.*

SE. *Quid queris ultra? fata iam accedunt propè.*

860

OED. *Quis fuerit infans, edoce. PH. prohibet fides.*

OED. *Huc aliquis ignem flamma iam excutiet fidem,*

Per tam cruentas vera querenti vias.

PH. *Ignosce, queso. si ferus videor tibi,*

Et impotens: iam parta vindicta in manu est.

865

OED. *Dic vera; quisnam, quòve generatus patre,*

Quâ Matre genitus? PH. coniuge est genitus tuâ.

OED. *Dehisce tellus, tuq; tenebrarum potens,*

In tartara ima rector umbrarum rape

Retro reuersas generis ac stirpis vices.

870

Congerite ciues saxa in incestum caput,

Maclate telis: me petat ferro parens,

Me natus, in me coniuges arment manus,

Fratresq; & æger populus creptos rogis

Iaculetur ignes. seculi crimen vagor,

875

Odiûm deorum, iuris exitium sacri.

871 *Infandum caput. Tosanus cod. m. f. inuestam caput.*

*Qua luce primum spiritus hausit rudes,
Iam morte dignus. redde nunc animos parens.
Nunc aliquid aude sceleribus dignum tuis.*

880 *I, perge, propero regiam cursu pete,
Gratare matri, liberis auct. à domo.*

881 *Liberis aucta domo. plerique v. l. li-
beris auctam domum. Egnian. vt vulgati.*

C H O R V S.
Choriambici.

*Fata si liceat mihi
Fingere arbitrio meo:
Temperem zephyro leui*

885 *Vela, ne presse graui
Spiritu antennae tremant:
Lene, sed modicum fluens
Aura, nec vrgens latus,
Ducat intrepidam ratem:*

890 *Tuta me mediâ vehat
Vita, decurrens viâ.*

*Cnosium regem timens,
Alta dum demens petit,
Artibus fidens nouis,*

895 *Certat & veras aues
Vincere, ac falsis nimis
Imperat pennis puer,
Nomen eripuit freto.*

Callidus medium senex

900 *Dedalus librans iter,
Nube sub mediâ stetit,
Alitem exspectans suum:*

*Qualis accipitris minas
Fugit, & sparsos metu*

905 *Colligit fetus auis:*

*Donec in ponto manus
Mouit implicitas puer,
Comes audacis vie.*

Quicquid excessit modum,

910 *Pendet instabili loco.*

*Sed quid hoc? postis sonat,
Mæstus & famulus manu
Regius, quassat caput.
Ede, quid portes noui.*

892 *Cnosium regem timens. Prosequitur
Dedali & Icaris fabulam; quæ (iuxta Luciam
in imaginib.) indicat omnibus actionibus
mediocritatem adhibendam, ne, dum ni-
mis alta petimus, decidamus; vel dū ter-
renis cogitationibus inhæremus; nunquã
attollamur. illa enim prudētis patris præ-
cepta,*

*Me pennis sectare datis, ego prauius ibo,
Sis tibi cura sequi, me duce tutus eris.
Nam siue athenas vicino sole per auras
Ibimus, impatiens cera calor is eris:
Siue humiles propiore freto inctabimus
alas,
Mobilis a quoreis penna madescet aquis.
Inter utrumque vola.*

hec, inquam, annon cum Horatianis illis,
ad Licinium, planè conueniunt?

*Rectius visus, Licini, neque altum
Semper vrgendo, neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Litus iniquum.*

*Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsolei
Sordibus recti, caret inuidenda
Sobrius aula.*

& quæ eadem oda, quæ est 20. lib. 2. Car-
minum, sequuntur.

898 *Nomen eripuit freto Varronem sequi-
tur, qui, Solino teste, tradidit Icarium ma-
re ab Icaro nominatum, quod & Ouidio
lib. 2. de arte amandi placuit. Sed An-
droctas Tenedius, in nauigatione Propo-
tidis, ab vna Cycladum, quæ Macris &
Icarus vocabatur, appellatum fuisse, scri-
psit.*

911 *Postis sonat. in omnibus membranais
scribitur; Postes sonant.*

ACTVS

Prædicta postquam fata, & infandum genus 915
 Deprendit, ac se scelere conuictum OEdipus
 Damnauit: ipse regiam infectus potens
 Inuisa propero tecta penetravit gradu.
 Qualis per arua Libycus insanit leo,
 Fuluam minaci fronte concutiens iubam: 920
 Vultus furore toruus, atque oculi truces,
 Gemitus, & altum murmur, & gelidus fluit
 Sudor per artus, spumat, & voluit minas,
 Acmersus aliè magnus exundat dolor.
 Secum ipse saeuis grande nescio quid parat, 925
 Suisq; fatis simile. Quid pœnas moror?
 Vt hoc scelerum peccus aut ferro petat.
 Aut feruido aliquis igne vel saxo domet?
 Que Tigris, aut que sana visceribus meis
 Incurret ales? ipse tu scelerum capax 930
 Sacer Cithæron, vel feras in me iuis
 Emitte siluis, mitte vel rabidos canes:
 Nunc redde Agauen. anime quid mortem times?
 Mors innocentem sola fortuna eripit. 935
 Hac fatus, aptat impiam capulo manum,
 Ensemq; ducit. itâne tam magnis breues
 Pœnas sceleribus soluis: atque vno omnia
 Pensabis ictu? moreris? hoc patri sat est.
 Quid deinde matri? quid malè in lucem editis
 Gnatis? quid ipsi, que tuum magna luit 940
 Scelus ruina, flebili patriæ dabis?
 Soluenda non est illa, qua leges ratas
 Natura in vno vertit Oedipede. nouos
 Commenta partus. supplicij eadem meis
 Nouetur. iterum viuere, atque iterum mori 945
 Liceat, renasci semper; ut toties noua
 Supplicia pendas. vtere ingenio miser.
 Quod sepe fieri non potest, fiat diu.
 Mors eligatur longa: queratur via,
 Qua nec sepultis mistus, & viuus tamen 950
 Exemptus erres. morere, sed citra patrem.
 Cunctaris anime? subitus an vultus grauat
 Profusus imber, ac rigat fletu genas?
 Et flere satis est? hæc tenus fundent leuicæ
 Oculi liquorem? sedibus pulsi suis 955
 Lachrymas sequantur: hi maritales statim

920 Fuluam. fuluus propriè leonum color est. Lucretius;
 corpora fulua leonum.

Virgilius:
 fuluq; insternor pelle leonis.

Tibullus:
 Armenias Tigris, & fuluas ille leanas.

926 Suisq; fatis simile. duo libri scripti;
 suisq; factis simile.

933 Profusus. vnus lib. scrip profusus.
 936 Maritales oculis. sic Apuleius lib. 2. de asino; istos amatores tuos oculos. Maritales autem vocat; quia oculis, qui sunt in amore duces, vt scribit Nonnus Dionysius i. sub finem, & ἰ & λδ' & μδ. matris amorem hauserat, amatam sibi matrimonio copulauerat. Sic Philostratus oculos amoris δαδέχους nominauit his verbis: δὲ καὶ δαδέχοι ἔρωτος, πρώτοι μὲν ἡμῶν τὸ κάλλος ἐκπερὶνάσσει. Euripides, in Hippolyto:

ἔρω: ἔρω, ὁ κατ' ὀμμοῦται
 εἰς ἄλλο ποῦτο, εἰς ἄλλο γλυκῆται
 ψυχῆ χεῖται, &c.

Plato; ἡμεῖς δὲ τὸ δὴ ἔρωτον ἀπ' ἴσου ἐκ ἀπ-
 πως, ἐπ' ἀρχῆν μὲν ἔρωτος ἔρωσι: μάλιστα δὲ
 πάθος, ἐλπίς, ἡδονή, & ἄλλοι τῶν ἐπιθυμιῶν
 δυνάμει. Philæmon.

ἔρωτοι πάντες πᾶσι, ἄτ' ἰδαίμεθα,
 ἄτ' ἐπιθεσόμεθα ἐπ' ἑς ἡμῶν ἀπέπειται,
 ἔπο γήϊον ἀνὰ πύργῳ ἔρωτι.

Lucianus, in dialogo ἔρωτες scribit: ἔρωτος
 πρῶτον ἰχθὺς βαδύδου ὄψις, testatur idem Aristoteles lib. 9. Eth. Nicomach. c. 5. Athenæus quoque li. 1. 3. ex Licymnij Chij, & aliorum auctoritate docet amatores oculos potissimum inspicere, in oculis itaque debere amoris sedem constitui: Causa fortassis, insita cuique φιλαυτία: in oculis verò aliorum nostram cernimus imaginem. his adde quæ scripsi Hercules Octauum num. 452.

*Fodiantur oculi. dixit, atque irâ furit.
Ardent minaces igne truculento genæ,
Oculiq; vix se sedibus retinent suis.*

96° *Violentus, audax, mutus, iratus, ferox.*

*Tantum cruentus gemit, & dirum fremens
Manus in ora torfit: at contrâ truces
Oculi steterunt, & suam intenti manum
Vltro insequantur, vulneri occurrunt suo.*

96½ *Scrutatur avidus manibus vncis lumina,
Radice ab imâ funditus vulsos simul
Euoluit orbes: hæret in vacuo manus,
Et fixa penitus unguibus lacerat canos
Alitè recessus luminum, & inanes sinus:*

97° *Senitq; frustra, plusq; quàm sat est furit.
Tantum est periculum lucis. attollit caput,
Causq; lustrans orbibus cæli plagas,
Noctem experitur: quicquid effossis malè
Dependet oculis, rumpit, & victor deos*

97½ *Conclamat omnes. parcite en patrie, precor:
Iam iussa feci, debitas pœnas tuli,
Inuenta thalamis digna nox tandem meis.
Rigat ora fœdus imber, & lacerum caput
Largum reuulsis sanguinem venis vomit.*

C H O R V S.

Anapæstici.

98° *Fatis agimur, cedit fatis.*

*Non sollicitæ possunt curæ
Mutare rati stamina fusi:
Quicquid patimur mortale genus,
Quicquid facimus, venit ex alto:*

98½ *Servatq; sive decreta colus
Lachesis: durâ reuoluta manu,
Omnia certo tramite vadunt:
Primusq; dies dedit extremum.
Non illa Deo vertisse licet,*

99° *Quæ nexa suis currunt causis.
It cuique ratus, prece non ullâ
Mobilis, ordo multis ipsum
Timuisse nocet: multi ad fatum
Venere suum, dum fata timent.*

99½ *Sonuere fores, atque ipse suum
Duce non ullo molitur iter,
Luminis orbis,*

96½ *Scrutatur.* Staius, in Thebaide, de OEdipo:

*Impia iam merita scrutatus lumina dexi
tra.*

967 *Euoluit orbes.* Ouid. 2. Metam.
*Vertis ad hunc torui Dea bellica lumina
orbis.*

Prudentius Cathemerinâ, hymno 9.
*Mox apertis hac medela lux reducta est
orbibus.*

hoc est oculis; qui quodammodo orbe,
& quasi circulo circumscribuntur. ideo
Græci κύκλις appellatur, Sophocles, in
Oedipotyranno:

ἄρραταίισα ἀρρα τῶν αὐτοῦ κύκλων.

98° *Fatis agimur,* &c. Stolidi veteres
non poëtæ tantum (Homerus Iliad. 9.
Apollon. Argonaut. 4. Euripides in Io-
ne, Aeschylus in Prometheus vinceto, Vir-
gilius lib. 10.) sed etiam teste Cicerone
lib. de fato, & lib. 2. de diuinat. ex Philo-
sophis Democritus, Heraclides, Empe-
docles crediderunt cuncta fato fieri,
quod pertinet illud:

*Quod fore paratum est, id summum ex-
superat Iouem.*

idipsum scribunt Herodotus in Clio, Lu-
cianus in Ioue ἰλιχοῦς, & Lilius lib.
78. Sed, ut inquit D. Gregorius in Ho-
milia Epiphaniæ, absit à cordibus fide-
lium, ut fatum aliquid esse dicant. Ac
in vniuersum de fato, an sit, in quo sit,
quibus imperet, an inuitabile sit, dis-
seruit Iacob. Carpentarius commenta-
rijs in Alcinoû de doctrina Platonis cap.
19. digressione vndecima.

998 Bene habet, peractum est. Medæ actu

5. Bene est, peractum est.

Agamemn. actu 5.

Habet, peractum est.

Herc. Oetæo, actu 4.

Gemit peractum est.

& actu 5.

Habet, peractum est.

1006 Cadmea mater. Agauæ.

1017 Solem animum. In plerisque manu-
legitur solem alium. sic Virgilius:

Atque alio patriam querunt sub sole incen-
tem.

Horatius:

— quid terras alio calentes
Sole mutamus?

1018 Mundum. mundi appellatione præ-
ter totum, singulas etiam partes venire ad-
monui. nunc addo & aliam significationem.

“ Sex. Pompeius scribit: Mundus, ut ait Ca-
“ pito Atteius in lib. sexto Pontificali, ter
“ in anno patere solet, diebus his, postridie
“ Volcanalia & A. D. tertium non. Octob.
“ & A. D. Sextum Id Nouem. Qui quid ita
“ dicatur, sic refert Cato, in commentariis
“ iuris ciuilibus. Mundo nomen impositum est
“ eo mundo qui supra nos est. Forma enim
“ eius est, ut ex iis qui intrauerunt cogno-
“ scere potui, ad similes illi. eius inferiorem
“ partem, veluti consecratam Diis Mani-
“ bus, clausam omni tempore, nisi iis die-
“ bus, qui superscripti sunt, maiores tenuerunt:
“ quos dies etiam religiosos iudica-

OED. Bene habet, peractum est. iusta persolui patri.

Iuuant tenebre. quis Deus tandem mihi

Placatus, atrâ nube perfundit caput? 1000

Quis scelera donat? conscium euasi diem.

Nil parricida dextere debes tue:

Lux te refugit. vultus OEdipodem hic decet.

CH. En ecce rapido seuâ profluit gradu

Iocasta vecors: qualis attonita & furens 1005

Cadmea mater abstulit gnato caput,

Sensitq; raptum. dubitat: afflictum alloqui

Cupit, pauctq; iam malis cessit pudor.

IO. Cupiunt, & horrent ora. nam quid te você?

Gnatumne? dubitas? gnatus es, gnati pudet. 1010

Immitis oro gnate, quò auertis caput,

Vacuosq; vultus? OED. quis frui tenebris vetat?

Quis reddit oculos? matris, en matris sonus.

Perdidimus operam. congredi fas amplius

Haud est. nefandos diuidat vastum mare, 1015

Dirimatq; tellus abdita: & quisquis sub hoc

In alia versus sidera, ac solem animum

Dependet orbis, alterum ex nobis ferat.

IO. Fati ista culpa est, nemo sit fato nocens. “

OED. Iâ parce verbis mater, & parce auribus. 1020

Per has reliquias corporis trunci precor,

Per inauspicatum sanguinis pignus mei,

Per omne nostri nominis fas & nefas.

IO. Quid anime torpes? socia cur scelerum dare

Pœnas recusas? omne confusum perit 1025

Incaesta per te iuris humani decus.

Morere, ac nefastum spiritum ferro exige.

Non si ipse mundum concitans diuim pater

Corusca seuâ tela iaculetur manu,

Vnquam rependam sceleribus pœnas pares, 1030

Mater nefanda. mors placet, mortis via

Queratur: agedum commoda matri manum.

Si parricida es; restat hoc operi vltimum,

Rapiatur ensis. hoc iacet ferro meus

Coniux. quid illum nomine haud vero vocas? 1035

Socer est. utrûmne pectori infigam meo

Telum, an parenti conditum iugulo imprimam?

Eligere nescis vulnus: hunc dextra, hunc pete

Vterum capacem; qui virum & gnatum tulit.

1040 CH. *Iacet perempta, vulneri immortuus manus,*
Ferrumq; secum nimius eiecit cruor.

OED. *Te fatidice, te presidem veri Deum*
Compello, solum debui fatis patrem:
Bis parricida, plusq; quam timui nocens,

1045 *Matrem peremi: scelere confecta est meo.*
O Phœbe mendax! fata superavi impia.
Pauit ante gressu sequere fallaces vias,
Suspensa plantis offerens vestigia,
Cacam tremente dextera noctem rege.

1055 *I, gradere præceps, lubricos ponens gradus,*
I, profuge, vade: siste, ne in matrem incidas.
Quicumque sese corpore, & morbo graues
Semianima trahitis corpora: en fugio, exeo,
Reluente colla, mitior cali status

1055 *Post terga sequitur: quisquis exilem iacens*
Animam retentat, viuidos hausus leuis
Concipiat, ite, forte depositis opem:
Mortifera mecum vitia terris extrabo.
Violenta fata, & horridus mortis tremor,

1060 *Maciesq; & atra pestis, & rabidus dolor*
Mecum, ite mecum. ducibus his vti libet.

L. ANN.

uerunt. ea de causis, quod quo tēpore ea, quæ occulta & abdita religionis neorum Manuum essent, veluti in lucem quandam adducerentur & pateficerent: nihil eo tempore in repub. geri voluerūt. Itaque per eos dies non cum hoste manus conferere: hanc non exercitus scribebatur: non commissa habebatur: non aliud quicquam in repub. nisi quod vltima necessitas admodum exibat, administrabatur. Integrum locum Iusti ad Seneph ex verisimili cōiectura, emendatis quæ corrupta erant, & suppletis ijs quæ desiderabantur. Macrobius lib. I. Saturnal. cap. 16. quoddam fragmentum Varionis profert, quod est huiusmodi: Mundus cum patet, Deorum tristium, atque inferum quasi ianua patet. Propterea non modò prælium committi, verum etiam deletum rei militaris causâ habere ac militum (forte legendi *militatum*) proficisci, nauem soluere, uxorem liberum querendorum causa ducere, religiosum est. Ex Plutarcho, in vita Romuli, didici, hunc mundum seu fossam istam, in comitio, in ipso urbis cetro, Etruscoritu, Romuli tempore factam fuisse: hoc enim Græca Plutarchi verba sonant. Potrò non assentior cuidam amico meo, homini erudito, existimanti de hoc mundo intelligendum ænigma illud Virgilianum;

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo,

Tres pateat cali spaciū non amplius vlnas.
placet enim interpretatio Andreæ Alciari

lib. I. parerg. cap. 18. 1040 *Iacet perempta* sibi repugnat poëta. nam in Thebaid. Iocastam viuam introducit. 1049 *Cacam*. vel à Virgilio, vel à Lucretio hoc epithetū accepit: quorum vterque illud nocti tribuit, vtroque tamen apud Seneca fuit vsus. 1050 *I, gradere*. m. f. libri vna voce, *ingredere* 1051 *I, profuge*. id ipsum Oedipus, in Attij Phœnissis, facere iubetur, vt ex fragmento superstite pater, videlicet: *Insiit proficisci exulum queuis genitium,*

No scelere suo Thebani vultescunt agri. *Egredere, exi, effice te ex urbe, elimina.*
1058 *Mortifera mecum*. &c. iccirco cum amici illum mortuum Thebis sepelire pararent prohibiti sunt à Thebanis id facere, veritis ne in pristinas calamitates incidere. Lyfismachus Alexandrinus in historia Thebana: *Οιδίπυ ὃ πλευστικῆς, ἔχῃ φῖλον ἐν Θέβας ἀπὸ τῆς ἀνευγῆς, ἀδελφοὶ ἐὶ Θέβας, διὰ τῆς πολεμικῆς συμφορῆς ὡς εἶπε ἀπέβη. οἱ δὲ κελύματα αὐτῶν ἐκείνα τῶν ἡ Βουστῆα κελύματα κείνη, ἴσα δὲ αὐτῶν. γινόμενοι δὲ τῆς ἐκ τῆς κῆρας κατόικουσι ἀπυρμακτοῦ πῶν, οἰκόντες ἀπὸ τῆς κῆρας τῶν Οιδίπυ πατρῶν, ἀπέβησαν τῶν κελύματων αὐτῶν ἐν τῇ γῆρας. ἐὶ δὲ ἀπορούμενοι τῆς συμφορῆς, ἀνελόντες ἀρόματα ἐκ τῶν βουστῆων ἢ λάδρα τῶν κελύματων, κατεδάσαντο τῶν κελύματων ἐκ τῆς ἀπυρμακτοῦ πῶν. οἱ δὲ θεὸς εἶπε, καὶ κελύματα ὀϊκῆται ἡ θεοῦ, διότι αὐτῶν τῶν κελύματων.*

1060 *Atra pestis*. — — — *atram* *Immittit passim dumosa per aëria pestem*, inquit Silius: cui Carolus Sigonius, in lib. de dialogo, post multa sæcula, aduersus multorum sententiam, in poëtis locum suum præclare restituit: quemadmodum & Lucano Scaliger pater, Terentio in Comicis Nauagerius, Senecæ in Tragicis Bartholomæus Riccius. *Rabidus dolor*. ait Papinius:

Si damnis rabidum queat exsaurare dolorem.

Thebais.

THEBAIS. Thebaidem tragœdiam olim Latinè Attius scripsit. Heroicis verbis Græcè Thebaidem scripserunt Antimachus & Menelaus Aegæus; quorū imitatorum fuisse Statium Papinium suspicor: sanè Antimacho non est dissimilis, vtriusque enim tumor reprehenditur. Ponticus etiam, testibus Ouidio ac Propertio, hoc argumentum tractavit. hac tragœdia noster multa ex Euripidis Phœnissis accepit.

9 *Noxa*. delicti. quomodo frequenter apud Iureconsultos (vide l. 131. D. de verb. signific. & ibi Alciat. & Brechæum, & lexicographos in voce *noxa*) & apud Sallustium ac Liniū sumitur. Pro corpore quoque ipso quod nocuit, ex Iustiniani sententia §. 1. instit. de noxal. action. contra Fr. Balduinū sumi posse docet Anton. Contius ad d. §. 1. cui adde, sic apud Comicos scelus pro seculo poni. Sufficiet vnum Terentij in And. testimonium:

* *Vbi illic scelus est, qui me, &c.*

12 *Prærupta protendit*. o. v. l. habent, *prærendit*.

14 *Actæon*. de Actæone vide Nonnum Dionysiac. i. Anaximenes lib. 2. de picturis antiquis prodidit Actæonem ab ineunte quidem ætate venationis studiosum fuisse; adolescentem verò, cum illius studij periculosos euentus perpenderet, multum de studio pristino remississe periculorum magnitudine deterritum: unde ortum rumorem cervi figuram illum induisse. atamen quia naturam expellere nequibat, canes dilexisset ita, vt domi illos ociofos alere non grauaretur: quo pacto cum facultates omnes dilapidasset, natam fabulam, a canibus suis Actæonem fuisse laceratum. auctor Fulgent. 3. Mytholog. Vt vt est, ex istimo poetâ illo cōmentō nos ab earum rerum studio deducere voluisse, quæ nudam voluptatem sine utilitate continent. Alter sentit Natalis lib. 6. Mythol. cap. 24.

18 *Prætulit fixum caput*. Penthei. cuius obitus ab Euripide in Bæcehis est petendus. Monet ea fabula rectores ciuitatum non frangere consuetudinem populi impetus, sed sedare; & quæ longa consuetudine radices egerint, vitia, non vno impetu extirpare, verum paulatim labefactando tandem illa tollere. si enim multitudinis iratæ rabies spectetur, quavis illa fera truculentior in illos vt plurimum ferit; qui salutaria consilia adferunt. Erit ergo prudentis, occasionem expectare; & non antè iratis se offerre, quam primi illi furoris impetus, qui ne in ipsos iam quidem sunt manu, resederint. Periti sanè medici morbos nonnullos lentis remedijs solent persanare. Si hæc Pentheus perpenderit, non eam tam crudeliter laniasent Mænades; quæ finguntur illatum ferarum formis induisse, quarum naturam exprimebant. Indicant præterea ebrios insanis persimiles esse; qui nec amicis, nec fratribus, nec filijs suis parcunt. 20 *Zethi iuuentus*. hoc est Zethus ipse. Hellenisticus, imò & Hebraisticus sic Claudianus, in Rufin. *stammam Chimæra, vim Hydra, saniem Scylla* posuit, pro Scylla, Hy-

TRAGŌEDIA III:

M V T I L A.

P E R S O N Æ.

OEdipus. Antigone.
Nuncius. Localta.

ACTVS PRIMVS.

O E D I P V S. A N T I G O N E.

ÆCI parentis regimen, ac festi
vnicum

Patris lenamen gnata; quam tanti
est mihi

Genuisse vel sic, desere infaustum patrem:

In recta quid deslectis errantem gradum?

Permitte tibi, melius ingeniam viam 5

Quam quero solus; que me ab hac vita extrahat,

Et hoc nefandi capitis aspectu lenet

Celum atque terras, quantum hac egi manus:

Non video noxæ conscium nostræ diem,

Sed videor. hinc iam solue inhaerentem manum, 10

Et patere cæcum, quæ volet, ferri pedem.

Ibo, ibo, quæ prærupta prætendit iuga

Meus Cithæron; quæ peragrati celer

Per saxa montis iacuit Actæon, suis

Noxa præda canibus; quæ per obscurum nemus, 15

Silvæ, opacæ vallibus instinctas deo

Egit sorores mater, & gaudens malo

Vibrante thyrso prætulit fixum caput;

Vel quæ cucurrit corpus inuisum trahens

Zethi iuuentus; quæ per horrentes rubos 20

Tauri

- Tauri ferocis sanguis ostentat fugas:
Vel quæ alta maria vertice immerso premit,
Inog, præceps, quæ scelus fugiens suum,
Nonumq; faciens, mater insluit freto*
- 25 *Morsura gnatum, seq. felices, quibus
Fortuna melior tam bonas matres dedit.
Est alius istis noster in silvis locus,
Qui me reposcit: hunc petam cursu incito,
Non hesitabit gressus; huc omni duce*
- 30 *Spoliatus ibo. quid moror sedes meas?
Montem Cithæron redde, & hospitium mihi
Illud meum restitue, ut exspirem scænx,
Vbi debui infans. recipe supplicium vetus
Semper cruentæ, sævæ, crudelis, ferox,*
- 35 *Cùm occidit, & cùm parcis: olim iam tuum
Est hoc cadaver: perage mandatum patris,
Iam & matris. animus gestit antiqua exsequis
Supplicia. quid me gnata postifero tenes
Amore vinctum? quid tenes? genitor vocat.*
- 40 *Sequor, sequor, iam parce: sanguineum gerens
Insigne, regni Laius crepti furit,
Et ecce inanes manibus infestis pctit
Foditq; vultus. gnata genitorem vides?
Ego video. tandem spiritum inimicum exne*
- 45 *Desertor anime; fortis in partem tui,
Omitte pœnas languidas longæ moræ,
Mortemq; totam admitte. quid segnis traho?
Quid vivo? nullum facere iam possum scelus.
Possum miser. prædico, discede à patre.*
- 50 *Discede virgo. timeo post matrem omnia.
AN. Vis nulla genitor à tuo nostram manum
Corpore resoluet, nemo me comitem tui
Eripiet unquam. Labdaci claram domum,
Opulenta ferro regna germani petant:*
- 55 *Pars magna patris optimo è regno mea est,
Pater ipse: non hunc auferet frater mihi,
Thebana rapto scætra qui regno tenet:
Non hunc cateruas alter Argolicas agens.
Non si reuulso Iuppiter mundo tonct,*
- 60 *Mediumq; nostros fulmen in nexus cadat,
Manum hanc remittam: prohibeas genitor licet,
Regam abnuentem, dirigam inuitum gradum.
In plana tendis? vado: prærupta expetis?
Non obisto, sed præcedo: quomvis utere*

dra, Chimæra. Sic verò seves habet:
Zethus & Amphion agnita matre sua
Antiopa; quam Dyree, Lyci vxor, perse-
quebatur; Dyreen tauro alligatam, co-
concitato, miserabilem in modum dif-
cepserunt. Zethi potius quàm Am-
phionis meminit: quia Amphion, vt
pote humanior, à tali crudelitate alie-
nior videtur.

22 *Immerso aliàs legitur immenso. vi-
detur aliquid deesse.*

23 *Scelus fugiens suum Ino, nefario sce-
lere, Orchomeniis immissa fame, Ne-
pheles filios interimere tentarat: ideo
Athamantem fugiebat.*

26 *Tam bonas matres. meliorem ma-
trem putat eam quæ filium occidit,
quàm quæ filio concumbat.*

48 *Quid vivo? sententia est: cur vivo?
cùm, ad quod natus sum, ampliùs pec-
care non possim? possum tamen natam
meam stuprare. possum ergo scelus fa-
cere. discede à me nata dum virgo es, ne
te violam. cùm enim nec à matre me
abstinuerim, nullam non ausim.*

71 *Rapax*, proprium torrentis epithetum. Lucretius & Virgilius fluuios rapaces dixerunt.

“*Torrents, torrents* inquit Festus, significat fluuium subitis imbribus concitatum, qui alioquin siccitatibus exarscit. Græcè, teste I. C. dicitur *χειμαρῶν* l. 1. D. de flumin.

74 *Deprecor*. Ouidius:

Sæpe precor mortem, mortem quoque deprecor idem.

85 *Regeret in fontem*. sic Ouid. in Trist. *In caput ante suum labentur ab aequore retro*

Flumina, conuersis solq; recurret equis, & c.

87 *Phæbea lampas*. Sol. Virg. 3. A Encid. *Argolici clypei aut Phæbea lampadis instar.*

Euripides:

ἢ σὺ μὲν σα λαιμῶν, ὀψίται: θεός.

89 *Vnica Oedipo deest salus*. Non esse saluum. sic in O. v. legitur. vulgò excusum est, *vnica Oedipoda est salus*, &c. simile autem est illi;

Vna salus victis, nullam sperare salutem.

95 *Longasq; vini ducis exequias patri*. penè est simile Ciceroniano illi, pro “*Quinctio*; Huic acerbissimum viuo “*videntique funus ducitur.*

99 *In equo est*. alludit ad dictum Horatij:

Inuitum qui seruat, idem facit occidenti.

101 *Nec tamen in equo est*. Ascensus & Daniel existimant Senecam dicere, plus peccare eum qui inuitum occidit, quàm qui nolentem seruat: contra Bernardinus, hunc quàm illum peccare grauius; cuius sententiam sequor. loquitur enim Oedipus, cui mors erat optatissima,

Duce è duobus, omnis eligitur via.

Perire sine me non potes: mecum potes.

Hic alta rupes arduo surgit iugo,

Spectatq; longè spacia subiecti maris.

Vis hanc petamus? nudus hic pendet silex,

Hic scissa tellus faucibus ruptis hiat:

Vis hanc petamus? hic rapax torrens cadit,

Partesq; lapsi montis exesas rotat;

In hunc ruamus? dum prior, quò vis, eos;

Non deprecor, non hortor. exstingui cupis;

Votumq; genitor maximum mors est tibi?

Si moreris, antecedo: si viuus, sequor:

Sed flecte mentem, peccus antiquum aduoca,

Victasq; magno peccore erumnas doma.

Resiste, tantis in malis vinci malum est.

OED. *Vnde in nefandà specimè egregium domo?*

Vnde ista generi vni dissimilis suo?

Fortuna credis? aliquis est ex me pius.

Non esset vnquam (fata bene noui mea)

Nisi vt noceret. ipsa se in leges nouas

Natura vertet, regeret in fontem citas

Reuolatus vndas annis, & noctem afferet

Phæbea lampas, hesperus faciet diem:

Vt ad miseras aliquid accedat meas.

Pij quoque erimus. vnica Oedipo est salus,

Non esse saluum: liceat vlcisci patrem

Adhuc inultum. dextra quid cessas iners

Exigere pœnas? quicquid exactum est adhuc,

Matri deâisti. mitte genitoris manum

Animosa virgo: funus extendis meum,

Longasq; vini ducis exsequias patris.

Aliquando terrâ corpus inuisum tege.

Peccas honestâ mente: pietatem vocas,

Patrem insepultum trahere. qui cogit mori

Nolentem, in equo est, quiq; properantè impedit.

Occidere est, vetare cupientem mori.

Nec tamen in equo est: alterum grauius reor.

Malo imperari, quàm eripi mortem mihi.

Desisse cepto virgo. ius vite ac necis

Meæ penes me est. regna deserti libens,

Regnum mei retineo. si fida es comes,

Ensem parenti trade. sed notum uce

Ensem paterna tradis; agnati tenent

Cum regno & illum? faciet, ubicunq; est, scelus.

- 7 *Ibi sit:relinquo. gnatus hunc habeat meus;*
 10 *Sed uterque flammam potius, & vastum aggerem*
Compone: in altos ipse me immittam rogos.
Erectam ad ignes funebrem adscendam struem,
Pectusq; solvam durum, & in cineres dabo
Hoc quicquid in me vivit. ubi seivum est mare?
 15 *Duc, ubi sit altis prerutum saxis iugum,*
Vbi torti rapidus ducat Ismenos vada:
Duc, ubi feræ sint, ubi fretum, ubi princeps locus,
Si dux es: illuc ire morituro placet,
Vbi sedit altâ rupe semifero dolos
 20 *Sphinx ore nectens. dirige huc gressu pedem:*
Hic seste patrem. dira ne sedes vacet,
Monstrum repono maius: hoc saxum incidens
Obscura nostra verba fortune loquar,
Quæ nemo soluat. quisquis Aethyris loca
 25 *Possessa regi scindis, & Cadmi nemus*
Serpente notum, sacra quo Dirce latet
Supplex ad aras; quisquis Eurotem bibis,
Spartamq; fratre nobilem gemino colis,
Quicumque Elim, Parnasson, & Bœotios
 30 *Colonus agros uberis tondes soli;*
Aduerte mentem: sua Thebarum lues
Lueticifica cecis verba committens modis,
Quid simile posuit; quid tam inextricabile;
Ani gener, patrisq; riualis sui,
 35 *Frater suorum liberum, & fratrum parens,*
Vno ania partu liberos peperit viro,
Ac sibi nepotes. monstra quis tanta explicet;
Ego ipse, victæ spolia qui Sphingis tuli,
Herebo, fati tardus interpres mei.
 40 *Quid perdis ultra verba; quid pectus ferum*
Mollire tentas precibus? hoc animo sedet,
Effundere hanc cum morte luctantem diu
Animam, & tenebras petere. nam sceleri hæc meo
Parum alta nox est. Tartaro condi iuuat,
 45 *Et si quid ultra Tartarum est. tandem libet,*
Quod olim oportet. morte prohiberi haud quco.
Ferrum negabis; noxias lapsa vias
Cludes; & arctis collataqueis inseri
Prohibebis; herbas, quæ ferunt lethum, auferes
 50 *Quid ista tandem cura proficiet tua?*
Vbi que mors est. optime hoc cauit Deus,
Eripere vitam nemo non homini potest;

112 *Adscendam struem. in vno m. f.*
inueni, conscendam.

116 *Rapidus. verum fluij epithetum.*
Artius in Epigonis;
— rapidum flumen Inachi.
Virgilius, rapidam Oaxem; noster a-
libi, rapidum Hebrum.

122 *Saxum insidens. in m. f. continetur,*
saxo.

124 *Aethyris. Cadmo, Phœnici. Zenodorus Stoicus:*
εἰς ἄτραξι Θείων, τῆς ὀφθόγους ἐν ἡγῆ
ὁ Κάδμος
κείνος ἀφ' ἧ γράπτει Εἰ. ἀς ἔχῃ σιλίδα.

126 *Sacra. execrabilia.*

130 *Tondes. hanc vocem Latini translatione ad agros traxerunt, sicut apud Virgilium & Ovidium videre est, Grecos secuti; qui κείρω non hominibus modò aut pecoribus, sed & ciuitatibus, arboribus, fruticibus ac agris accommodarunt. Pindarus etiam longè alia in re: ὀλιχίσαι κείρω μάλιστα πείρω.*

134 *Riuales. Donatus, in Eunuchum Terentij, & Acron in artem poet. Horatij prodiderunt riuales proprie esse, qui in agris riuum habent communem, & per eundem riuum aquam ducunt. vnde ad amatores eandem pro-cantes transferunt vocabulum fuit.*

At nemo moriem. nihil necesse est
exempla congerere eorum, qui vel inedia,
vel capitis in patientem illusione, vel spiri-
tus retentione, vel simili modo seiplos
necarant. solum adscribam elegans epi-
gramma Martialis de Portia Bruti;

Coniugis audisset fatum cum Portia Bruti,
Et subtracta sibi quareret arma dolor;
Nondum scitis aut, motum non posse regari?
Credideram satis hoc edocuisse patrem.
Dixit: & ardentes animo bibit ore favilla:
I nunc, & ferrum turba molesta nega.

180 Quam praestitisti. non vult aliud di-
cere, nisi longè audacius se oculos obtu-
lisse manibus suis excæcandos, quam ma-
nus illos euulserint. dixit idem supra in-
quiens:

cum reluctanter manum

Presere vultus

185 Habitumq; regni flore pollentem incl-
to. hæc est pura puta v. l. o. lectio. Regni
flore Bacides vates:

καὶ τῆς δὴ Σπάρτης μὲν ἄπ' ἀγλαῖν ἄβος
ἐλίπει,
Μισαλὴν δὲ αὐτῆς οὐκ ἔπειτα πάντα.

190 Non est, ut putas, virtus pater, &c.
Iegerat poetâ doctis. Aristotelem lib. 3.
Ethic. ad Nicomach. cap. 7. scribentem,
τοῖς ἀποβήσασιν φεύγειται πῶς, ἢ ἔσται, ἢ π
λυπτιῶν, ἢ ἀσφείων, ἀπὸ ἀμύμων, πάλῃ. με-
λακίς δὲ τὸ φεύγειται ἐπίπτοις, καὶ ἔχῃ ὅτι καλὸν
ἴσως εἶναι, ἀλλὰ φεύγειται κακόν. Nonnulla Iud.
Damhauderius V. C. in praxi rerum crimi-
nial. ca. 88. nu. 12. quibus addo sequen-
tia. apud Sallust., in Iugurth. ait Ather-
bal: Utinam emori fortunis meis hone-
stus exitus esset, ne vivere contentus
viderer. si defessus malis iniuria concef-
sissem. nunc quia neque vivere libet, ne-
que mori sine dedecore licet, &c. Iul.
Cæsar, de bello Gallico lib. 7. Animi est,
inquit, ista mollities non virtus, inopiã
paulisper ferre non posse. qui se mori
vltro offerant facilius reperiuntur, quã
qui dolorẽ patienter ferant. Q. Curtius
de gestis A exãdrilib 5. Fortium virorũ
est magis mortem contemnere, quã
odisse vitam. sepe tãdio laboris ad vili-
tatem sui compelluntur ignavi. Diius Au-
gustinus in lib. de Ciuitate Dei, Catonis
Vticensis factum timori, quã fortitudi-
ni adscribit. apud Euripidem Hercules
Furens sic ratiocinatur:

ἐστὶ καὶ αὐτὸς ὃ καὶ περὶ τῆς χαλεπότητος,
μὴ δὲ εἶναι ὄφρα τι. ἐπὶ τῷ δὲ ἀσφεί.
ταῖς συμφοραῖς ἔχει ὅτι ἔχῃ ὑψίσταται,
ἔχει ἀσφεί. οἱ δὲ καὶ τῷ ἔσται ἰσὺς βίλος.
ἐπὶ κατὰ τὴν ἀσφεί.

At nemo mortem: mille ad hanc aditus patent. "
Nil quero. dextrã nosfer & nudã solet
Bene animus uti: dextra nunc toto impetu, 155
Toto dolore, viribus totis veni:

Non destino unum vulneri nostro locum:
Totus nocens sum: quã voles mortem exige.
Effringe corpus, corq; tot scelerum capax
Euellè, totos viscerum nuda sinus: 160

Fractum incitatis ictibus guttur sonet,
Laceratẽ fixis unguibus vena fluant.
Aut dirige iras, quò soles. hæc vulnera
Rescissa multo sanguine ac tabe irriga:
Hanc extrahè animam, duram, in expugnabile. 165

Et tu patiens, ubicunque panarum arbiter
Asilas mearum (non ego hoc tantum scelus
Vllã expiari credidi pœnã satis
Vnquam; nec istã morte contentus fui,
Nec me redemi parte; membratim tibi
Folui perire) debitum tandem exige. 170

Nunc soluo pœnas, tunc tibi inferias dedi.
Ades, atq; inertem dexteram introrsus preme.
Magisq; merge. timida tuum paruo caput
Libavit haustu. vixq; cupientes sequi 175
Eduxit oculos. heret etiam nunc mihi

Ille animus, heret; cum recusantem manum
Presere vultus. audias verum Oedipe.
Minus cruisi lumina audacter tua,
Quã praestitisti. nunc manum cerebro induc. 180

Hæc parte mortem perage, qua capi mori.
AN. Pauca, ô parès magnanime, miserẽ d. e. pccor
Vt verba gnate mente placatã audias.
Non te vt reducã veteris ad specimen domus,
Habitumq; regni flore pollentis inclyto 185

Peto, aut vt iras tempore, aut ipsa mora
Fractas, remisso pectore ac placido feras.
Et hoc decebat roboris tanti virum,
Nan esse sub dolore, nec victum malis
Dare terga: non est, vt putas, virtus pater 190

Timere vitam, sed malis ingentibus
Obstare, nec se vertere, ac retro darã.
Qui fata proculcauit, ac vitæ bonã
Proiecit, atque abscidit, & casus suos
Ozeravit: ipsè, ceu video, nullo est opus, 195

Quare ipse mortem cupiat, aut quare pctat.
Virum-

- Vtrumque timidi est velle : contempsit mori,
Qui non cupiscit : cuius haud ultra mala
Exire possunt, in loco tuto est situs.*
- 200 *Quis iam deorum (velle fac) quicquam potest
Malis tuis adycere ? iam nec tu potes :
Nisi hoc, ut esse te putes dignum nece.
Non es, nec ulla peccus hoc culpa attigit.
Et hoc magis te genitor infontem voca,*
- 205 *Quod innocens es, dijs quoque inuitis. quid est,
Quod te efferarit ? quod nouos suffixerit
Stimulos dolori ? quid te ad infernas agit
Sedes ? quid ex his pellit ? ut careas die ?
Cares. ut altis nobilem muris domum,*
- 210 *Patriamq; fugias : patria tibi viuo perit.
Gnatos fugis, matremq; ab aspectu omnium
Fortuna te summouit : & quicquid potest
Auferre cuiquam mors, tibi hoc vita abstulit.
Regni tumultus, turba fortunae prior*
- 215 *Abscessit ante iusta. quem genitor fugis ?
OED. Me fugio. fugio conscium scelerum omnium
Peccus, manumq; hanc fugio, & hoc caeli, & deos:
Et dira fugio scelera, quae feci nocens.
Ego hoc solum, frugifera quo surgit Ceres,*
- 220 *Premo ? has ego auris ore pestifero traho ?
Ego laticis haustu satior, aut villo fruor
Almae parentis munere ? ego castam manum
Nefandus, incestificus, execrabilis
Attrecto ? ego villo aure concipio sonos,*
- 225 *Per quos parentis nomen, aut gnati, audiam ?
I tinaam quidem rescindere has quirem vias,
Manibusq; adactis omne, quo voces meant,
Aditusq; verbis tramite angusto patet,
Erucere possem : gnata, iam sensum tui,*
- 230 *Quae pars meorum es criminum, infelix pater
Fugissem : inheret ac recrudescit nefas,
Subinde & aures ingerunt, quicquid mihi
Negastis oculi. cur caput tenebris graue
Non mitto ad umbras Ditis aeternas ? quid hic*
- 235 *Manes meos detineo ? quid terram grauo,
Mistusq; superis erro ? quid restat mali ?
Regnum, parentes, liberi, virtus quoque,
Et ingenij sollertis eximiam decus*
- 240 *Perire : cuncta fors mihi infesta abstulit:
Lachrymae supererant ; has quoque cripui mihi.*

Absiste.

200 *Quis iam Deorum (velle fac) quid-
quam, &c. videtur ad Ouidij imitatio-
nem scriptum, apud quem lib. 14. Me-
tamorph.*

Agmon

*Feruidus ingenio, tum vero & cladi-
bus asper,
Quid superest, quod iam patientiano-
stra recuset
Ferre viri dixit. quid habet Cythera,
quod ultra
(Velle puta) faciat? nam dum peiora ti-
mentur,
Est locus in voto: fors autem ubi pessima
rerum,
Sub pedibus timor est, securaq; summa
malorum.*

205 *Quod innocens es, Dijs inuitis. nam
suprà dixit, non esse nocentem, qui
sponte nocens non est.*

215 *Abscessit ante iusta. sic vulgò ut
plurimum legitur. in meo m. s. est à te
iusta. optimè ceteri codices scripti;
abscessit ante iusta. hoc est, ante exse-
quias, ante suprema funera, ante obi-
tum : quam scripturam etiam Bernar-
dinus agnoscit. Brillionius de verb. si-
gnificat. lib. 10. funerum sollempnia
scribit à Latinis iusta dici, quòd lege
duodecim tabularum praescripta essent.
scio lege 12. tab. sollempnia funerum
fuisse praescripta, eaque eleganter des-
cribit Iacobus Reuardus ad leg. 12.
tab. cap. 15. verum inde nominis ra-
tionem deduci non placet. cur non e-
nim legitima potius dicta sunt ? ego
Iusta vocari crediderim, quia iustum
sit & æquum illa mortuis fieri.*

222 *Almae parentis. Cereris. Virgilius
1. Georg.*

*Liber & alma Ceres, vestro si munere
tellus, &c.*

*Eumque versum imitatus Octavius
Aug. si modò eius sunt carmina quae
vulgò circumferuntur nomine edicti
de consuatu. AENEID.*

*Liber & alma Ceres succurrite, vester
in aruis*

Miles erat

*Apuleius lib. xi. de asino: Sine tu Ce-
res alma, frugum parens.*

248 *Nec occupavit.* non repugnabo, si quis volet ex v. l. reponere *nox*. tum propter sequens *luci*, tum etiam quia Aeschylus in Agamemni. & frequenter Catullo, Virgilio, Horatio & Ouidio, *nox* mortem significat.

250 *Præcocus.* o. v. l. habent, *præcocus.* Afranius, in *Novus*:

Adpetis dominatum demens præmature præcoquem.

Novius Comicus:

Huic puella præcocus libido inest.

“Columella lib. 1. *Præcoquem* maturitatem trahunt. dicitur ergo etiam *præcocus*.”

251 *Abstrusum.* m. f. *obstrusum.* quod vocabulum etiam in Claudiani membranis inueni, & in Prudentij m. f. inuenisse se, Victor Giselinus mihi affirmavit.

257 *Attrahas.* v. l. *imetas.* nihil mutò.

265 *Iniustatum fare.* Vvinoxcliani collegij m. f. *inuistatum refare.*

274 *Qui facere possunt.* in eod. scriptis, ijque de meliore nota, legitur *possent.* de Ereocle & Polynice loquitur; quos Euripides, Ouidius, Seneca & Papinius Oedipi & Iocastæ filios fuisse scripserunt: sed hoc refellit, in Bæoticis, Paulanias, fretus testimonio auctoris Oedipodiorum carminum, contenditque illos Oedipi ex Euryganea filios fuisse.

277 *Sacro.* nefario, scelesto. sic Virgilius, auri famem sacram, & Catullus, sacrum libellum, dixerunt.

278 *Magnæ prælagi mala Paternus animus.* patrum prælagia nec vana, nec inania esse se iere vatij poetæ docuerunt. exemplo Ceteris, Claudianus in lib. de raptu; Theridis, Papinius in Achilleide; Dædali, Ouid. in Metamorph.

Abfiste. nullas animus admittit preces,
Nonamq. pœnam sceleribus querit parem.
Et esse par. quæ poterit? infanti quoque
Decreta mors est. fata quis tam tristia
Sortitus unquam? videram nondum diem,
Uterique nondum solueram clusi moras;
Et iam timebar. protinus quosdam editos
Nox occupauit, & nouæ luci abstulit:

245

Mors me antecessit: aliquis intra viscera
Materna lethum præcocus fati tulit:
Sed nunquid & peccauit? obstrusum, abditum,
Dubiumq. an essem, sceleris infandi reum
Deus egit: illo teste damnauit parens,
Calidog. teneros transtulit ferro pedes,
Et in alta nemora pabulum misit feris,
Auibuscq. auidis, quas Cithæron noxius
Cruore sæpe regio tinctas abt.

250

255

Sed quem deus damnauit, abicit pater,
Mors quoque refugit: præstiti Delphis fidem.
Genitorem adortus impiæ Strauis nece.

260

Hoc alia pietas redimet. occidi patrem,
Sed matrem amani proloqui hymenæum pudet,
Tædasq. nostras. has quoque inuitum pati
Te coge pœnas: facinus ignotum, efferum,
Iniustatum fare, quod populi horreant,

265

Quod esse factum nulla non etas neget,
Quod patricidam pudeat. in patrios toros
Tuli paterno sanguine aspersas manus,
Scelerisq. precium maius accepi scelus:
Leue est paternum facinus, in thalamos meos

270

Deducta mater, ne parum scelerum foret,
Facunda, nullum crimen hoc maius potest
Natura ferre. si quod etiamnum est tamen,
Qui facere possunt, dedimus. abicci necis
Precium paternæ sceptrum & hoc iterum manus
Armauit alias: optimè regni mei
Fatum ipse noui, nemo sine sacro feret
Illud cruore. magna præfugit mala
Paternus animus. iacta iam sunt semina
Eladis futura. spernitur pacti fides.

280

Hic occupato cedere imperio negat:
Ius ille, & icti fœderis testes deos
Inuocat, & Argos exsul, atque vrbes mouet
Græuis in arma. non leuis seffis venit

285 Ruina Thebis : tela, flamma, vulnere
 Instant, & istis si quod est maius malum:
 Vt esse genitos nemo non ex me sciat.
 AN. Si nulli genitor causa viuendi tibi est,
 Hæc vna abunde est : vt pater gnatos regas

290 Grauiiter furentes. tu impij belli minas
 Auertere vnus, tuq; recordes potes
 Inhibere iuuenes, ciuibus pacem dare,
 Patriæ quietem, faderi leso fidem.
 Vitam tibi ipse si negas, multis negas.

295 O P D. Illis parentis vllus, aut æqui est amor,
 Auidis cruoris, imperij, armorum, doli,
 Diris, scelestis; breuiter vt dicam, meis?
 Certant in omne facinus, & pensi nihil
 Ducunt, vbi illos ira precipites agat:

300 Nefasq; nullum, per nefas nati, putant:
 Non patris illos tangit afflicti pudor,
 Non patria: regno pectus attonitum furit.
 Scio quò ferantur, quanta moliri parent:
 Idcoq; lethi quero maturi viam,

305 Moriq; propero, dum in domo nemo est mea
 Nocentior me. gnata quid genibus meis
 Fles aduoluta: quid prece indomitum domas?
 Vnum hoc habet fortuna, quo possim capi,
 Inuictus alijs. sola tu affectus potes

310 Mollire duos, sola pietatem in domo
 Docere nostra. nil graue aut miserū est mihi,
 Quod te sciam voluisse. tu tantum impera.
 Hic Oedipus Ægea tranabit fracta,
 Iubente te: flammisq; quas Siculo vomit

315 De monte telus, igneos voluens globos,
 Excipiet ore; seq; serpenti offeret,
 Que sua furto nemoris Herculeo furit,
 Iubente te præbebit alitibus iccur,
 Iubente te vel viuet

ACTVS SECVNDVS.

NUNCIVS OEDIPVS.

ANTIGONÉ.

316 NVN. Exemplum in ingens, regia stirpe edite,
 Thebæ pauentes arma fraterna inuocant,
 Rogantq; te t'is arceus patriis faces.
 Non sunt mine, iam propius accessit malum.
 Nam regna repetens frater, & pæctas vices,
 325 In bella cunctos Gracia populos agit,

304 Lethi. sine aspirationis nota inueni-
 tur Romæ in lapide, in domo Attilij Del-
 phinij;

Hæc oculo errante quæ aspexit leti domus,
 & c.

217 Sæua. de hoc dracone ait Varro, Me-
 leagris adde Hydram Lernæa & draconē
 Hesperidū. quod bestia fuerūt immanes.

Furto nemoris. quia Hercules aurea mala
 custodia eius commissa auertit. Lucretius:

Aureaque Hesperidum seruans fulgentia
 mala,

Aster, acerba tuens, immani corpore ser-
 pens,

Arboris amplexus stirpem ———

Iucanus:

Abtulit arboribus precium, nemoriq; labo-
 rem

Alcides, passusq; inopes sine pondere ra-
 mos,

Rectulis Argolico fulgentia poma tyranno.

Acætas, in Libycis, ait; non poma fuisse,
 sed oues fului coloris; ortam verò fabulam
 ex ambigua significatione vocis μύρα.

324 Pæctas vices. de quibus L. Artius, in
 Phœnissis:

Vicissitatemq; imperitandi tradidit:

Ne eorum diuisa discordes dissipent,

Disturbent tantas & iam epimas ciuium
 Diuitias.

326 *Septena*. vide Aeschylum in tragœdia, Septem ad Thebas; ex qua nonnulla Seneca in hac tragœdia accepit.

337 *Facietis scio*, Sic estis orti. quia dixit supra;

Nefasq; nullum per nefas nati putant.

339 *Nobilitas*. in malam & in bonam partem sumi potest; hic in malam sumitur.

351 *Placidaq;* Virgilius, Aeneid. 8.
— placidâ populos in pace regebat.

359 *Rupis exese*. alibi ait:
Num latuit infans rupis exese specu?

361 *Rumoris vagi*. Ovidius:
— non ista vagis rumoribus audis.

363 *Felix Agaue*. hoc loco in multis v. l. alia scœna constituitur; alij vulgatis consentiunt.

365 *Cruenta nati Manas*. Perfluse
Et raptum vitulo caput ablatura superbo
Bassaris, & lyncem Manas flexura cor-
ymbis.

Agaucen, ut noster, Mœnadem appellat.
vide Apollodor. lib. 3. Bibl.

Septena muros castra Thebanos premunt.

Succurre, prohibe pariter & bellum, & nefas.

OE D. Ego ille sum, qui scelera committi vetem?

Et abstineri sanguine à caro manus

Doceam? magister iuris, & amoris p̄j

330

Ego sum? meorum exempla facinorum appetant.

Me nunc sequuntur, laudo & agnosco libens:

Exhortor, aliquid ut patre hoc dignum gerant.

Agite ô propago clara, generosam indolem

Probate factis, gloriam ac laudes meas

335

Superate; & aliquid facite, propter quod patrem

Adhuc iuuet vixisse. facietis scio,

Sic estis orti. scelere defungi haud leui,

Haud vsitato, tanta nobilitas potest.

Ferte arma, facibus petite penetrates deos,

340

Frugemq; flamma metite natalis soli,

Miscete cuncta, rapite in exitium omnia,

Deicite passim mœnia, in planum date,

Templis deos obruite, maculatos lares

Constate: ab imo tota concidat domus,

345

Vrbs concremetur: primus à thalamis meis

Incipiat ignis. AN. mitte violentum impetum

Doloris, ac te publica exorent mala,

Auctorq; placida liberis pacis veni.

OE D. *Vides modestè deditum menti senem:*

350

Placidaq; amantem pacis ad partes vocas.

Tumet animus irâ, feruet immensum dolor.

Maiusq; quàm quod casus & iuuenum furor

Conatur, aliquid cupio. non satis est adhuc

Ciuile bellum: frater in fratrem ruat.

355

Nec hoc sat est. quod debet, ut fiat nefas

De more nostro, quod meos deceat toros;

Date arma patri. nemo me ex his eruat

Siluis: latebo rupis exese cauo,

Aut sepe densâ corpus abstrusum tegam:

360

Hinc aucupabor verba rumoris vagi,

Et seua fratrum bella, quod possum, audiam.

ACTVS TERTIVS.

IOCASTA. NVNCIVS.

IOC. *Felix Agaue, facinus horrendum, manu,*

Qua fecerat, gestauit, & spoliū tulit

Cruenta nati Manas in partes dati.

365

Fecit scelus: sed misera non ultra suum

Scelus hoc cucurrit. hoc leue est, quòd sum nocens:

Feci

Feci nocentes. hoc quoque etiamnum leue est:

Peperi nocentes. deerat erumnis meis,

370 *Vt & hostem amarem. bruma ter posuit niues,*

Et tertiã iam falce decubuit Ceres;

Vt exsul errat gnatus, & patriã caret,

Profugusq; regum auxilia Graiorum rogat:

Gener est Adraffi; cuius imperio mare

375 *Quod cingit Isthmon, regitur. hic gentes suas,*

Septemq; secum regna ad auxilium trahit

Generi. quid optem, quidve decernã, haud scio.

Regnum reposit: causa repentis bona est;

Mala, sic petentis. vota que faciam parens?

380 *Vtrumque natum video. nil possum piã*

Pietate saluã facere: que duncunq; alteri

Optabo nato, fiet alterius malo.

Sed vtrumque quamuis diligam affectu pari;

Quò causa melior forsq; deterior trahit,

385 *Inclinat animus, semper infirmo fauens.*

Miseros magis fortuna conciliat suis.

NVN. *Regina, dum tu stebiles questus cies,*

Terisq; tempus tota nudatis stetit

Acies in armis: era iam bellum cient,

390 *Aquilaq; pugnam signifer motã vocat:*

Septena reges bella dispositi parant,

Animo pari Cadmea progenies subit.

Cursu citato miles hinc atq; hinc ruit.

Vide, vt atra nubes puluere abscondat diem,

395 *Fumog; similes campas in calum crigat*

Nebulis, equestri fracta quas tellus pede

Submittit: & si vera metuentes vident,

Infesta fulgent signa: surrectis adest

Frons prima telis, aureã clarum notã

400 *Nomen ducum vexilla præscriptum ferunt.*

I, redde amorem fratribus, pacem omnibus,

Et impia arma mater opposita impedi.

Perge, i parens, & concita celerem gradum:

Compeste tela, fratribus ferrum excute,

405 *Nudum inter enses pectus infestos tene:*

Aut solue bellum mater, aut prima excipe.

IO. *Ibo, ibo, & armis obuium opponam caput,*

Stabo inter arma. petere qui fratrem volet,

Petat ante matrem. tela, qui fuerit pins,

410 *Rogante ponat matre: qui non est pius,*

Incipiat à me. feruidos iuuenes anis

Tenebo.

370 *Vt & hostem amarem. vt eum, qui patriã mææ bellum inferat, amare non desisterem.*

Bruma ter posuit niues, Et tertiã iam falce decubuit Ceres. ita quoque Rhianus annos descripsit:

*ἕπιος ἀρροῖο ἐπὶ πλοῦτος ἰσχυρῶν
χρῆμα τὰ τε πῖλα τὸ δ'ὐνο καὶ ἕως πᾶσαι.*

hoc est, vt vertit Romulus Amasæus, fidelis & elegans Pausaniæ interpres:

*Seruarunt inter candentis deuisa monis
Castra bis vndenas herbas, totidẽmque pruinis.*

ita noster alibi;

decies niuibus

Canuit idẽ, idẽ nostris

Nudata rogis, & Sigæis

Trepidus campis decies secuit

Messor aristas.

375 *Cingit Isthmon. in vno cod. non valde antiquis characteribus descripto, inuenio, tingit Isthmon.*

390 *Aquilaq; num Græci aquilas inter signa militaria habuerunt, quod poëta hic videtur velle innuere; num verò ex Romanorum more locutus? hoc arbitror.*

392 *Cadmea progenies. Thebani. supra scripsit in Herc. Fur. act. 2. Cadmea proles. est hoc ab Aeschlylo sumtum: qui Thebas καρυδὸς πόλις, & Thebanum exercitum, στρατὸς καρυδῶν vocat.*

397 *Si vera metuentes vident. pauor enim metusque sic augent omnia, vt quæ, etsi non sunt, esse cogitas, aut vt sint vereris, quasi essent te vera, videre te putes.*

400 *Vexilla. Paulus ex Festo, vexillum inquit, diminutiuum à velo. videntur autem vexilla fuisse propriè vela, seu flammulæ illæ, quæ etiamnum hodie equitibus præferuntur. Sanè Vegerius lib. 2. cap. 1. scribit, equitum alas dici vexillationes, ab eo quòd velis, id est, flammulis vtantur. idem penè ad verbum Modestus in lib. de re milit. qua de re consule B. Briffonium de verb. signific. lib. 19. & P. Prateium thesauri Iuris ciuilibis & Canonici lib. 20.*

*Tenebo. nullum teste me fiet nefas :
Aut si quod, & me teste, committi potest ;
Non fiet unum. NVN. signa collatis micant
Vicina signis, clamor hostilis fremit,*

415

*Scelus in propinquo est, occupa mater preces.
I O C. Et ecce motos fletibus credas meis,
Sic agmen armis segne compositis venit,
Proccedit acies tarda, sed properant duces.*

*Quis me procella turbine insana vehens
Volucer per auras ventus etherias aget?*

420

*Quae Sphinx, vel atra nube subtexens diem
Stymphalis, audivis prope tem pennis feret?*

*Aut quae per altas aëris rapiet vias
Harpyia, sicuti regis observans famem,*

425

*Et inter acies projiciet raptam duas ?
NVN. Vadit furenti similis, aut etiam furit.*

*Sagitta qualis Parthica velox manu
Excussa fertur ; qualis insano ratis*

*Premente vento rapitur ; aut qualis cadit
Delapsa calo stella ; cum stringens polum*

430

*Rectam citatis ignibus rumpit viam :
Attonita cursu fugit, & binas statim*

*Diduxit acies : victa maternâ prece
Hæsere bella. iamq; in alternam necem*

435

*Illinc & hinc miscere cupientes manus
Vibrata tela continent dextrâ suâ :*

*Paci fauetur, omnium ferrum latet,
Cessatq; : telum vibrat in fratrum manu.*

*Laniata canas mater ostendit comas,
Rogat abnuentes, irrigat fletu genas:*

440

Negare matri, qui diu dubitavit, potest.

Negare matri, qui diu dubitavit, potest.

ACTVS QVARTVS.

IOCASTA. POLYNICES.

*IO. In me arma & ignes vertite, in me omnis
ruat*

*Vnam iuventus, quaeque ab Inachio venit
Animosa muro, quaeq; Thebana ferox*

445

*Descendit arce : cuius atque hostis simul,
Hunc petite ventrem, qui dedit fratres viro.*

*Mca membra sparsim spargite, ac diuellite,
Ego utrunque peperit : ponitis ferrum ocyus*

Ac dico ? & ex equo mihi dextras datis ?

450

*Date, dum pie sunt : error inuitos adhuc
Fecit nocentes : omne fortunæ fuit*

*Date, dum pie sunt : error inuitos adhuc
Fecit nocentes : omne fortunæ fuit*

Fecit nocentes : omne fortunæ fuit

423 *Prophetem. Virgilius :
Prophetibus pennis ausus se credere calo.*

428 *Parthica, hoc ait, quia Parthi crāt
boni sagittarij. Vnde Parthi nomen for-
titi fuerint, docet Rodericus Archiepis-
copus Toletanus, lib. 1. rerū in Hispani-
gestarum cap. 11. de Tanai Scytharum
rege sic scribens: Reuertēs ferē totam
Asiam subiugavit, & Formi regi Me-
dorum tunc sibi caro ad perfoluen-
dum tributum subditam esse fecit; ex
cuius exercitu victore nonnulli, pro-
vincias subditas concuentes in omni
fertilitate pollere, deserto suorum ag-
mine in Asia partibus resederunt. Ex
quorum genere dicit Pompeius Tro-
gus Parthorum profapiam descendit-
se. vnde & lingua Scythica Parthi, id
est, fugaces siue exules, dicuntur; suoq;
generi respondentes, inter omnes pen-
nē Asiae nationes soli sunt sagittarij &
acerrimi bellatores. De nomine verò
Parthorum aliqui etymologiam traxe-
runt, vt dicerentur Parthi. quasi pa-
rentum fugaces, quia à parentibus re-
cesserunt.*

444 *Ab Inachio. ab Argis.*

448 *Passim. in quatuor v. l. inuenio,
sparsim. qua voce, si bene memini, L. Si-
lcana vsus fuit. id retinendum.*

*Peccantis in vos crimen: hoc primum nefas
Inter scientes geritur. in vestra manu est,*

455 *Vtrum velitis. sancta si pietas placet,
Donate matrem pace: si placuit scelus,
Maius paratum est. media se opponit parens:
Proinde bellum tollite, aut belli moram.
Sollicita cui nunc mater alternâ prece*

460 *Verba admonebo? misera quem amplectar prius?
In utramque partem ducor affectu pari.
Hic absuit: sed, pacta si fratrum valent,
Nunc alter aberit: ergo iam numquam duos,
Nisi sic, videbo. iunge complexus prior*

465 *Tu, tot labores, totq; perpeffus mala,
Longo parentem fessus exilio vides,
Accede propius: clude vagina impium
Ensem, & trementem, iamq; cupientem excuti
Hastam solo defige. maternum tuo*

470 *Coire pectus pectori clypeus vetat:
Hunc quoque reponc. vinculo frontem exue,
Tegmenq; capitis triste belligeri lenas;
Et ora matri redde. quò vultus refers,
Acieq; pauidâ fratris observas manum?*

475 *Affusa totum corpus amplexu tegam,
Tuo cruori per meum fiet via.
Quid dubius heres? an times matris fidem?
PO. Timeo. nihil iam iura naturæ valent:*

480 *Fides habenda est. IO. redde iam capulo manû,
Astringe galeam, læua se clypeo ingerat,
Dum frater exarmatur, armatus mane.
Tu pone ferrum, causa qui es ferri prior.
Si pacis odium est, furere si bello placet:*

485 *Inducias te mater exiguas rogat,
Ferat ut reuerso post fugam nato oscula,
Vel prima, vel suprema. dum pacem peto,
Audite incrimet. ille te, tu illam times:
Ego utrunq;, sed pro utroq;, quid strictum abnuis*

490 *Recondere enses? qualibet gaude morâ.
Id gerere bellum cupitis, in quo est optimum
Vinci. vereris fratris infesti dolos?*

Quoties necesse est fallere, aut falli à suis; “

Patiare potius ipse, quàm facias, scelus. “

495 *Sed ne verere: mater insidias & hinc,
Et rursus illinc abiget. exoro, an patri*

456 *Donate matrem pace. tres lib. scri-
pti habent; donate matri pacem. sicque
legit Badius, testatus alteram illam le-
ctionem Vallæ placuisse.*

464 *Iunge complexus prior. hoc inde
est, quia Euripides, in Phœnissis, eod-
dem modo Polynici priores loquendi
partes defert.*

469 *Maternum tuo, &c. Euripides;
ἀμφὶ πάλαι μαιστὸν ἄλλοιαι ματέρει,
παρὶ δὲ τῶν ὄντων*

479 *Ne matri quidem. Polynice
apud Euripidem:
πέποιθα μὲν τι ματρὶ, καὶ πέποιθ' ἄμα.*

496 *Patri Invidco vestro? si non exo-
rem, cur autem? effecit ille oculorum
iacturâ ne pugnam vestram videret:
ego verò hanc intueri cogar.*

499 *Reclinis. ex m. s. lege reclinis.*

504 *Tot casus. sic Aeneas:*

Per varios casus, per tot discrimina rerum.

505 *Non te duxit in thalamos parens. Euripides: ἐγὼ δ' ἔρα σοι πνεῦς ἀνδρα φῶς νόμοι ἐν γάμοις, ὡς πρὶν πρὸς μητρὶ μαίεσθαι.*

515 *Errasse thalamis. quomodo, errasse? quia cum ciuem, vel saltem non hostem ducere debuisset, externi sanguinis & hostilis vxorē duxit, errauit ergo Polynices thalamis, sicut Oedipus, oraculo vxorem accepit, quem admodum Oedipus; exulauit quoque sine culpa Thebis, vt Corintho Oedipus. Ex hoc autem loco si quis colligat, Thebanis nō nisi Thebanas vxores ducere licuisse; fortassis non aequē errauerit atque Sigonius, antiquitatis quā iuris peritior, qui lib. 1. de antiquo iure ciuium Romanorum cap. 9. Iustinianum reprehendit, in princip. Instit. de nuptiis, affirmantem iustas nuptias inter se ciues Romanos contrahere; quasi neget iccirco Imp. iustas nuptias esse quas cum Latina Romanus ciuis cōtraxisset. At scire debuit, etiam Latinos, Romanorū ciuium numero haberi à Iustiniano. Post Antonini enim constitutionem, omnes qui in orbe Romano sunt, Romani ciues sunt. l. in orbe, D. de statu hominum. Sanè ante Antonini cōstitutionem cum Latina Romanus matrimonium contrahere non potuit; & quod contraxerat matrimonium, iniustum censebatur, vt docent Caius lib. 1. Institut. tit. 4. & Boëtius lib. 2. in Topic. Ciceronis. Vlpianus etiam (cui omnes omnino Græculos scriptores longo intervallo, postponendos, cum de Romanorum iure agitur, nemo opinor dubitat) regularum tit. 5. ita scribit: Connubium habent ciues Romani cum ciuibus Romanis: cum Latinis autem & peregrinis, ita si concessum sit. Subiungit deinde: Ex ciue Romano & Latina, Latinus nascitur; & ex libero, & ancilla, seruus: quoniam cum his casibus connubia non sint, partus sequitur matrē. Seneca lib. 4. de benefic. postquam scripsit licere non præstare beneficium promissum, si lex lata erit, quæ id fieri vetet; subiungit exemplum huiusmodi: *Promisi tibi filiam in matrimonium, postea peregrinus apparuisti; non est tibi cum externo connubium. eadem res me defendit, quæ vetat.* Videtis opinor id defendi etiam antiquo iure posse, quod falsò Iustiniano Sigonius tribuit. quod elegantissimè defendit Gabriel Paleottus in lib. de nothis & spuris cap. 2. nu. 4. cum 2. seqq. præterea videtis Latinū fuisse qui ex Latinā matre nascebatur: videlicet quia non intercedente coniugio, matris conditionem liberi sequuntur. l. lex naturæ. D. de statu hominum. nisi fortè pater peregrinus, mater Romana sit. tunc enim deterioris parentis conditioni liberi accedent, vt specialiter iubet lex Mensia. teste Vlpiano d. tit. 5. Ceterum verè Iustinianus noster eas iustas nuptias esse dixit, quas Romanus ciuis cum ciue Romana contraxerat. agens non de vrbis Romæ incolis tantum, sed de vniuersis orbis Romani ciuibus; qui cum iis qui extra Romanum orbem erāt, hoc est, gentilibus seu Barbaris, iustas nuptias contrahere nequibant, Iustiniani temporibus, vt docet Agathias, qui eo imperante floruit, his verbis:*

εἰ δὲ καὶ ὀπίσθι ποτέ σοι νόμος αἴχος ἀνάψι.

ὄβρι ἀνχιρῶν σάματες ἀλλοτρίων.

Fuit hoc fortassis, ad imitationem antiqui iuris, à Valentiniano & Valente Imp. primò cautum, quos constat legem tulisse, ne quis Romanorum barbaram cuiuslibet gentis vxorem caperet; neque vlla mulier Romana barbaris nuberet; quod si contra fecissent, capitali sententiæ subiacerent. hanc enim constitutionem illius sententiam fuisse Iustinianus tradidit. Ipsa constitutio etiamnum hodie existat lib. 3. C. Theodos. tit. 14. de nupt. gent. his verbis descripta: Nulli provincialium, cuiuscumque ordinis & loci fuerint, cum barbara sit vxore coniugium: nec vlli gentilium provincialis femina copuletur. Quòd si quæ inter provinciales atque gentiles affinitates ex huiusmodi nuptijs exstiterint, quod in ijs susceptum vel natum: detegitur, capitaliter expietur. Demòthenes etiam καὶ Ναισ. satis ostendit, Athenienses non nisi inter se iustas nuptias contrahere potuisse; atque, vt scribit Platarchus, pro nothis habitos qui non ambobus parentibus Atheniensibus nati erant. ab Atheniensibus itaque Romani hoc institutum acceperunt; Athenienses verò fortè ab Hebræis, qui nec ipsi alienigenis poterant commisceri. Fieri, potest vt etiam apud Thebanos talis aliqua lex fuerit.

Inuideo vestro? veni, vt arcerem nefas, An vt viderem? propius hic ferrum abdidit Reclinis haste, & arma defixa incubant.

Ad te preces nunc nate maternas feram, 500

Sed ante lachrymas. teneo longo tempore

Petita votis ora. te profugum solo

Patrio, penates regis externi tegunt:

Te maria tot diuersa, tot casus vagum

Egere: non te duxit in thalamos parens 505

Comitata primos, nec suā festas manu

Ornauit edes, nec suā letas faces

Vittâ reuinxit. dona non auro, & graues

Gazas focer, non arua, non vrbes dedit:

Dotale bellum est. hostium es factus gener, 510

Patriâ remotus, hospes alieni laris,

Externa consecutus, expulsus tuis:

Sine crimine exul. ne quid è fatis tibi

Deesset paternis: hoc quoque ex illis habes,

Errasse thalamis. nate post multos mihi 515

Remisse

Remiſſe ſoles. nate ſollicita metus
 Et ſpes parentis, cuius aſpectum deos
 Semper rogavi : cum tuus reditus mihi
 Tantum eſſet erepturus aduentu tuo,
 320 Quantum daturus. quando pro te deſinam,
 Dixi, timere ? dixi irridens Deus,
 Ipſum timebis. nempe, niſi bellum foret,
 Ego te carerem : nempe, ſi tu non fores,
 Bello carerem. triſte conſpectus datur
 325 Pretium tui, durumq; : ſed matri placet.
 Hinc modo recedant arma, dum nullum nefas
 Mars ſanus audet. hoc quoq; eſt magnum nefas,
 Tam propè fuiſſe. ſtupeo, & exſanguis tremo:
 Cum ſtare fratres hinc & hinc video duos
 330 Sceleris ſub ictu. membra quaſſantur metu.
 Quàm penè mater maius aſpexi nefas,
 Quàm quod miſer videre non potuit pater!
 Licet timore facinoris tanti vacem,
 Videamq; iam nil tale ; ſum infelix tamen,
 335 Quòd penè vidi. Per decem menſum graues

Vteri

Solomon, in lib. σοφία Σολομώντος (nam licet Hebræi, & ex eorum ſententia Renatus Guillonius & And. Tiraquel. in lib. de nobilitate illum librum Philoni Iudæo tribuant ; nos tamen ſecuti S. R. E. traditionem, ex Irenæi, Eusebii, & Hegeſippi auctoritate, Regis ſapientis. eſſe contendimus. vide Couarruiam lib. 4. reſolut. cap. 14. & Pamelium in D. Cyprian. lib. de mortalitate, & Xyſtum Senenſ. in Biblioth. ſacra) ait :

Ἡ κοιλία μὲν τῶν ἐλπίδων παρὰ δὲκα μῆνας, παρὰ δὲ αὐτῶν ἂν πέντε μῆνας ἀπὸ ἐπιγαλθῶν ὑπὸ τῶν αἰσθησίων.
 Menander, Plorior : γυνὴ κὺν δὲκα μῆνας. Moſchus : ἐπὶ δὲκα μῆνας ἐν γαμῶν. Scæuola lib. 6. quaſtionū “
 Gallus ſic poſſe inſtitui poſtumos nepotes induxit; Si filius viuo me moriatur, tunc ſi quis mihi ex “
 eo nepos, ſiue quæ neptis, in decem mēſibus proximis, quibus filius meus moreretur, natus nata “
 erit, heredes ſunto. I. Gallus in princ. D. de lib. & poſtu. Plautus in Ciſtellaria, Amphitryone, Sti-
 cho, Aulularia, & Truculento multa exempla ſuppeditat. Cæcilius :

Inſolēti mulier decimo menſe parere? Pol nono quoque, ſeprimo atque oſtavo.
 Terentius : — virgo ex eo Compreſſu grauida facta eſt, menſis hic decimus eſt.
 Ad quem locum Aelius Donatus, ſi modò illius & non Aſperi, Cornuti, vel alterius ea ſunt, ita : “
 Præterea quia & hoc potuit dici, ille quidem vitiauit virginem, ſed quid ſi ex alio cōcepit poſtea? “
 iccirco & à vitio tempus oſtendit, vt cum facto ratio conueniret. Virgilius in Pollione : “
 Matri longa decem tulerunt faſtidia menſes. Ouidius, in epit. Canaces : “
 Iam nouis erat orta ſoror pulcherrima Phœbi, Denaq; luciferos Luna mouebat equos :
 Neſia qua faceret ſubitus mihi cauſa dolores, Et rudis ad partus & noua miles eram.

Vndecimi quoque, à morte mariti, menſis initio natos legitimos eſſe non autem natos in fine eiuf-
 dem menſis, docuit ex Nouel 39. noſtræ ætatis I. C. princeps Cuiacius ad dictum locum ſententiar.
 Pauli, cui addo Iacobum Menochium de arbitrar. iudic. lib. 2. centur. 1. caſu 89. & Stephanū For-
 catulum in Cupidine Iuriſperitor. cap. 21. num. 5. Ferandum Adduenſem, lib. 1. explicat. cap. 6. Ar-
 tamen Homerus affecto anno, vt Phauorinus loquebatur, mulierem parere poſſe cenſuit. Aſtote-
 les lib. 7. de hiſtoria animalium prodidit, mulieres etiam vndecimo menſe partu liberari. Maſſu-
 rius apud Plinium lib. 7. cap. 5. auctor eſt, quandam tredecim menſibus vterum tuliffe. Auicenna
 refert, lib. 9. de animalib. probatæ fidei auctores tradere, inuentam feminam, quæ decimo quarto
 demum menſe, quam conceperat, prolem pepererit. Quid dicendum ? ſanè quod ad Plinium, veram
 leſtionem Plinij eſſe exiſtimo, quam Cuiacius ad d. Nouel. 39. ſcribit in v. l. inueniſſe : Maſſu-
 rius auctor eſt, L. Papium Prætozem, coherede lege agente, bonorū poſſeſſionem contra eum “
 dediſſe cum mulier partum ſe decem menſibus diceret tuliffe. Aſtotelem autem de vndecimi “
 menſis initio, non ſine, ſenſiſſe arbitror. Iam quæ ex Homero & Auicenna addidimus, parum me
 mouent. vt enim ſcripſit Theophrastus : τὸ δὲ παλαιὸν παρεβόησαν οἱ κοισίται. l. 5. D. de legib. & S.
 C. & l. 4. & 9. eodē tit. Menſum. pro menſium. τῶν ἰζαρίων. idque non ab Ouidio tantū, Laſtantio, &
 Honorio Fortunato poetis, ſed etiā à Paulo I. C. uſurpatur, lib. ſingulari de cognitionibus: Vbi lex

316 Soles. dies. Catullus?
 Soles occidere & redire poſſunt. & :
 Fulſere quondam candidi tibi ſoles.
 Virgil. 3. Aencid.
 Tres adio incertos caca caligino ſoles
 Erramus.
 323 Nempe, ſi tu. exſtat in hoc figuræ ge-
 nere elegans Alcinoi epigramma:
 De numero vatum ſi quis ſeponat Home-
 rum,
 Proximus à primo tum Maro primus eris:
 At ſi poſt primum Maro ſeponatur Hom-
 rum,
 Longè eris à primo quiſqui ſecundus eris:

335 Per decem menſum. quamuis partus à
 ſeptimo ad decimū vſque menſem & vn-
 decimi principium naturaliter edi poſſit
 ex ſententia Ariſtorelis lib. 7. de natura
 animal. Hippocratis multis in locis, Plu-
 tarchi lib. 5. de plac. Philoſoph. Laërtij
 in vitâ Pythagoræ, Cenſorini in lib. de
 die natali, Paulli lib. 4. recep. ſent. tit. 9.
 Gellij lib. 3. noctium Atticar. Macrobij
 in ſomnium Scipionis lib. 1. Auſonij ei-
 dyl. 21. & D. Ambroſij in Hexameris:
 ſcriptores tamen plerique vel augendi
 laboris gratia, vel quia veteres vt nos no-
 no, ſic illi decimo potiſſimum mēſe mu-
 lierem parere credebant, hac in re fre-
 quentiùs decimum menſem uſurpant.

“ duorum mensum fecerit mentionem. l. 101. D. de diuers. reg. iur. antiq. ibi enim multi codices, mensum, non, mensium, habent.

536 *Labores*. rectè ergo apud Claudianum lib. 2. de laudibus Stilichonis scriptum fuit:

Et sacri Mariae partus, Lucina labores solatur ———

*Vt veri labores, perq̄ pictate inclytas
Precor sorores, & per irati sibi
Genas parentis; scelere quas nullo nocens,
Erroris à se dira supplicia exigens,
Hansit; nefandas mœnibus patriis faces
Auerte: signa bellici retro agminis
Flecte. vt recedās; magna pars sceleris tamen
Vestri peracta est. vidit hostili grege
Campos repleti patria, fulgentes procul
Armis cateruas; vidit equitatu leui
Cadmea frangi prata, & excelsos rotis
Volitare proceres, igne flagrantes trabes
Fumare, cineri que petunt nostras domos:
Fratresq̄, (facinus quod nouum & Thebis fuit)
In se ruentes: totus hic exercitus
Et populus omnis, & utraque hoc vidit soror,
Genitrixq̄, vidit: nam pater debet sibi,
Quod ista non spectauit. occurrat tibi
Nunc Oedipus; quo indice, erroris quoque
Pœne petuntur. ne, precor, ferro erue
Patriam, ac penates: nēve, quas regere expetis,
Euerte Thebas. quis tenet mentem furor?
Petendo patriam perdis. vt fiat tua,
Vis esse nullam? quin tue cause nocet
Ipsum hoc; quod armis vertis infestis solum,
Segetesq̄, adustas sternis, & totos fugam
Edis per agros. nemo sic vastat sua.
Que corripit igne, que meti gladio iubet,
Aliena credis? rex sit è vobis vter,
Manente regno querite. hæc telis petes,
Flammisq̄, recta? poteris has Amphionis
Quassare moles? nulla quas struxit manus,
Stridente tardum machinã duceus opus.
Sed conuocatus, vocis & citharæ sono,
Per se ipse tures venit in summas lapis.
Hæc saxa franges victor? hinc stolia auferes,
Victosq̄, duces patris æquales tui?
Matres ab ipso coniugum raptas sinu,
Sexus catenã miles imposta trahit:
Vt adulta virgo, mista captiuo gregi,
Thebana nuribus nutus Argolicis eat?
An & ipsa palmis vincet post tergum datas
Mater triumpho præda fraterni vehar?
Potèsnè cines latus exitio datos*

540

545

550

555

560 *Quod armis vertis infestis solum*. placet hæc lectio o. tamen v.l. habent; *quod armis nostrum infestas solum*. nonnulli vero vulgati; *quod armis vris infestis solum*.

566 *Has Amphionis*. Euripides, in Phœnissis;

Ἀμφιῶνας δὲ κατ' εἰς ὑμῶνας
ἔλαθον ὑπερίδαι. φέρων ἴσως τὰ χαρὰ θάβαι,
πρὸς Ἀμφιῶνας, ἢ λυγρὸν ὕμνον, πύρρον ἀί-
σα, &c.

560

565

570

575

380 *Videre passim & manibus charis potes*
Hostem admouere? sanguine & flamma potes
Implere Thebas? tam ferum & durum geris
Solumq; in iras peccus, & nondum imperas?

385 *Animi tumores, teq; pietati refer.*

PO. *Vt profugus errem semper? ut patria arceat,*

Opemq; gentis hospes externæ sequar?

Quid paterer aliud, si fefellissem fidem,

Si peterassem? fraudis alienæ dabo

390 *Pœnas? ut ille premium scelerum feret?*

Iubes abire. matris imperio obsequior:

Da, quò reuertar. regià frater meus.

Habitet superbâ: parua me abscondat casu;

Hanc da repulso. liceat exiguo lare

395 *Pensare regnum: coniugi donum datus*

Arbitria thalami dura felicitis feram,

Humilisq; socerum lixa dominantem sequar?

In seruitutem cadere de regno, graue est.

IO. *Si regna queris, nec potest sceptro manius*

600 *Vacare senu: multa, que possunt peti*

In orbe toto, quælibet tellus dabit.

Hinc nota Baccho Tmolus attollit iuga,

Quâ lata terris spacia frugiferis iacent;

Et quâ trahens opulenta Pactolus vada,

605 *Inundat auro rura; nec letis minus*

Meandros aruis flectit errantes aquas,

Rapidusq; campos fertiles Hebrus secat.

Hinc grata Cereri Gargara, & diues solum,

Quod Xanthus ambit niuibus Idois tumens.

610 *Hinc, qua relinquit nomen Ionij maris,*

Fauces Abydi Sessos oppositæ premit.

Aut, quâ latus iam propior Orienti dedit,

Tutamq; crebris portibus Lyciam videt:

Hæc regna ferro quære, in hos populus ferat

615 *Socer arma fortis: has paret sceptro tuo,*

Tradatq; gentes. hoc adhuc regnum puta

Tenere patrem. melius exsilium est tibi,

Quam reditus iste. crimine alieno exsulas,

Tuo redibis. melius usus viribus,

620 *Noua regna nullo scelere maculata appetes.*

Quin ipse frater, arma comitatus tua,

Tibi militabit. vade, & id bellum gere,

In quo pater materq; pugnant tibi

393 *Superbus. in o. v. l. scriptis & excusis legitur, superba.*

396 *Arbitria thalami. qui enim ditiozem uxorem ducit, dominam ducit cui seruiat, teste Aristotele lib. 8. ethic. cap. 10. Vnde Euripides, in Menalippe;*

ἔστι γαμβροί αἱ ἢ γυναικῶν καὶ αἰσῶν γαμβροί.
 ἢ πολλὰ χεῖματ', ἢ κ' ἐπιτιμῶνται γαμβροί.
 πρὸ τ' ἢ γυναικῶν γὰρ κρατύνει ἐν δόμοισι.
 δουλοὶ δὲν αἰσῶν, ἢ κ' ἐπ' ἔσ' ἐλευθεροί.

Anaxandrides:

ἢ γὰρ πέντε ὄν, πῶ γυναικῶν χεῖματα
 λαβῶν, ἢ κ' ἀποποιῶν, ἢ γυναικῶν ἔπ,
 ἢ ἐστὶ δούλος ἢ πέντε —

idem sentiunt Plautus in Menæchmis, in Milite glorioso, in Anularia, & in Afinaria, Aelius Fuscus & Silius Bassus apud Senecam Partem lib. 2. Controuersiar. vbi fortassis Sily Bassi, pro Salei Bassi, legitur. Ceterum quod in præcedenti versu dixit, *coniugi donum datus*; non multum diffidet ab his Menandri;

ὅταν πλῆνις ἂν, ἢ γαμῶν πρὸ ἐλόμοις,
 τὰ μὲν γυναικῶν ἐπιτιμῶν χεῖματα,
 αἰσῶν δὲ δουλοῦ, ἢ κ' ἀποποιῶν λαμβανῶν.

398 *In seruitutem cadere de regno graue est. quia, ut ait Xenophon, ἢ γὰρ τομὴ λαβεῖν τὰ ἀγαθὰ, οὐκ ἔστι χεῖρον, ὡς αἴρ' ἰσὶ λαβῶντα σερδῶναι λυπηρό.*

602 *Nota Baccho Tmolus. ait Baccho nota, quia Tmolus Lydia mons maximam vini copiam gignit, vel quia eum superauit Bacchus. Mutianus ter consul, tradit in Timoli vertice habitantes centum & quinquaginta annos viuere.*

604 *Quâ trahens opulenta Pactolus vada. Oedipi Actu 2.*

Diriue Pactolus vexit te Lydius vnda
 Aurca torrenti deducens flumina ripa.
 Terentius Varro, in lege Mania,
 Non hos Pactolus aureas vndas agens
 Eripiet vnquam è miseris.

608 *Grata Cereri Gargara. Virgilius 1. Georg.*

— ipsa suas mirantur Gargara messes.

omnino vide Macrobiū Saturnal. libro 3. cap. 20.

626 *Dubias Martis incerti vices.* belli exitus incertos esse scripsit Cicero in epistolis ad familiares duobus locis, semel in epist. ad Atticum, Philippica 10. & 13. in orat. pro Milone, & in orat. pro M. Marcello. Thucydides lib. 2. ἀδύλα δὲ τὰ τῶν πολέμων. Linus lib. 30. Nusquam minus quam in bello eventus respondent.

629 *Fortuna belli.* sic passim scriptores loquuntur, idque quia in bellis maximè fortuna dominatur, teste Cicerone pro Marcello. Eunius, in Annal.

Quorum virtutis belli fortuna pepercit.

“ Sallust. in Catilinar. Optimum ratus in

“ tali re fortunam belli tentare. Idem, in orat.

“ Lepidi; Quos fortuna belli consumserat.

“ Quintus Curtius lib. 5. Experto belli fortunam. Ovid 7. Metamorph.

— pendebat adhuc belli fortuna —

630. *Exaquat duos.* apud Claudianum ait Stilicho;

Qui stetit aequatur campo —

633 *Fauisse fas.* hæc etiam ab Euripide sumfit; sed melius tractauit.

645 *Ne metue, pœnas equidem soluet graues, Regnabit.* PO. hæc est pœna? IO. si dubitas, auo Patriq; crede. sic in o. v. l. legitur. in vulgatis existant edita hoc modo: *Ne metue, pœnas equidem soluet graues, Regnabit. hæc est pœna. si dubitas, auo Patriq; crede.*

664 *Imperia precio quolibet constant bene.* Euripides:

ἔπειθ' ἀδύλατ' ἔστι, τυραννίδος πέρα
καλλίον ἀδικεῖν. τ' ἀλλὰ δ' ἄνελ' ἔστι χρισίον.

hos versus auctor est Suetonius lib. 1. sic à Cicerone conuersos fuisse:

Si violandum est ius, imperij gratia

Violandum est: alijs in rebus pietatem colas. quæ cum Cæsar Iulius continuò haberet in ore, omnia iura diuina & humana, inquit Cicero lib. 1. offic. peruertit, propter eum quem sibi opinionis errore fixerat principatum. Meritò Ennius scripsit:

Nulla sancta societas, nec fides regni est.

Porro ab hoc versu cetera desiderantur, vt arbitror, non tam iniuria temporis, quam quia auctor ea non composuerit: sed vel morte præuentus, vel aliam ob causam extremam huic tragœdiæ manum imponere vel non voluerit, vel non potuerit: certè non imposuit.

Fauere possunt. regna cum scelere, omnibus “

Sunt exsiliis grauiora. nunc belli mala “ 625

Propone, dubias Martis incerti vices.

Licet omne tecum Græciæ robur trahas,

Licet arma longè miles ac latè explicet:

Fortuna belli semper ancipiti in loco est. “

Quodcumque Mars decernit. exaquat duos, “ 630

Licet impares sicut, gladius: & spes, & metus

Sors caeca versat. premium incertum petis, “

Certum scelus. fauisse fac votis deos “

Omnes tuis: cessere, & auersi fugam

Petiere ciues, clade funestâ iacens 635

Obtexit agros miles: exsultes licet,

Victorq; fratris spolia deiecti geras;

Frangenda palma est. quale tu id bellum putas,

In quo execrandum victor admittit nefas,

Si gaudet? hunc, quem vincere infelix cupis, 640

Cum viceris, lugebis. infaustas age

Dimitte pugnas. libera patriam metu,

Luctu parentes. PO. sceleris & fraudis suæ

Pœnas nefandus frater, vt nullas ferat?

IO. *Ne metue, pœnas & quidè soluet graues.* 645

Regnabit. PO. hæc est pœna? IO. si dubitas, auo

Patriq; crede: Cadmus hoc dicet tibi,

Cadmiq; proles. sceptrâ Thebarum fuit

Impune nulli gerere, nec quisquam fide

Rupta tenebat illa: iam numeres licet 650

Fratre inter istos. PO. numero, & est tanti mihi

Cum regibus iacere. IO. te turbæ exulum

Afferibo: regna, dummodo inuisus tuis.

PO. *Regnare non vult esse qui inuisus timet* “

Simul ista mundi conditor posuit Deus, “ 655

Odiū, atque regnum. regis & magni reor “

Odia ista premere. multa dominatē vetat “

Amor suorum: plus in iratos licet.

Qui vult amari, languidâ regnet manu.

IO. *Inuisa nunquam imperia retinentur diu.* 660

PO. *Præcepta melius imperij reges dabunt.*

IO. *Exsilia tu dispone. PO. pro regno velim*

Patriam, penates, coniugem flammis dare.

Imperia precio quolibet constant bene.

Deest in hac Tragœdia finis.

Hippolytus.

TRAGOEDIA IIII.

PERSONÆ.

Hippolytus. Chorus.
Phædra. Theseus.
Nuncius. Nutrix.

ACTVS PRIMVS.

HIPPOLYTVS.

Anapaſtici.

TE, umbrosas cingite silvas,
Summaq; montis iuga Cecropij,
Celeri plantâ lustrate vagi:
Quæ saxa solo Carpeneito

5 Subiecta iacent; quæq; Thriasiis
Vallibus amnis rapidâ currens
Verberat undâ: scandite colles
Semper canos niue Ripheâ.
Hac hac aliq; quâ nemus altâ
10 Textitur alno, quâ prata iacent,
Quâ rorifera mulcens aura
Zephyrus vernas euocat herbas.
Vbi per glacies lenis Ilissus;
Vbi Meander super æquales
15 Labitur agros piger, & steriles
Amne maligno radit arenas.
Vos, quâ Marathon tramite leuo
Saltus aperit; quâ comitate
Gregibus paruis nocturna petunt
20 Pabula fæte: vos, quâ tepidis
Subditus austris, frigora mollit
Durus Acarnan. alius rupem
Dulcis Hymetti; paruas alius
Calcet Aphydnas. pars illa diu
25 Vacat immunis, quâ curuati

HIPPOLYTVS sic tragædias in-
ſcripferunt. Euripides, cuius extat; &
Lycophon, cuius interijt. Sopatri Hip-
polytum citat Athenæus. Hippolyti hi-
ſtoriæ planè ſimilem Comminj cuius-
dam refert Plutarchus in Paralleliſ, ex
Doſitheï Italica hiſtoria.

4 Solo deſerto. Solinus Polyhiſt. cap. 47.
Quod à Tigrane Armenio ſubactum &
diu ſolum. ceterùm iſta Hippolyti verba
περὸ τοῦ ἵππολύτου ἐπιγράμματα ἐστὶν ἡμῶν
ἐστὶν ἐπιγράμματα ἐστὶν ἡμῶν: quale
fuit venatoriū poëma, quod Eriphanis
poëtria Medalce amore capta fertur cõ-
poſuiſſe: cuius hiſtoriam Elearchus deſ-
cripſit.

8 Niue Ripheæ. Lucanus;

Ripheas huc ſolue niues

12 Zephyrus vernas. Claudianus, de Ze-
phyro;

_____ pater ò gratiſſime verus, &c.

ac paullo poſt;

_____ ille nouo madidantes neſtare pennas
Concuſit, & glebas ſecundo rore mari-
tat;

Quaq; volat vernus ſequitur color, omnis
in herbas

Turget humus, medioq; patens conuexa
ſereno,

Sanguineo ſplendore roſas, vaccinia nigro
Imbuſit, & dulci violas ferrugine pingit.

Porro in antiq. Pariſienſi, ſequens verſus;
vbi per glacies lenis Iliffus, quem agnoſcūt
quidam v. l. non habetur.

15 Piger. propter crebros flexus & re-
flexus. Seneca:

Qualis incerta vagus Meander unda lu-
dit, & cedit ſibi.

Ouidius autem;

Non ſecus ac liquidus Phrygius Meander
in undis

Ludit, & ambigua lapſu reſluitque, ſluit-
que.

16 Maligno. cur maligno? an quia non ſa-
tis terras, quas ſolum radit, undis ſuis ir-
rigat & ſecundat; ſed tantum leuiter
aſpergit, nunquam eodem loco ſtabilis
permanens: an maligno, hoc eſt, dolo-
ſo, ſeu tortuoſo? ſanè Anna Alexiad. lib. 4.
σκιώτατον περὸ μὲν ἀπάτωι καὶ κρημῶν
σκιώτερον πικρῶν vocat.

22 Durus Acarnan. noſter durum, Sta-
tius aſperum, non alia opinor de cauſa,
quàm quia Acarnanes ſtrenui bellato-
res fuerunt. vnde Pindarus:

Ἄχαιον ὃ πελάραρον ἀχόρτε.

† 23 Dulcis Hymetti. dulcis propter mellis copiam. Iuuenalis;

_____ dulciq; ſenex vicinus Hymetto.

25 Quæ curuati litora Põri Sunion virget. Dõponius Mela lib. 2. Aegæũ ſtatim pelagus vaſtè longum

“ litus impellit, hinc ad promontorium
 “ quod Sunion vocatur, magno ambitu
 “ molliq; circumagat.
 28 *Philippis*, autographa *Philippis*.

32 *Acres*. Virgilius Georg. 3.
Veloces Sparta castulos, acremq; molossum.
 33 *Cressa*. m. f. *Cretes*. sed & *Claudianus* :

Hirsutaq; fremant Cressa —

35 *At Spartanos*. Laconici canes etiam
 ab Eustathio Odyss. p. Aristeneto in episto-
 lis, Xenophonte, Oppiano & Neme-
 siano in Cynegeticis, Virgilio 3. Georg.
 demum Sophocle, Nonno & Claudiano
 commendantur.

36 *Nodo*. olim venaticæ canes non fu-
 nibus modò, vt hic, sed & catenis reti-
 nebantur. Ennius hoc docet;

*Sicuti si quando vinclo venatica aëno
 Apta solet cani, fortè feram si ex nare sa-
 gaci*

*Sensit, voce sua nictatque ululatque ibi
 acutè.*

vbi pro *apta*, fortè reponendum, *capta*.

46 *Picta rubenti linea penna*. hoc genus
 retis, formido dicitur; quod erat cõpa-
 ratum, vt id effugete cupientes ferè in
 veros castes incidere: eius confectio-
 nem docet Gracius in lib. de Venatione.
 Virgil. 3. Georg.

— *nec castibus ullis*

*Puniceæque agitant pauidos formidine
 penna.*

idem Aeneid. 12.

— *punicea septum formidine penna.*

Ovidius Metamorph. 15.

Nec formidatis cervos includite pennis.

& Faistorum 5.

— *pauidos formidine cervos*

Terræ —

48 *Libretur*. quidam v. l. *vibretur*.

57 *Gelidum potat Araxem*. Lucanus;

*Non tibi cum primùm gelidum transibis
 Araxem.*

65 *Latisq; feri cornibus vri*. vros fingit
 ἄρπυιαι, vt loquitur Hesiodus, quod
 Plautus patales reddidit.

Litora ponti Sunion urget.

Si quem tangit gloria silue,

Vocat hunc Philippis: hic versatur

Metus agricolis, vulnere multo

Iam notus aper. at vos laxas

Canibus tacitis mittite habenas:

Teneant acres lora Molossos,

Et pugnaces tendant Cressæ

Fortia trito vincula collo.

At Spartanos (genus est audax

Auidumq; fere) nodo cautus

Propiore liga: veniet tempus,

Cum latratu caua saxa sonent:

Nunc demissi nare sagaci

Captent auras, lustraq; presso

Querant rostro; dum lux dubia est,

Dum signa pedum roscida tellus

Impressa tenet: alius raras

Cernicè graui portare plagas,

Alius teretes properet laqueos:

Picta rubenti linea pennâ

Vano cludat terrore feras.

Tibi libretur missile telum:

Tu graue, dextrâ leuâq; simul,

Robur lato dirige ferro:

Tu precipites clamore feras

Subsessor ages: tu iam victor

Curuo solues viscera cultro.

Ades en comiti diua virago;

Cuius regno pars terrarum

Secreta vacat: cuius certis

Petitur telis fera, que gelidum

Potat Araxem, & que stanti

Ludit in Isbro: tua Getulos

Dextra leones, tua Cretæas

Sequitur cervas: nunc veloces

Figis damas leuiore manu.

Tibi dant variè pectora tigres,

Tibi villosi terga bisontes,

Latisq; feri cornibus vri.

Quicquid solis pascitur aruis;

Sine illud inops nouit Garamas,

Sine illud Arabs diuite silua,

Sine ferocis inga Pyrenes,

70 *Sive Hyrcani celant saltus,
Vacuisq; vagus Sarmata campis;
Arcus metuit Diana tuos.
Tuasi gratas numina cultor
Tulit in saltus, retia vincetas*
75 *Tenuere feras, nulli laqueum
Rupere pedes: fertur plaustrum
Pradagementi: tum rostra canes
Sanguine multo rubicunda gerunt;
Repetitq; casas rusticalongo*
80 *Turba triumpho. en Diana fuge,
Signum arguti misere canes,
Vocor in silvas: hac hac pergam,
Qua via longum compensat iter.*

71 *Vagus, carens certis sedibus. Papinius
Qua modo Arcomanos post horrida bella va-
gosque
Sauromatas.
& alio loco;
mutatoresq; domorum
Sauromata*
Sauromatae & Sarmatae iidem sunt.
75 *Tenuere, quia sicut aues glutino, sic fe-
re retibus tenentur. ideo Varro, in Parme-
none, retia viscum appellat:
Lepusculi timentis hoc quadrangulum
Dedit Diana rete nexile, arcyas,
Viscum fugarum lineamq; compedem.*
77 *Gementi. Virgilius:
Nec cessant plaustris vectare gementibus or-
nos.
quidam m. f. trementi.
Rostra, improprie, pro tibiibus.*

PHÆDRA. NVTRIX.

PH. *O magna vasti Creta dominatrix freti;*

85 *Cuius per omne litus innumere raies
Tenuere pontum, quicquid Assyria tenuis
Tellure Nereus peruium rostris secas;
Cur me in penates obsidem inuisos datam,
Hostiq; nuptam degere etatem in malis,
90 Lachrymisq; cogis? profugus en coniux abest,
Prestatq; nuptae, quam solet, Theseus fidem.
Fortis per altis inuij retro lacus
Vadit tenebras miles audacis proci,
Solio ut reuulsam regis inferni abstrahat,
95 Pergit furoris socius: haud illum timor
Pudorq; tenuit: stupra & illicitos toros
Acheronte in imo querit Hippolyti pater.
Sed maior alius incubat maeste dolor:
Non me quies nocturna, non altus sopor
100 Soluere curis: alitur, & crescit malum,
Et ardet intus, qualis Æthæo vapor
Exundat antro: Palladis tebe vancant,
Et inter ipsas pensa labuntur manus.
Non colere donis templa votiuis libet,
105 Non inter aras Atthidum mistam choris,
Iactare tacitis conscias sacris faces;
Nec adire castis precibus aut ritupio
Adiudicatam presidem terre deam.
Iuuat excitatas consequi cursu feras,
110 Et rigida molligesa iaculari manu.
Quò tendis anime? quid furens saltus amas?*

84 *O magna vasti Creta dominatrix freti.
hunc locum in Solini emendationibus ex-
posui. nunc addo Thucydidis ista è lib. 1.
Μίνος δὲ παλαιότερος ὢν ἀκροῖ τοῦ ποῦ, ταυτὸν ἀντι-
εαθεῖ, ἐν τῆς κτῆς Ἑλλωτικῆς θαλάσσης ἐπὶ ἀλγῶν
ἀρεάται, καὶ τῶν Κυκλάδων ἡσίων ἤρξε τε, &c.
91 *Quam solet. quam prestauit Ariadne, He-
lene, Hippolyte, Melibæe, aliisq; non pau-
cis, Catullo, in carmine de nuptiis Pelei &
Thetidis, Athenæo lib. 13. Ouidio in Epist.
Helenæ, & Plutarcho in Theseo, auctori-
bus.
92 *Inuij retro. alibi ait;
Acheron inuius Renauigari.
93 *Audacis proci. Pyrithoi Proserpinam
Ditis thalamo deducere adorti.
97 *Hippolyti. hic primo vocabatur Demo-
phon, teste Plutarcho in Theseo; teste verò
Pausania, Tyndarides: quomodo illum vo-
cavit Plinius lib. 29. hist. natural. cap. 1. post-
ea dictus Virbius.
102 *Palladis tela. Pallas arti textoriae & la-
nificæ præficitur ab Ouidio, Aristide, &
Claudiano, cuius quidem lib. 2. in Eutrop.
sunt hæc;
Tu potes alterius studiis habere Minerua,
Et telas non tela pati
alterius, dicit ex eorum sententiâ, qui Miner-
uam lanificiorum præsidem, à bellica Mi-
nerua seiungebant.
109 *Iuuat apud Ouidium in Heroid. epist.
ait Phædra;
Iam quoque, vix credas, ignotas mistor in
artus,
Est mihi per sauas impetus ire feras.
In nemus ire libes, pressisq; in retia cerviss
Florari celeres per suga longa caues.*******

114 *Genitrix tui me, &c.* Euripides, Hippolyto;

Φαί. ὦ τλήμων, ὅσοι μήτηρ ἠγάπαί εἶσσι;

Τεθρὸν ἔχει ταύτης, τέκνοι, ἢ τί τῆς πόθι;

Pasiphaës amor à Marone, in Sileno, describitur. fabulam verò ἀμύθουκῶς exposuit Natalis lib. 6. Mytholog. c. 5.

116 *Torvus*, proprium tauri epithetum. nam à tauro fit toruus, & à ferocia taurorum toruitas dicta est, teste Sex. Pompeio.

127 *Iungitur semper nefas.* ideo Euripides in Hippol. ait;

τελευτήσεται π κασιδι δόμου.

128 *Clara*. o. v. l. *cara*, sed alterum malo.

131 *In primo obstitit.* amandi peritissimi Nasonis præceptum est amori venienti occurrere, ne serò medicina paratur.

Cum mala per longas invaluere moras.

135 *Verè insolens.* duo m. f. cod. veri. idem paucis versibus intetpositis *aggrauas*, pro *grauas*.

Fatale misere matris agnosco malum:

Peccare noster nouit in siluis amor.

Genitrix tui me miseret: infando malo

Correpta, pecoris efferi seuum ducem

Audax amasti. toruus, impatiens iugi,

Adulter ille, ductor indomiti gregis:

Sed amabat aliquid: quis meas misere Deus,

Aut quis iuuare Dædalus flammæ queat?

Non, si ille remeet arte Mopsopiâ potens;

Qui nostra cecâ monstra conclusit domos;

Promittat vllam casibus nostris operam.

Stirpem perosa Solis inuisi Venus,

Per nos catenas vindicat Martis sui,

Suasq; probris omne Phœbeam genus

Onerat nefandis: nulla Minois leui

Defuncta amore est. iungitur semper nefas.

NVT. *Thesea coniux, clara progenies Iouis,*

Nefanda casto pectore exturba ocyus,

Extingue flammæ, nève te dire spei

Præbe obsequentem. quisquis in primo obstitit,

Repulsiq; amorem; tutus ac victor fuit:

Qui blandiendo dulce nutritiuit malum;

Serò recusat ferre, quod subiit, iugum.

Nec me fugit, quàm durus, & veri insolens,

Ad recta flecti regius nolit tumor.

Quemcunque dederit exitum casus, feram:

Fortem facit vicina libertas senem.

[*Obstare primum est velle, nec tibi via:*

Pudor est secundus, nosse peccandi modum.]

Quò misera pergis? quid domû infamem grauas,

Superasq; matrem? maius est monstro nefas:

Nam monstra fato, moribus scelera impates.

Si, quòd maritus spera non cernit loca,

Tutum esse facinus credis, & vacuum metu;

Erras. teneri crede Lethæo abditum

Thesea profundo, ferre perpetuam Stygem.

Quid ille? lato maria qui regno premit,

Populisq; reddit iura centenæ pater,

Latère tantum facinus occultum sinet?

Sagax parentum est cura. credamus tamen

Astu doloq; tegere nos tantum nefas.

Quid ille, rebus lumen infundens suum

Matris parens? quid ille, qui mundum quatit,

Tibrans coruscâ fulmen Æthæum manu

Sator deorum? credis hoc posse effici,
Inter videntes omnia ut lateas auos?
Sed, ut secundus namium abscondat fauor
Coitus nefandos, utq; contingat stupro

160 Negata magnis sceleribus semper fides:
Quid pœna præsens, conscius mentis pavor,
Animusq; culpa plenus, & semet timens?
Scelus aliqua tutum, nulla securum tulit.

Compeſce amoris impij flammam precor,
165 Nefasq; quod non vlla tellus barbara
Commisit unquam, non vagus campis Getæ,
Non inhospitalis Taurus, aut sparsus Scythæ.
Expelle facinus mente castificâ horridum,
Memorq; matris, metue concubitus nouos.

170 Miscere thalamos patris & gnati apparatus,
Vterog; prolem capere confusam impio?
Perge, & nefandis verte naturam ignibus.
Cur monstra cessant? aula cur fratris vacat?
Prodigia toties orbis insucta audiet,

175 Natura toties legibus cedit suis;
Quoties amabit Cressa. PH. quæ memoras scio
Vera esse nutritrix: sed furor cogit sequi
Peiora: vadit animus in præceps sciens,
Remeatq; frustra sana consilia appetens:
180 Sic cum grauatam nauita aduersâ ratem
Propellit undâ; cedit in vanum labor,
Et victa prono puppis aufertur vado.
Quod ratio poscit, vincit ac regnat furor,
Potensq; totâ mente dominatur Deus.

Hic

* rã nos à scelere abhorre. quòd nulli non etiam inter
"tuta timor est. Multos fortuna liberat pœnâ, metu ne-
"minem. quare? quia infixâ nobis eius tei auersatio est,
"quam natura damnauit. Ideo nunquam fides latendi
"hic etiam latentibus, quia coarguit illos conscientia, &
"iplos sibi ostendit. Proprium autem est nocetium tre-
"pidare. Malè de nobis actum erat, quòd multa scelera
"legem & iudicem effugiunt & scripta supplicia, nisi il-
"la naturalia & grauiâ de præsentibus soluerent, & in
"locum patientiæ timor cederet. hæc Seneca. nonnul-
"la quoque hæc de re Cicero lib. 1. de legib. scripsit.

172 ignibus Horatius lib. 1. carmin. ode. 27.

Venus.

Non erubescendus adurit ignibus.
sed sanè poëtris familiare vsque adèd est ignem pro
amore & venerea libidine ponere, ut putidum sit exem-
plis id confirmate. Sactæ etiam litteræ eodem quando-
que modo ignem accipiunt. legitur Iobi 31. Ignis vs-

166 Quid pœna præsens, conscius mentis
pavore hæc plurimum v. lib. scriptura mihi
placet. huc spectant ista Iuuenalis Sat. 13.

Exemplo quodcumq; malo committitur,
ipso

Difficet auctori. prima est hæc vltio,
quòd se

Iudice nemo nocens absolvitur: improba
quamuis

Gratia fallacis pratoris vicerit urnam.

Et eadem Satyra;

— cur tamen hos tu

Evassisse putes, quos divi conscia facti

Mens habet attonitos, & surdo verberare
cadit

Oculum quatiente animo tortore flagel-
lum? &c.

multa huc pertinentia Cicero Orat. in
Pisonem, & in paradoxis, quæ apud il-
lum legi malo. In quibusdam lib. conscia
noctis pavore.

163 Scelus aliqua tutum, nulla securum
tulit. ascribam Senecæ Philosophi verba,
è quibus hæc sententia desumpta videtur,
& quorû collatione facilius intelligetur.
locus est epist. 98. Tuta scelera esse, secu-
ra nõ possunt. quare? quia prima illa &
maxima peccatum est pœna, peccasse. "
Nec vllû scelus (licet illud fortuna ex- "
ornet muneribus suis, licet tueatur ac "
vindictæ impunitum est, quia sceleris in "
scelere supplicium est. Sed nihilominus "
& hæc & illa (secundâ pœna) premunt "
ac sequuntur, timere semper & expave- "
scere & securitati diffidere. Illi dissen- "
tiamus cum Epicuro, vbi dicit nihil "
iustum esse naturâ, & crimina vitan- "
da esse, quia metus vitari nõ possit. hic "
consentiamus, mala facinora conscien- "
tiâ flagellari, & plurimum illi tormen- "
torum esse, eo quòd perpetuò illâ solici- "
tudo urget ac verberat, quod spõso ius "
securitatis suæ non potest credere. Hoc "
enim ipsû argumentum Epicuri est, natu- "
que ad perditionem omnia deuorans, &
omnia eradicans genimina. & ille ud Psal-
mi 57. Supercidit ignis, & non viderunt
Solem. Sic enim ignem D. Augustinus
eo loco interpretatur.

177 Sed furor cogit sequi Peiora. Euripides.

τὸ χροῖον ἴμωσεν ἡ δὲ γυνὴ ἄνευ νόμου,
ἐν ἀπορροῦντι αἰ.

apud Ovidium Medea inquit:

— scio meliora, probog;

Deteriora sequor — Petrarcha;

Cerco del viuir mio nouo consiglio

Et veggio il meglio, & a piglior m'appiglio.

180 Sic cum grauatam. Virgil. 1. Georg.

Non aliter quam qui aduerso vix flu-
mine lembam

Remigijs subigit, si brachia forte remisit,
Atque illum in præceps prono rapit aluens

AMINE.

185 *Regnat.* Euripides Amorem deorum omnium supremum esse cecinit, his versibus:
 ἔρωτα δὲ ὅστις μὴ δίδωκε καὶ ἐλπίς μίσηται,
 καὶ τὰς δὲ παύσει δ' αὐτοῖσι δ' ἔρωτατος,
 ἢ σκοπὸς ἔστιν ἢ καλῶν ἀμοιβῶν
 ἢ οἷόν τοι μίσητον ἀνθρώποις δίδω.

& Ovidius, de amore:
Regnat, & in superos ius habet ille deos.

187 *Gradius istas belliger.* Non sine causa addit belliger, quia Romani Martem senientem, & bellum ac cedes spirantem, Gradium; eundem verò tranquillum ac pacificum, Quirinam appellabant, ut præter ceteros docet Siluester Aldobrandinus in commentar. lib. 1. Institutionum Iustiniani Imperatoris pag. 16. Vnde verò Gradius dicitur, docet Festus; & Iulianus Aurel. lib. 1. de cognom. deorum cap. 6. & Lilius Syntag. 10. 191 *Ipsumq;* v. l. *lesumq;*.

192 *Figit sagittâ certior missâ puer.* apud Ouid. Phœbus sic certitur:

Certa quidem nostra est, nostra est tamen una sagittâ

Certior, in vacuo qua peccora vulnera fecit. huc ergo respicit Seneca. Qui Cupidini sagittas tribuit, quia formosi eminus feriunt. Xenophon ἀπομνημ. 4. ἡ δὲ αὖτις ἢ καὶ οἱ ἔρωτες πρὸς τοὺς ἀλλὰ πῦρ καλοῦνται, ὅτι καὶ πρὸς ἄλλοις οἱ καλοὶ πηρώσονται.

201 *Vana ista demens animus.* Atchias poeta, quem Cicero defendit;

ἢ καὶ ὁ ἔρωτες ἀδικεῖ μερόπων ἦμος, καὶ ἀκόλαστοι.

Ψυχῆς ἀνθρώπων ἔσθ' ὁ ἔρωτες πρόφορον. satis confirmans ea, quæ noster poeta hoc loco sapientissimè scribit. huc refer illud diuini poetae;

an sua cuiq; deus sit dira cupido,

Michaël Marullus, de amore:
Qui calo dignati? homines. qua causa cogit?

Mitior auctore est credita culpa deo.
 205 *Hanc illa.* ex ciborum copia & varietate nasci amorem testatur Phocyllid.

ἢ ἀγαθὸς πλεοναξία ἢ ἔρωτες ἢ ἄλλοις ὄντας ἢ πλεοναξία ἢ πρὸς ἀμέτρως ἔλκει ἔρωτας.

D. Hieronymus, ad Furiam de viduitate seruandâ: Adolescencia, feruente cibus corpore, de castitate secura est? neque verò hæc dicens condemno cibos, quos Deus creauit ad vtendum cum gratiarum actione: sed iuuenibus ac puellis incensua assero voluptatum. Non Acthæni ignes, nò Vulcania tellus, non Vesuuius & Olympus tantis ardoribus astant ut iuueniles me dulcè vino plene & dapibus inflammatae. In quibus verbis vox Olympus superuacua aut mendosa est, aut notandum Olympo idem quod Acthæne olim accidisse. quod de Olympo ad mare rubrum sito traditur. Omnino consulenda censeo vetera exemplaria, quæ vulgaris semper sunt fideliora. Gratianus etiam distinctione 44. cap. 1. ita scripsit, si memini: Ventris namque ingluuius ad luxuriam prouocat facilè, & omne bonum opus dissoluit.

208 *Cur in venues varius tenues sibi?* an quia, teste Apulcio lib. 5 asini, sobrietas Veneris est inimica? Sine Cerere & Baccho, ait ille, friger Venus. Athenus lib. 6 ex Euripide, ἐν πλοσμοῖσιν Κόπρις, ἢ πρὸς ἀμω δὲ ἦ.

Idem lib. 1. ἐν πλοσμοῖσιν δὲ Κόπρις. ἐν δὲ τοῖς καλῶν πρὸς ἄλλοις ἢ ἐνιστὶν Ἀπρὸς δὲ μὲν βροτῶν.

Hic volucer omni regnat in terrâ potens,
Ipsumq; flammis torret indomitis Iouem:
 185 *Gradius istas belliger sensit faces,*
Opifex trifulci fulminis sensit deus;
Et, qui furentes semper Æthnæus iugis
Versat caminos, igne tam paruo calet: 190

Ipsumq; Phœbum, tela qui veruo regit,
Figit sagittâ certior missâ puer;
Volitatq; celo pariter, & terris grauis.

NVT. *Deum esse Amorem, turpi seruitio fauēs*
Finxit libido; quoq; liberior foret. 195
Titulum furori numinis falsi addidit.

Natum per omnes, scilicet terras vagum
Erycica mittit: ille per celum volans,
Proterua tenerâ tela molitur manus,

Regnumq; tantum minimus in superos habet. 200
Vana ista demens animus ascinit sibi,
Venerisq; numen finxit, atque arcus deſ.

Quisquis secundis rebus exsultat nimis,
Fluitq; luxu, semper insolita appetens;
 205 *Hunc illa magnæ diræ fortune comes*

Subit libido: non placent suæ dapes,
Non tecta sani moris, aut vilis cibus.

Cur in penates varius tenues subit
Hæc delicatis eligens pestis domos?
Cur sancta paruis habitat in tectis Venus, 210
Mediumq; sanos vulgus affectus tenet,

Et se coercent modica? contra diuites,
Regnoq; fulti, plura quàm fas est, petunt?
Quod nò potest, vult posse, qui nimium potest. 215
Quid deceat alto prædita m folio vides:

Metue ac verere scepra remeantis viri.

PH. *Amoris in me maximum regnum fero,*
Reatusq; nullos metuo. nò unquam amplius
Coruexa tetigit supera; qui mersus semel

Adijt

Non Acthæni ignes, nò Vulcania tellus, non Vesuuius & Olympus tantis ardoribus astant ut iuueniles me dulcè vino plene & dapibus inflammatae. In quibus verbis vox Olympus superuacua aut mendosa est, aut notandum Olympo idem quod Acthæne olim accidisse. quod de Olympo ad mare rubrum sito traditur. Omnino consulenda censeo vetera exemplaria, quæ vulgaris semper sunt fideliora. Gratianus etiam distinctione 44. cap. 1. ita scripsit, si memini: Ventris namque ingluuius ad luxuriam prouocat facilè, & omne bonum opus dissoluit.

208 *Cur in venues varius tenues sibi?* an quia, teste Apulcio lib. 5 asini, sobrietas Veneris est inimica? Sine Cerere & Baccho, ait ille, friger Venus. Athenus lib. 6 ex Euripide, ἐν πλοσμοῖσιν Κόπρις, ἢ πρὸς ἀμω δὲ ἦ.

Idem lib. 1. ἐν πλοσμοῖσιν δὲ Κόπρις. ἐν δὲ τοῖς καλῶν πρὸς ἄλλοις ἢ ἐνιστὶν Ἀπρὸς δὲ μὲν βροτῶν.

220 *Adijt silentem nocte perpetuâ domum.*

NVT. *Ne crede, Ditis cluserit regnum licet,
Canisq; dirus Stygius obseruet fores:
Solut negatas inuenit Theseus vias.*

PH. *Veniam ille amori forsitan nostro dabit,*

225 NVT. *Immitis etiam coniugi castæ fuit,
Experta sauiam est barbara Antiopæ manum.*

*Sed posse flecti coniugem iratum puta:
Quis huius animum flectet intractabilem?
Exosus omne feminæ nomen fugit,*

230 *Immitis annos ætate vitæ dicat,
Connubia vitat. genus Amazonium scias.*

PH. *Hunc in niuosi collis herentem iugis,
Et aspera agili saxa calcantem pede,
Sequi per alta nemora, per montes placet.*

235 *Resistet ille, seq; mulcendum dabit.*

NVT. *Castosq; ritus Venere non castâ exuēt.
Tibi ponet odium; cuius odio forsitan
Persequitur omnes. PH. precib. haud vinci potest?
NV. Ferus est. PH. amore didicimus vinci feros.*

240 NV. *Fugiet. PH. per ipsa maria, si fugiat, sequar.*

NV. *Patris memero. PH. meminimus matris simul.
NV. Genus omne profugit. PH. pellicis careo metu.
NV. Aderit maritus. PH. nempe Pirithoi comes.
NV. Aderitq; genitor. PH. mitis Ariadnæ pater.*

245 NV. *Per has senectæ splendoris supplex comas,
Fessumq; curis pectus, & cara vbera.*

*Precor; furorem siste, teque ipsam adiua.
Pars sanitatis, velle sanari fuit.
PH. Non omnis animo cessit ingenio pudor.*

250 *Paremus altrix. qui regi non vult amor
Vincatur. Haud te fama maculari sinam.*

*Hæc sola ratio est, vnicum effugium mali:
Virum sequamur: morte præuertam nefas.
NV. Moderare alumna mentis effrenæ impetus,*

255 *Animos coërce: dignam ob hoc vitâ reor,
Quod esse temet autumas dignam necesse.*

PH. *Decreta mors est, queritur fati genus:
Laqueone vitam finiam, an ferro incubem,
An missa præceps arce Palladia cadam?*

260 *Prò castitatis vindicem armemus manum.*

NV. *Sic te senectus nostræ præcipiti sinet
Perire letho? siste furibundum impetum.
Haud facile quisquam ad vitam reuocari potest.*

PH. Pro-

226 *Antiopæ* idem Ouidius & Higinus tradunt. Sed Pausanias: *Ἀδελφαὶ δὲ φασι ἐπεὶ τε ἄλλοι Ἀμείβητις Ἀπόπητι καὶ τῷ Μολπιδίῳ πῆξαι δύνανται.* Ceterum Clydimus historię scriptor credidit Amazona, quæ fuit Thesei vxor, Hippolytam vocatam fuisse; sed Plutarchus id referens, in Theseo, perpetuò Antiopen vocat.

241 *Patris memento.* qui Scyllam per mare cœnibus tractam malè multauit. Virgilius in Ciri. alij aliter, ego sic intelligo.

245 *Splendoris.* capilli cani splendoris argenti æmulantur. Vnde Martialis:
Et facies multo splendeat alba pilo.

252 *Hæc sola ratio est.* Crates primum amoris remedium aiebat esse famem, secundum tempus, tertium restim. Laërt. in eius vita. Eam verò sententiã sic Crates expressit:

*ἔρωτι τὰ βέλτιστα, εἰ δὲ μὴ, χρεῖος.
εἰ δὲ μὴ τὰ ὑπὲρ πῶς ἐλέγξα ἀβέση,
δρακτῖα σοὶ τὸ λοιπὸν ἠτίθαι βέλχους.*

259 *Arce Palladia.* Athenis enim Palas in arce colebatur, quia arcibus præfidere putabant. Catullus:

Diua quibus retinens in summis urbibus arces.

quo loco vide Muretum.

M

273 *Diva non mihi generata ponto.* Mu-
seus :

ἀνθρώπος ὃν Κύνειος ἀπὸς ἰσθμοῦ ἐστὶν ἀλζαῖνος.

Ovidius :

_____ *quia mater amorum*

Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.

idem affirmant præter Solinum in Ponticis,
Virgilius, Tibullus, Aufonius, alijque. cur
verò è mati nata fingatur, ex Porphyrij &
Iube auctoritate scribit Placiades Mytho-
log. lib. 2. Vide Eusebium lib. 3. Præparat.
Euangel. cap. 3. Clementem Aegyptium lib.
1. Pædag. Aristotelem lib. 2. Rhet. ad Theo-
doct. & Heraclidem Ponticum, in allegoriis
Homericis.

274 *Quam vocat matrem geminus Cupido.*
alter vulgaris, diuinus alter, de quibus Pla-
to in Symposio, & latius egit Lucianus in
dialogo ἐπιτες: vel ἔπος καὶ αὐτέριος. de quibus
Cælius Chalcagninus singularem libellum
composuit, & quorum meminerunt Cælius
Rhodigin. lib. 16. antiq. lect. & lib. 23. ac Au-
gustinus Nyphus, de amore cap. 19. 60. & 98.
eodem sensu noſter ait Oedipi actu 3.

Concinit thedas geminus Cupido.

Horatius etiam Venerem sæuam Cupidi-
num matrem vocauit, lib. 4. od. 1. & lib. 1.
ode 19. quo loco Lambinus inquit: Multos
esse vnus Veneris Cupidines, à nemine, quod
sciam, traditur. ego verò à multis hoc tra-
ditum esse scio. Orpheus:

ὕψιστος ὁ σφοδρὸν πολυάντροπος ἀφροδισίας,
ἃ πηγάω μὲν ἄλλω ἑπιπέδιον, ἢς ἀπο πάντες
ἀδύναστοι μετὰ τῆς ἀνθρώπων ἀνάστασις ἐρωτες.

Ovidius lib. 1. Fastor.

Alma fauce dixi geminorum mater amorum.

& 3. Amor.

*Quare nouissimam matrem tenerorum mater amo-
rum.*

apud Stobæum Orphei exstat hymnus in
Venerem, vbi inter cetera nominatur ἰσθμῆς
ἐρώτων. Non ignoto Claudianum scribere;

*Mille pharetrati ludunt in margine fratres
Ore pares, auo similes, gens mollis amorum:
Hos nympha pariunt, illam Venus aurea
solium*

Edidit. _____

Sed, vt existimo, Claudianus Philostratum,
alij alios sequi maluerunt.

276 *Iste lasciuus puer.* pueri figura Cupido
fingitur. Moschus de amore fugitiuo :

ἔστι δὲ πῶς. Marull.

*Quis puer hic? Veneris. plena quæ causa pha-
retra?*

*Non bene pronisus certa quod arma mouet.
Cur sine veste deus simplex puer odit opet-
tum.*

Vnde puer? pueros quod facit esse senes.

Porrò locus hic in scriptis cod. plerisque sic
legitur:

Impotens flammis simul & sagittis

PH. *Prohibere ratio nulla periturum potest,* “
Ibi quis mori constituit, & debet mori. “ 265

NVT. *Solamen annis unicum fessis, hera.*

Si tam proteruus incubat menti furor,

Contemne famam: fama vix vero fauet, “

Peius merenti melior, & peior bono. “

Tentemus animum tristem & intractabilem: 270

Meus iste labor est, aggredi iuuenem ferum,

Mentemq; seuam flectere immitis viri.

C H O R V S.

Sapphici & Anapestici.

Diva non mihi generata ponto;

Quam vocat matrem geminus Cupido.

Impotens flammis simul & sagittis 275

Iste lasciuus puer, & reuidens,

Tela quam certo moderatur arcu!

Labitur totas furor in medullas;

Ignè furtiuè populante venas:

Non habet latam data plaga frontem, 280

Sed vorat tectas penitus medullas.

Nulla pax isti puero: per orbem

Spargit effusas agilis sagittas,

Quæq; nascentem videt ora solera,

Quæq; ad Hesperias iacet ora metas, 285

Si qua feruenti subiecta Cancro est,

Si qua Parrhasiæ glacialis Vrse

Semper errantes patitur colonos,

Nouit hos æstus. iuuenum feroces

Concitat flammæ, senibusq; fessis 290

Rursus exstinctos reuocat calores:

Virginum ignoto ferit igne pectus,

Et iubet celo superos relicto

Vultibus falsis habitare terras.

Thessali Phæbus pecoris magister 295

Egit armentum, positosq; plectro

Impari tauros calamo vocauit.

Induit formas quoties minores,

Ipse

Iste lasciuus puer & reuidens

Tela quam certo moderatur arcu!

Labitur totas furor in medullas,

Ignè furtiuè populante venas.

& paulo post iisdem continent;

Quæq; nascentem videt ora Solem,

Quæq; ad Hesperias iacet ora metas.

- Ipse qui celum nebulisq; ducit ?*
 300 *Candidus ales modo mouit alas,*
Dulcior vocem moriente cygno :
Fronte nunc toruâ petulans iuuenus
Virginum strauit sua terga ludo,
Perq; fraternos noua regna fluctus,
 305 *Vngulâ lentos imitante rimos,*
Pectore aduerso domuit profundum,
Pro sua vector timidus rapinâ.
Arfit obscuri dea clara mundi
Nocte desertâ, nitidosq; fratri
 310 *Tradidit currus aliter regendos.*
Ille nocturnus agitare bigas
Discit, & gyro breuiore flecti.
Nec suum tempus tenuere noctes,
Et dies tardo remeauit ortu,
 315 *Dum tremunt axes grauiore curru.*
Natus Almena posuit pharetram,
Et minax vasti spoliū leonis,
Passus aptari digitis smaragdos,
Et dari legem rudibus capillis :
 320 *Crura distincto religauit anro,*
Lutco plantas cohibente focco :
Et manu, clauam modò qua gerebat,
Fila deduxit properante fuso.
Vidit Perses, ditisq; ferax:
 325 *Lydia regni, deiecta feri*
Terga leonis, humerisq; quibus
Sederat alti regia celi,
Tenuem Tyrio flamine pallam.
Sacer est ignis (credite lesis)
 330 *Nimumq; potens; quâ terra salo*
Cingitur alto; quâq; etherio
Candida mundo sidera currunt.
Hæc regna tenet puer immitis,
Spicula cuius sentit in imis
 335 *Cæculus vndis grex Nereidum,*
Flammâq; nequit reuolare mari.
Ignes sentit genus aligerum.
Venere instinctus suscipit audax
Grege pro toto bella iuuenus.
 340 *Si coniugio timuere suo,*
Poscunt timidi prælia cerui,
Et mugitudant concepti

- 299 *Neoulasq; ducit.* plurimæ membra-
 næ; *scit, pro ducit.*
 301 *Dulcior vocem moriente cygno.* Cal-
 limachus, Aeschylus, Theoctius, Aristo-
 phanes, Antipater, Euripides, Plato, Ari-
 stoteles, Aegyptij sacerdotis, Philostratus,
 Oppianus Tzetzes, Lucretius, Ouidius,
 Seneca, Martialis, nec non Cicero
 Tuscul. quæst. 5. Vvortonus lib. 7. cap.
 148. & Hieron. Cardanus de subtilit. lib.
 10. testantur cygnos cum cantu & volu-
 prate mori. Athenæus verò, Aelianus, Pli-
 nius, & ex recentioribus Iul Scaliger ex-
 ercit. ad Cardanum libro 15. nec non
 Brodeus comment. in Epigr. Græca, &
 Pierius lib. 23. Hieroglyph. totum illud
 fabulosum esse contèdunt. quorum sen-
 tentiam, quia veritati consentaneam
 comperio, lubens amplector.
Cygro. sic Ouidius, in epist.
Sic ubi fata vocant vdis abiectus in herbis
Ad vada Maandri concinis albus olor.
 & Fastorum 2.
Flebilibus numeris veluti cauentia dura
Traiectus penna tempora cantat olor.
 304 *Perq; fraternos.* per mare Neptuni,
 qui apud Homerum Iliad. 6. ait:
 τρεῖς γάρ τ' ὄν Κερίου ἠμῶν ἀδελφοί, οὓς
 τέκε Πείην,
 Ζῶς καὶ ἔγῳ, τεῖτατοι δ' Ἀΐδης ἐν ἔργῳ
 ἀράστων.
 τριχθα δ' πάντα δέδρασαυ, ἕξτος δ' ἡμῶν
 πρῶτος.
 ἦτοι ἐγὼ εἰλαχοὶ πολὺν ἄλα γαίωρ ἀείπω μο-
 ρῶν.
Næuius, in carmine belli Punicij;
Summi deum regis fratrem Neptunum,
regnatorem marium.
Mala regna hoc malim propter maris
 naturâ, quam *noua regna*, quod in Vvinc-
 keliano cod. habetur.
 308 *Arfit obscuri dea clara mundi.* Luna,
 testibus Theocrito cit. 3. & 21. Catullo,
 & Ouidio, Endymionem, Calyces & Aet-
 lij, seu Iouis F. amauit, eique in monti-
 bus Aclenius cœcubuit, vt scribant Rhia-
 nus & Nicæder historicus. fictionis cau-
 sam habes apud Plinium, in naturali hi-
 storia.
Obscuri dea clara mundi. pleriq; ean-
 dem Lunam, Dianam, ac Proserpinam
 esse contendunt.
 325 *Deiecta.* in meo m. s. est *reiecta.*
 337 *Ignes sentit genus aligerum.* Virgil.
 3. Georg.
Omne adeò genus in terris hominumq;
ferarumq;
Et genus aquareum, pecudes, pictaq; vo-
lucres
In furias, Veneramq; ruunt. amor em-
nibus idem.
 338 *Venere instincti, quâ magna, tres lib.*

ver. habent. *Venerē instinctus suscipit audax,*
Grege pro toto, bella iuuenens, de quibus bel-
lis consule Virgil. Georg. 3. ac eius imita-
torem Oppianum 2. Cyneget.

346 *Spumens.* apri à Lucretio spumigeri, à
Virgilio spumantes dicuntur.

350 *Lucæq; boues.* suaves sunt hoc loco in-
terpretes nostri, reponentes, *Luciq; boues;*
& ne patellę dignum desit operculum, idip-
sum interpretantes, boues luci, id est, in
silua incædua versati solitos. At Ennius
inquit;

Prius pariet locusta Lucam bouem.

& Lucretius lib. 5.

Inde boues Lucas turrito corpore etros

Anguimanos belli docuerunt volnera Pœni
Sufferre ———

„ Plinius Hist. natural. lib. 8 Elephãtos Ita-
„ lia primũ vidit Pyrrhi regis bello, & bo-
„ ues Lucas appellauit. Latius etiam hac

„ de re *πυρρικότα* ille Varro lib. 6. de lingua Latina; Luca bos, inquit, elephas : cur ita sit dicta,
„ duobus modis inuenio scriptum. nam in C. Aelij commentario erat, à Libycis Lucas; & in Virginijs
„ comment. ab Lucanis Lucas, ab eo quod nostri maximam quadrupedem, quam ipsi habent, vo-
„ carent bouem, & cum in Lucanis, Pyrrhi bello, primũ vidissent apud hosteis elephantos, identi-
„ dem quadrupedes cornutas (nam quos dentes multi dicunt, sunt cornua) Lucam bouem appellasse.

„ Si à Libva dicta sunt Luca; panthera & leones non Africanæ bestia dicerentur, sed Lucæ: si ab Lu-
„ canis dicta; vñ cur potius Lucani, quàm Luci dicti? Quare ego arbitror potius Lucas ab luce:
„ quod longè relucebant propter inauratos regio clypeos; quibus eorum tum ornata erant turres.

Hęc ille: cuius verba facillè appareat non esse mendosa, & Vertranium Maurum; qui pro, *Vñ cur po-
„ tius Lucani, quàm Luci dicti,* legendum conijcit, v. c. p. L. quàm lupi d. Varronis verba, satis per se dilu-
„ cida & aperta, non satis assecutum fuisse. 355 *Seras cura nouerca.* nouerçæ funestæ nominantur in-
„ frà actu 5. seuç à Seneca Octauie actu 1. Virg. 2. Georg. Ouidio 2. tristium, Valerio Flacco Argon. 5.
„ & Papinio 2. siluar. terribiles ab Ouidio 1. Metam. iniunt à Virgilio in eclogis; diræ ab Ouidio in
„ epist. & Claudiano 3. de raptu. Seneca Hercule Fur. actu. 1. ——— *facere si quicquam apparo*

Dignum nouerca ——— & Hercule Fur. actu. 5. ——— *ò nouercales manus!* Agamemn. actu. 2.
——— *quod nouercales manus Ausa* ——— Afranius, Diortio: *Mulier, nouerca nomen huic*

„ *adde impium.* Cestius Deus, apud Senecam controuers. lib. 4. Sed adhuc, inquit, crudelis & perti-
„ nax nouerca, post omnia diuicta nihilominus scuit. Euripides, Ione: *φθονὸν ἢ φασὶ μιν τευὰς πένης.*
„ & Alcestide; *ἐχθρὰ ἢ πῆσσο μιν τευὰς πένης πῆ.* ποδὶ, *ἐχθρὸς ἢ δ' ἐν ἡμετέρα.* nec non: *πρωτότης δ' ἑλευ-
„ πτε δουλοῦ ἀν' ἡμῶν.* harum perfidia & erga priuignos odium patet etiam ex quodam Diocletiani &
„ Maximiani rescripto l. 1. C. quib. causis ces. long. temp. præscr. atque ea causa est cur Caius noster l.
„ 4. D. de inof. testam. scripserit: Non est consentiendum parentibus, qui iniuriam aduersus liberos
„ suos testamentum inducunt: quod plerumque faciunt, malignè contra sanguinem suum inferentes
„ iudicium, nouercalibus delinimentis instigationibusque corrupti. Quæ verba libri Etrusci, quos se-
„ quitur Iacob. Labittus Indicis pag. 47. col. 4. & Cuiacius lib. 2. obseruat. cap. 21. præferunt esse de-
„ sumta ex Caij lib. singulari ad legem Gliciam, non, vt voluit Haloander. Leuiticam: in ceteris codici-
„ bus tribuuntur Maximo ad legem Falcidiam: quod placuit Eguinario Baroni, in commentario legis
„ illius, quia, inquit, Maximum ad legem hanc scripisse constat. vnde constat, ille non expressit. constat
„ ex l. 125. D. de leg. 1. in Π. Florentinis inscriptione. Nonnulla de nouercarum scuitia & iniquitate
„ habes apud Siluest. Aldobrandin. §. focrum quoque. Instit. de nupt.

360 *Quamuis tegatur.* cum cætera affe-
ctiones animi vultu indicentur, tum potiss.
amor. Seneca Agamemn. actu. 5. & Hercul.
Oetæo actu. 2.

Vultus; ipse scelera truculenti ferunt. &
Vultus loquitur quodcumque negas.

Quid. 2. Metamorph.
Heu quam difficile est crimen non prodece
vultu!

& idem in epist. Paradis: ———

quis namque absconderet ignem,
Lumine qui semper proditur ipse suo?

Signa furoris: tunc virgatas
Indiatigres decolor horret.

Tunc vulnificos acuit dentes

Aper, & toto est spumens ore.

Pœni quatunt colla leones,

Cum mouit amor: tum silua gemit

Murmure seuo. amat insane

Bellua ponti, Lucæq; boues.

Vendicat omnes natura sibi.

Nihil immune est, odiumq; perit,

Cum iussit amor; veteres cedunt

Ignibus ire. quid plura canam?

Vincit seuas cura nouercas.

345

350

355

ACTVS SECVNDVS.

PHÆDRA. NVTRIX.

Altrix profare, quid feras quonã in loco est?

NVT. *Spes nulla tantum posse leniri malum,*

Finisq; flammis nullus infans erit.

Torretur. estu tacito, & inclusus quoque, “

Quamuis tegatur proditur vultu furor. “

Erumpit oculis ignis, & lapsa gena

360

Lucem

*Lucem recusant. nil idem dubie placet,
Artusq; variè iactat incertus dolor.
Nunc ut soluto labitur moriens gradu,
365 Et vix labante sustinet collo caput,
Nunc se quieti reddit, & somni immemor
Noctem querelis ducit: attolli iubet,
Iterumq; poni corpus, & solui comas,
Rursusq; fingi. semper impatiens sui*

*376 Mutatur habitus. nulla iam Cereris subit
Cura, aut salutis. vadit incerto pede,
Iam viribus defecta: non idem vigor,
Non ora tingens nitida purpureus rubor:
Populatur artus cura: iam gressus tremunt,
375 Tenerq; nitidi corporis cecidit decor.
Et, qui ferebant signa Phæbeæ facis
Oculi, nihil gentile, nec patrium micant.
Lachrymæ cadunt per ora, & assiduo genæ
Rore irrigantur: qualiter Tauri iugis*

Tepi-

* Philosophi Senecæ opera doctissimæ annotationes; quarum specimen pulcherrimum vidi, & Pet. Suifridus in annot. Offic. Ciceronis, meminit. Sed illum nobis in ipso iuente flore, non sine mœrore omnium, mors eripuit. Ferenda quidem mors, quod omnes ea lege viuimus, vt moriamur: lugenda tamen, quod pauci ita viuimus, vt nostra commoda publicæ vilitati postponamus. de Martinio sanè meritò mihi videor cecinisse:

*Ferre pros manibus iuuenes ac spargite flores.
Flos iuuenum meruam marcuit ante diem.
Quid nocuit iuueni? virtus, sapientia mores:
Hæc fecere senem crederet vt Læchesis.*

Sed hæc amici bene meriti memoriæ data: nunc ad rem. illud quod supra dixit Seneca: torretur astu iacito, fortassis ex illo Virgilij 4. Aeneid. sumtum fuit:
*Interea tacitum viuuit sub pectore vulnus,
Vritur infelix Dido.*

362. Nil idem dubia placet, propria amantium perturbatio sumta ex illo Euripidis, in Hippolyto;

Ταχὺ δ' ὀφθαλ. &c.

“Plautus: Ita me amor lapsum animi ludificat, fugat, agit, appetit, raptat, retinet, iactat, largitur, quod dat non dat, maritimus moribus mecum experitur. & Ouidius de Myrtha, lib. 10. Metamorph.

*Noctis erat medium, curaq; & corpora somnus
Soluerat, at virgo Cynereia peruigil igne
Carpitur indomito, furiosaq; vota retractat,
Ea modo desperat, modo vult tentare, pudetq;
Et cupit & quid agat non inuenit. utq; securi
Saucia iras ingens, vbi plaga nouissima restat,
Quod cadat in dubio est omnia, à parie timetur:
Sic animus vario labefactus vulnere nutat
Huc leuis atque illuc, momentaq; sumit utroque,*

Maximianus, in querela senectutis:
*Cerè difficile est abscondere pectoris ignes,
Panditur & clauso sapius ore furor.*
Furorem posuit pro amore, quod Plato lib. 3. de repub. & Cicero 4. Tuscul. confirmant, & Virgil. 4. Aeneid.

Sen quicumque furor —
hoc est, interprete Pomponio Sabino, amor. rationem Seruius reddit, quia amor omnis plenus furoris est. Vnde & Tragicus;

πὸ καλῆς θυμῆ ἂν οὐκ ἔδραμις ἔστω.

Notum est illud Prodicij:

ἔπειτα διαλαοιζόμενα μακάρι γίνεσθαι.

Dixi autem Maximianus, cum auctoribus Sophologij, & Poëticiæ Margaritæ; non cum vulgo, Cornelius Gallus. ex tribus enim codicibus manuscr. comperi hunc Maximianum, qui temporibus Boëthij vixit, veruum illorum non valde lepidorum auctorem esse. Vnus codex penes me est dono Iud. Carrionis I. C. alter penes Victorem Giselinum Medicum: tertius fuit Fr. Martinij Gandensis, amici mei intimi; in quo adolescente omnia bona erant, quæ laudabilia dicit magnus Aristoteles. Sciunt hoc quorquor illo familiariter vsi fuerunt: ceteris fidè fecissent in omnia *
Nec modus aus requies, nisi mors, reperitur amoris.

Mors placet, &c.

Marullus:

*Lactor, dispereo, crucior, trakor huc miser atq;
huc,*

Ipse ego nec quis sim nescio, nec ubi sim.

363. Dolor. sic amor ab Ouidio etiã epist. 13. vocatur; *Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venis.*

366. Nec. meus cod. script. habet non.

Somni immemor. Ouid. epist. 11.

Nec somni faciles & nox erat annua nobis.

370. Nulla iam Cereris. solent amantes cibos aspernari. Virgilius, in Ciri,

Nam qua te causa nec dulcis pocula Bacchi,

Nec grauidos Cereri dicam contingere factus?

Ouid. istud & duo sequentia expressit epist. 12.

Fugerat ore color, maciesq; adduxerat artus,

Sumebant minimos ora coacta cibos.

372. Viribus defecta. optimè in veter. libris cõ-

tinetur; *virib⁹ defecta*. Sic Ouidius li. 5. Metã.

Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.

& Metamorph. 9.

— *qua vires defecto reddat amori.*

Sic Martialis;

Dulcia defecta moderatur carmina lingua

Cantator cygnus funeris ipse sui.

373. Purpureus rubor. Sic Papinius Thebaid. 2.

Candida purpuræcum sua super ora ruborem.

Rubor. Virg. si modò ipse auctor, de Scylla:

Null⁹ in ore rubor, vbi enim rubor, obstat amori.

quia rubor pudoris indicium est: pallor ex

Ouidij & Propertij sententia amantes decet.

de genarũ significatione vide Sex. Põpiciũ.

380 *Perfusa niues. Sic Ouidius lib. 1. amor. eleg. 8.*

Suspensiq; diu lacryma fluxere per ora.

Qualiter abiecta de niue manat aqua.

383 *Solitos amictus mente non sanâ abnuuit. de Scylla Valerius, in Cyri;*

Non florace laeo flagrantès picta capillos,

Cognita non teneris pedibus Sicyonia seruans;

Non niuco retinens baccata monilia collo.

386 *Seres. nosler, Hercule Oetæo:*

Qua Phœbeis subdiuis Euris

Legit Eois Ser arboribus.

de serico multa Tiraquellus in legibus conub. Quo verò tempore texendi serici artificium Occidenti innotuerit, docet ex Othone Phringensi Brissonius, de verb. significat. lib. 17:

389 *Diducat o. v. l. deducat, rectè deducat autem pondere suo.*

390 *Assyrio. odores Assyrij fuerunt in magno pretio apud veteres. vnde Catullus;*

Fragrantem Assyrio venit odore domum. Tibullus:

Non seror, Assyrios cineri qua dedat odores.

Senecam de amomo loqui existimo.

394 *Hastile Thessalicum. Euripides,*

Θισσαλιον ἔρπαινα.

397 *Atticum pulsans solum. Lysias orator prodidit Amazonas primas mortaliū equo vfas fuisse, & gratiâ robotis periclitandi, cum alia percurrisse loca, tum Atticam etiam; in qua ægrè tandem vinciri poterint. Hellenicus Lesbicus scripsit illas, vt in Atticam peruenirent, Thracium Bosporum gelu constrictum (qua de re vide Plutarchum, in Theseo) equis plaustrisque traieicisse: quo tempore Antiope capta, postea Theseo Hippolytum peperit, auctore, post Heraclidem Ponticum, Isacio in Lycophronem.*

399 *Lunata pelta. Virgilius;*

Ducit Amazonidū lunatis agmica peltis.

404 *Regina nemorum. viri amantes, solem, feminæ lunam precabantur. testes Seneca hoc loco, Euripides in Hippolyto, & Theocritus idus. β'. cuius Scholiastes huius consuetudinis varias rationes reddit, multa etiam Cælius lib. 5. c. 6.*

Qua montes colis. Horatius:

Montium custos, nemorumq; virgo.

410. *Hecate triformis. Vide sup. Med. vers. 7. in Comment.*

414 *Inverte mentem. o. v. l. inuerte. eodem verò versu ex iisdem duo deteriores; aduersus.*

417 *Lunæ cotnua tribuntur etiam ab Ouidio, Horatio, Lucano, Statio, Solino & Martiano Capella: quorum testimonia proferte nihil est necesse: iccirco*

Topido madescunt imbre perfusa niues.

380

Sed en patefcunt regia fastigia.

Reclinis ipsa sedis aurate toro,

Solitos amictus mente non sanâ abnuuit.

PH. *Remouete famule purpurâ atq; auro illitas*

Vestes, procul sit muricis Tyrij rubor,

385

Quæ fla ramis ultimis Seres legunt.

Breuis expeditos zona constringat sinus,

Cervix monili vacua: nec niueus lapis:

Deducat aures, Indici donum maris.

Odore crinis sparsus Assyrio vacet.

390

Sic temerè iactæ colla perfundant comæ,

Humerosq; summos: cursibus motæ citis

Ventos sequantur. leuase pharetræ dabit,

Hastile vibret dextra Thessalicum manus.

Talis feneri mater Hippolyti fuit.

395

Qualis relictis frigidi ponti plagis,

Egit cateruas, Atticum pulsans solum:

Aut Tanais, aut Meotis, & nodo comas

Cœgit, emisitq; lunatâ latus

Protecta peltâ: talis in siluas ferar.

400

NVT *Se pone questus. non leuat miseros dolor,*

Regina. seuis ecquis est flammis modus?

Agreste placæ virginis numen deæ.

Regina nemorum, sola que montes colis,

Et vna solis montibus coleris dea,

405

Conuerte tristes omnium in melius minas.

O magna siluas inter & lucos dea,

Clarumq; celi sidus, & noctis decus;

Cuius relucet mundus alternâ face,

Hecate triformis: en ades captis fauens,

410

Animum rigentem tristis Hippolyti domæ:

Amare discat, mutuos ignes ferat,

Det facilis aures, mitiga pectus ferum,

Inuerte mentem: toruus, auersus, ferox,

In iura Veneris redeat, huc vires tuas.

415

Intende. sic te lucidi vultus ferant;

Et nube ruptâ cornibus puris eas.

Sic te regentem frenâ nocturni ætheris

Detrahère nunquam Thessali captus queant,

Nullusq; de te gloriam pastor ferat.

420

Ades innocata. Iam fauet votis dea.

Ipsum intueor solenne venerantem sacrum,

Nullo latus comitante. quid dubitas? dedit

Tempus locumq; casus. utendum artibus.

- 425 *Trepidamus? haud est facile mandatum scelus* “
Audere: verum iusta, qui reges timet, “
Deponat, omne pellat ex animo decus, “
Malus est minister regij imperij pudor. “

HIPPOLYTUS. NVTRIX.

HIP. *Quid huc seniles fessu moliris gradus*

- 430 *O fida nutrix, turbidam frontem gerens,*
Et mæsta vultus? sospes est certè parens,
Sospesq; Phedra, stirpis & geminae iugum.

NVT. *Mctus remitte. prospero regnum in statu est,*
Domusq; florens sorte felici viget.

- 435 *Sed tu beatis mitior rebus veni:*
Namque anxiam me cura sollicitat tui,
Quòd te ipse pœnis grauibus infestus grauas.

Quem fata cogunt, hic quidem viuat miser: “
At si quis ultro se malis offert volens, “

- 440 *Seq; ipse torquet; perdere est dignus bona,* “
Quis nescit vti. potius annorum memor, “
Mentem relaxa, motibus festis facem “
Attolle, curas Bacchus exoneret graues. “
Ætate fruere, mobili cursu fugit. “

- 445 *Nunc facile pectus, grata nunc iuueni Venus,*
Exsultet animus. cur toro viduo iaces?
Tristem inuentam solue. nunc luxus rape,

Effunde habenas. optimos vitæ dies
Effluere prohibe propria descripsit Deus

- 450 *Officia, & enim per suos ducit gradus.*
Letitia iuuenem, fons decet tristis senem.
Quid te coërces, & necas rectam indolem?

Seges illa magnum fenus agricolæ dabit,
Quæcumque letis tenera luxuriat satis;

- 455 *Arborq; celso vertice euincet nemus,*
Quam non maligna cedit aut refecat manus.
Ingenia melius recta se in laudes ferunt,
Si nobilem animum vegeta libertas alit.

Truculentus, & siluester, & vitæ inscius,

- 460 *Tristem iuuentam, Venere desertâ, colis.*
Hoc esse munus credis indictum viris,
Vt dura tolerent, cursibus domitent equos,
Et Marte saua bella sanguineo gerant?

Prouidit ille maximus mundi parens,

- 465 *Cùm tam rapaces cerneret fati minas,*

pietores, sculptores & ceteri formarum
 exprimendarum artifices. Diana seu Lu-
 næ duo semper veluti paruula cornua
 affingunt. cuius motis etiam Claudianus
 de raptu Proserp. lib. 2. meminit;

Hic Hyperionio solem de semine nasci

- “ *Fecerat, & pariter Lunam, sed dispare*
 forma,

Aurora noctiq; ducet. cunabula Teihs
Præbet. et infâtes gremio solatur anhelès;
Caruleusq; sinus roseis radiatur alumnis
Inualidum dextro portat Titana lacerto,
Nondù luce graue nec pubescentibus aliè
Cristatum radiis. primo elementior auo
Fingitur, & tenerù vagitus dissipuit ignè:
Leua parte soror virei libamina potat

Vberis, & paruo signantur tēpora cornū.

In his doctis. versibus exponendis Par-
 rhasius & Cælius valde laborarunt, nec
 tamen omnia sunt assecuti: ego fortassis
 aliquando latius id exsequar.

- 432 *Stirpis & geminae iugum.* vtriusque
 matrimonij liberi, ego, Demophoon &
 Antigonus: quos duos posteriore Phæ-
 dra Theseo peperit. Plutarch. in Thef.

- 437 *Grauas.* pro eo in q. v. l. est domas, &
 sequenti proxime versu habetur; *Quem*
 440 *fata cogunt, ille est cum venia miser.*

- 444 *Mobilis cursu fugit.* ætatem iccirco
 Ouidius volatilem dixit. meritò. ætatis
 enim cursus idem qui temporis. at tem-
 pus non est omnino, vel vix & obscure
 est. quia alia eius pars præterijt & non
 est, alia instat & nondum est: & quod
 constat ex partibus quæ non sunt, vix vi-
 detur esse posse, auctore Aristot. lib. 4.
 Physic. vnde Lucretius:

Tempus item per se non est. sed rebus ab
ipsis

Consequitur sensus, transactum quid sit
in auo,

Tum qua res instet, quid porro deinde
sequatur.

Nec per se quemquam tempus sentire fa-
tendum est,

Semotum ab rerum motu placidaque
quiete.

- 447 *Iuuentam.* Virgil. lib. 4. Aeneid.

Solæne perpetua mærens carpere iuuenta.

- 448 *Optimos vitæ dies.* vt enim maturi-
 num tempus dici pars potior: sic iuuen-
 tus vitæ pars melior existimanda est.

- 450 *Ducit. m. f. duxit,* quemadmodum
 descripsit.

- 455 *Euincit. v. l. in futuro.*

- 464 *Prouidit, &c.* hunc versum citat Ra-
 phæil Cumanus ad l. i. nu. 4. D. solut. ma-
 trimonio. sed mendosè.

Vt damna semper sobole repararet noua.

Excedat, aegedum, rebus humanis Venus,

Quae supplet ac restituit exhaustum genus,

Orbis iacebit squallido turpis situ,

Vacuum sine ullis classibus stabit mare,

Alesq; caelo deerit, & siluis fera,

Solis & aer peruius ventis erit.

470

Quam varia lethi genera mortalem trahunt,

Carpuntq; turbam; pontus, & ferrum, & doli.

Sed fata credas deesse? sic atram Styga

Iam petimus ultro, calicem vitam probet

Sterilis iuuentus: hoc erit, quicquid vides,

Vnius eni turba, & in semet ruet.

475

Proinde vite sequere naturam ducem,

Vrbem frequenta, civium caetus cole,

Hic. Non alia magis est libera, & vitio carens,

Ritusq; melius vita quae priscos colat;

Quam quae, relictis mœnibus, siluas amat.

Non illum auaræ mentis inflamat furor,

Qui se dicauit montium in fontem ingis;

Non aura populi, & vulgus insidum bonis,

Non pestilens inuidia, non fragilis fauor:

Non ille regno seruit, aut regno imminens

Vanos honores sequitur, aut fluxas opes,

Spei metusq; liber, haud illum niger

Edaxq; liuor dente degeneri petit:

Nec scelera populos inter atque vrbes sita

Nouit, nec omnes conscius strepitus pauc:

Haud verba fingit: mille non querit tegi

Dines columnis, nec trabe multo insolens

Suffigit auro, non cruor largus piis

Inundat aras, fruge nec sparsi sacra

Centena niuei colla submitunt bones:

Sed rure vacuo potitur, & aperto athere

Innocuus errat: callidas tantum feris

Struxisse fraudes nouit, & fessus graui

Labore, niueo corpus Ilisso fouet.

Nunc ille ripam celeris Alpei legit:

Nunc nemoris alti densa metitur loca,

Vbi Lerna puro gelida perlucet vado,

Sedemq; mutat. hic aues querula fremunt,

Ramiq; ventis lenè percussi tremunt,

Veteresq; fagi. innat hic aut amnis vagi

Pressisse ripas, cespitem aut nudo leues

490

495

506

505

502 Ilisso, sic in o. v. l. legitur, & est Ilifus Platoni, Ptolemæo, Eustathio, Melæ, Plinio & Papinio notus:

506 Sedemq; m. f. sedesq;

Aues querula. Claudianus;

Et murmur querula blandius alite.

508 Iuuat aut amnis, &c. Horatius;

nunc leni membra sub arbuto

stratus, nunc ad aqua lenè caput sacra.

- 10 *Duxisse somnos: siue fons largus citas
Defundit undas, siue per flores nouos
Fugiente dulcis murmurat riuo sonus.
Excussa siluis poma compescent famem,
Et fraga paruis vulsa dumetis cibos*
- 515 *Faciles ministrant, regios luxus procul
Est impetus fugisse: sollicito bibant
Auro superbi, quàm iuuat nudâ manu
Captasse fontem? certior somnus premit,
Secura duro membra versantem toro.*
- 520 *Non in recessu furta, & obscuro improbus
Quærit cubili, seq; multiplici timens
Domo recondit: athera ac lucem petit,
Et teste celo uiuit, hoc equidem reor
Vixisse ritu prima quos, mistos deis,*
- 525 *Profudit ætas: nullus his auri fuit
Cecus cupido, nullus in campo sacer
Diuisit agros arbiter populis lapis.
Nondum secabant credule pontum rates:
Sua quisque norat maria, non vasto aggere*
- 530 *Crebra j, turre cinxerant vrbes latus:
Non arma seuâ miles aptabat manu,
Nectort. aclusas fregerat saxo graui
Balista portas: iussa nec dominum pati
Iuncto ferebat terra seruitium boue.*
- 535 *Sed arua per se facta, poscentes nihil
Pauere gentes: silua natiuas opes,
Et opaca dederant antra natiuas domos.
Rupere fœdus, impius lucri furor,
Et ira præceps, quæq; succensas agit*

516 Est impetus fugisse, hanc phrasim apud Nasonem lib. 2. 5. 6. 8. & 9. Metamor. & passim in epist. & alibi, plus decies obseruauit.

Sollicito bibant, m. s. bibunt. Sollicitum verò aurum accipe, quemadmodum apud Tibullum;

Somnus sollicitas deficit ante fores.

518 Celer somnus, aliquot membranæ; certior somnus.

526 Cecus cupido, cæcum vocat, quia qui eo exagitantur, cæci fiunt; neq. quid pulchrum, quid turpe, quid utile, quid perniciosum videre possunt. quamobrem amorem cæcum pingi voluerunt Aristoteles lib. 7. Ethicor. ad Nicomachum cap. 9. (si modò ipse, & non Nicomachus, quod Ciceroni in lib. de finibus placuit, operis illius auctor est) & Oribasius Euphorist. lib. 1. c. 22. quòd scilicet coitus prudentiæ & ingenij animique roberi plurimum obstit: omnis autem à Venere abstinentia animi vires maximè corroborat, teste Simplicio in Enchir. Epicteti cap. 43. Non ignoro fuisse nonnullos qui aliam rationem istius fictionis tradiderint, eosque magni nominis viros Aristotelem probl. 4. cap. 2. & 3. & ibi Pet. Aponensem, & c. 32. Galenum lib. 4. 2. 2. cap. 8. Actium Tetrabib. 2. serm. 3. cap. 40. qui omnes putarunt amorem cæcum dici, quia immodica libido oculis plurimum noccat. Sed & Stephanus Forcatulus, in Cupidine iurisperito, & alij nonnulli rectè hanc fictionem excogitam fuisse negarunt; amorem ocularum pingi debere censentes. verum his ommissis ad alia pergamus.

Nullus in campo sacer. Iuuenalis;

Aui sacrum effodis medio de limine saxum.

Sed quare sacrum? an quia Numa Terminum pro Deo coli, eiq; hostias inanimas cædi voluit, atque illi templum constituit, vt Plutarchus in Numa & in Romanis, Ouid. 2. Fastorum docent? postmo-

Libi-

dum tamen etiam agnam illi immolari consueuisse videtur colligi ex illo Horatij;

Et agna festu casa Terminalibus. Prudentius quoque (ni fallor) in libris contra Symmachum auctor est: "extis gallinæ Termino fieri solum. Porri è ca sacra sub die fiebant, nam vt Paulus Festi abbreviator scribit; Terminus quo loco colebatur, super eum foramen parebat in tecto, quòd nefas esse putarent Terminum intra tectum consistere. idem Paullus; Terminum, inquit, sacrificabant, quòd in eius tutela fines agrorum esse putabant, denique Numa Pompilius statuit eum qui Terminum exarsisset, & ipsum, & boues sacros esse. Vnde apparet rectè hanc Numæ legem conceptam fuisse à Lud. Charonda in lib. Veterum leg. Rom. quàm à Ioanne Oroscio in l. 5. num. 29. D. de Iustit. & Iure. quæ legem falsò Balduinus, in commentario de 314. 21. Iustitiani, statim in principio, duodecim tabulis tribuit. 527 Diuisit agros arbiter populis laps. Tibullus: — nox fixus in agris.

Qui vegeret certis finibus arua laps. potuit etiam noster hoc ab Ouidio lib. 3. Amor. eleg. 7. aut lib. 2. Fastor. desumere. De finib; & terminis fratres Atuales cognouisse docet Cuiacius li. 11. obseruat. c. 5.

528 Nondum secabant. Tibullus lib. 1. Nondum caruleas pinus contemserat undas, Effusum ventis præbuera q; sinum. 530 Vrbes lacus. hoc est, fossæ perpetuam habentes aquam, l. vni. D. vt in flum. publ. l. vn. in fin. D. de ripa munien. meus codex scriptus & alter collegij Vincteliani habent, vrbes lacus, quod non recipio. natum est; arus. l. i. iuncto ferebat terra. & hoc quoque Tibullus lib. 1. eleg. 3. tradidit, ad cuius imitationem hæc fortassis scripta sint; vel sanè ad Hesiodi.

541 Præda maiori minor. Varro Margopolis, seu *ἡδὲ ἀρχή*;

Natura humanis omnia sunt paria.

Qui pote plus, urget: pisces ut sape minus

Magnus comest: ut aves enecat accipiter.

542 Pro iure vires esse ex quorundam sententia fortior imbecilliori debet imperare, auctore Platone in Gorgia. vnde Thucydides lib. 1. *ὅτι αὐτὸν ἄριστον πῦρ τοῦτον ἀσάξαιτες, ἀλλ' ἀπὸ κατὰ φύσιν, πρὸς ἴσους ἴσους πῦρ δὴ αὐτὸν πρὸς κατὰ φύσιν.*

546 *Crista capitis galeæ comantes, sic Claudianus:*

Exercentur equis, & colla comantia perant.

549 *Ei mille formas mortis. Tibullus:*

Nunc Ioue sub domino cades & vulnere semper,

Nunc mare, nunc leshi mille repente via.

557 *Dux malorum femina. mala muliere nihil neque peius neque grauius. Orpheus:*

ὅς ἔκλυτο περιεὶ ἡδὲ καὶ ῥίχου ἄλλο γυναικός.

Homerus:
ἔκλυτο περιεὶ ἡδὲ καὶ ῥίχου ἄλλο γυναικός.

Menander:
ἡσυχία ἐστὶ τῶν κακῶν γυναικῶν.

bonam mulierem inuentu esse difficilem dixit Diphilus:

γυναικὴ ἀνοήτως ἰπταχέει ἢ ῥάθι.

cui consentit Euripides in Iphigenia Aulidensi. nam cum Clytemnestram bonam coniugem esse dixisset; mox subiungit,

σπείριον ὃ θύρευσ' ἀδριπιδίου λαβείη ἡλέκαρπι, φλαῖραι δ' ἔσπαισι γυναικὴ ἔχρη.

Pacuvius:
Haud facul femina inuenietur bona.

Lucilius:
Haud facul est homini inuentu femina bona.

quare Terentio omnes vno ludo ad maliciam doctæ videntur, imitato illud Menandri:

γυνὴ γυναικός: πῶποτ' ἔδωκε διαφύρα.

Euripides:
ἰράτε, ἄπσοι ὡς γυναικῶν ὄφρα.

Sed hi omnes, quemadmodum & Anaxilas, Xenarchus, Eubulus, Philotærus, Amphis, Alexis, Antiphanes, Carcinus, Aristophon apud Athenæum lib. 13. cap. 3. & Rodomontes apud Ariostum cantu 27. circa finem, & Menchacensis de successione creatione par. 1. lib. 2. §. 12. nu. 34. non satis attendebunt, ut virorum sic mulierum quasdam malas, quasdam bonas esse, iuxta Hesiodum;

ἢ μὲρ γὰρ π γυναικός ἀνδρ λήξειτ' ἀεινον τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ' αὖτε κακῆς ἢ ῥίχου ἄλλο.

Simonides Amorgynus:
γυναικός ἔδωκε χρεῖμα ἀνδρ λήξειτ' αἰ

ἔδωκε: ἀμμοίσι, οὐδὲ ῥίχου κακῆς.

Theognis:
ἔδωκε κῦρ' ἀγαθῆς γλυκὺ πρῶτον ἔστι γυναικός.

Euripides vi veritatis coactus cecinit; ἢ δὲ ἔλθοις, ἢ δὲ π μὲρ δὲ ἑορῶν ἔχρη ἰδιδιάς, ὅσπερ

Libido mentes: venit imperij sitis 546

Cruenta, factus præda maiori minor:

Pro iure vires esse. tum primum manu

Bellare nuda, saxa & ramos rudes

Vertere in arma. non erat gracili lenis 548

Armata ferro cornus, aut longo latus

Mucrone eiciens ensis, aut cristæ caput

Galeæ comantes: tela faciebat dolor. 550

Inuenit artes bellicus Mauors nouas,

Et mille formas mortis. hinc terras cruor

Infecit omnes fusus, & rubuit mare.

Tum scelera, demto sine, per cunctas domos

Iere: nullum caruit exemplo nefas.

A fratre frater, dexterâ nati parens

Cecidit, maritus coniugis ferro iacet,

Perimuntq; fetus impiæ matres suos. 555

Taceo nouercas: mitius nil est feris.

Sed dux malorum femina, & scelerum artifex

Obsedit animos; cuius incestæ stupris

Fumant tot vrbes, bella tot gentes gerunt,

Euerisa

* ἀδριπιδίου ἢ γυναικός ἐδιδόθη. etenim inter multa commoda, quæ à Fr. Barbaro in lib. de re vxoria cap. 1. enumerantur, domus erit optimè constituta, vniuersaque familia commodissimè regetur. Methodorus:

ἔχρη γάμοις; οἶκος ἄριστος ἵσταται. εὐ γὰρ μέν; ἔχρη ἔτ' ἔλαφρότεροι.

quæ Possidonius sic in contrarium torquebat:

ἔχρη γάμοις; ἢ ἀνέλευτοι ἵσταται. ἢ γὰρ μέν; ἔχρη ἔτ' ἰρνώτεροι.

Posteriorem sententiam astruunt Menandri versus apud Lucianum, in dialogo qui inscribitur ἐρωτικῆς. Metellus Numidicus in oratione de duce vxoribus apud Aulum Gellium ait: Si sine vxore possemus. Quiritis, esse; omnes ea molestia careremus: sed quoniam ita natura tradidit, ut nec cum illis satis commodè nec sine illis villo modo vini possit; salutis perpetuæ potius, quàm breui voluptati consulendum. Videtur autem Metellus Voluptationem imitatus, qui apud Suidam ita scribit:

ἡσυχία γυναικῶν, ἀλλ' οὐκ ὄφρα δὴ δεικνύται ἢ ἔστιν εὐφρῶν οἰκίαν ἄγειν κακῶν.

atque ea fuit causa cur Secundus Philosophus, teste Maximo Martyre et Philospho locorū comm. cap. 39. nec non Menander & Philæmon mulierem vocent ἀγαθαίον κακῶν. ceterum quod antiquè & populariter mares mali & feminae bonæ dici consueuerant, ut Plautus, Catullus, & Cicero testantur, hoc vsq; τὴν ἡμετέραν dictum videtur. Sed hæc parum ad rem, ad voluptatem & vtilitatem magnum momentum habent. ac, teste Agathone apud Athenæum, παράγρη nonnunquam veluti ἴσρα expedien-

360 *Eversa ab imo regna tot populos premunt.*
Sileantur alie : sola coniux Ægei
Medea, reddit feminas dirum genus.
 NVT. *Cur omnium sit culpa, paucarum scelus?*
 HIP. *Detestor omnes, horreo, fugio, execror.*

365 *Sit ratio, sit natura, sit dirus furor :*
Odisse placuit, ignibus iunges aquas,
Et amica ratibus ante promittet vada
Incerta Syrtis : ante ab extremo sinu
Hesperia Tethys lucidum attollet diem,

370 *Et ora damis blanda præbebunt lupi ;*
Quam victus animum femina mitem geram.
 NVT. *Sæpe obstinatis induit frenos amor,*
Et odia mutat, regna materna aspice :
Ille ferocis sentiunt Veneris iugum.

375 *Testaris istud unicus genitus puer.*
 HIP. *Solamen unum matris amisse fero :*
Odisse quod iam feminas omnes licet.
 NVT. *Vt dura cautes undique intractabilis,*
Resistit undis, & lacescentes aquas

380 *Longè remittit : verba sic spernit mea.*
Sed Phædra præceps graditur, impatiens moræ.
Quò se dabit fortuna? quò verget furor?
Terrâ repente corpus exanimus cadit,
Et ora morti similis obduxit color.

385 *Attolle vultus, dimoue vocis moras,*
Tuus en alumna tæmet Hippolytus tenet.

PHÆDRA. HIPPOLYTUS.
 NVTRIX.

PH. *Quis me dolori reddit, atque æstus graues*
Reponit animo? quàm bene excideram mihi?
Cur dulce munus reddita lucis fugis?

390 *Aude anime, tenta, perage mandatum tuum,*
Intrepida consent verba, qui timide rogat,
Docet negare, magna pars sceleris mei
Olim præcæta est : serus est nobis pudor.
Amaimus nefanda, si cæpta exsequor.

395 *Forsan iugali: crimen abscondam face.*
Honestâ quadam scelera successus facit.
Age, incipe anime. Commodes paulum, precor.
Secretus aures : si quis est, abeat comes.

HIP. *En locus ab omni liber arbitrio vacat.*

600 PH. *Sed ora cæptis transitum verbis negant,*

da sunt. *Scelerum artifex.* Euripides, in *Medea :*

γυῶν αἰεὶ ἐς ῥήϊον ἢ ἀμνηστῶτα
 καὶ ὅτι παύσει τέχνης σοφάτατα.
 & ὁ ῥ' Ὀρίση :

διὰ τὴν γὰρ αἰ γυναικίς ὠρίων τεχνίαι.
 Scholiastes Euripidis, in Hippolyto:
 ὡς αἰρ ῥ' τὸ ῥήϊον δίδεται τῆι ἀνδράτι,
 ἔτσι τὸ παύσει καὶ μὴ αἰ ἐξωρίσει τῆς
 γυναικί. Nicostratus, apud Stobæum : ὡς
 εἰσι παύσει τέχνης τε ἐξωρίει καὶ κλέπει σοφά-
 τατα. P. Syrius :

Malo in consilio femina superans viros,
 quo sensu accipe illud L. Attij, in *Ac-
 gistho :*

Melius quàm viri callent mulieres.

360 *Et versa, lego ex plerisque v.l. euer-
 sa.* Eguian. *Et versa.*

361 *Sola coniux Ægei.* cum Iason Creō-
 tis filiam in vxorem accepisset; *Medea*
pharmacis Creontem & Glaucam, gla-
dio liberos suos Mormorum ac Phere-
tem occidit : quare Athenas fugit, vbi
Aegeo nupta, illi Medum peperit : tan-
dem Theseo insidiari deprehensa, ab
Aegeo vnâ cum filio expellitur. auctor
Pherecydes.

363 *Cur omnium sit culpa, paucarum sce-*
lus : Huc spectant ista Euripidis, in Me-
nalippa :

ἀλγῶν ἐστὶ δῦλον μῦθον.
 αἰ ῥ' ἐραλίσει παύσει ἔκ ἐραλίσει
 αἰχῆς γυναικί, καὶ κελύπτει φύρον
 τῆς οὐ κελύπτει αἰ κακαί.

idem, in *Ione :*

τὴν γὰρ γυναικῶν δυοχίρη σφῆς ἀρεσίας.
 καὶ τῆς κελύπτει αἰ γὰρ αἰ μὴ μὴ
 μισοῦμιθ', ἔτσι δεσφῆς πρὸς κῆρυ.

Vnde fortassis desumpta sunt hæc *Teren-*
tij, in Hecyia :

Ædopol na nos mulieres sumus iniquè
omnes inuisa viris

Propter paucas, quæ omnes faciunt ut di-
gna videantur malo.

Ovidius lib. 3. de arte :

Parcite paucarum diffundere crimen in
omnes,

Spestetur meritis quoque puella suis.

366 *Odisse placuit, similiter Eurip. Hip-*
polytus; μισοῖ δ' ἔπειτ' ἐμυλῶμαι γυναι-
κῆς.

378 *Vt dura cautes.* Euripides, in *Me-*
dea ;

ὡς ἢ πέτρῶς, ἢ θαλάσσιος
 κλύδων ἀνῆν Virgilius;

Nec magis incepto vultu sermone monetur,
Quàm si dura silex aut flet Marpesia-
cautes. Ouid. 2. Metam.

Quæ pater haut aliter quàm cautes mur-
mura Ponti

Excepi: Seneca, A gamemnone:
Nil ille motus, ardua ut cautes

395 *Forsan iugali, quia nupta sum, facilè*

hoc velamine incastum tegam. si vterum ferre cepero, ex Theseo grauidam suspi- cabuntur: si liberius quicquam cum Hip- polyto egero; Thesēi amori hoc me om- nes tribuere iudicabunt. omnino nullus suspicabitur nouercam priuigni amore fu- rere.

608 *Me vel sororem.* sororis & fratris no- mina fuisse amatoria Iustus Lipsius meus lib. 3. variat. lection. cap. 1. post Danielem Caietanum obseruauit, & probauit testi- monio Martialis, cuius versus ad istius lo- ci imitationem compositi. addas præter hunc Senecæ locum; qui mirificè ad id, quo de agitur, facit; illa Palladæ,

ἦ ὁ οὐρανὸς ἢ λάβῃ, δέμου φέρειρ ὠδὸς
ἕρα φέρει,
ὧ εἰ μὴ πλάβῃ, τὸ φέρειρ ἴπῳ ὤ-
νῃ.

Sed quare amantes ita se mutuo compell- labant? an vt indicaret amoris sui ma- gnitudinem, qui ne fraterno quidem cederet? Aliter Quidius sororis voce utitur, fororia oscula pro castis ponens. Meta- morph. 4.

*Poscentis Nympha, sine sine, sororia saltem
Oscula* ———

& idem lib. 9.

— *Et qua, si forte nota sibi,
Oscula sentiri non esse sororia possint.*

609 *Famulamq; potius.* simili in re simili- ter Tibullus:

Sine tibi coniux. siue futura soror.

Sed potius coniux. ———

616 *Regna tutari patris.* in meo cod. scri- pto habetur, *regna tutari urbium.*

617 *Iuuenta flore.* Claudianus lib. 1 in Rufin.

— *frustraq; iuuenta
Consumis florem patriis inglorius aruis.*

h. e. iuuentē partem optimam. quod enim optimum purissimūque in vnaquaque re est, id veteres florem appellasse, ex multis scriptoribus obseruatur alij, quorum testi- monijs nostri poetæ locos aliquos, cum eo quem aliàs citauit Bacidis versū, necnon sequentia coniunge. T. Lilius, lib. ab V.

“ C. 8. Florem ætatis eius, fructum aduē- titium crediti ratus. Q. Curtius, lib. 5. In flore ætatis & rerum. Porcius Latro, in Declamatione
“ in Catilinam: Flos pueritiæ venustissimus ad intuentium iucunditatem, cui non libidini paruit fla- gitioſe iuuentutis? Apuleius, lib. 10. de asino, Aetatis tuę flore. Lucret. lib. 1.

— *quibus possint aui contingere florem.* Si Aeschyli codex foret ad manum, ex Pers. & Aga- memn. duo testimonia ascriberem. Pacuuius, in Peribœa: *Postquam est operatus frugum & floris Li- beri.* è quo fortè Plautinum illud, Flos Liberi: item & id, Flos veteris vini. Lucretius etiam lib. 3. dixit, Flos Bacchi. hoc loquēdi genus etiā Galli mutuati sunt. 619 *Scruam rege.* ex v. l. repono, *tege.*

630 *Supplebo locum.* de pietate sentiebat Hippolytus: nouerca dubium sermonem aliter accipiebat. quod satis ostendit sequens, *Satisne dixit?* quo tamen loco in o. v. dixi, continetur. hoc sensu: quæ dixi sufficiuntne ad Hippolytum in amorem mei pelliciendū, detegendūque ardorem illum peni- tum, qui me planè consumit? sed placet vulgata lectio. 631 *Spes amantum credula.* Spes amantū, vt ait, credula est valde. nec eorum tantū, sed omnium hominum. quate non sine ratione de spe Dardanus cecinit: *Tu qua sustentas tereti vestigia ligno,*

Admoit nutriti vbera? credulitas.

Esne Dea? an nostro sanguine creta? Dea. Et quānam à tergo plaudunt tibi gaudia. dic quis *Vande fata? ex cæca rerum caligine. Et cæqua*

Pallidulo semper te preit oro? timor.

Vis magna vocem emittit, at maior tenet. “

*Vos testor omnes calites: hoc, quod volo,
Me nolle.*

HIP. *Animusne cupieus aliquid effari, nequit?*

PH. *Cura leues loquuntur, ingentes stupent.* “

HIP. *Committe curas auribus mater meis.* 605

PH. *Matris superbū est nomen, & nimis potens:
Nostros humiliter nomen affectus decet.*

*Me vel sororem, Hippolyte, vel famulam voca,
Famulamq; potius: omne seruitium feram.*

Non me: per altas ire, si iubeas, niues; 610

Pigeat gelatis ingredi Pindi iugis.

Non, si per ignes ire. & infesta agmina;

Cuncter paratis ensibus pectus dare.

Mandata recipe sceptrā: me famulam accipe.

Te imperia regere, me decet iussa exsequi. 615

Muliebri non est regna tutari urbium.

Tu, qui iuuent. e flore primæuo viges,

Ciues paterno fortis imperio rege:

Sinu receptam, supplicem, ac seruam tege.

Miserere vidue. HIP. *summus hoc omen Deus* 620

Auertat, aderit fosses acutum parens.

PH. *Regni tenacis dominus, & tacite Stygis,*

Nullam relictos fecit ad superos viam.

Thalami remittet ille raptorem sui?

Nisi forte amori placidus & I luto sedet. 625

HIP. *Illum quidem equi calites reducem dabūt.*

Sed, dum tenebit vota in incerto Deus;

Pietate caros debita fratres colam,

Et te tucbor: esse ne viduam putes;

Ac tibi parentis ipse supplebo locum. 630

PH. *O spes amantum credula, o fallax amor,*

Satis-

Satisne dixit? precibus adnotis agam.
 Miserere, tacite mentis exaudi preces.
 Libet loqui, pigetq; HIP. quòdnu istud malum est?
 635 PH. Quod in nouercam cadere vix credas, malū.
 HIP. Ambigua voce verba perplexè iacis,
 Effare aperte. PH. peccus insanum vapor
 Amorq; torret, intimas seuus vorat
 Penitus medullas, atque per venas meat
 640 Visceribus ignis merfus, & venis latens;
 Vt agilis altas flamma percurrit trabes.
 HIP. Amore nempe Thesei casto furis?
 PH. Hippolyte, sic est: Thesei vultus amo
 Illos priores; quos tulit quondam puer:
 645 Cùm prima puras barba signaret genas,
 Monstrig, cecam Cnosij vidit domum,
 Et longa curuà fila collegit viā.
 Quis tum ille fulsit? presserant vittæ comam,
 Et ora flauus tenera pingebat rubor.
 650 Inerant lacertis mollibus fortes tori;
 Tuæque Phæbes vultus, aut Phæbi mei,
 Tuusq; potius. talis, en talis fuit
 Cùm placuit hosti, sic tulit celsum caput.
 In te magis refulget inconvitus decor,
 655 Et genitor in te totus, & toruæ tamen
 Pars aliqua matris, miscet ex æquo decus:
 In ore Graio Scythicus apparet rigor.
 Si cum parente Creticum intrasses fretum,
 Tibi fila potius nostra neuisset soror.
 660 Te te soror, quacunque sideri poli
 In parte fulges, inuoco ad causam parem:
 Domus sorores vna corripuit duas:
 Te genitor, at me natus, en supplex iacet
 Allapsa genibus regie proles domus,
 665 Respersa nullà labe, & intacta, innocens,
 Tibi mitor vni, certa descendendi ad preces.
 Finem hic dolori faciet, aut vitæ, dies.
 Miserere amantis. HIP. magne regnator deum
 Tam lentus audis scelera? tam lentus vides?
 670 Equando seu a fulmen emittes manu,
 Si nunc serenum est? omnis impulsus ruat
 Æther & atris nubibus condat diem,
 Ac versaretro sidera obliquos agant
 Retorta cursus: tuq; sidereum caput
 675 Radiate Titan; tu nefas stirpis tue.

Suspicit intento cur calū lumine? tandem
 Hinc dabitur votis meta suprema meis.
 Fædæ age, quæ vultus deturpat causa se-
 renos?

Excucior quotiens irrita vota cadunt.
 Cur baculo innixa es? dum passit opinio
 mentem,

Caca meam irrepsit curua senectæ mihi.
 Cur titubas pedibus? rerum est spes la-
 brica: sape

Quod puto complecti, labitur è manibus.
 Vulgò dicitur viridis color, spei simula-
 crū esse. quomobrem? an quia in herbis,
 plantis, arboribusq; color iste, incipien-
 tibus nasci foliis spem facit frugum, fru-
 ctuumq; nasciturorum?

635 Vix credas. monstri enim simillimū
 est, vt non dicam nouerca priuignū non
 oderit, sed etiam ardentissime amet.
 Vnde Quintilianus Declamat. 327. "Nouū & inauditum antea crimen, No-
 uerca nimirū dicitur amare priuignos. "
 apud Laberium Bello Histrion. Domi- "na
 priuignum suum amat efficitim.

641 Vt agilis altas flamma percurrit trabes.
 Ouidius eadem in re alia comparatione
 æquè apta vititur, 1. Metamorph.

Viq; leues stipula demis adolescentur aristas,
 Vt facibus sepes ardens; quas fortè viator
 Vel nimis admouit, vel iā sub luce reliquit:
 Sic Deus in flammis abiit, sic peccore toto
 Vritur.

643 Thesei vultus amo. sic apud Apulciū
 lib. 10. asini, nouerca priuignum, quem a-
 mabat, alloquitur: Nec te religio patris "
 omnino detereat, cui moriturā prorsus "
 seruabis vxorē. illius enim recognoscēs "
 imaginē, mutua facie te merito diligo. "

645 Cùm prima, &c. Pacuuius:
 Primum opacat flore lanugo genas.

Lucilius Satyr. 8.

Vnde parçtato chlamydes & barbula
 prima. Virgilius:

— prima genas vestibat flore iuuenta.

Ouidius:

Quid mirum si me prima lanuginis atas
 Abstulit.

vide quàm diuersimodè idē protulerint.

Puras. quemadmodū pura lanx, cælatæ
 Ciceroni 6. Verrina, & argentū purū, cæ-
 lato: Plinio li. 3. epist. & purus locus, inæ-
 dificato: l. 6. D. de rei vindicac. purę char-
 tæ, inscriptis. l. 32. §. quod tamē. D. de leg.
 3. sic genę purę barbaris opponuntur.

649 Pingebat. sic m. f. lib. vulgò legitur,
 tingebat.

652 Tuusq; ad Hippolytum refer.

664 Allapsa genibus. Phædra apud Ouid.
 in epist. Heroid.

Victa pretor, genibusq; tuis regaliã tendo
 Brachia. quid deceat non vider omnis
 amans. 666 Mitor. lego mi-
 tor. mei m. f. lib. auctoritatem fecutus.

688 Biformis meus vet. lib. biformi. melius omnino.

691 Oterq; quaterq; prospero fato dati.
Homerus Odysf. 6.

τελευτήσῃσι Δωροὶ καὶ τετεύχουσιν
Oraculum Clarium, apud Pausaniam:
τελευτήσῃσι καὶ καὶ τετεύχουσιν ἀνδρῶν
ἰσχυρῶν.

Virgilius 1. Aenid.

— o terq; quaterq; beati
propter numeri septenarij perfectio-
nem.

694 Colchide. Medea, quæ nouerca fuit
tua, longè peior hæc mea nouerca. illa
te occidere tentauit, hæc me ad incestu
inuitat.

697 Te vel per ignes, per mare insanum
sequar, Rupesq;. Horatius:

Impiger extremos currit mercator ad In-
dos,

Per mare pauperiem fugiens, per saxa,
per ignes.

In Euangelio; Circuitis mare & aridam.

699 Amens ferar. sic quidam m. s. alij
egar, nonnulli sequar.

714 Non ipse toto. Catullus:

Suscipit, o Gelli, quantum non ultima
Tethys,

Non genitor undarum abluat Oceanus.
Seneca, in Hecule Furente actu 5.

Quis Tanais, aut quis Nilus, aut quis
Persica:

Violentus unda Tigris, aut Rhenus ferox,
Tagusve libera turbidum gaza fluens

Abluere dextram poterit? Artoum licet
Maotu in me gelida transfundat mare,

Et tota Tethys per meas currat manus;
Hæc hic alium facinus —

Speculare; lucem merge, & in tenebras fuge.
Cur dextrâ diuim rector atque hominum vacat
Tua? nec trifulcâ mundus ardescit face?

In me tona, me fige, me velox cremet

Transactus ignis. sum nocens, merui mori: 680

Placui nouerca. dignus an stupris ego?

Sceleriq; tanto visus ego solus tibi

Materia facilis? hoc meus meruit rigor?

O scelere vincens omne femineum genus!

O maius ausa matre monstriferâ malum, 685

Genitrice peior! illa se tantum stupro

Contaminauit; & tamen tacitum diis

Crimen biformi partus exhibuit notâ;

Scelusq; matris arguit, vultu truci,

Ambiguus infans: ille se venter tulit. 690

O ter quaterq; prospero fato dati,

Quos hausit, & peremit, & letho dedit

Odium, dolusq; genitor inuideo tibi.

Colchide nouerca maius hoc, maius malum est.

PH. Et ipsa nostre fata cognosco domus, 695

Fugienda petimus, sed mei non sum potens.

Te vel per ignes, per mare insanum sequar,

Rupesq; & amnes, unda quos torrens rapit.

Quacunq; gressus tuleris, hac amens ferar:

Iterum superbe genibus aduoluo tuis. 700

HIP. Procul impudicos corpore à casto amoue

Tactus. quid hoc est? etiam in amplexus ruit?

Stringatur ensis, merita supplicia exigat.

En impudicum crine contorto caput

Lexuâ reflexi. iustior nunquam focis 705

Datus tuis est sanguis, arcitenens dea.

PH. Hippolyte, nunc me compotem voti facis,

Sanas furentem. maius hoc voto meo est;

Saluo ut pudore manibus immoriar tuis.

HIP. Abscede, viue, nequid exores. & hic. 710

Contactus ensis deserat castum latus.

Quis eluet me Tanais? aut que barbaris

Motus undis Pontico incumbens mari?

Non ipse toto magnus Oceano pater

Tantum expiarit sceleris. o filue! o fere! 715

NV. Deprensa culpa est. anime quid segnis stupes?

Regeramus ipsæ crimen, atque ultro impiam

Venerem arguamus, scelere velandum est scelus.

Tutissimum est inferre, cum timeas, gradum, 720

- 720 *Ausa priores simus, an passe nefas,
Secreta cum sit culpa, quis testis sciet?
Adeste Athenæ, fida famulorum manus
Feropem, nefandi raptor Hippolytus stupri
Instat, premitq; mortis intentans ictum Ferro.*
- 725 *Pudicam terret. en preceps abit,
Ensemq; trepidâ liquit attonitus fugâ.
Pignus tenemus sceleris. hanc mæstim prius
Recreate. crinis tractus, & laceræ comæ,
Vt sunt remaneant: facinoris tanti notas*
- 730 *Referte in urbem. recipe iam sensus hera.
Quid te ipsa lacerans omnium aspectum fugis?
Mens impudicam facere, non casus, solet.*

C H O R V S.

Sapphici & Choriambici, insertis duobus
Adonijs, & tribus Dactylicis.

- Fugit insane similis procellæ,
Ocyor nubes glomerante Coro,*
- 735 *Ocyor cursum rapiente flammâ;
Stella cum ventis agitata longos
Porrigit ignes.
Conferat tecum decus omne priscum
Fama miratrix senioris cui:*
- 740 *Pulchrior tanto tua forma lucet,
Clarius quanto micat orbe plenus;
Cum suos ignes cœunte cornu
Iunxit, & curru properante pernox
Exferit vultus rubicunda Phæbe,*
- 745 *Nec tenent stelle faciem minores.
Qualis est, primas referens tenebras
Nuncius noctis, modo lotus undis
Hesperus; pulsus iterum tenebris
Lucifer idem.*
- 750 *Et tu thyrsigerâ Liber ab Indiâ,
Intonsâ iuuenis perpetuum comâ,
Tigres pampineâ cuspide territans,
Ac mitrâ cobibens cornigerum caput,
Non vinces rigidus Hippolyti comas.*
- 755 *Ne vultus nimium suspicias tuos.
[Omnes per populos fabula distulit,]
Phædra quem Bromio pretulerit soror,
Anceps forma bonum mortalibus,*

737 *Corripit o. v. l. porrigit, hoc est, quosdam ex se radios quasi emittit.*

741 *Clarius quanto. eadem similitudine utitur Horatius:*

———— micat inter omnes
Iulium sidus, velut inter ignes
Luna minores.

742 *Suos ignes. sui vox proprietatem & dominium quoddam in te significat. at lunam di&am voluit, quod luce luceat aliena. qua in sententia apud Plutararchum, in lib. contra Colotem epicurum, est Parmenides hoc versu:*

Νοκτὴ φάος ἑστὶ γαίαν ἀλόμοιοι, ἀλλ' ἄστρῳ φῶς.

vnde ait Catullus, in secular. carmine;
———— nosho est aicta lumine luna.

743 *Erravitne ergo Seneca? nequaquam. quia Epicuro, ut in eius vita scribit Laërtius, placuit fieri posse, ut Luna & à seipsa, & à Sole lumen habeat. Chaldaei verò lunam proprij & perpetui luminis compotē esse voluerunt, si Apuleio in lib. de Deo Socratis credimus.*

747 *Modo lotus undis Hesperus. antiqui credebant humore siderum splendore accendi. ex qua etiam opinione noster Apollo cecinit:*

*Qualis ubi Oceani persusus Lucifer undis
Extulit os sacrum* —————

Eum noster potius hoc loco imitatus fuit, quàm Homerum Iliad. χ'.

751 *Intonsa iuuenis. Tibullus:*

*Solis æterna est Baccho Phæboq; iuuentas,
Nam decet intonsus crinis utrumque
Deum.*

753 *Cornigerâ caput. Euripides Bacchû vocat θύρῃ τρυφῆροῦ, Orpheus δῖου, Sophocles βρυχῆροῦ. Propertius lib. 3.*

*Quod super est visa per te & tua cornu
visuam,*

Virtutisq; tua Bacche pœta ferar.

Consule Athenæu lib. 11. δὲ πρῶτο φ. Eustathium Iliad. δ'. & Nicandri in Alezipharmac. Scholiasten.

758 *Anceps forma bonum. hoc & sequentem cum floribus comparationē multi pœtæ vsurparunt. Seneca Herc. Oetæi actu 2.*

*Vt alta silvas forma vernantes alit,
Quas nemore nudo prim' inuestit tepor;
At cum solutos expulsi Boreæ notos,
Et saeva totas bruma discussis comas,
Diforme foliis aspiciis truncis nemus:
Sic nostra longû forma percurrans iter
Deperdit aliquid sēper & fulget minus.*

Theocritus, ἐν ἑξῆσι:

ἢ πρῶτον ἡ γὰρ ἐστὶν, ἢ ἄλλοι αὐτὸν μαρτυροῦντες,
καὶ πρῶτον ἐστὶν ὁ εἶσα, διὰ τὸ καὶ μαρτυροῦντες,
λακὸν πρῶτον ἐστὶν, μαρτυροῦντες
πρῶτον

ἀ ἢ ἡὲρ λευκῆ, καὶ τὰ κίττα ἀνικα παχὺ, &c.

Virgilius:

Collige virgo rosas, dum floris nouis & noua pubes,
Et memor esto auum sic properare tuum.

Quidius 2. de arte.

Forma bonum fragile est, quantumq; accedit ad annos
Fit mixus, & spacio carpitur illa suo:
Nec semper viola, nec semper lilia florent,
Et riget amissa spina relicta rosa.

Nemesianus, ecloga vlt.

Non hoc semper eris, perdunt & gramina flores,
Perdit spina rosas, nec semper lilia cadent,
Nec longum tenet vna comas, nec populus umbras.
Donum forma breue est. ———

Iul. Scaliger:

Aspice conficiuos cali vernantis honores,
Cum facit hos in te quos imitetur habet
Hos tibi ver Venus ipsa suo finxere labores,
Cui totum simili tempore seruit opus.

764 *Est noctem. membranz; & noctes. Breuibus. æstiuu nox breuior hyberna.*

Ouidius 2. de Ponto:

Longa dies citior brumali tempore, noxq;
Tardior hyberna solstitialis erit.

sequitur enim:

Quam tibi nostrarum veniant obliuiscere
rum.

adde quæ dicam infrà Agamemn. nu. 53.
766 *Grata capiti. quia capitis dolorem le- niunt.*

772 *Tempus sed. in o. v. l. continetur; tem- pus te.*

775 *Te nemore abditum, &c. Claudian.*

Cum, post labores, sub platani voles
Virentis umbra, vel gelido specu
Torrentiorem fallere Syrium,
Et membra somno fessa resoluere;
O quantus vret tum Dryadas calor!
Quot astuantes, ancipiti gradu,
Furtiuus carpent oscula Naiades!

778 *Solita. propter Hylā hoc dicit; cuius raptus, Theocriti, Propertij, & M. Flaminij scriptis notissimus est. rectè ait solita. nam ex vno actu consuetudo præsumitur, vt colligūt dd. nostri ex l. Mela. D. de alimen. leg. nescio quàm rectè.*

781 *Panes quas in exemplari Ascensiano versus hic non habetur.*

782 *Stellisero polo. poëta, nescio qui; Et maria & terras stellis ferumq; polium.*

783 *Sidus post veteres Arcadas editum. Luna. Aristophanis Scholiastes refert Arcades ante Lunam natos fuisse: idèo à Ly. cophrone ἀρσάλιοι dicuntur. Apollonius Argonaut. α'.*

Ἀρσάλιοι, οἱ δὲ ἀρσάλιοι σιληταῖς ἰδιότται.

Nonnus, Dionys. μα'.

Ἀρσάλιοι ἀρσάλιοι, ἀναβάσεις ἢ μίση
πρὶς βυτίου φαίβουρας, ὅθι φάος ἔχει σι-
λήνη.

Candida luteolis arident lilia calthis:

Luteola at violis calthula pallidulis.

Via & Acidolio lucentes sanguine flores,

Ipsa videre tuas luce referre genus?

Quidnam opus est, qua flos florum es, tibi mittere
flores?

Quam paruo vt videas tēpore forma viget,
elegantè etiam Marullus, iniquè tantum à.
Scaligerò contemptus:

Has violas atq; hæc tibi candida lilia mitto,

Legi hodie violas, candida lilia heri.

Lilia, vt instantis monearis virgo senectæ,

Tam citò qua lapsis marcida sunt foliis:

Illà vt vere suo doceant ver carpere vita,

Inuidia quid miseris tam breue Parca de-
dit.

Angerianus:

Si quæris donum, quid vult sibi tale corolla?

Vt vires hæc, paruo tempore forma vires.

Exigui donum breue temporis,

Vt velox celeri pede laberis.

Non sic prata nouo vere decentia

Æstatis calidæ dissipat vapor,

Sæuit solstitio cum medius dies,

Et noctem breuibus precipitat rotis.

Languescunt folio vt lilia pallido,

Et grate capiti deficiunt rose.

Vt fulgo, teneris qui radiat genis,

Momento rapitur, nullaq; non dies

Formosi spoliū corporis abstulit.

Res est forma fugax. quis sapiens bono

Condat fragili? dum licet, utere.

Tempus te taciturn subruit, horaq;

Semper præterit à deterior subit.

Quid deserta pctis? tutior auis

Non est forma locis, te nemore abditum.

Cum Titan medium constituit diem,

Cinget turba licens, Naiades improbe,

Formosos solis claudere fontibus:

Et somnis facient insidias tuis

Lasciue nemorum multiuagæ deæ,

Panes quas Dryadas montiuagi petunt.

Aut te stellifero despiciens polo

Sidus, post veteres Arcadas editum,

Currus non poterit flectere candidos:

Et nuper rubuit, nullaq; lucidis

Nubes sordidior vultibus obstitit.

At nos solliciti lumine turbido,

Tractam Theffaliciis carminibus vati,

Tinnitus dedimus. tu fueras labor,
 790 Et tu causa moræ: te dea noctium
 Dum spectat, celeres sustinuit vias.
 Vexent hanc faciem frigora parcius,
 Hæc solem facies variis appetat,
 Lucebit Pario marmore clarius.
 795 Quam grata est facies torna viriliter,
 Et pondus veteris triste supercili!
 Phæbo colla licet splendida compares:
 Illum cæsaries, nescia colligi,
 Perfundens humeros ornat, & integit:
 800 Te frons hirta decet, te breuior coma
 Nulla lege iacens: tæ licet asperos
 Pugnacesq; deos viribus arceas,
 Et vasti spacio vincere corporis,
 Æquis Herculeos iam iuuenis toros,
 805 Martis belligeri pectore latior.
 Si dorso libeat cornipedis vehi,
 Frenis Castoreâ mobilior manu
 Spartanium poteris flectere Cyllarum.
 Amentum digitis tende prioribus,
 810 Et totis iaculum dirige viribus:
 Tam longè, dociles spicula figere,
 Non mittent gracilem Cretes arundinem.
 Aut si tela modo spargere Parthico
 In calum placeat; nulla sine alite
 815 Descendent repido viscere condita,
 Prædam de medijs nubibus afferes.
 Raris forma viris (secula prospice)
 Impunita fuit: te melior deus
 Tutum prætereat, formaq; nobilis
 820 Deformis senij limina transeat,
 Quid sinat inausum femine præceps furor?
 Nefanda iuueni crimina insoniti parat.
 In scelere queris crine lacerato fidem,
 Decus omne turbat, capitis humcctat genas:

Instrui-

pellavit. 798 Cæsaries. Apello ab Orpheo laudatur à coma: χροκόμα καθαράς εβμάς, χροκόμα τ' ἀπαραιτοί. 807 Cyllarum. Claudianus, de 4. consulat. Honorij A. Serviretq; tuis, contento Castore. frenis Cyllarum — 809 Amentum. Sex Pompeius, Amentum, inquit, quibus vt miti possint vincuntur iacula siue solarum lora. ex Græco, quod est ἄμματι, sic appellata, vel quia aprantes ea ad mentum trahunt. viitur Prudent. in Pſychomach. 817 Raris forma viris. Cæc. forma eximia periculosa est. ait quidam, πῶς πάλυ ἄλλοις καὶ φέροι πολλῶν γυμν. virorum quibus forma multum nocuit exempla Murctus in varijs, & Canterus in nouis lectionibus, collegerunt. 822 Insoniti parat. o. m. f. insoniti apparat. 823 In scelere. emendo, fuctionibus plerisque mem-

Eudoxus ἐν γινε θεολογίᾳ:
 Αρχαδῆς δὲ κῆσι πρὸ τῆς σεληνῆς, γροίῳ.
 Iccirco Strabo lib. viii. δὲ καὶ ὅ παλαιότερα ἔθνη καὶ τὰ Αρχαδικῶ τῶν Ἑλλήνων.
 Pausan. Eliacor. ἔ. docet Arcades semper idem solum incoluisse: quare, vt & Athenienses à scriptoribus ἀπὸ χθονίς vocantur. & hoc verum, cetera falsa, quemadmodum & quod ab Ouid. 1. 2. & 5. Fast. & à Senec. alibi traditur;
 789 Tinnitum dedimus. solebant antiqui peluuium tinnitu & tubarum strepitu deficienti lunæ auxiliari, vt, præter poëtas passim, docent Tacit. lib. 1. & Plutar. in vita Paulli Aemilij.
 794 Lucebit Pario marmore clarius. Horatius 1. carminum: Vritime Glycerenitor Splendentis Pario marmore pulcherrima. Ouid. lib. 1. amorum: Astiuit illa gemens albo & sine sanguine vultu, Caduntur Pariu qualia saxa iugis.
 796 Et pondus veteris triste supercili. prisca homines grauitate ac maiestate maximâ, habitu, vultu, oculis, contracto supercilio tristitiam quandam, & morum seueritatem præ se ferebant. Vnde quis appetere prisca dicebatur, qui se, moreque suos illi veterum tetricæ viuendi disciplina ab omni remissione animi, & morum lepore maximè alienæ conformare studebat. talis hic proponitur Hippolytus: de quo infra. Vbi vultus ille, & fæta maiestas viri, Atque habitus horrens, prisca & antiqua appetens; Morumq; seminum triste, & aspectu grane? Hinc apparet quare dixerit, veteris supercili. cui simile est illud Maronis, in Copa: Ah pereant cui sunt prisca supercilia. quo loco necesse non est cum Fulvio Ursino reponere crassa. Sic enim in Græco epigram. quod refert Adrian. Puluus ad leg. Atiniam cap. 12. ἔστι οἱ ὅτε μεμυῖται, καὶ ἰδὲ οὐκ ἐβίβλοι ἐχέσται, ἔστι ἰπὸς ἰπὸς ἰπὸς καὶ ἰπὸς ἰπὸς. quod vertit Alciarus hoc modo; Ille anceps, raptus per multa volumina tandem Sustulit hac vetulum voce supercilium. Tam quod Seneca ait condus, Horatius Sophoclis & Euripidis imitatione nubem ap-

825 *Fraude*. quidam, *avte*, reposuit. Scio à Martiale artem femineam pro fraude poni: ramen mihi religio est, ab omnium omnino librorum scriptura tam temere rescilire.

829 *Candore pallerent*. quidam lib. scriptis; *pallore candarent*.

Instruitur omnis arte femineâ dolus.
Sed iste quisnam est regium in vultu decus
Gerens, & alto vertice attollens caput?
Vt ora inueni paria Perithoegerit,
Ni languido candore pallerent gene,
Staretq; rectâ squallor incultus comâ.
En ipse Theseus redditus terris adest.

325

870

ACTVS TERTIVS.

THESEVS. NVTRIX.

TH. *Tandem profugi noctis aeternae plagam,*
Vastog; mases carcere umbrantem polum.
Vt vix cupitum sufferunt oculi diem?
Iam quarta Eleusis dona Triptolemi secat,
Paremq; toties Libra composuit diem;
Ambiguus ut me sortis ignote labor
Detinuit inter mortis & vitæ mala.

835

835 *Iam quartâ*. ait Theseus se quattuor annis apud inferos fuisse.

836 *Libra composuit* Manilius:

— *equantem tempora libram.*

qua de re diximus in Notis ad Claudianum pag. 22. quo loco *σαδμζετ* & *ζυρσα* *τεν* scribendum.

840 *Mersus malorum*. o. ferè v. l. *sensus malorum*. hac sententia, malorum sensum Alcides mihi ademit, hoc est, malis me liberavit. vulgati, *Mersus*. & sic Moguntin.

Pars vna vitæ mansit exstincto mihi.

Sensus malorum finis Alcides fuit;

840

Qui cum reuulsus Tartaro extraheret canem,

Me quoque supernas pariter ad sedes tulit.

Sed fessa virtus robore antiquo caret,

Trepidantq; gressus: heu labor quantus fuit

Phlegethonte ab imo petere longinquâ athera,

845

Pariterq; mortem fugere, & Alcidem sequi!

Quis fremitus aures flebilis pepulit meas?

Expromat aliquis. luctus, & lachrymæ, & dolor,

Et limine in ipso mæsta lamentatio,

Hospitia digna prorsus inferno hospite.

850

NVT. *Tenet obstinatum Phædra cõsiliium necis,*

Fletusq; nostros spernit, ac morti imminct.

TH. *Quæ causa lethi? reduce cur moritur viro?*

NVT. *Hæc ipsa lethum causa maturum attulit.*

TH. *Perplexa magnâ verba nescio quid tegunt,*

855

Effare apertè, quis grauct mentem dolor.

NVT. *Haud pandit ulli, mæsta secretum occylit,*

Statuitq; secum ferre, quo moritur, malum,

Iam perge quæso, perge properato est opus.

TH. *Reserate clusos regij postes laris.*

860

859 *Iam perge*. hic versus in membranis etiamnum Nutrici, sequens verò Theseo tribuitur.

860 *Postis laris*. lege cum m. f. omnibus; *postes laris*.

THESEVS. PHÆDRA.

TH. *O socia thalami, siccine aduentum viri,*
Et expetiti coniugis vultum excipis?

Quin

Quin ense viduas dexteram, atque animum mihi
Reslituis, & te quicquid è vita fugat

865 Expromis? PH. heu per tui sceptrum imperi,
Magnanime Theſeu, perq; natorum indolem,
Tuosq; reditus, perq; iam cineres meos;
Permitte mortem. TH. causa que cogit mori?
PH. Si causa lethi dicitur, fructus perit.

870 TH. Nemo istud alius, me quidem excepto, audiet.
Aures pudicas coniugis solas times?
Effare, fido pectore arcana occultam.

PH. Alium silere quod voles, primus sile.

TH. Lethi facultas nulla continget tibi.

875 PH. Mori volenti, deesse nunquam mors potest.

TH. Quod sit luendum morte delictum, indica.

PH. Quod viuo. TH. lachryma nonne te nostræ mo-
nent?

PH. Mors optima est perire, dum lachrymant sui.

TH. Silere pergit: verberare ac vinculis anus

880 Altrixq; prodeit, quicquid hæc fari abnuvit:

Vincite ferro, verberum vis extrahat

Secreta mentis. PH. ipsa iam fabor, mane.

TH. Quidnam ora mæsta auertis, & lachrymas
Subito coartas, veste prætentâ obtegis? (genis

885 PH. Te te creator cælium, testem inuoco,

Et te coruscum lucis ethereæ iubar,

Ex cuius ortu nostra dependet domus:

Tentata precibus restiti, ferro ac mihi

Non cessit animus, vim tamen corpus tulit.

890 Labem hanc pudoris eluet noster cruor.

TH. Quis, ede, nostri decoris euerſor fuit?

PH. Quem rere minimè. TH. quis sit, audire expeto.

PH. Hic dicet ensis, quem tumultu territus

Liquit stuprator, ciuium accursum timens.

895 TH. Quod facinus, heu me, cerno? quod monstrum

Regale paruis asperum signis ebur [intuor?

Capulo refulget, gentis Athææ decus.

Sed ipse quoniam euasit? PH. hi trepidum fugâ

Videre famuli concitum celeri pede.

T H E S E V S.

900 Prò sancta pietas, prò gubernator poli,

Et qui secundum in fluctibus regnum tenes;

Vnde ista venit generis infandi lues?

Hunc Graia tellus aluit, an Taurus Scythes,

Colchusve Phasis? redit ad auctores genus,

“ 873 Aliū silere quod voles, primus sile.
Seneca Philosoph. in lib. de moribus:

Quod tacitum esse velis, nemini di-
“ xeris. Si enim tibi non imperasti, “
quomodo ab alio silentium speras? “

875 Mori volenti deesse nunquam mors
potest. Thebaid. act. I.

— morte prohiberi haut queo.

Ferrum negabis? noxias laqueo vias

Cludes? & artis colla laqueis inferis

Prohibebis? herbas, qua ferunt lethum
auferes?

Quid ista tandem cura proficiet tua?

Vbique mors est. optimè hoc canit:

Deus:

Eripere vitam nemo non homini po-
test,

At nemo mortem: mille ad hanc adi-
tus parent.

906 *Armigera*. v. 1. *armifera*. scilicet Amazonum; quas Diodorus Siculus, quod utraque mamma; Eustathius, quod altera tantum careant, appellatas putat.

910 *Fera quoque*, &c. Aristoteles, Plinius, & Oppianus exempla suppeditant. ideo Iustinianus eum, qui hoc copula se foedat, ait Nouel. 12. *πράξειν ἀσέβη τε καὶ ἀνόσια, καὶ πικρὰ γε ἐπιδυμῶν, ὅπια πολλὰ δὲ τῶν ἀλόγων ἀμείβεται δάμν.*

914 *Morumq; senium triste*. senes graues sunt vt plurimum & terriaci. hinc morum senium pro tristitia & grauitate ponitur: & quia hoc hominum genus cunctis molestum est, senium pro molestia accipitur. Titinnius:

Quot pestes, senia, & iurgia sesemet diebus emigrarunt.

sic legitur apud Nonium: sed pro *sesemet*, velim reponi, *septem*, vel, *hiscemet*, vel, *sesemeis adibus*, vt alij.

922 *Ordiri virum?* Claudianus:

Ordiriq; virum non luxuriantie iuuenta.

926 *Matrem reliqui*. non magis animi illi, quam nouercae pepercisses.

929 *Orbemq; nostris*. hic de loco in quo degunt Antipodes, non de ipsis Antipodibus agitur.

936 *Abstrusa*. Vvinkelian. cod. *obstrusa*.

942 *En perage*. sic apud Euripid. Hippol. actn 4. Theseus Neptunum precatur:

ἀλλ' ὦ θεῶν Πόσειδον, &c.

943 *Lucidum diem*. alibi ait;

Hesperia Tethys lucidum attollit diem.

946 *Supremum*. tertium. Cicero de offic.

“lib. 1. ait; Nam si, vt in fabulis est, Neprunus quod Theseo promiserat, non fecisset; Theseus Hippolyto filio non esset orbatus. ex tribus enim optatis, vt dicitur, hoc erat vltimū. quod de Hippolyti interitu iratus optauit: quo inpetrato, in inaximos lapsus incidit.

Stirpemq; primam degener sanguis refert.

905

Est prorsus iste gentis armigera furor,
Odisse Veneris foedera, & castum diu
Vulgare populis corpus. o tetrum genus,
Nullaq; victum lege melioris soli!

Fera quoque ipse Veneris euitant nefas,
Generisq; leges inscius seruat pudor.

910

Vbi vultus ille, & ficta maiestas viri,
Atq; habitus korrens, prisca & antiqua appetes;

Morumq; senium triste, & aspectu graue?

O vita fallax, abditos sensus geris,

915

Animisq; pulchram turpibus faciem induis.

Pudor impudentem celat, audacem quies,

“

Pietas nefandum, vera fallaces probant,

“

Simulantq; molles dura. siluarum incola

“

Ille efferatus, castus, intactus, rudis,

920

Mihi te reseruas? a meo primum toro

Et scelere tanto placuit ordiri virum?

Iam iam superno numini grates ago,

Quod iceta nostra cecidit Antiope manu:

Quod non ad antra Stygia descendens, tibi

925

Matrem reliqui. profugus ignotas procul

Percurre gentes: te licet terra ultimo

Summota mundo dirimat Oceani plagis,

Orbemq; nostris pedibus obuersum colas;

930

Licet in recessu penitus. extremo abditus

Horrifera celsi regna transferis poli,

Hiemesq; supra positus, & canas nives,

Gelidi frementes liqueris Boreæ minas

Post te; furentes sceleribus pœnas dabis.

“

Profugum per omnes pertinax latebras premam:

935

Longinqua, clusa, obstrusa, diuersa, inuia

Emettemur: nullus obstabit locus.

Huc vota mittam, tela quod mitti haud queunt.

Scis, vnde redeam. genitor equoreus dedit,

Vt vota prono trina concipam Deo,

940

Et inuocata munus hoc sanxit Styge.

En perage donum triste regnator freti,

Non cernat ultra lucidum Hippolytus diem,

Adeatq; manes iuuenis irato patre.

Per abominandam nunc opem nato parens.

945

Nunquam supremum numinis munus tui

Consumeremus, magna ni premerent mala.

Inter profunda Tartara, & Ditem horridum,

Et

Et imminentes regis inferni minas,
 950 *Voto pepercit. redde nunc pactam fidem*
Genitor. moraris? cur adhuc vnde silent?
Nunc atra ventis nubila impellentibus
Subtexe noctem, sidera & calum eripe:
Effunde pontum, vulgus equoreuuncie,
 955 *Fluctusq; tumidos ipso ab Oceano voca.*

C H O R V S.

Dimetri, Anapaestici, Monometer vnus.

O magna parens Natura deum,
 Tuq; igniferi rector Olympi;
 Quis pars acitò sidera mundo,
 Cursusq; vagos raris astrorum,
 960 *Celeriq; polos cardine versas;*
Cur tibi tanta est cura perennes
Agitare vias aetheris alti?
Vt nunc cana frigora brumae
Nudent siluas; nunc arbutus
 965 *Redeant umbrae; nunc aestiui*
Colla Leonis, Cererem magno
Feruore coquant, viresq; suas
Temperet annus? sed cur idem,
Qui tanta regis; sub quo vasti
 970 *Pondera mundi librata suos*
Ducunt orbes; hominum nimium
Securus ades, non sollicitus
Prodesse bonis, nocuisse malis?
Res humanis ordine nullo
 975 *Fortuna regit, spargitq; manu*
Munera caeca, peiora fouens.
Vincit sanctos dira libido,
Fraus sublimi regnat in aula:
Tradere turpi fasces populus
 980 *Gaudet, eosdem colit atque odit.*
Tristis virtus peruersa tulit
Premia recti: castos sequitur
Malapauertas, vitioq; potens
Regnat adulter: o vanè pndor,
 985 *Falsumq; decus!*
Sed quid citato nuncius portat gradu,
Restatq; maestus lugubrem vultum gerens?

“ 972 *Non sollicitus Prodesse bonis, nocuisse*
 “ *malis? vetus querela. quam prosequuntur*
 “ *Euripides Hecub. actu 3. Claudianus in Rufin. lib. 2. & omnium elegan-*
 “ *tissimè Propheta regius Psal. 73. Quàm*
 “ *bonus Israël Deus, &c.*

“ 987 *Restatq; auctiores sunt hoc loce*
 “ *plerique v. l. vno versu:*
 “ *Rigatq; maestus lugubrem vultum gerens,*
 “ *Restatq; maestus lugubrem vultum gerens.*
 “ *& mihi sanè secundus iste, qui in excu-*
 “ *sis, minùs placet.*

L. ANN. SENECAE
ACTVS QVARTVS.

NVNCIVS. THESEVS.

NVN. O Sors acerba & dura famulatus grauis,
Cur me ad nefandos nuncium casus vocas?

TH. Ne metue clades fortiter fari speras,
Non imparatum pectus erumnis gero. 990

991 Gero. rā. f. fero. & sequenti versu
luctifera.

NVN. Vocem dolori lingua luctifica negat.

TH. Proloquere, quae sors aggrauet quassam do-
mum.

994 Hippolytus. paucis verbis, quae pos-
tea latius est declaraturus, compre-
hendit. vt Euripides:

Ἰσπόλυτος ἐκ ἐπί, ὡς εἰπὼν ἐπέειπε.

NVN. Hippolytus (heu me!) flebili letho occubat.

TH. Conatum parens obisse iam pridem scio;
Nunc raptor obiit: mortis effare ordinem. 995

998 Cursum. tres lib. antiq. currum.

NVN. Vt profugus urbem liquit infesto gradus;
Celerem citatis passibus currum explicans,
Celsos sonipedes ocys subigit ingo,
Et ora frenis domita substrictis ligat. 1000

1001 Multa secum effatus. Euripides in
Hippolyto:

Ζεῦ, μὴ κτ' εἶλω, τὴν γὰρ πρὸς ἀνὴρ.
αἰθροῖο σὺ μὲν ὡς ἀπὸ μᾶζης, πατὴρ,
ἢ εἰ θανάτου, ἢ χάρις διδορκότεαι.

1004 Vastum tonuit ex alto mare.
hæc est membranarum lectio.

Tum multa secum effatus, & patrium solum
Abominatus, saepe genitorem ciet,
Acerq; habenis lora permissis quatit:

Cum subito vastum tumuit ex alto mare,
Creuitq; in astra: nullus inspirat salo 1005

Ventus, quieti nulla pars cali strepit,
Placidumq; pelagus propria tempestas agit.
Non tantus auster Sicula disturbat freta,
Nec tam furenti pontus exurgit sinu

Regnante coro, saxa cum fluctu tremunt,
Et cana summum spuma Leucatem ferit. 1010

Consurgit ingens pontus in vastum aggerem;
Tumidumq; monstro pelagus in terram ruit.

1013 Terras. sic antiq. libri, non terram.

Nec ista ratibus tanta construitur lues;

Terris minatur. fluctus haud cursu leui
Prouoluitur: nescio quid onerato sinu 1015

Grauis vnda portat. quæ nouum tellus caput:
Ostendet astris? Cyclas exoritur noua?

1019 Latuere nube. Euripidē imitatur.
ille cum ingentem ortu monstri fluctū
sublatum fuisse dixisset:

— ἐς ἀφ᾽ ἡρέθῃ

Σπέρμιος ἀκτὰς ὄμματα τῶν ὑποστροφῶν.
Ἰπρυετέ η' Ἰθμὸς, ἢ πύργου Ἀσκληπιῶ.

Latuere nube numen Epidauri Dei,

Et scelere petreæ nobiles Scironides, 1020

Et quæ duobus terra comprimitur fretis.

Hæc dum stupentes querimur, en totum mare

Immugit: omnes undique scopuli astrepunt:

Summum cacumen rorat expulso salo, 1025

Spumat vomitq; vicibus alternis aquas:

Qualis per alta vehitur Oceani freta,

Fluctus refundens, ore Phsyæter capax.

Inhorruit concussus undarum globus,

Soluitq;

Soluitq; sese, & litori inuexit malum

1030 *Maius timore. pontus in terras ruit,
Suumq; monstrum sequitur: hos quassat tremor.*

TH. *Quis habitus ille corporis vasti fuit?*

NVN. *Cerulea taurus colla sublimis gerens,
Erexit altam fronte viridanti iubam.*

1035 *Stant hispidæ aures, cornibus varius color;
Et quem feri dominator habuisset gregis,
Et quem sub vndis natus. hinc flammâ vomit,
Oculi hinc relucent: cerulâ insignis notâ.
Opima ceruix, arduos tollit toros;*

1040 *Naresq; hiulcis haustibus patule fremunt:
Musco tenaci pectus ac palear viret,
Longum rubenti spargitur fuco latus.
Tum, ponè tergus, vltima in monstrum coit
Facies, & ingens bellua immensam trahit*

1045 *Squammosa partem: talis extremo mari
Pistrix cui atus sorbet aut reddit rates.
Tremucre terræ, fugit artonitum pecus
Passim per agros, nec suos pastor sequi
Meminit iuencos: omnis è saltu fera*

1050 *Discessit, omnis frigido ex sanguis metu
Venator horret. solus immunis metu
Hippolytus artis continet frenis equos,
Pavidosq; notæ vocis hortatu ciet.
Est alia ad Argos collibus ruptis via,*

1055 *Vicina tangens spacia suppositi maris:
Hic se illa moles acuit, atque iras parat.
Vt cepit animos, seq; prætentans satis
Prelusit ire; præpeti cursu euolat
Summum citato vix gradu tangens humum,*

1060 *Et torua currus ante trepidantes stetit.
Contra feroci gnatus insurgens minax
Vultu, nec ora mutat, & magnum intonat.
Haud frangit animû vanus hic terror meum,
Nam mihi paternus vincere est tauros labor.*

1065 *Inobsequentes protinus frenis equi
Rapuere currum; iamq; decerrantes viâ,
Quacunque pavidus rapidus euexit furor,
Hac ire pergunt, seq; per scopulos agunt.
At ille, qualis turbido rector mari*

1070 *Ratem retentat, ne det obliquum latus,
Et arte fluctus fallit; hand aliter citos
Currus gubernat. ora nunc pressis trahit*

1054 Est alia. omnes membr. est *arsa.*

1058 Prelusit ira. In Herc. Fur. pralusit
Hydra. In Troa. praluens tuis iam Troia
fatis.

1060 Toruusq; supra præcessit, moles.
ideo lego ex membranâ, & torua; vel ex
coniectura, *taurusq;*

1064 Paternus vincere est tauros labor.
nam Theseus Marathonium taurum &
Cnossium Minotaurum interfecerat.

1069 At ille qualis. ait Euripides in Hip-
polyto:

καὶ διστότης ἀρίπρωτος ἐ. ἔδειπ
πλὴν. ἔλωικόνι, ἢ πασιώϊα χρῶν.
ἔλκεσθι. κάπιν ἔσπε ναυβάτης αἰνῶ.
ἰμάπι ει το ὑπδεν ἀρτήας δέους.

Sanè totum hunc de morte Hippolyti
locum ab Euripide accepit.

*Constricta frenis, terga nunc torto frequens
Verbere coërcet. sequitur assiduus comes,
Nunc equa carpens spacia, nunc contrà obuius* 1075
Oberrat, omni parte terrorem mouens.

*Non licuit ultrà fugere. nam toruo obuius
Incurrit ore corniger ponti horridus.
Tum verò pauidâ sonipedes mente excitâ
Imperia soluum, seq̃, luctantur iugo* 1080
Eripere, rectiq̃, in pedes iactant onus.

1082 *In lora praeceps fusus.* Badiana editio & Egnian. m. f. continet; *praeceps in ora gnatus implicuit.* m. f. autem reliqui; *In ora praeceps gnatus implicuit.* &c quos sequentis sum. Lipsienſis edit. *In lora praeceps fusus.*

*In ora praeceps gnatus implicuit cadens
Laqueo tenaci corpus: & quanto magis
Pugnat, sequaces hoc magis nodos ligat.* 1085
Sensere pecudes facinus, & curru leui

*Dominante nullo, quâ timor iussit, ruunt.
Talis per aruas non suum agnoscens onus,
Soliq̃, falsò creditum indignans diem,
Phaëthonta currus deuio excusit polo.* 1090

*Latè cruentat arua, & illisum caput
Scopulis resultat: auferunt dum comas,
Et ora durus pulchra populatur lapis,
Peritq̃, multo vulnere infelix decor.*

*Moribunda celeres membra peruoluunt rote,
Tandemq̃, raptum truncus ambustâ sude,* 1095
*Medium per inguen stipite eiecto tenet,
Paulumq̃, domino currus affixo stetit:*

*Hæsere biuges vulnere, & pariter moram
Dominumq̃, rumpunt. inde semianimum secant
Virgulta, acutis asperi vepres rubis,* 1100
Omnisq̃, truncus corporis partem tulit.

1102 *Errans, meus lib. script. habet errat.*

*Errant per agros, funebris famuli manus,
Per illa, quâ distractus Hippolytus, loca,
Longum cruentâ tramitem signat notâ,
Mæstæq̃, domini membra vestigant canes.* 1105

*Necdum dolentum sedulus potuit labor
Explere corpus. hoccine est formæ decus?
Qui modo paterni clarus imperij comes,
Et certus heres, sideram fulsit modo:*

Passim ad supremos ille colligitur rogos, 1110
*Et funeri confertur. TH. ô nimiam potens,
Quanto parentes sanguinis vinclo tenes
Natura; quam te colimus inuidi quoque!* “

1112 *Quanto parentes, &c.* Aeschylus: τὸ οὐρανὸν τοῦ θεοῦ, ὅτι ὁμοίον. Idem in traged. ἰ 772 ἐνὶ ὄψεσιν simile quiddam scripsit, quod nunc non occurrit.

Occidere voluit noxium, amissum fleo.
NV. Haud flere quisquam honestè, quod voluit, 1115
potest.

TH. Equidem malorū maximum hunc cumulum reor,
Si abominanda casus optata efficit.

NYN. Et si odia seruas, cur madent fletu genæ?

TH. Quod interemi, non quod amisi, fleo.

C H O R V S.

Anapæstici Tetrametri, Choriambicus Tetra-
meter vnus, Trimetri duo, Dimeter
vnus, Sapphici quinque.

- 1110 *Quanti casus humana rotant,*
Minus in paruis fortuna furit,-
Leuiusq̄, ferit leuiora Deus.
Seruat placidos obscura quies,-
Præbet somnos casa securos.
- 1115 *Admota ætherijs culmina sedibus*
Euros exœpiunt, exœpiunt Notos,
Insani Boreæ minas,
Imbriferumq̄, Corum:
Humida vallis raros patitur-
- 1120 *Fulminis ictus: tremuit telo*
Iouis altisoni Caucasus ingens,
Phrygiumq̄, nemus matris Cybeles.
Metuens celo Iuppiter alto
Vicina petit. non capit vnquam
- 1135 *Magnos motus humilis tecti*
Plebeia domus:
Circa regna tonat:
Volat ambiguis
Mobilis alis hora, nec vllæ
- 1140 *Præstat velox fortuna fidem.*
Qui clara videt sidera mundi,
Nitidumq̄, dicm, morte relicta,
Luget mæstos tristis reditus,
Ipsaq̄, magis flebile Auerno
- 1145 *Sedis patriæ videt hospitium.*
Pallas Atihæa veneranda genti,
Quod tuus calum, superosq̄, Theseus
Speçtat, & fugit Stygiæ paludes,
Castæ, nil debes patruo rapaci:
- 1150 *Constat inferno numeris tyranno.*
Quæ vox ab altis flebilis tectis sonat,
Strictoq̄, vecors Phædra quid ferro parat?

“

“

“

“

“

1139 *Nec vlli Præstat velox fortuna*
fidem. Ennius, annal. 7.

— *multa dies in ballo cõfiscit vnus:*
Et rursum multa fortuna fortè recum-
bunt:

Hanc quaquam quemquam semper
fortuna secuta est.

Varro, Margopoli, *æ* *ἀπὸ* *τύχης*:

“ *Fortuna nulli currum missum à car-*
cere intimo

“ *Labi inoffensum per aquor ad candi-*
dum calcem finis.

“ prior à me, posterior versus ab alijs
emendatus. Firminian. Simphosius:

“ *O fortuna potens, quàm variabilis,*
Tantū iuris, atrox, qua tibi vindicas,

“ *Euertisq̄, bonos, eligis improbos,*
Nec seruare potes muneribus fidem.

“ *Fortuna immeritos auget honoribus,*
Fortuna innocuos cladibus afficit;

Iustus illa viros pauperie grauat,
Indignos eadem diuitijs beat;

Hac aufert iuuenes, & retinet senes,
Inuiso arbitrio tempora diuidens:

Quod dignis admittit, transiit ad impior;
Nec discrimen habet, recta vno iudicat,

Inconstans, fragilis, perfida, lubrica,
Nec quos clarificat, perpetuo fouet;

Nec quos deseruit, perpetuo premit.

Hæc Simphosius, in cuius versu ter-
tio melius quadraret, erigis, dixit
enim *enertisq̄*; quod huic opponi-
tur.

1149 *Castæ, Pallas, virgo, intacta. J*
Patruo. Plutoni.

1150 *Constat. quia Thesei loco illi*
cessit Hippolytus.

1160 *Gnatus & genitor.* Hippolytus filius tuus, nunc genitor Aegaeus tunc cum ex Creta rediisti. quod elegantiss. & suavis. carmine de Nupt. Pelei & Thetidis Catullus profequitur.

1162 *Amore. mei.*

Odio. Antiope vel Ariadnes.

1166 *Dadalea.* Horatius:

————— *ceratis ope Dadalea*
Nititur pennis vitreo datarius
Nonina ponto.

1177 *Abscissam comam.* moris erat ad sepulcrum exsa coma mortuos quodammodo munerari. testes Homerus Odyss. 2. & Euripides in Iphigenia Taurica, & in Oreste, apud quem etiam Electra exclamatio diversimodè accipitur à Ioanne Casa, & P. Victorio epist. 1. & 2. lib. 1. epist. clarorum virorum, dico excusarum Lugduni à Griphij heredibus. ego Casam sequor.

1183 *Sedamen* in o. v. l. legitur *solamen.* & versus hic proximè præcedenti præponitur.

1189 *Falso punisti.* m. l. habent *vana punisti.*

TH. *Quis te dolore percit, am instigat furor?
Quid ensis iste, quidve vociferatio,
Planctusq; supra corpus inuisum voluit?*

PH. *Me me profundi seuè dominator freti,
Inuade, & in me monstra cerulei maris
Emitte; quicquid intimo Tethys sinu
Extrema gestat; quicquid Oceanus vagis
Complexus undis ultimo fluctu tegit.*

O dire Theseu semper! ô nunquam tuis

*Tutò reuerse! gnatus & genitor nece
Reditus tuos luere. peruertis domum
Amore semper coniugum, aut odio nocens.*

Hippolyte tales intuor vultus tuos?

*Talesq; feci? membra quis seuus Scinis,
Aut quis Procrustes sparsit? aut quis Cressius*

*Dadalea vasto claustra mugiture plens,
Taurus biformis, ore cornigero ferox*

*Diuulsit? heu me! quò tuus fugit decor,
Oculiq; nostrum sidus? exanimus iaces?*

Ades parumper, verbaq; exaudi mea.

Nil turpe loquimur. hac manu pœnas tibi

*Soluam, & nefando pectori ferrum inseram,
Animaq; Phœdram pariter ac scelere exuam:*

*Ei te per undas, perq; Tartareos lacus,
Per Styga, per amnes igneos amens sequar.*

*Placemus umbras. capitis exuias cape,
Lacerèq; frontis accipe abscissam comam.*

Non licuit animos iungere: at certè licet

Iunxisse fata. morere, si casta es, viro;

Si incesta, amori. coniugis thalamos petam

*Tanto impiatos facinorè hoc deerat nefas,
Vt vindicati sancta fruereris toro.*

O mors amoris vna solamen mali,

O mors pudoris maximum lesi decus.

Confugimus ad te, pande placatos sinus.

Audite Athene, tuq; funestâ pater

Peior nouerçâ: falsa memoravi, & nefas,

Quod ipsa demens pectore insano hauseram,

Mentita finxi: falsa punisti pater,

Iuuenisq; castus crimine incestæ iacet,

Pudicus, insos, recipe iam mores tuos,

1155

1160

1165

1170

1175

1180

1185

1190

*Mucrone pectus impium iusto patet,
Cruorq; sancto soluat inferias viro.
Quid facere rapto debeas gnato parens
1195 Disce ex Nouercâ condere Achrontis plagis.*

THESEVS. CHORVS.

Trochaici tetrametri, & Iambici senarij.

TH. Pallidi fauces Auerni, vosq; Tanarei specus,
Vnda miseris grata Lethes, vosq; torpentes lacus,
Impium rapite, atq; versum premite perpetuis malis.
Nunc adeste seua ponti monstra, nunc vastum mare,
1200 Vltimo quodcumq; Proteus equoris abscondit sinu,
Meq; ouante scelere tanto, rapite in altos gurgites.
Tuq; semper genitor ire facilis assensor mee,
Morte dignum facinus ausus; qui nouâ natum nece
Segregem sparsi per agros, quiq; dum falsum nefas
1205 Exequor, vindex scelestus incidi in verum scelus,
Sidera, & manes, & vndas scelere compleui meo.
Amplius fors nulla restat: regna tæ norunt tria.
In hoc redimus, patuit ad caelum via,
Bina ut viderem funera, & geminam necem?
1210 Celebs & orbis, funebres vnâ face
Vt concremarem prolis ac thalami rogos?
Donator atra lucis Alcide tuum
Diti remitte munus; creptos mihi
Restitue manes. impius frustra inuoco
1215 Mortem relictam. crudus, & lethi artifex,
Exitia machinatus insolita, effera,
Nunc tibi met ipse iusta supplicia irroga.
Pinus coacto vertice attingens humum
Celo remissa findat in geminas trabes,
1220 Mittarq; præceps saxa per Scironia.
Grauiora vidi, que pati clusos iubet
Phlegethon, nocentes ignes cingens vado.
Que pæna maneat memet, & sedes, scio.
Vmbra nocentes cedite, & cervicibus
1225 His his repositum degrauet fessas manus:
Saxum, senis perennis Æolij labor:
Me ludat amnis ora vicina alluens:
Vultur relicto transuolet Tityo ferus,
Meumq; pæne semper accrescat iccur.
1230 Et tu mei requiesce Pirithæi pater:
Hæc incitatis membra turbinibus ferat
Nunquam resistens orbe reuoluto rota.

1197 *Miseris grata.* quia illius potu malorum obliuio inducitur.

1204 *Segregem.* hac voce Seneca Philolophus vtitur, item Ascouius, Prudentius, Sidonius, alij.

1205 *Verum nefas.* egregie o. v. l. scelus. præter Mogunt. qui, nefas.

1218 *Pinus coacta ad supplicium* alludit, quo, quem ipse sustulit Sinis homines enecabat. qua de re diximus ad Claudianum libro 2. in Rufinum.

1223 *Quæ pæna.* vide Virgilium, Æneid. lib. 6.

1226 *Senis Sisyphi.*

1227 *Oræ. Tantalij.*

1230 *Pater. Ixion.*

1246 *Facinus*. membranæ *crimen*.
 1255 *Notas*. sic quidam m. f. alij, *notas*.
 ceteti, *modos*.
 1261 *Ambesum*. dubito num meliùs antiq. cod. *abruptum*, habeant.
 1268 *Vota*. nonnulli v. l. *dona*.
 1275 *Gravisq; tellus*. extrema Troade Polyxena cadit, vt Achilli grauem factura terram. ideo dictum hoc est, quia qui defunctis bene cupiebant, terram illis leuem dicebant. idque est quod in innumerabilibus sepulcrorum monumentis scriptum extat; S. T. T. L. sit tibi terra leuis. Romæ, in domo Cælia:

Sit tibi terra leuis mulier dignissima vita.
 ibidem, in ædibus Attilij Delphiniij;
Rogo vt discedens terram mihi dicas leuem.

Euripides, in Alcesti.

κέρνα σοὶ
 ἄδων ἐπ' αὐτὸν τίμισι μῦθαι

Tibullus lib. 2. eleg. 4.

Et bene discedens dixit, placidèq; quiescas,
Terraq; secunda sit super ossa leuis.

Ouidius.

Ossa quæta precor tuta requiescite in vna,
Et sit humus cineris non onerosa tuis.

Pedo Albinouanus:

Nunc ego qui possum? tellus leuis ossa tenet.

Pendula librato pondus & ipsa tuum.

Seneca, Troad. act. 3.

Patria tellus Hæcforem leuiter premat.

huc etiam respicit Iuuenalis:

Dij maiorum vmbri tenuem & sine puluere terram.

& Martialis lib. 5.

Mollis nec rigidus cespes tegat ossa, nec illi

Terra grauis fueris, non sunt illa mihi.

Et Bartholomæus Naharrus Lamentation. 3.

Y mandares,

Quando mi huessa topares

Hecha de tristes agueros,

Si por encima passares,

Y de mi te recordares,

Haz tus pies al golveros.

Cui verò male volebant, illi tumulū grauem & onerosum imprecabantur, quò scilicet vmbra hoc onere depressa, & sepulchro nequiret ad locum destinatum euolare. vnde Propertius:

Sit tumulus lena curto vetus; amphora tollo,

Urgeat hunc supra vis caprificæ sua.

Idem:

Si fallo, cinis, heu, sit mihi vterq; grauis.

Dehisce tellus, recipe me dirum chaos,
Recipe: hæc ad vmbas iustior nobis via est.
Gnatum sequor: ne metue, qui manes regis,
Casti venimus. recipe me aternâ domo
Non exiturum. Non mouent diuos preces:
At si rogarem scelera, quàm proni forent.

CHO. *Thefeu querclis tempus aeternum manet:*
Nunciusta gnato solue, & absconde ocyus
Dispersa fædè membra laniatu effero.

TH. *Huc huc reliquias vehite cari corporis,*
Pondusq; & artus temere congestos date.

Hippolytus hic est? facinus agnosco meum.
Ego te peremi. neu nocens tantum semel,

Solusve fierem; facinus aufurus parens,
Patrem aduocaui. munere en patrio fruor.

O triste fractis orbitas annis malum!
Complectere artus, quodq; de gnato est super,

Miserande mæsto pectore incumbens foue.
Dissectæ genitor membra laceri corporis

In ordinem dispone, & errantes loco
Restitue partes. fortis hic dextra locus,

Hic leua frenis docta moderandis manus
Ponenda: leni lateris agnosco notas.

Quâ magna lachrymis pars adhuc nostris abest!
Durate trepide lugubri officio manus,

Fletusq; largos fistite arentes gene,
Dum membra gnato genitor annumerat suo,

Corpusq; fingit. hoc quidem est formâ carens,
Et turpe, multo & vulnere ambesum vndique:

Quæ pars tui sit dubito, sed pars est tui:
Hic hic repone, non suo, at vacuo loco,

Hæc illi facies igne sidereo nitens,
Inimica flectens lumina? hic cecidit decor.

O dira fata numinum! ô saeuus furor!
Sic ad parentem gnatus ex voto redit?

En hæc suprema dona genitoris cape,
Sæpe efferendus. interim hæc ignes ferant.

Patefacite acerbâ cade funestam domum.
Mopsopia claris tota lamentis sonet.

Vos apparatus regij flammam rogi:
At vos per agros corporis partes vagas,

Anquirite. istam terra defossam premat,
Gravisq; tellus impio capiti incubet.

Hercules furens.

FVRENTEM
ADVERSARIA.

TRAGOEDIA V.

PERSONAE.

Iuno. Megara.
Amphitryon. Lycus.
Hercules. Theseus.

ACTVS PRIMVS.

I V N O.

Trimetri Iambici.

HERCVLES FVRENS. hoc modo Euripides tragœdiam quãdam inscripsit; quam sibi hac fabula noster proposuit imitandam.

1 Soror tonantis, fortè ad Ouidiani lib. 3. Metamorph. versus imitationem dictum.

— si sum regina Iouisq;

Et soror & coniux: ceriè soror —

equidem quàm studiosè Nasonem noster expresserit, efficiam vt successu operis appareat. Vxorem Iouis, veteres Iunonè esse finxerunt, quia aër, quem Orpheus, in hymnis, Iunonem esse dixit, ab igne, hoc est, Ioue calefactus, cù & agnignit. Soror dicitur, vt intelligamus omnia elementa simul eodem patre esse genita, deo immortalì videlicet, qui omne tempus in se continet. ideo illi Saturnum, Iouis & Iunonis patrem, pro tempore posuerunt.

6 Hinc Ariëtos. Hesioidus & cum secuti plerique omnes, hanc asserunt Callisto, filiã Lycaonis, fuisse; sed Arietes Tegeates historicus, eius ex Ceteo neptem, nomine Megistho, contendit. Hæc Callistus fabula virgines monet summam in pudore custodiendo curam adhibere; ne, dum culpa sua virginum florem amittunt, à cunctis ludibrio habitæ, in proximorum etiam odium incurrant. nam cùm venatione fessam, somno indulgere, & mox à Ioue tradunt deceptam comprimì; nihil aliud volunt innuere, quàm virgines esse nonnullas, quæ initio quidem diligenter ab amatorum insidiis sibi cauent, assiduo

1 OROR Tonantis (hoc enim so- lum mihi Nomen relictum est) semper alienum Iouem,

Ac templa summi vidua deserui. ætheris,
Locumq;, celo pulsa, pellicibus dedi.

5 Tellus colenda est. pellicos celum tenent.

Hinc arctos, altâ parte glacialis poli
Sublime classes sidus Argolicas agit:

Hinc; quâ repente verè laxatur dies;

Tyrie per undas vector Europa nitet:

Illinc

honestis occupationibus vacantes; mox tamen ocio delinunt (nam somnus ille ocium est) in amoris retia incidunt; & iuuenem delinimentis capte, libidini eorum obsequuntur: Callisto à Iunone, comperto scelere, in vrsam mutatam, & ab Arcade, quem ex furtiuo illo coitu conceperat, ad necem petitam fuisse poetæ tradunt, indicantes eos qui corporis voluptati se dedunt, brutorum induere habitum, & ne ab iis ipsis quidem esse secutos, quorum in benevolentia maximam fiduciam ponunt. Sive, quòd per scelus nati à nullo, quantumuis nefario, facinore sese abstineant. Postremò, Ioue miserante, in cælum translata Lycaonis filia, diuinam misericordiam ac pœnitentiæ fructum denotat.

7 Agit. in vno cod. antiq. vobis legitur. 9 Tyrie. Tyriam vocat Europam; quemadmodum eius fratrem Cadmum, vetus quidam poeta Tyrium vocavit. Vector Europa. Taurum, inquit Calpurnius Bassus in comment. Phœnom. Cæsaris Germanici, quidam inter astra putant positum propter Iouem, quòd in bouem fabulosè sit conuersus. Nigidij summæ auctoritatis grammatici alia fuit sententia, ea quoque à Basso refertur, cuius verba, quia vulgò non satis emendata existant, adscribam. vt legi puto debere. igitur scribit ille: Nigidij hunc ait Iouem à Neptuno fratre per gratiã abduxisse, qui in figura tauri sensum humanum habet: quem Iupiter Sydonem nupsit, vt Europam, Agenoris filiam, ad se portaret: isque per pelagus Sydonem venit, ibique Europam inter æquales suas ludentem in templo Aesculapij conspexit, eamque repentino raptu collocatam, suo tergo deuexit ad Iouem, in insulam Cretam. ob hanc itaque causam Iupiter taurum sideribus dignatus est immortalis memoria inferre. Hæc Euripidi, teste Higyno congruunt. Eratosthenes autem hunc cum esse putat. qui Paliphaën inuit. de hoc tauro citantur à Probo & Pomponio Sabino, in Georg: Virgilij, illa Getulici, in epigram. vereor vt mendosam, quam Pomponius ita citat:

Non aries illum verno feret aëre cornu,

Gnosia nec gemini praecidunt cornua taurum.

Probus verò ita:

Non aries illum verno feret aëre cornu,

Gnosia nec geminos praecidunt cornua taurum.

10 *Illinc timendum.* siue sic, siue, quod est in quibusdam mēbranis, legas, *tremendum*, aut, *verendum*, minimum refert. Atlantides Iuno oderat, quia earum tres, Maia, Eleetra, Taygete, Ioui morigeræ fuerant. Timendas nauigantibus dicit, quia à nautis, ob futuram, quam denunciant, tempestatem timentur, auct. Germanico in Phænom. Hesiod.

εἰ δ' ὅσε ταυπλίης δουρατοῦν ἡμερες αἴψῃ,
 εἴτ' αὖ Πληιάδες θίνο· οὐβελμοῖ Δελῶνος
 φώγασα πίπτου πρὸς κλισιάς πέσον,
 ὅτ' ἴτε παύσιον αἰετοῖ· θύοισι ἀνταῖα,
 καὶ τότε μυχίῳ νῆος ἔχθρ' ἐνέειπον πόντω.

11 *Atlantides.* Sic quas Onidius Pleiades vocat, Virgilius in Georg. nuncupauit:

Ante tibi Eos Atlantides abscondantur.

12. *Exterret Orion deus.* exteret, quia stricto gladio videtur taurum petere. Staius, in siluis :

quantomucrone minatur

Noctibus hybernis, & sidera terret Orion. Sed cur hoc loco Iuno Orionem nominat, quem non expullice, sed ex bubula pelle Iupiter cum Neptuno & Mercurio, secundum Euphorionem & Onidium, vel Apolline, ut scribit Isacius in Lycophionen, susceperat? dolebatne mulier zelotypa decessisse sibi, quicquid corio bubulo obtigerat: Quomodo, & cur Orion occisus fuerit, varia à varijs scripta sunt: quibus tamen omnibus facile fuerit sensum morale attribueri. Vide Apollodorum 1. Biblioth. Nicand. in Theriacis. Onidium s. Faktor. Higyn. lib. Astron. 2. Si enim interit quia Dianā attentare præsumferit, ex Nicandri, Euphorionis, & Horatij sententia; significarunt poëtarum, Deum omne stuprum, præsertim violentum, grauissimis pœnis persequi consueuisse. Sin Corino Delio, scribenti, illum propter iactantiam à Scorpio, Lianæ iuillu, occisum, assentiamur; ab omni arrogancia monemur esse alieni, utpote. cuius vindicem Nemesim veteres esse voluerunt, teste Theceto. At si à Diana adamatum, vel formam dicas, & fraude Apollinis ab eadem ignotante interentum; sit illud ipsum exemplo, ne quis potentiorē ducere, nēve cum nobiliore vel ditiori audeat congredi: quoniam huiusmodi amores & nuptias infelix ut plurimum exitus consequatur. quod in Antonij Bolognij, & ducis Melstianæ connubio patuit. Bandellus in tragædijs Italicis, Belleforestus Gallicarum. tragædiar. to. 2. trag. 1. 13. *Perseus.* de Perseo, legendus Ouid. in Metamorph. cuius natiuitas docuit auro cuncta esse peruia; de Medusa victoria, virum bonum meretricum insidias, Deo duce, effugere; in stellam mutatio, eorum qui miseros iuuerint, ut Perseus Andromedam, & luxurię stimulum retuderine; nomen immortale fore. *Aureus.* pulcher. Sic apud nescio quem;

μυδὲ αὐτὴν ἐπὶ θοῶν πλυχρῶν Αφροδίτης. & Mimnermus: ἔ· ἔδ' ἔμοι περὶ τοῦ ἀπὸ χειρῶν Αφροδίτης.

atque Virgilium: — *at non Venus aurea contra Pauca refert* — 14 *Clara.* iccirco hæc stella ab Horatio lib. 1. Carm. alba dicitur: *Tyndarida.* Sic ab Homero in hymnis Dioseuri appellatur: quia Castor à Tyndaro fuit genitus: quamuvis Polluci Iouem patrem verustas assignarit. Natalis lib. 8. Vytholog. cap. 9. eadem hoc alterna vita frui finxit, ut hominibus fraternam caritatem ac benevolentiam commendaret. hoc enim volunt, cum aiunt Castorem alterna morte redemptum. Obijciunt hoc loco Seneca nonnulli, Castores seu Tyndaridas tunc tenaporis nondum mortuos, proinde neque adhuc in eęlum translatos fuisse. Sed multa apud poetas talia inueniri discant. tale est apud Sophoclem, in Eleetra, nunciari Clytemnestrę Orestem in Vythiis obiisse, cum tamen Pythia annis post Orestem penè sexcentis, Triptolemi temporibus, cęperint, ut notant scholastę. tale apud Virgil. illud, — *portusq; require Velinos* 6. Aeneid. cum illo tempore. Velium non foret.

Sane hoc loco, quia Iuno loquitur, nihil mirum est, eam futura tanquam presentia fari. deam enim credebat antiquitas. porro hæc figura vocatur anachorismus. 15 *Quibusq; natis mobilis tellus stetit.* explicatur locus iste à Serabone, lib. 10. vbi de Delo agit his verbis: *μυδαίτω γδ ἐστὶ θῶα ἔδωτ' ἄς ἀδίας ἀπὸ δῶδ' αὐτὴν ἀπὸ μῶδ' ἡ γδ παρὰ δῶδ' ἔφρητ', φρενὶ ἔ Πίθηρος. Κίμασι π. παντοδυστῶ ἀνίωμι ρεπῶσι, Ἀλλὰ καὶ ὀχρῶς ἐπέτ' ὀδύνας θύνας ἰχθυόωνι ἐπὶ κοίτῃ, Δὴ πὶ πῶαρις ὄρῳι πρηνὸν ἀπὸ μῶδ' ἀπὸ κῆνια. Αἰδ' ἰαίκατα γ' ἐχθρὸν πῆρα ἀδουμῶν ἐπὶ θῶοι κίονε. Λύδ' πῶαρις ἐπὶ θῶα ἔφρητ'.* 16 *Bacchus, aut Bacchi parens.* consule Quid. 3. Metamorph. Semelen in eęlum translata memini me apud Philostatum in imagin. & Nonnum lib 7. Dionys. legere. Semele fulmine cremata fingitur, ut nihil nisi æquum & bonum à deo petere doceamur. Bacchum Iupiter ex igne eripuit, & femori suo affuit, quia parentum noxa filijs obesse non debet. Orpheus in hymn. in Lyonysum, Bacchum non Semeles, sed Proserpinæ filium facit, indicans ebrietatem ex cac. damonum regno erupisse. 18 *Mundus.* mundum pro celo & hic, & sepulcra poni alijs, duci in notis ad Claudiolum. addo sumi nonnunquam pro inferorum sedibus. Seneca volens innuere apud inferos perpetuas esse tenebras, ait infera actu 3. *Immotus aer hæret & nigro sedet Nox atra mundo* —

Ite in Hippol. aflu 2. *Arfit obscuri dea clara mundi. Puella serua Cnosfiaca.* coronam Ariadnæ.

10
15
20

Quoties

Quoties noueram fecit? ascendat licet,
 Meumq; victrix teneat Alcmena locum,
 Pariterq; natus astra promissa occupet;
 In cuius ortu mundus impendit diem,
 Tardusq; Eoo Phabus effulsit mari,
 Retinere mersum iussus Oceano iubar.
 Non sic abibunt odia viuaces aget
 Violentus irae animus, & seuis dolor
 Aeterna bella pace sublata, geret.
 Quae bella? quicquid horridum tellus creat
 Inimica; quicquid pontus, aut aer tulit
 Terribile, dirum, pestilens, atrox, ferum,
 Fractum atq; domitū est, superat, & crescit malis,
 Iraq; nostra fruitur, in laudes suas
 Mea vertit odia, dum nimis seua impero;
 Patrem probauit inde, quā lucem premit,
 Aperitq; Tethis; quā, ferens Titan diem,
 Binos propinqua tingit Aethiops face.
 Indomita virtus colitur, & toto Deus
 Narratur orbe, monstra iam desunt mihi:
 Minorq; labor est Herculi iussa exequi,
 Quam mihi, iubere: letus imperia excipit.
 Quae fera tyranni iussa violento queant
 Nocere iuueni? nempe pro telis gerit,
 Quae timuit, & quae fudit: armatus venit
 Leone & hydra, nec satis terrae patent.
 Effregit ecce limen inferni Iouis,
 Et opima victi regis ad superos refert.
 Parum est reuerti, fœdus umbrarum perit.
 Vidi ipsa, vidi nocte discussa inferum,
 Et Dite domito, spolia iactantem patri
 Fraternal cur non vincitum & oppressum trahit
 Ipsum catenis, paria sortitum Ioui,

Ereboq;

das de hostibus victorias, calliditatem simul & fortitudinem coniungere debere. etenim his virtutibus ducebatur, comiteq; fortuna, quibus exercitus vinci, omnia possint opida expugnari, nullæ non provinciae queant subiugari. Notius est Lyfandri Lacedæmonij dictum, quàm vi hæc loco debeat commemorari. 47 Inferni Iouis. Homerus Iliad. 2. de Plurone, *Ζεύς τε καὶ Πλούτωνος* — eundem Staius, profundum Iouem; noster dirum Iouem; Virgilius Stygium Iouem vocauit. Sic Proserpina Virgilio & Claudiano, inferna & profunda Iuno dicitur. Stoici, teste Ieruo, vnum Deum pro varijs actibus & potestate varia nomina habere censebant. ideo vnum eundemque modò Iouem, modò Neptunum, modò Plutonem vocatum; & vnam eandemque Iunonem, modò sic, modò Amphitriten, modò Proserpinam dici. Sanè quia in cælo, terris, & mari Iuppiter imperare credebatur, Troiani, auctore Agatharchide in Asiaticis, tres oculos illi affinxerunt.

49 Fœdus umbrarum perit. lex inferorum violata. exstat antiqui scriptoris incerti huiusmodi epigramma:

Iuppiter astra, fretum Neptunus, tartara Pluto, Regna paterna tenent tres tria quisque suum. huic sortitioni addita fuisse quædam fœdera, verisimile est. videlicet, vt neque vita functi cæli iustitaret, ne-

Virgil. 1. Georg.

Cnosiaq; ardentis decedat stella corona.

Cæsar Germanicus, in Phœnom. ex Arato:

Clara Ariadneæ propius stans signa corona,
 Hunc illi Bacchus thalamis memor addit
 honorem.

Horatius lib. 2. Carminum:

Fas, & beata coniugis additum
 Stellis honorem

21 Quoties. bis. semel ibi nato Baccho,
 & iterum Alcmena pariente Herculem.

22 Viuaces aget violentus iras animus.

Iuno enim susceptas inimicitias pertinaciter retinebat. ideo Virgilius lib. 1. Aeneid.

memorem Iunonis ob iram.

lib. 5. Aeneid.

Iunonis grauis ira & inexsaturabile peccus,
 Quæ nec longa dies pietas nec mitigat vlla,
 Nec Iouis imperio satisve infracta quiescit.

Hæc dea Baccho & Herculi grauis semper & infesta fuit. de iis ait Sidonius Antipater:

ἢ ἢ ἀμφοτέρους χαλεπὸν διο.

cæterum malè hoc loco libri antiq. vel minaces aget vel viuacesq; habent.

37 Quæ, ferens Titan diem Binos propinqua tingit Aethiops face. hoc est, ab ortu ad occasum. nam ait Homerus Odyss. 2.

Ἀθλιπὰς ἐς Σηθεὶ δειδαία Πέσχαπι ἀνδρῶν,
 οἱ μὴ δύναντο ἀνελθεῖν, οἱ δὲ ἀνίστατο.

Sic enim posteriorē versum legit Aristarchus, licet eundem Crates aliter castigauerit. Strabo 1. Apuleius lib. 1. de asino autem: Indi, vel Aethiopes vtrique.

39 Toto deus narratur orbe. ex veterum more; qui à quibus insignia beneficia acceperant, aras illis consecrabant, & diuinis honores decernebant. Hercules per totum orbem latrocinij à se & sceleribus repurgatum, veluti *βῆς ἀνίστατο* colebatur. hoc Iuno queritur.

45 Armatus venit leone & hydra. Herculem finxerunt, vt est apud Hyginum in fabulis, Nemeæ leonis pellem pro armis habuisse, sagittis verò vsum tinctis felle & sanguine hydræ leinææ. quo indicant bonum Imperatorem, cuius exemplum nobis Herculem proponunt, ad reportandum

que viui ad orbem penetrarēt, neque quispian nauigaret. confirmat eam coniecturam Seneca cū hoc loco, tum alibi sæpè, irem Claudianus lib. 1. de raptu Proserp.

*Ne peto firmatas pacis d. soluere leges
Quas dedimus, æuūq; colus. ne fœdera
fratrum*

Ciuili conuertere tuba. cur impia tollis

Signa? quid incestus aperis Titanibus ausa?
ibi enim Lachesis Plutonem alloquitur. & paulo pōst ipse Pluto ait:

*Atlantis Tegeæ nepos commune profundis
Et superis numen; qui fas per limen utrūq;
Solus habes, geminōq; facis commercia
mundo.*

huc spectant quæ infrā dicemus.

54 Ereboq;. non sequor m. s. in quo legitur; Cerberog;. nam Cerberum ceperat. est autem Erebus profunditas inferorum. Scruins & Sabinus in 4. Aeneid. hic pars, pro toto inferno.

59 Arrum. Hercules ab inferis inuicem & reluctantem Cerberum extraxit, quem quidam rectiss. auaritiā interpretantur, thesauros in tenebris occultatos diligenter afferuantem, nec in lucem patientem etui: quæ si à viro honoris cupido debelletur, & ex animi recessu, in quo se abdiderat, eiiciatur, atq; opes illæ vñibus hominum accommodentur, ad illustrandum nomen, & acquirendam illustrem gloriam maximum proculdubio momentum adferent. quia, licet in diuitiis vera gloria non sit collocanda, ad gloriam tamen adipiscendam vtilissimas illas esse qui neget, plerisque quidem sanus non esse & ad Anticyras relegandus videtur.

72 Mediusq; collo. ad hunc locum Claudianus respexit in præfat. lib. 2. de raptu Proserp. inquiens:

*te maximus Atlas
Horruit imposito cū premerere polo.
Firmior Herculeā mūdus ceruice pependit.*

Et Sydonius:

*Cūm Lybica se rupe gigas subduceret, &
cūm*

*Tutior Herculeo sedisset machina dorso.
quare fortassis hoc loco legendum sit; me-
liusq; collo: sed nihil mutō.*

74 Quærit. in nonnullis autographis, *queret*, continetur: sed prius malo.

78 Imperando fessus. sic inuenies apud Ouidium 9. Metamorph. de Hercule.

desissa iubendo Sana Iouis coniux. ego sum indefessus agendo 81 Tellus Doris. Sicilia, in

quam Græci frequentes colonias miserunt: quam obrem Græcis Siculi sunt annumerati, & omnia patria Græcam linguam addidicerunt, Diodor. lib. 5. & partim Dorica, partim Ionica, illa tamen maxime dialecto sunt vsi, vt patet ex Siculorum poetarum eidylliis: nil mirum, cū teste Thucydide lib. 6. & Pausan. lib. 1. Eliacor. magnam Siciliæ partem ex Peloponneso Doræ incolerint. quæ de re nonnulla etiam M. Tullius in accusationibus in Verrem. 85 *Alus.* Ioan. Picus Mirandulæ comes, in opère contra Astrologos, tradit quosdam existimasse, omnia, quæ apud nos sunt, in orbe lunæ nasci. 86 *Tartari.* qui his patet in præceptis tantum, tenditq; sub umbras.

Quantus ad arborem calis suspectus Olympum. Virgilius 6. Aeneidos.

*Ereboq; capto positur, & reteggit Stygæ?
Patefacta ab imis manibus retro via est,
Et sacra dira mortis in aperto iacent.*

*At ille, rupto carcere umbrarum, ferox
De me triumphat, & superbificâ manu
Atrium per vrbes ducit Argolicas canem.*

*Viso labantem Cerbero vidi diem,
Pavidumq; solem: me quoque inuasit tremor,
Et terna monstri colla deuicti intuens,*

*Timui imperasse. leuia sed nimium queror.
Cælo timendum est, regna ne summa occupet,*

*Qui vicit ima. sceptrâ preripiet patri:
Nec in astralentiâ veniet, vt Bacchus, viâ:*

*Iter ruinâ quæret, & vacuo volet
Regnare mundo. robore expenso tumet,*

*Et, posse cælum viribus vinci suis,
Didicit ferendo: subdidit mundo caput:*

*Nec flexit humeros molis immensæ labor,
Mediusq; collo sedit Herculeo polus,
Immota ceruix sidera & cælum tulit;*

Et me prementem. quærit ad superos viam.

*Perge ira, perge, & magna meditantē opprime,
Congredere, manibus ipsa iam lacera tuis.*

Quid tanta mandas odia? discedant fera:

Ipsè imperando fessus Eurystheus vacet:

Titanus ausos rumpere imperium Iouis:

Emitte, Siculi verticis laxa specum.

Tellus gigante Doris excusso tremens

Supposita monstri colla terrifici leuet,

Sublimis alias luna concipiat feras.

Sed vicit ista. quæris Alcide parcem;

Nemo est, nisi ipse: bella iam secum gerat.

Adsint ab imo Tartari fundo excite

Eumenides, ignem flammæe spargant coma,

Superca seu.e verbera incutiant manus.

In nunc superbe, cælitum sedes pete:

Huma-

90 *Humana tomne iam Styga & manes ferox
Fugisse credis? hinc tibi ostendam inferos.
Renocabo, in altâ conditam caligine
Vlra nocentum exilia, discordem deam,*

95 *Quam munit ingens montis oppositi specus,
Educam, & imo Ditis è regno extraham,
Quicquid relictum est. veniat inuisum scelus,
Summâq; lumbens sanguinem impietas ferox,
Errorq;, & in se semper armatus furor.*

100 *Hoc, hoc ministro noster vratur dolor.
Incipite famule Ditis, ardentem incite
Concutite pinum, & agmen horrendû anguibus
Megæra ducat, atque luctifica manu
Vastum rogo flagrante corripit trabem*

105 *Hoc agite. pœnas petite violatæ Stygis.
Concutite pectus. acrior mentem excoquat,
Quam qui caminis ignis Ætnæis furit.
Vt possit animo captus Alcides agi,
Magno furore percitus; nobis prius*

110 *Insanicendum est. Iuno cur nondum furit?
Me, me sorores, mente deiectam meâ,
Versate primam: facere si quicquam apparo
Dignum nouerca: iam odia mutantur mea.
Natos reuersus videat incolumes, precor,*

115 *Mannâq; fortis redeat. inueni diem,
Iuuisa quo nos Herculis virtus iuuet.
Me pariter & se vincat, & cupiat mori
Ab inferis reuersus. hoc profit mihi,
Ioue esse genitum. stabo, & vt certo exeant*

120 *Emissa neruo tela, libra bo manum:
Regam furentis arma: pugnanti Herculi
Tandem faucebo, scelere perfecto, licet
Admittat illas genitor in calum manus.
Mouenda iam sunt bella. clarescit dies,
Ortuq; Titan lucidus croceo subit.*

93 *Discordem deam. Megæram.*

99 *In se semper armatus furor. infra, act 5.
quodque habet proprium furor,
In se ipse scuit—*

102 *Agmen horrendum anguibus. agmen.
fororum, Tiphonem & Aleto: vide Me-
deæ versu 14.*

104 *Trabem. trabs, pro face, iugamq;. sic
Maro trabale telum; Horatius, clauos
trabales; Papinius, hastam trabalem; Clau-
dianus, trabale sceptrum; Silius, trabem pro
hasta, posuerunt.*

106 *Mentem excoquat. ita Prudentius;
At Christiani nominis
Hostem coquebat irrita
Cordis venena, & liuidum
Cor offerata exusserant.*

Virgilius etiam:

*Feminea ardentem curaq; iraq; coquebant
Ennius; — curamq; lenasso
Que nunc se coquit & versat sub pectore
pœa.*

107 *Quam qui caminis ignis Ætnæis. no-
ster Hippolyto:*

*Et ardes intus qualis Ætnæo vapor
Exundat antro—*

Catullus:

*Cum tantum arderem quantum Tinacria
rupes.*

Ouidius, in epist. Sapphus:

*Me calor Ætnæos non minor igne tenet:
item. 13. Metamorph.*

*Vrro enim, laesusq; exastuat acrior ignis,
Cumque suis videor translatam viribus
Ætnam*

Pectore ferre meo—

Noster Thyeste:

Ignis Ætnæis resonans caminis.

Hippolyto:

*Es qui furentes semper Ætnæis iugis
Versat caminos—*

Hercule Oetæo:

Feret Ætnæos inde caminos.

Lucanus lib. 1. vocat, ora, noster caminos, cauernas illas. per quas ignis erumpit, securus Virgilium lib. 3. Aeneid.

*Fama est Enceladi semustum fulmine corpus
Urgeri mole hac, ingentemque insuper Ætnæ
Impositam ruptis flammam exspirare cami-
nis.*

hoc est, vt ait Sabinus canernis. de his Ætnæ incendii, (citante eodem Pomponio Sabino) ita scribit Trægus lib. 4. Sicilia

terra est cauetnosa & fistulosa, quo fit vt ventorum flatibus pateat, vnde ignis concipitur. intrin-
secus sulphur habetur, & bitumen; vbi cum ventus per spiramenta cauetnarû incubuit, diu lucta-
tus, ignem concipit. sic Ætnæ durat incendium. de quo exstat pœma Cornelij Sæueri.

108 *Animo captus. o. v. l. animum captiu, habent.* 110 *Furit. in vno m. f. l. furis, legitur.*

119 *Stabo. ad finem vsque manebo & durabo. Statius, extrema Achilleide :*

Stare iubet contrâ, tumidoq; repellere fluctus;

Quos vix ipse gradu totiens obstante tulisset.

Stabam equidem, nec me referre bas concitus amnis.

CHO.

terra est cauetnosa & fistulosa, quo fit vt ventorum flatibus pateat, vnde ignis concipitur. intrin-
secus sulphur habetur, & bitumen; vbi cum ventus per spiramenta cauetnarû incubuit, diu lucta-
tus, ignem concipit. sic Ætnæ durat incendium. de quo exstat pœma Cornelij Sæueri.

108 *Animo captus. o. v. l. animum captiu, habent.* 110 *Furit. in vno m. f. l. furis, legitur.*

119 *Stabo. ad finem vsque manebo & durabo. Statius, extrema Achilleide :*

Stare iubet contrâ, tumidoq; repellere fluctus;

Quos vix ipse gradu totiens obstante tulisset.

Stabam equidem, nec me referre bas concitus amnis.

Q

C H O R V S.

Anapaſtici.

127 *Cogit nitidum.* Ouid 2. Metam.

— *diffugiunt stella quarum agmina cogit*

Lucifer — id est, Phosphoros.

Martialis :

Phosphore redde diem, quid gaudia nostra moraris?

128 *Celsi poli.* poli Arctici; qui nobis semper sublimis : sed Antarcticum, sub pedibus Styx atra videt, manesque profundi. Virgil.

1. Georg.

132 *Summum prospicit Oetam.* cum sol à montis cacumine occidit aut oritur, præ se fert nobis speciem cacumen tangentis. ideo ait præstantissimus Poëta :

Iamq; iugis summa surgebat Lucifer Ida.

& :

Sparge marite nuces, tibi deserit Hesperus Oetam.

144 *Petulans hædus.* proprium hædi epithetum, qui naturâ petulans & lascivus est admodum. Virgil. 2. Georg.

— *hædiq; petulci*

Floribus insultant.

154 *Deceptos.* à piscibus, qui vel eos contemserunt, vel potius, erepta callidè elca, illæsi effugerunt.

157 *Innocua.* non, quæ non nocet; sed cui „ ab alijs non nocetur. Seruius 2. Aeneid. „ Innocuus, inquit, cui non nocetur : innocuus, qui non nocet. Sed hæc plerumque „ poëta confundunt.

161 *Spes sollicita.* bene, sollicitæ. nam qui sperat, inter gaudium & timorem versatur. speramus non bona solum, vt Grammatici quidam somniant, sed & mala. Virg. 10.

Nunc etiam horribili visu portenta sequuntur.

Et socij amisi petierunt aspera pennis, Fluminibusq; vagantur anes (heu dira meorum)

Supplicia) & scopulos lacrymosis vocibus implent.

Hæc aded ex illo mihi iam speranda fuerunt Tempore, cum, &c.

& quia vt bona, sic mala speramus, ideo sperare pro timere, & spes pro mæstitia ponitur. Virgil. 1. Aeneid.

At sperate deos. memores sancti atque nefandi

Idem 4. Aeneid.

Hunc ego si possi tantum sperare dolorem

169 *Fluctibusq; magis mobile vulgus.* vulgi ingentia fluminum fluctibus, & maris

*Iam rara micant sidera prono
Languida mundo, nox victa vagos*

125

Contrahit ignes, luce renata

Cogit nitidum Phosphoros agmen.

Signum celsi glaciale poli,

Septem stellis Arcades versa

Lucem verso temone vocant.

130

Iam ceruleis euectus equis

Titan, summum prospicit Oetam,

Iam Cadmeis inclyta baccis

Aspersa die dumeta rubent,

Phæbiq; fugit reditura soror.

135

Labor exoritur durus, & omnes

Agitat curas, aperitq; domos

Pastor, gelidâ cana pruina,

Grege immisso, pabula carpit.

Ludit prato liber aperto

140

Nondum ruptâ fronte iuuenens,

Vacue reparant ubera matres,

Errat cursu lenis incerto

Molli petulans hædus in herba.

Pendet summo stridula ramo,

145

Pennasq; nouo tradere soli

Gestit, querulos inter nidos,

Thracia pellex, turbaq; circum

Confusa sonat, murmure misto.

Testata diem. carbasa ventis

150

Credit, dubius nauita vite,

Laxos aurâ complente sinus.

Hic exesis pendens scopulis,

Aut deceptos instruit hamos,

Aut suspensus spectat pressâ

Premia dextrâ: sentit tremulum

155

Linea piscem. hæc, innocue

Quibus est vite tranquilla quies,

Et leta suo paruq; domus,

Spes & in agris.

160

Turbine magno spes sollicitæ

Vrbibus errant, trepidiq; metus.

Ille superbos aditus regum,

Durasq; fores, expers somni

165 *Colit : hic nullo sine beatus
Componit opes, gazis inhians,
Et congesto pauper in auro est.
Illum populi fauor attonitum,
Fluctuq, magis mobile vulgus,*

170 *Aurâ tumidum tollit inani
Hic clamor rabiosa fori
Iurgia vendens improbus, iras
Et verba locat. nouit paucos
Secura quies; qui, velocis*

175 *Memores aui, tempora nunquam
Reditura tenent. dum fata sinunt,
Viuite leti. properat cursu
Vita citato, volucriq; die
Rota precipitis voluitur anni.*

procellis solet comparari. Herodotus, in Thalia :

ἐμίλου δ' ἂν χρεῖν οὐδέτι ἐπὶ ἀξωνιτάπει, ἢ δὲ ὑβριτικώτερον. καὶ τρυφῆν ὑβριαν φεύγειται αἰθρας, ἢ δὲ μευ ἀυλάσθῃ ὑβριαν ποιήν, ὅτι ὑδαμὸς ἀσχετὸν. ὁ μὲν δ' ἐπὶ ποιήν γηρώσκαι πείν τὸ ὅ ἢ γηρώσαι ἐπὶ. κῶς δ' ἀν γηρώ. ἢ δὲ ἔτ' ἰδιδαχθῃ, ὅτε οἰδιχαλὸν ἰδῆν, ἢ δὲ οἰκτιόσι ὠδὶν τε ἐμπόσι πᾶ ἡντιματα αἰεῦ, ἰόου, χημαίρῳ ποταμῷ ἱκαλο; Polyb. lib. 11. Ἐπι τὸ ἐπὶ, ἰόου πᾶσι ὄχλοις ἀσχετῶν ἰσχυρῶν, καὶ πρὸς πᾶν ἀσχετῶν. ὅτι αἰνὸν τὸ ἀσχετῶν πᾶσι συμβαίνει ἀεὶ τε πῶς ὄχλοις καὶ τῶν θαλατταν. καθάρσθ δ' κακῆν ἢ μὲν ἰδία φύσει ἐπὶ ἀβλαβῆς ὅτι χρωμῶσι καὶ σάειμος, ὅταν δ' ἢ αὐτῶ ἐμπόση τὰ πτωματα ἔια, πιαύτη φαίηται πῶς χρωμῶσι οἷοι πῶς ἀν ὠσι οἱ κακώτεροι πῶν ἀντιμοι; ὅτι αὐδὲ τῶ ὄποι καὶ ὁ πῶνδρις ἀν καὶ φαίηται καὶ γηρωσι πρὸς πῶς χρωμῶσι, οἷοι ἀν ἔχῃ πρὸςάται καὶ συμβούλοις.

Cicero in ea quæ est pro Muræna : Quod enim fretum, quem Euripum, tot morus, tantas, tam varias habere putatis agitation-

Duræ

nes fluctuum, quantos ætus habet, & quantas perturbationes ratio comitiorum? Tims Linius lib. 27. Polybij locum supra citatum expressit, his verbis: Sed multitudo omnis, sicut natura maris, per se immobilis est: vt venti & auræ cient, ita aut tranquillum aut procellæ in vobis sunt. *Mobile.* Sic Horat. 1. carm. od. 1. *Hunc sic mobilium turba Quiritium.* Sic Prudent. *æτῃ αἰα hymno 10.*

Tu ventillator urbu & vulgi leuis Procella mentes inquietas mobiles. Statius 2. Thebaid. — non mobile vulgus. 176 Dum fata sinunt. Varro *æτῃ φιλοσοφίας*; idem monet: Properate viuere puera, quas sinit ætacula ludere. Tibullus, à quo noster hæc verba accepit:

At tu dum primi flores tibi temporis atas, Viere. non tardo labitur illa pede. Interea dum fata sinunt. 179 Rota precipitis voluitur anni. ad hanc annorum & temporis circumuolutionem haut dubiè purissimus poëta Tibullus respexit ijs versibus, qui, quod summorum vitorum pace dixerim, nulla de causa illis negocium exhibuerunt, ad eò vt de ipsorum integritate planè dubitarint viri alioquin sagacissimi: at nobis inprimis elegantes & admodum faciles videntur, ait Tibullus lib. 1. eleg. 4.

transiet atas Quàm citò non segnè stat remeasq; dies. nihil aliud volens innuere, quam ætatem nostram transire tam citò; quàm dies, qui nunc stat, hoc est, præsens consistere & conuiescere à reuolutione illa videtur, mox idem *non segnè* (hoc est, non segniter) remeat, anno scilicet reuolutio. nam poëtæ annum rotæ cuiusdam instar volui fingebant, vt hoc loco Seneca. Aegyptij serpenti caudam voranti assimilant. Claudianus lib. 2. de laudibus Stilichonis:

Est ignota procul, nostraq; impericia menti, Vix adeunda deis, annorum squalida mater. Immensæ spelunca aui; que tempora vasto Suppediat reuolucisq; senu. complectitur antrum Omnia qui placido consumit numine serpens, Perpetuumq; vret squammis, caudamq; reducto. Ore vorat, tacito relegens exordia lapsu. Papinius: *In terga reuoluitur annus.* Virgilius: — *atque in se sua per vestigia voluitur annus.* vnde & dictum censet Macrobius.

Hæc poëtarum de rota & serpente fictio, planè rationi naturæ conuenit, illique circulatorum circuitioni, ex qua dierum noctiumq; varietas & mensis annique mensura procedit, de qua, post Platonem, Cicero in Timeo. Voluit autem Seneca humanæ vitæ breuitatem ostendere, quam vltra centesimum annum extendi Caius & Iustinianus negarunt, l. an vsus sit ætus, D. de vsu fruct. l. municipijs, D. de vsu & vsuf. leg. l. fin. C. de sacrosanct. eccles. qua de re post Alexand. & Aretinum eleganter Orosius ad l. si quis ex argentarijs, col. 741. nu. 50. D. de eden. & Crinitus de honest. discipl. lib. 7 c. 9. & Ioan. Corasius lib. 5. miscellan. cap. 18. & Iacobus Curtius *ἐκαστον* ad fratrem lib. 1. cap. 36. Sanè complures centesimum ætatis annum exceussisse, ex Plinio, Valerio Maximo, & alijs ab illis relatis, constat. quibus ego addo Lucianum in Macrobijs; Phlegontem in lib. *æτῃ θαυμασίων*, & Censorin. de die Natali. Seres quoque ducentesimum ætatis annum superate, Strabo lib. 15. Hyperboreos millesimum Onesicritus, Simonides, & alij produnt; quod fabulosum videtur. Herodotus, in Thalia, Aethiopes, quos *μακρόβιοι* vocant, centum & viginti annis viuere solere scripsit: eorundem vitam Solinus meæ editionis cap. 3. dimidio esse potenssiorem nostrâ tradidit. vt omnino videatur is humanæ vitæ terminu octoginta annos cõstituisse, quod nec ratione, nec auctoritate nititur. Cautius Mela lib. 3. eorum vitam dimidio ferè longiorem nostrâ tradit. quod ipsum de incolis oppidi Acrothonis, sicut in cacumine montis Athus, idem Põponius, Solinus, & Plinius lib. 7. natural. hist. c. 2. testantur, cuiusq; rei naturalem rationem licet videre apud Aristotelè problem. 7. section. 14. *Quæ autè*

ex Trebellio Pollione, & Dioscoride retulit Corraſius loco ſuprà citato, ad verbum ferè ex Cælio Rhodigino, lib. 19. antiq. lection. cap. 21. vel Petto Crinito vbi ſuprà cap. 10. deſunſit. idem Cælius ſeq. cap. docet, quomodo intelligenda ſint, quæ Homerus & alij de Neſtoris ætate fabulantur. Ex Cenſotino, Iulio Materno, aliifque, conſtat, annos climactericos homini periculoliſſimos eſſe, qui ſeptenariis & nouenariis numeris conſciuntur, eorūque quamlibet conduplicationem valde cauendam humano generis; maximè autem ex Platonis & Firmici ſententiâ annū ſexageſimum tertium, quia tunc vterque numerus concutrit; eoque anno Ariſtotelem & Ciceronem mortuos accepimus; & exſtat Auguſti epiſtola hunc annū gaudentiſe exceſſiſſe. Beatam virginem Deiparam diutiſſimè vi-
 „ xiſſe quidam tradiderunt. Volaterranus tamen lib. 31. Philologiæ ita ſcribit: Diua genitrix, quâquã
 „ extra ſortem eſt humanam, ac ſpeciali Dei prouidentia reſeruata, annū ipſum vndequinquageſi-
 „ mum non exceſſiſſe, apud receptū auctorem inueni ex Helizabethæ virginis ſanctæ de Sconnagiâ
 „ cõmentario, quæ anno 1160. emicuit. Hęc in diuinâ contẽplatione eam annum poſt filium & quic-
 „ quid eſt vltrà vſque ad eius aſſumptionẽ vixiſſe clarè aſpexit, quod mihi veriſimile ſit. Neque enim
 „ aſſentior his qui multis dicunt eam ſuperſtitem annis, cum, Dionyſio teſte, omnes Apoſtoli in eius
 „ funere conuenerint: ipſi verò palàm eſt quòd nõ tot annis, quod vulgò dicunt illam ſuperſtitem
 „ fuiſſe, ſimul fure, hęc Volaterranus. Sed Nicephorus lib. 2. Eccleſ. hiit. cap. 21. probat eam LIX.
 „ annos vixiſſe. Iam quod ex Gaguino de Ioanne de Stampis Corraſius vbi ſuprà ſcripſit, multo ele-
 „ gantriùs ab Paulo Aemilio pròditum fuit, cuius lib. 5. de rebus Francorum verba ſunt hęc: Sub idẽ
 „ tempus obiit Ioannes de Stampis, quem per errorem à Temporibus multi vocitant, ob diuturnam
 „ vitam. Plus trecentis ſexaginta annis vixiſſe eum faciunt: ſub Carolo meruiſſe, Ludouico Craſſi fi-
 „ lio deceſſiſſe: cum interea nulla in tot motibus mentio eius facta fuerit: nec latere ignorariue pò-
 „ tiſſe virtus, quæ ſpecimen ſui iam inde à clariffimi Imperatoris ætate præbuiſſet. Libentius cre-
 „ diderim eum militaſſe ſub Carolo ſimplicis nepote: quẽ regnũ paternum auitũque petentẽ, & in Ca-
 „ rolum Magnum originem ſuam reſetentem, Capetus regni æmulus cepit, ſpẽque rerum potien-
 „ darum exiit: nec trecentorum ſexaginta, ſed centum circiter & ſexaginta annorum vitam ei conti-
 „ giſſe: id quod etiam cõſeſcente mundo magnum & memorabile ſit. Ex quibus Aemilij verbis
 „ etiam apparet, Corraſij codices mendosè cclx. continere. Cardanus lib. 12. de Subtilitate ſcribit
 „ quendam Turcam ccc. annis vixiſſe. Dauide teſte humanæ vitæ terminus eſt ſeptuageſimus, vel vt
 „ ſummum octogeſimus ætatis annus. Pſal. 89. eamque iam cum ordinariam vitæ periodum fuiſſe do-
 „ cet Thoſtatus ad 3. Reg. 1. q. 1. Hodie fanè plures videmus quinquageſimum ætatis annum non at-
 „ tingere, quàm ſuperare. Et quantum ego nouerim Louanij & in Hiſpania nonnullos quos fama
 „ ferebat centeſimum ætatis annum exceſſiſſe, non temere tamen ſolco fidem adhibere; non ignarus
 „ eos qui nonaginta annis ſunt ſeniores, vt pluriſimum propriæ ætatis nõ meminiſſe, vel eam in maius
 „ efferre conſueuiſſe. Planè Caius I. C. & Iuſtinian. Imp. cum ſui temporis rationem habuerint, & ad
 „ id, quod non *ἐπιπαραλόγου*, ſed *ἐπι τὴν πλείστον* accidit, reſpexerint, reprehendi non poſſe, quotidiana ex-
 „ perientia docet: aded, vt merito cum egrégio poëtã dicamus: *Vita ſumma brevis ipſe nos vetat*
inchoare longas. & ab Hippocrate: *Βραχὺς μὲν ὁ βίος.*

180 Sorores. Parca, quibus varia nomina tribuuntur, vt ex Paulania conſtat in Att. in Corinth. & in Achaic. quæ quid ſignificent, auctor lib. de mundo ad Alexand. docet his verbis: *πάραι αἱ μετρηαί, καὶ πὰς χρόνους μεμε- εσώμεναι. ἰνῆμα ἀτράκτου, τὸ μὲν ἐξ ἀρχαίων, τὸ δὲ μέλοι, τὸ δὲ φερετόμοιον. τίταιται δὲ, καὶ μὲν τὸ γηροίαι, μία τῶν μετρηαί, ἀτρηαί, ἐπὶ τὰ περιλόδοιτα πάντα ἀτρηαί ἐπὶ καὶ δὲ π μέλοι, ἀτρηαί, εἰς πάντα δὲ καὶ φῶσι μὲν ἀτρηαί καὶ τὸ ταισῶν, κλωσῶν, συμπερινοσῶν τε καὶ κλωσῶν ἐκάτω τὰ οἰκῆα.*

195 Me mea. &c. mihi hęc opinio non probatur; & qui ſic exiſtitant, non modeſti, ſed puſillanimes iudicandi videntur. nam periculorum magnitudine à verâ gloriâ & virtute capeſſenda deterreti, hominis eſt non virtute præditi, aut ſapientis, ſed illius qui priuatam quietem bono publico præferat, & cum verâ gloriâ non excitetur, qua optimus quiſque maximè ducitur, humanum nihil, aut potiùs homine dignum habere ſit iudicandus. Sola diuinæ laudis & gloriæ cupiditas mortales ad præclara quæque facinora impellit. quem enim illa ad rectè faciendum non poteſt inducere, cum nec me-

*Dare peragant penſa Sorores,
 Nec ſua retro ſila reuoluunt.
 At gens hominum fertur rapidis
 Obuia fatiſ, incerta ſui.
 Stygiæ vltro querimus vndas.
 Nimum, Alcide, pectore forti
 Properas maſtoſ viſere manes.
 Certo veniunt ordine Parca.
 Nulli iuſſo ceſſare licet,
 Nulli ſcriptum proferre diem.
 Recipit populoſ vna citatoſ.
 Alium multis gloria terris
 Tradat, & omnes fama per arbes
 Garrula laudet, celoq, parem
 Tollat, & aſtris: aliuſ curru
 Sublimiſ cat: me mea telluſ
 Lare ſecreto tutoq, tegat.
 Venit ad pigroſ cana ſenectuſ:
 Humiliq, loco, ſed certa, ſedet*

180
 185
 190
 195
 “
 “
 Sor-

ma sunt: Rhadamnathi legem hanc fuisse;

ἢ καὶ πᾶσι τὰ κ' ἔρησι, δὴ καὶ ἰβητῶν.

refert Aristot. 5. ethicorum.

231 *Triformis*. Aeschylus & Euripides Geryonem vocant *τρισάματρος*. Lucret lib. 5.

Quidve tripeçtora tergemini vis Geryonai.

240 *Numerosum*. hæc vox Pliaio iuniori, Claudiano, Iustiniano, & alijs nota est. vide notas meas in Claudian. de bello Gildon.

Euripides:

τὰν τε μυαδὲν αἰῶσι πολύφοροι κύεα

λίπρας ὑδραν ἔξε πύρωσε.

Veram huius fabulæ allegoriam non à Palæphato, sed ab Albrico Philosopho, in lib. de Deor. imagin. petere oportet.

243: *Stymphalidas*. hæc aues fuerunt, humanis carnibus vesci solite; quas Hercules, ut Seneca hoc loco innuit, sagittis interemit; ut verò Charon Lampfacenus & Seleucus in Miscellaneis tradiderunt, græci crotali à Pallade accepti tinnitu fugavit, quod ipsum etiam Nonnus in Dionysiac. prodidit. Sed ista quid sibi volunt? nõnne scortillorum illecebras effugere, earumque insidias posse nos detegere, si æneum crepitaculum à Minerva sumamus; hoc est, si sanctorum Patrum & Philosophorum libros nocturna diurnaque manu versantes, inde hausta continentię præcepta illis opponamus; nam illorum voce, quæ veluti tubæ sonitus in aures penetrat, teste D. Basilio in princ. orat. de ieiunio, protinus communes illę pestes adolescentię diffugient. Nec immeritò humanis carnibus vesci sunt dictę; quoniam meretrices mortalium sanguinem medullitus hircidinum instar exsugunt; mortales ipsos, veluti Lanię voracissimæ, penitus exedunt atque consumunt.

261 *Natus Amphion Ioue*. Secundùm Homerum *Odyf. 1.* & Heraclid. Ponticum apud Plut. lib. de Musicâ. Sed Diophanes lib. 1. hist. Ponticæ, & Zetzes chil. 1. hist. 13. Theoboontis filium scribunt fuisse. Horat. ad Pifones:

*Dicitur ès Amphion, Thebana conditor arcis,
Saxa mouere sono testudinis, è prece blanda
Ducere quò vellet.*

quia scilicet dicendo homines passim ferarum more sine testis viuentes in vnum locum coëgit, eisque persuasit Thebas communem habitationem condere: quo impetrato, mox, ad maiorem securitatem incipientium, eas muro circumdedit, posteris testatum relinquens, ad subitos hostium incurfus repellendos, & nocturna latrocinia prohibenda, resistendumque hostibus potentioribus, ciuitatibus mœnia magnopere conducere. Qua ratione perpensam, num Lycurgus errauerit, qui Spartam muris cingi vetuit, quòd robur vrbiũ non muros, sed ciues esse iudicaret, politicę discipline periti viderint. Ego quidem consilium Amphionis tutius & securius, legem Lycurgi prisicæ simplicitati cõuenire existimo, & assentior Platoni lib. 6. de legib. & Aristoteli lib. 7. Polit. cap. 11.

265 *Qua fecit*. in Deorum numerum retulit. ad hunc penè modum Claudian.

„ *Mærent indigetes, è si quos Roma recepit*

Vel dedit ipsa Deos ———

„ & Seneca Philosoph. in ludo de morte Claudij: *Quam ipse Deam esse iussit.*

Pastor triformis litoris Tarteßij

Peremptus: acta est præda ab occasu ultimo:

Notum Cithæron pavit Oceano pecus.

Penetrare iussus solis æstiuæ plagas,

Et adusta medius regna quæ torret dies;

Vtrinque montes soluit abrupto obice,

Etiam ruenti fecit Oceano viam.

Post hæc, ad ortus nemoris opulenti domos,

Aurifera vigilis spolia serpentis tulit.

Quid sua Lernæ mōstra, numerosum malũ,

Non igne demum vicit, & docuit mori?

Solitasq; pinnis condere obductis diem,

Petit ab ipsis nubibus Stymphalidas?

Non vicit illum calibis semper tori

Reginæ gentis vidua Thermodonticæ,

Nec ad omne clarum facinus audaces manus

Stabili fugauit turpis Angiæ labor.

Quid ista profunt? orbe defenso caret.

Sensere terræ pacis auctorem suæ

Abesse terris prosperum ac felix scelus,

Virtus vocatur. fontibus parent boni.

Ius est in armis. opprimit leges timor.

Ante ora vidi nostra, truculentâ manu,

Gnatos paterni cadere regni vindices,

Ipsamq; Cadmi nobilis stirpem ultimam

Occidere. vidi regium capitis decas

Cum capite raptum. quis satis Thebas fleat?

Ferax deorum terra, quem dominum tremitt?

E cuius aruis, èq; fecundo sinu

Stricto inuentus orta cum ferro stetit:

Cuiusque muros natus Amphion Ioue

Struxit, canoro saxa modulatu trahens.

In cuius urbem non semel diuũ parens

Cælo relicto venit. hæc; quæ celites

Recepit, & quæ fecit, & (fuit sit loqui)

For-

Fortasse faciet; sordido premitur iugo.

Cadmea proles, atque Ophionius cinis,

Quò recidistis? tremitis ignauum exulem,

Suis carentem finibus nostris grauem?

270 Qui scelera terrâ, quiq; persequitur mari,

Ac iusta seuâ sceptrâ confregit manu;

Nunc seruit absens, fertq; quæ fieri vetat:

Tenetq; Thebas exsul Hercules Lycus.

Sed non tenebit. aderit, & pœnas petet,

275 Subitusq; ad astra emerget. inueniet viam,

Aut faciet. adsis sospes, & remees tuis,

Tandemq; venias victor ad victam domum.

Emerge coniux, atque dispulsas manu

Abrumpe tenebras: nulla si vetito via,

280 Iterq; clausum est; orbe diducto redi.

Et quicquid atra nocte possessum latet,

Emitte tecum: dirutis qualis iugis,

Preceps citato flumini querens iter.

Quondam dedisti; scissa cum vasto impetu

285 Patuere Tempe, pectore impulsus tuo

Huc mons, & illuc cecidit, & rupto aggere

Noua cucurrit Thessalus torrens via.

Talis parentes, liberos, patriam petens

Erumpe, rerum terminos tecum efferens,

290 Et quicquid auida tot per annorum gradus

Abcondit etas, redde: & oblitos sui

Lucisq; pavidos, ante te populos age.

Indigna te sunt spolia, si tantum refers,

Quantum imperatû est magna, sed nimiû loquor,

295 Ignara nostræ fortis. vnde illum mihi,

Quo te, tuamq; dexteram amplectar, diem,

Reditusq; lentos, nec mei memores querar?

Tibi, ô deorum ductor, indomiti ferent

Centena tauri colla: tibi frugum potens

300 Secreta reddam sacra: tibi multa fide

Longas Eleusi tacita iactabo faces.

Tum restitutas fratribus rebor meis

Animas, & ipsum, regna moderantem sua,

Florere patrem. Si qua te maior tenet

305 Clausum potestas, sequimur. aut omnes tuo

Defende reditu sospes, aut omnes trahc.

Trabes, nec ullus eriget fractos Deus.

266 Faciet. propter Herculeum hoc dicit, quem indigetem fore sperabat.

267 Ophionius cinis. Sic Claud. lib. 2. in Eutrop.

Mygdonij cineres, & si quid restat Eoi

Quod percat regni

282 Dirutis. o. v. l. dirutis, habent, & pro dedisti, quidam continent, fecisti. quod verò hîc Seneca, Catullum & Dioscorum secutus, Herculi tribuit; hoc Herodotus in Polyhymnia, & Claudian. libro 2. de raptu, Neptuno asseripserunt.

289 Afferens mihi, efferens, quæ est duorum m. f. lectio, non displicet.

299 Centena tauri. non fuit ergo nefas Ioui taurum immolare; vt putat Natalis I. Mytholog. quem in errore induxit Seruius lib. 3. & 9. Aen. Seruius Donatus repugnat: cuius auctoritate iste Senecæ locus defenditur.

Frugum parens. Ceres. Lucretius lib. 5.

Nâq; Ceres fertur fruges, Liberq; liquoris Vitigeni laticem mortalibus instituisse.

portò pro parens, m. f. potens habent.

300 Secreta reddam sacra. de sacris Ceres loquitur. vide Hippolyt. vers. 106.

Secreta. quia fas nō fuit illa non initiatis reuelare. Brissō. cōsule initio Formular.

307 Deus. in quibusdam autographis legitur dies.

AMPHITRYO, MEGARA.

A M. O socia nostri sanguinis, castâ fide
Seruans torum, natosq; magnanimi Herculis,
Meliora mente concipe, atq; animum excita. 310

Aderit profectò, qualis ex omni solet
Labore, maior. ME. quod nimis miseri volunt, "
Hoc facile credunt. AM. imò quod metuunt nimis, "
Nunquam amoueri posse, nec tolli putant. "

Prona est timori semper in peius fides. " 315

ME. Demersus ac defossus, & toto in super
Oppressus orbe, quam viam ad superos habet?

AM. Quam tunc habebat; cum per arentem pla-
gam,

Et fluctuantes, mōre turbati maris,
Abijt arenas, bisq; discedens fretum, 320
Et bis recurrens; cumq; desertâ rate

Deprensus hæsit Syrtium breuibus vadis,
Et puppe fixâ, maria superauit pedes.

ME. Iniqua rarò maximis virtutibus "

Fortuna parcit: nemo se tutò diu "

Periculis offerre tam crebris potest. "

Quem saepe transit casus, aliquando inuenit. "

Sed ecce senus, ac minas vultu gerens, "

Et qualis animo est, talis incessu venit, "

Aliena dextrâ sceptrâ concutiens Lycus, 325

Vrbis regens opulenta Thebanæ loca;

Et omne, quicquid vberis cingit solo

Obliqua Phocis, quicquid Ismencus rigat,

Quicquid Citheron vertice excelsò videt,

Et bina fundens Isthmos exilis freta. 335

LYCVS, MEGARA, AMPHITRYO.

LY. Non vetera patriæ iura possideo domus,

Ignauus heres: nobiles non sunt mihi

Ani, nec altis inclytum titulis genus;

Sed clara virtus, qui genus iactat suum, "

Aliena laudat. Rapta sed trepidâ manu 340

Sceptra obtinentur: omnis in ferro est salus. "

Quod civibus tenere te inuitis scias, "

Strictus tnetur ensis, alieno in loco

Haud stabile regnum est, vna sed nostras potest "

Fundare vires, iuncta regali face, 345

Thalamisq; Megara. ducet è genere inclyto

Novitas colorem nostra. non equidem reor

Fore vt recuset, ac meos spernat toros.

315 Facile credunt. Menander:

ὡς πρὸν ἀποχῶν ἐστὶν ἀνδρῶντος φύσις.

323 Pedes. Natalis Mytholog. lib. 7. c. 1.
fabulatur aureum poculum ab Apolline
Herculè dono accepisse, atque eo Ocea-
num tranasse: Elifius Calentius, etate sua
poëta non omnino maius, lib. 1. eleg. æ-
neam ollam fuisse docet:

Sine quod is ventis, ollaq; inuictus ænea
Per mare, ad extremos Hesperia popu-
los.

omnino verisimilius est Senecæ nostri
mendacium.

335 Findens. sunt v. l. in quibus scindens
legitur.

336 Non vetera. contrarium tamen tra-
dit Euripides, in Hercule μαυροκόρη, his
versibus:

γέρων δ' ἐγὼ πρὸς τὴν ἀρετὴν λόγος,
ὡς δὲ πάρος εἴην ἐκείνου λυκός,
τῶ ἐπὶ τὰ πύργων τινὸς δεσπίζωι πόλιτι,
τῶ λευκοπάλῳ πρὸς τὴν εὐαγίαν χροῖος
ἀμφοῖν ἴδιε γυῖοι, ἐγγύθω δῖος.
Ἔ ταυτὶν ὄνομα παῖς πατρὸς ἀκλιμῆρος,
κρῆμνος ἐκ ὧν, ἀλλ' ἀπ' ἑβοῖας μελῆτι,
κτείνει κρέοντα, καὶ κτείνων ἀρχὴ χροῖος,
εἰσὶν ἰσοῦσάντων ἐπὶ τῶν ἐσθλῶν πόλιτι.

Tullius Hyginus in fabulis, non quidem, vt
arbitror antiquus ille qui Augusti tempore
vixit, & de Virgilio teste Gellio lib. 16.
& de vrbibus Italiæ auctore Seruio 7. Ae-
3, neidos scripsit, sed alius recentior; Ly-
cum inquit, Neptuni filium, quod Me-
3, garan. Creontis filiam, vxorem eius, &
3, filios Theremachum & Ophitem occi-
dere voluit, interfecit. Nunc ergo intelli-
gimus vera esse que de Lyci genere Seneca
pròdidit. antiqui enim eorum princi-
pum, qui incerto & obscuro genere nati
erant, originem ad deos referre consue-
uerunt, vt de Hercule, Romulo & Remo,
alijque multis constat. Præterea imma-
nes & crudeles homines, Neptuni filios
dicebant: quod de Polyphemo, Amyco,
& multis notissimum est. de quo nos
alio loco agemus.

- Quòd si impotentipertinax animo abnuet:
 350 Stat tollere omnem penitus Herculeam domum.
 Invidia fastum ac sermo popularis premet:
 Ars prima regni est, posse te invidiam pati.
 Tentemus igitur: fors dedit nobis locum.
 Namque ipsa, tristis vestis obtentu caput
 355 Velata, iuxta præsides adstat deos,
 Lateriq; adheret verus Alcideæ sator.
 ME. Quidnam iste nostri generis exitiū ac lues,
 Noui parat? quid tentat? LX. O clarum trahens
 Astirpe nomen regiā, facilis mea
 360 Parumper aure verba patienti excipe.
 Si aeterna semper odia mortales agant,
 Nec captus vnquam cedat ex animis furor;
 Sed arma felix teneat, infelix paret;
 Nihil relinquunt bella: tum vastis ager
 365 Squallebit aruis, subditā tectis face
 Altus sepultas obruet gentes cinis.
 Pacem reduci velle, victori expedit,
 Victo necesse est particeps regni veni,
 Sociemus animos, pignus hoc fidei cape,
 370 Continge dextram: quid truci vultu siles?
 ME. Egon' vt parentis sanguine aspersam manū,
 Fratrumq; geminā cæde contingam? prius
 Exstinguet ortus, referet occasus, diem:
 Pax antè fida niuibus & flammis erit:
 375 Et Scylla Siculum iunget Ausonio latus:
 Priusq; multo, vicibus alternis fugax
 Euripus, vnda stabit Euboicā piger.
 Patrem abstulisti, regna, germanos, larem,
 Patriam: quid vltra est? vna res superest mihi,
 380 Fratre ac parente carior, regno ac lare,
 Odium tui: quod esse cum populo mihi
 Commune dolco, pars quota ex isto mea est?
 Dominare tumidus, spiritus altos gere:
 Sequitur superbos victor à tergo deus.

351 Ac sermo. scribendum videtur ex
 membri anis, at sermo.

372 Prius extinguet, &c. hæc & similia
 aduāta adagium sapiunt. Sic Thyeste:

———— atherias prius

Perfundet Arctos pontus, & Ionio seges
 Maura pelago surget, & lucem dabit
 Nox atra terris; antè cum flammis aqua,
 Cum morte visa, cum mari ventus fidem
 Fœdusq; iungent ———

Hippolyto:

———— ignibus iunges aquas,
 Et amica rarus antè promitter freta
 Incerta Syrius, antè ab extremo sinu
 Hesperia Tethys lucidum attollet diem,
 Et ora damis blandis præbunt lupi.

Troade:

“ Dum terra calum media libratum feret,
 “ Nitidusq; certas mundus cuoluet vices,
 “ Numerusq; harenus deerit; & solem dies,
 “ Noctem sequentur astra; dum scias polus
 “ Versabit Arctos, flumina in pontū cadent.

Octauia:

Iungentur antè scua sideribus freta,
 Et ignis vnda, tartaro tristi polus,
 Lux alma tenebris, rosida nocti dies.

Hercule Octæo:

“ ——— antè ab occasu dies
 Nascetur Indis; antè glaciale polum,
 Seythæve tepidā Phœbus afficiet rotā.
 eadem tragœdia actu 4.

Antè nascetur seges in profundo,
 Vt fretum dulci resonabit vnda;
 Antè discedet glacialis vrsa
 Sidus, & ponto vetito fructur.

Sunt hæc tragœdiæ, & tragicæ versus ma-
 iestate digna: sed illa Virg. in ecl. 1.

Antè leues ergo pascetur in equore cerni,
 Et freta destituent nudos in litore pisces,
 Antè, pererratis amborum finibus, exul
 Aut Ararum Parthus bibet, aut Germa-
 nia Tigrim;

bucolici ea: minis humilitati lōgè aptio-
 ra & accommodatiora sunt.

376 Scylla. cuius formam habes apud
 Homerum in Odyss. u'. & Izacium in Ly-
 cophronem. mater ipsius iuxta Acusilaū
 & Apollonium lib. 4. fuit Hecate; quæ
 etiam fuit Chariclidæ, in catena. opinio;
 iuxta Stesichorum, Lamia; Homerus,
 Plinius, Solinus tradiderunt Cratæim flu-
 uium fuisse, quem admodum contra Ca-
 mæstem tradi in emendationibus in
 Solinam. verūm, vt quæ de Scylla tra-

The-

duntur institutioni vitæ applicemus, Scylla virgo videtur; quæ, quàm diu mentem, cogitationesq; à Venereis libidinibus abstinerit, quàm diu corpus suum illibatum ab omni spurcicie seruauerit, forma egregia censetur, omnium rapiet oculos atque mentes: sed simulac animo titillatione carnis suscipiet, simul ac intractum prius virginitalis florem corpore amittere; ab ipsa voluptate (hæc Circe est) cuius illecebris se dedit, in immanium monstrorum speciem immutatur. neque immutatur illa modò, verūm ceteros quoque in hoc mundi fretò periculosissimo nauigantes (tanta est feminarum huiusmodi malitia, tanta rabies) absorbere, atque in eandem secum calamitatem pertrahere conatur. 384 Sequitur superbos vltor à tergo Deus. de Nemefi loquitur: Græcorum enim imi-
 tatione & Virgilij ac Calui, deum pro dea posuit, vt copiosè docet Pius Bononicensis in annota-

ment. cap. 70.

386 *Geminum nefas. necem patris, & matris nuptias. vide Oedipum.*

388 *Bina fratrum castra. consule nostri Thebaidem.*

Totidem rogos. lege Statij Thebaid. lib. penult. & vlt.

389 *Riget superba Tantalus. consule Apollod. lib. 1. & 3. Bibliothecę Zezem chil. 3. hist. 14. r. Ouidium Metamorph. lib. 6. Niobe est exemplo' superbiã Deo maximè odiosam esse, & vt supra dixit, superbos à tergo Deum sequi vltorẽ nisi enim superbia fuisset elata, seq; Diis æquasset, in miserias illas grauissimas non incidisset; quibus æquales eos manent, qui idem peccati genus non student euitare. Verum cum homines simus, sitque errare, labi, decipi humanum; si ob delicta nostra in diuinam iram continget incurere, in saxum mutemur oportet, id fiet, aeterno cum silentio, sine querelis & murmurationibus meritas grunas perferendo. quia tamen id ipsum nõ sufficit, & ad Dei misericordiã obtinendã, contritione cordis & pœnitentia opus est saxum illud perpetuo guttis quas lacrymis quibusdam inader. In Sipyli vertice saxea effigies statuitur, quia pœnitentiã peragendã accomodatissima sit solitudo, montium præsertim; qui propter asperos & difficiles accessus, non nisi rarissimè ab hominibus adentur.*

362 *Illyrica Cadmus. Cadmus & Harmonia relictis Thebis Illyricum petierunt, atque cum ibi diu iuxta Drilon & Nairoa stituios vixissent, tandem in angues mutati sunt. auctores sunt Metrodorus, in lib. de consuetudine, Nicander in Theriacis, & Dionysius Carthagenensis in libro de situ orbis, Apollodor. lib. 3. Biblioth. Statius lib. 2. Thebaid.*

395 *Dum solita. vt enim in fine Thebaid. dicit — Sceptra Thebarum fuit.*

Impune nulli gerere

397 *Ab Alcide. Ex Alcide. Virg. Aen. 12. Discite puer virtutem ex me, verumq; laborẽ, Fortunam ex aliis —*

399 *Sine legum metu.*

nam lege solutus sum, hoc iuri congruit. eò enim traditur, principem legibus solutum esse. l. ex imperfecto. C. de testam. quamquam rationi consentaneum sit vt existimet se lege teneri, & iuxta legũ præcepta viuere d. l. ex imperfecto, & l. digna vox. C. de legib. nam custos non violator legum Princeps esse debet. ideo Pittacus præcepit;

Pareto legi quisquis legem sanxeris.

etenim diuina & naturali lege vt priuati, sic reges & principes astringuntur. Abbas in c. proposuit, de concess. præbend. & in c. sunt quidam, 25. q. 1. Anton. de Butrio, & Felinus in c. 1. de constit. nam ratio quæ ex diuino fonte promanauit, etiam Imperatore & quouis Rege superior est. Ioan. Andree in c. significasti de for. compet. Baldus in l. Aemilius. D. de minor. & in l. 2. C. de seru. & aqu. hæc autem ratio, vt diuinæ & naturali legi pareamus, iubet. 400 *Arma vincunt.* notum est illud, inter arma leges silent. notum & illud Marianum, se inter armorum strepitum iuris ciuilibus verba exaudire non potuille.

410 *Adores. honores. Græcis enim mos non fuit, quemadmodum Persis & Assyriis, reges suos adorare.*

413 *Tremor. in vno codice peruetusto Timor inuenitur.*

420 *Nostram. sic o. v. l. vulgò legitur nostra. non æquè eleganter,*

422 *Supera. cælum, non terram intellige,*

Thebana noui regna quid matres loquar

Passas & ausas scelera? quid geminum nefas, 385

Mistumq; nomen coniugis, nati, patris;

Quid bina fratrum castra, quid totidem rogos?

Riget superba Tantalus luctu parens,

Mæstusq; Phrygio manat in Sipylo lapis. 390

Quin ipse, toruum subrigens crista caput,

Illyrica Cadmus regna permensus fuga,

Longas reliquit corporis tracti notas.

Hæc te manent exempla. dominare vt lubet,

Dum solita regni fata te nostri vocent, 395

LY. Agedum offerat as rabida voces amoue,

Et disce regum imperia ab Alcide pati,

Ego rapti quamuis sceptrâ victrici geram

Dextrâ, geramq; cuncta sine legum metu,

Quas arma vincunt; pauca pro causa loquar 400

Nostra: cruento cecidit in bello pater.

Cecidere fratres: arma non seruant modum: "

Nec temperari facile, nec reprimi potest "

Stricti ensis ira: bella delectat cruor. "

Sed ille regno pro suo: nos improbâ 405

Cupidine acti, queritur belli exitus,

Non causa: sed nunc pereat omnis memoria. "

Cum victor arma posuit, & victum decet "

Deponere odia, non, vt inflexo genu "

Regnantem adores, petimus: hoc ipsum placet: " 410

Animo ruinas quod capis magno tuas.

Es rege coniunx: digna, sociemus toros.

ME. Gelidus per artus vadit ex sanguis tremor.

Quod facinus aures pepulit; haud equidẽ horruï,

Cum pace rupta bellicos muros fragor 415

Circumsonaret. pertuli intrepidè omnia:

Thatamos tremisco. capta nunc videor mihi.

Gra-

*Grauent catena corpus, & longi fame
Mors protrahatur lenta: non vincet fidem*

420 *Vis ulla nostram: mori ar Alcide tua.*

LY. *Animosne morsus inferis coniunx facit?*

ME. *Inferna tetigit posset ut supera assequi.*

LY. *Telluris illum pondus immense premit.*

ME. *Nullo premetur onere, qui calum tulit.*

425 LY. *Cogere, ME. cogi qui potest, nescit mori.*

LY. *Effare thalamis quod nouis potius parcm
Regale munus. ME. aut tuam mortem, aut meam.*

LY. *Moriere demens. ME. coniugi occurram meo.*

LY. *Sceptrone nostro potior est famulus tibi?*

430 ME. *Quot iste famulus tradidit reges neci?*

LY. *Cur ergo regi seruit, & punitur iugum?*

ME. *Impcria dura tolle: quid virtus erit?*

LY. *Obici feris monstrisq, virtutem putas?*

ME. *Virtutis est domare, que cuncti pauent,*

435 LY. *Tenebre loquentem magna tartaree premunt.*

ME. *Non est ad astra mollis e terris via.*

LY. *Quo patre genitus, cecidit penetret domos?*

AM. *Miseranda coniux Herculis magni sile,
Partes mee hee sunt, reddere Alcide patrem,*

Genusq, verum post tot ingentis viri

440 *Memoranda facta, postq, pacatum manus
Quodcumq, Titan ortus & labens videt,
Post monstra tot perdomita, post Phlegram impio
Sparsam cruore, postq, defensos deos?
Nondum liquet de patre, mentimur Iouem?*

445 *Iunonis odio crede. LY. quid violas Iouem?*

Mortale celo non potest iungi genus.

AM. *Communis ista pluribus causa est deis.*

LY. *Famuline fuerant ante, quam fierent dei?*

450 AM. *Pastor. Phareos Delius pavit greges.*

LY. *Sed non per omnes exsul errauit plagas.*

AM. *Quem profuga terre mater erranti dedit.*

LY. *Non monstra, senas Phæbus aut timuit feras.*

AM. *Primus sagittas imbuat Phæbi Draco.*

455 *Quam graua paruus tulerit, ignoras mala?*

E matris utero fulmine eiectus puer,

Mox fulminanti proximus patri stetit.

Quid: qui gubernat astra, qui nubes quatit,

Non lauit infans rupis exese specu?

460 *Sollicita tanti precia natales habent,*

Semperq, magno constitit, nasci Deum.

LY. *Quom-*

429 *Sceptrosq; ex m. f. Sceptrone, repou-*
nendum est.

443 *Phlegram. multi enim scribunt*
Herculis potissimum opera à Ioue gi-
gantes victos fuisse.

446 *Iunonis odio crede. quorsum enim*
tam pertinaci odio illum persequere-
ret, nisi non à me, sed à Ioue genitus
esset?

448 *Communis. non diis modo, sed &*
deabus, quæ & ipsæ hominum ample-
xus expertæ sunt, vide Hesiod. in Theo.
& Clementem Alexandr. ἐν τῆσδε π-
κῶ.

449 *Famuline fuerat. deos nonnullos*
hominibus seruiuisse seruitutem tradit
Panyasis, in Heraclæa.

450 *τλῆ ὡς Δημότρ, τλῆ ὡς κλυπὸς Ἀμφιπόης,*
τλῆ ὡς Ποσειδάων, τλῆ ὡς ἀργυροπέρας

Ἀπόλλωνος,
ἀδριπέρας δὲ τῶν θεῶν εἰς ἐν αὐτῇ,
τλῆ ὡς ὀβελμόθυμος Ἀρνε ἡσὶν πατρὸς ἀ-
νάγκης.

450 *Greges. ouium Admeti regis in-*
ta Amphrysium fluuiū, & Pheras Thes-
saliae urbem, teste Orpheo, Rhiano,
Pindaro & Tibullo. Sed Callimachus,
in hymno de lauacro Palladis, ait eum
armenta equarum custodiisse; Home-
rus in Hymno in Mercurium, & Non-
nius in Dionysiac. bouum, quod Horat.
lib. i. carm. sequitur:

Te boues olim nisi reddidisses
Per dolum amotas puerum minaci.

Vocē dum terret, viduus pharetra

Risit Apollo.

454 *Draco, Python ab Apolline cæsus,*
teste Dionys. ἐν τῆσδε γῆσδε πεινῶν. iuxta
Cephissum. Vide Ouid. i. Metamorph.
Claudian. in præfāt. lib. i. in Rufin. Ni-
cand. in Theriacis.

456 *Fulmine eiectus puer. Bacchus,*
testibus Orpheo, Meleagro, Eurip. Ouidio,
cereris.

459 *Latius infans latuit Iuppiter,*
Ne Saturnus eum malis mandaret ade-
ptus, inquit Lucretius.

Specu antro Διὸς Ἰσῶ. Apollon. i. Argo-
naut. Virgilius 4. Georg.

464 *Fortem.* Nunc Herculi Omphales, reginæ Lydozum, seruitutem Lycus exprobrat: quæ seruitus facit ne quid humanum à nobis alienum putemus. Si enim ille Hercules, summa fortitudine, summa prudentia, summa iustitia, vno dicam verbo, virtute summa præditus, tam grauiter in saxum impexit; num est quod arbitremur omni nos semper parte beatos fore, & nullo vquam tempore vitij, quæ hominum fert natura, deditos, auriculas afini, vt ait Perseus, habituros?

476 *Hoc Euryti.* vide Sophoclis Trachinias, & Senecæ Herculem Oetaum.

481 *Eryx & Eryci.* de Eryce ait Virgilius in carmine ad villam Scironis;

Victor adest magnus magnum decus ecce triumphi,

Victor qua terra, quaq; patent maria.

Horrida barbarica portans insignia pugna,

Magnus ut Æneides viq; superbus Eryx.

Sed in vltimo versu, malim reponi.

Magnus ut Alcides, vq; superbus Eryx.

nam horum pugnae, eius quem laudat pugnae conferre vult Maro; si modò ipse carminis illius auctor est. quod quia mendis scatet, quædam et τὸ τῆς ἰσχυρίας indicabimus, secuti Fabricianam editionem, qua vitimur. post versum, *Mantua quod fuerat, quodque Cremona prius*, ponendus asteriscus & defectus nota, sic; *Mantua quod fuerat, quodque Cremona prius.* * *Pauca mihi, ninoe sed non incognita Phæbo, &c.* quia hinc poëta aliam rem tractare incipit, & non amplius agit de villa Scironis, sed de alicuius laudibus. intercidit autem laudati viri nomen, & carminis inscriptio. *Qui* deinde versus sequitur.

Alter non famam dixerit esse prior, mihi omnino suspectus est, & videtur planè huiusmodi aliquod Chironem tegere; non tamen habeo quomodo emendam, veterum lib. ope desitutus. Iam vbi legitur, *Qua volucrem cursu vicerat Hippomachem, cum de Atalanta loquatur, legendum, Hippomenem.* Sequitur;

Non de fensa diu multum certamine equorum,

Optabat gravida quod sibi quemq; manus. posterior versus planè vitiosus est: & ego hic olim gettas meras. rectè Plantini editio;

Optabat: Graia quam sibi quaq; manus.

Quæ sequuntur, indubitata sunt;

Sape animam generi pro qua pater impius hausit; pro *hausit.* item; *Cuius & ob raptum, &c.* non; huius. nec non *Pramia Messallis maxima Poplicolis.* Vbi verò legitur; *Sternere vel dura posse super silice.* rectius, flagitante sententia, legas *sternere*, pro *sternere*. 499 *Deest vna numero Danais.* Euripides, in Hercule furcente:

ὄψ' ἄρα πατρὶν Δαναίδων μ' ἐξείλετο. Danaï filiaë quinquaginta fuerunt, quarum quadraginta no- uem Aegypti filijs, maritis suis, occisis, eorum capita in Lerna defoderunt, teste Herodoro in Argo- nauticis; vna Hyperimnestra Lynceo marito suo pepercit. Ouid. in epist. Hyperim. ca. 11. q; excepta damnata apud inferos relique omnes, aquam vale perforato hauriunt: merito. qui enim, præceptis Dei neglectis, iniqua præcipientibus parentibus obtemperant, digni sunt aeterno cruciatu. quo-

LY. *Quemcūq; miserū videris, hominē scias.* 46

AM. *Quem uñ fortē videris, miserū neges.* 46

LY. *Fortem vocemus; cuius ex humeris, leo Donum puellæ factus, & claua excidit,* 465

Fulsitq; pictum veste Sidoniâ latus?

Fortem vocemus; cuius horrentes comæ

Maduere nardo? laude qui notas manus

Ad non virilem tympani inouit sonum,

Mitrâ ferocem barbarâ frontem premens? 470

AM. *Non crubescit Bacchus effusos tener*

Sparfisse crines, nec manu molli leuē

Vibrasse thyrsū, cum parum forti gradu

Auro decorum syrma barbaricum trahit.

Pest multa virtus opera laxari solet. 475

LY. *Hoc Euryti fatctur euerſi domus,*

Pecorumq; ritu virginū oppreſſi greges.

Hoc nulla Iuno, nullus Eurystheus iubet.

Ipsius hæc sunt opera. AM. *non noſti omnia.*

Ipsius opus est, cestibus fractus suis. 480

Eryx, & Eryci iunctus Antæus Libys;

Et qui, hoſpitali cade manantes, foci

Bibere iustum sanguinem Buſiridis.

Ipsius opus est, vulneri & ferro obuſus

Mortem coactus, ante Geryones, pati, 485

Nec vnus vnâ Geryon victus manu.

Eris inter istos; qui tamen nullo stupro

Leſere thalamos. LY. *quod Ioui, hoc regi licet:* 49

Ioui dediſti coniugem, regi dabis.

Et, te magiſtro, non nouum hoc diſcet nurus, 490

Etiā viro probante, meliorem ſequi.

Sin copulari pertinax tædis negat;

Vel ex coactâ, nobilem partum feram.

ME. *Vmbra Creontis, & penates Labdaci,*

Et nuptiales impij Oedipode faces, 495

Nunc ſolita noſtro fata coniugio date.

Nunc nuncruente regis Aegypti nurus

Adeſte, multo ſanguine infectæ manus:

Deceſt vna numero Danais. explebo nefas.

LY. *Con-*

oiam quamvis multum ijs debeamus, quorum operâ nati & educati sumus : tamen iste obligationis nexus, cum eo qui nos Deo Opt. Max. deuinçit, comparari nec potest, nec debet. iccirco si tam occæcari fuerimus, vt diuina monita paternis iussionibus postponere non dubitemus, æterni cruciatus nos manent. ea propter videlicet Belides perpetuò vas pertusum conatur aquâ implere : quod quia nunquam efficere poterunt, numquam etiam laborem hunc omittent.

500 I. Y. Coniugia quoniam peruicax nostra abnuis,
Regemq; terres; sceptrâ quid possint, scies.

Complectere aras. nullus eripiet deus

Te mihi: nec, orbe si remolito queat

Ad superâ victor numina Alcides vehi.

505 Congerite filuas: templa supplicibus suis

Iniecta flagrent: coniugem, & totum gregem

Consumat vnus igne subiecto rogas.

AM. Hoc munus à te genitor Alcide peto,

Regare quod me deceat, vt primus cadam.

510 I. Y. Qui morte cunctos lucre supplicium iubet,

Nescit tyrannus esse. diuersa irroga:

Miserum veta perire, felicem iube.

Ego, dum cremandis trabibus accrescit rogas,

Sacro regentem maria votiuo rogem.

515 AM. Pro numinum vis summa, prò celestium

Rector parensq; ; cuius excusis tremunt

Humana telis; impiam reges feri

Compesce dextram. quid deos frustra precor?

V bicunque es, audi nate. cur subito labant

520 Agitata motu templa? cur mugit solum?

Infernus imo sonuit è fundo fragor.

Audimur. en en sonitus Herculei gradus.

C H O R V S.

Choriambici Tetrametri Asclepiadei.

O fortuna viris inuida fortibus,

Quam non æqua bonis premia diuidis!

525 Eurystheus facili regnet in ocio:

Alcmena genitus, bella per omnia,

Monstris exagitet cælisferam manum:

Serpentis refecet colla ferocia:

Deceptis referat mala sororibus;

530 Cùm somno dederit peruigiles genas,

Pomis diuitibus prepositus, draco.

Intrauit Scythiæ multiuagas domos,

Et gentes patrijs sedibus hospitas,

Calcavit; freti terga rigentia,

535 Et mutis tacitum litoribus mare.

500 *Pertinax.* sic quidam, alij v. l. *pertinax.* inter quæ quantum interlit, patet ex Attij, in Myrmidonibus, loco;

Tu pertinaciam hanc esse Archilochæ prædicas,

Ego peruicaciam esse aio, et hac me vti volo.

Nam peruicacem dicit me esse & vincere:

Perfacile patior. pertinacem nihil moror.

Hæc fortes sequitur, illâ indocti possident:

Tu addis quod vitio est, demis quod laudi datur.

quos versus si quis mendosos contenderet, fortassis non toto cælo erraret. illud sanè ex iis constat: peruicaciâ laudabilem, pertinaciam vitiosam esse. Tacitus lib. de moribus Germanorum : Ea est in re praua^{cc} peruicacia: ipsi fidè vocant. quasi dicat, ea^{cc} est in malo constantiæ virtus.

503 *Remolito.* non desunt m. f. qui contineant, *remoluto.*

505 *Congerite filuas.* ex Euripide:

πύλαι ἀναχθ' ἐλθόντας ἰκνεζούσας

κρυφούς ἐπαδὼν ἢ εἰς κομμάσιν πόλει,

βυβάϊ πῆρεξ ἰσθατῆς ἀμφίρην ξύλα,

ἐπιπύρατ' αὐτῶν καὶ πυρρῶτε σάματα

πόρῳ. quem morem fugandi ab aris supplices solemnem fuisse ex Euripidis scholiaste didici.

512 *Miserum veta perire.* Euripides:

ταχὺς γὰρ ἄδης πάσας ἀνδρῶν θυσοῦ χεῖ.

Plautus in Rudente:

Neq; est melius morte in malis rebus miseris.

Sallust. in Catilin. In luctu atque miserijs^{cc} mortem ærumnarû requiem, non cruciatum esse. Ad quam sententiam haut dubiè^{cc} M. Tullius 4. inuect. in Catilinam respexit ira scribès: Alter intelligit mortem à dijs^{cc} immortalibus non esse supplicij causa cõ^{cc}stitutam: sed aut necessitatem naturæ, aut laborem ac miseriarum quietem esse, &c.^{cc} Quintilianus autem declamat. II. Mor^{cc}tem, inquit, quisquis damnatis præstat, indulget. quod ipsum non fugiebat Tiberium Imp. de quo Tranquillus lib. 3. in hunc modum: Morti volenti, vis adhibita^{cc} viuendi. nam mortem adeò leue supplicium putabat; vt, cùm audisset vnum ex^{cc}reis, Carnuliû nomine, anticipasse eam, ex^{cc}clamarit, Carnulius me euasit: & in re^{cc} cognoscendis custodijs, precanti cuidam^{cc} pœnæ maturitatem, respondit, Nondum^{cc} recum in gratiam redij.

532 *Scythia multiuagas domos.* Scythæ domos portatiles plaustris circumferunt.

πῶς ἴδ' ἴσως ἄστα ἴσως τείχεα ἢ ἄκρομυθία, ἀλλὰ ἐπιόχοι ἐόντες πάντες ἕωπι, ἰπποπέδοι, ἔδωκός τε μὲν ἀπὸ ζέου, ἀλλ' ἀπὸ κτηνῶν, ἀκρόμυθαι δὲ σπι ἢ ἐπὶ ζώγων, ait Herodotus ὁ μάλισμα.

337 *Qua plena rates. Virgilius.*
Qua ratis egit iter iuncto bove plaustra tra-
hantur. Idem:
Quas modo plaustra premunt undas, ratis
antè secabat.

40 *Nunc equidem pati. Virgilius:*
Vnda rotata patitur, celere nunc passa cari-
nam.

547 *Audax. Virgilius 9. Aeneid.*
Audacem ad Turnum

quo loco ait Seruius, Audacem significare fortem sine felicitate: melius ibidem Tib. „ Donatus, Audacem, inquit, inconsultum „ & temerarium accipiendum est. quæ Donati expositio isto Senecæ loco astruitur, vt & sequentibus testimoniiis. Catullus in carmine de nupt. Pelei & Thetidis:

Ausi sunt vada salsa citis percurrere remis.
Horatius lib. 1. carm.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per vetitum nefas.
Audax Iapeti genus, &c.

Claudianus, de bello Getico:
Intacti cum claustra freti, coeuntibus aquor
Armatum scopulis, audax irrumperet Argo.
Aliud quoque testimonium suppeditat Valerius Flaccus 3. operis sui carmine; vt de hac significatione non sit ambigendum.

549 *Fauonio. apud Gellium lib. 2. cap. 22.*
„ Phauorion inquit: Item alter Fauonius, „ qui Græcè vocatur ζέφυρος. quæ opinio verissima est, secundum Plinium & Fr. Floridum 2. lib. succisuarum lection. cap. 5. Vegetius tamen lib. 4. de re militari. & Strabo, vt notat Turnebus in Aduersariis, crediderunt Fauonium & Zephyrum: duos esse ventos diuersos: quam sententiam erroneam etiam Garcias Lassus Hispanorum poetarum princeps sequi videtur, his verbis:

Quando Fauonio y Zephyro soplando
Al campo tornan su beldad primera.

551 *Tyndarida genus. pro, genus, plerique*
cod. vet. sidus habent. malè meo iudicio.

552 *Succurrunt. Homerus in hymn. Euripides*
in Oreste, Horat. lib. 1. carm.

558 *Irreuocabiles. non sequor vet. libros in*
quibus legitur; non reuocabiles.

563 *Tenuis vulnere. Homerus Iliad. α'. τλήναι Αἰδὸς ἐν πῖσι μάχης ἀκούεισθαι,*
ἔδτε μὲν αὐτὸς ἀνδρῶν Διὸς αἰχλοχόου
ἐν Πύλῳ ἐν ἰκύνεσι βέλων ἐδωκέναι.

570 *Eurydicen. citante Athenæo, Hermesianax poeta, in eleg. ἡς ὄρθηα, ἡ γυριόπλησιν*
pellat, quemadmodum & Mimnermus. Vi-
de Athen. lib. 13. cap. 25.

Illic dura carent equora fluctibus,
Et, quâ plena rates carbasa tenderant,
Intonsis teritur semita Sarmatis:
Stat pontus vicibus mobilis annuis,
Nauem nunc facilis, nunc equitem pati.
Illic, que viduis gentibus imperat,
Aurato religans ilia baltheo,
Detraxit spoliū nobile corpori,
Et peltam, & niuei vincula pectoris,
Victorem posito suspiciens genu.

540

545

Qua spe precipites actus ad inferos,
Audax ire vias irremeabiles,
Vidisti Sicule regna Proserpine?
Illic nulla noto, nulla fauonio

550

Consurgunt tumidis fluctibus equora:
Non illic geminum Tyndaride genus
Succurrunt timidis sidera nauibus.
Stat nigro pelagus gurgite languidum;
Et, cum mors audis pallida dentibus

555

Gentes innumeras manibus intulit,
Vno tot populi remige transeunt.
Euincas utinam iura feræ Stygis,
Parcarumq; colos irrenocabiles.

560

Hic, qui rex populis pluribus imperat,
Bello cum peteres Nestoream Pylon,
Tecum conseruit pestiferas manus,
Telum tergemina cuspide preferens:

565

Effugit tenui vulnere saucius,
Et mortis dominus pertimuit mori.
Fatum rumpe manu: tristibus inferis
Prospectus pateat lucis, & inuius
Limes det faciles ad superos vias.

570

Immites potuit flectere cantibus
Umbrarum dominos, & prece supplicii
Orpheus, Eurydicen dum repetit suam.
Que siluas, & anes, saxaq; traxerat
Ars; que prebucrat fluminibus moras:

575

Ad cuius sonitum constiterant feræ;
Mulcet non solitis vocibus inferos,
Et surdis resonat clariùs in locis.

Descent Eurydicen Threiciæ nurus:
Descent & lachrymis diffciles dei?
Et, qui fronte nimis crimina tetricâ
Querunt, ac veteres excutiant reos;

530 *Fientes Eurydicen iridici sedent.*
Tandem mortis, ait, vincimur, arbiter:
Evade ad superos, lege tamen datâ:
Tu post terga tui perge viri comes,
Tu non ante tuam respice coniugem;
 585 *Quàm cum clara deos obtulerit dies,*
- Spartaniq, aderit ianua Tenari.
Odit verus amor, nec patitur, moras.
Munus dum properat cernere, perdidit.
Que vinci potuit regia cantibus;
 590 *Hæc vinci poterit regia viribus.*

ACTVS TERTIVS.

HERCVLES.

O lucis alme rector, & cali decus;
Qui alterna curru spaci a flammifero ambicens,
Illustre letis exseris terris caput;
Da Phæbe veniam, si quid illicitum tui
 595 *Videre vultus, iussus in luccm extuli*
Secreta mundi, tuq, cælestium arbiter
Parensq, visus fulmine opposito tege.
Et tu, secundo maria qui sceptro regis,
Imas pete vndas, quisquis ex alto aspicit
 600 *Terrena, facie pollui metuens novâs*
Aciem reflectit, oraq, in calum erigat,
Portenta fugiens, hoc nef, is cernant duo,
Qui aducxit, & que iussit. In pænas meas
Atque in labores non satis terre patent.
 605 *Iunonis odio, vidi inaccessa omnibus,*
Ignota Phæbo; queq, deterior polus
Obscura diro spaci, a concessit Ioui:
Et, si placerent tertie sortis loca,
Regnare potui, noctis æternæ chaos,
 610 *Et nocte quiddam gravius, & tristes deos,*
Et fata vici, morte contemptâ redi.
Quid restat aliud? vidi, & ostendi inferos.
Da, si quid ultra est, tam diu pateris manus
Cessare nostras Iuno? quid vinci inbes?
 615 *Sed templa quare miles infestus tenet,*
Limenq, sacrum terror armorum obsidet?

571 *Qua silua, &c.* Euripides, Bacchis;
 ἰθάπτε' Ὀρ
 φέο κἀθαελζον
 σωάζει δέ, θραξ μου
 σαι, σωάζει θήρας ἀγρόται.
 Orpheus supposititiuus quasi de ipso in Argonaur. canit:
 575 ἔσσι δ' ἄκρεα κέρτα δ' ἀγρία διδραχέτα
 Πηλίδ, ὑψηλάς τε μετ' ἄρβυα ἦλυθε γῆρος.
 580 καί ρ' αἱ μὲν πρόρρηξοι ἐπ' ἀλλοιοι ἐθρῶ-
 σαιτο,
 πύργου τ' ἐσμαιεζωω' θῆρας δ' αἰοίτε
 αἰοίτε,
 ἐλλυγος προπάροδι αἰουεζοίτε ἰ-
 μμῶν
 οἰοί τ' ἄκρεα κέρτα δ' ἀγρία διδραχέτα,
 πρῶτος καμῶσσι, ἔσσι δ' ἰλάθειτο κελίης.

Cassius Parmensis, in Orpheo:
Conuulsosq; suis scopulos radicibus egit.
 Ouidius lib. 3. de arte amandi:
Saxa ferasque lyra mouit Rhodopeius Or-
pheus,
Tartareosq; lacus, ter geminumq; canem.
 581 *Tandem mortis, ait, vincimur arbiter.*
 Seuerinus Boëtius lib. 3. de consolat. Philosoph. hoc mutuatur, inquires:
Tandem vincimur, arbiter
Umbrarum miserans ait,
Donatus comitem viro
Emtam carmine coniugem.
 Fabula hæc Orphei etiam à Platone lib. 1. Sympos. Virg. 4. Georg. & Ouid. 4. Metam. commemoratur. Mortis autem vitæque arbitrum Plutonem statuit Lachesis Claudiani de raptu Proserp. lib. 1.

— ὁ maxime noctis
Arbiter, umbrarumq; potens; cui nostra laborant
Stamina, qui finem cunctis & semina praebes,
Nascendiq; vices alterna morte rependis,
Qui vitam letumq; regis —
 Porro quia, auctore Horatio in arte poetica ad Pisones,
Siluestres homines sacro, interpretq; Deorum,
Cadibus & victu fædo deterruit Orpheus;
Dicitur ob hoc lenire tigres, rapidosque leones.

623 *Agnosco toros.* fuit Hercules valde torosus: quod fortitudinis indicium Physiognomici putant. noster Hippolyto:

Equas Herculeos iam inueni toros.
Valerius Flaccus:

Conspiciusq; toris Tirythius —
Plerique qui Herculei corporis habitum nobis descriperunt, fuisse memorant, nigrum, gracilem, & pusillum potius, quam procerum. qua in re tamen dissentiunt à ceteris Heraclides Ponticus & Herodorus, ei pedis vnus & quattuor cubitorum longitudinem tribuentes. Seneca etiam, in Oetæo, Gigantem appellat. In eo consentiunt omnes, fuisse corpore inprimis vegeto, neruis & ossibus firmiter compacto; valetudine autem tam bona, vt ea semper optima ad annum ætatis vsque quinquagesimum sit vsus. Ion Chius, & Apollodorus habuisse tres ordines dentium prodidit, & igneum splendorem ex oculis emicuisse. Dicæarchus tribuit aduncum nasum, oculos rauifstellos, capillos longos, & iuxta Hieronymum Philosophum, hirsutos, atque setarum modo erectos.

631 *Vidit. o. v. l. vidit.* & sanè nescio quo pacto hoc rei indignitatem vehementius exprimit.

643 *Lentum.* hoc est, tardum. apud Afranium, Plautum, Ouidium, & alibi sæpe apud Senecam. Cicero lib. 5. de Repub. vt vulgò apud Nonium legitur, ita scripsit: Marcellus vt taeret pugnaz, Maximus vt consideratus, & lentus. Sed omnino Cicero scripsit: Marcellus vt acer & pugnaz, &c.

648 *Canis.* Canem etiam Sophocles in Thrachin. Cerberu vocauit, & Tibullus:
Nec canis anguinea redimitus terga catena.

Cui tres sunt lingua, ter geminamque caput.

653 *Pernice.* molem & grauitatem rei denotat. Catullus.

Vna salus hac est, hoc est tibi pernuicendū.

655 *Quod fuit durum pati, meminisse dulcis est.* Euripides:

ὅς ἴδ' οὐ πῖσθηται μευ ἢ δὲ πόθου.

quem versus Macrobius lib. 7. Saturnal. latè explicat. Xenophon id sciebat. dum ἀπαλάσ. οἱ scripsit: καὶ πῖσθ' αὐτῶν περιελάλυ-
δῶται ἐν τῷ πόθου. & Virgilius:

— forsan & hac olim meminisse iuuabit,
Per varios casus, &c.

655 Cicero, ad famil. lib. 5. Habet præteriti doloris secura recordatio delectatio. nē, & lib. 2. de finibus bon, & malor.
656 Iucunda est malorū præteritorum memoria huc spectat illud eiusdē Xenophontis, Historici, Oratoris, Philosophi, & Imperatoris optimi, lib. 7.

AM. *Vtrūmne visus vota decipiunt meos?*

An ille domitor orbis, & Grauium decus,

Tristi silentem nubilo liquit domum;

Est ne iste natus; membra letitiâ stupent.

O nate, certa & sera Thebarum salus;

Verūmne cerno corpus; an fallor tuâ

Deceptus umbrâ: tu ne es; agnosco toros,

Humerosq; & alto nobilem trunco manum.

HER. *Vnde iste genitor squallor, & lugubribus*

Amicta conix; vnde tam sædo obsiti

Pædore nati; que domum clades grauat?

AM. *Socer est peremptus, regna possidet Lycus:*

Natos, parentem, coniugem letho petit.

HER. *Ingrata tellus, nemo ad Herculeæ domus*

Auxilia vènit; videt hoc tantum nefas

Defensus orbis; cur diem questu teros;

Mæstetur hostis. TH. hanc ferat virtus notam,

Fiatq; summus hostis Alcideæ Lycus,

Ad hauriendum sanguinem inimicum feror.

HER. *Theseu resiste: ne qua vis subita ingruat.*

Me bella poscunt. differ amplexus parens,

Coniunxq; differ. nunciet Diti Lycus

Me iam redisse. TH. flebilem ex oculis fuga

Reginæ vultum, tuq; nato sospite

Lacrymas cadentes reprime. si noui Herculem:

Lycus Creontem debitas pœnas dabit.

Lentum est; dabit: dat; hoc quoq; est lentum. dedit

AM. *Votum secundet, qui potest. nostrum deus,*

Robusq; lassus adsit. ô magni comes

Magnanime nati. pande virtutum ordinem:

Quam longa mæstos ducat ad manes via.

Vt vincula tulerit dura tartareus canis.

THE. *Memorare cogis acta, secure quoque*

Horrenda menti: vix adhuc certa est fides

Vitalis aure. torpet acies luminum,

Hebetesq; visus vix diem insuctum ferunt.

AM. *Pernice, Theseu, quicquid alio pectore*

Remanet pauoris: ne ve te fructu optimo

Frauda laborum. quod fuit durum pati,

Meminisse dulce est. fare casus horridos.

TH. *Fas omne mundi. teq; dominantem precor*

Quam tenet segnis sopor. Virgilius:

In medio ramos, annosq; brachia pandit
Vlmus opaca, ingens; quam sedem somnia
vulgo

Vana tenere ferunt. ———

illa quoque, quæ mox latè noster prosequitur,
omnia ad Virgilij imitationem dicta
sunt. ait Maro:

Vestibulum ante ipsum, primisq; in faucibus
Orci

Luctus & ultrices posuere cubilia cura,
Pallentesq; habitant morbi, tristisq; senectus,

Et metus, & malesuada fames, & turpis
egestas:

Terribiles visu forma, letumq; laborq;,
Tum consanguineus læti sopor, & mala
mentis

Gaudia, mortiferumq; aduerso in limine
bellum.

707 Populos leues. Manes. alibi, leues deos
vocat.

712 Tacente. quia, vt ait Simonides,

σῶν δ' ἐν νύκτι.

Vnde Orcus, sileatium domus; inferi, silentes
dij; inferorum cœnæ, silicernium vocantur.

713 At hic vnus m. f. optimus continet;
ast hinc, de altero larice.

714 Acheron. non qui in agro Bruttiorum
est, apud quem Alexander Molossus fuit interfectus.
Strabo, Liniusq; sed alter Epiri, ex Acherusia
palude pone Pandosiam ortus, multis in se
receptis fluminibus, magno impetu in Maryandino
regionem influens. Apollo². Argonaut. hunc enim
inferorum fluuium esse antiqui fabulantur,
quemadmodum ex Aretadis Cnidij lib. 2. rerum
Macedonicæ. & Nymphodori Samij lib. 1. Heracl.
doctissimus Apollonij Scholiastes commemorat,
lib. 2. Argonaut. quo poëta dicit, Acherontem
sub terra multis volui vorticibus, tandemque
se summa vi à maximo specu effundere. item;

ὄβριδι κ' ἴπῳ χαλκῶ τεταῖς ἀχέροις ἔβρι.

Merito ergo Seneca:

Ast hinc tumultu rapitur ingenti ferox,

Et saxa fluctu voluit Acheron.

Et Silius Italicus:

— hic Acheron sanie crassoq; veneno

Æstuat, & gelidam eructans cum innumere
barexam,

Descendit nigra lentus per stagna palude.

721 Diræ maiestatis deo. Plutonis forma
etiam à Claudiano describitur lib. 1. de raptu
Proserp.

Ipsæ uas sultus soro, nigraq; uerendus
Maiestate sedet: squalent immatura cædo
Sceptra sru. sub imo capus & æstifima
nubes

Aspersat, & dicitur: & riget inclementia forma.

Sed Senecam non adæquauit,

AM. Estne aliqua tellus Cereris aut Bacchi fera?

TH. Non prata viridi læta facie germinant,

Nec adulta leni fluctuant zephyro seges:

Non vlla ramos silua pomiferos habet:

Strilus profundi vastitas squallet soli, 700

Et sæda tellus torpet æterno situ,

Rerumq; mæstus finis, & mundi vltima:

Immotus aer hæret, & pigro sedet

Nox atra mundo: cuncta mærore horrida,

Ipsaq; morte peior est mortis locus. 705

AM. Quid ille opaca qui regit sceptro loca,

Qua sede positus temperat populos leues?

TH. Est in recessu Tartari obscuro locus,

Quem grauibus umbris spissa caligo alligat.

A fonte discors manat hinc imo latex: 710

Alter, quieto similis; hunc iurant dei,

Tacente sacram deuchens fluuiio Styga:

Ast hinc tumulu rapitur ingenti ferox,

Et saxa fluctu voluit Acheron, inuius

Renauigari. cingitur duplici vado, 715

Aduersa Ditis regia, atque ingens domus

Umbrante luco tegitur. hic vasto specu

Pendent tyranni lumina: hoc umbris iter:

Hæc porta regni. campus hanc circa iacet, 720

In quo superbo digerit vultu sedens

Animas recentes. diræ maiestatis deo:

Frons torua fratrum que tamen specimen gerat,

Gentisq; tantæ: vultus est illi Iouis,

Sed Fulminantis magna pars regni trucis

Est ipse dominus, cuius aspectus timet, 725

Quicquid timetur. AM. verane est fama, infe-

Tam sera reddi iura, & oblitos sui (ris

Sceleris, nocentes debitas pœnas dare?

Quis iste veri rector, atque æqui arbiter?

TH. Non vnus altâ sede Quæstor sedens 730

Iudicia trepidis sera sortitur reis.

Auditur illo Gnostius Minos foro,

Rhadamanthus illo, Thetidis hoc audit fœcer.

Quod quisque fecit, patitur: auctore scelus 735

Repetit, suoq; premitur exemplo nocens.

Vidi cruentos carcere includi duces,

Et impotentis terga plebetâ manus

Scindi tyranni. quisquis est placidè potens, 740

Dominusq; vite, seruat innocuas manus, 745

Et

- 740 *Et incruentum mitis imperium regit,
Animoq; parcat: longa permensus diu
Felicis cui spacia, vel cælum petit,
Vel leta felix nemoris Elysijs loca.
Index futurus, sanguine humano abstine,*
- 745 *Quicumque regnas. scelera taxantur modo
Mamore nostra. AM. certus inclusos tenet
Locus nocentes; utq; fert fama, impios
Supplicia vinculis saxa perpetuis domant?
TH. Rapiitur volucris tortus Ixion rotâ.
750 Ceruice saxum grande Sisyphia sedet.
In amne medio faucibus siccis senex
Sectatur vndas: abluit mentum latex,
Fidemq; cum iam saepe decepto dedit,
Perit vnda: in ære poma destituunt famem.*
- 755 *Præbet volucris Tityus æternas dapes:
Vrasq; frustra Danaides plenas ferunt.
Errant furentes impiæ Cadmeides;
Terretq; mensas avida Phineas avis.
AM. Nunc ede nati nobilem pugnam mei,
760 Parui volentis munus, an spoliū refert?
TH. Ferale tardis imminet saxum vadis,
Stupente ubi vnda segne torpescit frctum:
Hunc seruat amnem, cultu & aspectu horridus,
Pavidosq; manes squallidus gestat senex:*

Impexa

pressi fieri non potest, quin hominum calamitosissimi existant, & perpetua præterita felicitatis recordatione non minus torqueantur quàm Ixion, cuius membra celeri rotâ versantur.

750 *Sisyphia.* Sisyphum cum poëta nobis proponunt, propter vulgata Iouis consilia, vel raptum (vt Pausan. scribit in Corinth.) apud inferos saxum ingens ad verticem montis impellentem, quod saxum semper relabitur; monent ne regum arcana temerè effutientes, eorum in nos iram provocemus. quia regum ira gratis est semper. nam quos reges odère, miserrimos faciunt, & paupertatem cogunt perferre, quando minimum; quod (vt ait verbis Lucretij)

est aduerso nixantem irudera monte

Saxum: quod tamen à summo iam vertice versum

Voluitur. & plani raptim petiit aquora campi.

751 *Senex.* Tantalus, de quo quæ poëta tradiderunt, alio loco explicabimus. 755 *Tityus.* hunc immani hominem corpore, ex Apollonij sententia, Latonæ, vel, vt Euphorion credit, Dianæ viui parantem, ab Apolline necatum, assidue à vulture laniari prodiderunt. cuius amantes exemplo à raptu deterrentur.

per tota nouem cui iugera corpus

Porrigitur, rostroq; immans vultur adunco

Immortale recur tendens, sæcundaq; pænis

Viscera, rimaturq; epulis. habitatq; sub alto

Peccore, nec sibi requies datur ulla renatis.

Virgil. Aeneid. 6. Dicitur ab Apolline interfectus. quia nullus tantum robur, nullius tanta vis aut fortitudo; qui, si viribus ad humanæ societatis perniciem abutatur, non facillimè à quocumque Dei ope, vinci & necati queat.

757 *Cadmeides.* Agaue, Ino, & utonoi, ceteræ quæ Pentheum lacerauerunt.

758 *Phineas.* quod viuo Phineo accidit; vt, vel ob occæcatos filios suos, vel ob vulgata Deorum consilia, ab Harpyijs infestaretur; id mortuo truibit. hæc etiam ad morum disciplinam pertinent. nam quòd deorum consilia diuulgari, indicat auaritiæ deditos, causa, omnia arcana detegere. eodem tendunt, à quibus dicitur filios occæcasse atque trucidasse: quòd auari nemini parcunt, nec filijs quidem; sed enectos circumuenire desiderant, vt quantum faciant. in quam rem vnâ cum incumbant omni animo, victui suo necessaria detrahunt,

neque audent bonis partibus frui. hos cæcos esse, & quid decet non videre, quis neget? alimenta sibi subtrahi patiuntur ab auaritia; quæ cum rapere aliena gestiât, cum famem sitimque cogat pati, cum in arcam quasi in ventrem insatiabilem, omnia congerat; an non vncas manus, an non ora pallida, an non scædissimam ventris proluuiem habeat, an non vera Harpyia, qua tristius haut vllum monstrum nec seuior vlla pestis, esse videatur? huic virgineus vultus attribuitur, quia mulieres quàm viri ad rem ferme sunt attentiores. Harpyias à Phineï mensa Zethes & Calais abegerunt. qui quid significant: ambitionem. etenim si sordidi animum gloriæ cupiditas occupet: confestim multo sudore & diuturno tempore corrasas opes profundet, nec vllum expensarum finem faciet. stulti enim dum vnum vitium fugiunt, facîle in contrarium incidunt. Quid Terentiano Demea parcius? quid eodem mox largiùs? ille agrèstis, seuius, tristis, parcus, truculentus, tenax, de repente alius factus, sic mutatur, vt prodigum quàm liberalem potiùs cognoscas.

Ego quoque à meis me amari & magni pendii postulo, si id sit dando atq; obsequendo, non posterioreis feram.

Deerit: id mea nimis refert, qui sum natu maximus. apud eundem Comicum talem se ostendit Menedemus, vt ab amico Sene meritò audiat; Vehemens in vtramque partem Menedeme es nimis:

Aut largitate nimia, aut parsimonia. Et ne his quidem verbis deterretur, quin dicat;

— faciat quod lubet; Sumat, consumat, perdat, decretum est pati. Adeò faciliùs ex vno extremo in alterum incurras, quàm in medio, vbi virtus sita est, queas consistere. Alati dicuntur & Boreæ filij Zethes ac Calais, credo quia gloria, venti instar, per totum orbem volitat: huius vt vmbra ambitio assequatur, leuissima sit oportet, atque adeò alis indiget. Aliter sibi usam exposuit Petrus Angelus Bargues, ad improbos & iniquos iudices eam referens lib. 2. carminum. vide Medea. 781.

765 Impexa pendet barba. Virg. 6. Aen:

Portitor has horrendus aquas & flumina seruat

Terribili squallore Charon; cui plurima mento

Canicis inculca iacet: stant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependes amictus.

766 Concaua squalent gena. hac sententia nihil facilius, nihili dilucidius. obscurior est o. v. l. lectio; *concaua lucent gena*, sed melius (fateor) si dicas macie eò genas redactas, vt videantur pellucidæ, quod hieme apibus accidit, vel sanè, quod potiùs est, ad illud Virgilij respexerit;

— stant lumina flamma —

Et Ouid. 11. Metam.

— rubra suffusus lumina flamma.

vt iracundiam illius hæc notent.

790 Charon. Petronij Arbitri, in satyris, inferorum portitorem vocat Proteum:

— vix nauita Proteus

Sufficiens simulacra virum traducere cymba:

Classe opus est, tæque ingenti satiare ruinas

Pallida Tisiphone, concisæque vulnera mande.

Per Stygios manes laceratus ducitur orbis.

Verùm omnes poëtæ Arbitro repugnant.

775 Succumbit vni. ex illo diuini vatis carmine,

— Simul accipit alueo

Ingentem Æneam, gemuit sub pondere cymba

Sutulis, & multam accepit rimosa paludem

777 Centauri. hos etiam cum Hydra Virgil. 6. Æneid. in foribus inferorum statuit.

Impexa pendet barba, de formæ sinum

765

Nodus coercet, concaue lucent gena,

Regit ipse conto portitor longo ratem.

Hic onere vacuam littori puppim applicans,

Repetebat vmbra. poscit Alcides viam,

Cedente turbâ. dirus exclamat Charon,

770

Quò pergis audax? siste properantem gradum.

Non passus vllas natus Alcmena moras,

Ipsò coactum nauitam conto domat,

Scandit q; puppem. cymba pepulorum capax,

Succumbit vni, sedit: & grauior ratis,

775

Vtrimque Lethen latere itubante bibit.

Tunc vastâ trepidât monstra, Centauri truces

Lapithæq; multo in bella succensi mero.

Stygie paludis vltimos querens sinus

Fæcunda mergit capita Lernæus labor.

780

Post hæc auari Ditis apparet domus:

Hic seuius vmbra. territat Stygius canis,

Qui terna vasto capita concutiens sono,

Regnum tuctur: sordidum tabo caput

Lambuat colubri, vipercis horrent iube,

785

Longusq; torta sibilat cauda draco.

Par ira formæ. sensit vt motus pedum,

Attollit hirtas angue vibrato comas,

Missumq; captat aure subiecta sonum,

Sentire & vmbra. solutus. vt propior stetit

790

Ioue natus, antro sedit incertus canis,

Et vterque timuit. ecce latratu graui

Loca muta terret: sibilat totos minax

Serpens per armos: vocis horrendæ fragor

Per

- 795 *Per ora missus terna, felices quoque*
Exterret umbras, soluit à leua feros
Tunc ipse victus, & Cleoncum caput
Opponit, ac se tegmine ingenti clepit:
Victrix magnum dextera robur gerens,
- 800 *Huc nunc & illuc verberare assiduo rotat,*
Ingeminat ictus, domitus infregit minas,
Et cuncta lassus capita summisit canis,
Antroq; toto cessit, extimuit sedens
Vterque folio dominus, & duci iubet:
- 805 *Me quoque petenti munus Alcide dedit.*
Tunc grania monstri colla permulcens manu
Adamante texto vincit: oblitus sui
Custos opaci perugil regni canis,
Componit iures timidus, & patiens trahi,
- 810 *Hic unq; fassus, ore summisso obsequens,*
Vtrumque cauda pulsat anguifera latus.
Postquam est adoras Texari ventum, & nitor
Percussit oculos lucis ignote, bonos
Resumit animos victus, & vastus furens
- 815 *Quassat catenas penè victorem abstulit,*
Pronumq; retro vexit, & mouit gradu.
Tunc & meos respexit Alcides manus:
Geminis uterque viribus tractum canem,
Irâ furentem, & bella tentantem irrita,
- 820 *Intulimus orbi, vidit ut clarum ethera,*
Et pura nitidi spacia conspexit poli:
Oborta nox est, lumina in terram dedit,
Compresit oculos, & diem inuisum expulit,
Acicmq; retro flexit, atque omni petiit
- 825 *Cernice terram tunc sub Herculea caput*
Abscondit umbra, densa sed leto venit
Clamore turba, frontibus lanrum gerens,
Magniq; meritas Hercules laudes canit.

CHORVS.

Sapphici & choriambici trimetri.

- 830 *Natus Euristheus properante partu,*
Iusserat mundi penetrare fundum:
Deerat hoc solum numero laborum,
Tertie regem spoliare sortis.
Ausus est cecos aditus inire,
Ducit ad manes via quâ remotos
- 835 *Tristis, & siluâ metuenda nigra;*

- 783 *Terna quidam v. l. trina.*
 785 *Viperis horrens iube. Sumtum à Virgilio, eodem libro;*
Cui vates horrere videns iam colla colubris.
 793 *Loca mista. & ομνιδόχλω, ut & Catullus,*
Si quidquam mutis gratum acceptumque sepulchris.
 798 *Tegmine ingenti clepit, qui se tegit, ex alterius aspectu se subducit: qui verò quid alteri clepit, id, ne videat, tegit, quare clepit, positum est pro subducit, tegit, abscondit; quemadmodum & furandi verbum in Agamemnone;*
Germane vultus veste furabor tuos.
 804 *Vterque folio dominus. Sic vulgati libri, hoc est, Pluto & Proserpina m. l. verò habent, utramque, hoc est, Cerberum & Herculem: malo, Vterque, propter præcedens extimuit.*

815 *Victorem. o. v. l. victorem.*829 *Properante partu. Septimo mense, ut Herculi imperaret. vide Homerum Iliad. π'*

843 *Libra* hæc noctes diebus æquat. hoc est, cum sol est in libra, æquales noctibus sunt dies. Q. Cicero, Virgilius, Manilius, & Claudianus.

852 *Comis nondum positis ephēbi*. impuberibus, vt dinosci possent, cum alia, tum illud dabatur, vt comam alerent. Iacobus Ræuardus, elegans iuris interpret, lib. 4. variorum, cap. 10. quam anno demum quartodecimo (quando eos puberes esse incipere definitum est, §. 1. instit. quib. mod. tutel. fin.) decurtare, & numinis alicuius aræ consecrare solebāt; idque non concubini tantum, vt Lambinus in Horarium existimat; sed omnes omnino pueri. nam vt dignoscerentur puberes ab impuberibus, id fuit factitatum, & hic est habitus ille ex quo Iureconsultorum nonnulli pubertatem corporis æstimari volebāt, iuxta Ræuardum dicto cap. 10. qui etiam, si Dis placet, Iustiniani sententiam §. 1. quib. mod. tutela finiatur, ausus fuit reprehendere. at ego Iustinianum temere reprehendi non dubito. etenim id ipsum testatur Quinctilianus declamat. 279. de impubere maritimo agens, his verbis: Quo enim tandem modo defenderetur filius tuus, si quis existisset qui diceret, Occidisti hominem nondum maritus. nec enim vis ista, nominis huiusce appellatione prima consistit: nec satis est maritum tantum osculo putari. Postea nudari filiū, atque in conspectu iudicum constitui, coëgisset: atque interrogaret an ille maritus esset qui fieri pater nō posset.

858 *Sensit*. nonnulli manu sc. libri continent *sensit*.

860 *Tenebraq; turpes*. vetus poëta, nescio qui, apud Ciceronem:

*Adjum atque aduenio Acheronte vix,
via alta atque ardua,
Per speluncas saxis structas asperis pendentibus,
Maximū; ubi rigida constat crassa caligo inferiū.*

Ennius Andromacha;
*Acherusia templa alta, Orci pallida,
Leti obnubila, obsita tenebris loca.*

Catullus:

*Qui nunc iter per iter tenebricosum. Idem:
At vobis male sit mala tenebra
Orci ———*

865 *Properare*. differentiam inter properare & festinare, citante Gellio li. 16. c. 14. Cato, in orat. de suis virtutibus, tradit his verbis Aliud est properare, aliud festinare. qui vnum maturè tranfigit, properat: qui multa incipit, neque perficit, is festinat. Virgilius Aeneid. 9.

— pulcrā properet per vulnera mortem.

Sed frequens, magnā comitante turbā.

Quantus incedit populus per vrbes

Ad noui ludos auidus theatri.

Qualis Eleum coit ad Tonantem,

Quincta cum sacrum reuocauit ætas:

Quanta; cum longæ redit hora noctis,

Crescere & somnos cupiens quietos

Libra, Phæbeos tenet æqua curvus;

Turba secretam Cererem frequentat,

Et citi tectis properant relictis,

Attici noctem celebrare mystæ:

Tanta per campos agitur silentes

Turba: pars, tardā gradiens senectæ,

Tristis, & longa satiata vita:

Pars adhuc currit melioris aui,

Virgines nondum thalamis iugatæ.

Et comis nondum positis ephēbi,

Matris & nomen modo doctus infans:

His datum solis, minus vt timeant,

Ignem prælato releuare noctem:

Ceteri vadunt per opaca tristes.

Qualis est nobis animus remota

Luce, cum mæstus sibi quisque sentit

Obrutum tota caput esse terra?

Stat chaos densum, tenebræq; turpes,

Et color noctis malus, ac silentis.

Ocium mundi, vacuæq; nubes.

Sera nos illo reserat senectus.

Nemo ad id serò venit, unde nunquam,

Cum semel venit, potuit reuerti.

Quid inuat durum properare fatum?

Omnis hæc magnis vaga turba terris

Ibit ad manes, facietq; inerti

Vela Coeyro. tibi crescit omne,

Et quod occasus videt, & quod ortus;

Parce venturis, tibi mors paramur:

Sis licet segnis, properamus ipsi

Prima que vitam dedit, hora carpsit.

Thebis læta dies adest:

Aras tangite supplices,

Pingues cadite victimas.

Permissæ maribus nurus

Solennes agitent choros.

Cessent deposito iugo.

840

845

850

855

860

cc

865

870

cc

875

880 *Arui fertilis incole,*
Pax est Herculea manu
Auroram inter, & Hesperum;
Et, qua sol medium tenens
Vmbras corporibus negat.

885 *Quodcunque abluitur solum*
Longo Tethyos ambitu
Aleide domuit labor.
Transuectus vada Tartari,
Pacatis redit inferis.

890 *Iam nullus superest timor,*
Nil ultra iacet inferos.
Stantes sacrificis comas
Dilecta tege populo.

ACTVS QVARTVS.

HERCVLES. THESEVS.

AMPHITRYO. MEGARA.

HER. *Vlricæ dextra fufus aduerfo Lycus*

895 *Terram petiuit ore: tum quisquis comes*
Fuerat tyranni, iacuit & pæne comes.
Nunc sacra Patri victor, & superis feram,
Cefisq; meritas victimis aras colam.
Te te laborum socia & adiutrix precor

900 *Belligera Pallas; cuius in leua ciet*
Ægis feroces ore saxifico minas.
Adfit Lycurgi domitor, & rubri maris

Teftam

In membranis pro dilecta, habetur delecta. quo confirmatur Aldi Pauli F. Manutij opinio, in lib. de orthograph. pag. 123. contra Festi auctoritatem, & Dionys. Lambini sententiam. Porro quod in præcedenti versu habetur; *stantes sacrificis comas*; intellige, *stances*, præ timore & horrore. alludit ad Virgilianum illud; *steteruntq; coma, vox faucibus hæsit, vel, stantes*, hoc est, horridas, inplexas (vt vocat Herc. Oetæo vers. 587.) rigentes & horrentes, vt ibid. vers. 789.

895 *Terram petiuit ore.* olim viri fortes cadentes terram mordebant, ne quis gemitus, antea cta vita indignus, à circumstantibus exciperetur. Claudianus, de bello Getico;

Italamq; momordit harenam Pleni sunt Heroicorum poetarum libri huiusmodi testimonijs. Aquilonares verò pugiles etiam ridentem vulnera excepisse & occubuisse memorant. de Agnero quodam Ingelli filio, à Biarcone ingenti vulnere perempto, Saxo Grammaticus histor. Danicæ lib. 2. ita scribit: Sunt qui asserant morientem Agnerum, soluto in risum ore, per summam doloris dissimulationem, spiritum reddidisse. & paulo post ipsum Biarconem introducit, pugnam illam & Agneri constantiam prædicantem his verbis:

Ingelli natum fudi reuulsiq; trophaum.
Elisum morsu gladium, maiora daturus
Cui contra laeuam lateris cum parte sinistri
Incidit in medietate ferrum penetrabile costas.
Semiungul subsedit enim, cubitoq; reclinis
*Spreuit, & Elysiùm gaudem * successit in orbem.*
Supremam celare necem, summumq; dolorem

Ille meo capiti impactum perfregit Hothingum
Vulnera simetius ferri viq; usset acumen.
Dissecus, dextrumq; pedem, labensq; sub artus
Hercule nemo illo visus mihi fortior unquam.
Ridendo excepti lethum, mortemq; cachinno
Magna viri virtus, qua risu calluit vno
Corporis ac maniss lato compescere vultu.

902 *Adfit.* legitur in antiquo codice *adfit.* aduocat Palladem, Liberum Phæbum, Perseum, Pollucem, ceterosque non ex nouerca fratres, vt excludat Martem; (sine operâ viri, floris cuiusdâ contactu

Seneca infra actu s.
si quod etiamnum est scelus
Latura terra properet

quo loco Seneca hac voce admodum proprie ex Catonis sententia vsus fuit.

867. *Omnis hac, &c.* notissima verissimaq; est Homerici versus sententia, nemine Parcam effugere posse; sed nos nostraque morti debere omnia. nam, vt ait Stesichorus,

πᾶσαι ἢ ἀμωμος ἔσσι, ἢ ἀκείως.

Phanocles ἐ ἰφουσι, vt in Clemente Alexandr. Florentiæ excuso legitur:

ἀλλὰ τὸ μοιγεῖν ἢ μὴ ἀμωβὸν ἢ ἀκείως ἐστὶ
ἐπιφουσι, ὁπόσιν γὰρ ἐπιφουβόμθα.

Sed Paulus Leopardus lib. 4. emendat. cap. 4. ptius carmen sic emendat:

ἀλλὰ τὸ μοιγεῖν ἢ μὴ ἀμωβὸν ἢ ἀκείως ἐστὶ.

873 *Carpis.* vitæ spacium minuit. Catull.
Ille mihi sedes, illic mihi carpit vitæ.

Virgilius;

Solane perpetua mærens carpere iuuenta?

883 *Qua sol medium tenens Vmbras corporibus negat.* Ego arbitror enecam per Syenem, quæ intelligitur, meridiem significare. de Syene Macrobius, in somnium Scipionis, lib. 1. Ciuitas Syene, quæ prouinciæ The-

baidos, post Superiorum montium deserta, principium sub ipso æstiuo tropico constituta est; & eo die quo sol certam partem ingreditur Cancri, hora diei sexta, quoniam tunc sol super ipsum inuenitur verticem ciuitatis, nulla potest illic in terram de quolibet corpore vmbra iactari. Lucanus lib. 2. *umbra nusquam stescente Syene.*

893 *Dilecta tege populo.* Olympionicus in lib. de plantis scribit, Herculem, inuenta in ripa Acherontis alba populo, inde sibi coronam contextuisse. hinc venit in consuetudinem, vt hæc arbor Herculi sacra putaretur.

vt Agner

mal-
m
ecf.
s)
vel
recl
t)

à Iunone editum, teste Ouidio.) Vulcanum & (siquidem, vt alias l. 45. in prin. D. de leg. 1. l. 62. & l. 81. D. de leg. 2. sic hoc loco etiam masculinū genus femininum cōplectitur) Heben; quæ illi postea nupsit.
 910 *Exsudet vapor.* in o. v. l. inuenio *exundet.*

912 *Fronde gentili.* Theseus rex fuit Athenarum. olea autem primo Athenis Neptuno & Pallade, de condenda & nominanda vrbe contentendentibus, exstitit. ideo ait: fronte gentili.

915 *Zethi vulgò legitur; Ceti.* in membranis quotquot vidi, scriptum est; *Tethi:* quare emendandum opinor *Zethi.* Zethus enim & Amphion in Cytharionis cauernis nutriti fuere, vbi illos Antiopa pepererat. Trucē appellat, quia natura immanis, agrestis, ab omni humanitate & Musis maximè alienus fuit, vt docet Dion Chrysostomus in sermone *τῆς ἑξήκτατος;* & Propertius.

Et durum Zethum, & lacrymum Amphionem mollem

Experta est stabulis mater abacta suis.

Palephanis tamen etiam Zetum Musices peritum scribit. Si quis contendat, *Ceti,* retinendum, & cum Badio & Bernardino interpretetur draconem Dirces custodem, expecto me doceat alibi Cetum pro dracone poni. quod vereor vt probare possit.

Dirces aquas. Dirce quia Antiopam, Amphionis & Zethi matrem, persecuebatur; ab iis crudeliter necata vt declarat Nicocrates in Cypriis, postea in fontem conuersa fuit, Euripid. in Bacchis. hic nimirum malos manet exitus, vt cum diu bonos vexauerint, meritas tandem pœnas bonis dent.

916 *Aduena.* Cadmi; cui Tyrus patria. vnde Tyrius dicitur à Cinna, in propempt. pollionis:

Nec tam donorum ingentes mirabere aceruos

Innumerabilibus congestos undiq; saculis, Iam iudi à Belidis, natalique vrbis ab anno

Cecropis, atque alta Tyrij ab origine Cadmi.

918 *Expia.* quia diis nefas fuit pollutis cede manibus sacrificare, patet id ex Homero Iliad. & Virgilio 2. Aeneid. Anticlidēs etiam lib. 74. reditum scripsit: ἴδως δὲ ἦ πῆ τις παλαῶν, ὃ σφ' ἔστι νῦν ἀμάχης, ἔταρ ἢ πόσι ἀδρῆστων, ἢ καὶ ἀλλας σφαγὰς ἐπιόντ', ἴδων ἀνείαρ τὰς χεῖρας ἀπνέπτεν ἐῖς πῦρ μάσπετος κέδρατον.

920 *Gratior nullus liquor, &c.* hunc locum citare voluit Ioan. Nauizanus lib. 1. silue nuptial. num 7 hanc sententiam, in Vido ne tragœdia Italica, mutauit est Ludouicus Dulcis: — *perche n'issun li uore*

Ea Dic piu grato, o vittima piu cara, Che quella d'un inan cinacle & v'pio.

Tectam virenti cuspide thyrso gerens; Geminumq; numen Phæbus, & Phæbi soror, Soror sagittis aptior, Phæbus lyre; Fraterq; quisquis incolit calum meus, Non ex nouerca frater. huc appellite Greges opimos. quicquid Indorum seges, Arabesq; odoris quicquid arboribus legunt, Conferte in aras: pinguis exundet vapor:

905
910

Populea nostras arbor exornet comas: Te ramus oleæ fronde gentili tegat Theseu: Tonantem nostra adorabit manus. TH. Dij conditores vrbis, & siluestria Trucis antra Zethi, nobiles Dirces aquas, Laremq; regis qui aduenit Tyrium colis; Date thura flāmis. AM. nate, manantes prius Manus cruentā cede & hostili, expia.

915

HER. Vtinam cruorem capitis inuisi deis Libare possem. gratior nullus liquor Tinxisset aras: victima haud vlla amplior Potest, magisq; optima mactari Ioui,

920
“

Quam rex iniquus. AM. finiat genitor tuos Opta labores, detur aliquando ocium

Quicq; sebis. HER. ipse concipiam preces Ioue, meq; dignas. sicut suo cælum loco,

925

Tellusq; & æther. astra inoffensos agant Æterna cursus: alta pax gentes alat, Ferram omne teneat ruris innocui labor,

Erasesq; lateant. nulla tempestas frctum Violenta turbet; nullus irato Ioue

930

Exsiliat ignis: nullus hiberna niue Nutritus agros amnis caecos trahat.

Vencna cessent: nulla nocivo grauis Suco tumescat herba. non seui ac truces

935

Regnent tyranni. Si quod etiamnum est scelus

Latura tellus: properet, & si quod parat Monstrum, mecum sit. Sed quid hoc? mediū dicere

Cinxere tenebra: Phæbus obscuro meat

Sine nube vultu. quid dicam retro fugat,

940

Agitur in ortus? vnde rox asrum caput Ignota profert? vnde tot stelle polum

Implent diurne & primus en noster labor Cæli resalget parte in à m. m. Leo,

Irāq; totus fruet, & morsus parat.

945

Iam rapiet aliquod sidus, ingenti minax

stat ore, & ignes efflat, & rutilat, iubam
Cervicæ iactans. quicquid auctumnus grauis,
Hiemsq; gelido frigida spacio refert,
950 Vno impetu transiliet, & verni petet
Frangetque Tauri colla. AM. quod subitum hoc
malum est?

Quò nate vultus huc & huc acres refers,
Acieq; falsum turbidà calum vides?

HER. Perdomita tellus, tumida cesserunt freta:

955 Inferna nostros regna sensere impetus:
Immune calum, est dignus Alcide labor.

In alta mundi spacia sublimis ferar:

Petatur æther, astra promittit pater.

Quid si negaret? non capit terra Herculem,

960 Tandemq; superis reddit, en ultro vocat

Omnis decorum cætus, & laxat fores,

Vnâ vetante, recipis & reseras polum:

An contumacis ianuam mundi traho?

Dubitatur etiam? vincla Saturno exuam,

965 Contraq; patris impij regnum impotens

Auum resoluam, bella Titanes parent

Me duce furentes, saxa cum filius traham,

Rapiamq; dextrâ plena Centauris iuga.

Iam monte gemino limitem ad superos agam.

970 Videat sub Ossa Pelion Chiron summ:

In calum Olympus tertio positus gradu

Perueniet, aut mittetur. AM. infandos procul

Auerte sensus: pectoris sani parum,

Magni tamen, compeste dementem impetum.

975 HER. Quid hoc? gigantes arma pestiferi mouët,

Profugit & umbras Tityus, ac lacerum gerens

Et inane pectus, quàm propè à calo stetit?

Labat Citheron, alta Pallene tremit:

Marcenzq; Tempe, rapuit hic Pindi iuga,

980 Hic rapuit OËten, seuit horrendum Mimas.

Flammifera Erinnyes verberè excusso sonat,

Rogisq; adustas propius ac propius sudes

In ora tendis, seu a Tisiphone, caput

Serpentibus vallata, post raptum canem,

985 Portam vacantem clausit opp. sitâ face.

Sed ecce proles regis inimici later,

Lyci nefandum semen: inniso patri

Hec dextra iam vos reddet: excutiat leues

Neruus sagittas, tela sic mitti decet

Diuus Thomas etiam de Aquino alicubi
affirmat eum, qui Tyrannum interfecit, iē
Deo gratiam facere; quę sententia vt pei-
culosa, si absolute de quouis Tyranno, &
à quouis, quouis etiam modo accipiatur,
à Felino in c. cum nobis, ex. de precept.
& Fr. Augustin. de Ancona de potest. ec-
clesiast. ait. 3. q. 54. versic. omnia autem, &
communiter reicitur ab omnibus, teste
Cæsare de Perinis, in addition. constit.
Neapolitan. in tit. de homicid. & damnis
clandestin. constit. inep. Si damna elan-
destina. & contra Thomę sententiam con-
clutum fuisse in Concil. Constantiensi, re-
ferunt Brixiensis in repertorio suo, in ver-
bo, tyrannus: & Curtius in tractat. feud.
relati à Bartholomæo Romuleo in l. si-
liusfamilias, §. Dui. num. 64. D. de leg. 1.
Planè tyrannum, qui principatum occupa-
uit, si tyrannis aliter tolli non possit, in-
terficere, cuilibet licitum est. ita Paris de
Puteo in tract. Syndic. Cataldin. de Boncom-
pagnis cons. 55. tomo 1. consil. crimin. Babilis,
Zileti & sic intelligendus D. Thom. Sed il-
lū qui iure successione electionisve prin-
ceps est, quamuis tyrannus fiat, priuato
non licet occidere. ita Alph. à Castro lib.
contra heres. v. tyrannus, & Dominicus à Solo
lib. 5. de iust. & iur. q. 1. art. 3. nisi vno casu,
quo etiam Imperatorem & Pontificem
occidere fas esse voluerunt Cardinalis &
Capicius, teste Carrerio in pract. crimin.
mibi, fol. 144. col. 4. scilicet ad corporis sui
defensionem. arg. l. 3. D. de iust. & iur.
qua de re Duennas reg. 191. Anton. Gomez
de delict. cap. 3. & Iul. Clarus in pract.
crimin. de homic. quos referunt Fran.
Vinius lib. 2. commun. opin. voce, tyran-
nus; & Eman Zoares à Ribeira, in thesau.
recept. sentent.

943 Primus en. Q Smyrnes,

πρῶτος ἐστὶν, ὁ καὶ μὴ βία ἐπὶ κατατιμῶνται.

967 Saxa cum filius traham. Sic legitur
in autographis: vulgati libri habent; se-
ram.

988 Excutiat, excutiet, habetur in vet. cod.

989 Tela sic mitti decet Herculea. puero,
quem petebat, interempto hoc ait, quia, vt
Sophocles in Philoctete, reperidit, ea cō-
ditio telorum Herculis fuit, vt à scopo
proposito nunquam aberrarent, & semper
id figerent, quod petebatur. de his noster
in Oerqo Hercule actu 5.

— has enim nunquam irritas
Mittes in hostem; siue de media volas
Auferre volucris nube descendens aues,
Et certam prædam tela de calo ferent,
Nec fallet vnquam dextram hic arcus
tuam,
Librare telum didicit, & certam dare
Eugam sagittis: ipsa non fallunt iter
Emissa neruo tela.

993 Medio spiculum collo fugit. hoc est, per medium collum transiuit. Fugisse autem dicit, ut sagittæ emissæ velocitatem indicet.

996 Cyclopea. videndus super hac re Arsenius interpres Euripidis, ut aliis monui.

1005 *Misit*: ast, tam ridicula est Danicilis Cayetani lectio, *missit*; vt, quam referre non piguit, pudeat confutare.

1010 *Feret*. auferet. Virgilius;

Hos ego versiculos feci, tulit alter honorè.

1012 *Infenso*. o. v. l. *infesto*.

1015 *Vultus tuos*. hoc inter auræ ætatis felicitates Hesiodus ἐν ἔργ. numerat.

Horat.

Laudantur simili prole puerpera.

Tūc enim omnis adulterij suspicio abest. Spynthos illud αἰεὶ γυναικὸς συρροῦντος apud Stobæum, dignum est quod adscribatur: καλῆς οὖν ἡ κόσμος γυναικῶν ἀποβέβηκε πρέσβυ αὐτῶν ἔδος τὸ δῆλον αὐτῶν τερον ἐπιμαρτυροῦσας τὰν συρροῦντων τὰν ποτὶ τὸν αὐδρα, ἀρετὴν τὸν τύπον τῶν ὁμοιωταῖς ἐποθέσει τῶν κατὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν περὶ τῶν. esse hoc certissimum maternæ pudicitiz testimonium Martialis docet;

Est tibi quæ patrij signatur imagine vultus,

Testis materna nata pudicitia.

Hunc Martialis locum mihi suppeditauit Ioan. Corraf. lib. 2. Miscellan cap. 22. quo loco contra But. & aliorum sententiam multa de hac similitudine disserit. quibus addo quod à Sorano Ephesio Itagog. Medices capite 17. proditur, factum hanc similitudinem septimo mense induere.

1017 *Renuo nouercam*. sic quidam antiq. codices, sed in pluribus continetur *teneo*: & quamquam neutra lectio displicet, posterior tamen quo ad sententiam valde elegantior est.

1021 *Igneo vultu patris*. iratorum oculi ardere videntur. Homerus Iliad. 4.

πῖπταυτῶν, ὅτι δὲ οἱ πυρὸς λαμπρότητα ἵκταν.

„M. Tullius. Nam cum spumas ageret in ore, arderent oculi. Idem: Inflammatus scelere ac furore, in forum venit: ardebant oculi, toto ex ore crudelitas eminebat. Virgilius;

*His agitur furis, totosq; ardentis in ore
Scintilla abstulit, oculis micat acris ignis.*

Et sic fortè intelligēdū quod Ion Chiō, ut supra dictū est, prodidit, Herculem ex oculis quendam igneum splendore emississe. Vide supra actu 3. nu. 624.

1027 *Pectus in tela indue*. Theb. actu. 1.

nunc manum cerebro induc.

Herculea. AM. *quò se cæcus inuergit furor?* 990

Vastum coactis flexit arcum cornibus,

Pharetramq; soluit, stridet emissa impetu

Arundo, medio spiculum collo fugit

Vulnere relicto. HER. *ceteram prolem erenam,*

Omnesq; latebras. quid moror? manus mihi 995

Bellum Mycenis restat: ut Cyclopea

Euersa manibus saxa nostris concidant.

Huc eat & illuc aula, dissecto obice,

Rumpatq; postes, columen impulsum labet:

Procumbat omnis regia. hic video abditum 1000

Gnatum scelesti patris. AM. *en blandas manus*

Ad genua tendens voce miseranda rogat.

Scelus nefandum, triste, & aspectu horridum!

Dextra precantem rapuit, & circa furens

Bis ter rotatum misit: ast illi caput 1005

Sonat, cerebro terra disperso madet.

At misera paruum prolegens natum sinu

Megara, furenti similis, è latebris fugit.

HER. *Licet Tonantis profuga condaris sinu,*

Petet undecumque temet hac dextra, & feret. 1010

AM. *Quò misera pergis? quam fugam aut latebras*

petis?

Nullus salutis Hercule infenso est locus:

Amplectere ipsum potiùs, & blanda prece

Lenire tenta. ME. *parce iam coniunx precor,*

Agnosce Megaram. natus hic vultus tuos, 1015

Habitusq; reddit: cernis; ut tendat manus?

HER. *Teneo nouercam. sequere, da pænas mihi,*

Ingoq; pressum libera turpi Iouem.

Sed ante matrè paruulum hoc monstrum auferam.

ME. *Quò tendis amēs? sanguinè fundes tuum?* 1020

AM. *Pauefactus infans igneo vultu patris*

Perit ante vulnūs, spiritum rapuit pauor.

In coniugem nunc claua libratur grauis;

Perfrēgit ossa: corpori trunco caput

Abest, nec usquā est. cernere hoc audes, nimis 1025

Viax senectus? si piget luctus, habes

Mortem paratam. pectus in tela induc:

Vel stipitem istum, cæde monstrorum illitum,

Conuertere: falsum, ac nomini turpem tuo

Remoue parentem, ne tæ laudi obstrepat. 1030

TH. *Quo te ipse genitor obuium morti ingeris?*

Quò pergis amens? profuge, & obtectus late,

Vnumq;

numq; manibus aufer Herculeis scelus.

HER. Bene habet. pudendi regis excisa est domus.

1035 *Tibi hunc dicatum maximi conuinx Iouis*

Gregem cecidi. vota persolui libens

Te digna: & Argos victimas alias dabit.

AM. Nondum litasti nate, consumma sacrum.

Stat ecce ad aras hostia, expectat manum

1040 *Ceruiçe pronâ. præbeo, occurro, insequor,*

Maçta. quid hoc est? errat acies luminum,

Visusq; mæror hebetat? an video Hercules

Manus trementes? vulnus in somnum cadit,

Et fessa ceruix capite summissio labat,

1045 *Flexo genâ, iam totus ad terram ruit:*

Vt cæsa filuis ornus, aut portus mari

Datura moles. viuis? an letho dedit

Idem, tuos qui misit ad mortem, furor?

Sopor est, reciprocos spiritus motus agit.

1050 *Dicitur quieti tempus: vs somno grauis*

Vis victa morbi pectus oppressum leuet.

Remouete famuli tela, ne repetat furens.

CHORVS.

Anapæstici, & duo Adonij.

Lugeat æther, magnusq; parens

Ætheris alti, tellusq; ferax,

1055 *Et vaga ponti mobilis vnda;*

Tuq; ante omnes; qui per terras,

Tractusq; maris fundis radios.

Noctemq; figas ore decoro,

Feruido Titan: obitus pariter

1060 *Tecum Alcides videt, & ortus,*

Noviq; tuas vtrasque domos.

Soluite tantis animum monstris,

Soluite superi: rectam in melius

1044 *Fessa qui somno opprimebantur,*
fellos dicebant. Maro:

— *quale sopor fessis in gramine.*

Idem:

— *placidum carpebant fessa soporem*
Corpora per terras.

1046 *Vt cæsa filuis ornus. Virg. 2. Acneid.*

Ac veluti summis antiquam in monti-
bus ornus

Cum ferro accisam, crebrisq; bipennibus
instant

Eruere agricola certatim: illa usq; mina-
tur,

Et tremefacta comam concusso vertice
nutat,

Vulnerib. donec paulatim euicta, super-
num

Congenuit, traxitq; iugis auulsa ruina.
Simili comparatione tribus locis Iliad.

J' .'. & π' .'. vltus fuit HOMERUS: ite Lucanus
li. 1. Pharsal. & Statius lib. 9. Thebaid.

Aut portus mari datura moles.

Sic Virgilius 9. Acneid.

— *collapsa ruunt immania membra.*

Dat tellus gemitum, & clypeum super in-
tonat ingens:

Qualis in Euboico Baiarû litore quondam
Saxea pila cadit; magnis quam molib. ante

Constructam iacunt ponto; sic illa ruina
Prona trahit. penitusq; vndis illius recubis.

Hunc Virgilij locum Silius lib. 4. fuit
imitatus, vt mihi quidem semper visum
fuit, fatis inuitâ Mineruâ:

Procumbit lata poriectus in arua ruina,
Et percussa gemit tellus ingentibus armis:

Haud aliter structo Tyrthena ad litora saxo
Pugnatura fretis subter cacisq; procellis

Pila immane sonâs impingitur ardua poto:
Immugis Nereus, diuisaq; carula pulsu

Illisum accipiunt irata sub aquora montē.

1052 Ne hanc vocem, cum prohibet,
sine diphthongo scribit Aldus in Or-

thogr. cum affirmat, diphthongû addit:
cui ne assentiar, faciût ea quæ Leonhar-

du Malaspina, in emendation. epistol.
Ciceronis ad Atticum, & postea Dion.

Lambinus in emendation. in Orat. Ci-
ceronis pro Fonteio, & in 2. Catilin.

scripserunt: quorum sententiam sequi

Flecti-

non dubito.

1053 *Parens ætheris hoc est, Iupiter, interpretes inquirunt. Sed quomodo Iupiter ætheris parens?*

nam Iupiter Saturni filius est. Saturnus Cæli, qui, teste Cicerone lib. 3. de natura deor., ipse Ætheris filius fuit. ego arbitror ætheris vocabulum pro cælo poni: vt apud Pacuuium, *Hoc quod memoro,*

vostri calum, Gray perhibent æthera. Orpheus enim, in hymnis, nihil aliud cælum esse credidit quàm

æthera. Non verò hic æther ponitur pro Ioue. Itaque huius ætheris seu cæli patrem intellige non

tam Iouem Saturni filium, & Ætheris, vt dixi, pronepotem; quàm illum Deum optimum & maxi-

imum, cæli & terræ creatorem; quem antiquorum multi esse sciebant quidem; sed quis ille foret, ig-

norantiæ tenebris occæcatis non assequerantur. Ideo Seneca noster, quem ignorabat, non nominat,

descripsisse contentus, ne in nomine erraret. eadē opinor causa est, cur Virgilius Georg. 2. æthera

potius quàm Iouem dixerit: *Tum pater omnipotens sæcundus imbribus æther*

Coniugit in gremium læta descendit, & omnes Magnus alit magno commissus corpore fetus.

ideo etiam antiqui cælum exprimeret volentes, hoc appellauerunt: vnde, *Lucessit hoc. iam cesso pultare*

optium; apud Comicum, in Heautont.

1064 *Tug; ð domitor Somne malorum.*
 ficov. l. quidam excusi habent; *laborum* :
 quam lectionem Cicero astruit,
 „ inquiens, li. 2. de diuinat. Perfugium
 „ videtur omnium laborum & soli-
 citudinum esse somnus. Homerus,
 Odysf. 20.

ἄνεμος ἢ ὑπνός ἐχρησθη ὁ γὰρ τ' ἐπέλεσεν
 ἅπαντας
 ἐδλωῖ ἢ δὲ χακῶν.

Quidius 2. *Metamorph.*

*Somme quies rerum, placidissime som-
 ne Deorum,*

*Pax animi; quem cura fugit, qui cor-
 pora duris*

*Fessa ministerijs mulces, reparasq; la-
 bori.*

Iccirco somnus vati ter maximo γλυ-
 κὺς; Theocrito, ὑδρμος; Apollinari
 γλυκίος μίλιος; Theognidi λυσίμοις;
 Pindaro, σὺγκαιπος γλυκὺς; Catullo, dul-
 cis; Virgilio, dulcis, iucundus & mol-
 lis; Furio annal. i. mitis; Papinio, di-
 uūm mitissimus; Ennio, li. 12. annal.
 mollissimus; Labeo, in aquis caldis,
 optimus; Varroni Atracino, placidus
 dicitur. Euripides:

ὑπνὸς γλυκυτάτων φερεμῶν χαεῖρ.
 Item: ἡσυχον ὑπνὸς χαεῖρ. & alibi: ὁ φι-
 λῆν ὑπνὸς θελήματων, ἐπικουρεν ἰσών.

Seneca, Agamemnone: *curatum Som-
 ne domitor.*

1067 *Genus Astræa.* summo consensu
 traditur Somnus Noctis & Erebi fi-
 lius esse. cur Seneca hoc loco Astræe
 genus nominauit? an quòd, qui iusti
 sunt, somno vt plurimum quieto fruā-
 tur; qui verò animum sceleribus in-
 quinauerunt, nunquā quiescere aut som-
 num capere queant? an verò, quia,
 cū iustitia viget, turò liceat omni-
 bus, absque latronum metu, somno
 indulgete?

1068 *Frater dura languide mortis.* Or-
 pheus, in hymnis, sic somnum affatur:
 καὶ θαλάτῃ μαλίστ' ἐπ' ἀγῆς, ψυχὰς δὲ
 σάβην.

αὐτοκασίγητες δ' ἔφους λήθης θαλάτῃτε.

Homerus Iliad. 5.

ἔθ' ὑπνοῦ ξύμβλητο καπνὸν θαλάτῃο.

Hesiodus, in Theogou.

ἢ δ' ὑπνοῦ καὶ χροῖ, κασιγνήτῳ θαλάτῃο.

D. Basiliius in *spei inuicias* orat.

μῆδ' ὑπνον μὲν ἐτάζει, ἀδελφὸν θαλά-
 τῃο.

Petrarcha sonet. 191.

*Il sonno è veramente qual huom dice,
 Parente di la morte*

Leontinus Gorgias morti vicinus sen-
 sum in somnum delabebatur; roganti-
 busque amicis quid ageret, respondit,
 teste Stobæo: ἴδ' ἢ μὲν ὑπνός ἀρχαῖο πα-
 ρεντατίδ' ὄν τ' ἀδελφῶν.

*Flectite mentem. tug; ð domitor
 Somne malorum, requies animi,
 Pars humana melior vitæ,
 Volucer, matris genus Astræe.*

*Frater dura languide mortis,
 Veris miscens falsa, futuri
 Certus, & idem pessimus auctor;*

*Pater ð rerum, portus vitæ,
 Lucis requies, noctisq; comes;
 Qui par regi, famuloq; venis;
 Placidus fessum lenisq; fones;
 Panidum lethi, genus humanum*

*Cogis longam discere mortem:
 Preme deuictum torpore graui,
 Sopor indomitos alliget artus;
 Nec torua prius pectora linguat,*

Quàm mens repetat pristina cursum.

*En fusus humi saeva feroci
 Corde volutat somnia: nondum est
 Tanti pestis superata mali:*

*Clauēq; graui lassum solitus
 Mandare caput; querit vacuā
 Pondera dextrā, motu iactans*

*Brachia vano. nec adhuc omnes
 Expulit æstus: sed, vt ingenti
 Vexata noto seruat longos*

*Vnda tumultus, & iam vento
 Cessante, tumet. pelle insanos
 Fluctus animi, redeat pietas*

*Virtusq; viro: et sit potius
 Mens vesano concita motu:
 Error cæcus, quā cæpit, eat.*

*Solus te iam prestare potest
 Furor insontem. proxima puris
 Sors est manibus nescire nefas.*

*Nunc Herculeis percussa sonent
 Pectora palmis, mundum solitos
 Ferre lacertos verbera pulsant*

*Victrix manu: gemitus vastos
 Audiat æther, audiat atri
 Regina poli; vastisq; ferox*

*Qui colla gerit vincita catenis,
 Imo latitans Cerberus antro.
 Resonet mæsto clamore chaos,*

1065

1070

1075

1080

1085

1090

1095

1100

1105

Latiq; patens arida profundi,

Et, qui melius tua tela tamen

1110 *Senferat, ether.*

Pectora tantis obsessa malis

Non sunt ictu ferienda leni:

Vno planctu tria regna sonent.

Et tu collo decus, ac telum

1115 *Suspensa diu, fortis arundo,*

Pharetraq; leues; date seu a fero

Verbera tergo: cedant humeros

Robora fortes, stipesq; potens

Daris oneret pectora nodis.

1120 *Plangent tantos arma dolores,*

Non vos patrie laudis comites,

Vli seuos vulnere reges:

Non Argiuâ membra palastrâ,

Flectere docti, fortes castu,

1125 *Fortesq; manu; iam tamen ausi*

Telum Scythici leue coryti

Missum certâ librare manu,

Tutosq; fuga figere ceruos,

Nondumq; fera terga inbat.e.

1130 *Ite ad Stygios umbra portus,*

Ite innocuas; quas in primo

Limine vite scelus oppressit,

Patriusq; furor: ite infaustum

Genus, o pueri noti, per iter

1135 *Triste laboris: ite, iratos*

Visite reges.

ACTVS QVINTVS.

HERCVLES. AMPHITRYO.

THESEVS.

HER. *Quis hic locus? que regio? que mundi pla-*
ga?

Vbi sum? sub ortu solis, an sub cardine

Glacialis vrse? nunquid Hesperij maris

1140 *Extrema tellus hunc dat Oceano modum?*

Quas trahimus auras? quod solum fesso subest?

Certè redimus. vnde prostratâ domo

Video cruenta corpora? an nondum exiit

Simu-

errant. est enim hoc oppidum Tusciae, cuius etiam Maro meminit 9. Aeneid.

1116 *Visite.* vnum cod. vidi, in quo continebarur, *visere*: sed erat ille codex ante centum dumtaxat annos non nimis emendatè scriptus. REGES Plutonem & Proserpinam.

40 *Modum.* finem, terminum. ita apud Horatium, modus agri non ita magnus, dicitur.

T iij

1076 *Cogis longam discere mortem.* quoniam illi es simillimus. huc spectat Orphei testimonium supra positum. Xenophon in orat. Cyri morientis ad filios: *αἰσάτε ὃ ἔπ' ἐξέτερον μὴ τῷ ἀνδραγῶν δαράτω εὐδὴν ἐστὶν ἔπιου.* Cicero, 1. Tusc. Mors somno similis. item; "Somnus est imago mortis. Sic Ouid. "

Stylos quid est somnus, gelida nisi mortis imago? Sic Silius:

Nox similes morti dederat placidissima somnos.

1096 *Solus te iam prestare potest Furor insonem.* qui nescit se peccare, in peccatum non consentit, & in maleficijs consensus potissimum ac voluntas spectatur. 1. Diuus Hadrianus, D. ad leg. Cornel. de sicar. l. 1. C. eodem tit. l. quod reip. D. de iniur. aded vt qui iniuriæ causa ianuam effregit; licet inde per alios res amotæ sint; furti non teneatur. 1. qui iniuriæ, in princip. D. de furt. propterea enim furiosus, quamdiu furore irgetur, nihil velle, sed dormire & quiescere censeatur. 1. si ei qui, §. furiosus. D. de iur. codicil. furor delicta eius excusat. 1. D. Marcus. D. de offic. præsid. l. pœna D. de leg. Pompeia. de patricid. l. infans, D. ad leg. Cornel. de sicar.

1106 *Cerberus.* ab Eurytheo dimissus, & à Plutone antiquæ custodiæ iterum præpositus.

1109 *Melius tua tela.* s. pulsus Stymphalidibus.

1110 *Æther.* cælum, vt supra.

1116 *Date seu a fero.* in duobus cod. scriptis legitur, *date sera fero*; quod ipsum quoque recipi potest.

1124 *Flectere docti.* sic in quibusdam memb. legitur: in alijs, *flectere forti fortes castu.* in nonnullis etiam; *flectere fortis castu* placet;

Non Argiuâ membra palastrâ

Flectere docti, fortes castu

Fortesq; manu.

Sic Horatius 3. carmin.

—— *ludere doctior*

Seu Græco iubeas trocho, &c.

1126 *Coryti.* o. v. l. *corichi* & quod apud Virgilium 10. Aeneid. legitur,

Corytiq; leues humeri,

hoc in vulgatis hb. Nonij Marcelli habetur, *Corisq;*, in m. l. verò eiusdem codicibus; *coricq;*. in Seruij quoque membranarum nō vno modo vox ista scribitur. quare, dum certis quid comperero, hic & apud Virgilium, Statium 9. Thebaid. & vbique scribam *corytus*. quia Græcè apud Homerum Odyss. φ'. scribitur *κορυτός*. Qui *corythus* malunt,

1145 *Feralis*. mortuorum. nam quæcumque ad mortuos vel manes spectabant, vocabatur *feralis*: quia veteribus mors, dicebatur *Fers*, ut notat Beroald. in Apuleium. unde *ferales* cyparissi. apud Ovidium: *feralia officia*, apud Apuleium lib. 1. de asino aureo: *epulum ferale* Plinio: *ligna feralia*, apud Minucium in Octauio: reliquæ *ferales*, apud Tacitum lib. 2. vna *feralis*, apud eundem lib. 3. *pestis feralis* l. 6. C. de malef. hoc est, mors. Vide Iac. Reuardum lib. 5. varior. c. 3. Beroald. in Apuleium, & Turneb. lib. 14. aduersar. cap. 22.

1159 *Nati*. Pindarus octo fuisse scribit: Izacius quatuor, Onitem, Therimachum, Democoontem, & Creõtidem: Apollodorus Therimachum, Creõtiadem, Lamium, & Deicontẽ: Eutipides & Philostratus tres: Higynus duos, Therimachum & Ophyten.

1163 *Actæa*. sic legitur in o. v. l. non *Actea*. *Actæa*, hoc est, *αεθραλαωδία*. ut Fulvius Vrsinus exponit illud poetæ; — *Actæo Aracyntho*. ducta voce ab *actis*, quæ litus significant Ciceroni, Aemilio Probo, Seruio, Prudentio, Aufonio Paullino, Theocrito *ιδυλ.* 23. vide Stephan. in *ακτῶν*, & Cuiacium lib. 8. obseru. cap. 1. Sic Virgilius *Aeneid.* 5.

At propè in sola secreta Troades actæa.

Sic Turpilius comicus, in Demetrio:

In actæa cooperta age in oreis ostreas.

actæa cooperta, litus fluctibus aut alga, aut alia quapiam se relictam interpretor. Possis etiam hoc loco, cum Marmita, legere *Atticæa*. Atticis est Attica regio; hinc *Atticæus*; quod mihi non placet, propter insolentem derivationem. Sanè Maro ab ea voce deduxit *Atticæus*, 4. Georg. Seneca etiam Hippolyt. actu 1. dixit *Attidum*. iccirco retinere *Actæa*, quod est explicandum ut supra explicui; vel, ut dicamus, *Actæa*. hoc est, Attica, quemadmodum Daniel accipit illud nostri poetæ Hipp. act. 3.

— *gentis Actææ decus.*

Ab *Acte* fit *Actæus*, & quæ regio postea ab *Arthide* Granai regis filia, dicta fuit *Attica*. ea prius *Acte* vocabatur, ita Pausân. in *Attic.* & Plinius lib. 4. cap. 7. vel ab *Acteorge*, iuxta Stephanũ de viribus, vel quia litoralis est maxima ex parte. Solet huereferri uersus Ouidii lib. 3. *Metamorph.*

Separat Ionios Actæis Phocis ab aruis.

Verum arbitratur Fr. Sanctius, uirerũ distissimus, in schol. in siluas Politiani, uersum illũ emendandum hoc modo:

Separat Ionios Oeteis Phocis ab aruis.

Sed profecto etiam Tyri episcopus qui ferè ante quadringentos annos uixit, lib. 4. belli sacri capite decimo citat, quemadmodum vulgo legitur: uerius tamen est fortassis Sanctii emendatio.

1176 *Tua Theseu fide*, id est; bona. Ouidius, in *Tristibus*:

Simulachra mens inferna; post reditus quoque

Oberrat oculos turba feralis meos; 1145

Pudet fateri, paucos: nescio quod mihi,

Nescio quod animus grande presagit malum.

Vbi est parens; vbi illa natorum grege

Animosa coniux? cur latus lenum uacat

Spolio leonis? quonam abiit tegmen meum? 1150

Idemq; somno mollis Herculeo torus?

Vbi tela? vbi arcus? arma quis uiuo mihi

Detrahere potuit? spolia quis tanta abstulit?

Ipsumq; quis non Herculis somnum horruit?

Libet meum videre victorem, libet: 1155

Exsurge uictor; quem nouum celo pater

Genuit relicto: cuius incestu stetit

Nox longior, quam nostra, quod cerno nefas?

Nati cruenta cade confecti iacent,

Percussa coniux. quis Lycus regnum obtinet? 1160

Quis tanta Thebis scelera moliri ausus est,

Hercule reuerso? quisquis I smei loca,

Actæa quisquis aruas; qui gemino mari

Pulsata Pelopis regna Dardani colis,

Succurre; saxæ cladis auctorem indica. 1165

Ruat ira in omnes. hostis est, quisquis mihi

Non monstrat hostem. uictor Alcide lates?

Procede: seu tu vincas currus truces

Thracis cruenti; seu tu Geryonis pecus,

Libyæe dominos; nulla pugnandi mora est. 1170

En nudus asto. vel meis armis licet

Pctas inermem. cur meos Theseus fugis

Paterq; uultus? ora cur condunt sua?

Differte stetus, quis meos dederit ucci

Omnes simul presare. quid genitor, files? 1175

At tu ede Theseu, sed tua Theseu fide.

Vterq; tacitus ora pudibunda obtegit,

Furtimq; lachrymas fundit. in tantis malis,

Quid est pudendum? nunquid Argiue potens 1180

Dominator orbis? nunquid infestum Lyci

Pereuntis agmen clade nos tanta obruit?

Per te meorum facinorum laudem precor

Genitor, tuiq; nominis semper mihi

Numen secundum; fare quis fudit domum?

Cui prædâ iacui? AM. tacita sic abeant mala. 1185

HE. *Vt inulius ego sim? AM. sæpe uindicta obfuit*

Quisquamne segnis tanta tolerauit mala?

AM. *Maiora quisquis timuit. HER. his etiam pater
Quidquam timeri maius aut grauius potest?*

1190 AM. *Cladis tuæ pars ista, quam nosti, quota est?
HER. Misereve genitor, supplices tendo manus.*

*Quid hoc? manus refugit. hic errat scelus.
Vnde hic cruor? quid illa puerili madens
Arundo letho, tincta Lernæa neco?*

1195 *Iam tela video nostra: non quero manum.*

*Quæ potuit arcum flectere? aut quæ dextra
Sinuare neruum vix recedentem mihi?
Ad vos reuertor: genitor hoc nostrum est scelus?
Tacere nostrum est. AM. luctus est istic tuus.*

1200 *Crimen nouerca: casus hic culpa caret.*

HER. *Nunc parte ab omni genitor iratus tona
Oblite nostri, vindica sera manu
Saltem nepotes: stelliger mundus sonet,
Flammæq; & hic & ille iaculetur polus.*

1205 *Rupes ligatum Caspiæ corpus trabant,
Atque ales anida, cur Promethei vacant
Scopuli? paretur vertice immenso feras
Volucresq; pascens Caucaasi abruptum latus,
Nudumq; siluis, illa, quæ pontum Scythen*

1210 *Symplegas arctat, hinc & hinc victas manus
Distendat alto: cumq; reuocata vice
In se coibunt, saxaq; in celum expriment,
Actis utrinque rupibus, medium mare,
Ego inquieta montium iaceam mora.*

1215 *Quin structum acervans nemore congesto aggerẽ,
Cruore corpus impio sparsum cremem;
Sic agendum est, inferis reddam Herculem.*

AM. *Nondum tumultu pectus attonitum caret,
Mutauit iras: quodq; habet proprium furor,*

1220 *In se ipse scuit. HER. dira furiarum loca,
Et inferorum carcer, & fonti plaga
Decreta turbæ, & si quod exilium latet
Vltierius Erebo. Cerbero ignotum, & mihi;
Huc me abde tellus: Tartari ad sinem vltimum*

1225 *Mansurus ibo. pectus ô nimium ferum!
Quis vos per omnem liberi sparsos domum
Deflere dignè poterit? hic durus malis*

Lachry-

& quia culpa caret, ideo de hoc casu non tenetis. 26. §. nō omnia, D. mandati. l. 24. §. hæc stipulatio D. de dāno infecto. Fortuiti enim casus nullo humano cōsilio possunt p̄uideri l. 2. §. Si eo, D. de admin. rerum ad ciuit. pertinen. Meritō autem distinxit casum à culpa seu peccato: inter quæ quid interfit, docet Aristot. lib. 5. eth. ad Nicom. c. 8.

O mihi Theseu pectora iuncta fide:
contrā sumitur in Hippolyto, pro ma-
la:

Præstatq; nupta quæ solet Theseu fidẽ.
virtūque rectè. nam fidus amicis, vxor-
tibus infidus fuit.

1184 *Secundum. à Ioue.*

1185 *Tacita sic abeat mala. Euripides:
in Hercule μαροῦσις, dixit:*

ποσὲν ἴδι τῶν κακῶν τὰ δ' ἀλλ' ἔα.

1199 *Tacere, nostrum est. dici vulgò
solet, qui tacet, eum consentire. ideo
Sophocles in Trachinijs.*

τί σὶγ' ἀρίππιδος; ἢ καὶ ἰδὲ δὲ ἔρεκα.

ἔωυτορῆς σὴν ἄ τῶ κατῆρορῆς

Euripides, Oreste:

φρεσὶ πνεσῶν ἀρκέου δ' ἐγὼ λέγων.

apud eundẽ Theseus Hippolytum hoc
modo coarguit:

οὐκ ἀφῆρες μαίρτυρος φάβοις; σαφῶς
πῶς ἔροισι λέγων σὲ αὐτῶν κακῶν.

Sic intelligẽdum illud Marij apud Sal-
lustium de bello Iugurthino: Cũm “
omnib' locis me volq; maledictis la-
cerent, non placuit reticere, ne quis
modestiam in conscientiam duceret.”
D. Gregorius magnus hom. 18. Vnum “
negauit, aliud tacendo consensit. In “
Catilin. ait Cicero: Quid expectas “
loquentium auctoritatẽ, quorũ vo-
luntatem tacitorum perspicias? Quæ “
omnia, quia in causis p̄iudicium affe-
rentibus dicuntur, iuris nostri disposi-
tioni conueniunt. eo namque cautũ est
vt nonnunquam qui contrariæ volun-
tatis testationem, cũ possit, continuo
non interposuit, tacendo consentire
videatur. I. si filius familias, D. de sena-
tus cons. Macedonian. dixit nonnunquã,
quia licet multi semper id & promil-
cũ in omni contractu patent obtine-
re: assentior tamen tradentibus hoc in
mutuo tantum eo casu procedere, quia
contractus ille ex patris tantum scien-
tiã etiam si expressẽ non consenserit,
defenditur; iuxta I. C. traditionem in l.
si tamen, D. de S. C. Macedon. quo loco
disertè traditur solam patris scientiam
sufficere. in aliis contractibus non idem
iuris est. in iuris enim consensu obligatio-
nes fiunt, l. consensu, D. de action. &
oblig. qui verò tacet, non vtique con-
sentit dicta l. qui tacet. Bar. in l. quæ do-
tis, D. solu. matrimon. Decius. Cagno-
lus, & alij ad d. l. qui tacet: cuius regu-
lę potissimas exceptiones enumerat
Siluest. Aldobrandinus §. sed & sipater,
inst. quib. modis ius pat. potest solu.

1200 *Casus hic culpa caret.*

1236 *Errori*, merito errorem à sceleris distinguit. aliud est enim culpa, aliud erratum. Cicero pro Ligario, statim in principio, Cùm à te non solum liberationem, culpæ, sed errati veniam impetrasset. Seneca in Herc. Oetæo :

Haut est nocens, quæ unquam non sponte est nocens.

Thucydides lib. 3. ἀντες μὲν δ' ἔτι βλαψαί, εἰδότες δ' ἐπιθεόμενοι. ἔσθ' ἡμῶν δ' ἐπὶ τῶν ἀνομοίων. Vide quæ dixi supra nu. 1096. Sed qui errat, non est sponte nocens. errantis enim nulla voluntas est. l. 20. D. de aqu. & aqu. plu. arc. neque cōfentiunt qui errant. l. 15. D. de iurisdic. omn. iud. l. 2. D. de iud. ideo erranti ignoscendum est. Quò spectat illud Ouidij :

quod enim scelus error habebat?

1238 *Nunc Hercule opus est.* cā opus est animi cōstantiā & fortitudine, quā hæc tenus usus fuisti. Sic Euripidis Amphitryo, in μαινομένῳ Hercule:

ἀγαπῶν δ' κλαυδὸς Ἡρακλῆς, πῦ κείρος ἄν;

nofter infra: *Herculem irasci veta.*

hoc est, te ipsum vince, & iram tuam compeſce: quæ victoria est longè pulcherrima. P. Syrus:

Iracundiam qui vincit, hostem vincit maximum.

Idem: *Bis vincit, qui se vincit.*

1240 *Impio aspectu fugem.* similiter in Agamemn. actu 3.

Fugio Thyestes inferos, superos fugo.

1242 *Reddi. reddo,* est in membranis.

1245 *Generis sacra,* gentilitia sacra intelligit: quorum mentio apud Liuium lib. 5. quæ gentilibus erant communia. Gentiles verò dicuntur, qui ex eodem genere orti sunt, vt Sex. Pompeius scribit: & qui simili nomine appellantur, vt ait Cincius, gentiles mihi sunt: Quo sensu, secundum quosdam Cicero Seruium Tullium regem gentilem suum appellauit, cùm interim ab eo genus non traheret. vide Paul. Manutium ad 1. epist. fam. l. Ciceron.

1246 *Vtrumque.* patris & aitoris.

1253 *Monstra.* quidam manuſc. continēt, *Aut terram.*

1257 *Cur animam.* Euripides:

τί σθ' ἔτι πειδοῦμαι θυξῆς ἐμῆς;

1261 *Morte sanandū est scelus.* tradit Phalaris (si ipse auctor) in epist. ad Alcibionū, æminem animi morbo, qualis est insania, aliter quàm morte mederi posse.

1262 TH. *Perimes parentem?* HER. *facere ne possim, occidam, Genitorem coram.* TH. *cernere hunc docui nefas.* AM. *Memoranda potius.* ita hæc leguntur in Lipsicâ editione, sanè ineptissimè. nos aliter cum quibusdam m. f. & (nisi fallor) optimè, legimus hoc modo:

Lachrymare vultus nescit. huc ensem date,

Date huc sagittas, stipitem huc vastum date.

Tibi tela frangam nostra, tibi nostros puer 1230

Rumpemus arcus, ac tuis stipes grauis

Ardebit umbris, ipsa Lerna's frequens

Pharetra telis in tuos ibit rogos.

Dent arma pænas. vos quoque infaustas meis

Cremabo telis, o nouercales manus. 1235

TH. *Quis nomen unquam sceleris errori dedit?*

HER. *Sæpe error ingens sceleris obinuit locum.*

TH. *Nunc Hercule opus est, perfer hanc molē mali.*

HER. *Non sic furori cessit extinctus pudor.*

Populos vt omnes impio aspectu fugem. 1240

Arma, arma, Theſeu, flagito properè mihi

Subtracta reddi. sana si mens est mihi,

Referte manibus tela: si remanet furor,

Pater recede. mortis inueniam viam.

AM. *Per sacra generis sacra, per ius nominis* 1245

Virumque nostri; siue me altorem vocas,

Sent tu parentem; perq; venerandos piis:

Canos; senectæ parce deserta precor,

Annisq; fessis. unicum lapsæ domus

Firmamen, vnum lumen afflictio malis: 1250

Temet reserua. nullus ex te contigit

Fructus laborum. semper aut dubium mare,

Aut monstra timui. quisquis in toto furit

Rex seuus orbe, manibus aut aris nocens,

A me timetur. semper absentis pater 1255

Fructum tui, tactumq; & aspectum peto.

HER. *Cur animā in ista luce detineam amplius,*

Morerq; nihil est. cuncta iam amisi bonas,

Mentem, arma, famam, coniugem, natos, manus,

Etiam furorem. nemo polluto queat 1260

Animo mederi: morte sanandū est scelus.

TH. *Perimes parentem? HE. facere ne possim, occidā.*

TH. *Genitore corā? HE. cernere hunc docui nefas.*

AM. *Memoranda potius omnibus facta intuens,*

Vnius à te criminis veniam pete. 1265

HER. *Veniam dabit sibi ipse, qui nulli dedit?*

Laudanda feci iussus. hoc vnum, meum est.

Succurre genitor, siæ te pietas mouet,

Seu triste fatum, siue violatæ decus

Virtutis; effer arma, vincatur meâ 1270

Fortuna dextrâ. TII. sunt quidem patri preces

Satis.

*Satis efficaes, sed tamen nostro quoque
Mouere stertu. surge, & aduersa impetu
Perfringe solito: nunc tuum nulli imparem*

1275 *Animam malo resume: nunc magna tibi
Virtute agendum est: Herculem irasci veta.*

HER. *Si viuo, feci scelera: si morior, tuli.*

*Purgare terras propero: iam dudum mihi
Monstrum impium, seuumq;, & immite, ac ferum*

1280 *Oberrat: agedum dextra, conare aggredi
Ingens opus, labore bisseuo amplius.*

*Ignave cessus? fortis in pueros modo,
Pavidamq;, matrem? arma nisi dentur mihi:
Aut omne Pindi Thracis excindam nemus,*

1285 *Bacchiq; lacos, & Citheronis inga
Mecum cremabo; tota, cum domibus suis
Dominiq; recta; cum deis, templa omnibus*

*Thebana, supra corpus excipiam meum,
Atque vrbe versa condar: &, si fortibus*

1290 *Leue pondus humeris moenia immissa incident,
Septemq; opertus non satis portis premar:*

*Onus omne media parte qua mundus sedet,
Dirimitq; superos, in meum vertam caput.*

Redde arma. AM. vox est digna genitore Herculis.

1295 *Hoc en peremtus spi. ubi cecidit puer:*

Hoc Iuno telum in manibus emisit tuis:

*Hoc nunc ego utar. THE. ecce quam miserum metu
Cor palpitat, corpusq; sollicitum ferit.*

Aptata arundo est: ecce iam facies scelus

1300 *Volens scienq;: pande, quid fieri iubes?*

HER. *Nihil rogamus, nos ter in tuto est dolor.*

AM. *Natum potes seruare tu solus mihi*

Thesem, ipse necdum maximum euasi metum.

Miserum haud potes me facere, felicem potes.

1305 *Sic statue, quicquid statuis, ut causam tuam,*

Famamq; in arcto stare & ancipiti scias.

Aut viuis, aut occidis. hanc animam leuem,

Fessamq;, senio, nec minus quassam malis

In ore primo teneo. tam tarde patri

1310 *Vitam dat al: quis? non feram ulterius moram,*

Lethale ferrum pectori impressum induam,

Hic hic iacebit Herculis sanus scelus.

HER. *Iam parce genitor, parce; ani renoca manu:*

Succumbe virtus, perfer imperium patris.

1315 *Eat ad labores hic quoque Herculeos labor.*

1277 *Si viuo, feci.* quia viuendo videbor ea, qua furore cogente feci, scelera rata habere & confirmare.

Si morior, tuli. tunc apparebit me in scelera illa non consensisse, propter qua à me ipso penas exegerim.

Tuli. hoc est, à furore illata pertuli.

1290 *Incident.* quidam v. l. habent, *excident.* fortè elegantius.

1296 *Hoc Iuno telum manibus emisit tuis.* homicidæ solebant excusationis loco adferre telum non à se emissum, sed vel effugisse manus, vel ab alio emissum fuisse. posterioris exemplum hic apud Senecam, prioris habes apud Euripidem, in Oreste:

παρ' ἑδωτ' ἐξ' ἐμῶν
ἄρ' ἔμ' ἄδ', ὅτε χίρα: ἑμὰς λιπῶν βέλος.

1307 *Aut occidis.* si non viuis, me occidis, causam mortis præbendo.

1309 *In ore primo teneo.* ita apud Laërtium & Gellium. Plato; de Agathone.

τὴν ψυχὴν ἀγάθουα φιλοῦν ἐπὶ χίλιαι
ἔρχοι.

ἴδ' ἵ δ' ἵ τὰ μὲν ὡς ἐξέβουρα.

Lucilius Satyr. 20. vt ego apud Nonium lego, in Priores;

Eduxiq; ollis animam in primoribus labris.

& sequenti fragmento reponendum; *animam in labris primoribus vix pertuli.* Seneca epist. 30. Senilis anima in primis labris esset. & incertus poëta apud Gellium & Macrob.

Animam tunc agra & sanctia

Cucurrit ad labias mihi

Oruq; rictu peruiuium

Et labra pueri mollia,

Rimata itineri transiit

Vbi transfret nissitur.

1318 *Hanc manum. Herculis.*

*Vinamus. artus aliena afflictos solo
Thesen parentis. dextra contactus pios
Scelerata refugit. AM. hanc manum amplector
libens;*

*Hac nixus ibo; pectori hanc ego admouens
Pellā dolores. HER. quem locū profugus petā? 1320
Vbi me recondam? quāve tellure obruam?*

*Quis Tanais, aut quis Nilus, aut quis Persicā
Violentus undā Tigris, aut Rhenus ferox,
Tagusve Iberā turbidus gaza fluens,*

Abluere dextram poterit? Arctoum licet 1325

*Maxotis in me gelida transfundat mare;
Et tota Tethys per meas currat manus;*

*Harebit altum facinus. in quas impius
Terras recedes? ortum, an occasum petes?*

Vbique notus, perdidit exilio locum. 1330

Me refugit orbis, astra transuersos agunt

Obliqua cursus, ipse Titan Cerberum

Meliore vultu vidit. ô fidum caput

Thesē; latebram quere longinquam, abditam.

Quicumque semper sceleris alieni arbiter 1335

Amas nocentes, gratiam meritis refer,

Vicemq; nostris. redde me infernis precor

Vmbri reductum, meq; subiectum tuis

Restitue vinclis. ille me abscondet locus,

Sed & ille nouit. THE. nostra te tellus manet: 1340

Illic solutam cede Gradinus manum

Restituit armis. illa te, Alcide, vocat,

Facere innocentes terra que superos solet.

1327 *Tota Tethys. Catullus, in Gellium:
Suscipit, ô Gelli, quantum non vltima
Tethys,*

Non genitor Nympharum abluat Oceanus.

1336 *Amas nocentes. hoc dicit, quia The-
seus amauerat Pirithoum, atque eum iuue-
rat in rapienda Proserpina; nunc se libe-
ros necantem, & summum furentem fu-
rorem non deseruerat.*

1339 *Restitue vinclis. redde me catenis
quibus te apud inferos vinctum exemi.*

1342 *Illate, &c. Euripides in Herc. fur.*

*Θήβαι, μὴ οὐδ' ἐκλαπτε, τὸ νόμου χάρι.
ἐπεὶ δ' ἄμ' ἡμῖν πρὸς πόλισμα Παλλόδιε.
ὅτι χίερα σὲ ἀγίστοι μάσματος, &c.*

1343 *Qua superos. Mars enim in Arcopa-
go, de Halirrothij Neptuni F. caede cau-
sam dixit, & absolutus fuit omnium deo-
rum sententijs. quia vim vi repulisset.
quod utique gentium iure permittitur. l.
i. §. vim vi, D. de vi & vi arma. l. sed &
partus. §. quæri poterit, D. quod met. cau.
&c. l. vt vim, D. de iust. & iur. l. scienti-
am, §. qui eum, D. ad leg. Aquil. l. 3. D.
vnde vi, & de vi arma.*

L. ANN. SENECAE IN HERCVLEM

OE T Æ V M.

ADVERSARIA.

Hercules OEtæus.

TRAGOEDIA VI.

PERSONÆ.

- Hercules. Chorus mulierum.
- Iole. Nutrix.
- Hyllus. Alcmena.
- Philoctetes. Deianira.

ACTVS PRIMVS.

HERCVLES.

ATOR diorum; cuius excussum manu
 Vtręq; Phæbi sentiunt fulmen domus;

Secare regna: protuli pacem tibi,
 Quacunque Nereus porrigi terras vetat.

5 Non est tonandum. perfidi reges iacent,
 Sæui tyranni: fregimus, quicquid fuit
 Tibi fulminandum. sed mihi celum parens
 Adhuc negatur. parui ceriè, Ioue
 V bique dignus: teq; testata est meum

10 Patrem non erca. quid tamen nec tuis moras?
 Nunquid timemur: nunquid impostum sibi
 Non poterit Atlas ferre cum celo Herculem?
 Quid astra genitor, quid negas? mors me tibi
 Ceriè remisit. omne concessit malum,

15 Quod terra genuit, pontus, aër, inferi.
 Nullus per vrbes errat Arcadias leo,
 Stymphalis ièta est, Menali nulla est fera.
 Sparsit peremptus aureum serpens nemus,
 Et Hydra vires posuit, & notos Hebro

20 Cruore pingues hospitum fudi greges;
 Hostisq; traxi spolia Thermodontie.
 Vidi regentem fata, nec tantum redi,
 Sed trepidus atrum Cerberum vidit dies,
 Et ille solem. nullus Antæus Libys

25 Animam resumit. cecidit ante aras suas
 Busiris. vnâ est Geryon sparsus manu,
 Taurusq; populis horridus centum pauor.

Quod-

Hercules OEtæus. licet noster hac tra-
 gœdia eam Sophoclis, quæ τρᾶχίνας in-
 scribitur, imitatus fuerit: inscriptionem
 tamen ab Eupipide maluit accipere. quia
 illa Sophoclea reprehensione non vacat,
 si Scaligero patri lib. 3. de arte poët. cap.
 97. credimus. Porro ex hac Senecæ tra-
 gœdia Marriranus Coriolanus multa in
 tragœdiam suam, Christum transtulit.

2. Vtraque Phæbi sentiunt fulmen domus,
 id est, oriens & occidentens. Sic Ouid. I.
 Metamorph.

Listora voce replet sub utroque iacentia
 Phæbo.

& in epistolis:
 Implesti meritis solis utramque domum.

16 Leo. hic fuit primus labor Herculis,
 Hilasius:

Oppressit Nemea primùm virtuse leonem.

17 Stymphalis. quintus labor. Euphor-
 bus:

Deiicit horrifono quinto Stymphalidas
 arcu.

Manali. Eustenius:

Tertius, eneëtus suis est Erymanthius is-
 gens.

18 Serpens. custos Hesperidum. Vitalis:
 Postremo Hesperidum victor tulit aurea
 mala.

Fuit ergo hic labor duodecimus.

19 Hydra. Secundus labor. Maximian.
 Exstincta est anguis quæ pullulat hydra se-
 cundo.

20 Fudi. quotquot vidi antiq. cod. non
 fudi, habent, sed fregi.

Greges. Diomedis equos. Vossianus:
 Tum Diomedis equos nono, cum rege, per-
 emis.

21 Hostisque traxi spolia Thermodontie.
 Hippolytes Amazonû reginæ. Pompeian.
 Abstulit Hippolyta sexto sua cingula victæ.

23 Cerberum. Almenus:
 Vndecimo extractus vidit noua Cerberus
 astra.

Atrum Cerberum. sic alibi dixit:
 Atrum per vrbes traxit Argolicas canem.

24 Antæus. cur Antæus iste terræ filius
 sit dictus, à Procopio, lib. 4. de bello
 Vandalico, traditum memini: scilicet,
 quia Tingitani, quorum Rex Antæus,
 se veros Africæ indigenas gloriaban-
 tur.

26 Geryon. Palladius:
 Geryonem decimo triplis cum corpore vicit.

27 Taurusq; Iulianus:
 Octauo domuit magno luctamine taurum.

Populus horridus centum passor. iratus Neptunus taurum Cretensibus impulerat: quia Minos, eius beneficio latè mari imperans, nihilo quàm ceteris diis maiorem sibi honorem habuisset. eum taurum ab Hercule in Creta occisum Claudianus restatur: alij in Peloponneso necatum volunt. fortè quia, vt constat, è Creta in Peloponnesum traiecit Pausanias, in Atticis: καὶ ἔπειτα οἱ κρήτες πρὸς πειραγὸν ἐς γῆν πέμφει σφίσι Περσεφόνα φασί, ἐπὶ θαλάσσης ἄρχων μίσις τῆς Ἑλλάδος, ἔδιδε Περσεφόνα θυγατρὸς Ἰλλου θεοῦ μύλλου ἐκ πρῆ. καὶ μάλιστα ἀπὸ τῶν πρὸς πειραγὸν φασί ἐς Πιλοπόνησον ἐκ Κρήτης, καὶ Ἡρακλῆ τῶν δ' ἄλλων καὶ λυβῶν ἴσα καὶ πρὸς πειραγὸν πρὸς ἀλλοι. nō est igitur facillè iudicare de Creta an Peloponneso loquatur Seneca: cùm vtraque centum vrbes habuerit.

46 *Terra defecit gradum. hæc omnium omnino librorum lectio est: quidam tamen.*

ἔτε ἡμισυ ὄτε χαλεπὸν ἰπιδὸς ἀπὸ ἐκ coniectura repositum: terra deseruit gradum. quia dehiscens tellus viam Herculi ad inferos, & ab inferis rursus ad superos præbuit. Sed huic emendationi non prius assentiendum, quàm libri alicuius scripti auctoritate, aut firmiter rationum momentis astruatur. fortè legendum; terra defecit gradum. Sic deficere facultatibus, conditione, & similia apud probos scriptores inuenias: & eadem erit sententia, quæ futura esset, si, deseruit gradum, legeremus.

51 *Prosequor? persequor, est in nonnullis autographis.*

56 *Quanta nunc fregi mala. hoc mihi est suspectum: an scripsit Seneca? quanta cōfregi mala.*

69 *Annus fugata tradit Astryæ leo. fugatæ ab hominum impietate & iniusticia, vt aliàs dixi. Obieruabis quàm peritè hæc signa à poeta suo quæque ordine collocentur. ante virginem leo, ante leonem cancer. de quibus & ceteris Zodiaci signis Q. Cicero ita scripsit:*

Flumina verna ciant obscuro lumine pisces: Curriculumq; aries aquat noctisq; diuq; Cornua quem comunt, florum præuncia tauri:

Aridaq; astatis gemini primordia prædant: Longaq; in minuit præclarus lumina cancer: Languisicq; leo præstat ferus ore calores: Pust medicum quatiens vitgo fugat orta vaporem:

Auctumni reserat portas, æquatq; diurna Tempora nocturnis, dispenso fidere, libra: Et factos ramos denudat flamma nepai: Pigra sagittipotens iaculatur frigora terris: Bruma gelu glacians iubar spirat capricorni: Quam sequitur nebulas rorans liquor altus aquarum;

Tanta super circaq; vigent ubi flumina. &c. 80 Siculus. loci istius hæc esse debet cen-

Quodcunque tellus genuit infestum, occidit, Meaq; fufum est dexterâ. iratus deis Non licuit esse. si negat mundus feras, Animum nouerca: redde nunc gnato patrem, Velastra forti. nec peto, vt monstres iter: Permite tantum, genitor. inueniam viam.

Vel sitimes, ne terra concipiat feras:

Properet malū quodcunq;, dum terra Herculem 35

Habet, videtq; nam quis inuideat mala?

Aut quis per vrbes rursus Argolicas erit

Iunonis odio dignus? in tutum meas

Laudes recepi. nulla me tellus fileat.

Me sensit Vrsa frigidum Scythica genus, 40

Indusq; Phæbo subditus, Cancro Libys.

Te clare Titanæstor, occurri tibi

Quacunque fulges: nec meos lux prosequi

Potuit triumphos: solis excessi vices,

Infrag; nostras substitit metas dies. 45

Natura cessit. terra defecit gradum.

Laxata per me nox, & extremum chaos

In me cuncurrit: inde ad hunc orbem redij,

Vnde retro nemo. tulimus Oceani minas:

Nec vlla valuit quaterere tempestas ratem, 50

Quacunq; presi. pars quota est, quam prosequor?

Iam vacuus ether non potest odio tue

Sufficere nupte: quasq; deincam feras

Tellus timet concipere, nec monstra inuenit.

Fera negantur: Hercules monstri loco 55

Iam cæpit esse. quanta nunc fregi mala,

Quot scelera nudus? quicquid immanc obstitit,

Sole manus strauere: nec inuenis feras

Timui, nec infans: quicquid est iussum, leue est.

Nec vlla nobis segnis illuxit dies. 60

O quanta fudi monstra, quæ nullus mihi

Rex imperauit! institit virtus mihi,

Iunone peior. sed quid impaurdum genus

Fecisse prodest? non habent pacem dei.

Purgata tellus omnis, in celo videt 65

Quodcunque timuit. transtulit Iuno feras.

Ambit peremptus Cancer ardentem plagam,

Libyæq; sidus fertur, & messes alit.

Annus fugat e tradit Astryæ Leo:

At ille iactans feruidam celo iubar 70

Austrum madentem siccatur, & nimbos trahit.

- Inuasi omnis ecce iam caelum fera,
Meq; antecessit. victor à terris meos
Specto labores. astra portentis prius*
- 75 *Ferisq; Iuno tribuit: ut caelum mihi
Faciatur timendum. sparsit mundum licet;
Caelumq; terris peius ac peius Styge
Irata faciat; dabitur Alcide locus.
Si post feras, post bella, post Stygium canem*
- 80 *Nondum astra merui; Siculus Hesperium latus
Tangat Pelorus, vna iam tellus erit;
Illinc fugabo maria: si iungi iubet;
Committat undas Isthmos, & iuncto salo
Non à ferantur Atticae puppes viâ:*
- 85 *Muetur orbis: vallibus currat nouis
Ister, nouasq; Tanais accipiat vias.
Da da tenedos Iuppiter saltem deos.
Illâ licebit fulmen à parte auferas,
Ego quam tuebor. siue glaciale polum,*
- 90 *Seu me tueri feruidam partem iubet;
Hac esse superos parte securos pata.
Cirrhaea Pean templa, & etheriam domum
Serpente caeso meruit: at quoties iacet
Python in Hydra? Bacchus & Perseus deis*
- 95 *Iam se intulere: sed quota est mundi plaga
Oriens subactus? aut quota est Gorgon fera?
Quis astra gnatus laudibus meruit suis
Ex te, & nouerca? quem tuli, mundum peto.
Sed tu comes laboris Herculei Lychn*
- 100 *Prafer triumphos, Euryti victos lares,
Stratumq; regnum. vos pecus rapite ocyus;
Quâ templa tollens ara Cenei Iouis
Austro timendum spectat Euboicum mare.*

CHORVS. IOLE.

Choriambici & Anapæstici.

- Par ille est superis, cui pariter dies*
- 105 *Et fortuna fuit: mortis habet vices,
Lente cum trahitur vita gementibus,
Quisquis sub pedibus fata rapacia,
Et pappem posuit luminis vitimi,
Non captiua dabit brachia vinculis,*
- 110 *Nec pompæ veniet nobile ferculum:
Nunquam est ille miser, cui facile est mori.
Illum si medio decipiat ratis*

rentia. Si post tot exanclatos labores nõ-
dum merui vt in caelum transferat, ma-
ius opus aggrediat. Siciliam Italię, fuga-
to quod interiacet freto, coniungam:
quemadmodum olim coniuncta fuit,
cũ vna continens erat. ita tamen si hoc
tibi, genitor, videbitur. Si verò non ter-
ras coniungi sed maria confundi & com-
misceri iubet, Isthmon Corinthium per-
fodiam. quate versus hos sic olim recen-
sebam:

*Si post feras, post bella, post Stygium canem
Nondum astra merui. Siculus Hesperium
latus*

*Tangat Pelorus; vt vnâ cum tellus eras;
Illinc fugabo maria. Si iungi iubet;
Committat undas, &c.*

Dixit, vt vna cum tellus eras. Sallust. in hi-
stor. citante Isidoro lib. 14. etymolog.
cap. 7. Italię olim, inquit, Siciliã con-
iunctam fuisse; & cum esset vna tellus, &
medium spaciũ aut per humilitatem ab-
ruptũ est aquis, aut per angustiam scis-
sum, & inde Rhegium nominatum, quia
Græcè abruptum hoc nomine nuncu-
patur. idem Strabo lib. 4. & magnus
Cassiodorus lib. 12. variat. Virgil. Aen. 3.
Lucan. lib. 1. docuerunt. Seneca videtur
à Sallustio hoc sumxisse. Dixit; si iungi.
non quidem Siciliam cum Italia; sed ma-
ria, quæ dixerat sese fugaturum. dixerat
autem se fugaturum mare quod inter Si-
ciliam & Italiam iacet: nunc verò se di-
cit Aegeum & Ionium, perfosso Isthmo,
qui illa dispefcit, confulurum.

102 *Canas Iouis.* Sophocles in Trachi-
niis:

*ἀτὰρ πρὸς Ἐβούλι ἐν δ' ὀλίγηται
βουλις, τελευτῆ ἕχαρτα Κνωπίω Διδί.*

Aeschylus ἐν τῷ Προίπιῳ γλαυκῶ,
*Εὐβοίῃ δὲ χαμπύτῳ ἀμφὶ Κνωπίου Διδί ἀτῶ
χετ' αὐτὸ τὸ μὲν ὀλίγου Διδίχα.*

Igitur scribe; *Cenai Iouis.* cum Strabone
& Ptolomeo. nam Stephanus hic men-
dosus videtur.

103 *Astro.* Arturo, qui Euboico mari do-
minatur; de quo Virgilius Aeneid. 2.

— *scit triste Minerua*

Sidus & Euboica cautes, vltorg; Caphareus.

110 *Nobile ferculum.* non ducerur in triũ-
pho. ferculum, inquit Placiades, est mis-
sus carniũ. Sed hoc loco ponitur pro
instrumento, quo spolia suspendebantur,
vt Liuius vsurpauit lib. 1. his verbis: In-
de exercitu victore reducto, ipse cum
factis vir magnificus, tum factorum
ostentatur haut minor, spolia, ducis ho-
stiũ cęsi suspensa, & fabricato ad id apte
ferculo gerēs in Capitolũ, &c. Nec enim
audiendus est Nicol. Petrotus, in verbo
Feretius Iuppiter, qui apud Liuium non
ferculo, sed feretro legendum existimat; &
errat Oliucius Arziganenſis, in cõmen-

tarijs in Valerium Maximum, in hanc sententiam inclinans. Afconius Pedianus, Ferulus, inquit, signa ante triumphan- tem vehi per pompam solebant.

114. *Mare diuidunt. venti victores, Eurus & Africus.*

129. *Gelidus Dolops.* Nam Dolopes ad Pindum in extrema Phthia habitant.

134. *Ieiuna soli iugera Thessali.* vnus m. f. liber habet: *ieiuna Pholis*, &c. vt de Pholoë monte locutus fuerit.

142. *Qua cautes Scythia.*

— *duris genuit te Caucasus horrens*
Cautibus — ait Virgilius.

Idem:

— *duris in cautibus illum*

Ismarus aut Rhodope aut extremi Garamantes:

Quis genuit lapis? Aeschylus, in Prometheus victo:

ανδρὸς ποῦ καὶ πέτρης ἕρτα σφῆσις.

Idem loquedi genus Homer. vsurpat Il. v.

144. *Tesera Cassia. tigris. Virgilius:*

— *Hyreanaq; admovent vbera tigris*

Quid 7. Metamorph.

— *tum me de tigride natam.*

145. *Virgata. maculis dispersa. sic alibi:*

Virgatas India tigris

151. *Sensit. m. f. sensit. rectè. vt sequentibus conueniat.*

156. *Poterunt. lege ex v. l. poterant.*

167. *Tumidus Gyges.* in omnibus apographis legitur *Gygas*. vnde possit videri legèdum *Gyas*, sicut apud Horatium Muræti & Lambinus reposuerunt ex Apollodori bibliotheca. retineo tamen *Gyges*, quam vocem Hesiodus, Apollonij Scholiastes, Higynus Capitolinus, & Priscianus agnoscunt. Ouidius quoque cecini:

Centimanum Gygen, semibouemq; virum.

Idem 2. Amorum:

Ausus eram memini caelestia dicere bella,
Centimanumq; Gygen, & saui oris erat.

Fastor. lib. 5.

*Quid grauius victore Gyge captiua tul-
lissim?*

vnde apparet inane esse quod Dion. Lambino ad od. 17. lib. 2. ca. m. Horatij serupulum iniecit. patet namque idem quod in alijs nominibus proprijs vsuuenire solet, in hoc nomine quoque verisimiliter contingere; vt *Gyges* priorem syllabam in modò corripat, in modò producat. Quare non video cur in Horatij odis tantopere *Gyas* pro *Gyges* iuuet reponere. potuit facilius vnus Apollodori liber vitari; quam omnia Hesiodi, Apollonij Scholiastæ, Ouidij, Higyni Capitolini, & Prisciani exemplaria. Præterea carminis conditio non minus vnam quam alterum recipit. Quinetiam nec ipsi dissimulant in multis autographis *Gyges* contineri. Sane quod nonnulla exemplaria *Gygas*

Ponto, cum borcan expulit africanus,
Aut eurus zephyrum, cum mare diuidunt,
Non puppis lacerae fragmina colligit,
Vt litus medio speret in equore.

115

Vitam qui poterit reddere protinus,
Solus naufragium non poterit pati.

Nos turpis macies, & lachryma tenent,
Et cinis patrio puluere sordidus.

120

Nos non flamma rapax, non fragor obruit.
Felices sequeris mors, miseros fugis.

66

Stamus. nec patriæ mœnibus (heu) locus
Et siluis dabitur, lapsaq; sordide

Frent templi case: iam gelidus Dolops
Hâc ducet pecudes; quâ tepet obrutus

125

Strate qui superest Oechaliæ cinis:
Illo Thessalicus pastor in opido

Indoctâ referens carmina fistulâ,
Cantu nostra canet tempora flebili.

130

Et dum pauca Deus sæcula contabit
Quæretur patriæ quis fuerit locus.

66

Felix, incolui non steriles locos,
Nec ieiuna soli iugera Thessali:

Ad Trachyna vocor, saxa rigentia,
Et dumeta iugis horrida torridis,

135

Vix gratum pecori montinago nemus.
At si quas melior sors famulas vocat;

Illas, aut vulcer transferet Inachus,
Aut Dircea colent mœnia; quâ fluit

Ismenus tenui flumine languidus:
Hic vater tumidi nupserat Hercules.

140

Quæ cautes Scythiæ, quis genuit lapis?
Num Titana ferunt te Rhodope tulit,

Te præraptus Athos, te fera Cassia,
Quæ virgata tibi præbuit vbera.

145

Falsa est de geminis fabula noëtibus,
Æther cum tenui sidera longius,

Commisitq; vices Lucifer Hespero,
Et soles vciuit Delia tardior.

Nullis vulneribus peruia membra sunt:
Ferrum sentis hebes, lentior est chalybs,

150

In nudo gladius corpore frangitur,
Et saxum resilit, fataq; negligit,

Et mortem indomito corpore prouocat.
Non illum poterant figere cuspides,

155

Non

- Non arcus Scythicâ tensus arundine,
 Non quæ tela gerit Sarmata frigidus,
 Aut; qui soliferæ suppositus plage
 160 Vicino Nabathæ vulnera dirigit;
 Paribus Cnosiacis certior ictibus.
 Muros OEchaliæ corpore propulit.
 Nil ob stare valet: vincere quod parat,
 Iam victum est. quora pars vulnere concidit?
 165 Profato potuit vultus iniquior,
 Et vidisse sat est Herculeas minas.
 Qui vastus Briareus, qui tumidus Gyges
 Supra Thessalicos constitit aggeres,
 Ut calo insereret vipereas manus;
 170 Hoc vultu riguit. commoda cladibus
 Magnis magna patent. nil superest mali,
 Iratum misera vidimus Herculem.
 101. At ego infelix non templa suis
 Collapsa deis, sparsosve focos,
 175 Natis mistos arsisse patres,
 Hominiq; deos, templa sepulchris:
 Nullum querimur commune malum.
 Alio nostras fortuna vocat
 Lachrymas: alias flere ruinas
 180 Mea fata iubent. quæ prima querar?
 Quæ summa gemam? pariter cuncta
 Deslere inuat: nec plura dedit
 Pectora tellus. ut digna sonent
 Verbera planctu: me vel Sipyli
 185 Flebile saxum figite superi,
 Vel in Eridani ponite ripis;
 Vbi mæsta sonat Phaëtoniadum
 Turba sororum: me vel Siculis
 Addite saxis; ubi fata gemit
 190 Thessala Siren: vel in Edonas
 Tollite silvas: qualis natum
 Daulias ales solet Ismariâ
 Flere sub umbrâ, formam lachrymis
 Aptare meis, resonetq; malis
 195 Aspera Trachyn. Cyprias lachrymas
 Myrrha trahitur: raptum coniux
 Ceyca gemit: sibi Tantalus est
 Facta superstes: fugit vultus
 Philomela suos, natumq; sonat
 200 Flebilis Itym: cur mea nondum

habeat, quid ad rem? cur Gygas potius
 ex Gyas sit deprauatû, quam ex Gyges?
 imò istuc magis crediderim facit hic
 Senecæ locus, in quo eadem ratione
 pro Gyges scriptû fuit inendosè gygas.
 173 *Templa ius Collapsa Deis.* item;
templa sepulchris. hæc duo ex cunctis
 miseris quæ in urbium expugnatio-
 nibus perferuntur, miserissima veteres
 existimarunt. vnde eleganter Cor-
 nificius li. 4. ad Heren. O feros ani-
 mos! ô cruceles cogitationes! ô de-
 relictos ab humanitate homines!
 qui agere ausi sunt, aut qui cogitare
 potuerit, quo pacto holtes reuulsis
 maiorum sepulchris, deiectis mœni-
 bus ouantes irruerent in ciuitatem,
 quomodo Deorum templis spolia-
 tis, optimatibus truncatis, aliis ab-
 reptis in seruitutem, virginibus, ma-
 tribus familias, ingenuis pueris sub
 hostilem libidinem subiectis, vrbs
 acerbissimo concidat incendio con-
 flagrata.

184 *Sipyli.* me adinstar Niobes in sa-
 xum Dij mutent, & in Sipylo statuât.
 caue scribas *Sypilus.* Aeschylus ὁ τῆ
 Νιόβῃ,

Σίπυλοι Ἰθαίων ἀρὰ χθονία.

id confirmant Strabo lib. 1. Pausanias
 in Atticis, Stephanus de urbibus, &
 Plutarchus in lib. de fluuiis. quod au-
 tem in quibusdâ libris legitur *Sisphi*,
 non placet. quia Sisphi lapis non est
 flebilis: infra autem dicitur,

FleBILE SAXUM.

Niobes autem statua:

*Liquitur, & lachrymis etiam mune
 marmora manant.*

vt testantur Ouidius, Pausanias & Q.
 Smyrnæus lib. 1.

190 *Thessala Siren.* Thessalam dicit.
 vel quia Sirenes Acheloi filia sunt,
 Nonnus in Dionysiacis; vel quia ope-
 ra earû beneficiis erant non absimilia;
 Thessali autè benefici quondam no-
 bilissimi extiterunt, vt docet Aristoph.
 in Nubibus, & ibi Schol. Plin. lib. 30.
 Apuleius de asino aureo li. 1. & 2. vnde
 benefici Thessali sût appellati, Horat.
 lib. 1. odor. Plautus in Amphitruone.
 192 *Daulias.* C. Albinouanus, in eleg.
 de morte Neronis ad Liuiam:

*Talis in umbrosis mitis nunc deniq; siluis
 Deslet Threicium Daulias ales Ityn.*

199 *Philomela.* non est hic mulieris
 nomē propriû, nam omnes consen-
 tiunt, Procnen non Philomelam Ity-
 li matrem fuisse: sed est nomen auis,
 quam lusciniam vocamus; in quam
 Procnen fuisse cõuersam pleriq; scri-
 ptores tenuerunt, vt à Iacobo Crucio,
 in annotatiõ. Virgilianis; Pierio li. 22.

Hieroglyphic. Petro Victorio, in comment. Rhetoric. Aristotelis; & Fulvio Ursino, in collationibus Virgilianis, fuit obseruatum: ego tamen plures (ni fallor) scriptorum locos subieci, quam illi collegerunt. Hom. Odyss. τ'.

ὅς δ' ὅτε Πανδαρὲς κέρη χλωρῆς ἀνδῶν
μελὸν ἀείδειν ἔαρος ἑστῆς ἀμύθιο
διεδρέψε ἐν πεπλοῖσι κρητίζομην πυκνοῖ-

σι,
ἢ τε θαμνοῖ προπῶσα χίετο πλοῦχία φιλῶ,
παῖσι δ' ὀλοφρομῶν Ἰτυλοῖ φίλοι.

Virgilius;

Quas illi Philomela dapes, qua dona paravit,

Quo cursu deserta potuerit, & quibus ante

Infelix sua tecta superuolauit aëlis.

Tzetzes Chiliad, 7. histor. 142.

οἷ δ' ἔτι δ' αἰείας
εἰς ὄρι; μεταβάλλει; Προβλήω εἰς ἀνδῶνα,
τῶ Φιλομήλας ἤμεψαν πάλι; εἰς χλωρῆς
ἀβία.

Aristophanis Scholiastes: Περὶ κιν εἰς ἀνδῶνα, ὁ δ' Φιλομήλα εἰς χλωρῶνα μεταβάλλεισθα. quibus consentit Gabrias in fabulis, dicens Iryn filium Lucinix, & Probus ac Seruius ad 15. carmen lib. 4. Georg. & noster poëta his verbis:

qualis natum

Daulias ales solet Ismaria
Flere sub umbra;

quæ, vt dixi, imitatione Albinouani sunt scripta.

200 Flebilis Itym. Horatius lib. 4. carm.

Nidum ponit Itym flebiliter gemens

Infelix auis.

206 Turba loquetur, egregie duo lib. vet.

Fama loquetur. Catullus:

nam te omnia secla

Noscent, & qui sis fama loquetur auis.

3) Vidi, vidi, Higynus, siue Hyginus, siue

Hygenus, in fabulis, Hercules, inquit, cum

3) Iolem Euryti filiam in coniugium petijf-

3) set, illeque eum repudiaffer, Oechaliam

4) expugnauit: qui, vt à virgine rogaretur,

4) (sic emendo) parentes eius coram eainter-

4) ficere velle cœpit; illa animo pertinacior,

parentes suos ante se necari est perpessa.

213 Vestite. barbate. nam barba vestis dicitur. inde, teste Seruio, imberbes dicuntur inuestes.

219 Sape dolor. in multis v. l. continetur;

sape dolor. in alijs; sape. hoc est, quoties iusta perferre cogar.

220 Formaq; mortem paritura mihi. Deiciencia apud Sophoclem, in Trachinijs, ait venustam formam Iole exirio fuisse:

πρὸς ἐλέφας ἴπ.

τὸ κελύκος αὐτῆς ποῖ ἐστὶν δάκτυλον.

Plutarch. in Parallels, ex Nicia Mallote, re-

Capiunt volucres brachia plumas;

Felix, felix; cum silua domus

Nostra feretur, patriq; sedens

Alce in agro referam querulo

Murmure questus, volucremq; Iolem

205

Fama loquetur. vidi vidi

Miseranda mei fata parentis;

Cum lethifero stipite pulsus,

Totâ iacuit sparsus in aulâ.

Prò si tumultum fata dedissent,

210

Quotiens genitor querendus eras?

Potvine tuam spectare necem,

Nondum teneras vestite genas,

Nec dum fortis sanguine Thoxeu?

Quid vestra querar fata parentes?

215

Quos in tutum mors aqua tulit.

Mea me lachrymas fortuna rogat:

Iam iam domine captiua, colos,

Fususq; legam: prò, sape decor,

Formaq; mortem paritura mihi.

220

Tibi cuncta domus concidit vni:

Dum me genitor negat Alcide,

Atque Hercules socer esse timet.

Sed iam domina tecta petantur,

CH. Quid regna tui clara parentis,

225

Proauosq; tuos respicis amens?

Fugiat vultus fortuna prior.

Patiens quisquis nouit famulum,

Regemq; pati; vultusq; suos

Variare potest; vires pepulit

230

Pondusq; mali: casus animo:

Qui tulit equo.

ACTVS SECVNDVS.

NVTRIX. DEIANIRA.

NV. O quam cruentus feminas stimulat dolor,

Cum patuit vna pellici & nuptæ domus.

Scylla & Charybdis Sicule contorquens freta 235

Minus est timenda: nulla non melior fera est.

Namq; vt reluxit pellicis captæ decus,

Et fusti Iole, qualis in nubis dies,

Purumve claris noctibus sidus m. cat:

Stetit furenti similis, ac toruum intuens

240

Her.

- Herculea coniux: fera vs Armenia iacens
Sub rupe tigris, hoste conspecto exilit:
Aut iussa thyrsum quater, conceptum ferens
Mænas Lyæum, dubia quò gressus agat,*
245 *Hæsi parumper: tum per Herculeos lares
Lymphata rapitur, tota vix satis est domus:
Incurrit, errat, sistit, in vultus dolor
Processit omnis: pectori penè intimo
Nihil est relictum: fletus insequitur genas:*
250 *Nec vnus habitus durat, aut vno furit
Contenta vultu: nunc inardescunt genæ,
Pallor ruborem pellit, & formas dolor
Errat per omnes: queritur, implorat, gemit.
Sonuere postes: ecce precipiti gradu*
255 *Secreta mentis ore confuso exerit.*
DE. *Quamcunq; partem sedis atheriæ premis
Coniux Tonantis, mitte in Alcidem feram
Quæ mihi satis sit, si qua sæcundum caput
Palude totâ vastior serpens mouet,*
260 *Ignara vinci: si quid excessit feras
Immane, durum, horribile, quo viso Hercules
Aeriat oculos, hoc specu immenso exeat:
Vel si feræ negantur, hanc animam precor
Conuertere in aliquod, quodlibet possum malum*
265 *Hac mente feræ: commoda effugiem mihi
Parem dolori: non capit pectus minas.
Quid excutis telluris extremae sinus,
Orbemq; versus? quid rogas Ditem mala?
Omnes in isto pectore inuenias feras,*
270 *Quas timeat, odiis accipe hoc telum tuis:
Ego sum nouerca, perdere Alcidem potes.
Profer manus quocumque, quid e assas Dea?
Vtere furente, quod iubes, fiat nefas?
Reperi, quid heres? ipsa iam cesses licet*
275 *Hæc ira satis est, NVT pectoris sani parum
Alumna questus comprime, & flammæ doma,
Frena dolorem, coniugem ostende Hercules.
DE. Iole meis captiua germanos dabit
Natis, Iouisq; licet ex famulâ natus?*
280 *Non flamma cuius pariter, & torrens feret,
Et vrsa pontum sicca ceruleum bibet?
Non ibo tnulæ: gesseris calum licet,
Totusq; pacem debeat mundus tibi.
Est aliquid Hydræ peius iratæ dolor*

tulit, Iolem, cum Hercules Oechaliam oppugnaret, se de muro præcipitem dedisse; casu autem vento vestem sinuante, nihil mali perpessam fuisse.

238 *Innubia.* ἀνίηλοι Aristoteli, innubilus Lucretio.

246 *Lymphata.* Pacuuius, ——— tanquam lymphata & Bacchi sacris commota.

254 *Sonuere potest.* Attius, Iliona: Ibo ad iam, ut scisciam quid volunt, valua sonunt.

Idem, Neoptolemo: Atque ad. o valuas sonare sensi regias.

Pacuuius in Duloteeste: Quòdnam autem hoc soniti est quod stridunt fores?

Gracchus, in Atalanta: O grata cardo regium egressum indicans.

Cæcilius, Calchis: Nam quòdnam feres fecere soniti?

quæ omnia cum in Græcia agantur, non mirum si ex more Græcorum, quem Plutarchus in Poplicola commemorat, dicta fuerint. Plutarchi verba sunt: τῶν δ' ἅλων πῆτε θυρῶν ἕστο τῆς οἰκίας εἰς τὸ κλισίον ἀπορρομφίον, ὡς τινὲς μῦθος τῆς οἰκίας ἐπιπέσει ὅτι πῆτος γὰρ ἀπὸ τῶν ὡς δὴ κτ' τὸ ἐπιγχαρμῆς τῆς πῆτος: αἱ τὸ διμωσίου προσεπιλαμβανοῦντο. τῆς δ' ἐκκλινοῦς περὶ τῆς ἑπὶ ἰχθὺς ἀπάσας λίθουσι, ἀπὸ τῆς κωμωδίας λαμβανόντες: ὅτι κλισίαι καὶ φοροῦν τὰ αὐτῶν θυρῶν ἰσῶσαι, οἱ περιεπιλαμβάνοντες, ὅπως ἀθροιστὶς ἕξου ἡρώπο τῆς περιγχαρμῆς, ἢ περιεπιπῶν, καὶ γὰρ καταλαμβάνοντο περὶ ἕσας τῆς κλισίας εἰς πῆτον τειρωτόν. Subiungit deinde Plutarchus soli L. Valetio, Poplicolæ fratri, hoc fuisse tributum: quod etiam Dionys. voluit lib. 5. sed repugnat Plinio lib. 36 cap. 18. ita scribenti: Sicut in P. Valerio Poplicola (male in meo Plinio legitur; L. pro P. vel M. ut Plutarch. & Dionys. vocant.) qui primus consul fuit cum L. Bruto, post tot merita; & frater eius, qui bis in eodem magistratu Sabinos deuicerat, adii-ci deoret, ut domus eorum foris extra aperirentur, & ianua in publicum reuiceretur.

262 *Specu immenso.* o. v. l. repræsentant, sinu immenso, & ita Daniel Cayetanus legebat.

269 *Inuenias posset etiam legi inuenies,* ut est in autographis.

278 *Germanos.* improprie positum pro consanguineis fratribus.

284 *Pocius? ego; est aliquid hydræ peius,* quæ est vulgata lectio, & o. v. l. consentanea, retineo: alij *potius*, pro *peius*; reposerunt: solummodo quia Iouianas Pontanus ita hunc versum citauerat, Verum potuit Iouianas memoria labi.

Nupta. quis ignis tantus in caelum furit " 285
 Ardentis Aetnae? quicquid est victum tibi,
 Hic vincet animus. capta praeripit toros?
 Adhuc timebam monstra, iam nullum est malum.

Cessere pestes: in locum venit fera
 Inuisa pellex. summe pro rector deum: 290

Et clare Titan! Hercules tantum fui
 Coninx rimentis. vota qua superis tuli,
 Cessere capta: pellici felix fui:

Illi meas audistis o superi preces:
 Incolumnis illi remeat. o nulla dolor 295

Contente poena, quere supplicia horrida,
 Incogitata, infanda: Innocentem doce,
 Quid odia valeant: nescit irasci satis.

Pro me gerebas bella, propter me vagas
 Achelous undis sanguine infecit suos: 300

Cum lenta serpens fieret; in taurum trucem
 Nunc flecteret, serpente deposita, minas,
 Et mille in hoste vinceres uno feras.

Iam displicemus? capta praelata est mihi?
 Non praeferetur. qui dies thalami ultimus 305

Nostri est futurus, hic erit vite tuae.
 Quid hoc? recedit animus, & ponit minas.

Iam cessit ira, quid miser langues dolor?
 Perdis furorem? coniugis sanctae fidem
 Mihi reddis iterum? quid vetas flammis ali? 310

Quid frangis ignes? hunc mihi serua impetum.
 Pares eramus. non erit votis opus.

Aderit nouerca, quae manus nostras regat,
 Nec inuocata. NV. quod paras demens scelus?
 Perimes maritima? cuius extremus dies 315

Primusq; laudes nouit, & celotenus
 Erecta terras fama suppositas habet:
 Rogos in istos terra conserget parens;

Domusq; soceri prima, & Aetolium genus
 Sternetur omne: saxa iam dudum & faces 320

In te ferentur: vindicem tellus suum
 Defendet omnis. una quot poenas dabis?
 Effugere terras crede, & humanum genas

Te posse: fulmen genitor Alcidae gerit.
 Iam iam minaces ire per caelum faces 325

Specta, & tonantem fulmine excusso diem.
 Mortem quoque ipsam, quam putas tutam, time.

Dominatur illic patruus Alcidae tui.

301 Cum lenta serpens. Sophocles, in
 Trachiniis, Acheloum triplicem for-
 mam induisse scribit:

μικρὸν δὲ ἄνω μοῖ ποταμὸς Ἀχελῷον λέγουσι,
 ὃς μὲν ἐν πρῶτῃ μορφῇ ἐστὶν πατρὸς,
 φεγγαῖα ἑλαφὸς ταύρος, ἄνω δὲ αἰόλιος
 δράκων ἐλαφὸς, ἄνω δὲ αἰθρῆς τύπος
 βούκελιος

Taurum trucem. Ab Ouidio acceptum,
 qui eadem de re 9. Metam.

restabat tertia tauri
 Forma trucid

314 Nec. ut Graeci ἔδδ', pro ἔκ; sic nos
 λαρε nos, pro non.

- Quocunque pergis misera, cognatos deos
 330 Illuc videbis. DE. maximum fieri scelus
 Et ipsa fateor; sed dolor fieri iubet.
 NVT. Moriere. DE. moriar Herculis nempe inchoy
 Coniux: nec ullus nocte discussa dies
 Viduam vocabit: nec meos pellex toros
 335 Captiua capiet: ante ab occasu dies
 Nascetur Indis: ante glaciale polum,
 Scythasve tepida Phæbus afficiet rota;
 Quam me relictam Thessalæ aspiciant nurus.
 Meo iugales sanguine exstinguam faces.
 340 Aut pereat, aut me perimat. elisis feris
 Et coniugem addat. inter Herculeos licet
 Me quæque labores nuxerit: Alcide toros
 Moritura certe corpore amplectar meo.
 Ire, ire ad umbras Herculi iunctam licet,
 345 Sed non inultam. si quid è nostro Hercule
 Conceptit Iole, manibus euellam meis
 Antè; & per ipsas pellicem innadam faces.
 Me nuptiali victimam feriat die
 Infestus: Iolem dum supra exanimem ruam.
 350 Felix iacet, quicumque, quos odit, premit.
 NVT. Quid ipsa flammam pascis? & vastum foveas
 Vltro dolorem misera? quid casum times?
 Dilexit Iolem; nempe dum starent læres,
 Regisq; natam peteret. in famule locum
 355 Regina cecidit; perdidit vires amor,
 Multumq; ab illo traxit infelix status.
 Illicita amantur, excidit quicquid licet.
 DE. Fortuna amorem peior inflammat magis,
 Amat vel ipsum; quod caret patriolare,
 360 Quod nudus auro crinis & gemma iacet:
 Ipsas misericors forsitan erumnas amat.
 NVT. Hoc vstitutum est Herculi, captas amat.
 Dilecta Priami nempe Dardanij soror
 Concessu famulo est. adice, quot nuptas prius,
 365 Quos virgines dilexit. erravit vagus.
 Arcadia nempe virgo, Palladios choros
 Dum necit, Auge, vim stupri passa excidit,
 Nullamq; amoris retinet Herculei notam.
 Referam quid alias? mène Thespiades vocant?
 370 Breuiq; in illas arsit Alcides face.
 Hospes Tymoli Lydiam fouit nulum,
 Et, amore captus, ad leues sedit colos:

- 334 Viduam notabit. o. v. l. viduam vocabit.
 344 Herculi nuptam. o. l. v. & pletique excussi habent; Herculi iunctam libet.
 350 Felix iacet quicumque quos odit premit supra dixit:
 Mors misera non est commori quocum velis.
 357 Illicita amantur, excidit quicquid licet. hoc non ignorans Nonnus Dionys. 20. fugiente puella amorem duplicati scripsit. Ouidius:
 Nistiam in vetutum semper, cupimusq; negata.
 Sic interditi imminet ager aquis.
 Petronius Arbiter:
 Nolo, quod cupio statim tenere;
 Nec victoria mi placet parata.
 Aufonius:
 Hanc volo, quam vult; illam, qua vult, ego nolo.
 Vincere vult animos, non satiare Venus.
 Oblata sperno illecebras.
 huc spectat illud Turpilij, in Demivurgo:
 Ego adæpol docta dico; qua mulier volet sibi
 Souum amicum esse indulgentem & diutinum.
 Modice atq; parce eius feruiat cupidini.
 Phylarchus histor. lib. 19. fabulam quãdam recenset; quæ poëta nostri sententiam valde confirmat. ait olim Iunonem Ioui iratam in Eubœam secessisse; quam cum placare Iuppiter conaretur, ad Cytheronem Platæensem regem, hominem vaserrimū, consilij capiendi causa, accessit: à quo edoctus, ligneum simulacrum affabre dedolauit ad muliebrem effigiem, idque plastro impositum vestibus ornatissimis induit, rumoremque sparsit se Platæam, Aesopi filiam, vxorem ducturum. quo nuncio accepto, Iuno, quæ nullis precibus placari potuerat, vltro Ionem accedit, procurat, amplexatur; ipsi simulacro, pellicem vltura, manus iniicit: vt vltro se ludum fieri sensit, nullam moram interpositam, cum Ioue in gratiam redit, eique confestim morigera fit. Huc etiã spectat callidū Aesopi fabulatoris, qui Cræsi tempore floruit, de reducenda Anthi philosophi vxore, quæ diuertat, commentum à Maximo Planude, in Aesopi vita, relatum.
 373 Vnum feroci stamen iutorquens manu. Ascensus interpretatur, texendo iniiciens singula fila; quod est ridiculum. melius Guil. Canterus in lib. nouarum lection. reponit:
 V dum feroci stamen, &c.
 quamuis in o. v. l. legatur; vtrumq; fors stamen, &c.

377 *Leui caluit face, amori facem & ignes antiqui tribuerunt. Zenodotus:*

πὲς γὰρ ἦεν τὸ ἴρωτα παρὰ κράτος ἔδνασε
οἴδωρος παύσει τὸ π τὸ πδρ ὕδνασε

Antipater Sidonius:

μὴ κλαίει τὸ ἴρωτα ἄδου, Τηλέθερε,
πείσει,
μὴ δ' ὄλγα παύσει ὕδνα πῦρ ἀπείσει.
χρυσὸς ἔρωπος ἀπὸ παύσιος. ἐσβέδιν θ'
ἔσθ' ἰστ' ἔσπλην πικρὸς πικρὸς ἀγρ.

Aescibam & Porcij Lucini elegans epigramma, solùm vt apparama vnde fuerit desumptum; parum enim pertinet ad id de quo agitur. ait Lucinus:

*Custodes ouium, teneraq; propaginis agnū
Quaritis ignem? ite hinc. quaritis ignis
homo est.
Si digito attigero; incendam sibiham si-
mul omnem,
Omno pecus. flamma est omnia quæ
vi deo.*

hæc suspicor accepta ex isto incerti poëtæ tetraſticho:

αὐτὸ τὸ πῦρ καύσει ἡλιθίως οὐτος, ὁ
νύκτερ
τὸ κελεύει ἡμέραι λυχ, ὁ δία; λυγίσει;
δύρ, ἀπ' εἰνός ψυχῆς ἀψυ σείσει, εἰδεδι
γάρ μου
χρὸς ἔρωτος πικρὸς ἐξαιήσει φλόγα.

huc spectat & illud:

*Quid faculam praefers, Phileros, qua
nil optis nobis?*

*Ibimus, hoc lucet pectore flamma satis.
& reliqua quæ refert Gellius lib. 19.
cap. 9. Ceterùm cur amor igneus,
amantes verò igne dicantur ardere,
Paulus Silentiarius docet, his verbis:*

ἀνπτύπου γὰρ
εὐδὲς ἀπὸ τῆς ἀσσεμῶν ὕπρος ἰονος κερδῆς.
οἷστος ἀλιθίως ἀπ' ἐχθ' φέσει. ἢ πειδὸς οὐ
ἀπ' ἐρωτος, φλογίου δὲ πικρὸς δλος.
ἐλπίδι μὴ δέλεως φρένα μαχλάσει γι.
ἔσθ' ἰστ' ἔσπλην πικρὸς πικρὸς ἀγρ.
πῦρ ἔσθ' ἰστ' ἔσπλην πικρὸς πικρὸς ἀγρ.

385 *Sic nostra longum. quæ sequitur, dicta sunt propterea quæ apud Sophoclem in Trachinijs Deianeira sic ait:*

ὁρῶ δ' ἔβου τὸ ἄδρ' ἔπιπυσαι πρῶτος,
τὴν θ' ὀδύρουσαι. ἔν' ἀσπρὰ ζέλει φιλῆ
ἔφθαι μὸς ἄνθος, πῶς ἂν ἔσπλην πικρὸς πικρὸς ἀγρ.

399 *Quo nimis quisquis deos Orabat ullos. non mirum si interpretibus hic locus magna crux fuit. est enim mēdosus. legendum opinor: quod nimis, quisquis deos Orabat ullos. hac sententia: quæcumque deos ullos orabat nimis orabat vt Herculis coniux fieret, & ne quis miretur me ita interpretari: singillatim vnumquodque persequar. Pro quo reposui quod. hoc est,*

*Vdum ferocistamen intorquens manu.
Nempe illa cervix spolia deposuit fera,
Crinemq; mitrâ pressit, & famulus stetit
Hirtam Sabeâ marcidus myrrhâ comam:
Vbiq; caluit, sed leui caluit face.*

375

*Herere amantes post vagos ignes solent.
Famulamne, & hostis preferet gnatham tibi?
DE. Vt alta siluas forma vernantes alit,
Quas nemore nudo primus inuestit tepor:
Aut cum solutos expulit boreas notos,
Et seu totas bruma decussit comas,*

380

*De forme solis aspicias truncis nemus:
Sic nostra longum forma percurrens iter,
Deperdit aliquid semper, & fulget minus,
Malisq; minus est. quicquid in nobis fuit
Olim petitum, cecidit, & partu labat,
Materq; multum rapuit ex illo mihi,
Ætas citato senior & rapuit gradus.*

385

*Vides vt altum famula non perdat decus?
Cessere vultus penitus, & pador sedet,
Tamen per ipsas fulget erumnas decor,
Nihilq; ab illa casus & fatum graue,
Nisi regna traxit. hinc ment pectus timor
Altrix lacepsit, hinc rapit somnos paor.*

390

*Præclara ncti gentibus coniux eram,
Thalamosq; nostros inuido fato nurus
* Optabat omnis. quo nimis quisquis deos
Orabat ullos: nuribus Argolicis fui
Mensura voti. quem Ioui socerum parem
Altrix habebō? quis sub hoc mundo mihi
Dabitur maritus? ipse qui Alcide imperat,
Facibus suis me iungat Eurystheus licet;*

395

400

*Minus est. toros meruisse regnantis, leue est
Aliè illa cecidit, quæ viro caret Hercule.*

405

*NVT. Conciliat animos coniugum partus ferè.
DE. Sic ipse forsan diuidet partus toros.*

“

*NV. Famula illa trahitur interim donum tibi.
DE. Hic quem per vrbes ire præclarum vides,
Et vna tergo spolia gestantem fere,*

410

*Qui regna miseris donat; & celsis rapit,
Vastâ grauatus horridam clauâ manum,
Cuius triumphos ultimi Seres canunt,
Et quisquis alius orbe concepto iacet;
Lewis est, nec illum gloriæ stimulat decor,*

“

415

*Errat per orbem, non ut equetur Ioni,
Nec vs per vrbes magnus Argolicus eat.
Quod amet requirit: virginum thalamos petit.*
420 *Si qua est negata, rapitur: in populos furit.
Nuptis ruinis querit, & vitium impotens,
Virtus vocatur. cecidit OEchalia inclita,
Vnusq; Titan vidit, atque vnus dies,
Stantem & cadentem: causa bellandi, est amor.*

425 *Toties timebit, Herculi gnatum p'rens
Quoties negabit. hostis est, quoties socer
Fieri recusat: si gener non est, furit.
Post hæc quid istas innocens seruo n' antus?
Donec furentem sinulet, ac sua manu*

430 *Intendat arcus, meq; natumq; opprimat?
Sic coniuges expellit Alcides suas,
Hæc sunt repudia, nec potest feri nocens:
Terris videri sceleribus causam suis
Fecit nouercam. quid stupes segnis furor?*

435 *Scelus occupandum est: perge, dum feruet manus.
NV. Perimes maritum? DE. pellicis certe me.e.
NV. At Ioue creati. DE. nempe & Alcmena satum.
NV. Ferrone? D. ferro N. si nequis? D. perimã delo.
NV. Quis iste furor est? D. quẽ meus coniux docet.*

440 *NV. Quẽ nec nouerca perimit, hunc perimes viriũ?
D. Celestis ira quos premit, miseros facit,
Humana nullos. NV. parce misera, & time. "
D. Contempsit omnes ille, qui mortem prius.
L'bet ire in enses. NV. maior admissio tuus*

445 *Alumna dolor est. culpa par odium exigit.
Cur sua modicis statuis? ut passa es, dolo.
D. Leue esse credis pellicis nupte malum?
Quicquid dolorem pascit, id nimium puta.
NV. Amor ne clari fugit Alcide tibi?*

450 *D. Non fugit, alitrix remanet, & penitus sedet
Fixus medullis, crede: sed magnus dolor,
Iratu amor est. NV. artibus magicis ferẽ*

thalamos nostros, Herculis coniugiũ.
dixit nimis. hoc est, valdẽ; & subaudi-
tur, orabat. Quisquis positũ pro quecũ-
que. nonius in voce, quisquis Cæcilius:
Quæso igitur, quisquis es mea mulier.
Pacuius:

*Quisquis tu es mulier, qua me insueto
nuncupasti nomine.*

Liuius Andronicus:

Mulier quisquis es, te volumus.

Ennius:

*Et quis illic est, qua lugubri accincta est
stola?*

hec illis addi possunt, quæ a Cæpola, Al-
ciato, Calcagnino, & Brechao scripta
sunt ad l. r. D. de verbos. significat.

426 *Furit. in membranis est ferit.*

442 *Humana nullos. Dij, quos oderũt,
illos miseros faciũt; homines eos quos
odere, iterimunt. hoc dicit.*

445 *Exigat. in v. l. est exigit.*

452 *Artibus magicis. Lucanus:*

quos non concordia mixti

*Alligat vlla tori, blandaq; potẽtia forme;
Traxerunt torti magica vertigine sili.*

Ideo ait Virgilius:

*Cõiugis ut magicis sanos auertere sensus
Experiar sacris*

profecũdõ magicas artes rebus amato-
rijs sceleratos mortales adhibere, præ-
ter antiquos Theocr. & Virg. in Phar-
maceut. Virg. 4. Aeneid. Ouid. de arte
amandi, & de remedio amoris Apuleiũ
in lib. de asino aureo, Aristot. lib. 2. de
histor. Animal. cap. 14. & lib. 6. cap. 22.
Plutarch. in præcept. connubialib. &
Lucianum in vita Demonactis, etiam
complures Neoterici, veluti Marsilius
Ficinus lib. 13. de theol. Platonis, Iacob.
Sprenger, mallei malefic. par. 1. quæst. 7.
Albert. in rubri. C. de heret. col. 3. Mat-
thæus Afflictus in constitut. Neapolita.
& Tiraque. in leg. connub. prodide-
runt. Quamquam ea omnia inprimis
noxia esse sæpẽ compertum sit. nam &
Lucretium, & Antiochum, & Caligulã
philtreis in furorem versos constat ex
Suetonio, Eusebio, & Iosepho; & Lu-
cullum, aliosque interemptos legimus
apud Cornelium Nepotem, Plutarchũ,
& Albertum Magnum & alios. Vide An-
tonium Guibertum Costanum lib. 1.
quæst. iur. cap. 16. Propterea tamen, in-

Con-

quiunt nonnulli, amor Platoni dicitur: *zõs vob' q' p'uar' d'õs* dicitur. quod ego potiũs cum Ludou. Regio,
in comment. Gallicis ad Sympof. Platonis, factum existimem, quia amantium oculi nescio quid
maleficum & incantatorium in se habere videantur. ecce, vidisti mulierem bona visa est, placuit.
hec affectio, quam videndo hausisti, ab oculis ad cor transmittitur. eam vocamus amorem; qui in
corde sedem figit, & ut inquietus est, sanguinem cordi circumfusum agitar: agitatus sanguis sub-
tilissimos quosdam calidissimosque vapores per vniuersum corpus diffundit: hi, cum in omnia
membra faculas quasdam seu scintillas diuidant, potissimam tamen partem ad oculos mittũt. va-
pores enim leues admodum, altiora petunt, & qua ingressi sunt, exitum quærunt. oculi itaque his
faculis pleni, in aciem oculorum amicæ intenti, igniculos seu radios suos in radios oculorum ami-
cæ immittunt, & eos contagione sua inficiunt: deinde non secus in amaficæ cor illabuntur, atque

Non flectet unum. NVT. vicit & superos amor.
DE. Vincetur vni forsan, & spoliū dabit,
Amorq; summus fiet Alcide labor.

475 Sed te per omne calitum numen precor,
Per hunc timorem; quicquid arcani apparo,
Penitus recondas, & fide tacita premas.

NVT. Quid istud est, quod esse secretum inbes?
DE. Non tela sunt, non arma, non ignis mina.

480 NVT. Præstare fateor posse me tacitam fidem,
Si scelere careat, interim scelus est fides.

DE. Circumspice, agendum, ne quis arcana occupet,
Partemq; in omnem vultus inquirens eat.

NVT. Ex locus ab omni intus arbitro vacat.

485 DE. Est in remoto regie sedis loco
Arcana tacitus nostra defendens specus:

Non ille primos accipit soles locus,
Non ille scros, cum ferens Titan diem,
Lassam rubenti mergit Oceano rotam,

490 Illic amoris pignus Hercules later.

Altrix fatebor, Nessus est auctor mali;
Quem grauida nubes Thessalo genuit duci,
Qua celsus astris inserit Pindus caput,
Vltraq; nubes Othrys eductus riget.

495 Namq; ut subactus Herculis claua horridi

Achelous, omnes facilis in species dari,
Tandem peractis omnibus patuit feris,
Vnoq; turpis subdidit cornu capiti:

Me coniugem dum victor Alcides habet,

500 Repetebat Argos: forte per campos vagus

Euenus altum gurgitem in pontum ferens,
Iam penè summis turbidus ripis erat:
Transire Nessus vorricem solius vagum,
Precium poposcit: meq; iam dorso ferens,
Qua iungit hominem spina desiciens eq̄uo,

Frans

Hygenus in fabulis, Dexamenum appellant. iidem tradunt Eurytionem Centaurum ab Hercule occisum, quia Deianeitam Eurytionē à Dexameno metu coactō desponsam, coram ipso liberius contrectasset. vnde declaratur Ouidii, in Ibin, locus: Aut duo diuersis sub eodem vindice casti

Temporibus, Nessus, Dexameniq; gener. hoc & Leopardus obseruauit. 503 Transire Nessus verticem solitus. Ouidius: Nessus adest membrisq; valens sciusq; vadorum.

504 Pretium poposcit Sophocles, de Nesso: ὅτι πρὸ καθύπερθε πταυδὸν Ἰβυμοίβορτος μαστὸν πόρευσ χερσίν. Strabo lib. 10. καὶ ὁ νῆαρος ἐπιπέθεα λίγυαυ πορθιυαὶς ἀποδίδαι, ἄνευ δὲ Ἡρακλῆος ἀποθανεῖν, ἐπεὶ οὐκ ἐβλήθη τὴν δριζύνην ἰπεχέρι βιάσαυ.

505 Equo. Centauri semiuiri & semiequi fuisse finguntur; dico finguntur, quia, ut ait Lucretius lib. 5. n que Centaur. fuerant, neque tempore in ullo Esse queunt dysplic natura & corpore bino,

Ex alienigenis membris compacta potestas. Sic Hippocentaurus inueniri posse negatur in princ. inst. de inutil. stipulation. negatid etiam Cicero 1. Tuscul. quæstion. & lib. 2. de nat. Deor. & Galenus

Arcanum ferale magos ibi plurima surgunt
Vim factura deis, & terris hospita Colchis
Legit in Aemonius quas non aduexerat herbas.

472 Vicit & superos amor. suprà dixit:
Maximum numen Venus.

Sophocles, in Trachiniis:
μάχα πθί. ο. α
Κύπελις κρησπίτου νίκας ἀεί.
καὶ πρὸ ἀφ' ἡνῶν,
παρῖβαν καὶ ὄπως
Κρησίδαν ἀπέπεισεν, οὐ λίγα
οὐδὲ πρὶ Τρωχῶν Αἰδαν
ἢ Πρῶε δ' ἄνα μιάνθηα γαίαν.

Idem, in Oedipo tyranno:
ἀμαχῶν δ' ἱμ-

παρὲν θεῶν ἀφ' ὀδύσσεια. Caluus:
Potentemque Deum Venerem.

485 Loco. vidi duos v.l. in quibus scriptum erat luo.

497 Patuit. siue sic, siue cum m. l. legas paruit, eadem erit sententia. nā paruit, hoc est, apparuit, comparuit. vide Antonium Augustinum. Tarracoenensis Hispania decus clariss. in annotat. ad Festum, & adde l. 5. D. de rei vindicat. l. 179. D. de verb. significat. & sic itaque. Instit. de action. quo loco ex veteribus libris patet, legi debere docent Cuiacius, Hotomanus Contrius, & Russardus. Theoph. παύσα reddidit.

501 Euenus altum gurgitem in pontum ferens. Sophocles Euenum βαθύρρου πταυδὸν appellat.

502 Iam penè summis turbidus ripis erat. Ouid. 9. Mecamorph.

Venerat Euei rapidas Ioue natus ad vada,

Vbersor solito. nimbis hiemalibus auctus,
Vorucibusq; frequens erat atque imperuius amnis.

Vibius Sequester, in libro de fluminibus. Esper, inquit, qua Nessus Centaurus Deianeitam Herculis traiecit. quæ verba mendo non vacant, & pro Esper legendum Euenus. Subiungit enim idem Sequester: Euenus Calydoniæ, ubi Hercules sagittis Nessum Centaurum interfecit. Quis verò Deianeitæ pater fuerit, non possum definire. Seneca & plerique, Oencum; Didymus in Odyll. Homeri, Lucetius in Papinium, &

503 Transire Nessus verticem solitus. Ouidius: Nessus adest membrisq; valens sciusq; vadorum.

lib. 3. de usu partium, & dubitat Xenophon
lib. 4. κρηταια. & Celsus l. si ita stipula-
tus, 97. D. de verbor. obligat. Sed in con-
trarium est auctoritas diui Hieronymi, in
vita Paulli heremitæ, & Plinij lib. 7. om-
nino vide Ioan. Corrasium lib. 3. miscellâ.
cap. 2. & Couarruniâ lib. 4. resolut. cap.
1. Cæterum fictionis causam huiusmodi
memorant, fuisse Centauros Pelei Thes-
salix montis accolas, à quibus primò fue-
rit monstrata ratio ex equis dimicandi.
Fennæ autem accidisse ut dum fortè iuxta
Peneum amnem aquaretur, quorum equi
potantes habebant immerfa fluctibus ora,
eam procul spectantibus speciem præ-
buisse, quam in bisformibus Centauris
postea credula fabulosaque expressit ve-
tustas. hæc nonnulli. Ego verò fictionis
causam arbitror fuisse non aliam, quàm
quod homines fuerint scelestissimi, & in
omne malum facinus procliuus. quod cū
totius gentis nomen, tum etiam singulo-
rum ferè nomina testantur, nam quia om-
nes aduenas iniurijs pungebant & lace-
lebant, ἀπὸ τῆς κενταύρας, Centauri sunt dicti.
Harpasus, ab ἀρπαζῆς, raptorem significat:
Arius, ab ἀριος, pugnacem: Aphidas con-
temptorem, ab ἀφιδῆς: Antimachus hos-
stem, ab ἀντιμαχῆς: Asbolus, à fuli-
gine, hoc est, ἀσβόλος, tenebris gaudentem;
vel, si mauiis, atrum & nigrum: Bromus
rixosum, à rixantium strepitu; ἀπὸ τῆς βρο-
μῆς: Bianor violentum, à βίαν, quam βίαν
dicunt: Cæneus amatorem nouitatis, à
καίνῃς: Cranens durum, à κρενῆα: Drya-
lus furem, ἀπὸ τῆς δρυῆς: Gripheus, à γρι-
φῶς, deceptorem Posset hoc ipsum in ce-
teris ferè omnium Centaurorum nomini-
bus ostendi; potissimum in Astylo, Amy-
co, Abryto, Breto, Croneo, Cyllaro, Dy-
neo, Dorpo, Demoloonte, Elope, Einma-
chio, Ripheo, Thaumase, Thereo, Tele-
boa, Thurio, Sylantho, Latreo, Lyco,
Pholo, Petræo, Pyreto, Orneo, Nycto,
Mermeto, Mymante, & alijs: verum his
mythologia nostra satis confirmatur.

506 *Fluminis tumidi.* in autographis tur-
bidi, habetur.

512 *Prohibetur undis.* scilicet Hercules.
sunt autem hæc verba Nessi.

519 *Iam quærens diem iam moriens* (So-
phocles ait ἀνδρόκοπος) sumtum à Virgilio
lib. 4. Aeneid. de Didone moriente:

Quasiuisit calo lucem.

525 *Mycale.* Ouidius Metamorph. 12.

Orca

*Mater erat Mycale, quam deduxisse canen-
do,*

Sæpereluctantis inestabab cornua luna.
hinc itaque locus iste desumptus fuit.

531 *Conspiciat.* o. v. l. aspiciat.

543 *Timende matri.* cum ne ab ipsa quidē
te abstineas. hoc enim Venus apud Lucianū

Frangebat ipsas fluminis tumidi minas:

Iam totus undis Nessus exierat ferox,

Medioq; adhuc errabat Alcides vado,

Vasto rapacem vorticem scindens gradu.

Ast ille ut esse vidit Alcidem procul,

Tu præda nobis, inquit, & coniux eris.

Prohibetur undis, meq; complexam ferens

Gressum citabat. non tenent unda Herculem:

Inside vector, inquit, immisti licet

Ganges & Ister vallibus iunctis eant;

Vincemus ambos, consequar telo fugam.

Præcessit arcus verba: tum longum ferens

Harundo vulnus, tenuit herentem fugam,

Mortemq; fixit. ille, iam quærens diem,

Tabem fluctis vulneris dextrâ excipit,

Traditq; nobis ungulâ insertam sua,

Quam foris seuâ sciderat auulsam manu.

Tum verba moriens addit: hoc, inquit, magæ

Dixere amorem posse defigi malo.

Hoc docta Mycale Thessalas monuit nurus,

Vnam inter omnes luna quam sequitur magam,

Astris relictis. illitas vestes dabis.

Hæc, inquit, ipsa tæbe, si pellex tuos

Inuisa thalamos tulerit, & coniux lenis

Aliam parenti dederit altisono nurum.

Hoc nulla lux aspiciat, hoc tenebre tegant

Tantum remotæ. sic potens vires suas

Sanguis tenebit. verba deprændit quies,

Mortemq; lassus intulit membris sopor.

Tu, quam meis admittit arcanis fides,

Pergè, ut nitentes virus in vestes satum,

Mentem per artus adeat, & tactus sinus

Intret medullas. NVT. ocyus iussa exsequar

Alumna: precibus tu Deum inuictum aduoca:

Qui certa tenera tela dimittit manu.

DE. Te te precor, quem mundus & superi timent,

Et aquor, & qui salmen Ænecum quatit.

Timende matri teliger seue puer;

Intende certa spiculum velox manu;

Non è sagittis leuibus, è nervo precor

Graviore profer; quod tuæ nondum manus

Misère in aliquem. non leui te lo est opus,

Vt amare possit Hercules: rigidus manus

Intende, & arcum cornibus iunctis para.

550 *Nunc nunc sagittam prome, qua quondam horridus
Iouem petisti; fulmine abiectus dius,
Cum fronte subitâ tumuit, & rapidum mare
Taurus puella vector Assyriæ scidit.
Immite amorem, vincat exempla omnia:*

555 *Amare discat coniuges, si quas decor
Immisit Ioles pectori Herculeo faces;
Exstingue totas: perbibat flammæ mei.
Tu fulminantem sæpe domuisti Iouem,
Tu furua nigri scepra gestantem poli,*

560 *Turbæ ducem maioris, & dominum Stygis.
Tu, qui nouercæ es grauior iratâ deus,
Cape hunc triumphum. solus enince Herculem.
NVT. Prolata vis est, quæq; Palladiâ colu
Lassauit omnem texta famularem manum:*

565 *Nunc congregetur virus, ut vestis bibat
Herculea pestem: precibus augebo malum.
In tempore ipso gnauus occurrit Lichas:
Celandâ vis est, illa ne pateant malâ.*

D. O, quod superba non habent unquam domus,
570 *Fidele semper regibus nomen, Licha,
Cape hos amictus; nostra quos neuit manus:
Dum vagus in orœm fertur, & victus mero
Tenet feroci Lydiam gremio nurum.*

*Nunc poscit Iolem: sed iecur fors horridum
575 Flectam emergendo. merita vincunt & malos.
Non ante vestes induat coniux, iube;
Quam thure flammæ spargat, & poscat deos,
Canâ rigentem populo vincetus comam.*

*Ipsa ad penates regios gressus feram,
580 Precibusq; Amoris horridi matrem colam:
Vos, quas paternis extuli comites focis,
Calydoniæ, deflete lugendas vices.*

C H O R V S.

Anapæstici.

*Flemus casus OEnæi tuos,
Comitum primos turba per annos,
585 Flemus dubios miseranda toros:
Nos Acheloi tecum solitæ
Pulsare vadum; cum iam tumidas
Vere peractò poneret undas,
Gracilisq; vado serperet equo,
590 Nec præcipitem volueret amnem.*

queritur. Teliger. Cupido Luciano
πρόμος, Orpheo πάλαιος, Leonidi
ἑσβόλος dicitur eius tela non vniuerso-
di esse. Ouidius, Aeneas Siluius &
Michaël Marullus scripserunt, quæ-
dam esse aurea, quæ amorem concil-
liant; quædam plumbea, quæ amorē
ex animo eiciant.

565 *Congregetur. in membranæ qui-
buldam aggregetur. alij, congeratur.
mihî placebat, ingeretur.*

569 O, quod superba non habent un-
quam domus,

570 *Fidele semper regibus nomen, Lyca. Se-
neca, mox paucis interpositis.*

*Tu quicumque es, qui scepra tenes,
Licet omne tua vulgus in aula
Centum pariter lumina pulser;
Cum tot populis stipatus eas,
In tot populis vix vna fides.*

571 Attius:

*Multi iniqui atque infideles regno,
paucibonifunt.*

quid mirum: siquidem, ut ait Aeschyl.

ἦντι γὰρ πᾶσι πῦρ τῆ τυραννίδι
ἰόκευα, τοῖς φίλοις μὴ παρὰ δέου.

571 *Nostra quos neuit manus. apud
Sophoclem est:*

πῆλορ
ἀέρι μὲ δούλο τ' ἀϊδρὶ τῆς εὐνῆς χιρῆς.

574 *Iecur. in quo amoris sedes sta-
tuitur: iuxta illud,*

Splen ridere facit, cogit amare iecur.

ideo Horatius:

*Non ancilla tuum iecur ulceret vlla
puérue.*

578 *Canæ alba:*

591 Flauus. Ouidius 1. Metamorph.
Flauus Lycormas.

Valerius Flaccus :
Flauu tristis quem nata Lycorma.

Lycormas. Euenus. Strabo lib. 7. ο Ευηνος, ο Λυκόμας πρὸ τῆς Χαλέδωνος. Archelaus lib. 1. de fluminibus : Λυκόμας τῆς Αἰτωλίας ποταμὸς, μεταπολεμῶν δὲ Λύκος. ἤνυσται δ' ἐν αὐτῷ βοτάνη ζάβαισα προσαρρορευμένη, λόγχη παρῳμοίς, πούρα πρὸς ἀμβλυοπίας ὄψια Fluius iste prius Lycormas, postea Euenus dictus fuit. quia Euenus Idam, Marpessæ filia suæ raptorem, insecutus, cum ad eum fluium peruenisset, videretque omnem vlteriùs insequendi occasionem sibi cripi amens sese in Lycorman præcipitavit, vt est apud Apollodor. lib. 1. biblioth. & Plutarchum in Paral-
lelis, ex Dositheo, nec non in libello οὐκ ὠ-
ταυδῶν. qui vnus nobis hodie supereft ex mul-
tis qui de fluminibus olim Græcè scripserunt, veluti Chrysermus, Archelaus, Timagoras, Aselepiades, alijque.

592 Spicifera. Cereri. Manilius:
Spicifera est virgo Cererus.
602 Nam rara fides ubi iam melior Fortuna
ruit. Pindarus in Nem. 4. q. 1.

ἄχρητι μὲν φίλοι πατωδῶρα
φαπῆ παύρῃ δ' ἐν πτω πρὸς βροτῶν
καυδῶν ματαλομβάται.

huc pertinet illud Petronij :
Nomen amicitia si quatenus expedit hæret,
Calculus in tabula mobile ducit opus.
Cum fortuna manet, vultum seruatius amici;
Cum cecidit, turpi vertitis ora fuga.

622 Nec tamen omnis, &c. ostendit auaritiã
insatiabilem esse. Lucanus lib. 7.
Sed non impleuit cupientes omnia mentes,
Quicquid fodit Hiber, quicquid Tagus extu-
lit auri,
Quodq; legit diues summis Arimãspus are-
nis.

Eandem sententiam habes apud Horatium.
lib. 3. od. 24. Boëtium lib. 2. de consolat. phi-
losoph. met. 2. & lib. 3. met. 3. & Claudianum
lib. 1. in Rufina.

Flauus rapido fonte Lycormas:
Nos Palladias ire per aras,
Et virgineos celebrare choros;
Nos Cadmeis orgia ferre
Tecam solite condita cistis, 595
Cum iam pulso sidere brumæ
Tertia soles euocat æstas,
Et spicifera concessa deæ
Attica mystas claudit Eleusis:
Nunc quoque fatum quodcumque times, 600
Fidas comites accipe fatis.
Nam rara fides, ubi iam melior
Fortuna ruit. “
Tu quicumque es, qui sceptrã tenes, “
Licet omne tuã vulgus in aula “ 605
Centum pariter limina pulset;
Cum tot populis stipatus eas, “
In tot populis vix vna fides. “
Tenet auratum lumen Erinnys,
Et cum magnæ patuere fores. “ 610
Intrant fraudes, cautiq; doli,
Ferrumq; latens: cumq; in populos
Prodire parant, comes inuidia est. “
Noctem quoties summonet Eos, “
Regem toties credite nasci. “ 615
Pauci reges, non regna colunt:
Plures fulgor conuocat aule.
Cupit hic regi proximus ipsi,
Clarus claras ire per vrbes:
Vrit miserum gloria pectus. 620
Cupit hic gazis implere farinẽ:
Nec tamen omnis plaga gemmiferi
Sufficit Istri, nec tota sitim
Lydia vincit; nec, quæ, zephyro
Subdita tellus, stupet aurato 625
Flumine clarum radiare Tagum;
Nec si totus seruiat Hebrus,
Ruraq; diues cingat Hydaspes,
Intraq; suos currere fines
Spectet toto flumine Gangem. 630
Auidis auidis natura parum est.
Colit hic reges, regumq; lares,
Non, vt presso vomere semper
Nunquam cesset curuus arator,

635 *Vel mille fecent arua coloni:*
Solis optat, quas donet, opes.
Colit hic reges, calcet ut omnes,
Perdatq; aliquos, nullumq; leuet:
Tantum ut noceat, cupit esse potens.

640 *Quota pars moritur tempore fati?*
Quos felices Cynthia vidit,
Vidit miseros abitura dies.
Rarum est, felix, idemq; senex.
Cespes Tyrrio mollior ostro

645 *Solet impavidos ducere somnos:*
Aurea rumpunt tecta quietem,
Vigilesq; trahit purpura noctes.
O si pateant pectora ditum,
Quantos intus sublimis agit

650 *Fortuna metus. Bruttia coro*
Pulsante fietum mitior vnda est.
Pectora pauper secura gerit:
Tenet è paulula pocula fago;
Sed non trepidâ tenet ipsa manu:

655 *Carpit faciles vilesq; cibos,*
Sed non strictos respicit enses:
Aurea miscet pocula sanguis.
Coniux modico nupta marito,
Non disposito clara monili,

660 *Gestat pelagi dona rubentis,*
Nec gemmiferas detrahit aurea
Lapis Eoâ lectus in vnda:
Nec Sidonio mollis abeno
Repetita bibit lana rubores:

665 *Nec Mæoxiâ distinguit acu,*
Quæ Phæbeis subditus euris,
Legit Eois Ser arboribus;
Quelibet herba tinxere colos,
Quas indoctæ neuere manus.

670 *Sed non dubios fouet illa toros.*
Sequitur dira lampade Erianns
Quorum populi coluere diem.
Nec sibi felix pauper habetur,
Nisi felices cecidisse videt.

675 *Quisquis medium defugit iter,*
Stabili nunquam tramite curret.
Dum petit vnum præbere diem,
Patriosq; puer concitat axes.

“
 “
 “

640 *Quota pars moritur tempore fati.*
 Indicat paucos tyrannos non violenta morte mori. Iuuenalis ait:

“ *Ad generum Cercris sine cade & sanguine pauci*

“ *Descendunt reges, & sicca morte tyranni.*

643 *Rarum est felix. idemq; senex. talem Bathonis sententiam alibi posui.*

653 *Patula pocula fago. ita Virgilius:*
Tiyye tu patula recubans sub tegmine fagi.

“ 661 *Detrahit aures. pondere & magnitudine sua deprimit ac deducit. de ornamenti loquitur muliebribus, quæ in aures vocat Vlpianus l. 26. D. de auro & arg. leg. de quibus ait Seneca, quid re-*

“ *fert quantum habeat, quot lecticarios, quàm oneratas aures, quàm laxâ sellam.*

“ *quibus addes & illud D. Ambrosij lib. 1. de Abraham; quod huc pertinet: In aures habebat, quæ non grauarent aurem,*

“ *sed demulceret: virias, quæ manum non materiali auro onerarent, sed spiritali*

“ *actu leuarent. quem locum, à, nunquam satis laudato viro, Iacobo Cuiacio accipi. adde quæ ex Iuliano & alijs refert Iacobus Reuardus lib. 1. variorum, cap. 4.*

“ 664 *Repetita tibi lana rubores. de diphapha purpura loquitur, de qua Lazarus Baysius ad legem vestis, D. de auro & arg. leg. cap. 3. Horat. lib. 2. carmin.*

— *rebis Afro*
Murice tinctæ vestium lana.

Item in Epod.

Muricibus Tyriis iterata vellera lana.

666 *Phæbeis Orientalibus.*

“ 667 *Ser. ait arboribus. quia apud Seres, ut refert Ammianus lib. 23. siluæ sunt sublucidæ, à quibus arborum sætus, aquarû crebris asperginibus, vclut quædam vellera mollientes, ex lanugine & liqore mixtam quandam subtilitatem tenerimâ, peccunt, nentesque subtemina, conficiunt sericum. Idem refert Plinius & Solinus, ille lib. 6. nat. histor. cap. 27. hic cap. 51.*

“ 672 *Quorum populi coluere diem. principum & regum, quorum olim natales dies colebantur, nunc etiam publica lætitia celebrantur.*

678 *Puer. Phæthron.*

*Nec per solitum percurrit iter ;
Sed Phœbeis ignota secat* 680
*Sidera flammis, errante rotâ ;
Secum pariter perdidit orbem.*

*Medium celi dum sulcat iter ;
Tenuit Latias Dædalus oras,
Nullig² dedit nomina ponto.* 685
Sed dum volucres vincere veras

687 Patriasq; puer Despicit alas. humilem
Dædali volatum contemnit.

*Icarus audet, patriasq; puer
Despicit alas, Phæboq; volat
Proximus ipsi, dedit ignoto
Nomina ponto.* 690

*Malè pensantur magna raiis.
Felix alius, magnusq; volet :* “
Me nulla vocet turba potentem. “

*Stringat tenuis litora puppis,
Nec magna meos aura phasclos* 695
Iubeat medium scindere pontum.

698 Medioq; rates quarit in alto naues
quæ secundis ventis, & plenis velis nauigât,
fortuna quarit, vt demergat: quæ verò re-
mis circa litus propelluntur, & metu tem-
pestatis se non audent alto credere, illas
præterit. vnde Clitomachus:

πίσι ἐπιπλήθει ἀντιπνεύσας ἢ τύχη
πάντα σὺ γὰρ.

*Transit tutos fortuna sinus,
Medioq; rates querit in alto,* “
Quarum feriunt suppara nubes. “
Sed quid pavidò territa vultu, 700

*Qualis Baccho sancia Thyas,
Fertur rapido regina gradu?
Quæ te rursus fortuna rotat,
Miseranda? refer. licet ipsa neget:
Vultus loquitur, quodcunque negas.* “ 705

ACTVS TERTIVS.

DEIANIRA. CHORVS.

*DE. Vagus per artus errat excussos tremor,
Erectus horret crinis, impulsis adhuc
Stat terror animis, & cor attonitum salit,
Pavidumq; trepidis palpitat venis iccur.
Vt fractus austro pontus etiamnum tumet,* 710

707 Erectus horret crinis. contingit hoc
territis. Virgilius :

———— steteruntq; comæ ————
Ouidius; Metamorph.

———— gelidq; comæ terrore rigeabant.
713 Semel profecto premere felices Deus Cum
cæpit, vrget. Idem scripsit Philætas, qui cor-
poris exiguitatem, et aduionis magnitudi-
ne pensauit :

ὅτι ἀπὸ ὑγιᾶς πένος πῦκα ἔστι φέρει· ἀλλὰ φέ-
ρῃσι

ἐπιπλήθει καὶ πῖσι ἀναπνεύσας.

718 Fraudem struit. sic m. f. & Lipsiæ im-
pressi : sed Parisiens. Lugdunen. Veneti
quidam, alijque, astruit, magis perspicuè. &
sic legit Bernard. Gellius.

*Quamuis quiescat languidis ventis dies.
Ita mens adhuc vexatur excusso metu.
Semel profecto premere felices Deus* “
Cum cæpit, vrget. hos habent magna exitus. “

CH. *Quis tā impotēs, ô misera, te casus rotat?* 715

*DE. Vt missa palla est, tabe Nessèâ illita,
Thalamisq; mœrens intuli gressum mœis,
Nescio quid animus timuit, & fraudem astruit.*

Libet

Libet experiri : solibus virus ferum,
 720 *Flammisq. Nessus sanguinem ostendi arcuit.*
Hic ipse fraudes esse pramonuit Deus.
Et fortè nullà nube respersus inbar
Laxabat ardens feruidum Titan diem.
Vix ora solui patitur etiam nunc timor.

725 *Medios in ignes solis, & claram facem*
Quo tineta fuerat palla, vestisq. illita
Abiectus horret sanguis, & Phæbi comâ
Tepefactus ardet: dix quo monstrum eloqui,
Nives ut eurus soluit, aut tepidus notus,

730 *Quas vere primo lubricus perdit Minas:*
Vtq. euolutos frangit Ionio salo
Opposita fluctus Leucas & lassus tumor
In litore ipso spumat; aut caelestibus
Aspersa tepidis thura laxantur focis:

735 *Sic languet omne virus, & perdit comam.*
Dumq. ipsa miror, causa mirandi perit.
Quin ipsa tellus spumeos motus agit,
Et quicquid illa tabe contactum est, labat.
 [Tumenq. tacita sequitur, & quassat

740 *Natum paenentè cerno, & ardenti pede [caput.*
Gressus ferentem; prome quid portes noui.

HYLLVS. DEIANIRA.
 NVTRIX.

HYL. I, *profuge, quere si quid ulterius patet*
Terris, freto, sideribus, Oceano, inferis,
Vltra labores mater Alcide fuge.

745 DE. *Nescio quod animus grãde pr. esagit malũ.*
 HYL. *Regia triumphi templa Iunonis pete:*
Hæc tibi patent. delabra pr. eclusa omnia.
 DE. *Effare, qui me casus infontem premat.*

HYL. *Decus illud orbis, atque presidũ vnicũ,*
Quem fata terris in locum dederant Ionis,
O mater, obijt. membra, & Herculeos toros

750 *Vrit lues Nessæ. qui domuit feras;*
Ille ille victor, vincitur, mæret, dolet.
Quid queris ultra? DE. miseriae properant suas
Audire miseri. fare, quo posita in statu
Iam nostra domus est. ô lares, miseri lares!

755 *Nunc vidua, nunc expulsa, nunc feror obruta.*
 HYL. *Non sola mæres, Hercules toto tacet*
Mundo gemendus. fata ne mater tua

727 *Abiectus horret sanguis, in quibusdam*
 v. l. *continetur; Abiectum horret virus, &*
Phæbi coma Tepefcens ardet. Porro quia
 totus iste locus facile nequit intelligi, nisi
 ex Sophocle, vnde defumitur, ipsius ver-
 ba subiiciam:

ὦ δὴ πότι ἐνδὲ πῖρα πίπλοισ ἀρτίως
 ἔχουσι, ἀργῆτ' οἶος εὐτίρα πικρῶ,
 πῦρ ἠφάνισται δὲ βροχὸν περὶ ἕδαιος
 τῶν ἔιδον, ἀλλ' ἔδιδον ἐξ αὐτῶν φθίσῃ,
 καὶ δὴ κατ' ἀκροῦσιν αὐλάδαι.

& paullo postea:
 τὸ δὴ κῆρυγας τυχαῖον ῥήσασά πιας
 τῆς οἴου, ᾧ πρόχουσι τις μέσση φλόγα
 ἀκτῆν ἐκλιῶπιν, ὡς εἴ' ἐθάλπει,
 ῥῆσ' αἰὲ ἀδύνη, καὶ κατ' ἐπὶ κταί χροσί.
 μισοφῆ μάλιστ' εἰκαστοί, ὡς ποιοῦσ
 ἐκβράματ' ἀποβλήσασιν ἐν ποικίῃ ἔστυλο.
 Ἐβόδοι κέπαι προπετί. ἐκ δ' ἔγχε δόρα
 πρῆκτ', ἀλαζῆνσι θρομβώσῃσι ἀφροσί,
 γλαυκῆσι δ' ἄσπεροι ὡς ποιοῦσ ποῦ
 χυθῆναι τις γῆν βακχίαισ ἀπ' ἀμπίλου.

732 *Leucas. pro Leucate. Leucadia est regio,*
 (Nerite Plinio) *Leucas eius regionis*
vrbs Straboni: Leucates verò in eadem
promotorium; Virgilio lib. 3. Aeneid. sed
hæc sæpe confunduntur.

Laxus. quidam manusc. lapsus, alij lassus.
 vtrumque recipi potest.

749 *Decus illud orbis, atq. presidium vnicum.*
 Sic ista coniunxit etiam Horatius:
 O & presidium & dulce decus meum.

750 *Vrit lues Nessæ: qui domuit feras. o.*
 v. l. *Vrit lues nescio que: qui domuit feras.*
 quoad sententiam, præclare, quia Hyllus
 adhuc nesciebat quæ lues Herculem vre-
 ret. quoad legem versus, malè.

752 *Miseriae properant suas Audire miseri.*
 videtur Aeschylum imitatus, qui, in Pro-
 metheo victo, scripserat:

πῆρ' ἰοσσῦσι πῆρ' ἰοσσῦσι
 πῶλοι ποῖοι ἄλγος πρῆξι πῆρ' ἰοσσῦσι.

769 Magnus Alcides. Seneca, Medea act. 3.
Herculi magno puer irreperus.

Crispinus, in Heraclea :
Diuinis virtutibus antistans Alcides.

Sic enim in Fulgentij Placiadis libello de
expositione sermonum antiquorum, in ver-
bo Antistare, legitur: vbi interpretatur eam
vocem, precellere. Symmachus, in epist.
Qui Romanis rebus antistat : quorum locoru
auctoritate videtur illorum sententia con-
firmari, qui apud Catullum legunt;

Veranni omnibus e meis amicis
Antistans mihi millibus trecensis.
Assentior tamen legentibus Antistes.

774 Pulsatur omni parte. Sophocles, in
Trachinijs :

ἀκτὴ πρὸ ἀμφίλευσος εὐβοίας ἀρεῶν
Κρήτης ἰσθμ.

vide Strab. lib. 10. & Lilius Syntagm. 2.

776 Niuos. Plinius, nam memini, alicubi
nialeum vocat.

778 Septemq;. iuxta Pomponium Melam
lib. 4.

779 Dum lassum Titan mergit Oceano inbar.
hec est o. v. l. lectio, & sic ante Ascensum
legebatur : primus ille reposuit, Dum lassus
Titan mergat Oceano iuga. quod (ni fallor)
etiam Aegidio Maserio, in Argonaut. Val-
lerij, placuit. scilicet ne versus ἡγχιματρεῖς.

780 Hic rupe celsa. non immerito templum
Cænei Iouis in rupe celsa fuit situm. nam
Ioui in motibus sacra fiebant. Vnde ait poë-
ta nescio qui ;

ἡγάθην μοι τοῖσθε μέγαν Διὸς ἱερῶτατον
ἱερά τ' εὐφροσύνην ἐν ἕρῳ

Herodotus, in Clio : οἱ δὲ θωμάζουσι Διὸς ἱερίῳ τῷ
ὑψηλῆτι τῷ τῶν ἑρέων ἀνακαίοντες, θυσιῶν ἕρῳ.

Melanthes in lib. de sacrificijs : πᾶν δὲ ἕρῳ,
τῷ Διὸς ἕρῳ δὲ ἰομάζουσι, ἐπιθῆνος τῷ τῶν παλαμοῖς,
ὑψίστου δὲ τῷ θηῶ, ἐν ὑψίστου ποιεῖσθαι.

785 Pharetra graues, graui. est in v. l.

788 Aspice has inquit. verus hec est lect.

795 Hic calum horrido Clamore complet.

Ouid. 9. Metamorph. tantum dixerat :

Impleuitq; suis nemorosam vocibus Octhen :

at quanto noster grauior ?

796 Qualis impressa fugax. hanc similitudi-
nem ab Ouidio commodato accipit. ait
enim Ouidius dicto loco ;

Haud auster graditur, quam si venabula
taurus

Corpore fixa gerat, factique refugerit au-
stor.

Prinata credas: iam genus totum obstrepit.
Hunc eiulatu, quem gemis, cuncti gemunt.
Commune terris omnibus pateris malum. 760
Luctum occupasti prima: non sola Herculem
Miseranda mares. DE. quam propè à letho tamè,
Ede, ede, queso, iaceat Alcides meus.

HYL. Mors refugit illum, victa que in regno suo
Semel est, nec audenti fata tam vastū nefas 765

Admittere. ipsa forsitan trepida colos
Clotho manu proiecit, & fatum Herculis

Timet peragere: prò diem, infandum diem?
Hòcne ille summo magnus Alcides eat

Ad fata, & umbras, atque peiorem polum? 770
DE. Precederet illum dicis: an possum prior
Mortem occupare? fare, si nondum occidit.

HYL. Euboica tellus vertice immenso tumens
Pulsatur omni parte: Phryxeum mare

Scindit Caphareus, seruit hoc austro laius: 775
At quã ninosi patitur aquilonis minas,

Euripus vndas flectit instabilis vagas,
Septemq; cursus flectit, & totidem refert,

Dum lassum Titan mergat Oceano inbar.
Hic rupe celsa, nulla quam nubes ferit, 780

Annofa fulgent templa Cænei Iouis.
Vt stetit ad aras omne votinum pecus,

Totumq; tantis gemit armentis nemus:
Spolium Leonis sordidum tabo exiit,

Posuitq; clauē pondus, & pharetrâ graues 785
Laxauit humeros: veste tunc fulgens tuâ,

Canâ reuinctus populo horrentem comam
Succendit aras: accipe has, inquit, fociis

Non false messes genitor, & largo sacer
Splendescat ignis thure, quod Phæbū colens, 790

Dives Sabais colligit trancis Arabs:
Pacata tellus, inquit, & calum, & freta,

Feris subactis omnibus victor redi.
Depone fulmen, gemitus in medias preces

Stupente & ipso, cecidit. hic calum horrido 795
Clamore complet: qualis impressâ fugax

Taurus bipenni, vulnus & telum ferens,
Delubra vasto trepida mugitu replet.

Aut quale mundo fulmen emissum tonat:
Sic ille gemitus sidera & pontum ferit, 800
Et vasta Chalcis sonant, & voces Cyclas

- Excepit omnis. hinc petrae Capbarides,
 Hinc omne voces reddit Herculeas nemus.
 Flentem videmus, vulgus antiquam putas
 805 Rabiem redisse: tunc fugam famuli petunt.
 At ille vultus ignea torquens face,
 Vnum inter omnes quarit & sequitur Licham.
 Complexus aras ille tremebundâ manu
 Mortem metu consumpsit, & parum sui
 810 Pœnae reliquit: dumq; tremebundum manu
 Tennit cadaver; hac manu, inquit, hac ferar
 O fata! victus? Herculem perimit Lichas.
 Ecce alia clades: Hercules perimit Licham.
 Fata inquinantur. fiet hic summus labor.
 815 In astra missus fertur, & nubes vago
 Spargit cruore: talis in celum exilit
 Harundo, Geticâ iussa dimitti manu,
 Aut quam Cydon excussit: inferius tamen
 Et tela fugient. truncus in pontum cadit,
 820 In saxa cernix: funus ambobus iacet.
 Resistite, inquit, non furor mentem abstulit.
 Furore grauius istud atque irâ, malum est.
 In me iuuat scire: vix pestem indicat,
 Et seuit, artus ipse dilacerat suos,
 825 Et membra vastâ carpit auellens manu:
 Exuere amictus querit: hoc solum Herculem
 Non posse vidit: trahere conatus tamen,
 Et membra traxit: corporis palla horridi
 Pars est, & ipsa vestis immiscet cutem.
 830 Nec causa diuâ cladis in medio patet:
 Sed causa tamen est, vixq; sufficiens malo.
 Nunc ore terram languidus prono ferit,
 Nunc poscit vndas; vnda non vincit malum;
 Et nota querit litora, & pontum occupat.
 835 Familiaris illum retinet errantem manus,
 O sortem acerbam, fuimus Alcide pares.
 Nunc puppis illum litore Enboico refert,
 Ausferq; lenis pondus Herculeum rapit.
 DE. Destitnit animus membra, nox oculos premit:
 840 Quid anime cessas? quid stupes factum scelus?
 Gnatum reposcit Iuppiter, Iuno æmulum,
 Reddendus orbi est: quod potest reddi, exhibe.
 Eat per artus ensis exactus meos.
 Sic sic agendum est? tam leues pœnas manus
 845 Tantis reposcit? tolle fulminibus socer

827 Trahere conatus tamen. Ouidius lib. 9. Metamorph.

Qua trahitur trahit illa cutem, (fædumq; relatu)

Aut haeret membris frustra tentata reuelli,

Aut laceros artus & grandia detegit ossa.

832 Nunc ore terram. Sophoc. in Trachin.

πλά μὲν τὰς χθονὶ
 πίπτει ἑαυτῶν

833 Vnda non vincit malum. Hyginus, in Parerg. Hercules, de hac re ait: cum se in flumen coniecisset vt ardorem extingueret, maior flamma exibat.

839 Nox oculos premit. Virgilius:

Olli dura quies oculos & ferreus urget
 Somnus, in aeternam clauduntur lumi-
 na noctem.

Horatius lib. 1. carm.

Iam te premet nox, fabulaq; manes.

846 *Nec leui telo. fulminum alia grauiora, leuioia alia. illius generis est, quo Phaëthōn & Gygantes interemti leguntur; istius quo Semele combusta fuit.*

Ouid. 3. Metam.

Nec quo centimanum deiecerat ignis Typhoea.

Nūc armatur eo, nimirū feritatis in illo est. Est aliud leuius fulmē, cui dextra Cyclopiū Scuitra flāmaq; minus. minus addidit ira: Tela secunda vocant superi.

huc respexit Seneca tum hic, tum in Thyeste, ita scribens:

Manuq; nō qua tecta & immeritas domos

Telo petis minore: sed qua montium

Tergemina moles cecidis, & qui montibus

Stabant pares Gygantes, hac arma expedi.

vbi Tergemina moles dicitur, Olympus, Ossa, & Pelius.

851 *Emitte telum. fulmen vocat telum*

Græcorum imitatione. sic Herodotus:

βίλος εἰσπνεύει θεός. Sophocles:

ἰχνητά κνηξίαι βίλος

πάπερ κεραιού

inuenias simile quid apud Virgil 9. Aenei.

857 *Quicquid in mortem trahit telum est*

abundē. etiam quoad verbi significationē.

in scheda quadam fragmentorum Iurif

consultorum scriptum habetur, Teli appellatione non tantum ferum continetur, sed omne quod nocēdi causa portatur. Sic Caius lib. 1. ad leg. 12. tab. Teli,

inquit, appellatione, & ferrum, & fustis,

& lapis, & denique omne quod nocendi causa habetur significatur. l. 233. §. fin.

D. de verbor. signif. Attius, in Chrysiippo:

Neque quisquam à telis vacuus, sed uti

cuique obuiam fuerat, ferrum alius, alius faxum raudēme. Virgil. lib. 7. Aeneid.

quod cuique reperitum

Rinantia telum ira facit.

Telorum genera prosequuntur Leo Imp. in lib. τῶν ἀκρηῶν, Alexander ab Alexand. lib. 6. genial. dierum. cap. 2. Ladius commentar. Reip. Rom. lib. 4. Vegetius, Valturius, & ceteri militaris rei scriptores: & Crinitus de honest. discipl. lib. 13. c. 6. & lib. 19. c. 2.

867 *Herculeus ensis. sumtum à Virgilio, qui ab Aenea in Elisæ thalamis ensē relictum fingit, quo Dido scēplam interemit.*

vnde Ouidius:

Præbuit Aeneas & causam mortis & ensē,

Isa sua Dido concidit usa manu.

875 *Similem colenti. propter Būfirim hoc dicit.*

878 *Facem. m. l. libri plurium numero faces.*

884 *Haud est nocens, quicumque haud sponte est nocens. omne enim, ut inquit Theologi, delictum voluntarium est. vnde*

& Sophocles:

ἀμφὶ τοῖς σφαλαῖσι μὲν ἔστιν ἰκυσίας,

ἐπὶ δὲ πένεσσι

Nurum scelestam: nec leui telo manus

Armetur: istud fulmen exsiliat polo,

Quo, ni fuisset genitus Alcides tibi,

Hydrā cremasses: pestem ut insolitam feri,

Et ut nouercā peius iratā malum:

850

Emitte telum; quale in errantem prius

Phaëthonta missum est. perdidit erepto Hercule

Et ipsa populos. quid rogas telum deos?

Iam parce socero. coniugem Alcida, necem

Optare pudeat: hæc erit voto manus.

855

A me petatur. occupa ferrum ocyūs.

Cur deme ferrum. quicquid in mortem trahit.

Telum est abundē. rupe ab atheriā ferar.

Hæc, hæc renatum prima quæ poscit diem,

O Eta eligatur: corpus hinc mitti placet.

860

Abrupta cautes scindat, & partem mei

Ferat omne saxum, pendeant laceræ manus,

Totumq; rubeat asperi montis latus.

Leuis vna mors est: leuis, at extendi potest.

Eligere nescis anime cui telo incubes.

865

Vtinam esset; utinam fixus in thalamis meis

Herculeus ensis: huic decet ferro immori.

Vna perire dextera nobis sat est?

Coite gentes, saxa & incensas faces

Iaculetur orbis, nulla nunc cesser manus:

870

Corripite tela, vindicem vestrum abstuli.

Impunē seui scēptra iam reges gerent,

Impunē iam nascetur indomitum malum.

Reddentur ara cernere assuetæ hostiam

Similem colenti. sceleribus feci viam.

875

Ego vos tyrannis, regibus, monstris, feris,

Sauisq; rapto vindice, opposui deis.

Cessas Tonantis socia? non spargis facem

Imitata fratrem, & mittis ereptam Ioui,

Mcq; ipsa perdis: laus tibi erepta inclita est,

880

Ingens triumphus: emuli Inno tui

Mortē occupauit. NV. quid domū impulsam trahis?

Erroris istuc omne quodcunque est nefas.

Haud est nocens; quicumq; nō sponte est nocens.

DE. *Quicumque factō ignoscit, & parcit sibi,*

Errare meruit, mortē damnari placet.

NVT. *Nocens videri qui petit, mortem cupit.*

DE. *Mors innocentes sola deceptos facit.*

NVT. *Titana fugies? DE. ipse me Titan fugit.*

890 NV. *Vitā relinques misera? DE. ut Alcide sequar.*

NV. *Superest, & curas ille caelestes trahit.*

DE. *Vinci Hercules cūmpotuit, hinc capis mori.*

NV. *Natum relinques, fataq; abrumpes tua?*

DE. *Quicumque natum sepelit, hoc vixit diu.*

895 NV. *Viram sequeris? DE. pr. egredi casta solent.*

NV. *Si te ipsa damnas, sceleris te misera arguis.*

DE. *Nemo nocens sibi ipse pœnas irrogat.*

NV. *Multis remissa est vita, quorum error nocens,*

Non dextra fucrat. fata quis damnat sua?

900 DE. *Quicumque fata iniqua sortitus fugit.*

NV. *Hic ipse Megaram nempe confixam suis*

Stravit sagittis, atque natorum indoles

Lerneæ flectens tela furibundâ manu

Ter parricida factus, ignouit tamen

905 *Sibi: nam furoris, fonte Cyniphio scelus*

Sub axe Libyco terfit, & dextram abluit.

Quò misera pergis? quid tuas damnas manus?

DE. *Damnat meas denique Alcides manus:*

Fraudem placet punire. NV. si noui Herculem,

910 *Aderit cruenti forsitan victor mali,*

Dolorq; fractus cecidit Alcide i no.

DE. *Exedit artus virus, ut sama est, Hydre:*

Immensa pestis coniugis membra abstulit.

NV. *Serpentis illud virus enectæ autumas*

915 *Haud posse vinci, qui malum & viuum tulit?*

Elisit Hydram, dente cūm infixo stetit

Media palade victor, effuso obrutus

Artus veneno, sanguis hunc Nesi opprimit,

Qui vicit ipsas horridi Nesi manus?

920 DE. *Frustrā tenetur ille, qui statuit mori.*

Proinde lucem fugere decretum est mihi.

Vixit satis, quicumque cum Alcide occidit.

NV. *Per has aniles ecce te supplex comas,*

Atque vbera ista penè materna obsecro,

925 *Depone tumidas pectoris lesu minas,*

Mortisq; dira expelle decretum horridum.

DE. *Quicumque misero fortè dissuadet mori,*

Crudelis ille est. NV. interim pœna est mori.

DE. *Sed saepe donum. NV. in pluribus venis fuit.*

930 *Defende saltem dexteram infelix tuam:*

Frandisq; facinus esse, non nupte sciat.

DE. *Defendar illic, inferi seluent ream.*

A me ipsa damnor: purget has Pluto manus.

890 *At Alcidem sequar. ita vulgò legitur: o. v. l. habent ut a. f.*

894 *Quicumque natum sepelit. ut ego, quæ eo ipso quod Herculem occidi, filium quoque meum interemi. ille enim paterno præfiliio-orbatus, viuere non poterit. locus est difficilis, & mihi de mendo suspectus.*

899 *Fata quis damnat sua? malo cum membranis legere fata, quam facta. tribuit enim Herculis necem fatali necessitati; quæ quia (sic illi opinabatur) euitari non potuerit; immeritò sibi imputet Deianeira se fatis viam aperuisse. eò spectat quod inf. dicitur:*

Ignosce fatis, error à culpa vacat. quod fatis probat proximè sequens versiculus,

Quicumque fata iniqua sortitus fugit.

902 *Natorum indolem. natos suos ex Megara. Hellenismus est.*

905 *Fonte Cyniphio. Euripides, in u. 10. 18. 9. & Seneca in furente Hercule, indicant hanc cecidit non fonte Cyniphio, qui iuxta Iouis Ammonis est; sed Athenis Herculem expiasse.*

922 *Vixit satis. Ego hunc versum adhuc Deianira sequentem demum nutritici tribuo: sic,*

Vixit satis, &c.

RV. Per has aniles, &c.

928 *Interim pœna est mori. fortè legendum: Interim pœna est mora. sic Ouidius cecinit;*

Morsq; minus pœna quàm mora mortis habet.

qua de re scripsi Troad. actu 4. num. 596.

- Stabo ante ripas immemor Lethe tuas,
 Et umbra tristis coniugem excipiam meum.* 935
*Sed tu, nigrantis regna qui torques poli,
 Para laborem. scelera que quisque ausus est:
 Hic vicit error. Iuno non ausa Herculem esse
 Eripere terris. horridam pœnam para.*
- 940 *Sisyphia cervix cesset. Sic Propert.*
Sisyphæ mole vacasset
*Impellat humeros. me vagus fugiat latex,
 Meamq; fallax vnda decipiat sitim.
 Merui manus præbere turbinibus tuis,
 Quæcumque regem Thessalum torques rota.
 Effodiat avidus hinc & hinc vultur fibras.* 945
*Vacet una Danaïs: has ego explebo vices.
 Laxate manes. recipe me comitem tui
 Phæacia coniux, peior hæc, peior tuo
 Vtroque dextra est scelere; seu mater nocens,
 Seu dira soror es: adde me comitem tuis* 950
*Threicia coniux sceleribus: gnatam tuam
 Alithæa mater recipe: nunc veram tuam
 Agnosce prolem. quid tamen tantum manus
 Vestra abstulerunt? claudite Elysiûm mihi,
 Quæcumque fide coniuges nemoris sacri* 955
*Lucos tenetis: si qua respersit manus
 Viri cruore, nec memor castæ facis
 Stricto cruenta Belias ferro stetit;
 In me suas cognoscat & laudet manus:
 In hanc abire coniugum turbam libet.* 960
*Sed & illa fugiet turba tam diras manus.
 Inuicte coniux, innocens animus mihi,
 Scelesti manus est: prò nimis mens credula?
 Prò Nefse fallax! namque semiferi dolis
 Ausferre cupiens pellici, eripui mihi.* 965
*Recede Titan; tuq; quæ blandâ tenes
 In luce miseros, vita caritura Hercule.
 Lux vilis ista est. exigam pœnas tibi,
 Reddamq; vitam. sit tunc extendam mea?
 Mortemq; coniux in tuas seruem manus?* 970
*Virtusne superest aliqua? armata & manus
 Intendere arcum tela missurum valet?
 An arma cessant, teq; languenti manus
 Non audit arcus? si potest telum dare
 Animosâ coniux, dexteram expecto tuam.* 975
*Mors differatur: frange ut in ontem l. i. cl. am,
 Alias in urbes sparge, & ignotum tibi*

- Emitte in orbem. perde ut Arcadie nefas,
Et quicquid aliud restitit, ab illis tamen
- 980 Coniux redisti. HYL. parce iam mater precor,
Ignosce fatis, error à culpâ vacat.
- DE. Si vera pietas, Hylle, querenda est tibi;
Iam perime matrem. pauida quid tremuit manus?
Quid ora flectis? hoc erit pietas scelus.
- 985 Ignaue dubitas? Herculem eripui tibi.
Hæc, hæc peremis dextra; cui debes patri
Anum Tonantem: maius eripui decus,
Quàm in luce tribui. si tibi ignotum est nefas,
A matre disce. seu tibi iugulo placet
- 990 Meruisse ferrum, siue maternum libet
Inuadere vterum; mater intrepidum tibi
Præbebis animum. non erit totum scelus.
A te peractum. dextera sternat tua,
Sed mente nostra. gnatus Alcide times?
- 995 Ita nulla peragas iussa: nec peragens mala
Erres per orbem. si qua nascetur fera,
Referas parentem. dexteram intrepidam para.
Patet ecce plenum pectus ærumnis: feri.
Scelus remitto. dextera parcunt tue
- 1000 Eumenides ipse. verberum crepuit sonus.
Quenam ista torquens angue vipereo comam
Temporibus atrox squalidus pinnas quatit?
Quid me flagrantem dira persequeris face
Megera? pœnas poscit Alcides? dabo.
- 1005 Iamne inferorum, dira, sedere arbitri?
Sed ecce diras carceris video fores.
Quis iste saxum immane detritis gerit
Iam senior humeris? ecce iam vinctus lapis
Quærit relabi. membra quis præbet rotæ?
- 1010 Hic ecce pallens dira Tisiphone stetit,
Causam poposcit: parce verberibus precor,
Megera, parce, sustine Stygias faces.
Scelus est amoris. sed quid hoc? tellus labat,
Et aula tectis crepuit. excessit minax
- 1015 Vnde iste cœtus? totus in vultus meos
Decurrit orbis, hinc & hinc populi premunt,
Totusq; poscit vindicem mundus suum.
Iam parcite vrbes. quò fugam præceps agam?
Mors sola portus. dabitur ærumnis locus.
- 1020 Testor uiscentis flammeam Phæbi rotam,
Superosq; testor, Herculem terris adhuc.

1005 Iamne inferorum dira sedere
arbitri. Iudex sententiam sedes
ferebat, siue pro tribunali, siue de
plano sella extra ordinem posita
iudicabat. quod apud inferos etiã
à trucibus illis quæstoribus ob-
feruari Seneca indicat, imitatus
Propertium, cuius sunt hæc:

Aus si quis posita iudex sedet Æacus
urna,

In mea sortita iudicet essa pila.

Affideant fratres iuxta Minoida sel-
lam,

Eumenidum intento turba senera
foro.

1012 Sustine, contine paulisper.
Quid.

Sapè Iouem vidi, cum iam sua mit-
tere vellet

Fulmina, thure dato, substituisse
manum.

1016 Fremunt. o. v. l. habent pre-
munt. nec malè.

1032 Calliope genus. Phanoclem, Apollonium, Aclepiadem, & Virgilium sequitur, qui Orpheum Calliope filium faciunt.

1033 Æternum fieri nihil. Anicius Boëtius lib. 2. de consolat. philosoph.

Constat, æterna postumq; lege est
Vt constet genitum nihil.

1034 Illius stetit ad modos. idem Boëtius lib. 3. eiusdem operis:

Quondam funera coniugis
Vates Threicius gemens,
Postquam flebilibus modis,
Silus currere mobiles,
Amnes stare eoggerat.

1039 Geten, Hebrum. Claudianus in præfat. lib. 2. de rapto Proserp

Vix auditus erat, venti sternuntur & vada,
Pigrior astrictis torpuit Hebrus aquis.

1047 Centauris obitum ferens tres lib. scripti, & Badiana editio habent, Centauros obiter ferens. utriusque lectiois perspicua est sententia.

1048 Et iuxta Rhodope stetit, Laxata niue cantibus. Claudianus:

Porrexit Rhodope sitientes carmina rupes,
Excussit gelidas prior Ossz nives

1050 Quercum fugiens suam. quibusdam arboribus pagani vnã singulis Dryadem præesse credebant, quarum mors ab arboris eius fato dependeret, vt testis est Ouidius in Metamorph. non vno loco.

1055 Marmaricus. sic.

Et sua Marmaricos cogit iuga ferre leones, inquit Nemesianus, in eclogis; qui non vixit sub Augusto, vt stultè Diomedes Guidalottus in comment. in Nemesian. & Calpurnium, existimauit, sed diu postea, vt rectè Crinitus tradidit.

1056 Dame trepidant lupos. Claudianus:

Securum blandi leporem fouere Atoloffi,
Vicinumq; latus præbuit agnalupo,

1059 Per Tanarias fores. Moschus Siculus, in eclogis:

Nec visum timuit lepus
Iars tantu placidum canem.

1059 Per Tanarias fores. Moschus Siculus, in eclogis:

ὁ δὲ λέγει, ὅτι
ὁ ὄφις ἐξ ἑσπέρης τοῦ τῶ. ἄρα, ὅς ποτ'
ὁ βροχίτης,
ὁ πᾶσι δὲ κησῶς, ἠθὰ πᾶσι αἰ ἐς ἑσπέρην
ἔλθῃ.

Virgilius:

Tanarias etiam fauces, alta ostia Ditis,
Et caligantem nigra formidine læuon
Ingressus, mansitq; adliti regemque timendam.

Ouid. 12. Metamorph.

Ad Styga Tanaria est ausus descendere porta.

Moritura linquo. HYL. fugit attonita, hei mihi,
Peracta iam pars matris est: statuit mori.

Nunc nostra superest, mortis auferre impetum.

O misera pietas? si mori matrem vetas; 1025
Patri es scelestus: si mori pateris tamen;

In matre peccas. surgit hinc illinc nefas.

Inhibenda tamen est: pergam, & eripiam scelus.

C H O R V S.

Choriambici.

Verum est, quod cecinit sacer
Thresse sub Rhodopes iugis, 1030
Tangens Threiciam chelym,

Orpheus, Calliope genus;

Æternum fieri nihil.

Illius stetit ad modos

Torrentis rapidi fragor, 1035
Oblitusq; sequi fugas

Amisit liquor impetum:

Et, dum fluminibus mora est,

Defecisse putant Geten

Hebrum Bistones ultimi. 1040
Aduexit volucres nemus,

Et siluã residens venit;

Aut, si quã aëra peruolat,

Auditis vaga cantibus

Ales deficiens cadit. 1045
Abrupit scopulos Athos,

Centauris obitum ferens,

Et iuxta Rhodope stetit

Laxatã niue cantibus. 1050
Et quercum fugiens suam,

Ad vatem properat Dryas:

Ad cantus veniunt suis

Ipsæ cum latebris feræ. 1055
Iuxtaq; impavidum pecus

Sedit Marmaricus leo:

Nec dame trepidant lupos:

Et serpens latebras fugit,

Tunc oblita veneni. 1060
Quin per Tanarias fores,

Manes communitos adit:
Marentem feriens chelym,
Cantu tartara flebili

- Et tristes Erebi deos
Mouit, nec timuit Stygis
1065 Iuratos superis lacus.
Hæsit non stabilis rota
Victo languida turbine.
Increuit Tityi iecur,
Dum cantus volucres tenet.*
- 1070 Audito quoque nauita
Inferni ratis equoris
Nullo remigio venit.
Tunc primum Phrygius senex
Vndis stantibus immemor*
- 1075 Excussit rabidam sitim,
Nec pomis adhibet manus.
Sed cum linqueret inferos
Orpheus carmina fundens;
Et vinci lapis improbus,*
- 1800 Et vatem potuit sequi.
Consumtas iterum de.e
Supplent Eurydices colos.
Sed dum respicit immemor,
Nec credens sibi redditam*
- 1085 Orpheus Eurydicen sequi;
Cantus premia perdidit:
Quæ nata est iterum perit.
Tunc solamina cantibus
Quærens, flebilibus modis,*
- 1090 Hæc Orpheus cecinit Getis.
Leges in superos datas,
Et qui tempora digerens,
Quattuor precipitis Deus
Anni disposuit vices,*
- 1095 Nulli non auidas * polo
Parcas stamina neçtere.
Quod natum est, poterit mori.
Vati credere Thracio
Denictus iubet Hercules.*
- 1100 Iam iam legibus obi, utis
Mundo cum veniet dies;
Australis pelus obruet*

Cassius Parmensis, in Orpheo:
*Ausus & ire viam mortalibus incon-
cessam
Pœnarum oblitos demulsit carmine
manes.*

1066 *Hæsit non stabilis rota Victo lan-
guida turbine. Virgilius;
Atque Ixionii vento rota constitit orbis.
Ouidius:*

— *stupuitq; Ixionis orbis.*

Boëtius Seuerinus:

*Non Ixioneum capus
Veloç precipitat rota.*

1069 *Dum cantus volucres tenet. Ouid.
Nec carpsere iecur volucres.*

Boëtius:

*Vultur, dum satur est modis,
Non carpsit Tityi iecur.*

1070 *Nauita. Charo, qui Sanctij mei,
hominis doctissimi, iudicio est à χα-
rans dictus. Natalis à χαλον deducit.
Ego Ægyptium nomen esse cenſeo.
nam Ægyptij portitorē sic appellant,
vt docet Caietanus, & alij quidam.
Vnde videntur Græcis dicta χαράρα,
quasi Charontis ostia & portus, quæ
Romani Deorum Manium seu infe-
rorum ostia appellabant.*

1073 *Phrygius senex. Tantalus. Ouid.*

— *Nec Tantalus vndam*

Captans refugam —

Boëtius:

*Et longa site perditus
Spernit flumina Tantalus.*

1087 *Quæ nata est. o. v. l. habent; quæ
data est. non placet.*

1097 *Quod natum est, poterit mori.
Seneca senior, in epistolis, ait: Cui
nasci contigit, restat mori. Item: Lex
vetus est, quæ iubet nasci & mori.*

1098 *Vati credere Thracio. hoc epi-
thetum Orpheo Phanocles, Ouidius,
Virgilius & Claudianus tribuunt. De
Orpheo ἀρχαῖος; ista Festus Auic-
nus:*

*Threicius quondam vates fide creditur
canora*

*Mouisse sensus acrium ferarum,
Atque amnes tenuisse vagos —*

*Et farrida canis concitasse saxa:
Suarisq; modos testudinis arboris
seruæ*

Vmbra seruntur prabuisse vati.

*Sed placida hominum dicta fera corda
mitigauit,*

*Doctæque vitam voce temperauit,
Iustitiam docuit, casu quoquo congre-
gauit vno,*

Moresque agrestes expoliunt Or: b. us.

Threic.

hunc Orpheæ Aristoteles & Cicero fuisse negant. At Arnobius etiam scripsisse testatur lib. 5. contra gentes ita scribens: Libros sumant Threicij vatis, quos esse memorant antiquitatis diuina. hic Ar- nobij locus me admonet alterius apud eundem loci, qui hunc. aliquot lineis interpositis, precedit: quem adscribam, vt emendari debet. est autem huiusmodi: Sienti ardori oggeritq; oronem cin-

num, *Cycconem* quem nuncupat Græcia. pro *Cynum* reposui *cinnu*. *cinnus* apud veteres, teste Nonio, porionis genus est ex multis liquoribus confectum. de *Cyceone* Clemens Alexandrinus: *τῆ περὶ τὴν κιννῶν* inquit: *ἔτι οὐκ ἔστιν ἡ Βαυβὺν τῶν διὰ τὴν πέτρην κιννῶν ἀντὶς*.
 1103 *Libyam*. *Africam*, quam sic antiqui vocabant. sic accipe Pompeiorum epitaphia quæ sequuntur:

*Magne premis Libyam, sortes sua pignora
 uasi*

Europam atque Asiam, nomina quanta iacent? Item:

Membra pater Libyco posuit male tecta sepulcro, &c. Item:

Diuersis iuuenes Asia atque Europa sepulcris

Distinet, infida Magne iaces Libya.

Varro Attacinus de Pompeio Magno; Cato ne Vticensi, & quodam Licino.

Litore diuerso Libya, clarissima quondam

Nomina, vix illo condita sunt in tumulo

Magnus, & humano maior Cato, qui procul à te.

Aspicis, heu, cineres Roma iacere suos.

Marmoreo Licinus tumulo iacet, at Cato paruo,

Pompeius nullo, credimus esse Deo:

1107 *Siccus boreas*. sic Lucanus:

Pigro bruma gelu siccisque aquilonibus harenis.

boreas enim idem qui *aquilo*.

1131 *Atra nube*. in v. l. *nube atra* legitur.

1136 *Partem in omnem*. cum in omnibus m.

f. & in plerisque; *impressis lib. legatur*; *Nunc*

parte in omni Iuppiter spectata poli. sunt qui reponant: *Nunc partem in omnem Iuppiter spectata poli*. idque aiunt se facere propter versiculum hunc; *Nunc parte ab omni genitor iratus tona*. qui tamen faceret ut ego mallet legere, *Nunc parte ab omni Iuppiter spectata poli*.

1137 *Gigas*. *Gigantomachiam* alibi perduellium conatibus accommodauit possent etiam plebeiorum contra optimares bellis applicari. Iouis enim filij à Pindaro diuites ac nobiles dicuntur; & Deorum plerique Iouis filij fuerunt, & Iuppiter Diuum pater à bono poeta vocatur. Terræ filij homines viles & ignobiles appellantur à Cicero. Minucius quoque, in Octauio, ait: *Ignobiles & ignotos, terræ filios nuncupamus*.

Porrò gigantes dicti videntur *παῖδες τῆς γῆς*, quod è terra exiuerint.

1138 *Othrys*. non sic *Othrym* dixit, quasi putet sub eo Enceladum oppressum iacere: sed exempli causa, quia præcedenti carmine dixerat,

Ne quis gigas Thessalica iaculetur iuga.

1140 *Patri*. Saturno hoc Ioui apud Claudian. lib. 1. de raptu Proserp. Pluto minatur:

———— *patesceta crebo*

Tartara, Saturni veteres laxabo catenas.

Quicquid per Libyam iacer,

Et sparsus Garamas tenet:

Arctons polus obruet,

Quicquid subiacet axibus.

Et siccas boreas ferit:

Amissum trepidus polo

Titan excutiet diem.

Celi regia concidet,

Certos atque obitus trahet.

Atque omnes pariter deos

Perdet mors aliqua, & chaos.

Et mors fata nouissima

In se constituet sibi.

Quis mundum capiet locus?

Discedet via tartari.

Stratis ut pateat polis?

An quod diuidit æthera

A terris spacium, sat est;

Et mundi nimium malis?

Quis tartum capiet nefas

Fati? quis superis locus?

Pontum, sidera, tartara,

Regna vnus capiet tria.

Sed quis non modicus fragor

Aures attonitas mouet?

Est, est Hercules sonus.

ACTVS QVARTVS.

Trimetri & Anapaestici.

HERCVLES. CHORVS.

HER. *Conuerte Titan clare anhelantes equos,*

Emitte noctem, pereat hic mundo dies, 1130

Quo moriar: atra nube inhorrescat polus.

Obstet nouerca. nunc pater cecum chaos

Reddi decebat: hinc & hinc compagibus

Ruptis uterque debuit frangi polus.

Quid parcis astris? Herculem amittis pater. 1135

Nunc parte in omni Iuppiter spectata poli:

Ne quis gigas Thessalica iaculetur iuga;

Et fiat Othrys pondus Encelado leue.

Laxabit atri carceris iam iam fores

Pluton superbus, vincula excutiet patri, 1140

Celumq; reddet. ille, qui, pro fulmine

1105

1110

1115

1120

1125

1135

1140

Vrit medullas : sanguinis quondam capax
 Tumidi iecur pulmonis arentes fibras
 Distendit ; ardet felle siccato iecur,
 Totumq; tentus sanguinem anexit vapor.
 Primum curem consumisti : hinc aditus (nesas)
 In membra fecit : abstulit costis iecur :
 Exedit artus penitus, & totas malum
 Hausta medullas, ossibus vacuis sedet :
 Nec ossa durant ipsa ; sed compagibus
 Dissessa ruptis mole collapsa fluitant.
 Defecit ingens corpus & pesti satus
 Herculeus non sunt membra.

Cicero :

O nate, verè hoc nomen usurpa patri,
 Ne me occidentem matris superet caritas.
 Huc arripe ad me manibus abstractampis,
 Iam cernam men' an illam potiore m putes.
 Perge, aude nate, illacruma patris pestibus,
 Misereve, gentes nostras flebant miserias.

Sophocles :

ὦ πατήρ. ἄλλ' ἂν μοι πατρὸς ἐπιήμιος γράει,
 καὶ μὴ τὸ μητρὸς ὄνομα προσβύθουσι πλείον·
 δίδου μοι χερσὶν αὐτῆς ἐξ ὀφθαλμοῦ λαβῶν
 εἰς χεῖρας τῶν τεκνύων, ἵνα εἴσω τὰ πάρα
 εἰ τὸ μὲν ἀλλοίε· μάλλον, ἢ κείνης ὄρων
 λαβῆτο· εἶδες δὲ δὴ καὶ κακῶν.
 Ἴδ' ὦ τέκνον, πλάμῃσι, νικητοῦσι τέ με
 πᾶσι τοῖσι οἰκτεροῦσι.

quod vltimum interpretatus Cicero,

gentes nostras flebant miserias.

longiusculè à Græco recessit : verum noluit verbum verbo reddere, quod nec fidus interpret curat, vt ex sequentibus etiam patet.

Cicero :

Hæu virginalæ me ore ploratum eders,
 Quem vidit nemo, vlli ingemiscenon malo ?
 Sic femina virum afflicta occidit ?
 Accede nate, assiste, miserandum affice
 Envisceratum corpus lacerati patris.
 Videre cuncti

at Sophocles :

ὄπι εἴσι περιθίγος
 βιβρυχα κλαίων, καὶ πῶς ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 ἀλλ' ἀσπίδα πρὸς αὐτὴν ἐσθλὴν κακῶσι.
 γὰρ ἂν ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 καὶ πῶς ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 σπῆλαι εἰ ὄπιός τε σὺν σὺν σὺν σὺν σὺν
 πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 ἰδὲν, δὲ αὐτὴν πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 ὄσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 ὄσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ

notum versuum priorem partem Seneca imitatur:

Vnde iste fluitus vnde in has lacryma genas?
 Inuictus olim vultus, & nunquam malis
 Lacrymas suis prabere conijuetus (pudor)
 Iam flere ardidit, quis dies fletum Herculis,
 Qua terra vidit? siccus arummas iuli.

at apud eundem Hercules furore solutus dixerat :

hic datus malis
 Lacrymare vultus nescis

quamuis apud Euripidem ἐπὶ τῷ κείνῳ inquit;
 innumeris laboribus perfunctus, neque vllam
 mali genus fugi.

ὅτ' ἀπ' ὀμμάτων
 ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 εἰς τὸν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ

Cicero :

tuq; celestium pater
 Hæc obsecro in me visum coruscant fulminis.

Sophocles :

ἴσασιν ὦ ἰατρὸν, ἐργασάμενον βίβλος
 πᾶτες κεραιού.

Seneca :

Vnicum fulmen peto, &c.
 hanc enim partem noster poetra latius quàm So-
 phocles, vt & Sophocles fufius Cicerone, tra-
 ctavit.

Cicero :

Nunc nunc dolorum anxiiferi torquent vertices,
 Nunc serpsit ardor ὀσσεῖν victrices manu!
 O pectora ! ὀσσεῖν ! ὀσσεῖν !

Sophocles :

ἰθαλάσσῃσι πᾶσι πᾶσι ἀρπύων, ὅτ' αὖ
 δὴ ἔστι πλειῶν

Idem paullo postea :

σαινῶν γ' αὖ πάλιν.
 ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 ὄσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ

Cicero :

Vestibus pressu quondam Nemeus leo
 Frendens efflauit grauiiter extremum halitum?
 Hæc dextra Lernam tetra mastrata excetra-
 Placauit?

Sophocles :

ὄσσεῖν ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 Νεμεὺς ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 λόντ' ἄσπλαγι θρηύμα, καὶ προσόντ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 βία καὶ τερὰ ἀσπύων, Λερναίαν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ

quæ quadamtenus Seneca ex pressit :

His ego laceratis spolia Nemei mali
 Elisa pressi?
 postremo quæ Sophocles protulerat in hunc
 modum :

ἀσπύων τ' ἀμύων ἰσπύων ἰσπύων
 ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 Εὐνοῖαν ἰσπύων τ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 Ἀδου τ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ
 καὶ ἔσ' αἰεὶς ποτὲ πῶς ἂν δ' ἔσ' αἰεὶς ποτὲ

illa Cicero sic ex pressit:

hæc obsecrorem affixit manum:
 Ergo hanc hæc vastificam aliecit belluam:
 Hæc à Tartarea tenebrica abstractum plaga
 Tricripitem eduxit Hydra generatum caput:
 Hæc interemiss torti multiplicabili
 Draconem, auriferam obtutu obseruantem arbo-
 ram.

Multa alia victrix nostra lustravit manus,
 Nec quisquam è nobris spolia cepit laudibus.

(O misera virtus!) summus Alcide dies

1170 Nullum malum prosternit. impendo, hei mihi,
In nulla vitam facta. prò mundi arbiter,
Superiq; quondam dextera testes meæ!
Prò cuncta tellus! Herculis vestri placez
Mortem perire? dirus ò nobis pudor!

1175 O turpe fatum! femina Herculeæ necis
Auctor feretur, auctor Alcides quibus?
Inuicta si me cadere femineâ manu
Voluere fata; perq; tam turpes colos
Mca mors cucurrit; cadere potuissem hei mihi,

1180 Iunonis odio. femine caderem minis,
Sed cælum habentis. Si nimis superis fuit:
Scythico sub axe genita domisset meas
Vires Amazon. femine cuius manu
Iunonis hostis vincor? hinc grauior tui

1185 Nouerca pudor est: quid diem hunc lethum vocas?
Quid tale tellus genuit irate tibi?
Mortalis odia femina excessit tua.

Adhuc ferebas esse te Alcide imparem:
Victa es duobus. pudeant irarum deos,

1190 Vtinam meo cruore satiasset suos.

Nemeca rictus pestis: aut centum anguibus
Vallatus Hydram tabe pauissem mcâ.
Vtinam fuisset præda, Centauris datus:
Aut inter umbras vincetus, aeterno miser

1195 Saxo sederem, spolia cum traxi vltima
Fato stupente. tunc ab infernâ Styge
Lucem recepi, Ditis euici moras.
Vbique me mors fugit: vt letho inclito
Fortis carerem. prò fera victæ! ò fera!

1200 Non me triformis sole conspecto canis
Ad Styga reduxit: non sub Hesperio polo
Ibera vicit turba pastoris feri,
Non gemina serpens: perdidit mortem, hei mihi,
Toties honestam. titulus extremus quis est?

1205 CH. Viden' vt laudis conscia virtus

Non Lethæos horreat amnes?
Pudet auctoris, non morte dolet.
Cupit extremum finire diem
Vastâ pressus mole gigantum,

1210 Et montiferum Titanapati,
Rabideq; necem debere fera.
Si tuæ causa est miseranda necis;

1169 O misera virtus. de hoc Herculis dicto sunt hæc Dionis historici lib. 47.

ἀπειρὸς μὴ τῶι στυγερῶι, ἀπαξιώσαι δὲ τῶι ἄλλωι, ἐκ τῶι θάλατῳ καὶ αὐτὸς κατ'εἶρα, καὶ ἀταβύσαι. Ἔτι δὲ τὸ Ηράκλειος, ὑπάλμαστος ἀεὶ τι, λόγος ἀρ' ἔθα ἄλλοις, ἐξ ἧς ἴσασιν ἔργον ἡμῶν, ἐν ἧ' ἀρ' ἰδοῦμεν τύχη.

1181 Sed nimis superis fuit. sic prius lectebatur: nos edi curauimus; Si nimis superis fuit. Scythico, &c. o. scilicet v. l. lectionem amplexi: neque de ea dubitandum quidquam putamus; cuius valde commodior est sententia. defendi tamen potest vulgata lectio.

1187 Femina excessit tua. in v. l. legitur exstinxit: sed non ausim receptam lectionem reiicere. nam Mogunt. etiam excessit.

1194 Vicitur. omnes membranæ vincens habent; præter Mogunt. qui, vicitur.

1210 Monstriferam. in antiq. codicibus continetur montiferum. nec malè. potest videri dictum, quia gigantes fulmine icti, in montibus oppræssi iacent, quibus sibi viam in cælum struxerant. q. m. f. mortiferum. non probo.

Quod nulla fera est, nullusq; gigas:

Iam quis dignus necis Herculeae

Supereſt auctor, niſi dextra tui?

1215

HER. Eheu quiſ intus ſcorpium, quiſ feruidâ

Plagâ reuerſus cancer infixus meas

Vrui medullas? ſanguinis quondam capax

Tumidi iecur pulmonis arentes fibras

Diſtendit; ardet felle ſiccato iecur;

1220

Totumq; lentus ſanguinem auexit vapor.

Primam cutem conſumſit: hinc aditus nefas

In membra fecit, abſtulit coſtis latus.

Exedit artus penitus, & totas malum

Hauſit medullas, oſibus vacuis ſedet:

1225

Nec oſſa durant ipſa; ſed compagibus

Diſcuſſa ruptis mole collapsâ fluunt:

Defecit ingens corpus, & peſti ſatis

Herculea non ſunt mēbra prò quantū eſt malum,

Quod eſſe vaſtum fatcor: ô dirum nefas!

1230

1232 *Agnoscis. antea erat agnoſcas. ego ſecurus v. l. agnoſcis. reſolui.*

1233 *His ego lacertis. ſic Ouid. 9. Metamorph.*

His eliſa iacet moles Nemea lacertis.

1235 *Stymphalidas. hoc quoque Quiridius poſuerat.*

En eernite vrbes, cernite ex illo Hercule

Quid iam ſuperſit. Herculem agnoſcis pater?

His ego lacertis ſpolia Nemeæ mali

Eliſa preſſi? tenſus hac arcus manu.

Aſtrus ab ipſis detulit Stymphalidas?

1235

His ego citatam greſſibus vici feram,

Radiante clarum fronte geſtāntem caput?

His fracta Calpe manibus eliſit fractum?

His tot feræ, tot ſcelera, tot reges iacent?

His mundus humeris ſedit? hæc moles mei eſt?

1240

1240 *His mundus humeris ſedit. Ouid. Hac calum ceruice ſuli.*

Hæc illa ceruix? hæc ego oppoſui manus

Celo ruenti? cuius ô cuſtos manu

Trahetur ultra Stygius? ubi vires prius

In me? ſepultæ. quid patrem appello? ouem?

Quid per Tonantem vendico calum mihi?

1245

Iam iam meus credetur Amphitryo pater.

Quæcunq; peſtis viſcere in noſtro lates,

Procede, quid me vulnere occulto petis?

Quis te ſub axe frigido pontus Scythes,

Quæ pigra Tethys genuit, aut Maurum premēs

1250

Ibera Calpe litus? ô dirum malum!

Vtrumq; ſerpens, ſquallidum criſtâ caput

Vibrans, an aliquod eſt mihi ignotum malum?

Nunquid cruore eſt genita Lernæ feræ?

An te reliquit Stygius in terris canis?

1255

1256 *Omne eſt malum, nullumq;. omne, quia quod uis malum te exſuperare ſentio; nullum, quia quid ſis ignoro.*

Omne eſt malum, nullumq;. quis vultus tibi eſt?

COR-

- Concede saltem scire, quo peream malo.
 Quaecunque pestis, seu quaecunque es fera;
 Palam timeres. quis tibi in medias locum
 1160 Fecit medullas? ecce, direpta cute
 Viscera manus detexit: vltior tamen
 Inuenta latebra est. ô malum simile Herculi!
 Vnde iste fletus? vnde in has lachrymae genas?
 Inuictus olim vultus & nunquam malis
 1165 Lachrymas suis praeberet consuetus (pudor!)
 Iam flere didicit. quis dies fletum Herculis,
 Quae terra vidit? siccus erumnas tuli.
 Tibi illa virtus; quae tot elisit mala,
 Tibi cessit vni. prima, & ante omnes mihi
 1170 Fletum abstulisti. durior saxo horrido,
 Et chalybe vultus, & vaga Symplegade
 Rictus meos infregit, & lachrymam extulit.
 Flentem, gementem, summe pro rector poli,
 Me terra vidit: quodq; me torquet magis,
 1175 Nouerca vidit. vrit ecce iterum fibras,
 Incaluit ardor: vnde nunc fulmen mihi?
 CHO. Quid non possit superare dolor?
 Quondam Getico durior Hæmo,
 Nec Parrhasio lentior axe,
 1180 Seuo cessit membra dolori,
 Fessumq; mouens per colla caput
 Latus alterno pondere flectit.
 Fletum luctus saepe resoluit.
 Sic Arctæas laxare niues,
 1185 Quamuis tepido sidere Titæ,
 Non tamen audet: vicitq; faces
 Solis adusti glaciale iubar.

HERCVLES. ALCMENA.

- HER. Conuerte vltus ad meas clades pater.
 Nunquam ad tuas confugit Alcides manus:
 1190 Non, cum per artus Hydra facundum meos
 Caput implicaret. inter inferos lacus
 Possessus atrâ nocte cum fato steti,
 Nec inuocaui: tot feras vici horridas,
 Reges, tyrannos: non tamen vultus meos
 1195 In astra torsti. semper hæc nobis manus
 Fortum sponondit: nulla propter hæc sacro
 Mittere celo fulmina: hic aliquid dies
 Optare iussit: primus audierit preces,

1164 Inuictus olim vultus, & nunquam malis Lachrymas suis praeberet consuetus, (pudor) iam flere didicit. hanc lectionem in omnibus schedis inueni: nisi quod pro suis, malè quædam sunt continebant.

1170 Durior saxo horrido Et chalybe vultus. monent nonnulli hanc comparationem sumtam ex Ouidio lib. 14. Metamorph. de Anaxarete:

Sanior illa freto surgente cadentibus austris,
 Durior est ferro, quod Noricus excoquit
 ensis,
 Et saxo, quod adhuc viuum radice tenet
 tur.

Sic Moschus ἐν τῇ Μυάρῃ de Hercule
 πέντε ἢ ἕξαι ἴσῃ ἢ αἰδῶν
 ἔργῳ ἐν σῆμας ———

Ennius, Andromacha, vt lego;
 Sed quasi ferrum aut lapis dura est.

1183 Fletum virtus saepe resoluit. o. v. l. pro virtus, habent luctus.

1198 Audierit. m. l. audivit. nil mutò.

Idemq; summus. unicum fulmen peto.
Giganta crede. non minùs celum mihi 1300
Afferere potui : dum patrem verum puto,
Caelo peperci. siue crudelis pater,
Sive es misericors ; commoda gnato manum.
Propera ante mortem, & occupa hanc laudem tibi.
Vel, si piget, manusq; detrectat nefas, 1305
Emitte Siculo vertice ardentem, pater,
Titanas in me ; qui manu Pindum ferant,
Aut te, Ossa ; qui me monte proiecto opprimant.
Abrumpe & Erebi claustra. me stricto petat
Bellona ferro. mitte Graduum truncem, 1310
Armctur in me dirus, & frater quidem,
Sed ex nouercâ. tu quoque Alcide soror
Tantum ex parente, cuspidem in fratrem tuum
Iaculare Pallas. supplices tendo manus
Ad te nouerca ; sperge tu saltem, precor, 1315
Telum : perire femine possim manu.
Iam fracta, iam satiata, quid pascis minus ?
Quid queris ultra ? supplicem Alciden vides.
Et nulla tellus, nulla me vidit fera
Te deprecantem : nunc mihi irata quidem 1320
Opus est nouercâ, nunc tuus cessat dolor ?
Nunc odia ponis ? parcis, ubi votum est mori ?
O terre & vrbes ? non facem quisquam Herculi,
Non arma tradet ? tela subtrahitis mihi ?
Ita nulla feras terra concipiat feras 1325
Post me sepultum : nec meas unquam manus
Imploret orbis : si qua nascetur fera,
Nascatur alius : vndique infelix caput
Maestate saxi : vincite arumnas meas.
Ingrate cessas orbis ? excidimus tibi ? 1330
Adhuc malis ferisq; suppositus fores,
Ni me tulisses : vindicem vestrum malis
Excipite populi : tempus hoc vobis datur,
Pensate meriti mors erit precium omnium.
AL. Quas misera terras mater Alcide petam ? 1335
Vbi natus, vbinam est ? certa si visus notat,
Reclinis ecce corde anhelanti estuat,
Gemit, peractum est. membra complecti ultima
O nate liceat : spiritus fugiens meo
Legatur ore : brachia in amplexus cape. 1340
Vbi membra sunt ? vbi illa, que mundum tulit,
Stelligera ceruix ? quis tibi exiguum tui

1314 *Pallas*, apud Sophoclem quoque
 in Trachiniis, Hercules Palladis opem
 implorat.

1328 *Nascatur alius*, mihi similis : qui
 illas interimat.

1330 *Ingrate cessas orbis ?* sic Sophocles
 in eadem tragœdia :

πόντι ἐστ' ὦ

πόντιον Ἑλλάδος

ὡς δὲ λέγεται ἄνευ, οὐκ εἶναι

πολλὰ ὡς ἐν πόντῳ

πόντιον τε εἰς ἅπαντα καὶ ὅσον

ἑλκυσμένον ἐστὶν. & quæ sequuntur.

*Partem reliquit? HER. Herculem spectas quidem
Mater, sed umbra simile nescio quid mei*

1345 *Agnosce mater: ora quid fleētis retro,
Vultumq; mœrens? Herculem dici tuum
Partum crubescis? AL. quis feram mūdus nouam,
Que terra genuit? quōdve tam dirum nefas
De te triumphat? victor Herculis quis est?*

1350 *HER. Nupte iacentem cernis Alciden dolis.
AL. Quis tantus est, qui vincat Alciden dolus?
HER. Quicumque mater femine irate sat est.
AL. At unde in artus pestis, aut ossa incidit?
HER. Aditum venenis palla femineis dedit.*

1355 *AL. Vbīnam ipsa palla est? membra nudata intuo.
H. Consumpta mecū est. A. tantāne inuēta est lues?
HER. Errare medijs credo visceribus meis,
O mater, Hydram; & mille cum lerna feras.
Que tanta nubes flamma Sicanijs bibit?*

1360 *Que Lemnos ardens? que plaga inferni poli,
Vetans flagranti currere in zona diem?
In ipsa me iactate, prò comites, freta,
Mediosq; in amnes: qui sat est Ister mihi?
Non ipse terris maior Oceanus meos*

1365 *Franget vapores: omnis in nostris malis
Deficiet humor, omnis arefcet latex.
Quid rector Erebi me remittebas Ioui?
Decuit tenere. redde me tenebris tuis:
Talem subactis Herculem ostende inferis:*

1370 *Nil inde ducam. quid? times iterum Herculem?
Inuade mors non trepida. iam possum mori.
AL. Compeste lachrymas saltē, & erūnas doma,
Malisq; tantis Herculem indomitum refer,
Mortemq; vince, quod soles, vince inferos.*

1375 *HER. Si me catēnis horridus vinētum suis
Præberet anidæ Caucasus volucris dapem,
Scythiā gemente, flebilis gemitus mihi
Non exstitisset. si vaga Symplegades
Vtraque premerent rupe; redeuntis minas*

1380 *Ferrem ruinae. Pindus incumbat mihi
Atque Hemus, & qui Thracios fluctus Athos
Frangit, Tonantis fulmen excipiens Iouis:
Non ipse si in me, mater, hic mundus ruat,
Superq; nostros flagret incensus rogos*

1385 *Phæbeus axis; degener mentem Herculis
Clamor domaret. mille decurrant ferae,*

1358 Errare. N. ex vno m. f. hunc
versum transposuit: cui, quia quot-
quot vidi v. l. vulgatis consentien-
tes repugnant, non assentior.

1367 Reflor Erebi. Sophocleus
etiam Hercules Plutonem inuo-
cat.

1377 Scythia gementem. quid si le-
gas gemente? planè in sequenti ver-
su elegantius legeretur exadisset. sed
non quia elegantius statim repo-
nendum: quia aliter cuncti libri.
nec malè.

Pariterq; lacerent, hinc feris clangoribus
 Ætheria me Stymphalis, hinc taurus minax
 Cernice totâ pulset, & quicquid furit :
 Solum quoque ingens surgat, hinc illinc fremens, 1390
 Artusq; nostros durus imminuat dolor ;
 Sparfus silebo. non fere excutient mihi,
 Non arma gemitus : nil, quod impelli potest.
 AL. Non virus artus nate femineum coquit,
 Sed dura series operis, & longus tibi 1395
 Fauet cruentis forsitan morbis dolor.
 HER. Vbi mors? vbi illa? testis est aliquis mali?
 Intendat arcus, nuda sufficiet manus :
 In orbe mecum veniat, huc aliquis mihi
 Procedat, agetum huc. AL. heu mihi sensus quoque 1400
 Excussit ille, nimius impulsus dolor.
 Remouete quæso tela, & infestas precor
 Rapite hinc sagittas. igne suffusa genæ
 Scelus minantur. quâ fugâ latebras petam?
 Dolor iste furor est : Herculem solus dormat. 1405
 Cur deinde latebras aut fugam vecors petam?
 Obire forti mernit Alcmena manu :
 Vel scelere pereat: antequam lethum mihi
 Ignauus aliquis mandet, ac turpis manus
 De me triumphet. ecce lassatus malis 1410
 Sopore fessas alligat venas dolor,
 Grauiq; anhelum pectus impulsu quatit.
 Fauete superi : si mihi gnatum inclitum
 Misere negatis ; vindicem saltem, precor,
 Seruate terris. abeat excussus dolor, 1415
 Corpusq; vires reparet Herculeum suas.

1407 Mernit. pro mernit in antiquis impressis, qui recentioribus plerumque sunt fideliores, & in libris scriptis legitur, meminist.

H Y L L V S. A L C M E N A.

H E R C U L E S.

H Y L. Prò lux acerbâ: prò capax scelerum! dolor!
 Nurus Tonantis occidit, natus iacet ;
 Nepos supersum: scelere materno hic perit,
 Fraude illa capta est. quis per annorum vices, 1420
 Totoq; in æuo poterit erumnas senex
 Referre tantus? vnus eripiet dies.
 Parentem vtrunque. cetera vix sileam mala,
 Parcâq; fatis ; Herculem amitto patrem.
 AL. Compesce voces inclitum Alcideæ genus, 1425
 Miserâq; fato similis Alcmenæ nepos :
 Longus dolorem forsitan vincet sopor.

1422 Eripiet. in Sophoclis Trachiniis, non. quidem hoc ipse Hyllus quæritur, sed nutritrix introduciur in-
 quiens ;

κλειον ὄν' ἔστι· ἐν δούρῳ ἐπιθ' αἶμα
 πατρὸς τ' ἐνέγνη· τ' ἄ· τανίε ἀφ' ἑσθίης.

1425 Compesce vocem. est hoc quoque è Sophocle :

οἶσα τέκνοι
 &
 ἀλλ' ἔχει δακρύ,
 εἰματαί

*Sed ecce lassam deseris mentem quies,
Redditq; morbo corpus, & luctus mihi.*

1430 HER. *Quid hoc? rigenti cernitur Trachyn iugos*

*At inter astra positus euasi genus
Mortale? tandem quis mihi celum parat?
Te te pater iam video, placatam quoque
Specto non ercam. qui sonus nostras ferit*

1435 *Celestis aures? Iuno me generum vocat.*

*Vidco nitentem regiam clari etheris,
Phæbig; tritam flammeâ zonam rotâ:
Cubile video Noctis, hinc tenebras vocat.*

Quid hoc? quis axem cludit, & ab ipsis pater

1440 *Deducor astris? ora Phæbeus modo*

*Afflabat axis. tam propè à calo fui.
Trachyna video: quis mihi terras dedit?
Modo nempe me infra steterat, ac totus mihi
Suppositus orbis. tam benè excideras dolor.*

1445 *Cogis fateri: parce, & hanc vocem occupa.*

*Hæc, Hylle, dona matris, hoc munus parat.
Vtinam liceret stipite ingesto impiam
Effringere animam; quale Amazonium malum
Circa niualis Caucafi domui latus.*

1450 *O clara Megara, tunc, cum furerem, mihi*

*Coniux fuisti? stipitem atque arcus date:
Dextra inquinetur, laudibus maculam imprimam.
Summus legatur femina Hercules labor.*

HYL. *Compesce diras genitor irarum minas.*

1455 *Habet, peractum est: quas petis pœnas, dedit:*

Sua perempta dexterâ mater iacet.

HER. *Ceci dolores, manibus irati Hercules
Occidere meruit: perdidit comitem Lychas.*

Sauire in ipsum corpus exanime impetus

1460 *Atque ira cogit. cur minis nostris caret?*

*Ipsum cadauer pabulum accipiant ferae.
HYL. Plus misera leso doluit: huic aliquid quoque
Detrahere velles. occidit dextrâ suâ,
Tuo dolore. plura, quam poscis, tulit.*

1465 *Sed non cruenta sceleribus nupte iaces,*

Nec fraude matris: Nessus hos struxit dolos;

Ictus sagittis qui tuis vitam expulit.

Cruore tincta est palla semiferi, pater,

Nessusq; nunc has exigit pœnas sibi.

1470 HE. *Habet, peractum est: fata se nostra explicant.*

Lux ista summa est: quercus hanc sortem mihi

1435 *Generum. Heben mihi despon-*
det.

1456 *Sua perempta dextera mater iacet.* Sophocles:

Ἰλλ' αὐτὴ πρὸς αὐτῆς, εὐδ' ἰδὸς πρὸς εὐ-

ππυ.

Ἡεξ αἰῶσι. πρὸς ὅς χρεῖν σφ' εἰς ἐμῆς δα-

τῶν χρεῖς;

1458 *Perdidit comitem Lychas. me* scilicet. fortassis tamen rectius legetur; *Perdidit comitem Lycham.* hoc est, causa fui cur ego comitem meum Lycham occiderim.

1470 *Habet, peractum est. idem ante aliquot versus posuit. Quod verò sequitur;*

— *fata se nostra explicant,*

Lux ista summa est —

hoc in nullis v. l. inuenitur. Porro decorum hoc loco noster in Hercules persona diligentius seruauit, quam Sophocles; qui Herculem, vt intellexit mortem sibi instare, viro forti non satis dignas voces tribuit:

Ἰὲ ἢ δὲς ἦος. οἴχομαι τάλας.

ὄλωλ, ὄλωλα. φέγ' ἴσ' ἐκίτ' ἐσίμωσι.

οἴμαι.

quis quæso virorum? eia mitto virorum, quæ quæso muliercula tam debilibiter eiularet?

1474 *Dextra perempti.* &c. Sophocles:

ἐμοὶ δὲ ἄν' ἀπὸ πρίφραστον καὶ πατρὸς τεύλα,
πρὸς τῶν πικρῶν μηδὲν δαιμόνιον,
ἀλλ' ὅστις ἄδου φθιέσθαι οὐκ ἔστιν πέρι.

1475 *Olim.* hæc vox, vt Nonius & Seruius scribunt, etiam futurum tempus significat. Sic hic capitur, & apud Virgilium;

Hunc tu olim calo spolijs Oriëtis enustum

Accipies securo.

Lucilius, si quidem emendentur versus ex coniectura nostra, Sat. lib. 19.

Sic tu illos fructus quaras aduersa hieme olim.

Quis uti possis & delectare domi te. posterior versus apud Nonium habetur ita scriptus;

Qui uti possis hac delectare domive. planè mendosè. Romæ in quodam marmore Trāstiberinæ regionis sculptum est:

Quisquis es, aut olim nostra de stirpe futurus,

Sis memor antiqui nominis & tituli.

1483 *Genus Paantium* Philoëteta.

1487 *Est clara captas inter, inclytum genus Regnumq; referens.* ex hac antiqua lectione nihil mutari velim. sensus enim est luce meridiana clarior. Præterea hæc à Sophocle accepit.

1492 *Et iste rapitur.* o. v. l. continent ipse.

*Fatidica quondam dederat, & Parnassio
Cirrhea quatiens templa mugitu nemus.*

Dextra perempti victor Alcide viri

Olim iacebis: hic tibi emenso freta,

Terrasque & vmbas, finis extremus datur.

1475

Nil querimur ultra. decuit hunc finem dari,

Ne quis superstes Herculis victor foret.

Nunc mors legatur, clara, memoranda, inclita,

Me digna prorsus, nobilem hunc faciam diem.

1486

Cedatur omnis silua, & OEtæum nemus

Suscipiat ignis: Herculem accipiat rogos.

Sed ante mortem tu, genus Paantium,

Hoc triste nobis iuuenis officium appara,

Herculea totum flamma succendat diem.

1487

Ad te preces nunc Hylle supremas fero:

Est clara, captas inter inclytum genus

Regnumq; referens, Euryto virgo edita,

Iole: tuis hanc facibus & flammis para.

Victor cruentus absuli patrio à lare,

Nihilq; misere præter Alciden dedi;

Et ipse rapitur: penset ærumnas suas,

Iouis nepotem foueat, & natum Herculis.

Tibi illa pariat quicquid ex nobis habet.

Tuq; ipsa planctus pone funebres, precor,

O clara genitrix. viuict Alcides tuus.

Virtute nostrâ pellicem feci tuam

Credi nouercam. siue nascente Hercule

Nox illa certa est; siue mortalis meus.

Pater est, licet sit falsa progenies mihi;

Materna culpa cesset, & crimen Iouis.

Merui parentem: contulit celo decus.

Natura me concepit in laudes Iouis.

Quin ipse quanquam Iuppiter credi meus:

Pater esse gaudet: parce iam lacrymis parens,

Superba matres inter Argolicas eris.

Quid tale Iuno peperit, ætherium gerens

Sceptrum, & Tonanti nupta? mortali tamen

Cælum tenens inuidit, Alciden suum

Dici esse voluit. Perage nunc Titan vices

Solus relictus: ille qui vestet comes

Vbique fueram, tartara & manes peto.

Hæc tamen ad imos perferam laudem inclitam:

Quod nulla pestis vicit Alciden palam,

Omnemq; pestem vicit Alcides palam.

1515

Sapphici.

O decus mundi, radiate Titan;
Cuius ad primos Hecate vapores
Lassa nocturne leuat ora bigæ;
Dic sub aurora positus Sabæis,
1520 Dic sub occasu positus Iberis,
Quisq; feruentem patiuntur axem,
Quisq; sub plaustro patiuntur vrsæ;
Dic, ad æternos proprecare manes
Herculem, & regnum canis inquieti,
1525 Vnde non vnquam remeavit vllus.
Sume, quos nubes radios sequantur.
Pallidus mæstus speculari terris,
Et caput turpes nebule pererrent.
Quando, præ Titan, ubi, quove summe
1530 Herculem in terris alium sequeris?
Quas manus orbis miser inuocabis,
Si qua sub terra numerosa pestis
Sparget intentam rabicem draconis;
Arcadum si quis, populi vetusti,
1535 Fecerit filius aper inquietas;
Thraciæ si quis Rhodopes alumnus
Durior terris Helices inuofe
Sparget humano stabulum cruore?
Quis dabit pacem populo timentis;
1540 Si quid irati superi per vrbes
Iusserint nasci? iacet omnibus par;
Quem parem tellus genuit Tonanti.
Planctus immensas resonet per vrbes,
Et, cornas nullo cohibente nodo,
1545 Femina exsertos feriat lacertos;
Solaq; obductis foribus decorum,
Templa secure pateant nouerca.
Vadis ad Lethæ, Stygiumq; litus;
Vnde te nulla referent carinae.
1550 Vadis ad manes miserandus, vnde
Morte deuicta tuleras triumphum.
Vmbra nudatis venies lacertis,
Languido vultu, trepidog; collo.
Teq; non solum feret illa puppis,
1555 Non tamen viles eris inter vmbra,
Æacumq; inter, geminosq; Cretas,

1516 Radiate Titan. Sol radiis coronate.
Actius in Phœnissis, citante Piiſciano, in li-
bello de versibus comicis:

Sol, qui micanti candido carru atq; equis
Flammâ citatus feruido ardore explicas,
Quam natam aduerso augurio atque iri-
micio omine

Thebis radiatum lumen ostendis tuum.

Lucretius:

Matutina rubent radiati lumina solis.

Idem;

— dum venias radiatum inſigne dici.

1517 Ouidius:

— quid nunc Hyperione nate,

Forma colorq; tibi, radiataq; lumina pro-
sunt?

1518 Lassa nocturna leuat ora bigæ. Caius
Cæſar lib. 1. de analogia; non posse dici La-
tinè quadrigam credidit, vnde nec biga di-
cendum videretur. Cæſaris verba sunt hæc:
Num tu harum rerû natura accedere ar-
bitraris, quod vnam terram & plures ter-
ras, & urbem & vrbes, & imperium & im-
peria dicamus; neque quadrigam in vnâ
uominis figuram redigere, neque arenas
in multitudinis appellationem conuer-
tere possimus. Varro etiam lib. 9. de ling.
Latina in eam sententiã pronior videtur,
vt non satis aptè in vnus numero bigam
vel quadrigam dicamus. Sed neutra Cæ-
ſaris opinio posteritati placuit, vt ex sub-
iectis testimoniis apparet. Ipse Varro, in
Erdemetrico, non quadrigas, sed, si vera
referunt antiqui Grammatici, quadrigam
dixit. & Papinius:

1519 Rorifera geluſum tenuauit aëra biga.

1520 & Vlpianus quadrigæ, inquit, vsuſtructu
legato. Virgilius;

— quam multa Zephyro turbatur arena.

Ouidius:

Ille poreſt vacuo ſuari litore arenas.

Catullus:

Laſerpiti feris iacet arenis.

Seneca:

— ſerpens Libycis arenis

Concidit Mopsus —

1525 Vnde non vnquam remeavit vllus.

Phileras:

— ἀρεὰ πῶς εἰς ἀδία ἤυεα

τὸ ἔπος δὲ τῶν αἰῶν ἄλλοι ὀδύνη. Seneca Hip-
polyti actû 1.

— non vnquam amplius

Connexa tetigit ſupera, qui merſus ſemel

Adiit ſilentem nocte perpetua domum.

Seneca Philoſophus, in ludo de morte

1526 Claudij: Cyllenius illû oborto collo tra-
hit è cælo ad inferos, vnde negant redire

quæquã que postrema verba Catullifunt.

Facta

b

1557 *Fata discernens, melius v. l. facta,*
continent.

Facta discernens, fieri tyranni

Parcite ô dites, inhibete dextras.

Laudis est, purum tenuisse ferrum:

Dumq̄ regnabas, minimum cruentis

In tuas urbes licuisse fatis.

Sed locum virtus habet inter astra:

Sedis Arctoe spaciū tenebis?

An grauis Titan ubi promit astus,

An sub occasu tepido nitebis;

Vnde commisso resonare Ponto

Audies Calpen? loca quæ sereni

Deprimes cæli? quis erit recepto

Tutus Alcide locus inter astra?

Horrido tantum procul à Leone

Det pater sedes, calidoḡ Cancro,

Ne tuo vultu tremefacta leges

Astra conturbent, trepidetq̄ Titan.

1576 *Tepenti. Maximianus:*

Veris honos tepidi flores, vere omnia ri-
dent.

Vere dum flores venient tepenti;

Et comam siluis hiemes recident;

Vel comam siluis reuocabit æstas;

Pomaq̄ autumnno fugiente cedent;

Nulla te terris rapiet vetustas.

Tu comes Phæbo, comes ibis astris.

Antè nascetur seges in profundo,

Vel fretum dulci resonabit vnda:

Antè discedet glacialis vrsæ

Sidus, & ponto vetito fructur;

Quàm tuas laudes populi quiescant.

Te pater rerum miseri precamur,

Nulla nascatur fera, nulla pestis,

Non duces seuos miseranda tellus

Habeat, nec vlla dominetur aula;

Cui potest solum decus esse regni,

Semper impensum tenuisse ferrum.

Si quid in terris iterum timetur,

Vindicem terræ petimus relicte.

Heu quid hoc? mundus sonat. ecce mæret,

Mæret Alcide pater? an deorum

Clamor, an vox est timide nouerca?

Hercule an viso fugit astra Iuno?

Lassus an pondus titubauit Atlas?

An magis diri tremuere manes

Herculem, an visum canis inferorum

Fugit abruptis trepidus catenis?

1583 *Vetito fructur. Idem tradit anti-*
quus ille poëta, qui Cretica conscripit:

Teq̄; Lyconia mutata semine nympha,
Quam gelido raptam de vertice Non-
crine,

Oceano prohibet semper se tinguere Te-
rhys:

Ausa sua quia sis quondam subcumbere
alumna.

apud Higyn. leguntur mendosi.
vides igitur causam cur visa se mari ab-
luere nequeat.

*Fallimur. leto venit ecce vultu,
Quem tulit Pæas, humerisq; tela
Gestat, & notas populis phætreas,
Herculis heres.*

ACTVS QVINTVS.

NVTRIX. PHILOCTETES.

- 1605 NV. *Effare casus iuuenis Herculos precor,
Vultuq; quoniam tulerit Alcides necem.*
PH. *Quo nemo vitam. NV letus adeone ultimos
Inuasi ignes? PH. esse iam flammam nihil
Ostendit ille, qui sub occasu Hercules*
1610 *Virtute vinci docuit indomita omnia.*
NV. *Inter vapores quis fuit forti locus?*
PH. *Quod unum in orbe venerat nondum malum,
Et flamma victa est: hæc quoque accessit feris:
Inter labores ignis Herculeos abit.*
1615 NV. *Ediffere agedum. flamma quo victa est modo?*
PH. *Vt omnis O Eten mæsta corripuit manus:
Hinc fagus umbras perdit, & tota iacet
Succisa trunco, fixit hinc pinum ferrox
Astris minantem, & nube de mediâ vocat.*
1620 *Ruitura cautes mouit, & siluam trahit
Secum minorem. Chaonis quondam loquax
Stat vasta latè quercus, & Phæbum vetat,
Vltraq; totos porrigit ramos nemus:
Gemit illa multo vulnere impresso minax,*
1625 *Frangitq; cuneos: resilit excussus chalybs,
Vulnusq; ferrum patitur, & truncum fugit:
Commota tandem est: tunc cadens lentâ morâ
Duxit ruinam. protinus radios locus
Admisit omnes. sedibus pulse suis*
1630 *Volucres pererrant nemore succiso diem,
Quæruuntq; lasis garrule pinnis nemus.
Iamq; omnis arbor sonuit, & sacra quoque
Sensere quercus horridam ferro manum,
Nulliq; priscum profuit ligno nemus.*
1635 *Aggeritur omnis silua, & alternæ trabes
In astra tollunt Herculi angustum rogam.
Rapid alta flammæ pinus, & robur tenax,
Et breuior ilex: silua contexit pyram,
Populea silua frondis Herculeæ nemus.*
1640 *At ille; ut ingens, nemore sub in asamnio,
Æger reclinu pectore admugit leo;*

1617 *Fagus umbras perdit.* fagus, cum sit vt plurimum patulis diffusa ramis, multam vmbra facit: ijsque abscissis, vmbra perdit. Theocr.

— *οὐκ ἐστὶν αἰὶν ἄρ' ἄρ' ἄρ' ἄρ'.*

1621 *Chaonis quondam loquax.* de hac quercu ait Sophocles:

— *καὶ πάλυ λάσρα δρυὸς.*

Sophocli consentiunt Lycophron in Cassandra, Apollonius in Argonauticis, Higynus lib. 2. astronom. & Claudianus in panegyri. de 6. consulat. Honorij.

1622 *Stat lata vasti quercus.* Ouidius 7. Metamorph.

Stabat in his ingens annosa robore quercus

Una nemus.

1623 *Vltraq; totos porrigit ramos nemus.* Ouidius:

— *cetera tantum*

Silua sub hac omnis, quantum fuit herba sub illa.

1624 *Gemit illa.* Ouidius:

— *gemuntq; dedit decidua quercus.*

1628 *Duxit ruinam.* Ouidius:

— *labefactaq; tandem*

lætibz innumeris, adductaq; funibus arbor

Corruit, & multam prostravit pondere siluam.

1636 *Herculi angustum rogam.* legendum sine dubio cum v. est angustum. ait enim inferius:

— *latus in spolio rogam.*

*Fertur, quis illum credat ad flammam rapi?
Vultus potentis astra, non ignes erant.
Ut pressit O Eten, ac suis oculis rogam
Lustravit; omnes fregit impositus trabes.*

1645

*Arcumq; poscit: accipe haec, inquit, fate
Pendente dona, munus Alcidae cape.*

*Has Hydra sensit, his iacent Stymphalides,
Et quicquid aliud eminus vici malum.
Victure felix, has enim numquam irritas
Mittes in hostes: siue de media voles*

1650

*Auferre volucres nube; descendunt aues,
Et certa praedam tela de caelo ferent:
Nec fallat unquam dexteram hic arcus tuam.
Librare telum didicit, & certam dare*

1655

*Fugam sagittis, ipsa non fallunt iter
Emissa nervo tela. tu tantum, precor,
Accommoda ignes, & facem extremam mihi.
Hic nodus, inquit, nulla quem capiet manus,*

1659 *Hic nodus.* Senecæ repugnat Pifander; qui clavam Herculis æream fuisse refert; at Seneca ligneam. Nondū enim hic, clavam interpretor nodosam: vnde dictum, nodosæ robora clavae. Scio quæ de nodo Herculeo prodita sunt à Plinio lib. 26. cap. 8. Macrobio lib. 1. Saturnal. cap. 19. & Festo, in voce, cingulum: sed hunc locum ad ea accommodare, hominis foret aliud agentis.

1660 *Hoc telum.* Nodus hic.

1664 *Spolio.* pelle leonis Nemeæi, qua Hercules indutus fingitur, quia præci homines pellibus corpora contegebant, qui quia, nondum reperto telorum usu, lignis vim hostium retundebant, ideo Herculi clavam veteres attribuerunt. Diodor. Siculus lib. 1.

1670 *Voce feminea.* clamore, qui femineus dicitur Philostrato in Heroicis, Virgilio 2. Aeneid. Ouidio 12. Metamorph. & Silio libro 15. Sicut & ululatus feminei, Virg. 4. & 9. Aeneid. Valerius Flaccus 4. Argonaut. Silius lib. 13. eiulatus muliebres. Tacitus libro 15. & quietelas muliebres. Claudianus de victoria Stilicho. cont. Alari. dixerunt. D. Cyrillus ait: οὐλόδουκέρ ποσ ἀνὶ τὸ πᾶσι γῆρας. quo spectat illud:

Ut fiant oculos erudiere suos.
est enim de mulieribus dictum. vetus poeta;

Fletus muliebri ingenio est additus.

1672 *Dolor femineus.* ab Archilocho sumtum, qui ait:

τῆλε, γυναικίον πένθος ἀπνοσάωρον.

1675 *Comprime.* m. f. habent contine.

Infirmum. tenerum.

Iecur. iecur nominat, quia in eo amoris & benevolentia fedes statuitur, ut diximus.

*Mecum per ignem flagret. hoc telum Herculem
Tantum sequetur. hoc quoque acciperes, ait,
Si ferre posses: adiunct domini rogam.*

1660

*Tum rigida secum spolia Nemeæi mali
Arsura poscit. latuit in spolio rognus.*

*Ingemuit omnis turba, nec lachrymas dolor
Cuiquam remisit. mater in luctum furens
Diduxit avidum pectus, atque uterotenus
Exserta, vastos ubera in planctus ferit:*

1665

*Superosq; & ipsum vocibus pulsans Iovem,
Implevit omnem voce femineâ luctum.*

1670

*Deforme lethum mater Herculeum facis,
Compesce lachrymas, inquit; introrsus dolor
Femineus abeat: Iuno cur letum diem*

*Te flente ducat? pellicis gaudet suæ
Spectare lachrymas. comprime infirmum iecur
Mater: nefas est ubera atque uterum tibi*

1675

*Laniare, qui me genuit. & dirum fremens,
Qualis per urbes duxit Argolicas canem
Cum victor Erebi Dite contempto redit
Tremente fato; talis incubuit rogo.*

1680

*Quis sic triumphans letus in curru stetit
Victor? quis illo gentibus vultu dedit
Leges tyrannus? quanta pax obitus tulit?*

*Hæsero lachryme, cecidit expulsus dolor
Nobis quoque ipsis: nemo morituro ingemit.*

1685

*Iam flere pudor est: ipsa, quam sexus iubet
Mœrere, siccis hæsit Alcmena genis,
Stetitq; nato penè iam similis parens.*

NVT. Nullisne in astra misit ad superos preces

1690 *Arsurus? aut in vota respexit Iouem?*

PH. *Iacuit sui securus, & cælum intuens
Quæsiuit oculis; arce an ex aliquâ pater
Despiceret illum. tum manus tendens ait;
Quacunque parte prospicis natum pater,*

1695 *Iste est pater; quem nocte commissâ dies
Quæsiuit vnus. si meas laudes canit
Vtrumque Phœbi litus, & Scythiæ genus,
Et omnis ardens ora quam torret dies:
Si pace tellus plena, si nulle gemunt*

1700 *Vrbes, nec aras impias quisquam inquinat;
Si scelera desunt, spiritum admitti hunc precor
In astra. nec me mortis infernæ locus,
Nec mæsta nigri regna conterrent Iouis:
Sed ire ad illos umbra, quos vici, deos,*

1705 *Pater, erubesco. nube discussâ dicam
Pande, ut deorum vultus ardentem Herculem
Spectet. licet tu sidera & mundum neges,
Vltrò pater cogere. si voces dolor
Abstulerit vllus; pande tum Stygios lacus,*

1710 *Et redde fatis. approba gnatum prius.
Vt dignus astris videar, hic faciet dies.
Leue est quod actum est. Herculem genitor prius
Inuenit, an damnauit? hoc postquam addidit;
Nouerca cernat, quo feram flammâ modo;*

1715 *Flammâ poposcit. hoc age Alcide comes,
Non segnis, inquit, corripe Oeteam facem.
Quid dextra tremuit? num manus pauida impiû
Scelus refugit? redde iam pharetras mihi
Ignaue, iners. inermis est nostras manus*

1720 *Quæ tendat arcus. quis sedet pallor genis?
Animo faces inuade, quo Alciden vides
Vultu iacere. respice arsurum miser.
Rogat ecce me iam genitor, & pandit polos.
Venio pater. vultusq; non idem fuit.*

1725 *Tremente pinum dexterâ ardentem impulit:
Refugit ignis, & reuertuntur faces,
Et membra vitæ sed recedentem Hercules
Insequitur ignem, aut Pindû, aut Atho
Ardere cœlus. nullus eripit sorus,*

Tantum ingemiscit ignis ad durum iecur.
 Typhon in illo positus immanis rogo
 Gemisset ipse, quiq; conuulsam solo
 Imposuit humeris Ossan Enceladus ferox.
 At ille medias inter exsurgens faces
 Semustus ac laniatus, inrepidus, rubens;
 Nunc, o parens Herculea, sic stare ad rogam
 Te mater, inquit, sic decet fieri Herculem.
 Inter vapores positus, & flammæ minas
 Immotus, inconcussus, in neutrum latus
 Correpta flectens membra adhortatur, monet,
 Gerit aliquid ardens: omnibus fortem addidit
 Animum ministris. vrere ardentem putes.
 Stupet omne vulgus, vix habent flammæ fidem!
 Tam placida frons est, tanta maiestas viro.
 Nec properat vri: cumq; iam forti datum
 Lethosatis pensauit, igniferas trabes
 Hinc inde traxit, minima quas flamma occupat,
 Totasq; in ignem vertit, & quâ plurimus
 Exundat ignis; recipit intrepidus: ferox.
 Nunc ora flammis implet: ast illi graues
 Luxere barbæ: cumq; iam vultum minax
 Appeteret ignis, lamberent flammæ caput;
 Non pressit oculos. sed quid hoc? mœstam intuor
 Sina gerentem reliquias magni Herculis,
 Crinemq; iactans squallidum Alcmenegemit.

ALCMENA. PHILOCTETES.

AL. Time te superi fata tam paruis cinis
 Hercules est, huc ille decreuit gigas.
 O quanta Titan in nihil moles abit!
 Anilis, heu me, cepit Alciden sinus.
 Hic tumultus illi est: ecce vix totam Hercules
 Compleuit urnam: quam leue est pondus mihi,
 Cui totus æther, pondus incubuit leue.
 Ad Tartara olim regnaq; o gnate, vltima
 Rediturus ibis: quando ab inferna Styge
 Remcabis iterum? non uti spoliū trabas,
 Rursumq; Theseus debeat lucem tibi:
 Sed quando solus? ignis impositus tuas
 Compescet umbras? tegitartareus canis
 Inhibere poterit, quando Tænareos fores
 Pulsabis? ab quas mater ad fauces agar?
 Quâ mors aditur? vadis ad manes iter
 Habiturus vnum. quid dicm quesituro?

1760 Vix totam Hercules Compleuit
 urnam. imitatur Ouidianum illud 12.
 Metamorph.

— de tam magno restat Achille.
 Nescio quid paruum quod non bene
 compleat urnam.

1771 Iter Habiturus vñ. Telephus
 Aeschylis apud Clementem Alexan-
 drium vnam ad inferos viam esse
 contendit: Aristophanes autem, in
 Ranis aliud agens quàm Aeschylus,
 lepidè plures enumerat.

Quid misera duras vitæ? quid lucem hanc tones?

Quem parere rursus Herculem possum Ioui?

1775 *Quis me parentem gnatus Alcmenam suam
Tantus vocabit? ô nimis felix, nimis
Thebane coniux! Tartari intraſti loca
Florente gnato; teq; venientem inferi
Timuere forſan; quod pater tantum Herculis*

1780 *Vel falſus aderas. quas petam terras anus,
Inuiſa ſeuis regibus? ſi quis tamen
Rex eſt relictus ſeuus. hei miſere mihi?*

*Quicumque caſos ingemunt gnati patres,
A me petent ſupplicia: me cuncti obruent.*

1785 *Si quis minor Buſiris, aut ſi quis minor
Anteus, vrbes perfide terrent plaga:
Ego preda ducar. ſi quis Iſmarios greges
Thracis cruenti vindicat: carpent greges
Mea membra diri. forſitan pallas petet*

1790 *Irata Iuno. totus vretur dolor:
Secura victo tandem ab Alcide vacat:
Pellex ſuperſum, ſupplicia de quâ exigat.
Ne parere poſſem, fecit hic gnatus mihi
Vt erum timendum. que petam Alcmenæ loca?*

1795 *Quis me locus, que regio, que mundi plaga
Defendet? aut quas mater in latebras agar?
Vbique certè nota. ſi patriam petam,
Laresq; miſeros; Argos Euryſtheus tenet.
Orbata Thebas, regnum & Iſmenum petam*

1800 *Thalamosq; noſtros, in quibus quondam Iouem
Dilecta vidi? prò nimis felix, nimis,
Si fulminantem & ipſa ſenſiſſem Iouem.
Vtinam meis viſceribus Alcides foret
Exſectus infans. nunc datum eſt miſere, datum,*

1805 *Videre gnatum laude certantem Ioui:
Et hoc daretur ſcire, quod fatum mihi
Eripere poſſet. quis memor viuet tui
O gnate populus? omne iam ingratum eſt genus.
Petam Cleonæ? Arcadium an populos petam?*

1810 *Meritisq; terram nobilem queram tuis?
Hic dira ſerpens cecidit, hic ales fera,
Hic rex cruentus, hic tua fractus manu;
Qui te ſepulto poſſidet cælum Leo.
Si grata terra eſt, populus Alcmenam tuam*

1815 *Defendat omnis. Thracias gentes petam,
Hebriq; populos? hæc quoque eſt meritis tuis*

1808 *Omne iam ingratum eſt genus. in
v. l. aperte ſcriptum-eſtat non iam,
ſed nam.*

1810 *Terram nobilem. D. Hierony-
mus, in prologo Machabæorum, bis
hoc epithetum terræ tribuit.*

Defensa tellus, stabula cum regno iacent:
 Hic pax cruento rege prostrato data est.
 Vbi enim negata est? quod tibi infelix anus
 Queram sepulchrum? de tuis totus rogis 1820
 Commendat: r'bis. reliquias magni Herculis
 Quis populus, aut que templa, que gentes colent?
 Quis iam petet, quis poseet Alcmenes onus?
 Que tibi sepulchra gnate, quis tumulus sat est?
 Hic totus orbis, fama erit turulis tibi. 1825
 Quid anime trepidas? Hercules cineres tene,
 Complectere ossa, reliquie auxilium dabunt,
 Erunt satis praesidia, terrebut tuae
 Reges vel umbrae. PH. debitos gnato quidem

1829 Debitos gnato quidem. prius editum fuit indebitos; id alij mutarunt & reposuerunt debitos, quod o. v. l. confirmant: sed quae sequuntur, prima facie videntur pristinam lectionem magis astruere.
 1833 Aeterna virtus Herculem fieri vetat. Solon mortem suam fieri ab amicis voluit: contra Ennius,

Nemo me lacrimis aëoret, nec funera fieri

Facsit. cur? volito viuui' per ora virom.
 Puppis amicos in morte sua fieturos confidebat. eius enim tale fragmentum circumfertur:

Flebunt amici & bene noti morte in mea,
 Nam populus etiam viuo me lacrimatus est.

Sed ad rem. rectè Seneca. Hercules enim famam incomparabili fortitudine perennem sibi compararat. Eorum verò mortem inmodicè flere oportet. qui nihil in vita egerunt quo posteris bene vixisse se restentur. Non possum Charondæ Caranzii legem probare, qua indistinctè vllum omnino lugeri vetuit. est hoc hominis prorsus inhumani. eleganter & rectè Euphorion:

καὶ πόσα μέγιστα μὲν περὶ ἐπιφθιμῶν ἀκρόασις,
 μήτερά καὶ κλυδῶσ' ἐπι καὶ πάμπαν ἄδω-
 κριω

μῆτρ' ἐπι θάνατο.
 1836 Purpureus dies. Quid. 3. Fastor.
 Πυρρῆεντι τὰρ ἰδὸν qui vehit axe diem.

Compesce fletus mater Alcмене incliti. 1830
 Non est gemendus, nec graui urgendus noce,
 Virtute quisquis abstulit satis iter. "
 Aeterna virtus Herculem fieri vetat; "
 Fortes vetat matere, degeneres iubet. "
 AL. Sed ubi questus? vindicem amisi parens. 1835
 Terrae atque pelagi, quaq; purpureus dies
 Vtrunque clara spectat Oceanum rotâ.
 Quot misera in vno condidi gnato parens?
 Regno carebam, regna sed poteram dare.
 Vna inter omnes terra quas matres gerit, 1840
 Votis pepercit: nil ego à superis peti,
 Incolume gnato: quid dare Hercules mihi
 Non poterat ardor? quis deus quicquam mihi
 Negare poterit? vota in hac fuerant manu:
 Quicquid negaret Iuppiter, daret Hercules. 1845
 Quid tale genitrix vlla mortalis tulit?
 Defleuit aliqua mater, & toto stetit
 Succisa factu, bisq; septenos greges
 Deplanxit vna: gregibus equari meus
 Quot ille poterat? matribus miseris adhuc 1850
 Exemplar ingens deerat; Alcmene dabit.
 Cassate matres, pertinax si quas dolor
 Adhuc iubet lugere; quas luctus grauis
 In saxa vertit; cedite his cuncte malis.
 Agedum. senile pectus o misera manus 1855
 Pulsate. & vna funeri tanto sat est
 Grandæua anus, defecta, quod totus breui
 Iam quæret orbis? expedi in planctus tamen,
 Defessa quamquam brachia: ut inuidiam deis
 Lugendo facias, aduoca in planctum genas. 1860

ALCMENA.

Anapæstici.

- Flete Alcmenen, magniq; Iouis
 Plangite gnatum; cui concepto
 Lux una perit, noctesq; diuis
 Contulit Eos: ipsa quiddam
 1865 Plus luce perit. totæ pariter
 Plangite gentes; quarum senos
 Ille tyrannos iussit Stygiis
 Penetrare domos, populisq; madens
 Ponere ferrum: sletum meritis
 1870 Reddite tantis. totus, totus
 Personet orbis: slet Alciden
 Cæcula Crete; magno tellus
 Clara Tonante. centum populi
 Brachia pulsent: nunc Curetes,
 1875 Nunc Corybantes arma Idææ
 Quassate manu: armis illum
 Lugere decet: nunc nunc funus
 Plangite verum: iacet Alcides
 Non minor ipso, Creta, tonante.
 1880 Flete Herculeos Arcades obitus,
 Nondum Phæbo nascente genus.
 Et iuga Spartes Nemeæq; sonent,
 Feriatq; granis Menala planctus:
 Poscite magno Alciden gemitu:
 1885 Stratus vestris setiger oris,
 Alesq; sequi iussa sagittas,
 Totum pinnis velata diem.
 Flete Argolici. flete Cleonæ:
 Hic terrentem mænia quondam
 1890 Vestra leonem fregit nostri
 Dexteræ nati. date Sitionie
 Verbera matres, gelidusq; sonet
 Planctibus Hebrus, flete Alciden;
 Quod non stabulis vescitur infans,
 1895 Nec vestra greges viscera carpunt.
 Flet Ant. colibera tellus,
 Et rapta fero plaga Geryone.
 Mecum misera plangite gentes:
 Audiat ictus utraq; Tethys.
 1900 Vos quoque mundi turba citati,
 Flete Herculeos numina casus.

1874 Nunc Curetes, Nunc Corybantes.
 Ex veteribus Euphoriion, Eratothenes,
 Orpheus & Callisthenes; ex neotericis
 Scaliger in libro de arte poetica, & Diō.
 Lambinus in lib. 2. Lucretij, Curetes &
 Corybantes eodem esse seipserunt: sed
 Senus Delius, Archemachus Euboicus
 & Echemenes diuersos esse credide-
 runt: quos Seneca hic sequitur; & Ovi-
 dius scribens,

*Hoc Curetes habent hoc Corybantes
 opus.*

1894 Vescitur. non alitur esca futurus
 equis illaudati Diomedis.

1506 Vbi nunc nostra. o. v. l. vestra.

Vestrum Alcides ceruice meus
Mundum, superi, caelumq; tulit:
Cum stelligeri vector olympi,
Pondere liber spirauit Atlas.

1905

Vbi nunc nostra Iuppiter arces?
Vbi promissi regia mundi?
Nempe Alcides mortalis obit,
Nempe sepultus. quoties telis
Facibusq; tuis ille pepercit?
Quoties ignis spargendus erat?
In me saltem iaculare facem,
Semelemq; puta.

1910

1915 Ad quod populos Natura vocat?
Aeschylus:

τὸ ἀποθαλίην ὁμοίως ἐπιμακλωσμένην πᾶσι.
Iuncus: ἀθράπη ὅ, ἐν τοῖς ἀλλοῖς ῥόοις ἡμέ-
ρωις τε καὶ ἀγέλοις, ἐξίεται τοῦ βίου πᾶσα ἀνά-
γκη. Vide Stobæum ferm. 118.

Iamne Elysias ô gnate domus,
Iam litus habes; ad quod populos
Natura vocat? an post raptum.

1915

Styx atra canem praeclusit iter,
Teq; in primo lumine Ditis
Monstra morantur? quis nunc umbras

1919 Monstra morantur. æquè bene in
antiq. lib. continetur fata morantur.

Gnate tumultus, manesq; tenet?
Fugit abductâ nauita cymbâ,
Et Centauris Theffala motis
Ferit attonitos vngula manes?
Anguesq; suos Hydra sub undis
Territa mersit? teq; labores

1920

O gnate timent?
Fallor, fallor, vesana parens,
Nec te manes, umbræq; timent.

1915

1928 Nec te manes. v. l. non te manes.

Non Argolico rapta leoni
Fulvâ pellis contacta iuvâ
Leuos operit dura lacerios,
Vallantq; feri tempora dentes:
Donum phætreæ cessere tua,
Telaq; mittet iam dextra minor:
Vadis inermis gnate per umbras;
Ad quas semper mansurus eris.

1930

1935

HERCVLES. ALCMENA.
Iambici & dactylici.

1937 Quid me. prodit Hercules ex loco
extraordinario, qui erat sublimis sine
machina, & ex quo numina in theatrum
introducebantur, Iul. Scaliger in Histo-
rico.

Quid me tenentem regna sideri poli,
Caloq; tandem redditum planctu iubet
Sentire fatum? parce. nam virtus mihi
In astra, & ipsos fecit ad superos iter.
AL. Vnde sonus trepidas aures ferit?
Vnde meas inhibet lachrymas fragor?

1940

Agnosce

Agnosco agnosco, victum est chaos.

A Styge, gnate, redis iterum mihi :

1945 *Fractaq; non semel est mors horrida :*

Vicisti rursus noctis loca,

Puppis & infernæ vada tristia.

Peruius est Acheron iam languidus,

Et remeare licet soli tibi,

1950 *Nec te fata tenent post funera.*

An tibi præclusit Pluton iter,

Et pauidus regni metuit sibi ?

Certè ego te vidi flagrantibus

Impositum filius : cum pluribus

1955 *In calum furerent flammæ minis.*

Arsisti certè. verum vltima

Non tenuere tuas umbras loca.

Quid timuere tui manes precor ?

Umbra quoque est Diti nimis horrida ?

1960 HER. *Non me regentis stagna Cocyti tenent,*

Non puppis umbras furna transuexit meas.

Iam parce mater questibus. manes semel

Umbra; vidi : quicquid in nobis tui

Mortale fuerat, ignis iniectus tulit :

1965 *Paterna celo pars data est, flammis tua.*

Proinde planctus pone ; quos gnato paras,

Genitrix in ortu luctus in turpes eat.

Virtus in astra tendit, in mortem timor.

Præsens ab astris mater Alcides cano :

1970 *Pænas cruentus iam tibi Eurystheus dubit,*

Curru superbum vecta transcendes caput.

Me iam decet subire caelestem plagam.

Inferna vinco rursus Alcides loca.

AL. *Mane parumper. cessit, ex oculis abit,*

1975 *In astra fertur. fallor, an vultus putat*

Vidisse gnatum? misera mens est credula.

Es numen, & te mundus æternus tenet.

Credo triumphis. regna Thebarum petam,

Nouumq; templis additum numen canam.

CHORVS.

Anapestici.

1980 *Nunquam Stygias fertur ad umbras*

Inclita virtus. viuite fortes,

Nec letheos seuæ per amnes

Vos fata trahent : sed, cum summas

1965 *Paterna celo pars. apud Ouidium 9. Metamorph. ait Iuppiter :*

*Omnia quæ vici, vincis quos cernitis ignes,
Nec nisi materna Vulcanum parte potentem
Senties : æternus est à me quod traxit, & ex-*

pers.

*Atq; immune netis, nulla domabile flamma;
Idq; ego defunctum terra celestibus oris
Excipiam.*

1966 *Proinde planctus pone, quos gnate pater, Genitrix inerti : luctus in turpes eas?*
Sic isti versus in Fabriciana editione leguntur omnino deterius quàm in ceteris: qui habent, *Proinde planctus pone, quos gnato paras Genitrix in ortu, luctus in turpes eat.* quæ sanè lectione retinebo, donec certi aliquid de hoc loco constituerent. nunc valde ambigo, non tam propter eâquam modò retuli varietatè: quæ quia in nulla membranatum quibus vltus sum, duo hæc carmina habentur. Si in vno aliquo codice desiderarentur, minus mirarer: sed in nullo exstare eum mihi scrupulum iniicit, vt ampliè, & hoc tempore mihi non liquere prononciem.

1968 *Virtus in astra tendit.* Euripides, Heraclidis :

ἀσὶ ἀρετῆ βασιλῆος μὲν ἄνθρωπον.

1970 *Pænas cruentus iam tibi Eurystheus dabit,* vide Euripidem dicto loco; à quo Strabo lib. 8. dissentit. Euripides scribit Eurystheum non in pugna ab Iolao interemptum, sed in pugna captum, viuum Alcmenæ traditum fuisse. Strabo autem lib. 8. *Εὐρυσθέως μὲν οὐδὲν ἔγραψε, οὐδὲν εἰς τὴν ἱστορίαν ἐπιτίθει. Ἡρακλῆος παῖδος καὶ Ἰόλαος, συνθησάτων Ἀθλων αἰών. ἰσορῆται παῖτιν ἐν τῇ μάχῃ. τὸ δὲ μὲν ἄλλο οὐ μὲν ἔγραψε, οὐδὲν εἰς τὴν ἱστορίαν ἐπιτίθει. Ἡρακλῆος καὶ Ἰόλαος, ἀπὸ τῆς συνθησάτων Ἰολάου ἐπὶ τῷ κρήνω Ἀκακίαν, ἰσορῆται. Paulanias in Atticis simpliciter ab Iolao cæsum restatur, non addēs in pugna au, à pugna idipsum contigerit.*

1976 *Misera mens est credula.* sic in plerisque v. l. & in antiquis editionibus legitur. Lipsiensis cod. habet, *misera mens incredula est.* quæ lectio inelegans non est, & confirmatur toto cap. i. lib. 2. miscellan. Nannii. Ego pristinam lectionem seruaui, cum propter librorum antiquiorum scriptorum & excusorum multorum consensum quem nemo sanus vnquam contempsit : tum quia Seneca noster in Hercule furenti scripserat,

quod nimis

1980 *Miseri volunt, hoc facile credunt.*

1980 nec ad rē pertinet, quod ibi subiungitur:

imò quod metumet nimis,

Nunquam amoueri posse, nec tolli putant.

Prona est timori semper in peius fides.

*Exiget horas consumpta dies,
Iter ad superos gloria pandet.
Sed tu domitor magne ferarum,
Orbisq; simul pacator ades:
Nunc quoq; nostras respice terras:
Et si qua novo bellua vultu
Quatiet populos terrore graui;
Tu fulminibus frange trifulcis,
Fortius ipso genitore tuo
Fulmina mittens.*

1985

1990

1993 *Mittens.* sic legitur in o. v. l. ideo minor Ascens. qui maluit; *mittes.*

IN THYESTEM
ADVERSARIA.

L. ANN. SENECAE

Thyestes.

TRAGOEDIA VII.

PERSONAE.

Tantalus.	Atreus.
Thyestes.	Nuncius.
Megara.	Seruus.
Plisthenes.	Chorus.

ACTVS PRIMVS.

TANTALVS. MEGAERA.

*Q*uis me furor nunc sede ab infausa
extrahit,
Auido fugaces ore captantem cibos?
Quis malè deorum Tantalò viuas
domos

*Ostendit iterum? peius inuentum est siti
Arente in vndis aliquid, & peius fame
Hiante semper? Sisyphi nunquid lapis
Gestandus humeris lubricus nostris venit?
Aut membra celeri differens cursu rota?
Aut pœna Tityi semper acerescens iccur
Visceribus atras pascit effosis aues?
Et nocte reparans, quicquid amisit die,
Plenum recenti pabulum monstro iacet?
In quod malum transcribor? ô quisquis noua
Supplicia functis durus umbrarum arbiter
Disponis; adde si quid ad pœnas potes
Quod ipse custos carceris diri horreat,*

5

10

15

Quod

THYESTES] hoc nomine tragœdias scripserunt Græci Euripides, Agathon, Nicomachus Atheniësis, Theognides, Cleophon, Carcinus, quem citat Aristoteles, Diogenes, siue Philiscus Aeginensis (neq; cuius constar viri è duobus tribuenda sit.) & Apollodorus Tharsensis, teste Suidæ lexico. Chæremō, auctore Athenæo Thyestem comœdiam composuit. Latinorum, qui *Thyestem* tragœdiam ediderint Enniū inuenio, &, citante Cornelio Tacito, Marternum, L. Varium, seu, vt volunt Helenius & Porphyrio, potiùs Cassium Parmensem. Non dubito quin idem argumentum persecuti fuerint alij in Atreo, & Pelopidis, vt Attius, Aemilius Scaurus, & ceteri. Italicè tragœdiam Thyestem non in eleganter Lud. Dulcis composuit. Porrò malè Ioan. le Crier lib. 1. de iure primogeni. q. 7. hanc tragœdiam Senecæ vocat, *Tantalum.*

2 *Auido fugaces ore captantem cibos?* hæc de Tantalii supplicio, Alemanis, Euripidis, Alcei, Pindari, Archilochi, Latinorum verò ferè omnium est opinio.

3 *Quis malè deorum.* poëtis familiare fuit Diis suis tam mala quàm bona omnia accepta ferre. Archilochus:

Ὅτις θεῶν ἄδῃ παύσῃ.

Virgilius:

— *quis te Palinure Deorum*

Eripuit nobis? Idem:

1 *Quis Deus Italiam, qua vos dementia ad-*
git?

Ouidius:

— *quis Deus hunc formosis, inquit*
iniqtus,

Perdere vult? — Seueca infra actu 3.

Otiàm è tanto subditum tumultu

Quis Deus fecit? Euripides:

ὦ θεῶν, ἢ λογῶν, ἢ

π τῶν ἀδύνατων

ἢ οὐδὲν ἄνεστιν ἔχοντας.

- Quod morsus Acheron paucat; ad cuius metum
Nos quoque tremamus: quere iam nostra subit
E stirpe turba, que suum vincat genus,*
- 20 *Ac me innocentem faciat, & inausa audeat.
Regione quidquid impiâ cessat loci,
Complebo: nunquam stante Pelopeiâ domo,
Minos vacabit. ME. perge detestabilis
Vmbra, & penates impios furis age.*
- 25 *Certetur omni scelere, & alternâ vice
Stringantur enses, nec sit irarum modus,
Pudorve: mentes cæcus instiget furor,
Rabies parentum duret, & longum nefas
Eat in nepotes: nec vacet cuiquam vetus*
- 30 *Odisse crimen, semper oriatur nouum,
Nec vnum in vno: dumq; punitur scelus
Crescat. superbis fratribus regna excidant,
Reptantq; profugos: dubia violentæ domus
Fortuna reges inter incertos habet:*
- 35 *Miser ex potente fiat, ex misero potens,
Fluctuq; regnum casus asiduo ferat.
Ob scelera pulsi; cum dabit patriam deus,
In scelera redeant: sintq; tam inuisi omnibus,
Quam sibi. nihil sit ira quod vetitum putet.*
- 40 *Fratrem expauescat frater, & natum parens,
Natusq; patrem. liberi pereant male,
Peius tamen nascantur. immineat viro
Infesta coniunx. bella trans pontum vchant:
Effusus omnes irriget terras cruor,*
- 45 *Supraq; magnos gentium exsultet duces
Libido victrix. impiâ stuprum in domo
Leuissimum sit: fratris & fias, & fides,
Iusq; omne pereat. non sit à vestris malis
Immune celum: cum micant stellæ polo,*
- 50 *Flammæq; seruant debitum mundo decus;
Nox atra fiat, excidat celo dies.
Misce penates: odia, cedes, funera
Accerse, & imple scelere Tant. alcæ domum.
Ornetur altum columen, & lauro fores*
- 55 *Lete virescant, dignus aduentu tuo
Splendescat ignis. Thracium fiat nefas
Maiore numero: dextra cur patrum vacat?
Nondum Thyestes liberos deslet suos?
Ecquando tollet ignibus iam subditis*
- 60 *Spumante abeno membra? per partes eant*

Hiis adde que suppositicius Donatus scribit ad illa Eunucho Terentiani act. 5.
— quid si hoc quisquam voluit deus?
10 *Pascit effossis aues.* ita o. v. l. *aves,* autem dicit secutus Homerum *Odyss.* λ'. Lucretium lib. 3. & Tibullum lib. 1. Virgilius 6. *Aeneid.* vnicum vulturum agnoscit.
22 *Pelopeia domo.* nullum scelus fuit, quo se Pelopide abstinerint. nam parentes liberos, liberi parentes, vxor maritum, maritus vxorē, frater fratrem, affines affinitate iunctos occiderunt; pater liberos comedit; demū affinem paruelis, gloriæ leuit, filii pater stuprauit. merito igitur eorum familia conuiciis omnium proficilla fuit adeo, vt *Pelopeia domus,* pro sua & impia, adagij loco etiam hodie vsurpetur. Xenarcho dicitur *ἀστυροσ οἶκος,* Euripidi *δυσυχῆ δόμος,* Horatio *saeva Pelopis domus.* huc refero illud L. Attij, in armorum iudicio:

*O cule, noxistudo obliteretur Pelopidarū,
ac per nos sanctescat genus.*
Seneca, infra actu 4.

— *ô domus Pelopi quoque
Et Tantalò pudenda* —
& in Agamemnone:
*Renolui animus virginis thalamo mea,
Quos ille dignos Pelopeia fecit domo.*
& in Troade ironice ait Pyrrhus:
Atrei & Thyesta nobilem nosi domum.
Aurum memoria Pelopeiæ familiæ similis fuit domus illa Buffali ciuis Romani, de qua Raph. Volaterranus, in Geograph.

26 *Nec sit. dno m. l. ne sit.*
31 *Dūq; punitur, scelus Crescat.* Thyestes cum Aërope vxore Atreid adulteriū *A* commiserat, hoc scelus vt puniret *A. Pausan.* illi liberos epulados proposuit: *sanis* Thyestes autē, vt Atreū vlciſceretur, in filiam suam Pelopeiam compressit. *Attri.*
56 *Thracium fiat nefas.* Terei, Mar-Tereitis & nymphæ Bytionidis filij calami-historas notissima est, ex Ouidio *Metam.* 6. *riafic* qui, quod vxori, sororē adduceret orā-nar-ti, consensit; docer virum prudentem rano semper vxoris precibus, potissimū cur, si non vacent periculo, debere. proue-ut, niunt hinc sæpenumero multa & magna mala. Tereus cum Philomenā adduceret, in amoris retia incidit, illam-Me-que cœpit amare, vitanda fuerat occasio, neque ad eum ignem, quo incaluit, stans, postea plus satis, accedēdū. Viris enim coniugatis minimē tutū est, formas aliarum mulierum spectare: cum amor verè oculis hauriatur. debuerat itaque Tereus periculo se non offerre; aut, quia deesse obtulit, sapiētis fuisset, oculos continere: quod, quia ne ipsum quidem acci-

prestitit, Philomenā ardere cœpit, amatam deinde, vitiauit. hæc amoris, an furoris sunt opera? opinor vtriusque. nam tanta est horum cognatio & affinitas; vt amantes fure re dicantur, & in omne scelus, ranquam furiosi, ruant: sic, vt patrarum facinus semper gradus sit futuri. Hircus iste Mendesius Philomenam amat; amatâ stuprat; stupratę linguam ex intimis faucibus euellit; ipsam vero solitario nemore cum feris victuranz includit, videlicet, ne crimen suum diuulgetur. ea nempe sceleratorum est conditio, nunquam vt eorum animus conuiescat, semper vt timeant cunctis nota fore quę deliquerunt. ideo, vt sit, scelus scelere conantur obruere, quemadmodum Phędrę nutritrix in Hippolyto nostri poetę: sed laterem lauauit. siquidem nihil est tam occultum, vt non in lucem prodeat aliquando: nec valet humana calliditas abscondere, quod diuina prudentia vult manifestare. Equidem hoc Tyranni factum tam atrox & truculentum non diu latuit: sed Progne de tota re facta certior, ad vltionem accingitur nouam, inauditam, & quę posteris narrari quã persuaderi facilius queat. tãta nimirum mulieris læsę est iracundia, vt, dum quem vult vlciscatur, susque deque ferat, quę ratio nec id faciat; sibi que interdum nocere non vereatur; dummodo hostem lædat. vt de Medea taceam, testis Progne, testis Philomena; quarum vna proprium filium, altera sororis filium trucidauit; nec hoc tantum, sed & patri epulandum proposuit. Postea sceleris conscientia; & pœnarum metu exagitate, fuga sibi consuluerunt. quas quia Tereus, re comperta, fuit insēcutus, propter fugientium & insēquentis velocitatem, omnes in aues mutati finguntur. Docet hoc facinorosus nihil tutum esse, eosque sese inuicem persequi solere. Vide Attium in Tereo.

92 Taxata pœnâ lingua. nam Tantalus iuxta nonnullos apud inferos cruciatur:

ἐν θεοῖς ἀδ' ἔπος ὦν
κοῖτ' ἑτραπέζης ἀξίωμ' ἔχων ἴσοι
ἀνέκαστον ἔχει γλώσσαν, αἰχίσην νόστον.

ait Euripides in Oreste: cui consentit Cornelius Gallus, his versibus:

ἔχει δ' ὅ πρην' μακάρων ἐστῆς, τῆς δ' ὀμοῖω
πλάγην ἰακταίρην πλάσῳ ἄμωσ' ἑμῶσ',
ἢ ὠλιγῆ ἄδρος βητῆς ἡμῶσ' καὶ ἑσθοταίρῳ
κρείσσῃσ' αἰὲν χιλιεὺς ἐστὶ περὶ τριπτόρην.
πῶν, λέξῃ, τὸ πῶρην μαι, καὶ ὄρνια μαν' ἔδαι
σιτῆσ'

οἰκλῶσα προσηπτεῖ ταῦτα καλαζῶμοθα.

Monet nos Tantalus linguam compescere, & principum arcana non reuelare. In libello illo non inutili, qui de Moribus, vulgè quidē Censorii Catonis titulo; in membranis vetero, Ouidij (cūm sit cuiusdam Dionysii Catoris, teste Vineto in Aufon.) circumfertur, scriptum est:

Discerpta, patrios polluat sanguis focos,
Epule instruantur. non noui sceleris tibi
Coniua venies, liberum dedimus diem,
Tuamq; ad istas soluiimus mensas famem.
Ieiunia exple. mistus in Bacchum cruor
Spectante te potetur. inueni dapes,
Quas ipse fugeres. sisse, quò preceps ruis?
TAN. Ad stagna, & amnes, & recedentes aquas,
Labrisq; ab ipsis arboris plene fugas,
Abire in atrum carceris liceat mei
Cubile: liceat, si parum videor miser,
Mutare ripas: aluco medius tuo
Phlegethon relinquitur, igneo cinctus fredo:
Quicumque pœnas lege factorum datas
Pati iuberis; quisquis exeso iaces
Pavidus sub antro; quiq; venturi times
Montis ruinam; quisquis auidorum feros
Rictus leonum, & dira furiarum agmina
Implicitus horres; quisquis immixtas faces
Semiustus abigis; Tantalus vocem excipe
Properantis ad vos: credite experto mihi,
Amate pœnas. quando continget mihi,
Effugere superos? ME. antè perturba domum,
Inferq; tecum prelia, & ferri malum
Regibus amorem. concute insano ferum
Pectus tumultu. TAN. me pati pœnas decet;
Non esse pœnam. mittor, vt dirus vapor
Tellure ruptâ, vel grauem populis lucrum
Sparsum pestis. ducam in horrendum nefas
Auius nepotes? magne diuorum parens,
Nosterq;. quæuis pudeat, ingenti licet
Taxata pœna lingua crucietur, loquar:
Nec hoc tacebo. moneo, ne sacra manus
Violata cede, nè ve furiali malo
Aspergat aras. stabo, & artebo scelus.
Quid ora terres verbere, & tortos ferox
Minaris angues? quis famem fixam intimis.
Agitas medullis? flagrat incensum siti
Cor, & perustis flamma visceribus micat.
Sequor. ME. furorem diuide in totam domum. IO
Sic sic ferantur, & suum infensi inimicem
Sitiant cruorem. sensu introitus tuos
Domus, & nefando tota contactu horruit.
Actum est abundè gradere ad inferos specus,
Annemq;

- 105 *Annemq; notum. iam tuum mēst. a pedem
Terrae grauantur. cernis vt fontes liquor
Introrsus actus linquat? vt ripae vacent,
Ventusq; raras igneus nubes ferat?
Pallefcit omnis arbor, ac nudus stetit*
- 110 *Fugiente pomoramus: & qui fluctibus
Illinc propinquis Isthmos atque illinc fremit,
Vicina gracili diuidens terrā vada,
Longē remotos latus exaudit sonos.
Iam Lerna retrocessit, & Phoronides*
- 115 *Latuere venae: nec suas profert sacras
Alpheus undas, & Cithæronis iuga
Stant parte nullā cana deposita niue,
Timentq; veterem nobiles Argi sitim:
En ipse Titan dubitat, an iubeat sequi,*
- 120 *Cogatq; habenis ire periturum dicm.*

CHORVS.

Choriambici Tetrametri.

- Argos de Superis si quis Achaicum,
Piscasq; domos turribus inclitas:
Isthmi si quis amat regna Corinthij,
Et portus geminos, & mare discidens:*
- 125 *Si quis Taygeti conspicuas niues;
Quas, cum Sarmaticus tempore frigido
In summis boreas composuit iugis,
Æstas veliferis soluit Etesis:
Quem tangit gelido flumine lucidus*
- 130 *Alpheus, stadio notus Olympico;
Aduert. ut placidum numen, & arceat
Alternæ scelerum ne redeant vices,
Neu succedat auo deterior nepos,
Et maior placeat culpa minoribus.*
- 135 *Tandem lassa feros exuat impetus
Sicci progenies impia Tantalij:
Peccatum satis est: fas valuit nihil,
Aut commune nefas. proditus occidit
Deceptor domini Myrtilus, & fide*

Vestus

Nos nequiores, mox daturus
Progeniem vitiosiore.

*Virtutem primā putā esse compescere linguam.
Proximus ille deo, qui scit ratione tacere.*

26 *Tortos angues. Varro Attacinus:
Cuius ut adpexit torto caput angue retinētū.*

Virgilius:
——— *tortosq; Ixionis angues.*
Ouidius quarto Metamorph.
——— *tortosq; incingitur angue.*
Seneca in Medea actu 5.
——— *anguis excusso sonat.*

Tortus flagello ———
104 *Ad inferos. quidam libri scripti habent;
ad intimos.*

110 *Pomo. pomi significatio valde genera-
lis est, completitur enim malum & nucem.
Sic Paullus I. C. vt pomū, inquit, decerpe-
re liceat. I. vt pomum, & ibi Ioānes Pyran-
dus, D. de feruitur. nux est omne pomum,
quod foris duro regitur, & int' habet quod
esui est: malum verò, quod intus durū in-
cludit, foris autem habet quod esui est. Ma-
crob. lib. 3. Saturnal. ex Cloatij Verrii lib. 4. à
Græcis tractorum, seu ordinatorum Græco-
rum.*

*Qui fluctibus. Ionio & Hellesponto. apud
Senecam philosophum lib. 2. epist. veteris
cuiusdam poetæ de Isthmo carmina hæc ha-
bentur: Impero Argu, regna mihi liquit Pe-
lops,*

*Qua pontus Helles & qua ab Ionio mari
Vrgetur Isthmos* ———

quæ verba sunt fortassis ex Attij Atreo.

115 *Profert sacras Alpheus undas. nōstet Me-
deæ actu 1. Et quas Aonijs latex.*

Alpheusq; sacer lauat.

vide quæ ibi scripsimus.

118 *Veterem. ineptè Ascensius situm legit:
ineptius Marmira sitim, ad siccitatem quæ
fuit tempore Phaethontis, refert. Rectè Ac-
gyd. Maserius, in comment. Valerij Flacci, &
Cælius Rhodiginus scribunt loqui Senecam
de siti quæ ante Danaï tempora fuit: cum,
nondum inuentis puteis Argos in loco arido
situm, aquarum penuria laborabat; quam
Danaus teste Plinio natur. hist. lib. 7. sustulit
inuentis puteis. vnde Heliodus teste Eusta-
thio Iliad. α'.*

Αρροειν υνδρας ιδι Δαζιοσ μινος υνδρσγ.

122 *Turribus. in quibusdam membran-
is inuenio curribus. nō omnino absurdè. potest
enim intelligi de Oenomai, Pelopis, ac alio-
rum procorum curribus.*

128 *Veliferis Etesis. his enim flantibus mare
nauigationi accommodatissimum existit.*

133 *Neu succedat auo, &c. fortè respicit ad
illud Horatij lib. 3. od. 6.*

——— *atq; tulit*

139 *Fide Vestus, quam tulerat. quemadmodum Myrtilus Oenomai axem, ab Hippodamia per suasus,
prodidit: sic ab Hippodamia falsò accusatus, ex Geresio à Pelope præcipitatus, interit. vide Isaciū in
Lycophronē. quæ, quia historia est, nō fabula; etsi fabulosa quædā admiscetur; non est quod anxie de
eius interpretatione laboremus. Illud tantū, proditores vt plurimū illis, quibus proditiōe sua pro-*

fuerunt, iustas tandem pœnas dare. sicuti hoc loco Myrtilus, si communem traditionem sequimur. nã Istrus, in Atticis, scriptis Myrtilum singularem certamine pro Hippodamia cum Pelope decertantem cecidisse.

140 *Nobile reddidit*, &c. Pausanias tamen, in Arcadicis, Myrtoum mare non à Myrtilo, sed à Myrto puella appellatum fuisse affirmat.

143 *Exceptus gladio*, &c. Tantalus (iuxta Ioannem Diaconum & Didymum Od. x. & Nonnum Dionysiac. 4; Iouis ac Plutus. nymphæ filius, vel secundum Eusebium lib. 2. Euangelicæ præparationis, Iouis & Plotæ) filium suum Dijs epulandum apposuit; quem cibum reliquis auersantibus, sola Ceres humerum edit, cuius loco eburneum Dij substituerunt. eam ob rem Tantalus

Quærit aquas in aquis, & poma fugacia ca'rat.

Hac fabula consilium fuit antiquis sordidos homines exprime're: & quod voluerunt optimè sunt affecuti. Tantali parètes sunt, Iuppiter & Pluto (nam Eusebij codicem mendosum puto, Diaconi, Didymi, Nonnij, & Tzetzi chiliad. 5. histor. 10. libros sequor) nymphea. ex felicitate enim & diuitijs plerumque nascitur auaritia; quæ avari animum totum sibi sic vindicat, eo etiam ut tempore quo preces concipit, hoc est, Deum excipit conuiuio, non sinat illum alia esculenta proponere, quàm filium proprium; impuras videlicet de coactanda pecunia sollicitudines & cogitationes; quas Claudianus 1. in Rufin. auaritiæ filias nuncupat:

*Fœdæq; auaritia complexa pectora matris
Insomnes longo veniunt examine cura.*

Quia verò huiusmodi cogitationes apprimè turpes, tetrae & nefandæ sunt, atque veteres quæ abominabantur ut mala, nigra vocabant, (vnde Pythagoras inquebat *αἰεὶ γὰρ τῶν μαλακῶν, verans teste Plutarcho πρὶ πᾶσι τῶν ἀγαθῶν, οὐδὲ δεῖτε βῆαι μέλας ἀνδράποισ, δεῖ δὲ λευκῶν*. & Horatius;

Hic niger est, hunc tu Romane caute.)

meritò illas Pelopem, hoc est, nigrum facie, nominarunt. Deinde quia tales cogitationes terram sapiunt, neque diuinum aliquid habent, Iuppiter illas respuit; Ceres, terram denotans, naturæ suæ conuenientibus vescitur, earumque partem absument, eamq; partem in qua totius corporis potissimum robur consistit. Postmodum, illo absunto, eburneum Dij substituerunt: quod qui sic terrenis cogitationibus intendat, qui sic gazis inhiet, ut post nummos pietatem ac virtutem statuat; versa illi in naturam peccandi consuetudine, animus eius instar eboris indurescar, atque monitores, sicut ebur malleos, aspèrnetur. Quamobrem insatiabili opum comparandarum euj iustitate vexatus, partis diuitijs auarus frui non audebit; eique tam deerit quod habet, quàm quod non habet. auaritia illa furiarum est maxima, quæ, teste poëta, Tantalò, *A' cubat, & manibus prohibet contere gere mensas*. Est eadè saxū illud quod, ex quorundam sententia (Homeri Odys. x. Pindari Olymp. r. Eurip. in Oreste, & Seruij in 6. Aeneid.) eius capiti impendit. etenim perpetuò auari paupertatè merentur, hanc sibi nunquam non existimant imminere; huius effugiendæ gratia patiuntur misèrias ipsa paupertate triplo grauiorcs.

Vectus quã tulerat, nobile reddidit

140

Mutato pelagus nomine. notior

Nulla est Ioniis fabula nauibus.

Exceptus gladio paruulus impio

Dum currit patrium natus ad osculum,

Immatura focus victima concidit.

145

Diuisusq; tuã est Tantalè dexterã,

Mensas ut strueres hospitibus deis.

Hos aterna famés prosequitur cibos,

Hos aterna sitis: nec dapibus feris

Decerni potuit pœna decentior.

150

Stat lusus vacuo gutture Tantalus,

Impendet capiti plarima noxio

Phineis anibus præda fugacior.

Hinc illinc grauidis frondibus incubat,

Incuruata suis fœtibus, ac tremens

Alludit patulis arbor hiatibus.

155

Nec quamuis auidus, nec patiens moræ,

Deceptus toties tangere negligit,

Obliquatq; oculos, oraq; comprimit,

Inclusisq; famem dentibus alligat:

Sed tunc diuitias omne nemus suas

Demittit propius, pomaq; desuper

Insultant foliis mitia languidis,

Accendantq; famem; quæ iubet irritas

Exercere manus: has ubi protulit,

Et falli libuit; totus in arduum

Autumnus rapitur, siluaq; mobilis.

160

Instat deinde sitis non leuior fame;

Qua cum percaluit sanguis, & ignicis

Exarsit facibus: stat miser obuios

Fluctus ore petens; quos profugus latex

Auertit, sterili deficiens vado,

Conantemq; sequi deserit: hic bibit

Altum de rapido gurgite puluerem.

170

ACTVS

THYESTES.
ACTVS SECVNDVS.

209

A T R E V S. S E R V V S.

167 *Autumnus*. hoc est, omnia poma. posuit autem Autumnum pro pomis, quia hac anni parte pomorum proven- tus maximus est. vnde Horatius,

— *fructus*
Pomifer autumnus fruges effuderit &:
Vel cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus arvis extulit —

162 *Mitibus pomis* hoc est, maturis. sic noster supra — *pomaq; desuper*
Injulant solis mitia languidis.
& Virgilius.

— *sunt nobis mitia poma.*

188 *Tegit*. hoc formam æquitatis habet. nam Marcianus scripsit petinde punien- dos receptatores, ac ipsos facinorosos. l. 1. D. de receptor. quod congruit l. 13. D. de offic. præsid. & variis Imperatorū scriptis l. 1. & 2. C. Iustin. de iis qui latro. vel alio crim. reos occultau. l. 1. & 2. C. Theodos. tit. 29. l. 9.

203 *Fama te*. aptissimum argumentum deducendi aliquem à peccati cogitatione. nam, vt ait Cicero, nemo est tā agrestis, quem si non ipsa honestas, contumelia tamē & dedecus magnopere moueat.

205 *Domini*. tyranicè loquitur. nam domini vocabulum ad seruos habet relationem. vnde Augustum, Tiberium, & Alexandrum Romanorum Imperatores hoc nomē repudiasse legimus, apud Dionem lib. 55. Tertullianum in Apologetico, & alios, vide Anton. Guibertum Costanum Polyhistoris c. 16. antiqui etiam omnem dominis inuidiam, omnem seruis contumeliam detrahentes, de minū, pauem familias; seruos, familiares nuncuparunt; auctores Seneca lib. 6. epist. & ex eo serē ad verbū Macrobi. l. 1. Saturn.

207 *Eosdem reddat inimicos metus*. apud Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. 11. Prætextatus in hunc modum disseuit: Deinde qui colitur, etiam amatur: nō potest amor cum timore misceri. vnde putas atro- gātiss. illud mansisse pro uerbium, quod iactatur: Totidē nobis hostes esse quos seruos? non habemus illos hostes, sed facimus: cum in illos superbissimi, contumeliosissimi, crudelissimi sumus. & ad rabiem nos cogunt peruenire delicia, vt quicquid non ex voluntate respondit, iram furorēque euocet. Domini enim animos inquitum tyrannorum, & non quantum decet. sed quantum libet, exercere volumus in seruos.

212 *Rex velit honesta, nemo non eadem uolet*. Plinius, in Panegyrico: Vita principis censura est, eaque perpetua: ad hāc dirigimur. itē: Melius homines exemplis docentur. Claudianus: — componitur orbis Regis ad exemplum: nec sis institerere.

Pre-
Mobile mutatus imperium princeps vulgus.

175 *AT. Ignaue, iners, cneruis, & quod maximum*

Probrum tyranno rebus in summis uor)

Inulte; post te scelera, post fratris duos,

Fasq; omne rupium, que iudice uis agit

Iras; at Argos spernere iam tutum tuis

180 *Debebat armis, omnis & gemmam mare*

Innare classes: iam tuis flammis agros

Lucere, & urbes decuit, ac strictam undique

Micare ferrum. tota sub castris sonet

Argolica tellus equite. non silua tegant

185 *Hostem, nec altis montium structe iugis*

Arces. relictis bellicum totus canat

Populus Mycenis. quisquis inuisum caput

Tegit ac tuetur, clade funesta occidat.

Hæc ipsa pollens incliti Ielopis domus

190 *Ruat, vel in me, dummodo in fratrem ruat.*

Age anime, fac quod nulla posteritas probet;

Sed nulla taceat. aliquod audendum est nefas

Atrox, eruentum, tale; quod frater meus

Suum esse malit. scelera non ulcisceris,

195 *Nisi vincis. & quid esse tam sanum potest,*

Quod superet illum? nunquid abiectus iacet?

Nunquid secundis patitur in rebus modum,

Fessis quietem? noui ego ingenium viri

Indocile; flecti non potest, frangi potest.

200 *Prois, antequam se firmet, aut uires parat;*

Petatur ultrò; ne quiescentem petat.

Aut perdet, aut peribit. in medio est seclus

Positum occupanti. SER. fama te populi nihil

Aduersa terret? AT. maximū hoc regni bonum est,

205 *Quod facta domini cogitur populus sui,*

Quam ferre, tam laudare. SER. quos cogit metus

Laudare, eosdem reddit inimicos metus.

At qui fauoris gloriam veri petit,

Animo magis, quam uoce, laudari uolet.

210 *ATR. Laus uera, & humili sepe contingit uiro;*

Non nisi potenti falsa, quod nolunt, uelint.

SER. Rex uelit honesta, nemo non eadem uolet.

ATR. Vbicunq; tantū honesta dominantis licent;

sensus Humano: edicta ualent, quam uita regentis.

Mobile mutatus imperium princeps vulgus.

Idem affirmant Plato libro quarto de legib. Iſocrates in orat. de regno. Cicero lib. 3. de legib. Xenophon in Cyropæd. Salluſt. in Iugurth. D. Greg. Nazia. in Apologet. Chryſoſtomus, & alij.

214 *Preçariò*. regnatur nò abſolute, ſed cum timore reddendæ rationis admittati regni tum, cum de regno diſcedetur. hanc interpretationẽ exigit præcarij ſignificatio apud Vlpianum l. 1. D. de præcaro.

Vbi non eſt pudor. rectè ratiocinatur. omnis enim ciuitas nullo vinculo melius retinetur, quàm iuſtitiâ; quæ quâuis vna ex quatuor virtutibus ſit auctore Platone de legib. Cicerone, & D. Ambroſio de officiis; propriè tamen virtus eſt & ceteras in ſe complectitur, iuxta Ariſtot. 5. ethic. ad Nicomachum. nam ſine ea nec prudẽtia nec fortitudo, nec temperantia eſſe poteſt, vt ait Eguinar. Baro ad tit. Inſtitut. de iuriſ. Iuſtitiæ officia tria ſunt, honeſte viuere, alterum nò lædere, ſuum vnicique tribuere: ad primum referitur pudor, ad ſecundum ſanctitas, ad tertium pietas & fides; ad omnia tria ſimul cura iuris. hæc enim tria ſunt ipſa iuris præcepta, I. iuſtitiâ, D. de iuſt. & iur. 5. iuris præcepta, inſtit. e. tit. Cumque omne regnum maximè per hæc tria conſeruetur, meritò inſtabile regnum eſſe dicit vbi illa omnia deſunt.

217 *Priuatâ*. cutam iuris omiſit: quia illa potiùs publicum bonum ſit, & potiſſimum ad principem petinet.

221 *Stupro*. hoc eſt, adulterio. loquitur ~~καταχρηστικῶς~~ quemadmodum & lex vltia de adulteriis, teſte Papiniano & Modetiſtino l. inter liberâs, l. ſtuprum D. ad leg. Iul. de adulter. l. 101. D. de verb. ſignific. vide Vlcianum lib. 1. diſpunct. c. 26. & 2. prætermiſſor. Catellianum Cottam in Memor. in voce adulterium. dixi in Rept. l. tranſigere. C. de tranſaction.

224 *Eſt Pelopis* apud Cicertonem 3. de natura Deorum exiſtant de hoc ariete antiqui poëtæ, fortâſſis Attij in Atreo, carmina huiuſmodi:

*Addo huc; quod mihi portento caeleſtium pater
Prodigium miſit, regni ſtabilimen meis;
Agnum inter pecudes aurea clara coma.
Quondam Thyſtem clepere aurum eſſe de
regia:*

Qua in re adiuſtricem cõiugem cepit ſibi.
229 *Poſſeſſor huius regnat*. hoc nò abs re conſtitum fuit. nam in libro Etrufcorum, teſte Macrobo. 3. Saturn traditur, ſi aries inſolito colore fuerit indutus, portendi imperatori rerum omnium felicitatem. & Tarquinius in Epitoma. Oſtẽtarij Tuiſci, inquit: Purpureo aureove colore quis ariẽs ſe ſi aſpergetur, principi or-

Preçariò regnatur. SER. vbi non eſt pudor, “

Nec cura iuris, ſanctitas, pietas, fides; “ 215

Inſtabile regnum eſt. AT. ſanctitas, pietas, fides “

Priuatâ bona ſunt: quâ iuuat, reges eant. “

SER. Nefas nocere vel malo fratri putâ. “

AT. Fas eſt in illo, quicquid in fratre eſt nefas.

Quid enim reliquit crimine intactum, aut vbi 220

Sceleri pepercit? coniugem ſtupro abſtulit,

Regnumque furto: ſpecimen antiquum imperi,

Fraude eſt adeptus, fraude turbauit domum.

Eſt Pelopis altis nobile in ſtabulis pecus,

Arcanus aries, ductor opulenti gregis; 225

Huius per omne corpus effuſo coma

Dependet auro; cuius è tergo, noui

Aurata reges ſceptra Tantalici gerunt:

Poſſeſſor huius regnat: hunc tanta domus

Fortuna ſequitur: tuta ſeposita ſacer 230

In parte carpit prata; que cludit lapis,

Fatale ſacro paſcuum muro regens.

Hunc, facinus ingens auſus, aſſumptâ in ſcelus

Conſorte noſtri perfidus thalami auhit.

Hinc omne cladis mortuæ fluxit malum, 235

Per regna trepidus exſul errauit mea,

Pars nulla noſtri tuta ab inſidiis vacat.

Corrupta coniux, imperij quaiſſa eſt fides:

Domus egra dubius ſanguis eſt, certi nihil,

Niſi frater hoſtis. quid ſtupes? tandem incipe, 240

Animosque ſume, Tantalum & Pelopem aſpice:

Ad hæc manus exempla poſcuntur mee.

Profare, dirum qua caput maectum via.

SER. Ferro peremptus ſpiritum inimicum expuat.

AT. De ſine pœnæ loqueris, ego pœnam volo:

Perimat tyrannus: lenis in regno meo

Mors impetratur. SER. nulla te pietas mouet?

AT. Excede pietas, ſi modo noſtra in domo

Vnquam fuiſti: dira furiarum cohors,

Diſcorſij, Erinnyſ veniat, & geminas faces 250

Megera quatiens. non ſatis magno meum

Ardet furore pectus, impleri iuuat

Maiore monſtro. SER. quid noui rabidus ſtruis?

AT. Nil, quod doloris capiat aſſueti modum.

Nullum relinquam facinus, & nullum eſt ſatis. 255

SER. Ferrum? AT. parum eſt. SER. Quid ignis?

(AT. etiãnum parum eſt.

SER. Quo-

dinis & generis summa cum felicitate largitatem anget, genus progeniemque propagat in claritate lætiorémque efficit. non est igitur mirum si Phryxus & Helle ab aureo ariete seruari fingantur, & qui agnum aurea clara coma possideret, Argis imperatorem cum responsum fuerit. hunc agnum

Atreus, interfecto Chryssippo fratre, sicut adeptus; eundem amisit Æiopes uxoris & Thyestæ fratris fraude. hoc est scilicet quod dicitur. Male parata male dilabi: quod spectat illud Cl. Paradisi symbolum de summa sceneratoris nummos extra fenestram dispargente.

234 Conforte. vxor dicitur consors: quæ admodum nuptiæ totius vitæ consortium l. J. D. de ritu nuptiar. & consortio, l. 96. D. sol. matt. CONSORTE. Ærope.

245 De sine pœna. vide quæ dixi Hercule Fur. num. 512.

263 Tonat dies serenus. habebatur hoc pro prodigio, testis Homerus Odyss. 6. Ex hac opinione est illud Maron. 9. Æneid.

Auditi & cali genitor de parte serena.
Intonuit lauum —

264 Lares. Penates. eisdem esse indicat Cicero pro Quinctio, cum enim dixisset: at hic quidem iam de fundo depulsus, iã a suis diis Penatibus eiectus esset: mox subiungit; illud dico, dominum depulsum esse de prædio, domino à familia sua manus illatas esse ante suos Lares familiares.

267 Nescio quid animus maius. antiquus ille poëta, in Atreo, apud Tullium:

Maiores mihi moles, maius miscendum est malum,
Quis illius acerbum cor contundam & comprimam.

In quibusdam membranis legitur: Nescio quid animus magnum.

273 Odyssia. de Te: eo loquitur; qui fuit rex Odrysiarum, (Thraciæ pars est, Thucydides l. 2. Plinius l. 4. hist. natural.) quibus sollempne fuit in conuiujs preliari, & se inuicem vulnibus deformare, teste Ammiano Marcellino. de his loqui puto Horatium l. 1. ode 18. & 27.

— monei Sibonius nõ leuis Euius & Natis in usum latitæ scyphis
Pugnare, Thracum est. tollite barbarum Motem —

& Anacreonta Teium:

ἀγρί, δῶτε, κελύθ' ἔπι
παταίῳ τε ἢ ἀλαλῆῳ
Σκοθιῶν ποσὶ παρ' οἴῳ
μυλιπέλω, ἀλλὰ κερῶσι
ἰσπίετης ἢ ἕονοι.

279 Bene est. sic loquitur infra actu 5. & Medæ actu 5. & Agamemni. actu 5.

SER. Quoniam ergo telo tantus utitur dolor?

ATR. Ipso Thyeste. SER. maius est irã hoc malum.

160 ATR. Fateor, tumultus pectora attonitus quatit,
Penitusq; voluit: ravior, & quod nescio,
Sed ravior. imò mugit è fundo solum,
Tonat dies serenus, ac totis domus
Vt fracta tectis crepuit, & moti lares

165 Vertere vultum. fiat hoc, fiat nefas,
Quod dii timetis. SER. facere quid tandem paras?
ATR. Nescio quid animus maius, & solito amplius
Supràque fines moris humani tumet,
Instatque pigris manibus: haud, quid sit, scio.

270 Sed grande quiddam est: ita sit, hoc anime incipe,
Dignum Thyeste facinus, & dignum Atreo
Vterque faciat. vidit infandas domus
Odryssia mensas. fateor; immane est scelus,
Sed occupatum: maius hoc aliquid dolor

275 Inueniat. animum filio inspira parens,
Sororq;, causa est similis: assiste, & manum
Impelle nostram. liberos anidus parens,
Gaudensque laceret, & suos artus edat.
Bene est, abunde est. hic placet pœne modus.

280 Tantisper, ubinam est? tam diu cur innocens
Versatur Atreus? tota iam ante oculos meos
Imago cedis errat, ingesta orbitas
In ora patris. anime quid rursus times,
Et ante rem subsidis? audendum est, age.

285 Quod est in isto scelere precipuum nefas,
Hoc ipse faciat. SER. sed quibus captus delis,
Nostros dabit perductus in laqueos pedem?
Inimica credit cuncta. ATR. non poterit capi,
Nisi capere vellet. regna nunc sperat mea:

290 Hac spe, minanti fulmen, occurreret Iouis
Hac spe subibit gurgitis tumidi minas,
Dubiumque Libyæ Syrtis intrabit fretum.
Hac spe, quod esse maximum retur malum,
Fratrem videbit. SER. quis fidem pacis dabit?

295 Cuit tanta credit? ATR. credula est spes improba,
Gnatis tamen mandata, quæ patruo ferant,
Dabimus; relicti exsul hospitiiis, vagus
Regno ut miserias mutet, atque Argos regat

Ex parte dominus. si nimis durus preces

Spernet Thyestes, liberos eius rudes,

300

Malisque fessos gravibus, & faciles capi

Preces movebunt. hinc vetus regni furor,

Illinc egestas tristis, hinc durus labor,

Quamvis rigentem tot malis subigent virum.

SER. *Iam tempus illi fecit arumnas leues.*

"

ATR. *Erras. malorum sensus accrescit die.*

305

Leue est miserias ferre, perferre graue.

"

SER. *Alios ministros consiliis istus lege:*

309 *Peiora iuuenes facile precepta audiunt.*
de iuvene ait Horatius in atte poetica:

Peiora iuuenes facile precepta audiunt.

"

*Carens in vitium flecti, monitoribus
asper.*

In patre facient, quicquid in patruo doces;

310

Sape in magistrum scelera redierunt sua.

"

ATR. *Vt nemo doceat fraudis & sceleris vias,*

"

Regnum docebit. ne mali fiant, times?

Nascuntur: istud, quod vocas sauum, asperum,

Agique dire credis, & nimium impiis;

315

Fortasse & illic agitur. SER. hanc fraudem sciunt

Gnati parari? tacita iam rudibus fides

Non est in annis. detegent forsitan dolos.

ATR. *Tacere multis discitur vitæ malis.*

SER. *Ipsosne, per quos fallere alium cogitas,*

320

Falles? ATR. at ipsi crimine & culpa vacent,

Quid enim est necesse liberos sceleri meo

Inserere? per nos odia se nostra explicent.

Malè agis, recedis anime: si parcis tuis,

Parces & illi, consilij Agamemnon meo

325

Sciens minister fiat, & patris cliens

Menelaus adsit. prolis incertæ fides.

Ex hoc petatur scelere. si bella abnuunt,

Et gerere nolunt odia; si patruum vocant;

330 *Multa turbatus solet Detegere vultus*
nam ex vultu certissima affectuum
animi indicia ducuntur. vide Lambi
num in comment. Horat. lib. 1. epist. 18.
in verbis, *deme supercilio nubem.*

Pater est. eatur. multa sed trepidus solet

" 330

Detegere vultus, magno nolentem quoque

"

Consilia prodant. nesciant quantæ rei

Fiant ministri. nostra tu cepta occule.

SER. *Haud sum monendus: ista nostro in pectore*

Fides, timorque; sed magis cludit fides.

335

337 *Antiqui Inachi. Horat. lib. 2. od. 3.*

Diuisne prisco natus ab Inacho.

*Genus, quia Inachus Argiuotum rex
fuit.*

338 *Composuit, condidit. Virg. 1. Eucid.*

Ante diem clauso componet vesper Olympo.

Horat. lib. 4. od. 14.

To cade gaudentes Sycambri

Compositis venerantur aruis.

CHORVS. Choriambici trimetri.

Tandem regia nobilis

Antiqui genus Inachi,

Fratrum composuit minas.

Quis vos exagitas furor,

Alter-

- Alternis dare sanguinem,
 Et sceptrum scelere aggredi?
 Nescitis cupidi arcium,
 20 Regnum quo iaceat loco.
 Regem non faciunt opes,
 Non vestis Tyriæ color,
 Non frontis nota regiæ,
 Non auro nitide trabes.*
- 25 Rex est, qui posuit metus,
 Et diri mala pectoris:
 Quem non ambitio impotens,
 Et nunquam stabilis fauor,
 Vulgi præcipitis mouet;*
- 30 Non quicquid fodit Occidens,
 Aut undâ Tagus aureâ
 Claro deuehit alueo;
 Non quicquid Libycis terit
 Feruens area mæsibus:
 35 Quem non concutiet cadens
 Obliqui via fulminis;
 Non eurus rapiens mare,
 Aut sæuo rapidus freto
 Ventosi tumor Adriæ:*
- 40 Quem non lancea militis,
 Non strictus domuit chalybs:
 Qui tuto positus loco,
 Infra se videt omnia,
 Occurritq; suo libens*
- 45 Fato, nec queritur mori.
 Reges conueniant licet;
 Qui sparsos agitant Dacas,
 Qui rubri vada litoris,
 Aut gemmis mare lucidum*
- 50 Latè sanguineum tenent;
 Aut qui Euphrata fortibus
 Recludunt iuga Sarmatis.
 Ceriet Danubium licet,
 Audeat qui pedes ingredi;*
- 55 Et, quæcumque loco iacent,
 Seres vellere nobiles.
 Mens regnum bona possidet:
 Nil ullis opus est equis,
 Nil armis, & inertibus*
- 60 Telis, quæ procul ingerit*

340 *Alternis dare sanguinem. a. v. l. alternum dare sanguinem.*

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

345 *Claro deuehit alueo. in vno cod. antiquo habetur caro. Porro Tagi arenas & mæsses Libycas, vt noster sic Martialis etiam coniunxit: Possideat Libycas mæsses, Hermæmque Tagumque.*

350 *Non quicquid Libycis terit Feruens area, &c. sic Horat. ode 1.*

illum, si proprio condidit horreo

Quicquid de Libycis verritur areis.

355 *Ventosi tumor Adriæ. mare Adriaticum vt ventis & tempestatibus obnoxium, damnat Horatius lib. 1. ode 33. lib. 3. ode 9. & ode 27.*

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

381 *Nil ullis opus, &c. similia sunt hæc Horatii lib. 1. ode 22.*

*Integer vita, scelerisque purus
 Non eget Mauri iaculis nec arcu,
 Nec venenatis grauida sagittis,
 Fusce, pharetra.*

382 *Inertibus. quia à fugientibus sparguntur. Virg. Georg. 3. Horat. ode 13. lib. 2.*

386 *Machinis.* Vitruvius tradit machinā esse continentem ex materia coniunctionem, maximas ad onerū motus habentem virtutes: eāque monetur ex arte circulorum rotundationibus, per κκλι- κλώ κίσιπν.

388 *Rex est, qui metuit nihil.* horū & quadamtenus sequentium sententiam fortè ex Euripidis Ione fuit mutuatus. ait Eurip.

πρῶτος ὃ ἢ κελὼ ἀνδρῶν
ἔ μὴ πρῶτος ἴδῳ, τὰ δὲ δύναισι ὃ
λυπρὰ. πρὸς δὲ μαχίνοι, π' ἔτι κ' ἔτι,
ἔστι δὲ δίκαιος καὶ εὐσεβὴς ἵσται βίαν,
ἀγῶνα τῆς δ, δυνάμει δ' αὖ ἔτι κ' ἔτι
ῥῆσι δὲ λυγροὶ καὶ λυγροὶ, ἢ τῶν ἄλλων ὄν.

& quæ sequuntur.

395 *Nullis nota Quiritibus.* ociosam vitam, & à publicis muneribus remotam laudat, ad Epicureorum κἄντι βίῳ, respiciens; qua de re integer Plutarchi liber exstat vulgò dicitur:

Bene qui latuit, bene vixit.

quod si cunctis placeret, nulla non civitas petiret breui

400 *Illi mors gravis &c.* Euripides, in Iphigenia priore.

ζυλῶ δ' ἀνδρῶν ὅς ἀνιδιωτ
βίῳ εὐσεβῆρας ἀγῶνας, ἐκλήθης.
πὺς δ' ἐν πῶν, ἵσται ζυλῶ.

402 *Ignotus moritur sibi.* solus sapiens felix est ex Zenonis sententia, (Cicero 4. de finib.) stultus verò omnis infelix & miser, auctore Cicerone in Paradoxis: qui autem seipsum non novit, stultus est, quia sapientis potissimum munus est, seipsum nosse. Infelix ergo est qui sibi ipsi ignotus moritur.

405 *Tactum soli natalis.* patria, nihil potest esse iucundius.

406 *Cyclopum sacras Turres.* suprà Herculente Furente dixit:

*Bellum Mycenis restat, ut Cyclopea
Eversa manibus saxa nostris concidant.*

Euripides, in Iphigenia Taurica;

ὁ κκλιπῆς ἱσται,
ἔ πατρὸς Μυκῶνα φιδε.

quæ quomodo sunt intelligenda, ex Arsenio interprete petere licet.

408 *Per qua nobilis &c vnus m. s nobilē.* Licet autem hic notare senilem iactantiam; quam in Nestore Homerus, in Euandro Virgilius bene expresserunt. Aristoteles 2 Rhetoric. huius iactantiæ causam reddit; δὲ πρὸς τῶν ἄλλων ἀγῶνας. ἀγαμμοποκόμῳ δ' ἴδῳ πῶν.

413 *Clarus hic regni nitor Fulgore non est, quod oculos falso auferat.* quoniam magno alicuius rei splendore oculi offendentur, & quasi cæcantur. Laberius apud Gellium lib.10.

Democritus Abderites, phisicus philosoph.

Parthus, cum simulat fugas:

Admotis nihil est opus

Vrbes sternere machinis,

Longè saxa rotantibus :

Rex est, qui metuit nihil:

[*Rex est qui que cupit nihil.*]

Hoc regnum sibi quisque dat.

Stet, quicumque volet, potens

Aule culmine lubrico:

Me dulcis saturat quies.

Obscuro positus loco,

Leni perfruar ocio:

Nullis nota Quiritibus

Ætas per tacitum fluat.

Sic cum transferint mei

Nulla cum strepitu dies,

Plebeius moriar senex.

Illi mors gravis incubat;

Qui notus nimis omnibus,

Ignotus moritur sibi.

385

390

“

“

“

“

“

395

“

“

“

“

400

“

“

“

ACTVS TERTIVS.

THYESTES. PLISTHENES.

*TH. Optata patria tecta, & Argolicas opes,
Miserisq; summum ac maximum exsulibus bonum;*

Tactum soli natalis, & patrios deos, 405

(Si sunt tamen dij) cerno; Cyclopum sacras

Turres, labore maius humano decus,

Celebrata inueni stadia; per que nobilis

Palnam paterno non semel curru tuli.

Occurret Argos, populus occurret frequens; 410

Sed nempe & Atreus: repete siluestres fugas,

Saltusque densos potius, & mistam feris

Similemque vitam. clarus hic regni niter

Fulgore non est quod oculos falso auferat.

Cum, quid datur, spectabis; & dantem aspice. 415

Modo inter illa qua putant cuncti aspera

Fortis fui, letusque: nunc contra in metus

Reuoluor: animus heret; ac retrò cupit

Corpus referre: moueo nolentem gradum.

PL. Pigro (quid hoc est?) genitor incessu stupet, 420

Vultumque versat, seque in incerto tenet.

THY. Quid anime pendes? quidve consilium diu

Tam facile torques? rebus incertissimis,
 Fratri atque regno, credis? an metuis mala
 425 Iam victa, iam mansueta, & arumnas fugis
 Bene collocatas? esse iam miserum iuuat.
 Reflecte gressum, dum licet, teque eripe.

PL. Que causa cogit genitor à patria gradum
 Referre visa? cur bonis tantis sinum
 430 Subducis? irà frater abiectà redit,
 Partemque regni reddit, & lacera domus
 Componit artus, teque restituit tibi.

THY. Causam timoris ipse quam ignoro, exigis.
 Nihil timendum video, sed timeo tamen.

435 Placet ire: pigris membra sed genubus labant,
 Alioque quam quò nitor, abductus feror:
 Sic concitatam remige & vento ratem
 Aestus resistens remigi & velo refert.

PL. Pervince, quicquid obstat, & mentem impedit,
 440 Reducemque quanta premia expectent vide.
 Pater potes regnare. THY. cum possim mori,
 Summa est potestas. PL. nulla, si cupias nihil,
 Gnatis relinques. TH. non capit regnum duos.

PL. Miser esse mauult, esse qui felix potest?
 445 TH. Mibi crede, falsis magna nominib. placent.
 Frustrà timentur dura: dum excelsus steti,
 Nunquam pauere destiti, atque ipsum mei
 Ferrum timere lateris. ô quantum bonum est,
 Obstare nulli, capere securas dapes!

450 Humi iacentem scelera non intrant casam,
 Tutusque mens à capitur angustà cibus.
 Venenum in auro bibitur. expertus loquor.
 Malam bonæ præferre fortunam licet.
 Non vertice alti montis impostam domum,
 455 Et eminentem ciuitas humilis tremit:

Clypeum constituit contra exortum Hyperionis,
 Oculos effodere ut possit splendore arce, &
 Radiis solis aciem effodit luminis;
 Malis bene esse ne videret ciuibus:
 Sic ego splendore fulgentis pecunia,
 Volo eludificare exitum atatis meae;
 Ne in re bona vidicā esse nequam filium.

Rationem reddit Lucretius his versibus,
 Splendida porrò oculi fugiūt vistantiq. iueri:
 Solentiam cacat contra si tendere pergas,
 Propterea quia vis magna est ipsius, & altè
 Aera per purū grauius simulacra surgunt,
 Et ferunt oculos turbantia composuras.
 Præterea splendor quicunq. est acer, adurit
 Sæpe oculos: ideo quòd semina possidet ignis
 Multa, dolorem oculis qua gignunt inst-
 nuando.

414 Falso. non sunt omnino aliena quæ
 Cicero ad Brutum quadam epist. scribit,
 ostendens timere se ne animus Octauia-
 ni propter flexibilem eius ætatem cor-
 rumpatur à nonnullis venenis & pestibus
 iuuentutis. verba Ciceronis, ni fallor, ^{cc}
 sunt hæc: multi ad deprauidandum pa-
 440 rati, qui splendore falsi honoris obie-
 cto, acie boni ingenij præstringi posse ^{cc}
 confidunt.

441 THY. Cum possim mori, summa est
 potestas. PL. nulla, si cupias nihil gnatis re-
 linques. THY. non, &c. sic legitur in o. v. l.

443 Non capit regnum duos. sic Lucanus.
 Nulla fides regni sociis, omnisq. potestas
 Impatiens consortis erit.

nonnulla huc pertinentia tradit Sozinus
 in consil. nouis in t. volum. cons. 88.

444 Miser esse mauult esse qui felix potest?
 meus codex scriptus continet m. e. ma-
 uis, e. q. f. potes.

448 O quantum borum est, &c. Euripi-
 des, in Iphigenia Aulidenfi:

cc ἤλω δὲ ἀνδρῶν ἀκρίτων
 βαν ἔξῃ πῆσαι ὄργῳ ἀκρίως
 cc τὸς δὲ πῆσαι ἡσὶν ἔρω.
 Π. τινὰ μὲν β' αὐτὸ γ' ἐν ταῦς βίαι.
 Α. γὰρ τὸ δὲ γ' ἔστ' ὁ κελὸς, σφαλιεῖς,
 καὶ δ' εἰ β' αὐτὸ
 γ' αὐτὸ ἡ. λ. πῆ δ' παρῆσ' ἀκρίως.

Nec tractauit Lucretius libro primo.

Si non aurea sunt inuenenum simulacra per ades
 Lampadas ignifera manibus retinentia dextris,
 Lumina nocturnis oculis ut insperdentur:
 Nec domus argento fulget, auròque renidet,
 Nec cybaris reboans laqueata iurataque tem-
 pla:
 At tamen inter se prostrati in gramine molli,
 Propter aque riuum sub ramis arboris alta,
 Non magnis opibus inuendū corpora curant.

Virgilius:
 Si non ingentem foribus domus alta superbis
 Mane salutantum totis vom: aditu undam,
 Nec varios inhians pulchra resudans portes,

452 Venenum in auro bibitur. Satyricus idipsum
 sensit, inquitens; — non acouita bibuntur
 Fictilibus: tunc illa time, cum pocula sumes
 Gemmata —

454 Non vertice alti montis. dictum videtur pro-
 pter Valerium Poplicolam qui cum in summa
 Velia ædificaret, venit in suspicionē affectati re-
 gni, itaque ne à ciuibus suis timeretur, nō in planū
 modò ædes suas detulit, sed etiam eili ipsi subie-
 cit, id se facere inquitens, vt populus supra sus-
 pectum se eiuem habitaret, & in Velia ædificarent,
 quibus meliùs publica libertas, quàm sibi patrie
 liberatori credebat, Liuius libro secundo. hunc
 verò locum traxit totum ab aliis, nec infelicis

Illusaq; auro vestes, Ephyræique ara,
Alba nec Assyrio fucatur: lana veneno,
Nec casia liquidi corrūpitur usus oliui:
At secura quies & nescia fallere vita,
Diues opum variariū: at latis otia fundis,
Spelunca, viuiq; lacus: at frigida Tempe,
Mugitusque bouum, mollesque sub arbore
somni &c.

Item alius, nescio quis:

Si non Assyrio fucunt bis lauta colore
Attaliciis opibus data vellera: si mitor auri
Sublaquare domus animum non tangit
auarum,

Picturaq; docuis, lapidum nec fulgor in vlla
Cognitus utilitate manet: nec pocula gra-
tium

Alconis referuat Boëtiq; torenuma, nec Indi
Conchea baccha maris pretio est: at pectore
puro

Sape super tenero prosternit gramine cor-
pus;

Florida cum tellus gemmantes picta per
herbas, &c.

Quæcumq; enim plus viginti versibus
comprehensa sequuntur, omnia huc
pertinent.

456 Tectus. loquitur de tectis laqueatis,
de quibus Cicero 2. de legib. & Horat.
2. carm.

458 Classibus piscamur. insanam Roma-
norum in conquirendis vndique pisci-
bus luxuriam, quasi aliud agens repre-
hendit: de qua vide Macrobiū lib. 3.
Saturnal. cap. 15. sequētibus verbis pro-
fufissimam illam libidinem villarum in
Baiano sinu, aliisque locis exstruenda-
rum notat.

Nec fulget altis splendidum tectis ebur,
Somnosq; non defendit excubitor meos:

Non classibus piscamur, & retro mare

Iacta fugamus mole: non ventrem improbum

Alimus tributo gentium: nullus mihi

Vltra Getas incitur, & Parthos ager:

Non thure colimur, nec meæ excluso Ioue

Ornantur aræ: nulla culminibus meis

Imposita nutat silua: nec fumant manu

Succensa multa stagna; nec somno dies,

Bacchoque nox ducenda peruigili datur:

Sed non timemus: tuta sine telo est domus,

Rebusque paruis alta præstatur quies.

Immane regnum est, posse sine regno pati.

PL. Nec abnuendum est, si dat imperium deus. 470

THY. Nec appetendum. PL. frater ut regnes rogat.

THY. Rogat: timendum est: errat hic aliquis dolus.

PL. Redire pietas, vnde summotæ est, solet,

Reparatque vires iustus amissas amor.

THY. Amat Thysten frater? etherias prius

Perfundet Arctos pontus, & Siculi rapax

Consistet æstus vnda, & Ionio seges

Matura pelago surget, & lucem dabit

Nox atra terris: antè cum flammis aque.

Cum morte vita, cum mari ventus fidem

Fædusq; iungent. PL. quam tamen fraudem times?

TH. Omnem. timori quem meo statuam modum?

Quantum potest, tantum odit. PL. in te quid potest?

THY. Pro me nihil iam metuo. vos facitis mihi

Atrea timendum. PL. decipi captus times?

Serum est cauendi tempus in mediis malis.

TH. Eatur. vnum genitor hoc testor tamen:

Ego vos sequor, non duco. PL. Respiciat deus.

Bene cogitata. perge non dubio gradu.

ATREVS. THIESTES.

ATR. Flagis tenetur clusa dispositis fera,

Et ipsum, & vnâ generis inuisi indolem

Iunctam parenti cerno. iam tuto in loco

Versantur odia: venit in nostras manus

Tandem Thyestes, venit, & tectus quidem.

Vix tempore animo, vix dolor frenos capit.

Sic, cum feras vestigat, & longo sagax

Loro tenetur Vmber, ac presso vias

495 Tempore animo. tres m. f. animum.

496 Sic cum feras. sic Vlysem cani la-
tranti comparat Hômerus Odyss. 1.

κράσιν ἢ οἱ ἑσθὶ ὑλακτεῖ.

ὅς ἢ κῶσι ἀμαλῆπ ἐπὶ σκυλάμοι βε-
βῶσα,

ὅς ἢ ἀγνοῖσθ' ὑλάα μέυστι τε κεί-
στυ.

& quod ad rē propitius accedit, Ennius:

animusque in pectore latrat:

Sicuti si quando vinclo venatica aeno

Apta solet cani, forte feram si ex nave sa-
gaci

Sensit; voce sua nictatque vlsitque ibi
acutè.

Scrutatur ore, dum procul lento suam
 Odore sentit; paret, & tacito locum
 500 Rostro pererrat: præda cum propior fuit;
 Cervice totâ pugnat, & gestu vocat
 Dominum morantem, seque retinenti eripit.
 Cum spirat ira sanguinem, nescit tegi,
 Tamen tegatur. Aspice, ut multo grauis
 505 Squallore vultus obruat mæstos comas;
 Quam fæda iaceat barba. præstetur fides.
 Fratrem iuvat videre: complexus mihi
 Redde experitos: quicquid irarum fuit,
 Transierit: ex hoc sanguis ac pietas die

51 Colantur: animis odia damnata excidant.
 THY. Diluere possem cuncta, nisi talis fores:
 Sed fatcor, Atreu fatcor, admisi omnia
 Que credidisti. pessimam causam meam
 Hodierna pietas fecit. est prorsus nocens,

52 Quicumque visus tam bono fratri est nocens.
 Lachrymis agendum est. supplicem primus vides.
 He te precantur pedibus iniecta manus:
 Ponatur omnis ira, & ex animo tumer
 Erasus abeat: obsides fidei accipe

530 Hos innocentes frater. ATR. a genibus manus
 Aufer, meosque potius amplexus pete.
 Vos quoque, senum præsidia, tot iuvenes, meo.
 Pendete collo. squallidam vestem exue,
 Oculisque nostris parce, & ornatus cape,

525 Quales mei: letusque frater, imperi
 Capesse partem: maior hæc laus est mea,
 Fratri paternum reddere incolumi decus.
 Habere regnum casus est, virtus dare.

THY. Diu parua frater precta pro tantis tibi
 530 Meritis rependant: regiam capitis notam
 Squallor recusat noster, & sceptrum manus
 Infausta refugit: liceat in mediâ mihi
 Latere turbâ. ATR. recipit hoc regnum duos.

THY. Meum esse credo, quicquid est frater tuum.

535 ATR. Quis influentis dona fortune abnuvit?

THY. Expertus est quicquid, quam facile effluant.

ATR. Fratrem potiri gloria ingenti vitas?

TH. Tua iam per: cta gloria est, restat mea.

Respucere certum est regna consilium mihi.

540 ATR. Meam relinquam, nisi tuam partem accipis.

TH. Accipio, regni nomen impositi feram:

506 Quam fæda iaceat barba. de Thyeste videtur illa antiquæ tragædiæ (sunt tamen de Acætha) apud Ciceronem 3. Tusc. quæst.

Refugere oculi, corpus macie extabuit,
 Lacruma pedere hæmore exsangues
 genas,
 Sium nidoris barba pedore horrida
 Atque intonsa infuscat pectus inlunig
 scabrum.

66-

536 Quam facile effluant. P. Syrus: Lenus est fortuna, cuiò reposita qua dedit.

Q. Curtius li. 6. Fortunam tuam pressis manibus tene, lubrica est, nec teneri potest. alibi lib. 5. idem versatilem appellat: quod fortè dictum fuit, quia ut ait Tibullius lib. 1. eleg. 5.

Versatur celeri fors lenis orbe rota
 Herodotus lib. 1. qui inscribitur Clío:
 ἐπιτροπὴ τοῦ καλοῦ, ἢ τὸ καλὸν οὐκ ἀπο-
 μένει ἐν ποσειδῶνι, ἀλλ' ἐπιτρέφεται ὡς ἐν
 ἰσθμῷ ἀπὸ τοῦ ἀνέμου ἢ τοῦ ἡλίου.

Sed.

G

556 *Sanguinem Mauors cupiēs.* Orpheus:
 Ἀρης ἀνάξ' ἀλόδδουπε, φόσοι πεπλάσμε-
 το: ἀνή,
 αἰ μάπ' αὐδ' ἄρροφίω χεῖρασι, πολυμύκλοι,
 φεμπε,

ὁ: ποδὶς ἐξισοῖτε ἡγ' ἰλ' ἡρι δ' ἔειν ἄμωσι.
 562 *Pallida matres timuere natis.* hoc
 Fabricius ex coniectura reposuit, & sa-
 nē est elegantissimum; non ausim ta-
 men hoc amplecti, quia in o. v. l. ram
 excusis quādam scriptis habetur; *pallide*
matres tenuere natos. & potest videri di-
 ctum ad imitationem illius Virgiliani
 lib. 7. Aeneid.

Et trepida matres pressere ad ubera natos.
 Statius 1. Thebaid.

— *gremioque Palamona pressit.*
 quod in Orládo furioso cantu 27. Stanz.
 101. sic expressit Ludou. Ariost.

Si strinzere le madri il figli al seno.
 & Ludouic. de Camoes, in Lusitadib.
 cant. 4.

Eas máis que o som terribil escuiu arão
A opeitos os filhinhos apertã rão.

574 *Litui strepentis.* Lituus incuruus
 erat, auctore festo, ideo sonum strepe-
 rum & acutum edebat. Ennius:

Inde loci lituus sonitus effudit acutos.
 iccirco ait *strepentis.* imitatus Horatiū,
 qui 2. carmin. ait;

Iam nunc minaci murmurare cornuum
Perstringit aures, iam litui strepunt.

580 *Quod rapax haustum renouit Cha-
 rymbdis.* ab Homero Odysl. μ.

— διὰ χερσὸς ἀπαρτεβῆναι μίλδω
 ὕδωρ.

πρὶς ἰὺ ἰδὸρ τ' ἀνίσσι ἐπ' ἡμῶν, πρὶς ἂ'
 ἀπαρτεβῆναι

— quæ sic expressit P.
 Virgilius Aeneid. 3.

— *Charybdis*
Obsidet, atque imo barathri ter gurgite
vastos

Sorbet in abruptum fluctus, rursusque sub
auras

Erigit alternos, & sidera verberat unda.

581 *Cyclops metuit parentem.* Conon in
 Heraclea scribit Polyphemi patrē fuisse
 de Elafum; quem Andron Teius, in lib.
 de affinitatibus, Elaram appellat; Ho-
 mer. Odysl. 4. Euripides in Cyclope,
 Apollonius 1. Argonaut. & Lucianus in
 dialog. marinor deor. Neptunum fuisse
 dicunt. quod nosse hic fequitur: fortē
 quia vt Tz. 12a chil. 2. hiflor. 51. scribit,
 πὸς θυμὸς δ' ὀνομαζομεν ἢ πατέρα τὸς
 ἀδελφούς, ἡὸς καὶ φίλε, ἑρμῆα τσοὶ τῷ
 Ποσειδῶνι. Præterea rectē noster per
 Neptunum voluit vim maris significa-
 re. nam Cicero lib. 1. de nat. deor. ex
 Chryssippi sententia, prodidit Neptu-
 num nihil esse aliud quāam spiritum qui
 mare commouet.

Sed iura & arma seruient mecum tibi.

ATR. *Imposita capiti vincla venerando gere.*

Ego destinatas victimas superis dabo.

CHORVS.

Sapphici, & vnus Adonius.

Credat hoc quisquam? ferus ille & acer, 545

Nepotens mentis, truculentus Atreus,

Fratris aspectu stupescactus hesit.

Nulla vis maior pietate verà est:

Iurgia externis inimica durant,

Quos amor verus tenuit, tenebit.

Ira cum magnis agitata causis

Gratiam rupit, cecinitque bellum;

Cum leues frenis sonuere turme,

Fulsit hinc illinc agitated ensis;

Quem mouet crebro furibundus ictu 555

Sanguinem Mauors cupiens recentem;

Opprimit ferrum, manibusque iunctis

Ducit ad pacem pietas negantes.

Ocium è tanto subitum tumultu

Quis deus fecit? modò per Mycenae 560

Arma ciuilibis crepuere belli.

Pallide matres tenuere natos,

Vxor armato timuit marito;

Cum manum inuitus sequeretur ensis,

Sordidus pacis vitio quietæ: 565

Ille labentes renouare muros,

Hic situ quassas stabilire turres,

Ferreis portas cohibere claustris

Ille certabat, pauidisque pinnis

Anxiæ nocti vigil incubabat. 570

Pecior est bello, timor ipse belli.

Iam mine seni cecidere ferri,

Iam silet murmur graue classicorum,

Iam tacet stridor litui strepentis,

Alta pax urbis reuocata late est. 575

Sic vbi ex alto tumuere fluctus,

Bruttium Coro feriente pontum,

Scylla pulsatis resonat cauernis,

Ac mare in portu timuere nauta,

Quod rapax haustum renouit Charybdis; 580

Et ferus Cyclops metuit parentem

“
“
“ 550

“
“

*Rupe feruentis residens in Ætna,
 Ne super fufis v. olctur undis
 Ignis Aetneis refonans caminis.
 585 Et putat mergi fua poffe pauper.
 Regna Laërtes Ithacâ tremente.
 Si fuae ventis cecidere vires,
 Mitius stagno pelagus recumbit:
 Alta que nauis timuit fecare
 590 Hinc & hinc fufis fpaciosa velis,
 Strata, ludenti patucre cymba:
 Et vacat mersos numerare pifces;
 Hic, vbi ingenti modo fub procella
 Cyclades pontum timuere mota.
 595 Nulla fors longa eft. dolor ac voluptas
 Inuicem cedunt. breuior voluptas.
 Ima permutat breuis hora fummis.
 Ille qui donat diadema fronti,
 Quem genu nixæ tremuere gentes,
 600 Cuius ad nutum pofuere bella
 Medus, & Phæbi propioris Indus,
 Et Dacæ Parthis equitem minati:*

re: quorum alij fub tetra fint occulti & obfcuri, alij verò ἀναφανείς ἔχουσι & ἀναφανείσιν, ὡς αὖτῃ Διὸς περὶ τὴν Αἴτην ἐν τῇ Αἰόλῃ νόσισ: αἱ δὲ ἐν ῥέουσιν πελάγῃσι πλωμένοι δίκλιον ἐν ἰωδύροισι ἀναφανείσιν Ἰφύτου. adde quæ diximus fuperiùs in Hercule Furiente ex Trogi Pompeij fententia.

595 Dolor ac voluptas. Iouem tradunt fabulæ, cùm dolorem ac voluptatem grauior diffidentes, nullo modo conciliare poffet, adamantina catena fimul vinxiffe: vt, manente etiamnum difsidio, fe mutuo tamen femper confequantur.

597 Ima permutat breuis hora fummis. teftiùs nofter quàm tragicus Græcus; qui diem dixerat. quæ obrem in Demetriij Phalerei reprehentionem incidit, vt à Plutarcho accepi, cuius verba in confortatoria ad Apollonium funt hæc: ὁ δὲν ὄρθεὶς ὁ Φαλαργίδης Δημητρίω, ἀπίπτος Εὐριπίδου, ὁ δὲ ὄλθορ ἐ βιβλαὶς διὰ τὴν ἰφίμαχορ, ἐν ὅτῃ μακρότῃ φάλαγγισ, ἐν ἰομίερα τὰ μὲν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἐν ἰφίπῳ, τὰ δὲ ἄρ᾽ αὐτῷ τὰ μὲν ὄλθορ καλῶρ ἰφίμαχὸν αἰπὸν, βέλτοισι δὲ αὐτῷ ἔχει ὄν, ἐν μὲν μίαν ἰφίμαχορ, ἰφίμαχὸν δὲ πᾶσι χροῖσιν. Carmina Euripidis, quæ Demetrius reprehendebat, fi coniecturæ licentia datur, fortè fuerunt, in Hecuba:

ἔσθ᾽ ἀπεργαίεσ, ἐὼ δὲ καὶ περὶ τὴν αἰὲν,
 κατὰ γὰρ ἴδω πᾶσι, ἔμ᾽ ἐν τῷ ἔμ᾽ ἔπ,
 οἱ πάντῃσι δὲ ὄλθορ ἡμᾶρ ἐν μὲν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ.
 Vt vt eft, inftè Demetrius. celerrima enim eft reum viciffitudo. Simonides,
 ὡκῆσθ᾽ ἐπεὶ ταυτοπύργου μίαισ
 ἔπῃσ ἀμῖτα σπασίσ.

582 Ætna Ætnæ incendij caufam tradit Lucretius lib. 6. his verfibus:
 ———— primum totius iuo cauamontis.
 Est natura fere, filicum suffulta cavernis:
 Omnibus est porro in spelæcis venter & aer,
 Vetus enim fit vbi est agitando percutus aer:
 Hic vbi percaluit, calefcitq; omnia circum
 Saxa furent, qua contingit, terramq; &
 ab ollis
 Excussit calidū flammis voracibus ignem;
 Tollit se ac reftis ita faucibus eicit aliè,
 Funditq; ardorem longè longèq; fanillam
 Differt, & erassa voluit caligine fumum,
 Extrudatq; simul mirando pondere saxa,
 &c.
 addit Claudian. lib. 1. de raptu Proferp.
 Quæ scopulos torm. nta rotant? qua tanta
 cavernas
 " Vis glomcrat? quo fonte ruit Vulcanius
 ignis?
 " Sine quod obicibus discurrès ventus oportis
 " Offenso per saxa ruens rimosa meatu,
 Dum scrutatur iter, libertatemq; repofcens
 Putrida multinagis populatur flatibus an-
 tra:
 Suis mare sulphurei ductum per viscera
 montis
 Oppressis ignescit aquis & pondera libras,
 &c.

Anxius Auctor libri de mundo docet terrâ multos flatus & ignis fontes in se continere, vt idem inquit,
 ἔδεν ἐν ἀνδράποισι μὲν χεῖμ' ἔμπεδον αἰεὶ.
 neque enim vllus inquam tam fuit fortunatus, vt non sepius illi multa aduersa acciderint, ne illi quidem qui vixisse felicissimè traduntur. Pindarus:

——— αἰὲν δὲ ἀσφαλὶς
 ἐκ ἐχέειτ' ἔσθ' Αἰακίδα πᾶρ Πηλεῖ,
 ἔπε παρ' ἀνδρῶν
 Κάστωρ λίγῃται γὰρ μὲν βροχῶν
 ὄλθορ ἰστέρετον ἐν
 ἔσθ' ἔμπεδον

Simonides:
 ἔδεν γὰρ οἱ πρότεροι πᾶσι ἐπίλοιθ
 θεῶν δὲ ἔσθ' ἀτάκτων ἐχέοντες ἢ ἐν
 ἡμῖνοι, ἀπιοισ, ἔσθ' ἀεθῖτοι,
 ἔσθ' ἀκίσθωνοι βιοὶ ἐν γέρεσ
 ἔσθ' ἐν τῷ τελίκοισ ————
 rationem reddit Pindarus:
 λοτε δὲ ὄλθορ πᾶσι
 ἔσθ' ἰφίμαχὸν αἰεὶσ.
 ὄλθορ δὲ ἐκ ἐν κερὰσ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἔσθ' ἔσθ' &c.

Ideo Theodectes ait βεβλαῖοις esse hominum fortunæ: & noster Seneca alibi, in lib. de remed. fortunæ:
 Neminem illasum fata transmittunt.
 B. Nylus episcopo & matt. quæ nobis prospera cōtingūt, rote, fumo, ac vmbre cōparauit. quia vt vmbre nō permanēt, vt fumo uanescūt, & veluti rota

vertuntur. In Nelei carmine legitur;
Topper fortuna commutantur hominibus.
 Quin etiã si rem recta via reputemus,
 tum demũ nos extra ictus fortunæ con-
 stitutos cõperiemus; cùm anima nostra
 hoc corporis carcere emissa in cælum,
 unde ducit originem, euolarit. Hoc ne-
 que Solonem, neque Euripidem, neque
 Quidium latuit. (quorum tamen senten-
 tiam malignè, & non sine calumnia vel-
 licat Aristoteles lib. 1. Ethicorum ad Ni-
 comachum cap. 10.) Solon Cræsi gazas
 despiciens, dixit eum se beatum nomi-
 nare, cui deus ad mortem vsque felicem
 vitam tribuisset. auctores sunt Herodo-
 tus & Plutarchus. Euripides testatur om-
 nium, quotquot hoc cæli munere vesci-
 mur, vitam lubricam esse & laboriosam,
 hos erigi afflictos, illos affligi erectos,
 neque huius vicissitudinis vllum termi-
 num esse ante mortem; quam Diphilus
 vult esse malorum medicinã his verbis,
 — ἐκ ἐστὶ βίος ὅς ἐ κέκτηται κινεῖται,
 λύπαι, μέλαινα, ἀπ' αἰθέρος, σφέλλαι, νέποις.
 τῷ πῶν ὁ θαλάσσιος κινεῖται ἰατρὸς φαρῆς
 αἰσίουσι πύρι ἔχοντες, ἀνὰ πύλας ἔπιω.
 Quidius autem:

ultima semper

Expectanda dies homini, dicitque beatus

Ante obitum nemo supremãque funera debet.

quod fortè mutuatus fuit ab Euripide, qui in Andromache, καὶ ἂν ἔποι' εἰδὲν ὄλβιος βροτῶν, πείν
 αὐθαιόντες τῶν τελευταίων ἰδῆς ὅπως φάσασι ἡμέραν ἕξω κέποι. nec non in Troadibus; ἢ ἂν ἄστα-
 μόνων μινδῶν ἰομῆζ' ἔπιζοῖν, πείν αὐθαιόν. veleq uidem mutuatus fuit à Sophocle, in Oedipo Ty-
 ranno: ὅπως θινδὸν οἶτ' ἀκρίων τῶν τελευταίων ἰδῆν ἡμέραν ὀπισθοποιῶν, μινδὸν δ' ἐβλῆ, πείν αὐθαιόν
 τῷ πῶν ἂν ἔποι' εἰδὲν ὄλβιος βροτῶν, πείν αὐθαιόν. quod ipsum etiam Dionysius Tyrannus, in Leda, litteris
 „ prodidit: eaque causa est, cur D. Augustinus alicubi inquit, Lauda post mortem, cùm ad trium-
 phum venit. 603 *Mouentes Cuncta diuitias.* cur mouentes cuncta diuitias? an quia nihil tam
 sanctum, quod non violari; nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit? Cicero, in
 Verrem. Ideo prudenter Pythia consulenti Philippo, quomodo aduersarios vinceret, dicitur re-
 spondisse: ἀρρητῆρας λίσχαισι μέγαν, καὶ πέντα νικῶντες. quia, vt ait Æschylus, τῶν πέντα χρυσὸν τέμ-
 νεται ἔπι πέντα. Aristodemi dictum celebratur hoc: Χρῆμοιτ' αἰὸν, πικρὸς δ' ἔστιν ἐπιτ' ἐδολῆς,
 ἐδὲ ἡμῶς. Menander. Χρυσὸς ἂν ἀφοῖσ' πέντα, καὶ εἰδὲν πέντα. Apuleius lib. 9. de asino, scripsit pecuniæ
 difficultates omnes esse peruias, aurõque adamantinas perfringi fores. Archidamus Spartanus l. 1.
 Thucydidis inquit, ἔπι ἔστι ὁ πολέμιος ἔχ' ἔπι ἔστιν ἂν ἔπι, διὰ δ' ἀπειρίας, εἰ ἂν πῶν ἔπιτ' ἀπειρίας τε καὶ
 ἔπι ἔστιν ἂν ἔπι πέντα. Porro in hac Archidami oratione nonnulla videntur esse transposita, non
 quidem in his verbis, sed alibi. Idem Thucydides lib. 6. tradit. 614 *Nemo confidat nimium secundis*
 „ *dis.* Q. Curtius lib. 4. Breues & mutabiles vices rerum sunt. T. Liuius lib. 45. Exemplum infigne
 „ cernitis mutationis rerum humanarum. vobis hoc præcipue dico, iuuenes. Ideo in secundis re-
 „ bus nihil in quemquam superbe ac violenter contulere decet, nec præsentem credere fortunæ:
 „ cùm, quid vesper ferat, incertum sit. Is demum vir erit; cuius animum nec prospera flatu suo
 „ efficeret, nec aduersa infringet. Laberius apud Macrobiũ; Non possunt præsenti esse omnes omni tem-
 „ pore. *Summum a gradum cum claritatis ueneris, Consistes agrè, et citius, quam ascendas, de-*
 „ *cides.* 619 *Crastinum.* Euripides, in Alceste.

βροτῆς ἂν ἔποι' εἰδὲν ὄλβιος βροτῶν, καὶ ἔπι θινδὸν ὅπως ἔπι πέντα τῶν εἰδὲν μέγαν ἔπι βιάπτει.

Horatius: Quis se ut adiciunt hodierna tempora vita

Crastina Diu superi? Theocritus: εἰ δὲ κατὶ πλόμωδῳ, πῶν ἀπειρίας ἔπι ἔπι πέντα. Guilhelmus Tirus
 de bello sacro lib. 1. c. 17. Ignorat enim mortalis infirmitas, quid sibi crastina pariat dies.

Anxius sceptrum tenet, & mouentes
Cuncta diuitias, metuitq; casus
Mobiles rerum, dubiumque tempus.
Vos, quibus rector maris atque terre
Ius dedit magnum necis atque vite,
Ponite inflatos tumidosque vultus:
Quicquid à vobis minor expauescit,
Maior hoc vobis dominus minatur.
Omne sub regno grauiore regnum est.
Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens iacentem.
Nemo confidat nimium secundis,
Nemo desperet meliora lapsis.
Miscet hæc illis, prohibetque Clotho
Stare fortunam: rotat omne fatum.
Nemo tam diuos habuit fauentes,
Crastinum ut possit sibi polliceri.
Res Deus nostras celeri citatas
Turbine versat.

605
 “
 “ 610
 “
 “
 “ 615
 “
 “
 “ 620
 “

ACTVS

ACTVS QVARTVS.

NVNCIVS. CHORVS.

NVN. *Quis me per auras turbo precipitem vehet,
Atrâque nube inuoluet, ut tantum nefas
Eripiat oculis? ô domus Pelopi quoque,*

625 *Et Tantalò pudenda. CH. quid portas noui?*

NVN. *Quenam ista regio est? Sparte & Argos,
impios*

*Sortita fratres, & maris gemini premens
Fauces Corinthus? an feris Ister fugam
Præbens Alanis? an sub æternâ niue*

630 *Hircana tellus? an vagi passim Scythæ?*

Quis hic nefandi est conscius monstri locus?

CH. *Effare, & istud pande, quodcumq; est malum.*

NVN. *Si steterit animus, si metu corpus rigens
Remittet artus: heret in vultu trucid*

635 *Imago facti. ferte me insana procul*

Illò procella: ferte, quò fertur dies

Hinc raptus. CH. animos grauius incertos tenes.

Quid sit quod horres ede, & auctorem indica.

Non quero quis sit, sed uter. effare ocyus.

640 NVN. *In arce summâ, Pelopæe pars est domus*

Conuersa ad austròs; cuius extremum latus

Aequale monti crescit, atque urbem premit,

Et contumacem regibus populum suis

Habet sub icctu: fulget hic turbe capax

645 *Immense tectum; cuius auratas trabes*

Variis columna nobiles maculis ferunt.

Post ista vulgo nota, quæ populi colunt,

In multa diues spacia discedit domus.

Arcana in imo regia secessu patet,

650 *Altâ vetustum valle compefcens nemus,*

Penetrabile regni: nulla quæ letos solet

Præbere ramos arbor, aut ferro coli.

Sed taxus, & cupressus, & nigra ilice

Obscura nutat silua; quam supra eminent

655 *Despectat aliè quercus, & vincit nemus.*

Hinc auspicari regna Tantalidæ solent,

Hinc petere lapsis rebus & dubiis opem.

Affixa inherent dona, vocales tube,

Fractique curvus, spolia Myrtoï maris,

660 *Victæque falsis axibus pendent rote,*

Et omne gentis facinus: hoc Phrygius loco

629 Alanis hi, iuxta Pliniû & Ammianum Sarmatiam Europæam incoluerunt; iuxta alios vel Daciæ partem, vel vltioris Scythiæ. Alanorum formam habes apud Claudianum, de bello Getico:

*Cui natura breues, animis ingentibus artus
Fixerat, immaniq; oculos infecerat ira:
Vulneribus pari nulla vacat, recisâque cunctis*

Gloria sædatis splendet iactantior oris.
Lucanus lib. 10. feritatis & crudelitatis exempla, Mauros, Scythas, & Alanos proponit.

649. PATET] ampla est & capax.

648 In multa diues spacia discedit domus, patet domus interior describitur, quæ reliquis vt plurimum ditior & augustior erat. Catull.

*Ipsius aut sedes quæcumq; opulenta recessit
Regia, fulgenti splendet auro atque argento,*

Candet ebur solis, collucent pocula mensis,

Tota domus gaudet regali splendida gaza.

Virgilius:

*At domus interior regali splendida luxu
Instruitur.*

653 Nigra ilice Virgilius:

Illice sub nigra pallentes ruminat herbas;
Claudianus lib. 1. in Rufin.

— caligantia nigris

Illicibus —

quo loco rationem reddidi, cur illex nigra dicatur.

662 *Tiaras*. vide quæ dixi in not. ad Claudiani Panegyri. de 4. consulatu Honorij A.

666 *Qua facit calo fidem*. facit vt diis credatur; qui eius iurare timent & fallere numen, iuxta Hesiodum in Theogon. Homerum Odyss. 1. & Apolloniū Argonaut. 6. vide Herc. Fur. 711.

682 *Liberos*. hic liberos pro filiis posuit. rectè, iuxta l. 10. de Senator. l. 10. §. liberos, D. de in ius voc. l. liberorum, D. de verb. signific. vbi traditur liberorum appellatione omnes descendentes contineri, vt parentum nomine omnes superiores l. 51. d. tit. sed & Papirius Frōto lib. 3. responsoforum scripsit, filij appellatione etiam aliquando nepotes accipi, quod & Iuliano placuit l. 201. d. tit. 697 *Leuo aethere*. q. v. l. leuo. alij leuo. priorem orthographiam cōfirmat Nonnius, posteriorem Festus. Lapides vtrāque scripturam agnoscuert, non alteram tantum, vt voluit Aldus Manutius orthograph. pag. 477. nisi nos idem fallit pag. 302.

701 *Fleuit in templis ebur*. solemne prodigium. Tibullus lib. 2.

Et simulacra Deūm lachrymas sudere repentes.

Quidius 15. Metamorph.

Mille locis lachrymans ebur —

Lucanus lib. 7.

— rorantia fletu

Vsq̄ue ad Thessaliam Romana & publica signa.

Silius lib. 8.

— lachrymaque vetusta

Effigie patris late fluxere Quirini.

Julius Obsequens, in lib. de prodigijs; restatui L. Aemilio Paulo & Cn. Baebio Tamphilo Lanuuij Iunonis sospitæ simulacrum lacrymasse Ap. verò Claudio & M. Perperna colf. Apollinis effigiem per quadriduum fleuisse.

Fixus tiaras Pelopis: hic præda hostium,

Et de triumpho picta barbarico chlamys.

Fons stat sub umbrâ tristis, & nigra piger
Hæret palude: talis est dira Stygis

Deformis vnda, quæ facit calo fidem.

Hic nocte cæca gemere feræles deos

Fama est: catenis lucus excussis sonat,

Vlulantq̄, mæves: quicquid audire est metus,

Illic videtur: errat antiquis vetus

Emissa bustis turba, & insultant loco

Maiora notis monstra: quia tota solet

Micare flammis silua, & excelsæ trabes

Ardent sine igne: sepe latratu nemus

Trino remugit: sepe simulachris domus

Attonita magnis: nec dies sedat metum:

Nox propria luco est, & superstitio inferum

In luce mediâ regnat: hinc orantibus

Responsa dantur certa, cum ingenti sono

Laxantur adyto fata, & immugit specus

Vocem deo solucnte: quò postquam furens

Intrauit Atreus liberos fratris trahens,

Ornantur aræ. quis queat dignè eloqui?

Post terga iuuenum nobiles religat manus,

Et missa vittâ capita purpurea ligat:

Non thura desunt, non sacer Bacchi liquor,

Tangensve salsa victimam culter molâ.

Seruatur omnis ordo, ne tantum nefas

Non ritè fiat. CH. quis manum ferro admouet?

NVN. Ipse est sacerdos, ipse funesta prece

Lethale carmen ore violento canit,

Stat ipse ad aras, ipse deuotos neci

Contrectat & componit, & ferro admouet.

Attendit ipse, nulla pars sacri perit.

Lucus tremiscit, tota succusso solo

Nutauit aula, dubia quò pondus daret,

Ac fluctuanti similis: è leuo aethere

Atrum cucurrit limitem sidus trahens:

Libata in ignes vina mutato fluunt

Cruentia Baccho: regium capiti decus

Bis terque lapsum est. fleuit in templis ebur.

Mouere cunctos monstra: sed solus sibi

Immotus Atreus constat, atque vltro deos

Terret minantes: iamque dimissâ morâ

Apsiluit aris, toruum & obliquum intuens.

*Ieiuna siluis qualis in Gangeticis
Inter iuuenecos Tigris errauit duos,
Vtriusque præde cupida, quò primos ferat*

*Incerta morsus, slectit huc rictus suos,
710 Illo reflectit, & famem dubiam tenet:
Sic dirus Atreus capita deuota impie
Speculatur ire: quem prius mactet sibi,
Dubitat; secundi deinde quem cæde immolet.
Nec interest: sed dubitat, & tantum scelus*

*715 Iuuat ordinare. CH. quem tamen ferro occupat?
NVN. Primus locus (ne deesse pietatem putes)
Auo dicatur: Tantalus prima hostia est.
CH. Quo iuuenis animo, quo tulit vultu necem?*

*NVN. Stetit sui securus, & non est preces
720 Perire frustra passus: ast illi ferus
In vulnere ensẽm abscondit, & penitus premens
Iugulo manum commisit: educto stetit
Ferro cadauer, cumq; dubitasset diu
Hæc parte an illà caderet, in patrum cadit.*

*725 Tunc ille ad aras Plisthenem seuus trahit,
Adicitq; fratri: colla percussa amputat,
Cervice casâ truncus in prouum ruit,
Querulum cucurrit murmure incerto caput.
CH. Quid deinde geminâ cæde persunctus facit?*

*730 Puerone parcit? an scelus sceleri ingerit?
NVN. Siluâ iubatus qualis Armeniâ leo,
In cæde multâ victor armento incubat,
Cruore rictus madidus, & pulsâ fame
Non ponit iras: hinc & hinc tauros premens*

*735 Vitulis minatur, dente iam lasso piger:
Non aliter Atreus seuit, atque irâ tumet,
Ferrumque geminâ cæde perfusum tenens,
Oblitus in quem rueret, infestâ manu
Exegit ultra corpus. at pueri statim*

*740 Peltore receptus ensis, in tergo exsilit:
Cedit ille, & aras sanguine exstinguens suo,
Per utrũmq; vulnus moritur. CH. ô seuum scelus!
NVN. Exhorruistis? hæc tenus non stat nefas:
Plus est. CH. an ultra maius, aut atrocius*

*745 Natura recipit? NVN. sceleris hunc finem putas?
Gradus est. CH. quid ultra potuit? obiecit feris
Lanianda forsã corpora, atque igne arcuit?
NVN. Vtinam arcuisset, ne regat functos humus,
Ne soluat ignis. aubus epulandos licet*

*707 Inter iuuenecos. Ouid. 5. Metamor-
phof.
Tigris vs auditis diuersa valle duorum
Exstimulata fame mugibus armento-
rum,
Nescit viro potius ruas, & ruere ardet
utroque.*

*708 Primos. o. v. l. habent primũm.
711 Sic dirus Atreus. hanc animi estuan-
tis anxietatem præclarè Ennius expref-
sit, in Thyeste:
Ibi quid agat, secum cogitat, parat, putat.
725 Sæuut. in nonnullis membranis le-
gitur malè, ferus.*

*731 Siluâ iubatus qualis Armenia leo.
quotquot crudelia facinora vel fortia
perpetrant, leonibus comparatur, apud
Euripidem, Virgilium & Ouidium pas-
sim, apud Homerum Iliad. 7. Iliad. 7. 1.
p. & 7. Hesiodum in Scuto. Lucanum
lib. 1. & 4. Statium Theb. li. 1. & 6. Silium
lib. 5. 10. & 11. & Claudianum lib. 2. in
Rufin. & lib. 2. de rapto Proserpinæ.*

*738 Fureret. m. f. rueret habent.
740 Exiit. tres cod scripti continent
exstitit.*

*747 Igne arcuit? fuit hoc sepulture ge-
nus, vt scilicet mortuorum corpora cõ-
burerentur, Græcis, Romanis, & Barba-
ris valde familiare: vide Claudiũ Guic-
ciardum lib. 1. de Funerib. cap. 4. cuius
consuetudinis varias rationes refert
Eustathius Iliad. 2. mihi præ ceteris illa
placet, voluisse hoc modo caauera,
quæ erant impura, igne purgare. fuit
hoc ab Heraclide Pontico institutum,
vt docet M. Varro, *τῶν τὰ πῦρ*, his verbis,
Quare Heraclides Ponticus plus sa-
pit qui præcipit vt comburerent; quã
Democritus, qui vt in melle seruaret:
quem si vulgus securus esset, precam
si centum denariis calicem nulli bi-
bere possimus.*

- Ferisque triste pabulum sauis trahat;* 750
Votum est sub hoc. quod esse supplicium solet,
Pater insepultos spectet. ô nullo scelus
Credibile in aeo, quodq. posteritas neget.
- 754 *Erepta viuis. plerique lib. antiq. eie-*
sa viuis. non minori sanè elegantiâ.
Erepta viuis extra pectoribus tremunt,
Spirantq. venæ, corq. adhuc pauidum salit. 755
At ille fibras tractat, ac fata inspicit,
Et adhuc calentes viscerum venas notat.
Postquam hostie placuere; securus vacat
Iam fratris epulis, ipse diuisim secat
In membra corpus, amputat truncotenus 760
Humeros patentes, & lacertorum moras:
Denudat artus dirus, atque ossa amputat:
Tantum ora seruat, & datas fidei manus.
Hæc verubus hærent viscera, & lentis data
Stillant caminis: illa flammatus latex 765
Querente aheno iactat: impositas dapes
Transiuit ignis, inq. crepitantes focos
Bis ter regeffus, & pati iussus moram
Inuitus ardet: stridet in verubus iecur.
Nec facile dicam, corpora an flamma magis 770
Gemuere. picens ignis in fumos abit:
Et ipse fumus tristis, ac nebula grauis
Non rectus exit, seque in excelsum leuat,
Ipsos penates nube deformi obsidet.
O Phæbe patiens, fugeris retro licet, 775
Mediôque ruptum miseris celo diem;
Serò occidisti. lancinat gnatos pater,
Artusque mandit ore funesto suos:
Nitet fluente madidus unguento comam,
Gravisque vino: sepe preclusa cibum 780
Tenuere fauces. In malis vnum hoc tuis
Bonum est Thyesta, quod mala ignoras tua.
Sed & hoc peribit. verterit currus licet
Sibi ipse Titan, obuium ducens iter,
Tenebrisque facibus obruat tetrum novis, 785
Nox missa ab ortu tempore alieno grauis:
Tamen videndum est, tota patefient mala.

CHORVS.

Anapæstici, & vnus Adonicus.

- Quò terrarum, superumque parcus;*
Cuius ad ortus noctis opacæ,
Decus omne fugit; quò vertis iter, 790
Mediôque
- 788 *Ad ortus. pleraque membrana;*
adortum.

- Medioque diem perdis Olympo?
Cur Phœbe tuos rapis aspectus?
Nondum seræ nunciis horæ
Nocturna vocat lumina vesper:*
- 795 *Nondum Hesperie flexura rota
Iubet emeritos solvere currus.
Nondum in noctem vergente die
Tertia misit bucina signum:
Stupet ad subitæ tempora cœne,*
- 800 *Nondum fessis bubus, arator.
Quid te ætherio pepulit cursu?
Quæ causa tuos limite certo
Deiecit equos? nunquid aperto
Carcere Ditis victi tentant*
- 805 *Bella gigantes? nunquid Tityus
Pectore fesso renouat veteres
Saucius iras? num reiecto
Latus explicuit monte Typhœus?
Nunquid straitur via Phlegæos*
- 810 *Alia per hostes, & Thessalicum
Thresâ premitur Pelion Ossâ?
Solite mundi periere vices,
Nihil occasus, nihil ortus erit.
Stupet eos assueta deo*
- 815 *Tradere frenos, genitrix prima
Roscidalucis, peruersa sui
Lumina regni; nescit fessos
Tingere currus, nec fumantes
Sudore iubas mergere ponto.*
- 820 *Ipsè insueto nouus hospitio,
Sol auroram videt occiduus,
Tenebrasque iubet surgere, nondum
Noctè parata. non succedunt
Astra, nec ullo micat igne polus.*
- 825 *Nec luna graues digerit umbras.
Sed quicquid id est, utinam nox sit.
Trepidant, trepidant pectora magno
Percussa metu; ne fatali
Cuncta ruina quassata labent,*
- 830 *Iterumque deos, hominésque premat
Deforme chaos: iterum terras,
Et mare & ignes, & vaga picti
Sidera mundi natura tegat.
Non aterna facis exortu*

799 *Tertia misit* quemadmodum nox, sic & dies in tres partes diuiditur; eaq; partes, vt nunc horologiis horæ, bucinarum clangore indicabantur.

Bucina. ita ad vnum o. v. l. & ita scribendum docet Aldus Manutius ex Istodori & marmorum auctoritate.

808 *Typhœus.* hic etiam Typhon vocatur, de quo Homerus in hymno Apollinis, & Hesiodus in Theogonia. Fuit iste germanus hominis ambitiosi typus. nã & ambitionis origo, vnde & aliorum vitiorum, ex inferno fluxit; ideo Typhœ Erebi filius. ambitiosus æqualis astris graditur, & sidera sublimi ferit vertice: iccirco Typhon cælum manu continebat, curæ est ambitioso cunctis se accommodare: ideo Typhon pedes habebat omni labori perferendo pares. erat illi lingua serpentis, & oculi ignei, tum quòd ita ambitionis comes sit, tum etiã quòd ambitiosi nulli non detrahunt, ex aliorum infamia decus suam petentes. centu capita habebat, quia ambitiosus variis semper cogitationibus estuat. varias brutorum animaliu voces edebat: quoniam qui hoc morbo laborant, nihil humanum loqui, sed omnia sonare immania, omnia belluina consueuerunt. Postremò Typhœum Iuppiter fulmine deiecit & Aetna obruit, quoniam ambitiosi sic à Deo puniuntur, vt, cum se iã votis suis fruituros confidunt, omni tunc spe prorsus decidant, & illorum, quos contemserunt aliquãdo, cachinnos nascisque onus Aetna grauius perpeti cogantur. vide sup. Med. 773.

816 *Roscida.* veru Auroræ epithetum Maro; *Roscida puniceo Pallantias exit amictu.* quod Egnatius l. i. de rer. nat. Lunæ tribuit;

Roscida noctiuagus astris labentibus Phœbe
Pulsa loco cessit concedens noctibus altis.

817 *Nescit fessos Tingere currus.* Virgil.
Ni roseus fessos iam gurgite Phœbus libero
Tingat equos. Sidonius & Claudian.
Soli tribuunt Gryphes.

818 *Nec fumantes Sudore iubas mergere ponto.* Solem veteres astrologi cum apparere desinebat occidere & interire, & cū rursus apparere incipiebat nasci credebant, in quo errore etiã Epicurū fuisse docet Cleomedes l. 2. quo loco miram quandam veterum Hispanorū fabulam narrat: *ἐπιπέριτα δὲ ἦσαν τῆ δαυαρῶ, ψόφου ἐπιπέρι ἐβινυρῶτος ἀς δάπτειν σιδερος ἐς ὕδαλ.*

828 *Percussa.* in o. v. l. continetur *percussa.* sic Lucret. lib. 1. — *sed acri Percussit thyrso laudis spes magna meū cor;* si quis tamen vulgarat lectionem malit, est quo se tucatur. dixit enim Virgilius;
Quatu sacra sero ingēis percussus amore.

835 *Dux astrorum.* Cicero, de nat. deor.; Sol, qui astrorum obtinet principatum.
848 *Zephyro vela tepentis.* merito tepentis nam Zephyrus aëris, qui est tepidus, habet temperaturam. Ouidius;

Aut nunc, qua Zephyro visa tepentis fuit.

849 *Aries.* Aries ille aureo vellere insignis fingitur Helæ; à cuius casu Hellespontus dicitur; & Phryxū Athamantis iram fugientes per mare vexisse, deinde inter astra collocatus: quæ quòd ad fortunæ inconstantiam retulerunt, laudo: sed illud desidero, quod aliàs fere semper requirere soleo; scilicet ut quæ secundum ipsos temerè; vt ego sentio, magno iudicio sunt addita, accuratius singula perpèdantur. neq; enim inducar facilè; vt credã nihil præterea hac fabula indicari: veit ex illa arbitror cõplura nos debere documeta elicere. Vtpote cū ab Athamãte legimus Nephelen vxorẽ repndatã fuisse, & Ino dustã; moueimur non temerè ad secundas nuptias cõuolare, ne prioribus liberis firmas iniurij, & nobis nocumento: vnde, si non hunc, illæ lachrymæ: vnde in Phryxū & Hellẽ proprios liberos odiũ solent nouercaũ delinimentis patres capri, erga prioris matrimonij liberos paternũ affectũ exuere, sic vt illos nõ nunquã odio prosequantur. Ino sanè priuignis suis Athamantẽ infensum reddidit: illi ariete duce fugam arripiunt. Helle metu perculsa decidit in mare, cui nomen indidit. Phyxus impaudẽ fretũ superat, & Colchiorum regis filiam vxorẽ ducit. Aries inter astra statuitur. Docemur miserias constanter ferre, neque ab iis perferendis vlla mollitie animi aut metu detereri. si enim illis obrui nos patimur, nõ quã ex iis emergemus; sin rebus aduersis fortes ac animosos nos exhibemus, iis superatis, melior fors nos manet. Monemur amicitia colere, & amicos in calamitatibus nõ deserere. quia qui, quos in prospera fortuna coluerunt, eosdem in miseris constitutos amant; illorum memoriam nulla vnquã temporis diuturnitas valet extingue. e.

852 *Perfert Hyadas.* malo, quod est in o. v. l. praefert.

855 *Iterum.* semel decidit cū ab Hercule fuit suffocatus.

859 *Et qui: neruo.* Chirõ Centaurus, nõ quidẽ, vt Sudas nugatur, Ixionis; sed potius Saturni filius ex Cratini & Acusilai comicoũ sententiã, vulneris impatiens sagittã Herculis in pedẽ eius delapsã, vel, testẽ Mnesagora, longioris vitæ tedio, à Ioue impetrauit vt sibi mori liceret. itaq; inter sidera fuit translatus Higyuo auctore. nil mirum: cū à Pin-

Dux astrorum secula ducens

Dabit aestatis brumæque notã.

Non Phæbeis obuia flammis,

Demet nocti luna timores,

Vincetque sui fratris habenas

Curuo breuius limite currens.

Ibit in vnum congesta sinum

Turba deorum.

Hic, qui sacris peruius astris

Secat obliquo tramite zonas,

Flectens longos signifer annos,

Lapsa videbit sidera labens.

Hic qui nondum vere benigno,

Reddit zephyro vela tepenti,

Aries præceps ibit in undas,

Per quas pauidam vexerat Helles.

Hic qui nitido taurus cornu

Perfert Hyadas, secum Geminos

Trahet, & curui brachia Cancri.

Leo flammiferis astibus ardens

Iterum è calo cadet Hercules:

Cadet in terras virgo relictas,

Iustæque cadent pondera Libræ,

Secumque trahent Scorpion acrem;

Et, qui neruo tenet Æmonio

Pennata senex spicula, Chiron,

Rupto perdet spicula neruo.

Pigram referens hiemem gelidus

Cadet Aegoceros, frangetque tuam,

Quisquis es, vnam: tecum excedent

Vltima celi sidera Pisces:

Monstraque nunquam perfusa mari

Merget condens omnia gurgis:

Et qui medias diuidit vsas,

Fluminis instar, lubricus Anguis;

Magnoque minor iuncta draconi

Frigida duro Cynosura gelis;

Custosque sui tardus plaustris,

Iam non stabilis, ruet Artophylax.

Nos è tanto visi populo

Ligni, premeret quos euerso

Cardine mundus: in nos ætas

Vltima venit. ô nos durã

Sorte creatos, seu perdidimus

835

840

845

850

855

860

865

870

875

Solens

Solem miseri, sine expulimus.

- 880 *Abcant questus, discede timor:
Vite est avidus; quisquis non vult,
Mundo secum pereunte, mori.*

ACTVS QVINTVS.

ATREVS.

*Aequalis astris gradior, & cunctos super
Altum superbo vertice attingens polum,*

- 885 *Nunc decora regni tenco, nunc solium patris.
Dimitto superos: summa votorum attingi.
Bonè est, abundè est, iam sat est etiam mihi.
Sed cur satis sit? pergam, & implebo patrem;
Funere suorum, nequid obstaret pudor,*
- 890 *Dies recessit: perge dum calum vocat.
Vtinam quidem tenere fugientes deos
Possèm, & coactos trahere, ut vlticem dapem
Omnes viderent: quod sat est, videat pater.
Etiam die nolente discutiam tibi*
- 895 *Tenebris, miseria sub quibus letitant tuae:
Nimis diu conuina securo iaces,
Hilarig, vultu: iam satis mensis datum est,
Satisque Baccho: sobrio tanta ad mala
Opus est Thyeste, turba famularis fores.*
- 900 *Templi relaxa, festa patefiat domus:
Libet videre, capita natorum intuens
Quos det colores, verba que primus dolor
Effundat, aut ut spiritu expulso stupens
Corpus rigescat: fructus hic operis mei est.*
- 905 *Miserum videre nolo; sed dum fit miser;
Aperta multà tecta collucent face.
Resupinus ipse purpurâ atque auro incubat,
Vino grauatum fulciens læuâ caput:
Eructat. ô me calitum excelsissimum;*
- 910 *Regumque regem, vota transcendendi mea:
Satur est, capaci ducit argento merum.
Ne parce potu, restat etiam nunc cruor
Tot hostiarum. veteris hunc Bacchi color
Abscondit, hoc hæc mensa claudatur scypho,*
- 915 *Mistum suorum sanguinem genitor bibat,
Meum bibisset, ecce iam cantus ciet,
Festâsque voces, nec satis menti imperat.*

darò in Pyth. Homero Iliad. 11. Apollonio 1. 3. & 4. Xenophonte in Hipparcho, Philostrato 1. 2. imaginum, Clemente 1. 1. Stromat. Ouido lib. 5. Fastor. Germanico in Phœnom. Statio & Claudiano proditum sit singulari illum iustitia ac pietate fuisse.

856 *Senex spicu' Chiron. Theocritus; κρητὴρ Ἡρακλῆι γέρον ἰσάσατο Χίρων:*

864 *Quisquis es, diuersi enim diuersos esse credunt, Eubulus Cœropem, Hegesianax & Nigidius Deucaliona Thesfalum, Euanthes Aristum Apollinis F. Echemenes aliique Gany medem Iouis catamiticum & pincernam.*

884 *Altum superbo vertice attingens polum. talia sunt illa Herodoti in Thalia; ψάσει τῆ κεφαλῆ πὲ ἕξει. Horatius: Sublimi feriam sidera vertice.*

Ouidius:

— quo coniuge felix

Et diis cara ferar, & sidera vertice tangam.

943 *Flore recenti*. quidam m. *C. decenti*.
 945 *Rosa*. scriptum est ab Aristotele & Aristone Chio, veteres, ne ex immodico potu capite dolerent, tempora coronis vinxisse, roseis potissimum (quæ cephalalgia profunt. vide Mizaldum Cæturia. 2. memorabil. aphorismo 101): quod Athenæo non probatur, qui existimat huius moris causam esse, quod in capite omnes sensus contineantur. Plutarchus verò in Sympos. causam reddit, factum ad significandam hilarem ingenij libertatem, & sales ab omni morositate alienos, proprios esse conuiuiorum. Ceterum non capit modò aut pectora, sed collum etiã coronari consueuisse didici ex Stephani Nigri Musonio. Vtebantur coniuuæ vt plurimùm triplici coronarum genere; duobus rosaceis, tertio myrteo; quod, Polycharmo teste, Naucraticen vocabant. aliæ quoq; herbae coronarum vsum praebant, vt ex Anacæote & aliis scriptoribus constat. vitz auctore Anacreonte & Theodoro Samio; lotos, Callixeno Rhodio; palma, Sosibino; acis, Androne: hyacinthus, anysa, coriandria, demum omnes herbae oculos vel nares delectantes vt docet Pollux in Onomastico. Vtrum verò antiqui initio conuiuij an demum secundis mensis coronari fuerint soliti, quia Philoxen⁹ & Nicostatus dissentiunt, nequeo dicere. Plura inuenies apud Athenæum l. 15. c. 5. 6. & seqq. Steph. Nigrum in Musonio, & Leonicum l. r. variar. hist. c. 70. & 71.

946 *Pingui madidus crinis amomo*. antiqui coronati & vnguentis deliburi conuiuabantur. De coronis dictum est: nunc de vnguentis quædam ponamus. Vnguenta quia variè conficiebantur & diuersis morbis occurrebant, non in idem locis applicabantur. de Metopio multa Hieron. Mercutialis l. 2. variar. lectio. cap. 19. fuit hoc vnguentum Aegyptium, sicut & Mendesium. vtroque cura & pedes; inungebantur Phœnicino, malæ & mammae; herpyllino genua & collum; silybrino alterum brachium; amatacino supercilia & coma; amomo coma, vt patet ex hoc loco Senecæ, & ex aliorum testimoniis. Ouidius:

Spissaq; de miridis tergit amoma comis.

Stacius:

— nec pingui crinem deducere amomo,

Sollus Sidonius.

Indus odorifero crine madefactus amomo.

Prætere a fuisse vnguentum hoc, non liquidum, vt Bernardinus opinatur, sed valde spissum; cum ex supracitato Ouidij versu, tum ex hoc Persij carmine patet;

Cbpositus lecto crassiq; lutatus amomis,

quem locum ceteris melius Annæus Cornutus Persij præceptor: (mihi fallit imperi-

THYESTES.

Anapæstici, cum Adonio.

Pectora longis hebetata malis,
Iam sollicitas ponite curas:
Fugiat mæror, fugiatque pavor, 920
Fugiat trepidi comes exsiliij
Tristis egestas, rebusque grauis
Pudor afflictis. magis vnde cadas,
Quam quò, refert: magnum ex alto “
Culmine lapsum, stabilem in plano “ 925
Figere gressum: magnum ingenti “
Strage malorum pressum, fracti “
Pondera regni non inflexâ “
Ceruiçe pati; nec degenerem “
Victumque malis, rectum impositas “ 930
Ferre ruinas. sed iam seui
Nabila fati pelle, ac miseri
Temporis omnes dimitte notas:
Redeant vultus ad leta boni,
Veterem ex animo mitte Thyesten, 935
Proprium hoc miseros sequitur vitium, “
Nunquam rebus credere letis. “
Redeat felix fortuna licet,
Tamen afflictos gaudere piget.
Quid me recuocas, festumque vetas 940
Celebrare diem, quid flere iubes
Nullâ surgens dolor ex causâ?
Quis me prohibes flore recenti
Vincire comam? prohibet, prohibet.
Vernæ capiti fluxere rosa: 945
Pingui madidus crinis amomo
Inter subitos stetit horrores:
Imber vultu nolente cadit.
Venit in medias voces gemitus,
Mæror lachrymas amat assuetas. 950
Flendi miseris dira cupido est. “
Libet infâustos mittere questus, “
Libet & Tyrio saturus ostro
Rumpere vestes: vlulare libet.
Mittit luctus signa futuri 955
Mens, antè sui præsaga mali. “
Instat nautis fera tempestas, “
Cùm, sine vento tranquilla, tument. “

- Quos tibi vultus, quosve tumultus*
 960 *Fingis demens? creduli preëta*
Pectora fratri: iam quicquid id est,
Vel sine causâ, vel serò times.
Nolo infelix, sed vagus intrâ
Terror oberrat. subito fundunt
 965 *Oculi fletus, nec causa subest.*
Dolor an metus est? an habet lachrymas
Magna voluptas?

ATREVS. THYESTES.

- Festum diem germane consensu pari*
Celebremus: hic est sceptrâ qui firmet mea,
 970 *Solidâmq; pacis alliget certæ fidem.*
 THY. *Saties dapis me, nec minùs Bacchi tenet:*
Augere cumulus hic voluptatem potest,
Si cum meis gaudere felici datur.
 ATR. *Hic esse natos crede in amplexu patris,*
 975 *Hic sunt, eruntque, nulla pars prolis tua*
Tibi subtrahetur: ora, que exoptas, dabo,
Totumque turbâ iam suâ implebo patrem.
Satiaberis, ne metue. nunc misti meis,
Iucunda mensæ sacra iuuenilis colunt,
 980 *Sed accientur. poculum infuso cape*
Gentile Baccho THY. capio fraternæ dapis
Donum, paternis vina libentur diis,
Tunc hauriantur: sed quid hoc? non vult manus
Parère: crescit pondus, & dextram grauat.
 985 *Admotus ipsis Bacchus à labris fugit,*
Circâque rictus ore decepto effluit,
Et ipsa trepido mensa subsiluit solo:
Vix lucet ignis: ipse quin ether grauis
Inter diem noctemque desertus stupet.
 990 *Quid hoc? magis magisque concussi labant*
Convexa celi. spissior densis coit
Caligo tenebris, noxque se in nocte abdidit.
Fugit omne sidus. quicquid est, fratri precor,
Gnatisque parcat: omnis in vile hoc caput
 995 *Abeat procella. redde iam gnatos mihi.*
 ATR. *Reddam, & tibi illos nullus eripiet dies.*
 THY. *Quis hic tumultus viscera exagitat mea?*
Quid tremuit intus? sentio impatiens onus,
Meumque gemitu non meo pectus gemit.
 1000 *Adeste gnati, genitor infelix vocat:*

ptio) & scholiastes exposuit. Fuit autem maximè in precio nõ Aegyptiũ illud, de quo Daniel hoc loco, qui insertè amomum cum metopio confundit: sed Assyrium, de quo Virgilius in eclogis;

Assyrium vulgè nascetur amomum.

De quibusdam vnguenti generibus veluti commageno, rhodino, nardino, erinino, atque aliis, mentio fit à Pomponio lib. 6. ad Sabynum lib. 21. D. de aur. argent. &c. leg.

962 *Sine causa.* si nihil in te molitur Atreus.

Serò. si quid molitur. nõ enim in manu ipsius constitutus nequis euadere. debebas itaque vel priùs tenuisse, vel nunc timere non debes.

969 *Hic est sceptrâ ambigè loquitur.* aliter enim intelligit Thyestes, aliter Atreus sentit. ille Atreũ hoc dicere existimat propter pacem factam: hic propter ociosos à se nepotes hoc dicebat.

- 1007 *Chaos inane*. Ouid. lib. 4. Fast.
Possidet aliter aquas, alter inane chaos.
vterque de inferis loquitur, apud quos
maximum inane, de quo supra in Herc.
Tur. dictum est fati, vide Med. 9.
- 1008 *Adeste, visis fugiet hic vobis dolor.*
Vnde obloquuntur? ATR. *expedi amplexus pater.*
Venere, gnatos ecquia agnoscis tuos?
THY. *Agnosco fratrem sustines tantum nefas*
Gestare tellus? non ad infernam Styga 1005
Te, nosque mergis, rupta & ingenti via
Ad chaos inane regna cum rege abripis?
Non tota ab imo tecta conuellens solo,
Vertis Mycenae? stare circa Tantalum,
Auosq; nostros, si quis intra Tartara est, 1010
Vterque iam debuimus. hinc compagibus
Et hinc reuulsis; huc tuam immani sinu
Demitte vallem, nosque defossos tege
Acheronte toto: noxia supra caput
Anime vagentur nostrum, & ardenti frecto 1015
Phlegethon arenas igneus totas agens,
Exitia supra nostra violentus fluat.
Immota tellus pondus ignauum iaces?
Fugere superi. ATR. *accipe hos potius libens,*
Recipe hosce citius: liberis tandem tuis 1020
Diu expetitis, nulla per fratrem est mora,
Fruere: osculare: diuide amplexus tribus.
THY. *Hoc foedus? haec est gratia? haec fratris fides?*
Sic odia ponis? non peto, incolumes pater
Gnatos ut habeam, scelere quod saluo dari 1025
Odiogue possit; frater hoc fratrem rogo,
Sepelire liceat. redde quod cernas statim
Vri. nihil te genitor habiturus rogo,
Sed perditurus. ATR. *quicquid è gnatis tuis*
Supereff, habebis: quòdque non supereff, habes. 1030
THY. *Vtrumne seuis pabulum alitibus iacent?*
An belluis seruantur? an pascunt feras?
ATR. *Epulatus ipse es impiè gnatos dape.*
THY. *Hoc est, deos quod puduit: hoc egit diem*
Auersum in ortus. quas miser voces dabor? 1035
Questusque quos? quae verba sufficient mihi?
Abscissa cerno capita, & auulsas manus,
Et rupta fractis cruribus vestigia.
Hoc est, quod auidus capere non potuit pater.
Voluntur intus viscera, & clusum nefas 1040
Sine exitu luctatur, & querit viam.
Da frater ensen, sanguinis multum mei
Habet ille: ferro liberis demus viam.
Negatur ensis: pectora illiso sonent
- 1021 *Diuide amplexus tribus*. ita Horat.
carnis multa sodalibus.
Nulli tamen plura diuidit oscula,
Quam carò Lamia —
Seneca, Troad.
Lassabar in tot oscula & in totum gregè
Diuidere matrem —
vnde patet Latinè dictum à Claudiano
lib. 2. in Rufin.
— cladem diuisit in orbem.
qua de re memini me in Notis meis
ampliassè.
- 1042 *Sanguinis multum mei*. liberos vo-
cat suum sanguinè. sic in Herc. Furente;
Quò tendis amens? sanguinè fundis tuò.
Tibullus:
— sanguis est tamen ille tuus.
Ouid. in epist. Canaces;
Cum mea, me coram, siluas inimicum in
altas
Viscera montanis ferret edennda lapis.
Item, in epistola Didus;
Forsitan & grauidam Dido scelere re-
linquis,
Parq; tui latitat corpore clausa meo.
apud Q. Curtium lib. 4. Darius de ma-
tre & liberis suis agens, Eripite, inquit,
viscera mea ex vinculis.

1045 *Concussa planctu. sustine infelix manum.*

Parcamus umbris. tale quis vidit nefus?

*Quis inhospitalis Caucasū rupem asperam
Heniochus habitans, quisve Cecropiis metus
Terris Procrustes? genitor en gnatos premo*

1050 *Premorūque gnatis. sceleris est aliquis modus?*

*ATR. Sceleri modus debetur, ubi facias scelus,
Non ubi reponas. hoc quoque exiguum est mihi.
Ex vulnere ipso sanguinem calidum in tua
Diffundere ora debui, ut viventium*

1055 *Biberes cruorem: verba sunt ire data,
Dum propero, ferro vulnera impresso dedi.*

*Cecidi ad aras, cede votivā focos
Placavi; & artus, corpora exanima amputans,
In parva carpsi frustra: & hæc feruentibus*

1060 *Demersi ahenis: illa lentis ignibus*

*Stillare iussi: membra, nervosque abscidi
Viventibus, gracilique traiectas veru
Mugire fibras vidi, & aggesi manu
Mea ipse flammās. omnia hæc melius pater*

1065 *Fecisse potuit. cecidit incassum dolor.*

*Scidit ore natos impio, sed nesciens,
Sed nescientes. THY. clusa litoribus vagis
Audite maria, vosque dij audite hoc scelus,
Quocunq̄e diffugistis; audite inferi,*

1070 *Audite terre; noxque Tartareā grauis*

*Et atra nube, vocibus nostris vaca.
Tibi sum relictus, sola tu miserum vides,
Tu quoque sine astris. vota non faciam improba,
Pro me nihil precabor: ecquid iam potest*

1075 *Pro me esse? vobis vota prospicient mea.*

*Tu summe celi rector ætherie potens
Dominator aule, nubibus totum horridis
Convolue mundum, bella ventorum undique
Committe, & omni parte violentum intona,*

1080 *Manūque, non quā tecta, & immeritas domos*

*Telo petis minore; sed quā montium
Tergemina moles cecidit, & qui montibus
Stabant pares Gigantes: hæc arma expedi,
Ignēsque torque, vindica amissum diem.*

1085 *Iaculare flammās, lumen ereptum polo*

*Fulminibus exple: causa, ne dubites diu,
Vtriusque mala sit: si minus, mala sit mea,
Me pote: trifulco flammeam telo facem*

1047 *Inhospitalis Caucasū. hoc illi epithetum Horatius & Valerius Flaccus tribuunt.*

1052 *Non ubi reponas. æquē impiē Euripides, in Ione;*

*πῶς ἢ ἀποθεῖσθαι, ἀπεχθῆσαι, καλῶς
παραί. ὅταν ὁ πολέμιος ἀράσῃ κακίαις
Θείαις, ἔδῃς ἐμπόδῃ κατὰ νόμον.*

1082 *Qui montibus Stabant pares. Virgilius 9. Æneid.*

*Abietibus iuvenes patriis & montibus
agnos.*

1085 *Lumen ereptum polo. huius rei mythologiam habes apud Hyginum in fabulis.*

Per peccus hoc trans mitte. si gnatos pater

Humare, & igni tradere extremo volo, 1096

Ego sum cremandus. si nihil superos mouet,

Nullamque telis impios numen petit;

Aeterna nox permaneat, & tenebris tegat

Immensa longis scelera. nil Titan queror

Si perseneras. ATR. nunc meas laudo manus, 1095

Nunc parta vera est palma. perdideram scelus,

Nisi sic doleres, liberos nasci mihi

Nunc credo, castis nunc fidem reddi toris.

TH. Quid liberi meruerunt? ATR. quod fuerant tui.

THY. Gnatos parenti? ATR. fateor, & quod me 1100
iuuat,

Certos. THY. piorum praesides testor deos.

ATR. Quid coniugales? THY. scelere quis pensas
scelus?

ATR. Scio, quid queraris. scelere praepto, doles:

Nec, quod nefandas hauseris tangit dapes, 1105

Quod non pararis: fuerat hic animus tibi,

Instruere similes inscio fratri cibos,

Et adiuvante liberos matre aggredi,

Similique letho sternere. hoc vnum obstitit,

Tuos putasti. THY. vindices aderunt dei, 1110

His puniendum vota te tradunt mea.

ATR. Te puniendum liberis trado tuis.

1095 Quid liberi meruerunt. scelus patris
aequum non est filios sustinere, quod di-
uino & humano iuri congruere ostendit
Hieronymus Gygis lib. 3. de crim.
1272 maiestatis q. 1. in princ. nisi in qui-
busdam casibus, quorum aliquos refert
illustrissimus praeses Didacus Couarru-
nias à Leyua lib. 2. variar. resolut. cap. 8.
Quomodo autem hac in re diuina iu-
stitia procedat, vide Abulenf. in lib. 4.
Reg. c. 10. q. 6. & c. 14. q. 5. & 6. Hadrian.
Pontif. Quodli. 12. circa princip. & Ada-
mum Sasbault Quodlib. 3.

L. ANN. SENECAE IN TROADES

ADVERSARIA.

Troas.

TRAGOEDIA VIII.

PERSONAE.

- Hecuba Pyrrhus.
- Chorus mulierum. Andromacha.
- Talthybius. Senex.
- Agamemnon. Ulysses.
- Calchas. Astyanax.
- Helena. Nuncius.

ACTVS PRIMVS.

HECVBA.

VICVNQVE regno fedit, & "
 magna potens "
 Dominatur aula, nec lenes me. "
 tuit deos, "
 Animu[m]que rebus credulum "
 letis dedit; "

Me videat, & te Troia: non vnquam tulit
 5 Documenta Fors maiora, quam fragili locos

Sta-

TROAS. Iulius Scaliger Ideæ cap. 97. hanc inscriptionem vellicat. immeritò. nam in quibusdam codicibus antiq. non Troas, sed Troades habetur. quod Luctatius agnoscit, & Euripidis, & Attij auctoritate astruitur, & verò elegantissimum est. Potest etiam vulgata inscriptio defendi, siquidem ipsemet Scaliger paullo antè scripserat, titulum esse imponendū ab ea persona, quæ est celeberrima dignitate aut infelicitate, aut quæ plurimum versatur in toto argumento: est autem hic aut dubiè talis Hecuba, cui hæc omnia simul conveniunt; noluerit tamen Hecubam (etsi non immeritò putes, Hecubam fuisse inscripam) inscribere, vel quia Andromachæ, Polyxenæ, ceterarum Troadum calamitates inferuntur; vel quia Troadis appellatione Hecuba intelligitur; quemadmodum poetae Homerus & Virgilius; (Cicero in Topic. Seneca lib. 8. epist. Aristot. 1. Rhetor. 1. aut facta, §. euentus, D. de pœn. §. sed ius quidem, inst. de iur. nat. gent. & ciu. Pontis, mare quod à Mæotide palude vsque ad Tenedum decurrit, (Strabo lib. 1.) prudentium & prudentia, iniiprudentia & iurispudentes, l. 7. D. de iust. & iur. & in constitut. de conceptione, D. in §. omnes verò, proœm. inttit. Quamquam, verum vt fatear, malim hæc tragœdiam inscribi Troades, propter ea quæ dixi. Vir autem doctissimus, quia iudicis & censoris munus obibat, omni affectione liber esse debuerat, odio

potissimum, quo qui non vacat, tantum abest vt iustè indicare queat, vt etiam sapiùs litem suam faciat; manifestè iniqua pronuncians, quod illi nimirum accidit, cum, quod nescio an non imprimis ridiculum sit, Hispanos, quos omnium gentium minimi potus esse constat, idem bibaces scribere veritus non fuit, eadem arte poëtica. Ceterum Troades ediderunt Attius & Euripides, è quibus, & huius Hecuba, multa noster desumpsit. Troadem etiam tragœdiam Q. Cicero scripsit, vt ex M. Ciceronis ad eum epistolis patet. Macrobius lib. 5. Saturnal. ait Epicharmum Troes composuisse. in reo, & res sub Priamo gestas memoriæ prodiderunt Græcè quidem Demetrius Scepsius, Dionysius Milesius, Metrephanes Phrygius sophista, Palæphatus Abydenus, Polemon Evergeti filius, Timolaus Larissæus Philostratus Neruiani F. Phormus Syracusanus, Hestiza Alexandrina Metrodorus Chiis, Pisander, Hegesianax Alexandrinus, Acatus Argiuus, Phileas, Chamæleon, Hellanicus, Hermogenes, Idomeneus & Aristonymus, qui Prolemæi bibliothecæ præfuit; hos omnes citant Athenæus, Plutarchus, & aulianus, Strabo Laërtius, Suidas, Clemens Alexand. & Scholiastæ Homeri Hæstodi, Dionysi, Apollonij, Theocriti, Euripidis, Arati, Æschyli, Sophoclis, Pindari, Lycophronis & Aristophanis, quos qui non legerit, vix est vt huiusmodi de rebus scribere queat, vix etiam vt poëtarum fabulas probè intelligat. Idem argumentum profecti sunt Dictys, Lesches, Tryphiodorus, Dares, Coluthus, Smyrnæus, Lycophon & Homerus: qui tamen, quod vulgò creditur, primus non fuit. Nam Plutarchus in l. de Musica refert Phœnum Ithacensem ante Homerum scripsisse de Græcorum reditu à Troia & Dionys. Halycarnass. lib. 1. Antiqu. est auctor, Atratinum quendam omnium antiquissimum poëtam Troianas res scripsisse: & Ælianus lib. 4. var. histor. restat poëtam quendam Syagium ante omnes bellum Troianum cecinisse; & in Sudæ lexico legitur Cornium Iliensem poëtam belli Troiani tempore vixisse, & primum Iliada scripsisse, atque ab eo Homerum Iliada suam mutuatum fuisse, quod ipsum de Silypho Coo tradidit Ioan. Meles teste Tzetze Chiliad 5. histor. 29. Illud penè exciderat, Nestorem Larandensem, Pisandri patrem, Seueri Imp. tempore Iliadem scripsisse vt arbitror, non inuita Minerva eius namque Metamorphoses Parthenia Niceni, in pumis laudati scriptoris, Metamorphosium libris com-

parantur. Teste Laërtio, tertius quidam Aristoteles, opus edidit *de Iliade*. Peplum forte, qui exstat. Dionis libellus de Troia non capta ad Ilienses exstat. Latinum qui ex professo hoc argumentum tractauerit scio neminem, exceptis Trimario, & Nummio Crasso, & Cn. Matillio, quos Iliades scripsisse refert ex Prisciano Lilius dialog. 4. Sed ego nomina duo priora corrupta non dubito, & reponendum C. Matij & Nzuij nomen. Adde Clodium Sabinum, quem de bello Troiano scripsisse comperio; & Lucanum, quem P. Crinitus de poet. Latin. l. 3. ait quædam de Troia incendio & Priami calamitate composuisse Macrum etiam Æmilium. Avorum nostrorum memoria à quodam Guidone (qui & quando vixerit, & cuius fuerit, nescio) Troianum bellum oratione soluta descriptum fuisse inuenio à Ioan. Scopa citatur Ioan. index de columna, in Troiana historia, quem scriptorem non vidi puro esse illum quem saepe D. Antoninus in Sum. histor. adducit. Exstat Martirani Coriolani Odyssea ex Homero desumpta. & de raptu Helenæ Sfondrati poemata non inelegans. Obiter istam expeditionem attigerunt Virgilius lib. 2. Æneid. Ouid. 12. & 13. Metamorph. & ceteri poetæ variis locis.

6 *Superbi*. quia *superbia* commune nobilitatis malū est, teste Sallustio in Iugurth. & Petro Arboriuo lib. 1. Nanceidos, inualuit apud Latinos vt *superbia* pro nobilitate, & *superbi* pro nobilibus dicatur, vt ait Seruius Æneid. 1. 3. & 7. & sequitur Merula in commentar. Ouidianis, in 5. Tristium eleg. vlt. Virgilius;

—— ceciditque *superbum*

Uium ——

& Silius, de annulis in Cannensi clade nobilibus Romanis detractis agens;

Testes hi stragis; quos, signuro illustre, *superbis*

Mos laua gestare viris. tum funditur ante

Ora admirantum præsulgens annulus auro.

7 *Calitum*. Neptuni & Apollinis, qui, à Laomedonte mercede conducti Troia muros ædificarūt, auctoribus Virg. 3. Æneid. Ouidio in epist. Parisi, & Aphthonio in Progymnasmat. 8 *Frigidum*. Claudianus; —— seu forte rigentem Thermodontiaca Tanaim fregere securi. Idem; Trans gelidum Tanaim —— apud Senecam Nat. quæst. lib. 6. c. 7. legendum, Tanais & Rhenus. 9 *Septena*. Rhæsum significat. porro quod Istri est, mulier, cosmographiæ ignara, Tanai tribuit: in quo præclare Seneca delectū seruauit. 10 *Qui renatum*. Euphrates accolam Memnonem describit; qui non ex Aethiopia, sed ex Suis, auctore Paulania, Troiam venit. Euphrates ortus in penitissima Asia, supra Zimaram, ad Capotis montis radices, totus in paludem quandam influens, & mox egressus ac, Dione teste, Tigriam committit in Persicū mare iussit, non, vt ait noſter, in rubrum mare. *Prorsus*. in Armenia enim maiore oritur; quæ in Orientem vergit, itaque Solis ortum ante se videt, & orientem diem quasi excipit. *Prorsus* autem hic idem valet quod recta. Plautus, in Pseudolo; Non prorsus, velut id transuersum cecidit, quasi cancer solet. Terentius, in Hecyra; Trepidari sentio, cursari sursum, prorsum. 11 *Trepidum rubenti*. Herodoti ἐκ κλίης, Diodori τῆς ἰσθμῆς ἰσθμῶν. β'. Q. Curtij lib. 6. Iosephi lib. 1. antiq. cap. 2. D. Hieronymi & aliorum veterum sententia hæc est. Res tamen ipsa testatur Euphratem & Tigrim in mare Persicum, non in Etyhræum mare, se exonerare; idque ab Arriano lib. 7. Historiæ Alexandri, Ptolomæo, Mela Plinio & Solino traditur. Fallitur etiam Philostratus lib. 1. scribens Euphratem in nullum pelagus se exonerare, sed in quandam paludem maximam eius partem illabi, rursusque in terra sui finem recipere. de hoc flumine quædam admiratione digna refert Procopius lib. 1. de bello Persico. 13 *Viduis*. castis vicorum amplexus non expertis. hoc enim inter cetera *viduum* significat. vnde & virgines, vidua dicuntur. de quo nos alibi ex Antistio Labeone diximus; cuius sententiam in l. malum, D. de verb. sign. immerito And. Alciatus reprehendit. Scio veteribus *vidua* idē fuisse, quod priuare. vnde Horatius; —— *Viduis pharetra Risi Apollo*. Scio *viduertatem* dici calamitatem, quod viduet bonis, auctore Festo. nec ignoro vidui etymologiam à Macrobio lib. 2. Saturnal. cap. 15 traditam. Non me fugit postremū *viduans* plerumque dici eam, cuius maritus mortuus est. c. vidua, 34. distinct. sed quid tum? obtinent illa omnia, quando in propria significatione, & iuxta vsum quotidianum vocem illam accipiatur, vt etiam censur illustrissimus & optimè meritis episcopus & preses Couarruias Practicar. quæst. cap. 7. nu. 2. Labeonis autem sententia confirmatur auctoritate Senecæ in Agamemnone, scribentis; *Ante morantur virgines vidua domus?* & Plauti, in Cistellaria; *Hec equidem ecassor cottidie viro nubis, nupstique hodie, Nubet mox noctu, nunquam ego hanc viduam cubare suui*. Sic etiam *vidua* dicitur cuius maritus abest. apud Senecā in Agamem. ait Clytemnestras; *Decem per annos vidua respiciam virum?* apud Ouidium in epist. Heroid. Deianira; *Vir mihi semper abest, & coniuge noſtor hospes, Monstraque, terribiles persequiturque feras; Ipsa domo vidua vobis operosa pudicis Torqueor infesto ne vir ab hoste cadat*. Plautus in Stycho; *Credo ego miseram fuisse Penelopem soror, suo Ex animo, qua tam diu vidua viro suo caruit*. vnde à iuris interpretibus passim receptum est *viduam* dici quæ maritum inutilem vel senem naſta est, quod & Plautus in milite glorioso probat.

Starent Superbi. columen euersum occidit

Pollentis Asia, calitum egregius labor:

Ad cuius arma venit, & qui frigidum

Septena Tanain ora pandensens bibit;

Et, qui renatum prorsus excipiens dicno,

Trepidum rubenti Tigrin immiscet fretu;

Et que vagos vicina prospiciens Scythas

Ripam cateruis Ponticam viduis ferit.

Excisa ferro est Pergamos, incubuit sibi.

En

IO

- 35 *En alta muri decora congesti iacent,*
Tectis adustis regiam flammæ ambiunt,
Omnisque latè fumat Assaraci domus.
Non prohibet auidas flamma victoris manus,
Diripitur ardens Troia: nec calum patet
- 20 *Vndante fumo, nube ceu densâ oblitus*
Ater fauillâ squallet Iliacâ dies.
Stat auidus irâ victor, & lentum Ilium
Metitur oculis, ac decem tandem ferus
Ignescit annis. horret afflictam quoque,
- 25 *Victamque quamuis videat, haud credit sibi*
Potuisse vinci. spolia populator rapit
Dardania, pradam mille non capiunt rates.
Testor deorum numen, aduersum mihi,
Patriæque cineres; teque rectorem Phrygum,
- 30 *Quem Troia toto conditum regno tegit;*
Tuosque manes, quo stetit stante, Ilium:
Et vas meorum liberum magni greges,
Vmbrae minores: quicquid aduersi accidit,
Quæcunque Phæbas ore lymphato furens,
- 35 *Credi Deo vetante, prædixit malas;*
Prior Hecuba vidit gravida, nec tacui metus,
Et vana vates ante Cassandram fui.
Non cautus ignes Ithacus, aut Ithaci comes
Nocturnus in vos sparsit, aut fallax Sinon:
- 40 *Meus ignis iste est, facibus ardetis meis.*
Sed quid ruinas urbis euerse gemis
Vivax senectus? respice infelix ad hos
Luctus recentes. Troia iam vetus est malum.

- 35 *En alta.* Cicero lib. 3. Tusculan.
Quid potam præsidij aut exequar? quo
nunc exsilio aut fuga
Freta sim? arce & urbe orba sum. quò ab-
cedam? quò applicem?
Quò nec ara patria domi stant, fracta &
dissecta iacent.
Fana flamma deflagrata, tosti alti sunt
parietes.
- 36 *Tectis adustis regiam flamma am-*
biunt.
 Cicero di. Sto loco, ex veteri poeta:
O pater, o patria, o Priami domus,
Septum altifono cardine templum;
Vidigo te, adstante ope barbarica,
Tectis calatis, laqueatis.
Auro, ebore, instructam magnificè:
Hæc omnia vidi in flammari.
 Porro eius imitatione, quod iste vetus
 poeta, qui, existimo, fuit Attius, dixit;
 ope barbaricâ; scriptum fuit à Virgilio 2.
 Aeneid.
Barbarico potestes auro, spoliisque super-
bi.
- 37 *Omnisque latè fumat.* Virgil. 3. Æ-
 neid.

— & omnis humo fumat Neptunia
 Troia.
Assaraci domus. Virgilius Æneid. 1.
Cum domus Assaraci, &c.
 Horatius, in Epod.
Te manet Assaraci tellus.

32 *Liberum magni greges.* Homerus, Eu-
 ripides & Virgilius Hecubæ quinquaginta
 liberos tribuit; pauciores Theocritus;
 Cicero 1. Tuscul. septemdecim.

34 *Phæbas.* Cæsardræ vaticinia habes apud
 Lycophronem, nonnulla etiam apud Ci-
 ceronē lib. 1. de diuinis. his verbis: Il-
 lud quod volumus expressum est, ut va-
 ticinari vera furor soleat: “

Vidi *Adest, adest fax obuoluta sanguine atque*
intendio.

Multos annos latuis. cuius ferte operæ & restin-
guite.

Deus inclusus corpori humano iam non Cassan-
dra loquitur; Iamque mari magno classis eisa

Texitur, exitium examen capiti.

Classis aduenit, & fera veliuolantibus

Nauibus compleuit manus lihora.

In eodem libro etiam hæc carmina ponuntur, quæ
& ipsa ex Cassandræ vaticiniis esse arbitror:

Eheu videte iudicant iudicium inclutum

Inter deas tres aliquis, quo iudicio

Mulier, furiarum vna, adueniet.

35 *Credi Deo vetante.* Virgil. 2. Aeneid.

Tunc etiam satis aperit Cassandra futuris

Ora, Dei iussu non umquam credita Tenentis.

39 *Prior Hecuba vidit gravida, nec tacui metus* per
 somnium scilicet, de quo idem Tullius supra ci-
 tato loco cecinit;

Quia mater gravida parere se ardentem facem

Visa est in somnis Hecuba; quo facto pater.
Rex ipse Priamus, somnio mentis metu
Perculsus, curis sumtis suspirantibus,
Exsacrificabat hostiis balantibus:
Tum coniectorem postulat, pacem petens,
Ut se edoceret obsecrans Apollinem,
Quò se vortant tanta sortes somnium.
Ibi ex oraculo voce diuina edidit
Apollo, puerum, primus qui Priamo foret
Pest illa natus tempora, hunc ne tolleret,
Eom esse exitium Troia, pestem pergamo.
 Ouidius, in epist. Paridis;

Matri adhuc utero partu remorante tenebar;

Iam gravidus iusto pondere venter erat;

Illa sibi ingentem visa est sub imagine somni,

Flammiferam pleno reddere ventre facem.

Territa consurgit, metuendaque noctis opaca

Visa, seni Priamo; vaticus ille, refert.

Arsurum Paridis vates canis Ilium igni.

44 *Vidi execrandum*, hoc concinit Euripidis versibus, quorum initium est, εὐφροσύνην Πείλοισιν, &c.

45 *Ipsaque ad aras*. Iouis. Tryphiodorus; Αἰακίδης δ' ἵεροντα Νηλεΐδης Δοσπλὴν ἐπίμασι κεκμηῶτα παρ' ἑμῶν κτλ. &c.

Attius;

Hæc omnia vidi inflammari,
Priamo vi vitam evitari,
Iouis aram sanguine turpari.

46 *Saua manu*. læuâ, quam ver. scæquam vocabant. Virgil. 2. Æneid.

Implicisque comam laua, dextraque coruscum

Extulit, ac lateri capulo tenuis abdidit ensam.

53 *Quondam sacrum Regni iacentis*. quodam ait; quia dii omnes antequam Troia caperetur, urbem deseruisse credebantur. Virgilius dicto loco:

Excessere omnes adytis, sacrisq; reliquiis
Dij; quibus imperium hoc steterat.

Æschyli scholiastes; λέγονται δ' ὅτι ἔτασαν ἑμῶν πρὸς τὴν πόλιν ἡ Τροία ἐφάπτοσαν οἱ θεοὶ πρὸς Τροίην αἰετῶδους οὐκ ἔχοντες τὸ ἀναλίσκασθαι αὐτῶν. Venientium quoque urbem tutelares deos deseruisse Livius scribit lib. 5. sed hoc facta evocatione; cuius ritus à Sammonico Senæo lib. 5. rerum reconditarum ex Furio quodam refertur, teste Macrobio: qua de re latè Rober. Valturius lib. 6. de re milit. cap. 2. post Plinium lib. 23. cap. 2.

56 *Superi*. o. v l. *superis*.

58 *Sortitur*. veteres pleraque sortibus decidebant, l. si cum ambo D. de iudic. l. si duobus in prin. D. comm. de legat. c. hi qui. c. illud. 26. q. 2. cum similib. vt copiosè ostendit more suo And. Tiraquellus, magnus librorum hællo, de iure primogen. q. 17. pag. 527. & de fortis iudicio nonnulla Ioannes le Cirier Parisiensis li. 1. de iure primogenituræ, seu Maiorica-tus quæst. 9.

59 *Respondet*. in m. f. legitur *deposuit*.

66 *Fatalis Ida iudicis*. Ovidius & alii penè omnes scriptores Paridem in Ida mōte referunt iudicasse; quam sententiam hoc loco Seneca probat. Strabo autem 11. q. 20. v. tradit in Antandro iudicium illud fuisse celebratum.

Diri. prophiæ, quasi deorum ira ad sententiam illam ferendam electi.

70 *Graias*. hoc addidit ad earum distinctionem quæ sunt in Campania.

Hospes Amyclas. ex Ouidio, qui ait lib. 2. de arte,

Talis ab armiferis Priameius hospes Amyclis

Candida cum raptâ coniuge, vela dedit.

71 *Pinus mæuri Sacra Cybeli*. Ovidius libro 10. Metamorph.

Vidi execrandum regia cædis nefas,
Ipsaque ad aras maius admissum scelus

45

Æacide armis: cum ferox sua manu
Comâ reflectens regium tortâ caput,

Altro nefandum vulnere ferrum abdidit;
Quod penitus actum, cum recepisset libens,

Ensis senili tinctus è iugulo redit.

50

Placare quem non potuit à cæde efferâ,
Mortalis cui cardinem extremum premens,

Superique testes sceleris, & quondam sacrum
Regni iacentis? ille tot regum parens

Caret sepulchro Priamus, & flamma indiget

55

Ardente Troia: non tamen superis sat est,
Dominum ecce Priami nuribus & natis, legens

Sortitur urna. præda quem vilis sequar?
Hic Hæctoris coniugia despondet sibi,

Hic optat Heleni coniugem, hic Antenoris,

60

Nec deest tuos Cassandra qui thalamos petat.
Mea fors timetur: sola sum Danais metus.

Lamenta cessant? turba captivæ meæ
Ferite palmis pectora, & planctus date,

65

Et iusta Troiæ facite: iam dudum sonet
Fatalis Idæ iudicis diri domus.

CHORVS MULIERVM.

HECVBA.

Anapæstici.

Non rude vulgus, lachrymisque novum
Lugere iubet: hoc continuis

Egimus annis; ex quo tetigit
Phrygius Graias hospes Amyclas,

70

Secuitque fretum pinnus matri
Sacra Cybelli: decies niuibns

Cannit Idæ, Idæ nostris
Nudata rogis; & Sigeis

Trepidus campis decies secuit
Messor aristas: vt nulla dies

75

Mærore caret, sed noua fletus
Causa ministrat. ite ad planctus,

80

Miseramque leua regina manum,
Vulgus dominum vile sequemur:

80

Non indociles lugere sumus.
Hæ. Fide casus nostri comites,

Soluite crinem, per colla fluent
 Mæsta capilli tepido Troiæ
 85 Pulvere turpes, pariet exertos
 Turba lacertos: veste remissa
 Substringe sinus, uterôque tenuis
 Pateant artus. cui coniugio
 Pectora velas captivæ pudor?
 90 Cingat tunicas palla solutas,
 Vacet ad crebri verbera planctus
 Furibunda manus. placet hic habitus,
 Placet. agnosco Troada turbam.
 Iterum luctus redeant veteres,
 95 Solitum flendi vincite morem,
 Hæctora flemus. CH. Soluimus omnes
 Lacerum multo funere crinem,
 Coma demisso est libera nodo,
 Sparsitque cinis feruidus ora.
 100 HE. Complete manus, hoc ex Troia
 Sumsisse licet: cadat ex humeris
 Vestis apertis, utrunque tegat
 Suffulta latus: iam nuda vocant
 Pectora dextras. nunc nunc vires
 105 Exprore dolor: Rhætea sonent
 Litora planctu: habitansque cauis
 Montibus Echo, non (ut solita est)
 Extrema brevis verba remittat;
 Totos reddat Troiæ gemitus.
 110 Audiat omnis pontus, & æther.
 Scuite manus, pulsu vasto
 Tundite pectus: non sum solito
 Contenta sono. Hæctora flemus.
 CH. Tibi nostra ferit dextra lacertos,
 115 Humerosque ferit tibi sanguineos,
 Tibi nostra caput dextra pulsat,
 Tibi maternis ubera palmis
 Laniata iacent: fluit, & multo
 Sanguine manat, quamcumque tuo
 120 Funere feci rupta cicatrix;

Ore procaz non sum, nec sum temeraria lingua;
 Echo alicubi à Varrone appellatur Pieridum comes. Echus cuiusdam in Chatentonio primò à Lute-
 tia Paris. lapide, exemplum mirabile, sed quod verum esse non semel comperi, refert Petrus Boy-
 steauus in historiis prodigiis, Pausanias Heptophōi Atrici meminit de quo loqui videtur Lucret.
 lib. 4. Quomodo verò fiat ista soni iteratio, vide Aristotelem sect. II. problem. 23. & 51. & Fran. To-
 lerum & alios ad lib. 2. Arist. de Anima.

Et succincta comas, bisfutæque vertice
 pinus
 Grata Deum Matri. siquidem Cybeleius
 Atis
 Exiit hac hominem, truncòque induruit
 illo.

plura Pierius lib. 52. Hieroglyphic.
 76 Messor aristas. simile est illud Catullis
 Smyrna mei Cinna nonam post deni que
 messem
 Quàm cepta est, nonamque edita post
 hyemem.

fieri potest, ut Sophoclem Catullus imi-
 tatus fuerit. nam apud illum ἀεγός an-
 num denotat.

80 Sequemur. tres lib. m. f. sequamur.
 83 Soluite crinem. mos fuit Troianarum
 mulierum in luctu crinem soluere. Virg.
 Et circum Iliades crinem de more soluta.
 communis etiam mos Græcis Seneca, in
 Herc. Fur.

Sed mæsta venit crine soluto Megara.
 Et Herc. Geræo, Græcanicæ mulieres,
 Et comas nullo cohibente nodo
 Femina exertos fertat lacertos.

Italicis quoque & Gallicis feminis hunc
 morem cōmunem fuisse ostendunt Pro-
 pertius Eleg. 1. 2. eleg. 15. Ovidius Fastor.
 lib. 3. T. Liuius ab. V. C. lib. 1. & Iulius Cæ-
 sar lib. 7. de bello Gallico.

100 Hoc ex Troia. licet meus cod. m. f.
 contineat hæc; placet tamen vulgata lectio.
 Hecuba cum istud diceret pauxil-
 lum cineris Troiani manu acceptū spar-
 gebat.

103 Suffulta.] subfibulata.

107 Non, ut solita est Gvid. 3. Metamor.
 Corpus adhuc Echo, non vox, erat, & ta-
 men usum
 Garrula non alium, quàm nunc habet,
 oris habebat;
 Reddere de multis ut verba nouissima
 posset.

Aufonius;
 Commovitur, Narcisse, tibi resonabilis
 Echo,
 Vocis ad extremos exanimata modos,
 Et pereuntis adhuc gemitum prosecuta
 querelis,
 Vltima nunc etiam verba loquentis a-
 mat.

ideo quidam pœta vocat Echo pœuane
 & plu. Penes me est Cælij Symphosij libel-
 lus Ænigmatum manuscriptus, in quo de
 Echo tale Ænigma habetur;
 Virgo modesta, sacri legem bene seruo pu-
 doris,

Colu-

Vltro nolo loqui, sed de responsa loquenti.

171 *Mora fatorum.* viuo Hectore Troia capi non potuit: tantum in eo ad victoriã Græcorum differendam momenti possum erat. ideo Vigilius 9. Aeneid.

Hæus sibi cum Danais rem saxo, aut præbe Pelasga

Esse putent, decimum quos distulit Hector in annum.

Horatius; ——— *Et ademptus Hector.*

Tradidit fessis leniora tolli Pergama Graiis.

æoster, in Agamemnone;

— *sola Danais Hector & bello mora.* qui versus fortè ex illis Abroni Silonis; apud Senecam desumptus fuit;

Ite, agite Danaï magnam Paanā canentes;

Ite triumphantes, belli mora concidit hora.

nam de Hectore occiso hoc fragmentū accipio. existant etiam in hanc rem ista Pentadij.

Hectore sub magno summa est mihi gloria caso.

Qui sæpe Argolicas debilitauit opes:

Ille interfectus subiit, me vindice poenas:

Pergama tunc ferro procubuerunt meo.

223 *Tu murus eras.* in vno eorum epigrammatum, qui Maronis operibus solent subiungi; legitur:

Defensor patria, iuuenū fortissimus Hector;

Qui murus miseris ciuibus alter erat,

Occubuit telo violenti victus Achillis;

Occubuerunt simul spesque salusque Phrygum.

æstor est Higinus Achillem, cum Hectorem raptaret, exclamasse, Expugnauit Troiam.

133 *Bisque pharetras Passa Herculeas.* Hercules in Sophoclis Philoctete ait bis debere Troiam telis suis expugnari: δ δὲ πτεροῦ δ' οὐκ ἔστιν αὐτῷ χεῖρ' οὐδ' αὐτῷ. unde Propertius lib. 3. eleg. 1.

Exiguo sermone fores nunc Ilion & tu Troia, bis Octai numine capta dei.

In eadem elegia obscurius est illud;

Idæum Simoenta, Iouis cumabula parui.

Nam Iuppiter in Creta verè natus & sepu-

pultus traditur à Callimacho & plerisque;

alii in Sicilia Messana, alij in Thebis

Bœotii, alij in Arcadia Olympo natum

ferunt. Propertium igitur in errorem videatur induxisse Callimachus scribens;

Ἐδὸς μὲν Ἰδαίουτι ἐν ἄριστ' παρσιφίδου.

cum tamen Callimachus de Ida Crete

yoqueretur. Virgilius 3. Aeneid.

Creta Iouis magni medio iacet insula ponto,

Mons Idaeus ubi & gentis cumabula nostra.

Sed nō est cur Propertium errasse credamus. Nam didici ex scholiaste Apollonij

lib. 3. Demetrium Schepsum tradidisse Phrygas Iouem apud se natum & educatum contendere cum

Cretensisibus & Arcadibus: idēque omnia quæ Arcades & Cretenses de eius natali ac Rheæ puerperio vlulacibus & fanatico discursu exhibebant, eadem Gallos in Phrygia representare. Quō non du-

lito Propertium respexisse.

338 *Truncus.* Virgilius 2. Aeneid. ——— *iacet ingens litore truncus.* Mamilius lib. 4. astronom.

Columen patriæ, mora fatorum.

Tu presidium Phrygibus fessis,

Tu murus eras, humerisque tuis

Stetit illa decem fulta per annos;

Tecum cecidit: summusque dies

Hectoris idem, patriæque fuit.

HE. *Vertite planctus, Priamo vestros.*

Fundite fletus: satis Hector habet.

CHO. *Accipe rector Phrygiae planctus,*

Accipe fletus bis capte senex:

Nil Troia semel te rege tulit.

Bis pulsata Dardania Graio.

Mænia ferro, bisque pharetras

Passa Herculeas. post elatos

Hecubæ partus, regumque rogos,

Postrema pater funera cludis,

Magnoque Ioui victima casus

Sigea premis litora truncus.

H. *Alio lachrymas flectite vestras,*

Non est Priami miseranda mei

Mors, Iliades. felix. Priamus,

Dicite cunctæ. liber manes

Vadit ad imos, nec feret unquam.

Vinctâ Graium ceruice iugum.

Non ille duos vidit Atridas,

Nec fallacem cernit Vlyssim.

Non Argolici præda triumphæ

Subiecta feret colla trophæis:

Non assuetas ad sceptræ manus

Post terga dabit, currusque sequens

Agamemnonios aurea dextrâ.

Vincula gestans letis fiet.

Pompa Mycenis. CH. *Felix Priamus,*

Dicimus omnes: secum excedens.

Sua regna tulit: nunc Elysi

Nemoris tutis errat in umbris,

Intérque piæ felix animas

Hectora querit. felix. Priamus.

Felix quisquis bello moriens

Omnia secum consumpta videt.

125

130

135

140

145

150

155

160

ACTVS

ACTVS SECVNDVS.

TALTHYBIVS. CHORVS.

TAL. *Quàm longa Danais semper in portu mora,
Seu petere bellum, petere seu patriam volunt.*

CH. *Quæ causa ratibus faciat, & Danais morã,
Effare, reduces quis Deus cludat vias?*

TA. *Pauet animus, artus horridus quassat tremor,
Maiores veris monstra vix capiunt fidem.*

*Vidi, ipse vidi: summa iam Titan iuga
Stringebat, ortus vicerat noctem dies;
Cum subito cæco terra mugitu fremens*

170 *Concussa, cæcos traxit ex imo sinus.
Mouère siluæ capita, & excelsum nemus
Fragore vasto tonuit, & lucus sacer,
Idea ruptis saxa ceciderunt iugis:
Nec sola tellus tremuit, & pontus suum*

175 *Adesse Achillem sensit, ac strauit vada.
Tunc scissa tellus aperit immensos specus,
Et hiatus Erebi: peruium ad superos iter
Tellure fractâ præbet, ac tumultum leuat.*

*Emicuit ingens umbra Thessalici ducis,
180 Threicia qualis arma præludens tuis
Iam Troia fati strauit, aut Neptunium
Canâ nitentem percussit iuuenem comâ:
Aut cum inter acies Marte violento fœrens,
Corporibus amnes clusit, & querens iter*

185 *Tardus cruento Xanthus errauit vado:
Aut cum superbo victor in curru stetit,
Egitque habenas, Hectorem & Troiam trahens;
Impleuit omne litus irati sonus:
Ite, ite inertes, debitos manibus meis*

190 *Auferte honores, soluite ingratas rates
Per nostra ituri maria, non paruo luet
Iras Achillis Græcia: at magno luet
Desponsa nostris cineribus Polyxena.
Pyrrhi manu mactetur, & tumultum riget.*

195 *Hæc fatus altâ voce, dimisit diem.
Repetensque Ditem, merfus ingentem specum
Coenute terra iunxit: immoti iacent*

Tran-

arbitrantium Achillem Thetidis filium fuisse Daimachus lib. 2. redituum, Achilles matrem nominat Caloen, Staphylus in l. de Thessalia, Philomelam vocat; Tzerza scribit Chironis filiam fuisse.

197 *Coenute terra iunxit.* o. v. l. quos vidi, omnes etiam prælo impressi ita continent, & sententia est minimè obscura, quare non audio eum, qui pro *iunxit* emendat *visit*. s p e c y m hiatus quem egre-
diens aperuerat.

Inque rogo Crasum, Priamumque in litore truncum

Cui nec Troia rogus —

quod posterius hemistichium noster poetâ imitatus supra cecinit:

— ille tot regum parens

*Carus sepulchro Priamus, & flamma indiget
Ardenste Troia* —

146 *Nec fallacem. Ouidius;*

Narycisque domos regnum fallaci Vlyssi.

159 *Felix quisquis.* idè olidus ille senex Tiberius Priamum felicè censebat. Identidem, inquit Suetonius, felicem Priamum vocabat, quod superstes omnium suorum extitisset. hæc verba Suetonii sunt è lib. 3. historiat. nam in libris scriptorem illum partièdum esse, non vt vulgò fit, ex m. f. apparet; & quia sic adducitur à Iacobo Magno Sophologii l. 2. c. 17. capitum quoque distinctio ab iisdè abest, & sanè est planè commenticia. vtique in m. f. D. Martini Tornacensis recenter ab aliquo capitum distinctio margini fuit ascripta, forassis ab Erasmo vel Glarcano; qui eo libro vsi fuerunt.

168 *Vicerat noctem dies.* maior noctis pars erat peracta: quo tempore, quæ apparent somnia, vera veteres existimabant, alibi docemus.

174 *Pontus suum.* ideo suum, quia Achilles Thetidis filius fuit, Nerei nepos. sic infra ait Achilles; — *per nostra ituri maria.*

179 *Thessali ducis.* Achilles alibi legitur; *Mactanda virgo Thessali busto ducis.*

Horatius, in Odis, Achillem, Thessalum vocat. rectè Eguian. cod. *Thessalici.*

180 *Threicia qualis arma.* Thracum & Myrorum exercitum, Telepho duce, Græcos repellentem, Achilles fudit, testis est Dictys Cretensis.

181 *Neptunium.* Cyenum, Neptuni & Mandroicæ vel, iuxta alios, Hapalæ filium, de quo Ouidius lib. 12. *Metamorph.* Izacius in Lycophronem, & Theon sophista, in Encomio Achillis.

182 *Canâ nitentem.* in Agamemni. leges; *Non niuea proles Cyenum aquorei Dei.*

185 *Tardus cruento.* vide Homer. Iliad. p. huc respicit Papinius, in Achilleide; — *modo crassa exire vetabit*

Flumina —

in quatuor codicibus scriptis, Statii Achilleis vnicus est liber.

187 *Egitq; habenas.* Homerus Iliad. x.

191 *Per nostra ituri maria.* communem scriptorum sententiam noster sequitur,

200 Triton Tritonis, iuxta Aescandrum, Neptuni & Celanus; vel secundum Numerium in lib. de piscationibus, Oceani & Tethyos; vel, ex Hesiodi, in Theogonia, sententia, Neptuni & Amphitrites filij, habes formam apud Apollonium Argonaut. 1. & Claudianum in carm. de nupt. Honor. & Mariæ. hic testibus Virg. lib. 10. Aeneid. & Ovid. lib. 1. Metamorph. & Scuro in Aethna, est maris bucinator. ideo Seneca fingit illum Achilli & Polyxenæ hymenem cecinisse.

212 Pylis senis. Nestoris. Horatius;

non Pylum Nestora adspicis?

Albinouanus Pado, in elegia de obitu Mæcenatis;

Ter Pylis flevere saum ter Nestora canum.

218 Et mixem manum. Telephus, Hercules F. rex Mysorum, strenuus Græcos aditu regni sui arcens, Bacchi dolo cadens, in Pergami cacumine, iuxta Suidam, ab Achille lancea percussus, ab eodem sanatus fuit, auctore Higyno c. 101. Dicty, & Izacio in Lycophonem. Propertius;

Mysus & Hamonia inuenis qua cuspide vulnus

Senserat, hæc ipsa cuspide sensit opem.

Q. Serenus;

Vi Larissæa curatur Telephus hasta.

idem Ouidius & alij plerique affirmant, nempe curatum Telephum ferrugine hæstæ Achilleæ. vnde:

Vulnere auxilium Pelias hasta tulit.

quod inde confictum puto, quia syderite herba à se inuēta, Telephi vulnus Achilles sanauit. vide Dioscoridem lib. 4. cap. 33. Plinium lib. 25. cap. 5. & Apuleium de herbarum viribus cap. 89. qui, ne quis fallatur, non est Madaurensis ille qui de Asino scripsit; sed ab eo alius, cuius liber ab Aldo excusū, exstat, & citatur etiam à Scribonio Largo, ac Marcello Burdegalensi: qui verò à Constantino Imp. in Geoponicis citatur alius est antiquior. Hinc intelliges illa Claudiani;

Sanus Achilleis remeanit Telephus herbis;

Cuius pertulerat vires, & sensit in vno

Lethalem placidamque manum, medicina

per hostem

Contigit & pepulit, quos fecerat ipse,

dolores.

nec mirum. medicinam etenim Achilles didicit à Chitone, vt testatur idem Claudianus de 3. consul. Honorij agens;

nec oculus hausit Achilles

Semisferi præcepta senis; seu cuspidis artes,

Sine lyra cantus, socias seu disceret herbas,

Porro ab hoc vulnere Telephi, immedicabilia vulnera dicuntur Tolemaea præparata, auctore Paulo Aegineta lib. 4. cap. 46. quo loco idem de Chironico vulnere tradit, post Galenum lib. 4. de

Tranquilla pelagi, ventus abiecit minas,
Placidumque fluctu murmurat leni mare,
Triton ab alto cecinit hymenæum choro.

200

PYRRHVS. AGAMEMNON.
CALCAS.

PYR. Cùm leta pelago vela rediturus daves,

Excidit Achilles; cuius vnus manu

Impulsa Troia corruit tandem solo,

Breui repensans quicquid obiecit mœre

Scyros, fretumque Lesbos Aegeum secans;

205

Illo remoto, dubia quò caderet stetit:

Vclis licet, quod petitur, ac properes dare,

Serò es daturus: iam suum cuncti duces

Tulere precium. que minor merces potest

Tanta dari virtuti? an is meruit parum,

210

Qui; fugere bellum iussus, & longa sedens

Aeuum senectæ degere, ac Tylis senis

Transcendere annos; exiit matris dolos,

Falsasq; vestes, fassus est armis virum?

In hospitali Telephus regno impotens,

215

Dum Mysia ferocis introitus negat,

Rudem cruore regio dextram imbuat,

Fortemq; eandem sensit, & mixem manum.

220

Cecidere Thebæ, vidit Ection capi

Sua regna victus: clade subuersa est pars;

Apposita celso parua Lyrnessos iugo,

Captâq; tellus nobilis Briscide,

Et, causa litis regibus, Chryse iacet,

Et nota fama Tenedos, & que pascuo

Fœcunda pingui Thracios nutrit greges,

225

Et sacra Phæbo Cilla: quid? quis alluit

Vernis Caycus gurgitem attollens aquis?

Hæc tanta clades gentium, ac tantus pavor,

Sparsæ tot vrbes, turbinis vasti modo,

Altcrius esset gloria, ac summum decus,

230

Iter est Achillis sic meus venit pater,

Et tanta gessit bella, dum bellum parat.

Vt alia fileam merita: non vnus satis

Hæctor fuisset? Ilium vicit pater,

Vos diruistis. inclytas laudes iuuat,

335

Et clara magni facta genitoris sequi.

Iacuit peremptus Hæctor ante oculos patris,

Patruæque Memnon; cuius ob luctum parens

Pal-

- Pallente mæstum protulit vultu diem,*
 240 *Suiq; victor operis exemplum horruit,*
Didicitq; Achilles, & deâ natos mori.
Tum versa Amazon ultimus cecidit timor:
Debes Achilli, merita si dignè æstimas,
Et si Mycenis virginem, atque Argus petat.
 245 *Dubitatur etiam? placita nec subito probas?*
Priamique natam, Pelei nato, ferum
Macltare credis? at tuam natam parens
Helena; immolasti: solita iam, & facta expeto.
 AG. *Iunenile vitium est, regere non posse impetû.*
 250 *Ætatis alios, feruor hic prima rapit,*
Pyrrhum paternus: spiritus quondam truces,
Minasque tumidi lentus Acacide tuli.
Quò plura possis. plura patienter feras.
Quid cæde dira nobilem clari ducis
 255 *Aspergis umbram? noscere hoc primum decet,*
Quid facere victor debeat, victus pati
Violenta nemo imperia continuit diu.
Moderata durant: quoque fortuna altiùs
Euexit, ac leuauit humanas opes;
 260 *Hoc se magis suppressere felicem decet,*
Variosque casus tremere, metuentem deos
Nimum fauentes. magna momento obrui
Vincendo didici. Troia nos umidos facit,
Nimum ac feroces: statum hoc Danaï loco,
 265 *Vnde illa cecidit. fateor, aliquando impotens*
Regno ac superbus, altiùs memet tuli.
Sed fregit illos spiritus hæc, quæ dare
Potuisse alij, causa, fortunæ fauor.
Tu me superbum Priame, tu timidum facis.
 270 *Ego esse quicquam sceptræ, nil vano putem*
Fulgore rectum nomen, & falso comam
Vinclo decentem? casus hic rapiet breuis,
Nec mille forsan ratibus, aut annis decem.
Non omnibus fortuna tam lenta imminet.
 275 *Equidem fatebor (pace dixisse hoc tuâ*
Argiua tellus liceat) affligi Phrygas,
Vincique volui: ruere, & equari solo,

- composit. med. & Therapeut. lib. 2. 241
 220 *Sua regna. eam Cilicæ partem, cuius metropolis Thebæ. Ouidius;*
Etionæ implens sanguine Thebas.
 Horatius; — Etonave Thebæ.
 Propertius lib. 2.
 Et Thebæ steterant, aliâque Troia fuis.
 Macrobius lib. 5. Saturnal. cap. 14. Theben, vnus, non plurium, numero effere Græcos secutus. cuius rei duo quidem exempla ipse adducit; ego verò etiam altera duo proferte possem, Strabonis lib. 13. & Q. Smyrn. lib. 3.
 221 *Lyrnessos. sic scribendum ex Homero, Smyrnæo, Strabone, Ouidio, cæteris: quamquam vitio operatum proximè citato Macrobbii loco λυρνήσοι, pro λυρνήσοι existet.*
 223 *Causa litis. vide Homerum, Iliad. 4.*
 226 *Sacra Phæbo Cilla. Homerus, Κίλια-τε ζαδίου. pro sacra, meus cod. antimum bet. cara. 231 Iter est Achilli in Egypt. de I. est illud Claudiani, in I. — Egypt. de I. consulat. Stilichonis;*
 231 *Vestra manus dubio, nuncquid discrimine gestit,*
 232 *Transcurrens egit Stilicho —*
 239 *Pallente mæstum. Ouidius de Aurora Memnonis matre lib. 13. — etam. scriptis;*
 240 *Cura deâ propior luctuoso, e domesticus angit Memnonis amissi, Pt. Igitur quem lutea cæpis Vidit, Achillea pro — untem cuspide mater,*
 241 *Vidit & ille — or. quo matris ira tubescunt*
 242 *Tépota, p. — uerat; latusq; in nubibus at her. idem — adidit Triphiodorus.*
 241 *Iis natos mori. o. v. l. quos vidi cõti- — nit; Dea natos mori, quod amplector. nã & ante Memnonem, Troiano bello, mul- ti diis nati oppetierunt; Memnone verò Aurore filio, à se occiso, Achilles, Thetidis filius, se quoq; mortalem esse, didicit.*
 242 *Amazon. Penthasilea; quam Dares à Neoptolemo interfectam scribit.*
 247 *At tuam natam parens. Iphigeniam poster, vt Euripides, Agamemnonis ex Clytemnestra; alij eiusdem ex Chryseide, Astynomæ filia; Duris, & alij nonnulli Thesei ex Helena filiam fuisse tradiderunt. Non minor cõtrouersia est, de Iphigeniæ in sacrificio metamorphosi. Sunt à quibus proditur in anum transforma- ta; Nicandrus ait mutatam in Tanquam; Phanodemus historicus in vrsum; plerique in ceruam. Meryllus, primo Bæoticorum v. i. buculam. Simile quidpiam Romanæ cuidam virgini Metellæ accidisse, tradit alicubi Plutarch. ex Pythocle, in*

Etiam

Italicis. 249 Impetum. quidam v l. impetus.

252 Tuli. Iliad. 4. 260 Felicem decet. Horatius; *Contrahes vento nimium secundo Turgida vela.*261 Variosque casus tremere. Horatius hb 2. odar. *Sperat infestis, meruit secundis*

Alteram forsene bene preparatum Peçius etc.

262 Magna momento obrui. dici solet, facilius est diruere, quàm ædificare. Isocrates περὶ Φιλίππου ἢ ἐν συστάσει περὶ τῆς ἀρχαίας χαλιπῶν, ἀγαλῶσιν ἢ ἰσθλοῖς. quò spectat dictum illud Laconis cuius-

dam de Philippo, qui Olyanthum dirue-
 rat, apud Plutarchum *ὅτι τὸ ἀκούειν*.
 209 *Qui non vetat peccare, cum possit iu-
 bet.* ex Thucydide lib. 1. *ὃς δὲ δὲ ἀκούσει
 ἴσως, ὃς δὲ ἀκούσει μὲν παρὰ τὴν ἑσπερίαν
 ὃ, ἀλ' ὅτι πρὶν αὐτὸν ἀφ' ἑσπερίων καὶ τῶν ἀφ' ἡ-
 σπ' ὃς ἀφ' ἡσπ' ὡς ἐλευθεροῦται τῶν Ἑλλήνων φη-
 ρίται.* Cicero in offic. Nam qui iniuste
 impetum in aliquem facit, aut ira, aut
 aliqua perturbatione incitatus, is quasi
 manus videtur adferre socio: qui au-
 tem non defendit, nec obstitit, si po-
 test, iniuriæ; tam est in vitio, quam si
 parentes aut patriam aut focios deserat.
 Conuenit autem hæc Senecæ sententia
 cum nonnullis responsis Pauli, l. 4. D. de
 noxal. action. l. 45. D. ad leg. Aquil. l. 50. &
 l. 109. D. de diuers. regul. iur. antiq. & VI-
 gani l. 25. §. 5. D. de Damn. infec. l. 11. in
 illud: his qui notati infam. huc spectat
 „tas et ei l. 6. de asino anteo; An igno-
 „salutare de. „nos, qui morituris auxilium
 „nos mores „parant, quod contra bo-
 „de hac re plura Decius, Cagnol. Faber &
 Reuard. ad d. l. 50. & ad d. lib. 109. Bart.
 Alex. Iaf. & omnes in l. quæ dotis. D. solu.
 matri. Phanticius de lucro dot. gloss. 13.
 num. 8. Imbertus & Rupellanus in Euchiri-
 dio, pag. 160. & alii passim.
 297 *Quando in inferis.* *ho. 10. ab Achille
 Patroclo duodecim ho-* *mines in inferias
 impenduntur apud Homerum Iliad. 6.
 & Pallanti ab Ænea, apud Virgilium Æ-
 neid. 10. Præterea pseudodias antiochorum
 homines immolari non fuit insolens. Re-
 ceperunt hoc Carthaginenses & Celse, rei.
 Dionysio Halicarnass. lib. 1. Scythæ au-
 ctore Herodoto in Melpom. Leucadij &
 Albani, si Straboni credimus lib. 10. & 11.
 Achæi & Lacedæmonij, vt scribit Pausa-
 nias in Lacon. & Achaicis, fecere Aristo-
 menes, Pellæi, Phocenses, Lesbij, Lycij
 teste Clemente Alex. in Protrept. & Eu-
 seb. lib. 4. de preparat. c. 7. & 8. Rhodij,
 Salaminij, Spartani, & alij de quibus
 Theodoret. lib. 7. curation. Græcan. nec-
 non Gotthi, vt testantur Olaus Magnus,
 & Ioannes Magnus in eorum historia.
 303 *Solito.* propter Briseidem & Chrysei-
 dem hoc dicit. sed in o. v. legitur *subitò*.
 vtroque modo *ἡλικιῶν* eius carpit.
 306 *Maiores.* teiplum.
 312 *Supplex paternus.* Iliad. 9.
 315 *Aiaci preces.* Iliad. 6.*

Etiam arcuissem, sed regi frenis nequit,
Et ira, & ardens hostis, & victoria
Commissa nocti. quicquid indignum, aut feru 280
Cuiquam videri potuit, hoc fecit dolor,
Tenebraque per quas ipse se irritat furor,
Gladiusque felix; cuius infecti semel *“*
Vecoris libido est. quicquid euerse potest *“*
Supereffe Troia, maneat: exactum satis *285*
Pænarum, & ultra est. regia vt virgo occidat.
Tumuloque donum detur, & cineres riget,
Et facinus atrox cedis, vt thalamos vocem,
Non patiar. in me culpa cunctorum redit.
Qui non vetat peccare, cum possit, iubet. *“ 290*
 PYR. Nullumne Achilles premium manes ferent?
 AG. Ferent, & illum laudibus cunctis canent,
 Magnumque terre nomen ignote audient.
 Quod si leuatur sanguine infuso cinis,
 Opima Phrygiæ colla cadantur gregis, *295*
 Fluatque nulli flebilis matri cruor.
 Quis iste mos est, quando in inferias homo est
 Impensas homini? detrahe inuidiam tuo
 Odiumque patri, quem colis pænâ iubes.
 PYR. O tumide, rerum dum secundarum status 300
 Extollit animos: timide, cum increpuit metus.
 Regum Tyranne: iamne flammatum geris
 Anore subito pectus, ac Veneris noua?
 Alusne toties spolia de nobis feres?
 Hæc dextrâ Achilli victimam reddam suam: 305
 Quam si negas, retinesque maiorem dabo,
 Dignamque quam det Pyrrhus. & nimum diu
 A cæde nostra regiâ cessat manus,
 Parèmq; poscit Priamus. AG. haud equidem nego
 Hoc esse Pyrrhi maximum in bello decus, *310*
 Sæno peremptus ense quod Priamus iacet,
 Supplex paternus. PYR. supplices nostri patris,
 Hostesque eosdem nouimus. Priamus tamen
 Presens rogauit: tu graui pauidus metus
 Nec ad rogandum fortis, Aiaci preces *315*
 Ithacoque mandas, clusus, atque hostem tremens.
 AG. At non timebat tunc tuus. fateor parens,
 Interque cedes Græciæ, atque vastas rates,
 Segnis iacebat, belli & armorum immemor,
 Leui caneram verberans pleetro chelym. *320*
 PYR. Tunc magnus Hector arma contemnens tua,

310 *Chelym.* apud Homerum dicto lo-
 co.

*Cantus Achillis timuit: & tanto in metu
Naualibus pax alta Thessalicis fuit.*

AG. Nempe iisdem in istis Thessalis naualibus,

325 *Pax alta rursus Hectoris patri fuit.*

PYR. Est regis alti, spiritum regi dare.

AG. Cur dextra regi spiritam eripuit tua?

PYR. Mortem misericors saepe pro vitâ dabit

AG. At non misericors virgines busto petis.

330 PYR. Iamne immolari virgines credis nefas?

AG. Praferre patriam liberis rege decet.

PYR. Lex nulla capto parcit, aut pœn. m impedit,

AG. Quod non vetat lex, hoc vetat fieri pudor.

PYR. Quodcunque libuit, facere victori licet.

335 AG. Minimum decet libere, cui multum licet.

PYR. His ista iacta, quos decem annorum graui

Regno subactos Pyrrhus exoluit iugo.

AG. Hos Scyros animos: p. scelere qua fratrum caret.

AG. Inclusa fluitu. PY. nempe cognati maris.

340 *Atrei & Thyeste nobilem noni domum.*

AG. Ex virginis concepte furtiuo stupro,

Et ex Achille nate, sed nondum viro.

PYR. Illo ex Achille, genere qui mundum suo
Sparsus per omnem, celitum regnum tenet.

345 *Thetide æquor, umbras Aeaco, celum Ioue.*

AG. Illo ex Achille, qui manu Paridis iacet.

PYR. Quem nec deorum cominus quisquam petiit.

AG. Compescere equidem verba, & audacem malo
Poteram domare: sed meus captis quoque

350 *Scit parcere ensis. potius interpres deum*

Calchas vocetur: fata si poscunt, dabo.

Tu qui Pelasge vincla soluisti rati,

Morasque bellis, arte qui referas polum,

Cui viscerum secreta, cui mundi fragor,

355 *Et stella longa semitam flammâ trahens*

Dant signa fati: cuius ingenti mihi

Mercede constant ora, quid inbeat Deus

Effare Calcha, nosque consilio rege.

CAL. Dant fata Danaïis, quo solent precio, viam.

360 *Maectanda virgo est Thessali busto ducis:*

Sed quo iugari Thessale cultu solent,

Ionidêsve, vel Mycenæe nurus.

Pyrrhus parenti coniugem tradat suo.

Sic ritè dabitur, non tamen nostras tenet

365 *Hæc una puppes causa, nobilior tuo,*

329. *At nunc misericors libitum. s. non pro
nunc.*

338 *Hos Scyros animos: p. scelere qua fratrum caret.*
regnum, vt eius inopia & humilitas ada-
gio, ἐπισημαίνοντα originem dederit.

342 *Sed nondum viro, non abs re hoc di-
ctum est. nam qui à iuuenibus procrean-
tur, non æquè robusti aut perfecti esse
solent, ac illi qui gignuntur à viris, au-
ctore Aristotele lib. 7. Politic. cap. 16. quare
plerique viros matrimonium ante trige-
simum ætatis annum contrahere nolue-
runt, Aristoteles dicto loco, Plato lib. 6.
de Repub. Solon apud Philonem lib. 2. de
mundi opificio.*

352 *Rati, quædam membranæ, ratis.*

361 *Iugari, matrimonio iungi, metapho-
ra à bubus ducta, qui, quando idem iugum
subeunt, iugantur. ea figura sicvsum com-
perio Plaurum, in Cutculione:*

— iamne ea fert iugum?

& Horatium;

*Nondum subacta ferre iugum valet
Cervicæ —*

Sanè posset quis suspicari, Senecam allu-
sisse ad morem, quem Seruius & S. Isido-
rus commemorant, sponso & sponsæ iu-
gum imponendi, vnde *Iuga Iuno* Sex. Pœ-
peio; *Lygia* Dionysio, Musonio & Apu-
leio, vt rectè sensuerunt Brissonius in l. sin-
gulari de ri. nupt. & M. Antoni Antima-
chus, teste Alexandro Sordio in libro de
moribus gentium. à Nonno etiam Pano-
plitano Dionysiac. sic nominatur. Mu-
sæus cirante & emendante Gerarto Fal-
kenburgio ad dictum locum Nonni ce-
cinit;

ὡς γὰρ οὐκ, ἀπὸ ἀρχαίων. ἔαν λήξῃ, ἢ ἀπὸ
ἐπισημαίνοντα

ἢ ἐπισημαίνοντα &c.

367 *Turre de summa. pro summa, in mē-
branis vel dura, vel dura legitur.*

*Polyxena, cruore debetur cruor,
Quem fata querunt: turre de summā cadat
Priami nepos Hectorens, & lethum oppetat.
Tum mille velis impleat classis freta.*

CHORVS.

Choriambici.

372 *Coniux oculis imposuit manum. olim
propinquiore quique morientium ocu-
los claudabant. Virgil. 9. Aeneid.*

*— nec te, tua funera mater,
Produxit, pressive oculos —*

quo loco Donatus scribit hoc moris fuisse. Ouid. lib. 4. amor. eleg. 8.

*Hic certe manibus fugientes pressit ocallos
Mater, & in cineres ultima dona dedit.
Non lubet alia testimonia cōgerere. sunt
enim infinita.*

Verum est, an timidos fabula decipit, 370

Vmbra corporibus viuere conditis? “

Cū coniux oculis imposuit manum, “

Supremūque dies solibus obstitit,

Et tristes cineres urna coercent;

Non prodest animam tradere funeri,

Sed restat miseris viuere longius? 375

An toti morimur? nullaque pars manet

Nostri; cū profugo spiritus halitu

Inmixtus nebulis cecidit in aera,

Et nudum tetigit subdita fax latus? 380

Quicquid sol oriens, quicquid & occidens “

Novit: caeruleis Oceanus fretis “

Quicquid vel veniens, vel fugiens lauat, “

Aetas Pegaseo corripiet gradu. “

Quo bissera volant sidera turbine. 385

Quo cursu properat secula voluere

Astrorum dominus, quo properat modo

Obliquis Hecate currere flexibus.

Hoc omnes petimus fata, nec amplius,

Iuratos superis qui tetigit lacus, 390

Vsq̄quam est. ut calidis fumus ab ignibus

Vanescit spacium per breue sordidus:

Vt nubes grauidas, quas modo vidimus,

Arctoi boreae disscit impetus:

Sic hic, quo regimur, spiritus effluet. 395

Post mortem nihil est, ipsaque mors nihil, “

Velocis spacij meta nouissima.

Spem ponant auidi solliciti metum.

Quaris quo iaceas post obitum loco?

Quo non nata iacent. 400

Tempus nos auidum deuorat, & chaos.

Mors indiuidua est noxia corpori, “

Nec parcens anima. Tenara, & aspero “

Regnum sub domino, limen & obsidens

Custos non facili Cerberus ostio, 405

Ruriores vacui, verbaque inania

Et par sollicito fabula somnio.

384 *Pegaseo corripiet gradu. prouerbiali-
ter, pro celerissimo. Sic Valer. Catullus;*

Non si Pegaseo ferar volatu,

399 *Quo iaceas. in v. l. inuenio; quo iace-
ceant, malè.*

405 *Non facili sic Horatius, in elegan-
tissima ode ad Virgilium, de morte Quin-
tilij Vari;*

*Quam virga semel horrida,
Non leuis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.*

435 *Sopor. varia somniorum genera ab
Hippocrate, in libro de insomniis, refe-
runt. noster soporis nomine id compre-
hendit quod Thesalus Hippocratis fi-
lius, in legatione, φάσμα vocauit: Hero-
dotus verò non semel φῆμι εἶναι Ho-
merus Iliad. τ. ὕπνῳ, ὃν εἰς ὄπνῳ ὄμα, ait
doctissimus Scaliger, in commentario
dicti libri Hippocratis huiusmodi φάσ-
μα siue ὄμα, multa refert Valerius
Maximus, & Tullius lib. 1. de nat. deor. &
lib. 1. de diuinat.*

T R O A S .
ACTVS TERTIVS.

ANDROMACHA. SENECA.
VLYSSES.

AN. Quid mesta Phrygiæ turba laceratis comas?
Miseramque tuxse pectus, effuso genas
410 Fletu rigatis? lenia perpeffe sumus,
Si flenda patimur. Ilium vobis modo,
Mibi cecidit olim: cùm ferus curru incito
Mea membra raperet, & graui gemeret sono
Peliacus axis pondere Hectorcotremens.
415 Tunc obruta atque euersa Troia concidit.
Torpens malis, rigensque sine sensu feror:
Iam erepta Danaïs coniugem sequerer meum,
Nisi hic teneret. hic meos animos domat,
Morique prohibet: cogit hic aliquid deos
420 Adhuc rogare. tempus ærumnæ addidit.
Hic mihi malorum maximum fructum abstulit,
Nihil timere. prosperis rebus locus
Ereptus omnis: dira, quâ veniant, habent.
Miserrimum est timere, cùm speres nihil.
425 SE. Quis te repens commouit afflictam metus?
AN. Exoritur aliquod maius è malo malum.
Nondum ruentis Ilij fatum stetit.
SE. Et quis reperiet, vt velit, clades Deus?
AN. Stygiÿ profundi claustra, & obscuri specus
430 Laxantur: & ne desit euersis metus,
Hostes ab imo conditi tumulto exeunt.
Solisne retro peruium est Danaïs iter?
Certè aqua mors est: turbat, atq; agitat Phrygas
Communis iste terror. hic propriè meum
435 Exterret aximum, noctis horrendæ sopor.
SE. Quæ visa portent, effer in medium, metus.
AN. Partes ferè nox alma transferat duas,
Clarumque septem verterant stelle iugum:
Ignota tandem venit afflictæ quies,
440 Breuisque fessis somnus obrepfit genis,
(Si somnus ille est mentis attonite stupor)
Cùm subito nostros Hector ante oculos stetit,
Non qualis vltro bella in Argiuos ferens,
Graias petebat facibus Ideis rates;
445 Nè, cedo vastâ qualis in Danaïs furens
Vera ex Achille spolia simulato tulit;
Non ille vultus flammeum incendens iubar;

436 *Visa. ἰεζυατα* hæc triplicia sunt, vt ait Scaliger d. loco, pag. 9, aut enim præsentè rem ostendunt, vt apud Virgil. Hector Æneæ: aut præteritam, vt Elyfæ Stichæus & Alcyonè Ceÿx Ouidianus: aut futuram, vt Anchises Æneæ & hic Hector Andromachæ; item boues Pharaoni, nectua regi Assyriorum in sacris litteris, nec non apud Claudianum Vmbre Ruffino. ca pars *χρηματισμὸς* Græcis, nostris diuinitatio appellatur.

437 *Partes fero nox alma transferat duas.* Renatus Vegetius lib. 3. de re milit. Romanos scribit noctem in quatuor partes diuissse: quod huc nō pertinet. Arbitror enim Senecam hoc loco noctem in tres partes distribuissse. nam Andromacham, Græcorum captiuam, in Græcis castris agentem, verisimile est iuxta Græcorum consuetudinem loqui. quæ consuetudo traditur ab Homero Odyss. 5.

ἄγριε δὴ τελεχὲ ἰουκὸς ἴω, μὲν δὲ ἄστυ βιβάνη.
post mediam igitur noctem ait sibi φάσμα oblatum, vt verum esse credatur. Theocritus;

Εὐσέπη ποτὲ Κύπρις ἐπὶ γλυκίῳ ἦ κέο δὴ ἔσθῃ, ἰουκὸς ὅτε τελεχέων λάχῃ ἴσατο, ἐξ ἄστυ δὲ ἴδατο;
Ἔπιος ὅτε γλυκίον μίλιπος βλιφάσθῃσι ἐτίλει
λυσημλὸς πὸ δὴ μελακὸς μὲν φάσμα δὴ σμῦ.
Ἐπε δὲ ἀπριμῶν ποιμαίνῃται ἴθις ὀνέσθῃ,
Nox alma. almam dici Cererem ab alēdo, alibi scripsi. nox etiam alma vocatur, quia nocturna quies, cibi instar, homines alit, vel quia noctem siderum matrem seu nutricem veteres dixerunt. Euripides;

ἄ γυξ μίλιμα, χρυσίω ἀστροτεροφί.
Tibullus lib. 2.

Ludite, iam nox iungit equos, currumque sequuntur
Matris, lasciuo sidera fulua choro.
quod etiā Theocritus in Pharmaceutria. *Transferat.* al. *transmiserat.* Intrumque quoad sententiam recipi potest. transmitto enim pro transeo non est insolens. Lucr. lib. 2.

Et circū volitant equites, mediisque; repenti Transmittunt valido quantientes impetu campos.

apud Macrobiū l. 6. Saturn. c. 4. scriptū est: sed & Pestanus Vibonensis sic ait: Pedibus equos transmisisimus. sic vulgò existat: fortassis tamen tutius sit reponere; *Pedibus Æquos transmisisimus.*

444 *Facibus Ideis.* Iliad. 6. & Iliad. 8.
446 *Vera ex Achille spolia simulato.* Patroclum intelligo, qui Achillis arma induerat, Iliad. 8. ceterum sunt hæc ex Virgilio f. 2. Æneid.

Hei mihi, qualis erat, quantum mutatus
 ab illo
 Hectore, qui redit exuvias indutus A-
 chillis,
 Vel Danaum Phrygios inculatus peppi-
 bus ignes.
 449 Squallida obiectus coma. Virgilius,
 de Hectore;
 Squallentemque barbam & concretos san-
 guine crines,
 Vulneraque illa gerens qua circum pluri-
 ma muros
 Accepit patrios —

459 Fallax per ipsos. Virgilius Æneid. 6.
 Ter conatus ibi collo dare brachia circum,
 Ter frustra comprehensa manus effugit
 imago,
 Par leuibus ventis, volucrique simillima
 somno.

A. Sabinus, in epist. heroid.
 Rettulis illa domus eadem mala, meque
 querentem

Fugit ab amplexu ter resoluta meo.
 quo loco pro meque, fortè legendum ter-
 que, v. Virgilij dictis versibus, & Home-
 ricis Odys. 1. quos imitatur, respondeat.

462 Nimum inelyti, nobilis, sic fumitur
 Hercule Fur. actu 2. Hercule Oetao actu

4. Medæa actu 3. sic interpretatur Festus,
 cui assentitur Seruius lib. 6. Æneid. qui à
 Græco κλυτός deducit.

463 Hos vultus. Dares ait Hectorem bla-
 sum, barbatum, crispum, strabum, candi-
 dum, pernicious membris, venerabili vul-
 tu fuisse

471 Recidiusa pennis Pergama. Virgilianum
 illud imitatur;

Et recidiusa manus posuissim Pergama
 vias.

481 Fraudi, infra dolum dicit,
 — amoue testes doli.

scilicet quia omnis fraus dolum est. non
 omnis tamen dolum est fraus. quidam enim
 dolum bonus est. ideo edicto Prætoris ad-
 dicitur malus, l. i. D. de dolo malo. frau-
 dem quoque veteres delictum dixerunt:
 & quia iure omni delicto pœna adiuncta
 est, fraudem etiam pœnam nominarunt,
 vt aduertit Hugo Donellus, in tract. de
 ædil. edict. pag. 279.

Sed fessus, ac deiectus, & fletu grauis,
 Similisque nostro, squallidâ obiectus comâ.
 Iuuat tamen vidisse, tum quassans caput,

450

Depelle somnos, inquit, & natum eripe
 O fida coniux. lateat, hec vna est salus.

Omitte fletus. Troia quod cecidit, gemis?
 Vtinam iaceret tota: festina, amoue

Quocunque nostra paruulam stirpem domus. 455

Mihi gelidus horror ac tremor somnum excutit,
 Oculosque nunc huc pauida, nunc illuc ferens,

Oblita nati, misera quesui Hectorem.

Fallax per ipsos umbræ complexus abit.

O gnate, magni certa progenies patris,

460

Spes vnica Phrygibus, vnica afflictæ domus,
 Vterisque soboles sanguinis nimium inelyti,

Nimumque patris similis. hos vultus meus
 Habebat Hector, talis incessu fuit.

Habituque talis: sic tulit fortes manu;

465

Sic celsus humeris, fronte sic toruâ minax.
 Ceruice fusam dissipans latâ comam.

O nate serò Phrygibus, at matri citò,
 Erit ne tempus illud, ac felix dies;

Quo Troici defensor & vindex soli,

470

Recidiusa ponas Pergama, & sparsos fuga
 Cines reducas? nomen & patriæ suum,
 Phrygibusque reddas? sed mei fati immemor,

Tam magna timeo vota quod captis sat est,
 Vtinamus. heu me! quis locus fidus mea

Erit timori? quæve te sede oculam?
 Arx illa pollens opibus, & muris deùm

Gentes per omnes clara, & inuidiæ capax,
 Nunc puluis altus. strata sunt flamma omnia;

Superestque vasta ex urbe ne tantum quidem,

Quo lateat infans. quem locum fraudi legam?
 Est tumulus ingens coniugis cari sacer,

Vercendus hosti, mole quem immensa parens,
 Opibusque magnis struxit in luctus suos,

Rex non auarus. optimè credam patri.

Sudor per artus frigidus totos cadit:
 Omen tremisco misera feralis loci.

SE. Hæc caussa multos vna ab interitu arcuit.
 Credi perisse. AN. vix spei quicquam est super.

Graue pondus illum, magna nobilitas, premit.

SE N. Ne prodat aliquis: amoue testes doli.

485

480

475

470

465

460

455

450

445

440

435

430

425

420

AN. Si quæret hostis? SE. vrbe in euerſa perit.

AN. Quid proderit latuisse redituro in manus?

SE. Victor feroces impetus primos habet.

495 AN. Quid? quod latere sine metu magno nequit?

SE. Miser occupet præſidia, securus legat.

AN. Quis te locus, quæ regio ſeducta, inuia

Tuò reponet? quis feret trepidis opem?

Quis proteget? qui ſemper, etiam nunc tuos

700 Hector tuere: coniugis furtum pia

Serua, & fideli cinere victurum excipe.

Succede tumulo nate: quid retrò fugis,

Turpèsque latebras ſpernis? agnoſco indolem.

Pudet timere: ſpiritus magnos fuge,

505 Animòsque veteres, ſume quos caſus dedit.

En intueri, turba quæ ſimus ſuper,

Tumulus, puer, captiua: cedendum eſt malis.^{ce}

Sanctus parentis conditi ſedes, age,

Aude ſubire. fata ſi miſeros iuuant,

510 Habes ſalutem: fata ſi vitam regant,

Habes ſepulchrum. SE. clauſtra commiſſum tegunt.

Quem ne tuus producat in medium timor,

Procul hinc recede, teque diuerſam amone.

AN. Lenius ſolet timere, qui propius timet.

515 Sed ſi placet, referamus hinc aliò pedem.

SE. Cohibe parumper ora, queſtusque opprime:

Greſſus nefandos dux Cephaleum admouet.

AN. Dehiſce tellus, tuque coniux ultimo

Specu reuulſam ſcinde tellurem Stygis,

520 Sinu profundo conde depositum meum.

Adeſt Vlyſſes, & quidem dubio gradu

Vultuque, neſcit pectore aſtus callidos.

VL. Dura miniſter ſortis, hoc primum peto;

Vt ore quamuis verba dicantur meo,

525 Non eſſe credas noſtra: Graiorum omnium,

Procerumque vox eſt: petere quos ſeras domus

Hectoræa ſoboles prohibet: hanc fata expetunt.

Sollicita Danaos pacis incerte fides

Semper tenebit, ſemper à tergo timor

530 Reſpicere coget, arma nec poni ſinet;

Dum Phrygiòs animos natus enerſis dabit,

Andromacha. A. veſter augur hoc Calchas, canit?

VL. Et ſi taceret augur hæc Calchas, tamen

Dicebat Hector; cuius & ſtirpem horreo,

535 Generoſa in ortus ſemina exſurgunt ſuos:

506 En intueri, turba qua ſimus ſuper, Tū-
mulus, puer, captiua. tale eſt Penelopeſ
apud Ouidium argumentum;

Tres ſumus imbelles numero, ſine viribus
υπον,

Laertèsque ſenex, Telemachusque puer

523 Hoc primum pete. ſolent; qui mala nū-
ciant, ante precari, ne ſibi hoc imputetur.

Talthybius apud Euripidem Troadib.

μη μο συγχεῖς, ἔχ' ἴκων δ' ἀγλαῶ
Δαναῶν τε κινῶ Πηλοπιδῶν τ' ἀγαλματα;

apud Sophoclem, in Antigone, nuncius:

φείσῃ θ' ἄλλο σὶ πρῶτα πύμαυτῆ. ὃ δ'
πρῶτ' ἔμ' ἔτ' ἴδρασ', ἔτ' ἔδωκεν ὅτι τῶ ὀ δρῶν.

Terentius Eunuch. actu 5.

P. Here primum te arbitrari id quod reo

eſt, velim:

Quicquid huius factum eſt, culpa non factum eſt mea.

L. Quid? P. rectò ſane interrogasti. oportuit

Rem prænarraſſe me. Emit quendam Phæ-
dria, &c.

huiusmodi proloquium antiqui prologium

vocabant. Feſtus.

535 Generoſa in ortus. ab Euripide tranſla-
tum, qui in Heraclidis;

θνιὸν δ' ἐχθροῖς βλασφῆματα
παύειν τε, καὶ πατρὸς μνημῆων
λύμα.

Item, in eadem fabula;

ἐχθρῶ λίοντις δουρῶν βλασφῆματα
ἤλωνες αὖ κενύσιν.

ea verò de cauſa, quam hic Vlyſſes præte-
xit, ſcribit Staſimus;

ἦμος δὲ πατέρω κτάνωι παῖδες καταλήπαι.

quod ipſum etiam à Xenophonte alicubi

ſcriptum memini.

340 *Qua tenera caso virga.* hanc virgæ
comparationem Naso quoque non ne-
glexit, iniquens;

Qua praeber lasas arbor spaciatis umbra,
Quo primum posita est tempore virga fuit:
Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,
Nunc stat in immensum viribus aucta suis.

341 *Matri.* arborem plantarum, quæ ab
eius trunco, quasi pulli, nascuntur, matrè
vocauit, vt Virgilius;

*Hic plantas tenero abscondens de corpore
matrum.*

Item; — *Parnassia laurus*

Parua subingenti matris se subiicit umbra.
354 *Victor.* Agamemnon. Euripides, in
Iphigenia priore.

359 *Præstrincta.* manus ferro præstringū-
tur. oculi etiam splendore præstringun-
tur. quod posterius nolim mutari in præ-
stringuntur; cum propter omnium libro-
rum vnanimem cōsensum: tum quia No-
nius ait; Stricturæ dicuntur proprie
» scintillæ, quæ de ferro feruenti exeunt,
» quod aut strictè emittantur, hoc est, ce-
» leriter: aut oculos suo fulgore præstrin-
» gant: Et Alconius Pedianus, dignissi-
» mus cui credatur in re longè maiori:
» PRAESTRINGAT aciem. Vel à præ-
» stigatoribus transtulit verbum: vel à
» tironibus, qui ignari & rudes pugna
» etiam vano armorum sonitu terrentur
» præstrictis luminibus. Si à præstigiato-
» ribus, præstringo; non ab antiquo verbo
» stinguo, deducitur. si à præstringo, stric-
» turæ; præstringo, non præstinguo dicen-
» dum. alioquin stricturas vel sticturas di-
» ceremus. quod quis ferat?

360 *Latus flamma cincta.* veteres flam-
mam & ignem ad exprimendum, quod
volebant, quæstionibus adhibuisse, ex
Martyrum historiis patet à Prudentio & aliis compositis; & Lucretio; *Verbera, carnifices, robur, pax,*
lamina, rada. Iudocus Damhaaderius V. C. in praxi rerum crimin. c. 37. num. 18. vt & Ludouic. Car-
terius in pract. crimin. pagina 69. num. 10. negant vsquam in iure alterius tormenti fieri mentionem,
quam eius quod funibus fit, cuius existat vestigium: L. nullus C. ad leg. Jul. Maieft. existat tamè in iure
nostro eculei, vngularū seu fidicularū mentio l. 8 C. de malefic. & mathemat. l. 4. ad leg. Jul. Maieft.
l. 16. C. de quæstion. & malæ mansionis, l. 15. §. quæstion. D. de iniur. l. 7 D. de pos. de qua Furnerius l. 2.
selection c. 1. & Cuiacius l. 9. obseruat. c. 37 D. Cyprianus de his quæstionibus & tormentis agens l. 2.
epist. Incisæ sint, inquit, leges x r. tabulis & publico ære præfixa iura, præscriptaque sint: inter
» ipsas leges delinquitur, inter iura peccatur: innocentia nec illic, vbi defenditur, referuatur. Sæ-
» uit inuicem discordantium rabies: inter togas omnia repleta sunt litibus, hasta illic & gladius &
» carnifex præsto est, vngula effodiens, eculeus extendens, ignis currens, ad hominis corpus vnum
» plura sunt supplicia, quam membra. Iam Ammianus Marcellinus quodam loco ita scribit; Inten-
» duntur eculei, expenduntur pondera plumbea, fidiculis & verberibus resultantur omnia. vngula-
» rum etiam Eusebius & Tertullianus meminerunt. Synesius nouit ἀκτυλίδιον, ἡ δὲ σπάθην, ἡ δὲ σπάθην,
πίδαξιδον, ἑταρῶνα, χηλοσπάθην. hæc igitur omnia & si qua olim alia fuerunt tormentorum ad verum
exculpendum genera, veluti rota, raureæ, hystiæ, ierion, intelligo in Martiani responso d. i.
fin. C. ad leg. Jul. Maieft. & præterea quotiescunque simpliciter de quæstionibus & tormentis in
iure agitur. Ferulam verò & habenam, cuius mentio fit in l. 1. D. ad Syllanian. non æquè: quia
non tam quæstionis, quam ad terrendum loco pœnæ adhibetur. sed & virgis veritas eruebatur. c.
circumcelliones 23. q. 1. Carreterius & Damhaaderium fortè impulit fidicularum significatio ab
Acurfio vbiq; tradita, & ab Alberi. & aliis antiqui. iuris interpretibus passim &, quod magis mi-
ror, à Cælio antiq. lect. lib. 10. c. 5. & Turnebo lib. 4. adu. far. cap. 3. recepta. cum sit alia fidi-
gularum significatio magis vsitata, & propria. Isidorus lib. 5. etymolog. cap. 27. Vngula diste,

Sic ille magni paruus armenti comes,
Primisque nondum cornibus findens cutem,
Ceruice subito celsus, & fronte arduus,
Gregem paternum ducit, ac pecori imperat.

Qua tenera caso virga de tunco stetit,
Par ipsa matri tempore exiguo subit,
Umbraeque terris reddit, & caelo nemus.

Sic male relictus igne de magno cinis,
Vires resurmit. est quidem iniustus dolor

Rerum estimator: si tamen tecum exigas,
Veniam dabis, quod bella, post hiemes decem,

Totidèmq; messes, iam senex miles timet,
Aliasque clades rursus, ac nunquam bene
Troiam iacentem. magna res Danaos mouet,

Faturus Hector. libera nos hoc metu.

Hac una naues causa deductas tenet,
Hic classis heret. nève crudelem putes,

Quod sorte iussus Hectoris natum portam,
Petissem Orestem: patere quod victor tulit.

AN. *Vtinam quidem esses nata maternâ in manu,*

Nossemque quis te casus ereptum mihi
Teneret, aut qua regio: non hostilibus

Confossa telis pectus, aut vinculis manus
Secantibus præstricta, non acri latus

Vtrunque flammâ cincta, maternam fidem
Vnquam exuisssem. nate quis te nunc locus,

Fortuna que possedit? errore anio

Vagus

inquit, quod effodiant. hæ & fidicula: quia his rei in eculeo torquentur, ut fides inueniatur. eculeus autem dictus, quod extendat. Papias etiam in Dictionario scribit; Fidiculae sunt vngulae, quibus torquentur in eculeo appensi. quod etiam vetus glossarium confirmat. Hinc apparet, vngulas & fidiculas idem quandoque fuisse. & apparet etiam fidiculas, quando in iure earum mentio occurrit, posse non tantum pro funibus illis & tendiculis (ut apud Maximum & Tranquillum sumuntur) accipi, sed etiam pro vngulis; & temerè D. Isidorum à nonnullis reprehendi. Porro, ut nec illud taceam, existimo olim veteres rem primò in eculeo extendisse, deinde fidiculas, postremò ignem & flammam adhibuisse. Patet hoc ex Prudentio, in hymno de Eulalia, ubi non fidiculæ post flammam, sed flamma post vngulas lateri & stomacho applicatur. & in hymno de S. Vincentio, præfectus iubet vinctum retortis brachiis sursum ac deorsum extendi, scilicet in eculeo; deinde vngulis extentum disseccari. Q. Curtius quoque scribit lib. 6. filotam post fidiculas lampadibus ardentibus tortum fuisse. Suetonius lib. 3. Excogitauerunt inter genera cruciatus, ut repentè veretris diligatis fidicularum simul vrinaeque tormento distenderet. Hodie experientia cogitat nullum tormenti genus efficacius aut præstancius & minus noxium esse, coacta plurimum dictum vigilia & somni prohibitione.

Vagus arua lustras, vastus an patrie vapor

Corripuit artus? senus an victor iuo

565 *Lusit cruore? nunquid immanis fere*

Morsu peremptus pascis Ideas aues?

VLYS. *Simulata remoue verba. non facile est tibi*

Decipere Vlysses. vicimus matrum dolos,

Etiam dearum: casta consilia amoue.

570 *Vbi natus est? AN. ubi Hæctor? ubi cuncti Phryges?*

Vbi Iriamus? unum queris, ego quæro omnia.

VLYS. *Coacta dices, spontè quod fari abnuo.*

AN. *Tuta est, perire quæ potest, debet, cupit.*

VLY. *Magnifica verba mors propè adnota excutit.*

575 *AN. Si vis Vlysse cogere Andromacham metu,*

Vitam minare: nam mori votum est mihi.

VLYS. *Verberibus, igne, morte, cruciatu, eloqui*

Quodcumque celas, adiget inuitam dolor,

Et pectore imo condita arcana cruet.

580 *Necessitas plus posse, quàm pietas solet.*

Stulta est fides, celare, quod prodas, statim.

AN. *Propone flammæ, vulnera, & diras mali*

Doloris artes, & famem, & seuam sitim,

Variasq; pestes undique, & ferrum inditum

585 *Visceribus vstis, carceris cæci luem,*

Et quicquid audet victor iratus, tumens.

Vt animosa nullos mater admittit metus?

Hic ipse, quo nunc contumax perstas, amor

Consulere paruis liberis Danaos monet.

590 *Post arma tam longinqua, post annos decem.*

Minus timerem, quos facit Calchas metus;

Si mihi timerem: bella Telemacho paras.

AN. *Inuita Vlyssi gaudium, ac Danais dabo.*

Dandum est: fatere, quos premis, luctus dolor.

595 *Gaudete Atreidæ tuq; lætifica, ut soles,*

Refer Pelasgis: Hæctoris proles obit.

563 *Vastus an.* duo li. ser. continet *notus an.*

568 *Vlysses.* de quo sunt illa Hom. *Iljad. 7.*

ὁ δὲ δὸς πατρίης, τὴ δ' ἄλυσ' ἐν ἰωδία πυκνὰ.

& *Odyss. 2.*

πολλῶν δ' ἀνδρῶν ὡς δὲν ἄστια νόοι ἔργω.

Vicimus matrum dolos. Thetidis. vide Sta-

tij Achilleidem.

577 *Morte, cruciatu o. v. l. mortis cruciatu.*

& sanè ridiculum sit, si sententiã spectes, mori volenti mortem minari: mortis vero cruciatum illi minari, hoc est minari per crucentos cruciatum modos se enecatarum, magis metuendum sit.

580 *Necessitas plus posse, quàm pietas solet.* maxima necessitatis vis est. Aeschylus,

in Prometheo victo,

τὸ πῶς ἀτάκτως ἐστ' ἀδελφῶν δότιος.

idem;

τέχνη δ' ἀτάκτως ἀδελφῶν: ἔα μακρῶ.

Euripides;

οὐκ οὐκ ἀτάκτως ἐστ' ἐν ἰχθὺσι πλεόν.

Simonides;

ἀτάκτως ὅ ἐστι θεοὶ μάχονται.

Thales, apud Laërtiũ: *ἰχθυοπατὴ ἀτάκτως,*

καὶ τῶν πατρῶν. Laberius;

Necessitas (cuius cursus transversus imperiũ

Voluerunt multi effugere, pauci potuerunt)

Quò me detruisit penè extremis sensibus?

Sallustius, in bello Catilinario: Præ-

rea necessitudo, quæ etiã timidos fortis

facit. T. Livius; Necessitate, quæ vlti-

mũ ac maximũ telũ est, fortiores estis.

Q. Curtius li. 5. Ignauiam quoque ne-

cessitas acuit, & sæpe desperatio spei

causa est. Porro ex omnium membra-

narum fide post hunc versum, alium, qui

in vulgatis libris ab hoc est sextus ordi-

ne, collocandum crediderim exigente

sententia, nempe;

Necessitas plus posse quàm pietas solet.

Stulta est fides, celare, quod prodas, statim.

AN. *Propone flammæ, &c.*

583 *Famem.* teste Menædro, famis dolor

est maximus. Cicero lib. 5. ad Atticum;

Fames, quæ nihil miserius est. Homerus

Odyss. 4.

πάριτι μὴ τυχεῖσι δάνατι δολοῖσι βροῦσι,
 λιμὸν δ' οἴκισιν θανάτῳ καὶ τῶν ἐπιπαῶν.

& iccirco propter famem licet patri filios suos vendere, l. final. C. de patrib. qui lib. distraxer. Lucas de penna in l. t. C. de quib. muner. vel praestat. nem. lic. se excuf. Ceterum istud famis tormentum hodierno die inter quaestionum genera receptum est à criminalium rerum scriptoribus, Gaudino, de malefic. in tit. de quaestionib. Angel. de malefic. in glos. fama publica, in versic. tortura. Hippol. de Marsil. in l. 1. D. de quaest. Iacob. de Bellouif. in pract. crimin. tit. de quaest. Fran. Bruno in tract. de iudiciis & tortura, Paulo Grillando in tract. de quaest. & tortura.

584 Carceris caci. Virgilius;
 Respicunt clausa tenebris & carcere caco.

603 Debita. iusta.

618 Alloqui. de hoc loco Mar. Antonius Muretus lib. 2. variar. lection. cap. 4. iam pridem eleganter & copiose differuit.

640 Sedibus sacris. hoc est, sepulchro. nam sepulchra eorumq; iura, sacra fuisse antiquis docent Paullus Manutius de legibus, & Caelius lib. 17. antiq. lection. vide Claudium Guicchiardum lib. de funerib. l. c. 1. & 3. & lib. 2. c. 2 & patet ex multis legibus per totum penè titulum D. de relig. & sum. sib. funerum, &c. & D. de sepul. viol. adeò ut mortuum in locum suum purum inferendo, locus ille religiosus factus, l. 6. §. religiosum. D. de ferum diuif. §. religiosum. eod. tit. instit. nullius efficiatur, l. 1. in princ. D. & §. nullius, instit. dic. titulo: sic ut eius dominium nullus vindicare queat: ius tamen eius ad illum, in cuius fundo est sepulchrum, vel inferentem eiusque heredes omnemque familiam pertinet, ut latè docet Ioan. Robertus Aurelius lib. 1. recept. iur. ciuif. lection. cap. 7.

VLYS. Et esse verum hoc, qua probas Danais fide?

AN. Ita quod minari maximum victor potest,

Contingat, & me fata maturo exitu

Faciliq; soluant, ac meo condant solo,

600

Et patria tellus Hectorem leuiter premat:

Vt luce caret, vt inter extinctos tacet,

Datusq; tumulo debita exanimis tulit.

VL. Expleta fata stirpe sublatà Hectoris.

Solidamq; pacem latus ad Danaos feram.

605

Quid agis Vlysse? Danaide credent tibi,

Tu cui? parenti: fragit an quicquam parens,

Nec abominandæ mortis auspicium pauet?

Auspicia metuunt, qui nihil maius timent.

Fidem alligauit iureiurando suam.

610

Si peierat, timere quid grauius potest?

Nunc aduoca astus anime, nunc fraudes, dolos,

Et totum Vlysses: veritas nunquam latet.

615

Scrutare matrem meret, illachrymat, gemit,

Et huc & illuc anxios gressus refert,

Missasq; voces aure sollicita excipit.

Magis hec timet, quàm mæret: ingenio est opus.

Alios parentes alloqui in luctu decet:

Tibi gratulandum est; misera, quòd nato cares;

Quem mors manebit saua, precipitem datum

620

E turre, lapsis sola que muris manet.

AN. Reliquit animus, membra quatiuntur, labant,

Torpetq; vinctus frigidus sanguis gelu.

VL. En tremuit hac, hac parte querenda est mihi:

Matrem timor detexit. iterabo metum.

625

Ite ite celeres, fraude maternà abditum

Hostem Pelasgi nominis, pestem vltimam,

Vbicunque latitat, erutam in medium date.

Benè est, tenetur: perge, festina, attrabe.

Quid respicis, trepidasq; iam certè perit.

630

AN. Vtinam timerem, solitus ex longo est metus.

Dediscit animus serò, quod didicit diu.

635

VL. Lustrale quoniam debitum muris puer

Sacrum antecessit, nec potest vatem sequi

Meliore fato raptus: hoc Calchas ait

Modo piari posse redituras rates:

Si placet vndas Hectoris sparsi cinis,

Actumulus imo totus equetur solo.

Nunc ille quoniam debitam effugit necem;

Erit admouenda sedibus sacris manus.

640

AN.

AN. Quid agimus? animum distrahit geminus timor,
Hinc gnatus, illinc coniugis cari cinis.
Pars vtra vincet; testor immites deos;
Deosq; veros, coniugis manes meos

645 Non aliud Hec̄tor in meo nato mihi
Placere, quàm te: viuat, vt possit tuos
Referre vultus, prorutus tumulo cinis
Mergetur? ossa fluctibus spargi sinam
Disiecta vasis? potius hic mortem oppetat.

650 Poteris nefande deditum mater neci
Videre? poteris celsa per fastigia
Missum rotari? potero, perpetiar, feram,
Dum non meus post fata victoris manus
Iactetur Hec̄tor. hic suam pœnam potest

655 Sentire, at illum fata iam in tuto locant.
Quid fluctuaris? statue, quem pœne extrahas.
Ingrata dubitas? Hec̄tor est illinc tuus.
Erras, vtrinque est Hec̄tor: hic sensu potens,
Forfan futurus ultor extincti patris.

660 Vtrique parci non potest, quidnam facis?
Serua è duobus anime, quem Danaï timent.
VL. Responsa peragam, funditus busta eruam.
AN. Que vendidistis? VL. pergam, & è summo aggere
Traham sepulchra. AN. calitum appello fidem,

665 Fidemq; Achillis. Pyrrhe, genitoris tui
Munus tuere. VL. tumultus hic campo statim
Toto iacebit. AN. fuerat hoc prorsus nefas
Danaï inausum: templa violastis, deos
Etiam fauentes: busta transferat furor.

670 Resistam. incermes offeram armatis manus:
Dabit ira vires, qualis Argolicas ferox
Turmas Amazon strauit: aut qualis deo
Percussa Menas entheo siluas gradu
Armata thyrso terret, atque expers sui

675 Vulnus dedit, nec sensit. in medios ruam,
Tumuloq; cineris socia defenso cadam.

VL. Cessatis? & vos flebilis clamor mouet?
Furorque cassus femine? iussa ocys
Peragite. AN. me me sternite hic ferro prius.

680 Reuelle Auernum: rumpe fatorum moras.
Molire terras, Hec̄tor; vt Vlysses domes,
Vel umbra satis es. arma concussit manu:
Iaculatur ignes: cernitis Danaï Hec̄torem,
An sola video? VL. funditus cuncta erue.

661 Serua è duobus anime, quem Danaï timent. variant libri antiq. sunt in quibus legitur; Serua è duobus illum quem Danaï timent in aliis continetur; Serua è duobus malum, quod Danaï timent.

663 Que vendidistis? Greci venderant Priam non ipsum sepulchrũ, sed locum sepulchro edificando destinatum. hoc est, non superficiem, sed solum, loquor more iuriconsultorum, quorum superficies alia est à superficie mathematicorum, id est, lata extremitate corporis. Iuriconsultus enim superficies est terre superior pars. faciesque cuiusque rei que oculis cernitur: etiam si profunditatem habeat. auctore Vaconio lib. 2. declarat. iur. cap. 82. Tu vide Brissonium de verb. significat. lib. 17. pag. 558. & 578. Scaligerum, in Idæa cap. 5.

668 Deos Etiam fauentes. propter Palladē hoc dicit, in cuius ede Aiaz Oileus Castandram stuprauerat.

673 Percussa. vnus lib. scriptus, perculsa.

AN. *Quid agis? ruina mater & gnatum & virum* 685
Prosternis unâ: forsitan Danaos prece
Placare poteris: conditum elidet statim
Immane busti postdus: intereat miser,
Vbicunque potius, ne pater gnatum obruat,
Prematq; patrem gnatus. ad genua accido 690
Supplex Vlyssè, quamq; nullius pedes
Nouere dextram, pedibus admoseo tuis:
Miserere matris, & preces placidus pias
Patensq; recipe: quoque te celsum altius "
Superi leuarunt, mitius lapsos preme. " 695
Misero datur, quodcunque fortuna datur. "
Sic te reuisat coniugis sancte torus,
Annosq; dum te recipit, extendat suos
Laërta: sic te iuuenis excipiat tuus,
Et vota vincens vestra felici indole, 700
Actate animum transcendat, ingenio patrem.
Miserere matris: unicum afflictæ mihi
Solamen hic est. VLYS. exhibe gnatum, & roga.

699 Iuuenis. Telemachus. nam
 Telegonum nondum genuerat.

ANDROMACHA.

Anapaestici.

Huc è latebris procede tuis, 705
Flebile matris furtum misere.
Hic puer, hic est terror, Vlyssè
Mille carinis. submitte manus,
Dominig; pedes supplice dextrâ
Stratus adora: nec turpe puta, "
Quicquid miseros fortuna iubet: " 710
Pone ex animo reges atavos,
Magnique senis iura per omnes
Inclita terras. excidat Hector;
Cere captiuum, positoque genu,
Si tua nondum funera sentis, 715
Matris fletus imitare tue.
Vidit pueri regis lachrymas
Et Troia prior, paruusq; minas
Trucis Alcide flexit Priamus.
Ille, ille ferox, cuius vastis 720
Viribus omnes cessere fere;
Qui persfracto limine Ditis
Cecum retro patefecit iter,
Hostis parui victus lachrymis;
Suscipe, dixit, rector habenas, 725

718 Prior. hoc est, prius veluti
 serui, pro sero.

Patrioq;

*Patrioq; sede celsus solio,
Sed scepra fide meliore tene.
Hoc fuit, illo victore capi.
Discite mites Herculis iras.*

730 *An sola placent Herculis arma?
Iacet ante pedes, non minor illo
Supplicis; supplex, vitamq; petit.
Regnum Troie, quocunque volet,
Fortuna ferat.*

VLYSSES. ANDROMACHA.

ASTYANAX.

735 *VL. Matris quidem me mæror attonite mouet:*

*Magis Pelasge me timen matres mouent;
Quarum iste magnos crescit in lætus puer.*

AN. *An has ruinas urbis in cinerem datas
Hic excitabit? hæ manus Troiam erigent?*

740 *Nullas habet spes Troia, si tales habet.*

*Non sic iacemus Troes, ut cuiquam metus
Possimus esse. spiritus genitor facit?
Sed nempe tractus ipse post Troiam pater
Posuisset animos, magna quos frangunt mala.*

745 *Si pæna petitur; que peti grauior potest?*

*Famulare collo nobili subeat iugum:
Seruire liceat. aliquis hoc regi negat?*

VL. *Non hoc Vlysses, sed negat Calchas tibi.*

AN. *O machinator fraudis, ô scelerum artifex,*

750 *Virtute cuius bellicæ nemo occidit,*

*Dolis & astu maleficæ mentis iacent
Etiam Pelasgi. vatem & insontes deos
Præ tendis? hoc est pectoris facinus tui
Nocturne miles, fortis in pueri necem.*

755 *Iam solus audes aliquid, & claro die.*

VL. *Virtus Vlysses nota Danais est satis,
Nimisq; Phrygiibus: non vacat vanis diem
Conterere verbis: anchoras classes legit,*

AN. *Breuiem moram lægere, dum officium parens*

760 *Gnato supremum reddo, & amplexu vltimo.*

*Auidos dolores satio. VL. misereri tui
Vtinam læceret. quod tamen solum licet,
Tempus moramq; dabimus, arbitrio tuo
Implere lachrymis: fletus crummas leuat.*

765 AN. *O dulce pignus! ô decus lapsæ domus,
Summumq; Troie funus! ô Danaum timor?*

717 *Fide meliore. quàm pater tuus Lao-
mædon.*

746 *Collo nobili. sic Euripides, in He-
lena;*

ῥαεὶ ἑρόχου ἐὺ-ῥαὶ δέπλου, &c.

Epitetum hoc additum vim habet. nam,

vt ait Attius,

*Is demum miser est, cuius miserias nobi-
litas nobilitat.*

752 *Etiam Pelasgi. Iphigenia, Palamedes,
Aiax Telamonius.*

758 *Legit. o. v. l. legat. continent.*

761 *Misereri tui. duo m. f. habent misere-
rere. nec verò id exemplo caret. Attius
in Athamante.*

*Atque ita de illis merui, vt iure hac num-
quam misererent mala.*

Ennius in Hecubâ;

*Miserete auuis, date ferrum, qui me ani-
ma priuem.*

764 *Fletus arummas leuat. Ouidius;*

Expletur lachrymis, egeriturq; dolor.

Hieron. Cardanus, in libris de subtilita-
te, scripsit nonnullis lethale fuisse fletum
continere, neque dolori suo indulgere.

770 Non tu. hæc vota Andromachæ conueniunt, quæ vbique fingitur mulier virilis animi & nomini suo respondens: talia etiam Theodosius Honorio, apud Claudianum de tertio consulat. Honorij A. & filio suo Telamonius Ajax optat, apud Sophocle in Aiace flagellifero. Sed quæ sequuntur muliebria sunt; iis tamen quæ nutricula Flacci lib. 1. epist. alumno optat suo non-nihil grauiora.

777 Solemne referens Troici lustrali sacrii, scilicet ludorum qui postea Troiani vocati fuerunt, & à Virgilio 5. Aeneid. & Suetonio lib. 1. describuntur.

780 Concitos cornu modos. Phrygios modos, de quibus loquitur, merito concitos nominat, quia tam erant concitati, vt iis homines ad furorem, non ad hilaritatem commouerentur, si quid Aristoteli lib. 8. Politicorum, & Galeno lib. 5. sententiarum Hippocratis & Platonis credimus. de his sunt Telestæ Selinuntij hi versus:

πρῶτοι περὶ κρητέρας Ἐὐάνων ἐν αὐλοῖς
 σιωποῦσι Πέλοπος ματρὸς ὄρειας
 Φρύγιοι αἰεὶ τὰν ἰόμου,
 πῶς δὲ ξυφάντις πικρῶ δαυ φάλωϊς
 κρέου Ἀβδίου ἕλων.

781 Saltain. Phrygio, de quo ait Euripides in Troadib.

Λέβης τε λωπὸς ἀντύπη,
 Φρύγιά τε μέλιτι παρθέτος
 εἰ ἄρσος ἀτὰ κέρων ποδῶν
 βῶν τ' ἕμλων ἰφροῦ.

782 O morte dira tristius lethi genus.

Oedipi actu 1. dixit:
 O dira noui facies lethi
 Grauior letho ———

Sic Martialis:

Tristius est letho lethi genus ———

790 Quid meos retines sinus. conueniunt hæc cum illis Euripideis;

πῶς δὲ φραξὶ χερσὶ, καὶ δὲ χηπέτοι;

797 Talis è nostro sinu. cōparatio ista prius fuit vsurpata ab Euripide, apud quem Polyxena:

σκόμωσι γὰρ μὲ ὄστ' ἔλαδρῆται
 μέχου, δὲ λαία δὲ λαίαν
 ἰσφραχέες ἀϊαρ πασά.

813 Qua. velim hunc chorum diligenter comparari cum exactissima Græcæ descriptione, quam composuit Nicolaus Sophianus.

818 Iolchos. Græci libri plerique docent scribendum Iolcos. Steph. Iolchos. maris domitrix dicitur, propter Iasonem Argonautarum ducem.

820 Trice. ex Homero, Stephano, Strabone, & Ptolomeo scribas Tricee. Porphyrius in libro de Responis, citante Eusebio lib. 3. de preparat. euan-gelica: Τελικὸς ἐστὶν ἰσφραχέος, &c. co-

Genitricis o spes vana! cui demens ego
 Laudes parentis bellicas, annos ani
 Medios precabar. vota destituit Deus.

770

Iliaca non tu sceptrâ regali potens
 Gestabis aulâ, iura nec populis dabis,
 Victasq; gentes sub tuum mittes iugum;
 Non Graia cedes terga, non Pyrrhum trahes;
 Non arma tenerâ parua tractabis manu,

775

Sparfasq; passim saltibus latis feras
 Audax sequeris; nec statò lustrali die
 Solenne referens Troici lustrali sacrum,
 Puer citatas nobilis turmas ages:
 Non inter aras mobili velox pede,

780

Renocante flexo concitos cornu modos,
 Barbarica priusco templâ saluati coles.
 O morte dira tristius lethi genus!
 Flebilis aliquid Hectoris magni nece
 Muri videbunt. VL. rumpe iam fletus parens.

785

Magnus sibi ipsi non facit finem dolor.
 A. Lachrymis Vlysse parua, quam petimus, mora est.
 Concede paruos vt meâ condam manu
 Viuentis oculos. occidis paruus quidem,
 Sed iam timendus. Troia te exspectat tua.

(nus, 790

I, vade, liber liberos Troas vide.
 AST. Misere mater. AN. quid meos retines si-
 Manusq; matris? cassa presidia occupas.
 Fremitu leonis qualis audito tener
 Timidum iuuenus applicat matri latæ:

795

At ille seuus matre summotâ leo,
 Prædam minorem morsibus vastis premens
 Frangit, vehitq;: talis è nostro sinu
 Te rapiet hostis oscula, & fletus puer,
 Lacerosq; crines excipe, & plenus mei

800

Occurre patri: pauca maternæ tamen
 Perfer querelæ verba; si manes habent
 Curas priores, nec perit flammis amor:
 Seruire Graio pateris Andromachen viro
 Crudelis Hector? lentus & segnis iaces?

805

Rediit Achilles. sume nunc iterum comas,
 Et sume lachrymas, quicquid è misero viri
 Funere relictum est. sume, quæ reddas tuo
 Oscula parenti. matris hanc solatio
 Relinque vestem, tumulus hanc tetigit meus,

810

Manesq; cari: quicquid hic cineris latet,

810

Scru-

*Scrutabor ore. vL nullus est flendi modus.
Abripite properè clafsis Argolicæ moram.*

C H O R V S.

Sapphici.

Quæ vocat sedes habitanda captas?

Theffali montes, & opaca Tempe,

815 *An viros tellus dare militares*

Aptior Phibie? meliorq; fætu

Fortis armenti lapidofa Trachyn?

An maris vasti domitrix Iolcos?

Vrbibus centum spaciosa Crete?

820 *Parua Gortyne, sterilisq; Trice?*

An frequens rufcis leuibus Methone,

Quæ sub O Eteis latebrafa filuis

Mifit infeflos Troiæ ruinis

Non femel arcus?

825 *Olenos tectis habitata raris*

Virginis Pleuros inimica diuæ?

An lati maris finuofa Træzen?

Pelion regnum Protei superbum

Tertius celo gradus? hic recumbens

830 *Montis exefi spaciofus antro*

Iam trucis Chiron pueri magifter.

Tinnulas plectroferiente chordas,

Tunc quoque ingentes acuebat iras

Bella canendo.

835 *An ferax varij lapidis Caryftos?*

An premens lius maris inquieti

Semper Euripo properante Chalcis?

Quolibet vento faciles Echine?

An carens nunquam Gonoëffa vento?

840 *Quæq; formidant Borean Eniſpæ?*

Atticâ pendens Peparethos ora?

An facris gaudens tacitis Eleufis?

Nunquid Aiæcis Salamina veri?

An ferâ notam Calydonæ fenâ?

845 *Quisve perfundit ſubiturus equor*

dem modo ſcriptum eſt in Heliodori ἀπ-
λίπαις ad Nicomachum, ſi non eſt men-
doſus Galeni contextus lib. 2. antidoro-
rum. Domitius Calderinus in Commen-
tario ſuper Statium, Tricencium Trachy-
ne confundit: ſed vel ex hoc Seneca lo-
co, eas ſeparantis, maniſteſſimè reſellit-
tur: ideòque meritò ab Hermolao, in
emendationibus Plinianis, fuit repre-
henſus.

824 *Non femel, femel tantùm miſit: ſed
ijdem arcus bis Troiæ inſeſti fuerunt.*

826 *Inimica diuæ? Dianæ, cuius ira apud
Calydonijs immiſit.*

828 *Pelion regnum Protei ſuperbum.* Pro-
teus enim in Theſſalia & Thracia regna-
uit, quemadmodum in Aegypto. Izacius
in Lycophronis Caſſandram; Πρωτις Π-
εζδωνος υιός τῶν γυναικῶν Αἰθιοπίας, εἰς φλίεσσι τῆς
Παλλῆνης οὐκ ἔφραξεν ἐλθῶν ἐξ Αἰθιοπίας Τροί-
αν ἰδὲ χαμῆϊξ, αὐτῶν τῶν Τῶν καὶ Τροί-
νος, εἰ κενταπυλάοις πῶς ἕξιον ἀνῆρσιν
τῶν ἑσκαποῖαν μὴ φέραι ὁ Πρωτεὺς, εὐξάτο τῶν
αὐτῶν πατρῶν Ποσειδῶνι, πάλιν κενταπυλάοις αὐ-
τῶν ἰς τῆς Αἰθιοπίας. ὁ δὲ ἑσκαποῖαν αὐτῶν, ἐπι-
λαμα οὐκ ἔφραξεν τῆς Παλλῆνης πῶς οὐκ
ἔφραξεν ἡ θαλάσσης, οὐτοὶ δὴ ἴαξεν αὐτὸν ἀβ-
χω μίχρη Αἰθιοπίας. quem locum mihi in-
dicauit Fr. Sanctius meus, homo doctiſ-
ſimus & humaniſſimus. vide Liliū Syn-
tagm. 5.

830 *Montis exefi.* Chironis antrum deſ-
cribens Papinius, ait;

*Longauum Chirona petis, domus ardua
montem*

Perforat & certo ſuſpendit Pelion arcu:

*Parte exhausta manu, partem ſua ruſperat
atas.*

833 *Tunc quoque ingētes acuebat iras Bella
canēdo.* Papinius in Achilleide de eadē re;

Elicit extremo chelym, & ſolantia curas

*Fila mouet, leuiſq; experias pollice chor-
das*

*Dat puero: canis ille libens ingentia laudū
Semina, &c.*

ingentes iras dicit, propter iracundiam
Achillis, vnde Ilias Homeri inchoatur.

835 *Varij lapidis.* nonnulli m. ſ. habent *ra-
ri lapidis.* Caryſtos, teſte Plinio, priùs Chal-
codoris dicta eſt, ſi Ephoro credimus; ſi
Callidemo apud Solinum Chalcis. ſed eas
ſeparat poëta noſter hoc choro, ſubiungit
enim;

Segni- Semper Euripo properante Chalcis.

838 *Echidna. m. ſ. echina. & ἰχθίνα appellant Homerus, Callimachus, Euripides, Strabo; & quem in
compendium redegit Hermolaus Byzantius grammaticus, Srephanus ἐκείνου πόντος.*

839 *Gonoëffa. lege Gonoëffa, ex Homero, qui alto loco ſitam ſcribit: ideo noſter ait;*

— nunquam carens Gonoëffa vento. 840 Formidant Borean Eniſpæ. iccirco Homerus Iliad.

6' è quo multa iu hunc chorum translata ſunt; — ἀνεμίζαται Ἐνιſπίῳ.

843 *Veri. vel quia eius homini exitus vitæ bellè reſpōdit: vel recti & veracis minimèque ſoliti men-
tiri; qualem Aiæcem Telamonium vbique pingit Homerus. dicit porrò, Salamina Aiæcis, quia Aiæx
Telamonius in illa inſula natus ſit, vt, ex Aretade Cnidio, Plutarchus in Parallelis memorat.*

853 *Sparte*. odio Helenæ, quæ Spartana fuit, negat se Spartam proficisci velle.

854 *Pelopis Mycena*. hoc & proximè præcedenti versu ad Ouidij locum respexit: *Argosq; & Sparte Pelopciadesq; Mycena*.

856 *Nocens saxis Ithace*. saxosam enim & asperam esse Ithacam Homericus Telemachus menelao affirmat. Cicero etiã, de Oratore, sic scribit; Ithacam illam in asperrimis saxis tanquam nidulum affixam. Marius Niger Geograph. lib. 11. tradit eam hodie vocari; *val de Compagno*. Sophianus autem appellat *Compare*, vt testatur Ottelius in Theatro orbis. adeo hodierna regionum nomina incerta sunt.

862 *Auspice*. Romanos constat nihil neque priuatim neque publicè inauspicato gessisse. quo ex more, inquit, post Ciceronem Valerius Maximus, nuptiis auspices interponuntur. Lucanus de nuptiis Catonis & Martiæ;

Inunguntur taciti, contentiq; auspice Bruto, quem locum Sulpitium non satis videtur intellexisse. hunc morem Græcis quoque familiarem fuisse præter Senecam hic, docet Claudianus;

— *hac auspice tada*

OEdipodem matri, nata iunxere Thyestæ. Porro de hac re copiosè & eleganter illustrius Cardinalis Gabriel Paleotus libro de spuris & nohis cap. 4.

Helena. Stasimus, Pausanias & Higinus Helenæ matrem Nemesis vocant; Homerus, Theocritus, Euripides Theon Arati scholiastes & Ouidius Ledam nominant; quæ contraria non sunt. cum Basilius, in Germanicum, Laetantius lib. 1. de falsa religione, & Crates tradiderint Ledam mortuam Nemesis nomen assumisisse. Apollodorus lib. 3. biblior. credit Nemesis à Ioue adamatam, cum periculi euitandi causa in asperè se mutasset, à Ioue, qui cygni formam induerat compressam, & eo compressu grauidam decimo post mense ouum peperisse, quod Ledæ custodiendum tradiderit: inde nam Helenam; quæ quia à Leda educabatur pro sua, Ledæ filia dicta fuit. Clearchus, in amatoris, teste Athenæ lib. 2. cap. 17. prodidit Helenam in cornaculis, quæ ut dicebantur, educatam fuisse: vnde fabula Helenam ouo prognatam. quod tamen Lucianus in Gallo, quia Helena olorum collum, candidum habuerit & oblongum, putat confictum. Ridicula etiam est Mellissæ Euboicæ fabulæ istius interpretatio, quam Fulgentius li. 2. Mytholog. refert. Magis etiam ridiculum Neoclis Crotoniatæ commentum, cecidisse ouum à luna, à quo Helena nata sit, & mulieres lunares oua parere, à quibus nati ceteros homines quinquies & decies proceritate

Segnibus terras Titareffos vndis,
Bessan & Scarphen? Pilon an senilem?
Pharin, an Pisam Iouis, & coronis
Elida claram?

Quolibet tristis miseram procella
Mittat, & donct cuiunque terre:
Dum lucem tantam Troie atque Achivis
Que tulit, Sparte, procul absit, absit
Argos, & saxi Pelopis Mycena;
Neritos parua breuior Zacyntho,
Et nocens saxis Ithace dolosis.

Quod manet fatum, dominusq; quis te
Aut quibus terris Hecube videndam
Ducet? in cuius moriere regno?

ACTVS QVARTVS.

HELENA. ANDROMACHA.

HECVBA.

HE. *Quicunque hymen funestus illætabilis,* 860
Lamenta, cedes, sanguinem, gemitus habet;
Est auspice Helenæ dignus. euerfis quoque
Nocere cogor Phrygiibus. ego Pyrrhi toros
Narrare falsos inbeor, ego cultus dare,
Habitusq; Graios: arte capietur meâ, 865
Mæaque fraude concidet Paridis soror.
Fraudetur. ipsi lenius hoc equidem reor.
Optanda mors est, sine metu mortis, mori. “
Quid iussa cessas agere? ad auctorem redit
Sceleris coacti culpa. Dardaniæ domus “ 870
Generosa virgo, melior afflictos Deus “
Respicere capit, teq; felici parat “
Dotare thalamo: tale coniugium tibi
Non ipsa sospes Troia, non Priamus daret.
Nam te Pelasga maximum gentis decus 875
Ad sancta lecti iura legitimi petit,
Cui regna campi lata Thessalici iacent.
Te magna Tethys, teq; tot pelagi deæ,
Placidumq; numen equoris tumidi Thetys
Suam vocabunt: te datam Pyrrho socer 880
Peleus nurum vocabit, & Nereus nurum.
Depone cultus squallidos, festos cape.
Dedisce captam. deprime horrentes comas,
Crinemq; doctâ patere distingui manu.

Hic

88; Hic forsitan te casus excelso magis
Solio reponet : profuit multis capi.

AN. Hoc deerat unum Phrygiibus euersis malum,
Gaudere. flagrant strata passim Pergama.

O coniugale tempus ! an quisquam audeat

890 Negare, quisquam dubius ad thalamos eat;

Quos Helena suadet ? pestis, exitium, lues

Vtriusque populi, cernis hos tumulos ducum;

Et nuda totis ossa que passim iacent

Inhumata campis ? hæc hymen sparsit tuus.

895 Tibi fluxit Asia, fluxit Europe cruor.

Cum dimicantes læta prospiceres viros,

Incerta voti, perge, thalamos appara.

Tædis quid opus est ? quidve solenni face ?

Quid igne : thalamis Troia prælucet nouis.

900 Celebrate Pyrrhi Troades connubia,

Celebrate : digni planctus & gemitus sonent.

HEL. Ratione quamuis careat, & flecti neget

Magnus dolor, sociosq; nonnumquam suis

Mæroris ipsos oderit : causam tamen

905 Possum tueri iudice infesto meam.

Graviores passa luget Andromacha Hectorem,

Et Hecuba Priamum : solus occultè Paris

Lugèdus Helena est. durū & inuisū & graue est "

Seruitia ferre : patior hoc olim iugum

910 Annis decem captiua. prostratum Ilium est,

Versi penates ; perdere est patriam graue:

Gravius timere. vos leuat tanti mali

Comitatus : in me victus & victor furit.

Quam quisque famulam traheret, incerto diu

915 Casu pependit : me meus traxit statim

Sine sorte dominus. causa bellorum fui,

Tanteque Teucris cladis. hoc verum puta,

Spartana puppis vestra si secuit freta :

Sin repta Phrygiis præda remigibus fui,

920 Deditq; donum iudici victrix dea ;

Ignosce Paridi. iudicem iratum mea

Habitura causa est. ista Menelaum manens

Arbitria. nunc hanc luctibus paulum tuis,

Andromacha, omiſſis flecte. vix lachrymas queo

925 Retinere. AN. quantum est, Helena quod lachry-

mat, malum!

Cur lachrymat autem ? fare quos Ithacus dolos,

Quæ scelera nectat : verum ab Idæis iugis

Iactan-

excedant, auctore Hecodoto Hera-
cleote. hæc partim ab alijs accepi, par-
tim addidi de meo.

868 Optanda mors est, sine metu mortis
meri. huc spectat quod de Iulio Cæsare
his verbis traditur à Suetonio lib. 1. Il-
lud planè inter omnes constitit, talem
ei mortè penè ex sententia contigisse.
nam & quondam cum apud Xeno-
phontem legisset Cylum vltima vale-
tudine mandasse quædam de funere
suo, aspernatus tam lætum mortis ge-
nus, subitâ sibi celeremq; optauerat,
& pridie quàm occideretur in sermo-
ne super canam nato apud M. Lepi-
dum, quânam esset vitæ finis commo-
dissimus, repentinum inopinatumq;
prætulerat. hoc ergo mortis genus præ-
optauerat Cæsar.

869 Ad auctorem. m. f. nonnulli ad
auctores.

Coacti. noster, in Thyeste;

Sape in magistrum scelera redierunt sua.
Mimographus ;

Malum consilium consultori pessimum.

vbi notandum, consultoris nomen pro
eo qui dat consilium esse positum; cum
frequentius ponatur, pro eo qui consi-
lium accipit. Horat.

consultor vbi ostia pulsas.

875 Nam te. in nonnullis v. l. legitur
iam te.

879 Æquoris tumidi. Ouidius;

Obstitit inceptis tumidum iuuenilibus
æquor.

887 Hoc deerat. hæc verba quibusdam
in m. f. Polyxenæ potius, quàm Andro-
machæ tribuuntur. sed infra, Helena
ostendit Andromachæ verba fuisse.

896 Prospiceres viros. Iliad. γ.

902 Ratione quamuis, &c. auctor est
Plutarchus in orat. consolatoria om-
nium animi perturbationum grauissi-
mum esse dolorem: eumque tradit Ari-
stoteles lib. 6. ethic. cap. 5. iudicium
rectamque existimationem ad res ge-
rendas corrumpere atque peruertere.
eæq; est huius Senecæ loci ratio, quem
admodum & alterius vbi ait, Læuis est
dolor qui consilium capere potest.

*Lactanda virgo est, arcus an celsa edito
Mittenda saxo? num per has vastum in mare
Voluenda rupes, latere quas scisso leuat* 930
*Altum vadofos Sigeon spectans sinus?
Dic, fare, quicquid subdolo vultu tegis.*

*Leuiores mala sunt cuncta; quam Priami gener,
Hecubaq; Pyrrhus. fare, quam pœnam pares,
Expromie, & unum hoc deme nostris cladibus,* 935
Falli, paratas perpeti mortem vides.

HEL. *Vtinam iuberet me quoque interpres deum
Abrumpere ense lucis inuise moras,
Vel Achillis ante busta, furibundâ manu
Occidere Pyrrhi, fata comitantem tua* 940
*Polyxena miseranda; quam tradi sibi,
Cineremq; Achilles ante maectari suum,
Campo maritus ut sit Elyseo, iubet.*

944 *Viden' animus ingens. in Hecuba
Euripidis ait Polyxena;*

*καὶ εἰ ὄψιν μὲν γερδύσαν
κλαίει παρὰ δ' ὄψεσσι θρηνοῖσι,
πρὶ ἰμὸν δ' ὄσον, λώβει, λύμωσι
τ' ἢ μετακλαίωσσι, ἀλλὰ θαυμάσι μὲν
ἔπι τοῦ χάρια κρείσσον ἰκίρηται.*

AN. *Vide ut animus ingens, letus audierit necem.
Cultus decoros regie vestis petit,* 945

*Et admoueri crinibus patitur manum.
Mortem putabat illud, hoc thalamos putat.
At misera luctum mater audito stupet,
Labefacta mens succubuit. assurge, alleua
Animum, & cadentem misera firma spiritum.* 950
*Quam tenuis anime vinculo pendet leui!
Minimum est quod Hecubam facere felicem potest.
Spirat, reuixit. prima mors miseros fugit.*

HEC. *Adhuc Achilles viuit in pœnas Phrygum?
Adhuc rebellat? ô manum Paridis leuem!* 955

955 *E vultu cadit. Hecuba apud Euripi-
dem dicto loco idem ait.
& apud Ennium, in Andromacha;*

*Vide hinc, mea inquam lachruma gutta-
tim cadunt.*

971 *Scias. o. v. l. scias.*

986 *Armis Achillis. quæ Vlysses iudicio
obtinuerat.*

989 *Hectoris spoliū feret. Spoliū est
quod corpori herens, & corpus quodam-
modo vestiens, corpori detrahitur. supra
in Herc. Fur.*

Illic qua viduis gentibus imperat.

Aurato religans elix baltheo,

Detraxit spoliū nobile corpori.

Vlpianus in l. 6. D. de bon dānaror. spolia
definit, quibus quis indutus est, cum ad
supplicium ducitur. Ideo Hecuba se, quæ
Hectorem vtero clausum gestauerat,
Hectoris spoliū vocat. simile ferè est
quod ad Claudianum lib. 2. in Rufin.
notauī, in notis meis pag. 25 ibi;

*Cinis ipse nostrum sanguinem, ac tumulus sitit.
Modò turba felix latera cingebat mea,
Lassabar in tot oscula, & in totum gregem
Diuidere matrem. sola nunc hec est super,
Votum, comes, leuamen, afflictae quies.* 960

*Hec totus Hecubæ fœtus hac solâ vocor
Iam voce mater. dura & infelix age
Elabere anima: denique hoc unum mihi
Remitte funus. irrigat fletus genas,
Imberq; victo subitus è vultu cadit.* 965

*Letare, gaude gnata; quam vellet tuos
Cassandra thalamos, vellet Andromache tuos!*

AN. *Nos Hecuba, nos nos Hecuba lugendæ sumus.
Quas mota classis huc & huc sparsas feret,
Hanc cara tellus sedibus patriis teget.* 970

HEL. *Magis inuidebis, si tuam sortem scias.*

- AN. *An aliqua pœne pars mee ignota est mihi?*
 HEL. *Versata dominos urna captiuus dedit.*
 AN. *Cui famula tradar, ede: quem dominum voco?*
 975 HEL. *Te sorte prima Scyrius iuuenis tulit.*
 AN. *Cassandra felix, quam furor sorte eximit,*
Phœbusq̄. HEL. regum hęc maximus rector tenet.
 HEC. *Estne aliquis, Hecubam qui suam dici velit?*
 HEL. *Ithaco obrigisti prada nolenti breuis.*
 980 HEC. *Quis tam impotēs, ac dirus, & inique ferus*
Sortitor urne, regibus reges dedit?
Quis tam sinistra diuidit captas Deus?
Quis arbiter crudelis, & miseris grauis?
Eligere dominos nescit, & seuâ manu
 985 *Dat iniqua miseris fata. quis matrem Hectoris*
Armis Achillis miscet? ad Vlysses vocor.
Nunc victa, nunc captiua nunc cunctis mihi
Obsessa videor cladibus: domini pudet,
Non seruitutis: Hectoris spoliū feret,
 990 *Qui tulit Achillis. sterilis, & seuis fretis*
Inclusa tellus, num capit tumulos meos?
Duc, duc Vlyse: nil moror dominum sequor,
Me mea sequentur fata. non pelago quies
Tranquilla veniat, seuat ventis mare,
 995 *Et bella, & ignis, & mea, & Priami mala:*
Dumq̄, ista venient, interim hec pœna in loco est.
Sortem occupavi, premium eripuit mihi.
Sed incitatio Pyrrhus accurrit gradu,
Vultuq̄, toruo. Pyrrhe quid cessas? age
 1000 *Reclude ferro pectus, & Achillis tui*
Coniunge soceros. perge mactator senum,
Et hic decet te sanguis. abreptam trahite,
Maculate superos cede fenestâ deos,
Maculate manes. quid precer vobis? precor
 1005 *His digna sacris equora. hoc classi accidat*
Toti Pelasgæ, ratibus hoc mille accidat;
Mee precabor, cum uehar, quicquid rati.

C H O R V S.

Sapphici.

*Dulce mœrenti populus dolentum,**Dulce lamentis resonare gentes.*1010 *Lenius luctus lachrymæq̄ mordent,**Turba quas fletu simili frequentat.**Semper ab semper dolor ipse magnus**Flexilis inductu animatus lamina mem-*
bri.

quam lectionem Pulmannus in contextum recipere debebat.

993 *Sequentur.* melius in m. f. legitur sequantur, ut apparet ex sequentibus.996 *Interim hec pœna in loco est.* omnes libri impressi ita habent: scripti verò; interim hoc pœna in loco est. fuit tempus cum credidi posse reponi; interim hoc pœna loco est. hac sententia; interim dum ista mala eos manent & ceruicibus eorum, quasi iam iam casura imminet, ipsa hęc mali expectatio pœnæ loco est. nani qui in continuo metu versatur infortunij, grauius nonnunquam cruciatur, & affligitur vehementius, quam qui malum ipsum patitur. metus enim; & spes cuncta in maius efferunt, suntque tyranni mentis nostræ crudelissimi: qui verò nec spe nec metu virgeatur, felicissimus putandus est. nobis non licet esse tam beatis. Catholicus noster Rex Philippus II. Symboli locoferebat olim; NEC SPE NEC METU. de quo Symbolo P. Ronfardus, poëta Gallus ita cecinit:*Espoir & crainte est la seule misere**Qui nous tourmente: et qui en ce bas lieu;**Ainsi que toy, ne craint plus ny espere,**Se doit nōmer non pas hōme, mais Dieu.*

Ideo poëta Tantalū aeterno metu capti impendentis saxi cruciari finxerūt; ideo vana carpendorum pomorum & aquarum sorbendarum spe ludi tradiderunt. ideo scripsit Ouidius;

Morsque minus pœna quam mora mortis habet.

huc alludit noster, in Hercule OEtæo;

*Quicumque misero forte dissuadet mori,**Crudelis ille est. interim pœna est mori.*

Item, in Thyeste;

Pior est bello, timor ipse belli.

Fuit olim hęc mea de recensendo & explicando hoc loco sententia: cuius me (dicam quod res est) ne nunc quidem valde pœnit. de sententia quidem omnino certus sum, de emendatione non æquè. ideo si quis hunc sensum ex m. f. codicum lectione, quam posui, eliciat, facile illi assentiat.

1000 *Reclude ferro pectus.* Euripidis Hecuba mori exoptat:*ἢ μάς ἢ ἀπορίας πρὸς πνεῦν Ἀχιλλεύς*
κτείνε, μὴ πέδιθε

" & apud Ennium ait eadem;

" *Miserere annis, date ferrum, quæ*" *Me anima priuam.*" 1008 *Dulce.* hanc vocem eodem modo repetit Horatius;" *Dulce ridentem Lalagen amabo*" *Dulce loquentem.*

1013 *Gaudet*. tractat eleganter & copiose, sè vulgatissimum illud; Solatium est, miseris socium habere in pœnis. Item, Mala communia leuius tangunt. Sumta occasione eius, quod Helena dixerat;

— vos leuat tanti mali

Comitatus, in me victus & victor furit.

1019 *Remoueto centum*. simili in re hunc numerum Horatius posuit;

Tegreges centum, Sicula quo circum

Mugiunt vacca —

& Virgilius de Galefo;

Terram centum vertebat aratris,

quia numerorum perfectissimus. vide Iulianum epist. ad Serapionem.

1021 *Animi iacentes*. membranæ continent; *animi recentes*.

1026 *Rate singulari*. vnica & sola, vel, vt Plaurus loquitur, singula, vel, vt Turpilius, singularia.

1036 *Iactum fecit*. iecit. Paullus lib. 2.

recept. sentent. si leuanda nauis gratia

etiam mercium factus est. Callistratus

etiam, non infimæ auctoritatis I. C. lib. 2.

quæstionum: cum autem iactus de naue

factus est. Quod Paullus & Callistratus

facere iactum, hoc Iulianus, in quem Mar-

cellus & Paullus notas scripsere, dixit,

proijcere, lib. 2. ad Minicium his verbis:

qui leuandæ nauis gratia res aliquas

proijciunt. Hæc Iuriconsultorum tes-

timonia ex lib. 14. Pandectarum seu Di-

gestorum tit. 18. defumsi: quibus con-

gruit illud Senecæ patris lib. 4. decla-

mation. Necessitas est, quæ nauigia ia-

ctu exonerat.

1038 *Et vir*. Deucalion Promethei filius

iuxta Hællanicum, Hæsiiodum, & Apollo-

nium.

Pyrrha. Epimethei filia, auctore Pro-

clo in Hæsiiodicis enarrationib. de qua &

isto diluuiio multa Natalis lib. 8. Mytho-

log. cap. 17.

1039 *Et nihil præter mare cum viderent*.

nullum vidi co. m. f. vidi autem multos,

in quo iste versus haberetur, sed aberat

ab omnibus.

1043 *Tuba*. imitatur Euripidem, qui in

Rhæso,

πρίουε δ' Ἰχθυόταε ἐσήμευε τυροπωχίε

σάλπιγος αὐδίου.

& in Heraclidis;

— Ἰσχυρὸν ὄρηποι τυροπονίην

σάλπιγι.

Sophoclis tamen & Eutipidis scholiastæ

tradiderunt neque Græcos neque Barba-

ros Troiani belli tempore tuba vfos fuif-

se; quibus Euripides & Seneca, vt vide-

is, alij etiã poëtæ repugnant. vide Côm.

Agamemn. vet. 424

1045 *Fugientque litus*. vnus manuscr. ha-

bet *fugiet me*. sanè è portu soluentibus ac

πλῆθῳ περὲντιβῳ litus recedere; contra

Gaudet in multos sua fata mitti,

Seque non solum patuisse pœnæ.

Ferre, quam sortem patiuntur omnes

Nemo recusat.

Nemo se credit miserum, licet sit:

Tolle felices, remoueto multo

Diuites auro, remoueto centum

Rura qui scindant opulenti a bubus;

Pauperi surgent animi iacentes.

Est miser nemo, nisi comparatus.

Dulce in immensis posuio ruinis,

Neminem letos habuisse vultus.

Ille deplorat, queriturq; fatum,

Qui secans fluctum rate singulari

Nudus in portus cecidit petitos:

Æquior casum tulit, & procellas,

Mille qui ponto pariter carinas

Obrui vidit, tabulaque litus

Naufragâ spargi, mare cum coactis

Fluctibus corus prohibet reuerti.

Questus est Hellen cecidisse Phryxus,

Cum gregis ductor radiante villo

Aureo, fratrem simul, & sororem

Sustulit tergo, medioque iactum

Fecit in ponto: tenuit querelas

Et vir, & Pyrrha, mare cum viderent,

Et nihil præter mare cum viderent,

Vnici terris homines relictî.

Soluet hunc questum, lachrymasque nostras

Sparget huc illuc agitata classis.

Et tubâ insi dare vela nautæ,

Cum semel ventis properante remo

Prenderint altum, fugientq; litus.

Quis status mentis miseris, vbi omnis

Terra decrescet, pelagusq; crescet,

Celsa cum longè latitabit I de:

Tum puer matri, genitrixq; gnato,

Troia qua iaceat regione monstrans

Dicet, & longè digito notabit:

Ilium est illic, vbi fumus altè

Serpit in celum, nebuleque turpes.

Troes hoc signo patriam videbunt.

cc

cc

1015

cc

1020

cc

1025

cc

cc

1030

1035

1040

1045

1050

T R O A S.
ACTVS QVINTVS.
N V N C I V S. A N D R O M A C H A.
H E C V B A.

261

ex alto portui appropinquantibus,
idem accedere videtur. Vnde Virgi-
lius libro 3. Aeneid.

*Prouehimur portu, corraque urbefque
recedunt.*

Lucretius lib. 4. de rerum natura;
*Qua uehimur nauī fertur, cū stare
videtur;
Qua manet in statione, ea prater cre-
ditur ire,
Et fugere ad puppim colles campi que
videntur,
Quos agimus prater nauim, uelisque
uolamus.*

Seneca alibi;
_____ terra procul
*Quantum recedunt vela fugientes no-
sat.*

1060 *Sua quemque tantum, &c.* num
istud sumsit ex Sophocle in OEdipo
Tyranno,

καὶ τοσούτους οἷς ἐγὼ
ἐκ ἔστιν ὑμῶν ὅστις ἐξ ἴσου τοσούτ.
πῶν γ' ὑμῶν ἄλλοις εἰσρχεται
μῦθος καὶ πῶν κ' ἔστιν ἄλλοι. ἰδ' ἕμῃ
ψυχῇ πολλοῖτε καὶ μὲ καὶ σ' ὁμοῦ σέει.

1068 *Cuius è fastigio.* de turri Scææ
portæ loquitur: è qua Priamus vnâ
cum senioribus vtrumque exercitum
contemplatur. Iliad. γ.

- 1055 NVN. O dira fata, seua, miseranda, horrida!
*Quod tam ferum, tam triste, bis quinis scelus
Mars vidit annis? quod prius referens gemam?
Tuosne potius, an tuos luctus, anus?*
HEC. *Quoscumque luctus fleueris, flebis meos,
1060 Sua quemque tantum, me omnium clades premit.
Mihī cuncta pereunt quisquis est, Hecubæ est miser.
NV. Mactata virgo est, missus è muris puer:
Sed uterque lethum mente generosa tulit.
AN. Expone seriem cedis, & duplex nefas
1065 Prosequere: gaudet animus ærumnas meus
Tractare totas: ede, & enarra omnia.
NVN. Est vna magnâ turris è Troiâ super,
Assueta Priamo; cuius è fastigio
Summisq; pinnis, arbiter belli sedens
1070 Regebat acies: turre in hac blando sinu
Fouens nepotem, cū metu versos graui
Danaos fugaret Hector & ferro & face,
Paterna puero bella monstrabat senex.
Hæc nota quondam turris, & muri decus,
1075 Nunc seua cautes, undique effusâ ducum
Plebisque turbâ cingitur. totum coit
Ratibus relictis vulgus. his collis procul
Acie patenti liberam præbet loco:
His alta rupes; cuius è cacumine
1080 Erecta summos turba librauit pedes:
Hunc pinus, illum laurus, huñc fagus gerit,
Et tota populo silua suspensō tremit.
Extrema montis ille prærupti petit,
Semusta at ille tecta, vel saxum imminens
1085 Muri cadentis pressat: atque aliquis (nefas)
Tumulo ferus spectator Hectoreo sedet.
Per spacia latè plena sublimi gradu
Incedit Ithacus, paruulum dextrâ trahens
Priami nepotem: nec gradu segni puer
1090 Ad alta pergit mœnia: ut summâ stetit
Pro turre; vultus huc & huc acres tulit,
Intrepidus animo: qualis ingentis feræ
Paruus tenerq; factus, & nondum potens
Sæuire dente, iam tamen tollit minas,*

1101 Diffiluit. o. v. l. desiluit. melius.

1112 Nobilis. o. m. f. nobiles patris notas.

1115 Cerebro penitus expresso. si quis con-
tenderet hoc loco Senecam parum decori
meminisse, ex eo quod scribit Euripid. in
Troad.

ἐν πόλ' ἀκίμων' ἠπειῦσα βόστροχοι,
φιλίμοσι τ' ἑδάκσα. ἔθνη ἔχ' ἄ,
ἀσίαι ρα-ῤῥῶται, φόβοι, ἰ' αἰχρῆσι μὴ λίγω.

& quia Apollodorus, teste Athenæo lib. 2.
c. 27. tradidit, nullum antiquorum nominal-
se cerebrum : dicerem me Apollodoro non
credere, & Senecam id aliorum, atque ip-
sius etiam Euripidis exemplo fecisse. ait Eu-
ripidis, in Cyclope;

πὴν δ' αὖ τίνοπις ἀπτάτας ἀκευ ποδῶς,
παίον πρὸς ὄξω γ' ὄνυχα ποτραίου λίθου,
ἐγκέφαλοι ἔξέρρανε.

Sophocles, in Trachiniis;

κῆρυξ δ' ἔλευδι μὲν δὲ περὶ μέσῳ
κρητὸς διασπῶρ' ἴποι αἰματὶ δ' ὀρεῖ.

Virgil. 8. Aeneid.

atque arma cruenta cerebro
Sternit humi moriens

Quid. 12. Metamorph.

Perque canas naves, auresque oculosque cere-
brum

Mollo fluit: veluti concretum vimine quer-
no

Iac solet, vitæ liquor rari sub pondere cri-
bri

Manat, & exprimitur per densa foramina
succus.

Silius Italicus lib. 9.

concreta cruento

Per naves cerebro sanies fluit

Seneca, in Hercule Furcens;

cerebro terra disperso madet.

Aurel. Prudentius;

O barbarum spectaculum,

Illisa cervix caustibus

Spargit cerebrum lacteum.

1116 Similis patri. quia pater raptatus toto
corpore lacer fuit.

1133 Hermione face. in o. v. l. scriptum in-
ucnio; Hermione modo.

Morsuq; inanes tentat, atque animis tumet: 1095

Sic ille dextrâ prensus hostili puer

Ferox, superbe mouerat vulgum, ac duces,

Ipsuq; Vlysses: non flet è turba omnium,

Qui fletur: ac dum verba fatidici, & preces

Concipit Vlysses vatis, & seuos ciet

1100

Ad sacra superos; spontè desiluit sua

In media Priami regna.

AN. Quis Colchus hoc, quis sedis incertæ Scytha

Commisit? aut quæ Caspium tangens mare

Genus iuris expers ausa? non Busiridis

1105

Puerilis aras sanguis aspersit feri.

Nec parua gregibus membra Diomedes suis

Epslanda posuit. quis tuos artus teget,

Tumuloq; tradet? NVN. quos enim præceps locus

Reliquit artus? ossa dissecta & graui

1110

Elisa casu, signa clari corporis,

Et ora, & illas nobiles patris notas

Confudit imam pondus ad terram datum.

Soluta cervix, silicis incussu caput

Ruptam, cerebro penitus expresso, iacet

1115

Deforme corpus. AN. hic quoque est similis patri.

NVN. Præceps ut altis cecidit è muris puer,

Fleuitq; Achinûm turba, quod fecit, nefas.

Idem ille populus aliud ad facinus redit,

Tumuluuq; Achilles; huius extremum latus 1120

Rhetea leni verberant fluctu vada:

Adversa cingit campus, & cliuo larsi

Erecta medium vallis includens locum

Crescit theatri more: concursus frequens

Implexit omne litus: hi classis moras

1125

Hac morte solui rentur; hi stirpem hostium

Gaudent recidi: magna pars vulgi leuis

Odit scelus, spectatq;: nec Troes minus

Suum frequentant funus, & pauidi metu

Partem ruentis ultimam Troiæ vident.

1130

Cum subito, thalami more, præcedunt faces.

It pronuba illi Tyndaris, mensum caput

Demissa. tali nubat Hermione modo,

Phryges precantur; sic viro turpis suo

Reddatur Helena. terror attonitos moues

1135

Vtrosque populos. ipsa deiectos gerit

Vultus pudore, sed tamen fulgent gene,

Magisq; solito splendet extremus decor.

Vt esse Phœbi dulcius lumen solet

1140 *Iam iam cadentis, astra cùm repctunt vices,
Premiturq; dubius nocte vicina dies.
Stupet omne vulgus, & ferè cuncti magis
Peritura laudant: hos mouet formæ decus,
Hos mollis ætas, hos vagæ rerum vices:*

1145 *Mouet animus omnes fortis, & letho obuius.
Pyrrhum antecedit: omnium mentes tremunt,
Misferentur, ac mirantur. vt primum ardui
Sublime montis tetigit, atque altè editus
Iuuenis paterni vertice in busti stetit;*

1150 *Audax virago non tulit retrò gradum,
Conuersa ad ictum stat truci vultu ferox.
Tam fortis animus omnium mentes ferit:
Nouumq; monstrum est, Pyrrhus ad cadem piger.
Vt dextra ferrum penitus exactâ abdidit,*

1155 *Subitus receptâ morte prorupit cruor,
Per vulnus ingens. nec tamen moriens adhuc
Deponit animos. cecidit, vt Achilli grauem
Factura terram, prona, & irato impetu.
Vterque fletit cætus: at timidum Phryges*

1160 *Misère gemitum. clarius victor gemit.
Hic ordo sacri. non stetit susus cruor,
Humòve summâ fluxit: abduxit statim,
Sæuisque totum sanguinem tumulus bibit.
HEC. Ite, ite Danaï, petite iam tuti domos,*

1165 *Optata velis maria diffusis secet
Secura classis: concidit virgo, ac puer.
Bellum peractum est. quò meas lachrymas feram?
Vbi hanc anilis expuam lethi moram?
Gnatam, an nepotem, coniugem, an patriam fleam?*

1170 *An omnia? an me? sola mors votum meum,
Infantibus violenta, virginibus venis,
Vbicunque properas, saua: me solam times,
Vitasque gladios inter, ac tela & faces;
Quæstia tota nocte cupientem fugis.*

1175 *Non hostis, aut ruina, non ignis meos
Absumfit artus. quam propè à Priamo steti?
NVN. Repetite celeri maria captiue gradu,
Iam vela puppis laxat, & classis mouet.*

1150 *Virago.* virilis animi virgo. sic in Hippolyto Dianam, sic in Agamemnone Cassandra appellat. sic Iuturna apud Virgilium 12. Aeneid. Pallas apud Ouidium. 6 Metamorph. & Statiu lib. 4. Siluar. & Bellona apud Ausonium in Epigram. 1. de Augusto, viragines dicuntur. Iulij Firmici locos lib. 6. & 8. Astrò. vbi *virago* videtur *virosam* significare, idque nonnulli autumant, potius mendosos suspicor. minimo enim negotio, cum malè scriptum foret, *virosa* pro *virosa*, potuit *virago* perperam scribi.

1153 *Pyrrhus ad cadem piger.* hoc Euripides prior his verbis expressit:

ὁ δ' ἔδελον τε τὴ δέλω οὐκ ἔω κέρως
τίμησ' εἰδὴν πνύματος δ' ἄρροβις

1157 *Cecidit.* Euripides & Ouidius sollicitam faciunt, nequid inter cadendum astantium oculis aperiretur, quod natura testum voluit. Euripides.

ἢ τὴν ἢ θύσσουσι οὐκ
πολλὰ πρόστασις χριώχ' ἡμῶς περὶ τῶν
κρύπτειν δ' ἂ κρύπτειν ὀμμάτ' ἀρρίσσι
χρῆσται.

Ouidius:

Tunc quoque cura fuit partes velare pudendas

Cursu caderet, castique decus seruare pudoris.

De aliis quoque mulieribus id traditum est ab aliis; de Lucretia Ouidius 2. Fast. de Micæa Aristodemi filia Plutarchus in lib. de claris mulieribus. Olympiade Alexandri matre Iustinus libro 14. & Cornelia vestali Plinius Cæcilius lib. 4. epistolar. Vide Magium lib. 2. miscel. ca. vlt.

1166 *Concidit virgo.* ab aliis Philostratus dissenit, scribens Polyxenam, stante Troia, Achillis desiderio egressam vrbe ad ipsius tumulum mortem sibi consciuisse. credo vt à Græcis tantæ crudelitatis noram amoueret.

1168 *Anilis expuam lethi moram.* Prudent.

*Absoluas precor, Optime,
Huius nuuc anima moras.*

Expuam. ita loquitur Varro ἐπι ἐξαρμόνι: Andromeda vincta & proposita Ceto, debuit patri suo. homini stupidi-
dissimo, in os expuere vitam. Seneca
Thyeste;

Ferro peremptus spiritum inimicū expuas.
Sed & Merlinus Cocalius, Macaronicorum poematum princeps, Baldilib. 18. id vsurpauit.

AGAMEMNON, Agamemnones tragœdias scripserunt Ion & Aeschylus; è quo tamen pauca noster fuit mutuatus. Nonius citat L. Pomponij, Agamemnonem suppositum, sed illa vel comœdia vel sanè hilarotragœdia fuit. à Latinis Grammaticis nonnullæ tragœdię nominantur, quibus venit aliquando mihi in mentem suspicari, huius fabulę materiam fuisse tractatam: ex hoc numero sunt Attij Aegisthus, Agamēnonides, Clytēmnestra; Liuij Andronici Aegisthus; Nęuij Aegisthus, & similes.

PERSONÆ.

Thyestes.	Eurybates.
Clytæmnestra.	Cassandra.
Nutrix.	Agamemnon.
Ægisthus.	Electra.
Chorus.	Strophius.

ACTVS PRIMVS.

THYESTES.

PACA linquens Disis infernæ
loca,
Adsum profundo tartari emissus
specu,
Incertus utras oderim sedes magis.
Fugio Thyestes inferos, superos fu-
go.

En horret animus, & pavor membra excutit,

Video paternos, imo fraternos lares:

Hoc est vetustum Pelopæe limen domus.

Hinc auspicari regium capiti decus

Mos est Pelasgis. hoc sedent alti toro;

Quibus superba sceptrâ gestantur manu.

Locus hîc habende curiæ, hîc epulis locus.

Libet reuerti. nōnne vel tristes lacus

Incolere satius? nōnne custodem Stygis

Trigemina nigris colla iactant antem iubis?

Vbi ille celeri corpus euinctus rote

In se refertur: vbi per aduersum irritus

Redeunte toties luditur saxo labor:

Vbi tondet ales auida fœcundum iecur,

Et inter undas fernidâ exustus siti

Aguas fugaces ore decepto appetit,

Pœnas daturus cœlitum dapibus graues.

Sed ille nostræ pars quota est culpæ senex?

Repetamus omnes, quos ob infandas manus

Quasitor vna Cnosius versat reos:

Vincam Thyestes sceleribus cunctos meis,

14 Trigemina. o. v. l. tergemina.

15 Corpus euinctus. malè in quibusdam membranis, deuinctus, vel reuinctus.

23 Repetamus. m. l. cod. continent repetamus.

*Afratre vincar liberis plenus tribus
In me sepultis. viscera exedi mea.
Nec hæcænus fortuna maculavit patrem:
Sed maius aliud ausa commisso scelus;*

30 *Nate nefandos petere concubitus iubet.
Non pavidus hausit dicta, sed capi nefas.
Ergo ut per omnes liberos irem parens
Coacta fatis nata fert uterum grauem,
Me patre dignum. versa natura est retro:*

35 *Ano parentem, (pro nefas) patri virum,
Natis nepotes miscui, nocti diem.
Sed scra tandem respicit fessos malis
Post facta demum fortis incestæ fides.
Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum,*

40 *Cuius secuta mille vexillum rates.
Iliaca velis maria texerunt suis;
Post bina Phæbi lustra, denicto Ilio,
Adest, daturus coniugi ingulum sue.
Iam iam natabit sanguine alterno domus.*

45 *Enses, secures, tela, diuisum graui
Ictu bipennis regium video caput.
Iam scelera propè sunt, iam dolus, cades, cruor.
Parantur epule. causa natalis tui
Ægypthe venit. quid pudor vultus grauat?*

50 *Quid dextra dubio trepida consilio labat?
Quid ipse temet consulis, torques, rogas;
An deceat hoc te? respice ad matrem: decet.
Sed cur repente noctis æstiuæ vices
Hyberna longâ spacia producunt morâ?*

55 *Aut quid cadentes detinet stellas polo?
Phæbum moramur. redde iam mundo diem.*

CHORVS.
Anapæstici.

*O Regnorum magnis fallax
Fortuna bonis, in precipiti
Dubioq; nimis excelsa locas.*

60 *Nunquam placidam sceptrâ quietem,
Certumve sui tennere diem.
Alia ex aliâ cura fatigat.*

*Vexatq; animos noua tempestas.
Non sic Lybicus Syrtibus æquor*

65 *Furit alternos volucre fluctus,*

30 *Nata. Pelopeia.*

41 *Velis maria texerunt. ingens hyperbole.
sic infra actu 3.
Splendetque classe pelagus & pariter lates.
& Octauia actu 1.
Ignota tantis classibus texit freta.*

53 *Noctis æstiuæ vices Hyberna longâ spacia
producunt morâ? æstiuæ noctes hybernæ
natura breuiores sunt. Ouidius volens rem
impossibilem significare, ait lib. 2. de Pontis
Longa dies citior brumali tempore; noxque
Tardior hyberna solstitialis erit.
inter horas quoque æstiuas & hybernas ma-
gnum discrimen est longitudinis; qua de re
vide Pierium Valerianum in compendio
Sphæræ cap. 17. Cælium Chalcagninum, &
Ioan. Brechæum ad l. 2. §. cuiusque diei, D.
de verb. signific.*

64 *Libycis Syrtibus. Lucanus:
Reptulis à Lybicus immensum Syrtibus
æquor.*

75 Non curarum somnus domitor Pectora soluit. eleganter pectus vel animus curis solui dicitur. inde solutus, liber & vacuus. Lucret.

— animi curas è pectore soluat. Euripides: τὸ πῶς ἔχει μοι τὸν φόβον λύσει σὸν δῖν. VARRIO ἑπὶ ἡμετέροις.

Non sit thesaurus, non auro pectus solutum,

Non animis demunt curas aut religiones,

Perfarum montes, non atria diuiter Crassi.

verum, vt hoc loco noster ait, hoc somnus præstat. vnde Themistius: ὅτι τῶν ἑπὶ ἡμᾶς παθῶν ὁ ὕπνος ἡδίστος ἐστὶ. πρώτα μὲν δ' αἰσθῶσι ἀλγηδόνες πᾶσι σβέννυσσι διὰ τὴν ἡδονήν, πικρὰ τὰ οἰκεία κωκυτῶν ἐπὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐπιθυμῶν κρηταί, καὶ ὡς σφοδρότατοι. Horum effectuum causam pectus à Plutarcho lib. 5. de placit. philosophor. cap. 24. & Aristot. lib. de somn. & vigilia.

96 Feriunt celsos fulmina colles, &c. Lucret.

Inuidia quoniam, seu fulmine, summa vaporant

Plerumque & qua sunt alijs magis edita cumque,

Horatius, quem Seneca imitatur;

Sapius ventis agitur ingens

Pinus, & celsa grauiore casu

Decidunt turrez, feriuntque summos

Fulmina montes.

P. Syrus;

Excelsis multo facilius casus nocet.

Herodotus, in Polymnia; ἐρῆς ὡς τὸ σπέρχεται ζῶα κωκυτῶν ὁ δῖος, ἐδὲ εἴα φανταίετο ἰδῆται ὅ σμυρὰ ἐδέ μιν κίεζε. ὅρῃ: ὅ ὡς εἰ οἰκίματα τε μέγιστα ἀνὶ γῆς δῖν δρῖα, τὸ σι αὐτὰ ἐποικίωται βέβητα; οἰκίαι δ' ὁ δῖος τὰ σπέρχεται πᾶσι κολούει &c. In hac sent. multa vlt. chorus Hippolyti.

102 Modicis rebus longius æuum est, huius chori sententia forte desumpta est ex quodam fragmento Apollodori.

τὰ μεγάλα δῶρα, τῆς τύχης ἰχθὺς φόβον ἔχοντα λαμπρῶν ἐκ ἀνιδύων κερῶν. ἔδ' ἀσφαλὲς παύσας εἰς διωτῶν γῆρας, ὃ πικρὸς εἰς ψῶν ἡ ζωῆος πῆλ, ἡρόδοτος, ἐπὶ ἀνὶ ἐπ' ἀκροῦ τῆς γῆρας πρέσβη δράμῃ, ἢ ὅ μισότης εἰς πᾶσι ἀσφαλισία. τὸ μῆτε λῆαν εἰς τὰ πρὸ τῆς ψυχῆς μέγα φέρει μὴ εἰς ὑψιπλῶ πάλιν. καὶ δ' ὡς ἡ πῆς ἐξ ἐλάττωνος μέτρον, ἢ πικρὰ λυπῶν ἰχθὺς τῆς δουραξίαν. ὕγκου ὅ μὲν ἄλλο πῶς ἀγίτη μῆτα: πρὸς γὰρ τὸ λαμπρὸν ὁ φόβος ἐβλάπτει, σφάλαι δ' ὡς οἰκίαι, οὗς ἀνὶ ὑψώσῃ τῆς τύχης.

Non Euxini turget ab imis
Commot a vadis unda, niuali
Vicina polo; ubi ceruleis
Immunis aquis, lucida versat
Plaustra Bootes;

70

Vt precipites regum casus
Fortuna rotat. metui cupiunt,
Metuiq; timent: non nox illis
Alma recessus prebet tutos,
Non curarum somnus domitor
Pectora soluit.

“
“
“ 75
“

Quas non arces scelus alternum
Dedit in preceps? impia quas non
Arma fatigant? iura, pudorq;
Et coniugij sacra fides,
Fugiant aulas. sequitur tristis
Sanguinolenta Bellona manu,

“ 80
“

Quæq; superbos vrit Erinnyz,
Tumidas semper comitata domos:
Quas in planum quelibet hora
Tulit ex alto. licet arma vacent,
Cessentque doli, sedunt ipso
Pondere magna, ceditque oneri
Fortuna suo.

85

Vela secundis inflata notis,
Ventos nimium timere suos.
Nubibus ipsæ inserta caput
Turris pluuiò vapulat aüstro,
Densa;q; nemus spargens umbras
Annoza videt robora frangi.

90

Feriunt celsos fulmina colles.
Corpora morbis maiora patent.
Et cum in pastus armenta vagos
Vilia currant; placet in vulnus
Maxima cervix. quicquid in altum
Fortuna tulit, ruitura leuat.

95
“
“

Modicis rebus longius æuum est.
Felix, medie quisquis turbe
Parte quietus, aura stringit
Litora tuta, timidusque mari
Credere cymbam, remo terras
Propiore legit.

“ 100
“
“
“
“
105

- CLY. *Quid segnis anime tuta consilia expetis?
Quid fluctuaris? clusa iam melior via est.*
- 110 *Licuit pudicos coniugis quondam toros,
Et sceptrâ castâ vidua tutari fide.
Periere mores, ius, decus, pietas, fides;
Et qui redire, cùm perit, nescit pudor.
Da frenâ, & omnem prona nequitiam incita.*
- 115 *Per scelera semper sceleribus tutum est iter.
Tecum ipsa nunc euolve femineos dolos.
Quod vlla coniux perfida, atque impos sui,
Amore caco; quod nouercales manus
Ausâ; quod ardens impiâ virgo face,*
- 120 *Phasiaca fugiens regna Thessalicâ trabes;
Fertum, venena: vel Mycenæa domo,
Coniuncta socio, profuge furtiua rate.
Quid timida loqueris furta, & exsilium, & fugas?
Soror ista fecit: te decet maius nefas.*
- 125 *NVT. Regina Danaûm, & inclitum Lede genus,
Quid tacita versas? quidve consilij impotens
Tumido feroces impetus animo geris?
Licet ipsa sileas, totus in vultu est dolor.
Proin quicquid est, da tempus ac spacium tibi.*
- 130 *Quod ratio nequirit, sepe sanauit mora.*
- CLY. *Maiores cruciant, quàm vt moras possim pati.
Flammæ medullas & cor exurunt meum,
Mistus dolori subdidit stimulos timor:
Inuidia pulsât pectus: hinc animum ingo*
- 135 *Premitt Cupido turpis, & vinci vetat.
Et inter istas mentis obsessæ faces;
Fessus quidem, & deiectus, & pessundatus
Iudor rebellat. fluctibus variis agor:
Vt, cùm hinc profundum ventus, hinc æstus rapit,*
- 140 *Incerta dubitat vnda, cui cedat malo.
Proinde omisi regimen è manibus meis:
Quocunque me ira, quò dolor, quò spes feret,
Huc ire pergâ. fluctibus dedi ratem.
Vbi animus errat, optimum est casum sequi*
- 145 *NV. Ceca est temeritas, quæ petit casum ducem.*
- CLY. *Cui vltima est fortuna, quid dubium timet?*
- NV. *Tuta est, latetq; culpa, si pateris, tua.*
- CLY. *Perlucet omne regie vitium domus.*

120 *Thessalica trabe. sic Horatius ode
1. Cypriam trabem dixit.*

137 *Deiectus. in v. l. est deuictus.*

143 *Dedi ratem. in membranz continet
dedam ratem.*

146 *Cui vltima est fortuna, cuius ita
se res habent, illi vt pessima fortuna,
hoc est, grauissimæ miseræ sint sub-
eundæ; sic vltimum sumitur. Cicero
lib 3. de finibus bonorum & malorum;
eorum dico qui summum bonum, quod
vltimum appellant, in animo reponen-
rent Seneca;*

*— vltimum est nupta malum
Palam mariti possidens pellex domum.*

148 *Perlucet omne regie vitium domus.
id ipsum sensit Cl. Claudianus, poëta
prudentissimus;*

*— te totius medio telluris in orbe
Viuere cognoscas; cunctis tua gentibus
esse*

*Facta palam; nec posse dari regali-
bus unquam*

*Secretum vitij. nam lux altissima sati
Occultum nihil esse sinit, latebrâ, que
per omnes*

*Intrat & obscurus explorat fama re-
cessus.*

151 Scelus scelere obruit in antiq. lib. legitur scelus scelere obruit.

156 Vidua. de hac voce supra in Hippolyth. & in Troadib. plura diximus.

158 Filia. Iphigenia. Euripides in Iphigenia priore.

170 Cruore vetos emimus. Virg. Aen. 2. Sanguine placatis vetos & virgine caesa.

176 Phœbai ducis. Chrysa Apollinis sacerdotis. Iliad. 4.

177 Iam tum. ut nunc rursus Casandra.

178 Indomitus. talem nobis Achille Homerus ubique, & Horat. in epist. ad Pisones de arte poetica depingunt. posset etiam legi indomitum, ut ad Agamemnonem referas.

179 Solus fata qui mundi videt. Calchas, Homerus Iliad. 4.

Κάλχαιος οἰσηδὸς οἰσηδῶν ὄχ' ἀει-
505,
5; ἢ πῶ τ' εἴπα, πῶ τ' εἰσέμνα, πῶ τ' ἰόπα.

180 In nos fidelis augur. quia statim illi Agamemnon credidit, ut Iphigeniam Dianae sacrificandam dixit.

In captus leuis. quia cum Chryseida reddi debere faretur, mox Agamemnon illius fidem his verbis eleuauit; μάρτυράων &c. Iliad. 4.

181 Relucentes rogi. de hac peste eodem loco ait Homerus;

ἀεὶ πυρῆαι νεύουσι νεύοντο θαυμάσι.

182 Gracia. huius Troiana expeditionis poetae semper ita meminerunt, veluti si illi tota Gracia interfuisset. Sed refragatur Artemidorus inquit: μόνος οἱ Θεοῖσι τῶν Βιωτῶν ἔκ' ἐστὶ τὸ σπῆν οἰς Ἰλιον. verum forte voluit Homerus eos etiam ad Ilium pugnas: siquidem in nauium catalogo, hos inter Boeotios enumerat, Iliad. 6.

οἱ δ' ἐπὶ θεῶν εἴρον ἐν κτήρωσι πολλοῖσι
299.

188 Hem Paridis hostem. mihi verò, quia dicendum est, cum o. v. l. & excusis ferè omnibus placet legi, En Paridis hostem, ἐπὶ τοῦ κῆρος.

193 Scelus occupandum est. antequam Agamemnon me interficiat, tollendus ipse è medio. ea est vis verbi, occupo. sic fumitur Thyestes actu 2. & Hercule Oetao actu 2 Sic accipi docet Nonius Marcellus, apud quem, vestigia membranarum secutus, Pacuvii testimonium ex Duloreste sic lego; Vixisset eum, si occupas, letho datur.

NV. Piget prioris, & nouum crimen struis?
CLY. Res est profecto stulta, nequitiæ modus. 150

NV. Quod meruit, auget, qui scelus sceleri obruit.
CLY. Et ferrum & ignis saepe medicina loco est.

NV. Extrema primo nemo tentauit loco.
CLY. Capienda rebus in malis preceps via est. "

NV. At te reflectat coniugis nomen sacrum.
CLY. Decem per annos vidua respiciam virum? 155

NV. Meminisse debes sobolis ex illo tue.
CLY. Equidem & iugales filie memini faces, Et generum Achillem: prestittit matri fidem.

NV. Redemit illa classis immotæ moras,
Et maria pigro fixa languore impulit. 160

CLY. Pudet, pigetq; Tyndaris cæli genus,
Lustrale classi Doricæ peperit caput.

Reuoluit animus virginis thalamos meæ,
Quos ille dignos Pelopeâ fecit domo:

Cum stetit ad aras ore sacrilego pater
Quis nuptiales horruit Calchas suæ

Responsa vocis, & recedentes focos.
O scelera semper sceleribus vincens domus!

Cruore ventos emittens, bellum nece. 170

NV. Sed vela pariter mille fecerunt rates.
CLY. Non est soluta prospero classis Deo.

Eiecit Aulis impias portu rates.
Sic auspiciatus bella, non melius gerit.

Amore captæ captus, immotus prece
Smythca tenuit spolia Phœbei ducis,
Ardore sacræ virginis iam tum furens.

Non illum Achilles flexit indomitus minis,
Non ille solus fata qui mundi videt,

In nos fidelis augur, in captus leuis: 180
Non populus ager, & relucentes rogi,

Interuentis Græciæ stragem ultimam
Sine hoste victus marceat, ac Veneri vacat,

Reparatq; amores: nève desertus foret
A pellice vnaquam barbarâ celex torus, 185

Ablatam Achilli diligit Briseida:
Nec rapere puduit è sinu vulsam viri.

En Paridis hostem. nunc nouum vulnus gerens
Amore Phrygiæ vatis incensus furit:

Et post trophæa Troica, ac versum Ilium, 190
Captæ maritus remeat, & Priami gener.

Accingere anime, bella non leuia apparatus:

Scelus occupadum est. pigra quem expectas dicim?

Peloea Phrygiæ sceptrâ dum teneant nurus?

195 *Ante te morantur virgines viduæ domi,
Patriq; Orestes similis? horum te mali
Ventura moucant, turbo quis rerum imminet.*

*Quid misera cessas? en adest natis tuis
Furens non erca. per tuum, si aliud nequit.*

200 *Latus exigatur ensis, & perimat duos.
Misce cruorem. perde pereundo virum.
Mors misera non est, commori quicum velis.*

*NV. Regina frœna tenet, & siste impetus,
Et, quanta tentas, cogita: victor venit*

205 *Asiæ ferocis, ultor Europa, trahens
Captiuâ pergami, & diu victos Phrygiâs.
Hunc fraude nunc conaris insana aggredi;
Quem non Achilles ense violauit fero,
Quamuis procacem toruus armasset manibus;*

210 *Non melior Ajax morte decretâ furens,
Non solâ Danais Hec̃tor, & bello moras
Non tela Paridis certa; non Memnon niger;
Non Xanthus armis corpora immistis gerens;
Fluctusq; Simois cede purpureos agens;*

215 *Non ninea proles Cycnus æquorei dei;
Non bellicoso Thressa cum Rhæso phalanx;
Non picta phæretas, & securigerâ manu
Peltata Amazon. hunc domi reducem paras
Mactare, & aras cede maculare impiâ?*

220 *Utrix inultum Græciâ hoc facinus feret?
Equos & arma, clausibusq; horrens fretum
Propone, & alto sanguine exundans solum,
Et tota captæ fata Dardaniæ domus
Regesta Danais. comprime affectus truces,*

225 *Mentemq; tibimot ipsa pacifica tuam.*

195 *Virgines viduæ.* loquitur Clytæmnestra de suis & Agamemnonis filiabus. ideo ridiculus est Feræus Adduensis lib. 1. explanationū c. vlt. existimās hic viduas dici virgines, quæ matre earent. viuebat enim Clytæmnestra, ac ipsamet loquitur.

201 *Perde pereundo.* talis traductio est illa Catulli;

Dux bonæ virginis boni Cōiugator amoris. apud Senecam huiusmodi traductiones viginti quinque posse ostendere, apud Aeschylum quoque complures inuenio.

202 *Commori qui cum velis.* quid si legas? *commori quo cum velis.* sic loquitur auctor Epitomarum Liuianarum lib. 2. quas nos quoque sumus conati restituere (exstant in Plantiniana editione. nam qui iteratō Solinum edidit, ea omnia me inconsulto reliquit, largus alieni laboris, nec bono exemplo) in acie cum Arunte filio Superbi commortuus est. videtur pro, *quo cum,* qui hanc phrasim non intelligebant, *qui cum,* reposuisse.

208 *Quem non Achilles.* Homerus Iliad. 2. narrat Achillem gladium strinxisse, vt Agamemnonem occideret, sed Palladis interueneu se abstingisse: quo moneimur iram ratione temperare.

209 *Procacem.* cædis appetentem. nam *procax* est petax, teste Donato, in Terentij Hecyram actu 2. *procari* enim nihil aliud significat, quàm impudenter petere, auctore Nonio Marcello. inde *procacitas*, immodicè petendi vitium, seu immensa lucrandi cupiditas; quam, *procaciam*, vocant Imperatores in l. si traditio, C. de action. empt. vbi factum erat venditoris procacia, ne res tradi posset. *procacia*, hoc est immodica lucri appetentia, quia videlicet venditor non contentus vni vendidisse, maioris lucri causa, secundo vendidit, & tradidit. quæ fortassis vera est l. ilius interpretatio: quod si verū sit, vtrique hæc lege non confirmaretur Ioannis, Bulgari, Azonis, Zari, Alciati, & aliorum sententia, putantium venditorem non tenei præcisè ad rei traditionem, sed præstatione eius quod interest liberari.

210 *Melior Ajax.* melior, non Achillis, sed ninea, dicit, propter candidam cæsariem.

Æquorei Dei. Neptuni. additum ad differentiam alterius Cycni, Martis filij, ab Hercule superati, de quo Hesiodus in fragmento Oearum, de Herculis feuro.

216 *Thressa cum Rhæso* vide Rhæsum tragœdiâ incerti auctoris, quæ vulgò perperâ Euripidi ascribitur, & nos vulgus secuti sic eâ sepe citauimus, & Homerū Iliad. κ.

218 *Peltata Amazon.* Penthesilæa. consule Q. Smyrnetum, quem non vulgus tantum, sed & doctiores nonnulli Q. Calabrum appellant. non benè.

ÆGI-

Aiacis Oilei respectu. quod confirmat Homerus;

Αἰακῶν δ' ἰζυῖο, ἐν ὀϊλῶν τετιχθῆς Αἴας
μαῖω, ἢ πῶτος γὰ ἴσος Τειλαμῶνος Αἴα,
ἐκκλῆτο δὲ μέτοισι

Morte decreta. hoc est, vt ait Horatius de Cleopatra, delibetata morte.

Furens. vide Sophoclem ἐν τῷ μακροχόρῳ, & Ouidium 13. Metamorph.

212 *Memnon niger.* Virgilius;
_____ nigri Memnonis arma.

213 *Xanthus.* Homerus Iliad. φ'

215 *Ninea proles Cycnus.* m. f. unica. quod non placet.

234 *Leda fata*. plerique v.l. *Leda nata*. quidam, *Leda nata* habent. non probo.
236 *Ignauus iste ductor*. omnes schedæ continent; *ignauus iste victor*. quod fortassis deterius non est.

At fortis pater. qui filia necem fortiter tulit; vel qui strennuam liberis procreandis operam det cum concubinis.

241 *Remeemus*. sic Cicero ad Atticū.

240, vnde discedere non oportuit, aliquid quando reuertamur.

249 *Granus ille socijs*. hoc illi exprobrat Achilles Iliad. 4.

252 *Prospera animos efferunt*. Aulcorū sci- licet. Varro *τὸ ἄριστον*. sapiens & bonum ferre potest modicè, & malum fortiter ac leuiter.

255 *Tenetq; rege; regi imperat*. Horati; *O quis beatam Diua tenes Cyprium*

259 *Nec regna socium ferre*. dixit hoc etiā Lucanus, sed versus nūc nō occurrunt. alibi etiā Seneca inquit; Non caput regnum duos. & Matthæi 12. Omne regnum in se diuisum desolabitur. Cyprianus de idolorum vanitate, relatus à Simanac lib. 2. de repub. c. 3. Quando vnamquam regni societatem aut cum fide cepit, aut sine cruore desinit?

260 *In praeceptis*. sic Virgilius; *Atque illum in praeceptis proprio rapit alienus armis*.

262 *Permisit aliquid victor in captam sibi*. *Nec coniugem hoc respicere, nec dominam decet*. in o. v. l. constanter legitur; P. a. v. in captas sibi, Non c. h. v. non d. decet. Dominam, hoc est, reginam. aliàs domina significat matrem familias. Catullus; *domum dominam voca.*

quo verò sensu matres familiae dominae vocatae fuerint, docuit Guilhelmus Fornerius lib. 1. selection. cap. 11. Si Seneca dominam pro matre familias posuit, vt potuit posuisse; aptissime hæc duo dominam & coniugem coniunxit, sicut Menander;

ἢ γ' ἐγὼ τὸ εἰς ἑξί μισθὸν δέσπονα.
ibi enim *μισθὸν* pro vxore ponitur. Hesy-chius: *δὲσπονα*, *γυναικαὶ* *ὀταρατοῖ*. Epictetus, in Enchir. *αἰ γυναικῶν ἐδδὸν ἀνὸ τε καὶ πατρὸς ἰταὶ τὸν ἀδελφῶν ἡδὲ καὶ ἑαυτῶν* neque enim aliae mulieres, quàm vxores, nec ab aliis quàm à maritis sic appellabantur, vt Simplicius ad illum Epicteteri locum innuit. Sic apud Scæuolam in l. 41. D. de leg. 3. maritus ait; Peto à te domina vxor.

AEG. *Quod tempus animo semper ac mente horruī, Adest profecto rebus extremum in eis.*

Quid terga vertis anime? quid primo impetu

Deponis arma? crede perniciem tibi,

Et dira faeuos fata moliri deos:

230

Oppone meritis vile supplicii caput,

Ferrumq; & ignes pectore aduerso excipe.

CLY. *Ægisthe non est pœna sic nato mori.*

AEG. *Tu nos pericli socia, tu Leda fata*

Comitare tantum. sanguinem reddet tibi

235

Ignauus iste ductor, ac fortis pater.

Sed quid trementes circuit pallor genas,

Iacensq; vultus languido obtutu stupet?

CLY. *Amor iugalis vincit, ac flectit retrò.*

Remeemus illuc, vnde non decuit prius

240

Abire: sed nunc casta repetatur fides.

Nam sera nunquam est, ad bonos mores via.

Quem penitet peccasse, penè est innocens.

AEG. *Quò raperis amens, credis aut speras tibi*

245

Agamemnonis fidele coniugium? vt nihil

Subesset animo, quod graues faceret metus:

Tamen superba & impotens flatu nimis

Fortuna magno, spiritus tumidos daret.

Granis ille socijs stante adhuc Troia fuit:

Quid rere ad animum suapte natura trucem,

250

Troiam addidisse? rex Mycenarum fuit,

Veniet tyrannus. prospera animos efferunt.

Effusa circa pellicum quanto venit

Turba apparatus? sola sed longè eminent,

Tenetq; regem famula veridici dei.

255

Feresne thalami victa consortem tui?

At illa nolet, vltimum est ruptæ malum,

Palam mariti possidens pellex domum.

Nec regna socium ferre, nec tede sciunt.

CLY. *Ægisthe, quid me rursus in praeceptis rapis,*

260

Iramque flammis iam residentem excitas?

Permisit aliquid victor in captas sibi:

Non coniugem hoc respicere, non dominam decet.

Lex alia folio est, alia priuato toro.

Quid quòd seueras ferre me leges viro

265

Non patitur animus, turpis admisi memor?

Det

Det ille veniam facile, cui veniâ est opus.

AEG. *Ita est. pacisci mutuam veniam licet.*

Ignota tibi sunt iura regnorum, haud nova:

270 *Nobis maligni iudices, equi sibi,
Id esse regni maximum pignus putant:
Si quicquid aliis non licet, solis licet.*

CLY. *Ignovit Helena, iuncta Menelao redit,
Que Europam & Asiam paribus afflixit malis.*

275 AEG. *Sed nulla Atridè Venere furtivâ abstulit,
Nec cepit animum coniugi obstrictum suæ.
Iam crimen ille querit, & causas parat.
Nil esse crede turpe commissum tibi.*

Quid honesta prodest vita, flagitio cærens:

280 *Vbi dominus odit? sit nocens, non quaritur.*

*Spartamne repetes spreta, & à tanto viro,
Patriaq; sedes profuga? non dant exitum
Repudia regum: spe metum falsa levas.*

CLY. *Delicta novit nemo, nisi fidus, mea.*

285 AEG. *Non intrat unquam regium limen fides.*

CLY. *Opibus merebor, ut fidem precio obligem.*

AEG. *Precio parata, vincitur precio fides.*

CLY. *Surgit residuus pristinae mentis pudor,
Quid obstrepis? quid voce blandiloqua, mala*

290 *Consilia dictas? scilicet nubet tibi
Regum relicto rege, generosa exsuli?*

AEG. *Et cur Atrida videor inferior tibi,*

Natus Thyeste? CLY. si parum est, adde & nepos.

AEG. *Auctore Phæbo gignor, haud generis pudet.*

295 CLY. *Phæbum nefandæ stirpis auctorem vocas;*

*Quem nocte subita frena reuocantem sua
Cælo expulistis? quid deos probro aduocas,
Surripere doctus fraude genitales toros,
Quem Venere tantum scimus illicita virum?*

300 *Secede properè, dedecus claræ domus,*

Asportata ab oculis: hæc vacat regi ac viro.

AEG. *Exilia mihi sunt haud nova, assuevi malis.*

Si tu imperas regina, non tantum domo

Argisve cedo: nil moror iussu tuo

305 *Aperire ferro pectus ærumnis graue.*

CLY. *Siquidem hoc cruenta Tyndaris fieri sinam?*

Que inuita peccat, debet & culpæ fidem.

Secede mecum potius, ut rerum statum

Dubium ac minacem iuncta consilia explicent.

267 *Det ille veniam facile, cui veniâ est opus.* ideo Vlpianus lib. 2. de adulteriis in l. si vxor, §. iudex, D. ad leg. Iul. de adulterijs. scripsit; Iudex adulterij ante oculos habere debet & inquirere, an maritus pudicè viuēs, mulieri quoque bonos mores colendi auctor fuerit. periniquū enim videtur esse, ut pudicitiam vir ab vxore exigat, quam ipse non exhibuit. è quo Vlpiani responso est desumptum illud Lactantij lib. 6. Exemplo contriuentiæ docēda est vxor, ut castè se gerat. iniquum est enim ut id exigas, quod ipse præstare non possis.

275 *Atridem. Menelaum.*

277 *Ille. Agamemnon.*

280 *Dominus. rex & maritus. Marcus Brutus, in lib. de officio, itaque, inquit, patresfamilia, domini sumus. Virgilius;*

conubia nostra

Reppulit & dominum Ænean in regna recepit.

Fit nocens, non quaritur. non inquiritur num deliquerit; sed quasi deliquisset indicta causa damnatur.

289 *Blandiloqua.* χερσόλιον, quam Cicero blandiloquentiam, Græci χερσόλογια, & blandiloquos χερσόλογοι vocant. sic vocatus fuit Pertinax Imp. testibus Capitolino & Aurelio Victore.

294 *Auctore Phæbo.* Thyestæ redditum erat oraculum, quem ex Pelopeia filia sua gigneret, illum ab Atreo penas exacturum. ideo filiam suam compressit, eaque illi Aegisthum peperit. vide Higinum, in fabulis.

301 *Hæc vacat regia viro.* v. l. dissentiunt, quidam sic habent. alij; *hæc vacat regi ac viro.* nonnulli; *regia hæc vacat viro.* quomodo olim ab Ascensio excusum fuit.

311 Coronat. videlicet ex lauro. nam fuit hoc in Apollinis sacris solemnne. Apollonius;

ξανθά κ' ἑρεψάμενοι δ' ἄφρη κερδύπερθε μέτωποι.

313 Innuba ἄγαμος. Ouidius; contenta munere Phæbi

Innuba permaneo

M. Varro, in Baiis. Quod nō solūm in nubæ sunt cōmunes, sed etiā veteres puellascūt, & multi pueri puellascūt.

319 Fatorum præscia Manto. omnino sumsit hæc ab Ouid. lib. 6. Metam.

Nam sata Tyresia venturi præscia Manto,

Per medias fuerat diuino cōcita motu Vaticinata vias. Ismenides ite frequentes

Et date Latona Latonigenisq; duobus Cum prece turapia, lauroque innectite crinem.

Ore meo Latona iubet.

322 Arcus victor. ad illud Horatij respicit;

neque semper arcum Tendit Apollo.

337 Pelion Ossa. Antipater Sidonius;

ἐκ Οὐρῆ Πήλιοι ἀνδράμοι.

Homerus Odyss. λ'. Οὐραν ἐπ' ἐὼλύμπου μέγιστον δέμεν, αὐτάρ ἐπ' Οὐρῆ

Πήλιοι εἰσοείρουλοι, ἢ ἕκατος ἀμβατῆς εἶν.

Virgilius, Georg. I. Ter sunt conati imponere Pelio Ossam,

Scilicet atque Ossa frōdosum inuolucere Olympum.

Ouidius Metamorph. I. Tum pater omnipotens misso perfregit Olympum

Fulmine, & excussit subiectum Pelion Ossa.

338 Soror & coniux. Virgilius; Ast ego qua diuū incedo regina, Ionisq; Et soror & coniux

340 Tua te colimus Turba Mycena. ex Homero Iliad. κ'. vbi Iuno loquitur;

ἄπι εἰμοι πῆσι μὲν πρὸ φίλταται εἰσι πόλιν, Ἄργος τε, Σπάρτη τε, ἢ ἑρπύρα Μυκῆν.

342 Argos Sola tueris. ideo Pindarus in Nemeis, Argos vocat Ἡρα δῶμα,

iccirco Euripides in Iphig. Aulidensi, ait de Iunone; μετ' αὐτῆς αἰῶνας δῖαν Ἀργείαν &c. & in Heracl.

ἰστοῖ ᾧ ἔκ κείνης

ἡρώμεινα συμμάχισιν Ἀργείοι αἰῶες. τῶν μὲν δ' Ἡρα περὶ σατιῆ δῖο, δάμαρ, ἢ μὲν αὖ Ἀδελῶ

ideo scripsit Horatius; Plurimum in Iunonis honorem

Ἀπῆν' ἔδωκεν ἰσχυρῶς Ἄργος δῖοισι, Μυκῆνας.

345 Multifora tibia Buxo. Ouidius; Lonzaq; multiforj delectat tibia buxi.

Canite o pubes inclita Phæbam,

Tibi festa caput turba coronat :

Tibi virgineas laurum quatians

De more comas innuba fundit

Stirps Inachia. tu quoque nostros

Thebana manus comitare choros,

Quæque Erasini gelidos fontes,

Quæque Eurotam, quæque virenti

Tacitum ripâ bibis Ismenon;

Quam fatorum præscia Manto

Sata Tyresia, Latonigenas

Monuit, sacris celebrare deos.

Arcus victor pace relata

Phæbe relaxa, humeroq; graues

Leuibus telis pone pharetras,

Resonetque manu pulsa citatâ

Vocale chelys : nil acre velim,

Magnamq; modis intonet altis :

Sed quale soles leniore lyra

Flectere carmen simplex, lusus

Cum docta tuos Musa recenset.

Licet & chorda grauiore sones,

Quale sonabas; cum Titanas

Fulmine misso fregere Dei.

Vel cum montes montibus altis

Superimpositi, struxere gradus

Trucibus monstribus : stetit imposita

Pelion Ossa, pinifer ambos

Præsit Olympus. Ades o magni

Soror & coniux consors sceptri,

Regia Iuno : tua te colimus

Turba Mycena : tu sollicitum

Supplexque tui numinis Argos

Sola tueris : tu bella manu

Pacemque regis : tu nunc lauros

Agamemnonias accipe victrix :

Tibi multifora tibia buxo

Solenne canit : tibi sila mouent

Docta puelle carmine molli :

Tibi votiuam matres Graie

Lampada iactant : ad tua coniux

310

315

320

325

330

335

340

345

350

Can-

- Candida tauri delubra cadit,
Nescia aratri, nullo colum
Signata iugo. Tuq; ô magni
Nata Tonantis, inclita Pallas;*
- 355 *Quæ Dardaniæ sepe petisti
Cuspide turres: te permisso
Matrona minor maiorq; choro
Colit, & reserat veniente deâ
Templa sacerdos: tibi nexilibus*
- 360 *Turba coronis redimita venit:
Tibi grandæui lasiq; senes,
Compote voto reddunt grates,
Libantque manu vina trementi.
Et te Triuia gratâ memores*
- 365 *Vocæ precamur: tumaternam
Sistere Delon Lucina iubes,
Huc atque illuc prius errantem
Cyclada ventis. nunc iam stabilis
Fixâ terras radice tenet;*
- 370 *Respuit auras, religatq; rates
Assueta sequi: tu Tantalidos
Funera matris victrix numeras.
Stat nunc Sipyli vertice summo
Flebile saxum; & adhuc lachrymas*
- 375 *Marmora fundunt antiqua novas.
Colit impensè femina virque
Numen geminum. tuque ante omnes
Patèr ac rector, fulmine pollens;
Cuius nutu simul extremi*
- 380 *Tremuere poli, generis nostri
Iuppiter autor; cape dona libens,
Abauusq; tuam non degenerem
Respice prolem.
Sed ecce vasto concitus miles gradu*
- 385 *Manifesta properat signa letitia gerens.
Namq; hasta summo lauream ferro gerit,
Fidusq; regi semper Eurybates adest.*

ACTVS TERTIVS.

EVRYBATES. CLYTEM-
NESTRA.

FVR. *Delubra & aras celitum, & patrios lares
Post longa fessus spacia. vix credens mihi.*

multifora tibia, quæ multa habet foramina. Apuleius, in Floridis, multiforates tibias dixit. Harum inuentionem Osyridi tribuit Scaliger in arte poetica.

370 *Coniux Candida Tauri.* diis enim feminis femina, matibus mares, superis alba, inferis atræ victimæ ca debantur.

353 *Signata iugo.* nullum passa iugum, antequam tria armentorum genera habebant; vè docet Virgilius 3. Georg.

*Continuo notas & nomina gentis inurunt,
Et quos aut pecori maluit summittere ha-
bendo,*

Aut aris seruare sacris aut scindere terram.

365 *Tu maternam Sistere Delon.* Cicero lib. 3. Accusat. Vertinar. Latonam ex longo errore & fuga grauidam, & iam ad parendum vicinam temporibus exactis fugisse Delon, atque ibi Apollinem Dianamque peperisse. Innixam scilicet vel oleastro, vel palma, vè Homerus tradidit. Virgilius;

— *Delon maternam inuisit Apollo.*

366 *Lucina iubes.* Virgilius Aeneid. 3. hoc Apollini tribuit, Lucianus, in dialogo Nepruni & Iridis, Neptuno.

374 *Et adhuc lachrymis.* Ouid. Metam. 6. — *fixa cacumine montis*

Liquitur, & lacrymis etiam nunc marmora manant.

quæ sunt ex Callimæcho, in hymno Apollinis. versus adduxi in Herc. Furente.

379 *Cuius nutu.* ab Homero Iliad. 4. accepit, cuius versus notissimi sunt. Catull. etiam;

*Annuat inuito caelestum numine rector,
Quo tunc & tellus atque horrida contre-
muerunt*

Equora, concussitque micantia sidera mûdi.

Virgilius;

*Annuat, & totum nutu tremescit Olym-
pum.* Ouidius:

*Terrificam capitis concussit terque quarter-
que,*

*Cæsariem, cum qua terram, mare, sidera
mouit.*

Si rectè memini de Ioue Horatius alicubi dixit, cuncta supercilio mouentis.

382 *Abauusque.* Iupiter Tantalum genuit, Tantalus Pelopem, Pelops Atreum, Atreus Agamemnonem. Iupiter igitur Agamemnonis Abauus, hic illius abnepos.

387 *Eurybates* huius apud Homerum multa mentio.

388 *Delubra & aras celitum.* Antonius Muretus, vnus ex luminibus litterarum, in elegantis. commentario Carulli, adductis Menandri, Plauti, & aliorum auctoritatibus, obseruauit, morem antiquis fuisse, vt qui prin. un. ingrederentur aliquam regionem, ad eam ve ex interuallo aliquo reuerteren- tur, religiosè eam salutarerent: quoniâ cuique loco suum genium præesse arbitrabantur. testimoniis ipsius, & huic Senecæ loco ad-

de qua sequuntur. Seneca alibi;
Tandem reuertor sospes ad patrios lares,
O cara saluete terra

Virgil. 7. Aeneid.

saluete fatis mihi debita tellus,
Vosque ait o fidi Troia saluete penates.

Ouidius 1. Fastor.

Dijque petitorum dixit saluete locorum,
Tuque nouos calo terra datura deos;
Fluminaque & fontes, quibus uititur
hospita tellus,
Et nemorum Nymphæ Naiadumque
chori.

Scholiasies Apollonij lib. 2. τὸς ἐπιδη-
ροῦντας ἔδος ἡ δὲ τῆ ἀνοδοπῆ δύνει διῶς
ἐπιχωρίοις καὶ ἔροσι. Ἐπὶ παρὶ τῆ Ἀλιζῆα δὲ 291
ποιήσατ τὴ Μακίθετα ἐν Ἰλίῳ.

395 Terras terram. habent antiq. codic.

412 Infaustum iubes. sic Aeneas apud
Virgilium 2. Aeneid.

Infaustum regina iubet renouare dolorē.

414 Inhorrescit malis. Aeneas autem,

Quamquam animus meminisse horret,
luctuque refugit.

423 Regia ut fulsit rate. Virgilius dicto
loco. — flammam ut regia puppis

Exulcrat. 435 Nixu. o. v. l. nisu.

437 Cana. albæ. Catullus:

Tortaque remigio spumis incanuit vnda.
Ouidius;

spumisque sonantibus albet.

Carulum mare. Aratus:

καρῶν πρὸς ἀργῶν ἐκλαροῦ.

444 Hecæum Ionem. vide Virgilium,
Tryphiodorum, & Cælium Rhodiginum
lib. 21. antiq. lect. cap. 1.

447 Tyrhenus. hoc confirmant Luca-
nus, Plinius, & S. Isidorus, vide commē
tariū Hispanicū Ioannis de Mena
poëtæ Cordubensis. idem tradiderat
Antonius Mizaldus ephimeridum aëris
claf. 3. aphorif. 69. scilicet delphinos
per maris tranquillitatem lasciuientes,
ventorum impetum ex eo tractū, vnde
primū visi fuerunt, portendere. Ra-
tionem reddit Cælius Rhodiginus lib. 8.
antiq. lect. ion. cap. 6.

451 Millefimam Aelchylus, iu Agamem-
non.

ἑξῶν Ἀργίων χιλιοσίων.

vt & Virg. Propert. & alij. eaque cōmu-
nis poetarum est opinio, vt mille fuerint
Græcorum naues. quod intelligendum
est, iuxta illud Varronis lib. 2. de re
rust. cap. 1. Si inquam numerus non est
ad amissū, vt cūm dicimus mille na-
ues i. sc. ad Troiam, cen. umirale esse
iudiciū Romæ. Equidem si quis cum
Homero Iliad. β'. rationem subducat,
inueniet mille & octoginta naues. Dares
autem Phrygius scribit fuisse naues mil-
le, centum & quadraginta. Dictys mille
ducentas nonaginta quinque.

Supplex adoro. vota superis. soluite.

Telluris altum remeat Argolicæ decus,

Tandem ad penates victor Agamemnon suos.

CLY. Felix ad aures nunciū venit meas.

Vbinam petitus per decem coniuæ mihi

Annos moratur pelagus, an terras premit?

EV. Incolumis, auctus gloriâ, laude inclitus,

Reducem expetito litori impressit pedem.

CLY. Sacris colamus prosperum tandem diem,

Et si propitios, attamen lentos, deos.

Tu pande, viuat coniugis frater mei,

Et pande, teneat quas soror sedes mea.

EV. Meliora voris posco, & obtestor deos,

Nam certa fari fors maris dubij vetat.

Vt sparsa tumidum classis excepit mare,

Ratis videre socia non potuit ratem.

Quin ipse Atrides æquore immenso vagus,

Grauiora pelago damna, quàm bello talit,

Remeatque victor similis, exiguas trahens

Lacerasque victor classe de tantâ rates.

CLY. Quis, fare, nostras hauserit casus rates,

Aut que maris fortuna dispulerit duces?

EV. Accrba fatu poscis, infaustum iubes

Miscere leto nunciū: refugit loqui

Mens agra, tantis atque inhorrescit malis.

CLY. Exprore: clades scire qui refugit suas,

Grauat timorem. dubia plus torquent mala.

EV. Vt Pergamum omne Doricâ cecidit face;

Diuisa præda est: maria properantes petunt,

Iamque ense fessum miles exonerat latus,

Neglecta summas scuta per puppes iacent,

Ad militares remus aptatur manus,

Omnisq; nimium longa properanti mora est.

Signum recursus regiâ vt fulsit rate,

Et clara lentum remigem monuit tuba,

Aurata primas prora signauit vias,

Aperitq; cursus, mille quos puppes secent.

Hinc aura primo lenis impellit rates,

Ailapsa velis, vnda vix tactu lenis

Tranquilla zephyri mollis afflatu tremitt,

Splendetq; classe pelagus, & pariter latet.

Iuuat videre nuda Troie litora,

Iuuat relictæ sola Sigæi loca.

Properat inuentus omnis adductos simul

- Lentare remos : adiuvat ventos manu,*
 435 *Et valida nisu brachia alterno mouet:*
Sulcata vibrant æquora, & latera increpant,
Dirimuntque canæ ærulum spume mare.
Vt aura plenos fortior tendit sinus,
Posuere tonsas: credita est vento ratis,
 440 *Fususque transfris miles, aut terras procul,*
Quantum recedunt vela, fugientes notat,
Aut bella narrat; Hectoris fortis minas,
Currusque, & emto redditum corpus rogo,
Sparsum cruore regis Herccum Iouem.
 445 *Tum qui iacente reciprocus ludit salo,*
Tumidumque pando transilit dorso mare,
Tyrrhenus omni piscis exultat freto,
Agitque gyros, & comes lateri annatat,
Anteire naues letus, & rursus sequi.
 450 *Nunc prima tangens rostra lasciuit chorus,*
Millesimam nunc ambit & lustrat ratem.
Iam litus omne tegitur, & campi latent,
Et dubia parent montis Idei iuga:
Et iam, quod vnum pernifax acies videt,
 455 *Iliacus atrâ fumus apparet notâ.*
Iam lassâ Titan colla releuabat iugo,
In astra iam lux prona, iam præceps dies:
Exigua nubes sordido crescens globo,
Nitidum cadentis inquinat Phœbi iubar,
 460 *Suspecta varius occidens fecit freta.*
Nox prima celum sparserat stellis: iacent
Deserta vento vela: tum murmur graue
Maiora minitans collibus summis cadit,
Tractûque longo litus ac petra gemunt,

Ag-

435 *Parent.* apparent, conspicua sunt. Iurif-
 consultorum verbum, ad quorum formulam,
 SI PARET, alludens Petronius, inquit:

Iuriconsultus . PARET, NON PARET,
habito;

Atque esto quicquid Seruius & Labeo.

459 *Phœbi iubar.* Caluus:

Hesperium ante iubar quatiens.

Varro quoque tempestatem quamdam des-
 scripsit his verbis;

Repente noctis cretiter meridiem,

Cum pictus ær feruidis latè ignibus

Cali choreas astricas ostendens:

Nubes aquales frigido velo leues

Cali cauernas aureas subduxerant,

Ventique frigido se ab axe eruperant

Phrenetici Septemtrionum filij,

Secum ferentes tegulas, ramos, frus.

At nos caduci naufragij ciconia,

Quarum bipennis fulmini plumas vapos

Perussit aliè, meste in terram cecidimus.

460 *Suspecta varius.* Sol occidens maculis
 conspersus ventos & pluuias portendit.

Aratus;

*ἢ γὰρ ἄρα ποσειδάωνος κλυτὰ τε ἀνὰ μέγαρα ἢ κ' ἢ αἰ
 ἢ ἰλιον ἰσφίλην, ποί αἰ ἀμφὶ μὴ εἶδα δὲ εἶδη
 ἀκρίτης μεταγυδὸς ἐλισσόμεθα δι' ἰσφίλωνται,
 ἢ τ' αἰ ἐτ' ἐς τὴν σάπυρος ταχέως ἴσως εἶναι.
 εἰ αἰ ὀψὶ & c.*

Virgilius 1. Georg.

Hoc etiam immenso cum iam detedit Olympo

Profuerit meminisse magis. nam sæpe vide-
mus

Illius in vultu varios errare colores:

Ceruleus pluuiam denunciat, igneus Euros.

Sin macula incipient rutilo immiscerior ignis;

Omnia tunc pariter nimbis, venisq; vide-
bis

Ferere, non illa quisquam me nocte per al-
tum

Ite, neque à terra moneat conuellere funem,

„ *Nigidius; Si pallidus, inquit, Sol in nigras*

„ *nubes occidat Aquilonem ventum signi-*

„ *ficat. Claudianus, de bello Gildonico, cir-*
ca finem;

*Hæu nimium segnes cauta qui mento notatis,**

Cum medio celeres reuolant ex aquora
mergi.

Claudianus;

— graditur s; litore cornix.

Virgilius;

Tum cornix plena pluuiam vocat im-
proba voce,

Et sola in sicca sicum spaciatur harena.

Sanè ex cornicis cantu etiam alia augu-

ria veteres colligebant. vude Virgilius;

Sape sinistra mihi prædixit ab illic cornix,

idque imitatur poeta Hispanus;

* Si reuolent mergi graditur s; litore cornix,

Ora licet maculis adsperserit occidens Sol,

Lunaque conceptis liuescat turbida coris,

Et concussa vagos iaculentur sidera crines.

Imbribus humescant hædi, nimbosaq; taurum

Ducat hyas, totusque fretis descendat Orion.

quæ cuncta ferè Claudianus ex Marone decerpit, vt

vel eo solo peruineat quis magnam Claudianum

imitationis curam habuisse, non omnia illum sua, at

aliquid alienum adfetre. ecce ait;

Si reuolent mergi.

Virgilius;

*Bien claro con su voz me lo dexia
La izquierda corneia repetiendo
La desuentura mia. item;
Acuerdate me agora, que el siniestro
Canto de la corneia y el agüero, &c.*

Claudianus;

Ora licet maculis, &c.

quod vnde sumtum sit, iam vidimus. Claudianus;

Lunaque conceptis lineiscat, &c.

Virgilius;

*Luna reuertentes cum primum colligit ignes,
Si nigrum obscuro comprehenderit aera cornu;
Maximus agricolis pelagoque parabitur imber.*

idem testatur etiam Dominicus Cyllenius lib. 3. de disciplina militari cap. 10. Claudianus;

vagos iaculentiur sidera crines.

Virgilius;

*Sape etiam stellis vento impendente videbis
Præcipites calo labi, noctisque per umbras
Flammarum longos à tergo albescere tractus.*

Claudianus;

Imbribus humentescant hædi —

Virgilius;

*Præterea tam sunt Arturi sidera nobis
Hædorumque dies seruandi —*

Columella lib. 11. ait; Quinto Kal. Octobris

hædi oriuntur; Fauonius, nonnumquam Hauster eam pluuiæ. Claudianus;

nimbofaque taurum

Ducat Hyas —

hoc non planè à Virgilio, sed partim etiam à Germanico Cæsare, in Phænom. accepit. Germanicus;

At ubi se taurus sinuosus cornibus effert,

Grandine significat.

de Hyade Virgilius 3. Aeneid.

*Sidera cuncta notat tacito labentia celo,
Arcturum, pluuiasque Hyadas, geminosque triones,
Armatumque auro circumspicit Orion.*

Claudianus;

totusque fretis descendat Orion.

Virgilius;

Cum subito assurgens fluctu nimbosus Orion.

Propertius lib. 2.

Non hæc Pleiades faciunt, neque aquosus Orion.

Nec repugnat Calpurnius Bassus, Germanici interpres, in hunc modum scribens: Tempestates vocamus in quibus grandines, procellæ, ceteraque similia intelliguntur; quæ cum in plenilunio acciderint, maiore vi impelluntur. hæc ab horridis sideribus exeunt, vt sæpe diximus, veluti Arcturo, Orione, hæc dis &c. nonnulla huc spectantia tradidit Galeotus Martius, de doctrina promiscua cap. 37. quem

465 *Agitata ventis vnda venturis tumet.*

Virgilius; — *freta ponti*

Incipiunt agitata tumescere.

Hinc incipit elegantissima tempestatis descriptio: qua in re multi poëte ingenium suum exercuerunt; pace tamen aliorum dixero, cunctos (Virgilium excipio, qui nihil molitur inepte, lib. 1. Aeneid.) facilè poëta noster hac in re superauit. nec enim furit, vt Lucanus libro 5. nec nugatur, vt Ouidius 1. Tristium, & 11. Metamorph. & copiosior est & diligentior epirhetorum quam Papinius 5. Thebaid. accuratior quoque & verior quàm Valerius Flaccus 1. Argonaut. qui verò illum cum Homero Odyss. 4. aut Apollonio lib. 2. velit componere, nã ille valde iniquus sit rerum æstimator. nã in Homerica descriptio- ne multa sunt Homeri ingenio prorsus indigna, quæ inuenies apud Iulium Scalligerum art. poet. lib. 5. cap. 3. Apollonius verò sui similis est, hoc est totus plebeius & vilis, & non meo, sed doctorum quorumdam iudicio, ferè indignus qui legatur.

467 *In astra pontus tollitur.* Ouidius;

— calumque equare videtur

*Pontus, & inductas aspergine tangeo
nubes.*

Calum perit. Virgilius;

*Eripiunt subito nubes calumque diomque
Teuerorum ex oculis, ponto nox incubat
atra.*

468 *Densa tenebras obruit Caligo.* Apollonius;

Agitata ventis vnda venturis tumet:

Cum luna subito conditur, stellæ cadunt,

In astra pontus tollitur, calum perit.

Nec vna nox est, densa tenebras obruit

Caligo: & omni luce subducta fretum

Calumq; miscet: vndique incumbunt simul,

*Rapiuntq; pelagus, infimo euersum solo,
Aduersus euro zephyrus, & borea notus.*

Sua quisque mittunt tela, & infesti fretum

Emoliuntur, turbo conuoluit mare.

Strymonius altis aquilo contorquet niues,

Libycusq; arenas auster, ad Syrtes agit.

Nec manet in austro. fit grauis nimbis notus,

Imbre auget vndas: euro Orientem mouet,

Nabathæa quatiens regna, & Eos sinus.

Quid rapidus ora corus oceano exerens?

Mundum reuelli sedibus totum suis,

Ipsosque rupto crederes celo deos

Decidere, & atrum rebus induci chaos.

Vento ressit æstus, & ventus retro

Æstum reuoluit: non capit sese mare,

Vndasque miscet imber & fluctus suas.

Nec hoc leuamen denique ærumnis datum est.

Videre saltem, & nosse, quo pereant malo.

Premunt tenebræ lumina, & dira Stygis

465

470

475

480

485

ἄνεμος ὁ κέλευθος
καλυπόμενος ἵπτοι κλαυθρὸν εἰ νέχουσι ἀχλὺς
ἀμυγνῶν, ἔδιν πη ἀσέα δαυρία παλιν ἰδίωδ' ἰδίωδ'
ἐκ πηρώ, σκαπίε δ' ἀπὶ ῥόφου ἠρήρητο.

472 Adversus Euro Zephyrius. doctissimus poeta
rectissime suus vicinique vento sedes attribuit.
hæc autem sunt similia illis Homeri:

πάσαι εἰ ὀρέθουσι ἀίμαα
παρ πηρώ ἀίμαα, πω δ' ἰφίωσι κέλευθε
γαίαν οὐμὴ καὶ πηπέ, ὄρα δ' εἰ ἔετόδ' αὖτ' ἰδὲ,
πω εἰ ἔδ' εὐδὲ τε τόπος τ' ἵπποις ῥιπυέος τε δ' αὐαῖς
καὶ ἑορῆς αἰδῶν ῥυέτηε μέγα κῆμα κυλίθω.

475 Aquilo. à Septentrione flans. Varro Atta-
cinus, in Chorographia; (quos Diomedes lib.
vlt. tribuit Pacuio, & citat mendosissime.)

Omniuomō Oceano Hyperion fulgurat Euro,
Aetæo plauistro Boreas bacchatur ab Æto,
Hesperio Zephyro sed Orion voluitur Iistro,
Fuluo acrique Noto vaga Cynthia prouit Afro.

479 Nabathæa quasiens regna. adscribam Qui-
dij locum vnde hæc reor desumpta;

Eurus ad Aurotam, Nabathæaque regna recessit;
Persidæque & radiis iuga subditæ matutinis:
Vesper & occiduo qua litora Sole tepeſcunt,
Proxima sunt Zephyro: Scythiæ Septemq; triones
Horriſer inuaſit Boreas: contraria tellus,
Nubibus affiduis pluuiiq; madescit ab Haustro.

porro noster poeta à se ipso dissensit, qui lib. 5.
natural. quæst. c. 6. posse fieri negat, vt vno eo-
demque tempore hi venti contrarij flent. Sed
contrarium tenent Homerus, Musæus, Virgili-
us, ceterique poetæ: & Lucretius quidem libro
4. ait;

490 Inferna nox est: excidunt ignes tamen,
Et nube dirum fulmen elisa micat,
Miseriq; lucis tanta dulcedo est male:
Hoc lumen optant. ipsa se classis premit,
Et proraproræ nocuit, & lateri latus.

495 Illam debiscens pontus in præceps rapit,
Hauritq; et alto redditam reuomit mare.
Hæc onere fidit: illa consulsurum latus
Summittit vndis: fluctus hanc decimus
tegit:

Hæc lacera, & omni decore populato leuis
500 Fluit: nec illi vela, nec tona manent,
Nec rectus altas malus antemnas fe-
rens;
Sed fracta toto puppis Ionio natat.

Vides etiam diuersis nubila ventis
Diuerſas ira in partes
& Lucanus lib. 5.

Primus ab Oceano capus exeris Atlanteo
Core, mouens æstus; tam te tollente furebat
Pontus, & in scopulos totas exererat vndas:
Occurrit gelidus Boreas, pelagusque retundit,
&c.

quem vltimum versum Iul. Scaliger lib. 5. de arte
poetica cap. 12. planè meritò reprehendit: nisi di-
cas, retundit, ibi non in propria significatione po-
situm, sed pro obruit aut confundit: & venti duo
ab eadem parte flantes vnus alterius fluctus obrue-
re ac vndæ suæ superuentu confundere possunt.
Fluctus autem à fluctu alterius venti obrutus sisti-
tur primò, mox quasi resilit, quemadmodum si in
solidius quid & durius impigisset: quæ res sensu
comprehendi facilius, quàm verbis declarari queat.
quomodo, Lucanum, poetam non malum in plerif-
que, magnæ & supinæ negligentia nota liberari
posse cenſeo.

480 Corus. Corus ab Occidentis latere Septem-
trionem stipat, quemadmodum Boreas ab Ori-
entis latere.

483 Et atrum rebus induci chaos. Furit Lucanus
non canit;

Extimuit natura chaos, rupisse videntur
Concordes elementa moras, rursusque redire
Nox manes mistura deis

486 Vndæque miscent imber & fluctus suas. simili-
ter poeta;

latet obſitus aer
Inferna palloro domus: nimbisque grauius
Deprimitur, fluctusque in nubibus accipit imbrem.

490 Inferna nox est. interpretatur illud poetæ;
Non cali nox illa fuit

Excidunt ignes tamen. sed obscuro. Virg.
nec fulgura currunt

Clara; sed obscurum nimboſus diſſilit aer.
Valerius Flaccus:

nec ſola tridentis
Regna mouens: vaſto pariter ruit igneus æther
Cum tonitru, picæque premit nox omnia calo.

Pacuuius autem;

Interea prope iam occidente ſole inhorreſcit mare,
Tenebra conduplicantur, noctisque & nimbium oc-
cacas vigor,

Flamma inter nubes coruſcat, calum tonitru con-
tremiſit,

Grando miſta imbrī largiſſimo ſubita turbino præcipi-
tans cadit,

Vndique omnes venti erumpunt, ſani exiſtunt turbines,
Feret æſtu pelagus.

quos verſus citat Cicero lib. 1. de diuinat. & lib. 3. de
Oratore.

498 Fluctus hanc decimus tegit. decimus fluctus
fluctuum maximus eſt ſecundùm Valer. Flacc. lib.

2. Silium Ital. lib. 14. Lucanum lib. 5. & Ouidium 1. Triftium & 11. Metamorpl. & Latinis decumanus
dicitur, auctore Feſto, propter denarij numei perfectionem, de qua Cælius lib. 12 antiq lectio. c.
14. à Græcis vocatur Τελευμία, teſte Heſychio. Euripides in Troadib. de hæc tēpeſtate agens, inquit;
Αἰγῶνι μὲν τρυγαυμίας βῆσιωται. videntur etiam hæc voce Synellus & Ariftides. Sunt qui de decuma-
no fluctu intelligant l. 96. & l. 112. D. de verb. ſignific. & §. flumina, Inſtitut. de rerum diuif. & ac-
quir. ear. domiu.

503 *Ars cessis malis, sic Maro;*
 — cedit quoniam spoliata magistro est.
 Ovidius:
Tanta mali moles, tantoque potentior arte est.

Idem;
Deficit ars, animique cadunt —
 Lucanus;
Artis opem vicere metus, nescitque Magister

Quam frangat, cui cedat aqua —
 511 *Felix vocatur, desumptum ex Homero Odyss. vel ex Virg. Aeneid. I.*

Quis meruit, plerique libri scripti habent, qui potuit.

518 *Vel Troia lachrymas, magna sit oportet miseria, cuius hostem misereat. ideo scriptores volentes summas calamitates exprimere, passim hoc addunt. eamque Suidas τριμυ. ay vocat. Pacuvius;*

Si Priamus adesset, & ipse eius commiseresceret.

Ennius, Annal. 5.
Cogebant hostes lachrymantes ut misererent.

Virgilius II Aeneid.
 — infanda per orbem
Supplicia & scelerum poenas expendimus omnes,
Vel Priamo miseranda manus —

Ovidius 14. Metamorph.
Gracia tunc potuit Priamo quoque stenda videri.

Sophocles:
ὡς καὶ παρ' Ἰχθύοις ἀξίος ἔρηται πηχίτι.

P. Aemylus hist. Francorum lib. 2. inhumana vastitas, ac, si in alio hoste contigisset, victori etiam miseranda.

524 *Fulmine irati Iouis Armata Pallas.*
 non est hoc abs re confictum. nam in libris Hetruscorum scriptum fuit, Manubias, id est fulminum iactus, Ites deos possidere, Iouem, Palladē, & Vulcanum. docet hoc Seruius, ad illud Virgilij,

Ipsa Iouis rapidum iaculata a nubibus ignem
Disiecitque rates, &c.

eadem de causa Pallas apud Euripidem, in Troadibus,

αὐτὴ δὲ θάρσεν ὡς πύρρον ἀπαιεῖται βαλὴν Ἀχαιοῦ, τὰς τε πημπράναι πύρρον.

528 *Solus inuictus malis.* vide Virgilium I. Aeneid. Q. Smyrnaeum lib. 14 Philostratum in Imaginibus, & Izacium in Lycophron.

540 *Furibundum intonat.* multa ex sequentibus translata sunt ex Homero Odyss. n. non vacat totum locum ascribere; incipit ibi,

Αἶας ὠμὸν ἦτορ δάμνη δολιχέρητος, Ἰσχυρὸς ἄρ', &c.

Nil ratio & usus audent in magnis malis.
Tenet horror artus, omnis officio stupet
Nauita relicto, remus effugit manus. 505

In vota miseros ultimus cogit timor,
Eademq; superos Troes & Danaï rogant.

Quid fata possunt? inuidet Pyrrhus patri,
Aiaci Vlysses, Hectori Atrides minor,
Priamo Agamemnon. quisquis ad Troiam iacet, 510

Felix vocatur; cadere qui meruit manu,
Quem fama seruat, victa quem tellus tegit.
Nil nobile ausos pontus atque vnde ferent?

Ignaua fortes fata consument viros?
Pudenda mors est. quisquis es nondum malis 515
Satiare tantis caelum, tandem tuum

Numen serena. cladibus nostris daret
Vel Troia lachrymas: odia si durant tua,
Placetq; mitti Doricum exitio genus;

Quid hos simul perire nobiscum inuat, 520
Quibus perimus? sistite infestum mare.
Vehit ista Danaos clasis, & Troas simul.

Nec plura possunt: occupat vocem mare.
Ecce alia clades: fulmine irati Iouis
Armata Pallas, quicquid aut hasta minax, 525
Aut Ægide, aut furore Gorgoneo potest,

Aut igne patrio, tentat, & calo noue
Spirant procellæ: solus inuictus malis
Luctatur Ajax; vela cogentem hunc sua

Tenso rudente flamma perstrinxit cadens. 530
Libratur aliud fulmen: hoc toto impetu
Tortum reductâ Pallas excussit manu,

Imitata patrem, transit Aiace, & ratem,
Ratisq; partem secum, & Aiace tulit.
Nil ille motus; ardua ut cautes salo 535

Ambustus exstat, dirimit insanum mare;
Fructusque rumpit pectore, & nauem manus
Complexus in se traxit: & sacro mari

Collucet Ajax, omne resplendet fretum.
Tandem occupatâ rupe, furibundum intonat, 540
Superasse nunc se pelagus, atque ignes: inuat

Vicisse caelum, Palladem, fulmen, mare.
Non me fugauit bellici terror Dei:
Et Hectorem vnâ solus, & Martem tuli,

Phæbea nec me tela pepulerunt gradu: 545
Cum Phrygibus istos vicimus. tandem horream
 Aliena

Aliena inertī tela mitti dextera ?

Quid si ipse mittat? plura cūm aunderet furens

Tridente rupem subruit pulsam pater

550 *Neptunus, imis exerens undis caput,
Solvit q̄ montem; quem cadens secum tulit,
Terraq; & igne victus, & pelago iacet.*

Nos alia maior naufragos pestis vocat.

Est humilis unda, serupeis mendax vadis,

555 *Vbi saxa rapidis clusa vorticibus tegit
Fallax Caphareus: astuat scopulis fretum,
Feretq; semper fluctus alternā vice.*

*Arx imminet praecepta, quae spectat mare
Vtrinque geminum; Pelopis hinc oras tui,*

560 *Et Isthmon, arcto qui recurvatus solo
Ionia iungi maria Phryxeis vetat.*

*Hinc scelere Lemnon nobilē, & hinc Chalcida,
Tardamq; ratibus Aulida: hanc arcem occupas*

Palamedis ille genitor, & clarum manu

565 *Lumen nefandā vertice è summo efferens,
In saxa ducit perfida classē fuce.*

*Haerent acutis rupibus fixae rates,
Hæc inopis undæ brachia comminunt vada:*

Pars vehitur, huius prima pars scopulo sedet,

570 *Hanc alia retro spacia relegendem ferit,
Et fracta frangit: iam timent terram rates,
Voluntque maria: cedit in luctum furor.*

*Postquam litatum est: Phæbus in lucem redit,
Et damna noctis tristis ostendit dies.*

575 *CLY. Vtrūmne doleam, letor an, reducam virum?*

Remeasse, letor: vulnus at regni graue,

Lūgere cogor. redde iam Graiis pater,

Altrifona quatiens regna, placatos deos.

Nunc omne læta fronde veletur caput,

580 *Sacrifica dulces tibia effundat modos,
Et niuea magnas victima ante aras cadat.*

Sed ecce turba tristis, incomite comas

Iliades adsunt; quas super celso gradu

Effrena Phæbas entheas lauros quatit.

549 *Pater Neptunus, ex multis supra loci
cui hoc esse Neptuni epithetum. quibus
adde hoc fragmentum Varronis;*

Te Neptune pater cui flumina caena sonant

*Cincta silo resonant: magnus cui praepe-
nimbo*

*Perfluit Oceanus, & flumina crinibus er-
rant.*

556 *Gallax Caphareus. hoc loco Nau-
plus Palamedis pater Græcos in cæca sa-
xa pertraxit. vnde Pacuvius;*

———— pater

*In Caphareis saxis pleros Achivos perdidit.
Virgil. Aeneid. 11. hanc cladem Miner-
uæ fidenti ascribit;*

———— scit triste Minerva

*Sidus & Euboica cautes, ulcorque Capha-
reus.*

quæ Virgilij sententia Straboni vera vi-
detur lib. 8. & sit sanè vera. Seneca Eu-
ripidem sequitur, cuius sunt illa, in Hec-
lena;

*πῶδες ἢ πῦρ ἐβάσ
• φλογὸν σέλας ἀμφὶ ῥῦταν
Εὐβοίαν, ἢ Ἀχαιῶν
μοῖοντος ἀλῆ, πέτραις
Καρηλαῖς ἰμβραλῶν,
Αἰθαλαῖς τ' ἰθαλλοῖσι ἀκταῖς
σὸλιν ἀστὲρα λάμπας.*

562 *Scelere Lemnon nobilem, sic Plautus
in Rudentef*

———— qui se scelere fieri volunt nobiles.

D. Hieronymus, contra Eluidium: no-
bilis factus est scelere. Q. Cicero, de pe-
tit. consularis, eodem modo dixit, Fla-
gitio nobiles. Lemniades autem mares
omnes occiderunt, excepta vna Hypsi-
pyle; quæ patri Thoanti pepercit.

Hinc Chalcida. sunt qui referant Chal-
cidenses mulieres maritos suos occidisse.
quo de dubito. quidam m. f. hinc Cal-
cedona.

564 *Palamedis ille genitor.* Nauplius;
quem, vt id faceret, impulsū volunt
cupiditate vlciscendi Agamemnonem &
Vlyssēm, qui Palamedem occiderat iux-
ta plerosque. nam Dares à Paride inter-
fectum fuisse scribit, vt vt est, Xenophon
in Cynægetico tradidit mortem Palame-
dis deos vindicasse.

586 *Vite dirum amor.* nullus non viuere cupit, quamuis miserè sit victurus. rectè tamen Iamblichus; ὁ τὸ ζῆν ἰπὶ πλάσι τοῦ ποικίτου, ἀλλὰ πῶς ζῆν.

606 *O quàm miserum est nescire mori!* tam miser est qui mori nescit, quàm naufragus qui portum nequit inuenire. quia, vt ait Sotades; πᾶσι καὶ τῶν μερόπων ὁ θάνατος ἐστίν.

607. *Nocte funesta.* excidium Troiæ in noctem incidisse consentaneum est Aeschylø in Agamemn. & Euripidi in Hecuba. auctor parua Iliadis id ipsum probat:

ἰδὲ μὲν ἔγωγε μισάτω, λαμπρὰ δ' ἐπίπελοι σιῶν.

Petronius Arbiter, in Troiæ Halosi: *Iam plena Phæbe candidum extulcras inbar,*

Misera ducens astra radiante face,
Cum inter sepultos Priamidæ nocte
Exmero

Danaï relaxant claustra, &c.

Sed quæ nox illa fuerit, nemo facile certò dixerit; qui sciat Hellenicum, Dionysium Argium & Lyfimacbum prodidisse Troiam captam XII. Febr. Callisthenem verò lib. 2 Græcicæ historiæ, Februario inuente. Qui Attica scripserunt, in octauum diem huius mensis desinentis hanc cladem reiiiciunt: nec desuerunt, qui ad octauum desinentis Martij id retulerint. Dercylas autem & Aegias contendunt funestæ huius noctis diem fuisse octauum desinentis *Πασιών*, hoc est, si Corinthios audimus, Iulij; sin Bæotios sequimur, Maij. hæc ex Euripidis scholiis Græcis, & Clemète Aegyptio decerpfi.

614 *Falsus.* Patroclus, Iliad. σ. 7.

616 *Sustulit luctu.* Iliad. σ. 7. ὁ. *Celeremque saltu.* Achillem Homerus, ἀκίβητον, πῶδας τε χυμὸν πῶδας ἀκίβητον appellat. quemadmodum Seneca Achillem, celerè saltu, sic Ennius Annal. 2. Coelitem, in clutem saltu, vocauit.

— at Horatius in clutem saltu.

Saltu. de saltu Achillis, cuius Lycophron in Cassandra, meminit, non vulgaris, ex Antimacho & Euripide ibi refert Izacius. datum Græcis respòsum, eum qui primus Troianæ terræ vestigium imprimeret, primum occubiturum: quod cum Protesilaus morte sua confirmasset; desiluisse Achillem à nauis in terram, & eo loco, quem conculcarat, repenti aquæ fontem emanasse. Sed eò non respicit Seneca, verùm solummodo ad Achillis pernicitatem.

622 *Molis immensa.* magnus fuerit oportet equus Durateus, in cuius aluo tot duces inclusi fuerunt, quot refert Izacius, dicto loco; ἰπποπέκτων ὁ Δυρατίου

Verfus choriambici, daetylici, iambici, trochaici, sapphici, anapæstici, acatalecti, hypercatalecti, & brachycatalecti, & catalecti, scazontes, mirificè inter se permixti.

Heu quàm dulce malum mortalibus (additum)“ 585

Vite dirus amor; cum pateat malis “

Effugium, & miseris libera mors vocet, “

Portus æterna placidus quiete. “

Nullus hunc terror, nec impotens “

Procella fortune mouet, 590

Aut iniqui flamma Tonantis, “

Pax alta nullos ciuium cœtus “

Timet, aut minaces victoris iras; “

Non maria asperis insana coris, “

Non acies feras 595

Puluereamque nubem, “

Motam barbaricis equitum cateruis; “

Non vrbe cum totâ populos cadentes, “

Hosticâ muros populante flammâ, “

Indomitumve bellum. Perrumpet omne, 600

Solus contemtor leuium deorum; “

Qui vultus Acherontis attri, “

Qui Styga tristem non tristis videt, “

Audetq; vitæ ponere finem; “

Par ille regi, par superis erit. 605

O quàm miserum est nescire mori! “

Vidimus patriam ruentem nocte funestâ, “

Cum Dardana tecta Dorici raperent ignes: “

Non illa bello victa, nec armis, “

Vt quondam Herculeâ cecidit pharetrâ: 610

Quam non Pelci, Thetidisq; natus, “

Carusq; Pelidæ nimum feroci “

Vicit; acceptis cum fulsit armis, “

Fuditq; Troas falsus Achilles: “

Aut cum ipse Pelides animos feroces 615

Sustulit luctu, celeremq; saltu “

Troades summis timere muris. “

Perdidit in malis extremum decus, “

Fortiter vinci. restitit annis “

Troia bis quinis, 620

Vnius noctis peritura fato. “

Vidimus simulata dona molis immensa, “

Fatale munus Danaum traximus nostram
 Creduli dextra: tremuitque sepe
 225 Limine in primo sonipes, caueruis
 Conditos reges bellumque gestans:
 Et licuit versare dolos, ut ipsi
 Fraude sui capti caderent Pelasgi.
 Saepe commota sonuere pariete,
 630 Tacitumque murmur percussit aures,
 Et fremuit male subdolo
 Parens Pyrrhus Vlyssi.
 Secura metu Troica pubes,
 Sacros gaudet tangere funes,
 635 Hinc equum gregis Astyanax,
 Hinc Aemonio desponsa rogo,
 Ducunt turmas; haec femineas,
 Ille viriles.
 Festae matres votiuua ferunt
 640 Munera diuis: festi patres
 Adennt aras: vnus tota est
 Vultus in vrbe.
 Et, quod nunquam post Hectorcos
 Vidimus ignes, lata est Hecube.
 645 Quid nunc primum dolor infelix
 Quidve extremum deslere paras?
 Maenia diuum fabricata manu,
 Diruta nostram?
 An templa deos super vsta suos?
 650 Non vacat istis lachrymare malis:
 Te magne parens flent Iliades.
 Vidi, vidi senis in iugulo,
 Telum Pyrrhi vix exiguo
 Sanguine tingui.
 655 CA. Cohibete lachrymas, omne quas tempus petit,
 Troades, & ipse vestra lamentabili
 Lugete geratu funera: erumnae meae
 Socium recusant. claudibus questus meis
 Remouete: nostris ipsa sufficiam malis.
 660 CHO. Lachrymas lachrymis miscere iuuat.
 Magis exurunt, quos secretae

ὄψις ἑπὶ τοῖς ἰστέροις τοῖς Δούροισι περὶ τοῖς οὐρανίοις
 τῶν ἡγεμόνων, ἢ κατ' ἰμὸν καὶ ἀνδρῶν ἐπὶ τοῖς
 τοῖς ἑλλήνων ὠμῶν. ideo ait Petronius;
 Cum, Delio praefante casi vertices
 Ida trahuntur, scissaque in molem cadunt
 Rotora minacem qua figurarent equum,
 Aperitur ingens claustrum & obducti spe-

cus,
 Qui castra caperent
 molem huius equi declarauit Homer. di-
 cens;
 αὐτὰρ ὅτ' οὐκ ἴππων ἔταβαν οὐδὲ.

& Virgilius;
 Demissum lapsi per funem.
 nam sic quoque altitudo demonstrata
 est, inquit Fabius lib. 8. Instit. Oratoriar. cap. 3.

623 Fatale munus. Virgil. 6. Aeneid.
 Cum fatalis equus saltu super ardua venit
 Pergama.
 de quo equo ait Petronius;
 uteri notauit fata

Traximus nostra creduli dextra. ex Virg.
 2. Aeneid.

627 Versare dolos. Virgilius;
 Seu versare dolos seu certa occumbere morti.

631 Male subdolo Parens Pyrrhus Vlyssi. vi-
 derur Sophoclem adumbrasse, qui, in Phy-
 loctete, Pyrrho, simplex & minime subdo-
 lum ingenium tribuit, aegreque fingit ab
 Vlysse induci, ut fallaciis & astu vratur;
 quod magni & excelsi animi proprium es-
 se docet Aristoteles lib. 4. ad Nicomachum.
 De morib. cap. 3. Cum Vlysses dixisset de-
 bere illum callidè Philoctetae arcus sub-
 ducere, respondet Pyrrhus;

ἰγὰ μὲν οὐδὲν αἰτῶν λόγων ἀλλ' ὡς κλύω,
 Δαιμόνιον παῖ, τίς δὲ καὶ πρῶτος ἔσθ' ὄντων.
 ἴστω δὲ ἔδδ' αἰ τεχίως πρῶτος ἔσθ' ὄντων,
 ἔτ' αὐτοῖ, ἔθ', οὐ φασι ἢ φέροι ἐμὲ
 ἀλλ' ἐμὲ ἔβριμος πρῶτος ἔσθ' ὄντων ἄρ' ἔθ',
 ἢ μὴ σολοικῶν

quae Pyrrho vt inueni & magnanimo con-
 ueniunt optimis; fraudes verò Vlyssi, vt se-
 ni & cauro. portò quod ait ἔθ' ὄντων, ἢ
 φέροι ἐμὲ, iis quadrat quae de seipso Achil-
 les Euripidis in Iphigenia Aulideni ait
 hoc modo:

ἰγὰ εἴ τίς ἐνδρόντων ὠμῶν ἔσθ' ὄντων
 χιερῶν, ἴμαθον πύς ἥρῶν ἄπ' ἑσθ' ἰχθῶ.
 talem se apud Euripidem in Licymnio
 Hercules; & apud incertum poetam, in
 Rhelo, tales se Hector & Rhelus esse pro-
 fitentur, apud Ennium etiam nescioqui;
 his verbis;

Ego eo ingenio natus sum anicitiā
 Atq; inimicitiā in fronte prempriā gero.
 quae omnia exemplorum loco ad d. cap. 3.

Aristotelis adferri possunt, quod nullus In-
 terpretum praestitit, & sane indigent illi decem De moribus libri, vberioribus commentariis quam in
 illos haecenus editi fuerunt, à Graecis & Latinis. 634 Tangere, unes. Virgilius;
 circum pueri, sumpnaeque puella Sacra canunt sinemque manu contingere gaudent.
 661 Ma. u. exurunt, quos secreta Lacrant cura lacrynae enim tristitiam leuant, vt alibi dixi. Huc spe-
 ctat etiam illud Ludouici Arioisti, in Orlando Furioso;

Lace-

*Così fa ch' ella un poco il duoi raffrena;
 Ch' auendo oue sfogarlo, è meno acerbo.*
 & illud Actij Sinceri, in Arcadia: Perche
 lo sfogare con parole ali miseri fuole. sfer
 aleuolte aleuiamento di peso.
 666 *Nobile carmen. sic Cornelius Scuerus,*
 in Aetna;

hinc auget nobile carmen
 Plurima pars scena

Virgilius ecloga 6.

Si valeam meminisse, neque est ignobile car-
men.

hoc carmen etiam celebrat Callimachus in
 lauacro Palladis.

667 *Querula Edonis. in Octauia ait:*

*Repete assuetos
 Iam tibi questus, atque equoreas
 Vince Halcyonas, vince & volucres
 Pandionias*

Moschus, in Bionis epitaphio;

*ὃ δὲ πρὸς πικρῆ ἀφῆτι ἐν ἐκπαλίσοις ἀνδράσι,
 ὃ δὲ πρὸς θρήνησιν ἀνὴρα μακρὰ χροιάσιν,
 ἀλύσιος δ' ἔπρασεν ἐπ' ἀλυσσῶν ἰχθῆσιν χυψῆ:*

comparationē verò lusciniæ etiam alij vsur-
 parunt. Homerus Odysf. 7. relatus in Het-
 cule Octæo. & Sophocles Trachiniis. & ex
 Latinis Virgilius;

Qualis populea marens Philomela sub um-
bra

Amiffo quarit fœtus.

Euripides, in Helena, lusciniam aduocat, vt
 secum lugubres cantus moduletur.

671 *Garrula. de hirundine, in quam muta-*
ta fuit ex Senecæ sententiâ Procne, loquitur;
 quæ à Virgilio 4. Georg. garrula dicitur. quo
 loco idipsū ex Stefichoro, Simonide & Sap-
 pho Fuluius Vrsinus obseruauit, ex Smyr-
 næo & Oppiano Griellius.

676 *Halcyones. cum Græcis malo scribere*
Alcyones. quomodo referunt Ciceronem
 poëma quoddam inscripsisse; cuius imita-
 tione ipse quoque Gordianus Imp. poëma
 Alcyones composuit, teste Capitolino.

678 *Fluctu leuiter Plangente. Lucanus;*

& planctus illis cauitibus vnda.

Sic Attius vndas latrare & cachinnare dixit;

Ac ubi curuo litore latrans

Vnda sub vndis labundat sonit:

Simul & circum magni sonantibus

Excita saxis, saua sonando

Crepitu clangente cachinnat.

682 *Molles. sic Claudianus de Eutropio, cu-*
ius à puero testes fuerant exlecti;

mediaque tamen mollissimus ira.

Imitata viros. Dæx magnæ Cybeles sacer-
 dotes Gallos, qui, cum ea parte carerent
 qua viri sumus & molles erant, & male au-
 diebāt, quasi muliebria paterētur, teste Apu-
 leio de afro aureo lib. penult & vltimo. vnde
 à Carullo in Galliambo *Galle* vocantur,
 & *Attis*, quod ipse sibi pondera acuto silice
 deuoluerat, dicitur *nous mulier*. Gallos idem
 Catullus semiuiros vocat, vt & Teren:

Lacerant curæ: iuuat in medium

Deflere suos. nec enim quamuis

Dura virago, patiensque mali,

Poteris tantas flere ruinas.

Non quæ verno nobile carmen

Ramo cantat querula Edonis,

Ityn in varios modulata sonos:

Non quæ tectis Bistonis ales

Residens summis impia diri

Furta mariti garrula deflet:

Lugere tuam poterit dignè

Conquesta domum, licet ipse velit

Clarus niveos inter olores,

Istrum cygnus, Tanaimque colens,

Extrema loqui: licet Halcyones

Ceyca suum fluctu leuiter

Plangente sonent; cum tranquillo

Male consisse credunt iterum

Pelago audaces, fœtusque suos

Nido pauide titubante fouent.

Non si molles imitata viros

Tristis laceret brachia tecum,

Quæ turrite turba parenti

Pectore rauco concita, buxum

Ferit, vt Phrygium lugeat Atym.

Non est lachrymis Cassandra modus,

Quia quæ patimur, vicere modum.

Sed cur sacratas diripis capiti infulus?

Miseris colendos maximè superos reor.

CAS. *Vicere nostrâ iam metus omnes mala.*

Equidem nec vllâ celites placo prece:

Nec, si velint seuire, quo noceant, habent.

Fortuna vires ipsa consumpsit suas.

Quæ patria restat? quis pater? quæ iam soror?

Bibere tumuli sanguinem, atque aræ, meum.

Quid illa felix turba fraterni gregis?

Exhausta nempe: regiam miseri senis

Vacuam relicti, totque per thalamos vident,

Præter Lacenam, ceteras viduas nurus.

Tot illa regum mater, & regimen Phrygum

Fœcunda in ignes Hecuba, fatorum nouas

Experta leges, induit vultus feros:

Circa ruinas rabida latrauit suas,

Troie superstes, Hæctori, Priamo. sibi.

“

“

665

670

675

680

685

“

690

695

700

705

CHO.

CHO. *Silet repente Phœbas, & pallor genas,
Creberq; totum possidet corpus tremor.
Stetere vittæ, mollis horrescit coma,
Anhela corda murmure incluso fremunt :*

710 *Incerta nutant lumina, & versi retrò
Torquentur oculi; rursus immites rigent.
Nunc leuat in anras altior solito caput,
Graditurq; celsa: nunc reluctantes parat
Reserare fauces: verba nunc cluso malè*

715 *Custodit ore, Menas impatiens dei.
CAS. Quid me furoris incitam stimulis noui,
Quid mentis inopem sacra Parnassi iuga
Rapitis? recede Phœbe. iam non sum tua.
Exstingue flammæ pectori infixas meo.*

720 *Cui nunc vagor uesana? cui bacchor furens?
Iam Troia cecidit: falsa quid vates ago?
Vbi sum? fugit lux alma, & obscurat genas
Nox atra, & æther abditus tenebris latet.
Sed ecce gemino sole præfulget dies,*

725 *Geminumq; duplices Argos attollit domos:
Idæa cerno nemora: fatalis sedet
Inter potentes arbiter pastor deas.
Timete reges, moneo, furtiuum genus.*

Agrestis

bus nonnulla ad Virgilij Aeneid. 6. nonnulla ad Lucani lib. 5. imitationem dixit.

Pallor. Lucanus;

— nec qui solet esse timenti

Terribilis sed pallor inest —

707 *Creberque totum, infra Actu 4.*

Cur ista vatus corpus effusa ac tremens

Dubia labat ceruice?

Lucanus;

— nec fessa quiescunt

Corda: sed, ut tumidus borea post flamina, pontus

Rauca gemit; sic multa iuueni suspiria vatem.

Idem?

— rupta trementi

Verba sono —

708 *Stetere vittæ.* Virgilius:

— subitò non uultus, non color vnus,

Non comæ mansere coma: sed pectus anhelum

Et rabie fera corda tument —

Lucanus;

— bacchatur demens, aliena per antrum

Colla ferens, vitæque dei, Phœbeaque ferta

Erectis discussa comis —

709 *Anhela corda.* Virgilius;

— sed pectus anhelum

Et rabie fera corda tument —

Lucanus autem;

Effudit & gemitus & anhelò clara mentis, &c.

tus Varro;

*Tibi tympana hand inani sonitu, dea,
tonimus,*

*Sonitum aris intonamus tibi nos semi-
uiri,*

*Teretem comam volantem Galli tibi ia-
cimus.*

684 *Turræ Cybelæ. de qua C. Cil-
lius Mæcenæ;*

*Ades huc, ades Cybele, dea, montigena
dea,*

*Age tympano sonanti quate flexibile
caput,*

*Latus horreat flagello, comitum chorus
ululet.*

686 *Atym de Atti ab Arnobio, Euse-
bio & Fulgentio, post Epicharmum, So-
sidem Atticum, aliosque multa digna
lectione & cognitu iucunda referuntur.*

699 *Totique per thalamos. quinquagin-
ta. Viig. Aeneid. 2.*

*Quinquaginta illi thalami spes tanta
nepotum.*

703 *Induit vultus feros. mutata fuit He-
cuba in canem, iuxta Euripidem, Lycophrone-
m, & Asclepiadem. alij, quia, vt
fures canis larratu, Græcos Hecuba
maledictis & conuitijs sit insecuta, fabu-
lam cõfictam volent, in Menæchm.
Plautus, & Cicero 3. Tusc.*

705 *Sibi. humana forma deperdita, &
Hecuba homine quasi mortua. Sic,
Hercule Octæo, inquit;*

— sibi Tantalus est facta superstes.

706 *Silet repente Phœbas. ex sequenti*

710 *Incerta nutant lumina. duò m. l.
micant lumina. Lucanus;*

*Torquet ad hæc oculos, totòq; vagantia calo
Lumina, nunc vultu pauido, nunc torus
minaci.*

712 *Altior solito.* Virgilius;

— maior que videri.

724. *Gemino. rectè quia Enthei & ebrij;
quæ singula sunt, cuncta gemina vident.
exempla habes apud Euripidè in Bac-
chis, Q. Smyrnæum lib. 12 & Nonnum
in Dionysiacis in princ. lib. 11. & 15. se-
ptima à fine libri pagina. Virgilius hoc
non ignorauit, scripsit. n. Aen. 4.*

*Eumenidum demens veluti videt agmi-
na Penhæus,*

*Et solem geminum, & duplices se osten-
dere Thèbas.*

728 *Timete reges moneo. quædam mem-
branæ continent timere.*

*Furtiuum genus. Furtiua Venere edi-
tum, Aegyptum. monet Cassandra ca-
uendù esse à natis ex furtiuo coitu. qua-
re? an quia, vt dixit alibi, nullum nefas
per nefas nati putant? quâ ratione reddi-
dit auctor libelli Gallici, de la police Chre-
stienne, vbi docet cur hu'usmodi liberi,
vt plurimù, ceteris salacioris sunt & ne-*

quiore, adde & prauiores: quare fortassis Veneti, homines prudentissimi & maximè cordati, illegitimos, quamuis naralibus fuerint restituti, in consilium non admittunt, teste Fulgof. consil. 62. Incip. Stante statuto. Nescio ramentum, quàm rectè, na. u

πολλὰ μὲν δὲ τῶν
ἔνθα βραδύτατον γὰρ ἰσχυρῶς πορεύεται,
ὅθεν αἴτιον πολλαὶ γυναικῶν αἰσχρονομίαι.

inquit Euripides, in Andromache, indicans saepe spurios legitimis esse meliores, quoniam, ut idem alibi scripsit, nomen dispar, natura æqualis est;

ὁ νόμος μὲν πᾶσι τὸν δόλον, ἢ φύσει αἴτιον.

quod verò in eandem sententiam scripsit Euripides;

ἐγὼ γὰρ πᾶσι δὲς ἔκ τῶν ἰσθμῶν λαβῆται.
τοῦτον γυναικῶν γὰρ ἔστι δὲ ὄντως ἐπίλοιπῶν
τοῦ μὲν τοσοῦτον.

iuri nostro conuenit, quo tam male audiunt spurij, ut infames & vilis conditionis esse censentur, ut docet Andr. Tiraquellus De nobilitate c. 15. nu. 14. cum aliquot sequentibus, post quæ pro spuriorum vituperatione & defensione multa cõgessit Palæotus in lib. De spurijis & nothis filiis à cap. 55. vsque ad lib. finè.

732 *Lacena ferrum cultus Amazonio gerens.* more Amazonu n securim gestans in o. v. l. valdè constanter legitur; *Lacena ferrum, cultum Amazoniū gerens.* quid si *cultrum?* ut *cultrum Amazonium* vocet securim, qua Clytemnestra Agamemnonem occidit sed nihil muto. nam ver. lib. eandem sententiam admittit; & versus repugnat m. f. lectioni.

733 *Alta. v. l. alia,* idque recipi debet.

739 *Troia sepulta. lege sepulce.*

Frater. Hector. loquitur iuxta communem sententiam. nam Porphyrius testimoniis Ibyci & aliorum probat Hectorem non Priami, sed Apollinis filium fuisse. vide Scholiastem Homeri Iliad. 7.

742 *Saucios vinco graui.* respicit ad illud Virgilij 2. Aeneid.

perque pedes traiecit lora tumentes.

743 *Nimum cito congresse Achilli Troile.* non dubito quin Virgilij 1. Aeneid. versus voluerit exprimere,

Parte alia fugiens amissis Troilus armis
Infelix puer & impar congressus Achilli.

de Troilo quadam notauit amicus meus, homo egregiè doctus, Guilhelmus Canterus lib. 2. nouarum lectionum: quæ tamen quàm parum conueniant Virgilio, olim Seb. Corradus, & postea Guellius docuerunt ininus Senecæ quadrant. quis enim credat sororem fratris tale flagitium affingere? Troili mors vnè ex fatis Troiæ fuit. Plautus, Bacchidibus;

Illo tria audiri fuisse fata, quæ illi exitio forent.

Signum ex arce si perisset, alterum est etiam Troili mors,

Tertium cum porte Scæa limen superum scinderet.

Agrestis ille alumnus euertet domum.

Quid ista vecors tela femine à manu 730

Distrieta presertim quem petit dextrâ virum

Lacena cultu ferrum Amazonio gerens?

Que versat oculos alia nunc facies meos?

Victor ferarum colla vexatus iacet, 735

Ignobili sub dente Marmaricus leo,

Morsus cruentos passus audacis leæ.

Quid me vocatis sospitem solam è meis,

Vmbre meorum? te sequor tota pater

Troia sepulte. frater auxilium Phrygum,

Terrorq; Danaum: non ego antiquum decus 740

Video, aut calentes ratibus exustis manus;

Sed lacera membra, & saucios vinco graui

Fortes lacertos. te sequor nimium cito

Congresse Achilli Troile. incertos geris

Deiphobe vultus, coniugis manus noue. 745

Iuuat per ipsos ingredi Stygios lacus:

Iuuat videre Tartari secum canem,

Auidiq; regna Ditis. hæc hodie ratis

Phlegethontis atri regias animas vehet,

Victamq; victricemq;: vos vmbre precor, 750

Iurata superis undate pariter precor,

Reserate paulum terga nigrantis poli,

Leuis ut Mycenæ turba prospiciat Phrygum.

Spectate miseri: fata se voluunt retro.

Instant sorores squallide, 755

Sanguinea iactant verbera,

Fert leua semustas faces,

Ardentque pallentes genæ,

Et vestis atri funeris

Exesa cingit ilia, 760

Strepuntque nocturni metus,

Et ossa vasti corporis

Corrupta longinquo situ

Palude limosâ iacent.

Et ecce defessus senex, 765

Ad ora ludentes aquas

Non captat, oblitus sitis,

Mæstus futuro funere.

Exsultat, & ponit gradus

Pater decoros Dardanus. 770

CH. *Iam peruagatus ipse se fregit furor,*

Caditque flexo qualis ante aras gradus

*Cernice taurus vulnus incisâ gerens.
Releuemus artus entheos. Tandem suos*
775 *Victrice lauro cinctus Agamemnon adit;*
Coniungq; pariter obuios illi tulit
Gressus, reditq; iuncta concordia gradu.

ACTVS QVARTVS.

AGAMEMNON. CASSANDRA.

*AG. Tandem reuertor sospes ad patrios lares.
O cara salue terra : tibi tot barbaræ*
780 *Dedere gentes spolia : tibi felix diu*
Potentis Asia Troia summisit manus.
Cur ista vates corpus effusa, ac tremens
Dubiâ labat ceruice? famuli attollite,
Refouete gelido latice. iam recipit diem
785 *Marcente visus : suscita sensus tuos.*
Optatus ille portus ærumnis adest.
Festus dies est. CAS. festus & Troiæ fuit.
AG. Veneremur aras. CAS. cecidit ante aras pater.
A. Iouem precemur pariter. C. Hercæum Iouem?
790 *A. Credis videre te Ilium? C. & Priamum simul.*
A. Hic Troia non est. C. ubi Helena est, Troiâ puto.
AG. Ne metue dominam famula. C. libertas adest.
A. Secura viue. C. mors mihi est securitas.
A. Nullum est periclû tibi met. C. at magnû tibi est.
795 *A. Victor timere quid potest? C. quod non timet.*
A. Hanc fida famuli turba, dum excutiat deum,
Retinete, nequid impotens peccet furor.
At te pater, qui seua torques fulmina,
Pellisq; nubes, sidera & terras regis,
800 *Ad quem triumphi spolia victores ferunt;*
Et te sororem cuncta pollentis viri
Argolica Iuno; pecore votino libens
Arabumq; donis, supplice & fibrâ colam.

CHO-

matiali affectu diligo, prospiciam ne illa tibi sit iniuria, vel te manumittam. atque ita mihi non quasi famulæ, sed dominæ & reginæ futura es loco. Tale illud Propertij lib. 4.

*Sic hospes, pariâ me tuâ regina sub aulâ;
Dus tibi non humilis prodita Roma venit.*

Vel sanè, Cassandræ mentem non satis assecutus ait, Helenam non futuram ipsius dominam.

Libertas adest. ego, inquit, non timeo me illius famulam futuram, quia confestim moriar; mors autem, quæ est vltima rerum linea, me manumittet.

794 *Tibimet.* vox; *met.* superflua est, & solum pro tibicine ad fulciendum versum est addita; nec peccatis dicere ἰμπεριον aut περιεργον esse.

744 *Incertos.* tales, ut quis dubitare queat tuanc sit facies an alterius; quod etiam Virgilius innuit lib. 6.

Atque hic Priamidem laniatam corpore toto

*Deiphobum vidit, lacerum crudeliter ora,
Ora, manusque ambas, popularaque tempora raptis*

Auribus, & truncas inhonesto vulnere naves;

Vix adeo agnouit pauitantem ———

772 *Caditque.* Lucanus, de Phœbade, lib. 5.

——— Vixque refecta cadit ———

784 *Refouete gelido latice.* frigida eis qui deliquium animi patiuntur prodest, auctore Hippocrate in Aphorismis, & Aristotele in Problematicis: quia frigus spiritus cogit, & impedit ne dissoluantur; qui spiritus plurimi ad faciem venire solent. itaque aqua frigida in faciem diffusa illos congregat, quibus congregatis, sensibus functiones suæ redduntur, sicque euanescent ἀποψυχία. Calida autem aqua illis prodest qui timuerunt vel laborarunt vehementius. De gelida aqua habes exempla hic, & apud Homerum Iliad. 4. & 5. ait etiam Ouidius, in epist. Laodamiæ;

Lux quoque tecum abiit, tenebris exsan-
guis oboritur,

Succiduo dicor procubuisse genu.

Vix socer Iphiclus, vix me grandaenus
Acastus,

Vix mater gelida maesta refecit aqua.

Posterioris, scilicet de calida, exëpla suppeditat Homerus Odysl. 4. & Odysl. 4. & Plautus in Bacchidibus, inquit;

B. A. dabitur opera. aqua calet. eamus in-
tro, ut laues.

Nam, ut in navi vecta es, credo timida es.
B. aliquantum soror.

Simul hic nescio quid turba est ———

788 *Cecidit ante aras pater.* autographa habent; *concidit ante aras pater.*

791 *Vbi Helena est, Troiam puto.* Helena hic est in Græcia. ideo videor mihi adhuc in Troia agere.

792 *Ne metue dominam famula.* existimabat Agamemnon Cassandram nondû furere desuisse, ideo superiore versu cum Helenam dixerat, Clytæmnestram dicere voluisse. iccirco subiungit, ne metue dominam Clytæmnestram. ego enim, qui te

Versus choriambici, iambici, sapphici, trochaici, dactylici, valde confusi.

807 *Imparem aquasti.* in huius versus expositione mera insomnia ab omnibus adferuntur. Videtur Seneca non ad duodecim Deos magnos respexisse, inter quos Hercules non est, & sine quo eorum numerus est par, sunt enim quos ita refert Ennius:

Iuno, Vesta, Ceres, Deiana, Minerva, Venus, Mars,

Mercurius, Iouis, Neptunus, Volcanus, Apollo.

neque ad alios *Selectos*, qui sine Hercule octo erant, Ianus, Saturnus, genius, Pluto, Bacchus, Sol, Luna, Tellus, vide Aurelium lib. 1. de cognomin. Deor. cap. 2. Sed Seneca respexisse videtur eo, quod Hercules Heben duxit uxorem, & sic imparem numerum Deorum æquavit, Hercules, quod poeta tribuit Argis, quoniam ex ea originem Hercules ducebat, ibique fuerat educatus; hanc interpretationem memini Lipsio meo placere. Vel sanè intellexit Seneca, de communibus Diis; qui ante Herculem tantum tres erant, Mars, Bellona, Victoria; additúsque iis Hercules, quaternarium numerum cõplevit, sicque imparem numerum æquavit. quia autem de communibus Diis multa non satis nota sunt omnibus, censeo legendos Seruium, Sabinum, & Hartúgum ad illud Virg. lib. 12. Aeneid.

— *Et dijs communibus arua.*

Lilium Giraldum, de historia Deorum Syntagmat. 1. & Antonium Roscium memorabilem lib. 2.

811 *Geminauit.* Seneca hic & in Hercule OEtæo, docet Herculem duabus noctibus fuisse genitum, vt Propertius lib. 2.

Iuppiter Alcmena geminas requieverat Arctos,

Et calum noctu bis sine rege fuit.

Lycophron adiciit vnam noctem; Clemens Alexandrinus liberalior in περὶ τριπτ. inquiring; ὁ Ζεὺς ἀκτῆσι, ὁ μὲν Ἀλκυονίδος ποταμῶν ἰδοὺ παρθένου νεκταρῆ. ἢ ἢ δ' αἰ, ἴκτε, αἰ εἰσὶ τῶ ἴνο κῆρα μακρῆ &c. & Arnobius, hoc imitatus, lib. 4. cõtra gentes, ait; Hercules natus est, qui in rebus huiusmodi patris sui transiret exsuperaretque virtutes, ille noctibus vix novem, vnam poruit prolem extundere, concinnare, compingere: at Hercules, Sanctus deus, natus de Thesio quinquaginta nocte vna perdocuit, & nomen virginitaris ponere, & genitricum pondera sustinere.

825 *Nemeus.* qui, vt alibi dictum est, ex orbe Lunari deciderat. Epimenides;

*καὶ ἦ ἐγὼ θῆρος ἐμὲ σπλάνας ἢ κόμοιο,
ἂ δ' ἔδ' ἠεὶ ζῆσαι ἀπὸ τριῶν ἢ ἑξ ἑκόντες,
ἢ Νημίδην ἄριστ' ἀνὴν ἔδ' ἠεὶ ποτῆρας
Ἠρα.*

826 *Fulmineus leo.* hoc est, rapidus, impetuosus, præceps, pernix, &c. sic Claudianus;

Argos nobilibus nobile cinibus,

Argos irate carum noueræ,

805

*Semper ingentes educas alumnos,
Imparcm aquasti numerum deorum,*

Tuus ille bis seno meruit labore

Allegi celo magnus Alcides:

Cui lege mundi Iuppiter ruptâ,

810

Rosidae noctis geminauit horas,

Institq; Phæbum tardius celeres

Agitare currus, & tuas lentè

Remcare bigas, candida Phæbe;

Retulitque pedem, alternis nomen

815

Stella que mutat, seque mirata est

Hesperum dici. Aurora mouit

Ad solitas vices caput, & relabens

Impõsuit senis humero mariti.

820

Sensit ortus, sensit occasus,

Herculem nasci: violentus ille

Noctè non vnâ poterat creari.

Tibi concitatus substitit mundus,

O puer magnum subiture celum.

825

Te sensit Nemeus arcto

Pressus lacerto fulmineus leo,

Ceruaque Parrhæsis:

Sensit Arcadij populator agri,

Genuitq; taurus Dictæa linguens

Horridus arua.

830

Morte sæcundum domuit draconem,

Vetuitque collo pereunte nasci:

Geminosque fratres pectore ab vno

Tria monstra natos, stipite incusso

Fregit insultans: duxit ad ortus

835

Hesperium pecus

Geryonis spoliium triformis.

Egit Thræicium gregem;

Quem non Strymonij graminc fluminis,

Hebrive ripis pavit tyrannus

840

Hospitum dirus, stabulis cruorem

Prebuit sæuis, tinxitque crudos

& limus rictus sanguis aurigæ.

Vidit

- Vidit Hippolyte ferox,*
 345 *Pectore è medio rapi spoliū, & sagittis.*
Nube percussâ Stymphalis alto
Decidit calo.
Arborque pomis fertilis aureis
Extimuit manus insueta carpi,
 350 *Fugitque in auras leuiore ramo.*
Audiuit sonitum crepitante lamina
Frigidus custos nescius somni;
Liqueret cum iam nemus omne fuluo
Plenus Alcides vacuum met allo.
 355 *Tractus ad celum canis inferorum*
Triplici catena, tacuit, nec ullo
Latrauit ore, lucis ignota
Metuens colorem. te duce succidit
Mendax Dardanie domus,
 360 *Et sensit arcus iterum timendos:*
Te duce concidit totidem diebus
Troia quotannis.

ACTVS QVINTVS.

CASSANDRA.

- Res agitur intus magna, par annis decem.*
Eheu quid hoc est? animi consurge, & cape
 865 *Precium furoris: vicinus victi Phryges.*
Bene est, resurgis Troia, traxisti iacens
Pares Myenas: terga dat victor tuus.
Tam clara nunquam pronide mentis furor
Ostendit oculis: video, & inter sum, & fruor,
 870 *Imago visus dubia non fallit meos.*
Spectamus: epule regia instructe domo,
Quales fuerunt ultimæ Phrygibus dapes,
Celebrantur: ostro lectus Iliaco nitet,
Merumq; in auro veteris Assarici trahunt,
 875 *Et ipse picta veste sublimis iacet,*
Præmi superbas corpore exuias gerens.
Detrahere cultus vxor hostiles iubet,
Induere potius coniugis fide manu
Textos amictus. horreo, atque animo tremo.
 880 *Regemne perimet exsul, & adulter virum?*
Venere fata, sanguinem extremæ dapes
Domini videbunt, & cruor Baccho incidet,
Mortifera vincitum perfide tradet neci.
Induta vestis exitum manibus negat,

Caputq;

gium, Plautus, in Casina;

Nostro omine est dies, iam victi vicimus.

Obuia fulminei properent ad vulnera pardi,

Aliam rationē habet; illud Martialis;
Fulmineo spumantis apri sū dente petita
 nam iccirco hoc dictum est, quia, vt
 Xenophon & Pollux testantur, ille in
 Cynegetico, hic lib. 5. Onomast. ca. 12.
 apri cum irascuntur, dēribus vrunt, vt
 videatur iis nescio quid igneum conti-
 nerit: alioquin crines admoti, quod sæ-
 pe accidit, non adurerentur. ideo etiā
 Apuleius lib. 8. aſini, dixit de apro; Im-
 petu sæuo fremētis oris totus fulmi-
 neus. Ouidius;

*Fulmen habent acres in aduncis denti-
 bus apri.*

& alibi, in apri descriptione;

— *dentes æquantur dentibus Indis,*
*Fulmen ab ore venis frondēsq; affla-
 tibus ardent.*

Vnde apparet hoc naturæ miraculum
 veteribus fuisse notissimū. ideo miror
 Iulium Scaligerum lib. 5. de arte poët.
 cap. 14. existimasse, Silium & Statium
 latuisse, quāuis enim expressē illius nō
 meminetint; inde tamen non conse-
 quitur, ignorantia, non voluntate præ-
 termisum. quinimo ex ijs ipsis Silij li.
 1. & Statij li. 11. Thebaid. versibus, quos
 Scaliger adducit, arbitri satis proba-
 biliter contrariū colligi. quoniam sci-
 licet vterque apros fulmineos appel-
 lauit. nec enim temerè tam laboriosis
 & doctis poëtis tam crassa ignoratio
 tribui debet, vt rem vulgo notā igno-
 rasse potius quā leuiter eā vno verbo
 indicare contenti fuisse videātur. Por-
 rō quod Ouid. dicit.

— *dentes æquantur dentibus Indis:*

non solum Elephantinorū cornuū re-
 spectu dictū accipi potest; sed etiā In-
 dicorū aprorū, quos Plinius l. 8. auctor
 est dentium flexus cubitales habere.

827 *Ceraug; Parrhasis* hoc ordine re-
 censet labores Herculis: 1. Nemeæum
 leonē, 2. æripidē ceruā, 3. aprū Atca-
 dium, 4. Cretensem taurum, 5. hydram
 Lernaā, 6. Geryonem, 7. Diomedem 8.
 Hippolytes Amazonis baltheū, 9. Sym-
 phalides 10. Hesperidum draconē, 11.
 Cerberum, 12. Ilij expugnationem.

851 *Lamina* pro, lamina. Sic vocat au-
 rea poma Hesperidum. malè vulgò le-
 gitur *flamma* sic in Florentinis Pan-
 dectis *lamna* scriptū est, l. Q. Mucius,
 27 §. fin. D. de aur. arg. leg. differt au-
 tem lamina à bractea, vt docet Valla;
 quamuis D. Hieronymus ad I abiolum
 ea confuderit. Vide Catellianum Cot-
 tam, in voce *Lamina*.

860 *Totidem*. Troiam igitur Hercu-
 les decem dierum spacio expugnauit.

865 *Vicinus victi*. videtur fuisse ada-

Cælius Bassus :

Romani à Gallis devicti sunt victores.

Ovidius 1. Fastor.

Victa tamen vires, eversaque Troia resurges. alius quidam;

victos vincere posse putet.

„ Livi us li. 26. omnibus b. his victi vicermus. nec longe recedit illud Herodoti, in Vrania : ὅδ' ἔπ' ἠνδραπύς οἱ ἐπ' ἄλλοις ἠνδρῶν. itaque quotiescumque maiorem cladem victis victores acceperunt, dici poterit victos vicisse. vt auroꝝ nostrorum memoria in Raennati prælio (quod melius ceteris describunt Franciscus Guicciardinus hist. lib. 10. & Arnoldus Ferronus Gallicarum rerum lib. 4. & Gondifalvus Illeacas Pontificalis Historiæ, lib. 6. cap. 23. §. 3.) accidit, singulari Hispani peditis virtute; “ de quo prælio dici solet; Los vencidos, “ vencidos : los vencedores perdidos. Flere victum, at victorem perdit ab ipsa victoria idem licebit vsurpare, quando qui vno prælio fusus fuit, secundo victorem proffigat.

866 *Traxisti*, in vno cod. scripto legitur, *straxisti*.

880 *Perimet*. o. v. l. habent *perimat*.

888 *At ille*, sic etiam Hesiodus in Scuto, Herculem. Homerus Iliad. 21. Vlystem, Virgilius Aeneid 10 Mezentium. Ovidius Fastor 2 Fabios, Statius 2. 7 hebaïd. & Silius libro 1. alios apertis compararunt Izaccius solus Agamemnonem irretito pisci.

897 *Habet, peractum est*. Hercule Oetæo actu 4. *Habet, peractum est*. quas petis pænas, dedit.

900 *Exanimem petit* hoc vel timidi est, vel ira furentis, vel crudelis, hic timidi potius, videtur.

901 *Ille fodientem adiuvat*, sic apud Euripidem Electra Orestem adiuvat in Clytemnestra necanda

Ὁρ ἔγ' ὠδ' ἠνδραπύς οἱ φάρων κέρως ἐμαῖ

σι, φασγάνῳ κρηπίξ' ἐμάου,

ματέρει' ἔτω δ' ἔγας μεθύσις.

ἢ ἔγ' ὠδ' οἱ ἐπικλήουσα σοι

ἔϊφες τ' ἐραφάμιν ἄμα.

videlicet semper qua mensura mensi fuerimus, eadem Deus nobis remetitur. Audiui à viris fide dignis in Frisia non ita pridem contigisse, vt quidam, qui patri suo sæpe iniurius fuerat, aded vt illu pugnans contondere, & crinibus raptare prostratum sustinerit; à filio suo eodem modo per domum raptatus, cum ad limen peruentum foret, & nefandi istius rabies etiam vterius progressura videretur; miser iste parens, intelligens iusto Dei iudicio hæc se perpeti; exclamarit: Hactenus fui. nec enim ego parentem meum auum tuum ultra domus limen crinibus traxi. immane me hercle, horrendumque exemplum, quod si Brufonio, Sabellico, Fulgo-

Caputque laxi & innuij cludunt sinus.

885

Haurit trementi semiuir dextrâ latus,

Nec penitus adigit, vulnere in medio stupet.

At ille, vt altis hispidus siluis aper,

Cum casse vincetus, tentat egressus tamen,

Arctatq; motu vincula, & incassum furit;

890

Cupit fluentes undique & cecos sinus

Discere, & hostem querit implicitus suum.

Armat bipenni Tyndaris dextram furens;

Qualisq; ad aras colla taurorum prius

Designat oculis, antequam ferro petat.

595

Sic huc & illuc impiam librat manum.

Habet, peractum est. pendet exigua malè

Caput amputatum parte, & hinc trunco cruor

Exundat, illinc ora cum fremitu iacent.

Nondum recedunt. ille iam exanimem petit.

900

Laceratque corpus: illa fodientem adiuvat.

Vterque tanto scelere respondet suis.

Hic est Thyeste natus, hæc Helena soror.

Stat ecce Titan dubius emerito die,

Suam currat an Thyestea via.

905

ELECTRA. STROPHIUS.

EL. Fuge o paternæ mortis auxilium unicum,

Fuge, scelestas hostium cuita manus.

Eversa domus est funditus, regna occidunt.

Quis iste celeres concitus currus agit?

Germane vultus veste fur abortuos.

910

Quos anime demens refugis? externos fugis?

Domus timenda est, pone iam trepidos metus

Oresta: amici fida præsidia intuoꝝ.

ST. Phocide relicta Strophius, Elea inclytus

Palma reuertor. causa veniendi fuit,

915

Gratari amico; cuius impulsu manu

Cecidit decenni Marte concussu Ilium.

Quenam ista lachrymis lugubrem vultum rigat?

Fauetque maesta? regium agnosco genus.

Electra, luctus causa que leta in domo est?

920

EL. Pater peremptus scelere materno iacet.

Comes paternæ queritur natus neci.

Ægisti bus arces Venere questas tenet.

ST. O nulla longi temporis felicitas!

66

EL. Perte parentis memoriam obtestor meci,

925

Per sceptrâ terris nota, per dubios deos;

Recipe

Recipe hunc Oresten, ac pium furtum occule.

ST. Et si in mendum casus Agamemnon docet,

Aggrediar, & te Oresta furabor libens.

930 *Poscunt fidem secunda, at aduersa exigunt.*

Cape hoc decorum ludicri certaminis

Insigne frontis, leua victricem tenens

Frondem virenti protegat ramo caput:

Et ista donum palma Piscei Iouis,

935 *Vclamen eadem prestet, atque omen tibi.*

Tuque o paternis aspidens frenis comes,

Condisce Pylade patris exemplo fidem.

Vos, Græcia nunc teste, veloces equi

In fida cursu fugite precipiti loca.

940 *EL. Excessit, abijt, currus effreno impetu,*

Effugit aciem: tuta iam operiar meos

Hofles, & vltro vulneri opponam caput.

Adest cruenta coniugis victrix sui,

Et signa cadis veste maculata gerit:

945 *Manus recenti sanguine etiamnum madent,*

Vultusque præ se scelera truculenti ferunt.

Concedam ad aras. Patere me vittis tuis

Cassandra iungi, paria metuentem tibi.

CLYTAEMNESTRA. ELECTRA.

ÆGISTHVS. CASSANDRA.

CLY. Hostis parentis, impium atque audax caput,

950 *Quo more cætus publicos virgo petis?*

EL. Adulterorum virgo deserui domum.

CL. Quis esse credat virginem? EL. gnatam tuam.

CLY. Modestius cum matre. EL. pietatem doces.

CLY. Animos viriles corde tumefacto geris,

955 *Sed agere domita feminam disces malo.*

EL. Ni forte fallor, feminas ferrum decet.

CLY. Et esse demens te parem nobis putas?

EL. Vobis? quis iste est alter Agamemnon tuus?

CLY. Indomita post hæc virginis verba impie

960 *Regina frangam. EL. mitius interea mihi*

Tu vidua loquere: vir caret vita tuus.

CLY. Ediffere vbi sit gnatus, vbi frater tuus?

EL. Exijt Mycenas. CL. redde nunc gnatum mihi.

EL. Et tu parentem redde. EL. quolatis loco?

965 *EL. Tuto: quictus regna non metuens noua:*

Iust. e parenti satis, at irate parum.

C. Morieris hodie. EL. dummodo hac moriar manu.

so, & alijs exemplorum collectoribus notum fuisset, haut dubiè ab illis non foret omisillum.

904 *Emerito die. finito. ducta Metaphora à militum stipendiis.*

920 *Electra. tunc temporis Laodice dicebatur, postea autem Electra vocari cœpit. Aelianus var. histor. lib. 4. Ζῆλοιο ὁ ποιητὴς τῶι μετῶν, ἐξέλιπε τὸ εὐπερ περιεβουτὶ Σπησηόρην τῆ Ιμερῶν, λέγει τὼ Ηλέκτρην πῦ Αγαμέμνοιοι ἐ τῶν ἔχον τὸ νόμα πρώτοι, ἀλλὰ Λαοδίκῶν ἐπι τὸ Αγαμέμνοιο ἀνέβη, τὼ τὸ Κλυταμνίδεων ὁ Αἰθιδὸς ἔλαμε, καὶ Ἰσαβίλλου, ἀκλιτρον οὖσαν, ἔχε παρῆρῶσαν παρῆρῶν Αρξίλοιο Ηλέκτραν κάλιον, δὲ αὐτὸν ἀνέβη ἀνέβη καὶ μὴ πεπρωτὸν λίκτρον. Porro Orestem à Strophio educatum fuisse etiam Pylander in Peloponnesiacis, teste Plutarcho, tradidit.*

950 *Quo more cætus publicos virgo petis. inhonestum veteres existimant virginem in publico versari, nec virginem solum, sed etiam matremfamilie, vt constat ex multis Euripidis locis, in Heraclidis, in Oreste, in Iphigenia Aulidensi. & alibi (vide Tiraquel. lege 10. Connub. nu. 12. & Rhodigin. lib. 10. antiq. cap. 3. & lib. 13. cap. 6.) Menander; ἴδιον μὲν εἶναι τὼν γυναικῶν εἶναι χριστὸν ἐθλῶν δύνασιν ἐν ἀξίῳ τῶν μισθῶν.*

quam rem copiosè & eleganter persequitur D. Gregorius Nazianzenus, in lib. De documentis virginum, hac ratione motus Cōstantinus Imp. l. nemo. C. de offic. diuersor. iudic. matrēfamil. quæ intra domum semet continet, in publicū protrahi vetuit, propter sexus verecundiam, l. 2. §. 1. C. de his qui ven. ætat. impetrat. c. 43. §. porro si. de election. in 6. ob quam illis virorum cœtibus immisceri non conuenit, auctore Bonifacio octauo, in c. mulieres. de iudic. in 6. Sanè D. Paulo mulier oīu ἐστὶν, Augusto apud Dionē οἰκουεῖς, οἰκουεῖς, vocatur. ait Philo, teste Cuiacio lib. 7. obseruat. cap. 16. θηλυτικὸν οἰκουεῖν καὶ ἴνδου, καὶ ἐφαρμύζουσι. notum est illud οἰκουεῖς: symbolū Venus testudinē calcans.

952 *Quis esse credat virginem? EL. natam tuam. ait Electra, rectè suspicaris neminem crediturum me esse virginē, non quia cætus publicos peto; sed quia filia tua sum. te sciunt omnes suplicitiā tuam Ægistho prostituisse: me pudicabuntur matris vestigia secutam pudori meo non temperasse. & meritò. sunt enim parentibus filij plerumque similes auctore Aristotele lib. 3. polit. cap. 8. & lib. 3. Rhetor. ad Theod. etem, & filie matrum mores imitatur, vnde Ezechielus vates; sicut mater, ita & filia eius. D. Ambrosius autem lib. 3. De*

Recedo

virginitate ; Quid potuit filia de adultera matre discere, nisi damnum pudoris? meritò igitur Peleus apud Euripidem, in Andromache;

ἡφείρσσι δὲ
μυτρεῖ δ' οὐδὲν. πῦθ' ἔτι σκαπτέει μῦθι
μυτρεῖς, ἐδ' ἄν' ἑυλατῆρ' ἔκ' μῦθρος λαβῆν.

960 Regina frangam. huc spectat illud Attij in Aegistho; Neque fera hominum pectora, ra fragescunt, donec vini penserint Imperij. ceterum in veteribus libris legitur ita; Indomita posthac virginis verba impie Regina frangam citius. interea mihi Edissere, ubi sis natus, ubi frater tuus.

EL. exijt etc.

980 Nomen ambiguum suis. ait per parentum scelera Aegisthum nactum esse nomen ambiguum suis. id est, quem nescient parentes (quos suos vocat) quo nomine compellent. Thyestes dubius filiumne an nepotem; Pelopeia ignara filiumne an fratrem nuncupet.

988 Vidua ante thalamos. locus hic confirmat Labconis sententiam de vidua. l. malum. D. de verbor. signific.

1008 Veniet & vobis furor. solent eorum, qui morti vicini sunt vaticinia exitum habere. testis hoc loco Seneca testis Homerus, apud quem Iliad. x. Hector Achilli mortem praedicat. testis Sophocles in κασιγέρῃ, ubi Ajax moriens increpatur Agamemnoni & Ulyssi, vt à carissimis occidantur. testis Virgilius lib. 10. Aeneid. ubi Oroses Mezentio vicinam mortem imminere vaticinatur. testis Ouidiana Dryas. lib. 7. Metamorph. inquiens;

Nympha sub hoc ego sum Cereri gratissima lignos

Qua tibi factoram pœnas instare tuorum vaticinor moriens, nostri solatia lethi.

testis Lucani Domitius lib. 7. his verbis;

Non te funesta scelerum mercede potitum, Sed dubium fati, Caesar, generoque minorem Aspiciens, Stygias, Magno duce, liber ad undas

Et securus eo te seu Marte subactum,

Pompeique graues pœnas, nobisque daturum, Cum morior sp. rare licet

Testis Calanus Indus, qui sciscitanti Alexandro Macedoni numquid vellet, respondit; Nihil breuite videbo. testis postremo Socrates apud Xenophontem ἐπὶ τῆ Σωκράτους ἀμολογ, πρὸς τοὺς δικάζοντες nam Clytæmnestram & Aegisthum occidit Orestes, qui quia exinde future cepit, ait; veniet & vobis furor. scilicet Orestis. Agamemnon ab vxore & cognato, Ulysses a filio Telegono occisus fuit. Peliam filia confiderunt. Mezentius eodem libro ab Aenea interficitur. Erisichtho paulo post miserabili fame confectus interit. C.

Cæsar corâ Pompei starna plus viginti vulaeribus confectus occidit. Non multis à Calani morte diebus Alexander Babylone veneno interiit. Anyti quoque filio omnia euenerunt, quæ verissimè euentura Socrates moriens diuinat. quæ cuncta vt ab optimis scriptoribus sunt prodita; lubuit annotare, vt apparcat vnde Ethnicorum illa vetus opinio, quæ in initio posui, promanarit.

Recedendo ab aris. siue te iugulo inuat Merfisse ferrum, præbeo iugulum volens: Seu more pecudum colla refecari placet; Intenta ceruix vulnus expectat tuum. 970

Scelus peractum est: cede respersam viri, Atque obsoletam, sanguine hoc dextram abluæ.

CLY. Consors pericli pariter, ac regni mei Aegisthe gaudes? gnata genitricem impie Probris laceffit, abditum fratrem occulit. 975

AEG Furibunda virgo vocis infandæ sonum, Et aure verba indigna maternâ opprime.

EL. Etiam monebit sceleris infandi artifex, Per scelera nactus nomen ambiguum suis, 980

Idem sororis gnatus, & patris nepos.

CLY. Aegisthe cessas impium ferro caput Demetere? si fratrem reddat, aut animam statim. Abstrusa cæco carcere, & saxo exigat

Æuum, per omnes tortæ pœnarum modos: 985

Referre, quem nunc occulit, fors an volet Inops, egens, inclusa, pedore obsita,

Vidua ante thalamos, exul, inuisa omnibus, Æthere negato. serò succumbet malis.

EL. Concede mortē. CLY si recusares, darem. 990 Rudis est tyrannus, morte qui pœnam exigit.

EL. Mortē aliquid ultra est? C. vita. si cupias mori. Arripite famuli monstrum, & auctam procul

Vltra Mycenas, ultimo in regni angulo Vincite, septam nocte tenebrosi specus, 995

Vt inquietam virginem carcer domet.

At ista pœnas capite persoluat suo,

Captiua coniux, regij pellex tori:

Trahite, vt sequatur coniugem creptum mihi.

CAS. Ne trahite, vestros ipsa præcedat gradus, 1000 Perferre prima nuncium Phrygiis meis Propero, repletum ratibus euersis mare,

Captus Mycenas, mille ductorem ducum,

Vt paria fata Troicis lucret malis;

Perisse dono femine, stupro, dolo. 1005

Nihil moramur, rapite: quin grates ago.

Iam iam inuat vixisse, post Troiam inuat.

CL. Furibunda morere. CA. veniet & vobis furor.

Octauia.

TRAGŌEDIA X.

PERSONÆ.

Octauia.	Nuncius.
Nutrix	Agrippina.
Chorus.	Seneca.
Poppa.	Nero.

Præfatus.

ACTVS PRIMVS.

OCTAVIA.

Anapaſtici.

AM vaga celo sidera fulgens
Aurora fugat : surgis Titan
Radiante comâ , mundoq; diem
Reddit clarum : age tot tantis
Onerata malis , repete assuetos :

Iam tibi questus , atque æquoreas
Vince Hælyonas , vince & volucres

Pandionias , grauior namque his
Fortuna tua est : semper genitrix

10 Desenda mihi , prima meorum
Causa malorum , tristes questus

Nate exaudi , si quis remanet
Sensus in umbris . utinam antè manu

Grandæua suâ , mea rapisset

15 Stamina Clotho ; tua quàm mærens
Vulnera vidi ,

Orag; fædo sparsa cruore .

O lux semper funesta mihi !

Tempore ab illo lux est tenebris

20 Inuisa magis :

Tulimus senæ iussa nouerca ,

Hostilem animum , vultusq; truces .

Illa illa meis tristis Erinnyis

Thalamis Stygios pretulit ignes ,

25 Teq; exstinxit miserande pater :

Modò cui totus paruit orbis

4 Eia age tantis . sic reposuit N. cùm
antè legeretur ; age tot tantisque . ego in
membranis inuenio ; age tot tantis . quod
placet hiati recepto .

7 Vince Aleyonas . hac comparatione
vitur Euripides in Iphigenia Taurica ,
& Pacuius , in Teuc'o , inquit ;

Aleyonus ritu litus peruolgans feror .

9 Genitrix . Valeria Messalina ; quam
cum super cetera dedecora etiam Clau-
dius C. Silio nupsisse comperisset , sup-
plicio affecit-

21 Nouerca ; Agrippæ : hæc mortua
Messalina , Claudio patruo suo nupsit .

27 *Ultra Oceanum, cuique Britannii. de*
 hac Claudij Britannica victoria, sunt
 hac incerti poetæ carmina;
 " *Ausonius numquam tellus violata triumphis,*

*Ita tuo, Caesar, fulmine procubuit,
 Oceanusque tuas, ultra se prospicit aras,
 Qui finis mundo nunc erit imperio.
 Victa prius nullo, iam iam spectata triumpho
 Illibata tuos gens iacet in titulos.
 Fabula visa diu, medioque recondita ponto
 Libera, victori iam modo colla dedit.
 Eufrates ortus, Rhenus incluserat Arctos,
 Oceanus medium venit in imperium.
 Libera non hostem, non passa Britannia regem,*

*Aeternum nostro qua procul orbe iacet,
 Felix aduersis & sorte oppressa secunda,
 Communis nobis & tibi Caesar, erit.
 Ultima cingebat Tiberis tua, Romule regna,
 Hic tibi finis erat religiose Numa;
 Et tua, Diue, tuum sacra potèntia calo
 Extremum citrà constitit Oceanum:
 At nunc Oceanus geminos interluit orbes,
 Pars est imperij, terminus ante fuit.
 Mars pater, & nostra gètis tutela, Quirine
 Et magno positus Caesar uterque polo,
 Cernitis ignotos Latia sub lego Britannos.
 Sol citra nostrum flectitur imperium.
 Ultima cesserunt adoperto claustra profundo,*

Et ià Romano cingimur (sic lego) Oceano.

*Opponis frustra rapidum Germania Rhenum,
 Eufrates prodest nihil tibi, Parthe fugax;
 Oceanus iam terga dedit, nec peruisus ulli
 Casarios fasces imperiumque tulit.
 Illa procul nostro semota exclusaque calo
 Alluitur nostra victa Britannis aqua,
 Semota & vasto disuncta Britannia ponto,
 Cinctaque inaccessis horrida litoribus:
 Quam pater iunctis Nereus wallauerat undis,*

*Quam fallax aestu circuit Oceanus,
 Brumalem sortita plagam; quàm frigida semper*

*Præfulget stellis Arctos inocciduis:
 Conspectu deuicta tuo Germania Caesar
 Subdidit insueto colla premenda iugo,
 Adspice confundit populos imperiosa tellus.
 Coniunctum est quod adhuc orbis & orbis erat.*

In quarto à fine versu sententia postulat,
 vt legatur Britannia nam vnicam hanc
 expeditionem Claudius suscepit quare
 Germania legi non potest

31 Oppresse, boletio venenato.

32 Tyranno Neroni.

40 Ora Tanais, agit de Britanica Claudij expeditione & victoria, cuius frequens mentio apud Dionem, Zonaram, Pliniū, Eutropium, Orofium & Adonem Vicensensem, quare etiam à Britannia valde

*Ultra Oceanum: cuique Britannii
 Terga dedere, ducibus nostris
 Antè ignoti, inrisque sui.*

*Coniugis (heu me) pater insidijs
 Oppresse iaces, seruitq; domus
 Cum prole tua capti tyranno.*

N V T R I X.

*Fulgore primo captus, & facili bono
 Fallacis anle, quisquis attonitus stupet;
 Subito latentis ecce fortuna impetu
 Modò prepotentem cernat euersam domum,
 Stirpemq; Claudij; cuius imperio fuit
 Subiectus orbis; paruit liber diu
 Oceanus, & recepit inuitus rates.*

*En qui Britannis primus imposuit iugum,
 Ignota tantis classibus texit freta,
 Interque gentes barbaras tutus fuit,
 Et seua maria, coniugis scelere occidit;
 Mox illa gnati, cuius exstinctus iacet
 Frater venenis; mæret infelix soror,*

*Eademq; coniux, nec graues luctus valet
 Ira coacta tegere: crudelis viri
 Secreta refugit semper, atque odio pari
 Ardens mariti, mutua flagrat face.
 Animum dolentis nostra solatur fides,
 Pietasque frustra: mutat immitis dolor
 Consilia nostra, nec regi mentis potest
 Generosus ardor, sed malis vires capit.
 Heu quàm nefandum prospicit noster timor
 Scelus! quod utinam numen auertat deum.*

OCTAVIA. NVTRIX.
Anapæstici.

*O mea nullis æquanda malis
 Fortuna, licet repetam luctus
 Electra tuos: tibi marenti
 Casum licuit flere parentem,
 Scelus ulcisci vindice fratre,
 Tua quæ pietas hosti rapuit,
 Texitque fides.*

*Me crudeli sorte parentes
 Raptos prohibet lugere timor.*

30

35

40

45

50

55

60

- 65 *Fratriſque necem deſlere vetat;*
In quo fuerat ſpes vna mihi,
Totque malorum breue ſolamen.
Nunc in luſtus ſeruata meos,
Magni reſto nominis umbra.
- 70 NVT. *Vox en noſtras perculit aures*
Triſtis alumne : ceſſat thalamis
Inferre gradus tarda ſeneſtus.
 OCT. *Excipe noſtras lachrymas nutritrix,*
Teſtis noſtriſida doloris.
- 75 NVT. *Quis te tantis ſoluet curis*
Miſeranda dies ?
 OCT. *Qui me Stygias mittet ad umbras.*
 NVT. *Omina, que eſo, ſint iſta procul.*
 OCT. *Non vota meos tua nunc caſus,*
- 80 *Sed fata regunt.*
 NVT. *Dabit afflictæ meliora Deus*
Tempora mitis : tu modò blando
Vince obſequio placata virum.
 OCT. *Vincam ſauos antè leones,*
- 85 *Tigrèſque truces, fera quàm ſeui*
Corda tyranni.
Odit genitos ſanguine claro,
Spernit ſuperbos humilèſque ſimul,
Nec fortunam capit ipſe ſuam ;
- 90 *Quam dedit illi, per ſcelus ingens,*
Infanda parens : licet ingratum
Diræ pudeat munere matris,
Hoc imperium cepiſſe : licet
Tantum munus morte re pendat :
- 95 *Feret hunc titulum poſt fata tamen*
Femina longo ſemper in auro.
 NVT. *Animi retine verba furentis,*
Tætere emiſſam comprime vocem.
 OCT. *Toleranda quamuis patiar : haud unquam*
queant,
- 100 *Niſi morte triſti, noſtra ſiniri mala.*
Genitrice caſa, per ſcelus raptò patre,
Orbata fratre, miſeriis, luſtu obruta,
Mærore preſſa, coniugi inuſa, ac meæ
Subiecta famule, luce non grata ſruor :
- 105 *Trepidante ſemper corde, non mortis metu,*
Sed ſceleris. abſit crimen à fatiſ meis.
Mori iuuabit : pœna nam gravior nece eſt,

alienus ſit Tanais, quare cenſui aliquando hoc loco legendum *Tameſis*, cuius fluminis bis apud Cæſarem ſit mentio, & Dion lib. 60. tradidit Britannos, accepta clade à C. Sidio Geta, percuſos, ſeque ad *ῥέμισαν πταμῶν* recipientes, cum Romani, Germanorum auxiliariorum virtute, pontem, quo fluuius ſtratus erat, tranſiuiſerunt, caſos fugatoſque.

43 *Coniugis Agrippinæ.*

44 *Gnati. Neronis.*

45 *Frater. Nero Britannicum Octauæ fratrem veneno à Locuſta accepto ſuſtulit.*

49 *Mutua ſagrat ſaco. hoc eſt, quantum Nero odit Octauianum, tātum illa odit Neronem.*

69 *Magni reſto nominis umbra. ne exiſtims imitati illud Virgilij;*

Et nunc magna mei ſub terras ibit imago.
 ſunt enim planè diuerſa.

cc

cc

--

84 *Sauos ante leones. Euforbus;*
Inſequitur leo ſauus & alma virginis
aſtrum.

95 *Hunc titulum. parti filio imperij. fecerat hoc prius Semiramis, ſed modo honeſtiore.*

107 *Pœna nam gravior. in duobus m. ſ. pœna nunc gravior.*

115 *Membra cum soluit quies*, membrorum enim compages somno solvuntur, auctore Paulo Aegineta lib. 1. cap. 97. Homerus Odyss. 6.

ὅτι ἡ ἀπελευθερία, ὅθεν δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ πόντου. quare ab eodem somnus vocatur λυσιμυκία, quemadmodum & ab Apollonio 4. Argon. & Orpheo in hymnis.

120 *Prosequitur hostis*, m. f. habent persequitur hostis.

125 *Nitentem*, in vno cod. antiquo legitur *intentam*.

128 *Sauior Pelagi fretis*, quæ illi pepercerant, sic Ouidius Metamorph. 11.

— *crudelior ipso* —

Sit mihi mens pelago —

132 *Iusta maritum coniugis*, à Nerone præmio poscit meam necem, quæ iusta ipsius vxor sum: Claudius enim Octauiam Neronis, quem adoptauerat, in matrimonium traditurus, ne soror fratri nuberet (nam sororem, ne adoptiuam quidem durante adoptione, ducere leges sinebant) eam prius alteri in adoptionem dedit; ut, eo modo in alienam familiam transiens, iustè Neroni nuberet. Erat ergo Octauia iusta Neronis vxor, quid verò inter iustâ & iniustâ vxorem intersit, docet Reuarius lib. 4. de iuris ambiguitatibus cap. 16.

138 *Gnato suo*, Britannico.

Sanguine alieno satum, Neronem.

141 *Toris nefandis*, fratris enim vel sororis filiam vxorem ducere non licet Suetonio Tranquillo lib. 5. Agrippinæ, inquit; Germanici fratris sui filia per ius osculi & blanditiarum occasiones, illectus in amorem, subornauit proximo Senatu qui cogere se ad ducendam eam vxorem, quasi reip. interesset, dandamque ceteris veniam talium coniugiorum; quæ ad id tempus iniusta habebantur, ac, vix vno interposito die, confecit nuptias, nõ reperitis qui sequerentur exemplum, excepto libertino quodam, & altero primipilari; cuius officium, nuptiarum & ipse vna cum Agrippina celebravit. Eadem à Cornelio Tacito lib. 12. commemorantur, nisi quod Tacitus vnum Taledium Seuerum equitem Romanum exemplum hoc secutum fuisse refert:

Flebili iunxit face, siquidem interfectis triginta Senatoribus & innumeris equitibus Romanis nuptias celebravit, ut tradit Seneca philosophus ἢ τῆ ἀπελευθερία.

Fac e Facem hanc sponse mater præferebat, noster inferius;

— *dira cui genitrix facem* —

Accendit —

& actu 3 Agrippina dicit se Srygiam facem Neronis & Poppæ nuptiis præferre, licet hæc sciam ex Græco hoc an Romano more dicatur. Vide supra Medes versu 27.

*Videre tumidos & truces misere mihi
Vultus tyranni, iungere atque hosti oscula,
Timere nutus; cuius obsequium meus
Haud ferre posset fata post fratris dolor,
Scelere interemti; cuius imperium tenet,
Et morte gaudet auctor infandæ necis.*

*Quam sepe tristis umbra germani meis
Offertur oculis, membra cum soluit quies,
Et fessa fletu lumina oppressit sopor?
Modò facibus atris armat infirmas manus,
Oculosq; & ora fratris infestius petit:*

*Modò trepidus idem refugit in thalamos meos.
Prosequitur hostis, atque in hærenti mihi,
Violentus enssem per latus nostrum rapit.*

*Tunc tremor, & ingens excutit somnos pauor,
Renouatq; luctus & metus misere mihi.
Adice his superbam pellicem, nostra domus
Spolius nitentem; cuius in munus suam
Stygie parentem natus imposuit rati.*

*Quam dira post naufragia, superato mari,
Ferro interemit, sauior pelagi fretis.*

*Que spes salutis post nefas tantum mihi?
Inimica, victrix, imminet thalamis meis,
Odiog, nostri flagrat, & precium stupri
Iustæ maritum coniugis captat caput.*

*Emergere undis, & fer auxilium tue
Gnatæ inuocanti genitor: aut Stygios sinus
Tellure ruptâ pande, quò præcepit ferar.*

*NVT. Frustrâ parentis inuocas manes tui,
Miseranda, frustrâ: nulla cui prolis sue
Manet inter umbras cura: qui gnato suo
Præferre potuit sanguine alieno satum,
Genitamq; fratris coniugem captus sibi.*

*Toris nefandis flebili iunxit face.
Hinc ortæ series facinorum, cedes, doli,
Regni cupido; sanguinis diri sitis.*

*Maçtata soceri concidit thalamis gener
Victima, tuis ne fieret hymenais potens.*

*Prò facinus ingens! femine est munus datus
Syllanus, & cruore fædauit suo
Patrios penates, criminis factus reus.*

*Intrauit hostis (hei mihi) captam domum:
Dolis noueræ principis factus gener,
Idemq; gnatus, iuuenis infandi ingeni,*

*Εὐφραγῆ, scelerum; dira cui genitrix facem
Accendit, & te iunxit inuitam metu.*

Tantoq; victrix facta successu ferox,

155 *Ausa imminere est orbis imperio sacri.*

*Quis tot referre facinorum formas potest,
Et spes nefandas femine, & blandos dolos
Regnum petentis, per gradum scelerum omnium?*

Tunc sancta pietas extulit trepidos gradus,

160 *Vacuamq; Erinays seu a funesto pede*

Intrauit aulam; polluit Stygia face

Sacros penates; iura nature furens

Fasque omne rupit: miscuit coniux viro

Venena seu: cecidit atque eadem sui

165 *Mox scelere gnati. tu quoque extinctus iaces*

Descede nobis semper infelix puer,

Modo sidus orbis, columen anguste domus

Britannice: heu me! nunc leuis tantum cinis,

Et tristis umbra; seu a cui lachrymas dedit

170 *Etiam nouerca; cum rogis artus tuos*

Dedit cremandos, membrisque & vultus deo

Similes volanti flamma feruens abstulit.

OCT. *Exstinguat & me, ne manu nostra cadat.*

NVT. *Natura vires non dedit tantas tibi.*

175 OCT. *Dolor, ira, mæror, miseria, luctus dabunt.*

NV. *Vince obsequendo potius iramitem virum.*

OC. *Vt fratrem ademtum scelere restituat mihi?*

NV. *Incolumis ut sis ipsa, labentem ut domum*

Genitoris olim sobole restituas tua.

180 OC. *Exspectet aliam principis sobolem domus:*

Me dira miseri fate germani trahunt.

NVT.

lanus, confictum fuisse, quare mihi non displicet constans schedarum lectio; *criminis facti reus*, nisi potius quam intelligere, malis legere; *criminis facti reus*.

158 *Per gratum scelerum omnium*. Suavius legitur in vno codice antiquo; *per gradus scelerum omnium;*

167 *Sidus orbis*. non est absimile illud Horatii; *Quamquam sidere pulchrior ille est* _____

171 *Membræque & vultus Deo similes*. Homerus; *ὄμματι δὲ κατὰ νύκτα Διὶ τερπικεχένοιο,*

Ἀπὲρ σὺ γάρ βω, σέριος δὲ Πάριος ἄνθρωπος. idem; *_____ διὸν ἐπαλίμχιος αὐτῷ* _____ Rufinus in epigram-

matibus; *ὄμματ' ἔχῃς Ἥρας, Μιλῆτι, τὰ χεῖρες Ἀδῶν,* τὸς καὶ τὸς Παρῖος, τὰ σπουδῆ τῆς Θένης.

Virgilius; *Os humorisque deo similis*. Q. Catullus; *Mortalis visus pulchrior esse Deo.*

Calpurnius ecloga 7. _____ *& nisi me decepit visus, in vno* Et Martis vultus & Apollinis esse putavi.

Inter antiquæ vrbis inscriptiones à Iacobo Mazochio collectas vna est perantiqua, in qua habetur, FONDI HVIVS DOMINOS INFANS HIC IACET SIMILIS DEO &c. præterea ex AEschyli Persis tria exempla possem adducere: sed hæc sufficiunt, vt sciamus veteres formosa quæque Diis suis comparasse qui autem virtute præstabant, eos Lacedæmonij Diuos vocabant, auctore Aristotele & ibi Alpasio, lib. 7. Ethicorum. ad Nicom. cap. 1. Hodie etiamnum Belgæ; qui Germanicò idiomate vti-mur, cum volumus infantulum aliquem innuere esse formosissimum & pulchellum, dicimus: *een kin-ge jock een leysken*.

Romæ enim pueri videntur facem præ-tulisse. In Plauti Casina Villicus Chalino armigero seruo inuatur;

Primo omnium lucebis huic noua nuptia facem. Catullus;

Tollite o pueri facem.

apud Græcos & plerosque Barbaros hoc munus matris erat, vt ostendit Euripides in Iphigenia Aulidensi, apud quem iu-ventu Agamemnoni domum rediret, di-centique curaturum se omnia, quæ ad fi-liæ nuptias pertinerent, respondet Cly-tæmnestra;

_____ *ὅς δ' ἀναχίσει φλόγα;*
Ay. *ἰγὰ περίεω φάειδ' τυφροί, πρέπῃ.*

Kλυ. *ὕχ' οἴωσι οὐπὶ* _____

& in Phœnissis ait Iocasta;

ἰγὼ δ' ἔπεσσι περὶ ἀνὴρα φῶς

νόμιμον ἐν γάμοις, ὡς πρέπει μοι μακρῆς
in Troadibus cum Callandra furore per-cita sibi ipsi facem præferret, non aliam ob causam dixit Hecuba:

παράδεις ἐνδοί φῶς, ἔγδ' ὄρθα πύρροφεις
μηνῆς θράσος.

Apollonij scholiastes Argonaut. 4. *τὸ πα-λαῖον τὸς κριτέρας τῶν γαμῶντων ἐν τῶν γάμοις*
δαδουχῆν ἴθως ἔω.

147 *Sillanus*. tres hoc tempore Sillani fuerunt; Appius pater, & duo filij M. & L. hic de Lucio Sillano fit sermo, qui Octa-uiæ sponsum funesto die nuptiarum Clau-dij & Agrippinæ fuit interfectus: aucto-res Seneca, Tacitus, & Suetonius.

148 *Criminis facti reus*. Tacitus Annal. lib. 12. Igitur Vitellius, nomine Censo-ris seruales fallacias tegens, ingruentum-que dominationū prouisor, quo gratiam Agrippinæ pararet, consiliis eius in pli-cari, serere crimina in Sillanum; cui sa-nè decora & procaxor Iunia Caluina, haut multum ante Vitellij nurus fuerat: hinc initium accusationis, fratrisque non incæstum, sed incustoditum amorem ad infamiam traxit. hæc ille. Vnde apparet incæstus crimen, cuius damnatus fuit Sil-

182 *Favor*. amici mei, docti homines, qui *favor*, negant in hac significatione satis castum aut Latinum esse, cum isthac sua supersticiosa religione, puridiusculi sunt. nam Lucretius, Livius, Tacitus, Plinius, Seneca, Cornelius Severus, Silius Italicus, & alij innumeri scriptores, sic videntur. Nec Quintiliano asserenti Ciceronem non fuisse usum, est credendum exstat enim illa etiã hodie in oratione pro Quinto Roscio & ille Quintilianus locus valde mihi suspectus est quia inuenio ipsum quoque Quintilianum in Declamat. 280. „ scripsisse: timeo fauorem illum populi, „ misericordiam ciuitatis. Similis est error aliorum; qui inter vocabula Prudentij Poetae, quæ quàm longissimè à Latinæ linguæ puritate abesse iudicant, retulerunt, *sequestrare*. non enim *sequester* modo, *sequestratio*, & *sequestrum* Latinè ac purè dicitur, quæ Festus, Vlpianus, Paulus, Africanus, Cicero, Theodosius senior, Symmachus & apud Gellium P. Launius ac Modestinus vsurparunt; sed etiam, *sequestrare*, vt docent, post Biffonium, Prateius & Verrutius in lexicis iuris. quid verò sit *sequestratio*, quid *sequester*, abunde docent Budæus ad Pandectas, Alcianus & Brechæus ad leg. *sequester*. D. de verborum significat. Conanus lib. 7. commentar. iur. ciuilib. Corrasius lib. 2. miscellan. cap. 2. & obiter Ræuardus ad leges XII. tabularum, necnon lexicographi suis locis; è quorum seripnis manifestum sit, quid sit *sequestrare*. Explodendi similititer qui, *referre gratiam*, nouam Sexti Victoris phrasim putant. obuia enim in Cicerone.

188 *Iuuenilis ardor impetu primo furit*. nam, vt ait Homerus;

αἰεὶ δ' ὁ πολυτέρων ἀδρόων ἀφρίεις νεφίδιοι παῖτες. Theophrastus, aliàs Theophanes, lib. 2. de moribus; χαλεπὸν κατὰ μαντεύειν ἐστὶ τῶν τῶν. ἀσβήσας οὐδ' ἰλιχία, καὶ πολλὰς ἐχρυσά μεταβολὰς, ἄλλοτε ἐπ' ἄλλο φερέων. Plato libro 2. de legib.; πᾶσι δ' τῶν γίνων ἄτην πολλὰς μεταβολὰς ἐν τῷ βίῳ μεταβάλλειν ἐξ ἑστέ πεφικε.

190 *Amor perennis* &c. nam coniugalis amor ex virtute oritur, vitrus autem est habitus, qui constans est & perpetuus; sed amor concubinae vel pellicis, quia vt plurimum ex pulchritudine nascitur, cum ea perit; auctore Aristotele lib. 8. Ethicorū ad Nicomachum. huc spectat illud Terentij, in Heautontim.

Quispe forma impulsus nostra nos amatores colunt,

Hac ubi imminuta est, illi suum amorem alio conferunt.

198 *Volucer Cupido*. Ouidianum epithetum libro 5. Metamorph. Moschus eidyllio 4. de amore,

καὶ πτεροῖς ὄρνις.

NVT. *Confirmet animum cinium tantus fauor.*

OCT. *Solatur iste nostra, non releuat mala.*

NVT. *Vis magna populi est.* OCT. *principis maior tamen:*

NVT. *Respicit ipse coniugem.* OCT. *pellex vetat.* 185

NVT. *Inuisa cunctis nempe.* OCT. *sed cara est viro.*

NVT. *Nondum vxor est.* OCT. *iam fiet, & genitrix simul.*

NVT. *Iuuenilis ardor impetu primo furit:* “

Languescit idem facile, nec durat diu “

In Venere turpi, ceu leuis flammæ vapor: “190

Amor perennis coniugis castæ manet. “

Violare prima quæ toros ausa est tuos,

Animumq; domini famula possedit diu,

Iam metuet eadem; nempe prelatam sibi,

Subiecta & humilis. atq; monumenta extruit, 195

Quibus timorem fassa testatur suum.

Et hanc leuis fallaxq; destituet deus

Volucer Cupido: sic licet forma eminens,

Opibus superba, gaudium capiet breue.

Passa est similes ipsa dolores 200

Regina deum,

Cum se formas vertit in omnes

Dominus celi, diuimq; pater,

Et modò pennas suraxit oloris,

Modò Sidonij cornua tauri: 205

Aureus idem fluxit in imbri.

Fulgent caelo sidera Leda,

Patrio residet Bacchus olympo.

Deus Alcides possidet Heben,

Nec Iunonis iam timet iras, 210

Cnius gener est, qui fuit hostis.

Vicit sapiens tamen obsequium,

Coniugis altæ, pressusque dolor. “

Sola Tonantem tenet ætherio “

Secura toro maxima Iuno:

Nec mortali captus forma 215

Deserit altam Iuppiter aulam.

Tu quoque terris altera Iuno,

Soror Augusti, coniugq; graues

Vince dolores. 220

OCT. *Iungentur antè scæna sideribus freta,*

Et ignis vnde, Tartaro iristi polus,

Lux alma tenebris, roscidæ nocti dies;

Quam

- Quam cum scelesti coniugis mente impiâ
 225 Mens nostra, semper frater extincti memor.
 Utinam nefandi principis dirum caput
 Obrueret flammis calitum rector parerit;
 Qui sepe terras fulmine infesto quatit,
 Mexicæque nostras ignibus terret sacris,
 230 Nouisque monstris. vidimus celo inbar
 Ardens, cometam pandere infestam facem;
 Quâ plaustra tardus noctis aeterna vice
 Regit Bootes, frigido arctoo rigens.
 En ipse diro spiritu seui ducis
 235 Polluitur aether, gentibus clades nouas
 Mirantur astra; quas regit dux impius.
 Non tam ferum Typhona neglecto Ioue
 Irata tellus edidit quondam parens:
 Hæc grauior illo pestis. hic hostis deum
 240 Hominumq; templis expulsi superos suis,
 Civesq; patriâ spiritum fratri abstulit,
 Haussit cruorem matris. & lucem videt,
 Fruturq; vitâ; noxiam atque animam trahit?
 Pro summe genitor, tela cur frustra iacis
 245 Inuicta totis temerè regali manu?
 In tam nocentem dextra cur cessat tua?
 Utinam suorum facinorum pœnas luat
 Nero: ipse diuo Domitio genitus patre,
 Orbis tyrannus, quem premit turpi iugo,
 250 Morumq; vitiiis nomen augustum inquinat.
 NVT. Indignus ille fatcor est thalamis tuis.
 Sed cede fati, atque fortunæ tuæ,
 Alumna queso, nève violenti moue
 Iram mariti: forsitan vindex deus
 255 Existet al. quis, letus & veniet dies.
 OCT. Graui decorum nostra iam pridem domus
 Urgetur irâ; prima quam pressit Venus,
 Furore misere dira genitricis meæ.
 Quæ nupta demens nupsit incestâ face,
 260 Oblita nostri, coniugis, legum immemor.
 Illo soluta crine, succincta anguibus,
 Ulix Erinys uenit ad Stygios toros,
 Raptâq; thalamis sanguine exstinxit faces.
 Incendit irâ principis pectus truci

Cædem

29 Nupta. Claudio. NVPSIT. C. Siko.

Proclus, in hymno Venetis;
 ἀθάνατον, πτερόεντα ἀνελκυσσαν ἰσοπτε.
 Orpheus, in hymnis;
 κικλήσκω μύσαν, ἀήδου, ἰερόμοτον, ἡδὴ ἰσοπτε,
 πτερόεντα, πτερόμοτον, ἡδὴ ἰσοπτε,
 ὄσων.

qui versus si antiqui illius sunt Orphici; quem
 Aristoteles & Cicero negant fuisse; iam in-
 telligitur quale sit, quod Græci quidam tra-
 diderunt, vetustissimos poetæ Cupidini non
 attribuisse alas, sed hoc tantum à recentio-
 ribus fuisse proditum. Propertius lib. 2.

Idem non frustra ventosus addidit alas,

Fecit & humano corde volare deum.

quia amantium cupido sit admodum leuis
 & instabilis, vt Alexander Aphrodisiensis
 existimat, & noster poeta hoc loco videtur
 innuere. Heliodorus autem hist. Aethiopi-
 cæ lib. 4. vult pictores amorem alatum pin-
 xille, vt agilitatem amantium & pernicita-
 tem significarent.

207 Sidera Leda. Castor & Pollux. meritò
 dixit fulgent. sunt enim lucida sidera, teste
 Horatio o' c' s. lib. 1. qui lib. 4. odc 8. ait;

clarum Tyndaridæ sidus,

è quo versu supra in Herc. Furente, noster;

— clara gemini signa Tyndaridæ micant;

221 Sana sideribus freta. Ouidius;

Nec dederit nanti per freta sana manum.

222 Tartaro tristi. Virgilius;

— alias sub tristia tartara mittit.

223 Lux alba. nescio quis in Tetraestichis;

Concessere Deo tenebra, rebusque colores

Lux iterum cunctis reddidit alma suos.

227 Obrueret flammis. legitur etiam in. v. l.

Obrueret flammis calitum rector potens.

229 Ignibus terret sacru. Virg. Aeneid. 4.

— ante genitor cum fulmina torques

Nequiquam horremus, cacique in nubibus
 ignes

Terrescant animos, & inania murmura
 rurscent?

230 Nouisque monstris. maximam humanis
 mentibus caelestium rerum ignatis religio-
 nem. metusque grauissimos nouæ in cælo fa-
 cies lunæ solisque defectiones, crinitæ stel-
 læ, & hoc genus alia incutiunt, vt notauit
 Matthæus Fortunatus in præfatione anno-
 tationum suarum, in naturales quæstiones
 Senecæ: illa hoc loco vocat, noua mon-
 stra.

238 Irata tellus. Hesiodus in Theogonia;

αὐτὴρ ἰπεί πτήνη ἀπ' ἑσπέρῃ ἰζύλατι ζεύς,
 ἐπλόπτε τεχι σαΐδα τυφαία γαῖα πτεράρη,
 παρτίρρου ἐκ φιλότητι δῖα χροσὼ ἀγροδίτη.

alii Iunonis filium esse contendunt.

239 Hostis Deum. Euripides;

μῖσος δ' αὖτε σε, παῖπ' τ' ἀδρόπιαν ἔβη.

243 Frusturque vita. Sallustius; Quoniam
 vita ipsa, qua fruimur, breuis est.

267 *Truisti. m. f. traxit.*

Cedem in nefandam: cecidit infelix parens 265
(Heu) nostra ferro, meque perpetuo obruit
Exstincta luctu, coniugem traxit suum,
Natumq; ad umbras: perdidit lapsam domum.
 NVT. *Renouare luctus parce cum fletu pios,*
Manes parentis neve sollicita tuas; 270
Graues furoris quae sui paruas dedit.

CHORVS ROMANORVM.
 Anapaestici.

Quae fama modo venit ad aures,
Vtinam falso credita, perdat,
Frustra toties iactata, fidem:
Nec noua nostri coniux thalamos 275
Principis intret, teneatq; suos
Nupta ferates Claudia proles,
Edat partu pignora pacis,
Qua tranquillus gaudeat orbis,
Seruētque decus Roma eternum. 280
Fratris thalamos sortita tenet
Maxima Iuno: soror Augusti
Sociata toris, cur à patriâ
Pellitur aula? sancta quid illi 285
Prodest pietas, diuisque pater?
Quid virginitas, castusque pudor?
Nos quoque nostri sumus immemores
Post fata ducis; cuius stirpem
Prodimus seuo suadente metu.
Vera priorum virtus quondam 290
Romana fuit, verumque genus
Martis in illis, sanguisque viris.
Illi reges hac expulerant
Urbe superbos, utique tuos
Sunt bene manes virgo, dextrâ 295
Cesa parentis, ne seruitium
Paterere graue, aut improba ferret
Premia victrix dira libido.
Te quoque bellum triste scutum est,
Maectata tuâ miseranda manu 300
Nata Lucreti, suprum sexi
Passa tyranni: dedit infandi
Sceleris pœnas cum Tarquinio
Tullia coniux; quae per caesi

280 *Roma*, quo tempore vrbs, & à quo condita, & vocata fuerit, tam variè traditur, vt tutius existimem post alios locos râtum scriptorum apponere, & digitum, vt fertur, ad fontem intendere. vide auctorem de viris illustrib. cap. 1. Messallani Coruini in libello ad Cæsarem A. si modo eius liber est, Lactantium lib. 2. cap. 7. Aelianum lib. 7. var. histor. Dionysium Halicarnass. lib. 1. & 2. Plutarchum in Romulo, Diodorum lib. 5. Strabonem lib. 5. Eustatium Iliad 6. Sallustium de bello Catilinario, Liuium lib. 1. Velleium volumine 1. Iustium lib. 43. Florum lib. 1. cap. 1. Eutropium lib. 1. Orosium lib. 1. cap. 18. lib. 2. c. 4. Varronem de ling. Latina lib. 4. Ciceronem lib. 2. de diuinatione, Sex Pompeium in voce Roma, Plinium lib. 15. cap. 15. Solinum cap. 1. & 2. demum illos Annij scriptores, vt credo, commentitios, Berosum lib. 5. Manethonem in supputationibus, Catonem in Originib. Fabium Pictore de aureo taeculo, & Sempronium, de diuisione Italia.

295 *Virgo*. L. Virginii filiam suam, ne Appij Xviri libidini subiaceret, cultro è laniena rapto transfixit.

- 305 *Membra parentis sauos egit
Impia currus, laceróque seni
Violenta rogos nata negauit.
Hoc quoque nostra videre nefas
Secula magnum; cum Tyrrenum*
- 310 *Rate ferali princeps captam
Fraude parentem misit in aequor.
Properant placidos linquere portus
Iussi nauis, resonant remis
Pulsata freta, fertur in altum*
- 315 *Prouecta ratis; quæ resoluta
Robore labens pressa dehiscit,
Sorbetque mare. tollitur ingens
Clamor ad astra cum feminco
Missus planctu: mors ante oculos*
- 320 *Dira vagatur. querit lethi
Sibi quisque fugam: alij lacera
Puppis tabulis herent nudi,
Fluctusque secant: repetunt alij
Litora nantes: multos mergunt*
- 325 *Fata profunda: scindit vestes
Augusta suas, laceratq; comas,
Rigat & mæstis flectibus ora.
Postquam spes est nulla salutis,
Ardens ira, iam victa malis;*
- 330 *Hæc, exclamat, mihi pro tanto
Munere reddis premia gnate?
Hæc sum, fateor, digna carina,
Quæ te genui, quæ tibi lucem
Atque imperium, nomenque dedi.*
- 335 *Cæsaris amens. exsere vultus
Acheronte tuos, pænisque meis
Pascere coniux. ego causa tuæ
Miserande necis, gnatoque tuo
Funeris auctor: en, ut merui,*
- 340 *Ferar ad iranes inhumata tuos,
Obruta sanis æquoris undis.
Feriunt fluctus ora loquentis,
Risit in pelagus, rursumque salo
Pressa resurgit: pellit palmis.*
- 345 *Cogente metu fata, & cedit
Fessa labori. mansit tacitis
In pectoribus spreta tristi
Iam morte fides: multi domina*

- Ferre auxilium pelago fractis
Viribus audent, brachia quamuis
Lenta trahentem, voce hortantur,
Manibusque leuant. quid tibi sciri
Fugisse maris profuit undas?
Ferro es gnati moritura tui;
Cuius facinus vix posteritas,
Tardè semper credula, credet.
Furit, ereptam pelagoq; dolet
Vinere matrem impius: ingens
Geminatque nefas: ruit in misera
Fata parentis, patiturque moram
Sceleris nullam. missus per agit
Iussa satelles, reserat domine
Pectora ferro: cedis moriens
Illa ministrum rogat infelix;
Vt vero dirum condat ut ensem.
Hic est, hic est fodiendus, ait,
Ferro; monstrum qui tale tulit,
Post hanc vocem cum supremo
Mistam gemitu animam tandem
Per fera tristem vulnera reddit.*
- 350
“
“ 355
360
365
370
- 363 *Pectora ferro.* hic, & sex versus sequentes apud Tacitum paucis verbis mutatis, „ pro Taciti verbis leguntur, hoc modo; „ exclamauit, rogans ministrum, vt vtero „ dirum ensem conderet, adijciens, hic est „ hic est fodiendus ferro, monstrum qui „ tale tulit. post hanc vocem cum supremo „ mo mixtam gemitu animam tandem „ per fera tristem vulnera reddidit. Quae verba, quamuis in omnibus vulgatis Taciti codicibus contineantur, semper tamen mihi spuria, & à quopiam librario, lacunæ complendæ causâ inserta, visa sunt: de quo dubitare desii postquam Lipsius mihi affirmavit, in Taciti Vaticanis autographis ea omnia desiderari.

ACTVS SECVNDVS,
SENECA.

- Quid me potens Fortuna, fallaci mihi,
Blandita vultu, sorte contentum mea
Alte extulisti? grauius vt ruerem editâ
Receptus arce, totque prospicerem metus.
Melius latebam procul ab inuidie malis
Remotus, inter Corsici rupes maris:
Vbi liber animus, & sui iuris, mihi
Semper vacabat studia recolenti mea.
O quàm iuuabat (quo nihil maius parens
Natura genuit, operis immensæ artifex)
Calum intueri, solis & cursus sacros,
Mundique motus, solis alternas vices,
Orbemque Phœbes, astra quem cingunt vaga,
Lateque fulgens ætheris magni decus;
Qui sese nescit tantus in cœcum chaos
Casurus iterum. nunc adest mundo dies
Supremus ille, qui premat genus impium
Cæli ruinâ, rursus vt stirpem nouam*
- 375
380
385
- 376 *Inter Corsici rupes maris* Claudius Senecam in Corsicam relegarat; sed postmodum, Agrippina faciente, illum reuocauit, & Neroni præfecit, auctore Xichone Polentino, in vita Senecæ.
- 381 *Currus.* malo cum membranis, *cursus.*
- 386 *Nunc adest.* integrior est v. l. lectio *nunc adest.* quia noluit dicere diem illum adeste, sed vt adest optas.

Generet, renascens melior: ut quondam tulit

390 *Iuuenis tenente regna Saturno poli.*

Tunc illa virgo, numinis magni dea,

Iustitia celo missa cum sancta Fide,

Terras regebat mitis. humanum genus

Non bella norat, non turbæ fremitus truces,

395 *Non arma gentes, cingere assuerant suas*

Muris nec urbes perarum cunctis iter,

Communis usus omnium rerum fuit:

Et ipsa tellus læta fecundos sinus

Pandebat vitro, tam piis felix parens,

400 *Et tuta alumnis. alia sed soboles minus*

Conspecta mitis. tertium solers genus,

Novas ad artes existit: sanctum tamen,

Mox inquietum; quod sequi cursu feras

Auderet acres, fluctibus sectos graues

405 *Extrahere pisces rete, vel calamo leui:*

Decipere volucres crate: cernos aut leues

Tenere laqueo: premere subiectos iugo

Taurus feroces: vulnere immunem prius

Sulcare terram; læsa que fruges suas

410 *Interius alè condidit sacro sinu.*

Sed in parentis viscera intravit suæ

392 *Sancta fide.* Iustitiæ fidem coniungit: quia iustitiæ fundamentum est fides, teste Cicerone in officijs. ideo ait Horatius;

— cui Iustitia soror

Incorrupta fides —

394 *Non bella norat.* respexit fortassis ad illa Ouidij lib. 1. Metamorph.

Nondum precipites cingebant opida fossæ,

Non tuba direiti. non aris cornua flexi;

Non galea, non ensis erat: sine militis usus

Mollia securæ peragebant otia gentes.

Tibullus lib. 1.

Non acies, non ira fuit; non bella, nec ense

Immissi sauis duxerat arte faber.

397 *Communis usus.* ait aurea ætate res omnes fuisse communes. quod sanè primario illo naturali iure obtinuit, sed mutatum fuit à iure gentium; quo iurè dominia rerum fuerunt distincta. l. 5. D. de iust. & iure. idque planè necessarium fuit, vt ciuilibus hominum societas tranquillè foueretur, sine litibus, quas patere solet communio. l. cum pater. §. dulcissimis. D. de legat. 2. Præterea, ne agricultura intermitteretur, fuit hoc præterea remedium. n. in quæ communiter possidentur, plerumque solent negligi. l. 2. C. quando & quibus quar. lib. 10. Sic quoque factum est, vt omnia hominum negocia, distributis hoc modo rebus, certo ordine tractari cœperint. c. cum singular. de præbend. in 6. c. 1. 89. distinct. Facessat igitur Lycurgi & Platonis imaginaria communio; quæ & Aristoteli & Ciceroni meritò displicuit, & contra quæ multa eleganter Latantius lib. 3. Institutionum. Christian.

398 *Et ipsa tellus.* Hesiodus;

ὄρεται δὲ ἔρπει ζῆλον ἄετι καὶ ἀνιέται, πολλοὶ τε καὶ ἀφρονοί. Virgilius; — ipsaque tellus

Omnia liberius nullo poscente ferebat. Ouidius; *Ipsa quoque immunis, vastoque intacta, nec ullis*
Sauicia vulneribus per se dabat omnia tellus. 405 *Rete.* non sum nescius, rete & plagas sæpe confundi, sed puto proptie rete esse, quo pisces; plagas, quibus feræ capiuntur. Vlpianus in l. ex emto. ii. §. qui autem, sub finem D. de a. e. em. veluti, inquit, cum futurum iactum retis à piscatore eximus, aut indaginem plagis positus à venatore, vel pantheram ab aucupe. quæ vltima verba nec Budæus, nec Alcianus intellexerunt, non animaduertentes locum esse mendosum, & rependendum; *vel pantherem ab aucupe.* Nam recte Varro in libris de lingua Latina, panther est rete aucupis, quod ante Pardul-
sum Præteium, in lexico iuris, iam pridem plurimæ lectionis vir Ioannes Brodeus, in Annotationibus in Oppianum, obstruauit. 406 *Crate.* de hoc venationis genere idem Brodeus lib. 1. miscellaneorum egit, adductis his Plauti verbis; *Hoc vno excepto quod non crate, sed retibus hæ aues capiuntur.* Fit ista venatio hoc modo. cum humus niue contacta est, venator, niue ablata, areolas quasdam concinnat in his superiecta crate, ordeum effundit, variæque semina ad inescandas aues spargit. hæ verò sub hæ desuper incumbente pascentes, fune, qui cratem suspendit, clam laxato, omnes facillè opprimuntur. hæc Brodeus. Alio quoque modo æquè expedito aues crate capere possumus, vt tantum terræ egeratur quantum opus sit fossæ faciendæ; super quam craticula leuis, palo vel bacillo traiecta suspenditur eo vltimque in terram immisso, tum semina ad inescandas alites super craticulam sparguntur; in quam illæ deuolantes craticulæ vnum latus pondere suo deprimunt, eoque cedente incidunt in foueam; ipsa verò craticula rursus assurgit, sic vt euolare nequeant. ab hoc aucupij genere non multum distat illa ratio lepos capiendi, quam tradidit Ioannes de Clamorgan in libro, De leporum venatione cap. 21. seu finali porro alias quasdam aucupiorum species valde expeditas & certas refert Garcias Lasso poeta Hispanus, in ecloga 2. Sed hæc omnia pueris & rusticis notissima, factus fortè fuerat præterite: illud præterendum non est, hoc loco maxime grassatam fuisse cuiusdam eruditi viri audaciam; qui cum reclassimè in o. v. l. legeretur; — *fluctibus sectos graues*

Extrahere pisces rete, vel calamo leui: Decipere volucres crate: cernos aut leues Tenere laqueo: premere subiectos iugo &c. Agitur osè reposuit, & excudi mandauit; — *fluctibus sectos graues*

Extrahere pisces rete, vel calamo leui: Decipere volucres, premere subiectos iugo. ô immanem licentiam! & temeritatè non ferendam! si quis βέλους πλάω, hoc attentasset, facillè hoc contemneret: sed magis

doctrinæ & nominis clari virum, tam temerè tot verba reijcere, non possum utique tacitus ferre. vsus ille fuisset saltem ea modestia, vt in annotationibus solūmodo sententiam suam & causam posuisset, non verò ex ipso poetæ contextu seæ vocabula sustulisset.

411 *Erui ferrum graue.* hæc, quemadmodum penè tota ista ætatum descriptio ex Ouidio 1. Metamorph. vel Arato aut Hesiodo sumta sunt.

413 *Regna constituit.* regna propriè dicuntur regiones illæ simul iunctæ, quæ, ab vno principe supremum imperium habere, possidentur; qui à regendo rex vocatur. Sic Seneca hic, sic regni nomen accepit Hermogenianus l. 5. D de iust. & iure. discretæ gentes, regna condita, dominia distincta, &c.

418 *Asraa virgo.* eadem tradunt Aratus c. 65. & Virgilius 2. Georg. Ouidius 1. Metamorph. Iuuenalis Satyr. 10. & Plato in Gorgia. Nigidius grammaticus, virginem „ inquit, Iustitiam dici, siue æquitatem; quæ „ ab hominibus recesserit, & ad immortalia „ les meritò transferit.

419 *Auri fames.* Virgilius; „ *quid non mortalia pectora cogis* „ *Auri sacra fames?*

427 *Luxuria victrix.* sic legendum, non *ultrix*, vt somniat Badius. nam videri vult luxuriam vicisse mundum, ideo victricem vocat, quomodo legitur in o. v. l. nec repugnat luucnalis;

— *sauior armis*

Luxuria incubuit, victumque viciscitur orbem.

431 *Plauti mihi Sylla que.* de his consule Tacitum & Suetonium.

441 *Regenda magis,* &c. id ipsum disertè Plutarchus tradit in libro De liberis educandis. eiusque rationem reddit. ipsum videre, nam mihi nunc aliò properanti verba non vacat ascribere.

446 *Credis obsequenti parcis, leuis est dea.* de fortuna loquitur, sicut Alexis,

Καὶ τὸ τυχεῖος, ὁ δὲ εὖκλειος περὶ σοφίας
δὲ πρὸς τὴν, καὶ μὴ πρὸς τὴν τυχεῖον.

448 *Id facere laus est quod decet, non quæ licet.* Cicero, pro Rabirio; hic iam iudices vestri consilii res est, vestræ sapientiæ, quid deceat vos, non quantum liceat spectare debetis. & copiosius in Oratione pro Cornelio Balbo: Quid ait accusator fecisse Pompeium, quod ei facere non licuit; quod grauius est quam si diceret hoc ab eo factum quod non oportuisset. est enim aliquid quod non oporteat, etiam si licet: quicquid verò non licet, certè non oportet: quicquid enim non licet, honestum non est, ideoque non oportet, at non quicquid licet, hoc etiam honestum est, imò verò plerumque non oportet. Claudianus „ in Panegyri. de 4. consulat. Honorii A.

Deterior ætas, eruit ferrum graue,
Aurumq; seuas mox & armauit manus:
Partita fines regna constituit, nouas
Exstruxit vrbes: tecta defendit suis
Alicna telis, aut petit, prædæ imminens. 415

Neglecta terras fugit, & mores feros,
Hominum cruentâ cæde pollutas manus
Astrea virgo, siderum magnum decus.

Cupido belli creuit, atque auri fames.

Totum per orbem maximū exortum est malū, 420

Luxuria, pestis blanda; cui vires dedit,
Roburq; longum tempus, atque error grauis.

Collecta vitia per tot ætates diu

In nos redundant, saculo premimur graui;

Quo scelera regnant, seuit impietas furens, 425

Turpi libido Venere dominatur potens:

Luxurie victrix orbis immensas opes

Iam pridem auaris manibus, vt perdat, rapit.

Sed ecce gressu fertur attonito Nero,

Truciq; vultu. quid ferat, mente horreo. 430

NERO. PRAEFECTVS.

SENECA.

NE. *Perage imperata, mitte: qui Plauti mihi,*
Syllæque cæsi referat abscissum caput.

PR. *Iussa haud morabor, castra confestim petam.*

SE. *Nihil in propinquos temerè constitui decet.*

NE. *Iustū esse facile est, cui vacat pectus metu.* 435

SE. *Magnum timoris remediū clementia est.* 440

NE. *Exstinguere hostem, maxima est virtus ducis.*

SE. *Sernare ciues maior est patri. patri.* 445

NE. *Præcipere mitem conuenit pueris senem.*

SE. *Regenda magis est feruida adolescentia.* 440

NE. *Ætate in hac satis esse consilij reor.*

SE. *It fasti si superi comprobent semper tua.*

NE. *Stultè verbor; esse cum faciam deos.*

SE. *Hoc plus verere, quod licet tantum tibi.*

NE. *Fortuna nostra cuncta permittit mihi.* 445

SE. *Crede obsequenti parcis, leuis est dea.*

NE. *Inertis est, nescire quid liceat sibi.*

SE. *Id facere laus est, quod decet, non quod licet.* 450

NE. *Calcet iacentem vulgus.* SEN. *inuisum op-*
primet. 455

NE. *Fer-*

450 NE. Ferrum tuetur principem. SE. melius fides.
 NE. Decet timeri Cæsarem. SE. at plus diligi.
 NE. Metuant necesse est. S. E. quicquid exprimitur,
 graue est.
 NE. Iussi q̄ nostris pareant. SE. iusta impera.
 NE. Statuam ipse. SE. que consensus efficiat rata.
 455 NE. Despectus ensis faciet. SE. hoc absit nefas.
 NE. An patiar, vltro sanguinem nostrum peti,
 Inuisus, & contemptus: vt subito opprimar?
 Exsilia non fregere summotos procul
 Plautum atque Syllam, pertinax quorum furor
 460 Armat ministros sceleris in cadem meam.
 Absentium cum maneat etiam ingens fauor
 In vrbe nostrâ, qui fouet spes exsulum:
 Tollantur hostes cæse suspecti mihi.
 Inuisa coniux pereat, vt carum sibi
 465 Fratrem sequatur, quicquid excelsum est, cadat.
 SE. Pulchrum eminere est inter illustres viros:
 Consulere patriæ, parcere afflictis, feru
 Cæde abstinere, tempus atque ire dare,
 Orbi quietem, seculo pacem sue.
 470 Hæc summa virtus: petitur hæc cælum via,
 Sic ille patriæ primus Augustus parens,
 Complexus astra est, colitur & templus deus.
 Illum tamen fortuna iactauit diu
 Terra mariq̄, per graues belli vices
 475 Hostes parentis donec oppressit sui.
 Tibi numen incruenta summisit suum,
 Et dedit habenas imperi facili manis.
 Nutuiq̄, terras, maria subiecit tuo.

“ Nec tibi quid liceat, sed quid fecisse debebit
 “ Occurrat, mentemque domet respectus ho-
 nesti.
 plura de hac re collegit Pet. Faber ad l.
 non omne 144. D. de diuers. reg. iur.
 antiq.

450 Ferrum tuetur principem. S. E. me-
 lius fides. ait quidam,
 Non sic excubis, non circumstantia pila
 Vt tutatur amor

Cyrus apud Xenophontem; Οἴδα μὲν
 οὐδὲ χρὸν, ὡ Καμβύση, ὅτι οὐ πᾶσι τὸ χρυ-
 σαῖος κληπτεῖν πρὸς τὴν βασιλείαν θεσπῶν ἐστι,
 ἀλλ' οἱ φίλοι πρὸς σκῆπτρον βασιλεύειν ἀλη-
 θέστατον καὶ ἀσφαλέστατον. πεισὺς δὲ μὴ ῥόμῃ
 φέσσει φιλῶν ἀνθρώπων. (πᾶσι γὰρ οἱ αὐτοῖ
 πρὸς φαίνοιο, ὡσαύτ' ἔτι ἄλλα τὰ περὶ κτλ
 πᾶσι τὰ αὐτὰ φαίνοιο) ἀλλὰ τοῦ πρὸς π-
 ροσθεῖαι δι' ἡμεῶν, ἰαυτῶν ἢ κτλ οἱ αὐτοῖ ἰπ-
 οῦδ' αὐτῶν, οὐδ' αὐτῶν, ἀλλὰ μάλλον οὐδ' τῆ
 κτλ κτλ. apud Herodianum quoque
 moriens Marcus, inquit; ὅτι γὰρ χρυσάσιον
 πλῆθος οὐδὲν αὐτῶν περὶ τυραννίδος ἀκ-
 ρασίας, ἢ τε δρυφύρασι φερούσιν ἰκανὴν ῥύθμῃ
 τῶν ἀρχόντων, ἢ μὴ προὔπαρχοι ἢ τῶν ἀρχόντων
 ἰσχυρὰ μάστιγα ἢ ἀκτῖνες ἢ ἀρχῆς μῆκος ἀκτι-
 νῶν ἢ λαοσύν, ὅσοι μὴ φέσσειν ἐξ ἑμῶν ἦτε, πο-
 θοὶ ἢ τῶν αὐτῶν χρυσόπτερες τῶν ἀρχο-
 νῶν ψυχὰς εἰσαΐσαν. οὐ γὰρ οἱ ἐξ ἀτάκτου
 διὰ δόξουσι, ἀλλ' οἱ μὲν πρὸς τοῦ ἀγαθοῦ τε
 αὐτοῦ πτεῖ, καὶ ἐξ ὧν ἰσχυρὰς περὶ σπῆτιν ὁρῶν-
 τες τε καὶ πᾶσι οἱ θεσπῶν, οὐδὲ ποτε
 ἀφηνείουσι, ἢ μὴ βία καὶ ὕβρις ἐπὶ τούτῳ
 ἀχθῶσι. χαλεποὶ ἢ ματηνοὶ τε καὶ ὄρον
 ἐπὶ δόξῃ ἐπὶ δόξῃ, ἀπὸ τῆς φέσσειν ἐξουσίας. Q.
 Curtius ait; Nō est diuturna possessio,
 in quâ gladio inducimur. Beneficiorū
 gratia sempiterna est. nam vt scribit
 in vita Agricolaë Cornelius Tacitus fi-
 delissimus & prudētissimus historicus:
 plerisque dominationi alienæ sangui-
 nem accommodantes, diutius tamen
 hostes quàm seruos, fide & affectu te-
 neri puratis: metus & terror est, infir-
 ma vincula caritatis; quæ vbi remo-

Inui-

neris, qui timere deserint, odisse incipient. Ideo T. Lilius lib. 8. tradidit id firmissimum longè im-
 perium esse, quo obedientes gaudent. hæc grauissimorum auctorum testimonium addi possunt ijs, quæ
 Pet. Velleius Guevara scripsit ad l. 19. D. de Offic. Præfidis, & collectis à Simanca lib. 3. de repub. cap. 12.
 464 Vt carum sibi v. l. habent; & carum sibi.
 465 Quicquid excelsum est cadat. meminerat Nero hac arte Sex. Tarquinius Gabios in potestatem
 suam redegit: quam historiam sic describit Lilius lib. 1. vt facillè mihi persuadeam verum tradidisse
 Dionysium Halicarnass. lib. 4. cum scribit Tarquinius imitatum fuisse Cypseli Corinthij & Thrasyl-
 buli Milesij stratagemam; quod à quo Thrasylbulus acceperit, docet Aristoteles lib. 3. Politicorum his
 verbis; ὅθεν ἢ πρὸς Περικλέους πρὸς Θερασίβουλον συμβουλιὰ ἐστίν, ἢ τῶν περικλέων, σαχῶν κίλοις; ὡς δὲ Νέρον
 αὐτῶν περικλέων τῶν πολιτῶν ἀναρῶν. cuius consilij etiam Herodotus in Terpsichore meminit, sed à
 Thrasylbulo scribit Perikandro datum fuisse, contra scilicet quàm refert Aristoteles, vt obseruauit Ge-
 nesijs Sepulveda in commentarijs ad dictum locum Aristotelis, scilicet lib. 3. cap. 9. Fuit igitur hæc Pe-
 rikandri seu Thrasylbuli, deinde Cypseli, postea Tarquinij, demum Neronis de stabilienda tyrannide opi-
 nio, improba illa quidem, iniusta & tyrannica: sed quæ, quod eorum cogitationibus conueniebat opti-
 mè astuta & callida dicatur. vtilis enim erat, sed non honesta; quæ duo in omni consilio capiende, vel
 coniuncta simul, vel separatim per se singula considerantur. 470 Petitur hæc cælum via. egregijs
 enim factis, vt gradibus, in cælum ascēditur, non inertia aut ignauiam, non crudelitate aut fecleribus. vir-
 tutes colendæ, vicia fugienda, labores ferendi sunt. rectè Ἀλέξανδρος Magnus, apud Arrianum ni fallor;

ἀλλὰ παρρησιάζεσθε ἀδελφοί Μανδρίωνι καὶ ἑυμ-
μαίχι. ποὶ οὐώτων ποὶ καὶ κινδ. αὐεὺόντων τὰ κελὰ
ἔργα καὶ ἔνι τεξάδ ἀρετῆ ἡδὺ, καὶ ἀπ. θηροκαί
κλέος ἀθάνατον ὑποληπώμενος. ἢ ἔκτισε ὅπ. ὁ πρό-
θρονος ὁ ἡματερος ἔκ. ἐ. Ο. ρεὺδ. φ. οὐσ. ἐ. Ἀργ. ἢ
ἀλλ. ἢ δὲ ἐ. Πιλοπονήσω ἢ Οἰέλου μῦθοι, ἐς περὶ-
δι κλέος ἢ λητυ, ὡς θείος ἐξ ἀν. ῥάπτου θροῖσθα, ἢ
ῥδοκείν. ἐ. μῦθον οὐσ. Διογύσου, ἀκροθίτες. ὑ. πύπου
θιδ. ἢ κελ. ἢ Ηρακλῆα, ὀλίγοι πύποι. Callisthe-
nes apud Q. Curtium lib. 8. Interuallo
opus est, vt credatur deus: semperque
hanc gratiam magnis viris posteri red-
dunt. Ego autem seram immortalitatem
precor regi, vt vita diuturna sit & æter-
na maiestas. Hominem consequitur ali-
quando, numquam comitatur diuinitas.
Hereulem modò & patrem Liberū con-
secuta immortalitatis exempla refere-
bas. credisne illos vnus conuiuij decre-
to deos factos? prius ab oculis morta-
lium natura amolita est; quam in cælum
fama perucheret. Horatius lib. 2. episto-
larum:

Romulus & Liber pater & cum Castore
Pollux

Post ingentia facta Deorum in templa rece-
pti,

Dum terras hominumque colunt genus,
aspera bello

Componunt, agros assignant, opida cōdunt.
ad quem Horatij locum alia testimonia
concessit Lambinus.

489 *Seruare ciues. pro ciues, in m. f. legi-
tur; viros.*

492 *In cadem ducis. C. Iulij Cæsaris.*

500 *Quot interemit. Octavius enim, qui,
initio collegis ne qua fieret proscriptio
aliquandiu resisterat, incōptam crudelius
vtrouque exercuit. illi sæpe nōnullis mor-
tem remisisse: hic ne cui parceretur ma-
gnopere fertur contendisse. Iunius Satur-
ninus auctor est, cūm peracta proscriptio-
ne Lepidus in Senatu excusasset præterita,
& spem clementiæ in posterum fecisset;
Octaviūm è contra professum, ita mo-
dum se proscribendi statuisse, vt omnia
sibi libera relicta meminerit. hæc ex Suet-
onio.*

502 *Trium. Lepidi, Antonij & Octauij
III. virorum.*

510 *Tristes Philippi. Siculum bellum cum
Philippensi prælio semper coniungunt
poëtæ. Propertius lib. 2.*

— quotiens Mutinam aut ciuilia busta
Philippos,

Aut canerem Sicula classica bella fuga.

Quidius vltimo Meramorph.

Illus auspicijs obesse moenia pacem

Vista petent Mutina, Pharsalia sentiet illū,

Æmathi que iterū madefient cade Philippi.

Et magnā Siculis nomen superabitur undis.

513 *Superatus. M. Antonius, vel Pom-
pelus.*

Inuidia tristis victa consensu pio

Cessit Senatus. Equitis accensus fauor,

480

Plebiscq; votum est, atque iudicium patrum.

Tu pacis auctor, generis humani arbiter

Electus, orbem tu sacra specie regis,

Patriæ parens: quod nomen, vt serues, petit,

Suosque ciues Roma commendat tibi.

485

NE. Munus deorum est, ipsa quod seruit mihi

Roma, & Senatus; quodque ab inuitis preces,

Humilesque voces exprimit nostri metus.

Seruare ciues principi & patriæ graues,

Claro tumentes genere, que dementia est?

490

Cūm liceat vnā voce suspēctos sibi

Mori iubere? Brutus in cadem ducis,

A quo salutem tulerat armauit manus.

Inuictus acie, gentium domitor, Ioui

AEquatus, alios sæpe per honorum gradus,

495

Cæsar, nefando ciuium scelere occidit.

Quantum cruori Roma tunc vidit sui,

Lacerata toties? ille qui meruit piā

Virtute cælum, diuus Augustus; viros

Quot interemit nobiles, iuuenes, senes,

500

Sparsos per orbem? cūm suos mortis metu

Fugerent penates, & trium ferrum ducum

Tabulā notante deditos tristi neci?

Exposita vestris capita cæsorū patres

Videre mæsti, flere nec licuit suos,

505

Non gemere, dirā t abe polluto foro.

Stillante sanie per putres vultus graui.

Nec finis his cruoris aut cædis stetit:

Pauere volucres, & feras seuas diu

Tristes Philippi: hausit & Siculum mare

510

Classes, virosque sæpe cedentes suos.

Concussus orbis viribus magnis ducum.

Superatus acie, puppibus Nilum petit

Fugæ paratis, ipse periturus bronni.

Hausit cruorem incesta Romani ducis

515

AEgyptus iterum, numcleues vmbra regit.

Illic sepultum est impie gestum diu

Ciuile bellum. condidit tandem suos

Iam fessus enses victor, hebetatos feris

Vulneribus, & continuit imperium metu.

520

Armis, fidēque militis tutus fuit,

Pietate gnati factus eximia deus,

Post

Post fata consecratus, & templis datus.

Nos quoque manebunt astra: si seuo prior

325 Ense occuparo, quicquid infestum est mihi,
Dignaq; nostram sobole fundaro domum.

SE. Implebit aulam stirpe celesti tuam

Generata Diuo, Claudie gentis decus,

Sortita fratris more Iunonis toros.

330 NE. Incesta genitrix detrahit generi fidem,
Animusq; nunquam coniugis iunctus mihi.

SE. Teneris in annis haud satis clara est fides,

Pudore victus cum tegit flammam amor.

NE. Hoc equidem & ipse credidi frustra diu,

335 Manifesta quamuis pectore infociabili,
Vultuque signa proderent odium mei.

Tandem quod ardens statuit ulcisci dolor,

Dignamq; thalamis coniugem inueni meis;

Genere atque formâ, victa cui cedat Venus,

340 Iouisque coniux, & ferox armis dea.

SE. Trobitus, fidesq; coniugis, mores pudor,

Ilaceant inuito: sola perpetuò manent

Subiecta nulli, mentis atque animi bona:

Florcm decoris singuli carpunt dies.

345 NE. Omnes in unam contulit laudes deus,

Talemq; nasci fata voluerunt mihi.

SE. Recedat à te, temerè ne credas, amor.

NE. Quem submouere fulminis Dominus nequit,

Cali tyrannum; seua qui penetrat freta,

350 Ditisque regna, detrahit superos polo.

SE. Volucrum esse Amorem fingit, immitem deum,

Mortalis error, armat & telis manus,

Arcusque sacros instruit seua face:

Genitumque credit Vnere, Vulcano satum.

355 Vis magna mentis, blandus atque animi calor,

Amor est; inuentâ gignitur; luxu, otio

Nutritur, inter leta fortuna bona:

Quem si fouere atque alere desistas, cadit,

Breuique vires perdit exstinctus suas.

360 NE. Hanc esse vitæ maximam causam reor,

Per quam voluptas oritur; interitu caret,

Cum procreetur semper, humanum genus

Amore grato; qui truces mulcet feras.

Hic mihi iugales praeferat tœdas deus,

365 Iugetque nostris igne Poppeam toris.

SE. Vix suscipere posset hos thalamos dolor

516 Iterum. semel Cn. Pompeij Magni.
iterum M. Antonij, III. viri.

525 Ense occuparo. malè in membranis
occupato.

539 Cui cedat Venus. Ovidianum hoc est,

540 Ferox armis Dea. Minerua.

549 Cali tyrannum, de amore ait Ana-
creon.

“ ὁ δὲ καὶ θῆρι δυνάστης.

“ Menander;

“ ἴσως δὲ τῶν θῆρῶν ἰσχυρῶν πλεῖστῶν.

“ Sophocles de eodem;

“ οὐπερ δὲ ἄρχη καὶ θῆρῶν ὁπῶς θῆρῶν.

Eodem nomine Plato & Euripides vocant.

Saua qui penetrat freta, cuidam Cupidinis itaturæ olim subscriptum legebatur;

Sol calet igne meo, flagrat Neptunus in undis,

Pensa dedi Alcide, Bacchum seruire coegi.

556 Otio, otio amorem nutrirî docet Ovidius lib. 1. de remed.

Fac monitus fugias otia prima meis:

Hac ut ames faciunt; hac ut fecere iuuentur;

Hæc sunt iucundi causa cibi que malis.

Otia si tollas, perire Cupidinis arcus,

Contemtaque iacent & sine luce faces.

adde quæ scribunt Antonius Guibertus Polyhistoris cap. 8. pag. 28. & hunc locum nominatim laudans Pius II. lib. 1. epist. 106.

560 Hanc esse, hæc Neroni, non Senecæ tribuenda sunt.

563 Qui truces mulcet feras. Argentarius;

ἀργύρου τοὶ ἀφικνῶ ἐπισημασθῆναι ἔρεται

χρῆσι λιοντίων ἀνὶ χιτῶνα βίαν.

ὅς τὰ μὲν μάστιγα κατ' ἀλχίως. αὐτὸ δὲ χελι-
κούς

ἄδωδ', πολλὰ δ' ἀμφοτέρωλε χεῖρας.

φείσσω πῶρ βροχλῆσι δὲ. ὁ δὲ καὶ θῆρῶν δα-
μάστων

ἀγχιον, ἢ δ' ὑλῆρον εἰσέπειται ἀμείλιον.

566 Vix sustinere posset hos thalamos dolor videre populi: sancta nec pietas sinat.

hæc est o. v. l. lectio probatissima.

Vide-

Videre populi, sancta nec pietas sinat.

NE. Prohibebor vni facere, quod cunctis licet?

SE. Maiora populus semper à summo exigit.

NE. Libet experiri, viribus fractus meis 570

An cedat animus, temerè conceptus furor.

SE. Obsequere potiùs civibus placidus tuis.

NE. Malè imperatur, cùm regit vulgus duces.

SE. Nihil impetrare cùm valet, iustè dolet.

NE. Exprimere ius est ferro, quod nequeunt preces. 575

SE. Negare durum est. NE. principem cogi nefas.

SE. Remittat ipse. NE. fama sed victum feret.

SE. Lewis atque vana. NE. sit licet, multos notat.

SE. Excelsa metuit. NE. non minus carpit tamen.

SE. Facile opprimetur: merita te Diui patris, 580

Ætasq; frangant, coniugis probitas, pudor.

NE. Desiste tandem, iam grauis nimium mihi,

Instare: liceat facere quod Seneca improbat.

Et ipse populi vota iam pridem moror,

Cùm portet utero pignus, & partem mei, 585

Quin destinamus proximam thalamis diem?

571 Furor. o. v. l. fauor.

585 Partem mei. Ouidius;
Eiusque tui latitat corpore clausa meo.

588 Preferens. in scriptis libris legitur, deferens.

ACTVS TERTIVS.

AGRIPPINA.

Tellure ruptâ Tartaro gressum extuli,

Stygiam cruentâ preferens dextrâ facem

Thalamis scelestis: nubat his flammis meo

Poppea gnato iuncta; quas vindex manus, 590

Dolorque matris vertet ad tristes rogos.

Manet inter umbras impie cedis mihi

Semper memoria, maribus nostris grauis

Adhuc inultis, reddita & meritis meis

Funesa merces puppis, & precium imperi, 595

Nox illa; qua naufragia defleui mea.

Comitum necem, natiq; crudelis nefas

Deflere votum fuerat: haud tempus datum est

Lachrymis, sed ingens scelere geminavit nefas.

Perempta ferro, fœda vulneribus, sacros 600

Intra penates spiritum effudi grauem,

Erepta pelago. sanguine exstincti meo

Nec odia gnati. seuit in nomen ferus

Matris tyrannus, obrui meritum cupit,

Simulachra, titulos destruit, mortis metu, 605

Totum per orbem, quem dedit parnam in meam,

Puero

603 Seuit in nomen. impetrauerat enim Nero à Senatu, vt natalis Agrippinae inter nefastos dies haberetur: eradere etiam nomen & titulos conabatur, & delere memoria.

- Puero regendum nos ter infelix Amor.
 Exstinctus umbras agitat infestus meas,
 Flammisq; vultus noxios coniux petit,*
 610 *Instat, minatur, imputat fatum mihi,
 Tumulumq; gnati poscit auctorem necis,
 Iam, p. arce, dabitur. tempus haud longum peto.
 Vltix Erinnyis impio dignum parat
 Lethum tyranno; verbera, & turpem fugam,*
 615 *Pœnasy; quis & Tantali vincat sitim,
 Dirum laborem Sisyphi, Tityi alitem,
 Ixionisq; membra rapientem rotam.
 Licet exstruat marmoribus, atque auro tegat
 Superbus aulam, limen armate ducis*
 620 *Seruent cohortes, mittat immensas opes
 Exhaustus orbis, supplices dextram potant
 Parthi cruentam, regna diuitias ferant:
 Veniet dies tempusque, quo reddat suis
 Animam nocentem sceleribus, iugulum hostibus,*
 625 *Desertus, & destructus, & cunctis egens.
 Heu quò labor, quò vota ceciderunt mea!
 Quò te furor prouexit aitonitum tuus,
 Et fata gnate: cedat ut tantis malis
 Genitricis ira, que tuo scelere occidit!*
 630 *Vtinam antequàm te paruulum in lucem dedi
 Aluiq; sene nostra lacerassent feræ
 Viscera: sine vllò scelere, sine sensu innocens
 Meus occidisses, iunctus atque hærens mihi,
 Semper quietam cerneres sedem inferum,*
 635 *Proavos, patremque, nominis magni viros;
 Quos nunc pudor, luctusq; perpetuus manet
 Ex te, nefande, neque; que talem tuli.
 Quid tegere cesso Tartaro vultus meos,
 Nouerca, coniux, mater infelix meis?*

OCTAVIA. CHORVS.

Anapæstici.

- 640 *Parcite lachrymis vrbis festo
 Lætoque die: ne tantus amor,
 Nostrique fauor, principis acres
 Suscitet iras, vobisque ego sem
 Causa malorum. non hoc primum*
 645 *Pectora vulnus mea senserunt,
 Grauiora tuli, dabit hic nostris
 Finem curis, vel morte, dies.*

611 *Tumulumque gnati Britannici,
 Auctorem. Neronem.*

638 *Quid tegere cesso. in schedis quibusdam habetur; non tegere.*

639 *Nouerca. Britannici. Coniux. Claudi. Mater Neronis.*

646 *Grauiora tuli. consuetudine mala sunt leuiora, ut docet Ouidius libro 2. de arte amandi, lib 3. & 5. Tristium, & 3. de Ponto; quo loco quod ait:*

Ductus ab armento taurus detrectat aratrum,

Subtrahit & duro colla nouella iugo.

est ex illis Propertij, lib. 2.

*Ac veluti primò taurus detrectat aratra,
 Post venit assuetus mollis ad arma iugo.*

Dabit. sic Virgilius; Aeneid. 1.

O socij, neque enim ignari sumus ante malorum,

O passi grauiora; dabit deus his quoque finem.

huc nos ter respexit.

647 *Vel morte. omnino, inquit, hodie his malis liberabor: ut enim aliter hoc mihi contingere nequeat, at certè moriat. mors autem vltima linea rerum est.*

cc *Famula. Poppæ: cuius nomen mendosè excusum est apud Iosephum lib.*

cc *20. antiq. Iudaic. vbi reponas; δὲ ὡς*

cc *φίλην εὐσαν Πραππίου τῆς Νερότιος γυναικός.*

Non ego seui cernere cogar

265

Coniugis ora, non inuisos

Intrare mihi thalamos famula:

Soror Augusti, non uxor, ero.

Absint tantum tristes pænes,

Lethique metus.

270

654 *Socerum*. Claudij patris mei, & Poppeæ patris viri quæstorii, quem Iacobus de Strada in Epit. Thesauri antiquitatum pag. 36. vocat Titum Ollium; quod Taciti auctoritate lib. 14. Annal. 14. confirmatur.

Socerum diri miseranda viri

Potes hæc demens sperare memori?

Hos ad thalamos seruata diu,

Victima tandem funesta cades,

Sed quid patrios sepe penates

Respicias vdis confusa genis;

Propera tectis efferre gradus,

Lingue cruentam principis aulam.

CH. *En illuxit suspecta diu,*

275

Fama toties iactata, dies.

Cessit thalamis Claudia diri

Pulsa Neronis, quos iam victrix

Poppea tenet: cessat pietas

Dum nostra, grani compressa metus,

280

Segnisque dolor. Vbi Romani

Vis est populi? fregit claros

Quæ sepe duces; dedit inuictæ

Leges patriæ, fasces dignis

Ciuiibus olim; insit bellum,

285

Pacemque, feras gentes domuit,

Captos reges carcere cludit.

Gravis en oculis undique nostris

Iam Poppeæ fulget imago

Iuncta Neroni.

290

Affligat humo violenta manus

Similes nimium vultus dominæ,

Ipsamque toris detrahat altis:

Petat infelix mox & flammis

Telisque feri principis aulam.

295

674 *Reges*. Syphacem, Persen, Iugurtham, Herodem.

682 *Feris* scio in o. vulgat. libris sic haberi; malo tamen ex membranis legere; *telisque feri principis*, vt Nero ferus vocetur.

ACTVS QVARTVS.

NVTRIX. POPPEA.

NV. *Quò trepida gressum coniugis thalamis tui*

Effers alumna? quòdve secretum petis

300

685 *Fletu madent*. o. v. l. *fletu manant*.

Turbata vultus? cur genæ fletu madent?

Certè petitus precibus & votis dies

Nostris refulsit: Casari iuncta es tuo

Tada

- Teda iugali; quem tuus cepit decor,
Et culpa Seneca; tradidit vinctum tibi
- 690 Genitrix ameris, maximum numen Venus.
O qualis, altos quanta pressiſti toros
Residens in aula! vidit attonitus tuam
Formam Senatus, thura cum superis dares,
Sacrasque grato spargeres aras mero,
- 695 Vclata summum flammæ tenui caput:
Et ipse lateri iunctus atque herens tuo
Sublimis inter cinium læta omina
Incessit, habitu atque ore letitiam gerens
Princeps superbo: talis emersam fletu
- 700 Spumante Peleus coniugem accepit Thetis;
Quorum toros celebrasse celestes ferunt,
Pelagiq; numen omne consensu pari.
Quæ subita vultus causa mutavit tuos?
Quid pallor iste, quid ferant lachrymæ, doce.
- 705 POP. Confusa tristi proximæ noctis metu,
Visusq; nutrix mente turbata feror,
Defecta sensu. læta nam postquam dies
Sideribus atris cecidit, & nocti polus;
Inter Neronis iuncta complexus mei
- 710 Somno resoluor, nec diu placida frui
Quiete licuit. visa nam thalamos meos
Celebrare turba est mæsta, resolutis comis
Matres Latinæ stebiles planctus dabant;
Inter tubarum sæpe terribilem sonum
- 715 Sparsa cruore coniugis genitrix mei
Vultu minaci sæna quatiebat facem:
Quam dum sequor coacta presenti metu,
Diducta subito patuit ingenti mihi
Tellus hiatus: læta, quo præcepit toros
- 720 Cerno iugales pariter, & miror meos
In quibus resedi fessa. venientem intuor
Comitante turba coniugem quondam meum,
Gnatumq;: properat petere complexus meos
Crispinus, & intermissa libare oscula.
- 725 Irrupit intra tecta tum trepidus mea,
Ensemq; iugulo condidit saevum Nero.
Tandem quietem magnus excussit timor,
Quatit ora, & artus horridus nostros tremor,
Pulsatq; pectus: continet vocem timor,
- 730 Quam nunc fides præta, si produxit tua.
Heu quid minantur inferum manes mihi,

- 689 Culpa Seneca. quæ culpa tam quæ is dis-
suadendo vehementius Neronem impulit;
Nittimur, enim, in veterum semper, cupidinis-
que negata:
Sic interdicit imminet eger aquis.
690. Maximum numen Venus. Bion:
à μέγλα μεκέρπρι. Theocritus:
Κύτεις δὲ μεγλαί, &c.
- Sophocles: μεγλαί διος à Κύτεις, ἀπὸ πύκτου
ρίου àί
- 693 Turacem superis. Scrvius tradit uxorem
olim, non nisi peractis sacrificijs domum
duci consuevisse. quo spectat etiam illud Val-
lerij Balbi:
Inde ubi sacrificas cum coniuge venie ad
aras
Æsonides, unaque adeunt, unaque precari
Incipiunt. ignem Pollux, undamque iuga-
lem, &c.
- 697 Omina. vnus cod. antiq. agmina.
- 699 Talis emersam fletu spumante. Catul.
Quæ simul ac rostro ventosum proscidit a-
quor,
Tortæque remigio spumis incanuit undas;
Emergere feri canentis gurgite vultus
Æquorea monstrum Nereides admirantes.
Illaque atque alia viderunt luce marinas
Mortales oculi, nudato corpore, Nymphas
Nutricum ignis exstantes è gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
Tum Thetis humanos non despexit Hyme-
naos,
Tum Thetidi pater ipse iugandum Pelea sen-
sit.
- 710 Placida. Virgilius;
———— placidam per membra quietem
Irrigat ————
- 715 Sparsa cruore. malo ex v. l. sparsam, le-
gere. quia ferè semper inferis sanguinæ
videlicet cruentæ faces attribuuntur, vt ali-
bi docui.
- 722 Coniugem. equitem Romanum, teste
Suetonio, Tacito, Plutarcho.
- 723 Gnatumque Rufinum Crispinum; quem
adhuc impuberem, quia ferebatur imperia &
ducatus ludere, mergendum mari, dum pis-
cicaretur, seruis suis Nero mandarât. auctor
Sueton.
- 729 Continet vocem. Virgilius Aeneid. 3.
Obstupui, steteruntque coma, & vox faucibus
hæsit.
- 734 Quæcunque mentis: similes Attij Lucre-
tij & Claudianî locos memini obseruare me
in otis ad Claudiânium pag. 65. nunc ad-
da n alies. Nonnus Dionysiac. μέλ.
———— ἀπὸ τῶν πορ δ
ἐρρεν, δὲ πρὸς τὰς τῆς ἐν κῆλαι, νυκτὶ δὲ κῆλαι
βελκῶν τῶν ὑπὸ τῶν κερκῶν βόας τῆς ἰσθμῶν
ἐκ κη,
ἐκ τῆς ἀδύρτητος γὰρ ἡ πῦρ δὲ τῆς ἐν ἔργῳ.
γῆμιον ἐκ τῶν δεικῶν ἀπὸ τῶν πορ δὲ ἀρῶν,
&c.

Petronius Arbitrator;

Somnia, qua mentes ludunt volitantibus umbris,
Non delubra deum, nec ab aethere numina mittunt;

Sed sibi quisque facit. nam cum profstrata sopore

Languent membra, quies & mens sine pondere ludit.

Quicquid luce fugit, tenebris agit, opida bello

Qui quatit & flammis miserandas sauit in urbes;

Tela videt, versasque acies & funera regum,

Atque exundantes profuso sanguine campos.

Qui causas orare solent; regesque forumque,

Et pauido cernunt inclusum corde tribunal.

Condit avarus opes, defossumque inuenit aurum,

Venator salus canibus quatit: eripit unda,

Ant premit euersam periturus nauita puppim.

Scribit amatore meretrix, dat adultera munus

Et canis in somnis leporis vestigia latrat.

In noctis spacio miserorum vulnera durant.

Herodotus, in Polymnia: πελαγονος αει παρ' αλλοις αιδωται ας οψει τας διηρηται τα περιμερους ορεσι? Sed & Tertullianus ni fallor, in eo opere, quo de insomniis agit, simile quid prodidit. suntque hec Galeno, Aristoteli, & Hippocrati consentanea; quorum vltimus in libro de insomniis scribit, id ipsum animum fortem valetudinemque constantem significare.

750 Numen deum, at quorum deum? num Telluris & Heroum? sic opinor, quia Hippocrates, de insomniis, auctor est, secundis in rebus Iouem celestem, Iouem opulentum, Solem, Mineruam, Iunouem, Mercurium & Apollinam supplicationibus adiri solere: in aduersis vero, pro malis auerruncandis, placari consueuisse Tellurim & Herois malorum auerruncatores, quos noctu multum pollere probat Athenæus lib. ii. quibus addes me auctore Iouem prodigialem, de quo Plautus in Amphitryone;

Rectè dicit, ut commemorat, somnium narrat tibi.

Sed mulier, postquam experrecta es, prodigiali Ioui

Aut mola salsa hodie aut ture precantiam oportuit.

Aut quem cruorem coniugis vidi mei?

NVT. Quæcumque mentis agit infestus vigor,

Ea per quietem sacer & arcanus refert,

Veloxque sensus, coniugem, thalamos, rogos,

Vidisse te miraris, amplexu noui

Herens mariti? sed mouent leto die

Pulsata palmis pectora, & fusæ comæ.

Octauia dis: dia planxerunt sacros

Intra penates fratris, & patrium larem.

Fax illa, quam secuta es Augustæ manû

Prælatæ; clarum nomen inuidiâ tibi

Partum ominatur, inferum sedes; toros

Stabiles futuros spondet æternæ domus.

Ingule quod enses condidit princeps tuos;

Bella haud mouebit, pace sed ferrum teget.

Recollige animum, recipe letitiam, precor:

Timore pulso, redde te thalamis tuis.

POP. Delubra & aras petere constitui sacras,

Cæsis litare victimis numen Deum:

Et expientur noctis & somni minæ,

Terrorque in hostes redeat attonitus meos.

Et vota pro me suscipe, & precibus piis

Superos adora, manet ut præsens metus.

CHORVS:

Anapastici.

Si vera loquax fama Tenantis

Furta & gratos narrat amores:

Quem modo Ledæ præfuisse senum

Tectum plumis pinnisque ferunt;

Modo per fluctus raptam Europæ

Taurum tergo portasse truccm:

Quæ regit, & nunc deseret astra,

Petet amplexus Poppeæ tuos;

Quos & Ledæ præferre potest,

Et tibi quondam; cui miranti

Fuluo Danaë fluxit in auro.

Formam Sp. arte iactet alumne.

Licet, & Phrygius premia pastor;

Vincet vultus hæc Tyndaridos,

Qui mouerunt horrida bella,

Phrygiæque solo regna dedere.

Sed quis gressu ruit attonito?

Aut quid pectore portat anhelos?

NUNCIVS. CHORVS.

- NVN. *Quicumque tectis miles exsultat ducis,
Defendat aulam; cui furor populi imminet.*
- 775 *Trepidid cohortes ecce præfecti trahunt
Præsidia ad urbis victi, nec cedit metu
Concepta rabies temerè, sed vires capit.*
- CHO. *Quis iste mentes agit at attonitus furor?*
- NVN. *Octavie furore percussa agmina,*
- 780 *Et efferata per nefas iugens ruunt.*
- CHO. *Quid ausi facere, quòve consilio doce.*
- NVN. *Reddere penates Claudie Divi parant,
Torosq; fratris, debitam partem imperi.*
- CHO. *Quos iam tenet Poppea concordis sive?*
- 785 NVN. *Hic vrit animos pertinax nimium furor,
Et in furorem temere præcipites agit.
Quæcumque clavo marmore effigies stetit,
Aut ara fulgens, ora Poppeæ girens,
Afflicta vulgi manibus, & sæno iacet*
- 790 *Eversa ferro, membra per partes trahunt
Diducta laqueis, obruunt turpi diu
Calcata cæno. verba conveniunt feris
Inmixta factis, quæ timor recipit meus.
Sepire flammis principis sedem parant,*
- 795 *Populi nisi ire coniugem reddat novam,
Reddat penates Claudie victus suos.
Vt noscat ipse civium motus mea
Voce, hæc morabor iussa præfecti exequi.*
- CHO. *Quid fera frustra bella movetis?*
- 800 *Invieta geris tala Cupido,
Flammis vestros obruet ignes:
Quis exstinxit fulmina sæpe,
Captumq; Iovem cælo traxit.
Læsi tristes dabitis pœnas*
- 805 *Sanguine vestro. non est patiens
Fervidus ire facilisque regi.
Ille ferocem insit Achillem
Pulsare lyram: fregit Danaos,
Fregit Attidem, regna evertit*
- 810 *Priami, claras diruit vrbes.
Et nunc animus quid ferat horret,
Vis inmutis violenta dei.*

754 *Vt expidetur noctis & somni mæna.* anti-
tqui miane mala fomina expiabant. apud
Apollonium Circe;

ὼδα καὶ Κίρκω

ὠδῶν ἀλὸς γ. πῆδω καὶ ἐπιπαιδῶν ὄντων,
ποῖος δ' ἰοχίος σὺν δὲ ἰσθμῶν ἐπὶ τῶν ἑσθῶν.

idem ex Sophocle, Aeschylæ & Persio
annoravit Calius Rhodiginus libro 27.
antiq. lect. cap. 17.

765 *Danae fluxit in auro.* Cornelius Se-
uetus, in Aetna;

*Taurus in Europæ, in Ledam candidus
Olor,*

*Iuppiter in Danaën pretiosus fluxerit
imber.*

de Danaë Horatius inquit;

*Inclusam Danaën turris ahenæ,
Robustaque fores & vigilum cantum*

Tristes excubia munierant satis

Nocturnis ab adulteris:

Si non Acrisium virginis abilitæ

Custodem pauidum Iuppiter & Venus

Risissent. fore enim tutum iter & patens

Converso in pretium deo.

Aurum per medios ire satellites

Et perumpere amat saxa, potentius

Itu fulmineo, &c.

quibus versibus innuitur, per hanc fa-
bulam docere poëtas, auro quidvis im-
petrari, & auro largitionibusque omnia
esse petita; quæ mythologia Natali Co-
miti jacet nec mihi displicet: excogi-
taui tamen & aliam, quæ, ut mihi quidem
videtur, nec ipsa malè convenit, nempe
Acrisium hominem esse magnæ erudi-
tionis; quæ eruditio (hæc est Danaë fi-
lia eius) animo & mente abdita latet, &
quia mentis sedes cœpuit est, in turri ahe-
nea conclusa dicitur. corporis enim arx
seu turris est caput. hæc eruditio latet ab-
dita & quasi mancipata carceri, estque
sterilis & infœcunda, donec aureo imbre
irrigetur, hoc est, donec potentis alicu-
ius munificentia foueatur & excitetur:
quod cum evenit, confestim hæc Da-
naë Perseum parit, qui saxificam Medu-
sam interficit. Enimvero tunc eruditio
ista præmiis excitata, discussa tenuis for-
tunæ caligine, & effractus paupertatis
compedibus, pariet liberos præstantis-
simos, videlicet libros, æterna scientiæ
monumenta; à quibus ignorantia &
infectia debellabuntur. ignorantia, in-
quam, quæ stupidos, hebetes, & pla-
nè saxæos homines reddebat. hi libri quia
per ora virum volitant: ideo alata tala-
ria Perseo tribuuntur. Idem Andromæ-
dam Ceto eripuisse fingitur: quia his mo-
numentis salutaria vitæ hominum præ-
cepta ab antiquis composita, ab interitu
tuo vindicantur. Andromeda namque

ἀνὴρ ὁ ἄριστος, ὃς πάλαι formatur, & vitum curans significat. Demum poëta fabulatur Perseum vna cum Andromeda in cælum fuisse translatum: propterea quod huiusmodi scripta, cum antiquorum illis placitis à se sanatis & cōseruatis perpetuò viuunt, & quodāmodo immortalitatē cōsequuntur. Docemur itaque per hanc fabulam sine emolumenti & præmiorum ope, quantumuis clara ingenia iacere ac delitescere. inquit ille;

Haut facile emergunt, quorum virtutibus obstat

Res angusta domi.

& alius;

Sint Macenates, non deerunt, Flacce, Marones.

Nec frustra Musas Andronicus Diuæ Monetæ filias vocauit, vt & Higynus; & quæ Græcis *μυσοκόβω*, Latinis Moneta dicta. qui plura vult, legat elegantissimum Lucani Panegyricum ad Calpurnium Piso-nem, circa finem.

Fluxit, quidam manu sc. *fulsit*. sed nihil muto.

778 *Quis iste mentes agitat attonitus furor*, membranæ continent:

Quid i. m. a. attonitus furor. Sed malè.

317 *Funerea*, tres libri scripti; *funesta*.

826 *Turpis egestas*. Virgilius;

———— *malesuada famas & turpis egestas*.

Sena, cum luctu, *fames*. Lucanus;

Sed patitur sanam, veluti *circumdatius aris*

Obsidione, famem ———

3, 832 *Malis domanda*, T. Livijs lib. 2. Pa-lamque ferrent malo demandam Tri-buniciam potestatem.

O lenta nimium militis nostri manus,
Et ira patiens post nefas tantum mea.

Quod non cruor civilis accensas faces

815

Exstinguit in nos, cæde nec populi madet

Funerea Roma; quæ viros tales tulit.

Admissa sed iam morte puniri parum est,

Graviora meruit impium plebis scelus:

Et illa, cui me ciuium subiecit furor,

820

Suspecta coniux & soror semper mihi.

Tandem dolori spiritum reddat meo,

Iramque nostram sanguine exstinguat suo:

Mox tecta flammis concidant urbis meis,

825

Ignes, ruine, noxium populum premant,

Turpisq; egestas, sena cum luctu famas.

Exsultat ingens seculi nostri bonis

Corrupta turba, nec capit clementiam

Ingrata nostram, ferre nec pacem potest;

Sed inquieta rapitur; hinc audacia,

830

Hinc temeritate fertur in præceps sua.

Malis domanda est, & graui semper iugo

Premenda: ne quid simile tentare audeat,

Contraque sanctos coniugis vultus mee

Attolere oculos. fracta per pœnas metu

835

Parère discet Principis nutu sui.

Sed adesse cerno, rara quem pietas virum

Fidésque castris nota præposuit meis.

P R A E F E C T V S N E R O .

P R A E F. Populi furorẽ, cæde paucorum, diu

Qui restiterunt temerè, compressum affero.

840

NE. Et hoc sat est? sic miles audisti duccem?

Compeisis? hæc vindicta debetur mihi?

PR. Cecidere motus impij ferro duces.

NE. Quid illa turba, petere quæ flammis meos

Ausa est penates, Principi legem dare,

845

Abstrahere nostris coniugem caram toris:

Violare quantum licuit, incesta manu

Et voce dira, debita pœna vacat?

PR. Pœnam dolor constituet in ciues tuos.

NE. Constituet, etas nulla quam fame eximat.

850

PR. Quam temperet non ira, non noster timor?

NE. *Iram expiabit, prima que meruit meam.*

PR. *Quam poscat eade, nostra ne parcat manus.*

NE. *Eadem sororis poscit, & dirum caput.*

355 PR. *Horrore victum trepidus astrinxit rigor.*

N. *Parere dubitas? PR. cur meam damnas fidem?*

N. *Quod parcis hosti. PR. femina hoc nomen capit?*

N. *Si scelera cepit? PR. estne qui fontem arguat?*

N. *Populi furor. PR. quis regere dementes valet?*

360 N. *Qui concitare potuit. PR. haud quemquam reor.*

N. *Mulier, dedit natura cui prorum malo
Animum, ad nocendum pectus instruxit dolis.*

*Sed vim negavit, ut ne inexpugnabilis
Esset, sed agras frangeret vires timor,*

365 *Vel pœna: que tam sera damnatam premit,*

Diu nocentem. tolle consilium, ac preces,

Et imperata perage: deuctam rate

Procul in remotum litus interimi iube,

Tandem ut residat pectoris nostri tumor.

CHORVS OCTAVIA:

Anapæstici.

360 *O funestus multis populi*

Dirusque fauor; qui cum flatu

Vela secundo ratis impleuit,

Vexitque procul; languidus idem

Deserit alto seuoque mari.

365 *Fleuit gnatos miseranda parens,*

Perdidit ingens quos plebis amor,

Nimiusque fauor, genere illustres,

Pietate, fide, linguâ claros,

Pectore fortes, legibus acres.

370 *Te quoque lenis simili letho*

Fortuna dedit; quem neque fasces

Texere sui, nec tecta domus.

Plura referre prohibet presens

Exempla dolor. modo cui patriam

375 *Reddere ciues aulam, & fratris*

Voluere toros; nunc ad pœnanz

Lethumq; trahi, flentem, miseram

Cernere possunt. bene paupertas

Humili tecto contenta latet.

380 *Quatiunt alias saepe procellæ,*

Aut euertit fortuna domos.

855 *Astringit. sic pro astrinxit, in membris legitur.*

861 *Mulier dedit natura cui prorum malo animum, de muliere ait Simouides Amorgynus:*

ἢ ἂν πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν ἀλλὰ τῶν ὄρα,
καὶ τὸ πᾶσι μέρω βελώντι,
ὅπως ἢ ὡς μάλιστα ἐπὶ τῶν καλῶν.

863 *Sed vim negavit. Anacreon mulieribus à natura non prudentiam, non robur, neque fortitudinem, sed horum loco datam pulchritudinem asserit, his versibus (si modò ipsius sunt, quod Fran. Robortellius negavit.)*

γυναιξὶν ἢ ἔτ' ἢ χυρ
τὸ οὐδ' εἰ δώσει; καλλός,
ἀντ' ἀσπίδων ἀπαύτων
ἀντ' ἰχθύων ἀπάτων.

870 *O funestus multis populi dirusque fauor. Paulanias, in Atticis, asserit nemini vmquam qui se effusè ad rempub. gerendam contulerit, seseque auræ populari crediderit, optabilem vitæ exitum contigisse: εὖ δὲ μοι λιχιάσθ' δουρῆ, ἀπὸ τῶν ἀφαιδῶν ἐσπισσίντα ἐς πολιτείαν, καὶ πρὸς ἰγμοράων τὰ τῶν δήμου, μὴ ποτε χαλῶς πελευτῆσαι. & sanè hoc tam verū est, quàm quod verissimum. & facillè esset non modò ex superiori memoria multis hoc exemplis confirmare, sed ijs etiam quæ ipsi in hac tam nò multorum annorum ætate vidimus: verùm nolo nondum planè obductas cicatrices reterege.*

875. *Fleuit. Ti. & C. Gracchos homines mirè populares, Agrariarum legum auctores acerrimos, Cornelia mater uxor.*

880 *Te quoque lenis. ommissis aliorum nugis intellige de M. Liuiio Druso tribunopl. quem cum potissima Pop. Romani pars maximo fauore complecteretur, incertum, à quo domi suæ fuit interfectus. hunc Brusonius lib. 7. c. 16. mendosè Iulium Drusum vocat.*

Lenis. legendum, non cum Badio lenis; nec cum N. lenis. sed cum v. libris lenis. fortuna enim quid lenius? quid inconstantius? quid vclubilius? in illo

cc *Varronis fragmento, quod iam semel posuimus, forte commodius legeretur;*

cc *Nemini fortuna currum à carcere ultimi*

cc *mi lenis*

cc *Missum, inoffensum per aquor, cæcidum*

cc *ad calcem subit.*

893 *Regina*. cum in o. v. l. & antiquis editionibus ita legatur, cur non eam lectionem retineamus? etenim *fortuna*, quod M. intrusit, ex glossa interlineari in contextum itrepsit *Regina*, hoc est, vel Poppea, vel potius fortuna; quam Ennius quoque simpliciter heram vocavit;

Vesnae veliv, an me regnare-hera, quid-ve ferat fors,

Virtute experiamur —

900 *Fratris*. ἐμπαρκός, sic supra Thyest. *Agnosco fratrem. sustines tantum scelus,* 976.

906 *Tristis Erinnyis*. sic Maro; — *quo tristis Erinnyis* *Quos fremitus vocat.*

913 *Cademque feram*. Ovidius; *Plena fera cadis, plena cronoris erant.*

918 *Nec sibi quicquam spondere potest.*

Euripides in Ione;

ἡλιασίμωδ' ἐκεῖθι
ἀνδάδ' δυσυχίασι,
δουχίας τε πάλιν
μηδίασι ὃ πνεύματα.

ideo Barhon, in Ptole, inquit;

ἀνδρωπος εὐ ἐκ τα. ἴς ὃ τῶ βίω
τέρας ἴσι, ἴσι, ἴσι, καὶ ἴσι.

929 *Toties*. novies peperit enim hæc Agrippina (quæ M. Agrippæ & Julię filia, Germanici vxor, Tiberij nurus fuit) novem liberos, quorum duo infantes, vnus puerafcens mortuus est; ceteri, Agrippina, Drusilla, Liulla, Nero, Drusus, & C. Cæsar diutius vixerunt. hanc Agrippinam Tiberius, primo quidem dedignatus alloqui, vocari desit; mox in Pandatariam relegavit, conuiciantique per centurionem oculum excussit; rursus ei, per vinum ore diducto, cibum infulciri iussit: postremò voluntaria inedia absumptam, criminosisimè fuit in se Cætarus, diem quoque natalem illius nefastum esse, cadaver verò in Gemonias proijci voluit.

934 *Ferum*. Livia Drusi vxor, quia maritum Drusum interfici curarat, Tiberij, cuius nurus erat, influ fuit infecta.

OC. *Quò me trahitis? quodve tyrannus*

Aut exilium regina iubet?

Si mihi vitam fracta remittit

Tot iam nostris cuieta malis;

Si cæde meâ cumulare parat.

Luctus nostros: invidet etiam

Cur in patriâ mihi seuam mori?

Sed iam spes est nulla salutis.

Fratris cerno miseranda ratem:

Hæc est; cuius vecta carinâ

Quondam genitrix, nunc & thalamis

Expulsa soror miseranda vehar.

Nullum pietas hunc numen habet,

Nec sunt superi: regnat mundo

Tristis Erinnyis.

Quis mea dignè deslere potest

Mala? quæ lachrymis nostris questus

Reddet Aëdon? cuius pinnas

Vtinam misere mihi fata darent:

Fugerem luctus ablata meos

Pennâ volucris, procul & cætus

Hominum tristes, cademq; ferans;

Sola in vacuo nemore, & tenui

Ramo pendens, querulo possem

Gutture mestum fundere murmur,

CH. *Regitur fatis mortale genus,*

Nec sibi quicquam spondere potest

Firmum & stabile: perquam casus

Voluit varios semper nobis

Metuenda dies. animum firment

Exempla tuum iam multa, domus

Quæ vestra tulit, quid senior est

Fortuna tibi? tu mihi primùm

Tot natorum memoranda parens

Nata Agrippæ, nurus Augusti;

Cæsaris vxor; cuius nomen

Clarum toto fulsit in orbe,

Vtero toties enixa gravi

Pignora pacis; mox exsilium,

Verbera, seu sæssa catenas,

Funera, luctus, tandem lethum

Cruciata diu. felix thalamis

Livia Drusi, natifq; serum

Ruit in facinus, pernamque suam.

885

890

835

900

905

"

"

"

910

915

920

925

Julia

Julia matris fata secuta est:

*Post longa tamen tempora ferro
Cæsa est, quamvis crimine nullo.*

Quid non potuit quondam genitrix

940 *Tua, que rexit Principis aulam,
Cara marito, partuq; potens?
Eadem famulo subiecta suo,
Cecidit diri militis ense.*

Quid, cui licuit regnum in cælum

945 *Sperare, parens tanta Neronis:
Num funestâ violata manu
Remigis antè, mox & ferro
Lacerata diu, sævi iacuit
Victima nati?*

950 *OC. Me quoque tristes mittet ad umbras*

*Ferus, & manes, ecce tyrannus.
Quid iam frustra miseranda moror?
Rapite ad lethum; quis ius in nos
Fortuna dedit, testor superos.*

955 *Quid agis demens? parce precari,*

*Quis inuisa es, numina diuûm.
Tartara testor, Erebiq; deas
Scelerum ultrices, & te genitor
Dignum tali morte, & pœna:*

960 *Non inuisa est mors ista mihi.*

*Armate ratem, date vela fretis,
Ventisque, petat puppis rector
Tandem Phariæ litora terre.*

CH. Lenes aure, Zephyrique leues;

965 *Tectam quondam nube atheriâ*

*Qui vexistis raptam senæ
Virginis aris Iphigeniam:
Hanc quoque tristi procul à pœnâ
Portate precor templa ad Triniæ.*

970 *Urbe est nostrâ mitior Aulis,*

*Et Maurorum barbara tellus.
Hospitis illic cæde litatur
Numen superûm: ciuis gaudet
Roma cruore.*

F I N I S.

MARTINI
ANTONII DELRII
EX SOCIETATE IESV
SYNTAGMATIS
TRAGICI

Pars vltima.

SEV

*Novus Commentarius in decem Tragœdias, que
vulgò SENECEÆ ascribuntur.*

Cum Indicibus.

LVTETIÆ PARISIORVM,

Sumptibus PETRI BILLAINE, iuxta D. Michaëlis
Sacellum in Palatio.

M. DCXX.

1. 10. 1914
1. 10. 1914

2. 1. 1915
2. 1. 1915

3. 1. 1915
3. 1. 1915

4. 1. 1915
4. 1. 1915

IUSTO LIPSIO V. C.
MART. ANT. DELRIO S.

Ecce duos mundus soles, nec rubeculas
duas falceus capit: nec regna socium ferre, nec
reda sciunt. malo id exemplo multi scripto-
res imitantur, CRITICI præcipuè, qui, si
eandem quis cum illis spartam nitatur or-
nare, mox calamis sæuiunt, & sepiæ at-

que loliginis suco cruentum bellum gerunt, & Archilochi
melos mutuum occinunt. quot eorum amicitias rivalitas
resoluit? sed illæ nec probè colligatæ, nec veræ amicitia
fuerunt; quæ tales, æmulationem ignorant, obrectatio-
nem auersantur. veræ non erant; quas vel ambitio, vel cu-
peditas, vel simulatio coniunxerat. veras, non nisi probitas
& virtus & fides conciliant; connectunt, & conseruant. Au-
deò dicere talem nostram, IUSTE LIPSI: quam, nec tot
annorum, tot locorum interualla, nec partium aduersaria-
rum (quæ te vel inuitum, vel, inopinantem, & improuidum
abstraxerant) factiones, nec aliæ quæ aliis graues causæ vi-
derentur; rescindere potuerunt. Nec mirum. nam quod
aliud illi principium, quam animorum quædam similitu-
do, & ad humanitatem atque honestatem conspiratio? quis
finis, nisi fructus tam ingenuæ voluntatis, artium bona-
rum ac studiorum liberalium incrementum? ita dum idem
volumus, idem admiramur, & conamur, vnus ambos *An-
neus* pari voluntate, successu non pari, nos cœpit. Prior
ego lucis perpauulum dedi penè puer, planè tiro. Mox tu,
Sol litteratorum, Princeps veræ Criticæ huius æui, radia-
tum ingenij & iudicij lumen intulisti; &, quæ haut scio an
quis alius arrosis ad Aristophanis & Cleanthis lucernam
vnguibus tandem peperisset; ea tu, quasi ludens, effudisti.
Quòd si vt næuos tantum tollere, sic animus tibi fuisset
commentariis præterea illustrare; cum ramento & puluis-

culo cuncta euertisses; mihi quercus alia fuisset excutien-
 da. Nunc quod præstare voluisti, præclarè tu quidem, vt
 soles, & feliciter: sed quod à te neglectum, id vt postero-
 ribus curis præstarem, inuasi. Prodeunt nunc qualiacum-
 que, hac spe & mente vt tuis apponantur; vt componan-
 tur, non magis, quàm vt rauca picarum garrulitas, lusci-
 niarum canori suauissimo, vel noctuæ cæcutientia, perspi-
 cacitati aquilæ comparètur. Adderem illa mihi displicere,
 si possent, quæ tibi placere. Tuum mihi iudicium mul-
 torum instar millium. legisti, recensuisti, probasti. cur lu-
 cem. paueant? tu obstetricatus manu, auctor & impulsor
 typographo edendi, tibi debebunt, quam adspicient lu-
 cem. Accipies igitur, in duas Tragœdiarum Senecæ opti-
 mas *MEDEAM & THEBAIDA*, & quia pa-
 trem infaustum non vult Antigone deserere, simul in *OE-
 DIPVVM*: vt litterario tuo thesauro hanc opellam, Cræsi
 opibus teruncium adiungas; quòdque debes amicitia &
 iudicio tuo, vt contra Zoilorum Claudiana tonitrua de-
 fensionem suscipias. Faxit *DEVS OPT. MAX.* qui te tot
 periculis falsorum fratrum, & ex Orci faucibus ereptum,
 patriæ, & veris amicis reddidit; vt quam animo religionis
 puritatem tuebatis, eam nunc tibi palam profitenti, & in
 matris Ecclesiæ Catholicæ gremio conuiescenti; hoc ami-
 citia & pietatis in te meæ testimonium sit sempiternum.
 Leodici, CIO. IO. XCII. mense Iunio.

5

C O M M E N T A R I V S
I N M E D E A M.

Lectori S.

 QUAE in Aduersariis olim, hinc non repetam: eò tibi recurrendum: Duntaxat Græcorum testimoniorum Latinam nunc interpretationem accipies; quia plerique illam postularunt. Vtar autem eorum qui extant interpretum versionibus; si non exstet ulla, sententiam meis verbis exprimam, hactenus ut intelligatur. Quorum Græca exemplaria non erunt ad manum; ignosce si mentem, non ipsa verba exhibebo. Vale.

A R G V M E N T V M.

 REPUDIATA Medeâ Iason, Creusam Creontis, Corinthiorum Regis, filiam ducit: iussa in exilium proficisci Colchis, vnius diei inducias impetrat. interea dona diris venenis illita, per filios ad Creusam mittit. exornat se iis misella noua nupta, & repentè flammis erumpētibus, vnâ cum patre, qui accurrebat, filiâque complexus eripere conabatur, cùmque ipsâ regiâ, incendio absumitur. Medea secum asportatis in domus fastigium filiis, in Iasonis conspectu, crudeliter eos trucidat: & à draconibus mox per aërem Athenas deuehitur.

 MEDEA] quidam etiam Melanthius Græcè, Medeam tragædiam edidit. Paccuij fabulam, non Medeam, sed Medum inscriptam censet Marutius comment. in lib. 7. epist. Ciceron. ad familiar. epist. 6. sed verius, Medum & Medeam ab illo editas: Vide fragmenta que nos parte primâ ex utraque. Tertullianus in lib. de prescript. aduers. heretic. fortè ad sententiam magis, quàm ad verba respexit, dum Ouidij Medeam, ex Virgilio centonem nuncupat: quanquam illud, quod Seneca libro 1. Suasoriar ex eadem laudat;

Feror huc illuc, yt plena Deo.

Sanè Virgilianum fermè. sed fortè rectius quidam Cod. Tertulliani cum scriptorem vocant *Ossidium Getam*; quod placuit Domino Lindano in Panopliâ, Arbitror Medea nefariam crudelitatem à Sophocle celebratam duabus fabulis, quarum vni titulus; Colchides, alteri; Scythæ. huius nostræ tragædiæ materiam narrant Diodorus Siculus lib. 5. & Apollodorus lib. 1. bibliothec. Ouidius in *Metamorph.* & *epist. Heroid.* & Iustinus lib. 42.

IN ACTV I.

Hoc Actu iras nutrit Medea, & superos inferosque ad ultionem vocat.

Coniugales
Deos Græci
ἀγαθήν τε:
Phocentes
solas Deas
geniales,
ἁγιάδας
nominant.
Pausan. in
Attic.

Versu 1. *Dij coniugales*] agendum de his nunc paullo fusius. Coniugales dicti, teste D. Augustino lib. 3. de ciuit. Dei, quia nubentes eis commendabantur, ut bene coniugarentur. iugum enim matrimonio iungendis imponebatur, ad significandum concordiam futuram & separationis difficultatem, ut tradit D. Isidorus. lib. 9. *Origin. seu Etimolog. c. de coniugiis.* solite horum deorum effigies in geniale cubiculum inferri, erantque numero penè infiniti, ut idem Augustinus docuit lib. 6. de ciuit. Dei cap. 9. præcipui, & quasi antesignani, qui hic nominantur, & Iupiter γαμήλιος, de quo D. Hieron. in Iouinian. Pausanias, Diodorus & alij; Iuno γαμήλια; Venus, variis ob id nominibus appellat; Hymenæus, de quo postea; Παιθὸν, de qua Coluthus,

καὶ τέρπος ἀσπίσασα γαμήλιον ἠλίθε Παιθὸν

Et coronam nectens nuptialem venit Pytho:

& Diana, quam Locri & Bœotij Encliam vocarunt, eiq; in foro statuam & aram dedicarunt, & sponsum sponsamque antè nuptias ei sacrificare iusserunt. auctor Plutarchus in *Aristide.* His addendus Genius; qui A. Furio dicitur, Deorum filius, hominumque parens, sic dictus quasi suus quemq; genius genuerit. vnde Laberius in *Imagine;*

Genius generis nostri parens.

Plaut. in
Menachm.
Horat. lib.
2. epist. 2.

ideo à Tibullo dicitur, deus Natalis; à Plauto & Horatio, naturæ Deus humanæ. quia (ut ait Festus, eiusq; transcribens verba D. Isidorus) Genium vocabant, Deum rerum omnium genendarum. Coniugalis ergo Deus. nam & in coniugatorum tantum adibus, teste Censorino, duo Genij colebantur, quo sensu torus genialis, & epulæ geniales dicuntur, pro nuptialibus, ut hic & apud Ciceronem pro Cluentio & alios. Martianus Capella tradit Genium dici Deum, qui, quo primum momento homo gignitur, illi associetur. Ammianus Marcellinus ex Gentilium doctrinâ lib. 21. *Histor. scribit Constantio Imp. Genium salutis tutelæ (sic loquitur) appositum, paullo ante mortem eum deseruisse: & cunctis in lucem editis hominibus, salutis firmitate fatali, huiusmodi velut actus rectora sociari: à paucis visa, ut à Pythagorâ, Socrate, Numâ, Scipione maiore, Mariô, Octauiano Aug. Trismegisto, Apollonio, & Plotino; qui etiam scripserit, quibus primordiis hi Genij animis connexi mortalium, & quomodo animas tanquam gremiis suis suscepias tueantur, & quoad licitum est, doceant maiora, si senserint puras, & à colluione peccandi immaculatâ corporis societate discretas. Menandri senarios duos addit; quibus docet cunctis nascentibus datum demonem custodem & rectorem vitæ;*

Ἀπαν δαίμων ἀδελὶ τῷ γυναικίῳ

Ἀπαντος ὅστι μωταγωγὸς τῷ Γένι.

Sic nimirum cacodæmon veritatem fidei, de honorum Angelorum singulis hominibus tutelâ additâ, conatus iam tam his de Geniis commentis infirmare; ut & nunc per emissarios suos; qui negât suum cuique associatum Angelum custodem; de quo theologi consulendi: nos, quid Ethnici de suis Geniis, prosequamur. Censorinus ergo in hæc verba; Genium esse Deum, cuius in tutelâ ut quisque natus est, vivit: siue quòd ut generemur curat; siue etiâ, quòd nos genitos suscipiata tueatur; certè à gignendo Genius appellatur. Euclides Socraticus duplicem dicit nobis omnibus genium appositum; quod & Lucilius lib. 9. Satyrarum confirmat. Et licet alij sint Dij complures homini vitam pro suâ quisque portione adminiculantes, quos libri indigitamentorum enumerant: ij tamen semel in vnoquoque hominum numinum suorû affectum repræsentant. ideo illis non quotannis sacrificabatur. Genio autem; quia ita nobis est observator assiduus appositus, ut ne punçto quidem temporis longius abscedat; sed ab vtero matris exceptos, ad extremû vitæ diem comitetur: ideo illi potissimum, per omnem ætatem quotidie sacrificabant; non quidem factâ hostiâ, sed mero fuso, quia iuxta Varronem, in lib. *Articulus seu de numeris*, in Genij festo, qui erat natali die, manum à cæde & sanguine abstinebant: ne die, quâ ipsi lucem accepissent, aliis dederent. *Quæcum Varronis sententia fuerit Romanorum doctissimi, eumq; Censorinus sequatur; querendum sedulo, cur homo eruditus ex illo Horatij;*

Vide D. Hieron. cap. 18. Mathei. D. Chrysof. Hom 60. in Matth. & D. Thom. 1. par. 9. 113. Tertullianus Apol. c. 32. Nescitis Genios demones dici, & inde diminutiva voce demonia.

— cras Genium mero

Curabis, & porco bimeltri,

Cum famulis operum solutis;

censuerit Genio, ut & Lari, porcum immolari consueuisse; maximè cum & Acron ea verba manifestè ad sacrificium referat. An quod Natali die floribus & vino tantum, ceteris per annum etiam porco, fiebat? sed Varronis ratio semper locum obtinet. quare omnino censeo vitas sensilésque hostias ab omni sacrificio genij alienas; illiq; cædem omnem creditam displicere. Horat. lib. 2. epist. 1. — Silvanum lacte piabant,

Floribus & vino Genium memorem brevis æui.

Memorem scilicet, quia vite brevis homines admonet. Persius. Sat. 2.

Funde merum Genio —

Thura quoque adolebant. Tibullus, de Natali Cherinthi;

Magne Geni, cape thura libens.

Sed Horatius, porci bimeltris meminit. Verùm aliud facere Genio, seu placare Genium; aliud, curare Genium. illud ad sacrificia & diuine rei curationem perspicuè pertinet: hoc ad letitiam, hilaritatèmq; animi, corporis inuitationem, & largioris mensie apparatus, vnde dicti homines Geniales, & Genio indulgere, cui Genium defrudare opponitur. Genium namque voluptatis quoque Deum putabant. Fauet huic Horatiani loci explicationi Porphyrius interpres, & alij. Sed & pro fortunâ, Geniis glossar. Genius

Vide Tur-
nebum lib.
16 aduers.
6. 19.

Stio hæc
non con-
vincere.
sed quid in
mendaciis
& errore
cetti?

τοῦ ἐν ἑαυτῷ ἀνδρῶν. & Genium τοῦ ἀνδρῶν. Genium viri colebant, Iunonem natalem feminae; per Genium viri, per Iunonem feminae iurabant. An quia negabant feminis esse Genium, vel viris Iunonem propitiam? non crediderim. altius quid suberat. forte quia gignendi actum solus viris, cum Aristotele in libris de Generat. animal. ; feminis solam perpeffionem & pariendi laborem, cui preerat Iuno, tribuebant. Certè nimis aperte veteres scripsere, ut queant illorum verba aliò detorqueri, ad feminas excludendas. Censorinus, unumquemque ut natus est, dixit in Genij tutelâ viuere. Seneca de antiquis Romanis epist. III. Singulis & Genium & Iunonem dederunt. Plinius lib. 1. nat. histor. Cùm singulos ex semetipsis Deos faciant, Genios Iunonésque adoptant sibi. Ammianus etiam, Plautus, Horatius, Laberius generatim loquuntur. Viris ergo non Genij modo, sed & Iunones, Natales dij, mulieribus iidem. iuuat etiam Tibullus, qui lib. 4. de Cherinthi pueri natali agens, primò quidem Genium precatur, mox Sulpitiæ, quæ adolescentem amabat perditè, votum in eodem Natali Cherinthi subdit; Natalis Iuno sanctos cape thuris acervos. decuit enim mulierem natalis potius Deæ, quàm Dei, tamen adolescentis gratiâ, meminisse. Hæc de Genio, utinam non sine genio. multa Lilius Syntagm. 15. sed non satis à Lare distinguit. Iulian. Aurelian. lib. 1. de cognominib. Deorum cap. ult. refert etiam Neptunum Genethlium, ut cui liberorum querendorum cura nonnulla. Romanis præterea conjugales Dij peculiare, Picumnus & Pilumnus. docet Nonius; Pilumnus (inquit) & Picumnus dij præfides auspiciis conjugalibus deputantur. Varro, de vita pop. Rom. lib. 2. Natus si erat vitalis, & sublatus ab obstrictrice statuebatur in terrâ, aut aspicaretur (lego, ut auspicaretur, hoc est, auspicato inciperet) reatus esse. Diis conjugalibus, Pilumno, & Picumno, in ædibus lectus sternebatur. Fuit & huius generis Dea Virginensis, de qua S. Augustinus lib. 6. de ciuit. Dei, cap. 9. & lib. 4. c. 11. ubi etiam Domiduci, Iugatini, Subigi, Priapi, Manturnæ, Premæ, Partundæ, meminit; quos omnes ego Genitalium Deorum in numerum retulerim; veteres enim, quos æternos rerum omnium parentes & auctores putabant, sic nominarunt, teste Cicerone 3. de Orat. Ennius apud Scruuium in 6. Æneid.

Romulus in cælo cum Diis Genitalibus æuum

Degit — ex quo versu viderentur hi Romanorum proprij, nisi

Ausonius illud. perioch. 4. scripsisset;

Iupiter interea, cum Diis Genitalibus vnâ,

Concilium cogit superùm de rebus Achiuis.

Claudiano quoque Nox Dea huiusmodi lib. 2. de rap. Proserp.

Ducitur in talamum virgo. stat Pronuba iuxta

Stellantes Nox picta sinus, tangensque cubile

Omnia perpetuo genitalia fœdere sanxit.

Accedant & Nixij Dij; quo nomine scribit Festus appellari tria signa, in Capitolio ante cellam Mineruæ, genibus nixa, velut præfidentes parientium nixibus: de quibus Turnebus lib. 7. aduersar. cap. 8. Ceterum Leuana, Cunina, Rumina, Edusa, Potina, Vagitanus, & similia portenta; quæ ad infantes

iam natos potius spectabant, & non coniugalia, nec genitalia, sed educatoria, numina; huc non pertinent. consule si vis Lilius Syntagm. 1.

Genialis tori] thalami nuptialis. Festus; Genialis lectus, qui nuptiis sternitur in honorem Genij, vnde & appellatur. que D. Isidorus, ad verbum lib. 8. Orig. cap. xl. Genium dicunt quod quasi vim habeat omnium rerum gignendarum, seu à gignendis liberis. vnde & geniales lecti dicebantur à gentibus, (fortassis reponendum ex Festo, à geniis) qui nouo marito sternebantur. horum lectorum meminere Virgilius 6. Aeneidos, & Claudianus lib. de rapto Proserp. 2.

2. Lucina] Iuno. Ouidius;

Iunonemque thoris quæ præsidet alma maritis.

& in epist. Medæ

Conscia sit Iuno sacris præfecta maritis. Virgilius;

— cui (Iunoni) vincla iugalia curæ. Vnde in veteri marmore; I VNONI IUGALI: quod eius auspiciis coniugia inirentur. à quo munere, varia nomina fuit sortita. dicta Opigina, quod parturientibus opem ferret, auctor Festus: Vnxia, quod sponsa mariti domum ingressura prius postes olco, axungia, vel adipe lupino inungeret, vnde uxores quasi vnxiore dictæ B. Isidoro lib. 9. cap. ult. Orig. Cinxia, λωσιζών, quod cinguli solutionem fortunaret: Iuga, quod nuptias inungeret. Socigena, quod nubentes sociaret: Interduca, Domiduca, & similia, de quibus Martianus Capella, his verbis; Iuno pulchra, licet aliud nomen tibi consortium caeleste tribuerit, & nos à iuuando Iunonem, vnde & Iouem dicimus, nominemus: siue te Lucinam, quod lucem nascentibus tribuas, ac Luceiam conuenit nūcupari. Nam Fluoniam, Februalem, & Februam, mihi poscere nō necesse est, cum nihil contagionis corporeæ sexu intemerata pertulerim. Interducam & Domiducam, Vnxiam, Cinctiam, mortales puellæ debēt in nuptias conuocare, vt earū & itinera protegas, & in optatas domos inducas, & cum postes vngent faustum omen affigas, & cingulū ponentes, in thalamis non relinquis * Sotigenam te quas vel in partus discrimine, vel in bello protexeris, precabuntur. Populonam plebes, Curitim debent memorare bellantes. hæc ille lib. 2. de Nuptiis Philologie. Idem quod de Iunone, de Dianâ dicendum. Vnde in inscription. antiqu. vtraque dicitur LVCINA, & in nummis Iulie Pie, LVNA LVCIFERA, & TEMPLVM DIANÆ LVCIFERÆ. eadem enim Iuno & Diana creditur, teste Cicerone lib. 2. de vat. Deor. Luna (inquit) à lucendo nominata. ea est enim Lucina. itaque vt apud Græcos Dianam, eamque Luciferam; sic, apud nostros, Iunonem Lucinam in pariendo inuocāt: quæ eadem Diana, omniuaga dicitur, non à venando, sed quod in septem nominatur itaque vagantibus. Diana dicta, quia noctem quasi diem efficeret. Adhibetur autem ad partus, quod hi maturescunt, aut septem nonnunquam, aut plerūque nouem Lunæ cursibus; qui quia mensa spacia conficiunt. menses nominantur. concinnēque, vt multa, Timeus; qui cum in Historiâ dixisset, qua nocte natus Alexāder esset, eadem Dianæ Ephesiæ

* Ex Festo
legerim;
Opigenam.

In Goltzj
thesauro.

templum deflagrasset; adiungit minimè id esse mirandum, quòd Diana cum in partu Olympiadis adesse voluisset, abfuisset domo. *Plato in Theæteto scribit Dianam, cum sterilis sit, partuum tutelam suscepisse, quia sit eadem cum Lunâ, quæ ad pariendum multum confert. Lucinam, alij dictam volunt, vel à luco ubi eius ades condita, ut Plinius lib. 10. cap. vlt.; vel à luce, quod in lucem recens natos educat. Ouid. 2. Faëtorum,*

— dedit hæc tibi nomina lucus: .

Vel quia principium tu Dea lucis habes.

aliam causam physicam petere potestis à Plinio lib. 2. cap. 101. L. Piso lib. 1. Annal. auctor est, Ithyie pro nascentibus, Veneri Libitinae (quam alij Proserpinam putant) pro mortuis nummum pendi solitum. vide Plutarch. in Numâ, & Dionys. Halycarnass. lib. 4. antiq.

Domitorem freti] *vide inf. versu 318.*

Ausus Tiphys pandere vasto
Carbasa ponto, legesque nouas
Scribere ventis, &c.

& versu. 617. Tiphys inprimis domitor profundi. ●

3. Nouam.] *Argo primam nauem.*

Frenare docuisti ratem] *hand aliter etiam Plautus;*

Nemped equo ligneo caruleas per vndas vectæ estis.

& *Varro, Maripore; Quam nautici equifones. per viam conducerent loro sic m. s. apud Nonium in equiso: vulgati, quâ ducerent loco. Metaphora ratio in eo posita, quòd, ut ait Homerus, Odyss. 8'. celeres in mari naues equorum loco sunt, — ὡς ἄλλοι ἵπποι*

Ἄνδρες ἰχθυοῦνται — contra Martianus solis equos remigium nominat lib. 2. An. Leucothea succenderet facem, luménq; purpureum, & an solis remigia vigilarent, sonipésque Phosphori comeretur. nisi malis de nauis solis & septem eius remigibus id accipere; de qua nos alibi.

5. Diuidens orbi diem] *alternis utrumque hemispherium illuminans.*

6. Tacitisque] *quia secretò nocte silente sunt.*

7. Hecate triformis] *sic Luna vocata, aut quia centum victimis placanda, aut quod centum annos errare cogeret insepultos; aut propter plurimas eius virtutes. consule Calium lib. 20. antiq. lect. cap. 6. Natal. Comitum lib. 3. Mytholog. cap. 15. Liliu Syntagm. 12. quoad Orthographiam, quedam inscriptiones peruetustæ ÆCATE, quedam HECATE. Triformis etiam dicitur Horatio. citat Athenæus hæc Chariclide in cathena; δέσποινα Ἐξέτιν τριδῆπι, τριμορφὴ, ἢ τριεσωπε, ἢ τριγλας καλεουμένη: Domina Hecate, Triuia, triformis, trifacies, triglis allecia & ista Apollodori ἐι τοῖς Ἑσπ. τῆ Ἐξέτιν ἱέσθαι τριγλῆν ἄξι τὴν οἰομαλὸς οἰκοδόμηται, ἢ μορφὸς ἄρ ἢ ἱέσθαι, in lib. de Diis; triglam Hecate sacrificari, ob nominis proprietatem, est enim Dea triformis: scilicet propter triplex nomèn Diana, Luna, Proserpina; vel quia triceps pingebatur, medio capite hominis, dextro equi, sinistro canis. Phurnutus causam reddit Lune formam triplicem, quem explicat C. elius d. c. 6. vide Parrhas. in lib. 1. Claud. de rap. Proser. & quæ dicimus ad vers. 788.*

Quosque iuravit mihi Deo Iason] *Sidera nocturna, & Horas. Valerius Flaccus lib. 7. introducitur Iasonem sic Medea iurantem:*

Per te, quæ Superis, Diuisque potentior imis,

Pérque hæc ergo tuo redeuntia sidera nutu ;

Atque per has nostri iuro discriminis horas:

Vnquam ego si, &c. *Apollodorus quoque lib. 1. Biblioth. discretè testatur, Medeam obtestatam Deos, quos sibi Iason iurasset. Sanè in nuptiis contrahendis Deorum testimonium iureiurando adhiberi solitum, Lucanus significat, neque id à Catone & Marcia, ut reliqua solènia, prætermisissimum, lib. 2.*

Fœdera sola tamen, vanaque carentia pompâ

Iura placent, sacrisque Deos admittere testes.

ad hunc morem Valerij & Senecæ ista pertinent.

9. Chaos] *hic sumitur pro loco, quem habitant inferi, quem vocant Orcum. sic etiam Thyeste versu 1007.*

Ad chaos inane regna cum rege abripis.

Aristophanes in Nubib. Chaos posuit pro aëre. propriè suntum describitur à Platone in Timæo, Virgilio Eclo. 6. Ouidio 1. Met. & Lucano lib. 1. Pharsal.

10. Aduersa.] *opposita. illa bona, hæc mala: illa suprema, hæc ima: illa vitæ, hæc mortis: illa læta, hæc tristis: illa lucida, hæc obscura & caliginosa.*

Manésque] *de Manibus Lilius Syntag. 6. & nos multa in Oed. v. 559.*

11. Dominumque] *inferorum regem Plutonem. Tristis] alibi; Aspectus pateat tristibus inferis. Inuocat noster Plutonem, Proserpinam, Hecatem, (nam hic videtur distinguere Hecatem à Corâ) Eumenides, ceteros inferos Deos; quia hi, Magica numina. Vnde Tibulli illud;*

Concidit ad magicos hostia pulla focos;

de aris inferorum Deorum Turneb. accepit lib. 16. aduersar. cap. 4. Dianam certè magicas artes exercuisse Tatianus lib. contra Græcos est auctor: hæc est, quam noster hic, Dominam, more Græco; qui δῖοττονας Proserpinam nominabant, teste Lilio d. Syntagmat. 6. nos paullo antiè Charicliæ testimonium dedimus.

12. Raptam] *Historiam raptus Proserpine tribus lib. Claudianus, breuius Ouidius lib. 5. Metamorph. id cur confictum, ex Firmico didici lib. de mysteriis & errorib. prophanarum religion. cap. 7. plures procos habuisse Proserpinam, & inter eos diuitem quendam rusticum, nomine Plutonem; qui cum amoris impatiens moram non ferret, inuentam vesperi, in Enne sinibus prope Percum lacum amœnissimum, vehiculo superimpositam auexit. raptorem cum armatorum turmis. Ceres persequitur; qui vitæ suæ timens, & præde retinendæ spern abiiciens, equos per medium lacum impulit; cuius profundis voraginibus uterque demersus interiit. Postea solatio matris, Ennenses ab inferorum Deo Platone raptam sinxerunt. Quæsiuit interea toto ferè terrarum orbe filiam Ceres, & Atticis frumentum secum è Sicilia delatum diuisit, iaciendi seminis & frugis colligendæ disciplinam tradidit: eo deuincti beneficio, Cereri natæq. illius diuinos honores decreuerunt. quæ cuncta ample Firmicus, scriptor Christianus, alius ab astrologo nugacissimo, qui rarus in*

Alij scriptores vocant, Pergii melius opinor.

meis libris; quare Christianum in hoc commentario semper ἀπλῶς Firmicum noncupabo.

13. Adeste] fauete. de quo alibi.

Ultrices Dex] Eumenides, ideo dictæ Pœnæ. Statius lib. 8. Thebaid.

Sauaque multisonas exercet Pœna cathenas. *distinxit tamen Lucianus ab Eumenidibus Pœnas, in Necomant. δαίμονας τε ὁμῶ πάντας ἐπιβοᾷτε, καὶ Πονῶς, καὶ Ἐρινύας, καὶ νύχαι Ἐχέτην.* Dæmones simul omnes conuocat, Pœnas, & Erinnyes, & Hecaten nocturnam. & postea; *παρεστήκασαν δὲ αἰσῶ Πονῶι, καὶ ἀλαστορες, καὶ Ἐρινύες.* astabant autem illi Pœnæ, mali Genij, & Furix. *quas, cum Æschyne in Timarch. & Cicerone in Pisonem, ad conscientix terrorem, & interna illa supplicia refero. lege Victorium lib. 17. var. lect. cap. 21. & Lilius Syntagm. 6.*

14. Crinem solutis squallidæ serp. &c.] *en habitum, quo Furix depingebantur: Vetule, caput anguibus pro capillitio cinctæ, sanguineam manu facem gestantes & flagellum. primus illis Æschylus angues attribuit, mox ceteri. Catullus;*

Eumenides; quibus, angineo redimita capillo,
Frons exspirantis præportat pectoris ignes.

Horatius: ——— intorti capillis

Eumenidum recreantur angues.

Seneca, Herc. Fur. versu 102.

Incipite famulæ Ditis, ardentem incitæ
Concutite pinum, & agmen horrendum anguibus
Megara ducat, atque luctifica manu
Vastam rogo flagranti corripit trabem.

hos angues fingebantur in homines iacere, Thyest. vers. 96.

Quid ora terres verberere, & tortos ferox
Minaris angues? *quo loco inuenies plura in Aduersariis. & in hac tragædia inferius ver. 957.*

Quõnam ista tendit turba Furiarum impotens?
Quem quærit? aut quò flammeos ictus parat?
Aut cui cruentas agmen infernum faces
Intentat? ingens anguis excusso sonat
Tortus flagello. quem trabe infestâ petit
Megara? ———

Hercule Octavo ver. 1000. ——— dexteræ parcant tuæ

Eumenides ipsæ. verberum crepuit sonus.
Quænam ista, torquens angue vipereo comam,
Tumensque tacita sequitur, & quassans caput,
Temporibus atras squallidis pinnas quatit?
Quid me flagrante dira persequeris face
Megara? ——— *Ouidius lib. 4. Metamorph.*

Nec mora, Tisiphone madefactam sanguine sumit
Importuna facem

Petronius Arbitr, obscænus alioquin & paganus; quem nollem D. Antoninus in Summ. Histor. & alij quidam cum S. Petronio Episcopo confudissent: nam refellit Satyra Arbitri, Sambuci & Pithoci studio edita, in quâ versus illi, quos homini huic beato adscribunt, errore graui. Arbitr inquam:

Sanguineam tremulâ quætiebat lampada dextrâ. Furiis Sicyonij hoc ritu faciebant. statò die prægnantes oues mactabant, & mulsò pro libaminibus, floribus pro coronis utebantur; quo ferè & ritu Parcus, Pausania auctore in Corinth. seu lib. 2. Notum tres esse, vel ex Varrone in Eumenidib. apud Nonium duobus locis discerptis & mendosis reliquiis, quæ nos restituere conabamur hoc pacto;

Sed simul atque in summam speculam peruenimus;

Videmus populum, Furiis instinctum tribus,

Diuersum ferri, exterritum formidine.

17. Quales stetitistis] idco dicit, quia nuptiis, quarum infaustus exitus, auspiciandis, adfuisse Furias Pronubas putabant. infra OETAU. principio:

Illa, illa meis tristis Erinnyis

Thalamis stygios prætulit ignes.

& versu 160.

Vacuamque Erinnyis saua funesto pede

Intrauit aulam; polluit stygia face.

Sacros penates ———

& act. 3. ait Agrippina;

Tellure ruptâ, Tartato gressum extuli,

Stygiam cruentâ præferens dextrâ facem

Thalamis scelestis. nubat his flammis meo

Poppæa gnato iuncta; quas vindex manus

Dolorque mætris vertet in tristes rogos.

Ouidius in epist. Phyllidis;

Pronuba Tisiphone thalamiis vlulauit in illis,

Et cecinit mæstum deuia carmen auis.

Adfuit Alecto, breuibus torquata colubris,

Suntque sepulchrali lumina mota face.

epist. Hypsipiles:

At mihi nec Iuno, nec Hymen, sed tristis Erinnyis

Prætulit infaustas sanguinolenta faces.

Simile quid in epist. Canaces inuenitur. apud Papinium lib. 11. Thebaid. sic

ait Tisiphone; ——— dum lampade nostrâ.

In thalamos, quæ casta, venit ———

Propertius lib. 4. eleg. 3.

Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa

Traxit ab euerso lumina nigra rogo;

Et stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis

Vitta data est, nupsi non comitante Deo.

quibus verbis quatuor aduersa nubentium omina comprehendit. de ultimo

nunc agimus. negat comitatum pompam nuptialem Deum, nempe Hymenæum; abesse.

Ominosum
si fax nu-
ptialiu vel ex
rogo sumta,
vel è rogo
accèsa; si ob-
scura flâma
emicaret; si
non pura a-
qua noua
nupta asper-
geretur; si nõ
recta vitta
capiti impo-
neretur; si
Hymenæus
abesset.

qui si presens erat, nuptias fortunatas fore existimabant; quæadmodum quando Parca aderant, & albo vel aurato vellere notabant. Statius l. i. Siluar.

Ergo dies aderat Parcarum conditus albo
Vellere; quo Stellæ Violantillæque professus
Clamaretur Hymen ———

Sidonius, in epithalamio Polemij & Araneole:

Prosper connubio dies cõruscet:
Quem Clotho niueis benigna pensis;
Albus quem picei lapillus Indi;
Quem, Pacis simul arbor & Iuuentæ
Æternúmque virens, oliua signet.

& postea ——— probat Atropos omen.

Fuluæque (hoc est aurea) concordēs sanxerunt fila sorores.
Hæc proculdubio causa, cur Catullus, in nuptiis Pelei & Thetidis, Parcas albam lanam pollice deducentes ita descripserit, ut cum legis, netrices ipsas videre tibi videaris:

Quum interea, infirmio quatientes corpora motu,
Veridicos Parcæ cœperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens vndique vestis
Candidâ, purpureâ Tyrios excinxerat orâ,
Et roseo niueæ residebant vertice vittæ,
Æternúmque manus carpebant ritè laborem.
Læua colum molli lanâ retinebat amictum:
Dextera tum leuiter deducens fila supinis
Formabat digitis, tum prono in pollice torquens
Libratum tereti versabat pollice fusum.
Atque ita deœrpens æquabat semper opus dens,
Lancæque aridulis hærebant morsâ labellis;
Quæ prius in leni fuerant exstantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera virgati custodibant calathisci; &c.

19. Peius aliquod.] concedite & date mihi malum letho detcrius quod improcer perfido Iasoni. & mox, quasi hoc repererit, subdit; viuat, &c.

20. Per vrbes erret.] exsilium cum egestate coniunctum malū pessimū arbitrabantur, si diuagatio per incertas sedes accederet. Ouidius in Ibin;

Exful, inops erres, alienæque limina lustres.

Iustinus lib. 14. Has vobis diras, atque inferias dico, ut inopes extorielque omne auum in hoc castrensi exsilio agatis.

26. Peperit] pessimos liberos patri facturos.

27. Excitiam faces] faces excitiam ex manibus, illas Creuse nuptiis preferentium. apud Romanos solebant δαδὲξιν, hoc est, faces prefererebant

Alexander pueri patrum matrumq, easq, numero quinque, ut testatur Plutarch. in Problem. 5. Romanar. question. Festus; Facem (inquit) in nuptiis in honorem Cereris præferrebant, aquâq; spargebatur noua nupta; siue ut casta pu-

raque ad virum veniret, siue ut ignem atq. aquam cum viro communicaret. *Idem*; rapi solet fax, quâ prælucente noua nupta deducta est, ab vtrisque amicis: ne aut vxor eam sub lecto viri eâ nocte ponat, aut vir in sepulchro eam comburendam curet: quo vtroque mors propinqua alterius vtrius captari putatur. *in liberorum nuptiis* Daduchus iste puer ingenuus, *in seruatorum verò seruus erat, ut scribit Varro lib. 2. de vita pop. Rom.* ideo *Plautus in Casinâ, nihil extrâ morem Romanorum, cum villicus Chalino seruo nominatur hoc munus.* Apud *Græcos deducebatur quidem sponsa à puero* αὐφίταλι, *sed matris erat facem prælucente. ideo Agamemnoni volenti curare filie nuptias, obijcit vxor; apud Eurip. in Iphig. Aulid.*

Vide hæc copiosè in Osk. vers. 141.

—— quis verò iustollet facem?

AGAM. Ego præbebo facem quam præbere sponis conuenit.

CLYT. Haud moris est hoc ——

& *in Phæniss. Iocasta*; Ego neque igneas accendi faces

In nuptiis sollempnes, ut beatam matrem decet,

& *in Troad., Cassandre, sibi ipsi facem præferenti, Hecubæ;*

Trade mihi lumen, non enim ritè præfers facem

Furore percita Mænas —— *Iuno apud Apollonium lib. 4. Argonaut.*

dicit se matris officio sanctam Thetidi præluxisse; quo loco Scholiastes scribit; Antiquitus moris fuit in nuptiis faces à nubentium matribus præferri. Apud Nonnum Agaue queritur, quod filij nuptiis ignem nuptialem non prætulit, lib. 46.

οὐπω τοῖς τάλαντοις ἐκ' οὐφίσα νυμφόκομιν πῦρ.

Neque nuptiis pronubum ignem prætulit.

quod de face accipio. nam alius ille ignis nuptialis, de quo suo loco, non à matre, sed fratre, vel quopiam alio affine gerebatur. Apud Claudianum Ceres lib. 3. de raptu;

Non rales gestare tibi Proserpina thedas

Sperabam; sed vota mihi communia matrum,

Et thalami, festæque faces ——

Sperarat nuptiales, funereas lucebat. de vtrisque, Onidius in epist. ad Acontium;

Et face pro thalami fax mihi mortis adest. *pro pineâ ciparissina.*

Hesiodi ἐκὸ verisimile etiam ancillarum hoc munus fuisse. ait enim in Herculis scuto, longè resplenduisse lumen duarum thedarum, in nuptiis, quas due ancille præferabant. Inuenio & Vulcanum prætulisse. Euripid. in Troadib.

Ἡφαῖστε δαδουχὲς μὲν ἐν γάμοις Ἐροτῶν. In nuptiis mortalium Vulcane fers facem: *Nisi hoc potius alio sensu, quia nimirum ignis largitor. Deniq; felicibus nuptiis etiam Hymenæum faces quaterere creditum. Seneca illum alloquens;*

Excute sollempnem digitis marcentibus ignem.

(ubi de hoc plura) & in alterius morte toningis faces exstingui ab eodem. Bion in Epitaphio Adonidis; ἔσβεσθα μὲν ἅπαντα ἅπι φλιαῖς Ὑμέναιος.

καὶ τὸ πῦρ ἐξέπτασε γαμήλιον ——

Exstinxit totam facem in limine Hymenæus,

Et coronam nuptialem expandit.

In nuptiis quæ agrè & difficulter perficiebantur, agrè quoque & difficulter faces accendi finxit Ovidius in epist. Cydippes (sic enim accipio)

Ter mihi iam veniens positas Hymenæus ad aures
Fugit, & è thalami limine terga dedit.
Vixque manu pigrâ toties infusa resurgunt
Lumina, vix moto corripit igne faces.

Apud Barbaros Mæothidis accolæ absentibus parentibus, fratris id officium fuisse, ex Valerij Flacci lib. 8. conijcio; apud quem ait Absyrtus Medæe;

Nec tibi digna (soror) desum ad connubia frater,
Primus & ecce fero, quatióque hanc lampada vestro,
Coniugio; primus celebrosotalia sacra,
Qui potui. patriæ veniam da quæso senectæ.

Vnde etiam illud, apud Barbaros id patri licuisse, quamvis non apud Græcos, Romani has faces incendebant in foco domus sponsæ, nisi me Varronis verba fallunt, planè deposita, ut nunc apud Nonium in fax; sed aliquis sensus si ita reponamus: Varro de vita pop. Rom. lib. 2. cùm à nouâ nuptâ ignis in face afferretur, foco eius sumtus; si fax ex spinu albâ esset, eam puer ingenuus præferret.

Ineptè etiã
libri excu-
si, Fax pro
acc. nisi
addas, nu-
ptiali.

28. Cælóque lucem] tenebras inducam.

Speçtat.] non tantùm videt obiter, sed lenè considerat, & quasi spectator in theatro, sic ille ociosus sedens in curru, fruitur tanti inspectione flagitij. Hoc autem dicit, quia, teste Homero, sol cuncta videt & audit: idco ab Hesiodo Iouis oculus vocatur. Pifidas: τὸ κοινὸν ὄμμα, τὴν πανοραμίαν κόρην. Commune lumen, peruidentem omnia oculum. Philostratus refert Gymnosophistas Solem, pro summo Deo coluisse. Mercurius, Pimandri cap. 5. Cicero in somn. Scipionis, & Plinius lib. 2. nat. hist. c. 6. magnifica Solis Encomia profèrunt. Seneca verborum ordo est, & Sol spectator hoc spectat, & curru insidens, &c. Cur ergo mutant? ludit enim in voce, spectator spectat; nec superflua altera coniunctio, sed apta exaggerationi.

Insidens] m. f. Moguntinus; residens. sed ceteri. insidens.

30. Puri poli] nulla nube maculati, nitentisque cæli: non malè amici lib. curui. hoc est, conuuxi.

31. Num redit] m. f. & veteres excusi Herbi poli & Venetiis; Non redit. alludit ad Atrei & Thyestæ fabulam. vide Thyestem actû 4. & 5.

32. Da, da] Solis currum postulat, ut Corinthum exurat, quemadmodum eodem curru orbem Phaëton.

32. Patriis] hoc est, auitis. neptis enim, non filia solis Medea. vulgò; patris. nato errore ex antiquâ scribendi ratione; patris.

33. Flagrantibus ignifera] succincta descriptio curruum Solis: quâ splendidius Naso lib. 2. Metamorph.

35. Gemino Corinthus] Corinthus in Isthmo Peloponnesi sita, Ægeum mare ab Ionio diuidit, & interpositurâ suâ impedit ne inuicem commisceantur. Ovidius in Epist. Medæe;

Quique maris gemini distinet Isthmos aquas.

Lucanus lib. 1. Pharsal.

— qualiter vndas

Qui secat, & geminum gracilis mare separat Isthmos,
Nec patitur conferre fretum; si terra recedat,
Ionium Ægæo franget mare —

Corinthi & Isthmi descriptionem habes elegantem apud Aristidem tom. 1. in Orat. Isthmica, quo loco Corinthum à Corintho Iouis F nominatam significat.

Cremata] exusta Corinthus desinat impedire utrumque mare quo alluitur, quo minùs in inuicem ferantur, & mutuo collidantur.

Committat] componat, veluti par gladiatorum. nam ex Arena suntum verbum.

37 Pronubam pinum] infra.

Multifidam iam tempus erat succendere pinum.

Idem quod Brissonius (de quo vide aduersar. nostra) Turnebus voluit lib. 21. aduersar. cap. ult. In spinâ tamen irrito labore thedam queras; que pini & resiniferarum arborum propria. Sed haste spinee fortassis resinam inducebant, ut nos nunc nostris facibus ceram. Superstitionem veterum ex his facibus ominandi lege apud Pierium Valerianum lib. 46. Hieroglyphicor.

38 Postq; sacrificas preces] solemnia sacrificia & preces in nuptiis adhibebantur. docent Dionysius Halycarnass. in ἑπιπέων γαμυλίων. & Plato libro 5. de legibus. & noster versu 300.

— Sacra me thalami vocant.

Vocat precari festus Hymenæo dies.

40 Viscera] liberorum meorum. quos, victimas dicatas & deuotas, cedam.

42 Pelle] omnem ex animo timorem fuga, qui muliebri nature & ingenio additus.

43 Inhospitalem Caucasum] ab Horatio sumsit. de Caucaaso aliàs.

44. Phasis] Lycus, Araxes, Phasis maximi fluuij, Colchorum regionem perfluunt. Phasis, apud quem Medea lacerauit Absyrtum fratrem suum, teste Ptolomeo, ex montibus Caucasus; teste Strabone, ex Armenia; teste Plinio, ex Moschi nascens, Hippum, Glaucum, Cyaneum, & alios amnes recipit, & antequam propè Phasim urbem mari illabatur, centum & viginti pontibus iungitur. Hecatæus Milesius putauit influere in Oceanum, sed errorem confutauit Artemidorus Ephesus, & Eratosthenes lib. 3. Geograph. verè enim illabitur in Euxinum pontum, ut Apollonij Scholiastes tradidit. Prius Aræus vocabatur, mutati nominis causam, sed fabulosam, narrat Plutarchus ἐν τῷ περὶ ποταμῶν. Procopius lib. 2. de bello Persico indicat, circa fontem vocari, Boas. Lucanus:

Colchorum qui rura secat ditissima Phasis.

Valerius Flaccus;

Magnus vbi aduersum spumanti Phasis in æquor
Ore ruit —

Pontus] Euxinus, per ἀντιπέγαν; cum prius ob incolarum immanem crudelitatem ἄξειος diceretur, vide Ammianum Marcellinum lib. 22.

50 Post partus] respicit ad illud Ouidij in epist. Medee, vbi ait:

Nec tamen extimui (quid enim post illa timerem?)

Crede me pelago femina, iamque nocens.

54. Paria] *æquè crudelia & scelestâ nuptias fraterna cade, & fugâ contaminasti: repudium, ornent fuga & parricidium, secuta es virum, occiso fratre; linque maritum, necatis liberis. quam familiam Iasonis ingredi meruisti tam nefariis sceleribus; eandem desere & amitte nouis, non minoribus contaminata.*

COMMENT. IN CHOR.

Mulieres Corinthiæ nuptiis Iasonis & Creuse Epithalamium præcitant, nuptialibus iocis mixtum.

58 Ritè fauentibus] *hoc est quod Attius vult; ut omnes ominibus faustis adhibeant fauentiâ augustam, & ore obscæna dicta segregent. opinor sicuti in inaugurationibus, ita in nuptiis Principum, faustis vocibus populum acclamare solitum: his locis & aliis vestigia moris inuenio. Iuu. Sat. 2.*

—— signatæ tabulæ: dictum, feliciter, ingens

Cæna seder —— noster Octauie vers. 697.

—— sublimis inter ciuium læta omina.

Item in Antony & Octauie nuptiis apud Appianum lib. 5. de bello ciuili. vide Briffonium lib. 8. Formular.

59 Sceptiferis tonantibus] *Ioui & ceteris Diis, quorum in potestate manubiarum iacius; de quibus in Agamemnon. Vide de tauri sacrificio Herc. Fur. vers. 299.*

60 Lucinâ] *Iunonè, cui vacca candida mactabatur, docet id Virg. 4. Aen.*

Intentata iugo] *nondum passa iugum, miugis, sic enim has hostias Latini, quas Greci ἀζύγες & ἀνεργεῖστος, Macrob. lib. 3. Saturn. c. 5.*

Virgilius —— intactâ ceruice iuuentas; Horatius, Nondum expertas iugum; Ouidius, rudes operum.

63 Martis sangu. quæ cohibes manus] *vel Venus, cui etiam Papinius Theb. id. 3. Mariem sic loquentem inducit;*

O mihi bellorum requies, & * sacra voluptas.

Vnâque pax animo; soli cui tanta potestas

Diuûmque hominûmque, meis occurrere telis

Impundè, &, mediâ quamuis in cæde, furentes

Hos assillere equos, hunc ensẽ auellere dextrâ.

vel potius, suadente versu sequente, Pax aut Concordia. nam Cornucopia, pacis & concordie proprium est; de quibus Horatius lib. 1. od. 17.

—— hinc tibi copia

Manabit ad plenum benigna, &c.

& in carmine seculari, cum dixisset, Iam fides & pax, &c. subiungit:

—— apparètque beata pleno

Copia cornu.

confirmat idem Aristides in Orat. pro concordia. & propter hanc rerum omnium affluentiam, que pacem consequitur; Pax ab Atheniensibus dicebatur Plutonis seu Pluti nutrix, & vlnis eum gerens effingebatur, teste Pausaniâ

*Fortè leg.
sera vel cer-
sæ.

in Attic. & in Bœotic. Pluto enim diuitiarum & opulentiæ Deus, Straboni lib. 3. unde & nomen sortitum Plato in Cratylo censet. Pacis primum Athenis ara statuta publicè, post Cimonis victoriam ad Eurymedonem, si Plutarcho credimus in Cimone; sin Aimilio Probo, post Timothei victoriam de Lacedæmoniis. Martis] quem alij Thracem, alij Spartanū, alij Arcadem faciunt. homo fuit seuus, iracundus, homicida, adulter, vulneratus à Diomede & Hercule, vincetus ab Aloidis. Homerus hominum perniciem vocat. bellum numen.

66 Tenera] *Onc. nam hac Pacis hostia, quæ illi cadebatur seorsum extra conspectū Deæ, cuius nec aram sanguine licebat aspergere, quia necesse & sanguinis effusiones Paci aduersantur, docent Aristophanes, cuiusque Scholiast. in comæd. Pax.*

Hostia.] *Ouidius: Hostibus à domitis hostia nomen habet. propriè ergo hostia, quæ deuictis hostibus mactatur. Verùm Sex. Pompeius, hoc nomen omni victima quæ feritur commune docet. quia ferire, veteres hostire dixerunt, & ab hostiando hostia. Seruio auctore, Hostiæ dicuntur sacrificia eorum, qui in hostem pergunt; victimæ, sacrificia quæ post victoriam fiunt. sed hæc (ait) licenter confundit auctoritas. Seruio assentit D. Isidorus lib. 6. Orig. cap. de offic. & addit: alij victimam dictam putauerunt, quia ietu percussa cadebat, vel quia vinceta ad aras ducebatur.*

67 Qui facibus leg.] *Hymeneus, quem noster Bacchi Filium, Asclepiades Apollinis, alij Magnetis volunt; Deus nuptialis, pingebatur iuuenis marcidus, voluptate dissolutus, temulentus, coronatus rosis, ut noster innuit, vel amaraco, ut Catullus, dextrâ faces, sinistrâ flammeum ostentans, in pedibus foccos luteos gerens. Catullus in Epithalamio Iulie & Mallij:*

Collis ô Heliconij
Cultor, Vranix genus;
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, ô Hymenæe Hymen;
Cinge tempora floribus
Stiaue olentis amaraci:
Flammeum cape latus: huc,
Huc veni, niueo gerens
Luteum pede foccum;
Excitûsque hilari die
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnulâ,
Pelle humum pedibus
Pineam quate thedam.

In nuptiis Palladij & Celerine, ut existimo, neptis Celerini illius, de quo diuus Hieronymus tom. 1. epist. ad Gerontiam de Monogamia, ait Hymeneus:

— marcentes cupio vibrare coronas,
Et quassare faces, & noctem ducere ludo:
Hæc quoque non vilem mihi fistula commodat vsum
Responsura choris — ita enim Claudianus; cuius (ut hoc

dicam obiter) locus de Celerino notandus ad D. Hieronymi lucem, purgandus etiam fædo mendo, nam pro, Respuit incestum, quod vi, quod poscere ferro, Posthabitâ pietate solent — castigandum: Respuit hic scriptum, quod &c. plura de Hymenæo Lilius Syntagm. 3. de Deor, histor. & lib. 2. de poet. histor.

68. Noctem discutiens] face quam præfers nocturnas tenebras dispellens.

Auspice dextera] qua auspiciis præbes nuptiis, & facis ut auspiciatè contrahantur. auspicia enim attendi in nuptiis monuit Turneb. lib. 3. aduersar. cap. 14. Seneca; Per ego auspiciatos regij thalami thoros.

69. Huc incede gradu marcidus ebrio] temulentum frangebant. an quia sine Cerere & Baccho friget Venus? Marcidus, hoc est eneruatis & fractis viribus, languens ac titubans præ vinolentia. hunc gradum & marcorem in somnolentis cernimus, somno nondum plenè discusso. hinc Plinius Cæcilius somnomarcidos dixit. 76. Cecropias] Atticas.

77. Taygeti] Taygetus Laconia mons, tam altus, ut Lynceum ex eius cacumine totam Pelopis insulam conspici potuisse cecinerint poetæ, Stasinus & alii. vide Izacium in Lycophron. & Strabon. lib. 7.

78. Exercet] non otiosas, sed virilibus deditas studiis & exercitiis, adolescentium. Lacedæmoniarum virginum formam antiquum illud commendat:

Ἰπποὶ θεσσαλικά, Λακεδαιμόνιαι τε γυναῖκες.

Equæ Thesalæ, femina Lacedæmonia.

De exercitiis & palestra earum vide Aduersar. ubi que ex Plutarcho attuli, hanc sententiam habent; Illa igitur virginum spectacula, nudationes, certaminaq; in iuuenum conspectu edita, eos ad matrimonia adigebant, stimulantque, ut ait Plato, non Geometrica, sed amatoria necessitate. Quare sapienter Euripidis Andromacha:

— neque, si quæ cupiat,

Spartiadum puellarum casta esse queat:

Quæ cum iuuenibus, deferentes domos,

Nudis cruribus, & laxis peplois,

Cursus & palæstras, non tolerabiles mihi,

Communes exercent — male N. primus reposuit; quæ Taygeti iugis exercent, &c. pro eo quod m. f. quas T. 1. exercent.

79. Muris quod caret opidum] Sparte. postea tamen muris cingi capit: Iustin. lib. 14.

80. Aonius latex] Dirce fons Bœotia prope Thebas. Musis sacer. nã Bœotia prius Aonia dicta, Agell. li. 14. noft. Attic. cap. 6. & Stephano, in Aōves. Callimachum & Dionysum Aōνιον pro Thebano posuisse scribit Eustathius. Dicti etiam Bœotij, Ectines à Lycophrone: Tembyces & Hyantes, à Strabone lib. 7. Videtur autem Seneca hoc versu Crensam Musis velle comparare, & sequenti Nymphis, quibus Alphaus gratissimus creditus. quem sacrum nuncupat propter causam illam generalem: quia fluuij, ut ait ille, Deorum filij, & quia fluuij & fontes sacri, vel Ouid. teste in 2. Metamorph. & in 8. imo & paludēs & stagna. Seneca epist. 41. Magnorum fluminum capita ve-

neramur. subita ex abdito vasti amnis eruptio aras habet. coluntur aquarum calentium fontes, & stagna quædam, vel opacitas, vel immensa altitudo sacrauit. Ob peculiarem Alpei quoque cultum, de quo vide hic *Adversar.* Moschus ait; Alpheum post Pisam, ubi mare ingressus est, procedere in Arethusam aqua oleastro vegetante, & dona ferre frondes pulcras & sacrum puluerum seu potius cinerem. Nam Pausan. testatur; stato die quotannis XIX. Februar. aruspices cinerem ex Prytæneo deportare; eoque aqua Alpei diluto aram Iouis obtinere. & religione sancitum hunc cinerem sola Alpei aqua dilui, & eo tantum luto aræ tectorium superinduci. eam obrem Alpheum omnium fluviorum Ioui amicissimum credi. Idem de Alpei itinere subterraneo, quod Moschus, referunt oraculum citatum à Pausan. lib. 1. Philostratus lib. 2. in imag. Arrichionis, Lucianus in Dialog. Marinis, Virgilius *Æneid.* 3. Statius lib. 1. Silu. & Ammianus Marcell. lib. 15. sed refellit Schalig. in exerc. contra Cardan.

82 Æsonio] malè Lugdunens. Ausonio. Aesonium vocat Iasonem, quia Aesonis filius, Aeson Cretæi, Cretæus Aeoli de matre non constat. Andron, Theogniten; Herodorus, Polyphemen; Stesichorus, Eteoclymenem; Pherecydes, Alcymedem Philaci filiam; Apollonius, Alcymeden, sed Clymenes filiam, autumat. Iason & τὴν ἰασόν, quod medicinam à Chirone didicerit, vocatus. hæc Apollonij & Pindari Scholiographi. Mallem hunc versum sequenti postponi, hoc pacto: Si formâ velit aspici;

Cedent Æsonio duci

Proles fulminis improbi, &c.

Si formæ & pulchritudinis certamen Iason subire velit, cedent illi formosissimi quique Deorum. Ad formam Iasonis indicandam facit illud Atratini Cælium vocantis Iasonem pulcellum apud Fortunatianum lib. 2. Rhetor. Scholice.

Proles] Bacchus à Ioue fulminante & flammis Semelem comburentem genitus. nota res. Sic Colutus Paridis formam Bacchi formositati præponit.

85 Tripodas mouet] Phæbus; qui responsa reddebat per vocem stantem super tripode: hoc est, mensa tribus fulta pedibus. ideo ait mouere tripodas.

86 Virginis asperæ] Diane feras assiduo venatu fatigantis, & hominum commercium fugientis.

89 Pollux] Homerus vocat Castorem equorum domitorem, Pollucem bonum pugilatore: Theocritus; cum manus loris bubulis cinxerat, terribilem in pugilum certamine canit; ideo ab Homero Pollux inculpatus, ab Apollonio fortis, à Theocrito certaminum victor, dicitur.

Castibus] de castuum certamine consule Virgilium lib. 4. *Æneid.*

91 Coniuges] Deorum. nam humanas formas iam vincere, dicent paullo post; & à Iasone non homines modo, sed & Deos superari cecinerunt.

96 Pleiadum.] Synecdoche, pro omnibus sideribus. Pleiades etiam Pleiones dictæ. de his multa Schol. in Apollonij lib. 3. vers. 225. & nos alibi in Herc. Fur. Densi greges] ad etymon alludit, de quo sic D. Gregorius in *Iob.* lib. 29. cap. 27. Pleiades stellæ ἀπὸ τῆς πλειῶν, id est, à pluralitate vocatæ sunt, ita vicinæ sibi & diuisæ sunt conditæ, vt & simul sint, & ta-

men coniungi nequaquam possint. Ex quibus verbis mendam unam *Stustuli*. nam legebatur: ita vt vicina sibi. Quia stipata, & quasi conglomerata, ideo *Mambius* vocat sidus glomerabile. *Latinus Callimachus*; Pleiadum spisso cur coitigne chorus. ideo *nofter*; denso.

98 Orbem] hoc est, cum luna plena est; cum orbem suum implet, & cornua in unum coierunt.

99 Ostro sic.] utitur his similitudinibus *Ouidius*:

Quale coloratum Tithoni coniuge cælum
Subruber, aut sponso visa puella nouo:
Quale rosæ fulgent inter sua lilia mistæ:
Aut vbi cantatis Luna laborat equis;
Aut quod, ne longis flauescere possit ab annis,
Mæonis assiduum femina tinxit ebur.
Hic erat aut aliquis color ille simillimus horum.

aliis suauissimis *Tibullus* lib. 3. eleg. 4.

Candor erat, qualem præfert Latonia Luna,
Et color in niueo corpore purpureus:
Vt iuueni primùm virgo deducta marito
Inficitur teneras ore rubente genas:
Vt cum contexunt amarantibus alba puellæ
Lilia, & autumno candida mala rubent.

Propertius lib. 2. eleg. 3.

Lilia non dominâ sint magis alba meâ.
Vt Mæothica nix minio si certet Hiberno,
Vtque rosæ puro lacte natant folia.

Phœniceo] de ostro & purpura lubet hîc nonnulla. Purpura vsus antiquissimus, vt patet ex *Plinio* lib. 9. nat. hist. ca. 39. & *Plutarcho* in vita *Alexand.* suggerbat exiguus sanguis mixti conchilij, cui nomen Purpura: vnda ostrû, quasi ὄστρεον. colligitur etiam ex buccino seu murice: nam murex generale nomen est, buccinum & purpuram continens, propriè tamen solum buccinum significat, vt docet *Edoardus & ottonus* lib. 10. de different. animal. cap. 137. *Tertulliano* cap. 2. de pallio, buccinæ vocantur in plurali, timco ne mendosè. nam *Plinio* & aliis, buccinum & buccina. *Optatus Mileuitanus* piscem vocat, li. 5. contra *Parmenian.* Non (inquit) admixto sanguine piscis purpuram solo contactu conficiat. paullo priùs dixerat; dum conuentione vellus candidum purpurascit: sed lego: confectione. Eum sanguinem viuo animalculo educere oportebat, ne color elanguesceret, vel succus deperiret. *Plinius* lib. 9. cap. 36. Purpuræ florem illum, tingendis expetitum vestibus, in mediis habent faucibus: liquoris hîc est minimi candida vena, vnde pretiosus ille bibitur succus, nigrantis colore rosæ subluccens. reliquum corpus sterile. viuas illas capere contendunt, quia cum vitâ suâ succum illum euomunt. Ideo, *Æliano* teste, vnico à purpurariis ictu contundebantur: pretium par penè margaritis, & *Tyrie dybaphæ* vnâ libram vix centum aureis nostris emi potuisse, *Plinius* lib. 9. c. 35. & 39. serici verò

purpurei libram aut librâ pensari solitam, Vopiscus in Aureliano, produunt. Sarrana pretiosissima, ut etiam Strabo testatur, Sarrana dicebatur, Tyria. quia Tyros insula, Sarrasen Sar' dicta, unde Ennius Poenos Sarrâ oriundos scripsit, auctoribus Probo & Festo. inuentio cani Herculis debetur, si Polluci in Onomast. & Nonno credimus lib. 40. quod breuiter astruit Casiodorus 2. Varior. epist. 2. Cùm fame canis auida, in Tyrio litore proiecta conchyliâ impressis mandibulis contudisset; illa naturaliter humorem sanguineum defluentia ora eius mirabili colore tinxerunt: & ut est mos hominibus, occasiones repentinas ad artes ducere; talia exempla meditantés, fecêre Principibus nobile decus dare. Ex Cicronis Hortensio (apud Non. in imbuere) didici eos qui combibi purpuram volunt, prius lanam medicamentis quibusdam sufficere; & ex Isidoro lib. 19. Origin. cap. 28. omnem purpuram primâ tincturâ ferruginei coloris exsistere (quod verum ut sit vereor:) reliqua ad confictionem pertinentia, petenda ex Plinio d. lib. 9. c. 36. Vitruuio lib. 7. Architect. & Casiodoro à loco, ubi illud notatu inprimis dignum, eum qui sericum purpure intingeret, purissimam habere debuisse corporis castitatem. quia (inquit) talium rerum secreta refugere dicuntur immunda. Inficiebantur purpurâ initio sole lana: nam omnia tunc vestimenta erant lana. ideo noster in Herc. Oetæo:

Nec Sidonio mollis ahenò
Repetita bibit lana rubores.

& Virgilius: Ipse sed in pratis aries iam suaue rubenti
Murice ———

Horatius: Muricibus Tyriis iteratæ vellera lana.

Tibullus: Nec quæ de Tyrio murice lana rubet.

Ouidius; Phocaico bibulas tingebat murice lanas.

Vitruuius auctor est, purpuras colore distingui: Septentrionales, nigriusculas esse & subobscuras; Orientales & Occidentales, liuidas; Meridionales, rubras & genuinas. Isidorus autem etiam Occidenti tribuit subnigras, dum scribit ferruginem esse colorem purpure subnigræ, quæ fit in Hispania, iuxta illud: Ferruginæ clarus Iberâ. Omne Ostrum purpura est, sed non omnis purpura ostrum, quia ostrum (ut Gellius tradidit lib. 2. Noct. Attic. cap. 26.) exuberantiam, splendoremq; ruboris habet, hoc est, illustratur splendore, quo reliqua purpura caret. Hunc splendorem coccò incendi tradunt. κόκκος (ait D. Isidorus) Græcè, nos rubrum seu vermiculum dicimus. est enim vermiculus ex siluestribus frondibus, qui vocatur *secundum quosdam Arabicè, Chermes, vel ut alij Carmen, seu ut ex Laonico Chalcondylâ colligo, * κόκκος*; qui Laonicus eos vermiculos in Assyriæ vrbe Samachia nasci prodit lib. 3. histor. Turcicæ. D. Hieronymus etiam vermiculum interpretatur Isa. cap. quod ad solum coccum *κόκκος* referendum. nam alioqui κόκκος frutex est notissimus Dioscoridi & Plinio, & aliis: cuius gramini acuit purpure colorem: ipsam etiam, sine purpurâ seu murice, tincturæ rubræ idoneum: ex huius fruticis grano nascitur *vermiculus quidam pisi aut lentis figurâ: multus in Narbonensi Gallia hodie & in Lusitania prope Set ubalam.*

Vide Politian. c. 12. Miscell.

Quidam libri vermiculæ mendosè,

Glossariis, Grana κόκκοι, Granitum κόκκωτον. Granarium ὄστρεοθήκη, ut corrigendum. Inter coccum itaque & purpuram proprie dictam hoc interesse volunt, quod ille ex surculoso frutice, hæc ex pisciculo seu conchyli; qua in sententia Brodeus est lib. 1. miscel. cap. 8. & verè: licet plerumque discrimen hoc à scriptoribus contemnatur. coccum Hispani, Granam à grano fruticis, & à Granà Granatam urbem propter cocci copiam. Olim arbitror serica ferè semper cocco tingi solita: hodie coccina serica Hispani & Galli Charmesina, ab Arabica voce; lanæ Galli, Escarlatte; Hispani, Grana vocant. Commentar. Iuvenal. Quod Græci coccum, Latini byrrum vocarunt. (Emendo, κόκκον & pyrrum.) Idem testatur, inter coccum & muricem, medium esse colorem ampelinum seu xerampelinum. Coccina rubri tantum, hoc est sanguinei; purpuræ, varij coloris. nam purpura quædam rubra, quæ ostrum dicitur si splendet; ab hac sanguis vocatur purpureus; quæ quo obscurior & nigricantior, eò carior: fuit fortè huiusmodi quam in Britannia nasci laudatissimam Beda memorat initio Eccles. hist. gent. Anglor. aliud genus est rubræ purpuræ, sine luce & splendore, deterius, quale Tarentinum. aliud amethystinum, quod ianthinum seu violaceum appellant, quod quo clarius & splendidius, eò melius, quo obscurius eò vilius. aliud ceruleum, vilissimum, quod prope Succubinæ Africæ urbem colligebatur: à quo mare purpureum nominatur. Meminit etiam Lælius purpuræ pictæ & similium mixtarum. Denique de causis diversæ coloris in purpuris idem dicendum, quod de aliorum colorum causis; de quibus Plato in Timæo, & Aristot. lib. de coloribus, lib. de sensu, cap. 3. & libro 3. Meteor. cap. 4. ex recentioribus, Simon Portius lib. de coloribus oculorum, Pernumia in libb. de Naturali philosoph. & Fran. Vallesius lib. 1. Controuers. cap. 21. & lib. 3. c. 19. Illud penè ommissum: à scriptoribus minus antiquis, Fopisco, Cassiodoro, Sidenio, Gregorio Turon. purpuram, vocari blattam. Glossarium, Blattia Ἰσόμυτος ὄματος. Idem Battatum coccinum. Suspiciabar legendum, blattatum. nam subditur, Blattela Ἰσόμυτος ὄματες τῶν κορυχάτων. ex quo ultimo loco prior ille supplendus.

100 Nitidum iubar] nascentem Solem, vel Auroram matutinam.

101 Roscidus] rore nocturno madens.

102 Phasidos] Medæ coniugio liberatus.

103 Effrenæ] cuius amores & ira nullis frenis, cuius crudelitas & audacia nullis repagulis coerceri unquam potuerunt. mulieris effera, ferocis, terribilis, verè Barbaræ, ad Phasim nate.

104 Prendere] aptè utitur. nam ita contractum, nuptum verbum esse patet ex Catullo & aliis. Inuita trepidus] dixit imitatione Ouidij, apud quem Hyppisile id miratur,

Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in vno
Impavidus somno nocte silente frui.

105 Aoniam] tradete alacrem melioribus nuptiis. fruire Græcâ virgine, liberaliter institutâ, nec à Musis aut Gratiis alienâ. nam & paullo antè Musis eam comparauit. Aoniam ergo pro Græcâ sumit & opponit Barbarâ: fortè etiam ad Musarum fontem Pirenen, qui fuit Corinthi, alludit. mirum

quam

Vide Pliniū
lib. 9. c. 41.

Lælius lib.
8. comment.
resp. Roma
cap. 8.
Vide Calij
lib. 8. antiq.
l. 7. cap. 11.

quàm hic mendosi quidam libri scripti, nam membrane, quas ab Eliâ Vincto, homine de litteris bene merito, accepi; Aufoniam: codex Moguntinus; ar-
mam. quæ quid sibi velint, nondum video.

106 Nunc primum] nam in priores Iasonis & Medea, nec Aeson, nec
Acethes consenserant. 107 Carmina] alteruate versus nuptiales. habe-
mus exemplum virginum & adolescentum Catullianorum.

109 Rara est in domo iusta lic.] nam nuptiarum dumtaxat, & paucis aliis
diebus id licuit, quibus scilicet mos Dominos seruire, ut Mercurialibus apud
Creteuses, Geræstionis quodam die apud Trezænicos, Saccæ festo quinque die-
bus apud Babylonios, Peloriis apud Thessalos, auctore Athenæo lib. 14. Con-
uiu. Sophist. cap. 17. fortè & Croniis apud Athenienses, de quibus ex Actij
Annalibus Macrobius lib. 1. Saturnal. cap. 7. quæ Romani Saturnalibus imi-
tabantur, ut docent idem Athenæus eodem loco, & Macrobius lib. 1. Saturn. c. 10.
de quo festo intelligo Senecæ ista epist. 47. Instituerunt diem festum, non
quo solum cum seruis domini vescerentur; sed quo utique hono-
res illis in domo gerere, & ius dicere permiserunt.

110 Lyæi proles] Hymenæum Bacchi & Vranie filium etiam Catullus
& Claudianus asserunt; & Martiannus Capella his versibus:

Tu, quem psallentem thalamis, quem matre Camœna
Progenitum perhibent; copula sacra Deum:
Semina qui arcânis stringens pugnancia vinculis,
Complexûque sacro dissona nexa foues.
Namq. elementa ligas vicibus. mundumq. maritas,
Atque auram mentis corporibus socias.
Fœdere complacito sub quo natura iugatur,
Sexus concilias & sub amore fidem:
O Hymenæe decens, Cypridis tu maxima cura.
Hinc tibi nam flagrans ore cupido micat.
Seu tibi, quod Bacchus pater est, placuisse choreas,
Cantare ad thalamos seu genitricis habes;
Comere verniferis florentia limina fertis
Seu consanguineo Gratia trina dedit.

quot hic officia Hymenæi, totidem causæ, cur chorus illum inuocet, ut adsit nu-
bentibus: quæ non facile sic breuiter enumerata inuenias alibi.

111. Multifidam] spicatum, ad spici & aristarum similitudinem incisam.
Papinius 3. Theb. Multifida attollens antiquâ lumina cedro.
veteres inspicere dicebant. Virgilius: — ferroque faces inspicat acuto.
Pinum] cur, spinum, Critici substituitis? expers illa resine, & thedis ini-
donea. æque molesti Grammatici (ut hoc obiter) qui resinæ mediam producere
non sinunt. reprehendant illi Plautum, Martialem, & Serenum, qui sic vsi:
communem cenfeo.

112 Excute] iacta facibus accensis flammæ, à silice sumpta tralatio, è cu-
ius propriè venis ignis excutitur.

113 Fescenninus] Fescenninos cantaturi per prætextam ponebant, ne

pudorem & ius eius violarent. notat Pierius lib. 40. Hieroglyph. Fescennini exemplum aliud sufficit Capella Mineus lib. ult. Ausonius epist. ad Paullum, laudat quendam Annianum Fescenninorum scriptorem. dicti à Fescennio vetusto Hetruriae opido: de quo Amnius Vverb. lib. 17. antiqu. q. 37.

Conuicia] Eguianus liber; sollennia, non omnino male. sic Horatius:

Infanire putas sollennia me, neque rides.

suspicio iocos istos peculiari nomine, sollennia vocatos,

114. Tacitis eat illa tenebris] moriatur ingloria & illaudata: obliuione nomen eius deleatur, sic ad inferorum tacitas sedes migret; ut apud superos etiam memoria damnetur & penitus intereat. mira sanè locutio. Simplicius & apertius Lipsius; sine facibus illa eat.

115. Peregrino marito] auget odium. nam cum peregrinis nuptiæ improbabantur, de quo in Thebaidem. & peregrinæ usque adeo male audiebant, ut *vide Landin in Hor. lib. 3. ad. 3.* pro scortis earum nomen acciperetur, quod fuit à Donato obseruatum in Terent. Andria, Eunuchò, & Phormione: quotquot etiam à patria procul degebant, vix improbitatis aut ignominie nota se eximere poterant, ut indicat Ennius apud Ciceronem lib. 7. epist. ad Trebatium.

116. Fugitiua] sic vocat Medeam, quia domo patris profuga raptorem secuta; atque ita fugitiua Iasoni peregrino nupsit. sed ubi nupsit; Timæus, Apollonius, & Orpheus in Corcyra insula tradunt; Dionysius Milesius libro 2. Argonaut. Byzantiæ; Antimachus in Lyde, prope fluium nescio quem; Philetas, Telepho, in domo Alcinoi; Timonax lib. 1. histor. Scythice, in ipsa Colchide *vide Lucill. Tharraum Schol. in Apollonium.* Acætha sciens; Valerius Flaccus canit in Peuce insula ceptas nuptias, aduentu Absyrti impeditas, ne perficerentur. Quidam manuscripti fugitura, pro; fugitiua.

IN ACTV. II

Alit iras Medea, & accenditur in furorem audito Hymenæo: conatur eam ad sanam mentem nutrix reuocare: sed incassum. ut enim si flammis oleum injicias, sic huius augetur furor. Superuenit Creon, & in exsilium iubet abire: verū fallacibus precibus emollitur, diecule induciis parandò discessu largitur.

116. Hymenæus] docet Museus etiam parentem utrumque solitum concinere carmen nuptiale; dum id prætermisum malo omine testatur,

ὅχι ὑμέναιος ἄειρε πατὴρ ἔπειτα μήτηρ.

Non cecinit pater aut mater veneranda hymenæum.

in Adelpb. in Aeneid in 6. Thebaid.

quod nomen cur inditum carmini, ex Donato in Terent. Seruio in Virgilium, & Lucretio in Statium didici. Athenis iuuenem fuisse formosissimum, Hymenæum; qui puerili facie virum regens, & feminam simulans, Eleusinia cum mulieribus sacra celebrarit; & à piratis cum iisdem simul raptus fuerit; qui cum eum id quod habitu mentiebatur crederent, virginem illi, quam amabat, crediderunt: mox pirata somno depressi, ab ipso, an ab insequentibus, iugulantur. festinat deinde Athenas Hymenæus, & nuntium primus parentibus perferens, si natas eis reddidisset, amasie suæ nuptias sibi paciscitur, Fuit hoc coniugium felix & sine querela. inde obtinuit ut deinceps Athenienses boni ominis causa Hymenæi nomen in nuptiis iterarent. imitati id

Corynthij (teste Senecâ) & ceteri Graeci ac Romani, ut Terentij, Virgilij, Catulli, Claudiani, & aliorum conuincit auctoritas. inde sic dictum carmen nuptiale, vel etiam ut Claudianus & Alcymus Auitus vocant, Hymen, Turpilius, Pedio; inquit: Age tu Hymenæum increpa. hoc est, teste Nonio, ingemina. canebatur enim per choros alternatim. Pacuuius, Duloreste: Hymenæum fremunt æquales, aula resonit crepitu musico.

Chororum ratio & modus ex Catulli Epithalamio petenda: mentionem etiam inuenio apud Claudianum, de nuptiis Palladij & Celerine. Ticide Hymenæum laudat Priscianus; insignis exstat Martiani Capellæ lib. vlt. de nuptiis Philologie. Apud Graecos Epithalamia scripserunt Hesiodus, Sthefichorus, Theocritus & Agamestor; apud Latinos Catullus, Claudianus, Papinius, & Capellæ. Vide Isaac. in Lycophr.

121 Flammas] Taurorum, Valer. Flac. lib. 7. & 8. Argon. Ouid. 7. Met.

Mare] quod fugiens artibus suis tranquillarat.

122 Nefas] vim herbarum & artium malarum ad scelera patranda.

126 Exigatur] Equian. lib. agitetur. improbo.

Hæc meis satis est malis] fulcricis sententiam, si rescribas: Hæc meis satis est malis? quasi neget, sufficere vnâ Creusam exigendæ ultioni. aliâ languet sine interrogationis notâ.

127 Barbaræ Græcorum morem sequitur; qui mundum in duas partes diuidebant, in Græcos seu Pelasgos, & Barbaros: quod Platoni, in Ciuili, merito displicuit, ut & Eratostheni, qui malebat homines in bonos & malos diuidi. tales enim tum ex Græcis, tum ex aliis omnes. auctor Strabo lib. 1. Cassiodorus (risum contine) Barbaros dictos vult, à barba & rure, quod hispidi sint pagani, & nunquam in urbibus vixerint. sed certum est, Græcum nomen esse, de cuius origine differit Strabo lib. 14. & censet eos initio Barbaros vocatos, qui difficulter, asperè, crassè, & duriter loquerentur: huiusmodi Græcis visus nationes reliquas, & barbaros nominari cæptas, tum quod vernaculus illarum sermo inconcinnus erat; tum quod Græcum idioma minus expedite pronunciarent. Stephanus etiam; Βάρβαρος ἔκ' ἐπι' ἐθῶς, ἀλλ' ἐπι' φωνῆς εἰσὶν ἄετι. Non desunt hodie, qui Græcorum iactantiam imitantur, sex ipsi & reliquæ Aquilonarium. nec mirum, cum Getis Naso barbarus; ait enim;

Barbarus hîc ego sum, quia non intelligor vlli.

Strictè ac propriè; barbari. vocabulum, de Phrygiis accipiebatur. Horatius:

Græcia Barbariæ lento collisa duello.

Vnde Sophocles in Aiace, Βάρβαρον Φρύγα. plura Turneb. lib. 9. Aduers. c. 18. Cui addiderim, Arabia quandam regionem dici Barbariam, & inde denominari Barbaricum pelagus. auctor Stephanus. Sanè hodie Hispani Africam, a. in e, mutato nomine; Barueria, vocant: & Itali equos Africanos seu Arabicos, Barbarefcos.

130 Regni decus] Vellus aureum.

131 Virginis paruus comes] frater Absyrus.

133 Incertum] in recent. impressis; incestum. malè orta deprauatio ab antiquis impressis, Venet. & Herbipol. qui; infestum. quanto rectius, con-

cinnius quidam v. l. incertum. hoc est, ita laniatum, ac prorsus deformatum, ut nec cuius cadaveris frustra, nec quo quæq; loco partes reponenda, satis parenti liqueret. placuit hoc aliis; sed plusquam decennium antè in aduersariis mihi traditum. nec vno tantum id loco, accidit pluribus; quæ non enumerabo. nec amicis, ut coninge raptâ Atrida, bellum indicam. gaudeo potius quæ mihi visa, probari naris emunctæ criticis: quàm, vel præoccupata, ab aliis inuadi indignè, ridiculum prorsus tam acriter, quis prior, quis posterior; id quod feliciter coniectando cecidit. an non vnus largitor omnis boni; à quo omnia, supremus ille, parens cunctorum Deus? aut aliquid fortè, quod non acceperimus? cur ergo gloriemur? Pulchrè Fabius, Omnis sui vitiosa iactatio, quæ adfert audientibus non fastidium modò, sed plerumque etiam odium. Fuit hoc semel dicendum. non addam amplius.

134 Decocta ahenò membra] non meâ, sed Iasonis vlciscendi gratiâ.

136 Sxuit] *mimimefis*, pro; *seuitt*, ut aliàs sæpè.

141 Viuat tamen] *manifesta imitatio huius Ouidiani*:

— viuat, an illa

Occidat, in DIs est. viuat tamen —

142 Muneri parcat meo] *si fieri quæat, & viuum; & maritum, & sui amantem, optat viuere; si nequeat, viuere tamen sui non immemorem, & vitam quam ipsa quasi dederit, reuincere. sed quomodo, parcat? salutis suæ tuendæ securam gerat. mallem tamen; parcas. scilicet ira, furor, dolor. ne opta (inquit) illi mortem cui vitam dedi; parce meo muneri. sine saluum meum beneficium. De hoc affectu liberalitatis egregiè noster lib. 4. de benefic. Non mentiar (ait) si dixero, neminem non amare beneficia sua: neminè ita composito animo, ut non libentius eum videat, in quem multa congescit: cui non causa sit, iterum dandi beneficij, semel dedisse. quod non accideret, nisi ipsa nos delectarent beneficia. quam sæpè dicentem audias: Non sustineo illum deserere cui dedi vitam, quem à periculo eripui. rogat me, ut causam suam contra gratiosos homines agam, nolo: sed quid faciam? iam illi semel, iterumque adfui. Non vides inesse isti rei propriam quãdam vim; quæ nos beneficia dare cogit, primum, quia oportet; deinde quia dedimus? cui inuitò non fuisset ratio præstandi, aliquid ei præstamus, quia præstitimus. adeoque nos ad beneficia non impellit vtilitas: ut & inuita tueri ac fouere per seueremus, solâ beneficij caritate; cui, etiam infeliciter dato, indulgere, tam naturale est, quàm liberis paruis. Vides cur Medea viuere velit ingratum Iasonem? in e. iudem sententiam nonnulla Aristoteles lib. 9 Ethic. Nicomach.*

143 Creontis] *Corinthi Regis. Sisyphi F.*

147 Cumulabo] *m. f. Moguntin. tumulabo. suâ & rectâ sententiâ.*

148 Atrum verticem] *densum nigrumque fumum sinuoso flexu per aërem subeuntem ferri ad celum.*

152 Equo motus] *imò; innotus, ut probè Lipsius. nam si moueatur ab animi æquabilitate, & irâ vincatur; quomodo perferet animo patiente? an ut leniter tantum concutatur, stet tamen, & de gradu non deturbetur? ma-*

* Membrana Burdegalenf. proximam.

net enim sapè, concussa fortuna, & vincit seipsam colligens. Nec infeliciter, qui, mutus, castigauit. h. premens silentio, & ultionem lingua proditrice non perdens. N. in suspicion. libb.

154 Perdunt.] nullum vidi manusc. in quo non legeretur; produnt. Alb. tamen Eyb. in suis membranis videtur olim inuenisse, perdunt. sic enim citat. eadem est sententia. sic de equo moriente in Oedip. dicitur.

—— dominumque prono

Prodidit aruo ——— Cornel. Tacitus libro 4. Annal. aperta, scribit, odia, armaque palam depelli, fraudem & dolum obscura, eoque ineuitabilia. & Sallustius monet Cæsarem, haut difficile esse homini strennuo hostem aduersum opprimere: occulta pericula, neque facere, neque vitare bonis in promptu esse. Noster ab Euripide accepit, apud quem Creon Medea ferme eadem dicit; inquiens, quo se illa pacatiorem simulet, eò sibi amplius cauendam. Seneca pater, in initio Declamationum: Magis nocent insidiæ, quæ latent. Insidiabantur Iacobo Eâu, Dauidi Saul; sed quia palam, frustra. effugit uterque. Ioabum nec Abner, nec Amasa effugere potuit, quia dolose iram tegebat Ioab, nec illi prius hostilem animum, quàm latus fodi sibi, senserunt.

155 Lewis est dolor] nam granis ira nec consilium, nec rationem admittit. sumtum ex Eurip. act. 4. sub fin. ubi Medea: Πυλὸς δὲ κρείσσων, &c.

156 Clepere sese.] subtrahere, subducere. ac furari. ἀκλεπεῖν. utitur Cicero 3. de legib. & 4. de repub.

159 Fortuna fortes metuit] sico. v. l. & excusi, quos vidi: sunt tamen, qui in marg. notant etiam legi; f. f. iuuat. Tacitus libro 4. dixit, Fortes à Diis iuuari.

160 Tunc est] in aduersariis sententiam explicui. in limine offendunt, qui mutant; nunc. non quia codices nonnullos sequuntur, quàm quòd eam adiungunt interpretationem; cui Medea responsio non conuenit.

163 Desperet nihil] ludit in vocis similitudine: sensus: ei cui cuncta sunt aduersa, in omnem euentum intrepidè tentanda omnia. quid enim metuat in extremâ fortunâ? quid malis eius adijci queat? lucrari potest, perdere non potest, qui nihil possidet. ex desperatione nata non raro victoria. Vegetius lib. 3. de re militari cap. 21. Ex desperatione crescit audacia: & cum spei nihil sit, sumit arma formido. quòd refert illud Virgilij:

Vna salus victis nullam sperare salutem.

Seneca potius respexit ad dictum Hecatonis.

Desines timere, si sperare desieris.

quod explicat epist. 5. ad Lucill. quomodo ista tam diuersa pariter sunt? ita est (mi Lucilli) cum videantur dissidere, coniuncta sunt. quemadmodum eadem cathena, & custodem & militem copulat: sic ista quæ tam dissimilia sunt, pariter incedunt. spem metus sequitur. nec miror ista sic ire. vtrumque pendentis animi est, vtrumque futuri expectatione solliciti. Igitur si, qui sperat, sollicitus est & pendet animo futuri expectatione, & propterea timet: qui, spem omnem abiicit, nulla futuri sollici-

tudine torquebitur, & proinde timore omni vacabit. sed qui timere nequit, quid ille vereatur attentare vel aggredi? quid se confecturum desperet?

166 Medea superest] cui cum nocendi peritia, potentiaq̄, voluntas suppetit: que quantum nocere potest, tantum nocere desiderat.

169 Sint licet terra edita] *Moguntin. cod.* terris. ut vitetur hiatus. nullum vidi codicem, in quo, scilicet, quod conatur N. inuhere ex suspitione: nec necesse.

171 Medea fugiam] commutatis interlocutorum personis, turbellam sustuli, secutus membranas meas; in quibus cunctis illa verba repperi, quæ Lipsius suo cod. deesse fatetur.

172 At vlcisca] omnes vet. impressi, & vlcisca: membrane, at.

175 Non animum potest] Seneca de providentia extrem. Contemne fortunam. nullum illi telum, quo feriret animum dedi. Vide Ciceron. 4. paradox. Animum, pro potestate, viribus, & habitibus posuit, hoc est, pro fortitudine, constantia, virtute animi. Sic apud Nonium, in Neoptolemo Attius: Viri ferociam, animum, atrocitatem, iram, acrimoniam. sic legi potest, vel; iræ acrimoniam. Cicero Philipp. 4. omnia alia falsa, incerta sunt, caduca, mobilia: virtus est vna altissimis defixa radicibus, quæ nunquam vllâ vi labefactari potest, nunquam dimoueri loco. Ideo virtutem nobis propriam. & sempiternam esse censuerunt. Varro, Caprino prælio; Virtutem propriam mortalibus fecit: cetera promiscuè voluit communia haberi. rectè. nam quod proprium, suum cuique; & quod suum, extra fortune ius: sin ab ea dari tollij, consuevit, proprium nobis dici non meretur. Viderunt id antiqui poëta. Attius, Armorum iudicio: Fors dominatur, neque vita vlli propria in vitâ est: ubi vitam vocat ipsum vitæ fructum & caducorum bonorum fruitionem. Lucilius Satyr. lib. 17.

Cetera contemnit, & in vsurâ omnia ponit

Non magnâ: proprium verò nil neminem habere.

idem lib. 27. Cùm sciam nil in vitâ proprium mortali datum esse, sic ex Nonij stercore vere sapientiæ lubens aurum colligo; & iuuenibus, ut in poetarum & grammaticorum libris idem sedulo faciant, vehementer suadeo. Seneca (ut ad rem redeam) animum, pro fortitudine posuit, quam Attius ἀρετή; virtutem; quod tritum veteribus, quia virtus à viro dicta, & viris fortitudo propria, testibus Plutarcho in vita Coriolani, & Cicrone li. 2. Tusculan. Vide Fet. Fabrum li. 1. Semestri. cap. 19.

179 Æthæ genus] Medæe pater Acæthas, ut scripserunt Herodorus, Dionysius Milesius & ceteri; Solis filius: varias uxores duxit, ideo nescitur que Medæe mater, plerique credunt Idyiam (ut aliis docui), Epimenides Ephyræ, Dionysius Milesius I. Argonaut. Hecaten: auctor Naupacticorum Euryliten: Sophocles, Neeram: Apollonius; Asterodiam: Eumelus & Diophanes, Antiopen. Vide Scholast. Apollonij lib. 3. & Diodorum Siculum li. 4. Biblioth. Ceterum hæc scena cum actû. II. Euripidis conferenda, vnde desumpta.

194 Si regnas] Si quod vis, iubes. si tibi voluntas, pro ratione. si ex libidine, non inrè, imperas.

195 Æquum atque] qui se Regiæ committit potestati, omnem amittit

potestatem necessario Regi, cui se subiecit, obediendum. et si enim liber eò venerit, sui iam iuris esse desit: ut docuit Sophocles iis versib. quos in Aegyptum confugiens Pompeius pronunciauit, & refert Plutarch. in vitâ Pompeij, & in lib. de vilitate ex poetis capiendâ. Plantinum illud consonat; Indigna, digna habenda sunt Rex quæ facit. Historicorum nescio an non sapientissimus Tacitus: Quomodo sterilitatem, aut nimios imbres, & cetera naturæ mala; sic nos improbitatem dominantium iubet tolerare. Hist. 4. Et hoc Spiritus sancti tuba; etiam discipulis principibus obediendum.

197 I, quare Colchos] hoc N. reposuit malo exemplo, cum rectè legeretur; I, querere Colchis. idem pro. auexit, rescripsit; aduexit, in eodem carmine. Qui (ait) me abduxit, reducat, cur illum retines, me fugas?

198 Vox constituto] serò quereris latâ sententiâ: prius oportuit. sed editio Herbipolens. & Veneta Pintiani; Nox. debebat ante noctem abire. adest (enquit) nox. quid moras fundo noctis? 201 Pelia] vocandi casus, pro nominandi, more Græco. sic apud Homer. Iliad. ε, εὐρύπαιζός. latè sonans Iupiter. & similia Iliad. α. ver. 75. & Odyss. ult. ver. 10.

204 Quàmque regale hoc putet] non amoueo hanc lectionem claram, & facilem, & plurimarum membranar. sed quid sibi volunt antiquiores impressi Herbipolens. & tres Veneti; quàmque regale hoc caput. quod etiam retinet m. s. Moguntin. Euripides ait tyrannos iras, leuiculis de causis conceptas, pertinaciter fouere, nec facile deponere:

ὀλίγ' ἀρχέδμοι, πολλὰ κρατῶντες,

χαλεπῶς ὀργάς μελαβάνουσι.

nolunt in melius mutare sententiam. quia regium id putant (vide pulchra exempla apud Senecam lib. 3. de ira cap. 16. cum seqq. Commune omnium ferme, sed Regum quasi peculiare vitium. Seneca d. lib. 3. cap. 29. Nunc autem primum, impetum sequimur. deinde, quamuis vana nos concitauerint, perseueramus: ne videamur capisse sine causâ: & quod iniquissimum est, pertinaciores nos facit iniquitas iræ. retinemus enim illâ, & augemus: quasi argumentum sit iuste irascendi, grauius irasci. Quanto melius est, initia ipsa perspicere, quàm leuia sint, quàm innoxia?

210 Auóque sole] Euripid. ait Medea; solem patris mei patrem.

211 Pontúsque Scythicus] Euxinum mare. sic Lucanus.

Idem per Scythici profugum diuortia Ponti.

212 Palustringibus] quia tot fluminum affluxu Pontus bimo impletur & agere: adeò ut Strabonis auro, sinistra iam Ponti pars, inde in paludem fuerit conuersa. Videndi Strabo lib. 1. & Polybius lib. 4. Neoterici tamen oculati testes id verum esse negant: sed Seneca sui cui scriptores secutus fuit.

Dulcescunt] ingressu tot fluuiorum, quot affluunt, vincitur sal, ait Plinius: idem in libris de Ponto testatur Ouid. De Ionio mari quid simile, ad Acherontis fluuij ostium, prodit Strabo lib. 7.

213 Exterret] Moguntin. cod. exercet utrumuis, probum.

215 Thermodontiis] agit de Amazonib. de quibus nos postea Τερμῶντων fluuius ad quem habitant, de quo Apoll. l. 2. ad quem Schol. v. 370. & seq. consulendus.

Vidua] de vocis significatione plura alibi. nunc addo tantum; quod Nonius scribit, biuiuas omnes, viduas vocatas; de iis, quarum secundus maritus vivebat, verum non videri, neque id adstruit Varro, quem adducit. de illis quatuor maritus obierat, verum; sed etiamsi vni viro dumtaxat nupsissent.

218 Petebant] procos Medæ ex Apollonio & Valerio Flacco petas. fuere non multi, nec quod Penelopes; de qua illud Livi Andronici accipio, apud Festum, in Procitum, ubi Telemachus; Matrem procitum plurimi venerunt.

223 Nulla quod rapiat] quidam manusc. Quod nulla abstulerit. mira varietas: sed ex glossâ.

226 Græciæ florem] sic plerique, sed recentiores excusi, & quidam manusc. nam alij, & veteres impressi, gloriæ florem. Tyrteus:

ὄψ' ἀεὶ τῆς ἡβῆς ἀγλαὴν ἄθος ἔχει.

Vt pulcrum pubertatis florem habeat.

Cassiodor. in varior. libb. florem generis humani.

227 Prolem Deum] Theocritus in Gemin. θεῶν φίλα τέκνα, Dilectæ Deorum proles. Mira porro varietas est apud Græcos, de Argonautarum reditu in patriam. Timagetus ἐν τῷ α' τοῦ α' τοῦ α' λιδογράφου, scribit Istrum ex Germania montibus ortum, in Germanicam paludem magnam destuere: mox in duo scindi brachia, & unum in Germanicum mare, & alterum in Euxinum porrigere, & per prius illud navigasse Argonautas, & in Hetruriam peruenisse. idem Apollonius refert. Herodorus Ephesius, quâ venerant viâ rediisse. Hecateus Milesius, ex Phasi in Oceanum, ex Oceano in Nilum, ex Nilo in nostrum mare: quod Artemidorus Ephesius, ut & Eratosthenes refellit lib. 3. Geograph. quia Phasis Oceano se non infundit. Scymnis auctor est, in magnum mare per Tanaim navigasse, inde in Hellepontum. Hesiodus, & Pindarus in Pythioniciis, & Antimachus in Lyde, per Oceanum in Libyam appulsos nauim humeris portantes, ad Mediterraneum peruenisse, canunt. Callimachus denique & Sophocles Herodoro assentiuntur. Vide Scholiast. Apollonij libro 4. versu 259. & 284. scilicet certū aliquid in prophanis narrationibus; vel utilis opera, si quis se in hisce nugis excarnificet.

229 Qui saxa cantu mulcet & silvas trahit] Orsidius:

Cum traheret silvas Orpheus —

Apollon. Hunc referunt duros lapides & flumina cantu

Detinuisse, suæ captos dulcedine vocis:

Siluestres fagos intra confinia terræ

Threiciæ, quæ nunc frondent, vestigia cantus

Illius esse ferunt — quas nempe attraxerat.

230 Satique Borea] Apollonius:

Zetes & Calais Boreæ de semine nati

Rursus, Erechtei peperit quos Orithija:

de his ad nauseam vsque sententias varias Schol. Apollonij in lib. 1. à ver. 211.

231 Lynceus] Lynceum Tzetzes mortalium omnium visu acutissimum certissimumque vocavit, & ex Stafino in Heroum gestis, refert ex Taygeti cacumine totam Peloponnesum oculis lustrare potuisse, & vidisse Tindaridas

Gemi:

*Geminos in caua quercu latitantes. unde & Pindarus apud Pausan. in Mes-
semac. seu lib. 4. ait in quercetis medios arborum truncos visu penetrasse; &
Appollonius, quae sub terra erant vidisse, Argonaut. l. i. Valerius quoque Flaccus*

— possit qui rumpere terras

Et Styga transmissio tacitam deprehendere visu;

Fluctibus è mediis terras dabit ille magistro,

Et dabit astra rati: cumque aethera Iuppiter umbrâ

Perdiderit, solus transibit nubila Lynceus.

*Plinius li. 2. Nat. hist. c. 7. orbem lunæ visu transmisisse: Plutarchus li. de per-
cipienda ex hostib. utilitate, & in lib. contra Stoicos, per arbores & saxa, lon-
gissimè distitis portibus soluentes naues cernere solitum. Sunt qui in Hispani-
a, fortassis & alibi, genus hominum oculatissimorum esse perhibent, quod
Lynceos, vel Zahuris vocant, ea visus perspicacia, ut quo loco sub tellure
fontes aquarum, & si quid aliud sub ea, vel sub sarcophagis lateat, clare per-
spiciant, imo & viscera & penita quæq; humano in corpore, credit hæc vul-
gus. nec vulgus tantum, sed ex doctis etiam nonnulli, ut Cælius lib. 16. antiq.
lect. cap. 2. Quasi vero terra vellapides, opacitate & densitate sua, idoncum
sint mediam, quod visivas species recipiat, cum illuminationis expertia sint,
(auctore Aristotele lib. 2. de anima cap. 6.) vel, si quæcis diaphancitas, ut illi
contendunt, satis illa magna esse queat. quare mihi huiusmodi, nature vim
superare videntur, & si fiant, malis artibus fieri, quæ Alfonso Veracruzij
sententia est; in lib. 2. de anima, Speculat. 2. idq; confirmatur non leni iudicio,
quia vim huiusmodi ad certos dies restringunt, feriam scilicet tertiam &
sextam: quod vix potest superstitionis vitio aut suspitione carere. Fontes qui-
dem reor, & metalla, ex herbis quibusdam iis in locis nasci solitis, cognosci, ac
aliis iudiciis, quæ congestit magnus Cassiodorus li. 3. varior. epist. ult.*

Immisso] radiis emissis ab oculo in ipsum obiectum. Stoici enim visionem
fieri emissionem radiorum credebant, non per speciei introsumptionem beneficio
externi luminis, ut Aristoteles: cum Stoicis sentiunt Platonici, & Pythago-
ra, Euclides, Plutarchus, Galenus, Priscianus, Lydus, D. Gregor. Nyssenus,
Nemesius, & alij plerique antiquorum; nec desunt Neoterici pereruditi phi-
losophi, ut Bessarion Card. Græcus. Cardanus, & Christophor. Marcellus
Itali, Sebast. Foxius, & Francis. Valles. Hispani, sed conciliare discidium ni-
tuntur Gabr. Buratellus lib. 5. conciliat. maximè fol. 157. & Carpentarius
Digress. 7. in Alcinoium. Ait etiam Seneca: Lumine immisso. hoc est, in-
terno illo splendore, quem iidem Stoici, & reliqui illi in oculis ponebant, de
quo Galenus lib. 7. de placit. & Thomas Garbus summ. med. lib. 1. tract. 4.
Sciò pleròsq; Peripateticos cum Auerrøe id reijcere; sed non ego nunc virâ
opinio verior sit, sed quæ scriptoris nostri fuerit, inuestigo.

233. Minyx] Apollonius vult sic dictos Argonautas: quod eorum prestan-
tissimi Minyx erant; hoc est, Thessali. nam Minyx, postea generali nomine
Thessali nuncupati, ab Orchomeno Thessalia fluvio, qui prius Minycus vo-
catus fuerat, teste Plinio: propriè verò, ut auctor est Demetrius Scepsius, sic
dicti, qui Iolechum incolebant. vide Scholiast. Apollon. in lib. 1. versu 230. de

his ergo Minyis Seneca. Alij fuere incolæ Orchomeni oppidi Boeotiae, à Rege Minya dicti Minya, vt tradunt Pausan. in Boeotic. & Homeri Schol.

236. Flagitiaingere] sic plerique libri scripti & editi ad vnum omnes. Moguntin. vero; Flammiisingere. sed nō muto. ait; obijce quaecūque crimina voles

240 Pelasga tellus,] tota Graecia. potissimum tamen Thessalia. proprie enim Pelasgi, sunt Thessali & Argiui. Sophocles in Inacho, Argiuos vocat Pelasgos. Staphylus Naucratices tradidit Pelasgum Argiuum in Thessaliam venisse, eamque ab illo dictam Pelasgiam: sed & Tyrreni, Pelasgi vocati. Argiui vero sic dicti, vel à Pelasgo Neptuni aut Inachi filio, vel à Pelasgis quibusdam Barbaris, qui Argos & Thessaliam occuparunt.

Schol. Apollonij in lib.

242 Quæ volet] aliàs legitur; qua volet. quod placet. premat fortuna vt volet, nostram causam: iniqua sit, quomodo libet.

243 Regum decus] Herbipolens. duces pro decus.

247 Genua attigi] Medea apud Euripidem:

At oro te per hanc ego cæsariem,

Et per tua genua supplex fio tibi.

moris rationem Physicam reddit D. Isidorus Orig. lib II. cap. I. Genua (inquit) sunt commissiones femorum & crurum, & dicta genua, eo quod in vtero sint genis opposita. coherent enim sibi, & cognata sunt oculis lacrymarum indicibus, & misericordię, nam à genis genua dicuntur: denique complicatum gigni, formarique hominē dicunt: ita vt genua sursum sint, quibus oculi formantur, vt caui & reconditi fiant. Ennius:

Atque genua compimit arta gena.

Mendosus locus Ennij fortè; Atque genua compimit arta genua vel a. genua c. ava gena. quod pot. us. nam genua pro genu. info. lene.

Inde est quod homines, dum ad genua se prosternunt, statim lacrymatur: cogit enim eos natura vterum maternum commemorari; vbi quasi in tenebris confedebant, antequam ad lucem peruenirent. Nonnulla in hanc rem Seruus in 3. & 10. Æneid. sed plura Eustathius in Iliad. à. & Pierius lib. 35. Hieroglyph. Vestigia prisca moris amplectendi genua, apud Homerum Iliad. à. & v. Odyss. 8. & v. Euripid. in Hecuba, Virgil. 3. & 10 Æneid. Ouidium 9. & 13. Metam. Plantum in Rudente, Liniuum lib. 45. & passim Sueton. Tacitum. Apuleium. Salutantes etiam, non supplices tantum, genua tangere solitos. Sueton. in Tiberio & alibi docet.

248 Petique supplex Præsidis dextræ fidem] in Mogunt. & aliis scriptis, item in veteribus excusis omnibus; fidemque supplex præf. dex, petij: quod ni fallor primi Basileens. immutarunt, eos Lugdunens. & Lipsienses secuti. cur; nescio, nihil sanè necesse, illud constat, dextras olim firmande promissioni solitas iungi. Ouidius 6. Metamorph.

Vt pignus fidei dextras vtrinque poposcit.

nosfer Thyest. vers. 763. ait: datus fidei manus. Romani quando inuicē post civilis belli discidia reconciliabantur, mutuo dextras aureas argenteasve mittebant, vt ex Tacito constat. D. Isidorus vbi supra: Dextra vocatur à dando: ipsa enim pignus pacis datur, ipsa fidei testis atq. salutis adhibetur. Vnde apud Tullium: fidem publicam iussu senatus dedi. exponunt nonnulli, dextram dedi. Vnde & Apostolus ait Iacobum & Ioannem dextras sibi

dedisse. Porrigebant olim hospites hospitibus, & hospes hospitibus dexteram apprehendebat, ut apud Homerum Nestoris filij, & Telemachus in Odyss. Cicero, pro Deiotaro: Per dexteram te istam oro, quam Regi Deiotaro hospes hospiti porrexisti. Supplices dexteram postulabant, & apprehendebant eius, cuius se fidei credebant: hic dexterâ porrectâ se in fidem illos suscipere, & securitatem promittere significabat: auctor Eustath. Odyss. á. sic Iliad. ω. Priamo dextram dat Achilles, ut hoc pignore confirmet trepidantem. Ammianus lib. 21. histor. de Nebridio: Supplicemque iacentem orare, ut leuandi causâ timoris, ei porrigeret dextram. Et quid, ait, præcipuum seruabitur amicis, si tu manum tetigeris meam? (ex eodem paullo post colligo Imperatores Romanos captiuos, ut pauere desinerent, adorandam purpuram porrigere solitos; sicuti Reges Assyriorum virgam seu sceptrum, in libro Esther) Probus in Themistocle: Rex cum datâ dexterâ in fidem reciperet. Xenophon, de Institut. Cyri. ἐκ τῆς ἑξῆς οἷς τῆς ὑπερῆρας καὶ τὰς δεξιὰς ἔδωκε, ἐμπέδωσεν Hyrcanios dextris datis iusiurandum confirmare. Scholiastes Aristophanis: ἔθος δ' ὅτι πίπει καὶ συνήκειαι βέλους τὰς δεξιὰς διδόναι ἀλλήλοις. mos fuit in fide & fœderibus ineundis dextras inuicem dare. In salutationibus idem factitatum innuit Varro relatus à Cælo lib. 4. antiq. lect. cap. 3. vide Lilius Hist. Deorum Syntagm. 1.

252 Non esse me] ex Euripide: ἦκατα τ' ἔμῳ λῆμ' ἔφυ τυραννικόν. minime mihi animus est tyrannicus.

253 Miseras calcem.] sic Moguntin. & alij m. s. sic etiam Lugdun. & Basil. probè. nam quod antiqui impressi Herbipol. & tres Veneti; miseros calcem, versum mutilat. in quibusdam: miseros conculcem. Graue autem crimen miserorum oppressio. Plato in Minoë monet, ne quis calamitosos & pauperes despiciat, eo quòd Deum solum adiutorem habent: nec ullum tam sèuere inimicum ulcisci, ac Deus solitus sit miserorum oppressores.

258 Acastus] Pelie filius Rex Thessalie, nisi Medea sibi in ultionem paterna necis dederetur, bellum Corinthiis indixerat.

Thessalica] Nota Græciæ portio Thessalia, cuius primus Rex Deucalion Promethei F. Iapeti N. iuxta Apollonium 3. Argonaut. & Hellenicum Histor. Deucalionæ lib. 1. ab huius uxore Pyrrhâ vocata etiam Pyrrhodia, vel iuxta Rhianum, Pyrrha; ab Hæmone Pelasgi F. Hæmonia; à Thessalo Hæmonis F. Thessalia. Rhiani versus suppeditat Scholiast. in lib. 3. Apollonij:

Πύρρῳ δὴ ποτε τήν γε παλαιότεροι χαλεῖσκον.

Πύρρης Δευκαλίωνος ἀπὸ ἑργαίης ἀλλόχου.

Αἰμορίνη δ' ἔξ αὐτῆς, ἀφ' Αἰμορίου, ὃν ῥα Πελασγὸς

Γείνατο. Φέρτατον ἔβη. ὃ δ' αὖ τέκε Θεσσαλλὸν Αἰῶνα.

Τὴ δ' ἀπο Θεσσαλίην λαοὶ μέτεφηνίζατο.

Alj à Thessalo Phidippi dictam volunt. diuiditur in Πελασγῶν, Θεσσαλιῶν, Ἰωλῶν, Φθιωτῶν, teste Apollodoro in Catalogo. Acastus secundæ portioni iure imperabat; Iasoni iure tertia debebatur, sed Pelias illam quoque usurparat. ideo dicitur filius eius regna Thessalica obtinens.

261 Pia sorores impium au d. nefas] quatuor filie Pelie, Alcestis, Am-

phinome, Euadne, Pelopia sorores Acasti, vel iuxta Apollodorum, Pisidice, Peleopaea, Hippote & Alcestis: vide Diodor. lib. 5. Biblioth. & Apollonium lib. 1. Argonaut. est autem hoc loco perelegans ἀπτανάχλασις, seu (ut Latini vocant) contrariæ significationis figura, de qua Fabius lib. 9. Instit. cap. 3. Imitatur hoc loco noster Ovidium, qui 7. Metam. de hac ipsa re:

His, ut quæque pia est, hortatibus impia prima est,
Et ne sit scelerata facit scelus —

& lib. 8. Impietate pia est —

Frequens Seneca in his coniugatis connectendis. Herc. Fur.

Et mortis dominus pertimuit mori

Medea: Pars sanitatis velle sanari fuit.

Hippolyto: — scelere velandum est scelus.

Item: Mori volenti deesse nunquam mors potest.

Oedipo: Timet timentes, metus in auctorem redit.

Vide Pimpuntium in I. Aencid.

Sic & schylus, ἀδωεξ δᾶεξ; Euripides, ὑμῶν ἄνυμφον; πέρθερον ἀπόρθερον; ἀλῆ, ταφὴν ἀταφον; Optatus lib. 3. insepultam sepulturam; Cicero, innuptas nuptias; Catullus, funera non funera.

Vide Gorgythum in Nicædrum.

270 Herbas] quibus ad veneficia uteris: à Medea nomen accepit herbe illud genus Ephemeron, adeo deleterium & lethale, ut eodem die enecet, unde dictam vult Theophrastus; est hellebori folio, radice rotundâ, Latinis dicitur bulbus agrestis: diuersum ab alio Ephemero, cui oblonga radix, caulis lilio similis, Iris agrestis dictum. Nicander in Alexipharm.

ἢ δὲ τὸ Μηδείης Κολχίδος ἐχθρόμορον πῦρ
καίνο πολλὸν δέξεται ἐφ᾽ ἡμέρον ἔσθ᾽ αἰεὶ χεῖλη
δευοιδίης δυσάλυκτος ἰάσεται ἐδδοθὶ κινθιάς, &c.

Si quisquam, infestos Medæ Colchidos ignes,

Incautus gustarit Ephemeron, ille repente

Vritur internis saua prurigne labris.

hanc ergo precipuè iubetur herbam secum asportare. cum enim plurima nascatur in Colchide & prope Tanaim, teste Græco Nicandri scholiaste (qui perperâ cum naphthâ confundit) verisimile est hanc quoque secum attulisse & afferuisse Medeam, ut colligitur ex ver. inf. 677. de eadem herba Tibull. intelligo lib. 1.

Sola tenere malas Medæ dicitur herbas.

præteritum hoc vel non animaduersum à doctis hominibus, qui Tibullū cuiusque contubernales duos, penè intermortuos, in dias luminis auras reuocarunt.

271 Sollicita] malis carnalibus & sceleribus deis esto molesta. hæc propria verbi significatio. Tibullus:

Et teneram ferro sollicitauit humum.

Ovidius: Et magnum bello sollicitare Iouem.

Idem: Ausus es, ante oculos, adductâ pellice, nostros,

Iam bene compositum sollicitare torum.

Claudianus: Et rudibus remis sollicitauit aquas.

276 Illi Pelia] sic Gorgias in defensione Palamedis; asserit neminem gratis sædum facinus committere, aut magne se obijcere discrimini: cuncta cun-

Eos facere, vel ut lucrum faciant, vel ut iacturam ne faciant. Saluianus Mas-
siliens. lib. ad Ecclesiam: Numquid est vllus hominū, qui non omnia que
fecit, vel salutis suæ, vel certe vtilitatis gratiâ faciat? nemo opinor. om-
nes enim ad affectum atque appetitū vtilitatis suæ, naturæ ipsius ma-
gisterio atque impulsione ducuntur. Ideòque & qui militant, &c. ele-
ganter deinde id exemplis confirmat Apuleius Apolog. 1. Scires omnium fa-
ctorum rationes diligentius examinandas, ac sapius causas quæri, fa-
cta concedi. eòque etiam patronos litigatorum CAUSIDICOS nomi-
nari, quod cur quæque facta sint, expediant. Ceterum negare factū fa-
cilis res est, & nullo patrono indiget: rectè factum vel perperā docere,
id verò multò arduū & difficile est. frustra igitur an factum sit quæri-
tur; quod nullam malā causam habuit, vt fieret. Ita facti reus apud bo-
nū iudicē scrupulo quæstionis liberatur, si nulla fuit ei ratio peccādi.

278 Etiamnum nouam docet maritus coniugem] quibus nunc Creu-
sam, me olim, malis præceptis imbuit. sic autem in plerisq; libris. Moguntin.
etiam nunc nouas docet mar. coniuges. veteres impressi Herbig. & Ven.
quicquid etiā nouas d. m. coniuges. placet præ ceteris lectio scripti Mogunt.

293 Parúmne tēporis miseris] sic quidam, melius alij; Parúmne mi-
seræ temporis, ad eone durus es, vt miserrime muliercule exiguam funden-
dis lachrymis morulam deneges? 298 Clarus] Euripides:

Si te aspiciet posterum Dei iubar

Ac filios tuos, intra huius terræ limites,

Moriere ————— Apud Attium Medea de his induciis ait:

Ille trauersâ mente mihi hodie tradidit repagula,

Quibus ego iram omnem recludâ, atque illi perniciem dabo,

Mihi mærores, illi luctum; exitium illi, exsulum mihi.

300 Vocat precari] admonet & vellit aurem, vt abeam ad Hymen. eo
preces offerendas, carmen etiam nuptiale concinendum.

IN CHOR. II.

301 Audax] de audaciâ primorum nautarū multa Oppian. Halieuticōn c.
& Propert. lib. 3. eleg. in obitu Pati. Sophocles etiam in Antiq. actū 2.

πολλὰ τὰ δεινὰ, καὶ δὲν ἀν-

θρώπου δεινότερον πέλει.

τὸτο καὶ πολλὸς πέρας

πάντες χειμερία νότα

χωρεῖ ἀέθρι χέρος:

πέραν ὑπ' οἰδμασι, &c.

Plurima vbiq̄ue stupenda videmus,

Sed nihil æquè stupendum atq̄ue hominem

Natura parens protulit vnquam.

Ille canas æquoris vndas,

Obruentibus ratem

Fluctibus, transire aquas, dum

Sauit notis hyems proteruis.

304 Credit] *Tibullus*: Prima ratem ventis credere docta *Tyros*.

308 *Nimium gracili*.] *Anacharsis* cum didicisset nauis *crassisudinem esse quatuor digitos*; tantum, inquit, à morte absunt, qui nauigant.

302 *Primus*] censent poeta *primum Iasonem cum Argonautis nauigasse*. *Manilius lib. 1.* — tum nobilis *Argo*

In cælum subducta, mari quod prima cucurrit,

Seruando Dea facta Deos ——— *Ouidius*:

Per mare non notum primâ petiere carinâ.

Et inde mutuatus noster infra, versu 363.

Merces primâ digna carinâ.

idem *Sallustius* tradit apud *Priscian. libro 6. idem quotquot Argonautica scripserunt, Graeci quidem Orpheus Crotoniata, Epimenides; Cleon, Herodorus, Apollonius, Dionysius Milesius; Latini, Catullus, Varro Attacinus, & Vale-*

Vide *Pliniū lib. 7. nat. hist. cap. 56.*

rius Flaccus. Quod tamen, si de nauī longâ; verum non esse tradit Diodorus lib. 5. prius illam Danaus ex Aegypto adduxerat. sed & ratibus antea nauigabatur. alia ergo alij. quidam primum nauigasse Erythram, quidam Mysos, Dionysius Afer Aegyptios, Tibullus & Mela Phænyces, Diodorus Creteneses. Seneca lib. de breuit. vita cap. 13. Romanis (ait) primus persuasit nauim conscendere Claudius, Caudex; ob hoc ipsum appellatus. quia plurimum tabularum contextus, caudex apud antiquos vocabatur. vnde publicæ tabulæ codices dicuntur, & naues nunc quoque, quæ ex antiquâ consuetudine per Tiberim commeatus subuehunt, caudicarie vocantur. Ceterum hunc integrum versum Diomedes libro 3. tribuit Horatio lapsu memoriz.

309 Nondum quisquam sidera norat] nemo siderum leges & naturam exactè cognitam & perspectam habebat; quibus secunda, quibus aduersa nauigatio, & propterea subdit, nullum tunc stellarum, quibus cælum distinguitur & ornatur, usum fuisse. erant sidera utcumque nota, sed peritia astronomiæ necessaria nauigationi nondum aderat. Favet huic expositioni *Valerius Flaccus lib. 1. Peruigil Arcadiô Typhis* pendebat ab altrô

Agniades: felix, stellis qui segnibus vsus,

Et dedit æquoreos, cælo duce, tendere cursus.

vsus ergo ita primus stellis *Typhis*.

312 *Pleiadas, Hyadas*] rarum in sine anapestici poni dactylum, nisi hic dactylicus vers. potius sic sanè legitur in libris omnibus: atque ita *Virgilius*:

Pleiades, Hyades, clarumque Lycaonis Arcton.

Pleiades, iuxta Probum, Athlantis & Pleiones filie in cælum translatae: etiam à veteribus Pleiones. Pelix, & Peliades dicta, ab Apollonio, Simonide, Pindaro & aliis: & quia pteuxa quoque columbam significat, factum ut propter significationis similitudinem Homerus, in descriptione Scyphi Nestorei; columbas pro Pleiadibus posuerit, cum cecinit columbas Ioui ambrosiam pocillari; quod de his puellis accipiendum, ut & quæ similia prodiderunt Crates & Moero poetria, docet Athenæus lib. 11. Coniuij cap. 13. septem stelle sunt caudæ Tauri inherentes, ut scribit Plinius libro 2. nat. histor. cap. 41.

Romani Virgilias nominant, auctore A. Gellio lib. 13. Noct. Attic. cap. 9. Proclus, sex tantum esse censendit: earum nomina suggerent Aratus & Germanicus. apud quem mendose legitur, Mero, pro; Merope. pluuiam prænuntiant Hilarius (ut puto alius ab illo magno Antistite Pictauro) in Genesi:

Anguis agit sudum: ast important Pleiades imbres.

an ergo hic rescribemus — pluuias Hyadas? nihil affirmo. Hyades fuerit alie septem Athlantis filie; quæ fratrem Hyam à Leena laniatum, sic defleuerunt, ut & nomen ab eo sortita, & astris illata, septem in tauri capite stelle putarentur, Latinis fuculæ, seu hædi nuncupata. Septenarium tuetur numerum Aratus cum suis interpretibus: sex esse voluit Proclus, quinque tantum Musæus & Hesiodus. Videndi de utrisque Bassus Scholiastes Germanici, Apollonij Scholiast. in lib. 3. Apollodorus lib. 3. Biblioth. Higynus libro 2. Astronom. Eustathius in Iliad. 2. Probus in 1. Georg. & D. Isidorus lib. 3. Orig. cap. de stellis.

313 Oleniæ sidera capræ.] Amaltheæ; quæ Olenia ab oppido Oleno. quidam Iouis nutricem fuisse volunt. alij alia fabulantur. consule Higynum l. 2. Astronom. cap. de Heniocho. de hac Aratus ait: Capram Oleniam quam fama est Ioui mammam præbuisse.

314 Flectitque senex] *cod. Moguntin. defletque senex non malè. deflet vel crimen suum, vel filie luctum. sed non tuto vulgatam, quæ perspicua & clara. Aratus:*

At post Helicen circumfertur auriganti similis

Arctophylax; quem quidè homines cognominant Bootem,

Quia plaustrum contrectare videtur vrsæ.

315 Tardus] sic Bootem vocat Ouid 2. Metamorph. at Iuuenalis & Claudianus, pigrum: Propertius segnem. dicitur Boores, quia more bubulci plaustrum subsequitur; Arctophilax, quod vrsæ custos videatur. fusissimè, quæ ad illum, Higynus libro 2. Astronom.

321 Pro lato pede] Lugdunens. præ lato, sed non placet. Plinius: simul prolatis pedibus. proferre pedem, est longius producere & laxare imam veli partem, non equaliter, sed ita ut veli pars obliquetur. Cæcilius:

Venerio cursu veni pro lato pede vsque ad Saphonem. Ad eundem Turnebus lib. 20. aduersar. cap. 4.

Pede] Seneca lib. 2. de beneficiis: Ingens copia est rerum sine nomine; quas non propriis appellationibus notamus, sed * aliunde commo-
 datis. quia pedem, & nostrum dicimus, & lecti, & veli, & carminis. De veli
 pede Lucianus, ἢ εἰδῶν ὀλίγον τῶν πῶδός. pedem paulisper accommoda-
 re. Funis quo pes ligatur, propes dicitur, teste D. Isidoro lib. 19. Orig. c. 4. ubi
 adducit ista Turpilij: Quasi cum ventus fert nauim in mare secundus,
 si quis propedem misit, si veli sinistrum.

Tranuersos] non secundos planè nec à puppi, sed quasi ad latus flantes, ne flabri vehementia nauem subuertat.

322 Medio tutas ponere malo] hoc faciunt nautæ, quando vel non satis vehemens ventus, vel totum excipere nolunt: attollunt autem antennas

*Membrana melius, alienis commo-
 datissq.

cum plenis velis auram volunt infundi, ut mox ait. Auidus vero, hoc est, cupidus nimis corradende pecunia. fere namq; omnibus hac per maria Neptuni commeandi caussa. Vnde Furius poematis apud Aull. Gellium lib. 8. Noct. Attic. c. 11. Sicut fulica leuis volat super æquora classis

Spiritus Eurorum virides dum purpurat vndas:

Quo magis in patriis possint opulescere campis.

pro, patriis, Nonius citat; comptis, puto mendosè.

Timidè
monco

apud Isidor
pro siparo
ser bédum

supparum,
vel sypariis.

Leg. suppa-
ra.

328 Suppara] D. Isidorus lib. 19. Origin. cap. 3. Siparum, ait, genus veli vnum pedem habens, quo iuvari solent nauigia in navigatione, quoties vis ventilanguescit. de quo Lucanus:

————— summaque tendens

Sypara velorum perituras colligit auras.

quod ex separatione existimant nominatum. est ergo linteum, quod malo annexum super vela antenamq; expanditur. Papinius Statius Siluar. lib. 3.

————— summis annectite suppara velis.

Locus Seneca, qui citatur à Turneboli. 21. c. 4. habetur epist. 78. sed & supparum, muliebri ornamentum inuenias apud Sidon. in Paneg. Anthemij v. 326.

Pérque humeros teretes, rutilantésque lacertos

Pendula gemmiferæ mordebant suppara bullæ: est & scæne quoque, de quo lib. de Tragœdiâ actum: est & labari, reliquorumque vexillorum apud Tertullianum.

Velo] noua & elegans velorum descriptio apud Cassiodorum lib. 5. varior.

Vela alas nauium facientia, linû volatile, quidam spiritus currentium catinarum, prænuntia mercium, auxilia quieta nautarum; quorû beneficio conficiunt ociosi, quod à celerissimis aibus vix probatur impleri. Hoc Isis rati prima suspendit, cum per maria * Apochran filium suum, audaci femina pietate, perquireret. Sed Plinius vela inuenisse Icarum scribit.

rescribe
Epaphum.

332 Patrioque senex] his omnino contraria & de navigationis fructu eiusque laudibus veriora Aristides in oratione Isthmicâ. In nostri tamen sententiam Schol. antiq. in Iuuenal. Sat. 14. Apollinis oraculo declaratus est felicissimus Aglas Areas; qui nunquam patrium agellum excesserat, cum à Deo quæteretur quis fidem verae felicitatis impleffet.

336 Traxit in vnum] confudit, mare terre commiscuit, & quasi copulauit matrimonio, institutâ navigatione. Manilius lib. 5. de natis sub sidere Argus: His ducibus cæco ducentur in æquore classes,

Et coit ipsa sibi tellus ———

336 Dissepri] perperam hoc mutatum in Lipsicâ editione. Papinius 10. Thebaid. ——— disseptioque agger. dissepio idem quod septa disificio & disuido. Vnde Festo dissepimentum & dissepura. dislepiti ergo, diuisi, distincti, in quo sua cuique rei loca & officia designata.

338 Partémque metus] Propertius de Peri naufragio:

Ite rates curuæ, & lethi texite causam.

Ita per humanas mors venit acta manus.

Terra parum fuerat fatis : adiecimus vndas.

Fortunæ miseræ auximus arte vias. *addidit ergo genus humanum reliquis timoris sui causis, naufragia & submersiones.* 341 Cùm duo montes] *Cyaneæ, scopuli, ut ait infra, vagantes, scæ, ut Claudianus vocat. coëcuntes; inuicem enim crediti collidi, vnde dicti Syntromides & Symplegades: eos transmisere Argonautæ, non sine periculo, columbe ducatu, iuxta Aëlepiadem. Arrianus; αἱ ὡς δὲ αἱ κυάεαι εἰσὶν, αἱ λέγεσθαι οἱ ποιηταὶ πλαήτας τὰς αἰ εἶναι, καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων ναῦν ἐφάρται τὴν Ἀργὴν, ἥτις ἐστὶ Κόλχος; Ἰάσον' ἤγαγον.* Sunt & ipsæ Cyaneæ, quas aiunt poëta erraticas olim fuisse & primam omnium nauem per eas transiuisse Argo quæ in Colchos Iasonem vexit. *Pompon. Mela lib. 2. cap. 7. contra Thracium Bosphorū duæ paruæ sunt, paruòque distâtes spaciò, & aliquando creditæ dictæque concurrere, & Cyanæ vocâtur & Symplegades. rectè, creditæ non enim se res ita habuit; sed, quia ex aduerso spectantibus geminæ apparebant, si quis propè aberat; longius verò recedenti, & ad latus alterum deflectenti, vna videbatur; poëta ista confinxere. Cyanæ à colore fusco; Symplegades ἀπὸ τῆ συμπίπτειας, à collisione: ab errore verò etiam Planctæ dictæ Timeo, & Pisistrato Liparensi, & Apollonio lib. 4. Erraticas creditas multi referunt: sed an erraticæ seu Planetæ dictæ, non constat. censet Hermolaus Barbarus, negat Pintianus ad d. cap. 7. Pompon. Vide de his Herodotum in Melpom. Strabonem lib. 1. & 3. Plinium lib. 4. cap. 13. & li. 6. cap. 12. Fabula, quam noster attingit, describitur copiosè ab aliis, Homero Odys. μ'. Pindaro Pyth. od. 4. Apollonio lib. 2. Argonaut. Apollodoro libro 1. Biblioth. Ouidio lib. 15. Metamorph. Valerio Flacco lib. 4 & Ammiano Marcell. lib. 22. Noster, claustra profundi, vocat; quia maris Pontici aditus claudere videntur.*

348 Spargeret astra nubésque ipsas mare depressum] *olim rectè legebatur, depremsum. nam sic legit Bernardin. Gellius: sed quia mendosè cod. exhibebant, deprehensum, quod exstat in pleris m. s. & Venetis antiquis excusis, ideo Basileens. ut putoprimi, posuerunt; depressum. incommodè ait, quando hi scopuli collidebantur, in medio deprehensum & compressum mare sic exprimebant, ut eius guttæ in calum ipsum exsilirent. Pro, spargeret, quod in reliquis est, solum Moguntin. spergeret. inde alij: pergeret. in quibus s. abesse puto vitio scriptorum, simillima enim illa Herc. Fur. actu 5.*

— cumque reuocatâ vice.

In se coibunt, saxâque in cælum expriment;

Aëtis utrimque rupibus, medium mare.

nec est quòd aliam nobis imaginem queramus sententia Seneca. proba hæc, vera, germana, si quid mutandum; legerim, aspergeret.

347 Habenas] *metaphoricè pro clauo. Virgilius;*

— clasique immilit habenas.

sic Varro, habenas animæ, apud Nonium, ut disfungo;

Deis habenas animæ leni;

Dum ventus vos, flamine sudo;

Suauem in patriam perducatur.

349 Vocem perdidit Argo] Diodorus lib. 4. Biblioth. à velocitate dictam vult, quasi ἀργον, Cicero Tuscul. 1. quòd Argiuos vexerit delectos viros; Apollonius lib. 1. & plerique ab Argo fabricatore. In calum translata, pondè canis caudam locant, Aratus & Cicero in Phœnum. Carina eius vocalis; sic credimus Sophocli in Trachin. Apollonio li. 1. 2. 4. Phylostrato in imagin. Lycophroni in Cassand. Aeschilo, Luciano, Valerio, Claudiano, ex quercu Dodonâ: de qua Ovidius libro 13. Metamorph.

Vocalémque suâ terram Dodonida quercu.

Nam in eâ quercu due columbe, aurea siue atre, vel quod verius, due mulieres; columbe vocate, quia peregrè aduenerant, responsa reddebant. auctores Homer. Odys. 14. & 19. & Aeschylus in Prometh. vincto. vide Didymum in 14. Odys. Pausaniam in Achaic. Herodotum in Euterp. Strabon. lib. 9. & Suidam. Sed Hesiodus garrulam istam carinam ex tiliâ confectam cecinit: Lucianus vult, in dialog. Amorum, ex fago, ut & Sophocles in Trachin. licet, in extremo fabule eiusdem, quercum nominet. nec tamen sibi repugnat. nam quercus quinque species sunt; quas ex Ideorum traditione Theophrastus his nominibus nuncupari scribit *κναις, ἀγλός, πλάτοφύλλος, ἀλιδόλιος, seu, εὐλόφλιος, & Φηδός*: de quibus Plinius lib. 16. Nat. hist. cap. 6. & 7. qui præterea Argo, ex arbore eone confectam scribit, similem rubori viscam ferente, qua nec aquâ nec igne corrumpatur, & auctorem laudat Alexandrum Cornelium, lib. 13. Nat. hist. cap. 22.

350 Siculi virgo Pelori] degebat enim Scylla Phorci F. iuxta Sicilia Peiorum promontorium. de qua verius ceteris, Apollonij Scholiastes in lib. 1. ista tradidit. in mari eminens esse promontorium, muliebrem formam utcumque præferens: infra promontoriū plurima saxa maxima concavitatibus & speluncis plena, quas marine incolunt bellue. Et naues quidem, que conantur has petras effugere, à fluctibus in Charybdim impulsas, attutum cum mari ab eâ absorberi; que verò vitatâ Charybdî, impetu fluctuum in Scyllam compelluntur, ilicò à saxis confringi, & comminui. mox canes & alias feras spelæis egredi, ac miseros nautas deuorare. quia verò hæc bellue ex imis cavitatibus saxorum emergentes sursum nituntur, quasi commisse lateribus Scyllæ videntur. hinc natam & fabulam, & fabulosam Scyllæ formam: quam nos in Hercule Fur. meretricibus accommodauimus. nam & Anaxilas, facetus Comicus; in Iuuençâ, pulchrè Nanno, scortillum improbum, dicit Scyllam videri; quòd cum duos tam amicos suffocavit, tertium venetur corpore; Phrynen verò aliam Charybdim facit, quòd nauicularium cum ipsa nani deglutierit. sic & Horatius, de quadam prostituta:

O quantâ laboras in Charybdî.

Digne puer meliore flammâ. de his plura Schol. Apollonij ad vers. 825. & nos infer. in Thyest. 2. vers. 580. in aduersar. Strabo libro 1. vult natam fabulam, eo quòd illa loca pyratibus infecta sunt. hoc enim Græca verba sonant; nisi non Latini interpretis.

354 Toties vno latrante malo] malè, Lugdun. & plerique, tot. pro,

toties, male *Herbipolens*. immo. ex quo errore *Veneri*, & eos secuti ceteris; imo. cum *sincere* in *Eguario*, & *Moguntin.* manus. contineatur, vno. hoc est, vno monstro tot simul latratus edente: quot canibus *Scylla* succingebatur. Simile mendum repperi in illo, siue *Damasi*, siue *Claudiano* (non quidem *Alexandrini*, cui à nobis aliqua aliquando lux, & quem *D. Augustinus* & *Orosius* perinacissimum paganum vocant; sed alterius *Viennensis*, cui *Mamercus* cognomen. *Claudiano* sanè tribuunt quedam collegij nostri *Burdegalensis membrana*) de *Christo* epigrammate:

—— latuitque sub imo

Pectore, qui totum late complectitur orbem.

sic edidit *Pulmanus*. sed illa membrana; sub vno. *sincere*, eiusdem tertius à siue *versus* in excusis male intelligi potest: at clarissimus in *m. f.*

Purgata repetens latum tellure parentem.

procliuè ex, tellure, in; te luce, decidere.

355 *Diræ pestes*] *Sirenes*. de quibus nonnulla *Lilius Syntagm.* 5. *Afferunt esse in India Sirenes aues*, quæ cantu homines demulcent & sopiunt, deinde lacerant vnguibus. vide *Edoard. Vottonum. lib. 7. de differ. animal. c. 152.* *Izaci*us: magis allegoricè *Sirenes* sunt voluptates,

357 Cum *pireria*] hac de re *Apollonius* in hanc sententiam.

—— est insula protinus illis

Fertilis aspectu & florens. coluere canoræ

Sirenes illam, proles *Acheloia*; quarum

Dira lues cantus mortalibus exstitit ollis,

Qui mare sulcantes iecere ad litora funes.

Olim *Terpsichore* has *Acheioo* in luminis auras

Eddit: illa vna est *Musarum*. tum quoque natam

Cantabant *Cereti*s formosam. tum quoque earum

Altera pars virgo fuit, altera rursus & ales.

E specula semper spectabant aduenientes.

In patriam reditu multi caruere per illas.

Fundere & his dulcem vocem cæpere. rudentes

E puppi fuerant iacturi ad litora; clarus

Filius *Oeagri* nisi mox, & *Thracius Orpheus*

Bistoniam manibus *cytharam* sumisset, & aures

Sublimi cantu, cantu reuocasset ab illo,

Virgineamque *chelym* voce exsuperasset acuta.

365 *Aurea pellis*] *Phryxi arietem aureo insignem vellere* ex *Mercurij* contactu *Apollonius*, *Orpheus*, *Catullus*, & plerique scribunt; *Simonides* aliquando candidum, aliquando purpureum vocat, *πρῶτον*; sed opinor more *Græco*; quibus albus color quandoque dicitur purpureus. *Aeusilaus* maris contactu hunc purpureum colorem credit accepisse. *Mythologiam* tradit *Dionysius Mytilenæus*: *Crion* (sic vocant illi arietem) *Phryxi* pedagogum fuisse, & cum es in *Colchos* nauigasse. addunt alij nauigij in prora partem fuisse arietis effigiem, forte auratam. plura *Higynus* in *Fabulis* cap. 188. &

Lucillius Tharræus in Apollon. libro primo, versu 256.

362 Maiusq; mari malū] *Græcorum adagio, Ignis & mare, & mulier tria mala. peior Medea. unde Simocatus, Sicut formidabiliora Medea & Phædra.*

369 Terminus omnis motus] *perperam Saxonia editio notus, cetera; motus. omnes inquit terminos maris ac terra prima nauis transtulit.*

370 Nouos] *incognitis in terris nouæ urbes edificari cæpta. quare vel hypallage. vel rescribendum; Muros terra posuere noua.*

373 Araxem] *Armenia fluuium, de quo Mela. lib. 3. c. 5. poeta, Scythia faciunt: Metrodorus lib. de Tigrae. i. credidit eundem cū Thermoðonte. falsò. Rhenus & Albis noti amnes Germania. vide Irenicum lib. 8. exegef. cap. 38.*

374 Venient annis secula seris] *post multa secula. Loquitur (ut puto) non de annis vertentibus, quales nostri, sed de magnis: quos alij vertentibus duobus aut amant constare, alij quatuor, Chaldei XII, Meton XIX, Philolaus LIX, Callippus LXXVI, Democritus LXXXII, Hipparchus XXXIV. Non tamen loquitur de anno maximo Platonis & Aristotelis, quem faciunt ex Hipparchi sententia MM. CCCC. LXXXIV, ex Arethæ, quinque millium quingentorum quinquaginta duorum; ex Lini, decem millium octingentorum; iuxta Dionem, tredecim millium noningentorum octoginta quattuor; iuxta Orpheum centum millium & viginti; ex Cassandri supputatione tricies sexies centum millium; ex aliorum denique infinitum. auctor Censorinus. Annus dictus D. Isidorolib. 5. Orig. quia mensibus in se recurrentibus voluitur; vel τὸ τὸ ἀναρεῶν, ἄρα ab inuentione, continuo quippe renouatur. Paulo post D. Isidorus annum diuidit in lunarem; qui triginta diebus constat, & solstitialem; qui continet duodecim menses, & magnam; qui omnibus planetis in eundem locum recurrentibus, perficitur. sed aperte magnum vocat, quem Censorinus; maximum, solstitialem, quem alij vertentem. de his consule Lamantium in libello de tempore & eius partibus.*

376 Vincula rerum] *similiter in consolat. ad Martiam cap. 18. & vinculum terrarum Oceanus continuationem gentium triplici sinu scindens. vinculum vocat, quia terras ut fascia videtur cingere.*

377 Pateat] *nunc incognita, & quasi latens.*

378 Nec sit terris vltima Thule] *De Thule, multa Fr. Petrarca lib. 3. epist. 1. nota cunctis. Sed unde hac Seneca? an enthusiasmo poetico? an potius quia legerat, que de incognito orbe Plato in Phædone tradidit; & que Silenum Mide narrasse, postea retulit Elianus in varia historia. Sanè non vana. si de Hispanis Hispanus. docent id America, Iaponia, & reliquæ insule; in quas arma miles victorica, nostri homines fidei lucē intulerunt. Peruram Bened. Arias, nonfutilibus argumentis notam Salomoni, regionē scilicet auri purissimi feracē Ophir אֹפִיר (quam Iosephus auream terram nominari scribit) probat, in præfatione sue Geographiæ. Vide de hoc Senecæ fortuito vaticinio, ciuem meum, insignem Geographum, Abrahamum Ortelium in tab. Ind. Occidental.*

380 Pedem] *quidam lib. gradum.*

381 Iras] *o. v. l. iram. excusi; iras.*

382 Entheos cursus] *furiosos, fanaticos. ενθεος; quasi εντος θεου ενθης; Deo Deum intra se habens.*
afflatus & agitatus, sic Ouid. in Tragœd. de hac eadem Medea, ni fallor:

Feror huc illuc, ut plena Deo.

apud Senecam patrem lib. I. Suasoriar. nosfer apte usurpat Græcam vocem, ut & Statius, poeta Neapolitanus, non ut collegij Societatis Confluentini codex manusc. habet Tolosani, lib. I. Silvarum.

Hic thyrsos, hic pleetra ferit, hic enthea lauro

Limina — *Marzialis vatium pleetra vocat entheata*

384 Pindi] *Thessalica montis, in quo solita bacchari Menades. Lucan. li. I.*

— *nam qualis vertice Pindi*

Edonis Ogygio decurrit plena Lyæo, &c.

Nescio quid Lugd. & Basil. monerit, ut excuderet, Pindi iugalis, pro niualis.

Nysæ] *Græci quidam νύσα, alij νύσα, alij νύσα scribingunt. Nysæ porro tam vrbes, quam montes nominantur à Stephano & reliquis Geographis decem. hic agitur, vel de altero Parnassi vertice, vel de vrbe Indicâ, ad radices montis Meri; in cuius antro Dithyro Bacchus fuit educatus. Q. Curtius Rufus (sic eum vocat Alb. Eybius in Margarita Poët.) lib. 8. de rebus gest. Alex. Sira est (Indica vrbs Nissa) sub radicibus montis, quem Meron incolæ appellant. Inde Græci mentiendi traxere licentiam, Iouis femine Liberum patrem esse celatum. quod ab Arriane.*

386 Furoris ore signa Lymph. gerens] *iram vocat furorem. nam ira furor brevis est, vel Horatio teste. at que signa? luculentis ea verbis Seneca, lib. I. de ira cap. I. Quidam itaque è sapientibus viris iram dixere breuem insaniam. æquè enim impotens sui est, decoris oblita, necessitudinum inimiciorum, in quod cœpit pertinax & intenta, rationi consiliisque præclusa, vanis agitata causis, ad conspectum æqui verique inhabilis, ruinis similima, quæ super id quod oppressere franguntur. Ut autem scias insanos esse, quos ira possedit; ipsum eorû habitum intueri. nam ut furentium certa indicia sunt; audax & minax vultus, tristis frons, torua facies, citatus gradus, inquietæ manus, color versus, crebra & vehementius acta suspiria: ita irascentium eadè signa sunt. Flagent & micant oculi, multus toto ore rubor, exæstuante ab imis præcordiis sanguine, labia quatiuntur, dentes comprimuntur, horrent ac subriguntur capilli, spiritus coactus ac stridens, articulorum seipso torquentium tonus, gemitus, mugitusque, & parum explanatis vocibus sermo præruptus, & complotæ sæpius manus, & pulsata humus pedibus, & totum concitum corpus, magnasque iræ minas agens, fœda visu & horrenda facies deprauantium se atque intumescientium. similia habet lib. 2. de ira cap. 35. & lib. 3. cap. 3. & 4. hæc furoris ergo signa hoc loco inferius veteris iræ notæ dicuntur. sequentibus autem versibus iras habitus non ineleganter exprimitur.*

Lymphati] *m. s. Moguntin. & excusi Herbipolen. & tres Venet. Lymphatici.* 387 Citat] *melius fortassis; Ciet.*

388 Proclamat, ô Superi: oculos fletu rigat.] *interrumpere fletu sermonem vix inchoatum ostendit. vehemens hac nota. non tamen improbo aliam illam quorundam manusc. lectionem: Proclamat. oculos vberi fletu rigat. sed prior vehementior.*

389 Renidet] *ridet, gaudet, latatur. Horatius lib. 3. od. 6.*

—— & adiecisse prædam

Torquibus exiguis renidet.

Vide eò loci quæ Dion. Lambinus, & docebit originem Metaphora.

393 Non facile secum] *scelus meditatur grauisimum, & quod difficile cogitatu etiam atque assensu fiet. est autem ista omnium excusorum, plurimarum quoque membranarum lectio. quam cur mutis? nam qui recedunt m. s. siue illi; serum, siue, induit, pro; secum, apertè vitios. nõ erit ullus modus, non limes coniecturis; si ex deprauationibus schedarũ omnium, ariolari pergamus.*

398 Imitare amorem] *cur amor modum non admittat, petenda ab Aristotele ratio libro 2. Ethic. Nicom. cap. 6. videlicet id inde prouenire; quia carnalis amor ex iis affectionibus est, quarum virtus regula esse non potest; mediocritas autem & modus affectionum à virtute dependet sunt enim affectiones & actiones multe adeo flagitiosæ, ut nullo velo cohonestari queant: sunt aliæ sic reipsa detestabiles, ut medium nullũ admittat; quia in extremo posite. vitis enim extremis adhiberi mediocritas non potest. non magis in extremitatibus medium, quàm in mediocritate excessum vel defectum inuenias: aliàs ei quod caret modo modus inisset, & exsuperationis fores exsuperatio. dicta hæc ad explicationem Terentij, Horatij, Propertij, quorum hic dicta in aduers.*

401 Dum terra] *in perpetuum. ira namque suæ perpetuitatem necessariorum multorum accumulatione significat. sic in Oedipo:*

Lucida dum current annosi sidera mundi:

Oceanus clausum dum fluctibus ambiet orbem.

Lunaque, &c.

actũ 3. chor. sic Lucanus libro 1.

—— dum terra fretum, terramque leuabit

Aër, & longi voluent Titana labores,

Noxque diem cælo totidem per signa sequetur.

403 Numerusque arenis deerit.] *quod arena multitudo erit infinita: non re ipsa, sed nostra ignoracione, qui numerare nescimus, in se finitam & numero circumscriptam, ut verè Archimedes in Psammit. Quamuis enim Seleucus Erythraus & Heraclides Ponticus mundum, Diogenes & Melissus vniuersum, infinitum actu esse dixerint, teste Stobæo, eclog. Phys. 1. c. 25. alij etiam arena maris numerum, quos Archimedes refellit; reliqui tamen philosophi, ut Ocellus, Timæus, Plato, Aristoteles id merito improbarunt. Theologi quoque sanius philosophantes, ne absoluta quidem Dei potentia infinitam quantitatem, siue continuam, siue discretam, dari posse censent, paucis reclamantibus. sed hoc huius non est loci.*

405 Siccas] *in occidua enim nobis versa: de quo alibi.*

409 Ionium] *dictum, teste Theopompo, ab Ionio Illyrio, vel iuxta alios: ab Ionis erroribus.*

412 Pontusque] *Euxinus: in quo Corus seu Argos flans ab occasu solis stitij procellas & temp. states excitare solitus.*

427 Mecum ruina, &c.] *rectè ergo alibi nosfer; iratos ruinis simillimos, quæ super id quod oppressere franguntur. tale illud apud Dionem: Memorie terra misceatur incendio.*

428 Trahere cum pereas] *indicabo varietatem lectionis. sic ceteri, præter Moguntin. qui, nubere, pro trahere; & duos Venetos, qui; agere. minus utrique rectè.*

430 Nemo potentes] *quia, ut Homerus censet, semper plus potest Rex, quando viro inferiori irascitur.*

439 Sancta] *istæ in celum recepta, pro Deâ colebatur. ideo sanctam vocat. proprium enim hoc Deorum epithetum. vide Brisson. lib. 1. de Formulæ pag. 49. consistit in duobus potissimum sanctitas, munditiâ & firmitate: (vide D. Thom. 2. 2. q. 81. a. 8.) quid iustem Deo purius, quid firmitus? ipsa ille munditia, ipsa firmitas, ipsum robur: sed hæc in Deo, non nisi Deus.*

446 Totus in vultu est dolor] *vultus dolorem iniegrum, quantum quantum est, exprimit. nihil illa necesse est iram profiteatur, ex vultu manifestè deprehendas. Dolorem pro irâ etiam Herc. Oct. actu 2. & Agamemn. actu 2. posuit. Quam verò certa ex toto corpore, vultu maximè, animi affectionum indicia colligantur, cumulatè docuit Bened. Arias Montanus lib. cui titulum indidit Ieremiam, seu de actione.*

452 Patriumque regnum] *Euripidis locus similis, hic:*

Quò nunc me vertam? num ad patris domum,

Quam tibi cum patriâ prodens huc appulsa sum?

Num ad miseram Peliadas? me sane egregiè

Tectis accipient; quarum mastravi patrem.

Quæque paternus cruor] *Donza Iunior castigavit; quæne fraternus cruor, &c. ad ista Catulli:*

An patris auxilium sperem? quémne ipsa reliqui

Respersum iuuenem fraternâ cæde sequuta?

453 Quas peti terras iubes] *citantur hæc verba à Fabio libro 9. Instit. Orat. cap. 2. Seneca nomine, à πῶς, quod de alio quàm philosopho minimè accipiendum. est autem hæc interrogatio apta concitanda invidia, ex iis, quæ responsione carent. multiplex enim interrogatio. nam vel instamus eâ, vel commiserationem aut invidiam mouemus; vel ridemus; vel scire aliquid cupimus, quod nescimus.*

457 Iolchon] *sic Græci, non Hiolchon, vel Hiolcon.*

Thessala Tempe] *Tempe dicta, quævis situ amena loca; quedam Boeotie, quæ Teumessia; quedam Sutilie, quæ Etori.; quedam Thessalie, quæ simpliciter Tempe vocari consueverunt à scriptoribus: describuntur ab Aeliano lib. 3. var. hist. in princ. & Ouidio lib. 1. Metamorph.*

465 Ingratum caput] *quidam lib. d. ingratum caput.*

467 Reuoluat animus] *petit ab Iasone vt accepta beneficia in memoriam reuocet, quasi ab obliuio: qua summa ingratitudo. Seneca li. 3. de benefic. Ingratus est, qui beneficiū accepisse se negat quod accepit: ingratus, qui nō reddit: ingratus omniū qui oblitus est. quod deinde pergit probatum.*

466 Igneos tauri halitus] *de quibus Euripides:*

Seruauite; quod sciunt omnes Græcorum Principes,
Quicumque tecum conscenderunt Argoam ratem;
Cum missus esses vt tauros igniuomos
Iugis domares ferreis, & aruum sereres lethiferum;
Draconemque, qui obseruans vellus aureum
Custodiebat, flexuosis formidandus orbibus.
Peruigil, occidi: quò vita esses incolumi.

470 Terrigena miles] *Obseruauit Iasonem seminasse dentes draconis non illius Colchici, sed eius quem Cadmus prius in Bœotia occiderat. Nam Apollonius in 3. & Pherecydes in 7. scribunt, Bœotij illius dentes aquis partibus à Mineruâ diuisos Cadmo & Æthæ: hos Æthas Iasoni seminandos dedit. Hunc draconem Pherecydes & Herodorus autumant occisum ab Iasone; Antimachus verò, Apollonius & Valerius dumtaxat veneficiis Medæ conspitem memorant Lysimachus in Thebaicis, & Hellenicus in lib. 1. Phoronid. scribit Cadmum volente Marte dentes seminasse, & enatos quinque viros arma quaticentes, Vdeum, Chronium, Pelorum, Hyperionem, & Echionem. Pherecydes lib. 5. & Apollonius lib. 2. plures censent fuisse, sed hos tantum quinque superfuisse; cum reliqui iacto à Cadmo lapide rati vnusquisque id ab alio factum, mutuis vulneribus considissent. Sidonius etiam in carmine ad Felicem superiora omnia Medæ in Iasonem beneficia refert:*

Formâ pereita cum ducis Pelasgi
Molliret rapidos virago tauros,
Nec tum territa; cum suis colonus,
Post anguis domiti satos molares,
Armatas tremebundus inter herbas
Florere in segetem stuperet hostem,
Et pugnantibus hinc & inde aristis.
Supra belliferas madere glebas
Culmosos viridi cruore fratres.

hi fratres etiam Spartiata olim vocati. Lactant. lib. 3. cap. 4. pereunt igitur vniuersi hoc modo, & tanquam Spartiate illi poetatum, sic inuicem iugulant, vt nemo ex omnibus restet. iidem Græcis ἀσπρτοι, ex Euripide in Phœnyss. & Æschylo in Sept ad Theb. & ex Hippy Delio & Atroneo Scholiastes Apollonij in lib. 3. versu 1184. Sed & Latinis, Sparti Ammian. li. 19. Quo exemplo terrigenas illos, nō finibus terræ emertos, sed exuberanti pernicitate credimus natos; qui quoniam inopini per varia cernebantur. Sparti vocitari, humo exsiluisse, vetustate vt cetera fabulosius extollente, sunt æstimati. Lactantius vocat præfeminatos libro 6.

Instit. cap. 10. ab his Sparte origo, iuxta Stephanum, & ab his oriundi Spartiatæ Lacones, iuxta Timagoram, licet alij à Sparto Phoronei filio denominent.

471 Adice] lege adice, more Manlij, Martialis, aliorum, primâ correctâ. Vide Lud. Carrionem comment. in lect. antiq. cuiusmodi multa noster exempla passim suggerit.

472 Somnôque ius. lum. ignoto] Ovidius hac ipsâ de re lib. 7. Met. m.
—— somnus in ignotos oculos venit ——

473 Insomne monstrum] Ovidius in epist. Medea:
Lumina custodis succumbere nescia somno
Ultimus est aliquâ decipere arte labor.

idem tradit Apollon. libro 2. Noster Dracones semper insomnes, vel vigiles, vel quid tale significantibus nominibus vocat. meritò. nam ab acutissimo visu, & τὸ δῆρα τὸ δῆρα ἰδὲν. ideo Phidias Palædis statue draconem apposuit, poetæ hortis Hesperidum, & aureo Acæthæ pecori.

477 Alienâque] Herbipol. & Venetus Pinciani, & alius Capcasse, cui Daniel Caictanus præfuit emendando: Aliena sequens. non melius. Critici inquirunt. Fortius multo scripturos & interrogando prolaturus;

Aliena sequeris regna? deserui mea.

idq. probè probum putant. fateor, sententiâ non incommodâ. sed an non, alias Lyncei, aduertitis ἀποδείξαι? quouis modo legas; fidenter dico, non suo loco posita. Credidi iam pridem hunc versum statuendum infra post 486. hoc modo;

Nisi fratris artus. hos quoque impendi tibi.

Aliena sequens regna, deserui mea.

Tibi patria cessit, &c. Sed repugnat lex carminis: quia secunda syllaba pyrrhichium rejicit, vel Senecæ saltè id inconsuetum. crediderim ergo Senecam; Aliena sectans, scripsisse; post ex glossemate irrepisse; sequens denique recentiores, tibi cinem addidisse stabiliendo carmini; Alienâque sequens.

481 Per cælum & vndas] sequitur eos, qui in mari demùm celebratas Iasonis & Medæ nuptias volunt: de quo alibi perperam Lugdunens. per cælum, per vndas.

484 Indiæ] de Indoscythis agit, quos Gedrosiæ & Arachosiæ Ptolomæus opponit. 486 Ornamus auro nemora] propter vellus aureum. Alioquin Plinius de Soanis gente Colchica scribit, eorum regi fuisse aurcas cameras, trabes, columnas, & perastatas argenteas. Turditanis Strabo præsepia argentea tribuit. 490 Perimere] idem Cæco dixit sup. ver. 186. estq. ex Euripide desumptum. 494 Grauis ira regum est] Pindarus:

—— ira

Non innoxia

Existit filiorum Iouis, hoc est Regum.

495 Præstas Creusæ] benè illi consulis pellicem me remouendo, ne noccam noue nuptæ. hoc præstare, & præstationes in libris iuris. Porro quam, ut noster, Propertius & Ovidius, Crensam; Euripides, Apollodoros, Athenæus, Libanius, Glaucam vocant.

502 Solus tuere] *apud Ovidium ait :*

Vt culpent alij tibi me laudare necesse est;

Pro quo sum toties esse coacta nocens.

505 Retinenda non est] *Seneca lib. 2. de benefic. Quod pudet debere, ne acceperis. hoc malo occurrere est : hic ; postquam acceperis, quid tunc faciendum, prescribit.*

509 Regina] *actum agunt, qui hic monent, hunc versum Iasoni, sequentem Medea tribuendum. viderat hoc olim Oblanca. atque ita veteres impressi omnes, ipsi etiam Lugdun. error in Lipsiens. primum editionem irrepserit.*

512 Phœbi nepotes] *hoc est, posteros. nã erant Acœthæ nepotes, & Creontis nepotibus miscendi. Creon autem Sisyphi, Acœthes solis filius.*

517 Nos configere, certemus, sine] *sic o. l. quos vidi manusc. sic omnes excusis præter Basileens. in quos nos configere certemus sine, & in margines confugere. mendosè. illa altera etiam videtur rejicienda. Non propter sententiam, vel phrasim, proba enim. sine (ait) nos configere, certemus hinc ego, inde Acastus cum Creonte. cedat Iason victori. Nullum in phrasi vitium ; sine configere, certemus. foret, si legeretur sine disjunctiōe, certemus configere. sed quis ita censet? vitium in versu. nam quartâ in sede anapestus contra legem metricam. quare unius litterule mutatione, fulcio :*

Medea. Non confige, certemus sine.

tu sede spectator pugna futurus. ego cum hostibus sola congregiar. mihi bella posco : tibi spectaculum præbebo.

538 Si quid ex foceri domo] *ex Euripide, apud quem huiusmodi :*

Tu si quid velis liberis aut fugæ tuæ

De meis facultatibus subsidij accipere,

Dic. id enim benignâ promptus dabo manu.

554 Ne si quâ] *Medea apud Euripidem :*

— peto, vt si quid te dictis offenderim

Ignoscas —

553 Gratum est] *frigidum sanè. sed personarum interiectione subueniebam. I A S. Gratum est. M E D. & illud, &c.*

559 Miseras lenit quies] *leniores videntur miseriæ si leniter illas ferat, nec querendo exasperet : augetur iracundiâ & impatientiâ. Horatius :*

leuius fit patientiâ

Quicquid corrigere est nefas.

idem de senectæ incommodis censuit Anaxandrides his verbis :

ἔτοι τὸ γῆρας ἐστὶν (ὡς οἶμαι πατέρ)

τῶν φορτίων μέγιστον, ἀλλ' ὅς ἂν φέρῃ

ἀγνωμότως αὐτ' ἔ τὸς ἐστὶν αἶπος,

ὁδ' εὐκόλως, εἴ ποτε κοιμίζεν ποιεῖ.

μεγαλαμβάνων ἑπιδήξει αὐτῷ τὸν τρέπον,

λύπην ἀφαιρῶν, ἡδονήν τε προσθεῖς.

Non est senectus (vt tu opinaris pater)

Onus grauiissimum, sed impatientius

Qui fert, sibi ipse est auctor mali:
 Patienter atque, sibi quietem comparat,
 Dum dextrè eius moribus se accommodat:
 Nec ille solum detrahit molestiam,
 Accersit aliquam sed voluptatem sibi.

Ovidius eleg. 1. lib. 2.

—— leue fit quod benè fertur onus.
 Vidi ego iactatas motâ face crescere flammâs;
 Et vidi nullo concutiente moti.
 Verbera plura ferunt, quàm quos iuuat vsus aratri;
 Detreçant pressi dum iuga prima boues.
 Asper equus duris contunditur ora lupatis;
 Frena minus sentit, quisquis ad arma facit.

Seneca libro 3. de Ira, cap. 16. Omnis indignatio in tormentum suum proficit, & imperia grauiora sentit, quò contumaciùs patitur. sic laqueos fera dum iactat, astringit; sic aues viscum dum trepidantes excutiunt, plumis omnibus illinunt. Nulli tam artum est iugum, quod non minus lædat ducentem, quàm repugnâtem. Vnum est remedium matorum ingentium, pati & necessitatibus suis obsequi. *In eandem sententiam quedam epist. 108. at exempla plutimorum, qui mala placidè ferendo edulcarunt, refert idem lib. de consolat. ad Marciam, à cap. 12. vsque ad cap. 17. Et Hegesippi illud diuinum memoria: Nihil tam exasperat feruorem vulneris, quàm ferendi impatientia. libro 2. de Excid. Hieros. cap. 9. & addit similitudinem quam paulo antè ex nostro: In agrestibus feris arissima vincula si se excitent, imprimuntur; si quiescant, relaxantur.*

Lenit] *quidam, sex excusi; leuat.*

562 Hoc age] *loquelare verbum: quo sacrificantes & sacrificio adstantes morebantur, ut, curis aliis exclusis, huic vni rei animo attenderent. formulæ mentio fit apud Senecam lib. 1. de clementia; vsum & significationem Plutarchus tradidit in Numâ, & in Coriolano. videndus adagio, hoc age, & Brisson. libro 1. de formul. noster actû 5.*

—— hoc age & faxo sciant. *Item:*

Nunc hoc age anime non occulto, &c.

566 Quicquam] *nonnulli; Fraudem.*

567 Quicquid potes med. q. n. potes] *pro, potes, m. f. Moguntin. Herbipolensis excusus & tres vet. Veneti; potest.*

570 Palla] *De hac Euripides:*

—— quam olim Sol

Pater patris dat suis nepotibus.

commemorantur autem hic tria dona, palla, monile, & aurum crinale.

IN CHORVM.

580 Teli torti] *Fulminis. Narrat Chorus quantus dolor sit vxoribus, virorum adulterium: Quas etiam pœnas violati maris primi nauæ dederint.*

281 Quanta cum coniux] *Euripides:*

Mulier alioquin formidolosa & timida

Inutilisque ad pugnam vix inueneri ferrum sustinens;

Si læsa thori fide violatâ furit;

Non est alia mens magis sanguinaria & crudelior.

585 Iunctos vetat esse pontes] *rumpit impetu fibulas, pilas, & compages pontium. Non displicet mihi scriptura Moguntini cod. Vinctos. v. e. p.*

587 Rhodanus] *notus amnis Lugdunensis Gallie, quam accuratissime describit Ammianus Marcellinus libro 15. ubi Ararim; Saconnam dicit vocari, melius fortassis legeretur; Saonnam. De ostiis eius non consentiunt; Polybius & Ptolemaeus, duo faciunt; Artemidorus & Plinius, tria; Diodorus & Timæus, quinque; prudenter Linus scribit pluribus in mare ostiis diuisum incurrere. Vide Strabonem libro 4.*

Impellit profundum] *quia rapido concitus (ait D. Isidorus lib. 13. Origin. cap. 21. cursu Tyrreni æquoris freta scindens, non modicum sæpe nauigantium facit periculum, dum inter se maris fluxus & amnis fluuenta decertant.*

Superũ vocat mediam regionem, alias falsa.

588 Niuibus solutis] *Agricola libro 1. de ortu & caus. subterraneor. Halitu (inquit) in aère supero refrigerato, triplex ille humidi fœtus existit. nam si mediocriter frigescit, gignitur aqua; sin valde, nix; sin in diuersis locis diuerso modo, hoc est, in superiori mediocriter, in inferiori vehementius, grando. Sed hoc minus accuratè. potius differunt, quia ex vapore frigido & humido, seu nube in mediâ regione aëris densatâ, immediate fit pluvia, quando nubes congelationem non patitur; si congeletur eadem aqua, ex eâ grando gignitur; at si vapor constringatur frigore priusquam in aquam conuertatur, nascitur nix. alij aliter: ego hæc veriora puto. Vide Aristotelem libro 1. Meteor. cap. 9. & 10. Senecam lib. 4. nat. quæst. à cap. 3. Plinium libro 2. nat. quæst. cap. 38. & 42.*

591 Ignis] *Amor.*

599 Agitare] *quid manus. rogitare.*

600 Iuuenis] *Phaëton. fabulam Lucianus libro de astrolog. ad mathematicas causas; Lucretius verò libro 5. ad naturales conatur reducere. Ille scribit Phaëtonem Solis cursum deprehendisse, non perfectè; sed imperfectam artem, quia morte immaturâ preuentus, reliquisse. Lucretius, vt diluuium, sic & cecyrosim quandam regnante Phaëtonte comminiscitur libro 5.*

Cùm semel in terrâ fuerit superantior ignis,

Et semel (vt fama est) humor regnarit in aruis.

Ignis enim superauit, & ambens multa perussit;

Auia cum Phaëtona rapax vis solis equorum

Æthere raptauit toto terrasque per omnes.

At pater omnipotens, ira tum percitus acri,

Magnanimum Phaëtona repenti fulminis ictu

Deturbauit equis in terram: Solque cadenti

Obuius, aternam suscepit lampada mundi,

Disiectósque rededit equos, iunxitque trementes,
 Inde suum per iter recreauit cuncta gubernans:
 Scilicet vt veteres Graiùm cecinere poëta.
 Quod procul à verâ st animi regione repulsum.
 Ignis enim superare potest vbi materiaj
 Ex infinito sunt corpora plura coorta:
 Inde cadunt, vires aliquâ ratione reuictæ,
 Aut pereunt res exultæ torrentibus auris.

Diuus Cyprianus, vel, vt rectius alij, Tertullianus, ab historiâ natum commercium voluit, scilicet à Pentapolews incendio: postquam enim, in Sodomâ, flammis illas vindices nefandæ scditatis descripsêrat. addit:

Hinc habet in falso de vero fabula fainam,
 Solis progeniem currus optasse paternos:
 Nec valuisse leuem puerum frenare superbos
 Ignis equos: arsisse orbem: tunc fulmine raptum
 Aurigam, illicitum plauctum mutasse sorores, &c.

605 Violenta] sic perperam Lugdun. ceteri rectè; violente.

609 Pelion] ex Pelio Thessaliæ monte excisa materia ad Argo exstruendam; Ennius: Vtinam ne in nemore Pelio securibus
 Casa cecidissent abiegnæ in terram trabes.

idem docet Euripid. Medæ initio.

612 Religauit] rediturum dixit non ligasse, sed religasse funem: hoc est, soluisse nauim. ligare autem funem, est anchoram iacere, seu, vt ille loquitur, anchoris nauim fundare.

617 Tiphys] subito, clauum manu tenens, mortuus, teste Valerio Flacco lib. 3 sed incertum an id antequam Colchos peruenirent Argonautæ, an in reditu. quia Nymphis & Herodorus dissentiunt, vt refert Schol. Apoll. in l. 2.

618 Indocto] Secundùm Simonidem, Apollodorum, Athenæum, Higynum cap. 14. Ancho: iuxta Theotimum & Pindarum, Euphemo: iuxta Herodorum, Apollonium, Valerium, Ergyno Neptuni filio, quod mihi amplius placet. hunc Ergynum postea interemit Hercules, teste Apollodoro lib. 2. Cause cum Argymno confundas Agamemnonis, de quo Propertius:

Sunt Agamemnonias testantia litora curas,

Quæ notat Argynni pœna natantis aquæ.

Hoc iuvene amisso classem non soluit Atrides.

cuius historiam narrat Athenæus libro 13. fallitur luculenter N. qui Senecam à Propertio, & Propertium à Senecâ mutuam lucem iubet accipere. nam à nostro non Argyni, sed Tiphys mors describitur. diuersi etiam Ergynus, & Argynus. Agamemnonius ille iuuenis vnus Argonautarum fuisse non potest, nec alter Argonauta ab Atridâ amari. vix natus Agamemnon, quando hic in Tiphys locum suffectus. bellum sanè populum fuisse oporteret, sed iis similem qui de ponte deturbabantur: imo iam non hominem, sed cadauer, prius enim ab Hercule interemptus, quàm Helena rapta, lento Græciam barbariæ duello collisit. Ceterum pro; externo. Mozuntim. extremo.

622 Aulis] *Euboea portus, periculosa nauium statio, teste Strabone lib. 9. dictus ab Aulide Eponymi F. Cephissi N. vel quòd in eo cunctati Graci* τὸ τῆ ἀὐλίδι αὐλιδοῦναυ καὶ κείναι Ἑλλήνας, auctore Eustathio, noſter ad hanc *Etymologium, vel causam potius alluſit inquiring, portubus lentis retinet. ideo etiam Lucanus lib. 1. Aulida vocat iniquam claſſibus.*

625 Ille vocali] *Orpheum volunt omnes Phæbi filium: in his Chæris, his versibus: Pieres acerbam vindicarunt iniuriam,*

Orpheum occidentes Apollinis carum filium.

631 Ad caput tractus fluuiialis Hebr] *solacium inuexere typographi Saxonici, dum excuderunt: At caput tractu fluuiialis. quis enim credat ullum Criticum sic reposuisse, pro eo quod omnes libri continent: Ad caput tractus. vult Orpheum à Tracis mulieribus occisum (quas Pieres vocauit Chæris) & caput abscissum in Hebrum proiectum. Phanocles apud Stobæum sermone 62. sic narrat:*

τὸν μὲν Βιστονίδες κακομήχανοι ἀμφιχρῶσται
 ἔκτανον, εὐ μύκη φάσγανα ἤξάμηναι.
 τῆ δ' ὑπὸ ὠρί κεφαλὴν γαλκῶ τάμον, αὐτίχῃ δ' ὑπὸ
 εἰς ἄλλα Θρηϊκίην ῥίψαν ὄμβρῃ χέλυϊ:
 ἦλθ' καρτηνάσαι, ἵν' ἐμφορέωτο θαλάσῃ
 ἄμφω ἅμα, γλαυκοῖς τεχθῶναι ῥοθίοις.
 τῆς δ' ἱερῆ Λέβω πολὴν ἐπέκελσε θάλασσα,
 ἠχὴ δ' ὡς λιγοῦς πόντον ἐπέχε λύρης,
 ἦσθε τ' ἀργαλὲς θ' ἀλίμυρται, εἴθ' ἀλίγισται
 ἀπέρει Ορφεῖν ἐκτέλεισαι κεφαλὴν.
 ἐν δὲ χέλυϊ τύμβω λιγορῆν θέσαν —

Eum Bistonides mala molientes ei, circumfusæ

Occiderunt, enses longos acuentes:

Amputarunt igitur eius æte caput, & statim vnà cum

Testudine in mare Threicium abiecerunt

Clauo affigentes: vt per mare veherentur

Ambo simul, glaucis madida vndis:

At verd ad sacram Lesbum admouit. canum mare.

Edebat autem per mare sonitus velut argutæ lyræ,

Pérque insulas, & litora salsa. ibi vocale

Viri Orphei sepelierunt caput,

Testudinem autem in tumulo posuerunt argutam.

Virgilius. 4. Georg.

Tum quoque marmoreâ caput à ceruice reuulsum

Gurgite cùm medio portans Oeagrius Hebrus

Volueret; Eurydicen vox ipsa & frigidalingua,

Ah miseram Eurydicen, animâ fugiente vocabat:

Eurydicen toto referebant flumine ripæ.

Ouidius: — caput Hebre lyrâmque

Excipis, & (mirum) medio dum labitur amne;

Flebile nescio quid queritur lyra. flebile lingua
Murmurat exanimis —

Silius libro 11. belli Punici:

O dirę Ciconum matres Geticique furoręs
Et damnata Deis Rhodope. tulit ora reuulsa
In pontum ripis vtrimque sequentibus Hebrus.
Tunc quoque cum ripis caput à ceruice recisum
Portarent fluctus, subitò emicere per vndas
Ad murmur toto cete exultantia ponto

Statius lib. 2. Siluarum:

Sic ripis ego murmurantis Hebri
Non mutum caput Orpheos sequebar.

*Idem eleganter prosequitur veteribus pœtis par Hieronymus Amaltheus in
Od. ad Maximilianum Imp. quę exstat libro 1. carm. illust. Pœtar. Italarum.
Vide plura inf. Thyest. 728.*

632 Notam] quam prius adierat repetendę vxoris gratia.

633 Aquilone natos] Boreę filios Zethem ac Calaim. Proper. li. 1. El. 20.

Hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles,
Hunc super & Zethes, hunc super & Calais.

*Occidit eos Hercules in Teno insula, & ad rei memoriam sepulchro duas co-
lumnas imposuit, quarum alteram ferunt stante Borea solitam moueri. causam
necis prodit Apollonius, quod Argo nauem in Mysiam, Herculis recipiendę
causa, redire prohibuissent: Nicander, quod pater illorum Boreas Herculem in
Co insula tempestate afflixisset: Stesimbrotus, quia cum Hercule de danti
ab Iasone muneribus contendissent: Ænesydemus. quod exceptum hospitio
Herculem conati fuissent occidere. Vide Scholiast. Apollonij in lib. 1. à versu
211. & versu 1300.*

635 Patre Neptuno] de Periclymeno multa ex Asclepiade, Euphorione,
Hesiodo & aliis, Apollonij Scholiast. in libro 1. versu 156. Hesiodi versuum
sensus hic est:

— Periclymenumque superbum,
Felicem, cui dona dedit præstantia quondam
Neptunus, volucres inter fit namque volucris,
Tum fit rursus apis. rursus (mirabile visu)
Formica apparet, rursus fit frigida serpens.
Munera multa habuit, quę singula dicere non est.
Denique principium çardis, causęque fuerunt,
Pallas vti monuit —

643 Ancæum] sic semper vocat Apollonius. cuius Scholiastes in libro 1.
ver. 188. multa de hac cum apro funesta pugna. vbi etiam docet ab eo natum
Prouerbiū, Multa incidere inter calicem & labra summa; Πολλὰ μέλαξυ
πέλει κύλικος, καὶ χάλειος ἀπρου. de eodem Ancaeo agit initio lib. 2. Porro no-
stri carmen imitatur Bœtius; multa quoque alia ex hoc choro mutauit:

Strauit Ancæum (sic lego) Libycis arenis:

648 Puer] *Hylas. Apollonius & Valerius tradunt Argonautas, dum Hercules moram trahit in querendo Hyla, pro tadio expectationis, illum in Myfia deseruisse; Hesiodus, in Magnesia. Aliam quoque alij causam relictæ Herculis tradunt. Pöfidippus, Pherecydes, Antimachus, veritos ne mole Herculis navis tandem deprimeretur; Ephorus, sua sponte apud Omphalem Lydie reginam mansisse. Omnia hæc refellant Demaritus, Diodorus, & Dionysius Mitylenæus. nam censent eum ad Colchos usque cum Argonautis navigasse, De rapto Hyle, deq. parente par incertitudo. Apollonius & Valerius ab una nympa raptum; Theocritus à tribus; Nicander & Orpheus à pluribus. ceteri verius, cum aquam hauriret incidisse in fontem, eeq. non comparente factum locum fabulis; in his Onatus lib. 1. Amazonicor. Strabo lib. 12. & Solinus in Polyhist. Hylam Apollonius & Mnaseas faciunt. Theodamantis filium, Euphorion Euphemi. Hellanicus Theameneris, Socrates in lib. ad Idotheum ipsius Herculis. qua fretus auctoritate Balbus Liliensis Annotatione 20. in*

Socrates iste, ut patet, Socrates junior

est de quo Aristoteles & Alex. Aphrodisæus lib. 6. Metaphys. cap. 11. si modo ipse commenta riorum auctor & non Alexander Ægeus.

Valer. Flaccum, illud è lib. 4.

———— natiq.ue pios miseratus amores,

ad paternum Herculis erga Hylam affectum refert. Felix verè. & turpem hanc notam à sorti Heroè amoliri possemus. sed ipse Valerius eos amores, ut minimè paternos describit: & mihi persuadeo, illum quisquis est, Socratem, Hyllum Herculis & Deianyre filium (de quo in Herc. Oet. 10) cum Hyla Herculis armigerulo confudisse. pios ergo posuit, pro gratis & erga benè meritum officiosis. sæpe enim Latinis pietas gratitudinem quamcunque significat. Vide Paul. Manutium in Cicer. ad Famil. lib. 1. epist. 1. & 6. & lib. 9. epist. 6. De Hyla, que diximus & alia Scholiast. Apollonii in vers. 1207. 1257. & 1290 Irrepertus] Moguntin. Herbipolens. & tres Veneti; interemptus.

650 Perarate] Moguntin. peragrate.

652 Idmonem] Apud Apollonium suam mortem prædicit:

At mihi emori odiosi dæmonis fato

Procul sancitum est in Afidis continente.

Mortuus enim apud Mariandynos. Vide Scholiast. Apollonij in lib. 1. versu 119 & 475.

654 Verax] *Vates enim certissimus & consciendi optimus, ut probat Strabo lib. 6. Geogr. & lib. 14. Apollon. lib. 4.*

Ibi & Ampycidem die illa Mopsium

Crudelis mors abstulit amarum vero non vitavit fatum

Vaticiniis. non enim aliqua est evasio mortis.

657 Qui verè] Moguntin. Herbipolens. & antiquissimus & cæcetus Marmite; si vere.

658 Igne fallaci] *Nauplium Palamedis patrem, quod Aædocydes, in Orat. Phylis, pauperculam piscatorem & portitorum facit, oratoricè potius quam verè dictum. fuit namque rex Euboeæ. Neptuni & Amymones F. qui volens vlcis indignam filij necem; quem Græci ad Troiam, Diomedis & Phylis dolo malo circumventi lapidibus obruerant; plurimorum ex Argiuorum Principibus uxores, in adulterium illexit, ut Agamemnonis Clytemnestram,*

ναστράμ, Aegyaleam Diomedis, Medam Idomenci, et docet Lconicus libro 3. var. hist. cap. 66. Nec cocontentus, redeunte à Troiâ viâtrice classe, seu à iactatos tempestate, ut in cecos scopulos & praeruptas rupes pertraheret, in Caphareo promontorio, & Opheltis rupibus ignes accendit. eò naufragi cursum dirigentes, portum rati, quod supererat nauium confregerunt. describitur hoc naufragium à Basso in Antholog. epigr. Græcor. & Smyrneo derelictorum ab Homero lib. 5. & Senecâ in Agamemn. actû 2. ubi nos nonnulla ver. 556. Ceterum cum Nauplius Vlysses & Diomedem, quos ut præ ceteris oderat, potissimum perire expetebat, incolumes euasisse intellexit; impotens animi, in mare se precipitem dedit. consule sè videtur Boccacium li. 10. geneal. Deor. c. 59.

663 Vxor] Claudianus Alcestim ab Hercule vi liberatam indicat:

Creditur Herculeis lucem renouasse lacertis

Femina, dilecti fatis impensa mariti.

alij volunt sponte redditam: sunt qui scribant obuiam ab Hercule mortem adamantinis catenis colligatam, Alcestim vitæ reddere coactam. ceteri mendacij hos arguunt; tantum enim ab Acasto ereptam, ab Hercule marito redditam.

668 Angustas inter vndas] in angusti cacabi bulliente latice.

Vagus] in frustra discerptus.

669 Parcite iusso] Non muto sententiam pristinam, nec quicquam dubito veram hanc lictionem, atque sententiam. ingeniosa illa κοτακκα, & acuta, fateor. sed an quia acuta, ideo Senecæ in mentem venit? at liber vnus continet. viuo. esto. sed quinque manus. quibus vsus, vnanimè sine liturâ, iusso. nec aliter in hunc vsque diem excusi omnes. nec incommoda sententia. denique iussum à Pelia Iasonem omnes fatentur, Apollonius, Ouidius, Valerius, ceteri. solius Mimermi verba sufficiant in re notissima: præbet Strabo lib. 1.

Ἐδ' ὀκόλαι μετὰ κῶας ἀήγαγεν αἰὼς Ἰήσων

ἔξ Αἴης τελέστας ἀλγινόεσσαι ὄδω,

Ἰερῆς ἢ Πελέης τελέων χαλεπῆρες ἄεθλον, &c.

Nec rutilum ex Aeâ portans satus Æsone vellus

Difficile vndosum per mare mensus iter

Iniusti iussu Pelia certamen obiuit, &c.

IN ACT. IIII.

Crescit ira Medæa magis magisq;, & parat veneficia, innocat Hecaten, & illita dona malis artibus atque carminibus, dat liberis Creusæ offerenda.

673 Aggressam Deos] incantationibus suis eos subigens, & compellens parere.

674 Cælum] astra tam erratica, quam fixa. pars pro toto. si cælum eiusdem speciei cum aëtris, & astra cæli pars, ut quidam volunt; vel continens pro contento, si astra specie à cælo discrepant, eiq;, dumtaxat infixa sunt; ut plerique malunt. Astra antiqui Deos esse putabant, & à maleficis cælo deduci; Plutarch. in lib. de oraculor. defectu, & Schol. Apollonij in lib. 3. Argon.

678 Triste leua complicans sac. manu] infaustis enim & tristibus rebus leuam manum adhibebant: tristia quoque & aduersa à Diis leuâ manu dari credebant.

681 Quascunque]peritè serpentes & venena ex iis locis aduocat, que vel frigore rigent, vel aestu torrentur. in his enim herbas lethales, & venenata nasci animantia cuncti geographi testantur.

682 Feruentis creat arena Lybia] Libya Africa regio Ægypto ab occasu contermina tota arenis, aestu, siccitate squalet. Lucanus estiferam vocat & sitientem; Claudianus, perustam, & nimio calore munitam, squalentem, anhelantem, semper solibus torridam, lib. 2. in Rufin. & libro de bello Gildon. Sunt qui nomen deducant ἐπὶ τῷ λεπτέῳ τῷ ὕει, quod sit pluuie indigas licet alij malint à Libya Epaphi filia, vel quod inde Libs ventus spiret. Serpentes in Libya nasci solitas describit, Nicanderum imitatus, Lucanus lib. 9. scilicet aspidem, dipsadem, hæmorrhoidum, chersydrum, cbelydrum, cenchrim, hammoditem, cerastem, scytalen, amphibenam, natricem, paream, iaculum, prestrem, sepa, basiliscum, solpugam, scorpionum, draconem, & alias; quarum formam & ingenium docet Nicander in Theriac. & Wottonus lib. 6. de differenti. animal. multis capitibus. quarumdam meminerunt etiam sacri poeta, viperæ & aspidis, Prudentius lib. 1. contra Symmach. & in Hamartigen. scorpionis & cerastarum, Draconius in Hexameros; sepis, Tertullian. multorum, Fortunatianus hoc disticho, de partu virginis agens:

Regulus atque aspis; cedunt quibus cuncta venena,

Vipera, chersydros, seps, draco, cenchrys, hydriis.

Vnde autem in Libya tam fertilis malorum seges anguium, non satis definitum. Lucanus causam in Medusa fabulam, & stillantes illic cruoris Gorgonei guttas refert, cui Silius lib. 3. adsentit, & prior prodiderat Apollonius ἐπὶ τῆς Ἀλεξάνδρειας κτίσει. Acusilaus manu ea ex Typhonis nata sanguine. Nicander, producens auctorem Hesiodum, ex Titanum cruore;

ἀλλ' ἦτοι χακοεργὰ φελάγγια, σὶν ἔ' ἀνίγρης

ἐρπηταῖς, ἐχράς τε καὶ ἄχθια μύρια γαίης

Τιτῆων ἐνέπυσιν ἀφ' αἵματος, εἰ ἐτέον ἄρ

Ἀσχεαῖος μυχὰ τοιο μελιωθέντος εἰ ὄχθαις

Ἡ σίδος κατέλεξε πρὸ ὕδασι Περμησοῖο,

Gorreus: Serpentes sæuos, terræque phalangia morfu,

Vipereumque genus, terræque incommoda mille,

Titanum fama est fuso exsiliisse cruore:

Vera Melissæo si quondam Ascræus in antro

Hesiodus cecinit Permessi ad fluminis vndas.

Zenodotus Theopheles historiam arcesit; in Attica pueros fuisse duos, Mari nomen Phalangius, sorori Arachne; & singulos insolenter arte, quam profitebantur, cum Pallade contendisse: at victos à Dea, in serpentes commutatos; ab his deinde noxium genus pullulasse, auctor Nicandri Scholiastes.

Feruenti]pertinax in cunctis vitium excusis, legendum proculdubio Feruentis. ad sensum, & ad versum, nam si; feruenti, sequens versus labat: nam arena auferendi casu, intruderet in secundam sedem dactylum, si retineas; arena recto casu, solecum tuearis oportebit.

683 Taurus] Ptolomæus libro 5. & 6. Geograph. & Mela libro. 1. cap. 15.

montem Asia tradunt, orbis maximum, si Eustathio fides à magnitudine nomen sortitus (nam à veteribus omnia quæ robore, aut mole corporis præstant, Τῶποι dicuntur) vniuersam Asiam discriminat. In Lucia Taurus vocatur, deinde Hamodes, mox supra Iberiam in Bactris Caucasus, tum Paropamisus, inde Caspiæ pile, mox Niphates, tum Armenia pile, & ubi iam nostra maria attingit, iterum Taurus, ut scribit Pomponius: numerosis & nouis nominibus quacunq; incedit insignem dicit Plinius: plurima namque præter dicta, alia quoque nomina habet, ut Imaus, Cragus, Circius, Pariedrus, &c. de quibus Ptolomæus dictis locis, Strabo lib. 2. & 11. Plinius lib. 5. cap. 27. Solinus Polyhist. cap. 41. Orosius lib. 1. Hornista cap. 2. Ammian. Marcellin. lib. 23. & D. Isidorus lib. 14. Orig. cap. 8. Dionysius Periegetes à forma, quòd tauriformis sit, vocatum scribit. Propriè Taurus dicitur, quâ Pamphiliam & Ciliciam ab Armeniâ minore & Cappadociâ distinguit, quæ causa Tibullo scribendi lib. 1.

Quantus & ætherio contingens vertice nubes

Frigidus intonsos Taurus arat Cilices.

& Onidius Metamorph. 2.

Ardet Athos, Taurusque Cilix —

Seneca non tam de Tauro propriè dicto, quàm de Boraldi eius parte agit; quæ Caucasus dicebatur, perpetuis niuib; obsessa, unde & teste D. Isidoro d. cap. 8. nomen nacta. quæ pars tum frigidissima, tum venenorum feracissima. Valer. lib. 5. Argonaut.

Vltimus inde sinus sauumque cubile Promethei

Cernitur in geminas consurgens Caucasus Arctos.

Claudianus lib. 1. in Rufin.

— quicquid lethali germine pollens

Caucasus, aut Scythicæ vernant in gramine rupes.

684 Et omne monstrum tractat Magicis cantibus. Squamea laterbris &] sic Lugdunens. sic excusi omnes ante Lipsiensem editionem. haut dubiè mendosè, & contra numerorum legem. Lipsiens. edidere; tracta probè, si iuues aptâ disputatione, & omne monstrum. tracta mag. cantibus squamea, &c. vocat omne monstrum, vocatum trahit & cogit adesse cantibus. nam Magicantu serpentes attrahabant. ut hic, ut infra versu 704.

Postquam euocauit omne serpentum genus.

Sed & cantu rumpebant, Virgilius:

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

huc pertinet illud Pomponij in Pictoribus: Mirum est nî hæc Marsa est, in colubros callet canticulam. meminit etiam serpentum incantationis Aristoteles in lib. de admirand. audition. meminere Plinius & alij de Marsis agentes. meminere D. Basilus, & D. Ambrosius in Hexam. D. Augustinus & Euthym. in Psalm. D. Chrysostom. serm. 2. de fato. & ipse Rex ac Propheeta Deo plenus David. Psal. 57. Furor illis secundum similitudinem serpentis: sicut aspidis surdæ & obturantis aures suas. Quæ nõ exaudiet vocem incantantium, & venefici incantantis sapienter. & significat Ieremias cap. 8. Ecce ego mittâ serpentes regulos, quibus non est incan-

tatio. Negari ergo non debet id fieri, ut videtur negare Francisc. Vallesius de sacra philosophia cap. 3. sed negari debet, virtute verborum id contingere; quibus nimiam vim ascripsere olim Zoroaster, Platonici, Magi & Caballistæ, non enim hoc Magus incantator verbis suis efficit; sed ex pacto demon ipse: ut docet Bern. Basinus, de artib. Magic. propos. 5.

Cantibus] hoc malo, quàm; artibus.

686 Sera terpens] sic lib. scripti, sic legit Bernardinus. post quem Veneti excudere; fera, suspicor iubente Dan. Caietano. mox alij, ut metro consulerent; saxua.

687 Exertat] hoc Germanum est. Moguntin. Herbipolens. & duo Veneti; exerit. sed liber Venet. cui presuit Bernardin. exscreat. sunt etiam qui pro; & quærens, habent; inquirens.

691 Ima] Moguntin. vna quod. procliui errore.

692 Venena] intellige, mala. nam Iuriconsulti tradunt venena quædam esse bona; sed usus obtinuit pro malo tantum accipi. hinc lucem adfero illis Seneca lib. 2. de benefic. cap. 18. Venenum aliquando pro remedio fuit: non ideo numeratur inter salubria quod de bono nequit accipi. & lib. 5. ut tanto rectius in membranis Burdegal. legitur; Ita & qui veri beneficij speciem fefellit tam ingratus est, quàm veneficus; qui soporem, cum venenum crederet, miscuit. vulgati; saporem. pessimè. sopor dicitur medicamentum soporiferum. Probus in Dione; patri soporem medicos dare coegit: hoc ager sumpto, somno sopitus, diem obiit extremum. ut venenum quandoque in bonam, sic medicamentum nonnunquam in malam partem sumi docet Non. Marcellus. Herbas venenatas ab initio mundi creatas non fuisse, sed post primum peccatum hominis natas, censent Iunilius & Beda in 1. cap. Genes. Potius crediderim naturalia venena, helleborum, cicutem, similia initio mundi à Deo creata, cum D. Basilio in Hexam. sed artificialia diuersis postea temporibus hominum peruersitatem excogitasse, de quibus multa Mathiolus in libro 6. Dioscorid. Vide Hieron. Vicinium lect. 16. & 29. in 1. cap. Genes.

694 Huc ille] Aratus:

Has verò per ambas qualis fluij decursus

Volutatur (horrèdum!) ingens draco circumcirca distractus,
Immensus: verum ei ex vtraque parte spiræ hærent.

Vrsæ — Hicynus lib. 2. cap. 3. docet quomodo hic anguis ambas vrsas amplectatur, minorem collo & capite, maiorem caudâ. Firmicus lib. 8. Astron. cap. 17. Anguis (ait) extremus est qui inter duas Arctos positus est, in modum fluminis quod linuosis flexibus labitur. Idem ex Hesiodo confirmat Theon in Aratum, & præterea scribit, secundum quosdam, hunc esse serpentem à Cadmo occisum, custodem horti Hesperidum iuxta alios; iuxta pleròsque Pythonem, quem Apollo iaculis confixit.

697 Maior] Arati, hoc sonant;

Qui hanc quidem Cynosuram cognomine dicunt,

Alteram verò Helicem. Helicem quidem viri Achiui

In mari signant quò oporteat naues dirigere:

Alterâ verò Phœnices fisi perfuscant mare.

idem tradunt Ouidius lib. 3. Fastor. & 4. Tristium eleg. 3. Valerius Flaccus lib. 1. & Higynus lib. 2. Astronom.

Sidoniis minor] *idem Aratus:*

Minori enim tota circumuerfatur orbe;

Hac quoque Sidonij rectiffimè nauigant.

698 Preffafque tandem] *Arat. corum carminum; quibus Seneca locus conlocatur; sensus hic,*

Obferua iuxta caput Serpentarii. ex illo namque

Ipfum deprehendes licet fplendidum serpentarium,

Quales fibi capiti fubiacentes clari humeri

Apparent. ii quidem etiam plena luna

Confpicui effent: fed manus non admodum æquales.

Tenuis namque hinc inde exit fplendor:

Attamen etiam illæ contemplabiles. non enim modicæ funt:

Ambæ autem ferpente fatigantur; qui quidem medium

Inuoluit serpentarium, hic verò conftanter aptéque innixus,

Pedibus conterit magnam feram ambobus

Scorpium, oculóſque & in peétore calcans

Rectus: fed ei ferpens ambas voluitur per manus,

Dextram modicus, finiftram verò fupernè multus.

704 Sopite] *Pherecydes occifum vult, fed Antimachus & Apollonius fopitum dumtaxat.*

706 Erugis infaufte] *cuiusmodi funt felecte deliriis illarum herba. coriacea, calicta, apraxis, agaophotis, achemenidon, & fimiles, quas fparſit Plinius & Apuleius recenfent.*

707 Eryx] *nobilis mons Sicilie, dictus ab Eryce, quem Hercules ceftibus fuperauit; mari imminet ad Italia profpectum, & inter Drepanum & Panormiam altè eminet, præruptis vndique rupibus circinatus: in fupmo planicies iacet duodecim millium paffuum perua & culture aptiffima. maritimis auris præclare expofitus eft, & mortiferarum ferarum omnino expers. à mari & Mediterranea regione rupes habet inacceffas. hæc Polybius. vnde intelligitur cur ab Italico diatur lib. 14.*

Nec non alius Eryx ———

nam (tefte Pompon.) poft Ætnam eft Sicilie montium altiffimus. item cur ab Ouid. lib. 4. Faftor. dictum: ——— Zephyro femper apertus Eryx. cur denique nofter innium faxis vocarit. Herbas noxias & veneficis aptas gignere, nufquam legi. nifi hoc loco.

709 Promethi] *hæc herba à Promethæo vocata, quod ex eius cruore nata. nam vt ait Attius:*

Ex eo liquatæ folis ardore excidunt

Guttæ, quæ faxa affidue inftillant Caucafi.

ideo dicitur Caucasus fparſus fanguine Promethæi. Fagauit hanc auem. five illa vultur, five aquila, Hercules, & Iapeti F. liberauit, vt poete canunt, He-

siodus Apollonius, Horatius, ceteri. sed alia partim historica, partim mythologica, ex Duri, Pherecyde, Herodoro, Agroctâ & Theophrasto, adfert Apollonij Scholiast. lib. 2. versu 1251. multa etiam ex illo, etsi non nominent, Calius lib. 7. cap. 19. & 20. Natalis lib. 4. Mythol. cap. 6. & Pierius Hieroglyph. lib. 18. & 19. Alludit ad hanc Promethei pœnam, non Lucilius lib. 19. (ut mendosè legitur in Nonij codicibus) sed Ennius, ut colligitur ex Cicerone I. Tuscular. & Orat in Pisonem:

Tu naufragio expulsus vsquam saxis fixus asperis,
Euisceratus, latere penderes, saxa spargens tabo,
Sanie, sanguine atro —

710 Pharetrâque pugnax Medus] *Dionysius Pericetes; τοξοφόρων Μήδων. idem Mediam à Medeâ, cò se ex Atticâ recipientem vocatam, & inde venenis affluere cecinit. De nomine censet Strabo in li. 11. ; à Medo Medeæ filio, cui ceteri Geographi assentiuntur. ἀναξάνιστος ergo nostri fortè si Medeæ nutrix Medeæ meminit, nondum nato Medo, nec in Atticam profectâ Medeâ. sed falluntur Greci, ut solent in nominum rationibus reddendis. Origo enim Hebræa. nam sic nominata provincia, à Madai Iapheti filio, iuxta Iosephum 77 lib. 1. Iudaicarum antiquit. cap. 14. consulendi de illâ Plinius lib. 6. & Tolomeus lib. 6. & D. Hieron. in Ieremiam.*

Parthus leuis] *veloces enim Parthi equites. utebantur veneno patrio, quod Scythicum nominatum, teste Aristotele lib. de admirand. audition. dicti Parthi, quia sic Scythæ fugaces & exules vocant, ut suo loco docebimus ex Iustino, qui consulendus lib. 41. & Strabo lib. 15. & Tolomeus lib. 6. Teste Plinio lib. 6. cap. 25. Parthia Asiæ maioris regio est circa Persas, inter flumen Indum & Arios ab Oriente, Tigrim & Mediam ab occasu, desertum Carmania à meridie, & Hircaniam à septentrione, sita. Cauce confundas Persiam cum Parthiâ. illa antiquior, & Persiæ partem occupauere Parthi. Persia siue Persis פָּרְסָא Pharas Hebræis (ut ab equitatu forte, dicta, vel quia illic equites optimi. nam Pharas Hebræis eques, unde parasanga spaciū triginta stadiorum, quod etiam Parsam dixere.) ab oriente Iudæam, à septentrione Mediam, ab occasu Susianam, ab oriente duas Carmanias, ab austro sinum Persicum habet, ut docet Volaterranus Geograph. lib. 12. Dionysius quoque Pericetes clarissimè Persas à Parthis distinguit, etsi vicinos ponat: & à iaculandi peritiâ commendat Parthos, à versu 1040. vsque ad 1052. Dices confusi postmodum populi, scio. Sed cur apud Claudianum, Perlica, quàm; Parthica, maluerim; cause. quòd cum Eunuchismum inuenire, nondum Parthi dicti, sed adhuc Persæ: quòd disertè Stephanus; cuius ego locum prior laudau; de Persis id, non de Parthis: quòd eodem modo Sidonius, plerumque ex professor palam Claudiani imitator, nec tamen alteram illam reici, sed quid probabilius indicaui.*

711 Queis] *Moguntin. & cuncti vet. impressi; Qui.*

Arabes] *Gemino pp semper Dionysius, sed solus. ceteri à ἐραβία unico p; sicut Latini: & ab Hesiodo primam syllabam correptam testatur Eustathius. Felicem Arabiam describit eleganter Dionys. à versu 626. de eadem Pom-*

ponius lib. 3. peninsula formâ inter sinus, Arabicum & Persicum, tenditur, à septentrione attingit Arabiam desertam. notum enim, triplicem esse Arabiam Felicem, Petream, (quam etiam Nabatheam vocari docet Strabo;) & Desertam, quæ Scenites dicitur. Vide Plinium lib. 5. & 6. Strabonem li. 16. Ptolomeum lib. 5. Genericum ergo nomen Arabia, ut & Hebræis ארביא; sed specifica ut vocant seu partialia Petrea, Deserta, Felix. & sola Petrea, Nabathæa; sola Deserta, Scenitis; sola Felix, Sabaa, Saba, vel Seba ארביא. Hæc ego propter vulgum, qui temerè miscet omnia & confundit. Adeo autem Arabes atrocinius infames, ut Hebræis; Arabs, latronem denotet, sicut Canaanæus mercatorem, Chaldeus Mathematicum; teste D. Hieronymo in cap. 3. Jerem.

713 Sueui-Hercyniis] recens Batauiæ descriptor minus accuratè Sueuos à Saxonibus distinxit. Hercyniæ silvæ etiam meminit Apollonius libro 4. ubi Schol. Ερῶνιον ὄρις Κελτῶν ἢ Δρυῶν. meminit etiam Periegetes Dionys. & addit Priscianus:

— pascere volucres fulgentibus alis,
Quis ducibus noctu cernuntur flexa viarum.

Vide Solin. cap. 22. in prin.

714 Vere nidifico] Ver potissimum nominat, quod eo annî tempore, herbæ ut plurimum excrescunt, earumque succus efficacior. Vnde de Vere pulchrè & verè vetus pœta:

Cælum nitescere, arbores frondescere,
Vites lætificæ pampinis pubescere,
Rami baccarum vberitate incurvescere,
Segetes largiri fruges, florere omnia,
Fontes scatere, prata herbis conuestirier.

Nidifico. nam verno tempore nidificant aves. Annum, Horo teste, præsci Aegyptij in tria tantum tempora diuidebant, ver, æstatem, autumnum: alij quartum addunt, hiemem. eaq; singula eleganter depingunt Nonnus in Dionysiac. Philostratus in imaginib. Georg. Pisides lib. de mundi opificio à versu 266. usque 317. Virgilius in Catalectis, Ovidius lib. 2. Metamorph. & noster Hippol. 963. His anni partibus, iuxta Hesiodum in Theogon. & Orpheum in Hymn. Hora præsidebant: unde verò dicta, & quomodo computandæ discere potestis ab Hippocrate lib. 3. de diatâ, Aëtio lib. 3. Tetrab. 1. cap. 164. & Paulo Aeginetâ libro 1. cap. 100. & (qui ex illis) Ioanne Lalamantio in lib. de temp. & eius partibus.

717 Gramen] pro quavis herbâ hoc loco, ut & apud Maronem.

Qualis vbi in lucem coluber mala gramina pastus.

Vide Victorium li. 6. var. lect. cap. 16. De gramine propriè d. ἔτο, (quod Marti sacrum fuisse refert Ovidius lib. 5. Fast. & ego suspicor illud solum initio victos victoribus porrexisse, unde proverb. Herbam porrigere; ἄρρωσιν nuncupant) consule D. Hier. in Oseæ c. 10. ab hoc dicta corona graminea militaris, de quâ Plin. lib. 22. nat. hist. & Lælius lib. 9. Commentar. resp. Rom. cap. 8.

720 Æmonius] Thessalus, qui cum adspirationis notâ maluit, Apollonio, Stephano, ceteris Gracis ἄρρωσιν nuncupant.

Athos] mons editissimus, adè ut umbram in Lesbum vsque iaciat: (vide Schol. Apollonij in lib. 1. vers. 601. & Steph. Ἐὶ πῆλαον.) falluntur tamen qui putant eum mediam aëris regionem superare, ut & Teneram in Fortunatis insulis. nullus enim mons medium aërem excedit, ut docent verius Hieron. Vielmus Episc. Argolicensis in Hexameri lect. 15. & Hier. Cardanus in lib. de Varietate, cap. 4.

721 Pindus] de hoc alibi isto opere, de Pango diximus Not. in Claudian.

722 Falce] arcâ. Magicis enim es potiùs adhibebatur, quàm aliud metallum, quod ei vim quandam medicatam inesse opinabantur, teste Turnebo in Aduersar.

723 Tigris] de hoc fluvio suo loco. ortus in Armeniâ maiore Mesopotamiam amplectitur Hebreis Hidakel. הַדְקֵל acumen velocitatis significat, vel singularem velocitatem.

724 Danubius] Stephanus scribit Istrum aliquando Matoam vocatum: sed cum Scythæ eum prædas acturi traiecissent, & magnam cladem accepissent, à damno hoc, cuius ille auctor videbatur δανύσιον dictum, & postea δανύσιον idem memorat Eustathius. Plinius censet à capite ad Illyricum vsque vocari Danubium; inde Istrum dici incipere, & ex auriferis fluminibus censerî. De ortu & cursu non satis exactè veteres, qui ex Hyperboreis oriri putarunt (ut Æschylus & Apollonius) & unum cornu eius in Euxinum, alterum in Tyrrenum (ut Polemon vult in Italicis) vel iuxta nonnullos in Adriam, aut in Acheloum amnem. vide Scholiast. Apollonij in lib. 4. & Diodorum lib. 4. qui hæc Apollonij & Timageti commenta refellit.

725 Hydaspes] alibi diuitem vocat, ut nos suo loco.

Alierū no-
men medo-
sum, ut puto
Stephani.

726 Bæthys] Greci omnes Βαῦτις. Latini variè scribunt: ideo Grecos sequor. Isidoro lib. 13. Orig. Baitis quasi Βαθδ, quod humili solo decurrat, ab eo dici Beticam provinciam. olim vocatus Certis, teste Lino lib. 28. vel Percis auctore Stephano. item Tarreſſius teste Strabone, Pausania, Aristotele. Nobilis Bætis oliuetis, nobilis auro. de oliuitate, Siluius libro 3.

— genuit quos vberè ripâ

Palladio Bætis velatus cornua ramo.

& Papinius Siluar. lib. 2.

Vnctis Bætica prouocas trapetis.

Lucanum potes imputare terris. & mox:

Attollat refluos in astra fontes

Graio nobilior Melete Bætis.

Bætîm Mantua prouocare noli.

Martialis:

Bætis oliuiferâ crinem redimite coronâ,

Aurea qui nitidis vellera tingis aquis.

De auro Aristoteles in Admirand. audition. sed & Stephanus, cum de Ἰβουλ-
λα agit, quam ego Hispalim opinor, & ait παρ' οἷς μέγαλλα χρυσὸν ἔστι ὑπὸ
γῆσιν. Ex quo restituo dignitatem antiquitatis nomini quo hodie nuncupatur
urbis illa nobilis, ampla, diues, & quæ ex orbis oculis. Non mireris additam

postea

postea litteram sibilantem. nam fuit illa veterum consuetudo, ut multa nomina modo sibilarent, modo sine sibilo efferrent. sic nostra Salmantica (cui tantum debeo) Polybio ἀλμάτινα, Stephano ἐλματινή; sic Ἀρδιαῖοι & Σαρδιαῖοι; Astura Plinio, Stora Straboni; sic Selli, & Helli; Andracoptos, & Sandracoptos; Hexitania; & Sexitania; Suesfones, Ptolomeo Vessfones; Straboni Sammitæ, Dionysio Amnitæ. Sic ergo Ἰβουλὰ eadem & Σιβουλὰ. que tamen prius Hispalis Posidonio, & Straboni, & Plinio, qui cognominatam scribit Romulensem, quia scilicet ut primo Phenycum, postea Romanorum colonia. dicebatur & Hispal. Silius Italicus: Οδυσεὺς πτόλις

Et celebre Oceano atque alternis æstibus Hispal.

Alter Hispaniæ oculus Lusitana Olyssippo, aurifero nobilis Tago; quam ego nihil dubito eam esse, que Stephano & Straboni lib. 3.

726 Languenti] propter ampla spacia terrarum que tunc occupat, lacui fermè similior. Batis hodie Guadalquivit, Arabicè, Latini Magnum amnem dicerent.

728 Hæc passa ferrum] qui non nisi æs ad hæc recipiunt, æs fortassis pro ferro sumunt poeticè, quod Turnebq visum li. 6. advers. c. 10 ego non arbitror.

Dum parat Phœbus diem] Ante ortum solis, lucente luna. nam (ut idem Turneb.) lectas ad Lunam herbas efficacitatis plus obtinere credebant, quia luna præses venesficiorum herbas quadam sua salina seu spuma aspergeret.

Lucanus de luna: Donec suppositas propior despumet in herbas.

Valerius Flaccus: Quamvis Athracio lunam spumare veneno

Sciret —

Quamobrem censebant lune plena

maiozem esse vim. iccirco Ovidius:

— postquam plenissima fulsit

Et solida terras spectavit imagine luna.

vide Turneb. d. cap. 10. & lib. 9. cap. 26. hinc intelligas quare subiungit Seneca: Illius alta nocte succifus frutex. quo videlicet tempore luna. medio itinere confecto, totam nostro se infert hemispherio.

732 Obscœnas aues] ferales, inauspicatas. Maro.

— ne me terrete timentem

Obscœnæ volucres — que sint, declarat versu sequenti:

Mæstique cor bubonis & rauca strigis.] que due mali omnis & diræ euentus aues plerumque coniungi solent. Papin. libro 3. Thebaid.

Monstra volant, diræ strident in nube volucres,

Nocturnæque gemunt striges, & feralia bubo

Damna canens — est in hoc numero Incendiaria avis. seu

Spinturnix, de qua Plinius lib. 10. Nat. hist. cap. 13. Bubo quæ dum soliuaga

est avis & nocturna, gemens verius quàm cantans. ideo mæstum vocat. de

quo multa Crinitus lib. 21. de honest. discipl. cap. 21. Alexander ab Alex. li. 5.

Genial. dier. cap. 13. Iuvenus lib. 20. Hieroglyph. Edoard. Wotton. de different.

animal. cap. 136. P. Ovidius de Ascalapho. 5. Metamorph.

Fœdaque fit volucris, venturi nuncia luctus,

Ignauus bubo, dirum mortalibus omen.

Strix, seu stridula, & ipsa volucris funesta, quae sit, & qualis, non satis notum, ut fatetur Wottonus d. operis lib. 7. cap. 152. post Plinium lib. 11. cap. 39. neque plenè explicat Festus in voce, Strix, insuper mendosus teste Turnebo; lib. 14. aduers. c. ap. 1. Neque Hermolaus in voce stridula, post Plinianas annotat. N. in supplemento linguae Latinae eandem putat cum Caprimulgo; qui αἰγροφάλας Aristoteli & Aeliano, Gallis effrayé; colore & magnitudine haut absimilem cuculo resupinam, pedibusq; conuersis in altum volare. Graecis στρίξ, & κέρχυν, vel κερκύνις, sic describitur ab Ouidio 6. Fastor.

Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinis,
 Canicies pennis, vnguibus hamus inest.
 Nocte volant, pueróq; petunt nutricis egentes,
 Et vitiant cunis corpora rapta suis.
 Carpere dicuntur lactentia viscera rostris,
 Et plenum potò sanguine guttur habent.
 Est illis strigibus nomen; sed nominis huius
 Causa, quòd horrendà stridere nocte solent.

Alij venenata sua vbera infantibus præbere existimant, atque ita perimere specie pietatis. Serenus:

Præterea si fortè premit strix atra puellos,
 Vitosa immulgens exfertis vbera labris.

Quod Plinius fabulosum asserit, non negans esse in maledictis iam strigem, Credunt nonnulli in has aues se vertere quodam vnguine sagas, qua de re consulendi Sprenger in Mallo par. 2. & Alb. de Spina in quest. de Strigibus, & in Apolog. de Lamiis contra Ponsinibium; quod independet, an demones queant vnã creaturam in alterius speciem commutare, qua de re nonnulla nos alibi. Sanè quod Strigæ, siue vt Salicæ leges habent Striæ, vocentur huiusmodi muliercule, ex hac opinione natum, & quia infantulis exitiũ moliuntur siue exsurgendo illorum sanguinem; vt vulgus credit, siue venenatum quid puerulorum labellis ingerèdo, vt ex plurimarum Iudiciali confessione à Quæstoribus Pompe Iopoli anno 1583. exceptà constat. Alia avis est Sotix vel Saurix, de qua Victorin. lib. 1. Grammat. c. de orthograph.

Solèi vulgò Lamias & Striges pro isdem Sagi accipere. Sed ego loquor de vtra horũ vocabulorum significatio; non de abutendilicentiã.

Vehementer falli arbitror, qui Lamias cū Strigibus confundunt: idq; patet ex iis quæ modo de Strigibus, & olim Louanij de Lamiis in Quodlibeticã diximus: quam orationem, quia in hanc editionem inserere non fuit visum, dicam nunc breuiter hoc loco, quæ fusiùs illic. Lamia, vt rectè Strabo, & Lucilius apud Lactantium, inania sunt terriculamenta. idque vel inde potest colligi, quòd certi nihil de illis traditur, quidam Demones quosdam, vel spectra tantum esse censent, quæ Empusæ dicuntur, ita Philostratus in vitã Apollonij Tyanici; Saxo Grammaticus in hist. Dãnicã: & Olaus in descriptione Septentrional. regionum; quarum forma penitus fabulosa, ab Aristophane, Plutarcho & Eustathio est petenda. Alij Lamiam fuisse mulierem Ponticam quæ graudarum feminarum alios cedebat. & extractos inde pueros deuorabat, ita Aristoteles in Ethicis Nicomach. Clemens Alexand. in Protrept. Horatius epist. ad Pison. Diodorus autem, Phavorinus; & Suidas

in Asia apud Automolis montem esse in quo habitavit Lania regina, eximie pulchritudinis mulier à Ioue ad. mata; quæ cum filium amisisset, & orbitatem non ferret, præ zelotypiâ omnes ex matrum gremio rapi pueros & occidi iussit: ingurgitare etiam se vino solitam, & domi manere, nec negotia regni curare, ideo creditam domi cecam esse: tandem ob morum feritatem in feram commutatam. Eadem fere prodidit Græcus scriptor Antoninus Liberalis in Metamorph. Sed Dion in Libycâ historiâ, feras esse hoc nomine scribit umbilico tenus femineâ formâ præstantissimâ, reliquum corporis squammis confertis & impenetrabilibus contegi, & imum in serpentem horribilem desinere; cuius extremum sit caput: brachia squammis similibus vestita, manus aquilino more unguibus esse. has abscondere, & sororiantibus mammis homines sibilo quodam sono (hec illarum vox) allicere: tum propè accedentes unguibus arripere, & serpente circumuolutos necare, & caudaveribus vesci. Glossa interlinearis & Lyran. monstra volunt esse femineâ formâ, sed equinis pedibus. Lamie quoque sacri vates Isaias & Ieremias meminerunt; hic etiam mammam nudasse testatur. Sed adumbratè loquuntur, & huiusmodi monstra nominant, non quòd vlla unquam fuerint; sed cum vulgo loquentes hisce confectis nominibus vel ipsos demones monstrorum criminum suggestores, vel eorumdem patratores impios homines significabant, ut ex sanctis Basilio, Athanasio, Theodoro, Ambrosio, & Gregorio docet Leo Castrus ad Esaiæ cap. 34. Sanè D. Hieronym. eo loco satis apertè significat Lamias, Pulosos, & Onocent auros poetarum segmenta & gentiliuum esse deliria. Vide de Lamiis, Adag. Lamie turres, Brasicanum in Politiani Lamiam, & Chartarium lib. de Deorum imaginibus.

739 Exsecta viuæ viscera] *solemne in Magicis. Propert. lib. 3. in re simili:*

Illum turgentis ranæ portenta rubetæ,

Et lecta exsectis anguibus ossa trahunt;

Et Strigis inuentæ per busta iacentia plumæ, &c.

740 Pigri frigoris] *Moguntin. nigri frigoris. non muto. nam reddit frigus torpentes, quia ut dicit Xenophon abigit & deducit ingenitum calorem ad penitas corporis partes. Et frigus (ut inquit Contarenus lib. 3. de element.) congregat tam homogœna, quàm heterogœna, constipatq; omnia, & unumquodq; reddit suâ naturâ immobile, ac veluti mortuum. Etenim sicut motus indicium est vitæ, ita immobilitas mortis & interitus. Ideo calor collatus frigori, rationem habet nature & vitæ; frigus verò, interitus. Sunt alia præterea multa frigoris incommoda, quæ refert Cornel. Celsus lib. 1. Medicinæ cap. 2. Unde fit, ut frigidus pro noxiò ponatur, ut accipit Seruius illud Virgilij:*

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

& ego illud in Cyri:

Inde Ioui geminat magno frigidula sacra.

amatoribus enim ipsis magica sacra nocent, ut alibi docui Herc. Octæo 452. & Troad. 486. Comment. Antiq. in Iuuenal. Sat. 7. Gelidum (ait) pro mortifero, quia mors frigida est.

737 Verba non istis] *Moguntin. illis, pro, istis. non magni refert. Maior*

error nostri, qui verbis incantatoriis ullam vim inesse putat: ut & Pici in lib. de Positionibus & aliorum, qui scripsere verbis Barbaris, & nihil significantibus plus energie contineri, quam Latinis, Grecis, vel aliquid significantibus. cur si vis verbis inest, non idem illa à quocunque pronunciata operantur? cur solum sequitur effectus quando proferuntur ab iis, qui demoni tacito vel expresso pacto se addixerunt? vel addicentibus consentiunt, vel quo alio modo demoni fidem habent? Nugantur ergo, qui hæc persuadere volunt, & merito ridentur ab Ethnicis, Plinio lib. 28. cap. 2. Galeno lib. de pharmacis. 6. Theophrasto lib. 9. de hist. plantar. Plutarcho in vitâ Periclis, & aliis; damnantur à Christianis D. Chrysost. in Matth. D. Thomâ. 2. 2. q. 96. ar. 4. & ceteris Theologis. ridentur à Medicis doctioribus nostri temporis Fernelio lib. 2. de abditis causis cap. de curatione supra natur. & Vallesio lib. de sacra philosophia cap. 3. Cauendum ergo à superstitiosis Aetij li. 8. cap. 50. & Tralliani lib. 9. cap. 4. traditionibus: Nec temerè admittendum quod Origen. in libris contra Celsum scripsit, aliquam vim habere in unâ linguâ, & effectus producere nomina, quos in aliam translata, aut alio sono dicta non producerent.

740 Vos precor] Furibunda fertur, & dithyrambico more vario carminis genere abutitur.

742 Tartari ripis, &c.] specus mortis circumdatos, & quodammodo inclusos ripis Tartari, hoc est infernorû fluminû. sic Virgil. de umbris dixit 4. Georg.

Quos circum limus niger & deformis arundo

Cocytî, tardâque palus innabilis undâ

Alligat, & nouies Styx interfusa coercet.

745 Pyrenidas] scribe; Pirenidâs. πειρήν fons Corinthius ad radices fluens Acrocorynthi, Strabo li. 8. cuius aquas leuissimas esse scribit Athenæus li. 2. ca. 2. Vulgatum de eo fabulis, tradit Pausan. in Corinth. Pirenen Nympham propter obitum filij sui Ceuchriæ, tantam lacrymarum copiam profuâsse, ut in fontem sit conuersa. Pallidam vocat Persius initio operis de eadem. vide Plinium li. 4. nat. hist. cap. 4. Prima eius syllaba semper producitur, in eoque differt à Pyrene monte, cuius prima anceps. Mons Pyrenæus duplex; Hispaniæ notissimus; alter Tyrolensis, qui Brennerus hodie, non aequè. de quo Plinius Nepos in Panegyri. Germaniam cum plurimæ gentes ac propè infinita vastitas interiacentis soli, tum Pyrenæus, Alpes, immensisque alij montes, nisi his comparentur, muniunt. Planudes etiam in Epigramm. cum Alpibus coniungit. hunc Diodorus scribit Celtas à Gallis diuidere. Hic Pyrenæus fortassis Aristotele in errorem induxit; qui lib. 1. Meteor. cap. 13. scribit versus Occidentem ex Pyreneo monte Danubium & Tartessum fluere. quod perspicuè falsum, cum eorum fluiorû origines tam diuersæ, & tot locorum dissite interuallis; Tartessus etiam ex Tyrolensi Pyreneo, Danubius ex Hispaniensi nulla ratione fluere queat. Sed ad nostrum. Versus huius hæc sententia; cum optasset Medea noxiorum Manes omnes, pænis intermissis, ad hos thalamos conuolare, scilicet mali ominis gratiâ, ipsum quoque Tantalum desiderat Corinthum venire, ubi hæc geruntur, & ibi longam sitim limpidis aquis Pirenes securè explere.

747 Lubricus] odio Creontis, à ceterorum numero Sisyphum excipit; cui pœne continuationem imprecatur, ipsi etiam Creonti grauiora. Non dubia est hæc Senecæ mens; sed obscurata & offusa duorum versuum transpositione, quos ita in ordinem redigo:

Lubricus per saxa retrò Sisyphum voluat lapis:

Longè grauior pœna sedeat coniugis focero mei.

& posterior hic variè habetur in libris excusis; nam in Lips. legitur ut exhibuis rectè, nisi quod ex Mogunt. (in quo:

Grauior pœna cedat coniugis focero mei.)

amplector vocem; cedat. pro eo quod ceteri; sedeat. quod quàm Latinum, viderint alij: mihi non placet. Tres vet. Veneti:

Grauior pœna sedeat coniug. foc. mei.

Herbipolens. Lugdunen. & plerique: Grauiorq. pœna sed. con. foc. mei. quasi sint hi versus iambici. Non desunt, qui: Pœna grauior sed. vsto coniug. foc. mei. Vide quanta deprauatio in hoc scriptore, & sunt qui emendatione non multum indigere profiteantur? quorsum ergo tot in locis ex libris, ex coniecturis tam multa rescribunt? Mos iste Criticorum huius temporis: quæ alij castigant sana quæ lubet ipsis commutare, saucia, concisa, deposita pronunciant.

748 Vos quoque quas] quibusdam placet ex quorundam codicum fide, ut su. uis. Volsq. quas vris. sed an id lex carminis patiat, ipsi viderint.

749 Danaides] de his in Herc. Fur.

7, 2 Noctium sidus] Moguntin. noxium sidus quod hic non recipio. Nam Proserpina, quæ eadem Hecate (Apollin. lib. 3. versu 845. & 860.) & Luna Nocti preluceat, & noctium Dea dicitur. vnde & à poetis νύχτι: cuius nominis Apollonij Scholiastes rat onem in d. lib. 3. reddit, quod noctu illi litabatur, vel quod in spaciis inferorū latè imperabat; quem locum veteres νύχτι vocabant. verba eius sunt: νύχτι δὲ εἶπεν, ἦτοι ἄγε τὸ χθονίων βασιλείειν (νύχτι γὰρ τὸν ἀφώπτεν τόπον φασίν) ἢ ἢ νυκτὸς ἕσσης ἐξιλιάσονται. εὐλογον γὰρ τῆν τῶν νύχτων τόπον κελεύειν, & τῆν τῆς νυκτὸς ὄραν ἰδέσθαι.

754 Euocavi] Empedocles apud Laërtium, de Magie vi:

Compescélique truces ventorum rite procellas;

Exorti insanis qui vastant flatibus agros.

Rursum si libeat mox flamina pigra ciebis:

Et mediâ educes è tempestate serenum.

Induces mediâ pluuias ætate salubres;

Et flatus siccâ, qui persilent omnia, messe.

Exstinctumque hominem nigro reuocabis ab orco,

Noster in Hercule Oct. de eadem superstitione multa; à versu 452. & varij scriptores quos ibi retuli. Virg. eclog. 8. & Aen. 4. Tibullus li. 1. eleg. 2. & 8. Onidius epist. 6. Claudian. li. 1. in Rufin. Arbitr. & Lucanus: quibus addo Apuleium in Apolog. Columellam in li. de cura hortorum, Senecam nat. quest. li. 4. Linium li. 18 cap. 2. & li. 30. cap. 10. D. August. in li. de doct. Chr. stiana; & lib. de nat. demon. apud quos mira artis (si ars dicenda) istius effectiones. Quæ tamen an vere an falsæ, solet queri. Videri duntaxat veras, non

esse. placuit Platoni lib. xi. de legib. Propbyrio lib. 2. de abstinent. animat. Plinio lib. 12. cap. 1. & D. Iustino Martyri in questionib. proponi solitis Christianis. Non tantum videri, sed esse multas, multò verius visum non Iamblico tantum & aliis prophanis, sed etiam D. Augustino lib. 3. de Trinitate. & lib. 33. quæst. 79. D. Thom. D. Bonavent. & aliis Theologis. Agimus autem (ut Seneca hic) non de Magia in genere; nec de Magia artificiali; neque de naturali; sed de illa tantum quæ diabolica nuncupatur, & quam damnans agnoscit Scriptura. Leuit. 20. Deut. 18. 1. Reg. 28. Act. 16. & Patres. ut sanctus Augustinus lib. 21. de ciuit. cap. 8. & fusè S. Thomas lib. 3. contra gent. cap. 104. In quaque fiunt, certum est ea non à Magis, sed ab ipso demone fieri; quare hos omnes effectus veros esse posse, qui demonum potestatem & vires non excedunt. Difficillimum vero est homini scire quanta sit naturalis potestas eius, ut ait D. Augustinus lib. 3. de Trinit. cap. 9. Quæcumque tamen operatur huiusmodi, ea vel per motum localem, nam maxima corpora de loco in locum & breuissimo tempore transferre potest; vel operatur actione causarum naturalium, applicando actiua passiuis: vel denique sensibus nostris illudendo, ut indicat D. Augustinus lib. de diuinat. demon. cap. 3. & d. libro 3. de Trinit. cap. 8. His ille modis mira operatur per Magos. Aliquando enim impedit actiones rerum naturalium licet indirectè, vel impedimento contrariæ causæ, vel impulsione aut motu nimio, ut pleraque quæ hic Seneca memorat: aliquando imprimit miras qualitates in res corporeas; licet non permanentes. idq; per naturales causas quas applicat. nocet bestiis & rebus externis, Iob 1. cap. excitat tempestates (quamuis Wierus homo impius neget. quem refellit Ps. 77. & in eum D. August. vers. 49. (facit ignem descendere de celo, Iob 1. Apocal. 13. & dicitur Princeps aëris, ad Ephes. 2. & 6. & confirmant l. 4. & 6. C. de malefic. c. fin. in prin. 26. q. 6. Nam possunt hac solo motu locali ab eo effici. Cursum tamen astrorum, vel orbium caelestium mutare non potest, nec Solem vel Lunam deducere, ut docet D. Aug. nec potest integrum elementum mouere loco, quia nihil potest contra ordinem vniuersi constitutum à Deo. ut dicit D. Thom. q. 16. de malo. Vnde apparet hac in re Seneca & reliquorum Gentilium error.

Euocau]vi carminis magici elicui. hoc enim ut plurimum significat verbum euocandi; εὐάμω, & imperium quoddam. ideo tribuitur vel Diis, Virgilius 4. Æneid. Manes euocat orco. vel Magis, ut hic; vel dominis, ut frequenter in Comæd. vel magistratibus & Imperatoribus. unde & Euocati milites. Vide Oedip. actû 3.

758 Vetitum mare] Ouid. 2. Metamorph.

Et vetito rursum tentarunt æquore tingui.

Claudianus 2. de rapto:

— vetito se proluit Arctos

Æquore — fabulam aliàs. vide Higyn. lib. 2. & 3. Astron.

763 Ister in tot ora] quidam illi quinque. alij plura; qui plurimum, septem ostia. ut Ouid. 2. Trist. & Valerius Flaccus lib. 8. Dionysius Afer vero & Claudian. de bello Gethico, quinque tantam. vide inf. Thyest. 376.

Vide August. lib. 21. de ciuit. Dei & Michael. Medim. de recta in Deū fide li. 2. c. 7. à fol. 56.

766 Tacente vento] *Non tollo: tamen aptius foret; tumuit insan. mare iacente vento. vel; sonuit (aut tonuit) inf. m. Tacente v.*

Nemoris antiqui.] *scilicet lapsis frondibus, vel potius aliò translato nemore, & sic nudata domo. de Medea Ouid.*

Illa refrenat aquas, obliquaque flumina sistit,

Illa loco silvas viuaque saxa mouet.

Idem:

— conuulsaque robora terrâ Et silvas moueo.

771 Serta] *non amaris floribus. sed venenatis ex herbis.*

772 Nouena] *sacer numerus iuxta Pythagoreos, cui vis, quia ex tribus ternariis* 773 Typhoeus] *numeratur inter venenata propter anguineos pedes, & ex eius sanguine quidam venenata animalia nata credunt. huius formam describunt Hesiodus in Theogon. & Apollodor. li. 1. Biblioth. & eius cum Ioue conflictum & superum trepidationem narrant, propter quam noster; Qui regna concussit Iouis. Typhonis in Cilicia cubile ostenditur: specus ingens, ore angusto, in quem demissa confestim exanimantur. Vide Me-lam lib. 1. cap. 13. Solinum Polyhist. cap. 47. & quæ dicemus Thyest. 808.*

Discors] *item quia ut ait Hesiodus, de Genealog. Deorum.*

— ἐν δὲ οἱ ἄμων

ἢ ἕκατον κεφαλῶν ὄφις, δεινοῖο δὲ ἄκοντος,

γλώσσοισι διοφερῆσι λελειχμῶτες

— ex humeris verò ei

Erant centum capita serpentis horrendi draconis

Linguis nigris lambentes — quibus ille varios edebat so-

nos, interdum loquebatur. interdum mugiebat, aliàs rugiebat, aliquando la-trabat, nonnunquam stridebat.

774 Regna concussit Iouis] *omnes enim calicòle varias illius metu for-mas induerunt. Ouidius 5. Metamorph.*

Emissumque imâ de sede Typhoëa terræ

Calicolis fecisse metum, cunctosque dedisse

Terga fugæ: donec fessos Ægyptia tellus

Cœperit, & septem discretus in ostia Nilus.

Huc quoque terrigenam venisse Typhoëa narrat,

Et se mentitis superos celsasse figuris.

plura de Typhone Scholiast. Apollonij in extremum lib. 2.

776 Vectoris] *perperam Moguntin. Victoris. Vector ille Deianira, & victus ab Hercule.*

777 Quem Nessus] *quàm violentus iste cruor fuerit, ostendit Oetus Hercules: item quia flumen in quod defluxit tam tetri odoris factum, ut ab eo accole Ozole dicti, testes Strabo lib. 1. & Eustath. Iliad. C.*

780 Vltricis] *& hic quoque Moguntin. Male; vltricis.*

782 Harpiia] *quæ ad Harpias pertinent, nota, & narrantur ab Orpheo in Argon. Apollonio lib. 2. Argonaut. Hesiodo in Theogon. Apollodoro lib. 1. Biblioth. Eustathio in Odysf. μ. & Izaacio in Lycophron.*

Zethum fugit] *expulsa è Phineci regia. vide Herc. Fur. 758.*

783 Saucia] *quidam manus. sociæ; non opinor probè.*

Stymphalidas] *sic dicta volucres à Stymphalo Arcadiae lacu, prope quare nidificabant, vel à Stymphalo quòdam Heroè, quibus ale, rostra, ungues ferret; immanes & humanis carnibus insaturabiles. Pausan. in Arcad. Apollon. lib. 2. Higinus lib. Fabular. cap. 20. & 31 sibi contrarius. vide Herc. Fur.*

785 Sonuissis] *lutrarunt Hecates canes.*

Aræ] *confecta ex sanguineo cespite, ut statim.*

Tripodas meos.] *orasulum meum, certius mihi & sacratius Delfico tripode; de quo consule Calium lib. 8. cap. 15.*

787 Triuix] *Hecates, seu Diana, seu Proserpina; qua trivix præerat, & triplici facie pingebatur. Ovidius:*

Ora vides Hecates, in tres vergentia formas:

Seruet ut in ternas compita lecta vias.

tergemina Virgilio, triformis Horatio & alius. Latius exponit Eusebius li. 3. de preparat. Euangel. cap. 3. tradens Lunam dici Hecaten, propter varias corporis eius formas, quas à distantia Solis sumere videtur. Triformem quoque eius esse virtutem, novilunij virtutem, candidis & aureis vestibus & ardenti face significare: calathum verò, cum iam media sit, designare, quoniam crescente lumine fruges maturat: plenilunij virtutem ferrugineo colore denotare. verba sunt; ἐκείνη δὴ ἢ σελήνη πάλιν, τῆς αὐτῆς ἀπὸ τῆς μελασχηματώσεως καὶ κατὰ τὰ σχηματισμὸς δυνάμεως διὸ τρίμορφος ἢ δυνάμις, τῆς μὲν νεμυρίας φέρουσα τὴν λευκίμονα καὶ χρυσοδαίδαλον, καὶ τῆς λαμπάδας ἠμμένης. ὁ δὲ καλαθος, ὃν ἔχει τοῖς μετέωροις φέρει, τῆς αὖ κατὰν κατρηγασίας, ἕως ἀναβέφει. καὶ τὴν τῆς φωτὸς ἀφώξεσιν, τῆς δ' αὖ πανοσλήνης, ἢ χαλκοδαίδαλος σίμβολον, &c. Apud Porphyrium sic loquitur Luna; citante Eusebio extremo. lib. 4.

Ἡδ' ἐγὼ εἰμι κόρη πολυφάσματος, ἕρατόφοιτος·

Ταυράπις, Τειχάρηνος ἀπήνης, χρυσοβέλεμτος·

Φοῖβη ἀπειροτεχνῆς, Φαεσίμβροτος εἰλείθυα

Τετραίχως φύστος συνήματα βῆσσα φέρουσα.

Αἰθέρι μὲν, πυροέσιν εἰδδελὴν εἰδώλοισι,

ἥρα δ' ἀργενοῖσι προχάσμασιν ἀμφικέθνημα.

Γαῖα δ' ἐμῶν σκυλάκων δυοφερῶν γείος ἠνιοχέει.

quorum compendium continet vulgata versio non sententiam, ut alia quoque pleræque concisè nimis reddita; neque ex fide:

Naturæ triplicis ego sum Lucina puella;

Taurea, itémque triceps, missa è cælo aurea Phœbe

Quam multæ variant formæque, trivæque signa:

Quæ terna & simulacra fero, terræ, æris, ignis.

Incertus auctor, sed vetus:

Terræ, lustrat, agit; Proserpina, Luna, Diana;

Ima, superna, feras; sceptro, fulgore, sagittâ.

& Prudentius libro 1. contra Symmachum: de Proserpina:

Et regnare simul cæloque, erebòque putatur;

Nunc biuges frenare boues, nunc saeva sororum
 Agmina vipereo superis immittere flagro:
 Nunc etiam volucres capreatum in terga sagittas
 Spargere: terque suas eadem variare figuras.
 Denique cum Luna est, sublustri splendet amictu.
 Cum subcincti iacit calamos, Latonia virgo est:
 Cum subnixa sedet folio, Plutonia coniux.
 Si verum quæris, Triuix sub nomine dæmon. &c.

Qui locus me admonet, ne lectorem celem, aliquando me aduertisse versum illum Prudentij: Denique cum Luna est. &c.

cum duobus sequentibus referrî ab Higyno lib. 4. Astronom. c. de Luna, non citato auctore, si vulgatis exemplaribus, quæ sola vidi, credimus. nam ego quidem censeo nunquam illos ab Higyno positos, sed ab impudenti quopiam sciolo insertos. conferas præcedentia cum subsequen- tibus; facile deprehendes eo loci, minimè necessarios. Idem opinor bonorum adulterator librorum etiam lulentas manus iniecit paullo prius in cap. de Sole, tribus eodem modo Prudentij versibus intrinsecis. Etsi enim hunc Higynum ab antiquo illo, Augusti liberto, (dissentit Turneb. lib. 16. aduersar. cap. 1.) alium credam; non tamen tanto posterio- rem Prudentio, ut eius versus eo nec nominato planè præter rem mutuari voluerit. Citantur etiam priores duo à Calpurnio Basso comment. in Germanici Phænom. simili similis plani flagitio: nisi Bassus iste ignobilis quispiam & tanto recentior Prudentio; vel imponant, qui Calpurnio Basso commen- tarios illos inscribunt.

792 Propiore] præ metu artius stricto, & ad se propius adducto: vel pro- piores nobis, quia calo deducitur.

795 Dictynna] Cretensibus quidem Dictynna dicitur Dianæ sociæ Bri- tomartys, quæ castitatis tuendæ causâ, se in mare præcipitavit (Pausan. Co- rinthiac. seu lib. 2.) obtinuit tamen, ut hoc nominæ Diana intelligatur, cui id tribuunt Græci Latinique: & in Laconia fuit ædes Dianæ Dictynne, teste Pausaniâ in Lacon. seu lib. 3. quod retib. 1. deletetur, rete enim δὲ τρυών.

797 Cespitè] Apollonij versus, sic vertunt:

Obserua, medium ut nox fecit humida cursum,
 Fluminis ipse petas vndas, vbi lotus: & vnus
 Cyanea veste indutus, fodere ipse memento
 Mox foueam, iugulata tibi sit protinus agna
 Femina, & ibi super foueâ pyra structa cremetur.
 Atque voces Hecaten Perseida, mellaque libans
 Dulcia munera apum, places hanc. sacrisque peractis
 Rursus abire pyra moneo conuertere nullus
 Te retrò strepitusve pedum, fremitusque caninus
 Cogat. nam sacri fiet labor irritus omnis.

confer etiam cum sacro Tyrosiæ in Oedipo.

805 Ramus] qualem somno tribuit Virgilius:

Ecce Deus ramum Lethæo rore madentem

Vique soporatum Stygiâ — arbores ad Stygem nata veneficiis idonee habebantur.

806 Sacro feriam brachia cultro] ritus sacerdotum Baal. 3. Reg. 18. item Cybelles, & Bellone.

812 Quod si nim] innocabant Hecaten Maga; sed quia sciebant iracundam & terribilem, & ad malum pronam, id non sine prefatione: ab iracundiâ enim Brimo dicta, & à seuis terculamentis, quæ in aduentu eius cernebantur, & à fremitu qui tum terribilis audiebatur. declarant enim hoc pacto hunc locum ista Scholiasta Apolloni in lib. 3. δεκθοι γὰρ αὐτὴν φαρμακίδες τὴν Ἐχάτην ἐπάγουσιν. Βεμῶ δὲ αὐτὴν προσηρέουσε, ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ καὶ κατὰ πλεονεξίαν τῆς δαίμονος καὶ φάσματα ἐπιπέμπειν τὰ καλῶν ἑκατόν. καὶ πολλάκις αὐτὰ μετὰβάλλειν τὸ εἶδος, ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν καλεῖσθαι, ἢ ὡς τὸν βρόμον, τὸν τῷ πρὸς ψόφον. τόσος γὰρ πέλεται βρόμος. ἢ γὰρ θεὸς λαμπρὸς ἔσθαι. τὸ δὲ Βεμὶ ἐπιπέμπειν ἔστιν, ὡς τὸ β-ἰήπιος ὀβειμος Ἀρης Ἰσως ἔν Βεμῶ, ἢ μεγάλην ἔχουσα μῆνιν βεμῶνίς τις ἔσθαι.

814 Persei] Hecate Persei Regis filia, Solis neptis, teste Dionysio Milesio; vel Aristei iuxta Pherecydem filia, vel Iouis & Asterie iuxta Musæum Bacchylides matrem illi dat matrem; Ἐχάτη δαδδοφῶρ ἰουκτὶς μεζαλοχάλαπθ Ἰούγατερ. In Orphicis dicitur Cerere nata:

καὶ τότε δὲ Ἐχάτῳ Διὶ τεκεῖ εὐπατέρειαι.

Hanc Dionys. Milesius in Argonaut. scribit, occiso patre Perseo, Acethe patrio paruisse, eique peperisse Medeam & Circem; fuisse virilis animi mulierem, venationi & medicine veneficisque deditam. vide verba Dionysij apud Schol. Apolloni in lib. 3. ver. 200. Hesiodus & alij dissentiunt. vide aduersar.

823 Prometheus] alludit ad vulgatam traditionem Hesiodi, Horatii & aliorum; Prometheus subduxisse furto ignem caelestem, atque mortales ignis usum docuisse. Plato, de hac re latè agens in Protagorâ inter cetera; ἀπειρία ἔν ἐχθρόμοις ὁ Προμηθεὺς ἠντιπαι σὸν νεῖαι τῷ ἀνθρώπῳ εἶροι, κλέπει Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνῶν τιὸ ἐπιχρον σοφίας σὸν πει. ἀμύχανον γὰρ ἦν ἄνευ πρὸς αὐτῷ κτητῷ τῷ ἢ ἀρεσίμῳ γενέσθαι. καὶ ἔπει δὲ δαδῶται ἀνθρώπῳ. τιὸ μὲν ἔν πρὸ τὸν βίον σοφίαν ἀνθρώπος ταύτη ἔχε. Cùmque aliam salutis humanae viam consultans Prometheus non inueniret, surripuit Vulcani Minetæque artificiosam pariter cum igne sapientiam. neque enim fieri poterat, ut eam sine igne quis nancisceretur, vel etiam vteretur. Eum itaque sic hominum generi Prometheus intulit, atque ita sapientiam, quæ victum suppeditat, consecuti sumus.

826 Mulciber] Vulcani ignes insopibiles esse putabant. ideo meminit Martianus Capella lib. 1. Lemnius faber insopibilis illi perennitatis igniculos accendit.

828 Medix dona Chimæra] Medix. quia auctoribus Hesiodo & Homero, capite leo, ad caudam draco, medio corpore chimæra, horrendè efflabat vim ignis ardentis. ideo flammivomam vocat Epimicus in Suppositit. apud Athenæum lib. 11. & apud eundem lib. 13. dicitur Chimæra scortum significare; eodémq. sensu Pierius lib. 1. 10. & 14. Hieroglyph. ad lasciviam retulit,

quia (vt tradit Fulgentius li. 3. Mytholog.) lasciuia amoris inuadit saltu leonino, procacitatem deinde igneam inducit, ultimo venenum & pœnitentiam infundit. Hesiodi interp. & D. Nazianzenus orat. 1. in Iulian. accommodant tribus partibus Rhetorices: per leonem denotari iudicalem, ob terrorem qui reis inicitur: per capram, demonstratiuum, quòd in eo dicto plurimum lasciuat: per draconem, deliberatiuum propter argumentorum varietatem, longiorisque circumductus, & quasi spiras quibus opus in persuadendo. Re ipsa fuit Chimæra mons Lyciæ igniuomus, teste Pomponio lib. 1. cap. 15. cuius aquis flammæ accendi, fæno aut terrâ exstingui tradit Plinius lib. 2. in eius cacumine leones, in medio capræ, in imo serpentes degebant: vnde nata fabula, de qua consule Hesiod. in Theogon. Homerũ & Eustath. Iliad. 2. Pindarum Olymp. 13. Apollodor. lib. 2. Biblioth. Strabonem lib. 15. Plutarch. in Parallel. Higyri. Palephatum & Albricum.

830 Tauri] flammioni, quem Hercules occidit; vel potiùs quos Iason domuit, de quibus alibi: Flammeum Aethæ pecus.

831 Medusæ] Tres Gorgones Phorci filie, Medusa, Steno, Euryale, vnicum oculum, quo vicissim utebantur, humeros alis, caput anguibus pro comâ ornatum, dentes instar apri quadriennis, ungues arcus habebant. Surrepto Perseus oculo, Medusæ caput amputauit; cuius è cruore statim nati Chrysaor & Pegasus, & in Africâ varium genus serpentium, qui caput intuebantur, saxei fiebant. Hesiod. in Theog. Ouid. in Metamorph. Apollodor. lib. 2. Biblioth. Higyri. in fabulis, & Bassus in Germanic. Apollonius & Scholiast. sub fin. lib. 4. Mythologias suggerunt Pifidas lib. de vitæ vanitate. Isaac. in Lycophron. Fulgent. lib. 1. & 3. Pierius lib. 16. Hieroglyph. Ad historiam reducunt Diodorus lib. 3. Athenæus lib. 5. cap. ult. Pausanias in Corinth: seu lib. 2. & Albricus lib. de Imaginib. Gorgonidum insularum meminit Plinius lib. 6. cap. 31. Quædam Lilius Syntagm. 5.

830 Semina flammæ] sic Lucretius lib. 1. Semina ardoris.

839 Latratus] latrabant canes Hecate comites. Theocrit. eid. 2.

κῶνες ἀμμιν ἀνὰ πόλιν ὄρονται:
ἃ θεὸς ἐν περίδοισι.

canes nobis per urbem latrant:

Dea autem adest in triuiis.

Virgilius 6. Æneid.

visæque canes vlulare per urbem

Aduentante Deâ

Horatius libro 1. Sat. 8.

serpentes, atque videres

Nocturnas errare canes

Fidendi Lilius Syntagm. 12. Turnebus lib. 13. aduersar. cap. 12. & lib. 16. cap. 4. & que dicimus Oedip. vers. 569.

840 Sacros edidit ignes] nam illa aduentante solum tremebat, & thedarum fulgur cernebatur, auctor Scholiast. Apollonij, & Turn. li. 15. cap. 8.

857 Genæ] *pro parte quâ viris primùm barba nascitur . ita Pacuvius:*

Nunc primùm opacat flore lanugo genas. *notat Festus, addens etiam eas partes, quæ sub oculis genas dici, & ipsas quandoq; palpebras.*

862 Tigris] *De tigridis amore in catulos & arte quâ capitur, de furore relicta in litore, de speculo quo retardatur, de spontaneâ morte multa, præter Claudianum Plinius lib. 8. cap. 10. Solin. Polyhist. cap. 21. D. Ambros. libro 4. Hexamer. & Eucherius eò refert illud Iobi, iuxta Hebræorum contextum. Tigris perit eo quod prædam non fuerit affecuta. fufissimè omnium Wottonus lib. 5. de different. animal. cap. 81.*

865 Frenare] *præcedentem versum, ex coniectura, post tres qui sequebantur, edi iussi. Non comparat Medeam chorus tigridi, quod iras & amores nequeat frenare; sed quod furore cæca huc & illuc pedes ferebat, nullo in loco valens consistere, quam ire vehementiam postquam graphicè chorus; subiungit ὀπιωμυαλικῶς, Frenare nescit, &c. Quod si vulgatum tuearis ordinem, cogere cum vet. impressis, τὸ, sic, omittere.*

870 Colchis] *à patriâ. sic etiam vocat Archias lib. 1. Epigramm. sic Latini poète cuncti. Corintheam tamen fuisse Medeam, censent Scholiast. Apollonij & Pindar. Olymp. 13. quia Corinthus paterna eius possessio. ut docet Eumelus his versibus:*

ἀλλ' ὄπεδ' Αἰήτης κ' Ἀλωεύς ἐξεγένοντο,
 Ἡέλιος κ' Ἀντιόπης, τὸ τε ἀνδιχα χῶρον
 δ' ἄσπερο πασιῶν εἴς, Ὑπερίωνος ἀγλαῶς υἱός.
 ἦν μὲν ἔχ' Ἀπώπος, ταύτην πῖρε δ' ἴω Ἀλωεῖ.
 ἦ δ' Εφύρην, κλέατες ὀ Αἰήτη δῶκεν ἄπασαν
 Αἰήτης δ' ἄρ' ἐκῶν, Βδνω παρέδωκε φυλάσσειν
 εἰσὸς αὐτὸς ἴκοιτ' ἢ ἐξαυλῆς ὅπως ἄλλος
 ἢ παῖς ἠδὲ υἱανὸς ὃ δ' ἴκατο κόλχδα γαῖαν.

ait Hyperionis filium Apollinem, filiis suis ex Antiopâ, Aetæe & Aloëo, hereditatem sic diuisisse; ut Aloëus vicinam Asopo Regionem, sed Corinthum Aetætes acciperet uniuersam. Aëthæ portionem suam displicuisse, & Buno retinendam custodiendamq; tradidisse; donec quis ex ipso filius neposve, olim illam reddi postularct: atque ita Aëtem Colchos profectum, ibi imperasse neglectâ Corintho. Aliam præterea rationem reddit Pindari Scholiastes, sed minus verisimilem.

877 Dux noctis hesperugo.] *hoc loco Moguntin. manusc. & impressi tres Venetiis, unus Herbipol. & unus Basileæ constanter; Dux noctis Hesperus. sic etiam idem sup. ver. 856. Quis credat exulem non; exulantem. & ver. 864. Gangeticum nemus, absque; sic. Sed alij codices agnoscunt, Hesperugo, & numeri postulant. Stella Veneris, de qua Plinius lib. 2. cap. 8. Cicero de nat. Deorum. Cleomedes libro 1. Meteor. de eadem Iob. cap. 38. Numquid producis Luciferum in tempore suo, & Vesperum super fines terræ con surgere facis? passim poète. Pisidas:*

Ἡ τίς τὸν αὐτὸν εὐσινόπιος ἀπέειπε,

Καὶ Φωσφόρον γιγῆς, καὶ σκοπίσας Ἐσπερον,
 Οὐκ οἶδεν αὐτὸν ἐργάτην διπλοδρόμων,
 Κήρυξαντος καὶ ᾠδήτην ἡμέρας.

Morellius:

Quisve vnum & idem sidus acri lumine
 Modò Phosphorum, modò Vesperum, si perspicit,
 Hoc nesciat binorum opificem cursuum,
 Lucis prophetam, noctis esse nuncium?

Cinna in Smyrnâ:

Te matutinus flentem conspexit Eous,
 Et flentem paullo vidit post Hesperus idem.

Manilius lib. 1.

Nec matutinis fulgeret Lucifer horis,
 Hesperus immenso dederat qui lumen Olympo.

Senecius Boëtius:

Et qui primæ tempore noctis
 Agit argentes Hesperus horas,
 Solitas iterum mutat habenas
 Phœbi pallens Lucifer ortu.

Martianus Capella lib. 8. de Nupt. Philolog. scribit Veneris stellam aliquando solem transcurrere, aliquando subsequi; aliquando superferri, nonnumquam subiacere: nunc facere ortum, & vocari Luciferum; nunc post occasum Solis effulgere, & vesperum vel vesperuginem nominari. Diversis ergo, non eodem die, manè solis ortum precedit, & vesperi subsequitur: quod etiam ex Vitruvio deprehendas. Cicero quoque in lib. de Vniuersit. testatur Luciferum cursum habere solis celeritati parem, & ita fieri ut modò vincat, modò vincatur. quando sole tardior est, tunc oritur mane ante ortum solis, eumque precedit; quando celerior, tunc vesperi subsequitur occidentem. Glossar. Vesperugo ἑσπερος. Vocatur Hesperus etiam Noctifer & Nocturnus, teste Turnebo libro 24. aduers. cap. 27. Catullus:

Iamdudum Oetæos ostendit Noctifer ignes.

Plautus in Amphitruone:

Credo Nocturnum obdormiuisse ebrium.

Papinius: Roscida iam nouies cælo dimiserat astra

Lucifer, & rotidem Lunæ præuenerat ignes

Mutato Nocturnus equo ——— qui locus potuit virum

doctum admonere, cuius demortui in Plautum commentarij editi, ne Nocturnum noctis Deum exponeret. Quis enim apud poetas noctis Deus? Noctem ipsam, Deam dici inuenio: noctis Deum, non magis quam diei. Nisi fortè sic Martianus Nocturnum accepit lib. 1. cum illum Consentibus, Penatibus, Laribus, & Opertaneis adnumerat. Glossar. Noctiuago νυκτοδρομος.

IN ACT. V.

886 Vt iussus] sic Herbig. & Venet. Bernardini. sic Lugdunens. sic m. f.

Caietan. nescio cur mutarit, in; Et iussus. inde N. Emissus. ait: sic furere flammam, quasi ex prescripto & mandato.

890 Effer citatum.] *Euripides*:

O quæ dirum nefariè designasti facinus
Medea, fuge, fuge; seu potes, nauigio;
Seu volucris per terram vehiculo.

Pelopœia:] *Corintho.nam & Isthmo Pelops imperauit.*

899 Iamque sic temet] *vulgatis consentiunt Eguian & Mogunt.m.f.*

933 Non sunt mei] *Sophista quidam sic facit loquentem; Occide Me-
dea Iasonis filios, hominis iniqui, improbi patris, hospitis mali: apud
Stobæi Neophronem ita Medea secum deliberat:*

Age verò: quid facies anime? consulta benè
Priusquam pecces, & carissima
Tibi reddas infensissima, quo tandem exis miser?
Reprime voluntatem & vim impiam.
Sed quid hæc lugeo: cùm animam meam
Videam deserì atque negligi,
A quibus id minimè oportebat? molles scilicet.
Et timidi sunt, huiusmodi mala qui tolerant..
Ne relinquant anime teipsum in malis.
Hei mihi! stat sententia. ô pueri ex oculis
Discedite, iam mihi cruenta magnum.
Subiit rabies animum. ô manus! ô manus!
Ad quale facinus armamur! Heu quid
Tantum infelix audebò; quæ diuturnum laborem breui
Perditura meum pergo tempore!

939 Vt scæua] *Ouidius in epist. Cydippes:*

Ipsa velut nauis iactor, quam certus in altum
Propellit Boreas, æstus & vnda refert.

Papinius libro 1. Thebaid.

Qualiter hinc gelidus Boreas, hinc nubifer Eurus
Vela trahunt: nutat mediæ fortuna carinæ.

eadem comparatione utitur lib. 3.

849 Oculis pereant patris] *sic Moguntin. Herbiopol. & tres Veneti:
recentiores addiderunt; sed oculis per. pat. quidam; in oculis per. pat.
amplector vet. cod. Lipsij in quo; gementes, osculis pereant patris.*

853 Inuisam manum] *non malè quidam lib. domum. solitum suum ho-
spitium, pectus meum, inuadit ira & furor.*

955 Natos] *Duos fuisse voluit etiam Ouidius 7. Metamorph. Apollodor.
lib. 1. Biblioth. & Higynus cap. 25.*

960 Anguis] *visis furiis & audito verberum sono, ad insaniam homi-
nes adigi credebant, patet hic & Herc. Fur. actu 4.*

Flammifera Erinnyes verberibus excusso sonat, &c.

idem Horatius, ut intelligo, de Bellonâ significauit lib. 2. Sat. 5.

— quem cœpit vitrea fama,

Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis

hic inquit insanus, non attonitus tantum, censendus.

963 Frater] Absyrtus, quem conueniunt omnes ab impia sorore laniatum: sed Pacuvius & Diodorus Aegyaleum vocant. plerique volunt fuisse germanum fratrem, Sophocles in Scythis uterinum tantum. Timonax τῶν οὐδ' ἴκων. C. & Apollonius lib. 3. ob formę præstantiam Phæäontem nominarunt. Quidam Medea natu maiorem faciunt, quibus fauet Valerius Flaccus: Pherecydes in lib. 7. à Medea ex canis infantulum sublatum, & in mari postea necatum tradidit. quod tamen in patriis adibus patratum mauult Sophocles in Colchid. sed Apollonius propè Istrum, Plinius in insulis quę ab hoc facinore Absyrtides nuncupate. vide Scholiast. Apollonij in lib. 4.

976 Approba populo manum] contra Horatij præceptum filios coram populo trucidat. quia tantus furor, quantum superius descripsit, supremo actū, quem oportet multum assurgere, nuda commemoratione, pro dignitate exprimi nequiuisset. spectandum facinus, non narrandum auditoribus fuit. decorum ergo seruatum, aliter Riccius conatur excusare, lib. 1. de imitat. Mihi videtur melior causa, quam dixi.

978 Auctorem] *manusc. Equianus; auctricem. nouè.*

986 Dum faciunt] *dum sustinent facere ἰμπεριῶς.*

992 Inuitam] *manusc. Moguntin. & excusi veteres omnes; inuisam. vno sensu: odit me voluptas & lætitia, subit tamen.*

996 Congere] *Enripides:*

IA. Me hæc funera sepelire & lugere sinas.

MED. Minimè. quando ego ipsos hac sepeliam manu,

Delatos in templum Iunonis Acreæ Deæ.

1010 Nimium est] *Moguntin. Minimum. rectè, si sic dispungas.*

— vt duos perimat, tamen

Minimum est. dolori numerus angustus meo.

1014. Moramque saltem, &c. vt excudi, legitur in o. l. impressis & m. f. Lipsius tamen censet hæc confusa, nec sanæ mentis. Iason (inquit) cupit statim interimmi liberos, nõ tractim mori & per singulos artus. Ea enim sententia primi versus. At pugnat ecce alter, & quarit supplicij moram Denique Medea responderet quasi ex voto, & exorata. Omnia (addit) contra sunt. & suspicatur versus præposterè locatos, & digerendos sic:

— haud vltra precor,

MED. Perfruere lento scelere. ne propera dolor,

Moramque saltem supplicibus dona meis.

ita enim se malle quam, supplicij. Ista mente. Optas, inquit medea, citò defungi hoc spectaculo? haud fiet. & cum irrisione, Ne propera mi dolor, & moram saltem indulge his qui tibi supplices. Hæc ille. Fateor multo cōcinnius. si quis mauult nihil mutari, Bernardinum fortè sequatur; qui vult postulare Iasonem, vt si filium velit occidere, moram donec ad fugiendum, ne scelus tantum spectare cogatur. & Medeam respondere, id sibi gratum, nolle se festinare. restare temporis satis. sed quis fringere istud non videt? Acutius N. lib. 2. suspicior. cap. xi. secundo versus non queri supplicij moram,

sed festinationem. cum enim (ait) petit donari moram suppliciiis suis, nihil aliud petit, quam ut maturentur. Ratio hæc est, si moram donauerit Medea, non iam amplius erit in eius manu. acumen est scholasticum. Quod ego quidem non capio. monstri simile, moram qui petit, festinationem petere; qui petit differri supplicium, petere ut maturius sumatur. quasi dicas, qui ait, negare; qui abnuat, annuere. Ausi hæc alij, audendum & nobis non nihil. versiculum 1017. puto non sua in sede nunc inueniri, reduxerim ad 1006. hoc modo:

Me dede neci, noxium maesta caput,
Infesta memet perime. MED. misereri iubes.
Hac qua reculas, &c.

& postea:

Meus dies est, tempore accepto utimur.
Benè est, peractum est, &c.

Ipsè occidi malebat Iason, quàm filios se coram. At Medea, Velles (ait) mori-remedium & portum malis queris. ast mihi certum te nece filiorum in oculos ingesta, quod summè malum metuis, excruciare. & simul cum minis uno infantulorum ingulato, alterius quoque cadem parat. ut hunc eripiat; unum dicit Iason pænæ sufficere. Nec duos iram & timore: animi sui explere subinfert illa posse. & occiso reliquo; scrutaturam se gladio numquid Iasonum adhuc in visceribus lateat. Refert Ias. non ingratum id sibi spectaculum fore, nec supplicem se illi ultra: mortuis liberis, peragat cæpta; se quoque ipsam interficiat. hoc spectaculum sibi remissionem quandam & moram doloris fore (moramque saltem) Quibus verbis efferatur aspis illa, & abiecta sua necis mentione, pergit insultare afflicto. Ego verò largiar tibi moram lugendis, lauandis, sepeliendis liberis: ad spectum quoque vindicis tuæ. quæ duo Iasonis acerbissima, viperam illam videre sanguine liberorum madentem, audire insultantem, & oleisci nequire.

1017 Misereri iubes vide Herc. Fur. versu 512.

1022 Gemini serpentes Ouidius:

Nunc ego Medæ vellem frenare dracones:

1024 Aliti curru.] de quo Terentius, Varro, Marcipore: Dixit Aetæ.

Regi Medeam aduectam per aëra in rheda anguibus. sic rescribo apud Nonium in rheda, ubi legebatur: Varro Marcipore dixit, dixi regi Medeam, &c. & Nonius monet ibi rhedam pro curru poni: proprie tamen Gallica vox est, & duarum rotarum vehiculi genus. An ab anguibus Medea vocatur Anguicia? nam glos. Mndéa, anguicia. nempe ab anguibus carmineciendis. Quare apud Horatium lib. 1. Odar. Te nemus Anguiciæ, & apud Silium lib. 8. Anguiciam non Anguitiam legendum, idque de Medea ipsa, non eius sorore, ut volunt, capiendum. Porro non temerè hoc de curru alite confictum. demones enim, etsi naturâ suâ corpus graue huc illuc ferri per aërem nequeat, præstare id possunt; quod non de assumptis modo corporibus; quod communiter theologi concedunt; (D. Thom. in 2. d. 8. a. 3. D. Bonavent. ibidem. q. 8. Scotus q. 1. Durand. q. 2. & ceteri) sed de nō assumtis etiam quantumuis magna sint, dummodo per id vniuersi ordo à Deo præstitutus non im-

mutetur, omnino certum existimo. Transferre ergo potest homines de loco in locum, etiam valde distantem, idque fecit interdum. nam duo millia porcorum precipitarunt mali angeli in more, Marci 5. & Satanas transfudit Christum Dominum à deserto in Hierusalem, & ab Hierosolymis in montem excelsum, Matth. 4. ut SS. Chrysof. Augustinus, Ambros. Gregorius, & ceteri Patres omnes observant: imò & D. Eusebius Emisenus à malo spiritu in desertum ductum significat, sed hoc à D. Chrysof. Euthymi. Gregorio; & reliquis non recipitur. Boni angeli Philippum Diaconum, & Abacuck asportarunt, in Act. cap. 8. Daniel. ult. Simon Magus à multis inspectantibus visus est in celum elevari, ut referant D. Clemens Rom. lib 6. constit. Apostolicar. Hegeffippus lib. 3. D. Cyrillus Hierosol. Catech. Mystagog. 6. D. Epiphanius, Theodorctus, & alij. Confirmatur idem, quia multi reperti sunt in locis distantissimis eò à Diabolo translati, ut testantur Alphonsus Castro libro 1. de heret. punit. cap. 16. & Silvest. libro 2. de Strigib. de Pythagora Laërtius, de Apollonio id testatur Philostratus, de aliis Pompon. Mela lib. 3. cap. de Atlante monte. Plinius li. 1. cap. 5. Solinus in Polyhist. Olaus Magnus lib. 3. Region. Aquilonar. cap. 11. Spranger in Malleo malefic. & Spina q. de Strigib. cap. 5. & 12. & contra Ponzinibiam Apolog. 1. cap. 4. Grillandus lib. de Sorileg. Nec audio plerosque iuris Canonici interp. qui vehementer ab hac sententia abhorrent, auctoritate c. Episcopi. 26. q. 1. ubi id ludificationi sensuum adscribitur. Vellem attenderent verba canonis; quæ satis innuunt, ibi non iradi hoc nunquam fieri, ut verè loco moveantur; sed dumtaxat, non semper id fieri, verum sæpenumero decipi maleficos. Voluit enim Conc. Ancyranum, non vim eam demoni adimere, sed maleficarum opinionem conuellere, quæ nunquam se falli, sed semper id vere evenire credebant. Nam, ut plurimum, mente duntaxat abalienantur, quod etiam Olaus ipse vidisse se testatur. De huiusmodi exstasi, quam agnovit Plato, non male accipias post. 9. illud Virgilij 4. Æneid. alio quoque sensu intelligendum:

Sic explicat
Castro ubi
sup. & Bern-
nard. Basin.
de Artibus.
Magici pro-
pos. 9.

Hæc se carminibus promittit solvere mentes

Quas volet —

Vehar *hæc* ergo, ut & postea manus Thesci: post obitum credita Medea nupisse Achilli, auctores Ibycus, Simonides, & Apollonius, & in Ambrâ Politianus.

1025 Sublimi ætheris] sic manuscripti fere omnes. sic veteres impressi quatuor. sic Lugduncens. sic Basileens. malè ergo N. ; æthere. & manu sc. Moguntin. sublimis ætheris. porro sublimus, notum Prisciano & Nonio, sicut sterilus, hilarus, &c. Sallustius libro 3. histor. sublimia nebula calum obscurabat. Lucretius lib. 1.

At nunc per maria ac terras sublimaque cæli

1026 Testare nullos.] nam si qui forent, tantum scelus vincere non poterentur. Ethnicorum more: quibus supplicia malorum, Deos esse; impunitas non esse persuadebat. apud Euripidem in Bacchis Cadmus:

εἰ δ' ἔτιν ὄντι δαίμονων ἄνθρωπων,
εἰς τὴν ἀπύρτου γάρατος ἠγείσθω τῆς.

Quod si sit vllus qui Deos contemserit;
Huiusce visâ morte iam credat Deos.

Electra apud Sophoclem:

οἱ δὲ μὴ πάλιν
δῶσουσ' ἀνθρώπους δίκας,
ἔρροιτ' ἂν αἰδῶς· ἀπάστων
τ' εὐτέλεια θυτῶν.

Neque rursus illi
Iustas soluant pœnas:
Effluet omnis pudor, & pietas
Homines inter nulla futura est.

Huc pertinent illa Virgilij i. Æneid.

Et quisquam numen Iunonis adoret
Præterea aut supplex aris imponat honorem.

Athenagoras in legatione scribit ab Alcmane & Hesiodo Medæe divinos honores tributos.

COMMENT. IN OEDIPVM:

ARGVMENTVM.

OEdipus Laij & Iocastæ filius, huius etiam maritus, illius occisor, Thebis regnabat, quando dira pestilitas ciuitatem inuasit. consultus Apollo; Laij necem, interfectoris exilio expiãdam, & luis finem fore, respondit. Ignorabatur nomen interfectoris. Creon itaque vnà cum Tiresia vate mittitur vmbra per Necromantiam euocaturus, vt ab illis, quod extispicio & capnomantia nequiuerant, resciscât: quis reus ille, quem Phæbus innuebat. Respondet Laij vmbra, ipsum esse regem Oedipum. Negat ille: sed tandē nimia curiositate mala sua sibi & aliis patefacit. Denique ingenti in seipsum irâ percitus, sibi oculos effodit in pœnã criminum quæ ignarus & imprudens consciuerat. Iocasta quoque se gladio confodit. Fugit orbis oculis in exilium.

IN ACTV. I.

DVBIVS] *quia obscurus, nubilus, & quid medium inter lumen & tenebras.*

3 Luctifera] *sic plerique N. luctifica.*

4 Iam cernet] *Burdigal. perspiciet. rectè Moguntin. prospiciet.*

Solatas] *viduatas, desertas hominibus.*

11 Obiacent] *minùs rectè Moguntin. adiacent.*

12 Parentis] *putatini. nam Polybus Corinthi Rex, OEdipum, regis Laij patris iussu expositum feris, pro suo aluerat.*

13 Vagans] *Moguntin. vagus.*

19 Delphicæ Laurus] *duo fuere oracula Delphica, sine quibus hæc fabula nequit intelligi. prius Laio de liberis sciscitanti, redditum in hanc sententiam; Poscere Laium liberos eique filium nasciturum, à quo ipsum necari fata sanxissent. Id enim illi Pelopem imprecatum, ob occisum à Laio filium, posterius accepit OEdipus; huiusmodi: Procul à templo Diis inuisa proles abscede; qui necati à te patris thalamum conscendes, & tibi ex matre fratres procreabis. priore territus Laios natum OEdipum, pedibus ferro ignito foratis, feris obijci mandauit: posterioris metu OEdipus Corintho in exilium profugit, & nolens oraculo fidem fecit.*

23 Non ego penates] *sic omnes præter N. Non inquit à quoquam inf-*

suus, vel supplicium meritus, discessi Corintho: sed metuens, ne scelera de me prædicta committerem, nature iuri consului. vitæ parricidium, & incestum cum matre.

29 Cadmeæ lues] *Thebanæ, à quo etiam tota Bœotia olim vocata Cadmea, teste Thucydide lib. 1. inde Propertius:*

Cum tibi Cadmeæ dicentur Pontice Thebæ.

32 Semper nouis] *non ornatus causâ additum, semper, sed vs funerum quandam continuationem significet. Linius lib. 5. Nec vllum erat tempus, quod à nouæ semper cladis aliquo spectaculo cessaret. sic frequenter sumunt àeî & inserunt.*

34 Incolumis ergo, scilicet Phœbi reus] *sic omnes codices, præter Mogunt. qui, incolumis ego, tu scilicet. quid si Incolumis ergo tu, licet Ph. r. Tu, inquit, quem. Apollo parricidam & incestum iudicauit, audebisne sperare Diis inuitis, & quasi premium facinorum, salubre regnum? sed nihil mutò.*

36 Fecimus cælum nocens] *sequitur elegans pestis descriptio, valde elaborata, & plena imitationis. nam videntur præcipui poëte, in hunc quasi communem artis ostendende campum excurrissè. longum foret si singula hîc in commentariis referrem: melius duxi & utilius, ut vno cursu iuuenes imitationis cupidi queant percurrere, qua olim collegeram, in finem libri reijcere.*

38 Leues] *quidam; lenes.*

39 Æstiferi] *Moguntin. æstigeri.*

Canis] *orto ergo Cane seu Sirio hæc pestis viguit. nam ait, solem tunc in leonem primùm ingressum. Plinius: Ardentissimo ætatis tempore exoritur Caniculæ sidus, sole primam partem Leonis ingrediente. li. 2. c. 47. mens ergo nostri; Sed vectus Leone, auget æstum & calorem canis, flammâ suâ nos adurentis. verum id est. nam Calpurnius Bassus tradit, cum Sol ad Sirium accesserit, Sirij calorem duplicari, & languore affici corpora. Sirium Græcè propter flammæ candorem; caniculam Latinè vocari. inde dies caniculares dici. Germanicus, de caniculâ:*

Cum radios Solis tetigit, accenditur æstu.

Plinius effectus viros huius sideris recenset libro 2. cap. 40. & lib. 9. cap. 16. multa etiam ex Timosthene & aliis, Scholiastes Apollonij in lib. 2. ver. 518. De nomine non conuenit, nam sepè canis cum caniculâ confunditur. cum verè differant. nam duo sidera canum. Vnum canis maior: alterum canis minor. Minor, vocatur Græco nomine Procyon à Manilio lib. 5. Firmico li. 8. cap. 9. Plinio lib. 18. cap. 28. & Anieno in Arati versione, à Cicerone Latinè Anticanis, prior enim oritur & maiorem præuenit; hic propriè dicitur Canicula Maior, propriè loquendo appellatur à $\pi\alpha\omega\varsigma$, Canis, idem est Sirius, de quo noster, etsi fortassis utrumque sidus vno nomine complexus sit. Calpurnius Bassus apertè Maiorem vocauit Caniculam, his verbis: Sirium autem stellam vocatam putât. propter flammæ candorem, Latini autè ipsam Caniculam vocant, vnde & dies Caniculares dicuntur: quia quandiu Sol in ipsâ est, pestifera est: sed pro qualitate, &c. Plinius etiam turbat. nam maiorem, vocat Caniculam d. lib. 2. cap. 40. & 47. & lib. 9. cap. 16. minorem

verò li. 18. cap. 28. ut omnino ex precedentibus & subsequentibus verbis oporteat conijcere, de utrâ loquantur scriptores, quando Caniculam memorant. Ambigua etiam est vox. Canis de ipso sidere Maioris toto, & de stella unicâ eius in linguâ; quæ fulgentissima lucidissimaque est, & propriè Sirius nuncupatur, teste Ptolomæo. Et si Higynus lib. 2. Sirium aliam esse stellam velit, quæ sit non in linguâ, sed in capite Canis maioris: verum Astrologi Ptolomæi sequuntur. Quod tamen Higynus scribit, eam esse stellam Isidis, hoc Ægyptiorum traditione astruitur; qui Isidem in cælû translata à se Sothim a Grecis canem vocari censent. & esse Sirium Isidis signum, quia Isis fertilitatis dea putetur, & Sothim ipsis fœturam significet, quæ Grecis κόβρις ita factum ut ab his illa stella κόβρις, à Romanis canis dicatur. quæ prolixius Mercurius Ægyptius, & ex eo Plutarchus lib. de Iside & Osiride.

41 Deseruit amnes humor] Aratus tradit Sirium vehementer exsiccare, & plerique volunt dictum à σείπω, quia tunc fontes & flumina maximè ^{desiccant, are-} arefiunt, & terra siccitate squalescit, ^{facio.}

44 Obscura cælo] Sophocles:

Vtinam igniferas excitet
Lampades Artemis;
Lyciorum quibus errat per
Culmina montium.

hoc est, vtinam serenos fundat radios, & clarâ luce micet.

45 Nouo] insolita ferrugine, & tenebris obnubilatur. Mogunt. vanø.
vanø.

49 Denegat fructum Ceres] Sophocles; — ἔτε γὰρ

ἔχονα, κλυτὰς χθονὸς

αὔξειται,

Item:

Φθίνουσα μὲν κάλυξιν ἐγκάρποις χθονὸς.

Nil tellus producit, fertilis olim.

item:

Corrupta fertilis periiit seges.

ad sensum, non ad verbum.

Opinabantur etiam Ethnici Deum insensum sceleribus, non sinere (ut loquitur Pacuvius) grandiri frugum fœtum, nec mitescere. vide Victorianæ libro 15. variar. cap. 20.

Ceres] Segetes ipsæ. Attici (testatur Clemens Alexand. in Protept.) frumentum vocabant, Cererem Thebani vitem, Bacchum. obseruo idem apud Romanos. hoc enim sensu Næuius: Cocus edit Neptunum, Venerem, Cererem. quo loco Veneri mallem Liberum, vel Palladem substituere. ut cocum significet abligurisse, pisces, panem & oleum, vel vinum. nam, ut Venus pro oleribus; exemplum requiro. certe non pro lactucis, aut betâ. Et etiam aliàs scio apud Nonium Veneris nomen pro Bacchi nomine suppositum. Vide inf. ad ver. 488. De hoc loquendi modo Plutarch. in lib. de Iside ὡσαύτῃ οἱ Διόνυσον τὸν οἶνον, Ἡφαιστον δὲ φλόγα, Περσεφόνην δὲ φησίτε Κλεῶντης τὸ ἀπὸ τῶν καρπῶν φερόμενον πνεῦμα ποιητῆς δὲ τῆς ἐπιτῶν θεοζόντων.

τῆμος ἔτ' αἰζῆνοὶ Διμητῆρα κωλοτομεῦσιν.

ut hi qui Bacchum pro vino, Vulcanum pro flamma accipiunt. sic & Cleâthes alicubi Persephonem ait esse spiritum, qui per fruges fertur.

& quidam poëta de messoribus dixit: Cùm lecti iuuenes Cereris iam membra secarent. mox eum morem reprehendit, ut non satis pietati consentaneum. Crassus verò apud Ciceronem 3. de Orat. quando proprium verbum proprio commutatur, grauem esse in oratione modum & sæpè sumendum censet: ex quo genere (inquit) hæc sunt: Martem belli esse communem, Cererem pro frugibus, Liberum appellare pro vino, Neptunum pro mari &c. erat illi fortassis ante oculos locus ille N. enij.

Ceres adulta] crescit quidem culmus & spicium; sed ardore exarescit. fatebor, tamen, mallem disputatione aliâ, & mente: videlicet,

— denegat fructum Ceres,

Adulta, & altis flaua cum spicis cremat, &c.

Fallit agricolarum spem Ceres frugum Dea sinit quidem adolescere & grandiri fruges; sed priusquam maturecant, prauentit messorum falcem. ipsa iam adultum, & altum, & flauum culmum, cum ipsis spicis succendit & adurit: atque ita exarescente culmo, sterilis fit messis, nec ulli rei, non seges, sed paleæ.

53 Sed omnis] Basileens. & omnis. 55 Thalamos] virum & uxorem.

56 Quæstu carent] Sophocles:

Ast innumera ex vrbe,

Quæ cadit indefleta per agros,

Passim turba iacet — idem etiam Liuius lib. 25. Postremò ita affluetudine mali efferauerant animos, ut non modò lacrymis, iustoq. cõploratu non prosequerentur mortuos; sed ne efferrent quidẽ.

60 Properatque] ipsa numerorum celeritate proparationem indicat.

63 Suxque] illi ipsi qui funus curabant, funus efferuntur; & illis exequiis, quibus alios honorabant, ipsi tumulantur. Nec male; Duxque geminæ vnius funeris exequia; cui ducebatur, & qui ducebat.

64 Tum] præterea, quintiam.

Corpora alienis] Thucydides: nam alij occupatis, quas alieni extruxerant, pyris, mortuum suum imponebant, ignemque subiiciebant: alij cùm alter arderet, superiecto, quem ferebant, abibant.

67 Pars quota] significat non cinis facta, sed ustulata tantum cadauera.

70 Cadunt medentes] Thucydides: ipsa curatione alij ab aliis luem accipiebant.

71 Affusus] aduolutus.

85 Hoc stare certo] translatione à militibus sumit. i, quibus de gradu deijci turpissimum. Gradum, Liuius, Tacitus, ceteri, vocant locum quem in acie miles occupauit. Neque id Regium tantum, sed virorum omnium officium. Nam, ut Cornelius ait decus illud Historia; & prudentiæ ciuilis doctor optimus; fortes & strenuos oportet contra fortunam spei insistere: timidi & ignaui solent ad desperationem formidare properare.

91 Gigantes] Gigantum vox sumitur sæpe pro quibusuis hominibus, feris, robustis, audacibus, superbis, impiis, confidentibus in vi brachij sui. sic sicut docent Gennadius in Genesim, & Theodoretus; item D. Damascenus, & D. Chrysostomus: cuius hæc sunt: γίγαντας, & ἔξιν πάλων, & δὲ ἔξιν ἰορϕὸν, ἀλλὰ τοὺς ἥρωας, τοὺς πολεμικοὺς, τοὺς ἰχυρῶς, Gigantes, non in-

usitatum hominum genus aut peregrinum, non insolitam formam, sed Heroas & viros bellatores & fortes: maxime tamen si vasta ac procerâ mole corporis forent, quos Theodoretus vocat *παυερῶδες ἀνδρες*. Diuus Augustinus in Psal. 32. & 87. docet sumi pro superbis & fortissimis. Diuus Hieronymus pro inexpugnabilibus. & D. Hieronymi discipulus Philippus Presbyter lib. in Iob 2. cap. 26. Gigantes appellat scriptura diuina, homines superbos, rebelles, & contumaces, vt fuit ille Nemroth Gigas venator contra Dominum. Diabolus quoque & sui, translato nomine Gigantes, propter superbiam nūcupantur. Si tamen liber ille non potius Bedæ est. à Chaldeis dicuntur Gibbarin, à robore, Prouerb. 2. vers. 18. Dicti terrigenæ, quasi terrigeniti, quod Græcum γῆγενῆς satis ostendit quasi γῆγενῆς genitus tellure. filios terre vocat Paraphrast. Chaldeus Prouerb. 21. sic supra in Hercule OEtco, bis Hercules vocatur Gigas. Prescius tamen loquens Seneca, & ceteri etiam poëta, solis Titanibus nomen Gigantum tribuunt.

92 Modis] *Moguntin.* nodis, sed in marg. modis.

95 Superba] *rectè Mogunt.* Herbipol. & primus Venetus; supernâ.

97 Conciperet] non muto, etsi alij, vt Veneti, & Herbip. concuteret. notū vel ex Alciati Emblem. Leones seipsos caudâ flagellare, vt iram stimulet.

101 Fortis] *Moguntin.* fortis. hoc est, ænigmatis, à cuius solutione, vel mea, vel feræ mors penderet. mea, si nequirem; illius, si soluerem.

102 Triste carmen] *scilicet:*

Est bipes, est quadrupes in terris (solâque vox huic)

Atque tripes: mutat vocem solum, omnia campis

Inter quæ serpunt, quæ cælo & fluctibus errant.

Ast vbi contendit pedibus iam pluribus; illi

Deficiunt vires, & lentis robora neruis.

Alitis] *Sphingem Echidnæ & Typhonis filiam fabulantur, corpus canis, vultum puellæ, vocem humanam, alas auium, pedes leoninos habuisse; &, ob- sesso monte Sphincio, Thebanis ænigmata proposuisse, quæ qui explicare non poterant, occidere solitam. cùm verò suum soluisset Oedipus; adeo agrè id monstrum tulisse, vt se de saxo præceps iecerit. copiosè ista narrant Apollodorus lib. 3. Biblioth. Higynus in Fab. cap. 151. & Palephatus, qui docet ex historiâ natam fabulam, vt & Strabon lib. 9. Sphingem faceret Anaxilas, in Iu- uencâ, apud Athenæum, lenæ typum esse contendit, alludens ad ænigma paullo ante ascriptum.* Solui] *docui de homine intelligendum, qui infans, quadrupes; vir, bipes; decrepitus, assumto scipione tripes.*

104 Licuit perire] *amisti occasionem fortiter occumbendi, cùm ænigma Sphingæum soluisti. nunc incassum optas mortem. capillatâ fronte, occasio: præ- terire sinisti, occipitium caluum non potes prehendere.*

105 Hæc] *se ostendit. nam Iocasta, & cùm illâ regnâ, merces interent. e feræ.*

109 Phæbus] *Apollinem poëta semper cum Phæbo confundunt, cùm ta- men vel sex iuxta Clementem in Protrept. vel quinque iuxta Arnobium lib. 5. fuerint Apollines; & solus Iouis F. Phæbus sit vocatus. huic ceterorum res gestas adscribunt; de hoc, quæ poëta canunt, intelligenda omnia.*

Si quam] *si forte aliquam salutis rationem & pestis sedandæ modum Delphicum oraculum nos doceat : quo Creontem misi. & ad Apollinem potius quàm quemuis alium Deum ; tum quia hunc veridicum putabant : tum quia Soli pestilitatis ortum & cessationem ascribebant. unde non Marti modò ante prælium, sed & Apollini Pæan concinebatur, ὅτι παύει τὸν λοιμὸν, quod pestem sedet. testimonium dicit Homerus Iliad. α. quo loco de Pæane, seu Pæane, seu Pæone interpretes videndi, necnon Suidas. Hæc carmina, quæ in pestilentia remissione canebantur, etiam ἐπιλόμια dicta, & ipse Apollo λοιμῖος, & ἴσιος, & ἀκῆσιος, & ἀλεξίκακος. Vide Lilius Syntagm. 7.*

I N C H O R V M.

Pergit laus magnitudinem celebrare.

110 Cadmi proles] Thebani. Sophocles:

O stirps noua veteris alumna Cadmi.

111 Vrbe cum tota] Ouidius lib. 2. Metamorph.

Cùmque suis totas populis incendia gentes.

eadem phrasi utitur Diodorus Siculus lib. 19. Biblioth. cum dicit vrbes cum suis incolis omnino euanuisse ; ὥς δὲ τὰς πόλεις καὶ εἰκοῦντας ἀπαντᾷ. ἀφανισθῆναι. pulchre Manilius de morbè huius rapacitate:

Extulit antiquas per funera pacis Athenas.

item: Ac tanto quondam populo vix conrigit heres.

rectè noster ; occidis quia vt hominum, sic vrbiũ. naturales quidam interitus ac mortes, Stoicis. Vide Pet. Fabrum lib. 1. Semestrium cap. 9.

115 Mundo primo] Orienti.

Hoc malo;
quam excel-
lentissimis.

117 Cinnamis] Solinus: Cinnamolgus perinde Arabiae auis, in excelsissimis lucis texit nidos è fruticibus cinnamorum; ad quos quoniã non est peruenire propter ramorum altitudinem & fragilitatem: accola illas congeries plumbatis petunt iaculis, deiectasque precijs vendunt amplioribus: quod hoc cinnamum, magis quàm aliud mercatores probent. de cinnamomo vide Isidorum lib. 17. Orig. cap. 8. Aegyneta lib. de simplicib. medic. & Cadamustum in nauigationib. Indicis. Sequentes duos versiculos, vt expeditior sententia fiat, duxi transponendos. in quibus, quidem lib. conuersi Parthis; alij, & in his manus fallacis eadem mente.

123 Inficit Indos] Moguntin. addit; igne vicino. sed Veneti; Sole vicino. vtrumque ab adtextu.

130 Septem] quarum apud Pausaniam in Boeot. hæc nomina. Electrides, Froesides, Netides, Creneca, Ogygia, Homoloides.

131 Stat grauis] plena est & perfecta, nihil illi vt grauis dicatur deest. sic illud Virg. lib. 12. cælum stare puluere; exponit Maurus, plenum esse. & Porphyrio illud Horatij: Vides vt alta stet niue candidum Soracte, hoc est, plenum sit niue: Nonius etiam inter ceteras standi significationes hanc agnoscit. Plenam stragem vocat figuratè, locum ipsum cadaveribus stratis oppletum

132 Funere funus] Sophocles:

Haud aliter quam præpete penna

Liquidas scindunt auras auium densata agmina:

Sic alium aspicias super alium
 Rapidóque ocius igne
 Tristia ferri ad litora Ditis.

Manilius: Alter in alterius labens cum fata ruebant.

133 Prima vis tardas] *Homerus Iliad. d. primò correpta veterinaria in-
 menta, & veloces canes scribit. Silius Italicus:*

Vim primi sensere canes : mox nubibus atris
 Fluxit deficiens, pennâ labente volucris:
 Inde fera siluis sterni : mox serpere labes
 Tartarea, atque haustis populari castra manipulis.

137 Aureo cornu] *Valerius Flaccus lib. 1.*

—— dabit auratis & cornibus igni

Colla pater —— & lib. 3.

Ibat agens lectas auratâ fronte iuencas.

*Sed, si Plinio credimus, cum de minoribus hostiis, & inferorum sacris agat
 Valerius, poetiâ, non verò ritè locutus videtur. Plato in Alcibiade prodidit, ex-
 ceptis Lacedæmoniis, Græcos omnes boues cornibus auratis sacrificasse.*

*Homerus Odyss. γ'. —— Ἐὖν ἦνν εὐρυμέλιων,
 ἀδύνητο ἢ ἔπει τῶν ζυγῶν ἦγαγεν ἄνθρωπος,
 τίω τοι ἐγὼ πρῆξω, θεῶν κέεσσιν ἀεθλεύσας.*

—— bonem iniugem, patalem,

Indomitam, quam nullus sub iugum duxit vir,

Hanc ego tibi sacrificabo, aurum cornibus circumfundens,

Cicero 2. de diuinat.

Nos circum latices gelidos, fumantibus aris,

Aurigeris Diuum placantes numina tauris.

*boum epithetum à Tullio additum, solito in poetarum carminibus vertendis
 multum sibi permittere. apud Homerum Iliad. ε'. unde transtulit, nihil inue-
 nies quod illi respondeat. Aurigeros, interpretor indutos aurum cornibus. Se-
 neca lib. 1. de benefc. Nec in victimis quidem, licet optimæ sint, auróque
 præfulgeant. Trebellius Pollio, in vita Galienorum; Processerunt etiam
 altrintecus centeni albi boues, cornibus auro iugatis, & dorsualibus
 sericis discoloribus præfulgentes. ergo etiam iungebantur, & quasi iugo
 seu paxillo auro imposito cornua vinciebantur. In antiquo lapide Romæ insculptū:*

* Vota Fauentinus bis deni suscipit orbis,

Vt mactet repetens auratâ fronte bicornes.

* Hoc est,
 suscipit vo-
 tum vicen-
 nale.

Sed etiam coronabantur victimæ, ut docent Plin. lib. 16. cap. 4. & Lucianus

Dial. de sacrificiis. Vtrumq; morem confirmat Prudent. de Romano Martyre:

Huc taurus ingens fronte toruâ & hispidâ

Sertis reuinctus, aut per armos, floreis,

Aut impeditus cornibus deducitur:

Necnon & auro frons coruscat hostiæ

Setâsque fulgor braætealis inficit.

Hic ut statuta est immolanda bellua, &c.

Et prior Plutarchus Pauli Aemilij triumphum describens: μετὰ δὲ τούτων ἤγοντο χρυσόκερα τρωφίαι βῆς ἕνα τὸν εἰκοσι μύριας νομισματικοὶ καὶ τέσσασι. post eos ducebantur auratis cornibus boues centum viginti, vittis ornati & fertis. videor observare, non tantum quando immolandi; sed etiam quibus diebus agricolæ Cereri operabantur, boues aratores in ipsis stabulis solere coronari. Tibullus indicat lib. 2.

Luce sacrâ requiescat humus, requiescat arator,

Et graue, suspensio vomere, cesset opus.

Soluite vincla iugis. nunc ad præsepia debent

Plena coronato stare boues capite.

142 Segnior cursu sonipes in ipso] *Lucanus.*

Belliger assumtis sonipes defessus in aruis

Aductos cum plena ferant præsepia culmos,

Ore novas pascens motibundus labitur herbas,

Et tremulo medios abrumpit poplite gyros.

143 Armo] *concidens in latus. non probo Eguiani scripturam; aruo.*

145 Pecudes] *de pecudibus consule Wottonum lib. 5. de different. animal. cap. 93. de diversis boum generibus eundem cap. 92.*

149 Lupi ceruos-leonis-ursis] *de lupis Wotton. lib. 5. cap. 78. de ceruis cap. 85. de leonibus cap. 81. de ursis, cap. 83. Cerui] Ovidianum versum citans Seneca philosophus legit; non fidere, pro, nec fidere.*

150 Irati] *offerati, incitati. sic exponit ipsemet lib. 1. de ira cap. 3. Dicendum feras irâ catere, & omnia præter hominem. nam cum sit inimica rationi, nusquam tamen nascitur, nisi ubi rationi locus est. Impetus habent fera, rabiem, feritatem, incursum: iram quidem, non magis quàm luxuriam. Non est quod credas illi, qui dicit,*

Non aper irasci meminit, non fidere cursu

Cerua, nec armentis incurrere fortibus uris. Irasci dicit, incitari, impingi. Irasci quidem non magis sciunt, quàm ignoscere, &c.

151 Nulla villosis] *ursis densitatem cutis & tergoris, ut propriam tribuit, lib. 2. de benefc. Queruntur quod non magnitudine corporis æquamus elephatos, velocitate ceruos, leuitate aues, impetu tauros: quod solidior sit cutis belluis.* densior uris, mollior fibris: quod sagacitate narium nos canes vincant; quod acie luminum aquilæ, spacio ætatis corui, multa animalia nandi felicitate.*

* Sic m. f.
Eurdagal.

153 Non silua sua] *sic legendum suadent numeri.*

162 Phlegethon] *Deus fluuij genius: & quia amnis ille igneus; propter pestilitatis ardorem, huius meminit.*

163 Miscuit vndis-Sidonis] *aquis Thebanis. nam Cadmus Sidonius fuit, qui Thebas condidit.*

Styga] *venenatis aquis Stygiæ paludis, amnes, fontes, puteos infecit. sic alij poetæ: Claudianus in Rufin. lib. 1.*

Ac velut infecto morbus crudescere cælo

Incipiens, primò pecudum depascitur artus,

Mox populos, vrbésque rapit; ventísque perustis,
Corruptos Stygiam pestem diffundit in amnes.

Silius: Et patulam Cyanem, latéque palustribus vndis
Stagnantem Stygio Cocyti impleuit odore.

Lucanus, paullo aliter: — rali spiramine Nessus
Emittit Stygium nebulosis aëra faxis,
Antráque letiferi rabiem Typhonis anhelant.

Styx, fons Arcadiæ ponè Nonacrim, aquam habet, nimio frigore, letalem, adeò corrosiuam, ut omne metalli genus perfringat, soláque muli vel asini vngulá queat contineri. testib. Plutarcho in Alexandrò, Arriano lib. 7. de gest. Alex. Plinio libro 30. cap. 16. & Iustino libro 12. Stygiam ergo aquam pro ipsâ morte videtur, vel quouis deleterio sumere: & fingit factam huiusmodi commixtionem; quia docet experientia, aquarum corruptione pestilentie vim latissimè proserpere. 167 Nauita crudus] sic Virgilius de eodem:

Cruda Deo viridísque senectus. & Tacitus in vita Agricole:
quibus cruda ac viridis senectus, clari bello, &c. alludens ad Virgili-
anum illud. multi codices habent, Nauita Charon. quod retinui, quia sic m. f.
& veteres impressi omnes, etiam Lugdun. ut nesciam vnde N. illud, crudus.

170 Vestare] *Schide Burdegal. portare. & precedenti carmine Eguian. laxata, pro; lassata.*

172 Errasse locis] *hoc tempore pestis, multi credebant contingere, & in Loimographiâ dabimus exempla ex Procopio, Cedreno, Sigisberto.*

174 Simulacra virum] *vel quòd ita se res habeat, vel quòd in cladibus publicis metus ipse faciat huiusmodi apparere. Dion, in Tito, auctor est, exundante incendiâ Vesusio, homines giganteæ magnitudinis interdium, noctúque per vrbes oberrasse. idem confirmat in Traiano. Pro prodigio hoc habuerunt etiam alij. Petronius Arbiter:*

Ecce, intèr tumulos atque ossa arentia bustis,
Umbrarum facies diro stridore minantur.

Lucanus, lib. 1. — venientes cominus vmbas.

Item: Tollentémque caput gelidas Anienis ad vndas,
Agricolæ fracto Marium videre sepulcro.

Ciceronis Vrania in 2. Consulatu.

Aut cùm se grauido tremefecit corpore tellus:
Iam verò variæ nocturno tempore visæ
Terribiles formæ, bellum morúsque mouebant.

*Dionys. Halycarnass. lib. 8. sub finem, scribit, Romæ obseruata multa prodigia, Deorum iram nunciantia; exaudit as omniþosas voces incerto auctore, obseruatas oculis nouas spectrorum facies, & hæc oculis atque auribus hominum sepe oblata. & lib. 10. cælum arsisse, terram cum mugitu tremuisse, varias spectro-
ram facies horrendásque voces auribus atque oculis hominum frequenter exceptas. Ouidius 2. Fastorum:*

Vix equidem credo. bustis exisse feruntur,
Et tacitæ quæsti tempore noctis aui,

Pérque vias vr̄bis, latòsque vlulasse per agros
Deformes animas, vulgus inanc, ferunt.

Maiora viris] *cur Critici mutatis? non aduertitis Maiora veris, bis Cadmeum; legi carminis aduersari? quin & Lepidius illud: Simulacra virum Maiora viris. Scitis quàm lubenter Seneca sic ludat. sententia denique eadem futura; & hoc omnes ad vnum codices astruunt. que ad explicationem, dicuntur Troad. versu 179. ad illud:*

Emicuit ingens vmbra Theff. ducis,

181 Mugisse solum] *sic Thyeste:*

— imo mugit è fundo solum.

Virgil. 6. *Aeneid.* Sub pedibus mugire solum, & iuga cœpta moueri

Siluarum — *quem locum videtur hic noster imitatus,*

nam utrumque ponit, addens, bis Cadmeum tremuisse nemus.

De Mugitus terra omine, testis etiam Dion, in Tito, in Traiano, & in Seucro. & Salisberiensis li. 1. Polycratici in fine: Sanè ut plurimum luem hanc terra-motus præcedit, ut docebo in Loimographiâ. Effici autem sub terrâ sonitus, qui mugitus imitantur, quod pro portento quidam arripiunt, id naturale esse, & ab inclusis exhalationibus, percussis vel percutientibus, prouenire docet Aristoteles lib. 2. Meteor. cap. 8.

175 Amphionios vlul. canes] *Thebanos canes. idem portentum habes Thyest. actû 4.*

180 Piger ignauos] *nunc sequitur notarum morbi descriptio: quas similes præter Lucretium, Thucydidem, Virgilium, quos antea retuli in Aduersar. etiam alij descripserunt. Ouidius:*

Viscera torrentur primò, flammæque latentis
Indicium rubor est, & ductus anhelitus igni.
Aspera lingua tumet, tepidisque arentia ventis
Ora patent, auræque graues captantur hiatu.
Non stratum, non vlla pati velamina possunt, &c.

Silius Italicus:

Arebat lingua, & gelidus per viscera sudor
Corpore manabat tremulo, descendere fauces
Abnuerant sicca iussorum alimenta ciborum:
Aspera pulmonem tussis quatit, & per anhela
Igneus efflatur sitientum spiritus ora.
Lumina ferre grauem vix sufficientia lucem
Vncâ nare iacent, saniésque immista cruore
Expuitur, membrisque cutis tegit ossa peresis.

Lucanus autem:

Iam riget atra cutis, distentâque lumina rumpit,
Igneaque in vultus & sacro feruida morbo,
Pestis abit, fessumque caput se ferre recusat.

186 Tingit] *suffundit. sic om. mei cod. tolerari tamen posse; tendit, docet Lucan. qui, distentâq; lumina. sed satis hanc notâ noster cum adâu; oculiq; rigent.*

187 Sacer ignis] *Gloss. vet.* ἐρωσιπέλας. Lucanus vocat sacrum morbum: sed non intelligendus de morbo qui propriè sacer vocatur, sic enim ἑρπης (de quo Seneca, & quem ponit, post Lucretium, comitem istius luis) alius, quàm ἑρπης: verum sacrum morbum appellat, dirum & abominabilem, eamque significationem confirmat etymologia tradita ab Alexandro Tralliano libro 1. cap. 14. & Arethæo li. 4. de diuturnis affectionibus. Sacer morbus (ut docui) propriè epilepsia, caducus seu comitialis morbus, qui vnde nomen acceperit, disputat Mizaldus Centur. 4. Memorabil. aphor. 2. Sacer ignis in hominibus Zoster vel Zona; in gregibus, vocatur pusula, teste Columella lib. 7. de re rust. cap. 1.

188 Pascitur] exest. Silius hoc expressit, dicens peresa membra & cutem solis ofsis regimen. sic Virgilius. Miseros depascitur artus. probat hanc Metaphoram Aristoteles de poet. Et cã vsos Euripidem & Aeschylum eodem in versu ostendit: sed ita ut quod propter minus accommodatum vocabulum in isto abiectum visum, in illo eius verbi mutatione splendidum & illustre apparuerit. uterque in Philoetere ostendens quomodo hulcera pedis carnem exederent, sic dixit Aeschylus: φαγέδαινα ἤμῃ σάρκα ἐδΐει ποδῶ; Phagedæna mihi carnes vorat pedis: at Euripides epulari dixit, φαγέδαινα ἤμῃ σάρκα ἔδῃει ποδῶ;. eodem sensu Virgil. carpenti verbo vsus:

— cæco carpitur igni.

192 Iamque] toties amplexantur, ut ipsa saxa tot amplexibus iam fatigentur. 195 Elato custode] Defuncto eo ipso, qui agrorum curam gerebat.

198 Solum hoc] mori.

199 Delubra] maximè Apollinis. causam dixi.

201 Iuuat ipsos fatiare Deos] iuuat crudelitatem Deorum explere, & ipsis quasi exprobrare, in eorum conspectu emoriendo. sic Ouidius:

Ante sacros vidi proiecta cadauera postes,

Ante ipsas; quo mors foret inuidiosior; aras.

Attius: Nunc pergamus, ut suppliciiis cælitum aras expleam.

IN ACT. II.

Referet Delphicum responsum Creæ: quo, quia auctor luis, non nominabatur, accersitus Tiresias conatur extispicio verum nomen crueret. Sed incassum omnia molitur. est autem hic actus plenus recondite haruspicine & superstitionum.

214 Nexa] Moguntin. & plerique libri scripti; flexâ. rectè. flexiloqua vocauit Cicero. nam li. 2. de Diuinat. postquam dixerat: sed iam ad te venio,

O sancte Apollo, qui vmbilicum terrarum obsides,

Vnde superstitiosa primum euasit vox fera:

Subiungit: Tuis enim oraculis Chrysippus totum volumen impleuit, partim falsis, partim casu veris, ut fit in omni oratione sæpissimè, partim flexiloquis & obscuris. vaticinantibus omnibus, præcipuè Apollini, hæc in fando ἀμφιβολίας perfamiliarem testatur Aristoteles lib. 3. Rhetor. ideo Tacitus li. 2. scribit: Ferebatur Germanico per ambages ut mos est oraculis, maturum exitium cecinisse. ideo tradunt Synesius in lib. de somniis, Scholiaste Pindari, & Sophoclis, & Scruius in 6. Aeneid. Apollinem vocari λοξίαν ab Euripide, Aeschyllo & Pindaro, addo & D. Hieronymum: et si

alias causas physiologie accommodas comminiscantur. alij vt Phurnutus, Aens-
pides & Cleanthes apud Macrobi. li. 1. Saturn. cap. 17. & Izacius in Lycophr.
que ad hunc locum nihil faciunt. Delphos orbis umbilicum, statuunt etiam
Pindar. Pyth. 8. Sophocles in OEdipo tyr. Euripides in Oreste, Plutarchus in
lib. de cessat. oracul. Ouidius lib. 10. Metam. & Claudianus & alij; quibus Cos-
mographi.e ratio repugnat: ibi in profundo adytus angusti specu oracula funde-
bantur, hoc modo: ponebatur tripes sacer in adyto, cum conscendebat Pythia,
& insistsens tripodis vaticinabatur, agitante demone. ita Strabo libro 6. Verius,
amentem, vel temulentam saltem, malè specus exhalatione fieri consueuisse,
vt placuit Plutar. d. opere, & Plinio lib. 2. cap. 95. Diodorus autem lib. 16. Bi-
blioth. narrat, quomodo oraculum innotuerit. scilicet pascentibus haut longè à
specu capris, propius vnàm accessisse, & confestim ecce tibi illam saltitare quasi
lymphantam, discurrere, rotari, cernuari, & motus adèdè incompósitos edere,
vr pastor (Plutarchus cum nominat Coretam) stupefactus rei nouitate, ipse
met specus illius periculum fecerit; & ingressus, ebrio similis, mente turbatâ,
oracula fundens egressus sit. id ipsum pluribus aliis accidisse, longoque tempore
accolas, ita mutuo sibi futura solitos predicere. Verùm postquam per insaniam
non pauci se in specum precipites iecerunt; placuit vnicam virginem deligi,
que tripode conscensò consulentibus satisficeret. Hæc Diodorus, & Trogius
apud Iustin. lib. 24.

Ambagæ] eodem casu Prudentius:

Instigat bacchantis anus ambage Sibyllæ.

216 Ambigua soli nocere Oedippo datur] sic quidam m. f. Moguntin.
Oedipe. legendum; Oedipodæ. sic enim meliores quique codices, & Pro-
bus agnoscit Oedipodis & Oedipodæ, & ait sic vti Senecam, cum dicit: Oe-
dipodæ domus. vbi si legeretur; datur. haut dubiè de hoc loco: & sic etiam,
Probo teste, hæc fabula Senecæ. Potest etiam Græco accentu; Oedipo, mediâ
productâ legi, vt nonnulli volunt.

217 Sedem] sic Lugdun. Basileens. Lipsiens. sed melius Herbipol. & Ve-
neti, cum m. f. Burdegal. & Moguntin. Cædem, scilicet Laij; quem interfe-
ctum volunt propter diras, quas illi Pelops, cuius filium Chryssippum rapuerat,
imprecatus. auctor Aristophanes Grammat. in Euripid. Dositheus tamen scri-
bit Laio Pelopem ignouisse. Sophocles:

Dilucido explicuit Apollø oraculo,

Piaculum hoc, quod terra nutriuit diu

Procul vltimas abigendum oras protinus.

223 Horridū] alij lib. horrida. Veneti, horrido num legendū; horreo.

227 Parnassi] Parnassus mons Phocidis dictus à Parnesso Heroe, teste
Hellanico; vel, secundum alios à Neptuni filio Parnasso. prius Larnassus, à
Larnace filio Deucalionis, vt scribit Andron. alij malunt ipsam arcam Deu-
calionis, que in eo quieuit, Larnacem vocatam, vide Schol. Apollonij & Stepha-
num. Herodotus duos eius esse vertices scribit, quorum vnus Tithoreus,
alter Hyampeus vocetur: ceteri Cyrham & Nyssan appellant.

229 Castalij] fontis ad ima Parnassi, Virgilius & alij sæpè meminere.

Sacer Musis, quæ illum accolunt, apud D. Augustinum libro 3, de Musica sunt hi versus, quos suspicor esse Pomponij Secundi, nam & eodem opere alios eius adducit, eo non nominato:

* Cunctæ igitur Camœnæ
Fonticolæ puellæ;
Quæ canitis sub antris
Mellifluos sonores,
Quæ lauitis capillum
Purpureum Hippocrene
Fonte; vbi fusus olim
Spumea lauit almus
Ora iubis aquosis
Pegasus, in nitentem
Peruolaturus æthram.

* For. cunctæ
vel, cunctæ.

230 Lethea] *dira, vel sui & decoris oblita.*

Commota] *Oecumenius in cap. 16. Aët. Pythia dicitur mulier quæpiam quæ insidere solet tripodî Apollinis diuaticatis cruribus; deinde hoc modo spiritus prauus infernè ascendens, & per loca mulieris transiens, eam insanîâ replebat; & hanc solutis crinibus sub hæc bacchari, spumamq; ore cogebat emittere, & ita in debacchatione constitutam, insanîæ verba proferre. En tibi oraculi Delphici ritum apertum: & horum, & similium apud poëtas, explicationem; quomodo Pythia intelligenda insedissee vel insituisse tripodî: quomodo illo ψευδοδείω plena: quomodo commota à Phæbo. Nil singo, in Græca verb. i: λέγεται ἡ Πυθία αὐτὴ γυνὴ τις ἕσσοι ἔπιχαθῆναι τῷ τρίποδι τῷ Ἀπόλλωνος, διατρέσαι τὰ σκέλη, εἶθ' οὕτως πνεῦμα πομπρὸν χέειν ἐπὶ ἀσπίδι δρόμον, καὶ ἀφ' τῶν γεννητικῶν αὐτῆς ἀφιδρόμον μοι εἶωι πληρῆν τιῶν γυνῶνα τῆς μανίας, καὶ ταύτην ἕως τείχεα λύσσαι λοιπὴν βακχέουσαι τε καὶ ἀφρὸν τῷ στόματι ἀφίεναι, καὶ ἕτως ἐν παρωνίᾳ γενομένην τῷ τῆς μανίας φθέρειν ῥήματα.*

232 Maior humano] *sic Plutarchus, in Camillo; φωνῆς δὲ μείζονος ἤχετ' ἀνθρωπίνην ἀκούσαι: vocem verò humanâ maiorem audiuisse. Linius appellat vocem humanâ clariorem. Porro sequens oraculum paullo aliter refert Sophocles in Oedipo tyranno.*

235 Phæbo iam notus] *propter redditum oraculum Laio, quod explicui supra ver. 16. & cuius mentio apud Proclum in lib. de animâ. Alcinoium, cap. 19. & Eusebium lib. 6. Præparat. cap. 6. Euripidis Scholiastes refert fuisse tale:*

Λαίε Λαβδακίδη, παῖδων γένος ὀλβιον αὐτῆς;
Δώσω τὲ φίλον υἱὸν ἀπὸρ πιπράμενον ἔστι
Σὲ παιδὸς χεῖροσι λιπὲν φάος.

Laïæ Labdacidæ sobolis felix genus optas?
Ecce, dabo carum natum: sors at feret olim
Illius vt pereas manibus, & lumen amittas.

242 Regi tuenda] *teste Sophocle.*

Quæ enim peremit in illum, eadem in me quoque

Irruerè posset dextera . itaque statuo me

Mihi ferre opem, dum ei opitulor. *Darius moriens inter cetera hæc Alexandro dici iubet; Quod ad vltionem pertineat, iam non suam, sed exempli, communèmq; omnium regū esse causam; quam negligere illi & indecorum esse, & periculofum. quippe cū in altero iūstitiæ, in altero etiam vtilitatis causa versetur. ita Iustin. Norunt hoc reges. nam (scribit Tacitus) Regicidij vltorem esse, quisquis successit: & hanc vltionem illis ad præfens munimentum.*

243 Queritur] nemo enim subditorum vlcisci solet necem Regis quem timuerunt. non lugent, nec dolent: letantur potiùs, & gaudent se inigo liberatos. hoc amplius regni successoribus satagendum, ne inulta regicidia. Quid in hac mente vitij? nec in sequentib. Nam aptè respondet Cæo. Non ea (quam putas) causa omisse vltionis, & officij: sed quod maior metus imminens, excussit illam sollicitudinem. Maior hic metus: Sphinx Thebas obsidens, & diras illas cortes ciuibus proponens, quas mox vocat, nefandi carminis tristes minas.

255 Currus] Moguntin. tauros.

265 Penetrales Deos] Penates, de quibus postea.

266 Pater Neptune] quidam in Cyri:

Ipse pater nudam sæuâ Neptunus arenâ.

quod ex aquâ genit.: cuncta multi crediderint. Quare Martianus Capella, multiplicis sed abscondite doctrine scriptor, Neptuni Genium, omnium rerum genitorem Larem esse significat, his verbis: Iunonis Hospitæ Genius accitus ex nonâ, Neptuni autem Lar omnium cunctalis. Plura de primis rerum omnium principiis, Sidonius in epithal. Araneole, & Aristoteles I. Phys. & I. Metaphys. & ibi Fonsæca cap. 7. q. 2. & Pererius lib. 4. Physic.

* Vulgò malè; Neptune. malem etiam Sossia.

269 Cirrhex] Phocidis oppidum, ubi Apollinis oraculum, Plinio diuersum à Crissâ, Homero & Pausaniæ idem. Lucanus lib. 1.

— secreta velim Cirrhea mouentem

Sollicitare Deum.

270 Degat] non modò in longum extendat tempus vitam; sed, & diu uiuens, securus in folio degat, sine periculo regnet. Degat, habent Basilens. Lugdun. Lipsiens. & multi m. s. sed tres Veneti & Herbipolensis; regat, quod ex; degat, potiùs deprauatum videtur, quàm ex, reddat.

278 Trigemina] hoc triuium ducebat, Thebas, Corinthum, in Atticam, & dicebatur Schitte, ita Pausan. in Phocæic.

280 Ima] Moguntin. arua. planiciem.

285 Amnis Elei] Alpei, αἰτ' αὐτονομασίας. Herbipolens. & Veneti; amnis Elidis. sic Statius lib. 1. Siluar.

An solum Ioniis sub fluctibus Elidis amnem

Dulcis ad Ætnæos deducat semita portus.

286 Prædonum] Sophocles:

— à latronum copiis

Facto impetu oppressum refert, non vnus

Dextrâ necatum —

288 Sorte] *monitus & iussus oraculo Phæbi.*

In tempore ipso] *valde oportune.*

289 Tiresia] *Quia cæcus iste vates, ideo de quoniam cæco nomen eius usurpatum. Inuenalis Sat. XIII. — fatebere lætus*

Nec surdum, nec Tiresiam quenquam esse Deorum.

vbi antiqua cōment. Diciturus es & visipotētes & exaudibiles esse Deos. sic corrigo, mutila namque editio; potētes, sed opponit cæco, non cuius infirmo.

290 Manto] *Filia Tiresiæ, à cuius lacrymis denominatam Claron, sacram Apollini, ex scriptore Thebaidis refert Scholiast. Apollonij in lib. 1. ver. 308. cæsi Nearchus & Theopompus aliter, ut refert idem Schol. rara quedam adferens. vide etiam Pausan. in Achaic. qui prodit: cum Thebas Therander Polynicis filius & Argini cepissent; inter captiuos Delphos abductam Manto, cum eius pater Tiresias ad Haliartum in viâ fato fuisset functus. Iussit ab oraculo captiuam in Asiam Coloniam ducere, eò transmisere; ad Claron inde positus castris, Cretenses cum exercitu occurrere, eosque ad Rhacium deduxere; qui Manto sibi in coniugem accepit, & ex eâ Mopsum genuit.*

292 Petant] *membrana Burdegalens. exigant,*

299 Candidum tergo bouem] *album. talis hostia superiorum.*

300 Curuóque] *in iugem. & hoc sollempne.*

303 Opima victima] *vide Herc. Fur. 921.*

Stetit] *admota aris hostia, interim dum vota concipiebantur, eique vinum & mola inspergebatur; si modo tunc non abnueret, neque reluctaretur, statim dicebatur. Ouid. us 1. Fastorum.*

Rode caper vitem: tamen hinc, cum stabis ad aram,

In tua quod spargi cornua possit erit.

Seneca Herc. Oct. co: Ut stetit ad aras omne votiuum pecus. & stantes hostiæ, sole idoneæ. talem se Amphitryo profectur Herc. Fur.

Stat ecce ad aras hostia, expectat manum

Ceruice pronâ. præbeo, occurro, insequor.

vide Briffon. libro 1. Formul. pag. 19.

305 Dono] *proprie quæ Diis propitiandis aris inferbantur, dona, auctore Nonio. Cicero: impiis vetuit, ne Deos donis ausint placare; Ouid.*

Placatur donis Iuppiter ipse datis. *sepe tamen hæc; munera,*

vocantur, contra Donat. & Frontonem, vide Briffon. pag. 34.

306 Ingressi] *dedit, ut loquitur Herc. Fur. 917. Plinius libro 12. cap. 14. ingere thura aris dixit. vtrumque sollempne vocabulum.*

309 Ut iumne clarus ignis] *Habes in iis quæ sequuntur Pyromantie, Capnomantie, & Hieroscopiae accuratissimam descriptionem, cui similem apud alios scriptores non inuenio. Pyromantia diuinationis genus, quod à flammâ capiebatur: Capnomantia aliud quod à fumo: Hieroscopia, extispicium est. de quibus vanissimis superstitionibus, quid sentiendum, & quàm execrabilia sint, docere te poterunt D. Isidorus lib. 8. Origin. cap. de Magis, Rhabanus lib. de prestigiis Magorum, D. Thomas 2. 2. q. 95. In canonicum c. illud. c. qui sine 26. q. 2. c. igitur q. 4. & c. nec mirum q. 5. & qui species harum*

magicarum delusionum accuratè recensent. Ioan, Salisberiensis lib. 1. Polycratici cap. 12. & lib. 2. à cap. 17. Gaudentius Merula in Memorabilium libris, & fufissimè Michael Medina lib. 2. de verâ fide cap. 2.

Et nitidus] tres manusc. & viridis.

312 Circa serpit] in plerisque manusc. circumserpit.

316 Iris colores] De Iridis nomine & etymo consulendus Plato in *Cratylo*, & in *Theateto*. colores tres habet certos, ceruleum seu vinosum, octrinum seu purpureum, prasynum seu viridem: à quibus alij multi, sed incerti nascuntur, auctore Aristotele lib. 3. *Metcor.* c. 3. & 4. & lib. 1. de *cælo* cap. 1. Sunt tamen, qui duos tantum colores admittunt, ceruleum & igneum. de causis illius, multa Seneca lib. 1. *Nat. question.* cap. 3. ut typographi distinxerunt. nam in m. s. de sunt capita. Multa Ammianus de *Iride* lib. 20. quæ commodius petas ex ipso, unde ille, fonte, Aristotele, præter id quod tandem addit: indicium est permutationis auræ. à sudo aëre nubium cõcitans globos, aut contra ex concreto, immutans in serenam latitiã cælû. ideo apud poëtas legimus sepe, Irim de cælo mitti, cum præsentium rerû fit status mutatio. Alia quæ ad poësim pertinent, de *Iride*, Lilius *Syntagm.* 9.

320 In tenebras] fit niger & obscurus. Statius lib. 5. *Thebaid.*

— niger omnibus aris

Ignis — quod sollemne observari in capnomantiã, quam ibi etiam Statius describit. Vide *Crinitam* lib. 23. de honesta disciplina. cap. 23. Prædicatur autem cecitas Oedipi.

321 In partes duas] loquitur de discidio à flammâ rogi Ethoclis factò, cum in eum Polynicis cadaver fuisset iniectum. & acutè fingit hoc accidisse in isto sacro pyromantico, quod postea reipsâ contigit. secundum Æschylum in *sept. ad Theb.* Sophoclem *Oedipo Colon.* Euripidem *Phænys.* Apollodorum lib. 3. *Biblioth. Onidium* lib. 5. *Trist. eleg.* 6. *Papinium* lib. 12. *Thebaid.* *Higynum* cap. 68. & *Ausonium epigramm.* 136.

328 Fari] supra versu 92.

Responso solue, fare quem pœnæ petant.

Attius, aut quis alius:

Neque me Apollo fatis fandis dementem inuitam ciet.

Vlpianus l. 1. de edili edicto; si feruus inter fanaticos non semper caput iactaret, & aliquid profatus esset. Fatidicos, nos prophetas dicimus voce Latinâ quidem ex Greco, sed aliter acceptâ, quam veteres utebantur pagani. *Festus.* Prophetas Iulius in *Adrasto* nominat antistites fanorum, oraculorumque antistites. *Iulij versus sic emendat N.*

Cum capita viridi lauro velare imperant

Propheta, sancta castè qui purant loca.

331 Solet ira] iram Deorum per exta, eorumq; iudicia denotari existimabant. Statius 4. *Thebaid.* — aut verum spirantibus extis. *Tibullus* li. 1. *eleg.* 9. fibram vocat Deorum consciam, & *eleg.* 11. Deorum nunciam. *Quid.* 5. *Metamorph.*

Fibra quoque ægra, notas veri monitusque Deorum
Perdiderat —

he nota dicebantur Notæ, tristes aut minaces. *Virgilius* i. *Georg.*

Tristibus aut extis fibræ apparuere minaces.

non bona autem exta, tristia, trata: & ut loquitur Ammianus, ominosa; quando pallida, livida, tabida, marcida, vitiosa, aut (ut ait Briffon.) quæ omnibus suis partibus non constabant; quibus aliquid dcerat; quæ aliquâ labe & tetrâ notis aspersas; quæ loco mota, & naturali situ minimè posita: at quæ splendida, benè colorata, integra, plena, solida, absque vlla denique macula & vitio; hæc bona, læta, felicia dicebantur. Vide Briffon. pag. 25. & 26.

Ita certis] sic *Plutarch. in Camillo;* οἷτε μάντις ἠγέλον ἔπι τοῖς ἱερείοις προσθαμεῖς θεῶν μῦθον. à vatibus nunciabatur iram Deorum sacrificiis præsignificari. *Extâ certum quid indicantia, vocabant* Adiutoria: ex quibus verò nihil poterat conici, *Muta, teste Festo. hic ergo exta Muta describi, apertum ex iis, quæ subdit:*

Nec vivis fibra rapta pectoribus potest

Ciere nomen: alia tentanda est via.

334 *Properè admoue] Ritum sacrificandi sic accuratè Dionys. Halycarnass. lib. 7. ἐστὶ τὸν εὐθὺς εἶτε ὑπατοί, μὲν τῶν ἱερέων οἷς ὅσον, καὶ τῶν θυελλῶν πρόπος ὁ αὐτὸς ἦν τῶ παρ' ἡμῶν. χρυσαυδοῖτε γὰρ αὐτοί, καὶ τὰ ἱερά καταρῶν φραγνίσαντες ὑδατι, καὶ δήμετος κερπὸς ἐπιπράσαντες αἰτῶν ταῖς κεφαλαῖς ἐπιπὰ κατευξάμενοι, θύειν τότε τοῖς ὑπηρεταῖς αὐτὰ ἐκέλευον. τῶν δὲ οἱ μὲν, ἐφ' ὧτος ἐπὶ τοῦ θυμῶτος, σκυτάλη τοὺς κροτάφους ἐπαίον. οἱ δὲ πῖπλον περὶ ὑπεπῆσας τὰς σφραγίδας, καὶ μετὰ τὸ δειραντέ: τε καὶ μελίσαντες, ἀπαρχὰς ἐλαμβάνον ἐξ ἐκάστου σπλάγχθου καὶ πάντος ἄλλου μέλους, ἃς ἀλφίταις ζέας ἀαδύσαντες, προσέφερον πῖς θυοσιν ἔπι κανῶν. οἱ δὲ ἔπι τοὺς βωμοὺς ἐπιπῆντες, ὑψηλῶν, καὶ προσέπειδον οἶνοι καὶ τῶν ἀμαζομένων. ἔκειον δ' ὅτι κατὰ νόμους ἐγένετο τοὺς ἀμφὶ θυσίαι, ὑφ' Ἑλλήνων κατασθεῖταις, ἐκ τῆς Ὠμῆρου ποιήσεως γινῶναι βῆδιον. & post versus Homericos: ταῦτα δὲ ῥωμαῖος ἐπὶ καὶ εἰς ἐμὲ σφάπτονται ἔπι ταῖς θυσίαις ἰδὼν ἐπίσασμαι. Consules sacerdotisque quibus fas erat, lotis manibus, & lustratis aquâ purâ victimis, molâque conspersis earum capitibus, votisque nuncupatis, ministros eas mactare iuebant: quorum alij stantem tum etiam hostiam veste feriebant in tempora; alij cadentem cultus excipiebant; mox direpto tergo, concidebāt membratim, delibatâsque ex singulis extis, aliisq. membris primitias, farre obuolutas, in canistris offerebant sacrificantibus; qui aris impositas succendebant, & vinum insuper adfundebāt: quæ singula in sacrificiis Græcorum factitari solita apud Homerum licet videre. (mox subiungit Homeri loca) eaque etiam ætate meâ Romanos in sacris observare comperi. Hæc ille.*

Admoue] ante aram statue. rituale vocabulum, ut docet Briffonius, & alij. Piacularare sacrum censebatur, quando aut hostia ab ara profugerat, aut ista mugitum dederat, aut in aliam partem corporis, quàm oportebat, occiderat, auctor Festus.

335 *Sparge-salsa-mola] quando victimis salsa mola inspargebatur, tunc demum dicebantur immolari, auctore Servio in 4. & in 10. Aeneid. Glossar.*

Græco-latin. molacio, ἄλισμα molator ἄλιση. num fortè rectius legamus, ἄλισμα ἔ ἄλιση? nam ἄλις falsugo ἔ mola in sacrificiis salsa. nam quid mola sit, docet Festus, his verbis: Immolare, est molâ, id est, farre molito & sale hostiam perspersam sacrare. qui locus interpretis huius versus Senecæ, quem vult Briffon molam vocare far molitum ἔ salitum; addere potuit ἔ tostum, hoc est, ador seu adus ex eodem Festo ἔ Ausonio. Verùm quia hîc non Romanum, sed Græcicum sacrificium describitur, opinor Senecæ molam accipiendam de farre non freso, sed integris frugibus. Scribit enim Turnebus lib. 7. aduersar. cap. 13. Græcis in more positum fuisse, hostiis fruges integras, non tritas nec molitas inspergere: ἔ argumento esse, quod eorum mole vocentur ἔλαι seu ἔλοχαί, quæ erant hordei integri, ἔ frugum cum sale admixto: vsos autem Græcos, ut Theophrastus prodidit, in sacris hordeo non molito, in prisce vitæ memoriam, quando homines, solidis, non contusis, aut fractis, frugibus vescabantur. Hanc ego causam censeo, cur Dionysius Halycarnass. dixerit victime capitibus inspergi Διμητρός χαρῆς, fructus Cereris. ἔ Ouid. lib. 15. Metamorph.

Imponique suæ videt inter cornua fronti

Quas coluit fruges — loquitur enim Samius Pythagoras.

ἔ huius consuetudinis Græcicæ etiam, sine Turnebo, me memorem reddidit Suidas: Οὐλοχυτεῖν, κριθᾶς ἔπιχέειν τοῖς θύμασιν. ἔλαι γὰρ ἔλεγον τὰς κριθᾶς, ἔ ἀντίθειν τῶ φασηῶν. ἔπερ ἦν ἄλιφα ἔπὸ τῆς μύλης χατελκισμῶν. τὰς γὰρ ἔλαι, πρὸθεν ἔκοπιον ἔσθιοντες, ἔδίπτο τῆς χατεργασίας αὐτῶν ἔρηιδῆς ἔπὸ τὰς μύθ κριθᾶς, μέλει νῦν ἔλαι χέσιν οἱ ἔπιθύοντες ταῖς πρῶταῖς ἔπὸ σύμβολον τῆς παλαιᾶς τευφῆς. τὰ δὲ πῶτανα, τῆς ἀρπῶρας. τετέπι, τῆς αὐθῆς. hordeum effundere in sacrificiis. ἔλαι enim vocabant hordeum oppositione placentarum, quæ farina molâ comminuta erat. ἔλαι enim esuri concidebant, eorum confectioe nondum inuentâ. ac hordeum quidem etiam hodie integrum affundunt libationibus sacrificantes, argumentum veteris victus: placentas autem rotundas addunt, ad significandam huius temporis elegantiam. idem memorat Eustathius in Homerum. Frons ergo victime à Græcis solido farre perspergebatur: postquam tamen macerata ἔ in partes erat diuisa, singule partes adolende, polline, quemadmodum apud Romanos, conspergebantur, ut ex Homero Dionys. lib. 7. affirmavit. Homerus Odyss. ἔ.

ἔπὸ τῶ μύθ ἐν πρὸ Βάλλο, παλύνας αλφίτῆς ἀκτῆ.

Et partem quidem in ignem iecit, miscens farinæ flori.

336 Placidone vultu] hoc necesse, ne sacra sint piacularia, ut modò dixi. Myrtilus, in Lesbicis; Nam sanè sacerdotes aquam in autem victimæ infundere consueuerunt, ut illa his sacris annuat. vide Macrobius. lib. 3. Saturnal. cap. 5.

340 Vnōne] obseruabant ergo quotò veltis aut mallei icctu caderent. clarius hic locus.

341 Opposito] Ferrum, vel cultrum, vel securim accipe. quidam Venet. sed trium ultimis; supposito. credo ex Virgilij illo 3. Georg.

Suppositi tinguntur sanguine cultri. & lib. 6. *Aeneid.*

Supponunt alij cultros. de quibus locis *Virgilianis multa Turnebus lib. 15. aduers. cap. 12. sed aliquod debuisset inter victimas discrimen statuere. Nimis enim clarè Myrtilus; Solent (inquit) sacerdotes, victimis quæ maectantur inferis, humi capita incidere: sic enim subterraneis sacrificant, ac caelestibus immolantes, colla sursum conuertentes, iugulant. Quod verò alij eum morem nituntur probare his Ouidij ex 7. *Metam.**

Tum superinuergens liquidi carchesia vini:

Alteraque inuergens tepidi carchesia lactis.

mihî non satis probant. potius enim inuergens & superinuergens tantum posuit pro infundens & superinfundens, & si qua alia diuersitas, potius illa ex manus positurâ, quàm ex hostiæ modo, *Nasoni. Seruius enim in 4. Aeneid. testis in superiorum sacris solitos fundere vinum, hoc est, supinâ manu libare: in Inferorum verò sacris, non nisi paterâ conuersâ, quod inuergere dicebant. an ergo superinuergere, idem quod infundere? amplio.*

350 Per ora multus sanguis] *Moguntin. Veneti, & Herbiopol. per ora, vultus sanguis atque oc. r.*

352 Sed ede] *Aruspices exta inspicientes, & ex eorum notis voluntatem Deorum explorantes, consulere dicebantur. cecus Tiresias consulturus, operâ & oculis gnate suæ utitur: & dum singula quærit, nihil omisit, nihil præterit Seneca.*

353 Leui motu, vt solent] *hanc inspectionem ritè fieri putabant, si, adhuc viue pecudis utero crepta exta, palpitarent, trepidarentq;, vt patet ex Arnobio lib. 7. aduers. gent. hîc dicit; non leui motu, quia ingentes tumultus instabant. Vt solent] quando leta nunciant.*

Extâ] *ex visceribus, propriè cor, iecur, & pulmo vocantur exta; quia hæc maximè existantia Diis proficabantur. sæpe hæc vocula corrupta apud scriptores. occurrit nunc Seneca, in cuius li. 2. nat. quæst. cap. 32, & 34. in Lugdunensi Griphiano, quo vtor; his, extra, pro, exta legitur.*

356 Cor marcet ægrum] *iam enim Haruspices Græci cor inspiciebant; quod Romani, demum post Pyrrhi ex Italiâ discessum, facere ceperunt. Plinius lib. 11. cap. 37.*

357 Liuentque venæ] *plena est hæc Senecæ ominosorum extorum descriptio: cum qua videtur certare voluisse Lucanus lib. 1. quem fuerit non inutile cum eâ conferre.*

Terruit ipse color vatem, nam pallida tetris
Viscera tincta notis, gelidòque infecta cruore
Plurimus aspero variabat sanguine lior.
Cernit tabe iecur madidum, venâsque minaces
Hostili de parte videt. pulmonis anhelî
Fibra latet, paruu'sque fecat vitalia limes.
Cor iacet, & saniam per hiantes viscera rimas
Emittunt, produntque suas omenta latebras:
Quòdque nefas nullis impunè apparuit extis;

Ecce videt capiti fibrarum increfcere molem :
 Alterius capitis pars ægra & marcida pendet,
 Pars micat, & venas celeri mouet improba pulſu.
 His vbi concepit magnorum fata malorum, &c.

Felle nigro] probatur hoc verſiculo inſpectoribus etiam atra bilis follicu-
 lum cur.e fuiſſe: quem ſuo hîc loco, nempe in iecore, cui adhaeret, poſuit.

359 Semper omen vnico imp.] duos enim Principes, & de Principatu
 contentionem minatur. Vnico] huic maximè, omni tamen imperio mi-
 nax. quare huiusmodi exta Liuius lib. 27. & Valerius lib. 1. cap. 6. nimis læ-
 ta, vocant. M. Marcello Coſ. duo iccinoris capita viſa, eo qui necem præceſſit
 die, affirmant, Liuius, Valerius, Plinius, & Plutarchus.

360 En capita-bina] de duplici hoc capite egere viri doctiſſimi Calius,
 Turnebus, Briſſonius; ſed non ſatis clarè in re non clarâ. dicam apertius. Ca-
 put dicebatur initium vel ſummitas ipſarum fibrarum: hoc illi in omnibus
 extis obſeruabant, potiſſimum in iecore. ideo quando ἀπὸς caput dicebant,
 hoc κατ' ἐξοχῶν de capite iecoris intelligendum Plinius auctor eſt lib. II. cap.
 37. Capita verò duplicia, vera & imaginaria. verum caput, reipſâ ſemper
 vnum, niſi quid præter naturâ conſuetudinem in animali: vna namque ſum-
 mitas iſta fibrarum. ſi duo vera capita, vt præter naturâ, ſic etiam ominosurs
 putabant, & huiusmodi exta non bona, ſed triſtia. de veris his capitibus locuti
 hoc loco noſter Liuius lib. 27. Valerius lib. 1. cap. 6. & Plinius li. II. cap. 37. &
 cap. 1. lib. 28. vbi ſcribit iecinoris caput aliquando geminum inueniri: opinor
 tunc, quando tam pingue & auctum illud vnicum caput, vt geminum videat-
 ur. ſuadet Lucanus cum ait:

Ecce videt capiti fibrarum increfcere molem, &c.

Alia erant commentitia capita & imaginaria, que cunctis ſemper extis ineſſe
 aruſpices fingebant. Mente namque & cogitatione exta diuidebant in duas par-
 tes; vnâ, Hoſilem, inimicis; alterâ, Familiarem, amicis ſeu ſacrifi-
 cium offerentibus tribuebant: atque ex vtriuſque partis colore, tabe, habitu,
 plenitudine, diminutione; quid aduerſariis, quid ipſis euenturum ariolaban-
 tur, vt docet Cicero lib. 2. de Diuinat. ſingulas has partes ſuum habere caput
 fingebant. Vnde iam manifeſtum cur Liuius lib. 8. tradiderit; caput iecino-
 ris, à familiari parte cæſum haruſpex dicitur oſtendiſſe; & Lucanus ho-
 ſtilem partem, noſter hoſtile latus nominarint. Ad duplex iſtud latus, par-
 tem, ſeu caput, videbatur conſequi etiam duplex fiſſum, vnum hoſtile & no-
 xium, alterum propitium & amicum. Fiſſum, puto vocaſſe, lineam ſeu tra-
 nittem quendam imaginarium, exta & fibras bipartito diuidentem & inter-
 ſecantem; quem fruſtrâ queras in corporis verâ diſſectione. meminit Cicero
 in lib. de Diuinat. & de Nat. Deorum. Fiſſum hoc diuidebant etiam in fami-
 liare & vitale, vt notat Turnebus lib. 4. cap. 18. & vitale dictum putat
 ceterorum extorum; familiare, tantum iecoris: & nititur auctoritate Luca-
 ni, cuius, vt vides, verba citata ſuperius nihil pro illo; & Ciceronis, qui in-
 quit: Fiſſum familiare & vitale tractant. que verba non video cur me à
 ſententiâ meâ dimoucant, ne putem Romanis idem fuiſſe fiſſum familiare,

proprium, & vitale; idque hostili & inimico, & alieno oppositum; nec aliud nomen fuisse fisso iecinoris; aliud extorum ceterorum. Iudicent Critici; mihi quidem sine ullo dispendio hæc nugacia deliria stultæ gentilitatis nesciri posse videantur.

360 Vtrumque cæsum] quando vel cor in extis, vel in iecinore caput non inueniebatur, exta illa vocabantur pestifera. docent Cicero 1. de Dignitat. & ex Festo Paul. Diaconus.

Cæsum] Ouid. 15. Metamorph.

— magnosque instare tumultus

Fibra monet, cæsumque caput reperitur in extis.

similem Liuji locum paullo ante exhibui. Triste hoc estentum nisi in graui sollicitudine & metu, si Plinio fides lib. 11. cap. 37.

Abcondit] non cæsum modo caput erat, sed etiam in membrana cuiusdam inuolucris delitescens, ut vix potuerit magnâ curâ & diligenti inuestigatione inueniri. exempla producit Barnabas pag. 26. & 27. Ego etiam nonnulla prior aduersar.

363 Hostile] alienum, inimicum.

Septemque venas] præterdit venas salientes & celeri (ut ait Lucanus) pulsus motus; quod hostilium prætorum signum vetusto Scholasti Lucani apud Brissonium.

365 Limes] fissum.

366 Mutatus ordo] lege Vesalianæ, & alios Anatomicos, & videbis adcurarationem nostri etiam in istis.

367 Animæ] respirationis & aëris vitalis.

370 Omenta] sic fatiscunt, ut quæ debebant obnubere viscera, rimis suis illa potius prodant. sic Lucanus interpretatur. addit, non molli ambitu, solent esse tactu molia, ut pingua: sed nunc sunt rigida & aspera. Aliena ab hoc loco, quæ de carnibus immolatis omento tegendis referuntur à Turnebo lib. 7. aduers. cap. 13.

373 Innuptæ bouis] supra vocauit vers. 341. iuuentam, quæ nondum pepererat: sed forda tamen erat.

378 Tentantque] fingit victimam seminecem surgere, & conari effugere, quod admodum dirum. Vide Brisson. fol. 17. & 18.

379 Inane] iam extractis extis.

382 Fugiunt] etiam Eguian. & Mogunt. ut ceteri mei m. f. resonant.

384 Aris ignis] nil mutandum etsi lib. valde varij sic plerique. sed Mogunt. are segnis. Herbig. & Veneti; ore segnis. quidam in marg. are sanguis. quid dirius, quàm si ipse ignis mugiat foco tremente; omnem mugitum dirum constat.

386 Suprema facere securos mala] ultima grauisimâq. mala metum tollunt. simile illud Hippol. Fortem facit vicina libertas senem. Tacitus Annal. 13. præter ferociam animi extremâ senectâ liber. Papinius:

Vnde ea libertas; iuxta illi finis & atas,

Tota retrò, seræque velit decus addere morti.

audax ergo & securus Oedipus; quia miser; quia senex.

387 Inuidebis] *tam grania instant mala, ut hac, quæ dicis suprema, præ illis bona & lucra censerî debeant: ut hoc tibi tempus aureum & felix adco videatur, ut etiam inuidentiâ dignum; tibi ipsi, ut tunc inuideas, quam nunc sortem abominaris,*

388 Scire cælicolæ] *sciunt ipsi, sed quod nos unum scire volunt, cetera nescire.* 390 Nec penna nec fibra] *solent ista duo poëte coniungere, augurium nempe cum aruspicinâ: primus Euripides dixit, obscura & que non liquent, ea nos flammæ inspectione cognoscere, & vates illa per extispicinam & auguria conicere; sic enim in supplicibus:*

ἄδ' ἐστ' ἄσημα, καὶ σαφῆ, γνώσκοιμεν
εἰς πῶρ βλέποντες, καὶ κατὰ πλάγαν πύργας
μάντις προσμαίισιν, οἰωνῶν τ' ἀπο.

Ovidius lib. 1. Tristium eleg. 8.

Hæc mihi non ouium fibræ, tonitrûsve sinistri,

Linguæque seruata, pennave dixit auis. *Manilius lib. 4.*

Hinc in tanta fidem petimus, quàm sæpe volucres
Accipiunt, trepidæque suo sub pectore fibræ.

Lucanus autem ——— quis noscere fibrâ

Facta queat? quis prodat auis? quis fulgura cæli
Seiuet? & Assyriâ scrutetur sidera curâ?

Penna] *augurium, de quo doctè Michaël Medina li. 2. de vera fide cap. 1. fol. 27.* Fibra] *extispicium: de quo idem Medina fol. 29. Porò pulmonis duas esse, iccoris quatuor fibras docet Cornel. Celsus lib. 4. cap. 1. Fibras verò dici extremitates iccoris, docent Seruius, & D. Isidorus lib. 11. Origin. cap. 1.*

Viuis rapta pectoribus] *sic Thyest. cap. 4.*

Erepta viuis exta pectoribus tremunt.

Rapi illa consueuisse, ut spirantia & palpitantia consulerentur, Arnobij, Virgilij & aliorum testimoniis probat Barnabas pag. 23.

393 Ipse euocandus] *confugit ad Necromantiam, siue Sciomantiam, de quâ postmodum.*

398 Nam te] *Nota, regibus non licuisse interesse sacris inferorum; quibus manes innocabantur. Nam inferos adire (secundum poëtas) Aeneas, & Ulysses. Fortassis relictum quid & ingeniosum hic latet, & in adulationem Principis; quem negat fas adire inferos. Mos enim inualuerat, mortuos Imp. numero Decorum ascribere. An etiam respexit ad Dialis flaminis conditionem? cui certè non licuit locum in quo bustum erat, unquam ingredi; neque mortuum attingere, ut ex Aulo Gellio refert Dominicus Floccus in lib. de Magistratibus; quem (mirâ incitiâ dicam an pertinaciâ?) pergunt Fenestellam vocare. cum ex Fenestellâ multa ipse Gellius; ex Gellio multa nominatim Floccus. Sed prius illud amplius placet.*

402 Populare carmen] *hymnus Thebanis peculiaris, & solitus. Festus: Popularia sacra sunt (ut ait Labeo) quæ omnes ciues faciunt, nec certis familiis attributa sunt. populare ergo quod totius populi. Ennius Annal. Quam de tuas omnes legiones ac populares,*

Dithyrambus est in Bacchi laudem, eius gesta continens.

403 Redimite] *Bacchi legem iussisse, ut comites eius nigra hedera foliis & corymbis coronarentur, docet Dionys. Afer, & Bacchum comatum pingi constat.*

Corymbo] *Calpurnius:*

— Bacchæis Musa corymbis

Munerat — *plerasque laudes Bacchi hic decantatas breuiter re-
oensuit Propertius lib. 3. eleg. 16.*

Dicam ego maternos Æthæo fulmine partus,
Indica Nyssæis arma fugata choris,
Væsanumque nouâ nequicquam in vite Lycurgum,
Pentheos in triplices funera grata greges,
Curuâque Tyrrenos Delphinum corpora nautas
In vada pampineâ desiluisse rate:
Et tibi per mediam benè olentia flumina Naxon?
Vnde tuum potant Naxia turba merum;
Candida laxatis onerato colla corymbis,
Cinget Bassaricas Lydia mitra comas:
Leuis odorato ceruix manabit oliuo,
Et feries nudos veste fluente pedes.
Mollia Dirceæ pulsabunt tympana Thebæ:
Capripedes calamo Panes hiante canent.

*harum rerum mythologiam, omnium fere, suggerit Aristides Orat. in Bacchum
de festis, cognominibus, ceremoniis, ministris, & aliis, quæ commentarij loco
sunt huic choro, plurima Strabo lib. 10. & Lilius Syntagm. 8. vestitum & habitum
similem ei, quem noster, tradit Tibullus lib. 1.*

Sed varij flores, & frons remidita corymbis,
Fusa sed ad teneros lutea palla pedes:
Et Tyriæ vestes, & dulcis tibia cantu,
Et leuis occultis conscia cista sacris.

404 Nissæis] *Nysas vel Nyssas inuenio decem, apud Stephanum, omnes
Baccho sacras urbes, 1. in Helicone, 2. in Thraciâ, 3. in Cariâ, 4. in Arabiâ,
5. in Ægypto, 6. in Naxo, 7. in Indiâ, 8. ad Caucasum, 9. in Lybiâ, 10. in Eu-
boeâ. Indie Nysa intelligenda, quando sine addito dicitur. iuxta hanc fuit
mons Mero, ex sententia Arriani, Philostrati, Curtij, Mele, Plinij; in cu-
ius antro Bacchus nutritus à Nymphis, ut etiam Lucianus scribit in dialog.
Iouis & Iunonis, & dial. Neptuni & Mercurij. Idem tradit Homerus in
Bacchi hymno, addens eo loco primum à puero bacchari cum nutricibus eius
captum. ut verisimile sit ibi quoque thyrorum usum inuentum. quare rectè
Nissæi vocantur. Longè tamen ab his discrepant, quæ, ex Brasensium tradi-
tione, de Bacchi ortu scribit Pausanias in Laconic. multa etiam non triuialia
Diodorus lib. 3. Biblioth, cui montem Mero Arabia tribuenti, non assentior.
Nec etiam Apollonij Scholiasti in lib. 2. scribendi Nysam esse montem Indiæ,
& in ea nasci plantam similem hedera, quæ Scindapsos vocetur. ait: Nôca*

ὄρος ἔστιν ἐν Ἰνδικῇ. καὶ κατὰ ὡμοίωσιν φυτόν φησὶται, ὅθεν ὁ ὄρος αὐτὸ
ρεῦεται σκινδαρός. Videtur enim Nysam cum Mero confundere.

Thyrsis] Euripidicus Bacchus:

Thyrso que dato in manu, lambente hederâ.

Homerus : κατὰ κράτος Διόνυσον ἐξ Ἑρομον ἄρχον ἄειδεν.

Hederâ coronatum Bacchum, altisonum incipio canere.

Latinus poëta: Sutilibus Liber committit prælia thyrsis.

Thyrsus erat lancea hederæ frondibus occultata, ut hederæ amicis metum tolle-
ret; hostibus, dolosa cuspis lanceæ vulnus infligeret. ab hoc thyrso Bacchus thyrsi-
figer, Bacchæ thyrsigeræ Latinis: Nævius Lycurgo:

Pergite thyrsigeræ Bacchæ, Bacchico cum schema. Græcis

Ἰυρσόλογοι, quæ vox dolosam illam cuspidem indicat. Athenæus auream
thyrsolanceam in manu habuisse docet Liberum, cum de illo inquit? ἔχει ἐν
ταῖς χερσὶ χρυσοῖ Ἰυρσόλογον. Tribuitur illi thyrsus, quia luctator dolosus est,
amenâ vini specie decipiens, pedesque vinciens, & caput, nisi vinculis sobrie-
tatis & temperantiæ diligenter ipse prius constringatur. ita Macrobius &
Phurnutus.

Armata] sic Mogunt. Herbip. & Veneti, & Lipsiens. at Lugdun. armate.

410 Erebi minas] enumeratas ver. 160. & ver. 170. cum seq. sup. chor. 1.

411 Vernis comam cingi floribus] alludit ad epithetum Bacchi ἄνθικς,
quo cognomine cultus Athenis & Patavis, teste Pausaniâ in Achaic. unde
Catullus: At parte ex aliâ florens volitabat Iacchus.

Tibullus lib. 1. eleg. 6. de Osyri, qui idem Bacchus;

Te varij flores, & frons redimita corymbis.

413 Tyria-mitra.] Propertius Lydiam tribuit. Tyriam accipio pro quavis
Asiaticâ mitrâ. nam Tyriis nullæ peculiare mitræ: nisi velis intelligi de mitrâ
purpureâ, quod suspicor. Eusebius lib. 2. Preparat. Euang. cap. 2. scribit mitram
tribui Baccho, ad cohibendos vapores vini, caput petentes. Statius lib. 1. silva-
rum in epithal. Stelle;

— eat enthea vitris

Atque hederis redimita cohors.

Hoc notât nonnulli. ta-
men didici
Mitri, siue
illud He-
breum siue
Chaldæū,
siue Syriū,
dominium
significare,
unde &
Mithridath
nomē pro-
pitiū legis
dominum
denotans
מִטְרָה
ubi repono; eat enthea mitris. מִטְרָה Mitra autem vox Syriaca tam ma-
trum quàm virginum ornamentum quo caput vinciebant, significans; Lati-
nè, vitta. Propertius: Cinxit & acceptas altera vitta comas.
Fuit hæc Barbaris etiam virorum; Europeis tantum seminarum, una mulie-
rum, alia virginum, ut patet ex Propertio. Et virginum non modò profana
ethnicarum, sed & sacra Christianarum; quas hodie vocamus Nonnas, D.
Hieronymo & Arnobio notâ voce. de huiusmodi mitrâ, Optatus Milevita-
nus lib. 2. contra Donatist. compressam (ait) ab eo puellam; cui mitram
ipse imposuerat; à qua paullo antè pater vocabatur; nefariè incestare
minimè dubitavit. scilicet Felix Donatistarum partis Episcopus. & lib. 6.
eam vocat mitrellam, & spiritale genus nubendi esse dicit, alludens ad flam-
meum nuptiale. nam D. Hieronymus hanc mitrellam, passim in epist. flam-
meum appellauit.

414 Ederave] coronabatur Bacchus edera, testibus Homero in hymn Demarcho lib. 9. Dionysiac. & Nonno in Dionys. non quavis tamen, sed nigra dumtaxat, que propterea dicta Dionysius & Nyssæa. quod docet Dionysius cum scribit Bacchus sollempnia sacra peragere, frontem redimitas nigris hedere corymbis: — Ἡ νόμιον ἰερά βακχῶ

τεράμειαι κισσοῖο μελαφύλλιο κορύμβοις.

plures enim species hedere. una hedera celsa, que vel per se stans arborefcit, hæc dendrocissos vocatur, vel iuxta Columellam orthocissos: vel per se non arborefcit, sed indiget adminiculo, ideo suis cyrris & claviculis parietes conscendit, vel arbores amplectitur, & hæc vel est alba que Plinij semina, de qua Virgilius: Candidior cynnis, hedera formosior albâ, candida non ligno tantum, ut putat Servius (cui forte Hebenus, nigra hedera) sed fructu & folio, aut semine & folio: vel est nigra, que corymbos furuos habet, & à Plinio mas vocatur, qua in Dionysis coronabantur, de qua Virgilius:

— atque hederae pandunt vestigia nigra —

vel est omni carens fructu, teste Theophrasto, multo minoribus quam ceteræ foliis, plures habens inuolutiones, magisq. cyrrhata, quare felix nominatur. Alia hedera terrestris & humilis, humi serpens minutis & raris foliis, chamæcissos iuxta plerisque. quod de nigra dixi, confirmat Dioscorides lib. 2. c. 2. κισσὸς πολλὰς ἔχει ἀγαθοῦσ. τὰς κατ' εἶδος αἷς δὲ γενικωτάτας τρεῖς. λέγεται γὰρ ὁ μὲν πρὸς λευκὸς, ὁ δὲ μέλας, ὁ δὲ ἑλιξ, ὁ μὲν ἔν λευκὸς, φέρει τὸν παρπὸν λευκὸν, ὁ δὲ μέλας, μέλαια καὶ κροκίζοντα, ὃν δὴ καὶ ἰδῶται Διονύσου καλῶσιν. ὁ δὲ καὶ ἑλιξ ἀγαρπὶς τε καὶ λείκα ἔχει τὰ κλύματᾶ, καὶ τὰ φύλλα λεπτὰ καὶ γωνιώδη καὶ ἐρυθρὰ. Que fere fideliter nos paullo antè, licet fusiùs; magna etiam ex parte Plinius reddidit scribens li. 16. ca. 34. triplicem esse ederam, candidam, nigra, & helicen. has etiã in plures species diuidi. aliam tantum fructu candidam, alia & folio fructu candidu ferent. um, aliis densum acinũ & grandiorẽ, racemis in orbem circumactis, qui vocantur corymbi: aliis minorẽ acinũ, sparsiorẽq. racemum, has selenitias dici. simili modo in nigra, alicui semen nigrum, aliis crocatum; cuius coronis poete utantur minus nigris; quam quidam Dionysiacam vel Bacchicam vocent, maximis inter nigras corymbis. Helicen quoque plures habere differentias. Nigre ergo species illa que fructum habet κροκίζοντα, Baccho sacra. & ab hac vocatus fuit hedereus Deus, teste Pausaniã: quia scilicet, ut Plinius auctor est eodem lib. 4. primus se nigra hedera foliis coronauit: & quia, ut canit Ouidius 3. Fastorum,

Nysiades Nymphæ, puerum quarente nouercã,

Hanc frondem cunis circumposuisse feruntur,

& in memoriam Cisti comitis quem in hedera mortuum mutauit, ut censet auctor Geoponicorum; & propter similitudinem quam cum fructu & foliis vitis ipsa hedera habet, quod Plutarcho videtur lib. 3. que est. 2. Sympof. denique quia frondes hedere, frigiditate summã, vini fumis resistunt, auctore eodem Plutarcho d. lib. 3. q. 5. Vide Sancium Brocens. in Alciut. Emblem. 204. Pierium lib. 51. Hieroglyph. & Misaldum cent. 1. Memorabil. aphorismo 99. Ad scripturam quod attinet, si ab edendo dicta, ederam; si ab herendo, he-

deram scribere oporteret; nunc quia id incertum, utrovīs modo licet.

Bacchifera] *quæ fertur à Baccho & Bacchis. non displicet etiam quod quidam m. s. Baccifera. hoc est, corymbifera.*

419 Falsos artus] *simulans te nympharum unam tenellulam & mollicellam. unde etiam propria hæc Bacchi forma cniadam veteri poeta:*

Notas habemus quisque corporis formas.

Phœbus comosus, Hercules lacertosus,

Trahitque Bacchus virginis tener formam.

• Minerua flauo lumine est, Venus pæto.

• At fronte crinitâ Arcades vides Faunos.

• Habet decentes nuncius deûm plantas.

• Tutela Lemni dispares mouet gressus.

Intonsa semper Æsculapio barba est.

Nemo est feroci pectorosior Marte.

Virgo] *imò etiam sub hædi specie delituit iuxta Apollodorum lib. 3. Bibl.*

421 Luteam] *rectè. non zonam voluit luteam dicere, sed ipsam vestè, sicut & Tibullus: Effusa ad teneros lutea palla pedes.*

Vestem] *pallam, teste Tibullo.*

• 422 Vnde] *Moguntin. Inde. muliebrem habitum Bacchi etiam Celsò obicit Origenes lib. 3. eumque vocat Menalam.*

425 Regeres] *virgâ potius & lupatis, quam pallâ tam molli. quare rectè v. l. tegeres, Herbipol. & Veneti continent; premeres.*

426 Eoæ] *totus Oriens, maximè Scythia & India. Bacchi bellum cum Indis descripsere olim, teste Apollonij Scholiast. Chamæleon lib. 5. Iliad. Aristodemus lib. 1. Thebanor. epigramm. & Cletarchus in historiâ Alexandri Magni; item teste Stephano Dionysius in Bassaricis. solus hodie superest Nonnus Paphopolitanus, cuius fructu ex lectione carent plerique quòd Latio nondum sit donatus.*

429 Senior-Silenus] *Salisberiensis, nescio quo auctore Chironem dat Baccho preceptorem, lib. 1. de nugis curialium cap. 4. ceteri omnes Silenum, ut Eusebius lib. 2. Præpar. Euangel. cap. 2. inde Horatius:*

— famulusque Dei Silenus alumni.

Nemesianus de Sileno sic ex Virgilio;

Tum primus roseo Silenus cymbia musto

Plena senex auidè non æquis viribus hausit:

Ex illo venas inflatus nectare dulci,

Hesternóque grauis semper ridetur Iaccho.

Sileni filij iuxta Eurip. in Cyclope sunt Satyri, etiam ab eo dicti Sileni. Nicander in Alexopharm.

ὡς δ' ὅπου' ἀργιόεσσαι ὑποθλίψαντες ὀπάρην

Σίληνοὶ κερχαιοῖο Διανύσοιοσ πηνηοί,

σπῆτον ἐπ' ἀρείζοπι ποτᾶ φρέα θωρηχθείτε,

ὄμμασι διήθησαν, ὅπῃ σφαλεροῖσι δὲ κάλοισ

Νιρασάην ἀνά κλυτῷ ὑπέδραμοι ἀφράτορες.

ὡς οἶνε σκοτώσει χαλῆ βεβαρηκότες ἀτι.

Gorrheus:

Aut veluti expressis Sileni agrestibus vuis;
Cornibus insignem qui nutriuere Lyxum;
Postquam tentarunt spumantia pocula mentem,
Primum oculis variant, titubantes inde per imas
Incedunt Nyssæ malefidis passibus oras.
Talis eos premit epoto vertigo veneno.

quo loco Scholiastes tradit dictos à verbo σκλάειν, quod significat cenuiciari,
& eosdem esse Satyros. Nonnus tamen videtur distinguere hoc versu:

Et fetosorum satyrorum aculeati sanguis generis,

Silenorumque phalangem. huiusmodi monstra multi negant

fuisse; sed docent contrariū D. Hieronymus & S. Athanasius in vita S. Antonij, Plinius lib. 6. sub fin. lib. 7. cap. 2. & li. 9. cap. 54. Pausanias in Elysiis, & Ptolomeus lib. 7. Geograph. Sunt & Bacchi comites quidam, quos Aelianus & alij vocant Tyctos, quos plerique eosdem cum Satyris arbitrantur. Vide Scalig. lib. 1. art. poet. cap. 12. & Natalem Comitum lib. 5. Mytholog. cap. 8. Post hunc versum in Eguiano m. s. desunt omnia, usque ad vers. 472. Sensere terræ, &c.

431 Condita] occulta, secreta. Tibullus:

Et leuis occultis conscia cista sacris.

Orgia] mysteria Bacchi, sic dicta ab ira Cereris illuse in Iouem, ὡς τῆς ὀργῆς; & quia in Dionysi generatione & nece multum abominationis & execrationis fuit, dicta μυστήρια ὡς τῆς μυσίας. ita Clemens Alexandr. in Protrept. Alij quia fabella, volunt dicta quasi μυστήρια, ut Eusebius lib. 2. de Preparat. Euang. cap. 5. alij à quodam venatore nuncupata, inter quos Apollodorus in Biblioth. Mystæ] initiati orgiis.

432 Bassaridum] sic vocata Menale, à bassarâ indumenti genere apud Pollicem & Hesychium. Glossæ veteres in Persium; docent dictas quod vulpinis vestibus cingerentur. quia Thracibus vulpes dicuntur Bassares: (inde German. Vossen) vel à veste demissâ ad talos qua Bacchus utebatur, quia iidem Thracæ talem vestem vocent Bassarim. hæc ille. an forte hinc Hispan. Basquiña?

437 Ogygio] Thebano. nam Thebæ dictæ Ogygiæ ab Ogyge rege, quem Corinna nominavit Baoti filium, teste Schol. Apollonij in lib. 3.

438 Nebride sacra] Nebris dicata Baccho: nam ille hinnulorum pellibus vestiebatur. unde in Epigramm. νεβρίδης & νεβρίδι πικρός dicitur. gemma etiam his pellibus colore similis, Nebrotes vocata, Libero sacra. ipse quoque Bassarides nebridibus amiciebantur. sic enim intelligo illud Attij in Bacchis:

Tunc siluestres exuuias saxo pictas lateri accommodant.

Nebrissa Hispaniæ ciuitas (Aelio Antonio Grammatico celebris) à nebride nomen accepit, eo quod illic olim Bacchica orgia frequentia, & Bacchæ vestitæ nebridibus. docet Silius Italicus:

Nebrissa Dionysæis conscia factis,

Quam Satyri coluere leues, redimitaque sacrâ
 Nebride, &c. Ita praecinctæ saltabant & tripudiabant, ut
 paullo antè dixit: — pede pulsauit sola — quod de peculiari Bac-
 chica saltatione accipiendum; quam *σικιννίδα* nuncupant, de qua Euripides in
 Cyclope, Lucianus *Ἐὶ ἐρχόμενος*, & Athenæus lib. 14. cap. 12. & Ennius:
 Bacchico insultans modo. Virgilius etiam *Aeneid.* 11.

Aut ubi curua choros induxit tibia Bacchi.

à Sicinnide, Bacchi comites dicuntur Sicinnistæ, Athenæo. *Dionysiacarum*
 saltationum tria scio genera commemorari, singula à Bacchi sociis inuenta &
 nominata, *σικιννίδα*, *σικιννίδα*, *ἐμμελεια*: Peculiariter tamen Senecam sensisse
 putauerim de Sicinnide, quia hæc ut magis incondita, ita & lepidior, & con-
 citatior (nam Dionys. Halicar. testatur lib. 7. ludicris & ridiculis gesticulatio-
 nibus Pyrrhica gestum ac motus imitatum) & Thyrsigeris Bacchis, Satyrisq;
 accommodatior: quare Pollux lib. 4. Onom. cap. 34. scripsit Cordacem propriam
 comicis, emmeliam tragicis, sicinnidem Satyris peculia em. Sane apud Euri-
 pidem Satyri sicinnidem saltant, apud Terentium verò non ambigo quin De-
 mea de cordace senserit:

Tu inter illos restim ductans saltabis.

Cordacem à sicinnide, præter Pollucem, etiam Athenæus & Lucianus distinxe-
 runt. ideo perperam Tusanus confundit.

Pede pulsauit] terram pede pepulit. Lucretius:

— terram pede pellere matrem.

Ennius, pulsare dixit:

Musæ quæ pedibus magnum pulsatis Olympum.

442 Thyades] Bacche Thcbane. Thyades (ait Pausan. in Phoc.) sunt
 Atticæ feminæ, quæ in Parnassum quotidie venientes, cum Delphi-
 cis mulieribus arcana Libero patri sacra peragunt. sed poëta latius su-
 mere consueverunt.

Oestro] Latine asilus, Græcè οἴστρος. Virgilius 3 Georg.

Est lucos Silari circa, illicibusque virentem

Plurimus Alburnum volitans; cui nomen asilo

Romanum est, oestrum Graij vertère vocantes,

Asper, acerba sonans, quo tota exterrita siluis

Diffugiunt armenta: — Romanum nomen suo iam tempore

perisse, & Græcum tantum in usu fuisse scribit Seneca epist. 59. Oestrum
 quidam cum tauano confundunt, quem Græci *μύωπα* vocant, in quibus Pli-
 nius lib. 11. cap. 28. & Apollonius lib. 1. ubi cum de oestro ageret, dicit: *ὄντα*
μύωπα *βοῶν* *χλείσι* *νομῆς* quem tauanum vocant bubulci. & glossa-
 rium Latino-Græcum; Aquilio *τὸ βῶν βοῶν καὶ οὐραπτιῶν*. Emendandum ex
 Græco-Latino, ubi; *οἴστρος* ὁ *μύωπ* Tabanus, asilio. Quod vero prius illud
 etiam exhibet, Aquilio *βοῶπα*, puto aperte prauum, pro; Aquilo. Sed; ad
 rem, Soffratius lib. 4. de animalib. ut & Aristot. in animal. histor. docent
οἴστρον circa fluuios, *μύωπα* in siluis nasci. vide Scholiast. Apollon. in lib. 1.
 vers. 205. & Wottonum lib. 9. de differ. animal. cap. 213. obtinuit, ut *μυα*;

φοεῖός furiosi dicantur Oestro perciti ab Euripide apud Galenum lib. 3. de Hippocrat. & Plat, dogmat. cap. 4. & Latinis passim. Philostratus in Imag. Penthei pingit τὸν δὲ οἴστρον ἀγοβακχολοῦσας τὰς γυναῖκας. oestrum pungentem & furiantem mulieres, & hic noster. Aelianus quoque lib. 3. var. histor. refert Lacenas, Sicyonias, & Thebaides olim hoc Bacchi oestro infestatas; tresque Minyades, Leucippem, Alcippem & Alceboem eodem asstro stimulat. is, infantulum Leucippes, quem hinnuleum putabant, discerpisse. Addit Seneca, eodem percitas Agauen matrem, Autonoen & Ino materteras, Pentheum suam manu interemisse. sed non est aperta mens verborum Senecae; cum addit; — oestro membra remissa, velut ignotum videre nefas. Puto, voluit potentiam Bacchi significare. neque videbatur satis efficax probatio, si diceret Thyades beneficio affectas, vel saltem non lasas à Baccho, orgia frequentasse. cognate illius, i. e. quidem, & affines, in quas honoris multum redundabat. addit ergo etiam tunc baccharum ab illis. fusam comam, thyrsum iactatum, & cursitatum, & que solebant alia; quando iam ad sanam mentem redierant, & pericidij sui turpitudinem, eiusque Eubium auctorem cognoscebant. plus illas videlicet honori numinis, quam naturæ necessitudini tribuisse, plus Bacchi stimulos iam remissos, quam acerbissimi doloris presentem memoriam valuisse. Magnifica hæc & dithyrambica. sed quàm flebiliter Pentheum Agauæ mater luxerit ita describit Nonnus lib. 46. Dionys. ut vix queat maestius & lacrymabilis.

446 Ino] Ino Athamenti Melicertam peperit, cum quo mariti furorem fugiens, in mari submersa; credita marinorum Deorum numero addita. Græci Leucothean; Latini Matutam filium, illi Palemonem, hi Fortunum nuncupant. latè hæc Nonnus lib. 8. & 9. Pausan. in Attic. & Messeniæ. Plutarchus in Camillo. Apollodor. lib. 3. Biblioth. Ouid. lib. 1. & 4. Metam. & 6. Fast. sed alia longè narrat Aristides in Isthmica to. 1. quem legat, qui multa de Leucothea & Palemone volet. vide etiam vers. 22. Thebaid.

449 Tyrhena] de Tyrhænorum nomine & origine multus est Dionysius Halycarnas. lib. 1. ubi quæ ex Myrsilo Lesbio adducuntur, validissimè confirmant Annianum Myrsilum veri Myrsili quandam esse larvam. Tyrhæni olim infames pyratice studio, ut docet Cicero in Hortensio. Vide etiam Strabon. lib. 5. Postea Thuscus dictos censet Seruius ἀπὸ τοῦ θυῶν.

449 Rapuit] cum Bacchus ab Icaria in Naxum vellet transfuehi, prædatoriam Tyrhænorum irremem mercede conduxit; qui, Deo in nauem recepto, Naxum præteruecti, in Asiâ Bacchum vendituri ulterius tendere. sed Bacchus malum & remos in serpentes vertit, irremim hederæ ramis implicat, & omnia sonitu tibiarum replet, pyratas in furorem agit, illi in mare se eiciunt & Delphines fiunt. ita Apollod. li. 3. Biblioth. & Ouid. li. 3. Metam. Higynus autem cap. 134. tradit remos in Thyrsos, vela in pampinos, rudêtes in hederam abijisse. deinde tygres, pantheras & leones in pyratas inuasisse. similia Lucian. in Bacchis, Philostrat. in Imaginib. & Homerus in Hymnis, in eo cuius initium; ἀπὸ Διῶντων, &c. quem, & Ouidij locum cum isto Senecæ, qui contulerit; loci huius habiturus est perelegantem commentarium.

Cærulea] *æquor in pratium viride transit plenum frondibus, floribus, fructibus. male Pintiani lib. Cærulea cum patris. pro, mutat; Megans. imitat. mallem; mutas. nam Nereus mare pacavit, mutante Baccho carula in prata.*

456 *Ramus*] *acutè Rapheleng. remus. vult hederas serpsisse per remos: & hypallage fuerit, pro heder. tenent atque impediunt remos.*

456 *Carchesia*] *Cinne versus ex Smyrnâ, coniunxi in aduersar. nec mutofacturum. nam non finit D. Isidorus ut anguinam legam, & anchoram interpretet. nam lib. 19. Orig. scribit Anquina, qua ad malum antenna constringitur. & Cinne deinde versum subiungit pro exemplo: anguinam illam non nouit. Nonium, qui posteriorem versum Catullo tribuit, non moror: soles alias quoque memoriam labi. sed de carchesia agendum. Lucanus lib. 5.*

Hic vtinam curuet summi carchesia mali.

Lucilius: Tertius hic mali superat carchesia summa.

De prauant
Griph. &
alij. qui; p-
teram.

Macrobius lib. 5. cap. 21. Saturn. Aſclepiades vir inter Græcos apprimè doctus & diligēs. carchesia à naualire existimat dicta. ait enim naualis veli partem inferiorem pternam. at circa mediam fermè partem trachelon dici, summam verò partem carchesium nominari, & inde diffundi in vtrumque veli latus, eaque cornua vocantur. *quid ais Macrobi? veli pars carchesium, pterna, trachelos? non tu quidem hoc dicas: sed scioli: & opera nobis, non tu imposuisti. credo à te scriptum; naualis mali partem, quod præter D. Isidorum lib. 19. & Vitruuium lib. 10. & Apollonij Scholiast. in li. 1. ver. 563. etiam Lucianus. Hesych. & Pollux confirmât. in siue etiam concinnius legeretur; & inde diffundi velum in vtrumq; antennæ latus.*

460 *Noua facies*] *pro humana, piscina, quisquis ille est qui exstat. Myrsillus Lesbius de Origine Italiæ, scribit; Tyrrenos ob pyriticam & potētiam quam in mari obtinebant, & quia multas in omnes terrarum regiones colonias deducebāt, Delphines fuisse nominatos: idcirco Græcos fabulosam hanc Metamorphosim finxisse.*

Te sequitur] *mallem; & sequitur. nam pendet à superioribus.*

467 *Diuite*] *Totum Orientem aiunt à Baccho deuictum. Ouid. lib. 4.*

Oriens tibi victus, adusque

Decolor extremo quâ cingitur India Gange.

hic enumeratur Lydi, Getæ, Massageta, Thraces, Scythæ, Mæotis accola, & omnes Aquilonarès, Geloni etiam & Amazones.

470 *Massagetes*] *Dionys. Afer:*

Hos verò retrò Orientem versus trans resonantem Araxem

Massagetae degunt, velocium emissores sagittarum;

Viri, quibus nec egomet, nec quisquis est sodalis,

Appropinquet. multo namque inhospitaliores sunt aliis.

Neque enim ipsis suavis frumenti est cibus,

Neque sanè vinum indigenum; sed, equorum

Sanguini miscentes candidum lac, epulas apponunt.

471 *Securigeri- Licurgi*] *Lycurgus, Dryantis F. rex Thracia, Bacchum omni, quâ potuit iniuriâ affecit, bello superauit, egit in exilium, interfecit, vt scribit*

scribis Iul. Firmicus lib. de mysteriis & errorib. prophan. religion. cap. 6. Verum ethnicis finxerunt contraria, victum Bacchi artibus Lycurgum contemta religionis gravissimas pœnas dependisse. Plutarchus in lib. de poët. legend. scribit eum, cum vites omnes à Thraciâ conaretur excindere, sibi crura securi incidisse; huc noster respicit. Higyn. cap. 132. tradit furore correptum, uxorem & liberos trucidasse, & à Pantheris, quas Dionysius immiserat, in Rhodope laceratum; Apollodorus lib. 3. Biblioth. putat ab equis in Tangeo descriptum; Homerus vult excacatum dumtaxat; alij sibi manus iniulisse. multa Eustathius ad 6. Iliad.

472 Zedacum] Moguntin. terræ Bacchum ferocem. ut repetatur vox que in precedenti, quod si quis amplectatur, multis se molestiis liberarit. Verum hoc inter lineas: nam in contextu erat; Zedacum. quasi sit cognomen Bacchi. sed nullus mihi Zedacus Bacchus notus. Zabasum seu Zabasium non ignoro. an hoc substitutus? sed puto potius gentis alicuius nomen positum. libri omnes; Zedacum præter unum m. f. qui; Zadacum. credidi aliquando legendum; Zacarum. quia non dubitabam de Scythiæ populis aliquibus loqui, tum ex sequentibus; Et quos vicinus Boreas ferit Arua mutant. tum quia de Scythis & Indis triumphasse, testatur Ovidius lib. 3. Fastor.

Bistonas, & Scythicos longum est narrare triumphos,

Et domitas gentes thurifer Inde tuas.

& communi nomine Persæ, Scythas omnes Sacas vocarunt, testante Herodoto & Plinio. & Sacas esse Nomadas, Scythicam gentem docuit Cherylus, apud Strabonem:

μυλονόμοι τε Σάκαι, γενεῖ Σκύθων, αὐτὰρ ἑταίροι
 Ἀσιδᾶ πυροφόροι. Νομαδῶν γὰρ μὲν ἦσαν ἄπειροι

ἀνθρώπων ἰομίμων ——— Opiliones Sacæ, origine Scythæ

rum incolebant Añiam tritici feracem, à iustâ hominum Nomadum gente in coloniam missi. Sed syllabæ moduli hoc non videntur admittere. Ad alia igitur coniectanea, & si vis, mera mapalia deferor. sumat quisque quod placebit; & si nihil, ipse meliora apponat. quid si? Sagarum. vicini hi Scythis Mele lib. 3. cap. 6. quid si? Sedochum, ut sint illi quos Tacitus vocat lib. 3. histor. Sedochezos. quid si? Siracum, qui ad Caucasum Straboni li. 11. vel, Sydrachum; quos Alexander debellavit, apud Justinum & alios. quid si? Zabiûm, vel; Gaziûm. nam hi populi India cum Debrice contra Bacchum pugnarunt, testibus Dionysio. 3. Bassaricor. & Stephano. num legendum? Sâciûm. nam Stephano, Sacis incola urbis Scythicæ Sacæ. num verò? Sidacum. nam Sidacæ Stephano urbs Lydiæ, & Lydi etiam à Baccho domiti. Num verò legendum, minima mutatione? te Dachum. hoc est, Dacorum: quorum primam Seneca corripere solet, ut ostendam Thyest. ver. 602. & Dithyrambo proprium tam desultoriè, modò res Bacchi gestas narrare, modò ipsum Bacchum alloqui; denique Geticos arcus paullo antiè memoravit, quibus proximi Daci; mox Scythas addit, quibus Daci coniungi solent, etiam ab Horatio.

Te Dacus asper, te profugus Scythes.

Hæc diuinitio mihi potior aliis omnibus; illà quoque quæ quodam die placuit;

Postea in-
 ueni etiam
 Raphaelen-
 gio hæc vi-
 lum.

terra: Iffidum feroces, admisso hiatu. ut de Effedonibus agat; qui Stephano Ἰσσιδοί, Σισιδάβας: quorum ferocia & crudelitas inter omnes Scythas decantatissima. parentum cadavera deuorabant, & cranii in pocula utebantur, ut Solinus testatur. & prior Mela lib. 2. etsi ex solo Herodoto Pintianus Mela contextum mutet, & homo sobrius temulenta genti poculis ademptis iconculas obtrudat. bellas iconculas, quas praefiscini ad collum gestent. Poculorum huiusmodi usum omnes * omnino codices Mela confirmant; ut & mos aliarum gentium apud alios. Linius lib. 33. auctor est, Boios Postumi ducis sui caput templo intulisse; eoq; purgato caluam auro inclusisse, ut sacrum was esset, quo solemnibus libarent: & hoc poculo sacerdotes, templiq; antistites uti consueuisse: & Boiis hanc consuetudinem ex humani capitis ossibus bibendi ad suam usque aetatem perdurasse scribit N. lib. 1. Annal. Boior. de Celtis Silius lib. 13.

* Confirmat Herodotus, Olinarius, Vinctus, & nosler Scotus.

At Celtæ vacui capitis circumdare gaudent

Ossa (nefas) auro, & mensis ea pocula seruant.

quod de Germanis, scilicet Boiis, intelligendum. Alboinus Longobardorum rex, abscissum caput Chunimundi regis socii sui, in scyphum efformauit, & Rosimunda uxori, Chunimundi filiae, propinauit hauriendum; quae ipsi necis causa: scribit poculi inspector Luitprandus lib. 2. Hist. Longobard. cap. 14. Denique de Cure, Principe Piczenigerum, idem narrat Sigismundus Baro in commentar. rerum Moscouitarum. Hac ego, de Zedacis. velim alios meliora, & lubens accinam:

μῶντις δ', ἄριστος, ὅστις εἰνάζει καλῶς.

Vates ille optimus, qui benè coniiicit.

478 Gelonos] γελωνῶν urbs Sarmatiae Stephano, condita à Gelono Hercules filio. incole Geloni: apud hos nascitur Tarandus, villosum animal bouis magnitudine, de quo eadem quae de Chamaleonte & Polypo, quoad coloris mutationem prodita ab Aristotele in lib. de admir. audition. Aristoteli enim hunc librum ascribit etiam Stephanus in Γελωνῶν, quod propter Criticos quosdam temerarios monuerim.

481 Thermodontiache] Moguntin. Thermoduntiadæ.

485 Ophioniâque] Thebanâ, maximè Penthei.

486 Prætidus] sic scribendum, non Prætidus, Præti filiae Bacchum coleat re recusabant, teste Apollodoro lib. 2. Biblioth. & Iunonis formae suam proponebant. ultio mox subsecuta. nam in eum mentis errorem inciderunt, ut sibi ipsi vacce vise, humanum consortium fugerent, sed tandem Aesculapius, vel (ut alij) Melampus, siue vates siue pastor, purgauit, & purgamina in Clytiorum fontem abiecit. Testatur epigramma apud Vitruuium.

Fuge meum fontem, in quo Melampus

Abluit furores Prætidum duos.

Eudoxus in descriptione terra apud Stephanum: Est fons in Azaniâ, qui gustantes aquam eius facit nec odorem vini tolerare: in quem aiunt Melampodem, quando Prætidus expiauit, purgamenta iniecit. Plura Calimachus, in hymn. Dianæ. Sex. Empyr. lib. 4. Pyrrhon. hypotyp. & Ouid. ult. Metam. Seruum & Probum in 6. eclog. Virgilij, consulere potes.

Et agros] *Virgilius*: Proctides implerunt falsis mugitibus agros.

470 Præsidem] *plerique excusi*; præsentem. & sic m. s. *Eguianus & Moguntin.* sed versus non patitur. *Lipsiens.* præsidem. quando aut quomodo Bacchum Inno coluit præsentem, vel præsidem; fuit illa Vulcano Bacchi operâ reconciliata, quod narrat *Aristides.* sed quid hoc, ad rem, de qua nunc sermo; sedet animo: *Iunoni* spretæ à Prætidibus formæ contumeliam fuisse acerbissimam, ita ut vindictâ solam animo volueret, læsere interea misellæ virginis etiâ *Liberi numen*: qui confestim pœnas exegit, immisso quem modo dicebam, errore. Tam grata iratæ *Iunoni* hæc ultio, ut priuignū quem prius oderat, deinceps amare & colere cœperit. cogita igitur num rectius scriberetur: Vindictam B. c. n. vel si retines Præsidem. intellige Bacchū *Naxi Deum* tutelari; quem *Iuno* honorauit concessa *Naxijs* puerperij *Breniorij* partiūs prerogatiuâ.

488 Naxos] *Cyclades* in insula in *Aegæo* sunt, *Andros, Myconos, Tenedos, Naxos, Delos, Seryphus, Gyarus, Rhenia.* omnium altissima *Naxos*, quæ etiam *Dia*, teste *Callimacho*, & *Strongyle & Dionysias* vocata, teste *Plinio* lib. 4. cap. 12. à vinearum fertilitate. quare à *Papinio* in *Achilleid.* Bacchica dicitur, ut *Baccho* sacra. Scaturibat in ea fons vini, & in *Bacchi* honorem *Naxiis* feminis luxu tribuit, ut octauo solæ mense parerent, quo mense natus *Bacchus*, ut refert *Stephanus* ex *Asclepiade*. *Sidonius de Burgo*:

— Nyssa vale Bromio, Phæbo Parnasse biuertex:

Non illum Naxos, non istum Cyrtha requirat.

Lactantius lib. 1. cap. 15. enumerans quos Deos quæq; ciuitas priuatim summâ veneratione coluerit; ut *Ægyptij* *Isidē*, *Mauri* *Iubam*, *Macedones* *Cabyrum*, *Pœni* *Vranum*, *Latini* *Faunum*, *Sabini* *Sancum*, *Romani* *Quirinum*. Eodem vique modo *Athenæ* *Mineruam*, *Samos* *Iunonem*, *Paphos* *Venerem*, *Lemnos* *Vulcanum*, *Naxos* *Liberū*, *Apollinem* *Delphi*. quæ fere ad verbum omnia mutuatur *D. Isidorus* lib. 8. *Origin.* cap. de *Diis gentium*; apud quem tamen recti casus; *Lemnos*, *Paphos*, *Naxos*, *Delos*; pro accusatiuo positi, vel ἀρχαῖς; datâ operâ, vel operarum culpâ. Apud *Nonium*, in *Gerræ*, rescibo; & iunt *gerræ fascini*, qui sic in *Naxo* insulâ *Liberi* ab incolis appellantur. vulgo legitur insulâ *Veneris*.

Aegæo] mare *Ægeum* ab insulâ; quam *Aegæus* vocat *Homerus*, sacram *Neptuno* spectris infestam; teste *Nicocrate*: vel à *Neptuno*, qui *Aegæus* quoque dicitur, auctore *Pherocyde*; vel à formâ promonteriorum in mare excurrentiū cornuæ capræ specie. Vide *Schol.* *Apoll.* in li. 1. ver. 1165. 489 Tradit] sic soli *Lipsiens.* ceteri omnes; tradidit *Virginem* relictâ] *Ariadnen* *Minois* filiâ. ex hoc loco patet abductâ *Ariadnen* à *Theseo* in illâ *Dia*, quæ & *Naxos*; non in aliam *Cretæ* vicinâ, quod mirum homini docto excidisse, contra ipsum *Quidtum*, quem exponebat, & alios omnes. Unde *Columella* *Ariadne* coronæ fidus, vocat *Naxium* ardorem. *Tertullianus* etiam meminerat, sed operarum errore deprauatus lib. de coronâ milit. cap. 7. excusi habent. Dat & *Ariadnæ* fertum ex auro & *Indicis* gemmis *Vulcani* opus, *Liberi* munus, post & fidus. Non damnem, nisi damnarent m. s. qui cõtinent *Thesidus*, pro, post & fidus. censo scriptum fuisse, vel; *Thesei* fidus. vel; *Dia* fidus. vel; *Liberi*

munus, & sidus; vel denique; Theſci munus, Liberi ſidus. nam Hyginus ſcribit, quosdam tradere, hoc aureo ſerto à Vulcano accepto, Theſeum Ariadnam ſibi conciliaſſe. De Theſeo ſlore, quedam Atheniens, ſed ad hunc locum non pertinent. Ex his coniecturis, prior quæque melior.

490 Meliore marito] Ouidius:

Illa, nec inuideo, fruitor meliore marito.

491 Pumice ſicco] Euripides:

Tum vna correpto thyrſo verberat petram,

Vnde torulentus aquæ proſiliebat humor.

Alia autem ferulam demiliſit in terræ ſolum,

Et iſthic mox fontem vini emiſit Deus.

492 Nyctileus] quorumdã Bacchi cognominum rationem reddidit quidã

A ſtrepitu Bromius; quod vociferetur, Iacchus:

Quod curis ſoluat corda, Lyæus erit.

Liber, ſeu ἐλευθέριος, vel quia apud urbem Bœotia Eleutheras colebatur; vel quia libertatem quandam bibentibus ingeneret, dictus, auctore Plutarcho in *Quæſtion. Roman. ineptum quid Blondus attulit aliud. li. 1. Roma triumphant. Vocatus etiam Menoles, quod totus inſaniam, Eusebio lib. 2. præpar. Euang. c. 5. Bryſæus, ab uuis exprimendis. Perſio Sat. 1. Byrſeus, à byrsâ pelle qua in præliis utebatur, Diodoro li. 5. Maſatis, à Masâ nutrice, Leonico li. 1. var. hiſt. cap. 98. Oſyris. Phanoces, Adoneus, Pantheus, Bicornis, Auſonio epigr. 30. Æliano quoque lib. 3. var. hiſt. dicitur; Phleonas, Protyges, Omphacites, & c. eum ad. qui unã cum Nonno in Dionyſiac. & Florilegio Græcorum epigram. plura cognomina Bacchi ſuppeditant. vide Iulianum Aurel. lib. 3. de cognomin. Deor. cap. 5. & Lilius d. Syntagm. 8.*

493 Garruli gramen] Euripides:

Quibus denique niuei lactis erat deſiderium,

Summis digitis ſcindentes ſolum,

Ilico lactis flumina habebant: porrò ex ederaceis

Thyrſis, guttis flaua ſtillabant mella dulcibus.

Item: ῥῆϊ δὲ γάλακτι πῖδον,

ῥῆϊ δ' οἴνω, ῥῆϊ δὲ μέλισσαν

ῥέκεται ———

Fluit & lacte campus;

Fluit vino, fluit & apum

Nectare. Catullus:

quæ vbicunque tu puellus loca dexter adieras

Vbicunque ſeſſitaras; noua germine tenero

Feriebat arbor auras redimira pampinis;

Vbicunque ſeſſitatas, noua flumina temeti

Placido viam ſecabant fluitantia ſonitu.

quæ ex Homero, in hymno Bacchi tranſtulit. ex carminibus, quorum initium, οἶνος μὲν ἀρώπησεν, &c. In Naxo Bacchi opera ſtato quorannis die mero manſiſſe tradit Leonicus d. lib. 1. cap. 99. de quo intelligendum illud Propertij.

Et tibi per mediam benè olentia flumina Naxon;

Vnde tuum potat Naxia turba merum.

idem Andri, in Bacchi ede, singulis annis vel bienniis contingere scribunt Plinius li. 2. cap. 6. Pausan. in Eliac. & Philost. in Imagin. Non vini tantum, sed & cereuisie inuentorem Bacchū, colligunt ex Eusebioli. 2. de prep. Euang. c. 2.

Lesbia] *vina Lesbi lauda ut Horatius & Athenæus. Niueiq. lactis] Mogunt. Herbip. & Ven. lacus. Candida] sic Lipsiens. ceteri; candidos.*

502 Fulmen] *cuius memoria Baccho, ob matrem peremptam, funesta.*

504 Oceanus] *terram insule modo comprehendit ab Oceano, & cingi omnem significat. sic Dionysius Afer: ἔτος Ωκεανὸς ὅς περὶ ἐδέσραμε γαίαν ἀπὸσαι. quod, teste Strabone, primus Homerus fuit commentus, ceteri Geographi quoque postea sunt secuti: adeo ut Aethicus affirmet Senatui comperitum, orbem terrarum mari, ut limbo quodam cingi. nata opinio, quod terram per se globum efficere & rotundam putabant. Verum nec illa perfecte spherica est, sed funde instar ad Orientem se latius porrigit & expandit, ut fatetur ipse Dionysius; & navigationibus comperitum eam simul cum mari in vnum orbem conuenire, ut docent Philaleus in Aristot. de celo, & noster Clavius in c. 1. Sphe. Sacrobusti.*

505 Lunâque] *Luna cum plena fuit, paulatim lucem deperdit, & obscuratur, donec Nouilunium seu Neomenia sit: tum se recolligens rursus & corniculans, paulatim amissam recuperat: & primò Menoëides, mox Dichotomos, deinde Amphicyrios effecta, tandem rursus Panselenos seu plena apparet, & sic dimissos plena ignes recolligit. docet Aristoteles & Græci eius interpretes in lib. 2. de celo cap. 11.*

Dum matutinos] *his sex versibus ait: perpetuò Bacchum venerabimur.*

IN ACT. III.

Narrat Creon Oedipo, ipsum Laij indicio reum cadis esse; negat Oedipus, & post iurgium cum Creonte, eum in carcerem detrudi imperat.

514 Nolle] *membrana Burdegal. scire. Persuabile autem colloquium Tiræsse & Creontis in Phœnijs. Euripidis, unde ista noster:*

κρ. Φράστοι πολίταις ἡ πλεῖστωι οὐτιείαι.

τιρ. βέβλει σὶ μὲν τοι, κ' ἔχ' ἐβλήσῃ τάχα.

κρ. ἡ πῶς πατρώαι γαίαι ἔσονται γέλωι.

CR. Urbi salutem ciuibúsque ediffere.

TIR. Nunc expetis dicta, auribus mox respues.

CR. Quid, non tuendæ flagro curis patriæ?

520 Odere Reges] *verè de tyrannis Satyrius:*

Accusator erit, qui verum dixerit.

521 Vile pro cunctis caput] *fuit hæc impij Caiaphæ sententia de Christo*

I E S V D. N. digna quæ puriore lingua diceretur. Fuit etiam Syloij Othonis apud Xiphilinum: πολὺ γὰρ πῶν ἡ κρείττον καὶ δικαιοτέρον ἔστιν εἶνα ἑὸν πάντων, καὶ πολλοὺς ἑὸν εἰὸς ἀπλάττει. multo enim melius & iustius est, vnum pro omnibus, quàm omnes pro vno perire.

532 Cupressus] *nota arbor. vide Pierum lib. 52. Hieroglyph. Porro hæc ipsam siluam sic describit Statius 4. Thebaid.*

Silua capax æui, validaque incurua senecta
 Æternum intonsæ frondis stat peruia nullis
 Solibus. haud illam brumæ minuere, notûsve
 Ius habet, aut Geticâ Boreas impactus ab Vrsâ
 Subter opaca quies, vacuusque silentia seruat
 Horror, & exclusæ pallet mala lucis imago.
 Nec caret vmbra Deo nemori Latonia cultrix
 Additur hanc piceæ, cedrique & robore in omni
 Effictam, sanctis occultat silua latebris.

535 Annosa] *viuax. talis enim est quercus. unde ab eâ Festus vult dictum robur; & solet diuturni imperij, item firmitatis ac fortitudinis esse symbolum. lege Pierum lib. 51. Hiero.*

Huius abruptic latus edax vetustas] *absunt hæc omnia ab Herb. & Ven.*

539 Paphia myrtus] *Veneria. quia tam Paphos vrbs, quàm myrtus Veneri sacra. Paphos quidem Aratori Act. Apostol. cap. 2.*

— Cyprum, Salaminaque linquens,
 Pergit adire Paphum; quæ fertur amoribus olim
 Dedita, sacrilegæ mansisse libidinis antrum,
 Aligerosque vagos studio coluisse procaci:

in quibus versibus primum vocabulum forte mendosum, nam Paphos & Salamis in ipsâ insulâ Cypro sunt. Myrtus cur Veneri dicata causas recenset Pierius in Hieroglyph. quas vel modicè docti auditarunt.

542 Enode] *rectum, nullis nodis, vel flexibus deformatum. Moguntin. Enoda, ab enodus.*

544 Vna defendit] *sic Lipsiens. hoc est sola tuetur. ceteri codices; vmbra defendit. vmbra simul prodest nemori, dum aëris arcet & ventorum inclementiam; & simul nocet, dum radios solis excludit.*

548 Senior] *volunt Tiresiam tres ætates vixisse.*

549 Præstitit noctem] *dicit, quia, (inquit Callixenus) inferis quidem sub occasum solis sacrificant: cælestibus verò Diis, sub solis nascentis ortum operantur.*

550 Fossa tellus] *Festo auctore, antiqui Diis superis, in altaribus; terrestribus, in terris; inferis, in effossa humo sacra faciebant. vide Medea. 797.*

Rapti rogis] *& hoc ergo sollemne, ut non quouis igne in his infernalibus sacris, sed hoc tantum quem ex rogo rapuissent. sic in Medea act. 4.*

Tibi sanguineo cespite sacrum
 Solenne damus: tibi de medio
 Rapta sepulcro fâx nocturnos
 Sustulit ignes.

Lucanus lib. 6. de Erichtho:

— funereas aris imponere flammæ
 Gaudet, & accenso rapuit quæ thura sepulcro.

& Fumantes iuuenum cineres ardentiaque ossa
 E mediis rapit illa rogis, ipsamque parentes,
 Quam tenuere facem ———

Statius lib. 4. de hac nostra Necyomantiâ Tiresie :

—— nec rapidas cunctatur frondibus atris

Subiectare faces. mendosè. rescribendum; taptas nam id rituale.

551 Funesto] nigro, obsito, fulgurito, vel maculoso, & impuro. nam superis sacrificantes puris induebantur. pure, que candida, non obsita, non fulgurite, non maculam habentes, non funeste. Erichtho apud Lucanum induitur vario amictu, hoc est, ut arbitror, maculoso & sordido.

555 Perfundit] quidam cod. pertundit.

556 Nigro bidentes] conferendus cum hoc loco Papinius 4. Thebaid. bidentes, bimæ oues. Oues, quia verres & aliæ hostiæ que hoc nomine veniunt, in inferorum sacris non erant idoneæ. bimæ, quia hæc ætas apta sacrificiis, & bidentes non à dentium, sed armorum numero appellatæ, ut ex Nigidio & Higyno docent A. Gellius lib. 16. cap. 6. Festus, in bidental, & Nonius in bidentes. bidentes ergo hinc oues, ætatis statæ; que nec agnæ sint, nec adasæ. Silius lib. 13.

Corpora lanigerum procumbunt lecta bidentum.

Statius de hoc nostro sacro, ——— circumque bidentum.

Visceribus laceris, & odori sulfuris aurâ,

Graminibusque nouis & longo sulfure purgat.

Malè vulgò
odoris.

& postea: Velleris obscuri pecudes armentaque listi

Atra monet. ——— Sed quis hæc melius, quam nefariorum rituum

auctor ipse cacodemon; qui ea familiari suo Porphyrio, apostata & mago, istis versibus indicau.

Indignum;
tanti hunc
in Christia-
norum fieri
scholis; vt,
in eius ver-
ba philoso-
phicæ sacræ
initiantur.

ἐργάζεσθ' ἰλε τὴν δὲ θεόσδοτον ἐς τρίβον ἐλθὼν,
 μὴ δ' ὀπιλήθῃο τῆς μαχάρων θυσίας εἰαρίζων,
 πῆ μὲν ὀπιχθονίοις, πῆ δ' ἕρανόις, ποτὲ δ' ἄλλοις
 αὐτοῖσιν βασιλεῦσι καὶ ἥeros ὑρεσπέροιο,
 εἰδὲ θαλασάοις καὶ ὑποχθονίοισιν ἅπασιν.
 πάντα γὰρ εἰδέχεται φύσεως μετώμασι τῶνδε,
 ζῶων δ' ὡς θέμις ὅτι τελευτῆσαι καταγασθὲς
 αἰέσω, δὲ λταις δὲ χεράσσετε χερισμὸν ἐμοῖο.
 τρεῖς μὲν ὀπιχθονίοις, τρεῖς δ' ἕρανόισι θεοῖσι.
 φουδρά μὲν ἕρανόις, χθονίοις δ' εἰαλίγκια χροῖν.
 τῆς χθονίαν ἀλάειρε τριχῆ θυσίας εἰαρίζων.
 νερτερίων κατὰ θάλασσαν, καὶ εἰς βόθρον. ἀμα ἱάλλε,
 χεῖν μέλι νόμφαις, Διονύσιό τῆς δάρα
 ὄσοι δ' ἀμφὶ γαῖαι πωτάεδροι αἰεὶ ἔασιν,
 τοῖς δὲ φόνος πλήττας πᾶσι τε περὶ πληθία βωμῶν,
 εἰ περὶ βάλλε δάμας, θυσίας ζώοιο πύλας,
 καὶ μελὶ φερίστοις δὴν ἄλφίτω ἔνθεν,
 εἰ μὲν τελεβάοιο καὶ ὑλοχουτας ὀπιβάλλε

εἴτε δ' ἐπὶ φαρμάκοισιν ἴης γλαυκὴν ἄλα χέναις
 καὶ κεφαλῆς θυπαζέ, καὶ ἐς βαθὺ κῶμα θαλάσσης
 ζῶον ὄλον περιάλλε. τελευτίσας τὰ δὲ πάντα
 ἐς πλατὴν ἡελίου χρόνον ἔρχο ἔρχανίοναι.
 ἀφ' ἑαίσις δ' ἤπειτα καὶ ἀθελίοις ἐπὶ πᾶσιν,
 ὄμα μὲν ἐν λαμῆσ' κρονώμασιν ἀμφὶ θυλάς
 λιμνάζει. τὰ δὲ γῆα θεοῖς ἐν δαι τί πονεῖαζ.
 ἄκρα μὲν ἠφάτω δέδωμαι, τὰ δὲ λοιπὰ τάσσαζ.
 ἀίμοισιν λαροῖσιν εἰπλήσαιτες ἅπαντα
 ἠέρα β' ευσάλεον. ἐπὶ δ' εὐχας πέμπετε τοῖς δὲ.

Hæc age, qui nutu Diuorum ingressus amice es
 Huius iter vitæ. maestanda est hostia cunctis
 Multa Deis: seu qui terram, seu qui mare vastum,
 Aëra seu qui habitant, latum seu qui æthera, seu quib
 Alta colunt cæli, seu qui infima regna barathri.
 Quæ quibus obseruanda modis sint singula dicam:
 Tu memori conscripta animo mea dicta teneto.

Terna quidem Diuis cælestibus hostia, & ipsa
 Candida maestanda est; terna & terrestribus, atque
 Atra eadem. gaudent porro & capiuntur apertis
 Terrestris aris: foueas cum numina contra
 Exposcant atro imbutas inferna cruore;
 Nec placeat nisi quæ terræ mandat humata
 Hostia. Mel verò nymphæ atque liquentia vina
 Offerri lætantur, at ignem accendier aris,
 Quæ circumvolitant terras sibi numina quarunt,
 Imponique atrum corpus: tum thura simulque
 Iniucier falsas fruges, & dulcia liba.
 Hæc facito. verum, quibus est data cura profundis:
 His ipso semper fer sacra in litore, totum
 Proiicéque in fluctus animal: cælestibus autem
 Extremas reddes partes, atque igne cremabis:
 Quod superest propone tibi, dapibusque referua.
 Sudet odoratis crassisque vaporibus aër.

*Hnde apparet terrestribus & infernis Diis non nisi atra immolari, & non-
 quam volatilia: & terrestribus, supra aras; infernis, in foueis. Vide Eusebium
 lib. 4. preparat. Euang. cap. 4. ubi etiam numerum habes hostiarum, ternum-
 quem noster pretermisit, ut & ararum; non Statius, lib. 4. Thebaid.*

Trunca dehinc nemora aduoluit, maestusque sacerdos
 Tres Hecatæ, totidemque satis Acheronte nefasto
 Virginibus iubet esse focos. tibi rector Auerni,
 Quanquam infossus humo, superat tamen agger in auras
 Fincis; hunc iuxta cumulo minor ara profundæ
 Erigitur Cereri frondes atque omne cupressus
 Intexit plorata latus.

558 Viuúmque] *Staius*:

Ter circumacta pyras sancti de more parentis
Semineces fibras, & adhuc spirantia reddit
Viscera —

559 Manes] *quid propriè Manes, quid Heroes, &c. docet Martianus Capella his verbis*: A medietate aëris vsque in montium terraque confinia, Hemithei Heroësque versantur; qui ex eo quòd *Heram* terram veteres dixerunt, *Heroës* nuncupati ibique *Manes*, id est, corpori humano præfules attributi, qui parentum seminibus manauerunt. Denique hæc omnis aëris à Lunâ diffusio, sub Plutonis potestate consistit; qui etiam *Sumanus* dicitur, quasi summus Manium. Hic Luna, quæ huic aëri propior est, *Proserpina* nominatur. Verùm illi Manes, quoniã corporibus eo tempore tribuuntur, quo fit prima conceptio, etiã post vitam hisdẽ corporibus delectantur, atque cum his manentes appellantur *Lemures*. qui, si vitæ prioris adiuti fuerint honestate, in *Lares* domorum, vrbiumque vertuntur: si autem deprauantur ex corpore, *Larue* perhibentur ac *Manie*. Manes igitur hic tam boni, quàm truces sunt constituti; quos *ἀγαθὸι καὶ κακὸι δαιμόνας* memorat Graia discretio. In his etiam locis *Sumanes*, eorumque præstites, *Mana* & *Manuana*: Dij etiam, quos *Aquilos* dicunt. Item *Fura*, *Furinæque* & mater *Mania*, *Intemperiaque*, & alij triptes Deorum degunt. hæc ille de ridiculâ theologia Gentilium; quæ visum ascribere, eo quòd auctor hic non multorum in manibus, & sunt rara. Sed & *Isidorus lib. 8.* Manes Deos dicunt mortuorum, quorum potestatem inter Lunam & terram asserunt, à quibus & mane dictum existimant: quos putant ab aëre, qui manus, id est rarus est, manes dictos; siue quia latè manant per auras, siue quia mites sunt in manibus (*fortè ieg. quia immites sunt hominibus*) contrario nomine hoc appellatur. *Apuleius* namque (*sic lego*) ait eos *κατ' ἀντιφραση* dici Manes, hoc est, mites ac modestos, cùm sint terribiles & immanes. *Apud Festum Paullus idem sentit*; *Manos* (*sic lego*) in carminibus Saliaribus *Ælius Stilo* significare ait bonos. & inferi Dij manes, pro bonis dicuntur à suppliciter eos venerantibus, propter metum mortis: vt immanes quoque, pro valde nõ bonis dicuntur. *Hos malos genios pari adulatione Paracelsus & similes magi honestiore vocabulo vocant Euestra.*

Qui manes regis] *Sumanæ. Staius ipsum carmen recenset:*

Tartareæ sedes & formidabile regnum
Mortis inexplætæ: túque ó læuissime fratrum,
Cui seruire dati Manes, æternæque fontum
Supplicia, atque imi famulatur regia mundi, &c.

560 Obsidentem] *Charontem, vel Cerberum.*

561 Rapido] *Lugdunens. & Herbi. & Veneti; rabido.*

561 Minax] *Moguntin. minas.*

563 Aut cogit] *Staius:*

Scimus enim & quicquid dici, noscique timetis: *umbras alloquitur.*

565 Libat] *Stattus:*

Principiò largos nouies tellure cauatâ
Inclinat Bacchi latices, & munera verni
Lactis, & Actæos imbres, suadúmque cruorem
Manibus aggeritur, quantum bibit arida tellus.

Eurip. Mulsum effunde, lactis & vini laticem.

566 Bacchum] *Homerus:* primum mulso, deinde verò dulci vino, tertio demum aquâ. *hanc aquam vit. res vocarunt, arferiam, adferiam & adferias. ut docent Festus & Glosse veteres. Vinum autem victima bis superinfundebatur, primum ad explorandam an esset idonea, ut docent Seruius in 4. Aeneid. & Plutar. lib. 1. de def. Et. oracul. postea verò victima in frustra confisa, ut fit apud Homerum Iliad. 2. & Odys. 4. & Apollon. lib. 1. Argon.*

567 Laua] *hæc manus inferis sacra putabatur. Stattus:*

Lauaque conuulsa dedimus carthesia terræ.

568 Grauiore] *nam primo carmine non aduenerant: ut nec apud Papin.*

569 Latrauit Hecates turba] *Stattus:*

Huius inaspectu lupo stridere sagittæ,
Nocturnique canum gemitus —

Tum] *quidam lib. etiam. Moguntin. ter.*

570 Tota succusso solo] *alludit ad augurium, soniuuium, quod terræ spontè tremente; imitatus Virgilianum illud.*

— tremere omnia visa repente.

vide Festum, in Soniuio. Stattus:

Exclamat. tremuere rogi, vox impulit ignem.

571 Audior] *Alludit ad preces Auditas, de quibus Briffon. lib. 1.*

Audior] *hoc est impetraui. Stattus:*

Iam nequeo tolerare moram, cassusne sacerdos

Audior? & postea:

Audiris genitor, vulgusque exsanguie propinquat.

572 Rata] *non irrita vel cassa, sed efficacia & impetratoria. Vide Briffon. lib. 1. de Form. cap. 112.*

Rumpitur cæcum chaos] *Stattus:*

Panditur Elysium chaos, & telluris opertæ
Dissilit umbra capax, siluæque & nigra patescunt
Tartara, &c.

575 Rimas] *egere rimas. Ouidius:*

Fissus erat tenui rimâ quam duxerat olim.

Moguntin. ruinas.

585 Sæua profiluit cohors] *hæc omnia que sequuntur, & plura etiam Stattus: Primus sanguineo submittit inertia Cadmus*

Ora lacu, &c.

confer si placet, videbis vincere nostrum sæpius, rarò vinci.

586 Vipereum] *nec hoc omisit Papinius.*

587 Ogygij] *Thebani. mirum quid mouerit Periegeten ut de Thebis Aegyptiis:*

Θήβω Ωγογίω ἐκασόμπυλον, εἶθα γογοῖας
Μέμνων ἀπέλλεσσαι. ἐν ἀσάζεται ἦν.

Papius :

Qui celebres centum diuersis ordine portis
Ogygias habitant Thebas; vbi mane micantem
Auroram claro Memnon clamore salutat.

quorum sententiam non videtur affectus Priscianus, vertens :

Filius Auroræ Memnon dum regna tenebat.

pertinet enim ad statuæ Memnoniæ miraculum, de quo postea.

600 Educat frondes Eryx] educat frōdes Oeta. Veneti. Oeta frondes educat. ceteri. Sequitur autem Seneca illorum sententiam, qui magicis artibus Manes euocari credebant. At D. Isidor. lib. 8. ita scribit: Necromantici sunt, quorum incantationibus videtur resuscitati mortui diuinare, & ad interrogata respondere. (νεκρὸς enim Græcè mortuus, μαντεῖα diuinationo nuncupatur.) ad quos suscitādos cadaueri sanguis adiicitur. Nam amare dæmones sanguinem dicunt. idēq. quoties Necromantia fit; cruor aquā miscetur, vt colore sanguinis facilius prouocentur. ait videri suscitatos, quia censuit esse tantum phantasiæ illusiones. Vide Herc. Oetæum ver. 460. Sunt qui inter Necromantiam & Sciomantiam distinguant. in hac nullo cadauere opus esse, sed sola umbra euocatione; in illâ mortui cadauer adhibendum, & sanguine aspergendum, auctor Beroald. in 1. Tusculan. Cicer. Ergo hic apud Senecam & Statium lib. 4. Theb. Sciomantia, apud Lucanum lib. 6. vera Necromantia describitur.

lego; aqua,
vel; cruore
aquis.

605 Ales] Statius lib. 5. Thebaid.

Qualia trans Pontum Phariis defensa serenis,
Rauca Parætonio decedunt agmina Nilo:
Cùm fera ponit hyems, illæ clangore fugaci,
Vmbra fretis aruísque volant, sonat auius æther.
Iam Borean, imbrésque pati, iam nare solutis
Annibus, & niueo iuuat æstiuare sub Hamo.

primus hac vsus comparatione Homerus Il. γ' vbi Troianos gruibus comparat;

πρῶτες μὲν κλαγγὴν εἰσπηῖτ' ἴσασ, ὄρνιθες αἶε.
ἢ ὅτε ἀκλαγγὴν γαζῶν πέλει βροτοῖσι πρῶς
αἶψ' ἐπεὶ θν χιμῶνα φύσει καὶ ἀθίσφατον ὄμβρον,
κλαγγῆι ταίγε πέπνυται ἰσ' Ωκεανοῖο ῥοδῶν,
ἀνδρῶσι περικύβητι φασὶ καὶ κῆρυ φέρυσσαι.

Troiani quidem sonitu, clangoréque ibant sicut aues,
Velútque clangor gruuum eit in aère;
Quæ postquam hyemem fugerunt, & immensum imbrem
Clangorē hæc volant ad Oceani fluctus
Vitis P. gmetis cædem & mortem ferentes.

ab Homero procrea Pygmei, etiam in Geographicis locum adepti. Quis esse voluit, de his habitationis differentiam. Scholiastes Homeri in Aegypto penitāponit; Papius lib. 7. nat. hist. cap. 2. in Thracia, et etiam lib. 4. cap. 11.

Sed lib. 5. cap. 29. in Asia; lib. 6. cap. 30. in Aethiopia, lib. 6. cap. 19. in India. Aristoteles, Ammianus & Philostratus volunt in terra caavernis more formicarum degere. Alb. Magnus lib. 1. de animal. cap. 3. ait esse homines syluestres, & nonnihil humanae naturae, quoad primos motus deliberatiuos, obtineres; sed cap. 21. omnem illis rationis scintillam adimit. Paullus Iouius lib. de Moscouit. legatione ultra Iapones statuit, & magis ad simias, quam homines accedere docet. Dixi ab Homero procreatos, non quoad nomen (notum id etiam sacris litteris Ezech. 27. in vulgata nostra. nam Chaldaea paraphras. Cappadoces, & Septuaginta Medos; alij custodes Hebraeum nomen interpretantur) sed quoad staturam cubitalem, & ὄψιθουαχῶν illam. A quodam simiarum genere natam fabulam, vult Cardanus, quem vide lib. 11. de subtilit. & lib. 8. de variet. cap. 40.

612 Intérque natos] *Statius:*

Ecce autem magnâ subit inuidiosa cateruâ
Tantalus, & tumido percenset funera luctu
Nil deiecta malis, iuuat euasisse Deorum
Numina, & insanæ iam plus permittere linguæ.

*de Tantalidis Niobes liberis vide Aelianum lib. 12. plerique putant ad vnum omnes necatos vnâ: sed Pausan. in Corinth. ex Telephâ poëtriâ, refert, Amyciam & Melibæã seruatas, quia Latonam fuerant deprecate; & hanc viridem cutis colorem, quem ex timore contraxerat, deinceps retinuisse, indeque Chlorin vocatam. 615 Agaue tota quam, &c.] *Statius:**

Pentheia iam fractis genitrix Cadmeia thyrsis,
Iam dimissa Deo, pectusque adoperta cruentum
Insequitur planctu, fugit ille per auia Lethes.

Peior hac] *quidam; peior at.*

620 Atque ab omni desidet] *ita & Statius non semel, lib. 2.*

Pone senex trepidâ succedit Laius vmbra
Vulnere tatus adhuc. capulo nam largius illi
Transabiit costas cognatis icibus ensis
Impius ——— *Item:*

————— gemit prope limina nati
Laius, & notos cunctatur inire penates.

& lib. 4. Stabat inops comitum Cocyti in litore mæsts
Laius; immiti quem iam Deus ales Auerno
Reddiderat. dirumque tuens obliqua nepotem
(Noscit enim vultum.) non ille ad sanguinis haustum,
Cetera, seu plebes, aliumne accedit ad imbrem,
Immortale odium spirans.

620 Efferat] *sic Basileens. & Lipsiens. afferat, Herbipol. & Ven. offerat, Moguntin. extulit. Lugdunens.*

624 Stetit per artus] *Moguntin. stetitque artus. idem; apertos vultus. & obtentus comam.*

634 Præmia] *sic Moguntin. Herbipolens. & Venet. pretia Lugdunens.*

male Basileens. & Lipsiens. prima. Sic autem Theb. actus Oedipus matrem suam vocat, precium sceleris.

638 Egit qui in ortus] Statius:

— illum, illum sacris adhibete nefastis

Qui letho dedit ense patrem, qui semet in ortus

Vertit, & * indigna regerit sua pignora matri.

* num me-
lius, (indi-
gnum)

639 Vix mos] sic Basileens. & Lipsiens. verè. nam quibusdam feris est mos. ceteri libri; nec mos. quod efficacius. De Camelorum hac in parte contentiâ lege Pisdiam; de Orbis opisicio.

655 Moras] cecitatem, lassitudinem, uatam que mori non sinat.

656 Reptet] Moguntin. repetet.

661 Merope] Peribeam uocant Apollod. lib. 3. & Hyginus in fab. c. 66.

675 Sölllicita] sic alibi uocat, aurum sollicitum; Tibullus, fores sollicitas. Vide Hippol. 516.

678 Deponam] Eguian. deponam mea, sine το. ut

679 Suadam hoc] prudenter ista & πολιτικοτατέος. suscipere. namque tyrannidem liberum, susceptam semel retinere necessarium: nisi cum illâ uitam ponere sit paratus. docet id non uno loco crudelis ille, sed præceptis imperij tuendi plus satis instructus Phalaris, cuius nonnulla adscribam. epist. ad Epicharmum 61. το μὲν γὰρ ἀρχαῖς τυραννίδος, ἐρερον μὲν τὸ παύσαις δὲ, ἐκ ἐπὶ διὰ τὸ πολλά μὴ δεινότητος ὀραῖται. ὡσπερ εἶδὲ τὸ ξέτη μεθἔτι τῆς οἰκτρῆ ἀναλαβῆν τὸ βεβλημένον. Incipere enim tyrannidem in uoluntate appetentis est: desistere autem, non iam. quia multa non rectè perpetrata. quemadmodum neque sagittarij in manu positum, recipere telum semel emissum. Idem epist. 67. & 146. ibi legite; & que omnium fufissimè ad Demotelem epist. 38. ubi inter cetera, ut homini priuato uilius tyrannidem non occupare, quàm occupare: sic tyranno non deponere, quàm deponere tyrannidis principatum. Tutum id quidem & innoxium Sulla, & Diocletiano: sed duo isti dumtaxat. & priorem Caesar litteras nesciuisse cauillabatur. Ut ut est, uilius fortè retinere: sanctius & saluti animæ melius, quouis cum periculo iniuste parta dimittere. quis autem sapiens, & non impius; aliquot dierum uitam eternitati illi præponat? Quanto rectius idem ille Phalaris alibi: τὸ μὲν ἀμαρτάνειν, εὐλότως ἴσως καὶ δικαίως θεῶ νομίζεται. τὸ δ' ἀμαρτόντα, πούτω αὐτῷ πρὸς τὸ μέλλον σεσωφρονία, ἀρθρώπου. τὸ μὲν τοι μὲν πῶτα καὶ ἀπύχιστα περιλάχθαι, σὸκ οἶδα ἄλλῃ πινὸς ὑποληθῆναι δυναμένους, ἢ χαλῶ. Nihil peccare meritò forsan ac iustè Dei esse censetur: in posterum autem corrigi eo ipso quod quis peccauit, hominis. porrò se non custodire post lapsum atque infortunium, haut scio cuius alterius possit existimari, quam mali. Cur ergo qui, quod inuadere non licuit, inuasit; non id deponat potius & reddat, quàm in iniquitate perscueret?

683 Et ocium ac somnum sequi] quid. laudare ocium & somnum sequi. omnes certè quos uia sequi. nescio cur hîc alij nolunt; sequi, & malunt, loqui. parum est regum & nobilium a tractare; nec illud tam fa-

cilè re assequantur; nisi ipso vita instituto, & factis segnitie simulent. hoc autem simulatorem illum segnitie fecisse, ex illo Historicorum prudentissimo Tacito manifestum. quis credat, otium & somnum verbis crepanti, si vita factiosus & appetens administrationis, contraria studia verbis præ se ferat? In eo quod; fidem, malunt insequentibus, quàm; diem. & ego præfero. etsi nec incommoda sententia alterius lectionis.

685 Dies] tam diuturni temporis spacia an non sufficiunt ad mei expurgationem? Imò verò (ait Oedipus) hæc ipsa temporis diuturnitas tibi perfidie exsequende aditum aperit. illà fretus, latere credis. Sin; fides, legamus: hic erit sensus. CRE. tot annis explorata fidelitas, nonne euidentis innocentia. mea testimonium? OED. Imò hæc ipsa fides hæctenus à te simulata, ut mihi caueammonet. Perfido sapè ad proditionem locum fecit præterita fides.

687 Solutus] Hysticus apud Herodotum. Quid mihi quærens ista facerem? aut cuius rei indigens? cui omnia adsunt, quæ tibi; quem tu omnium consiliorum tuorum communione dignaris? In eandem sententiam, quædam Scipionis apud Polybium lib. 10. & Ciceronis pro Ligario, ponderauit Victorius lib. 6. Var. lect. cap. 4.

696 Num] Mogunt. non, & etiam seq. ver. in quo solo Herb. & Ven. nō.

698 Facitis exemplū] improbe, nam Demosthenes (inquit Ammian. lib. 30.) Græciæ decus affirmat, similitudine, aut impunitate alterius criminis, nunquam dilui id, quod, contra ac liceat, arguitur factum.

699 Dubia pro certis] nam teste Sallust. in Iugurth. ingenia regam pro-na ad formidinem: & Tacite lib. 4. Annual. suapte naturâ sunt potentie anxij.

701 Quisquis] sensus. quisquis verè noxius, & deprehensus, falsò tamen innocentem se esse simulans, impune tulit. nunquam verè reconciliatur ignoscenti, quia, dubius ipse vel fictus amicus cum sit, idem sibi de alio persuadet. ita fit ut eum odio prosequatur, quem sibi dubium, non certum, amicum credit. sic putem has tenebras penetrari. Quas quod aliter Lipsius dispellit, probe disunctionis ope, & litterule vniuersitute, non improbo. legit:

— quisquis in culpa fuit Dimissus, odit. Omne quod dubiū, puta, & bicipitem esse sententiam inquit, primū dici, omnem qui accusatus & dimissus, odisse eum apud quem & ob quem in periculo. Deinde in vniuersum Regionis præcipi, ut de quo ambigunt, pro certo habeant, & dubiam culpam ut certam puniant. quo, quid tyranno accommodatus?

703 Odia qui] sic in Thebaid.

Regnare non vult, esse qui inuises timet.

Nam regna semper odiis obiectas nec fieri videtur posse, ut qui regnant, non alicui sint odio. infra Theb. 655. Simul ista mundi conditor posuit Deus Odium acque Regnum. Nam nullus alteri imperium sponde sua concedit, nemo volens seruit; & (ut Sallustius ait ad Cæs.) quamuis bonus atque clemens sit, qui plus potest; tamen, quia malo esse licet, formidatur. Naturâ omni s odio, ut & minimâ ex parte liberiorem minuit; quæ in vta bonis & malis, strenuus & ignavis optabilis est. Idcirco Princeps odia prorsus vitare non potest. quamuis (ait nosler lib. de Prouto.) id agat, ut nemo illum me-

citò oderit, erunt tamen semper qui oderint. *Scd hec odia, quibus ipse nullam causam præbuit, quæ ut minuta, ita inenitabilia, contemnat oportet, & meminerit illud excelsi & erecti Principis, REGIVM EST AVDI-RE MALE, CVM FACIAS BENE. Probis probari se gaudcat, & præplebiâ, posteritatis & annalium. eternam malis commendationem.*

705 Timet timentes] *Idem lib. 2. de ira cap. 11. Quid? quod semper in auctores redundat timor, nec quisquam metuitur ipse securus. Occurrat hoc solo tibi Laberianus ille versus, qui medio ciuili bello in theatro dictus, totum in se populum, non aliter conuertit, quàm si missa esset vox publici affectus:*

Necesse est multos timeas, quem multi timeant.

Ita natura constituit, vt quod alieno metu magnum est, à suo non vacet. Leoni inquam pauida sunt ad leuissimos strepitus pectora acerrimas feras umbra, vox & odor insolitus exagitat. *Quicquid terret, & trepidat. Reddit rationem Ennius:*

Quem metunt, oderunt: quem quisque odit, perisse expetit. vnde acceptum illud Ouidij:

———— quem metuit, quisque perire cupit.

Nonnulla de hac re Franc. Petrarca lib. 2. dialog 83. & lib. de remed. vtriusque fort. 1. & lib. de repub. optimè administrandâ.

IN CHORVM.

Excusat Oedipam chorus; & causam malorum refert in occisum à Cadmo serpentem Marti sacrum: & enumerat clades quas ex illo tempore passæ Thebæ.

713 Sidonio] *Cadmo. Nicander, in Theriacis:*

Σιδωνιο Κάδμοιο θεμέλιον Ἀρμονίητε.

Harmonixque & Sidonij fundamina Cadmi.

714 Dirce] *hunc fontem, apud quem serpens iste Marti sacer degebat, Euripid. in Phœnyss. semper Dircen, Apollonius lib. 3. Argonaut. Arctiadam nominat. Dirce Pausaniæ in Boeot. seu lib. 9. est amnis.*

715 Natus Agenoris] *multa hoc choro noster ex Onidio, multa etiam ex chor. Phœnissar. Euripid. ubi hæc:*

ἔθρα Φόνιος ἦν δράκων

Ἄρεος, ἀμόφρων φύλαξ

τάματ' ἐνυδρα, καὶ ρέεθρα.

χλοερά δερμάτων κόρυσι

πολυπλάνοισ ὄπισκοπῶν

ὄν' ὅπ' ἰχέριβας μολῶν

Κάδμος, ὄλεσε μαρμαίρω:

κράτα Φόνιον ἰλεσίθιρος

ὠλένας δίκων βολεῶς

Quâ se draco circumtulit

Ora cruentus, Martij

Sæuus Dei custos; aquæ

Fluenta qui, vireta qui

Vigilante protexit oculo:
Lauacra quam Cadmus prope
Marmore peremit bestiam,
Iactu lacertorum truci
Crudele perfringens caput.

Agenori plures uxores fuere, ex Agriope Nili filiâ Cadmum genuit. Phercydes lib. 5. Ἀγνώρ δὲ ὁ Ποσειδῶνος γαμῆ Δαμῶ τὴν Βήλου τῆς δὲ γίνοντα Φοίνιξ καὶ Ἰσαίη, ἣν ἴσχει Αἴγυπτος. καὶ Μελία, ἣν ἴσχει Δαριάς. ἔπειτα ἐπισχεῖ Ἀγνώρ Ἀγχιόπην τὴν τῆ Νεῖλος τῆ ποταμῶ, τῆ δὲ γίνεταὶ Κάδμος.

716 Furta] raptum Europa, quem pulcrè narrat Theocritus eid' 19. seu 19.

719 Monitúque Phœbi] quia hoc monitu eius factum, Phœbum Papi-
nius vocat, auctorem Thebarum.

— gemit auctor Apollo Quas fecit ipse domos —

723 Noménque] sequitur eos, qui Bœotiam à Cadmi boue nominant, boue inquam Cadmi duce, ut Euripides & Castor. sed Euphorion & Nico-
crates dictam volunt, à Bœoto Arnes & Neptuni filio, alij à Deucalionis filio, alij aliunde. Vide Leonium libro 1. var. histor. cap. 95. Nec unum dumtaxat Bœotie nomen, dicitur Aonia, Messapia, Ozygia, Cadmeis: auctore Stephano in Βοιωτία.

731 Aut facta tellus] Euripides.

Δίας ἀμάρτερος
Πάλλαδος φεραδαῖσι,
γαπεταῖς δικῶν ὀδοῖταῖς
εἰς βαθυπύργου γύας.
ἐν τῷ ἐξαίτηε γὰ
πίστοπλον ὄψον ἴδωρ ἀκρωτ
ῶραι χροῖός. σιδερόφρων
δένει φόνος πάλιν ξυνηψὲ φίλα γῶ.
Post Palladis, nullâ facta
Genitrice, suafu dentibus
Conseuit agros, & foli
Sulcos profundos. vberē
Gleba cohortem militum,
Profundit vnde tibia:
Quos reddidit terræ quoque
Clades amica ferrea.

744 Recentis] Lugdunen. fermè soli; ruentis. non placet.

749 Herculex] natus quidem iam Thebis tunc Hercules, sed nondum
Megaram duxerat. nam duxit post Etheoclis & Polynicis obitum.

751 Cadmei fata nepotis] prosequuntur fabulam Actæonis totam Ovi-
dii 4. Metamorph. & Nonnus lib. 5. Dionys. & Callimachus in Lauacro
Palladis. Anaximenes lib. 2. de picturis antiquis vult venationis studio, ni-
miâ canum multitudine, decoxisse Actæonem, & inde natam fabulam. quod
probatum etiam Palephato, & Higyno. Reicit ista Pierius lib. 7. Hieroglyph.
malens

malens cornutum fuisse Actæonem, teste Plinio, & ab hostibus immixtis canibus discerptum, idque ex Maximo Tyrio confirmat. Pausanias in Bæot. scribit Thebis viâ, quæ Megaram ducit, saxum ostendi, quod nuncupant Actæonis, quia super eo fessus venatione Actæon dormire sit solitus. Inde Dianam, in fonte proximo lauantes, aspexisse: & Stesichorum prodere, à Dianâ pelle ceruinâ circumdatum, incitatôsq; ab eâ in herilem necem canes, ne Actæon Semelen in uxorem duceret. Ita tamen se credere furore actos canes dominum laniasse, sicut alium quemuis fuerant oblatum interempturi. Idem censuit Iul. Scaliger Comment. in Aristot. lib. de plant. 1. addens suo tempore id ipsum multis venatoribus Corfis accidisse. Fabulam Anulus ad parasitos retulit, faceret fortè non minùs, qui ad aleatores infortunatos, quibus canes nimis frequenter subsiliunt. Porro ad incustoditi visus pœnam, quam luit Actæon, & Callimachi Tyresias, suspicor respexisse Propertium lib. 3. eleg. 12. diuentem aureâ illâ ætate impune licuisse Deas videre:

Nec fuerat nudas pœna videre Deas.

763 Nimum sæui-pudoris] Sæua Diana, propter Taurica sacra, de quibus Eurip. in Taurica Iphig. & alia Triclaris, de quibus Leonicus lib. 1. var. histor. cap. 40. Sed nimum pudoris sæui; propterea quòd etsi visa Dea nuditas ex lege Saturni necessariò erat vindicanda, tamen licuit minus acerbis pœnas exigere, vel Palladis exemplo, quæ ob similem errorem, oculorum damno, idq; penè inuita multauit Tyresiam. quare meritò Minerva se asserit mitiorem Dianâ, apud Callimachum in Lauacro, ubi hæc elegantissimè narratur. ipse quoque Actæon apud Nonnum eam ob causam Palladem vocat misericordem. Vide Politianum in Miscellan. cap. 80. ubi Nonni & Callimachi loca exhibet.

IN ACT. IIII.

Resciscit Oedipus miseras suas, nimisq; curiositate in summas incidit miseras. 769 Pulsu] primi Basileens. hoc corruperunt, rescribentes; impulsu. quos secuti Lugunens. & Lipsiens. prius. ut in manu sc. Moguntin. & Herbip. & Venet. continebatur, pulsu.

770 Trifidas] de trinio hoc iam egimus. Pausan. biuium vocat in Bæot.

Qua] ubi sic sapissimè sumunt, qua, Cicero, Tibullus, Propertius. vide Ciofanum in Ouidy 1. de Ponto.

775 Inter iuuenem senemque] hoc deprauarunt Lipsiens. primi. ceteri enim; inter senem iuuenemque.

Propior seni] virili ætate affectâ & desinente mediâ ætate, necidè: ut res tantum ætates cum Aristotele lib. de respiratione, agnouerit, iuuentutem, seu incrementum, senectutem, seu decrementum; & virilem ætatem, seu statum. Hominis æuam dÿ aliter dispertiunt: Hippocrates in septem septenarios, in quinque Varro; qui singulis, præter Alimurum, annos quindecim ascribebat. Soloni quoque septenarij placuere, ut patet ex eius elegiâ, quam refert Philo lib. 2. de mundi opific. Galenus lib. 3. Aphor. Hippocr. Aphor. 23. quinque partes vitæ humane agnoscit; præritiam vsque ad xiv. annum, adolescentiam seu pubertatem vsque ad xx. iuuentutem vsque ad xxxv. statam seu vi-

rilem etatem usque ad L, reliquum tempus senectutem. Noster significat fuisse statâ etate; quales Græci χρῆστικὸς vocant, nos consistentes putamus: sed vergentem propius ad senium, quam vigorem. Multa Censorin. lib. de die Natali, & quædam Crinitus lib. 5. de honest. discip. ca. 9. Nostri philosophi ad illas Galeni, duas etates addunt, partem pueritiæ usque ad VII. annum infantiam vocantes; & eam senectutem quæ LXV. annum sequitur, decrepitam etatem. ita Tolet. noster lib. 2. de generat. q. II. Valesius lib. 1. controuers. cap. 8. & Hangeestus lib. 2. de causis propriet. 14.

779 Paucos] solum Polyphontem præconem, iuxta Apollod. lib. 3. Bibl.

788 Animam senilem] Varro, Tithono; Matura anima corporeum corticem facile relinquit. Seneca epist. 30. Non dubitare autem se, quin senilis anima in primis labris esset, nec magnâ vi distraheretur à corpore. Ignis qui valentem materiam occupauit, aquâ & interdum ruinâ extinguendus est: ille qui adimentis deficitur, suâ sponte subsidit. Causam reddit Arist. lib. 1. de vitâ & morte, quia senes parum habent caloris. Sophoc. Sopit senilia membra momentum leue. Themistius: appulsus enim videtur senilis mortis, at iuuenum mors eiectio & naufragium.

Exsoluit] schida Burdegal. continent; exciuit.

791 Puras] quibus manus à sordibus (illuue, sanguine, Venere) munde non erant, eos Græci Latiniq; à sacris arcebant. vide Brisson. princip. Formular. & quæ Herc. Fur. act. 4. scæ. 1.

793 Discutiant] Moguntin. discutient. idem, Repetem. item; ponat mentem tremor.

800 Admonitu] Burdegal. membrana; monitu.

803 Subditiij] Moguntin. Herbipol. & Veneti; subditiui.

Regnum] sic Mogunt. Basl. & Lipsiens. Melius ceteris; Regum.

813 Tumore] Euripides: Pastoribus tradidit exponendum

Ferreis talos per medium transfigens stimulis

Vade ipsum Græcia appellauit Oedipum.

Aristophanes, in Ranis:

— ὅτι δὴ πρῶτον μὲν αὐτὸν γεόμενον

χειμῶνος ὄντος ἐξέθεσαι ἐν ὄσπράφῳ

ἵνα μὴ κτσαφείς, γένοιτο τῷ πατρὸς φονεὺς

ἂθ' ὡς Πόλυβος ἠρῆσαι οἰδᾶν τὰ πόδες,

ἔπειτα χραιῶ ἔημεν αὐτὸς ἄν νεός,

καὶ πρῶτον τούτοις, πλὴν ἑαυτοῦ μητέρα,

εἶτ' ἐξετύλωσε αὐτόν.

— quando iam primum quidem ipsum natum

Hyeme existente exposuerunt in testâ,

Vt non enutritus fieret patris occisor.

Postea ad Polybum iuit cum corruptione tumens pedes:

Postea vetulam vxorem duxit ipse existens iuuenis,

Et ad hæc sui ipsius matrem,

Postea excæcavit seipsum.

Veteres autem à malis & vitis

corporis, animi, fortunæ, non minus quam à bonis solitos imponere nomina, testantur Varro lib. 2. de re rust. Valer. Maximus lib. vlt. Plinius lib. 18. ca. 1. Plutarch. in Coriolano, & Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. 6. quibus locis de nominum impositione accuratè differitur.

817 Prima languesc, senum memoria] D. Hieron. epist. ad Paullum Concordiensem: Non memoriæ tenacitatem, vt in plerisque cernimus. antiquior senectâ dissoluit. sit hoc in senibus, quia senes propter decrementum, in quodam continuo sunt defluxu, nec rerum species queunt retinere; auctore Aristotele lib. de memoria & reminisc. cap. 1. Quare que de Laur. Bonincontrij astrologi memoriâ prodidit Lippus Brandolinus in lib. de humane vite conditione, & ex eo Cardanus lib. 12. de subtilitate, sunt prodigiosa.

819 Facie-ac vultu] distinguuntur facies, & vultus. Sallust. prorsus in facie vultuque verecundia inerat. Vultum fingere possumus, faciem non possumus. Nonius: Vultus est voluntas, quæ pro motu animi in facie ostenditur. Facies, ipsa oris species. significat, vultum esse illam faciei & oris compositionem, quam pro labito motibus animi accommodamus. Aliam differentiam Fronto tradidit, vultum hominum propriè, os omnium, faciem plurimum esse. sed hoc huc non pertinet.

822 Pecus] quadrupedes, propriè. nam latè omnia bruta complectitur, teste Nonio. Lucretius, de piscibus:

Squammigerùm pecudes, & lata arbusta, feræque.

832 Nil laceffas] Mogunt. Herbig. & Veneti; nihil arcessas.

Ipsa se fata explicant] declarant. propriè, explicant. nam Stoicis. fatum est connexio & series quadam causarum, qua fit, quicquid fit, teste diuo Augustino lib. 5. de Ciuit. Dei cap. 8. vbi refert hos Seneca versus:

Duc me pater, summique dominator poli,

Quocunque placuit, nulla parendi mora est.

Assum integer. fac nolle: comitabor gemens,

Malusque patiar, facere quod licuit bono.

Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

vidi, qui putaret esse ex Her. Fur. nostri. falso. sunt enim ex Seneca Cleanthe, vt ipsemet testatur epist. 108. vbi in primo carmine perperam legitur; domitor. Quartus etiam sic scribitur:

Malusque patiar, quod pati licuit bono;

nescio, an melius quam apud D. Augustinū Cleanthis Græca suggerit Epictetus in Enchirid. cap. 77.

ἀγαθὸν δὲ μοι ἄλλοῦ, καὶ οὐκ ἢ περρωμένον,

ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰ μὴ ἀγαθὸν περρωμένον.

ὡς ἐλάμα γὰρ ἀκούος. καὶ δὲ γὰρ μὴ φέλω.

κακὰ δὲ γὰρ ἀκούος ἐδὲν ἢ ποθ' ἐλάμα.

840 Phorbas] Ithemalem vocat Hyginus in fab. cap. 66.

845 Latus Cithæron] Ioui mons sacer in Bæotiâ, Pausan. in Bæot. seu lib. 9. Pabulo semper nouo] quia, vt scribit Attius;

Sanctus Cithæron frondet viridantibus fœtis.

etymon nominis discas ex Lactantio lib. I. cap. 22. sacra Liberi patris primus Orpheus induxit in Græciam, primusque celebrauit in monte Bœotia Thebis (vbi Liber natus est) proximo; qui cum frequenter citharæ cantu personaret, Cithæron appellatus est.

855 Procul sit omen] *felicia omina aiebant se accipere. ut apud Virgil. Aeneas: mala auersabantur, & orabant Deos ut ea auerterent, ut in Philipp. Cicero & alij passim, vel ut in hostium capita conuerterentur.*

862 Huc aliquis] *si tertius ab hoc relinquitur Phorbanti, mallet istum sequenti postponere, sic:*

OE. Per tam cruentas vera quærenti vias,
Huc aliquis ignem. flamma iam exc. fidem.

PH. Ignosce, &c. *Sensus, hic pertinax silentium fouet, & fidem secreti pratexit: sed frustra mihi per cruentas vias certum extorquere veritatem. date ergo flammæ expugnabunt incendia veritatem. PH. ignosce silentio, ignosce si videor ferus, quod te exposuerim; & impotens, quia tormentorum & flammæ metu, arcana fidei meæ commissa prodo. si cui hæc explicatio coactior videatur, fors coniecturam meam non rejiciet. Legebam:*

OE D. Huc aliquis ignem. flamma iam excutiet fidem.

Per tam cruentas vera quærenti vias,
Ignosce, quaeso: si ferus videor tibi
Et impotens. PH. parata vindicta in manu est.

ut more tyrannico preces minis misceat. Phorbans respondeat, facile se ignoscere, cum eum largè & cumulatè ulciscatur ipsa natalium & incesti detectione. Parata, repono ex Moguntino. idem pro, ferus habet; ferus, inuito versu.

871 Infandum caput] *ceteri impressi; infestum. sed manusc. Tosanus; incestum (probe) quem codicem cum Lud. Carrio. I. C. & alios nonnullos cum excuso exemplari contulisset, excusum, in cuius margine lectionis varietatem annotarat, liberaliter mihi dono dedit.*

878 Iam morte dignus] *Aristophanes in Ranis:*

μά τὸν δ' ἰὲ δῖτ', ἀλλὰ χαροδαίμων φύσει
ὄππνά γε πρὶν μὲν ἢ φύσιν Ἀπόλλων ἔφη,
ἄπολλεν εἶν τὸν πατέρα πρὶν δὲ γενόμεναι.

Per Iouem non certè, sed infortunatus naturâ;
Quem prius quidem quam generari Apollo dixit,
Interficere patrem ante & natum esse.

Parens] Laie.

879. Aude] Tu Oedipe.

I N C H O R V M.

Mediam fortunam optat & laudat, Icaris exemplo.

888 Lene sed modicum] *sic Mogunt. Veneri, Herbipol. Basileens. & Lipsiens. lenis at modicum. Lugdun. mallet; lenis ac modicum fluens. vel, lenis & modicum.*

892 Vita decurrente via] *mira librorum variatio. sic Lipsiens. alij vs Eguian. decurrere, & sic Herbip. & Veneri. Mogunt. ut Lipsiens. sed Lugdunens. Viâ duccurrens. omnino legendum; Vita decurrens viâ.*

897 Pennis] non audio *Herbip.* & *Venetos*, qui; regnis.

902 Suam] *m. f. Burdegal.* suum. idque magis poeticum.

908 Excessit] *Burdegal.* excedit. in sequentibus versibus, quot libri, tot lectiones. *Lipsiens.* — quid hoc? postis sonat *Mæstus* & famulus manu *Regius* quassat caput. & sic multi *m. f. Moguntin.* verò: — hic postes sonant *Mæstus* & fam. manu *Regius* quassat caput. *Herbip.* quid hic postes sonat *Regios* quassans caput. & sic *Veneti.* his deest carmen integrum. *Lugdunens.* & ceteri: quid hic postes sonat *Regios* famulus manu, *Mæstus* & quassans caput. omnium optimè. Quassare caput masti vel irati signum. *Lucretius*:

Iamque caput quassans grandis suspirat arator,

Virgilius:

Ille caput quassans —

IN ACT. V.

Catastrophe continens *Oedipi* excacationem & exilium, & *Isaellæ* necem.

Chorus etiam, qui in theatro remanserat, fati vim decantat.

950 Genus] natos sibi ex matre liberos. sed malle cum quibusdam codicib. scelus: nisi sequeretur; sceleris conuictum.

926 Quid pœnas] ipsa *Oedipi* verba.

939 Male in lucem editis] solus *Pausanias*, quod commemorari, in *Bœotic.* contendit nullos *Oedipum* ex matre liberos genuisse.

946 Liceat renasci] quid sic legas: licet, ac renasci.

956 Maritales oculi] quibus amorem hausisti. *Philostratus*: ô mali thediferi *Amoris*, quàm pulcrum nobis primum ignem è specula ostendistis. *Euripides*:

O cupido, cupido, qui per oculos

Stillas dulce desiderium, dulcem animis

Inducens voluptatem. *Plato*: nos autem hoc ostendemus fortè non absurdè, quod visus quidem est amoris principium: minuit verò spes affectionem. alit autem memoria, conseruat consuetudo.

Philemon: Primum vident omnes: deinde subit admiratio:

Deinde contemplantur; & deinde spes venit:

Ita fit ex his amor. *Lucianus*: Amor primam habet viam oculorum. Idem affirmat *Aristot.* lib. 9. ad *Nicom.* cap. 5.

960 Mutus] *Egnian.* *Mogunt.* & *Bernardini*; vultus. unde quis suspicetur; multus. 997 Orbes] *ἄρῳα.* *Sophocles*:

Simul confodere cœpit eius pupulas orbium.

Lactantius de opificio *Dei* cap. 7. primum oculorum orbes concauis foraminibus conclusit, à quo foratu frontē nominatam *Varro* putauit. *Statius* ipsa foramina vocat orbes lib. 1. *Theb.*

Tunc vacuos orbes, crudum ac miserabile vitæ

Supplicium ostentat cælo.

rotundi sunt & orbiculares oculi, ut magnas moles queant intueri. vide *Caellium* lib. 16. antiq. lect. & *Toledum* in lib. 2. de anima q. 16.

970 Plúsq[ue]] *nam volenti se elucidicare, aranea telam vel pupulam effodere sufficiebat, neque necesse habebat totum globum euellere, ut docet Lucretius lib. 3. Nam; quicquid Albertus Magnus scripserit; non opticus nervis, sed pupilla visus inest, testibus Aristotele lib. 1. de hist. animal. cap. 9. & Galeno lib. 8. de usu part. cap. 6.*

971 Tantum est] *Moguntin. tantum ergo.*

IN CHORVM.

980 Fatis agimur] *Stoicus iste chorus est, & Stoico Seneca danda venia. Fatum Stoicorum & astrologorum damnant patres orthodoxi. adferre possum ex Grecis, Iustin. Martyr. in Apolog. & Orat. aduers. gent. Origenem in Genes. & Hamil. in Hierem. Eusebium lib. 6. Euangel. preparat. Gregorium Nicen. lib. 6. philos. Epiphan. in Pharis. Chrysostom. in Orat. de Providentiâ, Damascen. lib. 2. orthodox. fid. cap. 7. Ex Latinis Tertullian. lib. de fato, & in Apologet. Minutium in Octau. Hieronym. in Isa. Ambros. in Hexam, lib. 9. Augustinum toto fermè lib. 5. de Ciuit. Dei. Prudent. lib. 2. contra Symmach. Prosperum lib. 1. de vocat. gent. Gregor. in Homil. de Epiphan. D. Thomas lib. de fato cap. 1. disertè asserit, fatum non esse Dei voluntatem. D. Isidorus lib. 8. Orig. c. ult. idem iisdem ferè verbis, quod D. August. qui lib. 2. ad duas epist. Pelagij cap. 5. Si autem quibusdã omnipotentis Dei voluntatem placet fati nomine nuncupare: profanas quidem verborum nouitates euitamus, sed de verbis contèdere non amamus. Euitat ergo D. Augustin., non amplectitur fati nomen. Idem lib. 5. de Ciuit. Dei: Si propterea quisquam res humanas fato tribuit, quod ipsam Dei voluntatem vel potestatem, fati nomine appellet; sententiam teneat, & linguam corrigat. Cur enim non hoc primùm dicit, quod postea dicturus est, cum ab illo quispiam quæsierit, quid dixerit fatum? nam id homines quando audiunt, non intelligunt, nisi vim positionis siderum. Ibidem cap. 9. tollit rem, tollit nomen. Rem, his verbis: Nulla fieri fato dicimus, quoniam fati nomen vbi solet à loquentibus poni, id est, in constitutione siderum, quã quisque cõceptus & natus est (quoniã res ipsa inaniter asseritur) nihil valere monstramus. Nomen damnant sequentia: Ordinem autem causarum vbi voluntas Dei plurimum potest, neque negamus, neque fati vocabulo nuncupamus, nisi fortè vt fatum à fando dictum intelligamus, id est, à loquendo. & paulo post: Hac itaque ratione possemus à fato fandum appellare: nisi hoc nomen iam in aliã re soleret intelligi, quo corda hominum nolimus inclinari. De Fato existat longum opus Iulij Sireni, in quo multa lectu digna.*

Credite] *sic Mogunt. Eibins, Herbip. & Ven. sed reliqui; cedit.*

987 Certo tramite] *infallibili, fixo, rato. Eguian. septo. Herbipolens. & Veneti; secto.*

889 Non illa Deo] *Stoicis enim Iupiter subest fatis prodigia.*

1007 Sensimve raptum traxit] *In Moguntin. videtur fuisse; Qui simine, quod inductum alia manu. Antiquissimus Vener. sensumve. aptissimè meo Lipsius iudicio, qui ex m. s. suo: Sensitque raptum, dubitat. affl. &*

explicat: Qualis Agaue cum filio caput abstulit, & mox facinus sensit attonita stetit, probaret, an damnaret facinus, sileret an loqueretur talis hęc, Iocasta.

1009 Cupiunt] *desidero te alloqui, sed exhorresco.*

1010 Gnati pudet] *ver. lib. Eguianus; Natum pudet.*

1013 Mater matris sonus] *perspicua sententia. sed tamen commodior illius; matris en, matris sonus.*

1017 Auium] *Moguntin. alium. ex eorum sententiã, qui ut mundos, ita & soles plures. sed non patitur versus. in Lugdun. margine habetur; alterum. Negat, amplius licere simul degere aut versari. nam conjugalem vitam viuere, nec prius licuerat. soli Parthi & Persę tales nuptias permisere. Catullus epigramm. in Gellium, Ouidius in Metamorph. Lucanus. lib. 8. & Q. Curtius Rufus lib. 7. auctores.*

1023 Nominis fas] *Filij & matris.*

Nefas] *mariti & uxoris. hæc enim nomina, detecto nunc errore, nefanda: illa, & olim & nunc, quæ fari licet.*

1035 Coniux] *Latus cui prius nupsit. idem socer, quia filio eius nupsit secundis nuptiis.*

1047 Suspensa] *sic Tibullus:*

Et pedibus prætentat iter, suspensa timore

Explorat cæcas cui manus ante vias.

1057 Depositis] *desperata sanitatis ægris. sic exponit Seruius illud Virgilij Aeneid. 12.*

Ille ut depositi proferret fata parentis.

sic Cicero: maximè ægram & depositam reipub. partem.

1058 Mortifera] *Lysimachus in hist. Thebana: Cùm mortuus esset Oedipus, cùmque amici eius Thebis sepelire vellēt, Thebani ad præteritas calamitates, quia is esset impius, id facere vetuerunt. Tunc illi in locum quendam Boëotix, Ceum nomine, asportantes illum sepelierunt. Cùm verbò quædam calamitates regionem inuasissent; incolæ regionis eius rati sunt causam earũ esse, quòd ibi sepultus esset Oedipus. quare iusserunt eius amicos ipsum efferre de regione. Illi ob ea quæ contigerāt ambigui quid sibi agendũ esset, eũ capientes, in Eteonum detulerunt; qui cùm vellent eum clam sepelire, per noctẽ in loco sacrato Cereri humarunt, qui locus esset ignorantes. Verũm cùm res cognita fuisset; incolæ Eteoni miserunt ad oraculum, qui percontarentur, quid agendum esset; quibus responsum fuit, supplicem Deæ non esse remouendum. quare ibi demum sepultus est. Sophocles in Oedip. Colon. fingit in Attica Colono mortuum: sed ut Thebis mortuus credatur Oedipus, suadet Homerus, Ludorum ad Oedipi tumulum fieri solitorum faciens mentionem. Et Pausanias in Atticis scribit sibi compertum, ossæius Thebis allata, intra Arcopagi septum, monumento condita.*

COMMEN. IN THEBAIDEM.

ARGUMENTVM.

S PONT E profectus in exilium Oedipus, conatur Antigonom filiam à se amouere, vt possit sibi vitam euitare: contra hæc patrem ad meliora, quâ consilio, quâ precibus, traducit. Interea Etheocles & Polynices, impiâ regni libidine stimulat, in mutuam cædem feruntur. interponit se Iocasta mater, & filios nititur in gratiam reducere. negat Polynices, desunt cetera. Nolunt hanc esse Senecæ, nonnulli: cuiuscunque sit, mutila est fabula, sed elegans & proba, vt quæ maximè. Florens Senecæ philosopho tribuit, & vult geminam, Oedipom mihi, hæc melior.

IN ACT. I.

SÆVIT Oedipus, consolatur & frenat impetum Antigona.
 I Cæci] Elegans repetitio, cæco regimen, fesso leuamen, & infaustum patrem iubetur, vt assolet, deserere, impingunt in limine, quibus hæc culpata.

2 Quam tanti est mihi genuisse vel sic: desere] sic rectissimè olim Herbip. & duo priores Veneti. & exponit Gellius Marmita: sum contentus genuisse te etiam de matre meâ turpiter. primus Pintianus in suâ editione omisit comma: hoc alij postea reposuerunt, sed loco non suo. Similiter sequenti versu Typographi Lipsiæ. per errorem ediderunt; In recta. cum edendum; in recta foret. & que id mendum oculium, nec huiusmodi, vt ad id odorandum sagâ hære opus. nam sic habetur in Veneto, Capcæ, & in Lugdunensibus Grifhianis.

3 Instinctas Deo] sic legit Bernardin. vt patet ex comment. sed in eius editionis contextu, sicut in reliquis Venet. & Herbipolens. legitur; instructas. Moguntin. instructa.

18 Prætulit] notum quomodo Pentheus discerptus, ex Ouid. in Metam. Theocrito in Lenis seu Idyll. 27. Eurip. in Bacchis, & Nonno lib. 46. Dionys. ignorabat videlicet miser Pentheus, multa simul vno impetu corrigi non posse. sed si quid aliud in rebus humanis; ciuilem statum tempore egere, & consilio. ἔδδ' ἔγνω καὶ τὸν ἐμπειρότατος περὶ ἐμῶν ὦν. ὅτι ἀδύνατον ἔστι ἀθρώπων πρὸς ἀσφαλῶς ἐπιανερθεῖν, ἀλλ' ἔπειτ' ἄλλο, καὶ πολιτικὴ κατὰστασις καὶ ἀέρις καὶ σοφία. λέγῃ; vt inquit Xiphilinus Pertinacem reprehendens, quod multarum alioqui rerum peritus, dum spacio breui reip. corruptum statum conatur restituere, sibi exitium maturauit.

20 Iuuentus] *Hellenismus; quam loquendi rationem Græci ab Hebræis mutuati, quibus frequentissima: ut patet in sacris litteris. Posset etiam legi; Iuuentus. ille scilicet de quo Oedip. num. 611.*

— emergit solo

Dextrâ ferocem cornibus taurum premens
Zethus: manûque sustinet læuâ chelym,
Qui saxa dulci traxit Amphion sono.

De Zetho & Amphione, & Dirce tauro alligatâ, dictum alibi, & multa Scholastes Apollonij in lib. 4. vers. 1092.

22 Immerſo] *Mogunt. Herbig. & Venetis; immenso. Immerſo exponerem ad eò edito, ut fluctus illum nunquam queant superare. Suspicio hunc versum erroneum esse, & emanasse ex priori loco: fortè ponendus paullo antiè:*

Ibo, ibo; quâ prærupta prætendit iuga,

Vel quâ alta maria vertice immerſo premit,

Meus Cytharon, &c. *Sed non suffragantibus libris, non sum auctor, ut mutetur.* 27 Alius] *ali; altus.*

29 Gnatum] *Melicertam.*

31 Montem Cyt.] *qui; mortem, reponunt, merè nugantur. o. l. montem, & hoc retinendum.*

36 Iam & matris] *valdè hic turbant, qui mutant lectionem. Sensus, nunc & matrem incestu cognito necem illi, imprecari, ut olim pater.*

39 Vinctum] *quid me, noxio & iniusto amore sic tibi colligas & astringis, ut adimas omnem, inuitâ te, moriendi potestatem? quid me manibus quoque tuis, ut hederæ suis quercum brachiis solent, vincis; & prohibes manum meam, hanc animam impiam, ex latebris suis extrahere? non vult, non amari à gnatâ; sed vult non sic amari, ut amor ipsi amaram vitam producat; ut amor illum mari prohibeat, & teneat in vitâ inuitum.*

40 Sanguineû gerens] *sic N. ceteri excusi, sanguinè genus. sine mens*

43 Genitorem] *meum. Laium.*

44 Ego video] *In Herbigol. & Veneti nulla personarum turbatio, nec inserta Antigonæ, sed continenter omnia hæc ab Oedipo dicuntur. Mendi origo à Basileensibus. velim post exue, punctum statui. nam mihi hæc Oedipi mens. Interrogat filiam, num videat auum Laium, cuius ipse umbram sibi obuersari fingit, seque illam videre. tum umbram alloquens, orat; tandem, ut odium ponat. mox redit ad ingenium, seque ipsum castigat. Quid? egone ut velim mihi parci? Deseris me anime, & pusillus sis. amittis vim pristinam. crissne dumtaxat fortis in tui partem? pauebis, ad vitæ amissionem? Quin potius totus eligis perire? Omitte, &c. Quidam ex coniecturâ, Video ego. sed nihil necesse. nam proceleumaticus Senecæ non insolens. Quod verò iidem postea pro; prædico, obtrudunt perire. rejicio, quia noster non solet tot iambo continuos.* 47 Recipe] *more gladiatorum, quibus hoc proprium.*

48 Manes manibus] *quos Manes? an quia vult se significare iam mortuo quem vivo similiorem? omnes libri manes. timeo mutare, nec tamen satisfacit in vultus credo potius illi Laius inuolat. an ergo scripserat? & ecce*

inanes manibus infestis petit foditque vultus. *inanes & cassos, exulsis oculorum orbibus.*

57 Sceptra qui] *Etheocles. Et vide sis, quid sit trihorias notas date: ad eò caculantiunt, ut putent de Polynice istud dictum.*

58 Alter] *Polynices.*

59 Non si reuulso] *similis Philocteta Sophoclei pernicacia.*

Φιλ. ἔδδ' ἔ ποτ', ἔδδ' ἔ ποτ', ἴοδι τὸ δ' ἔμπειδῶ

ἔ εἰ πυρφόρος ἀερεοπητῆς

βορρταῖς αἰταῖς μ' εἰσι φλογίζωι.

Nunquam hinc mouebo,

Ne si corusco saeuus

Me fulmine vrat Iuppiter.

60 Fulmen] *Nonio, fulmen relum ipsum quod iacitur: Fulgur, ignis qui coruscatur. Vnde & Fulgetra. de fulminis & ionitrus naturâ videndi Aristot. lib. 2. Meteor. cap. vlt. & lib. 3. cap. 1. Seneca lib. 1. nat. qu. st. Plinius lib. 2. cap. 43. Stobaeus lib. 1. eclog. phys. cap. 29.*

62 Dirigam inuitum] *haluc nauur Vindocinus Criticus reponens; diligam, & immerito carpit Cordubensem. abscedere natam volebat Oedipus, dirigi ab illâ nolebat: diligi, si mori sinat, non abnuebat. imò laudat, quod amet miserum patrem: sed sui sibi imperium relinquit flagitarat. Negat Antigona se commissuram, ut solus queat perire. certum sibi simul, si periturus, perire.*

64 Quouis vttere] *vnus literule additione, & inter punctorum transpositione reddo clariora: Quouis, vttere duce me. duobus, & c. mi viam quam voles cunque, dum id me duce. elige quod vis iter, certum est adesse, & praere. Non malè, q. l. vertere.*

70 Tellus] *rectius; tellurem, dixit notanda hiatus profunditati. nam terra, proprie ipsa superficies, à terendo: tellus; interior & penitior pars, quæ arborum radices sinu suo fouet & amplectitur, iuxta quosdam.*

72 Lapsi] *sic etiam Herhip. Veneti, & Moguntin.*

78 Pectore] *Magna & vasta pectora, fortiora ut plurimū. ideo magnam pectus pro robusto & forti. pectore omnes omnino codices, & sic refert Etbins in Margaritâ. nec ad eò inamœna repetitio, pectus & pectore: nec inconsumpta nostro; Et hoc mauult etiam Florens Christianus.*

81 Virgo dissimilis suo? Fortuna credis? aliquis est ex me pius] *Sesum & clarum & obuium reddidi mutatis notis interpunctionum. Florens sic; v. d. suo? fortuna (credis?) aliquis e. e. m. pius non malè. & mox optime, vnica Oedipo est salus; more Græco productâ mediâ, ut postea ver. 313.*

95 Longasque] *sic Ouidius:*

Et nondum natū funeris auctor eris.

sic Optatus Milenitan. viuum homicidium lib. 2. contra Parmenian.

101 Nec tamen in æquo] *Seneca epist. 78. scribit; quando dominum constat nolle viuere, tam mali exempli esse, seruos mortē impedire, quàm occidere. In æquo] què peccat. Seneca consolat. ad Polyb. cap. 32. Vtrumq. in æquo mihi eius beneficiū erit. tam gratum vnū, quàm alterū.*

105 Regnum mei retineo] *Stoicum. nam hæc secta nihil homini proprium censebat, præter animum & voluntatem; membra, corpus, vitam aliena esse prorsus. qua de re & imperio sui, pulcherrima Epictetus apud Arrianum lib. 1. cap. 29. & cap. 12. & lib. 3. cap. ult.*

115 Præruptum] *Basileens. & Lipsiens. prærutum. ceteri præruptum, contra modulus.*

116 Deuchat] *plerique codices cum Lugdunens. ducat.*

124 Soluat] *Moguntin. soluet.*

126 Sacra] *occulta, vel diuina. hoc fontibus Propert. lib. 1. eleg. 18. & alij tribuunt.*

129 Elim] *miror hîc cum Auantio Florentem impingere. nam Aldus olim in Statium docuit Græcos promiscuè ἠλῖδα & ἠλῖν. & Eustach. Iliad. 6. ἠλῖ τὸ ἠλῖν. & ex Latinis Ouidius 2. Metam. Elim, Messeniâque arua. Solet præterea noster longas syllabas corripere, ut in illo, si non mendoso, Hippol. 28. vocat hunc Philipis.*

131 Committens] *Mogunt. in contex. connectens.*

134 Aui pater] *Simile est illud in marmore Italico.*

HERSILVS HIC IACEO, MECVM MARVLLA QVIESCIT,

QVÆ SOROR ET GENITRIX QVÆ MIHI SPONSA FVIT.

VERA NEGAS, FRONTEMQVE TRAHIS, ÆNYGMATA SPHYNGIS

CREDIS? SVNT PYTHIO VERA MAGIS TRIPODE.

ME PATER E NATA GENVIT, MIHI IVNGITVR ILLA.

SIC SOROR ET CONIVX, SIC FVIT ILLA PARENS.

141 Animo-animam] *pressè sumit. Attius:*

Sapimus animo, fruimur animâ, sine animo, anima est debilis.

Nonius: Animus est quo sapimus, anima qua viuimus.

153 Nemo mortem] *Seneca epist. 12. Malum est in necessitate viuere: sed in necessitate viuere, necessitas nulla est. Quid ni nulla sit? patêt vndique ad libertatem viæ multæ, breues, faciles. Agamus Deo gratias, quòd nemo in vitâ teneri potest. Huc spectat illud Taciti lib. 13. De esse nobis terra in qua viuamus, in qua moriamur non potest. Vide Arrianum de dictis Epicteti lib. 3. cap. 26. lib. 4. c. 7. & 10.*

165 Hanc] *Basileens. hac.*

174 Cum paruo] *rectè Moguntin. & Venet. antiquior; tum.*

182 Miseranda magnanimæ] *lego; magnanime miserandæ precor. apage, deprauationem illam & licentiosam quartæ sedis taminationem miserandæ magnanime. claudicant etiam Lugdun. magnanime miseranda.*

184 Specimen] *gloriam, decus, vel potius insigne; diadema vel sceptrum. Gloss. specimen δειγμα, Apul. li. 4. de asin. ad sæculi specimen gloriosum confluebant. lib. 7. specimen nouum. lib. 8. historiz specimen. utitur etiam Lucret. lib. 3. & 5. & Lucilius apud Scholiasten Iuuenalis:*

Aurum atque ambitio specimen virtutis vtrique est.

Tantum habeas, tanti ipse fias, tanti que habearis.

185 Pollentem in clyti] *optimè codex Capcasse Venetus, pollētis in clyto.*

Flore] *Bacides*: Amittet florem imperij tunc. Sparta nitentem,
Atque omni rursus Messene habitabitur æuo.

186 Aut vt] *forte* ast vt.

188 Et hoc decebat] *Attius Meleagro*:

Erat virile istuc, ferre aduersam fortunam façul.

190 Non est virtus] *Aristoteles*: Mori autem, fugientem paupertatem, vel amorem, nõ est fortitudinis, sed potiùs ignauix. Mollis enim animi est fugere res laboriosas, non vt honestum assequaris, sed vt malum vites. *Euripides*:

Consideraui tamen, licet maximis sim in malis,
Ne ignauix suspicionem præberem morte vltroneâ.
Quisquis enim fortunæ ictus non fortiter sustinet;
Is nec tela viri queat sustinere.
A morte ergo me continebo.

Martialis (cuius versus Salisberiensis lib. 5. nescio cui Sorano ascribit)

Rebus in aduersis facile est contemnere vitam,
Fortius ille facit, qui miser esse potest.

eosdem versus membrana Burdegal. continet in Seneca lib. de paupertate: mirum, si liber ille Seneca, vel versus isti non irrepperunt. In hanc sententiam multa Seneca epist. 24. 26. 30. & 55. Plinius Iunior li. I. epist. Diu iam. D. Hieron. epist. 25. & Fran. Petrarcha; lib. 2. de remed. adu. fort. Dial. II 8.

193 Qui fata proculcauit] *hic, cum quinque sequentibus versiculis, mirè vitiosus est. dicam lectiõnis varietatem, deinde castigabo, demum explicabo. pro; proculcauit, quidam lib. proculcauit, pro; abscellit. Lugduner. f. abscidit. Moguntin. abscidit. pro; nullo est opus, quod est etiam in Moguntin. & vet. impressis; Lugdun. nullum est opus: pro; cupiat, quod omnes libri exhibent, quidam diuinant; fugiat, pro; velle contempsit, quidam; vitã contempsit. pro; Qui concupiscit, quod in ceteris; in Burdegalen. membran. est: Qui nõ concupiuit veteres excusi habent; Qui nõ concupiscit. ego litterale v. in b. mutatione. retentã scripturã cod. Burdeg. totum locum sic recensco:*

Qui fata proculcauit, ac vitæ bona
Projecit, atque abscidit, & casus suos
Onerauit; ipsi, ceu video; nullum est opus,
Quare ipse mortem cupiat, aut quare petat.
Vtrumque timidi est. bellè contempsit mori,

Qui non cupiuit, &c. hoc sensu; Qui sub pedibus strauit & conculcauit legem sui, &c. externa vitæ huius bona, vt vilia & nihil abiicit; omniaq; hæc impedimenta, & nexus istos affectuum & necessitudinem abruptit atque abscidit; & insultans aduersæ fortune, non modò ab illâ deprimi se passus non est, sed victor caput victor pedibus premens eam ipse depresso & demersit: addens acerbiora us que à fortunã huic, quantum intelligo, nil opus est, cur mente optet, vel vocet verbis aut factis mortem, cur mori desideret aut conetur. Vtrumque alienum à forti viro. præclarè mortem despectit, qui mori nec desiderauit. Hoc confirmant illa nostri, ab aliis iam laudata: Non vult

mori, qui optat. & Hic mortis est fructus, optare desinere. *Simile etiã Quidianum illud: Sed timidi est optare necẽ. Florens, hoc loco nobis Deum ex machinã: sed nec hoc Seneca opus; nec ipse Senecam cepit.*

198 Cuius haud vltra] *Seneca pater lib. 4. Declamat. Hoc tantum inter miserias solatium capio quod miserior esse non possum. Diphilus:*

πέντος ἀρδρὸς ἔδεν ἐν τοῦ χείρον

πλὴν γὰρ ἔτι τὸ χείρον μέλας ὄλιον ἔπεσοδὸν αἶ.

Haud vllus vſquam paupere est beatior,

Haud namque peior metuitur ab eo status.

Sic Oedip. sup. Tutò mouetur quicquid extremo loco est.

205 Diis quoque inuitis] *Sic Catullus:*

Et Diis inuitis desinis esse miser.

Sed hęc male Mogunt. Herbig. & Veneti; inuisis.

218 Nocens] *dictum supra, innocentem esse Diis inuitis. sed ab Antigona, quæ hoc patri persuadere volebat. fato, non culpã, peccarat Oedipus. ignorans fateor, in matrem occiderat patrem, ignarus quidem esse patrem. an ergo si à parricidio. etiam ab homicidio illum vindicas? Ipse, nec à parricidio vult excusari. cum ubique, & morte dignum se clamat: nusquam vult innocens videri. omnino itaque loquenti Oedipo non conuenit illa coniectura; quæ feci innocens. rectius libri ad vnum omnes; nocens. & verè nocens, si non re, opinione saltem suã.*

221 Ego Laticis] *Cane sis in metrum peccatum credas. non magis quàm in Medea. Tibi patria cessit, tibi pater, frater, pudor. utrobique in prima sede procleusmaticus. bonum ergo factum, quod manum abstinerint. vellem & Florens; qui languidulum illud; Aut laticis.*

222 Almæ parentis] *verè alma patens. sed cur, Martianus Capella, Cererem alumnam terrarum vocat? an quia fruges terrã aluntur? an quia (damno olim scripta, de vi vocis) Ceres homines alit? frequenter alumni vocabulum, sic sumit Martianus, sic Plinius; cum Italiam dicit terrarũ omnium alumnam (est id aliter etiam sumi queat) sic auctor carminis ad Messallam:*

— communis alumna

Omnibus iniectã tellus tumulabit arenã. & D. Augustin. censet Iouem alumnum dictum, quod cuncta nutriat. viderunt hoc non Parthasius modò, harũ litterarum peritissimus, sed & I. C. quos nimis contemtim Grammatici Barbaros appellant, Accursius, Decius, Alãobrandinus, & alij. & immeritò quadam epist. ad Muretum, cum Vallã, contendit Lambinus, eã notione, alumni, vocabulum sumi non posse. Terram quidem siue Cererem vocari à Platone & aliis Δημήτερι scribit Theodoretus lib. 3. curat. Grec. ὡς δὲ μήτερά τε καὶ τροφὴν ἔσαι τῆς ἐν αὐτῇ ἀγαπητῶν ἀπαντων. quasi matrem altricemque omnium quæ in eã degunt. Orpheus:

Ἦν μήτερ πάντων, Δημήτερ πλεῖσθότερα.

Terra mater omnium, Ceres cuncta suppeditans.

Hinc factum, ut primum illam principium nonnulli putarint, & fortè Hesiodus & Pherecydes: de quo nos supra in Oedip. factum quoque, ut illam tam

magnificè laudavit Plinius lib. 2. cap. 65. 227 Omne quo voces meant] non modò, quà meant; sed etiam id quò meant; ipsum interius auditus organum, vulgo vocant sensorium auditus: siue illud est nervus cum tympano, secundùm Avicennam & Albertum; siue aliquid in myringe, secundùm Toledum; siue àer quidam auditui innatus, iuxta pleròsque, Aristotlem lib. de sensu, & 2. de animâ. Galenum lib. 7. de placitis, Simplic. & alios. Vide Valesium lib. 2. controuerf. cap. 25.

230 Criminum es] *consistet versus si vox, es, tollatur, vel precedenti proponatur. 240 Eripui] cum oculos effodi. frustra intradunt; eripuit, inuitis libris. 248 Nex] Moguntin. Herbig. & Veneti, nox, quod retinendum. ydem mox, præcoquis. & Moguntin. obstrusum.*

253 Egit] *accusauit.*

254 Transtulit] *transfero, dictum quasi transforo. sic autem legitur in omn. quos vidi libris: præter Lugdun. qui; transiuit, quod forè germanum. sic Celsus lib. 7. cum toties acus transuet. Columella lib. 6. de re rust. cap. 5. pars orbiculi eadem subulâ transiuitur.*

Ferro] *candente subulâ.*

256 Auibus & audis] *sic Basileens. & Lipsiens. sed Auidis auibusque Lugdunens. Auibusque audis. manusc. Moguntinens. & Herbigolens. & Veneti. corrupere ceteri, ut hiatum vitarent.*

257 Regio] *Actæonis, Penthei, meo.*

Attractas] *innitatas & allectas. tractas, Veneti & Herbigol. cinctas, Moguntin. ceteri manusc. tinctas, ut monui in aduers. quod propter consensum exemplarium, non repudio. vehementius tamen illud prius.*

262 Prò loqui] *Venetus Pintiani; proloqui.*

274 Qui facere poss.] *Etheoclen & Polynicen, quorum scelus parricidij grauius meo; quia criminofus ego, sed nesciens: illi volentes scientes in mutuam cadem ruunt. an non possint in parentes?*

280 Pacti] *conuenerat inter Etheoclen & Polynicen filios Oedipi, ut vicissim annum imperium Thebis obtinerent. natu maior Etheocles, anno peracto, negauit se sceptrum fratri traditurum. abijt Polynices, & ad Adrastum confugit, ductaque in uxorem filiâ, bellum fratri infert.*

287 Vt esse genitos] *sic Statius lib. 1. Thebaid.*

— da Tartarei regina barathri,

Quod cupiam spectasse nefas: nec tarda sequetur

Mens iuuenum: modò digna veni, mea pignora nosces.

291 Vacordes] *vacordem Labeo dictum putat, quasi sine corde, hoc est, sapientiâ. Vnde Romanis catus ille, corculum.*

296 Auidis cruoris] *Epicetus in Enchir. Hoc Etheoclen & Polynicen dissidere coëgit; quòd tyrannidem bonam putabant.*

313 Oedipus] *Græca terminatione ultimam & penultimam produxit.*

Ægea] *mare Aegeum, quod hodie dicitur Archipelagus, infestum est & periculosum; tum propter scopulos valdè exstantes, & unum ex his figurâ capræ, teste Plinio lib. 4. tum quia valdè lasciuat fluctibus, caprino more, ut*

scribit Izacius in Lycophron. tum quia naues soles subuertere, & in breuia uada impellere, auctore Periegete, maximè circa Cyclades, ubi potissimum naues affligit & ἀπὸ τῆς, ut ait Hesychius. uocatur etiam Aegon à Valerio Flac.

Turneb. lib.
19. aduersa.
2.

— quanto fremitu se sustulit Aegon.

Item: — Nec tantas quamuis Tyrrhenus & Aegon

uoluit aquas — & à Statio:

— quas spumifer affilit Aegon.

Item dicitur, Aegon. ab eodem Papinio s. Thebaid.

Diis Pelagi, ventisque & Cycladas Aegoni

Amplexo — per Aegeum enim Cyclades dispersa, Straboni, Mele, Plinio. sed tunc Dei marini nomen accommodatur ipsi pelago, de quo deo Ouidius lib. 2. Metamorph.

— βαλῶνάρυμque prementem

Aegona suis immania terga lacertis. sicuti è contra Claudianus huic numini tribuit maris appellationem, in Paneg. de Olyb. & Probrini consulatione: — tunc insula notos

Lambit amica pedes, ridetque Aegus alumnis

Lenior, & blando testatur gaudia vultu.

& in Gigantomachia:

Horruit Aegus, stagnantibus exsilit undis

Longæuo cum patre Thetis.

hunc Aegon apud peculiare esse numen maris Aegei, non Neptunum; etsi Hesychius aliter, cui in hoc assentior, ab Homero sic uocatum Briareum, addo & à Claudiano lib. 1. de raptu. Mare Aegeum integrâ oratione descripsit Aristides tom. 1. Tranabit] Moguntin. transibit.

318 Furto nemoris] poma fuisse communis opinio est; & fuisse quidem ea, quae citria uocamus, ex Comicis ueteribus & Iube commentariis, docet Athenæus lib. 3. cap. 5.

319 Regiâ stirpe edite] uulgati codices, etiam Morellianus, hunc versiculum uolunt esse clausulam superioris senarij intercessi, hoc pacto: Iubente uiuet. NVM. Regia stirpe edite. Sed Lipsius meus ex uet. lib. illo optimo, meo iudicio, quàm optumè; in precedenti versiculo imperfecto: Iubente te uel uiuet. planè εὐφραμῶς. in hoc uerò, Exemplum in ingens Regia stirpe edite. displicet id illi qui tribus horis hanc tragœdiam recēuit, impugnat argumentis totidem. primùm qui non temerè omni lectioni uetustæ aut scriptæ fidendum putat; quod sanè nec Lipsio, nec cuiquam cui mens non leua, unquam cogitatum hoc loco cur non fidendum membranis tam fidis, docendum fuit non cunctis simul derogandum. Itaque secundum argumentum id conatur, quia ualdè sit inamœnus sonus uocule in repetite. uerùm nimis delicatis auriculis eum putem, cui hoc tam inamœnum accidat; & de hoc genere in poetis sexcenta: quibus ego stimmorer recensendis, meritò Morus audiam. Vltimo loco, etsi fatetur (inquit) ipse Oedipus appetere exempla suorum facinorum in suis natis: non propterea id nuncius dixerit, aut cum malo omine Regem suum saluauerit. An tu (mi homo) ista scribens mentem Nancij te asscutum

putas? dum nimium properas, cecos catulos effudisti audi, quid nuncius velit, non ad scelera illa aut facinora alludit, sed ad vicissitudinis istius memorande exemplum. quod (quæso) fortuna vitreae atque fallacis exemplum maius, quam à fastigio regni, tam beati & tam diuturni, & tot liberorum præsidiiis firmati, subito in fundum hunc calamitatum ferè omnium deturbari? nonne qui Regiâ stirpe in hanc fortunam editus, in ingens lubrica sortis & humanae inconstantie specimen editus? At malè ominatis verbis nuncio parcendum. non illi, qui Oedipum alloquatur; cui hæc omnia, & iis grauiora, in votis, pensculatius Oedipum intuerè, & loquentem attentius audi; in oculos & aures ista incurrent.

319 Iubente viuet] mutilarunt, ut cum sequenti vnum versum efficerent. nam *Herbip.* & *Veneti* habent: Iubente te vel viuet *Mogunt.* iubente vel viuet, ex more manus. in quibus syllabæ similes non iterantur. Primi deprauatores puto fuère *Basileenses*.

IN ACT. III.

Adest Nuncius obsecrans Oedipum ut ciuile bellum impediatur, non vult Oedipus, sed abscondit se in siluis, ut inde belli rumores aucupetur, & diras filiis imprecatur.

325 Septena] singulis portis opposita singula. id tibi ex *Aeschilo* in *Sept. ad Theb.* *Eurip.* in *Phæniis.* *Pausaniâ* in *Bæot.* *Apollodoro* lib. 3. *Biblioth.* *Statio* in 2. & 8. *Thebaid.* & *Leonico* lib. 2. *var. hist.* cap. 3. qui & ducum, & portarum nomina exhibent, petendum.

328 Scelera] *Herbip.* & *Veneti.* bella. & sanè sequitur; prohibe pariter bellum & nefas. nihil tamen mutò.

331 Facinorum exempla] *Mogunt.* *Herbip.* & *Veneti*; exempla facinorum. sicq; legendum. In seq. carmine, cum prius, etiam in *Veneti.* *Herbipol.* & *Lugdunens.* *Laudo & agnosco.* *Lipsiens.* deprauarunt, in; & laudo agnosco. repugnantibus manus.

345 Concidat] præter morem versus precipitatur, iambo spondei in locum suffecto, ad notandum domus lapsum ruentis inopinum. Si non places; reponere; considat. tota simul subsidat.

355 Frater in fratrem] hæc diras à *Sopliocle* accepit: quibus respondit euentus. nam cum in fraterno duello *Etheocles* vulneratus corruisset, mortuum rursus *Polynices*, spolia lecturus ei incubuit; ille assurgens gladio excepit & transfodit. sic in iacentem frater fratrem ruit. vide *Stadium* lib. XI. *Thebaid.*

IN ACT. IIII.

Audito rumore *Iocasta* exsilit, & sponte suâ properat ad bellum dirimendum. superuenit Nuncius, & orat, festinet. iam, iam conflaturas acies.

363 Felix] secutus manus. meos, in his *Moguntin.* quibus hic initium actus noui: quod res ipsa postulat.

368 Nocentes] egregiè consulunt sententiæ, qui reponunt; nocentem. *Oedipum*, illum cubili dignando.

Peperi] *Etheoclem* & *Polynicem*.

370 Ut & hostem] *Euripid. Phœniss.* φίλος μὲν ἐχθρὸς ἐγίγνετ' ἀλλ' ὁμῶς φιλῶς. *Tibullus.* Perfida, sed quamuis perfida, cara tamen.

Bruma ter] *Rhianus*:

Seruarunt inter cendentis deuia montis

Castra bis vndenas herbas, totidémque pruinas.

Ouidius: Hic tibi bisque æstas, bisque cucurrit hiems.

Tertia mēssis erat.

384 Quo caussa] *quo caussa aquitas & iniquitas fortuna me impellunt, ut amem hostem.*

390 Aquiláque] *aquilarum usum Romani à Persis sumpsere. de Persis docet Xenophon Cyriped. lib. 7. & de Cyri expedit. lib. 1. de Romanorum aquilis, vide Lazium lib. 7. comm. reip. Rom. cap. 6.*

391 Septena] *hi septem Reges, Adrastus (teste Tyrtæo, linguâ mellifluâ) Amphiaræus, Parthenopæus, Tydeus, Capaneus, Hippomedon, Polynices: hi Thebani totidem opposuere duces; qui, Creon, Esheocles, Aemon, Ipsæus, Eurymedon, Dryas, Menœceus.*

392 Animo] *Herbip. & Veneti; Animóque pari Cadmææ proles.*

393 Hinc illinc.] *Moguntinens. hinc ac hinc. rectè Herbip. Veneti, & Lugdunens. hinc atque hinc.*

402 Mater opposita] *Lugdun. & alij quidã; matris oppositu. utramque eodem sensu. Dicitur, opposita, quia utrique opponebat se, qua mediam interjiciebat.*

403 Perge] *alj; perge ô. Ceterum qui non obseruarunt eandem nunciium, qui Oedipam accesserat extra Thebas; ad Iocastam Thebis accessisse, & Antigonom discessisse cum cæco patre, nec illum deseruisse; nobis illi Antigonom hîc rursus obtinere, pro nuncio. Non est verisimile tam citò illam à patre abscessisse; qua tam fortiter superius, nec fulmine quidem Ionis se ab illo auellendam dixerat. an muliebri leuitate mentem mutauit? non video cur eò confugas, cum pæ virginis ignominia. an eodem tempore & patri & patri præsens? nugæ. Thebis erat Iocasta; in Citherone infelix Oedipodes. fidenter ergo delenda AN. persona, & NVM. substituenda hoc actu.*

412 Fiet] *Moguntin. fiat.*

414 Signac. m. v. signis] *Vegetius lib. 3. cap. 5. tria agnoscit genera signorum; muta, ut sunt aquila, dracones, vexilla, &c. vocalia, qua voce humana pronunciantur ab iis, qui in exercitu summam habent potestatem, testaras vocant militares; semiuocalia qua tubâ, buccinâ, lituo dantur. Vide Lazium d. lib. 7. à cap. 1. uocum verò huiusmodi allusio placuit multis poetis.*

Homerus:

Φεῖζαιτες δόρυ δ' ἄρ' ἐλ, σάκος σάκει πρὸς τελευτία.
ἀσπίς ἀπ' ἀσπίδ' ἔρειθε, κόρυς κόρυι, ἀέρεα δ' ἀήρ.

Munientes hastam hastâ, scutum scuto opposito:

Clypeus itaque clypeum firmabat, galea galeam, virum vir.

Furias Annal. lib. 4.

Præstatur pede pes, mucro mucrone, viro vir.

Virgilius:

— hæret pede pes, densûsque viro vir.

Lucanus lib. 1.

— obuia signis

Signa, pares aquilas, & pila minantia pilis.

Papinius, hac in re nulli inferior. lib. 8. Theb.

Iam clypeus clypeis, vmbone repellitur vmbone,

Ense minax ensis, pede pes, & cuspide cuspis.

417 Ecce ecce motos] *sic Lipsiens. & Basileens. primi; antè legebatur non modo in manu sc. meis sed etiam in Herpib. & Venet. & etiam in Lugdunens. Et ecce puto hæc tribuenda Iocasta. aut si vis dari nuncio, ut faciunt libri; tunc in eodem versu legendum; credas tuis.*

419 Acies] *exercitus instructus: sed & procincta classis aliquando acies dicitur.* 427 Furenti similis] *miram præcipitationem significat: sed aliter Statius lib. 8. — aniles Præcipitantem artus, & plus quàm posset euntem. Atque etiam] Eguian. & Moguntin. scripti; Herbipolens. & Venet. excusi, aut etiam.*

431 Delapsa] *ex vulgi sententia & Epicuri loquitur, ut & alij poetæ: Lucretius: Non cadere in terram stellas & sidera cernis?*

*Ovidius, paullo cautius: — de cælo lapsa sereno,**Quæ si non cecidit, potuit cecidisse videri.**Stelle fixæ manent, nec cadunt unquam.*432 Rumpit] *Moguntinens. rupit.*434 Diduxit] *Moguntin. Herbipol. & Venet. deduxit.*

439 Cessâtque, telum vibrat in fratrum manu] *hoc primi inuexere Basileens. & secutus N. Sensus, telum micat in manu fratrum, & quasi gestit in fratrem exire. omnium dextra quiescunt, soli fratres tela quatunt, & in mutuum sanguinè ruunt. infra ait: trementem hastam & cupientem excuti. Alij legunt, cessâtque telum vibratum in fratrum manu. sic Mog. Herbip. & Veneti. Lugdun. autem vibratum fratrum manu. quidam; vibratum in fratrem manu, mirè; si non foret in quarta spondeus. telum inquit iam missum manu in fratrem, visâ matre. quæ mediam se opponit, sistit impetum suum, & quasi sustineatur, desinit progredi, pendet in ipso volatu. ferrum pietate mouetur, non mouentur gnati. Porro telorum vibratio, vindictæ & ultionis exigendæ studium significat.*

IN ACT. IIII.

*Continet preces matris, & Polynicis impium responsum.*448 Passim] *partim etiam Moguntin. Herbip. & Veneti.*450 Ac dico] *audito Mogunt. Herbip. autem & Venet. an dico.*

Ex æquo mihi dexteras datis] *Sic N. cùm inueniret in Basileens. ex quo dexteras lege datis. Moguntin. & Lugdunens. ex æquo dexteras matri datis? sed veteres impressi Venet. & Herbip. ex æquo dexteras matri, date. retineo N. lectionem, quia versui consona; non quia melior aliis.*

453 In vos] *Eguian. in nos. in totam nostram familiam.*456 Matrem pace] *matri pacem, Moguntin.*457 Paratum] *sic in o.l.m. s. & impressis, cùm Basileens. reposuerunt*

peractum. quos secutus N. sed sine causâ melius alterum. nondum enim scelus peractum, sed imminens & propinquum matre inter tela versante.

458 Bellum] non tantum petis ut praelio abstineant, sed pace initâ bellum finiant. hanc praelij & belli differentiam Lucilius lib. 26. apud Nonium; vt Pop. Rom. victus vi, & praeliis superatus multis est sæpè; bello vero nunquam, in quo sunt omnia. 469 Maternum] Euripides:

Amplectere vlnis pectus matris, & apprime

Genas genis cupitis —

470 Clypeus] dictum voluit quod celetur insculptis imaginibus $\alpha\lambda\epsilon\pi\epsilon\upsilon$ γλῦπειν, vel quod hominem regat & oculis furetur, $\alpha\lambda\epsilon\pi\epsilon\upsilon$. Caper negat, clypeus, masculino genere dici, sed cum ceteri resellunt. Labiezus putat neutro genere imaginem, masculino scutum significare: sed hoc discrimen Asinius, Liuius, & Pomponius reiecerunt. Plinius lib. 2. Dubij sermonis, indistincto genere dici scribit, sed litterâ differre: nam pugnatorium per i dici clipeum; quod est à clepere, id est, celare: imaginem vero per u clipeum à cluendo. sed hoc etiam resellit Crinitus lib. 19. de honest. discipl. c. 3. & Turnebus lib. 11. aduers. cap. 27. Clypeorum vsum primi inuenere Acrisius & Prætus, teste Apollodoro lib. 2. Biblioth. vide Plinium lib. 35. cap. 3.

472 Tegménque] cassi dem. 479 Nematri quidem] Eurip.

Confido quidem matri, & non confido simul.

porrò quod Iocasta interrogauit, etiam apud Statium lib. 6.

Anne times, ne fortè doli te conscia mater

Decipiam? 482 Dum frater est armatus] lego ex Mogunt.

& Parisiensi, & Lugdunensium margine exarmatur. sed alij vet. impressi, quibus vsus sum, est armatus. vt fatear me ignorare quis primus mutauit; nam prima Veneta & alia due, item Herbig. habent; est armatus. Sui quoque sensu, sed minus sano.

485 Oscula] basia. nam de matre, vt & Propert.

Me lædit, si multa tibi dedit oscula mater. nam Donatus in Terent. oscula (inquit) officiorum sunt, basia pudicorum affectuum, suauium libidinum & amorum. Quare quando disputant iurisperiti, an propter osculum mulier dotem amittat, de suauium intelligendum, quod in Feudis li. 1. tit. 5. §. 11. turpis lusus nomine significatur: & Gellius li. 10. cap. 29. scribit, institutum apud Romanos, mulieres cognatis osculum ferre, vt odore indicium facerent, num temetum biberint. non suauium, non basium dixit, sed osculum, quia officij id genus, huius priuilegy expertes fuisse infames, nescio an primus animaduertim, ex fragmento Ciceronis in lib. 4. de repub. * Atque etiam si qua erat famosa, ei cognatio osculum non ferebat. huius instituti vestigia exstant apud Propertium lib. 2.

* Sic repono apud Nonium in Fauna.

Quin etiam falsos fingis tibi sæpè propinquos:

Oscula nec desunt qui tibi iure ferant.

Sed illi Donati differentia etiam ab ipso Cicerone confunditur. nam in Bruto, scribit; Brutus qui de matre suauanda ex oraculo Apollinis tam acutè coniecit. & in epist. ad Attic. Atticam nostrâ cupio suauari. Rectius igitur Varro in libris de vita pop. Rom. ideòque hoc ab ore dicitur osculum, non à suauitate, vnde & suauium, quod simile fit suauitati.

498 An vt viderem] *Mogunt. Herbig. & vnus Venet. Non vt viderem. sine nota interrogationis.*

499 Incubant] *non arma, sed ipse armis solo infixis incubabat. poëticè dictum.* 505 Non te] *moris fuit vt mater sponfos in thalamum primâ nocte duceret: eo cum ventum, pronuba sponsam in lecto collocabat. vide Turnebum lib. 3. aduersar. cap. 13.*

506 Festas manu ornauit ædes] *domus ergo ornabatur, maximè postes ianuarum. testis Iuuenalis Sat. 6. Claudian. de nupt. Hon. & Maria:*

Hi nostrâ nitidos postes obducere myrto

Contendant: pars nectareis aspergere tecta

Fontibus & flammâ lucos adolere Sabæos.

ijdem oleo inungebantur, & lancâ vittâ circumdabantur apud Romanos, teste D. Isidoro li. 9. Orig. cap. vlt. alij non oleum, sed adipem lupinum vel suillum memorant. vt Alexander lib. 2. Genial. cap. 5.

507 Faces vittâ reuinxit] *maternum officium, sponsæ facem prælucere, supra docuimus. noster indicat, his factibus matres solitas vittas suas circumuoluere. nam nupturis virginales vittas adimebant, & maritis seu matronalibus vittis redimibant. Valerius Flaccus de Medea:*

Vltima virgineis tum flens dedit oscula vittis.

Propertius lib. 4.

Mox vbi iam facibus cessit prætexta maritis:

Vinxit & acceptas altera vittâ comas.

vittâ ergo alia virginum & alia matronarum, sicut de mitrâ diximus.

535 Per decem mensum] *Sap. 7. In ventre matris figuratus sum, decem mensium tempore coagulatus sum in sanguine, ex semine hominis, & delectamento somni conueniente. Huc refero salsum illud salitum Pomponij, apud Nonium in verminari, ex, Hirnea Pappi:*

Decimus mensis est cum factum est. ita fit, ita semper solet.

Decumo mense demum turgens verminatur, parturit.

Rarius solent octauo. Ideo Venerabilis Beda in Martyrolog. 7. die Martij, inquit: Dum adhuc seruarentur in carcere, & Felicitas parturiret, omnium sanctorum commilitonum precibus impetratum est, vt octauo mense pateret. Turnebus lib. 4. aduers. cap. 15. putat, veteres hac in re decimum ideo mensum posuisse, quia breuiores erant veterum menses, quàm nostri, cum ad Lunæ cursum eos metirentur, non Solis, idq. ex Hippocratis lib. de fætu se colligere, & sic poëtarum de decumo mense testimonia intelligenda. Ego id confirmo auctoritate illâ Ouidij in ep. Canaces, vbi hos menses Luna crum & occusu metitur: idem quod lib. 1. Fastor. cecinerat:

Quod satis est, vtero matris dum prodeat infans:

Hoc anno statuit temporis esse satis.

disertè hoc lib. 3. Faſtor. Lunaribus circulis accommodat :

Annus erat decimum cùm Luna receperat orbem

Hic numerus magno tunc in honore fuit.

Seu quia tot digiti, per quos numerare solemus:

Seu quia bis quino femina mense parit.

Neque huic ſententiæ refragatur D. Auguſtini interpretatio, qui lib. Euangel. quæſt. 1. cap. 5. Quod dicuntur decem menſes (ait) prægnantis, nouem ſunt pleni: ſed initium decimi pro toto accipitur. cur non enim hoc æquè Lunaribus, atque Solaribus menſibus aptetur? ut & illud Tertulliani: Legitima natiuitas feminæ decimi menſis ingreſſus eſt. qui alluſit, ad formulam Galli Aquilij, L. Gallus D. de lib. & poſt. hæc adde aduerſariis: ſimul enim collata vberiore ſeruitutem ſuppeditabunt.

561 Aduſtas ſternis] *hoc eſt, aduriſ, & ſternis, ſic Virgilius; ſubmerſas obrue puppes.*

566 Haſ Amphionis] *Euripides:*

Harmoniæ verò ad nuptias

Venerunt cælites, citharæque cantu

Et ab Amphioniâ lyrâ

Mœnia & arx Thebana ſurrexit.

Amphion cum fratre muros Thebanos ædificauit cantu, ut canunt pœta: reuera (auctor Palæphatus) quia hac lege auditores admittebant, ut viciffim muris exſtruendis operam ſibi nauarent. Propertius tamen, ſicut noſter:

Saxa Citheronis Thebas agitata per artem,

Spontè ſuâ in muri membra coiffe ferunt.

pulchrè hæc deſcribit Apollon. lib. 1. & ibi ſcholiaſtes à verſu 735. multa ex Homero, Pherecyde, Antimenidâ, & Dioſcoride.

572 Vincitſque] *multi libri; victoſque.*

584 Facient] *Moguntin. faciunt.*

592 Regia frater mea habitet ſuperbus] *Moguntin. Herbi. Venetis ſuperbâ. quare lego: R. f. meus H. ſuperbâ?*

596 Arbitria] *Anaxandrides:*

Dotatam enim ſi fortè pauper duxerit,

Non iam ille coniugem, ſed habet heram ſibi,

Cui ſeruit ——— *Menander:*

Cùm pauper aliquis, contrahendo nuptias,

Quas vxor adfert accipit pecunias:

Seſe dat ipſe potiùs, illam quàm accipit.

Cetera pete etiam ex Tiraquello lege Connubiali quinc̄ta.

598 In ſeruitutem] *Non enim (ut Xenophon teſtatur) bona non accipere tam graue eſt, quàm ſemel acceptis priuari. confirmat idipſum Seneca in lib. de tranquillitate vite, item Ariſtoteles apud Athenæum, & Bellifarius apud Procopiũ, Euripides, Cicero, & alij collecti & conſtipati à Tiraquello Connub. lege 15. num. 17. & 18.*

Lixa] *Nonio*, qui ligna vehunt exercitui, calones; qui verò aquam subministrant; lixa: ipsa quoque navicula qua ligna subuehunt, *D. Isidoro lib. 19. orig. cap. 1.*

608 Gargara] *de Gargaro seu Gargaris (nam utrumque dicitur) multa quoque Stephanus; qui quod etiam Italiae adscribat, vereor ne in vitio ponendum, & exiguo lapsu, cum Gargano confuderit.*

609 Xanthus] *Scamander.*

611 Fauces Abydi Sestos oppositæ premit] *sic Basileens. & Lipsiens. Fauces Abydos Sestos op. p. Moguntin. & Eguianus manusc. item Herbi-polens. & Veneti typis excusi. Lugdunens. Fauces Abydos Sestósque op. premunt. Periegetes:*

σεῖτος ὄπη χεῖ Αἰύδος εἰάπιον ὄρμεν ἔθετο.

Papius: Sestos ubi aduerso portu prospicit Abydum.

612 Orienti dedit] *Eguian. opulenti dedit. ascribo nonnunquam mendas membranorum, ut qui plus ingenio possunt pollentque, eas felici coniectatione diluant & emaculent.*

626 Martis incerti] *ideo Mars à Latinis Communis Deus, à Grecis κοινός, ἀπὸς, & ab Homero εἰάλιος (quasi dicas neutri parti addictum) vocatur. vide Liliū Syntagm. 10. Thucydid. incerta namque bellorum.*

630 Decernit] *Capcafa lib. decreuit.*

Exæquat] *Seneca lib. 2. de tranquill. ad Serenum cap. 14. ut recenseo: facit se aduersarium qui contendit, & ut vincat, par fit. Hinc factum, ut pugnaturi dicantur in æquum descendere: sic fuerat locutus Seneca lib. 2. de benef. cap. 13. sed Gripp. codex, quo utor, mendosè: descenditque in æquum. Papinius lib. II. Theb.*

—— tandem scis sæue fidem, & descendis in æquum.

ab hac dubie fortunæ equatione putarim hostes nominatos. nam prisca hostire, erat æquare: unde hostimentum & hostorium.

653 Ascribo] *tandem mulieres, Iocasta. cum aliter nequis; conuiciari incipis. Dummodo] quamdiu, si modo. porro pro; regna, fortè legendum, regnas. hac mente; quamdiu inuisus tuis regnabis, non rex mihi, sed exsul videre. sanè ut mater inuisum esse velit filium regem, non conuenit, nisi irate & conuicianti, ut dixi.*

654 Regnare] *sic Lycus Herc. Fur.*

Arts prima regni est posse te inuidiam pati.

Sic Oedipus Creonti respondet:

—— odia qui nimium timet,

Regnare nescit. (ubi vide quæ de hoc loco dicenda) tyrannice sententiæ: quas plebis improbitas sæpè veras, & necessarias efficit. Sæpè etiam odij causæ ex Principum impotentia, licentia, superbia.

656 Regis & magni] *Eibin. Regis est magni, reor, &c. non malè.*

659 Qui vult amari] *quidam lib. hanc Iocasta versum tribuant, malle cum ceteris Polynici adhuc dari. nam iste censet cum qui velit omnino & plenum iure imperare, odiosum esse debere subditis; qui amari velit, eum non*

suo, sed subditorum arbitrato regni habenas moderari; nec huiusmodi verum regem, multo minus magnam regem nuncupari posse. vult odia nihili fieri. Contra, Iocasta; imperia dura & que pro libidine; non duratura, cito corrumpere, cito amitti. frustra illum & imperite precepta regibus prescribere, qui rex nunquam fuerit: exsiliis consilia melius daturum, qui exsiliu pertulerit. Quod vltimum mordax est, & irata dignum feminam, aptum potius ad irritandum Polynsem, quam ad inducias ab eo impetrandas. Posset etiam interferi Polynicis persona, ut ille matri, salubria suadenti, ferociter se subducat, & neget feminarum esse precepta regnandi tradere. virile id & Regum, non Reginarum: quod a Græcorum moribus non alienum, quibus insolens feminarum sceptrum. Hoc irritatam dicto Iocastam, in arma sui sexas, conuicta prorumpere, & filio exsiliu exprobrare. tum hic ordo verborum:

Qui vult amari, languidam regnet manu.
 IO. Inuisa nunquam imperia retinentur diu.
 POL. Præcepta melius imperi reges dabunt
 IO. Exsilia tu dispone. POL. Pro regno velim, &c.

& in discessu hæc ipse iam secum, non cum matre, atque ita re infecta, non impetratis induciis, tube canunt, manus conferuntur, frater in fratrem ruit. Sed hæc interiere.

663 Imperia] Euripidis sententiam huic asinem, mutuatur Dionysius Halycarnass. lib. 4. Orig. Roman. & impie Tullie tribuit. possis tyrannis omnibus, hominibus ferè. nam vetus ac pridem infra mortalibus imperij cupido, cunctis affectibus flagrantior, trudit & rapit; non allicit, non trahit. Ab hoc versiculo desunt cetera; ut & chori. Noli putare poetam voluisse tragædiam sine choris ullis edere. quare friuolum inde argumentum petitur, ad probandum, hanc fabulam Seneca nostri non esse. Sed pergo ad alias.

AD NOBIL. ET CL. V.

IACOBVM SVSIVM DOMINVM

L A R Æ, & C.

AD IT te V. C. cum gemino Hercule Hipolytus, uterque rediniuus; hic à ferali voto, ille ab inferis & rogo; non tam mea (quàmquam ope etiam meâ) quàm amici nostri, librorum illius Æsculapij εὐχοχίας beneficentiâ. Deprehendes in meis multa passiva; sed tibi, tuique similibus nō scripta: præter sis, & rudioribus permitte. multa occurrent perpera: vestra: (ô qui has docti litteras!) censura cuncta subiicio planitus damnate, expungite, perdelete. carus mihi & obseruandus, quisquis labentem erigit, deviãtem dirigit. Morsunculas vitiligatorum, & sciorum pellicationes, nec metuo; quia vana & inertes, nec deprecor; quia bonorum nullus hoc æuo malum necessarium euasit. mordeant, piligerent, calumnientur, ut volent: nominis tantum tui, qui genus maiorum verã virtute nobilitasti, prætenturam mihi concede. amicitia & necessitudinis nostrę coniunctio id spondet; fides, humanitas, & eruditio tua confirmant. Poëtã bonũ te numerosa & prisce elegantia in lucem iam edita carmina loquuntur: & paraturę istius Criticæ coryphæis, Manilius & Germanicus nimis à te diu pressi, gestiunt, inferere; quos nisi tandem representes, ut pollicitus, multa tibi periculum, ne litteratorum chorus pipulo differat, & insuper Patrima virgo grandem dicam impingat, nec ullam moratoriam cautionem admittat. Nunc uterque ALCIDES cum VIRBIO, se sibi TVTANVM optant, contra inscitiam & inuidentiã multorum: ut quantum à me vilitatis, tantum à nomine tuo splendoris accedat, sepe cui scriptio periculo, illi præscriptio fuit tutamento. Vale. Leodici cl. Id. XCII.

COM

COMMENT. IN HIP-
POLYTVM.

ARGVMENTVM.

PERERAT Antiope Amazon Theseo Hippolytum; qui, cum venationi deditus, Dianam coleret, Venerem auerfaretur, cælibem vitam ducere decreuerat. capta illius pulchritudine Phædra nouerca, amore vana; dum abest apud inferos Theseus, iuuenis castitatem blanditiis & precibus expugnare conatur. impudicâ à se feminam Hippolytus repellit. Igitur deprehensa, mutat amorem in odium; & reuerso Theseo, insimulat priuignum oblatis per vim stupri. fugerat Hippolytus impudicam dômum: sed dum aliò properat, ecce tibi taurus marinus à Neptuno ad diras Thesei imprecationes immisus: qui se ante currum sistés, quadrupedes consternauit. hi, contempto imperio, quadrigâ deturbant, cadentísque corpus per saxa & vepres distrahunt atque dilaniant, compertâ nece, Phædra rei veritatem marito aperit, seque super laniatos artus gladio trâsfigit. Theseus plágit innoxij filij casum, suámque præcipit iram, dirúmque votum detestatur: laniatos artus colligit, & quo meliori modo potest, componit.

IPPOLYTUS.] *Vet. lib. nonnulli hanc tragædiam vocant; Phædræ. atque ita citat Priscianus lib. 6. ubi ait: Seneca, in Phædra: Hippolyte me nunc compotem voti facis.*

IN ACT. I.

Parat se ad venationem Hippolytus; mittit in varia loca venatores, & sua cuique officia distribuit, & venationis Deam innocat.

2 Cecropij] *in Atticâ Cecrops condidit opidum Cecropiam; quod postea in arcem Athenarum mutatum fuit: inde Attica dicitur Cecropia cuique vicinus mons Cecropius, Plinio lib. 7. c. p. 16. & Apollodoro lib. 2. Biblioth.*

4 Solo] *Deserto. infra:*

Quicquid solis pascitur aruis.

Carpeneito] Strabo, Ptolomæus, Plinius, Mela, Ammianns Carcine-

tem seu Carpaneitum, agnoscunt, sed fluvium & sinum, non saltum; & Scythia, non Attica; quem Arrianus in Periplo maris Euxini vocat, cercinetin. erat in eo sinu Triviale lucus, admodum indigenis religiosus, auctore Marcellino lib. 2. 2. An ergo hic legemus, carcineto? Non opinor, primò quia nulli codices huc inducunt. nam omnes vel carpanetho ut plerique m. s. vel carponeto, ut vet. excusi: vel, carpaneto, vel, carpeneito. Deinde quia degabat in Atticâ Hippolytus: & non nisi Dedali remigio in Scythiam cum suis canibus & venatoribus migrare poterat. Solus meus codex scriptus:

Quæ saxosa loca Parnetho.

benè, sanè perbenè, si unquam litterulam mutes; saxoso. nam Parnes Atticæ mons nobilis, Thucydidi, Aristophani, Luciano, Straboni, Stephano prope Hymettum: laudatus à Pausaniâ in Attic. copiosâ vrsorum & aprorum venatione: vitibus benignum vocat Statius in Thebaid.

5 Et quæ Thryasij] cum legeretur, Thriasij: reposuere Thryasij, non rectè. Thryon seu Thryœssa, oppidum Messeniæ ad Alphæi fluminis vadum: de quo etiam Plinius lib. 4. cap. 5. & Homerus Iliad. C. Strabo lib. 8. & Statius lib. 1. Thebaid. si ab hoc oppido deducas Thryasius. sensus erit, & quæ loca annis Thryasij (videlicet Alphæi) rapida vnda, in vallibus edito subiectis oppido, verberat. Sed placet ver. lectio; Thriasij. à Thriâ Atticâ, vico tribus Oeneide. Thucyd. lib. 1. καὶ μετὰ τὸ τοὶ Πελοποννήσιοι τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσίνα, καὶ Θέρωσι ἐσβαλόντες. & postea cum Peloponnesiis in Atticâ Eleusinem & Thriasium campum descendentes. ubi Scholiastes Θέρωσι explicat, ἐς τὸ Θέρωσιον πεδίον, ὡς Ἀθήναζε, in Thriasium campum apud Athenas. idem Thucyd. sæpius lib. 2. meminit Thriasij campi prope Eleusinem: item Aristides in Leuctricis, Eleusim, Thriasium, & Acharnas coniungit. videndus & Plinius lib. 4. cap. 7. & Strabo lib. 9. Parte Thryasie nihil huc pertinent, de quibus in Pericle Plutarchus. Ne quid verò dissimulem, hoc loco legendum; Thriasii vallibus; vel dicendum nomen loci quem perfluit, ipse fluvio tributum.

De Thria
Attica etiâ
Stephan.

Et hoc
quoque
comperi
post Ra-
phelengio
visum.

8 Riphæa] Riphæi montes Scythiæ à perpetuo flatu ventorum nuncupati, de quibus nonnulla dixi Notis in Claudianum. describuntur à Pomponio li. 2. Plinio, Solino, Valerio Flacco, & aliis Latinis; Herodoto lib. 4. & Strabone lib. 7. & 11. Mirum quod Athenæus tradit lib. 6. cap. 4. eos esse Galliæ, Obios, & postmodum Alpes vocatos. mirum etiam Volaterranum libro 7. Geograph. ab Hyperboreis distinxisse. mirum quod Irenicus nullibi esse, nec unquam fuisse arbitratur lib. 7. Exeges. cap. 2. 2.

12 Zephyrus] dictus quasi Ζεφύροπος salutifer: idem Fauonius à fœvêdo: genitalis mundi spiritus, Plinio. florum pater poëtis. Catullus:

— quos propter fluminis vndas

Aura parit flores tepidi fœcunda Fauoni.

ideo noster; vernas euocat herbas. quia primus anni conceptus, eo stante, vi. cid. Februar. à rusticis catullitio vocatur.

13 Vbi per glacies lenis Ilissus] Versus iste non habetur in ullo Veneto, nec in Herbipolensi, nec in Parisiensi Badiano: sed habetur in m. s. ad unum

omnibus, habetur in recentioribus excusis cunctis, nec ulla variatio nisi, quod quidam; lenis, alij lenis. quod placet. & Mogun. m. f. glossematio cōsaminatus:

Vbi congelatus per glacies leuis Illissus.

Stephanus nescio quam urbem Illissum facit, cū sit Atticæ amnis Dionysio Afro, Platoni, Ptolomæo, Pausaniæ, Papinio, Mele ac Plinio. Noui alium Helissum Elidis, alium Sicyoniorum Eilissum, de quibus Pausan. in Elac. & Corinth. Ceterum displicet insigni Critico, quod hîc habetur, per glacies eum fluere. quia ambigit an in Atticâ glacies ulla aut fluij glaciari. ideo reponit ex coniecturâ; per glareas, contractâ in bisyllabâ voce ob versum: ut vellet poëta, Illissum per scruos & saxa volui, Meandrum per æquabiles arenas. Mihi non persuadet. nam noster in Græciâ non vno loco frigora asperiora facit. hîc sanè paullo antè niues habuimus in Atticâ, mox est frigora. in Thye. ste de Peloponneso:

Si quis Taygeti conspicuas niues;
Quas cū Sarmaticus tempore frigido
In summis Boreas composuit iugis.

At opponitur Illisso Meander. sed quia piger hic, lenis ille. Non tamen negauerim illud; glacies, mihi suspectum. sed quid substituas, in tanto consensu librorum?

14 Mæander] totus versus deest vni manusæ, ut alij asserunt: at ego in meis omnibus tam excusis, quàm scriptis reperio, non versum modò, sed & integrum Meandri nomen. nec scio qua illa editio vet. in qua, Melanes, nisi Badiana anni 1514. Scio Melanem, in Achaie tractu magnum fluium, qui Melas dicitur Straboni, Dionysio & Callimacho. Sed illi nunc hîc locus non est. Meandrum Phrygiæ fluium nemo nescit. nam de flexuoso illius ac sinuoso, & angusteo planè cursu pleni scriptorū libri, Lucani lib. 3. Claudiani 2. in Eutrop. Property lib. 2. Eleg. 34. Ouidij in Metamorph. noster in Herc. Fur. versu 683.

— Qualis incertâ vagus,
Mæander vndâ ludit & cedit sibi;

Instâtque dubius litus an fontem petat. Idem epist. 105. Mæander poëtarum omnium exercitatio & ludus, implicatur crebris amfractibus, & sæpe in vicinum alueo suo admotus, antè quàm sibi influat, flectitur. hæc causa cur ἀνακτοῦν veteres prius vocarint, ut scribit Plutarchus lib. de fluminibus. Verùm vereor ne nimis laboris suorum sit avidus, & nescio an ridiculus Virgilius, qui in Phrygiam ablegat venatores. sanè: si non in Atticâ Meander aliquis. Non tamen Mæander ibi vocatur, sed Asopus. nam Meander in mare ad Miletum delapsus subit æquor, & in Peloponneso emergens, fit Asopus; auctore Pausaniâ in Corinthiac. & Arcadic. Quoniam itaque idem Meander & Asopus, & fortassis æquè flexuosus; vel quia, quod vno ei in loco proprium, in altero etiam irribuendam putauit, Asopum Meandri nomine significat. Et amat noster remotiora & minus nota nomina. Phrygius ille Meander, & Marsyas, pro Diis colebantur à stultâ gentilitate: & fiebat (Dæmonum proculdubio fraude) ut quæ Mæandro erant oblata,

In adiecti-
uis asser-
mau tantū
non inue-
ni in an-
tiquâ edi-
tione Pari-
sienfi: non
autem in
meis lib.
scriptis nō
inueniri:
contineba-
tur enim in
omnibus.
quare hoc
mihi falsò
tribuunt
nonnulli.
Cū his At-
ticum per-
petâ con-
fundunt.

*Marſia undis illa miſceri nequirent; quæ Marſyæ, Mæander reſpuere vide-
retur, vt teſtatur Maximus Tyrius.*

Æquales] Moguntin. inæquales. mendosè.

15 Piger] *adeò lentus, vt Marſyam, velox flamen, ei admixtum retardet,
& lentius cogat fluere. Claudianus:*

Icarium pelagus, Mycalæaque litora iuncti
Marſya, Mæanderque petunt. ſed Marſya velox
Dum ſuus eſt, flexúque carens: iam flumine miſtus
Mollitur Mæandre tuo; contraria paſſus,
Quàm Rhodano ſtimulatus Arar — præluenti iſta Lucane:
Quâ celer & rectis descendens Marſya ripis
Errantem Mæandron adit, miſtúſque refertur,

*Pigrities autem & tarditas hæc Mæandro, ab ipſâ amfractuuum multiplici-
tate. iccirco Strabo ποδιον vocat. Anna verò Alex. lib. 4. omnium amnium
maximè tortuoſum, & ſe in ſpiras ſemper inflectentem.*

16 Amne maligno] *nocet enim agris. nam abluuione ſuâ ex Phrygum
& Carum agris tantum deterſit, vt fretum, quod inter Prienem & Miletum
olim fuerat, obliuavit, & in continentem verterit. teſtis Pausan. in Arcad.
& Corinthiac.*

Radit] *eradicat & euilcerat. Attius Oenomao:*

— ſaxum id facit

Anguſtitatem, & ſub eo ſaxo exuberans

Scatebra fluuia eradicat rupem. *Fortaſſis domodulos, fragmenti
adducti à Nonio in, anguſtitatem. Faciunt idem ceteri fluuij licet latentius,
preter Nilum; qui benignus potiùs quàm malignus. Seneca lib. 4. nat. quæſt.
Mira natura fluminis, quòd cum ceteri amnes abluant terras & euilce-
rent; Nilus tanto ceteris maior adeò nihil lædit nec abradit: vt contrà
adiiciat vires, minimúmque in eo ſit, quod ſolum temperet. Illato
enim limo arenas ſaturat & inungit.*

17 Marathon] *Marathon vna ex urbibus Tetrapol. os Attica, Stephanos
prope quam campus Marathonius, ſive Fencularius Latinis, cuius imitatio-
ne μαρμαῖον Hiſpanie appell. vt ſignificat Strabo rectè intellectus lib. 3. At-
ticum illum campum ſtrage Perſicâ nobilem deſcribunt Herodotus libro 6.
Pausan. in Attic. Strabo lib. 9. & Plutarch. in Parallel. hic ſus Marathonis,
& taurus Marathonius Theſei gloria; ad quem fortaſſis reſpicit Hippolytus,
alia quoque Marathos Syriæ. Dionyſio:*

καὶ Τεῖσπολιν λιπαρῆν, Ορθωσιδατε, Μαμαῖόντε.

22 Acarnan] *ſic plerique libri. quidam; Acarnas. Moguntin. Aramon.
Herb. pol. Arcanam. Venetus vnus; Arenam. ſed ſcribo; Acharnan. Acar-
nanes Epiri populi per χ'. Grecis ſcribuntur, apud Ptolomeum in ult. Euro-
pe tabulâ, Pausaniam in Arcad. Strabonem lib. 7. 8. & ſeqq. ab his adagio,
Acarnanici equi. At noſter de Atticis Acharnenſibus; qui per χ'. Thucydid.
li. 2. ἐς Ἀχαρῖας πόλιν μέγιστον τῆς Ἀττικῆς τῶν δῆμων καλεῖσθαι. vſque ad
Acharnas peruenerunt, maximum vicorum, quos Atticos vocant, &*

Scholias. Ἀχαρῆναι δὲ Νίκαυ τῆς Ἀττικῆς. Acharnae vicus Atticae. ab hoc Aristophanis comœdia inscribitur; ab hoc adagium, Porcellus Acharnanicus. Dubium, an Iulianus Imp. de his an de Epirotis agat, cum se ab Antiochensibus missum ait, ἀσπίνοισι, σφραδαίμοισι, ἔχει μὲν πῖ καὶ Μαργαρομαχίῳ, ἀλλ' Ἀχαρῆα μὲν ἐξαιρούσας, ἀρδὴ δ' ἐς ἄσπιδας παντάπασι καὶ ἀσφραδαίμοισιν. Ilignum, acernum, neque tamen Marathonium bellatorem, sed ex dimidio Acharnensem, ingratum omnibus & inuisum. putem de Atticis; & hoc velle, non gloria & laude cumulatam, ut qui in Marathonie vicere; sed semibarbarum, rusticum & sordidum, semiporcellum. Sic forte in illum Antiochenses ludebant. Nam, Suidâ teste, Acharnenses ridebantur tanquam agrestes & duri.

Qua tepidis subditus austris frigora mollit] Acharnan (ait) incola Attici soli maximè Australis, afflatu eius venti qui calidus & à Meridie flans, mollit frigora, hoc est, leniora sentit & lenius perfert. Suspicio quod Acharnani proprium est (qua licet ad Austrum vergat, propter Aracynthum tamen, & alios propinquos montes editissimos, admodum obnoxia frigori est) id Atticis Acharnans Senecam tribuisse, easque locorum qualitates & condiciones, ut solet, confudisse. Sunt, qui Acharnanem montem somniant. quamvis ridicule.

23 Dulcis Hymetti] Hymettus mons Attica mellis & marmoris iuxta ferax. de melle, Ouid. 5. Trist. Statius lib. 2. Siluar. & Valerius Flac. Argon. 1. de marmore, Horatius lib. 2. Od. 18. Plinius lib. 36. cap. 3. & Strabo lib. 9.

24 Aphidnas] sic plerique libri Moguntin. Athinas; Bernardin. legit; Apidanus. primus Daniel reposuit; Aphidnas. id ceteri secuti. rectè. Aphidnae vicus Atheniensium, in tribu Antiochidâ, etiam Titacides dictus: nomen accepit à Thesei socio Aphiano, de quo Plutarchus in Theseo. vide Diodorum Siculam lib. 4. Pausaniam in Attic. & Strabonem libro 9. Stephanus docet Aphidnam differre ab Aphidnis.

25 Sunion] Attica promontorium, in cuius orâ insignis portus. auctores Ouid. lib. 4. Fast. Pausanias in Atticis, & Scholiastes Callimachi.

28 Philipis] Moguntin. Helipis. Herbipolens. & tres Venetis Philippis. Paris. Basileens. Lugdun. Lipsiens. Complut. Philipis. Philippi Thesprotiae, & Thracia mihi noti, ex Plinio, Strabone, Appiano, Diodoro: nec minus cruore Romano nebiles Philippici campi, sed quid illi ad hanc Hippolyti venerationem? omnino querendus in Atticâ locus. Sed nullum hoc nomine, quod sciam, suggerunt Strabo, Pausanias, Xenophon, Stephanus, Harpocraton, Hesychius, ceteri, qui Attica loca recensent, iuuarent fortè Atticarum rerum scriptores, quos Athenæus & alij citant, si exstarent, Amelesageras, Philocherus, Andronon, & Hellanicus. Fuit fortassis, Philipis, vicus vnus ex illis centum septuaginta quatuor; quorum multa nomina perierunt. e. nam Sigonius. collegit lib. 1. de repub. Atheniens. cap. 2. & lib. 2. cap. 27. non multa. Ego apud scriptores Græcos nonnulla reperio, non procul ab hoc nomine recedentia; quorum fortè aliquod à Senecâ hic positum. An ergo scripsit; Picthis? nam πικτις, Suxle, municipium Cecropiae tribus. An; Iappis? nam Stephanus ibidem

agnoscit ἰα.πιν χαιεῖδρα (qua an illa, de qua proverb. apud Hesychium οἰνόη πλὴν χαιεῖδρα, cuius mentio apud Strabonem lib. 9. non definitio:) sed hic de sinuâ, non de stagnantibus & palustribus sē locis (que tamen apri non auersantur) loqui significat. Possent & se ingerere conyicienti, πῖλινες, & σφιντὸς & ipsa tribus Attica Stephano. Sed mihi præ omnibus placet φλυῆς, Cecropiæ tribus, apud eundem. ut legatur:

Vocat hunc Phlyeis: vbi versatur.

ita: si quid mutandum. nam si; Philipis, retinetur: fateamur nos locum illum ignorare. Inter virtutes (inquit Fabius) Grammatici habetur, aliquid nescire. 31 Canibus] de indole & generibus canum, maximè venaticorum, consulendi Pollux li. 5. Onomast. cap. 5. & 6. Xenophon, & Oppianus in Cyneget. & wottonus lib. 5. de differēt. animal. cap. 77.

32 Acres Molossos] sic dicti à patriâ, Epiri regione. acres vocat, & tenendos dicit, quia contumaciores & magis clamosi quàm ceteri. Lucan. lib. 4.

Venator leuis ora tenet clamosa Molossi.

33 Cressæ] *manusc. quidam, Cretes. sic in Herc. Oeth. geminòsq. Cretas. vulgata tamen lectio non repudianda. nam Virgilius: Nemora intor Cressia fixit. &: Cressa genus Pholoë. Propertius lib. 2.*

Sic Deus exstinctum Cressis Epidaurius herbis.

35 Spartanos] *Lacones.*

36 Nodo] *setaceo id fit hodie; olim etiam abeno vel ferreo, ut & caprinorum & fugitivorum crura. Pacatus in Panegy. Theodosij: Publicè publicus spoliator exiuitur, nectuntur manus rapaci, nudantur crura fugitiuo. corrigo; nodantur.*

39 Nare sagaci] *propter odoratus acumen aptâ & idoneâ inueniendis ferarum latibulis. Plautus:*

Canem esse oportuit, sagax nasum habet.

Festus: Sagax, multi ac solertis acuminis. Item: Sagaces canes qui ferarum cubilia præsentunt. Afranius, Brundisina:

Quis tam sagaci corde, atque ingenio vnico?

Cicero lib. 1. de Diuinat. Sagire, sentire acutè est, ex quo sagax anus, quia multa scire volunt.

40 Caprent auras] *Ad percipiendum odorem ferarum, qui per aërem multiplicatis speciebus (ut vocant) illis offertur. declarant hoc comiti imprimis & politi versus L. Varij:*

Seu canis vmbrosam lustrans Gortynia vallem,

Si veteris poruit ceruæ comprehendere lustra;

Sæuit in absentem, &c, circum vestigia lustrans

Æthera per nitidum tenues lectatur odores. *tenuia odorum*

*simulacra. 42 Dum signa pedum] ab hoc versu in *manusc. Eguiano & Moguntino, & in excusis Herbipolen. & Venet. sequentia distribuuntur in Anapesticos trimetros:**

Dum signa pedum roscida tellus impressa tenet:

Alius raras ceruice graui portare plagas. *atque ita deinceps.*

45 Picta rubenti linea pennâ] Linea, seu Formido, retis genus est. alterno plumarum versicolorum, maximè rubricatarum, contextu ornatum: quas interdum vsulabant, vt graui odore amplius feras terrent: & tunc pennæ odoratæ dicebantur. comparatum id genus retis, vt fere, maximè cerui, vel in veros casses vano terrore impellerentur, quos vicinis in locis occultabant (vt innuit Lycophon.) vel dum latratu canum attoniti, insequentem à tergo hastatum equitem fugiunt, & circum lineam vagantur, ab occultis sagittariis certo ictu sternebantur. quam venationem Seneca his verbis lib. 2. de Clementia significat: Sic feras lineæ & pinnae clausas continent. eadem à tergo telis eques incessat; tentabunt fugam, per ipsa quæ fugerant, proculcabuntque formidinem. Idem lib. 2. de Ira cap. 12. Nec est mirum, cum maximos ferarum greges linea pennis distincta conterreat (forte; consterneret) & ad insidias agat ab ipso effectu dicta formido. Vanis enim vana terrori sunt. curriculi motus, rotarumque versata facies leonem redigit in caueam. elephantis porcina vox terret. Sic itaque ira metuitur; quomodo umbra ab infantibus; à feris rubens penna. ad quem locum forte hic respexit. Formidinis texturam docet Gratius in lib. de venatione; vsus, non minus iucundè quàm fuscè Picrius lib. 7. Hieroglyph, cuius verba prolixitatis vitandæ gratia prætereo, possunt autem commentarij esse loco, iis quæ poëta de Lineâ. Nonnulla Cælius lib. 16. antiquar. lect. ca. 11. & Turneb. li. 5. aduers. cap. 5. & Christoph. Rufus Antæxegematorum. fol. 8.

Ver. li. Dominicano-
rum Bur-
degalen.
Sic feras li-
neas & pin-
nae clausas
contineas.
veniat ergo
eques, solis
incedit, &c.
mendosè.
ego tamen
hinc ita; sic
feras lineæ
& pinna
clausas con-
tineant: at
si à tergo
eques, &c.

Picta] Oppianus vocat multicolore[m] πολυχροῦν.

Rubenti] rubrâ, puniceâ.

Linea] Nemesianus.

Linea quinetiam magnos circumdare saltus
Quæ possit, volucresque metu concludere prædas,
Digerat innexas non vnâ ex alite pennas.

Oppianus vocat lineam formidolosam δευαλέην μήελυθον.

46 Vano terrore] inde dicta formido. ad eam refero Arriani locum li. 2. de vita Epicteti cap. 1. ubi malè interpres, volucres vertit pro, pennis. sic enim debebat; Nunc idem quod ceruis nobis accidit; qui cum pennas fugiunt, quo se couertunt? quo abeunt, vt in tuto sint? ad retia; atque ita pereunt permutatis iis, quæ timenda & forti animo toleranda erant.

Cludat] includat indagine. Lycophon:

καὶ δευτέρην εἰς ἀρκίω ὀρνέων ἐρύχων
λήϊται ἐμπαισασσέν ἴξεντῶ πτερῶν

Cassus peregrinæ in secundam indaginem
Vltro incidentis aucupis pennæ dolo.

Lucanus:

— dum pavidos formidine ceruos,
Claudat, odoratæ metuentes æra pennæ.

Ansonius Burdegalenf.

An cum fratre vagos dumeta per auia ceruos,
Circundas maculis & multâ indagine pennæ?

50 Robur lato dir. ferio] *hastâ breuiore, qua transfodiuntur apri. nos venabulum, illi ὄφελον, vel ἔσβλυ, quod quale esse oporteat, docet Xenophon in Cyneget.*

52 Subseffor] *in insidiis latens, subsidens, occasione captans feras occidendi, vel in laqueos agendi. sic Sernius. sed & bellici insidiatores, subseffores, & Vegetio lib. 3. de re militari, insidie, subseffa. ἔφεδοι & ἐφεδρά. hinc ad thalamorum corruptores traductum, quos subseffores vocat Valerius Maximus, ut & Iouem Arnob. lib. 5. vide Turneb. lib. 5. cap. 8. & Budæum in Comment. ling. Græc. pag. 742. Puto nostrum subsefforem à Xenophonte vocari, ἀκνώρον, retium custodem.*

Clamore] *Quales ponit Xenophon: ἰὼ κῶρες ἰὼ κελῆς, σαφῶς γὰρ ὦ κῶρες, ἔπειθε ὦ κῶρες. 10. canes, 10. segnis bene ὦ canes, probè ὦ canes. deinde ἰὼ κῶρες, ἰὼ ὦ κῶρες. bellè canes, bellè ὦ canes. tum: εὐγε, εὐγε ὦ κῶρες ἔπειθε ὦ κῶρες, Euge, euge ὦ canes, instate ὦ canes. denique & πάλιν, & πάλιν ὦ κῶρες. retrò, retrò ὦ canes.*

55 Ades en comiti Diua] *Sollemne fuit venatoribus ut auspiciatò venationem instituerent, initio Dianam (nonnunquam & Apollinem) inuocare, & partem prædæ polliceri, ut docet Xenophon in Cyneget. καὶ ὠξάμενος τῷ Ἀπίλλωνι καὶ τῷ Ἀρτέμιδι τῇ ἀργοτέρᾳ μεταδίδωμι τῆς θήρας, &c. inuocato Apolline & Dianâ venatrice venationis partem pollicendo. Sed & Ioni pars cedebat. Virgil. 3. Aeneidos:*

— ipsūmque vocamus.

In prædam partemque Iouem — unde λήϊστον dictus prædator. 56 Pars secreta] *nemora & inculte siluæ. vel potius Inferi. nam Diana eadem Proserpina.*

56 Petiur telis fera] *erat enim montium & venatus Dea; quare ἀργοτέρως etiam vocant Aristophanes in Theismophar. Philostratus in Imagin. & Plutarch. in lib. vtra animantia prudentiora, &c. noster Agrestem inferius; Agreste placæ virginis numen Deæ. Pausaniâs refert huius Diane fanum fuisse propè Illissum, in loco qui Agre dicebatur; quoniam ibi primūm venari Diana cæperit. de quo postea. Fuisse autem iaculatricem & ferarum interfectricem, cognomina quedam illius indicant. Orpheus & Homerus vocant ἰοχάρα, quasi dicas sagittis gaudentem; alij ἰνπεκτρῶν fericidam; vel ἐλόπωνον cervicidam, vel ἰνπεκτρῶν belluarum interfectricem nominarunt, testibus Suida, Hesychio, & Phornuto.*

57 Gelidum Araxem] *sic vocauit etiam supra in Medea.*

58 Stanti] *constricto glaciæ.*

59 Getulos-leones] *Stephano γαιτῆλοι, Artemidora & Athenæo γαιτῆλοι, Pomponio in intimâ Africâ Sallustio antiquissimi Africæ incolæ: equos habuere difformes optimi ipsi equites, auctore Luciano libro 4. mores eorum describit Silius Italicus libro 3. & tradit assuetos*

Indomitique loqui, & sedare leonibus iras.
ferocissimi enim leones illarum partium. Horatius:

Nec Iubæ tellus generat leonum

Aiida nutrix.

Tua

Tua dextra] at negat Homerus eam leonum venatione delectari: scilicet, quia de Taygetis & Erymantho illi sermo, quæ loca leonibus carent. Vide Picurium libro 7. Hieroglyph.) Nam quod noster, idem quoque Claudian. in Pa-negyri de consulatu Manlij.

62 Cernuas] Homerus etiam scribit Dianam capreis & cernuis delectari: & Pausanias testatur in Eliac. Eleos Dianã colere ἐλαφῶν: & sunt nõ infre-quentes nummi Hadriani Imp. & Galieni Imp. in quibus Diane nomini ad-dita cerui effigies. Cretensium forè meminit; quia in Cretã cernuorum mul-titudo, & ille nobiles ostenso mortalibus usu dictamni.

63 Damas] damæ, species silæstrium caprearum; mediæ inter feras & mansucta animalia, etsi serò mansuescant. Vide Wotton. libro 6. de differ. animal. cap. 94.

65 Villoli-Bifontes] Bifontem lib. 6. Casar cerui figurã esse scribit; à me-diã fronte inter aures unum cornu exstare valdè excelsum & rectum, & ab eius summo ramos, sicut palmas, latè diffundi: collum iubis villisq; conte-ctum, (unde Plinio lib. 8. cap. 15. iubati) tradunt Strabo lib. 4. & Solin. cap. 29. Agit de iisdem Wotton. d. li. 5. cap. 92. ubi miror quæ ex Gillio refert incerti au-ctoris verba dici, cum Iulij Cesaris perspicuè sint. fortassis quia libros de bel-lo Gallico non esse Iulij Cesaris censuit; nec planè sine causã. nam animaduer-ti in Iacobi magni Sophologio, lib. 3. cap. 7. lib. 4. cap. 11. lib. 5. cap. 13. lib. 6. cap. 7. & 20. multa adduci sub nomine Iulij Celsi de bello Gallico, quæ omnia reperiuntur in vulgatis Cesaris Commentariis. Imò & Albertus Eybins Ger-manus paullo iunior Iacobo Magno, in Margaritã poëtica; cuius antiquum cod. vidi Moguntie in Societatis Iesu collegio; ex nouem Iulij Celsi de gestis Cesaris adducit loca plusquam xxxiiii. quæ cuncta in illis Cesaris Com-mentariis inueniuntur. & postea fol. 153. littera L. hæc verba addit: Iulius Celsus historiographus scripsit diligenter librum de bello Casaris; in quo multa doctrinalia & moralia continentur: vt suprã in libris illius poteris comprehendere. vt videatur non omnino de nihilo esse, quorũdam Criticorum suspicio; cui stabiliendæ hæc attuli, non meæ sententiæ præiudicio. Bifontes, Dion in histor. Augustã Βίφοντες vocat. non rectè. Irenicus lib. 7. Exeges. cap. 11. contendit; Vizontes dici debere. quod quã facilitate illi sine probatione licuit affirmare, eãdem possunt alij negare.

De Cõment.
belli Gallici,

66 Latisque feri cornibus vri.] Vera descriptio. Aimo in. li. 1. hist. Fra-ncor. cap. 2. Tertium est genus eorum, qui vri appellantur: ij sunt ma-gnitudine paullo infrã elephantos, specie & colore & figurã tauri. ma-gna vis est eorũ & magna velocitas: neque homini neque feræ, quam conspexerint, parcũt. hos studiosè foueis captos interficiunt. Et paullo post: Sed mansuescere ad homines & mansuescieri, ne paruuli quidem excepti, possunt. Amplitudo cornuum & figura & species, multum à nostrorum boum cornibus differt. quæ sunt ad verbum Casaris d. loco. Eadem Strabo lib. 4. Plinius d. cap. 15. Solinus cap. 29. Seruius & alij ad 2. li. Georg. Virgil. Vide Irenicum d. lib. 7. cap. 12. Wottonum ubi suprã. Gloss. Græcolatin. Ἐλάτος, Vrus bos siluest.

68 Garamas] *noti populi Africae, egei, & mapalibus, pecorùmque patione vagà contenti.*

69 Pyrenes] *vide supra Medea vers. 745. in Comment.*

72 Vagus Sarmata] *Sarmatae & Sauromatae iidem, Dionysio versus gratià dicti Samatae; Eudoxo Syrmatæ, à flauio eiusdem nominis, apud Stephan. Vagos dicit, quia Sarmatas Nomadas esse, & huc illuc incertis vagari sedibus, Pausanias testatur in Attic. Alibi Seneca vocat intonsos.*

Intonsis teritur semita Sarmatis. *vt appareat comã aluisse, sicut Franci. sanè libertatis tucndæ quàm studiosos, innuit Pomponius lib. 3. cap. 4.*

Vacuis] *incultis, solis, sine opidis.*

72 Diana] *à die dicta: quia lux eius amula dici, vt innuit Cicero libro 2. de nat. Deorum. eumque imitatus Firmicus lib. contra Gentiles cap. 19. Luna hæc, eadem Lucina à nocturno lumine nomẽ accepit: hanc etiam quidam dici voluerunt Dianam, quod per noctem lucens hominibus penè alterum diem faciat.*

73 Tua si gratus numina, &c.] *si venanti ad fueris, prosterè cuncta cedunt. ades autem illis, qui beneficij tui memores meritos honores tibi exhibent. Honores hi, opinor: initio venationis illam inuocabant, & prædæ portionem spondebant, vt dixi: finitã verò, prædæ caput vel pedes vel exuuias alias arboribus appendebant, vt Mycon ille pœteticus; Viuacis cornua cerui, & docet Aristophanis Scholiast. apud Brodeum comment. in lib. 2. Epigram. fol. 216. In honorem Dianæ certis diebus, vt Aug. eidib. feriabantur; quod tum illam vacare credebant. Papinius:*

— ipsa coronat

Emeritos Diana canes, & spicula tergit,

Et finit ire feras — *Deinde A. D. eid. Sextil. spicatas faces accensas in Dianæ nemora ferebant, canes infulis exornatos coram eâ sistebant, vnà cum omni venatorio instrumento. docet Gratius:*

Spicatasque faces sacrum ad nemorale Dianæ
Sistimus, & solito catuli velantur honore:

Ipsaque per flores medio in discrimine luci

Strauere arma sacris — *que pertinent ad sanos etiam canes,*

Hinc Diana & ad omnia nemora, non Aricinum dumtaxat, aut egros. Omnes enim canes Latinis Nemorensis. in Dianæ tutelâ; omnia illi nemora sacra credebantur; sicut Ioui omnia montium cacumina, Iunoni omnia prata, vt scribit Scholiast. Euripid. & Sernius in Virgil. petitq; apud Callimachum à Ioue: — δὸς δέμοι ἕρεα πάντα.

— da verò mihi montes omnes. *Horatius lib. 3. Od.*

Montium custos nemorùmque virgo.

Catullus in seculari carmine:

Montium Domina vt fores

Siluarùmque virentium,

Saluarùmque reconditorum,

Amniùmque sonantium.

Scio peculiaria quaedam in sacris Aricinae Dianæ adhibita; cuius sacri memi-

Turneb. lib.
7. aduers. ca.
26.

Turneb. lib.
5. aduers.
cap. 4. & lib.
6. cap. 2.

nere Propertius lib. 2. Ouid. in Fastis, & Papinius in Siluis, & ex iis Lilius Syntagm. 12. Verum quod de canibus Gravius dixit, communit omnibus etiam Græcicis putauerim. De venationis autem inuentione generibus, lande, vituperatione, nonnulla Io. Salisberienfis lib. 1. Polycratici cap. 4.

80 Fauē] fortè scrib. fauet. iam adest inuocata.

81 Arguti canes] latratores. sic loquacem vocat Plautus; sine virtute argutum ciuem mihi habeam pro præficâ. & Nonio, Argutari, loquaciter præloqui.

85 Magna vasti Creta dominatrix freti] Thucydid. Nā Minos eorum quos audiuius antiquissimus, classem comparauit, maximamque partem maris, quod Græcum nunc dicitur, tenuit; Cycladum dominus, &c. Et Minoem Crete Regem omnes vicinas insulas sibi subdidisse scribit Apollodorus lib. 3. Biblioth. multa addit continentis opida maritima, post Callimacham, Iulianus, apud D. Cyrillum Alexandri. lib. 6. contra Iulian. causam reddit Aristoteles opportunitatem insulae Crete lib. 2. Politic. c. 8. Hinc incipit Phædra Nutrici amorem suum detegere.

63 Audacis Proci] vide Apollon. lib. 1. à ver. 100. & ibi Scholiast.

102 Palladis] hanc nonnulli perperam cum Bellona confundunt. nam Bellona, quæ Græcis Εὐω. videtur iamē & Tertullianus lib. de testimonio anime, cap. 2. confundere, vel (Deo dante) ostendemus nostris in Tertullian. & alios Latinos Patres Racemationibus; si tanti illæ futuræ ut lucem ferre posse videantur. Firmicus quinque Mineruas seu Pallades ponit. vnā Vulcani F. quæ Athenas condidit; aliam Ægyptiam, Nili filiam, textrinæ magistræ; tertiam Saturno genitam, illam bellatricem & pugnacem viraginem; quartam Iouis Cretici F. quæ occisum patri Liberum reuelauit; quintam Titanide & Pallante satam, patricidam, & paternis exuuis ornatam, ab hac dictum Palladium, hanc coli, hanc Pontificali lege seruari. auctores Firmicus cap. 17. Clemens Alex. in Protrept. Arnobius lib. 4. contr. Gent. post Tullium lib. 3. de nat. Deor. Apulcius autem lib. de Deo Socratis tres agnouit, scribens Ægyptiam plangoribus, Græcam choreis, Barbaram strepitu cymbalarum & choralium gaudere.

103 Et inter ips. pensa lab. manus] sic Ouidius 4. Metamorph.

Et colus, & fusus digiris cecidere remissis.

104 Non colere, &c.] seuus & impotens tyrannus Amor, seruis suis ne loquendi, nec agendi, nec cogitandi aliud momentum liberum relinquit. ideo amantes omnes alia omnia, præter sua somnia negligunt; pietatem erga Deū, ut hinc Phædra; caritatem & sollicitudinem proximorum. ut Dido Æn. 4.

Non cæptæ assurgunt tures, non arma iuuentus

Exercet, portusve propugnacula bello

Tuta parant. pendent opera interrupta ——— contemnunt rem

familiarem ut Corydon, cui; semiputata frondosâ vitis in vltimo. nullam honoris sui curam aut boni nominis habent, ut Sybaris adolescens apud Horatium Od. 8. lib. 1. Salutis demique & reliquorum curam abijciunt; ut paullo post vesana ista nouerca, cui: ——— nulla iam Cereris subit cura, aut

salutis ———

Merito igitur Socrates Xenophonti dixit: ei qui se in amoris retia iniecerit, mox repulsâ libertate seruitutis pistrino se mancipare, maximos sumtus in voluptates noxias facturum; à veri & honesti & boni indagatione vacaturum; in iis verò rebus, quas nec furiosus curarit, omne studium suum collocaturum. ἄρ' ὄσα' ἀν' αὐτίκα μάλ' α δ' ἕλος αὐτ' ἐλευθέρα εἶναι; πολλὰ δὲ διαπαύων εἰς βλαβερὰς ἡδονὰς; πολλὴν δὲ ἀσχολίαν ἔχειν τῷ ἐπιμεληθῆναι τίνος καλῶς κἀγαθῶς; πῶς δ' αἰσείν δὲ ἀναγκασθῆναι ἐφ' οἷς ἔδ' αὐ μαιῆδος πῶς δ' αἰσείν. Xenoph. Σπμνημ. α.

Donis] rectè. quia donum proprie quod Deo dicatur, munus & id, & quod

Briffon. li. 1
Formul.
fol. 34.

hominibus datur. Vnde Ovidius:

Munera, crede mihi, placant hominésque, Deósque:

Placatur donis Iuppiter ipse datis.

sed confundunt discrimen poetæ. nam Tibullus lib. 1. eleg. 5. ait:

— donis vincitur omnis amans. & Seneca in Agam. equum Durium modo donum, modo munus nuncupat. proprie Afranius, Fratris apud Nonium; Nullam profectò accessi aram, quin Deos supplicis, sumtu, votis, donis, precibus plorans, obsecrans nequiquam defatigarem.

Malè Parif
edutio vlii.
ma, vatis,
pio votis.

106 Iactare tacitis conscias sacris faces] in Herc. Fur. & Megara:

tibi, frugum parens,

Secreta reddam sacra, tibi multâ fide

Longas Eleusi tacita iactabo faces.

utrobique loquitur de Eleusiniis sacris; quæ ab Atticis virginibus & matronis honestis Eleusim proficiscentibus in Cereris honorem fieri solebant, quod Thelytus Methymneus apud Theocriti Scholiast. docet. Dicta sunt Eleusinia, quia Eumolpi operâ Athenienses ea ab Eleusiniis acceperunt: siue illa inuenerit, Eumolpus; ut vult Androtion lib. 2. de sacrificiis; siue Danaï filie, ut

Schol. D. An
gustini in l. 7
de cini. Dei,
ca. 10. Alex.
ab Alex. l. 2.
Genial. dior.
ca. 14. Libus
Syntag. 14.
Calius l. 16.
antiq. cap. 9.
Lazius l. 10.
comm. Rom.
ca. 7. Nat. 16
li. 1. Mythol.
c. 10 & li. 6.
c. 14. et Briff.
lib. 1. de For
mul.

confer Herodotus in Euterpe. dicta etiam Thesmophoria. de quibus quia Cargustini in l. 7 de cini. Dei, ca. 10. Alex. ab Alex. l. 2. Genial. dior. ca. 14. Libus Syntag. 14. Calius l. 16. antiq. cap. 9. Lazius l. 10. comm. Rom. ca. 7. Nat. 16 li. 1. Mythol. c. 10 & li. 6. c. 14. et Briff. lib. 1. de For mul.

plim tantum loquuntur alij; quæ ego collegi, in vnum hic fascem, exhibebo. Fuere maiora & minora. Maiora antiquiora, & in Cereris potissimum honorem; minora in Proserpine, diu posterius instituta, ut illis Hercules initiaretur. nam maioribus, quod peregrinus esset, non licebat, teste Calio Rhodigino.

Quod si verum, ambo Seneca loca de Minoribus erunt, ut & illud Ciceronis lib. 1. de Nat. Deorum: Omitto Eleusinam sanctam illam & augustam vbi initiantur gentes oratum vltimæ. & Aristidis in Panathenaicis, quando docet quotannis maximam multitudinem initiatorum albo ascribi consueuisse. Dixi; potissimum Cereti. nam utrique, Baccho, Cereri, & Core communi afuere, ut docet vetus inscriptio apud Goltzium in Thesauro pag. 17. Maiora mense Augusto, seu æquinoctio auctumnali celebrabatur, quod significant Polyen. l. b. 2. Stratagem. & aperit Seneca Herc. Fur. ver. 841.

Quanta; cum longa redit hora notis,

Crescere & somnos cupiens quietos

Libra, Phœbeos tenet aqua currus;

Turba secretam Cererem frequentant,

Et citi rectis properant relictiis

Attici noctem celebrare mystæ.

Est Plutarchus Iunio mensi id adscribat, id est Boëdromioni, ut & iuxta nonnullos Thucydides, & Aristides, in Eleusiniâ, ubi docet Boëdromione mense solitam quoque Græciam frugum primitias quotannis Athenas, tanquam ad metropolim tum suam, tum frugum, deferre. Sed si verba illorum inspicias, videbis nos non cogi, ut ita intelligamus; nec vetari, quo minus cum Gaza lib. de mensib. Attic. Boëdromionem, Augustum interpretemur. Boëdromionis ergo xx. die hæc mysteria peragebantur. Fauet nobis Demosthenes Olynth. 3. Fauet Plutarchus in Camillo, & in Phocione, sed clariùs in Demetrio, ubi, τὰ μυστὰ μυστήρια τῆς Ἀνθηστηριῶνος, ἐτελεῖοντο. τὰ δὲ μέγιστα τῆς Βοηδορμιῶνος. parua mysteria Anthesterione celebrantur, magna verò Boëdromione. Sed quis mensis Anthesterioni respondet? Bapt. Pius ca. 65. Posterior. annotat. Aprilem vult; Gaza, Nouembrem; Lalamantius lib. de anni ratione, Septembr. Guarinus & alij, qui censent fuisse Atticum mensem octauum, Ianuarium. Pius Macrobius testem advocat li. 1. Sat. cap. 8. Guarinus Suidam. Non defuit; qui in Appendice annotation. ad vitas Plutarchi, ex eodem Plut. in Syllâ, & Appiano lib. 2. de bello ciuili, animaduertit principium Anthesterionis Martii Kal. respondere. cui, nunc quidem, assentior. Nam Seneca de minoribus Thesmophoriis agens in Herc. Oct. eo, his versibus:

Nos Cadmæis Orgia ferre
Tecum solitæ condita cistis,
Cum iam pulso sidere brumæ
Tertia Soles euocat æstas,
Et spiciferæ concessa Deæ
Attica mystas claudit Eleusis.

Fiebant ergo ista minora singulis trienniis. & fiebant æquinoctio æstinali, hoc est, ineunte vere. sed fiebant Anthisterione. Anthisterion ergo Vernus mensis. Hoc tempus. Argumentum certius. Nam Clemens Alex. in Protrept. docet, in maioribus, Iouis concubitum cum Cerere; in minoribus eiusdem incestum cum Proserpinâ filiâ suâ, & inde natum tauriformem filium, celebratum: omniâque plena ibi impudicorum signorum, quæ nihil nunc necesse narrare: fuit, cum sacri Patres illa refellebant. quare explicarunt Clemens in Protrept. D. Greg. Nazianzen. in serm. de Epiphaniâ; Tertullianus lib. contra Valentian. Tatianus Orat. contra Grecos, Eusebius lib. 2. preparat. Euang. cap. 3. Athenagoras in legatione, Theodoret. lib. 7. de curand. affect. Grec. Arnobius lib. 5. cont. Gent. Firmicus de Gentilium errore cap. 27. & 28. & D. Augustinus libro 7. de Ciuit. Dei cap. 20. Non initiatis ea reuelari non poterant; quos profanos vocabant. ideo Seneca; Eleusini tacitam, & sacra tacita dixit. & Papinius:

Tuque Ætæa Ceres, cursu cui semper anhelo,
Votiuam taciti iactamus lampada mystæ.

Onidius: Quis Cereris ritus audet vulgate profanis?

*Horatius: Vetabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcana, sub iisdem
Sit trabibus* ———

Briffon. latè
in iudic. d. li. 1. Arcabantur ergo profani. Profanos accipio, non tantum qui non initiati, sed etiam scelerati & criminis aliquo impurati; nam hec clarè edici solitum, docet Lampridius in Alexandro, eaque de causâ Neronem veritum his sacris interesse, docet Suetonius in Nerone: contra M. Antoninū M. philosophum sacrarium ingressum, eo quod continentissimus esset, prodidit Capitolinus. Celebratur se nouem noctibus à Venereis abstinebant, teste Ouidio lib. 10. Metamorph. & 3. Amor. eleg. 9. abstinebant etiam à vino, si Plauto credimus in Aululariâ, & Macrob. lib. 3. Saturn. ca. 11. & Dionysio Halycarnass. lib. 1. Antiq. Roman. qui addit Romanos ea sacra Græco ritu celebrasse, abstinebant præterea à malis Punicis, iuxta Clementem Alex., quod ea ex sanguineis guttis Dionysina nata putarent. Igitur ita parata, albis vestibus induebantur (Ouidius 10. Metam. & 4. Fastor.) tempora cinctæ viticis coronis, vel secundum alios quernis, cubitis folia substernebant, iuxta Plinium lib. 23. Deinde prodiebant precedentibus virginibus canephoris, quæ calathos seu cistas in capite gestabant, ut ex Claudiano, Propertio, & aliis patet: Theocriti interpres in his Calathis sacra mysteriorum verba, & libros ea continentes inclusos tradidisse, alij etiam cuncta mystica symbola & secreta; quæ ab Ecclesiasticis illis scriptoribus enumerantur. Mystis omnibus rituale, lampades seu faces manuferre in questâ à Cerere Cora memoriam, quod ex Papinio & Senecâ apparet, & ex illo Claudiani: — sanctasque faces attollit Eleusis. Atque sic mediâ nocte iter ingressæ, Proserpinam magnâ voce inuocabant, seque inuicem scommatis excipiebant, ut docet Apollodorus lib. 1 Biblioth. & Natalis ubi sup. Nocturna autem hæc sacra fuisse, liquet ex Senecâ:

Tectis properant relictis,

Attici noctem celebrare mystæ:

neque mirum, quia Attici diei initium à Solis occasu ducebant:

Symbolica verba initiatorum, ἐῆγευσσα, ἔπιον τὸν κωκεδῶνα, ἔλαβον ἐκ κίτης, ἐργασάμην εἰς ἀπιέμην εἰς κέλαθον, καὶ ἐκ κελάρθ εἰς κίστην. hoc est, interprete Arnobio: ieiunavi, atque ebibi cyceonem, è cistâ sumsi & in calathum misi, accepi; rursus in cistulam transtuli. Item, τὰ ὄρεα δράκοντος καὶ τὰ ὄρεα δράκων πατὴρ. taurus draconis, tauri draco pater. Denique, quod addunt Clemens & Eusebius, In monte occultum bubulcus stimulum. Firmicus cap. 28. In Proserpinæ sacris cæsa arbor in effigiem virginis, formamque componitur: & cùm intra ciuitatē fuerit illata, quadraginta noctibus plangitur, quadagesimâ verò nocte comburitur. Iuxta Athenagoram in Legatione, vera & mystica Proserpine figura fuit, mulier quadriocula; duos in vertice, duos sub fronte oculos habens; cornibus minax. territam itaque Cererem, auersatam filiam quam pepererat, nec illi mammam præbere voluisse: inde mysticè ἀβνλας, hoc est, ablatam vocari. Hæc Eleusinia sacra accepta à Græcis Romani Cerealia vocarunt, de quibus Politianus Miscellan. cap. 85. & Commentar. in d. cap. 20 D. Augustini, vel Ceralia. Glossarium, Ceralia Δρυίτις ἐορτὴ Δρυίτιδος. idque duobus locis. Celebrarunt ea, sed peculiari ritu Pheneate, nominariuntque κιδάεια, ut docet pluribus Pausanias in Arcadic.

Conscias] *ſic Pr operius Romam conſciam;*

Quod faciat nobis conſcia Roma moram.

quem verſum non mutari à Criticis manelim.

108 Adiudicatam Præſidem terræ Deam] *Mineruam, qua Neptunum iudicio vicit. vide Ariſtides in Panathenaicâ.*

110 Geſa] *quidam lib. geſſa. alij; geza. alij; gæſſa. Scriptores cuncti Gallorum inuentum putant: at Athenæus lib. 6. videtur Hispanis tribuere, & Romanos huius teli uſum ab Hispanis accepiffe. hodie ſanè, quod ſciam, geſis Galli non utuntur; utuntur Cantabri; quorum ego gentem; Concanos; ſolus apud Horatium olim in poſſeſſione ſeruauit ex Silio Italico: nunc eoſdem reſtitui uelim, unde deturbati iniuriâ, apud Strabonem lib. 3. ubi male legitur: καὶ τὰ κοι. ſcribendum, καὶ τὰ κοι ex Horatio & Silio. hos enim domuit Auguſtus. Caue cum Coniis Polybij confundas, ut quidam. Concani ad Pyronæum, Conij ad fretum Herculeum habitabant.*

114 Genitrix tui me] *Euripides:*

PHÆ. O miſera mater, qualis te rapuit amor.

NY. Quo taurum amauit, filia? aut cur hoc dicis?

Pasiphaës turpis nequitia cum tauro nota vel ex Ouidio in Metamorph. Diodoro lib. 4. Bibl. Perphyrio in lib. de abſtinentia à carnibus. Mythologias pete à Plutarcho in præcept. Connubial. & Luciano lib. de Aſtologiâ.

119 Dædalus] *pro quouis ingenioſo & indaſtrio artifice poni ſolet. ideo addit, quis Dædalus; & ſubdit; ille. quaſi dicat, Quæris artificem qui tuo queat amori adminiculari? ne ille quidem queat, qui artificio ſuo matri tue copiam amoris fecit. de Dædali inſtatuariâ & Archytec tonicâ arte atque præſtantiâ pleni ueterum libri, Diodor. li. 4. cap. 13. Plato in Menone, Ariſt. l. polyt. uide Adag. Δαυδάλλη μάχαιρα. & Δαυδάλλεια ποιήματα.*

120 Mopſopiâ] *Atticâ. Virgilius in Ciri:*

— ritu

Mopſopio tereti neſtebat dente cicada *(ſic uocati Athenienſes, non à uate Mopſo; ſed à Mopſo Rege, uel Mopſopiâ Oceani filiâ.*

122 Promittat] *lib. Moguntin. promittet.*

124 Catheras] *Fabula notiſſima ex Ouidio, cui dediſſe cauſam Veneris & Martis concurſum prodidit Lucianus lib. de Aſtolog.*

125 Omne Phebœum genus] *explicet Ouidius in epiſt. Phædræ*

Forſitan hunc fato generis reddamus amorem,

Et Venus ex totâ gente tributa petit,

Iuppiter Europam (prima eſt ea gentis origo)

Dilexit, tauro diſſimulante Deum.

Pasiphaë mater, decepto ſubdita tauro,

Enixa eſt uero crimen, onuſque ſuum.

Perfidus Ægides, ducentia fila ſecutus,

Curua mea fugit teſta ſororis ope.

En ego nunc, ne fortè parum Minoia credar,

In ſocias leges ultima gentis eo.

[131 In primo obstitit] *pulcrè Lucretius lib. 4.*

Nam vitare plagas in amoris ne iaciamur,
Non ita difficile est; quàm captum, retibus ipsis
Exire, & validos Veneris perumpere nodos.

132 Repulitq.] *script. li. Burd. & excusi plerisque continent; pepulitque?*

135 Vere insolens] *Mogunt. Veri. & ita omnes quatuor vet. excusi: sic etiam citat Eib. in margaritâ. cur ergo mutarunt Basiliens. & ceteri?*

136 Ad recta flecti] *ut enim scribit lib. 6. de Benefic. cap. 30. Reges flecti, quàm vinci, non minus turpe existimant. ideo in Octau. dicenti Seneca Principem remittere aliquid, & cedere nonnumquam debere, respondet Nero, fama sed victum feret. versu 577.*

137 Quemcumq. dederit] *Ita Mogunt. hec adhuc tribuuntur Nutrici: longe melius. nam non conueniant Phædræ: saltem subsequens versus:*

Fortem facit vicina libertas senem.

Ait ergo Nutrix, non ignorare se quantum periculum capiti immincat, ab amante & iratâ reginâ: audacter tamen morituram quæ ex alumne usu. quia fortem esse iubet ætatis beneficium. mors instans. Quod deinde scribitur: Obstare primum est, velle nec labi viâ: Pudor est secundus nosse peccandi modum. non conuenit huic loco. aptius collocetur alibi. nec inter versus tantam aliqua turbela; sed ipsi etiam versus non sane mentis. Vulgò legebatur, & ita citat Eybius:

Obstare primum est velle, nec labi viâ:

Pudor est secundus, nosse peccandi modum.

ego tamen putem hos duos ultimos versus hinc amouendos, & inferius collasandos, hoc modo:

Quod esse temet autumas dignam nece:

Pars sanitatis, velle sanari fuit.

Obstare primum est, velle nec labi viâ:

Pudor est secundum, & nosse peccati modum.

quod si cui probabitur, ut facile probabitur sedulo rimanti: is hoc loco legat;

Fortem facit vicina libertas senem.

Quo miserâ pergis, &c. reliqua secum ipsa mussauit Nutrix; hinc Phædræ alloqui & increpare incipit.

Fortem] *Solon, apud Plutarchum, quærentibus quâ fiduciâ minitanti mortem tyranno se opponeret, & quasi securus omnem tuæ de salutis curam abiiceret, Nihil se metuere fretum senectute respondit. Quid breui moriturus metueret? quò properabat?* 142 *Grauas] Mogunt. aggrauas.*

143 *Monstra fato] Stoicorum opinio. nam Peripatetici plerique cum Aristotele lib. 2. Physic. peccata naturæ esse, monstra, & à casu nasci censuerunt. vide Dom. Sot. in li. 2. Phys. q. 6. Nonnullis tamen visum, etiam quâ monstra sunt, ea naturâ intendisse, ut Marsilio Germano in li. 2. Physic. Notab. 8.*

146 *Teneri crede] sic Lipsienses ediderunt, aliique nonnulli. Lugdunens. tum tu crede, sed prius illud confirmant Mogunt. & aly m. s. item Herb. & Bernardini editio. Recentiores Venetis tamen crede. pessimè. nam id ex gloss.*

157 Inter videntes omnia] *Iouem ac Solem, illum paternum, hunc mat-
ternum auum. Phæbum omnia videre aiebant, quia cuncta lustrat & conlu-
cat; Iouem, quia implet omnia. Nihil enim Deo clausum; sed quæ nos dicimus,
gerimus, cuncta audit & videt. Tertullianus li. de pœnitentiâ cap. 6. Quan-
tascumque tenebras factis tuis superstruxeris, Deus lumen est. Vide-
runt ergo nihil Deo occultum, nihil abditum, ut ex Orpheo, Diphilo, & aliis
probat Iustin. Martyr lib. de Monarchiâ, & Clemens Alexandr. libr. 5. Stro-
mat. ubi addit; iccirco à Ieremiâ Deum, dicit Deum appropinquantem. Dra-
contius in Hexam. de Deo:*

Quem non obscurant quacunque ex parte tenebræ:
Nec caulantur ei quæcumque obscura geruntur.

*Quid mirum, cum semper nobis præsens in medio pectoris nostri Deus habi-
ret? vide Senecam epist. 25. 41 74. & 84. Deum cuncta cernere multis pro-
bat Arrianus de dictis Epicteti lib. 1 c. 14. & Lactant. lib. 6. Instit. cap. 24.*

161 Conscius mentis pavor] *sic m. s. ad vnum omnes. sic quatuor primæ
editiones. hoc ergo retinendum, nec nox illa inniorum inducenda.*

163 Nulla securum tulit] *legi velim quæ ab Aristotele in hanc senten-
tiam scripta lib. 9. Nicomach. cap. 4. & à Plutar. in lib. de tranquillitate ani-
mi. Elegantissimè nosser epist. 106. Securitatis magna portio est, nihil
iniquè facere. confusam vitam & perturbatam impotētes agunt tan-
tum metuunt, quantum nocent: nec vlllo tempore vacant. trepidant
enim, cum fecerunt, lærent. conscientia aliud agere non patitur; ac
subinde ad se respicere cogit. Dat pœnas, quisquis exspectat: quisquis
autem meruit, exspectat. Tutum aliqua res in malâ conscientiâ præ-
stat, nulla securum. Putat enim se, etiam si non deprehenditur, posse
deprehēdi: & inter somnos mouetur: & quoties alicuius scelus loqui-
tur, de suo cogitat. non satis illi obliteratum videtur, nō satis tectum.
Nocens habuit aliquando latendi fortunam, nunquam fiduciam. En
tibi optimum Seneca commentar. ipsum Senecam. Vis alium? Victor Carten-
nensis Episcopus lib. de pœnitentiâ cap. 5. Conscientia apud quam non
moritur omne quod gerimus, quæ nos in factis nostris accusat & iu-
dicat; quæ cum non habeat loquendi vsum, nescit tamen tenere silen-
tium. Potest conscius morte subduci, potest tibi ad tempus prodesse
testis conscientia. Nec rectum superest, & sine te nō est, hæret pectori,
nec vnquam te deserit, & velut quædam pedissequa, nullo abs te tem-
poris interuallo discedit, tenet te reum, & in suâ semper ditione capti-
uum, & c. Mendosè hæc legi, fateor: & quomodo castigari debeant, non vi-
dere me, fateor id quoque: aliquid deesse augurer: an sic legendum? Potest con-
scius morti subduci: potest id tibi ad tēpus prodesse Conscientia hæc
semper tecum est, & c. vult latere posse delinquentem, quia, qui id offerat, nul-
lus; latendi fidem nocenti non p. sse contingere, quia non satis illi scelus occul-
tum videtur. Iustus L. p. s. corrigit. potest tibi ad tempus procul esse:
testis conscientia hæc tecum superest. nondum conquiescit in his animus.*

167 Nec inhospitalis] *Mozuntin. non.*

173 Aula] *Cur domus Minotauri veterini tui fratris, labyrinthus videlicet Dedali, caret inhabitante monstro maiore?*

177 Cogit sequi peiora] *Euripides:*

—— honesta quidem scimus & cognoscimus,

Sed non facimus ——

178 Vadit animus] *Moguntin. lib. vadit auius. scilicet furor.*

185 Regnat] *Euripides:*

Quisquis Amorem non magnum iudicat Deum,

Et inter dæmones omnes supremum esse:

Vel rudis ac indoctus est, vel omnis elegantia bonique inextremum

Maximum hominibus Deum ignorat.

(pertus,

Simmias sic introducit loquentem Amorem:

γαῖα θαλασσαι τε μυχοί ἑβανίων πᾶς τε θεός μοι εἶποι.

Τῶν δ' ἐγὼν ἄκροσφισσάων ἀγέλην σπᾶπρον, ἐκράνηα τίσθιν θεμισαῖς.

Tellus marisque recessus, caelestis etiã quilibet Deus mihi cedit.

Ab his ego remoui verus sceptrum, & constitui ipsis iura.

188 Gradivus] *Mars. Vnde sic dictus, vide Liliam Syntagm. 10. & Italianum Aurclium lib. 1. de cognomin. Deor. cap. 6.*

192 Figit sagitta] *Xenophon: hinc verò est fortassis, quod Amores sagittarij dicuntur, quoniam formosi etiã eminus vulnerant.*

194 Turpiter vitio fauens] *Burdegalsenf. Eguianus, Moguntin. manij. & quatuor excusit tres Veneti vet. & Herbiopolens turpi seruitio fauens.*

quid ni? 196 Addidit] *Moguntin. addit. & inter lineas, deit.*

197 Scilicet terras] *Moguntin. caelos & terras.*

200 Minimus] *ait Neuius:*

Ædepol Cupido, cum tam pusillus sis, nimis multum vales.

201 Vana ista] *Archias:*

Nullum amor offendit, pravis occasio sed fit

Mentibus ille hominum; quos mala multa iuuant.

Confer haec cum iis quae habentur Octaviã, à versu 551.

Asciuit] *Moguntin. acciuit.*

203 Quisquis] *quidam libri dum quis. In sequenti versu; Moguntin. appetit: pro, ut alij, appetens.*

204 Hunc illa magna] *sic Basileens. Lugdun. & Lipsiens. at olim vet. excusit & Eib. Tunc illa. Moguntin. & illum magna. non malè quoad sententiam, malè quoad numeros. Ex copia libidinem nasci certum. & Phocylides testatur:*

Vtiliter nulli nimia est data copia victus.

Hoc stimulo in turpes homines pelluntur amores.

208 Cur in penates] *Euripides: In copia Venus, non in inopia. Athenæus lib. 1. In abundantia enim Venus. In malè visitantibus non inest Venus mortalibus.*

222 Canis que] *sic Lipsiens. malè. nec melius Mogunt. Catulus que. quis Catam inferis custodem præsescit? ceteri; Canis que. Cerberus.*

223 Inueniet] *soli Lipsiens.* inuenit,
 226 Antiope] *Pausanius.* Athenienses verò cùm ad urbem Amazones aduentarent, à Molpadiâ confixam sagittâ Antiopam memorât. Manum] *Ouidius in epist. Phedre:*

Prima securigeras inter virtute puellas
 Te peperit, nati digna fauore parens.
 Si quæras, vbi sit: Theseus latus ense peregit,
 Nec mater tanto pignore tuta fuit.

229 Feminæ nomen] *singulares sunt Lugdunens.* qui; femineum nomen. nosse velim vnde id acceperint, alioquin non placet.

230 Cælibi vitæ] *hanc, vel Terentio teste in Adelph. veteres Fortunam putabant, sed & calo dignam. Festus: Cælibem dictum existimant, quòd dignâ calo vitam agat. idem Priscianus putat, alij à Græco κοιλίψς; hoc est, concubitu carens, deducunt.*

235 Resistet] *expectabit, manebit, non fugiet. sic Herc. Fur.*

Resiste Theseu — *Linii lib. i. Restitère Romani, vt ælesti voce iussi. Hunc ego versum adhuc Phedra; sine interrogationis notâ: sequentem tribui Nutrici; exiguâ mutatione, legendo affirmatiuè, per amarâ ironiam, quasi dicat. ita est. mutabitur ille tibi. castitate relicta, impudicitiam sectabitur. odium in feminas omnes, nouerçe in gratiam, amore femineo commutabit. stolidâ hæc fiducia. crediderim potius, tuâ illum causâ femineum sexum exsecrari. Intelligit nutricis mentem Phedra, & ad alia consilia se conuertit.*

241 Patris] *iusti scelerum vindicis.*

Marris] *cuius peccatus nefarij amoris capax.*

241 Genus omne] *sexum femineum.*

248 Pars sanitatis] *iam supra monui hunc versum non rectè collocatum.*

252 Hæc solatio] *Crates:*

Fames amorem sedat. hæc si non potest;
 Hoc grande saltem tempus efficit. nisi
 Præstare tempus hoc queat; reliqua salus.
 Est laqueus, quem aptes tibi —

vide Ansonium in Epigr. cuius initium; Suasisti Venus alma, &c.

255 Dignam ob hoc] *ego sic ex coniecturâ:*

— dignam ob hoc vitâ reor:
 Quod esse temet autumas dignam nece.
 Pars sanitatis, velle sanari fuit.
 Obstare primum est velle, nec labi viâ:
 Pudor est secundum, & nosse peccati modum.
 PHÆ. Non omnis animo, &c.

*Similia his D. Gregorius Nazianz. in Apologet. Magnum (ait hominibus)
 atque amplum esse, si minus id, quod rationis primū est seruauerint,
 vt nullum scilicet in errorem delabantur: at certè, quod primo proximum,
 corrigere velint, & in viam, ab errore, reduci se patiantur.*

Rectè. nam (*ut in Scholiis tradit Elias Cretensis*) hæc vel sola iis, qui in peccatum lapsi sunt, medicina relicta est.

258 Laqueone] *Lucilius*:

Suspendatne se, an in gladium incumbat, ne cælum videat.
Incumbere ferro etiam Ovidius dixit lib. 4. & 14. Metamorph. Tamen iæminus Latinam esse voluit noster Aluaresius, quàm incumbere in ferrum.

259 Arce] *Acropoli de quâ Pausan. in Att. & integro volumine. Heliod.*

260 Pro castitatis] *Fabric. hunc versum malè attribuit NVT. ceteri omnes, Phædra. sunt qui emendent; pro castitate, perspicuâ sententiâ.*

268 Contemne] *viçta alumna pertinacia anus, se ad Lenoniam accinçit: & impellit in ruinam, quam retinere non poterat.*

IN CHORVM.

Amoris potentiam decantat, quasi ius in superos, inferosq; in homines omnis ætatis & sexus; in bruta, terrestria, æria, aquatilia obtineat. Initio autem suspicio me subit vel lacunam aliquam, vel ἀταξία quampiam subesse.

273 Diua generata ponto] *Catullus*:

Nunc ô cæruleo creata ponto.

idem tradunt Hesiodus in Theogon. Pausanias in Corinth. & Philostratus lib. 2. Imagin. Ex Cicetone 3. de nat. Deor. didici quattuor olim fuisse Veneres. vnam, Cæli & Lucis F. aliam, spumâ maris genitam, è quâ & Mercurio sit natus Cupido: tertiam Iouis & Diones F. Vulcani uxorem, Anterotis matrem: quartam Syri & Syriæ F. Astarten vocatam, quæ Adonidi nupsit, de qua est Luciani liber de Syriâ Deâ, & multa Appuleius lib. 8. de Asino. hæc Dea Sidoniorum ἀσείρη, Hebræis Asthoreth אֶשְׁתֹּרֶת 3. Regum 11. & 4. Regum 23. Poëtæ ut plurimum de secundâ intelligendi. Hæc Cynara meretricis fuit, cuius digna tali numine mysteria describunt Clemens Alex. in Protrept. & Arnobius libro 5. contra Gentes.

274 Geminus Cupido] *Orpheus, sine Proclus*:

Cantamus Venerisque genus, fontemque perennem,

De quo immortales nati dicuntur amores,

Aligeri — *Cicero 3. de natûra Deorum plures ponens Cupidines, duos ex Venere vult natos Erotem & Anterorem. Valer. Flaccus lib. 7.*

Tum Venus aligerum mater sic fatur amorum.

Silius Italicus tres ponit libro 7. & 11. Papinius lib. 1. Siluar. & in Epithal. Stelle multos Veneri filios amores tribuit; & in Tiburtino Manlij loquens de Venere: — volucres vetuit discedere natos.

apud Coluthum Thebæum bis, multi Cupidines vocantur Veneris filij. idem probatur ex lib. Apuleij 10. hæc communis traditio. Nam Sapho Cupidini tribuit matrem terram, patrem cælum; Simonides, Martem & Venerem; Ibycus & Hesiodus ex Chæo naturam volunt: Auctor Hymni in Orpheum, Saturni F. dicit. vide Apollonij Schol. in lib. 3.

274 Impotens] *nimis potens iuxta Donatum in Andr. act. 5. & Nonium, qui adducit locum Ciceronis Tuscul. 5. qui nihil metuant, nihil agant, nihil concupiscant, nullâ impotentia efferantur. Nimirum solet; In, ab-*

gere vim vocis cui praeponitur, ut indurus, apud Ouid. lib. 16. *Metamorph.* inualidus, apud Lucret. lib. 1. sic Martianus de Cupidine lib. 1. nunciauit impotentiam pharetrati volitantisque superi.

275 Acre nitens] *Moguntin.* Acre renitens. *superest syllaba. hinc veter. impressi Herbipolens. Venet. Basil. Lugdun. Lipsiens. Complut. acre nitens. malo tamen & renidens, ut manusc. plerique, & in seq. versu, pro; iaculatur, moderatur. quod olim à me iam prae monitum.*

280 Non habet latam] *Herbipol. & quidam Veneti; tantam, pro; latam. totum verò carmen deest Moguntin.*

285 Quaeque ad occasus] *iam pridè monni in scriptis codicibus alium versum contineri: post me, alij idem ex suis rursus addo Eguian. & Mogunt. id confirmare. omnes ergo manusc. unanimiter habent:*

Quaeque ad Hesperias iacet ora metas.

pro isto: Quaeque ad Occasus iacet ora seros. *Nisi quod Moguntinens. utrumque simul habet.*

286 Maioris] *vet. lib. nonnulli; Parrhasix. quod magis mihi satisfacit.*

300 Ales] *olor, Lædæ causa.*

304 Pérque fraternos-fluctus] *Homericus Neptunus, ait:*

Tres enim ex Saturno sumus fratres, quos peperit Rhea,

Iuppiter & ego, tertius autem Pluto inferis imperans.

Trifariã autè omnia diuisa sunt, quisq. verò nactus est honorè.

Certè ego sortitus sum canum mare habitare semper,

Motis sortibus

Mala regna] *sic meus m. s. sic Eguian. sic Mogunt. qui tamen inter lineas; noua. quod amplexi, tres Veneti, & Herbipol. Vtraque lectio potest defendi. Noua, quia tauro nouum mare, Ioui fluctus insolitum territorium.*

308 Arsit obscuri] *Amasium suum Endymionem in Ascelenis montibus, Latmiisq. saxis, in Caria Luna aeterno somno consopiuit, ut docent passim poëta, & Apollodorus lib. 1. Biblioth. venire eò interdum Lunam, & in hoc antro cum Endymione quiescere testatur Sappho; & Nicander lib. 2. de Europa, & lib. 2. Æolicorum; Theopompus, Pisander, Acusilaus, Pherecydes & Hesiodus. De Endymione à Iunone etiam adamato, & Zelotypia Iouis, quedam ex Epimenide & Magnar. Oeatum auctore refert Apollonij Scholiast. in lib. 4. versu 57. ubi etiam ex Ibyco, & aliis causas fabule, & Adagionis Εὐδυμῶνος ἕπρος refert varias, ut & Plinius libro 11. Lucianus libro de astrolog. & Alexander Aphrodis. in Problemat.*

311 Nocturnas bigas] *totam curruum Solis & Lune fabulam paucis complectitur Fulgentius:*

Soluerat igniuomus, mundi regione peractâ

Quadrupedes, gelidumque rotis tepescerat orbem

Rector, & auratis colla spoliabat habenis.

Iam Phœbus disiungit equos, iam Cynthia iungit:

Quasque soror liquit, frater pede temperat vndas.

Tum Nox stellatò cælum circumlita peplo

Carula rorigenis pigrescere iusserat alis:

Astrigeròque nitens diademate Luna bicornis

Bullatum biuugis conscenderat athera tauris.

Solis equi quattuor, Ouidio, 2. Metamorph.

Interea volucres Pyrois, Æous, & Æthon

Solis equi, quartúsque Phlegon, hinnitibus auras

Flammiferis implent — *Duo tantùm nominantur à Martiale,*

Xanthus & Æthon. Vt Soli quadriga, sic Lunæ biga tribuitur. Tertullianus lib. de Spectaculis, cap. 9. Deiugo verò, quadrigas Soli, bigas Lunæ sanxerunt. Ex eo quibusdam additis multa mutuatur Isidorus lib. 18.

Origin. Quadrigas Soli, Bigas Lunæ, Trigas Inferis, Seingas Ioui, Desultores Luciferò & Hespero sacrauerunt: & mox singulorum causam exsequitur. de Iucifero, ex Statio & Lucretio id alijs obseruatum, solitum mane & vesperi equo. vti mutato: addunt colores; matutinum album, vesperinum atrù. Dubito: num ex Isidoro: at ille Lunæ id tribuit aperte, cum causâ quòd nocte & die conspicua. Sanè Sulmonensis vates fuscum Hespero equum; sideris verò ille Pado ambos, quod vidère, equos eidem fuscòs adscribit. Vt planè penes me natet illud Lucretij, sideribus singularem equum tribuentis. nam & Iouis & Martis sidus nemo nescit: illi tamen seinga ab Isidoro; huic currus cum bigis vel quadrigis à poetis datur. De Trigis etiam inferorum, non constat. nam Claudianus Orpheum secutus, Quadrigam Plutonis obtrudit. De Lunâ noster inferius. Herc. Oetæus.

Cuius ad primos Hecate vapores,

Lassa nocturnæ leuat ora bigæ.

Manilius: Quadriiugis vt Phœbus equis, & Delia bigis.

Papinius: Roriferâ gelidum tenuauit aëra bigâ.

Idem docet Varro, citandus inf. versu 843. Cassiodorus autem lib. 3. Varior.

ad Faustum de Circensibus: Biga quasi Lunæ, quadriga Solis imitatione reperta est. Equi desultorij, per quos Circensium ministri missos denunciant exituros, Luciferi præcursorias velocitates imitantur. Lunam modò ab equis, modò à tauris trahi significauit Fulgentius. Equos tribuunt Homerus in Hymn. Manilius, & Ouidius; quorum unum atrum,

album alium scribit Boccatus libro 4. Genealog. Deorum: vacas alij tribuunt. Ausonius: Iam succedentes quatiebat Luna iuuenças.

Prudentius de eadem: Nunc biuugas frenare boues — at Anienus & Claudianus iuuenços seu boues mares; ad sterilitatem Lunæ spectantes,

vt & ij qui mulas currui eius iunxere; Qui cernos, ad Lunam in cursu suo perficiendo velocitatem attenderunt, vt Claudianus alibi:

Dixit (Luna) & extemplò frondosâ fertur ab Alpe

Trans pelagus. cerui currum subiçre iugales.

312 Gyro] *Gyrus mere flexus est. Ausonius ἀεχαιῶς γοῦρον vocauit. Flecti] male quidam; flectit.*

315 Grauiore curru] *grauior currus, non quia alius, sed quia mutatus auriga. solebat Luna, nunc Sol.*

316 Pharetras] *vna vet. editio Veneta; sagittas.*

319 Rudibus] *incomtis, & nullâ lege componi vel ornari solitis.*

325 Deiecta] *in meo manusc. reiecta.*

332 Cingitur] *Moguntin. tingitur.*

Quaque ætherio] *Sic Tibullus.*

Iam nox ætherium, nigris emensa quadrigis

Mundum — *sic o. l. f. quos ego vidi, & Herbipol. Basil. Lugdu-*

nens. Complut. Lipsiens. & aly. Veneti, mendosè; Quaque & ætherio.

Membrane Lipsij, Quaque per ipsum candida mundum. Siue sic, siue ut ceteri, sensus idem. & fortè non interpolatum id à quoquam: & vox; ipsum docet per ἀνομοσία vpotiùs, quàm ἀπλῶς, hoc loco mundum pro celo poni. ali- bis frequenter absoluitè celum mundus dicitur, ut olim docui.

333 Hæc regna] *celum, mare, terram. Pintian. li. Hic regna. al. præfero.*

335 Grex Nereidum] *Nerei & Doridis filia, marinae nymphæ quinquaginta, apud Orpheum in Hymn. Pindarum in Isthm. Hesiodum in Theogon. qui & nominat. e. eadem Nerina. Alia, Oceanix, seu Oceanitides, Oceani & Thyros natæ, quas ter mille tradit Hesiodus, ducentas Virg. 4. Georg.*

337 Ignes sentit] *Nunc ad brava. de quibus Nemesianus eclog. 4.*

Cerua matrem sequitur, Taurum formosa iuuenca,

Et Venerem sensere lupæ, sensere leenæ,

Et genus æcreum volucres, & squamea turba,

Et montes, siluæque, suos habet arbor amores.

339 Si coniugio timere] *Cassiodorus. i. varior. epist. ad Crispinianum. feris insitum est copulâ suam extremâ concertatione defendere: dum omnibus est animantibus inimicum, quod naturali lege damnatur. Videmus tauros feminas suas cornuali concertatione defendere, arietes pro suis ouibus capitaliter insæuire, equos adiunctas sibi feminas colaphis ac moribus sibi vindicare. ita pro copulatis sibi animas ponunt, &c.*

341 Mugitu] *non malè. nec peius aly appositivè:*

—— & mugitus, dant concepti.

Signa furoris — *Porro cerui non rugiunt, nisi quo tempore soboli procreande dant operam: tunc maximè, adeò ut tempus illud à mugitu Hispani vocent la brama. Ceruorum, bardire & rugire. Gloss. ἔλαρος κρᾶ- ζει, bardit, rugit. aliàs mugire, boum proprium. Varro Aboriginib. Mugit bos, ouis balat, equi hinnunt, gallina pipat, grunnit lepidò lacte satur molâ mactatus porcus. Sed quid prohibet ex alijs etiam alia de bestiarû sono addere, non ubique obuia? Elius Spartianus, in Getæ vita; Agni balant, porcelli grunnunt, palumbes minuriunt, vrsi sauiunt, leones rugiunt, leopardi rictant, elepl. âti barriunt, ranæ coaxant, equi hinnunt. Adde hirundines fritinnire, coruos crocitare, turtures gemere, lupos ululare, ut & caninum genus, cui etiam tribuitur, niçtare, latrare, gannire, hiritte, ringere, asini rudunt, hirci hircitalliunt, gannunt vulpes, 13gni dren- siant, anseres gingriunt, cameli blatteant, gallinæ glociunt & glacidant, milujs iugerunt, grues gruunt, minuta aues minuriunt, ut Festus docet.*

hæc certiora, quàm quæ auctor carminis de Philomela.

343 Virgatas Tigres] *Euripides Tigrim τριπλῶν καὶ Καλίας. variam, & maculosam. Silius:*

Caucasæam instratus virgato corpore tigrim.

India decolor] *fusca, nigra, sine colore. volunt nigredinem coloris esse priuationem poetæ: sed falsò. Ouidius:*

Decolor extremo quæ cingitur India Gange.

350 Lucaque boues] *Ausonius:*

Declinas, vt Lucas boues

Olim, resumto præferoces prælio,

Fugit iuuentus Romula.

de elephantis agens in Zeuxi Lucianus, valdè memoriâ labitur, nam cum bis dixisset undecim tantum in prælio habuisse elephantos Antiochum contra Galatas; quodam tamen inter duos illos medio loco scribit, quatuor illum in cornibus, octo in mediâ acie statuisse, nisi fortassis pro ὀκτώ reponendum ἐπὶ. Sed ad rem, Luca bos, elephas; Lucana bos, vacca Lucanica. Lucilius tauros Lucanicos dixit, non de elephantis, sed veris tauris:

Quem neque Lucanis oriundi montibus tauri

Ducere protelò validis ceruicibus possent.

Glossar. elephantus, vocluca, barrus. rectè Lipsius legit; Bosluca. de elephantis copiosè wattonus lib. 5. de differ. animal. cap. 75:

252 Odiùmque perit] *lectu dignissimi sunt de hac re Boëtij versus lib. de consolat. philosoph. in Metro cuius initium:*

Quod mundus stabili fide, &c.

355 Sæuas-nouercas] *Euri. Inuidere ait nouercas liberis. Idem Alcestid. Hostis nouerca antè natis liberis,*

Nihilòque mitior nocente viperâ.

Item: Priuignis semper nouercæ infestæ sunt.

Cura] *amor. effectus pro causâ,*

IN ACT. II.

Aggrediuntur Hippolytum primò Nutrix, deinde Phædra, & iuuenis castissimi pudicitiam blanditiis, lenociniis, fletu, lacrymis, audaciâ nituntur expugnare. superat ille omnia, & repellit impudicos conatus: Ad fraudem & mendacia tandem muliebri perfidiâ se conuertunt.

356 Altrix] *Volunt transpositum esse hunc versum, & infra inferendum in fine scene huius: sed nec illic aptus. Si hoc loco, cum cunctis exemplaribus, tuearis, dicendum; verba Phædræ esse, quæ more impatiens, confestim vt Nutricem venientem conspexit, etsi Nutrix nondum quicquam cum Hippolyto egerat; quasi iam diu abfuisset, percunctatur: quid responsi? ubi est? mène accersit, an ad me ille? At Nutrix videns tantam alur. n. e. v. e. s. e. n. i. a. m., antequam illi respondeat, ad spectat. res conuersa, magnitudinem furoris declarat, dicens:*

Spes nulla tantum posse leniri malum, &c.

359 Torretur] *Virgilius: Interea tacitum viuit sub pectore vulnus: Vritur infelix Dido.*

31] *Furorem posuit pro amore: quod Platoni placuit li. 3. de repub.*

& *Ciceroni 4. Tusc. Eum tegi non posse etiam alij prodiderunt. Ovidius:*

Quoque magis tegitur, tanto magis aestuat ignis.

Idem: — Quis enim bene celat amorem?

Eminet indicio prodita flamma suo.

Antiphanes: κρύψαι Φειδία

ἅπαντα τ' ἄλλὰ τις δύναται ἄν, πλὴν δούϊν,

εἰπόντι πίνων, ἐς ἔρωτα τι ἔμπεζάν.

ἀμρόπτερα μὴ ὕει γὰρ ὑπὸ τῆς βλεμματῶν,

καὶ τῆς λόγων — *citat Athenæus libro 2.*

— celare, Phidia,

Præter duo, quis reliqua possit omnia:

Amore captus si sit, aut sit ebrius.

Oculis ab ipsis etenim vtrumque proditur,

Itémque verbis —

362 Nil idem dubiæ placet] *nulla enim animi, nulla corporis quies in*

hoc affectu. acutè id Hieron. Amaltheus:

Perspicuus vitro pulvis qui diuidit horas,

Dum vagus angustum sæpe recurrit iter;

Olim erat Alcippus; qui Gallæ vt vidit ocellos

Arfit, & est subito factus ab igne cinis.

Irrequiete cinis, miseros testabere amantes,

More tuo, nullà posse quiete frui.

363 Dolor] *amor ergo nostro, insania, cura, furor, dolor. veris.*

366 Nec se quieti] *Mogunt. Herbig. & tres Veneti; nunc se. optimè.*

374 Populatur] *omnem vim ac virtutem destruit ac deperadatur. hæc vis verbi. noster alibi:*

Ignem furruè populante venas. & *Agamemn.*

Arcadij populator agri.

quid si ita Pacuuij illud accipias in Chryse:

Atque ita vt promeruit pater, patriam mihi populauit meã.

quo tamen solo fretus testimonio Nonius, num nutans? populare exponit, populi amorem conciliare.

380 Perfusæ niues] *sic Papinius 2. Thebaid.*

Ibant in lacrymas: veluti cum, vere reuerso,

Bistonix tepuere niues; summittitur ingens

Æmus, & angustos Rhodope descendit in amnes.

381 Patescunt regia fastigia] *quid sibi volunt veteres edition. in quibus pat. reg. fast. domus? nam quod Moguntin. patebunt, vitiosum.*

384 Remouete famulæ] *ad prima Nutricis verba si. p. versu. 357. Phedra immemor sue interrogationis, dum Nutrix populum alloquebatur, ex illius se conspectu & publico proripuerat. nunc iterum prodit in scenam. Nisi quid simile dicas, valde de loci sententiã laborandum.*

Purpuram] *plerique codices purpurã.*

385 Tyrus] *Tyrus, metropolis Phenices; quondam septingentis passibus à continente diuisa mari profundissimo, sed Alexandri Magni iussu, aggeribus congestis continenti iuncta. nobilis tincturâ purpure. Hebræis זור Zor.*

385 Quæ fila] *suspicio hic aliquid vel superesse, vel deesse. an forte leg.?*

— muricis Tyrus rubor,

Et fila ramis quæ ultimi Seres legunt.

Seres] *de serico multa Tiraquellus in legib. connubial. leg. 3. num. 18. de eodem & bombycino Baifus lib. de re vestiariâ, cap. 5. & 6. & Brodeus lib. 2. miscellan. cap. 22. de iisdem & bisso Volaterranus lib. 28. Comment. Urban. & Pet. Faber lib. 1. Semestr. cap. 16. Inde discant iuuenes: sericum arboribus depecti, byssum instar lini terrâ edi, bombycinum à vermiculis gigni. priora duo, volunt quidam penitus interisse. falsum id. nam sericum illud antiquorum, in Taprobanâ, Tartariâ, Chinâque, quin & Calabriâ hodie depecti arboribus, confirmat Iul. Scalig. exercit. 158. cap. 9. Quare fallitur etiam Cardanus, qui lib. 9. de subtilit. pag. 363. censet sericum antiquorum verè bombycum opus fuisse, & de arboribus confictam fabulam, vel quia hoc verisimilius videbatur, vel quia apud Seres bombyces in siluis nascerentur, vel quòd incolæ serici originem sic occultare se commodius posse crederent. Scio Pausaniæ id visum Eliac. lib. 2. ut & Pisdæ & Suidæ, & Seruio. sed his res minus perspecta. de arborum lanugine docent Plinius li. 6. cap. 17. Dion. lib. 47. Strabo lib. 16. Arrianus in Periplo maris rubri, Virgilius, Claudianus, & alij plurimi. Byssum Hebræorum commendat Pausaniæ, & in totâ Graciâ non nisi in Elide nasci Eliac. lib. 1. Hodie etiam apud Belgas existimo byssum nasci. quid enim aliud tenuissimum illud & pellucidum Cameracensium linum? nisi fallor, hoc D. Hieronym. lib. 2. in Iouinianum Atrebatum indumenta, propter viciniam populorum, vocauit.*

387 Expeditos] *breues & ad latus apertos, ut femora nuda: vel sinus vestium in pectus reductos. nam uterque habitus Dianæ, eiusq. comitum. Arnobius lib. 6. Semitectis femoribus Diana. Liviæ Andronicus:*

Et iam purpureo suras include cothurno,
Balthæus & reuocet volucres in pectore sinus,
Pressâque iam grauidâ crepitent tibi terga pharetrâ.

Virgilius 1. Æneidos:

Namque humeris de moreabilem suspenderit arcum
Venatrix, dederâtque comas diffundere ventis.
Nuda genu, nodoque sinus collecta fluentes.

Claudianus libro 2. de raptu, sic vestit Dianam:

Brachia nuda nitent: leuibus proiecerat auris
Indociles errare comas: arcuque remisso,
Ocia neruus agit: pendent post terga sagittæ:
Crispatur gemino vestis Gortynia cinctu,
Poplite fusa tenus ———

388 Monili] *ornamenta muliebria à Prudentio enumerantur in Symmach. libro 2.*

—— crinalis acus, redimicula, virtæ,

Fibula, flammeolum, strophium, diadema, monile.

389 Diducat aures] *Seneca lib. 2. de tranquill. vitæ cap. 14. Quid refert, quantum habeat, quot lecticarios, quam oneratas aures? Claudianus: — baccis oneret candentibus aures. plura Faber lib. 1. Semestr. cap. 16.*

390 Donum maris] *nam in conchiliis marinis innascitur. norunt id Lusitani mercatores, quibus illa margariti piscatio curæ in Indico mari.*

396 Qualis] *De Amazonibus multa Apollonius & eius Scholiast. in lib. 2. quedam nos in Claudianum.*

398 Nodo comas] *sic Horatius crinem nodo cohibere; Ovidius: in nodum colligere; Curtius Rufus, nodo sinus vestis colligere.*

401 Depone] *Moguntin. manusc. & Herbipol. Veneti & Lugdun. Se- pone. nec multum refert, utrum hic versiculus sequenti postponatur.*

403 Agreste numen] *sic vocat. quia Græci ἀγροτικὸν ἀπτεῖον coluerunt, teste Pausania in Attic. Artemidoro lib. 2. & Polluce lib. 5. Dianam innocat, non amantium modo more; sed etiam peculiari de causâ, ut patrium numen; nam Creta Dianæ sacra propter copiosum venatum, vide Agamem. 341. in comment. ut etiam Hippolyti Deam, cui nihil ille negaturus.*

405 Vna solis montibus] *respicit ad Dianam ὀρεῖαν, de qua Hesychius, seu ὀρεσίδοιτον ut vocat Phurnutus.*

414 Inuerte mentem] *Moguntinens. Herbipolens. & tres Veneti; In- nece. quod in tanto manusc. consensu, miror cur Basileens. ni fallor, primi, mutarint. vult Hippolyti animum in amoris retia pertrahi. aptum vocabulum venatrici ac venatori.*

415 Huc vires tuas] *magna Hecates vires. ideo illi potentis peculiare epithetum. Catullus:*

Tu potens Triuia. *Virgilius:*

Voce vocans Hecaten Cælóque Ereboque potentem.

417 Cornibus] *aurino vultu Lunam vocat Synesius:*

Σοί δα ταυρῶπις μήτρα. *Tibi taurina fronte Luna.*

vel quia quando alinoides est, apparet cornuta; vel quia bos ei apud Ægyptios sacra, teste Eusebio libro 1. preparat. Euang. cap. 6.

420 Nullúsque] *propter Endymionem dictum, de quo paullo antè.*

422 Solemne] *agresti Dianæ operantem.*

426 Haut est fac. mand. scelus audere] *Eibius, Herbip. & tres Veneti; audire. hoc sensu, non est facile obedire mandato sceleri, scelestis iusionibus. quidam; adire. hoc est inchoare. plerique; audere. eodem sensu.*

434 Domúsque florens sorte] *Moguntin. Domúsque ingēs fronte. hoc ego, ut & alia huius codicis pleráque menda adscribo, ut hominibus ingeniosis verum inueniendi via patefiat.*

438 Quem fata cogunt, hic quidem viuat miser] *sic Eybius, sic Mo- guntinens. & vet. excusi, & Lugdunens.*

441 Queis] *Moguntin. Eyb. Herbipol. Veneti; Qui.*

442 Motibus festis facem] sic habetur in o. v. l. quibus ego usus: sic etiam in omnibus excusis. solus Moguntin. lib. montibus. deprauatum ex, motibus. Alij valde approbant sui lib. lectionem; noctibus. ut de nocturnis sacris Triuia dicantur, de quibus Propertius:

Cùm videt accensis deuoram currere tadis

In nemus & Triuia lumina ferre Dex.

hoc de Aricine Diane sacris; quibus operari potuit Virbius, in Latio, adhuc Hippolytus, in Atticâ, non potuit. *Ἐλλογῶν* ergo illud Propertij. Motibus, hoc est, cursu & facis festiuâ iactatione.

444 Mobili cursu fugit] Seneca lib. de breuitate vite; præsens tempus breuissimum est: adeo quidem, ut quibusdam nullum videatur. unde Græcorum, *τὰ μὲν χρόνα*. aliquod tamen esse præsens tempus, in fluxu & continuatione presentis, præteriti, & futuri consistens, docent Peripatetici in lib. 4. Phys. Aristot. Plotinus de ætern. & tempore cap. 9. Ioan. Franc. Picus lib. 6. de Vanit. gent. doctrinæ, Eugubin. in 1. cap. Gen. & alij.

Punctum
temporis.

446 Toro viduo] Ouidius in Epist.

Nunciacet in viduo credulus ille toro.

sic Catullus. viduas iacere noctes.

448 Optimos vitæ dies] iuuentam, veteres, auctore Nonio, bonam ætatem vocarunt. Cicero, in Catone: Quod si ipsis voluptatibus bona ætas fruitur. Aristotelis illa huc referenda; quibus testatur pari ratione se habere vesperam ad diem, qua ad vitam senium; ideo rectè vesperam vocari, diei senium *ἡνέξας ἡνέξας*, & senium vite vesperam *ἡνέξας ἡνέξας*, vel ut Empedocles vocabat *δουὰς ἡνέξας* occasum vite: quod mutuatus Cicero in Top. qui adolescentiam, florem ætatis; senectutem occasum vitæ velit definire. Pericles apud Aristot. lib. 3. Rhetor. cum vere confert iuuentutem. idcirco Virgilius primam diei partem, quasi puberem ætatem, meliorem dixit 9. Æneid.

Nunc adeo, melior quoniam pars acta diei est.

Senectus contra, mala ætas appellabatur, ut multis exemplis docet Nonius. reddit utriusque rationem Seneca epist. 109. Meliora præteruolant, deteriora succedunt. quemadmodum ex amphorâ primũna, quod est sincerissimum, effluit; grauiissimum quodque turbidissimũmq; subsidit. id exhauriri in alijs potiùs patimur, ut nobis fecem referuemus. Inhæreat istud animo, & tanquam missum oraculo placeat:

Optima queque dies miseris mortalibus aui

Prima fugit — Quare optima? quia restat quod incertum

est. quare optima? quia iuuenes possumus discere, possumus faciliè animum & adhuc tractabilem ad meliora conuertere. quia hoc tempus idoneum est laboribus, idoneũ agitandis per studia ingenijs, & exercendis per opera corporibus Quod superest, segnius est, & lægidius; & propius à fine. Itaq; hoc toto agamus animo, & omiſſis ad quæ diuertimus, in remvnam laboremus: * ne hanc tēporis perniciosissimi celeritatem, quam retinere non possumus, relicti demum intelligamus. Primus quisque tanquã optimus dies placeat, & redigatur in nostrũ.

Vulgò, nec,
malè.

Quod fugit, occupandum est. Hoc non cogitat ille, qui grammaticis; oculis carmen istud legit. Ideo optimum primum quæque esse diem, quia subeunt morbi, & senectus premit, & adhuc adolescentiam cogitantibus supra caput est: sed ait, Virgilium semper vnà ponere morbos & senectutem. Non, me Hercle, immeritò. senectus enim insanibilis morbus est.

Dies] *tempus. quid propriè dies, & quotuplex? malo te Censorinus doceat.* Dies, *inquit*, partim naturalis, partim ciuilis est. naturalis dies est, tēpus ab exoriente sole ad solis occasum; cuius contrarium tempus est Nox, à solis occasu vsque ad ortum. Ciuilis autem dies vocatur tempus, quod fit vno cæli circumitu, quo dies verus & nox continetur: vt cūm dicimus aliquem dies tantūm triginta vixisse, relinquitur enim etiam noctes intelligere. & paulo post; *de Ciuili*: Babylonij quidem ab exortu solis vsque ad exortum eiusdē astri, diem statuerūt: at in Vmbriâ plerique à meridie ad meridiem: Athenienses autem ab occasu solis vsque ad occasum: ceterū Romani à mediâ nocte vsque ad mediam noctem, diem esse existimarunt. *hæc ille lib. de die Natali. Vide etiam Plinium lib. 2. cap. 77. & Gellium lib. 3. cap. 2.*

464 Prouidit] *hinc incipit elegans matrimonij commendatio; cui adiungit Augusti oration. contra cælibes, apud Dionem.*

Mundi parens] *Deus. fatetur ergo cœpisse & creatum esse mundum.*

466 Sobole] *nimirum cūm noluerit efficere, vt idem numero perpetuo conseruaretur; genus ipsum vt perpetuo continua restauratione & suffecione retineretur, cauit.*

467 Excedat] *quia per ipsam:*

— genus omne animantium

Concipitur, visitque exortum lumina solis:

ideo alma & omnium genitrix dicitur. Vide Plinium libro 2. Nat. hist. Apuleium lib. 4. de asino, Ouidium 4. Fastor.

468 Exhaustum] *sic Lipsien. & nonnulli m. s. melius quàm ceteri humanum. nam non de solis hominibus, sed cunctis animantibus agit.*

478 Vnius æui turba] *vnus vita, vnus humane ætatis. sic àίων Græcè; æuum, Latini non rarò. Lucretius (vt aduertit Turnebus lib. 20. cap. 22.)*

Perdit enim, quod non proprium fuit huius in æuo. &:

Multaque præterea perdit, cūm expellitur æuo.

ait ergo Seneca: si à nullo liberi procreentur; iis qui nunc viuunt defunctis, genus humanum interibit, sic æuum, seculum, tempus, ætas, dies, à poetis confundi solent. quid propriè sit, Censorinus de die Natali, his verbis: De æuo quod est tempus vnum & maximum, non multum est quod in præsentia dicamus. est enim immensum sine origine, sine fine; quod eodem modo semper fuit, semper futurum est, neque ad quemquam hominum magis, quàm ad alterum pertinet. Hoc in tria diuiditur tēpora, præsens, præteritum & futurum. ex quibus præteritū initio caret, exitu futurū; præsens autem, quod medium est, ad eò æuiguum &

Hoc refellit nostri philosophi & Theologi, cūm æuum intelligētium creaturam mensuram faciūt.

incomprehensibile est, ut nullam accipiat longitudinem, neque aliud esse videatur, quam transacti futuriq. cōiunctio; adeò verò instabile, ut idem sit nunquam, & quicquid trāscurrit, à futuro decerpit. *Et postea*: Quicquid enim non habet finem, collationem mensuræ non recipit, quapropter æuum neque annorum, neque sæculorum numero, nec denique vlllo finiti temporis modulo metiri conabor. *Apparet aut̄ cum æternitate confundere. D. Hieronymus comment. in Ezech. cap. 26. αἰὼν à sæculo non distinguit, & humanæ vitæ tempus interpretatur. Cicero libro 1. de natura Deorum, de his ita*: Non enim si mundus nullus erat, sæcula non erant. sæcula nunc dico non ea, quæ dierum noctiūque numero annuis cursibus conficiuntur. nam fateor sine mundi conuersione ea effici nō potuisse. sed fuit quædam ab infinito tēpore æternitas, quam nulla temporum circumscriptio metiebatur; spatio tamen, qualis ea fuerit, intelligi non potest. quod ne in cogitationem quidem cadit, ut fuerit tempus aliquod, nullum cūm tempus esset. *Acute docet, proprie, & prescius sæculum, si vim vocis attendas, pro certo annorum spacio capi: posse tamen pro æternitate: & fortè sub æternitate æuum comprehendit. nam consuevit aui nomine multum tempus significare, & diuturnum, quod certo fine careat. lib. 6. de repub. Vbi beati æuo sempiterno fruuntur. & in Tuscul. ex Ennio*: Romulus in cælo cum Dis genitalibus æuum

Degit —

481 Non alia magis] *campestris & rusticæ vitæ laudes persequitur. de quo plura habes apud Xenophontem in Oeconom. Aristot. lib. 6. Polytic. Varronem lib. 1. de re rustica; Columellam initio rustici operis, Virgilium lib. 1. Georg. & Horatium in Od. & alios.*

488 Imminens] *sic rectè reposuit N. cūm prius legeretur; imminet. emersionem illam Eguian. Mogunt. & alij manusc. confirmant.*

495 Sufficit auro] *de hoc laxu dicemus alibi.*

502 Niueo] *Moguntinens. iuncto.*

Ilisso] *sic membrane plerq̄, sic plerique excusi: nec id ut videtur, syllabā repugnante. cur illa produci non queat; cūm naturā. i. anceps vocalis sit? & multis in libris Grecis εἰλισος, Mogunt. Herbipol. & Venet. primus; Iliso. tertius; Eliso. primus, quod sciam, N. Ismeno. quod Bætiæ flumen, ab Ismeno Pelasgi F. vide Ouidium 2. Metam. & Statium lib. 9. Thebaid.*

504 Densa metitur loca] *vet. excusi in Fræconiā & ad Hadriā; metatur.*

505 Lerna] *Fons prope Corinthum admodum gelidus, vber aquis etiam aestu torrido, teste Pausan. in Corinth. seu lib. 2. ideo noster; gelida. dicit etiam pura, quia limpida. vnde Propertius lib. 2. el. g. 25. de hoc fonte:*

———— at illi

Aurea diuinæ vrna refudit aquas.

Alia palus, Lerna, in Argiuorum regione, famosa aquarum fæditate. Papin. 1. Theb. Lernaï stagna atra vadi —

508 Iuuat aut amnis] *sic N. rectè Lugdunens. iuuat hic aut. non male. veteres impressi, iuuat aut. vitiosè.*

511 Diffundit vndas] *cum in Herbiopolens. & tribus Venetis legatur; de-*
fundit. idque manusc. Eguian. & alij confirmant, valere iubendi Lugdunens.
& Lipsiens. qui; diffundit.

515 Solcito auro] *Propertius.*

Sollicitas triuio peruigilare moras.

516 Captasse fontem] *antiquiss. aquae potus, quâ mortales, ad Noachi*
usq; tempora, diutissime vitâ produxerunt. Boëtius primam illam etatem de-
scribens: Somnos dabat vmbra salubres,

Potum quoque lubricus amnis.

Nam maximè is salutaris, sobrius, aptus, necessarius: sitim sedat, calorem ni-
mium temperat, elixat alimenta, ac facillimè deducit, caput non grauat, cibos
melius quàm vinum digerit, visum acuit, totum corpus fouet, ut testantur
Plinius lib. 34. cap. 22. Clemens Alexand. in Protrept. Athenæus lib. 2. Ce-
lius lib. 13. antiq. lect. cap. 14. & Cardanus lib. de aquis.

Fontem] *potius quàm fluiuium, quia melior fontana; quia post pluuiam*
leuissima, deinde amnicæ, post ex niue vel glacie liquata; grauior hausta ex la-
cu, grauiissima ex palude. vide Cornelium Celsum libro 2.

Si, celer] *Moguntin. & plurimæ membr. certior. Eguian. celeres. prauè.*

519 Versantem] *N. ita reposuit. membræ; versantur, excepto Mo-*
guntin. qui; versante.

520 Recessu] *Eguian. secessu. num; secessu?*

523 Hoc equidem reor] *fusè hanc aureæ etatis innocentiam & felicitatem*
describit Seneca epist. 91. post medium, adi & confer cum hoc loco.

527 Lapis] *terminus. de termino & ritu terminorum ponendorum con-*
sulendus Briffon. de formul. lib. 5. pag. 480. & Lilius Syntagm. 1. pag. 44.

530 Vibes, lacus] *Eguian. lib. vrbes latus. ait, vrbes nondum latera sua*
turritis menibus cinxerant, sic etiam continetur in Moguntino.

532 Balista] *Baliste, machine lapidum libratoriæ, descriptionem habes*
apud Ammian. lib. 23. qui docet quid discrepet à scorpione; & apud Vitruuiũ
(quem m. f. & Eybius semper Victurinum, non scio an rectè) lib. vlt. cap. 15.
& seqq. cuius verba recenset Turnebus lib. 2. aduers. cap. 5. de eadem Vege-
tius, Valturius, & lib. Notitiæ Orient. & Occident.

534 Iuncto ferebat boue] *plerisque in regionibus bobus olim arabatur,*
ut & nunc; in alijs, equis. frequens etiam mulorum aratio, quam reliquis an-
teponit Homerus. 10. Iliade. ex professo tamen illam singulari opusculo repre-
hendit, & bubulam cunctis præferi, Arietha Hispanus.

536 Silua natiuas opes] *glandes, & poma & herba nondum inuento*
frumento, esui fuere, testibus Virgil. libro 1. Georg Tibullo lib. 1. eleg. 3. Ouidio
Fast. 4. Iuuen. Sat. 6. & Plutarcho in Coriela. Multa in hanc rem Bened. Cur-
tius lib. 1. hortor. à cap. 4. Ceterum videtur significare, etatis aureæ homines
carnibus abstinuissè, quod voluit Porphy. in lib. de abstinent. animat. & Py-
thagoras apud Laërtium, & Ouidium lib. 15. Metamorph. Et ante diluuium
id verum, contendunt ex cap. 9. Genes. post Tertullian. lib. de cibis Iudaic. &
D. Hieronym. libro 2. in Iovinian. Iunilius, D. Isidorus, Strabus & Lyan.

in d. cap. 9. Pet. Comestor histor. Scholast. cap. 29. Augustin. Ste
1. Genes. cap. 48. & Genebrard. in Chronograph. imò non abstinuiffe illos mo-
do, sed etiam prohibitum tunc carniurum usum, insinuat Alph. Tostatus vulgò
Abulensis dictus, in 1. cap. Gen. Verum hoc alijs non probatur. Nam D. Iusti-
nus Martyr ad Ortbodox. q. 119. etiam ante cataclysmum carniurum homines
victitasse censuit. idq; ut probabile admodum, receperunt aliquot atatis no-
stre eruditissimi theologi, Francisc. Victoria in relect. de homicidio. Domin.
Sotus lib. 5. de Iustit. & Iur. & Hier. Vielmius in cap. 1. Genes. Thomas autè
à Vio Caietanus, in cap. 9. Genes. usum carniurum eo tempore voluit nec prohibi-
tum fuisse, nec tamen usurpatum; eo quòd à Deo nondum illis diserè concessus.

537 Rupere fœdus impius lucri furor] vera bellandi causa, auaritia
 malum. Sallustius hoc vidit, cum scripsit in eos acerrima haberi arma, quibus
 victis spolia maxima futura: vidit Tacitus, penes quos aurum & opes, maxi-
 mum illis discrimen bellorum imminere.

541 Venit imperij sitis Cruenta, factus præda maiori minor] non
 improbanda lectio. nescio cur Herbipol. & duo Veneti; ven. imp. sitis, Cruen-
 tum facinus præda maiori minor. De maiorum piscium rapacitate, quod
 Varro in Margopoli, idem in Apologia Athenagoras, idem etiam D. Basilus
 hom. 7. in Hexam. & adycit; nil aliud agere homines cum vim inferio-
 ribus inferunt, qui sua improbâ & intemperanti cupiditate in insatia-
 biles suæ auaritiæ sinus homines imbecilles abduunt atque ingerunt.
 vultures ego saltem velim imitentur; qui auium innocentissimi volucris
 ob affinitatem mortuis etiam se abstinent, teste Plutarcho in Romulo. Æschylus
 omnes aues que auibus vescuntur, impuras & immundas censet:

Ορνίθες ὄρνιθας τῶν ἀνθρώπων φάγαν.

Sanè non lupus lapum necat: homo homini lupus.

542 Pro iure vires esse] unde Thucydia. lib. 1. scribit veteres ex mino-
 rum, nec satis munitarum urbium direptione sibi necessaria comparasse, neq;
 id dedecori, sed gloria sibi duxisse. solitas etiam potentiores ciuitates, infir-
 miores omnes sibi subycere. Saluianus lib. 3. de providentiâ, miratur poten-
 tissimos quosq; hanc viam in acquirendis diuitiis sequi, & populorum oppresso-
 res esse: quasi ad hoc se natos putent, ut in pauperibus opprimendis suæ poten-
 tiæ ac nobilitatis specimen cunctis exhibeant.

557 Sed dux malorū femina] de feminis in hanc sententiâ multa passim.

Orpheus: Deterius, peiúsque aliud quàm femina nil est.

Homerus: Deterius, grauiúsque aliud quàm femina nil est.

Menander: Thesaurus malorum mulier.

Diphilus: Mulierem bonam inuenire haud facile est.

Euripides in Iphigen. Aulid.

Rarus autem captus est, vxorem talem nancisci:

Ceterum malam habere, eò nihil vilitatius est.

Lepidè Eubulus Comicus in Chrysilâ, cum Medea Penelopen & Clytemne-
 stre Alcestim, bonis coniuges malis opposuisset, & tertiam adderet impro-
 bam Phadram; queritur probarum iam sibi deesse nomina, prauarum exa-
 mina

mina superesse. Menander ut omnes improbas doceat: Mulier (inquis) à muliere haut multum discrepat. Euripides: Videte quàm infidum sit mulierum genus. Attius Andromachâ: Muliebre ingenium proluuium. Nescio an Cicero (certè quidam illi adscribunt, alij Eumolpo cuidam, ceteri vel Petronio, vel cuidam Porphyrio poëte; ego puto esse Petronij, qui Eumolpam dicentem introducat)

Crede ratem ventis, animum ne crede puellis.

Namque est femineâ tutior vnda fide.

Femina nulla bona est, vel si bona contigit vlli:

Nescio quo fato res mala facta bona est.

Sed verius, qui ab innocuo sexu, generale conuicium amonent. Hesiodus:

Neque enim muliere quicquam vir fortitur melius

Bonâ: rursus verò malâ non durius aliud.

Simonides Amorgynus:

Muliere nulla res viro præstantior

Bona euenire, nil malâ peius potest.

Theognis; Nil Cyrne bonâ suauius est muliere. Euripides ipse: Nec diuitiâ, nec quicquam aliud tantum voluptatis habent, quantum vir & vxor boni. Metrodorus: Celebras nuptias? domus optimè erit constituta. Non ducis vxorem? vitam lenius transiges. Contra Possidonius: Ducis vxorè? non sine curis eris. Non ducis? eo magis viues solitarius.

Ideo Susarion:

Malum mulieres; verumtamen (ô populares)

Hoc sine malo domum inhabitare non quimus.

Philemoni mulier: Malum necessarium.

Scelerum artifex] *Euripides, in Medea:*

Feminæ sunt quidem prorsus imbelles.

Malorum verò omnium artifices sapientissimæ.

Et in Oreste: Valent enim feminæ inuenire dolos. Scholiastes Euripid. in Hippol. Sicut enim Deus prudentiâ habere dedit viris, sic maliciam & dolos inuenire dedit mulieribus. Nicostratus: Quod ad inueniendos ne& tendósque dolos omnium vaferrimæ sunt. Propertius lib. 2. eleg. 7.

Sed vobis facilè est verba & componere fraudes.

Hoc vnum nouit femina semper opus.

si causam naturalem huius queris, lege Mar. Anton. Zimaram problem. 2 4.

559 Bella tot] notam decennale bellum, & Ilium propter Helenam euersum. Duris lib. 2. historia prodidit propter Thenno à quodam Phocensi raptam. decennium solidum Thebanos cum Phocensibus lento duello collisos, & tandem Phocensium urbem excisam. Belli quod Cambyfes Ægyptiis intulit, Nicetis Apria filia causa fuit, auctore Ctesia. Cum Cyrrhæi Megisthonem rapuissent, exarsit decennale bellum aliud Chrysum, nec nisi euersâ Cyrrhâ finitum, ut ex Callisthene Athenæus libro 13. cap. 4. ubi plura narrat. Vide etiam Parthenij Erotica.

560 Et versa] sic ex manu sc. solus Eguianus.

- 563 Cur omnium fit culpa [*Euripides in Ione* :
 Nam dura mulierum ad viros conditio:
 Et bonæ computatæ cum malis
 Odio habemur. vsque adeo sorte infelici natæ sumus.

similia habet in Menalippâ.

- 566 Odisse placuit.] *apud Euripidem ait* :

Nunquam me saturitas capiet odij in mulieres.

- 575 Vnicus genitus puer] *solus, vel sanè præclarus & eximius. sic Afranius* ; Ingenio vnico. *Cicero de senectute. elogium vnicum. Plautus* : poëtam vnicum. *Turpiliius* : homo est vnicâ naturâ & singulariâ.

- 578 Vt dura cautes] *Euripides in Medea* :

— sed vt petra vel æquoreus . Fluctus, audit —

Sed hæc & similes poëtarum comparationes hyperbolice iuxta regulam à Seneca traditam sunt intelligendæ. ait lib. vlt. de Beneficiis : Quoties parum fiducia est, in his quibus imperas ; amplius est exigendum, quàm satis est, vt præsteretur quantum satis est. In hoc omnis hyperbole excedit, vt ad verum mendacium veniat. Itaque ille qui dixit :

Qui candore niues antecirent, cursibus auras :

quod non poterat fieri dixit, vt crederetur quâtum plurimum posset. & qui dixit : *His immobilior scopulis, violentior amne* : * hoc quidem se persuasurum putauit, aliquem tam immobilem esse, quàm scopulum. nunquam tantum sperat Hyperbole, quantum audet : sed incredibilia affirmat, vt ad credibilia veniat.

* Scribo, ne hoc quidẽ.

- 585 Dimoue vocis moras.] *linguam illi præpeditam significat : quod vehementissimi amoris signum. Theocritus in Pharm. hoc, & quod præcessit, posuit* :

πῶσα ἰδὼ ἐψυχθὴν χόρος πλέον, ἔκ δὲ μετώπῳ
 ἰδρώς μιν κοχύσειεν ἴσον νοτιάσιν ἕρπαις.
 ἔ δὲ πὶ φωνάσαι δυνάμει, ἔ δ' ὅσον ἐὼ ὑπνω
 κινύζωνται φωνεῦντα φίλαι ποτὶ μητέρα τέκνα.

Tota quidem obrigui plus niue : ex fronte verò

Meâ, sudor abundè defluebat, similis autralibus pruinis :

Neque quicquam eloqui poteram, ne tantum quidem quantum in somnis

Murmurant clamantes caram ad matrem pueri.

exprimens nimirum hanc quasi exanimationem & pallorem amantiũ. At Alcæus apud Aristotelem libro 1. Rhet.

θέλω τίν τ' εἰπεῖν, ἀλλὰ με κωλύει αἰδώς.

Velim tibi aliquid dicere, sed me prohibet pudor.

Sappho, apud Dionysium Longinum in lib. de subtili genere dicendi :

Ὡς ἴδον σε, Ἐρώργον. ἐμοὶ γὰρ αἰδώς
 ἔδεν ἔθ' ἤκει.

ἀλλὰ χαμμέν γλαῶς ἕαγ'.

Item :

— χλωροτέρη δὲ ποίας

Ἐμμί. πεθναῖαι δ' ὀλίγῃ δέοισα,

φαίνομαι ἄπιστος.

que sic vertit Catullus: — nam simul te
Cypria adspexi, nihil est super mi
Quod loquar amens.

Item: — velut herba, pallent
Ora: spirandi neque compos, orco
Proxima credor.

586 Tuus] tibi dilectus. Ovidius in epist. Hippisyl.
Æsonides dixi, quid agit meus? Propertius lib. v. eleg. 9.
Et nil iratae posse negare tuæ.

Et lib. 4. Hæc Arethusa suo mittit mandata Lycotæ
Cum toties ab sis, si potes esse meus.

Catullus: Quem nunc amabis? cuius esse dicæris?

590 Aude anime] mihi necesse non videtur inuitis libris omnibus hoc
loco personis variari. seipsam, animumque suum alloquitur.

Perage] soli Lipsiens. perge.

601 At maior tenet] inbet amor loqui, vetat pudor. Ovidius:

Ter tecum conata loqui; ter inutilis hæsit
Lingua: ter in primo destitit ore sonus.

602 Hoc quod volo] In Mogunt. additur; Me nolle. Et hoc retinuerunt
Herbipol. Et tres Veneti; Basileens. Lugdunens. Et Lipsienses reiecerunt.
Ego exhibui, ductus auctoritate vet. librorum magis, quam quod sensus
exigat. potuit enim subaudiri. si recipis; erit initium versus inchoati. nec
dedecet Phædræ perturbationem hæc interruptio.

604 Ingentes stupent] hominem ita stupere faciunt, ut nec verbis nec
lacrymis exitus ullus pateat. exemplum illustre Psammenithus rex apud He-
rodotum in Thaliâ.

608 Sororem] sic Tibullus:

Non soror Assyrios cineri quæ dedat odores.

D. Hieron. epist. ad Eustoch. virginem, cum illam germanam vocasset; sub-
iungit hoc caritatis esse nomen. Et ita sanè etiam diuina litteræ usurpant.
Nam in Canticis sponsus sponsam sororem, Et illum hæc vicissim fratrem
nominat: Et pro eo quod Septuaginta ἀδελφίδος, D. Hieron. vertit, dilectus.
Dod 777 enim dilectum, vel amorem, vel dilectionem, vel amicum, aliquan-
do Et patrum significat. In libro Esther, assuerus Rex cap. 15. Quid habes
Esther? ego sum frater tuus, noli metuere. hoc est, amicus, ut eo loco Ie-
seph Bengieron.

616 Regna tut. patris] confirmatur etiam aliorum, ut video librorum fide
mei cod. Lectio; urbium. Si quis malit; patris. intellige, tui, Thesæi.

620 Miserere viduæ] viduam veteres omnem quæ viro caret dixere.

Afranius: O dignum facinus adolescentis, optimas bene conuenientes,
concordes eum vires, repente viduas faciat spurcicia patris? Ego hæc sic
castigem: O indignum facinus! adolescentes optimas, bene con. conc.
cum viris, rep. Et c. citat Nonius in Spurcium. Absente itaque marito, La-
tinè Phædra se viduam dicit. sic Clytemnestra in Agamemnon.

Decem per annos vidua respiciam virum?

sic Amazones nunquam nupta in Herc. Fur. vidua:

Regina gentis vidua Thermodontia,

& sup. Medea vers. 25. — cohors

Incluta ripis vidua Thermodontijs.

Vide quæ ibi scripsimus, & q. 2 Troad. versu 13. Mirare mecum Hieronym. Fracastorium, poetam nunquam satis laudatum; à quo Putipharis viui & presentis vxor, non semel virgo nominatur. an quod ille εὐσεβὴς? at nomen illud non vitij, sed officij & ministerij est; quo sensu Daniel & socj, Danielis cap. 1., eunuchi vocari videntur nonnullis, cisi Hebræi (teste D. Hieron.) verè eunuchos fuisse censeant. At autem Miserece viduæ, vt augeat commiserationem. Sanè Tertullianus libro 1. ad uxorem scribit pupilli & vidua nomina in scripturâ sæpè repeti, vt significetur, quò magis despecta sunt hominibus, eò magis curæ esse Deo.

621 Auertat] *Ominosum erat vocabulum vidua: quia significare videbatur Theseû deuixisse. ideo deprecatur. varia autem deprecationis huiusmodi olim formulæ. Oëtav. act. 1.*

— quod vtinam numen auertat Deùm.

Oedipo: Procul sit omen. *ad Briffon. li. 1. de formulis pag. 103.*

631 Spes amantum credula] *Ouidius in epist.*

Credula res amor est — *P. Syrus:*

Amans, quod suspicatur, vigilans somniat.

639 Per venas meat] *meat per venas, & salire nititur, atque erumpere, sed nullam luctando paltandoq; exitum reperit. venarum meminit, quia venis ad cor amorem transfundi putabant. vnde Virgilius:*

Vulnus alit venis & cæco carpitur igne.

641 Vt agilis altas] *Tibullus:*

Vritur, vt celeres vrunt altaria flammæ.

645 Cùm prima puras barba sig. genas] *Attius,*

Genas lanugo flora nunc primùm irrigat,

hoc veteres vno verbo; inbarbescere. pulchrè hoc describit Nemesianus; seu Calpurnius potius, eleg. 2.

— quoties mollissima tango

Ora manu, primique sequor vestigia floris

Nescius, & gracili digitos lanugine fallo.

Et paullo post:

— etenim sic flore iuuentæ

Induimus vultus; vt in arbore sæpe notau

Cæcula sub tenui lucere Cydonia lana.

649 Pingebat pudor] *hæc manusc. librorum lectio; vulgatorum; tinge-
gebat rubor. non mala hæc, sed illa melior.*

655 Genitor in te totius] *sic Moguntinens. & hoc amplexus Caieta-
nus, Basileens. & Lipsiens. sed; totus; Herbipolens. Lugdunens. Bernar-
din. & pleriq; w. s. sic lego. totus enim mox aliqua pars opponitur. totus quidem*

virilis es ut pater. forma tamen & pulcritudinis materna non prorsus experta.

657 In ore Graio] sic Propertius:

Turpis Romano Belgicus ore color.

662 Corripuit duas] *Ovidiana Phædra in epist.*

Hoc quoque fatale est. placuit domus vna duabus.

Me tua forma capit: capta parente soror.

Theſides, Theſeûque duas rapuere sorores:

Ponite de noſtrâ bina trophæa domo.

Deperijt Ariadna Theſeum, ſoror Phædra Hippolytam.

666 Mittor] *Moguntin. e. i. m.*; mutor. hæcenus omnibus intacta & innocens, tibi ſoli ac primo noſcens & impudica ſiſ.

676 Lucem merge] *hoc au. quæ Solis obſcuratio & obtenebratio Dei iram, futuræq; miſerias præſendere credebatur: idque confirmatur exemplo menſæ Thyſteæ, infra Thyſte; & pluribus, quæ congeſſit Arias Montanus lib. Ieremie cap. 24. idonea hæc cauſa. ſed ad mentem Hippolyti vicinior; quia nefas ſtirpis ſuæ videre Phæbum & intueri turpe. decebat potius præ pudore faciem obuelare, & oculos auertere à tanta ſæditate atque dedecore. Mogunt. luge, merge, & tenebras fuge. & paulopòſt; tu me tona, tu me fige.*

681 Dignus an ſtupris ego] *dignus qui ſiam impudicus, qui ſim impudicatus? Aureis litteris ſcribenda verba, & cuiusvis adoleſcentis Chriſtiani ac ingenui cordi inſculpenda.*

691 O tæque quæ tæque] *Homerus in Odyſſ.*

Ter beati Danai & quater.

Oraculum Clarium apud Pauſan.

Ter felices & quater illi viri exiſtunt.

714 Non ipſe toto] *Scienter Seneca non niſi naturalis & ingè fluentis aquæ meminit; quæ viua dicebatur. ſola hæc ad expiandum idonea. Maxime vide Turn. maris ſit mentio, quia, iuxta Euripidem & Tullium pro Roſcio Amerino, om- lib. 17 c. 13. nia noſtra mare mala abluit, cunctas maculas detergit: item quia nihil in ſe & Briſſon. d. ſordidum patitur, ſed conſeſtim eijcit atque expuit, quicquid immunditiæ, vel 7. lib. 1. a pag. caſus, vel flumina, vel homines in illud deuoluerint. Ideo cenſet Euthymius à Mychæâ Propheta mare baptiſmi nomine decorari. Purgaturi ſe, ſæpius ca- vide. Pieriâ lib. 31. Hæo- roglyph.*

— Tiberino in gurgite mergis

Mane caput, bis, tæque, & noctem flumine purgas.

aliquando bis tantum. Ouidius 4. Faſtor.

Bis caput intonſum fontanâ ſpargitur vndâ.

ſæpius ter. Idem 3. Faſtorum.

Tæque ſenem flammâ, ter aquâ, ter ſulphure luſtrat.

& Faſtorum 4.

Et manibus puram fluminis hauſit aquam.

Ter caput irrorat — *Iuuenalis Sat. 6.*

Tei matutino Tiberi mergetur, & ipſis

Vorticibus timidum caput abluet —

Virgil. 6. *Æneid.* — ter socios purâ circumtulit vndâ,

Spargens rore leui, & ramo felicitis oliuæ.

quandoque septies. *Apuleius lib. II.* méque protinus, purificandi studio, marino lauacro trado, septies submerso capite fluctibus. *Hoc faciebant Superis facturi, idq; dicebant abluere, vt docet Macrobius lib. 3. Sat. cap. 1. Virgilius: — donec me flumine viuo*

Abluero — abluabant autem manus, pedes, caput, totumq; corpus. de manibus, *Aurel. Victor lib. de viris Illustribus.* Prius illum viuo flumine manus abluere debere. idem testatur *Scholias tes Sophoclis in Aiaece Lorario, à Brissonio relatus. de pedibus vetus Horatij interpres ad Satyr. 3. lib. 2. his verbis; solebant Deos precaturi manus & pedes abluere. probatur adagione, illotis pedibus, & altero, illotis manibus. de toto corpore accipio, quando quis dicitur ἀπλῶς lantus, vel purus. Arnobius lib. 7. quorum templa cum adire disponitis, ab omni vos labe puros, lautos, castissimósque præstatis. idq; etiam Seruius in 4. *Æneid.* notauit. Interdum se tantum adsperebant, scilicet Dijs inferis operaturi, testibus Macrobio & Seruio, sen pura aqua circumferebant, vt Maro loquitur, vtentes aspergillo ex oleæ vel lauri ramusculo. Iuuenalis:*

— cuperent lustrari, si qua darentur

Sulphura cum tedis, etsi foret humida laurus.

Ridiculi homines. tanquam (*ait Lactantius lib. 5. cap. 20.*) libidines intra pectus inclusas, vlli amnes abluant, aut vlla maria purificent. quod prius Cicero 2. de legibus dixerat. quin & *Ouidius lib. 4. Fastorum.*

Ah nimium faciles, qui tristia crimina cædis,

Fluminea tolli posse putatis aquâ.

*Flumineam à perenni videtur distinguere Columella lib. 12. de re rust. cap. 4. de promicondi officio scribens, vbi postquam à Venereis abstinentissimum esse debere dixisset: quibus (inquit) si fuerit operatus vel vir vel femina, debere eos flumine aut perenni aquâ priusquam penora contingant, abluui. nisi reponas, aut perenni aliâ, & subaudias aquâ. Sed & reliqua elementa, siue simplicia corpora, ex quibus reliqua composita, ipsa vero nullis, iuxta Aristotelem lib. 2. de ortu, lib. 3. de celo, & lib. 5. Metaphys.; expiationi deputata inuenias, ignem, aërem, terrâ. probabo paucis. Seruius in 6. *Æneid.**

illud summi poetæ:

— alix panduntur inanes

Suspensæ ad ventos: aliis sub gurgite vasto

Infectum eluitur scelus, aut exuritur igne;

ad tria sollempnia expiationum genera retulit. nam aut ihereda, quem purgari, hoc est, igne & sulphure; aut aqua abluui; aut aëre ventilari, vt fiebat in sa-

Aliter de *cris Liberi. Virgilius 2. Georg.*

Et te Bacche vocant, per carmina læta, tibi que

Oscilla ex altâ suspendunt mollia quercu.

vbi oscilla interpretor simulacra quedam noxtiarum animarum, que à vento seu aëre impulso villabantur. Fauet *Martianus Capella, si rectè intelligatur,*

Explicat hoc
ex mète Pla-
tonicor. su-
sistimè Leo-
nicus Tho-
mæus in At-
ueroto, siue
de tribus a-
nime vehi-
culis.

Oscillis lac.
Pamclius in
Annot. ad
Tertullian.
lib. de Pallio,
c. I. nu. 18.

lib. 2. de Nup. Philolog. apud quem Philologia Athanase gratias agit, quod eam compendiariâ viâ in celum perduxerit: quod nec Vedium cum vxore conspexerit, sicut suadebat Etruria; nec Eumenidas ac Chaldæa miracula formidarit; nec igne vsserit, nec lymphâ subluerit, nec animæ simulacrum, Syri cuiusdam dogmate, verberatit. &c. inuens ex Pherecyde Syri disciplinâ hoc manasse, & Virgilianum illum locum ex Aencid. 6. simul respiciens & explicans. Terentius Varro docet oscilla mortuorum simulacra fuisse, in fragmento, his verbis: Suspendiosis, quibus iusta fieri nō sit; oscillis, veluti per imitationem mortis, parentandum est. Glossarium, oscillum *ὄσσωπιόν* aliud etiam oscilla significant. scio, ex Isidoro lib. ult. Orig. cap. 14. Furcillæ dictæ, quod iis frumēta cilluntur. vnde & oscilla dicta ab eo, quod cilleantur, hoc est, moueantur ora. sed ego ad Virgil. redeo, quem explicat D. Augustinus lib. 21. de ciuit. Dei cap. 13. & ascriptis, quæ retuli verbis, subiungit: Qui hoc opinantur, nullas pœnas nisi purgatorias volunt esse post mortem, ut quoniâ terris superiora sunt elementa aër, aqua ignis; ex aliquo istorū mundetur per expiatorias pœnas, quod terrena contagione contractum est: aër quippe accipitur in eo quod ait, *suspense ad ventos*: aqua in eo quod ait, *sub gurgite vasto*: ignis autem suo nomine expressus est, cum dixit; aut exuritur igni. Verum, cur terrarum addidimus? non ut materiam ex qua, sed ut circa quâ. Nam Cicero in Somn. Scipion. eorum animos qui se corporeis voluptatibus manciparunt, corporibus elapsos circum terram volutari scripsit; & Plato in Phædone. *περὶ μνήματα τε καὶ τοὺς τάφους χαλειδεῖν*. circum monumenta & sepulcra volutari. Quamquam & materiam ex qua lustrationes, terram dicere fortè quis queat: tum quia ex meliori philosophiâ, nec aqua, nec aër nobis pura sunt, sed terre substantiâ non nihil permixtum habent, iuxta Platonem in Tymæo, Aristotelem 2. Meteor. Galenum lib. 1. de simplicib. medicam. cap. 5. tum etiam, quia ad has expiationes multa composita adhibebantur, ut sal & lens, teste Clemente Alexandr. lib. 7. Strom. canis cadauer, vnde *σκυλάκιος*, teste Plutarcho in Romulo; oua, caseus, placenta, carica. vide Liliam Syn. 17.

Vulgò legitur, ad Chald. mir. formidauit. ego eumenidæui.

731 Mens impudicam facere, non casus solet] impudicitia enim, nisi consentias, nulla violentia cuiquam adfertur. Non polluit libido, si aliena: si polluit, aliena non est. alienum verò cui nostra voluntas non adsentitur. Vide D. Augustinum lib. 1. de ciuitate Dei cap. 18. & 19. Cogitandum id Origeni fuerat. non tam graniter ruffet.

IN CHORVM.

Laudat chorus pudicitiam & pulcritudinem Hippolyti: detestatur viperarum istarum perfidiam. Thesei reditum describit.

736 Stella cum longos) ex physica disciplina dictum, ut docet Aristoteles lib. 1. Meteor. cap. 4. & 5. has traiectiones, Plinius lib. 2. cap. 36. vocat stellarum discursus: quid porriendant, petendum ex Ptolomæo in Centiloquio. Virgil. 2. Georg. ex Arato:

Sæpe etiam stellas, vento impendente, videbis

Præcipites cælo labi, no&isque per umbram
Flammæ longos à tergo albescere tractus.

741 Clarior quando] *hac apud Græcos comparatione vsi sunt Sappho, & Smyrnaeus, ut alij notarunt. apud Latinos, præter Horat. Ouid. in epist. Leandri.* Quantum cùm radiis fulges argentea puris,

Concedunt flammis sidera cuncta tuis :

Tantum formosis formosior omnibus illa est.

Stattius lib. 2. Siluar. — illius vnus

Ante decor, quantum præcedit clara minores

Luna faces: quantumque alios premit Hesperus ignes.

742 Suosignes] *De Luna Parmenides: Nocte vagantem circa terram lucem alienam. Parmenidis sententiam etiam refert Eusebius libro 3. de preparat. Euang. cap. 3. idem voluit Orpheus, idem Stoici & Pythagoræ apud Laërtium lib. 7. & 8. idem Pisidas in χοροπορῶν à versu 228. hac causa cur quam ceteri sororem, Æschylus & Euripides filiam Solis Lunam vocarunt. Sed noster Chaldæos sequitur. Tartari, teste Vincentio Belluacens. & D. Antonino, diem quod Æschylus & Euripides asserunt.*

Coeunte cornu] *quando plenum orbem conficit. phrasis à Virg. & Propert.*

745 Nec tenent stellæ faciem min.] *omnis, pleno lumine fulgente lunâ, stellarum nitor, omne decus euanescit. imitatur, ut saepe Boëtius:*

Vt nunc pleno lucida cornu,

Totis fratris & obuia flammis

Condat stellas luna minores.

hanc similitudinem Claudianus accepit:

Haud secus ac, tacitam Lunâ regnante per Arcton,

Sidereæ cedunt facies; cùm fratre retuso

Æmulus aduersis flagrauerit ignibus orbis.

Tunc iubar Arcturi languet, tunc fulua leonis

Ira perit; plastro iam rara intermicat arctos

Indignata tegi; iam caligantibus armis

Debilis Orion dextram miratur inermem; *hoc est, obtenebratas*

& quasi pereuntes, amissâ luce, quatuor stellas, quæ gladium & clauam illius efficiunt. Vide Higyn. 3. Astron.

746 Qualis] *Papinius 6. Thebaid.*

Sic vbi tranquillo pellucet sidera ponto,

Vibraturque fretis cæli stellantis imago,

Omnia clara nitent; sed clarior omnia supra

Hesperus exercet radios, quantumque par altum

Æthera, caruleis tantus monstratur. in vndis.

Tiberianus, apud Placiadem (ut emendo)

Aureus subducit ignes

Sudus ora Lucifer.

Seneca in ludo de morte Claudij; qui locus huic similis:

Qualis discutiens fugientia Lucifer astra,

Aut qualis surgit redeuntibus *Hesperus* astris.

747 Modo lotus vndis] *plerique veterum crediderunt stellas & sidera humecto quodam alimento nutriri, eis q̄ splendorē & pulcritudinē illis augeri. sic Empedocles, Plato, Stoici, Plinius li. 2. Homerus Iliad. x̄. & nostri poetæ:*

Flumina suppeditant, vnde æther sidera pascit.

Virgil. Conuexa polus dum sidera pascet. quo loco *Brodæus* reponit, Conuexa palus. *addubito. Lucanus:*

Nec non Oceano pasci Phœbūmque polūmque.

sic explico Claudianum, qui cum lib. 2. de raptu dixisset Solem & Lunam filios esse Tethyos, subdit de Luna:

Lauā parte soror vitrei libamina potat

Vberis — *Ideo Seneca dicit: modo lotus vndis quasi restauratus, & sumto alimento plenior formosiorque. Sed contra hanc opinionem disputat Aristoteles libro 2. Meteor. & disertè errorem vocat Marius Victor Commentar. in Genesim.*

750 Liber] *Seneca lib. de Tranquillit. vite ad Serenum cap. ult. docet; inuentorem vini Bacchum, dictum esse Liberum, non ob licentiam linguæ, sed quia liberat seruitio curarum animum & asserit, vegetiorēque & audaciorē in omnes conatus facit. Numeratur inter Deos formosos, etiam ab illo vetere poetā.*

Formā Mercurius potest placere.

Formā conspiciendus est Apollo.

Formosus quoque pingitur Lyxus.

Formosissimus omnium est Cupido.

India] *De Indiā multi veteres scripsere, fabulosi omnes. mentiendi laudem Strabo primam Daimacho, secundam Megasteni tribuit: nec multum illis cedere Onesicritum & Nearchum. Bella & Victorias Bacchi de Indis, describit Nonnus in Dionysiac.*

753 Cornigerum caput] *Bacchum Euripides vocat Deum tauricornem: Sophocles, bouis cornua habentem. alij, bicornem. Bacchi cornuum varia ratio redditur. Festus abiit ad ebriorum truculentiam; Plinius, ad eorum furorem lib. 23. cap. 1. Phurnutus & Porphyrius Horatian. ad eorūdem audaciā, quæ cornibus significetur. Plato li. 2. de legib. Xenophon ἀνὰ τὰ ζ. lib. 7. Athenæus δειπνοσόφ. lib. 2. & Nicandri Scholiast. in Alexipharm. causam volunt, quod antiquis cornua in usum poculorum. Plutarch. in Quaestionib. Græcicis. siue (vt vocat Arnobius) in Causalibus, q̄ 37. & in lib. de Osiri, & Diodor. lib. 5. Biblioth. quia primus Bacchus (qui & Osiris) boues iugo iunxit; vel, vt idem Diodorus Siculus lib. 4, quia Bacchus Iouis Ammonis, qui arietino capite fingebatur, filius. vide Eustath. in Iliad. θ̄. sed fortè hoc finxere, quia de Mose scriptum legerant, faciem eius cornutam Iudæis visam (Exod. 34.) hoc est, splendentem adeo vt radios quosdam videatur emittere; quæ vis verbi Hebr. ei ibi positi; & id confirmat D. Paulus 2. Cor. 3.*

755 Nec vultus] *melius alij, Ne vultus.*

756 Omnes per populos fabula distulit] *Spurium (vt cum D. Hiero-*

nymo & Optato Mileuitano loquar) vitulamen, quod nimis altas video in li-
bris omnibus radices egisse. sed spurium: non quia non Seneca, sed quod non
suo plantatum loco. sic repono:

Ne vultus nimium suspicias tuos,
Non vinces rigidas Hippolyti comas,
Phædræ quem Bromio prætulit soror.

& postea versu 774.

Quid deserta petis? tutior auis

Non est forma locis, te nemore abditum

Omnes per populos fabula distulit.

Cùm Titan, &c. clarâ sententiâ. Differre pro diuulgare, disperse-
re, disseminare, non semel Tacitus & Tertullianus. sed & Propertius:

Et te circum omnes alias irata puellas

Differet — Ait ergo: quantumuis te calare & in penitissi-
ma nemora abdere coneris; lux tua pulchritudinis te prodidit, & fama iam tra-
duxit per omnium ora.

758 Anceps forma bonum] Theocritus:

Et rosa pulcra est, & tempus eam contabefacit.

Et viola pulcra est in vere, & statim senescit.

Candidum est lilium, tabescit verò cùm decedit.

Et nix candida est, & liquitur cùm concreuerit.

765 Folio vt lilia pallido] Ex fide manuscr. vnius, sic legunt Critici:
quibus lubens adsentio.

769 Formosi] antiquus grammaticus Papirianus putat τὸ τῆ for-
mum, hoc est, calidum deduci formosus. hæreo. mallet à formâ.

772 Tempus sed tacitum] sic impressi: at scripti; te tacitû. Eib. si tacitû.

776 Constituit] non malè Moguntin. constituet. sole meridiano:
quando cuncti æstum fugitantes sub arboribus umbrosis meridianant. Hispani id
tempus, à sistendo; la siesta nominant.

777 Naiades] Naiades, Naides, Napex fontium præsides nymphæ, de
quibus Porphyrius, in antrum Homeri: Potamides, quæ fluuios incolunt,
Lutatio in 3. Thebaid. Statij Limnades. quæ lacus & stagna, Phauorino &
Apollonij Scholiastæ. vide Liliium Syntagm. 5.

780 Lasciuæ nemorum multiuagæ Dex.

Panes quas Driadas montiuagi petunt] hic hulcus aliquod. docet
varietas lectiõnis. sic, vt posui, Lipsens. sed cod. Eguianus, manuscr. & vet. ex-
cusi Herbipolens. & tres Veneti:

Lasciuæ nemorum Dex

Montiuagiue Panes.

& reliqua illis desunt omnia. Moguntin.

Lasciuæ nemorum multiuagæ Dex

Panôsque Driades montiuagos petunt.

Lugdun. Lasciuæ nemorum & montiuagæ Dex,

Panes, &c. vt Lipsens. Flos aut nostri Criticorum, decus anti-

Tertu apo.
c. 7 vt dixi
nihil lateat,
etiam quod
fama non
distulit.

quariorum, princeps eloquentiæ Iustus Lipsius ex suo m. s. in quo; Panasque Driades montiuagos pet. emendat; Panas quæ Dryades montiuagos petunt. hac mente & ordine verborum; Te Hippolyte lasciuæ De. epetent eb tuam hanc formam; ille ipse Dryades, quæ Panas & Satyros solite furtim petere. confirmatum Moguntin. scriptura. Ego id sequor. nec displicet tamen Eguiani lectio. nam illud; multiuagæ, in nullo libro inueni nisi in Saxonica illa editione. imò putopuram putam illam, quam Herbipol. & antiquæ editiones retinuerunt, & cetera ab adtextu. significat ergo, nec à Dryadibus lasciuis nemorum incolis, nec à salacibus Faunis securum futurum. Suspiciatus sum aliquando ex coniecturâ:

Lasciuæ nemorum Dea,
Montiuagique Panes,
Panis qui Driadas montiuagas petunt.

sed nihil affirmo.

783 Sidus post veteres Arcades editum] Luna. Lycophroni Arcades; Antelunares. Apollonius, Arcades: illi qui ante Lunam exiititerunt. Nonnus; Arcades Antelunares qui pullulat ut soli Antiquiores Sole, & priores ortu Lunæ. Endoxus; Arcades creduntur ante Lunam geniti.

Incirca Strabo scribit Græcicarum urbium antiquissimas videri Arcadicas. Primum hoc de Luna traditur à Stephano confinxisse Hippys Rheginus. causam fabule tradit Lucianus in Astrolog. propter primò deprehensum in Arcadiâ Lunæ cursum; scilicet ab Arcade Endymione, ut & interpres Apollonij in lib. 4. ad ver. 264. ubi & alia multa ex Aristone Chio, Dionysio Chalcidense, Duri, Mnascâ, Theodoro, & Aristotele; quæ non vacat ascribere. hoc tantum, Arcades dictos ab Arcade Orchomeni F. & licet magna illorum antiquitas, non tamen conferendam cum Aegyptiorum vel Phrygum vetustate; quos Gentiles vetustissimos putarunt. Aegyptios quidem Cosmes libro 1. Aegyptiacor. Cnossus lib. 1. description. Asia, Archemachus in Metonymiis, Apollonius 4. Argonaut. Xenagoras lib. de temporibus, Nicanor, Hippys & alij. Phrygios, Herodotus & Claudianus, etiam Aegyptiorum confessione. vide Scholiast. Apollonij in lib. 4. versu 262. sed sacra littera docent hos omnes à Chaldeis defluxisse.

785 Nuper rubuit] existimabāt Lunam mago carmine sollicitatam rubore suffundi, vel ob magarum impudentiam & scelera; vel laborantem, vi carminis. Horatius: — Lunamque rubentem

Ne foret his testis post magna latere sepulcra.

In defectu, idem illi à venesciis eucnire putabant. qua in re tam superstitioso Athenienses, ut eos qui veram Eclipsis causam adferebant, tanquam impios; viuos exusserint, teste Plutarcho in Pericle, ubi hac de re fuse disserit. Romanos in Macedoniâ belligerantes tinnitum dedisse, tuende Lunæ gratiâ, refert idem in AEmilio. Cōment. Iuuenalis; Sat. 6. Sonitus fieri assolent, quando Luna deficit. Alicubi legi Indos hoc Lunæ vitium copioso fletu prosequi solitos, quod arbitrarentur eam à Sole ad sanguinis usque effusionem flagellatam. Ouidius:

Quale rosa fulgent inter sua lilia mista,
Aut vbi cantatis Luna laborat equis.

Papinius: — qualis per nubila Phœbes,
Athraciâ rubet arte color.

788 Thessalicis] *Sosiphanes etiam in Meleagro, testatur olim creditum
Thessalicarum mulierum cantibus Lunam ab aethere descendere:*

μάχρσις ἐπαδαίς πασα Θεοσ αλῆς κάρη,
Ἰευδῆς σελήνης αἰθέρος χαταλάτις.

789 Tinnitus] *peluum tinnitu & tubarum strepitu deficienti Luna auxi-
liabantur. Tibullus:*

Cantus & è curru Lunam deducere tentat:

Et faceret, si non æta repulsa sonent.

*nimirum, si non exaudiret, minus illi verba molesta, ut ex Manilij, Ouidij, &
aliorum testimoniis Turnebus lib. 22. aduers. cap. 23.*

795 Pario marmore] *quicquid dicat Cardanus in lib. de subtilit. candidum
marmor Parium; candidum, fuit. Vnde Sidonius in Burgi descriptione,
Paron candentem vocauit versu 140. & lib. 2. epi. 2. Si marmora inquiras;
non illic quidē Paros, Carystos, Proconnyssus, Phryges, Numidæ,
Spartiatæ rupium variatarum posuere crustas: neque per scopulos
Æthiopicos, & abrupta purpurea genuino fucata conchylio sparsum
inibi saxa furfurem mentiuntur. & in epithal. Ruricij:*

Hic lapis est de quinque locis, dans quinque colores,

Æthiopus, Phrygius, Parius, Pædus, Lacedæmon,

Purpureus, viridis, maculosus, eburnus, & albus.

*Prudentius etiam docet Læonicum marmor, viride; synnadicum, maculosum
fuisse: Quæ viridis Lacedæmon habet, maculosaque Synna*

Natiuum nemo scopuli mihi dedit aurum.

*maculas verò Synnadici sanguineas docet Papinianus in balneo Etrusci, &
Numidicum lapidem aurei coloris fuisse. de Pario Plinius lib. 36. cap. 5. Can-
dido marmore vsi sunt è Paro insulâ; quem lapidē cœpere lychnitima
appellare, quoniâ ad lucernas in cuniculis cederetur. auctor est Varro.*

795 Totua viriliter] *cultu fingitur à quo sordes & immundicie absint,
nec tamen superfluo ornatu comtus; quam mediocritatem & verè virilem
habitum laudat Epicætes apud Arianum lib. 4. cap. 11.*

798 Nescia colligi] *sic crines in nodum colligi ab Ouidio, in sinum ve-
stes à Marone dicuntur.*

802 Licet arceas] *possis arcere, si velis, sed nihil dubito in his tribus ver-
sibus aliquid vitij latentis esse: ad quod me deprehendendū non iuuant exem-
plaria. 804 Iam iuuenis] Moguntin. Nam iuuenis.*

813 At si] *Moguntin. & quatuor veteres edit. aut si. melius.*

821 Quid sinat inausum] *Valerius epist. ad Rufinum: Infani capitis
& præcipitis est femina, indeliberatâ semper voluntate: præcipuū ar-
bitratur quod vult, & quod non expedit. habetur inter epist. D. Hierony-
mi. Femine est (ut aiunt Plutolib. 7. de legibus, & Xenophon in Oecon.) in*

ceteris rebus sint timidiores; in ijs tamen quæ libidinosè appetunt, excellens audaciâ, maximè si se deprehensus intelligant, ut hoc loco Phædra. Iuuenalis Sat. 6.

— nihil est audacius illis

Deprensus. iram atque animos à crimine sumunt.

Plautus, in Milite glorioso,

Neq. eques, neq. pedes præfectus quisquam tantâ audaciâ est:

Qui æquè faciat confidenter, quàm mulieres faciunt.

plurima in hanc sententiam accumulatur Tiraguellus leg. 9. connub. à nu. 158.

823 Et sceleri] sic Moguntin. sic ceteri mei m. s. quibus sum usus. nec video cur non hoc germanum. sensus: & conatur fidem facere scelesto suo mēdacio, comâ vulsâ & scisâ, partim ab Hippolyto (qui superius impudicum crine contorto caput læuâ reflexit) partim ab ipsamet, ad fraudem confirmandam.

828 Paria Pirithoo] Herbi. & Veneti omnes; Pirithoi. sepè multumq; suspicatus sui legendum; Hippolyto, admissò hiatu. nec despero olim aliquem id m. s. confirmaturum. sanè sensus postulat. Ait enim ex Orco pallidū venisse Theseum, & in hoc Pirithoo dissimilem. atqui id utrique cōmune, si Pirithois remeasset nunc nec remeavit. occisum enim à Cerbero tradunt omnes, solumq; AEGæi filium ab Alcide redūctum. Vide Apollonij Scholiast. in lib. 1. versu 100. & descripserat obitū illius Euripides in Pirithoo, ex quo nonnulla idem Scholiast. in 4. Argonaut. Et cur, quæso, Pirithoo similem Theseum dicat? cur Pirithoom æqualem Thesei, eius comparatione iuuenem appellet? omnia Hippolyto conveniunt. simillimus ille Theseo, Phædra iudice. sed pallidior nunc Theseus, quia ab inferis reuersus iuuenis Hippolytus, pater Theseus.

IN ACT. III.

Redit ab inferis Theseus: decipitur à Nutrice & Phædrâ. occaso relictus à fugiente Hippolyto gladius. iratus pater exitim filio imprecatur.

832 Ut vix cupitum] Egnian. Et vix cupitum sine nota interrogationis.

833 Quarta Eleusis] ex hoc loco colligere nequeas Eleusinia sacra singulis annis fieri solita. sensus enim; Eleusis Attica urbs iam quartò messem collegit. Natus ibi Triptolemus. ideo subdit, dona Triptolemi, hoc est, frumentum. Triptolemus, Cerei Regis Eleusini filium, Ceres agriculturam docuit, & seminandi artem, per orbem suo curru vectum, hominibus tradere iussit. Triptolemus tragæd. composuit Sophocles, cuius meminere Dionys. Halycarnass. lib. 1. & Strabo lib. 15. vide Virgil. 1. Georg. & ibi Seruium, & Ovidium 5. Metamorph. sed quia de donis istis Triptolemi, eorumq; generibus, valde controuersatur inter scriptores, etiam Theologos; ad constituendam definiendamq; certam Sacramenti Eucharistie materiam; non ingratum studiosis futurum credo, si quid apud veteres scriptores hac de re obseruauerim, hoc loco proponam. cui displicent huiusmodi emanationes, transiliat aliquot paginas. Inprimis didici fruges diuidi in frumenta & legumina. de leguminibus, nunc nihil. hæc enim non computantur inter Triptolemi dona: sed frumentum dumtaxat propriè acceptum. Nam frumenti vox aliquando latissimè sumitur, pro omni fruge, & tunc diuiditur in frumenta byberna & æstiva pro ra-

DE FRUMENTI
GENERIBUS
diligens
discer-
tatio.

De frumen-
to.

tione sativis, & tunc etiam quadam legumina continentur. sic sumpsit Plinius lib. 18. cap. 7. quando hyberna frumenta vocat triticum, far, hordeum; aestiva, milium, sisama, & panicum, quae tria proprie esse legumina docet Columella lib. 2. cap. 7. licet ipse postea cap. 9. inter frumenta (inquit) etiam panicum & milium ponenda sunt, quamvis iam leguminibus ea contribuerim. utens scilicet hoc cap. 9. latissima frumenti acceptione: cap. autem 7. strictiore. eadem latitudine Plinius lib. 18. cap. 10. aestiva frumenta diximus, sisamam, milium, panicum. Minus late autem sumitur frumentum, ut opponitur leguminibus, quemadmodum à Plinio d. cap. 7. quando dicit, prima frugum genera esse frumenta & legumina: & à Varrone lib. 1. de re rust. cap. 48. quando frumentum dicit esse id, cuius culmus spicam effert. & tunc, hordeum eâ voce continetur. sic sumunt, qui hordeum frumentis annumerant, ut Plinius d. cap. 7. cum ait: primum ex frumentis seritur hordeum. & postea: hordeum ex omni frumento minimè calamitosum. sic etiam sumitur frumentum à Palladio initio mensis Novembr. & initio Decembr. Videtur etiam inter frumenta poni à Columella cum ait: lib. 2. cap. 9. proximus est his frumentis usus hordei. & Isidoro lib. 17. Origin. cap. 3. Sanè Columellam d. cap. 7. cum hordeum ponit inter legumina, vel hallucinatum, vel mendosum puto. Tertio frumentum accipitur maximè pressè & strictè, ut opponatur etiam hordeo, & comprehendat solum triticum & far. sic Plinius d. cap. 7. cum ait: Frumentum verò & hordeum. item: frumentum verò & hordeum, vitiaque. & postea: calamus frumento altior quàm hordeo. arista mordacior hordeo. & saepius eodem cap. Item cap. 8. Frumenti genera non eadem ubique, neque ubi eadem sunt, iisdem nominibus. vulgatissima far, quod ad oreum veteres vocauerunt, siligo & triticum hæc pluribus terris communia. deinde quarundam terrarum frumenta enumerat, Arincam, Zeam, Olyram, Tiphem, scilicet minus notas frumenti species. ita sumitur strictissimè Ezech. 4. Sume tibi frumentum & hordeum. & à Columella l. 2. cap. 6. cum dividit frumentum in triticum & semen adorem. & sic videtur accipere Palladius lib. 6. cap. 1. & lib. 10. cap. 2. & 4. & lib. 11. cap. 1. & fortè Nonius cum dicit, ador esse frumenti genus. Triticum quoque eodem modo varias habet significationes. prima latissima, pro subalterna specie frumenti, ut omnia illa contineat, quæ frumentum strictè sumuntur, nempe adorem, & omne quod triticum dicitur, ut adoro opponitur. sic videtur accepisse Varro lib. 1. cap. 45. & 48. cum hordeum soli tritico opponit, non facta mentione farris: & D. Isidorus d. cap. 3. ubi expressè adorem vocat tritici genus. item, cum: Siligo (inquit) est genus tritici. & Plinius d. cap. 7. Et in tritici genere, pars aliqua pabuli est quadrupedum causa lati, ut farrago. ubi farraginem ponit inter species tritici; sed farrago dicitur, quæ ex recementis farris gignitur in usum pecorum admixto hordeo vel vitia, iuxta Plinium d. l. cap. 16. Secunda tritici acceptio strictior est, lata tamen; pro subalterna specie tritici, ut comprehendat plures infimas tritici species. sic sumitur in sacris litteris Exodi 9. circa sinem, ubi aperte separantur far, triticum, hordeum. sic Varro lib. 1. cap. 44. quando distinguit triticum, far, & hordeum. sic Plinius

De tritico.

sims.

nus d. cap. 7. quando dicit, genicula tritico quaterna, farri sena. sic qui dispeſcunt frumentum in triticum & ſemen adoreum, vt Columella ubi ſup. Plinius cap. 24. & Palladius lib. 10. cap. 2. Columella namque ſcribit tritici genera eſſe complura: præcipua, tria. primum quod vocatur robus, pondere & nitore præſtans: alterum quod dicitur ſiligo, quod pondere deſcitur, (Plinius cap. 8. candore præſtare, ſed ſine pondere, ſine virtute eſſe) quare tritici vitium vocat: tertium, trimeſtre, quod ipſum quoque ſiliginis ſit genus. quo tamen nomine Plinius cap. 7. Columella carpit, cenſens non ſiliginis, ſed propriam, tertiamq; tritici ſpeciem eſſe trimeſtre, & à Grecis τριμηνον vocari. trimenſe appellat Iſidorus. Plinius etiam quartam addit ſpeciem, tritici bi-meſtris. Reliquæ tritici ſpecies (inquit Columella) niſi ſi quos multiplex varietas frugum, & inanis delectat gloria, ſuperuacua ſunt. Inter hæc à Columella omiſſas repoſuerim, Arincam, Olyram, Tiphem: licet non deſint, qui olyram eandem cum arincâ, & vtramque cum ſiligine idem putent. vide Plinium cap. 7. 8 & 10. ſic etiam accepit D. Iſidorus d. c. 3. cum ait: ſiligo genus tritici à ſelecto dictum. nam in pane ſpecies eius præcipua eſt. Et Plinius d. cap. 8. ſiliginem dixerim propriè tritici delicias. quia, vt inquit cap. 9. è ſiligine laudatiſſimus panis, piſtrinarumque opera laudatiſſima: quem panem commendat Seneca in epiſt. non vno loco. Hiſpani, robum vocant trigo ruuion; Belge, Zealandicum triticum. Siliginem Hiſpani, trigo candial; Belge, Hyemale triticum. Trimeſtre Hiſpani, trigo tremefino; Belge, aſtium triticum. vnde apparet hodie his gentibus tritici ſpecies eſſe, ſiliginem, robum, & trimenſe. Vltima & maximè propria ſtriſtiſſimaq; tritici acceptio eſt, pro ſpecie vt vocant inſimâ ſeu ſpecialiſſimâ tritici, vt opinor pro ſolo robo; quod per excellentiâ tritici nomen ſibi vendicat. ſic ſumo illa Plinij cap. 8. vulgatiſſima frumenti genera eſſe adoreum, ſiliginem, & triticum. ubi vides cum (non ſatis aptè) vnâ ſpeciem ſubalternam, ſcilicet adoreum, coniungere duabus inſimis, tritico, & ſiligini: vt & cap. 7. cum diuidit in far, ſiliginem, & hordeum, & paſſim eodem & ſequentibus capitibus. & cap. 8. cum dicit ſiliginem in quibusdam regionibus biennio in triticum tranſire. quibus locis aperte tritico opponit ſiliginem, quam tamen alibi tritici ſpeciem eſſe fatetur. Fortaſſis denique triticum aliquando ſumitur pro robo & trimenſi; vt cum Columella d. cap. 9. ſcribit omne triticum in ſolo vliginoſo poſt tertiam ſationem conuerti in ſiliginem. cur enim addit (omne) ſi de ſolo robo id accipiendum? Nunc de Farre. Far antiquis omne adoreum, teſte Plinio. alijs tamen farris ſpecies videtur adoreum, vt Seruio, Feſto, Varroni; qui iccirco far adoreum, cum addito nominant. Alijs omne far, dicitur ador vel edor, & pro eodem ſumuntur far, ador, ſemen, & quod vulgus nominat bladum, ita cenſet Ruellius lib. 2. cap. 17. Columella quattuor farris ſpecies recenſet. far Cluſinum, candidius & nitidius: far vemmiculum, rutilum; & far vemmiculum candidum, vtrumque ponderoſius Cluſino: quartum trimeſtre ſemen (trimenſe Iſidoro) pondere & bonitate præcipuum, cui nomen Alicastrum, quia Alice ſimile ſit. ſic enim Columella, ex quo emendandus Iſidorus, cuius cap. 3. verba perturbatè leguntur. Cluſinum forè idem cum zeâ, ſue vt vulgò dicitur ſpeltâ. Profecto D. Hieronymus zeam ſigni-

De Farre.
Gloſſ. ſua
Far & ador.

ficat populariter speltam vocari, & videtur cum farre confundere, in cap. 4. Ezech. & in cap. 28. Isaie. putantur etiam Herodotus, Galenus, & Dion. Halycarnas. velle zeam & far idem esse. sed Plinius à farre zeam (quam propriè semen vocari scribit) distinguit. dicit enim cap. 8. qui zeà vtuntur, non habent far. & cap. 24. Serere in iugero temperati soli iustum est tritici aut filiginis modios quinque, farris, aut seminis (quod frumenti genus ita appellamus) decem, hordei sex. &c. Gorrhæus etiam scribit, zeam, frumenti esse genus tritici simillimum. Sed Plinius fortassis ibi, far sumsit, pro peculiari aliqua farris specie, vt puta Venniculo, vel potius Alicastro; vt hoc per excellentiam far dicatur. Alica enim, cui simile Alicastrum, frumenti genus, nempe adorei siue farris, ex Plinio patet, & ex Palladio in Iunio cap. 12. & alica vitium zea, hoc est, que iusti ponderis alica non est, zea nuncupatur. sic enim Plinius cap. 11. Ex zeà pulcrius quàm ex tritico fit granum, quamuis id alicæ vitium sit. quod sanè spelta nostræ quadrat. Meo ergo iudicio spelta seu zea farri annumeranda: fortassis & Olyra, Arinca & Typhe. quamquam de his ambigo. illud mihi scire videor, Typhan apud Plinium pro blattâ, seu vulgari filigine, quod Sotus obrudit non inueniri: & imperitè, à quibusdam Lexicis zeam hordeo annumerari. Apud Plinium etiam inuenias cap. 7. in Gallis nasci speciem farris; quæ (ait) dicitur illic brance (fortè legendum blanche vt habet Ruellius, & hoc hodie nomen retinet) & Latinis sandalam dici ac esse nitidissimi grani. fortè est scindilla D. Isidori. His addo vulgum malè accipere vocè filiginis, pro eo quod Galli segle; Germani roggenkoren vocant. nam hoc Latinis dicitur vel secale, vel centenum, vel vtroque nomine, quod arbitror. Centenum dici testatur D. Isidorus, quod centum grana ferat culmus, & nomen adhuc in Hispania seruat, centeno. secalem, Ruellius scribit frugis esse genus, quod Galli seclâ vocant. de quo ita Plinius lib. 18. cap. 16. Secale Taurini sub Alpibus Asiam vocant deterrimum, & tantum ad arcendam famem vtile: secunda, sed gracili stipula; nigritia triste, sed pondere præcipuum. admiscetur huic far, vt mitiget amaritudinem eius, & tamen sic quoque ingratiſſimum est ventri. nascitur qualicumque solo cum centesimo grano. fortassis à D. Hieron. in cap. 4. Ezech. nominatur, sigala. Plinius à farre discriminat. frumentum esse nemo ambigit. ad quod tamen, farrisæ, an tritici genus reduci debeat, ignoro. malletm ad farra. Panicum & fagopyrum ad legumina perspicuè pertinent. Apud nullum scriptorem memini me legere tritici appellatione hordeum comprehendi, nec potest nisi prorsus improprie & nouè triticum pro quouis frumento velis accipere. est enim hordeum frumentum quidem, sed si frumentum non strictissimè, sed late sumas, vt opponitur leguminibus, vti diximus. Ex frumento panis fit, de quo vnum verbum adijciam. At quando panis sumitur latissimè pro quacunque farinacea massa decocta, ex quacunque illa sit materia, siue ex herbis, vt lotometra (de qua Plinius 22. cap. 21.) vel asphodelo (d. lib. 22. cap. 22.) siue ex fructibus, vt caricis, castaneis; siue leguminibus, vt fabis; siue frumento, & hordeo, &c. idq; siue ad usum hominum, siue pecorum. Secundo accipitur non ita fuse, pro massa

Gloss. Alica
 χόρατος Spel
 τα ἰλιουα.

Sot. in 4.
 sent.

De Hordeo.
 Gloss. Hor-
 deum ἡριτῆ.

De Pane.

decoctâ solum ex frumento. Et huiusmodi panis, vñibus hominum deseruit, siue id semper & vñ plurimum, vt farreus & triticeus; siue apud quosdam dumtaxat penuriâ melioris, vel tempore necessitatis apud quoslibet, vt indigentiam subleuet: & talis est hordeaceus panis, hodie saltem. Nam licet Iudæis & aliis gentibus olim in vsu, non tamen nisi exigente necessitate, vel paupertate. quod ad Iudæos, patet id, tempore sterilitatis & famis. 4. Reg. 4. & in deserto ac solo loco, Ioan. cap. 6. vel mysterij significandi causâ Num. 5. Indis olim panis precipuus ex hordeo satino & siluestri, teste Plinio cap. 7. vbi etiam legas, antiquissimum in cibis hordeum, sicut Atheniensium ritu, Menandro auctore, apparet, & gladiatorum cognomine, qui hordearij vocabantur. & cap. 10. Æthiopes non aliam frugem, quàm milij hordeique nouere. Sed (vt idem scribit cap. 7.) panem ex hordeo antiquis vsitatum vita damnauit, quadrupedumque tradidit defectibus. Vnde apparet iam Plinij tempore eius vsus defuisse, vt aduertit Volaterran. Philolog. ca. 26. & propterea ignominie causâ solitos Romanos militibus hordeaccos panes dare. Eodem sensu Columella lib. 2. cap. 9. panibus ex milio & panico nonnunquam pro cibariis colonos vti solitos testatur. & cap. eodem hordei duo genera ponit, vnum quod vocant hexastychum siue cantherinum, quo iumenta melius quàm bono tritico pascuntur, homines verò salubrius quàm malo tritico: alterum Distychum siue Galathicum, ponderis & candoris eximij, adeo vt tritico mistum egregia famulæ cibaria præstet. Isidorus tertium genus addit trimense, quod dum cogit necessitas, verno seminatur, & celeriter metitur. Tertio panis potest accipi, pro eo solum pane, quem cunctæ nationes, & in communi hominum vsu, panem solum appellare, vt est triticeus & adoneus. Quarto sumitur pro aliquo singulari pane, qui non nisi secundum quid panis (de cuiusmodi pistorijs videndus Plinius d. cap. 11. & lib. 22. cap. 25. lib. 19. cap. 4. & lib. 20. cap. 15. & 17.) vt sunt qui anyso, cumino, & similibus miscentur; quod si fiat modicè, non propterea veri panes esse desinent, dummodo communis panis essentia non corrumpatur. Græcis panis, ἀπτος à verbo ἀίρω (hoc est tollo) & dicitur quasi εἰς ἀεὶ ἀπτος, teste Eustathio: sed Thomas Magister putat dici, quòd naturam seu corpora nostra eleuet. Et verisimilius est ab ἀίρω formatum ἀπτος per contractionem, quod ipse Eustathius alibi non diffitetur; quem è contra. Vnde apparet non repugnare Etymologiam, quominus azymum panem, verum esse panem dicamus. Hæc de donis Triptolemi, Theologis nostris futura non inutilia. Queritur Thescus, se quòd reuersum domum tamdiu morer in limine. illum audite.

849 Et limine in ipso mæsta] sic omnes mei m. s. sic tres Veneti, & Herbip. sed N. Et limine in ipso vasta. Lugdun. Liminéq; in ipso vasta. Basil. & limine ipso vasta. nonnulli; in limine ipso mæsta.

860 Postis lares] Moguntin. postes laris.

873 Primus file] sic manusc. plerique & Eib. rectè. Moguntin. primùm Herbipcl. & Veneti; prius.

878 Dum lachrymant sui] sic etiam plerique m. s. & ita N. sed Mogunt. & Lugdun. lachrymandum suis. Veneti; lachrymantibus suis.

895 Atthæa] *alijs*; Aττæx parum refert, significat aureã cicadam ensis capulo insculptam vel infixam. hæc enim Atheniensium regum nota. Quisquis ille est, in Cyri, de Niso Pandionis Atheniensium Regis filio:

Ergo omnis caro residebat cura capillo.

Aurea sollemni comitum quoque fibula, titu

Mopsopio, tereti ne stebat dente cicadæ.

Idem testantur, Nonnus Dionys. 17. Aristophan. Thucydid. Aelian. Philostratus, D. Greg. Nazianzenus, & Clemens Alexandrinus, & alijs. solius Tertulliani verba adscribam è lib. de velandis virginibus: Debebunt etiam (inquit) & aliqua insignia sibi defendere, aut pennas Garamatum, aut crobylos barbarorum, aut cicadas Atheniensium, aut cirrhos Germanorum, aut stigmata Britonum. Nisi valde fallor, D. Isidorus lib. 19. Origin. ca. 30. scripserat: Athenienses enim cicadas aureas gerebãt, partim in vertice, nonnulli in fronte. pro eo quod perperam postea editum; Athenienses enim cyclades aureas. nimio profecto luxu, & miseris feminas, se aureas in capite cyclades gestabant, quas vix humeris baiulare quivissent. nimis estate graues, nimis hieme algidas; merito illis laneas Dionysius suffecisset. nec dicendum, cycladem pro coronã positam. nouum id, & falsum.

910 Nullaque victum] *sic m. s. & N. sed Lugdunens.* Non vlla. male Veneti; non nulla.

Lege melioris foli] *Metaphora à plantis sumpta, quæ in melius solum translate feritatem amittunt & mitescunt. de Attici, de quo agit, soli ubertate ac præstantiã legendus Aristides in Panathenaiã.*

916 Turpibus] *sic manuscr. hinc vet. impress. per errorem; turbidus. vnde Lugdunens. turbidis. fædos (ait) animos regi pulchrã facie: plumbeum gladium, inauratã vaginã.*

914 Triste] *seuerum ac graue. sic sumi docet Nonius ex Afranio, Terentio, Cicerone, sic Seneca epist. 36. Ariston aiebat malle se adolescentem tristem, quã hilarem & amabilem turbæ. vinum enim fieri bõnum, quod recens durum & asperum visum est: non pati atatem, quod in dolio placuit. Sine etiã tristẽ appellent, & inimicũ processibus suis, bene se dabit in vetustate ipsa tristitia. perseueret modò colere virtutẽ, &c.*

921 Ordiri virum] *virilitatem primam experiri. Attius, Amphitryone. Non parua rem ordibor. Afranius, suspectã: Tamen animo meo ordiri oportet paulla paullulum. Claudianus:*

Ordiri que virum non luxuriante iuuentã.

924 Antiope] *sic omnes lib. ad normam tamen Carisij lib. 1. dicendum foret; Antiope. sic autem vocat etiam Philochorus; sed Trogus & Clydimus Hippolyten.*

929 Orbẽmque nostris pedibus aduersum] *admississe videtur Antipodes, vt & scire omnes antiqui, Strabo lib. 1. Cleomedes lib. 1. Meteor. Manilius lib. 1. Melalib. 1. Plinius lib. 2. cap. 67. & lib. 6. cap. 66. Solinus, Capella, Macrobius, alijs. Negasse quidem videntur D. Augustinus lib. 16. de Ciuit. Dei cap. 9. & Lactantius lib. 5. cap. 14. & Lucretius lib. 1. & ex Neo-*

tericis Galcoctus Marcius lib. de vulgè incognitis. Sed eorum opinionem refutant Albertus Magnus lib. de Natur. locorum d. 1. cap. 12. Franc. Iunctinus in Spheram Sacrobusti, Lucillus Philaleus in libros Aristot. de celo, & Stofiferinus in Spheram Procli à fol. 49. Nec hodie fermè quisquam qui Adversipedes non admittat.

936 Abstrusa] Moguntinens. & Burdegalens. manusc. obstrusa. idem in Claudiani memb. obseruavi, in Prudètij alij. cur ergo de hac voce dubitemus?

940 Trina] Moguntin. terna.

942 Regnator freti] Arnobius lib. 3. Stygij frater Iouis, Olympiique germanus, tridenti armatus ferro, pistricum dominus atq. menarum, rex salforum gurgitum, & tremebundi motator sali,

938 Vota mittam] putabant diris & votis quæm interfici posse. Oedipus Sophoclis; votis suis, alteri mortem properatam suspicatur. & apud Petronium alius, votis absentem interficit hostem.

955 Ab ipso tumidos] sic Veneti tres, & N. sed tunc in quartâ sede pes non legitimus. m. s. & Lugdun. & Herbipolens. tumidos ipso ab.

IN CHORVM.

Queritur, cum cetera rectè regantur à Deo, res humanas negligi. bonis non benè, malis benè cuncta cedere. vetus, sed iniqua querela, de qua nos alibi. Hunc chorum fermè totum imitatur Boëtius, de Consolat. Philos. Metro. 1. cuius initium: O stelliferi conditor poli.

960 Polos] censuit ergo polos esse mobiles. & verè cum vniuerso mouentur, tantumq; Mathematica abstractione finguntur immoti. Vide Philaleum in libris de Calo, & Carpentarium 2. Physicor. cap. 3.

663 Vt nunc canæ] Annum in quatuor diuidit partes, etsi latenter. verè describit, dicens: Nunc arbutis redeunt vmbra: Auctumnus verò: Virèsq; suas temperat annus, addens. Anni enim fretus, & medius inter æstus summus, summumq; frigus, æstatem & hycem, quas significat, his versibus: vt nunc canæ frigora Brumæ nudent filias: & : Nunc æstiu colla leonis Cererem magno feruore coquant. Elegantissimè has anni vices, Catullus depinxit:

Mihi corolla piæa vere ponitur,
 Mihi rubens arista sole feruido,
 Mihi virente dulcis vua pampino,
 Mihi que glauca duro oliua frigore.
 Meis capella delicata pascuis
 In urbem adulta lacte portat vbera:
 Meis que pinguis agnus ab ouilibus
 Grauem domum remittit ære dexteram:
 Tenè que matre mugiente vaccula
 Deum profundit ante templa sanguinem.

quid tenerius, delicatius, purius? Vide sup. Med. versu 714.

969 Vasti pondera mundi] adco vasti, vt infinitum censuerint Seleucus Erythreus, & Heraclides Ponticus, propter difficilem partium eius cæn-

merationem commensurationemq; : Verè tamen in se finitus est. iuxta Ocellum Lucanum, Platonem in Tymæo, Ciceron. & Apuleium in lib. de Vniuersitate. Stobæum lib. 1. elog. Physic. cap. 25.

972 Hominum nimium securus ades] *cùm sis presens & ad sis, tamen negligis humana. plus est negligere presentia, quàm absentia. sed sunt qui ex coniectura audent; audis. ut inquit; Cur tu ô magne Deus, cùm cetera mundi cures & dirigas, culparis tamen & audis securus hominum? hi parum aduertunt (monendi, non mordendi, dictum gratiâ. stringunt amicitia iura, morita: solvunt cauillationes, id fieri contra versus legem, si retinent distributionem versus, quam post. N. ponunt, & que m. s. est;*

— hominum nimium

Securus, ades, non sollicitus. *tunc enim; Securus audis non sollicitus nequit inter anapesticos consistere. Nequibit etiam quamuis sequamur Lugdunens. & alios, qui cùm superius diuiserint versus illum:*

Nudent filuas, nunc arbutis: *consequenter hoc loco habent:*

Hominum nimium securus, ades,

Non sollicitus, &c. *nã tunc superesset syllaba; hom. nim. sec. audis. porrò hæc, ex Epicuri scholâ; quæ Deos curare mortalia negabat. Virgiliana Dido: Scilicet is superis labor est, ea cura quietos*

Sollicitat — *Imò verò id ipsum Chrysippus & Stoici, & eorum sententiâ noster. Theophilus lib. 2. ad Antolic. testis, εἰσι μὲν τῆς τοῦ ἀργῶνται καὶ τὸ ἐξ ὄλης θεῶν εἶναι: καὶ καὶ εἶσι, μηδενὸς φασὶ φροντίζειν τὸν θεόν, πλὴν ἑαυτοῦ: καὶ ταῦτα μὲν Ἐπικύρῃ καὶ Χρυσίππῳ ἢ ἄλλοις ἀπεδήνατο. Stoicos quidem in vniuersum Deos tollere; vel si quos esse fateantur, eos nullius censere quàm sui curam gerere. Et hæc Epicuri ac Chrysippi esse deliramenta.*

973 Non sollicitus] *vetus querela. cui similitè queritur Philoct. Sophoclis:*

ἀλλ' εὖ φριττέλλασιν αὐτὰ δαιμόνες.
καὶ πῶς τὰ μὲν πανθῶρα καὶ παλινδύσει,
χείρῳ ἀνατρέφοντες ἐξ ἄδῃ. τὰ δὲ
δικαία, καὶ τὰ ζῆσι, ἀποτέλλασ' αἰεί.
πῶς ζῆσι πῶς ταῦτα: πῶς δ' αἰεὶν, ὅτῃ
τὰ θεῖ ἐπαιῶν τῶς θεῶς ἕρω κακῶς.

Rataller.

Curæ id Diis videtur esse atque studio,

Vt sceleribus contaminatos turpibus,

Vt fraude qui fas atque commiscant nefas,

Illos specus subire Tartareos vetent.

Quis fas & animo iustitia sedet, statim

Mergant acerbo funere. at quid de his, cedo,

Esse statuendum existimas? quonam Deum

Laudemus ore facta? multa perperam

Si statuere, malos si esse deprehendimus.

tales tui, Philocteta: quia non Dij. solus Deus, & vnus, bonus. solus, nihil perperam. Deus (inquit doctiss. ille Panus lib. de Penitent. cap. 3.) in omnia

sufficit. nihil à conspectu eius remotum, vnde omnino delinquitur. Quia non ignorat, nec omittit, quominus in iudicium decernat. Dissimulator & præuaricator perspicacia suæ nõ est. *cur ergo malis bene esse finit? D. Gregor. in 3. par. Pastoralis: Hostes Dei, ctsi in sinistra eius proficiunt, in dextrâ franguntur. quia plerumque vita præfens prauos eleuat, sed aduentus æternæ beatitudinis damnat. Alias causas tradunt D. Hieron. epist. ad Paullam de morte Blesillæ, & eloquentissimus Saluianus Massiliens. lib. 1. de prouidentia Dei.*

975 Fortuna] *Cheremon res hominum regi ait fortunâ non consilio; τυχη τὰ φησὶ τῶν πράγματ' τοχρὸν ἔσθ' ἔστι.*

976 Peiora fouens] *vide Stob. cum Moral. serm. 104. ubi multa.*

877 Vincit sanctos dira libido] *libidinosi opprimunt castos. perperans hoc Daniel exposuit.*

981 Virtus] *virtutis studiosi præmi loco supplicia perpetiuntur, iniquam rectitudinis mercedem. hac de re Stobæus Moral. Serm. 105.*

987 Restâtque mæstus lugubrem vultum gerens] *tres m. s. & in his Moguntin. cum hoc versu etiam alium habent, quem huic præponunt: Rigâtque mæstis lugubrem vultum genis. Eguianus m. s. hunc solum exhibet, vulgari illo relicto. quod mihi probatur. nam si citato gradu accurrebat, quomodo nunc restasse dicit? nisi si quantam restantem, dolor citare gradum inbebat; tantundem, ire constantem, idem dolor prohibebat betere.*

IN ACT. IIII.

Fugerat impudicos amplexus Hippolytus, & in fuga perierat. obitus historiam patri nunc Nuncius narrat. describitur etiam Thesei, eo audito, sensus medius inter patrem & iram. sumptus hic Actus ex Euripide in Hippolyto Coronato, cum quo utile sit conferre, & cum Philostrato lib. 2. de imagine Hippolyti.

988 Nefandos] *non male Eguian. nefandi nuncium casus.*

990 Non imparatum] *ut perturbatione vacemus, nullum efficacius remedium, quam sic. brò frustrationes & infortunia quæ evenire possunt, præmeditemur, ut præsentia (docet Epictet. in Enchir. cap. 7. & ibi in cõmentar. Simplicius) & ut ait Horat. lib. 2. Od. 10.*

Sperat infestis, mœuit secundis

Alteram sortem, bene præparatum

Pectus. *porrò ut Theseus, sic Eurydice Sophoclea casum sibi lugubrem narrari postulat, & ait se non inexpertam malorum: In Antigone extrema. ἀλλ' ὅς τις ἦ ὁ μῦθος αὐτίσει πάτερ.*

κακῶν γὰρ οὐκ ἀπειρος οὐτ' ἀκούσομαι.

Gero] *Moguntin. fero. Porrò ut hic Theseus, ita Maronianus Æneas iactat, omnia se animo mala præcepisse, & secum ante peregrisse. videlicet quia (ut ait Seneca epist. 108.) nemo non fortius ad id, cui se diu composuerat, accessit, & duris quoque, si præmeditata erant, obstitit: at contra imparatus, etiam leuissima expauit. Id agendum, ne quid nobis inopinatum sit: & quia omnia nouitate grauiora sunt; hæc cogitatio assidua*

præstabit, vt nulli sis malo tyro. *Idem de tranquill. vita cap. II.* quicquid enim fieri potest, quasi futurum prospiciendo, malorum omnium imperus molliet; qui ad præparatos expectantésque nihil adferunt noui: " securis & beata tantum spectantibus, graues eueniunt. *Cuius potest* " *accidere, quod cuiquam potest.* hoc si quis in medullas demiserit, & omnia aliena mala, quorum ingens quotidie copia est, si adspexerit, tanquam illis liberum & ad se iter sit: multo antè se armabit, quam petatur. Serò animus ad periculorum patientiam post periculum instruitur. & *Consolatione ad Marciam:* Necessè est itaque magis corruamus, quòd quasi ex inopinato ferimur. Quæ multo antè præuisa sunt, languidiùs incurrunt.

990 Luctifica] *luctu plena. sic alibi; castificam mente. item terrificum, que sunt ἀρχαία. ita Catullus, mentem iustificam & voces clarificas, pro clavis & iustia. possis tamen ea accipere, quasi effectum suum significatiua vocabula,*

994 Hippolytus] *sic Euripides:*

Non est amplius Hippolytus. vt rem verbo eloquar.

Letho occubat] *Mogunt. voto occubuit. lego cū alijs; voto occubat.*

1001 Multa secum effatus] *apud Euripidem quidem ista:*

O Iupiter, dispeream si fallam, & sons sim sceleris.

Pater, quam nos indignè tractet, sentiat

Aliquando, seu mortui simus, seu luce fruamur superâ.

1004 Tum subitò] *sic Lugdun. melius ceteri; cum.*

Tumuit] *Moguntinens. vt ceteri manusc. tonuit.*

1010 Saxa cum fluctu] *imitari fortassis voluit pulcherrimum illud fragmentum Attij in Argonaut. conseruatum à Cicerone 2. de Nat. Deorum; quod exhibui, in fragmentis Attij.* 1013 Terram] *Moguntinens. terras.*

1017 Quæ nouum tellus caput ostendit astris] *emendauit; — quæ nouum tellus caput Ostendet astris? cyclas exoritur noua? &c. admirantiam verba sunt, & quærentium, quid vade ille præ se voluent? quam mare molem ex profundo euomet?*

1019 Latuere nube] *Ego nil video mutandum, consentientibus quibus usus sum m. s. & vulgatis omnibus. ait: Nube illâ latuere numè Epidauri Dei; hoc est, templum Æsculapij; & petra Scironides scelere nobiles. Nec necesse est Senecam rupis meminisse, quia meminit Euripides, cum ipse petra Scironide meminisset, Euripides litoris tantum. Verba Euripidis iam olim exhibui in aduers. quorum hic sensus: — vt meis oculis*

A dimeretur prospectus litoris Scironij,

Operuit autem Isthmum petramque Æsculapij.

Epidaurus verò opidum celebre, in mari Saronico supra Corinthum (de quo Plinius lib. 4. c. 5.) sacrum Æsculapio; quod ibi editus fuisse à Coronide Phlegyasilia, ex Apolline gravidâ & morbis omnibus illic mederi cœpisset: ab Epidaurijs, ad ceteras nationes cultus manauit. Pausan. lib. 2. seu in Corinthiac.

1020 Scironides] *de Scirone latrone, & petris scironijs nota res, ex Plutarchi Theseo, Pomponio Mela, & Notis in Claudian. Papinius 1. Thebaid.*

Infames Scirone petras — de orthographiâ incertam. nam

Græci modò per *o*, modo per *e*, modò per *i*, scribunt.

1021 Terra] *Isthmus Corinthius*.

1025 Spumat] nonne melius situm versficulorum sic immutes leni traiectione? Qualis per alta vehitur Oceani freta,

Spumat vomitque vicibus alternis aquas,

Fluctus refundens, ore Physeter capax.

Physeter] bellua marina pregrandis, ex balenarum genere, ore maximo, dentibus ferratis, columnæ modo se attollens, & ex alto velis nauis diluientem quandam infundens, earumq; alucos quandoque deprimens. eructat, non ore, sed fistulis quibusdam in vertice prope oculos positis. quare versus Senecæ sic interpretari debet; Fluctus refundens, ore Phys. cap. Nec enim credendum, errasse Senecam hominem Turdetanum, cum in eo mari frequens sit piscis, teste Stralone lib. 3. ubi eum describit, & à stando vult denominatum. quia cum fluctus effluit, speciem quandam nubis in columnæ formam effigiatæ spectantibus præbet. Ab Orcâ distinguitur, quia longior Physeter, & dorsuali spinâ caret. Oppianus lib. 1. *Halieut*. Φόσαλον nuncupat. vide Arrianum lib. rerum Indicarum, qui de Physetere est intelligendus cum scribit: ἐπὶ κήτια ταῦτα φέρμενα κατὰ τὸν πόντον ἀναφυσᾷ ἐς τὸ ἀνω τὸ ὑδωρ. cete esse quæ in mari volutantia aquam sursum efflent. *Ælianum* libro 9. de histor. Animal. *Plinium* lib. 9. cap. 4. *Sclinum* in *Polyh.* *Wottonum* lib. 8. de Differ. animal. & *Rondeletium* lib. 16. de Piscibus.

1028 Inuexit] ergo venilia monstrum in litus eiecit, non autem saliciâ recedente destitutum aquis, neque vi suâ fluctus scidit.

1030 In terras] *Moguntin.* in terrâ.

1036 Et quem ferit] mixtus illi color terrestris tauri, & vituli marini.

1042 Succo] sic *Moguntin.* *Herbipol.* *Veneti*, *Basiliens.* *Lipsiens.* Sed credo *Lugdunens.* qui; fucco. fuit enim sic initio scriptum, inde vitiosè quidam; fucco. mox alij; fucco.

1043 Vltima in monstrum coit facies] totius corporis forma in monstrum desinit. Notum ex *Nonio*; faciem totius corporis formam designare. *Pacuius Nyptr.* facie procerâ vitum. apud *Plautum Pænulo*, quidam interrogatus, *Nutrix* qua facie foret, respondet: staturâ non magnâ, corpore aquilo. & *Sallust.* *histor.* lib. 2. *Sardiniam* dixit esse facie vestigij humani. hoc est, forma. Porò cod. *Eguian.* continet; vltima in tergū coit facies.

1046 Pristis] ingens in Indico mari bellua, pilosa, parit animal. *Plinius*, lib. 9. cap. 4. & 13. Secundum quosdam etiam ferra Latine, vulgò *Niuella* vel *Caldero*, vel *Malthe*: quod vltimum nomen *Suidas* nouit: πρήτις εἶδος κήτους θαλασσίου. ἢ λεγόμενη μάλθη. ὃ καὶ δυσανταγώνιστον ἐστίν, *Pristen* genus esse ceti marini, inexpugnabile, quod *Malthe* dicitur. Quari solet, quomodo scribendum. Nam in *Sidonij* libris modò; *pristis*, modò *pistrix*. de *Tritone*: — iamque suam parcenti *pistre* flagellat.

at alibi: *Pristigeno* quæ concha vehit *Tritone* *Cytheron*. In *Virgilij* codicibus utrumque inuentas, ut & hoc loco apud *Senecam*, ubi quinque m. f.

habent; pistrix, ut & veteres excusi: recentiores pristis. Pedito Albinouanus, pistris vocat, nisi legendum pristes. Dan. Caiet. hic censet, pro ferâ pistrix, pro nauis; pistris scribendum. Ego hoc discrimen non admitto. Seruius libro 5. *Æneid.* scribit pristem à sectione dictum. sanè Græcis πρίστια secare, πρίστια sectio, πρίστια, sector. Et hoc animal constanter in Græcorum libris, Athenæi, Polycharmi, Epicharmi, Aristotelis, Polybii, Eliani, Oppiani, Eustathij, Suidæ, πρίστια & πρίστια: quod Quadrigarum apud Nonium, Valerij Flacci, & Plinij codicibus confirmatur. Quare existimo Latine huic feræ non nisi pristis vel pistricis nomen conuenire. sanè, ut dixi, hoc loco, quinque scripti libri continent; pistrix, & Festi, Ciceronis, Ausonij, Arnobij, Annei Flori, & Ausonij codicibus astruitur. & Gloss. Græcolat. πρίστια Pistrix de belua. habet. Latino Græcum verò; Pistrix πρίστια, πρίστια πρίστια. cur ergo apud Festum non possit legi; pistricem, cunctis libris suffragantibus? vide de hoc pisce Wottonum d. cap. 195. & Rondeletium lib. 16. de piscibus. De poculo verò eiusdem nominis Athenæum lib. II. cap. II. & cap. 15.

Aut reddit] sincerum, ne dubita. sed Moguntin. frangit.

1050 Discessit] in nonnullis antiq. libris diffugit.

1051 Solus immunis] illustrantur hæc omnia Ouidiano loco, unde summa 25. *Metamorph.* ubi Hippolytus ipse sic narrat:

Cùm mare surrexit, cumulûsque immanis aquarum

In montis speciem curuari, & crescere visus,

Et dare mugitus summòque cacumine findi:

Corniger hinc taurus ruptis expellitur vndis,

Pectoribusque tenus molles erectus in auras,

Naribus & patulo partem maris euomit ore.

Corda pauent comitum: mihi mens interrita mansit,

Exiliis contenta suis. tum colla feroces

Ad freta conuertunt, erectis que auribus horrent

Quadrupes, monstrique metu turbantur, & altis

Præcipitant currum scopulis. ego ducere vanâ

Frena manu, spumis albensibus oblita, luctor,

Et retrò lentas tendo resupinus habenas.

Nec vires tamen has rabies superasset equorum,

Ni rota, perpetuum quæ circumuertitur axem,

Stipitis occurfu fracta ac disiecta fuisset.

Excitior curru; lorisque tenentibus artus,

Viscera viua trahi, nervos in stirpe teneri,

Membra rapi partim, partim * reprensâ teneri,

Ossa grauem dare fracta sonum, fessamque videres:

Exhalare animam; nullasque in corpore partes

Noscere quas posses. vnûmque erat omnia vulnus.

1057 Seque] *Pinitianus lib. sese. at Moguntin.* Seque præcipitans satis Prolusit iræ. Nec minus placet, quàm; prælusit.

1060 Toruulque currus] sic legebatur olim in omnibus excusis. sed quia moles,

* Fortè, de-
prensâ.

moles; præcessit, videns ego Solæcum monui in aduers. legendum vel ex membran. & torua, vel ex coniecturâ; taurûsque. Mogunt. m. s. quemadmodum & alij quattuor; & torua. quod cur non placeat? cur nos ad coniecturas?

1070 At ille qualis] Euripides in Hippolyto:

Et dominus; ut qui iam multo tractandi equos

Vsu tritus erat; habenas corripit

Retentatque; ratem seu vir nauticus

Loris; corpora enitens retrò.

de aurigandi arte elegantes sunt Homerici versus Iliad. ψ . commendati Platoni in Ione.

1073 Torto] quidam libri; certo. non placet.

1071 Currus] Euripides quadrigam fuisse tradit. quomodo ergo Philostrato credemus? qui, in Amphiarai imagine, negat Heroum tempore quadrigam in usu fuisse, præterquam soli Hæctori. quomodo Dionysio? qui lib. 7. scribit Heroibus semper bigam vel trigam placuisse. Scio Homerum Achilli tres equos tribuere Iliad. x v i. sed alium poëtam quattuor; qui vidit; Hæctorem curru quadriiugo raptarier.

1082 Inlora] Quid. — Iorisque tenentibus artus. Impressi variant. Lugdunens. & plerique vet. Præcep in ora gnatus. alij; In lora præcep fufus. Moguntin. script. In lora fufus implic. cadens. hanc Hippolyti nec, ex nostro tempore vicinis poëtis suauiter Baltassar Castilio eleg. 2.

1088 Indignas] m. s. meus in contextu; agnoscēs. sed in marg. indignas.

1095 Ambusta.] Moguntinens. adusta. malè.

1096 Eiecto] sic rectè manusc. & excusi ferè omnes. hoc est, exstante, prominente extra solum.

1099 Dominumque rumpunt] premi, non opprimi virtus potest; ad tempus, non semper innocentia vexari. hic ipse tam miserè discerptus Hippolytus, post obitum diuinos honores consecutus. scribit Pausan. in Corinthiac. primum huic heroi Diomedem rem diuinam fecisse, lucumque ei eum de libro, & prisca operis simulacro dicasse: apud Træzenios solitum eidem sacerdotem anniuersaria sacra facere, & virgines abscissum ante nuptias capillum offerre: nec distractum ab equis, sed in calum translatum, aurigæ sidus esse. Sunt qui à Dianâ vel Æsculapio suscitatum, in Aricinum nemus migrasse, & Virbium dictum velint, ut Ouid. 14. Metam. & Fast. 3. Higyn. in fabulis, & Plutarch. in Parallel. Staphylus etiam in Arcadic. ab Æsculapio curatum, & propterea sanitatis auctorem à Ione fulminatam prodidit; sed repugnant Parrhasius, Phylarchus, Telesarchus, & alij, apud Sextum Empyricum contra Mathemat. cap. 16. Glossæ vet. in Iuuenalem dicunt Virbium vocatum, quibus in vitam reuocatus.

1100 Acutis asperi vepres rubis] non commutem cum Moguntino, qui; acuti asperis vepres rubi.

1108 Formæ] adds, Cicero & alij formam, speciem, figuram: que non tam in cutis colore, aut solo vultu, ut quidam putant, quam in apposita scaturâ ad dignitatem, & in aptâ atque decorâ membrorum compositione, & confor-

matione lineamentorum posita. Quae de re sic indicant philosophi .pulcrum tunc dici aliquem (vtar verbis Daniel. Barbari, XI. Comment. in Porphy.) cum partium ordine congruo, & debitis earum interuallis corpus habet distinctum, quodq; aptâ magnitudine constat, & ubique decenti colore, tractisq; decentibus lineamentis conformatur. nam cum membra situm obtinent naturalem, suoque loco sunt aures, oculi, nares, pariq; interstitio singula collocantur, & modus accedit; qui debitâ proportionem seruatâ, magnitudinem conuenienter disponat: tunc pulchritudo inest, in quo haec omnia reperiuntur. tres nasi in longum dispositi faciei longitudinem protrahunt: utriusque auris semicirculi coniuncti, circula rem oris hiatus implent: similis est superciliorum ratio. par vero labij, nasi, aurisq; magnitudo. gemini orbes oculorum vni sunt pares oris hiatus. octo capita totius corporis protensionem complent; latitudinemq; parem in latus brachiorum extensio facit. His oculorum splendor, partium ordo, linearum tractus, & color aptus accedat. Haec illa species est praestantissima corporis, quam apud Athenaeum & Stobaeum serm. de pulchritudine Euripides, Aristoteles, & Isocrates, & de Saule agens, Theodorus Prodromus imperio dignam censuerunt. rectè, si animi pulchritudo coniuncta. sin: quod illa nisi putredo, vermium esca, inferni pabulum? cui ista corporis pulchritudo inest, curet animum corpori equare; cui deest, animi ornamentis studeat sese exornare. IIII Funeri confertur] elegans metaphora, à stipis vel tributis collatione. III2 Quanto] Aeschylus:

Potens est sanguinis coniunctio; aut familiaris congressio.

IN CHORVM.

De instabilitate fortunae, securitate priuatorum, regum periculis differit; breuiter Hippolytum luget, & viam struit ad Phaedra necem.

III1 Minus in paruis] prosequitur haec latius Agamem. Chor. I. ubi nonnulla dicam. Claudianus in Epigramm.

In breuibus nunquam sese probat Aëolus vndis:

Nec capit angustus Boreæ certamina collis:

Alpes ille quatit, Rhodopeia culmina quassat.

Incubuit nunquam caelestis flamma salictis:

Nec parui frutices iram meruere tonantis,

Ingentes quercus, annosas fulminat ornos.

Statius lib. 2. siluar. in Lucani Genethliaco:

O nunquam data festa longa summis!

Cur plus ardua casibus petuntur?

Cur, saeuâ vice, magna non senescunt?

Mecenas, in Promethco:

Ipsa enim altitudo attonat

Summa. hoc est, ipso Senecâ interprete, attonita habet summa.

sic Hispani vsurpant; atruener.

III2 Leuiusque ferit leuiora] saepenumero apud Tacitum auctoritate & exemplis hoc inuenias comprobari.

III24 Praebet somnos] Herpibolens. & Veneti; Praebetque somn.

tunc versus deberet diuidi in duos monometros. sanè Moguntin. præbet-
que senes.

1125 Duros] malè Eguian. diros. rectè Moguntinens. auctior; Euros
excipiunt, excip. Notos.

1129 Humida vallis] solent enim valles decurrētibus in eas aquis mon-
tanis esse humide. Acron & Seruius, humidum (aiunt) quod extrinsecus
madet, ut lapides pluuiâ conspersi: vuidum, quod intrinsecus humorem con-
tinet, ut vestes; quâs propterea vuidas, Plautus & Horatius, vuescere, Lu-
cretius dixit. addit Acron, madidum esse, quod extrinsecus vudum. ego scio
vuida quoque madida vocari, & frequentius vudum, vuidum, humidum,
madidum pro iisdem capi. nec mirum, cum, vel Aristotele teste, humidi plu-
ra genera, & in his vuidum. φαιερὸν, ὅτι τὸ μὲν διεπὸν ἔσται τῆ ὑγρῆ. mani-
festum est, hudorem humoris esse. & postea: ὑγρὸν μὲν γὰρ ἔστι τὸ ἔχειν οὐ-
χείας ἠγρότητα ἐ τῷ ἑαυτοῦ. humor enim est qui in imâ parte propriam
humiditatem rei tuetur. ait Aristot. lib. 2. de generat. cap. 2.

1135 Plebeia domus] omnes m. s. auctiores hoc loco, ita:

Humilis recti plebeia domus.

Circa regna sonat,

Volat ambiguis mobilis alis, &c.

& sic plerique impressi, nisi quod, hi; tonat, pro, sonat, melius. ut appareat
N. hec interpolasse, dum rescripsit: Plebeia domus, volat ambiguis
Mobilis alis hora, nec vlli, &c.

1137 Nec vlli] Varronis loco, ex parte ego. ex parte alij medicinâ, hoc modo:

Fortuna nulli currum missum à carcere intimo

Labi, inoffensum per æquor, candidum ad calcem finit.

1141 Morte] Eguian. nocte.

1148 Casta] Pallas. non, ut olim scripsi inaduertenter, Diana.

IN ACT. V.

Occidit se ipsam Phædra, & Theseo fraudem suam, filij innocentiam aperit.
mæstus pater, filij artus componit, eiq; iusta rogumque parat; impiam nouercam
in terram, sine pompâ, defodi imperat.

1162 Amore] nunc mei. malè Mogunt. timore.

Odio] Antiopes, olim cum illam gladio traiecisti.

1164 Scinis] iungi solent, Scinis & Procrustes & Minotaurus. Ovidius in
epist. Phillidis:

Cum fuerit lectus Sciron, toruúsque Procrustes

Et Scinis, & tauri mistaque forma viri.

de his latronibus, vide Plutarch. in Theseo, & Notas in Claudianum.

Cressius] Minotaurus.

1165 Dædalea claustra] Labyrinthum, opus Dædali; à quo res omnis af-
fabre facta, Dædala, vel Dædalea.

1173 Animaque memet] Moguntin. animaque Fedram. lego, Phæ-
dram, ut amicus Lipsius. cuius coniecturam aperte, ut vides, confirmat ille
codex scriptus. sed tamen, unde illud? memet. puto gioffulam.

1177 Abscissam comā] sic *in*f. Troad. 805. *Andromache filiolo morituro.*

— oscula & fletus puer

Lacerósque crines excipe — Item:

— fume nunc iterum comas,

Et fume lacrymas, quicquid è misero viri

Funere relictum est — & paulo antè chorus :

— soluimus omnes

Lacerum multo funere crinem.

Moris fait eorum, quibus cum aliqua necessitudo, funera honorare vel abscissâ, vel euulsâ comâ. euulsæ exemplum, in Troade: hic abscisse. In illo, apud Ciceronem Tusculan. 3.

Turneb. lib.
19. aduers.
cap. 5.

Scindens dolore identidem intonsam comam,

agi de euulsâ, volunt ex verbis sequentibus Tullyj: facerum illud Bionis, perinde stultissimum Regem in luctu sibi capillum euellere, quasi caluitio mœror leuaretur. idem docent Eustathius ad vers. 46. Iliad. ψ. & 2. Smyrneus lib. 3. Detonsæ comæ exemplum est Thessalorum, qui cum suâ coma equorum quoque iubas tononderant, apud Plutarchum in Pelopidâ. ut plurimum pœtæ hac in re verbis istis promiscuè utuntur sine delectu: quod videre est apud eos qui moris meminerunt, videlicet Homerus Odyss. δ. Euripides in Iphig. Tauricâ, Oreste, Troadibus, Alcestide (ubi etiam equorum iuba tondentur, ut liqueat hoc Thessalis in usu fuisse) Sophocles in Lorario Aiace, & Electrâ, Propertius lib. 1. eleg. 17. Ouidius lib. 13. Metamorph. & lib. 3. Trist. eleg. 3. denique Lucilius, cum scripsit;

— mercede quæ

Conductæ flent alieno in funere præfixæ,

Multo & capillos scindunt, & clamant magis.

Iste, meâ sententiâ, tonsus ille lugubris apud Attium, Amphitruone.

Sed quænam hæc est mulier, funestâ veste, tonsu lugubri.

Officium idem in puerorum funeribus, ex laudatis Andromache verbis colligitur, & Ouidianâ Canace; que de puero, quo die natus, à feris discerpto:

Non mihi te licuit lacrymis perfundere iustis,

In tua nec tonsas ferre sepulcra comas.

Poncabant ut plurimum comam pater & mater, ut 12. Thebaid. Statij Creon Menæcco filio crinem destruit; & lib. 6. cum matre Eurydice, & nutrice Hypsipile, pater Lycurgus Archemoro:

At genitor sceptrique decus, cultusque tonantis

Inicit ipse rogis, tergoque & pectore fusam

Casariam ferro minuit, sectilque iacentis

Obnubit tenuia ora comis — unde discamus præterea faciem defuncti sectâ comâ tegi consueuisse; sed & ipsum quandoque corpus operiebatur, ut apud Homerum Odyss. δ. & Philostratum in imagine Hippolyti, sic intellige illud Ouidij 3. Metamorph.

— fratri imposuere capillos

Sectos —

1182 Vindicati] *Thesi, sed Eguianus, Herb. & vet. Veneti; vindicato.*

mibi neutrum placet. quomodo enim Phedra sancta? aliquid latere video, quod quid sit non video: nisi sancta per ἀντιπεποι.

1184 Sedamen] *ex manu sc. & vet. impress. omnibus reposui; solamen. mallet etiam ex iisdem hunc vers. precedenti preponi.*

1192 Mucrone peccus impium iusto patet] *Mognnt. imperium iusto. conyicio legendum; peruium iusto. porro mucrone pro mucroni, more veterum, Latinum casum. pro dandi ponentium.*

1193 Viro] *post hunc versum in meo manu sc. habetur iste:*

Nulla latus comitante quid dubitas dedit. *sed ascriptum in margine: hoc carmen in originali cōmentato nō inuenitur. ex quo originali postea omissum. hucus forte aliquod latet incognitum mihi. nam vnde versus ille erepserit, nescio, & cōstat sine illo sententia. ideo non duxi edendum.*

1196 Auerni] *pallidum ab effectu vocat. Nam lacus est. Campanie propter tetrum odorem crediti limen inferorū dictum tradit Lucret. lib. 6. quia sit contrarius volucris. quod & Izacius in Lycophron. probat. nam Grecis ἄοπτος, preter cynos nulle in eo audent lauare, quod omnes emoriantur, vel tantum superuolantes. tanta est grauolentia, auctore Aristotele de admirand. audition. num. 89. Virgilio, Strabone lib. 6. & aliis. Plinius similem esse scribit in Epiro: sed noster hic nobilior, Baiis contiguus intra Lucrinum sinum. quondam Styga vocatum recte colligitur ex Sillio lib. 12.*

Ille, olim populis dictum Styga, nomine verso,

Stagna inter celebrem nunc mitia monstrat Auernum.

plura pete ab Eustathio, in Odyss. x. locum illum ἐῖθαρυ εἰς Ἀχέρωντα.

Tanarij specus] *Apollonij Schol. lib. 1. ex Pherecyde ἐ τῆς. scribit Elatum Icarum filium duxisse Erimedam Damasci filiam, & ex ea genuisse Tanarum, à quo dicatur Tanarus, vrbs, promontoriū & palus: sed postea addit τῆς ἄοπτος promontoriū Laconie à Tanaro Neptuni filio nuncupatum. Valer. Argon. lib. 1. Tanarum vocat semper patentem, scilicet vmbri descendentes. Lucanus lib. 9. apertam Tanaron vmbri. nam hic creditur Ditis esse ianua. scilicet, ceteraq; cōspectantia fufius reliquis describit Papinius lib. 2. Thebaid.*

Est locus Inachiae dixerunt Tanara gentes,

Qua formidatum Maleæ spumantis in auras

It caput, & nullos admittit culmine visus.

Stat sublimis apex, ventosque imbrésq; serenus

Despicit, & tantum fessis insiditur astris.

Et postea: Interiore sinu frangentia litora curuat

Tanarus, expositos non audens scandere fluctus:

Illic Ægæo Neptunus gurgite fessos

In portum deducit equos; prior haurit * habenas

Vngula. postremi soluuntur in æquora pisces.

Hoc (vt fama) loco pallentes deuius vmbas

Trames agit, nigrisque Iouis vacua atria ditat

Mortibus, Arcadij perhibent si vera coloni;

Stridor ibi, & gemitus pœnarum, atroque tumultu

* Omnino
leg. habenas

Feruet ager. saepe Eumenidum vocésque manúsque

In medium sonuere diem, lethique triformis

Ianitor agricolas campis auditus abegit.

describitur etiam eleganter à Senecâ in Herc. Fur. à ver. 661. quo loco plura.

1197 Vnda miseris grata Lethes] *Lethe fluius inferorum, cuius potus umbris praeitarum rerum obliuionem inducere putabatur. ideo miseris grata. consuetū id quia mortui plurimarum rerum obliuiscuntur, de quo nos alibi. Est & Lethes seu Lethe fluius Hispaniae Straboni ac aliis, à quibus etiam Limius & Limæa videtur dici: Sallustius, & Mela, & Plinius, fluium Obluionis vocant. Epitoma Liuij, Obluionem. de eo Silius lib. I.*

— lucentes voluit arenas

Inferna populis, referens obliuia Lethes.

Placet Medine coniectura eum esse, qui hodie Guadallete. Mauris enim Guadal flumen. vt Guadalquiuir flumen ingens. Guadiana pro Guadalana, flumen Ane. propter hoc flumen Pluto apud Claudianum, inquit:

— sunt altera Lethes Flumina — *nam alterum de duobus. Hispanū, vt Latini, sic & Graeci quidā in patrio casu, τῆς Ἀήθης ἀμνὴν, vt Strabo; alij vsurpant in recto, ὁ Ἀήθης, vt Appianus. ab Hispanis ante inundationem Arabica illuuii, Lethes, dicebatur.*

Torpentes lacus] *Cocytus. de quo Herc. Fur. ver. 686. 1203 Noua nece] nam (vt ait Petronius) natura votis interfecerat absentem, in solo, monstrum sali; aurigam, equi proprij. porro in carmine preced. Moguntin. accensor, pro, assensor.*

1205 Vindex] *Moguntinens. Iudex. idem; verum nefas.*

1208 Ad caelū] *placet vet. Venet. & Herb. lectio in caelū, si tamen initio carminis, ad pro, in. scilicet. Ad hoc redimus. paruit in caelum via.*

1211 Vt concremarem] *iam sapius monui, vcteres cadauera vel melle condire, vel concremare consuenisse. Lucretius lib. 3.*

Ignibus, impositum calidis torrescere flammis,

Aut in melle situm suffocari —

1213 Alcide] *dederat Herculi petenti Thescum reducendū Pluto, vt narrat Thescus Herc. Fur. act. 3. de quo intelligendum quod Aristides scripsit, Orat. in Mineruam, Mineræ auxilio quædam ab Hercule ex inferis reductū.*

1215 Effera] *frequens nostro coaceruatio epithetorum, in exaggerationibus. male hic nonnulli lib. efferat. 1224 Et ceruicibus] malleum, si libræ astruerent, vt ceruicibus. sic enim artius curceta necderentur.*

1227 Alluens] *sic o. v. l. Lugdun. abluens. 1235 Casti] non, vt olim, adulterij causâ. 1247 En patrio] sic primi, ni fallor, Basileens. cum prius non malè haberetur; en patris. 1268 En hæc suprema vota] Mogunt. dona. rectius. 1274 Acquirite] suspicor expulsū à sciolis vocabulum vetus, probum, laudatum; anquirite: quod significat diligenter, & omnibus excusis querere. est quidem vt plurimum iudiciale verbum Liuio & ceteris historicis, oratoribus, legislatoribus. sed tamen ad alia etiā vtuntur Lucretius, Sallustius, Cicero. Vide Gifany Collectanea Lucretiana.*

Istā] *Mog. Pedrā corrupc puto & ex glossa. aprior indignati vulgata lectio.*

Terra defossam prenat] iam pridem multa dixeram in *Aduers.* de hoc more Græcorum, Romanorumq;: edidit eadem aliq; nonnullis annis postea B. Briffonius *V. C. lib. 1. Formul.* cum videlicet eosdem, quos ego, scriptores legisset: ego quoq; nonnulla postmodum reperi apud varios, que hic exhibebo ex ipsis auctoribus accepta. nam, etsi eadem ex parte alij, cur vetemur ex communi riuo in peculiare inclinari aquam deducere? non noui id, nec vituperatione dignum, sed frequentarium & inconspicuum. In agro Veronensi hæc inscriptio:

Functa iaces hîc, sed viuis viuésque Secundo
Lella tuo. debent nec benefacta mori.
Te Tellus, sanctósque precor pro coniuge Manes,
Vos ite ô placidi, tu leuis ossa tege.

Item:

Opto, si qua fides remanet telluris amicæ,
Sit tibi perpetuo terra leuis tumulo.

Tibullus eleg. vlt. lib. 2.

Parce, per immatura tuæ precor ossa sororis.
Sic bene sub * tenerâ parua quiescat humo.

Propertius lib. 1. eleg. 17.

* Hoc est,
leuis.

Illa meum extremo clamasset puluere nomen,
Vt mihi non vlllo pondere terra foret.

Ouidius in Epist. Didus:

Et senis Anchisæ molliter ossa cubent.

Ausonius Burdegalerisis:

Vos leuis cespes tegat, & sepulcri,
Teستا defendant cineres opertos.

hæc cui bene: contra cui male precabantur, terram grauem, pondus tumuli onerosum, vt ex Tertulliano lib. de testimonio animæ cap. 4. colligitur, ait: Terram grauem imprecaris, & cineri penes inferos tormentum, &c. vt videlicet sic depressa anima non nisi laboriosè euolaret: vel forte ex Stoicorum delirio, quos Seneca refert credidisse animam hominis magno quopiam pondere extritæ, præcluso exitu, perire & statim dispergi. quod refellit epist. 58. sub finem. hanc consuetudinem confirmat hîc Seneca. & Tibullus lib. 1.

Iam tua qui Venerem docuisti Vendere primus,
Quisquis es, infelix vrgeat ossa lapis.

Callimachus, sibi, si quid improbum laudaris, terram non leuem imprecatur:

——— μήτε σὺ κόυρη

Γίγνεο ——— hæc eadem de causâ extremâ Troade cadet Polyxena, vt Achilli grauem factura terram. Meminit olim huius moris Britannicus in *Iuuenal. Sat. 10.* Et fortassis propterea non lapidibus, lignis, aut cespitibus, quos repererant insepultos, contegebant; sed Græci quidem ter puluerem inyciebant, teste *Eustathio*; Romani verò, *Varrone auctore*, leuem terra glebam. Vide *Murctum lib. 10. var. lect. cap. 19.* *Lambinum ad Horatij lib. 1. Od. 28.* *Lud. Gucciardum lib. 1. & 2. de Funerib.* Hæc in *Hippolytum.*

COMMENTARIVS IN HERCVLEM FVRENTEM.

ARGVMENTVM.

VERITVR Iuno multiuoli Iouis furta, & pellices enumerat, earúmque; liberos, in Herculem tamen potissimùm inuehitur, auctum recenti gloriâ victis inferis; Acheronta mouet, & furorem Argos reuerso Herculi immittit. Absente Hercule Lycus exsul Thebanus, vrbe occupatâ, Creonte Rege ac filiis necatis, confugientem ad aras Megaram Herculis vxorem, ni sibi nubat, flammis cremare minatur. Superuenit Hercules, & debitâ Lycum sociósque cæde vlciscitur. deinde sacrificaturus, vertitur in insaniam; propriam vxorem, atque filios interficit. recedete denique vesaniâ, & miseriâ suâ cognitâ, vitæ manum inferre suæ statuit: sed euietus Amphitruonis precibus atque lacrymis, ignoscit sibi, & cum Theseo Athenas pergat. confer cum Philostrato in imaginibus & Moschi Megarâ.

IN ACT. I:

VNGITVR Iuno Prologi vicem, & seipsam incitat ad vindictam ab Hercule, de mentis statu deturbato, exigendam.

2 Iouem] Tres Ioues numerat Clemēs Alexand. in *de greecis*. vnum Arcadem, Aetheris filium; alium quoque Arcadem, tertium Cretensem, ambos Saturni filios. Hunc vltimum Arnob. lib. 4. Cali F. facit: Eusebius lib. 2. Preparat. Euang. cap. 4. eundem tradit, quod plurimum robore corporis & animi viribus valeret, & in alios multa iustitiæ exempla cederet, vitamque humanam in multis iuuaret, postquam exiit hominem, Iouem vocatum, & pro Deo cultum.

3 Templum ætheris] templum veteres, pro quouis tractu, & quouis hominum decorumve habitatione, posuerunt. Varro id docet initio lib. 6. de ling. Lat. Templum dicitur tribus modis; ab natura, ab auspicio, ab similitudine. Naturâ in cælo, ab auspicio in terra, ab similitudine sub terrâ. In cælo templum dicitur;

O magna templa cælitum:
Commixta stellis splendidis.

Item: Vnus erit quem tu tolles in carula cæli:
Templa ———

In terrâ, vt in Peribœa:

Scrupea saxa Bacchi templa propè aggreditur.

Sub terrâ, vt in Andromachâ.

Acherusia, templa alta Orci, saluete infera.

Et subdit Varro: quaquâ intuerant oculi, à tuendo templum primò dictum: quocircâ cælum, quâ tuimur, dictum templum. *Sic Ennius.*

Contremuit templum magnum Iouis altitonantis.

Idem: Quanquam multa manus ad cæli carula templa
Tendebam lacrymans ———

& lib. 6. Fumida iam cæli scintillare omnia templa.

Septimius Hymno in Ianum:

Iane pater, Iane tuens, diue biceps, biformis,

O care rerum fator, ô principium Deorum;

Stridula cui limina, cui cardinei tumultus,

Cui referata mugiunt aurea templa mundi.

sic enim Victorinus citat: quamuis Terentianus legerit, aurea claustra,
Drepanius Florus. Psal. 27.

Dum templa cæli ad ardua.

Elata tollo brachia.

Varro, Bimarco: Tunc repentè cælitum altum tonitribus templum tonescit. *Ennius Palatium vocauit. sic enim de Epicuro Cicero 2. de Nat. Deorum:* Qui cum palato quid sit optimum iudicat, cæli palatium (vt ait Ennius) non suspexit.

4 Pellicibus] rectè: locum dedi pellicibus. nam pellex à pellendo, quòd iustam coniugem thalamis pellat.

5 Tenent] idem conqueritur Iuno apud Ouid. lib. 2. *Metamorph.*

Quæritis, æthereis quare regina Deorum

Sedibus, hîc adsim? pro me tenet altera cælum.

Spurios & mæchas Iouis magno numero enumerant D. Iustinus Martyr Apologia 2. S. Theophilus Antiochenus lib. 2. ad Autelycum, Arnobius lib. contra gent. 4. & 5. Eusebius lib. 2. praparat. Euang. cap. 4.

6 Arctos] hîc pro vrsa sidere, non pro circulo Arctico, vt sumunt Homerus, Heraclitus, & alij nonnunquam. *Vide Strabon. lib. 1. de Callisto seu Vrsa multa. Higyn. lib. 2. astronom. vide inf. Herc. Oet. versiculo 1583.*

7 Sidus] rectè. quia vrsa, non stella, sed plurium stellarum conglobatio est.

8 Quâ tepente vere laxatur dies] oritur enim Taurus cum Sole, mense Aprili, quo tempore iam dies aliquanto longiores, clariores, & tepidiores. dictus enim Aprilis ab aperiendo. *Virgilius 1. Georg.*

Candidus auratis aperit cum cornibus annum

Taurus ———

Laxatur] aperitur. 9 Vector Europæ] adductos à me Getulici versus N. laudabiliter sic castigauit:

Non illic Aries verno ferit ætra cornu,

Gnossia nec Geminos præcedunt cornua Tauri,

Sicca Lycaonius refupinat plostra Bootes. *vide Oedip. chor. 3.*

11 Atlantides] *vide sup. Medea ver. 312.*

12 Fera coma hinc] *quidam m. f. Fera minax. unde feliciter Criticis ferro minax. Hinc] opponitur, tō hinc; quod versu sexto. Orion enim Austrinum signum, aduersam Vrsa, ut volunt Aratus & Theophr. iccirco Manilius: Arctos & Orion aduersis frontibus ibant.*

Exterret Orion] *etiam quia sidas terribiliter micans, & ex horridis sideribus, ut vocant. Plinius lib. 18. cap. 28. Deos] sidera Deos vocat, more antiquorum, de quo alibi. Exterret autem Orion sidera, non omnia, sed Pleiades; quas cum matrem illarum insequeretur, simul in fugam compulsi, unam quoque illarum Meropen violauit. auctores Q. Smyrnaeus lib. 5. Athenaeus lib. 11. & Scholiastes Apollonij in lib. 3. Orion, Latine Iugula, de Pleiadibus sic Hesiodus:*

Quod si te nauigationis periculosa desiderium cœperit;
Quando utique Pleiades, robur validum Orionis
Fugientes, occiderint in obscurum pontum:
Tunc certè variorum ventorum stridunt flamina,
Et tunc ne amplius naues habe in nigro ponto.

13 Aureus] *pulcher. apud nescio quem:*

Mula dic mihi opera planè aureæ Veneris.

Mimnermus: Quomodo mihi quicquam iucundum sine aurea Venere? Utuntur eodem epitheto Hesiodus & Homerus; quem D. Iustinus Martyr in exhortat. sic Venerem vult vocasse; quod in Ægypto templum & agrum esse sciret Aureæ Veneri dicatum.

14 Signa clara Tyndaridæ] *Castor & Pollux Iouis & Leda filij. hodie vocamus S. Hermetem. sed fulgor potius, quam stella. Nam verum est quod prodidit olim Xenophanes apud Stobaeum in eclog. physica, Dioscoros non astra, sed nubeculas seu exhalationes quasdam esse, ex motu quodam interfulgentes. noster poëta sequitur, inter quos Mercurius Trismegistus, in Crateres;*

καὶ οὐτ' ἐν κορυφαίῳ διὸς κόρυων ἑπιφάνετα.

quædam Thevetus Cosmographiæ lib. 7. cap. 10. Addam quiddam non multis notum. Hispani hunc fulgorem S. Telmum vocant. Unde? quia S. Telmus, Dominicani ordinis lumen, mira sanctitatis plurimis olim nauigantibus post obitum auxilio fuisse creditur: eius vitam sat benè, Latine & Hispanicè manuscriptam legi quondam in Legionem seu Lugduno Galecia, in collegio Societatis IESU, a fundatore eiusdem collegij, & urbis Legionensis Episcopo, Ioanne de Sancto Æmiliano, ultimis tabulis relictam. De Tindaridis verè Homerus cecinit, utrumque Sparte sepultum; licet alij solum Castorem putent. consule Clementem Alex. in Protrept. Nec est quod culpetur Seneca, quoniam hoc tempore nondum Castores mortui, ut patet ex Theocrito eod. 23. Apollodoro lib. 3. Clemente Alex. lib. 1. Stromat. & Ouid. lib. 5. Fastor. Defenditur enim noster Anachronismi beneficio. sic Statius 2. Thebaid. mensæ Thyestæ, diu prius, meminit. sic Sallustius lib. 1. montis sacri & Auentini, ut notat Diomedes lib. 2. cap. ult. Non tantum Tindaridæ, sed & soror He-

lena in sidus mutata credebatur, prosperum nauigantibus; iuxta Euripid. in Oreste; infaustam & infelix, iuxta plerósque. Statius huc inclinat, libro 3. Siluar. in Propem. Celeris:

— antennæ gemino consistite cornu
Oebalij fratres, vobis pontúsque polúsque
Luceat: Iliacæ longè nimbofa sororis
Astra fugate procul, totóque excludite calo:

de his consule Liliam lib. de re nauticâ cap. 9. & Syntagm. 5.

15 Mobilis tellus stetit] *Delos. explicat hoc ipse Apollo apud Eusebium lib. 3. preparat. Euang. cap. 4. & Plinius lib. 4. cap. 12. Strabo lib. 10. Fabulæ namque tradiderunt Latonam hoc in loco pariendi soluisse dolores, cum Apollinem simul & Dianam in lucem edidit. Antea quidem, vt ait Pindarus, intoleranda erat inter vndas, variis vndique fluctibus agitata; sed cum vicinus doloribus aduenit partus, quatuor terrestribus è truncis columnæ durâ in petrâ solido ex adamante continuerunt: vbi felicem enixa est stirpem.*

16 Bacchi parens] *translatam in calum Semelen, etiam tradiderunt. Plutarch. in vita Romuli, Apollodorus lib. 2. Biblioth. & Aristides tom. 1. Orat. in Bacch. & in vet. inscriptione LVCVM SEMELES inuenio.*

18 Mundus] *calum. Mundi varias significationes, ex Diodoro Siculo, obseruauit N. in Commentar. pererudito in Manily lib. vlt.*

19 Sed vetera sero querimur: vna me dira ac fera] *sic Moguntin. & alij manusc. & excusi Herbipol. & Venet. Postea Basileens. & Lugdunens. rectè expunxerunt voculam; sero, hoc modo: sed vetera querimur: vna me dira ac fera, & frustra (inquit) tempus sero refricandis antiquis & obductis iam vulneribus: recens vnum me peius habet. Theba' inflixere, vt & alia multa ex Alcemena natus Alcides. N. maluit retinere; sero, & reijcere tã dira ac. cui non suffragor. Vetera] ante mala vocat Maro.*

18 Puellæ ferta] *Propertius:*

Testis siderex torta corona Deæ:

vide Ouid. 3. Fastor. Higyn. 2 Astronom. & scholiast. Germanici.

24 Ortu] *quædam membrane; ortus.*

24 Impendit] *cuius generationi calum vnum diem contribuit. cõtinuat enim noctes duæ nullo die intermedio. sic alibi: vxor impendit animam marito: eadem sententia ex manusc. in quibus; impediit. & sanè Moguntin. recentior aliis; impedit: quod exstat in Herbipolens. & Venetis tribus. Vide Agamemn. versu 811.*

26 Mersum Oceano iubar] *hoc est, iussus non lucere vnum diem. iussus ferari à diurno labore. Negat Oceanum Herodotus lib. 2. & lib. 4. non quod nullum mare putet, sed quia tum temporis nondum satis notum nomen, ipsi non probabatur, dictus à celeritate Solino, & aliis aliunde. interdum pro ipso Orizonte sumitur, vt docet Strabo lib. 1. Geogr. interdum pro ipso maris Numine, in illo Super Oceani stagna alta patris*

Terrarum amfracta reuisam.

denique, apud Lampridium, pro balnearum vastis lauacris, de quorum amplitudine ὁ Σπιδουκῶς quaedam Ammianus Marcellinus scribit.

27 Viuacesaget-iras] Sidonius Antipater, de Baccho & Hercule: Iuno ambobus grauis est Dea. lege Victorium lib. 25. var. lect. cap. 2.

30 Horridum tellus] *vet. impressi*; horrendum tellus. num scripserat? tellus horrendum. & in eodem carmine multi libri, etiā scripti; quid bella? est autem acclamatio Tragica indignationis plena, quā se vinci indignatur.

32 Ferum] Ἀγλυτον.

33 Et crescit] *putaram*; excrefcit, sed melius q. l. f. increfcit.

36 Patrem probauit] *qu. esō*, quid sibi vult Moguntin. scriptura?

Patrem improbauit. gloriæ feci locum

Inde quā lucem premit aperitque Thetis,

Quā sol reuertens, quā ferens Titan diem, &c.

38 Binos] *vel, quia (si de iis, qui propriè Aethiopes) Nilo (seu Nigri) in duas diuiduntur partes; Orientales Aegyptum & Arabas, Occidentales Atlanticum spectant; vel (si de omnibus, more veterum, qui ad meridiem maritima incolunt, ut sumserè Aeschylus, Euripides, Humerus, Ephorus) quia diuisi à se inuicem sinu Arabico, circulo meridiano equaliter in fl. iuij morè secto, vide Strab. lib. 1. fusè de hac Aethiopum diuisione tractantem. Homerus:*

Aethiopes bipartiti sunt extremi hominum,

Quidam ad occasum sois, quidam ad ortum.

39 Toto Deus narratur] *teneo in suo Claudianum manifesto, cum, in laude Herculis, sic affitatur Iunonem:*

— licet omnia mundi

Monstra voces, ipsamque armes serpentibus hydram:

Defendet natura Deum; patremque probabit,

Quod non vis constare, Iouem — Hercules dictus quasi Iunonis gloria, eo quòd odio & persecutione nouerca magis inclaruit.

45 Quæ timuit] *desinite tantum Heroi huic tribuere, ut, contra Senecæ voluntatem, timorem illi adimatis. sic enim libri ad vnum omnes. sic infra Herculi amicis. Theus: Et uterque timuit — tam Hercules, quàm Cerberus. & si spes in Hercule, sanè & timor: ab inuicem illa nequeunt separari. spem verò nec vos ipsi ab eo tollatis. est timor, qui cadit in fortem virum; est, qui in pusillanimes tantum. sed hæc ab Aristotele petenda.*

46 Armatus venit] *propter hæc arma dicitur Tertulliano Scytalofagittipelliger, soliti autem ut Hercules, ita ceteri Heroës initio pellibus animalium vesti, ut docet Pierius lib. 1. Hieroglyph. sed & prima huiusmodi hominum indumenta certo certius ex cap. 3. Genes.*

47 Inferni Iouis] *Homero subterraneus Iupiter, Pluto. de Ioue varia traduntur. Valerius Soranus & alij prudentiores, mundum esse putarunt. illius carmina sunt:*

Iuppiter omnipotens rerum, regumque, Deumque;

Progenitor, genitrixque Deum, Deus vnus & omnis.

quæ à Varrone lib. de cultu Deorum, ita exponuntur (ait D. Augustin. li. 7.

de Ciuit. Dei cap. 9. vt eum matrem existimarent, qui semen emitteret, feminam quæ acciperet: Iouémque esse mundum, & omnia semina ex se emittere, & in se recipere: quâ causâ (inquit) scripsit Soranus, *Iupiter progenitor, genitrixq̄.* nec minùs cum causâ, vnum & eundē omnia esse. Mundus enim vnus, & in eo vno omnia sunt. de Iouis variis cognominibus vide eundem D. August. d. lib. cap. 11. & ibi Commentar.

48 Opima regis] rectè. nam opima non nisi hostium duci detrahuntur, siue à duce, siue à gregario, teste Varrone.

52 Ereboque] pro inferno, pars pro toto.

54 Sacra] Arcana. sic Ouid. medicamen sacrum. hinc sacratia, loca quibus solis sacerdotibus aditus patet. Tacitus: sed fœdus arcanum habetur, quasi mutuo cruore sacratum.

57 At ille] Moguntin. ac ille.

56 Atrum canem] per familiare nostro Cerberum vocare atrum. in Menippeâ, de Claudio; subperturbatur, (albam canem in deliciis habere solebat) vt illum vidit canem nigrum, villosum, sanè nō quem velis tibi in tenebris occurrere. ita membrane Burdegalens. in quibus etiam panno antè, quod vulgò legitur de eodem Cerbero; bellua centiceps, sese mouens, villosque horrendos excutiens: præter quod, bellua centiceps; omnino deficit. cum causâ, in eo iudicio.

62 Terna] Moguntin. Herhipol. & Venetus Bernardini, tetra. recentior Venet. Pintiani; terra. an hinc alij? terna.

68 Expenso] Mogunt. extenso. male. quidam m. s. experto. quod ipsum quoque recipi posset. nec desunt exempla apud Priscianum: sed haut dubie; expenso, melius hoc est, librato, & versato diligenter, quantum valeat.

71 Immen[s]a] an non immensa moles totius cali? cur ergo minus hæc vera scriptura, quàm cod. vnus? innis[s]a. cui; dent veniam: præfero quinque scriptorum, & omnium excusorum fidem.

77 Quid tanta mandas odia] sensus, quid tu tam potens, Iouis & soror & coniux, Deoram regina, tam graua, tam acerba, tam inueterata odia, aliis mandas exsequenda? cur non ipsa te vlciſceris, & manibus tuis seuis? Odium illa satis iam aperuerat, nocuerat palàm sæpius: sed manibus suis nondum, ac ne nunc quidem. Non ergo amplius; tacita.

81 Doris] vnde verò Achiui omnes, postea Dores dicti docet Plato Dialog. 3. de legibus. Gigante] Encelado. Excussio] Eguianus; emissio.

82 Leuet] post hunc vers. in Moguntino manuscr. sequitur: Mouenda iam sunt bella, iam secum gerat. Sublimis alias, &c.

83 Alias luna concipiat feras] Pythagoræ censebant omnia quæ apud nos sunt, flumina, feras, montes, &c. etiam in orbe Lunæ reperiri. vt refert Achilles Statius in Aratum, simul addens hinc Nemeum leonem decidisse, Vide Politian. Miscell. cap. 17. qui primus hîc reposuit; alias, cum; altas, haberetur in Herhip. & Venetis primis. Claudianus de Tauro ab Hercule domito:

— taurus medio nam fidere lunæ

Progenitus, Dictæa Iouis possederat arua. hinc ergo Nemeus deciderat Leo.

86 Tartari] eum describit lib. de iudicio Domini Tertullianus:

Iam vaga à nullo tellus possessa colono,
Æquoris extremo pressa, & sub fine profundo;
Quâ Sol emenso radio disternit orbem,
Et quâ transacto conduntur sidera mundo;
Æther gliscit atris obstrusa luce tenebris.

Nota & hic
obstrusa.

Plutarchus in lib. de primo frigore: τάρταρος ἔστος ὑπὸ μερόπτιτος κέκληται. Ἰλλοὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος, εἰπὼν, τάρταρον ἠεροεστα. καὶ τὸ βίγαντα πάλλας καὶ πρέμειν τάρταρείζειν. Tartarus dicitur à frigore, quòd etiam Hesiodus docuit, tartarum appellans ærosum, & qui horrore tremūt ac quasi-fantur, τάρταρείζειν dicuntur. Plato in ultimo Gorgia, Tartarum vocat *videlicet a ci iustitia carcerem.*

90 Mouenda iam sunt] Bernardin. Gellius ante annos centum, monuit hunc versum & precedentem: I nunc superbe, &c. videri interiectos, quod de isto, non de precedenti, mihi quidem penè certum. In Moguntinens. hic deest, supra etiam alieno loco positus, ponendus infra, ut paullo post dicam.

65 Quâ mugit] credo qui hoc inuexerunt, de terra mugitu acceperunt, de quo postea: — cur mugit solum? sed malo cum m. f. Mogunt. & ceteris, utem excusis Venetiis, & Herbioli; quam munit. quam tegit & defendit.

99 In se armatus furor] rectè Prudentius in Psychomach.

Ipsa sibi est hostis vrsania, seque furendo
Interimit, moriturque suis ira ignea telis.

101 Incipite] Euripid. in μεγροδω, act. 3.

ἀλλ' εἰ ἀπεγκτος συλλαβῶσα καρδία.

Sed age pectus durum immota arripe:

103 Agmen horrendum anguibus] vide sup. Med. 14.

107 Caminis] ora, vocat Lucanus lib. 1. In Aethnâ plerique ponunt Vulcani ferrariam officinam, & ibi fornaces esse Vulcanios. alij malunt in duabus Aeolis, ut Agathocles εἰ τοῖς ὑπομήμασι. Pytheas quoque εἰ γῶς περὶ δὲ Liparam & Strongylem hac officinâ nobiles tradit; Metrodorus & Theophrastus scribunt eas ad multa in mare stadia ignem euomere. D. Pacianus, Orat. de pœnitentiâ: cuius fumariola quædam maximos montes subterraneis ignibus decoquunt. æstuat indefessis flammaram globis Aethna & Lisaniculus & Vesuuius Campanus. Sed ubi terrarum secundus ille? legendum putem, Aethna ille Siculus & Ves. Vide Apollon. & Scholiast. in lib. 4. vers. 760. & 834. & Plinium lib. 3. cap. 9.

108 Animo] Moguntinens. animum.

111 Furit] non peius Moguntinens. furis?

113 Nouerca] odio nouercali.

114 Iam odia mutentur mea Εἰροικῶς.

116 Quo nos] Moguntinens. qua nos. 119 Iote esse genitum] pro; hoc profit, Herpibolens. & Veneti; hic profit. sed quid illi profit Ioue esse genitum? ut velit mori, & nequeat? quasi non mortui multi Ioue geniti. potius, ut omnes obuios interficiat, nec quisquam furentem valeat impedire, eive resistere.

Stabo] *pertinaciter durabo, non patiar me à proposito vlla lassitudine deduci, persistam & euincam quicquid obstiterit. ea vis vocabuli, ut inter ceteras significationes eius tradit Rabbi Moses lib. 1. ductoris dubitant. cap. 13. sic accipitur illud Habacuck; super custodiam meam stabo, & figam gradum, &c. Statius lib. 9. Thebaid.*

— nec enim dat terga, nec vllis
Frangitur ille minis, venientésque obuius vndas
Intrat, & obiectâ dispellit flumina parmâ:
Stant terrâ fûgiente gradus, & poplite tenso
Lubrica saxa tenet, genibúsque obnixus & harens.

quid magis ad viuum pictor a vllis exprimat?

120 Manum] *assentior corrigentibus; manu. tela enim se libraturam, hoc est, directuram; non Herculis manum, minatur.*

122 Admittat illas geniter in cælum manus] *tam atroci impietas par-ricidio. Hec loco magno mihi vsui cod. scriptus, quem Burdigala Simon Mil-lingius, amicus meus, à CL. V. Præsede des Eguis (semper Eguianũ nomino) commodato dedit, auctior enim, & suo loco erronem alium statuit; hoc pacto,*

Admittat illas geniter in cælum manus.
Mouenda iam sunt bella: clarescit dies,
Ortúque Titan lucidus croceo subit.

sequor te bone scriptor; cuius fidem Lipsij mei liber confirmat.

123 Clarescit dies] *noli ergo hanc oportunitatem parandæ vindictæ omit-tere: noli certamen diutius differre. instat aurora. dies abire iubet. Nec ocio-sâ hæc aure pretereunda: ex eorum sententiâ dici videntur, qui inferos, fu-rius, & huiusmodi alia terriculamenta nocturno solum tempore inter homines vagari censebant; lucescente verò die robur omne amittere, & humanis sese conspectibus subtrahere. Vnde apud Virgilium lib. 5. Anchisæ umbra solem oriri causatur, ut Aeneam dimittat:*

Et me sæuus equis Oriens afflavit anhelis.

& sub auroram umbra Theodosij apud Claudianum,

Dixit, & afflatus vicino sole refugit.

sc̄e etiam audio illud Virgilij, apud quem lib. 4. Aeneas:

Me patris Anchisæ quoties humentibus vmbri
Nox operit terras, quoties astra ignea surgunt,
Admonet in somnis & turbida terret imago.

Et illud Tiresia apud Horat. lib. 2. Sat. 5. — sed me

Imperiosa trahit Proserpina. viue, valéque.

quæ non sinebat inferni leges, ab vmbri quibus præerat, violari; huius legis meminit etiam Propertius; quæ est vera Horatiani loci, & ceterorum istorum interpretatio. Propertius lib. 4. eleg. 7. de vmbri agens:

Nocte vagæ ferimur. nox clausas liberat vmbas,
Errat & abiectâ Cerberus ipse serâ.

Luce iubent leges Lethæa ad stagna reuerti:

Nos vehimur: vectum nauta recenset onus.

Papinius Thebaid. 2. de umbrâ Laij:

Dixit, & abscedens; etenim iam pallida turbant

Sidera lucis equi — idem noctu lubentius superos, quam interdum inuisere hominum domicilia significat:

— huc & sub nocte silenti;

Cum superis terrena placent; tua turba relicto

Labjetur calo — ideo Berenyces Bostrychus apud Catullum:

Sed quanquam me nocte premunt vestigia Diuûm.

Vide Par-
thas. in
Claudian.
& Turneb. l.
24. cap. 4.

Confectum fortè, quia Deus, in mentis quiete, animo à curis vacuo, ut noctis silentio & solitudine fit, arcana sua sæpius hominibus communicat. vel potius quia Gentilium superi, verè inferi & dæmones lucifugi. Memini proditum de quodam Marco Mago & heretico, quem Psellus immeritò laudat, lib. de dæmonib., sex esse dæmonum genera, in his unum Lucifugum, in tenebris habitans. quod ut non negauerim; ita nullo pacto tolerandum puto. quod Iosephus lib. 1. antiquit. voluerit Angelum antagonistam Israëlîs $\text{Q}\alpha\text{v}\tau\alpha\text{c}\mu\alpha$ fuisse; minus etiam Cabalistarum audaciam; qui Genes. 32. luctam illâ Iacobi fuisse censent cum aliquo ex his malis spiritibus lucifugis; quia dicit: Dimitte me, iam enim ascendit aurora. nam mox Iacob subdit, se Dominum facie ad faciem vidisse: & in Hebræo nomen Dei ponitur Elohim $\text{E}\text{l}\text{o}\text{h}\text{i}\text{m}$ & locus a Dei facie dictus $\text{P}\text{h}\text{e}\text{n}\text{u}\text{e}\text{l}$ Phenuel, iuxta D. Hieronym. in question. tradit Hebræic. ubi exstructam ciuitatē, ipse Strabo homo Græcus lib. 16. Geogr. faciem Dei appellat, ad etymum Hebræum alludens. de qua Dei in Angelo loquentis & operantis apparitione, & similibus veteris Testamenti, vide D. Augustin. contra Adamant. cap. 9. & lib. 2. de Trinit. cap. 10. & lib. 10. de ciuit. Dei. Angelû enim fuisse (quibus nomen Dei Elohim passim tribuitur) bonum, dubitare nos non sinit Ozeas cap. 12. hunc locum quasi interpretatus. Et apparuisse humanâ atque virili formâ colligitur inde quod Moses virum vocauit; quâ in visibilibus effigie, quia tunc conspici nolebat, ideo inalbescente aurora dimitti postulabat.

IN CHORVM.

Chorus iste totus in omnibus excusis habetur: sed in manu sc. quibusdam deest ex parte, & incipit inde: Turbine magno spes sollicitæ. Bernardin. hic chorus (inquit) non legitur hoc loco, vnde paucis annotabimus. Daniel testatur, hunc chorum in vetustissimo m. s. esse mancum, & non videri conuenire hanc primam partem sublimitati Senecæ. In Moguntin. m. s. totus quidem habetur, sed alio, & prorsus turbato ordine. incipit enim à Turbine magno spes sollicitæ; vsque ad; Sordida parux fortunæ domus, & ibi inserit; iam rara micant, &c. Siue ergo hæc prima pars Senecæ, siue alterius: digna cerè, quæ legatur, nec cedit subsequenti. Describuntur vana diuitem & magnatum cure. laudantur quieti & tuta plebciorum studia: illis damnat, hæc sibi in optatis esse canit.

125 Nox dicta vagos] instabiles; erraticos, Lunam & sex socia sidera: qua vocat, Ignes] quia stellæ credebantur esse naturæ igneæ.

Synesius hymn. vlt. ἂ μὲν κερύει σίλας
 πλήσασα πέδ' ἑρπύς
 ἀγῆτο σελάνα.

Ipsa quidem cornutum lumen
 Replens ex fluxu ignis
 Præibat Luna.

126 Luce renata] *Herbipol. & Veneti; nouata.*

127 Cogit nitidum-agmen] *in ordinem redigit, compefcit, claudit. με-
 ταφορῶς ἂ more militari. at Synesius: — ἀφρων*

ἄγέλα νέμεται — siderum greges pascuntur: quia ut pastor
 oues, ita Deus sidera, pascit, alit, regit, conseruat. ideo ait Hymn. 6. Christum
 Dominum alloquens; πᾶν δ' ἀφρων ἄγέλας αἰεὶ νομεύεις. astrorum greges
 semper pascis.

129 Septem stellis Arcades vrsæ] *Eguian. & Mogunt. stellæ Archad-
 dos. sed ceteri, cum vulgatis. tunc, hoc diceret signum glaciale seu hybernum,
 Vrsæ Arcades, septem suis stellis vocant lucem verso temone, hoc est, curru so-
 luto, peracto labore. sed illa alia lectio duorum m. s. hunc sensum exhibet; Se-
 ptem stelle vrsæ Arcadiæ, signum hybernum Aquilonari polo vicinum, verso
 temone, ut solent aurigæ viâ confectâ, operiuntur diem, & ipsum mane vo-
 cant ac suscitant, ut veniat. eisq. succedat in laborem. ijdem in seq. versu ha-
 bent; vocat, non vocant. posses, me auctore, sic ista scribere & ordinare:*

Septem stellæ Arcados vrsæ,
 Signum celsi glaciale poli,
 Lucem, verso temone, vocat.

frequens enim hiatus in his tragædiis.

132 Titan summum prospicit Oetham] *Moguntin. summo pros-
 picit Oetâ. Eguianus; euectit Oeta. nescio quid sibi voluerit scriptor. Oeta
 Thessalicæ mons. in quo mortuus Alcides. hoc autem ait; Solis nascentis radios
 iam iam splendorem in montium cacumina iacere. id veteres, auctore Verrio,
 Manare solem vnde primum diei tempus, mane: etsi Festus aliam etymolo-
 giam proferat, mane à mano, hoc est, bono, vnde & Matuta.*

133 Cadmeis inelyta Baccis aspersa die dumeta rubēt] *dumeta asper-
 sa die, hoc est, radiis solaribus nondum perfecte conlucata; sed tenui luce tan-
 tam apparentia, rubent inelyta baccis Cadmeis. baccæ, minutiores fructus
 quilibet, hic opinor de baccis lauri siluestris; quæ, ut tradit Lucianus in Lucio,
 rubro colore rosas ementiuntur. Cadmeas dicit, quia nate in Cadmi nemore.
 cuius mentio alibi: — & Cadmi nemus*

Serpente notum. *Moguntin. Herb. & Veneti lon-
 gè aliter:*

Cadmeis inelyta Bacchis
 Aspersa die dumeta rubent,

*nisi: aspera, reliqua tolerabilia. Dumeta, inquit, nobilitata Thebaidum Bac-
 charum orgiis, die aspersa, rubent.*

136 Labor exoritur durus] *nox homini quasi manus adducto somno li-
 gat, soluit eas, & labori reddit dies. David Psal. 103. Ortus est sol & con-*

Vielmius in
1. ca. Genes.
קק
כז

gregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur. Exhibet homo ad opus suum, & ad operationem suam vsque ad vesperum. *Et h.ec ratio, secundum nonnullos, cur mane Hebræis, Bocher קק à verbo Bachar, hoc est, quærevet & discernere: nox verò Hereb, à verbo Harab, quod ligare significat; etsi aliter Hieron. ab Oleastro in 1. cap. Gen. vide ibid. Episcopum Argolicensem.*

137 Agitat curas] q. v. l. curis.

139 Dimisso] *Tres Veneti & Herbip. immisso. pastoritium vocabulum immittere gregem. aptum admissio hiatu.*

140 Nondum ruptâ fronte] *nondum exatis corniculis.*

148 Thracia pellex] *Philomela in Lusciniam mutata. nam in arboribus luscinie, in domibus hirundines nidificant. ut Seneca per luscinia antelucanâ diligentiam; sic diei ortum, per hirundinis, in quam soror Procne conversa, sollicitudinem, descripsit Iul. Montanus, apud Senecam epist. 123.*

Incipit arduentes Phœbus producere flammæ,
Spargere se rubicunda dies. iam tristis hirundo
Argutis reditura cibos immittere nidis
Incipit, & molli partitos ore ministrat.

ex quibus illa, spargere se rubicunda dies, & aliud, argutis nidis, noster imitatus, cum dixit: aspersa die dumeta, & mox; querulos nidos, pro ipsis auibus.

Turbâque circum] *Mogunt. turbâque certat. Herbip. & Veneti omnes; turbâque circa. neutrum recipio.*

153 Exeſis pendens scopulis] *ſimilia de piſcatore Theocriti εἰδουλ. χ·*

ἐμαυτὸν

ἐν πέτρα μεμαῶπι· κατ' ἐζομινος δὲ δοκεσον

ἐχθῆρας, ἐκ καλάμων δὲ πλάνον κατ' ἐσειον ἐδ' ὠδ' ἀν·

meipſum Conantem in rupe piſces capere. ſedens autem obſervabâ Piſces, ex arundine verò ſuſpenſam fallacem quatiebâ eſcam.

154 Deceptoſ inſtruit hamoſ] *à piſcibus. fallax enim & doſoſum genus piſcium, teſte Theocrito. unde & Moſchus eidyli. δ'.*

καὶ ἐχθῆρας ἀπ' ἁλωνος ἀγροῦ. & piſcium doſoſa venatio.

155 Preſſâ] *pondere appenſi piſcis depreſſâ.*

157 Linea] *Setaceus funicularis, cui hamus appendet. Hic tantum deſcribitur retrahens, ſue hamatoria piſcatio, & de piſcatore hamotrahone agitur. ſunt & piſcationum genera, retinacularia, tridentea ſeu fuſcinialis, percutiens & ignifera. Plato ſuſè de hiſ ſpeciebus egit in ſophiſtâ ſue de ente: inde licebit peſcere. retinacularie pulcherrimum exemplum præbet Philoſtratus in imagine Piſcatorum. Omisit Seneca in hac deſcriptione agricolarum matutina ſtrôdia, de quibus Attius, in Oenomaio:*

Forte, ante auroram radiatorum ardentem indicem,

Cum ſono in ſegetem agreſtis cornutoſ cient

Vt rorulentas ferro terras perſidas

Proſcindant, glebâſque aruo ex molli excitent.

158 Quibus eſt vitæ tranquilla quies,

Et læta ſuo, parvòque domus,

Spes & in agris.

Turbine magno spes sollicitæ

Vrbibus errant] *hec multorum codicum lectio, & ita N. nec video quicquam in eâ vitij aut tenebrarum. totidem verba Herbig., Veneti, & Lugdunens. nisi quòd carmina aliter patiuntur, sed minus accuratè. Mogun. eodem modo, nisi quòd corruptè; iam spes in agris pro quo fortè ponendum; iam spes magnis, aut vt Lipsij mansi. spes iam magnis, & transponendus versus vt ipse indicant:*

Spes iam magnis

Vrbibus errant, trepidique metus,

Turbine magno spes sollicitæ.

Læta suo parvòque] *verè diuitie forte suâ contentum vivere. de quo grauitè Censorinus lib. de die Natali: Igitur quoniam quisque non quanto plura possidet, sed quanto pauciora optat, tanto est locupletior: opes tibi in animo maximæ; eæ quæ non modò bona generis humani præcedunt, sed quæ ad Deorū immortalium æternitatem penitus accedunt. Quod enim Xenophon Socraticus dicit: NIHIL EGERE EST DEORVM; QVAM MINIMUM AVTEM, PROXIMUM A DIIS. Rectè Epicurum Seneca, lib. de paupertate, reprehendit: Illa verò non iam paupertas est, si est læta. in quibus verbis addidi negationem ex membran. Burdegalen. & ex epist. 2. vbi ipsè verbis, referens dictum Epicuri: Honestæ res est, læta paupertas, subdit: Illa verò non est paupertas, si læta est. cui enim cum paupertate bene cõuenit, diues est. non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est. Quid enim refert, quântum illi in arcâ, quantum in horreis iaceat, quantū pascat, aut fœneret; si alienis inminet, si non acquisita, sed acquirenda computat? Quis sit diuitiarum modus quæris? primus, habere quod necesse est; secundus, habere quod sat est.*

161 Trepidique] *q. v. l. timidique.*

163 Superbos aditus regum, durasque fores] *soliti clientes ante patronorū fores operiri, donec salutatum intromitterentur. docet Nonius: Inuenitur etiam (ait) apud veteres doctos, vestibula ob hanc significantiam dicta; quòd in his locis ad salutandos dominos domorum quicumque venissent, stare soleant, dum introcundi daretur copia: atque ob hanc constitutionem & quasi constabulationem, primos ingressus domorū, vestibula nominatos. habebant autem superbi isti clientium tyranni (quos & Reges, & Dominos vocatos ex multis locis Valerij Martialis colligitur) libros, in quibus admittendorum erant conscripta nomina, distributa per classes, primam, secundam, & deinceps: vt nimirū eo ordine salutare permitterentur. ita contingebat, vt qui summa mane venerat, partem de solidâ nonnunquam expectando nocte demeret, antequam intromitteretur, eo quòd ultimarum classium esset. quare merito vocat, duras fores, superbos regum aditus, & expertè somni clientulū illas colere. consuetudinis assiduis testis Iuuenalis, Sat. 5.*

*Hæc verba
posui partim
à me, par-
tim à Turz.
castigata.*

sollicitus, ne

Turbæ salutatrix iam tota peregerit orbem

Sideribus dubiis, aut illo tempore, quo se
Frigida circumagunt pigri ferrata Bootæ.

hoc est, nocte media. & ipsemet Seneca lib. 6. de benefico. Quid? tu libros, quos vix nomenclatorum complectitur aut memoria aut manus, tu amicorum æstimas esse? nõ sunt isti amici, qui agmine magno ianuam pulsant, qui in primas & secundas admissiones digeruntur. consuetudo est ista veteris regibus, regesque simulantibus. populum, amicorum describere. Est proprium superbiæ magno æstimare introitum ac tactum sui liminis: & pro honore dare, vt ostio suo propius assideas, vt gradum prior intra domum ponas: in qua deinceps multa sunt ostia, quæ receptos quoque excludunt. Apud nos primi omnium Gracchus, & deinde Lilius Drusus instituerunt segregare turbam suam, & alios in secretum recipere, alios cum pluribus, alios vniuersos. habuerunt itaq. isti amicos primos, habuerunt secundos, nunquam veros. Amicum vocas cuius disponitur saluatio? aut potest huius tibi patere fides, qui per fores malignè apertas, non intrat, sed illabatur? D. Hieron. in epist. ad Eustochium de virgin. seruan. dixit, disponere salutationes; meminit etiam, in epist. ad Pammachium de obitu Paullinae. Sed & Seneca epist. 4. Non est (inquit) necesse superbis assidere liminibus. vnde elucidatur alius eius locus:

Licet omne tuam vulgus in aula
Centum pariter limina pulset:
In tot populis non vna fides.
Pauci Reges, non regna, colunt.

*Sustuli ex
hoc loco Co-
lumella tria
mensura.*

alludit ad multas illas ianuas, quæ in domibus potentiorum: eodem Colamella Moderatus lib. 1. de re rust. An honestius duxerim mercenarij saluatoris mendacissimum aucupium, circumuolitantis limina potentiorum, somnumque Regis sui rumoribus auguratis: neque enim rogati quid ageretur intus, responderi serui dignantur. An putem fortunatius a catenato repulsum ianitore, sæpe nocte seram ingratas foribus adiacere, miserimò que famulatu, per dedecus, fascium decus & imperium, profuso tandem patrimonio, mercari? Dion Nicæus (vt docet Xiphilin. in Tiberio) scripserat, etiam ipsos Coss. primam luce semper venisse domum Scianis cuius saluandi causa, solitam quoque ad eiusdem fores, tantam hominum multitudinem concurrere, vt se mutuo de loco dimouerent & expellerent, metuentes ne, aut ab eo non conspicerentur, aut viderentur ex ultimis esse: quod ille obseruaret cuncta diligentissimè, atque inprimis verba nutusque primariorum hominum. Vtinam nulla hodie in oculis nostris talia vane adulationis mancipia: Vtinam nulli Sciani non essent illi, si isti non forent. Qui tandem ambitioso hoc aucupio ad dominium perueniebant, in Africam Petuenteros nominabantur, docet D. Augustin. lib. 2. de consen. Euangel. cap. 20. Tenuit consuetudo; vt iam etiam vulgò perueteros appellentur, qui ad potentiam quorumlibet, tamquam inaccessibiles amicos, per conuenientium personarum interpolationem ambitionis arte pertingunt. Eam gratiam seruos pretio corrumpebant, Commentarius Inuenalis: Festo die suo ser-

uis donare cogimur, vt admittamur ad salutationem Dominorum.
Adscribere possem duo præterea de salutationibus hisce loca, vnum Tertulliani lib. de pœnitentia cap. XI. & alterum D. Cypriani ad Donatum; sed non vacat omnia describere.

105 Hic nullo] sic ceteri, præter Lugdunens. qui: ac, pro; beatus, Herbi-
 polens. & Veneti duo; beatas beatæ opes, quòd beare videantur. beatus verò
 nullo sine ipse auarus, quia; quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ. quo
 quis pecuniosior, hoc auidior. nihil humanum appetitum, præter Deum, satu-
 rat; in nullo alio conuiescit. Censorinus, de die Natali: Munera ex auro,
 vel quæ ex argento nitent, calato opere nonnunquam materiâ cario-
 ra, ceteraque hoc genus blandimenta inhiant ij, qui vulgò diuites
 vocantur. vocantur & putantur, non sent. quare? quia singuli, quod vnus
 eorum apud Lucilium dicunt:

Nam si quod satis est, homini id satis esse potisset,
 Hoc sat erat: nunc, cùm hoc non est, quî credimur porrò
 Diuitias vllas animum nî explere potisse?

rectè & verè Varro, Eumenidibus: — denique auarus,
 Quis sanus? cui si stet terra & traditus orbis;
 Furando tamen, ac morbo stimulatus eodem,
 Ex sese ipse aliquid quærat, cogatque peculi.

S. Columbanus Abbas:

Semper auarus eget, nec habet, quod habere videtur.

Seneca lib. 2. de benefic. Nunquam enim improbæ spei, quod datur, sa-
 tis est, & maiora cupimus, quo maiora venerunt, multòque concita-
 tior est auaritia, in maiorum opum congestu conflata: vt flammæ in-
 finito (sic membræ Burdegal.) actior vis est, quo ex maiore incendio
 emicuit. Lucilius, apud Nonium: stulti, vt arbitror nomine auarum signifi-
 cans, ita scripsit, vt ego quidem recenseo:

Denique vti stulto nil sit satis, omnia cùm sint,

A Senecæ epist. 109. hi versus veteris poëtæ adducuntur.

Defunt inopiæ multa, auaritiæ omnia.

In nullum auarus bonus est, in se pessimus.

Is minimo eget mortalis, qui minimum cupit.

Quod vult habet, qui velle quod satis est potest.

Suspicio esse ex Minis Laberij, vel P. Syri, vel Matij.

197 Congesto] sic Seneca; in maiorum opum congestu. sic Claudi-
 anus lib. 1. de rap. Mens congesta: quo loco nos in Not. de hac voce.

Nonius in
 stultum.

169 Fluâtique magis mobile vulgus] de plebis inconstantiâ pulcrè
 Herodotus: Etenim populari multitudine, nihil est neque insipientius,
 neque insolentius. Itaque eos, qui tyranni impotētiam fugiunt, ad in-
 temperantis plebis recidere sæuitiam, nequaquam tolerandum est.
 Nam tyrannus, si quid facit, intelligens facit: at plebi suū est, nihil in-
 telligere. Quo enim pacto sciat, qui neque edoctus est; neque hone-
 stum nouit, ne domesticum quidem; qui ad res agendas, sine consilio

præceps ruit torrenti flumini similis? & Polybius Megalopolites; talis est quælibet plebs & turba, vt facilè fallatur, & ad quiduis inducatur, vnde illi frequenter, id quod mari, accidit, quemadmodum enim mare naturâ suâ innoxium est re&è vtentibus & firmum; si verò violenti flatus in illud irruerint, tale redditur vtentibus, quales sunt venti, à quibus circumquaq; impellitur: ita & multitudo talis redditur vtentibus, quales habet duces & consiliarios. *Statius lib. 2. siluar.*

— non mobile vulgus. *Merito de omni id vulgo: sed meritisimè Horatius de plebe Romanâ, Quiritites mobiles. nam (quod interpretes non aduertère) scribit Herodianus, etsi vbique vulgus semper ad res nouas leuissimum, tamen Romana plebs in primis, quæ ex magnâ variâque peregrinorum etiam multitudine constat, longè ceteris mobilior est. & mox apud eundem Maximinus dicit notissimam esse Romani populi leuitatem & inconstantiam. De omni plebe sic tyrannus Agrigentorum epist. 77. δῆμος ἀπασ' ἀτακτος, ἀνδρῶν, ἀφρακτος, ἐποιοῦτατος ἐφ' ὅ, τι τόχοι μεταχθῆναι, ἀπίος, ἀβέβαιος ὄζυς, ἀεδοτικός, ἐψυσμένος, φωνὴ μόνον, ἀνωφελής, καὶ πρὸς ὄργην καὶ πρὸς ἐπαινοὺς εὐχερῆς τ' ἔσ' ὅτι, τὸ μετ' ἐπιβέβησ' ἀεπιλαχισμῶ φθείρεται, τὸ δῆμω πολιτευόμενον ζῆσειν ἀρεσκείῃ.* Vulgus omne incompositum est, demens, inexpertum, ad quiduis mobile cum fortunâ, infidum, inconstans, acerbum, proditorium, mendax, vox inanis, inutile, ad irâ & laudem procliuè. Simile autem cum gloriosâ contumeliâ pessum ire; & in gerendâ repub. quærere vulgo placeas. 170 Voluit] melius Moguntinens. & Veneti duo, & Lugdun. & Basil. tollit, quam reliqui; voluit.

171 Clamosi fori iurgia vend.] de quattuor causidicorum generibus lege *Ammian. lib. 30. paullo post princip. & cernes aduocatos procuratorésque improbos suis coloribus ornatos. Videtur ad hunc locum respexisse Apuleius Apolog. 1. Mercenaria (inquit) loquacitate effutierunt; quæ etsi possunt ab his futiliter blatterata, ob mercedem & authoramenta impudentiæ, deprehensa haberi, iam concessio quodam more rabulis id genus, quo ferinæ solent linguæ suæ virus alieno dolori locare, &c.*

Rabiosi] à rabie, dicti forenses rabule, teste Nonio.

176 Dum fata sinūt, viuite] indulgete genio, in vetusto marmore Romæ; Sed quid ego hæc cerno, mea sunt hic ossua in ollâ
Condita. viue hospes dum licet, atque vale.

Pæni forè hoc Epitaphium. nam temporibus D. Augustini, etiam & Arnobij, in Africâ non, os, sed ossum; nec ossa, sed ossua dicebant: vt testatur D. Augustin. in Psal. 138. significans id Grammaticorum sui temporis conuiciis excipi solitum. immerito. nam Terentio, Gellio, Sospatro probatur. Sed ad rem illud poëtarum viuere, mori potius putarim. viuere erit, si vitam non ad Sardanapali notum illud, sed ad Chryssippæam quandam normam iustitiamus. refert Athenæus ista Chryssippi:

ἐν εὐδῶς ὅτι θιντὸς ἔφρα, σὸν θυλίον ἀεξε,
περπύμνος μύθοισι φαρζῶτι σοι ἔπις ὄνησις.

καὶ γὰρ ἐγὼ χαλὸς εἰμι Φαγὰν ὡς πλεῖστα καὶ ἡδύς
 ταῦτ' ἔχω ὅσ' εἶμαθον καὶ φρόνισα καὶ μετὰ τούτων,
 εἶδ' ἔπαθον, τὰ δ' εἰ λοιπὰ καὶ ἡδία πάντα λέλειπται.

Cum te mortalem cognoueris, excole mentem,
 Latatus ratione. cibi nil copia prodest.

Sapientius ipse malis sum læsus pluribus escis.

Sunt mihi quæ didici, sunt quæ meditabar, & vna

Quæ bene sum passus. sunt cetera cuncta relicta.

vide Athen. lib. 8.

179 Rota præcip. voluitur anni] N. vertitur. non tamen rectius; sed
 æquè bene. nam & Papinius,

In terga reuoluitur annus. & Virgilius:

Atque in se sua per vestigia voluitur annus.

unde & dictum vult Macrobius. De humane vite periodo multa in aduers.
 addi possent nonnulla, ex Phlegontis lib. περὶ ἡγεμονίας καὶ μακροβίων, & Cen-
 sorino in lib. de die Natali, Crinito lib. 7. de honesta discipl. cap. 10. Carda-
 no lib. 12. de subtil. & pulcherrima ex insigni nostri temporis philosopho &
 Medico Franc. Vallesio Hispano, sacre philosophiæ cap. 7.

Præcipitis] Hippocrates: Breuis quidem est vita.

180 Duræ peragunt pensa sorores] Auctor lib. de mundo ad Alex.
 Tres enumerantur Parcæ, pro ratione temporum partitæ. Pensi enim
 fusus, modò perfectus est, modò perficitur, modò versatur. dispositæ
 sunt per tēpora, vt præterito vna ascribatur, quæ Atropos dicitur; quo-
 niam præterita omnia incommutabilia sunt. futuro, Lachesis: omnia
 enim naturaliter minantur exitu. instanti, Clotho: quippe quæ confi-
 ciat, & sua cuique neat. quod latius explicat Theodoretus lib. 6. de curat.
 Grecan. aff. alias mythologias comminiscitur Plato in Timæo (quo loco mul-
 ta effutiunt eius Scholiastæ) item Plutarchus lib. de fato, lib. de Deo Socratis.
 lib. de facie orbis Luna, & 9. Sympos. q. 14. Latina Parcarum nomina au-
 ctore C. sellio Vindice in Antiquis lectionib., sunt Nona, Decima, Morta.
 Linius in Odyss. Quando dies adueniet quem præfata Morta est.
 exstat de Parcæ lib. Marinæ Siculi, multa Soncinus Bentius in lib. de Feli-
 citate, & Lilius Syntagm. 6. Parcæ etiam Fata vocatæ.

181 Reuoluunt] voluere, & eius composita propria Parcæ vocabula &
 Fato, vt docet Valens Guellius in lib. 1. A Encid Virgil.

— sic voluere Parcas. & in Georg.

— mollia pensa deuoluunt. Tibullus ex castigatione Beroal.

Quod nolim nostros euoluiffe Deos.

Parcæ voluunt, deuoluunt, euoluunt, fata quando illa decernunt; reuol-
 uunt, si decreta sua rescindunt, & retractant.

188 Rapidis] Moguntin. rabidis. non probo.

189 Nulli scriptum] præstitutum, vt bene exponit Francisc. Polletus li-
 bro 1. fori Romani cap. 9. Eguianus; scripto. Nulli inquit semel in album
 moriturorum relato, permissum extendere terminum,

Sigon. lib. 2.
de indic. c.
12. & ca. 21
Polletus li.
5. fori. Ro.
ca. 7.

190 Vrna] *Iudices sortito coniectis in urnam tabellis legebantur, aucto-
re Asconio. sed de hac urnâ non loquitur noster: verum de urnâ quaesitoris.
Quaesitor enim custodiebat urnas, quae in tribunali paratae, ad sortes ducendas,
& ad tabellas in quibus scripta iudicum sententiae, immittendas. Virgilius:*

Quaesitor Minos urnam mouet. *Statius:* Ibimus omnes,
Ibimus immensis urnam quatit aëcus umbris.

191 Alium multis] *simillimus locus apud Synesum hymno 1.*

τί γάρ ἀλκὰ, τί δ' ἐκάλως,
τί δ' ἐ χρυσὸς, τί δ' ἐ φάμα,
Βασιλῆϊοί τε τιμαί,
Ἐὰρ τὰς Θεοῦ μερίμνας·
ὁ μὲν ἵππον εὐδίακοι,
ὁ δ' ἐ τόξον εὐτιταῖνοι,
ὁ δ' ἐ θημῶνα φυλάσσοι
κτεάνων, χρύσειοι ὄλβου·
ἐτήρω δ' ἀγαλμα χρίτη
καταειμῶνη τενόντων·
πολυῦμος δέκει εἶν
ἠδ' αἰ κούροις, ἠδ' αἰ κούραις,
ἀμαρύγμασι πρῶτων,
ἐμὲ δ' ἀφόρητον εἶν
βιοτᾶν ἀσημιον ἔλκειν,
τὰ μὲν ἐς ἄλλους ἀσημιῶς,
τὰ δ' ἐ πρὸς θεῶν εἰδέτα.

Quid enim vires, quid forma,
Quid verò aurum, quid fama,
Regiique honores;
Si conferantur cum curis de Deo?
Alius equum citò agitet,
Alius arcum bene tendat,
Alius acervos custodiat
Opum, aureas diuitias:
Alij verò [sit] Deus coma-
Demissa ceruicibus:
Celebris admodum alius sit
Apud iuuenes, apud puellas:
Nitenti decore vultus:
At mihi tranquillam liceat,
Vitam ignotam ducere,
Deo autem notam.

*hac de re, & contemnendis omnibus, quae præclara stolidus mundus opinatur,
exstat disertissima D. Gregorij Nazianzeni Od. 2. cuius initium, τί σοι θε-
λεις γινέσθαι. Quae sic legi, sic intelligi velim, ut non ad ignavum ocium quen-
quam excitent: sed ad ambitionem & auaritiam duas aulicas pestes fugiendas;*

ad publicum commodum, non suum; ad Dei gloriam, non suam laudem. Praeclare D. Chrysostomus in vita S. Babyla, scribit, Bonum virum publicam auctoritate non priuatâ, sua omnia metiri. Sanè qui nemini vinit, nec sibi: nisi nullus ipse, sed tunc nec vinit. vide Senecam epistola ad Lucill. 56. Porro locus hic alio ordine in Moguntin. Herbilolens. & Venetis tribus:

Caloque parem tollat & astris

Alius curru sublimis cat:

Me mea tellus lare secreto

Turòque regat.

201 Crine soluto Megara] *propter necem patris ac fratrum: de quo more dicam ad Chor. 1. Troad. nunc tantum, sic intelligi Propertium lib. 2.*

Nec toties propriis circum oppugnata triumphis

Lassa foret crines soluere Roma suos.

de bellis ciuilibus, quibus magnam stragem, & penè interuersionem ciuium lugere Roma coacta, & iam defessa.

202 Tardusque senio] *Pacuius in Hermionâ:*

Habet hoc senectus in se, cum pigra est ipsa, vt spissa omnia

Videantur confieri. *causa Aristoteli, quia senes arido terreo abundant, unde & cariosi & situ obsiti.*

IN ACT. II.

209 Antequam lætam domum] *fortè ex Sophoclis Trachiniis, ubi*

*Deianira] — λέχος γὰρ Ἡρακλῆος κριτὸν
ἐὶς τῶν, αἰεὶ πῖν' ἐκ φόβου φόβον τρέφω
κέλευσ' ἀπερχομένωνσα. νύξ γὰρ' εἰσάγει.
καὶ νύξ ἀπαθεί' ἀλλὰ δὲ δεγμὸν πόνον.*

Nam ioro ex quo potita sum Herculis, semper alius.

Succrescit ex alio pauor, & illi vt bene

Sit, cura me torquet grauis, & labor

Semper alius alium excipit. certaminum

Nullus est modus — *sic vertit vir magnus: nimis tamen*

licentiosè, parùmque fideliter. Moschi Megara εἰδ. β'.

*πολλοῖσιν δὲ σπῆνος ἰάπτομαι ἀλγῶσι ἤτορ
αἰεὶ ὁμῶς δακρύων δὲ πᾶρεσι μοι εἶδ' ἱερώη
ἀλλὰ πόσιν μὲν ὄρω παῦρον χροῖον ὀφθαλμοῖσιν
ἐκ. ὡς ἐν ἡμετέρῳ. πολέων γὰρ οἱ ἔργα ἐπιῶμι
μύχων, τὸς ὅπῃ γαῖαν ἀλώμενος ἠδὲ θάλασσαν
μοχθίζει —*

Multis doloribus corde crucior

Eodem modo semper. neque à lacrymis vlla est quies.

Sed maritum dum tam breui tempore conspicio oculis

Domi nostræ. nam illi multorum præ manu est opus

Laborum; quos terrâ marique oberrans sustinet.

210 Mea] *mendosè m. f. aliqui, & excusi veteres; excat. nam mea an-*

tique nosse verbum, quo Lucretius ter quaterve usus.

211 Nec vlla requies] *Eustathius prodidit natam Herculem quartâ Lunâ, quâ qui nascuntur laboriosam sint æturi vitam : & quia talis imprimis Hercules fuit ; qui vel pro se, vel pro aliis labores multos perferunt, Tradistæ seu quartâ Lunâ editi vocantur . sed & quintâ Lunâ aliquid inchoare inauspicatum fabulantur, ex Virgilij Georgicis. vide Adag. εἰ τετράδι γενεῖν Ἡ. quartâ nati Lunâ : quam Herculis sidus appellat L. Florus libro 1. histor. cap. 18.*

212 Apprime] *Eguian. lib. ad prima. hoc est, ad ipsa principia. vix natus, & iam hostilia molitur. puto veram lectionem.*

214 Monstra] *incipit narrare Herculeos labores, quos latè prosequuntur Euripides in μαωουδῶν, chor. 1. Apollonij Schol. in lib. 4. Virg. Aeneid. 8. Onidius 9. Metam. & in epist. Deianiræ, Claudianus in carm. de laude Herculis, & Apollodor. lib. 2. Biblioth. in eo dissentiens, quod hunc furorem cunctis laboribus priorem statuatur, quem posteriorem reliquit. breuiter eos complectitur Martialis lib. 9. Epigramm. penult. ad Domitian. laudes Hercules ornatè celebrat Aristides orat. in Herculem tom. 1.*

215 Gemina cristati] *rectè nuncupat cristatos : cum tamen draconem à Cadmo necatum non scribat cristam habuisse. quia hic fontis accola, & Philostratus scribit angues aquatiles cristâ carere.*

218 Remisso] *non turbato. imò cum visu si Claudianum audimus. pugnam describit Theocritus, in Herculisco seu eîd. 25. quidam m. f. & impressi Venet. ac Herbipol. Remisso pectore ac placido intuens. non quod pectore intuebatur (quis hoc somniet?) sed quod cum intuebatur, pectore erat pacato, & timore vacuo. alij m. f. remisso pectore, vultu ac placido intuens, abundat una vox. Lipsij liber dubio procul melius : remisso lumine ac placido in.*

220 Tenera manu] *Theocritus :*

Ἰσπεδῶν χείρεσιν ἀπέχεῖ ἀπαλάσιν ἔχοντα
συμπλήγδω.

Belluas duas tenaciter manibus teneris

prementem Constrictim.

223 Prælusit] *specimen præbuit pugnae cum Hydrâ conscrendæ. Hippol. 1058. prælusit iræ. Troad. prælusit tuis iam Troia factis. Seneca epist. 93. illi meliori vitæ longiorique præluditur. Cassiodorus lib. 1. varior. Ars enim bellandi, si non præluditur, cum necessaria fuerit, non habetur. militaris ergo vox. has autem prælusiones veteres, battalias quasi battualias vocasse docuit me Adamantius Martyrius apud Cassiodor. de Orthograph. Latinum ergo vocabulum Itali, Hispani, & Galli usurparunt, sed minus de flexum Hispani ; batalla.*

Mænali pernix ferâ] *à Mænalo Lycaonis F. dicta Mænalos vrbs Arcadiæ, cuius incolæ viri Mænaliij, mulieres Mænaliæ & Mænalitides : apud Stephan. vitiosè legitur ; μααλίτης pro μααλάτης. saltum vrbs vocant μαάλα est & mons Mænalos, & Galatiæ vrbs Mænalia.*

222 Multo decorum] *Euripides :*

Aureo quoque decoram capite
Maculosam capream

Vastatricem venatorum

Conficiens spiculo venatorio.

Pindarus, Auricornem cervinam, habes autem geminum *αὐτὴν* in re commentum, ceruæ cornua, eaque aurea: cum in hoc genere in plerisque regionibus ceruæ cornibus careant. quid tamen obstat, quominus alicubi sint cornuta? nam & multis Callimachus, & huic Herculeæ Diodorus Siculus, & ei quæ Telephi nutritrix Anacreon cornua tribuerunt (plura Calvus lib. 7. antiq. lect. cap. 15. Pierius lib. 7. Hieroglyph.) Ego tamen valde suspicor per enallagen ceruana Grecos pro ceruo posuisse. more Atticorum, qui τὸ ἔλαφος, & αἰ ἔλαφοι, τὰ κέρατα, articulum femininum iungunt masculino nomini. Hebræi quoque velocitatem exprimere volentes nusquam (quod sciam) in sacris literis ceruorum, sed ubique ceruarum meminere, Habac. 3. Psalm. 18. 2. Samuel. 22. & alibi.

223 Nemeæ timor] Nemea Arcadiæ Silva. in hac Leo, quem Hercules lacertis strangulauit: dictus & Bembinæus, à Bembinâ urbe Nemeæ. Panyasis:

δέρματε θήρειον Βεμβινήτιο λέοντος.

Pellisque fera Bembinatis leonis.

Item: καὶ Βεμβινήτιο πλάσσει δέρμα λέοντος.

Et Bembinas monstrosi pellis leonis. pugnam describunt noster Oet. eo vers. 1233. Claudian. in laude Herc. Theocritus eod. 26.

226 Suisque Regem] iuxta hanc Aeci legem:

Si quod quisque facit patitur, iustissima lex est.

227 Erymanthi] montis Arcadiæ, ubi & eiusdem nominis flumen, iuxta Pausan. in Eliac. seu lib. 5. pugnam vide apud Claudian.

228 Taurumque] prælium hoc idem Claudian. commemorat. Heraclides Ponticus, in Homeric. allegoriis, per aprum, intemperantiam; per leonem inconsultum & temerarium impetum; per taurum, iracundiam; per ceruam, inanem metum; per Auziæ stabulum, vitæ fœditatem; per Stymphalides, auaritiam; per hydram, ignorantiam; per Cerberum, tres philosophiæ partes, intelligit.

231 Pastor iriformis] Geryon; qui gregis dominus: at Opilio fuit Eurytion, eius canis Orthus, Hesiodo in Theogon. Schol. Apollonij lib. 4. & Schol. Pindari in Isthm. & Silius Italicus:

— illatrat ieiunis faucibus Orthus

Armenti quondam custos immanis Iberi.

sic enim olim castigauit Laurent. Balbus Liliensis, in annotat. & emendat. in Val. Flacci Argon. editis Compluti anno MD. IO. XXIIV. vnâ cum contextu, non indiligenter recognito. Orthus hic Cerberi frater ex Echidnâ; alij Gargition vocant. Cur vetustas Geryonem tricorporeni sinxerit, varia Palephatus in Fabul. Arrianus li. 2. rer. Alex. Plutarchus in Politic. Lucianus in Toxari, Eunapius in vit. Sophist. & Iustin. li. 44. de gregibus eius vide Plin. li. 4. c. 2. dicta purpureæ & aureæ propter flauum colorem. indicat Martial. Epigram. de Bethica: Vellera natiuo pallent vbi flaua metallo,

Et linit Hesperium bractea viua pecus.

habes alia quædam apud Calium lib. 6. antiq. lect. cap. 7.

Tartessij] quidam excusi Venet. & Herbipol. & Lugdun. Cartesij, & deducunt interpretes à Carteia. eadem quidem Carteia & Tartessus, Plinio, Strabonè & Mela, nec dissentit Silius, si seriosè attendas. prius ergo Carteia, inde Tartessus, denique Gaddir dicta. vide Plin. lib. 4. extremo, Melam lib. 2. & Strabon. lib. 3. à Carteia non deducitur Cartesius; sed à Tartesso Tartessus, etiam Onidio & Silio. quare hoc loco id tuendum cum Basileens. & Lipsiensib. & m. s. plerisque. nam ceteri; Tartesius. malè, ut tamen veram scripturam stabiliant. apud Appianum mendosè καρπίσος, pro ταρπίσος urbi nomen volunt Græci dedisse flumen ταρπίσος ortum ex Argenti montibus, ut aiunt Strabo & Stephan.; & idem Strabo postea natum scribit ex Oropedâ, ut videantur mihi montes illi argenti esse Straboni, Oropelæ montes. Tartessus flumen Græcis, qui postea Bethys, teste Strabone. Stefichorus de hoc ipso armamento agens:

Διότι γενθεῖν χερδὸν ἀντιπέρας κλειῶς Ερυθραίας
 Ταρπίσος ποταμὸς ὁδὸς ἁπείρας ἀργυροειδέος.

Nata ex aduerso fetè inclytæ Erytheiæ

Tartessiamnis ad fontes immensos argenteis radicibus,

Regio dicta Tartessis, Eratostheni, Artemidoro, & aliis. Anacreon:

ἐγὼ τ' αὖ ἔτ' Ἀμαλθείης βαλομένην κερὰς ἔτ' ἔτη
 παρρηϊοτάτη καὶ ἐνάτην Ταρπίσος βασιλεύουσι.

Non cornu Amaltheæ mi, nō posco quinquaginta centúmque regnare annos Tartessis beatis. Homerus: ταρπίσιον ὄλεον ἄστυ. Herodotus etiam in Clio incolas urbis vocat Tartessios. Nonnulla de Tartesso Linius lib. 42. & Dionysius Afer eius opulentiam celebrat. Sallustius scribit à Pœnis seu Tyriis dictam, Gaddir: ego putem ab Hebræis, quibus Geder seu Gader τῆς μακερίας seu sepem denotat, & eo nomine urbs in tribu Iudâ fuit, etiam Gederæ, Stephano, Antiochia. Solin, cap. 26. In capite Bethicæ, vbi extremus est noti, orbis terminus, insula à cōtinenti septingentis passibus separatur; quam Tyrij à rubro mari profecti, Erythræam; Pœni lingua sua, Gaddir, id est, sepem nominarunt. In hac Geryonè auum agitauiisse plurimis argumentis probatur: tamen si quidam putent Herculem boues ex alia insula abduxisse, quæ Lusitaniam contuetur, Solini sententiam ex Dionysio Festus Auienus astruit, è quo frustra conantur apud Solinum, legere, septum, pro; sepem. sed & Plinius d. lib. cap. 22. sepem scripsit, & ex τὸ sepem potuerit librarij deprauare septem. nec omne septum sepes. Vocata etiam Cotinusa, teste Dionysio, vocata & Aphrodisias, nisi fallit Stephanus.

232 Ab occasu vltimo] Silius libro 3.

Armat Tartessus stabulanti conscia Phœbo.

234 Penetrare iussus] Hercules in Africam proficiscens duas apud Gades columnas dicitur posuisse, & montes, Hispaniam connectentes Africa, diremisse. ideo ait: Vtrumque montes soluit, &c. Mela lib. 1. cap. 4. Deinde mons est præaltus, ei què ex aduerso Africa extollit, obiectus: hunc Abylam, illum Calpen vocant; columnas Herculis vtrumque: addit

fama nomini fabulam; Herculem ipsum iunctos olim perpetuo iugo diremisse colles, atque ita exclusum antea mole montium Oceanum, ad quæ nunc inundat, admissum. *Prothomæus* & *Dionysius* ἄλυσαι vocant, suspicor mendo calcographorum. *Eustathius* *Dionysij* Scholiastes has columnas prius Saturni, mox Briarei, demum Herculis vocatas tradit. de his quomodo accipiendum columnæ nomen, accuratè *Strabo* lib. 3. & *Adag.* ἄλλαι Ἡεράλειαι 237 *Etiam ruenti*] emenda; & iam ruenti. hoc est, minanti se iam iam ruiturum.

239 *Aurifera spolia*] quomodo hæc poma, ipsius *Atlantis* usus operâ, *Hercules* abstulerit, *lepidè* narrat *Apollodorus* lib. 2. *Biblioth. eig.* consentit *Schol. Apollonij*, addens hanc rationem à nymphis edoctum, quam illæ à *Nereo* vinculis constricto acceperant. vide *Scholiast.* *Apollonij* in lib. 4. circa finem, & *Eustathium* in *Odyss.* n. fuere hæc poma, mala citria, ut docet *Athenaus* li. 3. cap. 5. *Serpentis*] cui nomen *Ladon*, teste *Apollonio* & *Pisandro*.

240 *Lernæ monstra*] *hydræ* & *cancrum* subsidiarium. vel sanè solam *excetram* vocat monstra, propter multitudinem repullulantium capitum; quæ *Simonides* x c. *Alceus* L. alij VII. nonnulli quinque tradunt. *Pausanias* contendit unicum fuisse, primùmque *Pisandrum* multiplicasse, ut fera videretur terribilior, & carmini suo plus dignitatis accederet. ita *Pausan.* in *Corinthiac.* formam *hydræ* exhibet *Hesiod.* in *Theogon.* confodit *Hercules*, iuxta pleròsque sagittis, iuxta alios necavit igne. Qui à sagittis *hydræ* cruore imbutis, toxicum dictum volunt, parum probabili nituntur coniecturâ. *Dioscorides* & *Aegyneta* *actymum* malunt, non ab *Herculeis* sagittis, sed à *Barbarorũ* sagittis hoc veneno illini solitis; *Pomponius Sabinus* in *Virgil.* & *Brodeus* *Comment.* in *Græca Epigramm.* à *taxo* quasi *taxicum* deriuant. sed hoc etiam merito displicuit *Gorrhæo* in *Nicandri Alexipharm.* & erudito nostræ societatis amantiſſ. *Martiali Campano* in *Epigr.* *Ausonij* de *toxico.* differt enim *taxi* venenum à *toxico.* Ego *toxicum* esse puto, quod *Hispani*, ab ipso usu, *sagittariam* herbam (*yerua balestrera*) vocant, & *cervis* transfigendis utuntur. Nam *Festus* vocat *ceruarium* venenum, & eo *sagittas* perungi solitas testatur. Sic intelligendum, quod *Iul. Scaliger* lib. 1. *Comment.* *Aristot.* de plâtis scribit *toxico* *Alpinos Pyreneosq.* latrones tela inungere. sanè *Nicanter* in *Alexipharm.* tradit hunc usum *Gerrhæis* & *Euphratæis* præbuisse. ut ut est, non *serpentis* sanies, sed *plantæ* genus est, unde conficitur, teste *Dioscor.* lib. 5. & *Galeno* lib. 2. *antidoti*; seu *virgulti*, similis *arbusculo thuris* *Lucretius* docet lib. ult.

Non tam veloci corrumpunt pocula letho,

Stipite quæ diro virgas mentita Sabæas

Toxica, fatilegi carpunt matura Sabæi.

240 *Numerosum*] *Euripides*: — quin & multiplicem clamorùmque canem *Lernæ*, *Hydræ* igne perdidit.

241 *Non igne*] alij lib. in his *Mogunt.* Num.

243 *Stymphalides*] *aves* ad *Stymphaliũ* *Arcadiæ* lacum, unde illas *Hercules* fugavit: *pennas* iaculabantur, instar *sagittarum*, ferreas, teste *Euripide*

in Phrixo, Claudiano, Pherecyde, Hellanico, & Timagneto; natandi quoque perite, unde Ploides dicta, Apollonio, Charonti ac Seleuco: Mulieres fuisse vult Mnaseas, vide Apollonij Schol. in li. 2. ver. 384. & ver. 1050. Leonicum lib. 2. var. hist. cap. 77. & Wottonum lib. 7. de differ. animal. cap. 172.

245 Thermodontia] Regina Amazonum, Hippolyta.

247 Augia] describit hoc stabulam Theocrit. id. 26. tradunt tria boum millia in eo stabulasse, & triginta continuis annis nunquam expurgatum à foris; quando, pacta Hercules mercede, immisso Minico, iuxta Pausan. Eliac. 1. vel, iuxta alios, Penco, seu Pignione, aut Alph. eo, omnem finem cuerit. Vide Adag. Augia stabulū. Augia] Mogunt. Augci. 249 Paucis auctorem] peperit orbi pacem Hercules, unde in Numismatib. dicitur pacifer.

250 Prosperum] scelera quae felicem exitum habent, ac impunè cedunt, virtutes vocantur. sic Iuuenalis hortatur sui temporis improbos:

Aude aliquid breuibus gyaris aut carcere dignum,

Si vis esse aliquid — quando hoc verum, si non hoc auro?

256 Regium capitis decus] coronam, vel diadema.

257 Cum capite] Creontis, quæ unâ cum liberis, Megaræ fratribus, Lycus interemit. 258 Ferax Deorum terra] Thebæ: de quibus Sophocles:

ἔδῃ τῶν θεῶν τῆς γῆς ἢ τῆς θαλάσσης. Non solæ (scil. Thebæ) Deos patiunt. Vj Thebani, Bacchus, Palæmon, Leucothea, Hercules. ideo Nanius: — florescentes oris Athenæ,

Sparta manu, Thebæ diuis — Justin. lib. 11. scribit: Thebas non viros tantum, sed etiam Diuos genuisse. Aristides in Panathenaicâ, Thebanos, dicit, Deorum ortu sibi placere.

Quem Dominum] quàm vilem, quàm improbum: Lycum.

261 Natus Amphion Ioue] hic lyrà vel cytharâ acceptâ à Musis, secundum Apollon. & Pherecydem; aut Apolline, iuxta Dioscoridem; aut Mercurio, iuxta Philostratum (quam lyram in cælum translata, fingunt Homerus & Aratus) à Mercurio etiam musicam didicit, teste Antiope auctore, apud Pausan. in Boeot. & Horatio. & artem cytharadicam homines docuit, auctore Plutarcho in lib. de Musicâ, & Plinio lib. 7. cap. 56. qui addit alios id Orpheo, alios Lino tribuere. imò ipse Plutarchus paullo post Terpandro ascribit. Amphionis carmine Thebas conditas Euripid. in Phœnyss. Philostratus in Imagin. & alij tradiderunt. Horatius:

Mercuri, nam te docilis magistro,

Mouit Amphion lapides canendo.

265 Fecit] propter Bacchum dicit, quem Thebani indigetarunt, præuenit Narco, eius ex Phiseoâ F. Vide Pausan. Eliac. 1. Antiqua Scholia in illud Iuuenal. Descendere iussit in cælum, exponunt, Deum fecit.

267 Ophionius cinis] in magnâ lectiois varietate amplector istâ multorum codicum: cuius sententia; Thebani oriundi ex dentibus draconis, à Cadmo terræ mandatis, florescentes olim, nunc penè ad exitum perducti, quidam libri atque Ophionius cinis Quo recidistis? ita Moguntin. & omnes veteres impressi. Basileens. & Lugdun. Ciuis atque Ophionius. sunt qui pro,

Ophionius, habent; Amphionis. Oblanca; cinis atque Amphionis. perperam. Basleens. & Lugdunens. codicum lectio, non mihi improbat, sed meis manusc. non probatur.

272 Férteque quæ ferri] *sustinet mala, quæ auerit ab aliis; patitur, quæ facit ne alij patiantur. sic recte Lugdun. & multi manusc. & placet. non male tamen Lipsiens. férteque quæ fieri. Basleens. corruptè; fert quæ fieri vetat.*

278 Depulsas] *ex vestig. membranar. lego; dispulsas.*

280 Diducto] *Eguian. reducto. Mogunt. & Herbip. deducto.*

282 Iugis] *Osse atque Olympi.*

283 Flumini] *Peneo; qui iuxta Strabonem Macedoniam à Thessaliâ separat: sed Casari, id Halyacmon præstat.*

284 Dedisti] *sic Herbip. & Veneti; Mogunt. fecisti. Lugdun. stetisti.*

285 Huc mons & illuc] *continui montes, Ossa & Olympus, diuisi, adiuferunt aquarum fluentia, ut per medium spacium fluerent. Apollodor. lib. 1. putat hanc diuisionem factam diluuiò Deucalion. eo; Seneca lib. 6. Nat. quæ est. terræ motu accidisse. idque valde verisimile.*

287 Thessalus torrens] *multa quidem Thessaliæ nobilia flumina, sed postulant adiuncta, de Peneo intelligi: alioquin etiam per excellentiam ei hoc nomen competit. Apollonij Schol. in 3. scribit multa quidem Thessaliam ornare influentia flumina, præcipua tamen censeri quattuor, Peneum, Apidanum, Parnisum, & Enipeum; excellere autem & nobiliorem reliquis Peneum, obscurare aliorum nomina. ὁ Πηνειὸς τῶν ὀνόματι καὶ ἀκρὰ τῆς ἁριστείας, τῆς ἀλλῶν ποταμῶν.*

289 Afferens] *sic primus Caietan. rectius ante illum, ut continent Mog. Eguian. & alij tres m. s. Herbip. etiam & primus Venetus; efferens.*

291 Oblitos sui] *plerique mortuos omnium, quæ in vita egerant, oblitisci putabant, potatâ Lethes aquâ.*

292 Lucisque puidos Manes lucifugos. *vide sup. in fine act. 1.*

295 Illum] *vnus Mog. vnum. 297 Reditusq. lentos] fortè ad illud Penelopes: — lento tibi mittit Vlyxi.*

299 Centena tauri colla] *vnouet Ioui Taurorum Hecatomben, si sibi datur adhuc Herculis conspectu & coniugio frui: quod quia consecuta non est; appositè irritò voco, & non impetratis optatis, improbatas etiam victimas illam fingit polliceri. quemadmodum apud Virgilium lib. 3. Aeneas calicolum regi taurum mactat in littore, committens rem insolitâ & piacularè, ut mōstro locum faceret secuturo, inquit Macrob. li. 3. Saturn. c. 11. notans vetitum, Ioui taurum immolare: quod & Seruius annotauit li. 3. & 9. Aeneid. Atteius Capito li. 1. de iure sacrificiorum, ait: Ioui itaq. tauro, verre, ariete immolari non licet. & postea: Si quis fortè Ioui tauro fecerit, piaculū esto. Labeo lib. 68. innuit etiam Neptuno, Apollini & Marti taurum non immolari. sicut ergo Maro ad futura respexit, ut ostenderet, non litatam; sed secutum horrendum dictu & mirabile monstrū: ita noster pari acumine ad euentum respiciens, ut ostenderet Megaram mariti reditu, non modò non consecutam miseriarum, quem sperabat, finem; sed in maiores multo miserias incidisse, hostiam fecit contrariam, votum improbum.*

Donatus tamen etiam tauram Iouis sacrificio adhibet, & apud Ouid. lib. 4.
Metamorph. Perseus occiso cato, & Andromedâ liberatâ:

Diis tribus ille focus totidem de cespite ponit,
Læuum Mercurio, dextrum tibi bellica virgo,
Ara Iouis media est. mactatur vacca Mineræ,
Alipedi vitulus, taurus tibi summe Deorum.

Julianus etiam apostata superstitionis Ethnicæ diligentissimus quadam ad Libanium epist. scribit Berrhoeæ se in arce, more regio, taurum immolasse, & Silius lib. 15. Scipionem idem factitasse:

— cadit ardua taurus

Victima Neptuno pariter, pariterque Tonanti.

Et eodem sensu Chor. Medæ 59. Primus sceptiferis colla Tonantibus
Taurus celsa ferat tergore candido, &c. An ergo iure id Pontificio priuatis interdictum, regibus Deorumque filiis licuit dumtaxat, iisq. omnibus qui superiorem in terris non agnoscebant? suspicor. mira aliàs scriptorum dissidentium pugna. Nec illud quidem Iuuenalis patitur subsistere, qui Sat. 12. in prin. priuatis quoque sacrificiis Taurum tribuit. Sed quid si Satyricum dicam id reprehendere?

299 Frugum parens] non reijcio. nam scio, fruges Cereri sacra, ut inuentrici. Petronius Arbiter:

Agricolas primos Cereri dare messis honores,
Palmitibus plenis Bacchum vincire, Palæmque
Pastorum gaudere manu: latet obrutus omni
Neptunus demersus aquâ, Pallâsque tabernas
Vindicat — sic legunt. atqui taberna Bacchi, sanè. vinaria, ee-

* Sic reponit nonnulli.

tere Mercurij: * cauernas virgo respuit, & si quæ virginales, illas Dianæ venatrici permittit. reddantur litterariæ Deæ; lucernæ quas illi tribuerat Petronius, sed sensu ambiguo. sic Arnobius vocat, Mineruam lucernarum modulatricem. Porro pro; parens: non malè, Meguntin. Herbipolens. & Veneti; potens. & nisi fallor hoc Seneca.

300 Secreta reddam sacra] de sacris Cereris agit. Vide Hippolyt. 106. in Comment. secreta. quia non initiatis reuelare non licebat.

301 Eleusi] Moguntinens. Eleusis.

305 Clausum] Moguntin. classum. secundus Venet. clasum. num scripsit? cassum. mortui enim casti. non hoc ut amoueam illud; clausum. sed ut quid videri queat, indicem.

308 O socia.] Initium colloquij faciunt mei manus. & Moguntinens. & Herbipolens. Non tamen superuenit in scenam prodiens Amphitryo; prius enim prodierat unâ cum Megarâ, ut ex fine precedentis Chori constat. quare putem non esse à superioribus separanda.

310 Meliora mente concipe] melius ominare, spera sortem alteram. faciendum id quamdiu viuimus. Theocritus eîd'. d'

Ἰαροσὶν ἀγὴ φίλε Βάττε τὰ χ' αἰεὶ ἴον ἔσεται ἄμειον
ἐλπίδες εἰ ζωοῖσιν, ἀέλπιτοι δὲ ἴανοιτο.

Fidere decet care Batte, forsan cras melius erit,

Spes inter viuos sunt, expertes autem spei sunt mortui.

312 Quod nimis] sic Menander censet, homines miseros, credulos. & in Heliogabalo, Lamprid. vt se habent (inquit) vota hominum ad credulitatem festinantium; quicquid optant, verum esse desiderant.

315 Prona est timori semper] sic Lucanus lib. 1.

— sic quisque pauendo

Dat vires famæ: nullóque auctore malorum,

Quæ fixère timent — sic Statius lib. 3. Thebaid.

— tunc plurima versat

Pessimus in dubiis augur timor. —

Fides] credulitas. 316 Demerfus] In Moguntino versus hic Megasthenes; precedent: etiamnum Amphitruoni datur. optime.

320 Bisque discedens fretum] Syrtis due, maior minorq; in mari, quod Africam Aegypto proximam alluit, fluxu & refluxu pelagi, quibus quotidie fit, nauës ad se tractas (vnde & nomen sortite) in caeca & vada, quibus abundant, compellunt: modò enim arenosa sunt loca modò profundissima, & impetuosus fluctibus cooperta. vide Sallustium in Iugurth. Pomponium libro 1. cap. 7. Lucanum libro 1. Dionysius Perieget.

ἔξείης δ' ἔπει Σύρτις ἀγάρροισι ὀλίγον ἀλιεῖται
βασιτέην μετὰ τλώδε πῶς αὐγὰς ἔρχεται ἄλλῃ
ἀπειτος, εὐρυτέροισι βαρυωρομένη πῶς χῆσιν
ἐνθα κορυσομένης Τυρσηίδος ἀμφιπέτρης,
ἄλλοτε μὲν πλυμυεῖς ἐχίρεται, ἄλλοτε δ' αὖτε
ἀμπεπῆσι ξηρῆσιν ἔπιπετραχίαι φαμάθοισι

Papius: Nec procul inde minor rapido cum gurgite Syrtis

Altera insequitur maior quàm Solis ad ortum

Altera, collectis gremio prægnantior vndis.

Quâ mare Tyrrenum magno versante tumultu,

Nunc grauido exundans pelagus ruit impete, nunc se

Fert retrò, siccasque fugâ relinquit arenas.

ultimum illud proprium ad nostri mentem, Priscianus, ita:

Accessusque furit, siccasque recessus arenis.

323 Pedes] Apollodorus lib. 2. Biblioth. fabulatur aureum poculum ab Apolline Herculem accepisse dono, atque eò Oceanum transisse: quia (vt docet Macrob.) usus nauigio, cui nomen, Scyphus, alij volunt usum areo lebate, pro velo, leonis pelle; pro mulo, clauâ; pro rudentibus, pharetra loris; pro remo, arcu. vnde manauit proverbium ἄλλο γένος κώπης. aliud remi genus. refert Iulian. in Collectan.

323 Nemo se tuto diu] veritas ipsa testatur, eum qui periculum amat, in eo periturum. & Sapiens, Qui malum quærit, id ipsi euenturum. Proverb. 11. quærit autem, qui amat ἑσφοδῶναι, temerè & inconsuliè caput periculis obiectare. Med. 519. — casus sapie iam expertos time.

sciri nequit, vt qui sepe fortune altam iacit, non aliquando infortunium lu-

cretur. scitè Aristoteles lib. 2. de Calo cap. 12. εἶσι πολλὰς ἀτραχάλας κὼς βαλεῖν ἀμύχανον, ἀλλ' ἐνὰ ἢ δυο ῥᾶον, veluti multos talos Coos iacere difficile, vnum aut alterum facile. Vbi plerique interpretes admodum infeliciter, Chientes; quos Simplicius errare fecit de magnis illius in sula talis mirifica somnians Philalteo Lucilio ibidem tenebra, & aberrat à vero, ferreos nescio quos talos ludicris illius in sula commiscens: quasi eburnei vel ossi satis auum non ferrent. Inuita me magnorum virorum hac ignoratio; de talis Cois & toto talorum ac tesserarum genere, quæ partim lectione, partim diuinatione mihi compararam, aliis non inuidere. multa de iis alij; sed strictim, nec accuratè satis aut plenè, vt Sipontinus Episcopus in lib. 2. Martial. Philip. Beroaldus in Propert. & in Sueton. Cælius Rhodig. lib. 20. Antiq. cap. 17. & lib. 4. cap. 11. & 12. Nicolaus Leonic. in Sanneto, Galeottus Martius de promisc. doctrinâ cap. 36. Scaliger in exercitat. contra Cardan. Turnebus lib. 5. aduers. cap. 6. Lambinus Comment. in Afinariam Plauti; & Polydor. Virgilius lib. 2. de Inuentorib. rerum cap. 13. Pauca, sed meliora Lipsius in lauto illo Conuivio lib. 2. Antiq. Inprimis differunt tessera & talus. conuincit auctoritas scriptorum, & ratio. Auctoritas, Ciceronis in lib. de Senectû. Clementis Alexandr. lib. 3. pedagogi. cap. 11. Martialis, & Onidij, qui omnes aperitè distinguunt. Confunduntur tamen non rarò, vt à D. Isidoro lib. 18. Etymol. ubi suppum & planum tessera tribuit, quæ tali propria: & Senecâ in ludo, ubi datâ operâ id fecit, ioci gratiâ, vt ex equo Claudium illis delectatum significaret. Tum Æacus iubet illum aleâ ludere, pertuso fritillo, & iam cœperat fugientes semper tesseras quærere, & nihil proficere: Nam quoties missurus erat resonante fritillo

Vtraque subducto fugiebat tessera fundo:

Cùmque re collectos auderet mitrere talos,

Lufuro similis semper, sempèrque * perenti

Decepere fidem refugi, digitòsque per ipsos

Fallax assiduo dilabitur alea furto.

utrique per turriculam seu pyrgum iaciebantur, ne tessera aut alea componi possent. apud Martialem Pyrgus inquit lib. 14.

Quærit compositos manus improba mittere talos?

Si per me misit, nil nisi vota facit.

hoc est, mea sit opera, vt quamuis velit dolis uti nequeat. sed tamen peritiores fraudem adhuc nouerant in pyrgo. cur enim alioquin Persius Sat. 3. diceret in voto sibi fuisse: — angustæ collo non fallier oræ? D. Isidorus: Iactus tesserarû ita à peritis aleatoribus componitur, vt adferat quod voluerit. imò; quod voluerint. mendosus etiam foricè, cum ait. Tabula luditur pyrgo, calculis, tesseriisque. opinor mens eius, in tabula talis, calculis, & tesseriis ladi solere. hi enim tres tabulifantium ludi. vel potius legendum: In tabula luditur cû pyrgo talis, tesseriisque. nam calculi manu tantum, non per turriculam iaci soliti. Commentar. Iuuenalis antiquus Pythæ in Satyr. 14. Apud antiquos in cornu mittebant tesseras, mouetêsque fundebant: aut fritillû pyrgum dixit. præcesserat; fritillus pixis cornea qui

* An re-
ctius, peten-
t ss.

finius dicitur Græcè: corrigendum censet Lipsius; *Φυκίς*. Ratio differre probat, quia diuersa nomine, formâ, situ, numero, ornatu, iacta.

Tessera, siue lepusculus, siue iaculum (hæc illi antiqua nomina, teste D. Isidoro) Græcis *κῦβος*, nobis cubus vel quadrantal, olim & numeri, equalia sex latera habet, angulos rectos bis quattuor. falsus Cardanus lib. de Subtilit. distinguens cubum à tessera. fallitur etiam Foacelinus in Persium, cubum confundens cum astragalo. nam ἀστράγαλος, quem poëte vocant ἀσπίον, Galli osselet, Hispani carnicol, Belge pickelsteen, Latini talum vel taxillum; unâ ex parte sinuatus & extuberans; alterâ paullo planior & quodammodo concavus, totûsque aduncæ in fibulæ morem conformatus; sex illi latera valdè inæqualia. anguli quattuor inflexi & incurui. Non ago nunc de oscillis que in homine & animalibus, quibus in digitos pedes desinunt; quæ incertum tali sint, nec ne, &; ludi saltem illis nemini consuetum: sed loquor de lusoriis talis, qui animalium bisulcorum & solidangulorum. differunt ergo nomine & figura.

Differant situ & positione. quia tesserae, quoniam modo cadat, situs firmus, & æquè idoneus ad consistendum: nihil in illi concavum, nihil conuexum, planæ facies omnes. Talo nulla facies perfectè plana, quedam extuberant, quedam angustiores, aliæ latiores, quedam ad consistendum apte, quedam minus, nonnulla prorsus inepte. In cornua si cadat, nequit consistere; in latera minus lata, stat quidem, sed minus stabilis, quàm si in latiores duas superficies; hoc est, quàm si staret, si suprà aut planus foret. positiones has accipi ab Aristotele lib. 2. de hist. animal. cap. 1. πάντα δὲ τὰ ἔχοντα ἀστράγαλον, ἐν τοῖς ὀπίθεον ἔχει σκέδοντες. ἔχει δὲ, ὀρθὸν τὸν ἀστράγαλον ἐν τῇ κριπτῇ, τὸ μὴ ὀφθαλμοῖς ἔξω τὸ δ' ὕψιον εἶσω. καὶ τὰ ἰδρυκῶα εἰς τὸ ἐστραμμένα πρὸς ἀλλήλα, τὰ δὲ χεῖρα καλῶμενα, ἔξω, καὶ τὰς κρητὰς ἄνω. Omnia enim talum habentia, in posterioribus eum cruribus habent, erectum illum in suffragine planâ sui parte foras, suprà verò introrsum spectante: ita ut Coa quidem, intus ex aduerso inuicem opposita sint; illa verò quæ Chia appellant, foris; quæ cornua antennarum, supra habeantur. ergo hæc tali partes, πρὸς ὕψιον, κρητὰ. planum, suprum, cornua. Cornua, sic dicta, quod ab his tuberculum, seu ut alij vocant mons, astragali, eo modo dependeat, quo velum venso sinuante ab antennis. de Chio & Coa mox agemus.

Numero in ipsâ lusione differebant. quia talis quattuor vel pluribus; tesseras duntaxat tribus ludebatur. De talu nota res. inde enim Venerius iactus talorum: inde Plautinus miles quattuor iacit vultarios: hinc Cicero lib. de diuinat. si quadringentos talos ieceris. Martialis:

Non sim talorum numero par tessera: dum sit

Maior quàm talis alea sæpe mihi.

Ouidius:

Parua monere pudet talorum dicere iactus

Vt sciat, & vires tessera missa tuas.

Et modò tres iactet numeros: modò cogitet aptè

Quam subeat partem callida, quàmque vocet.

h ij

Quæ ad Co-
liade venire
Calius d. ca.
12. planè
præter rem
sunt. Hæc
vera lectio.

quo loco, numeros, interpretor tesseras; & in ultimo versu prestaret forsitan legere; Quam fugiat. Idem Ovidius:

Seu ludet, numerosque manu iactabit eburnos,

Tu malè iactato, tu bene iacta dato:

Seu iacias talos (victam ne pœna sequatur)

Damnosi facito stent tibi sæpè canes.

Ille, Zabulus
diabolus.

Sive inquit illa tesseras iactabit; sive tutalæ, fac vincat & vincaris. D. Cyprianus lib. de aleatorib. vt paternas suas hereditates, sub hostium suorum multiformi numero dispergant? & paullo post (nam aleam promiscuè etiam pro tessera & talo ponit) ille (inquit) cum se in statunculis & simulacris formaret, aliud crimè adinuenit, quo se ab imitatoribus suis colendum, & sibi sacrificandum instituit, ita vt qui vellet studio eius adhaerere, non ante manum in tabulam porrigeret, nisi auctori huius prius sacrificasset. quod mea sententia, de imaginibus idolorum in tessera dpingi solitis, & carum nominibus accipiendum; & quia nominatim Iulius Herculeæ ac Venerem inuocabant, vt postea docebo. idq. paullo prius Cyprianus apertè indicauit, dicens: Cùm enim quidam studio litterarum bene eruditus, multum meditando hoc malū & tam perniciosum studium adinuenit, instinctu solius Zabuli, qui eū artibus suis repleuerat; hanc ergo artem ostendit, quam & colendam sculpturis cum sua imagine fabricauit, &c. que de inuentione huius ludi subiungit; significans philosophum aliquem auctorem. Herodotus tamen tesserarum, & aleæ inuentum tribuit Lydis Asiæ populis lib. 1. Sed ad ornatum redeamus.

Quis ille?
Stesichorus?
an Euripides, aut Midas?

Ornatus ergo non idem tessera & talis. tessera punctis distinguebatur; vñ in facie vniò erat, in alia binio, atque ita deinceps ad senionem vsq. Martial. Hæc mihi bisseño numeratur tessera puncto:

Calculus hic gemino discolor hoste perit.

Inde, vt docet Etymologici magni scriptor, tessera dicuntur ὀστέον ἑστῆν ὀστέον, ossa punctis distincta: vnde & numeri dicta, vt Turnebus obseruauit. Talis nulla puncta, nulli numeri inscripti: sed iis ipsa figura, positura, ipsæque cassus (auctore Polluce) pro punctis numerorum. Sed an tali pingebantur? dicam dubitanter. fuisse multimodi. quidam naturales, quibus etiam nunc pueri & femine in Belgio lusitant varicoloribus: quidam artificiales, ex ebore, argento, vel alia materia. naturales aliquo fortassis colore, nigro puta, rubròve imbebant, nullis tamen figuris exornabant. artificiales rursus alij Romani & Frisci, alij Greci & Asiatici. Romani fortè veteres, nullis simulacris ornati. suadet Romanorum parsimonia: suadet, quòd Latini scriptores talorum effigiem aliquam præferentium, hominum, vel brutorum, vel Deorum, memoriam non præsent. certè ex Plauto id non colligitur; nam Græco illic more ludebatur: neque ex D. Cypriano, quia verba eius de tessera accipi queunt, & se de talis, de Barbaris, non Romanis. De posterioribus, Græcis & Asiaticis, vt fors fuisse non negem, facit Pollux; qui testatur, quosdam talos Stesichorios dictos, qui octonarij erant; quosdam Euripideos, qui + quadragenarij: fuisse & Midam, cuius signum omnium fortunatissimum.

* Puto hos diuersis imaginibus distinctos: non verò tot punctis, nec etiã tot numero iactatos: sed tot nummos auferre solent qui iesset.

Denique iactu discrepant. nam proprie loquendo tali iactus, sunt Couus, Chius, planus, suppus, Venus, canis, basilicus. Hercules, vulturius *Tesser.* Aliter Polydorus et alij: sed hæc puto veriora. *ser.* iactus sunt, vnio, binio, ternio, quaternio, senio. Couus & Chium, ut docent Aristotelis loco citato, & Aristarchus ad illud Aristophan. in Ranis:

πέπληκεν ἔξο τῶν κερῶν, & χῆς, ἀλλὰ κῶος.

Euolauit è malis, non Chius, sed Couus.

& Pollux in Onomast. qui tradunt in talis Chium semper Couo contrarium; illum dampnum, hunc lucrum adferre. Nominis ratio ab utriusque gentis ducta moribus. Coos insula prudētes multos, gnauos, & resp. viros utiles genuit: Chy et surriles, leues, ac odio digni pessimè semper audierunt, teste Didimo Aristophanis Scholiaste. vnde Strattidis illud prouerbiale; χῆος ὄψεως καὶ οὐκ εἰς λέγει. Chius hic astans non sinit Couum loqui. Et Lacedæmonij olim per præconem edixerunt, Chis licere intemperanter agere. vide Plutarch. in apophibegm. Laconic. & adag. χῆος ὑπὸ πᾶσι, & aliud χῆος καὶ κῶος, quod quo loco Suidas refert mihi non integer videtur, & ex Aristotelis verbis d. cap. 2. suppleri vel corrigi posse. Latinis Couus vocatur Venus, vel suppus. nam suppum, quod ex animi sententiâ contingit. Lucilius apud Sex. Pompeium: Si das id quod rogat, & si suggeri suppum.

Suppus talis, qui sic cadit, ut tuberculum eius supra sit, hoc est, supinus. Chius vero, Latinis planus vocatur, & canis, nempe suppo contrarius, quando pars tali apposita tuberculo, que nec plana prorsus est, nec planè caua, supra consistit, talo prono. Basilicus opinor idem cum Venere; vulturius cum cane: etsi Polydorus distinguat. Tesserarum nomina non indigent interprete. Vnio, canis Latinis, Grecis κῶος; senio ἔξῆς. fuere hæc numerica nomina, propria, ut dixi, tesserarum; sed tamen μετὰ τοῖς etiam talis accommodari solita. non quod ea puncta vel numeri in talis picta, fixaue: sed quia quod in tessera puncta, hoc in talis positura ac situs præstabat. erat enim Chius in talo, aequè damnosus ac vnio in tessera; & Couus tali aequè felix ac senio tessera: inde factum, ut Chius saepe vocetur vnio, & e contra; senio Couus, & Couus senio. sic intelligendi Pollux, & Hesychius volens Couus sex, Chium valere vnum. Binionem & quinionem quod in talo inueniri negant, fateor: quod ternionem, quaternionemque talo, ut proprium, ascribunt; veniam dent, non credo. fefellit cum qui primus excogitauit, τέτραρον humanum. nam in humano talo (ut cum Herodoto & Iul. Celso dicam) tuber illud quod Graij τέσσαρον, nostri quatrio-
Sistōtin. Leonie. Calius, Polyd. alij.

nem vocant; quia quatuor costis seu lateribus fermè quadrangulum; inueniri scio, idemque talis lusoris nomen fortassis attribui putabant posse: verum hoc à punctorum illis quatrionibus, de quibus agitur, nimis quam alienum. Multo etiam amplius quod scribunt, senionem vocari quaternarium nō magis profecto, quam ternarius, quini; vel equus, mulus vocitetur: aequè enim specie differunt. apertam id in vnâ tessera, in qua semper quaternioni, ternio opponitur. similiter in vno talo; siquidem vnum vni tantum contrarium; quatrio vnioni non potest opponi, cui tamen ἔξῆς opponitur. Dico igitur in talis solum vnionis & senionis nomen translatum à tessera inueniri. Sed aiunt, qui Chium iactabit tris nummos, qui senionem quatuor lucrabatur: qui

Lege Vesalii lib. 1. de humana corporis fabri. cap. 33.

coum seu venerem, sex; aiunt, sed aiunt tantum, non probant, & coum septenariū putāt, sed putāt, quod ego dixi, Polluci & Suetonio, postea citando, magis consentaneum. aliquid illi verisimilius dicerent, si vellent ternionem nuncupari posse latus tali angustius, planum ferè quatrionem verò latus tali huic oppositum, & littere (S) in morem excavatum. Nunc probandum tali nomina spē ad tesseram, & huius ad illum translata. D. Isidorus, de tessera loquens: Iactus quisq; apud Iutores veteres à numero vocabatur, vt vnio, binio, trinio, quatrio quinio, senio [hoc de tessera verum, non de talis] postea appellatio singulorum mutata est, & vnionem canem * trionem

* Triobouē significat: malle; trinionem.

Celii lib. 22. antiq. cap. 15.

suppium, quatrionem planum vocabant. quibus verbis docet præterea, nō fuisse quaternionem eundem cum senione. Senio, vt illi fatentur, felix ac dexter: quatrio infelix, teste Isidoro; qui planum dicit vocari. planus autem chiis, vt vidimus. Quare si quatrio planus & planus damnosus; quomodo quatrio senarius? senio enim lucrosus. Est quidem tam senarius numerus planus, quàm quaternarius, si Pythagoræorum mysteria spectemus: sed id verum, quā planus numerus opponitur solido & lineali; non quā planum opponitur suppo in veterum Iusionibus. In his quatrio planus vocatur, vel quia planorum more iacienti imponebat, eiusq; spem fallebat; vel quia suppo contrarius. suppo namque semper planus opponitur, vnioni senio. Quod si vnica tessera, vel singulari talo Iudebant (nam vno vel pluribus Iuisse docet Eustathius in Homerum) tunc senio felix, vnio damnosus & tunc vnio, canis vel canicula. Quando verò pluribus, tunc vnio vel canicula dicebatur, quando vno seu omnes, vel iisdem numeris tessera. D. Isidorus scribit, canem vitati ab aleatoribus, quia damnosus est, & vnum significat; optari senionem, quia bonum iactum adfert. Persius Sat. 3.

— quid dexter senio ferret

Scire erat in voto; damnosa canicula quantum
Raderet; angustæ collo non fallier oreæ.

Martialis:

Senio nec nostrum cum cane quassat ebur.

Auctor adagior. in pro uerb. Chiis ad Coum.

Quem versus non intellexit, qui putat ex ee, senionem quotiescunq; canis care coniungebatur, iactum efficere infelicem. Cedo enim an venerius iactus infelix? at hic iaci non potuit, nisi concurrente cane & senione. Venerius vno talo iaci non potuit: potuit pluribus, nempe quattuor: tunc quando sic omnes cadebant, vt omnibus diuersa superficies essent, venus iacta dicebatur. De quaternario numero testis est locuples Cicero lib. 1. de diuinat. & Lucianus. Quibus addo non arbitrari me, τῆς κνείας fuisse venerem, sed ἀτραγάλιος dumtaxat. Sane nondam legi venerium tessera tributum: & tessera solebant tantum tribus Iudere. omnes in hoc iactu superficies oportere dissimiles esse, optime docet Lucianus, ve sanum illum adolescentis Cnydy erga Veneris statuam amorem describens: τῆ δὲ τραπέζῃ τετραραῖ ἀτραγάλιος Διτικῆς δορυγῶς ἀπαρμησίας, διαπίπτει πλὴ ἐλπίδα. καὶ καλῶν μὲν ἔπι σκοπιῦ, μάλιστα δ' εἰ πτε πλὴ θεῶν ἀπὸ πλὴ εὐβολήσσει, μηδὲν ἀτραγάλιος πέτοπος ἴσα χήματι, προσραῦνει, τῆς ἔπιθυμίας τεύχεα νομίζων. εἰδ' ἔπιπια φιλεῖ, φαύλως;

Ἡ τῆς περὶ τῆς ἰσχυρίας, οἱ δ' ἐπὶ τὸ δυσχερέστερον ἀσπάζονται, ὅλην κινδύω χατάρ-
 πάδου, ὡς ἐπ' ἀμύχανω συμφωρῶν ἔχ' ἔχ'. Super mensâ quattuor talos
 Lybica capræ componens, ludendo experiebatur; quid sibi sperandū
 foret, & scopum quidem iaciendo attingens, maximè si Deam ipsam
 (*Venerem*) iaciendo sortitus erat, nullo talorum æquali effigie cadente,
 pronus illam adorabat, spei plenus se illam potiturum; sin autem (vt
 fit) negligentius talos iecisset in mensam, & illi abominabilius subsi-
 luissent (*nempe canes exhibendo*) vniuersæ Cnido diras imprecabatur, ve-
 lut ob cladem aliquam ingentem. *Ἐ Martialis Bilbilitanus:*

Cūm steterit nullus vultu tibi talus eodem,

Munera me dices magna misisse tibi.

tunc (inquit) munus meum (talos hosce) magni facies, cūm iis iactis, *Venerem*
 fixeris. *Ἐ in quicquid luditur, abstulcris. ἐν τῷ ἔχῳ, ergo iactus, venus; ἀτ' οὐχὸς χατάρ-
 δύσχερέστερος Canicula. Propertius lib. 4.*

Et mihi per talos Venerem quærente secundos,

Damnosi semper subsiluire canes.

*Idea ratione, vt Galeottus Martius cap. 36. de Promiscuâ doctrinâ notat: quia
 Veneris sidus putatur salutariferum & benignum; canicula maliuolum & lethi-
 ferum. Et fortissis hi canes olim Actæonis patrimonium deuorarunt, vt ni-
 mis quam multorum hodie. Vt autem in singulari talo, senioni canicula, apud
 Persum Satyr. 3. sic in pluribus talis, Veneri canes opponuntur, in isto Ouidij, vs
 explico:*

Quid valeant tali, quo possis plurima iactu

Figere, damnosos effugiasque canes.

nam τὸ plurima, non ad numerorum puncta referendum, quæ in talis nullas;
 sed ad diuersas facies talorum, quæ plurimæ in iactu Venerio. docet ergo neces-
 sarium illi ἀτ' ἀγαλλοπεθῶσιν tenere, vt norit Venerem iacere, & canes nori
 iacere. Itaque si Veneri canes oppositi: recte Lambinus canes esse prodidit,
 quando figuræ omnes similes subsiliunt, etiamsi in tesseriis (si modo ibi hæc no-
 mina; & si non nomina, certe euentu similia) omnes seniones forent, vel in
 talis omnes suppi. Aliud enim senio, aliud venus; contra quam plerique, sed
 minus eruditi. Suetonius namque in Augusto: Lusimus, mi Tiberi, γενον-
 πικῶσ heri & hodie, talis enim iactatis, vt quisque senionem, aut canem
 miserat in singulos talos singulos denarios. in mediū conferebat, quos
 tollebat vniuersos, qui Venerem iecerat. Viderunt hoc alij: cur vero hic
 senio sceurus, qui aliàs dexter, non viderunt. Arbitror in talo singulari, sem-
 per faustum, in multis semper infelicem, nisi quando omnes facies dissimi-
 les. Nimirum, quando vno talo vel tessera luditur, ratio habetur situs, vel nu-
 meri, qui plexior aut solidior, qualis in illo suppi, in hoc senio: at quando plu-
 ribus talis vel tesseriis, tunc non vnus tali vel tessere numeri aut posituræ
 ratio habetur, sed omnium. Luserat ergo Augustus talo singulari, & etiam
 talis pluribus, ideo inquit: vt quisque senionem (scilicet in plurium iactu)
 aut canem (in iactu vnus tali) miserat. Ex his apparet hallucinari illos, qui
 Venerem septenarium putant, vt sunt Engentianus in Persum, Beroaldus in

Atalè hæc in
 tellecta Me-
 rula & Cal-
 derino, bene
 Leonico.

Sueton. Polydorus Virgil. & alij. Hoc præterea inter Venerem & canes interest; quod illam vnus tantum; hos vnias quando vno talo ludimus, & plurium numero, quando plures iaciuntur appellemus. Sed dices, quomodo talis Venus figi potuit, si præscis talis nec puncta, nec effigies erant depictæ? explicat Leonicus; sed ita, ut Chium à pronâ parte, Coum à suprà distinguat, contra eorum rationem, quæ iam docuimus, & ipse paullo antè scripserat. opinor, eo situ consistere debuisse, ut vnus talus suppus iaceret, alter pronus, reliqui duo lateri incumbere; diuersimodè tamen, ut vnus tuberosa, seu suppa pars foras, alterius inuorsus spectaret. In talis pictis, pictura diuersitas, Venerem constituat.

Sed qui Vulturij, qui Hercules? an in talis hæ depictæ effigies? fortassis in aliquibus, ut & in tessaris seu cubis, quæ non punctis numerorum, sed iconibus distinctæ idolorum vel hominum, qualis haut dubiè Midas, & fortè Euripides, ac Stesichorus, ludi alicuius aut speciei tesserarum vel talorum inuentores: & tunc hæ effigies certæ erant æstimationis, quare vna octonarius, alia quadragenarius dicebatur, provt ea iacta tollere vel ponere iubebat. Sanè D. Cypriani verba superius citata satis clarè indicant in ipsis superficiebus tesserarum vel talorum (quos ille generico nomine, alearum, complectitur) imagines aliquas exstitisse. quæ enim in illis aliæ statuncule aut simulacra? & doctissimo Turnebo (qui tamen Cypriani locum non viderat) ita visum, quosdam talos vulturis & reguli imaginibus exornatos, atque ita Plautina verba intelligenda. Grecis sanè & Asiaticis seu Barbaris id ferè proprium ex Polluce diximus, qui tamen Pollux, nec alius quisquam vulturij vel reguli vel aliarum auium insculptarum, si bene memini, meminit: & in pictis istis testatur, non Herculem basilicum, sed Midam fuisse fortunatissimum. Vt ut est in pictis; cerè in non depictis talis aliò recurrendum. Vulturium Lambinus infeliciorem basilico, canem feliciorem autumat; & basilicum ac vulturium medios esse canem inter & Venerem. id si recipias; non video quomodo Plautinus miles quatuor vulturios potuerit iacere: ni vulturium dicas planum latus vnum angustius, basilicum oppositum tali latus angustius alterum illud quod in S conformatur. sed hoc vt nouum, fortè & falsum. Putarim potius canes & vulturios eosdem, quia vulturius à Plauto opponitur basilico: at basilicus (vt bene Iast. Lipsius) idem qui Venerius; ita dictus, quia cùm regna vini talis sortiebantur, tunc (Horatio teste) iacta Venus arbitrum bibendi dicebat, hoc est, conuiuiarum primus qui Venerium iecerat conuiuij magister, & rex constituebatur. Opponi basilico vulturium ex Plauto deprehendi, apud quem in Cistellar. miles talos poscit sibi in manus: parasitum prouocat ad aleam. iacit vulturios quatuor. parasitus arripit talos, & Herculem iacit basilicum, quem eundem iactum in Curtulione ἀπλως basilicum vocat, & qui eum iecerat, mox, vt victor, & proinde rex conuiuij potationem iactans, videt magnum poculum propinat. Cur ergo Herculem basilicum vocat? latet iocus non sine felle. nam in festiuis scurrâ lepide, cùm miles canes, ipse verò iecisset Venerem, sibi basilicum Herculem, militi ascribit vulturios. facciè. quasi vaticinans sibi quidem post exantlatas erummas parasiticas, iugem ac perpetuam

perpetuam conuiuij & vini dictaturā, pro premio; quod adolescenti cupido rei sperata copiam parasset; ut Herculem post XII. labores Poëta canunt in celum translatum: contra militi, propter abactas preedas, latrocinia, rapinas, malam crucem, cui affixus à vulturibus laceretur, ut Prometheus ad Caucasum. fortassis etiam militem significare voluit quendam esse sagatum vulturem: quomodo forenses harpyie Apuleio togati vulturij dicuntur. vel sanè quod miles spe sua præclare deiectus fuisset: nam qui avidius aliquid appetebant, maxime hereditate, veteribus Vulturij vocabantur. quoduis horum probabilius putato, quàm cum Calio lib. 8. antiq. lect. cap. 18. vulturium dicere talum nominatum; quia tali opes, ut vultures vorant cadauera. nisi si Calius de infelicibus tantum talis loquitur; alioquin etiam parasitus quatuor vultorios iecisse dicendus, si omnes tali vulturij. præterea non omnis iactus infelix, vulturius; ut nec felix omnis, Venerius: sed ij tantum qui summo gradu.

Talorum usus antiquissimus fuit, & prior usu tesserarum, notus Heroicis temporibus: minus etiam infamis, quam tessera siue alea. proprie enim tessera alea est: & hac semper legibus vetita. cōmune quidem nomen alea iis ludis omnibus, in quibus maximam sibi partem fortuna & casus victorie vindicant; & omnibus ludis opponitur, in quibus prudentia & consilium, vel corporis robur & agilitas dominantur; quo sensu alea ludus Romanorū iure prohibetur. D. tit. de aleator. & l. ult. C. de religiof. & sumt. fun. Auth. interdicimus. C. de sacrosf. Episc. & cler. & grauissime reprehenditur à D. Cypriano d. lib. de aleator. & ceteris patribus, & à Ioanne Salisberiensili. 1. Polycrat. cap. 5. & ab hoc sensu dubij casus quibus homulli in varia discrimina impellimur, solent vocari alea hominum. ad Ephes. 4. ἐν τῇ ῥωσσίᾳ τῆς ἀδρόπειας. Sic Varro circa initium lib. 1. de re rust. vbi salubritas non est, cultura non aliud est, atque alea Domini, vitæ ac rei familiaris. sic etiam ad hūc locum respiciens D. Ambrosius in epist. germanæ tuæ non ius, sed sollicitudo decessit; non fructus, sed culturæ labor; non reditus, sed incerti euentus quædā, ut vulgò dicitur alea. Proprie tamen loquendo alea tesseram seu cubum significat, vulgò nimis notum. & ideo Ammianns lib. 28. mihi videtur tesserā pro aleā posuisse: Quidam ex his, licet rari, aleatorum vocabulum declinantes, ideòque se tesserarios appellari cupientes; inter quos tantum interest, quantum inter fures & latrones. cum enim aleā luderent, tamen ab honestiore nomine eiusdē instrumenti appellationem aucupabantur. Solent falli nonnulli, etiam ex doctioribus, ἀσεβήτων cum πετρίᾳ confundentes. nam ex Eustathio in Homerū & Athenæo lib. 1. manifestum, πείσον unde πετρίᾳ longiusculum oscillum esse, quod Adriatici een koote nominant. De calculis nō est quod moncam. notum ex Martiali lib. 14. Ouidio, Petronio, ceteris; vulgò, futunculorum ludus, cuius inuenio à quodam philosopho. Vide Polydor. d. cap. 13. & Schaccheidem Hieronymi Vide & Galij Calcagnini, cuius in lib. de talorum, tesserarū & calculorum ludis (nunc de manu nactus fui) cōperi quædam nobis etiam notata, quædam non animaduersa. Lege & compone cum nostris: Videbis quæ ad ludi intelligentiam aptiora. sed à fritillo hoc innocuo tandem manum tollamus.

329 Qualis animo talis incessu] *mores enim & habitus exterior, interiorum animi dispositionem ac statum significant. sic Medea:*

Fert odia præ se, totus in vultu est dolor.

Oetæo: Ecce præcipiti gradu,

Secreta mentis, ore confuso, exerit.

Item: — licet ipsa neges:

Vultus loquitur, quodcumque negas.

Thyeste: — multa sed trepidus solet

Detegere vultus magna nolentem quoque

Consilia produnt —

Agam. Licet ipsa fileas, totus in vultu est dolor.

333 Obliqua phocis] *litus inflexum & tortuosum, & altero latere sinum Corinthiacum efficiens. describunt Pausan. lib. 10. & Strabo lib. 14.*

Ismenus] *flumen Bæotia, ab Imeno quodam dictum, sacrum Apollini. Vide Scholiast. Apollonij in lib. 1. ver. 538. & sup. Hippol. ver. 502.*

334 Cithæron] *Mons Bæotia, quicquid Servius dicat, à Parnasso alius, & ipse saccr Apollini, Musis, & Baccho; ab eo Musæ Citheriades. at Venus Cytheræa, ab insulâ, Cythere. Vide Strabon. & Eustathium.*

335 Isthmos] *Chersonnesus, terra sic mari cincta, ut exigua sui parte continenti adhereat. illi πορθμος seu fretum opponitur, maris scilicet inter duas continentes angustia. Isthmos sex vidi legendo, hunc Peloponnesiacum; in quo Corinthus, de quo perpetuò noster intelligendus. secundus est iuxta Rhodum, in Cariâ; tertius in Hellesponto, obiacens Phrygia; quartus in Tauris, Mæotim ab Euxino separat; quintus, Cymbricus; ultimus, inter Gangeticum & anagnum sinum, quem nominant auream Chersonnesum.*

336 Non vetera] *prius tamen dixerat Euripides:*

— verusque inter Cadmæos sermo est

Prius Dirces coniugem Lycum

Hanc septem insignem arcibus urbem tenuisse,

Quam huius terræ principatum arriperent

Amphion & Zerus nepotes Iouis:

Cuius filius, eodem quo pater dictus nomine,

Non quidem stirpe Cadmæa ortus, sed profectus

Ex Eubœâ, iugulat Creonem, iugulatoque eo terræ imperat,

Seditione morbidâ irrupens in mania.

359 Clara virtus] *Nam, iuxta Atty Diomedem:*

Non genus virum ornat. generi vir fortis loco.

340 Qui genus] *&c. Claudianus:*

— & quæ non fecimus ipsi.

Vix ea nostra puto —

Idem: — virtute decet, non sanguine niti.

rectiss. Epictetus in Enchir. Non sunt in nobis corpus, possessio, gloria, principatus, & uno verbo, quæcunque nostra opera non sunt. Vide Ciceronem pro Plancio, & Iuvenalem. Sat. 8.

Aliena laudat] quia (inquit Seneca epist. 8. non est tuum, quod foru-

na fecit tuū. cuiusmodi nobilitas. Idē epist. 44. Non facit nobilē, atrium plenum fumosis imaginibus. nemo in nostrā gloriā vixit: nec quod ante nos fuit, nostrū est. animus facit nobilē: cui ex quacūque conditione supra fortunam licet surgere. *Dionysius etiā Halycarnass. hominis nobilitatem non nisi virtute censet. & Phalaris; ἐγὼ δὲ μίαν εὐγένειαν ἀρετῶν εἶδα: τὰ δ' ἄλλα πάντα τύχην καὶ γένειτ' ἀνὸ μὲν ἐκ φάουλοι ἀγαθὸς, καὶ βασιλέων καὶ πείνων εὐγενέστερος, ὁ δὲ ἐξ ἀγαθῶν, Φαῦλος, αὐτὸς πεῖραιτ' ἔχει τὰ πειροτάτων δυσχερέστατος.* Ego verò vnam tantum generositate noui virtutē: cetera verò omnia, dona fortunæ. Et fieri potest, vt ex malis prognatus, euadat bonus, & regibus omnibusq. hominibus generosior: & vt prognatus ex bonis, euadat malus, & semetipso atque omnibus abiectissimis ignobilior. *Epist. 120. Et Velleio iudice lib. 2. Optimus quisque nobilissimus. Non tamen negandum illud philosophi. 5. Polit. εὐκὸς σεληπίης εἶναι τὸ: ἐκ σεληπίων. unde Horatianū hoc. Fortes nascuntur fortibus & bonis.*

341 Omnis in ferro est salus] *quàm vana sit hæc tyranni sententia, grauius ostendit Petrarcha lib. 1. de remediis vtriūque fortuna: G. Ferro mihi tyrannidem acquisiui, ferro quæsitam, ferro etiam seruaturus. F. Ferro forsitan etiam amissurus. Præclaras sanè tibi diuitias comparasti, esse omnibus odiosum atque terrificum; quòdque hinc sequitur, tibi te perpetuo grauem metu, &c. dialog. xcv.*

342 Ciuibus tenere te inuit. scias, strictus] *Moguntin. Herbipol. & Vener. Bernardini: ciuibus tenetur inuitis scias strictus, &c.*

346 Megara] *cum Hercules Ergynum Myiarum regem crudelissimum fudisset Thebanos infestantem; Thebanorum rex Creon, vt animi grati beneuolentiam testaretur, Herculi filiam suam Megaram despondit, concessã etiam regni auctoritate. sed dubium an hic ille Creon Iocaste frater, de quo in Oedipo nostro, & apud Sophoclem in Oedipo vtroque ex Antigonâ. videtur. nam supra dixit Megara, Creonte & filiis interemtis, occidisse stirpem ultimam Cadmidarum. & infra versu 495. clarè meminit Oedipi vt iam defuncti. quare hæc tragœdia foret postponenda Oedipo. sed quia id non constat, & forte hic Creon alius. videtur etiam Oedipi calamitas iam mortuo Hercule obtigisse. quomodo enim ille non interfuisset prælio illi nobili ad Thebas? quomodo ad ipsum non potius confugere supplices, quam ad Thesei filium? sunt & alia multa huic coniecturae fauentia. sed res non tanti.*

Ducet nouitas colorem] *ignobilitas nostra ornamentum accipiet, & quasi nouo colore inducto illustrabitur. ducta opinor hæc translatio, à parmis albis ingloriorum militum, quæ pingebantur parato aliquo facinore egregio. Noui homines, quorum maiores publicis honoribus & sumtionibus caruerunt: inde nouitas, huiusmodi conditio.*

352 Posse te inuidiam pati] *Mogunt. Herbipol. Vener. posse inuidiam pati si hiatum recipias, probum. Burdegal. scheda, & Eguianus: posse ad inuidiam pati, & ita citat Eibius. alterum magis placet, qui enim non aduertunt ad frequentes huius poetæ hiatus, pars, &, pars; ad, intruserunt.*

353 Igitur] *membrana Burdegal. & Eguianus; ergo.*

354 Tristis vestis] *pulla vel atra.*
 Obtentu] *sic quidam manuſc. & omnes vett. impreſſi, item Baſileenſi, & Lugdunenſi primus opinor N. obtectu, ex Baſileenſi. cod. margine, vnde & alias multas nouandi cauſas mutuatus.*

355 Præſides aſtat Deos] *ſignificat more ſupplicum ad aras confuſiſſe. nam mox dicit: complectere aras, &c. ſtabant ad aras & ſtatuas Deorum, vel conſidebant, vel illas amplectebantur; & inherebant: ſicut in ſacris litteris Ioab altaris cornu prehendit.*

361 Odiã agant] *sic m.ſ. mei omnes. ſed Herbiq. & Veneri tres, & Eib. agent. cet. excuſi, agant. Lipſius ex vno cod. reponit; gerat. quia hoc Latinus.*

367 Viſto neceſſe] *vetus dictũ: Pacem & concordia victis vtilia, victoribus tantũ pulcra, ſed melius noſter. nam victis minus animorũ, & neceſſitati parendum: victori amplum & ſpecioſum pacẽ dare; & victoria letitia facili momento luxuriat, & vana euadit. quoniã ex aduerſis ſecũda, & ex ſecundis aduerſa vt plurimũ naſcuntur. ſapẽ qui viuut, vincitur; & triumphã triũphatur; & qui perimitur, interim perimentem, & perdit pereundo eũ à quo perditur.*

371 Adſperſam] *q. v. l. ſparſam,*

372 Prius] *adſcribam que apud ceteros pœtas huiusmodi alia notati, vt iuuentuti exempla ſuppetant, & acceſſio non exigua fiat adagiorum ſententiis.*

Ennius: Prius pariet locuſta Lucam bouem.

Propert. lib. I. Multa prius vaſto labentur flumina ponto,
 Annus & inuerſas duxerit ante vices.

Idem lib. 2. Tu prius & fluctus poteris ſiccate Sicanos,
 Altãque mortali diligere aſtra manu.

Idem: Quarebam ſiccã ſi poſſet piſcis arenã;
 Nec ſolitus ponto viuere, toruus aper.

& lib. 3. Flamma per incenſas citius ſedetur ariſtas,
 Fluminãque ad fontis ſint reditura caput.
 Et placidum Syrtes pontum, & bona litora nauis
 Præbeat hoſpitio læua Malæa ſuo.

Horatius autem: Sed iuremus in hæc. ſimul imis ſaxa renatint
 Vadis leuata; ne redire ſit nefas.
 Neu conuerſa domum pigeat dare lintea; quando
 Padus Matina lauerit cacumina,

In mare ſeu ceſſus procurrerit Appenninus:
 Nouãque monſtra iunxerit libidine
 Mirus amor, iuuet vt tigres ſubſidere ceruis,
 Adulteretur & columba miluio:
 Credula nec ſtauos timeant armenta leones:
 Amëtque ſalfa lenis hircus æquora.

Idem alibi: Priuſque cælum ſidet inferius mari,
 Tellure porrectã ſuper.

Quid lib. I. noxæ: Vere prius volucres taceant, æſtate cicadæ,
 Maximalius lepori det ſua terga canis,

Lib. I. Trist. Eleg. 7.

In caput alta suum labentur ab æquore retrò
Flumina conuersis solque recurret equis.
Terra feret stellas: cælum findetur aratro:
Vnda dabit flammæ, & dabit ignis aquas.
Omnia naturæ præpostera legibus ibunt:
Parsque suum mundi nulla tenebit iter.

& lib. Diuarum in Ibin.

Desinet esse prius contrarius ignibus humor:
Iunctaque cum Lunâ lumina Solis erunt.
Parsque eadem cæli Zephyros emittet & Euros,
Et tepidus gelido flabit ab axe Notus,
Et noua fraterno veniet concordia fumo,
Quem vetus accensâ separat ira pyrâ.
Et ver ætumno, brumę miscbitur æstas:
Atque eadem regio vesper & ortus erit.

Claudianus, In Olybrij & Probrini consulatum:

Ante dabunt hiemes Nilum: per flumina damæ
Errabunt, glacięque niger damnabitur Indus.
Ante Thyestæis iterum conterrita mensis
Intercisa dies, refugos vertetur in ortus.

& de bello Gildonico:

—— prius astra chaos miscebit æuerno;

& ad Olybrium, in Epigrammat.

—— lucem iam condat Hydaspes,
Et Tarteffiaco Sol oriare vado.
Candescat Geticis Meroë conuersa pruinis,
Claręque se verito proluat vrsa mari.

apud eandem lib. I. in Eutrop. illa noua, sed mordacissima:

—— procacior alter: si talibus (inquit)
Creditor, & nimis turgent mendacia monstis.
Iam testudo volat, profert iam cornua vultur,
Prona petunt retrò fluuii iuga: Gadibus ortum
Armenij texere diem, iam frugibus aptum
Æquor, & assuetum siluis Delphina videbis:
Iam cocleis homines iunctos, & quicquid inane
Nutrit, Iudaicis quæ pingitur India velis.

Sidonius Aruernorum Episcopus in Panegyri. Maioriani, plura congestit:

—— tua viscera ferro
Maioriane petam: Phœbus si nocte refulget,
Luna die: duplex pontó si plaustra nouatur
Parrhæsis: Atlantem Tanais, si Bagrada cernit
Caucason: Hercynij nemoris si stipite lintris
Texta Nabathæum pro*remo sulcat Hydaspes:

Videtur iam
tunc in usu
fuisse imagi-
nosum illud
picturę ge-
nus: quo no-
stris tempo-
ribus Hiero.
Boscus &
discipulus
eius Bruege-
lus, Adun-
tici, excel-
luerunt.
* Omnino
legendum;
pro Rheno.

Si bibit Hispanus Gangem, tepidisque ab Erythris
 Ad Tartesiæcum venit Indus aquator Iberum:
 Si se pollucis perfudit sanguine Castor:
 Thesea Pirithoi, Piladem si strauit Orestæ
 Vel furibunda manus; raperet cum Tauricæ sacra
 Matricida pius — *hec Latini: addam nonnulla ex Græcis.*

Nazianzen. in carmine de vitâ suâ:

πρὸθεν εὐήσεται εἰς ἄνω πηγῶν φύσις,
 καὶ πῦρ ὀδύσει πλεὺς ἐκαιτίας φορέων,
 ἢ ἢ πρὸδῶσα τῆς ἐμῆς σωτηρίας.

Billius: Natura sursum fontium tendet prius,
 Partesque ad imas flamma labetur vorax;
 Quam quid salutis perfidus prodam meæ.

Aristophanes, in pace:

πρὶν κεν λύκος οἶν ὑδμαῖσι. Antequam lupus ouem ducat vxorem

σοκ: ἔ ποτε ποιήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὰ βαδίζων.

Nunquam facies cancrum recta progredi.

ἔδίδιποι' ἂν θεῖος λέων τὸν τραχὺν ἔχων.

Neque vnquam leuigaris asperum echinum, *Euripid. Medea:*

ἄνω ποταμῶν ἱερῶν χερσὶ παγαί.

Sursum sacrorum fluminum feruntur fontes.

Palladas: γᾶπρον ποιήσει μέλι κένθαρος, ἢ γάλα κώνωψ.

Citius faciet mel scarabeus, aut lac culex.

Theocritus, in Thryside, seu eid. a.

ἴω ἴα μὲν φορέοιτε βᾶτοι, φορέοιτε δ' ἀκαυθας;

ἀδὲ χαλὰ νάρκισσος, ἐπ' ἀρκεύθοισι κομάσαι.

πάντα δ' εἴαλλα γένοιντο, καὶ ἀπίπυς ὄχλας εἰάξει

δάφνης ἐπεὶ θνάσκει. καὶ πῶς κῆρας ὠ λαφος, τοὶ σιῶπτες

καὶ ὄρεων τοὶ σιδῶπτες ἀνδρῶσι γαρούσαιντο.

Nunc violas feratis rubi, vos spinæ feratis:

Iuniperi pulchro narcisso floreat:

Omnia denique contraria fiant, & iam pinus pira ferat.

Daphnis postquã moritur: iam ceruus canes trahat captiuos,

Et ex montibus ylulæ cum lusciniiis cantu certent.

similia quedam ex Critiâ Atheniens lib. 13. cap. 26. Ex Philippo & aliis. Fulvius Vrsinus in i. Virgilij eclog. ad illud: Ante leues. Aristides orat. in Romanam; donec, ait, lamina ferrea mari innatent, aut arbores vere florere definant. & orat. pro Quattuor viris; ad umbram verba eructare, anthericum metere, funiculum ex arena nectere telam retexere.

Diem] Solem. sic in Herc. Oct. 20

ab occasu dies

Nascetur

Lucretius de Solis radiis:

lucida tela diei.

Ovidius

Sive die mersatur humus

Clandianus

Merferat vnda diem.

Diem] *Basleens.* dies. 373 Pax ante niuibus & flammis erit] hoc noster inter ἀδνατὰ. Strabo tamen, Plinius, Solinus, Seneca ipse & Claudianus narrant, in *Ethiæ* cacumine inter vastos illos flammarum fluctus, niues intactas perdurare, miro nature miraculo.

376 Scylla] vide *Medæ* vers. 351. & *Thyest.* 530.

377 Euripus] Mare [inter *Atticam* & *Euboeam*] rapidum, & alterno cursu septies die, ac septies nocte fluctibus inuicem versis, adeo immodice fluens, vt ventos etiam ac plenis velis nauigia frustretur, inquit *Pompon.* lib. 2. cap. 7. Plinius tamen, Seneca, Strabo, & alij tantum die ac nocte simul septies fluere contendunt. Lixius autem lib. 38. ita scribit; fretum ipsum Euripi, non septies die, sicut fama fert, temporibus stas reciprocatur, sed temere in modum venti nunc huc nunc illuc verso mari, velut monte præcipiti deuolutus torrens rapitur. causam huius fluxus & refluxus, cum nequisset Aristoteles assequi, mærore contabuit. auctores D. Iustinus Martyr in *Admonitor.* ad Gentes, & D. Gregorius Nazianzenus orat. 1. in *Iulianum apostatam.*

383. Dominare tumidus] scide *Burdegal.* dominare dum licet.

384 Sequitur superbos] *Nemesis*, quæ & *Adrastia*, & *Rhamnusia*, vltrix superbie & vaniloquentiæ, de qua ex veteribus multa *Ammianus Marcellinus* lib. 14. sub finem, explicans eius habitum; & *Pausanias* in *Atticis*, *Strabo* lib. 9. *Artemidorus* in *Onirocrit.* *Græcor.* *Epigramm.* lib. 4. & *Macrobius* 1. *Saturnal.* cap. 17. ex recentioribus auctor *Adag.* in *adag.* *Adrasteia Nemesis.* *Cælius* lib. 11. cap. 9. *Crinitus* lib. 19. de honest. discipl. cap. 6. *Baptista Pius* cap. 70. posterior. annotamentor. *Lilius Syntagm.* 16. *Budæus* in lib. de contempturæ fortuitar. *Brodæus* commentar. in lib. 1. *Epigr.* edition. *Frobenianæ* fol. 57. & *Pintianus* in *Not.* ad *Mele* lib. 2. cap. 3.

Vitor] *Venei* membranæ, *Eguian.* & *Moguntinens.* *Victor*, quod etiam existat in *Herbipolens.* *Venetis*, & *Lugdun.* & *Basleens.* & ita legit *Eyb.* melius tamen alij codices; vltor sic *Tibullus*:

Nescius vltorem post caput esse Deum.

Ouidius: Exiget at meritas vltrix *Rhamnusia* pœnas.

Deus] pro *Dea*, ex *Stoicorum* sententia, qui *Deos* utriusque sexus singulos putabant, testatur id *Pomponius Sabinus* in *Cirini Virgily*, & adducit ex *Antimacho* versiculum:

Fluminis *Asopi* gelidas *Adrastus* ad vndas

Templa Deo posuit, videlicet *Nemese*. exprimere voluit *Sabinus* ista, quæ ex *Antimacho* *Suidas*:

ἔστι τις Νέμεσις μεγάλη θεός. ἢ πᾶσι πάντα

πᾶσι μακίστην ἔλασθ. βῶμον δὲ οἱ εἰσαίλο πρώτος

Ἀδριατος, ποταμῶν τῶν ἑσίων.

vbi quæ apud *Suidam* sequuntur mutilauit magna ex parte *Latinus* interpres, vt alia passim. *Caluus* quoque & *Virgilius* *Venerem* Deum vocarunt, imitatione *Homeri*; qui *Iliad.* γ. dicitur δαίμων, vt & aliis *Græcis* sæpè ἢ θεός. non verò tantum ὁ θεός. *Lequius*: *Venerem* igitur alium adorans. *Valerius Soranus* *Iouem* dixit

mulierem versibus supra allatis; Tu genitor genitrixque Deum. Varro
Palem Deum nuncupavit, Ægyptij Lunam, ut docet Crinit. lib. 23. de ho-
nest. discipl. cap. 6. Spartianus in Caracallâ, prodidit Carrhis Dei Luni tem-
plum fuisse; incolisq; persuasum, & à doctissimis quibusq; traditum; eum qui
Lunam femineo nomine & sexu nominasset, semper muliebri dominio pari-
turum; qui verò marem credidisset, hunc liberum à muliebris insediis, vi-
ris etiam imperaturum. unde quamvis Ægyptij, eo genere quo feminam ho-
minem, etiam Lunam Deam dicant, mysticè tamen Deum vocare. Hoc sen-
sus capio illud Nævij lib. 2. de bello Punico, etsi Priscianus aliter interpretetur

Prima incedit Cereris Proserpina puer.

& illud Cornelij Seueri, apud Sospatrum,

Ignea nam Phoebe ducebat sidera cælo

Fraternis successor equis

Eodem sensu Ovidius de Venere:

Sponsor coniugij stat Dea picta sui. que ritualia esse Gram-
matici non aduertunt, ut nec istud de Nemese, & Venere. alioquin minime
insolens antiquis, genera nominum cõmutare. sic Ennius cupressos rectos,
à stirpe supremo, Ilia dia nepos, lupus feta, nulla metus: Cato, recto
fronte: Lucretius, funem auream: Catullus, ebriosam acinum: Varro,
hunc spicum: Commentarij Pontificiales, hic ovis, hæc agnus, hæc por-
cus. Vide Festum in spicum, & recto fronte. Nec absoum foret, si scriptum;
vltor sup. seq. à ter. Dea. sicut Ouidio, Dea sponsor, & Cornelio, Phoe-
be successor.

387 Nati, patris] nonnulli lib. nati & patris.

388 Fratrum] Eteoclis & Polynicis. vide Thebaid.

Totidem rogos] cum Polynicis cadaver in rogam, quo cremabatur mortuus
Eteocles, iniectum fuisset, subito flamma dissiluit in duas partes. ita ut suuscuique
cadaveri ignis luceret. vide Oedip. 321.

389 Superba Tantalus Niobe Tantalus filia, Amphionis vxor numero libe-
rorum elata, Latonam pre se contempsit, in vltionem Phæbus filios, filias Diana
lagittis transfixerunt, miseramater pre dolore obiit, & in lapidem transformata
qui diu postea lachrymare visus. Callimachus Hymn. Apollin.

καὶ μὲν ὁ δ' ἀκρόσις ἀναβάλλετε ἄλγυα πέτρως

ὄσις ἐπὶ Φρυγίῃ διεπὸς λίθος ἐπέκτα

μάρμαρον ἀπὲρ γυναικὸς οἰζυρόντι χαρῶν.

Differt petra suos pariter lacrymosa dolores

Hernida, quæ quondam Phrygiis induruit oris.

Nunc quoque marmor hiat, triste & lachrymabile quiddam:

Ideo Sophocles in Electra Niobem dixit in saxeo sepulcro lacrymari. sepulcrum
vocans corpus saxeam: quod videtur imitatus Agathias illo enigmate:

ὁ τύμβος ἔπος εἶδον ὄχι ἔχει νεκρῶν.

ὁ νεκρὸς ἔπος αὐτὸς ὄχι ἔχει τάφον.

ἀλλ' αὐτὸς αὐτὸς νεκρὸς ὄσῃ καὶ τάφος.

& interpretatus Ausonius Epitaph. 29.

Habet sepulcrum non id intus mortuum :

Habet nec ipse mortuus bustum super :

Sibi sed ipse hic est sepulcrum & mortuus.

habes de eadem Graeca epigrammata Leonide & Antipatri lib. 3. Antholog. Vide Auson. epigramm. 147. cuius initium : Thebarum regina sui. & Pausaniam in Attic. & inferius Agamemn. vers. 374.

390 Manat in Sipylo lapis] *ex Callimacho & Ouidio, quos infra in Agamemn. citabo. Leonides :*

πῆγος ἔτ' ἐν Σιπύλῳ Νιοβὴν ἰφ' ἰοίων ὀνάζει

Est lapis in Sipylo Niobe lacrymas iuge fundens.

Sipylos vrbs & mons Phrygiae. hic de monte loquitur. nam vrbs euerfa terra-motu, viuo Tantalō, testib. Aristot. in Meteor. Strabone li. I. & Plin. li. II. ca. 41.

391 Subrigens] *erigens. à subriego, quo Virgil. vitur 4. Aeneid. Seneca lib. 5. de benefc. subrectis vexillis. Plinius de vppa; cristâ visendâ plicatili, contrahens eam, subrigensque per longitudinem capitis. vitur etiam Tertullianus subrigendi verbo.*

396 Efferatas] *Veneti; effrenatas. Moguntinens. effrenas, sed inter lineas; efferatas, ut ceteri.*

399 Reramque] *Moguntin. Herbipolens. Veneti; geramque. amplectere quod lubet. nam non insuavis ista repetitio.*

405 Sed ille] *Creon. est autem antiphora. Vos] Lycus cum sociis. melius tamen Moguntin. Herbipol. Veneti, Lugdun. & Basileens. nos. nam ipse de se loquitur.*

Vos improba] Sallustius profundam imperij & diuitiarum cupidinem vnam & veterem bellandi causam esse confirmat.

406 Queritur] *quid necesse partâ victoriâ disceptare, vtra pars iustam belligerandi causam habuerit? iuste censendus pugnassee. qui vicit, fauere huic Di. non causa, sed euentus inspicendus. cò pertinet illud Lucani:*

Vitrix causa Diis placuit, sed victa Catoni.

& illud: — hâc acies victum factura nocentem est.

Vulgus enim ab euentu censet causa iustitiam: sapientiores à bonâ causâ bonum euentum sperant, non verò sibi pollicentur perpetem. gnari sæpè vnde ius stabat, ei victoriam non dari.

410 Adores] *Persis mos fuit genuflexo reges adorare, & ex vivo teste Lam. ridio in vitâ Alexandri Seueri: ubi addit Halagabalum eum cultum admisisse, Alexandrum verò prohibuisse. Greci id detestabantur. apud Herodot. in Polyhirm. Lacedaemonij cum morem sibi esse negant: apud Probū Atheniensis Corozon suæ id ciuitati, probro futurum asserit: apud Aelianum lib. I. var. hist. Thebanus Ismenias callidè Persarum regi imponit, simulans se adorare, cum anulum suum ante pedes deiectum humo sustulisset. De Alexandro Macedone Iustinus lib. 12. Non salutari sed adorari se iuber. Acerimus inter recusantes Callisthenes fuit: quæ res & illi & multis Principibus Macedonum exitio fuit. Retentus est tamen Macedonibus mos salutandi Regis, explosâ adoratione. Igitur meritò Lycus negat*

hoc loco à matronâ Thebanâ, se hanc demijonē exigere. At exigunt hodie Hispanæ mulieres. ubi vix vlla nobilior aut paullo opulētior femina, quæ nō inbeat vel patiatur, famulos & ancillas potum sibi præbentes, humiliter δεσποινῶν. ὁ superbiā! maritorum ista pusillanimitas, qui superbo sexui, nimium indulgent.

420 Nostra] *melius Moguntinens. nostram.*

422 Vt supera] *scripti Mogunt. & Burd. superna. & ita Ven. & Herb.*

425 Cogi qui potest, nescit mori] *ex sententiâ Stoicâ. quorum hoc effatum: qui non timet mortem, cogi nequit. Seneca epist. 71. Ego cogitem in eo, qui vivit, omnia posse fortunam; potius quàm cogitem, in eo qui scit mori, nihil posse fortunâ? & epist. 92. Non sumus in vllius potestate, cum mors in nostra potestate sit. Efficacissima sunt illa Epicteti de Laterano, Thraseâ, Agrippino in hanc sententiam. Vide Atrianum lib. 1. de vita Epicteti, cap. 1.*

432 Imperia dura tolle] *virtus enim circa ardua, dura, aspera versatur: nec ad solidū robur vlla perveniat, nisi huiuscemodi dudū exercita sit. Arr. ani Epictetus li. 1. c. 6. docet dura imperia Herculeæ virtutis materiam fuisse. In quem (ait) virum evasurum fuisse putas Hercule, nisi leo talis extitisset, & hydra, & ceruus, & aper, & iniusti quidam homines ac feri, quos ille expulit & expugnauit? quidnam fecisset, si nihil huiusmodi extitisset? nōne stragulis inuolutus dormisset? Itaque primū non factus fuisset Hercules, in talibus deliciis & otio stertens per omnē ætate Deinde, vt factus esset, quæ fuisset illius vtilitas? quis vsus brachiorū eius? quis tanti roboris? quis tolerantia & animi generosi; nisi tales cōsultationes eū ad talia certamina excitassent, atque exercuissent? & c.*

433 Obiici] *lego: obici. sicut subici, adici, & similia.*

Feris, monstrisque] *feræ, naturâ volente formantur: monstra, ipsius nature errores sunt, non valentis efficere quod destinarat, auctor Aristoteles 2. Phys. cap. 8. & 4. de Generat. animal. cap. 4. & Galen. lib. de definit. medic. Vide nostrum Benedict. Pererium lib. 9. Physic. cap. 10.*

434 Virtutis est] *mutili Mogunt. & vett. excusi, qui; virtus est.*

436 Non est] *angustum enim est iter quod ducit ad vitam: regnumque cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.*

437 Penetrat] *nondum, nec tam citò. an non ergo melius legas? penetret. at quidam manusc. sperat. sed alij, quòd coniectura suggererat.*

441 Pacatum manu] *fuit Alcides per totum ferme orbem ἐπιρωπιῶν. Ouid. in epist. Deianiræ.*

Respice vindicibus pacatum viribus orbem,

Qua latam Nereus carulus ambit humum.

Claudianus, de Hercule:

Thracia pacifero contigit arua pede.

unde quedam inscriptiones: HERCVLI PACIFERO.

443 Phlegram] *Phlegra Thraciæ, prope Pallenem, ubi Gigantes contra Deos pugnarunt, & victiope Herculis. vide Schol. Apollonij, Strabon. Pausaniam, ceteros.*

447 Mortale calo non potest iungi genus] vno versu omnē Heroum genealogiam refellit, totam poësim & theogoniam veterum subuertit. secutus Platonem, qui in *Sympos.* θεὸς δὲ ἀνδρώτων & μύητων. Apuleius de Deo Socratis: Vt Plato ait, nullus Deus miscetur hominibus, assentitur Plutarchus in *Numā*: ubi contendit, quæ de Deorum erga homines amore narrantur ad morum ac virtutum dilectionē referenda. nunquam enim Deos vel Genios humani corporis, formæve usu delectatos. Ægyptij tamen, ut ipse refert & refellit, existimabant fieri posse, ut spiritus cum feminis rem habeant, eique sobolis quedam principia ingenerent: cum viro tamen id non accidere. Plato in *Cratylō* scribit, omnes Herōes vel ex amore Deorū erga mulieres mortales, vel virorū erga Deas esse progenitos. Nec mirum: erant enim illorū Dii, demones. Et quāuis nonnulli existimarint hos mulieribus cōmisceri non posse ut *Chrysost. hom. 22. in Genes.* *Cassianus in Patrum coll. 8. ca. 21.* *Eugubin. lib. 8. de peren. philosoph. cap. 32.* *Scalig. contra Cardan. exercitat. 355.* & præcipuē id pertinaciter negent *Agrippa Magus*, & *Wierus Caluinista*: certum tamen rectē sentientibus, posse illos esse incubos, succubosq̄, & sæpe esse solere, ut docent *D. Augustin. lib. 15. de Ciuit. Dei cap. 23.* & *Isidorus lib. 8. Origin. planē in fine*; quo loco censeo pro; iniui, rescribendum; Inui. sic enim *Pan* vocatur, teste *Macrobio lib. 1. Satur. cap. 22.* vel incubi, nam *Glos. incubus, Pan, incubo, ἐπιλάτης.* & *Arnobio lib. 4.* & paullo prius, pro; panitæ, legendum; panisci, quæ vox nota *Ciceroni. 3. de Nat. Deor.* & *Suetonio in Tiberio cap. 43.* Idem docent *Iunoc. 8. in Bulla quæ præfigitur malleo maleficar. Scot. & alij in 2. d. 8.* & confessiones damnatorum per totam ferè Europam, ut de maleficis Germaniæ narrant *Sprenger in Malleo*, & *Nider in Formicariis*; de Italia maleficis, *Grillandus lib. de Sortileg.* & *Ioannēs Francisc. Picus lib. de Prænotione: de Hispaniæ, Torquemada in Horto florum;* & de Galliæ, *Meierus annal. lib. 16. anno 1459.* Et licet Succubus demon verè cōcipere & parere nequeat, quæque huiusmodi narrantur præstigiosa & illusoria sint; qualia illa apud *Vincen. Speculi lib. 3. cap. 26.* & *Polydor. Virgil. lib. 13. Histor. Anglic.* tamen ex incubo nasci filium posse, operâ quidem eius, sed semine humane, & ita ut verus pater sit is à quo id deorsum fuerat, & a demone collectum, docent Theologi, ut *S. Thom. in 2. d. 8.* & ex eo *Sprenger in Mall. p. 1. q. 3. Vetricus Molitor in Dialog. de Pythonic. mulierib. cap. 5. 6. & 10.* & *Bartholom. Spinæus in q. de strigib. cap. 6. eaq̄.* Scholasticorū sententia auctoritate Patrum confirmatur, quos recensent *Xistus Senens. lib. 5. Biblioth. annotat. 73. & 77.* & *Eugubin. ubi sup. fuit* & veteris Synagoga sententia, ut patet ex *Philone lib. de Gigantib.* & *Iosepho lib. 2. antiquit. Iudaic. cap. 3.* & ut malo modo malum cuneum immittam, ex ipsis nouantibus hereticis id contendunt *Thom. Erastus in Furnio, Lamb. Danaus Dialog. de Sortiariis,* & *Ioānes Bodinus, libro de Demonomania.* hic quoque regnum eorum diuisum. Nec *Chrysostomus, Cassianus,* & alij Patres, aliud negare voluerūt; quàm demones naturali animalium more, semen ex propriâ substantiâ decidēdo, congregari, quia sensitiua & nutritiua facultatis sunt expertes. Vide *Pet. Binsfeldium tractat. de Confessionib. Sagar. 5. conc.*

448 Communis] *Diis ac Deabus. vide Arnobium lib. 4. contra gent. cuius verba in codice quo utor, non satis rectè sunt dispuncta, lego: Proserpinam, in Adonim; matrem eius Cererem, in Iasionem, &c.*

Diis] Deos multitudinis numero appellat, vulgum secutas. nam ferè quotquot Ethnici sapientiores, unicum esse Deum, non ignorabant: sed multitudine, variam ac multiplicem eius potentiam conabatur significare. indicat hoc Ovidius in Fastis:

Scilicet alterno voluit rudis illa vetustas

Nomine, diuerfas significare vices.

aperitiùs Iuppiter sic Deos alloquens apud poetam:

Calicolæ, mea membra Dei; quos, nostra potestas

Officiis distincta, facit — idem mihi ex pluribus obseruationibus videor colligere. Tellurem Pontifices (teste Varrone) ita colebant, ut quattuor terræ Diis sacra facerent, Telluri, Telluioni, Altori, Rufori: quia vni eidemque terræ, secundum multiplicem eius potestatem, hæc quattuor nomina conuenire iudicabant, ut Parrhasius annotauit. Solinus Briareum & Aegæona, ut diuersos celebravit; quos Homerus unum esse docet: quia Eubæenses duplicem eius potestatem venerabantur. Stella Veneris, quasi duplex sidus, Lucifer & Hesperus dicebatur; quod idem lucis & tenebrarum precursor. sunt qui eadem de causa Plutoni Iouis, Proserpine Iunonis nomen aptatum censent. Macrobius Ianum, etiam Apollinem & Dianam esse, & omnes Deos ad Solem referri docuit, lib. 1. Saturnal. cap. 9. & cap. 17. cum seqq. Vnicum certè Deum & non plures esse censuerunt Stoici (iuxta nonnullos) sed multis nominibus appellari secundum suas proprietates, dicit quod per ipsum sint omnia; Ζηνα, quod vitæ omnium sit auctor: ἀέθρα, quod in æth. re distentum sit eius imperium; ἠέρα, quod in aëre; ἠέρα, quod in igne artificiali; ποσειδῶνα, quod in humore; δία, quod in terrâ, &c. ut commemorat Laërtius lib. 7. & aperte affirmat Aristoteles in lib. de mundo ad Alex. & Apuleius lib. de mundo ad Faustum: idem asserunt apud D. Iustinum in lib. de monarchiâ & in Exhortatorio, poetæ vetustissimi, Sityllæ, Orpheus, Aeschylus, Sophocles, Euripides, Philemon & alij; apud Clementem Alex. lib. 5. Stromat. Xenophanes, Melanippides, Theatrides, Parmenides, Hesiodus, ceteri.

449 Famuline] *Panyasis:*

Passa Ceres, passusque insignis Mulciber, èstque

Passus Neptunus, passus est Phœbus Apollo

Mortali ipse suas operas mercede locare;

Passus Marsque ferox irato à patre coactus.

452 Erranti] *Delos, etiam Ortygia & Asterie dicta, teste Scholiaste Apollonij in libro 1. Porro mira hic varietas in omnibus lib. hæc N. mihi visa optima.*

453 Num monstra] *Herbipolens. haut. Moguntin. & Lugdun. non.*

454 Draco] *hunc versum ordine conuerso sequenti postponendum puto, sic: A M. Quam grauiâ paruus tulerit ignoras mala,*

Primus sagittas imbuuit Phœbi Draco.

E matris, &c.

ceterum de hoc Dracone, Pythone, legendus Apollodorus lib. 1. Biblioth. ab conccato sagittis, Symnias in ouo Apollinem vocat ὄφις ἑλώδης: hunc draconem nonnulli Graeci, Delphinem vocarunt, vt Leander, Callimachus, & Apollonius lib. 2. vbi consule Scholiastem ver. 708. Sunt qui existiment, ab hoc Pythone, spiritum, quo afflati futkra quidem praedicebant, Pythonem captum vocari, & Pythonicos afflatos ipsos, non Phytonicos.

A8. 16.

459 Latuit] & auidus Saturnus, profilio, obiectum lapidem vorauit, cui iuxta Scalig. nomen Bætylon; iuxta Priscianum, Abaddir. in hoc versu mallems Non, pro; Num.

462 Hominem scias] nam à diuina natura prorsus est miseria aliena. Aristides, contra Homerum in Isthmica. Etenim mala, ærumnæ, calamitates, nec sunt inter Deos, nec esse possunt: cum in hunc terrestrem locum relegata sint: nedum immortalitatis alicui initiũ præbere possint. mala enim ex malis oriuntur, Deorum verò opera bona sunt, nec hæc aliter se possunt habere. *Illa impij Epicuri;*

Omnis enim per se Diuim natura necesse est

Immortali æuo summa cum pace fruatur.

Nam priuata dolore omni, priuata periculis,

Ipsa suis pollens opibus, nil indiga nostri.

si de vno vero Deo, pia hætenus. nã que addit aut interserit, impia, blasphemã.

463 Miserum neges] rectè. quamuis schida Burdegal. hominem neges. quasi ne queat homo fortis esse.

464 Fortem vocemus] hanc seruitutem fœdissimam describit OEt. 20 vers. 373; & Ouidiana Deianira, in epist.

Vna recens nobis referetur adultera crimen:

Vnde ego sum Lydo facta nouerca Lamo.

Mæander; toties qui terris errat in iisdem,

Qui lapsas in se sæpè retorquet aquas;

Vidit in Herculeo suspensa monilia collo;

Illo cui cælum sarcina parua fuit.

Non puduit fortes auro cohibere lacertos,

Et solidis gemmas apposuisse toris.

Ausus es hirsutos mitra redimire capillos.

Aptior Herculeæ populus alba comæ.

Et mox: Mæonias inter calathos tenuisse puellas.

Diceris, & dominæ pertinuisse minas.

Non fugis Alcide, victricem mille laborum

Rasilibus calathis imposuisse manum?

Craslâque robusto deducis pollice fila,

Aequâque formosæ pensa rependis heræ.

Ah quoties digitis dum torques stamina duris

Præualidæ fusos comminuere manus.

Diceris, infelix, scuticæ tremefactus habenis,

Ante pedes dominæ pertinuisse minas.

Nec immeritò Lycus hac exprobrat. summum enim crimen visum veteribus, & vetrioris notæ, ut docet diversissimè Saluianus Episcopus lib. 7. de Dei gubernat. Cùm enim muliebrem habitum viri sumerent, & magis quàm mulieres gradum frangerent; cum indicia sibi quædam monstruosa impuritatis innecterent, & femineis tegminum illigamentis capita velarent, atque hoc publicè in ciuitate Romana, vrbe illic summa & celeberrima: quid aliud quàm imperii Romani dedecus erat vt in medio reip. sinu execrandissimum nefas liceret admitti? potestas quippe magna & potentissima, quæ inhibere scelus maximum potest, quasi probat debere fieri, si sciens patitur perpetrari. & D. Hieronymus scribit: castitatis amatori fugiendos viros, quibus fœminei contra Apostolum crines. hæc enim esse argumenta diaboli. in epist. ad Eustochium de custodienda virgin. Martialis simili crimine li. 12. quendam Callistratum pulsat. cui infamie latam legem Scantiniam Reuardus censet, in libris Variorum. assentior. tamen puto impositam pœnam, non qua femineis vestibus viderentur dumtaxat; sed qua ad vltiora, ad quæ vestitu illo inuitabãt & quorum hoc habitu quasi professionem faciebant, vt non nihil ante citata verba Saluianus significat, dicens per publicam sceleris professionem, &c. quorum vindictam nonis sira lex [1. cum vir nubit. C. ad leg. Iul. de adult.] capitalem esse voluit. De ornatu viris indigno, multa egregia Epictetus Arriani lib. 3. cap. 1. quæ vtinam & legeret & audiret nimis comita & circata iuuentus huius temporis.

468 Nardo] oleo nardino. Prudentius:

Vt mitra cæsariem cohibens aurata virilem

Combibat infusum croceo religamine nardum.

de nardo herba, Dioscorides lib. 1. de vnguenti generibus. vide l. 21. §. 1. D. de aur. arg. leg. Plinium lib. 13. cap. 2. & lib. 12. c. 12. Clementem lib. 2. pedagogi, Athens. & alios.

469 Tympani] existimo de illo loqui, quod Hispanis, pandero, non bellicis, sed lascinis apto tripudiis. Iustinus lib. 30. instrumentum luxuriæ vocauit, vt & antiquus poëta, arma pruriginis. noster sonum eius non virilem dicit. vide Isidor. lib. 3. Orig. extremo cap de Musica.

470 Mitra ferocem] sic Moguntinens. & vct. excusi. sic omnia, que vidi exemplaria scripta, impressa: vt hæc Lyci adhuc verba de Hercule sint, quorum mihi consensus non aspernandus.

475 Laxari] Moguntinens. lassari. minus benè.

476 Hoc Euryti] Iolen significat & socias: de quibus in Oeteo. sed nonne Hercules Euryti Occhaliæ, post furorem, euerit? certum id, vt quæd maxime. quare vel per anticipationem hæc dicta, vel de Thepsiadibus, vt & sequens versus accipienda, & locus corruptus. sane Moguntin. & alij quidam: Teutantis restatur. mendose, sed fortassis emendandum, Teuthrantis hoc fatetur euerfi domus. Ouidius de his virginum gregibus oppressis:

Nec tibi crimen erunt, Teuthrantia turba, sorores;

Quarum de populo nulla relicta tibi.

has numero quinquaginta vna nocte deuirginavit, & Sardoūm heroum matres fecit, auctore Simplicio in lib. 8. *Physic Aristotelis.*

481 Eryx] huius cum Hercule pugnam describit *Lucan. lib. 4. But. e F. suit, castrum certamine victum in Sicilia Hercules necauit, Pausan. auctor in Laconic. seu lib. 3.*

Anteus] de hoc alibi. Libys] *Afer. Sillius:*

—— ceditque loco Libys asper, & omnis,

L atè cedit Iber —— *Lucanus:*

C ū miaculum parua Libys amentauit habenâ.

Mythologiam quandam physicam de Anteo habes apud Christophor. Rufum Antezegemator. fol. 15.

486 Geryonem] sic *Herbip. tres Veneti, & Lipsiens. Geryonas. Lugdunens. Geriones Basiliens. Moguntin. & Egui. in.*

487 Est victus] sic *Lipsien. sed ex ceteris omnibus delendum; est. ut legatur:*

Mortem coactus ante Geriones pati,

Nec vnus vnâ Gerion victus manu.

tres fratres erant, vnus ante reliquos necatus; victus vnâ manu non vnus, nempe tricornpor.

488 Licet] *malè schide Burdegal. decet.*

494 Creontis] *Menocij filius mortuis Oedipi filijs regnum accepit, secundum nonnullos.*

Labdaci] *Labdacus Phœnicis F. Laij pater, Oedipi auus.*

496 Solita] *infausta.*

497 Ægypti] *quinquaginta Ægypti filij, totidem Danaï filias duxerunt, & ab iis vno excepto necati. ab hoc Ægypto Beli F. Ægyptios dictos, cum prius Melampodes dicerentur, Lucillus & Apollodorus tradiderunt. Verius prius Aëriam vocatam, ut scribit Eusebius in Chronicis; & adhuc prius Misraim מִסְרַיִם seu Mesrim, ut refert Iosephus lib. 1. antiquit. Iudaic. cap. 12. à Misraim Chamis filio. Danaidum & maritorum nomina commemorat Apollodorus lib. 2. Biblioth.*

505 Congerite siluas] *ex Euripide, qui:*

Iubete lignatores truncos quercuum

Incidere, qui vbi in urbem fuerint deportati,

Circum altaria aptè ligna construite,

Eaque accendite, & ipsorum corpora comburite

Omnium —— & apud eundem Hermione, fugatum ab aris

Andromachen, minatur se ignem admoturam. quodam Plauti loco idem astruit Turnebus lib. 9. aduersar. cap. 12. solebant etiam templi valuas obstruere, & egressu preclusos supplices fame expugnare; & interdum tectum demoliri, quocitius aëris iniuria interirent. ita Lacedæmonij Pausaniam Regem suum necarunt, ut scribunt Lycurgus orat. in Leocratem, Plutarchus in Pausan. Diodorus lib. 11. & Aelianus lib. 9. var. histor.

511 Nescit tyrannus esse] *Agamemn. 990.*

Rudis est tyrannus morte qui pœnam exigit.

Seneca li. 2. de Benefic. Quemadmodum acerbissima crudelitas est, quæ

erabit pœnam, & misericordiæ genus est citò occidere: quia tormen-
tum vltimum finem sui secum adfert: quod antecedit tempus, maxi-
ma futuri supplicij pars est. *In Medea; cum Iason fractus miseriis diceret,*
Infesta memet perime, respondet illa: misereri iubes. Euripides:

Cita enim mors facillima homini infelici.

*Sophocles in Electra; Mori, graue esse negat; sed, cum mori desideres, non
posse illud assequi.*

520 *Templa] exponit D. Isidorus, ampla tecta.*

522 *En est] Lugdunens. & plerique: En, en sonitus.*

IN CHORVM.

*Queritur de fortunæ iniquitate, propositis Herculis & Orphæi exemplis, quo-
rum gesta celebrat, & describit vtriusque descensum ad inferos.*

523 *Quam non æqua] Pacuuius, Duroleste.*

Fortunam, insanam esse, & cæcam, & brutam perhibent philosophi,
Saxòque instare globoso prædicant volubili,

Id quò saxum impulerit fors, eò cadere fortunam autumant,

Cæcam ob eam rem iterant, quia nil cernat quò sese applicet.

Insanam autem esse aiunt, quia atrox, incerta, instabilisque sit.

Brutam, quia dignum atque indignum nequeat internoscere.

*Iniquitatis in numerum suorum distributione causam etiam Aristoteles pro-
blem. 8. seß. 29. refert in cecitatem. colebatur quidem ante Platonis æuam vt
Dea, sed tunc demum illi templa dicari cœpisse, scribit Simplicius in lib. 2.
Physic. tex. 47. elegans fortunæ descriptio exstat apud Galenum in orat. Pa-
renet. ad bonas artes: multa de ea philosophica, Bened. Pererius, lib. 9. Physic.
cap. 5. historica & pœtica Lilius Syntagm. 16. Imitatur hoc choro Seneca Eu-
ripidis in $\mu\alpha\upsilon\omicron\pi\omicron\delta\upsilon$. Chor. 1. Testatur etiam Pausan. in Corinth. fortunam
viris bonis iniquam esse exemplo Homeri & Demosthenis: testantur idem alij:
sed vt communis, sic iniqua mortalium de fortuna querela, ac Christianis ho-
minibus indigna. iustissima enim hæc Dei lege eueniant. docuerat id olim
Seneca in lib. cui titulum fecerat, Quare bonis viris multa mala accidant,
cùm sit prouidentia de quo Lactant. lib. 5. cap. 23. hoc fragmentum suppeditat.*

Deus homines pro liberis habet. sed corruptos & vitiosos luxuriosè
& delicatè patitur viuere: quia non putat emendatione sua dignos. Bo-
nos autem, quos diligit, castigat sapius, & assiduis laboribus ad vsum
virtutis exercet, nec eos caducis ac mortalibus bonis corrumpi ac de-
prauari sinit. *horum verborum sententia exstat in lib. de prouidentia ad Luciliu.
hec ipsa verba in eo non exstant. & ipse titulus à Lactantio, ex primis huius libri
verbis, conflatu videtur. vt ambigam verbane sua Lactant. posuerit, an alium
Seneca lib. de prouidentia scripserit, præter eum quem habemus.*

527 *Cæliferam] humeros quidem celo supposuit, sed an humeros sine manibus
nec nouum vnum corporis membrum pro alio poni. & robur manus, si dicat manus
celum sustinuisse. Deinde quid queso peculiare in manu teliferà? solu'ne telis
usus Hercules? sequor ergo cunctos codices, scriptos, excusos, quos inspicere potui: qui
cæliferam manum.*

532 Multiuagus] *delectatur huiusmodi compositis*, multiuagus, montuagus, &c. de Scythis Herodor. in Melpom. Siquidem nullæ sunt eis vrbes, nulla mænia exstructa: domos secum ferunt singuli, equestrésque sunt sagittarij, non pane victitantes, sed ex pecoribus; pro domibus plaustra habentes. Horatius: Campestris melius Scythæ

Quorum plaustra vagas ritè trahunt domos.

Suidas eos vocat ἀμαξοπάτας. vide Instin. lib. 2.

Hospitas] quia ubi uno die, alio non sunt: sed assiduè habitationem mutant, noua querunt pascua.

535 Mutis tacitum] glaciale mare, quia constrictum, fluctibus non agitur, nec allisum litori sonum ullum edit. ideo vocat tacitum, & litora muta. malè Moguntinens. & vet. excusi multis: etsi verè multa ibi litora, tot fluminis influentibus.

537 Qua plena rates] quæ prius nauigant, nunc currus agitant. Virgilius: Puppibus illa prius patulis, nunc hospita plaustris.

Plinius in Panegy. Danubius ripas gelu iungit, duratúsque glacie, ingentia tergo bella transportat.

538 Intonsis] Sarmatis libertatis auidis. sic Tibullus: — intonsos Taurus arat Cilicas. vide sup. Hippol. vers. 7. horum admirabilem industriam in loriceis conficiendis narrat Pausan. in Attic. Intonsos etiam possis interpretari, capillatos, quomodo Plinius Arabes intonsos dixit; & quos Liuius lib. 1. belli Punicis Inalpinos vocauit intonsos & incultos, eos Plinius capillatos. coma enim promissa, quibus intonsa.

546 Suspiciens] Hippolyte vel Antiopa regina Amazonum, de quibus multa Stephanus. Genu] genua inclinare obedientie & obsequij habitus, ideo malo; suspiciens cum Venet. Lugdun. Paris. Basileens. Lipsiens. & Complut. quàm cum Moguntin. & Herbip. suscipiens. etsi hoc tolerabile.

548 Siculæ Proserpinæ] Simonides canit, Vulcanum & Cererem coram Aetnâ, de Siciliæ dominio litem contestatos; Aetnam Cereri addixisse. Plutarchus auctor est, Siciliam à Cerere Proserpinæ in dotem datam. Ceteri Proserpina & Cereri sacram insulam fuisse volunt; quòd in ea ambæ natae, & fruges repertæ. Cicero in Frumentariâ, Claudianus, Diodorus, &c. ideo ait Siculæ, & regna.

552 Timidis] hoc malo, quàm; miseris. quia manusc. corruptè, tumidis. quo, timidis, confirmatur.

558 Non reuocabiles] sic Mogunt. sed Herbip. & tres Veneti; non remeabiles. ceteri; irreuocabiles, vel; irremeabiles eadem sententiâ: sic Terentull. lib. de penitentiâ dixit; moras irreuocabiles.

559 Populis pluribus] inferis. maior enim mortuorum quàm uiuentium numerus. quare Herc. Oct. eo Plutonem vocat; dominum turbae maioris: & inferos, seu mortuos vocabant antiqui absolute plures. & πολλοί. Plautus Trinummio: Quia ego ad hoc genus hominum durauit, quin prius

Me ad plures penetraui — hoc est, cur non prius deuixi. vide Pet. Victoriũ li. 1. var. le. c. 7. cuius explicationem malâ fide sibi alij adscripserunt

563 Tenui vulnere] *gregij Dij, qui vulnerati; quorum ex vulnere sanguis, vel, si Homerum audimus sanies, manavit. Vulnerata hoc eodem tempore ab Hercule, Iuno, aliò Venus & Mars, à Diomede; Pallas, ab Ornyto; ipse Hercules, ab Hypocoontidis. Clemens in Protrept. & Arnobius lib. 4. cont. Gent. testantur. Saucius] narrant Arnobius lib. 4. Apollodor. lib. 2. Biblioth. & Homerus Iliad. 8. addit Hesiodus eodem itinere Herculem Marti multa vulnera infixisse.*

564 Mortis Dominus] *Pluto Dominus omnium infernorum Deorum, Jupiter superiorum, Neptunus marinorum. hi tres dicti Ioues, ut alibi docui; & quia Domini credebantur, uno sub nomine à Samaritis, & Moabitibus & ceteris Asiaticis coli soliti, Baal. 𐤁𐤏𐤃 hoc est, dominans, possidens, subjiciens: & quia ab eo, idolorum cultus propagatus, eadem voce omne idolum significatur. Porro Mortis Dominus, quia Morti imperat. Mors Hesiodo Dea, Filia Noctis, morti presidens. hanc inuocat Tibullus:*

Abstineas Mors atra precor. non hinc mihi mater.

Gadibus aram Morti sacratam prodidit Arrianus lib. de Providentia.

565 Tristibus inferis] *mestis. verè. non tamen malè Mogunt. Herbiol. & Veneti; tristis & inferis Prospectus pat. lucis. ipsi enim tristis, quia lucifuge: nobis letus, quia lucis filij.*

570 Eurydicen] *vide hac de re elegiam Hermesianactis apud Athenæ. lib. 13. cap. 25. Repetit] Moguntin. Herbiol. & Veneti; dum recipit. non contemnendum. repetiit, recepit, sed amisit.*

571 Siluas] *Euripides, Bacchis. — vbi quondam*
Orpheus cytharam pullans
Carmine duxit arbores
Duxit & immites feras.

Calpurnius eclog. 2.

Adfuit omne genus pecudum, genus omne ferarum,
Et quæcumque vagis alicum ferit aëra pennis:
Conuenit umbrosa quicumque sub ilice lentus
Pascit oves, Faunusque pater, Satyrisque bicornes;
Adfugerunt sicco Driades pede, Naiades vdo:
Et tenuere suos properantia flumina cursus.
Desistunt tremulis decurrere frondibus euri,
Atque per totos fecere silentia montes.
Omnia cessabant, illis certantibus. ausa est
Dædala nectareos apibus intermittere flores. *non quidem hec de Orphæo, sed ab eius fabulâ petita. de Orphæo verò est illud quod Victorinus adduxit: Alius citharâ sonitumque potens volucres pecudesque mouere.*
Sidonius in Panegy. Anthemij:

Qui cantu flexit scopulos, digitisque canoris
Compulit auritas ad plectrum currere siluas
Cum starent Hebræi latices, cursuque ligato
Fluminis attoniti carmen magis vnda sineret.

575 Surdis resonat] non quia non audiant, quomodo enim illos carmine oblectasset? sed quia perpetuum illic silentium. In quibusdam libris post hunc versum sequitur, non qui vulgò proximus; sed qui quartus. Moguntinens. etiam mirè concisus. nam continet.

Surdis resonat clarius in locis.

Deflent Eurydicen vmidt sedent.

Meâ sententiâ, sic disponendi versiculi:

Surdis resonat clarius in locis.

Deflent Eurydicen Threicia nurus,

Deflent & lachrymis difficiles Dei;

Et, qui fronte nimis crimina tetricâ

Querunt, ac veteres excutiunt reos,

Flentes Eurydicen iuridici sedent.

Nurus] quæ apud inferos. quorsum enim quæ in Thracia, huc accersantur? deerant videlicet inferis præfca.

578 Excutiunt] discutiant & inquirunt, quod quisque deliquerit. sic quod Plpianus lib. 2. ad Edict. excutere vires hereditatis, Seneca in lib. de Benefic. inquirere in fortunas, dixit. Sed quia quo plus temporis à commissâ ad discussi criminis diem intercesserit; hoc maior questori diligentia adhibenda; iccirco addidit, veteres reos.

581 Tandem] narratur hic descensus & Orphei fabula etiam à Virgilio A. Georg. & Ouidio A. Metamorph. Mythologiam tradit Lucian. & à Apollod. Licet quoque exponere has feras cum Clemente in Protrept. ut volucres denotent, homines leues; serpentes, deceptores; leones, iracundos; sues, libidinosos; lupi, rapaces; lapides verò & ligna, bardos ac stupidos. Ex eo quod Orpheus dictus feras attrahere citharæ modulamine; factum, ut qui in leporeis varia animantium genera, cornu, bucina, vel quo alio instrumento norunt conuocare; Orphei vocentur, ut indicat Varro lib. 3. de re rust. cap. 13.

585 Deos] Solem & sidera, & superos quibus dies sacra; ut nox Manibus; Obtulerit] Egum. attulerit.

IN ACT. III.

Actu superiore narrata Megara, in renuendo Lyci coniugio constâtia; tyrannicum eadem & Amphitryone altercatio; victi, impotentes mina. nunc ecce, dum congeritur strues lignorum, ut ab aris fugentur supplices; aduenit Argis Hercules cum Theseo. cognitis; quæ gesta; occiditur Lycus ab Alcide. interea Theseus Amphitryoni, quæcumque apud inferos viderat, & de Cerbero victoriam, recenset.

592 Qui alterna] utrumque hemisphærium.

595 Iustus] propterea dignus veniâ; quia non spontè.

596 Secrèta] Cerberum: quem videtur Deus damnasse tenebris, ne lucem videat. ideo sup. dixit; illicitum.

601 Portenta] reuera monstrum erat Cerberus, non portentum, si vera Festi differentia: sed portentum vocat; quia veteres omnia monstra aliquid putabant portendere; & quia voces hæ sepe confunduntur.

602 Iussit] *Inno. sed Mogunt. qui. Eurysteus. mendosi hic Lugdunens.*
 Qui aduexit & iussit. cui lectioni nec sententia, nec versus leges fauent.

605 Omnibus] *viuis.* 606 Deterior polus] *Antarcticus: qui*
deterior, quia Stygi subiectus, iuxta Virgil.

612 Offendi] *sic Lugdun. offenderat quidem Platonem. sed nihil hoc ad*
Dionysum. audacter sequere reliquos; ostendi. nempe Cerberum, inferorum
ianitorem, & Theseum qui iam inter plures.

613 Da] *dic, suggere. Virgil.*

Sed tamen iste Deus, qui sit da Tityre nobis.

Papinius: A sopus genuisse datur — sic Graeci distras.

Ultra] id scilicet quod vici & domui.

616 Verumne] *in manu sc. non distinguitur hic noua scena, sed continua*
tur precedenti. Visus vota] sic apud Maronem, non expectato Aeneae
aduentu, stupefacta Andromacha, haeret initio, & querit an ipse sit, quem
videt. Ait vota decipiunt visus; quia quos ingi cogitatione & desiderio fan-
tasiae impressimus; facile illi oculis videntur aduersari.

619 Silentium] *Moguntin. & prime quattuor edition. silentem. & se-*
quenti vers. iste melius saltem hoc.

623 Agnosco toros] *Herculem Athenagoras in legatione, planè enig-*
maticè, ex Orpheo, depinxit; draconem spiris inuolutum, tricipitem, vno capite
leonino, alio draconino, medio humano, id, quia Hercules illis tempus signifi-
cabat; & tria capita tres temporis vicissitudines, humanum praesens, angui-
num praeteritum, leoninum futurum. Vide Macrob. li. i. Saturnal. c. 20. & ex
eo Pet. Suffridum in Comment. Athenagorae. Porro in versu precedenti, ne-
scio quid latet: Nam Herbipol. vna voce, scilicet; tuâ, caret & mutilus est;
Duo manu sc. aliorum vno versu auctiores:

Teneone in auras editum, an vanâ fruor:

Ego sic legerim:

Verumne cerno corpus, an vanâ fruor

Deceptus umbrâ? — *appositè corpus verum vanæ umbræ*
opposuit. Et ut illud; Verumne cerno corpus, rectius, quàm teneone in
auras editum; sic rursus; an vanâ fruor, melius quàm; an fallor tua. Vidi,
postquam haec à me scripta, idem praecupasse Raphelengium Iuniorem, bonae
& spei & indolis iuuenem: sed nec hoc, nec alia nonnulla in his Commenta-
riis, quae vtrique eadem placuere me ab illo sumisse, testis mihi esse potest Re-
uerendiss. Torretius, apud quem mei Commentarij fuere, priusquam prodirent
in lucem Raphelengij notae; testis, si viueret, auus eius Plantinus, qui ante
mortem & ante morbum, accepto Syntagmate hoc nostro, illius editionem in
se receperat: testis gener Plantini Moreius, qui propter morbum soceri, ne, ut
fit in domo funestâ, chartacea haec deperirent, ad Torrentium detulit custodienda;
& qui exemplar Raphelengianum ad me demum hoc anno MD. IO. XC.
mensè Febr. transmisit, mihi prius non visum.

624 Alto trunco] *oblingâ & altâ clauâ.*

625 Squallor] *Lugentes; sine rei, siue supplices, siue funestati; neque vn-*

gebantur, neque lauabantur, neque ullam corporis aut munditiarum curam habebant. Terentius: capillus passus, nudus pes, ipsa horrida. Idem: pannis obsita, neglecta, immunda inluuie. Varro, Manio; æger (si hoc melius quam ager) derelinqueretur, ac periret squalo, scabrèque, inluuie, & vastitudine. Lucilius lib. 26. Squalitate summâ, scabre summâ, in re summâ obrutam, neque inimicis inuidiosam, neque amicis exoptabilem. Idem lib. 36. Hic cruciatur fame, frigore, inluuie, in balnitie, in profundie, incuriâ. Plura Nonius in illuuiis, in inuidiosum, in squalor, in lauit, & in stolam.

Lugubribus amicta coniux] hoc est, atratis vestibus. nam color hic lugentibus Grecis semper in usu fuit; ut apparet ex multis locis Euripidis, Homero Iliad. & Plutarcho lib. de sanitate tuenda, & in Apophthegm. Pausania in Arcadic. seu lib. 8. Romanæ vero femine, non semper, ut falso Blondus & Polydorus autumant, sed aliquando in luctu candidate, ut ex Tibullo lib. 3. statim initio deprehendi, & ex Varrone, Dionysio, Valerio, Ouidio, & Iuuenale docuit Hieron. Magnus lib. 3. miscellan. cap. 14. qui satis conuincit florente repub. atris vestibus vsas confirmato postea vniuersi imperio, etiam albatæ luxerunt promiscuè femine, ut ex Plutarcho Romanic. problem. 26. & Seneri funere apud Herodian. lib. 4. docuit Iustus Lipsius Commentar. 2. ad Annal. Taciti. Hodie etiam in multis Hispaniæ locis viduæ albatæ incedunt, velo albo à capite ad solum dependente. similiter in Franciâ, ubi præterea latum clauum ex marium Sarmaticorum pellibus albis stola præfigunt: qui habitus quod reginarum viduarum olim proprius erat, etiam nunc regum viduæ, reginæ albæ, vocantur. Quo tempore nondum Romanæ mulieres in funeribus candidam vestem receperant, aduertit illas etiam pullis vsas. nam etsi ut plurimum pullus cum anthracino seu nigro confundatur: differt tamen. Niger, tinctorius est: pullus, natiuus; nec ullo tincturæ beneficio imbutus. Vidit hoc Nonius dum scriberet: Pullus color est, quem nunc Hispanum (sic lege) vel natiuum dicimus. rectè Hispanum. nam illo Hispani maximè vsi, & vtuntur. ruffo obscurior, nigro clarior, leonato proximius. bethicus etiam dictus, unde sic vestiti Martiali bethicati. Quod autem dixi pullo vsas, aperitè Varro docet lib. 3. de vita pop. Romar. si duo fragmenta, dispersa apud Nonium, congreges, & corrigas, ut arbitror debere; Vt dum supra terram essent, ricinis lugerent, funere ipso, ut pullis pallis amictæ, propinquæ adolescentulæ etiam anthracinîs; amiculo nigello, capillo demisso, proximæ sequebantur luctum. describit pompam funebrem, & significat matronas, siue ille propinquæ, siue alienæ, sed honoris & beneuolentiæ causâ presentes; amiculum dicitur nigrum, palli pullam indutas: propinquas verò adolescentulas, non amiculo tantum, sed etiam palli nigra amictas, capillo demisso, proximè cadauer subsequi solitas. De ricinis idem Varro lib. 1. de vita pop. Rom. Ex quo mulieres in aduersis rebus ac luctibus, omnem vestitum delicatiorum ac luxuriosum postea institutum ponunt; ricinia sumunt. scilicet, non in funeris pompa, nam tunc pallis vsæ; sed postea, & ante funus durante luctus tempore breue hoc palliolum, idq; prius atrum vel pullum, postea album

In Iphig.
Aulid. Pha-
niss. Oreste
Alcestide,

gestarunt. nam pallam simul cum palliolo, non videtur. Viri sine discrimine pullati vel atrati, nisi quod pauperiores ut plurimum pullati. ita factum ut pulla vestis cum atrâ, & pullus color cum nigro passim confundantur: vnus tamen Varro testis locuples discriminis. Tonderi etiam mulieres in luëtù solitas colligo ex istis Attij, Amphytrione:

Sed quænam hæc est mulier funestâ veste, consue lugubri.

627 Pedore] propriè pro pedum squalè, frequentius pro quibuslibet sordibus.

Nati] videntur in luëtù cum parentibus tonderi soliti. Seneca monet li. 5. de benef. Regiam clauderet, & filium, quod in rebus aduersis & luëtù moris est, tonderet. huc ego retulerim illud Sisennæ li. 3. histor. cum complures menses barbâ immisâ, & tonso capillo, lugubri vestitu, populum vicatim flens cum liberis circumiret. Comam ergo detondebant, barbâ demittebant, & crescere sinebant lagentes.

631 Videt] sic Moguntinens. Herbiolens. & primus Venetus. primus Daniel videtur intrusisse; vidit.

633 Hanc ferat virtus notam] ut post tot tam laudatas pugnas, tam vilè & dedecore so hoste tuam virtutem dehonestes. turpe forti, ignauum & degenerem sanguinem haurire: gloriosum fortes superare, vel ab iis superari. sic Aeneas Lausum consolatur lib. 10. Camilla Orfytum lib. 11. Aeneid. Achilles Cygnum lib. 12. Metamorph. contra Opis indignatur Aruntem Dianæ sagittis oppetere Æneid. 11.

636 Resiste] Mane, sta. Pomponius Comicus:

Iamne abierunt? iamne obtundunt? iamne ego sum in tuto satis?

Num quis hic resistit, qui nondum labias lirarit mihi?

Ingruat] à tergo. sumta vox à gruibus, quæ hoc ordine volant, ut vna alteram à tergo consequatur.

643 Est lentum] schidæ Burdegal. lentum est. Ciceronis fragmentum me. primum emendasse putabam, sed postea praoccupatum alijs comperi.

644 Votum secundum] ad formulam respicit, quæ veteres cunctis rebus inchoandis utebantur. consule Briffon. lib. 1. formular. fol. 73.

655 Quod fuit durum pati] valde hic mutilus integro. versu Mogunt. Euripides: Ut iucundum est viuenti meminisse laborum. Xenophon: Et multa de præteritis laboribus commemorantes. Idem: Illud sanè sciendum est, & bona maiorem adferre lætitiâ, quo magis quis labore antecedente ad ea perueniat. labores enim obsonium sunt strenuis. Nam nisi quis re illa opus habeat, quam consequitur, nihil ad eò apparari queat sumtuosè, ut suaue sit. Seneca epist. 79. Deinde quod acerbû fuit, retulisse iucundum est. naturale est mali sui sine gaudere. posse similia ex Aristotele. Homero, & Euripides; sed illa Guellius ad 1. Aeneid. Virgil.

655 Fas omne] Narraturus abdita inferorum arcana, prius à Diis inferis ventam petit, ut, si qua erat in reuelando culpa, eam euitet. exemplum præbuit Virg. 6. Aeneid. 658 Irrita] casso labore. sed præit aliam mentem Mogunt. eruta. nam nihil in scrutatum tota Aethiâ reliquit. omnes angustias illustrant. vide Claudian. lib. ult. de rapin.

659 Enna] *vota Enna, vel ex Parrhasij commentariis, vel Scholiis notata in Claudian. sed manusc. omnes & antiquæ ediciones hoc loco; Æthna. paulo verius. omnem enim Siciliam, Æthnam montem maximè, non Ennam solam, anxiam mater eruit.*

660 Eloqui] *Moguntinens. loqui.*

662 Tænarus] *in Marylandis extractum canis Dionys. Periegetes. ex Speleo Heracleæ vociro, volunt Plato in Phædonè, & Aretades Cnidius, & Apollon. lib. 2. Nicanar. Scholiast. Mela lib. 1. cap. 19. Plinius lib. 27. c. 2. & Solinus c. 55. Pausanias in Laconicis, ita scribit: Hecataus quidè Milesius rem non absurdam commentus est, in eâ cauernâ immanè ac tetrum serpentem iustrum habuisse: qui sit iccirco inferorum canis dictus, quod quem morsu impetisset, subitò eum vi veneni mori statim necesse esset. eum serpentem ab Hercule ad Eurystheum pertractû. Homerus verò (is enim primus, quem Hercules extraxisset, *Ditis canem* appellauit) neque nomen ei imposuit, neque de eius figurâ est fabulatus, vti de chymæra. Posteriores & Cerberum appellarunt, & cùm cetera cani fecissent similem, tria dixerunt capita habere. cùm tamen Homerus, vt homini familiare animal, canem dixerit: vel quia draco fuisset inferorum, canem appellasse videri possit. Quod Pausanias; Eumæi subiecti verba, apud Homerum *Odyss. 6. seu lib. 15. confirmant, que laudauit Aristoteles lib. 1. Rhetor. ad Theodect. cap. 11. Petronius, in Euscio: Cerberum ait fuisse forësem caudidicum. solus (quod sciam) Nonnus Scholiis in D. Nazianzen. tradidit Cerberum ab Hercule interemptum.**

663 Inuili] *eque bene Mog. & vet. imp. quattuor; inuili. insuperabilis.*

669 Afficti] *per tenebras quasi periclitantis & penè extincti: porro vocauit hanc viam cæcam, quia ipsa non videtur, vt Lucretio cæca corpora, alijs vada vel laxa cæca. Græci δῆλον, τὸ πλαν. ἀλη.*

672 Vacua-spacia] *Stoicis intr. mundum nullum, extra eundem infinitum vacuum. Aristoteles omnino nullum esse vacuum contendit, li. 4. Physic. lib. 1. de ortu. li. 2. de celo. sed contra Aristotelem Cleomedes, finitum mundum in spacio seu vacuo infinito consistere, nititur probare: quod vacuum in Hymno eternitatis pulchrè descripsit pœta Gallus: & admiserunt etiam Pythagoræi; vide Theodoret. lib. 4. Curat. Græcan. affect. Plurarchi. lib. 1. placitor. cap. 18. & Aetium in histor. qui duo postremi faciunt, vt vehementer ambigam, an alicubi Aristoteles sibi contrarius, extra mundum infinitum illud vacuum posuerit; ambo enim id illi tribuunt: an verò ipsi oscitanter in Aristotelis mente inquirendâ sint versati. Stobæus lib. 2. physic. eclog. cap. 22. Aristotelis producit auctoritatem, vt probet vacuum re ipsa non dari, sed cogitatione tantum, vt & Hermes in Catholico, & Plato in Tymæo volunt. Verùm hæc dissensio tantum fortassis est, inanis de nomine contentio, quis enim somniet vacuum, reale quid negatiuum, vt vocant, esse? Ego nec Epicur. eos, nec Stoicos id voluisse crediderim, nec Chæmædi, nec cuiquam in mentem venisse. Rursus, quis priuatiuum vacuum extra vltimum celum, nisi contentiosè, queat negare? Vacuum namque bifariam sumitur. primo modo vt omnem*

omnino plenitudinem negat: secundo, ut consideratur priuatum omni corpore contento, sed proximè tamen aptum, illo repleti, idque suscipere: priuatum inquam vel acta, vel potentiâ. Vide Scaligerum in Exercitat. contra Cardan., Exercit. 5. cap. 2.

676 Agger] *Mogunt. tres Veneti, & Herbip. aër. ait ab aère ipso quem, quasi precipitem, agi, & à Chao attrahi: ut citius descendat. auxesis poetica.*

Chaos] *baratrum, confusio, quæ ibi maxima.*

678 Immenso] *Moguntinens. immerfo.*

677 Gradúmque] *Anacreon:*

Orci enim est horrendus
Specus, & grauis in ipsum
Descensus. nam patet ei
Qui descendit, nullus ascensus.

Propterea Elci Plutonis simulacrum effinxere; cui astans Nympha clauem manu tenebat. clavis enim, Plutonis insigne, significat sic ab eo sub serâ umbras claudi, ut nulli liceat redire. ita Pausan. Eliacor. 1. seu lib. 5.

681 Flexibus] *nouem.* 683 Mæander] *desumptum hoc ex Ouidio in Metamorph. vide Hippol. 15.* 687 Strigis] *Vide sup. Medea.*

690 Tabido] *Herbipol. rapido. Moguntinens. & vnus Venetus: rabi- do. ceteri; tabido. melius fames enim, quasi tabes, conficit.*

691 Tegit] *malle; tegens. malè veteres impressi; gerit.*

694 Extremo abdita] *abdito, Moguntin.*

695 Baculo] *scipione; quam vocem utitur Catullus, sed non ut quidam augurantur; verum, ut arbitror, pro titione, in Epigram. ad Contubern. 1.*

696 Ferax] *Scida Burdegalen. tenax.*

698 Non vlla ramos] *ait apud inferos nullam felicem arborem esse, sed omnes (ut Cato loquitur) infelices.*

708 Est in recessu] *Moguntinen. secessu. idem paullo post: Manat hinc vno latex Alter, &c. hoc sensu; ab vno eodémque fonte duo manant latices, hinc quieto similis & stagnans, styx; inde turbulentus, & spumans, Acheron. Alter etiam habetur in Herbipol. & sic legit Marmita. primus Daniel postea reposuit; ater. hoc sensu, ex profundo erumpit styx discors suo fonti. nam fons ille non adeo ater est, & inquietior.*

710 Tacente] *quia ferè immotus: & propter inferna silentia. Simonides: Silentium inter umbras est.*

Styga] *Styx Apollodoro lib. 20. de Diis, dicta Ἰὼ τῆς ἑσπέρης τοῦ πένθους, ἢ ἑσπέρης, τῆς ἑσπέρης, ab inuiso inferorum luctu. Fusissimè de Styge ex Porphyrio & aliis Stobæus Eclog. Phys. penè extrema. Sacram vocat, hoc est, inuiolabilem, quia, ut subiungit, hunc iurant Dij. & Thyeste. 666.*

— talis est diræ stygis

Deformis vnda, qua facit cælo fidem: huius Dij, iuxta poetam, iurare timent & fallere numen. Lucanus lib. 6. vocat timotè Superùm. peieranti nouennio necitare & ambrosiâ carendum, decimo verò anno à Deorum consortio exulandum, vide Homer. Iliad. 6. & Odys. 6. Apollonium Ar-
gonaut.

gonaut. & eiusq; Scholiast. Hesiodum in Theogon. & Virgilium li. 6. 9. & 10. Aeneid. Tribus hic honor Stygi, vel quia tres eius gnatae, Victoria, Vis, & Robur; Ioui bello Titanis auxilium tulerunt, vel quia Deorum coniurationem Ioui patefecit (vide Natal. Mytholog. lib. 3. cap. 2.) Aristoteles lib. 1. Metaphys. cap. 3. censet hac fictione poetas innuere voluisse, aquam primum esse rerum principium. alias etiam rationes Caelius lib. 27. cap. 5. Sed unde oritur Styx? quidam censent ex Oceano, ut in Theogon. Hesiodus: nonnulli ex petra quadam apud inferos, ut idem Hesiodus, & Apollodorus lib. 1. & fortassis hoc voluit noster: alij ex Baiano sinu prope paludem Acherusiam: plerique in Arcadia prope Nonacrin oppidum, ut Herodotus in Erato, & Pausanias in Arcadicis.

714 Acheron] De Acheronte & palude Acherusia multa Stobaeus à loco fol. 129. & Scholiastes Apollonij ad lib. 2. ver. 353. & seqq. & ver. 731. & 748. ubi etiam multa de hoc Herculis ad inferos descensu. At Arrianus lib. 3. de dictis Epicetæ cap. 13. Nullus (inquit) Orcus est, nullus Acheron, nullus Cocytus, nullus Pyriphlegeton, sed omnia plena sunt Deorum & Geniorum.

716 Ditis] de Plutone quæ scire cupis, à Lilio petas Syntagm. 6. quod est de inferis, valde copiosam. 720 Digerit] Moguntin. dirigit.

725 Aspectum] non male Moguntin. tres Veneti, & Herbi. aspectus.

726 Verane est fama] Mogunt. vera estne fama, non querit autem, an ulla sint inferorū supplicia (vix enim quisquam de hoc dubitabat gentiliū) sed an illa, quæ rumor distulerat ita se habeant, sicuti ferebantur. ideo enim paullo post, hoc ipsum querit, dicens:

— certus inclusos tenet

Locus nocentes, utque fert fama, impios

Supplicia vinclis sæua perpetuis domant?

nimiram de loco, & illis suppliciis ambigebat, quæ vulgò narrabantur, quæ postea Theseus singulatim exponit. quo modo accipienda multorum auctorum loca, imprimis Arriani ille, iam ascriptus, & Platonis, quando lib. 1. de republ. quæ dicuntur de inferis, fabulas vocat; quæ apud Sallustium Caesar contra Catonem disputat; multa Ciceronis, pro Roscio Ameri. ultimâ Catilinariâ, 2. de Nat. Deor. & Tuscul. quæstion. illud etiam quod pænis inferorum subiungit Propert. lib. 3. Eleg. 4. alludens ad locum illum Platonis:

An fieta in miseris descendit fabula gentes

Et timor? & multa nostri. epist. 24. Non sum tam ineptus, ut Epicuræam cætilenam hoc loco persequar, & dicam vanos esse inferorum metus: nec Ixionem rotâ volui, nec saxum humeris Sisyphi trudi in aduersum, nec vilius vitcera, & renasci cotidie & carpi. nemo tam puer est, ut Cerberum timeat, & laruarum habitum nudis ossibus coherentium. Lib. de consolat. ad Martiam cap. 19. illa quæ nobis inferos faciunt terribiles, fabulæ. Nullas scimus imminere mortuis * tenebras, nec carcerem, nec flumina flagrantia igne, nec Oblivionis amnem, nec tribunalia & reos, & libertate rerum tam laxa, villoſ iterum tyrannos.

Hoc falsum,
& contra fidei veritatē.

luserunt ista poëta. Nam huiusmodi, quæ de Pyriphlegethonte, Lethe, Aëto, Plutone, Charonte, Tantalò, Danaïdibus, &c. iactabantur, semper sapientioribus visa sunt anilia deliramenta, & ludicra puerilia. Ideo (ut observauit Muretus lib. 10. var. lect. cap. 17. & lib. 11. cap. 6.) grauiissimi quique poëtae, sic semper de illis loquuntur, ut simul occultè vanitatem refellant, quàm apertè impugnare non audebant; memores non alia de causa Socratem pro impio habitum. Iccirco putat idem, à matre Vlysseni apud Homerum moneri, ut quæ penes inferos viderat, ad focum uxorcula narrare meminerit: Cumq; à poësis due inferorum porte constituantur, vna cornea, qua vera somnia emittantur; altera eburnea, qua falsa euolent, ut produnt Homerus Odyss. 19. Coluthus de raptu Helene, Virgilius 6. Aeneid. Horat. lib. 3. Od. 27. & Papinius lib. 5. Siluar. in Epicedio patris: ideo fingit poëta Aeneam satiatum mirifico illo spectaculo, non per corneam, sed per eburneam portam emissum: etsi alij aliò trahant. Virgilianæ fictioni similem inueni apud Ausonium, in eūd. de supplicio Cupidinis;

Quæ postquam multa perpeffus nocte Cupido
Effugit; pulsa tandem caligine somni,
Euolat ad superos, portaque euadit eburna.

voluit enim hoc corollario testari, quæcumque de Amoris cruciatu cecinerat, fictitia, & inania esse somnia. Potest huc etiam referri illud Iuuen. è Sat. 2.

Esse aliquos Manes, & luberranea regna,
Et contum, & stygio ranas in gurgite nigras,
Atque vna tranare vadum tot millia cymba:
Nec pueri credunt; nisi qui nondum aie lauantur.

727 Sera] optimè Diphilus apud Theodoretum lib. 6. Curat. Græcæ,
μὴδὲν πλάσσειν, ἔστιν ἐν ἀδ' ἁρισίς,
ἢ ἂν ποίησι θεός ὁ πάντων δεσπότης.

Ne te error habeat, est ius inferis;

Quod ille dicet rerum omnium dominus.

730 Alta sede] tribuendi, non subsellio. tribunal altius, & fixum: minorum iudicum subsellia inferiora, & loco monebantur. subselliis, iudices delegati utebantur: tribunal, erat iudicum ordinariorum, maximè eius, qui inter ceteros primus, & quasi præses. vide Polletum lib. 1. Fori Romani cap. 6.

Quæstor] Quæstiores, qui iudicio præerant: ideo illi tribunal tribuit, Cicero pro Fonteio: quid mihi opus est sapienti iudice? quid æquo quæstore? Quærere, nonnunquam significat iudicio præesse. Cicero pro Rabirio: Accusauit de pecuniis repetundis, iudex sedi, Prætor quæstui. porro quæstorum genus duplex, de quo Broidens in Corollar. ad Polletum lib. 5. cap. 7. num. 2. vide Polletum lib. 3. de foro Rom.

Sedens] sedere sollempne iudicibus dum indicabant, de quo alibi: interea consulere potes Pollet. lib. 1. cap. 5. Sortitur] vide sup. num. 109.

732 Auditor] triplex auditorium inferorum proponit, suum cuiusque quæstoris. In vno ait Aëacum causas audire; in ceteris Minoem & Rhadætantum sententiam præferre, & proinde audiri. utrumque videlicet iudicis

officium, causas audire, & sententiam recitare. ab audiendo, iudicij locus, auditorium l. lecta D. si cert pet. seruant id Hispani, nam Audientiam vocant, & quos ceteri Senatores vel Consiliarios; ipsi Oydores, hoc est, Auditores, ipsum q̄, militarium causarum distribitorem Latinâ voce Auditor appellant. Hoc audit] perperam quidam m. s. hoc agit.

Foro] sex fori significationis recenset Sex. Pompeius. Et Victorinus inquit: Forus, status tam in foro, quàm in nauis & torculari.

732 Minos] Minos Cretensium Rex, iis leges tulit, sed post Tulum; quem Lycurgus imitatus. huius Tali nomen apud Sex. Empyricum contra Mathematic. cap. 18. degenerauit in nomen Thaletis, vitio Typographorum: & fortassis ipse Thaletis apud D. Cyprianum in libro contra Aleatores, in; talis Dei. vehementer enim suspicor D. Cyprianum, alex & talorum inuentionem Thaleti ascribere.

733 Auctorem scelus repetit] apud D. Mattheum Dominus: In quo iudicio iudicatis, in eo iudicabimini, & in quâ mensurâ mēsi fueritis, remetietur vobis. leges civiles Roman. unumquemque co inre uti iubent, quod in alium prius statuerit. D. quod quisq. iur. & c. Aeschylus, quod quisque patrauit, hoc illum & pati asserit oportere.

ὄρασαντι γὰρ τοὶ καὶ παθεῖν ὀφείλεται

& alius: εἰ δὲνὰ ἔδρασαν, δεῖνὰ καὶ παθεῖν σε δεῖ. Et ita fit. in auctores scelera redeunt. nocent auctori consilia improba, quod optimè explicuit Claudianus lib. 1. in Eutropium, eo quod cum Fl. Habundantius; cuius apud D. Hieronym. mentio in epist. de morte Nepotiani, & de quo poëta loquitur; Eutropium magno Reipub. malo ad summa euexisset, primùm hic seminat auctorem sua dignitatis perdidit:

Quàm bene dispositum terris, ut dignus iniqui

Fructus consilij primis auctoribus instet.

Sic multos fluuio vates arente per annos,

Hospite qui caeso montuit placare tonantem,

Inuentas primùm Busyridis imbuit aras,

Et cecidit saui: quo dixerat, victima sacri.

Sic opifex tauri, tormentorùmque repertor,

Primus inexpertum, Siculo cogente tyranno,

Sensit opus; docuitque suum mugire iuencum.

734 Suboque premitur] Erius legit; punitur. malè.

741 Animoque parcit] non contaminat crudelitate, sed malo, quod est in Burdegal. & Eguano, & ut legit Erius; animæque sulicet cinium. Pulcrè Sallustius, quod dignum ut sepius ingeratur: sibi pro vero constare omnium mortalium vitam diuino numine inuisi; neque bonum, neque malum facinus cuiusquam pro nihilo haberi; sed ex naturâ diuersa bonos malosque premia sequi.

743 Nemoris Elysi] Subterranea loca apud inferos, ubi iustorum anime magnâ felicitate frui putabantur, Elysium vocauerunt, teste Platone in Gorgia. Alij Elysios campos in orbe Lucae, alij in circulo lacteo ponebant;

quidam in Hispania continente, nonnulli in insulis, vel fortunatis, vel Atlanticis, vel Britannicis. sic enim in varia discedunt Homerus, Hesiodus, Euripides, Dion, Plutarchus, & Philostratus. Fictum id propter amœnissima quarundam prouinciarum loca; quæ quod pulchritudine & amœnitate sua hominum animos curis soluerent, veteres Elysios campos vel nemora vocarunt. talia loca in Aegypto ponunt Herodotus & Duris; in Græcia Virgilius, idque vel in agro Thebano, iuxta Lycophronem, vel in Arcadia iuxta alios, vel prope Lesbum, teste Suidâ; in Bethica Hispania Strabo statuit, ut arbitror, vel in ea quæ nunc Estremadura, vbi Placentia amœnissima, vel propè fretum Herculeum & urbem Xeresium, vbi Sidonia Guzmanæ familiæ patrimonium. Elysijs elegans descriptio apud Prudentium hymn. Cathemer. 5.

Illic purpureis tecta rosariis
Omnis fragat humus, calthaque pinguis,
Et molles violas, & tenues crocos
Fundit fonticulis vnda fugacibus.

Illic & gracili balsama furculo
Desudata fluunt, rarâque cinnama
Spirant, & folium, fonte quod abdito
Prælabens fluuius portat in exitum.

Felices animæ prata per herbida
Concentu parili suauesonantibus
Hymnorum modulis dulce canunt melos,
Calcant & pedibus lilia candidis.

Sed illa de Elysijs poetæ finxerunt, ex iis quæ de Paradiso terrestri (de quo nos aliàs fusè) inaudierant.

745 Ampt. certus] necessaria persone interpositio si per interrogationem ista. sed Mog. hæc omnia Theseo tribuit, & absque interrogationis nota. non deterius. 749 Rapitur-Ixion.] incipit recensere nobiliores inferorum pœnas, quas breuiter perstrinxit Tibullus lib. i. eleg. 3.

Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
Versantur celeri noxia membra rota:
Porrectis que nouem Tityus per iugera terræ,
Assiduas atro viscere pascit aues.
Tantalus est illic, & circum stagna: sed acrem
Iam iam poturæ deserit vnda sitim.
Et Danai proles, Veneris quod numina læsit,
In caua Lethæas dolia portat aquas.

Incertus auctor Axiuchi; εἴθε χάριτος ἀσέων καὶ Δαναίδων ὑδρεῖας ἀπελῆεις, καὶ Ταντάλου δίψος, καὶ Τιτυῶν ἀλλάγχα, καὶ Σισύφου πίπτους ἀίνυτες ἔτι γέμματα αἰθῆρας ἀρχεται πίνω. vbi impiorum est locus, inexplebilisque Danai filiarum vrnæ, vbi Tantali sitis præcordia Titij, Sisyphi inexplicitum saxum, cuius finis ab alio incipit rursus labore.

-Ixion] hunc præter alia scelera, primum humanum sanguinem fudisse voluit (quod tamen falsum) & Iunoni vim inferre conatum, & nube oblata

delusum Centauros genuisse; & à Ioue ei πειρώειν πόντος ut ait Pindarus, ut noster, in volucris rota suffixum. fuse narrant Pindarus Pyth. Od. 2. Scholiastes Apollon. in lib. 3. Eustath. in lib. 1. Iliad. & Didymus in lib. 21. Odyss. veram verò historiam Ixionis texit Tzetza Chiliad. 9. prolixissimè ad nauseam.

750 Sisyphia] *Lucretius hoc supplicium accommodat ambitiosis hominibus:*

Sisyphus in vita quoque nobis ante oculos est:

Qui petere à populo falces sauasque secures

Imbibit, & semper victus tristisque recedit.

Nam petere imperium, quod inane est, nec datur vnquam,

Atque in eo semper durum sufferre laborem;

Hoc est aduerso nixantem trudere monte

Saxum, &c.

huius, ut hominis vafri, versipellis, infidi meminere Homerus Iliad. 6. Sophocles in Philoct. Pindarus Olymp. Od. 13. Theognid. in Sentent. & Hygin. Fabular. cap. 201. Eius supplicium facetissimè Seneca in aleatores deriuat, in ludo de morte Claudij.

752 Abluit] *Eguianus; obluit.*

755 Volucris] *Mog. vulturi. sed hoc patet esse ex glossulis interlinearibus.*

755 Tityus] *Lucretius:*

Sed Tityus nobis hic est, in amore iacentem,

Quem volucres lacerant, atque exest anxius angor,

Aut alia quauis scindunt torpedine curæ.

eleganter hæc explicat Pierius lib. 18. Hieroglyph.

758 Phineas] *Phineus iuxta Hellenicum Agenoris; iuxta Hesiodum, Pherecydem, Antimachum & Asclepiadem, Phanicis & Cassiopeæ filius, in Paphlagoniâ, vel, ut alij malunt, in Salmydesse Thraciæ regnavit. Vide quæ in Med. vers. 782. dixi, & Scholiast. Apollonij.*

766 Squallent genæ] *Moguntinen. & quattuor primæ edition. lucent: ex sententiæ eorum, qui pupillam igneam esse censent, ut Plato in Tymæo, Galenus 3. de placit. & Vallesius lib. 2. controuers. cap. 23. idq. valde probabile, etsi Aristoteleis minus probatum.*

767 Portitor] *vel quia portitorium capit, quo ressexit Propertius:*

— vbi portitor æra recepit: vel quia vehit. nam pro vectore simpliciter vtuntur Columella, Lucanus, & Martialis.

770 Charon] *Arbiter vocat; Prothea. sed ei omnes ceteri repugnant; nisi fortè Iuuenal. Sat. 3. scripserit.*

— tetrúmque nouicius horret

Protea — non, ut legitur; Porthmea. sed hoc non est temerè affirmandum. nam, Porthmeus, optimè Charonti quadrat, significat enim portitorem, quod nec Tortellium fugit, & v. l. Iuuenalis, & antiqua scholia continent; porthmea. quare malletm quod Arbitrum repudiato Proteo legere vix nauita porthmeus: nec frustra geminentur hæ voces. aliud enim nauita, aliud sæpè portitoris officium.

Vacuam] Moguntin. Herbipol. & Veneti tres; vacuus.

Vndas] An Charon trepidus fugit? non credo. sequitur enim restitisse, seq̃ Herculi opposuisse. Verissimè ergo emendat Lypsius ex m. s. suo; umbras & explicat; vacuatâ cymbâ, nouum onus repetuisse.

771 Siste] duplici de causa, & quia viuus, & quia nauulum non persoluisisti. credebant neminem transuehi nisi portoria persoluto; quod Iuuenal. Satyr. 3. vocat trientem, Greci δὲ τριέντις, Callimachus, Suidas, Plutarchus. Lucianus verò in Menippo, Charonte & alibi obolum fuisse significat. hunc obolum veteres morituri ori imponebant, ut testantur Lucianus, Etymologyf. & Apuleius in Psyche: addebant mellitam placentam (Suid. in voce μᾶδιν ἄστρα) placando Cerbero, & sertum floream, iuxta Polyb. lib. 2. & Clementem Alexandrin. Hermion. ei soli se ab hac necessitate immunes putabant, auctore Strabone lib. 8. quia à regione suâ ad inferos faciliorem, quàm per cymbam Charontis, viam esse iactabant. vide Alex. ab Alex. Genial. diem. lib. 3. cap. 7. Celiarum lib. 10. cap. 2. & Victorium lib. 2. var. lect. cap. 7. Mortuorum ergo pretium vectura vnus obulus; viuentium duo, ut significat Hercules apud Aristophan. in Rassis. Hos ergo fors voluit Charon auferre, cum exclamauit: Quò pergis audax? siste, &c.

775 Succumbit] Lugdan. & plerique, succubuit.

Sedit] Pintianus lib. cedit. reijciendum. Moguntin. seditque:

776 Latere titubato] sic Moguntinens. Basileens. Lipsiens. at Lugdan. Venet. Herbipolens. latere titubante, vel, titubanti, quod optimum.

778 Centauri truces] Centauros. nec fuisse, nec generari, aut viuere: posse contendunt non tantum poët. e, ut Lucretius lib. 4. & Ouid. 4. Trist. eleg. 7. sed & medici, & philosophi, & theologo, D. Chrysof. in cap. 3. ad Coloss. Orosius lib. 1. histor. cap. 14. Galenus lib. 3. de usu part. cap. 1. Aristoteles 2. Physic. Ammonius in lib. Aristot. de interpretat. & Cicero lib. 1. de Natura Deorum. Idem tamen Aristoteles lib. 8. de hist. animal. cap. 28. & lib. 2. de generat. animal. cap. 5. & lib. 4. cap. 3. admittit animalia diuersi generis aliquando, si coierint, posse generare: & Plutarch. in lib. an brutis ratio insit, videtur censuisse Centauros, Aegyptios, Minotauros, Sphynge, & similia monstra ex promiscua hominum ac brutorum mixtione nasci: & visum olim Hippocentaurum scripsit Plinius lib. 7. Nat. histor. cap. 3. idem voluerunt, adiungentes, more suo, impias quasdam de Protoplasto fabellas, Rabini in lib. Hyobamud in 2. cap. Genes. In hanc rem plura Magius lib. 1. Miscellan. cap. 20.

778 Multo bella] sic Moguntinens. Herbipolens. & tres Veneti, & Lipsiens. Lugdunens. verò; ad bella. quidam; in bella.

783 Terna] Moguntin. trina.

785 Lambunt colubri] Egnian. colubra; & veteres etiam feminine genere; colubra, ut ex Lucilio docet Nonius.

Viperis]. Quod de viperarum partu traditur, prolem crofa matris aluo in lucem emergere, matremque in patris necati ultionem occidere, etsi Philostratus & Albertus Magnus reijciant, ut & Greninus; à summis tamen viris

proditum, Nicandro & eius Scholiast. in Thetiac. Plutarcho, Horo, & D. Basilio, item Plinio, Apuleio, Prudentio, & D. Hieronymo.

786 Longuſque] ait Cerbero, pro caudâ, draconem dependiſſe: quare poſtea eadem eius vocat, anguiferam.

Vide G. reul
num lib. 1. de
venen. & Ca.
lum lib 6.
antiq. leſt.
cap. 13. & 16.

789 Miſſumque captat] aure terre appoſita ſonum ex longinquo captat quod probat experientia, ſed id hominum proprium: at Cerberus canis inferorû & canes ſurriſunt aurem. quare licet in o. l. legatur ſubiecta, malleum cum Liſſio legere; ſubrectâ quod canibus ſonum captantibus familiare fatebuntur quibus erectæ & patule ad veram admittendam aures.

791 Cedit] nunquam tam cito; poſtmodum fortè cederet dira bellua. at ergo; cedit, quod habent Liſſienſ. & Veneti omnes, ſignificat cedere capiti; pro-
fero lectionem Eguiani, & Mozuntini, & Herbipolenſ. & Lugdunenſ. ſedit qui iacebat, Hercule adueniente non dignatus in pedes ſurgere, ſed dumtaxat anteriori corporis parte pauliſper ſeſe erigere, poſteriore ſedere. & hoc molof-
ſcum.

798 Clepit] Pacuuius, Hermione:

Sermonem hic noſtrum ex occulto clepit, quantum intelligo. Cicero: rapere pueri, & clepere diſcunt.

799 Dexterâ robur] malè Liſſienſ. dextrâ.

804 Duci iubet] iuridicum vocabulum, de illis, qui à magiſtratu iurisdictionem habente in carcerem vel vincula duci iubentur ad ſupplicium, queſtionem, vel inqueſtionem, vel cuſtodiam. Seneca in ludo; Febrim duci iubebat. & epiſt. 4. victor te duci iubebat. ſic Grecis ἀπάγω. Actor. 12. ἀνακρίνας τοὺς φύλακας εὐέλθεσσι ἀπαχθῆναι. rectè vulgata verſio: examinatis cuſtodibus iuſſit eos duci. at ergo Cerberam Herculi additum, ut quò velit pro arbitrio illum rapiat. ab hac verbi; duco, ambigua ſignificatione natus ille falſiſſimus Neuij iocus inter ridicula à Cicerone 2. de Orat. laudatur:

Quanti addictus: mille numum. Nihil addo. ducas licet.

nam emtor quando licitatione ſuperabat, mancipium; & creditor nexum, ducere iubebatur.

805 Me quoque] deſcenderat cum Pirithoo ut Proſerpinam raperent, ſed occiſo Pirithoo manſerat captus. tunc Hercules eum in libertatem vindicauit.

807 Adamante texto] frequens hæc phraſis, apud Dionyſ. Halycarn. lib. 7. & illos quos citauit Notis in Claudianum lib. 2. in Ruſin.

809 Componit] prius ſurrectas, nunc adulantium more canum demittit, quod aperit ſequens verſus indicat:

— ore ſubmiſſo obſequens

Vtrumque caudâ pulſat anguiferâ latus. ſic moritant canes dum heris blandiuntur.

813 Lucis ignoæ, bonos reſumit animos] Nullus codex ab hac ſcriptura diſidet, ſenſus eſt; poſtquam clara diei lux oculos Cerberi nitore incognito preſtrinxit, non ferens ille & indignans, animum audaciamq. ſolitam reſumſit quod cur diſpliceat? aut cur ad coniecturas abeamus, & non neceſſariæ rationes?

815 *Victorem] v. l. plerique; victorem, & quadrat precedentibus; ubi pro; Resumit animos vincit: tres Veneti; victus victorem.*

817 *Respexit] vt auxiliares, ope mea se indigere professus.*

IN CHORVM.

Laudes Herculis canit Chorus, & redeuntis victoriam Paane excipit.

829 *Properante partu] Apollodorus li. 2. Biblioth. narrat Sthenelo Eurysthem natum, qui Mycenis imperavit. forte quo tempore Hercules erat nasciturus, Iuppiter Diuis dixerat; Quiè Persei posteris nunc oriturus est, Mycenis regnabit. quare Iuno per invidiam Ilithyia persuasit, vt Alcmena partum retardaret, curaretque vt Eurystheus, Stheneli filius tantum septem-
mestris, in lucem prodiret.*

*Alexius Pa-
negas lib. d.
Agonia
mortis, p. 8.
4. cap. 8.*

830 *Mundi penetrare fundum] inferos: quos plerique in mundi cen-
tro, seu infimâ terra parte collocant; qui locus iuxta Physicos, fundus reliquo-
rum; iuxta Mathematicos, omnium medius. Vide D. Thomâ p. 3. q. 97. a. 7.
& Theologos in 4. sent. d. 44. ex quibus nonnulli distare infernum accuratè
& Geometrica dimensione volunt à terra superficiei extima, mille centum &
nonaginta tribus leucis. At D. Gregorius lib. 4. Dialog. cap. 42. hac dere
(inquit) temerè definire non audeo. & D. Augustinus li. 20. de Civitate
Dei, cap. 16. id scire neminem, in qua mundi parte infernus sit arbitratur,
nisi cui diuinus Spiritus reuelauit. Alibi tamen, vt li. 12. in Genes. ipse D. Au-
gust. & D. Gregor. d. cap. 42. probabiliorē opinionem eorum putant, eamq;
rationibus firman, qui inferos sub terra esse credunt, & hoc confirmat Phi-
lippus presbyter lib. 2. in Iob his verbis: Gigantes sub aquis ita inquit ge-
mere, velut si dixisset sub terrâ, id est, in inferioribus terræ, vbi inferi
esse perhibentur. vnde & ipsi inferi nominati sunt. Aquæ ergo eius
naturæ sūt, vt sine terrâ esse nō possint. Sicut ergo inferi in profundo
terrarum sunt: ita terræ in profundo aquarum. & c. Et ex D. Paulo ad
Ephes. c. 4. id colligitur iuxta expositionem D. Hieron. D. Ambros. D. Chry-
sost. Theophilact. Theodor. Euthym. & Oecumen. Primasij; & aliorum. Vide
Theses Ioan. Busæi de descensu Christi ad inferos fol. 7.*

839 *Eleum] concurrat ad ludos Iouis Olympici qui prope Pisam Elidis
urbem celebrantur. Elidi annumerat Strabo, quicquid inter Achaiam &
Messeniam, vsq; ad mare iacet.*

*Ludos] certamina. Lydi cum in Hetruria consediissent, Romanos ritus om-
nium ferè superstitionum, & spectaculorum artificia, & paraturam, docuerant.
ab his Tymæus prodidit ludos dictos, idq; amplexi Teruntianus lib. de specta-
culis, & D. Isidorus lib. 18. Orig. cap. 10. cuius verba non prorsus sana, corri-
genda ex Tertulliano, nisi putes ab eo, cuius verbis vitatur, quemque sequitur,
dissentire. At Varroni, ludi à ludo vel lusu dicti.*

840 *Quincta cum sacrum reuocauit ætas] difficilis locus, & ab in-
terpretibus propterea intactus, causa difficultatis: tum quod falsum videat-
ur Olympia circa ætatis initium celebrari consueuisse: tum quia non viden-
tur quincto quoque anno solita. nam Izacius in Lycophonem, putat quoque
mense quinquagesimo. D. Cyrillus Hierosolym. Catechesi Mystagog. l. 12. sic
scribit*

scribit: Olympias apud Græcos vocatur, quod singulo quadriennio peracto fieri solet certamē; propter quattuor annorum cursum Solis, in quibus singulis annis tres horas adiiciens diem quarto anno addit. & verè quattuor annorum spacium fuisse Olympiadem, olim Glareanus & Budæus, & nunc nouissimus auctor lib. de emendatione temporis docet in prefat. lib. 1. & lib. 5. Nec Cyrillus tantum, sed & Suidas, τετραετηρὸς ἀγῶν. & paullo antè de Olympiade, sic vocari à Græcis ὁ πρὸ τετραετηρῶν ἔτη. Plutarchus etiam in Apophibegmatib. de Agi, & plenius Solinus, & Eusebius. Vide N. in thesaurò linguæ Græcæ tom. 2. & Budæum in Pand. Alij tamen vt Brodeus Comment. lib. 1. Epigramm. Græcor. & Lonicerus in Pindarum spacium quinquennij tuentur. Pugnam ita concilio, vt exhibiti quarto expleto; quinto inuente. Poetus verò qui Troianum bellum duob. lustris durasse canunt; eo quòd lustrum incurte anno quinto, quod etas initio conueniebat, id anno toti accommodarunt. sic quinto fieri die dicimus, quod quarto die desinente, & quinto incipiente lucefcere, factum seruis. Sic etiam glossarium vetus, Lustrum τετραετηρῶν. Auctumuali id solstitio contigisse pugnacissimè contendit Ioan. Lucidus lib. 1. de emendat. temp. cap. 8. & lib. de vero die Passionis Christi hypoth. 7. & 8. cuius rationibus adicio, quòd anni initio exhiberi solitos prodiderunt Scholiast. Græcus in Pindari Olymp. & Glaucippus in lib. de sacris Athenensim: Græcos autem ab auctumuali solstitio annum inchoasse prodidère, Alphonsus Castelle Rex in Tabulis, & Rogerius Baconus in epist. ad Clementem V. Igitur credo Senecam loqui de æstate consecrà, & quinto anno, sed inchoato; hoc est, de quinto autumno incipiente. Confirmatur, quia libra meminit auctumnalis signi, ac proinde de auctumnali seu hiemali æquinoctio se agere ostendit; in quod æquinoctium hos ludos incidisse testantur Onofrius Comment. lib. 1. Fastor. & Pererius lib. 4. phys. princip. cap. 3. Atque ita omne assiduum illi videtur. his adde dicta ad Hippol. ver. 106.

Æstas Iannus, sed inchoatus peracta æstate, capto auctumno. sic æstas sumitur Her. Oct. 597. In hiemes à Catullo, & alijs. Vide Corradum in lib. 1. Aen.

842 Et somnos] Herbiolenf. & Veneti. in somnos. Manilianū versum huc pertinentem, in Notis Claudian, ante Commentar. nouum viri docti in Manilium, plusquam septennio recensueram.

844 Cererem] Eleusinia sacra, non, vt putat lib. de emendat. temp. Dionysia. 846 Noctem] n. m. mista noctis initio ad templum Cereris festinabant, eo quod Atticis dici initium ab occasu solis.

852 Comis nondum positis] Ephebi ad annum vsque quartum decimum cirrati, circinnati, capillati; postea detonsam seorsum positam comam decorum aris consecrabant, presertim Apollinis vel Amnium (quia capilli calore & humore potissimum nutriuntur) sic apud Homerum Iliad. 23. Achilles; apud Plutarch. in vitis, Theseus; apud Pausaniam in Arcadic. Leucippus; apud Philostratum in Imagin. Memnon; alij apud Statium in Thebaid. li. 8. & Ambraciosa, apud Varionem; id plerique ad bonam corporis valetudinem impetrandam faciebant, teste Censorino de die Natali. Ferebant & Numinibus barbam ipsam, teste Suetonio in Calig. cap. 10. & in Nerone cap. 12.

Vide Pet.
Victor. li. 6.
Var. lect.
cap. 22.

Qui comam alebant, eos existimo sic illam plectere nonnunquam solitos, ut Suenorum virgines solent. Suboluit mihi ex quodam fragmento Varronis lib. 1. de vita pop. Rom. quod Nonius in apertum refert, & est huiusmodi: Minores natu capite aperto erant, capillo pexo utique, innexis crinibus. pro quo lubēs rescripserim; capillo pexo, utrimq; innexis crin. vel; cap. plexo.

853 Matris & nomen] infans qui modo desit matrem vocare māmam, & patrem tarām, & pulres papas; ut Afranius & Martialis loquuntur; sed iam suis quæque nominibus nouit compellere.

854 His datum solis] ait pueris, ephēbis, & virginibus cereum concedi seu candelā, ut per iter illud tenebricosum eant intrepidi. dictum, vel ex vulgi opinione, vel ex prisca consuetudine, pueros dubio adhuc die, prælata candelā efferendi, ut ex Tacito & Eustathio docuit Muretus lib. 13. var. lect. cap. 2. sed cur noster idem priuilegium ephēbis & virginibus tribuit? an quia qui pari fermè pudore & innocentia, æquali prærogatiua digni? Persius videtur & adultis dare, Sat. 3. nam de adultis loqui docet adiuncta tibia:

Hinc tuba, candelæ, tandēmq; beatulus atq;

Compositus lecto, crassisque lutatus amomis.

sed hic candelarum meminit, hoc est, multarum funeralium, quæ maiorum natu: vnicus cereus puerorum. fortè & discrimē in tempore. interdū illis hæc præferrebantur; cereus pueris noctu. Tubam maiorum natu funeribus propriam, & alij obseruarunt, nunc in memoria herent Nebrissenfis in Persium, Brodeus lib. 4. Miscellam. cap. 30. Magius lib. 1. Miscell. cap. 13. & Victorinus lib. 9. var. lect. cap. 14. sic tuba in funere Pallantis apud Virgilium; tibia, quæ puerorum, in funere Archemori apud Statium 6. Thebaid.

Cùm signum luctus, cornu graue mugit adunco

Tibia; cui teneros suetum producere manes.

Lege Phrygum mœstā. Pelopem monstrasse ferebant

Exiequiale sacrum — fuit ergo hoc Phrygum institutum: sed Phryges ab Hebræis mutuati. nam & Indæorum fuisse, patet ex D. Matthæi cap. 3. de puella, quam Dominus noster IESVS suscitauit: è quo loco, & alio illo Statij, colligo etiam ditiorum puerorum funeribus tibiam adhibitā. Nam puella hæc Archisynagogi filia, teste D. Marco cap. 5. & Archemorus Lycurgi Regis. Igitur primò ad etatem attendebatur; & quoad pueros puérāsque, nullum inter inopes & locupletes discrimen; sed tantum illud inter præceteris etatis homines. in his, diuitum funeribus tubicines adhibebantur. patet ex Plutarcho in li. vtræ animantes prudentiores sint &c. & ex illo Persij beatulo, hoc est, diuite delicato, & ex Propertio lib. 4. de Cornelia funere:

Sic mœstæ cecinere tubæ, cùm subdita nostrum

Detraheret lecto fax inimica caput.

In pauperiorum funeribus tubicines. Propertius, cùm non sumtuoso, sed tenuiorum funere efferri vellet, ait:

Nec mea tunc longâ spaciatur imagine pompa,

Nec tuba sit fati vana querella mei. idem alibi tibiam à tuba distinxerat: Tibia funesta tristior illa tuba.

Sed de nuptiis tibia loquebatur, non de exsequiis: de hac autem Ovidius lib. 5. Trist. eleg. 1. Tibia funeribus conuenit ista meis.

Hanc scio tamen an perpetuo hoc discrimen obseruatum. Nam Uigynus in Fabulis cap. 274. docens unde ista consuetudo manarit; Tyrrhenus (inquit) Hercules Tubam primus inuenit hac ratione, quod cum carne humana comites eius uescerentur, ob crudelitatem incolæ circa regionem diffugerunt. tunc ille, quia quidam sociorum (sic suppleo lacunam) decesserat, concha pertusa bucinauit, & pagum conuocauit, testatusque se mortuum sepulturæ dare, nec consumere. Vnde tuba Tyrrhenum melos dicitur. Quod exemplum hodie Romani seruant: & cum aliquis decessit, tubicines cantant, & amici conuocantur, testandi gratia, eum neque ueneno, neque ferro interuisse. hac ille nullum inter diuites & pauperes discrimen ponens. Ego tamen credo tubam in incipum iustis nunquam adhibitam: tibiam in diuitum funere, puto unâ cum tuba, & tibiam uenientem solitam præcinere, in pauperum, tibiam tantum comitari. Cicero lib. 2. de legibus prope finem scribit moris fuisse honoratorum uirorum laudes in concione memorari, & cantu ad tibiam celebrari; & sancitum legibus XI 1. tab. Ultra decem tibicines neminem conducere. Et apud Xiphilinum in Seneca, funeri Pertinacis tibia adhibetur, & flebiles threni ad tibiam; ἡ δὲ τῶν ἐκόντων τὸ ἐτέρων πένθιμον τι ὑπαυλῆνται. Tam tubicines, quam tibicines à Catone & Atteio dicuntur siticines; quia, ut Nonius scribit, iam sitis (hoc est sepultis) ad cantus lamentabiles concinendos adhibebantur. Minus notum quod Dionysius Halycarnass. lib. 7. tradit, in locupletum & illustrium uirorum funebribus pompis, feretrum præcedere consueuisse saltatores quosdam Satyricos, indutos tunicis hirsutis, quæ scorticas nonnulli nominant, & amiculis quibusdam ex omni florum genere confectis; uel etiam opertos hirsutis tergoribus, & horrentibus in vertice setis terribiles; qui Sicynnim Græcicam ridiculè per ludibrium serias saltationes Pyrrhicas deprauantem, imitabantur.

Ignem prælato] interpretatus sum candelam seu cerum, non facem, quia obseruauit (quicquid aliis uisum scribere) adultis faces prælatas, cerum pueris. persuadet mihi Seneca extremo lib. de Brevitate uitæ ad Paullin. At, me Hercle, istorum funera tanquam minimum uixerint. non ad faces, sed ad cereos deducenda sunt. hac de causa lib. de tranquillitate uitæ ad Sere-num cap. 11. faces à cereis distinxit. toties præter limen immaturas exsequias, fax, cereusque præcessit. ubi, caue erres, immaturæ dicuntur tam senum his puerorum, quam uerè puerorum. illas fax, has cereus præcessit. mordaciter immaturas dixit, quia qui, non ut oportuit, uixere, non uixisse uidentur. Perturbat me tamen Persius, qui adolescenti candelam: quem, si hac Seneca traditio uera, ut puto; moneo alium aduocatum querere. causam eius non tuor.

857 Qualis animus] mæstus, tristis, nubilus, loco illi caliginoso & flebili persimilis.

860 Tenebræq; turpes] de quibus apud Spartianum Imp. Hadrianus: Animula uagula, blandula

Hospes, comésque corporis,
 Quæ nunc abibis in loca
 Pallidula, rigida, nudula,
 Nec, ut soles, dabis iocos.

citantur à Petrarchâ lib. 2. de ocio religioso, non satis emendatè.

861 Color noctis malus] *tenebra nocturnæ coloris expertes sunt, sed colorem illis tribuit atrum, poetico more. quam malum vocat: quia Romani mala nigra vocabant. Horatius:*

— hic niger est, hunc tu Romane caueto:

hoc sensu Apuleius lib. de philosophiâ, deteriores animas, vocat fusciore. Idem lib. 1. Floridor. nec quod iisdem Indis ibidem sitis ad nascentem diem, tamen in corpore color noctis est. & Petronius describens Æthiopæ:

Tinctus colore noctis
 Manu puer loquaci
 Ægyptius choreutes.

862 Vacuæque] *non omnino inanes, sed corporis contenti expertes. sic Virgilius:*

Pérque domos ditis vacuas & inania regna.

867 Omnis] *Seneca alibi: Omne humanû genus morte damnatum est, omnes ea conditio deuinxit, cui nasci contigit, mori restat. Stesichorus: Planè nullus innocens est, nullus immortalis. Idem docet Phanocles. de hac necessitate moriendi multa Epictetus apud Arrianum lib. 2. lib. 2. cap. 5. & 6. & lib. 3. cap. 24.*

874 Thebis] *hortatur populum, ut sospite Hercule Diis gratias agant.*

875 Tangite] *sacrificate. nam sacrificantes manu aras tangebant. Briss. videndus li. 1. Formul. pa. 45. hunc autem & duos versus precedentes, ut Seneca, laudat Terentianus Maurus, ut dubitare desinant hanc fabulam esse Seneca.*

883 Sol medium tenens] *de Syene explicui in Aduers. adductâ auctoritate Macroby, & Lucani: apud quem non est quod laborent quidam, numquam reponere, pro; nusquam. tantum enim voluit certo tempore, nullâ corpora erecta umbram iacere: quod etiam testantur Plinius lib. 2. cap. 75. Strabo lib. 17. & Cleomedes in Sphæra. quædam habet Brodeus li. 5. Miscellan. ca. 17.*

893 Populo] *cur populus Herculi sacra, fuse & doctè Pierius Valerianus lib. 52. Hieroglyphicor. Ouidius:*

Aptior Herculeæ populus alba comæ.

IN ACT. IIII.

Occiso Lyco, sacrificaturus Hercules incipit futere: occidit coniugem, cons liberis: offert se morti Amphitruo, sed abducitur à Theseo. defatigatus parricida inuoluntarius, in somnum labitur, & sena volutat corde somnia.

895 Petiuit] *tres manu sc. & Lugdunens. cum veter. excusis cecidit. Solus fortè Aristides Orat. contra proditores mysteriorum, ea negat Herculi contigisse, que de furore illius hoc actû narrantur.*

898 Meritas aras] *quibus pro accepto beneficio victimæ debentur. sic susceperunt Ouidius & aly. quos congerit Brissonus lib. 1. Formul. pag. 114.*

899 Laborum socia] *Pallas Herculi, se ad omnia certamina ducem prae-*
buit, & Hercules quandocumque sibi contra hostes, quorum metucnda vis
videbatur, tela dirigenda, in Mineruae auxilio spem ponebat. auctor Aristides
orat. in Mineruam. cō respicit.

901 Aegis] *scutum Palladis, cui Medusae caput infixum contectum pelle*
caprae Amaltheae; quam poeta modò Ioui, modò Palladii tribuunt. Martialis
ait fuisse thoracem Palladis, Musaeus & Homerus Iouis thoracem: Laëtar-
tius Iouis clypeo; Seneca & Pausanias Mineruae scuto inducunt. Palladis au-
tem hic habitus pro lorica, ei pellis Pallantis necati, in casside, Typhon calu-
tns; in dextra, hasta plusquam cubitum quatuor; in leua scutum cum eburneo
Gorgonis capite; in talis, pennae eiusdem Pallantis & pondè cubans draco. dici-
tur è Iouis capite hastam vibrans, unde & nomen sortita, profiluisse. Eadem
belli praeses & olei inuentrix fingitur: quia videlicet iustis bellis pax inueni-
tur, & bella ad pacem stabilicndam geri debent.

902 Lucurgi] *vide Oedip. vers. 471.*

910 Exsudet] *ut ceteri m. s. Mogunt. exundet.*

914 Dij conditores] *suspicio delendam Theſci personam, & omnia ad-*
huc Herculi relinquenda, usque dum Amphitryo; Nate manantes, &c. pra-
terea pro, Dij, scribendum; Qui: ut adhortetur Thebanos ad sacrificandum;
vos, ait, qui colitis urbis huius conditores, & qui colitis antra zethi trucidis &
larem regis à Tyro aduena, &c.

915 Zethi] *hoc reponendum monui, pro, Ceti. nec nouum mendum. c. pro*
sific enim apud Meli. li. 3. urbs Carmania Cethis dicitur, quae Plinio Zethis.

Dirces] *de hoc fonte illa Attij à me castigata: Cùm è Dircaō fonte ad-*
ueniunt mundulae, nitidantur. huius fontis etiam meminit Epicetus Ar-
riani lib. 2. cap. 16.

916 Larémque regis qui aduena Tyrium colis] *sic recens excusi; sed*
Venci veteres excusi omnes, Larem qui regis aduena Tyrium colis.
Moguntin. & Herbiopol. Larémque regis aduena Tyrium colis, rectè,
(si supra, Qui, non Dij; ut censui.

917 Date thura] *dare thura. sollemne sacrificantium verbum, quo etiam*
usus Octau. act. 4. v. 1. v. 1. Briffon. lib. 1. Formular. fol. 29. veteres in sola Sabaea
nasci putabant. Nicander etiam in Syria, in Alexipharm.

πολλάκι δ' ἐς θρύψαιας ἐν ὀπιλάθησιν ἀροαῖς,

Γερπέυης Διέσσοιο χύσιν ἀειπηγὰ θάμνοισ.

Illam etiam ptilanâ persepe liquato Sabai

Quae Libani ramos concrescit lacryma circum.

Petrus Anglerius in Indicis Decadib. apud Ciaconitas in Pa ia regione thus
prouenire testatur. de tempore & modo colligendi multa Plinius lib. 12. cap. 14.
& 15. Quod verò idem lib. 13. cap. 1. scribit: Iliacis temporibus vnguen-
ta non erant, nec thure supplicabatur: cedri tantum & cytri, suorum,
fruticum, in sacris fumo conuolutum nidorem, veriùs quàm odo-
rem, nouerant. id Seneca nostro repugnat, sed Arnobij auctoritate confirma-
tur, qui sic scribit: Nam neque heroicis temporibus, ut perhibetur;

quidnam esset thus scitum est: neque genitrix & mater superstitionis Hetruria opinionem eius nouit, aut famam. *sed poëtae, in re suo, quæ suis temporibus in usu erant, antiquioribus ascribunt: sic enim Virgil. li. 5. Aeneid. sic Ouidius 1. Metamorph. & 3. Fastor. & alij, qui facile nostrum tuebuntur exemplo. Solebant autem, cogno iam thure, priusquam exissimum facerent, illud flammis adolere, earumq; fumum, motum, strepitumq; notare, & cura ceteris victima portentis conferre, ut scribit ex lib. signorum & prodigiorum zbaris Lucetius in li. 4. Thebaid. Statij. Thuris uero minuti pollen, manna illis dicebatur, ut scribit uetus ille & doctus auctor Commentarij in Iuuenalis Sat. 9. Glossarium Græcolatinū, Turispollen. μάνα. & postea: Tuspolline μάνα. legerem utrobique Turispollen, uel Tuspollen, & in comment. Iuuenal. Græcis litteris, μάνα. accepere Græci ἀναλογικῶς ab Hebræorum manhu. 918 Et hostili] Mogunt. ex hostili.*

Expia] *Anticlidēs lib. Redituum: Erat enim mos antiquorum, qui nunc etiam asseruatur, ut qui eadem hominum uel aliorum animalium commisissent, perenni aqua manus abluerent, ad commissi piaculi iustrationem. idem docuit Theophrastus in lib. Characterum; quem referat Robortellus in lib. de Elegiâ, post Scholiasten Sophoclis in Aiace[m] Ioraenium. uide supra Hippolyt. act. 3.*

920 Victima] *quid significet uictima, nemo nescit: fortassis tamen nimis patienter hætenus tolerata apud Senecam lib. 4. de beneficiis cap. 18. quid sumus præda animalium & uictimæ ac bellissimus & facillimus sanguis. rescribendum enim: quid sumus? præda animalium, belluis uilissimus ac facillimus sanguis. quis enim audiuit unquam homines uictimas belluarum? nec poëtae dixerint.*

921 Opima] *sicut oues pinguiores & candidiores, Iectæ; & porci maximi, excepti ad sacrificia eximij; sic boues totius armenti pulcherrimi & electissimi, egregij, uel opimi. ideo ritè ait, uictima opima; ut & Seneca 1. de benefic. & in Oedip. & Plinius lib. 10. & Ouid. 4. de Ponto Eleg. 9.*

Albæve opimorum colla ferire boum.

Varro lib. 2. de re rust. Boues atiles ad sacrificia publica faginati, dicuntur opimi. Festus autem: Hostiæ, inquit, opimæ; præcipuæ, pingues: & spolia opima, magna & ampla. Græci καλίστα λέγουσα uocant, ut Plutarch. in Marcello Etymologiam nominis Plutarchus tradit, in Romulo ὀπίμια δὲ τὰ σιῦλα φησὶν Ἐρρων, καὶ βόπι καὶ τὴν ἄρισται, ὅπερ λέγουσι πειθανώτερον δ' ἂν πρὸς εἶπει Διὸς τὴν παρῆσι. ὅπως γὰρ ὀνομάζεται τὸ ἔργον. αὐτῆς γὰρ δὲ ἀειπέας πρῶτη γὰρ πρῶτη γὰρ ἀνελόνη. δίδεται κατ' ἐρωσὶς ὀπιμίων. Opima uero spolia Varro dicta scribit, quod affluentiam, opem uocant. Verisimilius est à rei gestæ opere nūcupata. opus enim ἔργον uocant: & quæ sua manu cæso hostium Imperatori auferere Imperator, spolia opima posterius appellauerunt. hæc Græcorum uerborum sententia est. sed quis unquam Latinorum, opem diuitias significare somnauit. perspicuus error uel librarij, uel Plutarchi; & legendum; ὅπως λέγουσι. simile mendum, in Marcello, existat, ubi cum de ouatione agatur, inter cetera; ὅβρα

διὰ τὰ ὑβόλατα Ρωμαῖοι χαλοῦσιν. ouan pecora Romani vocant. nihil certius, quam castigari debere, ὅτις δὲ hoc enim verum, & sunt plerique ridiculi Graeci in Latinarum vocum originibus explicandis. Nemo qui vel Liuium, vel Dionys. vel Plutarchum legerit, unde faustali coniugi Lupæ nomen fuerit inditum, ignorat: Cedrenus tamen fol. 120. non veretur scribere εἰδιτο δὲ τοῖς ἐγχωρίοις, λυγαῖνας τὰς τριαύτας (scilicet quæ oves pascebant) χαλᾶν γυιαῖνας ἀπὸ τὸ ἐπίπαι ἐν τοῖς ὄρεσι μετὰ λύκων διατρέβαιν. διὸ καὶ τὰ τοῦσὺ πὸ λυγαῖνης ἀιατραφῆαι μυθολογῆται. crede, si lubet, ouium custodes femineas lupas dictas ab antiquis illis locorū incolis, quod perpetuò in montibus inter lupos agerent. cur ergo mariti & filij earum, qui magis assidui erant ad greges, Non lupi dicti? Idem nescio quam mixto-barbaram vocem commentus; Capitolium, quasi κεραλὴν ὠδῶος, dictum censet. lepida verò vox; Caputpolcōn vel Caputpolcorum. actum de Arno-biana & aliorum narratione, de inuento, cum fundamenta iacerentur, Oli capite. Suauissimus porrò est, quando Sextilem, à quodam Februario, Manlij Capitolini inimico, Februarium nuncupatum confirmat. Dies me deficeret, sē Cedreni fosculos pergam legere. Versus quidem pœta apud Terentianum:

Opima adposui senex

Amori arma Feretrio.

927 Altra inoffensos] illesa & inconcussa maneat celi machina.

929 Ferrum] omnia arma in vomeres, ligones, rastra conflentur.

932 Ignis] Fulmen.

939 Cinxere] lib. Moguntin. Tinxere: quod colorum proprium.

947 Rutilat] proba vox, hoc est, rutilam inbani iactans, quasi micat. rutilat autem quia sidus. nam sidera proprie rutilantia.

948 Quicquid] ait videre se leonem ad saltum paratum, vno saltu cuncta auctumnalia & hiemalia simul signa, medium zodiacum, transmissurum, vt Taurum, sidus vernale inuadat. pro; verni, tamen Mogunt. iterum.

Grauis] nam admodum morbi fer.

952 Huc & huc] sic pleriq; libri. Herbi pol. & Veneti; huc illuc. sed natū quia mendosè quidam m. s. huc & illuc, vt etiam nunc Moguntinen.

953 Acieque falsum] furentibus sæpè mediâ luce tenebræ suboriri, & sol sudus obrubi videtur: quod, imaginatione lesâ, sensationum ve rum esse iudicium nequeat.

956 Immune cælum] suprema illa pars vniuersitatis, ἡ πρώτη καὶ ὀλυμπός. de variis celi significationibus Aristoteles lib. 1. de calo cap. 9.

Immune] intentatum meis viribus.

959 Non capit] forè Varronis illud imitatur, in Meleagris, apud Nonium, de Hercule; Idcirco quem terra non capit, cælum recepit. sic recenset, in cap.

960 Superis reddit] loquitur ex sententia Platoniorum, qui putabant animas prius in cælis fuisse, quàm in corpora demittantur.

964 Saturno] aptas hæc Iouiterrendo minas, imitatione Senecæ. Statius & Claudianus crediderunt. apud illum s. Thebat. ait Pluto;

—habeo iam quassa Gigantum

Vincula, & athereum cupidos exire sub axem.

Titanas, miserumque patrem —

apud hunc Idem — patefacta ciebo

Tartara: Saturni veteres laxabo cathenas.

Saturni sepulcrum in Sicilia fuisse, scribit Philochorus.

966 Titanes] hi fuere primi terra cultores, Cretæ incolæ, ex Calo & Tita-
tæa nati: qui cum Iouis parentes in vincula coniecissent, ab eodem victi fue-
re. ita Euhemerus, Eumelus, Diodorus, Lactantius: reliqua quæ de Gigantibus
narrantur, fabule.

970 Sub ossa Pelion] Virgilium sequitur, qui Ossa Pelium imponit, &
huic frondosum Olympum, situs (opinor) rationem habens. nam Herculi The-
bis agenti proximus Pelius, inde Ossa, denique Olympus. At Homerus ad ma-
gnitudinem attendit, & quasi pyramidem construit. nam illi trium maximus
Olympus, infimus; & huic mole proximus, impositus. Ossa, & supremus utroque
minor Pelius. Vide Strabon. lib. 1. De situ dissentiunt Herodotus in Polyhymis.
& Ptolemaus tab. 10. loquitur autem de Ossa Thessaliæ non Elidis.

Chiron] Suidas in Thessaliis prodidit Chironem, ut & ceteros Centauros,
ab Ixione genitum: atqui Gigantomachiam composuit Græcus scriptor, ex Phi-
lyra Oceani filia, & Saturno (conuerso utroque in equinam effigiem) natum.
uxor ei Cariclo. humanissimus Cætaurorum & iustissimus fingitur. Achillis &
Iasonis pedagogus, musicam, medicinam, toxoboliam eos docuisse. hæc commu-
nis traditio. longè tamen alia Daimachus & Dionysius Chalcidensis, apud
Scholiast. Apollonij in lib. 1. Argonaut, à versu. 553.

Suum] eius enim incola.

971 Olympus] Olympi (Straboni li. 8. & 10.) quatuor, vnus prope Antandriæ
diuersus ab Idæa, alius in Mysia, alius in Elide, alius Thessaliæ, de quo noster.
Alios alij numerant. Hesychius quatuordecim. Lucilius Tharræus sex. Eusta-
thius scribit à Græcis omnem montem paullo altiore, vocari vel Idam: vel
Olympum, idè, propter Idam Phrygiæ, & Olympum Thessaliæ. Olympus sanè Thes-
salicus (cui hoc nomen per excellentiam competit) adeo cæcis est, ut in eius
vertice, nec venti, nec nives, nec nymphi cernantur, ut scribunt Homerus
Odyss. 6. & Philostratus in Imagin. idco Plutarchus in lib. de defectu Ora-
culorum vocauit, aulam superum.

978 Pallene] Pallene vna ciuitas Achaica, alia ciuitas & mons Mace-
doniæ seu Thraciæ, item Thessaliæ. item Arcadiæ: ut testatur Apollonij Scho-
liastes in lib. 1. significans Achaicam scribi tantum per è, Παλλῆν, Arcadi-
cam per à, Παλλῆν, ut & Thraciam; Thessalicam verò etiam per è, Παλλῆν.
Thraciæ Pallene (de qua noster) à multis cum Phlegrâ confunditur. sed Pli-
nius distinguit lib. 4. cap. 10. & Scholiastes Apollonij Φλέγρα πείδιον Θράκης
περὶ Παλλῆν, confundere videntur Stephanus in Παλλῆν ubi multa ex
Theogene in Macedonicis, & Hegesippo, in Palleniaci, Diodorus Siculus li. 5.
& Dionys. Halycarn. li. 1. fortassis mendosè Ptolemaus vocauit Patalenen.

980 Mimas] perperam hoc loco Oblanca reponit; minans. & Marsus
apud

apud Silium lib. 12. Numanta. est enim Mimas Gigantis nomen Hesiodo, Euripidi, Claudiano, Sidonio. Scholiastes Apollonij; Μίμας δὲ τὸ κωκὸν τοῦ Τίμαρος, alterius cuiusdam Mimantis meminit Ammianus lib. 31.

981 Flammifera] ut tubarum usu nondum inuento ab antesignanis in bello, pugnae initium coniectis in inuicem factus fiebat, teste Parrhasio; sic in hac imaginariâ pugna Hercules ait furias flammâ praelij signum proponere. Sic Papinius lib. 3. Thebaid.

Prima manu rutilam de vertice Lariffæo
Ostendit Bellona facem — & Claudianus:
Tisiphone quatiens infausto lumine pinum
Armatos ad castra mouet pallentia manes.

989 Tela sic mitti decet Herculea. AMPH. quo se cæcus inuergit furor] nihil video cur hæc lectio displiceat. Moguntin. tamen:
— tela sic mitti decet.

AMPH. Quo, nate, sic se cæcus inmergit furor,
non dubito quin multis hæc placeat.

Tela Herculea] Propertius:

Quis facta Herculeæ non audit fortia clauæ,
Et nunquam adnatas irrita tela feras?

accirco Virgilius amoris tela nimis certa, Tirinthia dixit, ut interpretor illud in Cirr:
— tela pharetrâ.

Heu nimium tereti, nimium Tirinthia nisu
Virginis in tenerâ defixerat omnia mente.

Inuergit] antiquum, pro ruit, se ingerit, influit.

993 Medio spiculum collo fugit] idem scribit Philostratus in Herculis Furentis imagine.

996 Mycenis] A Mycenæo Sparsonis F. Phorenei nepote dictas scribit Euripid. Scholiast. sed Ocarum magnarum auctor (vulgò putatur Hesiodus) à Mycene Inachi regis filia: Ctesias ab ululatu sororum Medusa occise, mugitu simili; alij à mugitu Ius: Chrysermus lib. 1. Peloponnesiacorum scribit Gorgophonam Epidaurium, inuento ibi Persei capulo, iussu oraculi, urbem inde nominasse. Vide Pausaniam.

Cyclopea] Mycenæ edificarunt Cyclopes. hos Strabo docet fuisse septem numero è Lyceâ dictos γαργαροχρηγας, quia suo artificio alebantur. alij Vulcani fabri. Vide inf: r. Thyest. versu 405.

699 Columen] hoc est, culmen. sic passim capit noster.

1000 En blandas] Riccius lib. 1. de imitat. omnia putat in Scenâ coram geri. Melius Oblanca; Amphitruonem tanquam introsipientem istâ loqui; sic tamen, ut cum hæc intus gerantur, quancumque loquitur, quasi per transfennam populum adspiciat, Hercules verò ista gerens non videatur à populo, sed audiatur tantum.

1006 Sonuit] plerique libri; sonat.

1015 Vultus tuos] Imprimis (inquit Sphintys) honestum est matronæ, pudicitiam suam erga virû, per formâ liberorum suorum testari;

quod fit si liberi referant typum similitudinis sui genitoris. *de causis* verò *physicis istius similitudinis videndi Aristoteles lib. 4. de generat animal. cap. 3. Plutarchus lib. 5. de placit. philos. cap. 11. & 12. Censorinus in lib. de die Natali, Valerius Maximus lib. 9. cap. 14. & Plinius lib. 7. cap. 12. & omnia adducens Tiraquellus 7. lege connubiali à num. 50.*

1017 Renuo] monueram olim hanc posse tolerari, sed meliorem esse multorum librorum; teneo. ait *vesanus*, se tenere manu comprehensam *Iunonem*, eamque ratus se necare, uxorem interfecit. Teneo, habetur etiam in *Venetis*. & *Herbipolensi* editione.

1021 Igneo vultu] *Homerus*:

Oculi autem sibi igni lucenti similes erant. *Lucretius lib. 3.*

Est enim calor illi animo, quem sumit ab irâ

Cum feruescit, & ex oculis micat acribus ardor.

vel respicit *Seneca* ad id quod docet *Eustathius Iliad. é. homines quosdam, oculi à naturæ proprietate, scintillare oculis, felium instar, quod de Hercule Ion Chius prodidit. Vide dicta sup. act. 3. versu 623.*

1025 Nec vsquam est] in tot particulis & tam minutis clauæ ictu dispersum, planè que contruum.

Nefas] hoc primus *N.* reposuit; cum prius legeretur; nimis. & utrumque in libris inuenitur.

1029 Conuerte] ô nate inquit stipitem hunc, quo puerum mactasti, nunc torque in me. Nescio quid *N.* in mentem ut contra lib. omnium fidem reponeret; euertere.

1031 Genitor] parens *Herculis*: affectui id mouendo magis idoneum, quàm senior. minus senem occidere, quàm patrem senem.

1034 Bene] nunc intus peractâ cede foras progreditur.

1035 Tibi hunc] decorum seruat. nam furiosus non attendit, quàm sibi contraria loquatur. En *Iunoni* sacrificium parat, quam paullo prius se tenere & occidere existimabat.

1037 Victimâs alias] *Eurystheo* minatur necem.

1038 Nondum litasti] absolutè positum, nec referendum ad sequentia, ut sit; litasti sacrum. ait, non exsacrificasti. non enim consummatum putabant sacrificium, quo non litatum. Est verò litare, sacro factò, Diis placatis, postulata impetrare. *Virgilius*: Tu modò posce Deos veniam (sacrificâ) sacrisque litatis (feliciter consummato sacrificio, votis posita) indulge hospitio. Litasse se rebantur, si exta prospera & leta. vide de litatione *Brissonium lib. 1. Formular. à fol. 32. cui addo id quod Grammatici nonnulli notant, dici non posse lito exta, sacra, sacrificia, neque id unquam Romanis placuisse non planè verum videri. frequentius quidem; lito Deos extis, sed & hoc nonnunquam. In primis *Scruuius* fateatur sic usum *Maronem* loco citato, etsi reprehendat. *Propertij* verò versus apertior est, quàm ut deprauari debuerit scitâ, excalatandi voce: Pastor & ad calamos exta litabat ouis.*

*Suetonius in Aug. cap. 96. circa Perusiam sacrificio non litante. Idem alibi: Nam victimâs Diti patri cælas litare. quod & *Budæo* placuit;*

& Lactantius lib. 4. cap. 27. Nam cum Diis suis immolant, si assistat aliquis, signatam frontem gerens, sacra nullo modo litant. *Nisi accipias sacra in recto, quod non minus contra mentem Galeotti. Denique Grecorum* *καλλιστώ, tam dativo quam accus. iungitur, ut docet Budæus in Com. fo. 744.*

1039 Stat] rituale, stat hostia ad aram; & explicat subiungens, expectat manum ceruice pronâ, præbeo, &c.

1041 Errat acies luminum] hoc Stesichorus & Panyassis tradidere. addunt Thebani, præ insaniâ ipsum quoque Amphitryonem fuisse occisurum, nisi lapide à Mineruâ tacto ictus somno se didisset; eumq; lapidem vocant; auctorem reminiscuntur. ita Pausan. in Bœot. seu lib. 9.

1044 Fecula] nimij labores somnum conciliant. nam illis vehemens calor excitatur; quo liquantur humores; ibi cerebrum petentes ibi refrigerantur, & densati somnum adferunt: vel cum labore nimio vitales spiritus consumantur, refrigeratum corpus vim somni proferre non valet, sed opprimitur. Vide Argenterium lib. de somno. unde mirari non oportet tam laboriosum furorem Herculi somnum excitasse.

1049 Aut portus] que tanta, ut decidens in mare, securû portum queat efficere. 1046 Reciprocus] somni periphrasis.

Motus] arteriarum.

IN CHORVM.

Plangit miseriam Herculis, somnum eius describit, & somni numen laudat & precatur, ut vel illum furore soluat, vel ad mortem usque detineat. Denique pueros occisos lugubri neniâ prosequitur.

1054 Æther] quicquid ultra ignis spheram (si certa aliqua huius elementi sphaera) vel ultra supremum corpus simplex (si ignis certum locum esse neges) cælum vel æther vocatur; secundum Anaxagoram, *ἄνω τοῦ ἄθροι*, quod ardeat; iuxta Platonem, quod aëri circumfusum semper currat, *ἀεὶ τοῦ ἀέρος πῦρ*; iuxta Aristotelem, à perpetuo motu, *ἄνω τοῦ ἀέρος τοῦ ἰσίου*. Vide Auctor. lib. de mundo ad Alex. cap. 1.

1055 Aetheris] antiquos; Cælum Iouem, hoc; pro iisdem solitos, rectissime monui, quicquid dicant. nam Ennius, *Thyeste*:

Aspice hoc sublime candens, quem inuocant omnes Iouem, & alius apud Ciceronem:

Cui, quod in me est, execrabor hoc quod lucet, quicquid est. ostendit id ipsum augurum formula, qui volentes significare Ioue fulgente tonantem quid actum, dicebant; Ioue tonante, Cælo fulgente. Euripides etiam ut multa præclare, sic hoc breuiter, inquit idem Cicero 2. de Nat. Deor.

Vides sublime fufum immoderatum æthera,

Qui tenero terram circumuectu amplectitur,

Hunc summum habeto Diuûm, hunc perhibeto Iouem.

Quare foris rectè hic ætherem sumas pro Ioue; ut Chorus iubeat Iouem eiusq; patrem Saturnum lugere filij, ne porisq; calamitatem. sed in sacris quoque litteris; cælum pro, Deo. Luc. 2. cap. 15. peccaui in cælum.

1064 Soluite Superi] quidam v. l. pro; tantis continent, tantum. quid se

scribas? Animum monstris soluite tantum,

Soluite Superi — nihil aliud poscimus, quam ut sane ipsam menti reddatis, liberetis ab insaniâ: hoc bene erit: satis erit.

1065 Malorum] sic Moguntinens. Hierbipolens. & Veneti, & Lipsiens. at Lugdunens. laborum. parum refert. utrumque somno conuenit, conuenit legi numerorum. ad curarum & laborum intermissionem somnus nobis à Deo datus. Ideo Sicyonij somnum pingebant leones domantem: quia, teste Pausaniâ in Corinth., nullus tam sanus dolor est, qui somno non sopiatur. Homerus Odyss. 20.

Noctes autē somn^o habet. hic enim obliuisci facit omnes homines.

Bonorum & malorum, postquam palpebras complexus est. Ideo vocatur Homero, dulcis; Apollinari, melle dulcior; Theognidi, curator malorum; Pindaro, comes dulcis. Euripides; somno dulcissimum ferenti gaudium. Item: quietem somni dulcem. & alibi: ô amicum somni delinimentum, ô auxiliatorem in orborem, Orpheus in hymnis;

ἕσπευ ἀναξ μακέρων, πάντων θνητῶν τ' ἀθρόων

καὶ πάντων ζώων, ἔπασσε τρέφει εὐφεία χθών.

& postea: λυσιμέλι με κοπτεν ἠδεΐαν ἔρχων ἀνάπαισις

καὶ πάσης λύπης ἔσπον ὄσμυτον ἱερὸν.

Somme rex Deorū felicium, & omninū mortalium hominū

Et animantium, quotquot latè patens nurrit tellus.

Qui liberat omni sollicitudine adferēs dulcem laborū quietē,

Sacro sanctum doloris omnis solamen.

multa huic rei Sophocles in Philoctete, & Hermes Termaximas lib. ad Tatium, in eclog. phisic. Stobaei, & Lilius Deorum Syntagm. 9.

1066 Pars: melior vitæ] quia qui dormit, nihil neg. agit, neg. patitur mali,

1067 Volucre] plerique lib. volucer, melius.

Genus Astræe] Astræa dicta Iustitia, quia gigantis Astræi filia, auctore Arato, cuius interpres Germanicus (huius enim verba ascribam, ut quatuor fœda menda tollam) ait, ut ego rescribo:

Iustitia inuiolata malis placidissima virgo:

Siue illam Astræus genuit; quem fama parentem

Tradidit astrorum: seu vero intercidit æuo

Ortus fama tui; mediis te lata ferebas

Sublimis populis, nec dedignata subire

Tecta hominum, & pueros mores sine crimine —

legas etiam paulo post, pro vulgatis verbis:

Tantum cum trepidum vulgus, cœtusque notauit

Increpitans: Patrum soboles oblita priorum

Degener, &c.

1068 Frater d. l. mortis] uterque enim Noctis & Erebi filius. quod confictum propter eorum similitudinem; de qua Coluthus:

ἐπεὶ θανάσιο συνέμπερος: εἰ γὰρ εἰλόχῃ

ἕμῳ ἀναγκάσιν ζυνῆτα πάντα λάχεται

Fortè etiâ
melius,
olim, pro,
illam.

ἵνα παλαιότεροιο χειριζήτοιο δώκειν.

Somnus morti similis est, utpote frater eius

Simul semper incedens. ideo necesse est minorem natu

Opera & effectus fratris senioris imitari.

Lucretius lib. 4. hanc similitudinem, per effecta somni declarat;

— sensus abit, mutatis moribus altè.

Et quoniam non est, quasi quod suffulciat artus,

Debile fit corpus, languescunt omnia membra,

Brachia palpebræque cadunt, poplitèſque procubant.

Aristoteles lib. 5. de animal. hist. docet somnum medium quid esse inter mortem ipsam & vitam, Pausanias in Eliae. scribit in Cypseli tyranni monumento, fuisse simulacrum Noctis, duos infantes gestantis, unum nigrum, alium candidum, cum elogio. Mortis & somni. Passim ergo fratres vocantur.

Orpheus: Qui mortis formam inducens animalia seruas.

Nam germana tibi, cum Lethe, pallida Mors est.

Homerus: Tum Mortis fratrem somnum conuenerat ipsa.

Hesiodus: aut etiam Somnum ad manus fratrem Mortis. D.

Basilus: temulentia enim Somnum quidem adducit, fratrem Mortis. Gorgias moriens amicis: Iam (inquit) somnus incipit me tradere fratri suo. 1069 Veris miscens falsa] in somnia alia vera, alia falsa, alia seminera. Futuri cæus & pessimus auctor] Artemidorus lib. 1.

ὄνειρος ἔστι κίνησις ἢ πλάσις ψυχῆς πολυχρήμων, σηματικὴ τῆς ἐσοδῶν ἀγαθῶν ἢ κακῶν. Somnium est motus, vel figmentum animæ multiforme, significans vel bona, vel mala futura. hæc dicit noster aliquando verè, aliquando falsè præsignificari, & ut plurimum mendacissimè. Quare faceret impius Lucianus lib. 2. verar. narration. fingit civitatis Somni incolas (hoc est Insomnia) perrarè vera loqui, & mendacis ut plurimum homines circumuenire, esèque natura mendaces ac subdolos: eodem sensu Tibullus somniis pedes tribuit incertos & labundos, quales ebriorum sunt, qui officium nequeunt facere.

Postque venit tacitus fuluis circumdatus alis

Somnus, & incerto somnia nigra pede. *vide Troad. 437*

1070 Pater rerum] digestionem namq; inuat, alit, reficit, reparat corporis vires, & sic quasi genitalis.

Portus] refugium. Lucis] laboris diurni.

1076 Cogis disc. mortem] *Xenophon:*

Cogitate præterea nihil morti esse somno similius.

Longam mortem] *Recti ingenij iuuenis, & spei bonæ, Douza filius; pro; morte, reponit; noctem: ut mors dicatur nostro; nox longa, sicut Provertio & Silio Italico.*

1077 Torpore] *nam somno torpescimus. Attius Telepho:*

Iam iam stupido Theffalia somno

Pectora languent senèntque.

1081 Sæua feroci] *quia humor ille ater & acer, quo Hercules abundabat,*

alia somnia solet excitare, ut sanguineus placida, testibus Hippocrate & Aristotele in libris de Insomniis. accedit, quod furiosi & melancholia percipi flatibus abundant, à quibus immodicè concitati humores, monstruosas & confraetas reddunt imagines, ut in aqua commota videmus.

1090 Vento cessante tumet] Seneca de tranquillit. vitæ ad Serenum cap. 5. sic est quidam tremor etiam tranquillimaris; aut lacus qui ex tempestate requieuit. & de vitæ breuitate ad Paulin. cap. 2. si quando aliqua quies fortuitò contingit, veluti profundo mari; in quo, post ventum quoque volutatio est, fluctuantur. Statius lib. 1. Thebaid.

— ventis ut decertata residunt

Æquora, laxatísque diu tamen aura superstes

Immoritur velis —

Claudian. lib. 1. in Ruffin. — seu murmurat alti

Impacata quies pelagi, cum stamine fracto

Durat adhuc, sauitque tumor dubiumque per æquor

Lassa recedentis fluitant vestigia venti.

Quidius lib. 2. Pastorum.

Ut solet à magno fluctus languescere flatu,

Sed tamen à vento, qui fuit, vnda tumet.

hoc noster imitatus.

1096 Infonem] culpam furor tollit, quia libertatem arbitrij vincit, iuxta Theologos. Dionys. Halycarnass. lib. 1. Omne peccatum inuoluntarium veniam meretur.

1114 Regina] Moguntinens. Regia. hoc est, aula Plutonis. at Regina, hoc est, Proserpina.

1117 Date sæua] crudelia. at Herbipol. & Veneti; sera.

1122 Sauro vulnere] Moguntin. sauos. non male.

1123 Argiuâ palæstrâ] palæstram à quodam Mercurij filio inuentam & nominatam, prodidit Philostratus in Imaginibus. Horatius ipsi Mercurio hanc laudem tribuit lib. 1. Od. 10. Pausanias in Attic. Thesco. erat exercitatio liberalis, iuxta illud Terentij:

Fac periculum in literis; in palæstra, in musicis;

Quæ liberum est æquum scire adolescentem, sollertem dabo.

In Arcadiâ inuentam scribit Philostratus; noster vocat Argiuam communi nomine, pro Græcâ, ut in illo: — qua veti Argiui delecti viri.

Palæstra propriè luctationem significat; sed hic, ut aliàs sæpè, integrum Pentathlon, seu Quinquertium; quo tota puerorum ingenuorum exercitatio consistabat: nempe disci iactum, cursum, saltum, luctum, iaculationem.

1125 Scythici] hoc ait, quia Scythæ puerulos adhuc filios sagittis assuescibant: ita singularem dexteritatem sibi parabant, & eâ genti suæ laudem. quare Lucanus de Parthis, Scytharum sobole, lib. 8.

Nec puer aut senior lethales tendere nervos

Segnis, & à nullâ mors est incerta sagittâ.

Seneca epist. 36. Si in Parthia natus esset, arcum infans statim tenderet;

Officinâ
textoriam
somnia bāt,
qui cura-
runt edi,
stamine. le-
ge, stamine.

si in Germaniâ protinus puer tenerum hastile vibraret, si auorum nostrorum temporibus fuisset, equitare & hostem cominus percutere didicisset. Hæc singulis disciplina gentis suæ suadet & imperat.

1124 Fletere docti] *Moguntinens.* fletere fortes, forti castu, Fortesque manu. *Herbipolens.* & *Veneti*; fletere forti, fortes castu, Fortesque manu. *dixi olim, quid sentiam.*

1136 Noti] *ob patris claritatem.*

1136 Visite] *etiam Moguntinens.* visere.

Reges] *Platonem & Proserpinam.*

IN ACTV. V.

Hercules, recedente furore, accedit ad malorum suorum lamentationem. ea primò fert impatienter, usque adeo ut vix se à sibi inferendis manibus, paternâ prece & minis deduci patiatur. tandem parcit sibi, ut patri parcat; vinit, ut ille viuat. & à Theseo purgandus Athenas deducitur.

1143 Exiit] *non male. sed nec malum; exiit. nam in Mogunt.* exiuit.

1150 Tegmen] *Moguntinens.* tegimen. & sic editio *Metamorph. vetustior centum annis lib. 3. non ut recens; tegmen,*

—— Tegmen cui fulua leonis Pellis erat.

1153 Abstulit] *Moguntinens.* abstrahit.

1157 Incestu] *Incestare, vitare & corrumpere, inde, incestus. latè pro quouis stupro vel adulterio.*

1164 Pelopis regnâ] *Peloponnesum Pelopi Phrygio regnatam.*

Dardanij] *Phrygem fuisse docebo postea: tamen Appollonis lib. 2. Paphlagonem facit; Euphorion, Lydum.*

1165 Auctorem] *Basileens.* auctorem.

1169 Thracis] *Diomedis.*

1168 Vindicas] *ulcisceris.*

1170 Libyæve dominos] *Athlantem, cum hortum spoliaui; & Ant. cum, cum cum in luctâ peremi.*

1180 Dominator] *Eurystheus Arginorum tyrannus.*

1181 Pereuntis] *Lugdunens.* perperam; parentis.

1182 Per te] *sic paullo post. Per sancta generis sacra, per ius nominis; &c. hic ponitur, per, pro vñ ut apud Virgilium:*

Per ego has lacrymas, dextramque tuam te;

Per connubia nostra, per inceptos Hymenæos.

Vide Carissim. lib. 2. & luctus a bonis litteris morte raptum Godschalcum Steen-vyckium annotat. in Apuleium. ubi de hac formulâ.

1184 Numen secundum] *à Ioue.*

1185 Cui præda iacui] *quis arma me presente diripuit? sic Claudian.*

—— cui præda feror?

Tacita] *sic Euripides.*

Tantum quidem scito malorum, reliqua amittito.

1190 Quota] *in Moguntino erat; quanta, sed ab aliquo positum quota.*

1192 Manus refugit] *manus refugit contactum patris. ut inf. ver. 1318.*

Hic errat] *Herbipolens.* hic erat. *Vnus Venetus; hoc erat.*

1196 Quæ potuit] *Moguntinens.* non quæram manum. Quis potuit

tuit, &c. *Basileens.* non quæro manum, quis potuit, &c.

1197 Vix recedentem] *magna hic diuersitas, clarâ tamen mente, quidam v. l. ut Eguianus; vix iam cedentem. hoc est, quem nunc ira tumens vix ipse quæo adducere. minus bene Mogunt. vix penè cedentem. Herbipol. penè vix cedentem. Veneti; vix cedentem, ceteri; vix recedentem.*

1199 Tacuere. nostrum est] *ideo Sophocles in Trachiniis:*

Cur tacitum te hinc proripis? silentio hoc
Fateris huius te ream esse criminis.

Euripides, Orestæ,

Fatetur tacens, ego verò loquens tibi suffecero;

Apud eundem Theſeus:

Ad mutos testes confugis? manifestè

Res ipsa non loquens, te indicat malum.

Apule. Apolog. Qui sedulò laboro, vt ne quid maculæ aut inhonestæ menti in me admittam, videar cuiquam, si quid ex friuolis præteriero id agnouisse potius, quàm contempsisse.

1205 Caspiæ] *de his montibus, qui Tauri pars sunt, consule Plinium & Strabonem.* 1206 Pontum Scythen] *Euxinum mare, in quo Synplegades. Lucanus lib. 1. — stringit Scythicum glaciali frigore pontum.*

1208 Abruptum] *Moguntinens. obruptum,*

1213 Actis] *Moguntinens. actis.*

Medium mare] *quatuor veteres impressi, & medium mare.*

1216 Crement] *Herb. pol. cremant. Lugdunens. cremo, quod amplius erridet: etsi non rejiciam; cremem, quod in ceteris.*

1220 Sæuit] *Herbipol. & Veneti; furit. sed tunc claudicat versus, nisi syllabam adicias cum emendantibus; furit. H E R. O dira.*

1235 O nouercales manus] *crudelēs erga liberos, qualis erga me nouerca Iuno.* 1236 Errori dedit] *sic Moguntinus & prima Veneta edit. reliquæ duæ cum Herbipolensi & Eguiano; addidit. Lugdunens. indidit. reſidè omnes. puto germanus; dedit. Confirmat hanc sententiam nostri, Thucydides: Non enim (inquit) inuiti laſerunt, sed scientes insidiati sunt. quod autem præter voluntatem fit, id dignum est veniâ. Æſculapius quoque ad Ammonem: τὰ γὰρ ἕω' ἀνθρώπων τολμάριδα, ἢ πλάγη, ἢ τολμή, ἢ ἀγάγη ἢ κλέσιν εἰμαρμόν, ἢ ἀσίβεια ταῦτα πάντα τῶνδε θεῶν ἀσέβεια. μὴ δὲ ἢ ἀσίβεια, δίκη ἐπιπέτακε. Nec hominum facinora, vel error,*

vel audacia, vel necessitas, quam fatum appellant, vel ignorantia: cuncta hæc apud Deos reprehensione vacant. sola impietas est quam vindicta iustitiæ vlciscitur

1246 Altorem] *verè. Mogunt. i. smen Herbip. & tres Veneti; autorem.*

1253 In toto furit] *pleriq; editi; fuit. sed Veneti; furit. & sic multi m. s.*

1255 A me timetur] *sic omnes libri scripti, excusiq; quos vidi. quare non credo; nobis, reponendum.*

1256 Fructum tui, tactumque & aspectum] *sic Herbipol. duo Veneti, & Lipsiens. & Basileens. fructumque tui, tactum & aspectum, primus Venet.*

Venet. & Moguntin. fructum tui, contactum & aspectum, Lugdunens.
 1265 Peto] *assentior amico corrigenti; pete, & rectè explicanti; dele & delue inquit aspectu aliarum gloriarum unam hanc noxam. tibi met hoc unum crimen condona & ignosce.*

1274 Solito] *malè N. solido.*

1276 Herculem irasci veta] *iram, animumq; tuum doma. sic Ovidius: Vince animos iramque tuam, qui cetera vincis.*

1280 Oberrat] *versatur in pectore meo immanis iracundia, dirum reuera monstrum, quavis truculentius fera.*

1285 Mecum cremabo tota cum domibus suis Dominisque testa, cum Deis] *Herbip. & Venesi, cremabo aut tota cum d. f. D. testa, cum Diis. ceteri ut posui. nisi quod Mogunt. etiam; Diis.*

1292 Media qua] *quicquid inter terram & supremum celum interiacet.*

1296 Hoc Iuno telum manib. emisit] *frequens apud I. C. telum fuisse: & eum dicendi modum Cicero 3. de Oratore commendat. hoc telo nunc minatur Amphitryo, se sibi vitam cuitaturum. Alij illud, vox est digna genitore Herculis, & c. ironice dictum volunt, hoc sensu; digna scilicet verba paternis auribus, ut filio suo arma, necis instrumenta subministraret. Hoc me dignius, ut quibus telis nepotes mei iacent, iisdem nunc in meam utar perniciem. Sed nonne hec frigent, & iacent? Quin dicat Amphitryo; se sui memoriam, quod Herculis patrem deceat dicturum, scilicet: Hoc en, & c. sic enim superius quoq; affatur Lycum ver. 509. Hoc munus à te genitor Alcide, & c.*

1301 In tuto] *quia stat mori.*

1304 Miserum, & c.] *quia iam sum miser, & animo mortem precepi. Porro persona his locis varia in libris. secutus sum plerosque, & quos rectius indicavi distribuisse nomina.*

1305 Sic statue] *Ad Herculem, iam deliberata morte ferocior se conuertit: non supplicans, ut prius; sed minitans.*

1311 Ferro pectus impresso induam] *sic Lipsiens. & plerique vet. libri. Excusi pleriq; ferru pectori impressu. Caietani lib. feru u pectus impress.*

1310 Tarde] *hoc addit, quia multum beneficio detrahit, qui cunctatur. bis dabis, si cito dederis. Vide Senecam lib. 2. de benefic. c. 1. 2. & seqq.*

1315 Labor] *seruati parentis, & victoria meimet animi,*

1318 Nixus] *v. l. nisus.*

Ego] *soli Lugdunens. ergo.*

1323 Tanaïs] *Scythe Sylin vocant, ut & Maorthin Temerinda. id est, matrem maris, ait Plinius. sanè Dionys. docet vocari, utriusq; Πόντος. verius tamen Scythicum nomen significare maris finem. plura iam de Tanaï dicta.*

Nilus] *Aethiopes, teste Dionysio, Sirin vocant; deinde apud Syenem incipit dici, Nilus. fortassis de hoc Claudianus:*

— Siris notissimus amnis Æthiopum.

vel mono-

syllabâ voce; Et Sir. not. a. Dicitur etiam Niger idque significat Hebræum vocabulum, quo appellat Isaias cap. 23. Sibar שִׁבַר alibi שִׁבַר vocatur etiam

cap. 2. Genes. Gihon *גִּיחֹן* nam Iosephus docet esse Nilum; de cuius ortu & incremento philosophorum, historicorum, & poetarum veterum historias prolixè commemorat Scholastæ Apollonij lib. 4. ad vers. 269. Consulendi etiam Pierius lib. 46. Hieroglyph. Ludouicus Nugarola in Dialog. de Nilo, & Francisc. Rhamnusus in epist. ad Fracastorium, ipsùmque Fracastorium consule integro libro ei respondentem. Ex antiquis optimè disseruit de Nili origine & excrecentiâ, Aristides Orator in Aegyptiacâ tom. 3.

1324 Tigris] natus in loco edito, qui dicitur Elongosine, in Armeniâ maiore, Mesopotamiam amplectitur, & Euphratem cum Choaspe in sinum Pericum defert, auctore Solino. Violentum vocat, quia rapidissimus. indicat nomen Hebraicum Syro mixtum, unicam velocitatem significans, vel etiam velocitatis acumen Genes. 2. *חִדְקֵל* *חִדְקֵל*.

Rhenus] non Cisalpinum illud ignobile, sed Germania flumen clarissimum, quod describit Dio Cassius lib. 39. histor. & Irenicus Exegetes lib. 8. cap. 28. 29. & 30. cuius scriinia non compilabo: monebo potius valdè corruptum de hoc fluuio & aliis Sidonij carmen in Panegy. Maioriani:

—— rigis hunc abluit vndis

Rhenus, Arar, Rhodanus, Mosa, Matrona, Secana,
Clitis, Elaris, Arar, Vacalis, Ligerique bipenni, Ledus
Excisum per frustra bibit ——

sic vulgò in Vineti editione leguntur, emendo:

—— riguis hunc abluit vndis

Rhenus, Arar, Rhodanus, Mosa, Matrona, Sequana, Ledus,
Clitus, Elauer, Arax, Vacalos, Ligerisque * bipenni
Excisum per frustra bibit —— Ledus, in secundum carmen

transituli, ex fide m. s. Sidonij bibliothecæ S. Victoris, quem mihi ostendit noster Jacobus Syrmondus, cui etiam assentior, Clitum, esse qui vulgò, Clanis. cetera restitui ex coniectura. riguis. pro; rigis, & Sequana, pro Secana; Elauer ex Casare pro Elaris, vulgo nunc Allier: Vacalos posui, pro Vacalis, vocatur etiam Vahalis; denique Ligerisque pro Ligerique, mox posui asteriscum, notam lacunæ cuiuspiam. nam non coherent sequentia: & quis Ligerim unquam sic constrictum glacie vidit, ut hauriri eius aqua nequeat? Clitus me monet, ut restituatur in Regis Alexandrini libro 2. Europe tab. 7. ubi in Lugdunensi Gallia collocatur vulgò; Titus, flumen. Ad Rhenum redeo. eum veteres credebant spurios infantes gurgitibus suis absorbere, legitimam sobolem innoxiam non demergere. quare recens natos accole in cum deferebant scuto impositos. Claudianus: Et quos nascentes explorat gurgite Rhenus.

tribuit hoc Celtis auctor Epigramm. libro 1. *Ἰασσαλέης κέλται ποταμῶν* &c. & Iulianus epist. ad Maximum, & Aristotelis in Polytic. Germanis, Galenus lib. 1. *ὕδατος*, Cesar & Meli. nec mirum, Germani enim dicti Græcis (ut docet N. in Bataua, post Irenicum) Celtae, unde Theophilactus Rhenum Celticum flumen, dixit: & sic eam vocem acceperunt Nicolaus Damascenus apud Stob. eum Serm. 42. multa referens de illorum iustitia; & audaciam miram celebrantes Strabo lib. 7. Arrianus lib. 1. Alexandri histor. & Aristot-

teles lib. 3. *Ethic. ad Nicomach. quem immeritò, more gentis suæ loquentem, Genesius Sepulveda; in Comm. Polyt. reprehendit. Rhennus δ'επιμος est, Asinio Quadrato apud Strabonem lib. 4. Mele lib. 3. Hegeſippo, Panegyriſta Conſtantini, Tacito, Claudiano, & alius, quia ad Drusi uſque tempora talis fuit, & ostia eius naturalia bina tantum: Plinio & Ptolomæο περιουος, quoniam foſſa Drusiāna, improbo labore militum, excauata, & artificiali uno ostio addito, tribus iam cornibus Oceanum ferire cepit.*

1325 Tagúlve Ibera] De aurifero Tago dicta nonnulla: nunc de Iberis; qui partim Asiatici, partim Europæi. Priscianus, illos ab his ortos tradidit: rejiciunt nonnulli, ut testem singularem. sed solus non est. nam Dionysius Alexandrinus id docuit, & Strabo aperte lib. 1. est alibi, propter linguæ & sermonis diuersitatem, hæſitet. Appianus quoque tres sententias refert: primam, Erupæos ab Asiaticis deducendum; secundam, Asianos ab Hispanis; tertiam nihil illis præter nomen commune uolentium.

Gaza] qui veteris Hispaniæ thesauros, auri, & argenti, nescit, peregrinus est in litteris. Vide qua ex Posidonio & alius Strabo lib. 3. Iustinus ex Trogolib. ult. Panegyriſta Theodosij, & alij. Gaza Persicum uocabulum, pecunias significans, auctore Stephano in γὰζα, unde & Gazophylacij nomen manauit, quod in domo Sacerdotum seu Leuitarum templo uicinâ, trichinium illud significat seu exhedram in qua thesauri asseruabantur, Ierem. 35. & 36. Ezech. 40. 41. 42. & alibi; aliquando etiam arcam oblata pecunie custodem; ut Luca 21. & Marci 12. aliquando denique locum istius arce, ut Ioan. 8.

1326 Mæotis] palus Scythiæ ad Phasidis ostiū, distincta à Bosphoro Cimmerio, & Ponto Euxino, etsi maxima flumina recipiat, hyeme tamen cõgelatur.

1336 Amas] malè apud Lugdunens. amat.

Gratiam refert] obuia hæc phrasis apud Ciceronē. falsas ergo qui solius Virtoris putat, nec probam satis. 1342 Illa te] Euripides:

Ergo relinque Thebas, implendæ legis gratia,

Nosque sequere simul ad urbem Palladis;

Illic purgatis manibus tuis à piaculo, &c.

de hoc auxilio & consilio Theſei accipe ista Aristidis Orat. priore de Societate: Cùm Hercules amicum requireret, Theseus eum Athenas ductum refocillat. 1343 Facere innocentes terra quæ superòs solet] Athenis multi quidem fuere iudiciorum concessus, quos enumerant Leonicus lib. 2. *Vide Eman. Aluariz.* var. hist. cap. 31. & Sigonius li. 1. de repub. Atheniens. cap. 3. præcipuus Areopagi; cuius uocis penultimam ex Homero, Euripide, & Suida corripendam potius putem, quàm producendam. Nam etsi mihi aliquando id dubium, non quidem propter uulgare illud à fonte deduci; sed propter Dionys. Halycarn. auctoritatem, qui in Origin. disertè tradit, Latinos pagi uocem à Græcis mutuatos; unde sic argumentabar, Latini à Græcis uocem sumserè, Latini producunt; ergo & Græci sic olim: attamen dubitare desij, quia nec argumentum illud prorsus stringit, & obseruaui, sepiſsimè Latinos Græca, & Græcos Hebræa, uel accentus ratione, uel ignoratione, uel quapiam alia de causa, uitiòse pronunciare. In Areópago igitur Mars de Halirrhotij cæde causam dixit,

teste Pausaniâ in Atticis, omniumque iudicum calculus fuit absolutus, ut scripsere Apollodorus lib. 3. Biblioth. Dinarchus in Orat. contra Demosthenem, & Aristides in Panathenaiscâ. Herculem traditur sumto Anticyreo hellebora morbo liberatum, à nece verò filiorum Athenis expiatum etiam Sozomenus tradidit: & Menecrates, eum qui expiauit Cybalum vocat. Vidimus Furissem; spectemus & morientem in Oetâ.

COMMENTARIUS IN HERCVLEM OETÆVM.

ARGVMENTVM.

REDIBAT ab Oechaliæ expugnatione Hercules, Iolen secum adducens, cuius amor belli suscepti causa Non tulit thori sui violationem, & ante oculos pellicem, Deianira: sed primò quidem, furore femineo, venena & ferrum cogitat; mox, lenita à Nutrice, reuocat in memoriam Nessi Centauri consilium & donum. nam hic moriens, cruorem vngulæ inditum Deianiræ dederat, monens phyltrum efficacissimum esse, si eo vestes tingerentur. Tunicam ergo hac sanie imbutam, ad maritum trāsmisit. detulit Lichas comes Herculis, iam iam sacrificaturo. induit, & mox vt calor eam attigit, ardētissima febris, & æstus immodici, dolorésque grauissimi inuadunt. paulatimque vis morbi, carnem & interiora absomit. lubet ergo, dolore victus Hercules intellecto Nessi dolo, pyram in Oethâ monte exstrui, quâ se ipsum cremet: Lycham tamen prius occidit. Deianira seipsam conficit, vt marito præmoriatur. Accurrit Alcmena & Hyllus, & adstāt morienti Heroi: cuiusque post obitum Alcmena cineres; Philoctetes, mercedem succensæ pyræ sagittas & arcum, refert. Tandem iulanti matri apparet Hercules, iam Deorū numero ascriptus. Ceterum calidè nimis, qui totam hanc damnant; totam fremitum, tumorem, fastum esse volunt. multa in ea huiusmodi, & quæ patiētem lectorem postulant: sed non pauca rursus, lectu & imitatione dignissima, multa creta, acuta, do-

ta, abstrusa, sed est præ ceteris mirè deprauata, nec erat tota in meo manuscripto, nec in Burdegalen, sed in Eguiano, Moguntino, & VVinckeliano integra.

IN ACT. I.

NARRAT res à se gestas Hercules, & preces sacrificaturus concipit viro forti, sed gentili accommodatas.

I Sator Deorum] *Valerius Soranus de eodem Ioue:*

— genitor genitrixque Deum .ceteris etiam poetis, Diuum pater. 4 Potrigi terras vetat] *cingens & coercens mare terram instar cinguli dicit; quacunque. nam Hercules orbem peragrauit, ut pacem orbi pararet. Seneca lib. 1 de benefic. Hercules nihil sibi vicit. orbem terrarum transiuit, non concupiscendo, sed vindicando. Quid vinceret malorum hostis, bonorum vindex, terrarum marisque pacator?*

8 Parui] *apparui vide vers. 497.*

14 Cum cesset] *Mogunt. Herbipol. & Venet. cum esset. Eguian. cum cessit. hinc natum illud; cum cesset: melius & rectius coniecissent; concessit. priscum & elegans verbum: cuius sensus, planè abiit, simul cessit. Lucret. lib. 4.*

Vis animæ, partimque foras eiecta recessit,

Et partim contrula magis concessit in altum.

& lib. 1. Omnis enim locus ac spacium, quod inane vocamus,

Per medium, per non medium concedat oportet.

& lib. 5. Inque dies magis in montem succedere siluas

Cogebant, intraque locum concedere cultis.

& alius poeta de Sole exoriens:

Concessere Deo tenebræ.

19 Hebro] *Thracie amnis, cui Homerus Iouem patrem tribuit cum ceteri fluij decantur Oceani filij. vide vers. 623.*

20 Thermodontiæ] *Amazones propè ripas habitauerunt Thermodontis; qui Themyschire fluius est, in consiniis Cappadocie, sexagintaquinque ostiis in mare prorumpens, teste Apollonio lib. 2. Negat Seruius trisyllabum esse: sed Græci contrarium conuincunt. nam Aeschylus, Apollonius, Plutarchus, & ceteri in secundâ sede agnoscunt & quare censeo apud Latinos poetâs, Senecam hîc, Virgilium Aen. 11. Ouid. 2. Metamorph. Valerium lib. 4. & 5. Argonaut. expunctâ voce quadrisyllabâ, restituendum trium syllabarum.*

21 Vidi regentem fata] *Lugdunens. silentum. melius ceteri de Plutone, regentem fata. talem vocat, & fatetur Lachesis apud Claudian. in lib. de rapto. in Herc. Fur. dictus est Mortis Dominus.*

26 Taurusque] *de quo Pausanias in Atticis: Taurum enim Cretenfes Neptuni ira immissum memorant: quod Minos latè mari toto imperans, nihilo quàm ceteris Diis Neptuno maiorem honorem habuisset: è Cretà ve rò eundem taurum in Peloponnesum traiecisse, vnumque fuisse de xii. Herculis laboribus.*

27 Infestum] *Moguntinens.* infesta.

29 Fusum dextera] *Mogunt.* fusum est dextera.

30 Iratis Diis] *omnia, ubiuis locorum genita, monstra necauimus frustra*
Dij irati mala hæc populis immittebant: nam nos sustulimus frustra irasce-
bantur: minas eorum & flagella discussimus. Quare, si orbis nullas feras au-
det amplius producere, ipsaq; Iuno incassum fauit, nec ullo mihi pacto placari
vult: quid est (genitor) cur ultra calum conferre differs? quin potius filio, vt
hereditatem; forti viro, vt premium, astra largiris? digna mercede, virtus:
dignus paternis bonis, gnatus.

36 Inuadet mala] *languidum certè, nec aptum sententia. sed nec illud*
quod reponunt versui satis accommodum. fugit tragædia, noster maximè,
quinctæ in sede iambum: ne versus precipitet. ego censeo, inuideat mala, le-
gendum. non tamen planè hoc arridet, & suspicor quid aliud ab auctore scri-
ptum. 39 Redegi] *Eguianus lib. recepi.*

40 Scythicæ] *Herbipol. & Vener. Scythiæ. cetera vt reliqui libri ad*
vnum omnes, quibus Arctoi populi vocantur genus Scythicæ vrsæ. hoc ordine,
hac mente. Meas experti vires, populi sub vrsâ nati, me Indus subditus Soli,
& Afer subditus Cancro. aptior quidem illa coniectura, frigidum Scythes
genus. sed coniectura tantùm, contra fidem librorum.

46 Defecit gradum] *magis hoc antiquitatem redolet, quàm gradu. ic-*
sircomanum abstinui.

51 Quacunq;] *Mogunt.* quamcunq;.

59 Leue est] *est, non est in Moguntinens.*

61 O quanta] *consentis vers. 1793 ubi nos nonnulla.*

69 Annum fugatæ] *vide Thyest. chor. 4.*

70 Cælo iubam] *malè Lugdun. collo. quâ queso parte, nisi collo? at*
mirum: quod in cælo. 71 Trahit] *haurit, bibit.*

79 Irata] *soli Lugdunens. iurata.*

80 Siculus Hesperium latus] *Sicilia tribus promontoriis in mare ex-*
currens, littera Δ. effigiem præbet. ea sunt Pachynus, Pelorus, Tylicæum. de
quibus passim Greci, Polybius, Diodorus, Strabo, Dionysius Stephanus, &
Latini, Mela, Marcianus, Plinius, Silius, Claudianus, ex quibus discant scri-
bendum in recto Pelorus & Pachynus, non Pelorum, Pachynum. Iuui-
nius autem hos versus Seneca aptâ disputatione, & puto, iis quæ dixi in ad-
nerfar. intricata, inepta esse omnia desisse. si cui non probatur leuis illa muta-
tio ex; iam, in cum; is Lugdunens. & nonnullos alios sequatur, qui; & vna
iam tellus erit. Sanè non nego, N. valde hæc deprauasse. Similis huic loco
alius in lib. de consolat. ad Martiam: Videbis primùm ipsam insulam, ab
Italia, angusto intercisam freto, quam continenti quondã cohæsisse
constat. subitû illò mare irrupit, & Hesperium Siculo latus abscidit.

82 Iungi iubes] *Vener. vnus; debes. Herbipol. debet.*

93 Serpente] *Pythone, quem præter suprâ laudatos etiam Tertullianus,*
Delphinem vocauit, & sunt qui hinc Apollinem Delphinium dictum cen-
sent. vide Iulian. Aurelium lib. 1. de cognominib. Deor. cap. 4.

96 Gorgon] Medusa. 100 Praef] Mogunt. & vet. excusi; perfer.
 102 Cenoci Iouis] dissentit ab aliis Scholiastes Sophoclis tradens tunc
 demum templum Cenoeo Ioui ab Hercule erectum: cum tamen ipse Sophocles
 significet iam prius aedificatum. Ouid. 9. Metamorph.

Victor ab Oechaliâ Cenxo sacra parabat

Vota Ioui——

Sophocles, in Trachiniis:

—— est litus Euboici sinus

Aras ibi statuit odoratisque Cenxi Iouis

Incensa faciet frugibus—— Aeschylus:

Euboicum flexum iuxta Cenæi Iouis litus,

Apud ipsum miseri Lichæ sepulcrum.

113 Astro] Arturo, ut dixi, & sic mei lib. scripti: aliorum, Austro. atq; ita
 Veneti & Herbiol.

IN CHORVM.

Plangit Iole patriæ excidium, affectuum internecionem, suam seruitutem:
 dominam iunant comites captivæ, quas ab Oechaliâ adduxerat Hercules.

104 Ille] Mog. iste. 108 Puppem] cymbam Charontis. vitam finiuit.

110 Ferculum] hoc est, non ducetur captivus in triumpho. ait Ferculum
 pompæ. fercula namque pomparum propria. Cicero. ut similes pomparum
 ferculis videamur. D. Ambrosius lib. 1. de officiis; quasi quædam fercula
 pomparum. Ferculum ergo idem quod gestamen pompaticum: ut in illo Can-
 tic. 3. Ferculum fecit sibi Salomon. hoc est gestatorium tentorium in quo
 thronus Regius. Φορῶν Septuag. in Heb. פִּרְתָּא apirion. Chaldaic. Thargum
 templum sanctuarij, alij vertunt aedificium, ut Pagnin. alij tentorium,
 alij lectum vel thalamum, ut Agathinus. & D. Ambros. optimè nostra versio
 ferculum; pessimè heretici; essedum, Angliam somniantes. sic etiam pompam
 usurpavit Prudentius:

Fertur per medias ut publica pompa plateas.

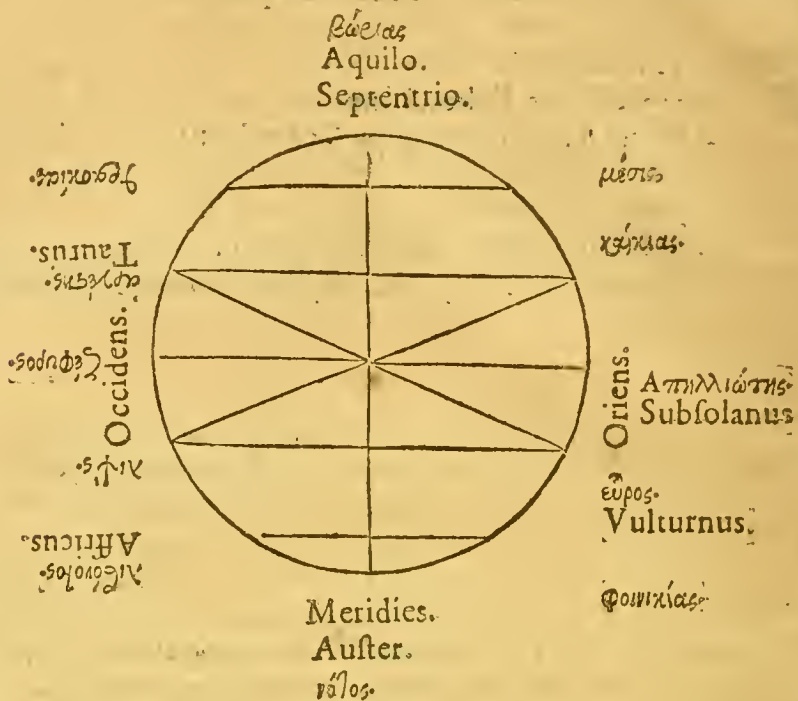
D. Isidorus lib. 17. Origin. cap. 2. Pompa dicta Grecâ significatione, ἀπό
 τοῦ πομπῶν, hoc est publicè ostentare. Videtur Seneca allusisse ad illud
 Pauli Æmilij dictum, qui miserè deprecanti se Perseo, ne in triumphum du-
 ceretur, respondit: hoc quidem & prius & tunc eius in potestate situm, si mortem
 turpitudini præferret: τὸ πρὸ γὰρ ἢν ἐγὼ πρότερον ἢν ἐπ' αὐτῷ ἔν ἦν ἐστὶν ἂν
 βούληται δὴλῶν τὸν πρὸ αἰσχρονῆσθαι αὐτον.

111 Nunquam est ille miser cui facile est mori] nam supplicij & pæ-
 næ evasionem confestim cum morte paciscatur. præstat citò emori, quàm lentè
 diu cruciari. multis tamen contrarium persuadet dirus amor vitæ, ut C. Cil-
 nio Mecænatæ, cuius versus refert & gravissimè insectatur Seneca epist. 102.

112 Decipiat] nempe destituens fracta vel hians.

114 Cùm mare dividunt] suspicor alicunde hæc irrepisse. Sensus tamen;
 cum victores venti Earus & Africus, mare scindunt, eiusque sibi domi-
 nium vindicant. Eurus ab Oriente in Occidentem tendit, aliter à Meridie in

Septentrionem, ita simul flantes, unus decussatim, scamnatum alter, iuxta quorundam positionem hoc pacto mare sciunt. Sed ut sciret si flatus intelligantur, notanda haec descriptio veterum Aristotelea, ceteris melior, & accuratior, & aptior poetis explicandis: alij Geographi Eurum Zephyro &

Argestem Apellioti scamnatum opponunt. vide Strabon. lib. 1. Notandum verò saepe à poetis collaterales ventos pro precipuis poni, ut hic suspicor. nam Seneca contrarios simul flare non refugit in pœsi, quare tunc Eurum pro Subsolanis, & Africis pro noto accipi deberet, & mare diuiderent in crucis formam †. sè proprie; tunc ut dixi. De ventis olim scripserunt Bion astrologus, Erastothenes, Possidonius, Timosthenes, & Thrasylces; qui omnes interierunt. nunc vide Aristot. lib. 2. Meteor. & de mundo ad Alex. Senecam lib. 5. nat. quæst. Plinium lib. 2. cap. 46. Stobæum lib. 1. eccl. Phys.

116 Speret] Mogunt. sperat, & seqq. duobus versib. potuit, pro poterit.

Æquore] equor proprie ipsa maris planities. V. ctus poeta apud Victorinū:

Mare non amo, quod modo placido cùm stetit æquore, litora cædit.

122 Felices] idem in Troade dicit Hecubâ.

126 Dolops] Thessaliae populi Dolopes. Schol. Apollonij Ἀόλοπες γὰρ ἔθνος Θεσσαλίας. dictos à Dolope quodam Mercurij filio refert Cleon lib. 1. Argonaut.

127 Oechaliæ] Oechaliæ plures, Eustathio quinque, hic de Eubææ, quæ dicta Euryti, vide Strabonem lib. 10.

Cinis] sic supra: Ophionius cinis. Claudianus: Mygdonij cineres. P. Sabinus: lam cinis & tantum flebile Troia solum.

Porro eorum quæ paullo antè : Stamus, nec patriæ manibus (heu) locus Et filius dabitur. totus locus corruptus est. in vet. edit. nunc pro; nec. sententia esse debet ista Stamus; nec cum cadente patria cadere licuit. nec tamen relictus locus vltus recidinis patriæ manibus. inculta omnia & sola; filius succrescentibus cessura, non ciuibus. quare pro, & filius malo, sed filius.

129 Indocta fistula] calamo agresti, ut ait Virgilius pastoritiam fistulam Tibullus. garrulam; alij stridulam vocant; à Grecis ὄπιρξ propter sibilum; ex cicutis, anenis, calamis, vel arundinibus conficiebatur, singulis primò tubulis, mox binis, tandem septenis coherentibus, & conglutinatis cera & lino vel setis; ita, ut qua ori inferebantur, æquales essent; qua sonus & spiritus efferebatur, ale inſtar, inæquales ita Scalig. ars. pœt. lib. 4. Porro delicias & curas pastoritias describens eleganter elegantissimus Nazianzenus, nec fistulam, nec cantilationem omisit; in Apologet. quo loco Elias Scholiast. fistulam scribit oblongam & concanam esse tibiam; quam cum pastores ex calamis aptarint, ac deinde inflant in eas, pastorale carmen modulantur; amatorium, vel sibi ipsis, vel bobus aut pecudibus. Nam & cantus esse quosdam qui bruta animantia ad Venerem excitent; quorum unum ab incitandis equis ὄπιρξ appellent. hæc ille.

131 Sæcula] Varro: Sæculum spacium centum annorum vocarunt, à sene. quod longissimum spacium senescendorum hominum id putarunt. lib. 5. de ling. Lat. Censorinus, de die Natali, postquam sæculum definiuit esse spacium vitæ humanæ longissimum, partu & morte definitum, primò reprehendit eos, qui sæculum putant esse spacium annorum triginta; hoc enim ex Heracliti & Zenonis sententia vitæa potius esse. mox subiungit ex sententia Heracliti annos xxv. esse vitæa: & subdit in singulis ciuitatibus variam fuisse sæculi mensuram, & confirmat ex Ritualibus Hetruscorum. concludit denique, maiores, quòd, natura quantum esset sæculum, exploratum non haberent, ad certum modulum annorum centum statuisse, camq; Pisonis in Annalibus sententiam fuisse. Equidem apud Senecam epist. 75. in fine sæculum pro spatio quinquaginta annorum deprehendi: quo modo in diuina scriptura sumi docet D. Isidorus lib. 5. Orig. c. de sæculis, ubi addit à sequendo dici sæculū, ex monophihongo é, facta æ diphthongo, ut prior licitè producat.

132 Quæretur patriæ quis fuer. locus.] ante non multos annos situs Oechaliæ ignorabitur. elegans euiſe urbis descriptio; qua vsus Seneca epist. 72. & Tertullianus in lib. de pallio.

135 Trachyna] vocat, saxa rigentia, & infr. aspera Trachyn. & etymum Græcum id sonat: & Cynethon testatur, urbem fuisse ab Hercule conditam in aspero & saxoso solo, post dicta Heraclea. Plinius lib. 4. cap. 8.

137 Montiuago] frequens nostro & Lucretio vocula.

140 Dirceæ mœnia] Thebas Bœotia, à fonte Dirce sic dictas:

Fugit] vera lectio, quæ in Basileens. margine excusa, fluit. nam Ismenus languidum opponitur Iaccho volucris; fugit hic, ille fluit.

143 Quæ cautes] Aeschylus:

Ferreum & lapideum cor coërens.

Homerus Iliad. π'. idem ditendi genus usurpat. & Tibullus Eleg. 4. lib. 3.

Nam te nec vasti genuerunt æquora Ponti;
 Nec flammæ voluens ore Chymæra fero;
 Nec canis anguinæa redimitus terga cathenâ,
 Cui tres sunt linguæ tergeminumque caput;
 Scyllâque virgineam canibus succincta figuram:
 Nec te conceptum sæua læna tulit;
 Barbara nec Scythiæ tellus horrendæve Syrtis.

Propertius lib. 1. Eleg. 17.

Sit licet & saxo potentior illa Sicano,
 Sit licet & ferro durior & chalybe.

Onidius in epist. Didus:

Telatus & montes innatâque rupibus altis
 Robora, te sæuæ progenuêre fera,
 Aut mare ————— *& in Epist. Ariadne:*
 Nec pater est Ægeus, nec tu Pytheidos Æthra
 Filius, auctores saxa fretumque tibi.

144 Titana] *Usurpatur hoc nomen pro robustis, & fortibus, & inexprimè
 gnabilibus; etiam in Cantico Iudith: Non enim cecidit potens eorum à
 iuuenibus, nec filij Titan percusserunt eum, nec excelsi Gigantes im-
 posuerunt se illi. ubi Græci: ὃ δὲ υἱοὶ τιτάνων ἐπάταξαν αὐτὸν, ἔδδ' ὑψηλοὶ γί-
 γαντες ἐπέσθεν αὐτῶ. Athenagoras horum nobis Genealogiam & etymum
 præbet in legatione: ἦν γὰρ ὕδωρ ἀρχὴ κατ' αὐτὸν ποῖς ὄλοις, ἀπὸ δὲ τῆς ὕδα-
 τος ἰλὺς κατέπε, ἐκ δὲ ἐκατέρων ἐγέννηθη ζῶει δράκων, περὶ ὧν κενεῖαι ἔχον κε-
 φαλήν λέοντος, ἀπὸ μέσσης δὲ αὐτῆς γέσσε ὄνομα Ἡρακλῆος, καὶ Χρό-
 νος ὅτιος ὁ Ἡρακλῆος ἐγέννησεν ὑπὸ μίγθες ἄδων, ὅσμι πληρῆς ἰδρυον ὑπὸ βίας
 πύς γεννητόσ ἐκ περὶ βίβης εἰς τοῦ ἔρῶνι. Τὸ μὲν ἔν κ' κορυφήν αὐτοῦ,
 ἔρῶνός εἶνε ἐτελέσθη τὸ δὲ κατερχθὲν, γ' περὶ ἔθηκε δὲ καὶ γέσσε Γῆ ἀπὸ σῶ-
 μάτος Οὐρανός δὲ Γῆ μίχθεις, γενεῖαι κενεῖαι μὲν, Κλωθῶ, Λάχεσιν, Ἄτροπον
 ἄνδρας δὲ ἐκατόνχειρες, Κόπυι, Γύσμι (sic lege) Βελάρων. καὶ Κύκλωπας,
 Βρόντην. καὶ Στερόπην, καὶ Ἀργων. ἔς καὶ δῆται κατετετραράσεν, ἐκ περὶ αὐ-
 τῶν ὑπὸ τῆς παίδων τῆς ἀρχῆς ματῶν. διο καὶ ὀργαθεῖσα ἠ γ' τῆς Τίτανας
 ἐγέννησε Κούρως δ' Οὐρανίαται ἐγέννατο πόνηα Γαῖα ἔς δὲ κ' Τίτνας, ἐπέκλι-
 σθη καλέσση Οὐνεία. πατῶν μίγθαι ἔρῶνόν ἀπερόετα. Fuit enim aqua fe-
 cūdum ipsum principiū omnium. ab aquâ subsidente creata est Ilys,
 his parentibus ortum est animal draco, cui adnatum erat caput leo-
 nis, corpus vetò medium continebat faciem Dei, Herculis aut
 Chroni dicti. ab Hercule natum est ouum immensæ magnitudinis,
 quod dum fouetur, vim passum ex attritione à suo parente, in duas
 partes dissiliit, & superior quidem, in Cæli formam perfecta est; in-
 ferior verò delapsa terram constituit. Itaque terra iam integro cor-
 pore, iamque dea prodiit. Huic mistus est Cælus, & genuit ex eâ fe-
 minas, Clotho, Lachésin, Atropon: mares verò, centimanos Cottum,
 Gygen, Briareum, & Cyclopes, Brontem, Steropem, Argum.*

quos etiam vinctos in Tartarum præcipitavit, cum se regno pellendum à filiis intellexisset. quamobrem irata ei terra Titanes peperit:

Tum tellus peperit caelestes Uraniones, Quos & Titanes alij cognomine dicunt. Quod caeli fuerint ultores stellimicantis.

quam de ovo fabulam, ex quo celum & terra idem mendacij Pater multis in America persuaserat.

Ferunt] sic in Lipsiens. lib. & aliis nonnullis rectè. Lugdunens. & plerique: Titana ferum te Rhodope tulit. quasi Titanes Rhodopeij.

149 Commisitque] continuatis nullo die intermedio noctibus, loco Luciferi, qui mane debebat oriri, mansit Hesperus dux noctis, eius vices fungens. loquitur quasi de diversis stellis, cum una sit, pro diversis functionibus diversa nomina sortita. dicere Scotiste: Luciferum differre ab Hespero non realiter, sed formaliter.

151 Monstra] quæ hæc; peruvia monstra: nulla, nulla prorsus, quare ante triennium Burdigalæ degens, ex coniectura reponeram, inembra. neque magno aut claro ingenij Sole, in re tam clara fuit opus. quis non videat, hoc velle; nullam Herculei corporis partem sauciari posse? Sed bene sit libro, qui id ipsum, ut Lipsius testatur, confirmat.

152 Sensit] ex manu sc. iam pridem recensui; sentit.

Chalybs] non distincta metalli species, ut perversè quidam, sed ferri, purioris, sincerioris; & durioris species, certa quadam temperatura constans: non nihil ut puto diversum à χαλκω, quod ipsum quoque certa ferri temperatura est, iuxta Aristotelem lib. 4. Meteor. etsi Daimachus apud Eustathium putet stromatis speciem esse chalybem utilissimam fabrilibus operibus. Chalybs Damasci præstat omnibus, Hispaniensem laudat Iustinus lib. 43. & nomen deducit à Chalybe fluvio propè Bilbilim, & accolæ ait Chalybas vocari, quo nomine etiam alij sunt Scythiæ populi, uberi ferro nobiles, quas nationes optat perire Callimachus apud Scholiast. Apollonij in lib. 1. ver. 1323. & lib. 2. vers. 375. & quia non vno loco chalybes, ideo Catullus, ex Politiani emendatione; Chalybum omne genus pereat. Chalybs dici videtur ab Hebræo chalamisch חלם si vera, quæ Forerius tradit ad cap. 50. Isaie. quo tamen loco D. Hieronymus maluit petram cum Septuaginta reddere.

Vide Magiū lib. 2. Miscellum, c. 8.

156 Poterant] Moguntinens. & veteres excusi sic habent; alij, poterunt. verumque recipi potest.

159 Suppositus] Herbiopolens. & Veneti; supponitur.

160 Vicino Nabatæ] Dionys. & alij Greci sine aspiratione ναβαταϊοι. Tamen quia & hæc vox ab Hebræis manavit, dicti enim Nabathæ à Nabaioth seu Nabaioth נבאיות filio Ismaëlis Genes. 25. & tota regio ab Euphrate usque ad mare rubrum. magna scilicet Arabia portio, Nabaioth seu Nabathæna. נבאיות Isaie 60. non vereor non sequi Grecos, & consuetudinem vulgatam retinere. Porro cum ad Euphratem usque Nabathæi se porrigan, merito illis vicinos dixit Parthos. Moguntin. vicinus. non muto.

Vide D. Ric. in Traditio. Hebræic. in Genes.

165 Patuit] sic Moguntin. & sic repos. N. sed meliùs ceteri vulgati & excusi; potuit. mortis, inquit, vicem habet, iracundum Herculis vultum

vidisse, ut enim quis videt, perit. nec opus est ad victoriam magnis sudoribus, minari sufficit. verba eius debellant, quos vix aliorum arma & verbera. ideo subiungit. nil superest mali. Iratum miseræ vidimus Herculem.

Et vicisse] placet magis v.l. in quo, & vidisse fat est H. minas.

167 Briareus] *Cæli & Terræ F. Hesiodo, Ponti & Terræ Eumelo; & se eidem Eumelo, Cononi, Virgilio, Papinio, Claudiano & Seneca credimus, Ioni unâ cum reliquis Gigantibus bellum intulit: iuxta Homerum verò, Valerium Flaccum, & alios, à Thetide persuasus, è Ponto in celum ascendit, ut Ioui, contra Neptunum & coniuratos Apollinem, Iunonem, & Palladem, iret suppetias. Homerus à superis Briareum, à mortalibus Aegæona vocari testatur eius frater Gyges, de quo statim. Vide Pierium mysticè hæc explicantem lib. 35. Hieroglyph. Porro pro; quo, bis in hoc carmine, ceteri ferè codices; qui v. B. qui t. G. sed Georgius maluit; quo, & non desunt m. s. qui habent, quo. & sententia non incommoda. Quid mirum, inquit, nos victos irato Herculis aspectu, timidas mulierculas; quo aspectu ipsimet Briareus, eiusque frater Gyges præ metu obriguerunt, quando videre Gigantes, socios suos, in Phlagra superantem.*

170 Commoda cladibus] *Vide Agamemn. chor. 1.*

173 Templâ] *direpta urbis descriptio pulchra Meleagri exstat apud Aristotelem lib. 1. Rhetor. cap. 7.*

184 Sipyli] *Aeschylus: Sipyllum Idæam prope terram. his autem duabus comparationibus utitur, sed aliter, Statius lib. 5. Siluar. Vide Agamemn. versu 675.*

185 Figat] *suspiciatus fui olim scribendum; figite. idq. eo nunc de magis, quia Lipsiens. liber scriptus habet; fingite.*

186 Eridani] *Padi. notissimus amnis, Italiæ fluuiorum rex. cuius in ripis sorores Phaëtonis casum deslere creduntur: est & alius Eridanus Atticæ, teste Pausan. in Att.*

187 Phaëtoniadum] *Phaëtonis sorores iuxta pleròsque tres; septem, iuxta Higyn. cap. 154. dum immodicè fratrem lugent, in populos vel alnos conuersæ electriguitas lacrymantur. ita post Pherecydem & Hesiodum Apollonius li. 4. & Q. Smyrnaeus lib. 5. Philostratus in Imagin. Virg. Aeneid. 10. & Ovidius Metamorph. 2. Iuuenalis Sat. 5. pocula ex electro vocat Heliadum crustas. ubi licet Glossæ vet. legerint Beliadum, nihil mutem. Dionysius etiam de Eridano agens, scribit nocturno tempore Heliades mastis querelis Phaëtonem fratrem suum planxisse: & inde fieri ut ibidem accola Celtæ auricoloria electra legant, lacrymarum in morem, à populeis ramis desluentia,*

Ἠλιάδες: ψάλλουσαι ὀδυρόμεναι Φαίηοντα,
καὶ θὶ δὲ καλτῶν παίδες ὑψηλοὶ αἰγέροις
δάκρυ ἀμείρονται χευσταγίος ἠλέκτροισι.

Priscianus: Hic electra legunt alnis stillantia Celtæ,

Sucina quæ memorant, mellis vinive colore;

Quæ paleas rapiunt tactu, frondèscque caducas.

Addit præ illo post apud Aldeſci & Panticapæ flumina, ex Riphæis nata, ele-

Electrum candidissimum, nitidissimumq; gigni. Strabo lib. 3. scribit in Hispania Electrum fieri solere: nam auro effosso, & aluminosa terra abluta, id quod tunc purgando rejicitur, electrum esse, ex auri argentique mixturâ conflatum. unde Silius: Electri gemino pollent de femine venæ. Gemino, auri argentique. His ergo, metalli species partim nativa, partim artificiosa, & de hoc electro apud Virgilium atque alios quoque mentio. hic de succino; de quo commentitia multa refert Plinius lib. vlt. cap. 2. Verùm, quod scribunt Tacitus in Commentar. de Morib. Germanorum; Germaniæ proprium esse, glessum & succinum vocari, & inter maris eiectionem numerari: cui consentis Plinius & Cassiodorus lib. 5. variar. epist. 2. ij quoque qui Phaëtoniadum fabulam refellunt, Lucianus in Dialog. Deorum in Dial. Ionis & Apollinis, in lib. de electro vel cygnis, & in lib. de astrologia, Sidonius lib. 1. epist. 5. Strabo lib. 5. Scalig. de Subtilitate contra Cardanum, & fusè Fran. Irencus lib. 7. Exeges. à cap. 2. usque ad 8. Nova quædam & rara de succino suggerit Lud. Guicciardinus in ultima editone descriptionis Belgicæ: videndus etiam de Eridano & Phaëtonis sororibus Goropius in vlt. lib. Origin.

194 Aspera Trachyn] talis re, & nomine. nam Glossar. τραχῆτι, ὁ περὶ τῆς ἰνὸς τῶπος. fentes, cautes.

195 Cyprias] Myrrha, Cynara Regis Cypri filia, ex ignari incestu patris pregnas; ubi rescivit pater, vix manus eius fuga evasit, in Arabia quoddam arbutum conuersa; è cuius hiante cortice Adonis natus. sacrum Veneri arbutum myrrham sudat, inde dicitur retinere lacrymas Cyprias.

196 Coniux] Alcyone, Ceycis regis Trascinie vxor, propter mariti naufragium, dolore victa, se in mare abiicit, & in Alcyonem auem abiit. Ouidius II, Metam. & Lucian. in huius nominis Dialogo. plura in Agarnem.

197 Tantalus] Niobe. Sibi superstes] sic vtuntur Plautus & Terent.

199 Philomela] Procnen conuersam in lusciniam volunt plerique. *Homerus: Sicuti autem quando Pandarei filia Chloreis luscinia Bene canit verè recens orto Arborum in foliis sedens densis; Quæ frequenter vertens fundit personantem vocem, Filium lugens Itylum dilectum.*

Tzetzes: Dij verò illas

In aues transformarunt, Procnen in lusciniam,

Philomelam verò rursus in hirundinem.

Aristophanis Scholiastes: Procne in lusciniam, Philomela autem in hirundinem mutata fuit. Idem tradit auctor Ehesi cho. 3. & sic accipit quædam Ouidij, Horatij, Catulli Pierius. Ouidius.

Sola virum non vltra prius mœstissima mater

Concinit Ismarium Daulias ales Ityn.

Horat. Nidum ponit Ityn flebiliter gemens

Infelix auis, & Cecropiæ domus

Æternum opprobrium; quòd malè barbaras

Regum est vltra libidines.

Catullus: Qualia, sub densis ramorum concinit umbris

Daulias, absumti fata gemens Ityli.

Sed Catulli locus non multum, Horatij nihil omnino, ad id confert, cui Pierius adducit, tam de Procne, quam Philomela; tam de hirundine, quam Luscinia, potest intelligi: hirundo magis veris nuncia, proverbio vulgari & experientia. ideo potius Horatius innuit Ityli matrem in hirundinem conuersam, non tamen exprimit Philomelane an Procne mater. Sed idem quod Ouidius, Homerus & alij, censuit, apud Aristotelem lib. 3. Rhetor., Gorgias; qui ab hirundine superuolitante, quod Tobias, minore incommodo, passus, exclamauit, ἀχρόνη ἢ Φιλομήλα. turpe hoc quidem Philomela. & Varro lib. de Ling. Lat. Luscinia, quod luctuosè canere existimatur, atque esse ex Attica Progne in luctu facta auis. idem tenent Ioan. Grammaticus, Schol. in Hesiodum, & Apollodorus lib. 3. Bibl. & Pausan. in Att. qui propter auium istarum flebilem cantum fabulam confictam putat; quam tamen reijcit Plato in Phedone. 205 Quærulo-questus] ludit vocabulo.

214 Thoxeu] Moguntinens. Theseu, sed inter lineas; Toxeu. & hoc verum fratris Ioles nomen. Colos] hoc enim ancilla officium, iuxta Plautum, texere, molere, ligna cadere, pensum facere, ades verrere, &c.

219 Pro saepe dolor, &c.] olim monui; saue, legi in m. s. amplector nunc etiam; decor, quod Lipsius ex suis. itaque ait sauum decorè, quia sibi, quam decerabat, vitam videatur adempturus. itaque Sophocles:

— formæ decus, cùm intensiùs confidero,

Quæ miseræ ademit vitam.

221 Cuncta domus] alludit ad causam, quã ex Higyno ascripsi in Aduersar. Pausanias tamen in Corinth. scribit Eurytum aliam ob causam ab Hercule in Isthmiis interfectum.

228 Patiens quisquis] quicumque æquo fert animo, se ex regni culmine, in seruitutem decidisse, & vultum fortunæ scit adaptare. variè autem hæc leguntur in libb. Lipsiens. ut exhibui, atq. ita quidem scripti. Lugdunenses;

*Patiens quisquis nouit famulum
Regemque pati, vultusque suos
Variare potest, pepulit vires
Pondusque mali: nec seruit inops,
Casus animo qui tulit æquo.*

Moguntinens.

*Felix quisquis nouit fam.
Regemque pati vultusque suos
Variare potest:
Patiens quisquis nouit famulum
Regemque pati, pepulit vires
Pondusque mali casus animo qui tulit æquo.*

Herbipol. & Veneti.

*Patiens quis no. fam.
Regemque pa. vul. suos variare potest,*

Pepulit vires, pond. mali casus animo

Qui tulit æquo.

Basileens. Pat. q. n. f. R. p. vires pepulit Pont. m. c. a. Qui tulit æquo,
Quare illad; nec seruit inops, delendū. nec ad rē, quod de inopia suggeritur:
Qui tulit] hoc est, quia tulit.

IN ACTV II.

Describitur vis zelotypie in Deianira: mittitur Herculi venenata vestis per Licham.

233 O quàm] dictum de hac re *Med. vers.* 581.

238 Innubis dies] inubilus, *Lucretio & Onidio.*

241 Armento] non dabit andū quin rectius; Armeniā: sed in meis libris
emnibus; armento, & sic omnes excusi, etiam *Marmite.* quis ergo primus
peruersè mutauit? quibus in libris erat aliter? Scibam in *Margine Lugdu-*
nensum haberi; Armeniā: scibam sic *Badium* emendasse omnium primum;
sed nesciebam ex coniectura, an ex codicibus. quare fuit religio mutare, quod
ubique inueniebam.

246 Lymphata]ymphatus, qui mente abalienatā furere capit, *Romani*
(inquit Nonius) ceritos vel laruatos vocarunt, quod *Cereris* aut *Lar-*
uatum incurfione animo vexarentur. *Græcis* $\nu\mu\phi\acute{o}\lambda\upsilon\pi\acute{o}\varsigma$, *Latini* *L. ex*
N. fecerunt. *Lymphatos* enim (*Varro ait*) quasi *Nympharū* spiritu cor-
reptos, scilicet credebant *Nymphas* iratas, si conspicerentur, perpetuo homi-
nem furore mutare, ut docent *Festus* in *Lymphæ*, & *Hesychius* in $\nu\mu\phi\acute{o}\lambda\upsilon\pi\acute{o}\varsigma$:
quare, ut refert *Scholias*tes, à *Theocrito* $\delta\iota\upsilon\alpha\lambda\theta\epsilon\alpha\iota$, potentes diuæ
dicuntur. unde *lymphationes morbi*, de quibus *Plinius* lib. 25. cap. 5. lib. 28.
cap. 16. lib. 34. cap. 15. li. 37. cap. 3. & 4. ubi interpretatur, vanos metus.
lib. tamē 30. cap. 10. nō obscure distinxit *lymphatos*, ab iis qui à nocturnis diis
Faunus q̄, agitantur, hoc est, à vexatis vano metu, seu *Panico* terrore; de quo
Polyenus lib. 1. *Stratagem.* *Politianus Miscellan.* cap. 28. & *Adag.* *Panicus*
calus. ex his fit manifestum cur *Ouidius* lib. 4. *Fastor.* cecinerit:

Nec *Dryadas*, nec nos videamus labra *Dianæ*,

Nec *Faunum* medio, cūm premit arua die.

Fecant, qui *lymphationē* cum *hydrophobiā* confundunt; hec enim aqua
simul cupiditatem & fugam generat. de quā *Dioscorides* lib. 7. cap. 2. *Cornel.*
Celsus lib. 5. & *Gorrhæus* in *Definitionib. medicis.* *A lymphatione; du-*
ctum, *lymphare* apud *Plinium* lib. 24. cap. 17. & *Valer. Flaccum* lib. 3.

254 Sonuere postes] apud *Censorinum*, quidam:

Quis repens semipulsus onere grauiiores strepitu terrent?

Granius; Peliadibus; Sonat impulsu (hoc malo quàm impulsu)

Regia *Cardo.* *Plutarchus* in *Poplicolâ*:

Præterea cūm eo tempore ædium fores omnes introrsum ductæ aperi-
rentur, fecerūt vt huius solius ianua foras propelleretur: nimirū quod
is (vt erat eius honoris dono indicatum) semper reipub. curā gereret,
Græcorū ianuas omnes olim solitas forās reici tradūt, testimonio à

comœdiis sumto: ibi enim foras prodituri, intus ostium pulsant, ut qui ad domum accedunt, aut astant, strepitu exaudito, caueant sibi ne lædantur à foribus in vicum deiectis. *quod testatur etiam Dionys. Halycarn. lib. 5. Antiq. qui in nomine Poplicole primicos. cum Plutarcho censeret, Marcum dictū. Vide Alexand. ab Alex. lib. 5. Genial. cap. 24. Muret. lib. 1. var. cap. 17. & Turnebum lib. 4. Aduers. cap. 16. & lib. 11. cap. 12. ubi docet ex hoc more Atheniensibus solemne, cum exirent, ὄσσω; cum ingrederentur domum, ὄσσω; & illud significari, quando ostium dicitur concrepuisse; hoc verò, quando pultari. addo ad utrumque promiscuè referri, quando legimus valuas, cardinem aut ostium fonere, stridere, percuti, vel impelli, & ex adiunctis colligendum de ingressu an egressu sit sermo.*

264 Possit] sic N. cum legeretur; possum. at ego malle; possina

270 Accipe] utere me, in Herculem, ut telo missili.

271 Ego sum nouerca] liberis, quos iam ex pellice Hercules.

272 Perfer manus] sic Lugdun. & quidam alij, ceteris; profer.

273 Quod iubes fiat] sic N. Lugdunens. quod iubes fiet nefas. nos sequor Moguntinens. lectionem, retentam ab Herbiolens. & Venetis, quod iubes fieri nefas, Reperiri, quid? melius Lipsiens. si dispungas, ut curavi excudi. — quid cessas Dea? Utere furente. quod iubes, fiat nefas; Reperiri quid heres. Hortatur Iunonem, iratâ utatur. tum querit, quid imperet sceleris. Tu, inquit, sedulo excogita, quare, inueni, quid Moraris? & mora pretesa; cesses atque desistas (iubdit) per me licet. ipsa per me exigam ultionem. possit pro illo imperatio, reperiri. etiam legi; reperis? ut interroget Iunonem, an aliquid inuenerit, quod imperet.

274 Hæres] malè vert. impressi; habes.

280 Non flamma] sic o. l. sed cum nonnulli in sequenti carmine pro; &c. habeant ut, hoc retineo, & ad priorem quoque versiculum appono, leniter etiam tempora mutavi hoc modo:

Ut flamma cursus pariter, & torrens ferant;

Ut v. p. f. c. bibat; Non ibo, &c. hæc potius contingant; & licet contingerent, tamen non fiet, quin vindictam sumam.

287 Præripiet] Moguntinens. præripiat.

295 Coniux tumentis] solus N. sic legit, ceteri omnes codices; timentis. & probant, qui alio loco timuisse hunc Heroem negant.

296 Cessere captæ] versa in Pellicis captivæ commodum, nam incisum non ante, sed post, captæ, ponendum. sic Virgilius:

Et patrio Andromacham iterum cessisse marito.

Pellici felix fui] sic Hypsipyle Ovidiana:

Votis ergo meis alii rediture redisti:

Hei mihi, pro ditâ pellice blanda fui.

299 Pro me gerebas bella] que sic describit Claudian. in laud. Serenæ:

Herculeas vidit, fluuio luctante, palastras

Mœnibus ex altis Calydon; præmiûmque laboris

Deianira fuit: cum pectore victor anhelò

Alcides fremeret, retróque Acheloïus iret
Decolor. attonitæ stringebant vulnera Nymphæ.
Saucia truncato pallebant flumina cornu.

in ultimo versu lego; lumina.

300 Achelous] *amnis Acarnaniæ, prius Thoas dictus, ab Acheloo Thes-
salo nomen accepit. hic pro Deianirâ cum Hercule confluxit. vide infer. 585.*

301 Cum lenta] *Sophocles:*

Procus obtigit mihi (Achelous inquam) in triplicem
Mutatus os habitumque formam: is à patre
Consortia thalami ambiit diu mei.
Nunc euidenti obambulabat imagine
Tectus bouis: nunc variis tinctus notis
Terga, ut draco horrebat: figuram etiam hominis
Bouis capite sumebat ———

ita Ratallerus V. CL. cuius ego ut plurimum interpretatione utor in Sophocleis.

313 Non erit] *sic refertur ad sequentia; alij malunt ad præcedens. nam
ediderunt; erat.*

320 Saeva iam dudum faces] *valde hic vel mutili quidam codices, vel redun-
dantes alij. Moguntin. Herbipolens. Veneti, Basileens. & Lugdunens. non ha-
bent multa que alij. nam tantum exhibent: nam tuum gens Hercule De-
fendet omnis, vna quot pœnas, &c. at N. edidit: — saeva iam dudum
faces In te ferentur. Vindicet tellus tuum Defendet omnis. vna quot.
multo melius; sed optime liber vet. Ius. Lipsij: laxa iam dudum & faces in
te, &c. optime, inquam, si pro; ferentur, rescribas; feruntur. vult enim illi
hæc ante oculos iam, quasi presentia, versari. ut infra:*

Iam, iam minaces ire per cælum faces

Spæta, &c.

326 Tonantem fulmine excusso diem] *significat tonitru fulmine pœ-
sterius, quia sic apparet: quod mulierculam decuit dicere. contra tamen fieri
sciebat Seneca, ut patet ex 2. lib. Nat. quæst. & docuerat Aristoteles, ubi de ful-
mine & tonitru ex professo lib. 2. & 3. Meteor. quin & ipse poeta Epicureus
cecinerat: Tonitrum post fit ut auribus accipiamus,*

Fulmina quàm cernant oculi. quia semper ad aures

Tardius adueniunt, quàm visum quæ moueant res.

*nimirum, iuxta multos, visiles illæ imagines, motus non indige, in instanti
percipiuntur: at soni simulacra, quia per motum fiunt, successiuè ad aures &
tractim perueniunt.* 336 Scythasve] *suspicio rectius; Scythasque.*

344 Herculi nuptam licet] *sic N. alij reponunt; Herculis nuptam li-
bet. sed omnes mei manus. & Herbipol. & Veneti, & Parisiens. Compluten.
& Lugdun. Herculi iunctam liber. Basileens. in contex. victam, in marg.
nuptam. Nihil censeo contra consensum tot exemplarium. Sensus; mori opto,
sed iuncta meo Herculis sine illo viuere non possum; mori poterò, & placet, cum
illo: sed non sine vindicta. necanda prius pellex, & quicquid ex meo in illa.*

348 Feriat] *proprium victimis vocabulum. Briss. lib. 1. Formul. pag. 19.*

350 Vastum foues] *quidem libri*; pastum foues. *primò nutritis, & adultum dolorem fouere pergis.*

352 Casum times] *optimè Herbig. & Veneti omnes*; cassum times. *frustrà ortus error quod in m. s. rarò suo loco litteræ geminantur, non suo sepe.*

357 Illicita amantur, &c.] *sic audi illud Taciti: Fato quodam, an quia prævalent illicita, abhorrebat. Annal. 13. & simile Petronij: Vile est quod licet, & animus errore lætus iniurias diligit, sic sacræ litteræ Aquas furtiuas dicunt dulciores. sic Ouidius:*

Quicquid seruatur cupimus magis, ipsaq. furcæ Præda vocat,
Quod licet ingratum est, quod non licet acrius vrit.
Nitiimur in vetitum semper, cupimusque negata.

sic Græcis; dulce pomū cum custos abest. γλυκεί ὀπώρ. Φύλακος ἐκλεοπίτες.

358 Fortuna amorem, &c.] *sic apud Papin. 8. Thebaid.*

— sponfam cui castus amanti

Squallor & indigni commendat gratia luctus.

multum auget amorem commiseratio. docet id Iocasta in Thebaid. quæ licet utrumque natum pari affectu diligebat, in illum tamen, qui exulabat, non qui regnabat, vehementius propendebat.

359 Vel ipsam] *vel iccirco illam amat, etsi non forent aliæ amaris causæ, quia exultat, &c.*

362 Nut. hoc vsitatum] *Ego verò, si locus coniecturæ, opinor hunc ad huc versiculum relinquendum Deianiræ: sequentem verò Nutrici dandum. Solet (inquit illa) Hercules amare captus. Respondet Nutrix, solere, sed breui spacio, & mox abijcere: idque probat exemplis Hestones, Auges, Thespiadum, Omphale. quæ sanè nullo modo ab ipsâ Deianirâ dici conuenit. cogitate Critici, & adscitemini.*

363 Soror] *Hestone, Priami germana, nescio an ab Hercule fuerit adamata, liberatam scio & ereptam Ceto, & captâ Troiâ, Telamoni, quod primus murum occuparat, concessam; ex Ouidio lib. 11. Metamorph. & Virgilio 8. Aeneid. Et quidam tunc Herculem, cum balenam inuasisset, principio quidem ab eâ deuoratum, sed euasisse glabro dumtaxat & caluo capite, præ coloris beluini magnitudinis, pilis defluxis, scribit Sex. Empyricus contra Mathematicas, cap. 16. quo pacto intelligendum, quodeadem de re obiter Theophylactus prodidit Commentar. in Ionam, triduo Herculem in ventre ceti fuisse, & pilorum tantum iactura factâ incolumem emerxisse.*

364 Concessa famulo est] *Iouis nepos, ut Herculis famulus dicatur. non opinor. Mallem, famula est. ut enim Dominæ, sic & Famulæ nomen inter ἐπόπιγ. sic Phædra se famulam vocari maualt, sup. Hippol. vel famulum intellige socium, comitem. fidelissimus enim Herculi Telamon & Argonautarum omnium amicissimus; qui multa cum eo prælia & labores confecit. Vide Scholiast. Apollonij in lib. 1. versu 1289.*

366 Arcadia virgo] *Augen Hercules, Aloëi Arcadis filiam Mineruæ sacerdotem, vi constuprauit, ex eâq. Telephum genuit: sed neglexit postea. nam ab irato patre in arcam ligneam simul cum puerulo, quem pepererat, inclusit,*

& mari exp̄ssit, e, opem nullā tulit. Vide Andocidem in accusatioe Palamedis, Strab. lib. 13. Diodorum lib. 5. Apollodorum li. 2. Bihl. & Hyginū cap. 99. Fabul. hic autem Seneca locus videtur expressus ex Ouid. in epist. Deianir. e.

Et mater de te qualibet esse potest.

Non ego Partheniis temeratam vallibus Augen,

Nec referam partus Ormeni Nympha tuos.

Nec tibi crimen erunt, Teuthrantia turba, sorores;

Quarum de populo nulla relicta tibi.

Vna recens nobis referetur adultera crimen:

Vnde ego sum Lydo facta nouerca Lamo, &c.

dixi plura in Herc. Fur. versu 464.

369 Thespiades] Tenthrantis neptes, Thespij filie quinquaginta, quas vel totidem noctibus, teste Apollodoro lib. 2. vel septem noctibus, iuxta Herodorum referente Athenæo lib. 13. cap. 2. vel unā, ut scribunt Arnobius, & plerique, cunctas matres fecit.

370 Breuīque] enchyricam addiderunt, ut hiatus vitarent; sed illa mentiloquentis maculam aspergit. dele.

371 Tymoli] Tmolus mons Lydia, trisyllabus vel dissyllabus antiquis, ut & nostro, Thebaid: Hinc nota Baccho Tmolus attollit iuga. Virgilius 1. Georg. — nonne vides croceos ut Tmolus odores. Ouid. 4. de Ionto: Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos. Plinius lib. 5. c. 29. scribit fertilem esse croci & vini. quare apparet vitiosè apud Martianum Capellam lib. 6. cap. de Phrygiā, editum: Dehinc Tmolus loco florens. amnisque Pactolus. emenda; croco florens.

373 Vdum feroci] Excusi omnes & Mogantin. Vnum. male. deterior quoque expositio interpretum, quasi texuisset, non uenisset ad colum. In quatuor m. s. legitur. Vtrumque forti stamen. pellucet mihi quiddā in his verbis, aptum menti Omphales, & Zelotypiæ Deianiræ. πεταφορῶς, stamen alterum; ipse amor Herculis, & labor Mineræ. Sed longè hoc peritum. Quare mallem, vtrumque forti, hoc est, fusum in omnem partem forti manu intorquens. vel, vtraque. Videmus enim, dum fusum torquent, sepe vtramq; manum adhiberi: minusq; mirum id in Heroë nendi imperito. Retinui tamen, eruditi & amici coniecturam. nam sit nentium stamen vdum salinā vel digitis aquæ immersis, vel ranti asini sudore madefactis, ut roster; stamē vdum. sic Virgilius vdum librum: — vdōque docet inolescere libro. citatur à Nonio, sed sine interpretatione nec suo loco, in delibratum. inde, meo iudicio, expellendum. Repetitur enim aptius, in librum. Nisi Nonius illic explicuerat verbum; inolescere, & interpretatio perierit. tunc post, discissum, lacuna notaponenda, ante Virgilij versum. Leue hoc (fatcor) & obuiū: sed quod, post tot Argeos oculos, remansit, & ne in ultimā quidem Nonij editione, nec aliis alibi, me conscio, fuit animaduersum.

375 Crinē inque mixta] docet nos hæc Herculis seruitus, quam sena & impotens sit tyrannis inuis: de qua multa eloquentissimus, & in primis pius Hispania scriptor Lud. Granata, lib. 1. Ducis Peccator. par. 2. cap. 9. §. 2.

quem librum utinam cuncti valdè sibi facerent familiarem. Ignominiosam hanc Herculis obiectionem describunt, Propertius lib. 4. eleg. 10. Ouid. in epist. Deianire, Albinouanus Pedit in eleg. de obitu Mecanatis, Papinius lib. 1. Achilleid. Lucianus lib. de scribend. histor. ex Theologis Origenes lib. 3. contra Celsum, Tertullianus lib. de Pallio cap. 4. & Laëtantius lib. 1. diuin. Instit. cap. 9. Certum est reginam illam petulantem, vocatam Omphalen. Nam quod aliter Prudentius, inquit:

Fufos rotantem cernimus Tyrinthium,

Cur? si Neæræ non fuit ludibrio? hoc vulgari modo dictum, quo meretrices omnes, bene habitæ, & sacci plene, quas Attici pugiles, Romani Neæræ. sic enim idem Ariadnam, lib. 1. contra Symmach.

Hanc iubet assumptam feruens post vina Neæræ,

Secum in deliciis fluitantis stare triumphæ.

376 Myrrha] myrrha gummi genus odoriferum, in Trogloditide, Arabia, Sabæa nascens: Sabæa vilissima ferè, teste Plinio lib. 12. cap. 15. & 16. unguentum ex sola myrrhe gutta, & æræ dicebatur.

377 Leui] inconstanti, & citò exstinguendâ.

378 Hæretere] rectissimè Critici aduertunt hæc tribuenda Nutrici, non Deianire. 381 Inuestit] vestibus ornat, & contegit omni ex parte. elegans vocula.

384 Deforme foliis] prius excusum; solis, ut in Herbipol. & Venetis, & retinuère Lugdunens. primi Basileens. folia nobis, sed non Sybillæ. Nudum nemus significat, vacuum foliis, exstantibus tantum truncis arborum; ita tamen ut trunci ramos complecti intelligantur. quis enim tantum brumæ riger, ut ramos etiam cunctos deiciat? neque id vult noster. comas tantum significat decidisse: & comæ, folia sola. Legendum aliquando putauit: Deforme foliis aspicias truncum nemus. nam arbores truncæ poetis, quæ sine foliis. sic Ouidius lib. 8. Metamorph. Truncat olus foliis. Verum, quare ad coniecturas, cum æquè bona quæ exstant?

388 Et partu] peruersè Lugdunens. ex partu.

390 Eripuit] æquè fluet versus, æquè constabunt omnia, etiamsi retineamus, quod omnes libri ad vnum exhibent. nimirum istæ deliciae; quibus iam desuimus. 391 Perdat] Moguntinens. perdit.

397 Totis gentibus] offendit me hoc, & perplacet quod in marg. Basileenses exhibent; notis. vel sanè; cunctis.

385 Sic nostra longum] Sophocles:

— ad hæc talis ætas eius est,

Magis, magisque quæ venustatem augeat:

Mea indies flaccescit: illa est lubrici

Decerpere à quâ oculi solent florem: ast ab hac

Pedem retrò ferunt. 399 Quo nimis quisquis Deos orabat

illos] ita plerique lib. scripti. vnus; quæve mens quicquam Deos orabat. Eguian. quæ nimis quisquis Deos o. illos. Mogunt. quæ mēs quidq. Deus o. illos. sed postea in eo recentiori charactere emendatum: quæ quic-

quicquid. *Primus Venetus*; Quae enim quisque Deos. *alij duo Veneti, & Herbipol.* Quo nimis quisquis Deos orabat vlllos. *Quis mihi nunc Oedipum aliquem, qui h. ec Sphingea enodet? herco, non solus: herent & reliqui.* aliquid olim ex coniectura in *Aduersariis*, & ut video, cam *Raphalengius* in contextum recepit, etsi nihil in *Notis* ea de re: nec an coniectur. e. me. a. dumtaxat, an codicum etiam approbatione. *Mihi quidem, nisi libri suffragentur, certam in contextum illum non recipere. vidi qui in Suspicion. lib. 6. legeret; Cominus quisquis Deos, &c. hoc sensu quaecumque mulier ardentius aliquid à Diis, nimis optabat meum coniugem sibi; veterum illa superstitione Deos de proximo & coninus adorandi; quasi eminus minus exaudirent: laudant de ritu Senecam epist. 41. & Arnob. lib. 6. adferam & aliam, aequè incertam. quid si? — quid nisi? quisquis Deos, &c. hoc sensu; quid aliud Deos oraret, quàm thalamos meos, quaecumque nurus aliquid orabat? Afranius apud Festum simili phrasi usus: me auctore mater abstinebis. quid nisi? Sed Festus ipse ibidem, si non scilpro, luce saltem indiget. Quare fortassis tutius, hoc statum sine quo sententia & moduli sibi constant, praeterire, vel manum abstinere; & ignorantiam meam fateri. utinam non in grauioribus. iuge sunt ista, quarum ignoratio leuis.*

405 Meruisse] minus est honoris & commodi in matrimonio *Eurysthei*, quàm dedecoris & damni in repudio *Herculis*. non emam toros regios, ut *thalamis Herculeis priuer. meruisse regnantis. omnes libri quos videre potui. Posset etiam recipi, quod ex vno libro Lipsius: caruisse regnantem, & explicari; vile mihi & leue coniugium Eurysthei, si non maritus Hercules: pra quo, desicio mortales omnes.*

407 Conciliat] *Quintilianus Senior Declamat. 1. Maritum & vxorem, nisi liberis initiarentur, non fortissimis corporum vinculis inheerere. Claudian. 1. in lib. Eutrop.*

Femina cum senuit, retinet connubia partu,
Vxorisque decus matris reuerentia pensat.

422 Oechalia] non illa, quae postea *Chalcis*, nec ea quae in tractu *Messeniaeo*, de quibus *Stephanus & Plinius lib. 4. cap. 9. & 12. sed tertia Boeotiae, Eurysti, iuxta nonnullos, Regia, quam Oechalius amnis alluebat, quamque funditus propter denegatam Tolcn, Hercules euertit. consule Eusebath. in Iliad. 6.*

427 Furit] sic *Moguntinens.* sed in eo emendat. ferit.

431 Sic] propter *Megaram* hoc dicit.

438 Perimam dolo] priuatis in odiis, nec ferro, nec dolo liceat: sed, cum iustum bellum suscipitur, D. *Augustino iudice q. 10. super Iosue; ut aperte quis pugnet, aut ex insidiis, nihil ad iustitiã interest: hoc Xenophontis in Hipparcho, Thucydidis lib. 5. Homeri, Virgilij, ceterorum probat auctoritas.*

440 Quem nec Nouerca] sic *Ouidius in epist. Deianire.*

Quem nunquam Iuno, seriésque immensa laborum
Fregerit —

Peremit] sic *Lugdunens. & Lipsiens.* sed *Herbipol. & Veneti; perimit. melius schida Burdegalens.* potuit.

441 Deia. cælestis] *hunc versum qui NVT. tribuunt, turbant planè. nam cum NVT. quereret illane Herculem perimeret, quem Iuno non potnerat: Respondet irata mulier: Ego verò perimam: etsi Iuno non peremerit. Nimirum quia, superi quos volunt ulcisci, miseros faciunt; homines, quos ulciscuntur, occidunt & nullos esse volunt. NVT. si illi non vis, parce tibi, & time tam seuum facinus, vel tua causa. DEIA. Cur timeam? expali metum omnem, nihil timeo. non potest non omnes contemnere, qui ante omnia mortem contempsit. mihi mors futura solatio, vita supplicium est. opto mori, non metuo. Ideo subiungitur. DEIA. Contempsit omnes, &c. pro, omnes, malim; omnia.*

446 Cur sœua modicis] *cur exiguo errori & modice culpæ, crudelia & atrocia supplicia paras? Modicis. est in o. v. l. in Heibol. Venetis, Lugdunens. primi Basilsens. deprauarunt; sœua modicè. paullo minùs; qui, sœua immodicè legebant.*

448 Pœscit] *nutrit continuò & fouet, nec finit intermori.*

452 Artibus magicis] *in damonis aut magorum, qui per illum sua operantur, potestate non esse, hominem inuitum ad amorem aut lubricæ Veneris consensum impellere ex D. Iustine virginis & martyris, & D. Cypriani illius, qui primò maleficus, postea Christi athleta fuit, apud Laurent. Surium, vita patet, & certo certius est. potest his artibus ad insaniam homo perducì, perturbatione phantasmatum, vel organorum capitis disturbance & functionibus impeditis; potest memoria vitari, sed non potest hominis voluntas, dummodo nolit, vnquam efficaciter in peccatum, & proinde nec in huiusmodi amorem pertrahi. Fidelis enim est Deus, qui non patitur nos tentari supra id quod possumus, teste D. Paullo, & docent hoc D. Hieron. in hister. S. Hilarion. D. Gregor. Nazianz. orat. 29. In Cyprian. & Epiphan. her. 30. Fateor tamen posse sensitiuum appetitum cogi & necessariò ad appetendum induci; & sic his artibus artius ligari coninges; vt è contrario vsus quoque matrimonij iis impediri potest. c. fin. 33. q. 1. vide Silues. verb. maleficium. 46. & Canonist. in tit. de frigid. & maleficia. & in d. c. fin. Paluda. & alios Theolog. in 4. d. 34.*

454 Vernare] *frondescere, virere. Propertius*

Dum vernat sanguis, dum rugis integer.

455 Fulmen] *Ouidius:*

*Illa refrenat aquas obliquaque flumina sistit.
lege; fulmina, que proprie obliqua.*

Concussi] *non minora iactitat Simon Magus apud D. Clement. Rom. lib. 2. recognit. tempestates & procellas magos excitare posse, communis sententia est, nixa scriptura & legum auctoritate. vide Binsfeldium Confession. maleficar. conclus. 11.*

457 Fontibus] *Fontana enim aqua rarissimè à fluminibus vel mari manat, rarò etiam è pluuiis colligitur, frequentius ex terræ cavitatibus sua sponte erumpit. ideo noster ad causam crebriorem respexit. videndi Seneca lib. 3. Nat. quæst. Georg. Agric. lib. de ortu. & caus. subterr. 1. Anton. Galatæus lib. de fluuiorum origine.*

460 Manes] *Empedocles:*

Exstinctumque hominem nigro reuocabis ab orco,

sed falluntur venefici. non enim necromantia ipsas animas defunctorum evocat vi sua, nec etiam demoniis; sed si verè damnati anima appareret, per miraculum id fieret; si beati, divinâ virtute & permissione. ut plurimum demon carum loco apparens decipit. ut docet ex D. Augustin. & Chrysostom. D. Thom. 1. p. q. 117. art. 4. ad 2. At legimus in sacris litteris Samuelis defuncti animam à Pythonisâ excitatam. 1. Reg. 28. & Ecclesiast. 49. scio. sed divina permissione. & adhuc dissentio inter Theologos, utrum hæc vera apparitio, an illusoria, & per demonis fraudem? ita volunt D. Justin. q. 52. ad Christianam. Raban. Maurus lib. de prestig. demon. Isidorus lib. 8. Orig. D. Augustin. in lib. question. vet. & novi Testam. q. 27. & c. fin. 26. q. 5. Cyrillus lib. de adorat. spirituum, & Anastasius Episc. Niceus in lib. question. q. 37. qui liber perperam Athanasio ascribitur. tamen veram esse potuisse ex permissione divinâ, fatetur ipsemet D. Augustin. lib. de curâ pro mortuis cap. 10. & pulchrè docent Avlens. in d. cap. 28. q. 28. & Alfons. Castrius lib. 1. de iustâ heret. punit. & Franc. Vallesius de sacra philosophia cap. 33. & veram fuisse tenent multi Catholici cum Rabbiniis. vide D. Thom. 2. 2. q. 95. a. 4. ad. 2. & hoc videtur securius. nam scriptura magis consentaneum, & à pluribus Patribus receptum. ut docet ex Societate nostra Robert. Bellarminus lib. 4. de anima Christi, cap. 11.

463 Leges] hic pro naturâ rerum ponit. Hippolyt.

Nec vlla lege vitium melioris soli.

aliquando usurpat pro fato, aliquando pro iure.

470 Sit] rectè corrigant; stet. & huic mox opponitur; fugerit, quare non movendum loco.

472 Vicit & superos] Sophocles:

Iniicta Veneris magna potentia est.

Namque ut illa quæ Deos contingunt

Facta omittam, utque superum patrem

Ludificatus sit Iouem, furuique

Regem Tartati,

Dominumque maris; cuius magno,

Terra tremuit concussa tridente

Neptunum _____ Idem:

Iniictus enim Deus Venus.

481 Interim scelus] hoc est, interdum. sic fortè sumitur à Volcatis Gallicano, in Cassio: Fuit his moribus, ut nonnunquam trux & asper videretur, aliquando mitis & lenis; aliquando religiosus, aliàs contemtor religionum; avidus vini, interim abstinens. hoc est, aliquando remeto deditus, aliquando abstemius suadent, quæ precedunt. Vide inf. vers. 928.

Interim scelus est fides] hoc est quod D. Ambros. lib. de Offic. 3. scribit: esse nonnunquam contra officium fidem servare. & quod D. August. censet. c. si ad peccatum. 22. q. 4. Si ad peccatum committendum fides exhibeatur, fidem appellari non debere. Fidem hic pro silentio posuit, contra scelus commendat pulchrè Anaxandrides:

ὅτις λόγος γὰρ, τὸ καταθήκην ὡς, λαβὼν
 εἴπειν, ἀδίκος ἔστιν ἢ ἀκρατής ἀγα-
 ῶν. καὶ καὶ κέρδος ἀδίκος ὁ δὲ τοῦτε δίχως
 ἀκρατής ἴσως δὲ γ' εἰσὶν ἀμφοτέρω κακοί.

Commiffa cui sunt verba, seu depositum;

Si retegit, est iniquus aut garrulus.

Si spe lucri, est iniquus: hac sine, garrulus.

Censendus autem vterque pariter improbus.

Dionysius Halycarnass. lib. 11. Pactiones si quas inter vos fecistis arcana, fideque dedistis, sponsores faciētes Deos seruatatas eas putato impias, vt aduersus ciues & patriā: at solutas, pias. Dij enim se ad pulcros honestosque cōsēsus adhiberi gaudēt, nō ad turpes atq. iniustos.

486 Est in remoto regiæ sedis loco] sic videtur etiam legisse Bernardin. Gellius. 490 Later] primus N. mutauit, reposito; manet.

492 Theffalo] Ixioni; cui nubes Centauros genuit: vnde à Claudiano vocantur, nubigenæ.

493 Celsus] hoc malo, quàm illud vnius lib. trepidus.

496 Achelous] amnis Acarnaniæ in Epiro, seste Strabone, olim Thoas, post Thestius, & Axenus auctore Plutbarco lib. de fluminibus dictus; oritur ex Pindo, & diu per planiciem lapsus, tandem in Ionium è regione Echinadum, influit, vt docent Thucydides lib. 2. & Plinius lib. 11. cap. 85.

497 Turpis] alij corrigunt ex vno manusc. turpæ. hanc pugnam describit eleganter Nonnus Dionysiac. μγ'.

Cornu] cunctis fluminibus veteres cornua tribuerunt, vt docui in Ner. Claudians. & notum est, & optimè de eo differit Pierius causas referens libro. 3. Hieroglyph.

501 Altum gurgitem] idco Sophocles Euenum vocat profundifluum flumen. Non placant aures meas qui hic reponunt & pontum. Nusquam legi, tum refluxum maris, vel estum solere vndas Eueni replere & repellere. sanè non arbitror, nec tam litoralis Euenus, qui prius in Cephissum influit, & nomen amittit; Cephissus mari illabitur quomodo ergo refluxus per totum Cephissum in Euenum vsque: nec inditant Sophocles aut Ouidius, sed vberiorems solito fuisse, quod nimbis hiemalibus esset auctus.

504 Vagum] non malè vagus vorticæ flumen: & nosser etiam supra vocat Euenam vagam: neque tunc peruius, aut vadar: poterat: quare parum pioderat solitum esse vadis transire. igitur sequor meorum omnium tam excelsorum, quàm scriptorum scripturam. non tamen pugnarim, si quis malit, vadis. nam & Ouid. significat, cum ait Nessum scitum vadorum.

Precium poposcit] Sophocles:

Ab hoc viator Eueni per gurgites

Stata solet mercede quiuis traici.

Strabo: Nessum hac in parte designatum portitorē fuisse, occisum ab Hercule vulgatur, cum inter traiciendū Deianirā violare conaretur.

505 Equo] De Centauris abundè supra egimus, & videndi præter citatos,

ratos, Lucianus in Hermotimo, & in Antiocho, Plutarchus in Conuiuio sap. & lib. de vitando .ere alieno, Strabo lib. 9. Plinius lib. 7. cap. 58. & Tzetza Chiliad. 7. histor. 99. & 273.

508 Medióque adhuc] Ouidius scribit etiam Herculem exisse, Archilochus neutrum, in medio enim Eueno vult occisum Nessum, ut docet Schol. Apollonij in lib. 1. aptius utroque noster rem totam.

511 Tu præda] rapina enim & præda Nesso, quæ præmium Herculis. ideo raptam vocat Ouidius:

Dat munus raptæ velut irritamen amoris.

525 Monuit] docuit, alij. Moguntin. deest, sed inter lineas aliena manu; monuit. Porrò de Mychale etiam Nemesianus Eclog. 4.

Et mille ignotas Mychale circumtulit artes,

Cantauit quod Luna timet, quo rumpitur anguis,

Quo currunt scopuli, migrant sata, vellitur arbos.

526 Magam] olim Persis Magi. siderum, & physica totius periti, ut ex Cicerone lib. 1. de diuinat. & Plinij lib. 6. & 20. colligitur, dicti Mechasphim מַגִּים Persicâ voce ab Hebræis. postea cum plerique relicta sapientia rerum verarum ac naturalium, ad supersticiosas, & demonum cultum delaberentur; hoc nomen solis capit maleficis, Goëtiæ studiosis, tribui. Duplex enim Magiæ tum species constituta. Vna, vetus illa, intimæ philosophiæ nucleus, ipsa nature secreta callens: altera malorum spirituum inuocationibus & familiaritate, & malis carminibus iufamis & inauspicata. Hac vltima, Goëtiæ mera cum sit; audent illam tamen homines impij Theurgiam vocare. nec desunt qui vim illi bonos etiam angelos cogendi & ligandi ascribant; & quæ hoc potest, albam magiam nuncupant; quæ malis euocandis dat operam, nigram. Sed hæc opinio, ut orta ab Iamblichò, Plotino, Porphyrio, Iuliano, iuratis fidei hostibus, Christiano prorsus execranda. Semper enim siue atra, siue candida specioso vocabulo, cacodæmoni honorem exhibet, & humanis diuinisque legibus supplicia dira debet. Nunquam bona beataq. mentes magis comunicant, nec eorum sceleribus ullam opem ferunt, ut rectè docet Bernard. Basinus de artib. Magicis concl. 8. Hæc ego nunc, & sæpe de his malis artibus, quod (proh dolor) nimis hodie notæ, nimis, etiam teneræ ætati, familiares.

Vide Calii li. 3. variar. lect. ca. 43. et Michaelem Medinã lib. 2. de rella in Deum fide cap. 1. & 7.

537 Sinus] sayè; tactus sinus, non quadrat. sed quia v. l. tactus imas; legam; tactus imas. si versus patiat. latenter (ait) intima & penita cordis penetrat. penetret, semel artibus receptus. nunc assentior Lipsio reponenti; tactu intimas. Herbipol. & quidam Veneti; tractus sinus. vitiosè.

545 Neruo] arcu. 552 Rapidum] Mogunt. trepidum.

553 Puellæ] Europa Agenoris filie, à qua volunt tertiam orbis partem nominatam. Andron Teius tamen prodidit, Oceano nupsisse duas nymphas; ex quarum vna, natæ Asia & Africa; ex altera, Europa, & hæc orbis partibus nomina dedisse.

559 Furua] Moguntinens. fulua. an sceptrum Ditis aureum? fuliginosum potius & anthracinum.

569 O quod superbæ, &c.] Aristoteles lib. 1. Polyt. cap. 11. ait tyrannis

paucos esse veros amicos, quod ab iis adultores diligantur. & Seneca lib. 6. de benefic. de iisdem: vix est, qui illis verum dicat, sed vnum omnibus adulandi certamen, vnum amicorum omnium studium, vna contentio, quis blandissimè fallat. Aeschylus:

Inest enim hic omni tyrannidi
Morbus; amicis non confidere.

quis ergo illis fidat? quis fidus futurus? fides fidem prouocat, diffidentia perfidiam. 571 Nostra quos neuit] Sophocles:

— tunicam vt hanc dexterâ textam meâ

Donum Herculi meo feras — commendat seipsam à

sanificio, cuius quàm studiosas esse feminas oporteat, docet And. Tiraquellus in leg. connubial. 10. à num. 38.

574 Iecur] huius meminit, quia in eo sedes amoris. iuxta illud tritum.

Cor sapit, & pulmo loquitur, fel commouet iras,

Splen ridere facit, cogit amare iecur.

Iul. Firmicus lib. de errorib. profanar. religion. cap. 5. Tertia pars constituitur in iccore, vnde libido nascitur & voluptas. Illic enim genitalium feminum collecta foecunditas, naturalibus stimulis desiderium cupiditatis exagitat. Lactantius lib. 6. Institut. cap. 15. Quod si (vt medici dicunt) latitiæ affectus in splene est, iræ in felle, libidinis in iccore, timoris in corde. Claudianus in Panegyri de A. consulari Honorij elegantissimis versibus humanam describens animam, cupiditates omnes in iccore collocavit: ascriberem, nisi multi forent. ideo & Horatius:

Non ancilla tuum iecur vlceret vlla, puérve.

rectè ista. Amor enim ex bile flaua gignitur, cum calide arideq. sit natura, & ignis locum in homine possideat. Nam veteres, vt hoc obiter dicam, quatuor humoribus hominem, quasi elementis constare volunt, quæ totidem mundi elementis respondeant; sanguine, pituita, bile flaua, bile atra: sanguinem quidem, qui calidus & humidus est, ex corde oriri, & aëri respondere; pituitam ex cerebro manare, humidam & frigidam, aquæ; bilem atram ex splene, frigidam & siccam, terræ; flauam verò bilem, ex iccore, aridam & calidam, igni. Propter has autem qualitates seu ποιότητες magni mundi elementis tam consentaneas, hominem μίχρονον dictum autumant medici. Quod ipsum ex Theclogis nonnulli, vt D. Cyprianus, ex quattuor Græcis characteribus nominis protoplasti τὸ ἄδμ eliciunt, quibus credunt totidem cardines orbis significari, per prius τὸ ἄ, Orientem ἀνατολή; per τὸ δ', Occidentem δύσι; per posterius ἄ, Aquilonem, ἀπὸ τῶν; per ultimum μ, μεσημέριον, Meridiem: qua de re multa Eugubinus in epist. apologetica contra Erasimum, Picus Mirandulan. in Orat. & lib. 5. Heptapli cap. 4. Francisc. Georg. Harmonie mand. cant. 1. tom. 6. & Pontus Thyardeus in lib. de vniuersita. addo Marij Victorini carmen Genes. lib. 2. — Deus omnia nosse

Quæ bona sunt, cum luce, dedit; mundoque minori (homini)

Quicquid maior habet, sacro innotescere sensu,

Sc̄e iue per hæc, voluit — ad Dei nos ergo ista cognitionem?

*laudem, amorem inuitant. & tamen hunc hominem videas pecudum potius vitam viuere, & quasi belluina mens ei foret, stupidum ac vagum, huc illuc circa terram rari, solo inherere, nec assurgere aut erigi in celum. Quæstus id Antidamus in Moralibus his verbis Fabrè compactū animal hominem, quis ferat * sic esse pecuatum? quis auerruncassit tam Aretinas hominum mentes? sic vulgati libri Placidis hoc fragmentum contribuunt, & ipse*

* Hoc re:
pono, pro
ex 16.

Aretinas, interpretatur testas vel argillaceas: veteres tamen libri habent; Aricinas, fors, an scripserat Antidamus; arictinas? hoc est, stolidas & fatuas. euincit vocula, pecuatum, sed veter, ne cui petulco hædo, in hanc coniecturam lubeat ariesarier.

582 Calydoniæ] *alij Calydonij, alij Caledonij: qua in re multum in editis libris peccatur; & legi virum eruditum non ita pridem luculentè cacultientem. Caledonij, Ptolomæo & ceteris Grecis καλυδωνίαι; secunda producta; Scoti in Britannia, tertiam corripunt, Lucano, Martiali, Ausonio, Claudiano. apud Statium lib. 5. Siluar. in Propem. Crispini, ubi de Albione, & apud Sidonium in Panegy. Auiti versu 89. hos repono. apud Martialem verò vel repono, vel retineo lib. 1. in his:*

Nuda Caledonio sic viscera præbuit vrsò: &

Quinte Caledonios Ouidi visure Britannos.

Calydonij contra secundam corripunt, tertiam producant, & sunt in Actoliâ, hoc loco, & in Troade: An ferâ notam Calydonia sæuâ.

Claudianus: Mœnibus ex altis Calydon. idem confirmant Manilius lib. 5. Ouidius in Metamorph. Lucanus lib. 6. Pharsal. Statius 4. Thebaid. Silius lib. 15. & ante omnes Homerus Iliad. 6.

καλυδίδα τ' ἀρχαίον, καλυδῶνά τε πετρικοσάη.

Chalcida maritimamque & Calydonia petricosam.

sic etiam scribunt Ptolomæus in tab. Thucydides lib. 3. Strabo. ceteri.

IN CHORVM.

Mulieres Calydoniæ desunt Deianire sortem, se illi ut fuere in prosperis, sic in aduersis comites fidas spondent: in ambitionem & auaritiam præposteram mortalium & tyrannorum studia inuehuntur, & privatâ fortunam extollunt.

585 Acheloi] *tres sunt amnes huius nominis, vnus in Phrygia, apud Homerum, à Syphilo defluens; alius Arcadiæ, ponè Lyceum montem, Pausania in Arcadic. tertius noster, de quo iam egimus vers. 496. quem idem Homerus fluuiorum Regem vocat; à quo aquæ omnes vocantur, Acheloides vndæ, vel Acheloiæ pocula Maroni 1. Georg. ut obseruarunt Eustathius in 2. Iliad. Macrobius li. 5. Saturn. cap. 18. & Brodeus Comm. in lib. 1. Epigr. huius fluminis descriptionem à Thucidide positam lib. 2. commendat Demetrius Phaleræns.*

591 Flauus Lycormas] *Strabo: Euenus, Lycormas prius vocatus Archelæus: Lycormas Ætolix fluuius, qui postea alio nomine dictus est Euenus, radicem producit quæ Zarisa nominatur, hastæ similem, & obtusæ oculorum aciei vtilissimam. vnde dictus Euenus, vide, Apollodorum lib. 1. Biblioth.*

594 Nos Cadmeis, &c.] *consueuimus tecum Bacchi sacra celebrare, ea scilicet; quæ Trieterica, tertio quoque æstiuæ solstitio (hoc est, anno tertio) ueris initio celebrabantur, ut apertè indicant sequentia: Cùm iam pulso sùdere Brumæ (hoc est, finita hyeme, fugato Piscium sùdere) Tertia soles euocat æstas (tertij anni æstiuum solstitium calores incipit adducere) Et spiciferæ concessa Dæ Attica mystas claudit Eleusis: quo tempore apud Eleusim Atticæ oppidum, mystæ Cereri initiati, minora Thesmophoria celebrant; quæ hoc tempore fieri antea docui. De his Trietericis agit Plutarchus lib. 4. Sympos. Problem. 5. & Latini Pœtæ passim, nullus tamen tam perspicuè tempus, quo celebrabantur, expressit, ut noster. Aristides simpliciter Dionysia uidetur vocare, & primo uere celebrari docet: Primo uere. cùm aguntur Dionysia, sacram Baccho tîremim per forum circumferri, signum rei gestæ. Aliquando Chios urbem (Smyrnam) inuasisse, ut vacuâ, quod ciues abessent Dionysiis operantes; sed eos, re cognita, ut erant Bacchico cum schema, latrones fudisse, & naues eorum occupasse, & Pyrrhicam uere Baccho saltasse, & in hostium corporibus Dionysia peregisse. Orat. 15. & 22. tom. 1. Cadmeis cistis] calathis Thebanis.*

Orgia] sic Græci, quas Latini carimonias. commune enim id nomen omnibus Bacchi sacris, uel $\Sigma\pi\delta\ \tau\tilde{\iota}\varsigma\ \delta\tilde{\rho}\gamma\tilde{\eta}\varsigma$, quia Bacchantes non sine furore, uel $\Sigma\pi\delta\ \tau\tilde{\iota}\varsigma\ \delta\tilde{\rho}\omega\iota$, quia in montibus præcipuè celebrabantur, unde & Bacchus Festo $\delta\tilde{\rho}\epsilon\omega\varsigma$. Nyctelia etiam dicta hæc orgia, quia Bacchus noctu colebatur. Virgilius: — ubi audito stimulant Trieterica Baccho

Orgia, nocturnusque uocat clamore Cytharon.

ideo faces & lampades ad templa deferebant (unde auctore Pausania Bacchus apud Pallenenses $\Phi\alpha\lambda\tilde{\iota}\tau\tilde{\iota}\rho\iota\varsigma$ & $\lambda\alpha\mu\tilde{\iota}\pi\tilde{\iota}\eta\rho$) & passim per plateas uini crateres statuebantur. ita per noctis & uini licentiam nihil turpitudinis & sceleris omittebatur, ut narrant Clemens Alexandr. in Protrept. Arnobius lib. 5. & Eusebius lib. 2. Preparat. Euangel. cap. 5. & de Romanorum Bacchanalibus seu Liberalibus Linius lib. 39. Tacitus Annal. 11. Valerius Max. lib. 6. cap. 3. Tertullian. in Apolog. & lib. de Spectaculis, & D. Augustin. lib. 6. de Cin. Dei cap. 9. & lib. 18. cap. 13. Gestabant autem Bacchantes varia, unus quidem uitam, alius hircum, alius cophinum, seu cistam, iuxta Plutarchum, caricis plenam; omnes autem phallos, ut ex Plutarcho docet Cælius lib. 7. c. 16. omnes etiam ihyrsigeri, & pampinis, hederæq; coronati; taurum dentibus laniabant, & per siluas clamoribus dissonis ululantes uagabantur: tibiæ quoque cantu, & cymbalorum tinnitu cuncta personabant, & (teste Firmico d. lib. cap. 6.) quidam ibant nigro amictu tætri, quidam ostenso angue terribiles, alij ora cruenti uini pecoris membra lancinabant: & Clemens tradit etiam serpenibus coronatos Euan Euian ululasse: lacerasse dentibus uirides chelydros addit Prudentius: — quod & ebria iam tunc

Ante oculos regis satyrorum infania fecit,

Et fecisse reor stimulis furialibus ætas

Mænadas, inflammante mero in scelus omne rotatas.

Signum sanè Orgiorum fuit serpens mysteriis initiatus, & Deus sinum per-

Madens, & Draco inisi andorum sinu extractus; symbola quoque, talus, sphaera, nux pinea, mala aurea, trochus, speculum, vellus, turbines, volubiles rotulae, pile teretes. collegi ex Clemente in Protrept. Eusebio d. cap. 5. Arnobio lib. 5. puto etiam in Orgiis symbolicos fuisse versus illos apud Firmicum cap. 19. & 20. Ἐκ τυμπάνου βέβρωξα, ἐκ κυμβάλου πίπτωξα γέροντα μυστικός; ex tympano edi, ex cymbalo bibi, & mysteria religionis perdidici. Item: χαῖρε νόμφιε, χαῖρε νέον φῶς. Salve sponse, salve nouum lumen. Notandum etiam duos fuisse Bacchos, unum Cretensem, alium tyrannum Thebanum, ut explicat accurate Firmicus d. cap. 6. & quidem quae de Lycurgo & Bacchis Thebanis referuntur ad Thebanum pertinere; quae de Ioue patre & sacris Trietericis ad Cretensem spectare: & postea multis verbis utriusque historiam narrat. Sed mirè poëta amborum gesta confundunt, ut etiam Clemens, Eusebius, & Arnobius. Omnia quae Graeci Baccho tribuunt eiusque Orgia, ab Aegyptiis Osyridis sacris Orpheus ad Graecos transtulit, ut docent idem Eusebius lib. 2. Preparat. cap. 1. & Theodoretus lib. 1. Curation. Graecan. affect. Inueniuntur autem plura quoque Bacchi Orgia; quae commodè sic distribuentur, ut quaedam ab ipso Baccho nomen acceperint, ut Dionysia, quae vel mense Elaphebolione, iuxta Suidam, vel Boëdromione iuxta Plutarchum in Alexandro, fiebant; ut Theoinia Atheniensium; Leneia, apud Graecos; Bacchanalia seu Liberalia apud Romanos. Alia dicta à tempore quo celebrabantur, ut Trieterica ista; Antisteria, apud Suidam & Thucid. lib. 2. Protygia, teste Hesychio; Nyctelia, Virgilio & Plut. in Problem. Quaedam à vasis & instrumentis, quorum usus; ut Choa, à Themistocle instituta, de quibus Aristoph. in Acharn. & eius Scholiaf. in Equitib. & Suidas; chytra, Suida & eidem Scholiaf. Lagærophoria, Pythegia, Ascolia, Athenæo, Suida, Platoni in Sympos. & Plutarcho in Problem. 71. Sympos. 3. quae Ascolia, Romani Vinalia vocabant, & iis per vtres unctos saltabant, apud Virgil. lib. 2. Georg. Nonnulla à re, in cuius memoriam celebrabantur, ut Apaturaria, Tertulliano Apologet. cap. 39. Cetera ab epulis & comessionibus, quae in iis; ut Phagesia, & Phagesiposia, apud Athenæum lib. 7. & Omophagia apud Arnobium. de quibus omnibus fusissimè N. lib. 1. Coniuiat. antiquitat. cap. 33. Fuere etiam quadam Bacchi sacra, dicta Sagræa, quae in Sagris Italiae; & Alymunte Attica fiebant; quorum (ut puto) poëta, qui exstant, nusquam meminerunt, omnium fœdissima; quae merito proscindunt Clemens Alexand. in Protrept. Arnobius lib. 5. & Theodoretus lib. 8. Curat. Graecanicar.

595 Spiciferæ] Cereri, magistra agricolandi.

602 Vbi iam melior] Pindarus: perit honos viro qui priuatur amicis, paucique mortalium in ærumna. sunt fideles, ita ut sint participes laboris. hanc in rem Petronij versus refert Salsi leuiensis lib. 3. Polycratici. cap. 7. quorum quatuor iam posui in Aduersar. illis annectuntur isti:

Grex agit in scheha mimum. pater ille vocatur,

Filius hic: nomen diuitis ille tenet.

Mox vbi ridendas inclusit pagina partes;

Vera redit facies, dissimulata perit.

* Correximus
primum, nã
enendosè
vulgati.

noti huic rei confirmanda Ouidiani loci lib. 1. *Tristium*, & lib. 6. de *Pontica*.
Isocratis in Paranesi, & *Aristotelis lib. 7. moral. ad Eudam.*

606 Centum-limina] *Vide sup. Herc. Fur. vers. 164.*

613 Comes inuidia] comitatur inuidia felicitatem, & quæ magis edita,
 hac flamma vaporant. aduersæ fortune comes miseratio. Vnde fingeant for-
 tunam cum inuidia colligatâ. *Statius Papin. lib. 5. Silu. de Abascanti pietate.*

Quisnam impacatâ consanguinitate ligauit.
 Fortunam, Inuidiamque Deus? quis iussit iniquas
 Æternùm bellare Deas? nullamne notabit (sic lego).
 Illa domum, toruo quam non hæc lumine figat.

Protinus, & sæuâ perturbet gaudia dextrâ?
 & paullo post confirmat à simili: — sic plena maligno
 Afflantur vineta Noto. sic alta senescit.
 Imbre seges nimio. rapidæ sic obuia puppi:
 Inuidet, & velis adnubilat aura secundis.

619 Clarus claras] *m. f. Moguntinens. & Burdigal. clarusque datas.*
Eguian. Veneti, Herbipolens. & Eib. clarusque latas. hinc Lugdunens. cla-
rus latas. primus N. claras. quod mihi amplius placet. sic enim alij m. f.

621 Implere] *ad hoc adada, quæ de insatiabili opum fame dixi ad Herc. Fur.*
chor. 1. 622 Gemmiferi] *gemmiferum esse Istrum docet Dionys. Perieg.*

624 Lydia] *sic omnino Claudianus:*

Non Tartessiacis illum satiaret arenis.
 Tempestas pretiosa Tagi, non stagna rubentis.
 Aurea Pactoli: totumque exhauferit Hermus;
 Ardebit maiore siti — & mox:
 Quo væfane ruis? teneas vtrumque licebit:
 Oceanum: laxet rutilos tibi Lydia fontes:
 Iungantur solium Cræsi, Cyrique thyaræ:
 Nunquam diues eris — *Lydia fluminibus aurea ramena*
voluentibus nobilis est, Hermo scilicet & Pactolo. de Pactolo, dictum alibi:
de Hermo, Papinius 3. Siluar.

— Hermique vadum, quo Lydius intrat:

Bacchus, & aurato reficit sua cornua limo.

(hoc ait, quia Bacchi cornua fingunt aurea poetæ) *Claudianus lib. 2. de raptu:*

— referunt Baccho solennia nymphæ.

Mæoniæ; quas Hermus alit, ripasque paternas.

Percurrunt auro madidæ — *Virgilius 2. Georg.*

Nec pulcher Ganges, atque auro turbidus Hermus. *Lucanus*

lib. 3. Passaque ab auriferis tellus exire metallis

Pactolon, quâ culta secat non vilior Hermus.

Lydia, prius Græcis Maonia dicta, describitur à Strabone lib. 13. & Plinio
lib. 5. cap. 29. de Etymo nungantur Græci, verè ab Hebræo Lud. descendit, illis
enim Lydia לוד. Habes hic aurifera flumina vel gemmifera Istrum, Her-
mus, Pactolum, Hebrum, Tagum, Hydaspem (qui mendosè Ptolemao ostendit)

626) & Gangem India: qui ultimus prius Chliares dictus, teste Plutarcho, de cuius fontibus Strabo & Plinius altercantur, ut de hodierno eius nomine Gassaldus & Theuetus apud Ortelium in Synonymiâ, antiquissimum illi nomen Phison 1° Gen. 2. iuxta Eusebium & D. Hieron. quamvis Rab. Salomon dissentiat. vocatur & Getha Iosepho lib. 1. antiquitat. De his auriferis fluviiis accipio illa Seneca lib. de consolat. ad Martiam: quid lapidum gemmarumq. fulgor, & inter rapidorum torrentium harenas aurum interfluens. & li. 4. de benefic. ut ego membranarum Burdig. beneficio legendum & dispungendū didici: tot metalla defodit, tot flumina emisit in aëra, super quæ decurrunt sola, aurum vehentia, argenti, æris & c. corrupere, qui vocem, sola, nesciebant. ac Seruivm audinissent affirmantem, vnicuiq. rei quod subiacet solum esse ei, cui subiacet. Isidorus lib. 14. Orig. cap. 8. Solum est omne quod sustinet, à soliditate dictum. utuntur Cicero Anteq. iret in exil. & pro Cornelio, Ennius Annal. 3. Lucretius lib. 2. & 5. Catullus in Galliambo, & antiquorum verborum studiosius conquisitor Prudent. in Apotheo. 626 Zephyro subdita tellus] Hispania zephyri flatibus obnoxia, quia occidua. ἰσχυρία Grecis rarā seu preciosam denotat, inquirunt. sed si quasi ἰσχυρία indiga potius & pauper. Verum id per antiphrasin.

627 Hebrus] an aurifer? nescio. non memini. forte pro tota Thracia posuit. quæ fertilis magnâ ex parte. vel corruptum nomen, ex; Hermus.

628 Rurâque Moguntinens. vndâque. sed carmen respuit.

640 Quota] Moguntinens. Quarta. vitiosè.

648 O si pateant pectora dictum] Eguian. ducum. Boëtius lib. 3. de consolat. philosoph. ut legitur in membranis D. Mariæ Silu. maioris:

Quos vides sedere celsos
Solij in culmine reges,
Purpura claros nitente
Septos tristibus armis,
Ore toruo comminantes
Rabie cordis anhelos;
Detrahat si quis superbis
Vanitegmina cultus;
Iam videbit intus artas
Dominos ferre catenas.
Hinc enim versat libido
Auidis corda venenis:
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens:
Mæror aut captos fatigar,
Aut spes lubrica torquet;
Sæuos caput tot vnum
Cernasferre tyrannos.
Non facit quod optat ipse,
Dominis preffus iniquis.

Pulgè, celsos

650 Bruttia] *mare Bruttium, à Bruttiis Italia populis, Coro valdè infestatur. Βροῦτοι quibusdam Grecis rectè dicti, auctore Strabone, quia oriandi à fugitiuis, Lucanorum; Lucani verò fugitiuos Βρητιῖους appellabant. Stephanus etiam sic nominat. nam in Βρητιῖος & in Βροῦτια tradit, Brutios dicè qui in Sicilia Bruttian urbem incolunt; Brettios autem in Italià dictos ab urbe Bretto, quam condidit Brettus Hercules filius. & ab hac totam Italiam Antiocho dictam Brettiam. Βρητιῖοι etiam Aristophani noti, & Dionysio Periegeti. sic enim rectiùs quidam libri, quàm alij; qui, Βρητιῖοι.*

953 Patula pocula fago] *nam, ut hodie, & olim pocula ex fago fiebant. Virgilius: — tibi pocula ponam*

Fagina —

Tibullus: Faginus astatat cum scyphus ante dapes.

Onidius: fabricataque fago Pocula —

Idem: Terra rubens crater, pocula fagus erant.

656 Non strictos] *alludit ad conuiuium parasito exhibitum Dionysij Syracusani iussu, suspenso de seta equinà supra caput gladio. narrat Cicero 5. Tuscul. & Macrob. in somn. Scipion. & Ammianus Marcellin. lib. 30. qui loquitur ita, quasi sapius à Dionysijs hoc factum fuerit.*

660 Pelagi rubentis] *Erythrai maris.*

662 Lapis] *sic vocat margaritum, ut & Ammian. Marcellinus lib. 23. ubi ortum & naturam vnionum latè prosequitur: qua de re fusè Arrianus lib. rerum Indicarum.*

667 Ser] *Dionysius de serum operibus, ut utar Papij versibus, nam gratè mihi recordatio: Quis nec cura boum, pecorum nec pascua cordi,*

Florea sed vastæ peccentes gramina terræ

Arte parant variâ vestes, sumtuque superbo;

Florida diuersis quæ prata coloribus æquent.

Non illis operum certarit aranea laude.

672 Quorum] *Moguntinens. Herbipolens. & Veneti. Quarum, dixit ante illa.*

678 Puer] *Phæthôn.*

683 Sulcat] *schedæ Burdegal. pergit. Basileens. cum pergit. Mogunt. percurrat. Venetus primus: peregerat. alij duo, peregit. Lugdunens. peragrat. Lipsiens. dum sulcat. quod ceteris melius, ut & illud; dum pergit.*

684 Tenuit Latias Dædalus oras] *Lucianus lib. de astrolog. hæc vanis astrologis pulchrè adaptat. fabula ipsa nota ex Diodoro lib. 4. Biblioth. cap. 19. Seruio in 6. Aeneid. & Onidio in Metamorph. & Arte. Venisse tunc Dædalum non in Sardiniam modò. & in Siciliam quod Sallustius & Onidius; sed etiam in ipsam Italiam, Cumas & alia loca, præter Virgil. lib. 6. Aeneid. docet Stephanus: Δαιδάλεια πόλις Ἰταλίας, Δαιδάλου κτίσμα, ἕως Ἰουλίας νῦν καλεῖται. Iulia ergo urbs exstructa à Dædalo in Italia, olim Dædalea. sed an in Latio propriè dicto fuit: non puto. sed Latium, sumitur pro totâ Italiâ, ut solet pars præcipua pro toto. Nec deest huic acceptioni idoneum acumen. alludit ad Saturni latebras, & etymon Latij. nam his se primum oris Dædalus credidit: hinc tutus latuit.*

689 Ponto] *Icarium mare lapsu suo nominavit.*

695 Phaselos] *phaselus, breue navigium, celebratum Catullo. vide Ser-
gium Honoratum.*

698 Mediòquerates quærit in alto] *unde Clitomachus:*

Fortuna spirans aduersa prosperè agentibus

Omnia confundit.

702 Fertur rap. Regina gradu] *mei o. l. sic continent. Criticorum lib.
alius; fertur medio Regina gradu. magis arridet mihi; rapido. hoc enim
timentium: gradum citare. nec de alio cogitandum vocabulo.*

IN ACT. III.

*Commemorat Deianira metus sui causas, narranti superuenit Hyllus, &
refert quantum mali & miseria munus eius Herculi attulerit. illa graui do-
lore & desperatione percellitur; seq. interimit.*

708 Cor-salut] *videtur subsistere, vel, ut Comici loquuntur, lienosum est,
attentem facit histrionicam. hinc sumebatur diuinitio salitoria.*

711 Languidis ventis dies] *Moguntinens. languidus.*

714 Urget] *sic Philoctas:*

Nec mihi Parca malorum finem adfert, sed manet

Constanter, & presentibus accrescunt alia.

*pro femel, quod legit & exposuit Daniel, est in Moguntinens. Herbipol. &
primo Veneto; simul.*

717 Thalamisque demens] *dementem se vocat, quod pallam misisset, ho-
stis sui secuta consilium, neque prius re exploratâ. confirmant Mogunt. & om-
nes veteres excusi, qui; amens, minus benè. sed optimè m. f. qui; mærens.*

718 Struit] *sic etiam Mogunt. & Herbip. Lugdunens. autem; astruit.*

720 Ostendi arcuit] *sic emendant, & assentior. nam; ostendi, inueni-
tur etiam in Moguntinens. Herbipol. & trib. Venet. facile etiam fuit, ex; ar-
cuit, facere arguit. c. in g. affinem litteram.*

727 Abiectus horret sanguis] *abiectum horret virus. Moguntinens.
Herbipol. & Veneti; sed ysdem seq. vers. tepesactum. Sophocles interpres hu-
ius loci: — nam lana ea*

Qua tunicam inunxi pura, & albo vellere

Detonsa, prorsus in nihilum redacta iam

Euanuit; nec tacta ab vlllo, intus qui erant,

Consumpta per se periit, & summâ petrâ

Dilapsa in auras, tabuit. & mox:

Lanam ante paullò, qua togam perunxeram,

Cùm fortè coniecissem in ignes fulgidos

Solis micantis, mox ea (horreo eloqui)

Feruore vbi est correpta, tota nescio

Quo diffluit modo, ac humi exaret cadens:

Perinde ferrâ ligna dum secantur, ac

Tenuem scobis si conspiciere puluerem.

Terraque ibi spumofus ebullit liquor;
 Haud aliter quàm adueniente autumno è botris
 Expressa Bacchi musta feruent pinguia,
 Effusa humi ———

730 Mimas] *mōns Ioniæ, perpetuis obsessus niuibus, Homero, Aristophani, Thucydidi, Ouidio, Lucano, Silio, Solino.*

Salo] *Mare salum, siue quod fluctuet, ἄπο τῆ σαλεύετα; siue quia salsum.*

735 Comam] *ipsam illam lanam, qua inunxerat pallam, declarat Sophocles, si aduertitis.*

739 Timensque] *verisimè ἀταξία; hïc esse monent. dicam postea ubi versus iste ponendus. Si omnino hïc manere vis. audi m. f. Moguntin. & Venetos, in quibus, timensque, & lege, Timens quæ tacita sequitur, ut hoc dicat Deianira, veniente mæstâ nutrice, cum Hyllo mæsto, & properante. Verùm huic lectioni lex carminis repugnat.*

747 Regia triumphi tēpla Iunonis pete Hæc tibi patent, delubra
 Præclusa omnia] *habentur hæc carmina in nonnullis m. f. ut in Moguntino in quo tamen legitur, Regina triumphi, & recluso omnia. non dubito versus germanos esse. & illud Regina coniecturam Lipsij confirmat, qui sic legit.*

Nescio quod animus grande præfagit malum.

H Y L. Regna; triumphia, templa Iunonis pete,

Hæc tibi patent. delubra præclusa omnia.

DEIAN. Effare qui me casus infontem premat.

H Y L. Decus illud, &c. & interpretatur commodissimè: ut iubeat Hylus matrem agere triumphum, re tam præclare confectâ: sacrificare Iunoni, non aliis Diis. quia ceteris Diis mors Herculis mærorem, soli noueræ voluptatem sit allatura. *sceni in inferioribus Chorus, vers. 1547.*

Solâque obduētis foribus Deorum

Templa secitræ pateant noueræ. *obitu scilicet Herculis.*

750 Vrit lu. nescio quæ] *etiam Moguntinens. Herbig. Veneti sic habent. Nec iuuant hilum qui se iuuare versus legem profitentur.*

749 Obiit] *desperat de Herculis vitâ, nondum mortui, obiit, occidit, interiit, deuixit, mortuus est, δυστυχία; verba; quæ in familiari colloquio veteres refugiebant; tragici consueverunt. vixit, abiit, fuit, εὐτυχία; unde & abitio, pro morte, apud Festum.*

765 Vastum nefas] *Burdegalens. lib. magnum scelus.*

768 Timet] *Moguntinens. stuuert. an voluit scribere; stupet.*

Infandum] *male vet. impressi cum Mogunt. nefandum.*

769 Ear] *malè N. iit. contra fidem codicum.*

771 Tu illum dicis] *tu decst Lugdunens.*

774 Omniparte] *hæc verò Eubææ descriptio non est ad verum, nec ad Geographiæ legem, siue totam Eubæam, siue (ut Sophocles) Cenæum dūtaxat promontorium metari voluerit. Est quidem Capharens, etsi ad ortum, magis Australis, quàm Cenæum; Euripus tamen minas Aquilonis pati nequit. Vide Sophiani Græciam. Sophocles ait;*

—litore maris

Eubœi eminens

Locus est, vtrimque quod fretum, pulsat, vocant

Cenceum. 777 Instabiles vagus] *Mogunt.* instabilis vagus.

778 Septemque] *consentit in numero Strabo, si rectè intelligatur: Antiphilus Byzantius quodam Epigramm. senarium prodidit: alij alium, & fortassis ab his omnibus certus pro incerto positus.*

779 Iuga] *lallum iubat. etiam Mog. & omnes olim excusi, Vcn. & Herb.*

781 Rupe celsâ] *sollemne id fuit. poëta quidam:*

Ingentem Iouis humentis tunc exstruit aram,

Et sacra imponit in montibus — *Herodotus: Istis verò le-*

ge sancitum est, vt in altissimis montium verticibus eò ascendētes sacrificent. Melanthes: Omnis autem mons, Iouis mons dicitur: quoniam mos fuit antiquorum, vt supremo Deorum, in sublimi loco sacrificarent. Aristides Orat. I. scribit, homines, postquam vrbes condere cœperunt, Ioni arces consecrassent: tum quod in mundi summo culmine habitet, tum quia vtrò cedebant munitioribus locis ei, qui solus Regum optimè nosset imperare. 791 Sabæis] de thuris collectione consule Plinium & Solinum. videtur Sabæos ab Arabibus distinguere. sed ea de re nos suo loco.

796 Fugax] *qui conatur fugere manus sacrificulorum, vno iam ictu securis exsternatus. non indecora hæc comparatio. quia mugienti tauro Alcidem gementem confert.*

801 Calpe] *sequor emendationē Lipsij Chalcis. que omninò aureola correctio est. Euripo Chalcis iungitur & loco & more nostri. de loco Strabo docet. de more, constat. sic mox: Semper Euripo properante Chalcis.*

Cyclas] *nozem, teste Higynō & Strabone, in sula Sporades vel Cyclades dictæ, quia Delum coronæ & circuli instar cingunt. auctōr Ammianus lib. 22. multa de his Theuetus lib. 7. Cosmograph. cap. 12. & 14.*

807 Licham] *solutus in bello Herculem sequi Lichas; à quo volunt militares lixas d. ctos. Festus in Lixæ.*

809 Parum sui] *quidam lib. paulum sui.*

811 Hac manu] *peritè narrat, quod sine flagitio representari non poterat. Secutus autem hoc loco sum Lipsium; cuius ex m. s. illo præclaro præclaræ castigationes magno mihi hic & sæpè postea, in hac potissimum, in qua meus manus mutilus, tragœdia, vsui fuere. sed prolixum nimis singula repetere. profiteor, que non dicam me ex coniecturâ meâ vel codicibus meis reposuisse; ex eius Animaduersionibus descripta.*

812 Herculem perimit] *vt à forti vinci speciosum, ita ab imbecilli turpe & flagitiosum. Attius Armor. iudic. — nam*

Trophæum me ferre à forti pulcrum est viro:

Siautem & vincar, vinci à tali nullum est probrum.

sic numeris restitue, minimâ mutatiunculâ. Virgilius:

Aut spoliis ego iam raptis laudabor opimis,

Aut letho insigni. *Vide Herc. Fur. 663.*

817 Getica] *Getas arcu & sagittis vsos nescit nemo, qui vel Pontica, vel Tristia Nasonis legerit. Dionysius Getas ad Istrum statuit, & mox illos cum Dacis & Germanis mîrè confundit. Apollonius etiam, iuxta Istrum collocavit. Thraces esse voluit Herodotus, eúmque sequuntur Latini poëta. nam & noster alibi Hebrum Geten, vocat ab accolis, & Ovidius semper cum Bessie (qui Thraces origine) & Sauromatis coniungit. & Virg. lib. 4. Georg.*

—flerunt Rhodopëia arces

Altâque Pangæa, & Rhæsi Mawortia tellus.

Atque Getæ, atque Hebrus ——— *Silius Italicus lib. 2. Punic.*

— cursûque fatigant

Hebrum innupta manus, sprete Ciconésque Getæque,

Et Rhæsi domus, & lunatis Bistones armis.

scilicet quia ut Tanaim, ita & Hebrum accoluerint. testatur Tibullus lib. 4.

Quâque Hebrus, Tanaisque Getas rigat atque Mosynos.

Plinius & Appianus confundunt cum Dacis, de quibus alibi. Melius distinguere Strabo, & Stephanus, ut Getæ magis Orientales sint Ponto vicini; Daci ad Istri fontem, & Germaniam vergant. Stephanus: οἱ Δάκοι ἔς χερσονήσου Δάκου. Γέτας ἄρ τὸς πρὸς τὸν Πόντον χερσονήσους, καὶ τὴν ἑω. Δάκος δὲ, τοὺς πρὸς τανναίτια πρὸς Γερμανίαν, καὶ τοὺς τοῦ Ἰστρού πηγῆς καὶ παρ' Ἀθηναίων δὲ, τὰ τῶν οἰκετῶν ὀνόματα, Δάκοι καὶ Γέτας. ubi illud, Dacos etiam Daos vocari, & hos populos (quia vicini sibi) causam prebuisse Atheniensibus, ut servus suis nomina Dauorum & Getarum imponerent. Getas tradit Spartianus in Caracallâ postea Gothos dictos, & Ioannes Magnus lib. 1. histor. Gothorum Gothos esse gentem Gethicam probat. Mihi probatur præ ceteris, Originem gentis ex Schandiâ fuisse insulâ, & inde erumpentes, partem propè Pontum, partem propè Cymbricam Chersonnesum confedisse, hos propriè Gothos vocari; illos primò quidem Getas (quo nomine Claudianus, ut usitato magis, utitur) postea etiam, quòd se isti aliis adiunxissent, eorumq; facti accessio, omnes Gothos nuncupatos. hoc accuratè confirmat Fran. Ironicus Exegeseos lib. 1. Hebræis Getæ, ut ceteris Scythæ Magoh à filio Iapheth גאג, ut volunt Arias & alij recentiores linguæ Hebræicae periti: sed id videtur non concedere D. Augustin. negat enim. גאג & גאגא sic accipi debere, tanquam sint aliqui in aliquâ parte terrarum constituti, & de Getis ac Massagetis expressè recitat. Vide lib. 20. de Civit. Dei cap. 11.

818 Cydon] *incola & vrbis eodem nomine in Cretâ, arte sagittandi celebres. Virgilius: Parthus siue Cydon telum immedicabile torfit. hodie fortassis Cissamus.*

Inferius tamen & tela fugient] *tam altè in calum proiecit Licham, ut tam altè iaci nequeant à Getis vel Cydoniis tela: coq; iactu caput avulsam in saxa, tuncus corporis in mare decidit, immane mendacium.*

822 Malum est] *foret concinnius; ira est malum.*

830 Nunc ore] *Sophocles:*

Dolore iterum fero victus se humi sternit.

& addit:

ῥυδὲις ἔτολμα τ' ἀνδρὸς ἀπτόιον μολεῖν

Vide epist.
Vitis ante
Commētar.
in D. Augu.
de Civ. Dei,
hac de res,
satis agentem
ambiguè.

ἔσπατο γὰρ πῆδῶνδ᾽, καὶ μετὰ ποιοῦς ἑσῶν ἰούζων.

Nunc humum ore extensus ferit, nunc in pedes

Erectus, horrendo ciulat sono —

833 Vnda non vincit] Nonnus Schol. in D. Nazianzenum etiam aquam perpetuum calorem accepisse, & inde exstitisse Thermopylas refert.

834 Et nota] quæ frequenter adierat.

837 Nunc puppis] sacrificabat in Eubæa ad Cenæi Iouis, sed inde nauiculâ illatus continenti ad Octham, ubi exspirauit.

839 Destituit] ipsum Herculem relinquit animus, vires deserunt. paulatim emoritur. non est necesse hanc versiculum dare Deianira. sino, ut fuit.

845 Tantis] sceleribus.

846 Leui celo] possidebant & alij Dij præter Ionem fulmina, ut aliq̄ dictum. sed duplicem obseruanti differentiam vtriusque fulminis. Prior, ex Acrone, quod aliorum Deorum fulmen, album, vel nigrum; solius Ionis, rubrum. Vnde Horatius: — & rubente

Dexterâ sacras iaculatus arces.

Altera, quod alij Dij tantum possidebant grauius fulmen, quo noxij puniuntur: illud verò quod secunda seu fausta tela vocat Ouidius, minus & leue noster, & de quo Claudianus:

Pacificas rubri torfisset fulminis alas;

hoc ad solum Iouem pertinebat, & ab eo tantum nonnisi monendi homines gratiâ mittebatur: quia (ut Seneca docuit) ad regem maxime spectat inuandorum subditorum cura & sollicitudo. Stabiliuntur hæc Festi ruderibus: Manubiæ Iouis tres dicuntur esse, quarum vnæ sunt minimæ, quæ moneant, placidæque sint. Alteræ, quæ maiores sunt ac veniant cum fragore, discutiântque aut diuellant; quæ à Ioue sint, consilioque Deorû mitti existimentur. Tertiæ his ampliores, quæ cum igne veniant, & quamquam nullum sine igne fulgur est, hæc propriam differentiam habeant quòd aut adurant, aut deforment fuligine, aut accendât, quæ statum mutant Deorum cõsilio superiorum. postulat ergo Deianira iaci in se has ultimas manubias. Sed quid sibi volunt Glossarij Græco-Latini scriptores; Fulgurium, κεραινοβόλιον ἡμέτερον. Bidentale κεραινοβόλιον. fulgur sub manum κεραινοβόλιον ὑπὸ πρῶνικτερόν. An vltimum istud Platonis, & legend. Summanum? primum verò Iouis, & scrib. Fulgur, Diuum? nam antea; Diuinius ζῆς κεραινός. & , Diuum ἀσπράπη. idem ergo, fulgetrum, fulgurium, & Diuum: vide infra Agamemn. vers. 524.

851 Telum] Herodotus: telum immisit Deus. Sophocles: immitte telum pater fulminis. 852 Perdidit] Phaëtonem cremasti, quia mundum incendio corrumpebat: in Hercule mundi securitas & salus. perdidit Herculem & eripui mundo. orbem ergo non minus quàm Phaëton perdidit. quare par causa par supplicium exigit. satis acuta hæc, non quero acumina aliena. non quicquid subtilius, & verius. Eadem inf. explicat vers. 870. & seq.

857 Cur? deme fer.] cur occupem ferrum? desit ferrum, vndique tela ad mortem suppetent quicquid occurret, in mortem trahet. non deerunt rapes.

unde me precipitem. sic Basileens. & Lipsiens. & confirmat vitiosa scriptura Moguntin. & Herbipolens & Vencor. cur demum ferrum? Non tamen improb aliud: Cur deinde fertum? simili enim] brassi inser.

Cur deinde latebras, aut fugam vecors petam?

863 Asperi montis] malè Moguntin. asperi ponti. rupes asperæ, non pelagus. 874 Aræ] Busyridis.

884 Haud est nocens] Sophocles: — leuior

Peccata punit pœna, quæ non spontè sunt

Commiffa.

885 Facto] qui sibi parcat, commisso scelere. At Moguntinen. Herbipol. & Veneti; fato. & potest, hac mente; Quicumq; scelera sua in fatum reuocit, & ut fati necessitate coacto ignoscit sibi. Sic sua scelera Phalaris passim excusat, fati necessitate se compulsam.

892 Vinci Hercules nõ potuit, hinc cœpit mori] Et ego minus probam hanc credo, quam (nisi fallor) primus N. intrusit. nam cuncti lib. scripti, vet. excusi & Lugdunen. continent, Vinci Her. cum potuit. nec malè Daniel explicat: Quando Hercules potuit vinci (veneno scilicet Nesi, & veste misâ) & retineri à famulis, credendum est illum incepisse mori. nec unquam reiecta hac à me. testor aduersaria.

894 Natum sepelit] rectè censet Hyllum à se occisum, quia patrem eius occiderat. nam, ut cit P. Syrus:

Homo toties moritur, quoties amittit suos.

896 Sceleris te] sic Burdigal. Moguntin. Herbip. Veneti & Lugdunens. ceteri; scelere prius elegantius; sed lex versus respuit; nisi versus exlex, ut in hac tragædia fortè sepe.

Nemo nocens] fati culpam, non sceleris agnoscebat Deianira. non (inquit) iccirco nocens videbor, quia pœnam non cogitati sceleris à me exposco. nullus enim pœnas à se exposcit eius, quod patrare voluit; sed eius, quod cum nollet patrare, per imprudentiam consciuit. Respondet Nutrix: Id ipsum te potius ab infligenda tibi pœna dimouere deberet. plerisque enim quibus animus innocens, manus nocens, homines ignouerunt. Et quis adeo demens ut fata sua damnet, quæ in ipsius sita non sunt potestate? Acutiora sanè hæc iis quæ substituunt.

900 Fatatiniqua] queris. quis damnet fata? ille damnat cui fata iniquæ obuenerunt. mihi talia. iccirco mortem peto, ut fata effugiam.

902 Indolem] spem palcræ virtutis future, quam ex puerorum vultu colligimus. Indoles enim καλὴ ἐλπίς ἐσ νεώτερος in vet. glossario, quæ etiam νεότης dicitur. Porro in Mogunt. & quatuor primis excusis; indoles.

903 Flectens] Figuntur in corporibus tela, sed postquam flexus arcus in corpora missuri, arcum flectimus: nec nouum, quod arcus proprium, accommodare telis. ideo retinco cum quatuor manu sc. & omnibus excusis; flectens. sup. Herc. Fur. hæc eadem de re:

Vastum coactis flexit arcum cornibus.

905 Fonte Cyniphio] Cynips vel Cyniphs Africa fluius inter duca

Syrtes ortus. Per Macas in mare Libycam labitur, auctore Herodoto. Pintianus monuit in recto debere sine aspirationis nota scribi quam exigat in obliquis. ab hoc flumine Silius lib. 3. Macas vocat Ciniphios. Quid si fontem Iouis Ammonis, qui arietis seu hirci formâ colebatur, cinyphium vocavit: is enim Libyæ propriè dictus. Vide Herc. Fur. in fine.

909 Fraudem] Nesci; à quo licet decepta credulitatis stolidæ pœnas à me lubet exposcere. 913 Immensa] Mogunt. Immerita.

922 Cum Alcide] quid enim desideret aut querat in mundo mundi vindicæ sublatozæ mala perpeti, à monstris, tyrannis, & feris? Mogunt, Venet. & Herbiopolens. quicumque Alciden. non placet.

923 Per has aniles] ita in Hippol.

Per has senectæ splendorum supplex comas

Festumque curis pectus & cara vbera

Precor — & apud Ovidium:

Instat anus, canosque suos, & inania nudans

Vbera, per cunas alimentaque prima precatur.

Institias lib 16. cum vitam etiam per vbera materna deprecaretur.

924 Materna] Moguntinens mater obsecro.

928 Interim] secus hæc olim accepta à me. melius Lipsius dispunxit; vera quidem, quæ de expectatione mortis dixeram, & quæ ex multis probari facile videntur etiam possunt, Claudiano in Rufin. D. Hieron. in vitâ S. Malchi, Lactantio lib. de ^{suprà ver.} falsâ sapient. cap. 8. Senecâ epist. 105. Seuero Cassio apud Senecam seniore ^{481.} lib. 2. declamat. 5. sed aptior fors interpretatio, ut NV. volenti mori, & asserenti crudelem esse qui miserum mori non sinit; imò verò, inquit, qui sinit. nam mori semper pœna est, siue miser, siue felix, qui moritur. Possit etiam sic legi. — crudelis ille est interim. NV. Pœna est mori. interea dum dissuadet. & distinet moriturum, crudelis est. N. V. imò mors est supplicium. Verè fatebor. nec hoc planè satis facit. Sic Tertullia 1. apolog. c. 19. non tam difficile est nobis exponere, quàm enorme; nec arduum, sed interim longum. 931 Sciat] ipse Hercules, qui, si moreris, noxiam putabit: si vivis expurgandi occasionem tibi non adimis. Sciat; habent Moguntin. Herbiopol. & Veneti tres: primi Basileens. mutarunt in; scias.

938 Iuno non ausa Herculem est eripere terris] totum hoc mihi suspectum, ut alieno loco positum.

944 Thessalum] Ixionem Phlegiæ, vel, iuxta Higynum, Leontei filium: alius Ixion II. Corinthiorum rex. 946 Vacet] sico. l. tam scripti, quàm

excusi. cur mutatis? lubet enim earum unam quæ labore irritò aquam hauriebant vacare: se obituram vices eius. Illa quæ numero deerat quinquagesima nō vacat; nisi quàm apud inferos cum sororibus forato vase undas; quas perderet, repetiit. 948 Con: ux] Medea. Mater nocens] sup. Medea necat liberos.

Soror] prius, de cæpto Abjyrto fratre.

958 Belias] Beli neptis, Danaï filia. Ovid. 4. Metamorph.

Moliri que suis lethum patruelibus ausa,

Assidue repetunt, quas perdant, Belides undas.

*sed vide sis hominum stultitiam: non desuere, qui maritidas, postea duce-
rent; quod quâ industriâ perfecit Danaus, narrant Pausan. in Lacon.*

966 Titan] Sol, Hyperionis, qui Titanum vnus, F.

973 Si potest] *An armata manus tua telis solitis, valet arcum intendere
in hostem? an verò arma tibi exciderunt, & imbecillam, vi morbi victis vi-
ribus, manum arcus contemnitis? si valet manus tua tela mittere, intrepida con-
iux. &c. sic Ouidius: — nec quæ magis audiat arcum. hoc est, quæ
promptius & fidelius obediat, & iussum vulnus instigat.*

976 Licham] *ab hoc tres insula, Lichades dictæ, Straboni lib. 9. de morte
eius, Ouid, 9. Metamorph.*

Sic illum validis iactum per inane lacertis
Exsanguemque metu: nec quicquam humoris habentem,
In rigidos versum filices prior edidit ætas.
Nunc quoque in Euboico scopulus brevis. eminet altè
Gurgite, & humanæ seruat vestigia formæ:
Quem, quasi sensurum, nautæ calcare verentur.
Appellântque Lichan —

978 Arcadiæ nefas] *Manalium suem.* 982 Hylle] *Cornutus, an-
tiquissimus ferè arctigraphus, Ymetthus, Yacinthus, Yllus, & similia, vult
sine H, scribi. Sed Eutyches orthographus lib. de aspiratione: Omnis vox seu
Græca seu Barbara suum seruat apud Romanos, tam in vocalibus,
quam consonantibus spiritum, vt Hannibal, Rhenus. quare retineo
Hyllus.* 994 Alcidiæ] *sic dictus Hercules, vel ab auo Alceo, vel ἄλκιος
ἀλκίος, fortitudine.*

995 Nec peragens mala] *sic excusi m. s. variant. In Moguntin. erasum
quod prius, & repositum vt hic. lego; nec peragens, (s. iussa) malè Erres, &c.*

999 Parcant] *plures membrane; parcant. & sic etiam Mogunt.*

1001 Quænam] *Deo laus, videor inuenisse, quo cronem renocè; hoc pacto:*

Quænam ista torquens angue vipereo comam,
Tumensque tacita sequitur. & quassans caput,
Temporibus atras squallidis pinnas quatit?

huic ille secundus versus loco natus; qui sup. vers. 729 cuncta interrumpabat.

1005 Sedere] *hoc Iudicum. Propertius:*

Et Veij veteres, & vos tum regna fuistis,
Et vestro posita est aurea sella foro.

*In sacris etiam litteris: Rex qui sedet in folio iudicij. Vide Iacob. Men-
chium lib. 1. de arbitrar. iudic. 9. 61.*

1012 Sustine] *Propertius: Flumina Threiciâ sustinuisse lyrâ.*

1022 Moritura] *Trachyne se interfecit Deianira, non Argis, eiuq; tu-
mulus ad radices Oete montis, adhuc Pausania temporibus. vide in Corinib.*

1024 Auferre] *hoc numeris aptius. iam ante docui fugere nostrum iam-
bos in penult. sede. hoc ait restat, impedire morientem. Mox se reprehendens
Me miserum, inquit, saluâ pietate nequeo. Nam si matrem non sino,
impius in patrem cui illa mortem: si mori matrem non veto, masri debuit violè
pietate-*

pietatem. Nil ergo salua pietate pie facere quco: sed ipsa pietate impius sum
futurus.

IN CHORVM.

Commendaturus Orphei dictum, in gesta & musicam illius digreditur;
& tandem ex diuerticulo regreditur ad ὄραων omnibus rebus necesse emori,
homini, animantibus, inanimis, celo, ipsi morti.

1031 Threiciam chelym cur hoc improbum? sic Propertius, Threiciam
lyram, vocauit. sic o. v. l. omnes etiam impressi quos vidi. scio, Pieriam dici
rectè. nam Schol. Apollonij; Πιερία ὄρος Θρακίας, & ἡ δὲ δὲ τριγώνου Ὀρφεύς. sed
Pieria, Thracia: quare non patior illud tolli; Threiciam. &, recdo eandem
uocem Glossario Latino-Greco; ubi malè scriptum, Græcicum βίθυρος.
Creticum ἐδάκρυον. rescribo. Threicium, βίθυρον. Græcicum ἐδάκρυον. do-
cet Claudianus: Thyri Thraces erant, quæ nunc Bithynia fertur.

1033 Æternum] hic ponitur pro eo, quod finem nullum habet; aliàs pro eo
quod finem quidem expectat, sed quem, & quando, nescitur. ut apud Hora-
tium lib. 1. epist. Seruiet æternum. quæ explicatio latuit eruditulos nostri
cui, non latuit D. Augustinum, sic explicantem illud Exo. 21. & seruiet in
æternum, lib. 2. locutionis de Exodo. tom. 3. & lib. 1. questionum super Genes.
cap. 31. temo 4. ubi Horatij versum interpretatur: & suere profectò Hiero-
nym. Augustinus, Ambrosius, Orosius, Isidorus omnium litterarum peritio-
res; quam scioli quidam suspicantur; quorum audacia & supercilium illa Ec-
clesiæ luminis loriginis suco aspergere conantim, vix ulterius ferenda bonis
& Christianis auribus videntur.

1036 Sequi fugas] cuius, aut quas? an per fugas, cursum suum intelligit?
an legendum cum quibusdam; fugax. ut sit, Oblitusque sequi, fugax ami-
sit liquor imp. hoc amplius placet, quàm quod comiciebam: Oblitusque
stetit fugax Amisso liquor imperu.

1047 Centauris obitum ferens] quos ruina opprimit. Mogunt. Cen-
taurus orbiter fer. Tres Veneti; & Herbip. Centauros obiter ferens, se-
cum deferens dam caderet Centauros sed placet illa prima.

1048 Iuxta Rhodope] Rhodope accessit & stetit prope Orpheum au-
scultatura: hoc confirmat Claudianus. sed Marmita monuit melius legi;
Rhodopen, ut videlicet Orpheus in Rhodope, & huic astiterit Athos, pro;
iuxta, Herbipol. & Veneti continent; victa.

1050 Suam] Seruius scribit Dryades esse, quæ inter arbores habitent:
Hamadryades quæ simul cum sua arbore nascantur & moriantur, ut nomen
indicat: & Apollonius recensens historiam Perabij & Nymphæ arbori suæ
commorientis, vocat Hamadryadem, lib. 2. versu 479. ubi in hanc rem multa
Scholiastes, ex Pindaro, Charonte Lampfaceno, & Mnesimacho: idem de Ha-
madryadibus prodidit Hesychius; & de nymphis cum quercibus ortis testa-
tur Callimachus in hymno Delio, hoc usus argumento, quod gaudeant, quãdo
quercus copioso imbre irrigantur; mereant, quando coma spoliantur. has La-
tini Querquetulanas vocarunt, ut docet Festus. reprehendit grauissimè
huiusmodi deliria Sedulius versibus, quorum initium:

Arboreis alius ponit radicibus aras Instituitque dapes, &c.

quod enim de Dryadibus loquatur, nomen suadet. Sp̄s namque non glandiferam modo, sed omnem arborem significat, propriè tamen quercum. Ideo Seneca dixit: Quercum fugiens suam. Gallorum sapientes quia Syluicolarum, Druidarum, quasi Dryidarum dicti.

1054 luxuræque] alludit ad illud Ouidij:

Sapè canes, leporésque umbrâ iacuerè sub vnâ,
Et stetit in faxo proxima cerua lea.

1058 Oblita veneni] soli Lugdunens. mali sui.

1059 Tanarias] Moschus: — quòd si possem

Vt Orpheus, qui descendit ad inferos, sicut quondâ Vlysses,
Et ante eum Alcides: ita ego fortè venirem ad domum
Plutonis —

1060 Commonitos] Moguntinens. illi mitos, ego censeo; non domesticos. tales tunc, quia primus illos flexit cantu Calliopes F.

1069 Volucres tenet] mei libri omnes; volucres: & Ouidium imitatur, laudatum alias à me: & plures volucres noster agnoscit & alibi: Ideo mihi non placet, quod placet amico, ut ex vno cod. volucrem reponamus.

1070 Nauita] Charon, quem D. Isidorus lib. 8. Origin. videtur confundere cum Plutone. à Charonte dicta Charonia. Laberius in staminariis: Tolle bonâ fide vos Orcus nudas in Charonium. quod rectè retinuit apud Gellium lib. 16. cap. 7. Radius, etsi in explicando halucinetur, quemadmodam & Mosellanus: corrumpere recentiores secuti Calium Rhodigin. lib. 10. cap. 18. & lib. 12. cap. 17. Vide, si placet, Pet. Victorium lib. 16. var. lect. cap. 16.

1072 Nullo remigio] aduolante nauis sponte sua, ad cantum Orphei.

1066 Nec pomis] quia famem stimulat, non potus aut cibi suauitate, sed contentus dulcedine excussit.

1087 Nata est] sic Mogunt. cum cunctis impressis.

1095 Colo] hoc reposui. legebatur; polo. sensu nullo.

1097 Quod natum est poterit mori] Trismegistus, ad Tatium, πᾶν τὸ γενέμενον, φθιστέον, quicquid natum est interire potest. Aristoteles lib. 1. de celo; omnia quæ generantur, corrumpi docet. Arrianus lib. 2. vitæ Epicteti cap. 5. Norim ei quod natum sit, etiam esse pereundum: & multa c. 6. & lib. 3. cap. 24. Statius etiam lib. 2. Silu.

— omnia functa

Aut moritura vides. obeunt noctésque, diésque,
Astræque, nec solidis prodest sua machina terris.
Nam populos mortale genus, plebisque caducæ
Quis fleat interitus? hos bella, hos æquora poscunt,
His amor exitio est.
Ut sileam morbos; hos ora regentia brumæ,
Illos implacido lethalis sirius igni,
Hos manet imbrifero pallens auctumnus hiatu.
Quicquid habet ortus, finem timet.

1103 Libyam] Africam. hæc Libya dicta à Grecis: & à Sallustio apud

Pentium Paullinum; qui locus fragmentis aliorum potest addi: Europamque, Asiamque duo vel maxima terræ Membra; quibus Libyam dubiè Sallustius addit, Europæ adiunctam, possit cum tertia dici.

nodum soluit Lucanus lib. 9.

Tertia pars rerum Libyæ, si credere famæ
Cuncta velis: at si ventos calumque sequaris,
Pars erit Europæ — Arator:

Europæ, atque Asia, Libyæque tenebitur orbis.

D. Hieronymus duas Libyas ponit, unam Cyrenaicam (Act. 2.) alteram Aethiopicam, usque ad meridianum Oceanum pertingens: illa prior Aegypti porta est, & mari Libyco nomen dedit. Hebræis Africa seu Libya שר פול, vel שר פול. 1112. Deos] vel interpretare sidera, more Stoicorum; vel fatere Deos Stoicis mortales.

1114 Et mors fata nouissima in se constituet sibi] An hæc est illa sententia quam Seneca tribuit Tertullianus lib. 1. de Resurrect. carnis: similis quidem, non eadem. nam illam Seneca protulerat his verbis: post mortem omnia finiuntur, etiam ipsa. patet ex Tertulliani lib. de animâ cap. 42. Porro hoc dicit, Mortem fâti dominam, postquam cunctis manum iniecerit, se ipsam necaturam. 1116 Mundum] sphaeras celestes: alioquin quomodo mundum capiant elementa eorumque spirituum, que ipsa pars mundi?

1123 Fati] Mogunt. fatum. melius alij; fratrum. & rectè explicant: Quis triam fratrum, qui orbem diuiserant, Iupiter, Neptunus, Dis, capiet omnia, cum unum erunt omnia?

IN ACT. IIII.

Muliebriter ciulanti Herculi superuenit Hyllus. narrat matris obitum, & Nesi dolum. his ille compertis, oraculi olim accepti memor effectus, legit mortem in Oetæâ pyrâ.

1132 Obsta nouerca] sic Lipsicus, pessimè. obstat nouerca, Lugdunen. obstat nonercæ, Veneti, Herbipolens. & Basilcens. obsta nouerca. alij: sequor mansæ. Moguntinen. qui; obstat nouerca. polus atrâ nube horridus obstruat Iunonis oculis, ne me morientem aspiciat.

1140 Patri] Saturno, contra fratrem Iouem.

1137 Gigas] Gigantum etymon confirmatur, his Homericis in βαρβαρῶν γυγαιῶν ἀνδρῶν ἔργα Γίγαντων. virorum terrigenarum opera Gigantum & Orphæi, quibus Gigantes vult natos ex Terrâ, & Cali sanguine; ideoque nomen sortitos: οὗς καλεῖσσι Γίγαντας ἐπιπαιμον ἐν μακρόροισιν
ἕνεκα γὰρ ἐγένοντο καὶ ἀμαρτος ἕξαίσιον.

Fabulam plerique transferunt ad eos qui nature duci reluctantur; vel etiam qui magistratibus resistunt & aduersantur, quos Cicero lib. 3. de legibus, retulit, Platonem laudans auctorem. reprehendit Ciceronem Victorius lib. 13. var. lect. cap. 9. quasi alia mens Platonis: sed arbitror Platonem id voluisse, ut indicant eius verba, à Turnebo in Comment. ad eum Ciceronis locum, adducta. Macrobius lib. 1. Saturn. c. 20. Quid aliud fuisse (Gigantes) creden-

dum est, quàm hominum quandam impiam gentem, Deos negātem, & ideo existimatam Deos pelleſe de cæleſti fede voluiſſe: horum pedes in draconum volumina deſinebant; quod ſignificat, nihil rectum, nihil eos ſuperum cogitaſſe, totiùs vitæ eorum grefſu atque proceſſu in inferna mergente. *malleſm*; vergente. *Quid. lib. 5. Faſtor.*

Tetra feros pattus, immania monſtra Gigantes

Edidit, auſuros in Iouis ire domum:

Mille manus illis dedit, & pro cruribus angues.

in Metamorph. ——— cùm centum quiſque parabat

Iniicere anguipedem captiuo brachia cælo.

Seuerus, in Æinã:

His natura ſua eſt aluo tenus; ima per orbis

Squammeus intortos ſinuat veſtigia ſerpens. *Sidoſius Apel-*

linaris: Non hîc terrigenam loquar cohortem,

Admixto mage viuīdam veneno;

Cui, præter ſpeciem modo carentem,

Angues corporibus voluminoſis

Altè ſquammea crura porrigentes

In veſtigia fauce deſinebant.

ex his intelliges pleraque è Gigantomachiã Claudiani, & cur Seneca in Medea de Typhæo dixit: Membra qui diſcors tulit. Alcymus Anitus Archiepiſcopus Viennenf. egregius poëta, lib. 4. de Orig. mundi, hæc omnia, que de Gigantibus produuntur, turris Babylonia edificatoribus adaptat:

Tempore quin etiam peccatrix terra ſub ipſo

Nutribat ſæuos immania monſtra Gigantes;

Nec tamen effari ſolitur, quo ſanguine cretos:

Communi cunctis ortum de matre ferebant:

Qui genus, vnde patres, prohibent arcana fateri.

Si ſpeciem quæras; humani corporis illis

Plus vultus, quàm forma fuit. ſic linea membrīs

Conueniēns hominem monſtrabat, diſſona molem.

Quapropter deinceps commentis Græcia fiſtis

Dedecus infandum maſſis informibus auxit,

Et portentofis deſcripſit corpora membrīs;

Pubetenus cum forma viri, cùm corporis ima

Supplerent vaſti mixto pro crure dracones;

Artus ſemihominum, patulis qui faucibus, imo

Integtos viuóſque homines, crudo ore vorarent.

Tunc etiam aiebant diro terrore Tonanti, &c.

& paullo poſt:

Montibus impoſitos nec enim fas credere montes.

Hoc tamen & deinceps illos tentaſſe putabo;

Qui coctos lateres, lentóque bitumine iunctos

In ſublime rati manibus ſic poſſe ſuperbis

Suſtolli, &c.

*Arcana;
quia diſſen-
ſiunt patres
ex angelorū-
ne an viro-
rum concu-
bitu geniti.
neq. id, tunc
ſaltem, deſi-
nitum.*

Alia habes, diuersa ab his, apud Picrium lib. 16. & lib. 25. Hieroglyph.

1154 Inarimen] *sunt qui Virgilium & ceteros loqui velint de quadam insula in ora Campanie, quam prius Pythecusas vocabant, de qua Suidas, Harpocratio, Strabo. Pherecydes apud Apollonij Scholiast. lib. 2. prodidit eam Typhæo impositam, idg. Latini poetæ, ut hic noster, sequuntur, Quod si verum, errauit Oxidius lib. 14. Metamorph. Inarimen, Prochyta, Pythecusas, tres insulas faciens. Vide Turneb. lib. 20. Aduers. cap. 8.*

1160 Stadia] *sic pro; stagna, Mog. Herb. & tres Veneti. primi Basileens. mutarunt.* 1161 Trepidid] *non cecidere Solis equi, nec illis excidit Sol; alioquin periisset dies. sed trepidarunt sonipedes, titubauit currus, ideo ferè decidit Phæbus. quid opus (ferè dixerãt labi) lapsis reponere? quatuor mei m. s. & ad vnum excusi; trepidid. verè bonum: hoc, bonum: sed & germanum.*

1163 Per meum] *Sophocleis Ciceronis, seu Attij explicatio addita sufficit, cisi non ad verbum. Euripidis, ista sunt;*

— neque ab oculis

Exstillauit guttas, neque arbitrabar

Eò rem venire posse ut ora rigarem lacrymis.

1165 Instat] *nonne melius instat. Non imminet nec ingruit iam iam obruturum me latus abrupti montis.*

1166 Gigas] *sic ad vnum libri omnes. & frustra sunt qui; Gygen substitunt. imitatur enim Sophoclem, cuius ego iam olim & Attij verba in aduersar. exhibui. Et sic supra Ne quis Gigas Thessalica, &c. an & Gyge eo relegent. miseram qui tot incommodas sedes subire cogitur. sup. ver. 167. Gyges legendum satis fusè docui quondam adolescens; & illud etiam Apollodori codicem mendosum videri. Nec vidi qui illic Gyas, substitueret. videantur quibus hoc ascribant; quos non nominant, sed suggillant; ne quid per calumniam.*

1169 O misera virtus] *Dion: Ipse etiam ad mortem confugit, altaq; voce recitato Herculi istos dicto. O infelix virtus! itane, cum nihil quàm nomen esses, ego te tanquã rem aliquam colui, cum tu fortunæ seruires. cuius etiã Zonaras meminit li. 2. & quod paullo aliter refert Plutarchus in titid lib. de suspitione. Lege Pet. Victor. li. 23. var. lect. c. 2.*

1179 Potuisssem mihi] *Herbip. & Veneti; potuisset mihi. Mogunt. potuisse. quidam reponit, potuisssem, hei mihi, Iunonis odio. Sensus: Vtinam mi misero licuisset Iunonis odio occumbere. Suspicebar; prodesset mihi.*

1175 Femina] *Ouid. 9. Metamorph. Tunc meæ necis auctor eris?*

1181 Sed nimis] *Moguntinens. si nimis.*

1183 Amazon] *Titinnius, auctore D. Isidoro, Amazones, vocat Vnimammias. hinc Plauti; Vnimammia.*

1185 Quid tale] *Moguntin. scelere. fors an ex; simile.*

1187 Excessit] *sic etiam Moguntinens.*

1188 Ferebas] *agrè quidem, sed ferebas tamen; non male sic connectitur: nec mihi nexus suadet ullam nouitatem.*

1193 Centauris] *quo tempore in Pholoë monte eos vel occidi, vel prostigari. narrat Polyenus in Stratagem. & Diodor. in Biblioth.*

- 1194 Vinctus] *sic res m. f. & Lagd. sed Mog. Herb. Ven. Basil. vinctus.*
 1196 Tunc] *Mogunt. Herbig. Ven. nunc.*
 1199 Pro fera] *Moguntinens. ò fera:*
 1210 Monstriferum] *ipsi potius toti monstrum Titavus. malè Mogunt. & Egnian. mortiferum. placet; montiferum.*
 1216 Heu quis intus] *legunt ex manu sc. suo:*
 Heu qualis intus Scorpius quis feruidâ
 Plaga reuulsus. *placet, nisi quod retinco; plagâ reuersus, cum ceteris omnibus libris, quia semel translatus è terrâ in calû, nunc putat rediisse in solum.* 1222 Primam] *aliis; primum. in sequ. versu placet emendari; latus statim enim dixerat, ardere iecur.* 1230 Fateor] *cui mala maxima semper exilia, minuta, contemptibilia videbantur.*
 1233 Lacertis] *sic testantur interfectum Theocritus eîd. 26. Euripid. in Herc. Fur. & Apollodor. lib. 2. Biblioth. errant pictores, qui Hercule manibus leonis os deducentem pingunt. Aduertit Pet. Victor. lib. 4. var. lect. cap. 22.*
 1235 Detulit] *Moguntinens. retulit. Egnian. abstulit. alij; detulit. quidam, quos ego non vidi; depulit.*
 1238 Calpe] *Calpen montem Paulinus bimarem vocat. describunt Strabo lib. 3. & Mela in descript. Hispanie. Est & vrbs Calpe Straboni ibidem, quam in Itinerario Antoninus docet à Carteia diuersam.*
 1241 Opposui] *de prepositione, ob, tradit Papirianus, sequente vocali vel u, vel i. quando habent vim consonantium, vel littera r, semper integram manere; sin verò f, m, p, sequantur, tunc b, in illas ipsas migrare, ut obeo, obuius, obiiicio, obruo; offulgeo, ommutesco, oppono.*
 1243 O vires prius in me sepultæ?] *aliquis his verbis sensus. sed quanto melior ex castigatione Lipsij. Vbi vires prius in me? sepultæ. subaudi; que prius erant in me.*
 1246 Credetur] *credatur Mogunt. primis editionibus totus versus dcest.*
 1258 Effera es] *Moguntinens. Herbigolens. & Veneti; es effecta. quare scribo: Quæcunque pestis, sæua quæcunque es fera.*
 1259 Palam timeres] *nō auderes aperto me Marte aggredi. in ipsis visceribus lates & crucias. rectè se locus habet. depravat, qui; timori es, supponit.*
 1262 Simile] *inuictum, indomitum, insuperabile.*
 1267 Vidit] *dedit Moguntinens.*
 1269 Et ante omnes] *hoc est, & coram omnibus, in cunctarum etiam oculis oculos meos prima lacrymari cœgisti.*
 1270 Abstulisti] *eripisti, extorsisti.*
 1270 Durior saxo & chalybe] *Moschus de Hercule, dixit: ex saxo aut ferro animum habere fortem in pectore. Ennius Andromacha:*
 Sed quasi ferrum aut lapis dura' st,
 Rarènter genitum conatur.

Ouidius in epist. Ariadne:

Non poterant figi præcordia ferrea cornu;
 Ut te non tegetes, pectore tutus eras.

Illuc tu filices, illuc adamanta tulisti:

Illic, qui filices Thesea vincat, habes.

Tibullus lib. 1. Eleg. 2.

Flebis, non tua sunt duro præcordia ferro

Vincta, nec in duro stat tibi corde flix.

1272 Extulit] *quidam*; extudit. in eodem carmine pro rictus, nonnulli libri, in quibus Danielis; ritus.

1273 Pro rector] *Mogunt. prospector. emendant; pro rector.*

1279 Parrhalio axe] *axe plaustrum septentrionalis. quod agit Bootes; Calyisto in vrsam conuersa fuit. seu plaustrum. A Parrhasia vrbe Arcadia; quam Pelasgus Nestoris, filius edificauit, & in honorem Parrhasi Lycaonis F. nominauit, teste Characè lib. 1. Chronic. tota Arcadia dicta Parrhasia. Itaque Parrhalio, hoc est, Arcadico, propter Calyisto. vel quia potius videtur axis pro ipso tractu & ora poni; lentior, opponitur duriori. tam durus, inquit, quam ipse rupes Arcadice. vide inf. 1537.*

1278 Gethico] *Thracio. nam poëta Getas cum Thracibus confundunt. ostensum superius.*

1283 Resoluit] *à niuib; sumta metaph. sicut solis tepor niues in aquam. sic luctus fletu resoluit in lacrymas, ita. si cum Mogunt. & m. f. legas; luctus. seu cum impressis; virtus. mens istas; sepe numero fletum ipsum fluere paratum, absorbet virtus, & robur animi absorbet. Vereor ne quid mendii subsit; nam quidam lib. & luctum virtus sæpe resoluit. alij fletum vit. l. ref. alij fletu luctus. l. r.*

1286 Vincitque faces] *sic Lipsiens. plerique; vincitque (nefas) solis adusti glaciale iubar.*

1287 Glaciale iubar] *splendor in glaciem induratarum niuium vel aquarum. miram duritiem niuium. quam calor solis nequeat dissoluere. facile credit qui crystallum existimant tenuissimarum aquarum glaciem concretam, vt Seneca lib. 3. Nat. quæst. cap. 25. sed crystallo multum terrena substantia inesse crediderim, cum Platone in Tymæo; & mineralibus adscribendum, cum Theueto lib. 5. Cosmograph. cap. 8.*

1291 Implicaret] *hoc Daniel reposuit, prius legebatur vt adhuc in Mog. Eguiano. Herb. primo Veneto, & Lugd. explicaret, extenderet, & porrigeret. placet tamen magis, implicaret, circumuolueret, amplecteretur, quod serpenti.*

1300 Non minus verum mihi] *optimè reponunt; cælum. poiui (ait) cælum mihi vindicare æquè atq; Gigantes. robore præstiti, non cessi audaciâ. retinuit pietas. dum patrem puto; que tibi sorte obtigit, partem non eripui.*

1313 Tantum] *tantum & quantum, m; debent habere medianam, vt tam & quam auctores Casellius, & Cornutus.*

Ex parente] *patre. Pallas ex solo Ioue nata sine matre, quare vitæ reserua*

131] *à quædam vocant, Latini patrimam. Catullus:*

Qualecumque, quod ô patrima virgo

Plus vno maneat perenne sæclo.

1324 Subtrahitis] *Papiri. vnus censes, sub, quando precedit m, f, p, tunc b; in eas consonas mutare, summitto, suffero, suppono; sequentib; verò c, t, m, l, migrare, vt sustineo, suspicio, dicendum ergo foret, sustiaho; nisi vsus repugnaret.*

1325 Ita nulla] *Moguntinens.* iam nulla. 1332 Si me] *hoc perperam.*
Lipsiens. cum legeretur in omnibus excusis & calamo exaratis; Ni me.

1333 Excipite] *eripite.* *pe enim hoc significat.*

1330 Ingrate] *Sophocles:*

O gens nimis ingrata Pelasgi,

Vbi nunc estis?

Vestri dum ego æquora turgida pelagi,

Dum nemora altis obsita siluis

Omnia purgo: pereo infelix.

1337 Corde anhelanti] *cor per arteriam venosam, aërem refrigerantem,*
quem pulmones misere, recipit, teste Aristotele lib. 3. de partib. animal. quare
cum superius dixerit pulmones vi veneni exaruisse, profectò conseqebarur,
quod subiungit, astuantis cordis suspirium: & quasi suffocatio.

1339 Spiritus fugiens meo legatur ore] *ex veterum consuetudine, apud*
quos proximiores parentes, eorumq; defectu, ut quisquis amicior, exspirantem
deosculabantur, & corpus corpori, vultum vultui imponebant; quasi excepturi
ore fugientem animam. meminit moris Alexand. ab Alex. lib. 3. Genial. c. 7.
sed non probat. id præstabo. Cicero, de Supplicis in Verrem: Filiorum suorum
supremum spiritum ore excipere liceret. Virgil. 4. Aeneid.

— & extremo si quis super halitus errat

Ore legam — *quo loco Donatus. hoc dixit quia hunc carissimi*
colligere se posse arbitrantur. Ouidius Carm. de morte Drusi:

At miseranda parens suprema nec oscula fixit,

Frigida nec mouit membra tremente sinu;

Non animam apposito fugientem excepit hiatu.

& mox à filio mater hoc officium requirit:

— excipias hanc animam ore pio.

Quintilianus senior declamat. 6. Non morienti pater affedi, non agri
caput molliori sede composui, non fatigatum latus mutavi, nõ spiri-
tum excepi. apud Iustinum lib. 23. vxor Agathoclis, ait: se nec inuitam pe-
riculo spiritus sui empturam, ut extremos viri spiritus exciperet. De-
nique tria testimonia inuenies apud Statium lib. 2. Siluar. Epiced. in Clauis.
lib. 5. Pietatis in Priscill. & lib. 5. Thebaid. versu 52.

1342 Stelligera] *Moguntinens.* stellifera.

1344 Umbra simile] *dilapsa membra. nescio quid illorum restat vero cor-*
pori dissimile, umbr. e corporis simile; quod esse videtur, non sit. Non video cur
hoc damnes. 1357 Credo] alij; crede.

1360 Lemnos ardens] *Lemnos Aeg. ei maris insula Vulcano sacra, de qua*
multa Valerius lib. 2. Argonaut & Statius lib. Thebaid. crebra eius
incendia, fumosum, nigrantemq; aërem describentes. sunt, qui veterum quos-
dam secuti, putent etiam vocari, Aethalen, Hysspilean, Berenicen, Macrim,
& Chium. nescio an rectè. nam, quod ipsi non dissentiant, Linius libro 37.
Chium, Aethaliam, & Macrim; totidem diuersas insulas facit; & Diony-
sus Periegetes Macrim & Chium à Lemno apertissime distinguit. Vulcani
offici-

officinam in Lemno ponit Cicero lib. 3. de Nat. Deor. Ex hac adfertur terra illa nobilis, quam sigillatam vocant, de qua multa Theophrastus lib. 8. Cosmograph. lib. 11. & meminerat olim Myrsilus lib. 1. Lesbicorum, teste Natali lib. 2. Mytholog. cap. 6.

1360 Inferni poli] alij; ignifera malleum; igniferi. si inferni, non probum: sed nondum video mentem. quae haec plaga ignifera poli, vel igniferi poli, quae vetat flagranti currere diem in zona? intelligitis Critici? relinquam inferni, donec vos extricetis. sensus interea; Quenam haec tanta vis caloris, & intestinae flammæ? quam non aequet vel ignis Siculae Aethiæ pluuias absorbens; vel fornaces Vulcani, qui in Lemno; vel ipse Pyriphlegethon, aut alia plaga illius inferorum incendia; quæ (ut matius lumen offuscet minus) ita ille aestu suo ac tenebris arcent, vel opprimunt radiatum iubar solis; impediunt ne in plaga illa & tractu ardente sol suas queat vires exercere. Tantos ibi ergo calores, tam densis mixtos tenebris, esse significat; ut Solis Meridiani lumen resistent. Zona] non una ex quinque; sed inferorum territorium.

Flagrante] ignibus, quibus noxij puniuntur.

1362 Pro comites] suspicor librarios, verentes ne ò, non posset non absumi, pro eo sepe in his fabulis obtrusis se, pro ò, ut superius paullo ante versis 1199. nunc multo aptius: ò comites.

1364 Terris Oceanus maior] quia putabant mare tellurem circumcingere, quæ fuit opinio Aristotelis in lib. de mundo ad Alex. 2. Metelli & Cornelij Nepotis apud Melam lib. 3. cap. 5. vide inf. Oedip. versu 504.

1370 Herculem] Sex. Empyricus lib. 8. contra Mathematic. pag. 261. scribit Herculem prius vocatum Alcæum, sed Herculis nomen sibi usurpasse, quia is eo tempore Deus existimabatur. Unde & famam viguisse, Thebis olim inuentam propriam Herculis statuam, cum hac inscriptione: ALCÆVS AMPHITRYONIS AD GRATIAS AGENDAS ALTERI.

1377 Scythia Gementem] malleum profecto, Scythiâ gemete. etiamse duri illacrymassent Scythæ, non tamen ego.

1380 Athos] de hoc monte nos tam nonnulla. vide Stephan. & Apollon. 1. Argon. aut. & Adag. Athos adumbrat terga Lemnij maris.

1382 Fulmen excipiēs] quia feriunt summos fulmina mōtes, Athos vero celsissimus: multo Mimas humilior, minusque nostro in ore, etsi aliquando. omnes manuscr. quos vidi, & omnes excusi hunc versiculum purum & germanum deputant.

1388 Hinc & taurus] flagitante versu, reieci τὸ &.

1389 Quidquid furit] imo (retractare non pudet) etiam Lugdunen. & plures omnino excusi, nonnulli etiam, sed pauciores m. s. habent; furit.

1390 Solum quoque ingens] solumque ingens, Mogurin.

1392 Executient] Mogurin. executiant.

1396 Sed] principio Latini, sedum; deinde; ser, tandem sed usurparunt, ut docent Phocas & Victorinus. Dura series operis] retineo. sed quid sibi & alunt quædā exemplaria in Lernam cogitatione defixa? Mog. enim; sed durus serpens operis. Herbiq. & Veneti quidā; durus serpens ophis.

1397 Fauet] *sic Basileens. & Lipsiens. non malè. fouetur Moguntinen. reijcale. fouet, Herbipol. & Veneti. fauet plerique omnes m.f.*

1399 In orbe] *alij lib. In orbe veniat, veniat huc. orta hæc varietas, quia in quibusdam manusc. tantum; In orbem veniat huc aliquis mihi. vnde typographi, tibicinem addidere carmini, alij alium.*

1400 Hei mihi] *Pintianum exemplar: Est mihi sensus quoque excussus. mendosè* 1401 Nimiis impulsus] *vet. excuss; nimis impulsus. legebam: nimiis impulsu.* 1407 Meruit] *rectius etiam in Egnian. & Mogunt. & Herbip. & Venetis tribus; meminit.*

Alcmene] *Scribit Victorinus lib. 1. veteres nunquam e, & m, coniunxisse, usque ad Iulium Cæsarem; qui primus Alcmaeon, Alcmena, Tecmessa; quos prius, Alcumenam, Tecumessam, Alcumæonem, scribebant. Carissus lib. 1. vult dici Andromacha, Alcmena, Danaa, &c. omnia in a, quia Græcè tantummodo in e, producto.*

1414 Gnatum] *testatur Victorinus, veteres scribere solitos gnatus, gnauius, & simil. Theodosij verò Imp. tēpore cepisse tolli g. & dici natus, nauus.*

1417 Pro cap. scelerū dolor] *iuniarum interpunctione; pro capax scelerum! dolor! detestatur diem seu lucem ut acerbam, & capacem scelerum. mox erumpit in exclamationem. qualis illi frequens, nefas! scelus! & similes. omnino non ausim sine librorum auctoritate aliud verbum ingerere.*

1422 Eripiet] *Sophocles:*

—— eò iam redactus esset, vt

Parente sese utroque momento breui

Videret orbatum ——

1425 Compesce] *Sophocles.*

—— tace filij. *Item:*

Sed tu querulas comprime voces.

1426 Nato similis] *Moguntinens. fato similis, rectè. omnes tamen reliqui mei codices scripti; nato. & sic omnes editiones quas vidi veteres (præter Badianam) sicutres Veneti, sic Herbipolens. sic Basileens. sic Complutens. Lipsiens. & sic legere olim Gellius & Daniel.*

1428 Lassam] *Moguntinens. lapsam.*

1431 At inter] *Egnian. & Mogunt. aut inter, & sic excuss multi.*

1435 Generum] *Heben mihi despondet. vide Hesiod. in Theogoniâ.*

1436 Nitentem] *Herbipolens. & Veneti; intentam. hinc ego, etsi; nitentem. non improbem: sufficabar, micantem, vel patentem.*

1437 Zonam] *torridam. de hac & aliis Eratosthenes:*

πέντε δὲ οἱ ζῶναι ὑψηλές ἐσσι κρηται.

αἰθὴς μὲν γλαυκοῖσι κελαμότεραι κυάνοιο,

ἢ δὲ μία φαφαρήτε καὶ ἑκπυρος οἶον ἑρέρῃς

τυπτομένη φλογμοῖσιν ἐπεὶ ῥᾶ ἐμοῖραν ἐπ' αὐτῷ

κεκλιμένη ἀκτίνες ἀειθερές πυρώσιν;

αἱ δὲ δὺν ἐκάτερθε πόλοιο ἀειπηπηγυῖαι,

μῆνι κρυμαλέαι, αἰεὶ δ' ὕδατι μοχέσσαι.

Quinque autem zonæ rotundæ circumuoluuntur,
 Duæ quidem glauco sunt obscuriores cyano:
 Vna verò sabulosa torridaque & rubens,
 Verberata flammis, quoniam eam partem
 Sibi subiectam perpetuò ardentes radij torrent.
 Reliquæ duæ, ad utrumque polum extensæ,
 Perpetuâ torpent glacie, pluuiisque grauantur.

*hunc ergo imitatur noster, & sentit non habitari, nimio calore cuncta exu-
 rente. contrarium constat experientiâ, & navigationibus Hispanorum. qua
 de re consule Alberti. Magnum lib. de Natura locor. dist. 1. cap. 6. Constantinum
 Cardinal. in lib. 2. de elementis, Clauium nostrum Commentar. in Sacrobosci
 spheram. de zonis, ex antiquis, egere Cleomedes in sphaera, & lib. 1. Meteor.
 Ptolomeus in Quadrig. tract. 2. Strabo lib. 1. & 2. Cicero in Somn. Scipion.
 & ibi Macrob. lib. 2. Firmicus Astrolog. lib. 1. cap. 4. & ult. Plin. lib. 2. cap. 70.
 Capella lib. 6. Virgil. 1. Georg. Tibullus lib. 4. Elig. 1. Ouid. lib. 1. & 2. Metam.
 ascribam solum fragmentum Varronis, à me numeris redditum:*

Mundus domus est maxima rerum,
 Quam quinque altitonæ fragmine zonæ
 Scindunt; per quas limbus pictus
 Bis sex signis stellimicantibus
 Altus in obliquo æthere, Lunæ
 Bigas acceptat.

adduxit Turnebus lib. 20. Aduersar. cap. 29. sed longè aliter.

1440 Deducor] subito diuicior. Cicero pro Cæcina, deduci fundo.

1441 A leto] à morte. vet. excusî; à lecto. & exponunt ab Hebes con-
 iugio. sincerius in s. quidam; à cælo. & rectè exponit Lipsius.

1445 Hanc vocem] scilicet (cogis fateri.) nam quis Herculem queat
 cogere? aut quis tantus dolor cui subcumbat Alcides? qui aliò amandant, hunc
 sensum non sensere. Nec mihi liquet, cur Hyllo tribuam, quid enim in Hylle
 verbis, quod fateri cogatur? an quòd minas Hercules diras vocarit? & quam
 vocem iubet illum occupare? an quòd de summo labore dixerat? sed prius illud
 parum Latinum, fateri, pro dicere ἀπλᾶς. posterius verò subfrigidum.

1446 Hylle] de huius robore quadam Pierius lib. 1. Hieroglyph. ab eo de-
 scendisse reges Aegypti Ptolomeos docet Satyrus in historia Alexandria à apud
 Theophilum lib. 2. ad Autolicum, ubi tamen in Græco contextu nomen Hylle
 mendosum.

1448 Quale] vet. excusî, quare. Moguntinens. quas.

1456 Suo] Sophocles:

Ab alio nemine, suâ ipsa concidit interempta dexterâ!

H. R. Heu cur meâ non occidit illa dexterâ

1467 Extulit] sic Mogunt. ceteri; expulit. num scripserat; expuit.

1470 Habet] satis est sic exponit Non. illud Virgilij:

Hoc habet, hæc melior magnis data victima diuis. & sic expo-
 nere debuit illud Terentij Andr. certè captus est, habet. Apud Sophoclem

Hercules: Hei mihi, miser perij, perij ego funditus,
Lux fulget hæc nouissima hei mihi,
Video.

1274 Perempti] *Sophocles*:

— olim à patre hoc summo Ioue
Oraculum accepi: superstitis Herculem
Nullius occisum manu iri: vitam ei
Apud inferos Stygij incolam Orci aliquem fore
Qui ei eriperet.

1475 Olim] *sic Tacitus Annal. 15. Quod ad omina sui exitus olim
verteretur.* 1480 Hunc] *Moguntinens. hanc.*

1485 Herculea] *vni manusc. totus versiculus deest:*

1487 Inclytum] *inspice Aduersar. olim à me hæc restituta comperies: alij
eodem modo, sed occupatum.* Regnumq.] *totus hic versus deest Venetis.*

1499 Nox] *duplicata ad me gignendum.*

1504 Quamquam Iupp. credi] *Moguntinens. quicquam. N. quam-
quam. ceteri excusi; quoque. malle, si libri suffragarentur; tantum. vel
credipater meus gaudet, et si non sit.*

1505 Meis] *mibi impensis, pro me fufis.*

1507 Tale Iuno peperit] *sic om. cod. quos vidi, siue à typographis vulga-
tis, siue à librariis descripti. sed alij ex suo lib. reponunt: Quid tale genuit,
peperit. quia designari tantum Iunonem elegantius videatur. Displicet mihi
illa inutilis repetitio, genuit, peperit. an quæ peperit, non genuerat? quid ad-
dit altera vox alteri, quoad sententiam? Efficacius etiam hæc dicentur, si no-
men exprimat, quam si designetur.* 1510 Perage] *Mogunt. perge.*

1530 Tuus comes] *Herbipol. Veneti, Basilcens. Lipsiens. vester. Mogun-
tinenf. noster. Parisiens. & Lugdunens. tuus.*

IN CHORVM.

*Herculis mortem & luget, & mundam consolatur predicens Deorum nu-
mero adscribendum; Iouem quoque precatur ut mundi vindici sublato suffi-
ciat alium, vel desinat feras & monstra producere.*

1516 Radiate Titan] *Attius:*

Dextrorsum orbem flammeum radiatum Solis liquier cursu
Nouo. *Item:*

— oculis postremum lumen radiatum rape.

Papinius: Sidereique orbis radiataque lumina caeli.

1518 Lassa] *quo incipiente calore fundere, equos Luna defatigatos no-
cturno penso disjungit.* Bigæ] *Vide Hippol. 311. porro sic singulario nu-
mero Linius lib. 28. penatem, Pacuuius plagam, Horatius Quiritem, Pli-
nius & Macrobius grossum dixerunt.*

1525 Vnde non vnquam] *Philetas Cous:*

— iter feci ad inferos,

Per quod nullus retrò viator rediit.

1526 Quos nubes radios sequantur] nō illud lucidum in bar, quo mundus amœnatur, sed nubilam faciem; qualis quando pluuias attrahis, & nubes quasi conuocas, quæ grauidatæ, in imbres dissoluantur.

1522 Plaustro] has septem stellas docent ab Homero & Grecis ἀμείζων dici, & propinquum sidus βούτων; illas à Latinis septem triones vocari, à bouum similitudine, quia Romani olim boues terre cultores, triones, quasi teriones nominabant: ipse verò septem stelle ita locatae sunt, ut ferè duos trigonos faciant, & quandam cum Boote axis vel temonis speciem exhibeant. ita Varro lib. 6. de Ling. Latina, & Gellius lib. 2. cap. 21. de his Ennius, Iphigenia, ut N. emendat:

Quid nocti videtur? in altifono

Cæli clipeo temo superat

Stellas, sublime etiam

Atque etiam cogens noctis iter.

1530 Alium] quando futurus alius, vir equè fortis, qui tyrannos & monstra tollens, tanta terrarum orbem celeritate peragret, ut Sol eius agrè vestigia subsequi videatur. ait Alium Herculem. quia hoc nomen omnibus viris strennuis tribuebant, ut docet Calius lib. 6. antiq. cap. 7. Sex Cicero, at Varro quadraginta tres Hercules nouit; omnium gesta uni huic ascribi solent.

1537 Durior terris Helices] hoc est quod sup. dixit: Nec Parthasio lentior axe. 1543 Immensas] Eguam. intensas. non placet.

1556 Aeacumque] Herbipolens. & Veneti; Aeacòsque.

Geminos] Rhadamantum & Minoem.

1557 Fata discernens] Mogunt. ut alij mei manuscr. facta discernes. quod placere, aliàs significauit. Iudicium enim facta reorum discernere, & pro factis infligere pœnas: quas si fata vocari contendis. esto. parum refert. vide inferius versu 1988. quæ ex Stobæo.

1561 Fatis] perperam Lugdunens. factis. ceteri omnes fatis. dixit enim alibi: Iratis Diis non licuit esse.

1563 Locum virtus] Scipio apud Ciceronem 6. de repub. Omnibus qui patriam conseruauerint, adiuuerint, auxerint; certum esse in cælo ac definitum locum, vbi beati auro sempiterno fruantur.

1565 Tepido] Moguntinens. rapido.

1568 Recepto tu. Alcide] Mogunt. recepti tutus Alcidæ.

1570 Leone] quem in Hemeâ prefocauit.

Cancro] quem simul cum hydra sustulit.

1581 Fretum] amittet mare saluginem; quam, cum terreo multo sit commixtum, nequit in totum deperdere. hinc pendet solutio problematis attributi Alex. Aphrodisæo lib. 1. Problem. 53.

1583 Ponto vetito] causam cur nequeat mari mergi verioreni putant; quia circulus Arcticus altiore est nostro Horizonte, ideo sidera illa Arctica nobis nequeunt occidere. vide Brodeum lib. 5. miscell. c. 25. & inf. Thyest. 472.

1588 Habeat nec vlla] Moguntinens. habeat, nullâ assentior legenti; Horreat nulla.

Qui potest] hoc est, quo pacto potest. sed melius Lugdunens. & Herbip.
cui potest. quamuis; qui, sit in Vener. Basileens. & Lipsiens. Moguntinus:
qui putet solum, & e. potest esse, pro est. sumitur. vide Canteri nouas.

1590 Intensum] lego ex Mog. Herbipol. & Venetis; impensum.

1593 Ecquid hoc] alij; en quid hoc: quidam; Hem quid. nonnulli,
heu quid hoc. Secutus sum Herbip. vnum Venetum & Lipsiens.

1593 Mundus] calum. 1597 Lassus an pondus] refero pondus ad
lassus, non ad titubauit. ut ex utroque ut captus mentem, &c.

Atlas] tres Atlantes inuicem opud Seruum; primum Italia regem, Ele-
tra patrem, secundum regem Arcadia, Maia patrem; auum Mercurij; ter-
tium Promethei fratrem Afrum; hic dicitur primus artem nauigandi, spha-
eram, & astrologiam inuicisse, Diodor. lib. 4. Plinius lib. 2. cap. 8. & lib. 7.
cap. 56. D. Augustin. lib. 18. de Ciuitate Dei cap. 8. & Isaacius in Lycophr.
ideo dictus sustinere calum ab Homero 1. Odysf. Pindaro 4. Pyth. & ceteris:
& cum Persico hospitium denegasset, ostenso Meduse capite, in montem indu-
uisse, auctoribus Pausania in Attic. Plinio lib. 5. cap. 1. Ouidio 4. Metam. &
Herodoto in Melpome. vel sanè suasu Iunonis ferentem Titanibus auxilium,
Iuppiter in montem transformauit, ut scribit Higyn. in fabulis cap. 150.

IN ACT. V.

Catastrophe; continens obitum Hercules, & luctum Alcmena & Apo-
theosim Alcide.

1610 Docuit indomita] Mogunt. Herbip. & Veneti indomita docuit;

1617 Fagus] Theocritus: vmbrosâ sub fago.

1621 Loquax] Sophocles: Et multiloquax quercus.

1622 Stat valta late] sic Herb. & Ven. quos (liquor. alij codices; stat lata
vasti. 1626 Totos] omnes. sed amplius arridet quod Raphalengius; to-
tum. quamquam parum Latina in hac fabulâ nonnulla.

1627 Lenta mora duxit ruinam] ipse syllaba non verba modo denotant,
quàm egrè & vix tandem collapsa.

1630 Diem] hoc est, loca iam clara & à sole illustrata. sed Mogunt. Her-
bip. & Veneti; domus. suspicatus sum quandoque legendum:

Volucres pererrant nemore succiso nemus,

Quæruntque lassis garrula pinnis domos.

ut ludat in voce nemus, primo loco ponens pro vastâ illâ arbore.

1635 Alterna traves] alternatum posita.

1636 Angustum] sic etiam Veneti & Herb. simile mendum in sedit car-
mina Sidonij ver. 355. in Paneg. Aniti. nam legendum: — & angustus
pennas non explicat aër. Porro cum dicit tollunt in astra, alitruinè py-
rae describit. quia veteres, quo quis ditior opibus, dignitate celsior, virtutibus
præstantior, hoc illi pyram celsiorem erigebant. Virg. 4. Aeneid. de pyra Didus:

— sic fata gradus euaserat altos. ubi Seruius: rogi pro qualitate for-
tunarum fiebant. & lib. 6. de rogo Miseni: — aramque sepulcri

Congerere arboribus, caloque educere certant. ubi Donatus

hoc factum ait: ut robur & meritum viri sic appareret. *caus. causa est cur*
de Patroclo Homerus:

ποῖονα δὲ ποῖον ἐργάτομ ποδῶν εἴβα καὶ εἴδα.

Feccrunt autem pyram centum pedum vtrimque.

Dionys. Halycarn. lib. II. Antiqu. Rom. scribit milites Sicinium virum fortissimum sepelisse, & honestissime extulisse, regumq; maximè aggressisse: aliaq; pro viribus implese, quæ in supremum honorem strenuis viris lex fieri iubet.

1646 Sate Præante] ubique noster Philoctetem facit Præantis filium, & heredem telorum Herculis, superius

—— lato venit ecce vultu

Quem tulit Præas, humerisque tela

Gestat & notas populis pharetras

Herculis heres. idq; prodiderunt Cicero lib. 2.

Tuscul. & omnes ferè tam historici quàm poète quos citant Brodeus lib. I. miscellan. cap. 15. & Hercules Ciofanus in Ovidij Metamorph. addo Simmiam in Arâ cui vocatur idcirco Philoctetes, Trinocis vstor τελεωπίο

αὐτάς ut appareat remerè reprehensum Ciceronem à Petro Victorio lib. 2. var. lect. cap. 14. Quod ad Brissoniũ lib. I. de formulis pag. 37. hæc nostri verba de Apolline accipientem, facile crediderim: typographorum, vel librariorum errore, Apollinem pro Philoctete positiũ. nam in virum illũ hic error non cadit.

1650 Numquam irritas] felicitas in eo, quòd nunquam frustra iaciantur. vide dicta Herc. Fur. versu 983.

1658 Facem extremam] quo rogos incendebatur. nam fax duplex, prior in nuptiis, de qua actum initio fermè Medæ; altera in funere sic accipio illud Cornelie eleg. vlt. Propertij:

Mox vbi iam facibus cessit prætexta maritis. nuptialibus.

Item: —— cùm subdita nostrum

Detraheret lecto fax inimica caput. funebris.

post de vtraq; Viximus insignes inter vtramque facem. à die nuptiarum, usque ad funus. Fuit autem (ut existimo) maritus huius Cornelie (si quid ad rem) Paullus ille, cuius meminit Seneca lib. I. de Clementia cap. 9. Funebrum tædaram præter Tacitum & Virgilium, relatos à Lazio lib. 3. com. reipub. Rom. cap. 18. meminit, Seneca de Tranquillitate vite ad Serenum cap. II. toties in viciniâ meâ conclamatum est: toties præter limen immaturas exsequias fax crevítque præcessit. malè lib. excusus quo vtor, pressit. Ut fax, ita & lectus duplex alter genialis, alter funebris, de quo versiculus ille Persij Sat. 3. —— tandèmq; beatulus alto Compositus lecto —— & modo estatus Propertij. de vtroque, Seneca pater lib. 6. Declamat. 6. versæ sunt in exsequias nuptiæ, genialisque lectus mutatus est in funebre. subiecta sunt ergo infelices faces, &c. de hoc funebri alia quedam Lazius d. cap. 18. De vtraque face insignis est locus Iustini lib. II. Nonnulli facem nuptiis filia accensam, rogo patris subditam dolebāt. & Ovidij 2. Fast.

Conde tuas Hymenæe faces, & ab ignibus atis

Aufer, habent alias mœsta sepulcra faces.

1659 Hic nodus] *ligneam tradit Seneca clauam Hercules: trinodem addunt fuisse & ex oleastro. vide Pausan. in Corinthiac. ubi addit illā restoruisse. Hercules arma, varia: lanceam memorant Hesiodus in scuto, & Sophocles in Trachin. thoracem aureum à Vulcano acceptum, peliam à Minerva & gladium: Apollodorus lib. 2. Biblioth. sed ordinaria pellis, arcus, claua; & quidem hæc illi peculiaris. Vetus pœta:*

Fulmen habet mundi dominus, tenet illud apertè:
 Nec datur æquoreo fuscina tecta Deo:
 Nec Mauors illum per quem valet, occulit ensẽ:
 Nec latet in tepido Palladis hasta sinu.
 Num pudet auratas Phœbum portare sagittas?
 Clámne solet pharetram ferre Diana suam?
 Num tegit Alcides nodosæ robora clauæ?
 Sub tunicâ virgam num Deus alex habet?
 Quis Bacchum gracili vestem prætere thyrso?
 Quis te celata cum face vidit Amor?

& alibi: Fulmina sub Ioue sunt, Neptuni fuscina telum,
 Ense potens Mars est, hasta Minerua tua est:
 Sutilibus Liber committit prælia thyrsis:
 Fertur Appollineâ missa sagitta manu:
 Herculis armata est inuicta dextera clauâ:

1670 Voce feminea] *D. Cyrillus: Amans lachrymarum semper est muliebre genus. Vetus pœta: Fletus muliebri ingenio est additus.*

1672 Dolor femineus] *Archilochus:*
 Patientes estote muliebriluctu depulso.

1674 Pellicis &c.] *prior hoc Ouidius:*
 ——— pellex lachrymis latabitur istis.

1675 Comprime infirmum] *Mogunt. Herbipolens. & Veneti; contine firmum iecur. malle; contine infirmum.*

1682 Illo] *tam lato & sereno.*

1683 Tyrannus] *accipio in bonam partem, pro quouis Rege prisco more: vs Virgilius. Pars mihi pacis erit dextram tetigisse tyranni. & Valerius Flaccus.*

Duc precor ad vestri, quicumque est, ora tyranni.

Cornelius Nepos, seu Probus; in Miltiade: Tyrannusque fuerat appellatus, sed iustus. non enim erat vi consecutus, sed suorum voluntate, eamque potestatem bonitate retinuerat. omnes autem & habentur, & dicuntur tyranni, qui potestate sunt perpetuâ, in eâ ciuitate quæ libera fuit. Lucianus in 1. Phalari. scribit, tyranni nomen videri potius, quàm esse odiosum.

1695 Commissa] *coniuncta, addita. Virgilius:*

Delfinum caudas vtero commissa luporum.

Manilius: Pars hominis tergo pectus commissus equino.

Ausonius: Scylla triplex, commissa tribus; cane, virgine, pisce.

Claudianus: ——— qua pristis commissâ viro ———

seneca, Thyeste: — penitus premens

Iugulo manum commisit,

1697 Vtrumque] *Oriens & Occidens.* Scythiæ genus] *Septentrio.*
Ardens ora] *Meridies. sic totum describit mundum; quod uno verbo, om-*
nis plaga. 1701 Si scelera] *Moguntinens. & scelera.*

1703 Conterrent] *Moguntinens. conturbant.*

1710 Approba] *incerum quomodo in compositione, adscribi debeat. Ce-*
cilius Vinde: Si sequatur (m) F. non est mutandum, ut adfluo, adfari,
adfore. *Papirianus* verò; si sequatur m, migrat in m. ut ammoneo, am-
miniculum. *Priscianus:* sequente g, migrat in g, ut aggero, aggregor.
Cecilius, Cornutus & Papirianus consentiunt etiam mutari, quando subiun-
guntur t, p, c, s, l, n, accedo, attuli, assideo, appareo, alligo, annuo. Approba er-
go. hoc est, fac periculum, experire, tenta: saxo, me dignum iudices.

1719 Ignaue, iners. inermis est] *sic multi. sed Herb. & Veneti: Ignaue,*
iners, inermis. est nostros, &c. pulchrè castigant; en, nostros. ironice dictū.

1723 Rogat inuitat, quasi ad conuiuium, ubi nectar & ambrosia. sunt
alia quoque in hac fabulâ nimis hyperbolica. ideo non eo, quò quidam vocat.
Nullum vidi codicem, in quo non; rogar.

Iam me] *Herbipolens. & Venetus Bernardini; me iam.*

1725 Pinum ardentem impulsi] *moris, ut qui defuncto maiori necesi-*
tudine deuincti, auersi rogo flammam inferrent, vel facem impellerent. Vir-
gilius de funere Miseni:

— pars ingenti subiète feretro

Triste ministerium, & subiectam, more parentum,

Auersi tenere facem.

Lucretius lib. 6. de consanguineis agens:

Subdebântque faces multo cum sanguine —

Meminerè moris, de Valeriorum & Fabriciorum funeribus agens Plutarch.
in Problemat. Romæ. q. 79. & Dion, qui in Seueri funere, filios eius scribit
pyram accendisse. Denique Herodianus est auctor, in magnificâ illâ Impera-
torum consecratione, principio facem ab imperij successore tabernaculo admo-
neri solitam, mox à ceteris ignem subdi. Hic noster Philocteta, heredi & suc-
cessori armorum Hercules, hoc munus tribuit.

1730 Ad durum iecur] *sic solet vocare iecur Hercules.*

— sed iecur fors horridum Flestam emerendo — & foriè
etiâ difficilius iecur, quàm reliqua interna comburitur. nam in *Thyeste* 784.

— stridet in veribus iecur. ingemiscit ergo ignis, quia cum difficultate
illud vrit: vel synecdoche, quòd ipsum iecur videtur ingemiscere, stridere, &
quasi queri. 1537 Sic] *siccis genis. vide sup. vers. 1686.*

1740 Adhortatur, monet] *Mogunt. membra, hortatur, monet, Ge-*
rit aliquid. 1754 Sinu gerentem] *utriusq; parentis, præsertim matris*
officium fuit, cremata ossa, & reliquias legere, & collectas asportare. Tibul-
lus:

— non hic mihi mater,

Quæ regat in mæstos ossa perusta sinus.

Seneca lib. 2. de ira cap. 23. Dignus fuit, cui permitteret ad ossa filij legenda à conuiuio discedere. & lib. de consolat. ad Elbiam cap. 2. Modo in eundem sinum ex quo tres nepotes emiseras, ossa trium nepotum recepisti. legebant ergo & in sinum collecta referebāt matres. Parentum ossa si deerant parentes, filij legebant. Propertius lib. 4.

Ossa que legisti, non illâ ætate legenda,
Patris, & in tenues cogeris ire lares.

vel eorum penuriâ, alij heredes. Marcialis lib. 8. Epigr. 56.

Ossa que defuncti licet olim non legat heres,
Hoc sibi iam Picens præstitit officium.

vel alij propinquiores, amicioresq̃, ut Patrocli Achilles Iliad. Ψ. Hæcteres, fratres & socij Iliad. ω. Virgilius de Miseni funere:

Ossa que lecta cado texit Corynæus aheno.

ubi Donatus id astruit. Propertius lib. 1. eleg. 17. Hostie, ait:

An poteris siccis mea fata reponere ocellis?

Ossa que nulla tuo nostra tenere sinu?

Tibullus Næra lib. 3. ossa

Incinctæ nigrâ candida veste legant.

Principum & Imperatorum reliquias legebant Consules vel maiores Ordines, ut ex Herodiano constat & Sueton. Vide Lazium li. 3. Comm. reip. Rom. c. ult.

1755 Crinémque iactans squallidum] agnosco habitum lugentis matris & comam puluere aspersam vento committentis. & tu credis, dilecti filij cineres Alcmenam iactasse? quid hosti queat crudelius? sequor meos codices & excusos ad unum omnes: qui constanter etiam retinent, gemit. rectè. nam superiori versiculo dictum reliquias gestasse. Dices, ossa lecta: nunc cinerem, verum; si gerit cinerem, quomodo iactat? censeo simul & ossa & cineres tulisse, & squallidam luctu comam per humeros eius expansam, & crebro motu capitis, quod dolore vel irâ sui impotentes solent, iactasse.

1757 Gigas] fuit staturâ talis, secundum quosdam: & apud Indos etiam cognomine, ut tradit Megasthenes.

1760 Ille] sic perperam N. rectè Herbiopolens. Veneri, Lugduncns. & ceteri; illi, Herculi.

Vix totam] Propertius lib. 2. de Briseide:

— tanti corpus Achillis

Maximâque in paruâ sustulit ossa manu.

Idem lib. 4. de Cornelia:

En sum quod digitis quinque leuatur onus.

Hortensius Commentar. in Lucan. tradit Pompeij Magni tumulo hoc carmen incisum:

Templi pondus erat, modicâ qui clauditur urnâ.

vereor ne quis versificator docto homini imposuerit. Sanè Dion scribit Hadrianum de Pompeio dixisse: τῶν ναοῖς βελθόντι πρὸς αὐτοῖς ἐπέλετο τὸ μυστήριον. Ossa viri magni tenui quàm clausa sepulcro. Dio idem prodidit Senerum Imp. cum urnam porphyreticam, quâ ossa sua & cineres condi volebat, ad se

perlatam contempleretur, in hac verba erupisse: *ἡρώδης ἀνδρα ὅν ἢ οἰκουμένην ὅκ ἐξέρπει.* Tu virum capies, quem totus terrarum orbis non cepit. Apud Plutarchum in vita Scipionis habes pulcrum epigramma eiusdem sententiae.

1763 Totus aether] *caelum & elementa.*

1772 Vnum] *unicum, non remeabile, nec iterabile: vel vnum, aequè distans. nam omnes regiones supremæ terræ aequali ab inferis intervallo distant, ut Anaxagoras & Aristippus morituri respondent, apud Ciceronem 1. Tusculan. & Stobæum de exilio serm. 38. contra Hermioniorum commentum, qui se compendium quoddam viarum callere iactabant, teste Strabone lib. 8. vel, vnum, idem & commune omnibus. nam ut ait Herodianus lib. 2. ἅδ' ἐ γάρ πῦρ ἅδ' ἢ αὐτῆ πᾶσιν ἀνθρώποις γαίαν τ' ἄστια. Ἀγέφοροι δ' ἐ οὖστει, εἰς ἑ τέρπει βίη ζυγὰ ἔστιν.* Cum non vna eademque cunctis hominibus mortis sit causa, sed aliæ aliis: cuncta tamen ad eundem vitæ terminum tendunt. Seneca igitur & Aeschylus Telephus respexere, unam viam ponentes, ad hunc communem vitæ terminum; Aristophanes verò in Ranis, ad varias mortis causas, spectauit.

1774 Possum] *Moguntin. possem. Lugdunens. possum. ceteri possum.*

1777 Thebane coniux.] *iraditur enim Alcumena Amphitryoni Thebano superuixisse, & secundis nuptiis Rhadamañtho coniuncta; à quo volunt quidam Herculem sagittandi peritiam didicisse; quod alij Teuthari bubulco ascribunt.*

1785 Busris] *de huius crudelitate & nece, D. Augustin. lib. 18. de Civitate Dei cap. 12. Orosius lib. 1. cap. 11. & alia quadam ex Eratosthene Diodorus lib. 2.*

1786 Antæus] *de quo nonnulla dicta Herc. Fur. versu, ni fallor, 481. dicitur Lybs, vel Lybis, non à Lybia propriè dicta; sed à lato Africa nomine. nam in Mauritania natus, & regnavit in eadem, oppidumque Tingi ab illo conditum scribit Mela, lib. 1. cap. 4. existatque rei signum, parma elephantino tergo exsecta, ingens. sic enim legendum censeo: de eiusdem regno & sepulcro in Mauritania, idem Mela lib. 3. cap. vlt. & confirmant Plutarchus in vita Sertory, & Strabo lib. vlt. pugnam cum Hercule & mortem describunt eleganter Pindarus Isthm. 4. & Philostratus in Imaginib.*

Pintianus aliter, sed potest frustra.

Perfidæ] *Afris olim hoc vitium peculiare: vnde, Punica fides. nec minus hodie.* 1790 Totus vretur dolor] *omnem in me indignationem & iram effundet. saeviet quantum voler & valebit: nec cessabit, donec sedet dolorem suum, & sibi vlciscendo satisfaciatur. victus est totus ignis, Metaphoricè quando deficit, sublato fomento consumptaq. omni materia. Vretur ergo, consumetur & in ultionem impendetur.*

1798 Eurystheus] *causam que Herculem coegerit Eurystheo parere, iam narraui: addo, deirectasse seruitium initio, sed Iouis iussu & oraculo Delphico compulsus. Non omnia tamen bella & labores precepto illius, suscepit: sponè multa obiit, ut canunt Pindarus, Callimachus, & noster sup. ver. 61. O quanta fudi monstra, quæ nullus mihi, &c.*

Larésque miseros] *domum patris mei Electryonis. vide Hesiod. in Scen-*
to, ubi: ἦοι ἢ ὡρελιπούσα δόμος καὶ πατρίδα γαῖα

ἦλυθε Θήβαι· μετ' ἀρήϊον Ἀμφιτρυώνα,

Ἀλκμήνη θυγάτηρ λαοσόου Ἡλεκτρυόως.

Aut qualis relicta domo aut patriâ tellure

Venit Thebas, secuta matitum Amphitryonem,

Alcmena, filia seruatoris populorum Electryonis.

1800 Et ipsa] *ut Semele.*

1804 Exfectus] *melius hoc, quàm quod*

Moguntinens. exceptus. verè enim Bacchus cæso.

1811 Hic dira] *in Arcadiâ occisâ Lerne hydrâ.*

Ales] *ineadem Arcadiâ Stymphalis victa.*

1812 Rex] *multis in locis occisi ab eo tyranni, in Ægypto, Mauritaniâ,*
Thraciâ, alibi. 1816 Hæc] *Thracia liberata seuo Diomede.*

1819 Vbi enim negata] *sic o. l. omnino, nisi quod quidam addunt vocu-*
lam est. Quid, inquit, defatigem me commemorandis regnis, quibus gnatus
meus pacem peperit? toti mundo præstitit, quem totum peragraui: nec ulli fuit
iniurius: nulli bono noxæ. Ain, Alcmena? mater es. non credo. negat Eurytus,
negant alij innumeri. Acutior coniectura Lipsij; vbi ei negata est. nec enim
pax Thraciæ dari potuit, quamdiu in pace Diomedes. pereundum huic, ut illa
non interiret.

1830 Debitos] *sic o. v. l. & Herbig. Veneti, Basileens. Lipsiens. soli ferè*
Lugdunens. indebitos. Debiti quidem Herculi sunt luctus. quis non ma-
reat terris vindicem decessisse? que mater filium talem non lugeat? Tamen, si
rectè cogites, quis ille & qualis, & maternum exuas affectum; videbis illum
non esse lacrymis vel eiulatu plangendum. graue hoc illi. nec decet virtute præ-
ditum; qui viuit & viuet in ore omnium.

1833 Æterna virtus] *Euphorion:*

Et tum quispiam moderatè defuncti nomine tristetur

Et moderatè lugeat. nam omnino à lacrymis alienum

Parcæ laferunt. & Euripides: Neque supra modum dole.

— μὲν δ' ὡρεμέσος ἀλγῆ. Philetas: ἐκ θυμῶ κλαῦσαι μέγα μέτρα.
ex animo lugeas omnino mediocriter. Verisimè Homerus totum mare,
si in lacrymas verteretur, ne vnum quidem mortuum suscitare posse scribit. de
inanibus lacrymis & luctu multa Stobæus serm. 121. apud quem elegans ille
Sophoclis locus, huic Menandreo persimilis est.

εἰ τὰ δ' ἀκρὺ ἡμῖν τῶν κακῶν ἦν φάρμακον,

ἀεὶ τ' ὁ κλαύσας τῶν ποινῶν ἐπάνετο.

ἢ λατόμεσθ' ἀνδάκρυα, δόντες χειροῖον.

νῦν δ' εἰ ὡρεστέχει τὰ πρῶγματ', εἰ δ' ὀποδολέπει

εἰς ταῦτα, δέσποτ' ἀλλὰ πλεὺς ἀότιος ὄσθι,

ἕσπε κλαίης, ἄντε μὴ, πρῶσται.

πὶ; εἰ πλέον ποιῶμεν· εἴθει· ἠλύπη δ' ἔχει

ὡσπερ τὰ δένδρα καρπὸν τὰ δάκρυα.

Malis mederi si valerent lacrymæ,

Et cogeretur mæror illis cedere ;
 Auro parandæ quolibet nobis forent.
 Nunc res acerbæ nil morantur lacrymas :
 Sed, siue plores, siue non plores, suam
 Vno tenore semper insistunt viam.

Quid ergo prodest flere? nil, sed lacrymas
 Fert mæror : arbores suum vt fructum ferunt.

Quomodo Christianis mortui lugendi, disce ex D. Hieronymo epist. 25. to. 1.
 Gemendus] lugendus, Mogunt. 1838 Gnatos] veteres excusant
 Mogunt. nato. 1854 In laxa] vt Nioben.

1860 Genas] *Herbip. Basil. & Veneti*, genus. & sic N. magis placet, vt
m. s. genas. Aduoca. deest Moguntino. & nescio quid vitij in hoc versu, vel
phrasi. credidi quandoque; aduoca humanum genus. mox enim gentes ad-
 uocat. & hiatus creber nostro.

1868 Mandans] sic corruptit N. nam antea omnes libri etiam Lugdun.
 madens. scilicet cruore humano.

1874 Curetes] *Curetum & Corybantum idem officium armorum stre-*
pitu, cantu, choreis Iouis vagitum à Saturni auribus abscondere. parentibus
& patriâ differebant. Curetes, qui & dactyli Idæi fuere; Hercules Idæus,
Pæonius, Epimenides, Iasius, Idas, testibus Leonico lib. 2. var. hist. cap. 57. &
Parrhasio in Claudianum. Corybantes fuere, Baulo, Disaul, Triptolemus, Eu-
molpus, Euboleus, Eusebio lib. 2. de Preparat. Euang. cap. 5. In Corybantium
sacris fratrum parricidium celebrabatur, vt docet Firmicus cap. 12. Caby-
ro scilicet à fratribus illata mors. De Telchinis, Cabyris, Corybantibus, &
Curetibus, qui volet, consulat Clement. Alexandr. in Protrept. Arnobium
lib. 5. Euseb. d. cap. 5. Apollonij Scholiastem in lib. 1. ver. 1125. & 1129. Ca-
lium Rhodig. lib. 16. Antiqu. cap. 20. Calium Calcagnin. in lib. cui tit. Equita-
rio, & Lilius Syntagm. 1.

1885 Setiger] *aper Erymanthius, Manalius, Arcadius, Phæe Scrofa*
filius, apri frater Calydonij.

1887 Totum pinnis velata diem] *Moguntinens. s.* totum pin. valuat.
num scriptum fuit; vallata. hoc ordine; alesq; vallata pinnis iussa sagittas se-
qui totum diem: vt coegerit illam Hercules integro die fugere, continuè sagit-
tis insecutus. & sit synecdoche. eodem sensu cape aliam lectionem.

1888 Cleonæ] *Cleone media inter Corinthum & Argos vrbs à Cleone*
Dolopis F. dicta. vel à Cleone filia Asopi, Pausan. in Corinthiac. ibi Hercu-
les leonem profocauit, alium à Nemeo, iuxta quosdam, eundem iuxta alios.
vide Pierium lib. 1. Hieroglyph. & que nos sup. ver. 1233. & 1809.

1891 Sitionæ] *Thresse. Horat. Monet Sithoniis non leuis Euhius.*

1894 Vescitur] sic omnes lib. ad vnum: & exposui sensu non prorsus in-
 commodo. adfirmant alij legendum; nascitur. aptius. sed quis prudens meras
 coniecturas toties in contextum referat? Bernardinus exponit: Stabula, id
 est, equi non vescuntur vestris infantibus. Daniel Caietan. aut. (inquit)
 passiuè positum, aut per hypallagen, vescitur. vtumque dici potest. Sic

enim dicimus mare nauigatur, campus curritur, & similia, de quibus Fabianus lib. 1. cap. 4. Diomedes Tinde in Thracia regnans, fingitur equos humano sanguine & carnibus pauisse, etiam auctore Plinio lib. 4. cap. 11. hic cum Herculis catamitum Abderum equis epulandum apposuisset, ubi supervenit Hercules, suo ipse supplicio perit: equi clava necati, ut tradit Tatianus in Orat. ad Grecos, & Philostratus in Imaginib. Higynus consentit, sed vult Abderum fuisse famulum Diomedis, & addit equorum nomina, cap. 30. feritatem eorum Euripides in Alcestide describit. Philostratus equas fuisse contendit, quae furiosa maribus ferociores: idque illorum traditioni aptius, qui volunt has fuisse equas τῶν ἀλοῦναι; veras Diomedis filias, scorta nobilia, quae hospites pecuniis denudare, & exspoliare consueverat, & propter effrenatam libidinem equas appellatas. Palephato placet fabulae locum datum, eo quod Diomedes equis alendis, & praecipiorum multitudine, subditorum opes exhauriret.

1897 Fero] de feritate nihil, de iustitia Geryonis multa legi. sed anus, preluetu, verba effundit.

1915 Ad quod populos] Aeschylus:

Mori, similiter omniuni portus est, quod appellimus.

Iuncus: homini quoque & aliis omnibus, mansuetis, ferisque animalibus, de vita migrare omnino necessarium est.

1919 Monstra] Monui olim equè bene in manuscr. legi; fatà. & sic postea reperi in scriptis Burdigalens. & Moguntinens. sic excusi Herbipoli & Venetiis. Nymquid (ait) se morantur in ipso vestibulo leges fatorum; vel Parca fati praesides; quae aditu ardent. Alij libri; monstra. non prorsus male. quis nescit illa in foribus inferorum stabulare? illic statuunt Maro, & ceteri. & ipse Seneca Hercul. Eur. & tertio ab hoc versu. valent ergo aliquid hoc loco monstra.

Morantur] Ingredi prohibentia.

1934 Telaque] totum carmen abest à Moguntino:

1936 Tenentem] quidam Herculem putant Engonastim, alij Martis Stellam.

1945 Non semel, sic apud Papinium lib. 3. Silvar. in Propemptico Celeris: ait Hercules:

— Parcarum fila tenebo

Extendamque colos. duram scio vincere mortem.

1959 Umbra] nudum Hercules simulacrum: sic sumit sup. ver. 1829.

1919. 1936: & passim. Nam credebant non animas ipsas à corpore separatas, minus unitas; sed nuda quaedam simulacra & imagines, τῶν πρὸς ἡδωλὰς seu spectra, ad inferos descendere; animas, in alia potius corpora migrare. de qua opinione satis copiose saepe Plotinus disputat; & Timaeus Locrus in lib. de anima mundi; Ennio tribuit Lucretius:

— esse Acherusia templa

Ennius aeternis exponit versibus edens:

Quo neque permanent animae, neque corpora nostra;

Sed quaedam simulacra modis pallentia miris.

Falsin eadem Virgilius, cum cecinit:

Morte obitâ quales fama est volitare figuras.

Item: Et nunc magna mei sub terras ibit imago: *suere ceteri poëtae,*
quando non animas, sed simulacra, vmbra, figuras nominant. *C. Matius*
Iliad. 13. An maneat specil simulacrum in morte silentum.

Tibullus: Vidit vt inferni Plutonis subdita regno

Magna Deum soboles leuibus discurreret vmbri.

Claudianus, quando de Plutone: Vmbrarumq; potens. & *Homerus Iliad. 13*
animas vocat, εἰδωλα χαμόπων. simulacra mortuorum. & *de hac ipsâ*
Herculis umbra alibi:

τὸν δὲ μετ' εἰσεβόησα λείω Ηρακλήϊαν
εἰδωλον· αὐτὸς δὲ μετ' ἀθαλάπεισι θεοῖσι
τέρπειται ἐν θαλάμῳ, καὶ ἔχει χαλκίσφυρον Ἡβῆς

Post hunc vidi vim Herculeam,

Simulacrum: ipse verò apud immortales Deos

Obletatur in conuiuio, & habet pulchrorum talorū Hebe.

de quibus versibus sentiebat Seruius in 4. Aeneid. sic scribens: Valdè quaeritur apud philosophos, quid illud sit quod inferos petat. Nam tribus constamus, animâ, quæ superna est, & originem suam petit; corpore, quod in terram deficit; vmbra, quam Lucretius sic definiit; superi spoliatus luminis aër. Ergo umbra, si ex corpore creatur, sine dubio perit cum eo, nec est quicquam reliquum in homine, quod inferos petat. sed deprehenderunt esse quoddam simulacrum, quod ad nostri corporis effigiem pictum petat inferos; & est species corporea; quæ non potest tangi, sicut ventus. hinc in 6.

Corpora viua nefas stygiâ vetare carinâ.

Hanc autem rem etiam Homerus requirit, simulacro Herculis apud inferos viso. Et sciendum simulacra hæc esse etiam eorum, qui per Apotheosim Dij facti sunt. * vnde aut visî esse apud inferos, aut descendisse dicuntur. Horatius de Libero:

Te vidit insons Cerberus aureo

Cornu decorum.

Sciendum tamen abuti poëtas, & cõfusè, vel simulacrum vel vmbra dicere. *Hæc Seruius, cuius philosophia mira est, nec satis vulgò intellecta.* Ego non poëtas tantum sed & philosophos ista confundere, facile euincerem: sed pudet in re tam putidâ immorari. apertè noster vmbra pro simulacro ponit, & sic Pomponius Sabinus: Umbra (inquit) ex homine petit inferos, anima quæ è cælo est, vt scribit Seneca, petit cælum: corpus terra absumitur. *Hæc mihi visa idonea ad nostri explicationem: nam quæ de tribus animæ vehiculis, & de animâ rationali, qua sentiendi principium est; dici possunt & solent, ex Platone lib. 4. de legib. ea mihi præter rem & mentem poëtarum videntur: & Platonicî ipsi non satis secum consentiunt, in explicando, quò post mortem animæ deueniant; quomodo, quando, in quæ demigrent, quando denique corpori restituantur. de quibus latissimè D. Augustin. lib. 9. de Ci-*

* Describit quid sit simulacrum, reiecta sententiâ volentiū esse vmbra, sed vult differre vmbra à simulacro.

* Hoc pertinet ad explicationē loci Tibulliani.

360

Vide Nas-
cinbenium
& Hortensium in 4.
Aeneid.

uitate Dei cap. 11. lib. 10. cap. 30. & 31. lib. 12. cap. 20. & succinctè sed accuratè
sententias philosophorum explicans Sermone de Tempore 139. & 143. ubi
quendam Virgilij versum è 6. Aen. interpretatur, quod alij non aduertunt.

1961 Furua] Moguntinens. fulua. sed librarius ille fortè blasus erat, sepe
l, pro r, ponens.

1965 Paterna flammis] Arrianus lib. 3. de diët. Epictet. cap. 13. Cùm
verò ea, quibus opus est, non suppeditat (Deus) receptui canit, ianuam
aperit, teque venire iubet. Quò non in malam rem: sed eò vnde ortus
es, ad amica & cognata ad elementa. Quantum ignis in te fuit ad ignè
redit; quantum terra, ad terram; quantũ aëris, ad aërem, quantũ aquæ,
ad aquam. Idè in Hermitimo tradit Lucianus: & causam conatur Lucretius:

Cedit item retrò, de terra quod fuit ante,
In terras: & quod missum est ex ætheris oris,
Id rursum cæli relatum templa receptant.

Xenophanes, apud Theodoretum lib. 4. contra Grecan. affect.

Ὁμῆρος γὰρ τὰ δὲ πάσης, καὶ ἐκ τῆς γῆς παύει.

Omnia de terra sunt hæc, in terramque feruntur.

D. Cyprianus in lib. de Idolor. varietate: Castor & Pollux alternis mo-
riuntur, vt viuant: Esculapius, vt in Deum resurgat, fulminatur: Her-
cules, vt hominem exuat, Oetæis ignibus concrematur. Quæ verba ca-
dem inueni in Minucij Felicis Octauio. Suspicio vnum ab alio accepisse; vel in
alterutrus librum inserta à philoglossarijs. Arnobius lib. 4. ita scribit: Plutar-
chus Herculem post comitalis morbi ruinas in cineres dissolutum
prodidit. Quod nonnulli, completo nondum trigesimo ætatis anno, volunt
accidisse: & ab hac eius miseriam natum proverbium: Ardens tunica. Ma-
riethon autem, Eusebius & D. Isidorus, sunt auctores, Herculem anno vitæ
VII. cùm iam morbum pestilentem incidisset, sanitate desperatâ, ob cruciatum a-
scribitatem, sese in flammam iniicisse. Aristoteles bile atrâ agitatam violenti-
tas sibi manus censet intulisse.

Flammis tua] putabant, vt quis immortalis fieret, terrenum omne corpore
admixtum, igne prius comburi oportere sic Ceres A. Fastorum. volens Tripto-
lema immortalitatem conferre:

Inque focos corpus pueri feruente fauillâ.

Obruit, humanum purget vt ignis onus.

Martianus Capella, de Philolog. à in celum transferendâ, lib. 2. formæ ac
substantiæ cepit formidare corporeæ. Quippe perferendos flamarũ
cælestiũ globos, & ignes ardentium fideiũ mortalibus ac huc artibus,
& gracilentâ macilitate ficeatis, non incassum tremebunda formidar.

1965 Planctus] an ad flendum & legendum anui epus magno apparatu?
credo illi ad manum, ad nutum lacrymæ, & clamores feminei. quos ergo plan-
ctus parabat: docet D. Hieronym. epist. ad Pauliam de obitu Eclesiæ. scum scribit
plandum aliquando significare, non ipsas lacrymas aut plangentium
exanimationem, sed pompam funeris, & exequiarum ornatum. hunc
plandum recusat Alcides. nam alter precesserat.

Proinde planctus pone, quos gnato paris

Genitrix in ortu. luctus in turpes eat.

Virtus in astra tendit; in mortem timor.

In Moguntino hi tres versus desunt; qui habentur quo ascripti modo in Lugduner. In Eguiano solo ex manusc. quos vidi, continentur, sed ita, quemadmodum Lipsienses ediderunt, & prius Basileens. & Herbipolens. & Venetianam olim non satis diligens inspector fui. Quidam legunt, gnato paret; & ceteris abstinent. Mihi videtur

— quos nato paras

Genitrix in ortu. luctus in turpes eat. *Hanc mortem putat Natalem diem, quo regeneratus ad immortalitatem, vel sanè quos nato paret Gen. inerti luctus in turpes eat.*

1968 Virtus in astra] *hoc est, virtute praediti & fortes in caelum transferuntur: timidi & pusillo animo, cum nihil praeclari gesserint, unà cum corpore in posterorum memoria vivere desunt.*

1970 Pœnas iam] *Strabo lib. 8. Cùm autem Eurystheus apud Marathonem, aduersus Herculis filios & Iolaum, duxisset exercitum, auxilium ferentibus Atheniensibus, in ipso prælio fertur occubuisse. reliqua sanè eius membra Gargetti sepulta esse, caput autem Corinthi seorsum; quod ab Iolao circa fontem Acariam secus semitam, abscissum fuerat. At Apollodorus lib. 2. Biblioth. Eurystheum vult ab Hyllo interentum prope petras Scyronias, & caput Alcmenæ allatum, ab eaq; oculos radio textorio erutos.*

1973 Vinco] *non malè Moguntin. vito. nunc non vicit, quæ non adiit, nec liquit etiam ubi iterum non fuit. vitavit tamen iterum.*

1976 Misera mens est credula] *Eguian. misera mens incredula est, & sic Mogunt. sed meliores m. s. & primæ editiones, ut posui.*

1977 Mundus] *more antiquo ponit pro celo mundum. Sed cur addit æternus? an putabat reliquis consumtis incendio, caelum duraturum? docet ubique fermè in his fabulis contrarium. vereor ne scripserit: mundus æternum. iam immortalæ. & persuadent triumphus tui tot tam nobiles. pro; credo triumphis. Moguntinens. ordo triumphus. mendosè ex vno m. s. reponunt; Io triumphæ. mihi, tot reliquis tragædiis, necdum concinendum; nec scio an satis ad mentem Alcmenæ. ceriè ex abrupto.*

1976 Nouumque] *scribit Pausanias Eliac. 1. se à Thastis accepisse. Thasi esse Tyrium Herculem, iam inuidè ab illis cultum; qui cùm se Grecis adiunxissent, simul Thebanum Herculem eo honore prosequi ceperunt. Marathonios tamen affirmare se mortalium primos Herculi diuinos honores exhibuisse. sed Aristides id Atheniensibus adscribit, in Panathænaica. In quibusdam Thastorum nummis argenteis vidi Herculis simulacrum cum claua & leenis exuuiis.*

1988 Nunc quoque] *etiam mortuus puni fontes scribit, opinor ex Porphyrio, Io. Stobæus; Herculem adhuc apud inferos punire noxios, & iaculantis horrendam opinionem inferre; & quod inter vinos solebat, apud plu-*

res adhuc solere; & Aristarcho auctore, non illic supplicium pendere, sed sumere. πικρῆ δὲ ἐκ τῶν ὄντων καὶ τῶν ἠεὶ κλητῶν τῶν ἀδικῶν, φαντασία φοβερῆς ἐμποιοῦντα τὸ βάλλοντος καὶ τοῦ ζώντος, ὡς περὶ τῶν ἠμῶν. ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐπὶ ἀδίκων τῶν ἀδικῶν κολάζει, καὶ γὰρ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κολαζομένων ἔστι, ὡς Αἰετῶν ἔρχεται ἐδίδει, ἀλλὰ τῶν κολαζόντων.

1976 Misera mens est credula] ita plerique mei manuscr. pleri etiam impressi. nec falsè timori proni in peius fides (dixeram id ipsis Seneca verbis) est miserorum, ubi nil metuunt, sed sperant, in ea quæ sperant atque desiderant, fides promior. quod enim, noster ait, nimis miseri volunt, hoc facile credunt. Misera Alcmena, nil tamen Herculi metuebat, nisi sibi nonnihil; sed hunc ipsum apparens natus metum ademerat. optabat nati immortalitatem, & inaudierat assentiri vix audebat: quia verebatur, ne quod optabat amans, sibi somnium fingeret. Statim tamen postea dubitare desinit, reuocatis in memoriam præclare gestis. Es numen, &c. hæc ego confirmanda huic lectioni, non damanda alteri; quæ multorum quoque codicum; incredula est.

1993 Mittens] sic manuscr. meliores, in his Eguian. sed Moguntinens. & veteres impressi Herbipolens. ac Venet. & Paris. Mittes. potest etiam recipi: sed alterum malo. Vale Hercules: magno me sanè tadio affecisti.

A D V. C L. P E T R V M
 O R A N V M, S E R E N I S S I M I
 P R I N C I P I S L E O D I E N S I S
 C o n s i l i a r i u m, & c i u i t a t i s S c a b i n u m.

— δέξαι τίω δε τίω μεταπίλιδαι
 μέσση Δίος σωτήρος, ἀγαθῶ δαίμονος.

D V O B V S libani : *superest tertius. τὸ τρίτον τῶ σωτήρι.*
 tibi, V. C. tibi : *sed more prisco : Tribunalum &*
Sacrorum. illic pluribus patronis causa difficiliores
demandabantur : hic tribus crateribus variorum
Numinum fauentia conuiuis conciliabatur. Musicum istud con-
uiuium Orchestrae Latiae, magno Musarum & verorum Sacro-
rum Antistiti nostro dicatum, claudat iste

γλυκεῖς κρατῆρ ἀναφθίγγεται ἀοιδῶν.

trium Tragediarum Thyesta, Troadum, Agamemnonis pa-
 etili sero coronatus : *ultimus ordine ; quia non omnes eodem tem-*
pore primi potuere ; non meritis, non affectu. nulli cedit vel amor
in me tuus, vel mea erga te obseruantia. primis me Iurispruden-
tiae (agnosco & glorior) praeceptis tinxisti, puram adhuc lanam,
planè puerum ; ad Themidis illud templum conanti per iter tene-
bricosum primus praeluxisti. Iam inde beneficiorum tuorum, & ob-
seruantiae meae nexus cepit. tam antiqui meriti, tam dudum debite
gratitudinis, hoc pignus cape. olim Auditoris, nunc Clientis cum
Clariss. Torrentio & Lipsio, patrocinium suscipe. Tibi, qui ad
Iuris scientiam, eloquentiae studia, & morum probitatem pra-
clarè adiunxisti, ut Patriae tuae merito Papinianus audias ; causae,
quam non rei ipsius natura, sed aui huius inuidia facit difficilem,
perorandae munus reseruatam. & alioquin ; φθόνος ἐξω γέει χεῖρ ἰσαται.
 Leodici C I O. I O. X C I I. Kal. Julij.

Sibius in
Margari.
hanc vocat
Tantalum.

COMMENT. IN THYESTEM.

ARGUMENTVM.

ICISSITATE regnandi pactâ, annis alternis Pe-
lopi filij, Atreus & Thyestes, Argis imperabant.
Interea Thyestes aureum arietem, regni fatum,
auertit, & Aëropen vxorem fratris in adulterium
pellicit: mox pœnas metuens fratri dare, fugit in exsilium.
sic euasisse dolens Atreus, quod vi nequibat, dolo conatur.
in gratiam redire se simulat; oblatâ regni parte, fratrem in-
uitat, & persuadet. ei conuiuanti, liberos tres, ante aras im-
molatos instar victimarum, & partim assos, partim elixos
ignoranti epulandos proponit, sanguinêque potandum
propinat. sic fit filiorum parens sepulcrum. denique capita
illi & manus crudelis Atreus offert; & quid comederit, quid
biberit; enarrat. Luget Thyestes, & deflet calamitates suas;
lætatur è contrâ frater, & exultat in tam sæuo parricidio,
quod ipse Phœbus videre non sustinuerat. Vide Pausan. in
Corinthiacis.

IN ACT. I.

Tantalum Megera compellit nepotum discidia nutrire.

VIS me furor] quo furore nouo (ô Megera) percita, quâ ve-
saniâ ab inferorum sede me expellis? sic omnes quos vidi codices:
nisi quod Mogunt. dicit; ab. concinnius tamen alij; Quis me
inferorum sede ab infausto abstrahit?

2 Captantem] Moguntinens. temptantem.

3 Quis male Deorum] familiare pœtis, Diis mala sua imputare, ut ex
Callimâcho in lauacro Pallad. & Aeschylô in Persis patet. Archilochus; Dijs
omnia ascribit. Euripides:

Aut Deus, aut homo, aut

Quid aliud, iniuriarum

Viam inuiam orditur.

Afranius, Togatâ:

Nescio qui nostri miseritus tandem Deus?

Liuius Andronicus, in Odyssca:

Inferus an Superus tibi fert hæc funera Vlyxes.

8 Differens] optimè. tamen Moguntin. Herbiolen. & Veneti; deferens.

9 Aut pœna Titij semper accrescens iecur] sic mei libri omnes. mones
Lipsius in suo manusc. esse:

Aut pœna Titij, qui specu vasto patens
Semper accrescens iecur

Visceribus, &c. & querit an defectus hic aliquis? an hemisti-
chium ab adtextu? hoc posterius mihi magis verisimile. nam etiam Bernardin.
agnovit illud: semper accrescens iecur, & apposuè dictam; nec quicquam ad
sententiae plenitudinem, sine illis, (qui specu vasto patens) neque ad carmi-
nis integritatem desideratur. Præfidenter alij; vnius libri lectionem secuti:
semper accrescens iecur, expungunt: cum in ipsorum, & meis codicibus
cunctis, hæc verba contineantur. friuolum verò; illud desumptum à glossariis,
ex simili Hippolyti loco. quasi non scriptores passim quod alibi dixerunt: quia
placuit, soliti repetere. Nec satis Latinum illud; patens vasto specu. melius
foret, iacens. sed recepta lectio tuenda.

10 Visceribus] Herbiq. & Veneti, & Moguntin. vulneribus. minus re-
fè. Tibullus: Assiduas atro viscere pascit aues.

13 Transcribor] transmittor: à coloniarū deductione translātū vocabulū.

31 Crescat] Clytemnestra se Aegistho prostituit, & eo iuuante maritum oc-
cidit, filium ad necem quesitum; qui postea matrem interemit, Agamemnon &
Menelaus, decennali & transmarino ad Troiam bello, Asiam & Europam
grauius dāmnis affecerunt: in eo bello maior Atrides, Chryseidis & Cassan-
dra amoris succubuit: hæc vaticiniū istius summa.

40 Fratrem] Atreus Thyestem, & hic illum.

Natum patens] Clytemnestra Orestem.

41 Natūque patrem] quis? quem? cum de futuris sceleribus loquatur,
& de Clytemnestra & Oreste mentio sit, puto castigandum; natūque ma-
trem. hanc enim fugit.

Liberi] Thyestæ filij, occisi ab Atreo patruo, vorati à patre.

Nascantur] ex incestu patris cum filia.

42 Viro] Clytemnestra Agamemnoni. cetera explicui versu 31.

53 Accersere] Moguntinens. & vet. edition. arcesse.

54 Culmen] sic solus Lipsiens. alij omnes; altum columen. sic manusc.
sic editi, etiam Lugdunens.

62 Epulæ] multe sunt voces, quæ huic synonyma videntur, nec tamen
sunt, si purè & præse loqui velimus. Donatus; Cibus (ait) qui etiam delicatis
præbetur: victus, in paruis aridisque alimoniis est constitutus. Ser-
uius autem: Dapes (inquit) regum sunt; epulæ, priuatorum. Idem: Dapes
Deorum sunt, epulæ hominum. D. Isidorus lib. 20. Orig. cap. 1. Epulæ, ab
opulentiâ rerum dictæ, de lautis, & nō in quōtidianum vsum paratis,
intelligendæ sunt, dum tamen à priuatis parètur. nam si à regibus, da-
pes vocandæ, Cibus, est omne id quo vescimur, dictus quia ore capi-
tur: sicut esca, quia eam os capit. Est autem & esca generale nomen, unde
argentum escalæ vocatur à Modestino in l. cum quidam, D. de supell. lega.
Victus quoque latius sumitur, & omnes id quod esui, potui, cultui, & vite

h. verbo vi-
ctus. cū seq.
D. de Verb.
signific. l. le-
gatis alimē-
tis. D. de a-
lim vel cib.
leg.
l. vl. D. de
alim. vel
c. ib. leg.
l. diariis. d.
tit.

neceſſitatibus ſeruit, complectitur. Iſidoro, ſicut & alimentum Vlpiano,
Caio & Iaboleno. Ideoq; Paullus l. 4. ad Neratium cenſet, eum qui rogatus ſit:
ut quendam educet, etiam ad preſtandam: veſtitarium & habitationem tene-
ri, perinde ac ſi alimentorum legato (quale hoc eſt) nominatim ea forent adie-
ta. Neratius verò credebat, alimento: um legatum, cibos tantum comprehen-
dere, ideo alia debere exprimi. id Paullus reprehendit. Vtique quando genera-
liter educatio, vel alimentia legata. Nam ſi cibaria, vel diaria tantum relieta,
vera foret Neratij ſententia, teſte Vlpiano. quia de cibo tantum ſenſit teſta-
tor, & cibus communi acceptione, nec habitationem, nec veſtitarium, nec calci-
tiarium complectitur. Aliud ergo alimentum ſeu victus, aliud cibus. hic
illius pars dumtaxat. Quid ergo ſi dapes, ſi epulæ legata: cibus dumtaxat de-
bebitur, ſed lautior, & ſplendidior, pro modo tamen facultatum. Confundit
hæc ſæcò à ſcriptoribus; & carpi, non intellecta, à Laurentio Vallâ, & Flori-
do Sabino; ſed illis reſpondere iam pridem Alciatus & Forcatulus: reſpon-
deram & ego in Antiſabino, verum liber ille unà cum Iudæo antiquiorum codice
à perfidis depoſitariis in Galliâ olim, ante quàm lucem aſpiceret, auerſus in-
tercidit.

Non noui] nam filium Pelopem Diis apoſuiſti.

63 Liberum] vacuum à pœnis & curis aliis. ſic à Cicerone ſumitur, tem-
pus liberum.

66 Dapes.] magnificas & lautas epulas. de Thyſteis loquitur, quæ pro-
pter immanem crudelitatem celebratæ Eusebio lib. 5. Hiſt. Eccleſ. in epiſt. Lug-
dunenſium Martyrum, Athenagore lib. de reſurrect. mortuor. & Oppiano
xwey. lib. 3. vide Adag. cæna vel menſa Thyſtea.

67 Fugeres] Moguntinenſ. Fugies.

82 Pœnas.] quæ patimini.

86 Pati pœnas] quantumuis grauēs & laborioſas, ſeu (ut illas vocat Lu-
cilius apud Nonium) laboſas.

87 Ut dirus vapor] vaporem cum exhalatione confundit, more poëtico.
nam philoſophis ille ex aquâ calefactâ, hæc ex humefactâ terrâ: Ariſtoteles
lib. 1. Meteor. cap. 4.

88 Vel grauem] vnus Venet. & habetur in Baſileenſ. marg. ut grauem.

91 Noſterque] docet hoc vet. fragmentum:

Ioue prognatus eſt, ut perhibent, Tantalus:

Ex Tantalo Pelops, ex Pelope autem ſatus:

Atreus; qui noſtrum porro propagat genus.

Pudeat] te mei: non, me tu.

92 Taxata lingua.] Euripides:

Quod homo exiſtens, cum Diis

Communi menſâ dignus habitus;

Incontinentē habuerit linguam, morbū longè deterrimum.]

Cornelius Gallus.

Qui ſatur ante fuit felix conuiuia Deorum.

Nectare; quæ ſuperis pocula grata Deis.

Nunc cupit humanas epulas: sed semper ab ore

Vnda fugit mediis stat sitibundus aquis.

Vnda, bibe, afficur, & discito iura silenti:

Conuenit ista pati lingua proterua quibus.

94 Violata] *volunt legi; violata. confirmat Bernardini editio vetustiss. in qua, violata.*

100 Sequor Meg. Furorem diuide] *sic Lipsiens. Lugdunens. autem: MEG. Sequor nunc ô furorem, &c. tres Veneti, Herbipol. & Moguntin. rō; sequor; addunt versui precedenti, & tribuunt adhuc Tantalo. deinde alium inchoant: MEG. Nunc furorem diuide in totam domum. sola lectio Lipsiens. ex his tolerari potest nam ut Megera dicat se sequi, aperte mendosum: nec minus, ut utatur deprecatoriâ voce; ô ut verò; sequor: addatur versui precedenti, contra carminis legem. redundabit prius. mutilum erit posterius. vel ergo sequamur N. velex coniecturâ meâ: MEG. Sequere. furorem diuide, &c. quid stas, quid pedem retrò fers? me sequere.*

114 Phoronides] *Argive Inachi, vel fontis cuiuspiam. vox verò; latus in precedenti versiculo Aristarchi obelo indiget, et si inueniatur in o. l. quomodo; latus, si vicina vada gracili terrâ diuidit? nolui tamen male fidei inquilinum expellere, alio nondum inuenio, qui potiori iure, & meliore sententia bono, locum occupet. sed feliciter Lipsius emendat; latus: quia scilicet remoto mari, iam mergi non verebatur.*

118 Argi sitim] *sic Moguntinens. Herbipolens. & tres Veneti. perperam Lugdunens. agri sitim. Hesiodus.*

Argus in aquosum Danaus fecit aquosum.

120 Periturum] *quem scit obtenebratū iri, ne videat tam immane facinus.*

IN CHORVM.

Mouet Argiuos Diis supplicent. ut mala & scelera imminetia velint auertere: & excurrit in Tantali supplicium.

Achaicum] *Stephanus, Argos, undecim enumerat: imò censet Eustathius quamlibet urbem litoralem, Argos, vocari posse. vi de Peloponneso intelligamus, addit; Achaicum. Achaia initio dicta Aegialea, à primo Siccioniorum rege Aegialco, qui vixit anno Nachor. 74. postea Danaâ, denique Achaia, ut auctor est Euseb. Casariensis. peninsula est Aegeo & Ionio cincta, ab Isthmo Corinthio incipiens, describunt Strabo lib. 8. Ptolomeus lib. 3. Plinius lib. 4. Pausanias, Melas, &c.*

122 Turribus] *nihil ego hîc mutandum duxi, sed quid in libris contineretur monui. cur illi ad coniecturas? aut quae necessitas tursum?*

Portus] *hinc inde. pars ad Aegeum. pars ad Ionium.*

Dissidens] *diuisum Isthmo interiecto.*

128 Etesis] *testiuo. esse ventos. constat ex Aristot. lib. de mundo ad Alex. Plutarcho in Dion. & Gellio lib. 2. cap. 22. uem de genere Aquilonum ex Plin. lib. 2. & lib. 18. & D. Isidoro lib. 1. cap. 11. & Lucretius dixit:*

Etesia flabra Aquilonum.

De flatu eorum aliqua apud scriptores discidia, quidam flare per dies quadraginta putant, Timosthenes apud Schol. Apollonij in lib. 2. per quinquaginta; alij totâ ferme estate vsque ad III. Kal. Septemb. vt Columella li. 2. de re rust. Verius quotannis certis tantum diebus (quod tempus ab Aristæo à Diis ad Icarum expiandum fuisse impetratum, fabulatur Higynus) exoriri, & nomen indicat. dicti enim Etesæ: quasi anniuersarii. Quando flare incipiunt, quod Cesar & Plinius ad XVIII. Kal. August. fieri censent; tam Prodromi, nominantur, vt docet Aristot. in Problemat. Flant ex alia & alia cali parte, vt Gellius tradidit. secundum Plinium quidem, in Asiâ ab Oriente, item in Hispania; quare non mirum si Strabo in lib. 3. cum Euro videatur confundere: in Ponto flant ab Aquilone, ad quod Lucretius, Plinius, & Isidorus referendi: in reliquis partibus, à Meridie. de Oriente, testatus est apud Strabonem lib. 3. Posidomus. de Aquilone, quos dixi & Polybins lib. 4. & Schol. Apollonij. In nostro mari ab Occidente flare, docent Aristoteles, & Diodorus Sic. lib. 2. Biblioth. Quando ab Oriente flant, in Eurum transeunt, vel ijdem cū Europotius quando ab Occidente in Thrasciam, Caurum. & Fauonium migrant. Ita fit; cum in diuersis partibus, ex diuersis lateribus mundi spirent, vt scriptores pro ratione locorum quæ describunt, aliquando secundos & inuare nauigationem dicant, aliquando aduersos esse, & eam morari, vt Tacitus lib. 18. Veliferos vocat noster, quia cū per se sint ventorum omnium constantissimi, etiam nauigantibus exoptatissimi. Cicero lib. 2. de Nat. Deor. Quam tempestiuos dedit, quam salutare, non modo hominum generi, sed etiam pecudum. iisque omnibus, quæ oriuntur ex terrâ, ventos Etesias. quorum flatu nimij temperantur calores, ab iisdem etiam maritimi cursus celeres & certi diriguntur, quare merito nauales nominat Varro in Ephemeride: Nauales Etesæ diutius & huberius flauerant, & autumnum ventosum fuerat.

Veliferis] sic Propertio & Ouidio carina velifera: sic Valerio Flacco mare veliferum.

130 Stadio] curriculo; ita dicto quòd stadij mensuram expleret: stadij inquam Olympici de quo Gellius lib. 1. Noct. Attic. cap. 1. Nam cum fere constaret curriculum stadij, quod est Pisis apud Iouem Olympium, Herculem pedibus suis metatum: idque fecisse longū pedes sexcentos, cetera quoque stadia in terra Græciæ ab aliis postea instituta, pedū quidem esse numero sexcentum; sed tamen esse aliquantulum breuiora. Censorin. verò in lib. de die Natali: Stadiū in hac mundi mensurâ id potissimum intelligendū est, quod Italicum vocant; pedū sexcentorum viginti quinque. Nam sunt præterea & alia, longitudine discrepantia, vt Olympicum, quod est pedum sexcentum, Pythicū quod est mille pedum. Tese Plinio stadium efficit passus centum viginti quinque nostros, hoc est pedes sexcentos viginti quinque, lib. 2. Nat. hist. cap. 23. octo vero stadia consciunt unum milliare, Polybio lib. 3. & Plutarcho in Gracch. & hæc diuisione Romanis historicis in usu est. Vnde apparet Plinium de Italico. Stadio locutum: & D. Isidorum lib. 15. cap. 16. (quando stadium definit stauam mil-

liaris partem, viam scilicet centum viginti quinque passuum; eoque modo dicitur Herculem id terminasse, cum illud vno spiritu confecisset, ac proinde stadium appellasse, quod in fine respirasset, simulque stetit) vera quidem tradere, sed non distinxisse inter Olympicum, quod Herculis stadium, & Romanum, seu Italicum quod CXXV passuum. Gellium denique Pythici stadij vel ignarum vel immemorem fuisse. Est & naturale stadium, quod Tzetza Chil. 6. hist. 3. definit.

ὡς ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀνέμαζεν τὸν δρόμον τὸν ὀπλίτεω.

ὁ τρέχων μετὰ ὀπλων δὲ, ὄπλιον εἶχε δρόμου.

Prius stadium vocatum spacium illud quod vir armatus

Armis onustus sine quiete vno cursu queat decurrere.

subiungit deinde stadij cursum & recursum Διγύλων; tres verò cursus & recursus cum dimidio, δηλίχων; at illam denominationem que duodecim stadij decursus itu & reditu haberet, τῆσπον, vocari.

133 Neu] Mozuntinens. Herbiol. & Veneti nec.

134 Minoribus] ut maiores generali nomine cuncti, à quibus orti sumus proprie tamen, qui supra tritauum l. quisque D. de in ius voc. l. Iurifconsultus. 10. D. de gradib. & affin. sic, arbitror, quotquot à nobis descendunt posteri, posteriores, & minores nuncupantur, proprie tamen qui ultra trinepotes. Lucretius lib. 5.

— quas lacrimas peperere minoribus nostris,

Valer. Flaccus lib. 3. — nostri luent ea facta minores,

Sortes Claudiane, apud Trebellium:

Tu qui nunc patrias gubernas oras,

Et mundum regis arbiter Deorum,

An — veteres tuis nouellis.

Regnabunt etenim tui minores,

Et reges facient suos minores.

supplendum reor lacunam tertij versiculi ex coniecturâ; Annetes veteres, &c. Arnobius lib. 3. Falciferum vetustas edidit prisca, & minorum transmisit ætati.

139 Fide qua tulerat] malè Lipsiens. quam, ex margine Basilcens. Petenda historia ex Pindaro & Scholiaste Olymp. 1. Apollonio & Scholiaste, quæ admodum prolixè in lib. 1. vers. 753. Philostrato in Imag. Pelopis, & in Imag. Hippodamie, Luciano in Charidemo, Izacio in Lycophron. & Sidonio in Panegy. Anthemij Aug. breuiter, si res gesta. Ocnomus rex Elidis ex Euadne Acrisij F. suscepit Hippodamiam; quam (quia responsum acceperat à genero sibi mortem imminere) detrahebat vlli in matrimonium collocare. sed victus turbâ & pertinaciâ procorum; legem tulit, confisus equorum velocitati, ei cessuram filiam, quæ cursu quadrigarum vinceret, qui à se vinceretur moriturum. Itaque proco certanti Hippodamiam auferendam in curru tradebat; ipse insequeretur, manu lanceam quatrens, & si assequeretur conficiebat. multis sic necatis, quorum nomina refert Scholiastes Pindari; tandem ipse à Pelelope vincitur. Qui, vel Hippodamie opera que iuuenem deperibat, vel pro-

missâ dimidiâ regni parte Myrtilo, Mercurij & Cleobules filio, Oenomai au-
rige, persuasit, ut sublata fibula, qua modiolis axis affigitur, currum euer-
teret. Ita Oenomai; dilapsis in ipso cursu rotis, ab equis suis in partes distra-
ctus, miserè interit. Vnde Claudianus de laude Serenæ:

— curru Pisæa marino

Fugit tela Pelops. nam * prouidus obice regis

Prodidit Oenomai, deceptus Myrtilus axem.

* Mallem
nâ perfidus.
vel male
prouidus.

Accepta Pelops coniuge, siue falsò ab ea persuasus interpellatam]e de stupro à
Myrtilo, siue ut solus regno potiretur, Myrtilum è Gerasto in mare præcipita-
uit, quod inde Myrtoum fuit vocatum. Pierius lib. ix. Hieroglyph. longè di-
uersa tradit; Amphioxem Thebanum Pelopi quædam malefica dedisse, quæ in
stadij solum defoderet; quibus Oenomai sonipedes consternati, dominum occi-
derint: postmodum etiam cunctos equos illâ transeuntes externari solitos, vi-
de loco τὰ ἐξὶ τῆς πύλης appellationem inditam.

142 Fabula] rumore & sermone omnium trita traditio, siue illa vera siue
falsa, Græco more. sic Hipp. Omnes per gentes fabula distulit.

sic lib. 3. de Benef. Sic seruata nobilis fabula, & duarum urbium exem-
plum fuit. quæ lectio non debuit à Pintiano perueri. continetur enim etiam
in membran. Burdigalens. & per duas vrbes Romanam & Grumentinam in-
telligit. fabulam, pro vera narratione etiam Tertullian. in Apolog.

143 Nauibus] ipsis nautis & vectoribus. nam quod quidam lib. in mar-
gine; nautis, glossima.

146 Diuulsusque] sic N. ceteris; diuulsusque.

148 Prosequitur] alij; persequitur. & in seq. Mogunt. Os æterna sitit.

147 Hospitibus Deis.] Eguian. diuitibus Diis. non placet.

151 Et curuata] lego ex Moguntin. Incuruata.

156 Illudit] Eguian. alludit. & sic Moguntinen. Herbipolens. Lugdun.
& ceteri. N. primus, ni fallor, illudit. sic Tibullo, in a palla talis illudit.

157 Nec quamuis] sic Lipsiens. Moguntin. & Veneti. hæc quamuis.
idem Eguian. Herbip. & Lugduncens. rectè.

156 Obliquatque] deflectit, ne aspicat; aut saltem non nisi limis, & ob-
liqua tuentibus hircis.

171 Petens] sic quidam ex m. s. melius, pro; vocans. sic Agamemn.

Et inter vndas feruidâ exustus siti,

Aquas fugaces ore decepto appetit,

Pœnas daturus cælitum dapibus graues.

173 Conantemque] quidam v. l. conatumque.

174 Gurgite] ex aluco fugitiui gurgitis.

I N A C T. I I.

Consultat Atreus de vindictâ à fratre exigenda, & repudiatis monitis sâ-
lubrioribus ad insidias conuertitur.

199 Indocile] indomitum; quia humanitate aut precibus flecti & mol-
liri nequit. vi autem & malo subigi & domari potest.

203 Fama te] hoc argumentum accuratè pependit Hesiodus:

— δεινὴ δὲ βροτῶν ὑπὸ λευοφήμων
 φήμη γάρ τε κακῇ πελάταις κέφη ἰθὺ ἀείρου,
 ῥῆτα μάλ' ἀραλέην δὲ φέρει, χαλεπὸ δ' ἀποθέσθαι.
 φήμη δ' ἔπις πάντων σπένδεται ἥτινα πολλοὶ
 λαοὶ φημίζουσι —

— grauem verò mortalium euitato famam.

Fama enim mala, est leuis quidem leuatu,
 Molesta verò portatu, difficilisque depositu.

Fama verò nulla prorsus perit, quam multi
 Populi diuulgant.

205 Domini] *Iulian. Apostata in Misopog. tam vehementer se Domini
 appellationem scribit auersatum, ut ad exemplum ceteris idem fastidicentibus
 illud penè interierit. Et sanè hoc nomen Dei mysticum ὄντα, de quo D. Hiero-
 nym. epist. ad Marcellam; primum sibi falsi Dij gentium usurparunt, dein-
 de humana adulatione in promiscuum usum deduxit, non hodie tantum, sed
 & olim. id enim Seneca epist. 3. testatur: Itaque sic priore verbo, quasi
 publico usus es, & sic illum amicum vocasti; quomodo candidatos, bo-
 nos viros, dicimus; quomodo obuios, si nomen non occurrit, dominos
 salutamus. de eadem voce Briffon. nonnulla lib. 8. Formular. Vidi, qui ansè
 sunt scribere Hispanorum olim peculiare nomen Domini, & inde illorum
 preuomen Don profluxisse. utique non magis, quàm patris patriæ, aut boni
 viri, quæ Romanis nata. Vnde verò illud Don manarit, potuerunt illi ex Mo-
 rali] & Garibaj Chronicis discere.*

208 Gloriam] *Cicero in Tuscul. Gloria est solida quædam res, non ex-
 pressa aut adumbrata, & est consentiens laus bonorum, incorrupta
 vox bene iudicantium de excellenti virtute. hanc definitionem etiam
 Fabius ex parte fuit mutuatus, & iuxta eam hinc gloria sumitur.*

217 Priuata] *propria priuatae fortune.*

219 Fas est in illo quicquid in fratre est nefas] *sic primi libri, & sic
 Eibius citat. Mogunt. eodem modo, nisi quod omisit; est. Herbig. & Vnceti;
 f. e. in illo, q. in fratrem e. n. hinc Lugdunens. f. e. in illum q. i. fratrem e. n.*

220 Quid enim reliquit crimine intactum, aut vbi scelere pepercit]
*sic o. l. preter Lipsiens. in q. o. N. insit ex Basileens. marg. edi? Quod enim
 rel. crimen int. aut cui f. p. non malè, si m. f. confirmet.*

222 Specimen] *pro indicio & argumento poni solet. Lucretius libro 4.
 Hoc etiam imprimis specimè verum esse videtur. & lib. 5. Si non ipsa
 dedit specimen natura creandi. quoniam verò omina & portenta earum,
 quas præsignificant, rerum quædam indicia sunt, rectè arietem aureum, noster
 specimen nancupauit; quem Attius prodigium portento missum vocarat.*

224 Est Pelopis] *Athenæus lib. 6. cap. 4. refert ex Herodoro phialam ar-
 genteam fuisse, quæ in medio agnam auream celatam haberet. Pierius lib. 10.
 Hieroglyph. ex Platone & Pausania narrat Thyesti quoque agnam auream
 natam fuisse. sed quod Seneca memorat; communius traditur.*

228 Tantalici] *sic o. mei libri; at meus (aiunt) vet. lib. Tantal. labat ver-*
sus. an ergo? tantalei, mallein si mutandum; Tantalidæ. sic inferius:

Hinc auspicari regna Tantalidæ solent.

Sceptra] ait huius arietis lanâ aureâ solitos Pelopidas sceptrum ornare; de quo Pausan. in Bæot. scriptum reliquit Deorum omnium maximè consuevisse Cherronenses illud sceptrum colere, quod Ioui fabricasse Vulcanum Homerus cecinit, à Ioue acceptum Mercurium dedisse Pelopi, Pelopem Atreo reliquisse, Atreum Thyesti, à Thyeste per manus traditum tenuisse Agamemnonem: & hoc illos præcipuè sceptrum veneratos, & hastam nominasse. plura deinde de huius sceptri cultu & sacris subiungit. Vnde manifestum sit hoc sceptrum haste simile fuisse, nec mentitum Iustinum lib. 43. cum tradidit, adhuc Romulo regnante, reges hastas, pro diademate habuisse, easque Græcos sceptra nominasse. quod intelligendum puto de hastis breuioribus, qualia sunt pila Romanorû, vel venabula Thessalorum, ferro tamen minus lato; non de oblongis illis Macedonum sarissis, quibus hodie pedites vtuntur.

229 Possessor] purpurei coloris ostentiû confirmat etiam Spartianus. nam in vita Diadumeni inter imperij apiscendi omina recenset, in agro patris eius oues purpureas natas duodecim. Putarim hoc omen non ouis, sed coloris purpurei proprium, quia purpura Regum propria. Aelius enim Lampridius in Senero ouî palumbini purpurei; Vopiscus in Aureliano, vituli & rosarum; & in Tacito, vini & vitis albæ subito purpurascantium; Iul. Capitolinus in Maximino Iuniore, vitis & lorice meminuerunt, & huius quidem verba ascribam, sed emendata: posita ab eo vitis, intra annum ingentes vuas purpureas attulit. Item: Lorica patris eius, non, vt solet, ferrugine, sed tota purpureo colore infecta à plurimis visa est. cum Grammatico daretur quondam, parens sua libros Homericos omnes purpureos dedit litteris aureis scriptos.

234 Conforte] *uxore. nam matrimonium consortio dicitur, l. xcvi. §. 3. D. solu. matr.*

244 Expuat] *vide inf. Troade vers. 1168.*

247 Impetretur] *sic N. interrogatiuè. perimant (inquit) alij, qui tyranni esse nesciunt, egône ut patiar, vel precibus tribuam in meo, hostes meos, regno, leni morte defungi? Nec reiicienda lectio aliorum codicû: lenis in regno meo mors impetratur. mihi mors pænæ non imputatur, sed gratiæ & clementiæ: quibuscum in gratiam redij, precibus exoratus, lenis mortis facio potestatem. respicit ad Tiberij dictum.*

262 Mugit] *mugitus terræ, prodigium nostro & aliis. Oedipo:*

Rupisse canem fama & nostris

Errasse locis, mugisse solum.

Item: — terra se retro dedit, Gemuitque penitus —

Troadibus; Cùm subito cæco terra mugitu fremens

Concussa cæcos traxit ex imo sonos.

Mouère siluæ capita, & excelsum nêmus

Fragore vasto tonuit —

Virgilius: — magno cum murmure montis

Circum claustra fremit.

Item: Sub pedibus mugire solum & iuga celsa moueri.

Claudianus: Ecce repens mugire fragor. at *Aristoteli ex causis naturalibus* provenit. ait enim lib. 2. *Meteor.* sub terra omnes vocum differentias emittit: adeo, ut videatur sæpè ἄπειρ λέγῃσιν οἱ πηγλολογῶντες, μὴ ἂν τὴν γῆν. Ut portentorum scriptores aiunt terram mugire. & in *Problemat.* ait in paludibus que iuxta flumina sunt fieri sonos qui vocantur boumugi, quos sacros Deitaurus esse fabulantur. *Plinius* etiam lib. 2. *nat. hist.* Præcedit verò (terremotum) & comitatur terribilis sonus, aliàs murmur, similis mugitibus, aut clamori humano, armarumve pulsantium fragori, &c. nam duas subdit causas.

264 Moti lares vertere vultum] *Lares Mercurij & Laræ, seu Lalare iuxta Ovid. 2. Fastor. seu Larunda iuxta Auson. in Monosyllabis filij, domus genij putati; in singulis, sui. Ausonius:*

Nec genius domum Larundâ progenitus Lar.

hi privati & familiares, alij verò publici & communes urbis custodes, qui Præstitites dicti; de his Ovidius lib. 5. Fastor.

Præstitibus Maix Laribus videre Kalendæ

Aram constitui, parvâque signa Deum:

Venerat illa quidem Curius, sed longa vetustas

Destruit, & saxo longa senecta nocet.

Causa tamen positi fuerat cognominis illis,

Quòd præstant oculis omnia tuta suis.

Stant quoque pro nobis, & præsent moenibus urbis,

Et sunt præsent auxiliùmque ferunt.

Et canis ante pedes saxo fabricatus eodem

Stabat. quæ standi cum Lare causa fuit?

Servat uterque domum, domino quoque fidus uterque:

Compita grata Deo, compita grata cani.

Exagitant & Lar, & turba Diania fures.

Peruigilantque Lares, peruigilantque canes.

Præstitites ergo etiam Compitales viarum custodes; initio duo tantum pingebantur; post, cum hæ statua interiissent, pro duobus illis coli cœperunt, in vicis singulis, tres Lares; duo quidem illi priores, & tertius Augusti Genius. significat idem Onidius:

Bina gemellorum quærebam signa Deorum,

Viribus annosæ facta caduca moræ:

Mille Lares, geniùmque ducis, qui tradidit illos

Urbs habet & vici numina trina colunt.

& lib. 2. *Fastor.* — geminosque parit, qui compita servant,

Et vigilant nostrâ semper in aede Lares.

Compitalium Larum ara in Circo o aximo statuitur, etiam à Pyriho Ligorio in eius imagine. Fortissimus Tacitullianus lib. de Spectaculis, compit-

potentes, vel compitalipotentes vocant, ubi vulgò comitiopotentes legitur, vel ut Pamelius censet compitalitij potentes, quod in eorum honorem compitalia celebrata. Compitales vocant Suetonius in Aug. cap. 31. Compitales Lares ornate bis anno instituit, vernis floribus & æstiuus. Nec urbana tantum compita, lares habebant, sed omnes etiã publicæ viæ. Indicat Arnobius de Laribus agens lib. 3. Quos arbitratur vulgus vicorum atque itinerum Deos esse, ex eo quòd Græci vicos cognominant *δαίεας*, hi dicuntur in *Catalectis Virgilij*: Semitales Dij. & Plauto viales Lares, in Mercatore. Eorum nomen incertum fuit: Opinor hos à Prænēstinijs Digitios vocatos. Nam Arnobius tradit, ex Nigidio, nonnullos censuisse Latinis Lares esse; quos Græci *Dactylos Idæos* vocant. hoc nomen Prænēstini voluerunt exprimere: vel Digitios dixere, quòd viam quasi digito viatoribus indicarent. Fortassis etiam digito protenso sculpebantur, quemadmodum nunc etiam multe provincie in vitis ambiguis crucibus aut cippis, manus ferreas vel ligneas affigunt, indice extento, iter viatorum dirigentes. Quod si verum est: non est quod Solini lectionem, quam omnes Belgici, Celtici, Germanici m. s. confirmant, quantumvis probabili & ingeniosâ coniectatione commutemus. Digitiorum hoc nomen suspicor corruptura in *Glossario Græcolatino*, ubi nunc editum. *Κορυβάντες* εἰς τὸν πατέρα. Corybantes Indigites. malletm Idæidigiti, vel Digitij. nisi fortè fuerit, Idæ indigites. nec Arnobius insinuat *κατ' ἐξοχήν*, Indigetes dictos, sed cum addito: Samothracios. Lari priuato quisque domi dicatum Lararium habebat, ut de Alexandro Mammaâ testatur Lampridius. Orta genitorum & familiarium Larum superstitio, inde, quòd antiquitus quisque suos domi mortuos sepeliebat, eosque ut Deos domesticos solebat. de his Plautus, Mercatore:

Dij Penates meum parentum, familiæque Lar pater,
Vobis mando meum parentum rem benè ut tutemini:
Ego mihi alios Penates persequar, alium Larem.

Arnobius de ii, dē in lib. 3. In diuersis Nigidius scriptis, modò tectorum domuumque custodes, modò Curetas illos; qui occultasse perhibentur Iouis aribus aliquando vagitum; Indigetes Samothracios, quos quinque iudicant Græci Idæos dactylos nuncupari. Vatro similiter hæsitans, nunc esse illos Manes, & ideò Maniam matrem esse cognominatam Larum; nunc aërios rursus Deos & Heroas pronunciat appellari; nunc, antiquorum sententias sequens, Laruas esse dicit Lares, quasi quosdam Genios, defunctorum animas mortuorum. quibus verbis Lares cum Manibus confudisse docet Varronem. Lari huic Cato, de re rustica; villicam, pro copia, certis diebus, coronâ in foco iubet facere; & Tibullus menstrua sacra tribuit, hoc versu:

Redderet antiquo menstrua tura Lari. Iuuenalis Sat. 12.

— Laribusque paternis,

Tura dabo, & omnes violæ iactabo colores; purpureas, aureas,

niueas, apud Plautum Enclionis filia, etiam quotidianas;

Ego Lar sum familiaris, ex hac familiâ.

Vnde exeuntem me aspexistis. hanc domum
Iam multos annos est cum possideo & celo,
Patrique, auoque iam huius, qui nunc hic habet.
Huic filia vna est, ea mihi cotidie

Aut thure, aut vino, aut aliqui semper supplicat,

Dat mihi coronas — *familiari ergo Larum facere licebat, quan-*

dolugebat: vialibus, bis in anno, Præstitibus, kalendis Mai. Domestici etiam
grundules dicti Arnobio lib. 1. puto vel à suggrandis. ed. ù, vel à porci gran-
ritu qui ipsi mactabatur. Horatius: — immolet æquis

Hic porcum laribus — *hoc enim de domesticis audio: et illud*
Propertij, de vialibus seu compitalibus:

Parua saginati lustrabant compita porci.

Præter hos, inuenio apud Festum, Lares hostilios; à quibus hostes arceri
putabant. Falli, qui putant Lares mortuorum maiorum omnium animas di-
ctas; & Lemures cum Laribus confundere, docuit satis Martianus à nobis
citatus in Oedip. 559. docuit etiam Apuleius lib. de Deo Socratis, cum ait:
Lar dicitur familiaris; qui ex Lemuribus, posterorum suorum curam
sortitus, pacato & quieto numine domum possidet. Quidam ergo Le-
mures, non omnes Larum nomine comprehensi, boni scilicet & propitij, auer-
sis vero & noxiis, Lemurum commune nomen, factum proprium. Lemuribus
hysce Feralia mense Februario fiebant, à feritate illorū opinor, dicta; quo tem-
pore illis parentabatur tegula in mediâ viâ relictâ; cui violæ solutæ, & panis
meraco vino maceratus; fruges sparsæ, & salis mica, cum coronâ imponeban-
tur, teste Ouidio lib. 2. Fastorum, iisdem instituta Lemuria eidib. Maij, vt
canit Ouidius lib. 5. Fastor.

Lares effingebantur duo iuvenes succincti pelle caninâ (quare Persius Sa-
tyr. 5. vocauit succinctos) astante cane, vt ex Ouidio docui, & docent etiam
Plutarchus in Problemat. & Pierius lib. 5. Hieroglyph. Solebant iis suspende-
re varia, in primis mundum muliebrem, qua de re Nonius in Strochinum
& in reticula, adducit hoc fragmentum Varronis Sexquiriticæ. Suspendit
Laribus marinas molles pilas, reticula ac strophia. que he molles mari-
næ? an spongiæ? Glossar. Græco-Latinum: δειον, marina fascis. sed proba-
bilis ibi Lipsius conijcit, Manua; que vox Glossar. Latino-Græcis licet cor-
rupta semel in Mannæ, & semel in Manue, id significat. An ergo potius;
molles marinæ ornamenta ex laxe succidâ? nam Glossar. Græco-Latinum;
μινος, marinum. & πινρον ἐξιδον, lana succida. Hippocrati πινρον ἐρα,
videtur ergo marina æsypus, vel lane succide sordidus floccus. aliquando malui
rescribi, suspendit Laribus; arsinias, bullas pilas &c. item pile, pro numero
seruorum, qui in familiâ; & effigies viriles muliebresq; pro numero liberorum
domesticorum, vt Festus scripsit. Ingenuos puerilem vestem coram Laribus
deponere solitos quodam Propertij loco confirmatur; & quando virilem togam
sumebant, eos Laribus bullam donasse Persius docuit Sat. 5.

Bullaque succinctis Laribus donata pependit.

Servi quando pileo donabantur, catenas eis suspendebant

Horat. lib. i. Sat. 5. — donasset iamne catherenam

Ex voto Laribus, quærebat —

* Puto vo-
catum C,
Granium
Flaccum

Differunt Lares, à Geniis, etsi Censorinus prodidit * C. Flaccum in lib. de Indigitamentis ad Casarem, & multos alios putasse eosdem: nam Genij non edium tantum & familiarum, sed & aliorum locorum; & hominum, & plantarum fuerunt: Lares, Genij quidem, sed domibus tantum, & urbibus, & viis præpositi: unde domus genium, Larem vocat Ausonius.

Penatum quoque nomen præse sumtum differt à Larium nomine: etsi Penates omnes Lares quoque. Nam D. Isidorus lib. 8. Orig. cap. ult. scribit: Penates, Gentiles dicebant omnes Deos, quos domi colebant: & penates dicti, quòd essent in penetralibus, id est in secretis. Hi Dii quomodo vocabantur, vel quæ nomina habuerint, ignoratur. Cicero lib. 2. de nat. Deor. dictos vult, vel à penus, vel ab eo quod penitus insideant, unde & penetrales vocari. Extra domum ergo, nulli Penates, sed Lares non tantum in domo: rursus non omnes domestici Lares, Penates. Quare videmus propriè loquentes scriptores, hæc ab invicem nomina distinguere, ut Plantum in Mercatore, Martianum sæpe lib. 1. de nupt. Philog. & alios, & ritus, ac diuersæ ceremoniæ, atque conditio illorum hoc conuincit, nam Romæ diuersas illis ades dicatas, docet Solinus cap. 2. Polyhist. Penates, sanctiores habebantur, & à Troianis accepti; Lares ex maiorum funeribus delecti, sæpe contempti & violati. Sueton. in Caligula: Lares à quibusdam familiares in publicum abiecti. Tertullian. in Apologet. Domesticos Deos, quos Lares vocant, domesticam potestate aliquando tractatos, demutatio aliquando in cacabulum, aliquando in trullum. Simulacra quoque & effigies longè aliæ. de Laribus vidimus, nunc de Penatibus videamus; qui & quales. Dionysius Halycarn. lib. 1. scribit, à Dardano Troianos sacra magnorum Deorum accepisse simulacra: eaq; vrbe captâ, ab Aeneâ crepta; esse autem Deos, quibus Samothracij inicianitur, & à Romanis Penates, à Grecis non uno nomine appellari, sed dici πατερες vel γενεαιες, vel κτιστες, vel ἐπιτες, vel κωτες, quia patrij, gentilitij, hereditarij, conserti, & maximè secreti atque penetrales sunt. Et traditum à Timæo, nihil aliud esse; quam caducea partim ferrea, partim ærea, & Troianum fictile vas. quod Dionysio non probatur. manuit enim, propè forum Romanum, fuisse delubrum, in quo Troianorum Deorum imagines erant posite cum inscriptione; DENATES, quæ Penates significat; cum veteres D, pro P, usurparint. esse autem duos iuvenes hastatos, habitu sedentium, antiqui admodum operis. In aliis quoque vetustioribus templis, semper horum Deorum imagines duos iuvenes militari habitu conspici. Plutarchus verò, in Camillo, de o dolia esse non ita magna ibi reposita, unum apertum & vacuum, alterum plenum & obsignatum; soli q; sacris virginibus ea conspici licitum; aliq; de his dolis subiungit. Arnebius d. loco multorum refert sententias his verbis: Nigidius Penates Deos; Neptunum esse atque Appollinem tradidit, qui muris quondam Ilium conditione adiuncta cinxerunt. idem rufus in lib. sexto exponit & decimo disciplinas Hetruscas sequens, genera esse Penatum quatuor; & esse

Iouis ex his alios, alios Neptuni, inferorum tertios, mortalium hominum quartos, inexplicabile nescio quid dicens * Cassius, & ipse adsequens, Fortunam arbitratur, & Cererē, Genium Iouialem ac Palem; sed non illam feminam, quam vulgaritas accipit, sed masculini nescio quem generis ministrum ac villicum. Varro, qui sunt introrsus atque in intimis penetralibus caeli, Deos esse censer, quos loquimur: nec eorum nomina, nec numerum sciri. Hos *Consentes & Complices* Hetrusci aiunt & nominant, quod vnà oriantur & occidat vnà, sex mates & totidē feminas nominibus ignotis, & iis nationis barbarissimæ: sed eos summi Iouis Cōsiliarios ac Principes existimari. Nec desuerunt qui scriberent Iouem, Iunonem, ac Minetuum, Deos Penates existere, si ne quibus viuere ac sapere nequeamus; sed qui penitus nos regant ratione, calore, ac spiritu. *Martianus Capella lib. 1. aliam rationem nominis Deorum Consentium reddit, de his agens hoc pacto: Præcipuēque Senatores Deorum, qui Penates ferebātur Tonantis ipsius; quorumque nomina quoniam publicari caeleste secretum nō pertulit, ex eo quod pariter omnia reponunt, nomen eis ex consensione perfecit. Statimq; hos Consentes à magnis Diis distinguit, & Magnos Deos x 11. Iouis Consiliarios vocat. Non grauior etiam Macrobij verba ascribere, eo quod Arnobianis istis multam lucem præferant, ex lib. 3. Sat. cap. 4. Nigidius enim de Diis lib. x 1 x requirit, num Dij penates sint, Trojanorum Apollo & Neptunus, qui muros eis fecisse dicuntur: & num eos in Italiā Æneas aduexerit? * Cornelius quoque Labeo lib. de Diis Penatibus, eadem existimat: Hanc opinionem sequitur Maro, cum dicit.*

*Sic fatus, meritos aris maētabat honores,
Taurum Neptuno, Taurum tibi pulcher Apollo.*

Varro rerum humanarum secundo, Dardanum refert Deos Penates ex Samothrace in Phrygiam, & Æneam ex Phrygiā in Italiā detulisse. Qui sint autem Penates in lib. memorato Varro non exprimit: sed qui diligentius quærunť veritatē, Penates esse dixerunt, per quos penitus spiramus, per quos habemus corpus, per quos rationem animi possidemus. Esse autem medium aëra, Iouem; Iunonem verò, innumera aëra cum terrā; & Mineruam, summū atheris cacumen: eo argumento vtuntur. quod Tarquinius Demarathi. Corinthij F. Samothraciis religionibus mysticē imbutus, vno tēplo ac sub eodem tecto nomina prædicta coniungit. Cassius verò Aemina dicit Samothracas Deos, eosdēque Romanorum Penates, propriē dici θεὸς μεγάλῃς, θεὸς χειρῶν, θεὸς δυνατῆς. Noster hoc sciens, ait:

Cum socio, natōque Penatibus & Magnis Diis.

quod exprimit θεὸς μεγάλῃς, sed & omnia hæc nomina, cum in vno de supradictis nominibus seruat, doctrinā proculdubio suam, de hac omni opinione confirmat. cum enim ait:

*Iunonis magna primūm prece numen adora;
πλοὺς μεγάλῃν nominat.*

* Ex Macrobio lego; Cassius.

Sic vocat Samothracas: vnde orti Phryges, qui propriē Barbari.

* Hic putē desiderari Nigidij responsionem; quā ait Iulius Arnobius.

Adsit Letitia Bacchus dator, & bona Iuno;

τὴν ἑγνήτην. Dominamq̄ potētem, τὴν θυγατρίω. Eodem nomine nominauit & Vestam, quam de numero Penatum, aut certē comitem eorum esse manifestum est: adeo vt & Consules & Prætores, seu Dictatores, cū in eunt magistratum, Lauinij rem diuinam faciant, Penatibus pariter & Vesta. sed & Virgilius, vbi ex personā Hectoris dixit:

Sacra, suosq̄ tibi commendat Troia Penates. Mox adiecit:

Sic ait, & manibus vittas Vestamque potētem

Æternūmque adytis effert penetralibus ignem.

Addidit Higynius in lib. quem de Diis Penatibus scripsit, vocari eos θεῶν πατρίων. nec hoc Virgilius ignoratum reliquit: *Dij patrij seruate domum, seruate nepotes.* & alibi: ——— *patrij, penates.* Hæc Macrobius. Hinc patet vt Lares duplices publici & priuati: sic & Penates publici, qui Magni Dij, & Dij patrij: & priuati, unicuique crediti vitæ, spiritus, anime, corporis auctores. quod à Laribus alienum. itaque Lares à Penatibus verè differre; etsi sepe numero scriptores confundant, vt videtur Cicero in Orat. pro Quinctio. Martianus vt ad Lares redeam, singulis Diis suum Larem tribuit, eque ac Genium, & meminit etiam Laris Cælestis & Laris militaris. Hæc si iungantur iis que de Genio in Medeam, & de Manibus in Oedipum dixi, non omnino inaccurata futura est vocum istarum obscurarum tractatio. Postquam ea scripseram, incidi in Fernelij lib. de abditis, & in Lily Syntagm. xv. vbi multa de hisce rebus; sed cur sententiam mutarem, aut me hæc scripsisse pœniteret, nihil causa inueni.

Lares vertere vultum] sic Lucanus lib. i.

—— vrbis que laborem

Testatos sudore Lares —— scilicet Præstitos. Noster, de domesticis locutus. * 262 *Tumet] Moguntinens. Herbipol. & primus Venetus; timet. inferius quoque ait: quid rursus times?*

273 *Odryfia] de his Anacron:*

Agite, date, nec amplius ita

Strepitu & fremitu

Scythicam potationem, inter vina

Exerceamus; sed pulcros

Potantes inter hymnos.

275 *Animum filio inspira parens, soror que causa est similis] de sententiâ inuestigandâ, exiguus hic labor; de verbis quibus illam expresserit, non exiguus exhauriendus. etsi enim omnium lectioñū optima ista, in quam cum optimi m. s., tum etiam excusi accuratiores. vt Basileens. Lugdun. Lipsiens. & alij consentiunt, nisi quod Basileens. filij, non, filio; tamen vocula illa mihi valde suspecta. Moguntinens. animum filio inspira parens. Soror est causa similis. Primus Venet. animum agnati inspira parens, Soror est. en causa similis. Duo alij Veneti cum Herbipol. Inueniet. animum gnati inspira parens, Soror est: en causa similis. in marg. Lugdunen. animum mi inspira gnatus, parens. Duas videtur alius fabulas commiscere, & rei quam*

solitar accommodare. Tant. ali qui Pelopen apposuit Diis; & Terei, cui vxor & soror, Ityn dedere concisum in frustra & coctum. Sed ego ad unicam tantum puto alludere. Nam vult Thyesti filios apponere epulandos. fecerat in simili iniuria idem Procne, vxor Terei. inuocat ergo Procnen & Philomenam, animum sibi vt truce[m] illum & crudelem inspirent, qua[m] tale facinus auise. & clara omnia, ni fores vocula; filio. qua[m] turbat. an enim Terei, vel Procnes, vel sororis filius Atreus? quis hoc unquam ἐν εὐεργείῳ; an per; parens, intelligendus Pelops, & huc referendum τὸ, filio, scilicet mihi? ita censet Bernardin. sed quomodo tunc connectuntur parens & soror? ego, si liceat, castigarim: — animum similem inspira parens, soror que causa est similis. assiste, &c. & similem animum interpretet, equè impium, equè iratum, equè crudelem & scelestum, robur & audaciam parem. porro hac vsus locutione alio sensu Apuleius: Quod si animam inspires, hoc est, spiritum.

Parens] Procne mater Ityli.

Soror] Philomela.

Causa est similis] nam tu vltia es mariti adulterium cum sorore commissum: ego vltiscar thori mei iniuriam. nam Thyestes Aëropen, vxorem fratris sui Atrei, constuprat.

284 Subsidis] desicis, & decidis, qui erectus antea. porro in eodem versu solus Mozuntinens. audendum age.

290 Ioui] hoc nomen multi deducunt ab Hebræo, יהוה, ineffabili & tetragrammato: & illud admiratione dignum annotant, apud plerasque gentes Dei nomen quadriliterum. dictum de Hebræis, quibus etiam totidem litterarum est Elohe vel Eloha יהוה Deus, item יהוה Adonai, Dominus: Græcis Θεός; Latinis, Deus; Hispanis, Dios; Gallis, Dieu; Belgo-Germanis, Godt. addunt & idiomata mihi ignota (quorum penes Ioannem Eckium hom. 3. de salutari nomine I E S V. & Pontium Thyardeum lib. de vniversit. fides sit) Indis & Antiarcticis dici Deum Topa & Zime; Medis, Orse; Arabibus, Alla; Turcis, Agdi; Assyris, Adad: Aegyptiis, Thout, vel Theut, Persis, Syre; Hetruscis antiquis, Eler; Croatis; & Sclauis, Doeg.

288 Inimica credit cuncta sic Theognis:

ἔχρον μὲν χαλεπὸν ἢ θυμῶν ἔξαπατίζου.

κῶπρε, φίλον δὲ φίλῳ φείδιον ἔξαπατίζου.

Fallere difficile est inimicum: at amicus amicum

Fallere, non magno, Cyrne, labore, potest.

ideo Cæcilius, in Suppositiuis:

Nam hi sunt inimici pessimi, fronte hilaro,

Corde tristi, quos neq. vt apprehendas, neque vt mittas, scias.

Lucilius Satyr. lib. 5.

Improbior multo, quàm quo de diximus ante:

Quanto blandior, hoc tanto vehementiùs mordet.

Publius Syrus:

Grauior inimicus qui latet sub pectore.

Quos amicos remur, ab iis nobis non canemus: ita facile decipimur.

305 Iam tempus] *omni enim tempus aegritudini medetur, ut ait Diphilus:* λύπη δὲ πάσις γίγνεται ἰατροῦ ἀγροῦ.

309 Peiora] *D. Ambrosius, explicans illud Iob 13. consumere me vis peccatis adolescentiæ meæ, ita scribit: Pulchrè id ætatis arripuit ad querelam, quæ magis ad vitium lubrica esse consuevit. Habet enim pueritia innocentiam, senectus prudentiã, ipsa vicinæ adolescentiæ iuuentus bonæ existimationis inruitum, & verecundiam delinquendi. Adolescentia sola est inualida viribus, infirma consiliis, vitio calens, fastidiosa monitoribus, illecebrosa deliciis. In tanto igitur, confragoso & scopuloso mundi huius turbine cur ram crebra naufragia improvidæ ascribuntur ætati? Vnde præclarè David torius temporis eius veniam sibi à Domino postulavit, dicens. Delicta iuuentutis meæ, & ignorantie ne memineris Domine. quia tunc maximè calor corporis feruet, & æstu sanguinis vaporantis ignescit. Lib. I. de interpellat. cap. 7. ubi D. Ambrosius initio adolescentiam à iuuentute distinguit, ut medium sit spacium inter pueritiam & virilem ætatem. cuius initium vocat iuuentutem: postea tamen iuuentutis nomine ipsam adolescentiam comprehendit, sicuti hic Seneca.*

310 In patre, in patruo] *sic plerique lib. & sic Eibius. sed Herbiol. & Venetus primus; in patrem f. q. in patruum.*

311 Sæpe in mag.] *dixi aliquis in Her. Fur. versu 736. quibus addo laudatissimum illud Hesiodi:*

οἱ αὐτῶ κακὰ τέλει ἀνὴρ, ἄλλω κακὰ τέλει
ἰδὲ κακὴ βελὴ τῶ βελούσαντι κακίῃ.

Sibi ipsi mala fabricatur vir, alij mala fabricans.

Malum verò consilium consulenti pessimum.

quod dictum Pausanias in Corinthiac si u lib. 2. valdè commendat agens de Philippo Macedonum rege, qui, cum alios veneno necare conaretur, à filio penè veneno fuit sublatus. verissimum sanè illud veteris tragædiæ:

— qui alteri exitium parat,

Eum scire oportet, sibi paratam pestem ut participet parem.

huc pertinent multa à diuino dictata Spiritu Psal. 7. & 9. quæ sic elegantissimè vertit Apollinarius Hispaniarum prelatus:

ἀλλ' εἰς ὃν ὄψ' ἔτευξε πέποι κακοεργία βόθρον.
κακὴ κεφαλῆς οἱ ἄλλος ἔπιπρέψαι ἐτοίμοι
ἔ οἱ ὄψ' κορυφῆς ἔπι βήσεται ὕψους ἀεικῆς.

Sed in eam quam fecit incidit maleficam foueam,

Et ex capite ipsi dolor retorqueat paratus,

Et ipsi in verticem ascendet iniuria immanis.

Et Psal. 9. ἢ δὲ πᾶσι, κρύπτεσκον, ἐκ ξυέργετο πίζα.

Quem verò laqueū absconderunt, tuus cōprehensus est pes.

314 Nascuntur] *Facilè enim (teste D. Greg. Nazianz. in Apologetico) & sine duce ac magistro malum fieri. Et hoc prior D. Cyprianus, in prologo serm. de Natiu. Domini. Facile est pronum esse ad malum: & hac sine magistro, sine exemplo doctrina statim à pubescentibus annis imbu-*

Inur, & docemur. hoc de omnibus hominibus verum; de supremo illo fastigio fortunæ, verissimum.

315 Dire] *Lugdunens.* & *Eib.* durè: ceteri, dirè.

330 Turbatus] *Moguntinens.* & *alij m. s.* Item *Herbipol.* *Venet.* *Lugdun.* sed trepidus: & ita legit *Eibius.* Nota hic artificium poëtæ. non decebat illos esse conscios. quare? an ut expertes sceleris? aliena hac impio *Atreo pietas.* imò moribus eius consentaneum, ut nati impietatis paternæ sint participes, nec ideo tantum, verum etiam ut ex insito erga patres liberorum affectu, deprehendat, sine an alieni. Cur non ergo consilij sui facit participes? quia veretur, ne prodant. sibi consulit, suo consilio & crimini consulit. quid accommodatus tyranno impio?

Vultus] *Euripides.* in *Ione*, ex vultu censet cognosci, quis generosus, quis degener sit. *Ovidius:* Heu quam difficile est, crimen non prodere vultu!

335 Fides] hoc dicere decebat. sed an ita erat? non opinor. imò tyrannis nulli fidi: timent omnes, & quos timent odere. an ergo melior lectio? timor. non arbitror. nam quamvis hoc verum, dicit tamen coram tyranno non oportuit, nec tutum musitare.

IN CHORVM.

Gratulatur sibi chorus, quod fratres in amicitiam redierint, & ut solet apud nostrum, in ambitiosa & auidæ vitæ vituperationem; & modicæ ac suâ sorte contentæ laudè exspatiatur: & docet, in quo vera regnandi ratio posita. Quam vno tibi versiculo *Ausonius*:

Qui rectè faciet, non qui dominatur; erit Rex.

Et puerorum nenia apud *Horat.* quo allusit: Rex eris, aiunt, si rectè facias.

339 Alternis] *Moguntin.* *Herbipolens.* *Venet.* primus, alternum. *Eibius;* alterius, viuo typographico pro alternis.

342 Cupidi arcium] nam antiquitus, teste *Lucretio*, Reges in arcibus habitabant, & arces ideo à *Græcis*, tyrannorum niduli vocabantur. cupidi ergo arcium, hoc est, cupidi tyrannidis.

344 Regem non faciunt opes] Imitatur hæc *Boëtius lib. 3. de consolat. philos.* ut legitur in membran. *Burdegalens.*

Qui se volet esse potentem,
Animos domet ille feroces,
Nec victa libidine colla
Fœdis submittat habenis.
Etenim licet Indica longè
Tellus tua iura tremiscat,
Et seruiat vltima Tile:
Tamen atras pellere curas,
Miserâsque fugare querelas
Non posse, potentia non est.

345 Tyriæ color] purpura; quam soli Reges, & qui regia potestatis successores viuebantur, *Cos. gestabant.* quare *Claudianus* in *lib. de rapto reges* vocat, purpureos: & *Virgilius* ait, purpura regum, & *Statius*:

— cultusque insignia regum Purpureos.

Et Lactantius lib. 4. cap. 8. Sicut nunc Romanis indumentum purpure, insigne est regia dignitatis assumptæ, sic illis vinctio sacri vnguenti, nomen ac potestatem regiam conferebat. Idco Opiatus lib. 5. vocat regalem purpuram. Sed nouum quod à D. Dorotheo, doctrina. 1. siue de renunciatione traditur: Habet vnusquisque Regi militans, purpuram in lenâ suâ. Ex quo enim rex purpuram ferre cœpit, omnes eius milites togulis suis purpurea signa apposuerunt, vt ex his appareat regios eos esse, & regi militare. Purpurea ergo scruta vel clauos ceteri (scilicet Duces & milites regij) integram verò vestem purpuram, Imperatores, Cesares & Reges ferebant. sic Dorotheus cum ceteris conciliandus.

346 Nota] Diadema, vel gemma illa regij generis propria, de qua D. Macarius hom. 23. ὁ μαργαρίτης ὁ μέγας, ἡ πολύτιμος, βασιλικὸς ὁ εἰς Δίον Διμα βασιλικὸν περιχαρῶν βασιλείας μόνος περιζέει, ἡ βασιλεὺς μόνος τῶν τῶν μαργαρίτω δύναται φορεῖν. ἄλλω δὲ ἀπὸ τῶν φορεῖν τὸν τοῖστον μαργαρίτω ὅσα ἔξειν. Picus: Insignis illa ac pretiosa margarita que facit ad diadema regium soli regi conuenit, solusq; rex illam gestare potest, nec licet ulli talem ferre margaritam.

347 Auro nitidæ] Seneca de Clem. lib. 4. testum nitidius auro aut colore sparsum. Trabes] non ex auro solide, sed inaurate.

348 Rex est] qui regit aximum suum, qui sibi imperat, qui perturbationibus suis dominatur. Sedulius operis Paschal. lib. 2.

— si iure queat rex ille vocari;

Qui pietate caret, propriam qui non regit iram.

Seneca epist. 37. docet Regem esse, qui se rationi subiat, qui suo animo imperat. & sacre littere, Deo seruire dicunt esse, regnare.

354 Tagus] notus lippis & consoribus, aurifer & gemmifer Pomponio lib. 3. cap. 1. Castellanis Taio, Lusitanis Teio: aliud ante Carthaginensium in Hispaniam aduenit nomen habuit, nisi fallit D. Isidorus lib. 13. Origin. cap. 21. sic scribens: Tagum fluuium Hispaniæ Carthago nuncupauit, ex quâ ortus procedit fluuius arenis auricis copiosus, & ob hoc ceteris fluuiis Hispaniarum Prælatas. Sed quomodo illum nuncupauit Carthago: vel quomodo prius dicebatur: antequam sic nuncuparetur? aut que ista Carthago, ex qua Tagus ortus? noua, an vetus? an que alia? Mihi de mendo liquet, de castigatione non liquet. Coniunctio: Tagum fl. Hisp. Celtiberia nunc. ex qua ortus, nam Tagi fons inter Priegum & Toraluam, ad radices montium Celtibericorum, vel ex ipsis montibus ortus, Deus bone! quam procul à nouâ Carthagine. nec de veteri quisquam somniet, que extra Europam: de tertiâ, nihil comperior. Si tamen pertendas, Carthaginenses Tagi nomen inuexisse, tunc censo post; nuncupauit, loco nominis loci, ubi Tagi fons, quod intercidit, asteriscum, defectus seu lacuna notam, ponendum; nuncupauit? ex quo, &c. Sed quod illi nomen prius? nisi fallor, repperi apud Aristotelem, Theodorus. Aristoteles lib. de admirand. auditionibus: ἡ ἐν Ἰβηρίᾳ δὲ τὸ καλεῖσθαι Θεῶν ὄρον ποταμὸν ἰμβρασεῖν τε πολὺ περὶ τὰ λευσίον χεῖλη, ομοίως δὲ καταφεί-

Et in Iberia flumē Theodorus vocatum, circa litora multum are-
 næ aureæ voluit, vt fertur. frustra queras Theodorum, alium amnem in
 Hispania, præter beatum & salutarem Tagum: quem propter aquæ præstan-
 tiam, & quas fert diuitias, opinor à Græcis, qui vel Vlyxe duce, vel quo alio,
 Olyssipponem condiderunt, Theodorum vocatum; verè donum diuinum, & Dei
 manere accolis concessum. Porro an in Aethyopiâ, Tagus? affirmare videtur Si-
 donius in Panegyri. Auiti:

Indorum Ganges, Colchorum Phasis, Araxes
 Armenia, Tagus Æthyopum, Tanaisque Getarum.

sed non affirmat. indignus tam docto Aruernorum Antistite error tantus. scri-
 pserat, me indice: Araxes Armenia, & Gis Æthyopum, &c.
 Aethyopiæ flumen; Gis, notum Claudiano & aliis, quod & Niger.

355 Claro] in vno cod. vetusto, habetur; caro.

356 Area] vocat feruentem, & terendi voculam addit: quia, teste Varrone,
 area est, vbi frumenta teruntur & arescunt.

359 Obliqui] omnes ignes caelestes maximâ ex parte in obliquum ferun-
 tur, maximè fulmina: vt docet Aristot. in Meteor.

362 Ventoli Hadria] mare Adriaticum vs ventis & tempestatibus ob-
 noxium. damnat Horatius lib. 1. Od. 33. & lib. 3. Od. 9. & 27.

363 Lancea] Romana vox, si Diodoro Siculo credimus, à Gallis; si Varroni, à
 Hispanis accepta.

365 Tuto positus loco] eiusdem sententiæ sunt ista incerti:

Non est, falleris, hæc beata non est;

Fulgentes manibus videre gemmas,

Aur testudineo iacere lecto.

Aur pluma latus abdidisse molli,

Aur auro bibere & cubare cocco,

Regales dapibus grauare mensas,

Et quicquid Libyco secatur aruo

Non vna positum tenere cella:

Sed nullos trepidum timere casus,

Nec vano populi fauore tangi,

Et stricto nihil æstuarie ferro.

Hoc quisquis poterit: licebit illi,

Fortunam moueat loco superbus.

Huc spectant illa Saturnini grauissima, cum ad imperij habenas regendas eū
 sustulissent, in historia Vopisci: Nescitis amici, quid mali sit imperare,
 nam & gladij & tela nostris ceruicibus impendent, imminent hasta:
 vndique spicula: ipsi custodes timentur, ipsi comites formidantur.
 non cibus pro voluptate, nō iter pro auctoritate, nō bella pro iudicio,
 non arma pro studio. adde quod omnis ætas in imperio reprehēditur.
 senex est quispiam, inhabilis videtur: sin minùs (forte legendū si inuenis)
 inest furor. Nam quod Imperatorem me cupitis, in mortis necessita-
 tem me trahitis, sed habeo solatiū hoc mortis, solus perire non potero.

366 Infra se] minus bene scide Burdigalens. iuxta se,

367 Nec queritur mori] Horatius:

— hic murus aëneus. esto;

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpâ:

Idem de viro bono & sapiente:

Hoc sentit. moriar. mors vltima linea rerum est.

& lib. 3. Iustum & tenacem propositi virum,

Od. 3. Non ciuium ardor praua iubentium,

Non vultus instantis tyranni

Mente quatit solida; neque Auster

Dux inquieti turbidus Adriæ,

Nec fulminantis magna Iouis manus.

Si fractus illabatur orbis,

Impavidum ferient ruinae.

huc pertinet, quod D. Hilarion latronibus mortem minantibus animosè respondit, apud D. Hieronymum in eius vita.

370 Sparfos] palantes: & facillè mutantes sedes, ut Scytharum progeniem decebat, qui *ῥομαδες ἔμαζοφότεν*.

Dacas] quidam lib. Dacos. quid inter hos & Getas intersit docui: nund quomodo Daci distinguantur à Dahis & à Danis. Daci & Dacæ iudem, Iustino à Getis oriundi, teste Strabone, Philostrato & Stephano. Græci sæpè vocant *Δαδες*. Strabotamen lib. 7. à Dahis Dacos separat: à Germanis, Danubio diuidi scribit Tacitus. Ptolomeus hos fines ascribit Daciae. ad Aquilonem diuidi Carpatho monte, à Sarmatiâ; ab occasu Tibiscoflumine, ab Iazygibus Metanastis, à Meridie & Ortu, vsque ad Danubium extendi. Iordanes putat olim Gothiam dictam Daciam. varia nomina diuersis est nacta temporibus, quæ habes apud Abrah. Ortelium in Synonymiâ: diuidebatur in Ripensem & Mediterraneam seu Alpestricam, vide Lazium lib. 1. Comment. Rom. cap. 5. sunt qui putant Dacos fuisse olim, qui nunc Dani incole Cymbrica Chersonesi, sed falluntur, & iuniorum errorem sequuntur, qui magno lapsu Danos & Dacos eosdem faciunt. Danorum mentio non exstat apud veteres scriptores: nunc Dacorum nomen perit, & sedes eorum tenent Transilvani, Walachi, Moldani, Herdelij, seu Sibenburgij, testib. Broderitho, Lazio, & Sambuco; nec unquam Daci in Cymbricâ Chersoneso habitauerunt, ut fuisse docet Irenicus lib. 1. Exegese. cap. 30. ut mirer quid docto viro in mentem venerit scribere, ab Albinouano hos Cymbros intelligi. Daci à Scythis oriundi. nam Plinius, Tzetza, Sudas, Zonaras, Michael Glycas, & Ioannes Cypopalates, vel aperte Scythas, vel Patzinacitas vocant; quos esse Scythicam gentem non est dubitandum. Scythæ, inquam, Daci, sed Europei. nam scriptores qui separant à Scythis, de Scythis Asiaticis intelligendi, ut Paullinus de Nicetâ Episcopo: Ad tuos fatus Scythæ mitigatur,

Et Getæ currunt, & vterque Dacus

Qui colit terræ medio. & Fortunatus:

Thrax, Italus, Scythæ, Persa, Indus, Geta, Dacia, Britannus]

In comment.
in Appendo-
cum Virgi-
lium.

& Horatius lib. i. Od. 35. Te Dacus asper, te profugus Scythæ,
 & lib. 3. Od. 8. cum dixisset: Occidit Daci Cotifonis agmen,
 statim subiungit: Iam Scythæ laxo meditantur arcu
 Cedere campis.

& Suetonius in Aug. & Florus lib. vlt. qui cum tradant ab Augusto victos, pulsosq; trans flumen Dacos, asserunt tamen Augusti tempore Indos & Scythas auditu tantum fuisse cognitos. quod verum esse nequit, nisi de Asiaticis accipias. Intime Scythie Asiatica populi sunt Dahæ seu Dax, seu Daxe, ad extremum fere veteribus cognitum Orientem Stephano $\Theta\epsilon\iota\pi\omicron\lambda\epsilon\delta\iota$, Straboni lib. 7. Pomponio li. i. cap. 8. & lib. 3. cap. 21 & Plinio lib. 16. cap. 17. Grammatici aliud discrimen commenti, Dahæ primam corripere, Dacas producere: alij Dacas quando masculina declinatione inflectitur nomen producere priorem, quando femininâ corripere; quod Hortensius & Glareanus, in Lucanum, explodunt, & exhibitant, & versu illo Fortunatiani refellitur. Quare plerique censent ubicunque prima huius nominis corripitur; Dahæ, pro Dacis substituendos. sed mihi non nisi egrè persuadent. hic enim Seneca & paullo post, unanimi exemplariorum consensu, Dacas non Dahæ primâ breui posuit: & illorum nemo Senecæ commemorat. apud Lucanum quoque lib. 2. adiuncti Getæ faciunt ut malim Dacas quàm Daas, in illo versu:

O Superi, motura Dacas ut clade Getæque.

vicini enim populi, & libri siue impressi siue scripti variant, & solet illos coniungere, eodem lib. Hinc Dacus premat, inde Getes. & lib. 3.

— iuncto Sarmata velox Pannonio, Dacisq; Getes admistus, eos etiam Martianus lib. 6. in quarto Europe sinu coniungit. Lucani quoque lib. 7. veteres multi continent: Nec veritos errare Dacas in mœnia ducat. Nec magis unquam postulat sententia quàm alterum. nam quamvis Indie in præcedenti versu, Sarmatæ meminit in subsequente. Apud Virg. 8. Aeneid.

Indomitique Dax, & pontem indignatus Araxes,
 cum Servio & Pomponio, propter Araxem cui viciniores Dax. & apud Silium lib. 13. quia de intimis Orientalibus agit:

— cui peruia Bactra, Daxque.

non Dacas, sed Daas tuor in possessione. Fateor etiam Dacos ut plurimum primam producere apud poetas, apud Horatium, Lucanum, Paulinum, Fortunatum dictis locis, Virg. 1 Georg. Pedonem Albinouanum in Elegia; Statium lib. 4. Silvar. & 1. Thebaid. Iuuenal. Sat. 6. Martialem lib. 6. Claudianum lib. 1. in Rufin. & de III. consulatu Honorij, Paulinum in carm. Natali, Sidonium in Paneg. Maioriani. Qui consensus facit, ut si quis apud Senecam mallet reponere utroque loco Daas, hic:

Qui sparsos agitant Daas; & postea:

Et Dax Parthis equitem minati. cum eo non paghem.

371 Quirubri vada litoris] Non Daci nec Dax, sed alij reges qui iuxta mare Erythreum.

375 Danubium] Anianus ille Cato in Originib. Danubium vult ab acclis Danis cognominatum. quasi tunc Dani noti, aut Dani ad Danubium

vlli. D. Isidorus lib. 13. Orig. cap. 21. vocatum putat à niuium copiâ, quibus magis augetur; oririq; à Germanicis iugis, & sexaginta in se fluuios recipere, & septem ostiis in Pontum influere: quæ à Pomponio mutuatus ex parte. nam nec hic iugorum illorum nomen posuit, lib. 2. cap. 1. forè quia non satis adhuc notum id Romanis. vnde Horatius lib. 4. carm.

Te fontium qui celat origines

Nilúsque & Ister. & ideo Tertullian. Istro fallacior, dixit, in xta Pamelium: rectius forè transtuleris ad accolarum perfidiam: Omisit etiam Solinus cap. 18. Scio Pintianum apud Melam ex coniecturâ reponeres in Abnobæ Germaniæ monte, & c. pro eo quod omnes codices habent: apertis in Germania fontibus. sed nimium recedit à contextu. Ego Martianum arbitror lib. 6. quando quartum Europe sinum describit; montis nomen posuisse, sed id vel insitiâ librariorum, vel audaciâ, vel temporum iniuriâ, oblitteratum legitur hodie: * Hister fluuius, ortus in Germaniâ, de cacumine montis ad nouem, sexaginta amnes assumens etiam Danubius vocitatur. Sed Martianus scripserat, de cacumine montis Adnouæ, sexaginta, & c. hoc enim cum quidam mutassent in; Adnoua, alij statim in prius; Adnouem. In Taciti & Plinij exemplaribus modò Adnoba, modò; Abnoba, modò; Arnoba inuenitur. Ptolomæi libri & Dionysij libri, Annubam, vel Abnubam vocat, Rhemnius Fannius, Abnobam. Hunc ergo fontem prius occultum, post Drusorum in Germaniâ victorias notum, patet ex Plinio, Tacito, Martiano, Dionysio & Ptolemæo: & nescio an errarit Aufonius, aut ad priora illa tempora respexerit, scribens:

Danubius penitus caput occultatus in oris.

Item: Et fontem Latiis ignotum annalibus Istri.

De Danubio, ostiis, magnitudine, incrementisq; eius quedam dixi in Solinum, plurima Irenicus lib. 8. Exeges. à cap. 18. vsque ad 26.

Audet qui] qui Danubium gelu induratum pedibus calcare non expauescunt.

379 Seres] de his alibi multa, ex Dionysio & aliis.

386 Machinis] Balistis. vide Veget. lib. 4. Valtur. & alios. caue bombardis interpreteris, cum Marmita. nam nondum tunc inuenta, vt docet Hieron. Magius lib. 1. miscel. cap. 1.

390 Rex est quique cupit nihil] Verum hunc ex duobus vet. lib. insequunt, & aptus certè. Tamen in meis libris scriptis non inueni; nec Eibius eum agnoscit, nec agnouere vlli interpretes, ante N., non Bernardinus, non Daniel, non Badius, non ceteri, nec vlli hæctenus edidère Typographi, quod sciam. quis ergo delcuit, nondum receptum, vel editum in lucem? porro sequentia sunt ex Euripide, qui in Ione:

Regni autem, rei multis laudatæ perperam,

Facies quidem amœna; sed intra se tristia

Condit. quis enim beatus? quis felix?

Qui semper metuit. vitamque suspectam habens,

Æuum exigit? priuatus ego potius

Velim viuere beatus, quàm Rex esse.

* In editione
Basilienſi
ultima Perne,
vnâ cum
Isidoro ex
commendatione
viri eruditi.

400 Illi] *Euripides, in priore Iphigenia:*

Nam beatum æstimo, quisquis securam absque periculo
Transegit vitam ignotus atque inglorius:

Qui verò in honoribus obierunt, minus beatos iudico.

402 Ignotus mor. sibi] *Tertullian. lib. de Pallio cap. 5.* Vitâ meliore
magis in secessu fruare, quàm in promptu. sed ignavâ infamique scilicet
patriæ, & imperio, reique publicæ viuendum est. Errat olim ista
sententia. Nemo alij nascitur, moriturus sibi.

IN ACT. III.

Allectus promissis Atrei, redit in patriam, non sine diffidentia & prænotione quadam imminentium Thyestes; suavis & adhortatione liberorum compulsum. exit obuiam frater, & eam falsa pacis atque oblivionis preteritorum simulatione circumuenit. Notat Higyn. hunc Philisthenem, eiusq. fratres putatos Thyest. e filios, verè tamen Atrei fuisse, atque ita Atreum proprios filios fratri obtulisse in mensa. Higyn. fab. cap. 86.

405 Tactum soli natalis] *cunctis carissima & gratissima patria; cuius videre fumum Vlysses maluit, quàm immortalis fieri; maximè tamen ex sultibus: quia negata ardentius concupiscuntur. Vide Lucian. in Encomio patriæ.*

405 Patrios Deos] *Dionysius vocat θεῶν πατρῶν, Penates Latini.*

406 Si sunt Dij] *vel illi patrij, vel vlli omnino. digna impio Thyeste dubitatio; digna irato, propter miserias in quas illum passus incidere. Est autem hic Diagoricus Thyestes: ille alius in Atij Antigonâ; qui negat Deos regere, vel curare omnibus, Epicureus est. Nam Diagoras & Theodorus tollebant Deos, Protagoras & Epicurus, non Deos, sed Diis prouidentiam, ut docent Cicero de Nat. Deor. & Lactantius lib. 5. c. 22. & de Ira Dei cap. 9. unde Claudianus in Rufin. — quæ numina sensu*

Ambiguo, vel nulla putat, vel nescia nostra.

Cyclopum sacras turres] *Græci Scholiastæ tria Cyclopum genera agnoscunt, Vulcani socios, de quibus Hesiodus in Theogoniâ; alios in Sicilia, ex quibus Polyphemus Homericus; tertios quosdam fabros, de quibus nunc sermo. Aristoteles prodidit turrium construedarum inuentores fuisse Cyclopes; sed Theophrastus id Phœnicibus ascribit; verè sacri scriptores Nemrotho, & Babylonicis illis, ut notat Fran. Georgius Harmon. mundi lib. I. cap. 14. cantu I. Mycenæ tamen Cyclopum opus. sup. Herc. Fur.*

Bellum Mycenis restat, ut Cyclopea

Euerfa manibus saxa nostris concidant.

Euripides Troad. — ἴνα τείχες

λαῖνα κικλωπέων ἑστῆα νέμονται.

vbi opus saxeam, Cyclopea mœnia, in astra surgunt. & in Iphigenia Taurica: O Cyclopei lares, ô cara patria, Mycenæ. & Mycenæ numerat inter opera Cyclopum Statius lib. I. Thebaid. item Argos. sed & Pausanias in Corinthiac. Lucretius ad illud Statij: Celsa Cyclopum tecta, prodidit eas sic vocari, aut quod à Cyclopiibus ex ædificata; aut quod magnæ molis essent. Ea namque quæ mole censebantur, Cyclopum opera, credi solita. Strabo

Tyrtheni
inuenere
inbam; fa-
brilem artē
Cyclopes.

lib. 8. scribit, septem fuisse hos Cyclopes ex Lycaea, qui fabrilis artis egregie periti, variis aedificiis construendis victum sibi comparabant. Tatianus Assyrius fabrilis artis inuentionem ascribit: τὸ ἰσχυρὸν τοῦ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἀνεβέν ὑπὸ τῶν ποταμῶν, &c. in Orat. contra Gracos. quapropter poëta Vulcano tres illos alios Cyclopas famulos addiderunt, Bronsten, Steropen, Pyracmona, seu (ut vocat Hesiodas hunc tertium) Argen.

408 Nobilis] unus m. f. nobilem. de senum iactantia ait Aristoteles: Semper enim præterita referunt, quod ipsa recordatione delectantur.

412 Densos] Eguianus; pressos. & postea; qui oculos, quomodo etiam legerunt Eibius, Bernardin. & Daniel, & sic Herbipolens.

415 Cum quid datur spectabis & dantem aspice] sic Lugdunens. & Lipsiens. bene: tamen Eib. Moguntinens. Herbipol. & Veneti; cum quod spect. & tandem aspice, mendose.

427 Deflecte] placet ex manusc. aliorum; reflecte.

441 Potes regnare] secutus sum lectionem membranarum. nam in excusis mira turbela. Sensus: Cur, inquit, non redeas pater; cui diadema merces. THY. magna scilicet (ironicè) merces, magna potestas offertur; que cum summo mortis coniuncta periculo. tu mercedem vocas, que fortassis interitus & exitium? Sed filij subsequens responsum facit, ut potius arbitrer, hoc dicere Thyestens. Inquis, me regnare posse possum, atque adeo iam regno. cum enim mortis mee me penes potestas sit, quod maius regnum optem aut putem? si fratri me credo, hoc regnum amittam, atque in illum transferam ius vita ac necis mee; quod ego nunc possideo. Cur ergo regnum aliud, tanto cum damno cupiam? P L Y S. Si non tua, nostra saltem causa; qui, nisi regnum Mycenarum accipis; in egestate perpetua consenescemus. Si nil cupis, nil ad filios hereditario iure transmittes. THYEST. Erras, non ille mihi regni partem concedet. regnare duo simul nequeunt. regna socium non ferunt.

444 Mauult-potest] Mogunt. mauis-potes. sed Eib. ceteris consentit.

447 Ipsum mei] corporis mei stipatores, & gladium quo accingebar. de hoc pauore tyrannorum multa in Phalaridis epist. ut 34. 49. & 67.

448 O quantum] Euripid. in Iphigen. Aulid. Agamemnoni dicenti, eos qui ingloriam & quietam vitam peregere, beatos sibi videri; infelices vero qui ambitiosam & publicis functionibus implicatam, ait Senex:

At qui istud decus est vitæ: Respondet Agamemnon:

Illud verò decus res est lubrica.

Dulcis quidem res honor;

Sed ubi accesserit, tum discruciat.

450 Casam] Eibius, Moguntinens. Herbipolen. & duo Veneti; iacentes f. n. i. casam. ceteri; casam.

454 Malam bonæ] quidam v. l. præstare, pro; præferre.

456 Splendidum testis ebur] lacunaria domus ebore ornari solita, ex veteri quoque Tragædiâ patet:

Testis cælati, laqueatis

Auro, ebore instructam magnificè.

Sed & auro solido laquearia Cleopatram impleſſe, canit Lucanus; & de ſui temporis luxuriâ, idem confirmat Statius lib. i. Thebaid. quomodo fortè accipiendum illud Horatij, quando negat in ſua domo anreum lacunar renidere. Plinius alicubi Colchis argenteas trabes attribuit. Immanis luxus, & cui Deus meritò rependat, tales ut trabes domorum in capita ſuorum dominorum, incumbant. Pro; ſplendidum, ſchide Burdegal. ſplendidè. Ceterum hoc argumentum eleganter etiam proſequitur Claudianus in Ruſin. lib. i.

— tibi quærit inanes

Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemtàs

Terra dapes. rapiunt Tyrios tibi vellera ſuccos,

Et picturata ſaturantur murice veſtes:

Hic radiant flores, & prati viua voluptas

Ingenio variata ſuo. fulgentibus illic

Surgunt prata toris: hic mollis panditur herba,

Sollicitum curis non abruptura ſoporem.

Turba ſalutantum latas ibi perſtrepit ædes:

Hic auium cantus, labentis murmura riui.

Viuitur exiguo melius. natura beatis

Omnibus eſſe dedit: ſi quis cognouerit vti.

*Narravit elegantiffimè Seneca, quam hic deſcribit diuitem inſaniam, luxum, prodigalitatem, ſuperbiam, epiſt. 90. adſcribam verba, hinc enim nonnulla poëta noſter deſumſit: Quouſque fines poſſeſſionum propagabitis? ager vni domino, qui populum cœpit, anguſtus eſt? Quouſque arationibus veſtris fines veſtros porrigetis, ne prouinciatum quidè ſatione contenti circūſcribere prædiorum modum? Illuſtrium fluminū per priuatū decurſus eſt, & amnes magni, magnarūmq; gentium termini vſque ad oſtium à fonte, veſtri ſunt. Hoc quoque parum eſt, niſi latifundiis veſtris maria * cinxiſtis, niſi trans Adriam, & Ionium, Aegeūmq; veſter villicus regnet: niſi inſulæ, ducum domicilia magnorum, inter viliffima rerum numerentur. Quàm vultis, latè poſſidete: ſit fundus, quod aliquādo imperium vocabatur: facite veſtrū quicquid poteſtis; dum plus ſit alieni. Nunc vobiſcū loquor; quorum æquè ſpatioſè luxuria, quàm illorum auaritia diffunditur. Vobis dico: quouſque nullus erit lacus; cui non villatum veſtrarum faſtigia immineāt: nullum flumen; cuius non ripas ædificia veſtra prætexant? vbicunque ſcatebunt æquarum calentium venæ, ibi noua diuerſoria luxuriæ excitabuntur? Vbicunque in aliquè ſinum litus curuabitur; vos protinus fundamenta iacietis? nec contenti ſolo, niſi quod manu feceritis, maria ageris introſum? Omnibus licet locis reſta veſtra reſplendéant, alicubi impoſita montibus, in vaſtum terrarum, maris que proſpectū, alicubi ex plano in altitudinem mōtium educta; cū multa ædificaueritis, cū ingentia: tamè & ſingula corpora eſtis, & paruula. Quid proſunt multa cūbicula? in vno iacetis, Non eſt veſtrum, vbicunque nō eſtis. Ad vos deinde pertranſeo, quorum profunda & inſatiabilis gula, hinc maria*

* Mallem cinxeritis.

scrutatur, hinc terras. Alia hamis, alia laqueis, alia retium variis generibus, cum magno labore persequitur. Nullis animalibus, nisi ex fastidio, pax est. Quantulū enim est, quod ex istis epulis, quas per tot comparatis manus, fessio voluptatibus ore libatis? Quantulum, ex istā ferā periculosē captā, dominus crudus ac nauseans gustat? Quantulum ex tot conchyliis, tam longē aduectis, per istū stomachum inexplabilem labitur? Infelices etiam, quod non intelligitis, vos maiorem famem habere, quā ventrem. *Multa quoque elegantissima in eadem sententiam sequente epist. 91. post medium, proponit.*

458 Retto] *exemplū præbet Surrentinū Pollionis, apud Papiniū li. 2. Silu.*

459 Iacta fugamus mole] *Seneca lib. 5. Declamat. maria agetis introrsum. & postea: maria submouentur proiectis molibus.*

Ventrem improbum alimus triburo gentium] *vili sumtu pascimur: non egemus, nec abutimur tributis aut publicis vectigalibus explenda ingluuici, ut apud Athenæum lib. 4. Xerxes, & alij apud Boysteum hist. prodig. cap. 25. huc pertinent ista Satyrici:*

Atque ita defecit nostrum mare, dum gula sauit

Retibus assiduis, penitus scrutante macello.

Proxima, Tyrrhenum patitur nec crescere piscem.

Instruit ergo focū prouincia. *Seneca epist. 61. Quamdiu ergo rationibus implebimus magnarum vrbiū campos? quādiu nobis populus metet? quamdiu vnus mensæ frumentū multa nauigia, & non quidem ex vno mari, subuehent? taurus paucissimorū iugerū pascuis impletur. vna silua elephantis pluribus sufficit: homo & terrā pascitur & mari. quid ergo? tā insatiabilem nobis aluum natura dedit, cum tam modica corpora dedisset, &c. Vix autem dubito, quin noster hoc loco Caiū gulam notare voluerit. sic enim de illo; lib. de Consolat. ad Helbiam matrem cap. 9. Caius Cæsar; quem mihi videtur natura edidisse, ut ostenderet, quid summa vitia in summā fortunā possent: cēties sestertio cœnauit vno die, & in hoc omnium adiutus ingenio, vix tamen inuenit, quomodo prouinciarum tributum vna cœna fieret.*

462 Mex excluso Ioue] *malo ad eiusdem Caligule vesariam referre; de qua Sueton. lib. 4. quā ad Augusti ambitionem quam inscētatur Prudentius, & narrat Tacitus lib. Annal. 1.*

464 Culminibus me. imp. nutat silua] *Seneca lib. 5. Declamat. Alunt in summis culminibus mentita nemora, & nauigabilium piscinarum freta. hac parens: at filius epist. 123. Non viuunt contra naturam, qui pomaria in summis turribus serunt: quorum silua in tectis domorum ac fastigiis nutat; inde ortis radicibus, quō improbè cacumina egissent, & Tibullus de istis hortis, lib. 3. Eleg. 3:*

Et nemora in domibus sacros imitantia lucos.

rales fortè illi Babylonij pensiles, & alij Thebis, apud Plinium lib. 36.

465 Nec fumant manu succensa multa stagna] *mendosè vnum m. f. nec fumant manu succensa flammis stagna, vnde tamen non temerè con-*

*gias. n. f. mari succensa flammis stagna. nam thermas in ipso mari, docet ipse Seneca d. epist. 123. Non viuunt contra naturam, qui fundamenta thermarum in mare iaciunt, nec delicate natate ipsi sibi videntur nisi talentia stagna fluctu ac tēpestate feriantur. Nihil tamen mutauit in contextu, quia nullam meam coniecturam in eum recipere constitui. & quia vulgata lectio ipsa quoque egregia, de vastissimis illis thermis Romanorum intelligenda. nam Ammianus Marcellin. lib. 16. scribit in vrbe lauacra ad modum prouinciarum exstructa, quae dicebantur Oceani. Suetonius de Nerone (quem nostrum puto perstringere) Stagnum (inquit) maris instar circumseptū adificiis ad vrbiūm speciē. & postea: Balineae marinis & * albulis fluentes aquis. Præterea inchoabant piscinā à Miseno ad Auernū lacum, contextā, porticibusque cōclusam, quo, quicquid totis Baiis calidarum esset, committeretur. Oceanos ergo illos seu lauacra priuata, vocat stagna, ob magnitudinem, quae quot manibus caleferi debuerint, satis patet. Dixeram de piscibus aliis; secutus Ascensium, virum probum, quem mentisum non reor. Minus tamen id huic loco explicando idoneum.*

* Num legendum? Albulæ.

Nec somno dies] *Seneca epist. 123. Lucet, somni tempus est: quies est, nunc exerceamur, nunc gestemur, nunc prandeamus. ad has luxurie peruersæ voces allusit. Non desunt, nec defuere temporibus antiquissimis tales, qui tenebras verterunt in lucem, & diem in noctem. quibus Vx illud Propheticum imminet, Esaiæ 5.*

466 Peruigili] *Moguntinens. peruigil.*

467 Immane] *obscurè dictum. Mens ista: Maximum ille & præstantissimum, & incredibile imperium obtinet, latissimè dominatur; qui priuatā, & tenui fortunā contentus, tyrannorum & potentiorū superbiam æquo animo potest perferre. Non malè legeretur, immune, hoc est, sine noxā aut periculo, tutum, securum: eodem propè sensu. vtrumque dictum verè, nam patientia non sui modo, sed illorum ipsorum à quibus patitur; victoriam illi & principatum quendam largiunt. Docent adores Laurentij, Vincentij, Clementis Ancyrani & aliorum Dei martyrum; à quibus se crudelissimi & impotentissimi tyranni vinci & superari fatebantur.*

470 Nec appetendum] *viro probo munus & opera, nonnumquam; dignitas & honos per se nunquam. hoc ambitiosum, illud Reipub. necessarium. nam quod fieri necesse, id ut quàm optimi præstent optimum, huiusmodi sunt imperia. quare prudenter Nazianzen. in Apolog. æquè sibi perniciosum videri, neminem imperium suscipere, ac omne imperare velle. Prouerb. 11. Vbi non est gubernator, populus corruet. propter eas χεραπέstem, in quam grauius Plato epist. 8. & 12. de legib.*

472 Rogatimendum] *Inimicus rogans, & præter morem se tibi amicum simulans, & blandiens, ut fertur Italico prouerbio, vel decipit, vel conatur decipere. Dion cum scripsisset Didium Iulianum integro biduo nihil eorum prætermisisse quæ ad delinēdos conciliandosq; sibi Senatus animos pertinerent, addit: οὐ μὴν τοῖς καὶ πλείους ἦν, ἀλλ' ὡς ἀκρατῶ τῆς θαπείας χεραπέστος ὑποπλήυτο. πάντες γὰρ τὸ ἔχεται τοῦ ἐικότος, καὶ χεραπέστος πρὸς δοκίμους*

ἀδελφὸν τοῖς ἴσιν ἔχουσι νομίζετε. Sed nemo nostrum ei fidebat, eratque suspecta omnibus eius assentatio. nā quod extra modū fit, licet putetur quibusdā esse gratū, tamen prudentibus fraude carere nō videtur.

Errat] *Bardegal. membranae, regnat.*

476 Perfundet arctos] *Eguianus. effundat. de hoc ἀδύατο Vitruvius lib. 9. cap. 7. & Oetha. 1533.*

477 Consistet] *Eguian. Consistat.*

Ionio] *vel ab Ius errore nomen accepit, ut vult Lycophron. & Aeschylus sentit: vel ab Ione Xuthi aut Apollinis aut Dyrrachi filio, vel ab Ione quodam Illyrico patre Adriæ (à quo mare Adriaticum dictum) iuxta Eustathium; vel ab Ionum naufragio, iuxta nonnullos, vel secundum Solinum, à quadam extrema Italiæ ora. Est autem propriè extrema maris Adriæ pars, qua inter Epirum & Italiam Mediterraneo coniungitur, quod quidam Ausonium appellant: veteres tamen frequentius totum Adriaticum, nominarūt Ionium. Seneca peritè utrumq; separavit ep. 90. inuenias etiā dici Adriā, Adrianū, Adriacum, Saturniū; & Chronium, & sepius Superum. Plutarchus in Camillo: τὸ πρὸ βορέων θάλασσαν, Ἀδριακὴν καλεῖσιν, ἀπὸ Τυρρηνικῆς πέλαγος Ἀδριακῆ. τὸ δὲ πρὸς νότον κεκλιμένον, ἄντικτυπος, Τυρρηνικὸν πέλαγος. Et mare quidē ad Boream spectans Adriam vocāt, ab Adriā Tyrrenicā vrbe: quod verò illi oppositum noto obnoxium est Tyrrenicum mare. Hoc inferū vocari ex iocoso dicto Crassi apud Ciceronem li. 3. de Orat. probatur. Hæc autē, ut ex Apennino fluminū, sic ex cōmuni sapientiæ iugo doctrinarum facta diuortia: ut Philosophi tanquam in superum mare Ionium defluerent, Græcum quidem & portuosum: oratores autem in inferum hoc Tuscum & Barbarum, scopulosum atque infestum laberentur; in quo etiam ipse Vlysses errasset.*

483 Quantum potest, tantum odit] *sic quidam manuſc. & Veneti & Lipsiens. alij; Tantum potest, quantum odit.*

486 Serum est] *Non enim adhibenda cautio, postquam accidit quod timebatur; sed patientiā in damno atque ægritudine opus est, ut recte ait Lud. Maynus lib. 2. de action. hunc versum citans.*

488 Ego] *protestor vos mihi duces præciuisse; me inuitum subsequutum.*

496 Sic cum feras] *Homerus:*

— cor autem ei intus latrabat:

Sicut autem canis teneros circum catulos iens,

Virum ignorans latrat, cupitque pugnare:

498 Lento] *nihil muto, etsi q. v. l. contineant, leni.*

500 Gestu] *sic Herbipolens. Venet. Basileens. & Saxonici: sic etiam m. f. omnes, sed in Mogantini margine est; gennitu. inde Lugdunens. gemitu. scio gannitum canum, & , ut D. Hieronymus vititur, vulpium: sed versus leges non patiuntur: & quis non nouit motum illum ac conatum canum; ceruice tota, & corpore se dominorum manibus eripere ludantium? hunc, gestum vocat.*

503 Spirat] *in marg. Basileens. sperat. & sic legit Eibius. pulchrè autem hoc*

hoc explicat Seneca ipse lib. I. de Irâ in principio: Cetera licet abscondere & in abdito alere: ira se profert & in faciem exit, quâtoque maior est, hoc efferuescit manifestius. Non vides, vt omnium animalium, simul ad nocendum insurrexerūt, præcurrant notæ, ac tota corpora solitum quietumque egrediantur habitum, & feritatem suam exasperēt? Spumant aptis ora, dentes acuuntur attritu: taurorum cornua iactantur in vacuum, & harena pulsu pedum spargitur: leones fremunt: inflantur iratis colla serpentibus: rabidorū canum tristis aspectus est. Nullū est animal tam horrendum, perniciosumque naturâ, vt non appareat in illo, si ira inuasit, nouæ feritatis accessio. Nec ignoro ceteros quoque affectus vix occultari; libidinem, metumque, & audaciam dare sui signa, & posse prænosci. neque enim vlla vehementior intra cogitatio est, quæ nihil moueat in vultu. Quid ergo interest? quod alij affectus apparent, hic eminent. adde quæ diximus Med. 386.

506 Præstetur] *Moguntinens. præstatur.*

514 Pietas] *hec tua.*

517 Iniectæ] *sic Saxonica editio & quidam m. s. Moguntinus verò & Herbipolens. & Veneti; iunctæ. Burdigalens. m. s. & Lugdunens. intactæ, sed in marg. iniunctæ. mihi primum plus placet. post intactæ. cur intactæ? quia nullos pedes tengerant, vt etiam inquit Andromacha in Troadibus. reliquarum lectionum vna & clara sententia.*

518 Tumor] *ex iracundia conceptus. Herbipolens. & Venet. timor. hoc est, diffidentia pristina.*

522 Senum præsidia] *sic numerum liberorum Augusti; aulae adminicula alibi vocat; Tacitus verò 5. histor. firma imperij munimenta, Euripidi; Tyrannorum filij, ἐπιχειρῶν. munimen domus. Alexander Magnus apud Curtium queritur orbitatem suam despici & sperni; quod sine liberis esset.*

536 Quàm facile] *Herodotus: Illud inprimis discito humanarū rerum circulum esse, qui rotatus, eisdē semper fortunatos esse nō sinit.*

541 Iura & arma] *omnia siue ad pacem siue ad bellum pertinentia.*

543 Vincla] *diadema.*

IN CHORVM.

Gratulatur fratrum concordie, & pacis quietem, cum bellico tumulto, allata maris similitudine, describit & componit.

552 Genuitque bellum] *sic vnus m. s. melius reliqui; eecinique.*

556 Mauors] *Orpheus non Lebethrius, sed Ciconæus:*

Mars, Rex, perpetuâ sanieque & cæde cruenta,

Horrendè, humano gaudens & sanguine Numen;

Qui gladiisque, hastis que cupis contendere semper.

562 Timuere natis] *Lugdunens. s. tremuere natis. Moguntin. Eguian. Herbipolens. & Veneti omnes; tenuere natos. mutat N. in; timuere natis. ex illa Lugdunens.*

569 Pinnis] *notæ murorum pinne, quas Virgilius & non semel Animan. lib. 24. minas murorum vocant.*

571 Peior est bello timor ipse belli] *Seneca epist.* 24. nihil in terris terribile est, præter ipsum timorem. *acutè: non verè. nam timore timentur timenda, non timetur timor.*

573 Classicorum] *classicum olim bucina seu cornu solitum cani, & conuocationis militum ad bellum instans signum: sed prælii conferendi signum, tubâ dabatur: litui opinor ipsam bucina comitabatur vel præcedebant. significat hoc Lucanus lib. 7.* ——— stridulus aër

Elifus lituis, conceptaque classica cornu:

Tunc ausæ dare signa tubæ ——— *apertè etiam Isidorus lib. 17.*

Origin. cap. 4. cui Lucanus, & ipse Lucano lucem aliquam; his verbis: Inter tubam autem & bucina veteres discernebant. nam bucina insonans sollicitudinem ad bella denúciabat. Virgilius: ——— qua bucina signum Diua dedit. Tuba autem prælia indicabat, vt: At tuba terribilem sonitum dedit ære canoro. Cuius sonitus varius est. nã interdum canitur vt bella committantur, interdum vt insequantur eos, qui fugiunt, interdum receptui. nam receptus dicitur, quo se exercitus recipit: vnde & signa receptui canere dicuntur. Classica sunt cornua, quæ cõcinendi causa erãt facta, & à calando classica dicebãtur. de quibus Virgilius: Classica namque sonant. Apud Amazonas autem non tubâ sicut à regibus, sed à reginâ sistro vocabatur feminarum exercitus. Glossar. Græco-Latinum, περιφερὴς σάλπιγξ. Classica. De classicum canendi modo, nonnulla Dion Cassius lib. 47. hist. Augustæ ita tamen, vt tubæ & classici differentiam apertè confundat si rectè N. interpretatur. nam Græcum exemplar nunc non habeo, quod consulam. Etsi generali vocabulo bucinator, tubicinem & cornicinem comprehendat; propriè tamen tuba æneatorum est, bucina cornicinum. Cornua lituis plerumquæ coniungunt, vt hîc Seneca, & Lucanus loco citato, & Horatius quando minaci cornuum murmuri addit lituos strepentes; etsi etiam lituo tubæ sonitum permiscuit.

579 In portu] *ingens tempestas, quæ timenda ubi securitas speratur: ingens malacia, quæ in truculento elemento & insido securitatem insultanti cymbæ præstat.*

580 Charybdis] *Homerus & Virgilius eam celebrarunt. plerique fabulantur animum fuisse voracissimam, & ab Hercule, quòd eius boues abegisset, in mare proiectam, freto periculosissimo Taurominitano nomen indidisse; alij malunt à Ioue fulminatam, in eodem pelago in saxum sui nominis commutatam. Allegoricè Anulus, in pictâ pœsi:*

Inuidia obtrectans monstris est Scylla caninis.

Funditus at mergens paupertas, vasta Charybdis.

Incidet in Scyllam, qui vult vitare Charybdin.

Allatrat liuor mordax, ablorbet egestas.

Ex vtroque malo minus elige, qui sapit, optat

Inuidiosus enim magè, quàm miserabilis esse.

Ideo apud Homerum Cyrcæ monet Ithacum, vt ad Scyllam potius flectat.

581 Cyclops-parentem] *Polyphemus, de cuius magnitudine Lucilius:*

Multa hominum portenta in Homero versificata

Monstra putant: quorum inprimis Polyphemum ducen' os

Cyclops longu' pedes. huic porrò maiu' bacillum,

Malus maximu' sit quàm in naui, aut corbita in vlla. *putatus*

Neptuni filius. qui, ut scribit Ioan. Tzetza: Omnes animosos & viriles, filios & amicos Erastus ait Neptuni. nã pro ἑστῆς φασί, lego: Εγγυός φασί.

584 Ætnæis caninis] *χατῆρες, seu fauces Actnæ ut vocat Lucretius lib. 6:*

In summo sunt vertice item *χατῆρες* ut ipsi

Nominitant; nos quas fauces perhibemus & ora:

de his Cornelius Severus in Actnæ descriptione, & Strabo lib. 6. Plinius, Solinus, &c. ex crateribus euolant pύaxes, hoc est fauilla. non χατῆρες ἔ' ὕaxes Aethnæi idem. Aristoteles in li. de mundo indicat rationem horum incendiorum, multæ spiracula habent emissariâque vaporis, ut Lipara, ut Aethna, ut Aeoliæ insulæ; quæ quidem sæpe & ipsæ fluminum more fluunt, ignitâsque ferri glebas euomunt. De his Tertullianus lib. de pœnitentiâ extremo; vocans, Fumariola. de iisdem & D. Pacianus in Paranesti, qua cum Afro illo quem imitandum sibi sumserat, grauitate & eloquentia certauit.

589 Stagnis] *ideo quietũ Oceanum vetus poëta stagnũ dixit: Super Oceani stagna alta patris. Sic è contrario stagnũ Genezareth quod describit Egesippus lib. 3. de Excid. Hierosol. cap. 26. Stagnum vocatur Luc. cap. 5. alibi verò Marc. dicitur. Math. 14. Marc. 6. & Ioan. 16. quia ventis agitatus ut maria crebrò procellosus.*

591 Serata] *tranquilla aquora & iacencia.*

595 Dolor ac voluptas] *Plinius in Panegy. At sicut maris calique temperiem turbines tempestatésque cominendat: ita ad augendâ pacis tuæ gratiam illum tumultum præcessisse crediderim. Habet has vicissitudines conditio mortalium; ut aduersa ex secūdis, ex secundis aduersa nascantur. Occultat vtrorũque semina Deus, & plerũque bonorum malorũque causæ sub diuersa specie latent:*

597 Ima permutat breuis hora summis] *Plutarchus: Quod rectè Phalereus Demetrius, dicente Euripide: Non sunt opes stabiles, sed durant in diem. Vel minima nos euertunt. vna adèò dies, Deicere summa, extollere infima queat. rectè quidem hæc omnia se habere dixit: melius tamè dicturum fuisse, si pro vno die momentum temporis posuisset. Similia dixerat (nam à Plutarcho paucis mutatis posita Euripidis verba que Demetrio non prorsus probabantur, credo) Eurip. in Hecuba:*

Nec quibus secundæ res sunt perpetuo sic futuras fidere.

Etenim & ipsa quondam eram, sed nunc non sum amplius;

Opes at omnes vnus mihi rapuit dies.

Celerrimam esse rerum vicissitudinem, docet Simonides:

Etenim celeris muscæ præpetis.

Instar, rerum fit mutatio.

quia, ut idem canit: Nulla res inter homines perpetuò firma manet. Cui non aliquid accidit aduersi? Pindarus: Sed enim vita extra periculum posita. non contigit nec Æacidæ Peleo, neque diuino Cadmo. Dicuntur tamen illi mortalium felicitatem supremam habuisse:

Simonides.

Neque enim ij qui superiore seculo exstiterunt
 Et Deorum dominorum nati sunt filij
 Semidei, laborum expertes & vitij,
 Periculisque carente vitâ
 Ad senectutem peruenierunt transactâ.

ratio reddita à Pindaro;

Nam alias alij sunt flatus
 Alteuolantium ventorum:
 Felicitasque hominum non accedit in longum permanfura.

Eleganter in Nelei carmine scriptum fuit:

Topper fortunæ commutantur hominibus.

Quare beatus nemo ante mortem, de qua Diphilus:

Non vlla vita est, quæ omnino caret malis,
 Curis, doloribus, & ægritudinibus:
 Cùm apparuit, sed mors, eorum vt medicus
 Dat requiem iis quibus mala est, hos sapiens.

Et prior Euripides, in Andromachâ:

Nemo beatus antè dici mortalium
 Debet, quàm videris defuncti vltimam diem;
 Quo pacto eâ clausâ migrarit ad inferos. *Et in Cressis:*

τὸν εὐτυχῆν δοκῶντα μὴ ζῆλον, πρὶν
 θάνοιντ' ἴδῃ τις, ὡς ἐφ' ἡμέροι τύχαι.

Tanquam beatus nemo laudetur prius
 Quàm luce careat, fors enim est mutabilis. *Et in Heraclidis:*

βροτοῖς ἅπασι λαμπρῶν κηρύσσει μαθῆν
 τὸν εὐτυχῆν δοκῶντα μὴ ζῆλον πρὶν ἂν
 θάνοιντ' ἴδῃ τις ———

Mortalibus omnibus clarè enunciat, vt discant
 Eum qui beatus videatur, non beatum iudicare prius
 Quàm viderint mortuum ———

Item in Troadib. ——— è beatis

Neminem solidè felicem dicite, antequam extremum obeat
 diem. *Sophocles in Oedipo Tyranno:*

Proinde tu, quicumque mortalis fatus, semper diem
 Vltimum considera, atque neminem, antequam vltimum
 Non dolore vlllo fatigatus, nec ærumnis feris
 Vitæ egressus terminum est, vnquam beatum prædica.

598 Diadema] *Græca vox, Hebræis נֶסֶר nesar, quasi sanctificatam di-*
cas: quod Reges sanctos esse deceat. hoc Imperatorem Casarémque distin-
guè, quod illi Diadema peculiare, tradit D. Athanasius in libris de Trini-
tate. Diadema (Latini fasciam vocant) regie dignitatis insigne est, vt ex la-
pidum inscriptionibus, & numismatibus patet, & fusè docet Pierius lib. 41.
Hieroglyph. in prin. est etiam genus ornamenti feminei, apud D. Isidorum
lib. 19. Origin. cap. 31. ad terræ ornatum traduxit Alcymus Auitus:

Et naturali campos diademate pingunt.

602 Dacæ] *vide sup. vers. 370.* Minanti] *malo Dacos Parthis minatos, et quid m. s. continent; minati, & sic Lugdunens. & ceteri omnes (ni fallor) præter Saxonicum exemplar. Dacæ Scythæ sunt, Parthi Scytharum exsules & profugi. Porro multi vet. lib. hic; Daci, non; Dacæ.*

603 Mouentes cuncta diuitias [sic omnes mei & Carionis m. s. sic excusit Herbiq. tres Veneti, Basileenses, & Lipsienses. quorum auctoritas opponi potest uni illi Batauico codici & Badiano exemplari. Vult ipsum Imperatorem, qui Reges creëit; quem flexo poplite metuunt & adorant populi, cuius arbitrio arma ponant Medi, Indi, Dacæ, Parthi: hunc ipsum, in tanta potentia, ne minimo quidem temporis momento metus expertem degere; sed anxietate plenum pauida trementeq. manu sceptrum tenere; & timide; metuentem semper ne quis eam de solio deturbatum opibus spolië; diuitias summas, quamuis diuitiæ quiduis mouere, perrumpere, & debellare soleant, nõ sine cura & amittendi metu, possidere. quia casus mobiles rerum, incertasq. temporis vices formidat. Quid hac mente rectius? illa qui approbant, cur non sapiant? Mouentes cuncta diuitias vocat; quia nihil tam sanctum, quod non violari; nihil tam munitum quod non expugnari pecuniâ possit. Sed & Salomon Eccles. 10. pecuniæ obediunt omnia; siue, ut alij legunt, pecunia obtinet omnia. Seneca eodem. Pythia Philippo respondit: Argentæis hastis pugna, & omnia vinctes. & sapiens Aeschylus: Omnia aurum perfringit & perficit. Aristodemus inquit: Pecunia vir est: egenus verò nullus est bonus, neque honoratus. hominum videlicet opinione. Menander; Aurum omnia aperit, etiam inferni portas. Archidamus lib. 1. Thucyd. Et bellum ferè non minus stat sumtibus, quam ope armorum; per illos enim vtilia sunt arma, præsertim hominibus mediterraneis aduersus maritimos. De pecuniæ vi hos Lambos ex Euripide versos Seneca epist. ad Lucillum inseruit:

Sine me vocari pessimum, ut diues vocer.

An diues omnes quarimus, nemo an bonus.

Non quare, & unde; quid habeas tantum rogant.

Vbique tanti quisque, quantum habuit, fuit.

Quid habere nobis turpe sit, quaris? nihil.

Aut diues opto viuere, aut pauper mori.

Bene moritur quicumque, dum lucrum facit.

Pecunia ingens generis humani bonum;

Cui non voluptas matris, aut blandæ potest

Par esse prolis, non facer meritis parens.

Tam dulce si quid Veneris in vultu micat,

Meritò illa amores cælitum atque hominum mouet.

pulchri & culti versus, sed impij & nefarij, & qui merito Euripidi noxæ.

611 Omne sub regno grau. regnum est] *verissimum. nam Ecclesiastes ille mortalium sapientissimus: Si videris calumnias egenorum & violèta iudicia, & subuerti iustitiam in prouinciâ, nõ mireris super hoc negotio: quia excelso excelsior est alius, & super hos quoque eminentiores*

sunt alij: & insuper vniuersæ terræ rex imperat seruienti. *Eccles. cap. 5.*
 & *David Psal 81.* Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem
 Deos diiudicat. *vbi κατ' ἀναλογία Dy vocantur iudices & Principes.* huc
 etiam pertinet quod iudicibus à se constitutus ait *Iosaphat Rex:* Videte quid
 faciatis: non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini, & quod-
 cunque iudicaueritis in vos redundabit. 2. *Paralip. 19.*

613 Hunc dies vidit] *Commodi temporibus Cleander Phryx è seruili
 conditione ad eum dignitatis gradum fuit euectus, ut & Imperatoris custo-
 diam, & cubiculi curam, & militum prefecturam solus obtineret, & impe-
 rium animo iam ac spe deuoraret: is tamen leuissimo momento, cum dignitate,
 diuitiisq̄, liberos insuper & vitam ignominiosissimè amisit: quod narrans
 Herodian. lib. I. subdit: τοῖς τῶ μὲν δὴ τέλει Κλέανδρος τε καὶ οἱ παρ' αὐτὸν ἐχρή-
 ζαιτο, φιλοτιμισσαμένους (ὡς ἄν τις εἴποι) τῆς ἀνθρώπινης φύσεως ἐπὶ εὐχαι, ὅτι
 ἐκ τῆς ἐχάτης εὐπελείας εἰς τὸ μέγιστον ἕψους ἀεγαι, καὶ πάλιν τὸν ἀρθέντα εἶναι
 ὀλίγη, καὶ ἀέλαπτος δυνάται τύχης ῥοπή. Hæc finis Cleandri factorum fuit.
 quasi in vno illo veluti ambitiosius ostentaret natura (vt sic dixerim
 humana) posse ex infimo loco ad summū fastigium euehi hominem,
 atque auectum, dein rursus deturbari quamlibet exiguo atque in-
 sperato fortunæ momento. Meritò *Claudianus:**

Summis stare diu Parcarum lege negatur;

Magna repentè ruunt, summa cadunt subitò.

619 *Crastinum*] *Euripides in Alcesti:*

Omnnes mortales mortis trahit necessitas:

Nec quisquam est qui certò nouerit,

Num sit in lucem victuris *crastinam.*

Seneca: ep. 92. Nemo altero fragilior est: nemo sui in *crastinum* certion.

Theognis: — οἶδ' ἄρα θδεις:

ἀνθρώπων ὅτι νύξ καὶ ἡμέρα ἀνδρὶ τελεῖ.

Novit enim nemo hominum, quid nox & dies viro perficiat.

IN ACT. IIII.

*Narratio est crudelitatis, quam Atreus in fratris filios exercuit, & para-
 zarum Thyesti epularum.*

622 *Turbo*] *turbo celerior & concitator est vento. de turbine Seneca li-
 bro 7. nat. quæst. cap. 9.* mira velocitas eius & mira breuitas est. quid sit do-
 cet, inquit: efficit turbinem, plurium ventorum inter ipsos luæatio.

632 *Effare*] *Hinc chorus loqui incipit non à precedenti versu, ut in vul-
 gatis. paullo post Megunt. remittat pro remitter.*

639 *Quis sit, sed vter*] *sic manifeste plerique, sic Herbipolens, duo Veneti
 & Lugdunens: in tertio Veneto eodem modo, nisi quod vitiosè, fit, pro sit.
 Meguntin. Non quid sit, sed vter effa. omisà dictione: quæro, sine quâ ruit
 versus. vitiosè edidit Lipsen. Quis, sed vter. illa alia lectio clara & aper-
 ta, vacat caligine & nubilo. Non dubito (inquit) hoc scelus, quod hõrres refer-
 re, ab altero fratrum commissum; nullus enim ausit aliis: sed ambigo vter il-
 lorum, æquè namque scelesti sunt.*

[649 Secessu] *Lugdun. recessu. Arcana, quia non omnibus ad illam accessus; patet. quia capax & patula, hoc est vasta. Et querunt, si arcana, quo modo patet? Responderat olim Bernardinus: Vltra loca illa omnibus patentia alium esse secretiorem solis regibus concessum; qui patet, quia erat amplius non quod omnes ingrediuntur. Arcana illa regiâ patulâ, sed non in propatulo.*

651 Penetrare] *vbi Lararium & Dij Penates.*

657 Lapsis] *sic Lipsiens. sed plerique lib. lassis. non quæ corruerint iam, sed quæ ruinam minantur.* 662 Tiaras] *tiara. Valer Flaccus lib. 6.*

Subligat extremâ patrium ceruice tiaram.

Iuuenal. Phrygia vestitur bucca tyarâ. vbi Schol. tyara galea sacerdotis est, quæ per malas veniens mento subligatur. Tyara est Phrygiû quod dicunt. 670 Emissa bustis turba] *sæpe apparere defunctorum animas, nec illusorias omnes huiusmodi apparitiones, & quomodo veræ à falsis aliquatenus dignosci queant, docerem nisi id prestitisset, noster Pet. Thyreus in Theſibus fusiſſimis de apparitione spirituum, quæ ante annos aliquot Moguntia edita; & ea de re nos fortassis aliàs.*

680 Adito] *Moguntin. abdito.*

686 Purpurea] *quia regales victimæ, Thyesta filij.*

687 Salsa] *Eguian. fusâ, & sic vnus Vinct. & Herbiolens.*

694 Accendit] *Mogun. attendit. nimirum illa obseruat omnia, quæ in existipicio solita, vt doctum in Oedippo. Herbiol. accendit, hinc ceteri excusi; accedit. prima enim earum quas vidi impressionû illa Herb. & ante annum 1500.*

695 Lucus] *nam & hoc ominosum. Tibullus lib. 2.*

Atque tubas, atque arma ferunt strepitantia cælo

Audita, & lucos præcinuisse fugam.

de lucis creditum potius, quam aliis siluis, quia illi sacra nemora.

697 Læuo etheræ] *cæli parte sinistra. nam in Græcia hæc gerebantur: & Græci sinistra omina à scæna de cælo dari, Romani à dextra putabant. Cicero lib. 2. de Diuinat. Quæ autem est inter augures conueniens & coniun-*

cta constantia? ad nostri augurij consuetudinem dixit Ennius:

Cùm tonuit leuum bene tempestate serenâ,

At Hømericus Ajax, quærens apud Homerum de ferocitate Troianorum, nescio quid hoc modo nunciat:

Prospera Iuppiter his dextris fulgoribus edit.

Ita nobis sinistra videntur, Græcis & Barbaris dextra mæliora. Memoria labitur. non enim Ajax, sed Vlyſſes dixit lib. 9. Iliad.

Σὺς δὲ σφίρ κριδὸς ἐξ ἄριστερα σίματα. Φούρων

ἀπαρῆα. Iuppiter autem ipsis Saturnius dextera signa ostendens fulgurat. Hinc apparet cur Cicero 3. de legib. Magistrum populi aue

sinistrâ dici voluerit. scilicet quia hæc Romanis bona. vnde Ennius de Romuli augurio: Exin candida se radiis dedit ista foras lux,

Et simul ex alto longè pulcherrima præpes

Læua volauit auis. & Cicero, in Mario:

Partibus intonuit cæli pater ipse sinistris.

Romani hac in re disciplinam Hetruscam sunt secuti, ut docet Festus in sinistra aues. & causam refert Dionys. Halycarnas. lib. 2. Orig. Cur ergo Cicero in lib. de Divinat. ad comitia negavit bonum auspiciam, sinistrum fulmen? sanè nescio: nisi, quia in mendaciis & ritu fallacissimo nulla constans veritas. Illud addo, hanc Græcorum & Romanorum dissenſionem, imaginariam tantum fuisse; nam utriusque ab Oriente signa secunda, ab Occasu infelicia, sed illis Oriens ad dextram, his ad sc. eam. quod paucis docebo. Geographia & philosophia melior dextram celi partem Orienti, sinistram tribuit Occidenti: eo quod naturalis motus vinentium à dextra cæpius ad sinistram fertur; cæliq. pars dextra Oriens, sinistra Occidens vocetur, & sol quotidie communi cælorum motu rapidissimo, hunc cursum diurno curriculo conficiat, ut Plinius & Hyginus obseruarunt, eaq. Pythagoræ, Platonis, Aristotelis; Ptolomæi, Calcidij & aliorum sententia fuit. Iccirco cecinit Orpheus, Solem cum dexter est, Auroram, cum lauus, Noctem gignere: hoc est (ut rectè Parrhasius) ab ortu diè, ab occasu noctem producere. Iccirco Senerianus prodidit, à Deo in Orientali plaga Solem, in Occidua Lunam fuisse creatam: & Claudianus lib. 2. de rap. u. fingit à matre Phæbum dextro lacerto, Dianam sinistro portari. Et his illa fufus, hic breuius, uterque obſeruat.

antica pars Septentrio, postica Meridies: que Græcorum & Barbarorum sententia est verosimilior. Sed Astronomi, quia nō ut Geographi ad polarem stellam respiciunt; sed Meridiem potius inspiciunt, ut stellarum Planetarumque motus notent; Mundi lauam Orienti, dextram Occidenti: Septentrionem posticam, Austro-anticam assignant. Sed & Hetrusci, & ex eorū disciplinā (teste Varrou) Romani; quia ipsis in augurio captando dextra celi pars ab Occasu, sinistra verò ab Ortū esset, & antica ad Meridiem, postica ad Septentrionem, ut auctores sunt Varro & Plinius: factum ut laua vocaret exortina; dextra verò occidua, & illa secunda, ista aduersa putarent. Interdum dextri & sinistri vocabulum accommodatur Austro & Aquiloni. Solebant enim Romani in Auguriis captandis ita sedes deligere, ut licet anteriori corporis parte ad Meridiem versi essent (hæc enim antica) tamen faciem versus Orientē deflecterent, ut docet Dionys. d. lib. 2. sicq. Orientem aspiciantibus, Oriens anticus, Occidens posticus, Borealis celi pars erat dextra, Australis verò sinistra, considerata nō corporis eorū, sed celi situs ratione. & sic ut his nominibus Pythagoram, Platonem & Aristotelem Galenus testatur, sic etiam Empedocles & Clcomedes: & sic Lucanus de Arabibus:

Vmbra mirati nemorum non ire sinistras.

quia, ut Solinus scribit: umbra quæ nobis dextra, illis sinistra. In felici enim Arabia vnde venerant, umbra (ut rectè Dodonæus cap. 4. Sphære) æstiuo solstitio in sinistram, hoc est Meridiem cadunt; in Italia & citeriore Aegypto semper in dextram siue Septentrionem. Sed si te conuertas ad partem occiduam, tunc celi pars Aquilonaris erit sinistra, Australis dextra, atque ita vocasse Aegyptios testatur Galenus; & sequi videtur Festus, quando celi anticam partem vocat dextram, posticam sinistram. Nam Romanis antica Australis. Hæc vera quoad celi situm. Nam quoad nostram positionem, nobis ad Occasum conuersis, nostræ dextræ respondet Septentrio, sinistra Meridies:

contra

contra conuersis nobis ad Orientem, sinistra Aquilo, dextra opponitur Au-
ster. Quare Hebraei, qui ad ortum faciem conuertebant, Austrum seu Meri-
diem, per dextrum significant. vt Psalm. 88. versu 12. vbi Deus dicitur creasse
יָמִין יָמִין hoc est, vt D. Hieron. vertit, Aquilonem & dexterum; siue, vt Fe-
lix, Aquilonem & Meridiem; & Paraphrastes Chaldaeus, desertum
Aquilonis habitatoresque Austri. Et in idem incidit, quod Septuaginta
reddunt, τὸν Ὠρῶν καὶ τὴν Ἰάλασσα; & nostra vulgata; Aquilonem &
in mare. mare enim Hebraeis מַרְיָם seu maria מַרְיָם addito dages, sumitur pro מַרְיָם,
Meridie, vt Psalm. 106. versu 4. A solis ortu & occasu, ab aquilone & ma-
ri. Non solum, quia mare mortuum illis ad Austrum, quod homini docto vi-
sum; sed etiam, quia in Australi cardine proprius Oceani locus, vt rectè Ge-
nebrardus. Vnde conijcere nequeo cur alius Reuerendiss. & doctiss. vir in d.
Psalm. 88. mare, interpretetur Occidentem.

699 Libata] frequens in sacrificiis libationum usus: eaque vt plurimum
ex puro vino (purū, quod nec spurcum, nec alia labe, sordibusve impuratum) ali-
quando, aqua, vel lacte. de prodigio vini in sanguinem mutati, dixi in Oedip.

701 Fleuit in templis ebur] docet hoc & similia prodigia esse naturalia,
Plutarchus in Coriolano: ἰδιότα μὲν γὰρ ἀγάλματα φαίνονται καὶ διαχυρρόον-
τα, καὶ πίνας μερίετα νότιδας αἱματώδεις, ἐκ ἀδύατόν ἔστι. καὶ γὰρ ξύλα καὶ
λίθοι πολλάκις μὲν εὐρώτα συνάγρουσι γόνιμον ὑγρότητος πολλὰς δὲ χροίας
ἀνίαζιν ἐξ ἑαυτῶν καὶ δέξονται βαφὰς ἐκ τῆς περὶ ἑχόντος. οἷς ἔνια σημαίνειν
τὸ δαιμόνιον, ἔδ' ἐν ἂν δόξειε κωλύειν. δυνατὸν δὲ ἔμυγμα ἔσται γὰρ ἴσφορον
ὁμοιον ἐκβάλλειν ἀγάλματα, καὶ ῥήξιν ἢ διάσασιν μορίων βίαιοτέρα ἐν βά-
θει γενομένην. ἔναρθρον δὲ φωνὴν καὶ διάλεκτόν ἔτω σαφῆ καὶ περὶ τὴν καὶ ἀρ-
τίστομον ἐν ἄψυχῳ γενέσθαι πάντα πᾶσιν ἀμήχανον εἰ μηδὲ τὴν ψυχὴν καὶ τὸν
θεὸν ἀνευ σώματος ὀργανικοῦ καὶ διηρμοσμένους μέρεσι λογικοῖς γέρονται, ἢ χεῖν
καὶ διαλέγεσθαι. Sudare simulacra & lacrymari, guttasque sanguinolentas
emittere, non id quidem omnino fieri non potest. Ligna enim lapidif-
que sæpe rubiginem cōtrahunt, quæ in liquorem dissolui possit: colo-
res ex sese edunt varios, aut inficiuntur ab eo, quod est circūpositum:
quo minus etiam aliquid jis Dij nonnunquam portendant, nihil vide-
tur obstare. Edere etiam sonitum, gemitus suspiriique affimilem pos-
sunt, cū interiores eorum fortè partes rumpuntur, aut violentiùs à
sefe diducuntur. Articulatam verò vocem, itaque expressam & inte-
gram, & quæ intelligi omnino possit, ab inanimato corpore edi, credi-
tu est per quã durum: quando neque Deus, neque anima, sine corpore,
instrumentis & partibus animi capacibus, aptè loqui possit.

696 Regium decus] Diadema.

703 Deos] Basileens. Deas. quod de Eumenidib. foret intellig.

716 Primus locus, ne] sic mei manusc. omnes, etiam Moguntinens. & sic
Herbipol. & Veneti duo. & Lipsiens. Alij habent: Primus pietati ne. quod
non places. nam versus non patitur.

717 Tantalus] hic celebris illius Tantali pronepos; cui Clytemnestra,
atenuam Agamemnoni nuberet, fuerat desponsa, cuius etiam ossa Argis

in cippo quodam afferuabantur. Pausan. in Corinthiac.

719 Stetit] Solemne victarum verbum.

722 Commisit] non prius premere & fodere desit, quàm penitus demerso ferro manum iugulo apprimeret. Eguian. manus.

723 Hac parte an illâ] nam & hoc extispices obseruabant. lege Briffon. lib. 1. de Formul. & hunc locum adde.

728 Querulum] superius Med. ver. 361. idem diximus de Orpheo, & hic locus Senecæ ex illo (quem ibi citauimus) Ouidij videtur desumptus. sed hæc ex vulgi opinione dicta. nam vt præcisâ arteriâ & sine pulmonis motu, truncatû caput loquatur, fieri non posse docet Aristot. li. 3. de partib. animal. cap. 10.

730 Puerone] tres ergo nepotes ex fratre iugulauit.

732 In cæde multa victor] Mog. In cæde multa meat victor. superflue.

738 Fureret] Moguntinens. Herbipolens. & Veneti; tueret. iisdem mox: existitit. Vtrumque germanum.

742 Vtrumque] pectoris & dorfi.

746 Obiecit feris] crudelissimû veteres indicabant cadauer feris obijcere, vel arcere sepulturâ, vt alibi docui, & postea fusiùs Guichardus lib. 1. de Funeribus cap. 3. fortè quia ex Platonis opinione centû annis insepulorû vmbra errare credebantur, neque à Charonte in cymbam recipi. Vnde Virg.

Æn. 6. Hæc omnis quam cernis inops, inhumatâque turba; quibus ideo ait: Nec ripas datur horrendas, nec rauca fluenta

Transportare prius, quàm sedibus ossa quierunt.

Centum errant annos volitantque hæc litora circum:

Tum demum admissi stagna exoptata reuisunt.

Tertullianus in lib. de anima: Creditum est insepulros non antè ad inferos redigi, quàm iusta perceperint, secûdùm Homericum Patroclum funus in somnis ab Achille flagitantè: quòd non aliàs adire portas inferorum possset, arcantibus eum longè animabus sepulcorû. Non ergo inuentor Plato huius delirij, sed fortè Homerus, quem cæcum mirum non est à vero deflexisse. nam visu carentes magna pars veri latet. Ideo etiam Lucanus lib. 1.

_____ Vmbrâque erraret Crassus inultâ. erraret, non quia inultus, sed quia insepultus. nã insepulti errabant, inulti vexare tantû occisores credebantur, qua de re dicam in Octau. ideo sup. in Oed. Laius, non queritur errare se, quia sepultus; sed minatur occisori, quia inultus:

Te, te cruentâ sceptrâ qui dextrâ geris,

Te pater inultus, vrbe cùm tota petam. & c.

hæc Lucani interpretibus separanda. Tanti ergo veteribus sepultura, vt nec maleficis putarent denegandam. Nam Hebræis disertè Moses vetuit, vltra vnum diem cadauer in patibulo relinquere, Deuteron. 21. & meminuit Iosephus lib. 4. Antiquitat. cap. 6. ideo fortè tam solliciti Iudæi, ne corpus Domini & latronum cadauera sabbato in cruce permanerent, quia cùm magnus ille dies esset, eo tollere non potuissent, & sic vltra præscriptum in ligno mansissent. Ioan. 20. Græcis præter humanum morem visus facere Creon, cùm Polynicus carpus insepultum relinqui iussisset, apud Eurip. in Phœn. Sophoclem

in Antig. & Statium extremâ penè Thebaid. Apud Romanos etsi cadauera damnatorum petebantur ab amicis ad sepulturam, negari tamen non poterant. l. 1. & ult. D. de cadaver. damnat. l. obnoxios C. de religios. & sumpt. fun. In Braccarensi concilio primo, statuitur, ut non contriti à sepultura arceantur: sed si confessi fuerint & egerint pœnitentiam, non arceri voluit secundùm concil. Moguntinum, ut refertur c. quæsitum. 11. q. 2. & c. placuit 23. q. 5. Hodie tamen singulæ provinciæ suis ac in re moribus utuntur. Nec desunt homines, nescio quam impiè de corporum resurrectione sentientes, quibus in animo & ore, illud Mecœnatis apud Senecam epist. 93.

Nec tumulum curo, sepelit natura relictos.

749 Nec soluat] sic Lugdunen. & plerique excusi; sed Lipsiens. & mei m. f. Ne soluat. 751 Sub hoc] deest Mogunt.

754 Erepta] multi m. f. ciecta. alterum malo.

755 Spirantque] Mogunt. strepitantque. num? trepidantque. sequitur autem pulchra descriptio extispicina, quam confer cum ijs, quæ in Oedipo.

759 Epulis] ideo vocatur ab Attio; epularum fictor, scelerum fratris delitor. 763 Datas fidei] Vide Med. vers. 248.

765 Flammatus latex] apud Euripidem in Cyclope parantur Polyphemo elixa & assa. Valerius Flaccus de Argonaut. in nuptijs Medæ:

Pars verubus, pars vndanti despumat aheno.

770 Gemant, gemuere] vidi postea in Munguntinens. sic haberi, & sic omnes excusi; & tolerari potest, etsi aliam lectionem præferam.

776 Ruptum] duo manusc. raptum.

777 Lancinat] solus Mogunt. ex lib. scriptis; laceret. Herbipol. & Veneti; laniat. probum tamen; lancinat, qua voce vsi Plinius, Prudentius, Seneca, & alij. sup. vsus verbo; lacerat, eodem sensu; liberos auidus parens

Gaudensque laceret, & suos artus edat.

783 Cursus] currus Mog. Herbipol. & Veneti.

787 Patefient] sic ceteri melius, quàm N. qui; patefiant.

IN CHORVM.

Obstupescit subita lucis meridiana obscuracione, queritur mundi vicem; cui iam nutantibus, & officij sui oblitis sideribus, antiquum chaos instare metuit, & auguratur. Multa hic astronomica occurrunt; quæ attingam, qua ad mentem poetæ eruendam necessaria.

788 Terrarum] hominum in terris degentium, metonymicè.

790 Decus] sidera & stellæ.

793 Nondum] quid (inquit) causæ est, cur nondum noctis tempus cum aduenerit, iam nox sit? cur medio die, abest dies?

799 Tertia misit] nondum datum signum ultimæ partis diei. singulas olim vigilias noctis, tubæ vel buccinæ signo indicatas docent Linius lib. 7. & Vegetius lib. 3. idem fiebat interdium. & ipse dies in totidem partes distinguebatur, in quot nox. Quomodo accipiendum illud Lucani lib. 2.

— neu buccina diuidat horas. Et has partes, docente natura, Gallina-

naceos prænunciare videmus. Plinius li. 10. quos excitandis in opera mortalibus, rumpendoque somno natura genuit. norunt sidera & ternas distinguunt horas interdiu cantu. Democritus putat accidere, quòd cum calidissimæ naturæ sit animal, citò cibum decoquat, eoque toties à pectore in omne corpus distributo, cantu famem testetur, teste Ciceron. in lib. de diuinat. Aliò poeta referunt, ut Ausonius:

— ter clara instantis Eoi

Signa canit ferus, deprensò Marte, Satelles.

Cõira Ms.
riangelum
in Diatri.

Vide Tro.
ad. 437.

nempe gallinaceus ales, non ut volunt coruus.* hic enim Phæbi, non Martis ales; etsi coruo id ipsum Sidonius tribuere videtur: Oscines (inquit) coruos voce triplicatâ puniceam Auroræ surgentis faciem consalutantes. sic enim lego, vel; facem. nam qui vocem, reposuerunt, illi malas Apollinari, sublata luce, tenebras reliquerunt. Singulæ ergo partes diei Græcis quatuor horarum, si dies in tres partes diuidebatur. Hebræi & Romani in quatuor stationes diem (sicuti noctem in quatuor vigiliis) distribuebant, & singulæ stationes erant horarum trium. prima à diluculo incipiebat; secunda à finitâ hora tertiæ diei; tertiæ, à diei sexta exacta; quarta, à confecta nona. ut docet Cornel. Iansenius in Concordant. Euang. at Græcorum prima statio inchoabatur ipso diluculo, secunda, ab hora quinta: tertiæ ab octaua finita, & incipiente nona. Sensus ergo, nondum nona est diei hora; supersunt adhuc horæ diurnæ plusquam quatuor.

816 Roscida] Moguntin. rorida. Lugdunens. rosida. ceteri: roscida.

819 Mergere ponto] Hispani veteres fabulantur apud Cleomedem li. 2. Solem se Oceano mergentem quendam strepitum edere extinctum, qualem à ferro candenti aqua immerso fieri videmus. Posidonius quoque apud Strabonem lib. 1. ut vulgi fabulam refert apud sacrum promontorium, in extrema Hispania, solem occidere & magnum edere strepitum, quasi si mare strideret sibilaretque, Sole dum in fundum defertur extincto. Huc alludit Ausonius ad Paullinum scribens:

Stridebátque freto Titan insignis Ibero.

Confirmant eam fabulam Anaxagoras, Democritus, & Metrodorus qui Solem ferrum ignitum, aut lapidem flamma succensum existimant: nec procul abit Xenophanes, qui Solem & Lunam nubes igneas esse censet: nec ij, qui rotam accensam, vna in parte apertam, & inde flammam vomentem. maxima enim de Solis & Lunæ, ut magnitudine, ita & substantia & figura, veterum dissensio. Vide Theodoretum lib. 4. contra Græc. affect. col. 4. & Ioann. Strobæum in Eclog. Physic.

821 Auroram] sic dicta temporis Dea, quia ortum Solis antecedit. nam, ut ait Varro, ab igne Solis aureo tum aër aurescit. Ait: Miratur Sol occidens, assuetus apud Iberos nocturnum hospitium subire; nunc se ab Indis inuitatum & exceptum, quibuscum prandere & ientare, non cœnare solebat.

823 Tenebrásque] Iubet Sol meridianus abiens, tenebras ante tempus sibi succedere: quare Noctem imparatam, & nocturno labori, per diurnam quietem, se præparantem, semisomnem stratis expellit. cui tamen surgenti, &

filiæ vocanti, natæ, astra, non obtemperant vt solent, nec matris currum sequuntur: Luna quoque non prodiit è thalamo suo. ita densissima tantùm tenebræ sunt. nullâ Lunæ, nec siderum luce conlucata.

Parata] sic Moguntinens. Eguian. Herbipolen. Veneti, & Basileens. primus M. peractâ intrusit. mendosè.

825 Graues umbras] non lucet. ideo nullas umbras facit. nam sine luce nulla umbra. Graues, hoc est, noxius & corporibus minus salutare quam solares umbræ. Poëtæ umbram posituum quid, non lucis priuationem esse volunt: & fuit illa sententia Procli in lib. de mundi æternitate. Et reuera non est umbra vlla sine aliqua entitate reali, licet valde imperfecta, recepta ab illo luminoso corpore, cuius est umbra: Tamen quatenus provenit à corpore opaco, mera tantùm priuatio est, vt docet Pererius noster in phys. lib. vlt. ad tertium argum. Procli. 827 Trepidant, trepidant] sic plerique m. s. & veteres impressi. minus rectè Lugdun. trepidant nostra.

835 Dux astrorum] Plinius: Sol non modo temporum terrarumque sed siderum etiam ipsorum, calique rector.

838 Timores] quos inducunt & augent tenebræ, minuit lux Lunæ.

840 Curuo breuius] Lunæ namque mensurus, annuus Solis cursus. huius loci fortè memor Boëtius, cecinit:

Tu frondiflua frigore brumæ,

Stringis lucem breuiore rotâ.

Tu cum feruida venerit æstas,

Agiles noctis diuidis horas. Sui fratris] Eguian. suis, fratris.

842 Turba Deorum] siderum, elementorum, mundi que, quæ omnia Deos censebant Stoici, vt apud Ciceronem differit Lucilius Balbus.

843 Hic qui sacris Peruius astris] sequitur Zodiaci descriptio, cui nomē hoc ab animalibus, quorum in eo signa: vnde & Signifer, de quo Aristoteles lib. 2. de generat. Cleomedes 1. Meteor. Proclus de Sphæra, Aratus, & eius interpretes in Phœnum. Manil. lib. 1. astronom. Virg. 1. Georg. Ouid. 2. Metam. & Lucanus lib. 9. Plinius li. 2. c. 4. 8. 16. & 77. Iulius Firmicus lib. 2. astron. c. 1. Higynus lib. 1. cap. de Zodiaco, & Macrobius lib. 1. in somn. Scipion.

Peruius astris sacris] quia per illum decurrunt Sol & Luna; vel quia per illum duodecim illa signa exercent varias naturæ lege choreas, & singulis singula numina Pythagorici præficiabant, teste Marsilio Ficino li. 4. Theolog. Platon. ex quâ sectâ Manilius lib. 2.

Lanigerum Pallas, Taurum Cytheræa tuetur,

Formosos Phœbus Geminos, Cylleniū Cancrum:

Iuppiter at cum Matre Deūm regit ipse Leonem.

Spiciferæ est Virgo Cereris; fabricatâque Libra

Vulcano: pugnax Mauorti Scorpius hæret.

Venantem Diana virum, sed partis equinæ

Atque angusta fouet Capricorni sidera Vesta.

At Iouis aduersum Iunonis Aquarius astrum est.

Agnoscitque suos Neptunus in æquore pisces.

844 Obliquo tramite] *ideo obliquus vel inflexus solet vocari. Virgil. i. Georg.*
 — & via secta per ambas

Obliquus quâ se signorum verteret ordo.

Ovidius 2. Metamorph.

Sectus in obliquum est lato curuamine limes.

Manilius 1. Astronom.

Sic per tres gyros inflexus ducitur orbis.

Obliquus autem, quia cum æquinoctiali & tropicis facit obliquos angulos, & semper eius aliqua signa obliquè in vtraque sphaera oriuntur & occidunt. Et reuera, si non ad proprios, sed ad totius mundi polos respicias, ab ijs inæqualiter distat. Eam obliquitatem primus deprehendit Pythagoras, licet sibi laudè Chius Oenopides conetur ascribere, teste Stobæo in Physic. Eclog.

Zonas] fascias quinque siue cingula, quibus terras, cælumque astringi quodâmodo, vel scindi aut diuidi fingunt, polares duas algidas, æquinoctiali vicinâ torridam, & medias temperatas. vide Herc. Fur. 1437.

845 Longos] *ad differentiam annorû Solarium, qui duodecim ferè mensibus perficiuntur. Sed quis hic longus annus? puto non ille magnus Platonicus, quia cur hunc tribuat Zodiaco? sed potius spacium triginta sex milliû annorum communiû; quo, iuxta Ptolemæum, nona sphaera & inferiores ab Occidente in Orientem mouentur. quam periodû & circumuolutionem tribuit Zodiaco. quia motus iste non super mundi polos, vt diurnus; nec super vertices correspondentes arietis & libræ, secundæ sphaeræ, vt ille quem vocant trepidationis; sed super ipsos Zodiaci polos fit.*

Signifer] nunc ordine incipit recensere Zodiaci signa, de quibus actum ex Q. Cicerone Herc. Oetæi act. 1. & Manilius lib. 1.

Aurato princeps Aries in vellere fulgens

Respicit admirans aduersum surgere Taurum,

Summisso vultu Geminos & fronte vocantem.

Quos sequitur Cancer, cancrum Leo, Virgo leonem.

Æquato tum Libra die cum tempore noctis

Attrahit ardenti fulgentem Scorpion astro;

In cuius caudam contentum dirigit arcum

Mixtus equo, volucrem missurus iamque sagittam.

Tum venit angusto Capricornus sidere flexus.

Post hunc inflexam defundit Aquarius urnam,

Piscibus assuetas auidè sitientibus vndas;

Quos Aries tangit claudentes vltima signa.

In Appendice Virgilianâ. XII. scolasticorum poetarû descriptiones leguntur: quas cum inuicem, & cum hoc Senecæ choro, & citatis Q. Ciceronis & Manilij versibus, non erit inutile conferre. his signis primus imposuit nomina Cleostratus, teste Plin. li. 2. c. 8. multa de illis Sex. Empyricus aduers. Mathemat. cap. 21. 848 Reddit Zephyro] ineunte Verè rursus vult nauigare, sed tamen iterû mergetur. alludit ad Phryxi fabulam, de qua alio loco. Zephyrus calidus est, vt pote naturam aëris habens, vide Aristot. lib. 2. Meteor.

Nondum benigno vere] hoc dicit propter Martij asperitatem & inclementiam. Possis etiam melius explicare, quod Aries reddit Zephyro vela, hoc est, Zephyrum stare iubet, quo flante navigationis tempus aperitur. nam astrologi volunt astra ventis imperare.

848 Aries] longū foret omnes de singulis his signis fabulas referre. indica-
bo fontes, vnde curiosi sitim suam expleant. legendi, de ariete Schol. Apollonij
lib. 2. Higynus lib. 2. astron. c. de ariete. Lucianus in astrolog. Galenus in Orat.
suasoria ad artes, Plinius lib. 2. cap. 8. 16. 19. & lib. 18. cap. 24. & 25.

851 Taurus] de hoc dictū ad Herc. Fur. de Hyadibus & Pleiadibus ad
Medeā. Vide Ouidiū lib. 5. Fast. Higynū d. lib. 2. cap. de tauro, Pliniū lib. 2.
cap. 16. & 42. & lib. 18. cap. 28.

852 Geminos] siue hi Castor & Pollux, siue Iason & Triptolemus, siue
Hercules & Apollo, vt ambigunt Higynus & Ouid. dictis libris, Bassus in
Phenom. in signo Geminorum, Plinius lib. 18. Nat. hist. cap. 24.

853 Cancrū] de hoc Higynus cap. de Cancro, & Calpurnius in illud Ger-
manici: Quā media est Helice subiectum respice Cancrum.
& Plinius lib. 2. cap. 16. & 19. & lib. 18. cap. 25. 26. 28. & 35.

854 Leo] de hoc Higyn. & Bassus ille cap. de Leone ad ista Germanici.
Horrentesque iugas & fuluum cerne Leonem:
Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
Accensa in Cancro iam tunc geminabitur æstas:
Tunc lymphæ tenues, tunc est tristissima tellus.

ideo noster ait æstibus flammiferis ardere. Maximianus:

Æstifer inde Leo sequitur cum Virgine fulgens.

Vide Macrobiū lib. 1. Saturnal. cap. 21. & Plinium lib. 2. cap. 49. & lib. 18.
cap. 24. & 28.

Iterum] semel deciderat ex Lunari globo in montē propè Nemeam, vt te-
statur Nigidius, & Arati Latinus interpres, & Lucretius in lib. 2. Thebaid.
& Claudianus in præfat. ad Florentin. ideo Callimachus & Pindarus nuncu-
pant ἀπὲρ ζῶντα. videantur quæ dixi ad 83. Herc. Fur.

856 Virgo] Astræa: & hoc explicui. consule Aratum, Germanicum, &
eius interp. Higynum cap. de Virgine, & Plinium lib. 2. cap. 16.

857 Iustæque Libræ] Lucan. lib. 4. — ad iustæ pondera Libræ.
iam dixi, Noctes illam diebus æquare. Iugum, vocat Cicero lib. 2. de Diuinat.
Higynus c. de Scorpio, docet hoc sidus propter magnitudinē in duo signa diuidi,
& vnius figuram vocari libram; eam intellige, quam chelæ seu brachia exten-
sa figurant, vt indicat Bassus ad illud Cæs. Germanici:

Insignes cælum profundunt lumine chelæ.

Libram Eusthenius vocat, momentum; Basilus, trutine speciem; Euphor-
bus, æquale iugum. Cū verò sit pars Scorpij prior, meritò dicit noster; secūm-
que trahent. Vide Plin. lib. 2. cap. 16. & 19. lib. 18. cap. 24. 25. 26.

858 Scorpion] Latinis, Nepa. Asclepiadeus, pœta Scholasticus (nam
nomen hoc etiam Poëtis, & Oratoribus olim tributum; nec recens aut Barbar-
um à Theologis excogitatum, vt ineptè quidam garriunt) ipsum Scorpionem

vocat Chelas; cùm tamen confundi non debeant, Chelæ & Nepa. nam Chelæ et si, vt dixi, quasi pars quædam videantur Nepæ; tamen duo diuersa sunt signa. Chelæ namque ipsum Libræ signum. Aratus:

παρθένος αἰδ' ἐπὶ οἱ χηλαὶ καὶ σκορπίος αὐτὸς.

Virgo & prope eam Chelæ, & Scorpius ipse.

Videndi Bassus d. loco, Higyn. cap. de Scorpio, Firmicus lib. 2. cap. 12. Plinius lib. 18. cap. 24. & 26. ascribam solius Nicandri locum ex Alexipharm.

τὸν δὲ χαλαζήεντα κόρη Τιτανίς ἀνήκε

σκορπίον ὅκ κέν τροιο τεθηγμένον, ἦμος ἐπέχρα.

Βοιώτῳ τεύχασα χακὸν μόνον Ὠ' ἀριάνι,

ἀχέαντων ὅτε χερσὶ θεῆς ἐδράξατο πέπλων.

αὐτὰρ ὁ γαστέραοιο χε' σφυρὸν ἤλασεν ἴχθυος

σκορπίος ἀπορίδης, ὀλίγω ἔπειτα λαὶ λοχίσσας.

τῷ δὲ τέρας εἰσημιον ἐν ἀστράσιν ἀπλανές αὐτὸς,

οἷα κυλιατέοντος, ἀέιδελον ἐτήκεται.

At verò algificum Titania virgo creauit

Scorpion, armatum stimulo, caudaque timendum,

Bæoto pœnas ex Oarione reposcens,

Sacram auso manibus vestem temerare Dianæ:

Qui latitans parui cæco sub fornice saxi,

Duram improuiso violauit vulnere calcem:

Cuius ob id, tanquam venantis in astra relatum

Sidus, & immotum in magno fulgore coruscat.

quo loco mox Nicander octo scorpionum genera describit, vulgò satis ignota.

860 Pennata senex] de sidere Centauri siue Sagittarij, multa vobis Bassus in Germanicum, Higynus cap. de Sagittario, Ouid. 5. Fast. Plin. li. 2. c. 8. & li. 18. c. 29. Firmicus li. 2. cap. 12. & Macrobius li. 1. Saturn. cap. 21.

862 Referens hiemem ægoceros] primum sidus hiemale Capricornus; cur in astra relatus, varia memorant Higynus c. de Capricorno, & Bassus in Germanicum, Macrobius d. cap. 21. & Plinius lib. 2. cap. 16. & 19. necnon lib. 18. cap. 25. Euphorbus vocat Neptuniam prolem, fortassis quia media parte piscis; aut ad occultam aliquam fabulam respiciens.

865 Quisquis es] de Aquario, vide Higynum in ca. de Aquario, & Bassum d. loco. Catullus vocat Hydrochoon; Hilasius, Vrnigerum; Iulianus, aquæ fusorem; Palladius, aquæ gestatorem; Asclepiadius, nimbiferum; Maximianus, cui nomē aquæ faciunt; Vitalis, fundentem amnem; Vomanus, Deucalionis aquas; Euphoribus, qui que refundit aquas; Basilius Scholasticus poeta (cuiusmodi & præter Catullum, reliqui qui præcessere) Quique vrnæ gerit. Manilius & Q. Cicero, suo nomine, Aquarium; vrnæ qui tenet, Ausonius, & iuuenem qui regit aquas, Ouidius 1. Fastor. de hoc sidere etiam Macrobius d. cap. 21. & Plinius lib. 18. cap. 24. & 26.

864 Tecum excedent] sic Venet. & Lipsiens. & alij, re Et è. at Lugdunens. cum Eguiano; excident. sed tum versus nutat. fortassis; tecumque cadent. de subita enim ruina mundi agitur.

§65 Vltima] *Euphorbus*: — & *Pisces vltimus ordo*. *Vomanus*: — *Pisces postrema figura*. *Asclepiadius*: — *Piscésque nouissima forma*. *Palladius*: *Piscésque supremi: loquuti omnes ad normam antiquorum, quibus anni initium à vere. Qua causâ, in celo Pisces, narrant ex Nigidio Bassus, & ex Diogenite Brithraco Hyginus, & elegantiss. Ouidius lib. 2. Fastorum. Videndi præterea Macrob. d. cap. 21. & Plinius cap. 16. lib. 2. cap. 29. 13. 55. lib. 18.*

De Boote, *Vrsis*, & *Angue multa nos alibi, & plura Bassus in Germanicum, & Higin. d. lib. 2. Item de Angue Firmicus lib. 8. cap. 17. De Vrsa vtraque Ptolomæus lib. 7. Almagest. & tracta. 1. quadri. Manilius lib. 1. & Plinius lib. 2. cap. 42. & 72. & lib. 6. ca. 22. De Boote, Arturo, seu Arctophylace, Ptolomæus d. lib. 7. Manilius li. 1. & 5. Firmicus c. 14. li. 8. Plin. d. cap. 42, 49 62. lib. 7. & lib. 8. cap. 47. lib. 17. cap. 18. li. 18. cap. 24, 27, 28, 29, & 31. Quæ signa, & reliqua hic non enumerata, sic breuiter Ausonius comple-*

titur: Ad Boreâ partes Arcti iunguntur, & Anguis,
Post hos Arctophylax, paritèrque Corona, Genûque
Prolapsus, Lyra, Auis, Cepheus ac Cassiopeia,
Auriga, & Perseus, Deltoton, & Andromedæ astrum,
Pegasus, & Delphin, Telum, Aquila, Anguitenénsque:
Signifer inde subest, bis sex & sidera complent,
Hic Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo.
*Libra, Scorpius; Arcitenens, Capricornus, & vrnans
Qui tenet, & Pisces. Hi sunt in partibus Austri,
Orion, Procyon, Lepus, ardens Sirius, Argo,
Hydrus, Chiron, Thuribulum quoque, Piscis, & ingens
Hunc sequitur Pistris, simul Eridanîque fluenta.

*Libra, le-
go vel; Li-
bra &

§28 Pereunte mori *Moguntinen. in margine; aliàs, moriente:*

IN ACT. V.

Mirus hic vltimus actus: exultat in facinore suo nefario nefarius *Atræus*.
Epulatur unguentis delibutus & coronatus infelix Thyestes; sibiq; gratulatur, & miratur non posse se in tam magnis lætitiæ causis non mœrere. Tandem oculi mœroris causas frater illi aperit, & quàm diræ dapes illius in visceribus saluant, & cur sole meridiano non luceat, allatis capitibus ostendit. hinc remota nube, & quasi velo fictæ reconciliationis, in conuicia & execrationes mutuas erumpunt. Non cedit (nico iudicio) hic actus. Medæ, nec Thebæidi, vt si sit ista Seneca, queant & ille ipse esse.

884. Vertice attingens polum] De impossibili conditione I. C. dicunt, si digito, vel manu, cælum contigero: sed pœta de felicibus & superbis, capite aut vertice cælum attingere. Propertius, de ysdem lib. 1. Eleg. 6.

Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis.
tam inquit felix sum, vt calcare videar Deos ipsos, & sub pedibus habere summum cælum. Vbi per me quidem viro docto palmas continere licet.

890 Dies recessit] odore lucem peccaturi, amant noctem: & (vt ait lib. 7:

Controuers. Seneca Iul. Bassus) Maiore licentiâ, quæ non videmus, agimus: & quamuis nõ minor sit atrocitas facinoris, formido minor est.

895 Tenebras] erroris & ignorantie.

896 Iaces] *ex more conuiuiorum priscorum. nam in his iacebant seu recumbebant.* 898 Sobrio] *nam malorum sensum ebrietas adimit, & letitiam potius quàm mærorem animo inserit.*

902 Primus dolor] *quia primi motus tam violenti, ut eos extra hominis potestatem posuerint Philosophi.*

904 Spiritu expulso] *non verè, sed sopitis sensibus, ut in deliquio anima videmus.* 906 Multa face] *multus enim veterum luxus accendendorum in conuiujs luminarium, candelarum varij generis, lucernarum sumtuosarum, quæ vel aureis & argenteis candelabris, lychnuchis & alijs instrumentis fultæ per se consistebant, vel puerorum ancillarumve manibus gestabantur; de quibus D. Isidorus lib. 20. Orig. cap. 10. Crinitus lib. 17. de honest. disciplin. cap. 6. & N. lib. 3. Coniuiual. antiquit.*

908 Vino grauatam fulciens læuâ caput] *Veteres namque tam Græci quàm Latini, primis temporibus sedentes comedere solebant, ut ex Homero. Iliad. 2. Odys. 2. h. & b. Apollonio li. 2. Argon. & alij poetis facile probatur, & aperte docent Athenæus lib. 1. 5. & 11. Seruius in 7. Aeneid. ad illud Virgilij: Perpetuis soliti patres considerè mensis.*

Macrobius lib. 3. Saturnal. cap. 6. & D. Isidorus lib. Origin. 20. cap. 11. postea inualuit, ut conuiue potius solerent apud Græcos, ἀνακλιῖναι, κατανέλι, ἵ, κατανέλι, ἀνακλιῖ, ἀνακλιῖν, ἀνακλιῖν; apud Romanos, discumbere, accumbere, recumbere, accubare, cubare; reclinatâ videlicet superiore corporis parte in læuam latus, inferiore in longum porrectâ & extensâ & iacente, capite leniter erecto, dorso à puluillis modicè suffulto: qua de re consulendâ Philander in Virruuium, Lambinus in Horatianis Commentar. & omnium dicta congerens N. in Coniuiualib. Antiq. lib. 2. cap. 3 4. Notum etiam quosdam veterum stantes cibum sumsisse, ut de Hannibale, Catone Uticensi, Farrone refert Alexander ab Alex. lib. 5. Genial. diæ. cap. 21. statarium prandium vocat Mamertinus Panegyrista; alij maluere deambulando cibum sumere, ut de quodam monacho refert Suidas, Apuleius lib. 1. de Asino vocauit ambulatorium ientaculum. De Hebræis idem dicendū initio illos assedissemenses. nam de Iosepho patri archâ conuiuio fratres excipiente, legimus: sederunt corâ eo, primogenitus iuxta primogenita sua. Genes. 43. ubi in Hebræo est יָסַדוּ. & Exod. 16. quando sedebamus super ollas carniū & comedebamus, & cap. 32. sedit populus manducare & bibere. Vbi in Hebræo, יָסַדוּ הָעָם. Sedit populus. idem patet ex Gen. 37. Prouer. 23. 1. Reg. 20. sed postea discumbendi consuetudinem ut ceteræ nationes receperunt, docet hoc Philo Iudæus, nam de conuiuio illo Iosephi agens, cum scripisset eum insedissemenses subdit: μήπω τῶν ἀσθενῶν ἐν ταῖς συμπυκταῖς συνδαισῖαι κατανέλιου γεωδῶσαν. Non enim ab hominibus discumbendi mos receptus erat. Ideo videmus in nouo Testamento non sessionis, sed discubitus mentionem fieri. Luc. 7. Et ingressus domum Pharisei discubuit, & mox: ut co-

ignouit quòd accubuiſſet. & ἐπέλεθ' ἔς τὴν οἰκίαν τῆς Φαρισαίου ἀνακλιθῆναι. & πρὸς ὅτι κινῶσα ὅτι ἀνακείται. & manifestum ex eo, quòd steterit retrò secus pedes eius. nam si sedisset Dominus, in solo illos osculari stans nequiuisset. & ἔπειτα ὅτι τῆς πόδας αὐτῆς, &c. Mar. 14. Et cum esset Bethania in domo Simonis leprosi, & recumberet. κατακειμένων αὐτῆς. & postea: discumbentibus eis. ἀνακειμένων αὐτῶν. & Ioan. cap. 12. dicit Lazarum fuisse unum ex discumbentibus; τῶν ἀνακειμένων. & cap. 13. dicitur unus ex discipulis fuisse recumbens in sinu Domini; ἀνακειμένος ἐν τῷ κόλπῳ τῆς ἰουδῆς. Idem probatur ex vltima cena Luce 22. Mar. 14. & Mat. 26. ubi Dominus cum discipulis traditur discubuisse.

907 Relupinus] iam significat saturum & mero plenum, plus quam par erat, & consuetudo honestè accubantium ferebat, se exporrexisse, & tantum non omnino iacuisse, modicè tantum eleuato capite, & in cubitum leuum deposito: qualis est habitus conuiuiarum ebriorum, apud Horatium:

Languidus in cubitum iam se conuiuia reponet, & quem ex marmoribus Philander representat. Aptè autem vititur verbum; incubat, ut accubitus indecentiam & conuiuie saturitatem exprimat. nam scriptores hac in re vocabulum istud usurpare non solent. Quare ex hoc Senecæ loco infirmaratione probes, cum docere Heroum temporibus discumbendi morem in vusu fuisse, contra Homeri sententiam & Athenæi. quamquam dici posset, respexisse poetam ad sui temporis consuetudinem. Ebrÿ porro, & conuiuatoris adfidui χαρκτηριστικὸν pulcherrimum qui uolet, cum Lyconis inueniet accuratissimum apud Rutiliam lib. 2.

Purpura atque auto] non stibadio, vel toro, sed lecto pretiosis auleis & stragulis purpureis instrato; qua stragula Philo Lud. & Clemens Alex. vocant ἑσθιαστικὴν ἀλυστρῆν. Cicero: Conchiliata peristromata. Horat. rubro cocco tinctam vestem. de hoc Virgilius:

Stratòque super discumbitur ostro.

910 Voca transcendendi mea] plus quam optavi sum consecutus. non leniter modo de filiis gustauit, aut primis labris attingit; sed ad saturitatem usque illos vorauit, & in intimum penetrabile corporis demisit.

911 Ducit] ducere, bibere tractim. ἔλκεν. Horat. lib. 3. ducere sucos nebris. & lib. 4. ducere Liberum. & ducere pocula Lesbij.

Capaci-argento] patera vel alio vase argenteo. nam de facto argento loquitur: quo vasa contineri Mucius & Vlpianus volunt. l. cum aurum. l. 2. Mucius. D. de aur. & arg. legat. Capaci. quia principio maiora & capaciora Heroum pocula fuere & Principum; plebis & vulgi, minora & angustiora, ut docet Athenæus initio li. 11. sed paullo post vulgus hac quoque in parte luxum Principum sequi cepit, etiam Roma, teste Galeno lib. 1. Therapeut.

Merum] meri potationem, ἀχατοποσία veteres probro vertebant, ut docet Athenæus lib. 10. eamque Scythicam potationem appellabant, unde iactatum in Roman. Imperatorem ridiculum illud nomen Caldius Biberius Mero. Semper enim modestis & temperantibus in more fuit, vinum aquâ diluere, & temulentum Bacchum sobrijs Nymphis temperare: quod à quo, &

quando cœperit, quot etiam modis & quantâ aquâ vinum veteres temperare sint soliti, petendum ex Hier. Mercuriali lib. 1. Var. lection. cap. 18. & N. libro 3. Conuiu. antiquit. cap. 11.

912 Veteris] rubro ergo vino utebantur, nam id proprium celando sanguini. Bacchi] sic vinum vocatur ab inuentore, ut volunt poëte, Bacche. Nos à Noë inuentum scimus, ex Gen. cap. 9. & D. Augustino lib. 18. de Ciuitate Dei cap. 13. Athenæus ex Hecatæo, ex Melanippo tradit ab Oenæo in Aetolia primum vites inuentas, & inde vinum τὸ οἶνον dici, lib. 2. Conuiu. ca. 1. & fieri potest, ut Oenæus in Græcia vites primus senerit. Varro vinum à vi dedit, quod menti vim faciat, siue quod ad bonum vel malum vim maximam obtineat: & multi Varronianum etymon Græca vocabuli origine confirmant, dui τὸ οἶνον ὄζει τὸ οἶνον τὸ οὐκ ἔχει τὸν ἴδον. quasi prudentiores nos faciat, & mentem dirigat, si moderate sumatur; vel quasi, οἶνον ἴδον, mentem vastet, & prudentiâ priuet, si sine modo. Vide Eustathium Iliad. C. & N. li. 3. Conuiu. antiq. c. 7. qui etiã c. 8. & 6. recenset incommoda ebrietatis.

914 Abscondit] Moguntinens. abscondat.

Mensâ claudatur scypho] solebant veteres cœnam potu terminare, & poculum illud, poculum boni genij; bonæ fortunæ; boni dæmonis vocabant; patet ex Eustathio Odyss. π'. Schol. Aristophan. in Equitib. & in Pace, & fusissimè Athenæus docet lib. 15. Vtrum verò illa consuetudo nature humana utilis, nec ne, disputat Christoph. Vega lib. 2. de arte medica sect. 4. & N. d. li. 3. Quod verò poculi genij sit scyphus, & Reges ex eo bibere solitos, & qui scyphi laudatissimi, & de hoc vase alia multa Athenæus lib. 11. cap. 17.

919 Iam cantus ciet] παρῳδία, sic enim vocatur cantio potantium. est autem hic effectus vnus ebrietatis, ut ex Panyasside, & Eubulo docet Athenæus lib. 2. cap. 1.

918 Longis hebetata] Burdigalens. memb. tantis obfessa.

935 Veterem] tristem, afflictum, calamitosum, pauidum.

942 Nulla surgens dolor ex causa] mox ait: Imber vultu nolente cadit. hæc illi magna & imminentis, sed ignote calamitatis prenuncia signa opinabantur. Sic Ceres Claudiani; lib. 3. de raptu Proserp.

— nullusque dies non triste minatur

Augurium. quoties flauentia fæta comarum

Spontè cadunt! quoties exsudat ab vbere sanguis!

Larga vel inuito prorumpunt lumina fletu,

Iniussæque manus mirantia pectora tundunt:

Si buxos inflare velim, ferale gemiscunt.

Tympana si quatiã planctum mihi tympana reddunt.

Ah vereor ne quid portendant omina veri.

944 Vincire] floribus fertis, vel corona sutili aut plexili.

945 Vernæ-rosæ] Propertius lib. 3. Eleg. 4.

Me iuuat & multo mentem vincire Lyæo,

Et caput in vernâ semper habere rosâ.

De rosâ Chæremon, in Thyeste tragædia: πόδ' ὀξυφερῆν κρήνῃσι ἀρτένοισι ὀμῆ

Πολλὸν ὄπ' ἄρου κώπειδες εἰσοῦν παρ' ἡν. Rosas nitentes liliis cum cādidis. Licet videre plurimum fructum Veneris. *alludit ad fabulam Adonidis & ortum rosarum Cheremionis versus in Græco Athenæo lib. 13. sub fin. non disjunguntur, ut Natalis disjunctio. Idem Cheremon in V'lyse. Κόμαισιν ἄρου σώματ' εὐάνθη ῥ' ὄδα Εἶχετ' πθὴν μ' ἔαρος ἐκπρητίζαται.* Rosas habebam Floridum corpus Horarum, & ipsa me simul decens alumna Veris. idem in Io. flores omnes vocat ἔαρος τέκνα, veris filios vocauit.

945 Pingui] Pomponius lib. 6. ad Sabinum docet veteres vsos vnguentis vel voluptatis, vel sanitatis causa: Vnguentis legatis, non ea tantum legata videntur, quibus vngimur voluptatis causa, sed & valetudinis: qualia sunt comagena, glaucina, crina, rosa, myrrha, costum, nardum purum; hoc quidem etiam quo elegantiores sint & mūdiores vnguntur femina. *hec ille d. l. cum aurum in sine. vnde intelligitur quale fuerit vnguentum illud, quod alabaastro fracto effudit super caput Saluatoris Magdalenas vnguenti nardi pistici pretiosi, Ioan. 12. μὴ ἔαρδ' πικρῆς πολυτήρας. ubi pisticum nardum id quod I. C. vocat purum: & ut rectè Alcuinus, si telus nec extraneis speciebus adulterati, & Euthymius, pura, & ad puritatem ac munditiam ordinata, utrumque vsus à Pomponio significatum complectens. Quibusdam vnguentis statim balneo egressi ante cenam se inungebant. Vnde Terentius.*

Tēne a symbolum venire, lautum vñctum à balneis.

& Apuleius Asiæ lib. 4. calidāque perfusa, & oleo peruncti in mensas dapibus largiter instructas incumbunt. & vñgebantur vel ante focum, ut significat illo loco Apuleius; vel in sole. Persius:

At si vñctus cesses, & figas in cute Solem.

Iuuenalis:

Nostra bibat vernum cōtracta cuticula Solem.

& restatur Galeus lib. de sanitate tuendā. Aliis vnguentis perfundebantur, postquam accubuerant in ipso conuiuio, ut docet Aristophan. Scholiast. & Athenæus lib. 12. cap. 31. & lib. 15. à cap. 14. & N. d. lib. 3. cap. 15.

Amomo] spissum id fuit. Terullianus:

Spisso lætum folio confragrat amomum.

plura de vnguentis, Clemens Alex. lib. 2. pedagog. Seneca lib. 2. de irā. cap. 33. Athenæus d. d. locis. & Pet. Faber lib. 1. Semestr. cap. 6.

962 Sera] serò. 966 An habet lacrymas] habet verò gaudium lacrymas. sed hec discrimen. que præ gaudio effluunt, frigida; que præ merore, calide videntur. quod notandum, ne male accommodes epitheta. discriminis huius apparentis tantum rationem (nam reuera eodem se semper modo habent) reddit Fran. Toledus lib. 2. de anima q. 30.

969 Firmet] Mogunt. firmat, & postea, alligat, & denique, satias.

970 Saries] sic Iuuenius: — populique replentur

Ad satiem dapibus — sed Moguntin. satias. idq. antiquius.

nam eo vtuntur Lucretius & Lucilius apud Nonium.

Bacchi] Vini. sic etiam superius sumsit. Prodicus Chius Solem) inquit)

& Lunam, & fontes, & fluuios, & in summa quæcunque profunt vitæ nostræ, veteres Deos existimant, propter vtilitatem, quæ ex eis accipitur: quomodo Ægyptii Nilum. Et ideo panem quidem existimatum Cererem, vinum verò Bacchum, aquam Neptunum, ignem Vulcanum. *hec ex illo Sex. Empyricus lib. 8. contra Mathemat.*

975 Nulla pars proles tuæ] *ea de causâ solum epulari iusserat, apud Attium: Nec cum tyranno quispiam epulandi gratiâ*

Accumbat mensam, aut eandem vescatur dapem.

977 Implebo] *Ventrem truncis corporum expleui: nunc manus & oculos, allatis manibus, pedibus & capitibus implebo.*

981 Paternis diis] *quos supra, patrios. Laribus scilicet. nam vina memoria defunctorum libabant, teste Apuleio Lucij lib. 4. nec vina tantum, sed dapes etiam, ut monet Horatius; unde Plauto Lares, dicti Dij patellarij. Vide N. lib. 2. Conuiu. antiq. ca. vlt. Libabant autem dando, & effundendo vinum. nam paucillum in terram effundebant Græci & Romani, & quod supererat, ebibebant, ideo ait: vina libentur Diis (hoc est, effundantur) tunc hauriantur. fiebat id in honorem Iouis, Cereris, Veneris, Bacchi, Solis, Oceani, Neptuni, Larium & Mercurij; cui etiam peculiariter discedentes à cenâ linguam sacrificabant, ut multis docet N. d. ca. vlt. Iudæi verò libamina integra Deo offerebant, neque gustabant ex eis quidquam. Exod. 25. Leuit. 6. & passim.*

987 Subsiluit] *Eguam. subfidit.*

988 Ignis] *cenationi adhibitus.*

989 Desertus] *à Sole, Lunâ, ceteris sideribus.*

991 Spissior Densus coit caligo tenebris] *hec è conficta quòd Atreus primus animaduertit. cursum Solis lationi cætorum violenter resistentis, ut indicat Strabo lib. 1. & ipsemet Atreus Euripidis apud Achillem Statium.*

δὲ τὰς ἀπὸ τῶν τῶν ἐναντιῶν ὁδῶν

διῆς.

Ostendens namque astrorum contrariam viam

Populis. *Vide Lucian. lib. de astrologiâ.*

996 Eripiet] *conuersi iam sunt in alimentum.*

1002 Vnde] *videbatur sibi in visceribus loquentes obaudire.*

1003 Ecquid agnoscis] *Moguntin. ut quis.*

1004 Fratrem] *imo te agnosco: fraterno nomine scilicet dignum.*

1016 Igneus totas] *sic o. l. sed malleus; igneus tortas. vel salè igneus totas figuratè positum, pro; igneas totus, versus causâ.*

1019 Immotatellus] *at terram esse mobilem, ex antiquis Pythagoræi & Nycetas Syracusis, apud Ciceron. in Lucullo; & Cleantes Samius, apud Plutarchum in lib. de formâ que visitur in orbe Lune voluerunt, & putant nonnulli Platonem in Tymæo id significasse, ut Aristoteles & Victorius lib. 22. var. lect. cap. 3. eamque sententiam latè patrum nostrorum memoria conati defendere Cælius Calcagninus, & Nicolaus Copernicus, eorumque argumenta probabilia censuit Pontus Thyardus in lib. de Vniuersitate. egit ea de re Cælius in li. de perenni motu terræ, & Nicolaus Copernicus lib. de reuolutio-*

vilus. & videtur voluisse Gemma Frisius in prefat. Tabularum Bergensium
Ioannis Stadij, ipseque Stadius in eam propendebat. Sed contrarium; nempe
immobilem esse terram, docent philosophi ceteri, & Mathematici & Theologi,
ut Aristoteles li. 2. de celo cap. 13. & 14. & ibi Lucilius Philaleus, ipse Plato
in Phaedro & aperte in Phaedone (de quo mox) Ptolomæus li. 1. Almagest. cap. 5.
& 6. Cicero lib. 1. de Nat. Deor. Plinius lib. 2. nat. histor. cap. de terra. Ma-
crobius lib. 1. in form. Scipion. cap. 22. Manilius lib. 1. Alfragan. differ. 4. Sa-
crobusus cap. 1. Sphæra, & in eū fusè Capucinus & noster Clavius, ex Theologicis
D. Damascenus li. 2. Orthodox. fid. cap. 10. Quod ad Platonem attinet, diffi-
cultas oritur ex Tymæi verbis obscuris. ἰλλομαίω τῆς τῶν πόλων: Quod Pla-
tonici contendunt exponendum σφίγσομαι, nam ἰλλομαί significat tam σφίγ-
σομας vinciri, seu σφίγγεσθαι contineri, quam moueri & volui, ut docent Apol-
lonij Scholiastes in li. 1. & 2. & Hesychius in ἰλλῶ, & ἰλλᾶζω, & ἰλλού-
μωσ, Aristoteles Platonium illud in Timæo exponit. κωσμάω verti &
volui terram circa polum. Laborat vehementer Simplicius in d. lib. 2. de celo
ut Platonem contra Aristotelem tueatur; & expositionem quæ placuit Pro-
clo tenuerunt etiam Alcinoüs, Iamblichus & Laërtius: & recentiores plerique
rentur, malâ fide Aristotelem in reprehensione præceptoris versatum. Ego cen-
seo primo quidem, non reprehensum hęc Platonem, non suggillatum ab Aristo-
tele; quia aperte ait, quosdam in Timæo hoc putare, nec nominat Platonem, nec
sententiam refellit, sed præterit & contemnit. Deinde in Timæo Platonem non
ex sua (nam fixam esse tellurem censebat, in quo vera dixere Platonici citati)
sed ex Tymæi Locri sententia locutum, qui Pythagoricus fuit, & Pythagoricè
in hac opinione fuere plerique, esse pauci dissenserint, ut patet ex Plutarch. li.
3. de Placit. philos. Denique cum ex Pythagoræ scētæ decretis illa dicantur à
Platone, rectius Tymæi locum acceptum ab Aristotele, quàm à Platonibus. nam
ὁ πρῶτος suadet, ut verba loquentis id sonent, quod scētæ eius decreta dici
iubent: & alioquin etiam vocabulum ἰλλῶ apud Nicandrum in Theriac.
ad orbicularem motum refertur. ut ut est, sacræ scripturæ magis consentaneæ
communis traditio, & proinde veritati. Psal. 23. dicitur Deus orbem terra-
rum fundasse super maria. & 101. in initio terram fundasse. hoc est, firmasse
& stabiliuisse. & apertissimè Eccles. cap. 1. terra autem in æternum stat.
ubi est in Hebræo gomadeth, גומא; quem mihi locum indicauit Leonardus
Lessius Societatis IESV Theologus. Sed & Isaiæ 44. stabiliens terram, ut
nostra versio. nam in Hebr. est עקב quod quidam deducò, alij expandens ver-
tunt; sed Septuaginta; ἐστενωσαν. & Chaldaeus Paraphrastes, fundauit. Ru-
sticus Elpidius:

— cærulea ponti

Diffudit, solidauit humum, suspendit Olympum.

1022 Tribus] in tres, sic enim loquitur etiam libro 2. de benef. in mul-
tos diuidenda liberalitas.

1034 Hoc est] ex facinoris cognitione, apprehendit causam solaris deli-
quij. Et ista, ut arbitror, est cognitio ex astris, de qua Aristoteles in Poet. &
quam scribit à Carcino in Thyeste memoratam. cum enim ἀναγνώσειν, vel

per dubitationem fieri dixisset, vel per signa, & horum alia esse aduentitia, alia ingenta, horum exemplum ponit astra, ut in Thyeste Carcini. haeret tibi vir doctus Robortellus, ego verum puto, quod dixi.

1038 Vestigia] pedes.

1042 Sanguinis] Liberos sanguinem suum vocat, quia prolis materia sanguis purissimus est testibus Hippocrate, Aristotele, & Galeno. vide Tiraquel- lum 15. lege connub. num. 12, 13, & 14. & Vallesium lib. 2. Controuers. Medi- carum.

1046 Umbris] quae in sepulta corpora comitantur. comederat natos, non sepelierat. In precedenti carmine Eguian. Contusa planctu.

1048 Heniochus] hos pars ad Caucasum, pars ad Pontum statuit. notii Ptolomeo, Plinio, Stephano; Straboni; ex quo And. Scottus rectè apud Pom- ponium lib. 1. cap. vlt. Choraxi, Heniochi, Phthiophagi.

1052 Non vbi reponas] nam cum scelestus est vindicta sceleris; si scelus modo carebat; vindicta modus est, nullo modo terminari supra iussit Mege- ra:

— nec fit irarum modus,

Pudorve: mentes cæcus instinget furor:
 Rabies parentum duret & longum nefas
 Eat in nepotes. nec vacet cuiquam vetus
 Odisse crimen; semper oriatur nouum,
 Nec vnum in vno: dùmque punitur scelus;
 Crescat —

æquè impiè, in Ione Euripides:

Pietatem colere prosperè agentes decet:
 Sed quando quis hostes malo afficere cupit,
 Huic nulla lex obstiterit —

Imò verò obstat lex Christi; quæ iubet iniuriam condonare, odia ponere, vin- dictam Deo permittere, beneficium pro noxâ reddere, malum (ut ait Apostolus) in bono vincere. Obstat recta ratio. quis enim futurus iniurie modus? quæ finis scelerum aut crudelitatis; si grauiore semper vindictâ damnum lesus persequa- tur? quanto rectius, in Furense Lycus:

Si æterna semper odia mortales agant;
 Nec cœptus vnquam cedat ex animis furor;
 Sed arma felix teneat, infelix paret:
 Nihil relinquent bella, &c.

Ea est causa, cur, Atheniensium exemplo, sapientissimæ quæq; & laudatissimæ respub. amplecti legem maluerunt.

1054 Debui vt] nihil elidendum, vt nec in illo Virgilij:

Ismarus aut Rodope, aut extremi Garamantes.

plura exempla hiatus adfert Gifanius in Collectan. Lucretianis pag. 436. & in litt. A, E, I, O, vbi tamen perperam aliqui versiculi, in quibus necessario vocalis exteritur, quos facile deprehendatis.

1055 Verba sunt iræ data] fraus iræ facta, quæ, quod sperabat & putabat, nondum sibi satisfecit. ideo subdit; cecidit incassum dolor. quia expe-

itam ultionem nondum est adeptus; 1057 *Votiua*] recte. non placet; no-
cua, quod vnus m. s. continet.

1062 *Traiectas plerique libri*; traiecto.

1075 *Prospicient*] *Herbipolens.* & *duo Veneti*; prospiciunt. in tertio, de-
est totus versus. *Moguntin.* proficiunt.

1076 *Te summe*] sic sepe accusandi casus pro recto ponitur, *Virgilius 9.*
Aeneid. Me, me adsum qui feci. *Lucretius lib. 1.*

Scisne etiam quam multa tibi me fingere possum?

et si apud hos putare quis queat παρὰ τὸν ἀσπίδα positum, *Vide Gifanium in Colle-*
ctan. *Lucret.* in voce; se.

1079 *Cōmitte*] *veteres impressi quatuor*; commisce. ydem mox; ere-
ptum, vt *manusc.* & in *Moguntinens.* *marginē*; exceptum. *Lugdunens.*
exemptum.

1091 *Si nihil sup. mouet*] ex *Epicuri* & *Protagore mente.*

1095 *Perseueras*] *Latere.*

1101 *Piorum praesides Deos*] *Ionem Hospitalem,* & *supplicum praes-*
idem Hicesium vel Hicetesium. *Vide Lily Syntagm. 2.* Cū verò dicit; cer-
tos, communem sequitur traditionem. nam, vt dixi, non defuere, qui *Atrei*
liberos putabant. Nec etiam, certi, reuerā. nam pater verè incertus. & iura
non aliam certitudinem agnoscunt, quàm quæ à nuptiis demonstratur; vt is
pater esse censeatur, qui maritus.

1102 *Coniugales*] quos violasti adulterio. *Vide sup. Meda act. 1.*

1107 *Liberos*] *Agamemnonem* & *Atreum* meos filios.

Matre] *Aërope.* sed pepercisti, quia non sine causa tuos credebas. ideo *supre-*
rius dixit: prolis incertæ fides ex hoc petatur, &c.

COMMENT. IN TROADES.

Hanc Tragœdiam bis Probus vocat *H E C V B A M*; & sic citant Desfontenarius & alij; omnes eam Senecæ tribuentes. Latini de rebus Troicis veteres scripsere, Attij duo, vnus nobilis ille Tragicus, alter scriptor Iliadis, quam ridet Persius Sat. 1. Attius Labeo; quem glossæ veteres dicunt fœdissimè versibus Iliadem & Odyssæam reddidisse, ad verbum; & referunt ex eo: *Crudum manduces Priamum Priamique pisinos*. Glossæ testantur Neronem scripsisse *Troicon*. & Comment. in Iuuenal. Sat. 8. *libros Troados*. De C. Matio & Næuio addidi in Aduersar.

ARGVMENTVM.

EX CISO Ilio, cùm Græci patriam cogitantes, aduerso flante vento, soluere nō possent; noctu apparuit Achillis vmbra, & Polyxenæ sacrificium, Manibus suis offerri, imperauit. Negabat Agamemno, se, vt regia virgo in inferias mactaretur, permissurum. consultus Calchas, respondit, omitti non posse. vnā hanc classis morā; sed alteram potiorem, Hectoris filium Astyanactem; hunc quoque necandum. Vlyxes ergo Astyanactem è latibulis producit & de Scæâ portâ deiicit. Pyrrhus, abductam ab Helenâ Polyxenā, & connubialibus vestimentis ornatam, ad tumultum parentis sui mactat.

I N A C T. I.

Nil continet præter Hecubæ querelas.

4 Troia] Propriè regionem ipsam significat, in qua Ilium vrbs. Frequenter tamen pro ipsa vrbe. Res ita se habet, à Teucro Scamandri F. è Creta in Asiam profecto, regio illa Teucra dicta, & inde Troiani Teucri. Postea Dardanus, ex Samothracia, vel metu diluuij, vel fratris infortunio percussus, in Teucriam peruenit, & ibi Teucri filiam in uxorem duxit, & oraculi monitu in colle Scamandrio, colli Atæ seu Noxæ opposito, urbem condidit Dardaniam, vnde & Teucra dicta Dardania. Dardanus genuit Erichonium. Erichonius pater fuit Trois; à quo Dardania, Troia nuncupata. Huius Trois filius Ilius fuit; qui, victor certaminis, iussus sequi cum delecta iuuentute vaccam errantem, & vbi illa primū procumberet, urbem condere, eam in Atæ colliculo quiescente, à quo loco recedere Dardanum Apollo iusserat, oppidum exstruxit, quod Ilium vocauit, vt docent Apollodorus in Biblioth. & Izacius in Lycophon. Vide Canter. lib. 1. nou. lect. c. 1. 5 Fors] Moguntinæ. s. fors.

7 Asiæ] Asia duplex, maior, quæ pars orbis tertia; & minor, quæ maioris Asiæ pars non maxima: quæ, teste D. Hieronymo, continet Phrygiam, Pamphiliam, Ciliciam, Lycaoniam, Galatiam, Cariam, & nonnulla præter eas;

quam suspicantur hodie Turciam vocari. Orta hæc nominis confusio, quia Greci transmarina omnia versus Orientem, Asiam vocabant. Sicuti & Latinis maior & minor Libya. minor propriè dicta, ubi erat Carthago: maior impropiè, tota Africa regio. Eodem modo à parte totum denominant Itali & Hispani, cum ridiculè Belgas omnes, Flandros nuncupant: contra Lusitani, totius regionis nomen parti tantum tribuunt, cum se Lusitanos, Castellanos autem Hispanos nuncupant, quasi non ipsi Hispanorum portio. Imperavit autem Priamus minori Asiae, & parti maioris. nam sic de hoc bello loquuntur scriptores ut totam eo Asiam afflictam, & quasi eversam velint. Ideo hic locus & similes, potissimum quidem de minori; aliquo tamen modo de maiori queant accipi. Pollentis] hoc est, potentis.

Cælitum labor] exstruxerat quidem Ilius, sed Neptunus & Apollo mœnibus cinxerunt Ilium, testes Homerus, Euripides, Ovidius, Statius, & reliqui, unde & Triphiodorus vocat, opus immortalium, ἔργον ἀθάνατων; & Simmias, in securi, de turribus eius agens, πύργων θεοπέδικτων, turrium à Diis ædificatarum. Notandum tamen non omni ex parte illa mœnia à Diis exstructa. nam cum fata statuissent (loquor ex mente ipsorum) Troiam dirui, & crederent inexpugnabilem futuram, si muros integros Diis ædificarent; Aëaco partem laboris demandarunt. Pindarus auctor Olymp. 8.

— ἐξ Αἰακῶ

τὸν παῖς ὁ Λατῆς, εὐρυμέδων τὸν ποσειδᾶν

Ἰλίῳ μέλλοντες ὄπι τέλειον

τῶν ἄν κἀλέσαιοτο σινεργῶν

πίχρος, &c. — post Æacum,

Quem filius Latonæ, & latè dominans Neptunus

Cum Ilium essent coronaturi

Mœniis aduocauerunt cooperatorem Muri —

TO Prorsus] apud Terent. foriè legendū; rursus. prorsum. nam prorsum, non opponitur rursus, sed, rursus. cursare rursus prorsum, est recurrere & procurrere. Nonius ait; Rursus, retrò. Virgil. 3. Georg. Rursus cura patrum cadere. Ennius Andromeda:

Rursus prorsus reciprocatur cursus feram.

Varro, Andabatis: Mortales multi rursus ac prorsus meant. Arruntius, siue Donatus, in Terentiam: Rursus propriè retrò; prorsum, ante significat. & alio loco, Rursus est * intro versus; prorsum, prius versus, siue, ut Festus ait, porrò versus. Scd possis melius hoc loco Seneca, prorsus, interpretari, confestim: ut in illo Catonis de feneratione legis Iulie: Camerini ciues nostri opidum pulcrum habuere, agrū optimum atq; pulcherrimum, rem fortunatissimi nam cum Romam veniebāt, prorsus deuertebantur pro hospitibus ad amicos suos, Vide N. Comment. in Festum.

* lego retrò versus.

II Rubenti] rubrum mare Oceanus sinus est, quem Erythreum ab Erythra rege appellant. Dion in Traiano.

Tigrim] dictam à velocitate, docent Periegetes, D. Isidorus lib. 14. Orig. cap. 21. & Picrius lib. 21. Hieroglyph. Porrò D. Isidorus videtur errare

cum aliis, cum scribit, Tigrim in mare mortuum influere.

14 Pergamos] *ali;* Pergamus, *ali;* Pergamum; *ali;* Pergamos. *πέργῃ-
μος*, ab altitudine dicta, clarissima Troadis ciuitas, ipsum scilicet Ilium, de
quo Martianus li. 6. ibi inter omnes Asiae ciuitates, Pergamum clarius.
hoc sanè loco Eguian. & Moguntinens. & Lugdunens. Pergamum. Alia Per-
gamus, Attaliciis regibus nobilitata, & inuentione Pergameni, teste Plinio:
aliud etiam Pergamum Ida promontorium, de quo Strabo: Seruus etiam au-
ctor est ipsas arces Troiae, atque adedò alta loca omnia, Pergama olim vocata.
ad quod alludens noster, subdit: En alta muri, &c.

18 Assaraci domus] Ilium, ubi Ili filius Assaracus regnavit.

22 Lentum Ilium] *vix decennali bello debellatum. sic Cicero ad Atti-
cum*, lentum negotium vocat. de bello isto Attius:

Annos malos multòsque longinque à domo

Bellum gerentes summum summà industrià.

sic numeris reddo, apud Nonium.

28 Testor Deorum numen] *iuro per Deorum numen: sic testandi ver-
bum sumitur non semel extremà Octauia.*

29 Patriæque cineres] *veteres per, quæ sibi gratissima, iurabant. hic He-
cuba per patriam, maritum, liberos lib. 9. Aeneid. Ascanius per proprium caput,
per quod pater ante solebat: quo loco multa Guellius in Commentar. eruditio-
ne plenis. Antiqui Christiani, etiam per Principum salutem; Tertullian. A-
polog. cap. 32. Sed & iuramus, sicut non per Genios Cæsarum; ita per
salutem corû, quæ est augustior omnibus Geniis. Qui mos durat etiam-
num in Hispania, Por videri de, &c.*

31 Stetit] *Virgilius: ——— stetit Ilium & ingens*

Gloria ——— Ilium, ut dixi, ab Ilo, Apollinis iussu, conditum; unde
Apollo Maroni 3. Georg. Troia auctor. nam Latinis auctor, qui iubet ut
se auctore aliquid fiat. unde apud Liuium sepe; ut patres fiant auctores. hoc
est, fieri iubeant. nam ad iussione[m] malo, quàm ad solam rati habitionem re-
ferre. 32 Liberum magni greges] *ὄψος ὄλιξ ὄς. duntaxat enim vel se-
ptendecim, ut tradit Cicero 1. Tuscul., vel quatuordecim, ut Apollodorus lib.
3. vel viginti, ut Theocrit. Idyll. 15. vel, teste Homero, viginti duos, Hecuba
ex Priamo peperit: ceteri huic ex concubinis nati, simul omnes quinquaginta
secundum Homerum, Virgilium, Dictyn, & Euripidem, aut quinquaginta-
quatuor, iuxta Apollod. li. 3. & Higynum in Fabulis c. 90. ubi nomina recensent.*

35 Credi Deo vetante] *Cassandra, cum ab amatore Phæbo, concubitus
pollicitatione, vaticinandi artem accepisset, cum se fellit: quare iratus, quod do-
num auferre nequibat, irritum reddidit, addita Cassandre oraculis lege, ut ne-
mo illis crederet. Fide Apollod. lib. 3. Hyginum Fab. cap. 93. Plutarchum in
Polytic. pr. cept. Izacium in Lycophron. Propertius lib. 3.*

Certa loquor, sed nulla fides. neque enim Ilia quondam

Verax Pergameis Manas habenda malis,

Sola Parin Phrygiæ fatum componere, sola

Fallacem patriæ serpere dixit equum.

Ille furor patria fuit utilis, ille parenti.

Experta est veros irrita lingua Deos.

38 Comes] *Diomedes.* 39 Sinon] *de hoc Virgil. 2. Aeneid. & Triphiodorus.* 42 Vinax senectus] *trium mulierum senectus celebris, Hecuba, Sibylla, Cumæ, & Aethra, matris Thesei. Antiquus poeta:*

Quædam haud iunior Hectoris parente,

Cumææ soror (vt puto) Sibylla,

Æqualis tibi ; quam domum reuertens

Theseus repperit in rogo iacentem.

ab eodem tres viri, ad eui summam metam progressi memorantur, Tithonus, Priamus, Nestor. 45 Ipsasque ad aras] *Triphiodorus:*

Æacides verò senem, Pyrrhus regem

Ærumnis confectum apud Hercæi Iouis occidit aram.

Noster Agamemn. Sparsum cruore Regis Hercæum Iouem. Eam aram describit Virgil. 2. Aeneid. & Hercæum Iouem, patrium Priamo numen, trioculum fuisse scribit Cælius lib. 11. lect. cap. 36. & aperte traditur à Philostrato in imagine Herculis Furentis. Meminit huius Iouis Plato in Euthydemo. Hercæum vocatum censet Pollux, quia inter aulam & septa parietum in domus penetrati colebatur; qua de causa Penates à Græcis ἐπίτες Deos vocatos scribit Dionysius lib. 1. Origin. Romanar. Pausanias verò in Messeniæ. prodidit, in sceleris istius pœnam ipsum Pyrrhum postea Delphis ab Oreste ad Apollinis aram cesum.

46 Saxa] *leua, quam veteres scæuam dicebant.*

50 Tinctus] *castigo: Ensis senili vix tinctus iugulo redit, sententia postulante, sic in Agamemn.*

Vidi, vidi senis in iugulo

Telum Pyrrhi vix exiguo

Sanguine tingi ——— *Tam parum erat senili in corpore sanguinis, vix vt tingere gladium poterit, quem penitus receperat.*

52 Æui cardinem] *qui ad exitam ætatem peruenerat.*

53 Quondam sacrum] *Potest intelligi vel de Geniis Troiæ; vel de Palladio. Nam cum Deus dederit singulis particularibus Ecclesiis populis seu prouinciis suos Angelos à quibus custodiantur, vt ex cap. 10. Daniel & Iosue 5. Deuteronom. 32. & aliis Scriptura locis colligunt Patres, Clemens Roman. lib. 2. recognit. Clemens Alex. lib. 6. Stromat. Theodosius Orat. 10. in Daniel. & D. Isidor. lib. 1. de summo bono cap. 2. & ex Philone & Nazianzeno Arethas in 1. & 2. cap. Apocal. Et priusquam Hierosolymæ caperentur, auditam vocem, quæ testabatur migrare Numen vrbis, scribunt non Tacitus modo lib. 5. histor. sed & Ioseph. lib. 6. de bello Iudaico, & Nicephorus lib. 3. hist. Eccles. cap. 4. Gentiles eam sententiam, ad libitum peruertere. nam quosdam Genios Fatales sunt commenti, singularum vrbiū, coloniarum, & prouinciarum, vt testatur Tertullianus lib. de Idololat. & Symmachus in libel. ad Theodosium Imp. Varios (inquit) custodes vrbiū mens diuina distribuit: vt animæ nascentibus, ita populis Fatales Genij diuiduntur. quod*

refellit Prudentius. Hos credebant Genios, vrbes expugnandas vel sponte desirere, ut de Troiâ significat hic noster, & Petronius Arbiter: Peritura Troia perdidit primum Deos. vel solemnî prece euocatos, ut de Veiiis tradidit Linius lib. 1. *Decad. 1. & de prece istius euocationis sumendum illud

* Cicantur
Decades Li-
nij in anti-
quisimo
Martyrolo-
gio in vita
D. Sebastia-
ni, quod a-
deo anti-
quû, ut ex
eo Beda &
Vsuarius
multa de-
sumseriat.

Petronij, de Gracis:

Contraque Troas Troia inuocant sacra.

Formulam ex Sammonico Sreno proponit Macrobius lib. 3. Saturnal. cap. 9. Consule varias lectiones Murci & lib. 14. Aduers. Turnebi, Quellum in 2. Aeneid. & Briffoniam lib. 1. de formulis pag. 70 & seqq. Vel potest Seneca locus equè commodè explicari de Palladio, quod fuit precipuum Troie fatum, & Martianus Capella lib. 2. vocat; Secretum Troiæ: quod Vlyxes & Diomedes ante excidium vrbis nocturno furto asportarant. Id Clemens Alex. in Protrept. & Arnobius lib. 4. contra Gent. & contra eosdem Firmicus cap. 16. tradunt fuisse Palladii simulacrum ex Ielopis ossibus confectum, & à Scythis Troianis venditum, dicentibus inexpugnabilem urbem fore, in qua illud asseruaretur. Argiui asserabant ad se translatum; sed ab Aenea in Italiam transuectum communius traditur, & verius vult I ausanias lib. 2. plura de Palladio Apollodorus lib. 3. Biblioth. & longè alia, quàm diximus Dionysius Halycarnass. lib. 1. antiquitat. ex historia Callistrati de rebus Samothraciæ, & antiquarum fabularum, coilectore Satyro, & Aratino vetustissimo pœta; Chrysen Pallantis filiam cum Dardano nuberet, munera Minerue dono accepta, in dotem illi dedisse, duas Deæ effigies & sacra Magnorum Deum. Postea Dardanum, cum vix è diluuiio effugisset, in Samothraciâ confedisse: mox deductâ in Asiam coloniâ effigies illas secum detulisse; ibi reddidum consulenti Oraculum.

εις πόλις ἦν κτίσθητε θεοῖς σέβας ἄφθιτον αἰεὶ
ῥέιναι, καὶ φυλακῆς τε σέβειν ἑυσόλαις τε χοροῖς τε
εὐ τ' ἂν γὰρ τὰδε σεμνὰ καὶ ὑμετέρων χρεῶν ἢ
δῶρα διὸς κέρως ἀλοχυσέει, ἢ δὲ πόλις σοὶ
ἔσται σπέρθητος τὸν αἰὲ ἄροιον ἤματα πάντα.

Fata dabunt urbem poteris quâ condere sacra,
Cælicolâsque illic festis colere atque choreis.
Munera namque Deæ seruabis arce reposta
Palladis. hæc quondam cœpit tua regia coniux,
Seruatura tuam duris procul omnibus urbem.

Ita illas Dardanum effigies in vrbe sui nominis Dardania reposuisse, ibi asseruatas donec Ilium habitari cœpit: eò transfalisse Reges, & in templo, quod cum adyto in arce construxerant, posuisse. Tandem Troiano bello, Gracos vnum noctu surripuisse, quod Diomedes secû in Italiam detulerit: quo etiam Aeneas alterum cum magnorum Deorum simulacris deportarit; cuius custodia Romæ penes Vestales & Nautiam familiam fuit, ut idem lib. 6. docet. De Penatibus seu Magnis Diis, non equè commodè locus accipitur; hos enim non perdidit, nisi excisa.

55 Caret sepulcro] proprium sepulcrû Priamus non habuit, sed truncus eius, cum aliquâdo in litore abiectus iacuisset, tandè Hectore sepulcro illatus.

Ausonius.

Hic Priami non est tumulus, nec condor in istâ

Sede: caput Danai diripuere meum.

Ast ego cum lacerum sine nomine funus haberem,

Confugi ad cineres Hectoreos genitor.

Illic & natum, Troiamque, Asiamque sepultam

Inueni, & nostrum quicquid ubique iacet.

Item: Qui tumulum Priami quærit, legat Hectoris antè.

Ille meus, nato quem prius ipse dedi.

Hectoris & patris simul est commune sepulcrum,

Amborum quoniam iuncta ruina fuit.

56 Superi] *Mogunt. Herbilolens. & Veneti, superis.*

57 Domum] *sic Moguntinens. Herbilolens. Veneti, Lipsiens. alij concinnant; donum ecce Priami è nuribus. verus & simplicius Lugdunens. Dominum. de hac sortitione inferius:*

Versata dominos vrna captiuus dedit.

AN. Cui famula tradar ede, quem dominum voco?

Item: Eligere dominos nescit.

Item: — Domini pudet

Non seruitutis. . . *Mox etiam:*

— dominum sequor.

58 Sortitur vrna] *Sortes Grecorum erant calculi, vel ex humo ficti globuli, mittentium nomina inscripti; qui in urnam mittebantur, & versabantur doli vitandi gratiâ; ut, cuius primum fors exhibat, commodi vel periculi primas ferret, ut docuit Brodæus lib. 3. Miscellan. cap. 25. Hic autem agitur de sorte diuisoria, quam etiam Christianis licitam aliquando esse constat ex Patrum sanctionibus: diuinatoriam & consultoriam verò improbari ut plurimum cap. sortes 26. q. 5. vide D. Thomam 2. 2. q. 95. a. 3. & 8.*

60 Heleni coniugem] *uxor Hectoris, Andromacha; secundis nuptiis Heleno coniuncta fuit: sed de priore uxore mentio fit; quam, ut arbitror, illarum aliquam fuisse, quas Pausanias recenset in Bæot. post medium; ita non desumo, quenam illi vrna fuerit. Antenoris uxorem, Theano vocant bis Homerus, & semel Tryb odorus.*

66 Fatalis Ide iudicis diri domus] *dissensio illa de loco iudicij Paridis nata, ex vicina Ide & Antandri. satis id accuratè describitur à Colutho lib. de raptu Helene, & Ouidio in epist. Paridis, Apuleio etiam in Lucio, Luciano in Dialogo Τῶν ἁρίων, Plutarcho in Homeri vita, Darce in initio histor. Izacio in Lycophranem, & Fulgentio lib. 2. Mytholog. Nec Macrobio assentior, qui Saturnal. lib. 5. cap. 16. negat Homerum meminisse: nam ipse immemor eorum que in vlt. Illade. Athenæus lib. 12. cap. 1. contendit, illud iudicium virtutis voluptatisq; comparationem esse: & quia Venus potior iudicata, hoc est virtuti prelatâ voluptas, meritò cuncta confusa & perturbata fuisse. Totius rei historiam (ni fallor) verè tradidit Suidas in παροι. Eruditum Paridem omni sapientiâ Grecorum orationem in laudem Veneris composuisse;*

eamq; Innoni & Palladi in eo prætulisse; & in Venerem quoque hymnum cecidisse, quem $\alpha\epsilon\tau\omicron\iota$ vocavit: postea à patre in Græciam sacrificandi Diis gratiâ missum, Helenam rapuisse: & bello dedisse causam. facta. hinc reliqua. Vide etiâ Calium Rhodigin. lib. 19. lect. antiq. cap. 19.

IN CHORVM.

Chorus iste, sollemnis lesi formula. cui similem nondum reperi apud vllum Latinorum. fungitur Hecuba officio præfæ: imitatur autem Chorum. 1. Troad. Eurip. 67 Non rude] in expertum lugendi. 69 Hospes] Paris,

70 Graias Amyclas] Laconia Amyclas, in quibus nutriti Castor & Pollux, & Tindari regia; de quibus Pausan. in Laconic. & Polybius lib. 15. Alia sunt Italia Amycle, inter Caietam & Tarracinam, quas tacitas vocat Virgilius, quia taciturnitate & silentio perierunt. vide Adag. Amyclæ tacendo perierunt.

74 Sigeis] Pintianus in lib. 1. cap. 18. Mela, ex Homero, Herodoto, Thucydid. & Stephano docet, Rhæteum & Sigeum, sine diphthongo in media scribendum. 79 Leua Regina manum] ad pectus tundendum. In seq. carminibus Mogunt. Herbig. & Veneti, sequamur.

81 Indociles lugere] sic Horat. indocilis pati. Claudian. indocilis flecti.

84 Tepido puluere] cinere nondum frige facto, ex recenti Ily incendio. sic enim mox chorus: Sparsitque cinis feruidus ora.

Mos vetustissimus in luctu & funeribus caput cinere conpergendi, ut passim in sacris litteris: & apud Eurip. in Hecuba & Supplicib. Homerum Iliad. 4. Smyrnaeum lib. 7. Nonnum Dionys. lib. 46.

86 Veste reuulsa] sic Lipsius. sed ceteri omnes Mogunt. Herbig. Veneti, Lugdunens. remissa. Lacerabant etiam vestimenta, ut apud Homerum Briseis Iliad. 7. quo loco moris memor Eustathius, & Lucianus $\pi\epsilon\pi\iota\ \pi\alpha\sigma\epsilon\upsilon$.

87 Substringe sinus] vestem sub pectore prope vterum nocte fasciâ inferiore. iubet corpora vtericinus nudare.

88 Cui coniugio] antipophora.

90 Cingat tunicas Palla solutas] etiam Argiuarum hæc consuetudo in luctu: Papinius lib. 12. Thebaid.

— orba viduæqueruebant

Inachides, seu capta manus. sua vulnera cuique

Par habitus cunctis. deiecti in pectora crines,

Accinctique sinus. manant lacera ora cruentis

Vnguibus, & molles planctu creuere lacerti.

91 Manus] faciem & pectus unguibus lacerabant, verberibus etiam & palmis: tumore & liuore variabant. caput pugnis contundebant, & interdum parieti illidebant, ut apud Catullum prædicunt de Troianis Parca, & fit apud Euripid. in Andromach. in Troad. Phænysf. & Supplicib. & Artemidor. lib. 1. Oneirocrypt. cap. 30. Complodebant præterea manus, vna alteram ferientes, teste Eustathio Iliad. 4. versu 102.

100 Hoc ex Troia] Habitus illarum ergo hic fuit. primum crinem nodo soluebant, & cinere aspergebant: tum pectus nudabant & humeros: & vestem

vestem non manu, sed chorda vel fasciâ aliqua supra uterum necēbant, ne decideret, ne patefierent quæ natura operuit: sic utera tenus nude, eiulabant, & unguibus, palmis, pagnis, in se ipsas fouebant.

103 Suffulta] subfulata.

107 Echo Sophocles in Philoetete: — Ραφα

α δ' ἀδυσσεως

ἀχὼ τηλεφωνῆς πικρᾶς

σιμωνᾶς ὑπὸ κείται

Nesciâque loquacem comprimere

Garrula vocem luctus Echo

Ingeminat graues.

Car verò præcipuè iis qui marent, dicatur Echo respondere, id forè caussæ, quia genus hoc hominum solitudines montium querunt, in quibus inter saxa & rupes, & vallium concava, voces facilius reuerberantur: longo etiam tractu & lento sonos lugubres edūt, quare vox clariùs & apertiùs repercutta resilit.

124 Tu inurus] Philostratus in Imaginibus, scribit Hectorem vocatum fuisse manum Troianorum, Aen. eam verò mentem. Pindarus eum solidam & inexpugnabilem Troie columnam vocat. Sic Theocrit. Achillem turrim belli vocat eisd. 23. Theognis bonos viros, turres & arces populi. Tyrtæus Eleg. 2. Omnes ait bonum & fortem virum intuceri, ut turrim quandam, & propugnaculum patriæ.

126 Hæctoris idem] Ausonius:

Hæctoris hic tumulus, cum quo sua Troia sepulta est:

Conduntur pariter, qui periēre simul.

127 Priamo] Herbiol. & Veneti; Priamo nostro prius Podarces vocabatur, sed quia ab Hesionâ sorore, dato Herculi, in lytrum, aureo flammeo, redemptus, & in libertatem restitutus fuit, Priamus nominari cepit. Apollod. li. 2. Bibl. Bis autem captus, semel ab Hercule, & iterum auspiciis Attridarum,

133 Bis pulsata] quidam cod. pulsata. præter legem versus,

Bis pulsata Dardana Graio.

ali; pulsari, præter mentem. subuenio incommodo utrique rescribendo:

Dardana Graio bis pulsata Mœnia ferro, &c.

(semel sub Laomedonte, iterum sub Priamo.

134 Bisque pharetras] apud Sophoclem ait Hercules; Secundò namque meis illam oportet sagittis vastatier. Valerius Flaccus:

Namque bis Herculeis deberi Pergama telis

Audierat — Vides unde Valerius sumserit.

137 Funera cludis] Sic Seneca senior lib. 5. Declamat. 1. Domus mea fata claudio, nullo inferior, quàm quòd vltimus morior.

144 Vineta] Moguntin. Herbiol. & Veneti; Vineta. schidia Burdigal. vietus. nil mutò.

146 Fallacem] hostis loquitur, ideo prudentia fallacie nomine obscuranda: contra Aristoteles, ut Græcus de Græco:

ἀπειρὰ τὸν πολέμῳ πῖν' ἔπι χροῖ τῇ δὲ γαιοντα,

κλεινότερον ἴνι τῷ, τύμβος ἐπεσείασιν.

Canterus ita:

Prudentem celebrémque virum post aspera fata,

Hoc gratus tumuli cespite cælat honor.

152 Aurea dextra] *num hoc regibus sollemne, aureis manicis captos in triumphum duci? suspicor. in catenis ductos, de Perseo confirmat Liviùs Decad. 5. lib. 5. sed non addit, ex qua materia.*

153 Pompa] *proprium triumphì vocabulum, patet ex Liviò, Plutarcho, & aliis. 160 Videt] sicomnes codices, quos vidi, & sic Eibiùs citat. videt omnia secum consumpta, qui nil videt sibi superesse.*

IN ACT. II.

Narrat Talthybius, quid apparens umbra Achillis à Danais postularit. Iurgantur Atrides & Neoptolemus: litem dirimit Calchas respondens, Polyxenam immolandam, & Astyanactem de turris fastigio precipitandum.

Talthybius] *hic Agamemnonis præco, ab Achille apud Homerum vocatur Iouis & hominum nuncius. sepultus Mycenis in patria. Aristoteles:*

Ταλθύβιον Τεράποντα Τεῶν κίρυκα καὶ ἀνδραγῶν
ἔδε Μυκηνῶων Δῆμος ἔθαψεν ἄπας.

Talthybium famulum & præconem hominúmque Deúmque

Hoc ciues cuncti composuère loco.

167 Pauet animus] *mirè exaggerat.*

168 Titan itiga] *ὄραμα, vigilantì sibi oblatum narrat, ipso diluculo. ut autem discat iuuentus propriè uti vocabulis diei partium; ascribam verba Macrobij & Censorini, qui dumtaxat in eo differre videntur, quod aliis verbis utantur, & plures vnus alio partes faciat. D. Isidorus quoque, sed minus accuratè ea de re; & ponit quoddam tempus inter Conticinium & diluculum, quod appellat matutinum. adscribam verba in gratiam studiosæ iuuentutis: Censorinus lib. de die Natali: Incipio (inquit) à nocte media, quod tempus principium & postremum est diei Romani, tempus, quod huic proximum est, vocatur, de media nocte. sequitur Gallicinium, cum Galli canere incipiunt; deinde Conticinium, cum conticuère. tunc ante lucem, & sic diluculum vocatur: Mane, cum lux videtur Solis. post hoc, ad meridiem. tum meridies. hinc; tempestas suprema. post supremum, dicitur vesper. inde porrò crepusculum, fortassè sic appellatum, quòd res incertæ, creperæ dicuntur; idq; tempus noctis an diei sit, incertam est. post id, sequitur tempus, quod dicimus, luminibus accensis, antiqui prima face dicebant. deinde, concubium, cum itum est cubitum. exinde intempesta (id est, multa) nox; quia nihil agi tempestiuum. tunc ad mediam noctem dicitur, & sic media nox. Agellius ex Varrone, mediæ noctis, & primæ facis meminit lib. 3. Noct. Attic. cap. 2. Macrobius autem lib. 1. Saturn. cap. 3. & Gelliana (donec enim quid certius habebo, ut in calamum venerit vocabo) ponit, & alia addit, his verbis: Primum tempus diei (scilicet, ciuìlis) dicitur mediæ noctis inclinatio: deinde gallicinium: inde conticinium; cum & galli conticescunt, & homines etiam tunc quiescant. deinde diluculum, id est, cum in-*

cipit dignosci dies . inde manè , cum dies clarus . manè autem dictum , aut quod ab inferioribus locis , id est , à Manibus , exordium lucis emergat , aut (quod verius mihi videtur) ab omine boni nominis . nam & Lavinium , manè , pro bono dicunt : sicut apud nos quoque contrarium est , immane : ut immanis belua , vel immane facinas , & hoc genus cetera , pro non bono . Deinde à manè ad meridiem , hoc est , ad medium diem . inde iam supra vocatur tempus occiduum , & mox suprema tempestas , hoc est , diei novissimum tempus . sicut expressum est in XII. tabulis , SOLIS OCCASVS SUPREMA TEMPESTAS ESTO . deinde , vespera ; quod à Græco tractum est . illi enim ἐσπερα , à stella Hespero dicant , unde & Hesperia Italia , quod occasus subiecta sit , nominatur . ab hoc tempore ; Prima fax dicitur : deinde concubias ; & inde intempesta ; que non habet idoneum tempus rebus gerendis . differit de noctis & diei diuisione etiam D. Isidorus lib. 5. Origin. sed minus distinctè quàm Censorinus & Macrobius : sic enim scribit ; Matutinum est inter abscessum tenebrarum , & Aurora aduentum ; & dictum matutinum , quod hoc tempus tempus inchoantes manè sit . Diluculum quasi iam incipiens parua diei lux . hæc & Aurora , que Solem præcedit . hæc ille . sed puto mendosum locum , & castigo ; quod hoc tempore inchoante manescit . vel , quod hoc tempus opus inchoant , & manescit . Nondam enim est mane . & tempestus illa ante diluculum .

169 Cæco] *lulit in cæci voce : cæci autem magitus & soni , sunt incerti soni ; soni dubij , occulti , ἀόρατοι . sic Lælius ; Ione :*

Dirige odorifequos ad cæca cubilia canes .

Lucretius lib. 1. pro opertis :

Sunt igitur venti nimirum corpora cæca :

& ne dubites opponi apertis , paullo post subiungit rationem :

Quando quidem factis ac moribus æmula magnis

Annibus inueniuntur , aperto corpore qui sunt .

Idem : At primordia gignundis in rebus oportet

Naturam clamdestinam , cæcâmq; adhibere .

& lib. 4. ignem obrutum . vocat cæcum : & lib. 6. sepulta sordi & absurta nominat , viscera cæca . sic Virgil. 12. Aeneid. cæcum murmur . sic etiam Ovidius & Horatius . pro ; cæcos , Megunt . totos . sed reliqui omnes cæcos .

Mugitu] *de mugitibus terre actum à me superius . Thyeste :*

— imo mugit è fundo solum .

170 Sonos] *Nullus à me visus lib. in quo non ; sonos , haberetur . vnum alij laudant , qui ; sinus ; congrua sententia . fateor , de specu ; quem mox significat versu 176 . Sed cum post de specu , cur iam hic dicat ? an ut τῶ ἀπὸ λόγων occasiones querat Falthybius ? non . sed quia terram voces aut sonos emisisse negant . Verum de sonis emisissis aperta res , non cæca , nisi cæcis . an vllus , que-so , mugitus sine sono ? terram mugitu fremuisse dixit ; quid mirum si nunc addat , traxisse cæcos ex imo sonos , quasi laborantis & dolentis gemitus ; quam vi per rumpebat Pelide umbra ? prius auditus ille mugitus , mox soni isti incerti . De voce emissâ , nihil est : nihil de illa , hic noster . videntur idem credere ,*

Vide Schol.
Apollonij in
lib. 4. & Ly-
cophron. in
Cassand.

vocem & sonum. sed paullo post docebo, quid intersit. 178 Theffalici] male
N. reposuit; Theffali. nam; Theffalici, Moguntin. & Eguian. & Herbip.
& Veneti & Lugdunens. & aptior in quinctâ sede anapestus, quàm iambus.
Porro Achilles, prius fuit vocatus Ligyros: postea dictus Achilles, quòd la-
bra mammis non admouerit, teste Apollodoro lib. 3. Bibliot. vel quòd, quando
mater illum immortalem reddere conabatur iniectum in ignem, teste Apollo-
nio, vel in lebetem bullientem, teste Aegimione: & extraxit Pelcus filio formi-
dians, ut narrat Sophocles ἐν Ἀχιλλέως ἑρπαιῖ; tunc non potuit tam citò ex-
trahi; ut iam labrum superius flammæ non ambusserint, ut volunt Agame-
stor & Lycophron: vel quòd cibus solidis & succulentis fuerit nutritus, carne
videlicet ferinâ, ut scribit ex quorundam sententia D. Nazianzenus; aut
leonum visceribus & vrsorum aprorumq; medullis, iuxta Apollodorum; vel
melle & ferarum medullis, iuxta Philostratum lib. 2. Imagin. vel denique
omni cibo solido, & qui mandiposset, non fugi, ut narrat Phœnix apud
Homerum Iliad. 9. Eius umbram dicit; emicuisse, apto umbris vocabulo.
de his umbrarum apparitionibus siue veris, siue falsis, multa Sybillianus pere-
grinat. question. Decad. 1. & Pet. Boysteaus in historiis Prodigios. & quem
prius citavi Pet. Thyreus. Meritò autem vocat ingentem umbram. Nam &
ipsum Achillem scribit Lycophron altitudinem equasse nouem cubitorum; qua-
re Virgiliana Dido lib. 1. Aeneid. querit, quàm vasto corpore Achilles fuerit,
ut notat Parrhasius: & credebant umbras apparere maiores, quàm viuorum
statura fuisset. hinc sup. Oedip.

——— vaga per lucos simulacra virùm

Maiores viris ——— & Thy. ste:

Maiores notis monstra.

hinc Virgilius (ut explico) lib. 2. Aeneid.

——— atque ipsius umbra Creusæ

Visa mihi ante oculos, & notâ maior imago.

scilicet, quia metu percussis sic sibi persuadebant. Præterea, quo quisque maior
corpore vel dignitate, hoc ἀσολογικῶς umbram illius vastiorem putabant.

Quare superius de Priamo & liberis eius agens, horum umbras, præ illius,
minores vocauit ver. 33. & apud Maronem lib. 4. Aeneid. Dido Regina:

Et nunc magna mei sub tetras ibit imago.

De hac ipsâ Achillis umbrâ scripsit Philostratus lib. 3. de vita Apollonij, eam
Thyaneo duodecim cubitorum longitudine apparuisse.

185 Tardus] nec hoc tantum, sed etiam à Vulcano ambustus Xanthus,
teste Luciano, Homero, Philostrato in Imaginib. Recentiori nomine dictus,
Scamander, fluius Troadis, nangiis aptus ab Ida radicibus defluit, & iun-
ctus Simoenti in Hellepontum insluit, testibus Homero & Plinio. Ξάνω, vo-
cat Hesiodus, non tantum communi fluiorum epitheto, sed etiam quia, pecu-
liari ritu, diuinis honoribus colebatur. Nam Homerus Iliad. 6. Sacerdotem illi
tribuit, & Aeschines in epist. prodidit, Troianas virgines nupturas eo se flu-
mine ablucere, & sic quasi virginitatis suæ delibationem offerre solitas. alius
est Xanthus Lyciæ Homero Iliad. 2, alius Boeotiæ Plutarcho quæst. Græcan.

quest. 41. de cadauerum istâ multitudine in Scamandrum impulsâ. Attius (ni fallor) Scamandriam vnam sanctam falso obtexi sanguine,

Atque acruos altâ in amni corpore expleui hostico.

187 Habenas] *Homerus, Iliad. X.*

Hectorem & Troiam] *hoc operinet, quod Higynus scribit exclamasse Aebillem cum Hectorē raptaret, Expugnaui Troiam, nec immeritò, ut dictum.* 188 Sonus] *vox propriè de hamanâ & articulata dicitur, teste Aristotele lib. de interpret. ceteri dicuntur, soni. Interdū tamen etiam animalia bruta dicuntur voces emittere; sed minus propriè. Imò Sextus Empyricus, vocem putat rectè definiti, ut sit proprium sensile auditus; sed reuerà hæc soni, non vocis definitio est, ut & illa Victorini lib. 1. Grammat. sed quid requiratur ad sonum, ut vox dici mereatur, petendum non à Grammaticis, aut Pyrrhonicis, sed à vere philosophiæ magistris Aristotele lib. 2. de animâ, & lib. 5. de hist. & Galeno lib. de vocis instrument. & lib. 7. de vsu partium. Vmbra & demones, teste Plutarcho in Corisiano, sonum edere possunt, vocem non possunt. ideo rectè Seneca; sonus.*

191 Nostra-maria] *nam maternam originem se ab Oceano docere iactabat; cum tamen verè illi non Thetis mater, sed Philomela Actoris Filia, ut ex Staphylo docet Scholiastes Apollony in lib. 4. versu 816.*

192 Manibus] *rebus gestis, victorius manu partis.*

193 Græcia] *Recentiores Græci volebant vocari Græci, sed Hellenes. Romani illos non Hellenes, sed Græcos vocare malebant. adco hoc illis nomen inuisum, ut nec traducto Byzantium imperio Græci audire optarint; sed se Romanos, alios Latinos dicere caperint: & nugetur Hesychius Romanos, ad vetus nomen πασις ἡ τὸ γ· addidisse, ut ἡellenes vocarentur. falsò nam nomen agnoscunt antiquissimi scriptores, Lycophron, Thucidides & alij. Aristoteles sanè docet prius tantum ἡellenes dictos, qui propriè dictam Hellada incolebant; & postea eosdem dici cœpisse Hellenes, à quodam Hellene, quod Apollodorus lib. 1. confirmat. Antiqua autem & propriè dicta Hellas vel Græcia, in Thessaliâ fuit, ubi Dodone & Acheloi fontes: hîc pro totâ illâ, quæ postmodum Græcia. Hebræis Græcia dicta Iauan. יָוָן, & Græci Ieuanim יָוָן à Iauan filio Iapheth.*

Ab hoc Iauan dicti Iones.

At magno luet] *Moguntinens. Herbipolens. Veneti; ac magno luet. porrò hæc Ouidius ita Metamorph. 13.*

Immemorésque mei disceditis (inquit) Achiui:

Obrutâque est mecum virtutis gratia nostræ?

Ne facite. utque meum non sit sine honore sepulchrum,

Placet Achillæos mastrata Polyxena manes.

195 Voce] *Herbipol. & Veneti; nocte. Dimisit] Veneti omnes; dimisit. ceteri; dimisit. hæc (inquit) locutus condidit se sub tenebras.*

196 Specum] *quem egressu apernerat, clausit regressu.*

200 Triton] *Tritones vocari Deos marinos minutos, tradit Plutarchus lib. de Osyride. eos autem semiuiros, & semicetos esse, & verè reperiri docent, Demonstratus in Halicut. Pausanias in Bæoti. Plinius lib. 9. cap. 5.*

Alexander ab Alex. lib. 3. Genial. dier. cap. 8. Wottonus lib. 8. de differ. animo. cap. 196. Gilius in addition. ad Aelianum, & alij. Illum tamen maris buccinatorum & sermonis humani peritum asserant plerique, quem Neptuni filium diximus, & de quo solo nostrum loqui existimo: ceteros Tritones, humane vocis expertes indicant, qui de illis egere: quomodo igitur Hymenæum cecinerunt? Quos nobis Tritonum choros in Orchestram inducunt? credo ut cum Nereidibus Aeschyli concinant & tripudiant. legendum puto: Cecinit ab alto Triton Hymenæum thoris. confirmat Mogunt. qui habet, thoro. Ab ipso mari vult Tritonem in Thetidis gratiam Hymenæum futuris nuptiis praeinuisse.

201 Cùm laxa] Hoc iurgium magna ex parte desumptum ex iurgio Teucri & Atridarum in Sophoclis Aiace.

Τευ. Φῶ, τῆ ἡρώτων ὡς ταχεῖά τις βροτοῖς
 χεῖρας ἀλαρδέει, ἢ παρδ' ὅσ' ἀλίσκεται
 εἰ σὺ γ' ὅδ' ἀνὴρ ἔδ' ἔπι σμικρῶν πίνων
 Αἴας ἔτ' ἴχει μῆτιν, ἔ σὺ πολλάκις
 πλοὶ σὶν παρπείνον παρδάμεες ψυχῆν δόρι.
 ἀλλ' οἱ χεῖται δὴ πάντα ταῦτ' ἐρριμμένα.

Teu. Heu quàm citatim mortuorum gratia
 Ingrata cedit, atque pattes deserit.
 Siquidem hic nec etiam ob parua dictu munia
 Meminit tui Ajax, cuius olim gratiâ
 Tuo periclo tot pericla exhauseras:
 Sed omnis iste fluxit ingratus labos.

sic noster, excidit Achilles, &c.

202 Cuius vnus] similem ibidem Teucer simili in ingratitudine Agamemnonis rerum ab Aiace gestarum narrationem texit.

οὐ μνημονεύεις ἔκετ' οὐδὲν, ἠΐνεα.
 ἐρκέωι ποδ' ὑμᾶς ἔπος ἐγχεκλεις μένεις.
 ἦδη τὸ μινδὲν ὄντας ἐπ' ἑσπῆ δόρις
 ἐρρ' ὕστατ' ἐλθῶν μῆνος ἀμφὶ μὲν νεῶν
 ἀπροισιν ἦδη ταυτικοῖς ἐδωλοῖς
 πρὸς φλόγοντος.

Oblitus aded es, quando nos in pccellio
 Periculosis impeditos cassibus,
 Nullâ salutis spe, atque vossos in fugam
 Eripuit iste vos suo aduentu; foris,
 Cùm fureret ardens ignis in naualibus.

204 Obiecit] sic Lipsiens. rectè. nam Moguntinens. abiecit. ex quo
 nendo aliud, Lugdunens. & aliorum excusorum manavit; adiecit,

205 Scyros] dum illic latuit inter virgines Lycopedis.

Lesbos] relicta Scyro Achilles, in Lesbum priusquam se reliqua classi
 Ilium petenti adiungeret, contendit, eamq; insulam occiso prius Trambelo
 Telamonis filio, qui illic habitabat ex quo Apriatem puellam auigere ceperat,
 & Achilli se opposuerat, occidit; ut ex Euphorione narrat Parthenius Ero-

sic. cap. 26. expugnauit. ibi illi Methymna urbs moram obtulit, nec illam potiri posse uidebatur, nisi Pisidice Regis filia ipsius amore correpta urbem, nuptiis pacta, prodidisset; quam tamen merito postea supplicio affecit, milites iubens ut proditricem lapidibus obruerent. hoc narrat poeta ignotus, qui Lesbica scripsit, cuius fragmentum dabo ex Parthenio:

εἶδ' αὖ δὲ Πηλεΐδης κατὰ μὲν κατὰε λάμπυρον ἦρω
 εἶκ δ' Ἰκετίονα πέφυκα Ἰθαγένεος Λεπυτιῶνου
 υἱέα, Μηθύμης τε καὶ ἀλκίεσσατο ἄλλων,
 αὐτοκασίγητον Ἐλικέονος ἔδδοθι πάτρης
 τηλικόν ὑψίπυλον, θαλερὴ δὲ μιν ἄασε κυρῆς.
 ἢ γὰρ ἐπ' Αἰακίδῃ κέρη φρένας ἐπιόησε
 Πεισιδίῃ, ὅτε τὸν γε μετὰ πωρομάχοισιν Ἀχαιῶν
 χάριμ' ἀγαλλόμενος θύσκετο. πολλὰ δ' ἐς ὕψη
 ἦερα χεῖρας ἔτειπε, ἐλδομένηα Φιλότητος.

* * * *

δῖκτο μὰν αὐτίκα λαὸν Ἀχαιῶν ἐνδοθι πάτρης,
 παρθεικὴ κληΐδας ἰποκλείασασι πολέων
 ἔθλη δ' οἷσιν ἰδέσθ' εἰ ὀφθαλμοῖσι τοκῆας,
 χαλκῶ ἔλhma μῦθος, καὶ δ' ἄλια δεσμά γυνακῶν,
 ἐλκομένην οὖν ἦερα. ὑποχρῆστῃς Ἀχιλλῆος,
 ὄφρα ὕος γλαυκῆς Θετιδος πέλοι. ὄφρα οἱ ἦεν
 πειθεροὶ Αἰακίδαι, Φῆη δ' ἐνδύματα ναίει,
 ἀνδρὸς ἀριστεῖος πινυτὴ δάμαρ. ἔδ' ὄγ' ἔμελλε
 τὰ ρέζειν, ὀλοῶ δ' ἐπαγασέτο πατεῖδες οἴτω
 εἶθ' ἦγ' ἀνόητον, γάμον εἶσδε Πηλεΐδα
 Ἀργείων ὑπὸ χερσὶ δυσάμμορος. οἱ μιν ἔπεινον,
 παυσδίῃ θαμνῆσιν ἀράσσοντες λιθάδασιν.

N. Hic ubi Pelides Heronem occidit & ipsum
 Post Hicetaonem Ithageneo natum Lepetyнно
 Methymno, & cunctum germen qui robore vicit,
 Fratrem vterinum Lycaonis, in medio urbis,
 O qualem Hypsipylon? Veneris sed facta malignæ
 Qualia sunt; namque Æacidem conspexit ubi ipsum
 Pisidice: hic primos inter fuit altus Achiuos
 Viribus exsultans, & fortis robore dextres;
 In celum extensis manibus cupit esse maritum.

* * * *

Excepit populum referatis vndique portis
 Stulta puella intra patriam, dulcésque parentes
 Sustinuit mactari, oculis & cernere siccis
 Ferrea femineam gestantem vincula turbam,
 Distrahi & ad naues, promissis lata in Achillis:
 Scilicet ut glaucē Thetidis nurus sit, & exstent
 Æacidaæ fines, Phthiorum & regna gubernet,

Magni victoris coniux. sed nescia quod non
 Hæc facturus erat. nam cladi innexuit atræ
 Vna hanc cum patriâ. thalamum sic intrat Achillis,
 Argium infelix manibus prostrata iacens nunc,
 Cunctorum vnanimi consensu, & adobruta saxis.

hec mora in Lesbo. de qua me nihil memini alibi legisse.

212 Pylisenis] *Aeolus genuit Salmoncum, qui Tironem; quæ peperit Necteam Nectoris patrem. Pylus dicitur etiam Aristoteli in Pello in utroque epigrammate. Ausonius quatuor etates vixisse scribit:*

Hoc tegor in tumultu quarti iam prodigus æui
 Nestor, consilio clarus, & eloquio.

214 Falsus] *prodidit seipsum visâ gateâ & scuto, ut refert in Achilleide Statius. iccirco Homerus ait à ferro attractum virum.*

216 Mysiæ] *duplex Mysia, Europæa & Asiatica; de hac hoc loco sermo; cui nomen inditum scribit Scylax Cariandenus à Mysio fluvio, qui eam perfluit. Vide Apollonium & eius Scholiast. in lib. 1. prope finem.*

218 Mitem] *quod retulimus de Telepho sanato ab Achille, fusus commemorat Higynus fab. cap. 101. & Anton. Mizaldus Cent. 7. Memorab. aphorist. 4. putat fabulam natam inde quod vel Aristot. auctore, vulnera telis æreis inflicta, quia causticam & siccam exhalationem in vulnere relinquunt, facilius curentur. Id confirmari videtur eo, quod cuspis haste Achilleæ, ut & ensis Memnonis, & cetera Heroum arma tradita sint ærea fuisse: ex Pausaniâ docet lib. 1. var. histor. cap. 51. Leonicus; & æs illos eam ad rem temperaturâ quadam indurare solitos, sed eâ amissâ ad usum ferri homines rediisse, referunt Proclus & Zetzes in Hesiodum. Medicinam Achilleus à Chirone didicit, & ut verisimile est Chirurgicam, quæ tunc foris sola in usu. Sanè de Chirone D. Isidorus lib. 4. Origin. Medicinam (inquit) iumentorum quidam Chiron Græcus inuenit, inde pingitur dimidiâ parte homo, dimidiâ equus. dictus autem Chiron ἀπὸ τοῦ χειρῶν, quia chirurgus fuisse dicitur, vnde appellatus.*

220 Ection] *hic non ille frater Dardani, filius Electra, de quo ex Idomeneo, & Hellanico, Scholiastes Apollorij in lib. 1. sed Andromacha pater, Thebarum Aseanarum rex. Vide Homerum Iliad. 6.*

221 Lyrnessos] *oppidum Troadis, patria Briseidis. Ovidius:*

Fertur & abductâ Lyrnesside tristis Achilles.

vide Homer. Iliad. 1. Ovid. in epist. Briseid. Turnebum lib. 13. Aduer. cap. 15.

224 Tenedos] *insula Græcorum insidiis, quæ illic, qua nocte simulabant reditum, latuerunt, nata; iacens inter Lesbum & Hellespontum.*

Quæ pascuo fœcunda pingui] *utcumq; terminos Thraciæ extendas, nunquam illi ad Cillam vel Tenedam pertingent. quid ergo Tenedo vel Cille cum Threiciis gregibus commune? Quare arbitrarer eo decennio, quo Troiam obsederunt, Danaos armenta equorum bellicorû (quales sunt Threicij) illic, propter pascuorum ubertatem, aluisse. Sed vtra, Tenedos, an Cilla? nescio. nam neutri videtur satis rectè coherere quod dicitur: & Meguntin.*

manusc.

manusc. aliq. nonnulli; mittit, continent, pro; nutrit. ut suspicio me subeat, hic aliquid deesse, nomen scilicet loci, qui equos vel sul ministrabat, vel alebat.

226 Cilla] Cilicia ciuitas à Pelopis aurigâ ibi sito nominata, teste Strabone lib. 13. Sacra est Apollini, ab eâ Cilleo. Pro. sacra, Mogunt. cara.

227 Caycus] Mysie amnis, ideo à Virgilio in Georg. Mysus dicitur.

229 Tot vrbes] duodecim maritima, undecim mediterraneæ, ut gloria- tur ipse Achilles Iliad. 9.

231 Iter est Achillis] fortè etiam alludit ad summam velocitatem eius, unde κέρως, ποδάριος, ποδάς ὀχρὸς cognominatur. Pind. de Achille Nem. 3.

κτείνοντ' ἐλάφας ἄνευ κυ-

ῶν δολίωνθ' ἔρχεσθ'

ποσὶ γὰρ κράτιστε.

Interficiẽtem ceruos sine canibus
dolosisque septis.

pedum enim excellebat velocitate.

& alibi dicit eum: ——— Ἄρες

Ζεῦς εἰαλίγκιον

τρωπαί σιτ' ἀκρὰν πίδαων. Marti

Manibus æqualem,

Pedibus verò fulmini.

233 Merita] non est quod hanc vocem tollant, proba & sincera.

235 Vicit] expugnauit. unde etiam ipse Achilles ab Homero vocatur Πολίπορος, non semel Iliad. 6. Q' ὦ. quamuis vel semel tantum, vel nunquam sic vocatum putent, Cicero, Strabo, & Eustathius: frequẽtius tamen hoc Ulyssâ tribuit, cuius consilio vult captam Troiam. at Maroni;

Priami regnorum euersor Achilles,

238 Patruique] sic Moguntinens. & pleriquem. s. & sic Veneti, Herbip. Lugdun & aly. probè. nam Priamus iuxta nonnullos Memnonis patruus.

239 Pallente] idem tradit Triphiodorus.

241 Diis natos] Moguntinens. Dex, Herbipolens. & Veneti, Deâ. utrumuis rectum. ut primus restitui in Aduersar.

242 Amazon] Penthasileam Amazonum reginam Troiano bello, inter fortissimos viros, egregia virtutis edidisse documenta scribit Justin. lib. 2.

Triphiodorus admodum bellicosam fuisse, & Græcos vsque ad naues fugasse scribit; quod Coitus copiosius enarrat. Eustathius refert, ex quorundam relatione, ab eâ primo Achillem interemtum, & maternis præcibus in vitam reuocatum, eam ipsam occidisse. Dares à Neoptolemo scribit interfectam. id verius, si Achillem illa necauit.

247 At tuam] Iphigeniam in Aulide à patre immolatam ad ventos propitiandos tradidere Theognis initio operis, Eurip. in Iphigen. priore, Virgil. 2. Aeneid. & Ouid. 12. Metamorph. Auẽtor etiam est Demarathus lib. 1. Rerum Tragicar. Erechtheum suam filiam Proserpine immolasse; suam quoque Martum Dÿs Auerruncanis, tradit Dorðtheus lib. 4. rer. Italicar. Vide Clementem Alex. in Protrept. De Iephthe. ex voto filiam sacrificante,

cap. 11. Iudic. consule D. Greg. Nazianzen. orat. 20. D. Ambros. lib. 3. officio
cap. 12. & D. Hieron. in 7. cap. Hierem. & D. Epiphaz. hares. 55.

248 Et facta] τῷ, &, deest Moguntin. idem; impetus.

253 Quo plura] hunc versum Pyrrho ascribunt: Sed contra fidem libere
ram omnium. Nec malè inter se nexa, si continues. reddit enim Atrides ratio-
nem pulcherrimam, & Regum Rege, iam sene, dignissimam; cur Superbians
Achillis patienter tulerit. At Pyrrhum hoc dicere, minus conuenit. contumel-
lius ille, non modestiam cogitat: ira & iuuent. e feruore effertur. nihil illi nunc
sane, nihil pacate mentis: qui consilium nec datum recipiat, minus rectè
consulat alijs.

262 Magna momēto obrui] Isocrates; Quod cōgregare seu colligere
omnium difficillimū sit: dissoluere & dispergere omnium facillimū.
Seneca epist. 92. Longam moram dedit malis properantibus, qui diem
dixit non horā momentūmq; temporis euertendis imperiis sufficere.
quibus verbis Euripidem reprehendis, secutus Phalereum. vide Thyest. 597.

263 Tumidos] Moguntin. Timidos. uterque quidem affectus ab Illo.
Superbia, quia euerterant: paupor, quia monebat exemplo, & ipsorum poten-
tiam momento obrui posse. Sed de pauore infra. commodius, cūm de Priamo:
nunc solam ferociam Pyrrhi, qua efferebatur vult. comperere.

270 Ego esse quicquam sceptra] ex illis Polynicem dehortantis Iocasta
apud Eurip. in Phœnyf.

τί τιῶ τυραννίδ' ἀδικίας εὐδαίμονα
πρῶτ' ὑπέφρου, καὶ μέγ' ἠήσομαι τόδε εἶ
πᾶσι βλεπόμενον, κενὸν μὲν εἶναι
καὶ πολλὰ μοχθεῖν, πολλὰ ἔχει εἰς δάμασι
βέβηται: τίδ' ἔστι τὸ πλεόν; ὄνομα ἔχει μόνον.

Quid regna, felicitis quid iniusti Deam

Veneraris, ac tanti facis? honore an putas

Summo colendam? Vanius nihil est eā.

Vis plura corradere? bonis cūm polleas,

Quid profuerit? inane nomen opes gerunt.

271 Falso vinclo] videtur (ait) diadema capitis ornamentum, cūm re
verā cathena sit, & vinculum verticis nostri: cūm nos capite minuatur, veram
tollens libertatem, in veram compingens seruitutem. Rectè etiam dixit Va-
no fulgore tectum nomen. nam ut ait lib. de diuinā prouid. Isti, quos pro
felicibus aspicitis; si non qua currūt, sed qua latēt videris; miseri sunt,
sordidi, turpes, ad similitudinem parietum suorum extrinsecus culti.
non est ista solida ac sincera felicitas, crusta est & quidem tenuis. Itaq;
dum illis licet stare, & ad arbitrium suum ostēdi, nitent & imponūt.
Cum aliquid inciderit quod disturber ac detegat: tunc apparet quan-
tum altæ ac veræ felicitatis alienus splendor absconderit. tam parvū, ut
nomen non res vocetur, & fulgore tectū vano non vero. vide Her. Oct. v. 648.

272 Casus hoc rap. breuis] Euripides ibidem:

ῥε δ' ὄλγος ἔβέβητος ἀλλ' ἐφίμειρος.

Nec stabilis est nisi in diem felicitas,

In Moguntin. hic; casus hoc rapit. melius Herbipol. & Veneti; hoc rapiet, quam Lugdun. & Germani alij; hæc rapiet.

278 Arcuisssem] *assenior Lipsio scribenti; arcuisssem. prohibuisssem. sic, eodem errore, cum rectè inferius legeretur; vna ab interitu arcuit, librarius Moguntinens. scripsit; Arguit.*

287 Dono] *melius Moguntinens. donum.*

290 Qui non vetat] *Thucyd. lib. 1. Non enim tam is, qui redigit alium in seruitutem quàm is, qui cum possit hoc prohibere contemnit, id facere existimandus est: maximè si præclarum titulum Græciæ in libertatem asserendæ præ se ferat. Ad hunc verò Senecæ locum videtur alludere Salustianus li. 7. de Proverbia: Potestas quippe magna & potētissima, quæ inhibere scelus maximū potest, quasi probat debere fieri si sciens patitur perpetrari. In cuius enim manu est, ut prohibeat, iubet agi, si non prohibet admitti. huc etiam pertinet illud Prudentij:*

Nil refert, auctor fuerit factorque malorum:

An opera in vitium sceleris pulcherrima verti,

Cum possit prohibere, sinat —

294 Leuatur Moguntinens. leuetur. pro; infuso, Burdigal. effuso. & pro; homini, Mogunt. hominis.

299 Pœna] *indigno virginis regie supplicio.*

300 Tumide] *inflate, arrogans, emide, ut veteres dicebant.*

312 Supplex paternus] *vehementer hoc auget crudelitatem. nam Plato lib. 5. de legib. scribit omnium, tam in peregrinos quàm in ciues peccatorum maximum esse, quod in supplices committitur. Quare merito Triphiodorus hoc ipsum exaggerauit, cum enim narrasset Pyrrhi facinus; addit illum neque aequalem Priamo Pelei canicem reueritum; neque ipsum Priamum, cuius περ' εἶν βραδ' μνησ, ἐφαίετο τὸ πρὶν Ἀχιλλεύς etiam grauius iratus existens Achilles ante pepercerat. & propterea Neoptolemum vocat χεῖλιον impium. 313 Hostesque] *pepercit parens meus supplici, ego hosti non pepercit. peruisit in hostem, beneficentia aduersus supplices utendum scio. horum vitæ consulendum, illi euitandi.**

315 Aiaci] *Iliad. 4. 323 Theffalis] in hoc carmine malo, Theffalicis, in sequa. Theffalis. ut habent Lugdunens. ceteri vitiosæ.*

329 Nunc misericors] *ironicè. nam sensus postulat ut neget misericordem esse. Moguntin. eodem sensu; non, pro, nunc. Porro loquitur ex aliorum consuetudine. nam Stoici misericordiam animi vitium ex altera extremitate crudelitati oppositum existimabant, quod probare nititur Seneca li. 2. de Clementia. sed misericordiam tollere, humanitatem est tollere: & delirium illud Stoicæ confutatam iam pridem à Patribus Lactantio lib. 6. cap. 10. & 14. & D. Augustin. lib. 9. de ciuit. Dei cap. 5 & de moribus Ecclesiæ lib. 1. cap. 27. in fine. Miror hodie qui Chrysipum defendant, Lactantium reprehendant. Si de voce misericordiam contendunt; audiunt quid cap. illo 5. de Greculis Augustinus, ne vocem culpent seculis omnibus receptam, si res displicet; quam vo-*

cula notat: tunc, si virtutem esse negant, sanè impij; qui, vel Deo adimunt, quod illi proprium cuncta sacre scriptura volumina proclamant; vel Deo tribui volunt aliquid minus perfectum, & reprehensione dignum. damnant Ecclesiam; que misericordiam & miserationem laudat, suadet, amplectitur. Christum Dominum damnant, qui non semel misertus & miseratus aliena mala, non semel ingemuit, & fleuit. At inquit, de animi affectu loquimur. Discite ergo rectius tutius philosophari: & animi has affectiones seu passiones. per se nec bonas nec malas esse, sed virtutis aut vitij rationem, ex recto vel obliquo usu accipere. Aristoteles 2. Ethic. cap. 5. & D. Thomas 2. 2. q. 35. a. 1. docebunt; quos ad unum omnes hic sequuntur, qui sanè sapere & sobriè à sanis & sobriis iudicantur.

332 Lex nulla capto parcat] nam quod bello capti non occidantur, non legis ciuilibus sanctione, sed hominum magis clementiâ initio receptum, qui captiuos seruare, quàm occidere maluerunt. Vnde & dictos seruos Iustinianus censuit §. serui autem. de iure person. alij malunt à seruiendo dictos: & Iustinianum rident. idem tamen Pomponio visum prius; Seruorum (ait) appellatio ex eo fluxit, quod Imperatores nostri vèdere captiuos, ac per hoc seruare, nec occidere solent. l. pupillus. 139. D. de rer. & verb. signif. Quasi, non antequam seruiant, seruati sint. Ait Seneca, licere captos occidere. ita initio creditum Barbaris, Grecis, & Romanis: sed Romani postea sustulere iniquam illam potestatem l. 1. D. de his qui sunt sui vel al. iur.

336 Iactas] alij iacta. in preced. versic. Eibius: Minimum debet libere.]

338 Scelere quæ fratrum] apud Sophoclem Teucer Agamemnoni:

Ατρεΐα δ' ὅς αὖ σ' ἔσσωρε δυσσεβέστατον
 παθόντ' ἀδελφῶν δειπνον οἰκεῖων τέκνων:

Tuum satorem autem Atreum facerrimum
 Fratri vorandos apposuisse liberos.

340 Atrei &] Teucer quoque hanc ignobilitatem non reticuit:

Ὅκ οἶσθα σὲ πατρὸς ἰδὲ, ὃς πατρὸς πατὴρ,
 ἀρχαῖον ὄντα Πέλοπα Βάρβαρον Φρύγα;

Nescis tui qui profator patris fuit
 Pelops vetustus, eum fuisse barbarum?

341 Ex virginis] vicissim sic Agamemnon Teucro:

σέ περ ἔκ τῆς ἀχμαλώτιδος λέγω.
 ἦ καὶ τραφεῖς ἂν μηδὸς εὐγενῆς ἀπο,
 ὑψὲλ' ἐκόμπεις, καί περ' ἀκρων ἄδδιπτοίεις.

Tibi dico captæ matris ancillæ genus.
 Ingenua quod si sustulisset te parens,
 Quantum tumeres, tēque celsum attolleres.

Furtiuo stupro] hoc Agamemnoni Teucer ingerit:

αὐτὸς δὲ μηδὸς ἐξέφυς Κρήσις, ἐφ' ἣ
 λαβὼν ἐπακτὸν ἄνδρ' ὁ φυτεύσας πατὴρ,
 ἐφῆκεν ἑλλοῖς ἰχθύσιν Ἀγ. Φορᾶν.

Te mater autem Creffa protulit, suus

Quam deprehendit viro cum alieno pater
Mutisque iecit pabulum natantibus.

342 Sed nondum viro] *Querebat apud Suetonium Tiberius, quomodo id temporis Achilles fuerit vocatus? respondet Hygin. in fab. cap. 96. à capitulorum colore tunc Pyrrham dictum. sic explico & castigo ista Sidonij in carmine ad Felicem:*

Inde Scyriadum datus parenti,
Falsę nomina pertulisse Pyrrhæ:
Atque inter tetricæ choros Mineræ, &c.

describit elaborato sermone, ut solet, Tertullianus lib. de pallio cap. 4. Naturam concussit Larisseus heros in virginem mutando. ille ferarum medullis educatus, unde & nominis consilium, quando quidem labiis vacuerat ab vberum gustu: ille apud rupicem, & siluicolam, & monstrorum eruditorē scrupelâ scholâ eruditus. Feras in puero matris sollicitudinem. patiens certe iam vstricolas, certè iam virum alicuius clanculo functus, adhuc sustinet stolam fundere, comam struere, cutē fingere, speculum consulere, collū demulcere, aurē quoque foratu effeminatus: quod illi apud Sygeum statua seruat. planè postea miles est. necessitas enim reddidit sexum. de prælio sonuerat, nec arma longè. Ipsum (inquit) ferrum virum attrahit. Ceterum si post incentiuū quoque puella perseuerasset, potuit & nubere. Ecce itaque mutatio: mōstrum equidem geminū, de viro femina, mox de femina vir. Hæc Septimius, unde apparet turpitudine transfigurati sexus, quam hîc Pyrrhi natalibus aspergit. Nondum virum, veteres improlem vocabant teste Victorino libro 1. artis Grammat.

Alludit ad
Homeri lo-
cum.

346 Paridis] *sed ex insidiis iuuante Apolline Paridem, & eminus sagittâ missâ, ut docent Smyrnaeus lib. 3. Dictys lib. 4. Pausanias in Attic. Ouidius in Metamorph. & alij. ideo subdit:*

Quem nec Deorum cominus quisquam petiit.

352 Rati] *quædam scheda; ratis.*

354 Mundi fragor] *terræ motum; cuius mira descriptio apud Xiphilin. in Traiano, genera, quæ sint tradunt Aristot. lib. 2. Meteor. cap. 7. Seneca, li. 6. Nat. quæst. & Plinius lib. 2. cap. 79. & seq.*

355 Stella] *cometes, quem Seneca stellam esse censuit lib. 7. Nat. quæst. Verius tamen, stelle differunt à cometis, ut docent, Aristot. li. 1. Meteor. c. 7. Plinius lib. 2. c. 22. & est communis opinio philosophorum & astronomorum.*

Longâ flammâ] *extento & diffuso crine.*

358 Calcha] *de quo recondita quædam Leonicus lib. 3. var. hist. cap. 63.*

362 Ionid[el]ve] *virginis Argivæ. de Ionia diximus nonnulla alibi, eam describit Plinius lib. 5. cap. 29. Quis primus Ionas in oppida compulserit, cum nusquam legissem, docuit me hoc fragmentum Nicaneti, apud Parthenium; de Cauuo, Biblidis fratre:*

* αὐτὰρ ὅγε παρτέρωσσι κίων οἰκούσιον ἄστο
κῆρσαστο Τραγασίη δὲ χαλαίνεες εἴρετο παῖδῃ

Milæus.

ἢ οἱ Καῦνοι ἔπιπτεν, ἀεὶ φιλέοντα Γέμισας
 γίνατο δ' ἔραδαλῆς ἐγαλῆγκιον ἀρκεύθεισι
 Βιβλίδᾳ, τῆς ἠτοὶ ἀκων ἠεράσατο καῦνος
 βῆδε Φερένιδος Φεύγων ὀφιδάδα κίτρωον,
 καὶ Κάτωρ: ὑλιγνὲς, ἢ κέλευα ἔρα λδοίτρεα,
 εἴθ' ἢ τοὶ πηλίεθροι ἐδείματο ὠρώτος Ἰώνωρ.

N. Longius inde abiens urbem construxit: at ipsi
 Tragasia uxori semper coniunctus ab illâ
 Suscepit Caunum gaudentem legibus æquis,
 Atque etiam excellis similem suscepit ab illâ
 Biblida iuniperis; quam inuitus Caunus amavit.
 Quare abiit fugiens Cyprum: serpentibus auctam,
 Siluosúmque Caprum, Carum quoque balnea sacra:
 Postque vrbe inclusit constructâ primus Ionas.

Hoc loco Ionides dicuntur Inachides seu Argine.

367 Turre de summa] Moguntin. turre de durâ. Herbipol. & Venetis
 turre reclusus cadat. an voluerunt edere; turre detrusus: nihil muto, à Ba-
 silens. Lugdun. & Lipsiens. lectione; turre de summâ.

I N C H O R V M.

Hic chorus impius est, & animam humanam asserit perire cum corpore: quæ
 Stoicorum sententia fuit, ut docet Stobæus in *Physic. eclog. pag. 109. & 106.*
 Zenonis ut tradit auctor lib. de spiritu & animâ. tom. 3. Aug. & Seneca;
 ut patet ex *epist. ad Lucilium & Consolat. ad Martiam*, & ei meritò hanc
 sententiam tribuit Tertullianus lib. de resurrectione carnis; quæ fuit Stoicis
 cum Epicureis communis; & paucis philosophis, quos recensent Aristot. lib. 1.
 de animâ, & Plutarchus lib. 4. placid. cap. 7. & Theodoretus lib. 5. Græcæ
 affection. sed hi inferioris subsellij omnes, ut & Plinius lib. 7. Nat. hist. &
 Lucretius Epicureus; lib. 3. de rer. Nat. Nam Galenus non satis sibi ipsi con-
 sentire videtur. modò dubitare se ostendit, modò videtur in Epicureorum er-
 rorem delabi, si Cano credimus lib. 12. de locis cap. 15. modò aperit immorta-
 lem fatetur eam quâ intelligimus, ut lib. 9. de placit. cap. 16. & li. de uteri con-
 ceptu. Aristotelem, etsi quidam velint eum impietatis crimine onerare, etiam
 grauissimi scriptores; verius tamen est; animam humanam immortalem esse
 credidisse, ut mox docebo. De Platone nihil dubitandum; nec fuere; qui dubi-
 sent. Non tamen defuere olim heretici, qui ad reijciendos Mosis libros contem-
 derent ipsum animam nostram mortalem statuisse, dum dixit: Animam om-
 nis carnis esse in sanguine. Leuit. 17. Et esse possent minus prudentes, qui ex
 Patribus idem se colligere crederent, quorum nonnulli animam humanam (de
 hac enim sola nunc loquimur) corpoream esse significant; eo quòd solus Deus
 illis incorporeus, & in sacris litteris anima sanguis vocetur, & animæ mem-
 brorum mentio fit, Luc. e 16. & alia nonnulla quæ adducunt. Vcùm hi Patres
 tantum voluere, eas Dei comparatione, non posse sic absolute incorporeas dici,
 quemadmodum Deus est incorporeus, ut docet Xisius Senensis lib. 6. annos. 35.

† Tertull. in
 lib. de anim.
 Orig. lib. 1.
 in pi ἀρχαί,
 e 8. et tract.
 30. in Ioan.
 Casian. in
 collat. Gen-
 nadius in
 lib. de Ec-
 cles. dogma.
 Pascasius
 Diaconus
 lib. 2. de Spi-
 ritu sancto.
 Faustus lib.
 2. de crea-
 tur. & aliq.

Et quod anima in sanguine dicitur, vel sanguis ei tribuitur, ut Gen. 9. Sanguinem animarum vestrarum requiram: similitudine quadam (ut vult D. Aug.) vniua dicitur sanguis, quia ut inter humores omnes potissimum viuunt animal sanguine: sic etiam intelligimus animam id esse, quã vitam ducimus.* Et esse in sanguine animam nihil aliud est (D. Epiphau. teste her. 59.) quã quod sine sanguine viuere non possumus. Animæ autem membra tribuuntur, ut Deo; quia officiis membrorum fungitur. Nulli ergo Theologi, nulli sani philosophi hoc opinati, quod vult Seneca; nisi fortassis Alexander Aphrodisæus; qui ex quattuor elementis componit. Quomodo igitur anima habet potestatem quorundam actionum, quæ nunquam fuerunt in potestate ullius elementi, ut mouendi antrorsum, retrorsum, dextrorsum, lauersum? nihil enim in ullo composito, quod actu non fuerit in principiis eius essentiam constituentibus: nam principia huiusmodi sunt actus eorum, quorum sunt principia. Hanc heresim, quibusdam Arabibus tribuunt Eusebius lib. 6. hist. & D. Augustin. heres. 83. quatenus semel animas mori contendebant; & postea resurgere non amplius merituras: quod etiam videntur voluisse Nescopsychia apud Damascenam lib. de heresibus. Et vereor, ne non satis longè ab illa recesserint recentiores quidam Aristotelei, qui conantur in eam philosophorum principem petrabere, ut Pet. Pomponat. in lib. de animæ immortal. & Simon Portius in lib. de mente humana. Pomponatij argumenta dissoluit Contarenus editis contra illum, etsi non nominat, lib. de animæ immortalitate. Portij argumenta omnia refellunt Mar. Antonius Natta in lib. de animæ immortal. & Iacob. Ant. Marta. Neapolitan in Apologia contra Portium. & Anton. Mirandulan. in singula. certam. lib. 11, 12, 34. vsque ad 39. Fusè etiam Naclantus tomo 2. in disp. de animæ immortal. & Iulius Castellanus Fauentinus in tribus libris de animæ immortalitate; nostri quoque Fran. Toletus in lib. 3. de anima. Aristot. & Ben. Pererius lib. 6. Nat. princip. cap. 19. & seqq. dicam & ego nonnulla, sed breuiter.

D. Aug. lib.
2. cont. adu.
legis cap. 6.
vide Xist.
Senen. lib. 8.
bibl. c. ult.

In primis animam hominis incorporatam esse & immortalem voluere præstantissimi quique philosophi, Mercurius Trismegistus in epist. ad Aesculap. & dial. 1. & post eum Pherocydes Sirius eius discipulus (errauit Cicero putans hunc primum auctorem) cui illam tribuit præter Ciceron. 1. Tusculan. Lactantius lib. 6. cap. 3. tenuit idem Thales Milesius, teste Laërtio lib. 1. & Pherocyde discipulus Pythagoras, teste Cicerone, & omnes discipuli Pythagoræ, ut Timæus apud Platonem, & Archytas apud Iamblichum in lib. de myster., quamuis hi errarunt; quoniam de brutorum animabus idem existimabant.

Tenuit Plato constantissimè in Phædro, Phædone, Timæo, Philebo, Menone, lib. de repub. & epist. cuius loca recensent Fauentinus in d. opere, & Pererius d. lib. 6. cap. 18. Tenuit Galenus, ut dixi; & Hippocrates in lib. de carnisibus. Tenuere, magistrum secuti, Platonici omnes non Christiani modò, ut D. Greg. Nyssenus, D. August. D. Iustinus, Aeneas Gazæus; cuius manuscr. exemplar Græcam (vondum puto excusam esse Græcè) habetur Louanij in collegij nostri Bibliotheca; dialogo, de animæ immortalitate. Sed & pagani quoque Platonici, Plotinus, Iamblichus, Porphyrius, Proclus, Pselus, Gemistus

Phleton, Alcinous, Apuleius, & reliqui. de brutorum animabus etsi in Phædone valde insinuet eas quoque æternas; verius tamen puto mortales posuisse, ut docent Philopon. in proæm. lib. de animo, Bessarion lib. 2. contra Trapezunt. & Marsil. Ficin. in Theolog. Platon.

Tenuit Aristoteles, etsi Gazeus & alij nonnulli cum Plutarcho, & Aphrodisæo, Aristotelis mentem sequius interpretentur: vel, cum Scoto, Heruico & Nypho dubiam fuisse putent: tenuit tamen, ut communius hodie plerique cum D. Thomâ, Albert. & omnibus ferè Scholasticis; cum Themistio, Simplicio,

Contaren. in lib. 2. de immortal. ani. Mocenicus in lib. 1. de trās. homin. ca. 18. 19. & seq. Mirandulan. in euerf. singular. certami. ceteri in 3. de anima. sez. 65. & 65.

Philopono, Theophrasto, Olympiodoro, & utroque Ammonio, nobiliores Peripatetici, Contarenus, Mocenicus, Anton. Mirandulanus, Mar. Ant. Ianna, Montecatinus, & alij cum sunt interpretati. Quid aliud illa sonant? λέγεται δὲ ἡ ψὴν μόνον ἴσχεσθαι ἐπιείκειαν, καὶ θεῖον εἶναι μόνον. οὐδὲ γὰρ αὐτὴ τῆ ἑσπερίᾳ κοινωνεῖ σωματικῆ ἐνέργεια: nisi, solam mentem extrinsecus aduenire, diuinam esse solam, & nullam actioni mentis nostræ, cum corporeis actionibus communionem intercedere? lib. de animal. gener. cap. 3. Deinde nonne in lib. de animo aperit id se sentire insinuat? ὁ δὲ νῦν, εἰσὶν ἐγγύεσσιν, οὐσιας τις οὐσα, καὶ οὐ φθαίρεσσιν. μάλιστα γὰρ ἐφθαίρετ' ἂν ὑπὸ τῆς ἐν τῷ γῆρα ἀμαυρώσεως. γυνὴ δ' ὡσπερ ἐπὶ τῆς αἰσθητικῆς συμβαίνει εἰ γὰρ λάβῃ ὁ πρεσβύτης οὐμα ποιῶν, βλέπει ἂν, ὡσπερ καὶ ὁ νέος, ὥστε τὸ γῆρας, ἔτι αὐτὸ πλεονεχίᾳ πεποιθῆναι π. ἀλλ' εἰ ὡ, κατὰ τὸ εἰ μέλαις καὶ νόσοις. καὶ τὸ νοεῖν δὲ καὶ τὸ φερεῖν μαρτυρεῖται, ἀλλὰ πρὸς ἑστὸ φθιρομῆναι, αὐτὸ δὲ ἀπαθὲς ὅτι, τὸ δὲ ἀφαιροῦν καὶ φιλεῖν ἢ μισεῖν, οὐκ ἐστὶν ἐκείνῳ παθη, ἀλλὰ τῷ δὲ, τῷ ἔχοντι ἐκείνο, ἢ ἐκείνο ἔχει. διὸ καὶ τῶν φθιρομῆναι, ἔτε μνημονεύει, ἔτε φιλεῖ, καὶ γὰρ ἐκείνῳ ἦν, ἀλλὰ τῷ κοινῷ, ὁ ἀπλάθει ὁ δὲ νῦν ἴστω θεῖον π. καὶ ἀπαθὲς ὅτι. Intellectus autem extrinsecus aduenire videtur, & substantia quædam esse & non corrumpi. Maximè enim corrumperetur, ab eâ debilitatione quæ senio contingit. Nunc verò non aliter euenit, quàm in sensuum organis. Si enim seni iuuenilis oculus daretur, cerneret ut iuuenis. Quamobrem nihil anima à senio patitur, sed quia id in quo est patitur, senescere videtur. sicut in ebrietatibus & morbis fit. Ipsum igitur intelligere ac contemplari marcescit, alio quodam interius corrupto: ipsa verò mens impatibilis est. ratiocinari autem, & amare, & odisse, non sunt illius affectiones, sed eius quòd mente præditum est, ut eâ præditum. Quare hoc corrupto, mens nō amplius recordatur, nec amat; non enim hæc mentis erant, sed compositi communis quòd interiit. Intellectus autem seu mens fortè diuinum quid est, & passionis expertus. Ad que verba Philopon. & alij monent addidisse τὸ ἴσως, non quòd dubitaret, sed quòd nondum id perfectè demonstrasset. & manifestum esse eum de nostra rationali anima loqui; ineptos verò & vanos esse qui aliud existimarunt. Nam mox subdit εἰς λογώτατων γὰρ εἶναι τὸ το πρεσβύτητα καὶ γῆρα καὶ φύσιν: rationi maximè conuenit esse nobilissimum quiddam mentem, & quando naturæ ordo retinetur, tunc illam ceteris partibus dominari. Lib. deinde sequ. scribit nihil vetare quasdam animæ partes esse separabiles à corpore, cum corporis nullius

Lib. 1. tex. 82.

Lib. 2, tex. 21.

nullius sint actus: et si partes eius aliquæ separabiles non sint. ἢ μὲν,
 ἀλλ' ἐνιάγει ἕδὲ καλύει, ἀφ' ἃ τὸ μινθεὸς ἔπει σώματα ἔντελεχίας, & cet.

postea, speculativum aliud genus animæ & separabile esse ab aliis, sicut
 perpetuum à corruptibili *docet*: ceteras autem animæ partes separabi-
 les non esse, ut quidam voluerunt. Ἐπὶ δὲ τῷ νοῦ καὶ τῆς θεωρητικῆς δυνά-
 μεως, ἕδὲ πῶ φανερόν, ἀλλ' ἔοικε ψυχῆς γένεσθ' ἕτερον εἶναι. καὶ τῷ τὸ μόνον ἐνδέχεται
 χωρίζεσθαι, καθάρτῳ τὸ αἰδίον τοῦ φθαρτοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη τῆς ψυχῆς, φα-
 νερόν ἐκ τούτων, ὅτι οὐκ ἔστι χωριστὰ καθάρτῳ φασίπνεσ. Et lib. 3. affirmat men-
 tem esse separabilem, immixtam, & impassibilem, ἀπαθὲς ἄρα. δὲ εἶναι. item
 ἀμυγῆ εἶναι, & ἕδὲ μεμύθησ' εὐλογοῖ ἅπαντες τῷ σώματι, & subiungit organis
 carere. & *postea*, sensitivum non esse sine corpore; intellectuivum ve-
 rò prorsus à corpore separari. τὸ μὲν γὰρ ἀσθητικὸν οὐκ ἔστι σῶμα τῷ, ὁ
 δὲ νοῦς χωριστός. & addit, intellectum esse per se intelligibilem & intelli-
 gentem, quoniam in his quæ materiâ carent idem est quod intelligit,
 & intelligitur. ὅτι μὲν γὰρ τῷ αἰετούλης, τὸ αὐτὸ ἔστι τὸ νοῦ καὶ τὸ νοῦ μόνον.
 & *clarius*, καὶ ἕτως ὁνοῦς χωριστός καὶ ἀμυγῆς καὶ ἀπαθῆς τῆ ἕσται ἄνεργεῖα. &
 hic intellectus est separabilis, & immixtus, & impassibilis substan-
 tia semper actu existens. & *mox*, χωριστὰς δὲ ἔστι μόνον, τῷ ὅπερ ἔστι,
 ἔ τῷ τὸ μόνον ἀθανάτων καὶ αἰδίον. Segregatus est animus solus, quic-
 quid est, & hoc solùm est immortale & sempiternum. Nec difficile id
 ipsum ratione probare. Nam (ut dictum) animus natura Aristoteli divinum
 quid: & eidem nullum cœleste seu divinum corruptibile. Item negabat Ari-
 stoteles, ex nihilo aliquid produci posse; quod sequeretur, si anima mortalis.
 nam est illi anima quid simplex & incompressum. ergo non habet principia in
 quæ redigatur. idcirco si interit, redigitur in nihilum. fit ergo ex aliquo nihil. cur
 non igitur ex nihilo aliquid? Præterea est Aristoteli actus, ἐντελεχία, &
 principium essendi & agendi. sed si est actus, est quid simplex, non composi-
 tum. nam compositum est potentia, partes eius sunt actus. Rursus si est princi-
 pium essendi & agendi, non est quid compositum. tunc enim partes eius essent
 principium. sed nullum est principium essendi, cui præter Deum aliud sit prin-
 cipium. ergo non est Aristoteli aliquid compositum. ergo illi animæ est simplex.
 sed huiusmodi, ex nullis principijs componitur. ergo nec in vlla potest resolui.
 Unde apparet omisissis alijs, quæ adduci possent, eos qui volunt Aristotelem ani-
 mam rationalem interitus non expertem censuisse (ut ait Michaël Ephes. in
 lib. 10. ad Nicomach.) ἕδὲν π λέρουσαν ἀληθῆς. Quare facillè crediderim,
 quod refert Themistius in 3. de anima, scripsisse philosophum Dialogum quen-
 dam ad Eudemum Ciprium, in quo fusè immortalitatem animi probavit;
 cum id ipsum non obscure à Cicerone lib. 1. de Divinat. & Plutarch. in Conso-
 lat. ad Apollonium, & in vitâ Dionis confirmari, iam alij monuerint. Te-
 nuerunt idem philosophi, quos refert Theodoretus lib. 5. curation. Gre-
 canicar. Eugubinus lib. 9. de perenni philosoph. cap. 12. & 13. conatur
 eam Stoicis ascribere, maximè Senecæ, & cap. 16. & 17. Epicæto, eo quòd
 à Deo creatam, Dei partem, abscissum quid & emanans à Deo esse dixerint,
 & post mortem quietem homines manere, & similia: sed non advertit, hæc

tex. 21.

Hugo de
sancto Vi-
ctore lib.
de spir. &
anima c.38. Tripli-
civum ani-
me id estsensuale, ra-
tionalem &intellectua-
lem, philo-
sophi par-
tes vocant,non integra-
les, se l'vir-
tuales,quia potè-
ntia sunt.

tex. 1. 4.

tex. 6.

tex. 7.

tex. 15.

tex. 19.

tex. 20.

explicanda ex Stoicorum sententiâ, quibus ipse Deus mortalis, & finem habiturus, & quies illa, nil nisi ad nihilum penitus redactio: quare Tertulliano, Theodoro & Stobæo assentior. Anima verò immortalitatem illi crediderunt; quos propterea occidisse se, ut perpetuò viuerent, legimus apud Lactantium li. 3. diuin. instit. cap. 18. D. Hieronymum in lib. contra Iovinian. & D. August. lib. 1. de Civ. Dei cap. 2. etsi de Uticensi Catone, quia Stoicus fuit, non immeritò dubites; nisi eâ in parte Academia sectator, cetera Stoicus. Defendunt eandem Cicero 1. Tusc. Plutarchus lib. de fortitud. & lib. de serâ Numinis vindicta, Macrobius in somn. Scipionis, & alij: Poeta quoque Latini, qui partim inferni pœnas sceleribus propositas, partim hanc animorum durationem celebrarunt; ut Seneca, ex personarum quæ loquebantur, non animi sui sententia, in Herc. Octæo & Furente, & in Thyeste, & auctor Octauia; & Virgilius, etsi hic fortè animum ex igne velut materiâ composuerit: Ouidius, non tam quidem in Metam. 15. inquit: Morte carent animæ, loquitur enim Pythagoras transmigrationis auctor, & de brutorum quoque, quam in Tristibus:

— nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis, ingenique bonis.

Manilius lib. 4.

An dubium habitare Deos sub pectore nostro,
In cælumque redite animas, cæloque venire.

Sed hoc quoque ad Stoicorum mentem dictum. Claudianus, de anima rationali:

Hæc sola manet bustoque superstes

Euolat — denique Silius Italicus lib. 15. & Horatius, postquam deseruit Epicurum; Iuuenalis, Lucanus & alij. Ex Græcis Homerus, Euripides, Æschylus, Theognis, ceteri innumeri. paucorum testimonia adscribam, sed illustriora. Phocylides:

Ψυχὰὶ γὰρ μίμνουσιν ἀκήροισι ἐν φθιμένοισι.
πνεῦμα γὰρ ἐστὶ θεῶν ἁγίων ἡμιθεοῖσι καὶ ἑκόν.
σῶμα γὰρ ἐκ γαίης ἔχομεν ἔτι πάντες ἐς αὐτὴν
λυόμενοι κόνις ἐσμέν, ἀπὸ δ' ἀναπνεύμα δέδεται.

Nulla lues animas defuncto corpore tangit.

Spiritus ille Dei est homini concessus imago.

Corpus terra dedit; versi, nisi puluis, in ipsam

Nil sumus: ast animæ spiracula suscipit æther.

Ψυχὴ δ' ἀθάνατος καὶ ἀγήρωσ Ζεὺς διαπαντός.

Morte carent animæ, & senij expertes semper viuunt.

Pythagoras: ἡνιοχὸν γνώμων ἄριστος καθύπερθεν ἀεισην.

ἢ δ' ἀπόλεψαι σῶμα ἐς αἴθερ' ἐλεύθερον ἔλθῃς,
ἕσσεαι ἀθάνατος θεός, ἀμβροτός, ἐκ' ἔτη ἡμιτός.

Optima dux ratio aurigæ te more gubernet.

Æthereum posito cùm liber adiueris orbem

Corpore, tum viues æternum, more Deorum.

Apud Clementem Alexandrin. in Stromat. li. 4. Epicharmus: εὐσεβὴς ὄντε φυχῶς, ἔτι πάθοις ἕδὲν ἡκαὶ κατὰ γαίαν, ἀνω το πνεῦμα διαμένει κατ' ἕραιον.

ψυχῆ δὲ ἀσεβῶν ὑπερβάνοι ὅτι γαίᾳ πετῶνται ἄλγεσι φονίοισι, ὑπὸ ζάγλαις ἀφύκτοις χακῶς. εὐσεβῶν δ' ἐπεβάνοι ναίεσι κολποῖς μακάρων, μέγα ἀείδουσιν ἐν ὕμνοισι. Si pietatem animo coluisti, nil mali post obitum patieris. superius manet in caelo spiritus: impiorū verò animæ sub caelo vagæ, doloribus summis cruciatibusque æternis malè exagitantur. Piorum animi caelestes, sinu beatorū recepti, magnū celebrant hymnis. Sophocles:

Ἔσται γὰρ ἔσται κείνος αἰῶνων χρόνος,
ὅταν πῦρὸς γέμοιτα θησαυρὸν χάσῃ
χρυσωπὸς αἰθήρ, ἢ δὲ βοοκηθεῖσα φλόξ
ἅπαντα τὰ ἐπιγεια καὶ μετάρσια
φλέξει μαεῖσαι, ὅταν δὲ σκλήρω τὸ πᾶν,
φροῦδος μὲν ἔσται κυμάτων ἅπας βυθός,
γῆ δ' ἐδράων ἔρημος, ἔδδ' ἄρ' ἐπι
πλεωτὰ Φῦλα βασιάσει πυρρμείη.
καὶ γὰρ κατ' ἀδην δύο τρίβους νομίζομεν,
μία διχάων, χ' ἀτέρα τῶν ἀδίκων,
εἰνάτῃ ὄρον, κ' ἀπειτα σώσει πάντ' ἀποροπόλωλερ.

Erit enim, erit illud seculorum tempus,
Cum plenum ignis thesaurum laxabit
Igneus æther, pastuque flamma
Omnia & terrestria & sublimia
Comburet infaniens. Vbi deinde desierint omnia,
Nusquam erit fluctuum omnis gurgis,
Eritque terra sedibus deserta, nec amplius
Volucrum genus portabit dum ardebit.
Nam ad inferos duas semitas existimamus,
Vnam iustorum, alteram iniustorum,
Eritque terminus. deinde seruabit omnia quæ perierint.

Philemon.

Οἶε σὺ τὸς θανάτους, ὦ Νικόστρατε,
πρυφῆς ἀπάσης μεταλαβόντας ἐν βίῳ,
καὶ γῆν χαλύψαι, ὡς σπὸ τῆ πάντ' εἰς χρόνον
περευγέαι τὸ θεῖον ὡς λεληθότα;
ἔστιν δίκης ὀφθαλμὸς ὃς τὰ πάντ' ὄρα
εἰ γὰρ ὁ δίχμος καὶ ἀσεβῆς ἔξυσιν ἐν,
ἄρπαζ' ἀπελθὼν, κλέπῃ, σποτέρει, κύχα.
μηδ' ἐν πλῆθει, ἔστι κ' ἂν ἄδ' ἄδ' κρίσις,
ἦν ἄρ' ποιήσει Θεὸς ὁ πάντων δεσπότης,
οὐ τῆνομα φοβερόν, οὐδ' ἂν ὀνομάσαιμ' ἐγώ.
Putasne tu mortuos, ô Nicostrate,
Omnibus deliciis in vita potitos,
Terra ita tectum iri, vt deinceps in omne tempus
Effugerint numen: tanquam latuerint?
Est æquitatis oculus, qui omnia videt.

Hostes ci-
tas D. Iusti-
nus lib. de
monarchia.

Respicit
ad nomen
ineffabile
tetragram-
matum.

Si enim iustus & impius eadem conditione futuri sunt;
 I, rape, furare, fraudare, miscere, sed
 Errare noli. est & apud inferos iudicium.
 Quod faciet Deus omnium Dominus;
 Cuius nomen formidabile ne nominare quidem ausim.

Euripides:

ἄφρον βίη μῆκος δίδωσι πρὸς κρίσιν·
 ὅς τις δὲ θνητῶν οἶεται τριῶν ἡμέρας,
 κακόν τι πράσσει τὸν θεὸν λευθεῖαι ὑπερον,
 δικεῖ πονηρὸς, καὶ δικῶν ἀλίσκεται
 ὅταν χολῶ ἀγροῦσα τυγχάνῃ δίκη.
 ὁρᾷ δ' ὅσοινομίζουσι δὲ εἶνε θεόν,
 δις ἑξάμαρταιοῖτες δὲ εὐγνωμόνας.
 ἔστιν γὰρ, ἔστιν· εἰ δὲ τις πράσσει κακῶς,
 κακὸς πεφυκῶς, τὸν χρόνον κερδαίνετω,
 χρόνον γὰρ ἕτος ὑπερον δάσθ' ἀδικῶ.
 Satis longam vitam dat ad iudicium.

Quisquis verò mortalium putat, dum interim
 Malum aliquod facit, scelerare Deum,
 Is videtur malus: & dum videtur, capitur
 Cum ocium agit iustitia.

Hæc perpendite, quicumque existimatis non esse Deum.
 Bis peccantes non ritè.

Est enim, est, quod si quis malè facit,
 Et est malus; tempus sanè lucretur:
 Nam tempore postea dabit pœnas.

Atqui sic putandum, si sit anima mortalis. interit enim corpus: si & illa; quid reliquum? nisi ut cum Simonide impio, canamus:

τὸ τε κείνῳ ἀΐδαν, κεινὰ διανήχεται ἀρχή.

Item:

πάντα γὰρ μίαν ἰκνέεται λαοπίδα χέρυβδιν,
 ὡς μεγάλα αἰεταί, καὶ ὁ πλῆθος.
 βίον τῆς μὲν γὰρ χρόνός ἐστι βραχύς, κρυφθεὶς δὲ
 ὑπὸ γῆς κείται θνητὸς τὸν ἀπαιτὰ χρόνον.

Nihil ad inferos præter sonum transit inanem.

Item: Omnia enim perueniunt ad unam voraginem diram

Et magnæ virtutes & diuitiæ,

Tempus enim est breue viuendi. semel verò situs

Sub terrâ iacet mortuus per omne ævum.

quid, nisi ut cum Sardanapalo felicitatem in rebus foedissimis collochemus? Nam si cum corpore perit anima; pro operibus nullum vel præmium sperandum, vel pœna pertimescenda. quod videns D. Augustinus merito professus est: se, si mortalis est anima, palmâ Epicuro tribuere, & in eius sententiam mente si atim concessurū, lib. 6. Confess. cap. vii. Sed quid testimoniis Geni-

lium colligendis lectorem moror? Omnes ferè nationum omnium sapientissimi sic olim sunt arbitrati. de Chaldeis id certum est Zoroastris, & multorum testimonio; item de Iudæis (præter Sadducæos) & Ægyptijs, ut docent, adductis testimonijs, etiam Oraculorum, Iosephus lib. 1. contra Appion. Eusebius lib. 1. de præparat. Euangel. & Laëtantius lib. 7. & Philostratus in Vita Apollonij lib. 8. De Græcis iam docui, & testis Plato lib. 10. de repub. & in Apolog. De Persis & Medis, Xenophon in Cyropæd. de Romanis Cicero 1. Tusculan. & lib. de Senect. & in scmn. Scipion. De Thracibus, Theodoret. lib. 5. De Gallorum Druidibus, & Massiliensibus, Cæsar lib. 6. bell. Gall. & Valer. Maximus lib. 2. cap. 1. De Bracmanis & Gymnosophistis, Philostratus in Apollonij vita, & D. Antonius 1. par. hist. tit. 4. cap. 2. Et epistola Indicæ, & Iaponicæ nostri ordinis hominum testantur, Chinarum, Iaponiorum, & Indorum maximâ ex parte hanc esse sententiam. ut verè Plato in libb. de legibus, & in Apolog. dixerit hunc esse scimonem constantem, & unanimique omnium testimonio corroboratum, quem fontem aliquem magnum unde fluxerit, auctoritatemque maiorem, quàm humanam habuisse, necesse sit. Verè nam habuit ipsum lumen naturæ, & lumen certius fidei diuinitus celo missum. Vtrumque non difficulter ostendam, non quòd non plerique iam ostenderunt, sed quia vel me scribentem ista delectant, vel utilitas ipsarum tantæ, in quâ beatitatis nostræ sita fundamenta, sapius repetita & inculcata, operæ pretium pollicetur. Fidei lumen præferunt sacræ litteræ, concilia, & conscripti illi Ecclesiæ patres. docent enim non obscure, primò animam humanam esse spiritum, ut opponitur corpori & carni. Psal. 30. In manus tuas commendo spiritum meum, siue ut est in Hebr. רוח דקרא deponam spiritum meum, & in Græco πνεῦμα sanè Dominus dixit Luca 23. In manus tuas commendo spiritum meum, & Ecclesiastæ cap. vlt. reuertatur puluis in terram suam unde erat, & spiritus redeat ad Deum qui dedit illum. Vbi est pro spiritus רוח ruah, Chaldeus autem Paraphr. exponit spiritus animæ tuæ. in Græco πνεῦμα, & frequentissime D. Paulus spiritum seu πνεῦμα, ponit pro anima ad Rom. 8. ad Gal. 1. & prior ad Cor. 5. & 7. & poster. c. 7. & D. Stephan. etiam Act. 7. Et Dominus monet Ioan. 4. Deum esse spiritum, & propterea in spiritu adorandum; quod argumentum nihil valeret, nisi animus quoque noster, quo Deum vult adorari spiritus esset. in suo ergo genere animus noster spiritus est, quo ut Deus in suo, hoc est, materiæ & corporis expers. Nec sanè memini τὸ ἀπλῶς in scripturâ spiritum poni pro animâ brutorum, sed cum adito, spiritus vitæ, Gen. 7. vel iumentorum, aut quid simile, unde colligi possit, agi de anima brutorum, non ut re subsistente, sed tanquam de aere, qui statim euanescit. secus autem de hominis spiritu, quem absolutè sic vocat, & cui tribuit proprias aëtionem, ut velle, intelligere, etiam post mortem. Tradunt hoc ipsum ex professo communiter Patres, ut D. Hieron. in 10. cap. Matth. & in epist. ad Panmachium, ubi sententiam Originis, qui corpus aëreum animæ dabat, damnat; ut D. Augustin. contra Terullian. hæres. 86. & lib. 10. super Genes. ad litt. & in epist. D. Gregor. Magnus 1. Moral. D. Chrysoji. D. Nazianz. & alij. Et definitur in epist. Sophronij approbata

רוח

רוח

per Sex. Synod. & in Lateran. consil. sub Innoc. 3. c. firmiter. de summ. Trin. Secundo docent eandem animam esse immortalem, nec unquam interituram. *Scripturæ quidem, Sap. 3. Vbi dicuntur Iustorum animæ in manu Dei, nec tanget eos tormentum mortis, & spes eorum immortalitate plena. capite 4. Iustus si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit. & placens Deo, raptus est, ne fletio deciperet animã illius. Consummatus in breui expleuit tempora multa. placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properauit illum educere de medio iniquitatum. Tobix 12. Eleemosyna à morte liberat, & facit inuenire vitam æternam. non à corporis morte, sed animæ. Lucæ 10. narratur anima Lazari fuisse in sinu Abrahæ, epulonis autem in inferni cruciatu. Matth. 10. dicit Dominus homines non posse animam occidere, quem locum ibi bene ponderant Chrysost. Theoph. & D. Hieronym. Denique Matth. 22. non resurrectionem modo, quamuis illam præcipuè, sed & animæ immortalitatem Dominus probat ex illo Exodi 3. Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob. Non est Deus mortuorum, sed Deus uiuentium. Quasi diceret: Ego sum ille Deus quem nunc pro uobis exorant; alioqui respondere potuissent Sadducæi, esse Deum, quem illi, quando erant, adorabant. & sic Domini argumentatio foret inualida: nec quisquam Patrum de hoc dubitauit: accuratè potius nonnulli cõprobarunt, ut Clemens lib. 4. Stromat. D. Ireneus lib. 2. cap. 64. D. Iustin. in Dialog. contra Triphon. & in Apolog. ad Antonin. Tertullian. lib. de Resurrect. carn. & lib. de anima, Gregor. Nissenus lib. de anima. Lactantius lib. 7. cap. 8. & seqq. D. Chrysostom. homil. 4. de prouidentia. D. Ambrosius lib. de bono mortis cap. 9. D. Augustinus lib. de immortalitate animæ, & lib. de quantitate animæ, & alibi. Hugo Victorinus, si ipse auctor, lib. de spiritu & anima, in tertio tomo operum D. Augustini. Eneas Gazæus lib. de immortal. animorum, & alij. Et hoc decisum est in Conc. Viennensi sub Clemente V. & in Lateranensi sub Leone X. sess. 8. Adeo ut qui non verentur id in dubium vocare, aut à philosophia alienum asserere, ab Ecclesia damnati censeri debeant.*

Tertio docet eadem Ecclesiæ auctoritas, animam hominis immortalem, non tantum ex priuilegio, aut per gratiam, vel miraculum; sed natura sua. Nam concilium Lateranense expressè tradit, verè, & per se, & essentialiter esse talem: & Scripturæ loca citata id videntur insinuare maximè Lucæ 12. Vbi traditur nullos homines ultra corporis necem quicquam posse. Et probatur ratione. Nam natura sua sunt spiritus: spiritus autem natura sua est immortalis. Quod verò hæc immortalitas in conc. Constantinop. 8. aët. 11. dicitur à Sophronio non natura, sed gratia seu beneficio & dono Dei concessa, qua phrasi multi etiam sancti Patres sunt vsi; hoc sic accipiendum est: ut velint hoc animam non de suo habere & ex se, quasi non acceptum à Deo. Nam donum dici potest aliquando generaliter quicquid ab alio quis accepit: quo pacto ipsa etiam natura nostra, & quicquid Deus non est, Dei donum est; & ipsum quod est, Dei hoc gratia est. Et sic Patres voluerunt Animæ immortalitatem Dei donum, & animam diuina gratia immortalem esse; quemadmodum eadem gratia, est anima. Solum namque Deum habere immortalitatem ex se & à nullo acce-

Lu. 12.

Lu. 12.
Tob.

ptam. & sic D. Paulus 1. Timoth. vlt. dixit de Deo, qui solus habet immortalitatem. Alio modo donum dicitur, quicquid naturæ & essentiæ rei superadditum est; & quod non natura rei postulabat, ut sibi necessarium; sed quod gratuita liberalitas auctarij loco illi gratiosè fuit elargita. hoc pacto, negandum animam esse immortalem Dei dono. Natura enim sua, & per se, secundum essentiam, talis est. Nam si hoc secundo modo foret expertus interitus; moreretur anima vsque ad iudicij diem perinde ac corpus. Quia (Rom. 5.) propter peccatum mors introiuit in orbem terrarum. ergo sicuti propter peccatum, beneficium, corporibus ut non morerentur concessum, sublatum, & proinde mox corporum mors subsecuta fuit: ita etiam beneficium illud ab animis sublatum foret, & subsecuta foret mors animorum. At fides nos docet, animos interitus expertes esse. docet ergo eadem, tales esse natura (hoc vltimo modo) non gratia, aut peculiari beneficio. Donum ergo Dei, quia naturaliter acceptum à Deo, qui libera est omnium efficiens causa. Posset tamen Deus hanc animæ essentiam mutare, & animam corrumpere. Omnia enim dependent à Deo, qui solus primum principium cunctorum. quare possunt omnia alia ab illo corrumpi. Sunt animi quidem, entia absoluta à subiecto suo & à termino; sed non à causa: quare sunt ab alio & per aliud. At omne quod ab alio est, si id à quo dependet principium liberum est, mutari potest. Animus igitur humanus mutari à Deo potest, & deturbari ab illa, quam habet immortalitate. Nam si non posset, ideo non posset, quod in se haberet aliud principium resistendi diuinæ omnipotentiae infinitæ. At illud principium à Deo dependere non posset. Deus igitur primum principium non foret, nec ab illo cetera cuncta dependerent. quo quid absurdius?

Restat naturæ luce idem comprobare. potest enim, & quidem efficacissimè: sed breuior sum futurus, quia copiosissimè id D. Thomas q. de anima. & in summa contra Gentes li. 2. & lib. de potentia q. 3. & alibi. & ex nostris Toletus hoc prolixè præstitit in li. 3. de anima. q. 15. & Pererius dicti lib. 6. c. 20. Duas tantum rationes proponam. Prima ratio desumitur ex eo, quod diximus plerasque gentes omnes solo naturali instinctu ductas, præcipuos etiam philosophos quibus fidei Sol non illuxerat, animæ immortalitatem cognouisse: sed huiusmodi iudicium cunctis insitum, cum à naturæ lumine nascatur, non potest non esse certum & verum. quocirca reliquum est, naturæ faces satis hominibus ad hoc ipsum intelligendum præluxisse. Quæ ratio eleganter & robustè deducitur à Cicerone 1. Tusculan. & mihi inter Platonicas rationes videtur præcipua, cum illa, quæ de diuina providentia est. Nam ceteræ partim falsæ, ut quæ de reminiscencia est; partim non rectè propositæ & explicatæ, ut quæ de anima seipsam mouente; partim probabiles tantum sunt. sed mihi nunc non videntur examinandæ. consule, si lubet, Nicolaum Leonicum in Bembo, Pet. Nicolaum Fauentinum in lib. de animæ immortal. & Iacob. Carpentar. Comment. in Alcinoium digress. 10. Secunda ratio meo iudicio conuincens sanã, & proteruia vel pertinacia non obcæcatam mentem est, illa quæ D. Clemens Roman. lib. 3. recognit. ait se accepisse ex ore B. Petri Apostoli; si Deus iustus est, anima immortalis est: quamque D. Chrysost. hom. 4. de providentia, & Lactantius lib. 7. cap. 10. censent tam esse claram & certam, quam certum

Negat ea
en philoso-
phos.

est & evidens, meridiano splendente sole diem esse, non noctem. Quâ ratione etiam (quicquid dicat Scotus) vsi sunt in Phalzone, & in libris de repub. Plato, & Plutarchus in lib. de seranaminis vindicta, & Cicero i. Tuscul. ego illam sic deduci reor commodius; Si homo habet liberum arbitrium (vt nunc suppono, & habet re vera) actionibus suis pœnam, vel præmium meretur. Si meretur præmium vel pœnam; ad diuinam spectat prouidentiam (hanc nullus nisi

Esse euidentis
vnum esse
Dei rectorem
omniũ,
& secundũ
leges iustitiæ
retribuere &
punire late
probat D.
Tho. lib. 3
cõr. Gent. a
c. 64 max.
cap. 140.

si deos negare potest) pœnam illam pro meritis, vel præmium reddere ijs, quorum curam gerit: & si negligit, iniustus est. sed si anima hominis cum corpore interit, sæpe negligit: esset ergo iniustus. sæpe negligere, manifestum foret. Nam videmus non rarò multos improbè & sceleratè viuentes; quibus per totam vitam nihil ferè mali contingit, dignũ sceleribus: contra nonnullos iustissimè & sanctissimè vitæ cursum peragentes, continuis semper cladibus & ærumnis premi ac affligi. Si tales multi; vt iustus sit Deus, nec suæ curæ commissos negligenter habere videatur; necesse est, hos aliquando præmiũ, illos pœnam & supplicia manere. Sed non manet vllus infligendi, vel largiendi locus; si cum corpore perit animus. tunc enim nihil vel boni vel mali post mortem ijs, qui nullâ sui parte sunt, potest euenire. Nec aliter diuinæ literæ diuinam iustitiam tuentur. Luc. 16. Recordare fili, quia recepisti bona in vita tuâ, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris. Iob 21. & 22. Psal. 36. & 72. Ecclesiastæ. 3. Sap. 3. Hierem. 12. & Abac. 1. Nec sanè sufficiens est virtutis retributio, ipsa delectatio; nec pœna sceleris, conscientia remorsus. Multi enim in peccando callum obdlexerunt, ita vt vix illos vnquam conscientia remordeat; qui tamen pœna digniores. Et virtus quæ virtus est, præmium; peccatum, quæ peccatum, pœnam meretur. Et si nulla bona sunt præter præsentia, cur illa diligere, vitio potius quàm prudentiæ ascribitur? Quis plures gaudij fructus, quis maiores percepit ex virtutis operibus, quàm vas electionis, gentium Apostolus? ille tamen Corinthiis scribens. 1. epist. cap. 15 Si in hac vita tantum, in Christo sperantes sumus; miserabiliores sumus omnibus hominibus. illi enim (ait D. Hieron.) vel in præsentia gloriantur: nos autem tribulationes hîc quotidie sustinemus. Vt quid (ait auctor commentar. qui D. Ambrosio tribuuntur) ieiunia, vigilia, exitus, munda vita, iustitia, misericordia, mors, si pro his nulla merces erit in futuro? Increduli autem vel hac vita fruuntur. Et Oecumenius: Si * hac (inquit) vita diu taxat durant nostra, & in hanc solam conclusa sunt nobis, quæ speramus, miseri sumus. si quidem totum perdidimus, dum futura perdidimus. Et quid dico, inquit, quod in hac vita sperare miserandos facit? nam si etiam in Christum speramus in hac tantum vitâ, hoc quoque modo miseri sumus. Si enim post tantos labores & pericula, huius tantum vitæ habebimus bona, * etiam hæc erunt laborum retributiones. his similia D. Chrysoft. in 1. ad Cor. hom. 39. Similia Theodoretus, Sedulius, ceteri Patres: vt appareat omnem Scoto & Henrico, eorumque sequacibus viam præclusam, vim argumenti huius, prorsus apodictici, eludendi. Quod mihi instar omnium videtur, & de quo non immeritò dicas: hoc robur, & as triplex, hic murus ætæneus.

* Male
vulgò le-
gitur.

* Repo-
no, exi-
gue, vel
quid si-
milit.

Omitto demonstra-

niones alias; quæ à potentiis & operationibus animæ ducuntur: partim ab intellectu, qui res corporeas cognoscit, ideo corporens esse nequit, qui cognoscit & versatur circa simplicium & spiritualium rerum naturam & essentiam: cognoscit Deum & intelligentias; cognoscit per causas vniuersales, effectus; vitur argumentatione, discurrit affirmando & negando; reflectitur supra se ipsum & suas operationes; percipit se & suas actiones; abstrahit à loco, tempore, & omnibus accidentibus sensilibus; iudicat inter corpus & spiritum; non entia & impossibilia, cognoscit; quorum nihil posset, si non esset abstractus, & à materiâ seiunctus: nec ullum habet organum corporeum sibi peculiare. partim à voluntate, quæ iisdem prædita dotibus, eiusdem est ordinis & gradus cum voluntate angelicâ. est enim libera, ut illa; non subijcitur ullis orbium celestium dispositionibus; est capax virtutum multarum, ad quarum actiones se vires corporeæ nequeunt porrigere, religionis, timoris Dei, amoris Dei; versatur circa bonum, ut bonum, habet appetitum quendam altiozem, & victoriam eius, qui cum brutis communis est nobis; per quem respuimus delectationes, & quæcunque iucunda sunt corpori, & quæ præsentia sunt; concupiscit dolores & acerbæ quæque præsentia, amore absentium æternorum: quo naturaliter appetimus immortalitatem, non ut ceteræ res; sed ut nobis debitam ac propriam. aliæ appetunt tantum, quia nolent esse desinere; aut saltem, quia in præsentia esse cupiunt: nos appetimus esse, non tantum ut nunc simus, vel ne esse desinamus; sed ut semper & in æternum simus. nequit autem hic appetitus in hac vitâ satiari: erit ergo quando satiabitur. Non enim frustra Deus illum nobis insenuit. An tu Deum similem putas avaro hospiti, qui mensam opiparam conuiuii apponat: nec vnquam illos appositis vesci sinat: vexare hoc esset, non reficere; maleficus ille, non beneficus videatur. hæc inquam, & huiusmodi multæ prætereo. etenim iam pro Commentar. instituto nimis multa dixi; pro rei dignitate & utilitate vix pauca delibavi.

Valeat ergo Seneca cum suis animæ necatoribus. durius hoc vobis fortassis in illum dici videtur, & minus verè. Sensere hoc mihi credite, Stoici: sensere, quantumuis ornata verba, velut phaleras, ad populum. tribuit hoc illis Tertullianus, & quos diximus; sed cunctis clarius doctissimus Theodoretus, cuius propterea verba adscribam: Zeno (inquit) Citieus, à quo Stoicorum secta defluxit, ea sectatores suos atq; discipulos, de animâ opinari instituit. Genitale siquidè hominis semē, quod humore ac spiritu præditum esse cernitur, partē esse animæ, quandamque velut abscissionem putauit, cōfusaneamque mixtionem seminis patrum maiorūmq. nostrorum de cunctis animæ particulis in vnam collectā, eiūsq. rei causā corruptibilem eam dixit. Numenius autem Pythagoricus contra hos inuectus, hæc inquit: Τῆν δὲ ψυχὴν γεννητὴν τῷ ἐϋθαρτῆν λέγουσιν, &c. hoc est: Animam verò isti generabilem, corruptibilemque affirmant: non tamen eam inquitunt, simulatque corpore soluta sit ilicò interire, sed suis opibus innixā perdurare ad quædam temporis spatia. Proborum quidem virorum animas superfore, vsque dum vniuersus orbis incendio absumatur: stultorum verò hominum ad nescio quæ tempora esse

duraturas. Longinus quoque sic eos manifestè accusat: *Σὴνῶνι ἔκ Κλεάνθου*
ἢν νεμεσίουται ἄντις διχρίως, &c. hoc est, Zenoni quidem ac Cleanthæ
 iure optimo succensere quis possit, qui de animâ quidem ita cõrume-
 liosè locuti sint, vterque enim esse animâ solidi corporis euaporatum
 quendâ, exhalationemq. dixerunt. *hec ille lib. 5. de Grec. affection. curat.*
que utinã nonnullorũ affectum in Stoicos minuunt. Redeo ad nostri explica-
tionem. 371 Vmbras] *sépulis corporibus animas superesse.*

372 Oculis Imp. manum] *tam Græcis quàm Romanis solemne, ut con-*
iuges, parentes, liberi, & proximi quique morientium oculos conderent, & la-
bia, que dolor diduxerat, decenter componerent. Propertius:

At mihi non oculos quisquam inclinavit euntis.

Idem: Condita sunt vestrà lumina nostra manu.

Ouid. epist. Penelop.

Dij precor, hoc iubeant vt, euntibus ordine fatis,
 Ille meos oculos comprimat, ille tuos.

& *max:* Respice Laërtem, vt iam sua lumina condas.

In epist. Ariadns:

Nec mea, qui digitis lumina condat, erit.

De morte Drusi, eleg.

Lumina cæreleâ iam, iamque natantia nocte,
 Lumina fraternas iam subitura manus.

Et paullo post ait Liuis.

Sospite te saltem moriar, Nero: tu mea condas
 Lumina.

P. Sabinus in epist. Demophoantis:

Et quod non condant nati sua lumina palma.

Valerius Flaccus 3. Argonaut.

— Serâ componunt lumina dextrâ.

Statius Papin. lib. 8. Thebaid.

Tunc, quia nec genitrix iuxtâ, positusque beatâ
 Morte pater: sponsæ munus miserabile tradunt,
 Declinare genas —

Et lib. 5. Siluar. de Abascantiæ:

— sociosque amplectitur artus,

Hærentemque animam non tristis in ora mariti
 Transtulit, & carâ pressit sua lumina dextrâ.

Idem confirmant Homer. Iliad. λ. & Odyss. λ. Euripides in Hecubâ & in
Phenyss. Sophocles in Aiace, Stobæus in sermone de exilio, Plutarch. in conse-
lat. ad Apollon. & aliâ ad uxorem, Fabius, Plinius, & alij citati à Guicciar-
do lib. 1. Funer. cap. 11. vbi, contra Criniti & aliorum sententiam, rectè expli-
cat quomodo capiendâ sit lex Mania, de qua ex Varrone Nonius in suggillare;
que sapiebat, Ne filij parentibus oculos luci claro suggillarent.

373 Solibus] *luci virali.*

375 Non prod. anim. tradere funeri] *imò verò nunquam illa funere*
traditur, non rogo vritur, non sandapila tegitur, & vt verè Propertius:

Sunt aliquid Manes, lethum non omnia finit,
Luridâque euietos effugit vmbra rogos.

375 Miseris] ipsorum ergo felicitas in ipso interitu. nam vitans animæ, post funus, ἀπλᾶς miseriam rebantur Stoici.

379 Immissus nebulis cessit in aëra] putabant animam esse quid compositum, ex elementis vaporis & exhalationi simile, & proinde in aërem, post certum tempus conuerti.

380 Nudum] cadaver crematum in rogo.

385 Bislena] x i i. Zodiaci animalia seu signa.

382 Astrorum Dominus sol. Hecate] Luna qua velocitate voluuntur duodecim menses anni; qua celeritate Phæbus & Phœbe peragunt cursum suum; eâ properamus ad mortem. tantum enim vite, quantum temporis decedit.

390 Nec amplius] qui semel ad Stygem peruenit, non remeat amplius ad superiores. 391 Fumus] hanc comparationem sumsit, vel ab Homero, vel à Platone. Homerus enim:

ψυχὴ δὲ τῆς χθονὸς ἡύτε καπνὸς

ἄρσεντο τετεργυῖα ——— ait, animam in terram similem fumo

fuger et turbatam. volens, non interire, sed per terram ad inferos descendere. Plato verò in Phædone: ὡς ἀπαραποδῆν τῆ σώματος, καὶ ἐκβαῖν ὡς ἀπὸ πνεύματος. statim absolutam à corpore & egredientem instar spiritus.

Vsq̄ quam] nullibi est, quia tanquam nunquam fuisset. impiè. ridicula verò ratio. celerrimè ad mortem properamus; ut nubes à vento dissipantur, ut fumus citò perit; sic vita hominis. anima igitur hominis moritur. Miseri, si hac consequi necessariò Stoici rebantur: impudentes, si cum sequi non viderent, ut rationi tamen consentanea, obrudcbant. Decent mulierculas, dices, ex quibus hic chorus. Minus fateor illis dedecent. sed cur illi mares philosophi; illi suis in oculis soli fortes, soli constantes, soli sapientes & boni; in aliis operibus philosophicis eadem? ibi certè non muliercula loquebantur: si non ipsi mulierculis nugaciores. Nobis quidem vitæ summa brevis: instar aquæ & fumû dilabimur, sed nos, homo noster; non animus, non mens nostra. hominem voco, personam, ipsumq̄ compositum. hoc nos sumus. anima nostri pars melior.

Ab ignibus] significat materiam animæ exhalationem esse. ideo malle legere, calidus fumus ab ignibus, quàm, calidis, quos tu mihi frigidus ignes? scio Luciano ignem calidum dici, & pruinam gelidam: sed ubi natura utriusq; erat explicanda. quod hic minimè necessarium: sed, uni potiùs seu exhalationis huius, cui comparat animam, quem vult esse siccum & calidum, non frigidum & humidum. Nam Aristoteli vapor duplex, vnus ex aquâ, alter ex terrâ. illum (licet verè calidus quoque, sed minus alio) sepe frigidum esse significat: hunc perpetuò calidum nuncupat lib. i. Meteor. cùm dixisset ἀναθυμίασιν, vaporem duplicem gigni, non simplicè; τὸ μὲν (subdit) ἀίμαδι δ' ἐστὶν, τὸ δὲ πνεύματι δ' ἐστὶν. τὸ μὲν τῆ ἐν τῇ γῆ καὶ ἔπι τῇ γῆ ὑγρὸ ἀίμαδι, τὸ δ' αὐτῆς τῆς γῆς οὐστὶς ἐρηγῆς καπνάδου, καὶ τοῦτων τὸ μὲν πνευμάδι δὲ ἔπι πλάζεν ἀπὸ τὸ θερμὸν, τὸ δ' ὑγροτέραι, ὑφίσταται ἀπὸ τὸ βάρος. vnam qua vapor magis fit, alteram qua magis spiritus ac vaporem quidē eam exhalationem

esse, qui ex humore est, qui intra & supra terram continetur: quæ autem terræ exsiccata est, fumidam: quarum ea, quæ spiritus naturam habet, ob calorem emineat: quæ autem humidior, præ pondere subsidar. *quod ita breuiter Pontanus in Meteor.*

Terra etiam duplicem exhalat saturata vaporem.

Humidus hic, crassoque madens se corpore vix fert:

Aridus & calido suffimine profilit alter:

Accipit hos latè in gremium circumfluis aër.

vult ergo spiritum egredi, qualis ἀναθυμίασις καὶ πνέουσι καὶ πνευμαλάωδι; non qualis ἀπὸ τοῦ ὑποτέρου.

392 Sordidus] fumi epithetum ab Horatio lib. 4. Od. occupatum.

393 Grauidas] pluuiâ pregnantés.

394 Dissipat] ita libri, quotquot inspexi.

395 Spiritus] rector nostri & moderator animus. Vix enim Stoici admisisset animam esse actum informantem corpus, sed ut summum cum Platonice esse formam, qualis est naua in navi, quod ex Peripateticis multi sunt secuti; quibus, informamur ab intellectu quodam separato, quod in non Christianis minus mirandum, quàm in Christi fide insignitis. & minus quàm in Origene (quam ceteri Patres improbant) & Auctore questionum ad Antiochum, q. 10. ubi scribit, Animam esse in corporis domicilio instar columbe cuiusdem, intra quatuor parietes elementorum conclusam, quibus dissolutis euolet, quod ἀδελφὸν ἀποδέχεται, accipiendum: minus inquam reprehendendum, quàm in Catholicis, ut profitentur, qui re iam ab Ecclesiâ definitâ, adhuc audent oblatrare: Animam enim rationalem essentialiter esse formam informantem corpus decreuit concil. Viennense sub Clemente V. & Lateranense sub Innoc. 3. & in Sex. Synod. Quare sibi caueant iuuenes, ne phrasés illas parum præ philosophantium Achillini in lib. de intelligentiis, Ianduni in 3. de anima, Cardani, Anton. Mirandulani, & similia usurpent; unum fidei, alterum rationi, vel philosophiæ consentaneum esse; sensitivam informare corpus, aut similia. nunquam enim fides cum ratione naturali nec verum cum vero pugnat, sed si unum verum, contrarium falsum sit oportet. Discant iuuenes Aristotelem potius sequi, quàm Platonicos aut alios Ethnicos; illius enim pauciores errores, etsi nonnulli. hic quidem nullus. nam, quicquid Iandun. & alii, etiam M. Ant. Ianua in 3. de anima; & Persius Telesianus posit. 1398. tradidères verius eam, quod sentiendum, sensisse, ut docet Pererius lib. 6. Phys. cap. 21. & censuerunt olim D. Iustinus Martyr in Par. encl. ad gentes, Nemelius lib. 2. de Philos. cap. 4. D. Ambros. lib. 5. epist. 21.

Spiritus] animus. In homine enim duæ tantum partes essentielles, anima & corpus: & anima eadem est cum spiritu. Scio varia ab antiquis dicta fuisse. Fuère qui hominem putarent esse solum corpus, animam nihil esse, nisi quid fantasticum & commentitium. ita Dicearchus Messenius apud Sex. Empyricum in lib. Hypotipof. nec alienus ab eo Sextus ipse cap. 22. lib. cõtra Mathematicat. ita hodie Hæretici, quos Libertinos vocant proles H. Risnuichi. Fuère qui solâ animâ humanam constare naturam crederent, corpus verò vehi-

culum aut vestem dumtaxat anima videri: placuit hoc Platoni in *i. Alcibiad.* & *Dialog. de morte*, si ipse auctor; & Fortassis Tertulliano lib. de testimonio anime; cum inquit, animam esse id quod sumus, nisi, malis legere; quo sumus. quo nihil verius. dat enim forma esse rei. sed voluit fortassis auctor operis imperfecti in *Matth. hom. 25.* & *Georg. Venetus in libris Problem. scriptura sacra.* verum hoc repugnat decisioni Concilij *Viennensis.* (*Vide Six. Senens. lib. 5. Biblioth. annot. 25.*) Nec fauet scriptura huic errori, quando totum hominem nuncupat animam. facit hoc more solito, ut hominem spiritualibus studiis deditum, vocet animum, eum verò qui carni vacat, carnem. sed ut ex eo non sequitur esse dumtaxat carnem, ita nec esse animum tantum. Fuere, qui preter corpus & animam in homine tertiam partem agnouerunt spiritum, moti quibusdam scripture locis; quibus spiritus ab anima vel mente videtur separari; & spiritui immortalitas, anime mors videtur tribui. Sed hoc vere nihil est; & à Theologis, qui rem exactius perpenderunt, merito fuit reprobatum. Nam quod ad *Roman. 8.* dicitur spiritus reddere testimonium spiritui nostro; non vult esse duplicem in homine spiritum, sed spiritum Dei gratie auctorem, dum gratiam nobis largitur, talem nobis sui gustum præbere, ut ipsam nobis quodammodo experiri videamur, & sensu percipere. Quod verò *I. Cor. 2.* dicit: Quæ sunt in homine, nemo scit, nisi spiritus hominis, qui in eo est. non est aliud, quàm quæ cogitat humanus animus, ipsummet solum intelligere. Iam cum spiritum mentis nominat, *Ephes. 4.* Hebraismo utitur, pro mente spirituali vel spiritu mentali usurpans, mentis spiritum. At cum spiritu orante mentem dicit infructuosam. *I. Cor. 14.* spiritum pro aëre accepit. nam pro eodem illi tunc, spiritu orare & linguâ orare: hoc est, voce tantum orare, & sine mente sonum dare. quid autem vox, nisi tali modo verberatus aër: cum sic solâ voce oramus, & aërem in aëra fundimus; quid utilis inde mens percipit? quid animo lucri apponitur? Præterea notandum inter spiritum & animam considerari posse discrimen quoddam, non rei, sed rationis. Eadem res, quæ est hominis forma, quâ informat ipsum corpus dicitur in scripturis, anima; quâ verò res quædam est omnis materiae expers, nominatur spiritus. Hinc oritur sanctitatis triplex ascensio. Primus gradus, ut superiore animi parte Deo adherentes, peccatum fugiamus: secundus, ut etiam inferiore, quod honestum est, appetamus: tertius denique ut præterea ipso corpore sancti simus, & toti à turpitudine alieni. Fuit hæc in Christo sanctitas; ad cuius imitationem D. Paulus nos hortatur, cum vult nos integros spiritu, animâ, & corpore in aduentu Domini nostri IESU CHRISTI seruari. *I. Thessal. 5.* ea distinguens, non quasi spiritus ab animâ reipsâ diuersus sit, sicut est à corpore, sed ut expleat pulcherrimam illam gradationem, quâ utebatur. Denique quod nonnunquam in diuinis litteris anima mori dicitur, spiritus nunquam: id non ideo fit, quia ut res à re distinguuntur; sed quia significatio nominis utriusque diuersa est. significat enim sæpe anima totum ipsum hominem, qui quando peccat, in mortem incurrit, hoc est, æternæ damnationi subiicitur, anima quoque ipsa excidit à diuinâ gratiâ. & in locis ubi corporeū quid aut totius compositi tribuitur anime, tunc solet poni *Nephes* *וַאֲנִי*,

que vox admodum generalis est, & tribuitur tam animali, quam animæ: ipsi quoque corpori, ut patet Ezech. 18. Levit. 4. Genes. 12. 14. 37. 46. & passim. At quando de Dei spiritu vel hominis anima ut de re spirituali agitur, tunc vel ponitur ruah נַחַם, sine addito, quod non significat corpus, ut Gen. 1. 6. 7. & alibi: vel sanè Neshama, que vox de sola anima hominis usurpatur, Psal. vlt. & Gen. 2. Apparet autem verè dictum, animam & spiritum unam eandemq; rem in homine. Nam scriptura, eam: que post obitum superest; tam animam, quam spiritum solet nuncupare. Igitur restat, duabus tantum partibus hominem componi, animâ, & corpore: spiritu & carne. Quod ipsum D. Hieron. satis apertè significat se sentire in cap. 3. Danielis.

395 Ipsaque mors nihil] nam vite privatio.

398 Auidi] cupidi mortis; ut, quam credunt, beatitudinem consequantur.

Solliciti] qui panas scelerum post mortem metuant. sic sublata spe & metu futurorū nugabatur Epicurus se genus humanum incomparabili beneficio afficere: id respicit; vel id sentit potius, quemadmodum Zenon, ut docui ex Theodoro. 399 Quo iaceas] Moguntinens. quo iaceant.

400 Quo non nata] Eris post obitū, quasi nunqua fuisset editus. impie.

401 Chaos] successu temporis omnia in pristinum Chaos reuelui censebant Stoici; & novos deinde mundos iterum interituros secundum cunctas sui partes; nati iterum, mori iterum, nullumq; circuli istius finem agnoscebant. hæc illorum æternitas. Individua] non separabilis. Tertullian. de patientiâ cap. 5. individuas in vno patris sinu adoleuisse.

402 Est.] deest Moguntino. Porro vocat mortem individuum, hoc sensu: feri nequit ut mors parcat animæ, non parcens corpori, vincatur ab illâ, vitæque istius. sic enim diuidi mors deberet. at individua. Lepide; si quis lepos in tam excordi stultitiâ. Quasi non tota vis mortis in corpore consumatur: aut privatio quid aliud sit, quam eius, cuius est, privatio & destitio. Diuiditur morte, animus à corpore: nec tamen mors ipsa diuiditur. Parit mors animæ, quia nihil illi potestatis, nihil inuis in animam. Compositum humanū diuidi potest, pars altera interiri potest: anima nec divisioni, nec interitui obnoxia. Unica illa & vno in homine, non in omnibus hominibus una, ut impie cū impiis ple-

riq; recentiores Averroistæ, Reginaldus Odo in lib. de anima immort. Portius lib. de huma. mente. Achillinus lib. de intelligentiis, Anton. Mirandulanus lib. 32. singular. costam. Pernunnia lib. 4. & lib. 13. Compendij Natural. philosoph. & malo exemplo conatur excusare Burattinus lib. 4. conciliation. minus, unica in cunctis viventibus, siue dicas unicam speciem, quod voluerunt Plotinus, & Manichæi apud D. Epiphani. hæc. 66. & ut arbitror, Stoici, ex relictis à Stobæo in Eclog. phys. & verba quedam Cardani vehementer insinuant, in periculi pleno a pasculo de immortal. animæ: siue unam numero, ut Orphici, & Amelius apud Stobæum d. oper. pag. 111. & 112. Sed unica est, in singulis hominibus anima; que simul sit cum homine simulq; cum eodem multiplicatur, ut quot fuerant, sunt, erunt, homines, tot etiam, nunc sunt, & erunt olim animæ: ut definitū est in Conc. Lateran. sub Leone 10. Unica in toto viventis corpore, & in singulis partibus ad substantiam eius pertinentibus existit; unica, in-

נַחַם
Vide Ge-
nebrard. ad
Psal. 150.
vbi ex rab-
binis hoc
docet.

Hi recentio-
res plerique
sic se conan-
tur excusa-
re, ut dicant
non hoc esse
verum, sed
Aristotelem
tenuisse:
quod nec ip-
sum verum.

quam numero, à quâ tria munia intelligere, sentire, vegetari, per tres potentias procedunt, quæ D. Hieron. epist. ad Euliu. D. Augustini, D. Damasceni ^{Et videtur hoc doceri in 8. Synod. Generali. 10.} & aliorum Patrum sententia est, & à Scholasticis omnibus serè defensa, & habent dubiè ipsius Aristotelis videtur, etiam Alexandro, & Plutarcho testibus. quare cauendū; ne quis in homine vnâ bonam, alteram malam admittat, cum Manicheis, contra quos D. Augustin. li. 6. contra Faust. cap. 8. & de heresib. cap. 46. & alibi, & ex hereticis huius temporis videtur renouasse Ithyricus: vel ne duas animas admittat, vnâ spirituales, aliam animalē. In Trisimegisto in Clauē, & Iacobitarum patre apud Gennadium in lib. de dogmat. Eccles. cap. 14. Vel ne cum Ochamo quod lib. 2. dicat esse duas animas rationales & sentientes; vegetatiuam verò tantum formam corporis: vel duas corruptibilem & incorruptibilem, cum Ant. Mirandulano d. lib. 32. vel ne tres numero distinctas, cum Philopono in 1. de animo, & ut videtur, Tiquoso ibid. pag. 129. & Pernumia lib. 4. cap. 3. qui dicit esse tres species essentiâ distinctas. Philoponum quoque secutus Montecatinus li. 3. de animâ tex. 1. Omnes hi periculose sentiētes.

Et hæc vna numero anima tres illas potentias, quas animas vocare solemus, & aliquando philosophi partes nancupant, continet; ut docent cum Aristotele plerique omnes. Non tamen ipsa diuisibilis est, aut ad corporis extensionē extensa: ut censuerunt Chrysippus & Cleanthes apud Greg. Nazianum lib. 2. de anima cap. 2. (nam & hoc Stoici) & ex recentioribus non satis pie loquētes Pomponatius lib. de Nutritione & Pernumia lib. 4. philos. cap. 2. Sed indiuisibilis tota in toto corpore, & tota in qualibet corporis parte existens, ut docent D. Augustin. li. de quantitat. anime lib. 6. de Trinit. & ep. 22. D. Chrysost. hom. 5. de Nat. Dei. D. Nicenus d. cap. 2. & Tertullian. lib. de animâ, & Casiodor. lib. de auarâ, & omnes Theologi in 1. d. 8. & in 2. d. 6. & D. Tho. passim. Et verò negari nequit, si immortalē esse concesseris. Nec in octo partes diuiditur, ut imperiti Stoici, apud Lærtiū lib. 7. existimauerunt. Sed de his alibi. hic nonnulla inserui, ut iuuenes discant paulatim quomodo de animâ loquendū; nam Ethnici ut plurimū ita loquuntur, ut eorum loquendi ratio fugienda sit, non imitanda Catholico. 407 Rumores vacui] Tenara, quidem, & Cerberus: non tamen pœne & supplicia æterna; quæ, mirum, ni tu nunc tam impie sententiæ causâ persentiscas Annec.

IN ACT. III.

Andromacha visu perterrita, filiotum abscondit Astyanacta, sed matrem decipit Ulysses, & infantem abducit moriturum.

408 Comas] deest Herb. sed Mog. & Ven. vnus; manus. minus eleganter.

412 Mea membra] mei Hectoris. πατρὸς δὲ; & sanè viri corpus uxoris est, & è conuerso. 419 Aliquid] Mognant. Herbip. & Veneti. aliquos.

421 Maximum fructum] ubi enim tanta calamitas, nihil illi ut queat accedere; securitas menti inferitur; quæ fructus maximus.

424 Miserrimum est timere cum spes nihil] timor enim, cui nihil spei admittum sit, desperationem, malorum maximum, gignit, nam desperans meliorem sortem, iacet omnino, neque se conatur erigere: & quia illis omnibus abstinet, quæ salutem possent adferre, nunquam ex miseriâ eripitur. huiusmodi nobis hominem describit Terentius cum ait:

Vt animus in spe atq. in timore vsque antehac intentus fuit:
Ita postquam adempta spes est; lassus, curâ confectus, stupet.

Ita viuendum ergo, sic animus temperandus est, ut & mala timeant, qui fortunati sunt; & miseri, meliora non desperent: durent, & rebus secundis semper seruent: hoc est spem timori misceant. Sed aduersantur sibi spes & timor, ut quæ maximè aduersari fateor: sed ita quoq; coniuncta contendo fuisse semper, & à natura quasi colligata, ut cui nihil spei reliquum sit plerumque ne timeat quidè; & cui metus omnis ademptus fuit, is quoque sperare desinat; si putat hunc sibi fortunæ statum stabilem futurum. Vnde Hecatho apud Senecam: Desines timere (inquit) si sperare desieris. Nimirum, quia qui nihil cupit, suâq; sorte contentus uiuit; metu eorum, quæ desideraret, non adipiscendorum, planè vacat. Qui tamen graui calamitate premitur, nec ullum sperat exitum vel finem; sperare quidem desit fortassis; cur tamen grauiôres calamitates metuere nequeat, non intelligo: nisi suas omnium grauißimas iudicet. Potest igitur simul quis sperare & timere: potest nec sperare nec timere? potest timere & non sperare, ut hic Andromacha: sed sperare, absque omni penitus metu, vix potest.

425 E malo malum] q. v. l. è magno malum.

435 Visa] de visorum, seu somniorum generibus, & eorum diuinatione, non pauca Auctor lib. de spiritu & animâ cap. 25. D. Gregor. lib. 8. in Iob. c. 18. Salusberiensis lib. 2. Polycrat. c. 15. Mich. Medina. de rectâ in Deum fide lib. 2. cap. 1. Tibullus: — falsumque auertite visum.

Propertius: Ne qua tibi insolitos portarent visa timores.
Macrobius lib. 1. in somn. Scipionis. Omnium quæ videre sibi dormientes videntur, quinque sunt principales diuersitates, & nomina: aut enim est βραπος, secundum Græcos, quod Latini somnium vocant; aut βερα, quod visio rectè appellatur; aut ἄραπος, quod oraculum nuncupatur; aut est εὐπνοια, quod insomnium dicitur; aut est φαντασμα, quod Cicero quoties opus hoc nomine fuit, visam vocauit, & latius de his postea differit. consule quoque Nicephorū Gregoram in Comm. de insom. Synesij

437 Partes] nox Romanis in quattuor stationes diuidebatur. nam singulas Plinius lib. 10. ternarum horarum fuisse indicat, & confirmat Censorinus de die Natali, & Propertius lib. 4. Eleg. 4.

Si iam quarta canit venturam bucina lucem.

Sed alia Græcorum consuetudo videtur fuisse ut ex Homero aliàs docui, & hîc confirmatur, quia significat Andromacha post mediam ipso diluculo βερα oblatam sibi: unde considerandum an rectè vir doctus morem illum quadripartitarum vigiliarum Græcis tribuerit Commentar. in Aimilium Probum in vita Eumenis, cum ipsemet Probus eo loco trium tantum vigiliarum meminerit, eamq; consuetudinem militum Græcorū fuisse non obscure significet; idem quoque Diodorus li. 19. Biblioth. & Polyæns lib. 4. Stratagem. confirmant, verbis quæ paulo ante in ipsis illis Comment. referuntur. Noster Vigilias, vocat noctis partes, Aemilius primam vigiliam nuncupat primâ noctem. Vult ergo Andromacha ex ipso tempore insomnij veritatem probare.

Theocritus:

Europæ Venus olim dulce somnium immisit,
 Cùm tertia pars noctis stabat, & Aurora prope erat;
 Cùm somnus melle dulcior in palpebris sedens,
 Membra resoluens oculos dulci vinculo ligat,
 Cùm & veracium pascitur turba somniorum.

Ideo Moschus in Megarâ, postquam Almenam somnium narrantem induxisset, subdit, vix finito somnio, statim Auroram illuxisse, & Tibullus li. 3. Eleg. 4. fingit oblatam visionem, cùm summo Phœbus prospexit ab axe.

Ovidius in epist. Herus:

Namque sub Auroram iam dormitante lucernâ;
 Tempore quo cerni somnia vera solent.

Horatius:

Post mediam noctem visus, cùm somnia vera.

Antiquis par Fracastorius lib. 1. Iosephi.

— haud vani speciem referentia somni.

Namque sub Auroram, cùm sese sidera condunt,
 Casurâ iam nocte, & Solis nunciat ortum.

Lucifer — *Quæ antea se offerrens, ὄνειροπόλοι attentione indigna indicabant, teste Philostrato lib. 2. de vita Apollonij, cog. referbantur Oneirocritica decreta, quæ complexi olim Artemidorus, Geminus Pyrius, Phœbus Antiochenus, Astampsyclus, Artemon, Antiphon, & Alexander Mysidius, qui mira omnes de insomniis somniarunt. Nec veritus etiam Pet. Pomponatius lib. de incantationib. cap. 8. scribere matutina somnia veriora, quasi à defecatione humorum illa veritas dependeret. Stulti, qui pueri harum nugarum, habendam esse rationem. numquam illos crediderim vera vidisse somniantes, quos apperet vigilantes somniasse. Docent quidem sacre littere aliqua nonnumquam à Deo inter dormiendum reuelari. vnde & Georg. Pisidas:*

— *ὁ δὲ θεὸς οὐκ ἀποκρύπτει τὰς ἐπιπέσεις, ἀλλὰ καὶ ἐν ὕπνῳ φησὶν ἡμῖν.*

— monetq sapius Terroribus, minis, pudore, insomniis:

quis nescit? sed illam diuinationem per somnia, qua veteres utebantur, & quæ superstitionis etiam nunc familiaris, affirmo diuinis litteris damnatam, Deut. 3. & Leuit. 19. nugatoriam proflus, incertam per se, ac fallacem, licet aliquando ex accidenti vera sit, vt docet Aristoteles lib. de diuinat. per insomn.

Nox alma] Nox veteribus Dea, testibus Orphæo, Hesiodo, Arato; hymnum illi canit Statius 2. Thebaid. eiusq; effigiem ponit Pausan. in Eliac. laudat hymno peculiari Orphæus. siderum alumna Euripidi: O Nox (inquit) nigra, aureorum astrorum alumna.

Transmiserat] adduxi olim in Aduersar. ex Macrobio verba Pestani Vibonensis. & unc vereor, ne liber mendosus mihi imposuerit. post incidi in epist. 6. lib. 16. ad Atticum, vbi Cicero. Duo sinus fuere, quos transmitti oportet, Pestanus & Vibonensis vtrumque pedibus & equis transmisiimus. hoc est, partim equitando, partim eundo. Credidi statim Macrobij locum ex Cicerone desumptum; & à librariis Ciceronis nomen omisissim, verba retenta;

Vide D. August. lib. 12. sup. Genes. D. Greg. lib. 4. Dial. cap. 27. Médinæ d. lib. 2.

& sic ex duplici sinu nomen & cognomen sicti scriptoris concinnatum: ut videatur mihi Macrobius scripsisse: sed & Cicero ait — Pestanus & Vibonensis, utrumque pedibus & equis transmisimus. lacuna notulas indices reliqui, nam quid desit ignoro. Hanc meam coniecturam anno 1580. Lutetie memini me cum Lud. Carrione I. C. communicasse, & tunc illam ei placuisse; nisi quod Ciceronis quoque verba credebat medici egere.

438 Clarumque septem] nocte affecta, vrsâ se condente. sic Lucanus intelligendus lib. 2.

Parthasis obliquos Helice cum verteret axes.

& Ovidius 1. Trist.

Iamque moræ spacium nox præcipitata negabat,

Verſaque ab axe suo Parthasis Arctos erat.

441 Si somnus] *ἄρα* igitur oblatum stupore potius mentis, quam somno consopitæ. Non frustra hoc additum. nam, auctore Iamblichō, lib. de myster. Aegyptior, existimabant diuinitus immissa visa, ad aliquid futuri indicandum, vigilantibus; vel saltem medio quodam modo sese habentibus, offerri non verò ut vulgaria somnia, sopore grauatæ. Propterea volunt apud Homerum *Odyss.* 19. Penelopem *Vlysi* dicere suum illud visum, non somnianti sibi, sed (ut aiunt) videnti ac palpanti accidisse; & *Pindaricam* *Palladē Olymp.* 13. *Bellerophōnti* iam euigilanti & cernenti frenum aureum dare. Superstitiosè ergo noster accuratus, & accuratè superstitiosus. à quo lubens quererem, quid sibi voluerint, qui quo somnus profundior, hoc somnia certiora iudicarunt; ut *Trismegistus*, in *Pimandro*, qui se diu illud in somnium tum accepisse narret, cum tali sopore esset oppressus, quali qui ob satietatem vel defatigationem indormiscunt, quorum somnus non leuis, sed grauisissimus esse solet; ut *Homerus*, qui 2. *Iliad.* *Agamemnoni* Somnum Deum, sopitis planè sensibus, scribit apparuisse; ut *Iamblichus* eodem illo opere, qui sententiæ etiam huius rationem reddit. Nisi fallor, ut somniantium somnia sepe contraria; sic *Iamblichus* & *Homerus* de somniis secum pugnantia commenti sunt.

444 Facibus Idæis] sic *Attius* in *Antenoridis* facit *Hectorem* delibentem, citante *Marcello*:

Qui aut illorum copias in campo fundam, aut naues

Vram, aut castra mactabo in mare.

461 Spes vnica Phrygibus] *Eguian.* Spes, vita *Frigibus*. rectè *Lugdunens.* & ceteri, præter *Saxonicum* lib. Spes vna *Phr.*

473 Immemor] sic mei libri omnes. non malè. Memor, illa timebat: sed immemor, vota fecerat nimis magna, nimis felicia. refer ergo ad præcedentia, & notâ *Periodi* sciunge à subsequētib. videbis non esse necessariam contextus mutationem.

479 Puluis altus] *Moguntin.* puluis alta.

482 Sacer] religiosus. *Festus* ex *Gallo Aelio*: Sacrum ædificium consecratū Deo: sanctum murū, qui sit circa oppidum: religiosum sepulcrū, vbi mortuus sepultus aut humatus sit. tamen sæpe confunduntur hæc, & sepulcrum sacrum, sanctum, religiosum dicitur. Vide *Festum* in religiosus.

483 Parens] Priamus ad meroris solatium nullis parcens sumtibus.

485 Feralis] de feralis significatione, que diximus, locus iste adstruit. Salustianus etiam Cayni & Absalonis crimina vocat, feralissima lib. 1. & 2. de prouid. hoc est, morte dignissima; vulgò lethalia, vel mortifera vocamus.

487 Arcuit] frequenti mendo Moguntin. arguit. sequentia autem puto personarum incongrua interpositione vitiosa. & ellam sic legi:

S E. Hæc caussa multos vna ab interitu arcuit,
Credi perisse. AN. Vix spei quicquam est super.

Graue pondus illum magna nobilitas premit.

S E N. Ne prodat aliquis, amoue testes doli.

AN. Si quæret hostis? S E N. Vrbe in euerfa perit.

Verebatur mater filium in sepulcro recondere, ne verè illi sepulcrum id fieret. Inò (inquit S E N) non est quod metuas, hoc ipsum illi futurum saluti. AN. Frustra id speramus, nimia eius nobilitas incurret in oculos omnium. erit illi exitio, que metuenda hostibus. S E N. latere poterit, si conscius nemo qui prodat. recedere omnes à te iube. AN. faxo. sed quid hosti quærenti sum responsura? S E N. in manu id. periisse in vrbe perennte.

496 Occupet] primum quod offertur, festinanter arripiat, vt naufragi tabulam. Legat] singulis libratis, quod videtur commodissimum deligat.

501 Visturum] boni omnis gratiâ adiectum. nam in sepulcris non nisi qui decesserunt.

511 Habes sepulcrum] Rutilus Geminus in Astyanacte suadet illi suggrundarium querat.

Melius suggrundarium miser quæreses, quàm sepulcrum. quod referens Placides lib. de Prisco sermone. Suggrundaria antiqui dicebant sepulcra infantium, qui necdū quadraginta dies impleissent, quæ neciam busta dici poterant; quia ossa quæ comburerentur non erant; nec tanta cadaueris immanitas qua locus tumesceret. quibus vltimis verbis putes aliquid deesse. sunt enim ratio cur non dicerentur tumuli. nam tumulus à tumore telluris dictus videtur: Et busta vocari illa non poterant, non quia dièrat quod vreretur: sed quia nefas fuit homines, quibus nondum dentes enati, cremare, vt docet Plinius lib. 7. Nat. hist. quod si voluit Fulgentius, rectè; sin aliud, non rectè. sic intelligendum hoc Iuuenalis:

— nec terra clauditur infans, Et minor igne rogi.

hoc est, neque crematur, neque sepelitur; sed reconditur in suggrundario. Sed an commune nomen sepulcri illis competit? negat Rutilus. cur autem? opinor, quod huiusmodi non sub puluere aut terra (vt Satyrus ait) humabantur; sed in urnulis vel similibus vasculis, & in ipsis locabantur suggrundis. Aptius noster sepulcrum Astyanacti tribuit, tum quia inter Grecos versabatur, tum quia iam puerulus aliquot annorum. Videtur autem loci huius memor fuisse D. Hieronymus omnis litterature peritissimus, cum in vita S. Malchi, de sanctis speluncam subeuntes, scriberet; Si iuuat miseros Dominus, habemus salutem: si despicit peccatores, habemus sepulcrum. Et in epist. ad Principiam de Epitaph. Marcellæ; cūque & te & illam ad Apostoli

Es hoc quo-
que probatū
Raphelégio.

D. Petri bafylicā deduxiffent; vt vel salutē oftenderēt vel fepulchrū.

518 Dehifce] *discede, & pande finus tuos, vt puero latebras prabeas.*

520 Dubio] *incipiti, cunctabundo, rufpanti fimilis. talem pingit Sophocles in Aiace.*

521 Vlyffes] *Plutarchus, & Latini Grammatici, & manuſc. docent, Latine ſcribendum; Vlixes. ſed ſequor conſuetudinem communem.*

523 Primum peto] *Talithybius Euripidis:*

Ne me oderis, inuitus enim nuncio;

Quæ in commune decreuerunt Danaï & Pelopidæ.

Sophoclis nuncius:

Primum tibi id de me aſſero;

Nec hoc ſcelus patraſſe me, nec ſcire quis patrauerit.

534 Dicebat Hector] *rebus præclare geſtis, non verbis; vel verbis etiam, paterno affectu blandiens & bene ominans nato.*

535 Generoſa] *Euripides, non Heraclidis:*

Res enim formidanda eſt hoſtibus, ſurgentes ſeu germina

Generoſi iuuenes, & iniuriarum memores patris.

Idem: Infefi leonis catulos Non perfecuta fuiſſes malis?

Stafimus:

Stultus qui patrem occidens natos ſinit euadetè.

Julianus in Miſopog. ſcribit; quemadmodum in plantis veriſimile eſt diffundi qualitates quàm longiſſimè latiſſimèque, atque etiam in totum ea que gignuntur ſimilia naſci, iis vnde orta ſunt: ſic etiam in hominibus credendum, nepotum mores auitis affines eſſe ſolere.

543 Male relictus] *ſumtum ab Ouidio 7. Metam. vt monuit Herc. Cioſanus. Horatius: — neglecta ſolent incendia fumere vires.*

Q. Curtius Rufus lib. 6. Parua ſcintilla contempta magnum ſæpe excitauit incendium.

545 Tecum exigas] *ſi rectè putes omnia.*

546 Poſtannos] *verè aureola correctio, quam ſuggerit Lipſius ex membranis; poſt hiemes decem, Totidémq; meſſes. hoc eſt, exacto decennio.*

551 Tenet] *moratur. dixerat idem in Aſtyanaçte Atreus. Vide primam partem Syntagmatis.*

560 Latus] *Synæſius inter tormentorum genera collocat, digitalia, pedum luxationem, torcular, naſi & aurium diſtorſiones & labiorum vexationes. Que de fidiculis olim puer. etatis anno xix. contra doctorum virorum ſententiam ſcripſeram in Aduerſariis anno lxxv. editis, ea, veriſſima vt putem facit; quod videam idem placuiſſe Ceſari Baronio de facie, non de eruditione mihi ignoto, in Notat. ad Martyrologium 22. Ianuar. anno 1589. à Plantino noſtro, pie memoriæ excuſis, confirmantur enim viri eruditi iudicio, que tam diu ante puero mihi in mentem & calamum venerant. addo gloſ. fidicula, ῥοζαρον βαζωνιτιον.*

563 Vapor.] *fumus mixtus incendio.*

568 Vlyſſem] *quem Homerus vocat gnarum doli omnis, & conſiliorum abſtruſorum; & multorum mentes hominum & mores urbium vidiffe ſcribit.*

575 Nam mori] *Egnian. iam mori.*

577 Verberibus] *non unum genus verberum fuit: ingenui, fustibus & virgis; serui, flagris aut loris: martyres etiam cathenis; plumbatis, boam nervis, & scorpionibus verberabantur.*

580 Necessitas plus] *Aeschylus in Prometheus vinclo:*

Necessitatis robur inexpugnabile.

Idem: Artificio necessitatis debiliora longo.

Euripides. Necessitati validæ nil reliquorum quit resistere.

Simonides. Necessitati neque Dij queunt repugnare.

Thales: Fortissimum quid est necessitas; vincit enim omnia. *Plato in libb. de Repub. necessitatem facit Parcarum matrem. Trismegistus in Asclepio, Fatum & necessitatem copulat in diuiduo vinculo, & Fatum quidē vult omnium rerum initia parere, eorumdem verò exitum à Necessitate pendere, quòd illa effectum sortiri cogat. Democritus, Parmenides, & Epicurus Fatum ac Necessitatem unum idemq; putabant, testes Plutarch. lib. 3. de placit. & Stobæus lib. 1. Physic. cap. 8. Qualis autem hic Andromacha, talis à Dionæ pingitur Porcia Bruti vxor li. 44. se non adeò muliebri naturâ esse inquiens, ut ad arcana efferenda, flammæ, stragra, stimuli eam possint adigere.*

581 Fides] *silentium secretum. sic sumitur Herc. Fur.*

— tibi multâ fide.

Longas Eleusi tacita iactabo faces.

Oedæo; — fide tacitâ premas. *Item;* Præstare fateor posse me tacitam fidem. *Thyeste;* — tacita tam rudibus fides Non est in annis. *Oedipo;* Quis fuerit infans edoces. *EN.* Prohibet fides. *Hippolyt.* Negata magnis sceleribus semper fides. & *alibi.*

608 Auspicium] *Omen.*

615 Et huc] *q. v. l. Sed huc.*

618 Alloqui] *consolari. sic olim Oblauca exposuit. Catullus: Quæ solatus es allocutione. Horatius: De formis ægrimoniæ dulcibus alloquiis. Ouid. lib. 1. Trist. Eleg. 4. Ausus es alloquio sustinuisse iuo. & Eleg. 7.*

— alloquiij parte leuate tui.

622 Reliquit] *In Moguntin. Herbipolens. & Venetis hæc adhuc cum sequentibus tribuuntur Vlyxi, vsque ad; Vtinam timerem. melius quàm in ceteris. Pro, En tremuit, Moguntinens, Intremuit. Herbipolens. & Veneti duo; En timuit. tertius; En tumuit, male.*

624 Quærenda] *scrutanda. 633 Lustrale] purgaterium. sic in Agamemni. Lustrale classi Doricæ peperit caput.*

640 Sedibus sacris] *Cicero lib. 4. de Repub. Eisdem terminos hominū curæ atq; vitæ. sic Pontificio iure sanctitudo sepulturæ. citat Nonius.*

646 Deosque veros] *Præcipuo enim honore veteribus Dij domestici, Manes suorum, vi docui.*

654 Hic] *Astianax. 655 Illum] Hectorem.*

658 Sensu potens] *viuus. Egnian. sensus potens.*

668 Bulta] *Festus, vel potius ex Festo Paulus docet, bustum propriè*

dici locum in quo mortuus est combustus; quasi bene vstum: si in eodem loco sepeliebatur tunc vocari, sepulcrum; sin alio loco, vstrinam dici. Sed Seruius ista distinctus. nam prodidit, propriè cadaveris cremationem, dici bustum, locum, vstrinam; operis exstructionem, sepulchrum; inscriptionem, monumentum; exstructionem lignorum, rogam; subiectionem ignis, pyram; apparatus mortuorum, funus. Verùm ista sepe confunduntur. hic bustum pro ipso sepulcro.

Transferat furor] vos adhuc à sepulcrorum violatione abstineratis: & sanè Aristoteles hoc crimen gravissimum iudicat lib. *Æt̃ ap̃et̃is*, cap. de Iustitia: & sepulcrorum dirutores vel spoliatores, ut plurimum infelicissimè mortuos didici. Pyrrhum Epirotam mulier tegule iactu occidit. Strabo lib. 8. Plutarch. in Pyrrho; Sullam pediculi comedere Serenus de re medica, Plinius lib. 7. & 26. Plutar. in Sulla; Lysimachus ardentissima febris interiit, Pausan. in Atticis, Plutar. in Alexandro; Alexium Imp. fœdissimus hydrops profocavit, Nicstas lib. 1. *Annal. alij aliter perièrè*. Vide Guicciard. lib. 1. de Funerib. cap. 4.

672 Amazon] *Penthasilea*. Manas] *Agave, que Pentheum*.

683 Ignes] ut cum rates excussit.

685 Gnatum] *Scamandrium, Nefum, Astyanactem*. hęc enim tria eius nomina. 696 Misero datur] *distinguebam*; Misero datur quodcumque fortunæ datur. hoc sensu. quicquid miseris conceditur, fortune conceditur. illa ut in se collatum, fert acceptum, par pari relatura. Parce miseris, si vis tibi fortunam esse propitiam. sed melius Lipsius; Misera datur quodcumque fortunæ, datur. ab illis enim beneficiis, que in egenos, miseros, ærumnis oppressos conferuntur, beneficij nomen merentur. abest aucupij sufficito, abest spes retributionis. 697 Coniugis] *Penelopes*. 701 Auum Laërtem.

703 Exhibe gnatum] *iuridicum & sollemne vocabulum*. vide D. de liberis exhibendis.

706 Terror] iam enim à Grecis metuebatur, Ausonius:

Flos Asiæ, tantæque vnus de gente superstes

Parvulus; Argivus sed iam de patre timendus,

Hic iaceo Astyanax, Scæis deiectus ab altis.

Prò dolor! Iliaci, Neptunia mænia, muri

Viderunt aliquid crudelius Hectore tracto.

715 Funera] sic *Mozun*. & alij m. f. *Quidam excussis vulnera*.

717 Puerti] *Etymologias & gradus ætatum*, sic ex Varro tradit *Conferimus* in lib. de die Natalis; Varro quinque gradus ætatum æquabiliter putat esse diuisos vnumquemque scilicet; præter extremum, in annos quindecim. itaque primo gradu vsque ad annum quartumdecimum. PVEROS dictos, quod sint puri, id est, impubes; secundo, vsque ad tricesimum annum, ADOLESCENTES, ab adolescendo sic nominatos. In tertio qui erant, vsque quinque & quadraginta annos, LVVENS appellatos, eo quòd temp. in re militari possent iuuare. In quarto vsque ad sexagesimum annum, SENIORES vocatos, quod tunc pri-

num corpus senescere incipiat. Inde vsque in finem vitæ vnicuiusq. quintum gradum factum, in quo qui esset, SENEX appellatur, quod ea ætate corpus senio laboret.

730 Sola] non virtutes, sed ira & sauitia.

736 Pelasgæ] non Thessalæ tantum (cui hæc propriè Pelasgæ) sed Græcæ omnes; sic enim, vt plurimum sumitur. In magnâ Græcia Pelasgi dicebantur homines rusticari. Vide Victorinum lib. 1. var. lect. cap. 10. De gente ipsâ, quædam Dionys. Halycarnas. lib. 1.

737 Luctus] quædam membrana; metus.

738 An has ruinas] Euripides:

— μή ποίαι ποτὲ

πρὸς τὸν ὀρθῶσσι

— nūmne olim Troiam

Subrutam instauraret?

743 Tractus] raptatus currus, vt. pœta:

Vidi, videte quod me passa ægerrumè,

Hectorem curru quadriiugo raptatier,

Virgilius & Latini pœta ter circum muros Ilij, Homerus lib. 22. & 24. Iliad.

vsque ad naues, & postea ter circum Patrocli tumultum raptatum scribit.

745 Famulare] iugum vocat famulare sicut alibi turbam famularem, Herc. Octavo; sicut & Statius 2. Achilleid. & Tertullian. cap. 21. Apologet. populum famularem.

749 Machinator] hostes hostiles virtutes vitij ascribunt. nam Vlysses non versipellis aut deceptor, sed prudens & concilio pollens fuit. vide Strabon. lib. 1. Aristidè in Isthmicâ, & Salisbericensem ex Darete lib. 1. Polycrat. c. 4.

756 Virtus Vlyssis] pulchrè laudat seipsum, laude & iudicio suorum, maiore & luctu hostium, vtrumque expresserat Attius in Philoctete:

Inclyte, parua prædite patriâ,

Nomine celebri, claroque potens

Pectore, Achivis classibus auctor:

Grauis Dardaniis Gentibus ultor,

Laertiade — ad sui quartum versiculum ex Victorino, apud quem

male quattuor versus in duos coaluerunt.

758 Anchoras] Anchoram putat Ephorus ab Anacharsi Scythia inuentam: sed eâ diu prius vsi Argonautæ. Vide Schol. Apollonij in lib. 1. Legero anchoras classicum vocabulum est, pro retrahere in nauem, & adducere.

763 Arbitrio] arbitrato, quantum & quomodo voles. solemnis formula.

764 Fletus ærumnas leuat] Iustin. lib. 8. Histor. crescit dissimulatione ipsa dolor: hoc altius dimissus, quo minus profiteri licet.

In Agamemnone:

Lachrymas lachrymis miscere iuuat,

Magis exurunt; quos secreta

Lacerant curæ. iuuat in medium

Deslere suos. idem confirmat Aristoteles lib. 9. ad Nicomæ.

765 O dulce pignus] Euripides. Ω φῦλτατε, &c.

* Sic Victorinus & Salisbericenses ex Apuleio lib. 6. Polycra. ca. 28. sed male; classibus ductor.

769 Medios] inuenis ab Hercule expugnata Troia, Priamus hostium positus; senex calamitatis & miserie omnis nobilissimum fuit exemplum, statam atatem florens opibus, regno, liberis transigit.

776 Lustrum] nam fiebant singulis quadrienniis expletis.

777 Troici lustrum] si rectum hoc; Ludus Troianus vocabatur, lustrum. ambigo an legendum; Troici ludi, describitur à Dione lib. 43. 48. & 51. & vocabatur Troia, ut Dion & Festus scribunt. erat equestris, & à nobilibus pueris peragebatur.

779 Inter aras] choreas ergo in ipsa aede, Deorum in honorem Phryges ducebant, ut & alij. quod etiã Socrates poëta significat apud Athenam l. 14. c. 12.

780 Flexo cornu] Tibullus curuam tibiam vocat, lib. 2. eleg. 1. Obstreperat & Phrygio tibia curua sono. puto fuit, qualis corneta vulgaris. Phrygiam vocat Tibullus, quod sit inuentum Phrygium sonum Pelopis Phrygis, ut indicant Thelesta versibus mox citandis, & Statius lib. 6. Thebaid. vide Herc. Fur. 854.

Vide Calium
lib. 9. antiq.
c. 3. Scaligerum
lib. 1. artis poet.
cap. 9.

Concitos modos] Harmonie Grecanice, & Asiaticae quinque fuisse genera, Doricum, Aeolicum, Ionicum, Phrygium, Lydium. de Grecanicis illis tribus, fassissimè differuit Heraclides, lib. 3. de Musica, apud Athenaeum lib. 14. cap. 10. De Barbaricis istis duobus, alij. Per Phrygiam, afflatus numine Ischiacos sanari, prodidit Theophrastus lib. 1. de afflatu numinis. Addit Clemens Alexandri. mixolydiam & mixo-Phrygiam, & inuentores singularum nominat lib. 1. Stromat. Aduerti Ionium etiam vocatum Iasiu. hinc apud Apuleium lib. 1. Floridorum sic legitur: Tibicẽ quidã fuit Antigenidas, omnis vocolæ mollis modulator, & idem omnis modi peritus modificator, seu tunc vellet Aeoliam simplex, seu Iastium varium, seu Lydium querulum, seu Phrygium religiosum, seu Doricu bellicosum. Apud Martian. lib. ult. ubi quindecim harmonie tropos numerat, quinque principales, & duos singulis coherentes, mendosè legitur; Iastius, quemadmodum etiam apud Cassiodor. lib. 2. variar. ep. ad Boëtium: Hoc totum inter homines quinque tonis agitur, qui singuli prouinciarum, ubi reperti sunt, nominibus vocitatur. Dorius, pudicitiae largitor est, & castitatis effector. Phrygius, pugnas excitat & votu furoris inflammat. Aeolius tepestates animi tranquillat, somnumque iam placatis attribuit. Iastius intellectu obtusis acuit, & terreno desiderio grauatis, caelestium appetentiam bonorum operator indulget. Lydus contra nimias curas animaeque tædia repertus, remissione reparat, & oblectatione corroborat. Lucianus in Harmonide, Phrygio modo tribuit sonum ἑθεον, Lydio βακχιος, Dorio σεμνός, Ionio γλάφυρον. Itcirco noster vocauit concitos modos: Propertius in sanos. l. 2.

Et Phrygis insanos ceditur ad numeros.

de his Telesta Selinuntius:

Primi apud Græcos inter bibendum in tibiis

Affectæ Pelopis, matris montanæ

Phrygium cecinerunt modum;

Isti verò acutisonis citharæ cantibus

Lydium hymnum personarunt. *Idem ergo inuentores barbarice harmonie tam Lydiæ quàm Phrygiæ, ut Athenæus docet d. c. 10.*

781 Barbarica] *Phrygia. nam propriè Phryges dicti Barbari. Sophocles. Πέλοπα βάρβαρον Φρύγα. Catullus:*

Barbaraque horribili stridebat tibia cantu.

Prisco saltatu] *de quo tripudio Phrygio, Euripides:*

Libysque tibia, & Phrygiæ

Cantiones perstrepunt, ac virgines

Alacri cum plausu pedum

Lætis dabant operam cantionibus.

vide Athenæum lib. 14. cap. 12. ubi de generib. saltationum fusissimè.

783 Flebilius aliquid Hæctoris magni nece muri videbunt] *nonne à Bethyco, hoc pœta Burdegalensis sumsit? versus paullo antè retuli.*

790 Quid meos] *Euripides:*

Quid me manibus prehendis? quid inhæres peplis?

707 Talis] *ex Euripideis his:*

Nam me ceu catulum leonis, aut vt vitulam

Montibus alita misera miseram.

E tuâ manu abstrahi aspicias.

803 Iugo] *sic recentiores codices excusi: at Moguntinens. manusc. & impressi Franconicus & Hadriani tres; viro.*

805 Sume nunc iterum] *nato, quem occidendum tradit, vino iusta persoluit. seruabatur enim hic ritus; vt primo mortui Manes vocarentur; lotis tum manibus ossa legerent; lecta vino & lacte perfunderent; mox ventis cillanda & siccanda exponerent; siccata demum aromatibus & odoribus commixta in urnam reponerent: reliquis deinde lacrymas superfunderent. testes Propertius, Ouidius, Tibullus; qui vnus omnia confirmat lib. 3.*

Præfatæ ante meos Manes, animamque rigatæ,

Perfusæque piæ ante liquore manus

Pars, quæ sola mei superabit corporis, ossa

Incinctæ nigrâ candida veste legant:

Et primùm annofo spargant collecta Lyæo,

Mox etiam niueo fundere lacte parent:

Post hæc carbascis humorem tollere ventis,

Atque in marmoreâ ponere sicca domo.

Illic quas mittit diues Panchaia merces,

Eoique Arabes, diues & Assyria.

Et nostri memores lacrymæ fundantur eodem.

Sic ego componi versus in ossa velim.

vide Guichiardum lib. 1. de Funerib. cap. 7.

810 Quicquid hic cineris] *osculabantur cineres, & si quos alicubi restare opinarentur, ore scrutabantur, vt labris legerent. Ouid. lib. 3. Fastor.*

Térque vale dixit, cineres ter ad ora rélatos

Pressit. & est illis visa subesse soror.

Arriolantur captivæ Troades, & conijciunt quo quæque asportanda, & cui domino seruitura?

813 Quæ] apud Euripidem ipsamet Hecuba querit, ad quam angulum Thessaliæ, vel Phthioridis, vel Cadmei soli sit deportanda.

814 Montes] Oebrys, Ossa, Olympus, alij.

816 Phthie] Phthioris una ex quatuor Thessaliæ partibus.

819 Maris domitrix] sic vocat propter Iasonem Argonautarum ducem, de quo in Medea: — mare qui subegit.

818 Trachyn] male quidam lib. Trace. non de Thracia sermo, sed de Trachyne. indicat res ipsa, indicat epithetum lapidosa. hoc enim sonat ipsum vocabulum. 820 Gortyne] Crete oppidulum à Gortyo Heroë vocatum dictum Gortyne, Gortyna, Gortys, & Larissa, teste Stephano.

821 Frequens ruscis leuibus Methone] Bernardin. legit; rubis. Egui. lib. habet, rutis. Herbiopol. & Veneti; ruius. ceteri ruscis. quod retineo. Pro, Methone, legit Bernardin. Melibœa: & sanè Melibœa urbs Thessaliæ Athenæo, vel litoralis potius (teste Herodoto lib. 6.) Magnesiæ; fuit patria Philoctetæ, de quo hic agitur. Lucanus:

— pretioque nefandæ

Lampadis Herculeis fortis Melibœa sagittis.

Methone Straboni lib. 8. Stephano, Dionii lib. 11. Pausan. in Messeniæ. & Ptolomæo Messeniæ urbs, à multis Grecis Mothone nuncupata. Sed cum subdat Seneca; Quæ sub Oethæis, &c. & constet Philoctetem Troiam secundo iisdem sagittis expugnasse, quibus prior Hercules; planè arbitror, vel hic legendum; ruscis Melibœa lentis. vel selectionem pristinam retines, dicendum Senecam putasse Philoctetem Methonensem, vel Methonem cum Melibœa confudisse.

823 Troia] scribendum Troiæ trisyllabum. nam aliàs i, vocalis esse desinit. sicut in Ajax & Graius. quod ut constet, iubent Terentianus & Victorinus scribi; Troija, Aijax, Graijus, Aiio, & similia.

825 Olenos] Eliæ urbs, quam initio paucis incolis habitatam testatur Hermesianax, apud Pausan. in Eliæ. & Strabo scribit lib. 8. etià suo tempore desertâ fuisse; multa de ea Stephanus. Scholiastes Apoll. duas Olenos agnoscit.

826 Pleuros] sic omnes libri. miror tamen, & consensus scriptorū aliorum suadet. Pleuron. sic enim Greci omnes Πλευράν. Statius Meleagria Pleuron. Silius: — regia Pleuron. sic Ovidius & alij. Nota Actoliæ urbs, à quâ Strabo partem Aetoliæ, Pleuroniam dictam testatur. Helenam Lycophon Pleuroniam nominat. an ergo Actola? aut in Argivis agro Pleuros vlla, vnde id nominis sortita? putat Izacius, sed toto celo aberrat. à proano sic nominata. Helena Leda filia fuit. Leda Thestij, Thestius Agenoris, Agenor Pleuronis. vide Pausaniam in Laconicis.

837 Sinuosa Trœsen] litoralis Peloponesi civitas, Thestij patria, auctore Ouidio. 838 Pelion regnum Protei] De Proteo Licentius Hipponensis cecinit: Protea namque ferunt veterum commenta Pelasgum;

Qui dum sollicitis non vult aperire futura,
Spumat aper, fluit vnda, fremit leo, sibilat anguis:
Captum aliquando tamen in mûnera parua volucrem.

Regnavit prius in Aegypto, post in Thessaliâ, ut indicat hic noster, & Valerius Flaccus lib. 2. Argonaut.

Proteaque ambiguum Phariis referebat ab antris.

Huc rexisse vias. *Euripides in Helena:*

Πρωτεύς δ' ὄτ' ἔζη, τῆς δὲ γῆς τύραννος ἦν
Φάρων μὲν οἰκῶν ἤσπεν, Αἰγυπτοῦ δ' ἀναξ.

Dum viueret Proteus, tyrannus finium

Istorum erat, rex Aegypti colens Pharum.

restatur & Nonnus in Schol. in D. Greg. Nazianzeni Orat. 1. contra Iulianum: sed rem totam explicat Isaacus in Lycophron. Proteus, inquit, Aegyptius genere, Neptuni filius, ex Thraciâ in Phlegram Pallenes venit, ductâ Aegyptiâ puellâ Torone, ex qua sustulit Tmylum & Telegonum; qui cum hospites luçtâ victos occiderent, offensus eorum inhospitalitate Proteus, à patre postulauit, ut rursus in Aegyptum sisteretur: quo imperato, apertis à Pallene, sub ipso mare in Aegyptû usque cuniculis, in antiquam patriam fuit reuersus.

829. Hic] *in Thessaliâ.* 830 Montis exesi] *ocri. sic Liuius Andronicus, quò fortè Seneca respexit; Ut quem Chiro in Pello docuit ocri.*

831 Iam truci] *naturâ enim & indole irux, ferus, iracundus. Dictys lib. 1. scribit primus adhuc adolescentiæ annis Achilli vim quandam inconsultam & efferam morum impatientiam fuisse. Phil. stratus lib. 2. & 3. Imag. Achillem puerû pingit feroci facie, truci, magnanimoq. vultu, vnde Ouidius canit: Philyrides puerum cytharâ perfecit Achillem,*

Atque animos molli contudit arte feros.

Horatius in Arte poet.

Scriptor honoratum si fortè reponis Achillem;

Impiger, iracundus; inexorabilis, acer,

Iura neget tibi nata. nihil non arroget armis.

*Chironem fuisse magistrum Herculis, Iasonis, Aesculapij, Castorû & Achil-
lis, in musicis, medicis; poluicis tradunt Plutarchus in lib. de Musica, Xenophon in Hippar. Apollonius lib. 3. & 4. Pindarus in Pythia. item in arte equi-
tandi iuxta Phil. stratum lib. 2. Imagin. cuius quod peritissimus esset, Cen-
taurum creditum vult Tzetzes Chiliad. 7. hist. 94. Hermippus eum vocat
χένταυρον σότρον Centaurum sapientem, & auctor Titanomachia de illo, ὡς
πρώτος οὐτός ἐστι διὰ τοῦτοῦ γένος ἠγάγετο δειξάσ ὄρου καὶ ἴστιάς ἰατρ.
εἰς καὶ οὐχίματα ὀλύμπου.*

Primus & ad iustum duxit mortalia sæcla,

nimirum docens,

Iusiurandum, & sacra Deûm, cæliq. figuras:

ita Clemens Alexandr. lib. 1. Stromat. censuit ergo legum, theologie, & astronomiæ inuentorem, hoc est, totius philosophiæ auctorem fuisse. verum.

exemplar, & idea perfecti Principum educatoris & magistri.

833 Acuebat iras] studio laudis & gloria ad bellum excitabat.

835 Varij lapidis Carystos] *Lucanus lib. 5. vocat saxosam: est enim ferox multi & pretiosi marmoris, de quo Stephanus legendus. apud Martianum lib. 6. sic castigo: Huius oppido Chalcidi, ex aduerso Aulis & Carystos marmoreis fluctibus (mallem frustis) concolora. Distinxerunt etiã Chalcida à Carysto, Strabo, Mela, Plinius, vt suspicer Solinum errasse. nam Chalcis Euboea est. Varij] sic Moguntin. & Veneti. rari, Herbiopol. & Lugdun.*

838 Echidnæ] *mallem, vt aliàs docui. Echinæ sic etiã Apollodorus.*

839 Genoëssa] *mallem cum aliis Gonoëssa, Stephano. Gonoysa.*

841 Attica pendens Peparethos ora] *si hæc lectio Germana, non habeo quomodo excusẽm pœtam: qui volet tueri, querenda illi Peparethos in ora Atheniensium. querenda, non inuenienda. Si, Peparethos, legendum: puto vocem, Atticã mendosam, positam pro; Arcticã, hoc est, Boreali ora Græciæ. spectat enim Magnesiã, vbi Acte promontoriũ, à quo quis suspicetur, Arcticã. Apud Stephanum exstat Peparethos vna Cycladum cum vrbe eiusdem nominis: Ortelio περιάρτος; Macedonia insula est in mari Aegeo; quondam Plinio dicta Eponus; nunc Nigro Mario, Lemene; Castaldo, Saraquino; Beniamino Iudeo Opula. Seneca tamen significat in Attica, vel prope, tale oppidum fuisse; quia Salamina & Eleusin coniungit. quare suspicatus sum aliquãdo reponendum; Perithædos, vel potius Sypalettos; qui ambo Atticæ vici, teste Stephano, Pausania, & aliis. vide Sigonium lib. 2. de repub. Athen. cap. 2.*

843 Aiæcis Salamina veri] *Dicitur Ajax Telamonius in hyacinthum mutatus. Plinius lib. 21. cap. 11. de hyacintho: Quem comitatur fabula duplex, luctum præferens eius quem Apollo dilexerat, aut ex Aiæcis cruore editi, ita discurrentibus venis, vt Græcarum litterarum figura legatur inscripta. quam explicat Ouidius lib. 10. Metamorph.*

Ipse suos gemitus foliis inscribit, & αἰ αἰ

Flos habet inscriptum, funestãque littera ducta est.

de quo Virgilian. pastor:

Dic, quibus in terris inscripti nomina regum

Nascantur flores?

Quem vulgò hyacinthum florem appellant, in eo vix est vestigium harum litterarum. Dioscorides, quem Seruius sequitur, pro vaccinio accipit: Pausaniæ in Corinthiac. cum comosandylo confundit. Ouidius verò ita describit:

Ecce cruor, qui fusus humi signauerat herbas,

Desinit esse cruor, Tyriõque intensior ostro

Flos oritur, formãque capit, quam lilia, si non

Purpureus color his, argenteus esset in illis.

vt appareat esse, nostrum lilium rubrum. nam & Plinius lib. 21. cap. 26. radicem bulbaccã affirmat. Igitur, quia primis nominis sui litteris, optimè exitus vitæ Aiæcis respondit, verum vocat: vel significat rectum & veracem fuisse, minimeq; solitum mentiri, qualis ab Homero pingitur: vel, veri, id est, veracis vatis, quia Teucro fratri regni amissionem prædixit, apud Sophoclem. Dicit

etiam Salamina Aiacis: quia in illa Telamonius Ajax fuit natus, ut ex Arade Cnidio Plutarch. in Parallel. meminit. de hac eadem est illud à Luciano dictum obscurissimè lib. 3.

Tresque petunt veram credi Salamina catinæ.

quo loco, ut, quæ interpretes, mihi non placent; ita, quod mihi placeat, ipse non inuenio. Venit in mentem hanc Atticam Salamina veram vocari solitam, ad distinctionem alterius Cypriæ, quam Teucer edificauit, cum hanc Salamina patrémque fugeret, & quæ ab eodem Horatio vocatur ambigua. Ut forsassis apud Senecam debeamus reponere:

Nunquid Aiacis Salamina veram?

sinon mauius Hypallagen dicere.

844 Calydon] urbem Aetoliæ, de qua & apro vide Ouid. 8. Metam.

845 Titareffos] Titareffus (ut vocat Lucanus lib. 6.) vel Titareffus, ut Græci videntur malle, amnis Thessaliæ tam pingues habet aquas, ut Peneo, cui influit, non admisceatur, sed olei instar supernatet, auctore Homero Iliad. 2. & Luciano lib. 6. idèo undas eius vocat fegnes. Plinius lib. 4. cap. 8. videtur nonnullis vocare Euroton, Strabo Eurotam, Epyroma eius Europum. Homero aquas habet suauis. admisceatur Peneo, sed vix, ut patet ex Athenæo libro 2. cap. 2. causa, pinguedo iuxta Strabonem; leuitas, iuxta Athenæum & Plinium; fluit per Locros, quorum sunt vrbes, Bessa & Scarphe. apud Stephanum Heracleo Glauci F.

Βροχάρτε Σχαρφήτε & Αδύεαι ἕγα.

alia etiam Bessa Phocidis, & alia Scharpha Euboeæ. Scarphe & Scharphia Eustathio eadem. Sed falli puto. nam vna est Scharphia Locrorum distincta à Scharphe, de qua Pausan. in Corinthiac. & Achaic. alia Scharphia Bæotiz; Straboni. Pylon senilem] hoc addit, ut de Nestoris Pylo intelligamus sic Ouidius. Nos Pylon antiquam Nelcia Nestoris arua. Homerus Odysf. γ'. Pyli nomine omnem ditionem Nestori subditam comprehendit, Strabone teste. Homeri Scholiastes tres Pylos numerat, vnã Messeniæ, quæ regnum Nestoris, & Coryphasia: secundum Arcadiæ, Nestoris patriam, quæ & Leopreatica & Triphyliacæ; tertiam Eleæ, propè Oloniam petram. Ego Senecæ & Ouidij loca de prima puto accipienda: Pausanias in Messeniæ. non videtur tot Pylos agnoscere.

848 Pharin] Pharis vrbs Laconiz Homero Iliad. 2. & Stephano: Phare, oppidum Achaia Laconum Colonia, teste Aemilio Probo in Conone, deducta fortè ab iis, qui Pharin incelebant.

Pisam Iouis] Ekdiz vrbs Pisa, Oenomao regnata semper singulari numero profertur, Pindaro, Straboni, Diodoro, Stephano, Luciano, Statio, Plinio, Martiano, dicta teste Schol. Pindari à Pisà Endymionis filiã. Sed Heruriz ciuitas multitudinis numero profertur, Pisæ, ut notat Pintianus in lib. 2. Melæ. cur ergo apud Nonium Attium Oenomao de Græcanicâ,

Coniugium Pisis, patet eo te itiner tendere?

arbitror non fuisse Attiũ singularem, sed scripsisse, Pisæ. Coronis] propter Olympia, quibus victorum capita olea coronabantur, ut docebo in Agam. act. vl.

853 Sparte] Sparte semper pro verbi ipsa ponitur; Lacedæmon aliquando urbem, aliquando totam prouinciam significat. Pausanias. testatur Lelegem in Laconiâ regnasse, & ab eo Leleges dictos; huic quintum ordine Lacedæmonem Heroem successisse; hunc Spartam Euroæ fluminis filiam dixisse, & à se regione, nomen Lacedæmoniam, ab uxore urbi, quam in eâ considerat, Sparte nomen indidisse. Spartiatis, sacre littere. testantur fuisse de stirpe Abraham I. Machab. 12.

855 Neritos] Stephano νήπιος & νήπιος insula Acarnania, quæ & Leucadias; & etiam mons Ithacæ, vide Plinium lib. 4. cap. 1. & 12: ubi docet etiam Zacynthum esse Ionij insulam.

IN ACT. IIII.

Nunc Helena primò, fraude; mox aperte suadet Hecuba & Andromacha, Polixenam ut sinant à Pyrrho immolari. prius simulat nuptias: mox coacta, iurgio Andromacha, verum fatetur: accurrit tandem Pyrrhus, & abducit regiam virginem, non reluctantem. mater ad arma muliebria confugit, diras & conuicia.

860 Illætabilis] mæstus, tristis, luctificus, omnis expertus lætitiæ. Virgil. lib. 3. murmur illætabile, & lib. 12. oram illætabilem, Statius lib. 5. Thebaid. pondus illætabile dixerant.

862 Helena] de Helena morte, & post mortem cum Achille nuptiis, aliisq; nonnullis raris, adi Philostratum in vita Apollonij; Protei varicinium apud Homerum Odyss. 8. aut Dioscurorum apud Euripid. extremâ Helenâ, Isocratem in Encomio Helena sub fin. Leonicum lib. 2. var. hyst. cap. 31.

867 Fraudetur] Primus Venet. fallatur Moguntinens. & duo alij Veneti; fidenter, idq; Daniel ait se in vitust. sermo. & antiquissimo Cod. reperisse; ego reperi; fraudetur, in alijs præter Moguntinens. Herbipolens. Basilicenf. Lugdunens. l. ipsiens. quod non video, cur non reuendunt.

873 Coniugium] sic fumsit Propertius: — quæ viua sequatur Coniugium. hoc est coniugem.

875 Petit] Burdegal. membrana; vocat.

877 Thetys] postea sequitur. hic legendum; Tethys. deprauarunt Saxones.

878 Suam vocabunt] magnum id videbatur, ideo poëta ille in Lesbiana, cuius fragmentum supra dedi; ait Persidicen sperasse futuram se Glauce Thetidis nurum: ἔπειτα ἰδὲ γλαυκῆς ὀπίδος πῖλοι.

893 Totis] in Basil. margine habetur nuda cutis.

896 Lata] sic mei omnes codices, scripti, impressi: sed, inquit Critici, enorme & nimium hoc est, ut cum gaudio aspexerit pugnantes Paridem & Menelaum. satis si absque acri dolore. Enorme fatcor, & nimium, ut aspexerit. sed, an propterea nimium, ut ab irata & hoste dicatur, et improperetur ab enormiter lesa muliere cuius non tam ille quid verum attendunt, quàm quid dolor imperat. nil illis nimium, minora omnia quàm velint, docet experientia. quis conuictis muliebribus frenum, quis modum imponat? nolim periculum facere, ne meo cum malo.

901 Digni] q. v. l. dignè. 905 Iudice infesto] magnum innocentie

argumentum, ut & alia huius defensionis; qua haut scio an quicquam nervosius, aut splendidius, in Helenæ defensionem, dici queat.

909 Servitia] *servitium proprie multitudo servorum, servitus conditio servandi; sed veteres (ut auctor est Carisius lib. 1.) indifferenter servitium etiam pro servitute posuerunt. Virgilius; Servitio enixæ tulimus.*

917 Teucris] *q. m. f. Teucrū, nempe Eguian paullo post Mog. quæ secuit.*

919 Sin rapta] *sum ait, innocens; quia non sponte Troiam veni, sed vi compulsus. quia non adulteri blandas persuasiones, sed Deæ Veneris mandata secuta sum, illius pollicitationem nolui falsam reddere. Vtrumque argumentum à Gorgia Rhetore sumtum; qui in Oratione pro Helenâ, culpâ vacuam docet; quia vel fortunæ imperio, Deorum iussu & Necessitatis nutu fecit ea quæ fecit, vel vi rapta, vel persuasa verbis, vel amore capta; singula deinde discutit, priora duo potissimum, quæ hic abitur. Non (inquit) sponte Troiam veni, sed rapta à Piride, Paridis potius, quam meo peccato. Nec tamen illius; qui datū sibi à Deâ munus, iure suo vindicavit. Dignus ille, cui tu, soror, ignoscas. Sed esto, mea tota culpa, mecum facinus, quid te iudicem esse postulas? an vereris ne benevolō iudice absolvas? non est quod metuas, idem mihi iudex, qui læsus, maritus adulterio læsitas, Menelaus, illi futurum curæ, ne impudē abeat, hæc sententia si; iratū legas, cum Moguntinens. Burdegalens. & Eguiano & aliis m. f. item cum Herbiol. Venetis, Paris. & Lugdunens. & aliis. Nescio unde N. inuenerit; irritū, cui nec decet sententia. An tu, inquit, putas me futilem & cassum iudicem sortitam; qui iniquitiam suam vel nolit, vel non possit ulcisci? &c.*

921 Iratum puta] *puta, sic omnes quos vidi, codices, & Priscian. docet lib. 15. de adverb. significare, scilicet: ut hic sit nota irrisionis. Non malè tamen mansc. qui mea.*

941 Polyxena] *tragædiam Polyxenam scripsit Sophocles; ut citat Apollonij Scholiast. in lib. 2.*

944 Viden animus] *Euripides:*

Te quidem misera mater

Omnigeno luctu defleo;

Meam autem vitam, exitium, calamitatem

Non lamentor. cum mâi mortis obeunda

Casus vita potior contigerit.

verba sunt Polyxene. porro melius hic Mogunt. Herbiol. Venet. Lugdunens.

Vide ut animus ingens lætus audierit necem.

946 Admoueri] *ornari, componi, discerni acutè, enasone, redimiculo ab ornatrixibus, cinifloribus, commotivis.*

958 In tor oscula] *vide sup. Thyest. 1022.*

976 Cassandra] *alio nomine dicta Alexandra, teste Pausania in Lacon. Natarum Priami pulcherrima, si credimus Homero Iliad. v. nam cæcus ille idem, non idoneus formæ iudex, Iliad. ζ. hanc laudem tribuit Laodice, cui Triphiodorus astipulatur; de cuius Laodices impudicitia quadam ex Hegeſip. 10 lib. μυδισιαξ. α. α. narrat Parthenius cap. 16.*

970 Sedibus patriis] *corrupte Basileens. qui primi posuere, patris, quos Chemnicensis secutus.*

979 Breuis] *pro breuiter. sic supra prior, pro prius; saepe serus, pro sero & familia. porro quod ait nolenti obtigisse, sumtum à Nasone, qui 13. Metam.*

Nunc etiam prædæ mala fors: quam victor Vlysses
Esse suam nollet

980 Dirus] *Herbipolens. & Venet. Durus.*

981 Regibus reges] *saepe sic ludit, ut supra; Liber liberos Troas vide. variant autem hoc loco excusi: secutus sum Lips. Herbipolens. Venet. Basileens. nam Lugdunens. addit; haud. male: Moguntinens. regem. porro sequentes. versus malle transponere:*

Quis arbiter crudelis & miseris grauis,

Quis tam sinister diuidit captas Deus?

Eligere, &c. paullo tunc clariora.

986 Armis Achillis] *quæ Vlyxi obtigere, iudicibus vel Grecis, iuxta Ouidium. Antipatrum, Asclepiadem, & Sophoclem; vel captiuis Troianis, iuxta Homerum, & Smyrnæum & alios.*

989 Spolium] *vestis corpori detracta, spolium dicitur; induita verò, à Salustiano lib. 1. de prouiden. induuium vocatur: Plinius id arbori accommodat. Glossar. spoliatorium Σποδύθηριον & ἐκδύθηριον.*

990 Tellus] *Ithaca.*

Num capit] *Moguntin. nunc. Lugdun. Basil. & Lipsiens. num. aequè bene Herbip. & Veneti, non, sine interrogatione.*

992 Sequentur] *Moguntin. sequantur.*

996 Interim hæc pœna] *Demonax philosophus felicem censebat, qui liber esset; liberum, qui nec speret aliquid, nec pertimescat: nihil illi sperandum vel metuendum, qui sciat cuncta, siue incunda siue acerba, iuxta finem citò capere. Boëtius pulcrè:*

Nec speres aliquid, nec extimescas,

Exarimaueris impotentis iram:

At quisquis trepidus pauet vel optat;

Quod non sit stabilis tuique iuris,

Abiecit clypeum, locoque motus,

Nescit, quâ valeat trahi, cathenam,

adde quæ dixi Herc. Oct. 928.

996 Sortem occupauit, præmium eripuit mihi] *sic omnes libri, obscura tamen verba, & arbitror mendosa. Daniæle explicat: Sors mihi præmium eripuit. nempe mortem, quia mori malle, quam seruire seruitutem. Bernardinus; Voluisse potius sponte cum abire, ut nocerem quam per sortem. vellem*
, autem hoc, quia tunc omnes Troiani mihi essent obligati. Hoc amplius
, mihi placet, sed dicendum clarius. Interea vos (ait) mora & expectatione di-
, rarum, quas imprecari non desinam, cruciemini. Vellem spòic me a vos esset
, conuictus & diris insecuta: vellem arbitrato meo, non sortis, Vlyxem male
dicitis onerare licuisset; proscindere, configere licuisset irata lingua telis. fuisset

hoc mihi pramium miseriarum mearum. cepissem hunc fructum ex tantâ calamitate. sed hoc pramium fors mihi eripuit, preoccupavit illa. sequar nunc Ulyssem & insequar; sed non sponte, non arbitrio meo. An ergo legendum: Sors occupavit, & c. vel an Synecdoche?

1000. Reclude] idem perit apud Euripidem:
Me verò, deductam ad Achillis pyram,
Immolate, ne parcite —

IN CHORVM.

Laudat illud dictum, Communia mala minus angunt: & quod vulgo dicitur, Solatium est miseris socium habere in pœnis; & agit deinde de profectio-
ne, & dispersione futura.

1010 Lenius luctus] m. f. Burdegal. lentius fletus. non placet.

1014 Patuisse] Moguntinens. placuisse. non displicet. idem paullo post: remoueto multum. Porro querentibus se solos esse miseros possit quis dicere, quod Epictetus querenti: Mene igitur solum securi percuti? Quid ergo? vellésne (inquit) omnes securi percuti, ne consolatio tibi deesset? Arrian. lib. 1. de vita Epicteti.

1030 Et nihil] multa olim fuere diluua. primum generale temporibus Noachi, de quo in sacris litteris Genes. 7. ad perendam tollendamq; ex orbe terrarum malitiam, ut ait Laëtantius lib. 2. quod pulchrè describit Altymus lib. 4. cetera peculiaria, primum in Aegypto, Promethei & Herculis tempore menstruum apud Dioœorum lib. 1. secundum in Achaiâ & Atticâ bimestre rege Attico Ogyge, Pausan. in Attic. & Diodor. lib. 6. Tertium in Thessaliâ. etate Deucalionis, quod integra hyeme durauit, Aristot. in Meteor. Virgilio in Georg. Ouidio, & ceteris pœtis; & de hoc noster, & ferè semper ceteri pœete intelligendi; est de eo loquantur, quasi generale fuisset. Quartum Pharonium in Aegypto imperante Proteo, de quo Lucanus lib. vlt.

Tunc, claustrum pelagi, cœpit Pharam, insula quondam
In medio stetit illa mari, sub tempore vatis
Protheos; at nunc est Pellæis proxima muris.

Accuratissimam diluuij descriptionem inuenies apud Senecam lib. 3. Nat. quæst. cap. 27.

1041 Questum] Moguntinens. Herbipol. & aliqui Veneti; cætum.

1043 Tuba] Euripides in Rheso Nam accinctos laboribus oportet Tyrrhenæ tubæ somnum exspectare. & Heraclidis: Signū dedit Tyrrhenica tuba. vide Agamemnon. versu 424.

IN ACT. V.

Narrantur cedes Astyanactis & Polyxene, & Troades captivæ, ad suos quæq; dominos, rapiuntur.

1055 Dira] Moguntinens. Herbipolens. Ven. dura. & in sequentibus, Basileens. in rarg. quid. pro, quod.

1060 Sua quemque] Sophocles: — at ægritudinem

Hanc nemo veſtrûm eſt æquè qui, vt ego, ſentiat.
 Namque omnium veſtrûm dolor redundat huc.
 Omnis me in vnum confluit, me ille, me
 Excruciat, & neminem alium. animus meus
 Urbis que, veſtrâque, & meam ſimul gemit
 Vicem —

1064 Seriem cædis] *habes utrâque apud Ouidium lib. 13. Metam. ſub ſi.*

1068 Affueta Priamo] *hoc narrat Homerus Iliad. γ'. quæ porta Scææ dicta, quod ad ſiniſtram eſſet, hoc eſt, Occidentem, vt expliciui Thyeſt. 697.*

1075 Turre in hac] *Ouidius.*

Mittitur Aſtynax illis de turtibus; vnde
 Pugnante pro ſe proauitâque regna tuentem,
 Sæpe videre patrem monſtratum à matre ſolebat.

1085 Nefas] *ſepulcri violati.*

1098 Non flet] *Ex illo Ouidij:*

At populus lacrymas quas illa tenebat,
 Non tenet —

1100 Vlyſſes] *De Vlyſſis morte, hæc Sex. Empyricus cap. 16. contra Mathematicos: quidam ſcribunt eum à Telegono filio per imprudentiam interentum; alij à Laro, qui marina tutturis ſtimulum immiſerat, occiſum; alij in equi formam mutatum. Sanè in Italia ſepultum docet Ariſtoteles in Pælo, ubi illum collocat in Tyrrenia; Ἐν τῷ Ὀδοσίου, καὶ ἄλλῃ ἐν Τυρρηνίᾳ: quo peruenerat, poſtquam eum Neoptolemus, ne à cognatis occideretur, Cephallenia & Ithaca cedere iuſſerat. vide Izacium & Canterum in Lycophron. De perfidia in hoſpitem Aeolum, & de parricidio, quo proprium ex Euippa filiû Euryalum ſuſtulit Vlyſſes, ex Phileta & Sophocle Parthenius ἐν ἑρωτα. c. 2. & 3.*

1012 Et ora] *quanta maietas oris vel in puero Scamandrio fuerit, neſcio quis apud Attium, inquit:*

— abducite intrò. nam mihi

Miferitudine commouit animum excelsa aspecti dignitas.

Notas] *ſimilitudinem patris experientia lineamenta.*

1113 Imam] *Mogunt. vna. in ſequ. carmine, Mogunt. Herbip. & Venetis incurſu. Baſileenſ. Lugdun. Lipſienſ. & ceteri mei; incuſſu.*

1115 Cerebro pen. expreſſo] *Turpe viſum Euripidi, hac in re cerebrum neminare, in Troadib.*

Quam ſtudioſè coluit mater cæſariem
 Sæpè que deoſculata eſt; ex illâ patet
 Contra fractis oſſibus vulnus, ne turpia loquar.

ſed nec ipſe hoc alibi, nec alij refugère. Euripides, in Cyclope:

Alterum verò correptum neruo extremi pedis
 Illiſit acuto aſperæ cautis fragmini,

Cerebrumque diſperſit — *Sophocles, Trachiniis:*

— ſciſſo que capite

Miſtum cerebrum ſanie per comas fluit.

Homerus Odysf. i.

τᾶ καὶ οἱ ἐγκεφαλὸς γὰρ ἀφ' ἑστέος ἀλλυδὶς ἀλλή
 Ἰενομεδὺς ράοιστο πρὸς ἕδαι.

Profectò ei cerebrum per speluncam huc & illuc
 Verberato flueret ad solum.

Ἐ Iliad. γ'.

ᾧδεσθ' ἐγκεφαλὸς χαμάδις ρέοι ὡς ὅδε οἶνος.

Sic ipsorum cerebrum ad terram fluat, sicut hoc vinum.

idem usurpat Iliad. λ'. Iliad. ρ'. Iliad. υ'. Athenæus lib. 2. cap. 27. his addit Aristophanem & Philoclem. Sed & Lucanus lib. 9.

— raptòque cerebro

Exsiccata cutis putrisque effluxit ab alto

Humor. *Sidonius epist. vlt.*

Vt per abruptum boue concitato

Spargeret cursus lacerum cadauer,

Cautibus tinctis calidâ soluti

Pulte cerebri.

1120 Tumulúmque] *Achillis tumulum statuunt in Propontide Homerus Odysf. ὦ. & in Pello Aristoteles.*

1113 Face] *Moguntin. Herbipol. & Veneti; modo.*

1138 Magis que solito] *sic Philetum sub mortem formosorem pingit Papinius, lib. 2. Siluarum:*

Attendit toruo tristis Rhamnusia vultu,

Ac primùm impleuitque thoros, oculisque nitorem

Addit, & solito sublimius ora leuauit;

Heu misero lethale fauens—

1143 Peritura laudant] *Moguntin. & alij codd. scripti, item Herbip. & Veneti; perituram laudât. rectissimè, si vnica litterula. m. tollatur. deterius Lugdun. Vt peritura laudant. Viderunt hos alij, & repòsuère; Perituram adulant. fateor eleganti vocabulo, quo & Attius, & Lucretius vsi. ille:*

Pinnatâ caudâ nostrum adulat sanguinem.

hic verò: Longè alio pacto gannitu vocis adulant. & more Græco solet cum accusatiuo iungi, ut Turnebus notauit lib. aduers. 2. c. 9. sed mihi religio coniecturas meras, non sultas exemplarium auctoritate, si non cogat necessitas, recipere. 1148 Miserentur ac mirantur] *sic Basil. Lugdun. Lipsien. & plerique m. f. Mogunt. verò, Herbip. & Venet. Miserâtur ac mirantur.*

1150 Audax virago] *Ouidius:*

Fortis, & infelix, & plusquam femina virgo,

& mox verba animi plena ponit:

Vtere iam dudum generoso sanguine, dixit,

Nulla mora est. aut tui iugulo vel pectore telum

Conde meo. iugulúmque simul, pectúsque rexit, &c.

Veteres feminam etiam viram vocabant teste Pompeio Festo; sicut & Hebraeis Is s a femina, Is. vir, Gen. 2. à virâ virago; quasi viram agens.

1153 Pyrrhus ad eadem piger] *Sophocles.*

Hic verò volens non volens miseratus virginem
Animæ ferro meatus secat.

Ovidius autem:

— ipse etiam flens, inuitusque sacerdos
Præbita coniecto rupit præcordia ferro.
Illa super terram defecto poplite, labens,
Pertulit intrepidus ad fata nouissima vultus.

de illa cadente Euripides:

— ipsa autem licet moriens,
Tamen sollicita est, vt decenter cadat,
Cæletque ea, quæ cælare conuenit
Oculos virum ———

imitatus hoc Ovidius, omisit nosfer: sed de gemitu vicit Ovidium, ille tantum Troës gemuisse referi; hic etiam hostes. De Cornelia Vestali Plinius lib. 4. epist. 11. Euripidis versum retulit.

1163 Abduxit statim] *sic o. l. quos vidi. sed Mar. Anton. Muretus ex coniectura reponit; obduxit. hoc est, absorpsit, hauriuit, ebibit. sic Cicero, sic alij. Vide Muretum lib. 9. var. lect. c. 10. & Pet. Victor. lib. 15. var. lect. c. 17.*

1164 Tumulus] *noster vult in Troade ad bustum Achillis immolatam Polyxenam, vt Virgilius: sed Euripides in Chersoneso ad tumulum honorarium. vide Turneb. lib. 11. aduersar. cap. 19. de illa Ausonius:*

Troas Achilleo coniuncta Polyxena busto,
Malueram nullo cespere functa regi.
Non bene discordes tumulos miscetis Achiui;
Hoc violare magis, quàm sepelire fuit.

1168 Expuam] *Seneca lib. 3. de ira cap. vl. Iam ipsum spiritum expuimus, interim dum trahimus. Lucretius lib. 2. expuere ex animo rationem: Martialis iussim dentes expuisse, dixit. Porro hanc Hecabe querelam, pulcrius profequitur Ovidius d. lib. 13. in fise:*

Nata, tuæ quid enim superest? dolor vltime matris
Nata iaces; videoque meum tua vulnera pectus, &c.

1170 An omnia? an me? sola mors votum næum] *sic plerique rectè. sed Herbig. & Ven. An omnia? an mène solam? m. v. m. non placet. vt nec quod postea Moguntin. & Virginibus meis.*

1173 Me solam times] *Ovidius:*

— quo ferrea resto?
Quidve moror? quo me seruas damnosa senectus?
Quo Dij crudeles, nisi vt noua funera cernam,
Viuacem differtis anum? ———

COMMENTARIUS IN AGAMEMNONEM.

ARGUMENTVM.

IVVM Thyestes Atreum vlcisci non potuit; nunc, excitatur ab inferis, & Ægistho persuadet, vt, quemadmodum Clytemnæstram ad adulterij consuetudinem pertraxerat, etiam in mariti cædem inducat. potitur votis impia vmbra. nam Agamemnonem, à Troiâ, victorem, domi reducem, in ipso conuiuio, sinuosâ sed imperuia veste irretitum; vxor & adulter occidunt, mox & Cassandram ab aris auulsam; Electram verò, quæ Orestem fratrem absconderat, carceri obscuro mancipant.

IN ACT. I.

Vmbra Thyeste fungitur prologi vice.

4 Fugio inferos, superos fugo] *simile est illud Sidonij:*
— nec esculentam

Fletus pangimus ad dapes Thyestæ:
Fratris crimine, qui miser voratis
Viuum pignoribus fuit sepulcrum:
Cùm post epulas repenti flexis
Titan curribus occidens ad ortum
Coniuuam fugeret, diem fugaret.

Asidius noster in hoc antithetico allusionis genere. Thyeste:

Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.

Item: Quis influentis dona fortunæ abnuit?
Expertus est quicumque quàm facile cffluant.

Idem: Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens iacentem.
Nemo confidat nimium secundis,
Nemo desperet meliora lapsis.

Thcbaide:

Quoties necesse est fallere aut falli à suis,
Patiaris potius ipse, quàm facias scelus.

& passim.

5 Pelopæa] *sic Mozuntin. & reliqui manusc. malè Lugdunensf. & pleriq;*
que impressi; Pelopæia.

- 14 Trigemina] *Moguntinens. Herbipol. & Veneti; tergemina.*
 15 Euinctus rotæ] *sic Eguian. Moguntinens. Herbip. Veneti, Basileens. Paris. Lugdunens. Lipsiens. & potest intelligi euinctus, hoc est, valde vinc-tus. nam, e, littera arget, ut euinco, edurus, & simil. ubi significat per.*
 19 Exustus] *sunt qui; exhaustus, non malè.*
 24 Quæsitō] *ex Virgilio; Quæsitō Minos vnam mouet.*
 31 Cæpi] *vix Delphicum oraculum iussit incestum, ut ex eo nasceretur vindex futurus; cum impavidus rui in amplexus nata.*
 33 Nata] *Pelopeia.* 32 Irem] *Mogunt. Veni.*
 35 Auo parentem] *sic m. s. omnes, quos vidi, sic Lugdunens. & alij non nulli; sed Veneti tres, Herbipolen. & quidam alij. Auo nepotem. quare non est, quod exclament, & intemperiem mutantium accusent, nihil à me quidem nec à Saxone Critico mutatum. à quo igitur? etenim sic legere N., sic Daniel, sic Bernardus; nimirum ut in m. s. suis inuenere. solent enim, si quid mutarunt, indicare. Non tamen hoc mihi probatur. sed retineo; Auo parentem. nepotem namque meminit secundo versiculo; & hoc voluit: Genui, ex filia mea, Aegystum, qui mihi filius & nepos; cui ego, pater & auus. auus, quia ex filia; pater, quia genui: nam filia mea, pater ego & maritus: Pelopeiæ Aegystus, filius & frater: hæc illa; mater & soror.*
 36 Nocti diem] *sup. Thyeste actu. 4.*
 38 Post fata demum sortis incestæ fides] *sic ad vnum libri omnes. hac sententia: Aliquando tandem exitus docet verum fuisse oraculum Phæbi; quò responsum mihi, filium quem ex filiâ genuissem, iniuriarum mihi à fratre illatarum vindictam exacturum. nunc fides oraculo, ab euertis; sed me mortuo, mortuo etiam Atreo fratre. igitur post fata, hoc est, post obitum vtriusque. sortis incestæ, hoc est, oraculi suadentis incestu. apta hæc & germana planè.*
 39 Rex ille regum] *sic vocant Cicero in epist. ad Familiar. & Auson. in Epitaphio: Rex regum Attrides fraternæ coniugis vltor,*
 Opetiit manibus coniugis ipse luç.
 Quid prodest Helenes raptum punisse dolentem;
 Vindicem adulterij cum Clytemæstra necet?

Ductor ducum] *Osidius, de eodem:*

— dux erat ille ducum.

hanc verò loquendi formam, vulgus Grammaticorum haut rectè capit: significat illa geminatio, nihil aliud quàm excellentiam eius quod geminatur. quasi dicas Regum potentissimum, vel ducum fortissimum aut nobilissimum. mutuati à Grecis Latini, sic enim isti δειδία δειδίαω, miserias miseriarum; & Patres de Eucharistia τελετή τελετήσ; Dionys. Arcop. & de Festo Dominice Resurrectionis εορτή εορτήσ. Nazianzenus: Sed & hoc Greci ab Hebræis. nam Salomonis liber Cantica Canticorum, & Nahum 3. locustæ locustarum. & Apoc. 17. & 19. & 1. ad Tim. 1. c. 4. Dominus dominantium & Rex Regum. βασιλεὺς βασιλέων, κώως κώων vel κώως κωεύοντων, βασιλεὺς βασιλεύοντων. Salomonis מלך המלכים Nahum; כבובגזי quo loco Septuaginta simpliciter locustam. ὡς ἀκρίς. & Chaid. Paraphras. vermes locustarum.

42 Post binā] sic quidam reposuere, speciosè & scilicet ex historia fide. veteres tamen libri, & excusi ferè omnes ante Lipsiens. post dena. & ut hoc verum credam facit addita vox Phœbi. nam solare lustrum; videtur vocari cursus solis annuus, quia decennio Troia expugnata. Ciuile quidem lustrum, post exactum quadriennium; de quo non potest intelligi locus: nec etiam ciuile illud lustrum satis concinnè vocetur, Phœbi lustrum. cur enim Phœbi? aut quid illi sol prestat?

48 Caula] necandi Agamemnonis, turbanda domus Atræi.

52 An deceat hoc te, respice. At matrem decet] sic Lipsiens. Lugdunens. autem: hoc te? respice an matrem. & sic Mogunt. sed rectissimè res Veneti & Herbypol. rogas An deceat hoc te? respice ad matrem. decet. ex matre enim & auâ (quæ filium sibi & fratrem, patri ac marito peperit) natum; quid queat dedecere? ita est pulchra vita & proba, stimulus ingens vera nobilitas. Veram voco, non terrenam hanc; quæ, ut non contemnenda, haut magni tamen æstimanda: sed illam veram, illam communem, illam certam: de qua egregiè Epictetus: Si quis illud (inquit) sedulo cogitaret, se à Deo creatum, Deum patrem esse hominum: facilè nihil abiectum, atque vile admitteremus. Nunc quia ad alterâ nostram originem, corporis scilicet, qua bestiis similes sumus, magis attendimus: fit quoque ut alij lupis similes fiant, infidi, insidiatores, noxiique; alij leonibus, agrestes, feroces, immanes; alij vulpeculis, maledici & subdoli. hæc Arrianus lib. 1. de dict. Epicteti cap. 3. & 9.

53 Noctis æstiuæ, &c.] Dies naturalis æstate longior, hyeme breuior; contra nox æstius breuior, productior dies: sed ciuilis dies utroque tempore duodecim horarum. Veteres itaque ut semper dies ciuilis in duodecim horariis esset, hanc rationem excogitarunt, ut æstate diurnas illas horas extenderent, hyeme contraherent: & è contrario hyeme extraherent nocturnas, contraherent diurnas, ut docet Paullus Manutius Comment. in epist. Famil. lib. 7. epist. 30. hinc intelliges illud Onidij lib. 2. de Ponto in Aduersar. positum: hunc etiam locum Senecæ, qui miratur quod sit æstius nox æquè longa atque foret, si esset hyberna. loquitur enim de naturali: ut & Propertius:

Tu quoque qui æstiuos spatiosius exigis ignes

Phœbe, moraturæ contrahe lucis iter.

& Horatius; lib. 2. Sat. 6.

— seu bruma niualem

Interiore diem gyro trahit — hoc est breuiore.

Boëtius verò partim de naturali die, partim de ciuili nocte intelligendus, dum

canit: Tu frondifluæ frigore brumæ,

Stringis lucem breuiore rotâ.

Tu cum feruida venerit æstas,

Agiles noctis diuidis horas.

55 Cadentes] occidere iam parentes, quod cursum suum compleuerint.

56 Phœbum moramur] impedimus ortum eius presentia nostrâ; quam fugit

Mediocre[m] fortunam cum excelsâ confert & præfert.

57 O regnorû magnis fallax fortunâ bonis] *idem dixit Eurip. in Ione:*

τυραννίδος δὲ πλὴν μάλιστα ἀντιμύχνης
 πὲρ ἡδὲ πρὸς ὅσων ἡδὴ, τὰν δόμοισι δὲ
 λυπηρὰ πῆς γὰρ μακάριος, πῆς εὐτυχῆς
 ὄντι; δεδουκῶς, καὶ πρὸς ἀλέπτων βίας
 ὡς ὅνα τεύχει;

Lucunda gestat ora, quam laudant nimis
 Regia potestas: at molesta quæ latent.
 Quis enim beatus, aut potens censebitur
 Semper timore qui prematur: ne qua vis
 Inimica vitam rapiat & regnum sibi?

59 Locas] *Eib legit, loco, atque ita Ven. & Herb.*

64 Libycis Syrtibus] *Lucanus:*

Reppulit à Lybicus immensum Syrtibus æquor.

66 Euxini] *hoc mare principio propter accolarum inhospitalitatem, vel, (ut Theophilus tradidit) latronum frequentiam ἀξερὸν dictum, postea operâ Herculis expurgata latrocinii regione, & accolarum animis, ceterarum gentium commercio aliquantulum emollitis, Euxinum, quasi ἔξερὸν nuncupatum, testibus Ouidio, Melâ, Theophilo, cæteris.*

70 Verfatur plaustra Bootes] *videtur enim quasi manu plaustrum regere, ut sepe diximus. Anacreon, ἐρέσεται ὄτ' Ἀρκίος ἢ καὶ ἄγρια τὸν Βοώτη. Cùm iam rotatur vrsa, circa manum Bootæ.*

81 Fugiant aulas] *non de nihilo est, quod aule ut impiæ, infidæ, impure audiunt. ferè enim tales, notum illud Lucani: — exeat aula*

Qui volet esse pius. — *Exstat elegans libellus Antonij Gueuaræ Episcopi Modonedensis, de Aula vituperationes; qui diuturnâ experientiâ multorum annorum, Syrtim illam nouerat.*

85 Sidunt] *Latine Latina vox, etsi præteritum cogatur à sedeo mutuari, teste Prisciano lib. 10. Virgilius: subsidunt vnda. Lucanus; Sidentia passim corpora. Statius: — summis que insiditur astris.*

93 Nubibus ipsis] *supra Hippolyt.*

Admota ætheriis culmina sedibus
 Euros excipiunt, excipiunt notos,
 Imbriferumque corum.

96 Feriunt] *sic Hippol. — humida vallis.*

Raros patitur fulminis ictus.
 Tremuit telo Iouis altifoni

Caucasus ingens Phrygiûmque nemus,

Herodotus: Vides ut prægrandia animalia, fulmine Deus ferit, nec finit insolescere, parua verò nihil lædit? vides ut magna semper ædificia, magnasque arbores huiusmodi fulminum tela percutiunt? Gaudet enim Deus eminentissima quæque deprimere, &c.

Physiologicam causam inquirat Lucretius lib. 6.

Altáque cur plerumque petit loca? plurimáque huius
Montibus in summis vestigia cernimus ignis? &c.

99 Placet in vulnus maxima cervix] *deliguntur & eximuntur à reli-*
quo grege pulcherrimi quique & maximè opimi boues : consule Macrobium
lib. 3. Sat. cap. 5. Huc pertinent illa ex Nerei carmine, non ita pridem Criti-
corum industriá rediuiua :

Namq. nullum peius macerat humanum, quàm de mare saxuma.
Vires quoi sunt magnæ, toppe constringent importuna vndæ.

102 Modicis rebus, &c.] *pulchrè hæc Apollodorus Comicus :*

Habent perampla dona fortunæ metum,
Periculóque non carent prælustria,
Nec vlla celsa tuta sunt mortalibus;
Quæ euertere vel inuidia, vel tempus solet,
Felicitationis culmen ubi quis attingit.
At tutior mediocritas in omnibus.
Neq. mente deprimente sese ad humum nimis,
Neq. contra in altum sese offerente superbius.
Namque minus altè si quis è gradu cadat,
Celabitur facilè eius infortunium:
Ingentis ac molis ruina ingens erit.
Nam rebus obstat inuidia prælustribus:
Subuertit & fortuna quos euexerit.

Apud Euripidem nutrix Medæ;

κρείσσον' ἔμοιγ' οὐκ εἰ μὴ μεγάλας
ὀχρῶς τ' εἴη χαλαρὰ σκευή,
τὴν γὰρ μετρίαν πρῶτα μὲν εἰπεῖν,
πύρρον μακρῶς, χερσὶ δὲ μακρῶ
λαγῆς ἑρετοῖσι. τὰ δ' ὑπερβάλλου
τ', ὕδρα χερσὶ δύναται θνατοῖς.
μείζους δ' ἄτας, ὅταν ὀργισθῆ
δαίμων, οἴκοις ἀπέδωκε.

Iudice me libertas

Par, & vitæ æquatio præstat,
Séque assuescere legibus æquis;
Si non regifico splendore : at, at
Tuto consensuisse licebit:

Nam popularius æqui iuris
Primum est nomen, & experiundo &
Vsu longè præstabilis.

Proverb. 17. Qui altam facit domum suam, quærit ruinam. ut noster
vertit ex Græcâ editione; non ex Hebræâ.

103 Felix quisquis] *Euripides in Ione;*

δημήτης δ' ἀνώταχ' ἴσθι

Ζῆν ἂν θελοῖμι μάλλον ἢ τύραννος εἶναι.

Popularis autem mauelim feliciter

Traducere xuum, quàm tyrannidem assequi.

107 Legit] *minus bene Mogunt. Ligat.*

IN ACT. II.

Queritur Clytemnestra de marito, & meditatur illi exitium; dissuadet Nutrix & hortatur ad meliora: sed superueniens Aegisthus, rursus illam in preceps rapit.

114 Pudor] *fieri enim nequit, ut impudica non fueris, quantumuis postea pudicitiam colas. sed sanè deletur hæc nota, sequentis virtutis splendore. De virginitate verius dixisset: sed loquebatur mulier coniugata, multorum iam liberarum parens.*

115 Incita] *utitur metaphora ab equis sumta; quos cum currere volumus, frenum illis permittimus, ut prono, non erecto, collo inciti euolent. quare non placet Moguntini lectio, excita. falsum autem quod sequitur, sed persone loquenti accommodatum.* 119 Impia] *Medea.*

122 Socio] *thalami, & pericli. sic illam paullo post Aegisthus sociam vocat.*

124 Soror] *Helena Paridem secuta.*

128 Licet ipsa] *vide Medea 446.*

129 Proin quid est] *sic Basilicenf. Lugdunens. Lipsiens. Sed Moguntin. Herbig. Veneti, & Eib. proinde quicquid est. quo confirmatur vera Lipsii emendatio, Proin quicquid est. ut prima vox contrahatur in monosyllabam,*

130 Quod ratio nequit] *In Euripid. Alcestide Hercules:*

ῥέονος μάλα ζῆν, ἄνδρ' ἐθ' ἠδὲ σοὶ χεῖρόν.

Tempus leuabit, quod recens nunc est malum.

141 Regimen] *clauum. hoc est, rectam rationem.*

143 Dedi] *Moguntinens. dedam.*

148 Perlucet omne] *Seneca lib. 1. de clement. Alia est conditio eorum, qui in turbâ, quam non excedunt, latent; quorum & virtutes, ut appareant, diu luctantur, & vitia tenebras habent: vestra facta dictaque rumor excipit, & ideo nullis magis cauendum est, qualem famam habeant; quam qui, qualemcunque meruerint, magnam habituri sunt. Et paullo post eundem Neronem compellens: Tibi non magis quàm Soli latere contingit. multa contra te lux est, omnium in istam conuersi oculi sunt. prodire te putes, oriris, loqui nõ potes, nisi ut vocem tuam quæ vbiq; sunt gentes, excipiant. Iuuenalis:*

Omne animi vitium tanto conspectius in se

Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur.

C. Plinius in Paneg. Traiani; Habet hoc primum magna fortuna, quod nihil reatum, nihil occultum esse patitur: principum verò non modò domos, sed cubicula ipsa, intimosque secessus recludit, omniaque arcana noscenda famæ proponit, atque explicat.

151 Quod metuit] *sic quidam alij, ut Burdegalens. Basilicenf. Lipsicenf. quod metuit. ite. pro; obruit, nonnulli; obstruit. item pro; capiēda, habent; capiēda.*

154 Capienda] *in bellicis hoc consiliū vitibile: non ad peccandū. Liuiusli.*
 25. In rebus asperis & tenui spe, fortissima quæq. cōsilia tutissima sunt.

155 Coniugij nomen] *malo cum membranis Burdeg. coniugis.*

158 Equidem & iugales] *hoc fuit παρθενία Clytemnestra, quo velabat
 parricidij sui turpitudinē, ut etiam ipsamet inquebat Electra apud Sophoclem:*

ἐπεὶ πατὴρ οὗτος σὸς ὃν ἴφρνεῖς ἀεί
 πῶ σὸν ὄμαιμον μέγιστος ἑλλήνων ἔλλα
 ἴυσαι θεοῖσιν, ὅδε ἴσον χαμῶν ἐμοὶ
 λύπης ἐτ' ἕπειρ', ὡπερ ἢ τεκῆσ' ἐγώ.

Quando parens iste tuus vlllo quem sine
 Fine, aut modo lugens, sororem olim tuam
 Solus Pelasgum dedere sustinuit neci
 Diisque immolare: non pari mecum iugo
 Subactus is, dum gigneret; quo ego fui
 Dum eniteret. *Euripides in Iphig. priore describit, quomodo*

Agamemnon, ut Iphigeniam posset immolare, Clytemnestra scripserit, se fi-
liam Achilli despondisse, nuptias ad exercitum celebrari oportere, confestim
eam mitteret. Fingitur autem morti erepta Dianæ beneficio, unde & Sospi-
ta dicitur Diana in veteri inscriptione: ΑΡΤΕΜΙΑΙ ΑΥΛΙΑΙ ΚΩΤΕΙΡΙ.

162 Tyndaris Cæli genus] *Iuppiter ex Taigeta genuit Lacedæmonem,*
qui Amyclum, qui Argæum, qui Oebalum, qui Tyndarum, qui Helenam &
Clytemnestram, quæ peperit Iphigeniam. Dictys lib. 1. vel sanè Tyndaris,
quia Tyndari filia putativa, vera (ut poëta) Iouis filia, velex Leda vel Ne-
ωελ: nam sic Helene matrem vocat auctor Cypriacorum:

Τοῖς δὲ ματὰ τριτάτῳ Ἐλένῳ τέκε γαῦμα βροτῶσι
 Τῆι ποτὲ χαλκίμου Νέμεσις φιλότῃσι μυχῶσα

*Ζητὶ θεῶν βασιλῆϊ τεκὲν κρατερῆς ὑπ' αἰάγκης, & quæ sequuntur
 apud Athenæum lib. 8. cap. 3.*

Natalis: Hinc Helena admiranda viris est tertia nata;

Quam Nemesis commista Ioui pulcherrima virgo
 Calicolūm regi peperit vi fortè coacta, &c.

165 Pelopeia] *rectè Mogunt. Pelopea. & mox; sacrilego.*

178 Indomitus] *sic Moguntinens. & Lipsicns. sed Lugdunens. & pleri-*
que excusi; indomitis minis. quod minus arridet.

179 Ille solus] *Homerus:*

Calchas Thestorides augurum longè optimus,

Qui sciebat præsentia, futura, & præterita. De Auguriorum
verò generibus, quid in iis naturale, quid superstitiosum, egregiè (alibi hoc po-
nere sum oblitus) disserunt Conradus Wipera à fago opere de Diuinatione,
& Augustinus Marins lib. cui titulus Bubo Marianns.

181 Relucentes rogi] *Homerus:*

Semper autem pyræ mortuorum incendebantur frequētes.

182 Græciæ] *Artemidorus: Soli ex Boëotiis Thebani non bellarunt*
ad Ilium. an falsò cum dicat Homerus: Quique sub Thebis habitabant

bene habitatâ vrbe. sic olim credidi, & Artemidorū reprehendi. non meri-
tò. agnosco errorē, malè intellecti Homerici loci, & imposuerat exemplar men-
dosum. Inuenerat Artemidorus, non τὸ πρὸς Θήβας, sed ὑπὲρ τῆς, ut testatur
Eustathius multos legisse, & parui oppidi nomē esse. Hypothebas: quos interfuiſ-
se testatur Homerus, nō Thebanos. Tamē Iustinus lib. 28. solos Acannanas scri-
bit Græcis ad Troiam non inuisse suppetias: nec eos in Βωριᾶ expressos inuenio.

188 Hem] Moguntinens. en. idem; trophæa Troia.

193 Occupandum] Varro Ephebo: Crede mihi, plures serui domi-
nos comederunt, quàm canes. Quod si Actæon occupasset, & ipse
prius suos comedisset. Iustinus: Nec fecisse se, sed occupauisse insidias.
usitatam verbulum Ciceroni.

201 Perde pereundo] elegantes sunt tales traductiones Ouidiana, in
ep. Didus: Perdita ne perdam timeo, nocēamve nocenti.

In epist. Deianira:

Huic victo victor nempe pudendus erat.

In epist. Cydippes:

Si lædis quod amas, hostem sapienter amabis:

Me precor, vt serues, perdere velle velis.

Idem: Verba quid exsultas tua si mihi verba dederunt.

203 Commori quī cum] emendabam; quo cum. miror non intelligē.
dicamplanius, commori quo cum velis, hoc est, commori cum illo quem
perire expetis. Locus ille epitomæ Liuianæ, docere id potuit, si consulissent.
Quod verò ipsi adferunt, nisi vitium operarum subsit, & cum mori, mendo-
sè excusum: nulli rei. si commori scripsere, eadem sententia cum emendatio-
ne nostrâ: nisi quod non necessariò verba transsonant pro lubito.

210 Melior Ajax.] Homerus:

Locrensisbus autem dux erat Oileus velox Ajax,

Minor, non tantus quantus Telamonius Ajax,

Sed multo minor — minor robore, gloriâ, staturâ. Homerus
Iliad. C. p. v. & Odyss. λ'. forma & factis vno Achille deteriore dicit, sta-
tura quoque maiorem. Et Pausanias in Attic. scribit tam vastum fuisse, vt
genu patella puerilis disci magnitudinem æquaret. Vlysses Nasonis, vt detra-
hat hosti, Oileum vocat, Aiace moderatiorem.

213 Meannon] consule de Memnore Q. Smyrnæum lib. 2. Memnon
Auroræ & Tithoni F. pulcherrimus fuit (teste Homero Odyss. 11.) eorum qui
Troianis auxilio venerant; ab Achille lanceâ cōfossus obiit. Pindarus Nem. 6.

— ἔς Αἰθιοπίας
μῆμνος ὄχι δ' ἄπο
στάσιτος, ἐπάλτο βαρὺ
δὲ σφιν νῆκος ἔμπροσ' Ἀχιλ-
λεὺς χαμαὶ χαββάς ἀφ' ἀμαίρων ἀῆς
φαινάς υἱὸν εὐτ' ἐτάει-
ξεν Ἀῆς αἰχμῆ
ἔγχεος ζακώτοιο.

— quin & ad Aethiopes

Memnone non reuer-

so profiluit. grauis

autem ipsis concertatio incidit cum Achilles

in terram descendens ex curribus

illultris filium occideret Au-

roræ cuspide

hastæ iracundæ.

Idem latius tradunt Ouid. lib. 13. Metamorph. & Philostrat. lib. 1. de imagin. sed homoleuis à se ipso dissentit. nam lib. 6. vitæ Apollon. ad Troiam mortuum negat. Verum Strabo lib. 13. in Troade sepultum affirmat. Ex Actiopia profectum communiter omnes ferè consentiunt. Pausanias tamen in Phocæic. mauius Susis è Perside Ilium venisse. Cineres in aues Memnonides transformasas, fabulantur Ouidius, Plinius, & Aelianus. de statua & sepulchro mira sunt, quæ referunt Iosephus in antiquitat. Pausanias in Atticis, Tacitus Annal. lib. 2. & Plinius lib. 36. cap. 7. & antiqua commentaria in Iuuenalis Sat. 15.

213 Xanthus] *de hoc in Troad. actum. vide Homerum Iliad. φ.*

217 Rhesus] *qui ad amnem sui nominis fuit interfectus, in quem etiam se uxor Arganthona, desiderio mariti proiecit. Vide Parthenium Narration. saarum cap. ult.*

218 Amazon] *de qua Virgilius:*

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis

Pentasilæa furens, mediisque in millibus ardet.

Aurea subnectens exertæ cingula mammæ

Bellatrix, gaudetque viris concurrere virgo.

Peltam sic describit Pierius Hieroglyph. lib. 42., vt circulus descriptus lineâ diametrali disseccetur: pars altera, quantum cubiti, manûsque ministerio deseruiat, relinquatur altera duobus à lateribus excauetur: ita vt in medio spatium sit insertando brachio, cuius hoc sit propugnaculum. extrema ad scuti marginem lunentur in cornua. Orbes illi duo hinc inde exemti, insertandæ si opus sit hastæ, alter commodus, alter ad inspectandum inseruiat.

224 Comprime] *Lib. Eguian. opprime.*

233 Ægiste] *nimis seua primo congressu Clytemn. an adhuc hoc carmen Ægistho tribuendum?*

244 Quem pœnitet] *imò verapœnitentia nobis Christianis culpa planè liberat. c. magna. de pœn. d. 1. Concil. Trident. sess. 14. cap. 4.*

259 Nec regna] *Ouidius:*

Non bene cum sociis regna Venûsque manent.

Homerus: ὄχι ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἰς κοίρανος ἕστω

εἰς βασιλεύς.

Non bonum est multos esse, qui imperent, vnus sit imperator,

Vnus dux. *Hanc causam esse voluit Musæus (teste Aristotele) cur*

aquila tres pullos excludens, duos deturbet nido, vnum educet.

261 Excitas] *Moguntin. incitas. idem pro; captam, habet cum Herbit-
polens. captas. Venetus primus; raptam.*

263 Dominam] *matremfamilie. Plutarchus in Lycurgo scribit; Laco-
nes vocasse uxores suas κυρίας. Menander:*

Me quidem, vt constat, habet vxor domina.

utrumq. illic ingeminat; quemadmodū virum dominum Ouid. in ep. Briseid.

Si mihi pauca queri, de te dominóque viróque

Fas est, de domino pauca viróque querat.

*sic usurpat idem in epist. Hippodamia. Hesychius: Dominas Thessali vxor-
res vocant. Epictetus. Mulieres à viris post xiv. ætatis annum rectè do-
minæ vocantur. Quintilianus senior declamat. 2. Tu facere potes occa-
sionem vxor & domina. vicissim sic mariti vel sponsi, domini; M. Brutus
lib. de officio; Itaque patresfamilie domini sumus. Virgilius:*

— connubia nostra

Reppulit, & dominum Aeneam in regna recepit.

Quidius in epist. Hermion.

Hæc tibi sub domino est Pyrrhe puella suo.

*Idem: Tu dominus, tu vit, tu mihi frater eras. Ad hunc locum maxi-
mè proprium, quod ex Plutarcho dixi. nam hic loquitur Spartana.*

267 Det ille veniam] *Prosper Aquitanus:*

Det peccatori veniam peccator, & æquâ

Conciliet Dominum conditione sibi:

*Idem iubet Saluator & Dominus IESVS CHRISTVS, Matth. 6. & 16.
Mar. 11. Idem Apostolus ad Ephes. 4. ad Coloss. 3. idem Ecclesiast. c. 28.*

268 Pacisci] *Seneca lib. 1. de Clementia; Securitas securitate mutua
paciscenda. 269 Haut noua] quantumuis diu regina & regi nupta;
regni & tyrannidis naturam nondum habes perspectam. Certè noua illi re-
gnorum iura non erant.*

280 Fit nocens] *non inquitur an innocens. sed fingitur esse nocens. unde
& factum crimen in Octau. pro ficto. corrumpunt, qui; sit, inuixerunt.*

294 Auctore Phæbo.] *ad hoc oraculum refero illud Liuij in Aegistho;
apud Nonium, in Solemnitus, sed castigatum:*

Solemnitus à Deo tali lauder lubens:

porro quod precedenti versu dixit, & nepos. explicat Sidonius:

Non hic Tantaleam domum retexam,

Qua mixtum Pelopeia per parentem

Prælis facta soror, nouóque monstro

Infantem genuit (sic lego) pater nepotem.

297 Quid Deos probro] *sic Sophocleus Philoctetes reprehendit Vlyss-
sem prætexentem diuina:*

Od. Ζεὺς ἐὰν εἰδῆς, Ζεὺς ὁ τῆς δὲ γῆς κρατῆρ;

Ζεὺς ὃ δίδωται ταῖς, ὑπερπετῶ δ' ἐγὼ.

Phil. Ω μῖστος, οἷα καὶ ἄσπεύονες λέγειν.

Ζεὺς ὀργιστῶν, τῶς, Ζεὺς Ἰαυδαῖς πθεῖς.

VL. Iouis ista, si nescis, Iouis terræ regitur
Arbitrio, auctor est rei huius Iuppiter,
Istius imperio obsequens facio hæc ego.

PHIL. Scelerate, tunc hæc discere? dolis tu, tuis
Mendaciis prætexere audebis Deos.

301 Hæc vacat] *Moguntinen. Herbipolens. & Veneti*, hæc vacat regia
viro. si legas; Hæc vacat Regi ac viro, sensus, se viduam, viro solo, & qui-
dem Regi nuptam, non admissuram viliores nuptias. viduas quidem vacuas
& vacantes mulieres olim dictas, aliis obseruatum.

302 Quæ inuita peccat, debet & culpæ fidem] sic plerique lib. etiam
m. s. nullo quantum intelligo, sensu. æquè ex sensa lectio *Herb. & Venetor.*
Quæ inuita peccat, ostendit & culpæ fidem. & cæci hic aliàs *Lyncei*,
muti aliàs *arguti*: iuuat *Moguntin. cod. qui*, Quæ iuncta peccat, debet
& culpæ fidem. quæ (sit) cum aliis facinus perpetravit, socio culpæ fidem de-
bet. non licet fide saluâ eum, quo cum scelestus fuit, deserere vel prodere. Sece-
damus ergo, & quod iuncti deliquimus, iunctis consiliis diluamus.

IN CHORVM.

Canit Pæanem: qui partâ victoriâ Apollini cani consueuerat; in initio Apol-
lini tantum, teste *Suydâ*: postea tamen pæanes facti Marti & Diis aliis com-
munes; adeo ut omne carmen quo Deorum, vel hominum etiam laudes conti-
nerentur, Pæan dictum fuerit. Nam teste *Athenæo*, *Hermippus Cyzicenus*
Pæanes composuit in *Antigonum & Demetrium*, *Pindarus* in varios, ut
tradunt *Horatij interpretes*.

311 Coronat] lauro, teste *Apollonio*, laurus enim Apollini sacra, propter
Daphnem in laurum mutatam, ut narrat *Parthenius cap. 15. ex Diodoro Ele-*
ensi in elegiis, & *Philarcho in hystor.*

313 Innuba] in citato *Varronis* fragmento malle legere; veteres puera-
sunt. 314 Stirps Inachia] *Inachi* genus, virginis *Argiua*.

315 Thebana manus] sic quinque manusc. mei: sic ad unum omnes excusi.
& quid in hac lectiōe reprehendendum? ἢ καταλαβάνω.

316 Erasini] *Erasini* plures, unus in *Arcadiâ* ex *Stymphalo* gignitur, quæ
aliquandiu sub terrâ occultatus, rursus in *Argiuo* agro erumpit, de quo *Ouidius*
libro 15. *Metamorph.* alius in *Corinthiacum* sinum illabitur, de quo *Pausanias*
in *Cerinthiac.* alius *Eubææ* propè *Erythraam*, alius *Attica* *Straboni* lib. 8. de
Attico nostrum loqui opinor.

317 Eurotam] *Eurotas* *Lelegis* N. *Mileti* F.; cum in *Laconiâ* stagnantem
in campis aquam, aluco facto in mare deduxisset quod fuit aquarum reliquum
in iusti amnis morem defluens, de suo nomine nuncupavit *Eurotam*. *Pausan.* in
Laconic.

322 Arcus victor pace relata Phœbe relaxa] *Moguntin.* Arcus vin-
culo Phœbe relaxa. *Herbip. & Veneti*; Arcus victor Phœbe relaxa; qui-
bus omnibus deest, pace relatâ, quod est in ceteris, delendum, nec ne; nescio.
nam ut spurium sit vel germanum ἐσθίεται ἢ οὐκ ἐσθίεται. *Apollo* qui-

dem cantaturus arcum solvere credebatur. Dionysius Perieget. ait eam, cum se Delphos recipit, id facere: ἱστῶματος χρυσῆς ἀναλύεται ἄμμα φαρῆτης. vinculum auratæ pharetæ soluit.

328 Lyra] *Lyram, citharam, chelim, barbytum, & phormingem solere confūdi assentior, Polluci, Suida, Guarino, Budæo & aliis, & colligitur ex Homero in hymn. Mercurij & Odysf. 8. Martiano libro vlt. & aliis. Sed tamen illi oportet mihi vicissim assentiantur, propriè loquendo esse diversa. nam ille ipse Martianus eodem lib. vlt. aperitè chelim à barbyto, & à tetrachordo distinxit. Pausanias præterea in Attic. loquens de Memnonis statuâ, τῆς κηθάρας ἢ λύρας, inquit: & Anaxilaus apud Athenæum lib. 4.*

ἰγὰ δὲ βαρβίτης· τριχόρδους, πηκτίδας
κηθάρας, λύρας, σκινδαψῆς.

Et Euripides Phœnissis:

Φορμυγίτε,

τῶρα Θήσας.

τῆς Ἀμφιονίας τε λύρας, &c. phormingis sono

Mutos Thebarum,

Et Amphionix lyra.

Prudenzius etiam in Apotheo.

Quicquid casta chelis, quicquid testudo resultat.

Sunt qui differre velint ex Ammonio κηθάριον & κηθάρας, hanc idem esse cum lyrà, & ab eaeosdem λυραδὸς ἢ κηθαρίτις vocari; illam à lyra diuersam, & ab ea κηθαρωδὸς tantum dici. Sed amplio. D. Isidoro lyra cithara species est lib. 3. Orig. nam de cithara cum agit, paulatim (inquit) plures eius species exstiterunt, vt psalteria, lyra, barbita, phœnices, & pectides, & quæ dicuntur Indicæ, & feriuntur à duobus, simul. ubi suspicor reponendum ex Anaxilao, & Euripide, phorminges, & pectides, & quæ dicuntur scindapsi. fortè reiecerant, qui Festo crediderunt scindapsum nihil vocem esse, nec quicquam significare, qui error Dialecticorū scholas occupauit, etiam Græcum Scholiastem Magentinum in lib. Aristot. de interpretat. quos refellit vt videtis, Athenæus, refellit Scholiastes Apollonij, & Homerus. De πινδαψος, ergo falsi; de βλίβου, nescio an veri, nam cisi confirmet Laertius lib. 7. tamen qui utrumque affirmarat Suidas, idem Iuba testimonio docet blixyri τῆς χορδῆς μίμωσι esse, hoc est, vt vertit N. Chordæ imitationē; ego matlem accipere de tinnitu illo, quem percussisse fides, mox sponse edunt suâ, quasi subsilientes. addit Ammonius aliam vocem nihil significantem κωὰξ, pro qua Mogentin. κωὰξ, sed hæc titiuillino & tippulis leuiora.

331 Chorda] scribendum corda, si credimus Castiodoro, qui à corde deducit; quia (inquit D. Isidorus) sicut est pulsus cordis in pectore, ita pulsus cordæ in citharâ. Has primus Mercurius excogitauit: idem prior * in neruos sonum strinxit.

338 Pelion Ossa] Antipater: Non Ossa Pelion imponens.

340 Regia Iuno] alludit ad cognomen eius, Regina.

Reginæ Iunonis supremæ coniugi templum. ait poeta vetus:

De Iunone Regina multa Linius lib. 5. meminerunt etiam Cicero, Plinius, P. Victor, & Iuuenalis Sat. 12.

— niueam reginæ cædimus agnam.

Tua-turba Mycenæ] *Mycenas sunt qui diætas putent à quodam Mycæneo Spartanis filio, quos Pausanias refellit: alij malunt, quia Perseus, qui eam à Cyclopius curauit construi, humo ibidem fungum sustulerit, unde repente fonte scaturiente sitim depulit. nam fungus Ephippo apud Athenæum lib. 2. μύκων dicitur, sed quia hoc nomen capulo quoque conuenit, Nicander à capulo ensis Persei, eo in loco lapsus, deducit Mycenas, in Alexipharmac. Homerus Mycenes mulieris meminit; quam Oearum magnarum scriptor canit fuisse Arestoris uxorem, Inachi filiam, hæc plerisque videtur nomen urbi indidisse. Vide Pausan. in Corinthiac. Mycæne Iunoni sacræ & peculiare. ait antiquus poëta:*

Dodone tibi Iuppiter sacrata est,
Iunoni Samos & Mycenæ diti:
Vndæ Tanaros æquorísque regi:
Pallas Cecropias tuetur arces;
Delphos Pythius orbis umbilicum;
Creten Delia, Cynthiósque colles;
Faunus Mænalon, Arcadúmque siluas.
Et tutela Rhodos beata Solis;
Gades Herculis, tumidúmque Tybur;
Cyllene celeri Deo niuosa,
Tardo gratior æstuosa Lesbos.
Aernææ Cererem nurus frequentant;
Raptam Cyzicos ostreosa Diuam;
Formosam Venerem Cnidos, Paphósque.

Ouidius 3. Fastor.

Pallada Cecropiæ, Minoia terra Dianam,
Vulcanum tellus Hypsipilæa colit.
Iunonem Sparte, Pelopeiadefq. Mycenæ;
Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.

Mars Latio venerandus erat. *Nam singule ciuitates suos quosdam Deos habebant; quos Tertullian. in Apologet. cap. 10. proprios vocat, & nonnullos cap. 24. enumerat: Vnicuique etiam prouinciæ & ciuitati suus Deus est, vt Syriæ Astarte, vt Arabiæ Disares, vt Norici Belenus, vt Africa Celestis, vt Mauritanix reguli sui. & paullo post: Crustuminiensium Beluentinus, Narniensium Viridianus, Asculanorum Ancaria, Volsiniensium Narfia, Oriculanorum Valentia, Sutrinorum Nortia, Faliscorum in honore est pater Curis.*

342. Suppléxque tui numinis Argos] *infra act. 4.*

Argos iratæ carum noueræ.

Creditur enim Iuno ibi nata, vnde & Argiua Homero & aliis, eius effigiem refert Pausan. Argis illi Hecatombâ fiebat, vt prodiderunt Pindari Scholias. Palæphatus in Incredibilib. & Hyginus in Fabulis. Refert Dionys. Halys-

carnass. lib. 1. apud Faliscos templum Iunonis fuisse persimile Argiuo, & vobique sacrorum ritus similes, & cultrices templi sacrificulas, & puellam in-nuptam, quam vocant Canephoron, sacrificium solitam auspiciari, & choros virginum patrios hymnos canentium. Homericæ Iuno:

Sunt mihi tres vrbes longè carissimæ,
Argòsque, Spartéque, & latis viis instratæ Mycenæ
Pindarus vocat Argos, Iunonis domum. Euripides ait; per reginā Deam
Argiuam. & in Heraclidis:

—— diis non inferioribus,

Socij vtimur, quàm Argiui, ô Rex,

Hicce enim Iuno præsidet, vxor Iouis:

Nobis verò Pallas.

344 Lauros Agamemnonias] hoc ait, quia mos fuit, vt Ioui sic & Iu-noni tropæa dicandi, vnde & à Lycophrone Iuno tropæa vocatur. malè hic Mogunt. Herbip. & Ven. claros pro; lauros.

346 Multiforâ tibia buxo] hanc describit Statius lib. 8. Theb. his verbis:

Et moderata sonum vario spiramine buxus.

nam buxus ἀπλῶς tibia ex buxo. sic Claudianus:

Si buxos inflare velim ferale gemiscunt.

de variis tiliarum generibus & diuersitate consule Aristot. lib. 8. Polit. Theophrastum lib. 4. de causis plantarum, Pollucem li. 5. Oronomast. Athenæum lib. 14. cap. 5. & 15. & Solinum in Polyhist. Calium Rhodigin. lib. 9. cap. 7. & Iul. Scalig. artis poet. lib. 1. cap. 20. cum quo mihi de tibiæ inuentione non conuenit. ille Osyridi tribuit, ego alius potius. nam Martianus Mineruæ, & Marsyæ lib. vlt. his verbis: Pythagoræi etiam docuerunt, ferociam animi
,, tibiis aut fidibus mollientes, cum corporibus adherere nexum fœdus
,, animarum: membris quoque latentes interferere numeros non con-
,, tensi. Hoc etiam Aristoxenus, Pythagorâsque testantur. Denique be-
,, nignitate largissimâ sensim ipsam notionē meæ obiectionis aperui.
,, Nam fides apud Delphos per Deliacam citharam demonstraui: tibię
,, per Tritonidem nostri comitem & Marsyam Lydium sonuerunt. ca-
,, lamus Mariandini & Aones in laudes inflauêre cęlestium. Panduram
,, Aegyptios attemtare permisi. quo loco vel ex Isidoro d. lib. 3. Pandorium,
,, reponas, vel ex Martiano apud Isidorum, Pandura legendum: nisi dicas (quod
,, vehementer suspicor verum) Pandorium, esse fistulæ seu calami pastorij
,, genus vt Isidorus aperte tradit; Panduram verò tympani genus, virimque
,, membranam extensâ coopertum, Hispanis adhuc hodie, Pandero, vocati.
,, Quedam tibia, Libys dicta fuit; apud Nomades Libys adinuenti, vt ex
,, Duri Samio docet Athenæ. d. cap. 5. Isidorus Phrygius laudem tribuit. Ti-
,, bias (inquit) excogitatas in Phrygiâ ferunt: has quidem diu funeribus
,, tantum adhibitas: mox & sacris gentiliū. Tibias autem appellatas
,, putant, quòd primùm de ceruinis tibiis, cruribusque hinnulorum fie-
,, rent: deinde per abusione ita ceptas vocari etiam quę non de cruri-
,, bus ossibusque fierent. Buxois tibiæ Phrygum inuentum esse Iuba prodidit,

carumq; mentionem Sophocles, in tympanistis, & alibi facit, apud Athenaeum lib. 4. cap. 24. Phrygius autem inuentio tribuitur, ne quia apud illos primò tibia sit reperta; sed quia Minerva inuentam propè Tritonida paludem, in Phrygiam abiecit; auctore Propertio lib. 2.

Hic locus est in quo tibia docta sonas.

Quæ non iure vado Mæandri iacta natasti,

Turpia cùm faceret Palladis ora tumor.

& Plutarcho in Alcibiad. & Claudiano lib. 2. in Eutropium, quo loco nonnulla dixi. 350 Lampada iactant] in quamplurimis sacris & ludis sollemnè fuit λαμπάδων; idq; discurrendis & tradendo sibi inuicem lampades, ut in Panathenæis, Vulcaniis, & Prometheis ludis, & in Minervæ sacris, testibus Herodoto, in Franiâ (qui à Persis acceptum morem scribit) Pausaniâ in Atticis (qui, cum plerisque, à Prometheo acceptum censet) Platone lib. 1. de repub. & Scholiaste Aristophan. in ranis; & Harpocratiōne in voce λαμπάδων: aliquando continuo discurrentes facem ferebant, nec defatigati alteri tradebant, ut fiebat in sacris Eleusiniis in memoriam Cereris, quæ, duabus facibus in Aethnæ crateribus accensis, filiam quæsuerat. Herc. Fur. ver. 300.

— tibi multa fide

Longas Eleusi tacita iactabo faces.

Simile, quia voti damnatus Argivas feminas in Iunonis honorem prestitisse, noster hoc loco significat.

350 Coniux candida tauri] Porphyrius apud Eusebium lib. 4. de præparat. Evang. cap. 4. refert Apollinis versus quos citavi in Oedipum.

352 Coniux tauri] iuuenca. Virgilius:

— Iunoni cæde iuuenecam. vide Seruium.

357 Matrona] omnes, junior & senior. Melissus lib. de propriet. sermonis, matronam dici putavit, quæ semel, matrem familias, quæ sepius peperisset. sed hoc ab aliis meruò rejicitur. de hoc discrimine egere Seruius, Nonius, & alij. omnium apertissime Gellius lib. 18. cap. 6. Matronam (inquit) esse propriè quæ in matrimonium cum viro conuenisset, quoad in eo matrimonio maneret, etiamsi sibi liberi nondum nati forent: dictamq; esse ita à matris nomine, non adeptò iam, sed cum spe & omine innox * adipiscendo, vnde ipsum quoque matrimonium dicitur. Matrem autem familias appellatam esse eam solam, quæ esset in mariti manu mancipioque. aut in eius in cuius maritus manu mancipioque esset, quoniam non in matrimonium tantum, sed in familiam quoque mariti, & in sui heredis venisset locum. Ex quibus verbis apud Seruium puto legi debere; quæ in familiam mariti, & sui heredis locum venisset. Festus, nec Viduam, nec quæ sine liberis sit, matremfamil. dici posse tradit. utrumque falsum. Liberos enim non re requiri, sed spe sufficere, docent Gellius & Seruius. Viduam quoque hoc nomen retinere, si in familiam mariti & sui heredis locum venerat, patet ex iisdem; & apertius ex Vlpiano l. pronunciatum. 47. D. de verb. signific. & Ciccone, qui in Orat. pro Calio, Clodiam viduam, vocat matremfamilias. Hos Nonium arbitror secutum, & propterea apud illum

* Mallem,
adipiscèli.

addita negatione *conseo* reponendum, etsi in mariti matrimonio non esset. Volunt ergo *Seruius*, & qui cum secuti, non omnem matronam esse matrem-famil.; sed eas dumtaxat, quæ per cõmitionem, non verò usu vel confarreatione, in matrimonium conuenerant. de quo valde dubito. D. *Isidori* de hac re locali. 9. Orig. cap. de coniugiis, & c. de affinitatibus illustrari debent A. *Gellij* verbis, & *Seruij*: alioquin vix queunt intelligi. vide *Paulli Manutij* Commentar. in *Ciceron. Familiar. lib. 5. epist. 10.*

359 *Nexilibus*] coronæ, vel *sertæ*, vel *pañiles*, vel *sutiles*, vel *nexiles* seu *plectiles*; ita vocata quod innectebantur, vel è ramulis aut surculis plectebantur, vide *Turneb. lib. 18. aduersar. cap. 29. hinc de Oleaginis mentio. nam frondes hæc Palladiæ. Horatius;*

Sunt quibus vnum opus est intactæ Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare, &
Vndique decerptæ frondi præponere oliuam.

369 *Coronis*] nota significatio, quæ hinc vsui: minus alia. nam ut *Græcis* *κόρωνη*, sic & *Latinis* coronam pro veste muliebri (*suspicior* *crocottâ*) poni, infrequens; ut apud *Virgil. in Cyri*:

Quæ prius in tenui steterat succincta coronâ.

Quæ de *Etymo* nominis prodidit *D. Isidorus*, ambigo an proba. nam *lib. 19. Orig. cap. 30.* Nomen (ait) coronæ hæc de causâ vocatum; quòd initidò circum aras curreretur, atque ad imaginem circuitus, vel chori est formata & nominata coronâ.

362 *Compite voto*] citat hoc *Priscianus*, & tribuit *Seneca. ergo & hæc tragædia Senecæ.*

370 *Respuit*] *Moguntinens.* respicit. unde quis conijceret. despicit.

374 Et adhuc] vide sup. *Herc. Fur. 389.*

381 *Cape dona*] Sollemne verbum *cape. vide* *Briffon. formulas. pa. 37.*

386 *Lauream*] *Romani* victoriâ partâ multis rebus laurum alligabant, vel præferebant, vel mittebant teste *Plinio lib. 15. Nat. hist. cap. 30. præferebantur Imperatori laureæ virgæ & fasces laureati, Cicerone teste lib. 2. de diuinat. Capitolino in Gordiano, & Lazio lib. 2. Comment. reip. Rom. cap. 4. mittebantur ad Senatum laureatæ litteræ, de quibus Capitolin. in Maxim. Marcellin. Cicero, Ouidius, & alij citati à Picrio lib. 50. Hieroglyph. & Lazio d. cap. 4. ubi docet has etiam vocatas tabellas laureatas. Sed & lictores lauro ornabantur, ut patet ex epist. Ciceronis ad Atticum. Mittebatur ad Senatum laurea in Iouis Capitolini gremio reponenda. nam *Gehicæ* lauræ *Claudianus* meminit, *Pannonicæ* *Plinius Iunior*, & confirmat *Pacatus* in *Theodosij Panegyrico. Redimibantur* *hastæ lauro*, ut docet *Papinius*, de pietate *Abascantij lib. 5. Siluar.**

Omnia nam lætas pila attollentia frondes.

ut expono, lauri. & ad hunc morem allusit hinc *Seneca. Item signa* *militaria, ex illo Sidonij*, Atque suas ad signa iubet reuirescere lauros. docet *Lazius lib. 7. comment. cap. 4. idem li. 9. cap. 19. docet de statu* & *imaginibus Principum, ex Tacito & Cicerone. differant autem hæc à statu*

& imaginibus illis, quæ in Actis secundæ Synodi Nicenæ nuncupantur laureatæ, solitis ab Imp. mitti in prouincias, quas obire nolebant, vel non poterant, l. 1. ut publ. latit. vel Consulatus. &c. lib. 12. Ornabantur præterea lauro subfællia & tabernacula, teste Lazio lib. 9. cap. 20. & fores Cæsarij palatij, quod videor deprehendisse in Consolat. ad Polyb. cap. 36. Coronabantur etiam lauro viætrices naues, nisi malè interpretor illud Propertij li. 3. eleg. 23.

Ecce coronatæ portum tetigêre carinæ.

Quare mirandum non est, si pro ipso triumpho & victoriæ premio, laurea usurpetur. Fuit denique laurus ut victoriæ, ita cuiusuis prosperitatis nota; adèò, ut qui insidias vel periculum aliquod effugerant, dicere solerent se laureum baculum gestare, δαφνίῳ πορῶ βακτηρίῳ, refert Suidas; quò fortassis istud Senecæ referendum, nam euaserat Eurybates, de quo multa apud Homerum mentio, cum hero suo Agamemnone, naufragium. Porrò quod lauri genis triumphale fuerit, à Plinio petendum d. cap. 30.

IN ACT. IIII.

Narrat Eurybates reditum Agamemnonis, & ira Palladis, doloque Nauplij illatam Græcis cladem per naufragium. deinde parantur victimæ Diis, & conuiuium reduci marito: Adducuntur Troades captivæ, & cum iis Cassandra.

388 Delubra & aras cælitum] postquam, quæ in aduersariis olim, edita; prodit in lucem utile & eruditum opus Bar. Brissonij de Formulis, ubi lib. 1. pag. 40. multis hanc consuetudinem salutandi Topicos hos Deos confirmat; de quibus nonnulla Tertull. in Apolog. multa Lilius Syntagm. I. à pag. 58. cò referenda varia inscriptiones antiquæ, ut GENIO LOCI, NYMPHÆ LOCI & similes.

401 Frater] querit de Helena & Menelao. Menelaus unà cum Helena, euasit quidem hoc naufragium, sed diu admodum in Aegypto, & aliis orbis partibus errauit; & tandem in patriam peruenit, ubi tamen singunt non interiisse, sed viuum in beatorum insulas translatum, propter nobilitatem, & quia Iouis gener ducta Helena, ita Homerus Odyss. 8. Euridip. in Helena, & Aristot. in Peplo.

408 Exiguas trahens] paucas & malè multatas naues. de reliquis ait Liuius Andronic. Partim errant, nequinunt Græciam redire.

412 Acerba fatu poscis] sumtum hoc à Virgilio, vel Aeschilo in Agamemnon. uterque enim idem dixit. Equidem grauisimum plerique iudicant, mala presentia, vel non bene còposita, vel non planè depulsa dicendo refricere. Et videmus quàm grauati egritudo valetudinis & dolorum suorū causas uerent. Philemon non dubitat eiusmodi molestiam ipsa egritudine mæstiozem vocare;

πολύ μελλον ἔστι τὸ κακῶς ἔχει κακὸν
τὸ κατ' ἐκ πᾶσι τοῖς ἐπιποσιέμενοις
δὲν τὸ κακῶς ἔχειται πῶς ἔχει λέγειν.

417 Dubia plus] rectè Tacitus lib. 3. hyst. tradit, nuncios qui clades occultant, stulti dissimulatione, remedia potius malorum, quàm mala differre. Non enim, quod Oedipus ait, malorum ignorantia iners modò remedium est,

sed prorsus nullum, qui medeare latenti noxæ ubi sciueris, remedia queres; & dum inuenis, calamitatis aliquod solatium sit (si Curtium audis lib. 5. hist. Alexandri) sortem tuam haut ignorare.

423 Regiâ ut fulsit rate] *signum flammæ: in cuius hodie locum bombardæ onitru succisit. Plurima prisca navigationis legum vestigia seruamus. sic, ut vis regia nauis, vel quæ vice illius sit, discessus signum dederit, nulli reliquarum anchoras legere liceat. Item quod hodie, qui magis pij trierarchæ, sanctorum effigies in puppibus affigunt, & harum imaginum, seu, quos referunt, Tutelarium Diuorum nomina nauibus indunt: quem honorem falsis Numinibus suis Gentiles exhibebant, ut docet Nicephorus lib. 2. Eccles. hist. cap. 23. nam ea Numina in puppibus pingebant vel sculpebant, & iis naues dicabant, unde petenda interpretatio poetarum, quando de picturis vel calaturis naualibus agunt. Horatiÿ inprimis,*

Nil piæis timidus nauita puppibus

Fidit — precesserat enim,

Non tibi sunt integra lintea,

Non Dij, quos iterum pressa voces malo.

& illa Virgiliÿ tertio Æneid. ubi nauium nomina, Pristis, Centaurus, &c.
& illa Silij lib. 14. fol. 361.

Ardet nota fretis Cyane, &c. usque Nec mora.

nam olim quidam Deorum, quidam fluminum, urbium, ferarum nomina malebant & effigies, sic hodie Dianæ, stellæ, delphines, leonæ, aquilæ, cernæ inter nostras trirèmes. Hæ sunt nauium Tutelæ, πάλαιος ἑὸς σιματα. de quibus Commentar. vetus in Persum. & Ouidius 1 T. ist. eleg. 9.

Est mihi, sitque precor flauæ tutela Mineruæ

Nauis, & à pictâ casside nomen habet.

In epist. Paridis:

Accipit & pictos puppis adunca Deos.

Quâ tamen ipse vehor, comitata Cupidine paruo,

Sponsor coniugij stat Dea picta sui.

Silius lib. 14.

Scuta virum, cristaque, & inerti spicula ferro,

Tutelæque Deum fluitabant.

* Mallem, sic accipio illud Lactantij lib. 1. Diuinar. Instit. cap. 11. de Ioue rapiente Gæquilâ figuratam, vel, in tutela hab. aquilâ fig.

Nauis bona dicitur, non quæ pretiosis coloribus picta est, nec cui argenteum aut aureum rostrum est, nec cuius tutela ebore cæcata est. Festus Pompeius; Nauem quæ Iouis tutelam effigie tauri habuerit. D. Luc. cap. ult. Act. meminit nauis cui erat insigne Castorum καὶ σιματα Διοσκουρίδης. ubi Oecumenius; Perpetuè moris est nauibus (inquit) potissimum Alexandrinis, ad proram dextrâ ac sinistra, huiusmodi esse picturas. ἔθος αἰετῶς ἐν ταῖς Ἀλεξανδρῶν μάστιγα ταυτῶς καὶ τῆ πρώτης δεξιᾶτε καὶ ἐναντία γραφὰς εἶναι τοιαύτας. Quæ eadem prorsus verba habes

apud Theophilactum ibidem: quare opinor esse Chrysostomi, à quo uterque. Valerius quoque Flaccus & Persius, apud Turnebum lib. 19. Aduersar. ca. 2. Arbitror omnem nauem alicui Numini consecratam dictam θεαρίδα, et si peculiare id nomen certe nauis Atheniensium, de qua Schol. Aeschylī, & Suidas & auctor adagior. in Nauis Salaminia. nam Philostrato in Imagin. Bacchi nauis dicitur θεαρίς ναῦς, & Aeschylus in Sept. ad Theb. sic appellat cymbam Charontis. 424 Monuit] sic plerique m. s. sed Moguntin. emouit. Her-
bipol. emouit. Veneti; emouit. Lugdunens. emouit.

Tuba] meminīs moris Euripides in Troad.

—— ὀψίαν ὄϊαν

καὶ λυγρὸς ἰσχυρὸς δασι ἀρχαῖοι στρατῶ
πρὸς ναῦς Ἀχαιῶν.

—— cūm clangorem tubā

Clarum dederint ductores exercitus

Ad naues Achæorum. vide sup. Troad. 1043.

425 Aurata] cuius rostrum auratum. Aurci rostri etiam Seneca memi-
xit epist. 77. decebat hoc nauem regiam. nam vulgus æratis utebatur, ut docent
Plinius, Vitruuius, Suidas: & has vocabant naues æratas, ut Casar. l. 2. de
Bello cin. puppes æratas, ut Horatius; puppes æneas, ut Virgilius libro 9.
ærate ergo & aurate, eadem que rostratæ, præfixo ære vel nudo vel inducto
auro. Ceratæ alie, pemp. ccrā & pice oblitæ. Rostratis Heroas vsos negant.
Vide Ioan. Brodeum lib. 3. Miscellan. cap. 13.

434 Lentare] flectere, ducere. Virgilianum vocabulum.

435 Nifu] sic omnes v. l. scioli; nixu, substituunt: sed non hic tantum, ve-
rūm & apud Lucret. Virgil., Horat., Flaccum, & Prudentium idem fecere, in-
uitis m. s., ut docet Gifanius in Collectan. Lucretianis.

437 Carulum] sic Moguntinens. Herbipolens. Basileens. & Lipsiens. rectè.
Aratus ait: caruleo feruatæ Oceano.

439 Tonfas] palmulas, imas remorum partes, quibus aqua tunditur.
Virgilius: lento luctantur marmore tonse. nisum ipsum remigantium
expressit Ennius: Pone perunt, exin referunt ad pectora tonfas. de his &
plerisque nauis instrumentis, sic Lucretius:

Sed quasi naufragiis magnis multisque coörtis.

Disiectare solet magnum mare transtra, gubernas,

Antemnas, proram, malos, tonfasque natantis,

Per terrarum omnis oras fluitantia aplustra.

aliud Tonfillæ. D. Isidorus lib. 19. cap. 2. Tonfillæ vncini ferrei vel lignei
sunt, ad quos in litore defixos nauium funes alligantur.

440 Futūque transtris miles] plerique codices pro, miles, exhibent, na-
uita. equè bene. Transtra, loca in quibus sedent remiges: spacium verò seu
iter per quod ad remiges hortator solet accedere, quod à puppi ad proram por-
tenditur, ut arbitror, ab ipsâ adhortandi vocalâ, dicebatur Agæium. Ennius;

Transtra, foron, pontes, & agcīa longa replentur.

sic emendo apud Isidorum d. cap. 2. nam quod exstat, mendo sum; sed & vereor

argutum iri, quod ita emendem. Verùm Fefo nitor.

Terras procul, quantum recedunt vela, fugientes. *Virgil. x. Aeneid.*

Prouehimur portu, terræque vrbesque recedunt.

Videmus per axem visualem: ideo cùm hic mouetur, res visa videtur moueri. extenditur ille & longior fit recessus; ideo recedentibus, vrbes videntur recedere: accessu ad portum contrahitur axis seu radius, & fit breuior. ideo vrbes ipsæ videntur ad nos accidere & appropinquare. Vide Cardanum lib. 4. de subtilit. Toletum in lib. 2. de animâ. q. 16.

444 Hercæum] *Ouidius de Priamo:*

Cui nihil Hercæi profuit ara Iouis.

malè Moguntinens. Herbip. & Veneti; Herculeum primus hoc restituit Daniël. Vide Harpocratonem, & Pollucem, & quæ nos alibi.

446 Transilit] *velocissimus enim Delfin. Attius;*

Sicut inciti, atque alacres rostris perfremunt Delfini.

de piscium istorum pronostico accipe, quæ ex Pacuio Tullius lib. 1. de Diuinat. scribit, Achinorum exercitum, & tot nantium rectores letos piscium lasciuam intuitos, nec tuendi satietatem capere potuisse: ad quem Pacuuij locum noster hic videtur respexisse.

451 Millestimam] *Aeschylus classem Græcorum mille nauium. idem.*

Eurip. Virgil. Propertius. sed Dictys naues autumat MCCXCV.

453 Parent] *Herbip. parent. 454 Peruicax] Mogunt. perispicax.*

460 Suspecta varius] *Aratus:*

Siquidem obscuret nigricanti similis.

Solem nubes; circum ipsam autem hinc inde

Radij interuoluti findantur:

Certè adhuc in Auroram impedimento indigus esses:

At si hic, &c. *Lucan. lib. 1. Pharsal.*

Multa quidem prohibent nocturno credere ponto,

Nam Sol non rutilas deduxit in æquore nubes,

Concordesque tulit radios: noton altera Phœbi,

Altera pars borean producta luce vocabat.

Orbe quoque exhaustus medio languensque recessit,

Spectantes oculos infimo lumine passus.

463 Murmur graue] *mugitus ille maris, taurino similis. ob quem Neptunum μωρτάν & ταύρου vocabant, eiq; taurum immolabant, de quo murmure quedam Aristot. in Meteor. ex eo verò quod additur, collibus summis, patet illum loqui de alio quoque murmure seu fremitu arborum & siluarum, de quo Virgilius 10. Aeneid.*

— flamina prima

Cùm deprensa fremunt siluis, & cæca volutant

Murmura, venturos nautis prodentia ventos.

465 Agitata ventis vnda venturis tumet] *Virgilius:*

— freta ponti

Incipiunt agitata tumescere —

Lacanus: — niger inficit horror

Terga maris: longo per multa volumina tractu
Aestuat vnda minax, flatúsque incerta futuri
Turbida testantur conceptos æquora ventos.

Sisenna lib. 3. Historiar. Subitò mare subhorrescere, cæcósque fluctus in se prouoluere. M. Varro epist. ad Cæsarem; Interea propè ad occidentem solem horrescit mare. quod ille ad verbum ferè à Pacuvio sumpsit, cuius versum dedimus in Aduersar. Cicero lib. 1. de repub. vt ille qui nauigat, cum subito mare cœpit horrescere. hoc est, intumescere. Cicero lib. 1. de Diuin.

Atque etiam ventos demonstrat sæpe futuros
Inflatum mare; cum subitò penitúsque tumescit,
Saxæque cana salis niueo spumata liquore
Tristificas certant Neptuno reddere voces,
Aut densus stridor cum celso è vertice montis
Ortus adaugefcit scopulorum sæpe repulso.

Quem locum noster videtur voluisse exprimere, nam omnia tria pronostica posuit: — tum murmur graue

Maiora minitans, collibus summis cadit,
Tractúque longo litus ac petræ gemunt:
Agitata ventis vnda venturis tumet.

ille celso montis vertice, hic collibus summis; ille tristificas voces, hic gemere dixit: hic longo litus de petræ tractu; ille, adaugefcit scopulorum sæpe repulso. Vegetius lib. 4. cap. 41. testatur Varronem in Naualibus ista diligenter excoluisse.

466 Stellæ] Fabio teste, sunt qui putent dictas, quasi ignis stillas. nam ex igne stellas putabant compositas Thales, Anaxagoras, Democritus, & Anaximander. consule Theodoretum lib. 4. Grecan. affection. col. 4.

466 Stellæ cadunt] sic legitur in cunctis libris quos vidi. malunt alij ex vno codice; latent. quia verius. futor verius κατὰ λόγον: non verius, ad scripturam Senecæ. Non ignorabat ille neque stellas neque vllum celeste corpus vel totum, vel per partes decidere, vt docet Aristoteles lib. 2. de celo, & communis plerique volentes celestia corpora natura sua esse incorruptibilia, & quintæ cuiusdam essentia, ex Patribus D. Dionysius, D. Chrysostom. Didymus, & D. Basilus, & Philo Iudeus, omnes etiam ferè cum D. Thoma 1. p. q. 66. Theologi, & cum Aristotele plerique Peripatetici. in his Contarminus lib. 5. primæ philosophiæ, Gab. Zerbus lib. 8. Metaphys. q. 3. Perennia li. 2. philosoph. & Eugubinus lib. 10. de perenni philosoph. qui conatur illã Timæo & Platoni ascribere, vt puto non verè. Sed stellas cadere inquiebat, vulgi more. quod accensus quasdam & emissas exhalationes, stellas transcurrentes vel decedentes vocare consuevit. Aristoteles lib. 1. Meteor. ἐὰν δὲ τὰ μικρὰ τῆς ἀστυμίας κατὰ μικρὰτε καὶ πολλὰ καὶ διαπεριμένα ἢ, καὶ ὁμοίως κατὰ πλάτος καὶ μέγεθος, οἱ δεικνύντες ἀστέρες διάττειν, γίνονται. At si exhalationis longitudines, per partes exiguas & frequentes, equalisque latitudinis & magnitudinis sparsæ fuerint, stellæ fiunt, quæ videntur pro silire

Deinde subdit earum ortum esse duplicem, ex accensione, & elisione seu iactu. Ex accensione fieri, cum exhalatio que in longum multo magis, quam in latum por tenditur, non continuata, sed in frequentes particulas sparsa & dispersa. Ex elisione verò, quando exhalatio in aëre densò conclusa, frigore densante & cogente exprimitur. Ideo aliquæ, vt flamma (inquit) à lychno accenduntur, & aliquæ elisione quadam, perinde ac è digitis nuclei iaciuntur, vt & in mare, & in terram, tam noctu, quam die ac cælo sereno cadere visantur. Deorsum autem iaciuntur, quod dēfitas quæ propellit, in inferum locum iaciat. καὶ γὰρ οὕτως ὡς ἢ ἐπὶ τῆς λύχνου γίνεται, καὶ ἐν τῷ αἵματι τὸ ἐκ τῆς καρδίας ἐπιπέται ὡσπερ οἱ ἐκ τῆς δακτύλων πυρῆες, ὡσεὶ καὶ εἰς θάλασσαν καὶ εἰς γῆν θάλασσαν πίπτουσι καὶ μετ' ἡμέρας καὶ αἰθέρας ἔσονται. καὶ τὸ δὲ ἐπιπέται, αἵματι τὸ πρὸς τὸν πύκνωσιν εἰς τὸ κατώτερον ὅπου πρὸς ἀπαύθασιν.

Fallitur ergo Plinius, dum, hæc malè accepta interpretans, scribit lib. 2. cap. 8. videri stellas decidere, quia, cum humore alantur; aliquando nimium humidi alimenti hauriunt: & propter hanc redundantiã humoris, vis igneas stellas quasdam accensas expellit: sicuti videmus in lampadibus olei accidere, propter liquoris igniti copiam. Sed ille falso illo fundamento de alimento siderum, quod a ibi refutavi, nititur. Philosophatur etiam Ammianus lib. 25. histor. de his stellis labentibus, flagrantissimam facem cadenti similem visam, aëris parte sulcata euauisse existimauit, horroréque perfrusus est; ne ita apertè minax Martis apparuerit sidus. Erat autem nitor igneus iste quem Ἀστειοντα nos appellamus, nec cadens vnquam, neque terram contingens. Corpora enim qui credit cælitus posse labi, profanus meritò iudicatur, & demens. Fit autem hic habitus modis compluribus, è quibus sufficere pauca monstrare. Scintillas quidam putant ab æthereo candentes vigore, parùmque porrectius tendere sufficientes exstingui: vel certe radiorù flâmas iniectas nubibus densis, acri scintillare contactu, aut cum lumen aliquod cohaerit nubi. Id enim in stellæ speciem figuratum, decurrit quidem dum vitibus ignium sustentatur, amplitudine verò spatiorum exinanitum, in æstum soluitur corpus ad substantiam migrans, cuius attritu incaluit nimis. Subiungit deinde nonnulla ex Tarquitianis libris de rebus diuinis. Huiusmodi traiectiones inter tempestatis prodigia numerant Arat. in Phenomen. Plinius lib. 18. cap. 35. & Virgilius I. Georg.

Vide Calii
li. II. antiq.
lect. cap. 5.

Sæpè etiam stellas cælo impendente videbis
Præcipientes cælo labi —

& Lucanus: — lapsa per altum

Aëra dispersos traxere cadentia sulcos

Sidera — cur ergo putant hic mirus rectè legi; cadunt, quam latentè nimirum quia sæpè tenebræ soli Criticorum offenduntur, & labuntur aliquando quantumnis clara in hoc frecto coniectationis sidera. Cadunt ergo stellæ, si de veris accipias, quia vt cecinit Lucanus:

— summis etiam quæ fixa tenentur

Astra polis, sunt visæ quæti —

467 Cælum perit] *vocula; & deest Moguntin. Herbig. & Venetis. has autem tenebras eleganter descripsit Peto Albinouanus apud Senecam lib. 1. Suasoriar.* — atque aliquis prorâ se dat sublimis ab alta

Aëra pugnaci luctatus rumpere + nisu,
 Ut nihil erepto valuit dignoscere mundo;
 Obstructo tales effudit pectore voces:
 Quo ferimur? ruit ipse dies, orbemque reliquū
 Vltima perpetuis claudit natura tenebris.

+ Mallem
visu.

nec minus. cuius cum eloquentiâ eruditio, cum eruditione sanctitas certabat, Gregorius Theologus; carm. de vitâ suâ.

— *ὃς τῶν πᾶν πνευμάτων
 ἐβρασε τὴν γαῖαν, καὶ τὰ πάντα ἦν νύξ μία
 γῆ, πάντες ἀνθρώποι, ἕβρανός τε ζοφύμενος
 βρονταὶ δ' ἐπὶ χθονὶ ἀτραπῶν πινάγμασι,
 καλοὶ, &c.* — cum turbinis

Puppim repenti vis quatit, nōxque omnia
 Inuoluit vnâ, non humus, non & fretum
 Æthêrve cerni, vel potest cælum, strepunt
 Permixon densis fulgetris tonitrua, &c. *ita Billius*

472 Aduersus Euro Zephyr.] *Homerus:*

— omnes autem concitauit procellas
 Omnium ventorum: nubibus autem operuit
 Terram simul & pontum: ruit autem è cælo nox
 Simul autē Eurúsque. Notúsque. incidit, Zephyrúsque. vehemēs
 Et Boreas serenus ingentem fluctum prouolens.

Ennius Annal. 17.

Concurrunt veluti venti, cum spiritus Austri
 Imbricator, Aquilóque suo cum flamine contra
 Indumari magno fluctus extollere certant.

Virgilius:

Diuersi magno ceu quondam turbine venti
 Confligunt, Zephyrúsque Notúsque & latus Eóis
 Eurúsque. *Seneca lib. 8. Declamat.*

Subitò inhorruit mare, ac discordes in perniciem nostram flauere
 venti: demissa est nox cælo, & tantum fulminibus dies redditur: inter
 cælum terramque dubij pependimus. *Quæ de ventis ab Aristot. Theophras. Strabone, Vitruuio, Plinio, Vegetio & aliis tradita, congescit Rob. Valtis-
 rius in lib. de re milit.*

475 Strymonius] *posuerat prius Zephyrum, sed nunc omittit, & eius loco Caurum ponit, quia procellosior & vehementior: Eurum retinet, quia
 senus & tenebricosus quodammodo, quare nigrum vocant. Secundus ἰομέλας
 οὗτ' εὐρὸς ἐπίπτεσθαι. & Horatius:*

Niger rudentes Eurúsque inuertens mari,
 Fractósque remos differat.

Boreas dictus Strymonius, non ab urbe Thracia, sed à flumine Strymone, teste Stephano. Grecus poeta Στρυμωνίης Εσπεδο.

477 Manet in Austro] non manet maris aut tempestatis aut procelle dominium penes Austram; deijcitur ille & deturbatur statim à possessione occupata. Puto nauticum vocabulum, manere in Austro. alludit ad naturam utriusque venti. nam Notus pluvius est, ideo ait; fit gravis nimbis, &c. Au-ster sudificus, & aquas absumentis.

479 Nabathæa] quod de contrariis ventis diximus, sic se habet, qui ex diametro oppositi, simul flare nequeunt; alter enim ab altero reprimatur: ceteri, nihil obstat, quo minus simul excitent tempestatem & mare turbent. sic Aristot. lib. 2. Meteor. cap. 6. Quod rectè monet Viconeratus sic accipiendum; non quasi nullo modo simul spirare illi nequeant: id enim falsum esset, cum Aquilone & Austro simul spirantibus, excitatà inundatione Helice & Buris demersæ fuerint; & aliàs quoque experientia refragetur; sed quia status illi contrarij diu durare non possunt, necesse est alterum illorum alteri cedere.

483 Atrum chaos] hoc est, fuscum, obscurum. non quod ullus color illi; sed quia nullus certus, sicut poeta μέλας ἰδὼν, & Varro, fluctum aquilum.

490 Excidunt ignes tamen] Albutius in Seneca Declamationibus. Emicabant densis vbique nubibus fulmina, tempestates horridæ absconderant diem, intumuerat mare iustis quoque nauigiis timendum. Seneca; Demissa est nox celo, & tantum fulminibus dies redditur.

494 Prora proræ] hoc ex Aeschyli Agamemnone sumsit.

497 Sidit] cedit Mogunt. placet quod Herbig. & Vexeti. Sedit. non à se-deo, sed à sido, hoc enim Priscianus dicit mutuari præteritum illius; cum proprio careat. Peto Albinouanus:

— Iam fidere limo

Nauigia, & rapido desertam flamine classem.

498 Decimus] Euripides: Ægæi maris vada
Vt fluctibus decumanis furant.

499 Omni decore] vexillis & aplustris omnibus.

501 Antemnas] antemna à glossulis quibusdam dicitur ἄνεξ πλοίου. sed minus rectè. nam illa verè lignum est decussatim malo oppositum, à quo vela dependent: cornuum verò nomen, maxime apud Latinos solis extremitatibus antemnae conuocit, ut patet ex Ouidio, Lucano, D. Isidoro: nec aliter capiendum illud Horatij, quicquid velint; — Sidonii cornua nautæ.

502 Trunca] non male sic quidam, sed plures libri; fracta. perperam Mogunt. structura. 503 Audet] quidam libri m. f. audent.

Ats cessit malis] ita quidam excusi, videtur ab N. intrusum, cui ego explicando multa olim in aduersar. sed præstat manusc. sequi & veti. excusos Venet. ac Paris. qui continent; in magnis malis.

513 Pontus atque vndæ ferent] detestabatur hoc genus mortis, ut quod maxime, quia animam esse igneam & profus aquis extinguere putabant, sicq. se totos interire, ut ex Homero docet Synesius epist. 3. ideoq. Scruinus li. 1. Aen. putat heroens non mortem, sed mortis genus extimescere. vide Pet. Nannij

Miscellanea lib. 7. cui adde præter hunc Seneca locum, alium Pedonis Albinovani: Sæque feris credunt per inertia fata marinis

Tam non felici laniandos sorte relinqui.

& *Alexandri Aetoli in Apolline alium de demerso in puteum aquâ plenum*

Antheo: ἢ τὸ ὄ μὲν ξένων πολλὸν ἔπι σώματος
 ἕριον ὀγκῶσι τὸ μεμνημένον· ἢ δ' ἔπο δειπλὸν
 ἀφαιδῶν, σὺν τῷ βίωται εἰς αἰδῶν.

Sicque ruit præceps hospes in exitium,
 Infelix vndas tumulum sortitus: at ipsa,

Collum fune ligans, huic comes Orcum adiit.

refert Parthenius cap. 14. ex Aristotele & Mithelæis

Ignava fortes fata] *optimam hoc. sic Pedoni dicuntur, inertia fata. non assentior Moguntin. qui; freta.*

515 Pudenda] *hoc rectum sine interrogatione. nec displicet cum interrogatione, quod Moguntinens. & Veneri: Perdenda mors est: mors sine hoste, sine vindicta, iactura forti.*

517 Cladibus nostris daret] *Paræmiam esse docet hanc locutionem Suidas. eamq; vsurpauit præter citatos etiam Sophocles in Oed. Tyranno, & in Aiace, ubi ait: Miserandum est ipsis hostibus spectaculum.*

non dissimile illud: Laudaret faciem liuor quoque. Sic Claudianus;
 ——— lugenda Getis & flenda Sueuis

Hausimus, ipsa meos horreret Parthia casus. *nam Roma loquitur. eandem phrasim bis inuenio apud Dionys. Halycarnass. lib. 4. & 6. Orig. semel apud Saluanum lib. 7. de prouidentia.*

524 Ecce] *ut in re inopinata, & admiranda. sic enim Cicero & Virgilius vtuntur, ut notat Asconius Pedianus.*

Fulmine irati Iouis] *Virgilius:*

Ipsa Iouis rapidum iaculata è nubibus ignem
 Diflicítque rates, euertítque æquora ventis.
 Illum exspirantem transfixo pectore flammæ
 Turbine corripuit, scopulòque infixit acuto.

huc respicit Seneca, & fingit fulmen à Ioue accepisse, quia Romani duos tantum Deos fulminare putabant, interdum Iouem, noctu Sumanum, teste Plinio lib. 2. quibus confirmatur validè coniectura nostra superius indicata de fulgure Dio, & fulgure Sumano. superius Herc. Oct. 852. vel ad maiorem & vehementiorem iracundie expressionem.

525 Hasta] *Grammatici, & Plato, in Cratylo, dictam innuunt Πάλλαδα, ὡς τὸ πάλλεν ἄρου, ab haste vibratione. ideo Pausanias in Attic. testatur hastatam pingi. hastam illi Homerus tribuit; & Claudianus tam longam, ut nubes superet.*

526 Ægide] *Diodorus scribit Palladis clypeum contestum Ægide, hoc est, Amaltheæ capræ pelle fuisse, & in medio caput Gorgonis habuisse infixû. Apollodorus quoque lib. 2. Biblioth. & Albricus in lib. de Deor. imagin. volunt Medusæ caput in medio clypei gestasse. Nec repugnant Ouidius in Me-*

tamorph. aut Virg. 8. Aeneid, aut Bassus in Germanicum, aut Firmicus li. 2. Astronom. cap. de Perseo; qui tradunt in pectore Diæ Gorgona defecto vertentem lumina collo, aptatam, hoc enim intelligo dictum, quia scutum pectori prætenditur. Aristides in orat. 2. scribit Palladem solam perpetuò armari Aegide & paternis armis uti. hoc est, Aegide & fulmine. propterea Maro: Aegidâq. horrificâ turbatâ Palladis arma. vide Pier. lib. 16. Hierogl.

528 Solus inuictus] pulchre hoc descripsit Coimtus Smyrnaeus lib. 15.

534 Et Aiacem] sic Moguntin. & Saxonica editio, rectè: alij; Aiacis. quomodo se partem secum Aiacis tulit, Nil ille motus, & c. nisi capillos fortè, aut exiguum quiddam.

333, ...] *Thebaid.* — hæret
 Arduus Hippomedon, ceu fluctibus obuia rupes;
 Cui neque de celo metus & fracta equora cedunt,
 Stat cunctis immota minis; timet ipse rigentem
 Pontus —

340 Furibundum] *Mogunt. furibundus, Homerus hæc ita descripserat*

*Odyss. δ. Αἴας μὲν μετὰ νήυσι δάμνη δολιχρήμοισι.
 Γυρήσι μὲν πρῶτα Ποσειδάων ἐπίλασσε
 πέτρῃσι μεγάλῃσι καὶ ἐξοσάσσε θαλάσσης·
 καὶ νύκτα ἐκφυγὰ κῆρα, καὶ ἐχθρόμυρος ἄρ' Ἀθήνη
 εἰμὴ ὑπερφίαλον ἔπος ἐκβαλε, καὶ μέγ' ἀάδη·
 Φῆ ῥ' ἀέκητι θεῶν φυγίην μίγα λῆϊμα θαλάσσης·
 τῷ δὲ Ποσειδάων μεγάλ' ἐκλυει ἀδίδακτος
 αὐτίκ' ἔπειτα τρέωναι ἐλών χροσὶ πῆ-αρήσιν,
 ἤλασσε Γυραῖην πέδην, δῆπτό δ' ἤραϊν αὐτίκω
 καὶ τὸ μὲν αὐτόθι μείνε, τόδε τρυφὸς ἔμπιστε πόντοθι·
 τῷ ῥ' Αἴας το πρῶτον ἐφεζόμενος μέγ' ἀάδη,
 τὸν δ' ἐφόρει καὶ πόντον ἀπέφρονα κυμαίνοντα.
 ὡς ὁ μὲν ἔνθ' ἀπόλωλεν, ἐπεὶ πῆσ' ἀλμυρον ὕδαρ·*

Ajax quidem in naue domitus est longos remos habente,

Ad Gyras quidem primum Neptunus aduexit

Petras ingentes, & seruauit è mari.

Et sane effugisset mortem, quantumuis inuisus Palladi,

Nisi impium dictum protulisset, & graue facinus patrasset.

Dixit, inuitis Diis, effugere ingentes fluctus maris.

Hunc Neptunus magnifica audiuit iactantem:

Statim deinde tridente arrepto manu forti,

Percussit Gyraam petram, absciditque ipsam,

Et vnum quidè illic mansit & alterum frustū incidit mari:

Huic sane Ajax primum insidens valde læsus est.

Hunc ferebat per mare ingens vndosum.

Sic quidem ille ibi periit, postquam bibit salsam aquam.

Perisse volunt omnes poëte cum Homero. idem testatur Aristoteles in Epitaphis. & vult in Mycono insulâ maris Aegæi sepultum. Verius tamen eius

siffe naufragiura, ut docet *Timæus* *Locrus* lib. 2. *Historiar.* qui scribit, post captam *Troiam*, multos *Locrensum* naufragio ad *Geræas* petras interuisse, reliquos cum *Aiace* per summas difficultates & pericula tandem in patriam rediisse. Sed anno postea tertio, quod eorum ditionem fames & pestilætas; simul inuaserant, propter facinus ab *Aiace* cum *Cassandrâ* nefariè patratum, oraculum consulere *Locri*, quibus responsum, debere *Troianam* *Palladem* ab illis per mille annos placari; missis sortito quotannis *Troiam* duabus virginibus *Locriis*. Mansit illa consuetudo diu postmodum, & *Troiani* virginis missas obuij capiebant & iugulabant, & iugulatas agrestibus & sterilibus lignis comburebant. ad bellum usque *Phocense* retenta hæc consuetudo & ritus. tunc demum sacrificij vel impiæ crudelitatis potius immunitas *Locrensis* concessa. *Timæus* his verbis: μετὰ τῆς Τροίας ἄλασιν πολλοὶ τῶν Λοκρῶν αἰεὶ τὰς γυναικὰς ταναχισσοῦσαν ἀμνήθησαν. οἱ δὲ λοιποὶ οὐκ Αἰαιτιμῆλις εἰς Λοκρίδα διεσάθησαν. Φορέας δὲ καὶ λοιμοῦ πλὴν χάραϊ αὐτῶν μετὰ τὸν τρίτον ἔτος ἐχόντων, ἀπέ τὴν μίξιν ἀθήμετον Αἰαιτος τῇ Κασάνδρᾳ, ἔχρησε ὁ θεὸς, δεῖν εἰς ἑτη χίλια πλὴν Ἀθῆναι πλὴν καὶ Ἰλίου ἰλιάσκειαι, πέμποντας δύο παρθένους ὅτι κλήρω καὶ λοχίσει. καὶ μετὰ ταῦτα ἔθος ἦν τοῖς Τρωσὶ πεμπαιδίας παρασκευάζειν καὶ ἀναρῆν, καὶ τοῖς ἀχέρποισ καὶ ἀχέλοισ τῶν ἑύλων κείειν. ὅσων ἐποῖον μέγιστον τῶν Φακίω πολέμου τὸ τε γὰρ ἐπαύσαιτο ταύτης τῆς θυσίας, μάλλον δὲ ἀσέβειας. *Quod Timæi Siculi fragmentum moneo, ut lector conferat cum Plutarchi, ex li. de Serae numinis vindicta verbis, adductis in descriptione pestis, ut Timæus Plutarchi, & hic illius vicissim verba satis, in re non cuius nota, breuiter & obscure posita, interpretetur.*

544 Et *Hectorem*] quando, quæso? nam *Iliad.* v. ipse cum *Telamonio* vix agrè solum *Hectorem* sustinet. mera iactatio, & apta furenti.

546 Tandem] sic omnes libri quos vidi: nec sententia inconcinna, esse vehementior illa *Criticorum* emendatio: Tène horream? Aliena inerti tela mittit dextera, Aliena fulmen Iouis paullo antè; Fulmine irati Iouis armata Pallas, 556 Fallax *Caphareus*] *Euripides* in *Helena*.

Multos præterea sublatam præferens facem

Flammeam, ad mari circumfluam

Euboeam, Græcos sustulit

Vir vniremis, cum *Caphareis* petris

Ægæique scopulis sali,

Quas illideret rates

Doloso prælucens iubare.

vide sup. *Medeâ*. 659.

557 Alterna] ad *Euripum* respicit.

562 Lemnon] nota *Lemniarum* crudelitas vel ex *Valerij Flacci* *Argonauticis*, & *Apollonio*, cuius *Scholias* lib. 1. à versu 908. multa ex *Myrtili* lib. 1. *Lesbico*. *Theolyto*, *Cleone Curio*, & *Asclepiade Myrleano*.

Et hinc *Chalcida*] sic legendum ex nonnullis manuſc. nam *Chalcis* *Euripo* vicina sæpè nominatur à nostro, & versus postulat. *perperam Eguian.* & *Moguntin.* *Herbipolens.* & *Veneti*, & hinc *Calcedona.* *Lugdunens.* omiſſa coniunctione, hinc *Calcedona*.

- 563 Tardam] *propter moram quam in eâ Græci traxère.*
 572 Voluntq. maria] *sic mei lib. o. præter Lipsiens. qui male; voluuntq.*
Cedit in luctum furor] sic Basileens. Lugdunens. & Lipsiens. perperam.
rectè Burdegal. Moguntin. Herbipol. & Veneti; cecidit in lucem furor. pro-
celle inquit, detumuerunt, & cessare cepit tempestas, ut cepit aurora illucescere.
 581 Cadat] *sepe hoc verbum victimis tribuit; ut sup. chor. precedente, & in*
Oëtav. & est sollemne. vide Briffon. lib. I. de Formulis.
 585 Laurus quatit] *Moguntin. lauros. sic sup.*
 Lauros Agamemnonias.

IN CHORVM.

Miseriam suam, & quod non illa nocte, quæ Ilio extrema, cum ruente patriâ interierint, lugent; Ilij ἀλώων narrant, & tandem Cassandram arripit furor Phœbeius, & quæ Agamemnoni imminent vaticinatur.

585 Heu quàm dulce malum.] *contra Euripides, ut loquenti personæ inferuiat, eisi fateatur, omnibus insitum vehemens vitæ tuendæ desiderium, tamen ait infelicem vitam, felici morti præferendam. ibi Iphigenia loquitur, cui mors pœnæ, vitæ solatio; hîc Troades, quibus mors ærumnarum finis, vitæ miseriarum aditus. ait illa:*

τὸ φῶς τοῦ ἀπ' ἀρώπτου ἡδίστον ἔλεπται
 τὰ νερτε δ' ἔδδεις, μαίνεται, δ' ὅς' εὐχαίται
 Γαῖην, χακῶς ζῆν κρείσσον ἢ Γαῖην χαλῶς.

Aspectus huius lucis est mortalibus
 Dulcissimus, verum profunda Manium
 Haud ullus est, qui concupiscat cernere.
 Neque mente sana est quisquis exoptat mori.
 Male viuere autem fatius, ac mori bene.

Sed veriora, quæ noster. nam Iamblichus quoque censuit; Non esse vitam multa diuque agere, sed bene & feliciter viuere.

586 Effugium] *hoc illud est, quod Perseo Palus Aemilius respondit, ipsi & seruitutem & ignominiam licere effugere, si vellet, qua de re plura iam dixi.*

Miseros] *Moguntinen. miseras. idem; æternus. sed non placet.*

598 Non vrbe cum tota] *postulant numeri ut castigemus; vrbe non tota pop. cad. Sensus est, pax caret cunctis bellis incommodis: nihil eorum metuit. mox enumerat belli mala, quæ pax non timet. 1. ait non timet ciuium conuenticula, ne quid in publicam perniciem coitione factâ moliantur. 2. non timet victoris crudelitatem. 3. nec feras acies, aut ab hostilis globopulcreas nubes excitatas. 4. nec timet neces ciuium cum totius reip. exitio coniunctas. 5. nec incendia urbium ab hostibus excitata. 6. nec metuit indomitum bellum. solus (aliò progreditur) qui Inferos Mansq. contemnit, &c. omnia perumpet, cuncta illi cedent.* 599 Hostica muros] *igne hostili. sic Prudent.*

Quem non fragor hosticus.

Item: — hostica quos iam
 Damnatos cohibent ergastula.

Si ausim transponerem versus unum, atque legerem

Non acies feras
Indomitumve bellum
Pulvereamque nubem
Motam barb. equi. cat. &c.
Pertumpet omne
Solut, &c.

603 Videt] *Schide Burdegalen. adit.*

606 O quam miserum est nescire mori] *quia, ut dixit, mors malorum effugium & portus. eterna placidus quiete. Seneca consolat. ad Polyb. cap. 28. Si velis credere altius veritatem incuctibus, omnis vita supplicium est. & statim; In hoc tam procelloso & in omnes tempestates exposito mari nauigantibus, nullus portus, nisi mortis est. multa in eandem sententiam eodem cap. & consolat. ad Martiam cap. 19. lib. de providentia sub fin. epist. 24, 26, 30, 36, 55, 71, 72, 78, 81, 83, & 100. Multa etiam Plutarch. in Consolator. ad Apollonium, & alia ad uxorem, & lib. 1. de Fortuna Alexandri.*

608 Cum Dardana tecta Dorici raperent ignes] *sic recentiores excusit: nam antiquiores; raperetis. m. f. quidam hoc confirmant; in quibus, cum Dardanica r. D. & aperetis ignes. s. Moguntin.*

616 Saltu] *Herbip. & Venetis saltum. Lucianus lib. 2. de deis scribit Ilium inexpugnabile fuisse, donec Achilles (de ipso enim, non de Pyrrho intelligendum) saltavit, post eius vero saltum, fuisse captum, direptum, solo equatum.*

622 Molis immensæ] *Izaciis scribit Panopei filium Epeum equum Durium fabricasse; in quo quinquaginta, vel ter mille, vel, ut putat, viginti tres viri Greci ingressi latuerint. profunditatem significat Homerus, cum ait mox ipsos in equum descendisse. Descripsit equum elegantissimè Triphiodorus plusquam triginta versibus. plerique poete volunt equum fuisse, alij ex robore, ut Petronius; alij ex abiecte, ut Virgilius & Propertius; alij ex corno, ut Pausanias in Laconicis. idem tamen in Corinthiac. prodidit non equum fuisse, sed machinam subruendis muris idoneam, quod Vitruvius non displicet. Sunt qui velint portam, cuius insigne pictus equus, ab Antenore Grecis apertam; sunt qui malint à Grecis equestri praelio victos Troianos, in eam calamitatem incidisse: nec desunt qui Grecos positos in Hippii monte insidiis, interceptoque Troianorum exercitu, in urbem irrupisse contendat, ut videre est apud Vitruvium, Palephatum, Hicynum, & Fulgentium.*

623 Fatale munus] *notat Servius ter equorum gratia Ilium excisum et expugnatum. primo, cum Laomedon promissos equos Herculi non tradidisset: secundo per hunc equum ligneum: tertio cum Ilienses Cinnam 117: Cos. in urbem recipere abnuerunt. tunc enim equus valuis interceptus claudendi facultatem ademit. ideo putabant equum Troie fatalem. Lugdunens. Herbip. Ven. & Mogant. Danaumque fatale munus duximus nostra.*

626 Conditos reges] *quos recensent Smyrneus, Coluthus & Virgilius.*

628 Pelasgi] *De his, dictum alibi. vide Strabonem lib. 5. & lib. 13. Dionys. Halycarnass. lib. 1. & Thucidid. lib. 1.*

630 Murmur] tacitum, secretum, incertumq; non vox, sed mussatio quædam. Percussit aures] verberavit. nam Stoicis, ut Archedemo in lib. de voce, Chrysippo lib. 2. Natural. Antipatro, & Diogeni apud Laërtium lib. 7. vox comparatum quid est: quia (inquiunt) omne quod facit & patitur corporatum: vox & sonus patiuntur. cum à locis solidis & laevibus repelluntur, vel refringuntur; faciunt cum auribus, ut cere annulus; imprimuntur. Idem censuit Epicurus, ut docet discipulus eius Lucretius lib. 4.

Principiò auditur vox & sonus omnis, in auris

Insinuata suo pepulcre vbi corpore sensum.

Corpoream quoque enim vocem constare fatendum est,

Et sonitum, quoniam possunt impellere sensum.

Contra Cyrenæi & Pyrrhonicis sonum nihil esse patabant, & Sex. Empyricus hoc conatur Platoni & Democrito tribuere lib. contra Mathemat. fol. 114. Peripatetici non perfectum, sed imperfectum quoddam corpus esse volunt, nempe qualitatem quandam sensilem ex violentâ corporum vel aëris collisione ac motu natam, nam non est propriè motus ipse, sed motus conditio est, sine quâ sonitus non ederetur, & hoc sensu à Platone in Timæo, & ab Aristotele li. 2. de anima dicitur vox aut sonus, aëris plaga vel motus aëris resultantis. Quæ definitio prius placuit Archelao, si credimus Laërtio lib. 1. Diogeni quoque Babylonio, in lib. de voce. Quod verò Therapsistius in lib. 2. de anima, & alij Greci interp. Aristotelis censent, poëtas quando dicunt sonum, vocemve, aures pellere, ferire, &c. tunc sonitum & vocem pro percussione & plagâ sumi ab illis; hoc de iis tantum poëtis recipio, qui Stoici vel Epicurei non sunt. hos enim potius credo loqui ex sectæ suæ disciplinâ. Videndus hæc de re Aristoteles in prolixo illo & eleganti fragmento ex lib. de audibilibus περι ἀκουστικῶν, quod nobis conseruavit Porphyrius commentar. in Musicen Ptolomæi, & exhibuit Fran. Patritius Venerus in Discussionib. Peripatet. De hac etiam aëris & auditus percussione, & de vocis magnitudine, percussis & deiectis in Memæ stadium coruis, disputat Plutarchus in vitâ Quincti Flamin.

631 Pyrrhus] qui nesciebat fingere, sic enim apud Sophoclem Vlyssæm alloquitur: Quæ facta Vlyssæ audire animus horret, eadem

Patrare, morte acerbius duco.

Nil fraude facere didici nec ego, neque quo fatus

Sum patræ Achilles. vi virum abducam, à dolis

Abhorreo. Ipse Euripideus Achilles ait:

At ego educatus in ædibus viri iustissimi

Chironis, moribus insueui simplicibus.

633 Secura metu] Moguntinens. metus.

634 Gaudet tangere] ardet trahere equum. hoc studium & alacritatem Troianorum accuratè explicat Triphiodorus.

641 Festi patres] insolens hoc. malle festique patres.

644 Ignes] post rogo mandatum Hectorem. sic ignem pro rogo Horatias lib. 4. Od. 12. Nigrorumque memor dum licet ignium.

647 Mœnia] muros. propriè tamen sunt murorum munitiones. Cesari

edificata ab exercitu nostro in muris mœnia. vide *Præpontium in 2. Aeneid. versu 234.* 653 Vix exiguo sanguine] *sicut Ovidius:*

Exiguum senis Priami Iouis ara cruorem

Combiberat — nam senes fere sanguine casti.

Tingi] *alids; tingui, qua voce utantur Plinius & Tertullianus.*

666 Nobile carmen] *celebrat hoc carmen etiam Callimachus in Ἰουφ. Palladis.* 667 Querula edonis] *sic Lipsiens. & si bene commemini Basileens. Moguntin. autem Herbip. & Veneti; tristis Edonis, inuitis modulis:*

Lugdunens. tristis Edon. Bionis Epitaphio Moschus:

Neque adeo cecinit vnquam in rupibus luscinia,

Nec tanto luctu quæsta est in altis montibus hirundo,

Neque Halcyon deplorauit tanto dolore Ceycis interitum,

Homæri locum retuli Herc. Oct. ver. 199. Euripid. in Hecuba:

—— πᾶσας ὄσ τ'

αἰδῶδες φῶμα

φῶμας ἰῆσα — Omnes seu os lusciniæ voces emittens.

utitur eadem comparatione Theognis, & in Trachin. Sophocles, item Oppianus & Smyrnaeus relati à Gaellio ad 4. Georg. ridicula quedam Pierius ex Ioanne Grammatico, lib. 22. Hieroglyph. de Philomela & Procne; de quibus fragmentum illud vetustæ tragædiæ apud Victorinum:

Struunt sorores Atticæ dirum nefas.

669 Tectis siluis] *sic Moguntinens. Herbip. Veneti, Basiliens. Lipsiens. magis tamen ad veram Lugdunens. Tectis summis. in domo enim, & sub summo tecto nidificari hirundines.*

Bistonis] *Thracia. Philostephanus: Βίstones ἔθνος Θρακῶν, ὑπὸ Βίstones τῆς κείρας.* 673 Istrum cygnus] *Moschus ubi supra.*

Συμῶσιαι κέρπεθε παρ' ὕδασι κἀλινα κίχνοι.

Strymonij cygni miserabiliter lugete apud vndas.

has similitudines plerasque, quasi remouens, callidè posuit Papinius lib. 5. Silu.

Non ego quas fati certus sibi voce canorâ

Inferias præmittit olor; nec rupe quod atrâ

Tyrrhenæ volucres voce prædulce minantur,

In patrios adhibebo rogos; non murmure trunco

Quod gemit & dura queritur Philomela sorori.

Nota nimis vati, quis non in funere cunctos

Heliadum ramos, lacrymosâque germina dixit?

Et Phrygium silicem, atque ausum contraria Phœbo

Carmina — *Lucretius de cloribus:*

Cùm liquidam tollunt lugubri voce querelam.

676 Halcyones] *in Octauia: — atque æquoreas*

Vince Halcyonas. *Pacuvius in Teucro:*

Halcyonis ritu litus peruolans feror.

Has volucres earumq; luctum omnium elegantissimè olim descripsit Sappho, teste Demetrio Phalereo in lib. de elocutione. comparationem earum usurpa-

runt quoque Moschus, & Euripides. Femella Damar, masculus Cerylus vocatur, teste Pausania, & Antigono Carystio, & Wottono, quibus non placet Cerylum ab Halcyone distingui. quod Aristoteli visum. Nidificant tempore hyemis, quod tempus, Halcydonia, dicitur, durat fœtura diebus, vel septē iuxta Demagoram, vel nouem iuxta Philochorum, vel undecim iuxta Simonidem, vel quatuordecim iuxta plerōsque, septem ante brumam, septem à bruma, eo tempore mare sternitur & pacatur, postmodum rursus hiemat. hoc inuuit Theocritus: χ ἀλωόνες σπρουσέωντι τὰ κώματα τῶ δὲ θάλασσαν

τὸν τε νότον, τὸν τ' εὐρον. Halcyones sternunt fluctus & mare, & Notum & Eurum. de natura & nidificatione illarum videndi Aristoteles lib. 5. de histor. anim. cap. 8. Plutarch. lib. que animal. magis rat. utantur, Plinius lib. 2. cap. 49. & lib. 10. cap. 32. Wottonus lib. 7. de differ. animal. cap. 143. Quod ad fabulam, Hegesander & Izacius volunt, in eas mutatas fuisse septem Alcyon. e gigantis filias: plerique malunt (ut noster) Ceycem regem Trachiniæ, & Alcyonem eius uxorem. vide Lucianum in Alcyone, & Ouid. lib. 11. Metamorph. Græci codices, quidam vocem aspero spiritu, alij leni afficiunt: mallet cum plerisque minus hiare.

676 Fluctu-plangente] Lucretius lib. 2.

Nec mare nec fluctus plangentes saxa crearunt.

682 Imitata] fragmento Varronis citato in Aduersar. addendum existimo hunc quartum versiculum:

Phrygios per ossa cantus liquida canit anima.

liquidam animam, Horatius liquidam vocem dixit: & prius Lucretius liquidas auium voces, & liquidum carmē citharæ. Ossa verò vocat tibiae ex ossibus fieri solitas, teste D. Isidoro. Hos Gallos etiam Seneca semiuitos vocat epist. 109. Nec aliter concitantur, quàm Phrygiæ solent tibicinis sono semiuiti, & ex imperio furentes. Mulieres videtur vocasse Diogenes in Semele, apud Athenæum lib. 14. cap. 14.

καὶ τὰ κώματα Ἀσιάδος μετρηφόρος
Κυβέλης γυναίκας παῖδας ὀλβίαι Φρυγῶν,
τυμπάνιοι καὶ βομβοῖσι καὶ χαλκοκτύποι
βόμβου βρεμούσας ἀπὸ χειρὸς κώμβάλων &c.

Certè audiamus Asiæ mitras ferentes

Cybeles mulieres filias beatorum Phrygum

Cum tympanis & sonitibus & areorum

Strepitu frementes manibus cymbalorum, &c.

Hæc tamen semiuiti Phryges. Dindymenes vaga pecora, cicurabant seuissimas leones, si Varroni credimus, in ὄνος λέγας, scribenti: Non vidisti simulacrum leonis ad Isidem, eo loco, vbi quondam subitò cum vidissent quadrupedem Galli, tympanis ad eò fecerunt mansuem, vt tractarent manibus. corruptissimè hæc apud Noniū in māsuete; castigauit ex cōiecturâ.

684 Turrifæ parenti] Cybelli turrigeram vocat Propertius li. 3. eleg. 16. turrifam lib. 4. eleg. ult. quia cum Mida ciuitas clausa esset, capite muros subleuauit, & ita fuit ingressa, vel quia, primis turres urbibus illa dedit: ideo

turri ferâ caput est ornata coronâ. prior causa ab Arnobio lib. 5. contra gent. posterior ab Ouidio in Fast. redditur.

Laceret brachia] *scilicet causam assignat Ouid. 4. Fastor. nec in brachia tantum crudeles. Laetantius lib. 5. cap. 9. qui virilia sua ferro metant, & id, quod est sceleratius, ut sint religionis antistites. de Gallis enim loquitur: quod verò addit; qui ne vitæ quidem suæ parcant, sed extinguendas publicè animas suas vendant: hoc ad liberos homines, munere gladiatorio operas locantes referendum.*

685 Buxum ferit] *buxæas tibias inflat, sic Staius, sic Claudianus, & alij; buxi, voculâ sunt vsi: buxo illi caneabant, sed pinu pectora illi debant, & hoc Staius, Claudianus, Lampridius docent.*

986 Atym] *de Aty & Cybele, vide Ouid. li. 4. Fast. cuius fabula videtur proffluxisse ex historiâ Stratonices & Cambali, quam narrat Lucian. in li. de Syriâ Deâ. vide Lilius Syntag. 4. Antiqua inscriptiones geminant τ, Attis.*

688 Quia vicere modum] *Apud Sophoclem Electra, dicentibus illam lucæni modum adhibere debere, respondet:*

χρητὴν μέτρον κακότητος ἔφου φέρε.

At nostri rogo quis modus est mali ?

689 Sacratas] *Apellini. Infulas] filamenta lanca, quibus Cassin-dye caput velabatur, ex Festo. Diripis] quia promisso & fuso capillo vaticinabantur. Plautus:*

Hariolus fiam, capillum promittam.

Tibullus lib. 2.

Hæc cecinit vates, & te sibi Phœbe vocavit:

Iactavit fusâ sed caput ante comâ.

690 Miseris] *Albutius apud Senecam lib. 8. Declam. 1. Magis Deos miseri, quàm beati colunt. & postea; Diligentius Dij coluntur irati.*

703 Induit vultus] *mutata fuit in canem: confictam fabulam volunt Plautus in Menæchm. & Cicero 3. Tuscul. propter eius in Græcos maledictâ & diras: quod significare voluit Ausonius, his versibus:*

Quæ regina fui, quæ claro nata Dymante,

Quæ Priami coniux, Hæctora quæ genui,

Hic Hecuba iniectis perij super obruta saxis:

Sed rabies linguæ me tamen vltâ prius.

Fidite ne regnis, & prole, & stirpe parentum,

Quicumque hoc nostrum σὴν καὶ κωδὸς legitis.

Hæc Hecuba Metamorphosis, & similes mutatorum in bruta vel demonum vindictâ, vel operâ magorum, fuere non veræ, sed prestigiosæ tantum, & oculis hominum apparentes. læsâ namque fantasia illorum, qui se transformatos putabant, & aliorum delusis oculis, tales videbantur. Sic enim intelligenda, quæ de Lycanthropis, & aliis mutatis in iumenta, vel alia animalia prediderunt, Clemens Roman. lib. 1. & 7. recognit. Nicephorus lib. 2. cap. 27. D. Isidorus lib. 8. Origin. cap. de Magiâ, Apuleius in Apologet. Lucianus in Lucio, Pli-nius lib. 8. cap. 22. Saxo in Danicâ histor., Olaus in Aquilonari, Guilhelm.

Tyrius in *Histor. belli sacri*, *Campo Fulgos. lib. 8. exemplor. cap. II. Vincentius Belluacens. lib. 3. speculi cap. 109. Tritthemius in Histor. de Baiano Iudæo, Faius in Encyrgumeno, & Fernelius lib. de abditis rerum causis. Nam verè demones virtute suâ formam propriam & naturalem hominis in aliam transmutare non posse, & soli hoc Deo reservatum, non est dubitandum. communis enim Theologorum schola hoc docet, cum D. Augustino lib. 18. de Ciuit. Dei cap. 18. & lib. 3. de Trinit. cap. 7. & 8. D. Thom. in qu. est. disputatis q. de demon. & in 2. sent. d. 7. & D. Bonau. eadem distinct. a. 2. q. 2. num. 78. Albert. Magnus ibid. ar. 7. Sprenger in *malleo maleficar. Spina q. de Strigib. Henricus Colonienf. tract. de Lamiis, Petrus Mamoreus in lib. de Sortileg. Fran. Victoria in relectiõne de arte magica circa fin. Alf. Castro lib. de iustâ heret. punit. i. c. 14. Binsfeldius de confes. malificor. concl. 2. & 3. Nam quæ de hac re N. in Demonomaniâ, non satis securâ.**

712 Leuat caput] flexibile caput fanatici iactabant. vnde *Viuianus I. C. Si seruus inter fanaticos non semper caput iactaret l. 1. D. de adili. edic.*

715 Impatiens Dei] *Vates dicebantur Deo pleni. Imitatur Virgili-
num locum 6. Aeneid.*

At Phœbi nondum patiens; immanis in antro.
Bacchatur vates, magnum si pectore posset.
Excussisse Deum. tanto magis ille fatigat,
Effera corda domans, fingitque premento.

sonatur enim excutere *Cassandra cum inquit:*

Quid me furoris incitam stimulis noui, &c.

720 Cui bacchor furens] *ex Viuiano Vlpianus: quamuis aliquis ali-
quando circa fana bacchatus sit, & responsa reddiderit.*

724 Gemino sole] *Cur ebrj & enthei, quæ singula sunt, gemina sibi cer-
nere videantur, vt apud Nicandrum in Alexipharm. Philostratum lib. 2. de
vitâ Apollonij, & alios; causam reddunt Aristoteles sect. 3. problemat. q. 10.
Lactantius lib. de opific. De cap. 9. Hieron. Fracastorius lib. de Intellectiõne
fol. 193. Toletus lib. 2. de animâ. q. 16. de hac phrasè vide Murcetum lib. 7. var.
iect. cap. 24.* 732 Ferrum Amazonium] *securim. Horat. lib. 4.*

— Amazoniâ securi Dextras obarmet — *ipsi Chlytemnestra vi-
detur eam tribuere voluisse. nam cur Sat. 1. lib. 1. cecinit:*

— at hunc liberta securi

Diuisit medium fortissima Tindaridarum.
nisi ad hoc Chlytemnestra scelus respiciens?

733 Alta] *Mognantin. Herbipol. Veneti alia.*

739 Frater] *Hector.* 744 Troile] *Ausouins:*

Hectore prostrato, nec Diis, nec viribus æquis
Congressus perij Troilus Aeacidæ.

Raptatus bigis, fratris coniungor honori:

Cuius ob exemplum nec mihi pœna grauis.

750 Vi&amque] *meam, & Agamemnonis.*

765 Senex] *Tantalus.* 768 Mœstus] *propter pronepotis necem.*

770 Pater] *tritaveus*. nam Dardanus genuit Erichonium, hic Troem, Troes Ilum, Laomedontem Ilus, Laomedontis filius Priamus genuit Cassandram, Homerus Iliad. 20. & Dionys. Halycarnas. lib. 1. vide de Dardano Schol. Apollonij lib. 1. ver. 916.

776 Coniuxque pariter] multo sanè rectius cod. ille aliorum; Et festa coniux. obuiam enim prodixisse marito decet, latitiam facie & ornatu ve-
stium praeseferentem; ut incautum opprimeret.

IN ACT. IIII.

Furcibus Cassandre & Agamemnonis reducis colloquium: hic illam cum ce-
teris captiuis premiserat in regiam, quasi donum Clytemnestrae, re ipsa pellicem.

784 Gelido latice] *putabat passam λεπτοψυχίας*, cui gelida adhibebatur, auctore etiam nostro lib. 4. Nat. quæst. cap. 13.

789 Helena est] non aderat ibi, sed furens Cassandra videt, que non erant. Helena impuri mores nota. rapta à Theseo, post nupsit Menelao; hu-
ius thorum reliquit, adulterum Paridem secuta. nec Paridi fida, sed in Ilio cum priuigno Corytho, Paridis & Ocnones filio, commisit incestum, iuxta Hellani-
cum in Troicis & Cephalonem Gergithium; vel cum proprio filio, iuxta Ni-
sanderum, quem his versibus, hoc docuisse, censet Parthenius cap. 34.

ἠείατ' ἐπὶ αἰδαῖο κατοιχομένη κορυθαίω,

ὄν τε καὶ ἀρπακτοῖσι παρθενίαις ὑμετέροις,

πυθαίαις αἰὲν Ἀχαιοὶ κακὸν γόνον ἤγατο ἔσπεω.

Hic tumulus Corythi, nuper qui missus ad orcum

Est, patrium obscuris thalamum fœdare hymenæis

Aufus, amore Helenes; genitus qui est ante bubulco.

Sed mihi videtur Nicander potius significare, genitum à Paride, cum adhuc
pasceret armenta patris, quo tempore Helenam nondum nouerat.

794 Nullum est periculum tibi. cas. at magnum tibi est] sic Lugdun.
sed ceteri omnes; n. e. p. tibi met. quod verò dixit:

Mors mihi est securitas, ab Ouidio est, qui:

Mors mihi munus erit.

800 Ad quem triumphij] Ioni deferebantur & dicabantur triumphali-
a spolia, Romæ Feretrio, in Græcia *νικηφόροις*; de quo Liuius belli Macedo-
nici lib. 2. & Spartianus in Hadriano: vel alludit ad Iouem Prædatorem,
cui pars aliqua prædæ debita, teste Seruio 3. Aeneid. vel denique ad Iouem
Ἰουπιάου seu Ἰουπιάου, cuius mentio apud Plutarchum, Pausaniam & Aristi-
dem. Sed & Romanis Iupiter Triumphator, de quo Iustus Lipsius, mihi &
eruditionis (quæ cunctis nota, quibus litteræ non ignota) & pietatis & religionis
Catholicæ ardoris, (qui mihi perspectus) nomine gratissimus, me monuit.

IN CHORVM.

Canunt Ardiæ Pranem Diis auxiliariis & patriis.

812 Geminauit] *duæ noctes in vxam coaluere*, testib. Ouidio, & D. Hier.
contra Vigilantium; vel tres, iuxta D. Gregor. Nazianzenam Orat. contra

Iulianum. & in Orat. de festo luminum, Aristidem Orat. in Herculem, & Senecam li. de breu. vit. cap. 16. Nonem, ut Clem. Alexandrinus, ita & Tattianus in Orat. contra Gracos. quare nugās sit opinor; qui Arnobium, solitum sequi Clementis traditiones, duabus noctibus substitutis, hac quidem parte, putans emendare, deprauauit. nam Clemens ait; Iuppiter ille tot cum Alcmēnā noctes libidini impendit. nō enim illi libidinoso nouē noctes longæ. 815 Senis] Tithonum, Laomedontis vel filium vel fratrem potius, Aurora rapuit, ut sibi maritus esset, & fecit immortalem, sed vite pertasus, exiit hominem, induit cicadem. consule Hygini fabulas cap. 189. & 270. & Apollodorum lib. 3. Biblioth. & Lylium Syntagm. de Aurora. senectus huius Adagioni causa fuit. Et, si aduertistis, trium senum à Gracis commemoratorum, iam hac & precedenti tragœdia Seneca meminit.

826 Fulmineus] *rapidus. sic utitur: quia fulmen celerrimè decidit. ideo Pausanias putat Ptolomæum vocatum κεραυνόν, ut docet fusè de hoc disserens Pierius lib. 43. Hieroglyph. suspicor Scipiadas ob eandem in bellicis exsequendis, & victoriis obtinendis velocitatem, more Græco, nuncupatos, duo fulmina belli. deciderat hic leo ex orbe luna. Nam Epimenides quoque inducit quendam dicentem, se ferum leonem, pulchricornæ lunæ genus, terribilem, iuba, & fortem viribus, in Nemeam duxisse ad venerandam Iunonem.*

ἔ γάρ ἐγὼ γένος ἐμμοὶ σελήνας ἰνικαίω
 ἃ δεινὸν φείξασ' ἀπιστίσαστο Ἰνέα λέοντα,
 ἐς Νεμέειαν ἀγρισ' αὐτὸν Διὸς πόλι' ἤραυ.

831 Morte fœcundum] *Hydræ, quæ moriens augeſcebat, renatis duobus pro vno capitibus.*

833 Fratres] *simul natos vno in corpore, tres fratres Iberos.*

840 Non paut] *Lips. addidère negationem; quæ in reliquis libris deest.*

842 Sauius] *Moguntinens. sæuum.*

845 Spolium] *baltheum militare, quem gerebant virgines illæ vniuersammæ. Virg. Aeneid. 5.*

Alter Amazoniam pharetram, plenamq; sagittis

Threiciis; lato quem circumpleditur auro

Baltheus, & tereti subnectit fibula gemmâ.

Hippolytes ergo Hercules cum baltheâ pharetram accepit, si vulgatam lectiōnem retinemus, rapi spolium & sagittas: sed si malles emendari; rapi spolium. & sagittis Nube percussa &c. ut ex ipsis nubibus Symphalidus sagittis petierit, tunc solum baltheum eripuit.

847 Decidit] *quidam m. f. cecidit. 851 Lamna] sic Valer. Flaccus.*

— iam pinus gracili dissoluere lamnâ.

852 Frigidus custos] *Draco, noxius & veneno plenus. sic Virgilius frigidum anguem vocauit.*

857 Colorem] *ipsa lux colorata non est, sed color sine luce cerni non potest, teste Aristotele lib. περὶ αἰσθητικῶν, & Lucretio lib. 2. hoc sensu color luci à poëtis tribuitur, quia colores illa prodit, quos celant tenebræ.*

860 Totidem diebus] *decimo igitur die Hercules Troiam expugnauit, quod non memini alibi legere.*

Foris existens Cassandra prophetizat, & que intus gerebantur, absens, ut presens, narrat. Fugit Electra, & absconso traditòque Strophio, paruulo Oreste fratre suo, se Cassandre in ara adiungit; sed inde ab adulteris detrahitur, ingulaturq; Menas Priameia.

865 Vicinus vidij] pœta quidam; — victos vincere posse putet. tales victorias Græci Cadmeas vocant. Latini, pugnas Osculanas, quo adagione Festus ait significari victos vincere. Titinnius:

Hæc quidem quasi Osculana pugna est, non secus.

Quia hinc qui fugere impulsî, spolia colligunt.

nã spolia legere, victoriæ adeptæ signû. Huc potest referri Delphicû Oraculû apud Gemisthum Plerhonim in fine lib. 2. Victum flere: sed, cum qui vicit, obiuisse.

871 Epulæ] ipse Agamemnon Odys. & sic narrat.

ὡς αὐτὶ κρητὶ ἐκ τραπέζης τε πληθύνουσ
καί μεθ' εἰς μεσάρω δάπτειν δ' ἅπασιν ὄματι ἦεν: &c.

ut circa crateras mensasque plenas iacebamus in edibus, pauimentum autem totum sanguine maduit, & cetera. descripserat idem conuiuium in Aegistho Andronicas, ut patet ex fragmento:

— In sedes collocat se regias

Clytemnastra iuxtim, tertias natæ occupant. occisus ergo inter epulas; que reuerende sunt vel in Euxino ponto, inquit Marcellinus li. 30.

885 Inuij] ideo hanc vestem vocant ἀπειρον. Sophocles in Polyxenâ, Euripides in Electrâ, & Philostratus in Cassandre imagine, ubi hanc cadem & conuiuium ornatè describit.

887 Adigit] Moguntin. Herbipolens. & Veneti, agit.

888 At ille] sic Herculem apro comparat Hesiodus in Scato.

892 Dissicere] Moguntinens. Herbip. & Venetus; Dissicere, sed plerique m. s. & alij excusî; dissicere. & puto melius hic conuenire, quam verus illud & probum, Prisciano & aliis notum passim in Virgilij, Valerij, Ouidij, Prudentij & Lactantij membranâ, à mercium istarum propolis inuentum.

Hostem quærit] apud Homerum ait:

αἰτάρ' ἐγὼ ποτὶ γαίῃ χεῖρας ἀέρω
βᾶλλον ἰπθνήσκων εἰς φασγάνῳ

ceterum ego à terra manus sublatas iactabam moribundus ad gladium.

893 Bipenni] Nonius: Bipennis securis anceps & ex vtraque parte acuta. Isidorus lib. 19. Origin. cap. 19. Securis vocatur eo quòd eâ arbores succidantur, quasi succurris. item securis, quasi semicuris: ex vnâ enim parte acuta est, ex alterâ fossoria: hæc & apud veteres pœna vocabatur, vtramque autem habens aciem bipennis. nam, bipennis dicitur, quòd ex vtraque parte habeat acutam aciem, quasi duas pennas. pennam autem antiqui acutum dicebât: vnde & auimpennæ, quia acutæ. & ecce nomen quod referuauit antiquitatem, quia veteres dicebant, pennas, non pinnas. Hæc ille. ex quibus primùm animaduertio veteres anceps ferrum, adiectiue vocasse bipennie, & sic sumi à Varrone, quem Nonius citat; Ferens

(inquit) ferream humero bipennem securim. sicut & in illo eiusdem Var-
ronis; Quarum bipennis fulminis plumas vapores Perussit — Secundo
nostras halberdas verè bipennes esse. nam Vegetius quoque lib. vlt. Bipen-
nis, securis est, habens ex vtraque parte laetissimum & acutissimum
ferrum. Tertio dissentire D. Isidorum à Fabio, nam Fabius, ut vulgò legitur,
videtur opinionem illam refellere, his verbis; Nec miretur, cur ex scam-
no fiat scabellum; aut à pinna, quod est acutum, securis vtriusque
habens aciem, bipennis: ne illorum sequatur errorem, qui quia à pen-
nis duabus hoc esse nomen existimant, pinnas auium dici volunt.
lib. 1. cap. 5. ubi legendum puto; pennas auium dici volunt. ut Fabius cen-
suerit, pennas dici non debere; sed pinnas.

894 Colla taurorum] Agamem. Odyss. λ. se tauro immolato comparat.

896 Librat] Egnianus; vibrat. 897 Habet] videtur proverbum
sumtum à ludo gladiatorio. Prudentius in Psychoma.

Hoc habet, exclamat victrix regina. supremus

Hic tibi finis erit —

901 Fodientem adiuuat] sic in huius auxilij vindictam apud Sopho-
clem Electra Orestis auxiliatur:

O R. Ego quidem oculis pallio

Obiecto, matrem aggressus sum,

Ensem in ceruicem adigens.

E L. Ego autem hortatu tibi institi

Simulque adiutavi gladium.

910 Furabor] tegam. nam fures rem tegunt, unde furari & depere,
idem quod tegere. vide Thebaid. ver. 470.

914 Strophius] malè Lugdun. Strophilus. nã Anaxibia soror Agamem-
nonis Criso marito Strophium hunc peperit; cuius alius Strophius ex Pylade
nepos fuit. Pausanias in Corinthiac. Scholiasti Apollonij fons quidam Theba-
sius ἐπιφιν. 915 Elea inclytus palma] palma ponitur aliquando pro

ipsa victoria, quod plebeculae litterarie non ignotum est: aliquando pro palma
arboris ramusculo, qui in victorie signum dabatur (cuius ritus causam reddi-
dit ex Aristotele & Plutarcho Picrius lib. 50. Hieroglyph.) in Olympis qui-
dem palmae ramus cum oleagina corona. quod non

Difficile est ratione docere & vincere verbis.

Apuleius de Olympionica; Ibat tertius (inquit) attollens palmã auro sub-
tiliter foliatam. Vitruuius li. 9. Athletis, qui Olympia, Pythia, Isthmia,
Nemea vicissent, Græcorum maiores ita magnos honores instituerunt:
vti non modò in conuentu stantes cum palma, & corona, ferant lau-
des, &c. coronam in capite, palmam manu ferebant. innuit Seneca; paulo post;

Capte hoc decorum ludicri certaminis

Insigne frontis; læuã victricem tenens

Frondem virenti protegat ramo caput,

Vt ista donum palma Pisari Iouis

Velamen eadem præstet atque omen tibi.

Et de hoc ramo putarim intelligendum illud Virgilij 3 Georgic.

Seu quis Olympiacæ miratus præmia palmæ.

Et Horatij Od. 1. lib. 1.

Sunt quos curriculo pulverem Olympicum

Collegisse iuvat, metâque feruidis

Euitata rotis, palmâque nobilis, &c.

Et lib. 4. Od. 2. — quos Eleâ domum reducit

Palma cælestis — Et Propertij:

Est quibus Eleæ concurrat palma quadrigæ.

denique Statij lib. 10, Theb.

Natus ad Elæas melior qui surgere palmas.

Eisdem Pindarus significat aureâ quoque coronâ insignitos: sed auream eo loco arbitror vel pro foliatâ auro, vel pro pulchrâ, Et gloriosâ positam.

920 Electra] de hac ita scribit Aelianus lib. 4. ποικίλης ἰσοείας. Xanthus auctor carminum, qui fuit legatus Stefichori Himeræi, dicit Electrâ Agamemnonis filiam antea nō esse appellatam hoc nomine, sed Laodicem. Postquam verò de medio sublatus est Agamemnon, & Aegisthus uxorem accepit Clytemnestram, regnūmq; gubernauit, ipsam caruisse coniugali lecto, & in virginitate consensuisse. Quamobrem ἡλέκτρα Græci eam nominarūt, quòd expers mariti vixerit, & lectum coniugalem non cōgnouerit.

930 Poscunt fidem secunda, at aduersa exigunt] amico felici non nisi gratuita fides reddatur; amico afflicto & oppresso planè debita, quam non prece impetrare, sed suo iure exigere possit. Apud Euripidem Orestes ait:

— τὸς φίλους.

ὦ τοῖς κακοῖς χεῖρ' τοῖς φίλοιςιν ἀφελεῖν

ἔτασ δ' ὁ δάμων εὖ δίδω, πᾶσιν φίλων

ἄρκυ γὰρ αὐτοῦς ὁ θεὸς, ἀφελεῖν θέλων.

— amicos in malis

Prodesse amicis conuenit. nam quàm diu

Fortuna ridet, quidnam amicis est opus?

Solus fauentis sufficit sortis fauor.

932 Insigne frontis] Oleaginam coronam, testibus Aristotele, Pindaro, Plutarcho: consuetudinis causam reddit Pierius lib. 53. Hieroglyph.

933 Protegit] lego; protegat. ex Eguiano, in quo; proteguat.

934 Et ista] malo; vt ista domum.

944 Et signa] totum carmen deficit Moguntin.

950 Quo more] Virgines Græcas rarò in publicum prodiisse intelligimus etiam ex Euripide, apud quem cum in Oreste rogasset Electram Helena, vt pro se capillorum inferias Et libamina offerret ad Clytemnestræ sepulcrum; illa verò moneret vt Hermionam potius filiam suam eò mitteret, si sic ipsamet Græcorum conspectum formidaret; respondet Helena, honestum non esse virgines cætus sequi:

ἓς ὄχλον ἔρπειν παρθένοισιν οὐ χαλλόν;

D. Hieronymus scribens ad Christianam virginem, ei precipit, Nunquam exeat foras, ne inueniant eam, qui ciuitatem circumueunt, ne percutiant, uulnerent, auferantq. pudicitia theistrum, & nudam in sanguine derelinquant. Nec ipsas quidem maritatas discursatio inutilis unquam decuit: cuius exa semper laudata ab omnibus, & à D. Paulo. Ascribam uetas epigramma Italicum Fabricae marmoris insculptum, quo materfamilias laudatur, quod cum illi & pedes ad uagandum, & lingua suppeteret ad garriendum, uoluntas defuit.

Hospes quod deico paullum est, asta & pellege.

Heic est sepulchrum haud pulchrum pulchrae feminae,

Nomen parentes nominarunt Claudianae:

Suom maritum corde deilexit suo:

Gnatos duos creauit. horum alterum

In terra linquit, alium sub terrâ locat.

Sermone lepidò, tum autem incessu commodo

Domum seruaui, lanam fecit. dixi. abei. *Matronis Romanis olim in primâ domus parte et τῆς δεξιῆς stare licebat, & per totam domum uagari; non Graecis, quae in parte tantum interiore uersabantur domus, quo nemo nisi cognatus accedebat, quae (inquit Cornelius Nepos) Gynæconitis appellatur: de qua multa Vitruuius lib. 6. cap. 10. Pars adium altera, in qua uiri degebant, Andronitis nominatur, à Laetio in Diogene Cynico, & Xenophonte in Oeconom. Vide Lambinum in Praefat. Aemilij Probi.*

Virgo] ἐμφοτικῶς. nam Graeci παρθέρον nominant, ἀπὸ τοῦ θεῖον τῆς μητρὸς quod apud matrem custodia manere debeat. contra Chaldeis scortum placuit uocare, foras prodeantem κρηρὴ κρηρὴ quod meretricium sit foris uagari.

952 Natam tuam] *Peleus apud Euripidem in Andromacha:*

— imitantur enim

Materna probra. & id uidete mihi ò proci

Bonâ prognatas matre ut ducatis filias.

Et Hebraeis notum Adagium, Qualis mater, talis filia: de quo multa David Cimbi, ad Ezech. cap. 16. Iuuenalis:

Scilicet exspectas ut tradat mater honestos

Atque alios mores, quàm quos habet? uile porro

Filiolam turpi uetulae producere turpem.

953 Pietatem doces] *Moguntin. Herbiopol. Veneti;* eia tandem doces.

954 Animos vitiles] *idem tribuit Electrae soror eius Chrysothemis apud Sophoclem in Electra:*

ποὶ γὰρ ποτ' ἐμβλέψασα, ποιούτων θεόσος

αὐτῆς ὅπλαζεν, καὶ μὲν ὑπηρετεῖν καλέεις.

ἐν ἑσπερῆς, γυνὴ μὲν, εἴδ' ἀνὴρ ἔφους.

Qua freta tandem spe ipsâ tam temerariâ

Te audaciâ armas, atque me in periculi

Consortium uocas? patum te feminam

Expendis esse, non uirum satam.

957 Et esse demens] *ibidem: οὐδένεις δ' ἔλαπτον τῆς εἰαπίων χειρῶν.*

Viribus hostibus longè & potentiâ imparem.

958 Nobis] *repetit dictum ipsum Clytemnestræ.*

959 Indomita] *turpe enim verbis cum eo contendere, quem reipsa coërtere valet. hoc ait apud Sophoclem in Aiace:*

ἀπειμὶ καὶ γὰρ αἰσχροῦν, εἰ ποιοῖταις,
λόγοις κολάζειν, ὡς βιάζεσθαι ὦνται.

Abscedo. nam quæ turpido, velle eum
Sermone castigare, qui cogi potest.

960 Regina frangam] *mira hîc varietas lectionis. notat Lipsius in uno suo manusc. deesse multa, hoc modo:*

Regina frangam. citius interea mihi

Ediffere vbi sit gnatus. & addit alia illa esse frigidula, esse & qua-

sita. Mihi videntur apertissima iurgantibus mulierculis, quæ non tam quid decet, vel rationi consentaneum est, quàm quod impotens ira in buccam protrudit, effutiant. Quare non tollenda penitus, sed suo loco reponenda sunt, ut habentur in Moguntin., vnius præterea litterule transpositione, cuncta concinnanda, hoc pacto:

E L. Nobis? quis iste est alter Agamemnon tuus?

Vt vidua loquere. vir caret vitâ tuus.

C L Y T. Indomita posthac virginis verba impiæ

Regina frangam citius. interea mihi

Ediffere vbi sit natus, vbi frater tuus?

E L. Exiit — *Sensus cum Clytemnestra quaesivisset, quomodo illa pararet, se duobus parem esse, & uteretur vocula ista, Nobis. parum memor interfectum à se maritum, & adulterum, non maritum, adesse: Respondit Electra; quid, ais, Nobis? quis iste alter tuus maritus, occidisti maritum tuum, & tam cito tibi aliam iunxisti? iacet cæsus vir tuus. vidua es. ut vidua loquere, nō ut iuncta viro. CLY. non immemor sum me viduam: sed memor etiâ, reginam: quam nequeo animi tui ferociam, materno iure flectere, frangam sceptro, domabo malo, idq. citius, quàm verbis tecum velitando. licentia tua conuiciandi, neque frenum neque modum admittit ullum. Interea, hoc unum quero, vbi, &c. Retineo igitur; Nobis. transpono versiculum secundum ex Moguntin. muto; tu, in vt, ex coniectura. malo cum reliquis, posthac, quam cum Lipsiensib. post hæc. & cum omnibus aliis, frangam citius, quam cum eodem Saxonico lib. mitius. cetera confirmant omnes m. s. ut olim in Aduers.*

966 At iratâ] *membrana Burdigal. iniustâ.*

972 Peractum] *restat ut impuratam manum sanguine maritali, filiali cruore abluas. tunc facinus patraſti, nunc eris misericors. abluere ergo cruorem illum meo sanguine. non placet, quod Mogunt. paratum.*

973 Obsoletam] *male Moguntinens. Veneti, & Herbipolens, absoletam. hinc Tertulliano, absoletare manum sanguine.*

983 Aut animam] *sic Lucretius dixit, vitam reddere.*

991 Rudis est tyrannus] *Chrysothemis apud Sophoclem in Electrâ:*

ὦ γὰρ φαῖεν ἔχθιστον, ἀλλ' ὄταί φαῖεν

ἤσθ' ὅτις, ἔτα μὲν τὸτ' ἔχ' ἰλασθεῖν.

Neque graue mortem censeo, sed cūm mori

Desideras, non posse te illud assequi.

quibus similia quaedam exstant apud Euripidem in Hippob. & ideo Troad. ait
Pyrrhus: Mortem misericors saepe pro vitâ dabit.

vide Herc. Fur. 511.

996 Vt inquietam virginem] putarem ἀταξίαν, quæ in præcedentibus
fuit, aliquo modo componi; si post hunc versiculum ponantur sex illi, qui su-
perius habentur, post 983. hoc modo

— fratrem reddat aut animam statim

Abstrusa cæco, &c.

& legatur, illic quidem:

— fratrem reddat aut animam statim,

EL. Concede mortem, &c. hinc orò:

Vt inquietam virginem carcer domet:

Abstrusa cæco carcere, & saxo, exigat

Æuum, per omnes torta pœnarum modos,

Inops, egens, inclusa, pædore obfita,

Vidua ante thalamos, exul, inuisa omnibus,

Æthere negato, serò succumbet malis:

Referre quem nunc oculis, forsan voler.

1000 Præcedam] Mogunt. præcedens.

1001 Perferre] Putabant veteres, animos hominum separatos à corporibus,
cūm ad Elysium veniebant, suos agnoscere, sermones conferre, & quæ hinc gere-
rentur nunciare. Hinc apud Cicronem lib. 2. de Orat. illud L. Crassi: Brute
quid sedes? quid illam anum nūciare patri vis tuo? quid illis omnibus,
quorum imagines duci vides? quid maioribus tuis? quid L. Bruto, qui
hunc populum dominatu regio liberauit? quid te facere? cui rei? cui
gloria? cui virtuti studere? & Pyrrhus apud Virg. 2. Aencid.

— Referes ergo hæc, & nuncius ibis

Pelidæ genitori, illi mea tristia facta

Degeneremque Neoptolemum narrare memento.

Sed hæc gentiliū commenta. Nos arbitramur verius, mortuos naturaliter,
& cognitione ordinariâ non cognoscere quæ viuentes agunt, nec sollicitos esse
de rebus nostris, sicut erant quando nobiscum in vita versabantur, quod tra-
dunt Origenes lib. 2. in Epist. ad Rom. & D. Augustin. lib. de cura pro mort.

Vide etiam cap. 13. Beatos tamen alio modo ea cognoscere constat posse, siue ex reuelatione
D. Thom. in illis factâ, ut insinuat. D. August. d. operis cap. 15. & D. Thom. 1. p. q. 89. a.
addit. 3. p. 9.

72. A. L.

ult. ad 1. siue ea videntes in Deo in verbi enim lucidissimo speculo intuen-
tur omnia, quæ ad illos queunt pertinere, ex sententia D. Gregorii lib. 12.
Moral. cap. 13. & D. Thom. d. ar. ult. certè sanctos videre & intelligere quid
agamus, & nos precibus suis iuuare, docent omnes patres, etiam Origenes li. 8.
cont. Celsum, homil. in Num. & in Iosue, D. Gregorius Nazianzenus Orat.
in Athanas. D. Augustin. d. operis cap. 15. & 16. Hieron contra Vigilant.

& ceteri passim, & ex sacris litteris non difficulter comprobatur, quicquid aduersarij ganniant, garriant, grunniant. Sed hec aliunde latius petenda. Meè instituti est, insinuare dumtaxat, & lectores paulatim à ludicris istis poetarum, ad scrip. diuine Scripturæ excitare, & assuescere, sanisq; opinionibus puero- rum nudas mentis tabulas imbuere. Cur si licet illis perfidiam suam inspargere, nos saluari antidoto non medicemus?

1008 Furibunda] sic Euripides *Cassandram* vocat *Baccham*, *Virgilius* *Furentem* lib. 2. *Aeneid.* cum tamen *furorem* laudat effusè *Plato* in *Phædro*.

Veniet] dictum hoc ex illà veterum opinione, de qua olim tam multa in *Aduersar.* Ideo huiusmodi morientium minas, quasi fanatico quodam spiri- tu prolatas, diligenter auribus aucupabantur, & memorià retinebant, ut an- notarunt *Seruius*, *Donatus* & alij citati à *Guichiaro* lib. 1. de *funer.* & lib. 2. cap. 2. ubi illa etiam adducit, que tot annis priorego in *Aduersar.* Adde non- nulla reperiri apud *D. Gregor. Magnum* lib. 4. *Dialog.* cap. 26. & *Fran. Petrar- chum*. lib. 1. *rerum senilium.* epist. ad *Boccacium*.

COMMENT. IN OCTAVIAM.

Priscianus lib. 10. docet à C. Cilnio Mecenate poemata conscriptum, cui nomen, *Octavia*, & ex illa fragmentum hoc adducit: *Pexisti capillum natura muneribus gratum*. Sed illa Octavia de qua ibi alia à nostrâ, ut alibi ostendi. Hanc *Octaviam*, Iul. Scalliger lib. 1. Poët. cap. 8. *Neronem* vocat contra librorum fidem, contra rationem: quid enim hic Nero patitur tragoediâ dignum? Senecâ illam esse, docent libri omnes, quotquot vidi. Nec ante hoc ævum quisquam, quod sciam, negavit. Senioristamen vel philosophi esse non posse, adeo mihi firmum semper & certum, ut eâ potissimum de causâ, ceteras philosopho quondam ademerim, ne hanc illi cogere adscribere: quod necessarîo cõsequi putabam, cum omnes decem vnus scriptoris arbitraret. Nunc, comperto errore, reliquas philosopho restitui: hanc vnâ, nondû. quæ etsi multo illis aliis inferior, nec satis idonea: quæ, ut classici scriptoris, in scholis iuuentuti prælegatur, non tamen prorsus indigna priuatâ curâ & studio. Sed cuius ista Senecæ? certi nihil habeo, sed coniecturam, mihi probabilem, donec quispiam certiora. Vixit temporibus Traiani & Hadriani, poeta quidam Annæus Florus, opinor ille, qui iocosè in Hadrianum, & in illum iocosius Imp. Hadrianus: hunc Carisius citat aliquando quidem: *Florus. ad Hadrianum*, aliquando: *Annæus Florus ad Hadrianum*: quem ego vix dubito Historicum illum esse, qui vulgo L. Florus vocatur, Camertis, Vineti, & Stadii labore illustratus: quem cum membranæ nonnullæ nominent *L. Annæum Senecam*: verisimile mihi sit, vocatum fuisse: *L. Annæum Senecam Florum*. Si patiatur Critici, me quidem iudice *Octaviam* ille domum ducere, & sibi vindicare poterit. Sed hoc dictum, non quasi *αριτλον* quiddam vel *οριτλον*, sed ut *ειδεικτικον* & *υπομνητικον* duntaxat.

A R G V M E N T V M.

LAVDIVS primis nuptiis Messallinam duxit: vltimis Agrippinam, quæ ex Domitio Neronem pepererat. Neroni à Claudio desponsa fuit Octavia Messallinæ & Claudii filia. Nunquam concordēs aut beneuoli coniuges vixerunt, multis odiōrum fomites suggerentibus. Tandem Neroni, cum votis suis, liberè potiùdi Poppæa (quam efflictim deperibat), eamque in vxorem ducendi, Claudîa repudiatâ, obstare populi fauorem videret; qui summo studio Octaviam in solio & coniugio Neronis tueri contédebat; populi impetû multorû cæde repressit, Octaviam in Pandatariâ deportari, & denique ibidē necari iussit.

IN ACT. I.

Flebiles hic actus quærelas Octaviæ, & nutricis allocutionem continet. 4 *Eia age*] *Moguntin.* etiam age tot tantis, quod recepto biatu placet. *Herbipolens.* & *Venet;* age tot annis *Hinc Basileens.* hoc correcturi; eia age tantis. *Lugdunen.* age tot tantisque. 7 *Alcyonas*] *vide Agamemnu.* 676.

8 Pandionias] *Lusciniam & hyrundinem. confer has Octavia, cum querelis Electrae Sophocleae:*

ὃ πικρολέτερον ὡς τις ἀνδρῶν
 ἔπι κακωτῶ τῶν δὲ πατρῶων
 πρὸ θυρῶν ἢ χῶ πᾶσι παρρησέων.
 Non aliter quàm amissis puellis
 Daulias àles

Tristes fundamgurgure cantus,
 Vt noti tandem omnibus
 Resonent patrias gemitus ad fores.

Virgil. Qualis populeà mœrens Philomela sub vmbra
 Amissos queritur fœtus; quos durus arator
 Observans, nido inplumes detraxit: ac illa
 Flet nocte, ramoque sedens miserabile carmen
 Integrat, & mœstis latè loca questibus implet.

Aristophanes, in Ranis:

ἤ χεῖλεσιν ἀμφιλάλοισι,
 δεινὸν ἐπιθρήμεται
 Θρηκίαι χελιδῶν,
 ἐπὶ βάρβαρον ἐζομένη πίταλον
 κελαιδεῖδ' ἐπιχλωτον ἀνδρῶν
 νόμον, ὡς ἑπολεῖται,
 καὶ ἴσαι γέγονται.

Iam labris loquacibus
 Graue resonat
 Threicia hirundo,
 Supra barbarum sedens folium.
 Canit autem luctuosa aëdoniam
 Legem, quod perit,
 Et si aequalia suffragia sint.

12 Si quis remanet sensus in vmbri] sic *Servius Sulpitius* apud *Ciceronem*; si quis inferis sensus est. *dubitavit etiam Isocrates, in Orat. Aegyptiacâ, & in Euagorâ, & Cicero lib. 15. epist. 16. ad Familiar. & videtur hæc formula prisca in hac re fuisse: quod multis ex Ouidio, Cicerone, Senecâ, & aliis ostendit Briffon. lib. 8. de Formulis fol. 841. Contra Virgil. Aeneid. 6. affirmat apud inferos memoriam & suorum affectus manere agens de Dido. Quid dicendum? altioris quidem hoc indagatōnis. sed verius videtur, Animam à corpore separatam, vim vegetatricē & sensitivam, earumque simulacra, & habitus ipsâ separatione deperdere; non tamen habitus & simulacra voluntatis aut intellectus, præter illos qui statui beatorum vel damnatorum repugnant. Amant ergo, & intelligunt animæ à corpore seicantē. Vide D. Thom. 1. par. q. 89. a. 5.*

16 Vulnere vidi] *Messalinâ* cum frustra ferrum pectori ac iugulo admovisset, à tribuno tandem confossa interiit.

27 Britanni] *Incertus ille pœta in Aduersariis:*

Conspectu deuicta tuo Britannia Cæsar.

(sic enim legendum . nam quod passim in inscriptionibus & nummis vocatur GERMANICVS, propter leuiculas victorias à ducibus eius portas, sit modere iam tunc ab Imp. recepto. Vnica namque Claudij expeditio in Britanniam. Nec repugnat prima syllaba, quod olim credidi. Nam communis ille. plerique corripunt: sed producunt non pauci. Lucretius lib. 6.

Nam quid Britannis cælum differre putamus.

Iuuenal. Sat. 5. neque Britones vnquam.

Martialis lib. 11. Quam veteres braccæ Britonis pauperis —

In m. s. sepe, Britto, & Britannus. Greci plerique Πεπειθως vocant. de hæc victoria Seneca in ludo Claudij: cuius versus malletur reduci ad dimetros, hoc

modo: Fundite fletus, edite planctus,

Fingite luctus, resonet tristi

Clamore forum: cecidit pulcrè, &c. deinde

Ille Britannos ultra noti

Litora Ponti, & cæruleos

Scuta Brigantas dare Romuleis

Colla cathenis iussit, & ipsum

Noua Romanæ iura securis

Tremere Oceanum. Vbi significat Brigantum scuta cæruleo colore non minus tincta fuisse, quàm corpora: Scotobrigantas, quos inuehant, non admitto. si nota illa gens Seneca; non omisissent Plinius, non Solinus, non ceteri scriptores diligentissimi, ad Ammianum vsque quem primum habent antiquitatis suæ testem Scoti, lib. 20. & 27. antiquiorem paullo Claudiano, quem illi primum vocant. malè. nam & Prudentius Claudiano senior aliquanto meminerat; etsi parum laudabili encomio; eò tamen respiciens, quo eodem tempore D. Hieronym. Meminere victoria tñtius etiam Mela lib. 3. cap. 6. etsi Claudium, quo imperante scribebat, non nominet; Suetonius in Claudio, Beda lib. 1. Anglica. hist. Hæctar Bœthius Scot. hist. lib. 3. & Galfridus Monmouthensis lib. 1. hist. Britonum commentitie narrationis auctor.

30 Coniugis, heu me, Pater insidiis] *hoc etiam in Atride nece exaggerat Chorus Sophoclis:*

τάχεις ἄδ' ἀκόρεστον οἰμωγῶν,

τὸν πατέρα ἐκ δουλεῖας ἀφρωτάτας

ματρὸς ἄλονται ἀπάταις Ἀγαμέμνονα,

κακὰ τε χεὶ παρῶν.

Sine fine patrem fraudibus impiæ

Implicitum matris Agamemnona, ac

Turpi ploras dextrâ proditum.

32 Tyranno] *in mala partem. nam de Nerone.*

39 Paruit liber diu] — iussit & ipsum

Noua Romanæ iussa securis

Tremere Oceanum, inquit Philosophus Seneca.

40 Ora Tanais] *De Tamesi, quæ olim scripseram, illa scio me sibi vindicansibus non debere, neque hoc nomine consensionem quinquagenariam recusarim. Describitur hoc flumen accuratè à Laonico Calchondila, lib. 2. histor. Turcica: Stephanus Tamesim urbem & flumen Italiae, vel suo, vel librarij errore maximo, prodidit. Sed fateor aliena ab hoc loco disputatio de Tamesi, assentiendam magni Critici castigationis; En qui Britannis, quis enim non intelligit, minimo negatio, exesa superiore parte litteræ B. & secundo n. inferius clauso; natam depravationem oritanais? coniecturam ergo illum non satis elaudendum unquam puto. fruge reperta, glandem de sero, fluuiumque illum, qui ex diuidiculis nõ ex sacro ortus in Senecæ agrũ, influebat, quoniã auspiciatò transiri nequit, penitus vindicanti cedo, vel potiùs è memoria exarescere sino.*

41 Ignota tantis] *viderunt alij vitium, & emendarunt; Ignota & ante class. textit freta.* 45 Soror] *Octavia.* 46 Ira] *Herbip. & Veneti:*

Illa coacta tegere crudelis viri,

*Quem secreta refugit — mendosè. sequor Criticos distinctio-
ne inuantes: Ira c. tegere. crudelis viri secreta refugit.*

51 Mutat] *sic Herbip. Veneti & Lipsiens. & m. s. multi; Mogunt. inmit-
tit. Lugdun mittit. vult Octaviam non sequi, sed negligere consilia sua. dolor
enim vindicta & ultionẽ spirare cõgebat; vel odiũ saltem & discidiũ fouebat.*

58 Electra] *sumtum à Sophocle, apud quem ipsa Electra mætere affatim
& desere miseras suas cupiens; Niobes adferz exemplum; eamque laudatis
prius mæstis illis auiculis, felicem predicat, cui, quantum libuit, flere licueris;*

ἀλλ' ἐμέγ' ἀπονόεος' ἄερε φρέτας,

ἀ Ἰτῦν αἰὲν Ἰτῦν Γ' ὀλοφύρεται.

ἄρτις ἀποζωιδρῆν Διὸς ἀγγελος.

ἰὼ παντλάμων

Νιόβος, σὲ δ' ἔγωγε νέμων θεὸν

ἄτ' εἰ τὰ φῶ πετραίω

ὦ αἰ δακρύεις.

Sed mihi mæsta placet auis

Iouis altifremi nuncia

Quæ plorans Ityn,

Ingeminat Ityn.

Eheu Niobe misera,

Diuis te immortalibus æquo;

Quæ perpetuis tumulum saxeam

Lachrymis irrigas.

64. Prohibet lugere timor] *acerbum hoc & crudele. Cicero in Pisonem.
Quis hoc fecit vllã in Scythiã tyrannus, vt eos quos luctu afficeret,
lugere non sineret: mærorẽ relinquis, mæroris aufers insignia. eripis
lacrymas, non consolando, sed minando.*

69 Magni resto nominis vmbra] *similia sunt illa Laberij;*

*Sepulcris similis nil nisi nomen retineo. * Property lib. 2.]*

Non ego sed tenuis vapulat vmbra mea.

Lucani de Pompeio senescente lib. 1.

— stat magni nominis umbra

Qualis frugifero quercus sublimis in agro

Exuias veteres populi, sacratâque gestans

Dona ducam, nec iam validis radicibus hærens.

hinc ergo acceptum, ut Ovidianum illud 5. Fastorum:

Nunc sum elapsa rogi, flammis, & inanis imago,

Hæc est ex illo forma relicta Remo.

Virgiliana Didus dicto respondet.

71 Cessat] q. v. l. cessas. interrogatiuè.

77 Qui me stygias] sic Electra Sophoclis:

ἀλλ' εἰ μὴ δὴ λήξω θρήνων

σογερῶν τε γῶν, ἔσ' αἰ

λείσω παμφεχθεῖς ἄστρον

ῥιπῆς, λείσω δὲ τὸδ' ἡμᾶρ. —

Nunquam diri finem gemitus

Nec lacrymarum faciam,

Dum rutilantia cernam sidera,

Dum iubar istud splendidum.

Sum visura dici.

affirmant ambe se quamdiu vixerint in lætæ futuræ.

88 Superbos humilésque] hoc est, omne genus hominum. sed labat ver-
sus: legerem ex coniectura; superos hominésque simul. contemtor (ait)
Deorum hominúmque.

89 Capit] non valet se continere, nec moderari habenas influentis fortunæ.
ne. Lucretius: Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.

99 Toleranda quamuis] hoc dicere voluit, non esse huiusmodi mala sua,
quæ cuiusquam patientia pati, aut tolerantia tolerare queat. ne tempus qui-
dem mederi posse, sed morte duntaxat emoritura: cessaturum dolorem, cum
esse quod doleat deserit. quare, meo iudicio, feliciter castigant; quæuis.

100 Tristi] amara, acerba.

105 Crimen] nullius criminis conscia simul. nullum mea neci crimen
pretexatur. nam adulterij cum Anyeto insimulabant.

113 Morte] gaudebat morte, quia fors eius ipsi per mortem Britannici ob-
tigerat. nam nisi Britannicum Nero occidisset, imperij partem, quæ Britan-
nici fors, non fuisset adeptus.

117 Modo facibus armat] Credebant veteres, umbras iniuste occiso-
rum redire, & nocturno tempore homicidas vexare ac persequi. unde Virgi-
liana Dido Aeneid. 4.

Omnibus umbra locis adero, dabis improbe pœnas.

& Platonis auctoritate confirmatur lib. 1. de legib. & à Plutarcho in Cimo-
ne, exemplo puellæ à Pausaniâ nocatæ; & Caligule, in Suetonij Augustiâ hi-
storia; & Rufini, apud Claudianum: & nonnulla hanc in rem. Marsilius
Ficinus lib. 16. de immortal. animar. cap. 5. Quid? in hoc defunctorum erga

occisores odium multi celebratissimum illud, quod traditur cadaveribus accidere, ut si propius accedat vel ponè transeat occisor, intra certum tempus, vulnera rursus sanguinem fundere incipiant, ut fuit observatum à latrunculatoribus frequenter admodum, ut referunt Iuris interpretes, N enizanus in Silvana Nuptiali, Boërius in decision. Casonus lib. de iudiciis, Paris de Put. Angelus. Marsil. & alij relati à Magio lib. 3. Miscellan. 5. Et fuit olim testatus de Euphorbi cadavere Homerus in Iliad. Non tamen satis apè, ut ex iis que precedunt, & subsequuntur apparet, eò trahunt ista Lactetij lib. 4.

Namque homines plerumque cadunt in vulnus, & illam

Emicat in partem sanguis, vnde icimur icetu;

Et si cominus est, hostem ruber occupat humor.

De viuis enim loquitur, ubi presens anima sanguinem ipsum impellit & agit in eam partem. Sed quid in mortuo fluxus istius causa esse potest? an relicta aliqua ab anima recedente in latis membris hostilis odij vestigia, & antipathie nota, que successu temporis evanescant? an Deus id detegenda noxa gratia fieri constituit? an quid aliud latentis, & ab ipsa cadaveris forma, aut illa aptitudine, seu relatione, quam anima absens, cum corpore suo retinet, energie mirificum hanc effectum producit? digna cerè questio, que exerceat ingeniosos & doctos; conati iam ex Theologis Henricus & Aegydius Roman. in Quodlibet. Ioan. Maioris in 4. d. 15. & Sibillanus Peregrinar. question. 13. ex Iurisconsultis, Magius d. cap. 5. Ex medicis Thadeus Florentinus in Isagogen Ioannit. Ioan. Langius epist. 40. & Leuinus Lemnius lib. 2. de occult. nat. miracul. Philosophi denique, Gaudentius Merula lib. 4. Memorab. cap. 18. & Galeottus Martius lib. de doctrina promiscua cap. 22. A vero propius abire crediderim eos, qui ad antipathiam confugiunt; cuius alias quoque monstruosas penè effectiones complures scimus, quas eleganter non exiguo volumine complexus Hieron. Fracastorius.

Citatur hi,
& plures à
Magio.

132 Iustæ] vere uxoris, ad distinctionem concubine; quam quis non habet animo uxoris.

137 Emergere vndis] Moguntinens. emerge vndis, ut sit hiatus.

140 Genitamque fratris coniugem captus sibi] historiae veritas compellit me castigare; Gnatamque fratris coniugem captam sibi. alij respondent; Genitamque fratre. eodem sensu.

141 Face] vide Med. 27.

148 Factus reus] conieceram olim in Aduersar. criminis ficti reus, quod alij postea sibi adscripserunt: occupent. preoccupata: non imitabor mores eorum, qui nugas istas veris amicitiiis proponunt. Nec muto, quod olim quoque plus placuit; facti reus. sic enim vetus ille scriptor in Cyri:

Aërialque facit causam sibi visere tures. hoc est, pratexit & fingit. sic Ausonius, in libris incorruptis:

Bucula sum celo genitoris facta Myronis

Aërea; nec factam me puto; sed genitam.

Facere artificis est, gignere natura. eò respicit Ausonius; quem nollem hic doctus Xanto vitiasset. Alius quoque oculosissimus homo in Tibulli m. speropti-

*mis inuenit lib. 4. Crimina non hæc sunt nostro sine facta dolore?
pro, ficta. nec debuit, non excudi.*

149 Intrauit hostis] *Nero. sed Moguntin. de ipsamet Octauia; Intra-
ui hostis. male, nam loquitur nutrix.*

161 Polluit Stygia face] *sic etiam loquitur inf. ver. 588.*

162 Iura naturæ] *nam patrum nuptiis ad omne flagitium exercita, ardore
retinende potentie, eoque immanitatis prouecta fuit, ut se temulento filio
comitam & ad incastum paratam obtulerit; & commissum facinus; nisi Se-
nece astu disiectum fuisset, ut ex Cluio & ceteris; uno Fabio Rustico dissen-
tiente, Tacitus commemorat.*

167 Sidus orbis] *Posidonius:*

ὄτος τοι Πάριος ὁ μέγας ἔχει πατρὶδος ἀστὴρ

Μάρκελλος κλειῶν Κλαύδιος ἐκ πατέρων.

Claudius hic Romæ quondam memorabile sidus

Marcellus, patrum stirpe facis veterum.

*Commentar. antiquis in Iuncsal. legitur, Locustam, nobilem venescam, à
Nerone increpitam, quod Britannico benium venenum parasset, tam efficax
dedisse, ut antequam Britann. po. ulum exhauriret, in conuiuio Neronis expi-
raret. qua de re citatur ibidem fragmentum Turni Arunci, ex Satyris, quod
ita recenset; Et quæ Cæsareas soboles horrenda Locusta*

Occidit, curis dum liberat arte Neronem.

169 Cui lacrymas dedit] *nam ignaram necis, ægerrimè tulisse scribit
Cornel Tacitus. 170 Cum rogis artus tuos] Fuit ergo corubustus; non
tamen exprimitur in Campo Martio, an alibi; puer adhuc, & IUVENTVTIS
PRINCEPS, ut ex quodam Numismate didici.*

171 Membræque & vultus Deo] *Homerus:*

Oculos atque caput similis Ioui fulminatori,

Marti verò ventrem, pectus autem Neptuno.

Rufinus in Epigramm.

Oculos habes Iunonis, Melite, manus Palladis,

Mammas Veneris, talos Thetidis.

His comparationibus abstinendū monet ipse Lucianus in li. 1. & 11. ἐπιόρων

198 Volucer cupido] *Moscho dicitur pennata avis. Proclo, immorta-
les, alati celebrantur amores. Orpheus ait; Iucūdum, magnum, gratum
cantamus amorem, Arciferum, alatum, celerem, flammisq; potentem,*

206 Fulsit] *Moguntin. & Burdegalenf fluxit. vide inf. ver. 765.*

207 Sidera Lædæ] *Dioscori, Castores; quos significare duo h. emispheria;
& hoc Homerum indicare dicentem:*

Alternisque alias vicibus viuunt, aliasque

Mortem obeunt, æquum Diis nanciscuntur honorem.

*& pileos eis imponi, & stellas superponi, ad significandam h. emispheriorum cor-
stitutionem, scribit Sextus Empyricus lib. 8. cont. Mathemat.*

209 Heber] *Hebe, Priscis Ganymeda dicebatur; eo quod nectar Diis
funderet. huic Polyasij multos honores exhibebant, eumq; maximum quod quis*

ad Hebes aram confugioebant, omnium criminum veniam consequerentur, teste Pausaniâ in Corinthiâ. i. circa ante Gany mede templum compedes & castrense captiuorum suspendebantur: ipsa pingebatur sordidâ puellæ habitâ, veste variegata, floribus coronata. Iuuentutis namq̃ Deam credebant, & Diis ipsis Senium auertere, auctoribus Agrætio, Ouidio, & Strabon elib. 8. item Philostrato in Imagine Atlantis. Venerabiles Dii, qui nisi Hebe pocillaret, sicut vestimentam veterascerent. Iunonis & Ionis filia fuit, & Herculi fratri, ad matris exemplum nupsit, ut referunt Homerus 11. Odys. Pindarus 7. & 10. Isthm. Hesiodus in Theogon. Euripides in Oreste, & Pausan. in Attic. vide Vincentium Chartarium li. 2. de Deor. imag. & Lilius Syntag. 10.

212 Obsequium] comitas, cultus, & obseruantia. superius:

Vince obsequendo potius inमितem virum.

oportet enim maritum vxor colat, obseruet, eiq̃ obediat & obsequatur, ut enim serui ad ministerium, sic ad officium vxor habetur. Seneca lib. 3. de benefic. Sunt enim, qui ita distinguât, quædam beneficia esse, quædam officia, quædam ministeria. Beneficium esse, quod alienus det. (alienus est, qui potuit sine reprehensione cessare) officium esse filii, vxoris earum personarum, quas necessitudo suscitât, & ferre opem iubet. Ministerium esse serui, quem conditio sua eo loco posuit, ut nihil eorum quæ præstat imputet superiori. Obsequium ergo, vxoris officium.

* sic memb.
Burdegalon-
sine coniun-
ctione.

213 Altæ, pressusque dolor] sic Lipsens. melius ceteri, altè pressusque dolor sic Maro, altum dolorem corde premere.

230 Vidimus] ex fide historie dictum, nam Tacitus XIV. Annal. de his temporibus agens; Inter quæ (inquit) Cometes effulsit: de quo vulgi opinio est, tanquam mutationem regis portendat. & Seneca li. 7. nat. quest. cap. 17 nec hunc, qui sub Nerone Cæsare apparuit, & cometis detraxit inuidiam, illi similem fuisse, qui sub necē D. Iulij Veneris ludis genitricis, circa vndecimam horam diei emerit, & cap. 21. Sex enim mensibus hic, quem nos Neronis principatu latissimè vidimus, spectadum se præbuit, in diuersum illi Claudio circumactus. Ille enim à Septentrione in verticem surgens Orientem petiit, semper obscurior: hinc ab eadem parte exiit, sed in Occidentem tendens ad meridiè flexit, & ibi se subduxit oculis. & cap. 29. Intra sextum mensem dimidiâ cæli partem transcurrit hic proximus, à Septentrione motus sui initium fecit, & per Occidentem in Meridiana peruenit, erigenque suum cursum oblituit.

232 Qua plaustra] in Septentrione.

236 Minantur] nam Cometes credebatur nunquam impunè videri. Pentanus in Meteor.

Ventorum quoque certa dabunt tibi signa cometæ,
Illi etiam bellis motus, feræque arma minantur,
Magnorum & clades populorum & funera regum.

238 Irata tellus] Hesiodus:

Ast vbi Titanes è caelo expulit Iuppiter
Minimum natu peperit filium Typhonem terra magna

Tartari in amore per auream Venerem.

239 Hostis Deum] *Euripides:*

Hostis Deum, cunctique humani generis.

248 Nero ipse diuo Domitio genitus] *ingenitâ Claudiæ genti (auctore Cornelio) superbiâ, exprobrat Neroni natales. non ortum ex Claudiâ vel Iuliâ gente, quæ Imperatoriæ; sed irrepsisse, & ut spurium stolonem insertum in meliorem stirpem, genitum Cneio Domitio Abenobarbo; cui non quadrat, Diui, prænomen: sed vult illud nec Neroni conuenire: ideo legendum opinor; Nero iste Diuus. ironicè. vel; Nero iste, Cneio Domitio. Moguntinens. & Veneti habent; Nero diuo Dom. gen. pa. sed claudicat versus.*

255 Violenti] *Moguntin. violentam. hinc Herbig. & Veneti, violenta. deprauatè.*

259 Genitricis] *Messallina.*

260 Legum] *quæ non permittunt eodem tempore duos maritos habere. de portentosa fœditate Messallinae Iuuenalis Sat. 10. Plinius lib. 10. cap. 63. Tacitus, Sueton. & Sex. Victor.*

267 Trufit] *Moguntin. etiam Herbig. & Veneti, traxit.*

270 Manes parentis néve sollicita] *credebant Manes nimio planctu & auctu offendi. ideo sup. Herc. Fur.*

———— planctu iubes

Sentire fatum? parce ————— *Tibullus:*

Tu manes ne læde meos, & parce solutis

Crinibus, & teneris Delia parce genis;

Sollicita. *offende, molesta sup. Medea:*

Aliâ sedens tellure sollicita Deos.

286 Virginitas] *virginitas in matrimonium allata, quam non ineptè in maritata sponsi exigunt: commendant hanc sacra littera & eius à parentibus sponsæ vestigia seruari iubebant: hanc ereptam imputant Neroni. quare non est cur hunc versum expungant.*

288 Ducis] *Claudij Imperatoris.*

292 Martis genus] *propter Romulum & Remum Martis ac Ilia filios Romæ conditores. consule Linius lib. 1. Dionys. lib. 1. & Plutarchum in Romulo, varia tradentes.*

295 Virgo] *Virginia. narrat Dionysus lib. 11. & Linius lib. 3.*

Dextera] *castigo ad legem numerorum; dextrâ.*

301 Nata Lucreti] *nota Lucretiæ, Tricipitini Lucretij filia Callatinæ uxoris mors ex Dionys. lib. 4. Plutarcho in Poplicola, Linius lib. 1. & Ouid. lib. 4. Fastor.*

305 Parentis] *Seruij Tullij Regis optimi minor natu filia, narrant Linius lib. 1. & Ouid. 6. Fastor.*

307 Rogos] *non caruit rogo, sed sollempni sepulture ritu & monumento. docet Dionys. Halycarnass. lib. 4.*

308 Hoc quoque] *conferatur hic chorus cum initio lib. 14. Annal. Taciti.*

311 Misit] *nam nauis ita composita fuit ab Anyceto, ut eius pars in ipso mari artificiosè soluta, in mare Agrippinam effunderet. auctor Tacitus.*

312 Portus] *Baulos. id velle nomen : Misenum promontorium inter & lacum Baianum, flexo mari alluitur. ita Tacitus, Xiphilinus, & Martialis. primum ab Herculis bobus ibi stabulatis, boalia, mox boauli, tandem bauli, teste Servio.* 329 *Ardens ira] at Tacitus docet Agrippinam silentio & dissimulatione crimen transmittere conatam.*

362 *Satelles] Anyctus libertus classis apud Misenum praefectus, & pueritiae Neronis educator, unâ cum Herculeio trierarcho, & Oloarito centurione classario missus ad matrem Neronis occidendam.*

365 *Ministrum] Oloaritum, Tacitus vocat.*

370 *Per fera tristem vulnera] multis vulneribus confossam, per singula spiritum tradit emisisse, ex eorum sententia, qui confossos vulneribus, non per os, sed ipsa vulnera exhalare animam putabant: illi videlicet, qui animam esse ipsum sanguinem credebant, quos Aristoteles in libb. de animo refellit.*

IN ACT. II.

Introducitur Philosophus Seneca seculi sui mala commemorans : & incassum monens, ut ait Sidonius, suum Neronem. Nam impius Imperator, respuit sana consilia, & proximum diem, nuptus cum Popp. câ, destinat.

375 *Melius latebam] Burdegalens. membranæ; iacebam.*

176 *Rupes maris] scopulosa enim est Corsica, & praefractis rupibus aspera. Cl. Claudianus : — cæcis vitatur Corsica saxis.*

Seneca de consolat. ad Elbiam; deserta loca, & asperrimas insulas Scia-thum & Seriphum, Gyaram, & Corficam pete. & cap. 8. vocat Corsicum mare impetuosum; ipsam insulam spinosum atque atidum saxum. & in epigr. de suo exilio, dicit se scopulo infingendû, quod in Corsicam mitteretur.

379 *O quàm iuuabat] Lactantius li. 6. docet philosophos studiosè in cæli contemplatione versari solitos, & veram in eâ voluptatem oculorum posuisse; Aiunt multo esse præclarius & homine dignius, cælum potius, quàm cælata intueri, & hoc pulcherrimum opus intermicantibus aëtorum luminibus, tanquam floribus adornatum, quàm picta, & ficta, & gemmis distincta mirari. Stoici fuere huic contemplationi quasi affixi; ut præ se ferebant: quibus mundus quiddam undique perfectum, omnia undique complexam, nec quicquam esse quod non insit in eo (nam Deos, mundi partes putabant) hominem natum ad mundum imitandum, contemplandumq;, ut disse-rit Lucilius Balbus apud Ciceronem lib. 2. de nat. Deor. Ipse Seneca hoc sit i ardentissimum fuisse studium, talemq; vitam, qualis hic describitur, narrat epist. 65. & consolat. ad Elbiam cap. 9. & ult.*

Quo nihil maius] Seneca de consolat. ad Elb. cap. 8. Mundus hic quo nihil maius, neq; ornatius natura rerum genuit: animus cõtemplator, admiratorque mundi, pars eius magnificentissima, &c. Parens natura] Deum pater Iuppiter. nam Senecæ Natura summus Deus est. Lactantius docet lib. 2. cap. 9. ita scribens; Melius igitur Seneca omnium Stoicorum acutissimus, qui vidit nihil aliud esse naturam, quàm Deum. Ergo (inquit) Deum non laudabimus, cui naturalis est virtus: nec enim illam didicit ex illo. Imò verò illum laudabimus: quamvis enim naturalis illi sit, sibi illam

dedit, quoniam Deus ipsa natura est. Cùm igitur ortum tribuis naturæ, ac de-
trahis Deo, in eodem luto hæsitans versuram soluis Geta. à quo enim mundum
fieri negas, ab eodem planè fieri mutato nomine confiteris. Hæc Lactantius
ex Senecâ. Ipse Seneca fufius mentem suam explicat lib. 4. de benefic. cuius
verba adscribam fideliter, ut in membranis Burdegal. inueni. nam vulgò ali-
ter leguntur; Quid enim aliud est Natura, quàm Deus, & diuina ra-
tio toti mundo & partibus eius inserta? Quoties voles, tibi licet aliter
hunc auctorem rerum nostrarum appellare, & Iouem illum Opti-
imum ac Maximum ritè dices, & Tonantem & Statorem; qui non
(ut Historici tradiderunt) ex eo quòd post votum susceptum acies
Romanorum fugientium stetit, sed quòd stant beneficio eius omnia,
stator, stabilitòrque est. Hunc eundè & Fatum si dixeris, non men-
tieris. nam cùm Fatum nihil aliud sit, quàm series implexa causarum,
ille est prima omnium causa ex qua cetera pendent. Quæcunque
voles nomina ei propriè aptabis, vim aliquã effectumque celestium
rerum continentia. Tot appellationes eius possunt esse, quot mune-
ra. Hunc & Liberum patrem, & Herculem, & Mercurium nostri
putant. Liberum patrem, quia omnium parens sit; à quo primum
inuenta seminum vis est consultura per voluptatem. Herculem, quia
vis eius iniuncta sit, cùmque lassata fuerit operibus editis, in ignem
recessura. Mercurium, quia ratio penes illum est, numerusque &
scientia. Quocunque te flexeris ibi illum videbis occurrentem tibi.
nihil ab illo vacat. opus suum implet. Ergo nihil agis ingratisime
mortalium; qui te negas Deo debere, sed Naturæ. quia nec natura
sine Deo est, nec Deus sine naturâ: sed idem est vtrumque, nec di-
stant, nisi officio. & paullo pòst: Sic nunc Naturam voca, Fatum, For-
tunam, omnia eiusdem Dei nomina sunt varè vtentis suâ potestate.
idem, sed breuius, perstringit lib. 2. Nat. quæst. cap. 46. veris pauculis multa
falsa permiscens. Trismegistus in sacro sermone; ὁ Θεὸς ἡγὴ ἡδὴ ἡδὴ φύσις. Deus
& mens & natura. Quare cùm Orphici illi veteres, & Pythagorici, & Stoi-
ci, & Platonici, idem esse Naturam & Deum consereant, & Deum vt om-
nia continere, sic etiam implere cuncta sentirent; omnium entium generibus,
& formis, & indiuiduis, Naturæ nomen accommodarunt, ut licet videre
apud Trismegistum, Hippocratem, Ocellum, Timæum, & Platonem. Et san-
nè recentiores etiam nonnulli, non satis propriè & distinctè loqui videntur,
cùm nolunt, quando de efficientiâ aut creatione agimus, Naturam à Deo di-
stingui; sed nunc locus non est accuratiùs eos refellendi. Semper Deus na-
turæ auctor est, & Dominus, & Natura pars ipsarum rerum creatarum, à
suo distincta creatore. Manichæi duas naturas affirmabant, vnâ Dei, alte-
ram nec Dei, nec ex Deo; regnum lucis & regnum tenebrarum, teste D. Au-
gustino lib. 2. de moribus Manichæor. cap. 3. & lib. 2. de sermone Domini in
monte, & lib. contra epist. fundamenti cap. 24. & huius male nature, quin-
que alias naturas, ut idem D. August. docet, ibid. cap. 28. & bonam qui-
dâ illam dicebant esse ipsum Deum, ut tradit D. Augustinus lib. de naturâ

Ecce: Deum
vult igne
periturum.

Fræc. Geor-
gius Har-
mon. mudi
cantu. 1. lib.
1 cap. vlt.

beni contra Manich. cap. 41. ut hic quoque deprehendamus hereticos hoc delirium, quâ Natura dominum cum Naturâ confundunt; ab antiquis philosophis mutatos. Nec enim, qui propriè loqui velit, hæc nomina temerè confundere debere. Rectè enim D. Augustin. d. lib. 2. de moribus Manichæor. cap. 2. Nâ & ipsa natura nihil est aliud, quàm id quod intelligitur in suo genere aliquid esse. Itaque ut nos iam nouo nomine, ab eo quod est esse vocamus essentiam, quam plerumq; substantiâ etiam nominamus: ita veteres, qui hæc nomina non habebât, pro essentiâ & substantiâ, naturam vocabant. *Et statim*: cum in Catholicâ dicitur, omnium naturarum atque substantiarum esse authorem Deum, *Et c.* lib. 7. de Trinit. *sub finem*: veteres, qui Latinè locuti sunt, antequam haberent ista nomina, quæ non diu est quod in usum venerût, id est essentiam, vel substantiam; pro his naturam dicebant. *Auctor lib. de spiritu & anima. c. 42.* Natura siquidem est quædam vis & potentia diuinitus rebus creâdis insita: quæ unicuique rei omne suum tribuit esse. hoc est, perfectionem ultimam essentia: *Quæ quatenus ex eâ aliquid proprium nascitur, natura; quatenus definitione explicatur, quidditas; quatenus per eam & in eâ res existit, essentia vocatur, ut rectè Fonseca in lib. 4. Metaph. cap. 2.* Hanc *Et alias nature significationes tradunt Aristoteles lib. 5. Metaphys. cap. 4. D. Thomas 3. p. q. 2. a. 1. & Boëtius in lib. de duabus naturis; quem fusè explicat addens reliquas nature significationes, Bened. Pererius lib. 7. de rerum Naturali. Princip. cap. 1. post Themystium & Simplicium.*

A temporibus Augusti, ut patet ex Fabio.

381 Cursus] De Sole veterum sententias coaceruauit Stobæus lib. 1. Eclog. Phys. cap. 24. De Lunâ cap. 25. de reliquis astris cap. 26. Cursus vocat perpetuum iter per Zodiacum.

382 Mundique motus] ordinatissimam illam rerum omnium circumactionem: de quâ Seneca lib. 4. de benefic. quomodo mundi officium est circumagere rerum ordinem; quomodo solis loca mutare, ex quibus oriatur, in quæ cadat.

Alternas vices] necessitatem & vicissitudinem oriendi occidendiq; subuereor ne hæc verba; Solis & cursus sacros, mundique motus, alicunde irrepperint, legendumq; sit; Cælum intuei, solis alternas vices. sed nihil ex contextu reiici. quia coniecturas liberas, sed Criticorum manus legibus ligatas esse oportet, ne quid ex solâ coniecturâ delere, eradere, expungere audeant.

Qui sese nescit] mundus vel potius æther. omnes quidem libri, vel sic continent, ut Lipsien. & plerim. s. vel; Qui se senescit, ut Moguntin. Veneti, Herbipolens. Basilcoens. & Lugdunens. quod germanum reor, non quia satis purû, sed quia in hac tragædiâ multa non pura. hoc est, qui suis viribus, nullo extrario corrumpente corrumpit & consumit seipsum: qui veterascit in se. sic Psal. 101. Omnes (cæli) sicut vestimentum veterascunt. כָּכָר וְבָרָר, quod confirmat paraphrasis Chaldaea, & παλαιωθήσονται. LXX. D. Hieron. atterentur. Si veterascunt, quomodo igitur stulti Rabbini quidam volunt mundum in perpetuum duraturum; quod stultè eos colligere ex Genes. 8. cap. & παῖτο ibi à Domino cum Noacho inito; notat Hieron. ab Oleastro. Cum tamen

pañtum illud ad solum interitum per diluuium, sit referendum, ut docet Eucherius lib. 1. in Genes. Ipsum signum (ait) in aquâ & in igne ostenditur: quia ex parte est cæruleus (scilicet arcus celestis) & ex parte rubicundus. quia vtriusq; iudicij testis est, vnius videlicet facti, & alterius faciendi. Quod testamentum posuit Deus inter se & homines, atque omnem animam viuâ, ne perdat eâ diluuius, arcû qui apparet in nubibus, &c. & mox de mundi senio. sic scribit: sex ætatibus finiendus est hic mundus. cuius prima ætas fuit ab Adam vsque ad diluuium, quæ rectè infantia comparatur, &c. Dixerat autem paullo antiè, sextam ætatē senium vocari. D. Chrysostomus idem refert ad diluuium, cuius verba habes in Cathena Lipomani, ipse quoque Lipomanus sic exponit. Sed & alij quoque multi veterum, ut Hipparchus, Columella, & Varro, censuerunt diuturno cui senio celi status ac qualitatem mutari. quæ de re multa Hieron. Magius lib. 1. de mundi exustione cap. 3. & 10. & lib. 2. cap. 6. & nos alia ver. 390.

In cæcum chaos] omnia corpora οὐρανῶν καὶ γῆς, confusa, composita, & in vnum quasi conflatâ; in eadem, ex quibus coaluerunt, resoluenda asserebant: ex chao igitur, seu indigesta potius eius mole (ut scribit Ouid. 1. Metamorph.) ortam mundum, in Chaos iterum ait redituram. Propter hanc omnium in elementa sua resolutionem, Aegyptij mundum figura serpentis caudam suam deuorantis, significabant. Vide Pierium lib. 14. Hieroglyph.

386 Casurus iterum] dixerat idem Lucanus lib. 1.

— sic cum compage solutâ

Secula tot mundi suprema coëgerit hora,
Antiquum repetens iterum Chaos; omnia mixtis
Sidera sideribus concurrent, ignea pontum
Astra petent: tellus extendere litora nolet,
Excutiétque fretum. fratri contraria Phœbe
Ibit, & obliquum bigas agitare per orbem
Indignata, diem poscēt sibi: totaque discors
Machina diuulsi turbabit federa mundi.

Exstiterè de ortu mundi variæ philosophorum sententiæ, sed de illis nunc non agendum. Seneca enim de interitu loquitur. De quo, non conueniunt philosophi. Eorum precipuas sententias sic paucis complectitur Arnobius lib. 2. Mundum, quidam ex sapientibus existimant, neque esse natum, neque vilo tempore periturum: immortalem nonnulli, quamuis eum conscribant esse natum & genitum. tertiis collibitû dicere est, & esse natum & genitum, & ordinariâ necessitate, periturum. Quarum prima Aristotelis est, altera Platonis; tertia Epicuri: Est & Stoicorum hæc tertia, item Anaximenis, Anaximandri, Anaxagoræ, Archelai, Democriti, Leucippi, & Empedoclis. Primæ sententiæ auctores ut Xenophanes, Parmenides, Melissus, Philolaus, Aristæus & Ocellus; antiquus adeo scriptor, ut Plato, & Archytas in Ocelli tantum Nepotum ætatē inciderint; (vide epist. Platonis & Archytæ, inter opera D. Ambrosij.) & eum in hoc & plerisque secutus fuit Aristoteles, censebant ex natura sua mundum esse huiusmodi, Plato verò

cum suis ex Dei tantum placito permansurum, ut docet Stobæus in Eclog. phys. lib. 1. ca. 24. Nos finem per incendium imminere mundo credimus; quod & veteribus plerisque persuasum fuit, ut Sibylle lib. 3. Oraculor. apud D. Augustin. lib. 18. de Ciuit. Dei. & Hystaspi apud Iustinum martyrem apolog. 2. & Sophocli apud eundem in lib. de Monarch. & innominato poetæ apud Clement. lib. 5. Stromat. Mundum inquam vel exurendum secundum illas partes, quæ diluuiio fuere demersæ, iuxta Primasium & Anselmum; vel duo elementa consumenda, duo relinquenda, iuxta Bedam; vel elementa omnia exurenda, & ipsos etiam celos superiores, iuxta plerosque, ut docet Magius lib. 2. de mundi exustione cap. 6. & 7. vel iuxta D. August. non modica pars inferiorum orbium, unâ cum superioribus exustionis experta futura, lib. 20. de Ciuit. cap. 18. Nondum hoc, quoad celos satis definitum; nisi quod mundus exurendus, ut renouetur in meliorem faciem. Non enim amplius celum postea monebitur; & elementa mutabilitate cui nunc subiacent, carebunt, expertia quoque futura qualitatum corruptibilem, quibus nunc sunt prædita, licet illorum substantia eadem sit futura: quæ D. Augustini d. lib. 20. cap. 16. Primasij in Apocal. D. Hieron. D. Thomæ, Ludolfi, & communior sententia est. Vide Magium lib. 4. de mundi exust. cap. 4. & 5. & Eugubinum lib. 10. de perenni philosophia. Nollem verò quenquam existimare, ut video nonnullos; quoad hanc Ecpyrosim veteres philosophos nobiscum sensisse. eo quòd Ecpyroses quedam illis notæ. Multiplex enim discrimen est. Illis enim huiusmodi exustiones, non una sed frequentes; nobis una. illis certis temporibus & determinatis: nobis incertum planè tempus. illis necessaria, & à naturalibus causis: nobis, ex Dei beneplacito, & liberâ Dei voluntate. illis nutui cataclysmi, & ecpyroses: eluuiio nobis iam præterita, restat sola exustio. Illis post talem vicissitudinem, semper alius & alius futurus mundus; nobis vnus; idemque. Plerique tamen illorum mundi eternitatem tuentes, has exustiones admittebant, & ad eternitatem hoc ipsum pertinere credebant, mundum recoquentes ut Medæ Aesonem. Facile hoc patebit, si dicta gentiliùm adscripsero. Hermes itaque Trismegistus in lib. de Mundo, Deum ad amouendam mundi senectutem, & scelera hominum vindicanda, nunc cataclysmum, nunc exustionem inducere cõset. Plato in Tymæo, ex Aegyptiorum sententiâ, idem refert; quod illi nimirum à Trismegisto acceperant. Chaldæi causam futuri incendij, & excidij mundi, referebant in concursum quorundam calidissimorum astrorum. Aristoteles insinuat eandem vicissitudinem per $\chi\epsilon\tau\alpha\kappa\lambda\upsilon\sigma\mu\omicron\nu$ seu mundi hyemem, & $\epsilon\upsilon\pi\upsilon\rho\alpha\sigma\iota\nu$ mundi æstatem, lib. 1. Meteor. & voluit certis annorum curriculis & siderum traiectionibus contingere: lib. tamen 2. negat ex eo mundi interitum, sed durationem potius sempiternam; colligi. Eusebius eandem sententiam tribuit Heraclidi & Empedocli, Athenagoras, Stoicis. Fuit sanè Senecæ, qui lib. de Consolat. ad Martiam scribit: inundationibus quicquid habitatur obducat, necabitque omne animal orbe submerso, & ignibus vastis torrebit incendetque; mortalia. Et cum tẽpus aduenerit, quo se mũdus renouaturus exstinguat, viribus ista se suis cadent, &c. & lib. 3. Nat. quæst. Arsa enim terræna omnia contendit, quando

VideD Tho.
in 4. d. 47.
q. 2. & opusc.
60. cap. ult.

omnia sidera, quæ nunc diuersos agunt cursus, in cancrũ conuenere,
 & eodem lib. sapius. Epictetus quoque mundum conflagraturum, etiam ipsos
 Deos inquebat, apud Arrianum lib. 3. cap. 13. Apuleius in Trismegisto: ma-
 lignitatem omnem vel alluione diluens, vel igne consumens. Oui-
 dius lib. 1. Metamorph.

Esse quoque in fati reminiscitur adfore tempus,
 Quo mare, quo tellus, correptaque regia cæli
 Ardeat, & mundi moles operosa laboret.

Jul. Firmicus lib. 2. Astrolog. Tercentum mille annorum maior apoca-
 tasis per epyrosim, aut per cataclysmum fieri consuevit. Item: tunc
 ergo epyrosim cataclysmus sequitur. apertius Censorinus de die Natali:
 Præterea annus, quem Aristoteles maximum potius, quàm magnum
 appellat; quem Solis & Lunæ vagarumque quinque stellarum orbis
 conficiunt; cum ad idem signum, vbi simul quondam fuerunt, vnà re-
 feruntur: cuius anni hyems summa est $\chi\alpha\tau\alpha\lambda\upsilon\sigma\mu\delta\varsigma$, quam nostri dilu-
 uionem vocant: ætas autem $\epsilon\chi\pi\tau\epsilon\omega\sigma\iota\varsigma$, quod est mundi incendium.
 nam in his alternis temporibus mundus, tum exignescere, tum ex-
 aquescere videtur. Hoc ergo Stoicis visum, & sic omnia putabant interire
 & renasci. Renasci quidem, vt paullo post, inquit, rursus vt stirpem nouam
 Generet. renascens, melior — cadere enim post hanc defla-
 grationem noua de celo semina, quibus hominum genus instauretur, vt dispu-
 rat Stoicus ille apud Ciceronem in lib. de Nat. Deorum, & fortè referendum
 è illud Maronis: Iam noua progenies celo demittitur alto.

Seneca lib. 3. Nat. question. in fine: Nec ea semper vndis licentia erit, sed
 peracto exitio generis humani, exstinctisque pariter feris, in quarum ho-
 mines ingenia transierant; iterum aquas terra sorbebit. terra pelagus
 stare, aut intra terminos suos furere coget, & reiectus è nostris sedibus
 in sua secreta pelletur Oceanus, & antiquus ordo reuocabitur. Om-
 ne ex integro animal generabitur, dabiturque tertis homo inscius
 scelerum, & melioribus auspiciis natus. adscripsi ex fide membranarum
 Burdegalsium. Similia Plinius lib. 7. cap. 16. cui tamen mundus æternus, si-
 milia Macrobius lib. vlt. in Somn. Scipion.

386 Nunc adest mundo dies supremus ille] extremum mundi diem,
 qui in astrorum concursum reijciebant, vt Chaldei, Aegyptij, Pythagoræi,
 Stoici, Aristoteles, & citati philosophi omnes, illi quoque definitum tempus
 eius se posse predicere putabant, sicut Berosus, Plato, Plinius, Seneca d. lib. 3.
 cap. 29. & alij; nempe post annum magnu, seu maximum: quos refellit, Aegi-
 dius Colomnius Roman. iract. de predestinat. & prescien. cap. 2. Alij confu-
 gerunt ad Hebraicam illam traditionem, de sex millibus annorum, ex quodam
 Heliâ, non Thesbite; quam refutarunt preclare, Genebrard in Chronic. &
 Hier. Magius lib. 3. de exust. mundi cap. 16. Certum enim Catholicis esse de-
 bet, à nulla * pura creatura, nec horam, nec diem, nec tempus illud sciri posse;
 quia tempus illud pater pesuit in sua potestate, Act. 1. vt docet D. Augustin.
 lib. 18. de Ciuit. Dei. & epist. 78. ad Helychium, & in Psal. 6. & Primasius

* Dico, pura
 creatura,
 quia quod
 nec Angeli,
 nec Apostoli
 sciuerunt,
 Christus do-
 minus scie-
 bat, non ta-
 men vt alijs
 indicaret,
 vel eos sci-
 re faceret

in Apocal. & sacræ scripturæ est omnino consentaneum. Ipsa tamen mundi fini vicina tempora sciri posse ab hominibus multi existimant, & in his Magius lib. 3. cap. 16. Ex qua sententia, orta est illa communis multorum opinio; cuius etiam vestigium hic apertum in poeta; suis temporibus finem illum instare. Ex quibus quidam indefinite. Non longè iam abesse, ut Amadeus in sua Apocalypsi, & quidam Ioan. Monachus, quem reliquisse orat. de occasu mundi, & de venturo mundo nono testatur Bar-Cepha p. 1. S. Vincentius Ferrerius & multi Patres. Quorum plerosque nihil aliud arbitror voluisse, quam quod Apostolus dixit, fines seculorum in nos deuenisse 1. Cor. 10. & quod D. Ioannes, ait, Nouissimam horam venisse. 1. epist. cap. 2. hoc est, vltimum tempus, seu seculum, seu ætatem, quæ à Christi aduentu capit adesse, ut exponunt Ambros. in d. cap. 10. & D. Augustin. in lib. 83. question. & epist. 80. ad Hesyeh. Et, si temporis spacium à condito mundo ad Christi vsque aduentum, cum eo quod ad D. Ioannis; vel etiam patrum illorum ætatem, imò & nostram effluxit compares, quantum est istud? ut ponderat Oecumenius post Chrysostomum, ad locum illum D. Ioannis. Præterea voluere hoc modo excitare homines, ad piè & religiosè viuendum, fugienda vitia & virtutes amplectendas, ab incertitudine diei incertæ, & semper imminentis, quæ Apostolorum mens fuit, non ignorantium suis diebus iudicij diem non futuram, ut censet D. August. d. ep. 80. vsq. Hieron. Sedulius, Theodoretus, Ambros. & communiter omnes in 7. & 10. cap. 1. ad Cor. ferè interpretantur. Et hoc voluisse D. Chrysostom. apertissime colligitur ex Homil. 21. super Matth. & Hom. 33. & 38. in Ioan. item Hom. 34. & 48. oper. imperfect. D. quoque Basilium ex Hom. 2. in Psal. 7. patet, ut & D. Cyrill. Hierosolymitanum Catechesi Mystagog. 15. & D. Nyssenum orat. in 6. Psal. ex iis quæ alibi tradiderunt, commendantes irremissum huius diei metum atque memoriam, quod idem voluere D. Hilarius lib. 9. de Trinit. ferè extremo, & in Psal. 118. & Cano. 26. in Matth. Ambros. lib. 25. de fide cap. 8. & super Psal. 118. ser. 3. & 7. Leo 1. Ser. 5. de ieiunie 7. mens. D. Gregorius in Hom. erunt signa. & D. Bernardus Ser. 3. de Vigil. natiuit. & ep. 64. Igitur frustra nituntur qui tempus istud præsciri posse existimant: & præclare scripsit Venerabilis Beda cap. 6. de ratione temp. Omnes quidem Sanctos horam aduentus Domini diligere, ac ut propè sit desiderare: sed eos satis periculose agere; qui eam propè esse aut longè, putare, aut prædicare præsumunt. Multoq. magis vituperandos illos; qui annum ipsum ad certum calculum reducere tentarunt. cum tamen, ut ait D. Augustin. lib. 18. de Ciuit. cap. 53. Deus omnium de hac re calculantium digitos resoluere, & quiescere iusserit. Quod enim Apostolis quærentibus noluit indicare, nec aliis reuelabit. vnde omnes illi, qui tempus hoc voluerunt numerare; hætenus falsiloqui sunt inuenti. postquam D. Augustini sententiam, à Theologis plerisque cum D. Thom. in 4. d. 43. receptam, & huiusmodi vanorum augurum infelici coniectatione cõprobatam, mirari satis nequeo; nunquam deesse nouæ temeritatis auctores. Circa Domini annum 1200. Abbas Ioachim certum annorum numerum definiuit, teste Tritthemio; de quo D. Thom. ait, illum non prophetico spiritu, sed

De his vide
D. Antonini
3. p. summ.
bist. tit. 21.
& seq.

coniecturâ mentis humana de futuris aliqua vera prædixisse, & in aliquibus deceptum fuisse. Circa annum 1300. quidam Ioannes Parisiensis ordinis Prædicatorij, cuius liber flammis traditus fuit, mundi finem coniecit in annum 1569. Arnoldus de Villanova, futurum voluit circa annum 1326. Vbertinus à Casali Franciscanus lib. de septem statibus Ecclesie, ferè in idem tempus cum Arnaldo consensit. Telephorus quidam Eremita in lib. de magnis Ecclesie tribulationibus, certum quid de tempore illo, ex vanissimis personati cuiusdam Cyrilli, Merlini, & Danduli vaticiniis, quibus etiam nitebatur Vbertinus; se tradere finxit. Mox post annum 1400. visus id nonnullis velle D. Vincentius Ferrerius, quadam epist. de Antichristi natiuitate, etsi mihi de illâ epist. nihil certi sit: facilius crediderim de Mansfredo quodam Vercellensi, de quo post Antoninum, id refert eiusdem ordinis Hieron. Vielmus, lect. 6. in 1. cap. Genes. Petr. de Halyaco in tract. de concordia astronom. veritatis & narration. histor. obtrudit annum 1789. Nicolaus Cusanus, longâ disputatione incidit in annum 1700. prorogandum tamen diuinâ clementiâ, in annos pauciores triginta quinque; in lib. de diebus nouissimis. Ioannes verò Pico Mirandulanus se putat ex Cabalâ & numeris, diem deprehendisse, conclusionem 9. & in questionibus, ad quas per numeros responsurus erat loco 38. & incidit supputatio illius in annum 1994. Post annum 1500. Cardanus Mediolanens. lib. 2. de varietate, scripsit anno Christi nati 1800. futuram magnâ in lege Christi mutationem, fortassis ad Antichristi aduentum respiciens. Et palle autè Francis. Meletus, sub Leone 10. ediderat, Quadriniam temporum prophetatorum; quo voluit diem iudicij futurum intra annum 1530. & 1540. ex cuius delirio forte Lutheranus ille Pseudopropheta vaticinium suum hauserat; quo miseris Germania rusticis persuasit, ne agros colerent, ut narrat Ioan. Cochleus lib. de Actis Lutheri. Quare cum videamus plerosq. omnes manifesti mendacij damnatos; quid de Pico, Cardano, Cusano, & Haliacensi, quorum dies non venit, aliud expectandum? maximè cum rationes illorum omnes frivole & plumis leuiore sint, ut ostendit Vielmus d. lect. 6. cuius in hac questione ventilanda diligentia iubet me manum de tabula tollere; ne actum agam: neque hec ipsa fuissim adscripturus, nisi meminissim annis superioribus multos herese in sectatores, in vulgus sparsisse, per Germaniam, ubi tunc Moguntie degebam, Criticam hunc annum esse, unum ex denario aliquent anni 1580. usque ad 1590 qui iam impendet. Certe hoc proniores esse debemus ad ignoscendum poetis, si falso cecinerunt adesse diem illum: & ideo retineo; adest.

389 Vt quondam] Aetates mundi describunt Oracula Sibyllarum, Hesiodus in ep. Virgil. lib. 1. Georg. Ouid. lib. 1. Metamorph. Aratus & Germanicus in Phænom. hic, noster auream, post, versu 400. argenteam; deinde 401. æream; denique 410. ferream describit. Porro que de Saturni regno, & eius aui hominibus, & noui mundi ortu scribuntur, eorum interpretatio à Platone, in Civili petenda.

390 Iuuenis] Ipsum mundum homini conferebant veteres; & huius imitatione, florentis & marcescentis ætatis nomina illi tribuebant. Origenes tract.

tract. 28. in Matth. Sicut ægrotant corpora ante mortem eorum, qui vim non extrinsecus patiuntur: & quemadmodū in omnibus per infirmitatē fit via, ad separandum animā à corpore suo: sic talis ac tanta creatura mundi, cū corrumpi cœperit, quasi initium habens & finē, necesse est ante corruptionem, vt langueat, &c. *D. Gregorius Homil. 1. super Euang.* Sicut in iuuentute viget corpus, forte & incolume manet pectus, torosa ceruix, plena sunt brachia. in annis autem senilibus statura curuatur, ceruix exsiccata deponitur, frequentibus suspiriis pectus vrgetur, virtus deficit, loquētis anhelitus verba * intercidit; nam etsi languor desit, plerumque senibus ipsa sua salus ægrotudo est: ita mundus in annis prioribus, velut in iuuentute viguit, ad propagandā humani generis prolem robustus fuit, salute corporum viridis, opulentiā rerum pinguis. At nunc ipsa suā senectute deprimitur, & quasi ad vicinam mortem, molestiis crebrescentibus, crebrius vrgetur. *D. Ambrosius lib. de bono mortis cap. 10.* Dēfecit multitudine generationis, hoc seculum. tanquam vulua generantis, & tanquam senescens creatura, robur iuuentutis suæ, velut iam marcescente vitiū suarū vigore deponit. & *cap. 21. in D. Lucam:* Quia in occasu seculi sumus, præcedūt quædam ægrotudines mundi. ægrotudo mundi est fames, ægrotudo mundi est pestilentia, &c. *D. Cyprian. tract. 1. contra Demetrianum;* Canos videmus in pueris: capilli deficiunt, antequam crescant: nec ætas in senectutem desinit, sed incipit à senectute: sic in ortu adhuc suo ad finē natiuitas properat, sic quodcunque nunc nascitur mundi ipsius senectute degenerat: vt nemo mirari debeāt, singula in mundo cœpisse deficere; cū totus ipse iam mūdus in senectute sit, & in fine. *Item:* Illud primo in loco scire debes, fenuisse iā mundum; non illis stare viribus quibus prius steterat, nec vigore & robore eo valere quo antea præualebat; & cū id elegantissimè partim mundi exemplis comprobaſſet, subdit: Putāsne tu tantam posse substantiam senescentis rei existere, quantā prius potuit nouellā adhuc & vegetā iuuetute pollere? &c. multa enim sunt, & talia, vt cū illa lego, mei me pigeat, quod iam sero ad sacram istam virorum sanctissimorum eloquentiam degustandam animum adiecerim.

*leg. inter-
cipit. vel in-
terſcindit.*

397 Communis vsus:] nullius tunc labor erat, quare nec vllius proprietatis, sed commune dominium, communis vsus eorum, que spontè tellus cuius volenti suppeditabat, vt docent Aratas & Ouidius. Virgilij quoque carmen sic intellexit Seneca ep. 91. Quare nequeo Lactantio assentiri, de Virgiliano illo:

Nec signare quidem, aut partiri limite campum

Fas erat. in medium quærebant ——— ita scribenti lib. 5.

Quod poëta dictum sic accipi oportet; non vt existimemus nihil omnino tunc fuisse priuati, sed more poëtico figuratum; vt intelligamus * tam liberales fuisse homines, vt natas sibi fruges non includerēt, sed pauperes ad communionem proprii laboris admitterent. Scimus quidem post lapsum, semper tellurem, pro sudore vultus humani fruges protulisse, & cuique cessisse, que suo labore & industriā perceperat: sed illam interpre-

Sic legendū.

tationem contendo à Maronis mente prorsus alienam. sequitur enim:

— nulli subigebant arua coloni. Item: — ipsaque tellus
Omnia liberiùs nullo poscente ferebat. Sed versabatur fortassis ante Cæ-
lij oculos primorum Christianorum in commune mobilia bona conferentium,
de qua apud D. Lucam Actor. 4. liberalis caritas: à qua quàm nunc procubet

398 Et ipsa tellus] Hesiodus:

Fructum autem ferebat fertile aruum
Spontè suâ multumque & copiosum.

400 Alia sed soboles] argentea atas, de qua Hesiodus:

δύτερον αὐτε γένος πολυχρότερον μετόπισθεν
ἀργύρεον ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
χευσέω ἔτε φῦν ἐιαλίγμιον ἔτε γόημα

Secundum inde genus multo deterius postea
Argenteum fecerunt cælestium domorum incolæ,
Aureo neque natura simile neque intellectu.

401 Tertium] Hesiodus æreum vocat χαλκῆιον, & bellorum ei initia tri-
buit. credo quia initio arma ærea.

402 Sanctum tamen] initio: sed quod mox degeneravit: vel possis ad
Heroes referre, quibus quartam ætatem tribuit Hesiodus, sed magis placet
prior interpretatio, de tertio genere.

405 Rete vel calamo leui] quod de lectionis varietate olim dixi in Ad-
uersariis, dicere volui in omnibus. m. s. quæ tunc videram legi:

— fluctibus rectos graues

Extrahere pisces rete, vel calamo leui

Decipere volucres crate: ceruos aut leues

Tenere laqueo, premere subiectos iugo, &c.

& sic etiam in excusis quibusdam, sed non omnibus haberi, etsi in omnibus in-
ueniantur omnino illa verba, quæ N. sustulit: in ceteris, aliqua varietas est.
M. s. Aquitanici quibus sum postea usus eadem verba habent. Mogunt. autem:

— reti vel calamo leui:

Decipere volucres crate, calamos queant leui

Tenere laqueo. Herbip. & Veneti,

— reti vel calamo leui:

Decipere volucres crate aut leui

Tenere laqueo — Lugdunens. & alij quidam:

Extrahere pisces rate, vel calamo leui,

Decipere volucres crate vel calamo aut leui

Tenere laqueo. Sed in margine;

— crate, ceruos aut leues, &c.

Vides, quid inscitia cum audacia queat? voluit ergo hoc dicere tantum, stu-
dium tunc summum fuisse brutis insidias tendere, hominibus abstinere: vel
inquit tauros aratro iugabant; vel ceruorum velocitatem plagis morabantur;
vel anes craticula decipiebant; vel pinguisculos pisces & abdomine graues,
retibus & leui linea extrahabant. duarum ergo piscationum meminit, nam

quod Lugdunens. de, rate, nihil est. mendosè; a, pro; e, excusum. retiari.e, & hamorrhoniae meminit Plato in Parmenide. Calamo leui] calamus non significat hic sagittam; ut apud Virgilium: Vulnera dirigere & calamos armare veneno. sed piscatoriam cannam, de qua Theocritus Idyll. 22. Ἐκ χαλάμων δὲ λαβὼν χατεπιον ἔδωκεν. vide Herc. Fur. 154.

405 Laqueo] etiā laqueis teneri maiores feras docet Hip. ver. 44. Alius raras portare plagas. Alius teretes propter laqueos. omne id quo fere illaqueantur, laqueus. quare & casses; laquei. cur non aequè sic, ac viscū fugarum, & lineam compedem? Sed & apud Senec. lib. 3. de ira; laqueis artantur fere.

408 Vulnere] Mog. vouere. an ergo, vomere? ut est in Lugdun. marg.

410 Interius] Moguntinens. Herbipol. & Veneti; interior.

412 Eruit ferrum graue] Herodotus primam ferri inuentionem Scythæ euidam ascribit; atq; ex Idæis Dactylis vni. Thracè primi gladios incuruos, Illyrj peltam, Amycus castus, Canos clypeum, Noropes gens Norica ferri purgandi artem excogitarunt. ita Clemens Alexand. lib. 1. Strom. Cassiodor. lib. 1. variar. scribit pugnam dictam, quod principio pugnis homines conflixerint: postea à Belo gladium ferreum inventum, & inde bellum nuncupatum.

422 Luxuria] nouissimam mundi etatem, bonorum omnium sterilem, sed vitiorum fecundissimam futuram diuinum eloquium testatur Matt. 10. & 24. Luca 18. 1. Timoth. 4. 2. Timoth. 3. & sancti Patres non omiserunt, duorum duntaxat ascribam verba. D. Cyprian. lib. de simplicitate Prælator. Adimplentur quæcunque prædicta sunt, & appropinquante iam sæculi fine, hominum pariter ac temporum probatione venerūt; & magis aduersario veniente, error fallit, extollit stupor, liuor incendit, cupiditas excæcat, deprauat impietas, superbia inflat, discordia exasperat, ira præcipitat, &c. D. Hippolytus Episcopus & Martyr, lib. de consummat. mundi, scribit ultimâ eius etate; omnes suo arbitratu victuros, non legibus; filios manus iniecturos in parentes, ab uxore virum neci tradendum, à viro rursus coniugem capitali iudicio ream peragendam; dominos in famulos futuros inhumanos; seruos erga dominos animo contumaci; senis canos neminem reueritarum; iuuenilis formæ neminem miseriturum: diuitias ades, priuatarum domorum instar habendas; Ecclesias omnibus locis subruendas: hostis illius cantica ubique decantanda. Post supra, adulteria, periuria, foriilegia, incantationes magnæ eura & studio cunctis fore. In summa (inquit) ex iis qui Christiani videntur, tunc exsurgent falsi propheta, falsique apostoli, homines impostores, corruptores, malefici, mentientes alius in alium, adulteri stupratores, rapaces, auari, periuri, detractores. Pastores fient quasi lupi; monachi expectent quæ sunt mudi: diuites, animū expertem misericordiæ indiēt: pauperi non succurrent Principes, potentes miserationes abiicient, iudices iustum auferent ex iusto, muneribusque excæcati iniustitiam probabunt. διὸ πάντες τῷ ἰδίῳ ἡλεθηματι ἑμαυτοῦ πατήσοσι· καὶ τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν ὀπιβαλῶνται χάρας· καὶ τὸν ἴδιον ἄνδρα ὀδυράσονται εἰς θάνατον, καὶ ἄνθρωπος πλεῖον ἑαυτοῦ γονῶνα ὄπι κριτήριον ἄξει ὡς ὑπερβύσιον· διαπόται εἰς τοὺς ἰδίους, δούλους ἀπάνθρωποι αἰθεῖ;

πίστονται, ἢ δ' ἄλλοι πρὸς τῆς διαπότας ἀνυπίλακτι ἀφ' ἑσσι περιβαλῆνται, ἡρεσβυτέρῃ πολίαν οὐδεὶς ἀδραθήσεται, ἢ κατωτέρῃ καλλος ἔδειξαι οὐκ τήρησεται, οἱ ναοὶ τῆς θεῆς ὡς οἴκοι ἔσονται, ἢ κατατροφῇ τῆς ἐκκλησιῶν πάντα ἄρ' ἐγείσονται. αἱ χαφαὶ κ' ἀφρονήσονται, ἢ τῆς ἐχ' ἴσ' τὰ ἄσματα πάντα ἄρ' ἐξάσσοι. πόρνευαι, ἢ μοιχεύαι, ἢ ἑπιουκῶν ἢ ἐπαοιδίαι, καὶ μαντεῖαι ὅπισθ' αὐτῶν σφοδρῶς καὶ παρορῶς ἐξακολούθησονται. καὶ καθόλου ὑπὸ τῆς δοκρυπῶν εἶνε λειψιασῶν, τὸ τε ἐκρήσονται ψευδοπερὶται, ψευδοπίστολοι, γόητες ἀφ' ἑσσι, φθόροποι, ἢ κροκοποι, ψευδομυθοὶ κατ' ἀλλήλων, μισοί, πόροιοι, ἀρπαγῆς πλεοῦνται. ἑπιουκῶν κατὰ λαοὶ οἱ ποιῶντες ὡς λύκοι γείσονται. οἱ ματαχῶν τὰ τῆς κόσμου ποθήσονται. οἱ πλάστοι ἀσπλαγχνίαι εἰδύσονται. οἱ ἀρχαίτες πτωχῶν ἢ βοηθήσονται, οἱ δυνάσται οὐκίρησονται. ἀπὸ βαλῆνται οἱ κριταὶ τὸ δικαίον ἐκ τῆς δικαίᾳ ἄρῃ, καὶ τοῖς δάσταις ἐκ τυφλῶν οἱ ἀδικῶν ἑπιπαύσονται. *Num hi alij sunt, quam hominum aetatis nostrae mores? quos ipsa quoque Sibyllarum oracula graphicè exprimunt: adscriberem, nisi vererer aedium adferre festinantibus.*

423 Cui vires dedit] *mirè enim auferunt vitia, si cōsuetudine nutriantur, erroreque foveantur. nam quod assuevimus, vix relinquere possumus, quod putamus fieri debere, vel decere, vel saltem licere, deserere non facile volumus.*

425 Sæculo] *etate graui, quia vergens, & deprimens tanto tot flagitiorum pondere: quod quam graue bonis, vel in alio videre, sciunt qui boni, qui Christiane caritatis micam aliquam possident. Sæculum. hic nullum annorum numerum significat: aliàs centum annorum numerum. quemadmodum & generatio, i. an. vsusfructus D. de. vsufr. & l. legatum, D. de vsuf. legat. sepe tamen accipitur pro tempore triginta annorum, ut Graecorum γενεὰς summi docent Polybius lib. 4. & Eustathius in Homerum, & alij.*

433 Abcissum caput] *hoc ait, quia re ipsa Centuriones caesorum capita ad Neronem retulere, quibus Nero crudelissimè illustris; auctore Tacito lib. 14. Annual. Praefectus autem, quem hic alloquitur, non est Burrus Afranius, iam veneno sublati, teste Tacito lib. 12. & Suetonio in Nerone cap. 35. sed alter è duobus, qui Burro, more antiquo, successerunt, Fenius Rufus, vel Ophopius Tigillinus, & ut opinor, hic potius, quia validior in animo Principis, teste Cornelio lib. 14. Praefectus praetorio hic erat, hoc est, praefectus aule, ut multis docet Pet. Faber lib. 1. Semestr. cap. 1.*

434 Castra confestim petam] *militum vocandorum gratiâ. tunc ergo habitabant Praetoriani milites in castris Praetorianis, à Tiberio in extremâ urbis parte constitutis, ut ex Dione, Tacito, Suetonio docent Orosius, Lactius, Faber. De his Castris sic legitur in Commentar. vet. Iuuenal. Sat. 10. (ubi illa Iuuenalis domestica castra vocat, quia in urbe) iuxta aggerem primus castra posuit Seianus, id est, super Diocletianas; quae dicta sunt castra praetoria & in Sat. xi. A Suburrâ frequentissimâ regione migrare ad Diocletianas vbi solitudo est. habebant tamen stationem in ipso palatio, & more militari excubias singuli vicissim tribuni agebant, ut docet Tacitus lib. 6. ideo infra versu 774.*

Orosius in Vr.
be Rom. La-
zius lib. 6.
comm. Rom.
c. 1. Pet. Fab.
d. 6. E.

Quicumque miles tectis exsultat Ducis,

Defendat aulam — *hic verò, ne quenquam à Statione Palati-
nâ abducatur, ad castra properat profectus, ut inde mittat, qui Nervis impo-
ritum exsequantur.*

443 Cùm faciam Deos] *cùm ipse illos indigerem & consecratis, cuius
apothecosis ritum ex Herodiano & Dione proponunt Pierius lib. 9. Hiero-
glyph. & prolixius Guiccardus lib. 1. de Funerib. cap. 13. quibus aldi; oterit
hec Iuvioris Plinij, in Panegy. Dicavit cælo Tiberius Augustum, sed ut
maiestatis numen induceret; Claudium Nero, sed ut irridere; Vespas-
ianum Titus, Domitianus Titum; sed ille, ut Dei filius, hievt frater
videretur. Tu sideribus patrem intulisti, non ad metum, &c. Vnde pa-
tet, cur Nero dicat; cùm faciam. patet etiam primum Augustum à Tiberio
in Deorum numerum relatum. ideo postea dicit, ver. 523. Pietate znati fa-
ctus eximiâ Deus. id veteres diuinare vocabant: si verè Gloss. Græco-Lat.
Vnde & diuino. Videtur autem faciendi verbum hac in re solenne & Brisse-
nais formulis addendum. sic enim etiam Herc. Furente dixit:*

— hæc quæ cælites

Recepit, & quæ fecit, & (fas sit loqui)

Fortasse faciet —

sic Manilius lib. 4.

Iam facit ipse Deos, mittitq; ad sidera numen. *ut & Iuuenalis,
de fortuna: & Valcatius inferius citandus. Id alij dare Deos dicunt. Kale-
rius Maximus initio operis. Deos enim reliquos accepimus, Cælares de-
dimus. 446 Leuis est Dea] Aureum illud Publij; Fortuna vitrea est,
tunc cùm splendet frangitur.*

449 Iacentem] *remissum, lenem, mansuetum, clementem. sequens rō.
inuifum, videtur suadere, ut hic legitur; placentem. sed nihil mutō. En duo
tibi, Odium, & Contemptus, exitia Principum, scopuli naufragiis regnorum
infames. alterum illud prius semper tyrannis adisse, sed posterius rarius, sed
longè maiorem ad euerfionem habere vim docet Aristoteles lib. 5. Polit. cap. 10.
Inefficax ferè odium, nisi contemptus accedat. Qui odit, optat noua, non audet:
qui contemnit, quia non metuit, aggreditur cōtemtum, solio deturbat, & solo
calcat. hoc Nero significare voluit.*

450 Ferrum tuetur] *Xenophon; Quare; quod etiam te, Cambyses,
minime latet, non est aureum hoc sceptrum, quod regnum seruat; sed
amici fidi sceptrum sunt regibus fidissimum, maximè que tutum. Ve-
rùm ne putes homines nasci naturâ fidos; omnibus enim iidem fidē
conspicerētur, quemadmodum etiam alia quæ naturâ gignūtur, om-
nibus conspiciuntur eadem: sed fidos oportet sibi vnusquisque faciat;
quorum acquisitio nullo modo fit vi, sed beneficētia potius. Herodia-
ni Marcu.; Neque enim; aut pecuniæ vis tyrannidis luxuriam explere,
aut stipantia satellitum agmina tueti principem possunt: nisi illi ipsi,
quos regas. animum imperanti, beneuolentiâque accommodent.
Quippe ij demum diu tutôque imperāt, qui non metum ex crudeli-
tate, sed amorem ex bonitate, ciuium suorum animis instillant. neque*

enim quos seruire necessitas cœgit, sed quos obtemperare sua quem-
 que voluntas adigit, ij sunt in agēdo patiendōque à suspitione omni
 assentatiōneque vacui, & nunquam imperia detrectant, nisi violenter
 imperioēque sint habitij. Est autem difficile in maxima licentia mo-
 derari sili, qualique frenos imponere cupiditatibus. *Plurima in eādē*
sententian Dion iuniori Dionysio consulit apud Plutarchum in Dione: &
Aemilius Probus, postquam narraisset hunc ipsam Dionem, nō tam suis copiis,
quàm odio tyranni fretū maximo animo duabus onerariis nauibus quinquā-
ginta amorum tyrannidē, quingentis longis nauibus, decem equitum, centum
peditem nullibus munitam, aggressum, adeo facile perculisse, vt post diē ter-
tium quā Siciliam attigerat, Syracusas introierit; pro coronide addit; Ex quo
 intelligipotest, nullum esse imperium tutum nisi beneuolentiā mu-
 nitum. *Cicero lib. 2. de Offic. Rerum (inquit) omnium, nec aptius est quic-*
 quam ac opes tuendas, quàm diligi, nec alienius, quàm timeri. *Ele-*
 gantisinē noster lib. 1. de clementiā cap. 12. Interim hoc quod dicebam
 clementia efficit, vt magnum inter Regem tyrannūq; discrimē sit,
 vterque licet non minus armis valletur: sed alter arma habet, quibus
 in murimentum pacis vtitur; alter vt magno timore magna odia cō-
 pefcat. Nec illas ipsas manus, quibus se cōmisit, securus aspicit. Con-
 trariis in contraria agitur. Placido tranquillōq; Regi fida sunt auxilia
 sua, quibus ad communem salutem vtitur, gloriosūque miles, publi-
 ca enim securitati dare operam videtur, omnem laborem libens pa-
 titur, vt parētis custos. at illum acerbū & sanguinarium, necesse est
 grauentur stipatores sui. *& cap. 13 Non potest habere quisquam bonæ*
ac fida voluntatis ministros, quibus tormentis, & eculeo, & ferramē-
tis ad mortem paratis vtitur, quibus non alter quàm bestiis homines
obiectat, omnibus reis noxior ac sollicitior, vt qui homines Deosq;
testes ac vindices facinorum timeat. cap. 19. Errat enim si quis existi-
mat tutum esse ibi Regem, vbi nihil à Rege tutum est, sed securitas
securitate mutua paciscenda est. Non opus est instruere in altum edi-
tas arces, nec in ascensum arduos colles emunire, nec latera mōtium
scindere, multiplicibus se muris, turribusque sepire. Saluum Regem
in aperto clementia præstabit. vnum est inexpugnabile munimen-
tum amor ciuium; &c. Vereor enim ne me delectatio, quam huius auctoris
lectione capio, longius abripiat, & nimium multa ascribere cogat. Nil sapit,
cui Seneca non sapit.

452 Cæsarem] *negat Ioachim. Fortius, Cæsarem à caso matris vtero di-*
ctum; sed defendit etymon commune. Misaldus cent. 1. memorab. aphor. 100.
& ego repperi etiam apud Spartianum in Actio Vero: Cæsarem (inquit) vel
ab elephanto; qui lingua Maurorum, cæsa dicitur; in prælio cæso,
eum qui primus sic appellatus est, doctissimi viri & eruditissimi putāt
dictum: vel quia mortuā matre ventre cæso sit natus, vel quod cum
magnis crinibus sit vtero parentis effusus, vel quod oculis cæsis, & vl-
tra humanum modum vigerit.

456 Despectus ensis] cum innuit, quem Imperatores insignum summa
 auctoritatis gerebant, de quo ex Senecâ, Suctonio, Tacito, & Dione Pet. Faber
 d. lib. 1. cap. 3: hunc, inquit, contemnunt quia raro stringitur; nondum in cer-
 vices nobilium promiscuè sauit, faxo; ne contemnunt amplius iussa mea: ut
 quod volo velint, quod nolo nolint quòque. Latuisse hunc enses volunt Cri-
 tici; & nunc minari; detegendum. quomodo, tot interfectis, latuit? an forte
 reclusus vaginâ tot necauerat? paucos interemisse se Nero putabat: plures mina-
 tur. Omnes, quos vidi, codices; despectus. & statim se contemptum vocat.

464 Ense] rectè. nam viri nobiles iam tum gladio, securi ignobiles feriri
 solitos, docet idem Faber cap. 4. Nec satis rectè, qui contra nituntur.

465 Carum] v. l. & carum.

471 Hæc summa virtus] clementia: in cuius laudem integrum Seneca
 opus ad Neronem.

471 Petitur hac cælum via] Arrianus; Sed pergite ut cœpistis Ma-
 cedones & socij. viros enim fortes & labores ac pericula non recusâ-
 tes, præclara & illustria facta sequuntur; cæque demum vera & solida
 voluptas est; si cum vixeris honestè, mortuus immortalè gloriam po-
 steritati relinquant. An ignoratis Herculem progenitorem meum,
 nunquam ad tantam gloriam venturum fuisse, ut in Deorû referretur
 numerum, & ex homine Deus haberetur; si vel Tirynthi, vel Argis, vel
 in Pelopóneso, aut Thebis segnis sedisset? Quin etiam ne Dionysi
 quidem; qui Deus Hercule maior habitus est; exigui labores memo-
 ratur. Tertullianus in Apologetico testatur, maledicti genus fuisse, si quis antè
 ἀποθεωσι Imperatorem vocasset Deum. Multos tamè Imperatores, ut Caligu-
 lam, Domitianum, & alios, hoc nomen usurpasse, vel ab iniuitis, memini. M.
 Antonius Imp. Faustina uxori in hæc verba scripsit: Non enim est quic-
 quam, quod Imperatorem Romanum melius commendet gentibus;
 quàm clementia: hæc Cæsarem, Deum fecit: hæc Augustum consecra-
 vit: hæc patrem tuum in primis Pij nomine ornauit. citantur à Vulcatio,
 in Casio. Seneca in Ludo de morte Claudij, Principes pietate & iustitiâ
 Dij fiunt. quæ tamen omnia desunt in membran. Burdegalens. Cicero lib. 1. de
 legib. & illos, quos in cælo merita collocauerunt, Herculem, Æscula-
 pium, &c. Et lib. 2. de Nat. Deorum: Suscepit autem vita hominum, con-
 suetudòque communis, ut beneficiis excellentes viros in cælum famâ
 & voluntate tollerent. hinc Hercules, hinc Pollux, &c. prolixè hac de re
 Lactantius lib. 1. cap. 15.

479 Nutuque] Moguntin. Herbipolens. & Veneti; Nutuque.

480 Inuidia] Si vulgaram pluriam lætionem tuearis; sensus erit: victam
 pio totius reip. consensu inuidiam. Senatum Neroni, ut digniori, cessisse: nec
 minori affectu iudicium Senatus secutos reliquos. hunc consensum ut expri-
 mat, suam cuique ordini decenter attribuit; votum plebi, fauorem equestri or-
 dini, iudicium patribus. Alij tamen suggerunt:

Inuidia t. v. consensu pio

Cessit. Senatus, Equitus accensus fauor.

Plebisque votis, atque iudicio Patrum

Tu pacis auctor — *Pro; accensus, quod ceteri Lugdunensiferus, idem habet; votis, & sic Moguntinens. Herbig. & Venet. omnes tamen, quos vidi codices, habent, Plebisque v. est atque iudiciumpatrum; vel; Plebisque v. a. iudiciumpatrum est. ut quod sequitur; Tu pacis, &c. à precedentibus non pendeat: sed nunc, blandimentis illum aggrediarur.*

484 Orbem tu sacra specie regis] tu, deest multis libris, & Eibius omisit. *Herbig. & Veneti; specie sacrâ Moguntin. orbem sapientiâ sacrâ. Sanè istud, specie, me offendit; sed non habeo, quod substituam.*

*Sic membr.
Burdigal.*

485 Patriæ parens] *Seneca lib. 1. de clementiâ; Hoc, quod parenti, etiam Principi faciendum est; quem appellauimus PATREM PATRIÆ, non adulatione vanâ inducti. cetera enim cognomina honori data sunt. Magnos, & Felices, & Augustos dicimus, & ambitiosâ maiestati quicquid potuimus titulorum concessimus, illis hoc tribuentes. Patrem quidem patriæ appellauimus, ut sciret sibi datam potestatem, quæ est temperantissima, liberis consulens, suâque post illos reponens. Agis de hoc nomine, quasi in liberâ repub. degeret. Nam tunc meritis tantum deferrebat. unde illud:*

Roma PATREM PATRIÆ Ciceronem libera dixit.

Sed translatio in Monarchas imperio cessit dignitati; & simul cum imperio in successores à Senatu initio imperij deferendum migrabat. Testem producam Pliniam Iuniorum in Panegy. Traiani, sic loquentem: At tu etiam nomen PATRIS PATRIÆ recusabas. quàm longa nobis cum modestia tua pugna? quàm tardè vicimus? Nomen illud, quod alij primo statim Principatus die, ut Imperatoris & Cæsaris receperunt: tu vsque eo distulisti, donec tu quoque beneficiorum tuorum parcissimus æstimator, iâ te mereri fatereris. Itaque soli omnium contigit tibi, ut PATER PATRIÆ esses, antequam fieres.

486 Quicquid excelsum] *consilium Periandri. Aristoteles 5. Polyt. cap. 10. ex quo fonte consilium Periandri. Thrasymbulo datum manauit, spicarum supra alias eminentium mutilatio, & quasi decurtatio, perinde quasi ciues excellētes semper de medio tollere oporteat. Sed exstat epistola Thrasymbuli, qua hoc ipsum Periandro suadet, & apertè consilium suum explicat. Tu ergo (inquit, ut D. Ambrosij vtar interpretatione) sic facito, siquidem tyrannidem tutò tenere cupis, atque in ea constabiliri. Ciuitatis Principes tolle, siue illi amici, siue inimici videantur: quippe tyranno amici quoque saepe suspecti sunt.*

490 Ciues] *Moguntin. Herbig, & Veneti, & Eibius; viros.*

498 Ille qui meruit pia] *Seneca lib. 1. de Clementiâ: Hæc Augustus senex, aut iam in senectutem annis vergentibus. In adolescētiâ caluit. arsit irâ, multa fecit, ad quæ inuitus oculos retorquebat. & paullo post: Fuerit moderatus & clemens. nempe post mare Adriacum Romano cruore infectum: nempe post fractas in Siciliâ classes, & suas, & alienas; nempe post Perusinas aras, & proscriptiones. His dictis nunc Nero*

Seneca-

Senecam inuadit, proprio illum, quod dici solet, gladio: propter hec similia Aufonius ait illum seuitiam Neronis armasse.

505 *Exposita] Ciceronis, L. Paulli & aliorum, qua de re Cornelius Senecurus disertissimè, lib. 1. Suasoria. senioris Seneca:*

Oraque magnanimùm spirantia pane virorum, &c.

511 *Philippi] vel, iuxta Ptolemæum vrbs vicina Thraciæ, vel ipsius Thraciæ iuxta Plinium; vel Thessaliæ, iuxta Ouidium, Florum & Seruium: vel, quod certum omnino, Macedonia, teste D. Lacâ Act. 16. ad Stridonem fluium à Philippo condita. Theodoretus totam prouinciam, Macedonia partem, censeat Philippos dictam, cuiusque metropolim Thessalonicam fuisse; sed vereor ne falsò. nam 1. Thessal. cap. 2. distingui videntur Philippi à Thessalonicâ, & aperiùs Act. 17. ubi à Philippis, Amphipolim, & Apolloniam, & inde Thessalonicam D. Paullus profici scitur: & cap. 16. aperitè scriptum; inde Philippos, quæ est prima partis Macedoniae ciuitas colonia. & ne vocem, ciuitas, sic dici putes, vt Latine veteribus, ciuitas Treuirensium, ciuitas Hednorum, &c. in Græco; ἐκείνη τε εἰς Φιλίππους: ἥτις ἐστὶ πρῶτη τῆς μετέωδης τῆς Μακεδονίας πόλις καὶ πόλις. In campis Philippicis pugnatum à Cæsio & Bruto, contra Octauium & Antonium. Qui putant, in iisdem à Cæsare & Pompeio acie decertatum, quamuis vti queant auctoritate Virgilij, Ouidij, Lucani; falluntur tamen. nam Pharsalici, qui exitiales Pompeio, à Philippicis, qui Bruto, magno absunt interuallo. Vide Glarean. in annot. ad lib. 1. Lucani.*

512 *Cædentes] sic X, alij; cedentes. malè. ait ciues à ciuibus sepe necatos in mari. parum tamen Latine.*

517 *Aegyptus] incæstam vocat, quia nupta soror fratri, Cleopatra Ptolemæo. de Aegypto, scribit Apollonij Scholiastes in 4. veteres dissensisse. nam quosdam Asiæ, alios Libyæ ascripsisse. litem Dionysius Alexandrin. dirimit. nam tradit Nilum dividere Asiæ ab Africa, & ab occasu quidem Africam, ab ortu Asiæ esse. pars ergo Aegypti maior, quæ circa Nilum, ad Mauritaniam, Africa; quæ ultra Nilum minor, ad Arabiam, Asia: & hoc manifestè conuincunt, quæ de Pelluso postea subiungit. Atque ita concilio scriptores, qui modò Asiæ, modò Africæ annumerant.*

538 *Quod] quia decreuit ira vlciscendum contemptum hunc mei; quæsiuit uxorem me dignam, & inueni.*

539 *Inueni] sic o. l. præter Lugdun. qui; inuenit. scilicet dolor.*

541 *Perox] Pallas. 542 Probitas] videtur desumptum ex Aristotele lib. 2. Oeconom. ubi docet in uxore, animi quàm corporis dotes esse laudabiliores: qua de re etiam Lucianus ἐν ἐκκασί.*

546 *Omnes in vnam] de Poppæa Tacitus; Huic mulieri cuncta alia fuere, præter honestum animum. quippe mater eius suæ ætatis feminas pulchritudine supergressa, gloriâ pariter & formam dederat. opes claritudini generis sufficiebât. sermo comis, nec absurdum ingenium modestiam præferre, & lasciuia vti. rarus in publicum egressus, idque velatâ parte oris. Comment. vetus tradit hanc adeo diligentem colenda forme fuisse, vt eam in exsilium quinquaginta asina sint subsecuta, quarum*

lacte candorem corpori conciliabat. Inuentrix etiam medicamenti, quod ab eâ Poppeanum, de quo Iuuenalis Sat. 6.

550 Cæli tyrannum] de eodem Anacreon. Hic verò Deum dynasta. Menander; Amor præ Diis omnibus pollet robore. Sophocles; Ille enim imperat, & Deos quasi frenat.

551 Freta] nam Nereides ibi figit, Tethym, Thetidem, ipsurus Neptunum, de cuius amoribus & lasciuis Ouidius in epist. Heronis.

552 Ditisque] in Proserpinam, vide Claudian.

554 Arcusque] quomodo? an facem arcu iaculatur? miror non exuri neruum. Eibius legit; Artusque, hoc est, manus.

557 Otio] otio & luxu nutriri amorem docet Alexander Aphrodis. in Problemat. & alij citati à Lilio Syntag. 13. & Tiraquello in legibus connubialibus. Otio addit lætæ fortunæ bona: quod verissimum. nam se conuitari solent. quoniam fortuna secunda, nisi labore distraheris, negligentiam gignit, otij matrem. Cato quadam oratione; Scio fortunas secundas negligentiam prendere solere: quod vti prohibitum item, quod in me esset, meo labori non parsi.

560 Hanc esse] Hæc Veroni non Seneca tribuenda olim monui. sequentia non videntur mendii expertia.

564 Qui truces] Argentarius:

Quid video in gemmâ hac? Amor est, auriga leoni

Insidet, & frenis ora superba regit.

Vna manus flagro cædit; moderatur habenas

Altera. nulla magis signa placere queant.

Sed metuo immitem puerum. Mortalibus ægris

Quid faciet qui sic corda ferina domat?

566 Iugêrque] nonnulli m. s. & vet. impressi; iungatque.

567 Vix sustinere] emendavi hunc locum in Aduersar. & video idem probari postea aliis: sic etiam Eguian. Moguntinens. & Veneti. male autem Lugdunens. Basileens. & Lipsiens.; Deus pro, dolor.

570 Maiora] multa sibi populus permitti vult, quæ Principi tamen ipse non permittit. Seneca consolat. ad Polybium cap. 26. Cæsari quoque ipsi, cui omnia licent, propter hoc ipsum multa non licent. nam rectè Tragicus, Οὐ τὸς κρατύντας ἀπὲν κρατῶν, ἀ μὴ ἀγῶν. Non licere ea imperantibus, quæ fas nō est fieri. Theodahadus rex apud Cassiodor. Cùm possit omnia, profiteretur persuasum animo suo, sola sibi licere laudanda. Apuleius quod ad hunc Senecæ locum lib. 1. Florid. Tantum habet vilitas excusationis, quantum dignitas difficultatis.

571 Furor] Moguntin. & Veneti, cum Eguiano; Fauor.

576 Negare] assentior corrigenti: Necare. In sequenti carmine, Herb. & Veneti; remittat. sed ceteri excusi cum meis m. s. permittat: vide quæ supra Hipp. ver. 135. dicta.

579 Carpit tamen] cùm enim (teste Thucydide x. hist.) presens imperium semper subditis graue sit: multum operæ plerique ponunt, ut queant

— humili læsisse veneno detractiois summa. Nec ferè volunt, impositos ynquã ceruice volenti Ferre duces, vt ait Parthenopaus vates.

586 Cum] pro quando, per, qu. scribendum, distinctionis causa, voluit

Cassiodorus lib de Orthograph.

Cacilius vindex, vt in illo Enny:

Cùm legionibu' quum proficiscitur Induperator.

Huic Curtius Valerianus assentitur. Sed Annæus Cornutus, apud Cassiodorum, semper. Q. recipit, etiam cùm prepositio est; & Iulium quendam laudat eius sententiæ suffragatorem; quem puto non esse Iulium Cæcilium vindicem, cùm dissentiat: fortè, Casar est.

586 Diem] videtur intercidiſſe chorus; vel alium in locum irrepſiſſe.

IN ACT. III.

Prodit ex inferno Agrippina, & dirum sinem filio impio, ipsiq; Poppæe minatur; cui eadem in somnis dormienti per visum apparent. Deinde Octaviæ querelis excitati Romani scuiunt in statuas Poppeæ.

592 Vertet] vt nuptialis fax mutetur in funebrem & feralem. Mogunt. vertat.

595 Nox] idem tradit Tacitus. Lugdun. & alij nonnulli; Vox.

599 Comitum] Creperij Galli, & Accroniæ.

602 Intra penates] in villa Augustalacus Lucrini.

604 In nomen] titulos, nomen, memoriã damnare conabatur.

606 Morris metu] Minatur mortem iis, qui nomen vel titulos meos non traserint; qui mei memoriã coluerint. Vel, mortis metu; quia timet se tutò regnare non posse, quamdiu mei memoria parricidium eius in memoriã reuocabit; non laturis impij & prophani parricide imperium.

611 Tumulúmque gnati, poscit auctorem necis] Claudius, inquit, apud inferos exprobrat mihi necem suam, & necem filij Britannici; & petit occidi Neronem auctorem duplicis parricidij. hic sensus lectiois huius, que quorundam m. s. est. Basilienſ. & Lipsiensium: Alij, vt Herbipol. Veneti, & Lugdunens. — fatum mihi, Tumulúmque nasci poscit auctorem necis. mendosè. Moguntin. Fatum mihi, Tumulúmque, Vlciſci p. a. necis. sententiã congrua. imputat (inquit) mihi, necem, & tamdiu, ne mors innotesceret, dilatam sepulturam (quod Suetonius narrat) utriusque sceleris pænas me à Nerone exigere, postulat. Sed huic lectiois versus ratio repugnat.

626 Sceleribus] suppliciis, que debentur sceleribus tantis.

633 Meus occidisses] an non occidet alienus? an quia malus, non tuus? recipere lectioem m. s. Moguntini; Mecum occid. mihi commortuus, nec supplicia perferres in inferno, nec ullo terrore perturbaberis. Fuit hæc opinio Gentilium de infantium umbris. vnde sup. habuimus.

His datum solis, minus vt timerent

igne prælato releuare noctem. vbi dicta quadam.

640 Coniunx.] cum N. in secundã syllabã scribi placuit Velio Longo; sed, coniux, sine N. tuebatur Nisus Grammaticus antiquiss.

642 Festo] propter naptias Neronis & Poppeæ.

648 Mortem] sic Moguntinens. sed retineo; vel morte.

656 Socerum diri miserāda viri, Potes hęc demēs sperare memor?]
 focerum, & ; hęc omnes libri, quos ego vidi. alij restituunt alia. nihil mutō.
 sensus: Quid tu vitam tibi polliceris? potēsne huiusmodi sperare, demens, quo-
 ties recordaris Claudij patris mei, qui ex me Socer Neroni, & Appij Silani,
 qui pater Iunij Silani, mihi desponsi; quos ambos Nero sustulit: eum, qui talis
 in soceros; clementiā vsurum arbitraris in te, quam præcipuè odit. Distulis te
 in ipsum nuptiarum cum Poppæa diem. cederis victima coniugij: ut olim Sila-
 nus Iunior, sponsus tuus, tuus ne fieret Hymeneis potens. sanè sup. 145: victi-
 mam hunc Silanum vocavit. 665 Claudia] Octavia Claudij F. sic illam
 vocat frequenter, propter gentis Claudie nobilitatem; qua ante Imp. Tiberium
 Consulatus xxx. Dictaturis V. Censuris. VII. Triumphis. VI. Ouationi-
 bus II. fuit illustris, teste Suetexio, in Tiberio.

679 Affigat humo] Eguian. lib. affligat. probè sic inf. 789. ara fulgens
 ora Poppeæ gerens Afflicta vulgi manibus. Lucretius lib. 2.

Præterea quamuis animantem grandior ictus,
 Quam patitur natura, repente adfligit —

Horatius: — affligit humo diuinæ particulam auræ.
 quod qui Latium negant, in Latium ablegandi. Idem Horat.

Aut alius casus lecto te adfligit. Silius lib. 1.

Adfligunt prouersuallentia corpora terræ.

Suetonius, de Domitiani statuis; solo affligi videret: quod de isdem Plinius
 iunior; iuuabat elidere solo superbissimos vultus. Item; imagines eius
 detrahi, & affligi solo iuberet.

IN ACT. IIII.

Narrat Poppæa nutrice somnium, quod illa vana interpretatione conatur
 eludere. Chorus formam Poppæe laudat, & furorem Romanæ plebis narrante
 nuncio, dira minatur plebi.

686 Madent] plerique v. l. manant.

690 Culpa Senecæ] an potius insimulat Senecam mortis Agrippinæ,
 que vna maximè his nuptiis obstabat (ut ex Taciti Historia patet) qua sub-
 lata de medio, Senecam fecisse viam, & aditam quasi amoris Neronis ac Pop-
 pæe aperuisse, significat: an denique, quod fieri solere Plutarchus scripsit, disci-
 puli delicta in magistrum retorsit? quod Ausonium fecisse compertior, in Gra-
 tiarum actione pro Consulatu, his verbis? Diues Seneca, nec tamen con-
 sul, arguetur rectius, quàm prædicabitur, non erudisse indolem Ne-
 ronis, sed armasse scruitiam.

691 Maximum numen Venus] vis scire, quam magnum, quamq; san-
 ctum numen. audi Firmicum Christianum cap. 10. Audio (inquit) Cyniram
 Cyprium templū amicæ meretrici donasse, ei erat Venus nomen: ini-
 tiasse etiam Cypriæ Veneri (sic legendum) plurimos, & nouis cōsecre-
 tionibus deputasse: statuisse etiā, quicūque initiari vellet, secretè Ve-
 neris sibi tradito asse, manū mercedis nomine Dex daret. Quod se-
 cretum quale sit, omnes taciti intelligere debemus: quia hoc ipsum
 propter turpitudinē manifestius explicare non possumus. Bene ama-

tor Cinyras meretriciis legibus seruit: consecratæ Veneri à sacerdotibus suis stipem dari iussit, vt scorto. *In quibus verbis, putem, paucis mutatis, castigari debere: Secreto Veneris sibi tradito, assem in manum, mercedis nomine, Deæ daret. Idem sædissimos ritus docet, quibus Assyrii sue Veneri faciebant, cap. 4. Arnobius autem lib. 4. contra Gent. Quis à rege Cyprio, cuius nomen Cynitas est, ditatam meretriculam Venerem, Deorum in numerum consecratam? cui consentit Theodoret. lib. 3. curation. Græcar. affection. Maximum ergo numen.*

Bion: Magna quidem Venus. Theocritus: Venere ex magnâ.

Sophocles: Magnum sanè robor Veneris,

Semper refert victoriam. Ita quando non vult nec conatur homo resistere. Nam qui vult, cum Dei gratiâ, vincit.

693 Thura] de more aquæ & ignis adhibendorum in nuptiis natum, vt aqua & igne accipere dicatur quis, quam matrimonio sibi coniungit. l. Sernio Sempromio, §. Virgini, D. de donat. int. vir. & vx. Varro apud Nonium, sicut rectè recensetas, confirmat morem, lib. 2. de repub. Contra nouo marito cum ignis è foco in titione ex felici arbore, & in aquali aqua allata essent. & Lactant. lib. 2. Instit. cap. 10. ideò que à veteribus institutum est, vt sacramento ignis & aquæ nuptiarum fœdera fanciantur: quod fœtus animalium calore & humore corporentur atque animentur ad vitam. Sollemnem fuisse ab Romuli æuo probat Dionys. lib. 2. antiq. Roman. alludie Ouidius lib. 4. Fastorum.

An, quod in his vitæ causa est, hæc perdidit exful?

His noua fit coniux. hæc duo magna putant.

Vide Fest. Pompeium in voce Facem.

695 Aras mero] Sacrificantes vinum è paterâ aris, vel prunis, vel thuri dato superfundebant: ideo ritè hic datio thuris vini libationi præmittitur. Vide Brisson. lib. 1. Formular. fol. 30. & seq.

697 Læta omina] malè vnus cod. antiq. agmina. lequitur de Ominibus nouæ Augustæ bene precantium. de quibus acclamationibus nuptialibus diximus sup. Medæ. §. 8. de his etiam Tacitus Annal. 15. Iam Senatus (inquit) vterum Poppeæ commendauerat Diis, votâque publicè susceperat; quæ multiplicata exsolurâque, & additæ Supplicationes, templumque Fecunditati, &c. Initio quoque anni pro salute Principis vota à Sacerdotibus & magistratibus nuncupabantur, de quibus ex Horatio, Plinio, Suetonio, Tacito, Lazius lib. 2. Commentar. cap. 5. Fiebant & acclamationes faustæ initio imperij (vide Lazium li. 9. cap. 2.) etiam in adoptionibus Imperatorum, & nominis Patris patriæ vel Augusti, aut similibus datione, vt ex intimâ anti-quitate docet plurimis Pet. Faber lib. 1. Semestr. cap. 14. Suspicio idè in nuptiis eorum factum, & solemnem illum versum præmissum, Quod bonum, felix, faustum, fortunatumque sit; quem Cicerone teste lib. 1. de diuinat. rebus omnibus præfabantur. Hæc, fausta omina, à Suetonio in Caligula, fausta nomina, vocari notatum iam aliis. videndus de ominibus huiusmodi Brissonius lib. 1. de Formul. à pag. 100.

706 Confusa noctis metu] Ouidius :

Nec minus hesternæ confundor imagine noctis.

715 Sparsa] Scio sanguineas inferorum thebas, & scio sanguineas fingi
umbras violenta morte sublatorum : sed quia alterum mox epithetum tribui-
tur Agrippinæ, læua : idco hic malletm [sparsam.

716 Diducta] non malè . sed Mogunt. subducta. & sic etiam Eguian.
sed plerique v. l. diducta.

725 Crispinus &] sensus constat : vix carmen. & vereor ne quid mendi-
lateat. nam quidam lib. Festinus. Mogunt. Herbig. & Veneti, Pristinus. in
Basileens. margine ; pristinos.

726 Mea] noua scilicet illa, que apud inferos nacta. malletm ; meus, si quis
lib. confirmaret. suum vocat Neronem.

734 Quæcunque] Nonnus dicit ; somnum esse exemplar operis per-
acti. qualia enim quis interdiu perfecit, talia noctu cernit. Bubulcus
dormiēs cornutos agit boues in pascua. Retia venatoris oculus som-
nians videt : Terræcultores autem quiescentes aratro terrā subigunt.
De Ennio & Homero idem confirmat, testimonio Ciceronis, Plutarchus in
Hannibale, & eo fortassis sensu dictum ab Ennio :

Nec quisquam σοφίας, Sapiencia quæ perhibetur :

In somnis vidit prius, quam sam discere cœpit.

quia scilicet nisi interdum illam animo verset, somnianti fatasia nō obijciat. unde
de Adagio, Anus quod volt somniat. D. Gregor. Nazianzenus : Somnia
cūm curas referat nocturna diurnas. exstat huic rei locus insignis apud D.
Ambros. lib. 1. de Virginit. in principio ferè. & non desunt, qui eo sensu in-
terpretentur illud à diuino Spiritu dictatum : Multas curas sequuntur
somnia. Neque mirandum, cūm insomnium Aristoteli nihil sit aliud, quàm
affectio & opus interni sensus, ex asseruatis in sanguine & spiritibus vita
imaginibus ; quibus liberius & diligentius mens intendit, quàm interdum, ut-
pote solutior & magis vacua à perturbationibus, & curis, & laboribus diur-
nis. Ideo Herodotus : Consueuerunt (inquit) ipsa somniorū visa plerum-
que frustrari, ob ea quæ quis interdum mente agitauit.

749 Tuus] rectius quidam ; tuo.

751 Numen Deum] similiter in Ranis Aristophanis, postquam Aeschylus
narravit terribilem somnū speciem sibi oblatam, mox fluiiā aquā parat expro-
bationem : Ω νυκτος κελαινοφαιης .

ὄρφα, τίνα μοι δύστηνον
ὄνειρον πέμπεις ἐξ ἀφαιδς
Αἶδα πρόσολον
ψυχὰν ἀψυχὸν ἔχοντα
μελαίνας νυκτὸς παῖδα
φεικάδη δειχὰν ὄφει
μελαυοκευέμονα
φόνια φόνια δερκόμειρον
μεγάλδς ὄνυχας ἔχοντα.

ἀλλά μοι ἀμφίπολοι λύχρον ἄφατε
 κάλπτιτ' ἐκ ποταμῶν δρόσοι ἄρατε.

θέρμετε δ' ὕδωρ
 ὡς αἰ θεῖον ὄνειροι ἀποκλύσει.

ἰὼ πόντε δαίμων.
 πούτ' ἐκείν'. ἰὼ ζύνοιχοι

παῖδε τέρατα θεάσσαθε.

O noctis nigrae
 Tenebra, quod mihi infelix
 Somnium mittis ex latenti,
 Infernum ministrum,
 Animam inanimatam habentem
 Nigrae Noctis filium,
 Horridum grauem aspectum,
 Nigrae mortui veste,
 Crudeliter, crudeliter aspicientem
 Magnos vngues habentem,
 Sed mihi famulae lucernam accendite.
 Urnis ex fluuiis rorem eleuate.
 Calefacite autem aquam,
 Vt diuinum somnium abluam.
 Heu marine Deus,
 Hoc illud, heu cohabitantes,
 Haec Monstra videte.

ubi etiam Neptunus ponitur: ut Deus somniorum malorum medicus, seu auer-
 tuncus. Romani aliter expiabant. ut statim docebo. Sacrificabant autem, ut
 ex Plauto colligitur, Ioui prodigiali, qui fortassis Sophocli dicitur Ζεὺς ἀλεξί-
 τερ. malorum depulsor; Luciano, in somnio, περάσιος. Hesychius περασίου
 θεοῦ ἀγνοσθί, qui ab auertendis & depellendis malis etiam ἀλεξίχοι ἀπο-
 πομπάιοι, ἀποσοπαῖοι σωτήρες à Graecis; à Latinis Auerrunci, Auerruncani,
 & Tuscani, ut docet Varro, & Depellentes vocabantur, de quibus Lilius Syn-
 tagm. 1. Hi fuerunt, teste Luciano. Iuppiter; Aristophane, Appollo; Platone,
 Varrone, & Lactantio, Hercules; nauigantibus verò, Castores, ut Clemens
 Alexandrin. in πορτεῖν. scribit. Budaeo, in commentar. etiam φρυξιοί dicuntur.
 Sanè daemones somnia & morbos immittere, & expiationibus lustrationibusq;
 placari, Laërtius tradit in vita Pythagoræ. Tibullus li. 1. eleg. 5.

Ipse procuravi né possent saua nocete

Somnia, ter falsa deueneranda mola. scilicet matutino tempore.

Papinius lib. 9. Thebaid.

Ante diem gelidas ibat Ladonis ad vndas

Purgatura malum fluuio viuente soporem. & subiungit id fieri
 solitum ter mersis in aqua crinibus. Ouidius in epist. Herus:

Nec minus hesternæ confundor imagine noctis,

Quamuis est sacris illa piata meis.

Tibullus rursus lib. 3. eleg. 4.

At natum in curas hominum genus omina noctis,
Farre pio placant & saliente sale.

Ex quibus omnibus colligo Romanos somnia expiisse mola salsa; Græcos verò & Barbaros, ablutione vini fluminis. nam & apud Apollonium lib. 4. Circe summo mane terrores nocturnos aquâ sumtâ expiat. ideo Senecam & Tibullum de Romanorum expiatione, Ovidium verò & Papinium de Græcanica loqui censeo; atque ita intelligenda, quæ Lactantius lib. 2. cap. 15. & Cælius Rhodigin. lib. 1. cap. 23. & seqq. & lib. 27. cap. 27. scripserunt. Ad pacatum verò quietumq; & terrore vacuum somnum impetrandum, eisdem Diis linguas comburere solitos, docent Scholiast. Apollonij & Pierius lib. 33. Hieroglyph. Apud Delum Bristo Dea somniorum præses & interpres colebatur. Vide Athenæam lib. 8.

753 Terrorq; in hostes] ergo non tantum averfabantur visum nocturnum, sed etiam hostibus imprecabantur, ut apud Euripidem Hecuba. itaque Alcmena postquam triste somnium narravit apud Moschum in Megara, ait:

Ἄε δὲ πάλαι ἔπος Eupuaδῆα τρέπτουτο
οἴκου ἀφ' ἡμετέρου

— sed hæc omnia ad Eurysthea vertantur

A domo nostrâ. Vide Briffon. lib. 1. de Formul. pag. 124.

734 Precibus adora] sollempnis formula precibus adorare. Briffonius docet eodem lib. 1.

755 Manet] Moguntinens. Herbipol. Veneti. maneat. improbè. Manet; procul eat, vaxus sit. diffluat. Tibullus:

— quicquid triste timemus,

In pelagus rapidis euehat amnis aquis:

758 Leda] Thesty filia, iuxta Lucilium, qui apud Norium; Thestiadus Leda; item Eurip. in Iphig. Aulidensi, Theocritum in Dioscoris, Apollodorum lib. 3. Biblioth. & Higyn. in fab. cap. 77. non Thyesta, ut vel auctor Commensar. in Ausonium, vel (quod arbitror) opera, quamvis accurati & diligenter Typographi Milangj. vide Troad. 862.

766 Fluxit] sic primi m. s. mox alij per errorem; fulxit. inde deniq; quidam fulsit. Pindarus Pitt. 12. ait Perserum Danaës filium, ex auro sponte fluente, natum: υἱὸς Δανάας, τὸν ἄπο

λευσσοῦ φαιὲν αὐτόρρουτον
ἐμμεσαι

Euagrius Diaconus in vita D. Antonij; ille in Dianæ fluxit suum. ipse amator & pretium. castigo; in Danaës. nec aliter legas in Græcis D. Athanasij codicibus. Alius autem est (ut hoc obiter moneam) Euagrius iste à Græco historico. nam tempore hîc recentior: Diaconus autem Theodosij senioris tempore vixit, & tres libros de vitâ sanctorum Monachorum, quos in Aegypto vidit, conscripsit; quos vidi Burdigale in bibliothecâ Collegij Societatis Iesu, per antiquis characteribus in membranis descriptos, satis eleganti, licet nudo stylo: in quorum lib. 3. se à Narbona in Aegyptum nauigasse scribit, & Bethleemi D. Hieronymum convenisse. dignus scriptor,

scriptor, qui lucem aliquando aspiciat. alius omnino ab illo cuius feruntur à nonnullis Patrum vitæ. sed ad rem redeo. P. Sabinus in epist. Paride:

Imperat ille Deus, cum vult in cornua tauri;

Cum vult in pennas* destruit ille Iouem.

Non foret in terris tanto miranda decore

Tindaris: heu, flammis nata puella meis,

Si sua non cycno mutasset Iuppiter ora;

* Fluxerat in Danaë's aureus ante sinum,

Piniferamque Iden falsus lustrauerat ales,

Inter Agenoreas constiteratque boues.

Statius, in Epithalamio Stella;

Falsus huic pennas, & cornua sumeret æthra

Rector, in hanc verò cecidisset Iuppiter auro.

C. Sollius Sidorius:

— cui Iuppiter esset

Delia, taurus, olor, satyrus, draco, fulmen, & aurum.

Fabulam Lactantius explicat lib. 1. Instit. cap. 11. Danaë'n violaturus Iuppiter, aureos nummos largiter in sinum eius infudit. hæc stupri merces fuit. at poëta qui quali de Deo loquebantur, ne auctoritatem creditæ maiestatis infringerent, finxerunt ipsum in aureo imbri delapsū: eadem figurā quā imbres ferreos dicunt, cum multitudinem telorū sagittarumque describunt. Atque hoc sanè non obscure significauit Lyræ Latine princeps Horatius.

774 Quicumque testis] quorquor in Palatio stationem habent.

775 Aulam] Pretorium, Palatium.

776 Trepidi cohortes] Tigellinus & Rufus metu pauidi, pauidos etiam & cunctantes Pretorianos, qui in castris (ut dixi) degebant, non tam adducunt quam vi trahunt. Pofis etiam per præfectos intelligere tribunos pretorianos, quibus singulis mille milites parebant. lege Fabri Semestria, li. 1. c. 3.

777 Præsidia ad vrbis victa] ad cohortes vigilum; quas Augustus septem constituerat, ut binas quæq; vrbis regiones tueretur l. 3. D. de offic. præfec. vigil. Vide Fabrii, c. 5. d. lib. 1.

Ergo alacres quæ signa colunt vrbana cohortes.

Tiberij tempore tres tantum erant, cum Pretorie plures essent: post Tiberium rursus auctæ vrbane, ut ex Tacito, qui aperte Pretorias ab vrbicis distinxit, docet Lactius lib. 6. Comment. cap. 1. Has vrbanas cohortes nunciat victas: & iis suppetias ire latum Pretorias, quæ in castris erant; quin iam propinquas esse consternato populo; qui licet videat illas instructis ordinibus signa inferre, resistit tamen, nec metu cedit: sed magis ac magis furore accenditur.

783 Claudia Diui] Octauiæ Neronis.

788 Autara] in aris non sculpebantur Augustarum ora, quod quidem nunc sciam. Moguntin. Aut auro fulgens ora. pulchrè si carminis norma patiatur, concinno igitur; Aut oÿve fulgens. omnes, ait statuæ Poppeæ imaginè referentes; siue marmorea, siue aurea eliduntur in solo, & conculcantur

* Emendo
distrabit,
vel detrabit.

Hoc videtur
imitatus
Enagrius.

Bernardin. videtar legisse; aurare. quod sibi tamen alij ascribunt.

791 Diducta laqueis] *nullum vidi codicem, qui non, diducta. nec muto. nam etsi statuis altioribus solui restem inycere, atque ita detrahere: saepe tamen per partes diffringebatur, & diffracta membratim huc illuc in varia loca laqueis traherentur. & vidimus utrumque hisce temporibus ab Icenomachis Belgij nostri fieri.*

793 Quæ timor recipit meus] *appositè hæc tribuunt choro interloquenti, & admiranti ad mira ista, & nõ præuisa. Legebã; quæ timor reticet meus. quæ me timor vetat eloqui: tam impia sunt & contumeliosa in Præcipem.*

794 Parant populi, nisi iræ] *distingue; parant, populi nisi iræ, &c. nisi permittat Popp. eam iratis ciuibus. mallem quoque, cõiugem tradat nouam.*

804 Læsi tristes] *mallem, ex coniecturã; casu.*

IN ACT. V.

Iubet Nero Oct. iuiam deportari in pandatariam.

814 Olenta] *rectè monet Marcita, hîc incipere quintum actum.*

823 Exstinguat] *Cæsellius & Papirianus orthographi docent verba, quæ ab S. incipiunt, cum præpositione, Ex, composita, S. litteram retinere, ut exstinguo, exspecto, exsulto.*

837 Nutu] *Moguntin. nutui.*

838 Quem] *Tigillinum, cui Nero propter morum similitudinem amplius fidebat, quam Fesio Ruffo.*

839 Castris] *Prætorianis. nam præfectus prætorio, dicebatur etiam castrorum præfectus, ut hic & apud Herodianum lib. 3. & 5.*

842 Audisti] *obtemperasti, & mandata es exsecutus. sic enim sumitur. audire ut & ἀκούειν.*

Miles ducem] *auget crimen. quia militaris discipline vinculum, promptâ & fidâ constat obedientiã. nec ferè grauius ullum militare delictum censetur contumaciã erga ducem. l. omnes. 6. D. de re milit.*

844 Impio ferro] *tu quod Nero iustissimum vult videri, in os illi voces impium; opinor castigandum; Cecidere motus impij ferro duces. hoc enim ad utriusque mentem. Vidit hoc etiam Raphelengius.*

846 Coniugem caram] *sic omnes mei libri. at vnus ille Lipsij; tantam. quod probant. miror. melius alterum & magis exaggerat dolorem Neronis. si quid mutandum; mallem sanctam, quàm, tantam. sic sup. — sanctos coniugis vultus mea. verum, ut dixi, cur mutemus, quod probum?*

853 Ne parcat] *sic omnes, præter Lugdun. qui; peccet. nec male.*

861 Quis concitare potuit. PRÆ. Haud quenquam reor.

NE. Mulier, &c.] *solus Moguntinens. præit veram lectionem:*

NE. Qui concitate potuit. PRÆ. Haud quenquam, &c. sic loquuntur; PRÆ. quis queat concitatum plebis irate furorem placari? NE. qui valuit concitare. PRÆ. Non arbitror seditionem factam hortatu cuiusquam, sed subitã quãdam consternatione. NE. Non ita est. sed mali auctor mulier; cui mala mens, malus animus, &c. simpliciora hæc futeor, sed puto veriora. cetera auctoriã; eate librorum.

862 Dedit natura] *de muliere Simonides Amorgynus:*

Neminem beneficiis demeretur: sed illud spectat.

Et hoc quotidie consultat secum

Vt malum aliquod facinus, idque maximum edat.

866 Quæ tam fera damnatam premit diu nocentem] *Omnia ego ab illis Mulier cui, &c. Neroni tribuo. inuehitur in muliebrem maliciam, hæc (ait) non nisi timore & pœnâ, frangi potest. Et pœna quidem iam diu debita Octaviæ, nimis serò damnatæ: sed licet serâ pœna, nunc saltem illam premat. Hæc mens; verba menti respondebunt optimè, si legas: — quæ tam serò damnatam, premat diu nocentem.*

868 Interim] *Mognatinesf. Herbipolensf. & Veneti; interim. & sane postea interim iussa.*

875 Fleuit] *prosequitur finem multorum, quibus aura popularis exitio: pestilens ventus, si vacua crebro capita, aut mentes ambitione atque superbiâ turbidas, subeat. Adscribam vero siue M. Ciceronis, siue Cornificij verba, quæ ad chori huius interpretationem faciunt ex lib. 4. ad Herennium, ubi de ANNOMINATIONE agens, sic scribit: Plura nomina casibus commutatis ita facient ANNOMINATIONEM: Tiberium Gracchum tempus administrantem prohibuit indigna nex, diutius in ea commorari. C. Graccho similiter occasio est oblata; quæ virum reip. amantissimum subito de sinu ciuitatis eripuit. Saturninum fide captum, maiorum natu perfidia, vita priuauit. Tuus, ô Druse, sanguis, domesticos parietes, & vultum patris adspersit. Sulpicio, cui paullo ante omnia concedebant, eum breui spatio, non modo viuere, sed etiam sepeliri prohibuerunt. His enim omnibus funestus P. R. fauor fuit. Porro pro; Gnatos, Herb. & Ven. Gracchos.*

878 Lingua claros] *Q. Mucius apud Ciceronem, lib. 1. de Orat. Omnium se, quos meminit eloquentissimos, excepto Crasso & Antonio audisse, ait, Tib. & Caium Sempronios: mox etiam illos disertos vocat, & omnibus vel nature, vel doctrine præsidis ad dicendum paratos.*

879 Legibus acres] *fuere enim multarum patricijs timendarum legum auctores. nam Velleio teste, legibus suis ciuitatem largiebantur omnibus Italis, diuidebant agros, vetabant quenquam ciuium plus D. iugeribus possidere, constituebant portoria, nouis coloniis provincias replebant, iudicia ad Equites à Senatu transferebant, plebi frumentum dari instituebant, nihil immotum, nihil tranquillum, nihil in eodem statu relinquebant. Nec est quod mireris leges dici, quæ tantum Plebi scita erant. nam neque hoc Liuius, neque alius probatis scriptoribus insolens est; nec caret ratione. Quia quo tempore Gracchi tempus vexabant, iam ante multos annos lege lata fuerat sancitum, ut Plebiscitis etiam Patricij tenerentur: quæ legem, quia prius à L. Valerio Potito, & M. Horatio Barbato coss. rogata, postea Q. Publilius Philo Dictator, & post Publilius etiam Q. Hortensius Dictator, renouauit, ideo illam Dionysius, Horatio & Valerio; Liuius, Publilius; Gellius, Hortensio tribuit; Pomponij quoque, J. C. locus li. 2. D. de orig. Iuris, in exemplar. excusis, & calamo exaratis, modo Horatiam, modo Hortensiam præfert.*

880 Te quoque leuis] *M. Liuius Drusus trib. pleb. conatus Senatus cum plebè in concordiam reducere, iudicia vt equà parte penes Senatum & Equites essent, lege tulit. vnde in Senatus, qui ad se illa in solidum transferri malebat, odium incurrit, incertumq; à quo, domi sue fuit interfectus. testantur Liuius lib. 70. & seq. Appianus lib. 1. Seneca siue quis alius, in lib. de consolat. ad Martiam capite 16. & libro de Tranquillitate vite ad Paullin. Porro, leuis ad mentem probum, & in m. s. omnibus: sed versus claudicat. ideo primus Badius reposuit; leuir, quem secuti Lugdunens. Basileens. autem maluerunt; lenis, quos secutus N. prater mentem Octauie, quæ crudelem potius fortunam censet. Opinor castigandum. Te quoque Liui, simili letho.*

881 Fortuna] *vulgi more fortune cuncta tribuit, quem morem grauiter arguit Plinius lib. 2. cap. 7. Inuenit sibi ipsa mortalitas numen quo minus etiã plana esset de Deo coniectatio. Toto quippe mundo & locis omnibus, omnibùsque horis, omnium vocibus Fortuna sola inuocatur, vna nominatur, vna accusatur, vna agitur rea, vna cogitatur, sola laudatur, sola arguitur, & cum conuiciis colitur. Volubilis à plerisque etiam cæca existimata, vaga, inconstans, incerta, varia, indignorum fauatrix. Huic omnia accepta, omnia feruntur expensa, & in tota ratione mortalium sola vtramque paginam facit: adeoque obnoxie sumus sortis, vt fors ipsa pro Deo sit; quã Deus probatur incertus.*

Alludit ad Pacuuij versos quos Cicero refert.

881 Fasces] *non quidem lictorij fasces, tribuni enim lictore carebant, auctore Plutarcho in Problemat. sed ipsa magistratus dignitas. fuit enim tribunus plebis magistratus, vel inuito Plutarcho, vt ex Cicerone, Sallustio, Asconio, & aliis docet Paullus Manutius in Comment. lib. 1. epist. ad famil. epist. 7. sic fasces sumit sup. ver. 672.* 889 Possis] *optimè Moguntin.*

— flentem miserã Cernere possunt. 894 Fortunaiubet] *Eguian. Mog. Herbig. Veneti; regina.* 895. Si mihi] *hic & mox; si ponitur pro, siue & seu.* 898 Cur] *ambigebant veteres, an Quir scribendum, sed, teste Curtio Valeriano, vsus obtinuit, vt, Cur scribatur.*

919 Nec sibi quicquam] *Euripides in Ione;*

Sursum deorsumque

Agimur rebus modo prosperis, modo afflictis.

Mutantur autem flatus. *Bathon in Aetholos;*

Aduersa tibi, cum sis homo, fors ingruit.

Est nempe monstrum perpetua felicitas.

Vitam, gloriam, formam, cetera huius vite bona, fluxa, incerta, precario tantum concessa mortalibus, vt docet Venantius Fortunatus lib. 7. de miraculis D. Martini, iis versib. qui etiam lib. 3. de vita hominum referuntur. quæ nobis scriptorem mutilum, quàm integrum edere Basileenses maluerunt: sed vtramque hunc solum scriptorem, non alios multos simili perfidia lacerassent Catholicæ Ecclesie, & sacre Antiquitatis hostes! Porro locus iste ab Eibio, citatur hoc modo: Nec sibi quisquam spondere potest

Firmum & stabile, perque casus

Voluitur varios, & c. planè mendosè. *Lugdun. etiam per que casus.*

ceveri plerique; perquam. *lutes aliquid mendi. nam Veneti quoque habent,*
 quisquam, & voluitur. 936 Iulia] à Claudio pulsa in exilium. Tacitus
 lib. 14. 939 Genitrix] Messallina. 945 Cui] Agrippina Claudij vxor.
 946 Non funesta] sic omnes ferè libri, nec mutandum interrogatoriè di-

ctum, non negatoriè. N. ex margine Basileens primus (puto) inuexit, Num.
 951 Me quoque tristes] singebatur Octauia mitti in exilium propter
 adulterium cum Anticeto, & cum tibicine quodam Alexandrino, & delictum
 insuper abacti partus. falsa & cõmentitia omnia: Paucis autem interiectis
 diebus (vt ait Tacitus) vinculis restringitur, venæq; eius per omnes ar-
 tus exsoluuntur: & quia pressus pauore sanguis, tardius labebatur, præ
 feruidi balnei vapore enecatur. additurq; atrocior sæuitia, quod ca-
 put amputatum latumque in vibem, Poppæa vidit. De Octauia accipio,
 quod Nicephorus lib. 2. hist. Eccles. cap. 37. scribit Neronè eò crudelitatis proces-
 sisse, vt matrem, fratrem, & coniugem ferro sustulerit. nã Poppæa inuitus calce
 necauit. 960 Tandem Phariæ] sic omnes excusi, & m. f. Vaticanus quem
 semel tantum inspiciendi mihi Rome otium fuit, & alij m. f. Belgici tres. Mo-
 guntin. tandè varia. Eguian, tandem phare. que ambo ex illo priore depræ-
 uata constat. Phariæ, si retines, duplex occurrit explicatio. Vna, quòd iussa
 Neronis se in Aegyptum mitti credebatur, vt ait Bernardin. nec mirum, si con-
 sternata muliercula Pharum pro Pandatariâ intellexerit, vel etiam quia nauis
 forè Alexandrina, quâ deuehebatur; vel mortem sibi ominata, à Pompeij nece,
 & oraculo illo Sibyllino apud Lucanum lib. 6.

Haud equidem immeritò Cumanæ carmine Vanæ

Cautum, ne Nili Pelusia tangeret ora

Hesperius miles. & clarius apud Dionem lib. 39. Altera Phariam
 terram dici ipsam Pandatariam, vicinam Capreis, ubi fuisse Pharus, Suetoni-
 us & Papinius testantur. Non ignota mihi Pharus Siciliæ, & Siciliam olim
 solitam diuidi, in Siciliam citra Pharus, & ultra Pharus, & Neapolitanum
 regnum, cuius Pandatariaportio, Siciliam citra Pharus dictam. scio, sed hæc
 diuisio, opinor, diu post Neronis ætatem capit, rectiusque diceretur Sicilia ci-
 tra & ultra fretum. Fuit & alia Pharus, Dalmatiæ opposita, Straboni; que
 Ptolomæo & aliis Pharia, hodie Lisna. Fuit & Hispaniæ quedam, teste Aethi-
 co, & Strabone lib. 3. Pharus, quasi Pharus, dicitur, vult Egeus lib. 4. ipsius
 rei vsu, eo quòd longè à nauigantibus conspiciatur. De huiusmodi lumine, mi-
 ra quedam & paucis cognita Benjamin Iudæus in Itinerario, penè extremo,
 Tertullianus lib. de pænitentia extremo, Reges illustra pænitentia exempla
 vocat duos humanæ salutis Pharos. Ingeniosa tamen est Critici optimi con-
 iectura, qui reponit Pandotariæ. ad fidem historie.

968 Seux virginis] Diane. respicere videtur ad ista Lucretij lib. 1.

Aulide quo pacto Triuii virginis aram

Iphianassai fœdarunt sanguine fœdè

Ductores Danaum — 969 Triuiæ] cur sic dicta Diana?

Vide Varronem lib. 6. de Ling. Lat. 972 Maurorū] nouum non est Afros
 omnes, Mauros dici. Africæ portia Aegyptus, saltem que cis Nilū in Aegypto

Busyris hospites immolauit, de quo Minucius in Octauio: Tauris Ponticis & Aegyptio Busyridi ritus fuit hospites immolare. de quo etiam D. August. lib. 18. de Cinit. cap. 12. Eusebius, Diodorus, Ouidius, Statius, Claudianus, &c. & Quis illaudati nescit Busyridis aras? Fuit in Africa Anteus, qui hospites luctâ victos necabat. Fuit in Aegypto Hekropolis, in qua Manethos testatur, tres quotidie humines Iunoni immolatos. ut ex illo referunt Theodoretus lib. 7. curat. Grecan. affect. & Eusebius lib. 4. preparat. Euangel. qui paullo post etiam testatur in Lybia, non minus quàm in Arabia, puerum necari solitum, & sub ara sepeliri. Quis verò credat Heliopolitanos ciuibus potius quàm alienigenis litasse? citò illis defuturi ciues, si tres quotidie immolandi. Peni etiam humanam hostiam vel Herculi iuxta Plinium; vel potius Saturno immolarunt, initio quidem liberos proprios, postea verò alienos, ut colligitur ex Sanchoniatonis, Dionysij, & Diodori verbis ab Eusebio relatis; & quia ἀπὸ πῶς, puerorū, ut August. lib. 7. de Ciu. Dei cap. 9. & Orosius lib. 4. vel etiam absolute humanae hostiae meminere, ut ex Pescennio Festo Lactantius lib. 1. cap. 21. Theodoret. lib. 7. & Tertullianus in Scorpiaco; qui significat etiam sua etate occultè persenerasse hunc morem, etsi Tiberius crucifixis sacerdotib. eum sustulisset: Augustus primùm ciuibus interdixerat; vetuerat Tiberius reliquis; & si Suetonio credimus, Claudius: Sed crudelitas ea demū Hadriano Imp. toto penè orbe, publicè saltem, cessauit. in cuius forè gratiam hęc noster L. Annæus Florus Seneca meminit Africa. Imò Tertullianus non de Penis tantum, id ait; his verbis: Scytharū Dianam aut Gallorum Mercurium, aut Afrorum Saturnum, hominum victimâ placari apud sæculum licuit. Quid ergo? an non in Africa hospites vulgò immolati; si non à Penis: (hoc enim facile fatear) certè à Busyride: certè ab Heliopolitū? De Tauris tamen notius id, non diffiteor. testantur Ecclesiastici scriptores, quos retuli, & præterea Clemens Alexandrin. in Protrept. & Euripides cum pœtis ferè omnibus: aptius etiam hoc loco: quia Aulidis & Iphigenia meminit, cuius fors Octauiæ in votis; & quo illam chorus à ventis ferri desiderat. Trinie namq; in Africa, talis ara nulla. An ergo recipiemus ingeniosam illam coniecturâ Lipsijs Taurorum Barbara tellus? fidèter recipere, si vel vnum exemplar faucret. nunc me timidū dici, vel superstitiosum perfacile patior, cum vulgata lectio, quod ostendi, explicari non incommode possit. Moguntino totum carmen deest. Et sanè suspicor intrusum ab aliquo. Addiderim istud Iuuenalis Sat. xv.

—— Mæotide sæuior ara Ægyptus —— quia scilicet Tauri homines immolabant; Aegyptij occisos epulabantur. sic Seneca iste Mauris vel Tauris Romanos ait crudeliores, quia Romani ciues, hostes illi vel hospites necabant. Ad locum istū Iuuenalis de sacris Tauricis multa vetus Scholiastes cui Thoantis nomen reddendū, ibi deprauatum, & notandum fragmentum istud Sallustianum: Namque omnium ferocissimi ad hoc tempus Achæi atq; Tauri sunt, quod quantū coniiciō locorū egestate raptò viuere coacti. adde collectis aliorū labore, & de his Achæis Periegetem cōsule.

977 Hospitis] peregrinorum & adpenarum.

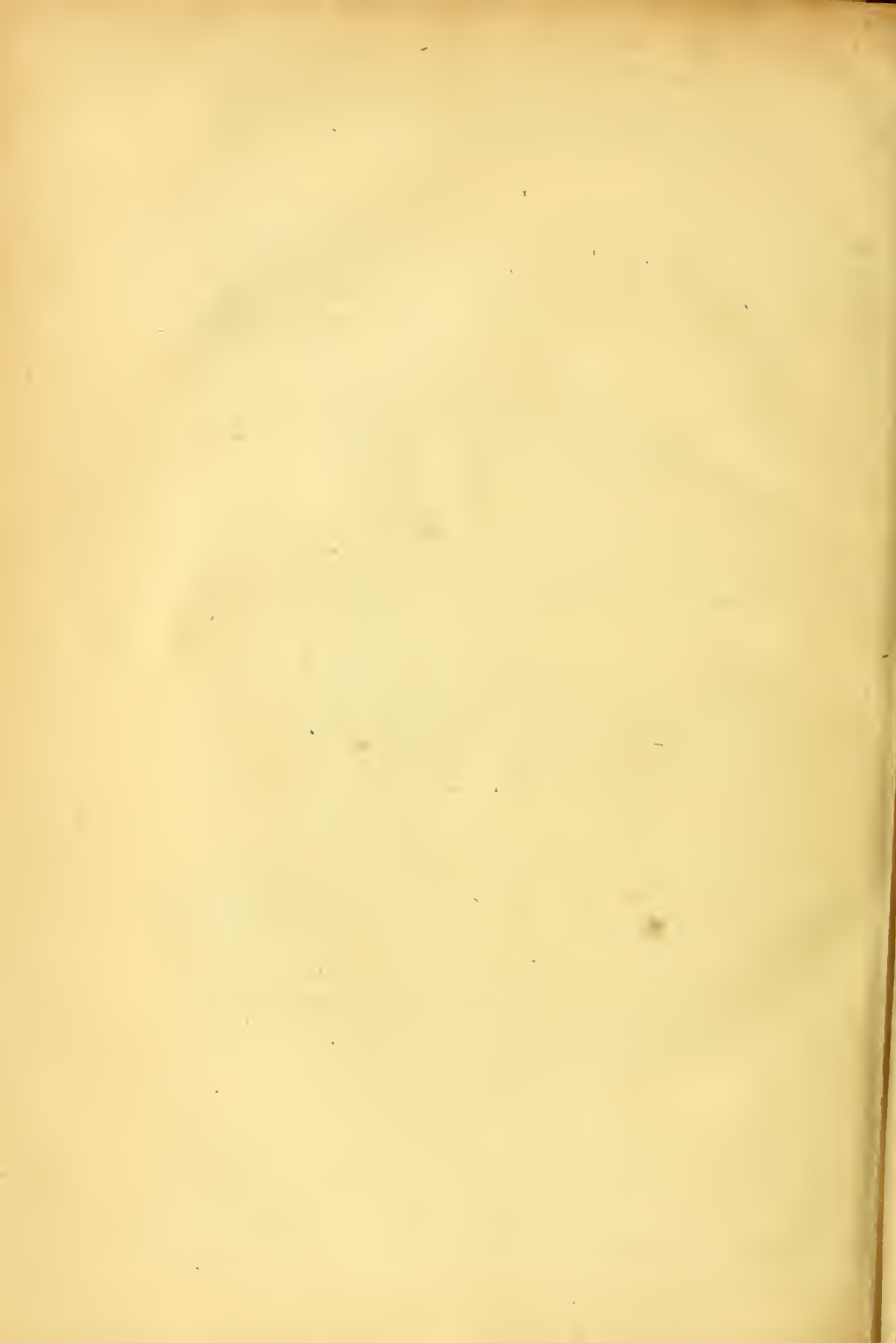
978 Ciuis] crudelior Roma Afris, & Aulidensibus, illi peregrinos im-

molant: Remi nepotes, ciuicis victimis Deos placant. Ciuis enim legitur in Eguiano & Moguntino & ceteris m. f. & in Lugdunen. sed Veneti, Herbig. Basileens. & Lipsiens. legunt; cuius: quod recipi nequit, nisi interrogatoriè legas cuius gaudet Roma cruore? nempe filie Imperatoris sui. Sed ne sic quidem placet. nam ciuis peregrino opponitur.

V A L E L E C T O R, quisquis es: & his fruere, quæ tibi conscripsi; grassante anno 1586, seuissimâ peste, Burdigale; quando per quartanæ febris molestias licebat; quæ me anno tunc integro tenuit, & à granioribus Theologia, philosophiæq; studiis, ad leniora hæc auocauit; ut aliquo bono proximorum tempus transigeretur, & nunc anno CIO. ID. LXXXIX. Louanij subseciuis horis recognoui: ut verissimè & aptissimè cum Terentiano, queam, absoluto Commentario, dicere;

Forfitan hunc aliquis verbosum dicere librum
 Non dubitet: forsan multo præstantior alter
 Pauca reperta putet. cum plura inuenerit ipse:
 Deses & impatiens nimis hæc obscura putabit.
 Pro captu lectoris habent sua fata libelli.
 Sed me iudicij non pœnitet, hæc bene vobis
 Commisi, quibus est amor, & prudentia iuxta,
 Et labor in studiis semper celebratus inhæret:
 Vos sequar: in vestro satis est examine cautum.
 Hæc ego conscripsi bis senis mensibus æger
 Pendebam ambiguum trutinâ sub iudice corpus,
 Alterutrum nutans, & neutro pondere fidens.
 Nam neque mors auidè nigros pandebat hiatus,
 Nec vitam forti retinebant stamine Parcæ.
 Sic varios tam longa dies renouando dolores
 Duxit ad hoc tempus, semper sine fine minando:
 Quom potui tamen obrepens incepta peregi,
 Quo vitæ dubius vel sic vixisse videret;

imò potius tibi, cui nequibam aliter, vel sic, prodessem. Ignosce igitur mihi, quæ peccata comperies; quæ rectè scripta Deo tribue datori bonorum omnium, cui laus & gloria in sæcula sæculorum. Denique quicquid à me dictum, scriptum, dicitur, scribetur; totum id Sacræ Romanæ, Catholicæ & Apostolicæ, Ecclesiæ censura atque iudicio subdo, subijcio: quam mihi mentem quasô, Deus Opt. Max.; uti hæctenus tribuisti, perpetuam ut esse velis.

INDICES TRES,
SYNTAGMATIS
Tragœdiæ Latinæ.

TYPOGRAPHVS

LECTORI S.

T commodior tibi fiat & fructuosior usus SYN-
TAGMATIS huius, tres Indices curavi concin-
nandos.

Primus RERVM & VERBORVM Gram-
maticus ea complectitur quæ ad POESIM, HI-
STORIAM & scribendi dicendique præcepta, omnem denique AN-
TIQVARIAM pertinent.

Secundus totus CRITICVS, continens scriptorum omnis gene-
ris nomina, quorum locis vel explanationis Lux vel correctionis Me-
dicina adminiculatur.

Tertius ceteris dignitate præstantior & emolumentis ad DIVI-
NÆ & humane PHILOSOPHIÆ viam, hoc est, veram SA-
PIENTIAM præluceat, suggerens MATHEMATICA, PHY-
SICA, MORALIA & THEOLOGICA, quorum in uni-
uerso opere mentio facta. Vale.

INDEX PRIMVS,

GRAMMATICVS, ORATORIVS,
POETICVS, & HISTORICVS.

A

CATALACTICA, catalectica,	Aristones tres.	25
hypercatalectica, & brachycatalectica. Pag.	Aristophon.	25
Acarus.	Aristonymus.	26
Achæi duo,	Aristarchus.	23
Aerobatica.	Aristodemus.	24
Actus quor & quales tragœdiæ.	Arius.	78
Adonij leges.	Artabazes.	26
Aegra sanitatis.	Asclepiades.	25
Aequiter.	Asclepiadem vnde dictum, quomodo differat à Choriambico.	7
Aeschylus.	Asinius Pollio.	28
Aeschynes.	Astydamanres duo.	22
Affluens ornatu.	Auentavidè.	96
Afranius Burrus Præfectus Prætor. & cum Senecâ moderatôr Neronis.	Augustani Equites sub Nerone.	45
Afranius Burrus occisus.	A. Gellius, an Agellius.	59
Agathon.	A. Gellii iniquum iudicium de Senecâ	60
Alcaici Dactylicileges.	αἰτιαται.	19
Alcæus.	Autocrates.	26
Alcestis tragicus.		
Alcimenes seu Alcimedes.		
Alexander Aetolus.		
Alexandrinorum in Magistratus lasciuia dicata.		
αἰτιαται, seu gradus imus.		
αἰτιαται.		
Anamioistropa.		
Ananias.		
Anantiades seu Acantides.		
Anapesticum aptiss. tragœdiæ.		
Anapesticorum leges.		
Anaxandrides.		
Anaximander.		
Anular.		
Annæus scribendum non Annius. Annæi Hispani, Annii Romani.		
Antiphon.		
Antistrophica.		
Antonij Delij & aliorum præmatuta canities.		
Aphe ἀφῆ.		
Apollochorus.		
Apollophanes.		
Appollinaris.		
Apparatus tragœdiæ qualis nunc adhibendus.		
Aqua Virginis Romæ.		
Archilochus.		
Arion.		
Arion.		
Aristius Fuscus.		
	B	
	BAIAB.	48
	Bassus.	29
	Bedæ scansio Trochaicorum.	84
	Bion	22
	βιονται.	19
	Bucolici hexametri.	77
	C	
	C. Cilnius Mæcenas.	28
	Cæsar Dictator.	27
	C. Iulius.	27
	C. Næuius etiam tragicus.	27
	Callias.	25
	Callimachus.	24
	Cantarus.	25
	κατασκευασται.	19
	Carcinus.	25
	Carchesium.	95
	Carcini duo.	23
	Calsius Seuerus alius.	27
	Calsius Seuerus Parmensis.	27
	Carastasis.	10
	Catastropa.	10
	Ceroma.	48
	Cephisodorus κηρυκται.	22
	Cecides.	75
	Chærilus.	22
	Chæremon.	25
	Chærephon.	23
	Charonix Chalcæ.	19
	Chorian conueniant Comœdiæ.	3
	Chori officia.	14
	Chori veterum.	Ibid.

INDEX PRIMVS.

Chori tragici, quid.	Ibid.	bographi.	75
Chori cur instituti.	Ibid.	Dithyrambi natura, lex & modus.	74
Choricæ personæ quæ.	Ibid.	Dithyrambi exemplum chorus Oedipi, cuius	76
Chori personæ quot, & in quos ordines diuisæ, & qui modi progrediendi, standi, regrediendi.	15	scantio inuestigatur.	75
Chori motio, & saltationis forma atq. lex.	16	Dithyrambus cur. <i>βυλατις</i> .	74
Chorus an loqui possit aliquando, & an plures quàm vna persona,	16	Ditropha, tritropha, & tetraastropha.	73
Chori Strophe, Anistrophe, Ode seu Epodos.	16	Dorillus.	26
		Dramatica.	1
		E.	
Choragus.	16	E ARINVS puer Senecæ.	57
Chorus an olim ad tibiam cecinerit.	16	Ebutius.	60
Chorus an ex pueris conficiendus.	17	Elbiæ fratrum, Senecæ matertera.	33
Chori pates, <i>παροδῆς, ἑπιπαροδῆς, ἀφοδῆς, μετὰ σαοῖς</i> , vel <i>ἀπαροδῆς, σαοῖδης, κήμοις</i> .	16	Elbiæ ingenium; & virtus.	31
Choræus & Chorius quomodo differant.	80	Elbia Romam venit.	33
Choriambici leges,	87	Elegiaci an in tragœdiâ.	78
Cleomenes.	75	Elocutio seu dictio qualis esse debeat.	11
Cleophon.	25	<i>ἐὐκτατα</i> seu <i>εὐβάδια</i> .	18
Codrus seu Cordus, & de tragœdia eius Theseo, vel Theseide.	28	Empedocles.	25
Comœdia Prologos Tragœdia verò <i>προφάσις</i> habet, & cur.	3	<i>ἑμπεδοκλῆς</i> .	19
Confluges.	94	Ephippus.	26
Conlatrare.	54	Epicharmus.	26
<i>κατητῆ & ἀκατητῆ</i> .	48	Epigenes Sicyonius.	20
<i>καίριον</i> .	48	Epigenes, An dederit occasionem Prouerbio,	22
Confecuta dictio, pro intellecta.	94	<i>ἔδεν πρὸς τὸν Διόνυσον</i> .	22
Controuersia, Declamationes & Suasoriæ non Philosophi, sed patris eius.	31	Epifodium.	9
Corduba Colonia Patricia.	31	Epitafis.	9
Coryphæus, <i>κορυφαῖος & ἡγεμῶνας</i> .	16	Epistolæ D. Pauli & Senecæ ad inuicem an aliquæ fuerint, & an quæ existant.	61
Cornutus storius.	28	Epodica.	73
Cothurnus, an Hispanorum <i>chapin</i> .	18	Etisæ manè nesciunt surgere.	37
<i>κράδης</i> .	19	Eubulides.	25
Crates Thebanus.	23	Euphantus.	25
Crisin habere.	57	Euphorion.	22
Crispinus seu Crispilius.	29	Euripides Iunior.	22
Cubilia certa.	95	Euripides, quot eius fabulæ.	21
Cumæ.	45	Euripi.	57
Cyliscus vel Phyliscus.	25	Eregetmatica.	1
		Exodus.	9
		Exodium,	10
		Extemplò.	94
		<i>ἔξωστα</i> siue <i>ἰγκύκλιμα</i> .	19
		Ezechielus.	26
		F.	
D		F ABVLA.	10
D ACTYLICI carminis leges.	86	Fabulæ Græcanicæ.	6
Demologus.	26	Fabulæ patheticæ.	11
Deus ex machinâ loquitur.	13	Fabulæ simplices.	11
Diagoras Melius.	75	Fabulæ connexæ.	11
Dicæogenes.	24	Fauces Neapolitanæ.	48
Dij. vel cælites an in scenam inducendi.	13	Faustus tragicus.	29
Diodorus.	26	Fligo.	94
Diogenes ddo.	24	Flos Liberi.	95
Dion.	24	Flore Liberi se fauciare.	96
Dionysides.	26	Frigutire.	96
Dionysides.	26	Fuam.	94
Dionysius Iunior.	24	G	
Dipodia & monopodia.	74	G ALLIO Iunior & Mela fratres Senecæ,	34
Dispositiones seu affectiones versuum.	74	vtriusque mores, & mors.	34
<i>διδυκάσι μὲν ὄδης</i> .	75	Gallio alius Plinio	38
<i>διδυκάσι μὲν ἔχει ἐκαστοῦ</i> .	75	Gallioni cuidam tributa Rhetorica ad Herennium.	38
Dithyrambica poemata.	6	Gallionis senioris obitus.	34
Dithyrambi auctor primus & alij Dithyram-			

INDEX PRIMVS.

Galliones duo, Senior & Iunior.	36	Lucianus Paphontes.	26
Gaufapatus.	47	Lucilius Senecæ amicus an Parthenopæus, an	
Gestatio lecticaria salutaris imbecillis.	52	de Parthenope scriptis.	47
γασίδι.	19	Lucilij duo, Balbus, & Iunior, qui cum Satyrico	
Glaucus.	20	quandoque fors confunditur.	60
Glyconij leges.	88	Lucii prænomen.	30
Gergias.	24	L. Afranius etiam Tragicus.	27
Γραχθίς.	28	L. Annæus Seneca.	24
D. Gregorius Nazianzenus.	26	L. Annæi Flori historia an nostri Senecæ.	64
H		L. Attius, An <i>Attius</i> , an <i>Accius</i> .	27
HARMONIA.	3	L. Livius Andronicus.	26
Heliodorus.	25	L. Pomponius scriptor Atellanarum.	28
Heraclides Ponticus.	25	L. Varius.	28
Hercules Licymnius.	6	L. Verus Antoninus tragicus.	29
Herillus.	26	Lucretius Grammaticus.	67
Herois.	94	Luna arcus.	96
Heroici etiam Iambici.	77	Lyfippus.	25
Hexametri versus leges & exempla.	77	Lycophron.	23
Hilarotragædia.	6	M	
Hilarotragædiæ nostri temporis an proban-	6	M. Amilius Scaurus.	28
dz.	7	M. Annæus Lucanus.	28
Hilarotragædiarum inuentor.	25	M. Atilius.	27
Hipparchia.	26	M. Pacuvius.	27
Hippias.	23	M. Terentius Varro.	27
Hira, & Hiera.	57	Marta filia Cremutij.	62
Homerus.	26	Martini Dumienfis opuscula.	65
Homerus Iunio r.	23	Melanippides.	75
Humus masculin genere.	93	Melantheus.	24
Hymnus.	74	Melissus Mecænas.	28
Hypærus.	74	Melitus.	24
I		Melopia.	12
IAMBIC carminis, inuentio, natura, lex.		Menippeæ an ad Tragædias.	7
78		μυχαί.	19
Iamdiu.	94	Mimi ὀρχηστῶν δισχυλοί.	17
Iamdiu.	96	Monocoli, dicoli.	73
Imito.	93	Monometri, dimetri, trimetri, &c.	73
Inauritus.	60	Monometrorum varia genera.	90
Includere furas cothurno.	94	Monostrophica.	73
Inferi an introducendi in scenam.	13	Monstra & terrifica an in scenam inducenda.	
Inhumigo.	94	20	
Inoris.	60	Mores & personæ quomodo exprimentæ.	11
Inorata res.	96	Morychus.	24
Innixus luna.	96	Morsimus.	22
Ion Chius	23	N	
Isocrates duo.	25	NAVCRATES.	24
Iulij tragædia.	27	Neanthes.	25
Iul. Maternus, seu Mamercus.	28	Nearchus.	25
Iulus, seu Vlvs.	74	Neophon seu Neophon.	25
Iunius Gallio frater Senecæ, idem Ann. No-		Nequino.	95
uatus.	36	Nero Imperator.	28
Iunius Gallenus Gallio, quidam.	38	Nero quando cœperit Senecam contemnere,	
Iuxtim.	94	& remp. pessundare.	45
L		Neronem ab incestu compescuit Seneca.	44
LÆTARE.	93	Neronem Seneca à cæde multorum compe-	
Lampridius Tragicus.	29	scuit.	45
Lassus.	75	Neronis responsum.	46
Leonteus	26	Nefis.	47
Liberalium cantoribus præmia.	1	νεροεπιστηφ.	19
Limare caput.	95	Nicolaus Damascenus.	26
Lithyrsis.	74	Nicomachi duo.	24
Linterni villa Scipionis.	48	Nothippus.	26
λογαίτη.	18	Nouatilla à Senecâ adoptata.	39
Lucanus Mellæ filius.	35	Numerus.	3

INDEX PRIMVS.

<p>O B I T O miserulo. 95</p> <p>Obuarare. 96</p> <p>Ocuis. 95</p> <p>De Mæcenatis Octauia. 28</p> <p>Octauij Augusti tragœdiæ. 27</p> <p>Octauia, non est philosophi: reliquæ sunt. 64</p> <p>Odoriferi canes, 95</p> <p>Opitulo. 94</p> <p>Optabile. 93</p> <p>Orchestra. 18</p> <p>Orchestra hemicyclus. 19</p> <p>Ordo istarum Tragœdiarum, quis, 68</p>	<p>P</p> <p>P A C C V S tragicus. 29</p> <p>Pæan & Philelias. 74</p> <p>Palliatæ. 6</p> <p>Parapetasmata. 19</p> <p><i>παρηγορημα.</i> 17</p> <p>Parthenius. 26</p> <p>Parthenope. 47</p> <p>Pastoria nostri temporis tragœdiæ. 7</p> <p><i>παιδις.</i> 10</p> <p>Paullina vxor Senecæ. 38</p> <p>Paullina conatur mori cum marito. 50</p> <p>Paullinus Pompeius. 38</p> <p>Pecus, de piscibus. 94</p> <p>Perbitere. 95</p> <p>Pericommata. 73</p> <p>Pericletus. 75</p> <p><i>περίκλει.</i> 19</p> <p><i>περίκλει.</i> 10</p> <p>Phalencij leges. 89</p> <p>Philocles. 22</p> <p>Philocles <i>περιφιλως.</i> 23</p> <p>Philiscus Coreyræus. 23</p> <p>Philostratus. 26</p> <p>Philoxenus. 26</p> <p>Philoxepus. 75</p> <p>Pindarus. 26</p> <p>Phrinichus. 21</p> <p>Phrynichi duo. 22</p> <p>Phormus seu Phormys. 22</p> <p>Pisonis coniuratio. 47</p> <p>Plato. 23</p> <p>Pleiadis Tragicæ, qui auctores. 23</p> <p>Planipedes. 17</p> <p>Plena Deo. 36</p> <p>Podium seu episcenium. 18</p> <p>Poëmata <i>ποιηματα.</i> 1</p> <p>Poëmata <i>μιμητικα.</i> 1</p> <p>Poëmatum nomen quàm latè pateat, & comprehendere etiam fabulosa quæque solutis numeris scripta. 3</p> <p>Poësis essentia, non in metto, sed in imitatione posita. 3</p> <p>Poësis imitatio quibus fiat. 3</p> <p>Poësis & rîcutæ differentia. 2</p> <p>Poëtices genera tria, <i>δραματικη, ἐξηγητικη, μιμητικη.</i> 1</p> <p>Poësis species. 3</p> <p>Polyphradmon. 22</p> <p>Polyides. 24</p>	<p>Polyidus. 75</p> <p>Pompeius Paullinus. 61</p> <p>Pomponius Mela an ex hac Annæorum familia. 30</p> <p>Porcius Latro. 36</p> <p>Præcepta præcipis. 94</p> <p>Prætextatæ. 6. & 8</p> <p>Pratinas. 23. 75</p> <p>Procure. 94</p> <p>Procitum, à procio. 95</p> <p>Progymnasium. 57</p> <p>Prologus. 9</p> <p>Profcenium. 18</p> <p>Protasis. 9</p> <p>Ptychroluta. 47</p> <p>Ptychrolutes. 57</p> <p>P Nouanus Gallio. 36</p> <p>P. Ouidius Naso. 28</p> <p>P. Status Papinius Agauen vendidit. 28</p> <p>P. vel Q. Pomponius secundus. 28</p> <p>Pulueris conspersio duplex athletic. 48</p> <p>Puppius an tragicus. 27</p> <p>Purum putum. 56</p> <p>Puteolanæ pylæ. 56</p> <p>Pythangelus. 25</p>	<p style="text-align: center;">Q</p> <p>Q. Ennius. 27</p> <p>Q. Catulus. 27</p> <p>Q. Cicero. 27</p>	<p style="text-align: center;">R</p> <p>R A R E N T E R. 95</p> <p>Regredere. 96</p> <p>Rhesi auctor. 22</p> <p>Rhinton. 25</p> <p>Rodolphi Agricola lapsus. 36</p> <p>Rubrenus Lappa. 29</p> <p>Ruminari. 93</p> <p>Rutilius Geminus. 27</p>	<p style="text-align: center;">S</p> <p>S A C C I S seu Sacadas. 26</p> <p>Sannion. 24</p> <p>Sapphici leges. 89</p> <p>Satyri qui antiquis, sicynista, canescens, impubis, pubescens, silenus & papposilenus. 6</p> <p>Satyri quomodo admoti & amoti à tragœdia. 6</p> <p>Satyros Latini an tragœdiis miscuerint. 7</p> <p>Satyrotragœdiæ Latinorum. 7</p> <p>Scæua Memor Auruncus. 29</p> <p>Scazon seu <i>σκαζωνος</i>, eiusque norma. 79. & 82</p> <p>Scazontis inuentio. 82</p> <p>Scena nunquam nuda relinquenda. 13</p> <p>Scenica pars. 8</p> <p>Scenicæ personæ quæ, & quoties scenam ingredi, loqui, quòtue esse possint, aliquando remaneant in theatro. 13</p> <p>Scenæ forma. 18</p> <p>Seneca vnde dictus. 30</p> <p>Senecæ Miores. 31</p> <p>Senecæ pater eodem nomine & prænoiminc. Mater <i>Elbia</i> seu <i>Helbia</i>, non <i>Albina</i>. 31</p> <p>Senecæ pater & mater quales. 31</p> <p>Seneca quando pulsus in exilium. 33</p> <p>Senecæ maternus auus. 33</p>
---	---	---	--	--	--

INDEX PRIMVS.

Senecæ frater, non filius Mella.	36	Senecæ virtutes verè philosophicæ.	55 & 56
Senecæ vxores duæ, prior ignota, posterior nobilis.	38	Senecæ exercitatio.	57
Senecæ filiolus infans mortuus.	39	Senecæ modus studendi, vicissim legere & scribere.	58
Seneca quomodo Romam & quando venit, an captiuus.	39	Senecæ itinerandi ratio.	58
Seneca primo Pythagoræus, post Stoicus, vsus Socione & Attalo præceptoribus.	40	Seneca liuidus aliquantulum.	58
Seneca à balneis calidis, & vino, & vnguentis, & molli euleita abstinuit, & aliquamdiu ab esu animalium.	40	Senecæ scripta, de ijs iudicium Fabij.	59
Senecæ adolescentia quomodo transacta.	40	De Seneca veterum præclara iudicia.	59
Seneca causas egit, & eloquentia illi ferè exitialis.	41	Senecæ operum syllabus, quæ vel reliqua ipsa, vel memoria tantum.	60
Seneca de Motu terrarum liber, quando scriptus.	41	Senecæ mater Heluia, non Elbia.	61
Senecam simulatio tabis morti eripuit.	41	Seneca Hierosolymitanus quidam Episcopus	30
Senecæ an alius Consolatio ad Marciam, quâdo.	41	De ingenti vi memoriæ Senecæ senioris.	31
Senecæ quæstura.	41	Senibus quoque discendum.	56
Seneca in exilium pellitur in Corsicâ, & quam fortiter illud tulerit, & quæ causa.	41	Sententiæ quæ.	12
Senecæ Consolatio ad Polybium.	42	Septenarij.	74
Senecæ abiecta adulatio.	42	Septuoesdè.	94
Seneca ab exilio reuocatus.	42	Serenus.	61
Seneca Neroni additus præceptor.	43	Sermo.	3
Senecæ somnium.	43	Seruilij Vacix villa.	47
Senecæ <i>Συναγωγή</i> .	43	Similiter dissimilia carmina.	73
Seneca, quos libros in exilio scripserit.	43	Simmias.	78
Senecæ Prætura & Consulatus.	43	Simonides.	26. 28
Seneca Senator.	43	Solennitus.	94
Senecæ gesta sub Nerone.	44	Sophocles.	21
Senecæ liber de Clementiâ, quâdo scriptus.	44	Sophocles tres.	22
Seneca & Burrus diu sævitiâ Neronis compefuerunt, & Agrippinæ ambitionem infregerunt.	44	Solitheus.	23
Seneca an auctor patricidij Neroni contra Dionem Cassium.	44	Sosiphanes seu Sosicles.	23
Seneca liberatur aliquot calumnijs Dionis.	44	Spectatio.	12
Senecæ orationes à Nerone dictæ iussu Senæ- tus columnæ argenteæ inscriptæ.	44	Spintharus	24
Seneca an auctor seditionis Britannicæ.	44	Studia philosophiæ ad morbum superandam profuere Senecæ.	51
Senecæ defensio apud Neronem, & petitio missionis.	45	Stadius Aunzus.	50
Senecam accusantium calumniæ.	45	Stephanus Monachus.	26
Senecæ Campana peregrinatio.	47	Sthenelus.	24
Seneca venenum effugit.	47	Stichica poëmata.	73
Senecæ Nomentanum.	51	Strattis.	24
Senecæ secessus.	47	<i>Σταθμῶν</i> .	19
Senecæ liber de Beatâ virâ, quâdo scriptus.	47	Subices.	96
Senecæ epistolæ ad Lucilium, & Naturales quæstiones quando scriptæ.	48	Successor nequit interfici.	45
Senecæ liber de breuitate vitæ.	48	Sulpitius trib. pl.	27
Senecæ mors.	48	Suspirium <i>ἀόρατος</i> , meditatio mortis.	51
Senecæ ætas.	50	Systematica poëmata.	73
Seneca defensio à Dione.	50	Syrma.	18
Senecæ corporis habitus, & morbi.	51	T	
Senecæ mores & vita à calumnijs Dionis vin- dicantur.	53	T ABELLARIÆ naues Alexandrinæ.	56
Seneca an Christianus.	52	Tabernariæ.	6
Seneca quâ contraria senserit fidei nostræ.	52	Tabernariæ.	14
Senecæ diuitiæ quantæ, & quo in illas animo fuerit.	54	Tæniz.	96
		Telestas.	75
		Terga crepitent pharetrâ.	95
		Theodectes.	24
		Theodorus.	25
		Timotheus.	26
		Titus Vespasiani F.	26
		Theatri structura & ornamenta.	18
		Theodectes.	26
		Theodotus.	24
		Theognis.	24
		<i>Θεοφίλου</i> .	19
		Theophilus.	25
		Theopompus.	24

INDEX PRIMVS.

Theſpis.	20.12.	75	Tragœdia uilitates.	5
Thymile ſeu pulpitum.		18	Tragœdiæ partes ſecundùm quantitatem.	8
Timeſitheus.		24	Tragœdiæ duratio terminanda vno die.	9
Timones duo.		26	Tragœdiæ partes ſecundùm qualitatem.	10
Togata.		6	Tragœdiæ Muſica ſeu tonus.	17
Trabæ duo.		28	Tragœdiæ iſta decem an Senecæ philoſophi, an alterius, latè quaſitum.	64
Tragica ἐπιπέδια.		17	Tragœdiæ iſta à uiris doctis laudatæ, Petrat- cha, Poluitano, Riccio, Mureto, Lipſio & alijs.	69
Tragica perſonæ quæ, & de actoribus primis, ſecundis, tertijs.		12	Tragœdiam quis inuenerit, & qui eam exco- luerint, Græci Latinique ſcriptores.	20
Tragica um perſonarum formæ variæ, & ve- ſtus ornatusque.		17	Tragœdiarum iſtarum optimæ Thebais, Me- dea, Thyetles: ſecundas tenent, Oedipus, Hyppolytus Hercules Fur. & Troades; vl- mum Agamemnon & Oetaus.	68
De modis tragicorum verſuum.		73	Transitio.	17
Tragicus an aliquid poſſit commiſci & ſin- gere.		5	Trochaici verſus leges.	82
Tragicus apparatus.		17	Troſuli.	56
Tragœdia quid & unde dicta.		1	τὸν δὲ & τριτάτος.	1
Tragœdia unde dicta τριτάδια.		2	Tullij.	96
Tragœdia an admittat aliqua humilia, falſa, iocofa.		4	Turanus.	28
Tragœdia olim cum Satyris mixta.		4	Turinus Satyricus.	29
Tragœdia an ſoluta oratione poſſit ſcribi.		7	Tyruncolorum impetus quàm utiles in virtu- te capiſſenda.	40
Tragœdia quotuplex.		8		
Tragœdia vetus & noua.		8	V	
Tragœdia quomodo ſolita ſalrari.		17	VARII an Virg. l. j. <i>Thyestes</i> .	27
Tragœdia ſaltatoria, & gradaria ſeu ambula- toria.		17	Varjplagium.	27
Tragœdia an admittat Hexametros.		77	Varto.	29
Tragœdiæ analogiæ		12	Veluola mar'a.	94
Tragœdiæ antiqua præmia.		1	Verba quæ lecta, quæ inuſitata, & quæ pere- grina.	11
Tragœdiæ definitio.		1	Verba quæ nouata, quæ tralata.	12
Tragœdiæ diſcrimen à comœdia & dithyram- bo.		2	Virgilij ad alterum.	27
Tragœdiæ nomen olim cõmune comœdiæ.		2	Virgilius an tragœdiam composuit.	27
Tragœdiæ nota præcipua.		3	Vpingus.	74
Tragœdiæ quæ communia cum alijs poëma- tis		3	X	
Tragœdiæ grauitas quibus comparari queat.		5	Xenocles.	16
Tragœdiæ ex-tus an lætus eſſe poſſit.		5		

FINIS INDICIS PRIMVS

INDEX SECVNDVS CRITICVS

Locorum in varijs auctoribus correctorũ vel explicatorum.

	CHARI Alemxon Satyricus, & Vulcanus Satyricus.	7	Martialis an Cocus dictus.	65
	Agathonis & dicitur.	8	Nicomachus.	N
	A. Gellius.	60		O
	Anaxandrides.	23	Quidius.	23. 24. 27. 28. 36. 48. 79
		22		P
Apollophanes.	22	Parthenius.	26	
Aristarchus.	23	Paullus Diaconus.	68	
Aristophanis, Acharnens.	1	Pausanias.	26	
Aristophanes.	22. 23	Philiscus.	23	
Aristotelis.	4. 15. 16	Philocles.	22	
Akydamantis Hercules Satyricus:	7	Phormys.	Ibid.	
Athenæus	75	Pindarus.	75	
D. Augustinus.	24. 62	Placiades.	29	
Aufonius.	43	Plautus.	23	
		Plinius.	25. 48	
Boëcius.	B	Plurarchus.	24. 26	
	84. 85. & 88	Pratinas.	75	
		Priscianus.	28. 79	
Callias.	C		Q	
Cantarus.	25	Quintilianii locus.	36	
Carcinus.	Ibid.		R	
Censorinus.	Ibid.	Rhesi auctor.	22	
Cephalodorus.	79. 83. 84.		S	
Charomon.	22	Salisberienfis.	63	
Clemens Alex.	25	Seneca multis locis.	31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38.	
Commentarium vetus Iuuenalis.	75		39. 40. 47. 48. 51. 57. 58.	
	28	Seruius.	27	
		Sidonius Apollinaris.	67	
Diomedes.	3. 6. 79	Sophoclis.	14	
Dion Cassius.	39. 53	Status Papinius.	37. 66	
Dion & Xiphilinus.	41	Suctonius.	27	
Donatus.	18. 27		T	
		Tacitus.	46. 49	
Euripidis Cyclops.	B	Tacitus seu Quintilianus de claris Oratori-		
Eusebius in Chron.	7	bus,	37	
Eutropius.	37	Terentianus.	79	
Etymologicum Græcum.	68	Terentianus Maurus.	67	
	15	Theocriti Schol.	23	
		Theodectes.	24	
D. Hieronymus.	H	Theſpis.	75	
Hegesander.	37. 40. 62	Tertullianus.	52. 62	
Hephæſtion.	75		V	
Horatius.	25	Virgilius.	84. 27. 36	
	75	Victorinus.	27	
		Virruuius, an Victurius.	18	
Jacobus Magnus.	I	Vlpianus.	43	
Iuuenalis.	61. 62. & 63		X	
	29	Xiphilions.	30. 31. 61	
			Z	
Lactantius.	L	Zonaras.	43	
L. Annæus Florus.	63. 64. & 66			
L. Attius.	64			
Luciani.	27			
	1			
Mæcenas.	M			
Martialis.	28			
	61. 40. 66			

INDICVLVS TRAGICORVM.

quorum fragmenta collecta, correctâ,
conlucata.

PARTE PRIMA.

		CHILLES. 93. 161		Anchises. III. 169
		Adonis. Ibid.		Antiopa. Ibid.
		Aegythus. Ibid.		Armorum iudicium. Ibid.
		Aiax. 94. 162		Atalanta. 112. 169
		Andromeda. Ib.		Chryses. 113. 170
		Antiopa. Ibid.		Dulorestes. 114. 170
		Centauri. Ibid.		Hermiona. 116. 171
LIVII	}	Equus Troianus. Ibid.	PACCVII	Iliona. 118. 171
ANDRON.		Helena. Ibid.	Tragœd.	Medea. Ibid.
Tragœd.		Hermiona. 94	111. & 169.	Medus. 119. 172
93 & 161.		Ino. 94. 162		Nitra. Ibid.
		Laodamia. 95. 162		Paulus. 120. 172
		Protesilaus. Ibid.		Peribœa. Ibid.
		Tereus. Ibid.		Tantalus. 122. 173
		Incertæ. 95		Teucer. Ibid.
				Thyestes. 123
				Incertæ. 123. 173
		Achilles. 96. 163		Aeneadæ, seu Decius. 125. 174
		Aiax. Ibid.		Achilles. 126
		Alceftis. Ibid.		Ægisthus. 126. 174
		Alcmæon. Ibid.		Agamemnonides. 126
		Alexander. Ibid.		Alceftis. 126. 175
		Andromacha. 97. 164		Alcmæon. Ibid.
		Andromeda. Ibid.		Alphesibœa. 127. 175
		Athamas. 98. 164		Amphitryo. Ibid.
		Cresphontes. Ibid.		Andromacha. 128. 176
		Cressæ. 167		Andromeda. Ibid.
		Dulorestes. 99		Antenoridæ. 128. 176
		Erechtæus. 99. 164		Antigona. 129. 176
Q. ENNII	}	Eumenides. Ibid.		Argonautæ. Ibid.
Tragœd.		Iliona. 99. 165		Armorum iudicium. 130. 176
96. & 163.		Iphigenia. Ibid.		Astyanax. 130. 177
		Hectoris Lytra. 100. 165		Athamas. 131. 178
		Hecuba. 101. 165		Atreus. Ibid.
		Medea. 101. 167		Bacchæ. 132. 178
		Menalippus. 103	L. ACCII	Brutus. 133. 178
		Nemea. 166	Tragœd.	Chryſippus. Ibid.
		Phœnix. 103. 166	125. & 174.	Clytemnæſtrâ. 134. 179
		Scipio. 104. 166		Deiphobus. 134. 179
	Telamon. Ibid.		Diomedes. Ibid.	
	Telephus. 104. 167.		Epigoni. 135. 179	
	Thyestes. 105. 167		Epinauſimache. 135. 179	
	Incertæ. Ibid.		Erigona. 136. 179	
			Eriphila. 137. 180	
			Eurifaces. 137. 180	
			Hecuba. 138	
			Heleni. Ibid.	
CN. NAE-	}	Ægythus. 103. 167		Iliona. 138. 180
VII Tra-		Alceftis. 108. 168		Ion. 138. 181
gœd.		Danaë. Ibid.		Medea. 138. 189
		Dulorestes. 108		Melæger. 139. 189
		Hefiona. Ibid.		Melanippus ſeu
		Iphigenia. 109. 168		Menalippus. 149. 189
		Lycurgus. Ibid.		
		Phœnix. 110. 168		
	Protesilaus. 110. 168 169			
	Telephus. 110			
	Incertæ. 110. 169			

INDEX.

	Minotaurus.	141. 181	IULII CAESARIS. {	Adraſtus.	151
	Myrmidones.	Ibid.			
	Neopolemus.	141. 184		Thyestes.	151. 186
	Niptra.	142	GRACCHI. {	Atalanta.	151
	Nyctegreſia.	142. 182			
	Oenomaus.	Ibid.	Q. LVTATII CA-		
	Pelopida.	143. 182	TVLI. {	Alcmæon.	151. 186
	Perſida.	143. 183			
	Philoctetes.	Ibid.			
L. ACCII.	Phinida.	145. 183			
	Phœniſſa.	Ibid.	L. VARI. {	Thyestes.	152. 186
	Prometheus.	146. 184			
	Telephus.	147. 184	MAECENATIS {	Octavia.	152
	Tereus.	148. 184	OVIDII NASONIS		
	Trachinix.	Ibid.	vel	Medea.	152
	Thebais.	149. 185	OSSIDII GETAE. {		
	Troades.	Ibid.			
	Incerta.	150. 185	P. POMPONI SECVNDI {	Incerta.	152
			RVTILII GEMINI {	Aſtynax.	152
ILLI.	{ Theutras.	151. 183.			
			INCERTORVM TRAGOEDIAE.		152
GRANII.	{ Peliades.	151. 186	& ſeqq. 186.		
MEMORIS					
vel	{ Hercules.	151. 185			
MVMMI.					

FINIS.

INDEX

RERVM ET VERBORVM PARTIS I. SYNTAGMATIS.

 B dico, pro abnuo.	112	Adiugare.	114. 118
Abhinc.	111	Adiurare.	116
Abiugat.	119	Adiutem.	128
Abnuant.	104	Adſpecti in Genit.	131
Abnuo.	156	Aduereor.	127
Abſtabula.	115	Aduerſa nulla fortem animum deliciunt, vel	
Abſtulo.	172	bonum ingenium turbant.	143
Abſyrtum Medæa obruncat & ſpargit.	155	Adulo	147
Accepſo.	123	Adulteria Reginarum quàm graua.	155
Accidere.	112	Aduolatus.	146
Accidit vox ad aures.	140	Aeges	115
Accius altus & fortis.	169	Aegifthus potius Liuij, quàm Næuij.	167
Accommodo.	132	Aemulus virtute.	130
Accumbere menſam.	Ibid	Aequiperare merito.	116
Acheron.	154	Aequipero.	123
Achilles Hectoris corpus Priamo reddidit.	156	Aequiter.	113
Amphiarus terrâ abſorptus.	156	Aequiter pro æquales.	129
Acrimonia acris.	110	Aequor cali.	132
Acritas.	142	Aeſculapij liberi.	154
Acritudo.	145	Aeſti.	114
Acrij, ſeu Accij ſeu Atij præconia.	174	Aeſtuat.	130 forte legendum, <i>ſtudat.</i>
Acturum.	109. 142. 116	Actas mala.	127
Adagio, Scio ſapiunt.	162	Aeternabilis.	133
Adauctare.	125	Aethra.	151
Adcido.	101	Aethra nitens.	160
Aditus.	139	Auum agere in armis aſſuetus.	120

RERVM ET VERBORVM.

Cæli clypeus.	99	Collum.	135
Cæli clypeus altifonus.	157	Comitasset.	136
Cælo atque terræ proloqui.	101	Comiter.	105
Cæmentæ.	107	Commiseresceret.	115
Callere.	112. 126	Commiserescite.	109
Calui.	119	Commisſum.	119
Calnitur.	116. 125	Compara.	136
Caluor.	138	Comparare & agitare ſecum	148
Calypſonem.	123	Comparo.	138
Camo.	135	Componere.	130
Camilla.	119	Compoſita dicta.	126
Camœnæ.	160	Compos malis.	134
Campter.	113. 112	Compos opprobriis inuenta.	108
Canis iſta lapidem petit, non iacientem.	112	Conciere.	99
Caperata frons.	108. 115	Concio.	129
Capillam.	112	Concorditas.	117
Caprigenum pecus.	110	Concubium, pro coniugij & c.	101
Capſit.	140	Conferre ſe in pedes.	100
Captare.	155	Conſiari.	117
Cardo.	151	Conſingere facinus.	148
Cardo in Maſcul.	154	Conglomerare mala in aliquem.	105
Cardo altifonus.		Conſector.	153
Caritatis operibus nihil exhibendi decedit.		Conlocare ſe in locum.	140
106		Conneſtere caput cum coronâ.	139
Cafabundus.	109	Conſentire & diſſentire partem.	113
Caſſus ſanguine.	123	Conſido.	104
Caſtрудо.	146	Conſiptus.	102. 166
Caſtra in Sing.	125	Conſolari lapſum facile, ſed ſi ipſe labaris non	
Caſta ſacra.	144	triftari & vi ſuis. monitis difficillimum &	
Caua cœrula cadent.	103	rariſſimum. <i>hoc eſt quod voluit Terent. Omnes</i>	
Cauatio.	164	<i>cum valeamus, &c.</i>	159
Caucuſus.	147	Conſolationis egregia ratio.	142
Cauſari.	139	Conſpicere in aliquam.	148
Cautim.	117. 143	Conſpiritum animæ ſuauitas.	Ibid.
Celebrare.	139	Conſpiritus & conſpiritans.	184
Celebrefcit.	135	Conſternari.	116
Celebri, & accelebraſſe, pro celeri & accele-		Conſul, à rectè conſulendo	133
raſſe.	126	Contemplo.	108
Celeranter.	129	Contendere.	148
Celerè.	120	Conuiſo.	146
Centaurus.	148	Copem diem.	121
Cerberus.	149	Cornifrontes.	174
Cernere, pro certare.	111	Corona.	139
Cernere armis.	136	Cornuate.	157
Cernere de victoria.	100	Cornuti.	141
Cernere vitam ſub armis.	102	Corporare.	97
Cerniſent.	114	Ceritus.	132
Cette.	102. 109. 113. & 140	Crambis & Parthenius Phinci filij.	183
Cidere.	137	Crepera res.	166. 147
Citum.	153	Creſpo.	167
Circuli annui.	128	Creſphontis hiſtoria.	164
Circumueſtire.	159	Crocotæ.	109
Clangor.	147	Cuiatis.	126
Clarere pro lucere.	104	Cuiatis eſſet.	147
Cl. po.	144. 155	Cunctare.	100. 127
Clepere auribus verba.	135	Cupida cupienter cupere.	103
Cluentur.	118	Cupido cepit.	102
Clupeare.	117	Cûpienter.	145
Cogitata, dicta, facta interdium, recurrunt in		Curæ quàm noxiæ.	130
ſomniis & ſe offerunt dormienti.	133	Curare omnibus.	120
Coire, pro ſimul ire.	152	Curuiſtrones	123
Colchi.	158	Cur volubilis, cur cæca, cur ſaxo inſiſtens,	
Collocare nuptias.	ibid.	inſana, bruta? nullam eſſe.	117

INDEX

Cytheron	160	Diuidiæ discordes.	145
Cytheron sanctus.	132	Diuidos.	128
D		Diuitare.	131
		Diuitia.	133
D ANUNT.	118	Domiporta.	123
Dari ad casum.	133	Domutio	118. 131
Dat, pro dicit.	115	Draco Hesperidum.	149
Delebiliter.	125	Dracontem.	145
Decolor sanguis.	148	Dracontis.	146
Dedico, pro dico.	127	Duce pro due.	100
Dedolare ad amussim.	182	Duis pro des.	119
Defir.	137	Duo, pro duos. <i>Sic Cicero quoque in Epist.</i>	135
Deflagrata fana.	101	Duplicare.	110
Deianira edita partu Oenei.	148	Duriter.	103
Dei descriptio.	113	Duum.	151
Deos esse, sed humana non curare, dicit impius apud Ennium nescio quis.	106	E	
<i>Monco verò hoc loco quod in Notis non occurrit, Ciceronè in lib. de Nat. Deor. 1. Pacuio in Teucro tribuere versum quo dicti ratio redditur, qui cum his alis optimè cohæret. siue sint Ennii siue Pacuuij, hoc pacto: Ego Deum genus esse seper dixi & dicam cælitum; Sed eos non curare opinor, quid agat humanum genus. Nã si curent; bene bonis sit, male malis. quod nunc abest. Priores duos habes 106 ultimum verò 22.</i>		E CCOS.	114
Deiugare.	114	Ecfare.	121
Delectare pro extrahere.	105	Ecfarmo.	138
Delicare.	116	Egegiissima.	118
Delicatè & doctè.	158	Elimino.	115
Delitor.	131	Eliminor.	140
Delphini.	129	Elimina.	145
Delphinorum lasciuia.	161	Eliminare extra ædes.	102
Delphis primum oraculum fudit Apollo.	157	Eliminat.	150
Demetrius Attij comædia.	179	Em.	139
Depositus.	148	Enitere.	154
Depositus, animus in malis.	127	Ennij, Cressæ, Ambracia.	167
Deprecor.	98. 99	Enodari.	104
Derепентè.	100. 103. 131. 153	Epicroco.	109
Despicere ex alto in altum.	105	Epicrocum.	168
Desubitè.	108. 137	Erasmi audacia.	162
Detexere aliquem.	153	Erigonæ mors.	179
Deuago.	133	Eriphile mors.	180
Deuorabo.	125	Erumpit se.	135
Deuotare & deuorare.	174	Erymanthia bellua.	149
Dia.	139	Essis.	125
Diabathra.	109	Euenat.	101
Diana.	151	Euenta rerum mediis quibus conitimus correspondent.	155
Dictio.	177	Euhoe.	98
Dictio, pro Oraculo.	121	Euitare vi vitam.	97. 154
Dignare.	117. 118. 140	Eumenides seu Furia cærulea.	152
Digner domo.	132	Euiscerata.	123
Dignor.	141	Euisceratum.	149
Dilemma contrarium duplex.	98	Euisceratus.	155
Dilemma, frustra accusare aliquem.	153	Euripidis Melanipparum argumentum inue-	
Dionysus, pater vitifator, Semelâ genitus.	132	stigmatum.	181
Euhius.	185	Europa.	143
Dirce fons.	179	Eurotas.	157
Discobinatè.	117	Euryfaces.	180
Discorditas.	137	Eurystheus.	148
Disertim.	102	Exalbescere metu, id est, pallefcere.	106
Dispicere.		Examen initium.	153
		Exanclari.	97. 99. 121
		Exanclor.	134. 148
		Exanclor an exantlo.	185
		Excalpere.	164
		Excetia tetra.	149
		Excitare glebas ex aruo molli.	142
		Exerciti.	135
		Exin.	133
		Exorsus.	114

RERVM ET VERBORVM.

Expectorare.	135. 146. 160.	Fortuna opes, non virtutem quit auferre.	147
Expectoraro sapientiam ex animo.	105	Frani;	139
Expedito.	99. 112. 121. 142	Fratum cæli;	105
Expendere pœnas.	144	Fragesco.	137. 150. 126
Expergite.	129	Frater pro patruelo;	139
Expers liberum.	138	Frendere.	111
Expes, & expers.	139	Frendere fruges saxo.	149. 169
Experta bona.	150	Frigit.	139
Expeto.	118	Frondentes comæ.	108
Exputando euoluere.	152	Fruges, phryges.	106
Exercitum Genit.	130	Fuam.	100
Exsacficare.	153	Fuat.	115. 131
Excusa mente.	108	Fulgere.	119
Exemplò.	138	Fulget tædis.	132
Extispicium.	139	Funesto more colloqui.	132
Extispices.	156	Fungi officium.	115
Extollere genus liberorum.	155	Furialis vestis.	148
Extum, prodigium, horrifèrum, portèntum.	113	Furiarum caltrum.	146
	F	Furiarum descriptio.	152
FACEBRE modi aliquid.	158	Furiarum vna, de muliere noxia.	155
Facessi.	122	Furor vitæ prodigus.	160
Facesto.	99	Fuscina.	129
Facul.	122	Futile.	403
Famulanter.	148		G
Famulitas.	112. 128	GALLANTI Voce.	175
Fartus & fatiatus.	146	Gelus.	146
Fata fari.	153	Gemina.	118
Fatiscam.	136	Geminitudo.	112
Fatiscere.	116	Genâ genua comprimere arta.	107
Fatum supremum.	144	Genam genæ imprimere.	106
Fauentia.	142	Generibus, pro generis.	127
Faulta omnia.	Ibid.	Genus non ornat virum, sed vir fortis ipsum	135
Faxim.	104. Faxit.	genus.	135
Fax obuoluta sanguine atque incendio.	153	Gerere amicitiam atque inimicitiam prom-	107
Feminata virtus:	149	ptam in frontem.	107
Ferocitas & ferocia differunt.	123	Gigantes.	148
Ferox.	148	Gliscere.	120
Fertilitatis magnæ descriptio.	156	Glomerata sæclis clades.	147
Ferum feroci contundendum sæuiter.	131	Gnata.	134
Feruat.	126	Gracilens.	110
Feruere.	109. 147	Gracilitudo.	118
Feruit.	140. 142	Grandæuitas.	117. 126. 132
Fidelitas.	141	Grandescere.	140
Fides, pro fidei.	152	Grandinat.	120
Finis fæmin.	145	Grandiri.	115
Flacent.	126	Gratulari re male gesta.	101
Flexamina.	117. 122	Graue beneficium.	131
Flexiuicè.	115	Gressio.	120
Fligi.	126. 136	Grumum.	143
Flora flammis.	110	Gustatim.	101
Florere insignibus.	147		H
Flori cines.	111. 133	HABERE.	144
Flos Liberi.	121	Habet campus.	106
Flos Liberum.	140	Hecuba somnium de Paride.	153
Flucti.	114. 134. 148	He, he.	105
Fluctuû marinorum strepitus descriptio.	145	Helenæ periphralis.	155
Fluua.	143. Fœnis.	Helenæ raptus.	162
Fœtis, pro sætubus.	132	Hellespontus.	158
Fonticola.	160.	Hem.	130
Fors differt à fortuna.	128. 130	Herbam conferre.	139
Fortasse an.	129	Herculis in Oera cruciat ⁹ & lamètationes.	148
Fortunæ descriptio.	116	Heu.	157
Fortuna ferri.	100	Hilum.	142

INDEX

Hippocræne.	160	Inferni descriptio.	97. 154
Hilcers.	130	Inferorum rigida crassa caligo, via alta & ar-	
Hoc, cælû, æther, Deus conditor omnium.	113	dua . . .	154
Hoc quod lucet, quidquid est.	107	Inflaccubunt,	105
Iomerum quomodo soliti citare veteres.	165	Inflatu.	147
<i>illi citabant à materia nomine dato, nos à litte-</i>		Infrenare iram.	141
<i>ris numeralibus.</i>		Infrenari	100
Hominis descriptio, squalidi, mæsti, & horridi.		Infrenus.	Ibid.
156		Infusco.	156
Honestitudo.	141. 143	Ingenium.	120
Horia.	168	Igratificus.	160
Horrescere rela.	99	Inibi.	118
Horrificalis.	147	Inito.	111
Hosificè.	128	Iniuria differt à contumècia.	121
Hosificus.	127	Iniuriôsè.	109
Hosimentum.	98	In mundo est.	107
Hosio.	122	Innarafrons.	125
Hosiris.	100	Innocentiæ & puritatis commendatio.	103
Humus humida.	151	Inorabili.	177
Humus, Mascul. 186.	186	Intrimari.	173
Hydra Lernæa.	149	Insistere iugo legum, <i>affinè.</i>	158
Hyemes turbinum,	139	Insolentia	135
		Insolentiâ facit vt auidius quid & obstinatus	
		intueamur.	135
I		Insomnia.	111
I CIT in præter.	108	Instillo.	147
Identidem.	150	Integrare,	114. 128
Ignauire.	125	Interfectus, de inanimatis.	139
Illico.	138	Interuentum est.	112
Ilionæ sceptrum.	171	Inuado.	131
Iliones seu Laodicæ historia.	165	Inuestio.	98
Ilium nomen.	142	Inuideo.	140
Ilius, quis.	185	Inuolare.	135
Illuuius.	156	Io, Ionis.	150
Imbuere manus morte.	140	Ioca.	110
Imburus sanguine.	130	Ioni.	138
Iniriari.	157	Ionium mare.	158
Immane.	128	Iouis aries.	136
Immanis contrarium mansueti.	138. 145	Iouis iusurandum, fides.	106
Immittere peritè frenos fetis.	139	Iouis satelles	146
Immune facinus.	150	Iracundiæ medetur oratio tempestiua, intem-	
Impendio fir.	108	pestiua verò nocet.	159
Imperare sibi.	145	Irafi ob suspiciones falsas, futile.	103
Implicare se in turbam.	131	Isiaci coniectores.	106
Impos.	135	Isthmos.	158
Improbarus.	102	Itriner.	104. 113. 115. 119. 140. & 143
Inachus, antiquus, rapidus, abundans.	135	Itera dum.	99
Inaudire.	111	Itere.	143
Incertare.	114	Iteris.	110. 125
Incorem.	124	Iteris ignoti.	109
Incilare.	216. 134	Iugare.	100
Incilare probris.	140	Iugatus.	109
Inerepo.	105	Iuno implacabilis.	148
Incurso acris.	136	Ius melius virtute, seu fortitudine.	100
Incuruicercicum.	122		
Incuruiscere.	156	L	
Indecorabiliter.	133	L A B O R necessarius ad bona consequen-	
Indecorare.	140	da.	160
Indecoris vira.	131	Lacænarum virginum studia vitilia.	157
Indelictum.	138	Lacera in Plural.	131
Indomito more.	148	Lacerti quæ pars brachij.	185
Inenodabile.	127	Lacrymis indulgere turpe & infructuosum.	
Infabrè.	119	142	
Infans.	131	Lactans & Lactens differunt.	162
Infantes quadrupedes.	136	Lactare.	

R E R V M E T V E R B O R V M .

Lactare.	139	Malè parra malè dilabuntur.	140
Lactar error.	118	Malum parans alteri, sibi expectet.	154
Lactate.	143	Manciolis tenero.	100
Lactificus.	156	Mandere malis.	155
Lactitudo.	127	Mansues.	149
Lamentas.	117	Manticulari, & manticulator.	124
Lanugo flore genas opacat.	124	Manubia.	108
Laodaniæ variæ.	162	Mara interbibere.	110
Lapire.	121	Marsus Augur.	106
Largi.	134	Martes.	135
Latex Femin.	151	Matrescere.	116
Lauabantur olim pueri recens nati in clypeis.		Matutini temporis descriptio.	142
97		Medea Draconem sopiuit, draconigenas do-	
Lauere.	97 101. 108. 139. 160	mauit.	159
Laudari à laudatis bonum.	111	Medicina.	146
Laus parra, seruanda.	136	Medus Medææ filius.	172
Lautus.	151	Mehe.	186. 158
Lelius poëta.	162	Melanippa quæ.	181
Leimbus.	134	Melanippi varii & eorum historia.	Ibid.
Lemnus.	143. 144	Meleagro fatalis torris.	139
Leo Nemeæus.	149	Melo.	129
Leuare	140	Melos:	109. 150
Leuare laudem.	142	Meus.	121
Leuius poëta.	162. 163. 168	Me norabilis.	147
Leuij Sirene & Erotopegna.	163	Me norabis.	112
Leuinius, seu Leuius, seu Liuius.	168	Memordisse.	138
Liber cultor cythæronis.	160	Menclaus.	158
Librispices.	183	Mente transfusa.	155
Limare caput	163	Mertaret.	141
Lingux bifuleis actu crispo.	119	Mertet.	129
Lingua promontorij.	111	Metus nulla.	107
Lingua morem gerere.	108	Minerua.	159
Liquatæ guttæ.	147	Minitabiliter.	111. 125
Luuius Andronicus primus Tragicus Latinus,		Minitas.	108
Romæ prælegi solitus, non probatus Hora-		Mira meta.	180
tio:	161	Miscere molem maiorem, & maius malû.	155
Lucam-bouem locusta prius patiet.	105	Miserarent.	131
Lucifera lampas, Sol.	136	Misereri, miserari, & commiserari.	138
Lucti.	142. 143	Miserete.	101
Luctifica.	147	Miseretur.	125
Lumen de lumine.	106	Miseri cupiunt miserias suas altis esse ignoras.	
Lustrari.	108	137	
Lustrauit manus.	149	Miseritudo.	127. 130. 131
in Lustris quiescere.	107	Moderat.	120. 135
Luteum.	123	Modicus gradus.	132
Lycurgus Dryantis filius.	109	Mœna.	107
Lycurgi exitium.	168	Mœrare.	182
Lymphæ flauæ.	120	Mœrus pro muro	
Lytra & lustraidem.	165	Mœstitudo.	
		Molitur.	
		Molitudo.	
		Mollitur mare montibus.	
		121 Moneris & monerunt.	
		129 Monstrificabilis.	
		104 Monstrum esse.	
		145 Morabilioni.	130
		115 Morarès.	107
		113 Moro.	118
		145 Mortalia.	109
		132 Mulciber.	144. 146
		120 Mulieres vim suam contendunt ad maicsta-	
		tem viri.	148
		109 Multi, pro malis.	136
		154	

M

M A C O R.
 Maestabo.
 Maestassine malo.
 Maeste, maeste.
 Madefactum.
 Magnatè.
 Magnisonans.
 Magnitas.
 Mala ætas.
 Malacia.
 Malæ.

DD

INDEX

Multimodis,	121	160	Oblitus cum accus.	142
Multiplicabilis,		149	Obnoxius.	117
Municipalæ,		149	Obnoxius & innoxius opposita.	103
Mundus virginalis,		150	Obnoxius noxæ.	140
Munerare		181	Obscæna dicta.	142
Muneres,		167	Obscænum.	131, 178
Munificus nemo, nisi volens,		116	Obscænum quid, aues obscænae, fames, dicta, nomina obscæna.	177
Mutare, pro seditiosè loqui, vnde nostrum Belg. Muten, & Gall. Mutiner.		104	Obesse.	176
Mutum, de belluis.		135	Obsidio.	101, 104
Myrtillimors causa exitij Tantalidarum,		159	Obsitum.	109
Mysteria concepta,		144	Obstinatus.	135
Mystica vada,		150	Obrinatus.	110, 124, 127
N.			Obrinet.	158
Næuius melior Comicus quàm Tragicus.		167	Obstrusum.	181
Natalugendi, mortuis congaudendum,		159	Obstupida.	113
Naturæ munera,		152	Obrerere artem.	156
Nauci habere	106.	167	Obrui.	136
Naui aduenientis descriptio.		129	Obuallarum.	128
Nebulum.		180	Obuiolare.	150, 185
Neptunus omnipotens.		157	Oceanus pater.	137
Nequitium.		124	Occupo.	100, 115, 148
Neruus equinus ad arcum.		144	Occupo impetum facere.	138
Nerei filii pisces cetacei.		98	Odiū ex metu, ex odio imprecatio.	106
Neximus.		134	Oeta.	142
Nigrere.		114	Offendere ad xnum scopulum & telum.	151
Nigrere nimbis.		132	Offerre ob mœnia.	138
Nilus leues iacere.		Ibid.	Ogygia mœnia.	135
Nitefcit cælum.		156	Oneratus cum genit.	121
Nitidantur.		149	Opère magno.	142
Nitiditas.		132	Opinio.	137
Nitido.		98	Opino.	99, 114
Niuit.		110	Ops.	150
Nobilitare.		148	Ora obuerrere ob os (r. eloquent à) alicuius.	156
Nobilis pro noto.		234	Oratio nobilis & plebeij æqua non æque valet.	101
Nobilitas miseras nobilitat.		148	Orbificor.	139
Nobilito.		115	Orbitudo.	115, 127
Noctis iter.		99	Ordiqr.	128
Noctis tranquille & quietæ descriptio.		104	Orestes.	157
Nomen & numen.		148	Orestis accusator quis.	164
Nomina veteribus ominosa.		177	Ossum vocabulum ab Africanis retentum, vt patet ex Augustino & Arnobio.	114
Nominum ratio in victimis & sacris.		178	Ostentum.	119
Nex Erebo creata, suscis crinibus.		158	Ostentum se obtulit.	132, 133
Noxirudo.		130	Oti incommoditas quanta.	100
Nuditæ corporum vitanda.		106		
Numerare, pro donare.		139, sic		
Numerus pro dono seu munere.				
Numero.		143	P	
Numero scire.		110	Pacuius doctus.	169
Numerus.		129	Pædagogandus.	118
Nuncupare nomen.		136	Palatium cæli.	107
Nuptia innuptæ.		157	Pallæ.	109
Nyctegresia, nyctegeresia, nyctegærcia.		181	Pallas Gigas.	157
O.			Pango, pegi.	119
Obduco.		110, 125	Passum.	168
Obediens cui fiat, non quis faciat considerat		136	Paris, vocatus Alexander.	107
Obeso corpore & pectore.		108	Pariter.	146
Obesse.		128	Pariter, vt.	120
Obiacere.		100	Particidium, de nece fratris.	155
Obire Acherontem.		Ibid.	Parti in genit.	113
Obitum.		129	Partire.	133
Obliterare.		126	Partiuit.	104
			Partus tribuitur viro, vt cauffæ.	148

INDEX

R	
R ADIATVM.	
Rarenter.	
Ratum est.	
Reapse.	
Reciprocate.	
Reciprocus & reciprocate.	
Reciproca tela.	
Recludere iram.	
Redantruare.	
redantruare, an redandruare, an redamptruare.	
Redhostire.	
Reflo.	
Regibus multi infideles, pauci boni.	
Regni nec fides nec societas sancta.	
Religio.	
Reliquiæ Priamei cadaveris, sacra Phrygibus.	
154.	
Reliquias cadaverum vetare fœdum.	
quid <i>maritum</i> ?	
Remissa vita, pro obita.	
Remus.	
Repens.	
Repenibus ratibus.	
Repagula.	
Repandirostrum.	
Repedare.	
Repotia.	
Repotialis liber.	
Repudium.	
Relarrire	
Residuus & reses.	
Resonant.	
Respergo.	
Restibilet.	
Restinguere.	
Resupinare.	
Risito.	
Robor.	
Rodus.	
Rogitarum.	
Rorulentus.	
Rosidus.	
Rudentisibilus.	
Rumitant.	
Rursus profusus.	
Ruspans.	
Ruspari.	
Rutilare.	
S	
S ACER.	
Sæuter.	
Sæuum Aduerb.	
Sagmina.	
Salacia.	
Sallustii verba ex Pacuio, si fides Marcellus qui referat.	
Salmacidus, Salmacidum.	
Salmacis.	
Salmacis spolia.	
Salmacia.	
Salti.	
Salum vndantem.	
133. 146	
Sanctescere.	
97	
Sanctitudo	
140	
Sanguen.	
112. 117	
Sanguen metu exalbescat.	
98	
Sanguen timido refugit.	
122	
Sanguis ater.	
144	
Sanguis falsus.	
155	
Sapit frustra, qui non sibi.	
114	
Sas, sapfa.	
170	
Satias.	
127	
Satu.	
129	
Satullo.	
Scamander.	
Scamandri vnda sancta, corporib ⁹ expleta.	
Scapere.	
Scapreo.	
Scatebra.	
Scatere fontes.	
Scelestum facere, quod tale dicit.	
Schema.	
Scibas.	
Scindere eomam.	
Scirpea claua.	
Scisciderit.	
Scius.	
Scrupea.	
Scrupulosi.	
Secordia.	
Secundo lumine, id est die.	
Seges.	
Segnitas.	
Semela.	
Senectus differt à senio.	
Senectus tarda.	
Senere.	
Senium.	
Senium acerrimum.	
Sentes orarum vltimæ.	
Sepulchrum, portus corporis & requies.	
Sermone differre.	
Serila.	
Seueriter.	
Sibi non sapiens semitam, alteri viam monstrat.	
Signitenens.	
Silentii securitas & laus.	
Sistis	
Slisco.	
Socerus Masculin.	
Solis Currus & lumen	
Solitas.	
Som.	
Somniorum sortes.	
Somnium Tarquinii eiusque explicatio.	
Somno curam suspensam leuare.	
Somnus stupidus.	
Sonere.	
Soniti.	
Sonores mellisui.	
Sonunt.	
Sortes & vaticinia ex numetis nominum, superstitio peructus.	

RERVM ET VERBORVM.

Sortes Pythagoricæ.	177	Tauria ara.	180
Sortio.	98	Taurigenum semen.	138. 141
Sparta.	134	Telamonis exilium.	166
Spartici.	184	Telamonis laus.	156
Species.	138	Telegonus.	172
Spectus.	115	Telephi miseria, vulnus, mendicitas.	167
Specus Femin.	114	Temeriter.	127
Specus inferum vasti.	100	Temeritudo.	116
Spernere pro separare.	Ibid.	Temo plaustrum Bootis.	99
Spiræ parteæ.	124. 174	Tempestates.	113
Spissum.	117	Tempestatis descriptio.	116
Splendet & horret campus hastis.	104	Templa celitum magna.	101. 125
Spolia ex laudibus capere.	149	Templa inferni, seu Acherusæ.	97
Squala vestis.	104	Tenacia.	100
Squalo.	122	Tenebrica.	149
Squalitas.	147	Tensarii.	150
Squalitudo.	138	Terei dramata multorum.	184
Stabilimen.	155	Terminus.	141
Stagna maris.	137	Terra exhalat auroram.	124
Stirps masc.	112. 122	Terricula.	136. 147
Stirps liberum.	105	Tesæ loca.	143. 144. Saxa tesæ.
Stolâ.	Ibid.	Testudinis descriptio.	123
Stola sæua.	106	Tetincrim.	157
Streptit.	100	Tetinerit.	134
Stridere inferorum prop.	175	Tetinisse.	119
Struere nefas.	160	Tetrare.	121
Stultum nimis cupiditates cupere.	103	Tetritudo.	144
Suauiussonum.	168	Tetuli.	99. 128. 157
Subaxet.	117	Texitur classis.	153
Subiecto.	122	Texta.	142
Sublimæ.	145	Texus.	137
Sublimare.	103	Thæbais fortè Pomponii II.	186
Sublimen candens.	105	Thælis pro Thetis.	167
Subscus.	120	Thesauri mortis.	100
Succussit.	145	Thesaurus mortis, Orci, incendiorum.	165
Succussu.	120	Theprotus.	158
Sudat terra sanguine.	100	Thoas.	Ibid.
Sufferam.	134	Thyastari.	173
Saggrundarium.	152	Timiditas.	141
Summa.	115. 126	Timos.	110. 168
Summum pro maximo.	128	Tolerantiâ virilis virtus.	139
Summussare.	97. 164	Tollere.	153
Superbiloquentia.	155	Tonsilla.	119
Superescit.	134	Tonsillæ.	145
Super satis agere.	113	Tonsu.	127
Superstitare.	103	Topper.	107. 110. 124
Superstitiosus.	133	Torto distrahere.	115
Suppetias ferre.	151	Tortu.	149
Supplicii explere cælitum aras.	135	Trabes in sing.	101
Suscitare sententiam.	106	Trabica.	125
Suspirantes curæ.	253	Tralians flammam.	101
Syluani melos.	129	Transdo.	137
		Transuerberatus.	146
		Trionum moderator Bootes.	110
	97	Tripudians.	132
	142	Tristis.	148
	139	Tristitias.	113
	141	Tribia Titanis, Hecate.	105
	117. 122	Troicæ excidium.	154
	121	Tueor.	123
	158	Tumulti.	100. 125. 142
	108	Turba.	131. Tutare.
	123	Tyndareo gnata.	109. 121
	135		148
	126		

T A B E R E.

Tabifica.
 Tabificabili.
 Tæniæ.
 Tagere.
 Tamen.
 Tantalus
 Tardigenulum senium.
 Tardigrada.
 Tardities.
 Tarditudo.

INDEX RER. ET. VERB.

V.			
VAG-VVS à telis.		134	Viam erranti monstrare.
Vagare.	118, 121, 139,	148	Vicanus aruspes.
Vagare vento.		100	Vicissitas.
Valentia.		108	Viduus.
Vanans & lactans.		126	Vi nequis? clam conandum.
Vanitudo.		119	Vinulum.
Vapos.	110, 128.		Vinum, Deus maximus.
Varij laus.		186	Viperino morsu.
Vastam urbem ferro facere.		150	Virginal. adiectiu.
Vastescere.		145	Visceratum.
Vastifica.		149	Visum.
Vastitates.		131	Vitalis pro vivente.
Vastitudo.	122, 137, 137		Vita nulli est in vitâ propria.
Vbet frugum.		136	Vitulari.
Vecors.		148	Vicisco.
Veliuolæ naues.		97	Vlto.
Velinolantes naues.		153	Vlyxis laudes.
Veliuolum.		162	Vlyxis mors.
Venenum pro pharmaco.		146	Vmbræ obscuræ animarum, falso sanguine.
Venor, passiuè.		102	Imagines mortuorum.
Venus.		157	Vmbilicus terrarum Delphi.
Veteri cum genit.	117, 127		Vnanimitas
Vereor esse.		137	Vnda latrat, cachinnat.
Veritatem profari aut cernere amor & iram im-		97	Vngulus.
pediunt.		125, 133	Vnos.
Verruncare.		158	Volatilis.
Versutilocus.		114	Volcani templi in locis in quos delatus quan-
Vesci arce.		112, 130	do à Ioue cælo deiectus.
Vesci armis.		132	Volucres bipedes.
Vesci dapem.		146	Vruare se circum ad pedes.
Vesci pramiis.		131	Vsura Solis.
Vescuntur oculi facinor.		138	Vulgus.
Veter.			Zeuxis risu mortuus.

LECTOR S.

PRO bellariis Orchestricis breue apophoretum de-
 gusta; cui non plausum, sed veniam peto; trilin-
 gue, trisyllabum, trilitterum uno in nomine ER-
 RORES, pars mei; qui crebris lituris, adnota-
 mentisque nebulas offudi; pars praeli, quod prae-
 stinâ, me urgente, properatione non cecos (ut
 aiunt) sed maculosos catulos effudit. Ut, ut est: dona, non
 damna: prudentiæ fuerit, notare & agnoscere; sedulitatis corrigere,
 & recognoscere; comitatis & clementiæ, misereri & ignoscere.
 Notavi, non omnes, quidopus planè conspicuos? sed precipuos; qui
 meâ taciturnitate vel transitione tua, moram adferre, & nauigio
 litterarium hoc æquor desiderij velis expansis sulcanti remorâ possent
 adfigere. cur culpes; qui malum comiter pisciculum ostendit, ut tollas?
 cur damnes Pharaon, intempesta in nocte claris ignibus caca vada
 & abruptos fluctibus ac æuo scopulos illustrantem? cur vulnerum
 irascaris medico; quæ fugiente autographi atramento Typographi
 medicinam fugerunt? tuam quoque fortassis, nisi, quem subiunxi,
 Indiculus præiret. Nunc tibi facile sanare; si vis uti, & quæ le-
 gis probè capere. Negligis, & mauiis carpere petulcè ac subsannare?
 licet, non moror, ad hanc mensam non inuito, nec inuito benefi-
 cium obtrudo. tantùm obtendo contra liuoris hirrientem caniculam
 hoc triplicis caninæ litteræ textu scutum horridum, non mutum; sed
 oblatrans, & garrulum qualis Argûs carinæ compages.

Constat
 vocula
 r Lati-
 no p
 Græco,
 & He-
 braico.

INDEX.

Ionis Chij.	146, 1021	Octavij Augusti.	71, 226
Iosephi.	234, 11, 307, 647	Oraculi Pythici.	220, 603
D. Isidori.	249, 560	Originis.	48, 422
Iul. Firmici.	262, 1150	Orphei.	118, 16, 194, 115, 297, 198
Iulij Obsequentis.	46, 361	Ouidij.	11, 209, 79, 515, 100, 608, 104, 764, 150, 1163, 158, 167, 166, 455, 167, 502, 176, 867, 185, 206, 92, 220, 597, 272, 319, 273, 374, 276, 465, 287, 816, 307, 646.
Iuuenalis.	116, 1275	Ouidij Medea, an ex centonib.	5, 2
L.		P.	
Lactantij.	271, 267	Pacuij.	147, 1053, 161, 254, 268, 191
L. an vltimatus. D. de vsuf.	123, & seq.	Palephati.	144, 913
L. municipiis D. de vsu & vsuf. leg.	Ibid.	Palladæ.	100, 608
L. final. C. de sacrof. Ecclef.	Ibid.	Parmenidis.	103, 742
L. 1. D. de dolo malo.	246, 441	Pausaniæ.	203, 1970
L. 101 D. de reg. iur.	79, 535	Pedonis Albinouani.	159, 192
Lex 12. tabularum.	97, 526	Petronij Arbitri.	140, 770, 281, 623
L. ex emto. 11 §. qui autem D. de act. emp. 301, 405.		Phanochs.	143, 867
L. Gallus de lib. & postu.	79, 535	Philæmonis.	98, 557
L. 96 L. 112. D. de verb. sign. §. flumina. Inst. de rer. diuis.	277, 479	Philisci.	204
L. 4. D. de inoffic. testam.	92, 350	Philostrati.	234, 11, 263, 1166
L. malum D. de verb. signif.	234, 11, 234, 11	Philæta.	172, 713
Lex Numæ.	97, 526	Pindari.	208, 143, 219, 597
L. qui tacet. D. de reg. iur.	151, 1199	Platonis.	7, 771, 165, 452
L. Si filiusfamilias, & l. si ramen. D. de S. C. Macedon.	151, 1199	Plauti.	98, 557, 100, 616
L. si vxor. §. index D. ad l. Iul. de adult. 271, 267.		Plinij.	42, 187, 79, 535, 162, 254
L. vt pomum D. de seruitut.	106, 92	Plutarchi.	103, 742, 161, 254, 119, 597
Libanij.	34, 933	Pompelorum epitaphra.	182, 1103
Liuianæ epitomæ.	269, 202	Pomponij Sabini.	117, 9
Liuij.	123, 169, 157, 110	Porcij Lucini.	164, 377
Lucani. 9, 149, 121, 107, 143, 883, 236, 868, 276, 465, 177, 479, 290, 1008.		Possidonij.	98, 557
Lucani Medea.	5, 1	Prisciani.	103, 129, 163, 167, 168, 169, 172, 158, 167.
Lucilij.	153, 1309, 192, & 1475	Probi.	117, 9
L. Pomponij.	264	Propertij.	7, 77, 17, 709, 116, 1165, 165, 452, 238, 133, & 140, 218.
Lucretij.	44, 166, 137, 672, 237, 107	Pythagoræ.	208, 143
Lud. Dulcis.	144, 920	Q	
Lycophronis.	104, 783	Quintilianij.	11, 203, 14, 276, 16, 30, 135, 512, 142, 852, 296, 182.
M.		Q. Curtij.	217, 536, 234, 11
Macrobij.	65, 1028, 178, 209, 205, 141, 220, & 221, 145, 237.	Q. Smyrnæi, seu Calabri.	269, 217
Manilij.	27, 657	Q. Tullij Cicconis.	156, 69
Martialis.	287, 826	R.	
Martirani Coriulani.	155, in prin.	Raph. Cumani.	95, 464
Maximi.	98, 557	S.	
Maximiani.	93, 360	Saleij Bassi.	81, 596
Melanthis.	172, 780	Sallustij.	133, 512, 151, 1199, 157, 80
Menandri.	98, 557, 270, 262	Sapientiz Salomonis.	79, 535
Messallæ Coruini.	292, 280	Saxonis Grammatici.	143, 895
Metel' i Numidici.	98, 557	Scholiastæ Apollonii.	158, 167
Metrodori.	Ibid.	Scholiastæ Euripidis.	260, 1043
Mimographi.	257, 868	Scholiastæ Sophoclis.	260, 1043
Mofchi.	8, 81, 79, 535	Seribonii.	42, 187
Mufæi.	165, 452, 243, 361	Secundi philosophi.	98, 557
N		Sencæ.	78, 515, 188, 193, 1515, 107, 110, 234, 8, 238, 121, 277, 479.
Nelei carmen.	220, 597	Seruii.	15, 322, 42, 187, 127, 299, 134, 541, 149, 1126, 224, 765.
Nemesiani.	180, 1055	Sillij Italici.	147, 1046, 234, 6, 287, 586
Necrophonis.	34, 533	Simonidis.	219, 597
Nonij.	6, 37, 15, 322, 37, 101, 109, 115, 130, 161, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 174, 175, 179, 180, 186, 108, 914, 136, 643, 149, 1126, 268, 193, 264.	Sophoclis.	118, 14, 191, 1470, 155. in prin. 195, 1621.

INDEX

Solini.	123, 179, 255, 835	Thucydidis.	220, 603
Solonis.	220, 597	Tibulli.	58, 753, 100, 609, 123, 179
Srafiimi.	8, 89	Tirinnii.	108, 914
Statij Papinij.	66, 1, 123, 179, 149, 1126, 239	Trogi Pompeii.	121, 107
185, 276, 465, 287, 826.		Turpili.	42, 178, 150, 1163, 563, 357
Stephani.	157, 102, 164	V.	
Stobari.	34, 933	Valerii Flacci.	12, 227, 276, 465, 307, 693
Strabonis.	105, 783, 134, 549	Valerii Maximi.	249, 560
Suetonij.	133, 512, 239, 159, 249, 560	Varronis.	9, 110, 92, 350, 101, 102, 109, 115, 1139,
Sufarionis.	98, 557	193, 1518, 313, 880.	
Suydæ.	Ibid. & 183	Varronis Attacini.	182, 1103, 277, 475
Sydonius Apollinaris.	120, 72, 122, 132	Vegetii.	134, 545
Symmachi.	172, 769	Velleii Patereuli.	174
T.		Vibii Sequestri.	167, 502
Taciti.	133, 500, 300, 363	Virgili.	5, 13, & 20, 6, 37, 8, 82, 16, 351, 21, 554,
Terentiani Mauri.	177	42, 187, 46, 336, & 341, 58, 753, 65, 1028, 72,	
Terentii.	47, 402, 66, 9, 79, 335, 98, 557, 99, 563,	277, 79, 535, 93, 360, 103, 747, 105, 796,	
147, 1053.		118, 14, 123, 179, 132, 481, 134, 547, 147, 1053,	
Tertulliani.	5, 1	& 149, 1126, 150, 1163, 157, 103, 165, 452, 183,	
Themistii.	266, 75	1155, 192, 1475, 211, 263, 218, 562, 235, 16, 279,	
Theocriti.	8, 89	622.	
Theodectæ.	219, 597	Vlpiani.	78, 515,
Theffali.	244, 433	X.	
D. Thomæ Aquinatis.	144, 920	Xenophontis.	136, 655.

INDEX.

R E R V M E T V E R B O R V M PARTIS II. SYNTAGMATIS.

Prior numerus paginam, posterior versum denotat.

A	BDERE penitus ferrum exactâ	Achelous.	169, 586
	dexterâ.	263, 1154	Achelous mutari solitus in varias formas, le-
	Abdico, abiuro, abnuo.	20, 507	penis, tauri viri, tauricornis.
	Abduxit terra cruorem.	263,	162, 301
	1162.	Achelous ab Hercule victus, vno cornu exu-	
	Abies enodis.	52, 541	tus, cessit Deianirâ.
	Abnuere bella.	212, 327	167, 495
	Abolere luem ferro.	10, 183	Descriptio Acheloi victi.
	Abrumpere claustra.	188, 1309	167, 495
	Abfcondere ensem in vulnere.	223, 724	Acheron
	Abfoluere manus alicuius.	55, 662	53, 578, 203, 1948, 230, 1017
	Abstrahere naris.	9, 145	Acheron, vnus in Brutiis, alter in Epitro; & iudic-
	Abstrahere reuulsam folio.	85, 94	tribuitur inferis.
	Abfyrus frater à sorore Medæa dissectus.	6.	Acheron mæstus.
	6.		205, 16
	Abfyrri laceratio.	9, 132	Acheron imus.
	Abfyrus.	19, 473	85, 97
	Abydus.	81, 610	Descriptio Acherontis.
	Acarnan durus.	83, 23	138, 714
	asper & strenuus.	83, 22	Acheron inuius retro seu re nauigari.
	Acastus Rex Theffaliæ.	13, 257	85, 92
	Acæus.	18, 415, 21, 521	Acheron vnde profluar, & quo impetu.
	Accisâ ferro.	147, 1046	138, 714
	Achelous cuius filius.	24, 635	Acherusia palus.
			138, 714
			142, 760
			Achilles Theridis filius, Nerei nepos
			239, 174
			Theffalicus dux.
			239, 179
			de matre eius varia.
			Ibid 191
			Achilles Telephum vulnerat, Thræccs & My-
			fos fudir.
			239, 180
			Achillis vmbra apparet, & Polyxenam sibi po-
			scit mactari.
			239, 175
			Hectorem traxit.
			239, 187.

RERVM ET VERBORVM.

Achilles medicinā didicit à Chirone. 240, 218
 Achillis iter, alterius foret gloria & summum decus. 240, 210
 Achillem nullus Deorum cominus petiit. 243, 345.
 Achilles occisus à Paride. 243, 346
 Achilles genus ex { manu } 243, 315
 { inferis }
 { celo. }

Achillis tumulus 262, 1120
 Achilles indomitus. 263, 178
 Achilles toruus armavit manum procacem. 269, 208.
 Achilles celer cursu & saltu, deque saltu eius admirandum exorto fonte. 280, 616
 Acies oculorum turbida. 145, 913
 Acies statim armis eudatis. 75, 388
 Acierum dispositarum, & ruentium in pugna, descriptio. 75, 385
 Acritus. 311, 765
 Acrotonis incolæ longxui. 123, 179
 Acta pro litore. 550, 1163
 Actæon citus. 58, 755
 Actæonis interitus. 57, 751
 Actæonis Mythologia. 66, 14
 Actæon celer. 66, 15
 Actæon iacuit præda suis canibus. Ibid.
 Actæus. 150, 1163
 Actæus Rex. Ibid.
 Acuere se & iras parare. 111, 1056
 Acutè vlulare. 216, 496
 Accumulatio, terribile, dirum, pestilēs, atrox, ferum. 119, 32
 Accumbentis mensa habitus. 227, 910
 Actum est abundè. 206, 104
 Actutum aderit. 100, 621

vicinus victi.
 victores victi.
 victa vinces, eversa resurges.
 victor à victoria perditus.
 vertice seu capite cælum aut sidera tangere, attingere, ferre, cælum excelssimum.
 æqualis altis gradior.

Adagiales formæ { Sagitta Parthica.
 Ratis impulsæ vehementi celeritatis. vento.
 Stella cælo delapsa.
 Vetus vehens agit procellæ turbine.
 celeris { Sphinx vel stympthalis fert suis pin-curis. nis.
 Harpyia rapiet per vias altas aeris.
 Tanais, aut meotis, aut totū mare.

Adagia, de re valdè contaminatâ. { non eluat }
 102, 714.

Adagia, cui forma cedat Venus. 305, 539
 Adag. de crastino neao securus, & similia in eandem sententiam. 220, 619
 Colchus.
 Scythia.
 Caij accola.
 Buhris.
 Diomedes,

Adag. domus Pelopeia, vel Pelopidarum gen. 205, 22.
 Adagia duri & immitis. 187, 1270. & 1278.
 { durior saxo.
 chalybe.
 symplegade.
 fredo.
 ferro.
 Hermo.
 Panthasio axe;

Adagium, fugacior Harpyis. 208, 153
 Adag. fulmen hos nexu non soluat. 67, 60
 { 1. vltimo mundo
 Oceani plagis t terra dirimar.
 2. habitas apud antipodes.
 3. poli verticē transcendis.
 4. vltra nubes sublatus, supra hiemes, & niues, & ventos genuit Caucasus, aut Caures Scythiaz.
 tulit te Rhodope.
 Tigris cum lactauit an est aliquis Titanum.

Adagia, de homine duro & sauo. 158, 141.
 { Amnis regeter aquas in fontem.
 Sol noctem adferet, Hesperus diem.
 Flumina in caput suū retro labentur
 Sol equis conuersis recurret.
 Arctos prius mare perfunder.
 Siculi æstus vnda consistet.
 Ionio pelago matura seges surget.
 Nox atra dabit lucem terris.
 flammis aquæ.
 morte vitæ.
 mari ventus

Adagia impossibilium. 163, 335. ante.
 { ab occasu dies nasceretur Indis
 Phœbus glaciale polum tepida afficiet rotâ.
 Sæua sideribus freta.

Adagia impossibilium. 296, 220. iungentur ante.
 { Ignis vnda.
 Tartaro iristi polus,
 Lux alma tenebris,
 Roscidæ nocti dies.

Adagia impossibilium. 194, 1580.
 { Seges nasceretur in profundo.
 Fretū dulci vnda resonabit.
 Vifa fruetur ponto vetito.

Adagium de impossibili, Prius patiet locusta lucam bouem. 92, 350
 { Citius iuges aquas ignibus.
 Syrtis præbebit amica rati- bus vada.
 Sol orietur ab occasu.
 Lupi damis præbebunt ora blanda.

Adagia impossibilium. 161, 230.
 { Flamma & torrens pariter æuent.
 Vifa b. bet Pontum.

Adagia impossibili- { 1. Dies orietur ab occasu, claudetur ortu.
 2. Pax fida erit nimibus & flâmis.
 3. Sicilia coniugetur Italæ.
 EE ij

INDEX

<p>Alium nunquam ali- quid fore indicãtia. 129, 372. <i>ante</i></p>	<p>4. Euripus quiescet & stabit. 5. Arctos mare perfundet. 6. In Ionio maris egetes nascetur 7. Nox lucei dabit. 8. Flammã cū aquis cum morte vita, cum mari ventus fœdus iungent. 9. Syrtis erit amica nauibus. 10. Lupi damis ora præbebunt blanda. 11. Freta fidetibus iūgerur, Tartaro polus, lux tenebris, roscidã nocti dies. 12. Glacialis polus & Scythã vicino sole æstuabunt. 13. Mare dulci aqua resonabit. 14. In æquore cerui pascentur. 15. Freta deserent nudos pisces in litore. 16. Atarim Parthus, Tigrim Germanus bibet.</p>	<p>Adagia vetusta- } Iam inde à Belidis. te m exprimen- } Iam à natali Athenarum. tia. 144, 916. } Iã ab altã origine Cadmi. Adagium, Vultus Deo similis. 295, 172 Adagium timoris vehementis, Metuere plumas zephyris motas. 58, 758 <i>quãquam hic ad formidinem venatoriam respexerit.</i> Adamante texto vincire. 141, 807 Adducto nodo crines reuocare. 48, 417 Ad hæc exempla manus poscuntur. 210, 242 Adhortatio lenonia ad voluptates. 95, 437 cum seqq. Ad Ice. 14, 277, 19, 470, 294, 124 Adire mentem per artus. 168, 337 Adirum venenis dare. 189, 1354 Admetus. 131, 450 Admittere totam mortem. 67, 47 Admouere victimam. 46, 334 Admouere verba alicui. 77, 460 Admugire. 195, 1644 Adoleri. 101, 641 Adolescentia feruida est regenda. 302, 438 Adoro, pro honore. 130, 410 Adorare manu. 144, 1913 Adrasti regnum. 75, 374 Adria ventosus. 213 362 Adriaticum. Ibid. Aduersa capere Regium, & quo status magis sit dubius, & moles imperij cadentis labat; hoc fortem certo gradu pressius stare, 39, 82 Aduersa superis regna. 5, 10 Aduertere placidum numen. 207, 132 Aduocati seu Causidici officium. 11, 199 Aduocati seu Causidici, vel potius rabulã forensis studium. 123, 171 Aduocata genus in planctum. 200, 1860 Aduocare Deos probro. 271, 297 Adytum. 222, 678 Aeacus. 193, 1555 Aeacus focer Thetidis. 138, 733 Aeactã pignus à Sole datum. 22, 571 Aëdon. 314, 899 Aedituens, aedituus, aeditumus. 42 199 Aeëtes pater Medæ. 11, 209 Aegæa fiera. 73, 313 Aegæum & Ionium Isthmo dispecit. 157, 80. Aegæum pelagus vastè longum. 83, 25 Aeger animus videt falsa pro veris. 42, 204 Aegis. 143, 900, 278, 526 Aegisthi origo ex oraculo. 271, 294 Aegoceros. 226, 866 Aegyptus Rex. 132, 497 Aegyptus incãsta. 304 515 Aemonius arcus. 226, 863 Aemus Arctaus. 277, 475 Aenigma de Oedipi calamitate & fortuna. 69, 124. Aeoli insulã. 219, 583 Aequatur hosti, qui campo stetit. 82, 630 Aequa spacia carpere. 112 1074 Aequus grex. 281, 635 Aequior tuler. 260, 1028</p>
<p>Adagialis locutio, vix vtram implet. 198 1760 Adag. Masculus malus, femina bona. 98 557 Adagium, de magnis malis, vel hostis miseratur. 278, 518 Adag. Monstrum Spingee magis perplexum. 54, 641. Adag. Nescis quid vesper vchat. 220, 614</p>	<p>Vere flores nascuntur, Hieme folia decident, Folia æstate renascuntur, Poma autumno fugiente cadent. Sidera mundi current.</p>	<p>Adagia perpetui- } satis; tãdiu, quam } 194, 1594. } Oceanus orbem ambiat. Luna ex corniculante implebitur. Lucifer diei prænũci⁹ erit. Arctus nõ mergetur mari. Tranare fretum Aegæum. Aethne ignes ore excipere Offere se Draconi Hesperidum furenti, Præbere iecur alitibus. rot hostes. 209, 207 Fuge vltra Herculis labores Quære si quid patet vlterius terris, fretis, sideribus, Oceano, & inferis. pelagi fretis. 294, 128 Scylla & Charybdis immus timendã. Nulla nõ fera est melior. Quis Tanais aut quis Nilus, &c. aut aliud flumen eluet? Non Arctoum mare, non Mæotis, non ipse Oceanus possit. per mare. per ignes. per rupes & amnes. circuire mare & ari dam,</p>
<p>Adagia in perpetuum aliquid fore, dum 51, 503.</p>	<p>Adagiũ prompti animi quiduis faciendi & parziendi pro alio 73, 313.</p>	<p>Adag. Quot serui Adagia remoti loci. 173, 742. Adagium, Sæuior Adagia de re valde læuã. 160, 235. Adagia de magno scelere & inexpabili? 154, 1320. Adagium, sequi per omnia, 102, 497.</p>

RERVM ET VERBORVM.

Aequor tumidum.	257, 879	Africanum fretum bis discedens, & bis recur-
Aequor ventosum.	309, 699	rens. 128, 320. duplex ergo Venilia & du-
Aër peruius ventis.	96, 472	plex Salacia.
Aërope vxor Atrei.	210, 229	Affusa amplexu tegam corpus totum. 77, 475
Aëta cicut bellum.	75, 389. Virg. are	Agamemnon. 212, 325
<i>aere viros.</i>		Agamemnon, drama à quibus editum. 264
Aera Ephreia.	215, 454	Agamemnon exemplum præbet moderati re-
Aerumnæ bene collocatæ.	215, 428	gis, & dat præcepta regnandi, & vtendi vi-
Aes Corinthium	31, 797	toria clementer. 241, & 242
Aesopi commentum.	163, 357	Agamemnon quomodo à Ioue ortus. 273, 382
Aesculapius.	28, 698	Agamemnon Rex Regum, ductor Ducum,
Aesculapius Deus Epidauri.	110, 1019	265, 39
Aestus lethiferi.	38, 37	Agamemnonis & Pyrrhi iurgiû amarissimum
Aestuæ scopulis fretum.	279, 556	& mordacissimum. 242, 309
Aetas inter iuuenem senemque, sed seni pro-		Agamemnonis laudes, & quibus hostibus su-
pior.	58, 776	perstes ac iniolabilis. 269, 204
Aetatis cuiusque propria officia & gradus. 95,		Agauen. 62, 932
447		Agauæ furibunda. 54, 615
Aetate fructe mobili cursu fugit.	95, 445	Agauæ Pentheum discerpfit. 66, 17
Aetas fluit per tacitum.	214, 398	Agauæ Pentheum filium occidit. 74, 363
Aetas mollis.	263, 1144	Agenor. 56, 714
Aetatum mundi		Agenor virum strenuum significat. 56, 747
descriptio.		Agere exulem. 54, 648
{ aureæ. 57, 524, 301, 393		Agere diem auersum in ortus. 230, 1038
{ argenteæ. 301, 400		Agere feminam. 289, 955
{ aereæ. 301, 401		Agere populos in bella. 73, 325
{ ferreæ. 97, 538, 301, 411		Agere reum. 72, 251
Aether pro aere seu luce.	106, 845	Agere semet in ortus, & regerere matri factus
Aether clarus.	191, 1436	54, 638.
Atheris parens quis, & ether quid.	147, 1053	Aggeratio similitum, detestor, horreo, fugio,
Aetheris nomine vsi veteres, pro summo Deo,		exsecror. 99, 564
cuius nomen nesciebant, sed esse putabant		Aggerere flammæ. 231, 1068
aliquem alium à Ioue.	147, 1053	Aggestis nodis 27, 689
Aetherio sonitu gemere (hoc est tonare.) 15		Agit tellus motus spumens. 173, 737
344.		Agitare choros. 142, 878
Aeternum nihil fit.	180, 1033	Agner. 143, 895
Aethiopes bini.	119, 38	Agreste numen Dianæ. 94, 402
Aethiopes Macrobij, quamdiu viuant. 123,		Agrippina Claudio nupsit. 291, 21
179		Agrippinam quomodo duxerit Claudius. 294,
Aethna cui Giganti imposita.	18, 410	141.
Aethna flammæ voluens globos. 73, 314		Agrippina occisa à Nerone filio. 294, 125
Aethna vertex Siculus, sub quâ Tiranes. 120,		Agrippinæ Diræ & querelæ. 306, & 307
80.		Agrippinæ memoria damnata. 306, 602
Aethna vertex Siculus.	188, 1306	Agrippinam Germanici vxorem quomodo af-
Aethna mons, eiusq; incendij causæ. 219, 582		fixerit Tiberius. 314, 929
Aethnæum antrum.	85, 101	Agrippinæ naufragium & mors. 299, 309
Aethnæi ignes, camini, crateres, cauernæ, ora,		Agrippinæ Neronis matris mors. 314, 945
causa incendiorum. 121, 107		Agriope vxor Orphei. 135, 570
Aethnæi camini.	183, 1155	Ahenum spumans. 205, 60
Aeuum primum, item fractum.	58, 775	Aiax Oileus Cassandram in æde Palladis vi-
Aeuum melius, iuuentus.	142, 850	tiuit. 251, 668
Aeuum velox.	123, 174	Aiax verus. 255, 843
Afer ventus.	277, 475	Aiax melior, pro maior. 269, 210
Affectus contrarii amoris & odij.	33, 2905	Aiacis Oilei, temeritas & mors. 278, 529
Affectus duos mollire.	73, 310	Aiacis Oilei mors. 26, 660
Affectu pati duci,	77, 461	Aidoneus Rex Molossoforum. 137, 662
Affectus sani.	88, 211	Alani ferri & deformes. 220, 629, & 631
Afficere diem.	163, 337	Alcestis pro marito Admeto mortua, reuixit.
Affictus solo.	154, 1316	26, 663.
Afflat Sol.	191, 1440	Alcides magnus. 286, 809
Afflictus Sol.	137, 668	Alcon. 216, 454
Afflictos piget gaudere licet fortuna felix re-		Alcyones. 282, 676
deat.	228, 940	Alcyones æquoræ. 291, 8
Affligere humo.	308, 677, 311, 789	
Africa, plaga perisida,	199, 1786	

INDEX

- Alexander Molossus. 138, 714
 Alia sidera, alius Sol. 64, 1017
 Aliena rogorum. 38, 64
 Alienigena membra. 167, 505
 Alienus maritus, qui adulteriis deditus. 117, 2
 Alligerum genus. 91, 337
 Alire querula blandius murmur. 96, 506
 Allabi genibus. 101, 664
 Alleuare. 134, 1316
 Alligare famem dentibus. 208, 160
 Alligare solidam pacis certæ fidem. 229, 972
 Alloqui. 250, 618
ALL sro. amore capta captus. 268, 175
 Allus. Agros nobile nobilibus civibus 285, 804
 aspectus timet, quicquid timetur. 138, 725
 aut perdet, aut peribit. 209, 202
 audit auditur. 138, 733
 bene ne malis esse videret, in te bona nequam esse. 215, 416
 capi non poterit, nisi vellet capere. 211, 289
 capitis decus raptum cum capite. 126, 256
 capriua capiet. 363, 335
 clarus claras. 170, 619
 Allusio contrariorum, apertus opertus. 54, 623
 Allusiones contrapositionum, cum repetitione eleganti. 79, 520, & 523
 Allusio, credula credit. 300, 351
 Allusio cum repetitione, quem gemis, cuncti gemunt. 174, 759
 Allusio dilemmatica, fata si iuuant, habes salutem; si vitâ negant, habes sepulcrum. 247, 509
 Allusio, Dominus mortis timuit mori, 134, 564
 dum fallum nefas exsequor incidi scelestus vindex in scelus verum. 115, 1205
 dum miror, perit mirandi causa. 173, 735
 durus mollit. 83, 22
 eat ad labores hic labor. 353, 1315
 exoritur maius è malo malum. 245, 426
 fert quæ vetat fieri. 127, 272
 Item, victor ad victam domum. 127, 277
 ferre quo fertur. 221, 639
 florum flori flores mittere. 101, 758
 fracta frangit. 279, 571
 fugio inferos, fugo superior. 264, 4
 fugiens scelus nouumque faciens. 67, 23
 funere funus. 40, 132
 genitor gnatis premor, premoque gnatos. 231, 1053
 Geryon victus ante Geryones, vna manu non vnus. 132, 485
 Herculem perimit Lichas, Hercules perimit Licham. 175, 812
 Herculis iræ, Herculis arma, minor illo supplice supplex. 253, 728, & mouet ac mouent. 735, nullas spes habet, si tales habet. 749.
 hostis est quisquis hostem non monstrat. 150, 1166.
 inausa audere. 205, 19
 inermes offeram armatis manus. 251, 670
 in domum domare. 733, 07
 lacrymas lacrymis miscere iuuat. 281, 660
 lapsa videbit sidera labens. 326, 849
 Allusio, linqueret cum iam nemus omne fulgur
 Plenus Alcides vacuum metallo. 287, 853
 lethi facies letho grauior. 42, 180
 lethi genus letho tristius. 254, 782
 leuius leuiora. 113, 112
 leuis mihi cui totus mundus leue pondus incubuit. 198, 1762
 magna magnis. 159, 170
 malum in malis. 68, 78
 metui cupiunt, metuque timent. 266, 74
 me decet poenas pati, non esse poenâ. 206, 86
 meum pectus gemitu non meo. 229, 1002
 meis armis peras incremem. 150, 1170
 minoribus placeat culpa maior. 207, 134
 miserum videre nolo, sed dum fit miser. 227, 908
 miser ex potestate fiat, ex misero potes. 205, 336
 & ob scelera pulsi, redeant in scelera. 205, 37
 montes montibus. 272, 334
 minor, maior, regnum sub regno. 220, 611
 quem dies vidit veniens superbum, huc dies vidit fugiens iacentem. 220, 614
 nemo confidat nimium secundis, nemo desperet meliora lapsis. *Ibid.*
 mortis locus peior ipsa morte. 138, 705
 nate sero Phrygibus, matri citò. 246, 468
 nati per nefas nullum putant nefas. 73, 300
 nec vnus in vno. 205, 31
 nocens est proorsus, quicumque tã bono fratri visus est nocens. 217, 517
 Allusio in, vicit palam nulla pestis, & omnem pestem vicit palam. 192, 1514
 non flet, qui tletur. 262, 1098
 non est lacrymis modus, quia quæ patimur, vicitre modum. 282, 688
 notus omnibus ignotus sibi. 214, 402
 nullum relinquam facinus, & nullum est factis. 210, 25
 poenas dabit, dat, dedit. 136, 643
 par parem. 193, 1541. *prius autem, par, aduerbium vim habet, hoc sensu, a què omnibus occidit, quem æqualem tellus loci fuderat.*
 paruus parua. 254, 786. liber libetos
 Troas vide. 254, 790
 patris è regno pars pater. 67, 55
 pater gnatum obruat, prematque patrem gnatum. 252, 689
 pectus pectori coite. 77, 470
 perde pereundo virum, bonæ virginis boni coniugator amoris. 289, 201
 Phæbus & Phœbi soror; soror sagittis aptior, Phæbus lyra. 144, 905
 piè facere salua pietate. 753, 380
 prora proræ nocuit & lateri latus. 277, 494
 qui est pius, qui non est pius. 75, 409
 quicquid superest, habebit: quòdque non superest, habes. 230, 1033
 quisquis comes tyranni cecidit & poenæ comes. 143, 896
 quo stante stetit. 235, 31
 referre questus murmure querulo. 160, 205
 Regibus reges dedit. 259, 981
 Regum relicto rege. 271, 291
 Rex regum, ductor ducum. 265, 39

RERVM ET VERBORVM.

Allusio, ritus castos non casta Venere exuct.

88, 239.	
sceleris precium magis scelus.	71, 269
scelus scelere obruit.	268, 151
scelera semper sceleribus vincens.	268, 169
sed nesciens, sed nescientes.	231, 1069
sede sedens.	138, 731
sparsim spargite.	26, 448
tanta gessit bella dum bellū parat.	240, 232
terra decreset, pelagusq; crescet.	260, 1047
terra senescere abesse terris.	126, 249
te tibi restituit.	215, 414
Tethys, Theris.	256, 879
transit Aiacei & ratem, ratisque partem se-	
cum & aiacei tulit.	278, 533
tumidus secūdis, rimidus aduersis.	242, 1000
vera ex achille spolia simulato tulit.	241, 446
victor vincitur	173, 751
victor similis victo.	274, 408
virum simulata viris maiora.	41, 175
viue & viuat precor.	60, 855
vleisci inultum.	68, 91
Allusio vocis.	39, 108, & 109
Allusio vocis posse.	88, 214
Allusio, vt ere ardentem putes.	198, 1742
Allusio, vultus tuæ Phæbes, aut Plæbe mei,	
tuūque potius.	101, 652
Alnus.	52, 540
Alnus alta.	83, 10
Alpheus cur facer, sub mare persequitur Arc-	
thusam.	8, 81
Alpheus celer.	96, 503
Alpei laus.	207, 130
Alpei vnde sacra.	207, 115
Alta humus.	50, 494
Alta pax.	243, 323, & 325
Alta subiacent periculis, fulminibus veniſque.	
266, 496.	
Altè cadere.	164, 406
Alternis nomen mutare.	286, 816
Altheæ fratres.	25, 644
Althea, pia soror, impia mater, cuiusque fax.	30, 780.
Althea mater Deianitæ.	178, 952
Altisonus.	113, 113 I, 168, 530
Altisona regna.	279, 578
Altiago speculo 30, 790, Si ausim, corrigam;	
altinaga è specula, postea melius; speculoque.	
Altum.	172, 697
Altum pro abscondito.	46, 330
Amantibus exoprata stella Hesperus, sero vide-	
tur oriri.	7, 72
Virginibus pariter metus & votum.	Ibid.
Amantes cur in oculos intueantur.	62, 956
Amantes post vagos ignes solēt hærere.	64, 378
Amantes nequeunt dormire, cibos auersantur.	
93, 366, 93, 170. defecti viribus.	93, 372
Amantes pallent.	903, 373
Amantes nulli vident quid deceat.	101, 664
Amantes furentibus similes.	206, 56
Descriptio fusa, simul amantiſ & odientiſ.	
33, 900.	
amantium mira inconstantia, nihil idem diu	

volentium.	92, 162
Amantium oculi quomodo fastinent	165, 452
Amatur illicita, ex cidit quicquid licet	163, 317
Amare in filio vultum patris.	101, 643
Amazones.	12, 213
Amazonum descriptio.	50, 478
Amazonum genus.	88, 229
Amazones connubia vitant.	Ibid.
Amazon torua.	116, 655
Amazon.	185, 1183
Amazones.	234, 13
Amazon peltata, picta pharetras, & manu secu-	
rigera.	269, 297
Amazones primæ equo vsæ.	94, 317
Amazonum expeditio in Atticam.	Ibid.
Amazones sentiunt iugum Venetis	99, 674
Amazonum regina non potuit Herculem vin-	
cere: dicitur celibus semper tori & vidua.	126 244.
Amazones armigeræ, vnde dictæ; quod vnâ	
vel vtraque mammâ careant.	108, 907
Solent aliquamdiu colere castitatem, & po-	
stea corpus vulgare.	108, 908
Amazonum regina Heruli se victam dedidit	
baltheo & armis depositis	134, 541
Amazones vidua,	134, 541
Amazonius cultus.	284, 732
Amazonum arma.	269, 217
Ambage flexa.	42, 214
Ambelum.	116, 1261
Ambitio prodiga.	139, 758
Ambitio impotens.	213, 350
Ambitiosi descriptio.	123, 168
Ambitiosi hominis conditiones & pœna.	225, 808.
Ambitiosi hominis descriptio.	139, 749
exitus infelix	
Ambiguus infans, de monstro.	102, 690
Ambigua voce verba perplexè iacere.	101, 636
Amentum.	105, 809
Amici falsi cum fortunâ mutant.	170, 602
Amicitia in vtraque fortunâ colenda.	226, 849
Amicitiam atque inimicitiam in fronte prom-	
ptam gerere.	281, 631
Amnis pronus.	87, 180
Amnes rapidi.	18, 411
Amnis vagus.	96, 509
Amnes igni inferorum.	114, 1175
Amomum, crassum, spissum, pingue.	228, 946
Assyrium optimum.	
Amoris carnalis violenti, descriptio.	85, 99
<i>Signa ergo moralia hæc enumerat.</i>	
1. Fuga quietis & somni.	
2. Curæ continuæ.	
3. Ardor inextinctus semper augetens.	
4. Neglectus omnium solitorum studiorū.	
5. Tædium in quotidiano penso.	
6. Auersio quædam à cultu diuino, & omni	
pietate.	7. Imitatio studiorum quibus
quem amas deditus est.	
8. Scire meliora, sequi deteriora.	
9. Sana consilia sequi cupere & rapi in præ-	
teps.	10. Desperatio, & consultatio
de nece sibi consciscendâ.	89, 257.

INDEX

11. frustra conari regere flammam se nimis
claris signis prodentem. 92, 359
12. tenebris gaudere, solem fugere, & oculos demittere mæstos 93
13. summa inconstantia & mutabilitas in corporis habitu & actionibus omnibus.
14. cibi & salutis incuria.
15. virium, coloris, decoris iactura.
16. tremor gressus.
17. assidue lachrymæ.
- AMAT ISTA, QVI MALE AMAT.
- Amor nullum agnoscit modum. 17, 396
- Amoris seu Cupidinis potentia & commendatio. 87, 184, & 88, 185
- Amor verus nihil timet, se contra sibi putantia. 18, 416
- Amoris sagittæ certiores Phœbi sagittis. 88, 192.
- Amori cur sagittæ attributæ. Ibid.
- Amore etiam feri vincuntur. 89, 239
- Amoris numen fluxere opulenti libidini dediti. 88, 194
- Amor odium tollit. 92, 352
- Amori seu concupiscentiæ nascenti obstandû, nam quo serius, hoc ægrius superes. 86, 130
- Amorem quidam oculatû pingi volût. 97, 526
- Amor oculis hauritur. 62, 956
- Amor gignitur ciborum copiâ. 88, 205
- Amoris remedia, fames, tempus, mors. 89, 252
- Amoris seu cupidinis vituperatio, & quomodo pro Deo habitus. 88, 194. & 201
- Amorum gens mollis. 90, 274
- Amor nouerca vincit. 92, 355
- Amor vultu detegitur, nec potest abscondi, 92, 360.
- Amor nihil nisi furor. 93, 360
- Amor horridus. 169, 580
- Descriptio vehementis amoris. 101, 637
- Amoris vis describitur per omne animantium genus; 1. hominum qui sub quatuor mundi cardinibus degunt. 2. iuuenum, senom, virginum. 3. Deorum, Phœbi, Iouis, Lunæ, Herculis, Nereidum. 4. regnat amor, in æthere, terrâ, mari. 5. imperat auiibus, tauris, cervis, tigribus, apris, leonibus, balænis, elephantis. 6. vincit odia nouercalia. 99, cum seqq.
- Amor sæpè obstinatis induit frenos & mutat odia. 99, 573
- Amor cur cæcus veræ causæ. 97, 526
- Amor iuuenilis impetu primo furit. 296, 188
- Amoris faces, quas sangebant. 164, 377
- Amor fallax. 109, 631
- Amor superos vicit. 167, 467
- Amor perit flammis. 254, 802
- Amor non potest cum timore. 209, 207
- Amor, Deus inuictus, certa tela cius
- Amor verus quos tenuit, tenebit. 218, 552
- Amor iustus reparat amissas vires 216, 476
- Amor verus odit nec patitur moras, 135, 587
- Amor vulgaris, alius à diuino. 99, 274
- Amor iratus, est magnus dolor. 165, 452
- Amor coniugalis perennis manet. 296, 190
- pellicis amor, eum formâ perit. Ibid.
- Amor igneus & amantes ardere, cur? 164, 377
- Amor tyrannus cæli mare penetrat, & omnia peruadit. 305, 549. feras mulcet, 563
- Amor quid, vnde gignatur, nutriatur, cur Deus creditus, vis eius cur arcus & sagittæ illi datæ; Veneris & Vulcani filius. 305, 551
- Amor est causa bellandi. 165, 425
- Amphion chelym tenens, traxit saxa sono. 53, 611.
- Amphion mollis. 144, 915
- Amphionii canes. 41, 178
- Amphion carmine saxa aduocans muros Thebanos construxit. 126, 262, natus Ioue, vel Theoboonte.
- Amphion humanior Zetho. 66, 20
- Amphionis moles, mænia Thebana. 90, 566
- Amphitryo. 186, 1246
- Amyclæ Graiæ. 236, 70. arniferæ. Ibid.
- Anachorismi figuræ exempla. 118, 14
- Anchises vates fuit. 46, 328
- Ancæus. 24, 645
- Ancæus ab apro interfectus. 25, 643
- Andromache luctus super filio morituro. 253, 765.
- Anguis caput cæruleum. 56, 729
- Angues cælestes duo, maior & minor, 27, 694
- Angues criitati. 125, 215
- Anguis maximi se erigentis, descriptio. 56, 725
- Anguis medius inter vrsas, lubricus 226, 872
- Angues torti. 206, 97
- Anima dura, inexpugnabilis. 70, 165
- Animam diu cum morte luctantem effundere. 69, 141
- Animam hominis cum corpore interire. 244 toto choro.
- Animam in ore primo, vel primotibus labris tenere. anima cucurrit ad labia. 153, 1309
- Anima leuis, fessa senio, malis quassa. 153, 1307
- Animæ tenues. 166, 460
- Animos bonos resumere. 141, 814
- Animi dubii cupientis & timentis ertere veritatem, descriptio. 43, 206
- Descriptio diuersitatis animorum vulgi. 262, 1128.
- Animi iacentes surgunt. 260, 1021
- Animum mitem gerere alicui, 99, 571
- Animus nulli malo impar. 153, 1264
- Animos magnos magna mala frangunt. 253, 742.
- Animus precibus, ferro minis non cessit: sed corpus vim tulit. 107, 888
- Annus climactericus, maximè. LXIII. valdè periculofus 124, 179
- Anni præcipitis rota volucris die voluitur. 123, 179.
- Annum poëtæ assimilant rotæ, vel serpenti caudam voranti. Ibid.
- Bruma ter niues posuit.
- Descriptio } Ceres tertiâ falce decubuit.
- annorum } Vndenæ herbæ, totidem pruinæ.
- 75, 371. } Messor decios aristas secuit.
- Ide decies capuit niuibus.

RERVM ET VERBORVM.

Descriptio quatuor anni temporum.	109	Aqua sacra,	96, 508
963, 194, 1594.		Aquales nubes,	275, 859
Descriptio anni per niues & melleſes.	236, 74	Aquarii vna.	226, 867. qui ſit. 227. 864
Annofa templa.	171. - 81	Aquila bellica.	5. 90
Annumerare membra.	116, 129	Aquila mota pugnam vocare mos.	75, 320
Anquirere.	116, 127	Aquilo frigidus.	54, 651
Antæus.	199, 1786, 101, 1066	Aquilo niuotus, & nivalis.	174. 776
Antæus Lybis.	132, 481, 115. 2	Aquilonarium pugilum robur.	143, 895
Antæus, cur terræ filius.	155 24	Aquilo ſtymoniſ.	276, 475
Antemna.	277. 500	Arabia <i>uoluptatis</i> ſeu beata.	40. 1to eadem
Antenoris coniux.	236, 60	quæ felix ab indoctioribus.	
<i>Antemna</i> quomodo naſcatur.	169, 452	Arabs diues.	174, 790
Antiope vxor à Theſeo occiſa.	88, 216	Arabum beata filia.	40, 117
Antiope capta à Theſeo.	92, 397	Arabum donis colore.	285, 803
Antiope in Theſeo occidit.	108, 924	Arabes Phœbum colebant.	174, 790
Antiope vexata à Diſce.	144, 915	Arabes diues, ſeu beati.	28, 712
Antiſtare.	174, 769	Arabum odore arbores.	144, 909
Antonii fuga.	304, 513	Arabum filia diues.	84. 68 <i>cinnamom beata,</i>
Antonii Bologani & Ducis Amalphitana in-		<i>ut dicit alibi.</i>	
felix conubium.	118, 12	Aræ magna.	279, 581
Antonomaſia } Troas.		Aræ ſacrificæ.	309, 693
exempla, 233. } Poëta.		Aræ piæ.	96, 416
		Aræ ſanctæ colendæ, & ab innoxiiſ.	209, 93
		Aras inter.	85, 105
		Aratror curiuſ	170, 634
Antipodes.	108, 929	Araxes gelidus.	17, 373, 84, 57
Anus grandæua.	200, 1857	Araxes niueus.	48, 427
Anxitetus.	183, 1163	Arbiter.	167, 483
Aonium latex.	8, 80	Arbitri inferorum.	179, 1005
Aonia virgo.	8, 105	Arbiter pœnatum.	70, 166, 204, 14
Aper ſpumæus, ſpumiger, Spumans.	92, 346	Arbiter æqui.	138, 729
Aper Arcadius.	266, 828	Arbitria dura feliciſ thalami,	81, 196
Aporu dentes cur fulminei, quia reuera vrûr,		Arbitria gregis ſub illo.	60, 839
ſcitum hoc antiquiſ.	287, 826	Arbitria,	257, 924
Aper Meſianuſ.	121, 228	Arbores funeſtæ, taxus, cupreſſuſ & ilex.	221, 655
Apri iudici.	28, 826	Arboris magna & annoſæ quàm ægrè ſucci-	
Aper te lucem, promere ortum.	40, 121	datur, deſcriptio.	195, 1622
Aperite ſaltuſ. 83. 18. principium ſaltuſ dare,		Arboris magna & opacæ deſcriptio.	52, 542
<i>ſic aries dicitur annuſ aperire in Herc. Fur.</i>		Arboris annoſæ deſcriptio.	51, 536
Aphydæ parvæ	83, 24	Arbutu ſub leui membra ſtratuſ.	96, 508
Appata e infonti crimina.	105, 812	Arcades ante ſolem geniti.	201, 1881
Apparate officiuſ.	192, 1484	Arcades ſole vetultiores.	105, 783
Apparate bella.	268, 192	Arcades populuſ vetuſtuſ.	104, 783
Apparitioneſ ſpectroruſ maloruſ tempore		Arces cælituſ.	193, 134
peſtiſ.	21, 174	Arcitenenſ Dea.	38, 47
Apparitioniſ terriſicæ deſcriptio.	239, 165	Arctos frigida.	102, 706
Appellere greges ariſ.	144, 007	Arctos alta.	292, 27
Appetere exempla facinoruſ.	74, 331	Arctos agit claſſeſ Argolicas.	51, 507
Appetere priſca.	105, 796	Arcticuſ poluſ nobiſ celſuſ, Antarticuſ ſub	
Applico puppim litori.	140, 768	pedibuſ.	122, 128
Apprime itatuſ.	125, 212	Arctophylax.	153, 14, 226, 876
Apollo, qui Tripodaſ mouet.	8, 86	Arcturuſ.	15, 314
Apollo & Bacchuſ, idem,	43, 227	Arcuſ non audit.	178, 975
Apollo cur <i>Arctia</i> .	43, 214	Arcyæ.	85, 75
Apollo formoſuſ, & caſarie comp'â	101, 798	Ardentia plaga.	136, 67
Apollo pauit Admeti greges.	131, 450	Ardere (<i>amara</i>) & odire.	22, 583
Apolliniſ in ſacriſ coronæ laureæ.	272, 311	Ardet ſcit munduſ triſulca face.	102, 678
Apta caniſ vincluſ.	216, 496	Ardotiſ maximi deſcriptio.	189, 1359
Aptare formam lacrymiſ.	159, 194	Arenæ an Latinuſ.	193, 1318
Aptare digitiſ ſmaragdoſ.	91, 917	Argi nobileſ coruſ antiqua ſitiſ ex ſiccitate	
Apum examen denſuſ neſcitur alto globo,		maxima. quiſ puteoſ adinuenerit.	207, 118
53, 602			

INDEX

Argiui genus Inachi.	212, 336	Astra vaga.	300, 383
Argiue vrbis laudes.	285, 804	Astreperē.	110, 1023
Argo audax.	23, 607	Astricæ choreæ.	275, 459
Argos.	72, 283, III, 1054, 147, 1037	Astruere fraudem.	172, 718
Argos Achaicum.	207, 121	Astus callidi.	247, 522
Argos Iunoni sacrum.	272, 342	Astu doloque tegere.	86, 152
Argo compacta manu Palladia,	17, 365	Astyanax.	281, 635
Argo carina vocalis, metu obmutuit.	15, 349	Astyanax præcipitatus ab Vlyssc.	261, 1069
Argolici.	201, 1888	Athalanæ.	132, 481
Argonautarum varia encomia, adeo vt & Dij dicti.	12, 227	Athamas.	67, 23, 226, 849
Argonautarum fere omnium dirigitur exitus.	23, 607	Athenis aix Palladi sacra.	89, 239
Arguere scelere, conuincere, 177, 896. sic recte sumitur in vulgata noni Testamenti versione; arguet de peccato.		Athos.	180, 1046, 183, 1151, 189, 1382, 147, 1728
Ariadne à Theseo rapta, & in Naxo relicta		Athos Aemonius.	28, 720
Baccho nupsit, eius mythologia.	50, 489	Athos præruptus.	158, 144
Ariadne mitis Miuos,	88, 243	Atis Cybeleius.	236, 72
Ariadne in cælum relata sydus,	101, 660	Atlas.	194, 1597, 202 1905
Ariadne corona inter sidera	118, 18	Atlas maximus, gigas.	120, 72
Aries aureus vel purpureus portendit imperium possessori.	210, 229	Athlas cælum humeris sustinet.	Ibid.
Aries aureo vellere.	19, 471	Athlas cælum ferens,	155, 12
Arietis cælestis fabula.	226, 849	Atlantides Eoræ.	118, 10
Aries radiante villo aureo.	260, 1034	Atlantides stellæ tempestatem denunciant, ideo vocantur ponto ac ratibus timendæ, tres earum à Ioue constupratæ.	Ibid.
Arimasus diues.	170, 622	Atreus	233
Arma vincunt leges.	130, 400	Atreus ferus, acer, truculentus, nec potens mentis.	218, 547
Arma non seruant modum.	130, 402	Atreus iugulat & cõscindit in frusta, & apponit patri epulandos filios ipsius, nepotes suos	
Arma nudata, <i>int blancq barnas.</i>	75, 389	Atreus	223, 722
Armentarius.	41, 147	Atrum pro tristis.	115, 1212
Armenta fortia.	Ibid. 149	Atralicæ opes.	215, 454
Armenia silua.	123, 734	Atreus gentis insigne,	107, 897
Armentorum tria genera antiquis.	273, 353	Atthæa gens.	113, 1146
Armitoti.	140, 794	Atthidum chori.	85, 105
Ars feminea.	105, 825	Atthis, & Atthæus,	150, 1163
Atres auctoribus obsunt.	35, 70	Atthis & Atthis.	Ibid.
Atibus magicis tincta & illita.	22, 576	Atthis prius Acte.	Ibid.
Atistæ, pro anno.	136, 76	Atthis terra innocentes superos facere solita.	184, 1342
Aristoteles tertius.	233	Attollere facem festis motibus.	95, 443
Artus ignaui.	42, 181	Attonitum regno peccatus fuit.	73, 302
Arturus dominatur mari Eubææ.	157, 103	Atryp Phrygius.	282, 686. noua mulier. 283
Aruales fratres Iudicis Terminaliura.	97, 527	Auræ mentis furor inflammat.	96, 483
Arundo.	159, 157	Auaritia.	120, 59
Arundo fortis, pro sagitta	149, 1115	Auaritia nullo potest auro expleri. 170, 622	
Arundo pro sagitta.	151, 1194	Auaritia fugienda. 139, 758. describitur	
Asciscere sibi vana.	88, 200	Auarorum hominum deteritio. 208, 143. Auaritia vnde gignatur, impedit oratione, filias gignit insomnes curas, indurat, & monita respuit, prohibet vti bonis, metu paupertatis iugiter cruciat.	208, 143
Asellus pandus, turpis.	48, 429	Auarus nullo sine beatus est; pauper in auro congesto.	123, 167
Asia pollens.	234, 8	Auari descriptio.	123, 165
Aspergi die.	122, 134	Auctorem scelus repetit.	138, 734
Asperat caput nubes mæxissima.	138, 721	Auctor futuri,	148, 100
Asiarici domus, tellus.	234, 17	Auctumus grauis.	145, 948
Aslaracus vetus.	287, 874	Aucupari verba.	743, 61
Asserere sibi cælum.	188, 1301	Audaces iuuat fortuna.	10, 159
Assensor facilis ira.	115, 1202	Audaces senes, vicina libertate,	86, 137
Assonare.	49, 461	Audax ire.	134, 546
Assyria tellus.	85, 86	Audax quid proprie significet,	134, 547
Assyrij odores.	94, 394	Audax	
Assyrium venenū. 215, 454. Assyrius color. Ibi.			
Astra noctiuaga.	225, 816		
Astræa.	136, 69		
Astræa terras reliquit.	302, 418		
Astra credita Hispanico mari se condere, & curius suos equos qtingere, potissimum Sol.			
	225, 812		

RERVM ET VERBORVM.

Audire illi pteces.	162,294	Auster nebulosus.	22, 684
Audire, & audiri iudicium proprium.	118,733	Auster madens.	156,711
Audiri.	133, 511. vox ritualis.	Auster dominatur in mari Siculo.	110,1008
Auernus.	251, 680	Austri calidi.	38,37. Austri tepidi.
Auerni pallidi fauces.	115, 1196	Affuera turris Priamo.	261 1068
Averno flebilis.	113,1144	Αὐτόχθονι: cur Arcades & Attici.	105,783
Aucerruncatores Dij.	310,750	Autumnus.	208,167
Aucerus dies.	210,1038	Axis Scythicus.	185,1182
Auertere	19, 472		
Aues auidæ.	72, 256		
Aues garrula.	47, 454		
Aues fremunt.	96,506		
Aues obscenæ.	29, 732		
Aues querula.	96, 506		
Auferre fletum.	187,1270		
Auge vim passâ ab Hercule.	163, 366		
Augefcit dolor.	26, 671		
Auge cumulus hic voluptatem.	229, 975		
Augiæ stabulum.	126, 247		
Augustus quomodo in cælum putatus ascen-			
diffe.	303,471		
Augusti bella ciuilia.	304,500		
Auidis natura parum est.	170 631		
Aula alta, calum.	296, 217		
Aulæ regum (domus superba) non habent vnquã,			
vel raro fideles ministros.	169,169		
Aulæ fallacis facile bonum.	292, 34		
Aulas fugiunt, iura, pudor, fides cõiugij.	266,79		
Aulica vita inquieta & misera.	122, 163		
Aulicorum studia & prætensiones variæ & va-			
næ.	170, 617		
Aulicorum studiorum & scelerum ambitionif-			
que, &c. descriptio.	170, 617		
Aulis.	23,523,268,171,314, 970		
Aulis tarda ratibus.	279, 563		
Aura populi.	96, 486		
Auras trahere.	53,599		
Auræ leues.	14, 304		
Aure subiectâ sonum captate.	140,389		
Aures oneiatæ.	171, 661		
Aurium descriptio.	71, 226		
Aureus aries Pelopidarum.	210, 224. & 229		
Aurum pro pulcro.	118,13		
Auri cæcus cupido.	97, 524		
Auri vis & potentia.	311,765		
Aurium sonores.	42, 188		
Auriga carinæ	5, 2		
Aurigæ qui ferturequis, nec audit currus ha-			
benas, descriptio	111,1065		
Aurigæ periti descriptio,	110,997, & 111,1068		
Auto sollicito superbi bibunt.	97,515		
Aurora roscida, Pallantias.	225,816		
Aurora luxit Memnonem filium & obscura			
meanit.	241, 239		
Auroræ maritus Tithonus.	286, 820		
Aurum texile.	22,572		
Auspex dextera, quæ auspicias faces præfert.			

Auspiciari regium decus capiti.	261,8
Auspices nuptiis adhiberi.	256, 862
Auspicia metuunt, qui nihil mai' timēt.	250,609
Auster luctificus.	54,632. Auster Libycus.
276,476. pluuius.	277, 479

Auster nebulosus.	22, 684
Auster madens.	156,711
Auster dominatur in mari Siculo.	110,1008
Austri calidi.	38,37. Austri tepidi.
Affuera turris Priamo.	261 1068
Αὐτόχθονι: cur Arcades & Attici.	105,783
Autumnus.	208,167
Axis Scythicus.	185,1182

B

Baccæ conchæa.	216,454
Baccæ lauri amaræ, baccæ olearum.	52,538
Baccæ Cadmæ.	122,133
Baccharum descriptio.	49, 436
Baccarum.	94,383
Bacchus.	296,208
Bacchi descriptio.	48, 405, 132, 471
Bacchus cur coronetur.	48, 414
Bacchi cornua.	48, 408
Bacchus corniger, & de eius cornibus; τρυφαι-	
ποι, δίνωρον, κόρυμπον, Græci.	103,753
Bacchus cur Mænala dicatur.	48, 422
Bacchus domitor Lycugi & maris rubri.	145,
902	
Bacchus duxit Ariadnam.	50,489
Bacchus exonerat graues curas.	95, 444
Bacchus fulmine eiectus vrero matris.	131
456	
Bacchi gestorum mythologia.	49, 467
Bacchi habitus.	132,471
Bacchi laudes.	48, per totum, & seq.
Bacchus lentâ viâ cælum petiit.	120, 66
Bacchus, Liber, perpetuum iuuenis comâ intõ-	
sâ, cuspide pampineâ, & mitratus, & capite	
cornigero.	103,750
Bacchus liquidus.	52 566
Bacchi luci.	153,1285
Bacchi miraculo vinum & lac subito effluxit &	
solo Naxi.	50, 495
Bacchiæus modus.	51, 508

Bacchus pater.	} unde?
Bromius.	
Lyæus.	
Eleleus parens.	
Ignigena.	
Iterum satus.	
Bimater.	
Nisæus.	
Bacchi va-	}
ria nomi-	
na seu e-	
pithera.	
50,492.	
Vuæ genialis confitor.	
Indetonfus.	
Nyctileus.	
Iacchus.	
Euan.	
Euius.	

Bacchi & Ariadnes nuptiarum descriptio.	50,
490. cum seq.	
Bacchi ornatus, forma, comitatus.	48, 412
Bacchus proles fulminis.	8, 84
Bacchus puer virgineo amictu latuit Iuno-	
nem.	48,418

INDEX

Bacchus Semelis filius; cur quidam malunt Proserpinæ.	118, 16	Biformatus.	183, 116;
Bacchivictoriae de 49. & 50.	Indis. Getis. Massagetis. Thracibus. Zedacis. Maotidis, & Scythis Nomadibus. Gelonis. Amazonibus. Penteco. Prætidibus.	Bigæ	286, 814.
		Bigæ, an biga dicendum.	193, 118
		Biuges	112, 1098
		Bimaris Corinthus.	45, 282
		<i>biis hexædis.</i>	114, 179
		Bipunc.	275, 439
		Bifontes villosi,	84, 64
		Bistonales.	281, 670
Bistonales ultimi.	180, 1040		
Blandiloqua vox.	271, 290		
Blandiloquentia.	289		
Bœotia, dicta à boue.	56, 719		
Bœotia solum vber.	69, 130		
Boëtus,	216, 454		
Bœota loca	55, 666		
Bonum ingenium nulla humilitate infirma- tur.	39, 82		
Bona mentis atque animi, subiecta sunt nulli, perpetuo manent.	305, 543		
Boreas Arcticus.	244, 393		
Boreas gelidus.	108, 933		
Boreas infans.	113, 1127		
Boreas.	276, 472 horifer. 277, 479		
Bootes.	15, 315, 297, 230		
Bootes immunis à mari.	266, 71		
Boreas Sarmaticus.	207, 116		
Boreas siccus.	182, 1107		
Bos innupta.	47, 373, iuuenca siue genisa.		
Bos Italica maxima quadrupes.	92, 350		
Bous iniugis descriptio.	56, 719		
Boues luca.	92, 351		
Boues utriusque sexus immolari a iuratis corni- bus soliti.	41, 137		
Breuis, pro breuiter.	259, 979		
Breui vada.	279, 568		
Briareus vastus.	159, 167		
Briseis.	240, 222		
Briseis Achilli ablata.	268, 186		
Britannia.	292, 27		
Britannia victi à Claudio.	292, 27		
Britannia ante Claudium planè libera, Ibid.			
Britannicus veneno locustæ necatus.	293, 45		
Bromius.	103, 154.		
Bruma cana.	109, 964		
Brutus.	304, 392		
Bruttium fretum,	171, 658		
Bruttium mare.	218, 578		
Bubo lucifer.	137, 686		
Bubo mœstus.	29, 733		
Bucina, non buccina,	215, 799		
Bulus.	199, 1785		
Bullalorum domus Romæ.	205, 22		
Bullidus fetiata	262, 1104.		
Bullis hospites immelate solitus.	132, 481		
C.			
CAVAVER, de visio corpore.		67, 36	
Cadere tercia repente		99, 535	
Cadmeides.		139, 757	
Cadmus Assyrius, seu Phœnix.		69, 124	
Cadmus aduena, Tyrus:		144, 926	

RERVM ET VERBORVM.

Cadmus in anguem mutatus.	130, 392	Canis caesi domino adulantis descriptio.	141, 809
Cadmi domus effera, semper læta errore cogno.	54, 626	Canis Stygius.	88, 222
Cadmi historia mythologicè explicata.	57, 847	Cani splendent.	88, 245
Cadmeum nemus.	41, 176	Canicula sidus æstiferum.	38, 39
Cadmus nobilis.	116, 255	Cani piis venerandi.	152, 1247
Cadmus Agonius.	56, 713	Canthus.	24, in prin.
Canarus Sigenosis.	715	Cantibus solamina quætere.	181, 1088
Caducus.	53, 600	Cantus placat inferos.	134, 569
Caducum naufragium.	275, 459	Capere animos.	118, 1057
Cæcare.	215, 416	Capere brachia in amplexus.	188, 1340
Cæci gradientis descriptio.	65, 1047	Capere fortunam suam.	293, 89
Cæci modi.	39, 92, 69, 132	Capere minas.	161, 266
Cæcus pes.	66, 11	Capere, pro perferre.	39, 81
Cæcum iter.	252, 724	Capere ruinas magno animo.	130, 411
Cædes fera.	314, 913	Capessere partem impetij.	217, 527
Cædere gregem.	147, 1036	Caphareus.	174, 775
Cælitæ equi.	100, 626	Caphareus fallax.	279, 156
Cælifera manus.	133, 527	Capharides perisæ.	175, 802
Cælo nil maius natura genuit.	300, 379	Capilli flagrantés picti storace.	94, 383
Cælum non petitur molli via.	151, 436	Capilli rudes.	91, 918
Cælicolæ seu spiritus non possunt Venetiæ iugi hominibus.	151, 447	Capi multis profuit.	257, 884
Cæium sacrum.	187, 1297	Capit assueti doloris modum.	210, 254
Canæ spumæ.	274, 437	Capita duo iecoris omnis mali.	46, 360
Cælum trahere, hoc est, sidera & numina.	26, 670	Capit frenos dolor.	216, 497
Cælibis vitæ incommoda & detestatio.	96, 475	Capricorni iubar.	136, 69
Cæpta exsequi.	99, 594	Captare.	294, 133
Calamitatû, quæ expugnatas vrbes inuoluunt, descriptio.	159, 173	Captare fontem manu.	97, 518
Calamitarum magnarum maximè ancipitis & magnæ vicissitudinis sceptri, descriptio.	205, 33	Captis sat est viuere.	246, 474
Calais.	140, 758	Capro lex nulla parcat aut pœnam impedit.	243, 332
Calamus impar.	90, 297	Captus animum animo.	121, 108
Calchas interpretæ Deûm. eius perisæ varici- nandi, augurandique, varicium de nece Polyxenæ & Astyanactis.	243, 352	Capulo manum reddere.	77, 481
Calchas augur.	247, 532	Caput abest, nec vsquam est, de minutum con- fracto & attrito.	146, 1024
Calchas solus fata mundi videt.	268, 179	Caput arx corporis.	42, 184
Calere leui face.	164, 377	Caput iecoris non apparere ominosum.	40, 361
Caligo cæca.	79, 516	Caput lenæ aquæ.	96, 508
Caligo spissa alligat grauibz vmbis, verum: nam ibi tenebræ palpabiles.	138, 709	Caput proximum Phæbo.	45, 291
Callistûs fabula, & allegoria.	117, 6	Career cæcus,	249, 585
Calpe.	194, 1565	Carchesia.	49, 456, 52, 565
Calpe bimaræ.	45, 282	Cardo mascul.	10, 177
Calpe Ibera,	186, 1251	Cardinem extremum mortalis æui premens.	236, 53
Calpe ab Hercule fracta.	186, 1238	Carmen magicum voluere.	52, 561
Calydoniæ,	169, 582	Carmen nobile, non ignobile.	282, 666
Calydon.	255, 844	Carnabon Gerarum rex.	28, 698
Cancer curuus.	226, 856	Carpere vitam ætatem.	143, 873
Cancer feruens.	99, 286	Carpeneius solus.	83, 4
Cancer præclarus.	136, 69	Casæ sordidæ.	158, 125
Cancer sidus Libyæ.	Ibid. 67	Cassia.	215, 454
Canceri sidus.	194, 1571	Caspia iuga.	213, 576
Candere pallore.	106, 828	Caspia rupes.	151, 1105
Candida læcula.	15, 329	Caspium mare.	262, 1103
Canere bellum.	218, 255	Cassa consilia.	249, 569
Canes arguti.	85, 81	Cassa præsidia occupas.	254, 792
Canes taciti.	84, 31	Casso sidere.	31, 790
Cæuens gurgæ.	309, 699	Cassum timere.	163, 352
		Cassus.	251, 678
		Castalius fons.	43, 228
		Castalium nemus.	56, 712
		Castalia sancta, Delphi.	44, 276

INDEX

Castifica mens.	87, 168	Cerberi descriptio.	140, 782, 264, 512
Castitas & pudicitia paupertatis & sobrietatis comes assidua.	88, 203 & 208	Cerberus ater	155, 23
Castor eques.	105, 807	Cerberus canis.	44, 172
Castor & Pollux.	12, 230	Cerberus, canis inquietus.	293, 1524
Castor & Pollux lucida sidera.	297, 207	Cerberus canis triceps; anguineam caudā habens.	136, 648
Castor Tyndarei filius, Pollux Iouis.	118, 14	Cerberus cauet ne animæ inferis r. gredi queant.	244, 405
Casto pectore nefanda ocyus exturbare.	86, 129	Cerberum Hercules extractum per Graciam deduxit ostentui. Cerberus canis quid significet	120, 59
Castos mala paupertas sequitur, adulteri verò regnant.	109, 983	Cerberus secundum quosdam canis regis Molossorum, secundum alios serpens.	137, 662
Castus, incæstus, <i>opposita</i> .	114, 1179, & 1190	Cerberus quis, & qualis.	140, 782
Castus, intactus, rudis.	108, 920	Cerbero viso dies labans.	120, 60
Casus culpa caret. & hæc duo differre.	151, 1200	Cerberi terna colla.	120, 62
Casus & furor conantur.	74, 355	Cerberus triceps.	264, 13
Casus impotens.	172, 715	Cerberus tria capita habuit, alij volunt quinquaginta, alij centum.	53, 581
Casus rotant humana.	113, 1120	Cerberus triformis.	185, 1200
Casus sæpe experti timendi.	21, 519	Cerberus victus.	148, 1106
Casum sequi optimum, vbi animus errat.	267, 145	Cerebrum album molle lacteum, concretum, dispersum, penitus expressum.	262, 1115
Casum ducem quæ petit, cæca temeritas est.	267, 146	Cerebri expressi etiam veteres plures meminisse.	262, 1115
Casus varius.	22, 569	Ceres.	30, 761
Cato Vticensis reprehensus.	70, 190	Ceres alma, frugum parens.	71, 222
Caucasus.	151, 1208, 158, 142, 197, 1728	Ceres Eleusinia, secreta.	142, 844
Caucasus.	189, 1376. horridus, 189, 1375	Ceres frugifera.	71, 219
Caucasus inhospitalis.	6, 43, 231, 1047	Ceres pro frugibus.	109, 966
Caucasus ingens.	113, 1131	Ceres frugum parens, potensque.	127, 229
Caucasus niualis.	191, 1449	Ceres humerum Pelopis comedit.	208, 143
Caucasus sparsus cruore Promethei, & operius niue perpetua.	28, 709	Ceres spicifera.	170, 598
Cauda, lunata, falcata.	49, 465	Certa descendi ad preces.	101, 667
Causa bona, sed in modo aliquando culpa.	75, 379	Cerua aureis cornibus.	186, 1236
Causari.	11, 102	Cerua Cretæ.	84, 60
Causam tueti infesto iudice.	257, 905	Cerui fugaces.	14, 149
Cauendi tempus serui in mediis malis.	216, 488	Cerui <i>furca rusticorum quadam</i> .	58, 753
Canum iupis.	74, 360	Cerui timidi, efferantur amore.	91, 341
Caycus.	240, 227	Cerui tui.	149, 1128
Cecidere ventis suæ vires.	213, 589	Cerui viuaces, quam diu uiuant.	57, 752
Cecropis in Aquarium mutatus.	227, 864	Cespes mollior ostro Tyrio.	171, 644
Cecropius mons.	83, 2	Cespitudo nudo somnos ducere.	96, 510
Cecropis vrbs.	144, 916	Cespes sanguineus in Magicis. <i>31, 798. hoc est ara ex cespite in cæca sanguine immolatio eius.</i>	
Cedit labor in vanum.	87, 181	Cesser in pœnas furor.	18, 406
Cedri enodes	52, 541	Cessere vultus.	164, 390
Celebrare choros.	170, 593	Ceu video,	70, 195
Celebrare toros.	309, 701. talamos 309, 712	Ceyx.	159, 197, & 677
Celeritatis magnæ descriptio.	76, 419	Chalcis.	255, 835, 255, 837, 279, 162
Celeritatis magnæ descriptio.	111, 1058, vix summam humum gradu tangens citato.	Calcis vasta.	174, 800
Cenæus Iupiter	157, 102	Calciope soror Medæ.	11, 209
Cenæum piomontorium & templum.	174, 773. & 780.	Chalcedoris.	255, 835
Centauri.	145, 968, 185, 1193	Chalybs.	158, 151
Centauri truces.	140, 777	Chaos.	182, 1112, 243, 399
Centauri descriptio an vlli tales vel hippocentauri esse queant, adfabulatio, & nomina eorum vnde ducta, latè discussum.	167, 505	Chaos atrum.	276, 483
Centum pro multo.	260, 1019. perfectissimus numerus.	Chaos atrum.	137, 677
Cephalenûm dux Ulysses.	247, 517	Chaos cæcû.	29, 74, 53, 572, 300, 375, 172, 1132
Cerberus.	53, 581, 287, 855	Chaos æternæ noctis.	59, 135, 609
		Chaos dirum.	116, 1233
		Chaos deformis, olim creditum etiam Deos precessisse.	225, 834
		Chaos extremum.	156, 47

RERVM ET VERBORVM.

Chaos inane.	230, 1007	Clarifico.	113, 1139.	Claritas.	220, 614	
Chaonia arbores.	56, 728	Classicum cornu canebatur.	56, 733			
Chaonius quercus loquax.	195, 1621	Classicum graue murmur.	218, 577			
Charentonium.	237, 107	Claua grauis.	146, 1023, 148, 1084			
Charonda lex de lucta reiecta.	200, 1833	Claudere mentem sepyho.	227, 914			
Charon.	41, 168, 139, 752					
Charontis descriptio.	41, 166, 139, 762	Claudij Cæ	} ipse occisus scelere coniugis. coniux occisâ parricidio. saris domus } filius veneno sublatu. fata 292, 43 } filia mihi vexata			
Charon diris.	140, 770	Claudij Imp		291, 26		
Charon vox Aegyptia Portitorem significat.	181, 1070	occisus veneno ab Agrippina vxore.		292, 30		
inde χαρώνια.	181, 1070	Clementer actio colle.	45, 281			
Charybdis.	18, 407, 218, 582	Clementes Principes cælum petunt.	139, 743			
Charystos marmore nobilis.	255, 835	diuque feliciter viuunt.	Ibid.			
Chelys canora.	242, 320	Clementia est quo cælum superi altius leua-				
Chelys dulcis.	49, 461	unt, mitius lapsos piemere.	252, 694			
χιυλιπφο.	68, 71	Clementie laus.	138, 738, 194, 1560			
Chimæra historia & mythologia.	31, 828	Clementia magna timoris remedium est.	302, 436			
Chimæra media flamma.	Ibid.	Cleona.	199, 1809, 201, 1888			
Chimæra flamma.	66, 20	Cleoneum caput.	141, 797			
Chiron Peloponnesus.	146, 970	Clepere.	10, 155, 210, 224			
Chironis parentes, iustitia, in cælum translatio,	226, 859	Clepere ingenti tegmine se.	141, 798			
mors, astum sagittarij.	256, 830	Cloarius Verrius.	207, 110			
Chironis antrum quale.	256, 830	Clochocolo manu proiecit.	174, 767			
Chiron fuit Achillis pædagogus, docuit bellica	255, 833	Clotho grandæua.	291, 115			
& musicam.	255, 833	Cludere ensam vagina.	77, 467			
Chitoneum vulnus.	240, 218	Cludo.	69, 148, 84, 47, 191, 1439			
Chlamys picta.	222, 666	Cluserit.	88, 221			
Chori.	85, 105	Clusi, pro clausi.	19, 458, clusam,	464		
Choros neçtere.	163, 367	Clusus.	31, 820, 72, 246			
Chryse.	240, 223	Clypeus Argolicus, rotundus.	68, 87			
Chryses dux Phæbæus.	268, 176	Clytorius amnis.	54, 486. aqua pota red-			
Cibi faciles vilis que.	171, 655	debat abstemios.	Ibid.			
Ciere bellum.	75, 389	Cnosius rex,	61, 892			
Ciere cantus festas que voces.	227, 919	Cnosiaci iætus.	159, 161			
Ciere flumina.	136, 69	Cnosius Labyrinthus.	101, 647			
Ciere nomen.	47, 392	Coactæ locutioni pœna nulla infligenda.	51,			
Ciere questus.	75, 387		529			
Ciere superos ad sacra.	262, 1100	Coacta omnia grauia.	303, 452			
Cilla.	240, 226	Coactis cornibus arcum flectere	146, 991			
Cinis Ophionius, item Mygdonius.	127, 266	Cocytus inertis fœda palus.	137, 685			
Cinis rebellat.	32, 107	Cocytus iners.	142, 869			
Cinnama.	40, 117	Cocytus rigentis stagna.	203, 1960			
Cinnus.	182, 1098	Coercere se.	95, 452			
Circinus.	42, 187	Cogere.	122, 127			
Circeum oraculum.	391, 1472	Cogi qui potest, nescit mori.	131, 425			
Cirrhæa templa Phæbi.	157, 92	Coit in monstrum vltima facies.	111, 1044			
Cirrhæa vares.	44, 269	Cognoscere suas manus.	178, 959			
Cistæ Cadmeæ.	170, 595	sororem.	178, 952			
Citæ vnda.	97, 510	Coit sanguis frigidus.	43, 224			
Citatus.	201, 1900	Colchus.	262, 1103			
Citatus irâ.	32, 852	Coli leues.	163, 372			
Cithæron. ~ 66, 13, 126, 233, 128, 334, 145, 978,		Coli pœna inuidiosum & odiosum.	242, 299			
153, 1285, 207, 126		Collocare arumnas.	215, 428			
Cithæron in accusatiuo.	67, 331	Color malus pro nigro.	142, 861			
Cithæron. 60, 844. lætus semper nouo pa-		Columen altum.	205, 53			
bulo.	845	Columen impulsum labet.	146, 999			
Cithæronis iugum niuosum.	59, 808	Columen occidit.	234, 7			
Cithæron noxius.	72, 256	Columnæ nobiles variis maculis.	221, 650. de			
Cithæron sacer, capax scelerum.	62, 930	marmoris agit sicilibi, maculosa que synna.				
Citimus,	31, 790	Colus Paræarum.	63, 987			
Citra.	62, 951	Colu Palladia.	169, 563			
Citus mundus.	109, 958					
Clamore cælum complere.	174, 795					
Clascit dies.	121, 124					

INDEX

Coma ignis.	45, 311		
Coma nullâ lege iacens.	105, 801	Comparatur fletus	<i>Niobes.</i> <i>Phaëtoniadum.</i> <i>Sirenum.</i> <i>Myrrhæ.</i> <i>Hályones.</i> <i>Phylomelæ.</i>
Comæ splendidæ, <i>de canis.</i>	88, 245	ingens prou-	
Coma siluatum.	194, 1594	biali modo la-	
Comæ temerè iactæ colla perfundunt.	94, 391	crymis. 159,	
Comare caput.	98, 446	186	
Comantia colla.	Ibid.	Comparatio florum vernorum.	53, 601
Comas nodo cogere, & emittere.	94, 398	Comparatio fluctuum maris Ionij.	53, 603
Coma veneni.	173, 735	Comparatio fluctuum spumantium.	173, 731
Combibere.	50, 494	Comparatio foliorum decidentium.	53, 600
Cometa tempore Neronis in Septentrione.		Comparatio formæ cum floribus & folijs.	
297, 230		103, 758	
Cometa longâ semitam flammâ trahens.	243,	Comparatio freti Bruttij	174, 650
355			
Comminij fabula.	83	Comparatio velo-	<i>procella.</i> <i>coro.</i> <i>flamma stel-</i> <i>læ labentis.</i>
Commisit Lucifer Hespero vices.	158, 148	cis fugæ cum	
Commisus.	194, 1564	Comparatio fulminis:	174, 799
Commisssa nox.	197, 1695	Comparatio fumi & nebularum.	75, 394
Committere.	63, 36	Comparatio fumi euanescentis.	244, 395
Committere curas auribus.	100, 605	Comparatio furentis cum Mænade.	17, 382
Committere bella.	233, 1082	Comparatio gruum ex Thracio in Aegyptum	
Committere manum iugulo.	223, 724	commigrantium, vt Pygmæos bello lacel-	
Committere verba.	69, 132	fant.	53, 605
Commoda effigiem patrem dolori.	161, 265	Comparatio Harpyiæ.	76, 424
Commodare manum.	188, 1303	Comparatio ignis in cinere malè relictæ.	248
Commodare scelus.	33, 906	543	
Commodos secretus aures,	99, 597	Comparatio Iridis.	45, 315
Commonitus.	180, 1060	Comparatio iuueni abrepti à leone frustra	
Communio rerum an vtilior, quàm diuisio.		matri se applicantis.	254, 793
301, 397		iuueni crescentis.	248, 526
Comparatio arboris ambiguè quò cadat.	93,	lactis vel liquoris cribro expressi & stillantis.	
362		262, 1115	
Comparatio arboris non accisæ,	95, 455	leonis.	62, 919, 223, 734
Comparatio æquoris post tempestatem adhuc		leonis ægri.	195, 1643
tumentis vento iacente.	172, 710		
Comparatio æstus naues sorbentis.	137, 675	Comp luctus cum fletu.	<i>Alcyonum.</i> <i>Lusciniæ &</i> <i>Hirundinis.</i>
Comparatio Aethnæ.	162, 226	291, 8	
Comparatio Aethnæ incendiorum,	121, 107	lunæ.	8, 96, 49, 465
Comparatio Aethnæ i ignis.	85, 102	cum lunâ plenâ	103, 740
Comparatio Amazonis vel Mænadis.	251, 672	querulæ lusciniæ, cyceni, halcyonis & hirundi-	
Comparatio Amazonis pugnantis.	94, 396	nis.	282, 665, 675, 676
Comparatio apri.	288, 888	Mæandri.	137, 684
Comparatio auis metuentis pullis suis ab acci-		maris adhuc tumentis tempestate cessante.	
pitte.	61, 903	148, 1088	
Comparatio aurigæ cum naua.	111, 1069	tranquilli maris post ingentem tempestatem.	
Comparatio cum Baccho.	17, 382	218 577	
Comparatio Bacchæ furentis.	171, 700	maris post ventum tumidi.	283, 706
Comparatio canis venatici.	216, 496, Ibid.	Mænadis entheæ.	162, 244
498		montium celsorum & scopulorum.	37, 8
Comparatio catuli alicuius feræ generosæ ira-		montium igniuorum.	88, 205
scensis.	261, 1092	mulieris iratæ cum flamma, vento, Istro, &c.	
Comparatio cautis vel scopuli marinos fluctus		22 579	
contemnentis.	99, 578	nauis ætæ contrariis vento & cætu.	34, 938
Comparatio Deorum.	295, 171	nauis ab æstu repulsa.	215, 439
Comparatio dici & lunæ.	160, 238	nauis à vento impulsæ.	76, 429
Comparatio Euxini ponti.	266, 65	nauis remigantis à fluctibus victi & rapti in	
Comparatio flammarum Aethnæ & Lemni.		præceps.	87, 180
189, 1359		nebularum.	53, 598
Comparatio flammæ inferni.	189, 1361	niuium defluentium calore.	93, 378, 380
Comparatio flammæ trabes exurentis.	101,	liquatarum niuium cum fletu.	187, 1284
645. item stipularum, vel sepium arden-		solutarum niuium.	173, 729
tium.		aubium fugatarum.	244, 392
		Comp	

RERUM ET VERBORUM.

Comparatio omni vel molis cadētis	147, 1047	Conferre decus cælo.	192, 1509
Comparatio ostræ seu purpuræ,	8, 99	Conferre in aras.	144, 910
Comparatio Phaetonis.	122, 087	Conferri funeri.	112, 1111
Comparatio Phycæretis	110, 1026	Conflare lates.	74 345
Comparatio pitris.	111, 1047	Confligere, certemus sine.	21, 517
Comparatio popæ immolantis.	288, 894	Confusa proles.	87, 171
populi ad spectacula vel ludos concurren-		Congemo.	147, 1046
tis. 142 747		Congesti acerui donorum.	144, 916
procellæ fluctuantis?	267, 139	Congesto in auro pauper.	125, 167
procellosi turbini.	76, 420	Congredi.	64, 1014
pulchritudinis cū marmore Pario.	105, 794	Coniugales Dii.	232, 1105
sagittæ emittæ.	175, 816	Coniugator amoris.	269, 201
sagittæ Parthiæ.	76, 428	Coniugum amor ligari solet magicis	165, 452
Seyllæ & Charibdis	160, 235	Coniugi donum dari.	81, 595
segetis luxuriantis liberè	91, 454	Coniugi fides sacrata.	266, 79
siderum.	48, 409	Coniuges modicis viris nuptæ quàm felices,	
volantis sphingis vel stymphalidis.	76, 412	præ diuicium coniugibus.	171 à 658
siliuarum solus decidentibus deturpararum,		Coniuges mala, Medea, Procne, Althæa, Be-	
& formæ mulierum senescentium.	164, 379	liades.	178, 951
Solis.	93, 376	Coniugis nomen sacrum.	268, 911
Solis cadentis & afflicti.	163, 1199	Coniugis probitas, fides, mores, pudor, pla-	
Solis exorientis.	8, 100	ceant marito.	305, 547
Solis & Itellarum.	8, 94	Coniux sancta.	252, 697
stellæ cælo decidentis.	76, 430	Coniux tauri.	272, 350
Syrtium.	265, 64	Connubii illegitimi liberi matris conditione	
tauri accepto vulnere fugientis & furentis.		sequebantur.	78, 515
174, 796		Conscia sax.	85, 106 <i>nempe mysteriorum</i>
tauri cadentis ad aras.	285, 773	<i>arcanorum.</i>	
Thetidis.	309 699	Conscientia peccati præsens pœna.	87, 161
thuris liquari.	173, 734	conscius mentis pauor, animus semet timēs.	
Tigridis fœtæ.	161, 242	Ibid. 162	
Tigridis Furentis.	31, 862	Conscientiæ affigentis descriptio.	87, 161
iciunæ Tigridis.	222, 763	Conscius dies noxæ.	66, 9
turbini.	240, 229	Conscium iubat sacris tacitis præbere.	5, 6
leuis vaporis.	296, 190	Conscius laudis.	185, 1205
velorum vento expensorum.	61 885	Conscius pauet omnes strepitus.	96, 493
Veneris & Palladis.	305, 559	Consecrari post fata.	305, 523
virgæ teneræ, & arboris surgentis.	248, 540	Consequi externa.	78, 511
vulgi & fluctuum fluminis, vel maris pro-		Consequi telo fugam.	168, 516
cellæ.	123, 269	Consilium malum consultori pessimum.	139,
Compendii descriptio.	85, 83	734, 2, 7, 868	
Componere aures.	141, 806	Consilia magna nolentem quoque produnt,	
Componere minas, diem, arma.	212, 338	272, 330	
Componere niues in iugis.	207, 127	Consort, & consortium.	211, 234
Componere opes.	123, 166	Consort thalami.	210, 234
Componere parem diem.	106, 836	Conspectus.	79, 524
Compositis armis.	76, 418	Consuetudo an ex vno actu.	104, 778
Composituræ.	215, 416	Consuetudine mala sunt leuiores.	307, 646
Comptore voto.	273, 362	Consulere natis quàm thalamis.	19, 443
Comprecatam oportuit.	310, 750	Consultor quis.	257, 868
Comunt coitua.	136, 69	Consummare sacrum.	147, 1038
Concedo.	155, 14	Constat numerus.	113, 1230
Concedere.	225, 816	Construitur lues ratibus.	110, 1014
Concedere iniuriæ,	70, 190	Contactus, pro raminatus.	102, 711
Concepto orbe.	169, 415	Contemnere merita.	9, 120
Concipere & preces.	144, 925	Contemnit mori qui non cupiscit.	71, 197
Concipere verba & preces.	262, 1099	Contentus.	162, 295
Conceptum Lyæum ferre.	162, 244	Contigit fructus ex te.	152, 1251
Conclamare Deo.	63, 975	Contingere manum.	119, 370. & 373
Condere diem atris nubibus.	101, 672	Cōto assiduo lassata brachia vix refert.	41, 179
Condiscere.	289, 937	Conto longo ratem regere.	140, 767
Conduplicatio pulcræ.	244, 955	Contrahere pauca sæcula.	158, 131
Conferre.	201, 1864	Contrusa penitus casis corpora.	41, 147

Currus candidi Lunæ.	104,784	Dare se aliquo.	99,582
Currus pro nauī.	5, 2	Dare se retrò.	70,191
Currus trepidantōs.	111, 1061	Dare sibi spaciū ac tempus.	267, 128
Cybele mater.	236,72,113,1132	Dare spoliū.	167, 468
Cybele turrīta parens.	282,684	Dare telus.	178,976
Cyceon seu cinnus quid.	181,1098	Dare terras.	191,1442
Cyclas.	110,1018,274 800	Dare thura flammis.	144,916
Cyclades.	219,596	Dari in omnes species.	167,3525
Cyclopea saxa.	126,906	Dari remolī.	94,193
ογ-ισ-πο-ι-να-παι-δι-μ-ι-ν-ος-τε-ν-ου-εν-ι-ν-Α-ε-τ-τ-η-ν-α.	218,583	Dare leuā pharetrę.	198,1745
Cyclopus turres.	214, 408	Datum satis forti letho.	159,192
Cyenus Neptuni filius ab Achille occisus, canā comā iuuenis nitebat.	239,181	Daulias ales.	198,1767
Cyenus niuea proles Neptuni.	269, 215	Debere lucem.	185 1211
Cydon.	175,817	Debere necem ferę.	250,602
Cygni colunt Istrum & Tanaim.	282,674	Debita tulit datus tumulo.	208, 150
Cygni morientes canunt.	91,301	Decentior.	208, 150
Cyllarus equus Castoris, Spartanus.	105,807	Decimestres plerique pattus, & quo sensu dicunt scriptores decem mensibus matres veterum forte.	79, 535
Cymbia.	52,565	Decitino.	27, 657
Cynercia virgo, <i>Scylla</i> .	93,362	Declamatores olim egregij Hispani.	11,203
Cyniphius fons in Libya.	177,905	Decolor.	92,344
Cynofura minor frigida.	226, 874	Decolog sanguis.	183,1163
Cynosuram Pam, Helicen Graij sequuntur.	27, 657	Decor incomitus magis refulget.	101, 654
Cynthia.	171, 640	Decor tener corporis.	83,375
Cytheron sacer.	50, 483	Decresco.	198,1757
Cytheriaca aqua.	90, 273	Decretum.	1, 194
Cytheron Rex Patzensum Iunonem decipit.	163, 357	Decretum est mihi.	177,921

D

D A C A E minati equitem Parthis.	219,594	Decore in comitibus magis refulget.	101, 654
Dacę sparsi.	213,372	Decor tener corporis.	83,375
Dædalus.	61,900,86,119	Decresco.	198,1757
Dædaleus labyriūthus in Creta.	114,1166	Decretum.	1, 194
Dædalea ope.	Ibid.	Decretum est mihi.	177,921
Dædali volatus.	172,684	Decreta morte seu deliberala,	269, 210
Damę veloces.	84,61	Decumanus fluctus, <i>τηνύμια</i> .	277, 498
Dami timidę.	14,149	Decus collo.	149, 115
Danaë.	310,765	Decus regum.	13, 243
Danaë's historia, & mythologia.	311,765	Decus & præsidium.	173, 749
Danaidę.	250,606	Didicere captam.	256,883
Danaides.	139,756	Didicit animus serò, quod diu didicit.	250, 632
Danaides cruentę 132, 497. facinus carum, supplicium & mythologia.	29, 749	Dedita morti.	41, 147
Danaidum vnzę forata.	239,162	Deducere fila fuso properante.	91,323
Danaus longa semper mora in portu.	207,118	Deducere orgia	48, 431
Danaus puteos Argis inuenit.	214, 417	Deducit aures lapis.	94, 389
Dantem aspice cum donum spectas.	28, 723, 213, 378	Deductas naues tenere.	248,551
Danubius.	45,307	Defecta sensu.	309,707
Dapes, <i>carnes immolatię.</i>	284,770	Defectus.	93,372
Dardanus.	233, 3	Defendere somnos.	216,459
Dare credulum animum rebus lætis.	69, 113	Deferre ab astris.	186,1235
Dare in cineres.	58, 770	Deficio gradum, & gradu.	156, 46
Dare Piti	265, 43	Defigere amorem.	168,524
Dare iugulum.	141,821	Deflectere in recta gradum errantem.	66,3
Dare lumina in terram.	149, 1140	Deforme lethum steru facere.	196, 1671
Dare modum.	250,628	Defundit fons largus vndas citas.	97, 510
Dare in medium.	266,78	Degenerare.	41,142
Dare in præceps arces.	74,343	Degere a tatem in malis.	83, 89
Dare in planum,	583	Deianira Oenice.	169,583
		Deianirę pater quis.	167,502
		Deiectus mente.	121,111
		Deinde.	190,1406
		Deintegrate.	27,672
		Deioneus à genero occisus.	139, 749
		Deiphobus.	284,745
		Delia.	158,149
		Delicata domus.	88,209
		Deliquium animi patientis descriptio.	99,

INDEX

Belius.	131, 450	Dij & Dea gentilium humanos talamos amplexi	131, 448
Delos, errans terra, profugæ Latonæ latebra, & puerperij locus.	131, 452	Dij ferales.	29, 740, 222, 671
Delos erraticæ stetit natis in eâ Phœbo & Dianâ.	118, 15,	Dij hominibus seruiuerunt.	141, 449
Delos Latonia.	273, 365. prius errans, firmata.	Dij Inferorum difficiles.	133, 575
Delphicæ laurus.	37, 16	Dij immites, & Dij veri.	251, 644
Delphinum descriptio.	49, 466	Dij leues.	233, 2
Delphinorum lasciuientium descriptio.	273, 445	Dij Magni duodecim, nominantur.	285, 807
Delubra sancta,	42, 199	Dij Nuptiales enumerati.	5, 1
Demetere caput ferro.	290, 983	Deos omnes mors perdet & chaos.	182, 1112
Democritus Abderites quomodo se excæcarit.	215, 416	Dij pallentes, inferi.	53, 583
Dentes auidi.	114, 554	Dij piorum præfides.	232, 1104
Dens degener.	96, 392	Dij præfides.	129, 355
Dentes vulnifici.	92, 345	Dij qui in prosperis, qui in aduersis adiri soliti supplicationibus,	350, 750
Deponere minas.	177, 926	Deos recipere, facere, iubere.	126, 265
Deponunt comam arbores succisæ.	28, 722	Deos faciare.	42, 200
Depositi.	65, 1055	Dij selecti, octo nominantur.	285, 807
Deprecans.	288, 1320	Dij seu Genij locorum singulorum.	273, 388
Deprecor.	68, 74	Dij (Sol & Iupiter) omnia vident.	87, 147
Deprehendit quies verba.	168, 533	Diis veteres tam mala quàm bona tribuebant.	204, 3
Deprehensum fulmen litat.	166, 470	Deuota capita iræ	223, 714
Deprendere cursu.	125, 223	Dexamenus.	167, 502
Describitur euocatio Manium ab inferis.	47	Dexteræ fidei pignus, & cur.	13, 248
393		Dextra fidei pignus.	129, 369
Desiderare ab omni turbâ.	54, 620	Dianæ inuocatio & laudes.	84, 54, 94, 404
Desperatio sæpe causâ spei.	249, 180	Diana iuuium sæui pudoris,	58, 703
Desperet nihil qui nil potest sperare.	10, 163	Diana regina nemorum, cultos montium, & nemorum.	94, 404
Desset, pro desset.	78, 514	Diana, seu uirgo.	314, 966
Destinare diem thalamis.	306, 586	Diana, uirgo aspera.	8, 87
Destinare locum vulneri.	70, 157	Dicata altaria.	6, 39
Destinatæ victimæ.	218, 546	Dictynna.	30, 795
Destituunt poma famem.	139, 754	Diducere acies.	26, 434
Destructus, de homine	307, 625	Diducere pectus.	196, 1667
Deterius seruare inuitum, quam uolentem accidere.	68, 101	Diducit uariam nunc huc, nunc illuc.	34, 937
Detestabilis.	205, 23	Diduco.	127, 280
Detinere animam in luce.	152, 1357	Diducta tellus.	309, 718
Detrahit aures lapis.	171, 661	Dies dubius effulsit.	37, 1
Deucalion & uxor diluuii superstites.	260, 1038	Dies hic faciet finem dolori aut uitæ,	101, 668
Deucalion factus Aquarius.	427, 864	Dies lucidus.	108, 943
Deuocare.	166, 60	Dies pro luce.	122, 134
Deus pro Dea.	129, 384	Descriptio nascentis diei.	122, 124, 291, 1
Deus dat puri ætheris haustus tutos.	43, 220	Dies nuptialis.	163, 348
Deus cum semel cœpit felices premere, uirget.	172, 713	Diem orbi diuidere.	5, 5
Deus hic finit florere malos, affligi bonos	109	Dies optimi uitæ, in adolescentia.	95, 448
970		Dies purpureus.	200, 1836
Deus mitis dabit meliora tempora.	293, 81	Dies religiosi.	64, 1028
Deus mundi parens maximus.	91, 464	Dies & nox olim in tres partes diuidebantur, & hæ partes buccinarum sono indicabantur	225, 799
Deum nasci semper magno constitit	131, 460	Descriptio diei in noctem uergentis,	275, 456
Deum parum curare res humanas, querela impia.	109, 968	Descriptio diei tristis & pestilentis.	37, à lin. 1
Deo vni Stoici varia nomina pro diuersis officiis tribuebant.	119, 47	Dies pro ultimo die.	181, 1101
Dij credebantur urbes deserere excindendas, & euocari.	236, 53	Differre fauillam longe.	219, 582
Dij communes quatuor qui.	286, 807	Differre membra.	204, 6
Dij coniugales.	252, 1105	Differre per populos.	103, 756
		Difficile in medio sistere: facile ab extremo in aliud extremum ruere.	137, 758
		Difficilis.	124, 575
		Diffusa ramis arbor.	52, 544

VERVM ET VERBORVM.

Digerere animas.	138,720	Difficil.	244,393
Digito longè notare.	260,1052	Distinctum autum.	91,320
Dignus est bona perdere, qui nescit vit.	95,439	Distinguere acu.	171,665
Dij, pro diei.	136,69	Distinguere cctinem.	256,884
Dilectus an delectus scribendum?	143,893	Distinguit autum nitor gemmarum.	22,573
Dilemma.	152,1242	Diuerlam te amoue.	247,512
Diligenti manu librare tela.	21,534	Diuersum.	108,935
Diluuium sub Deucalione.	260,1037	Diuidere amplexus, oscula,	230,1022
Dimittere superos.	227,889	Diuido orb; & in orbem.	Ibid.
Dimittere tela manu.	168,139	Diuidere in domum.	106,100
Dimouere moras vocis.	99,585	Diuidere in oscula.	258,958
Diocletiani bonum dictum.	51,520	Diuidere mare.	158,114
Diogenes Cynicus an Tragicus	37	Diuidiæ discordes.	73,324
Diogenis Oenomar fabulæ.	Ibid.	Diui, qui Laconibus	295,171
Domedis egi.	199,1787, 286,838	Diuinatio <i>χρηματισαδι.</i>	745,416
Domedis quæ.	262,1106	Diuisio rerum cur instituta.	301,397
Diomedes, Ithaci comes nocturnus.	235,39	Diuisum caput.	265,45
Diomedes rex Thraciæ ab Hercule necatus.	125,225	Diuites pleni curis & insomniâ.	171,646
Diomedis Thracis truces currus.	150,1168	Diuitiæ cuncta mouent.	220,603
Dionysius Cato.	206,92	Diuitiæ ad veram gloriam vtilis.	120,59
Diræ, Gentilium apud varios scriptores.	44, 258	Diuus Domitius.	297,248
Diræ Hecubæ.	255,993	Docta fila mouere.	272,348
Diræ Herculis.	151,1205, & 1220	Docta manus.	256,884
Diræ Megaræ.	132,493	Docta manus frenis moderandis.	116,1254
Diræ quas Medea Iasoni imprecata.	5,19	Docti flectere, ludere.	149,1124
Diræ Thesei.	115,1218	Dodonæ quercus multiloqua.	195,1621
Diræ Thyestæ.	231,1079	Dodonæ quercus fatidica	191,1471
Dircea mœnia.	158,139	Dole, vt passus, .	165,446
Dircea vallis.	51,531	Doleo morte.	185,1207
Dirce.	58,42,41,178,56,714	Dolops gelidus.	158,125
Dirce discerpta à tauro.	60,20	Dolor accendit semet,	26,672
Dirce Ismenis.	43,234	Dolor altè mersus exundat.	62,924
Dirces mors, & allegoria.	144,915	Dolor pro amore.	93,363
Dirce sacra.	69,126	Dolor cuncta superat.	187,1277
Diruere facilius quàm ædificare.	241,262	Dolor dubius.	21,554
Dis.	85,1197	Dolor errat per omnes formas.	161,252
Dis audis.	284,748	Dolor est leuis, qui capax consilij.	10,155
Dis auarus.	140,781	Dolor est iniustus æstimator rerum.	248,544
Dis ferus.	53,598	Dolor est in tuto.	153,1300
Dis horridus.	108,948	Dolor est in vultu.	19,446
Dis implacabilis. 47,397. Horatii epistherum.		Dolor facit tela.	98,547
Dis infernus.	264,1	Dolor frendens.	137,692
Dis inuisus.	137,663	Dolor, ira.	70,153
Dis vmbraæ æternæ.	71,234	Dolor pro ira.	74,348, & passim.
Dis vmbrosus.	29,741	Dolor pro ira.	98,547
Discedit domus in multa spatia.	221,651	Dolor inagnus nequit ratione flecti, aut regi.	
Disceere ab aliquo, & ex aliquo.	130,397		257,902
Discussa nox.	163,333	Dolor magnus sibi ipsi finem non facit.	254, 785
Discussa ossa.	186,1226	Dolor miseros non leuat.	94,401
Discutere fores.	166,458	Dolor nulla pœna contentus.	162,295
Discutere tenebras.	227,897	Dolor omnis processit in vultus.	162,247
Discere.	288,892	Dolor rabidus,	65,1060
Dispello.	274,411	Dolus quomodo differt à fraude.	246,481
Dispensum sidus.	136,69	Domare indomitum prece.	73,307
Dispeleo.	31,790	Domare malo.	243,348
Dispolo.	104,762	Domare malis.	312,832
Disponere suppliantia.	204,15	Domare profundum aduerso pectore.	91,306
Disponere, verbum militare,	75,391	Domina, materfamilias,	270,262
Dispositum monile.	171,659	Domini nomen, superbum, à multis reiectum	
Dissentite cum aliquo.	87,163	Imp.	209,205
Disseptus mundus.	15,335	Domini superbi seruos sibi hostes faciunt.	209

INDEX

Dominos raro iuste carpinus, aut contemnimus.	9, 109	Edonis querula.	281, 167
Dominus est super omnes dominos.	220, 607	Eëtion.	240, 219
Dominus pro marito.	257, 916, 271, 280	Efferare.	71, 206
Domito.	95, 463	Efferre in apertum vultus apertos.	54, 623
Domus interioris descriptio.	221, 648	Efferre lacrymas.	187, 1272
Domus lata suo & paruo	122, 158	Efferum.	17, 385, & 395
Domus pudenda Pelopi & Tantalo.	220, 627	Efflictum amare.	101, 635
Domus, quarto casu.	202, 1914	Effrena.	279, 584
Donare aliquem pace.	77, 456	Effrena coniu.	8, 103
Donare cuiusque terræ.	256, 851	Effrena mens.	89, 255
Donare, pro condonare.	64, 1001	Effreno impetu.	289, 940
Donatus suppositivus.	205, 3	Effringere animam.	191, 1448
Draco Hesperidum.	73, 316	Effundere modos dulces.	279, 580
Draconis Hesperidum descriptio.	73, 317	Effusa coma.	48, 493
Draconigenæ.	575, 36	Egestas comes exilij.	228, 924
Draconigenæ Thebani.	53, 587	Egestas tristis.	212, 303, 228, 924
Draco peruvigil Colchicus soporatus.	19, 472	Egestas turpis.	138, 689, 312, 826
Dryades singulæ arboribus connatæ & comitate.	180, 1050	Elatus, mortuus.	42, 1941
Dubius dies premitur nocte vicinâ.	263, 1141	Elea palma.	288, 914
Dubius fulgor.	137, 668	Electra.	118, 10
Dubius gradus & vultus.	247, 521	Electra, 288, 920, dicta prius Laodice.	289
Dubij thori.	169, 585	Electræ luctus.	292, 58
Ducere calum nebulâsque.	91, 299	Elephantum vnde boues lucæ.	92, 350. quando primum visi in Italia.
Ducere ensem.	62, 936	Elephantum turrato corpore, tætri anguimani.	Ibid.
Ducere in nefas.	280, 90	Elephantum vulgò dicti dentes, cornua sunt.	92, 350
Ducere merum argento capaci.	227, 914	Ibid.	
Ducere noctem querelis.	93, 367	Eleus amnis.	45, 285
Ducere rimas.	53, 575	Eleusinia sacra:	142, 843
Ducere ruinam cadentem lentâ morâ.	195, 1623	Eleusinia sacra tacita,	85, 106
Duces cruenti.	138, 737	Eleusinia sacra secreta, cur.	127, 300
Duci iubere.	140, 804	Eleusis Artica,	170, 599
Dumeta horrida.	158, 135	Eleusis gaudens tacitis sacris.	255, 842
Dumeta rubent adpersa die.	122, 134	Eleusis quarta.	106, 835
Dumosa aua.	65, 1060	Eleusis tacita femina operans sacris.	127, 301
Dura frustra timentur.	215, 448	Elidere cantus ære adunco stridulos.	56, 333
Durate.	116, 1257	Elim.	69, 129
Duro.	199, 1773	Eliminare:	65, 1051
Dux ducum.	13, 233	Elisæ.	163, 340
Dux, pro principe.	297, 236, 298, 288	Elis clara coronis.	256, 849
Dux, pro succidote.	268, 176	Eleucificare exitum vitæ.	215, 416
		Elysius nemus.	238, 155
		Elysius campus.	258, 943
		Elysius nemoris loca læta.	139, 743
		Elysius nemoris luci.	178, 955
		Emerendo flectere.	169, 175
		Emeriti longinqua, elusa, obstrusa, diueria & inuia.	208, 935
		Emeritus dies.	288, 905
		Emoliri frutum.	276, 474
		Enceladus.	182, 1238
		Enceladus ferrox,	183, 1143, 183, 1157, 198, 1733
		Enceladus sub Acthna.	18, 40
		Endimionis & Lunæ fabula.	91, 308
		Enectus,	177, 914
		Enispe expositæ Boreæ.	255, 840
		Ennius vetui mortem suam lugeri.	100, 1833
		Enodis.	52, 541
		Ensem trementem, iamque cupientem excuti.	77, 468
		Ensis cat per artus.	175, 843

E.

E At huc & illuc aula disiecto obice.	146, 998
Ebrietas ex inferno nata.	118, 16
Ebrii & Enthei cuncta quæ singula sunt, vident quasi gemina.	283, 724
Ebrii infans similes.	66, 18
Eschinæ faciles vento.	255, 838
Echo quid.	237, 107. Fabula eius Aenygma mirus locus in Gallia.
Ibid.	
Eclypsis vera causa:	31, 790
Ecquando.	205, 59
Edera Bacchifera.	48, 414. non minus rectè dicitur, baccifera.
Edere viuares.	49, 455
Edere carmen.	51, 499
Edere vitam.	38, 54
Edocco.	70, 153
Edonæ siluz.	159, 191

RERUM ET VERBORUM.

Ensis stricti furor nec reprimi nec temperari facile potest.	130,402	Est impetus.	97,516
Ensis transfinitus per latus stridet.	183,1164	Et ecce.	76,417
Enthea manus.	54,628	Eteocles & Polynices, cuius filij.	9, 274
Enthea lauri.	279, 584	Etefia velifeti.	207, 128
Enthei artus,	285, 774	E turba omnium.	262, 1099
Enthei cursus.	17, 382	Euboeæ descriptio.	174, 773
Entheus gradus.	251, 672	Euboicum mare Austro timendum.	157, 103
Eoa terra.	48, 426	Eubuli Oedipus.	37
Eoa arbores.	171, 668	Euenus.	167, 500, 170, 591
Eoum mare.	171, 662	Euenus nusquam minus quam in bello respõ-	82, 629
Eos.	201, 1864	dent.	
Eos summouet noctem.	170, 614	Euictus.	20, 491, 147, 1046
Ephabi.	142, 852	Euincere.	169, 562
Epidaurus.	110, 1019	Euincere iura.	134, 557
Epinicium.	141, 830	Euincere precibus.	10, 184
Epithalamium.	6, 56	Euincit nemus arbor ceiso vertice.	95, 455
Equi luciferi.	79, 555	Euinctus corpus rotæ.	264, 15
Equirate per undas.	5, 2	Euteceratus.	184, 1163
Equo primæ vlx Amazones.	94, 397	Evana Diana.	5, 2
Equus Troianus quam magnus & quot in co-		Eumenides.	179, 1000
duces inclusi.	280, 622	Eumenidum descriptio.	5, 13, 284, 755
Erasinus.	272, 316	Eumenides, dea vlrices <i>esuridiana</i> .	5, 13
Erasini ridicula versio.	34, 923	Eumenidum domicilij descriptio.	121, 94
Etebus.	47, 39448, 409-120, 54	Eumenides ignem comâ spargentes, & manu	
Erebi claustra.	188, 1309	viperæ verbera incutientes.	120, 87
Erebi Dea vlrices scelerum.	314, 957	Euogare herbas.	83, 12
Erebus profundus.	41, 160	Euoluti fluctus.	173, 731
Ergynus alius ab Atynno.	24, in prin.	Euphratis ortus, & finis.	234, 10, 11
Ergynus, successor Typhios.	23, 618	Euphrates.	292, 27
Eridanus.	159, 187	Euphymia exemplum.	58, 785
Erinnys discors.	210, 250	Euripidis Medea, an falsò illi tributa?	5, 1
Erinnys flammifera.	145, 981	Euripus fugax vicibus alternis.	129, 376
Eriones pro nubæ.	54, 644	Euripus instabilis.	174, 775
Erinnys tener limen auratum.	170, 609	Euri Phebæi.	171, 667
Erinnys torua.	53, 591	Euripus properans.	255, 237
Erinnys tristis.	291, 243, 314, 906	Euripus septies fuit & septies refluit.	174,
Erinnys vlrrix	297, 262	775	
Erinnys vrens superbos.	266, 82	Europa, puella Assyria.	169, 551
Eripere.	67, 53	Europa rapta à Ioue in figurâ	91, 302
Eripere sidera & cælum, oculis, nocte indubiâ.	109, 953	Europa Tyria.	117, 9
Esio & arripue.	90, 174	& eius raptus historia.	Ibid.
Esus vnde.	166, 452	Europa, veram gloriam.	56, 747
Errare incerto cursu.	122, 144	Europe.	310, 759
Errare meruit, qui factò scelere per errorem,		Eurotas.	272, 317
postea sibi parit.	176, 885	Eurotes.	69, 127
Errare tortis flexibus.	49, 461	Eurus.	276, 472
Errat hic aliquis dolus.	216, 474	Eurybates.	273, 387
Error auisus.	248, 562	Eurydice.	181, 1082
Error cæcus.	148, 1094	Eurydice vxor Orphei mortua marito reddita,	
Error à culpa vacat.	179, 981	sed iterum amissa.	134, 570
Error ingens sæpe sceleris locum habet.	152, 1237	Euryganea.	72, 274
Error à scelere differt.	152, 1236	Eurytheus.	150, 1179, 199, 1795
Erditio significata per fabulam Danaës, & au-		Eurysthei exitus calamitosus.	203, 1970
rea pluuiæ.	311, 765	Eurystheus & Iuno fessi imperando, Hercules	
Erycina.	88, 198	inde scilus agendo.	120, 78
Erymanthus.	125, 227	Eurystheus natus properante partu.	141,
Eryx.	53, 600	830	
Eryx cestibus fractus ab Hercule.	131, 481	Eurystheus tristis.	183, 1163
Eryx iniuis saxis.	21, 708	Eurytion.	167, 502
Esse sub dolore.	70, 189	Eurytus.	157, 100, 192, 1487
		Eurytus cur occisus.	160 206
		Exactus ensis per artus.	175, 843
		Ex æquo date.	26, 453

I N D E X

Exagitare manum monstris.	133,528	Exsequi supplicia.	67,37
Exanimatus,	38,54	Exserare linguam.	27,687
Exantlare.	183,1163	Exserta vterotenus.	196,1667
Exarmari.	77,482	Exsilit polo fulmen.	176,846
Excetra terra.	183,1163	Exsiliū exsuli imperare.	459
Excidere.	240,202	Exspectat hostia manum ceruice pronâ,	147,
Excidit dies cælo.	205,50	1040	
Excidit dolor.	191,1445	Exstat ensis in tergo receptus in pectore.	223,
Excidere sibi.	99,588	743	
Excidunt regna.	205,32	Exsulis mœsti descriptio.	217,506
Excipere malis.	188,1332	Externas nuptias seu peregrinas contrahere	
Excipere secreta thalami.	59,805	vetitum Thebanis, Romanis, Atheniensibus & Hebreis:	78,515
Excipe prima bellum.	75,406	Externis inimica iurgia durant.	218,552
Excubitor.	216,459	Extrahere animam.	70,165
Excussi artus.	172,707	Extrema mala securitatem præstant:	71,199
Excussis telis.	133,516	Extrema primo nemo tentauit loco.	268,153
Excusso flagello.	35,960	Extrema tellus dat modum Oceano	149,1140
Excussio verberè sonat.	145,981	Extremus decor magis solito splendet.	262,
Excutere cælo lucem.	6,28	1198	
Excutere Deum pectore.	45,298	Exuere animâ & scelere.	114,1173
<i>oraculum fundere.</i>		Exuere fidem.	248,560
Excutere ignem digitis.	9,112	Exundans solum alto sanguine:	269,222
Excutere veteres reos.	134,579	Exundat vapor.	144,910
Excute membra paupor.	264,5	Exuo, <i>pro exero & manifesto, quia qui se exuunt</i>	
Exemplum facere.	56,697	<i>nudant & manifestant membra.</i>	67,44
Exemplum in ingens editus.	73,320	F	
Exemplo suo puniti.	138,735	FABA pat somnio sollicito:	244,407
Exequias viui ducere,	68,95.	Facem in nuptiis mater præferre solita.	
<i>viuo videntique ducere.</i>		294,141. item pueri.	295
Exequi nefas.	115,1205	Facere cælum timendum.	137,76
Exhibere crimen, detegere.	102,688	Facere insidias somno alicuius.	104,779
Exhibere gnatum.	252,703	Facere laus est, quod decet, non quod licet.	
Exigere ferrum hac parte.	36,1005	302,448	
Exigere ferrum in aliquem.	9,126	Faces de medio sepulcro raptæ in Magicis.	
Exigere ferrum vitra corpus:	223,742	21,779	
Exigere mortem quâ volēs.	70,158	Faces Eleusiniæ longæ.	127,301
Exigere secum.	248,545	Faces furiarum de rogis sumptæ:	145,982
Exigere spiritum ferro.	64,1027	Faces iactari solitæ in Eleusiniis.	85,106
Exilij aut fugæ remotissimæ, descriptio.	108,	Faces iugales.	163,339,268,158
977		Faces nuptiales.	32,838,78,507,44,272,
Exilium trepidum.	228,924	262,1131,91,24,132,495	
Exilium vltierus Erebo.	151,1223	Faces nuptiis præferiebantur, spinæ, &	
Exitium iuris sacri.	60,876	Faces rogo detractas furie fer. bant.	121,104
Exoleta memoria.	59,821	Facies pro corporis parte extrema.	111,1044
Ex parte regere.	211,298	Facies & vultus differunt.	59,819
Expellere ex animo:	21,557	Facies nitens igne sidereo.	116,1264:
Expellere diem inuisum,	141,823	Faciem pulcram induere animis turpibus.	108,
Expellere vitam.	191,1467	916	
Expensio robore tumere.	120,68	Faciles cibi.	97,515
Expers iuris gens.	262,1105	Facilis dari.	167,496
Expertus.	21,519	Facilis excipe verba aure patienti.	129,359
Expire mantis.	144,919	Facilis pati	134,540
Explicare arma longè ac latè.	82,628	Facinorosi se inuicem persequuntur, accitutum	
Explicare statum rerum dubium.	271,306	illis quicquam.	206,56
Explicant fata.	191,1470	Facinus altum hærebit.	154,1328
Explicent se odia.	212,323	Facit animos.	131,421
Explicui mare.	166,456	Facit idem occidenti.	68,99
Explicare iugum.	166,458	Facit manus.	35,986
Explorare in dias circum ouilia.	41,149	Facit criminis reus.	295,148
Exprire animam reluctantem.	46,344	Factus septimo mense similitudinem parentum	
Expuere moram lethi animam.	263,1168	tum	
Exuere spiritum.	210,244		
Exuere dolorem.	65,1060		

RERVM ET VERBORVM.

tum induit.	146, 1015	quam voce laudari volet.	209, 208
Fœcunda pennis pectora.	139, 755	Fax atra.	5 15
Fagiveteres.	96, 508	Fax funebris.	38, 54, 115, 1211
Fagus patula.	173, 653	Fax pro tutione.	30, 779
Fagus umbras perdit.	195, 1657	Fecimus cœlum nocens.	38, 38
Falees magicę. 28, 722. ahenæ.	29, 722	Fel.	186, 1220
Fallere Syrium.	104, 775	Felices qui cum conuersione fortunę ex bona,	
Falli, vnum è cladibus.	258, 935	in malam, statim n. oriuntur.	157, 104
Fama annus.	160, 206	Felices, qui domi in patriâ manent, paucis contenti.	15, 330
Fama ex lotenus erecta habet terras suppositas.	162, 314	Felicissimus, qui minimo contentus,	15, 333
Fama garrula.	124, 193	Felicitatis eorum qui proximo apud reges sunt loco, descriptio.	55, 687
Fama leuis & vana, multos notat, metuit excelsa carpit tamen.	306, 579	Felicitas humana similis rotę, fumo & umbrę;	
Fama loquax.	310, 755	& cur.	219, 597
Fama loquetur.	160, 206	nulla certa nisi à morte.	220, 597
Fama, miratrix senioris cui.	103, 739	Felicitas non est concutienda.	59, 833
Fama vix vero fauet, peius merenti melior & peior bono.	90, 268	Felicitas temporis longi nulla.	288, 924
Fames auri.	302, 419	Felix iacet, quicumque quos odit premit.	163, 310
Famis dolor & vis.	249, 583	Felix priuatę vitę deditus.	266 101
Famis questio,	250, 583	Felix quisquis bello moriens, omnia secum consumta videt.	238, 159
Fames hians.	204, 4	Felix raro, senex. sed felicitas brevis vitę comens.	171, 643
Fames mœstifada. 312, 826. sœua.	712, 82	Felix sibi pauper non videtur, donec videat felices cecidisse ex alto.	171, 673
Fames mœsta, tabido rictu. malefuada.	137, 690	Felix supplici vicem redde.	20, 482
Fames remedium amoris primum.	89, 252	Dux malorum.	
Familiares.	209, 205	Artifex scelerum.	
Famulare iugum.	253, 746	Causa { Incaustum.	
Famularis manus.	169, 564, 175, 835	{ Bellorum.	
Famularis turba.	227, 902	{ Euerfionis regnorum.	
Famulatus grauis fors dura & acerba.	110, 988	Dirum genus.	
Fari.	45, 292	Malâ nil peius, nec grauius.	
Fari, προφητεία.	46, 328	Haut facile inuenitur bona.	
Fas aut commune nefas.	207, 138	Thefaurus malorum.	
Fas & nefas nominis.	64, 1023	Femina { Omnes vno ludo doctæ.	
Fas, fides & ius omne perit.	205 47	{ Vna ab alia nihilum differt.	
Fas omne mundi.	136, 655	Infidum genus.	
Fata dira Numinum.	116, 1265	Quędam malę, quędam bonę.	
Fata inuisita.	185, 1177	Bonâ nil melius aut suauius: malâ nil amarius aut tristius.	
Fatalis arbiter.	283, 26	Felicius nil viro vxorem habentepiam & bonam.	
Fatale malum.	86, 113	Femina bona.	
Fata e munus, fatalis equus.	281, 623	Femina (bos) iurentata iugo.	6, 61
Fata viam inueniunt; vt nil læsas ipsa se explicant.	59, 832	Femina non capit nomen hostis.	313, 857
Fato fit nemo nocens.	64, 1019	Femina ad mala consilia, dolos, fraudes, technas aptiores & callidiores viris.	99, 557
Fatidici.	46, 328	Femina furor cassus.	255, 678
Fatidicus vates.	262, 1099	Femina furor præceps nil inausum sinit.	105, 821
Fati minę rapaces.	95, 46;	Femine iratę dolor maximus.	189, 1352
Fatigare saxa amplexu.	42, 193	Femina miserę quot propter aliquot malas omnes inuisę malę audiant.	99, 563
Fati vis quanta Stoicis.	63, 980. cum seq.	Femina nequitia, robur virile.	13, 267
Fatum ædium.	48, 411	Femina proæ & doctæ flere, vnde femineus dolor, clamor, vlulatus, ciulatus, querelæ.	196, 1670
Fatum Christianis, nihil.	63, 980	Femine doli.	267, 116
Fatum ferte.	36, 999	Femine sexus detestationes.	98, 557
Fatum præcox.	72, 250	Feminas non decet regnare.	100, 616
Fauere ritę.	7, 58		
Fauor.	303, 462, 307, 645		
Fauor, Latinum.	296, 182		
Fauor fortunę.	241, 268		
Fauor fragilis.	96, 487		
Fauor nunquam stabilis.	213, 351		
Fauor fecundus.	87, 158		
Fauoris veri gloriam qui petit, animo magis,			

Femina virtus.	184, 1163	fine demto, h. sine modo.	98, 551	
Feminis olim, maximè virginibus, indecorum in publico versari, laudabile domi manere, ideo in publicum protrahi veritè.	289, 950	fine nullo beatus,	123, 166	
Feneratoris nummos simia extra fenestram spargebat.	211, 229	ingere & solvere comas.	93, 369	
Fera foete nocturno tēpore pabulantur.	83, 19	finis sensus malorum.	106, 840	
Ferale arcanum.	167, 465	fitmaxen.	152, 1249	
Feralis, de quibus dicatur.	150, 1145	fitula indocta, pastoritia.	158, 129	
Feralis ignis.	52, 558	fit nocens, non queritur.	271, 281	
Feralis ratis.	299, 310	fixis vnguibus lacerare.	70, 162	
Ferale saxum.	139, 761	Flagitij principium nudare corpora.	7, 77	
Fera, mors.	150, 1145	flammæ assurgens descriptio.	45, 309	
Ferant tactus, h. queant tangi.	32, 835	flamma comprehendit dapes.	4, 307	
Ferculum.	157, 110	flammæ coronales.	14, 298	
Ferox pro fero.	67, 21	flammæ furunt in cælum pluribus minis.	203, 1955	
Ferre pro auferre.	146, 1010	flamma rapax.	158, 121	
ferre ex alto in planum.	266, 85	flamma vndis augetscens.	175, 833	
ferre facinus occultum.	45, 207	flammatum pectus amore subito:	242, 303	
ferre scelera.	153, 1277	flammatas.	17, 387	
ferre in tutum.	160, 216	flammatas latex.	224, 768	
ferro se induere.	46, 30	flammeum.	309, 695	
Fer te huc.	34, 945	flauus iubor.	101, 650	
Fer ugo dulcis.	83, 12	flectere carmen.	272, 329	
fescennini.	8, 86, 9, 109, & 113	flectere mentem.	68, 77	
fessa certix labat.	147, 104	fletis iugiter descriptio.	93, 378	
fessus quid.	147, 1044	flere quis non potest honestè, quod voluit accidere.	112, 1115	
festæ conuicia.	9, 113	fletum virtus resoluit.	187, 1283	
festæ matres.	281, 639	fletus insequitur genas.	161, 249	
festi parres.	281, 640	flexum.	43, 214	
Festinatio noxia.	135, 588	flexura rota.	225, 798	
Fibra supplex.	285, 803	florē decoris singuli carpunt dies.	305, 544	
Fidem querere in scelere.	105, 823	flos Græciæ, flos iuuenum, Hesperix, virum, ἀδελφικῶν, Πιπτόν. &c.	12, 226	
Fidem secunda poscunt, ac aduersa exigunt.	289, 930	flos iuuentæ primæuus.	100, 617	
fidem tacitam decet præstare, si scelus absit; in scelestis autem, fides est scelus.	167, 480	flos regni.	70, 185	
fidere suæ virtuti nemo debet.	131, 464	flos rerum, flos pueritiæ venustissimus ad inuentium iucunditatem. flos æui, flos Liberi, Bacchi, veteris vini.	100, 617	
fides admittit arcanis.	168, 336	flos veteribus, dictum quodque optimū. Ibid.		
fides iustitiæ fundamentum.	301, 92	vt flos ætatis.		
fides longa præstat aditum nocendi perfidis.	55, 686	fluctuat seges zephyro.	138, 698	
fides materna.	248, 560	fluctuatur meum cor.	34, 942	
fides matris.	77, 477	fluctus solo alludere.	44, 266	
fides negata semper magnis sceleribus.	8, 160	fluuij Deūm genus.	8, 81	
fides rara, vbi cessit melior fortuna.	170, 602	fluuij exundantis descriptio.	467, 500	
fides regium limen nunquam intrat.	271, 285	fluctuum plangor, clangor, cachinni.	282, 678	
fides precio parata, precio vincitur.	271, 287	foedera mundi.	15, 335, 23, 606	
fides stulta, celare quod prodas statim.	249, 581	foedum pro ignobili.	20, 511	
fides tacita non est in annis rudibus.	212, 317	foes lus vmbraarum & viuorum.	419, 49	
fides tuetur melius principem, quàm ferrum.	303, 450	foe a per se arua.	97, 535	
fidicula pro vngulis	249, 560	foeta tellus.	56, 731	
fidicula quid.	248, 560	fontis amœni descriptio.	97, 510	
fige me saxum.	119, 186	fontis piger.	52, 547	
figere faces luminibus.	35, 564	fontis placidus.	58, 759	
figere mortem.	168, 519	foratum ferre.	59, 812	
figere signa primo mundo,	40, 115	foratus.	29, 749	
filij parentibus, filiaque matribus vt plurimū similes moribus.	289, 952	fores superba.	215, 454	
filius pars patris.	306, 585	forma eximia periculi & noxæ vt plurimum plena.	105, 817	
filij pro nepotibus.	222, 682	forma facinorum.	295, 156	
		forma nec in auis locis tuta.	104, 774	
		forma quàm fugax.	104, 767. vtendum dum licet.	778

R E R V M E T V E R B O R V M.

Forma vagans nullum colorem seruat.	32, 839	Fortuna inuida vitis fortibus, præmia bonis	
Formica morbus.	42, 187	iniqua diuidit.	133, 523
Formido venatorum qualis.	84, 46. <i>punica</i> ,	Fortuna iuuat, metuitque audaces & fortes,	
Formidinis venatoriæ descriptio.	84, 46	celebris sententia; & quis auctor prius.	10, 159
Formis rex Medorum.	26, 428	Fortuna leuis est Dea, obsequenti parcus ere-	
Formosi apud antiquos, Iason, Phœbus, Bac-		do.	302, 446
chus Castor Pollux.	8, 82	Fortunæ leuitas.	313, 882
Formula bene precandi.	252, 697	Fortuna maris.	274, 410
Formula deprecationis.	292, 55 293, 78	Fortunam malam licet præferre bonæ.	215,
Formula deprecandi malum omen	100, 620		455
Formulæ de- quicquid hoc est, parcat		Fortuna maximè dominatur in bellis.	82, 629
precandi. { fracti & natus.		Fortuna minus furit in paruis.	113, 112 t
229, 998. { In vile hoc caput abeat procella		Fortuna multos liberat pœnâ, metu neminem.	
Formula imprecandi terram grauem, & for-			87, 163
mula precandi terram leuam.	116, 1275	Fortuna mutabilis, haut quamquam quemquam	
Formula iururandi per Iouem & Solem.	107, 885.	semper secuta.	113, 1539
Formula lessus lugubris:	158, & 159	eius descriptio.	Ibid.
Formula obsecrandi.	14, 285. 20, 478, 107,	Fortuna non potest animum aut virtutem au-	
865, 150, 1182 288, 925		ferre.	10, 176
Formula obsecrationis.	152 1245	Fortuna prior amorem magis inflamat.	163,
Formula obsecrandi, per comas aniles, per vbc-			358
ra materna.	177, 924	Fortuna premit ignauos, repellit timidos.	10,
Formula precandi terrâ sine puluere.	116. 275		159
Formula, quâ se homicidæ soliti excusare,	153,	Fortuna probanda, si supersit locus virtuti.	10
1295			160
Formulæ, victimam contrectare, componere,		Fortuna ruitura leuat, quicquid in altum tulit.	
attendere, fetto admouere.	222, 690		266, 100
Fors.	233, 5	Fortuna stat intra me.	21, 520
Fortem decet nõ esse sub dolore, nec dare ter-		Fortuna superba & impotens flatu nimis ma-	
ga malis.	70, 189	gnos, dat tumidos spiritus.	270, 247
Fortem quemcumque vidêris, miseram neges.		Fortunæ terga dare, non est virile.	39, 86
132, 463		Fortuna transit humiles & modicos, potentes	
Fortes metuit & iuuat fortuna.	10, 159	& altos quærît & perdit.	172, 698
Fortior debet imperare imbecilliori.	98, 542	Fortuna velox nulli fidem præstat.	113, 1139
Fortitudinis est, ingentibus malis obstare, nec		Fortuna vires ipsa consumit suas:	282, 694
se vertere, ac retrò dare.	70, 191	Forum clamosum.	123, 171
Fortitudini coniungenda iustitia.	56, 747	Fraga dumetis paruis vulsa.	97, 514
Fortitudini locus non est, si spei nihil.	10, 160	Fragmina laceræ puppis colligere.	158, 115
Fortitudo & desperatio in quo differant. Ibid.		Fragor bellicus.	130, 415
Fortitudo magna est lapsura ex alto culmine;		Fran. Martini, commendatio & epitaphium.	
in plano stabilem gressum figere; & malorum			93, 360
ingenti strage pressum, pondera regni		Frangere flumen, 48, 427: <i>remis & contis,</i>	
fracti non inflexâ ceruice pari, & non dege-		Frangere minas fluminis.	168, 511
nerem, neque malis victum, impositas rui-		Fraus non idem quod dolus.	246, 481
nas rectum ferre.	228, 927	Fraus pro delicto, & pro pœna.	246, 481
Fortuna belli.	82, 629	Fraus regnat in aulis.	109, 978
Fortunæ cedendum.	297, 251	Fratri malo nocere nefas.	210, 218
Fortuna cæca malè diuidit sua munera.	109,	Fremitus flebilis aures pepulit.	108, 847
975		Frena dare.	267, 114
Fortuna cui vltima est, nil dubium timet.	267,	Frenare ratem.	53
147		Frenare semet.	269, 203
Fortuna, dicta hera.	314, 893	Freno propiore Luna cælum legit.	307, 791
Fortuna & regnum quit auferre, virtutem ne-		quia timet detrahi contrahit habenas.	
quit	39, 82	Frenos induere obstinatis.	99, 573
Fortunæ inconstantia.	220, 617	Freta sæua.	296, 220
Fortunæ influentis dona abnuat, quicumque		Fretum vastum.	85, 84
expertus est, quàm facile effluant	217, 537	Frigidum arctum.	297, 233
Fortuna leuis, cito repositæ quæ dedit, tenen-		Frigora pigra.	136. 69
da pressis manibus, lubrica est, tenaci non		Frigus pigrum.	29, 756
potest, versatilis nemo diu felix.	217, 536	ab effectu, & quæ causa.	Ibid.
Fortuna iniqua rarò maximis virtutibus par-		Frondes caducæ,	53, 600
citæ.	128, 324	Frons plagæ.	99, 280

INDEX

Frons prima aciei	75, 399	Furor cogit sequi priora.	87, 177
Frons turbida.	95, 430	Furor impotens.	31, 851
Fructus adventitius crediti.	100, 617	Furor in se armatus, in se sevit.	121, 99
Fructum tui peto.	152, 1257	Furore percussa & efferata,	311, 780
Fruges sacra spatii boues.	96, 497	Furor vrit animos.	311, 785
Frugis.	28, 706	Furor potest infontem præstare.	148, 1095
Frui arate.	95, 444	Furoris proprium in seipsum seuire.	151, 119
Frui irâ alienâ.	119, 34	Furtim lacrymâs fundere.	150, 1178
Frui vita.	297, 243	Furtiva ofcula ancipiti gradu carpere.	104, 775
Fucus rubens.	111, 1042	Furtivè venas populari.	90, 279
Fugæ longinquæ descriptio	173, 742	Furtum pro adulterio.	97, 520, 282, 671
Fugare ex oculis vultum flebilem.	136, 639	Furtum bonum.	247, 500
Fuga trepidus celeri pede concitus.	107, 898	Furtum, in bona parte.	251, 705
Fugiat vultus fortuna prior.	160, 227	Furtum pium.	289, 927
Fugit spiculum medio collo.	146, 994	Fusum.	91, 323
Fulgurare.	277, 475		
Fulmen Aethnæum. 87, 155. à Cyclopiib. fabricatum in Aethna, auctore Virgilio.			
Fulmen Aethnæum.	168, 541	G.	
Fulmen bipenne.	275, 459	G ALEA tegmen triste belligeri capitis 87	
Fulmen Iouis duplex, maius & minus.	231, 1084	473	
Fulmen obliquum.	213, 360	Galli cultris brachia lacerabant.	282, 684
Fulmen trifidum.	88, 188	Galli Sacerdotes Cybeles, turpes & fædi.	282, 682
Fulmen duo genera, quædam graviora & magis noxia, quædam leviora.	176, 846	Ganges.	48, 427, 168, 515, 170, 630
Fulminum iactum qui dii possideant.	278, 524	Gangeticum nemus.	32, 862
Fulmina trifida.	204, 1991	Gangetica silva.	223, 709
Fulmineus, leo, pardus, dens,	286, 827	Ganymedes translatus in Aquarium.	227, 864
Fuluus.	62, 920	Garamas inops.	84, 67
Fumant vrbes stupris.	98, 557	Garamas spatiosus.	182, 1104
Fumus serpit in cælum.	260, 1053	Garamantes.	158, 142
Functi.	204, 14	Gargara grata Cereti.	81, 608
Functos humus tegit, aut ignis soluit.	223, 751	Gaudens malo	66, 18
Fundare vires.	128, 345	Gazis famem implere.	170, 621
Fundere carmina.	181, 1078	Gazis inhiare.	123, 167
Funeribus manus.	112, 1102	Geloni dispersi.	50, 477
Funerea Roma.	312, 765	Gelu torpescunt membra.	34, 925
Furari vultus veste.	141, 798, 288, 910	Geminatio cum correctione, Nullum me teste fiet nefas, Aut si quod me teste, non fiet vnum.	76, 412
Furens ardore sacrae virginis.	268, 177	Geminatio, nempe, nempe.	202, 1908
Furens inluctam.	196, 1666	Geminatio, totus totus.	201, 1870
Furenti similis, aut etiam furit.	76, 427	nunc, nunc.	201, 1877
Furere amore casto.	101, 642	Gemiferae aures.	171, 661
Furere, & mente excidere incipientis, descriptio.	144, 938	Gemit silva.	92, 348
Furere incipiens putat omnia tenebescere.	144, 938, seque videre quæ non videt.	Gemit minax arbor impresso vulnere.	195, 1625
Furere incipientes, videntur sibi videre furias inuadentes.	179, 1001	Gemitus terræ.	53, 577
Furix, agmen horrendum anguibus.	121, 102	Gemini.	226, 855
Furix pro amore.	91, 337	Gemmantes.	216, 454
item furor.	92, 343	Genæ.	80, 538
Furiarum descriptio.	179, 1001	Genæ concavae lucent.	140, 766
Furiz, Diris famulae.	121, 100	Genæ minaces ardent igne truculento.	63, 959
Furix Medeam stimulantem.	35, 957	Genæ quid significant.	93, 373
Furiale.	183, 1163	Genæ rubentes flagrant.	32, 857
Furialis.	10, 157	Genæ suffusa igne scelus minantur.	190, 1403
Furiarum flagellum ex anguibus.	25, 960	Generis sacra.	152, 1245
Furiis penates agere.	205, 24	Generosa.	271, 291
Furit incensus amore	268, 189	Generosa semina exsurgunt in ortus suos: & liberi necatorum metuendi occisoribus.	247, 535
Furor pro amore, & amantes furunt.	93, 360	Generosa semina.	5, 2
Furor attonitus.	311, 778	Gentile.	93, 377
Furor caecus.	146, 990		

RERVM ET VERBORVM.

Gentile poculum.	229,984	Gradius trux.	188,1310
Gentilis.	152, 1245	Gradibus quibus in cælum conscendatur, 303,	
Gentilitia sacra.	152, 1245	470	
Gentilis frons.	144,912	Gradus vastus.	168,509
Genubus aduolui.	93,306	Græci nõ habuere Aquilas inter signa milita-	
Genus frigidum visæ.	356, 40	ria.	75, 590
Genus pro sexus.	88, 242	Græcorum naues ad Troiam quot numero.	
Genus redit ad auctores, & degener sanguis		274, 451	
primam stirpem refert.	107,904	Gramen molle.	215, 454
Genus Scythia.	197, 1697	Gramen tenerum.	216, 454
Genus suum iactans, aliena iactat.	128, 339	Gratari.	61,881,288,915
Genus terrum nullâ victum lege melioris toli		Gratia.	230,1026
108,909		Gratia improba.	87,161
Gerastus.	207,139	Gratiam meritis referre.	184,1336
Germani fratres.	161, 278	Gratiam rupit ira.	218,254
Gerere odia.	912,328	Gratia fontem eripit vindictæ.	44, 273
Gerere pectus non imparatum ærumnis.	110,	Grauantur terræ pedem.	207,105
991		Grauita raris,	87,180
Geryon.	150, 1169	Grane est de regno.in seruitutem cadere.	81,
Geryon ferus.	201,1097	598	
Geryon non vnus.	112,485	Grauem terram facere cadendo.	263,1158
Geryon pastor Iberus.	185, 1201	Greges opimi.	60,843
Geryon triformis pastor & Rex.	125, 230	descriptio pascentis gregis, iuueni, vaccæ,	
Geryon triformis.	286, 833	hædi.	122,141
Geryonis tripectora tergemini vis.	126, 231	Greges virginum.	132, 477
Gesa rigida.	85, 110	Grex de pueris.	133, 106
Getæ.	216, 463	Grues hyeme Aegyptum petunt, æstate Thra-	
Geta vagus campis.	87, 166	ciam incolunt, bella cum Pygmæis gerunt.	
Getæ populi centum.	155,26	53, 605	
Geticâ manu harundo missa.	175,816	Gyas.	159, 167
Gigas.	183,1166. terra editi.	Gyges tumidus.	159,167. centimanus.
Giganta crede.	188,1300	Gyus breuior Lunæ, 91, 311. quia menstruum	
Gigantes.	185,1208	solis annuus.	
Gigantes an aliquando fuerint quod ita vnus			
auctori visus.	39, 91		
Gigantes feri.	39,90		
Gigantes, in inferno.	215, 808		
Gigantes pares montibus.	231,1084		
Gigantes pestiferi.	145, 975		
Gigantes qui, & Mythologia.	182,1137		
Glaciale.	187,1287		
Glacialis.	99, 287		
Gladii victoris semel sanguine infecti vecors,			
libido est.	242,283		
Gleba vber. 41,156. hoc est, gramine & herba.			
hæc enim vberitas gl.v. nũ. fortassis tamen rectius			
legeritur, vber glebâ. sensu eodem, sed clariore.			
Globus vndarum in horruit, & sese soluit.	111,		
1029			
Glomerat vis eaueruas.	209, 583		
Gloria vera & æterna paranda habitu virtutis			
acquisito.	125,221		
Gloriam veram: quærentis typus Cadmus.	57,		
747			
Gloriæ veræ iter laboriosum,	56,757		
Gonoëssa ventosa.	255, 834		
Gorgon.	157, 96		
Gortyne parua.	255, 821		
Gracchorum exitus.	313,870		
Gracile flumen.	169,589		
Gradius.	184, 1341		
Gradius belliger, vnde hoc nomen Marti.	88,		
187			

H.

H ABERE cælum.	185,1181
Habere coniugem.	167,499
Habere motum	166, 458
Habere populum sub ictu.	221,647
Habet ex nobis,	192,1494
Habet, peractum est.	64,998, 191, 1455, &
1470,288,896	
Habetur sibi felix.	171, 673
Habitus impatiens sui nauatur.	93,370
Habitus regni.	70, 185
Hædus petulans, petuicus.	122,144
Hæmus.	23,590,189,1381
Hæmus Geticus.	187, 1278
Halcyone.	159, 196
Hæthrochius.	154, 1343
Hamos deceptos instruere,	122, 154
Harmoria Cadmi vxor in anguem mutata.	
13, 392	
Harpyia.	30, 782
Harpyia auis auida.	139, 759
Harpyia obseruans famem Phineæ.	76, 425
Hastile Thessalicum.	94,394
Haurire genas.	80,540
Haurire latus.	288,886
Hebe.	296, 209, 144, 902
Heben Hercules duxit.	286,807
Hebraismus & Hellenismus, Zechi iuuenus	

INDEX

<i>pro Zetho. 16. 20. vide eamen, an non aptius de comitibus Zethi in parando facinore.</i>	Hercules Cerberum canem extraxit è Tartaro.	106, 841
Hebrus. 155, 20, 170, 627, 199, 1816, 286, 840	Herculis ceruam Mænaliã, arripedem & auricornem cursu cepit.	125, 221
Hebrus fluuiialis. 24, 627	& quid fabula significet.	
Hebrus gelidus. 201, 1893	Hercules Charontem domuit.	141, 773
Hebrus Getes. 180, 1040	Herculis claua qualis.	196, 1659
Hebrus rapidus. 69, 116; 81, 607	Herculi cur claua & pellis leonis sint attributa.	196, 1664
Hecate. 22, 577, 129, 376. 193, 1517, 244, 388	Hercules Diomedem propriis equis uescendum apposuit.	125, 225
Hecate audax. 32, 841	Hercules diruptis montibus Thessaliæ Penciliam præbuit; alij Neprano adscribere malunt.	127, 282
Hecates canum larratus. 53, 569	Hercules domitor ferarum, & orbis pacator.	204, 1986
Hecatæ larratus & canes. 32, 840	Hercules duos angues, infantulus adhuc, manibus præfocauit; mythologicè quid?	125, 215
Hecate cuius filia. 31, 814	Hercules Europam ab Africâ diuisit; & per medium ructi oceano viam patefecit.	126, 236
Hecatæ faces. 32, 841	Hercules Eurytum occidit, & familiam oppressit.	132, 476
Hecate triformis. 57, 94, 410	Herculis & Cerberî pugna.	141, 795
Hecatombes. 96, 498, 127, 199	Herculis filij ab eo occisi quot & qui.	150, 1159
Hecatombes descriptio. 96, 498	Herculis forma ac facies, fuisse valde torosum, an pusillus? statura.	136, 625
Hector cuius filius, an Priami. 284, 739	Hercules furore actus liberos & vxorem suam claua & sagittis necat.	146, 1004
Hectoris forma. 246, 463	Herculis gemina nox.	158, 147
Hector Græcorum naues incendit, Patroclum occidit.	Hercules genitus duabus noctibus continuis, die nullo intermedio.	119, 24
Hector magnus. 242, 321	Hercules Geryones occidit.	132, 485
Hectoris laudes. 238, 121. & 123	Hercules Geryone occiso eius greges abegit aureo vellere ornatos.	125, 231
Hector sola mora bello & Danais. 269, 211	Hercules horridus.	167, 495
Hecuba in canem. 282, 703	Hercules Hydram vicit.	126, 240
Hecuba quot liberos habuerit. 235, 32	Hercules inuulnerabilis.	158, 150
Hecubæ somnium de Paride Troiæ exitiali. 235, 36	Hercules interfecit Taurum Cretensem.	125, 229
Helena defensio. 257, 926	Leo Arcadiæ.	
Helena mater Nemesis an Leda: & cur dicta ex onomata. 256, 862	Stymphalis.	
Helena Menelaus ignouit. 271, 273	Mænalius aper.	
Helena formosa. 310, 766	Serpens Hesperidum.	
Helena quot malorum causa. 257, 891	Hydra.	
Helena turpis. 262, 1134	Herculis Diomedis equi.	
Heleni coniux. 236, 60	Hippolitæ balthæus.	
Helice niuosa. 193, 1537	Cerberus extractus ab inferis.	
Hèlîe. 260, 1033	Anteus } necati.	
Helles fabula. 226, 849	Bufris } necati.	
Hellepontus. Ibid.	Geryon } necati.	
Heniochus. 231, 1051	Taurus Cretenfis domitus.	
Herba colos tinxere. 171, 668	Herculis labores.	
Herba gemmantès. 216, 454	155, 16	
Herba grauis tumescit succo. 144, 954		
Herba saxæ. 41, 145		
Herba pubentes. 29, 722		
Hercus Iuppiter. 274, 444		
Herculeæ preces. 144, 926		
Hercule est opus, Herculem ueta irasci. 152, 1238		
Hercules ἀλκίμανς Deus toto orbe. 219, 39		
eius arma, quid significant. 119, 45		
Herculis amica. } Acheiona.		
163, 363 } Auge.		
	} Thespiades.	
	} Omphale.	
Herculis anima à Ioue, immortalis; corpus ab Alcmena, solum igne consumptum. 203, 1965		
Hercules an vnquam fleuerit. 183, 1163		
Hercules aprum occidit. 125, 217		
Hercules Augiæ stabulum expurgauit. 126, 246		
Hercules cælum tulit. 157, 96		
	174, 769	

R E R V M E T V E R B O R V M.

Hercules magnanimus.	112,309	Hermus.	213,358
Hercules mala aurea Hesperidum sustulit.		Heroës tam elixis, quàm assis vsi.	224,765
126,238		Herpes.	42,187
Hercules mare Africenum pedes vel poculo, seu olla vectus traiecit.	128,323	Hesione rapta ab Hercule concessa Teiamoni socio in vxorem	163,364
Herculis manu pax data. Orienti, Occidenti, & Meridiei.	143,882	Hesperidum aurea poma, an inala, an oues.	73,317
Herculi monstra deerant cunctis domitis; lætus imperia Iunonis excipiebat: armatus leonis pelle, & sagittis imbutis Hydræ veneno.	119,45	Hesperidum aurea mala.	287,848
Platonē domuit Tartaro expugnato. Ibid.	47	Hesperidum mala, & Draco.	133,528
Herculis morbus, & interitus, & querelæ lamentabiles.	175, & seq.	Hesperidum custos serpens vigil.	126,239
Herculis mors.	24,637	Hesperidum draco.	287,851
Hercules nens & seruiens Omphalæ.	163,372	Hesperium nemus.	73,316
Herculeus nodus.	196,1659	Hesperii descriptio.	103,746
Hercules orbis domitor, Graiùm decus.	136,618	Hesperugo dux noctis, idem Hesperus, Vesperus, Vesperugo, Lucifer, Eous, Phosphorus.	33,877
Hercules occidit cestibus Erycem, lucâ Antæum, ad aras Busiridem.	132,481	Hesperus.	7,71,158,148.286,817,103,746
Hercules occidit Draconem Hesperidû horti custodem & mala tetulit.	139,529	Hesperus noctis nuncius, lauatur vndis.	1703
Herculis Omphalæ famulantis descriptio.	91,316	747. Lucifer.	103,749
Hercules Omphalæ Reginz turpissima intercolos & pensa seruiuit, & passus fuit se meretricio ornatu ac habitu femineo excoli.	132,465	Hic consentio, illic dissentio.	87,163
quid nos doceat.	464	Hippodamiæ scelus	207,139
Hercules Omphalæ seruiuit.	163,371	Hippolyta secundum quosdam vxor Thesei.	88,226
Herculis seruientis Omphalæ descriptio.	132,464	Hippolytes balteus.	287,844
Hercules Omphales seruitio se subdidit, & inter ancillas neuit.	91,316	Hippolyti mors.	111,1065
Herculis opera Gigantes in Phlegra à Ioue vici.	131,443	Hippolytum, qui tragœdiam ediderint.	83
Herculis peregrinationes, laudes, virtutes.	156,40	Hippolytus etiam dictus Demophon, Tyndarides, Virbius.	85,97
Hercules populea coronatus.	144,911	Hippolytus osor mulierum, cultor cælibatus.	88,228
Hercules pro Atlante cælum humeris tulit.	120,72	Hirtæ comæ angue vibrato.	140,788
Hercules Pylon expugnauit.	134,560.	Hirundinis, & pullorum frustinnientium descriptio.	122,145
& Plutonem viderauit.	Ibid 563	Hirundo stridula, pellex Thracia.	122,145
Hercules quas amauerat, adeptas statim renicere solitus.	163,362	Hispani gens sobria & minimi potus.	233
Herculis querelæ.	183,1160	Hispania subdita zephyro.	170,625
Hercules quot noctibus genitus.	286,811	Hispanorum mira & verus de sole fabula.	225
Herculei rogi, & eius mortis per ignem, descriptio.	195,1635	818	
Herculis sagittæ nunquã fallebant.	196,1647	Hoc age, & faxo.	33,904
Hercules spoliavit nemus Hesperidum.	73,316	Hoc, pro cælo.	147,1053
Hercules Scythiam & mare glaciale penetrauit ac calcavit.	133,534	Homero, qui scriptores antiquiores de rebus Troianis præcesserint.	233
Hercules Stryphalides peremit.	126,243	Hominem scias quemcunq. videris miserum.	132,462
Hercules ter parricida.	177,904		
Herculis relæ quàm certa.	145,989		
Hercules Theseum ab inferis reduxit.	115,123		
Herculei tori.	105,804		
Hercules timidus.	158,141		
Hercules vicat Amazonas.	134,542		
Herculis vultus & ira pro morte.	159,165		
Hercynia silua etiam Orcynia.	28,713		
Hermione.	262,1133		
		Homines	{ Carthaginenses.
		immolarunt	{ Celtæ.
		variæ gentes	{ Scythæ.
		242,297	{ Leucadij.
			{ Albani.
			{ Achæi
			{ Lacedæmonij.
			{ Aristomeni.
			{ Pellæi.
			{ Phocenses,
			{ Lesbij.
			{ Lycii.
			{ Rhodij.
			{ Salaminij.
			{ Gothi.
		Honor Bacchi & lactis.	52,565
		Honores vani.	96,489
		Horæ hybernæ & æstiuæ.	265,53
		Horridum visu & auditu.	43,223

INDEX

Horridus cultu & aspectu.	139, 163	Iacet in titulos.	292, 27
Horrisonus arcus.	155, 17	Iactantior gloria.	221, 629
Horti pensiles.	216, 465	Iactare crinem.	198, 1755
Hostem amare.	75, 370	Iactetur manu post fata.	251, 654
Hostiarum cornua solita inaurari.	40, 137	Iactum facere, iactu nauigia exonerare.	260, 1036
Hostiæ obscœnæ, seu infausti & ominosi sacrificij descriptio.	40, 135	Iacui præda.	150, 1184
Hostiæ similes colenti.	176, 874	Iamdudum.	11, 191
Hostile latus in victimis.	47, 363	Ianuam trahere.	145, 963
Hostis Deum hominumque.	297, 239	Ianuæ Græcorum foras aperiendo reijciebantur.	161, 254. contra Romanorum.
Houtingus.	143, 895	Iapyx, pro medico.	25, 652
Humanas res fortuitò regi. 109. 976. <i>Episcorum sequitur.</i>		Iasonis mors.	23, 614
Humanum genus nihil sibi spondere potest firmum & stabile: dies semper nobis metuenda perquam varios casus voluit.	314, 908	Ibera gaze.	154, 1324
Humare & igni tradere extremo.	232, 1093	Iberi sub occasu positi.	193, 1520
Humilia & parua longè securiora & optabiliora, magnis ac editis. <i>hoc ostenditur exemplis petitis à natura rerum.</i>	113, 1120	Icari fabula. ad longum;	61, 892
Humilitas, pro depressione violentâ.	39, 82	Icarium pelagus.	61, 893. vnde dictum.
Hyades.	14, 312, 30, 769, 226, 855	Icari submersio, nomen dedit Icario fratri.	172, 686
Hybla.	53, 601	Ictus sceleris.	79, 550
Hydaspes diues.	170, 628	Ida Crete.	238, 133
Hydaspes gemmifer, aqua eius tepida.	29, 725	Ida mons.	122, 132
Hydra anguis que pullulat.	355, 19	Ide.	236, 73
Hydra. 28, 701. reparans se sua cæde.	702	Ide celsa.	260, 1048
Hydræ angues centum.	185, 1191	Ide niuosa.	81, 609, 71, 371
Hydræ caput fecundum.	187, 1290	Idem cum tertio casu.	68, 99
Hydræ capita fecunda.	140, 780	Idmon, augur, Argonauta, cuius filius, mors.	25, 652
Hydra Lernæa 73, 317, 126, 240, 286, 831 quid significet.	Ibid.	Idmon pro vate.	25, 652
Hydræ virus.	177, 912	Idyia mater Medeæ.	11, 209
Hydræ vis.	66, 20	Iecur capax tumidi sanguinis.	186, 1218
Hyemis descriptio.	28, 715	Iecur pauidum palpitat.	172, 710
Hyemes permutare.	53, 605	Iecur ledes amoris.	169, 574, 196, 1670
Hylæ raptus.	104, 778	Ignarus vinci.	161, 260
Hylæ mors.	25, 647	Ignis aqua auctus.	33, 888
Hyllus filius Herculis & Deianiræ.	179, 982	Ignis clari descriptio.	45, 309
Hymen.	257, 894	item obscuri & fumidi.	312
Hymeneus.	5, 19, 110, 72, 262	Ignis immugit aris.	47, 383
Hymenæi descriptio.	7, 67	Ignis supremus, rogus.	38, 60
Hymenæum canere.	240, 200	Ignis sacer.	91, 329
Hymenæus Bacchi filius.	9, 110	Ignei oculi.	146, 1021
Hymenæus nuptiis faces præferebat.	7, 67	Ignes pro amore.	87, 172
Hymettus dulcis.	83, 24	Ignefcit mare.	219, 583
<i>Ûnap.</i>	244, 435	Ignorantia est iners remediû malorum.	51, 515
Hyperborei viuunt annis mille.	123, 179	Ignorus pro hoste.	5, 20
Hyperionius, Sol.	95, 417	Ilex breuior.	195, 1638
Hyperion.	277, 475	Ilex nigra.	221, 653
Hypocrisis & fictæ animi virtutes, pulcrè depinguntur.	108, 915	Iliades.	279, 583
Hypocritæ descriptio.	Ibid.	Ilij fata tria Palladij furtum, mors Troili, Scææ.	284, 743
Hyrcani saltus.	85, 70	Ilij laus.	246, 477
Hyrcana tellus niuibus perpetuum operta.	221, 633	Ilissus lenis.	83, 13
Hypsipile.	279, 262	Ilissus.	96, 502
		Ilissus niueus.	96, 502
		Ilium columnæ Asiæ, cælitum labor, ab Apolline & Neptuno mœnibus circumdarum.	234, 8
		Ilium & Ilion.	235, 22, & 31
		Ilithyia.	5, 2
		Illitæ purpura & auro vestes.	94, 383
		Ilithæ auro vestes.	215, 454
		Ilustris.	135, 593
		Imbuere nigro colore.	81, 12
			Immane

I

IABOLENVS AN MOTÈ MENTIS. 12, 215
 Iacchus Ogygius, 49, 437
 Iacchus pro viuis. 41, 157

RERVM ET VERBORVM.

Immane.	216, 471	Inanes vultus.	67, 403
Immane quantum.	26, 671	Inane & vacuum an aliquid in rebus.	137, 672
Immensa pestis	177, 913	Inatime Tyrithena.	183, 1154
Immensus dolor feruet.	74, 352	Inauditi damnati, necari non poterant.	11, 199
Immensus.	193, 543	Inauditum damnare tyrannicum.	11, 199
Imminere morti.	106, 852	Inaures.	171, 661
Imminere parte recti præcipiti.	35, 994	Inauspicatum.	56, 723, 64, 1012
Imminere regno.	96, 488	Incesta fax.	297, 259
Immiscet vestis cutem.	177, 829	Incastum.	6, 26, 288, 890
Immittere gregem pascuis.	122, 138	Incastum dolor cecidit.	231, 1068
Immoti manibus.	102, 709	Incerta proles.	212, 327
Immortur manus vulneri.	65, 1040	Incessere.	13, 136
Immugire.	47, 383	Incessificus.	71, 223
Immugit totum mare.	110, 1023	Incessu talis, qualis animo.	128, 329
Impellat lapis humeros.	178, 941	Incestus, pro non casto.	114, 1179. & 1190
Impendere in inferias.	242, 298	Incestum cum parente vitant etiam fera, & incius earum pudor naturæ leges seruat: h. parent legi naturæ quam non nouerunt.	108, 910
Impendere vitani in facta.	185, 1170	Incestus cum matre, & criminis detestatio grauissima, descriptio.	54, 617
Impensè colere.	275, 376	Incestus pro quauis illicita copula.	150, 1157
Impensum ferrum tenere.	194, 1590	Incipientis lanugine malas conuerti, descriptio.	103, 645
Imperare menti.	227, 920	Incidere in regnum.	37, 14
Imperandi eruenta sitis	98, 540	Incita.	283, 715
Imperia excelsa fortunæ obiacent.	37, 11	Incitatus gradus.	259, 998
Imperia soluere.	112, 1080	Incitati ictus.	70, 161
Imperia violenta nemo diu continuit, moderata durant, quòque fortuna altius euexit, hoc se magis deest suppressere felicem, & varios casus tremere	241, 257	Incita prona omnem nequitiam.	267, 114
Imperitare.	73, 324	Incitus cursus.	67, 28
Imperator bonus calliditatem audaciæ & potentia prudentiam debet coniungere.	119, 45	Inclytus, nobilis.	246, 462
Imperatur malè cum regit vulgus duces.	306, 573	Inclytus palmâ.	288, 914
Imperium nec appetendum, nec, si dat Deus, abnuendum.	216, 472	Incogitatum.	162, 297
Impertus est.	97, 516	Incognita causa nemo damnandus.	53, 695
Impietas lambens suum sanguinem.	121, 98	Inconstantia & æstus amantium descriptio.	93, 362
Impetu aduersa perstringere.	153, 1263	Incubare celo.	176, 865
Impietatis in patrem vitio, & exemplum	288, 901	Incubare ferro.	89, 258
Impiatus ficinore.	114, 1181	Incubare pinnis anxie nocti.	218, 571
Implexi doli.	39, 101	Incubat armento in multâ eadè.	223, 735
Implicare caput per ætus.	187, 1290	Incubant arma hastæ defixæ.	78, 500
Implicare corpus tenaci laqueo.	112, 1083	Incubar illi.	214, 402
Implicitus.	206, 72, 288, 892	Incubat mœstæ dolor.	85, 908
Imponere ferrum victimæ.	46, 340	Incubo praxis.	41, 145
Impossibilia, } dies hyberna erit } } longior. } } & nox æstiuæ } } longior. }	104, 765	Incumbere in iras.	33, 901
Impotens.	60, 865	Incumbit sibi.	234, 14
Impos sui.	267, 117	Incurrere.	162, 247
Impotens animus.	129, 349	India decolor.	92, 344
Impotens puer Cupido.	90, 275	Indiæ populi perusti.	20, 484
Impotens regnum.	145, 965	Indica aromata.	144, 908
Imprimere bipennim.	174, 796	Indicum salutis publicæ.	51, 516
Impuberes soliti comam alere.	14, 352	Indicum mare gignit baccas vnionum.	94, 385
Impudicam mens, non casus facit.	103, 732	Indoles.	247, 503
Imputare.	13, 234, 86, 143	Indoles generis.	216, 493
Inachus antiquus, priscus.	212, 336	Indoles generosa.	74, 334
Inachus rapidus.	69, 116	Indoles natorum.	107, 866, 177, 902
Inachus volucer.	158, 138	Indoles recta.	95, 452
Inachia stirps.	272, 313	Indociles lugere.	236, 81
In æquo est.	68, 99. & 101	Induere ferrum pectori impressum.	153, 1311
		Induere manus cerebro.	70, 180
		Induere pectus in vela.	246, 1027
		Indus Araxim perat.	17, 372
		Indus Phœbi propolis.	219, 593

INDEX

Inclus subditus Phœbo.	156,41	Inferis nigræ victimæ sacrif.	52,556
Inertis est nescire quid liceat sibi.	302,447	Inferorum victimæ inuergebantur, lac, mel, vinum, & aliquando oleum.	52,565,566
Inexpugnabilis.	70,165	Inferos ultra nil iacet.	143,891
Inextricabile.	69,133	Inferi vnâ via an pluribus aedeantur.	198,1771
Infamia & contumelia multos deterret à peccando.	209,203	Inferi, vocantur plures populi.	134,559
Infans modo doctus nomen matris.	142,853	Inferre se Deis.	157,95
Infantium apud inferos priuilegium vti prælato lumine.	142,857	Inficere oculos irâ.	221,629
Infancia primum limen vitæ.	149,1132	Inficem flammâ sol Indos.	40,122
Infelix qui se nescit.	214,402	Infirmiori parti semper animus fauet.	75,385
Inferias dare.	70,172	Influentis fortunæ dona.	217,537
Inferias soluere.	115,1193	Infringere.	187,1272
Inferni descriptio.	134,550.138,698	Infulsus artus coniungere.	34,945. sic Maro,
Inferi, Nij tristes.	135,610	Coniugis infusus gremio.	
Infernus domus silens nocte perpetuâ.	88,220	Ingellus.	143,895
Infernus domus silens tristi nubilo.	136,688	Ingeminatio seu ἀγαστροσφί.	64,1009
Inferni epitheta	} Dira furiarum loca. Carcer inferorum. Sonti turbæ plaga decreta.	Ingenerare.	166,465
		Ingenia recta se melius in laudes ferunt, si nobilem animum vegeta libertas alit.	95,457
		Ingenium indocile flecti non potest, frangi potest.	209,199
Inferna facies.	38,49	Ingerit se manus clypeo.	77,481
Inferorum faces cruentæ.	35,959	Ingratis & hostibus benefacientes à Deo coronam accipiunt.	50,489
Inferi, fundus mundi.	141,830	Inhærens manus.	66,10
Inferis holo cautoma fiebat.	52,564	Inhorrescere.	182,1131
Inferorum iter ab Hercule patefactum, retro cæcum.	252,724	Inhorrescit mens malis.	274,414
Inferorum iudices fronte tetricâ.	134,578	Inire pro incedere.	51,508
Inferorum iudices, & forum iudiciale.	138,730	Iniugis vacca immolabatur Iunoni.	273,350
Inferorum monstra, mundi secreta.	135,555	Iniqua imperia non durant.	11,196
Inferus, mundus obscurus.	91,307	Iniustitia regnantis typus, ex quatuor. 1. scelera habentia exitum felicem virtutes vocantur. 2. boni fontibus parent. 3. ius est in armis. 4. leges timor opprimit.	126,250
Inferno nox perpetua, sed flammea.	189,1361	Innectere mentem.	94,414
Inferno occidente sole sacrificabatur.	52,549	Inobsequentes frenis equi.	111,1066
Inferni pœna.	138,734	Innocens tibi sit, quisquis pro te est nocens.	20,503
Inferorum pœnæ	} Tantali sitis. Labor Silyphi. Titij ales. Ixionis rota.	Innocens Diis inuitis.	71,205
		Innocentem mors sola eripit fortunæ.	62,934
		Innocuus.	149,1130
Inferi, populi leues.	138,707	Innocuus & innoxius qui differant.	124,157
Inferi præcipites.	134,145	Innocuus errat aperto æthere.	96,500
Inferos qui semel adiit, nunquam redit.	88,219	Ino.	49,446. Bacchi matertera.
Inferos adire facile, redire difficile.	137,674	Ino.	226,849
Inferno nullus remeauit.	193,2525	Inocidua stellæ.	292,27
Inferi regnum triste.	5,11	Inops mentis.	283,716
Inferi, regnum tenax; quia nulla inde redemptio, nec datur reditus.	100,622	Inores ostiæ.	150,1163
Inferi rerum nocens finis, & mundi vltima.	138,701	Innuhæ, ἀνυψ.	272,313
Inferus Rex.	85,94	Innybis.	160,238. innubilus.
Inferis sacrificantes nigra vestiti pallâ ad pedes vsque demissa.	52,551	Inus seu Inonis historia, scelera & fuga.	67,23
Inferorum supplicia & carcer.	139,747	Infania solâ morte sanatur.	152,1261
Inferorum tenebrę quantę & quales.	142,860	Inferere ferrum pectori.	114,1172
Inferum caligo crassa rigidique, mala, turpis		Inferere scelerum.	212,323
Inferis tribuuntur faces cruentę.	309,715	Inscius vitę.	95,459
Inferna tetigit, posset vt supera assequi.	131,422	Insideo saxum.	69,122
Inferi tristes, eorum limes inuius.	134,565	Insociabilis.	305,535
Inferni vestibulum quibus incolis habitatum, eiusque descriptio.	137,687	Insolens veri.	86,136
Inferorum victimę retro trahantur.	52,557	Insolet.	79,535
		Inspicit tractibus.	19,473
		Inspirat ventus salo.	110,1005
		Instant certatim eructe.	147,1046
		Instruere cibos.	232,1109

R E R V M E T V E R B O R V M.

Instituere fruges mortalibus.	127, 299	Ira & cupiditatis viscerandi descriptio.	17, 386
Instinctus Deo.	66, 18	Ira vehementis, & infanda molientis animi descriptio.	211, 260
Instinctus Venere.	91, 338	Ira nescit regi cum sanguinem spirat.	217, 505
Insulae sacrae.	282, 689	Ira nihil putat vetitum.	205, 39
Insultare, pro tripudiare.	50, 508	Iram deponere Regibus difficillimum.	11, 203
Insuper.	38, 64, 39, 98	Ira par formae.	140, 787
Integrare.	26, 672	Ira praecipit.	97, 539
Intendere dextram.	21, 532	Irați optant simul perire cum hoste.	209, 190
Intenta tabies.	193, 1533	Ira tecta nocet.	10, 153
In tempore occurrere.	45, 288	Ira torum vultus ac oculi ardere videntur.	146, 1021
In tempore ipso occurrit.	169, 567	Iracundiam vincens, hostem maximum vincit.	252, 1238
Interim.	167, 481	Ire in enses.	165, 444
Interim haec poena in loco est.	255, 997	Ire in hostes.	6, 27
Intonare acre vel magnu modis altis.	272, 327	Ire in tacitis tenebris.	9, 114
Intonare magnum.	111, 1062	Irremediabiles viae.	144, 546
Intono.	147, 1046	Irreuocabilis.	134, 558
Intractabilis.	88, 128, 90, 270, 99, 578	Iridis descriptio.	45, 345
Introrsus actus.	207, 106	Iris imbrifera.	45, 315
Intueri serenae vultibus.	121, 219	Irprununcia nimborum.	28, 709
Intus.	107, 896, 288, 912, 309, 721	Irrorat vultur apertio rostro.	159, 192
Inuadere Deos.	18, 424	Ismaria umbra.	199, 187
Inuergere.	52, 565	Ismarus.	158, 142
Inuergere se.	146, 990	Ismenon tacitus virente ripa.	272, 318
Inuicere nemora.	164, 381	Ismenos.	38, 42
Inuidet nemo mala.	156, 36	Ismenus.	128, 333, 157, 1162
Inuidia capax.	246, 476	Ismenus languidus tenui flumine.	158, 140
Inuidiam Diis lugendo facere.	200, 1859	Ister.	22, 584, 137, 85, 168, 515, 189, 1363
Inuidia comes regni.	170, 613	Ister flans.	84, 57
Inuidia pestilens.	96, 487	Ister (congiaciatus) praebet fugam.	221, 631
Inuidia lethalis liuido.	56, 747	Ister gemmifer.	170, 621
Inuidere malis.	47, 387. tam lenia pra alio ducere, ut felicitati imputes,	Ister multa ora habet, nempe septem.	30, 763
I, nunc.	70, 153	Isthmi circumlocutio, terra qua duobus fretis comprimitur.	110, 1021
Inundare sanguine.	50, 485	Isthmos.	75, 375, 128, 335, 137, 83, 207, 111
Inuisum me subit voluptas.	35, 999	Isthmi descriptio.	44, 266, 207, 111
Inuita qua peccat, debet & culpa fidem,	271, 307	Isthmus.	279, 560
Inuitum seruare, occidere est.	68, 99	Isthmus Corinthius.	635, 207, 123
Inuius renaugari.	138, 715	Ithaca.	219, 588
Ioannis de Stampis longaua vita,	124, 179	Ithace nocens saxis dolosis, hodie Compare aut val de compagno.	256, 856
Iocasta.	64, 1005. se occidit.	Itineris qua itur ad inferos, descriptio.	137, 663
Iocaste.	130, 385	It magnus.	165, 418
Ioculares casus.	38, 50	Ityn.	282, 668
Iolae mors.	160, 220	Itys seu Itylus.	159, 199, & 200
Iolae pulcritudo.	160, 217	Iubar glaciale.	187, 1287
Iole.	192, 1488	Iubar solis.	275, 459
Ioles pertinacia.	160, 206	Iubata fera.	149, 1129
Iolchos parua.	19, 457	Iudex amputare debet superfluas caudico- rum velitationes.	11, 199
Iolcos.	254, 818	Iudex futurus sanguine humano abstine.	139, 745
matris domitrix.	ibid.	Iudex odio vacare debet.	233
Ionides.	243, 363	Iudicia fortiri.	138, 732
Ionium mare.	55, 603	Iudicis est cognoscere, regnatis iubere.	11, 194
Ionium salum.	173, 732	Iudicium proprium sedere.	179, 1005
Iphigenia.	314, 866	Iugales tedae.	309, 688
Iphigeniae immolatio.	268, 158	Iugali face crimen abscondere.	99, 595
Iphigeniae parentes, maectatio, & mutatio.	241, 247		
Ira amoris iuncta, violentiss. affectus.	32, 867		
Ira caelestis quos premit miseros facit; huma- na, nullos.	165, 441		
Irați descriptio.	32, 852		
Valde irati descriptio.	62, 921		
Ira data.	21, 556		

INDEX

Iugalis vada & ignis.	309,693	Iouis pellices & liberi!	117,4	
Iugare.	305,565-309,699	Iupiter Pifæus.	289,934	
Iugari. 243, 361. Iugum ferre, iugum imponi solitum sponfis, Iuno iuga.	Ibid.	Iupiter Prodigialis.	310,750	
Iuga, pro vnico curru.	6,34	Ioui sacra solita fieri in montibus.	174,780	
Iugari thalamis.	142,851	Iupiter sator Deorum.	87,156	
Iuga torrida.	158,135	Iupiter τάλαια, nuptialis seu patrator.	5,1	
Iugum curuum.	56,721	Iupiter in taurum mutatus.	169,551	
Iugum geminæ stirpis,	95,431	Iouis in forma tauri Europam rapientis & mare tranantis, descriptio.	91,302	
Iulæ mors.	314,936	Ioui tauros immolare licuit.	127,299	
Iul. Cæsar occisus.	304,494	Iupiter triumphator, ad quem spolia deferri à victoribus solebant.	285,2800	
Iulij Cæsaris Oedipus.	37	Ioui Troiani cur tres oculos affinxer.	119,47	
Iunia Caluina.	295,148	Iupiter vbi natus.	238,133	
Iungere specum terra coëunte.	239,197	Iura naturæ in tuto ponere.	37,24	
Iuno Argolica.	285,802	Iuridici sedent.	355,581	
Iuno Bacchum coluit.	50,488	Iuris cura.	210,215	
Iuno irata Ioui quomodo tepidè illi fuerit reconciliata.	163,357	Iustum omne, leue est.	136,59	
Iunonis ira implacabilis Herculi & Baccho.	119,22	Iusta facere.	236,65	
Iuno Iouis coniux & soror. cur hoc fictum.	117,1 Ibid.	Iusta functis habere.	36,998	
Iuno Iouis soror & coniux.	272,338	Iusta persolvere.	64,998	
Iuno maxima.	296,215	Iusta soluere.	116,1240	
Iuno Regia.	272,340	Iusta, vnde?	71,215	
Iuno τάλια.	5,1	Iusta & iniusta vxor.	294,332	
Iunonis templa regia.	173,746	Iustitia cælum incolens.	19,440	
Iunoni vacca candida fiebat.	272,350	Iustitia conseruat regna.	210,215	
Iuno vult furete, vt possit Herculem furore percellere. 121, 110. an imitatur illud Horatianum, Si vis alios mouere ad flendum, prius ipse tibi flendum esse?	117,1	Iustitia quondam à terris in cælum enolauit.	301,392	
Iunonis zelotypa querela de Ioue & Hercule.	296,200	Iustum esse facile est cui vacat pectus metu.	302,435	
Iunonis zelotypia.	113,1131	Iuuat ordinare scelus.	223,718	
Iupiter altisonus.	147,1053	Iuuat ire, liber ire, est impetus ire.	85,109	
Iupiter ætheris parens, cur.	91,297	Iuuenicus nondum rupta fronte, incornis.	122	
Iupiter amore victus, mutatur in cyenum, & in taurum.	Ibid.	141		
Iupiter ducit cælum & nebulas.	310,756	Iuuenem lætitia decet.	95,452	
Iouis amores.	157,102-174,773	Iuuenes facile audiunt peiora præcepta. sunt cerei in vitium.	212,309	
Iupiter Cenæus.	133,515	Iuuenes senum parentum præsidia.	217,514	
Iupiter cælestium rector parensque.	107,885	Iuvenile vitium est regere non posse imperium.	241,249	
Iupiter in cyenum, taurum, aurum.	296,204	Iuuentæ.	95,447	
Iupiter ductor Deorum.	127,298	Iuuentam tristem colere.	95,460	
Iouis filij, qui.	181,1137	Iuuentam tristem soluere.	95,447	
Iupiter Fulminans.	338,724,169,558	Iuuentus, tenentis in annis non satis clara est fides, Pudore victus cum tegit flammæ amor.	305,533	
Iouis furta.	56,716	Ixon.	29,744	
Iupiter latuit infans in antro Dictæo.	131,458	Ixonis pœna.	115,1230	
Iupiter Magnus.	238,138	Ixonis rota.	178,944-181,1066,264,15	
Iupiter magnus Olympi rector, & mundi arbiter.	125,204	Ixon. 139,749. quid significet fabula. Ibid.		
Iupiter mundum concitans.	64,1028	L.		
Iupiter mundum quatit, & fulmen vibrat.	86,154	LABANT subito agitata motu templa.	133	
Iupiter mutatus in	} Cycnum. Taurum. Aurum.	Labdaci clara domus.	67,55	
Iouis Neptuni & Plutonis fortes.		119,49	Labdacidæ.	56,710
Iupiter niger.		197,1703	Labæo cur infans.	12,215
Iupiter nutu mundum tremefacit.	373,379	Labes pudoris.	107,890	
		Labias.	153,1509	
		Labores matris.	80,536	
		Laborum fructus optimus, eos postea narrare, & meminisse.	138,654	

RERVM ET VERBORVM.

Lacedæmonia virgines exercentur studiis virilibus.	7,77	Laurus Phœbea.	43,227
Lachesis.	63, 986	Laurus victoria: Iunoni offerebantur	272, 345
Lac niueum.	50, 494	Laura bis vellera.	215, 454
Lachrymis dolor leuatur, & exhauritur.	233, 764	Laxare diem.	173, 723
Lachrymas continere interdum lethale.	253, 764	Laxatur dies tepente vere.	117, 8
Lachrymis dolor minuitur.	281, 661	Laxare humeros pharætrâ.	174, 785
Lachrymæ in summis malis percunt.	38, 59	Laxatur thus.	173, 734
Lacus pro fossis.	97, 530	Lea.	284, 736
Lacus torpentes.	115, 1197	Lecticarij.	171, 661
Laërta.	252, 698	Leda.	310, 358
Laërtes pauper	219, 588	Leda etiam Nemesis.	256, 862
Lata prata viridi facie germinant.	118, 698	Leda genus.	167, 116
Lætifica.	249, 595	Leda sidera.	296, 207
Lætitiâ stupent membra.	136, 620	Legem dare rudibus capillis.	91, 918
Læua, dicta scævâ	236, 46	Legere anchoras.	233, 758
Læuus an leuus scribendum.	222, 697	Legere dominæ colos, fusûsq;.	160, 218
Læus.	54, 623, 67, 41	Legere locum fraudi	246, 478
Lambunt colubri caput.	140, 783	Legere mortem.	192, 1479
Lambunt flammæ,	198, 1752	Legere ore spiritum fugientem.	188, 1339
Lamia.	129 376	Legere ripam fluvij.	96, 503
Lamna. 287, 831.	differt à bractea	Legere terras remo propiore.	266, 106
Lampades igniferæ.	215, 454	Leges astrorum.	194, 1572
Lampada votivam iactare.	272, 349	Leges inter arma silent.	130, 400
Lana mollis bibit ruborem.	171, 665	Leges naturæ.	166 463
Lancinare.	224, 780	Legislatori legi pareat.	130, 399
Laniatus efferus.	116, 1241	Lembus.	87, 180
Languifici calores.	136, 69	Lemos ardens.	189, 1360
Languor piger.	42, 181	Lemos nobilis scelere.	279, 556
Laniger.	40, 134	Lenonia adhortatio ad voluptates.	95, 437
Lanuginis primæ ætas.	101, 645	cum seq.	
Lapis lubricus.	204, 5	Lentare remos.	275, 434
Lapis quarit relabi.	179, 1008	Lensi Dij.	274, 399
Lapithæ ebriosi.	140, 778	Lenti portus.	23, 623
Laqueata tecta.	216, 454	Lentum.	235, 22
Laquei teretes.	84, 245	Lentus	136, 643
Lares.	211, 264	Lentus audis & vides scelera.	101, 669
Lassa membra.	168, 535	Lentus odor.	217, 501
Lassus tumor.	173, 732	Lentus reditus.	127, 296
Latebræ curuz.	41, 152	Leo æstius.	109, 966
Latebram rebus occultis negare.	46, 362	Leonis cælestis irati descriptio.	144, 939
Latex facer in Magicis, proprius sanguis.	31, 811	Leo fulvus.	62, 920
Latina confectæ.	45, 321	Leones Getuli.	84, 59
Latona peperit in Delo.	273 365	Leo Hercules de cælo deciderat.	226, 855
Latini inter ciues Romanos post Antonin.	78, 515	Leo Idæus.	49, 457
Laudandus nemo ante obitum.	210, 597	Leo iubatus.	223, 734
Laudant cuncti ferè magis peritura.	263, 1143	Leo Libycus.	61, 619
Laudari præstat animo quàm voce.	209, 209	Leo Marmaricus.	180, 1055
Laus vera et in humili contingit, potenti non nisi fallâ.	Ibid 210	Leo mota cauda iram concipit.	39, 96
Laude certare Ioui.	199, 1805	Leo Nemæus.	38.40
Laudes suas in tutum recipere.	156, 39	Leones Pœni.	92, 347
Laudis est.	194, 1560	Leones saui.	293, 84
Laurus amara baccis.	32, 538	Leonis sidus.	136, 69, 144, 944, 194, 1570
Laurus carum nemus Phœbo.	49, 453	Leonis sidus ardens æstibus flammiferis.	226, 857
Lauro fores virescant	205, 55	Lerna.	207, 114
Laurum in hasta gerebant nuncij victoria.	273, 186	Lerna puto gelida perlucet vado.	96, 505
Laurus in plurali.	37, 16	Lernæa spicula.	30, 784. hoc est
		Herculeâ tincta veneno hydræ.	
		Lesbia vina.	50, 495
		Lesbos.	240, 205
		Lessus Hectoris.	237, 95
		Priami.	2 8, 120
		Lethæi amnes.	185, 1206

INDEX

Læthes descriptio.	137, 679	Licet ire.	163, 344
Læthe.	140, 776, 183, 1160, 193, 1548	Licet petas.	150, 1171
Læthæum profundum	86, 146	Licium magicum.	27, 680
Læthea vates.	43, 230. sic dicitur Pythia, forte quia postmodum oraculi à se dati non me- minerat.	Ligare nodo propiore.	84, 36
Læthe immemor.	178, 934	Limitem agere ad superos.	145, 969
Læthe quieta labitur vado placido.	137, 679	Lina (pro velis) toto sinu tendere.	15, 320
Læthes vnda grata miseris.	115, 1197	Linea peniarum pictarum.	84, 47
Læthi pauidum genus humanum.	148, 1075	Linea sentit piscem.	122, 156
Læthum	73, 304	Lingua refrenanda.	206, 92
Læthum carpit, trahitque mortalem turbam.	96, 473	Lipare.	219, 583
Læthum dare.	5, 17	Litare.	147, 1038
Leuare aspectu nefandi cælum & terram.	66, 7	Litare dolori aliquæ.	56, 1019
Leuare.	77, 472	Litare numen.	310, 750
Leuasten.	21, 548, 258, 960	Litatur numen superum.	314, 972
Leuamen fessi	66, 2	Litem mūdus ater. 704 mortis locus.	138, 705
Leuamen malis.	276, 487	Litem summo in loco religare.	15, 323
Leucas Leucates, Leucadia.	173, 732	Lituis.	56, 734
Leucates.	110, 1011	Litui descriptio.	Ibid.
Leucothoë.	49, 446. Cadmeia: 446	Litus in medio æquore sperare.	158, 116
Leuiores Deus leuius ferit.	113, 1122	Litus pro fluctibus, qui illudatur litori.	6, 35
Lex ætheris.	30, 757	Lituis strepentis stridor, sonus acutus, instru- mentum incuruum.	218, 574
Libare.	144, 920	Litiæ Drusi vxoris mors.	314, 915
Libare manu vina.	273, 363	Liuor niger edaxque petit degeneri dente.	96,
Libare paruo haustu.	70, 175		491
Libare vina paternis Diis.	229, 985	Lixa.	81, 597
Libelli, qui Cato de Moribus dicitur, quis au- ctor.	206, 92	Locare iras & verba.	123, 173
Libere minimum decet cui multum licet.	243,	Loci horribilis & infesti spectris descriptio.	
	334	222, 670	
Liberi dicuntur sanguis, viscera, pars paren- tum.	239, 1042	Loci steriles, à defectu pomorum, herbarum, frumenti descriptio.	138, 700
Liberi, de filiis & aliis descendentibus.	222, 682	Loci surdi.	134, 575
Liberi patrem referentes magnum bonū, quia restes maternæ pudicitix.	146, 1015	Locus vacat liber ab omni arbitrio.	99, 599
Liber instituit liquoris vitigeni laticem.	127	Loquacitas vitanda.	206, 92
	299	Loqui iussus, si taceat, soluit imperium.	51, 527
Liber spei metusque.	96, 490	Loquuntur, <i>narrari possunt.</i>	100, 604
Libertas vegeta.	95, 458	Loris implicati & decidui aurigæ descriptio.	112, 1083
Libertum diem dare.	206, 63	Loqui volentis, sed non audentis, quod pro- prium inhonestis narrationibus, descriptio.	99, 600
Libido cohabitatio diuitibus & luxui,	88, 203	Lucanus defensus à Scaligero.	65, 1060
Libido dira, comes magnæ fortunæ.	88, 205	Lucifer.	158, 148
Libido dira sanctos vincit.	109, 977	Lucifer prædicit diem.	51, 506
Libido quæ agit mentes succensas.	97, 539	Lucina.	273, 366
Libra æquat diem nocti.	106, 835	Lucina Iuno. s. custos genialis tori.	52
Libra iusta,	226, 860	Lucis color.	287, 857
Libra signum æquat dies noctibus.	142, 843	Lucis redditæ munus dulce.	99, 589
Librare clauam.	146, 1023	Lucretiæ mors.	298, 302
Librare manum alienam.	121, 120	Lucreti furor impius.	97, 538
Librare medium iter.	62, 900	Luctamen.	155, 27
Librare fummos pedes	261, 1081	Luctari eripere se iugo.	112, 1081
Librato pendula tuum pondus.	136, 1275	Luctifera flamma.	37, 3
Libya & Arctos serpentum feraces	27, 682	Luctifica lingua negat vocem dolori.	110, 992
Libya, pro Africa.	150, 1170, 182, 1103	Luctifica manus.	121, 103
Libycæ messes.	213, 355. aræ.	Luctifica sicra.	22, 577
Libys.	132, 481	Luctifica verba.	29, 132
Libys subditus Cancro.	156, 41	Luctus ater.	157, 693
Licere, & decere quomodo differant.	302, 448	Luctus auellens comam.	53, 592
Licens turba, hoc est, licentiosa.	104, 777	Luctus eat in turpes.	203, 1967
Licet admittat in cælum.	121, 122	Luctus in luctu nouus exoritur.	38, 62
Licet numeret.	163, 341	Luctus, lacrymæ, dolor, & lamentatio digna ho- spite inferno hospitia,	106, 850

Lucus vrbans. 138, 717
 Luci sacri & antiqui descriptio. 51, 530
 Ludit aciem. 137, 670
 Ludere cruore. 249, 565
 Ludi Olympici fiunt quinto anno: 142, 840
 Ludi Troiani. 254, 777
 Lues constituitur. 110, 1014
 Lues generis. 107, 902
 Lugentis feminæ descriptio. 193, 1545
 Lugendi mos. 237, 83
 Lumen afflicto malis. 152, 1250
 Lumina tumida. 36, 1019
 Lunæ descriptio. 44, 253
 Lunæ amantis Endymionem, descriptio. 91
 307
 Lunæ biga. 193, 1518
 Lunę biga. 286, 814
 Lunę cornua, cur Diana cornuta. 94, 417
 Luna deperiens End. curtus suos tradidit re-
 gendos fratri. 91, 309
 Lunares feminæ ouiparę. 256, 862
 Lunę in orbe omnia, quæ sub lunâ, inueniun-
 tur. 120, 83
 Luna iunxit ignes suos coëunte cornu. 103,
 743
 Lunę lumen alienum. 8, 97
 Luna an proprium lumen habeat, an alienâ lu-
 ce luceat, & inde dicta. 103, 742
 Luna à magis vexatur, & detrahitur. 30, 792. &
 in aduers. 790
 Lunæ plene descriptio. 103, 741
 Luna plena recolligit ignes dimissos. 51, 505
 Lunam precabantur amantes feminę, vt Solem
 viri. 94, 404
 Luna roseida. 225, 816
 Luna rubens, censetur fatigari magico car-
 mine, laturi suppetias laboranti, tinnitus da-
 bant æreis peluibus. 104, 785
 Lunam Thessali canus detrahebant. 94, 419
 Lupi damis infesti. 99, 570
 Lupi rapaces. 41, 149
 Lustrale caput. 268, 163
 Lustra querere presso rostro. 84, 39
 Lustrale sacrum. 250, 633
 Lutea vestis. 48, 421
 Lux alma 283, 722, 296, 223
 Lux, adipicit, 168, 531
 Lux atra. 115, 1212
 Lu. dubia. 84, 41
 Lux mala. 277, 492
 Luxuria pestis blanda, maximum malum. 301,
 421. rapit & perdit. 428
 Luxuria Romanorum in piscationib. & vilis
 extruendis prope Baias 216, 458
 Luxuriat seges tenera letis satis, 95, 455
 Luxu diffusiuum descriptio. 216, 455
 Luxus rapere. 95, 447
 Luxus reuius. 97, 515
 Lyæus formosus. 51, 507
 Lycus rhyfiger. 9, 110
 Ly has. 191, 1458
 Li has ab Hercule occisus. 175, 812
 Lichas gnauus. 169, 567. fidele nomen regibus.
 570

Lychas socius Herculis. 157, 99
 Lycia tuta crebris portibus. 81, 613
 Lycus ab Hercule occisus. 143, 894
 Lyci parentes an ignobiles. 128, 336
 Lycityrannis describitur. 127, 268
 Lycormas flauus. 170. 597. Satifam herbam
 gignit, dictus postea Euenus, ab Eueni mor-
 te. 170, 591
 Lycurgus. 143, 902
 Lycurgus an rectè vetererit Spartã cingi mæ-
 nibus. 126, 260
 Lycurgus securiger. 49, 471
 Lydia. 170, 622
 Lydia ferax ditis regni. 94, 324
 Lymphatus. 162, 246
 Lymphatus furor. 17, 386
 Lynceus quam acuti visus, 13, 232
 Lyra lenior. 272, 328
 Lyrnessos parua. 240, 221

M.

MACHINA stridens tardum opus ducit.
 80, 570
 Machinæ, quid. 214, 387
 Macies turpis. 158, 119
 Macule leues caput sparsere. 42, 183
 Maculare patrem. 264, 28
 Maculati lares. 74, 344
 Maculare. 147, 1041
 Maciatur victima. 144, 922
 Madidantes pennas nouo necitare. 83, 12
 Mæandri ambiguus fluxus. 83, 15. & 16
 Mæandros flexuosus. 81, 605
 Mæander, piger & malignus, arenas radit. 83,
 15
 Mæander vagus incertâ vndâ ludit, &c. 137,
 685
 Mænas. 74, 363. 162: 245
 Mænas eruenta. 32, 848
 Mænas impatiens Dei. 283, 715
 Mænibus ciuitates circũdare an vtile. 126, 261
 Mæoniâ acu. 171, 665
 Mæotis barbaris vndis mari Pontico incum-
 bens, gelida. 102, 714
 Mæotis frigida. 50, 474
 Mæotis gelida. 157, 1326
 Magarum mos pedem nudare & ctinem fol-
 uere. 29, 752. & in aduersar.
 Magica an vim habeant ad alliciendũ in amo-
 rem? saepe adferre insaniam. 165, 452
 Magici effectus miri à Medea. 29, 733. & seq.
 & in aduers. 773
 Conciliare amorem coniugum.
 Hieme virides frõdes producere.
 Fulmina sistere.
 Iretum cõcutere cessante vento.
 Mare turbidum pacare.
 Fontes nouos è terra elicere.
 Saxa mouere & siluas.
 Foras clausas aperire.
 Vmbra euocare, & Manes cogere
 loqui, eosdem fugare.

INDEX

Mari, terræ, inferis, calo, impere.	Malis mandate.	31, 455	
E nocte diem, & die noctem facere.	Malè natis pœna non est mori.	270, 233	
Leges naturæ vincere.	Mala magna non latent.	10, 156	
Lunam deducere.	Mala suprema faciunt securos.	47, 386	
Bruma messes producere.	Malus nemo gratis.	14, 276	
Flumina in caput reuocare, & eorum cursum refrenare.	Male parva male dilabi.	210, 229	
Terram arefacere.	Mala tria Græcis, ignis, mare, mulier.	9, 121	
Pabula sanguineis guttis cruentare.	Malum quid.	207, 110	
Facere vt lapides mugitus raucos edant.	Mala tria Græcorum.	17, 362	
Ossa rogo tepido deuocare.	Malea flectens moras nauibus.	9, 149	
Magica precatio seu incantatio Medæ.	Malefica mens.	253, 751	
740	Maligna manus.	9, 456	
Magici ritus varij.	Malum pro venenò.	168, 524	
Magici ritus.	Manat merus.	310, 754	
Magis factis quæ signa exauditarum & efficacium precum.	Mandare odia.	120, 77	
Magis stridor.	Mandare questus secreto abditos dolori.	10, 150	
Magister iuris & pij amoris.	Mandare vulnera concisa.	140, 770	
Magna commoda parent magnis cladibus.	Manere in austro.	276, 477	
159, 170	Manere pro refertum esse.	42, 199	
Magna difficiles habent exitus.	Manent te exempla.	130, 394	
172, 714	Manes decinere suos.	71, 235	
Magna & celsa non esse tuta probat exemplo. 266, 90	Manes diri.	194, 1598	
	Nauium & venti.	Manes æterni.	193, 1523
	Turrum altarum.	Manes imi.	35, 967
	Robotum annosorum.	Manes impij.	5, 10
	Colliura celsorum.	Manes inferum.	309, 731
Corporum maiorum.	Manes obliui sui, lucisq; pauidi.	127, 292	
Victimarum electarum.	Manes populi & Dij leues.	138, 707	
Remigantis prope litus.	Manes remoti.	141, 834	
Magnus & maior humano.	Descriptio Sacri Manium Euocatorij.	52, 3	
Magnū est quod magna mole petitur.	versu 550		
Magna malè pensantur ruinis.	Manium Euocatorum & aduenientium adiulsa sacrificij incantantis descriptio.	53, 572	
Magna momento obruuntur.	Manueta & victa mala.	215, 427	
Magna placent falsis nominibus.	Manurus ad quas eris.	202, 1934	
Magna fidunt ipso pondere.	Manto fatidica filia Tiresiæ.	272, 319	
Magum carmen.	Manto filia Tiresiæ.	45, 290	
Maia.	Manubiæ.	278, 524	
Maiores hostiæ.	Manus cotusca.	87, 155	
Maiorum dumtaxat hostiarum cornua inaurantur.	Manus suas in alio cognoscere & laudare.	178, 959	
41, 337	Marathon.	83, 17	
Malum alitur & crescit.	Marcen Tempe.	145, 979	
Mali alterius finis est gradus futuri.	Marcens visus.	285, 785	
125, 207	Marcet taurus.	41, 145	
Malum accessit propius, iam non sunt minæ.	M. Liuij Drusi mors.	313, 880	
73, 323	Marcidus.	7, 69	
Mala cælo ac terris pariter metuenda.	Marcidus comam.	764, 376	
6, 46	Mare cæruleum.	114, 1155, 274, 437	
Malis cedendum est.	Maris congelati descriptio.	133, 534	
247, 507	Mare dubium.	152, 1252	
Mala communia minus tangunt.	Mare glaciale, mutis Iltoribus tacitum.	133, 535	
260, 1013	Mare insanum.	102, 698	
Malis crescere.	Mare malum.	91, 304	
119, 33	Mare Persicum.	234, 11	
Malorum cumulus maximus, si casus efficit abominanda, quæ optasti.	Mare procellosum.	18, 411	
113, 1116	Mare regnum Neptuni.	91, 304	
Mala dubia plus torquent, qui refugit suas clades scite, grauat timorem.	Mare rubens.	234, 11	
274, 415	Mare rubrum.	143, 902	
Malum est in malis vinci.	Mare rubrum gemmiferum.	171, 660	
68, 78	Mare sæuum.	69, 114	
Mala extrema timorem omnem abijciunt, & ratum faciunt.	Maris tumescens & procellosi sine vento descriptio.	110, 1004	
71, 200		Mare	
Mala iam vicete metus omnes.			
282, 691			
Mals in rebus via præceps capienda.			
268, 154			
Malum minus timore.			
111, 1030			
Malum maius Medæ.			
102, 694			

R E R V M E T V E R B O R V M .

Mare tumidum.	49,450	Medea impotens ira & amoris.	32, 864
Mare tonuit ex alto.	110, 1004	Medeæ pharmacum.	33, 889
Maria Dei genitrix Virgo, quamdiu vixerit varia opinio.	124, 179	Medea peior mari.	17, 362
Mariitate glebas.	83, 12	Medea pro quavis mala femina.	17, 362
Maritimis moribus experiri.	93, 362	Medea reddit feminas dirum genus. [¶] occidit	
Mariti sæpe vxorum pecces debent reuicere.	205, 56. cauere occasiones adulterij, & oculos continere.	pharmacis Creontem & Glaucam, gladio Mormorum & Pheretien; Athenis Aegeonupfir, sed ab eo quod Theseo infidiaretur in exilium pulsa.	99, 561
Mariti vis in quo consistat.	142, 852	Medeas tragædias qui scripserint Graeci & Latini.	5, 1
Maritus vxori debet præstare continentiam, quam ab illâ exigit.	271, 267	Medentes cadunt.	39, 70
Marmaricus leo.	284, 735	Medeus.	99, 561
Marpeffa.	170, 591	Mediâ viâ incedendum: ne ex altiore præcipitare.	171, 675
Marpeffa cautes.	99, 578	Medicinæ loco sæpe ferrum & ignis.	268, 152
Marte aperto, an insidijs iacet.	44, 275	Mediocris seu medijs status laudes.	61, 883. & 892
Mars bellicum spirans, & radius: pacem colēs Quirinus.	88, 187	Medusa fel.	32, 830
Martis dubia incerti vices.	82, 626	Medusa significat ignorantiam.	311, 765
Martis & Veneris catenæ.	86, 123	Medus.	219, 593
Mars ob eandem Hælerrothij in Areopago ciuisâ dictâ absolutus:	154, 1343	Medus pugnat pharetra.	28, 710
Mars pater.	292, 27	Megæra.	179, 1004
Martis pectore latior.	105, 805	Megaram cum liberis Hercules occidit.	146, 100
Martem quæ Dea colhibeat.	6, 63	Megæra discors Dea.	121, 93
Mars quomodo genitus.	143, 902	Megæra domicilium.	121, 92
Mars læuus.	79, 527. 95, 464	Megæra quatiens geminas faces.	210, 251
Maryandini.	138, 714	Megæra vnde dicta	35, 962
Masculus malus.	98, 557	Megistho Cetei filia Lycaonis neptis in stellam polarem versa.	117, 6
Masfagetæ miscent pocula equino cruore.	49, 470	Melampus Prætidæ expiauit, & piamina in Clytorium abiicit.	50, 486
Masfagetes.	46, 470	Meleagri mors.	25, 645. 30, 779
Materia facilis sceleris.	102, 682	Meliora sciens, sequitur deteriora.	87, 176
Materiale.	171, 661	Membratim perire.	70, 170
Mater, coniux, pro affectu coniugali & materno.	34, 927	Memnon.	234, 10
Mater, de arbore.	248, 541	Memnon niger.	269, 212
Matris simul & vxoris ambigentis natum an maritum præferat, descriptio.	251, 641	Memnon. 240, 238. ob eius mortem Aurora diem negauit.	241, 239
Matris nomen potens & cum dignitate.	100, 606	Melior memoria subeat.	21, 555
Matrem qui violat, nullam non aufit.	67, 48	Memoria obruta & exoleta.	59, 820
Matrimonio contrahendo quæ ætas congrua.	243, 342	Memoria redit tenuè per vestigium.	58, 768
Matrimonij & propagationis animalium necessitas ac bona: & damna quæ subsequuntur, si cesser.	96, 468	Memoria rerum asperarum præteritarum est dulcis.	136, 655
Matrimonio pariter durum carere, & potiri.	98, 557	Memoria senum prima languescit.	59, 817
vxor malum necessarium.	98, 557	Memoriam spacio obrutam leuis nota sæpe reuocat.	59, 821
Marrona maior & minor.	273, 357	Mænala.	201, 1883
Mauors bellicus.	98, 548	Mendesium hireus.	206, 56
Mauors seu Mars homicida & amans sanguinis recentis.	218, 556	Menelaus.	212, 326
Maurorum tellus barbara.	314, 971	Menelai castitas.	271, 275
Maurum litus.	186, 1250	Mensæ sacra colunt.	229, 982
Medeæ declamatio quædam, non est Libani, sed alterius.	34, 933	Mentis generosus ardor, regi non potest, sed maks vires capit.	292, 52.
Medeæ Diræ.	11, 208	Mens intus agitar.	6, 47
Medeæ & Magorum Dij.	5, 6	Mente induere Cauasum.	6, 43
Medeæ scrox.	19, 442	Mens præfaga sui mali, ante mittit signa.	228, 958
Medeæ filij quot.	35, 955	Mensum.	79, 535
quomodo vocati, 956. quomodo occisi, 955.		Mensurâ qua mensi alij, nobis Deus remittitur.	288, 901
		Mercurius Tegeæus, nepos Atlantis solus ha-	

INDEX

bebat ius degendi apud superos & inferos, & faciebat gemino mundo commercia.	120, 49	Minotaurus.	214, 1166
Meretricius amor & illecebta quàm noxia, & quomodo superare oporteat.	126, 243	Minyæ.	13, 233
Mergere lucem.	102, 676	Miscere decus ex æquo.	101, 656
Méritæ aræ.	143, 898	Misereo.	253, 761
Merita etiam malos vincunt.	369, 575	Misericors amat ipsas ærumnas.	163, 361
Meritis suis quisque spectandus.	99, 563	Misericors sepe dabit mortem pro vitâ.	243, 328
Merope.	44 272, 55, 660	Misericors sunt nobiles miseri.	253, 746
Messalina nupta Claudio nupsit C. Silio.	297, 259, occisa ferro.	Miseris animos spiritusque magnos oportet facere & sumere quos casus dedit.	247, 504
Messalinæ mors.	298, 265	Miseris colendos maximè Deos reor.	282, 690
Messes pro anno.	314, 940	Misero datur quodcunque fortunæ datur.	252, 696
Metæ Herculis.	237, 76	Miseris dira libido est flendi.	228, 954
Metella sacrificata & mutata.	156, 45	Miser esse mauult, esse qui felix potest.	215, 444
Metere flammâ frogem foli.	241, 247	Miseri facillè credunt.	203, 1976
Metu ante vulnus perire.	74, 341	aliquando meliora. aliquando peiora. Ibid.	
	146, 1022	Misericors ferre leue est, perferre graue.	211, 307
		Misericors fortiter ferendæ.	226, 849
Metus bellici descriptio. 218, 1555.	<ul style="list-style-type: none"> leues turmæ sonant frenis. ensis hinc illinc fultit agitur. pallidæ matres tenuère & pectoribus adpresère. natos. vxor armato marito timer. hic turres stabilit. ille muros renouat. ille portas cohibet plaustris. vigil. pinnis de nocte incubat. 	Miseros hoc victimæ proprium sequitur, rebus latis nunquam credere.	228, 939
		Miseros magis fortuna conciliat suis	75, 386
		Misericors mos querendi, nullum sibi locum superesse securum.	199, 1795
Metus feminei.	6, 42	Misericors neget, virum fortem.	132, 463
Metus frigidus.	111, 1050	Miser nemo, nisi comparatus.	260, 1022
Metus ignaui.	39, 88	Miseris nil morte melius. ideo tyranni miseris mortem negant, felices necant.	133, 512
Metus magni seu consternationis, descriptio.	111, 1048	Miser nunquam est, cui facillè est mori,	157, 111
		Misericors nullus pudor.	38, 64
Metus pars fieri.	15, 338	Miseri properant audire suas miseras.	171, 752
Metus pendens.	53, 594	Miseri quod nimis volunt, facillè credunt,	128, 312, & quod metuunt, hoc putant nunquam posse tolli aut amoueri.
Metus quàm torqueat.	259, 996	Miseri spontè reprehendendi, sed miseri fato miserandi & veniâ digni.	95, 438
Metus reddit inimicos, quos cogit laudare.	209, 207	Misericors ruto nouant statum.	59, 834
		Mitriâ barbarâ (<i>b. Phrygiâ</i>) frontem premere.	132, 470
Metus trepidi.	128, 162	Mitra.	164, 375
Met <i>superfluum</i> .	285, 794	Mitra Tyria.	48, 413
Memet, pro me.	60, 847	Mitra virilis.	107, 753
Methones laus.	255 821	Mitto pro dimitto.	33, 873
Micant artus.	47, 376	Moderari tela certo ictu.	90, 276
Micat, cruor citatus angusto vulnere.	46, 345	Modicis rebus longius æuum est.	266, 102
<i>μυλα</i> , ambiguum.	73, 317	Modestæ menti deditus.	74, 350
Miles noua.	79, 535	Modestiam in conscientiam ducete.	151, 1199
Mile colonis arua secare.	271, 635	Modi cæci.	69, 132
Mimas.	245, 980	Modi musici.	272, 327
Mimas lubricus.	173, 730	Modicus maritus.	171, 658
Minas concipere.	39, 97	Modulus.	24, 615
Minas tollere inanes, & morsu tentare.	262 1095	Modulata in varios sonos.	282, 668
		Modularis canorus.	126, 262
Mineræ & Neptuni certamen de Athenarum nomine.	144, 912	Modum excedentia, pendet instabili loco.	61 909
Minor præda maioris.	98, 541	Modum pati.	209, 195
probatum ex piscum & accipitris.		Modus pro termino.	149, 1140
Minor, quicquid à te expauescit, maior hoc tibi dominus minatur.	220, 611	Mœror lacrymas assuetas amat.	228, 953
Minois.	86, 126	Mola salsa taurorum colla aspergere.	46, 335
Minois sella.	179, 1005	Moliri manu tela.	88, 199
Minos.	61, 892. 205, 23. 264, 24		
Minos Cnossius.	138, 733		
Minos latè mari & centum populis imperans.	86, 149		
Minos Scyllam malè traçtauit.	88, 241		

R E R V M E T V E R B O R V M .

Mollire ferum pectus precibus.	69, 140	Motiuntur multi singularum ætatum, senes,	
Molles vitæ.	282, 682	iuvenes, infantes, &c.	142, 850
Molossi acres.	84, 32	Mors amoris modus aut requies.	93, 362
Moneta cur mater musarum.	32, 765	Mors amoris vltimum remedium.	89, 252
Moneta seu mnemosyne musarum mater.	312, 765	Mortis descriptio.	41, 164
Monilia baccata.	94, 583	Mors aut naturæ necessitas, aut laborum ac miseriarum quies, eam qui damnatis præstat, indulget.	133, 502
Monile dispositum.	171, 653	Mortem contemnere fortium.	70, 190
Monile.	22, 573	Mors cucurrit per colos turpes.	185, 1173
Monstrum eloqui.	173, 728	Mors æqua tulit in turum.	160, 216
Monstra fato imputantur.	86, 143	Morte dirâ tristius lethi genus.	254, 782
Monstrum imptum, sævum, immitæ ac ferum.		Mors dura.	148, 1068
153, 1279		Mors est æqua.	245, 433
Monstri ingentis marini descriptio.	110, 1019	Mortis encomium, felices facit miseros.	157, 106
Monstra in aditu inferni, centauri, hydra.		Mors eripi nequit.	69, 153
202, 1923		mille ad eam aditus.	Ibid.
Monstri irati descriptio.	39, 55	Mors est vbique.	69, 153
Monstri loco esse.	136, 55	Mors facit fortes vicina.	86, 137
Monstro maiore impleri.	210, 253	Mors felices sequitur, miseros fugit.	158, 122
Monstra noua.	297, 250	Mors, finis pœnæ, non pœna.	210, 245
Monstrum paruulum.	146, 1019	Mortis formæ mille.	98, 549
Monstrifera Pasiphaë.	102, 685	lethi viæ mille.	Ibid.
Montibus aut abietibus pates homines.	231, 1082	Mors grauis illi, qui notus nimis omnibus, ignotus moritur sibi.	214, 402
Montes omnes dicti montes Iouis.	174, 780	Mors horrida.	203, 1945
Montes opaci.	41, 155	Mors innocentes liberat iniuriis fortunæ.	62, 934
Montiferus.	185, 1209	Mors innocentes sola deceptos facit.	176, 888
Montigena Dea.	283, 684	Mors ipsa vltimo loco moritura.	182, 1113
Montiuagus.	104, 781	Mors libera vocat miseros, effugiū malis, portus æternæ placidis quiete.	280, 586
Montiuagum pecus.	158, 136	Mors libertate donat	86, 137
Mopsofia.	116, 1271	Mors malorum medicina.	220, 593
Mopsofia ars.	86, 120	Mortem metu consumere, & parum sui pœnæ relinquere.	175, 810
Mopsus Apollinis & mantus filius.	25, 653	Mors mihi est securitas.	285, 793
Mopsus Ampyci filius vates & Argonauta. eius mors.	25, 653	Mors minus pœnæ habet, quàm mora mortis.	177, 928, 259, 996
Mora fatotum.	238, 121	Mors misera non est, commori quî cum velis.	269, 201
Moras graues pedibus addere.	55, 655	Mortem non licet nobis properare. certo venit ordine, nec differri potest.	124, 185
Mora omnis est nimium longa properanti.	274, 422	Mors non potest deesse, nec auferri volenti mori.	107, 875
Moras non patitur amor.	155, 587	Mors nulli properanda.	142, 866
Mora sæpe sanauit quod ratio nequirit.	267, 150	Mors nunquam fera.	142, 864
Morbus ægrè sustinens caput.	53, 593	Mors optanda, siue metu mortis mori.	256, 868
Morbus auxilium trahit.	39, 70	Mors optima est perire dum lacrymant sui.	107, 878
Morbus tremens. 137, 693. pallens.	158, 639	Morti os vastum & alæ expansæ tribuebantur.	41, 165. illud, quia nunquam dicit, Sufficit. hoc quia repens & inopina inuadit.
Mormorus.	99, 561	Mors pallida,	134, 554
Mori cui facile, nunquam miser.	157, 111	Mors perit.	185, 1174
Mori cupientem vetare, est occidere.	68, 100	Mortem perdo.	1203
Mori i cupientem vetare, est occidere.	68, 100	Mortem post nihil, ipsaque mors nihil.	244, 396
Meridies noctis.	275, 459	Mors prima miseros fugit.	258, 953
Moriendum cunctis.	202, 1915	Mors propè admota excutit magnifica verba.	249, 574
Mori & interire omnia.	244, 380		
Mori misero. dissuadens, crudelis est.	177, 928		
Mori nescire miserum.	280, 606		
Moriendum omnibus.	142, 867		
Mori pœna, interdum donum.	177, 930		
Mori posse, potestas summa.	215, 443		
Moritur, quicquid natum.	181, 1097		
Mori quis non potest impediri, vbi constituit mori, & par est emori.	90, 264		
Mori qui statuit, frustrâ tenetur.	177, 920		
Mori qui non vult muado secum mori scire, est vitæ nimis audus.	227, 884		
Mori si cupias, vita est durior morte.	290, 992		

INDEX

Morti plures se offerunt, quam dolorem fortiter ferant.	70, 190	Mouetur tūd, quiaquid extremo est loco.	59;
Mortem qui contempsit, omnes contempsit.	165, 443	Mugitus ceruorum.	91, 342
Mors rapit ætatis & sexus omnis homines.	142, 848	Mugijunt fibræ.	231, 1066
Morte scelus sanandum.	152, 1261	Mulcet e aures cantu.	49, 454
Mors senes facit audaces, hoc est quod ait; Fortem vicina facit libertas senem.	47, 386	Mulciberi ignes.	31, 825
Mors senum similis igni spontè extincto, aut pomis caducis maturitate; iuuenum, flammæ vi oppressæ. vel pomis crudis vi auulsis.	38, 788	Mulieres ægerrimè ferunt thalami iniuriam.	22, 581
Mortem sibi velle inferre, aut eam optate vitium infortuniis, non virtus, sed imbecillitas,	70, 190	Mulieris consternatæ metu descriptio.	309, 728
Mors sola vorum miserorum.	1263, 1170	Mulieris læsa quanta iracundia.	206, 56
Mors squallida.	29, 742	Mulheri natura prouum animam malo dedit, pectus ad nocendum dolis instruit: sed vim negauit, vt ne inexpugnabilis esset, sed ægras frangeret vires timor & pœna.	313, 861
Mortem timentes multi in mortem incurunt.	63, 993	Mulibre non est regna tutare vrbium.	100 616
Mors vna solamen mali amoris, & pudoris lætæ maximum decus.	114, 1184	Mulierum ornamenta.	171, 661
Mortis varia genera, mare, ferrum, doli.	96, 474	Mos mulierum Troianarum in luctu crinem soluere: sed & Græcarum, Gallic. & Italicarum.	237, 83
Morientium vaticinia sæpe vera.	290, 1008	Multifida pinus.	9, 111
Mors velocis spacij meta nouissima.	244, 397	Multifora tibia. multisoratilis.	272, 346
Mori volens ob errorem, indicat se nocentem fuisse.	176, 887	Multiplicabilis.	183, 1163
Mortale celo non potest iungi genus,	131, 447	Multitudinis } Nebulis. descriptio ab } Frondibus caducis: fuisse.	53, 598
Mortifera.	287, 883		
Mortuos cremari instituit Heraclitus, in melle feruari Democritus.	223, 747		
Mortui fortiter, non sunt lugendi. Charondæ lex de non lugendo dura: seruandus ea in re modus.	200, 1833	Multitudinis } Frondibus caducis: descriptio ab } Floribus vernis. fuisse.	53, 598
Mortui non facillè ad vitam reuocantur.	89, 269		
Mortuis oculos claudendi mos.	244, 372	Multitudinis } Nebulis. descriptio ab } Frondibus caducis: fuisse.	53, 598
Mores ad bonos nunquam est via fera.	270 243		
Mos cadentium virginum curam honestatis gerere.	263, 1157	Multitudinis descriptio.	142, 837
Mos comburendi caduera.	223, 747	Multitudinis ingentis morientis descriptio.	38, 67, & 40, 125
de more.	272, 312	Multiuagæ Deæ læsciuz nemorum.	104, 780
Mos miserorum addubitare quo se recipiant, & opinari vias omnes sibi præclusas.	19, 451	Multiuagi status.	219, 583
Mos in nuptiis & lætitiâ columen domus ornandi, & fores lauro coronandi, & lætos ignes accendendi.	205, 54	Mundus ætherius.	91, 332
Mores præsci.	105, 796	Mundus annosus.	51, 503
Mos pulsandi ianuam antequam aperiretur ne adstantes læderentur.	161, 254	Mundus citus, cælum stellatum.	109, 958
Mos vt regionem aliquam ingredientes, Deos locorum illorum prius consalutent.	273, 388	Mundi scœdera.	119, 49
Moris sani.	88, 207	mundus interiturus, vt pulchrior renouetur.	300, 388
Morum senium triste.	195, 796	mundus niuidus, pro cælo.	18, 402
Cælestis motus, quem Raptum vocant, descriptio.	109, 958	mundus pro cælo.	120, 68, & 70, 145, 257, & 963, 148, 1100, 157, 96, 194, 1593, 201, 1900, 202, 1907 & 203, 1077
Mouet classis.	263, 1178	mundus pictus, pro cælo.	215, 835
Mouere iram.	297, 253	mundus pro cunctis eius partibus, etiam pro inferno.	118, 18
Mouere gradu.	141, 816	mundus, pro inferno.	91, 307
Mouere seu iacere caput in magicis.	31, 80	mundus postquam interierit, quò deueniet, aut quo loco capietur.	182, 1116
		mundus quomodo interiturus.	181, 1100
		mundi quatuor cardium descriptio.	99, 284
		193, 1520	
		mundus sanctus.	23, 605
		mundus sedet.	198, 1292
		mundi significatio pro certo Romæ loco.	64, 1018
		mundus stelliger.	151, 1204
		munus dum properat cernere, perdidit.	135, 588
		munus indictum.	95, 461
		munus pro promissione.	108, 941
		murex Africanus.	171, 664
		Tyrus.	Ibid.

I N D E X

Nescisse cupies, nosse quæ nimium experis.	Nocturnus obambulat.	47, 149
51, 514	Nodi sequaces.	112, 1084
Nessus centaurus, filius Ixionis & Nubis.	Nodosa verba.	39, 101
167,	Nodus pro clauâ.	196, 1659
492	Nomina humilia, forte, famula.	100, 608
Nessi mors & facinus & officium.	Nomina propria quomodo ex vnâ linguâ in	
167, 502	aliam vertenda.	34, 923
504	Nonacrinx vertex gelidus.	194, 1593
Nessus perfidus vector.	Nosse pati famulum regemque.	160, 228
30, 776	Nosse seipsum summa sapientia.	214, 402
Nessi sanguis solis radiis efficacitatem nocendi	Notæ, iræ diuinæ. 46, 331.	viscerum. 352
consequatur.	Notæ manus laude,	132, 468
173, 720	Naute nobilis patris.	262, 1112
Nessi sanguis venenatus.	Norat visus certa.	188, 1336
177, 918	Norhi seu spurij vt plurimum improbi: interdum	
Nessus semifer.	tamen fortes ac boni.	283, 728
191, 1466	Nori soluti.	164, 382
Nestor Larandensis.	Notus.	276, 472
233	Notus fuluus acêrque.	277, 475
Nestor, Pylus senex.	Notus pro amico, ignotus pro hoste.	5, 20
240, 212	Notus tepidus.	173, 729
Nexiles coronæ.	Noua nupta.	51, 497
273, 359	Nouare.	62, 945
Nictare.	Nouenarius numerus Magicus.	30, 772
216, 496	Nouena serpens, hoc est, nouies intexta seu in-	
Nictare & vlulare acutè.	nexa serpto.	30, 772
84, 36	Nouercas amare priuignos, monstri simile.	
Nidificum ver.	101, 635	
28, 714	Nouercâ dignum, nouercalis manus, nouercæ	
Niger gurgis paludis infernæ.	nomen impium, nouercarum fœuitia & per-	
134, 553	fidia.	92, 355
Nigra pro malis.	Nouercâ dignum aliquid facere.	121, 113
208, 143	Nouercâ funestâ peior pater.	114, 1188
Nigrans polus.	Nouercales manus.	152, 1235, 267, 118
284, 753	Nouercarum quantum in priuignos odium.	
Nilus tepidus.	92, 355	
53, 605	Nouerca fœua. 92, 355. iniusta, terribi-	
Nimis imperare pennis. 61, 897. hoc est, ni-	lis. Ibid. crudelis, pertinax.	
mi magna ab alijs petere, nimia conari.	nouis rebus studere ruto possunt, quorum in	
190, 1401	extremo loco res est.	59, 874
Nimium puta, quicquid dolorem pascit.	nouitas colorem ducit ex inclyto genere per	
165,	nuptias.	128, 345
445	nouit quies paucos, h. pauci fruuntur & agno-	
Niobes filij, quot. 54, 613. variæ sententiæ.	scunt: quicquid.	123, 174
Niobe in saxum lacrymans mutata.	Noxæ.	66, 9
273, 372	Noxij deprehensi & dimissi sine punitione,	
Niobe in saxum flebile mutata.	odere omne id quod dubium putant.	56, 702
159, 184	Noctis æternæ plaga, inferi.	47, 393
Niobes mors, & allegoria fabulæ.	Nox æstiuæ & nox hyberna.	295, 54
130, 389	Nox alma, quia alit, vel quia mater siderum..	
Niobe, septem mater liberorum.	245, 437	
35, 954	Nox alma.	266, 73
Niobes superbia.	Nox alta.	69, 144
54, 614	Nox cæca.	65, 1049
Nitere vnguentis.	Noctis color malus.	142, 861
224, 779	Noctis cubile.	191, 1437
Nitidæ auro trabes:	Nox in quatuor, aliquando in tres partes diui-	
213, 347	di solita, illud à Romanis, hoc à Græcis 245,	
Nitor lucis percussis oculos.	437	
141, 813	NON oculis premit.	175, 840
Niualis.	Nox pro necc.	72, 248
191, 1449	Nox rosida.	286, 811, 296, 243
Niues Arctox.	Noctium sidus, Luna.	29, 750
53, 606, 187, 1284		
Niues canæ. 108, 932. Евванит epithetum.		
81, 609		
Niues Idææ.		
236, 75		
Niues pro anno.		
236, 75		
Niuosa.		
193, 1537		
Niuosus & niualis.		
174, 776		
Nixans.		
139, 750		
Nix Riphææ.		
83, 8		
Nobilior manu, celerior & aptior.		
105, 806		
Nobilis scelere.		
110, 1020, 279, 562		
Nobilitare.		
253, 746		
Nobilitas in mala parte.		
74, 339		
Nobilitas magna, graue pondus premit.		
246,		
490		
Nobilitas miserias nobilitat.		
253, 746		
Nobilitas vera à factis propriis, non à sanguine		
vel maioribus.		
128, 337		
Nocens est, cui scelus prodest.		
14, 276		
Nocens nemo se iudice absoluitur.		
87, 161		
Nocens nemo sibi ipse pœnas irrogat.		
177,		
897		
Nocens nemo. qui inuitus peccat.		
152, 1236		
Nocens non est, qui non sponte peccauit.		
176,		
884		
Nocentium proprium trepidare.		
87, 163		
Noctes æstiuæ hybernis breuiores.		
104, 764		
Nocturnus æther.		
24, 418		

RERVM ET VERBORVM.

Nox filens.	41,178	Obfitum tenebris.	142,860
Nox tenebroſi ſpecus.	290,995	Obſoleta dextra.	290,973
Nox vera.	53,585	Obſtinari.	99,573
Nubere.	234,13	Obſtinatum conſilium tenere.	106,851
Nubes feriunt rupem.	174,780	Obſtrepere laudi,	246,1030
Nubis pulueræ excitatæ deſcriptio.	75,394	Obſtriſtus animus coniugi.	271,276
Nubilum.	38,44	Obſtruſa.	108,936
Nuda palæſtræ Lacedæm.	7,77	Obſtruſum.	72,251
Nudare corpora meritiè reprehenſum.	Ibid.	Obſturu languido iacens vultus ſtupet.	270,238
Nudare toros ſinus viſcerum.	70,160	Obteſtus lare.	146,1032
Numa religioſus.	292,27	Obtegere agros cadaueribus.	82,635
Numen ſecundùm tui nominis.	150,1183	Obtentu veſtis velata.	129,354
Numinum vis ſumma	133,515	Obuium contra oberrare, obuium ore incur-	
Numerare prædonem ſuum.	56,718	rere.	112,1076
Numeroſa.	193,1532	Obuius letho animus.	263,1145
Nu neroſus.	126,240	Occaſus pro morte.	198,1609
Numerus par inferis facer.	53,569	Occaſu tepidus.	194,1565
Nuncij malorum ſolent antè à ſe amoliri cau-		Occidere cum vrbe totâ.	40,111
ſam criminè que.	247,523	Occultarum rerum ſecreta non ſunt curioſè ri-	
Nupta pro vxore.	189,1350	manda.	59,825
Nupta, vxor.	191,1465	Occupare.	176,882
Nuptæ vltimum malum, palàm mariti poſsi-		Occupo.	268,193
dens pellex domum.	270,257	Occupare arcana.	167,482
Nupta tua.	136,53	Occupandum eſt ſcelus.	165,435
Nuptiales aræ.	268,166	Occupare laudem.	188,1304
Nuptijs auſpices adhibiti à Troianis, Græcis,		Occupare luſtum.	174,761
Romanis.	256,862	morrem.	772
Nuptiæ cum fratris filia illicitæ.	294,141	Occupare preces.	76,416
Nuptiæ cum multo maioribus noxiæ.	118,12	Occupanti ſcelus in medio poſitum.	209,203
Nuptiæ ſecundæ periculofæ & noxiæ.	226,849	Occupauit fortem.	255,997
Nuptiæ ſolebant à ſacrificio inchoari.	309,693	Oceanus æſtu fallax.	292,27
Nuptiales tædæ, faces, ignis.	257,889	Oceanus genitor Nympharum.	154,1327
Nuptiæ vtilis ad firmandas vires tyrannis, &		Oceanus genitor vndarum.	102,714
ignobilibus ad nobilitatem ſibi parandam.		Oceanus omniuomus.	277,475
128,315		Oceanus orbem clauſum ambit.	51,504
Nutrices, mamma,	309,690	Oceanus pater rerum.	44,266
Nutu parere.	312,836	Oceanus vterque.	200,1837
Nux quid.	207,110	Ocium facere.	218,562
Nyctileus latex.	50,492	Ocius ac dico.	26,449
Nymphates.	52,862	Oſtauia quomodo Neroni coniugata	294,132
Nyſa.	17,384	Oculis amor hauritur.	166,452
		Oculi ἀδελφοί, & ſedes amoris.	62,956
O.		Oculi duces in amore.	Ibid.
Oaxæ ſapidus.	69,116	Oculos ſuos eruentis deſcriptio.	63,962
(Obducit ora color morti ſimilis.	99,584	Oculi, fax ignea.	175,806
Obducta longo temporum tractu moues.	60,851	Oculi ferunt ſigna Phœbææ facis.	93,376
Oberrare contra obuium.	112,2076	Oculorum flamma & lux.	140,766
Oberrat mihi, pro ite me.	153,1281	Oculi fulgore magno excæcantur.	214,413
Obſaras ſperno illecebras.	163,317	Oculi maritales.	62,956
Obſquare oculos.	208,159	Oculi micant gentile & patrium.	93,177
Oblita veneni ſerpens.	280,1058	(Oculi, noſtrum ſidus.	114,1169
Oblittero.	21,557	Ocularum rubedo, & rigor.	42,187
Obloqui.	230,1005	Oculi venientium ex locis vmbroſis diem vix	
Obnubilum.	142,860	ſufferunt.	106,834
Obſruere iudicium, celare.	51,516	Odiū Deorum.	60,876
Obruta.	173,755	Odiū debet victus deponere, cùm victor ar-	
Obſcænus.	29,732	ma poſuit.	130,408
Obſequendo potius vince inimitem virum.		Odia finienda, non æterna agenda.	129,362
295,176		Odiſ fraternali, & ſcelerum grauiffimorum de-	
Obſequium amicos, veritas odium patit.	51,520	ſcriptio.	105,40
Obſidet annum femina.	98,557	Odiſ, & exſecrationis vehementis deſ.	99,564

Odores Assyrii.	94, 390	Ominosus eandem vlulatus.	41, 179
Odrysi.	211, 273	Ominosum si hostia ante ictum rueret.	40,
Odrysia mensa.	Ibid.	135	
Oearum quis auctor.	30, 779	Ominosum si ex atrâ plagâ turpis sanies loco	
Oechalia.	159, 162, 158, 127	cruroris profueret.	40, 140
Oechalia vno die expugnata & diuita.	165,	Omissi regimen è manibus.	267, 140
423		Omnis pro nullus:	101, 664
Oedipodes.	62, 943, 64, 1003	Omphale Lydia,	163, 372
Oedipodes impius.	132, 494	Onceratus frugum & floris Liberi.	100, 617
Oedipodæ soli datur noscere ambigua.	43,	Opes fluxæ.	96, 489
216		Opes optare solas quas donet.	171, 636
Oedipus.	130, 386	Opima colla gregis:	242, 295
Oedipus antè Iocastus vocatus:	59, 806	Opimæ diuitiæ.	73, 324
Oedipi comitatus.	54, 653	Opimi greges.	144, 907
Oedipus dictus à pedum vitio.	59, 805	Opima victima.	45, 303
Oedipi Dixit in seipsum.	60, 868. & 62, 990	Opima victi regis.	119, 48
Oedipum mala & pestes comicabantur.	65,	Opimum, pro simpliciter pingui.	111, 1039
1058		Ophiuchus seu Anguitenens.	27, 698
Oedipus pelli iubetur in exilium.	54, 647	quis?	Ibid.
Oedipi preces, quibus inuocat. 1. omnes cæ-		Ophionij, Thebani:	50, 486
lites. 2. Iouem. 3. Solem. 4. Lunam. 5. Ne-		ὄφις θυπιῶν.	244, 435
ptunum. 6. Plutonem. & postea subiungit im-		Opponere caput obuium.	75, 408
precationes diras.	44, 247	Opponere se medium.	77, 457
Oedipum tragediam qui scripserint Græci &		Oppositus.	75, 402
Latini.	37	Opposita commoda & incommoda paupertatis	
Oenomai mors.	207, 139	& priuatiæ fortunæ.	171, 653
Oestrus.	49, 443	Opposito fulmine tege vultus.	135, 597
Oera.	24, 639. 122, 132. 176, 859	Opus est nullo.	70, 195
Oethe.	145, 980. 195, 1616	Oraculum datum Creonti ab Oedipo missa.	
Oethe nemorosa.	174, 795	43, 233	
Oetæum nemus.	192, 1481	Oracula Delphica ambigua.	43, 214
Oetæus rogus.	30, 777	Oraculi Delphici descriptio.	43, 227
Officium supremum reddere.	253, 760	Oraculum de nece Herculis:	192, 1474
Officium triste, funus.	192, 1484	Oraculum Laio redditum de Oedipo	43, 235
Olea primum nata Athenis.	144, 912	Oraculum à Phœbo redditum Cadmo de The-	
Olenia capella.	14, 353	bis condendis.	56, 720
Olenia arua.	45, 283	Orandum cum fide. qui timidè rogar, docet	
Olenos, rarus testis an habitata.	255, 825	negare.	99, 591
Oleum pingue.	52, 566	Oratione à Deo nil nisi quod equum peten-	
Olim, de futuro.	192, 1475	dum.	118, 16
Olium liquidum.	215, 454	Orantes pias manus submitunt.	43, 226
Olympus.	145, 971	Ora tingens nigra purpureus tubor.	93 373
Olympus ignifer.	109, 957	Orbes. 63, 967. κύκλος, cur oculos vocent.	
Olympus igniuomus.	88 205	907	
Olympus pinifer.	272, 338	Orbem circuitis cornibus luna alligat.	8, 97
frondosus,	337	Orbis & spiræ serpentium.	27, 690
Olympus pro cælo.	225, 794	Orbes mundi, h. caelestes orbis.	109, 969
Olympicus stelliger.	202, 1904	Orbis seu mundus ignotus & nondum inuen-	
Olympicum stadium.	207, 103	tus.	27, 657
Omen feralis loci tremisco.	246, 487	Orbitas fractis annis malum triste.	116, 1248
		Orci vestibulum & fauces.	138, 689
		Ordinare scelus.	113, 718
		Ordiri virum.	108, 912
		Ore secreta mentis exerere.	161, 155
		Oresta.	288, 913
		Orestes similis patri.	269, 196
		Origo alta.	144, 916
		Orgia condita.	48, 431
		Orgia Bacchi. 170, 596. celebrati solita singu-	
		lis triennii verno tempore.	170, 597
		Orientis & Occidentis descriptio.	119, 36
		Orion quomodo genitus ex pelle bubula. quo-	
		modo & cur occisus variæ sententiæ. Dia-	
		nata	
Omenta.	47, 370		
Omina nuptialia.	309, 697		
Omen sit procul. formula Disphymia auertenda.			
70, 855			

metuere cum causam nescias.
 hærec animo.
 cupere reuerti.
 mouere nolentem gradum.
 vultum versare.
 stupere pigro ingressu.
 se in incerto tenere.
 aliò quam nitaris retrahi, genua
 labare.

RERVM ET VERBORVM.

nam præsumsit attentare. iactantia eius puni- nita, à Diana amarus.	118, 12	Pædor sedet.	184, 390
Orionis sidus extertat alia sidera.	Ibid.	Palamedis mors.	279, 364
Orpheus. 15, 348. 16, 357. cantu Syrenes superat.		Palæmon Bacchi cognatus numen non vile.	
Orphei antiqui opera quibus tributa.	24, 643	49, 448	
Orphei cantus flumina, saxa, arbores, feras, in- feros demulsi: & quid significet hæc fabula.		Palæar.	111, 1041
134. & 135		Palæstra Argiua.	149, 1124
Orphei duo.	24, 643	Palla.	189, 1354
Orphei fabula de vi Musicæ eius, quid signifi- cet.	181, 1098	Palla casta.	113, 1149
an aliquando fuerit? an scripserit? Ibid.		Palla medæ.	22, 570
Orpheus inferos adiit, & cantus suavitate im- petrauit vxorem sibi reddi; quam retrospi- ciens iterum amisit.	15, 1, 570	Palla tenuis.	91, 328
Orpheus Iunior auctor Argonauticorum. 25, 643		Pallas.	273, 355
Orphei laus & gesta.	12, 229	Pallas adiuudicata Dea præfes Atticæ.	85, 1008
Orphei laus & mors.	24, 625	Pallas belligera adiutrix Herculis.	143, 900
Orphei opera salui Argonautæ	12, 229	Pallas Herculis consanguinea soror.	188, 1313
Orpheus Rhodopæius.	135, 571	Pallas præfecta lanificæ & textoriæ.	85, 102
Orpheus, sacer, Calliopes filius. 180, 1030		item & bellis.	Ibid.
vis musicæ eius; Torrentes siccæ, nemora attrahere, volucres cælo detrahere, montes aduocare, Dryades, arbores, speluncas cum feris & serpentibus, inferos mulcere, & vxo- rem suam ad superos reducere. 180, 1034. & seq. Thracius vates vel Threïcius. 181, 1098		Pallas præfes arcium.	89, 259
Orphei vxoris mortem de sentis & cantu cele- brantis descriptio.	134, 570	Pallas veneranda Athenis.	113, 1146
Ortus diei descriptio.	121, 124	Pallene.	145, 978
Oscula insigere.	14, 289	Palma.	82, 638
Oscula sotoria.	100, 608	Palma Iouis Pisçi.	189, 934
Os nitidum.	93, 373	Palmus limosa.	52, 547
Ossa. 145, 970, 188, 1309, 272, 337		Palmus pineus.	48, 430
Ossa mortuorum sancta.	38, 66	Pandæsia.	138, 714
Ossa Thesaliæ.	183, 1150	Pandum dorsum.	275, 446
Ossa Thressæ.	225, 814	Panes montiuagi.	104, 781
Ostentarium.	210, 229	Pangæus.	28, 721
Ostrum.	8, 99	Pangæus Edonus.	49, 434
Ostrum Iliacum.	287, 873	Panther.	301, 405
Ostrum Tyrium.	171, 644, 228, 956	Papa quo casu occidi possit.	145, 920
Othrys. 182, 1138, 183, 1166		Parare se in exitium toto furore.	6, 51
Othrys eductus ultra nubem.	167, 494	Para sic te.	33, 898
Otio amor fouetur & nutritur.	305, 556	Parasitorum mores & exitus.	24, 635
quomodo creditus Deus, & quæ sicta de eo. 305, 551		Parcarum coli.	181, 1081. & 1096
Oua, cornacula uia.	256, 862	Parcarum coli irteuocabiles.	134, 558
Ouare scelere.	115, 1201	Parcæ dederunt fœderum leges Ioui & fratri- bus.	119, 49
		Parcarum fila.	124, 180
		Parcarum trium nomina quid significant.	124, 180
		Parcere animo.	139, 740
		Parcere cælo.	188, 1302
		Parcite diffundere.	99, 563
		Parce senectæ desertæ.	152, 1248
		Parcere suo muneri.	9, 142
		Parcere voto.	108, 950
		Parcis, vbi votum est mori.	188, 1322
		Parcstatus.	101, 645
		Parentibus contra Deum non licet obtempe- rare.	132, 497
		Parentum crimina filijs noxæ non debent esse.	118, 16
		Parentum cura sagax.	86, 150
		Patens it per omnes liberos.	265, 34
		Parentum philostorgia.	112, 1112
		Parentum præsagia non vana.	27, 278
		Parentes pro cunctis ascendentibus.	222, 682
		Parentum scelera quando in liberis punienda.	232, 1099
		Patco pro appareo.	155, 8
		Parer, paruit.	167, 497
		Parer colores, factio.	227, 905
		Parere.	275, 453

P.

P ABVLVM.	72, 254
Pacifica tibimetipsa mentem tuâ.	269, 225
Pactolus aurifer.	81, 604
Pactolus auro rura inundat.	Ibid.
Pactolus Lydius.	49, 467
Pæan.	157, 92
Pæanis exemplum.	272, 310
Pædor scædus.	54, 625
Pædoræ fædo obusus.	136, 626

INDEX

Paria humanis naturæ iure cuncta.	98, 541	Patriæ patri maior virtus feruare ciues.	302,
Pariat tibi.	192, 1494	437	
Paris dirus iudex. 236, 66. hospes Priameius Phrygius.	236, 70	Patriam perdere est graue, sed grauius timere.	257, 912
Paridis iudicium in Idâ, an Antandro.	236, 66	Patriæ tactus summû bonû exsulibus.	214, 406
Paridis tela cæta.	269, 211	Patroclus.	280, 612
Parium marmor.	105, 795	Patroclus simulat Achillem armis.	245, 446
Parnassi descriptio.	44, 280	Paucarum crimen in omnes diffundere iniquum, sed suis quæque meritis spectandæ.	99, 563
Parnassi duo vertices, alter Baccho, alter Apollini facer.	43, 227	Pavidus lucis.	127, 292
Parnassus siualis.	Ibid.	Pauor rapuit spiritum.	146, 10
Parrhasius axis.	187, 1280	Paupertas & morbus lethalia.	41, 147
Parrhasius cæna.	286, 827	Paupertas horrida.	38, 64
Partem mei exiguam mihi reliquit.	188,	Pauperras humili tecto contenta, benè latet: quatiunt altas sæpe procellæ aut euerit fortuna domus.	313, 878
1342		Pauperum securitas.	171, 645. & 652
Parthi.	307, 621	Pauperum formus certior.	97, 518
Parthus certior Cretensî sagittario.	159, 161	Pax alat gentes.	144, 928
Parthi fallaces à tergo iaculantur in fugâ.	40,	Pax placida.	74, 348, 352
118		Pax quanta tulit obitus.	196, 1683
Parthus fugax.	292, 27	Pax quærens.	218, 566
Parthi leues.	28, 710	Pacem recipi velle, victori expedit, victo est necesse.	129, 367
Parthus lingua Scythica fugax.	26, 428	Pacis securitas & bona.	280, 592
Parthico modo tela spargere. 105, 813. hoc est, missis post tergum sagittis cæcis.	105, 813.	Peccantur ex fragilitate, cum sciat se peccare & nollet, descriptio.	87, 177
Parthus tela ingerit fugiens.	213, 385	Peccare non vetans, cum possit iubet.	242, 290
Parthi vnde dicti.	26, 428	Peccasse, prima & maxima peccantium pœna.	87, 163
Partus à septimo ad decimum mensem naturalis: imo, vndecimum annum, x. i. i. mensem.	79, 535	Peccata graua, quæ quis horret, mutuenda, etiam si fieri non posse putes.	37, 26
Partus conciliat fere animos coniugum.	164,	Peccatum nullum nisi sit voluntarium.	152,
407		1236	
Pascere flammæ, & dolorem suum fouere.	163, 381.	Peccatû omne debet esse voluntariû.	176, 884
Pascere minas.	188, 1317	Peccato sic resistitur, primò nolle habi & obistere: secundò nosse grauitatem & pudere.	86, 138
Pasiphaës fabula.	86, 114	Pectus conscium omnium scelerum.	71, 217
Pascuum fatale.	210, 232	Pectus ferum, durum, sæuum in iras.	81, 582
Passus, pro relinquens.	73, 317	Pectus nudate & se cultris vulnerare in Magis.	31, 808
Pastorum officium.	122, 137	Pectore remisso ac placido ferre.	125, 218
Patalis, <i>επιπυρρός</i> .	84, 65	<i>nam stud. tulit, pectori; præcedens verò; intuens, vultibus est accommodandum, licet versus causa retrogrado collocari ordine</i>	
Pater commune epithetum Deorum, & mater Dearum.	24, 635	Pectus trepidum gemino euentu labat.	43, 207
Pater familias.	209, 205	Pecuniæ nihil inperiuum, inuiolabile, sanctum, vel oclusum.	220, 603
Patris imperium perfer.	153, 1314	Pedes nautici.	15, 322
Patet in medio.	175, 830	Pede prælato Notos trāsuerfos captare.	13, 321
Patet pectus mucrone, pro mucroni.	115, 1192	Pede supplici.	43, 225
Patuit peractis omnibus feris.	167, 497	Pegaseo gradu, volatu.	244, 384
Patent terræ in labores & in pœnas.	135, 604	Pignâ Suada, Lepor, Suadela.	5, 1
Patitur inulta mala, qui timet maiora.	151,	Pelagus recumbit stagno minus.	219, 590
1188		Peli & Thetidis nuptiæ.	309, 699
Patii iussa dominum terra. 97, 533. videlicet quando dictum Ada, In sudore vultus tui vesteris pane tuo.	97, 533.	Peleus Thetidis maritus, cur exsulatit.	25, 687
Patimur leuia, si flenda patimur, hoc est, quæ fetu mitigari queant.	245, 410	Peliæ membra decocta.	9, 134
Patii Elæbum.	43, 231	Peliæ mors.	26, 664
Patiens vlciscendi copiam habet.	10, 153	Peliæ mortis historia.	33, 259
Patienter plura feras quo plura possis.	241, 253	Pelias.	20, 476
Patientiæ laus.	226, 849	Peliasus.	245, 424
Patientia lenit mala.	160, 228		
Patientia necessaria in arûnis ferendis.	130, 389		
Patria liberis præferenda Regi.	243, 331		
Patriæ parens.	303, 471. 304, 484		

pelides ferox.	280, 612	perire preces pati.	223, 717
pelion.	145, 970, 183, 1150, 271, 337	perithous.	106, 828
pelion habitata à proteo.	255, 918	perit mors.	185, 1174
pelium nemus.	23, 609	perdo mortem.	185, 1203
pelion Theſſalicum,	225, 814	perit ſcelus.	35, 993
pellere pondus & vires mali.	160, 231	peritura ferè cuncti magis laudant.	263, 1143
pellit cor horror.	34, 925	perlucere.	267, 149
pelopea.	268, 165	perminere ſibi aliquid.	270, 262
pelopeus.	264, 8	pernox.	30, 790
pelopeia domus ſcelera,	205, 12	perpetuum.	103, 751
pelopea ſceptra.	269, 194	perplexitas Hylli.	180, 1028
peloponnelus centum vrbes habuit.	156, 26	perquam.	314, 908
pelopidarum arcis deſcriptio.	221, 643	perſei fabula & Mythologia.	118, 12
pelopidarum aries aureus.	210, 224 & 229	perſei fabula moribus accommodata.	311,
pelops Dardanius, Peloponneſo imperavit.	150, 1164	765	
pelopis & Tantalii fabula moribus accommo-		perſes.	91, 314
data.	208, 143	perſeis Luna.	31, 814
pelopis humerus eborneus.	208, 143	perſeus aureus.	118, 13
pelopida, tragœdia à diuerſis edita, quo argu-		perſeus relatus in cælum.	157, 94
mento fuerit.	204, in prin.	perſtinxit flamma.	278, 530
pelorus Siculus.	137, 80	per te.	150, 1184
relta lunata.	94, 393	per te, pro, te per.	288 925
relus ſolitæ pulſari ad iuuandam lunam labo-		per tinax & perdicax quomodo differant, illud	
rantem.	30, 795, & in aduerf.	vitio, hoc laudi datur.	133, 500
penates.	211, 264	peruagatus furor ſe ipſe frangit.	284, 771
penetrales Dei.	44, 265	peruincere.	136, 653
penetrales Dij.	74, 340	peruoluunt rotæ membra.	112, 1094
penſa.	85, 103	perurere.	35, 965
penſate.	172, 691	peruſtum pectus curis.	21, 548
penſare merita.	188, 1334	pes ardens.	175, 750
penſo.	198, 1746	peſtis atra.	65, 1060
penthaſilæta.	241, 242, 169, 217	peſtes.	184, 1163
pentheus.	49, 442, 66, 18	Peſtilentiæ deſcriptio.	37, & ſeq.
penthei fabula moraliter explicata.	66, 18	Peſtis deſcriptio.	37, 38, & 40. per totam
pentheus lacer.	54, 617	pag. cum ſeq	
peparethos.	255, 841	Peſtis ac mortalitatis tempore credebāt infera-	
pepulit aures facinus.	130, 413	nâ monſtra terris vagari.	41, 160
peracta eſt pars matris.	180, 1024	Peſte correptorum conditiones ac ſigna.	42,
peracta viſ eſt.	32, 842	180. 1. ignauus languor membrorum.	
peractum eſt.	64 998, 188, 1338	2. rubor in vultu. 3. leues in capite ma-	
perage, dum faciunt manus.	35, 986	culæ. 4. caput adurens vapor flammicus.	
peragere ſeras.	167, 477	5. genæ quali tinctæ ſanguine. 6. oculo-	
peragere fatum.	174, 768	rum rigor. 7. ignis ſacer corpus exedens:	
peragere mortem.	70, 180	8. ſonores aurium. 9. naribus cruor niger	
peragratus.	66, 14	ſtillans. 10. gemitus quaſſans intima viſce-	
perarare pontum.	25, 650	ra, eteber & ſtridulus. 11. æſtus & ſitis in-	
perhibere flammas alicuius.	169, 557	expleta, ſed potu creſcens.	
percuſus & percuſſus ſape pro eodẽ.	225, 828	Peſtis cur æſtuo tempore ſeuior.	38, 50
perdere ſcelus.	232, 1099	Peſtis malum auidum.	53, 589
perdere virtutem in occulto.	33, 975	Peſtifera manus.	134, 561
peregrino nubere illaudatum.	5, 115	Peſtes pro ſerpentibus.	27, 681
perempta perdit.	39, 108	Peſtis pro veneno.	14, 152
pererrare diem.	195, 1630	Peſtis ſparſura luem populis.	206, 89
pererrare locum roſtro tacito.	217, 502	Peſtis tempore cur prius pecudes quàm homi-	
peruenti licet ſecum trahere.	18, 428	nes corripiantur.	40, 133
perſidiam pati præſtat, quàm facere.	77, 293	Peſtus ambitu tanto.	18, 400
perfundit imos pedes palla.	52, 553	Peto pœnas.	35, 964
pergamos.	234, 14	Pet. Vellei contra Vlpianum reſtreſſum con-	
periclymenis mors, murtario & allegoria.	24,	uicium.	12, 215
635		Phædra peperit Theſeõ, Demophontem &	
periculis ſe nemo diu tutus poteſt offerre: quẽ		Antigonum.	95, 432
caſus ſape tranſit, aliquando inuenit.	128, 325	Phaëton.	176, 852
		Phaëtonis audacia & lapſus.	171, 677

INDEX

Phaëton cuius filius, & quid significet eius fabula.		Phosphoros.	122, 127
Phaëton falsus Sol, eius ruina.	112, 1087	Phrygij modi conciti.	254, 780
Phaëtonis sorores.	159, 188	Saltatus.	Ibid. 781
Phaëton vltus fulgure.	31, 827	Phryxus.	260, 1033
Phaetraz leues.	149, 1116	Phryxeum mafe.	174, 775
Phaetraz pro neruo.	146, 992	Phryxi & Helles fabula explicata.	226, 849
Pharia terra.	314, 963	Physeter refundit aquas haustas.	110, 1026
Pharos æmula Lyæ.	44, 254	pia officia nullus metus debet impedire.	44, 245
Phaseli.	172, 696	pia auderent impium nefas.	13, 261
Phasiaca coniux.	178, 948	Pietas in regno adipiscendo non colenda.	82, 645
Phasiaca regna.	267, 120	Pietas redire solet vnde summota est.	216, 475
Phasis.	6, 44, 30, 762, 11, 211	Pietas sancta.	298, 285
Pharis.	256, 848	Pietate vera nulla vis maior.	218, 550
Phasis Colchus.	107, 904	Pietas opprimit ferrum, & abnuentes ducit ad pacem manibus iunctis.	218, 559
Phasma.	244, 435	Pignora pacis, filij Priacipum.	314, 920
Phemius Ithacensis.	233	Pilos senilis.	256, 847
Pheres.	99, 561	Pindus.	145, 979, 166, 466, 183, 1151, & 1167, 188, 1308, 189, 1380, 197, 1728
Philippis.	84, 28	Pindus celsus.	167, 493
Philippi Secundi symbolum, Nec spe, nec metu.	259, 996	Pindus gelata iuga.	100, 612
Philippi tristes.	304, 510	Pindus ingens.	28, 721
Philoctetes genus Pæantium.	192, 1483	Pindus niualis.	17, 384
Philoctetes hæres Herculis phaetraz & telorum, filius Pæantis.	195, 1602	Pindus Thrax.	153, 1284
Philomela in quid conuersa.	159, 199	Pindus Threycius.	49, 435
Philomenæ supram, mutilatio, vltio, 206, 56		Pineæ, & ex corylo.	6, 37
Philtza. 165, 452. iis dementati Lucretius.		Pingitur æther stellis.	14, 310
Antiochus, Caligula	Ibid.	Pinus.	52, 541
Phineæ mensæ. 139, 758. quid significant.		Pinus enodis.	Ibid.
Phlegethon. 4, 162, 106, 845, 115, 1222.		Pinus pinans astris.	195, 1618
206, 73, 230, 1018		Pinus pronuba.	6, 37
Phlegethon ater.	284, 749	Pinus pro face pinea.	121, 101
Phlegia.	131, 443	Pinus pro nauis.	15, 336
Phlegraei hostes.	225, 812	Pinus sacra Cybelli.	236, 72
Phocæa regio.	58, 772	Pirenides vndæ.	29, 745
Phocis grata Baccho.	44, 279	Pirithous.	88, 243
Phocis obliqua.	128, 335	Pirithoi pater.	115, 1230
Phœbi & Dianæ adhuc infantium, descriptio.		Pisa Iouis.	256, 848
95, 417		Piscari classibus.	216, 458
Phæbus canit epithalamium in nuptiis Bacchi & Ariadnes.	51, 499	Piscatoris descriptio, pendentis ab exclo scopulo.	122, 152
Phæbas effrena.	279, 584	Pisces.	226, 868
Phæbi encomium seu inuocatio.	135, 591.	Piscium signum obscuro lumine.	136, 69
almus rector lucis, decus cæli, flammifero curru, illustre caput lætis terris exserens.		Piscis tremulus.	122, 155
135, 592		Pisæ domus inclitæ turtibus & curribus.	207, 121
Phæbæum genus vltæ Venus nefandis amoribus immixtis, Pasiphaë & siliabus.	86, 125	Pistrix sorbet qui reddit rates.	111, 1047
Phæbus intonsus.	103, 751	Placare focos.	231, 1060
Phæbi nitentis rota flamma.	179, 1020	Placido vultu pati ad motam manum & sacra.	
Phæbe noctiuaga.	44, 254	46, 336	
Phæbus paut armenta Admeti, captus amore eius.	99, 295	Plagæ.	301, 405
Phæbe præses sacri magici.	30, 770	Plaga montis.	60, 844
Phæbe rubicunda.	103, 744	Plagæ rara.	84, 43
Phæbi seu Solis domus duæ.	155, 2	Plangente leniter fluctu.	282, 678
Phæbes vultus.	101, 652	crines soluti per colla fluentes.	
Phœnicum & puniceum an idem.	8, 99	pulvere seu cinere conspersum	
Pholoë, seu Pholus Thessal.	158, 134	lacerti exerti.	(caput)
Phorbas Triopæ F.	28, 698	corpus vterotenus nudatum.	
Phorbas.	60, 840	solutæ tunicæ pallâ succinctæ.	
Phoronides venæ.	207, 114	manus pectora tundentes, & crinem vellentes.	
		237, 83	

RERVM ET VERBORVM.

Platæa Afopi filia.	163,357	Polus glacialis.	117, 6
Platanus vitens.	104,775	Poli inferni descriptio.	106, 832
Platonis & Lycurgi leges quædam notatæ. 7,		Polus niger, inferi.	169, 559
77		Polus nigrans.	178, 935
Plaustrum cæleste.	15, 315, 122, 130, 226, 875,	Polus nitidus, Arcticus.	141, 820
245, 438, 266, 69		Polus nivalis.	266, 70
Plaustrum gemens.	85, 77	Polus peior.	174, 770
Plaustrum tardum.	56, 721	Polus præceps.	44, 249
Plaurus.	302, 431, 303, 459	Polus purus.	6, 30
Plectrum leue.	142, 320	Polus stelliferus.	104, 782
Pleiades.	14, 311, 118, 10	Poli versantur cæleri eardine. <i>ipfi tamen immo-</i>	
Pleiadum greges.	8 95	<i>ti, moto hoc circa ipsos.</i>	109, 960
Pleuros Dianæ inimica.	255, 826	Polybus.	44, 272, 55, 66, 58, 783
Plexippus.	25, 644	Polynices gener Adraasti.	75, 374
Ploratus virginalis.	184, 1163	Polyphemi quis pater.	218, 581
Plutonis descriptio.	44, 256, 138, 721	Polyxena desponsa eimeribus Achillis.	239,
Pluto, dictus Iupiter.	} infernus, } stygius. } profundus. } durus.	193	
119, 47		Polyxena desponsa Aemonio rogo.	281, 636
		Polyxena destinata Achilli sponsa in campis Elysiis.	258, 941
Pluto, dirus Iupiter.	135, 607	Polyxenz immolatio facta à Pyrrho,	262,
Pluto dominus regni tenacis.	100, 622	1121	
Pluto dominus turbæ maioris.	169, 560	Polyxena quando mortua.	263, 1166
Pluto & Proserpina vmbraarum domini.	134,	Polyzelus Rhodius,	28, 698
569		Poma mitia.	208, 163
Pluonis forma	138, 721	Pomum quid.	207, 110
Pluto, Iupiter infernus, sortitus pari Ioui.	119,	Pompa.	157, 110
47, & 53		Pompa exæqualis.	40, 126
Plutonis manus pestifera, telum præferens ca-		Pompa fieri.	238, 153
spidein tergequinam.	114, 561	Pondera mouentia caelestes orbis.	109, 970
Pluto mortuus dominus.	Ibid. 564	<i>pusat calum non ab intelligentia; sed suo quodam</i>	
Pluto pluribus imperat.	134, 559	<i>pondere libratum in mundo moueri, hoc est, ipsa</i>	
vulneratus.	563	<i>cuiusque cali, vel totius potius mundi anima.</i>	
Pluto rapax.	113, 1149	Ponatur ira, tumor ex animo erasus abeat.	
Pluto regens fata.	155, 22	217, 520	
Plutonis regia, solium, forma.	178, 768	Pone.	111, 1043
Pluto rex tertiz fortis.	141, 831	Ponere ferrum.	77, 483
Pluton superbus.	183, 1140	Ponere ferrum madens.	201, 1868
Pluto vmbraarum arbiter, noctis arbiter. potēs		Ponere minas.	17, 391
vmbraarum, qui vitam lethumque regit.		Ponere odium alicui.	88, 236
135, 581		Ponere vafanos tumores animi.	81, 584
Pocula fagina.	171, 653	Ponere vires.	155, 19
Pœnæ.	5, 13	Ponere vndas tumidas.	169, 588
Pœnæ nobiliores inferorum, Sisyphi saxum,		Ponticum mare cur dulcescit.	11, 213
vnda Tantalii, rota Ixionis, vultur Tiryi, vinæ		Pontus.	6, 44, 166, 465
Danaidum.	178, 940. & 181, 1067	Pontus insanus.	92, 349
Pœnæ grauissimæ descriptio.	204, 16	Ponti mobilis vaga vnda.	147, 1055
Pœnæ fera damnatam premit diu nocentem.		Pontus Scythæ.	151, 1210
313, 865		Pontus vitreus.	114, 1166
Pœni quæsiuere iam olim orbem ignotum.		Poppea.	305, 565, 306, 570
27, 617		Poppeæ somnium & falsa interpretatio.	309
Pœniter quem peccasse, penè est innocens.		Poppeæ statuz delectæ.	308, 676, 311, 787
270, 244		Populare, & popularis, quid.	47, 402
Pœnitentia & contritio.	110 389	Populatur anus cura.	93, 374
illi peragendæ solitudo montium aptissima.		Populatur lapis ora.	112, 1092
Ibidem.		Popularis sermo,	129, 351
Pollens domus.	209, 189	Populato decore.	277, 499
Pollui viso monstro.	155, 600	Populus cana.	169, 578
Pollux, pugillator, cæcibus aptior.	8, 89	Populus cana.	174, 787
Polus ater.	148, 1103	Populus cogitur facta domini tam ferre, quam	
Polus Australis.	181, 1102	laudare.	209, 205
Arctous.	182, 1105	Populi fauor quàm noxius multis.	313, 860
Polus deterior, inferi sen Antarcticus.	135, 606	Populus gaudet magistratus indignis cõferre,	

INDEX

colit & odit eisdem.	109,980	præstringo unde dictum, an dicendum præstiu	
Populus Herculi dilecta.	143,893	guo.	248,559
& cur ei sacra.		prætendere,	253,753
Plures populi apud inferos, quam superos.	134,	prætendere iuga prærupta.	66,13
539		prætentare iter baculo.	55,657
Populus semper exigit maiora à summo.	306,	prætentare se.	111,1057
569		prætoriani milites.	311,775
Populea silua Herculi sacra.	195,1639	præcarium.	210,214
Potentium seu Nomion poemata.	4	præcibus castis adiri.	85,106. <i>casta, quia se</i>
Portentum pro monstro.	135,602	<i>Venerè abstinebant (unde Castum Cereris) etiam</i>	
Postiæ Bruti mors.	70,153	<i>Palladi operatura. quia virgo Dea.</i>	
Po co causam.	179,1011	præcibus colere.	169,580
Possessus atrâ nocte.	187,1292	prece iussi.	166,459
Possidet fortuna, locus.	248,562	preces supremæ.	192,1486
Posterior non ferre.	139,758	premere dextram introitus.	70,173
Posteritas semper tardè credula.	300,351	premere & aperire lucem.	119,36
Postes vatij pulcra testudine.	215,454	premere pelagus.	274,395
Postes sonat.	61,911	premere ripas.	96,509
Potentis aggredi periculosum.	18,430	premere tacità fide.	167,477
Potens mei non sum.	102,696	pendere.	8,104, & 105
Potens placidè,	138,738	pendere altum remo.	260,1044
Potens scire.	261,1094	pressis frenis ora constricta trahere.	112,1073
Potens tenebratum.	60,869	præmus à pyrro occisus.	281,652
Potens ventorum.	44,254	præmus cur felix iudice Tiberio.	239,159
Potestas omnis impatiens consortis.	235,443	præmus iacuit truncus insepultus.	238,138
Potuisse mihi cadere.	185,1180	bis captus.	238,130
Potuit pro fato vultus iniquior.	159,165	primus mundus, Oriens, maxime India.	40,
Præbere moras fluminibus.	134,572	115	
Præbet vultus lacrymas malis.	187,1265	præmi pueri preces flexere Herculem.	252
Præceps cadit in ora.	112,1083	719	
Præceps pars tecti.	35,994	præmus totâ Troiâ sepultus.	235,30
Præcludere fati.	239,180	occisus à pyrro ad aram Iouis:	236,44
Præcoquis & præcox.	72,250	præmus supplex Achillis,	242,312
Prædarur flamma dapes.	52,557	principis artes præcipuæ, eminenter inter illu-	
Prædita mulier.	30,790	stres viros, consulere patriæ, parcere afflictis,	
Præteritum saxum.	69,115	ferâ cede abstinere, tempus iræ orbi quie-	
Præferre fraudi Deos.	55,669	tem seculo suo pacem dare.	303,466
Præferre, prænuunciare.	157,100	principem iacentem vulgus calcat, inuisum op-	
Præfulgens.	234,6	primit.	302,449
Prægredi.	177,895	quid tueatur cum,	303,410
Præluere thalamis.	257,889	principi inîmum præsidium timeri, & fer-	
Præluere iræ.	111,1058	rum.	Ibid.
Hydræ, fati Troiæ.	Ibid.	princeps malus causa cur populus affligatur	
Prælusit per ista dolor.	33,906	nonnunquam,	297,235
Præpeti cursu evolare.	111,1058	princeps obsequatur placidè civibus,	306,572
Præpes nimbus.	279,550	principem cogi nefas.	306,576
Præpetes pennæ.	76,424	princeps qua lege solutus, & qua non.	130,399
Præflagit animus malum.	150,1147	principem timeri decet, at plus diligi,	303,
Præflagia in terra luctus futuri.	228,944. &	451	
129,966		principes vera nesciunt, quia gaudent palpari,	
Præflagit mala paternus animus.	71,278	veritatem odete.	51,520
Præscriptum nomen ferre.	75,400	principis vita maior quam populi.	296,184
Præses Dea.	85,308. sic in Oedipo, Bacchum	principis vitæ censura perpetua est.	109,212
Naxi præsidem vocavit; Præsidem Bacchum		prior pro prius.	252,718
coluit nouerca.		procax, & procar.	269,208
Præsidia miser occupet, securus legat.	247,495	procacitas & procacia.	269,209
Præstare	70,179	procellæ insanæ turbo.	76,410
Præstare fidem.	72,259	procella insana, ut supra mare insanum.	103,
Præstare insontem.	148,1091	733	
Præstare tacitam fidem.	59,799	procne.	178,953, 282,670
Præstringere aciem boni ingenij obiecto splen-		procne an in lusciniam.	159,190
dore falsi honoris.	235,414	procrustes.	114,1165
		procrustes metus Cecropij,	231,1052

Prodere armo prono.	14, 144	Proteus portitor inferorum.	140, 770	
Proditores odio quibus profunt.	207, 139	Proteus in Thessalia, & Aegypto regnavit.		
Prodigia & ostensa ad-versa. 112, 693.	}	lucus tremisic.	155, 818	
		aula nurat solo successo.		
		à lequâ fidus currit ducens atrum	Proruit.	277, 475
		limitem.	Prorutus tumulo cinis.	571, 648
		vinum libaminum in cruorem	Protrahatur mors lenra.	131, 419
Prodigia. 111, 262.	}	mutatur.	Protuli tibi pacem.	155, 3
		Diadema bis terte lapsum.	Prouidentia Dei omnia que patimur aut faci-	
		stet in templis ebur, seu simula-	mus diriguntur.	63, 983
		era.	Prouidentia Dei, circa perpetuandam genera-	
		Solum mugit ex inio.	tione hominum gentem.	93, 463
Prodigia varia 219, 986.	}	TONat dies serenus.	Proximus à primo, longe à primo.	79, 535
		Domus vt fracta crepuit.	Pruina gelida.	122, 137
		Lares mori vultum vertere.	Pterna.	49, 456
		crefcit pondus scyphi.	Puberes effecti comam ponebant, & præterea	
		vinum fugit ab ore.	nudabantur coram iudice.	142, 82
Prodigium, si dies serenus tonet.	}	mensa subsilit solo trepido.	Publica commoda priuatis præponenda.	124, 195
		ignis vix lucet.		
		tenebrefcit dies.	P. Valerij Poplicole præuilegium.	161, 154
			Pulcritudo formæ, anceps bonum, exigui tem-	
			poris breue donum, citò perit.	103, 758
Proerides.	50, 487	Pulcritudo Hippolyri describitur.	103, & 104	
Proetides de formâ cum Iunone contendere		Pulchritudinem mutant ætas & partus.	164, 388	
aufa.	50, 486			
Proetides mutare in vaccas opinione sua ob su-		Pulcritudo noxia Iolæ, & alijs.	160, 210	
perbiam à Melampo expiatq.	50, 486	Pudor, cum perijt, redire nescit.	267, 113	
Proficisci exilium.	65, 1051	Pudor nullus miseris.	38, 64	
Proficiscit cura.	69, 150	Pudor rebus afflictis grauis, est comes.	228, 925	
Proflare calores ore.	236, 69	Pudor ferus tegens conscios vultus.	137, 691	
Profundi lati patens vnda.	149, 1108	Pudor tui.	185, 1185	
Prognos crudelitas.	206, 56	Pudor verat fieri, quod lex non vetat.	243, 333	
Prologium, proloquium.	247, 523	Pueris conuenit mitem senem præcipere.	302, 435	
Promethei furtum ignis, & pœna, & ars ignis				
Magici temperandi.	31, 822	Puella scere.	272, 313	
Promethei herba.	28, 709	Puerperæ simili prole laudantur.	146, 1015	
Promethei scopuli.	151, 1206	Pugnaturus fretus.	147, 1046	
Promentorij descriptio.	68, 67	Pulmonis fibræ.	186, 1219	
Pronuba.	262, 1132	Pulmo sanguineus.	47, 368	
Pronus Deus.	108, 940	Pulsare vadum fluuij.	169, 587	
Prope à cælo.	145, 978	Pulsare louem vocibus.	196, 1669	
Prope à letho.	174, 763	Pulnere atra nubes diem abscondit.	75, 394	
Prope sui à cælo.	191, 1441	Pulus pro cinere.	158, 120	
Properare.	144, 937, 156, 35	Pumex siccus.	50, 491	
Properare & festinare quomodo differant.	142, 866	Puppius poëta.	200, 1835	
Properato est opus.	106, 860	Pura gæx, lana pura, argentum purum, locus		
Properatur ordo longus Agminis mœsti	40, 126	purus, charta pura.	101, 645	
Propius.	78, 498	Purpura dibapha.	171, 664, 215, 454	
Propter aquæ riuum.	215, 454	Purpura, venenum Assyrium.	215, 454	
Prora aurata.	274, 425	Purum ferrum.	192, 1560	
Prosius.	234, 10	Pygma.	53, 605	
Prosum.	ibid;	Pylades.	289, 937	
Proserpina dicta Iuno inferna & profunda.	119, 47	Pylos Nestorea.	134, 560	
Proserpinam mater tota Aethna quæ fuit.	137, 659	Pyrene ferox.	84, 09	
Proserpinæ nomen Domina Ditis.	5, 11	Pyrrha.	260, 1038	
Proserpina Sicula.	134, 548	Pyrrhus occidit Priamum ad aras Iouis Her-		
Prospecta animos efferunt.	270, 252	cæi.	236, 45	
Prospectus lucis.	134, 566	Pyrrhus ingenio aperto & simplici.	281, 631	
Protesilaus.	280, 616	Pyrrhus procus audax.	85, 93	
Proteus.	215, 1200	Pythæ oraculum edentis descriptio.	43, 230	
		Python.	28, 700	
		Python ab Apolline occisus.	157, 93	
		Python ab Apolline primò necatus.	131, 454	

		Raptus Deo odiosus.	118, 12
		Raptus vitandus, eiusque supplicium.	139,
		755	
Q VAE cepit error eat.	148, 1094	Rata verba.	53, 571
Quadriga an Latinum.	193, 1518	Rates credulæ.	97, 528
Quære diem vel lucem.	168, 519	Raennate prælium.	287, 865
Quæfitor.	138, 730	Rebellare.	39, 107, 258, 955
Quæfitor Cnosius.	264, 24	Recedit animus.	162, 307, 212, 324
Quam iuvat.	97, 517	Recedens mihi.	151, 1196
Quando læta duris mista in ambiguo latent, annus incertus cum cupiat scire, timent. 43,		Recens.	204, 12
207		Recens anima.	138, 721
Quamquam, pro tantum vel saltem.	192, 1505	Receptores perinde plectendi ac facinorosi.	
Quantulum.	66, 8	209, 188	
Quassare caput.	61, 912, 246, 450	Recidiva Pergama ponere.	246, 471
Quassa domum fors aggrauat.	110, 993	Recidere hostium stirpem.	262, 1128
Quassa fides imperij.	210, 238	Recidere filius comam.	194, 1594
Quatere frontem.	52, 552	Recipere diem.	285, 784
Quercus annosæ.	51, 533	Recipere pectus turbatum.	18, 425
Quærentes stare.	23, 624	Recipe preces placidus patiens.	252, 694
Questu mala grauare nil iuvat.	39, 81	Recipere in tutum.	156, 39
Quid sanior.	314, 913	Reciprocus.	275, 445
Quicquid potes, quicquid non potes.	22, 567	Reciprocus motus agit spiritus.	147, 1049
Quiescere laudes.	194, 1584	Reclinis.	188, 138
Quies alta præstatur rebus paruis.	216, 470	Reclinis hasta.	78, 499
Quies miserias lenit.	21, 559	Reclini pectore.	195, 1641
Quies placida.	309, 710	Reclinis folio.	94, 383
Quies pro morte.	768, 534	Recluce ferro pectus.	259, 1000
Quies se cura paucos nouit, qui tenent tempora nunquam reditura.	123, 174	Recondere se multiplici domo.	97, 521
Quietem æternam obtinet, pro obiit.	58, 785	Rectus in pedes.	112, 1082
Quietem sæpe simulant inquieti.	55, 684	Rector veri.	138, 729
Qui nimium potest, vult posse quod non potest.		Recusant lucem oculi.	93, 362
88, 214		Reddere dolori.	99, 587
Quirinus.	88, 187, 292, 27	Reddere fidem pactam.	109, 950
Quis Deus fecit.	218, 562	Reddere iræ populi.	34, 795
Quis locus fuerit queretur.	158, 132	Reddere spiritum dolori.	312, 822
Quis malè Deorum.	204, 3	Reddere patrem gnato.	156, 31
Quisquis pro quæcunque.	165, 399	Reddere vitam, mori.	158, 117
Quocumque manus profer.	162, 271	Reddere vitam.	178, 969
Quod debet, ut fiat nefas.	74, 356	Redimere se parte.	70, 170
Quod quisque fecit viuus, hoc apud inferos patitur, auctorem suum scelus repetit: no- cens exemplo suo punitus.	138, 734	Redire in intra Veneris.	94, 455
Quod volo, nolo.	100, 602	Reductâ manu tortum excutere.	278, 532
Quo parat ictus.	35, 958	Referre gratiam, Latinum.	196, 182
Quo se dabit fortuna.	99, 583	Referre magis vade cadas, quam quo.	228,
Quoties necesse est fallere aut falli à suis; pa- tiare potius ipse quam facias scelus.	77, 493	926	
		Reflectere caput lauâ crine contorto.	102,
R.		704	
R ABVLAE descriptio.	123, 171	Regerere aquas in fontem.	68, 85
Radians frons.	186, 1237	Regerere crimen.	102, 716
Radiatus Titan.	201, 675, 193, 1516	Regum aditus superbi, fores duræ.	122, 164
Radices torq̃.	28, 718	Regis alti est spiritum regi dare.	243, 326
Rami <i>cornua cornuorum</i> .	58, 753	Regum cetera & summa virtus, miseris prodesse, supplices protegere,	12, 223
Ramus sine aspergillum cum aqua stygis in magicis.	31, 805	Regi curat.	23, 592
Rami lenes tremunt ventis percussi.	96, 507	Regem decet patriam liberis præferre.	243,
Rapere in præceps.	270, 260	331	
Rapere, pro auellere, caput.	34, 910	Regiæ domus omne vitium perlucet, Regum peccata occultari nequeunt.	267, 148
Raptor nefandi stupri.	103, 723	Reges donis capi solent.	33, 880
		Reges <i>δυσπαράγοι</i>	Ibid.
		Reges dubia pro certis timent.	56, 692
		Reges duri & agre flecti volunt vbi intumue- runt.	86, 136
		Regum exempla vulgus sequitur.	209, 212
		Regiæ	

RERVM ET VERBORVM.

Regiæ frontis nota.	213, 346	Regni atq; prima, posse inuidiam pati.	119,
Regum imperia æqua & iniqua ferenda.	11,	352	
195		Regni clarus nitor fulgore falso oculos auferre	
Regij imperij pudor malus est minister. Re-		tolet.	214, 416
ges qui timet, pudorem debet exuere.	95,	Regnum docet vias fraudis & scelerum.	212,
426		313	
Regum ira semper est grauis.	20,	Regno excidere in seruitutem graue.	81, 598
Regi licet, quod Ioui.	132, 488	Regnum, fallax bonum, blandâ fronte multa	
Regis magni est odia premere.	82, 656	in mala tegit.	37, 6
Regium magno animo ruinas suas capere	39,	Regnotum fortuna quam fallax sit & dubia.	
82		265 57, & seq.	
Regum miseræ, & pericula continua.	170,	Regnum habere, casus est; virtus, date.	217,
609		530.	
Regia nota capitis.	217, 533	Regno imminere.	96, 488
Regi nefas umbras inuisere.	47, 398	Regnum ingens posse pati sine regno.	216,
Reges odere dicta quæ iubent dici.	51 520	471	
Reges pauci non regna colunt.	170, 616	Regni insignia & potentia vana & falsa.	241,
Reges quæ inuati eant.	210, 217	270	
Regem quid propriè faciat, regû & regni in-		Regni insigne.	67, 41
felicitas, periculâque, rex quis dici mereat-		Regnum instabile est, vbi non est pudor, nec	
tur <i>fusi, simè.</i>	213 fere per totum.	cura iuris, sanctitas, pietas, fides.	210 215
Reges Roma pulsi.	298, 292	Regna inuisa non diu retinentur.	82, 659
Regi Regum salus maximè tuenda.	43, 242	Regna miseris donat & celsis rapit.	164, 412
Regum repudiâ non dant exitum.	271, 283	Regnum non capit duos, nec regni socii vlla	
Regum rex.	227, 913	fides.	215, 443
Regum secreta non aperienda.	134 750	Regna non ferunt socium.	270, 159
Reges sibi iudices equi, aliis maligni, id esse re-		Regni nulla sancta societas, nec fides est.	82,
gni maximum pignus putant; si quicquid		664	
alijs non licet, sibi licet.	271, 270	Regnum omne sub grauiore regno.	220, 612
Regia superba.	81, 593	Regnum pollens inclyto flore.	70, 185
Regum superbam liberi astringant fidem.	59,	Regnum precatium, vbi tantum honesta licent	
804		dominanti. <i>tyannica sententia.</i>	209, 213
Reges suos Persæ & Assyrij adorabant, non		Regna postponenda priuatæ fortunæ, quia mi-	
verò Græci.	130, 410	nus tuta.	55, 674
Reges timendi.	10, 168	Regna, quæ.	302, 413
Reges timere furtiuum genus.	283, 728	Regna quolibet precio bene constant.	82,
Reges veri insolentes	86, 136	664	
Rex iniquus gratissima Ioui victima macta-		Regna scelere parta omnibus sunt exilijs gra-	
tur.	144, 923	uora.	82, 624
Rex vult honesta, nemo non eadem vult.		Regna secunda.	23, 598
209, 212		Regno seruire.	96, 488
Regesta fata.	269, 223	Regnum sui retinere.	68, 105
Regimen.	23, 618, 267, 140, 282, 702	Regnum sui, verum regnum. 213. per totum.	
Regimen parentis cæci	66, 1	Regnotum status fortuna agitat vice incertâ.	
Regnandi gratiâus violandum.	82, 645	14 286	
Regnandum languidâ manu ei qui vult amari.		Regna subiacent fortunæ inconstantia; nec ijs	
82, 858		confidendum.	12, 221
Regnantem multa veta amor suorum.	82,	Regnum vsurpatum non est stabile. potest fir-	
657		mati coniugio stirpis Regiæ.	128, 344
Regnare, & inuisum esse duo necessariò con-		Releuate mari flammam.	91, 336
iuncta. Deus odium & regnum simul posuit.		Releuare noctem igne prælato.	142, 855
82, 655		Religare funem.	23, 613
Regnare est pœna.	82, 645	Religare ilia baltheo.	134, 542
Regnare nescit, qui timet nimis odia. Regna		Reliquiæ, <i>de cineribus.</i>	200, 1827
custodit metus.	56, 703	Remaneant vt sunt.	103, 729
Regnate non vult, esse qui inuisus timet.	82,	Remedia periculis peiora.	19, 433
654		Remedijs turpibus abstinendum.	51, 517
Regnare volenti, certissima via simulare mo-		Rememus illuc, vnde non decuit prius abire.	
dica, & ocium ac somnum sequi.	55, 682	270, 240	
Regnator magnus Deum.	101, 668	Remetiri diem.	6, 31
Regnum Acethæ quantum.	11, 211	Remex.	314, 9
Regna ad te secundum respiciant.	47, 400	Remi ex alno.	52, 540
<i>in es secundum hates regnotum,</i>		Remex inferorum vnus.	134, 555

INDEX

Remigium.	181, 1072	Rhenus ferox.	154, 1323
Remi lenti.	91, 305	Rhenus rapidus.	292, 27
Remissa membra castris.	49, 443	Rhesus.	234, 9
Remittere longè aquas lacescentes.	99, 579	Rhodanus.	23, 587
Remitte metum.	95, 432	Rhodope.	158, 143
Remolitus.	133, 503	Rhodope Thressa.	180, 1030
Renidere.	17, 390	Rhodope Thracia.	193, 1536
Renidens.	90, 275	Rhæsus bellicosus.	269, 216
Renidet auro domus.	215, 454	Rhætum litus.	237, 105, 262, 1120
Reparare amores.	268, 184	Rictus, hominis.	229, 989
Reparare vbera vacua.	121, 142	Rimari transitus itineri.	153, 1309
Repens, pro repentè	31, 318	Rimosa saxa.	219, 583
Repensans.	240, 204	Ripa tortens.	45, 468
Repens sonus.	35, 970	Ritè dare victimam.	243, 364
Repetitio, accidat, accidat.	259, 1006	Ritè fauere.	6, 58
semper ah semper.	1012		
Repetitio, dulce, dulce.	259, 1009		
maculate, maculate.	259, 1004		
Repetita lana.	171, 665		
Repetitio, mare cum videret, & nihil præter mare cum viderent.	260, 1038		
Reponere.	77, 471		
Reponere animo æstus.	99, 587		
Reptare incertum viæ.	55, 656		
Repraui infans.	125, 217		
Rescindere vulnera.	70, 163		
Reserare polum arte.	243, 353		
Reserrari alicui malo.	38, 31		
Residentem iram flammis excitare.	270, 265		
Resolvere manum à corpore.	67, 53		
Resolvere membra somno fessa.	104, 775		
Resolvere, pro solvere.	145, 966		
Resonant greges.	47, 382		
Respersus nube.	173, 722		
Respicere.	204, 1988		
Respiciat Deus benè cogitata.	216, 490		
Respicere Iouem in vota.	197, 1690		
Respicere manus.	141, 817		
Respondere suis scelere.	288, 902		
Resistat rota.	29, 744		
Resistere.	88, 235, arreter.		
Resistere.	173, 81, 175, 821		
Resistens rota.	115, 1230		
Restitit.	24, 627		
Restagnare.	52, 546		
Resultat caput illisum scopulis.	112, 1090		
Resumit animam.	155, 26. mallem tamen hoc loco legere, animum. quia Antaus cadens non animam, sed vires & robur resumebat.		
Resupinus.	227, 910		
Resuscitari difficile.	89, 263		
Retento animam exiguum.	65, 1055		
Rete.	301, 405		
Rete nexile.	85, 75		
Rete viscum fugarum, linea compes.	Ibid.		
Retrò, pro antea.	252, 724		
Retro vnde nemo rediit.	136, 48		
Retortus.	101, 674		
Reuinci comam.	174, 787		
Reuocare crines nodo adducto.	48, 417		
Rhadamantus.	138, 733		
Rhadamanti lex.	126, 226		
Rhegium vnde dictum.	157, 80		
		Ritus antiquus eis, à quibus affecti beneficiis magnis, aras erigendi.	119, 39
		Ritus dandi munera sponsæ.	131, 426
		victimæ caput vitta purpurea ligare.	
		Ritus in thutis & vinum adhibere.	
		sacrificiis. culter victimam falsâ molâ tan-	
		gens.	
		Sacerdos canebat carmen læthale.	
		Sacerdos stabat ad aras,	
		Ritus in sacrificio. victimam contrectabat, compone-	
		bar, ferro admouebat,	
		Attendebat.	
		Mater ducebat in thalamum prim-	
		mum.	
		Ritus nuptiales. 78. Aedes festas sua manu ornabat.	
		Suâ vittâ faces reuinciebat.	
		Ritus pius.	85, 106
		Ritus placandi umbras causâ ad sepulcrum comâ	114, 1167
		Ritus prisca colere.	96, 482
		Riui garruli.	50, 493
		Riuales, qui.	69, 134
		Robora annosa.	56, 726
		Robur tenax.	195, 1637
		Rogare scelera.	116, 1238
		Rogus accrescit cremandis trabibus.	133, 543
		Robus regius.	116, 1272

RERVM ET VERBORVM.

Roma quando condita,	298, 280	Sacra cædes,	206, 94
Romani populi vis.	308, 663	Sacra fames auri.	72, 177
Rorate nebulas.	136, 69	Sacra nuptialia.	14, 299
Rotat cacumen summū expulso salo.	110, 1024	Sacra pro arcanis.	120, 56
Roriferum.	83, 11	Sacra specie orbem regere.	303, 483
Rosæ capiti gratæ, cur.	104, 766	Sacer cruor.	72, 278
Rosans speculum.	31, 790	Sacris & diuinis ahenea solita adhiberi.	29, 722
Rosarum coronis veteres cur in conuiujs vsi.	228, 945	Sacer ignis artus pascitur.	42, 187. an idem quod <i>ispâ rôos</i> . eius vis.
Rosarum splendor sanguineus.	83, 12	Sacer ignis, quid morbi,	42, 187
Roscidum.	225, 816	Sacer libellus.	72, 277
Roscida tellus.	84, 42	Sacer pro malo.	91, 329
Rosei alumni.	95, 417	Sacrificæ preces.	63, 8
Rostra canum.	85, 77	Sacrificare pollutis cæde manibus olim nefas, ideo sâ pius expiabant.	144, 918
Rostris pontum secare.	85, 87	Sacrificij fatidici descriptio.	45, 300
Rotat casus.	172, 715	Sacrificiis inferorum culter victimæ collo supponebatur: in superiorum verò quasi imponebatur.	46, 341
Rotatur circa bis ter, mittere.	146, 1004	Sacrificus.	143, 892
Rotare dextram assiduo verberere.	141, 800	Sacrificij infancti signa, <i>Ex igne</i> ; si subito flamma occidat subito refulgens, si non rectus ignis circa latera obscurus serpat, si varicolor, si in partes se scindat, si aris immigit.	
Rotari missum.	251, 652	<i>Ex libamine</i> ; si vinum in sanguinem permurari videatur. <i>Ex victima</i> , 1. si lucem fugiat & solem orientem auerfetur 2. si non vno ictu, vel nō rectè concidat, & ægrè moriatur. 3. si sanguis leatè, vel non rectè effluat; sed retrorsum itinere obliquo. 4. si exta non leui motu trepident, sed totas manus quatiant. 5. si venis insolitis cruor effluat.	
Rotare saxa.	68, 72	6. si cor mersum lateat, aut agrū marceat.	
Rota volueris.	139, 749	7. si venæ liuent 8. si fibris pars desit.	
Rubicunda suppara.	15, 327	9. si iecur tabidum felle nigro spumet.	
Rubor contrarius amantibus color,	93, 373	10. si iocinoris capita duo. 11. si hostile latus robustius. 12. si turbata intestina non suis in locis existant, & vtero lex nulla.	
Rubor flauus.	101, 650	13. si victima ministros cornu petat, aut iam cæsa, trunco corpore gradum tentet.	
Rubor purpureus.	93, 373	14. si viscera manu fugiant.	45, 300
Rubrum litus.	213, 373	eum seq. <i>Ibidem ostenditur contraria huius signa, frustra fuisse credita.</i>	
Rubrum mare.	40, 120	Sacrum fatidicum.	45, 302
Rudes anni.	212, 317	Sacrum regni.	236, 54
Rudis ad partus.	79, 535	Sacrum, pro materia seu instrumentis Magis.	27, 680
Rudis dextra.	240, 117	Sæculi felicissimi descriptio.	144, 326
Rudes manus.	33, 907. dextra.	33, 914	
Rudes rami pro armis.	98, 543	Sæculo graui preminuit.	302, 425
Rudes spiritus haurire.	61, 877	Sæua manus.	236, 46
Rude vulgus.	236, 67	Sagaci nare aures captare,	84, 38
Rudens.	278, 530	Sagittæ Geticæ.	49, 469
Ruere in furias.	91, 337	Sagittantis descriptio.	146, 991
Ruere in prouum.	223, 730	Sagittipotens.	136, 69
Ruere in semet.	96, 478	Sagittarij fidus.	226, 863
Rufrius Cæspinus submersus.	309, 723	Sagittas veneno quæ gentes imbuant.	28, 711
Ruinâ iter querere.	120, 67	Salamis.	255, 843
Ruinâ latâ porrectus.	147, 1046	Salic eor pauidum.	224, 758
Ruinâ prosternere.	252, 685	Salum altum.	91, 330
Ruinam trahere.	147, 1046	Salutantum vnda.	215, 454
Rumores vacuæ.	244, 406	Salus certa & fera.	136, 620
Rumor vagus.	74, 361	Salutem dubiam afflictis dare, est negare.	43,
Rupes atheria.	176, 858		
Rupes excelsa.	74, 359		
Rupta fides.	82, 649		
Rurtum volui à summo vertice.	139, 750		
Rusticæ & ab antiquitate.			
in agris vitæ à vitijs & peccatis quib° liberat.			
œmédario. à libertate.			
96. à 480. à studiis innocuis.			
à iucunditate, &c.			
Rus innocuum.	144, 929		
Rura roriferæ.	83, 11		
Rus vacuum.	96, 500		
Ruta quæ optima.	52, 538		
Rutilans auro cornu.	40, 137		
Rutilare.	145, 947		
S.			
SABÆI sub auroâ positi.	193, 1519		
Sabæi truncis,	174, 790		

INDEX

Saluti perpetuæ potius, quàm breui voluptati confulendum.	98, 557	Scelera magna nunquam latent.	87, 160
Salus vnica victis, desperatio.	68, 89	Sceleris magni descriptio exaggeratoria, igno- rum, effectum, inusitatum, quod populi hor- reant, quod factum omnis ætas neget, quod pudeat parricidam.	72, 264
Sanari piger turpi medicinâ.	51, 517	Sceleri modus debetur vbi facias scelus (<i>hoc ve- rum</i>) non vbi reponas (<i>hoc impium</i>)	231, 1054
Sancire munus iureiurando.	108, 941	Scelera moribus impantantur.	86, 143
Sanguine iram exstinguere.	312, 823	Scelus morte sanandum.	152, 1261
Sanguis pro liberis. 128, 308, 146, 1020, 230, 1042		Scelus nefandum, triste, & aspectu horridum.	146, 1002
Sanguis retrò versus redit per ora.	46, 348	Scelera non intrant casam humi iacentem.	215, 452
Sanguis tumidus	186, 1218	Sceleris nomen errori non dandum.	152, 1236
Sanguine suo aram tingebant Magi.	31, 808	Scelus non vnum in vno.	20, 474
<i>id adhuc hodie solent.</i>		Scelus nullo in æuo credibile, & quod postea ritas neget.	224, 756
Sanguis viridis calidusque.	45, 297	Scelus nunquam securum.	87, 163
Sanitatis pars velle sanati.	89, 248	Scelus paucarum fir omnium culpa.	99, 563
Sanus.	88, 207, 211	Sceleribus per scelera semper tutum est iter.	267, 115
Sapiens bonum ferre potest modicè, & malum fortiter ac leuiter.	270, 252	Scelus pro scelesto.	66, 9
Sapiens solus felix.	214, 402	Scelere qui pensat scelus.	232, 1105
Sapientia peregrinando, quàm domi desiden- do citius acquiritur.	56, 747	Scelesti seculi descriptio.	98, 551
Sarmatæ fortes.	213, 377	Scelera sæpe in magistrum redeunt.	138, 734
Sarmatæ frigidus.	159, 160	Scelera sæpe redierunt in magistrum.	212 311
Sarmatæ intonsi.	134, 538	Scelus scelere qui obruit, auget quod meruit.	268, 151
Sarmatæ vagus.	85, 71	Scelus sceleris ingerere.	223, 733
Sata læra.	95, 453	Scelerati semper timent prodi frustra. nam scelera nunquam permanent occulta	206, 96
Satiarus longâ vitâ.	242, 849	Scelera taxantur modo maiore nostra.	139, 745
Saries me tener.	229, 974	Scelere velandum est scelus.	102, 718
Satis præsidia erunt.	200, 1828	Sceptra futuræ.	169, 559
Sator generis.	6, 28	Scharphe.	256, 847
Saturæ vestes ostro.	228, 956	Schironis villa.	132, 482
Saturare specum cruore.	52, 564	Scindere pontum.	172, 696
Saturnus cur Iouis & Iunonis pater, pro tem- pore ponatur.	117, 1	Scinis læuus.	114, 1164
Saturni filiorum sortitio. cælum Ioui, Neptu- no mare, Plutoni inferi.	91, 304	Scironia saxa.	115, 1220
Saturnus Iouis pater vincetus apud inferos.	182, 1140	Scironides petruæ nobiles scelere.	110, 1020
Sarurni regnum.	301, 391	Scholiastæ Græci quàm necessarij.	233
Saturni vincula.	145, 964	Scopuli exesi.	122, 153
Sauomatæ vagi.	85, 71	Scorpius acer.	226, 862
Saxa frigida.	42, 193	Scriptores de fluminibus olim varij:	170, 591
Saxificus.	143, 900	Scrobs seu specus in sacris inferorum effodi solita.	52, 550
Saxum horridum, quod viuâ radice tener.	187, 1270	Scrupea vada.	279, 554
Saxum noctis æternæ.	19, 464	Scrutari lumina.	63, 563
Scara porta.	261, 1068	Scylla. 15, 350, 16, 351, 18, 407, & 218, 580	
Sceleris coacti culpa ad auctorem redit.	256 870	Scylla. 129, 375. fabula eius quid significet quæ mater eius, quæ forma.	376
Scelus est in propinquo.	76, 416	Scyllæ fames.	66, 20
Scelus facile aut medium.	17, 392	Scyros.	240, 205
Scelus fecit, cui prodest.	20, 500	Scyros regnum Scyrium.	243, 338
Scelera frangere	136, 57	Scythica arundo.	159, 157
Sceleris fructus, nullum scelus putare.	22, 564	Scytharum domus multiuagæ.	233, 532
Scelus hic errat.	151, 1192	Scythæ opes ab Indis petebant.	20, 483
Scelus horridum.	35, 978	Scythæ passim vagi.	221, 633
Scelera in magistrum redeunt,	257, 868	Scythes pontus.	186, 1249
Scelera inter populos atque vrbes sita	96, 492	Scythicus rigor.	101, 657
Sceleris in scelere supplicium.	87, 163		
Scelus inuisum.	121, 97		
Scelus mandatum audere non facilè.	95, 425		
Scelera magna posteritas nulla probat, sed nul- la tacet.	209, 191		

Seythes.	151, 1209	Sepes densa.	74, 361
Seythes fractus.	87, 167	Sepositum mare.	15, 338
Scythæ sedis incertæ.	262, 1103	Sepire flammis.	311, 794
Scythæ vagi.	234, 12	Septentrionales populi semper vagantes.	99, 288
Secreta claudunt in pectore, fides & timor, sed magis fides.	212, 335	Septentrionis, Meridici, & Occidentis descriptio.	194, 1565
Secreta & arcana inferorum detegentiū mos, veniam precandi.	135, 594. & 136, 656	Sepulcra sacra.	250, 640
Secreta mundi.	115, 595	Sepulcrum, sedes sancta.	247, 508
Secreta principum non euulgantur, quàmque id periculosum.	206, 92	Sequester, sequestrum, sequestratio, sequestratio Latina.	296, 182
Secretum vitii dari.	267, 148	Sequitur manum eius inuitus, vitio pacis sortidus.	218, 166
Secundæ res carent modo.	55, 694	Ser, & de Serum filius sericiferis.	171, 667
Secundis in rebus modum pati.	209, 195	Serere moras fando.	14, 281
Securiger.	49, 471	Serenum.	83, 12
Securus à tuto differt.	87, 163	Seres ducentis viuunt.	123, 179
Sed. sed.	231, 1064	Seres Euro subditi.	171, 667
Sedamen.	114, 1183	Seres nobiles uelleie.	213, 381
Sedere ad colos.	163, 372	Seres ultimi, ad Orientem.	94, 386
Sedere iudicum.	135, 581	Seres ultimi.	164, 414
Sede sedens iudex.	138, 730	Serici depectendi mos.	171, 667
Seder animo.	69, 140	Sericum texendi artificium.	94, 386
Sedit cymba	140, 774	Seri victoria, præclarissima.	152, 1238
Seditionibus quomodo occurrendum.	66, 18	Serò nemo ad id venit, vnde nusquam, cum semel venit potuit reuerti	142, 864
Seges dat agricolæ magnum fenus.	95, 454	Serpere æquo vado.	169, 589
Seges meritur decima, pro anno x.	58, 783	Serpens latebrosa.	41, 152
Segnis et dies.	18, 399	Serpens lenta.	162, 301
Segregem spargere.	115, 1204	Serpentum lingua trifida.	27, 687
Semele Bacchi mater, à Ioue amata fulminata & in cælum translata, quid allegoricè nos doceat.	118, 16	Serpentium oculi ignei.	125, 217
Semele.	202, 1913	Serpens pestem perdidit, cui non deest, sed torper venenum.	14, 152
Semina flammæ.	32, 832	Serpentis vasti descriptio.	27, 686
Semina ignis.	215, 416	Serta pampinea.	48, 430
Seminu uerbum..	6, 26	Se sibi non credere.	38, 27
Semuir.	288, 886	Sestus.	81, 610
Senecæ contradictio.	65, 1040	Seruire Cupidini modicè ac parcè.	163, 357
Senecæ culpa.	309, 689	Seruitia ferre, durum, inuisum & graue.	1257, 208
Senecæ defensus à Riccio.	65, 1060	Descriptio offerentis seire per ignes.	{ ire per montes gelatos & niuosos. ire per hostium agmina.
Senecæ exilium & reuocatio.	300, 371	ad omne seruitium.	
Senecæ studiosè Ouidium exprimit.	117, 1	100, 610	
Senecta tarda.	142, 848	Seruit latus Austro.	174, 776
Senectus cana venit ad pigros : & sordida fortuna parua domus, humili loco sed certa sedet.	124, 197	Serui mansuetè tractandi.	209, 307
Senectutis incommoda.	59, 817	Seruitium omne ferre.	100, 609
Senectus iners adiuuat baculo gradu. tristis.	137, 695	Seruitium turpe amoris.	88, 194
Senectus nimis uiuax.	146, 1026	Serus pro sero, adiectiuum pro aduerbio.	27, 686
Senectus sibi met grauis.	53, 594	Setiger.	201, 1885
Senectus tarda, tardos & graues homines reddidit.	125, 203	Sicanæ nubes.	189, 1359
Senectus uiuax.	235, 42	Sicca mors.	171, 640
Senem frons tristis decet.	95, 452	Siccus ærumnas tuli	187, 1267
Senum memoria lasa longo situ sublabitur.	159, 818	Sicilia cur tellus Doris, & cur Doricà maximè dialecto Siculi vsi.	120, 81
Senilem animam mollis exsoluit sopor.	58, 788	Sicilia olim Italiæ iuncta, post abrupta fuit & mari diuisa.	157, 80
Senilis iactantia.	214, 408	Sicula saxa.	159, 187
vnde.	Ibid.	Siculum bellum nauale ab Augusto gestum.	304, 510
Senium.	108, 914	Sicyonia.	94, 383
Senium deforme.	105, 820		
Senium molle ducere.	44, 270		
Senius sacer, arcanus, velox.	310, 734		

INDEX

Sidera aquis pasci, & lotione pulciora.	103,	Sipylus.	273, 375
747		sipylus Phrygius.	130, 389
Sidera candida.	91, 331	sirenes, meretriculæ, vel desidia, vel voluptas.	16, 355
Sidera Dei vocantur.	118, 12	sirenium parentes, nomina, cōtentio cum Mu-	
Siderum modo fulgere.	112, 1109	sis, supplicium, odium & infidiæ hominibus	
Sidus nostrum.	114, 1169	tenſæ, Musica, Historicus, & Mythologicus	
Sidera versa retrò retorta agant obliquos cur-		ſensus.	Ibid.
ſus.	101 673	siren Theſſala.	159, 190.
Sidit onere.	277, 497	sirus.	275, 459
Sidonium ahenum.	171, 664	ſiſte.	206, 67
Sidonix vndæ.	41, 163	ſiſtir.	162, 247
Sidus orbis, ſidere pulcior.	295, 167	ſiſyphus.	20, 512, 29, 747, 179, 1008
ſidunt.	266, 87	ſiſyphus 139, 749. quid ſignificet.	750
Sigæon.	274, 432	ſiſyphus Cous.	233
Sigeon altum.	258, 931	ſiſyphi pœna.	204, 5
Sigei campi.	236, 74	ſiſyphi pœna apud inferos.	115, 1226
Sigeum litus.	238, 138	ſiſyphi ſaxum.	278, 940, 264, 16
Signa clari corporis.	262, 1111	sitis arens.	204, 6
Signa exaudita incantationis Magicæ.	53,	sitis feruida.	164, 19
569		sitis ſæua.	249, 583
Signa vicinis micant collata ſignis.	76, 414	Sitonix matres.	201, 1891
ſignifer.	75, 389, 226, 847	sit ratio, ſit natura, ſit furor.	99, 565
Signum ſoluendi naues dabatur face accenſâ,		quia omne odium vel ex irâ, vel ex antipathia	
in naue præcipuâ & tuba.	274, 423	quadam, vel ex iuſtus cauſis ſuſceptum.	
Silantonis Iocasta.	37	situ æterno torpet.	138, 701
Silenus.	48, 429	situ quaſſæ turres.	218, 569
Sileni deſcriptio.	Ibid.	situs ſquallidus.	96, 469
Sileni à Satyris an diuerſi ?	49, 429	smynthea ſpolia.	268, 176
Sileni Mythologia.	Ibid.	sobole noua ſemper damna reparantur.	96,
Silenus ſenior.	48, 429	466	
Sileni vnde dicti.	49, 420	socia pro vxore.	128, 308
Silentium aliquando plus nocet regno, quàm		socios malorum habere ſolatium.	259, &
locutio.	51, 525	ſeq.	
Silentia muta.	138, 689	soccus luteus.	91, 321
Silentium vulgus.	29, 740	sola.	49, 434
Sileri quod vis ab alio, primus ſile.	107, 813	sola arua.	94, 66
Silicernium ſilentium domus, ſilentes Dij.	138	ſolamen.	21, 539, 293, 67
712		ſolamen aſſictæ domus.	34, 944
Silex dura.	99, 578	ſolamen vnicum annis ſeſſis,	90, 267
Silius deſenſus à Sigonio.	65, 1060	ſolatæ domus peſte.	37, 4
Silux comæ decorata.	41, 154	ſolatium luctus, ſocios habere.	259, 1008
ſiluarum decor ſeu honor; folia.	54 651	& per totum chorum.	
ſilux pars ſecreta terrarum.	84, 55	ſolis deſcriptio.	44, 250
ſilua pro arbore.	52, 543	ſol auus Medææ.	11, 210
ſilux ſuper teſta.	216, 465	ſoles candidi.	79, 516
ſilux vmbroſæ.	85, 1	ſol coruſcam lucis æthereæ iubar.	107, 886
ſimia nummos ſeneratoris extra fenestraſ dif-		ſol cuncta videt.	6, 28
pargens: ſymbolum.	211, 229	ſol dominus aſtrorum.	244, 387
ſemifer.	178, 964	ſol dux aſtrorum.	226, 835
ſimois agens fluctus purpureos cæde.	269,	ſolis equi carulei, non colore pilorum ſed aſper-	
214.		ſine maris.	122, 152
ſimplex carmen.	272, 329	ſolis & Lunæ curſus.	226, 838
ſimulabant ſe ad ſanam mentem rediſſe, qui		ſoliſera plaga.	259, 160
malum meditabantur.	21, 554	ſolis iugales equi, an gryphes.	225, 817
ſimulacra candelabrorum vice.	215, 454	ſolem quotidie interire & ruiſus naſci, Epicu-	
ſingularis, ſingula, ſingularia.	260, 1026	rus cum antiquis aſtologis credidit.	225,
ſinis ſupplicium, pinu incuruata homines dif-		818	
cerpere, ſublatus à Theſeo.	115, 1218	ſol, Lampas Phœbææ.	68, 87
ſiniſter Deus.	255, 82	ſolio' lex alia, alia priuato toro.	270, 263
ſinon fallax.	235, 39	ſol lumen rebus infundit.	86, 153
ſinuare neruum.	151, 1196	ſol medio die obſcuratus reſugit epulas. Thy-	
ſinus cæci & vndique fluentes.	288, 891	ſitas.	224, 787
ſipylus.	159, 185. non Sipylus,		

RERVM ET VERBORVM.

Sol occidens rotam mergit Oceano.	167, 488	sopor dolorem vincit.	190, 1427
Sol oriens cur dicatur deseterere, vel adspicere montium cacumina.	122, 132	sopor infert mortem.	168, 515
Soles, pro diebus.	79, 516	sopor segnīs.	137, 689
Sol radiatus.	193, 1516	sororia oscula.	100, 608
Solis utraque domus.	147, 1061	sororis & fratris nomen, cur inter Amatoria.	Ibid.
Solenne canere,	272, 347	sors ex æquo mala cùm scruit & cùm parcit.	Ibid.
Solenne carmen <i>Epithalamium</i> .	51, 498	10, 433	
Sollenis ignis.	9, 112	sors melior.	158, 137
Sollicitare Deos.	13, 271	sortem nemo recusat ferre, quam omnes pariuntur.	260, 1015
Sollicitare manes.	298, 270	sortis nodosa verba & implexi doli.	39, 101
Sollicitum aurum, sollicitæ fores.	97, 516	sors nolla longa. ima permutat brevis hora summis. susè explicatur.	219, 597
Sollicitum pendere.	59, 795	sors Phœbeia, Oraculum Phœbi.	45, 288
Solium rude.	138, 721	sors pro enigmate.	39, 101
Solon se lugeri iussit.	200, 1833	sors, oraculum.	191, 1471
Solstitij descriptio.	142, 842	sors tertia.	135, 608
Solve manum inbærentem.	66, 10	sortiebantur captiuos vrnâ.	259, 973, 981
Solvere curis.	85, 100	sortiebantur victores captiuos, vt & alia multa forte decidebant.	236, 58. huc à nonnullis refertur ad Græcam significationem illud Davidis; si dormiatis inter medios cleuos. Psal. 67.
Soluitur curis pectus vel animus.	266, 75	sortitio filiorum Saturni.	119, 49
Solvere iocos.	9, 114	spacia inferiorum ampla locis vacuis.	137, 672
Solvere monstros animus.	147, 1062	spacia vel stadia Lethes.	183, 1160
Solvere ream.	177, 932	spaciosa nauis fusis velis.	219, 592
Solvere responsa.	45, 292	spargi litus naufragâ tabulâ.	260, 1030
Soluit ignis membra.	223, 751	sparsum.	26, 448
Solum.	83, 4	sparta muris carebat.	8, 79
Solum quid.	251, 663	sparta nobilis gemino fratre, <i>Castoribus</i> .	69, 128
Solum mugit.	41, 173, 133, 520	spartani, audaces & feræ auidi.	84, 35
Somnia post mediam noctem, vera credebant.	245, 417	sparte.	201, 1882
Somnia sunt, quales diurnæ cogitationes.	309, 734	specimen.	68, 80, 70, 184
Somnia terrifica veteres sacrificiis expiabant.	311, 754	specimen fratrum & gentis gerere.	138, 722
Somnia vana, eorum sedes.	138, 689	specimen imperij.	210, 222
Somnus certior premit securo duro versantem toro membra.	97, 518	specimen omnis affectus capere.	17, 390
Somnus curarum domitor pectora soluit.	266, 74	specus.	167, 483
Somnus domitor malorum, requies animi, humanæ vitæ pars melior, mortis frater; miscens vera falsis, certus & simul pessimus auctor; futuri, comes noctis, rerum pater, portus vitæ, requies lucis par regi famulôque, placidus lenisque festos fouens, cogens longam mortem discere, perfugium laborum & sollicitudinum, pax animi, rerum quies, &c.	148, 1064	specus exese rupis.	131, 459
Somnus leuis.	96, 510	specus gelidus.	104, 775
Somnus merbo leuatur.	147, 1051	spelunca temporis.	123, 179
Somni multæ laudes & epitheta.	148, 1064	spes amanti credula. Spei descriptio.	100, 631
Somnus Noctis & Erebi filius. cur dicatur genus Astrææ.	148, 1067	spes cur sollicita sperari bona & mala. spes pro timere, & sperare pro tristari, & spes pro mæstitia.	122, 161
cur frater mortis, & docere mortem.	148, 1068	spes & metus sollicitæ parentis filij	79, 516
Somno subito oppressi & cadentis furiosi, descriptio.	147, 1041	spes improba est credula.	211, 295
Somnus soluit membra, vnde <i>λυσιμυλις</i> .	294, 115	spe, maxima quis & difficillima aggreditur.	211, 290
Sonipedum consternatorum descriptio.	112, 1079	spem ponant auidi, solliciti metum,	244, 398
Soniti.	161, 254	spes quam torqueat.	259, 296
Sopor.	244, 435	spes lata ex caligine, nutricem habet credulitatem, sustentat vestigia tereti ligno, à tergo illi plaudunt comites gaudia, præit ore timor pallidulo; cælum intento lumine suspicit (quia hinc compos voti fiet) sereni vultus eius nubilantur, (quando irritò voto cruciatur) baculo innixa vetula, (quia senium obrepit dum cæcæ opinioni fidit) pedibus titubat (quia spes lubrica sæpe fallit)	
Sopor consanguineus leti.	338, 689	viridis color eius, analogiâ herbarum & frugum.	100, 631

INDEX

Spes sollicitæ.	122, 161	Stringere litus.	172, 694
Sphinx	76, 422	Stringere polum.	26, 430
Sphingis enigma.	39, 102, & de	Strix infausta ominosâque.	137, 687
eadem quis plurima.	Ibid.	Strix rauca.	29, 733
Sphinx cæcis modis verba nectens.	39, 92	Strophius.	288, 914
Sphinge magis perplexum.	54, 641	Struere menses.	208, 147
Sphinx ore semifero, dolos nectens.	69, 120	Stuere nouum crimen.	268, 149
Sphingis peremtæ merces.	39, 105	Strues funebris.	69, 112
Spicula pennata.	226, 863	Strues populi.	38, 33
Spina deficiens equo qua iungit hominem.		Strymonium flumen.	286, 8, 9
167, 505		Strymongelidus.	53, 605
Spiritus ex alto ciere.	17, 387	Studiorum & curatum quibus homines exorto	
Spiritus rudis.	61, 877	statim die occupantur, tam eorum qui rure	
Spiritus truces.	241, 251, & 267	degnunt, quam qui in palatijs & vrbibus de-	
Splendescit ignis.	205, 56	scripio.	122, & 123
Spolium.	183, 1146	Stuprum pro adulterio.	210, 221, 298, 301
Spolij & muneris differentia.	139, 760	Stymphalis.	30, 783, 201, 1887, 287, 846
Spolium quid.	258, 989	Stymphalides.	186, 1235
Sponsæ munus dari solitum à nouo marito.		Stymphalis ætheria.	190, 1388
131, 426		Stymphalis atra nube diem subtexens.	76,
Spurij iure infames.	284, 728	423	
Spurij nullum peccatum verentur.	73, 300	Stymphalides solitæ pinnis obductis diem	
Squallet ager vastis aruis.	129, 365	condere.	126, 243. quid significet
Squallida nubes.	37, 1	fabula.	Ibid.
Squallidi crines serpentibus.	5, 14	! tyx.	41, 163, 185, 1196, 1200
S. T. T. L.	116, 1275	Stygis aqua.	31, 805
Stamen vdim intorquere.	164, 373	Styge Dij sua promissa fanciebant.	108, 941
Standi vox quid significet.	121, 119	Styx fera.	134, 557
Stantes comæ.	143, 892	Styx infærna.	47, 396, 230 1008
Stare cum fato, pro pugnare.	187, 1292	Stygis lacus supetis iurati.	181, 1065
Stare, famulorum.	164, 375	Stygem perpetuam ferre.	86, 147
Stare, stat: grauis strages.	40, 131	Stygiæ preces.	54, 621
Stat causâ famâque in arcto & ancipiti.	153,	Styx profunda.	47, 402
1306		Styx tacita.	100, 623, 138, 712
Stat hîc finis cædis.	304, 508	Stygis vnda facit celo fidem, cuius dij iurare	
Stat hostia ad aras.	147, 1039	timent & fallere numen.	222, 669
Stat nefas.	223, 747	Styx vnda superis iurata.	284, 751
Stat pecus ad aras,	174, 782	Subdit stimulos timor dolori mistus.	267,
Stat tollere.	129, 350	133	
Stat victima ante aras.	45, 303	Subditius gnatus.	59, 803
Statue sic, quicquid statuis.	135, 1305	Subducere finum bonis.	215, 432
Statuere modum & finem cladi ac ærumnis.		Subducere velo.	275, 459
125, 205		Subiectu.	79, 530
Status felix non est concutiendus.	59, 833	Subigere remigijs.	87, 180
Status rerum dubium ac minacem consilijs		Subinde.	71, 232
iunctis explicare.	271, 307	Subire animo pari.	75, 392
Stellæ cadentis descriptio.	76, 430	Sublabi situ.	59, 818
Stellæ, ignes vagi.	122, 125	Sublaqueare.	215, 454
Stellæ minores non tenent faciem lunâ plenâ.		Sublimus.	36, 1025
103, 745		Subrigens.	130, 391
Stellæ quomodo decident.	76, 430	Subsedit silua.	53, 574
Stelligera ceruix.	188, 1342	Sublesfor.	84, 52
Sternere tergum ludo virginum.	91, 303	Subsedit animus ante rem.	211, 284
Sterni suâ mente.	179, 994	Substrictis frenis ora ligare.	110, 1000
Sternuntur venti & vnde.	180, 1039	Subtexere diem atrâ nube.	76, 423
Stillare lentis ignibus.	231, 1064	Subtexere noctem atra nubila ventis impellen-	
Stipes letifer.	160, 208	tibus.	109, 952
Stirps vltima.	126, 255	Successus facit quædam scelera honesta.	99,
Storax Idæus.	94, 383	596	
Strata.	219, 593	Succiduo genu.	285, 784
Strepit cælum.	110, 1006	Succincta canes,	16, 351
Stridet arundo.	146, 993	Succisa mater factu toto.	200, 1848
Stridet eufis.	183, 1264	Sucus nociturus.	144, 934
		Sudes	

INDEX

Tartari quanta profunditas.	120, 86		Luna liuescens & obscura.	7
Tartarus tristis.	296, 222	stica. 275.	Stellarum traiectiones.	
Tartessus litus.	126, 231	445. & 460	Ortus stel-	Hedorum.
Taurorum bella pro vaccis.	91, 338		larum hor-	Arcturi.
Taurus celestis vector Europæ.	117, 9		ridarum.	Orionis.
de eo variz opiniones.	Ibid.		Mugitus & murmur matris.	
Taurus Cretensis.	125, 229. 286, 830		Templa collapsa suis Deis.	159, 172
Taurus flammiumomus.	32, 829		Templis Deos obruere.	74, 344
Tauri igniuomi Colchis.	19, 466		Templa laqueata.	215, 454
Taurus inhospitalis.	87, 167		Templa Orci.	142, 860
Tauri marini descriptio.	111, 1033		Templa summi atheris.	117, 3
Taurus Scythes.	107, 903		Tempus amoris remedium secundum.	89, 252
Taurus fidus.	226, 854		Tempori aptari decet.	10, 175
Tauri fidus vernum.	145, 950		Tempora canentia.	91, 301
Tauri torui.	86, 116		Temporis elabentis velocitas tanta, vt nullum esse quidam censuerint.	95, 444
Taurus trux.	162, 302		Tempus facit erumnas leues.	212, 305
Taxus mortifera.	52, 555		Tempora non reditura tenere h. <i>viti tempore, frui vita, non sinere elabi.</i>	123, 175
Taxus nigram comam habet.	137, 686		Tempus nos auidum deuorat & chaos.	244, 399
funesta.			Tempus nullum breue malis ad nocendum?	142, 92
Taygere.	118, 10		Temporis perpetui per varia adagia descriptio.	
Taygeti iuga.	7, 77		Dum terra erit in cæli medio.	
Taygeri niues.	207, 124		Dum certas vices mundus euoluet.	
Tecta aurea.	171, 646		Dum numerus deerit arenis.	
Tedæ iugales.	305, 564		Dum solem dies, no&em astra sequentur.	
Tedæ non ferunt socium.	270, 259		Dum siccas polus versabit Arctos.	
Tedæ nuptiales.	51, 500		Dum flumina cadent in Pontum.	18, 401
Tegi mille columnis.	96, 494		Tempore sensus malorum accrescit.	212, 306
Tela Palladis.	85, 102		Tempus tacitum subruit, & deterior semper horâ subit præteritâ.	104, 772
Telemachus.	249, 592		Tempora turgida.	48, 430
Telephi vulnus & sanatio ab Achillis hastâ Pe- liade.	240, 218		Tenebræ æternæ.	53, 592
Telephium vulnus.	240, 218		Tenebris se furor irritat.	242, 282
Tellus & Heroës malorum auerruncatores.			Tenebricosum iter.	142, 860
350, 750			Tenebrarum subitarum descriptio, & præter naturâ ordinem claro die.	144, 938
Tellus ferax.	147, 1054		Tenedos famâ nota.	240, 224
Tellus florida.	216, 454		Teneat labor ruris omne ferrum.	144, 930
Tellus leuiter premat.	250, 602		Tenentis firmiter, seu nexus indissolubilis de- scriptio.	67, 59
Telum abunde est, quicquid in mortem trahit.	176, 857		Tenere ad cantus.	166, 463
176, 857			Tenere faciem.	103, 745
Tela certa.	84, 56		Tenere fugam.	168, 518
Tela dolor facit.	98, 547		Tenent lacrymæ.	158, 119
Tela excurrunt certo neruo emissa.	121, 119		Tenere oras.	172, 684
Telum manibus ab alio emissum, vel effugit manum.	153, 1295		Tenere, pro imperare.	270, 255
Tela neruo regete.	88, 191		Tenere se in incerto, animus pendet.	214, 424
Tela proterua.	88, 199		Tenere vota.	32, 839
Tela secunda. <i>fulminæ.</i>	176, 846		Tenes grauius animos incertos.	221, 640
Teli significatio, quàm lata.	176, 851		Tentare irrita bella.	141, 819
Temere in propinquos nil decet constitui.			Tenui ligno nauigans à morte distitit.	14, 308
302, 434			Terentius desensus à Nauagerio.	65, 1060
Temet, pro te.	99, 586		Tereus.	211, 273
Tempe.	127, 285. 145, 979		Terei fabula & historia, & ad mores applica- tio.	205, 56
Tempe frigida.	215, 454		Terga matris.	133, 534
Tempe opaca.	255, 814		Tergemina moles.	231, 1085
Tempe Thessala.	19, 457			
Temperare populos.	138, 707			
Tempestatis admodum accurata & longa descriptio.	274. & seq.			
Tempestatis & naufragij descriptio.	276, 465			
(Delphini per mare lasciuientes.				
Sol occidens maculosus & varius.				
Metgi reuolantes.				
Cornix in litore gradiens.				
Tempesta- tis progno-				

RERVM ET VERBORVM.

Tergeminum, an trigeminum dicendum, an utrumque potius?	44, 278	Thermodontia.	155, 21
Tergus.	111, 1043	Theſauri & diuitia non demunt curas.	266, 75
Terminus cur ſacer, Termino Deo quomodo fieret, & quo loco, & de termino lex Numæ non XII. tabularum.	97, 526	Theſei apud inferos pænna.	115, 1223
Termini deſcriptio.	97, 525	Theſeus, æſtrum.	28, 698
Térque, quaterque felices.	102, 691	Theſeus & Pyriſthous inferos petière, Proſerpinæ rapiendæ gratiâ.	85, 903
Terræ filij qui.	182, 1137	Theſea fides.	150, 1175
Terræ dehiſcentis ſcelerato deſcriptio.	230, 1006	Theſei perfidia erga vxores.	85, 91
Terræ hiantis deſcriptio.	68, 70	Theſeus Labyrinthum ingreſſus, longa fila col- legit curuâ viâ.	101, 648
Terra nobilis.	199, 1810	Theſeus occidit Minotaurum, & taurum Ma- rathonium.	111, 1064
Terram ore petebant viui ſortes morientes.	143, 893	Theſeus oleâ coronatus.	144, 912
Terram principium rerum omnium, poſt Ari- ſtotelem aliqui, ante nulli cenſuerunt.	44, 266	Theſei reditus ſemper dirus, ſemel Aegeo pa- tri, iterum Hippolyto filio.	114, 1160
Terra ſe retrodat, & gemitus.	53, 577	Theſei tria vota ſeu optata, quæ illi Neptunus promiſſa præſtitit: quorum vltimum mors Hippolyti, optanti luctuoſa.	108, 946
Terræ motus & hiatus deſcriptio.	53, 576	Theſpiades.	163, 869
Terrificans.	21, 527	Theſſalia ſterilis.	158, 134
Terrigenæ ex draconis dentibus.	19, 470	Theſſalicum haſtite.	94, 394
Terrigenæ ex draconis dentibus nati mutuis concidunt vulneribus.	57, 736	Theſſali venefici.	159, 190
Terror armorum obſider.	135, 616	Thoas.	279, 262
Terrore conſternati deſcriptio.	172, 706	Thoxeus.	160, 214
Teſtudo.	215, 454	Thracæ in conuiuio præliabantur.	211, 273
Tethys.	114, 1156, 143, 885, 154, 1327, 186, 1250	Thracium nefas.	205, 56
Tethys magna.	256, 879	Threicia chelys.	180, 1031
Tethys placidum numen.	256, 880	Threſſa.	225, 814
Tethys premit & aperit lucem.	119, 36	Threſſa phalanx.	269, 216
Tethys vtraque,	201, 1099	Thriaſia valles.	83, 5
Texitur nemus alno.	83, 10	Thule vltima.	17, 379
Deduci in thalamos.	72, 270	Thus Eoum, thure aræ extruebantur, hoc eſt, cumulo thuris augebantur & attollebantur.	45, 305
Thebæ Cadmeæ.	43, 234	Thuris collectio.	174, 790
Thebæ Ciliciæ.	240, 219	Thuræ flammas ſpargere.	169, 577
etiam numero ſingulari, <i>Thebe</i> .		Thyas ſaucia Baccho.	172, 701
Thebæ, ferax Deorum terra,	126, 258	Thyades.	49, 442
aliæ quoque laudes.		Thybris.	28, 698
Thebarum portæ ſeptem.	40, 130, 153, 1291	Thyeſta.	224, 785
Thebarum ſceptum gerere nulli impunè.	82, 648	Thyeſtis adulterium, & incæſtus.	205, 31
Thebas ſeptem duces obſedere.	74, 326	Theſtij filia quinquaginta.	286, 811
Thebæ ſolum opulentum & vber.	129, 331	Thyeſtæ filij, Tantalus, Plyſtenes, & tertius ad- huc infans.	223, 720, 728, 733
Thebaidæ qui ſcripſerint Græci vel Latini.	66, 1	Thyeſtes oraculo monitus Pelopciam filiam ſuam oppreſſit.	265, 33
Thebani an apud Troiam militarint.	268	Thyeſtes qui ſcripſerint.	204, in prin.
Thebani, Cadmea progenies & proles.	70, 392	Thyeſtæ preces.	231, 1079
Thebani cum Baccho ad Indus extremos pro- feſti.	40, 114	Thyeſtes tragædia Caſſi Parmeniſis, an L. Pa- ni fuerit; Diogenis an Philoſij.	204, in prin.
Thebanorum laudes.	40, 110, cum ſeq.	Thyeſtea via.	288, 906
Thebana mænna ad citharæ ſonum coëuntibus ſaxiſ exſtructa.	80, 569	Thymum odorum.	50, 496
Thebani muri quomodo exſtructi modularu: & quare id fictum.	126, 261	Thyrſus Bacchi.	144, 903
Thebani oriundi à Cadmo.	40, 110	Thyrſus leuis.	49, 440, 132, 474
Thebani Reges omnes calamitoſi, & ſcelerati.	130, 385, 395	Thyrſi Niſæi.	48, 404
Terrigenæ Thebani:	128, 259	Thyrſiger.	9, 110
Thermodon.	12, 215	Tiberij dictum de Priamo.	239, 159
Thermodontia gens,	126, 245	Tiberij dictum & factum tyrannicum.	133, 512
		Tibia ex buxo.	272, 346
		Tibia ſacrifica.	279, 80
		Tigris ablatis catulis furit.	32, 860
		Tigris Armenia.	62, 920

INDEX

Tigris in mare rubrum influat.	234, 11	Titanes ausi imperium Ionis rumpere Aethna oppressi.	120, 79
Tigris Caspia, virgata.	358, 145	Titan feruvidus.	147, 1039
Tigris concipiunt vento.	32, 862	Titanes inceffi.	120, 49
Tigris famelicæ inter duos iuuenecos, dubiæ quem aggrediatur, descriptio.	223, 710	Titan medium constituit diem.	104, 776
Tigris Gangetica.	49, 458	Titan montiferus.	185, 1209
Tigris Persica vnda violentus.	154, 1323	Titan radiatus, siderum caput.	101, 675
Tigris premens altum gurgitem.	28, 723	Titanes sub Aethna ardentem.	188, 1306
Tigrides speculis propositis tardantur ab insequendo, dum putant se catulos videre.	32, 861	Titan subit ortu croceo.	121, 125
Tigres truces.	293, 85	Titareffos segnis.	256, 826
Tigres variæ.	84, 62	Tithonus.	286, 820
Tigres virgatæ.	92, 343	Titubare pondus.	194, 1597
Tilia leuis.	52, 538	Titubans latus.	140, 776
Timens vanos metus, veros faretur.	56, 699	Titulum dare.	88, 196
Timentes non solent vera videre.	75, 397	Titulus extremus.	185, 1205
Timent timentes tyranni.	56, 705	Titulus quis tragœdiæ imponendus.	233
Timere, cum speres nihil, miserrimum est.	245, 424	Titus Ollius.	308, 654
Timere nihil, malorum est fructus maximus.	245, 422	Tityus.	145, 976, 225, 808
Timere solet leuius, qui propius timet.	247, 514	Tityus.	339, 755, quid significet.
Timeri malum: quia peremtum nemo queritur, quem incolumen timuit.	44, 243	Tityi pœna, vultur.	115, 1228
Timet multos quem multi timent.	56, 706	Tityi pœna.	204, 8, 205, 10
Timor belli est peior bello.	218, 573	Tityi volucres & iecur depastum.	181, 1069
Timor & pavor augent omnia mala.	75, 397	Tityi vultur.	264, 18
Timor matrem detexit.	250, 625	Tollere ignibus subditis membra ahenis.	205, 59
Timor præcludit locum fraudi, confidentia exposita insidiis.	22, 565	Tollere minas.	261, 1094
Timor semper cogit à tergo respicere.	247, 530	Tollere parem celo & astris.	124, 194
Timor semper fides prona in peius.	128, 319	Tonare ab omni parte.	151, 1304
Timoris tremunt seu trepidant artus.		Tonantes sceptriferi.	6, 59
Timoris signa. 172, } crinis horrore erigitur.		Tonat fulmen.	174, 799
706, } terror in animo firmus.		Tondere iecur.	139, 755
		Tondere iecur secundum.	264, 18
		Tondeo, seu xisip de terra & aliis.	69, 130
		Tonimus tympana.	283, 684
		Tonæ.	275, 439, 277, 490
		Toper fortunæ commutantur hominibus.	219, 597
		Toreuma.	215, 454
		Tori ardui.	111, 1039
		Tori fortitudinis indicium.	136, 623
		Tori stygi, infelices.	297, 262
			vincula, robur, mala mansio.
			flamma, seu tædæ, seu lami-
			næ, pix,
			Eculeus.
			ungulæ.
			fidiculae tum quæ funiculis,
			diuersa apud } tum quæ vngulis fiebant.
			veteres genera. } pondera plumbea.
			flagra, verbera, taureæ,
			rota.
			hystriches, &c. aliæque Græcorum ex Synesio.
		Torquere vultus.	175, 806
		Torrens adiect.	22, 584
		Torrens rapax.	68, 71
		Torrens rapidus.	180, 1034
		Torrens vnda.	102, 698
		Tortor animus.	87, 161
		Tortæ caudæ.	140, 385
		Tortus.	207, 96
		Torta yada ducere.	60, 116

RERVM ET VERBORVM.

Torti flexus.	49, 461	inſcribēda & deſenſa vulgata ſcriptio, 238
Tortum telum.	22, 580	Troiades, Troes, Troiana qui ſcripſerint. Ibid.
Torto verberare frequens terga cōtēct.	112, 1073	Troczen ſinuofa. 255, 827
Torus regius.	264, 9	Troia bis expugnata ſagittis Herculis. 238, 135
Toruitas.	86, 116	Troia excidiū nocte, & quā? 280, 607
Torum intueri.	160, 240	Troia nunquam bene iacens. 248, 549
Totus.	201, 1865	Troiam expugnauit Hercules decem diebus. 287, 862
Totos ſtatus optate.	15, 325	Troiani incendij deſcriptio. 215, 16
Toxus.	25, 644	Troicum luſtrum. 254, 777
Trabs pro face, trabale telum, trabales clauis, trabalis hafta, ſceptrum trabale, trabs pro hafta.	121, 104	Troici ſoli. 246, 470
Trabs pro telo magno.	35, 962	Troili mors. 284, 743
Trabs Theſſalica, Cypria, pro naue.	267, 120	Truncus tenet per medium inguen ciecſto ſtipe. 112, 1095
Trachelon.	49, 456	Trux regnum? 138, 724
Trachyn lapidofa generat bonos equos.	255, 816	Tuba ſignum dabatur nauticum. 260, 1043
Trachyn rigenti iugo.	191, 1430	Tubæ vocales. 221, 661
Trachyn, rigentia laxa.	158, 134	Tubā vſi Troiani belli tempore. 260, 1043
Tractate totas arumnas.	261, 1066	Tuens acetiba. 73, 317
Trudere annum dicitur ſidus ſideris.	136, 69	Tueri munus. 251, 666
Trudere pennas nouo ſoli.	122, 146	Tui dextra, pro tua. 186, 1215
Traducere cymbā.	140, 770	Tumida domus. 266, 84
Trahere.	127, 306, 254, 773	Tumor innatus vulneri. 60, 858
Trahere auras.	149, 1141	Tumulus ſacer. 246, 482
Trahere cæleſtes auras.	177, 891	Turbo rerum imminet. 269, 197
Trahere domum impulſam.	176, 882	Turbines rotæ. 178, 944
Trahere nimbos.	136, 71	Turbo vehet præcipitem per auras. 220, 625
Trahere noctes vigiles.	171, 647	Turget humus in herbas. 83, 12
Trahere ſpolia.	155, 21	Turpis manus. 190, 1411
Trahitur tibi famula.	164, 409	Turpe non eſt, quicquid miſeros fortuna iubet. 252, 709
Trahere ſepulcrum è ſummo aggere.	251, 664	Turris decus muri. 261, 1074
Trahe ſegnīs.	67, 47	Tuta eſt, perire quæ poteſt, debet, cupit. 249, 573
Trames ſerpens cauā conualle	45, 283	Tutus, & ſecurus differunt. 87, 163
Tranſactum ferrum per pedes ligabat aius.	62, 857	Tutus eſt, qui miſerior nequit fieri. 71, 198
Tranſactus ignis.	102, 680	Tutum præterire. 105, 819
Transferre pedes ferro.	72, 254	Tuum ex illo, de liberis. 34, 920
Transferri in malum.	204, 13	Tullæ facinus & mors. 298, 303
Transferre enſem.	183, 1164	Tymolus 163, 371
Transferre telum per pectus.	232, 1092	Tympani ſonus non virilis. 132, 469
Transferro, pro tranſeo.	245, 437	Tyndaris. 262, 1132
Tranſtra.	275, 440	Tyndaris cæli genus 268, 162
Tremiſeo.	246, 487	Tyndaridæ, ſeu Dioſcori. 118, 14
Tremor vagus errat per artus.	172, 706	eorum ſignū ſeu ſidus clarum, & album dicitur, cur dicti alterna morte deſungi. Ibid.
Tricce.	254, 80	Tyndaridæ ſidus geminum ſuccurrunt nautis. 134, 581
alia à Trachyne. Ibid.	ſterilis. Ibid.	Typhæus. 18, 410, 30, 773, 183, 1153
Trieteneæ Delphicæ.	43, 227	Typhæi, ſeu Typhonis fabula & adfabulatio moraliſ, de ambitioſo homine. Typhæi deſcriptio, parentes, ſupplicium. 225, 808
Triſida via.	58, 772	Typhon ſerus cuius filius. 297, 238
Trigemina & tergemina.	264, 14	Typhon immanis. 198, 1730
Triopas Theſſalus.	28, 698	Tyrannidis deſcriptio. 126, 250
Tripodes Medæ.	30, 787	Tyrannidis deſtatio. 194, 1560
Triptolemi dona	106, 835	Tyrannidis lex, excelsa demeter. 393, 465
Triptolemus iudex inferotum.	139, 732	Tyrannus eſſe neſcit qui cunctos morte vicifcitur; ſed qui miſeros vetat, felices iubet perire. 133, 510
Triſtis.	183, 1163	Tyrannus eſt rudis, morte qui pœnam exigit. 290, 991
Triſuleum fulmen.	231, 1091	
Tritonis genus, forma, officium.	240, 200	
Triuia.	273, 364, 314, 969	
Triuiæ curtus.	30, 789	
Triuij deſcriptio.	45, 277	
Triumuitatus & proſcriptio.	304, 500	
Troas, Troades, an Hecuba, tragœdia v. l. l. ſit		

INDEX

Tyrannus impotens.	138, 737	Vaticinia morti proximorum solet exitus con-	
Tyrannis nemo fidus, quia fidunt nemini.		firmare, probatur exemplis.	290, 100 ⁸
169, 569		Vaticinium per visum, quasi interfis.	287, 86 ⁸
Tyrannus opponitur Regi.	270, 252	Varis enthea Deo plenæ descriptio.	283, 70 ⁶
Tyrannorum pœna.	137, 737	Vbera cara.	88, 24 ⁶
Tyrannos quos liceat occidere, quos nō liceat,		Vber glebæ.	41, 15 ⁶
decisum.	144, 920	Vbique calere.	164, 377
Tyranni, Regesque multis stipati populis; vix		Vector.	168, 515
vno fido.	170, 605	Vel.	132, 493, 199, 1780, 200, 1829, 209;
Tyrannus Regum.	242, 302	190	
Tyranni rentur sibi maximum probrum si sint		Vel exaggeratum	39, 81, 51, 524, 66, 3
inultri.	209, 175	Vela facere.	142, 869
Tyrannorum salus omnis in ferro, & ense stri-		Velata pinnis totum diem.	201, 1887
cto.	128, 340	Veliferus.	207, 128
Tyranni vt plurimum violentâ nece moriun-		Velis maria tegete:	265, 41
tur.	171, 640	Veliuolantes naues.	235, 34
Tyrium stamen.	91, 328	Venabuli descriptio.	84, 49
Tyrreni piraræ in feras, naus in nemus com-		Venabula corpore fixa gerere:	174, 796
mutantur à Baccho.	49, 450	Venaricæ canes cathenis ligabantur.	84, 36
Tyrrenum,	299, 309	Vendere rabiosa iurgia.	123, 172

V.

VACAT locus tuus ab omni arbitro.	167,	Venena magica quibus locis nasci credita.	28,
485		707	
Vaccinia nigro imbuta.	83, 12	Venenum pro colore.	215, 454
Vacuo mundo regnare.	120, 67	Venenum non fictilibus, sed auro bibitur.	
Vacuum aliquod vtrum in mundo, vel extra		215, 453	
mundum, ex sententiis philosoph.	137,	Venerarum rerum damna.	97, 526
672		Veneti spurios in consilium non admittunt.	
Vadum pronum.	87, 182	284, 728	
Vagans.	37, 13	Veniam facile det, cui venia est opus.	271,
Vagi ignes.	164, 378	267	
Vagum funus de corpore discerpto.	6, 46	Venire in medium imperium.	1292, 27
Vagus fertur in orbem.	169, 572	Venire in orbe.	196, 1399
Valeriæ Messalinæ mors.	291, 10	Ventrem improbâ gentium tributo alere.	
Valerij Poplicolæ domus deposita:	215, 454	215, 461	
Vallatus caput.	145, 984	Venti contrarij an possint eodē tempore flare.	
Vallis humida.	113, 1129	277, 479	
Vapor dirus tellure ruptâ:	206, 87	Venti contrarij, boreas & africanus, eurus & ze-	
Vapor gratis & ater.	38, 47	phyrus.	158, 113
Vapor lentus.	186, 1221	Ventus igneus.	207, 108
Vapor leuis.	296, 190	Ventus insanus.	26, 429
Vapor, pro flamma.	249, 564	Venti phrenetici filij Septentionum.	275,
Variare vultus suos.	160, 230	459	
Variabilis.	113, 1139	Ventus quomodo gignatur.	219, 582
Var us sol.	275, 460	Ventus volucer.	76, 420
Varronis Oediporhyestes,	37	Venus.	5, 1
Vareseunt agri scelere.	65, 1051	Venus cur fingatur mari edita:	90, 273
Vastifica bellua.	183, 1163	Venus mari genita.	90, 273
Vastus gradus.	273, 384	Venus Martem domat.	7, 63
Vasti planctus.	196, 1668	Venus-numen maximum.	309, 690
Vastum (pro magno) nefas.	174, 765	Venus potens Deus.	167, 472
Vaticinium de Nouo orbe detegendo.	17,	Venus scæur.	168, 543
378.		Venus sancta.	88, 210
		Venus supplet ac restituit exhaustum genus.	
		96, 468	
		Venus testudinem calcans.	189, 950
		Vepres asperi rubis acuris.	112, 1100
		Vera dicentes pro accusatoribus habentur.	51
		520	
		Vera gloria, sordidis latebris est præferenda; &	
		illa sola vera, quæ Dei.	124, 195
		Verba conueniunt factis.	311, 793

Vaticinia
morientiū.
290, 1008

- Hectoris, de Achille.
- Aiacis, de Agamēnone & Vlyssc.
- Orodis, de Mezentio.
- Dryadis, de Erisichrone.
- Domitij, de Casare.
- Calani, de Alexandro Magno.
- Socratis, de Anyri filio.
- Callandræ, de Clytemnæstra.

Verba sunt iræ data.	251,1058	Victorilicet facere quodcumque libuit.	244
Verber surdum.	87,261	334	
Veritas cognita aliquando nocet.	59,827	Victor timere quid potest? quod non timet.	
Veritas nunquam læcet.	250,613	285,795	
Veritas odit moras.	60,850	Videre nos putamus, quæ optamus.	136,617
Vernare.	166,454	Vidua dicuntur omnes mulieres vito caren-	
Ver floriferum.	54,649	tes, vt virgines, irem nuptæ sed absenti vel	
Ver tepens.	194,1594	seni. etymum nominis.	12,215
Vernus.	145,950	Vidua terræ.	40,111
Vernus color.	83,12. <i>viridis.</i>	Vidua virgines.	269,195
Versare dolos.	281,623	Vidua ante thalamos.	290,988
Versare res celeri citatas turbine.	220,623	Viduare dextram ense,	107,864
Versare teos vrnâ.	264,24	Viduata tedis coniux.	22,582
Versat oculos facies.	284,733	Viduus, & vidua, etiam de virgine, & coniuga-	
Versâ vrbe.	153,1289	ta dici solere.	234,13
Versum Ilium.	268,190	Viduare, viduertas.	Ibid.
Versum pro euerfo.	99,560	Viduus torus.	95,446
Vertere solum infestis armis.	80,560	Vigor.	6,42
Vescor stabulis.	201,1894	Vilitas sui.	70,190
Vesperî descriptio.	167,488	Vim vi licet repellere.	154,1343
Vesper stella nuncijs horæ seræ.	225,797	Vincere ærumnas.	188,1329
Vestis picta.	287,875	Vincere obsequio blando virum.	293,83
Vestis sidonia, <i>purpurea.</i>	132,466	Vincibilis.	31,790
Vestitus genas, vestis pro barbâ.	160,213	Vinci fortiter est, in malis decus extremum.	
Vestiuus.	88,205	280,920	
Vetat arbor solem.	195,1622	Vincor duobus.	185,1189
Veterum mores.	105,796	Vindicatus.	114,1182
Vetita & illicita amantur magis,	163,357	Vindicta leuis est quam ferunt parua manus.	
Vexant frigora partius faciem.	105,792	33,900	
Vexata Notro vnda.	148,1089	Vindicta sæpe obfuit.	150,1186
Vexilla litteris aureis nomina ducû inscripta.		Violæ pictæ dulci ferrugine.	83,12
75,400		Violenta vix.	311,812
Vexilla, vela, vexillationes equitum.	75,	Violentus animus.	119,28
400		iuuenis.	119,44
Via ad inferos tristis & metuenda.	141,835	Violentus.	286,822
Via nota & communis tuta, ignota semper pe-		Violentus maritus.	297,353
riculosa & obnoxia.	23,600	nata.	299,305
Via se spargit in campos, secat solum.	44,	Vipereas manus inserere cælo,	159,168
278		Virago audax, quid.	263,1150
Vibrata rela continere.	26,437	Virago Diua.	84,54
Vibrans thyrsus.	66,18	Virago dura.	282,664
Vibrat telum in manu.	26,439	Virgatum.	158,145
Vices mortis habet.	157,105	Virginia à Patre occisa ne stupro violaretur.	
Vices retroreuerfæ generis & stirpis.	60,	298,295	
870		Virginibus pudor quanta cura seruandus.	117,6
Vices vagæ rerum.	263,1144	Virgines, quamdiu tales in pretio & felices;	
Vicissitas.	73,324	post, miseræ.	129,376
Vicissitudo anni temporum.	109,963	Virgo sidus.	226,859
Vicissitudo fortunæ quanta.	219,597	Vires esse pro iure.	98,542
Vicissitudo rerum.	220,617	Viria.	171,661
Victimâ ampla & opima.	144,922	Viriliter.	105,796
Victimâ annuere popæ bonum omen, relucta-		Virorum proprium, dura tolerare, equos do-	
ri malum.	46,336	mitare, bellare.	95,462
Victimâ opimâ, bos iniugis & candens, stans		Virtus animosa altrè cadit.	125,200
ante aram.	45,299	Virtute à vera nullis periculis quis deterreri	
Victimæ pingues.	142,876	debet.	124,195
Victimâ respicere debebat ad ortum.	46,	Virtutis est dormire quæ cuncti pauent.	131,
338		434	
Victimâ vno vulnere debebat cadere.	46,	Virtus fecit iter in astra & superos Herculi.	
340		202,1940.	
Victis vna salus desperatio.	68,89	Virtus ferit notam ab hoste degenerare.	136,
Victor feroces impetus primos habet.	247,	633	
494		Virtus habet locum inter astra.	194,1562

Vnio.	216, 454	Vrsæ Arcades signum glaciale.	222, 127
Vnius cui turba.	96, 476	septem stellas continent.	Ibid.
Vocare pinum de mediâ nube.	195, 1619	Vrsæ dux, Cynosura & Helice.	27, 657
Vocare pugnam.	75, 390	Vrsæ dux nunquam mari persusæ.	216,
Vocalis camæna.	24, 625	869	
Vocale sonet chelya.	272, 326	Vrsæ glacialis.	149, 1137
Vocant te fata solita regni	130, 395	Vrsæ mari non tingitur.	51, 507
Vocat aliò lacrymas.	159, 178	Vrsæ Parrhasia.	99, 287
Vocat fors famulas.	158, 137	Vrsæ Scythica.	156, 40
Volucer.	148, 1071	Vrsæ sidus Arcadium.	50, 476
Volucres garrulæ.	193, 1631	Vrsæ sidus non mergitur Oceano, & quare.	
Volucres pictæ.	91, 137	194, 1583	
Volucere amnem præcipitem.	169, 590	Vrsi villosi.	14, 151
Voluptas carnis quàm noxia.	129, 376	Vteri clusi moras soluere.	72, 246
Voluptas & dolor inuicem succedunt, & colligatæ fuerunt à Ioue.	219, 595	Vt pro, ex quo.	75, 372
Voluptas magna habet lacrymas.	229, 969	Vt pro, licet.	36, 1009
Voluptas nuda in studiis fugienda.	66, 14	Vtraque pars æquo iudici audienda.	11,
Vomer.	170, 633	199	
Vortex rapax.	168, 509	Vulcani descriptio.	88, 188
Vortex vagus.	167, 503	Vulcanus Iunonis filius.	143, 902
Votiuus donis templa colere.	85, 104	Vulcanus opifex fulminis.	88, 188
Votium pecus.	174, 782	Vulcania tellus.	88, 205
Votiuo sacro rogare,	153, 514	Vulgaris notæ scelus.	33, 905
Vota destruere,	254, 768	Vulguis bonis infidum.	96, 486
Vota emitti à naufragis solita.	278, 506	Vulguis æquoreum, <i>monstrum marina.</i>	109
Voto erit hæc manus.	176, 855	455	
Votum est sub hoc, quod esse supplicium solet.	224, 754	Vulguis fluctu mobilis.	223, 169
Voti formula, vouemus bouem inauratis cornibus tibi futurum.	41, 337	mari solere comparari & fluctibus.	
Votum impiorum, secum perire omnia.	18,	Vulgi loca legentis ad spectandum noui ali-	261, 1077
428		quid, descriptio.	
Voto locus, dum timentur peiora.	71, 200	Vulguis medium.	88, 211
Votum manus spondidit.	187, 1296	Vulguis præceps.	213, 352
Voti mensura esse.	164, 400	Vulnificus.	92, 345
Vota mittam quo tela mitti nequeunt.	108,	Vulneri patuit locus.	21, 550, Sic S. Leo
937		Serm. 4. De ieiun. sept. mens. <i>Nec vulnere</i>	
Votum, mori.	188, 1322	<i>facile locus patet.</i>	
Vota mortis fera demens facis.	39, 103	Inuulnerabilis descriptio.	158, à 150
Voto numen placare.	42, 200	Vulsa è sinu.	268, 187
Votis omnibus petitus.	42, 205	Vultus boni redeant ad læta.	228, 937
Vota parentum.	254, 770	Vultus cadit in somnum.	147, 1043
Vota pro no Deo concipere.	108, 940	Vultu crimen & affectus animi solet prodii.	
Votum secundet, qui potest, nostrum Deus.	336, 644	92, 360	
Votorum summa attingere.	217, 889	Vultus fortunæ aptandus.	160, 227
Vota transcendere.	95	Vultus furoris.	17, 396
Vota sunt in manu.	200, 1844	Vultus incendens flammæ iubar.	245,
Vota visum decipiunt.	136, 617	447	
Vrbes occidunt.	40, 111	Vultus loquitur quodcunque negas.	172, 705
Vrbibus errant spes sollicitæ trepidique me-		Vultus nec ignotus, nec satis notus.	60, 842
tus.	122, 161	<i>quod alij vsdeor hunc vultum posse.</i>	
Vrgere mortuum graui nece.	200, 1831	Vultus præ se scelera truculenti ferunt.	289,
Vrgeri irâ.	297, 217	945	
Vriferi latis cornibus.	84, 65	Vultus pessimus induere.	29, 751
Vrit gloria miserum peccatus.	170, 620	Vultus riget,	31, 852
Vritur totus dolor.	199, 1790	Vultus sidereus, ignis sidereus.	48, 409
Vrna inferorum citatos populos recipit.	124,	Vultu totus dolor inest, licet sileas.	267, 128
190		Vultus turbatus multa solet detegere: est index	
Vrna inferorum,	264, 24	passionum animi.	212, 329
Vrna prætoris.	87, 161	Vxoribus castæ solent viros ad mortem prægredi.	
Vrsæ.	30, 759	177, 895	
		Vxor diues vult imperare marito.	81, 596
		Vxoribus iratæ dolor peior hydra.	161, 284

INDEX

X.

XANTHVS. 81, 609
 Xanthi cursus cadaveribus impeditus.

239, 183
 Xanthus gerens armis corpora immista. 269,
 213

Xerxes mari plagas infligi iussit, 15, 337

Z.

ZACAE. 50, 472
 Zacynthos parua. 256, 855

Zedaci. 50, 472

Zelotypiæ affectus quàm vehemens in vxori-
 bus. 160, 233

Zelotypiæ affectus varij & contrarij, mixti ex

Zodio & amore. 161, 251

Zephyrus. 276, 472

Zephyrus lenis. 138, 698

Zephyri leues. 38, 38, 314, 964

Zephyrus maritus Tigridis. 32, 862

Zephyrus pater veris, & florum. 83, 12

Zephyrus tepens. 226, 848

Zephyrus vernas herbas euocat mulcens aurâ
 roriferâ. 83, 11

Zethes. 140, 758. quid re significet,

Zethes, & Calais filij Boccæ & Orithyæ. 13,
 231

Zethis & Calais mors. 24, 637

Zetus. 30, 782

Zetus in Musis deditus & musica. 144, 915

Zethus Dircea tauro alligauit. 66, 20

Zethi iuuentus. Ibid.

Zetus premens taurum. 53, 610

Zethus trux agrestis, durus cum fratre Dircea-
 tauro indomito discerpandam alligauit
 144, 915

Zodiacus seu signifer. 226, 847

Zodiaci & signorum eius descriptio, 226, 846

- Pisces*, cient flumina verna.
- Aries*, noctis diciq; curriculum æquat.
- Taurus*, prænunciator florum.
- Gemini*, pandunt ætatis primordia.
- Cancer*, minuit lumina longa.
- Leo*, languificus calores ore præstat.
- Virgo*, fugat vaporem.
- Libra*, æquat diurnis nocturna tempora.
- Nepa*, denudat ramos.
- Sagittipotens*, iaculatur frigora.
- Capricornus*, brumam adducit.
- Aquarius*, torat nebulas.

Zona ignea, Thæbi iter. 191, 1436

Zona morbus. 42, 187

Zoster. Ibid.

INDEX SCRIPTORVM

QVORVM LOCA

HAC III. PARTE

Vel lucem explicatione, vel medicinam
castigatione accipiunt.

LECTORS.

*Numerus unicus paginam denotat: sed una saepe pagina
frequentius scriptor idem inuatur.*

EX SACRA SCRIPTURA.

GENESIS, 183. 224. 298. 327. 410. 439. 445. 453	c. quazitum. 11. q. 2. <i>In Thyeste.</i>	
EXODI, 193. 198. 337. 410. 446 453	c. si ad peccatum.	22. q. 4
LEVITICI, 438 439	c. placuit. 23. q. 5. <i>In Thyeste.</i>	
NUMERORVM, 201	c. Episcopi.	26. q. 1. 81
IVDICVM, 434	EXPATRIBVS AN-	
REGVM, 172. 201. 235. 339. 410	TIQVIS, GRAECIS.	
TOBIAE, 446	Anastasi Niceni, qui auctor <i>Questionum</i> in	
IVDITH, 306	Scripturam.	319. 452
ESTHER, 35. 187	Auctoris operis imperfecti in Matth.	452
IOB, 78. 380	Basilij.	553
PSALMORVM, 59. 225. 235. 398. 401. 415. 445. 531	Cassian.	259. 438
PROVERBIORVM, 87. 241. 410. 471	Chrysofomi.	259. 535
ECCLESIASTIS, 435. 445. 550	Clementis Alexandr.	325. 467
CANTICORVM, 187. 303	Clementis Romani.	509
ECCLESIASTICI, 319	Cyrelli Hierosolym.	535
ISAIAE, 23. 67. 297. 307. 415	Dorothei Abbatis.	382
IEREMIAE, 59. 67. 169. 299	Eusebij Pamphili.	72. 325
EZECHIELIS, 124. 198. 299	Gennadij.	438
DANIELIS, 81. 188	Gregorij Nazianzeni.	232
HOSEAE, 224	Greg. Niceni.	535
MICHAELAE, 189	Nicephori Callisti.	509. 557
NAHVM, 478	Oecumenij.	448. 494
HABACVC, 223. 235	Origenis.	68. 108. 191. 438. 537
B. MATHAEI, 81. 411. 446	Seueriani.	400
B. MARCI, 81. 299. 411	Synesij.	225. 232
B. LVCAE, 291. 299. 410. 438. 439	Theodoreti.	545
B. IOANNIS, 201. 299. 410. 411. 413. 445. 478. 535	Theophylacti.	298. 314. 494
ACTA APOST. 81. 339. 445. 494. 534 538. 545	Theophili.	347
B. PAULI, 34. 249. 445. 447. 448. 453. 478. 535. 545.	EXPATRIBVS LATINIS.	
EX CONCILIIIS ET CANO-	Aleymi Auiti.	340
NIB. ECCLESIAE.	Amadei.	535
Concilij Niceni 1.	Ambrosii.	249. 380 535. 537
Conc. Constantinopol.	Antonini Flor.	11
	Aratoris.	318
	Arnobij.	193. 260. 325. 374. 377. 512. 532
	Augustini.	95. 131. 134. 149. 221. 230. 332. 337. 442
	Bedę.	24. 87. 148
	Bernardi.	535

Cassiodori, 23. 40. 174. 464. 547
 Cipriani, 52. 244. 248. 360. 537
 Claudiani Mamerci, 42
 Euagrii Diaconi, 552
 Faustii, 438
 Gregorii Magni, 22. 535. 537
 Gregorii Turonensis, 24
 Hieronymi, 20. 23. 106. 178. 182. 199. 200. 262.
 Hilarij, 39. 535
 Isidori, 6. 9. 19. 23. 34. 40. 44. 121. 123. 174. 175. 199. 200. 242. 246. 259. 338. 368. 382. 386. 394. 426. 427. 488. 490. 492. 495. 509
 Iulij Firmici Christiani, 11. 162. 325. 548. 549.
 Lactantij Firmi, 48. 264. 291. 435. 494. 509. 529. 537. 552
 Leonis, 535
 Marij Victorini, 322
 Minucij Felicis, 360
 Optati Mileuitani, 22. 106. 138. 382
 Paciani, 222. 395
 Paschasij Diaconi, 438
 Paullini, 339. 384
 Philippi Presbyteri, 87
 Prudentij, 73. 89. 316. 435. 522.
 Saluiani Massiliensis, 262. 435
 Sedulij, 337
 Severini Boetij, 55. 192. 203. 327. 405. 479
 Sidonij Apollinaris, 14. 24. 40. 62. 196. 207. 208. 253. 298. 323. 350. 383. 404. 437. 477. 486. 492
 Tertulliani, 5. 22. 52. 115. 149. 163. 194. 235. 220. 302. 337. 339. 370. 373. 386. 437. 438. 453. 557

Venantij Fortunati, 384. 556
 Victoris Carthagenensis, 169
 Vincentij Ferrerij, 535

E X H E B R Æ I S.

Cabbalistis, 224
 Rabbinis, 531

E X I V R I S C O N S V L T I S.

Atteij Capitonis, 239
 Labeonis, 239
 L. 2. D. de orig. iur. 555
 D. rit. de aleator. 249
 L. an vsufructus D. de vsufr. 542
 L. 96 §. 3. D. sol. marr. 372
 L. legatum. D. de vsufr. lega. 540
 L. legis alimentis. L. diariis. L. vlt. D. de alim. vel eibar. lega. *Thyeste.*
 L. cum aurum. D. de au. & arg. leg.
 L. Seruio Sempronio §. virgini. D. de donat. int. vir. & vxo. 549
 L. 1. & vlt. D. de cadauer. damn. *Thyeste.*
 I. pupillus. 139. D. de rer. & verb. sig. 436
 L. verbo victus. cum sequ. D. de re. & verb. sign. *Thyeste.*
 Auth. Interdicimus C. de sacros. Epil. 249
 L. cum vir nub. C. ad leg. Iul. de adult. 262
 L. obnoxios, & l. vlt. C. de relig. & sumt. fun. 249

L. I. C. vt publi. lxti. vel consul. lib. 12. 492
 §. Serui autem. Inst. de Iure pers. 436
 Feudorum, 147
 E X M E D I C I S , G R Æ C I S.
 Aetii, 68. 271
 Galeni, 200. 293. 400. 438
 Nicandri, poetæ, 511
 Tralliani, 68
 E X P H I L O S O P H I S , G R Æ C I S.
 Alexandri Aegi, 56
 Alex Aphrodisæi, 349
 Ammonii, 488
 Aristotelis, 68. 114. 241. 243. 271. 298. 299. 382. 400. 415. 440. 441. 498. 500. 506. 508. 533

Artemidori, 485
 Cleanthis, 131
 Epicteti, 441
 Epicuri, 227
 Hecathonis, 29. 456
 Iamblici, 458
 Magenrini, 488
 Nicolai Damasceni, 298
 Pherecydis, 141
 Platonis, 339. 400. 414. 415. 506
 Plutarchi, 165. 193. 238. 271. 395. 503
 Porphyrii, 72. 119
 Pselli, 224
 Sexti Empryici, 429
 Simplicii, 241
 Themistii, 506
 Xenophonis, 160

L A T I N I S ;

Apuleij Madaurenfis, 509
 Ciceronis, 34. 86. 89. 93. 102. 148. 180. 182. 185. 212. 242. 243. 339. 399. 400. 407. 433. 439. 457. 496. 518
 Columella, 115. 190. 198. 199. 228
 Lucretij, 173. 359. 368. 427. 525
 Marci Terent. Varronis, 8. 10. 13. 16. 30. 41. 80. 147. 198. 211. 215. 249. 152. 269. 337. 368. 375. 487. 497. 500. 508. 513. 514. 549
 Martiani Capelle, 9. 77. 96. 141. 177. 191. 315. 360. 386. 422. 464. 468. 490.
 Palladii, rei rust. script. 198. 199
 Plinii Senioris, 84. 102. 107. 110. 141. 147. 161. 198. 199. 200. 214. 297. 299. 311. 368. 386. 404. 468. 499. 501. 509. 534. 556
 Salisberienfis, 140. 325. 461
 Seneca, 5. 25. 28. 39. 44. 45. 51. 60. 90. 98. 101. 150. 159. 131. 138. 140. 180. 186. 221. 227. 228. 229. 242. 264. 297. 305. 327. 351. 370. 389. 414. 441. 456. 499. 522. 527. 529. 54. 543. 544
 Vegetii, 29

E X M A T H E M A T I C I S ;
G R Æ C I S.

Cleomedis, 400
 Eudoxi, 162
 Ptolomæi, 65. 237. 298. 299. 326. 186

L A T I N I S,

Germanici Cæf.	39, 292.
Higyni	73, 85, 407.
Julii Firmici Astrologi.	502,
M Manili poetæ.	238, 405, 442, 541
Vitruvii Pollionis.	183

EX ORATORIBVS ET
R H E T O R G R A E C I S;

Andocidis.	56
Antidami.	323
Aristides.	165, 214, 299, 314
Juliani Apostatae.	157, 240, 298
Luciani Samofat.	12, 176, 293, 505, 509
Philostrati.	209, 485

L A T I N I S.

Ciceronis, inter Philosophos	
Latini Pacati.	158
Plinii Iunioris.	68
Quinctiliani.	47, 371, 514

EX GEOGRAPHIS,
G R A E C I S;

Dionysii Alexandrini.	65, 100, 200, 209, 555
Stephani.	64, 65, 150, 155, 234, 323
Strabonis.	62, 65, 156, 167, 224, 336, 298, 299 368, 413

L A T I N I S;

Pomponii Melæ.	114, 214, 298, 299, 355 386, 416
Rhemni Fannii.	386
Solini.	88, 236, 374, 468

EX HISTORIOGRAPHIS,

G R A E C I S;

Ariarati.	159, 207, 298
Diodori Siculi	105
Diogenis Laertii.	488
Dionis Coccei.	161
Dionysii Halycarnassæi.	65, 100, 200, 209, 555
Herodori.	200, 219, 244
Iosephi Iudæi.	224
Laonici Chalcondylæ.	23
Myrsili Lesbii.	110
Polybii	65, 167
Thucydidi.	165
Timæi Locri.	503
Xenophontis, inter Philosophos.	

L A T I N I S.

Aemilii Probi.	60, 456
Ammiani Marcellini.	6, 48, 52, 98, 249, 328
Aymoini, seu Annonii,	161
Cornelii Taciti.	91, 93, 299, 368, 386
Guilhelmi Tyrii.	509
Hegeſippi.	51, 299
Julii Capitolini.	372
Julii Cæſii.	161
Julii Cæſaris,	161, 298
Iuſtini.	74, 307, 372
Lucii Flori.	234, 385, 520
Olai Magni,	509
Quinctii Curtii.	45
Saxonis Grammatici.	509
Sallustii.	214, 218, 484

Sifennæ.	270
Suetonii.	247, 209, 385, 391, 437
Titi Liuii.	64, 102, 420, 422, 655
Epitom. Liuianæ.	214, 484
Trebellii Pollionis.	89, 169
Valerii Maximi.	102
Volcatii Gallicani.	319, 541
Vopifer.	24, 383

EX POETIS,

G R A E C I S;

Aeschyli	93, 192, 355
Agathæ.	236
Alexandri Actoli.	501
Appollodori.	341
Apollonii.	33, 120
Aristophanis.	157, 160, 315
Auctor Lesbiorum.	470
Callimachi.	407
Carcini.	415, 416
Chæremonis,	413
Diogenis Tragici.	508
Euripidis.	15, 93, 192, 209, 474
Hesiodi	141, 289, 428
Homeri.	35, 38, 161, 203, 218, 222, 255, 271 351, 359, 394, 402, 432, 451, 458, 471, 483, 525
Lycophronis.	466
Mofchi Sæculi.	457, 552
Nicanori, inter Medicos.	
Nouii.	15, 271
Oppiani.	207, 407
Partnenii.	501, 511
Philemonis.	443
Pindari.	407, 458, 515
Sapphus.	187
Secundi.	499
Symmiæ.	260, 314
Socraris Iunioris.	56
Sophoclis.	6, 85, 256
Triphodori.	435
Tzetza seu Tzetza	} Ioannes. 395
fratres	

SCHOLIOGRAPHI GRAECI.

Apollonii Scholiastæ	105
Eustathii.	215, 433
Nicanori Scholias.	36
Sophoclis Scholias.	303
Tzetza in Lycophron. superius positus.	

EX L A T I N I S P O E T I S;

Atti, seu Accii, seu Attii.	30, 37, 109, 156 212, 331, 414, 420, 429, 403, 469, 474
Afranii.	164, 187
Atruntii.	419
Aufonii.	8, 215, 256, 376, 381, 380, 404, 462, iuncta 465, 525, 545, 548
Calui	255
Catulli.	14, 106, 116, 162, 187, 206, 224, 307, 310
Cinnae,	112
Claudiani.	8, 15, 19, 20, 62, 143, 174, 192, 193

414, 220, 223, 253, 294, 297, 298, 299, 313, 333, 370, 381, 387, 400, 490, 501.	301, 425
Cornelij Scueri.	Valerii Sorani. 210
Ennij. 8, 34, 110, 359, 329, 495, 547, 550	Virgilii Maronis. 29, 67, 81, 82, 93, 101, 106, 110, 149, 180, 188, 190, 191, 193, 207, 208, 223, 238, 239, 255, 260, 289, 290, 295, 301, 323, 341, 359, 360, 374, 381, 385, 402, 420, 428, 442, 468, 494, 496, 502, 515, 518, 525, 534, 537.
Furij. 40	EX P O E T I S S C H O L A S T I C I S .
Getulici. 217	Antimachus quidam. 235
Graniij. 311	Asclepiadeus. 407, 408
Gratij. 162, 163	Basilus. 407
Horatij, 6, 7, 18, 42, 46, 78, 80, 162, 167, 223, 230, 310, 333, 337, 375, 385, 389, 457, 467, 469, 479, 494, 510, 515	Euphorbus. 407
Iulij Montani. 226	Eulthenius. 407
Iuuenalis, 227, 238, 240, 308, 390, 459, 540, 541, 558	Hilafus. 408
Laberij, 6, 338	Iulianus. 408
Leuini. 255	Maximianus. 408
Liuij Andronici. 32, 513	Palladius. 408
Lucani. 40, 54, 93, 103, 213, 257, 272, 294, 378, 385, 394, 400, 402, 403, 451, 458, 469, 473, 524, 526	Vitalis. 408
Lucilij. 30, 139, 176, 212, 229	Vomanus. 408
Lucretij, inter Philosophos.	EX C O M M E N T A R I I S I N
M. Manilij, inter Mathemat.	P O E T A S L A T I N O S .
Martialis, 140, 235, 242, 243, 246, 247, 262, 269, 323	Calpurnii Bassi in Germanicum, 73, 84, 502
C. Matij. 359	Donati, in Terent. 147, 240, 419
Mecanatis. 210, 520	Incerti, sed veteris in Iuuenalem. 24, 97, 243, 308, 526, 558
Næuij. 85, 256	Lucretij, in Stacium. 174
Quidij Nafonis. 5, 13, 14, 15, 16, 45, 58, 61, 90, 100, 101, 148, 173, 208, 212, 215, 240, 243, 244, 247, 256, 260, 295, 301, 311, & in Indice, ver- bo, <i>Fauorum terror</i> . 318, 333, 336, 341, 360, 442, 457, 458, 468, 469, 479, 494, 502, 524, 549, 552.	Pomponii Sabini in Virgilium. 255
Pacuuij. 5, 177	Seruii in Virgilium. 8, 106, 239, 290, 301, 359, 491
Pedonis Albinouani. 207, 284, 499, 501	EX G R A M M A T I C I S A N T I -
Perfij. 242, 246, 351, 375, 418	Q V A R I I S E T R H A P S O D I S ,
Petronii Arbitri. 13, 185, 240, 325, 422	G R A E C I S .
Plauti. 6, 10, 15, 197, 244, 248, 265, 374, 414	Athenæi. 53, 154, 413, 508
Pomponii Comici. 59, 148	Glossaria vetera Græcolatina & Latinogræca, 24, 100, 110, 176, 333, 337, 374, 375, 500
Pomponii secundi. 94	Hefychii. 143, 158, 245, 429
Propertij. 13, 46, 53, 117, 129, 147, 167, 180, 182, 215, 223, 233, 247, 290, 351, 375, 409, 490, 493, 515	Pollucis. 244, 245
Prudentij, inter Parres.	Suydæ. 245, 255, 488
Rutilij Gemini. 459	L A T I N I S .
P. Sabini. 553	A. Gellij seu Agellij. 40, 147, 338, 369, 491, 555
Septimij. 217	Capri. 147
Silij Italici. 61, 80, 111, 114, 214, 235, 236, 239, 289, 309, 332, 385, 494	Censorini. 6, 182, 376, 426
Statii Papinii. 12, 13, 14, 18, 45, 77, 106, 115, 119, 125, 128, 143, 162, 182, 212, 213, 218, 219, 224, 325, 326, 490, 491, 507, 515, 552	Diomedis. 38
Terentij. 46, 110, 347, 419	Dominici Flocci, seu Fenestellæ. 104
Tiberiani. 192	Festi Pompei. 121, 208, 317, 400, 488, 491
Tibulli, 6, 8, 11, 36, 58, 90, 106, 141, 215, 255, 266, 293, 359, 399, 457, 465, 526, 552	Inscriptiones antiquæ. 230, 354, 493
Titinnij. 512	Labieni. 147
Torni Aurunci. 526	Macrobij. 112, 239, 340, 377, 423, 426, 457. & seq.
Turpili. 27	Martiani Capellæ, inter Philosophos,
Valerij Catonis, qui auctor, <i>Ciris</i> , 67, 525	Nonij Marcelli. 10, 13, 16, 30, 32, 40, 41, 62, 80, 85, 112, 115, 147, 148, 156, 164, 177, 187, 198, 208, 227, 229, 269, 315, 347, 375, 420, 450, 469, 491, 508, 513, 549
Valerij Flacci. 11, 16, 56, 89, 143, 213, 215,	Papiiani. 194

TERTIÆ PARTIS

INDEX RERVM

ET VERBORVM.

Numerus unicus paginam notat.

B A B O I R.	261	Achilles iustè supplicium de proditrice sumpfit	437
Abderus ab equis deuoratus	358	Achilles Lesbos expugnauit Tranbelo occiso.	430
Abitio.	330	Achilles occisus ab Amazone, fuscitatus à matre, Amazonem occidit.	433
Abluere quid.	189	Achillis probum cum latuit quasi virgo inter virgines.	437
Abnoba, seu Abnuba, seu Adnoba, seu Adnoua, seu Arnuua.	386	Achillis pueri formæ & morum ferocia.	467
Abyrti varia nomina, vbi & qua ætate à Medea occisus nescitur,	79	Achillis artem musicam & equestrem didicit à Chirone centauro.	467
Abydus 150. Abyla.	236	Achilles quomodo deprehensus ab Vlyxe.	432
Achaia, quomodo ptius dicta.	367	Achilles quomodo vocatus in aula Lycomedis,	437
Acharnæ. 156. an frigori obnoxia.	157	Achillis statua apud Sygæum aure forata.	437
Acarnan, & Acharnan, quomodo differant.	156	Achilles Troili occisi cadauer, vt & Hectoris traxit bigis alligatum.	510
Acarnanes non iuerunt ad Troiam.	484	Achillis tumulus vbi.	475
Adag. Acarnanici equi.	156	Achilles turris belli.	429
Adag. Acharnanicus Porcellus.	157	Achilles vrbes in itinere ad Troiã cepit viginti tres. 433. eius summa celeritas & epythera ob eam. 433. ceruos sine canibus aut laqueis cursu solo assequebatur; Manibus Marti, pedibus fulmini par. 433. expugnatore vrbiũ dictus.	433
Acharnenses rustici, sordidi, duri.	157	Acies, de classi.	146
Acastus Alcestim rapuit.	57	Acinus ebriosa.	256
Acastus Thessaliæ rex.	35	Acropolis.	172
Accidere quod vni potest, etiam omnibus. 206		Actæon.	484
Acclamationes solemnnes initio imperii, in adoptionibus Imp. in nuptiis. in datione tutorum ac Nominũ Aug. Pat. Pat. &c.	549	Actæonis fabula, vnde nata, an quod ille venationis studio & sumptibus decoxerit.	128
Accipiendum non est, quod pudet debere.	50	Actæonis historia: mors: an cornutus: saxum eius: ferinã indurus. occisus à Diana, vel quod lauante vidit nudam, vel ne Semele duceret. significat fabula parasitis deditum vel infelices aleatores.	129
Accubitus antiquorum in conuiujs qualis.	410	Actæonem qui canes deuorauit.	247
Accusatus pro recto casu.	417	Acte, Actium.	468
Aceronia.	547	Acus erinalis.	179, 471
Achæi feri.	558	À sau quattuor elementa, quid mysticè designent.	322
Acheloi annes tres, & qui, aquæ Acheloïdes vnde, à quo eorum dictæ, & Acheloia pocola.	323	Adagia, Non dixit tam etiam si fulmen medicum intercidat.	138
Acheloi cum Hercule pugna.	320	durior es saxo aut chalybe, habere animum ex saxo aut ferro, ferrea præcordia, fers tecum lilices, & adamantia, vincis silices.	
Acheloi nomina & spac a.	320	præcordia sunt tibi duro ferro vineta. stat tibi duro corde silex. durior axe Parihasto.	
Achelus Thessalus à quo fluuius dictus Achelous; huius cum Hercule lucta, & variæ in varia tran. formationes.	313		
Acheron spumans & turbulentus.	272		
Achilles alienus à simulando.	506		
Achilles, ante dictus <i>Igyros</i> , & quare: labra mammis non admouit: à matre volente immortalem reddere in ignem cõiectus. à patre extractus, sed labro ambusto: nutritus in infantia non lacte, sed solido cibo, ferinã, & leonum visceribus, vsorum, aprorumque medullis, & melle. magna statura, quantaque eius vmbra. 428. vera ei mater quæ.	429		
Achillis arma Vlyssi obtigerunt.	472		
Achillis currus an quadriugus.	209		
Achillis hasta medicinã didicit à Chirone.	432		
Descriptio Achillis in habitu puellari.	437		

INDEX

<i>Adagialia</i> { exsequias viuo ducere. auctor funeris nondū nati viuum homicidium. }	138	Aegyptiī cur Mundum significarint notā ser- pentis caudam suam deuorantis.	532
Adagia eiusdem { Victoria Cadmea. sensus 513 { Pugna Oscanana.		Aegypti filij quinquaginta à Danaïdibus suis vxoribus, vno excepto, necati omnes no Æe nuptiali. 263. eorum nomina.	Ibid.
Adasīa.	119	Aegyptiī occisos homines epulabantur.	558
Adaugescit	497	Aegypti Reges Prolomei ab Hyllo descendūt.	
Adesse. <i>faure.</i>	11	347	
Adferia, & arferia,	122	Aegyptus vnde dicta.	263
Adice.	49	Aegythus-fororis suæ filius, patris sui nepos.	
Adiectiua { serus pro serò. pro aduer- { prior proprius. biis. 472 { breuis pro breuiter.		478	
Ad in compositis quomodo scribendum.	353	<i>Atysērat.</i>	6
Adiutoria extra.	99	Aemidus, pro tumido.	435
Admissiones.	228	Aemōnius non Hæmonius.	63
Admouere victimam.	99	Aemus ingens.	177
Adnubilare.	326	Aenæ Gazæi exemplar Græcum vbi inuenia- tur.	439
Adolescentia ætatum omnium maximè peri- culosa, & in peccata pronior.	380	Aeneas Troianorum mons	425
Adolescentes à xv. vsque ad xxx. ab adolescen- do.	462	Aeneatores.	394
Adolescens tristis melioris spei, quàm hilaris.		Aeneorum armorum vetustissimus vsus quo- modo desierit.	432
202		Aenigma de ortu Aegisthii.	486
Adonai nomen Dei, dæmones vsurparuat.	371	Aeolus.	21. 210
Adonis.	309	Aeoliæ insulæ.	222. 395
Adonis amatus à Proserpinâ.	260	Aeolius seu Aeolicus modus, simplex; effectus eius.	464
Adonis maritus cuius v eneris.	172	Aequabiliter.	462
Ador & adus.	100	Aeque confidenter, quàm:	297
Adorans precibus.	352	Aequor proptiè quid	304
Adorandi cominus Deos ritus Gentii.	317	Aequum in æquum descendere.	150
Adorandi Reges mos.	257	Aeratae naues.	495
Adorem seu Ador.	198. 199	Aeratae puppes seu ænæ.	495
Ad prima.	234	Aeria.	263
Adraestia.	255	Aerope vxor Aetæi à Thyeste constuprata.	379
Adria, Adrianum, Adriacum, Adriaticum.	392	Aesculapii mors.	360
Adrias, à quo mare Adriaticum.	392	Aesculapii patria.	206
Adria vrbs.	392	Aesculapius fuscitauit Hyppolytū, & ideo ful- minatus.	209
Adria turbidus	384	Aesculapii templum.	206
Adriaticum mare ventosum.	383	Aestigerus.	84
Adspargere quid.	190	Aetaci æræ cur bellorum principium tribua- tur.	533
Adulare.	475	Aetatis aetæ descriptio.	183
Adulta lacte vbera.	203	Comparatio ætatis cum amphorâ:	180
Aacus.	232	Aetatis gradus & etymologiæ ex Varrone.	462
Aeaci lex de talione.	235	Aetates hominum, & quot & quæ: secundum varios, variæ.	129
Aeacus partem mœnium Ilij ædificauit.	419	Aetas media <i>μεσολιξ.</i>	129
Aædon.	507	Aetatem pati	202
Aegæon	260	Aetates quatuor mundi.	536
Aegeon idem cum Bithæo.	308	Aeterni significatio.	317
Aegeon Aegeus mare & nomen.	143	Aeternitas.	182
Aege insula, Aegeum mare, Aegeus Neptu- nus.	115	Aeternitas Stoicorum qualis.	454
Aegeum mare, periculosum, & vnde dictum		Aeteliæ, qui, & quales & quomodo, ac quando sient, quibus propitiū. 367, 368, cur veliferi & nauales	368
142		Aethale, seu Aethalia;	344
Aegens.	306	ether bullarum	174
Aegis Palladis quid.	501, 502	ether immoderatus.	291
Aegon, mare.	143	etherius mundus.	173
Aegyalea.	57	ether nitidus.	158
Aegyaleus.	79	ether obliquus.	347
Aegialeus, & ab eo Aegialea Achaia.	367	ether pro louc.	291
Aegris graue dolorum causas iterare.	493		
Aegyptus an Asiæ an Africæ ascribenda.	545		
Aegyptiorum antiquitas.	195		

Aether, quid, & vnde dictus.	291	Aiacis Telamonii forma & corporis magnitudo.	484
Aethiopicum marmor purpureum.	296	do.	484
Aethiopię diuisio in duas partes duplex, vnde dicti Aethiopes bini.	220	Aiax Telamonius in quem flare mutatus.	468
Athna.	270	Aiax Telamonius veri amator & vates.	468
Aethnae camini, & ora. 222. & fumariola. 222		Aijo.	466
Aethnae camini, fauces, crateres. 395. causa 395		Αἰόλα.	235
Aethnae in vertice inter incendia niues durant.	255	Αἰόλα.	181
Aethna iudex inter Ceterem & Vulcanum.	265	Albescere.	192
Aetna sacra Cereri.	489	Albis.	44
Aethra.	421	Alboinus cur ab vxore necatus?	114
Aethra Pirhæis.	306	Alexus Amphitriomis.	345
Aeum differt ab æternitate.	182	Alcestis an & quomodo pro marito mortua ab Hercule vitę fuerit restituta.	57
Aeum pro vita, sed proprie aliud.	181	Alcides.	336
Affectus omnes animi in faciem apparent, ira autem eminet.	393	Alcimedæ dux.	21
Affligo, afflicus; humo, solo, terræ, planè Latina, contra quosdam.	348	Alciippus conuersus in cinerem, qui clepsydrae inditus horatię.	177
Africa an tertia pars orbis.	339	Alemene crudelitas in caput Eurysthei mortui.	361
Afri olim & hodie perfidi.	355	Alemena cuius filia.	356
Afri omnes Mauri dicuntur.	357	Alemçon an Alcumæou.	346
Afri qui crudeles in peregrinos sst	{ Busiris, Antaus, Heliopolitani, Arabes, Lybij, Pani.	Alcumena an Alemena.	346
		Alcumena secundis nuptiis Rhadamento nupsit.	355
		Aleone in auem sui nominis.	309
		Aleone; eius filię septem.	508
Afri Saturnum humanis victimis placabant.	558	Alica, & Alicastrum.	199 200
Aggium.	495	Alea hominum. 249. Domini, vitę ac rei familiaris alea euentus.	249
Agamemnon inter epulas quomodo ab vxore & adultero occisus.	513	Alea nomen commune, sed strictè tesseram significat. 249. Verita alea legibus, & improbata Patribus, & viris bonis.	249
Agamemnon qua fraude obtinuit ab vxore, vt Iphigeniam ad exercitum mitteret.	483	Alea promiscuè pro talo & tessera.	244
Agamemnon Rex Regum, ductor ducum.	478	Aleator ardens Veneris statuam.	246
Agæus.	124. 462	Alecto.	13
Agæus facinus & luctus.	111	Alexandri Aphrodisęi sententia de animæ immortalitate.	100
Agænoris multæ vxores Damno, Isæa, Melia & Agriope.	128	Alexander Magnus adorari voluit.	439
Agenor Ixionis filius,	466	Alexandrinae naues in prora ad dextram & sinistram habebant pictas turtelas.	257
Agere ocia.	178	Alexander Seuctus prohibuit sibi genu flecti.	494
Agiles horæ.	479	257	
Agias Areas felicissimus oraculo Apollinis, quia patrium agellum nunquam exceaserat.	40	Alexius Imp. Hydrope periit.	462
Agere locus.	160	Alimentum.	366
Agriculturarum matutina studia.	226	Aloëus Arcas.	314
Agriope.	128	Αλαγ ἀλόγιος κάπνισ	241
Agrippina.	557	Alloqui, consolari, alloquium, consolatio.	461
Agrippina eò ambitione, prouecta vt filio se ad incestum obulerit.	526	Alludere.	370
Agrippinę interfectores qui.	529	{ fugio inferos, superos fugo. notus omnibus, ignotus sibi. Influentis fortunę dona, facile effluunt. Quem dies vidit veniens superbum, hunc dies vidit fugiens iacentem. Nemo confidat nimium secundis, nemo despiciat meliora lapsis. Necessè fallere aut falli. Patiaris potius quã facias scel, Perdis quod amas; vt seruus, velis perdere.	
Agrippinę nex.	529		
Αγρίπεια Diana.	179		
Æiax.	466		
Aiax Melior, Telamonius.	484		
Aiax minor, Oileus, Locrensius dux moderatior.	484		
Aiax Oileus naufragium euasit.	503		
Aiacis Oilei mors & impietas. 502. & sepulcrum.	502		
Aiax Salaminus, ex Atticâ.	469		
			Allusiones antitheticæ.

INDEX

<p>Allusiones in nomine 472. { liber vide liberos, Reges regibus dedit, Perde pereundo, Perdita perdam, Traductio. { nocentem nocenti, nes 484. { Victo victor pudendus, Verba dederunt verba.</p>	<p>Amores, cur sagittarum. 179 Amor Diis imperat, cæli dynasta: 546 Amor, est furor: regi nequit. 177 Amor ex bile flauâ gignitur. 322 Amor leones subiugat. 546 Amoris libido ex copiâ nascitur. 170 Amoris numen fictum, vana est hominum mentibus imaginatio insita. 170 Amorem oculis hauriri, spe minui, ali memoria, consuetudine conseruari: visum sequitur admiratio. hanc spes, hanc amor. 133 Amor otio & luxu nutritur. 546 Amor per venas ad cor meat, 188 Amores plures ex Venere fratres. 172 Amoris potentia. Ibid. Amoris principis obstandum. 168 Amoris quàm potens numen. 170 Amor, Senecæ dolor, furor, insania. 177 Amoris seruitus quàm dura: & amantes, quomodo omnem sui, virtutis ac salutis curam penitus negligunt 163. & 164. Amoris tria, inaccessua sibi, remedia, i. fames. 2. tempus. 3. suspensum. 171 Amoris tyrannus impotens. 315 Amoris velle ac conari loqui; nec posse, frigore obrigescere, hementis, frõtem stigido sudore diffuere, signa. 186. pallere, 187. pudere loqui, difficulter spirare.</p>
<p>Alpheus, amnis Eleus per excellentiam. 96 Alpheus cur sacer. 20 Ioui amicus. de eius cinere, & itinere sub mari. 21 Alphaeus. 238 Alpes. 210 Alpīs frondosa. 174 Alta & magna sunt periculis obnoxia; humilia & exigua sunt tutiora. 210 Altiora ventis & fulminibus magis obnoxia. 480 Altisonus. 347 Altitudo attonat summa. 210 Altior, Dei nomen. 260 Alumna quid. 141 Amalthæa capra. 39 Amalthææ cornu. 236 Amantes creduli, & nimie spei. 188 Amantes nunquam quieti. 177 Amantes vri & torredi dicuntur. 176 Amatoriarum voces { meus, tuus, suus. 187 { foror, frater,</p>	<p>Amoris velle ac conari loqui; nec posse, frigore obrigescere, hementis, frõtem stigido sudore diffuere, signa. 186. pallere, 187. pudere loqui, difficulter spirare.</p>
<p>Amazones. 179 Amazonides. 485 Amazonum habitus & arma. 512 Amazonum sedes. 301 Amazones sistro utebantur proba tubâ. 394 Amazones vni mammas. 341 Ambage. 94 Ambens. 52 Ambulatorium ientaculum. 410 Amethystina purpura. 24 Amici pauci miseris manent fidi. 325 Amicus. 371 Amicus creditus facile fallit, & nocentior est inimico manifesto. 379 Amicitie iura monitis stringuntur, cauillationibus soluantur. 204 Amnes sonantes. 162 Amnis iuxta lex. 416 Amomum spissum. 413 Amores brutorum omnium, sed & arborum. 175.</p>	<p>Amelanus color. 24 Amphion. 337 Amphion maleficus. 370 Amphion musicâ muros ædificauit. 149 Amphion quem in musicis magistrum habuerit: quomodo Thebanos muros cantu ædificauit, cytharædicæ auctor. 238 Amyclus. 483 Amyclæ duæ, Laconicæ & Tacitæ seu Italæ. 424 Anachronismus figura frequens scriptoribus. 218 Anachronismus quatuorplex. 416 Anarchiæ pestis, 391 Anaxibia soror Agamemnonis: 514 Ancaria. 489 Ancæus. 53 Ancæus ab æpro occisus: 55 Ancillæ officia. 310 Anchora qui primi vsi. 463 Andri fons vinaceus. 117 Andromacha. 346 Andromachæ pater. 432 Andronitis pars ædium. 516 Angeli custodes hominum ex rectâ fide. 7 Angeli custodes Ecclesiarum & prouinciarum. 421 Angeli Magis nunquam communicant nec opitulantur. 321. Anguis cælestis, quàm vastus, eius situs, & forma, an fuerit draco Cadmi, an Hesperidum, an Python. 60 Anguis cælestis. 409</p>
<p>Amor commiseratione augetur. 314 Amor cur modum nesciat. 46</p>	<p>Anguis cælestis. 409</p>

Anguilla. 80
 Anguina. 112
 Anima à corpore seiuncta an functiones aliquas potentiarum suarum retineant; & quas
 521
 Anima à spiritu non differt in homine. 452
 Anima cælum petit. tria eius vehicula. 359
 Anima corpore egreditur instar funi vel spiritus. 451
 Anima forma corpus informans, etiam secundum Aristotelem 452. quibus locutionibus hac in re Catholico abstinendum. 452
 Animam fugientem appposito hiatu excipere. 344
 Anima humana in genere suo spiritus est. 445 & sic absolutè in Scripturâ datur ei hoc nomen s. spiritus. 445
 Anima humana quomodo quibusdam Patribus dicatur habere membra & esse corporea. 439
 Anima hominum, quo post mortem deueniât, quomodo & quando, & in quâ demigrent, & quomodo corpori restituantur. 359
 Anima immortalis
 Chaldæi,
 Indæ, præter Sadduczos,
 Egyptii,
 Græci,
 Persæ ac Medi,
 Romani,
 Thraces,
 Galli Druydæ, & Massilienses,
 Bracmanæ,
 Gymnosophistæ,
 Chynæ, Indi, Iapouii plerique.
 Animam immortalis esse qui tenuerint. 458,
 439
 Anima immortalitas probatur. 439
 etiam ex ipso Aristotele. 439, 440
 Anima immortalis plerisque Philosophis. 441
 442
 Anima immortalitas quomodo Dei donum 447
 Animas impiorum circum terram volitari, seu circum monumenta. 191
 Animas ipsas putabant non descendere ad inferos, sed simulacra quædam. 358
 Animam in sanguine esse, quomodo intelligendum. 439
 Animam mori cum corpore tenuerunt Stoici. 438
 Animam mortalem
 Epicurei,
 Stoici, &
 aphroditæus,
 438, 439
 pauci alii philosophi,
 arabes hæretici.
 Anima nec vna numero in omnibus hominibus, nec vna specie in cunctis viuentibus, sed vna numero in singulis hominibus, ita vt non sint plures nec pauciores ipsis hominibus. 454. in singulis inquam non plures animæ, sed vna sola tria per tres potèntias munera exercens. reselluntur multi, peneulosè de hac re loquentes sentient se. 455
 Anima nostra ex naturâ sua immortalis, non

tantum ex gratiâ seu privilegio. 446
 Anima nostra indiuisibilis tota in toto, & tota in singulis partibus. errores circa hoc. 455
 Anima nostra immortalis etiam secundum poetas. 442, & seq.
 Animam ore pio excipere. 344
 Anima quomodo sanguis vocetur. 439
 Anima separata à corpore an suos adhuc agnoscat, eorum recorderetur, & curam gerat? ponitur sententia Ethnicorum, & Christiana veritas. 518
 Animi affectiones & passiones per se nec bonæ nec malæ sunt, sunt ex vsu vel abusu. 436
 Animi & Animæ discrimen. 139
 Animus & voluntas, ex Stoicorum sententiâ, sola homini propria. 139
 Animus pro constantiâ & fortitudine. 30

est durior
 saxo Sicano,
 caute,
 ferro,
 chalybc.
 Adagia quibus exprimitur crudelitas & sauitia animi, 306
 Mare seu fretum,
 Chymæra,
 Cerberus,
 Scylla,
 Scythia,
 Syrtis,
 Læna,
 Sara,
 Robora,
 Feræ.
 Animi status ac dispositio, exteriore habitu & moribus significatur. 249
 Animalia cuncta produnt notas ite suæ. 393
 Cernuorum, bardire, & rugire, & mugire.
 Boum, mugire.
 Ouium, balare.
 Equorum, hinnire.
 Gallinarum, pipare, glocire, glocidare.
 Porcorum, grunnire.
 Palumborum, minurrere.
 Vrsorum, sauire.
 Leonum, rugire.
 Leopardorum, rictare.
 Elephatorum, barrire.
 Ranarum, coaxare.
 Hirundinum, fritionire.
 Coruorum, crocitare.
 Turturum, gemere.
 Luporum, vlulare.
 Canum, vlulare, nictare, latrare, gannire, hittire, ringere.
 Asinorum, rudere.
 Hircorum, hircuillare.
 Vulpium, gannire.
 Cygnorum, drenfarc.
 Anserum, gingrire.
 Camelorum, blatretare.
 Miluorum, iugere.
 Gruum, gtuire, & clangere.
 Minuuarum, minurrere.

Animalium varie voces. 175.

INDEX

Annominatio.	555	Aphidna differt ab Aphidnis.	157	
Anni diuisio.	63	Aphrodisius.	236	
Annus magnus quis, & quis maximus. quis ver-		Apidanus.	239	
tens. vnde dictus annus. alius lunaris, & alius		Apis Dædala.	266	
solstitialis.	44	Aplustra.	495	
Annus maximus quis.	534	Apocastasis.	534	
Anni partium descriptio.	63	Ap. & Iunij Silanorum mors.	548	
Annus Solaris, magnus & longus quomodo		Apollini an licebat Tauro facere.	239, 240	
differant.	406	Apollo cantaturus arcum soluit.	488	
Anni tempestates quatuor.	203	Apollo cur auctor Troiæ.	420	
Anni tempestatum	}	Apollo formosus.	193	
descriptio. 203		Veris,	Apollini oracula ambigua, vnde <i>αἰετὸς</i> dict ⁹ .	93
		Aestatis,	Apollo quomodo auctor Thebarum.	128
		Apollo semex, & quis eorum Phœbus.	87, Apollo.	
Annus vnde dictus.	231	<i>Ἀπόπτα</i> .	271	
Anquina.	312	Apotheosis ritus.	541	
Anquire re.	214	Aprilis ab aperiendo.	217	
Antæus.	295	Apri comparatio.	513	
Antæus in Africa hospites lucta victos neca-		Aquam colebant sub nomine Neptuni.	414	
bat.	558	Aquarum leuissimæ & optimæ. 1. pluuiæ. 2.		
Antæus in puteum demersus.	501	fontana. 3. amnica. male ac graues,		
Antæus Lybis ab Hercule victus.	263	1. ex niue aut glacie liquata. 2. deterior ex		
Antæus vnde dicatur Lybis, vbi regnarit, & de		lacu. 3. pessima omnium palustris.	183	
eius morte ac parmâ.	335	Aquale.	549	
<i>Ἀνταίχλασις</i> , seu figura contrariæ significatio-		Aqua nigra.	500	
nis.	36	Aqua nulla potest peccata detergere.	190	
Antarcticus, polus deterior.	268	Aqua principium omnium.	306	
Antedecor, quantum præcedit.	392	Aquâ vinum miscere, olim in vsu apud sobrios		
Antemæ & cornuum discrimen.	500		411	
Antemala.	219	Aqua viua & fluens iugiter sola purificamini		
Antenor quomodo Troiam prodiderit.	505	idonea.	189	
Anteros filius Veneris.	172	Aquæ potus in vsu vsque ad Noacchum. salu-		
Antheſterion quis mensis.	165	berimus. eius commoda.	183	
Anthracinus color.	269	Aquæ sacræ	}	
Anticanis.	84	fluuij Deorum filij.		
Antigenidas.	464	fontes,	}	
Antiochia.	236	paludes & stagna.		20
Antiopa, an Antiopæ.	202	Aquarius aduersum Iunoni astrum. 405. dico,		
Antiopa à Molpadiâ occisa, secundum alios à		„ <i>Iunoni</i> , quia cum Ganymedes vulgò creda-		
Thæseo.	171	„ tur; sic ambiguum Manlij carmen accipio:		
Antipodes esse, licet multi negarint.	202	„ & si ausim, corrigerem; <i>At louis aduersum</i>		
Aduersipedes.	203	„ <i>Iunoni Aquarius Astrum est</i> , producta licen-		
Antiquissimi populi Chaldæi, Phrygij, Ægyptij		„ tiosè prima syllaba, <i>Aquary</i> .		
Arcades.	195		}	
Antisabianus auctoris interiit fraude depolita-		Hydrochous,		
rii.	366	Vniger, vnam qui te-	}	
Antisteria.	325	net aut gerit,		
Anus festinantis descriptio.	146	Aquæ fusor, gestator,	}	
<i>Adag.</i> Anus quod volt somniat.	559	& epitheta. Ibid.		rector.
Anycetus.	524, 557		}	
Anycetus libertus.	529	Refundens annem,		
Aonia.	128	Aquæ Deucalionis.		
Aonia, de Bæotiz.	20	Aquila cur tres pullos excludens, è nido duos		
Æones.	490	decurbet, vnum educet.	485	
Aonium, Barbato opponitur.	24	Aquilarum signis in bellis vsi Perse & Romani.		
Aonius pro Thebano.	20		145	
Apparitiones alicuius defunctorum.	399	Aquilones.	367	
Apparitiones veteris Testamenti, quales.	224	Aquilonaris pars sinistra,	400	
Appaturaria.	325	etiam Hebreis.	401	
Aper Calydonius frater Erymanthij.	357	Aquilo Strymonius.	499	
Aper Erymanthius frater veterinus Calydonij.		Aquili.	121	
	357	Aquilus.	207	
Aphidæ.	157	Aquili fluctus.	500	
Aphidnus socius Theſei.	157	Arabes Eoi.	465	
		Arabes inronsi.	265	
		Arabes puerû necabant & sub ara sepeliebât.	558	

Arabia vnicò r scribendum. descriptio Arabiæ felicis. 62. triplex, Petra, quæ etiam Nabathæa. Deserta quæ etiam Scenites; & Felix, quæ Saba & Sabæa Arabes latrociniis infames. inde Hebræis Arabs pro latrone. 63	Ariadnæ corona, sidus 219
Arabia vmbra. 400	Ariadna à Theseo abducta in Diam, quam vocant Naxum. de eius coronâ seu sidere multa. 115
Arachna. 58	Ariadna Theseo per amorem prodidit fratrem Minotaurum. 167
Aracynthus. 157	Aricinæ Dianæ sacris quædam peculiaria 162
Areopagus, an dicendum penultimâ correptâ an productâ. 299	Aricinum nemus. 209
Aratum beneficiû supplicibus quomodo Gentiles iniuriale reddebant. 263	Aries aureus Pelopidarum. 372
Arar. 298	Aries cælestis 407
Arar Rhodano mixtus fit velocior. 156	Aries non poterat maçtari Ioui. 239
Aratio quæ melior; quæ equis, quæ mulabus, an quæ bubus fit. 183	Arietis sidus. 217
Araxes. 383, 385	Arietina, vel Aticina, vel Arctina mens. 313
Araxes fluuius. 17	Arinca. 198, 199
Araxes gelidus. 160	Aristonis dictum de seueris adolescentulis. 102
Araxes non idem cum Thermodonte. 44	Aristoteles animam humanam immortalem constituit probatur locis & auctoritate, & librum olim ea de re ex professo scripsit, qui perit. 441
Arbitrer bibendi. 248	Aristoteles cur mortuus. 255
Arcades antelunares cur dicti. & de eorum antiquitate. 195. vnde dicti, 195	Aristotelis sequentia quæ de animæ immortalitate contra multos. 340
Arcadiæ siluæ sacre Fauno. 489	{ Iouis, fulmen.
Arcanum pro sacro, 221	{ Nepruni, fuscina.
Arcas. 195	{ Martis, ensis.
Arces niduli tyrannorum. 381	{ Palladis, hasta.
Archipelagus. 142	{ Phœbi, sagittæ.
Αρχιπέλαγος. 160	{ Dianæ, phætæra.
Arctophylax. 39, 409	{ Alcydæ, claua.
Arctos. 192, 217, 480	{ Mercuri, virga.
Arctos Parrhæsis. 458	{ Bacchi, thyrsus.
Arcturus. 192.	{ Amoris, fax.
Adag. Ardens tunica. 360	{ Bellus gladium ferreum inuenit.
Area quid. 383	{ Thraces, gladios incuruos.
Arenarum numerus an infinitus. 46	{ Illyrij, peltam.
Arestor. 488	{ Amycus, cæstus.
Arciadas. 127	{ Canos, clypeum.
Argeus. 483	Arctos. 218
Argantona desiderio mariti in flumen se præcipitem dedit. 485	Arctos. 375
Argenteis hastis pugnandum. 397	Artes ex occasionibus repentinis nascuntur. 23
Argenti montes in Hispania. 236	Artos ab ἀρτος. 201
Argi ciuitates vndecim & de qualibet vrbe litorali nomen. 367	Arturus fluu. 17
Argiæ ex voto Iunoni lampades iactabant. 491	Arturus. 409
Argiui propriè Pelasgi. 34	Aruspicina. 104
Argiuus pro Græco 294	Ascolia. 325
Argo carinam habebat vocalem, ex quercu fago, tiliuæ. vnde dicta. 42. quæ eius materia, Argonautæ quâ & quomodo in patriam redierint, mira varietas. 32	Aseleni montes. 173
Argonauticorum scriptores. 38	Asia Maior, & Minor, quæ. 418
Argo prima nauis. 10	Græcis omnis transmarina regio, Asia. 418
Argos cur sacra Iunoni. 489. Argiæ Iunonis effigies, & Hecatomba. 489. ritus illi sacrificandi, & chori canentium. 490	Asilus, asilio. 110
Argus inaquosum prius. 367	Asinum lac candorem cuti conciliat. 546
Argus materia ex Pelio nemore. 53	Asopus, alibi Mæander. 155
Arguti nidi. 226	Aspergi die. 225
Argutus de cane, & de homine argutari. 163	Alphodeli panis. 200
Argynnus Agamemnonis catamytus. 53	Aslaracus. 420
	Assyria diues. 465
	Assyrij Reges securitatis notam, sceptrum porrigebant seu virgam auream. 35
	Assuerudo & assiduitas malorum lacrymas adimit. 86
	Astarte. 172, 489
	Asterie. 260
	Asthoreth. 172

INDEX

Astra an pars cæli, an infixæ tantùm, pro Diis habita.	defunt.	229
Astrorum parens quis.	57	Ibid.
Astræa.	292	auctor. 420. patres auctores fieri.
Astræa in cælum fugit relictis terris. Astræus gigas parens astrorum.	407	auctor reminiscentiæ, quis lapis dictus.
Astræa, in cælum recepta. sancta.	292	auctrix.
Ἀστράλῃσι.	47	auctumnum.
Astragalus seu Astrios, quid Hispanis, Gallisque.	249	aucupium mendacissimum.
243		audire, obtemperare. ἀκούειν.
Astyanaëtis laus, & mors	462	audiri.
Astyanax qua turre deturbatus.	474	audire preces.
Astyanaëtis tria nomina.		audirus organum, quod.
462.	Scamandrius.	auernus vbi. pallidus. 213. vnde vocetur,
	Nelus,	omnibus auib; lethalis præterquam cynis,
	Astyanax.	duplex. olim styx vocabatur.
Atæ collis.	418	aueroistarum recentiorû Italiæ improbi mo-
Athanasio falsò tributus liber anastasi Niconi.	319	di loquendi de animâ.
Athenæ florentes oris.	238	452, 454, 455
Athenæ sacræ Palladi.	484	aves quæ auib; vescuntur immundæ.
Athenis varij concessus iudiciales.	299	184
Athenienses Cereri & Proserpinæ diuinosa honores decernunt.	11	Auge ab Hercule vitata, quomodo interierit.
Atheniensium mos ingrediendi & egrediendi domum.	312	314. 315
Atheniensium Regum symbolum, cicada aurea, in ensis capulo, aut in fronte aut occipitio.	202	Augia.
Athos.	337, 345	Augiæ stabulum quantum, & quomodo ab Hercule mundatum,
Athos.	64. eius altitudo.	238
Athracia ars, hoc est magica.	195	augurium.
Athlas.	Ibid.	auguriorum genera, & quid in iis natura consentaneum, quid superstitiosum.
Athlas quomodo deceptus ab Hercule.	237	Auguribus Græcis & Barbaris prospera signa dextrâ cæli à parte; Latinis autem à læuâ.
Athlantes tres. 350 quis eorum astrologiæ artis nauigandi & spheræ inuentor. cur cælum sustinere dictus & in montem obriguifese	530	399
Atlantides.	218	augurum situs in auguriis captandis.
Atrebatum telæ.	178	Augusti ambitio diuinorum honorum.
Atreus pater Pelopis, huius Tantalus, huius vero Iupiter.	366	Augustus in adolescentiâ sæuus & crudelis.
Atreus primus aduertit astrorum motum proprium, contrarium motui raptus.	414	544
Atreus putans necare filios fratres, suos occidit.	387	Augustus primus à Tiberio Deus factus.
Atreus tres nepotes iugulauit.	402	541.
Atropos.	14, 231	Aula.
Atticarum rerum scriptores qui periêre. 157		Aulicæ pestes duæ, ambitio & auaritia.
	Amelesagoras.	Aulæ vituperatio. pio ab eâ exeundum.
	Philochorus.	Aulis.
	Androtion.	Aulis Euonymi filius.
	Hellanicus.	Aulis sæua.
Atticæ vici centum septuaginta quatuor.	157	Aulis vnde dicta, & cur remora,
Atticis diei initium à Solis occasu,	166	54
Attici soli præstantia.	202	Auræ proræ,
Attius Labeo.	418	Aures decentes quantæ.
Attonare.	210	Aurescere.
Atys, seu Attis.	509	Aures gemmis onerabant veteres.
Auaricia belli causa.	184	Aureum pro pulcro,
Auari insatiabiles auro.	326	Aurigæ fidus.
Auari semper egentes, semper auidi: non habent, quod videntur habere. auaro omnia		Aurigandi ars.
		Aurigeri boues.
		Aurix siluæ,
		Aurora Tithonum rapuit.
		Aurora vnde dicta.
		Aurum etiam inferni portas aperire,
		Aurû virtutis specimen. tanti habebis, quantum habes.
		139
		Ausonium mare.
		392
		Auster.
		499, 500
		Auster dux turbidus Adriæ.
		384
		Australis pars dextra.
		400
		etiam Hebræis.
		401
		Austri spiritus imbricator.
		499
		Axenus Acarnaniæ.
		320
		Azymus panis, verus panis.
		201

B.

BA A L nomen Iouis, Plutonis, & Neptuni. 266. & omnis idoli.

Babylonia turris. 340

Babylonij seruis seruiebant quinque diebus. 25

Baccæ candentes, *perla*. 179

Baccæ quid. 215

Bacchanalia. 324

Bacchantiū ornatus, clamor, symbola. 324 325

Bacchari. 510

Bacchifera, & Baccifera. 108

Bacchi apothecosis. 238

Bacchi cognomina varia. 116

Bacchus comatus. eius victoriæ & laudes. 105

eius vestitus. Ibid.

Bacchi comites hederâ & cotymbis coronati. 105

Bacchus corniger, tauricornis, bicornis. & cur illi cornua tributa, rationes variz. 193

Baccho cur mitra tribuatur. 106

Bacchus de Scythis triumphauit. 113

Bacchi duo, Cretensis & Thebanus. 325

Bacchus hederâ nigrâ solitus coronari. 106

indè hedereus Deus. 107

Bacchus & Bacchæ Nebridibus cingebantur. 109

Bacchus Florens seu *Ardus*, cultus Athenis & Patariis. 106

Bacchus formosus, Iouis fulmine occisa matre Semele extractus. 21

Bacchus formosus. 193

Bacchus inuentor cereuisiz. 117

Bacchus Lydius. 326

Bacchus, Mænala. 108

Bacchi miracula quædam. 116, 117

Bacchus nauem in vites, nautas in belluas mutauit. 111

Bacchus *Zeus*. 324

Bacchus Orientem subiugauit. 112

Bacchi opera Iuno Vulcano reconciliata. 114

Bacchi orgiorum ritus, & genera diuersa. 324, 325

Bacchus *παύσατος* & *λαμπύρ*. 324

Bacchus primus iunxit iugo boues. Iouis Ammonis filius. 193

Bacchus pro vino. 412, 413

Bacchus pro vite. 85

Bacchica saltatio quam Bacchæ tripudiabant. 109

Bacchus thyrsiger, cur. thyrsigeræ Bacchæ. Bacchicum schema. floribus coronari solitus Bacchus & hedera. 106

Bacchus veste virgineâ, & sub hædi specie delituit: illud vt Iunonem falleret, hoc vt Typhonem lateret. 108

Bacchi victoria de Indis. 108

Bacchus vinitorum numen. 240

Bacchus vitis inuentor. 193

Bacchus vnde sicutus in femore Iouis celatus. 45

Bactra. 385

Bactica. 64

Batys non Bæthys, vnde dictus. etiam Certis, Percis, & Tartessus. 64. nobilis oliuetis & auro, & pecorum lanis. Guadalquivir. 65

Bætylon. 261

Balnearum maximæ Romæ. 391

Balnea veterum vasta. 220

Balista. 183

Baltheus, 178

Baltheus Amazonum. 512

Barbæ incipientis descriptiones. 188

Barbarus & Barbaricus pro Phryge & Phrygio. 465

Barbari qui, vnde dicti: à vocis formatione, non à barbâ, nec loco, strictè. Phryges Barbaria. Barbaricum pælagus. Barueria. Barbarecos. 27

Barbytos. 488

Bardire. 175

Bartire. Ibid.

Basilicus iactus. 245, 248

Bassara quid. Basquina Hispanica. 109

Bassares, Thracicæ vulpes. 109

Bassaris & Bassarides. Ibid.

Batalia, quasi batualia, Latina vox ad alias linguas migravit. 234

Bauli, ante Boauli & Boalia. 529

Beatis omnibus esse licet per naturam, dummodo possessis bene vianur. 389

Beatus ante mortem nemo dicendus. 396

Belenus. 489

Belgicus color. 189

Belias, Belides. 335

Bellandi causa avaritia & cupido regnandi. 257

Bellona. 289

Bellona, *Erub*. 163

Belli & prælij differentia. 147

Belli iusticiam vulgus ab euentu æstimat. 257

Belli mala, quibus pax caret enumerata. 514

Belliorum prima & vera causa, avaritia. 184

Bellum vnde dictum. 539

Belluæ in nonnullis corporis & sensuum dotibus hominem vincunt. 90

Belus. 263

Beluenticus. 489

Bembina, vnde Bembineus leo. 235

Beneficia dantem delectant, & semel collata causa sunt rursus conferendi. 28

Beneficia in egenos & miseros, verè beneficij nomen creantur. 462

INDEX

Beneficium morā minuitur, augetur celeritate.	297	Boues pulcri & opimi ad victimarios ducuntur.	481
Benefacta non debent mori,	215	Boum genera.	90
Beneficium quomodo diferepet ab officio, & ministerio.	527	Braſtealis.	89
Beneficiis ſuis parci cupiunt homines,	28	Brama:	176
Berenice inſula.	344	Brennerus mons.	68
Berrhœa.	240	Brettia.	328
Befſa.	469	Brettus F. Herculis, Brettus vrbs, Brettij, qui.	328
Befſi.	332	Briareus.	260, 306, 308
Bethys.	236	Briarei columnæ.	237
Bethicus color.	269	Briarei parentes, diſſenſio an in Gigantomachia pro Ioue, an contra Iouē pugnarit.	308
Biblis.	438	Brigantes vſi ſcutis cæulis.	522
Bicornis.	89	Brimo dicta Hecate cur. item vnde Perſeis	74
Bidentale.	333	Brifeidis patria.	432
Bidentes, bimæ oues.	119	Brifo apud Delum Dea ſomniorum præſes, & interpres.	552
Bigæ.	348	Britannica purpura.	244
Bilis atræ ſolliculus inſpectus.	102	Britanni.	323
Bimembre triticum.	199	Britannicum Nero ſuſtulit. 524. veneno.	526
Binio	245, 246	Britannicus Princeps Iuuentutis. cadauer eius combuſtum.	526
Dionis dictum falſum de comam in funere velente Rege.	212	Brito, Britannus, Britannia, habent primâ ſyl- labam communem; licet sæpe in manuſc. ſit Britto & Brittannus, Græcique Βριττανός vocent.	73
Bipennis, adiectiuum.	513	Britomartys.	202
Bipennis quid & vnde dicta, item quid bipenne.	513	Britonum ſtigmata.	405
Bifontium deſcriptio.	161	Bruma frondiſua.	328
Biſſones.	161	Brutia.	32
Biſtones armis lunatis.	332	Bruttij populi vnde dicti, Bruttium mare. Ibid.	199
Biſtones, vnde Biſtonis.	507	Bubalus. ſed falſò aucter Gloſſarij Græcolatini eadem cum vro poſuit; vri nulli in Italiâ, ſed apud Sarmatas & alios Septentrionales, at Bubalis ſcatet Italia.	200
Biſtoniæ niues.	177	Bubo obſcœna auis. 65. in eam mutatus Aſcalaphus.	65
Bithynia.	337	Bucina, litui, cornuum, tubæ, differentia.	394
Biuiſa.	32	Buccinum.	22
Bladum.	199	Buccina, buccinæ.	Ibid.
Blatta.	200	Bulbus agreſtis.	36
Blatta idem cum purpura. bliattia, blattatum.	24	Bullatum.	174
blattela.	24	Burdigalenſis peſtis anni c10. 10. xxcvi.	559
Blatterare.	175	Burrus Aſcanius.	549
Blaterata.	238	Buſiris.	355
Blatres.	488	Buſiris hoſpites necabat.	598
Boas fluu.	17	Buſtum.	461, & 462
Bocher à verbo bachar, dies.	226	Buſtum ab vſtione cadaueris;	459
Boëdromion, quis menſis.	165	Butes.	263
Bœotia prius Aonia.	20	Burus.	509
Bœotia vnde dicta, eius varia nomina.	128	Burus pro tibia.	490
Bœotij dicti, Aones, Ectines, Tembyces, & Hyantes.	20	Byſus quid, etiam hodie.	178
Boiorum crudelitas.	114	an in Græcia, an in Belgio.	
Bombardæ.	386		
Bombycinum.	178		
Bomugi.	373		
Bona huius vitæ fluxa & inſtabilia,	556		
Bona incundiora, quæ maiori parta labore.	270		
Bonincontrij memoria prodigioſa.	131		
Bonus vir,	371		
Boreas.	210. 500		
Bootæ plauſtrum:	480		
Bootes.	349, 409		
Bootes Lycæonius.	218		
Bootes piger.	227		
Bootes tardus, piger, ſegnus.	39		
Boeotus Neptuni & Arnes filius.	128		
Bos innupta,	103		

C, & M, nunquam immediatè coniuuiffè in vnâ voce veteres, & ideo dixiſſe Alcumena, Tecumefſa, Alcumæon.

Cabyrus, Cabyri.

Cabalus.

Cæca via, cæca ſaxa, cæca vada.

RERVM ET VERBORVM.

sonis, & mugitibus, & murmure.	Calculus.	349
Cæcus de cubilibus.	Calculis ludere.	242
427 corporibus.	Caldius Biberius Merō.	411
naturā.	Caledonius.	325
ignibus.	Caligulæ prodiga gula, & impietas.	309
visceribus.	Καλιγυῖα.	290
Cadaver infantis, cui nondum dentes enati, nefas fuit vrere.	Callistheni libertas causa mortis.	257
459	Callisto.	217
Cadavera feris obitici aut sepulturā prohibere, habitum semper crudelissimum.	Callisto in vtsam.	345
402	Calones.	150
Cadaveribus profluens sanguis indicium præsentis occisoris: & cur.	Calor vitæ indicium.	67
525	Calpe.	236, 331
Cadavera vrebatur, vel melle condiebatur.	Calpe bimaris.	342
214	est & vrbs alia à Carte Iâ.	Ibid.
Cadere	Calydon.	469
504	Calydon & Calydonius.	323
Cadmea, dicta Boeotia.	Cambalus.	509
84	Cambyfes cur bellum intulerit Ægyptiis.	185
Cadmeis.	128	125
Cadmeis.	Camelorum continentia.	178
Cadmeum nemus. Cadmeæ bacce.	225	63
225	Cananæus pro mercatore.	166
Cadmus felicissimus	Cananæus.	407
395	Canceri sidus.	490
Cadmi mater Agriope Nili filia.	Canephoros virgo.	129
128	Canes alog.	84
Cadmus Sidonius, Thebas condidit.	Canis estifer.	158
90	Canum genera & indoles.	244, 245, 246, 247, 248
Cadmus Sidonius.	127	392
Celebs vita antiquis dicta Fortunata & cælo digna. vnde deductum nomen cælibis.	Cananæus pro mercatore.	178
171	Cananæus.	166
Cælestis.	Caneris sidus.	407
489	Canephoros virgo.	490
Cæli an igne consumerentur.	Canes alog.	129
533	Canis estifer.	84
Cæli contemplatio præcipuum philosophorum studium.	Canum genera & indoles.	158
529	Canes in aleâ & talis.	244, 245, 246, 247, 248
Cælum & terra ex ovo.	Canis luctantis & gementis comparatio.	392
306	Canum nares sagaces.	158
Cæli iter difficile & vi occupandum.	Canes olim ligabantur nodo aheni, ferreo, aut setaceo.	158
258	Canes omnes in Dianæ tutelâ.	162
Cælorum materia incorruptibilis ex quintâ quadam essentiâ.	Canis sagacis descriptio.	158
497	Canis sidus seu caniculæ. Caniculares dies. caniculæ effectus. canis & caniculæ nomina sæpe confunduntur. differunt tamen, & quomodo.	84, 85
Cæli partium positura; dextra, sinistra, antica, postica; quæ Naturalis, quæ Barbarorum & Græcorum; quæ astronomorum, Hetruscorum, & Romanorum.	Canes suos dominos laniantur.	92
400	Canum vlularis inter portentâ.	129
Cælum pro Ioue.	Caniculam iacere.	246
291	Caniculæ signum maliuolum.	247
imò pro vero Deo.	Cantabri.	167
Ibid.	Canticula.	59
Cælum quibus gradibus petatur.	Capellæ sidus.	39
543	Capere.	492, 524
Cælorum senium & attritio.	Caphareus.	57, 330, 303
531, 532	Capreæ.	557
Cælus ex Terrâ genuit Parcas & Gigantes.	Capricornus hiemale sidus & varia eius nomina.	408
306	Capricorni sidus angustum.	405, 406
Cærimonix.	324	438
Cæsa, linguâ Maurorum elephas.	542	103
Cæsaris nomen vnde.	Ibid.	102, & de his.
Ibid.	Capitis quassatio iræ vel tristitiæ nota.	133
Cæsar primus dixit Alemæon, Tecmessa, Alemæna.	346	436
346	Capris parci non scriptâ, sed naturæ lege receptum.	436
Cæstum certamen.	21	465 forsan, quia limæa nauum ex carbassâ materia; quæ ventis solisi inflare?
C Græchi exitus.	555	
Calais & Zethes à quo & cur occisi.	55	
Calami duplex significatio.	539	
Calamitosæ pauperes nemo despiciat, quia eorum iniurias Deus vleiscitur.	35	
Calamitosum frumentum.	198	
Calamos qui primi inflauerint.	497	
Calathi.	166	
quid in illis.	Ibid.	
Calathi rasilles.	261	
Calathifci virgati.	14	
Calchas.	437	
Calchas augur.	483	
Calcem ad candidum.	211	
Calcetarium.	366	
Calculantes.	535	

INDEX

Carchesium.	112	Cecropia.	489
Cardineum tumultus.	217	Cecropia opidum, & regio. Cecropius mons.	153
Carnium cſus an ante diluuium cœperit, & ſaltem an licitus fuerit.	183	Cecrops.	312
Carpere.	93	Cedere alicui.	19
Carpinitus, Carcinites.	153, & 154	Celerina, & celerinus.	188
Carrhis templum Luni Dei, vbi Lunam dicere nefas.	256	Celeritatis qua flamma aſcendit, comparatio.	235
Carteia.	236, 342	Celeritatem ſignificans ſacra Scriptura in Hebræo contextu ceruæ non cerui ſolet mentionem facere.	298
Carteſius.	236	Celtarum propria quædam, filios in flumine explorare an ſpuni, quam audaces, iuſtique.	114.
Carum balnea.	438	Centæum.	330
Caryſtos fert marmor.	196	Cenœi Iouis templum & ara:	303
Caryſtos marmorifera, ſaxoſa.	468	Centauri.	321
Cæſpii montes.	296	Centauri ab Hercule in Pholoë ſuperati.	341
Cæſſandra Apollinem decepit: eius vaticiniis legem addiderat apollo, Ne quis crederet.	420	Centauri nubigenæ.	320
Cæſſandra etiam dicta Alexandra, quàm fuerit formoſa.	471	Centennum.	200. Hiſp. <i>centeno</i> .
Cæſſandra furens, Baccha;	519	Cephiſſus.	320
{ Iupiter,		Cerberus.	223 306
{ Dardanus,		Cerberus an ſerpens? ab Homero primùm dictus canis inferorum. ab aliis poſtea triiceps. ſecundùm quosdam ab Hercule occiſus. ſignificat forenſem cauſſidicum.	271
Cæſſandræ. { Erichthonius,		Cerberus canis niger & villoſus.	221
ſtirps. 516 { Tros,		centiceps.	Ibid.
{ Illus,		ſuperturbari.	Ibid.
{ Laomedon,		Cerberus vnde ab Hercule extractus.	271
{ Priamus,		Cerebrum calidum.	475
{ Cæſſandra.		Cerebri effluentis perſtracto capite mentio frequens & deſcriptio.	474, 475
Cæſſandræ ſuprum quàm eggrè expiatum.	503	Cerealia ſeu Ceralia ſacra.	166
Caſtigare ſermonem velle, quem poſſis re coërcere turpe.	517	Ceres Actæa, item arcana.	165
Cæſſi, mortui.	240	Ceres amauit Iſonem.	260
Caſtalius fons ſacer Muſis.	95	Ceres Athenieſes docuit frumenti ſationem.	11
Caſti corpore eſſe debent qui ſericum charmeſino tingunt.	23	Ceres cur alumna dicta.	141
Caſtifficus.	206	Cereri ſuges ſacræ.	240
Caſtor.	218	Cereriſ labor in quærendâ ſiliâ.	270
Caſtor & Pollux.	360	Ceres pro frumento.	85
Cæſus ſæpe experti timendi.	241	Cereuiſe inuentor.	117
Cæſus vocandi pro nominatiuo.	31	Ceriti, qui Cereris izâ mente alienati.	311
Cætaclymi gentiliū.	533, 534	Certis.	64
Κατακλυζοται.	130	Cerua eripes & auricornis ab Hercule curſu victa.	235
Caronis Vticenſis ſententia de animæ immortalitate.	442	Ceruæ an cornua habeant.	235
Cattus an cuſtos inferorum.	170	Cerua pro ceruo ſolet à Latinis more Græco & Hebræo poni.	Ibid.
Caucasus inhospitalis.	17	Ceruarium venenum.	237
Caucasus, quæ Tauri pars. venenis fœtus. vnde dictus.	59	Cerui.	90
Caudex.	38	Cerui etiam laqueis teneri ſoliti.	519
Caudicariæ naues.	Ibid.	Cerui quo tempore mugiant & ament.	176
Caunus.	438	Cerylus.	508
Caurus.	499	Ceyx.	309, 507, 508
Cauſæ bonorum & malorum plerumque ſub diuerſâ ſpecie latent.	395	Chalcis.	323, 332, 468, 503
Cauſſidicorum vitia, & vituperatio.	230	Chaldæorum antiquitas.	195
Cauſſidici vndè dicti.	37	Chaldæa miracula.	191
Cautio ſera poſtquam accidit quod timebatur.	392	Chaldæus pro mathematico.	63
Comparatio cautis, aut fluctus & ſimiles Hyperbolicæ, quomodo capiendæ.	186	Chalybs an ferrum an ſpecies diſtincta.	307
Cautis fluctus continentis comparatio.	502	Chalybs fluuius Hiſpaniæ, eiufdem regionis chalybs opt.	307
Catullio.	154	Chalybes populi Aſiatici & Europæi.	307
Caycus.	433	Chaos	

Chans.	272, 532	Cicada Atticorum regum insigne.	167
Chaos aliquando pro Orco, & aëre. quid verò sit propriè	11	Cicada Atticorum insigne.	202
Chaos atrum cur dicatur.	500	Cicones.	55, 332
Character.	334	Cidaria sacra Pheneatarum.	166
Charmen.	13	Cilices intonsi.	265
Charon, Charonia.	338	Cillari.	190
Carybdis. de meretrice.	42	Cillere.	191
Carybdis historia, & allegoria.	394	Cilla vnde nuncupata, sacra Apollini.	433
Chelæ, cum Nepa non sunt confundendæ.	407	Cilleus Apollo.	433
Chelys.	488	Cilni Mecenatis versus nimis molles.	303
Chermes.	23	Cinctus geminus.	178
Charmesina.	24	Cinis, pro reliquiis vrbium diturarum.	304
Cherronenses sceptrum Pelopis venerati.	372	Cineres legebant labris, ore scrutabantur, osculabantur ter.	465
Chersonensis sex; præcipua, aurea.	250	Cinerebus caput conspergendi mos in ludu.	424.
Chienfes, tali.	242	Cinifiones.	471
Chimæra igniuoma, eius forma. scortum significat & lasciuia. 74. & Rhetoricam. Mons Lyciæ est.	75	Cinna illum diripuit.	505
Chymara.	306	Cinnamum, cinnamolgus.	88
Chimæra montis flammæ aqua accendebatur, seruo aut terrâ exstinguiebatur. fabulæ de eo vnde nata	75	Cinthy colles.	489
Chiron an Bacchi præceptor.	108	Cinxia.	9
Chiron ceptus peritus musicæ, medicinæ, & scientiæ; artis equestris, vnde & Castoribus creditus; sapiens, ad iustitiâ homines induxit, docens illos insurandum, sacra Deorum, & æli figuram; hoc est astronomiam, theologiam, & leges. sic philosophiæ notius auctor & inventor. Philyrides dictus.	467. idea perfecti principum educatoris.	Circenses.	174
	468	Circumlita peplo.	173
		Circumuectus.	291
		Cirra, vnde Appollo Cirrhæus	96
		Cirri Germanorum.	202
		Cisamus.	332
		Cisus Bacchi comes in hederam.	107
		Cista Eleusinia.	166
		Cista in origiis Bacchi	109
		Cithara.	488
		Cithæron, mons Ioui sacer. pabulosus & vi-	132
		rens. 131 vnde dictus.	132
		Cithæron.	250
		vnde Musæ Citheriades.	Ibid.
		Citria poma, Hesperidum.	143
		Ciuilis status tempore & consilio indiget.	156
		Ciuitatis accepio varia.	545
		Clarificus	206
		Claros vnde dicta.	97
		Classicum quid, vnde, quomodo & quando dabatur.	394
		Claua Herculis, qualis.	352
		Claudix gentis nobilitas.	548
		Claudix gentis superbia.	528
		Claudij Imp. expeditio & victoria Britannica.	522
		Cl. Marcelli laus.	526
		Claudius quomodo apud inferos tesseriis luserit.	242
		Cleandrum Phrygem quomodo repente sublatum in altum, mox ad ima fortuna deuoluerit.	399
		Clementiæ laus.	542, 543
		Cleonæus leo, an idem cum Nemæo.	357
		Cleon vir, Cleone feminâ, Cleonæ vrbs. Ibid.	
		Cleopatra fratri Ptolomæo nupta.	545
		Cleopatrx luxus in laquearibus.	389
		Clepere, κλιπερι.	29
		Clepere.	514
		Clepedra symbolum amoris.	177
		Clientes & amici patronos ac dominos salutare quotidie solui, sed non nisi admissi.	227
Chiron magister. 467			
	{	Herculis,	
	{	Iasonis,	
	{	Aesculapij,	
	{	Castorum,	
	{	Achillis.	
Chiron vir iustissimus.	505		
Chiron vnde dictus, auctor veterinariæ, Achillem docuit chirurgica.	432		
Chirurgia antiquissima.	Ibid.		
Chius & Cons qui iactus.	243 & 245		
Chius.	344		
Chij malis moribus, & adagijs notati.	245		
Chliares.	327		
Chloris vnde dicta.	124		
Chlorcis.	309		
Choa.	325		
Choaspes.	298		
Choræ à Phrygibus in honorem Deorum in ipsis templis.	464		
Χρηματισμοις.	456		
Chronium mare.	392		
Chronus.	306		
Chrysaor.	75		
Chryse vxor Dardani, quam dotem attulerit.	422		
Chytra.	325		
Cibaria.	366		
Cibus, epulæ, dapes quomodo differat.	365, 366		
Cibus primus mortalium è terrâ, fruges & herbes.	183		

QQ

INDEX

Clitus flamen.	298	Communio rerum qualis aurea etate.	337
Clitus seu Clavis.	Ibid.	qualis primitiuorum Christianorum.	338
Clotho.	14, 231	Compitipotentes, Compotalipotentes, Compitalitij potentes. eorum sacra. Compitalia.	
Clypeus quid, unde, an masculinum, an neutrum, clipeus & clupeus an differant, quomodo differat à scuto. quis primus vsus.	147	Compitales lares, etiã vicorum & viarũ	374
Clytemnestra crudelitas & impudicitia.	365	Complices.	377
Clytemnestra mantellum quod prætendebat parricidio mariti, vltio filia.	483	Complices delicta, culpa fidem debent.	487
Clytorius fons, unde eius aqua noxia.	114	Componere testeras.	242
Cnafo.	471	Composita omnia, in elementa sua resoluenda.	532
Cn. Domitius Ahenobarbus.	528	Compote voto.	492
Cnidos sacra Veneri.	489	Comprehendere lustra ferarum.	158
Coa & Chia in talo.	243	Conari gemitum.	342
Cous & Chius.	245	Concari Hispania.	167
Κοῦξ vel κῶξ.	488	Concedere.	192, 301
Cocco cubare.	383	Conchiliata peristromata.	411
Coccus quid.	23	Conchylio fucata.	196
Cocytus.	214	Concolora.	468
Codices.	38	Concubium.	426
Cogere vocabulum militare, ad multa refertur.	225	Concubia.	427
Cogi nequit, qui vult & scit mori.	258	Conditio impossibilis, si digito manũve calum artigero.	409
Cognitio ex astris, quæ Aristoteli in Poët.	415	Conferre.	210
Colchorum trabes argentea.	389	Congestus.	229
Colorem ducere.	251	Coniicere ferrum.	476
Color sine luce inuisus.	512	Conij Hispania.	167
Coloris varij quæ causa.	24	Coniugales Dij unde dicti, effigies eorum cur in geniale cubiculum inferri solita. fere in-	6
Columbe Dodonea quercus quales, quæ respõsa reddebant.	42	Coniugatorum connexio.	36
Columen.	289	Coniugum amor parum firmus, si liberi desint.	317
Columna solita moueri fiante Borea.	55	Coniugium pro Coniuge.	470
Columna, Saturni, Briarei, Herculis quomodo sint accipiendæ.	237	Coniugia sua defendit & vlciscuntur fera.	175
Coma in fanere, scindi, euelli, aut detonderi solita.	212	Coniux an Coniux scribendum.	547
Comedere soliti quidam stantes, quidam etiam ambulantes.	410	Coniux Tauri, pro vacca.	491
Comedere veteres soliti iniriõ sedentes, post cepti accubitus, iterum postea reditum ad sessionem: & hac in re mores Romani, Graeci, Hebraei.	Ibid.	Conon.	257
Comere.	25	Conscientia non sinit noxios esse securos eius testimonium & tormentum.	169
Cometa à stellis differt.	437	Consciis.	167, 236
Cometes tempore Neronis, qualis. portendit regis mutationem. nunquam impune visus, quid minetur.	Ibid.	Conscientes.	77, 377
Commentarij de bello Gallico Cæsaris, an Celsi?	161	Consiliarij Iouis.	377
Comi.	10	Consilia fortissima in asperis & desperatis rebus tutissima sunt.	483
Comissum, pro coniuncto, addito, adherente.	353	Consilium malum danti pessimum.	380
Comitialis morbus.	93	Consistentes.	130
Committere.	17, 402	Consolationis genus superari à forti viro.	270
Committio.	353	Consort & consortio.	372
Commoti cum quo velis.	484	Constabulatio.	227
Comosus.	108	Constitio.	Ibid.
Commotia.	471	Consulere, extispicina verbum.	101
Comosandylum.	468	Contentus arcus.	406
Communia mala minus angunt.	473	Conticinium.	426
Cominuni & publicã, non sua & priuatã vtilitate cuncta incienda viro bono.	233	Contribuere.	198
		Contrusum.	301
		Concumacia in ducem dilectum militiã grauius.	554
		Conuenientes personæ.	228
		Conuiuia ebrij accubitus qualis.	410
		Conuiuia olim iacebant.	Ibid.
		Conuiuij quo casus Agamem. descriptio.	513
		Adag. Coos multos iacere difficile, vnum aut alterum facile.	242

R E R V M E T V E R B O R V M.

Coi bene olim audierunt.	245	Crastinum nemo potest sibi promittere.	386
Coi & Chii Itali.	242	Credere vitam, ratem.	38
Copia victus parit libidinem	170	Creduli bonorum sunt, qui optant: creduli malorum miseri & qui timent	241
Κόπυι.	312	Creon Iocasta frater, an Herculis focer, Megarae parens.	251
Copulatus.	175	Creon successit Oedipodis liberis in regno.	263
Cora.	11	Creperæ res.	426
Corbita.	395	Crepercius Gallus.	547
Corculum:	142	Crepitant terga pharetrâ.	178
Corda, non chorda.	488	Crepusculum	426
Cordax.	110	Creta dominatrix maris.	163
Cordis inspectio quando cepit apud Romanos.	102	Creta sacra Dianæ.	489
Cor quomodo anhelum fiat.	344	Creteus.	21
Cor salit, lienosum est, artem histrioniam cit.	329	Cretenses cerui.	161
Cor sedes sapientiæ: sed & timoris.	Ibid.	Cretenses Domini Mercurialibus seruebant.	25
Cotinchus in Isthmo:	16	Cretes & Cressæ.	158
Corinthus Iouis filius vbi nomen dedit.	17	Creusa.	49
Cornelia vestalis obitus honestatis memor.	476	Crios, hoc est aries, nomē pædagogī Phryxi,	43
Cornua antiquis in vsu poculorum.	193	Crispatur vestis.	178
Cornu, & cornicen.	394	Crista an diuersa à Cirrha.	96
Cornu flexum, corneta vulgò.	464	Crista catent angues aquatiles.	244
Cornua fluminum.	320	Cristati qui angues ac dracones.	Ibid.
Cornu in quod tesserae mittebantur.	242	Crisus Strophii pater.	514
Cornua nauitium.	500	Criticorum Cacoëthes.	65
Cornua nauis.	112	Criticorum rixæ de præoccupatis coniecturis explosæ.	28
Cornualis concertatio:	175	Crobyli Barbarorum.	202
Cornibus significatur, ebriorum truculentia, furor, audacia,	193	Croceus ortus Solis.	223
Cornutum pro resplendenti.	193	Crocotta.	492
Cornua victimarum inaurata: & paxillo aureo iuncta.	89	Cronia Atheniensium.	25
Lacedæmonii cornua victimarum non inaurabant.	89	Cruda senectus.	91
Coronari victimæ solitæ: sed & in Cerealibus.	Ibid.	Crustæ rupium.	196
Corona, σιραχι. vestis muliebris, pæctiles.	492	Crystallus ex qua materiâ.	343
Coronæ sunt vel { fertæ: suctiles. nexiles. plectiles.	492	Cubas.	243
Coronæ vnde dictæ.	492	Cui præda?	295
Corporari,	549	Cuius potest accidere, quod cuiquam potest.	206
Corporis totius quantæ protectio & proportio.	210	Culmosi fratres.	48
Corpus vterotenus nudabant in lectu.	424	Culpæ, fidem debere.	487
Coruus ales Phœbi.	404	Cum, an quum scribendum dissenso.	547
Corybantes, qui. eorum officium, & sacra.	357	Cunctalis.	96
Corybantes.	374	Cunina.	8
Corymbi.	105	Eupido cuius filius variæ sententiæ.	172
Coryphæa Pylos.	469	Cupido Deorum formosissimus.	193
Corythus filius Paridis.	511	Cupiditatis & flammæ comparatio.	229
Cotinus.	236	Cupidines plures vnius filii Veneris.	172
Cothurnus purpureus.	378	Cupido volucer, pennatus, arcifer, celer, iucundus, magnus, gratus, flammis potens.	526
Cottus.	306	Cupidus est pauper.	227
Coñfort	385	Cupressus.	118
Cranii occisorum nationes multæ pro poculis quondam vsæ. 114. Essedones, Boli, Longobardi, Celtæ.		Cura pro amore.	376
		Curæ magnæ mutum reddunt.	187
		Cur an quur scribendum.	556
		Cures Rex Piczenigorum.	114
		Curetes.	374
		Curetes qui. 357 eorum officium, & nomina.	Ibid.
		Curis.	489
		Curitis.	9
		Curritur campus.	358
		Curfus Solis & Lunæ comparatio.	451

Delitor scelerum.	403	Deus & Natura idem Stoicis.	527												
Delos errans.	260	non nobis.	530												
Delos mobilis, Latonæ partu firmata.	219	Deum excutere,	510												
Delphi orbis umbilicus an sit? quomodo oraculum ibi reddi solitum. quomodo inchoatum adiri.	94	Deos facere. dicare cælo, inferre sideribus, inducere maiestatem.	547												
Delphinus Apollo, vnde.	302	Dium Fulgur.	335												
Delphin, pro Dracone.	261	Deus gaudet eminentissima quæque deprimere.	480												
Delphi sacri Apollini, orbis umbilicus.	489	Dij Genitales.	8												
Delus.	Ibid.	Dij Genitium ab hominibus vulnerati. 266	<table border="0"> <tr> <td>pluto.</td> <td>ab Hercule.</td> </tr> <tr> <td>Iuno.</td> <td>à Diomede, Mars quoq. ab Hercule:</td> </tr> <tr> <td>Venus,</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mars</td> <td>ab Ornyto.</td> </tr> <tr> <td>Pallas</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Hercules</td> <td>ab Hippocoontidis.</td> </tr> </table>	pluto.	ab Hercule.	Iuno.	à Diomede, Mars quoq. ab Hercule:	Venus,		Mars	ab Ornyto.	Pallas		Hercules	ab Hippocoontidis.
pluto.	ab Hercule.														
Iuno.	à Diomede, Mars quoq. ab Hercule:														
Venus,															
Mars	ab Ornyto.														
Pallas															
Hercules	ab Hippocoontidis.														
Denares.	376	Isis Aegyptiorum.													
Depositus.	135	Iuba Maurorum.													
Descendunt montes in animas.	177	Cabyrus Macedonum.													
Deserta classis flamine.	500	Vranus Pænorum.													
Desperatione sæpe victoria gignitur, & audacia.	29	Faunus Latinorum.													
Desultorij equi.	174	Sancus Sabinorum.													
Detondere comam.	212	Quirinus Romanorum.													
Deucalion.	35	Minerva Atheniensium.													
Deucalionis aquæ.	408	Iuno Samioium.													
Deucalionum diluuium.	239	Venus Paphlorum.													
Deucalionis tempore diluuium, in Thessaliâ, per totam hyemem.	473	Vulcanus Lemniorum.													
Deus animam humanam potest necare. id etiam colligitur ex sacra Scripturâ; cum Christus negat hominibus vim animas occidendi.	447	Bacchus Naxiorum.													
Dij, ἀνέγκαιοι, ἀποποιπαιοι, ἀποτροπαιοι, στυγριοι, ὄφιοι, Depulsores, Auerrunci, Auerruncani & Tutani.	551	Apollo Delphorum.													
		Dii gentilium senii expertes; operâ Hebes.	527												
		Dii irati diligentius coluntur.	509												
		Deorum iram, exitis & fibris denunciari putatum.	598												
		Dii locorum, seu Topici.	493												
		Diis mala bonaque cuncta adscribebant.	764												
		Dii malorum somniorum depulsores.	<table border="0"> <tr> <td>Neptunus.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Iupiter prodigialis seu ἀνέγκαιος, seu τεράστιος.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>& omnes Dij</td> <td>Apollo.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Hercules.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Auerrunci.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Castores.</td> </tr> </table>	Neptunus.		Iupiter prodigialis seu ἀνέγκαιος, seu τεράστιος.		& omnes Dij	Apollo.		Hercules.		Auerrunci.		Castores.
Neptunus.															
Iupiter prodigialis seu ἀνέγκαιος, seu τεράστιος.															
& omnes Dij	Apollo.														
	Hercules.														
	Auerrunci.														
	Castores.														
		Comparationes cum peculiaribus Deorum membris, pulcris.	526												
		Deus, mens, natura idem Trismegisto.	530												
		Dii mortales Stoicis.	339												
		Deo, negligere mortalia, Epicurei & Stoici volunt. 204. quia videbant in hoc mundo bene malis esse, male bonis. quare Sophocles Deos aut malos esse, & perpetuam multa statuere. 204. Sed nos Christiani scimus in omnia Deum sufficere, omnia videre, & iudicare, perspicaciae suæ præuaricatorum non esse, cui Deus aliquando malos hinc toleret, & sinat abundare? 205													
		Deorum, nihil egere, Diis proximum quam minimum egere.	227												
		Dei nomen apud omnes fere gentes quadriliterum.	379												
		Deos non commisceri hominibus.	259												
		Dei non peccare, hominis se corrigere, mali profus se non custodire ab iterum labendo.	125												
			551												
			398												
			461												
			260												
			551												
			398												
			461												
			260												

Phœbus comosus.
 Hercules lacertosus,
 Bacchus virginæ formâ.
 Deorum nota pro-
 pria. 108 } Minerva lumine flavo, Venus
 Fauni crinici. (parto.
 Mercurius decentibus plantis.
 Vulcanus claudicans.
 Aesculapius barbâ intonsâ.
 Mars pectorosus.
 Deus omnia vider, ubique præfens est, & in me-
 dio pectoris nostri habitans. vocatur Deus
 appropinquans. nihil ei abditum aut occul-
 tum. 169
 Deus pater communis; quod si semper cogita-
 remus, bestius similiores nos non exhibere-
 mus. 48
 Dii Paterni, item Patellarij. 414
 Deo pleni vates, 510
 Dii præfides piorum. 417
 Deum proles, filij. 32
 Astarte, Syriæ
 Disares, Arabiæ.
 Belenus, Norici.
 Cælestis, Africæ.
 Dii proprij } Reguli sui, Mauris.
 provincia- } Beluentinus, Crustuminiensium.
 rum & vr- } Viridiamus, Narniensium.
 bium. 489 } Ancaria, Asculanorum.
 Narsia, Volsiniensium.
 Valentia, Oriculanorum.
 Nortia, Sutrinorum.
 Curis pater, Faliscorum.
 Deos qui- } esse vt { Diâgoras;
 dam nega- } &
 bant. 387 } Theodorus;
 regeze humana, vt { Epicurus;
 &
 { Protagoras.
 Dii qui faucii ab } Ceres.
 ho minibus vel } Mulciber;
 eorum serui. } Neptunus.
 260 } Phœbus: Mars.
 Deus sidera ducit, & pascit instar sui gregis;
 225
 Deos Stoici & Poëtæ vtriusque sexus putant.
 Ibid.
 Dii sunt exaudibiles & visipientes. 97
 Dii vicorum & itinerum. 374
 Deum vocari ante apotheosim, genus male-
 dicti. 543
 Deum vnicum esse etiam Ethnici, qui sapien-
 tiores, crediderunt. plures Deos vulgus ar-
 bitrabatur. sapientiores Deorum multipli-
 citate dumtaxat voluerunt significare mul-
 tiplicem Dei vnius potentiam & efficacita-
 tem; 260
 Dti voluntatem aut iussa sceleri prætexere nõ
 nouum ethnicis; Aegyptio, Vlyssi. 486
 Dextræ solitæ dari firmandæ promissioni, &
 pignus fidei habitæ. dextræ aureas argen-
 teasve Romani soliti mittere signum pacis.
 Dextra vnde dicta. 34. dextram etiam

potrigebant Apostoli. hospites. supplices ap-
 prehendebant, datam à recipientibus eos in
 fidem. firmabatur ea iusiuranduna. dabatur
 in fœderibus & salutationibus. 35
 Dia. 114
 Diaboli possunt morbos & somnia immittere.
 551
 Diabolus vocatur Gigas. 87
 Diadema femineum. 179
 Diadema naturale campi. 397
 Diadema, quid. 396 quoddam femineum;
 397
 Diâgoras & Theodorus Deos tollebant. 387
 Diali flammæ illicitum mortuum attingere.
 104
 Dianam amantes inuocabant. eadem Numen
 Gretensium patrium. 179
 Diana ceruorum venatrix, ελαφια. ab Elæis
 colitur 161
 Diana cur sæua, aut sæui nimium pudoris.
 eius sacra apud Tauros; 129
 Dianam delectari leonum venatione. 165
 Diana eadem Proserpina, montium & nemo-
 rum præfes. venatus Dea ἀγροτίας. Agrestis.
 eius sanum in Agre. cognomina eius quæ-
 dam à venatione ducta, ντιχάιρα, θυρεκτο-
 ρος, ελοφόρος, θυροφόρος. 160
 Dianæ Ephesicæ templum combustum qua nõ
 cte natus Alexander magnus. 9
 Diana eripuit Iphigeniam, inde Sospes dicta.
 483
 Dianæ & comitum descriptio. 178
 Dianæ & comitum eius habitus; Ibid.
 Dianæ Euclæ sponsi sacrificabãt, de eius tem-
 plo & arâ: 6
 Dianæ honores exhiberi soliti, ante venatio-
 nem inuocatio & sponso partiaræ prædæ:
 post venationem prædæ caput, pedes, aut alia
 exuuiæ arboribus aut aris eius adfixæ. item
 ferriæ Aug. eidib. eid. sextil. ferre thedas spi-
 catas in Dianæ nemora. 162
 Dianæ in dominio } canes.
 putabant esse. 162 } nemora, siluas, saltus
 } aines.
 } montes.
 Dianæ in honorem eid. sextil. coram eâ (in ne-
 more aliquo, ad aram ipsius) canes infulis or-
 natos vna cura omni venatorio instrumen-
 to sistebant. Omnia nemora Dianæ sacra, vt
 & montes; 162
 Dianæ labra; 111
 Diana Lucina, Lucifera. 9 cura; Ibid.
 vnde dicta. 10
 Diana montana, ἐρηιά vel ἐρηιόφωρον quæ
 Græci; 179
 Diana nocte inuocari solita. vnde dicta Hecate
 & triuia, de tribus eius capitibus. 10
 Dianæ numen Agreste ἀγροτίας Græci. 179
 Diana omniuaga vnde. 9
 Diana seu Proserpina. Maga. Domina dicta.
 11
 Dianæ tria nomina, facies, instrumenta, mune-
 ra, colores, 72 vnde Dictynna. 75

RERVM ET VERBORVM.

Diana virgo aspera.	21	Difares.	489
Diana vnde dicta.	9, 162	Dispellete flumina.	225
Diaria.	366	Disponere salutationes.	228
Dictamnus vbi innotuit.	161	Dispulfus.	239
Dictynna, Britomartys, & Diana.	73	Disseptus, dissepio, dissepimentum.	40
<i>Diary.</i>	73	Disficere probum, sed & Disficere.	515
Didij Iuliani blanditiæ suspectæ.	391	Diuinare, pro Deum facere.	541
Diducere aures.	179	Diuina natura omnis mali expers.	261
Dies alius ciuilis, alius naturalis: naturalis ætate productior quàm hyeme: ciuilis, semper duodecim horarum.	479	Diuinationum genera quædam descripta.	{ Pyromantia. Capnomantia. Microscopia & aliz.
Diei manescens descriptio.	226	Diuinatio somniorum.	456
Diei pars melior quæ, & dies optimi, qui, 180		an vlla?	457
Dies pro locis claris.	350	Diuites extinsecus videntur felices; interius si videas, infelicissimi.	327
Dies pro Sole.	254	Diuitiæ bellis expositæ.	184
Dies quid, & quotuplex naturalis, ciuilis, diem vnde variæ nationes auspicabantur.	181	Diuitum infania, luxus, prodigalitas, superbia, 389	
Dies rubicunda incipit se spatgere.	226	Diuitiarum modus primus, habere quod necesse est; secundus, habere quod sat est.	227
Dies vltimus mundi sciri non potest, & quotquot prædicere conati falsi vates.	534, 535	Diuitiæ non satiant, sed quo quis ditior hoc cupidior.	229
& seq. quomodo capienda quæ sancti Patres de hac re videntur dixisse.	535	Diuitiæ res vana.	434
Differre, pro diulgare.	194	Diuitiæ veræ, sorte sua contentum esse.	227
Differre remos fractos.	499	Diuinus.	338
		Dod Hebr. quid significet.	187
		Dodonea quercus.	42
Differentia inter { bustum, vstrinam, sepulchrum, monimentum, 462 { roguum, pyram, funus.		Dodonea sacra Ioui.	488
		Dolopes, vnde dicti.	304
		Dolops Mercurij filius.	304
		Dolor pro ira.	47
Differentia inter sacrum, sanctum, religiosum.		Dolor dissimulatione crescit, lacrymis leuatur.	
458		463	
Digerete pennas in nexas.	359	Dolor femineus.	353
Digitij.	374	Dolus in bello licitus; extra bellum, illicitus.	
Dignitas quantum difficultatis, tantum vilitas habet excusationis.	546	517	
Dignus an stupris, ego? aurea sententia.	189	Domiduca.	9
Difculum.	426, 427	Domiducus.	8
Diluuiæ, quæ olim fuere in orbe. quatuor. eius descriptio accurata.	463	Domina, cognomen Proserpinæ.	111
Diluuiæ philosophorum, alia à nostro diluuiio de quo in Genesi.	533, 534	Domini dicti patres, & Dominae matres familiarum seu vxores. 486. ideo coniungi solita ista, Domina vxor, Dominus vir.	
Dilutiones.	534	Domini nomē, odiosum multis. non fuit proprium Hispanorum.	371
<i>Διμυσι;</i> vnde Ceres.	141	Domini quibus diebus seruiebant seruis.	25
Diocletianæ.	540	Dominus.	227, 423
Diomedes.	295	Dona & munera propriè quomodo differant.	
Diomedis equorum mythologia.	358	97	
Diomedes primus sacrificauit Hippolyto.	209	Don Hispanicum prænomen, vnde;	371
Dion quam parua manu Dionysium Syracusis expulerit, fretus amore ciuium.	254	Doni & muneris differentia.	164
Dionysia sacra.	324, 325	Donum Dei aliquid duobus modis dici.	446,
Dionysias.	114	447	
Dionysij conuiuium prudens parastito exhibitum.	328	Dores.	221
Dioscorti, seu Castores, significant duo hemisphæria, & cur pilei eis imponantur, & stel- læ capiti appingantur.	526	Dorius, seu Doricus modus bellicosus, ad quos aptus effectus.	464
Dioscurorum varicinium.	470	Draco Colchicus an occisus ab Iasone.	48
Dirce alligata tauro.	137	Draco filius Illys.	306
Dirce fons, & annis.	127	Draco frigidus.	512
Dirce fons Musis facer.	20	Draconem Marti sacrum Cadmus occidit.	129
Dirce.	305	Draco vnde dictus. animal insomne, peruigil.	
		Palladis statua: adiectus à Phidia.	493
		Drenfate.	175
		Driades.	266

Dryasiana fossa.	299	Elephantes porcina vox terret.	159
Dryades, quasi Dryides.	338	Eleusiniis Ceteris sacris initiati tantum ad-	
Δρῦδες.	Ibid.	mittebantur, prophani arcebantur. nefas ca-	
Dryades.	311	vulgare. pœna gentilis excommunicatio (ex	
Dryades quomodo differant ab Hamadryadi-	337	illo loco Horati) 165. prophani omnes	
bus.		criminosi. celebraturi nouem noctes absti-	
Adag. Dulce pomum cum custos abest.	314	nebant à Venere, vino & malis Punicis. ha-	
Ducere ἔλκεν.	411	bitus, vestitus, & gestamina ac Symbolica	
Dummodo.	150	verba initiatorum, & pompa sacri. facium	
Adag. Durior terris Helices.	349	latio & iactatio. inuocatio Corę, & mutua	
Durius equus, ex qua materiâ.	505	scommata.	166
Dymas.	509	Eleusina maiora sacra, quomodo differant à	
		minoribus. quibus Diis sacra, quo tempore	
		celebrata maiora. quod argumentum maio-	
		rum minorumque. signa eorum impudica.	
		non initiatis nefas referre. ideo Eleusis ta-	
		cita, & sacra tacita.	165
		Eleusinia Romani ritu Græco celebrarunt.	166
		Eleusinia sacra.	491
		Eleusiniorum factorum descriptio. vnde dicta.	
		duplicita fuce.	164
		Eleusis.	154. 197
		Elidis.	96
		Elm & Elida in accusat.	139
		Elongosine.	298
		Emenso radio.	222
		Emicare.	428
		Emmella.	110
		Emunire.	542
		Enceladus.	221
		Adag. Ἐνδομίονος ὕπνος, & de amore in eum Io-	
		uis ac Innonis Zelotypiâ.	173
		Endymion amasius lunæ, in Cariæ montibus	
		laptopus longissimo somno.	173
		vnde fabula ficta.	
		Endymion Arcas primus Lunæ cursum de-	
		prehendit, inde fabula amasium esse Lunæ.	
			195
		Engonasis.	358
		Enipeus.	239
		Enna.	270
		Ennenses Proserpinam indigerunt.	11
		Enodus.	318
		Ensis Imperatorię potestatis Nota, iam olim.	
			543
		Entheus. 45. Enthei cursus. Enthea limi-	
		na, Enthearus.	45
		Adag. Ἐνθεὸς ἐστὶ ψυμῆσα	234
		ἑστῆκεν.	456
		Eon arbor.	42
		Eöus.	77
		Epens.	505
		ἐπίσπον & ἐπίσπια.	100
		Ephemera.	36
		Epidaurus.	206
		Epilimia.	88
		Epulę etiam in Euxino Ponto venerandæ.	513
		Epulę, quid.	365
		Adag. Equę Thesalicę, mulieres Lacedæmo-	
		niz.	20
		Equus machina bellica.	505
		Equus pro nauis, equis pro nauis seu remi-	
		gibus.	10
		Equus	

Equus Troia ter fatalis.	505	Euripidis versus, qui illi fuere damno,	397
Equus Troiani auctor, magnitudoque, & an verus equus? & variè de hac re traditiones.		Eutipus t uboicus quoties fluat & resuat.	255
505		Euripi fluxus & refluxus quot.	331
Eradere.	156	Euripideus iactus.	248
Erasini plures fluij: vnus sub terram se recon- dens alibi rursus emergit in Argiuo agro.		Europa.	217
487		Europa an dicta ab Agenoris filia, quæ hoc no- mine.	321
Erebus.	811	Europa à Ioue rapta tauriformi.	167
Erebus maritus noctis, pater somni & mortis.		Rurotas, fluuius Eurotæ fluxum & nomen de- dit.	487
292		Eurotos, Eurotas, Europus.	469
Erechtæus propriam filiam Proserpinæ immo- lauit.	433	Euri.	266
Ergynus ab Hercule occisus.	251	Eurus & Africus quomodo oppositi.	303. & 104.
Ergynus Neptuni filius successor Typhis oc- cisus ab Hercule.	53	Eurus lætus Eois equis niger.	499
Eridani duo.	308	Eurus nubifer.	78
Erinnys.	13	Euryalus Ulyssis filius.	474
Erymanthus caret leonibus.	161	Eurybates.	493
Erymanthus sus.	235	Eurydice.	266
Erytheia.	236	Eurystheus à quo occisus & vbi sepultus.	361
Erythræa. 136. suspicor apud Stesichorum citatum à Strabone, ex Solino legendum ἐρυθραία; vel ex Strabone apud Solinum Erythram: sed placet ma- gis prius.		Eurystheus.	355
Erythræum mare.	328, 385, 419	Eurytus cur cæsus.	310
Eryx ab Hercule castro victus.	263	Euryti domus euersa ab Hercule.	262
Eryx ab Hercule victus. Mons Siciliæ, cuius descriptio breuiter.	61	Eurytion opilio Gerionis.	235
Esca, quid.	365	Euxinum.	31
Escale argentum.	365	Euxinus pontus.	17
Escharlatre.	23	Euxinus pontus prius Axenus vocatus, & quæ veriusque nominis causa.	480
Escedones.	114	Exaquescere, & exignescere.	534
Essentia.	531	Exarmare iram.	472
Etheoclis, & Polynicis muræ cædes.	144	Exaudibilis.	97
Etheoclis perfidia.	142	Excalitare, vos fictitia.	290
Ereoclymenc.	21	Excelso excelsior alius.	397
Euadne.	369	Excingere.	14
Euagrus duo Historicus & Diaconus, Diaconi lib. tres. M. S. de vitâ sanctorum.	552	Excitere reos. excutere vires hæreditatis.	267
Euan Euius.	324	Exempla non excusant crimen.	126
Euboea.	330	Exercitatio puerorum	} discei iactu, } cursu, } salto, } luctâ, } sagittatione } hoc apud Græcos, nam } Romani notationem in flumine adicerunt, equi- } tate quoque & cominus ferre.
Eueller comam.	212	ingenuorum corpo-	
Euenus	323	ralis constabat. 294	
Euenus profundifluus, nomen amicitie in Ce- phisso.	320	Exhalatio, quid.	
Eucstra.	121	Exhibere.	462
Eucti rogi.	451	Exilium cum egestate pessima imprecatio.	14
Euippa.	474	Exortiuæ signa.	400
Eumenides.	213	Expensum seu expertum robur.	221
Eumenides, deæ vlrices, dictæ Pænxæ.	12	Explicare.	131
Eumenides seu furia tres.	13	Expositum mare in omnes tempestates.	505
Eumenidum visu & verbere audito ad insa- niam credebant homines adigi	78	Expirare flammæ.	501
Eunuchus officij nomen.	188	Expuere spiritum. 476. expuere rationem ex animo. expuere dentes.	476
Euocandorum ex hostili vrbe Deorum titus.		Exstases magicæ.	81
422		Exstinguo, exsulto, expecto scribendum.	554
Euocare, quibus proprium. euocati milites.	70	Extra viuis eripiebantur ex ritu.	104
Euonus.	468	Extispices intuebantur quam in partem hostia caderet.	402
Euphemus.	53	Extispiciæ diuinatio latè describitur. 98, & 99	
Euphratai sagittas veneno linunt.	237	Extorum caput, quid, quotuplex, verum imagi- narium, verum, si duplex, omnis pessimi.	
Euripus.	330	Imaginaria semper duo. Extortum pars, Fa- RR	

miliaris, & pars Hostilis seu latus hostile.		Fax funerea.	77
Duplex etiam Fissum, hostile & noxium,		Fax nuptialis in morte alterius exstingui so-	15
Amicum & vitale, item Familiare.	102	lita.	15
Extā nimis læta, quæ.	102	Facem nuptialem apud Romanos in nuptiis	
Extorum nomine quæ veniant.	101	ingenuis puer matrimus patrimusq; in ser-	
Descriptio extorum ominosorum.	101	uilius feruus præferbat: apud Græcos, ma-	
Extorum ominosorum descriptio.	101	ter. 15. ancille, Vulcanus, aut Hymenæus.	
Extā pestifera, quæ.	103	16	
Extā quæ tristia, itata, ominosa; quæ contra		Fax nuptialis. 13. quinque. à puero Daducho	
læta, bona, felicia. 99. Extā, adiutoria, &		patrimo matrimoque.	14
muta. ibid.		Facēs olim pugnæ signum.	289

F			
F Abula, pro verâ narratione.	370	Febrealis & Februa.	9
Facere Deum.	238	Fecunditatis templum.	549
Facere sibi causam.	525	Felicissimi hominum dicuntur fuisse Peleus	
Facere verbum solemne in indigestatione.	541	& Cadmus.	395
Facies.	207	<i>Adag.</i> de magnâ } cælū attingere { vertice,	
Facies & vultus quomodo differant.	131	felicitate. 409. }	manu,
Faciei longitudo decens quæ.	210		planis.
Facinora, sunt pignora malè natorum.	142	Felicitas Stoicorum, prorsus interire.	451
Factum crimen, pro conficto.	525	Felix, qui liber: liber, qui nec sperat quicquam	
Fanicularius campus.	156	nec optet; nec sperare nec optare quicquam	
Faginus.	328	illum, qui nouit prospera & aduersa citò	
Fagopyrum.	200	mutari.	472
Fagus patula.	328	Fel sedes iræ.	322
Fagus umbrosa.	350	Femina bona, nil melius; nil mala, peius. 185	
Fallica Iuno quomodo colisoluta.	490	Feminâ dux malorum. nihil ea grauius, dete-	
Faltiloqui.	535	rius, peius. thesaurus malorū. bonam inue-	
Famæ cura habendâ.	371	nire rarum & difficile; malam habere vstra-	
Fama vitrea.	78	tissimum. vix duæ bonæ possunt nomiuari	
Fames maior quàm venter. Belgæ dicimus,		Penelope & Alcestis; malè innumetæ 184	
habere.		Feminæ imbeciles, sed peritissimæ in malo-	
Famulæ nomen, amatorium.	314	technis, dolis sceleribus; & in fraudibus ac	
Famulare iugum. famularis turba. famularis		malitiâ, vitis præstant, & cur.	185
populus.	463	Feminæ in libidinosis audaces, maximè si de-	
Famulus, pro comite.	314	prehensæ.	197
Fanaticus.	98	Femine laus lanificium.	322
Fanatici caput iactabant.	510	Femina, infidum genus, omnes similes, mulie-	
Far 199 eius genera quatuor, Clusiam, vemi-		bre ingenium, proluuium. nulla bona, aut si	
miculum candidum, & rubrum; & trimense.		bona, miraculum. puellis non credendum.	
199		vndæ fides tior, quàm feminæ.	185
Fari, propheticum vocabulum.	98	Feminarum temeritas & pertinacia.	196
Farrago.	168	Fenus Rufus.	540
Fasces pro dignitate.	556	Feræ & monstra quomodo differant.	258
Fata.	231	Ferarum nomine quid in fabulis significetur	
Fatidicus.	98	moraliter.	267
Fatulegus.	237	Feralia sacra. Lemurum.	375
Fatum an differat à necessitate, & quomodo.		Feralissima peccata, hoc est lethalia.	459
461		Ferculum pompæ. 303. Salomonis ferculum.	
Fatum ignauium, & iners.	501	503	
Fatum, quid Stoicis.	131	Ferina lingua.	230
Fatum quid.	530	Ferite, vox Ritualis.	313
Fatum, quo ad rem, & quo ad vocem Ortho-		Ferre accepta alicui, ferre expensa.	556
doxis Patribus displicere; etiam ipsi D. Au-		Comparatio ferri, & cautis.	305, 306
gustino, 134. Stoicis Iuppiter sub Fati		Ferri inuentor quis.	539
lege.	134	Ferrugo, Hispaniæ purpura.	23
Fauni caput pinigerum.	489	Fescenninorum rirus. 25. & 26. exemplum.	
Faunus pater.	266	scriptor. vnde dicti Fescennium.	26
Fauonius, florum pareus.	154	Fibræ pulmonis & iecoris quot.	104
Fauor.	171, 383	Fibula.	179
Fax duplex; vna in nuptiis, alia in funeribus.		Lites amicis, afflictis & aduersa fortuna præ-	

R E R V M E T V E R B O R V M .

sis debita magis quā beatīs ac felicibus.	315	Fortes in caelum transferuntur.	361
Fides citharę Delphis inuentę	490	Fortunę descriptio, cęcitas, iniquitas & horum	
Fides fidem, dissidentia perfidiam prouocat.		causę. templa ei Platonis æuo cępta dicari.	
³²² Fides non seruanda in sceleribus.	319.	extra nulla est huiusmodi fortuna, sed ea cuncta	
scelus diligentissimē seruanda.	320	Dei sunt voluntate.	264
Fides pro crudelitate.	241	Fortunę aleam qui sæpē iacit, aliquādo infort-	
Fides pro secrete o.	319	unium lucratur.	241
Fides, pro silentio.	461	Fortunę aduersę exposita magna & alta : se-	
Fidiculę quid.	460	cura verò humilia & parua.	210
Fissum.	102	Fortunę colligata Inuidia.	326
Fistula pastoritia, indocta stridula, garrula quo-		Fortunę cuncta tribuendi prauus vulgi mos.	
modo confecta, & quid eā cani solitum	305	556. eius numen.	556
Fit nocens.	486	Fortuna, inter Penates.	377
Flamen.	294	Fortuna, leuis, & vitrea, cum splēdet frangitur.	
Flammecolum.	179	541	
Flammeum sacrum.	106	Fortunam loco mouere.	383
Flandri lato nomine, qui Hispanis.	419	Fortuna modica & priuata tutior & diutur-	
Flexiloqua,	93	nior.	481
Flora lanugo.	188	Fortunę mutatio fit momento.	395, 396
Flos Asię.	462	Fortuna non potest animo nocere.	30
Flos Gręcię glorię pubertatis. generis hu-		Fortuna nihil potest in eo, qui scit mori.	258
mani.	32	Fortuna nulli à principio ad finem felix.	211
Flores nectarei.	266	Fortuna prosperę agentibus aduersa spirat	329
Flores omnes veris liberi,	413	Fortunã res hominum regi.	205
Flumina auri.		Forum clamosum.	230
{ Ister.		Franci olim comam alebant.	162
{ Helmus.		Fratri nomen dilectionem indicat.	187
{ fera & quędam gem-		Fraudatores suã fraude corruunt.	380
{ miser. 326		Frenare nauem,	10
{ Tagus.		Fretum.	250
{ Hydaspes,		Frigidus, pro noxio.	512
{ Ganges.		Frigoris efficacitas maximē ad torporē & pi-	
Flumina cur cognata.	320	gritiam. frigoris incommoda, frigidum pro	
Fluonia.	9	noxio & mortifero.	67
Fluuij, excepto Hebro, Oceani filij.	301	Fritillum resonans.	242
Fluuij plerique radunt terras & cuiuscerant.	156	Fritinnire.	175
Foliata palma aure.	514	Frondisua bruma;	479
Fontanę aquę origo.	318	Frondisuus.	405
Fortium capita facia.	139	Frons reclusa.	256
Fontes latentes quibusdam notis cognoscun-		Frons vnde dicta.	133
tur 35. Forda bos	103	Frugum quę genera diligenter disputatũ.	197
Formam essentialē hominis soli Deo licet in		& seq.	
aliam commutare.	510	Frumēti vox quot modis capiatur. <i>latissimē</i> , pro	
Forma, seu <i>εὖδος</i> corporis in quo posita.	209	hybernis & æstiuis, & quibusdam legumini-	
Formidabilis Medę & Phędrę <i>Adag.</i>	44	bus. 197 <i>strictius</i> , vt e. cludit sola legumi-	
Formidinis, & venationis per Formidinein, seu		na. <i>strictissimē</i> , vt hordeum excludit, & com-	
pennas varicolores descriptio.	159	pletitur solummodo far & triticum.	197
Formido venatoria describitur.	159	Fulgetrę, fulgur, & fulmen, quomodo differat	
Formosior formosis <i>Alluso.</i>	192	138	
Formula benē mortuis precandi (<i>terram leuem</i>)		Fulgur.	137
malē autem imprecandi (<i>terram grauem</i> , aut		Fulgur Diu, & fulgur humanum.	501
quid simile) multis astruitur.	215	Fulgurium.	333
Formula bene precandi, Votum secundet.	270	Fulgur humanum.	333
Formulę deprecandę		Fulmen.	137
{ Auertat Deus.		Fulmina & ceteri ignes cęlo in obliquum de-	
{ di dicta ominosa.		cidunt.	383
{ 188		{ Procul sit omen	
{ &c.		Fulminare, quorum Deorum.	501
Formum, vnde formosus.	194	Fulmineus. 512. fulmen belli.	512
Forom.	495	Fulminum iactus Iupiter, & alij quoque possi-	
Fortes cito naufragium faciunt.	481	debant; sed duplici discrimine, vno, coloris;	
Forti cum hoste contendere, vel à forti superari		alio ponderis. fulmen, album, nigrum, ru-	
gloriosum, à vili & ignauo, turpe.	270	brum, vnum punitorium grauius, aliud pro-	
Fortes & sterennui debent contra fortunam		phericum leuius.	333
spei insistere : timidi solent desperare.	86		
Fortes fortuna metuit à Diis iuuari.	29		

Fulmina montes summos feriunt.	345	Gannitu vocis.	475
Fulmen obliquum.	318	Ganymeda.	526
Fulmen posterius tonitru.	313	Garamantum insigne, pennæ.	202
Fumariola.	222, 395	Garamas.	162
Fumi Comparatio.	451	Garganus.	150
Fumus sordidus.	452	Gargara, & gargatus.	150
Fundus, priuarum, imperium, publicum.	389	Gargetus.	361
Funeris pompæ ordo.	269	Gargittion.	235
Funeralis ritus comam abscindendi, & super mortuum ponendi.	212	Gaza quale vocabulum. Gazophylacii multiplex significatio in scripturis,	299
Fungi virum.	437	Gazii.	113
Funis aurea.	256	Gedera.	236
Funus.	462	Gelida animi deliquio adhibita.	511
Fura, Furina.	121	Gelonum vrbs. Geloni gens. Gelonus Hercules f.	114
Furari pro tegete.	514	Gemina apparent ebriis & furiosis, quæ tantum sunt singula, 510. & quare?	
Furere credebantur, qui Eumenidum, vel Bel-lonæ aspectu aut verberum sono fuerant ex-ternati.	78	Geminata	{ Latinis { Rex Regum. Ductor vel dux ducum.
Fur furem saxa mentiuntur sparsum, scilicet maculis albis.	196	vox ex-cellentiâ signifi-	{ Græcis { δὲ λαία δὲ λαίων, τιλιτὸ τελιτῶν, ἐορπῆ, ἐορπῶν, βασιλιῶν βασιλιούων, seu βασιλείων, κύριος κυρίων, seu κυριούων- των.
Furiæ. 12. eorum descriptio & habitus, anguibus comatæ, cum face sanguineâ & flagello, anus macilentæ. 12. ritus eis sacrificandi.	13	quod ge-minatur	{ Hebræis { Canticū Canticorū. Locustæ locustarum.
Furiæ facem nuptiis infelicibus præferebāt.	13	478	
Furiæ prælii signum proponere facibus dicebantur.	289	Gemini, qui.	407
Furiosi cur putent duo se videre.	510	Geminorum fidus.	217
Furor pro amore.	177	Genuinum conchylium.	196
Furor culpam excusat.	294	Genarum nomen quæ significet.	76
Furor vatium laudatur à Platone.	519	Γεννα.	305
Furtiue aquæ dulciores. furtium pomum dulce.	314	Genera nominum antiquis commutare	256
Furunculorum ludus.	249	Generationis actio viris, perperissio sola feminis ab Aristotele tributa.	8
Futiliter.	230	Generatio quot annorum tempus.	540
		Γὲ γαιάδων.	6
		Genialis torus, seu lectus, à Genio dictus.	9
		Geniculum.	199
		Genius Deus coniugalis, à gignendo dictus, Deorum filius, hominum parens, Natalis Deus, Deus coniugatorum in quorum edibus duo geni culti. genialis torus & epule geniales. cunctis dati custodes. munus Geniorum & doctrina de iis veterum Philosophorum. 6. duo singulorum genij. quotidie Genio sacrificabatur. non animatis, sed mero fuso. floribus, thure non porco. Genium placare & curare quomodo differant. Geniales homines. Genio indulgere. Geniū defrudare. Genius Deus voluptatis. fortuna quoque Genius. Genij dæmones dicti. 7. Genium. à viris colebatur. an & à feminis? feminas quoque Geniū habuisse creditas. 8	
G Ades.	236	Genij & lares, quomodo differant.	376
Gades sacræ Herculi.	489	Genij fatales vrbum, & prouinciarum.	421
Gadibus fuit ara mortis.	266	Genij expugnandas vrbes crediti deferere, vel spontè; vel euocatos certo ritu.	422
Gaddit. 236. à Gader Hebræo, quid significet.	236	Genius loci.	493
Gigantum nomen, ortus, fabula, & variæ Mythologiae. 339. & 340. forma.	340	Genitales Dii.	7
Gigantum vox quid significet propriè 86, & 87		Genitales Dii. 2. etiam Græcorum.	8
Galli Cybeles, tibicines, semiuiri, vel feminæ dicti, ob turpem morbum. eorum descriptio. 508. cieurabant feras, maximè leones.	508	Genitalis spiritus.	354
Gallicinium.	416		
Gallinacci distinguunt tria noctis & dici tempora, & quæ causâ vel naturalis, vel fabulosa, 403. Sunt Martis satellites. 404. hodie etiam num Alemânis, iam olim bellicosa genti, sollempne eos in castris habere.			
Galli Mercurio homines immolabant.	558		
Galli Phryges corpora sua secabant.	509		
Galenus dubius de animæ immortalitate.	438		
Ganges.	383		
Ganges pulcher, 326. qui eius fontes, & quomodo prius vocatus, quomodo nunc.	327		
Gannire.	175		
Gannitus canum & vulpium.	392		

Hebe.	359, 346	iacurâ.	314
Hebes ante templum compedes & cathenæ cur à captiuis suspensæ: eius statuæ habitus, Iuuentutis Dea, & quæ senium Diis auerteret. cuius filia Herculi fratri suo nupta	527	hercules an mortuus ante Oedipum.	252
Hebe pocillatrix Deorum; quos illi honores Phylasij exhibuerint.	326.	hercules an poculo traicerit Oceanum.	248
Hebrus.	266, 332	hercules apud inferos; fontes punit, non vero illic supplicia pendit	361, 362
Hebrus Iouis filius.	301	hercules à quo didicerit sagittare.	355
Hebrus Oeagrius.	54	herculis arma, exuuiæ leonis, arcus, claua	220
Hebtus, pro Thracia.	327	herculis arma varia recensentur, sed ordinariæ; pellis, arcus, claua.	352. idèd à Terrullian, no vocatur, <i>Scytalofagittipelliger.</i>
Hecate.	174	hercules Athenis à parricidio expiatus.	299, 300
Hecates comites canes crediti. 75. eâ aduentante terra tremere, & thedæ fulgere.	75	herculis claua an lignea.	352
Hecates cur Triuia latè.	72	herculis columnæ apud Gades.	236
Hecate cuius filia. 74. cui nupta. eius studia.	74	hercules dictus PACIFER, quod orbem pacarit.	238
Hecate, peculiari epitheto, potens.	179	herculis dictum, de virtute.	341
Hecate quam iracunda 75. dicta Brimo, & Persea.	74	hercules & Acheloi lucta pro Deianira.	312
Hecate triformis an Aecate scribendum vnde dicta. trifacies. triuia. trigla ei sacrificabatur. cur hæc omnia.	10	herculis forma & habitus.	268
Hector quoties & vbi raptatus.	463	herculus furorem primi Stesichorus & Panyasis finxere.	291
Hector tractus.	462	herculus generationi mundus diem impendit.	219
Hector Troianorum manus, columnaque	425	hercules helleboro sanatus insaniam.	300
Hecubæ filij, quot.	420	hercules hispaniam ab Africa diremit.	236
Hecuba in canem mutata, cur fictum.	509	herculem iacere, seu, herculius iactus.	248
Hecuba, quæ Senecæ Tragædia.	418	hercules infans duos angues necauit.	234
Hecuba vita, supplicium, mors, votum.	476	herculis labores & laudes:	234.
Helena ab auo Pleurone, dicta Pleuronia	466	herculus labores moraliter quid signent,	235
Helena accurata defensio.	471	hercules lapidis ictu liberatus à furore.	291.
Helena causa belli Iliaci.	185	hercules leonem quomodo necauerit.	342
Helena mors & post mortem cum Achille nuptiæ. & de his vaticinia Diofcurorum vel Protei potius.	470	herculis mira forma.	306
Helena: sidus metuendum nauigantibus.	218	herculi nulla à labore & certamine quies.	233.
219.		hercules natus quartâ Lunâ.	234
Helena: supra & incæstus cum	} Theseo. Paride. Corytho, filio Paridis; cum proprio filio.	herculis oculi scintillabant.	290
511		herculus ope Gigantis superati.	259
Heleni coniugis prioris nomen ignotum; posterioris Andromacha.	423	hercules orbis pacator, PACIFER:	258
Heliades, Heliadum crusta.	308	hercules, quæ stella.	358
Heliadum rami.	507	hercules quando & quomodo mortuus.	360
Helice.	60	herculem quâ de causâ, & vbi Argonautæ deseruerint.	56
Helice niuosa.	349	hercules quadraginta tres; quin & sic: ceteri omnes viri fortes.	349
Helice Parrhasis.	458	herculem quid impulit seruire Eurystheo.	355
Heliopolitani Aegyptij quotidie tres homines Iunoni immolabant.	558	hercules quomodo impediens à Pallade ne Amphitruonem occideret.	291.
Heliosos.	155	hercules quot noctibus genitus.	511 512
Hellas, quæ vera.	429.	herculi redditum oraculum à mortuo occisum iri.	348
Hellenismus iuuentus Zethi, pro Zetho.	137	herculus seruitus quam Omphale impendit, describitur.	261, 262
Henricus seu Hermannus Risvich.	451	herculis seruitus.	315, 316
Heniochi.	416	herculis sidus, pro quartâ Lunâ,	234
Hera, terra.	121	hercules staturâ & cognomento Gigas.	354
Heracleæ.	271	herculus supra aliquot recensita.	315
Heraclea.	305	herculea tela quam certa.	289
Herbam porrigere. <i>Adæg.</i>	63	hercules terram circuiuit, malorum & mortuorum hostis & domitor, bonorum vindex, terræ marisque pacator.	301
Hercæus Iupiter.	496	hercules Troiam decem diebus expugnauit.	
Hercules à balanâ deuoratus, triduo in caltæ pultus, quartæ die incolumis, pilorum tatum	512	herculus Tyrij statua.	361

Hercules vbi primum coli cœptus.	361	Hispania Zephyritis obnoxia, vnde dicta.	327
Herculis verum nomen Alceus.	345	Hispanienses Chalybes.	307
Herculeæ virtutis materiam fuisse dura imperia.		Hispani, pro Castellanis, improprie.	419
258		Hispanicum; <i>Por vida de tal</i> , vnde.	420
Hercules vnde dictus.	220, 530	Hispanus color quis.	269
Hercynia eius quædam aues pennis splendent.		hoc age, formula loquendi in sacrificiis.	51
63		hoc, pro cælo aut Ioue.	291
Hereb, à verbo Harab, nox.	226	Hædi.	39
S Hermetis fulgor exoptatus naufragantibus.		Homicidas vexari credebant à spectris occisorum.	524
218		Homines ad imaginem Dei creati, belluinamiant vitam.	323
Hermionij iactabant se compendiosam ad Inferos viam solos nosse, & ite.	355	Homo an mutari queat in asinum, lupum, canem &c.	509, 510
Hermus.	326	Homo animal fabrè compactum.	323
Heroës.	374	Hominum audacia.	37
Heroum arma ænea.	432	Homo constat tantum animâ & corpore.	
Heroës an vsi quadrigis.	209	452	
Heroum generatio fabulosa & de mēdacio	259	Homo homini lupus.	184
Heroës non vsi nauibus rostratis.	495	Homo non constat solo corpore, nec sola anima; nec corpore, anima, & spiritu.	452
Heroës vnde & qui.	321	453	
Herili epitaphium & Marullæ.	139	Hominis partes tres, anima, vmbra, corpus.	
Hesione data Telamoni coniux.	314	359	
Hesione Priamum redemit.	425	Homo quatuor humoribus constat, quæ quatuor elementis, sed & quatuor mundi cardinibus respondent: vnde & paruus mundus vocatur.	322
Hesperia, vnde Italia.	426	Homines quibus à belluis superentur.	90
Hesperidum mala, citria fuisse. quomodo ea Hercules per Atlantem met sustulerit.	237	Homo sibi nullam sortem diuturnam spondere potest.	556
Hesperidum poma, qualia.	143	Honor aspectu dulcis, a depreu cruciat.	388
Hesperii & aliorum siderum comparatio.	192	Horæ, Deæ.	11
Hesperugo.	76	Horæ præsides anni.	63
Hesperus.	77, 192, 260	Horatius defertor Epicuri.	442
Hesperus & Lucifer, quomodo differant.	307	Hordearij dicti gladiatores.	201
Hiatus apud poëtas exempla.	416	Hordeaceus panis quando & vbi in vsu.	201
Hidæxel.	298	Hordei genera, hexastichum siue canterinum; distichum siue Galathicum; trimense.	201
Hilaris poëta alius ab Episcopo.	39	Hordeum comprehenditur media significatione frumenti. non vero strictissima. non est legumen.	198, 200
Hilarus, pro hilaris.	81	Horrescere.	497
Hippius mons.	505	Horti Babylonij.	390
Hippocrene.	95	<i>Adag. hoste amate. exemplum & descriptio amoris pulchra apud Valerium illum in Cyri, & Properium, de amica illa Tatij.</i>	145
Hippodamiæ certamen, & cursus, proci, victoria.	369	Hostia, vnde dicta, & quid proprie.	19
Hippolyta Amazonum regina.	238	Hostiæ superiorum candidæ. 97. iniuges ibid.	
Hippolytes baltheum rapuit Hercules, an & pharetram.	512	Hostiæ superiorum & Inferum contrario situ.	
Hippolytus à morte diuinis honores consecutus. primus coluit Diomedes. esse fidus aurigæ. suscitatus à Diana vel Æsculapio Aricino nemori præpositus, Virbius dictus, & vnde.	209	101	
Hippolyti curtus quadriga.	209	Hosticus fragor, hostica flamma, hostica erugastula.	504
Hippolyti mors descripta.	208, 209	Hostile latus & fissum.	102
Hippolyti odium in feminas insaturabile.	186	Hostilij Lates.	375
Hippus.	17	Hostis Deum.	528
Hirquitallire.	173	Hostis, Hostimentum, Hostorium, Hostire.	
Hirure.	175	150	
Hirundinis descriptio pullos nutrientis.	226	humani fœtus in vtero postura.	34
Hirundinis sterces incidit in Gorgiæ faciem.		humidum quomodo differat ab vuido & vdo.	
310		211	
Hirundo tristis.	226	hyacinthus ex cuius natus cruore flos, eiusque descriptio. hyacinthus Apollinis cura,	
Hispal, & hispalis. eius laus.	64, 65		
Hispanarum mulierum superbia, quæ se adorari volunt; maritorum ignauia qui sinunt impotenti sexui tam largas habenas.	258		
Hispaniæ electrum.	309		
Hispania quondam Africa coniuncta.	236		
Hispaniæ thesauri olim quanti.	299		

468. quis flos hodie Hyacinthus.	468	Iafon iuffu Pelic nauigauit.	57
Hyades.	407	Iafon mare subegit.	466
Hyades etiam Hædi, & Sucule, quot & quæ stellæ.	39	Iafonis per Aefon, mater quæ dubium.	21
Hyantes.	20	vnde dictus, medicinæ peritus.	21
Hydaspes.	64	Iafon quæ beneficia acceperit à Medæâ. cuius draconis dentes feminarit.	48
Hydra Lernæa quot capitum, & quomodo vi- cta ab Hercule. forma eius.	237	Iauan.	429
Hydrochous.	408	Iberi Europæi & Afiani, & vti ab aliis orti.	299
Hydrophobia.	311	Ibylla.	64
Hylæ raptus & in eum amor Herculis. Hyle pater quis: an Hercules?	56	Icarium mare.	329
Hylus.	347	Idæi Dactyli, feu Digniti.	374
Hylus, an Yilus.	336	Idmon vbi mortuus.	56
Hyllus occidit Eurystheum.	351	Iecur difficilius vritur	353
Hyllus Herculis filius.	56	Iecur fedes amoris. 322. fed & omnium cu- piditatum.	322
Hymenæus Bacchi & Venæris filius, eius lau- des & officia.	25	Iephte filiam suam facrificauit.	433
Hymenæum concinebant pater aut mater, quod miffum mali ominis putabant. vnde hoc nomen nuptiali carmini inditum. hi- ftoria de Hymenæo iuvene Athenienfi & eius amoribus ac nuptiis. 26. Ab Atticis orta confuetudo eius nomen inuocandi. Hy- men etiam dictum carmen alternis caneba- tur. fcriptores Hymenæorum vatij, quorum quidam intericre, quidam exstant collecti	27	Difperatio ignaorum propria.	86
Hymenæus, Deus nuptialis,	13	Ignis & aqua quomodo nuptiis adhibita.	549
Hymenæi gemus, descriptio, & officium. 19, 20		Ignem & aqua accipere.	549
Hymettus melle & marmore inclytus.	157	Ignis pro rogo.	506
Hyperboles natura, & Hyperbolice compara- tiones quo pacto intelligendæ.	186	Ignem veteres coluerunt sub nomine Vulcani.	414
Hyperboræi.	154	Ignorantia nullum est remedium mali.	493
Hyperion.	336	Iliaci muri, mania Neptunia.	462
Hypothebæ.	484	Illætabilis, { nuptis, de 470. { inurmure, { orâ, { pondere.	
Hypsipilæa.	344	Illicita vehementius cupifci.	314.
Hypsipilæa tellus, Lesbus:	489	Illegamenta capitis.	262
Hyrcani datâ dextrâ iufurandum firmabant.	35	Ilij mænia, quomodo à Neptuno & Apolline extructa, non tota.	419
		Illifus.	155
		Illiffus, an primam poffit producere.	182
		Illiffus fluuius Atticæ.	155
		Illithyæ pro nascentibus numus dabatur.	10
		Ilium.	418, 420
		Ilium ter equi gratiâ expugnatum.	505
		Illudere.	370
		Illus, à quo Ilium.	418
		Ilys.	306
		Imago inanis.	524
		Imago noctis.	551
		Imber ferreus pro multitudine telorum, au- reus pro quantitate magnâ numorum.	553
		Imbricator.	499
		Immanis, pro non bono.	426
		Immedicabile.	332
		Immoderata omnia prudentibus fufpecta.	392
		Immolare.	99, 100
		Immortalis vt quis fiat, prius omne terrenum ex eo igne confumendum.	360
		Immittere gregem.	226.
		Imparientia auget miferias & dolores.	50
		Impendere.	239.
		Imperantis omnis ætas culpatur.	383.
		Imperatoris & Cæfaris difcrimen in quo.	396
		Imperia appeti poffunt, propter munus & operam.	

I Actatio vitiofa fui fastidium & odium ad-
fert. 28

Iaculum, *teffera*. 243

Ianitor catenatus. 228

Iani laudes. pater. tuens. biceps, biformis. catus
rerum fator &c. 217

Ianthina purpura. 24

Iannæ Græcorum olim folitæ fortæ reici, Ro-
manorum verò introrfus reduci in aperien-
do. 311

Ianuam aperturis intus ftrepitum excitandi
confuetudo. 312

Ianuæ multa in domibus diuitum. 228

Ianuam pultari, concrepuiſſe, fonere, ft ridere,
impelli, percuti, an differant. 312

Iapis. 157

Iafon amafius Ceteris. 260

Iafius modus an Ionius. dictum varium, &
γλάφυρ, eius effectus quæſes. 464

RERVM ET VERBORVM.

operam ; propter dignitatem & honorem,
non possunt. 391
Imperio dura qui tollit, virtutem tollit. 258
Imperium neminem suscipere, aut omnes
velle imperare, pariter perniciosum est,
391
Impietatem solam Deus punit. 296
Implicare. 343

ceruus trahet captiuos canes,
vlulx: cum lusciniis cautu certabunt.
Adagia, rei impossibilis. lamina ferrea innatabunt mari,
arbores desinent vere flores,
254. *talia etiam,*
ad vmbra verba erucltare,
Anthericum metere,
funiculum ex arena neclere,
telam retexere.

pariet locusta Lucam bouem,
flumina ex mari exibunt,
Annus à sine incipier,
Siculos fluctus sicabis,
Manu astra cælo detrahes,
poterit piscis viuere in sicca arena
& aperiri mari,
Adagia, impossibile; siue negãdum quã futurum. flamma sedetur per aristas incensas,
flumina ad caput sunt reditura,
252. Syrtis placidum pontum prebeunt,
Malea erit fida nauis statio,
saxa imis va sis leuata renabunt,
Padus laaabit cacumina Marina;
Prims Apennius procurret in mare:
Tigres subsident ceruis,
columba miluio adulterabitur,
armenta non timebunt leones;
hircus amabit oceanum,
Tellus erit supra mare, & mare superius cælo.
Volucres vero, cicadæ æstate tacebunt.

canis terga dabit lepori.
Sol conuersis equis recurret.
Terra feret stellas.
cælum aratro findetur,
Vnda flammæ, ignis aquas dabit,
humor desinet esse contrarius igni,
lamina Solis erunt coniuncta cum Luna.
Zephyrus & Auster spirabunt ex eadem cæli parte,
Norus flabit ex Septemtrione,
Thebani rogi fumus concors erit & vnitus,
Ver autumno, bruma a stati miscbitur,
Oriens & Occidens erunt eadẽ regio
Nilus orietur ex parte Boreali,
Dama errabunt per flumina,
Indus damnabitur glacie,
Dies quæ tempore Thyestis fugit in occasum, redibit in ortum.
chaos miscbebit astra Auerno.
Hydaps percondet lucem,

Adagia impossibile, quib' signatur aliquid nunquã futurũ.
253. 254
Prims

Sol orietur vado Tattessiaeo;
Meroë candescet pruinis Geticis,
Vrsa se mari; roluet,
Testudo volabit,
vultur proferet cornua,
fluuij prona iuga retro petent,
Amenij texere diẽ ortum Gadibus,
Æquor erit aptum frugibus,
Delphin assuefecer siluis,
cocleis homines erunt iuncti,
Phæbus nocte refulgebit, Lunã die;
Vrsa ponto mergentur,
Prims Tanais per Atlantem, Bagra da per
Caucalon fluet,
Germani pro Rheno Hydaspem sulcabunt,
Hispanus Gangem bibet, Indus aquabitur in Ibero,
Castor Pollucem occidet, Thesea Pirichous, Orestes Piladem,
flamma tender ad partes imas, vnda ad supernas;
Lupus ouem ducet vxorem,
Leuigaueris echinum.
Scarabeus mel; lac colex faciet,
Rubi violas, iuniperi narcissum,
pinus pira feret.

Improles. 437
Impotens & impotentia. 172
Impudicum facit sola mens. 791
Inachia. 213
Inachus volucer. 305
In æquo. 138
Inalpini intonsi. 265
Inarime. 341
In auger, vt inualidus, indurus, impotens. 172
Inbalnities inluuies in profundies, 269
Inbarbecere. 188
Incendiaria auis. 65
Incendium magnum oritur ex scintillulã. 460
Incessus mentem detegit. 249
Incestare, incestus. 295
Inclia. 215
Inclita veste. 465
Incinctæ mulieres ossa legebant. 354
Includere furas cothurno. 178
Increfcere. 220
Incubare. 410
Incubo, & Incubus. 259
Incubi an vlli dæmones 259
Incumbere ferro, & in ferrum. 172
Incumbere in mensas. 413
Incumbere salictis. 210
Indago. 159
Indeliberata voluntas: 196
India decolor. 176
India Baccho domiti. 108

India scriptores plerique fabulosi, vt
Daimachus.
Megasthenes,
Onesicritus,
Nearchus, } 193
Indica. 488
Indifferentes. 471

INDEX

Individua.	454	Insomniura.	456
Indocilis.	370	Insomnium quid.	550
Indocilis cum infantiuo.	424	Insopibilis.	74
Indoles.	334	Inspicare.	25
Indoscythę.	49	Inspirare animum, vel animam,	379
Indumari.	499	Integrare carmen.	521
Indus piceus.	14	Intemperię.	121
Induuium.	472	Intenſior oſtro flos.	468
Infantes quomodo & vbi ſepeliri ſoliti.	459	Intentatas iugo, iniuges, iugum non paſſas, in-	
Infantium vmbre metus & ſupplicij apud in-		taſtã cernice, iuguni nondum expertas, ru-	
feros expertes.	547	des operum, ἀδύρα, ἀνεργίς.	18
Inſeruum veteres ἰνῆρα vocarunt.	69	Interduca.	9
Inferus.	364	Interfeſtorum vmbre vexabant occiſores vi-	
Inferorum ianua vbi & qualis.	213	uos ex corporibus in præſentia occiſoris ſan-	
Inferi diſci plures, quare.	265	guinem emanare docet experientia. de cau-	
Inferorum Dij, Magicis ſacris inuocabantur.		ſa diſputatam.	525
ii. eorum aę.	11	Interim, pro interdum.	319
Inferis facturi non aoluebantur ſed aſperge-		Interim.	335
bantur.	190	Intermittere.	266
Inferis fiebat effoſã humo, igne de rogis		Interrita mens.	208
raptis. 118. veſte obſoletã & furuã &		Interrogationum ſpecies variã.	47
miſſã ad pedes victimã nigrã.	119	Intonſus, pro auido libertatis, vel capillato.	
Inferorum ianitor triſormis, Cerberus.	214	265	
Inferorum iter vnum, Inſeti equaliter ab		Inuergere.	101, 289
omni terrã ſuperficie diſtant.	355	Inuerrere mentem.	179
Inferum mare.	392	Inueſtire.	316
Inferis nemo rediit.	348	Inui.	259
Inferis nulla felix arbor.	272	Inuidia Scyllã.	394
Inferorum pallentia caſtra.	289	Inuidia ſemper cõmitatur felicitatem. ideo	
ſi quis inferis ſenſus, <i>Formula vetus.</i>	521	ſingebant colligatam inuidiam fortunã.	
Inferorum terriculamenta nocte vigent, & cla-		326	
reſcente die euaneſcunt.	223	Inuidioſior.	93
Inferis trigã, aliquando quadrigã datã.	174	Inuidioſum eſſe melius, quã miserabilem.	
Inferi triſtes.	21	394	
Inferi triſtes. lucifugi.	266	<i>Adag.</i> Inuitis Diis.	141
Inferos viui adierunt } Orpheus,		Inſiti credebantur vexare necis ſuã auctores.	
& inde redierunt } Ulyſſes,		402	
in fabulis. 338. } Hercules.		Inuoluntaria merentur veniam.	294 296
Inſigere ſcopulo acuto.	501	Iealus occidit Euryſthem.	361
Inſinitum an aliquid, ſaltem Dei pote ntiã.	46	Iolcos maris domitrix.	466
Inſulã.	509	Iolchos, non Hioikos vel Hioelchos.	47
Ingerere vocabulum ſollemne.	97	Iones.	429
Ingratus maximẽ, qui obliuiſcitur	48	Iones primus quis in oppida coëgit.	497
Ingruere.	270	Iones varij.	372
Inhoneſtamentum.	296	Ionium mare quodam loco dulceſcere.	31
Inhorreſcit mare.	499	Ionium mare vnde dictum, & quid proprie.	
Inimicorum blanditiã, vt plutimum doleſe.		392	
391		Ionium vnde dictum. Ionius Illyrius.	47
Inimicum non facile decipias. Inimici qui		Iouialis Genius.	377
peſſimẽ noxij.	379	Iphianallai.	557
Inneſtere mentem.	179	Iphigenia in Aulide à patre immolata.	
Inneſtere ſigna impuritatis.	262	433	
Innubilis.	311	Iupiter, ex Taigeta,	1
Inoſfenſus.	211	Lacedæmon,	2
Inoleſcere.	315	Iphigenię } Amyclus,	3
Inopia victus mater caſtitaſis.	170	genus } Argæus,	4
Ino ſubmerſa & Dea putata.	111	483 } Oebalus,	5
Inquirere in fortunas.	267	Tyndarus,	6
Inſepulſorum vmbre creditã centum annis		Clytemneſtra,	7
errare, nec recipi apud inferos.	402	Iphigeniã.	8
Inſequire	175	Ira, furor, irę ſigna & deſcriptio luculenta.	
Inſidię quę latent, magis nocent.	29	45	
Inſiditur.	213	Ira grauis conſilium reſpuit & rationem.	29

Ioui spolia triumphalia dicantur, & prædæ pars cedebat.	511	Læua manus inferis sacra.	122					
Ioues tres, duo Arcades, & tertius Cretenfis. iste præcipuus & cur habitus pro Deo. & cuius filius.	216	Læuâ manu Dij aduersa dare crediti, homines in tristibus rebus uti soliti.	57					
Iupiter Triumphator, Prædator, & Feterius Romanis; Græci colebant <i>τρηπαιχου</i> , & <i>νικητρηγισ</i> , & <i>τρηπαιον</i> .	511	Lagenophoria	325					
Ioui verre aut ariete non immolabatur.	239	Laius Chrysiptum rapuit, quæ causa necis.	94					
Iurabant veteres	<table border="0" style="font-size: 2em; vertical-align: middle;"> <tr><td rowspan="4" style="font-size: 1em; vertical-align: middle;">{</td><td>patriam.</td></tr> <tr><td>maritum.</td></tr> <tr><td>liberos.</td></tr> <tr><td>caput.</td></tr> </table>	{	patriam.	maritum.	liberos.	caput.	Laijus.	263
			{	patriam.				
				maritum.				
				liberos.				
caput.								
que sibi gratissimas, ut per. 420	Genios.	95						
	Salutem Principum.	124						
		Lalara seu Lara seu Larundo, mater Larum.	373					
Iusta nauigia.	500	Lamiæ, aliz à Strigibus, inania terriculamenta: quam varia de illis scriptores tradiderint breuiter recensitum. Lamiæ secundum quosdam Empusæ. Lamiæ Regina Pontica, quàm læua: 66. & alia ad Automolas.						
Iusti & boni constantes sunt, nec motæm aut tyrannos metuunt.	384	Lamię seræ & de illis an scripturæ quædam loca capienda.	7					
Iustificus.	206	Lamna gracilis.	512					
Iustitia cur Astræa dicta.	292	Lampades tradere <i>λαυπηδωνων</i> , multis in sacris sollempne, & vnde mos natus: lampades iactare nec alteri tradere sollempne in aliis sacris.	491					
Iuuenes, quia bello remp. iuuare possunt, ab anno xxx. vsque ad xxxv.	462	Lamus Herculis filius ex Omphale.	315					
Iuuenis inbarbescentis descriptio.	188	Lamus Lydus.	261					
Iuuentus, optimum vitæ tempus, & cur. bona ætas. dies. flos ætatis. optima dies.		Lancea, an ab Hispanis, an à Gallis accepta vox.	383					
Vt vespera ad diem, sic senium se habet ad iuuentutem.	180	Lancinære.	403					
Iuuentus, Zethi, vel Iuuençus Zethi.	137	Lanugo irrigat genas.	188					
Ius in vitibus.	184	Laodices filiz Priami pulcritudo & impudicitia.	471					
Ius mugitus.	289	Laomedon promissos equos Herculi abnuuit.	505					
Ixion.	320	Laqueus quid.	539					
Ixiones duo.	335	Lararium priuatum cuique.	374					
<i>ἰωνες</i> .	305	Larissa Cretæ.	466					
L.		Larnax heros & arca.	94					
L Abdacus.	263	Lares.	414					
Labor & lassitudo quomodo causa somni.	291	Lares etiam Deorum, Lar cælestis, Lar militaris.	378					
Labor præcedens iucundam facit memoriam, & boni adoptionem dulcorat.	270	Lares, Laruz.	121					
Labores obsonium sunt strennuis,	270	Lares porco placabantur.	7					
Labyrinthus opus Dædali.	211	Lares, quid <i>priuati</i> , qui innumerij; & <i>publici</i> , qui <i>Præstitæ</i> dicti, & eorum ara, & statuz significatio; & <i>Compitales</i> , olim duo, postea tres;	373					
Lacedæmoniz deditæ studijs virilibus. cauium forma.	20	Larum sacrificia.	374, 375					
Lacedæmon.	483	Lares varij	<table border="0" style="font-size: 2em; vertical-align: middle;"> <tr><td rowspan="3" style="font-size: 1em; vertical-align: middle;">{</td><td>familiares seu priuati.</td></tr> <tr><td>Præstitæ.</td></tr> <tr><td>Compitales.</td></tr> </table>	{	familiares seu priuati.	Præstitæ.	Compitales.	
{	familiares seu priuati.							
	Præstitæ.							
	Compitales.							
Lacedæmon Heros regioni nomen à se indidit, vrbi vero Spartæ ab vxore.	470	374. &	Viales.					
Lacedæmonium marmor, viside.	196	375	Grundules.					
Lacerare.	403		Hostilij.					
Lacertofus.	108	Laruz.	374					
Lachesis.	231	Laruaci, à Laruis dementati.	311					
Lactymæ fructus mæroris, vt poma arborum.	357	Larum simulacra & habitus, & quæ illis suspendi & à quibus solita.	375, 376. sæpe contempti.					
Lactymæ gaudentium an frigida, tristium calidæ.	413	Larus.	474					
Lactymas memores condere sepulcro.	465	Lasciua inuadit saltu leonino, procacitatem igneam inducit, venenum ac pænitentiam vltimò infundit.	75					
Lactymetur cur homines cum ad genua concidunt.	34	Lassus pondus.	382					
Lacunaria seu laquearia ebore & auro ornata.	388. imo & ex solido auro.							
Ladon.	551							
Ladon serpens custos horti Hesperidum.	217							

RERVM ET VERBORVM.

Latini Græca non semper rectè pronunciant.		Leo prætica Pylos.	469
299		Leonis sidus.	407.
Latium pro totâ Italiâ.	318	Acetiferum cum Cancro.	
L. itium sacrum Marti.	489	illatus.	407
Latonæ in partu mirum.	219	Leo terretur facie rotarum versatarum.	119
Latrene's Alpini & Pytenæi sagittas veneno		Leones tympanis cicurantur.	508
imbuunt.	237	•Lepusculus, <i>tessera</i> .	243
Lautis.	95	Terna fons, & palus.	182
Laurea.	492, 493	Lesbium vinum.	117
Lauratæ.	492	Lesbos.	430
Laureatæ litteræ, & tabellæ	492	Lesbos grata Vulcano, æstuosa.	489
Lauri bacculum gestare <i>Adag.</i>	493	Lesbos sacra.	54
Lauri genus quod triumphale.	493	Lelli sollempnis forma.	414
Lautus in accusat. plurali.	504	Lethæa stagna.	223
Laurus nota victoriæ, & cuiusvis prosperitatis.		Lethe fluuius inferorum, obliuionem indu-	
493.		cens. item Hispaniæ.	214
		Lethes aqua obliuionem adfert.	239
		Lethe somni soror.	293
		Lethum non finit omnia.	451
		Leuana.	8
		Leucadia.	470
		Leucothea.	10
		Leucothea.	111
		Leuiora leuius feriuntur.	210
		Lex Mania de oculis claudendis.	450
		Lex, quid significet.	319
		Libabant vina memoriæ defunctorum.	414
		Libatio sequebatur thurificationem.	549
		Libationes in sacris, & materia earum.	
			401
		Libationum ritus, & quorum Deorum.	414
		quomodo libarint Iudæi.	414
		Libellorum fata pro lectoris captu.	559
		Liberalia.	324
		Liberalia studia, litteræ, Musica, palæstra.	383
			294
		Liberalitatis affectus, velle beneficia sua per-	
		petua.	28
		Liberi conciliant & conseruant conjugum	
		amorem.	317
		Liberi præsidia & munimen parentum.	
			393
		Liberi similes patri pudicitæ matris testes.	
			289
		Liber pater, vnde dictus.	530
		Liberi sidus.	115
		Liber vnde nominetur Bacchus.	193
		Libertini, proles cuiusdam H. Risvich.	
			452
		Librum tempus.	366
		Libitina (seu Veneri seu Proserpinæ) pro mo-	
		rientibus nummus pendisolutus.	10
		Libra cur iusta dicta, sidetis eius magnitudo,	
		habet varia iugum,	
		nomina.	
			407
			chelæ,
			momentum,
			trutina.
		Libya.	338, 339
		Libya feruens, æstifera, sitiens, perusta, nimio	
		calore munita, squalens, anhelans, semper	
		solibus torrida, vnde dicta, omnigenum ser-	
		pentium ferax.	57
		Libya, Maior & Minor, quæ.	419

INDEX

Libya pro Mauritaniâ.	355	ia die.	374
Libyæ vnde tanta serpentium multitudo, an ex Medusæ, vel Typhonis, vel Titanum cruore, an ex Phalangio & Arachnâ.	58	Luci incædvi veteris descriptio.	118
Libys, pro Libs.	263	Lucina.	9
Libys tibia.	465	Lucina, Iuno & Diana.	9
Libys tibia ab auctore cognomine.	490	Lucina vnde dicta.	162
Licentia iusta in Dominos rara.	25	Lucretiæ mors.	528
Lichas.	331	Lucri faciendi, vel iacturæ vitandæ causâ cuncta cunctos facere.	37
Lichæ mors. Lichades insulæ.	336	Luctificus.	206
Licita vident.	314	Luctu, filij cum parentibus tondebantur.	270
Lienosum cor.	329	Luctum fletu prohibere, tyrannicum.	523
Ligatæ funem.	53	Lugentes comam tondebant, barbam sinebant crescere.	270
Lilium rubrum nostrum, Hyacinthus Ouidij.	468.	Lugentes femine crinem soluebant.	233
Limæa seu Limius flum.	214	Lugentes manus complodebant, & iis pectus feriebant caputque, faciem vnguibus lace-	424
Limina stridula.	217	rabant, caput parieti illidebant.	424
Limnades.	194	Lugentium ritus; nec vngi, nec lauari, nec vlam curam habere munditici aut corporis.	268
Linea formidolosa.	159	Lugentium vestitus ater. interdum femine Romæ albatæ. sed & in Hispaniâ hodie & Galliâ: item pullus color.	269
Linea piscatoria.	226	Lumen purpureum.	10
Linea venatorum.	159	Luminarium & lucernarum lux in veterum conuiujs.	410
Linus.	238	Lunæ ac siderum minorum comparatio.	192
Lipara.	222	Lunæ ad cetera sidera comparatio.	192
Lipara.	395	Luna à lucendo. Lucifera.	9
Liquida anima, & vox, liquidum carmen.	508	Luna annumeratur planetis.	9
Litare labias.	270	Luna an propriam lucem aliquam habeat, 192:	
Lisaniculus.	222	Luna argentea.	192
Liuius Drusus disposuit salutationes.	228	Luna bicornis biga ei tribuitur, vel equorum vel taurorum, vel vaccarum, vel iuuenecorum, vel mularum, vel ceruorum, cursus eius bienuor solari.	174
Liuij Druis mors.	555. 556	Lunæ bigæ.	347
Liuij in Decades distributio antiquissima.	412	Lunam carmine deduci.	196
Liuior quoque laudaret. <i>Adag.</i>	501	Lunæ cornua, à quibus illa tauriformis dicta.	179
Litare, quid. inueniri etiam apud scriptores probos, litare cum accusatio, contra Grammaticos quosdam.	290	Lunæ curus & subiugales, qui & quales. 173 & 174	
Lituorum quis vsus.	394	Lunæ deficienti, sonitu. 195. & tinnitu peluuium, ac tubarum subueniebant.	196
Litus & petreæ maris gemunt, quando tempestas imminet.	497	Luna dicta <i>νοχία</i> , & quare, noctium Dea.	69
Lixæ.	150	Luna Endymionem amat. 173. & fabulæ Mythologia	173
Lixæ vnde dicti.	331	Lunæ in orbe feræ, fluxæ, flumina, & quæ alia apud nos.	221
Locare verba & iras. alieno dolori linguæ suæ virus locare.	230	Luna præses veneficiorum.	65
Loco mouere.	383	Luna pulchricoma.	512
Locrenses Solij Troiam quotannis duas virgines mittere, quæ stuprum Cassandræ necesse suâ expiant.	503	Luna putata rubore suffundi à magis.	195
Locusta venefica quam præsens venenum parat.	526	Luna quarta editi infelices.	234
Loquacitas mercenaria.	250	Luna quid.	531
Loquacitas Tantali punita.	366	Luna quomodo ex corniculante plena fiat, & facierum eius nomina.	117
Loqui caput truncum à corpore non potest.	402	Lunæ rubentis seu deficientis comparatio.	195
Loricæ admirabiles Sarmatarum.	265	Lunus Deus. Luna, cur masculino genere.	256
Lotometra.	200		
Loxias Apollo. vnde.	93. & 94		
Luca bos. 176. Lucana bos.	176		
Luccia.	9		
Lucifer.	77 260		
Lucifer. Sudus & aureus.	192		
Lucifer idem cum Hespero, quomodo.	307		
Lucifer vchitur equo singulari, sed mutato bis			

R E R V M E T V E R B O R V M .

Lupus fœta.	256
Lupi	90
Luscinię & hirundinis comparatio.	521
Luscinia vnde dicta.	310
Lustrale.	461
Lustrum civile quadriennii exacti, sed lustrum solare seu hæbi est annuum.	479
Lustrum singulis quadrienniis expletis.	464
Lutea palla.	108
Lux colorata an sit, & quo sensu poetarum illi dent colores.	512
Lucis pauidus.	239
Luxus & auaritia inexpleta diuitem.	389
Lycum annosum.	465
Lybes puerum necatum sub arâ condebant.	558
Lybica capra.	247
Lycanthropi.	509
Lychnitis lapis.	196
Lycormas flauus.	313
Lycurgi in Bacchum iniuria, & punitio.	112
113	
Lycus Creontem & liberos eius occidit.	238
Lycus Dirces maritus Thebas ante Amphionem & Zethum tenuit; ab hoc ortus Lycus tyrannus quem Hercules occidit. Seneca tamen facit ignobilem.	250
Lycus fluuius.	17
Lydia diues, vnde habeat nomen, & quomodo prius vocata Græcis, & Hebræis.	326
Lydię & Phrygię harmonię inuentores Pe- lops ac socij.	465
Lydius modus, querulus, effectusque eius.	464
Lybæum.	302
Lymphate.	311
Lymphatio morbus. 311. differt à terrore Panico.	ibid.
Lymphatus.	311
Lyncei perspicax visus.	32
Lyncei seu Zahuris an vllihodie.	33
Lyra cælestis, quæ, aut cuius.	238
Lyra & aliorum similium instrumentorum discrimen, & confusio.	488
Lytneffos.	432
Lysimachus ardenti febre periiit:	462

M

M, nunquam antiquos in eadem voce posuisse immedietè post C. litteram.

Machinę.	386
Macris.	344
Macrare castra in mare.	458
Maculæ, genus rectis.	159
Madidum quid.	211
Mæander.	261
Mæander.	272
Mæander, flexuosum flumen. 155. miracu- lum fraude dæmonis in eo quoddam.	156

Mæander oblata Marfyæ respuit, malignum est flumen. & cur.	156
Mænala sacra Fauno.	489
Mænalus Lycaonis F. à quo Mænalos vrbs. vnde Mænaliij, Mænaliæ & Mænalitides. Mænala saltus, Mænalos mons, Mænalia vrbs. Mænaliam ceruam Hercules vicit.	234
Mæotis hyeme glaciatur.	299
Magæ Hecaten non sine præfatione inuoca- bant.	74
Magia duplex. 321. alba, & nigra.	ibid.
Magiæ vis & efficacia quanta secundum ve- teres. & an veri tales effectus. 69. & 70.	
Magiæ Diabolicæ an aliqua, quæ sine præ- stigijs contingant. effici ab ipso dæmone. & quæ possit quibus ea modis operetur. An tempestates excitare queat &c.	70
Magica carmina an Lunę colorem mutant.	
195	
Magicę ekstases.	81
Magicę herbę quædam.	61
Magicę herbæ lucente luna legebantur & cur.	65
Magici Dij & foci.	11
Magicis artibus sensitiuis appetitus cogi, & homo perturbatione phantasmatum ad mentis insaniam perducitur; voluntatis tamen libertas ad amandum necessario, aut effica- citer non potest, possunt artius coniuges af- fectu & ardore quodam; liberâ tamen vo- luntate semper, colligari; & ex aduerso etiam ipse vsus coniugij potest impediri, de facto. sed cum peccato.	318
Magicis æs potius quàm ferrum adhibitum & quare.	64
Magici sacri descriptio.	73
Magicis verbis an vlla vis insit & efficacia	68.
Magi an possint animas mortuorum euocare, & conspiciendas præbere.	318, 319
Magi aut dæmones an possint formas anima- lium verè mutare, vt ex homine in lupum &c.	509 510
Magi nomen, quid significet.	321
Magi tempestates & procellas possunt excitare.	318
Magicis cantibus an serpentes attrahi & rum- pi consueuerint. affirmatur. 59. sed à dæ- mone fit effectus.	60
Magna momento obruuntur.	434
Magna repente ruunt.	398
Magni Dij, alij à Consentibus.	377
Magister populi aue sinistra legendus.	
399	
Magistris imputantur delicta discipulorum.	
548	
Magoh.	332
Maia.	350
Maiæ.	335
Maior, qui.	369
Mala malis accrescunt alia.	329
Mala maxima metum tollunt.	103

Mala non bene composita dicendo reficere omnes horremus.	493	Marina.	375
Mala tria, ignis, mare, mulier.	44	Maritimi thori, marita sacra.	9
Maleæ caput formidatum.	213	Marius suam filiam Auertuncanis Diis sacrificauit.	433
Maleficæ an vnquam verè corpore transferantur in alia loca.	81	Marmoris Parij comparatio.	196
Maleficiis equos exsternari.	370	Marmorum genera & colores.	156
Mali cur semper pauidi & inquieti.	169	Marsæ mage.	59
Mali Cydonij lanuginosi, cum prima barbula comparatio.	188	Martis & Veneris adulterium cur fictum.	167
Malorum impunitas persuadebat Ethnicis Deos non esse. Si. punitio, Deos esse.	82	Matti an licebat taurum immolare.	239
Mali sibi ipsis nocent.	380	Mars causâ dictâ in Areopago absolutus.	240
Mali sui fine gaudere, naturale est.	270	Mars incertus, Communis Deus, neutri parti addictus.	150
Malthe.	207	Mars quam crudelis & malus.	19
Malum quærens, inuenit.	241	Martis stella.	358
Malus quis spontè fit, nec ad malum magistro indigemus aut doctrinâ.	380	Marsyas flumen, oblata Mæandro respuebat.	156
Manare Solem, quid.	225	Marsyas Lydius.	490
Manere in Austro.	500	Marsyas Mæandro mixtus tardior fit.	156
Manes.	374	Martius Draco à Cadmo interemptus.	127
Manes an carmine euocentur.	123	Mariandini.	271
Manes diem fugiunt.	223	Massagetarum feritas, & cibus.	112
Manes site placidi.	215	Materfamilias quæ.	491, 492
Manes lectu nimio offendi.	528	Mathesis diuinatoria.	104
Manes sunt aliquid.	451	Math. Flacij Illyrici error de animâ.	455
Mane. 426. 427. mane pro bono.	427	Matoa.	64
Mane vnde dictum.	225	Matricida.	254
Mania lex de fugillandis oculis.	450	Marrimonij commendatio.	181
Mania, Manus, Mani.	121	Marrimonio ineundo iusurandum apponi solitum.	11
Maniæ. Manes. Mana. Manuana.	121	Marrimonium, quasi omen matris fiendæ.	491
Mania mater Larum.	379	Matrona flumen.	298
Manusues.	508	Matronæ & matrisfamil. differentia.	491
Manto Tirefia filia, Rhacio nupta, Mopsum genuit. ab eius lacrymis Claros dicta.	97	Matronis Romanis licuit per totam domum vagari & in vestibulo domus stare; Græcis non egredi extra Gynecæum.	516
Marturna.	375	Matrum mores filiarum imitantur.	516
Manubia Ionis, quatuorplex.	333	Matuta.	111
Manum, bonum.	225	Matuta.	225
Marathon Marathonius campus. Marathos.	156	Matutinum.	426, 427
Marathonij primi Herculem vt Deum coluerunt.	361	Mechasphim.	321
Marathonius taurus, & sus.	156	Meare.	233
Marcidus quid.	20	Meda.	57
M. Antoninus, ingressus sacrarium Cereris.	166	Medea Cholchis, an Corinthia.	76
Mare cædit litus.	304	Medeæ currus ab anguibus vectus.	80
Maris post tempestatem adhuc inquieti & turbulentis comparatio.	294	Medeæ deliberatio.	78
Mare horrescit, cum tumescit. 497. inhorrescit.	490	Medea dicta Anguicia.	80
Mare nequit totum dulcescere.quare.	349	Medeæ exhibitii honores diuini.	82
Mare sordes omnes eiicit, & maculas abstergit.	189	Medeæ filij duo.	73
Mare terram ambit.	258	Medeæ herba, quæ.	36
Mare totam terram an cingat.	117	Medeæ mater Hecate.	74
Margariti piscatio, ex conchis Indici maris.	179	Medeæ mater { Idyia. } { Ephire. } { Hecate. } secundum di. { Eurylite. } uersos, vel { Næra. } { Astrodia. } { Antiope, }	30
Margaritum.	323		
Mariandini.	490		

Medea proci.	32	Metari loca.	182
Medea post obitum Achilli nupsit.	81	Methone.	466. etiam Mothone.
Medea Trag. argumentum.	5	Methynniam urbē prodicione obtinuit Aclis-	
Medea vbi nupsit Iasoni, sententiis certatur.		les.	451
26		Merus nulla.	256
Medicamentum aliquando capitū in malam		Meus.	187
partem.	60	<i>Μικροκομῶν</i> cur homo dicatur.	322
Mediæ noctis inclinatio.	426	Midę ciuitas.	508
Medi sagittiferi. Media non dicta à Medo,		Midas iactus.	244, 248
nec Medea, sed à Madai.	62	Militaris disciplinę vinculum obedientia.	554
Medusæ caput per seus abscidit, eius ex san-		Militaris pœna, panis ex hordeo.	210
guine pegasus, Chrysaor, & genimina an-		Milium.	198
guium, aspectu homines lapidescebant.	75	Mimantes duo.	289
fabulę explicationes.	Ibid.	Mimas mons.	350
Medusę sororum vlulatus.	289	Mimas.	345
Megara cur nupsit Herculi.	251	Minaces notæ fibratum.	99
Megistho causa libelli Chryszii.	185	Minæ murorum.	393
Melampodes; Ægyptij.	263	Minieus.	238
Melas.	155	Minerua adiudicata præfes Athenarum.	167
Melanes.	Ibid.	Minerua iactu lapidis Herculem sopori dedit	
Melanthii Medea.	5	& furore liberauit.	291
Meles.	64	Minerue sacra.	491
Melibœa.	124, 466	Minerue vacca mastabatur.	250
Melicerta.	111, 137	<i>Allusio</i> , Minimum eget, qui minimum cupit.	
Memnon, Auroræ & Tithoni filius, formosiss-		Quod vult habet, qui velle quod satis est	
simus, ab Achille lancea perfoctus.	484	potest.	229
ex Æthiopia an ex perfide venerit, ad Troiã:		Ministerium quid.	527
cineres in aues Memnonides. de statua ac		Minores, omnes descendentes.	369
sepulcro eius mira.	485	Minos.	232, 301
Memnosia ensis.	432	Minos latè mari imperauit, & eur.	163
Memnonis statua vocalis.	123	Minotaurus.	211
Memoria præteritorum malorum & laborum		Minurire & Minurrire.	175
est iucunda.	270	Minyades { Leucippe } infantulum quē cre-	
Memoria senum cur labilis.	131	{ Alcippe } debant hinnulum	
Menę.	203	{ Alcithoe } discerpere.	111
Menelaus effugit naufragium Græcicum,		Minyę qui, & vnde dicti. Minycus fluuius.	33
& in Ægypto & aliis orbis partibus diu er-		Minyas Rex.	34
rans, tandem in beatorum insulas viuus		Misenum.	529
translatus.	493	<i>Allusio</i> , Misereri ac mirari.	475
Mensis vnde dictus.	9	Miserię extremę beatitudo: miseriorem non	
Mentes veterum lunares.	148	posse fieri.	141
Mercurialia Cretensum.	25	Miseriæ fructus maximus, nihil timere.	455
Mercurius formosus.	193	Miserias auget & exasperat impatientia.	50
Mercurius cordas citharę inuenit.	488	Miseri Deū colunt amplius, quàm felices.	509
Mercurius palastræ inuentor.	294	Miserrimi, iam securi.	103
Mercurio vitulus mastabatur.	240	Miseri sunt creduli & facilè sperant.	241
Mercurius vnde dictus.	530	Miser nunquam, qui potest & vult mori.	303
Meridiari.	194	<i>Adag.</i> Miserandus hosti, vel hostem miserear.	
Meri potatio olim vitio data.	411	501	
Mero mons. 105. ibi Bacchus nutritus.		Misericordia verè virtus, contra Stoicos, non	
Thyræ vbi inuenti.	105	autem vitium.	435
quid fuerint	106	Misericors.	364
Merope.	125	Missi.	174
Merope vna Pleiadum.	218	Mithuidath.	106
Mesrim aut Mefraim.	263	Mitra aurata.	262
Messallia.	557	Mitra sacratum Nonnarum.	106
Messallinę libido.	528	Mitra Tyria, Ludiãve, an Hebraica, an Syria-	
Messalinæ mors.	521	ca vox virginum, & matronatum.	106
Messapia.	128	Mitrella.	Ibid.
Messis, pro anno.	145	Modificator omnis modi.	464
Metalla latentia sub tellure notis deprehen-		Mænerius.	263
duntur.	35	Mænia quid propriè.	506
Metamorphoses plæreque quales.	509		

Mola.	100	peratorum Magistratus.	354
Molatio & Molator.	100	Mortuis plerique ingrati, & beneficia ab iis	430
Molossi; acres & clamosi.	158	accepta cito effluunt.	354
Monarchiæ status optimus.	485	Mortui, qui duum viuerent maximi quàm par-	354
Monile.	179	ui.	354
Monimentum.	462	Mortui rogum-proximi cognatione incende-	353
Mons nullus medianæ aëris regionē superat.	62	bant.	356
Montes ipsi sacri Dianæ, sed cacumina Ioui.	162	Mortuis viuentium lactymæ inutiles.	298
Montifer.	342	Mosa.	193
Monstra quomodo discrepent à feris.	258	Mosis facies cornuta quomodo.	438
Monstrorum generatio an à natura intenta, an	168	Mosis libros cur quidam hæretici reiecerint.	332
fortuita tantum.	262	Mosyni.	203
Monstruosa impuritas.	305	Motator.	180
Moniuagus.	167	Motus festi.	213
Mosopij vnde Athenienses.	56	Muctone pro mucroni.	372. sed causa natu-
Mopus vates.	344	ralis.	373
Morientium proximi os ori imponebant, quasi	519	Mugitus maris.	496
animam exceptari egredientem.	519	Mugitus terræ ominosus quibusdam, sed na-	92.
Morientium vaticinia sæpe non vana, & ideo	262	turalis.	262
illa veteres diligenter aucupabantur.	333	Muliebrem habitum viris sumere nefas.	186
Morimur toties quoties nostros amittimus.	337	acus criminalis.	185
Mori nescire, miserum.	387	redimicula.	353
Mori omnia.	475	Muliebria	356
Mori sibi, vt aliis nascaris stultum.	338	ornamenta	536
Moritur formosiores videntur.	139	quædam	539
Moritur, quicquid narum.	138	176	540
Mori ætolis nequit impediri. quia mortis viæ	335	strophium.	534
innumeræ.	358	diadema.	532
Mori volentem impedire æquè iniquum, ac	292	monile.	537
nolentem occidere.	358	Mulieres bonæ propter malas odio habentur	532
Mortis causæ multæ, terminus vnus.	315	186	534
Mors communis portus.	292	Mulieres causæ multorum bellorum.	175
Mors Dea, noctis filia, aram habuit Gadibus.	339	Mulieres fetus amantes.	306
266	384	Multa cadunt inter calicem supremaq; labra.	Ibid.
Morte durior, mortis expectatio.	56	Adæq.	535
Morte euadimus miseriam.	505	Mulitrida faces, seu spicata.	535
Mors filia Erebi & Noctis.	258	Mulier semper malum machinatur.	536
Mors grauis non est desideranti mori, sed huic	231	Mundi ætas alia aurea, alia argentea, alia ærea,	532
dilatatio dirum supplicium.	140	ultima ferrea.	533
Mors, longa nox.	383	Mundi ætas nouissima, fecundissima futura	533
Mors mortura Stoicis.	231	scelerum omnium, virtutum sterilis.	534
Mors non rimenda iusto.	241	540	534
Mortis nulla euasio.	356	Mundus an sex mille annis stabit.	175
Mors portus.	258	Mundus, cælum.	306
Mortem, qui non timet, cogit nequit.	231	Mundi creatio ridicula secundum Theolo-	306
Mortui quid superfit. quid illa non adimat.	130	giam gentilium.	306
231	140	eadem Americorum.	Ibid.
Mors senum prompta & facilis.	383	Mundus creatus & cepit iuxta Stoicos.	181
Mortem sibi inferre, imbecillis non robusti	263, & seq.	Mundi de æternitate & interitu, variæ sen-	532
est.	231	tentiæ philosophorum.	532
Mors sine hoste ac vindicta, perditur.	241	Mundi comparatio cum egro, senæ, & muliere	537
Mortis solatium, non perire solum.	356	quæ sæpe perit.	532
Mortem tyranni inuiti concedunt pro benefi-	239	Mundi & ei grata contemni debent.	232
cio.	353, 354.	Mundi finis futurus per incendium, & qui ex	533
Morta	241	antiquis hoc cognouerint: & an interitu-	533
Mortui expectes spei.	356	rus secundum omnes suas partes.	533
Mortui moderatè lugendi, maximè qui præ-	239	Finis mundi quando futurus nescit vllus, qui	535
clarè vixerant.	353, 354.	pura creatura: quomodo nec Filius homi-	535
Mortuos omnium obliuisci.	Im-	nis?	535
Mortuorum ossa cineres, & reliquias parentes	353, 354.	recensentur qui conati prædicere certum	536
legebant, & asportabant.		annum, pseudopphetæ inuenti omnes	536
		lactenus.	536

	Abbas Ioachim.	
	Ioannes Parisiensis.	
	Arnold ^o de Villanova.	
	Vbertinus à Cafali.	
Mūdi finis	Telephorus quidam	
tēpus Ha-	Eremita.	
riolantium	Cyrrillus quidam per-	
Catalogus;	sonatus.	horum
qui anoum	Merlinus.	tēpus
aufi defini-	Dandulus.	iani
re., 536	Manfied ^o Vercellēfis	effluxit.
	Francif. Meletus.	
	Lutherani varij.	
	Petrus de Halyaco.	horum
	nicolaus Cufanus.	tēpus
	Ioannes P'icus Mirād.	adhuc
	Hieron. Cardanus.	fuit.

Mundum Græci diuidebant in Pelafgos & Bar-	
baros.	27
Mundum incendio confumendum ex Sopho-	
cle.	443
Mundo laudes quas dēt Stoici.	529
Mundo pereunte aſtrorum omnium curfus &	
leges turbabuntur.	532
Mundus pro cælo & alijs.	219
Mundus quàm vultus, an infinitus.	203, 204
Mundus Serpens caudam ſuam vorans.	532
Mundum veteres homini comparabant, ideo	
illi iuuentutem & ſenectutem tribuebant,	
etiã ex Patribus nonnulli, ſed Metaphoti-	
cæſ:	537
Mundo vno exuſto aut ſubmerſo, Philoſophis	
nouis, ſemper ac alij.	533, & 534
Munus à dono quomodo diſtinguatur.	97
Munus quo pacto diſſerat à dono.	164
Murex. 22. Tyrius, Phocæicus.	23
Muſicã ferociam animi mollibant Pythago-	
ræi.	490
Muſti aſperi comparatio.	202
Muta extra.	99
Mycenæ dictæ vnde? variatum ſententijs, à	
Mycenæo; à fungo, à capulo, à Mycene mu-	
liere Areſtoris vxore, vrbs ſacra Iunoni.	488
Mycenæ opus Cyclopum.	387
Mycenæ Pelopeiades, ſacræ Iunoni.	489
Mycenæ Inachi F.	289
Mycenæus, quis. Mycenæ vnde dictæ.	289
Mychale maga, & mira quæ fecit.	321
Mycæſ.	488
Myconos.	502
Myops.	110
Myronis.	525
Myrrha, mulier, arbor, fūcus:	509
Myrrha Sabæa viliffima.	316
Myrtali, parentes, fraus, mors:	370
Myrtoum mare.	370
Myrtus Veneria.	118
Myſia duplex. Myſus flumen.	432
Myſus flumen.	433
Myſtæ, initiati.	165
Myſteria vnde dicta Bacchi & Ceretis.	109

N.

N	APATH.	307
	Nabathena & Nabatha, & Nabathi ſcri-	
	bendum cum aſpiratione.	307
	Naiades & Naiades.	194
	Naiades.	268
	Napeæ.	194
	Narcus Bacchi ex Phyſcoã filius patrem indi-	
	getauit.	238
	Nardum piſticum ſeu purum.	413
	Nardus, nardinum oleum.	262
	Narſia.	469
	Nafi quæ decens magnitudo.	219
	Naturæ duæ ab hæreticis Manichæis inductæ.	
	530	
	Natura quod veteribus Philoſophicis, Orphi-	
	cis, Pythagoræis & alijs.	530
	Natura ſubſtantia, eſſentia, quidditas ſæpe pro-	
	iſſdem; diſſerunt tamen mentis conſidera-	
	tione diſtincta.	521
	Natura, ſummus Deus Senecæ.	529, 530
	Natus & nauus dici coepti temporibus Theo-	
	doſij, prius gnatus & gnauus dicebatur.	346
	Naualia, liber Varronis.	407
	Naualis.	368
	Naues Græcorum ad Troiam, quot.	496
	Naues per Metaphoram equi.	10
	Naufragium Græcorum pone Euboeam.	57
	Naugandi cauſa auſcitas.	407
	Facultas diſcedendi & ſignum	
	olim flammã ex nauiprinceps;	
	hodie bombardæ ſono; datur.	
Naugandi	Turelarij Deorum effigies pup-	
ritus aliqui-	pibus inſculpebant vel pingebant;	
vetuſti, etiã	hodie Sanctorum.	
hodie in	Quidam olim fluminũ, aut ani-	
uſu. 494	mantium malebant nomina &	
	piçturas; id nunc multi,	
	nautæ imitantur.	
Naugantibus cur quantum portu prouehun-		
tur terræ videntur recedere; quantum acce-		
dunt ad portum, videntur accedere vrbes.		
	496	
Naugarit quis primus.		39
Naugationis laus.		40
Naugatur mare.		358
Nauis ab æſtu & vnda contra ventum impulſa		
contrario agitata comparatio.		78
Nauis machina quam Nero matri patarat.		
	528	
	fori,	
	traſtra,	
	gubernã,	
Nauium partes ſeu	antemnæ,	
inſtrumenta quædam	pontes,	
ex Lucretio & Ennio.	prota,	
	495.	
	mali,	
	zonſa,	
	apluftra,	
	agaçia.	

Nauplius an pauper, an Rex? quomodo vltus de Græcis filij necem.	56	Nero non ausus interesse sacris Eleusiniis.	166
Nauplij mors.	57	Neroni occisorum capita relata, & illusa ab eo.	540
Nautarum primorum quanta audacia.	59	Nero Octaviam priorem ferro, Poppæam vxo-rem posteriorem calce necavit.	557
Nautæ regentis nauem, & aurigæ comparatio.	209	Neronis pater.	528
Naxius fons vini statis diebus manans.	117	Nero scripsit Troica.	418
Naxos, eius varia nomina.	114.	Neronis stagna & piscinæ.	391
chica dicta. fons in ea vini, Naxiæ feminæ octauo mense cur pariant, insula Baccho facta.	114	Neshama & ruah quomodo differant.	454
Næaræ dictæ meretrices omnes robustæ.	316	Nessus centaurus portitor ab Hercule occisus.	520. vbi 321
Neapolitanum regnum Sicilia citra Pharam.	557	Nessi cruor.	71
Nebris. Nebrotæ gemma, Nebrissa Hispan.	109	Nessus flumen.	91
Necessitatis vis maxima, vincit omnia. Parcarum mater. fato indissolubiler iuncta. quomodo differant secundum quosdam. nam secundum alios idem sunt.	461	Nestoris genealogia, & quamdiu vixerit.	432
Necromantia & an Manes euocet.	123	Nestoris scyphus.	38
Nefasti homines vulgatores sacrorum, Ceteris vetabantur domo.	165	Nexiles coronæ.	492
Nemea, vnde leo Nemæus.	235	Niceris Aptriæ filia causa belli Aegyptij.	185
Nemæus leo ex orbe Lunæ deciderat.	221	Nistare.	175
Nemesis, cur Deus dicta.	355	Nidi pro pullis.	126
Nemesis mater Helenæ ex Ioue.	483	Niger.	297
Nemesis vlciscitur superbiam & iactantiam.	255	Niger color, pro nullo certo colore.	500
Nemorale sacrum.	162	Nigredo an coloris priuatio.	176
Neoptolemus vlysses expulit regno.	474	Nilus Aegyptiorum Deus.	414
Nepa, seu Scorpius.	407	Nilius. 297. de eius ortu & incremento.	298
Nephez.	453	Nilus benignum flumen non nocet, sed prodest terris suis.	156
Nepos dia.	256	Nilus separat Africam ab Asia.	545
Nepotes pro posteris.	50	Niobes Liberi an omnes occisi.	124
Nepotum mores auitis affines, vt plantarum qualitates.	460	Niobe felix cui licuit flere quantum libuit.	523
Neptunus.	240	Niobe superba, Latonam contempsit vltio quæ secuta in lapidem manantem versa. eius epithaphia ænigmatica.	256
Neptuno an licebat taurum immolare.	239,	Nisus, passim scioli expungunt & malè; nixu substituunt.	495
240	496	Niuella.	207
Neptunum cur <i>μυκῶν καὶ τῶν τῶν</i> .	496	Nix quomodo gignatur.	52
Neptuno cur taurum immolatint.	301	Niuis solutæ, & aquæ inde defluentis comparatio.	177
Neptunus cur vltus Minoem	213	Nixij Dij.	8
Neptunus equos fessos abluit ad Tænarum.	376	Nobilem quid faciat.	250, 251
Neptunus & Apollo, Penates.	395	Nobilitas maiorum, aliena laus.	250
Neptuni filij, omnes animosi & viriles.	8	Nobilitas vera quæ, & quam utilis.	479
Neptunus Genethlius.	546	Noctifer.	77
Neptuni lasciuia.	96	Nocturnus, quis.	Ibid.
Neptunus pater. putatus genius omnium quæ genita. Lar cunctalis, eius Genius.	85	Noctiuago.	Ibid.
Neptunus pro piscibus.	86	Nodis ferreis crura fugitiuorum adstringebantur.	158
& pro mari	173	Nodus capillorum. 179. nodo cohibere, nodo colligere, & in nodum colligere.	179
Neptuni fors mare.	203	Nomades.	113
Neptuni tituli & officia.	493	Nomenclatores.	228
Nequinunt.	175	Nomen Dei tetragrammatum.	443
Nereides, cuius filia, quinquaginta, differunt ab Oceaniis.	258	Nomen solum retineo.	523
Nereus carulus.	237	Nomina fausta.	549
Nereus docuit rationem qua possent Hesperidum mala auferri.	470	Nomina olim à bonis, & etiam à malis imponi solita.	131
Nericos & Neritos.	175	Nominatio.	395
Neriaz.		Nona, nomen Paræ,	231
		Nonna.	106
		Noropes gens Norici ferri expurgandi magistri.	539
		Norinz.	489

INDEX

Oculi quorundam hominum scintillant, vt fellium.	290	Omina felicia, accipere se; infausta, auersari aiebant.	132
Oculos ventre maiores.	Ibid.	dolor ex nullâ causa confurgens, lacrymæ inuito effluentes.	
Odia aperta faciliè cuitati, occulta magis noxia		Omina im-	
29		pendentis	
Odia contemnere debent Reges.	150	magnima-	
Odor fratrum per aërem fertur, & à sagâ canum nare percipitur.	158	li. 412	
Odorum simulacra sequi.	158		
Odrysiorum mensæ crudeles.	378	Omina mala	
Oebalus,	483	abominandi formæ, imprecati	
Oebalij fratres.	219	hostibus; item amnis in pelagus euehat.	552
Oedipodarum pactum.	142	Ominis mali si agrè accensa. 16. apud Barbaros etiam pater vel, frater prælucebat.	16
causâ dissidij quæ?	142	Romani in foco sponfæ accendebant. Ibid.	
Oedipi cadauer noxium Thebanis, alio asportatum iussu oraculi retentum. vbi mortuus, & quo ossa transiata.	135	ex spinu albâ.	Ibid.
Oedipus à vitio pedum dictus.	130	Ominesum, audire tubæ & armorum strepitus in lucis.	399
Oedipus expositus feris vestigijs foratis. profectus Corinthum in exsilium.	83	Omophaagia.	325
Oedipodis & Oedipodæ, & Oedipo mediâ productâ.	94	Omphale.	316
Oedipus, mediâ productâ.	138	Omphalæ quomodo seruiert Hercules.	265
Oedipum nullos ex matre liberos suscepisse.	133		262
Oechalia diruta.	262	Artemidorus.	
Oechaliæ plures, præcipua Euryti.	304	Geminus Pyrius.	
Oechaliæ varietæ.	317	Phæbus Antiochenus.	
Oechalium amnis.	Ibid.	Astampsychnus.	
Oenomai conditio & mors.	369	Artemon.	
Oenone ex Paride Corythum genuit.	511	Antyphon.	
Oestrus.	110	Alexander Myfidius.	
Oestro perciti qui. & exempla, Lacænarum, Sicyoniarum, Thebaidum, Minyadumque.	111		
Oeta.	225	Οἰτιοί.	456
Officium quid.	527	Adag. Οἰόν τιν χαράσσει.	118
Ogyges, Ogygius.	109	Opera nostra sola nostra.	250
Ogygia.	128	Opertanij Dij.	77
Ogygis tempore diluuium in Achaia bimestre.	473	Opes maximæ, virtutes animi.	227
Οἰκεῖα.	516	Ophelites.	57
Oleaginæ coronæ Palladis.	492	Ophionius.	238
Oleaginæ coronæ in Olympiis ratio.	515	Ophir, aâ Parura.	44
Olenos, Olenia capsa Iouis nutritæ.	39	Ophonius Tigillinus.	540
Olenos.	466	Opigiana.	9
Olim pro futuro.	348	Opima.	221
Oliua arbor pacis & iuuentæ.	14	Opata faciliè credimus.	241
Oloaritus.	529	Opula.	468
Olympicis ludis victori dabatur oleagina corona cum palmæ ramo, & aurum palmæ interferebatur. in alijs ludis idem factum videtur ex Vitruuio.	514	Opulentia mater lasciuiz.	546
Olympionæ an aureâ donati coronâ.	515	Opulscere.	40
Olympiorum victores oleâ coronabantur.	469	Oracula omnia ambigua & obscura.	93
Olympus & Ossa quomodo diuisi ab inuicem.	239	Oraculum.	556
Olyra.	198, 199	Oraculum Dardano redditum.	422
Olyssippo, cognita Straboni & Stephano. eius laus.	65	Oraculum Laïo redditum. alteram redditum Oedipo.	83
Omina & vota solita interponi in nuptiis maximè Principum.	549	Oraculum Laïo redditum.	95
Ominis fausti sollempnis præfatio, Quod felix, faustum, fortunatumque sit.	549	Oraculorum vox maior humanâ.	Ibid.
		Οἰκεῖα.	456
		Orbes oculorum cur rotundi.	133
		Orbiculus.	142
		Orbis novus an veteribus cognitus.	44
		Orbis partes tres, vnde nominatæ.	321
		Orbitas despectui obnoxia.	393
		Orea.	207
		Orea angusta.	242
		Orchomenus fluuius. 33. & oppidum.	34
		Orcus.	338
		Orcus, ad cum descensus patet, ascensus ab eo, nullus.	272
		Allusio, Ordiri paulla paullulura.	201, 202

RERVM ET VERBORVM.

Ordire virum , rem , paulla.	Ibid.	Paginam vtramque facere.	356
Orgia , quid significant, vnde dicta , quomodo & quando solita peragi ; que illorum signa & mysteria ; quanta diuersitas.	324, 325	Pagus Latinum , Græco sumptum.	299
Orgia vnde dicta.	109	Palæmon.	171
Origenis error animam constare corpore aereo.	445	Palamedis mors & vltio .	56
Orionis sidus.	192	Pallas alia ab Bellonâ.	163
Orionis sidus minax.	218	Pallas ἀτλᾶς dicta casta.	211
Oris hiatus decens quantus.	210	Pallas Dea lucernarum præses seu modulatrix.	240.
Ormenis.	315	nec tabernarum , nec cauernarum.	240
Orni.	210	Pallas, mitior Dianâ, contenta Tiresiam excare.	129
Orospeða , hodie Oropeða.	236	Pallas patrima , matre carens.	343
Orpheus.	238	Pallades quinque , quæ. 163. vel tres, Ibid.	
Orpheus ad inferos descendit. Orphei in leporariis qui.	267	Pallas Troiana , quam vindictam templi sui profanari à Loctis exegerit .	503
Orpheus in Pieriâ monte.	337	Palladis simulacrum ex Pelopis ossibus consecutum.	422
Orpheus Musicâ feras & inama attraxit.	266	Pallas vnde dicta 501. cur hastata fingatur. 501 eius securum quale. 501 arma patris sumit. 502	
Orphei musica.	32	Palladis statua à Phidiâ facta.	49
Orpheus, Phœbi filius occisus à feminis Bistonidibus. caput eius abscissum abiectum in Hebrum lugubre cecinit. 54. testudo in eius tumulo.	Ibid.	Palladium à qua Pallade.	163
Orpheus ritus Orgiorum ab Ægyptiis accepit.	325	Palladium. 421. quid, qualeque.	422
Orpheus Sirenum cantum vicit.	43	Alusio, palato, palatium.	217
Orpheus vnus. Libethrius, alius Ciconæus.	393	Pallene.	497
Orthographia apud Latinos in vocibus mutatis seruanda, que apud Græcos, Barbaros	336	Palles à pastoribus colebatur.	240
Orthosia.	155	Pales, Deus.	256
Orthus canis Geryonis,	236	Pales, vnus vir, alia femina .	377
Ortygia.	260	Palæstra, quid significet, vbi inuenta, cur Argiua dicatur.	254
Oscilla quid.	190	Palæstræ quis inuentor. 294. exercitiû liberale.	
Oscines corui.	404	Palma Elea.	514
Osculi, basij, & suauij differentia. osculum offerendi ius cognatis, si non infames.	147	Palma pro victoria. palmæ ramus cur victori dari solitus.	514
Os Graium, os Romanum.	189	Panathenaica sacra.	491
Osiris idem qui Bacchus.	193	Panchaia diues.	465
Ossa.	488	Pandareus.	309
Ossa ab Olympo quando diuulsa.	239	Pandataria insula.	557
Ossa pro tibiis.	508	Pandero Hisp.	262
Ossidius Getæ.	6	Pandiorum, Pandurâve? & an Pandero Hispanensium.	490
Ossum & ossua.	230	Pagea alta.	352
Ostrum.	22, 23. ὄστρακον.	Panicum.	198, 200
Osyris idem, qui Bacchus.	106	Adag. Panicus casus.	311
Osyridis sacra.	325	Panicus terror.	Ibid.
Orium fomes amoris.	546	Pan Inuus & Incubus.	259
Orium quod sequendum.	232	Pannonius.	385
Oues Geryonis cur dictæ aureo vel purpureo vellere.	235	Panopeus.	505
Ouidij Medea an cento.	5	Panis creditus esse Dea Ceres.	414
ὄβριαι & ὄλαχίπαι.	100	Panis ex caricis, castaneis, fabis &c. 200, 201	
Ouum ex Hercule natum.	306	Panis hordeaceus vbi, & quando in vsu. 204	
Ozola vnde dicti.	71	Panis quid latissima voce, & quid stricta. 200 201	
P		Panilus.	239
PACHYNVS, non Pachynum.	302	Paphos.	118
Pactolus rubens.	326	Paphos sacra Veneri,	489
Pacuius Medum & Medeam composuit.	5	Parasiti canes Actæoni noxæ.	129
Pæan, Pæean, seu Pæon.	88	Παρονημετε, παταινοι.	494
Pæanes initio proprij Apollinis, post facti cœmunes Diis & hominibus.	487	Paræ dicuntur voluere, deuoluere, euoluere & reuoluere pensa, fusum, fata, colos.	231
ænitentia liberat à culpâ.	485	Paræ credebantur felices nuptias presentia sua honestare, & vellere aurato vel albo notare, earum descriptio.	14
		Paræ necessitatis filia.	461
		Parcarum numerus, nomina, etymum.	231

INDEX

Parce quomodo colebantur.	13	Paupertas, Charybdis.	391
Parce quos parentes habeant.	306	Paupertas læta, non est paupertas,	227
Parentare.	191	Pausaniæ Regis mors.	263
Paridis iudicium ubi, & vnde nata contro- uerfia. an eius Homerus meminerit. quale fuerit. veritas quæ. Paris vir doctus, & poë- ma eius.	423	Pax seu concordia Martem cohibet. tenet Co- piæ cornu. Pluti nutritrix & gerula.	18
Paris Achillem quomodo occidit.	437	paci quando ara primum Athenis.	19
Parium marmor, candidum.	196	pacis ara sanguine non poterat aspergi. ouis illi immolabatur	1bid.
Parne tyronum albæ.	251	Pax victo necessaria, victori utilis.	252
Parnassus à quo dictus. prius Larnassus. duo eius vertices, Nyssa & Cyrrha, vel Tithoreus & Hyampeus.	94	Peccatum cavendum in quod ante incideras.	125
Parnassus.	257	Peccaturi cur noctem deligant.	409, 410
Paros. 154. mons copiosus vitibus, apris, vitis.		Peccati excusationem	} error, temeritas, necessitas seu fatum, ignorantia.
Thria, Thriasus.	150	præbent vel	
Paros ferax marmoris.	195	296	Peccatum inuoluntarium meretur veniam.
Parthasis.	458	Peccati remedia. 1. nolle labi & obflare. 2. pudere. 3. nosse magnitudinem pec- cati. 4. velle sanari.	171
Parrhasus, Parrhasia, axis Parrhasius.	343	Peccator vitæ dignus, quæ se nece dignum putat.	171
Parla.	62	Pectides.	488
Παρθίων vnde Græci virginem.	516	Pectore claro potens:	463
Parthia.	501	Pectorosior.	108
Parthi.	385	Pectus durum	} ferreum, lapideum, adamantinum, chalybeum, Scilicium
Parthi equites boni, & sagittas veneno imbu- tes. Parthia, quæ Regio, quomodo à Persis discriminanda. confusa sepe nomina, sed posterius.	62	Pectus durum dicitur. 342.	
Parthus & Persis solis connubia cum matre le- gitima.	135	Pectus magnum, roboris iudicium.	138
Parthi, soboles Scythiarum, boni sagittarij.	294	Pecuatus.	323
Parthus.	332	Pecudes.	90
Partunda.	8	Peculi aliquid cogere ex seipso.	229
Partus mensis varij, præcipuè decimus. & cur.	148	Pecuniæ vis quanta. superat, vincit, & per- pit omnia.	397
Pascitur.	93	Pecus propriè quadrupes; latè omne brutum. etiam pilces.	131
Pasiphaë ex tauro peperit.	167	Pedor.	270
Pasiphaës fabula & mythologia.	167	Pegasus.	75, 95
Patinazite.	384	Πεζὴ coronam nuptialem nectere credita.	6
Pater, pro tritauo.	50	Pelasgi.	505
Patientia dura mitigat, quæ corrigi nequæunt.	50, 51	Pelagi, dicti rustici. sed qui propriè. Pelaga pro quavis Græca, propriè pro Thesala.	463
Patientia in damno opus.	392	Pelasgi, qui. Pelasgia. Pelagus Argiuus.	34
Patientia (maximè martyrum) vincit tortores.	391	Peleus felicissimus.	395
Pati remedium vnicum malorum ingentium.	51	Pelias. 35. eius filiarum quatuor nomina.	35
Patres orthodoxi omnium litterarum periti.	337	Pelices.	258
Patria cuique gratissima.	387	Pelion.	488
Patriæ conseruatoribus in cælo locus paratus.	349	Pelios.	53
Patrij Dij.	387	Pellex à pellendo.	217
Patrima.	343	Pellei mui.	473
Patris Patriæ nomen quibus, & quando dari solutum.	544	Pelopea domus, sed Pelopeia filia Thyestæ.	478
Paulli Aemilij dictum ad Perseum.	303	Pelopidatum fatum, an phyla, an agna, an aries fuerit.	371
Pauperem ex diuite fieri; miserum.	149	Pelops, cuius fuerit.	295
Pauper lætus, diues.	227	Pelops diras Laio imprecatus tandem igno- uit.	94
Pauper est qui plus cupit, non qui patum ha- bet.	227	Pelops inuentor tibicæ curæ, ac modi Phrygij & Lydii.	454, 460
Paupere nullus beator, quia peiorem statum non metuit.	141	Pelopsis & Hippodamiæ historia.	369, 370

R E R V M E T V E R B O R V M .

Pelopis regnum Peloponnesus.	295	strui, & extracto ex terrâ fungo fontem eli-		
Peloria Theſſalorum.	25	cuit.	488	
Pelorus, non, Pelorum;	302	Persiæ fines, Persæ auctores castrandæ iuuen-		
Peltæ Amazonicæ descriptio.	485	tutis.	62	
Pellucet sidera ponto tranquillo.	192	Persis mos genuflexo Regem adorare.	257	
Penatem.	348	Pertinacior ira, quo iniustior.	31	
Penates,	374	Pertinacis error.	136	
Penates dicti Dij.	} Magni, } Boni, } Potentes.	Perturbationum remedium optimū eas præ-		
377, 378.			uenire, & animo secum ante peragere,	205
Penates duplices, alij à laribus.	378	Peruenteres, qui.	228	
Penates, & Lares quomodo differant. vnde di-		Perura olim Ophir.	44	
cti Penates, nomen illorum & origo an no-		Pestis affecti corporis notæ.	92	
ta, dicti & Penetrales. in maiore honore		Pestis tempore apparere spectâ varia, & ter-		
quàm Lares.	376	ribiles formas cacodemonū, ac vmbatū 92.		
Penatum genera, & qui Dij tales.	376	Adde huc pertinēs exemplum apud Gregor.		
Penatum nomina quæ	} πατρῶες, } γειῶντες, } κτιστοί, } ἀρχαίοι, } νεώτεροι.	Nissenum in vitâ D. Gregorij Taumaturgi,		
apud Græcos, & quare			in D. quoque Gregorij Magni gestis habet	
sic vocarint. 376.			de Angelo gladium recondense, cū pestis	
			cessauit. denique sacræ literæ testantur in	
Penatum origo Samothracia & Troiana, &		magnâ illâ Israël's peste visum à Davide		
quæ illorum simulacra.	376	Angelum percussorem. 2. Reg. 24.		
Penci aquæ vix permiscetur aquis Titaresij,		Pectanus sinus.	457.	
sed diu subsidunt illis	469	Pes veli, lecti, carminis, hominis.	39	
Peneus.	238, 239	πειρήα,	249	
Penna, quid veteribus; item quid pennium	513	Phæa serosa.	357	
pennas veteres dixere, non pennas.	Ibid.	Phaëton, à pulcritudine.	9	
Pennæ odoratæ:	159	Phaëtonis fabula vnde confictâ Phaëton So-		
Penora.	190	liscursum deprehendit. eius tempore fuit		
Pensa rependere.	261	ecgyptosis.	52	
Pensiles horti.	390	Phaëtonis sorores quot, quomodo mortuæ, &		
Pentathlus.	294	in quid muratæ:	308	
Pentastilæa.	462, 485	Phagedaina.	93	
Pentastilæa gesta, & mors, Achillem occidit,		Phage'ta & Phagesiposia.	325	
à Neoptolemo occiso.	433	Phalangus	58	
Pentheus discerptus ab	} Agaue matre suâ, } Autozoë, } materre } Ino. } ris. 111.	Phalaris scelera sua fato impūtabat.	334	
Pentheus error, in repub. regendâ.			φάρμακα.	456
Peparethos.		468	Pharæ, & Pharis.	469
Per, pro ἰσολέμνε in precando.	295	Pharas.	62	
Perçebius.	337	Pharetra Amazonia.	512	
Percis,	64	Pharetræ grauidæ.	178	
Peregrinæ malè audiebant, pro scortis, cum iis		Pharia, hodie Lisna. 557. Pharia tellus		
nupriæ prohibitæ.	26	propriè Ægyptus, sed extendi nomen potest,		
Perficere cytharâ.	467	ad prouincias vbicumque Phari.	557	
Pergamenum vnde.	420	Phari olim multis in locis.	Ibid.	
Pergamos, Pergamus, Pergamum, Pergama.	420	Pharos quondam insula in medio mari	473	
Pergus, seu Percus lacus.	11	Pharos vna Capreis. alia Alexandria, alia Sici-		
Perennis aqua differt à flumineâ.	190	liæ, alia opposita Dalmatiæ, alia in Hispania.		
Pèribœa.	115	Pharos vnde dicta. Pharus humanæ salutis,		
Periculum amans, in eo tandem perit.	241	Rex pœnitens.	557	
Periculorum ad patientiam serò animus post		Pharsalici campi alij à Philippicis.	545	
periculum instruitur.	206	Phaselus.	329	
Periclymeni transmutationes & mors.	55	Phasis.	383	
Perithædos.	468	Phasis vrbs & fluius, ortus & finis. etiam Ar-		
Perseis.	74	cturus & Bœas.	17	
Persei capulus.	289	Phasys non labitur in Oceanum.	32	
Perseus ex auri pluuiâ natus.	552	Phidias statuam Palladis sculpsit.	49	
Perseus Medusæ victor.	75	Philetus.	475	
Perseus Mycenæ curauit à Cyclopihus ex-		Philippi, an prouincia tota.	545	
		Philippi duplices Tesprotiæ & Thraciæ Phi-		
		lippici campi.	157	
		Philippi vrbs vbi, à quo condita. Philippicis		
		campi & ibi ciuile prælium ab his.	545	
		Philippis.	157	

INDEX

Philippus Macedo, parans aliis venenum pend eo sublatu.	380	conuerſanympha Pirene. Pallida. primam producit. &c.	68
Philomela Actoris filia, mater Achillis.	429	Pirithous noui rediit ab inferis cum Theſeo.	
Philomela in hirundinem.	309	197	
Philomela in Iſciniã mutata.	226	Piſa Endymionis filia nomen dedit vrbi Piſæ: differentia inter Piſam & Piſas.	469
Philoctetes Pæantis filius & heres telorũ Her- culis.	351	Piſander primus Hydræ plura tribuit capita.	
Philon.	327	237	
Phlegethon Deus, & fluuius	90	Piſcatio duplex, retiaria & hamorrhonia.	
Phlegra.	467	539	
Phlegra Thraciæ, in qua Gigantomachia.	258		
Phylaſij quanta in ueneratione Heben habue- rint, & quomodo pinxerint.	527	Piſcationis ſpecies	{ hamatoria ſeu retrahens. retinacularia, fulcinalia ſeu tridentea, percutiens, ignifera.
Phlyeis.	158	226.	
Phocæſes cur à Thebanis exciſi.	185	Piſcatoris deſcriptio.	226
Phocidis litorea obliqua.	249	Piſces doſofi.	226
Phœbe ſucceſſor.	356	Piſces maiores minorum comeſtores.	184
Phœbus, qui Apollo.	87	Piſcis pro purpura.	22
Phœbus cur dicti omnia uidere.	169	Piſces, vltimum ſidus Zodiaci.	409
Phœbæum genus vltæ Venus impio amore.	167	Piſcium & tyranorum comparatio.	184
Phœnices.	438	Piſidice.	470
Pholoë.	341	Piſidice nuptias pacta, Achilli urbem prodidit, ſed ab eo poſtea iuſſa lapidibus obrui.	431
Phorminx.	488	Piſinni.	418
Phoronides vndæ.	367	Piſtoria.	201
Phoſphori ſonipes.	10	Piſtrix an differat à piſte.	202
Phoſphorus.	77	Pitthis.	157
Phrygum antiquitas.	195	Placare noctis omina.	552
Phryges beati ſoſ. & mitras ferentes. Ibid.		Placentæ olim in ſacrificiis.	100
Phryges cur dicti tibiã inueniſſe.	491	Plaga.	348
Phryges propriè Barbari.	27, 465	Planctus, quid.	360
Phryges ſacras choreas in templis agebant	464	Planetæ an dictæ Symplegades.	41
Phrygia tibia. Phrygij. modi. 464. ſonus eius entheus, concitus, inſaniæ concitator. 464. ſanat Iſchiacos. Ibid. modus religio- ſus. eius effectus.	Ibid.	Plangens fluctus.	508
Phrygij cantus.	508	Plantæ tranſlatæ in melius ſolum miſceſcunt.	202
Phrygium marmor, maculoſum.	196	Plantarum compartio.	460
Phrygium tripudium.	465	Planus iactus.	245 246
Phryxi aries vel aureus, vel candidus, vel pur- pureus mythologia fabulæ.	43	Platonicoꝝ ſententiæ de animæ migratione variæ.	359
Phthie ſeu Phthiotis.	466	Platonis ſententiæ quæ verè de animæ immor- talitate.	459
Phyſeteris deſcriptio & nomina. ſiſtulis eru- ctat & non ore. vnde dictus. differt ab Orca.	207	Paluſtrum.	349
Φύσεταρις.	207	Paluſtrum caeleſte.	192
Phytonici.	261	Plebificiis legum nomen vt auctoritas.	555
Piare noctis imaginem	551	Plebis inconſtantia & leuitas, inſipientia.	229
Piaculare ſacrum.	99	Plebis vitia in ſimul coaceruata.	250
Picturæ genus imaginofum Hieronymi Boſ- chij & Bruegelij, antiquis in vſu.	253	Pleciades.	218, 407
Picemus, Pilumnusque Dij coniugales.	8	Pleciades, Pleiones, Peliæ, Peliades cuius filij, quæ ſtellæ, cur columbæ dictæ.	38
Pieræ.	54	quor, nomina.	39
Pieria.	337	Pleciades. etiã Pleiones. vnde dictæ. quàm mul- tæ 21. cur denſæ & ſpiſſæ.	22
Pietas & pius.	56	Pleides.	238
Pignio.	238	Pleuron; ſeu Pleuros. 466. Melcagria, re- gia. Pleuronon. 466. Pleuron vir. Ibid.	
Pindus.	45	Pliſthenes filius Atrei.	387
Pinca fax, in nuptiis.	25	Ploſtra (caleſtria) ſicca.	218
Pinnæ nuroꝝum.	393	Plures, hoc eſt inferi.	265
Pinnas dici debere ſecundùm Fabium.	514	Pluro, Dominus mortis cur dictus.	266
Pipare.	175	Pluronis inſigne clauis. 272. ſimulacrum eius quæ apud Elæos.	Ibid.
Pirene Corinthi fons Muſis ſacer.	24		
Pirene fons, aquas habens leuiſſimas, in cura			

RERVM ET VERBORVM.

Pluto, Jupiter.	260	Postumus à Boiis occisus.	114
Pluto, regit fata, & morti dominatur.	301	Potamides.	194
Plutò rusticus Proserpinæ raptor, seipsum cum illa submersit.	11	Potentes solent opprimere eos qui minus pol- lent possuntque.	184
Pluto seu Plutus cur in vlnis pacis, vnde di- ctus.	19	Potentia & vites pro iure & iustitiâ habitæ.	184
Plutonis fors, Inferi.	173	Potentia vera, animo imperare.	381
Pluvia quomodo gignatur.	52	Potentiorum tyrannis.	104
Pocula fagina.	328	Potestas quæ sciens patitur perpetrari nefas, & potest inhibere; quasi probat debere fieri.	262
Poculum boni Genij, bonæ Fortunæ, boni de- monis, quod.	412	Potest esse.	350
Pœnæ an aliæ ab Eumenidibus.	12	Potina.	8
Pœnæ dat, quisquis expectat; expectat, quis- quis meruit.	169	Potorum cantio dicta παρρησία.	412
Pœni immolabant Herculi vel Saturno primò suos, postea alienos liberos; & non sublata hæ hostiæ penitus vsque ad Hadrianum.	558	Potu mensam veteres claudabant. 412. vtrum salubre.	142
Pœnus lapis.	196	Perequis.	465
Poli an immobiles.	203	Præfatus Mahes animamque,	554
Pollux pugillandi peritus & fortis.	21	Præfectus castrorum.	540
Pollux.	218	Præfectus Prætorio, pro aula Præfecto.	176
Polybus educator Oedipi.	83	Præferox.	163
Πολυβοῦς linea.	159	Præfica.	212
Polynicis vltio.	142	Præficæ conduci solitæ.	147
Polypheme.	21	Prælij à bello discrimen.	234
Polyphemus, Neptuni filius, eius moles.	395	Præcludere vox à militiâ, ad alia multa tralata.	205
Polyphontes præco.	130	Præmeditatio utilis cõtra perturbationes. 205 & contra omnes aduersitates scutum opti- mum.	206
Polyxenæ cura vt honestè cadat.	476	Prænestinorum Lares, Digitij.	374
Polyxenæ fortis animus in nece ferenda.	475,	Præpes pulcherrima.	399
476		Præportat frons ignes pectoris.	12
Polyxenæ tumulus vbi.	476	Præseminati.	48
Pompa.	303, 426	Præstare, præstationes.	49
Pompei tumultus seu sepulcrum.	354	Præstitites, qui, quòtque.	373
Ponere in vsurâ.	30	Prætoriana castra vbi. 540. seu Prætoria.	540
Pontes nauis.	495	Prætoriani milites.	540
Pontus Euxinus cur dulcis, & an palustris.	31	Præuisa antè, languidiùs incurrunt.	206
Poplicolæ primicos. cognomen. M. secundum quos.	312	Prata omnia sacra Iunoni.	162
Poppæ forma & mores, & luxus.	545	Preces matrum & nutricum, per canos & vbe- ra.	335
Poppæ mors.	557	Prema.	8
Poppeanum vnguentum.	546	Premæ pro excedere	192
Populare, sacrum, carmen.	104	Prendere verbum obscœnunt.	24
Populares feliciores tyrannis.	482	Priamus bis captus.	425
Popularis auræ fauor quàm noxius ambitiosis, vt Gracchis, Saturnino, Druso, Sulpicio.	555	Priami corpus vbi & quando sepultum.	422,
555		423	
Populari.	177	Priamus cur ita vocatus, cum prius Podarces diceretur. quomodo redemptus à sorore.	425
Populona.	9	425	
Populus alba Herculis arbor.	261	Priami filij quot.	420
Populus amicorum.	218	Priamus iuuenis & senex calamitosissimus, sta- tâ seu mediâ ætate felicissimus.	464
Populus multa sibi vult petmitti, quæ Principi non permittit: à quo semper maiora exigit.	546	Priami mors.	421
546		Priami regnum.	419
Porciæ Bruti virilis animus.	461	Priapus.	8
Porcina vox retret elephantum.	159	Primâ face, seu luminibus accensis.	426, 427
Porrectiùs tendere.	498	Princeps non potest prorsus odia effugere. & quæ contemnenda, quæ non.	127
Portentofus.	340	Principem tutû sola præstat clementia.	542
Portentum in Capnomantia ater ignis, & flam- mæ diuisio.	98	Principibus & dominis etiâ malis, obtemperân- dum. corû improbitas vt cetera naturæ mala	
Portentum quomodo à monstro differat.	261		
Portunus.	117		
Postiores.	369		

INDEX

ferenda quæ faciunt indigna, habenda sunt digna. subditur iis qui ad eos veniunt licet liber venerit.	31	Proserpina.	121
Principium rerum.	96	Proserpina Adonim amavit.	260
Principum nec virtutes, nec vitia, etiam secretissima, latere queunt.	482	Proserpina, Iuno.	Ibid.
Principum pocula olim capaciora, quàm vulgi.	471	Proserpine lex vetat umbras die vagari aut conspici, permittit nocte.	223
Principum naufragia duo, odium & contemptus. 541. eis præsidium optimum non ferrum aut latrunculores, aut milites, sed fides, amor, benevolentia civium. 541, 542		Proserpina puer.	256
Pristis descriptio. dicta Serra, Niuella. Chaldero, Malthe. an scribendum pristis, in pistris.	207	Proserpine raptus historia vera, unde origo fabulæ Plutonem rapuisse.	11
Processus.	202	Proserpine sacra. eiusdem vera & mystica figura. cur ablactata dicatur, ἀδύλα.	166
Prochyta.	341	Proserpina spiritus qui per fruges fertur.	85
Procne conuersa in lusciniam.	309	Protagoras & Epicurus prouidentiam Dei adimebant, non verò Deos negabant esse.	387
Proconnyssus marmoris ferax.	196	Protei tempore diluuium Pharonium in Ægypto, quo Pharos propior facta Alexandria.	473
Procrustes.	211	Proteus.	176
Procuo.	293	Proteus, qua forma. 466, 467. quod regnarit, in Ægypto, post in Thraciâ; denique aperta Pallene redierit in Ægyptum, non ferens filiorum crudelitatem. 467. ambigus.	Ibid.
Procurare somnia, rituale verbum.	551	Protei vaticinium.	470
Procyon.	84	Protygia.	325
Prodiſſa. 491.		Psalteria.	488
Vinum in sanguinem mutari.		Pflammenithus subito obmutuit.	187
Simulacra in templis	{	ῥυδαπικμωρ liber auersus à fraudulenta depositario.	366
Opinio Plutarchi de his.	{	ῥόρη.	312
{ sudare.		Prerna.	112
{ lacrymari.		Prolomeus cur dictus fulmen.	512
{ guttas emittere sanguinolentas.		Publica priuatis præferenda.	233
{ edere sonitum, gemitum, vocem articulatam.		Pueri, vsque ad annum xiv. quodd sunt puri.	462
Prodrix patria occisa contra fidem datâ.	431	Pugnæ signum olim coniectæ ab autesignanis utrimque faces.	289
Prodromi venti.	367	pugna Osculana.	513
Produnt aperta odia locum vindictæ.	29	pugna vnde dicta.	539
Proetidarum superbia, infania, expiatio Melampus.	114	pulcra facie sepe fœdus animus tegitur.	202
Profani, qui veteribus.	165	pulcritudinis caducæ comparatio cum rosâ, violâ, lilio, œue.	194
Proferre pedem.	39	ostro seu purpurâ & ebore.	
Prohibere negligens, quando potest, mali reus.		aurorâ.	
435		Comparatio pulcritudinis eû	{ sponsâ erubescere.
Proludere,	208	rosarum cum liliis, aut in lacte.	
Prolunium.	185	Lunæ laborantis ac deficientis.	
Promethea herba.	61	amaranthorum mixtorum liliis.	
Promethei pœna vnde ficta.	62	malorum candidorum rubentiû.	
Promethei frater Athlas.	350	niuis & minii mixtorum.	
Prometheus ignem furatus cur fingatur. quia ignis vsûm & sapientiam docuit.	74	pulcritudo corporis imperio digna, quomodo intelligendum hoc verus dictum.	210
Promethei ludi.	491	Pulcritudo corporis quæ requirat.	209. & 210
Promethei tempore vno mense diluuium in Ægypto. primum diluuiorum particularium.	437	Pulmo via & instrumentum loquelæ.	322
Promethei vultur seu aquila ab Hercule interemtus.	61	Pullus color quis.	269
Propes.	39	Pulsare pede.	110
Prophanarum narrationum incertitudo.	32	Puls cerebri.	475
Propheta.	98	Pupilli Deo curæ, ideo hoc nomen toties in sacris litteris inscribitur.	183
Propria homini bona animi. 30. proprium nemo nil habet. Vitæ fructus nulli proprius		Puræ manus esse debent sacrificantium.	130
Ibid.		Purare.	98
ῥοκύνη.	257	Purgatoriæ pœnæ.	191
Proscriptorum capita in triumphatu exposita.			
545			
Proslus & profum.	419		

INDEX

<p>Reges in triumphum ducifolitos victos man- <i>nicis aureis, suspicio.</i> 426 Regum ira grauis & noxia. 104 Reges mortui indigetabantur. 381 Reges olim in arcibus habitabant. 381 Regum peculiare vitium, quo cœperunt ire. <i>iras fouere temere conceptas, & sententiam</i> <i>pernaciter tueri.</i> 31 Reges sacris inferorum non poterant inter- <i>esse.</i> 104 Reges sancti esse debent. 396 Reges simulantur. 228 Reges verum odere. 117 Regia dignitas, sceptrum & diadema, res fra- <i>giles & vanæ.</i> 434 Regiæ dignitatis nota olim diadema; sed & gē- <i>ma quædam pretiosa in capite.</i> 382 Regiæ vitæ infelicitas. 386 Regimen. 482 Regiæ albæ Francorum. 269 Regius status infelix, quia semper pauidus. 480 Regna quouis pretio emunt tyranni. 151 Regna semper odiis obiecta. 126 Regna socium non ferunt. 485 Regni bonis sine curâ frui, felicius quàm <i>gnare.</i> 126 Regnum est rectè facere, Rex qui rectè fa- <i>ciet.</i> 381 Regnum omne est sub grauiore regno. 397 Religare. 53 Religiosum, de sepulcro. 458 Relinquitur intelligi. 181 Remigium de equis. 10 Reminiscentiæ lapis. 291 Remissum. 234 Renidere. 46 Resido. 294 Resinæ media communis. 25 Resistere pro manere. 171 Resistere. 270 Resolutio rerum sit in ea elementa, vnde coa- <i>luerant, corporis in terram, anima migrat in</i> <i>cælum.</i> 360 Resurgere non potest, quod non prius inter- <i>ierit, & demortuum.</i> 360 Resupinare. 218 Reuocare sinus in pectore. 178 Reuoluere pensa quid. 231 Reus se purgat crimine, qui criminis causam <i>nullam sibi fuisse ostendit.</i> 37 Rex. 227 Rex qui rationi imperat, qui animum suum <i>subdit.</i> 381, 382 Rex tutus non est vbi nihil à Rege tutum. 542 Radamanthus Herculè docuit vti sagittis. 355 Rhæsus. 332 Rhamnusia. 255 Rhamnusia tristis. 475 Rhea vxor Saturni trium filiorum mater. 175 Rheda.</p>	<p>Rhæteum sine diptongo in secunda syllaba 424 Rheni duo: 298 Rhenus 44 Rhenus explorator pudicitæ matrum. 298 Rhesi mors & vxor, Rhesus flumen. 485 Rhodanus, quot hostia habeat, quàm rapidus <i>insuat in mare.</i> 52 Rhodanus. 298 Rodope Deis damnata. 55 Rodope. 177, 332, 337 Rodopeia culmina. 210 Rhodos sacra Soli. 489 Ricinis lugere. ricinia. 269 Rictare: 175 Ringere. Ibid. Riphæi montes. 154 Ritè fauere. 18 Rituale, Dearum nomina masculino genere <i>efferre, aut masculino epitheto iungere.</i> 256 Rituale ferire cultris { Baal, brachia sacerdotibus. { Cybelle, { Bellonæ, { & Hecates. 74 Ritus apud orientes. 344 Ritus, auersâ manu rogum funebrem incen- <i>dendi.</i> 353 Ritus, cineres, & ossa colligendi & asportandi. Ibid. Ritus funebris, cineres osculandi, & ore seru- <i>tandi vt labris legerent.</i> 465 Ritus funebris infantium. 459 Ritus funebris, mortuorum oculos claudendi. 450 Ritus funebres varij. { Mortui manes & animam præfati; { Rigare & perfundere manus; { Nigrâ veste se inciungere; { Ossa, quæ superant vitioni, legere; { Lecta vino & lacte spargere ac fundere; { Ventis cillanda ac siccanda exponere; { Sicca aromatis condire; { Conditâ in vrnâ repouere; { Lacrymas superaddere. Ritus lugentium. 269 Ritus in lactu crinem soluere. 235 Ritus salutandi Deos loci illius. 493 Robus. 139 Rogus. 462 Romæ Cynædi assumto habitu muliebri cri- <i>minis nefandissimi quasi professionem fa-</i> <i>ciebant.</i> 262 Romæ plebis insignis leuitas & inconstan- <i>tia.</i> 230 Romani genus Martis. 528 Romani Imp. purpuram portigebant, signum <i>securitatis.</i> 35 Romani seruant in nominibus propriis accen- <i>tum gentis cuius est nomen.</i> 336 Romulensis. 65 Romulus & Remus Martis & Iliæ filij Romæ <i>conditores.</i> 528 Romulus in cælo. 2</p>
--	---

Rotifera biga <i>Lubæ</i> .	174	Saltationum genera.	465
Rosæ vernæ.	412	Saltus Achillis Troiæ fatalis.	505
Rosæ, fructus Veneris nitens, floridum corpus		Saltus reconditi.	162
Horarum, alumne decentes veris.	413	Salutandi reges mos apud Græcos.	257
Rosmundæ parricidium	114	Salutantes soliti genua contingere.	34
Rostratæ.	495	Salutare & adorare differunt.	257
Ruach.	454	Salutationes antiquorum quales.	227
Rubeta in magicis.	67	Salutarorum classes & ordines.	Ibid.
Rudis.	175	Sam pro ipsam.	550
Rumina.	8	Samos Iunoni sacra.	488
Rupex.	437	Samotheæ Dij, Principes & consiliarij Iouis.	377
Rursus & rursus.	419	Samotheæ Indigetes.	374
Rursus profusus.	Ibid.	Samuel an verè apparuerit.	319
Rusio.	260	Sandala.	202
Rutila fax.	289	Sanguis pro liberis cur.	416
Rusticæ vitæ encomia.	182	Sanctitas in quibus posita. Deo propria.	47

S

S , pro arbitratu veteres nominibus propriis addebant vel demebant	65	Sanctitudo.	461
Sabææ virg. <i>thiu</i> Sabæi fatilegi.	237	Sanctum, de muris ac mœnibus.	458
Sabæi ab Arabibus distincti.	331	Sar sen Satra, Tyros.	23
Saca, Sacij.	113	Saraqinæ.	468
Sacæ.	Ibid.	Sardanapali felicitas.	444
Sacæ festum.	25	Sardoj Heroës Herculis ex Thespiadibus filij.	263
Sacer ignis, <i>ἱεροπέλας</i> , sacer morbus, <i>ἕρπης</i> epilepsia,	93	Sarmatæ, & Samatæ, & Sauromatæ, & Syriæ, vagi ac inconsti auidi libertatis tuendæ.	162
Sacriificandi ritus.	99	Sarmata velox.	385
Sacrificia inferorum, terrestrium, & cælestium quomodo & quibus differebant? tempore, loco, victima, positura, materia & aliis.	118	Sarmatæ inconsti. eorum, lorice,	265
119, 120, 121, 122			Ibid.
Sacrificiis ritus, inaurare hostiæ cornua.	89	Saronicum mare.	206
Sacris arcebantur, impuri.	130	Sarrana purpura.	23
Sacrum, de templis.	458	Satellitum Regis & tyranni differentia.	542
Sacris Græcorum horidium solidum inspergebatur.	100	Sarias & Saties.	413
Sacrum, sacrarium.	221	Saturnalia Romanorum.	25
Sæculi acceptio triplex.	540	Saturni columnæ.	237
Sæculum quid.	182, 305	Saturnini mors.	555
Sæuire.	175	Saturni filij tres, & eorum sortitio.	173
Sagæ.	113	Saturni lex iubebat puniri hominem, qui Deam nudam vidisset.	129
Sagax quis, sagaces canes qui, sagire, sage anus vnde dictæ.	158	Saturnus pro liberis, lapidem voravit.	261
Sagittæ Threiciæ.	512	Saturni regnum futurum, quomodo intelligendum.	556
Sagittaria herba Hispanorum, balestrera.	237	Saturnium mare.	392
Sagittarij seu Centauri sidus.	408	Satyri an fuerint vnquam.	109
Sagræ Italiæ oppidum, vbi Sagræ celebrari solita scdissima Orgiorum.	325	Satyri bicornes.	266
Salacia.	207	Satyri filij Silenij, ebrj depinguntur.	108
Salamis.	118	Sauconna.	52
Salamis Cypri, ædificata à Teucero, dicta ambigua.	469	Sauromatæ.	332
Salamis duplex, quæ ex his dicta vera.	469	Scabies.	269
Salitoria diuinatio.	329	Scææ altæ.	462
Salmantica Polybio <i>ἀλμάντινα</i> , Stephano <i>ἑλμάντινα</i> .	65	Scææ porta ad Occidentem.	474
Salum.	330	Scæua.	421
Saltationis genera.		Scamander fluuius, cur dictus diuinus. ei virgines Troianæ nupturæ virginitatem suam offerebant. sacerdotem habebat peculiarem.	428
110. { Cordax, Comicoorum } propria.		Scamandrii pueri dignitas oris.	474
{ Sicinis, Satyrorum }			
{ Emmelia, Tragicoorū. }			

Seres. vnde sericum. eius confectura quomodo differat à bombycino & bysso. adhuc hodie inueniri. an fabula, vt vult Cardanus 178	Sidera horrida quæ.	218
Seriphus.	Siderum pastor Deus.	245
Serpens Cadmi cur non cristatus.	Sidera pro Diis habita.	218
Serpentarius. 61. idem anguirenens. eius figura.	Sido, in præterito sedi.	500
	Sido, subitido, sidens, insiditur	480
	Sidoniorum Dea Astarte, & eius mysteria.	172
	Sidus orbis, sidus Romæ.	526
	Sidus quid.	217
	Siesta Hispan.	194
	Sigæum absque diphthongo.	424
	Sigala.	200
	Sigillata terra.	345
	Signifer celestis.	405
	Signa belli } } tuba, } vocalia. } cornu, } 394. } lituus.	
	Signorum bellicorum genera tria.	145
	quædam mura, aquilæ, dracones, vexilla &c.	
	quædam vocalia, vt tessaræ militares. quædam semiuocalia, vt tubæ, litui, bucina &c.	
Sertaca.	Signa } } Arias } Tauru } Gemi ii. } Cap. cr. } Leo. } Virgo. } Libra. } Scorpius } Sagitrarius. } Capricornus } Aquarius. } Pisces.	227
Serra piscis.		207
Seruis dominorum clientuli munera solebant dare vt admitterentur ad dominos.		228
Sernius Tullius caruit solemnî funere.		528
Seruitium & seruitus quomodo differant.		471
Serui à seruando dicti.		436
Serui licentiam in Dominos certis diebus habebant apud varias nationes Mercurialibus, Peloriis, Croniis, Saturnalibus &c.		25
Serum lanificium.		328
Seruum fieri ex Rege, graue.		149
Seueri Imp. dictum de lua vrna.		355
Seuilla seu Sibylla.		64
Si pro siue.		556
Sibyllæ oraculum, Italo militi Peluſium vitandum.		557
Sicilia Cereri & Proserpine adiudicata.		265
Sicilia duplex citra & vltra Pharam.		557
Sicilia triquetra, eius promontoria quæ, quondam Italiæ continua, nunc interiecta fluctu.		302
Sicinnys Sicinnistæ.		110
Sicyonij quo ritu Furiis sacrificabant.		13
Sidace vnde Sidaci.		113
Sidera alitu, ore, & aquis lota fieri pulciora credidère gentiles.		193
Sidera amittunt lucem luna lucente.		192
	{ Duodecim Zodiaci signa iam { enumerata. } { Arcti seu vrsæ. } { Anguis. } { Arctophylax. } { Corona. } { Engonasis. } { Lyra. } { Auis. } { Cepheus. } { Cassiopeia. } { Auriga. } { Perseus. } { Deltoton. } { Andromeda. } { Pegafus. }	
Sidera caelestia secundum Ausonium.	{ Delphin. { Telum. { Aquila. { Anguitenens. { Orion. { Procyon. { Lepus. { Sirius. { Argo. { Hidrus. { Chiron. { Thuribulum. { Piscis. { Piscis. { Euridanus.	
	Sihor.	297
	Sileni an iidem cum Satyris.	109
	Silentium pro confessione	296
	Silenus Bacchi præceptor ebriofus.	108
	Siligo.	198, 199
	Siligo transit in triticum.	199
	Siluanus lacte piabatur.	7
	Siluarum & arborum fremitus & cecum depressi venti murmur, prognosticum tempestatis.	496
	Similitudinis liberorum ac parentum causæ vnde perendæ.	290
	Simonides animam mortalem cecinit.	444
	Simon Magus.	318
	Simplicitas Achillis & Pyrrhi.	506
	Simulacra mortuorum seu imagines, quæ.	358
	Singularia.	185
	Sinistrum fulmen cur malum auspiciu comitarii.	400
	Sinon.	421
	Sinum vestium remissarum infra pectus succingebant in luctu.	424
	Sinosus.	466
	Sinus volucres, & fluentes.	178
	Sipylus.	308
	Sipylus mons in quo Niobes sepulcrum. est & vrbs eodem nomine, sed euersa terræ motu.	257
	Sir.	297
Sidera, Dij.	Siraci.	113

INDEX

Sirenes, aues, voluptates.	43	Somniorum malorum immissores dæmones à gentilibus placabantur, mane ter salta mola, fluuio viuento, ter merlis in aqua et inibus; farre pio & sale saliente. item linguis combustis	551, 552
Sirenium forma, genus, cantus; ab Orphæo victæ.	43	Somnia vnde terribilia vel placida.	293, 294
Siris fluuius.	297	Somnia vulgaria dormitacibus immittentur.	456
Sirius.	84, & 85	Somniua.	456
Sisama.	198	Somnium quid.	293
Sithonij.	357	Somni ciuitas.	293
Situs.	214	Somnus cuius filius.	292
Soanorum diuicia.	49	Somnus cur quasi genialis & rerum pater.	293
Socigena.	9	Somni & mortis similitudo.	293
Socius in pena solatium.	473	Somnus frater mortis & quare.	292, 293
Socrates varij, vnus in his poëta & quis.	56	Somno narcidus.	20
Sodomorum incendium.	52	Somnus quomodo oritur ex labore.	291
Sol cuncta vider. Iouis oculus. commune lumen. Gymnosophistæ pro summo Deo colebant. eius laudes. 16. eius curruum descriptio.	16	Somnus solutor malorum & laborum. ideo Sicyonij pingebant somnum leones domantem. varia eius epitheta & laudes à variis effectibus.	292
Sol cur dicatur dextro matris lacerto, lunam sinistro sustineri.	409	Somnus torporem adfert.	293
Sol cur dictus in Orientali parte, & Luna in occidentia creati.	400	Soni à voce differentia.	427, & 429
Sol cur fictus tempore Atrei obtenebratus.	414	Soniuium.	122
Solis curus.	10	Sonitus ad auxiliandum Lunæ solitus fieri.	195
Solis curus & subingales.	173	Senores mellisui.	95
Sol, idem Ianus, Apollo, Diana.	260	Sopor, venenum somniferum.	60
Solis obscuratio Dei signum iræ.	189	Sorix, vel Saurix.	66
Sol occidens obscurus aut maculosus temporis nuncius.	496	Saurum vocabulum amoris.	187
Soles plures nonnullis.	135	Sors pro Deo, qua Deus probatur incertus.	556
Soli quadrigæ tribuuntur.	174	Sors incæsta. 478. oraculum ad incertum hortans.	
Sol quare dictus dexter cum est Auroram, et in sinister Noctem gignere.	400	Sors pro oraculo.	97
Sol quid.	331	Sortes Claudianæ.	369
Solem prope Hispaniam freto mergi, & instar rotæ candentis in aqua, stridere	404.	Sorte sua quisque diues, si contentus.	217
Solis figura & materia, quæ veteribus Physicis.	404	Sortem suam non ignorare, aliquod solatium est eladis.	493
Sol rector. { temporis, siderum, cæli.	405.	Sortes diuiniariæ. 423. Græcorum sortes, quales. 423 consultioria, & diuinatoria sors reproba.	423
Sollennia fundere, sollennia insanire.	26	Sortitio iudicum coniectis in vna tabellis.	232
Sollennitus.	486	Sothis.	85
Sollicitare.	36, 328	Sorigena.	9
Sollicitior.	542	Spartum.	146
Sollicitum aurum, sollicita mora.	183	Spartæ & Lacedæmonis differentia.	470
Sollicitus.	125	Spartæ filia Eurotæ vxor Lelegis nomen indit vrbis.	470
Solum.	153	Sparta florens manu.	238
Solum, quid.	327	Sparta muris carens.	20
Somnia cuique referunt imagines conformes caris & studiis diurnis.	550	Spartæ sacra Iunoni.	489
Somnij anima inanima.	550	Spartiatæ ab Abrahamo oriundi.	470
Somnij descriptio Aristophanica; infernus minister, amictus atro mortui pallio; Horrido graui, crudeli aspectu, Magnos habens vngues.	550	Spartiatæ, Sparti, præseminati.	48
Somnia diuina an sopore graui pressis immitti solita, sibi contrarij scriptores.	458	Sparton.	289
Somnia quæ vera censentur Ethnicis, & quæ interpretatione digna.	457	Spartus, Sparsa, Spartani.	49
Somnia quadam an vera.	293	Species sacra.	543
Somniorum malorum expiationes fiebant, mane fluuialis aquæ adspersione aut lotione, eaque calefacta.	550, 551	Speciemen.	139
		Specimen pro indicio, & prodigio.	371
		Spectra ad inferos descendentia.	358
		Spelæa.	199
		Sperandum quamdiu spiramus.	240
		Sperate in aduersis fortium.	66

Spes & metus causæ omnis infelicitatis.	472	Stellarum peplum noctis.	173
Spes & timor coniuncta.	456	Stellimicantes.	347
Spes & timor vna cathena vincti.	29	Sterilus, pro sterilis.	82
Sphæros.	158	Stefichorius iactus.	248
Sphingis Aenygma & solutio.	87	Stibadium.	411
Sphingis parentes, forma, crudelitas, mors.	87	Στιβιδιον.	180
Spicus hic.	256	Stirps supremus.	256
Spinturnix.	65	Stoici animas hominū mortales ponebant	438
Spiritum supremum ore excipere.	344	Stoicis anima mortalis, non immortalis.	441
Spiritus an distincta pars hominis ab ipsa anima : & quomodo intelligendi Patres, qui id videntur voluisse.	453	449. aliique errores eorum de anima.	445
Spiritus Eurorum.	40	447. 451, 452, 454, & seq.	
Spiritus in sacris litteris solitariè non ponitur pro anima brutorum, sed cum addito vt Spiritus vitæ	445	Stoicorum Chæos quod.	454. item, æternitas.
Spiritus quomodo possit dici differre ab anima. 453. quomodo Spiritus nomen Apostolus soleat sumere.	453	454	
Splen sedes risus.	322	Stoicis Dij } sidera.	
Spolium & Spoliatorium.	472	405 } elementa.	
Sponsus in thalamum prima mater nocte ducebat, sed pronuba sponsam in lecto locabat.	148	mundus.	
Sporades.	331	Stoici Naturam Deum putant. 529. CHRISTIANIS, Deus auctor naturæ : Natura, pars creaturarum.	531
Squales, squalities.	269	Stoicorum opinio de interitu & renouatione mundi.	534
Stabilitor.	530	Stoici quid putarint esse animam.	451, 452
Stabularis.	236	Stoicis sidera Dij.	339
Stactæ.	316	Stoicis vnus Deus Iupiter, quem pro diuersis muneribus, varia sortiti nomina volebāt.	530
Stadij spæcium & species. Olympicum, Italicū, & Pythicum. 368. conciliati de mensura varij scriptores.	369	Stoici, vt laudent Mundum.	529
Stadium naturale, quantum? Stadij cursum esse triplicem.		Stomoma an idem quod chalybs.	307
Græcis nominibus nuncupatum 369.		Strata.	395
		Stratonice	509
		Stridon fluius.	545
		Stringere vulnera.	313
		Strix, seu stridula. 66. quid, & qualis avis disquisitum. an noceat pueris, & quomodo, duæ sententiæ. an in eas sagæ commutentur & cur striæ vel striges dictæ.	266
		Στρωμναι ἀλουργαι.	411
		Strongyle.	114, 222
		Strophij patentes, item duo Strophij, & Strophie fons.	514
		Strophium	179
		Strymon vrbs & flumen.	500
		Stupor oritur ex magna cura.	187
		Stygia vis soporifera.	74
		Stygæ herbæ veneficæ.	74
		Stygis aqua metallum erodit, muli vel asini vngula potest asseuati	91
		Stygis aqua quam venenata. 90. frigore lethifera.	91
		Stygis flexus.	272
		Stymphalus Heros, & lacus, Stymphalides & earum forma.	72
		Stymphalus lacus, Stymphalydes aues quales, & quomodo ab Hercule victæ. 237. feminæ.	238
		Styx lenta, quieta, stagnans palus, atra, vnde illi nomen, dira, facit cælo fidem, numen eius peierare Dij timent, peierantis pœna nouennio nectare & ambrosia carere, decimo anno exsulare à consorcio Deorum.	272
		Sub præpositio quando in compositis retineat b & quando mutet.	343
		Subhorrescere.	497
		Subigus.	8

INDEX

Sublimus, pro sublimis.	81	Sydrachi.	133
Subluere.	191	Sylis fluuius.	297
Submersio in aquis genus mortis ab antiquis f. de restarum, & quare.	500	Syluæ in tectis domorum.	390
Subrigo, subrigens.	257	Symplegades. 41. an inter se collidi solitæ.	
Subseffor, quid. subfesse, de venatione, ad bel- lum, & ad thalamum translata voces.	160	vnde orta fabula, ab Argonautis transmissæ duce columbâ.	41
Subsidere.	379	Symplegades.	296
Substantia.	331	Synna.	196
Subulâ.	142	Synnadicum marmor.	Ibid.
Suburra.	540	Syndromides.	41
Succinum.	308, 309	Sypallerros.	468
Succubi an dæmones.	259	Syrtes duæ, & earum descriptio ac natura.	
Succubita purpura.	24	241	
Suculæ.	39	Syrtes Libycæ.	480
Subditis semper graue præsens imperium.		Syrtris horrenda.	306
546			
Sueui.	501	T.	
Suffigere auro.	182	T Axi venenum aliud à toxico.	237
Sugillare oculos.	450	Tabulâ luditur cum tesseriis, tali. que.	242
Suggrundarium.	459	Taciris tenebris ire.	26
Sui imperium quisque habet.	139	Taciturnitas arguit conscientiam.	296
Sullam pediculi exedere.	462	Tænatus viri, vrbis, promontorii, & paludis nomen. est Diis ianua, ideo dicitur patens aut apertus. eius descriptio.	213
Sulpicius occisus & sepulturâ prohibitus.	555	Tagus.	326
Summa nequeunt diu stare, subito cadunt.	398	Tagus, an in Aethiopiâ quoque.	385
Sumanes.	121	Tagus flumen, prisca eius nomen, Theodo- rus. 382. qui hoc nomen indiderint, & eius laus.	383
Sumanus.	121, 501	Taigeta.	483
Summitti.	177	Tali & Tessera in quibus conueniant, & in quibus differant.	242
Union portu nobile.	157	Talorum iactus, qui.	245
Suppara, Sypara, Sipara. veli & ornamentum.		Tali, quidam naturales; & artificiales, Roma- ni vel Græcanici seu Asiatici; qui vel Testi- chorii, vel Euripidei, vel Midari.	244, 248
40		Tali situs. 243. eius positioinum sex nomina. tam Græca quàm Latina παραλή, ὑ- ρα, planum, luppum, cornua. vnde sic di- cta.	243
Superantior.	52	Talorum ornatus & figura.	244
Superar mei pars.	465	Talorum species & modi. 242. cum seq.	249
Superbi aditus & limina potentium.	228	Talus. eius forma.	243
Superciliorum ratio decens.	210	eius numerus.	Ibid.
Superinuergere.	101	Talthybius quis, & eius sepulcrum.	426
Superstes aura.	294	Tamelis.	523
Superstes de gente tantâ.	462	Tamius & quamtus cum m.	343
Superstes sibi.	309	Tanaïs.	297, 332, 383
Superstitio ominandi ex face pineâ nuptiali.	17	Tantalici, & Tanralidæ.	372
17		Tantalus Iunior, pronepos illius famosi; ei de- sponsata Clytemnestra, & sepulcrum vbi.	
Superstitiosa vox.	93	401	
Superius.	173, 364	Tantalus ob loquacitatem punitus.	366
Superum mare, quod.	392	Tarandus.	114
Supplices ad aras confugientes, non auellere, sed lignis circumdatis cremare, vel templi fores obstruere, & intus positos sic fame, in- terdum & demolito tecto aëris quoque in- iuriis necare solebant.	263	Tarentina purpura.	24
Supplices ad aras stabant, vel eas prehende- bant, maximè cornua.	252	Tartari descriptio.	222
Supplicibus non parcere impium.	435	Tartari purpura.	24
Suppus.	245	Tartari descriptio.	222
Suppum, felix.	245, 246	Tartari purpura.	192
Surdi loci.	267	Tartessiacæ arenæ.	326
Surrentinum Pollionis.	390	Tartessus. 236. eorum opulentia.	Ibid.
Suspendiosus. 191. iis non fiebant iusta.			
Ibidem.			
Suspensus.	135		
Suspirium vnde.	344		
Sustinere.	336		
Suus.	281		

Tartessus.	64	Tempus omni morbo medetur,	386
Tartessus. 236. an flumen hoc nomine.	236	Tempus præsens breuissimum, aliquod tamen.	180
Tartessus regio. Ibidem. flumen argentiferum. Tartessij beati.	Ibid.	Tempus sanat, quod nequit ratio.	482
Tauanus.	110	Tempus triplex, præteritum, præsens, futurum.	181
Taurus Cretensis ex orbe lunæ.	221	Tenebrarum subitarum descriptio.	499
Taurus Cretæ immisus à Neptuno, cum in Peloponnesum traiecisset, ab Hercule occisus.	301	Tenedos.	432
Tauri Deo sacri in imâ terrâ.	373	Tenera mons Fortunatarum.	64
Tauri isti comparatio.	331	Tenuare aëra.	174
Tauri immolati comparatio.	514	Ter, quater beati. <i>Adag.</i>	189
Taurum immolare Ioui & Neptuno licuit solis Regibus, Deorumque filiis, & quibus in terris superior nullus	240	Ter pro sæpe.	187
Tauri Ioui an potuerint sacrificari.	239	Termini.	183
nec Neptuno, Apollini, vel Marti.	Ibid.	Ternio vel Trinio.	245, 246
Tauri nomen veteres omnibus rebus magnis dabant.	59	Terpander.	238
Taurus mons, rigens frigore, vnde dictus. quàm magnus, quot habeat nomina, & vbi propriè Taurus.	Ibid.	Terra an niobilis, vt quidam; an verò (<i>quod verum</i>) firma & immobilis, etiam ex Platonis sententia, & Scripturæ sacræ.	414
Tauri Pontici. 557. eorum crudelitas in hospites.	558	Terra an rotunda	117
Tauri sidus.	217, 407	Terra communis alrix.	141
Taurus.	265	Terra cur putata à quibusdam primum retum principium.	141
Taxillus.	243	Terræ Dij quatuor.	260
Taygetâ carent leonibus.	161	Terra & mare vnum globum conficiunt.	117
Taygeti altitudo.	20	Terræ & telluris differentia.	132
Tecumessâ, an Tecmessa.	346	Terram grauem imprecari.	215
Tanaros sacra Neptuno.	488	Terræ motus & mugitus solent pestem antecite.	92
Tegimen Latinum, vt regmen.	295	Terræ motus genera.	437
Tela secunda seu fausta.	333	Terræ mugitus inter prodigia.	372, 373
Telamon.	314	Terrigenæ nati ex draconis dentibus à Cadmo seminatis, eodem die mutuis vulneribus necati.	128
Telchines	357	Terrigenæ quot & qui ex dentibus draconis nati.	48
Telegonus & Tmylus hospites luctâ victos necabant, filij Proci.	467	Terrigenæ seu terræ filij.	87
Telegonus parricida.	474	Fauorum terror, secundum pleròsque ideam cum Panico terrore: differt à mentis alienatione Laruarum incursum genitæ: patet ex locis Plinij, & Ouidij, & aliorum illic citatis, nam Plinius tres terrores agnoscit, Lymphaticum à Nymphis immisam, vnde Lymphatici; nocturnorum Deorum, nempe Laruarum, vnde Laruati; Fauorum agitationem, quam Ouidius diurnam esse vult; medio cum premi arua die, Sanè Nocturnum, & etiam Meridianum demonium sacra Scriptura testantur. Plal. 90. Non timetis à timore nocturno: A sagitta volante in die: à negotio perambulante in tenebris: ab incursu & demonio meridiano.	
Telephus.	314		
Telephus quomodo sanatus ab Achille.	432		
Tellus & Teluuo.	260		
Tellus leuis ossa tege. terra sit tibi leuis.	215		
Telluris & terræ discrimen	138		
S. Telmus Hispanus, nauarum patronus. de eius virâ.	218 Ibid.		
Telumi fugit, formula.	297		
Tembyces.	20		
Temerarij facillè in malum incidunt.	241		
Temetinda.	297		
Tempe, quid, quibus locis.	47		
Tempestas suprema.	426, 427		
Tempestatis futuræ indicia.	496, & seq.		
Templi Troiani profanatio, quam dirè & quàm diu humanis hostiis expiata.	503		
Templum pro quouis tractu & quauis Deorum hominumve habitatione.	216, in cælo, in terrâ, sub terrâ. templum à tuendo dictum.		
Tempora luxus confundit, vertit tenebras in lucem, & diem in noctem.	391		
Tempore quædam corrigi, quæ vi nequeunt.	136		
In tempore ipso.	57		
		Terræ immitti credabant. 511 à	<ul style="list-style-type: none"> { Cerere, { Nymphis, { Laruis, { Faunis, { Panc.
		Terroris vanis vana.	159
		Tesseraum & aleæ quis inuentor.	244
		Tessera minus antiqua & magis infamis, quàm tali.	249
		Tessetis modus ludendi, qui in vsu veteribus.	242
		Tessere nomina varia, forma, situs, numerus.	
		243. ornatus. 244. iactus. 245.	

Tesseræ quomodo conueniant & discrepent à talis.	242	Thessali in Pelotiis seruis seruebant.	25																																																																																																																																																																																																				
Tesserarij, honestiori vocabulo vocati aleatores.	249	Thessali propriè Minyæ. 33. & Pelasgi.	34																																																																																																																																																																																																				
Testudo.	488	Thesius Agenoris filius.	466	Tetrachordum.	Ibid.	Thesius flumen.	320	Tetradistæ.	234	Thetidis numrum esse, magnum quid.	470	Tetrapolis Atticæ.	156	Theurgia.	321	Tetroron humanum.	245	Theutaris bubulcus præceptor Herculis,	355	Teucer Scamandri F.	418	Thoas flumen.	315	Teucria.	Ibid.	Thoas.	320	Teucro exiliû Ajax prædixit; ille fugiens iram patris in Cypro Salaminem extruxit.	469	Thracæ Thyni, & Bithyni.	337	Theutrantis filia ab Hercule violata.	262	Thracia fertilis.	727	Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ.	315	Thracia tellus Rhæsi Mauortia.	332	Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510
Tetrachordum.	Ibid.	Thesius flumen.	320	Tetradistæ.	234	Thetidis numrum esse, magnum quid.	470	Tetrapolis Atticæ.	156	Theurgia.	321	Tetroron humanum.	245	Theutaris bubulcus præceptor Herculis,	355	Teucer Scamandri F.	418	Thoas flumen.	315	Teucria.	Ibid.	Thoas.	320	Teucro exiliû Ajax prædixit; ille fugiens iram patris in Cypro Salaminem extruxit.	469	Thracæ Thyni, & Bithyni.	337	Theutrantis filia ab Hercule violata.	262	Thracia fertilis.	727	Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ.	315	Thracia tellus Rhæsi Mauortia.	332	Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510				
Tetradistæ.	234	Thetidis numrum esse, magnum quid.	470	Tetrapolis Atticæ.	156	Theurgia.	321	Tetroron humanum.	245	Theutaris bubulcus præceptor Herculis,	355	Teucer Scamandri F.	418	Thoas flumen.	315	Teucria.	Ibid.	Thoas.	320	Teucro exiliû Ajax prædixit; ille fugiens iram patris in Cypro Salaminem extruxit.	469	Thracæ Thyni, & Bithyni.	337	Theutrantis filia ab Hercule violata.	262	Thracia fertilis.	727	Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ.	315	Thracia tellus Rhæsi Mauortia.	332	Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510								
Tetrapolis Atticæ.	156	Theurgia.	321	Tetroron humanum.	245	Theutaris bubulcus præceptor Herculis,	355	Teucer Scamandri F.	418	Thoas flumen.	315	Teucria.	Ibid.	Thoas.	320	Teucro exiliû Ajax prædixit; ille fugiens iram patris in Cypro Salaminem extruxit.	469	Thracæ Thyni, & Bithyni.	337	Theutrantis filia ab Hercule violata.	262	Thracia fertilis.	727	Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ.	315	Thracia tellus Rhæsi Mauortia.	332	Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510												
Tetroron humanum.	245	Theutaris bubulcus præceptor Herculis,	355	Teucer Scamandri F.	418	Thoas flumen.	315	Teucria.	Ibid.	Thoas.	320	Teucro exiliû Ajax prædixit; ille fugiens iram patris in Cypro Salaminem extruxit.	469	Thracæ Thyni, & Bithyni.	337	Theutrantis filia ab Hercule violata.	262	Thracia fertilis.	727	Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ.	315	Thracia tellus Rhæsi Mauortia.	332	Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																
Teucer Scamandri F.	418	Thoas flumen.	315	Teucria.	Ibid.	Thoas.	320	Teucro exiliû Ajax prædixit; ille fugiens iram patris in Cypro Salaminem extruxit.	469	Thracæ Thyni, & Bithyni.	337	Theutrantis filia ab Hercule violata.	262	Thracia fertilis.	727	Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ.	315	Thracia tellus Rhæsi Mauortia.	332	Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																				
Teucria.	Ibid.	Thoas.	320	Teucro exiliû Ajax prædixit; ille fugiens iram patris in Cypro Salaminem extruxit.	469	Thracæ Thyni, & Bithyni.	337	Theutrantis filia ab Hercule violata.	262	Thracia fertilis.	727	Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ.	315	Thracia tellus Rhæsi Mauortia.	332	Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																								
Teucro exiliû Ajax prædixit; ille fugiens iram patris in Cypro Salaminem extruxit.	469	Thracæ Thyni, & Bithyni.	337	Theutrantis filia ab Hercule violata.	262	Thracia fertilis.	727	Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ.	315	Thracia tellus Rhæsi Mauortia.	332	Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																												
Theutrantis filia ab Hercule violata.	262	Thracia fertilis.	727	Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ.	315	Thracia tellus Rhæsi Mauortia.	332	Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																
Theutras, eius neptes ab Hercule vitiatæ.	315	Thracia tellus Rhæsi Mauortia.	332	Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																				
Thalami socium nemo fert.	485	Thraſybuli & Periandri tyrânicum consilium.	544	Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																								
Theano vxor Antenoris.	423	Threicia chelys, lyra.	337	Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																												
Thasij se Græcis adiungentes, etiam Thebanum Herculem cum Tyrio colere cœperunt.	361	Thryon, Thryoëssa, Thryasius portæ Thryasæ.	154	Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																
Thasiorum nummi.	361	Thule.	44	Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																				
Thebæ Egyptiæ.	123	Thuris collectio.	331	Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																								
Thebæ Asianæ.	432	Thusci.	111	Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																												
Thebæ Cadmezæ.	84	Thyades.	110	Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																
Thebæ Herculeæ.	128	Thyestæ cœna seu mensa.	366	Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																				
Thebæ feraces Deorû. Thebani, Dij qui.	238	Thyestæ dapes.	476	Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																								
Thebarum ædificatio.	149	Thyni.	337	Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																												
Thebarum portæ & nomina.	88	Tiaras & Tiara, quid sit.	399	Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																
Thebarum, septem portæ, à totidem ducibus obsessæ, & à totidem defensæ.	144, & 145	Tiberij Gracchi finis.	555	Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																				
Thebani non iuerunt ad Troiam.	483	Tiberij quæstio soluta.	437	Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																								
Thebanorum fratrum rogi flamma in duas diuisa.	256	Tibia burea: 490. tibiarum diuersitas.	490	Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																												
Themiscyra.	301	Tibia curua Pelopis inuentum.	464	Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																
Theno causa belli decennalis.	185	Tibia inuentum cuius.	490	Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																				
Thecognitæ.	21	vnde dictæ.	Ibid.	Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																								
Theoinia.	325	Tigres virgææ.	176	Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																												
Θεῖσις, nauis an peculiaris Atheniensium.	495	Tigridis amor in fœtus, surteptio catulorum, mora per specula insequentis, furor in litore.	76	Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																
Thermæ in ipso mari.	391	Tigridis fluuij cursus, rapiditas, nomen vnde:	298	Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																				
Thermæ Romanorum vastissimæ.	391	Tigris.	419	Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																								
Thermodon.	31	Tigris Caucaſea.	176	Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																												
Thermodon vbi, & trisyllabum potius.	301	Tigris vnde dictus, cur Hebræis Hidexel.	64	Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																
Thermopylarum origo.	333	Timendus de patre.	462	Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																				
Theseus euasit labyrinthum ope Ariadææ.	167	Timent quem multi, timeat multos necesse.	127	Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																								
Theseus inuentor palæstræ.	294	Timere desinere, qui nihil sperat, timorem & spem simul gradiri.	29	Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																												
Theseus Mineræ auxilio ab Hercule reductus ex otco.	214	Timere desinit, qui desinit sperare.	416	Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																
Thesius flos.	115	Timere timentes necesse.	127	Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																				
Thespiades.	262	Timidorum memoria cum vitâ finitur.	361	Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																								
Thespis, Thespiades.	315	Timolus, vel Tmolus, floret croco & vino.	315	Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																												
Thesides.	189	Timor duplex, vnus pusillanimum, fortium alter & Heroum, etiam Herculis.	220	Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																																
Thesmophoria.	164	Timor & odium se consequuntur.	127	Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																																				
Thesmophoriâ minora.	324	Timor & spes quamuis aduersantia semper tamen coniuncta.		Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																																								
Thessalia, dicta, Pyrrha, Pyrrhodia, Hæmonia, diuiditur in quatuor partes, Thessalicam, Pelasgicam, Iolchicam, & Phitoticam.	35	Timor peior est eo quod timetur.	394	Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																																												
Thessaliæ precipuis flumina quæ.	239	Timor spe omni carens malum maximum.	455	Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																																																
Thessalici cantus, Magici.	196	Timore timemus, non timorem.	394	Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																																																				
Thessali duo.	35	Timori prona fides in peius.	241	Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																																																								
Thessali etiam equos in funcribus tondebant.		Timoris vacuitas magnum bonum.	455			Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																																																												
		Tinda.	358			Tindaridæ.	510																																																																																																																																																																																																
		Tindaridæ.	510																																																																																																																																																																																																				

Tinguere.	507	Triga.	174
Tiphe.	198, 199	Trimense, siue trimestrum.	199
Tiphys dormitor profundus.	10	Trio.	349
Tiphys quando & quomodo mortuus. & quis eius in regimine successor.	53	Triphyliaca Pylos.	469
Tiresias ad Halyartum fato sanctus.	97	Tripolis.	156
Tiresiæ cæcitas, quia Palladem vidisset nudam in lauacro.	129	Triplos Delphicus.	72, 94
Tiresias pro æteo.	97	Triplos quid.	21
Tiresiæ vinacitas.	118	Tripres Deorum.	121
Tirinthia tela pro certis.	289	Triptolemi, Celei filij, à Cerere docti, beneficio fruges acceptæ seminatæ.	197
Tisiphone.	13 289	Tristes seu minaces notæ.	99
Tisiphone importuna.	12	Tristis, quid propriè.	202
Titacides vicus.	157	Tristificas voces reddere.	497
Titan.	316	Triticum <i>latissimè</i> sumptum continet omnia quæ frumentum in strictissima seu tertia significatione, & excludit legumina & hordeum. 198. <i>latè</i> , pro omnibus tritici speciebus infimis, vt excludat far & hordeum; contineat, robus, siliginem & trimense; <i>strictè</i> , pro sola tritici specie, quæ robus dicitur.	199
Titan lucidus.	223	Triticum transit in siliginem.	199
Titanes montiferi.	342	Triton.	207
Titan, quid significet, & qui Titanes.	306	Tritones qui, qua forma, & an in rerum natura. 429. Triton Neptuni filius solus, forquendi peritus & maris bucinator.	430
Titaresus, seu Titaresius, vndas habet supernatantes Penes, & vbi fluat.	469	Tritonis (Pallas) inuenit tibias. & abiecit.	490
Tithoni cum Aurora amores senium, immortalitas repudiata, mutatio in cicadent.	512	Triuia cur Diana.	557
Tithonis frater vel Laomedontis, vel Priami.	512	Triuia, Heecate seu Diana, cur sic dicta. & quæ tres eius facies, & tria munera & insignia. 72	72
Tmylus filius Protei hospitem necator.	467	Triuiæ lucus, in Carcinitico sinu.	154
Tonantes scæptriferi.	240	Triuiæ nocturna sacra lampadifera.	180
Teneſcit.	217	Trullum.	376
Tonitribus.	217	Truncum nemus, quod sine folijs.	316
Tonitru natura.	138	Træzenij quo cultu profecuti Hippolytum.	209
Tonitru prius fulmine.	313	Træzenij seruis seruiebant quodam die.	25
Tonsæ.	495	Træzen sinuosa.	466
Tonsillæ.	lbid.	Troia.	418
Topper.	481	Troia ab Hercule totidem diebus, quot ab Attidis annis est expugnata.	512
Tormentorū { digitalia		Troia bis capta sagittis Herculis.	425
species quædā { pedum luxatio,		Troie Genij.	421
460. { Torcular,		Troia, nomen.	464
{ nasi ac aurium distortio,		Troia trisyllabum.	466
{ labiorum veratio.		Troianæ portæ cuiusdam cuius insigne equus.	
Torone puella amata Proteo.	467		
Toxens frater Ioles.	310		
Toxicum quid, & vnde dictum. vnde conficiatur.	257		
Trachelon.	111		
Trachyn aspera & saxosa.	305, 309		
Trachyn quid significet.	466		
Tractus Jongi.	192		
Tragasia.	438		
Tractationes stellarum notæ tempestatis.	498		
Trambelus Telamonis filius, ob amorē Apriatis se Achilli opponens ab eo occisus.	430		
Transactus mundus.	222		
Transferibi.	365		
Transferie.	142		
Transmittere.	457		
Transtra.	495		
Transuere.	142		
Tribuni plebis liſtore carebant: fuit magistratus potestas Tribunitia.	556		
Tribuni Prætoriani mille militibus præerant.	553		
Tribuni singuli excubias in Palatio vicissim agebant.	540		
Trietericorum tempus, origo, locus.	324		
		crinem nodo solutæ, & cinerem insperſæ.	
		pectus nudæ & humeros vteritenus,	
		vestem solutam superius, & dependentem chorda vel fasciâ supra vterum neciebant, ne quid ultra pateret,	
		manus complodebant,	
		caput parieti illidebant. capillos vellebant,	
		faciem vnguibus,	
		pectus & caput pugnis palmisque vulnerabant,	
		ciulabantur, & lessum caneant.	

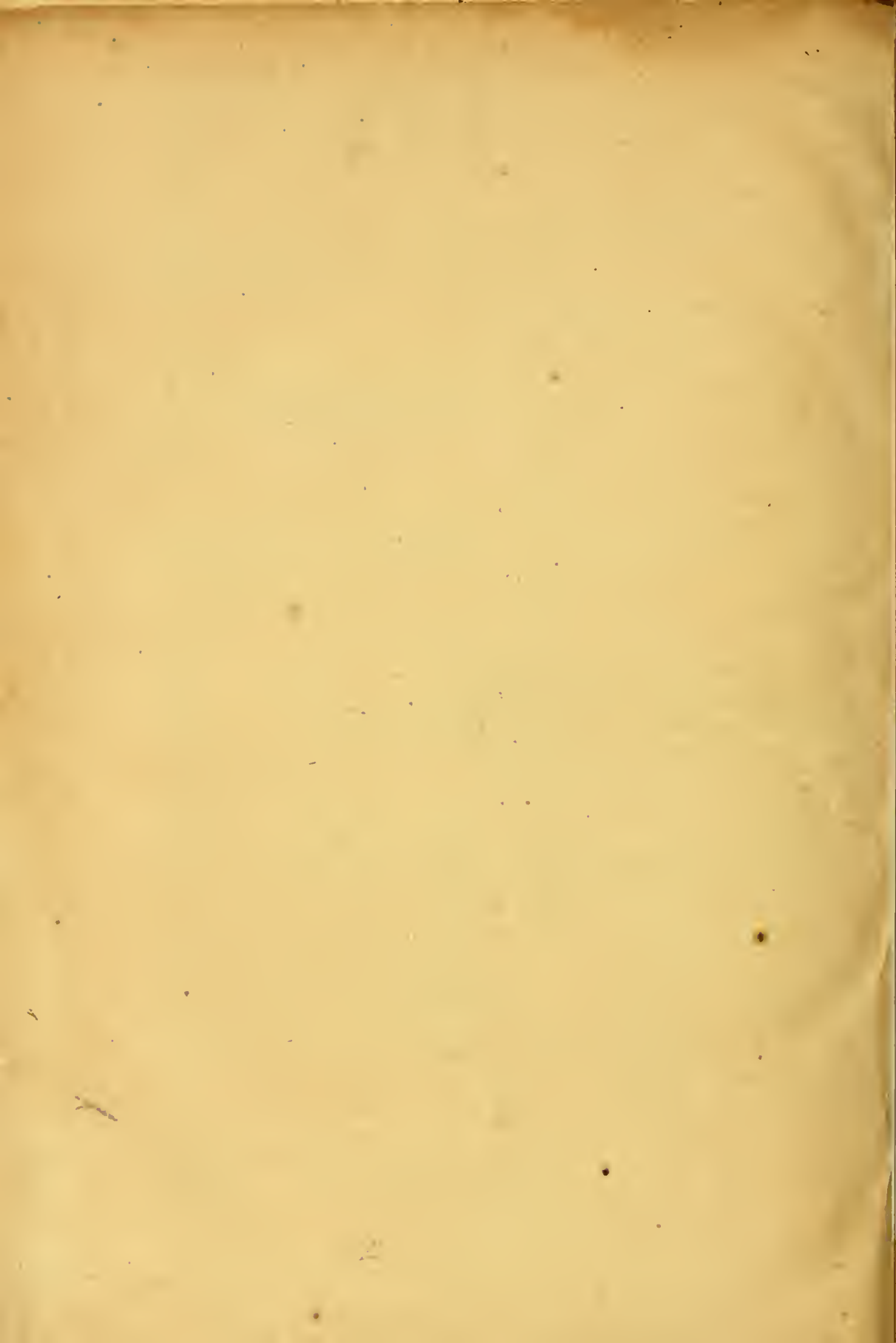
Troiani ludī quales.	464		
Troilum occidit & raptavit Achilles.	510		∇
Tropæa Ioui & Iunoni dicari solita.	490		
Tros, à quo Troia.	418		
Tuba signum nauticum.	495		
Tuba Tyrrena.	473		
Tubæ vsus, inuentio: tubicen.	394		
Tumor maris præcedit tempestatem.	496		
Tumulus à timore telluris dictus, quasi tumens tellus.	459		
Turbo quid.	398		
Turcia.	418		
Turdetanorum argentea præsepia:	49		
Turdetanum mare belluosum.	207		
Turrium edificandarum inuentores qui.	787		
Turtur maria.	474		
Tuscum mare.	392		
Tutela Lemni, Vulcanus.	108		
Tutelæ nauium.	494		
Tutum differt à securo.	169		
Tuum non est, quod fortuna fecit tuum.	250		
Tuus.	187		
Tybur sacrum Herculi.	489		
Tympanum, arma pruriginis, instrumentum luxuriæ non virilis sonus.	262		
Tyndaridarum fides.	262		
Tyndarus.	483		
Typhis primus navigationi apta sidera obseruauit.	38		
Typhæus sepultus sub Inarime.	341		
Typhonis antrum.	91		
Typhon, seu Typhæus an venenatus eius forma. bellum cum Ioue. cubile in Cilicia.	71		
Typhon Tartari & retriæ filius.	527		
Tyranni amant adulatōres, ideo paucos habēt sibi verè amicos.	322		
Tyrannicum morte contentum non esse, sed lentum spatium vltionis per cruciamenta ducere.	263		
Tyrannidem suscipere liberum, deponere non liberum, retinere necessarium: imò si Christianè loquaris, suscipere illicitum, retinere illicitum, deponere necessarium.	125		
Tyranni iras semel conceptas nunquam vel tardissimè deponunt; vltioni semper intenti.	31		
Tyranni nomen pro iusto Rege.	353		
Tyrannis Dionysij firmissima quàm exiguis copiis pessundata.	542		
Tyrannis tollendi potentiores ciues.	544		
isdem amici quoque suspecti.	ibid.		
Tyrannorum salus, ferrum; sed infida & infelicitia cura.	251		
Tyrannorum timor quantus.	388		
Tyrtheni dicti Pelasgi.	34		
Tyrtheni in Delphines mutati. fictum ex re.	111		
Tyrthenum mare.	392		
Tyrtheni qui & vnde. pyratæ.	111		
Tyros dicta Sar.	23		
Tyros.	178		
Tyri an isdem cum Satyris.	109		
		VACALOS seu Vahalis.	298
		VÆCORS.	142
		Vaccinium.	468
		Vacua seu vacans mulier.	487
		Vacula.	203
		Vacuere.	437
		Vacuum an aliquod intra vel extra mundum. vacui descriptio. quo sensu vacuum admitti possit, quo non. 271, 272. vacuum duplex. 272	
		Vagitanus	8
		Valentia, Dea.	489
		Valere multum.	170
		Valerij Poplicolæ priuilegium ianuam aperienti more Græco.	311
		Vani metus, morbus.	311
		Vanis vana terrori.	159
		Vapor duplex, ex terra & ex aqua. & quo sensu vapor aliquis dicatur frigidus.	451
			451
		Vapor materia pluuiæ, niuis, grandinis.	52
		Vapor, quid.	366
		Vastitudo.	269
		Vaticinantes capillum soluebant.	509
		Vdum.	315
		Vdum quid.	211
		Vedius.	191
		Veliferus.	368
		Velorum descriptio.	40
		eius inuentio.	Ibid.
		Vemmiculum far.	199
		Venabulum, Πέδιον vel Σίβινον, Græci.	160
		Veni salientes in exis signum prætorum	103
		Venationis laus.	163
		Venatio per formidinem.	159
		Venatores Corsi à canibus laniati.	129
		Venatorum voces solemnnes. 160. sollempnis eorundem ritus, initio Dianam, aliquando & Apollinem inuocandi & pollicendi præde partem. Ioui quoque partem dare.	160
		Vendere iura fori clamosi.	230
		Venena & animalia venenata nasci solita in locis astu vel frigore squalidis.	58
		Venenatæ herbæ an mundi initio creatæ.	60
		Venenum de bono, sed rariius.	Ibid.
		Veniam peccator peccatori dare debet, illamve à Deo ipse pro mereatur.	486
		Venilia.	207
		Venus dicta, Deus.	255
		Venus almus.	255
		Veneris assis ei initiatis dabatur.	548
		Veneris aureæ templum in Ægypto, hinc Venus dicta aurea.	218
		Venus cur alma & genitrix omnium.	181
		Venerem iacet.	246
		Venus Martem cohibet.	18
		Veneris mystæ quomodo initiabantur ei.	548
		Venus Assyria quæ.	549
		Veneris numen quàm infamè, quod tamen poëtæ Maximum & Potentissimum canunt.	548, 549
		Vene-	

RERVM ET VERBORVM.

Veneris potentia.	319	Vescitur stabulis.	357
Venus ponto generata. Venetes quatuor, & quæ. Venus mater plurium Cupidinum.		Vesper.	426
172		Vespera.	427
Venus, quæ poëtarum.	Ibid.	Vesperus, & Vesperugo.	76, & 77
Veneris signum benignum.	247	Vesta vna Penatum.	378
Veneris statua adamata.	246	Vestem lacerate mos lugentium.	424
Veneris stella.	260	Vestiarium.	366
Veneris stella eadem quomodo Vesperus & Lucifer	77	Vestibula vnde dicta.	227
Veneris iactus.	243, 245, 246, 247, 248	Vestis impura.	119
Venti collaterales sæpe ponuntur pro præcipuis.	304	Vestis pura.	Ibid.
Venti contrarij quomodo simul queant flare.	500	Vesuvius.	222
Ventos contrarios simul flare poëta contendunt. 304. imò qui in Americam nauigant, dicunt solet ibi ventorum quandam ex quatuor orbis cardinibus pugnam naues certo interitu demergere; quam ventorum collisionem vnus venti nomine illi nuncupant, <i>Huincam</i> . de quo habes in libello <i>Miraculorum S. Virginis DEIPARAE</i> , quæ in illius eide <i>MONTIS SERRATI</i> quotidie solent conringere, <i>Miraculo cccxvi</i> .		Via celi angusta.	258
Ventorum descriptio & natura, <i>remissiuè</i> .	499	Viales Lares.	374
Ventorum in tempestate pugnantium descriptio.	Ibid.	Vibonensis sinus.	457
Ventorum situs & oppositio qualis Aristotelis, & qualis aliorum.	304	Vibrat telum in manu.	146
Verba, <i>ειρημεις</i> , { vixit, abiit, fuit.	330	Vibratio telorum nota vlcionis.	146
Verba infausta, <i>δυσφημια</i> . { obiit, occidit, interit, deuixit, mortuus est.	330	Vibratur imago celi fretis.	192
Verba quæ ab S. incipiunt, post ex in compositione retinent S. vt, <i>extinguo</i> , <i>expecto</i> ; <i>exulto</i> .	554	Vicatim.	270
Verberum species variaz 461 {		Vicissitudo est rerum humanarum.	393
Ingenuorum { virgæ, fustes.		Vicissitudo, vt aduersa ex secundis, secunda ex aduersis nascantur.	395
Setuorum præterea { flagra, lora.		Victimæ coronabantur.	89
Martyrum præterea quoque { cathenæ, plumbatæ, bouum nerui. scorpiones & huiusmodi.		Victimæ humanæ quot locis olim in vsu.	558
Verbis Magicis, Barbaris nihil significantibus an vis vlla insit; & an quam in vna, eadem in alia vim habeant lingua.	68	Victoria Cadmea.	513
Versificatus.	395	Victorum in quatuor Græciæ ludis præmia.	514
Veris laus & descriptio.	63	Victus, quid.	365, 366
Vermiculus quid.	23	Vidua.	32
Verminari.	148	Vidua Deo curæ.	188
Vernare.	318	Vidua dictæ vacantes seu vacuæ mulieres.	487.
Vernifera ferra.	25	Vidua omnis quæ caret viro præsentem.	187
Verres non inuolendus Ioui.	239	Vidua matrisfamil. nomen retinent.	491
		Vidua nomen cur toties in Scriptura sacra repetitum.	188,
		Viduus totus, viduæ noctes.	180
		Vigilia prima.	456
		Vigiliæ noctis singulæ olim bucinis vel tur. & indicabantur, vt & diei partes.	403
		Vigilum cohortes septem ab Augusto in vrbem positæ; Tiberius ad tres redegit, post iterum auctæ: dicebantur vrbanae cohortes, aliæ à Prætorianis seu Prætoris, quæ in castris.	553
		Vilitas excusationem præbet.	546
		Vinalia.	325
		Vincite mentem multo vino.	412
		Vinci à forti pulerum, turpe à timido & imbecillo.	335
		Vindicta Christianis fugienda, & modus nullam sumere priuata auctoritate Ethnici hæc in re impij plerique, semper volentes in ea sumenda maiora scelera licita esse.	416
		Vini diluendi quis auctor.	412
		Vini & vitium quis inuentor.	Ibid.
		Vinum à vi dictum, quod vim faciat bibenti.	Ibid.
		Vinum quod recens, durum & asperum, postea fit bonum.	202
		Victima vnde dicta, & quid propriè.	19
		Victimæ annuere debebant popo, & ideo aquam auribus earum infundebant.	100

INDEX

Vinum sub nomine Bacchi colebant.	414	Vitæ supplicium.	505
Vira, & virago.	475	Vita tranquilla & soli Deo nota præferenda.	232
Virbius, vnde dictus.	209	omni gloria ac diuitiis humanis.	232
Vir fortitudine, malitia mulier potior.	185	Vittæ.	179
Virgilix.	39	Vita duplex nuptiarum & innuptiarum.	106
Virgo, de vxore Eanuchi.	188	Vittæ duplices, virginales & maritales.	148
Virginensis Dea.	8	Vitia.	198
Virginia.	528	Vitium mirè alit consuetudine; fouet error.	540
Virginibus honestum domi manere, inhonestum foris vagari.	515, 516	Vitium tritici.	199
Virginis astrum.	407	Vitruuius an Victorinus.	183
Viri boni turres, arces, & propugnacula patriæ.	425	Vitulæ vel catuli rapti comparatio.	465
Viridianus.	489	Vitulamen.	194
Virilis habitus & comptura.	196	Viucem anum differre.	476
Vitis nefas muliebrem habitum accipere. 262	262	Viue, dum licet.	230
erat nota seu professio cynædici criminis. 262.	262	Viuitur exiguo melius.	389
virilis comptus & habitus quis. 262	262	Vizontes.	161
Formulæ de	}	manu posse leuari,	Ibid.
magnis viris mortuis, dicere eos		onus esse quinque digitorum, vna modica claudi, tenui sepulcro claudi, capit tumulus quem orbis terrarum non capiebat.	
354			
Virtutes, gradus sunt ad cælum.	545	Vlysses prudens & consilio pollens, non verò deceptor aut versipellis.	463
Virtus infelix.	341	eius laudes.	Ibid.
Virtus non potest opprimi, nec tolli nobis. virtutes solè homini propriæ.	30	Vlysses prudens potius quàm fallax.	425
Virtus nulla vbi non sunt aspera & dura.	258	Vlysses quibus iudiciis retulit arma Achillis.	472
Virtus premitur non opprimitur.	209	Vlysses quomodo mortuus, variè sententiæ. eius Metamorphosis in equum. sepultus in Hetruria. iustus ire in exilium. perfidia eius in Acolum. Euryalum filium occidit.	474
Virtus pro fortitudine ἀρετὴς 30.	quæritur 258	Vlyssis sapientia & astus.	460
Virtus pro fortitudine.	258	Vlixes ser. bendum.	460
Virtutis vera nobilitas.	250	Vmbilicus orbis, Delphi.	489
Visa diuina vigilantibus immitti, seu semipitius tantum.	458	Vmbra.	523
Visio.	456	Vmbra & simulacri differentia.	358, 359
Visio emissione, an receptione fiat.	33	Vmbra lurida fugit rogos.	451
Visipotens.	97	Vmbra magni nominis resto.	523
Visorum genera, nomina, diuersitates.	456	Vmbra metuitur ab infantibus.	159
Visu an terræ aut alia solida queant penetrari.	33	Vmbre mortuorum apparent maiores, quàm erant viuentium corpora.	428
Visu cur celerius res quàm auditu percipiuntur.	313	Vmbra mortuorum apparere prodigij loci habitum.	91
Visum.	456	Vmbre noctu apparent, die non ex lege Proserpine.	223
Visum nocturnum malum, auersabantur & hominibus imprecabantur.	552	Vmbra quid.	405
Visus inest pupillæ, non neruo.	134	Vmbra redire.	524, 525
Vita omni ex parte prospera nulli vnquàm contigit.	395, 396	Vmbre violentæ necatorum sanguineæ.	550
Vitæ beatæ descriptio.	383	Vndæ virides.	40
Vitæ dies optimi.	180	Vnguents veteres vsu, quæ sanitatis, quæ voluptatis gratia; quibusdam utebantur ante cenam, mox à balneo, aliis in cæna; quibusdam vnguebantur ante focum, aliis in sole.	41
Vitæ diuitum collatio, cum vita sobria pauperum.	389	Vnguents veteres vsu, quæ sanitatis, quæ voluptatis gratia; quibusdam utebantur ante cenam, mox à balneo, aliis in cæna; quibusdam vnguebantur ante focum, aliis in sole.	41
Vitæ felicitas non diuturnitate: sed meritis & bene actis æstimanda.	504	Vnguents veterum genera quedam	}
Vitæ humanæ periodus.	231	comagenum,	
brevitas quanta.	232	glacium,	
Vita infelix felici morti præferenda.	504	crinum,	
Vitæ infelici, mors præferenda.	Ibid.	rosa,	
Vitæ norma quæ iuxta Chryssippum.	230	myrrha,	
Vitæ nostræ fugacitas.	451	costum,	
Vitæ priuata & latentis felicitas.	387	nardum purum,	
Vitæ rusticæ laudes.	182	animum.	
		Vnimammis, & unimammia.	347
		Vnicus.	186
		Vnio.	245, 246
		Vnionum ortus & natura.	328
		Vnum pro multis penre æquum.	117
		Vnixia.	9
		Vocis magnitudine deiccti ex aëre corui.	506

JAN 5 1 1934

Cleaned & Oiled

[Faint handwritten text]

John Adams
Library.

IN THE CUSTODY OF THE
BOSTON PUBLIC LIBRARY.

SHELF N^o

ADAMS

160.4

